Broj 1. Pula, u četvrtak dne 7. siečnja God. XXXVII. 1904.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napotnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utuženje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i drug« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Našim predplatnikom.

Naše cienjene predplatnike molimo na početku godine, da se požure sa predplatom na naš list, koji neima druge podpore do li one svojih predplatnika.

Ujedno molimo naše stare dužnike, da izvole čim prije poravnati svoj dug, da nas tako izbave nepriliка i rieše težke dužnosti, da zaostalu predplatu sudbenim putem utjeramo.

Uprava našega lista ima velikih troškova, koje valja podmiriti redovitom predplatom naših čitatelja. Tko prima list, treba da ga i pošteno plati ili odmah na početku godine povrati.

Ciene listu udarene su na čelu. Novac neka se šalje pošt. nakaznicom na upravu našega lista, koja će primitak u čistu potvrditi.

Politički pregled.

U Puli, dne 6. jenara 1904.

Austro-Ugarska.

Povodom promjene godine priobćili su glavni listovi ove pole monarhije malo utješljive viesti o sadanjem položaju u monarhiji. Izjave okrunjene glave i njegovih ministara o novoj godini svjedoče o tom kako boluje naša monarkija na težkoj bolesti, od koje će se težko izliečiti zbog trzanja i naprezanja raznih stranaka i strančica.

U čeških novinah nailazimo na ratoborne članke proti ministarstvu i vladajućem sustavu u ovoj poli monarhije. Češki zastupnici nekane ni u budućoj odreći se obstrukcije i to sve dotle ne, dok se središnja vlada nepostavi na jedino pravo i pravedno stanovište t. j. na stanovište jednakosti i ravnopravnosti svih naroda.

Njemački listovi nastoje dokazati kako valja slomiti obstrukciju čeških zastupnika složnim radom svih stranaka, ali će naći u tu svrhu jedva složne sve nenjemačke stranke, kojim grozi od strane Niemaca ista pogibelj, koja grozi i Čehom.

Poluslužbeni list bečke vlade piše, da se napredak na svih područjih nutrašnje politike dade postići usposobljenjem carevinskoga vieća za rad. Ni Česima da neće biti težko da se u tom slože budu li trieznо prosudjivali svoj položaj i nebudu li precienjivali svojih sila. Sve bi stranke morale biti prožete uvjerenjem, da narodna borba znači ujedno i narodni zastoj, jer kad bi došlo do toga uvjerenja, pružile bi jedna drugoj ruku na izmirenje i sporazumak. Taj list očekuje, da će Češi napokon uvidjeti kako su njihovi interesi najbolje zaštićeni pod vladom sadašnjeg ministarstva, koje susreće sve narode jednako nepristrano teżeći za gospodarskim procvatom i mirnim ustavnim razvitkom države.

Ovomu pozivu službenog lista nemogu se bezuvjetno odazvati slovenske stranke carevinskoga vieća, jer je taj poziv neiskren pošto je i djetetu kod nas poznato, da je vlada nastojala do sada zadovoljiti jedino Niemce i da se je naprama ostalim narodom ljcumjerno ponašala.

I ostali bečki listovi zagovaraju živo uzpostavu parlamentarnog rada, ali većina njih izrazuje ujedno bojazan, da će se to težko postići pošto je sadašnje carevinsko vieće nesposobno, da se preporodi samo od sebe. Jedan od tih listova kaže, da bi u ovom toli zamršenom položaju morala posredovati neka viša sila, koja bi imala razsjeći ovaj čvrsto zauzlani čvor.

Njemački radikalni listovi netraže sporazumljenja izmedju stranaka držeći, da su samo Niemci pozvani, da vladaju nad ostalimi narodi u Austriji.

Njim je začudno, što Niemci krzmaju s očitovanjem svoje volje, da odlučno zajaše sve ostale narode. Neprestano iziskanje državnih potreba — kažu oni — nemože ni najumjerenjej političara zavesti, jer je prva i glavna državna potreba u Austriji: njemački narod.

Ovakve izjave njemačkih listova nemogu doista umiriti ostale njemačke narode te nije čudo što radikalni češki listovi nisu za primirje, dok vlada ne pokaže pravu volju, da će zadovoljiti poznatim tražbinam češkoga naroda. Oni kažu, da se borba proti vladi mora nastaviti. Od sadašnje vlade ne imaju se nenjemački narodi dobru nadati, jer ona nema volje ni smisla, da ozdravi bolestnu državu čvrstim ali potrebitim liekom.

Odlični hrvatski zastupnik na dalmatinskom saboru i nedavno izabrani član zemaljskoga odbora u Zadru, dr. Smodlaka, priobćuje u hrvatskih listovih svoju izjavu, kojom obrazlaže, zašto je položio čast narodnoga zastupnika i zemaljskoga prisjednika. On je bio primio ovu posliednju čast pod uvjetom, da se ima preustrojiti zemaljski odbor, da valja krenuti drugim putem u djelovanju zemaljskoga odbora, a pošto se na te uvjete ne kani pristati, polaže čast zastupnika i prisjednika. Gosp. zastupnika sklonule su stalno na taj korak spletke njegovih osobnih i narodnih protivnika, što će duboko požaliti svaki prijatelj hrvatske stvari u Dalmaciji, jer odstupom zastupnika i prisjednika Smodlake, gubi koli sabor toli zemaljski odbor jednu od najvrstnijih svojih sila.

Službeni list hrvatske vlade u banovini priobćuje kraljevo pismo, kojim se potvrdjuje privremeni proračun za Hrvatsku i Slavoniju, kako ga je prije Božića saborska većina prihvatila.

Oporbene novine pišu, da je nastala izmedju bana grofa Pejačevića i vladine stranke neka napetost, pošto su prvaci one stranke, koji se nalaze na zajedničkom saboru u Budimpešti demonstrativno slavili odstupivšeg bana Khuena na sjajnoj gostbi, koju su njemu na čast tamo priredili.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ma da se hihataju tinjanski šarenjaci.

Jur. Kemu al zač?

Fr. Onim bedastim kmetom, ki su njim verovali poli zadnjeg izbora?

Jur. Ča su ih prevarili?

Fr. Bravo da su, zač su im govorili, da će bit sve po starom na komune, a sada se tamo šire i šepire Talijani kako da su va Talije!

Jur. Pravo stoji onim trubilom!

PODLISTAK.

Petar Svačić,

opera u dva čina sa prologom*).

Ovu dramatsku radnju sastavio je g. dr. Trnoplesar a uglasbio je gospodin Josip Mandić te će se za prvi put prikazivati dne 12. t. mj. u slovenskom kazalištu u bieloj Ljubljani. — Libretto ove opere bio je priobćen u cielosti u „Našoj Slogi", a ovdje podajemo našim čitaocima kratak sadržaj iste sa par opazaka.

Opera se dieli u dva čina sa prologom i epilogom a medju prvi i drugi čin umetnut je intermezzo: „Kraljičin san". U operi nam librettista predočuje propast hrvatskoga kraljestva i junački pad zadnjeg kralja hrvatske krvi — Petra Svačića.

U prologu vidimo narodnog guslara, koji u kratko sakuplja cio sadržaj opere i svršava prickorno: „Rode, rode! zar ti do slobode i do časti stalo toli malo?"

*) Priobćujemo ovo, jer je skladatelj opere mladi listak naše gore, ako i sastavak nije za strogi pučki list, kako bi imala biti „N. S." Op. Ur.

U prvom činu koji se sbiva u kraljevskim dvorovima, nastupa kraljica, sva blažena i vesela — ta dan krunitbe osvanuo je. Na to ulazi kralj — Petar Svačić — tužan i turoban i na upit kraljičin, pripovieda, da je imao čudan san, u kojem je snivao, da navaljuje na domovinu dušmanin, komu narod pomaže rušiti kraljeve dvorove. Kraljica ga ljubko tješi i moli, da ne vjeruje u lažljivost sanja — na što se kralj udobrovolji. Na to pristupi Petrov vojskovodja, njegova desna ruka, mrki Vuk, koji zametne s kraljem razgovor o slavnim bitkama, koje je Petar izvojevao i dok oni tako razgovaraju, javi upravitelj krunitbenog reda (ceremonijar) da je sve pripravno za krunitbu a kralj odredi, da imade svečanost započeti.

Tu se prizor mienja i pozornica se pretvori u prekrasnu krunitbenu dvoranu, u koju ulaze hrvatski velmoži i poklisari tudjih država a na koncu kralj Petar sa kraljicom. Kralj oslovi prisutne i pošto mu bje od najmladjeg poglavice pročitana povelja, na koju kralj prisegne, začmu se klanjati velmože i poklisari a narod vani zaori „Slava, slava hrvatskome kralju!"

Dok narod iz vana pjeva, kralj ustane i dade znak, da se ide u crkvu; ali je u taj tren vani prekinuto pjevanje naroda — iza pozornice ženskoko zatutnje bubnjevi i zaore trublje. Svi se prepanu. Iza nekoliko časaka bane naglo u dvoranu teklić, koji javi, da je Koloman, kralj ugarski sa svojom vojskom prekoračio Dravu.

Kralj Petar potegne mač, s njime svi drugi a u dvorani zaori davorija:

„Na noge vodje, na noge rode,
„Lati se koplja, pograbi mač!
„Tko će da ruši hram nam slobode,
„Gorde i grozne mora nas nać!

Prvom činu sliedi kratak intermezzo, koji nam predočuje „kraljičin san". —

Kraljica sniva, te u snu vidi kralja Petra sva u krvi, gdje umire. Iz neba se spušta Hrvatica vila, polagano se približuje umirućemu kralju, cieliva mu lice i krvave rane i polaže mu na glavu vienac. Nješto zašušti — vila vrisne i digne se nebu pod oblake sa hrvatskom trobojnicom u ruci a na pozornici se prikaže kralj Koloman.

U drugom činu nam scenerija prikazuje pusti gorski predjel u blizini bojišta. — Na brežuljku polak bojišta stoji stari kancelar — kraljičin otac — te se sjeća slavne vladavine kralja Zvonimira i sreće i blagostanja naroda pod njegovim žezlom. Iz daleka tutnje bubnjevi i žestoko ore trublje, a stari kancelar gleda na bojno polje, gdje hrabre hrvatske čete pod vodstvom kralja Petra i vojskovodje Vuka suzbijaju Madjare i opazivši, da su magjarske čete začele uzmicati usklikne: „Ugrin bježi... Slava, slava!... Na to se približi kraljica u pratnji jedne dvorkinje i na upit kancelara odgovara, da je imala strašan san, u kome je vidjela umirućega kralja, i radi toga da ju je strah spopao te da je amo došla, da vidi, kako će svršiti boj. Kancelar ju tješi, kraljica se popne na brežuljak, i pogledavši na bojno polje sruši se uz očajan krik na zemlju. Istodobno čuje se magjarska bojnu koračnicu i hrpa hrvatskih bjegunaca pojavi se na pozornici. Kancelar zaustavi jednog bjegunca i ovaj mu izpripoviedi, da je Koloman, videći, da ne može odoljeti hrabrosti kraljevih četa, podmitio nekoje kraljeve poglavice, koji su onda kralja izdali na bojnom polju. Dolaze nove hrpe bjegunaca a za njima, na veliko čudo sviju i vojskovodja Vuk, govoreći, da je sve izgubljeno, a kralj, da hoće u boju umrieti. On odlazi u kraljeve dvorove, da

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Čitaonica u Puli. Prošlu nedjelju 3 januara po podne imala je puljska Čitaonica svoju glavnu skupštinu.

Predsjednik dr. Laginja ispričao se je obiteljskimi nezgodami i pomanjkanjem svratišta u zgradi gdje je smještena Čitaonica, što družtvo nije moglo napredovati, kako bi on sam u prvom redu želio.

Članova je bio prisutan liepi broj.

Primili su na znanje, da su potvrdjeni novi štatuti ili pravila, pri čem je predsjednik prikazao u kratko malu poviest ovoga našeg družtva, koje je već pred 30 godina obstojalo i za onda bilo jedino zabavno družtvo u Puli. Spomenuo je zahvalom nastojanje g. dr. Frana Dorčića, za sastav novih pravila, po kojima će družtvo moći bolje uspievati i preporučio novoj upravi, da se zauzme da napredka u istinu bude. Tronut zahvalio se je skupštinarom što mu ponovnim jednoglasnim izborom izkazaše svoje pouzdanje.

Uzet je na znanje obračun do konca 1903, koj prikazuje mali višak sa svim tim, ili možda baš zato, što ovu zadnju godinu dana družtvo na svoje ime nije dalo nikakovih zabava, kao što ih je u skupnih prostorijah dao „Prvi Ist. Sokol".

U novi odbor Čitaonice za godinu 1904., birana su gospoda: dr. Zuccon, dr. Wilfan, Niko Mardešić i Josip Stihović; za zamjenike birani su gg. Krže i Legiša, a za revizore gg. Božja i Mezulić.

Još su skupštinari odlučili, koje novine da se unapried drže, pri čem su uzeli u obzir, da treba predplatom podupirati male pokrajinske listove, a od većih držati samo nuždno potrebite.

Izrečena je zahvala i dosadanjem blagajniku g. Ivanu Keršiću, koj se je hvalevriedno zauzimao za družtvene račune i drugo.

Preporučamo našim ljudem u Puli, da se u što većem broju začlane u Čitaonicu, tim više, što po novih pravilih onomu, koji baš ne može da plaća 2 K mjesečno, odbor može dozvoliti mjesečninu od same 1 K.

Kvarenje imena. Ovdašnji listić „Giornaletto" priobćio je onomadne viest, da je neki Giuseppe Bogliani iz Ližnjana našao u moru dvie grede. Taj tobožnji Boljani nije nitko drugi nego vriedni naš Josip Boljun iz Ližnjana. Kvariti ovako naša imena misle neki nazovi novinari, da će nas na taj način potalijančiti, a ono daju sami sebi i svojim čitateljem rog za svieću. Ti, mudraci drže da je već ovo sve talijansko: i ljudi, i mjesta, i zemlja i gore i more. Tako su postali novopečeni: Bogliani, Pleticossi, Vattova, Stermotti itd. od Hrvata čisti Talijani. Mi držimo, da je takvo djelo nedostojno zrelih ljudi i da bi se to imalo prepustiti uličnjakom ili zamusanim deranom.

Pazinski kotar:

Iz motovunske občine pišu nam 28. o. mj. Često nam preporuča vriedna „Naša Sloga" da ne kupujemo drugih žigica do onih naše velezaslužne „Družbe sv. Cirila i Metoda". Ta preporuka je svake hvale vriedna, ali što ćete, kad su riedki trgovci, koji prodaju te naše mile nam žigice. Tako su nedavno bili u ovoj občini naši slovenski trgovci sa vinom te vraćajuć se iz sela Laze na Motovunske Novake htjeli su kod jednog našeg trgovca kupiti naših žigica, ali im odgovoriše, da ih ne imaju. Brat Slovenac g. Filipović se je nemalo začudio, kad je to začuo, te počeo pripoviedati našim ljudem kako se Slovenci siećaju u svakoj priliki družbe sv. Cirila i Metoda, pa da je sramota, što se mi više za nju ne brinemo. Ta je opomena posve opravdana, zato valja, da se i mi svuda i vazda zauzimljemo za to plemenito naše družtvo.

Iz Lovrana pišu nam, da su tamo obnovili prošlih božićnih blagdana blagoglasne orgulje, koje će stojati oko 4000 kruna.

Iz Boljuna pišu nam 1. o. mj. Opisana bijaše u ovom velecienjenom listu izborna borba koja se je sretno svršila pod konac prošle godine i koju su s protivne strane vodili četiri punomoćnika talijanskog političkog družtva za Istru, koji su za to bez dvojbe dobro nagradjeni bili. Oni su predobili nekoje častohlepne občinare za sebe, ali ostaše ipak sramotno poraženi. Izabrano bijaše čisto narodno zastupstvo bez primjese šarenjačko-talijanske. U novom su zastupstvu većinom novi muževi, od kojih očekujemo, da će raditi jedino na korist ciele občine, Javljeno bijaše takodjer, da smo si izabrali novoga načelnika jer je c. kr. vlada odbila protivnički utok kao netemeljit i nezakonit.

Novo zastupstvo čeka težak posao, ali uz marljiv rad, ustrajnost i nesebičnost sviju članova, svladati će ono stalno sve poteškoće.

Novomu zastupstvu preporučamo iskrenu slogu, pošto nas izkustvo uči, da naši protivnici nastoje uviek u mutnom loviti.

Konačno preporučujemo našem zastupstvu gradnju i popravak javnih cesta, puteva i uredjenje potoka ili voda, i neka ne zaborave našu školu u Sušnjevici.

Bila vam g. uredniče sretna nova godina!

Djačkom prip. družtvu u Pazinu darovali su za oprost od čestitanja prigodom nove godine gg.: Liberat Sloković, župnik, Sv. Petar u Šumi 5 K; Grašić Josip, župnik, Beram 10 K; dr. Franjo Mandić, liečnik, Trst, za dobru ruku 20 K; Barbara Velikanja, Pazin 6 K; Milotić Ivan, umir. prof., Cres, za počastiti uspomenu pokojnoga svoga kuma Ivana Markelja, 20 K; Ernest Godina, trgovac u Žminju i Maks Godina u Kanfanaru za počastili uspomenu svoga pokojnoga otca Antona, daruju svaki po 20 K.

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje odbor.

Koparski kotar:

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Sv. Ivanu kod Buzeta javlja da će dne 10. t. m. u 4 sata po podne u kući Cerovac Antun br. 18, obdržavati svoju redovitu godišnju skupštinu sa običnim dnevnim redom.

Talijansko divljaštvo u Roču. U predprošlom broju „Naše Sloge" bilo je u kratko javljeno o izgredima u Roču, a ja Vam hoću danas nešto obširnije o toj bezsramnoj navali javiti, da time održim moje obećanje. Čovjek kad se nebi na svoje oči osvjedočio zbilja ne bi vjerovao, da se u obće u dvadesetom stoljeću još štogod sličnog, događati može, kao što se je dogodilo prije dvadeset dana u Roču. Nu sve to Vam mogu tobožnji potomci Latina učiniti jer samo oni su postigli vrhunac ovakve naobrazbe.

Uslied nenadanog im uspjeha naše stranke kod posljednjih občinskih izbora iskalili su svoj jad i žuč na tamošnjeg veleč. gosp. župnika R. Ružičku i to jedino za to, jer nije s njima glasovao. Poznato je već iz zadnjeg broja cienj. „Naše Sloge" kako su lopovski navalili na stan spomenutog g. župnika, porazbili mu sve prozore ne štedeć ni malo kamenja, tako, da su drugi dan imali dosta posla da osnaže kamenje izpred kuće i iz samih soba. Tko zna što bi se g. župniku još bilo dogodilo, da im se je posrećilo otvoriti vrata? Za vrieme tog biesnila nalazila se u kući i starica majka gospodina župnika, koja je od straha pala u nesviest i od onog dana neprestano boluje. Pol sata prije te navale htjeli su se osvetiti na dvojici naših „Kompanj", nego sluteć, da valjda kod njih ne bi baš najbolje prošli, odustali su od te nakane. Sva čast radi tog divljačtva ide u prilog osobi koja se sakriva u Roču iza ledja demonstranta i koj će po svoj prilici proći „liso." Od one desetorice, što su bili u zatvoru, izpušteno bijaše šestorica njih nakon tri dana. Čim su oružnici odveli demonstrante u zatvor pozvali su Ročani brzojavno svog spasitelja Benatića, koji je odmah stigao tamo i njima dao potrebite upute kako se imadu vladati. Nije bilo valjda dosta ni ono, pa su poslali ex podestata sa dvijema sluškinjama u zatvor, gdje su se nalazili obtuženi (Zato nije čudo ako se onda svi jednako pred sudcem izpovijedaju.) Preslušav obtužene, već se njima dalo prilike, da lahko dobe potrebite naputke kako se imadu pred sudom vladati. Kako se moglo drugim osobama dozvoliti, da idu u zatvor a da nije prisutna bila koja službena osoba? „E, znamo u komu grmu leži zec." Nije nam dakle začudno što su tuženici imali na razpolaganje pića, jela i duhana. Bogme bolje su bili posluženi u zatvoru nego li kod kuće, za to je ona šestorica otišla žalostnim licem iz sudb. zatvora iz Buzeta. Ostala pako četvorica, koja jesu bila izpuštena nakon šest dana, skoro bi bila zamolila prijatelja tamničara, da im se smiluje pa da ih pusti još par dana u zatvoru jer su znali, da idu iz dobra na lošo.

Neka bude za sada ova „malenkost" sl. Predsjedničtvu kot. suda u Buzetu na znanje i ravnanje. Ročkim divljakom pak želimo, da bi dobili u Rovinju primjerenu nagradicu za njihov lopovski čin.

Iz Roča pišu nam: Čuju se dvie debele. Prva je, da su občinski računi u groznom neredu. To je talijansko gospodarstvo. Sad je dužnost našim ljudem, kad smo predobili občinu, da zubi i nokti nastoje, da urede gospodarstvo občine.

Druga se čuje, da su naši Talijani pozvali svoga kapuriona dr. Benata iz Kopra, neka ih savjetuje što bi im činiti sada, kad su izgubili občinu, a on, da im je rekao, da nije pomoći, nego neka gledaju predobiti na svoju ruku novoga načelnika iliti podešlata Pavletića. Ali zaludu trud, jer naš Pavletić zna, tko ga je posadio na častnu stolicu, da bude otac svoj Rošćini, pak se neće iznevjeriti svojoj vjeri. A mi pjevamo, da ću radje palit krov nad glavom i pripraviti si grob gorući, nego da tudjinac s mojim pravom u mojoj se bani kući. Živila hrvatska Istra!

Hvala — koja zaudara! Poznato glasilo tršćanskih židova priobćilo je prošlih dana račune biskupskoga konvikta u Kopru od 16. oktobra 1902 do 15. septembra 1903. Rečeni listić hvali ne samo upravu toga konvikta nego i svrhu radi koje je ustrojen t. j. da odgaja mladiće, koji imadu postati „pobožni, nepristrani i nestrastni" svećenici.

Žalostna činjenica i velika svjedočba siromaštva za one, kojim je namienjena ova hvala. Židovskomu listu je doista stalo za odgoj „pobožnih" katoličkih svećenika, koliko i nama za odgoj pobožnih židovskih rabina, ali on znade iz izkustva da onaj konvikt odgaja zagrižene talijanske svećenike za Hrvate porečko-puljske biskupije, te da će ti svećenici, kako rade sada njihovi predšasnici — biti na uslugu talijanskoj vladajućoj svojti, koja ide za tim, da u ovoj biskupiji pomoćju crkve potalijani naš narod. Do sada izašli svećenici iz onoga konvikta rade uzorno po programu tršćanskog židovčeta na zator našega naroda, na nikakvu korist katoličke crkve a na radost i veselje židovsko-laziliberalne stranke.. Takvim svećenikom veseli se židovski list i radi toga hvali upravu onoga konvikta, kojoj doista ne služi nimalo na čast pohvala iz njegovih ustiju — jer zaudara strašno — po židovstvu!

Voloski kotar:

Visoki gost u Opatiji. Od tamo nam pišu, da je tamo stigao dne 3. o. mj. knez Khewenhüller sa obitelju i pratnjom. Knez će ostati u našoj Opatiji više ćedana.

Trst.

Imenovanje. C. kr. namjestnik u Trstu, imenovao je namjestničkimi kancelisti: g. Alojsa Kottera oružničkog podčastnika; g. Karola Strenara, računarskog podčastnika i g. Luku Pasterka vojničkog podčastnika.

Premještenje. Ministarstvo trgovine premjestilo je c. kr. poštanskoga nadkomesara g. dr. Hugo Mikula sa ravnateljstva pošte u Trstu k ministarstvu trgovine u Beč.

Iz tršćansko-koparske biskupije. Pred božićnimi blagdani zauzeo je svoje mjesto novoimenovani kanonik stolnoga kaptola u Trstu preč. g. Karlo Fabris preuzev čast tršćanskog dekana. Njegovo mjesto t. j. mjesto župnika sv. Antona novoga zaposjeo je istodobno novoimenovani župnik veleč. g. dr. Pederzzoli.

Veleč. g. Nikola Zugelj dosada kapelan u Dutovljah, postao je župnikom u Kringi. Župeupravitelj u Kringi veleč. Fran Frankola postao je župeupraviteljem u Tinjanu. U Tinjan kod Ospa pošao je za župnika veleč. g. Josip Colja, kapelan u Koprivi. Veleč. g. Ivan Luk, župnik u Materadi, postao je župnikom u Završju. Župe-upravitelj u Završju ide u Milje na mjesto g. Fumisa, koji ide u Trst k sv. Justu na mjesto g. A Vascotto, koji je imenovan vikarom na groblju sv. Ane. U Skedanj ide g. Josip Gortan, kapelan u Kastvu a iz Skednja ide g. I. Urdich za duh. pomočnika u tršćansku bolnicu. U Materadu ide kao župe-upravitelj g. E. Grežetić iz Tinjana. Gosp. I. Vranjac, kapelan u Krasici ide na Goderbergerovu nadarbinu u Gračišće. Na njegovo mjesto u Krasicu ide g. L. Havel, kapelan u Sovinjaku, gdje će ga zamjeniti mladomisnik g. Josip Flego. U Dragu na željezničkoj pruzi Trst-Herpelje ide za ekspozita g. Ante Stemberger iz Trsta.

Koliko daju u Trstu za dobrotvorne svrhe. I od protivnika treba da se učimo dobroj stvari. Evo jedna takova: Talijansko-židovski list „Il Piccolo", što izlazi u Trstu, zadovoljstvom piše, da se je prošle godine 1903. u Trstu sabralo (što on znade i najviše putem njega) svega skupa oblo **140.000 K** milodara!

Nećemo razvrstati svega, nego samo neke poglavite svote, i to:

1. Za družtvo „Lega Nazionale" koje u nekih naših selih otudjuje našu djecu svojemu rodu i jeziku sa talijanskimi školami, sabralo se je prošle godine u Trstu oblo 40 tisuća kruna.

---

sahrani krunu, da ne pade bar ona u ruke neprijatelja.

Iza nekoliko časaka donesu ranjena Svačića. Polože ga na tla. Kraljica, koja je bila u nesvjest pala, osvjesti se, nagloo se približi kralju, klekne do njega i nježnom mu silom pridigne glavu. Zadnji traci sunca sa zapada razsvjetljuju kraljevo lice. — Petar umire i umirući predbacuje Hrvatima nevjeru i neslogu — našto izdahne i nestane sunčanih zraka.

U epilogu nastupa konačno opet narodni guslar, koga vidjesmo u prologu, i proriče Hrvatskoj bolju budućnost.

* * *

U Ljubljani se čine sada priprave za tu operu a kako već javismo, nalazi se tamo već nekoliko dana i mladi skladatelj g. Mandić, koji ravna pokusima. Ljubljančani, kako doznajemo iz pouzdanoga vrela, očekuju tu operu sa nekom napetošću i svuda vlada veliko zanimanje za nju. Kazališna uprava da je uložila sve sile u to, da bude opera „Petar Svačić" tako sjajno uprizorena kaošto nijedna do sada a u Ljubljani se očekuje gostove napose braću Hrvate iz Hrvatske i Primorja, koji će gotovo pohrliti u slovensku priestolnicu, gdje će se za prvi put prikazivati najnovija hrvatska opera.

D.

2. Za talijanske podanike, to jest za njihovu „Beneficenza italiana“ sabralo se je skoro 8 tisuća kruna.

3. Za talijansku gimnaziju u Pazinu blizu 1800 kruna.

4. Za židovsku djecu (asilo infantile izraelitico) 1195 kruna.

5. Za židovsku bolnicu 965 kruna, a

6. za kršćanske odgojne zavode malo više, nego li dva puta toliko, premda židova svih skupa neima nego neznatan broj prema svemu puku u Trstu.

Učimo se od njih, kako treba raditi za svoj narod i za svoju vjeru.

Kadgod umre koji znamenitiji njihov čovjek, ili se dogodi koji drugi čin znamenit, ili dobiju pri kakovih izborih, Talijani i njihovi prijatelji Židovi, sabiraju za svoje dobrotvorne svrhe, pak neki daje 10, neki 100 a neki bome i 1000 kruna.

Reći ćeš, da mi ne možemo tako jer smo siromasi. Da, ali nas je mnogo, pak da svakih 100 damo za svoju Družbu sv. Cirila i Metoda ili u drugu dobru našu stvar, samo po jednu krunu, pretegnuli bismo tako ono 100 kruna, što jih bogati jedan Talijan dade za svoju Legu. Drugih naših 100 malih, zavagnuli bi koliko drugi jedan njihov debeli i tako napried, kad bismo svi mi učinili svoju dužnost i dali za svoje svaki malo, mogli bismo sakupiti i više, nego li naši protivnici, premda su oni bogatiji od nas.

Dakle na posao i nezaboravljajte te istine i vaše svete dužnosti narodne, i vjerske! Talijani i njihovi pomoćnici u Trstu dali su za svoju Legu u lanjskoj godini preko dva puta toliko, nego li u predlanjskoj godini. Dakle dužnost nas zove, da i mi bolje pripomognemo našu gimnaziju u Pazinu i našu Družbu sv. Cirila i Metoda i sve što imamo dobroga.

Razne primorske viesti.

Za njemačko školo ima vazda dosta novca! Za posliednjeg zasjedanja istarskoga sabora bijaše od strane govornikah saborske manjine iztaknuto, a i u našem listu spomenuto, kako je ministar bogoštovlja i nastave dr. pl. Hartel za kratkog svog boravka u Opatiji posjetio tamošnju njemačku pučku školu „Schulvereina“, kako će po svoj prilici vlada tu školu podržavati, kako si inače gosp. ministar ne razbija glave za naše pučke škole itd. itd.

I doista vlada ide za tim, da uzme u državnu upravu onu školu, ali to neće da čini izravnim, već neizravnim putem — kao da se srami vlastitog djela. Evo kako: Neima tomu davno što je priobćio službeni list imenovanje dvojice privremenih učitelja njemačko državne škole u Puli. A ta dvojica učitelja službuju u istinu na njemačkoj školi u Opatiji. Tim načinom prokriomčarilo se je imenovanje učitelja na njemačkoj školi u Opatiji a da toga nitko opazio nije.

Za ovo prokriomčarenje mora znati i istarsko zemaljsko školsko vieće i mi želimo čuti za mnienje one članove toga vieća, koji su utanačili sa istarskim zemaljskim odborom ugovor, da se ima ustrojiti za 15.000 naše djece svake godine samo tri pučke škole.

Veliko množtvo talijanskog vina za Austro-Ugarsku. Iz Rima pišu, da se je do 23. o. mj. uvezlo iz južnih pokrajina Italije u Austro-Ugarsku sliedeću količinu vina:

U Trst doveženo je okolo 700.000 hekt., na Rieku okolo 500.000 hekt., u Dalmaciju okolo 80.000 hekt., a u Istru okolo 30.000 hekt. Osim toga bijaše uveženo po kopnu okolo 3 do 4 stotine hiljada kektolitara. Ukupno uveženo je dakle iz Italije u Austro-Ugarsku okolo 1 milijun i 700 hiljada hektolitara vina.

Kad bi i nastao izmedju Austro-Ugarske i Italije carinski boj, talijanski vinogradari nebi ocutili bar za dvie godine loših posliedica.

Uzprkos tomu bori se talijanska vlada zubmi i noktima za uzdržanje nesretne vinske klauzule.

Tko će biti predsjednik zemaljskog gospodarskog vieća za Istru? Na zadnjoj skupštini zemaljskog gospodarskog vieća za Istru, obdržavanoj dne 18. pr. mj. u Poreču, izjavio je sadašnji predsjednik toga vieća g. dr. M. Campitelli, da predsjeda skupštini za posliednji put, jer da je odlučio položiti čast predsjednika.

G. Campitelli odlučio se je na taj korak bez dvojbe nakon toga, što bijaše prihvaćena njegova ostavka na mjesto zemaljskoga kapetana i saborskoga predsjednika, jer da mu vlada nije primila ove ostavke, on bi bio za stalno i nadalje zadržao i čast predsjednika zemaljskog gospodarskog vieća.

Ostavku g. Campitelli-a na časti zemaljskoga kapetana i saborskog predsjednika nije pozdravila radostno samo saborska manjina t. j. hrvatski i slovenski zastupnici, već takodjer i saborska većina t. j. talijanski zastupnici, članovi naime talijanskoga kluba, kojemu je i on pripadao. Njegovu će ostavku na časti predsjednika zemaljskoga gospodarskoga vieća pozdraviti stalno s radošću koli hrvatski toli talijanski stalni članovi toga vieća kao što i hrvatsko-slovenske i talijanske gospodarske zadruge širom Istre.

G. Campitelli bio je valjda za sve drugo sposobniji, nego li za predsjednika gospodarskoga vieća. On se nije sam nikada bavio gospodarstvom, sam nije gospodar niti ima zemljištnog posjeda. Ono malo znanja što ga imade u gospodarskih pitanjih pribavio si ga tečajem zadnjih godina kao predsjednik onoga vieća.

Naše gospodarske zadruge bile su u viečitom boju s tim viećem osobito radi strančarskog postupanja predsjednika u jezikovnom pogledu, te nisu predsjednici tih zadruga niti dolazili na sjednice ili skupštine toga vieća. G. Campitelli čini dakle posve pametno, što se odriče mjesta, za kojeg neima ni sposobnosti ni smisla i za njim neće stalno nitko požaliti.

Sada nastaje pitanje: koji će ga zamieniti? Cesarska vlada, koja imenuje ili predlaže na imenovanje predsjednika gospodarskog vieća, morala bi se ovaj put, obazrieti na većinu pučanstva pokrajine, koja se bavi većinom gospodarstvom te uzeti iz njezine sredine muža, koji imade znanja i volje, za promicanje toli zanemarenog gospodarstva naše pokrajine. Ali dvojimo, da će se vlada htjeti zamjeriti svojim Benjaminom, našim suzemljakom talijanske narodnosti. Ona ih je već tako razmazila, da im nesmije u ničem prevrieditі, pa bilo to na očitu nepravdu i na veliku štetu našega naroda. Ona će po svoj prilici potražiti nasliednika g. Campitelli-u medju talijanskom vladajućom svojtom i neobazirući se na naše molbe i želje.

Mi prepuščamo njoj odgovornost za svaku novu nepravdu, koja bi nam se i na gospodarskom polju naniela, ali ujedno prosvjedujemo unapried proti eventualnom imenovanju muža strastvenoga, pristranoga i nepomirljivoga za predsjednika gospodarskoga vieća — kakav je bio odstupajući predsjednik g. Campitelli!

Za odmjerenje lične dohodarine. Sl. ravnateljstvo financija u Trstu poslalo nam je vrlo obširan oglas radi prikazivanja fasija u svrhu odmjerenja lične dohodarine i poreza od plaće naših službenih dohodaka te prihodarine za god. 1904. Iz tog oglasa priobćujemo samo glavne točke.

Na temelju § 202 zakona 25. oktobra 1896. l. d. z. br. 220 o izravnim ličnim porezima obvezan je svaki, koji je podložan ličnoj dohodarini, da svake godine u roku, koji ima da odredi financijalna zemaljska vlast, prikaže fasiju o svojem dohodku podloženom porezu, a od ove obveze oslobodjeni su uslied § 204. zakona po pravilu samo ona lica, čiji dohodak podložen porezu ne ide preko 2000 kruna, t. j. u toliko, što ne budu posebno sazvana od porezne vlasti ili od predsjednika komisije za taksaciju.

U svrhu odmjerenja lične dohodarine i poreza od plaće viših službenih dohodaka za godinu 1904. ovime se pozivlju sva lica, koja su po § 153 zakona u neposredno državnom gradu Trstu, u pokneženoj grofiji Gorici i Gradiški i u markgrofiji Istri podložena ličnoj dohodarini i po rečenom obvezana da prikažu fasiju, da najkašnje do 31. januara 1904. pismeno predadu ili ustmeno na zapisnik prijave fasije po formularu, kako je propisano po izvršnom propisu k IV. glavi sadržanom u l. d. z. br. 108 od 1897. rečenog zakona, kod nadležne porezne vlasti I. molbe, t. j. u neposredno državnom gradu Trstu kod porezne uprave u Terstu, u pokneženoj grofiji Gorici i Gradiški i u markgrofiji Istri kod nadležnih c. kr. kotarskih poglavarstva (eventualno kod onih c. kr. poreznih ureda, koji se ne nalaze u mjestu c. kr. kotarskih poglavarstva).

Formulari za fasije mogu se bezplatno dobiti osim kod spomenutih vlasti I. molbe i kod dotičnih c. kr. poreznih ureda, te eventualno kod dotičnih občinskih ureda.

Ličnoj dohodarini podložno je svako fizično lice, koje ima dohodka preko 1200 K bez razlike, dali isti potiče od posjeda zemljišta i zgrada, od samostalnih poduzeća i zanimanja, od glavnične imovine, od službenih plata ili nadnica ili od kojeg drugog izvora bez razlike, da li dotična osoba dobiva dohodak u novcu ili stvarima.

Poreznici, koji hoće da ustmeno prijave fasije kod porezne vlasti, pozivlju se da to čim prije učine.

Dužnost predavanja fasije i posliedice, ako se ne preda, ne ovisi o dostavi individualnog poziva, koji treba da se učini po § 204.

Za taksaciju lične dohodarine za godinu 1904. imadu se na podlogi § 156. stalni dohodci svake vrsti kaošto plate, kamati i stanarine stalnog iznosa, najmovine, dohodak od kupona i sličnih označiti onim iznosom, koji su u godini 1903. u istinu dosegli; naprotiv se imadu neodredjeni i nestalni dohodci označiti po osjeku posliednjih triju godina t. j. godine 1901., 1902. i 1903.

Ako dohodci nisu još postojali toliko vremena (1 godinu odnosno 3 godine), to će se oni računati po osjeku vremena odkada postoje, a do potrebe, po vjerojatnom godišnjem iznosu.

Ta ista načela vriede za računanje troška, što se mogu odbijati.

Pobliže odredbe o postupku što se ima držati kod pravljenja fasija za porez o ličnoj dohodarini, sadržane su u I. dielu izvršnog propisa k IV. glavi zakona 25. oktobra 1896. l. d. z. br. 220 proglašenog u l. d. z. br. 108 od 1897. i poreznici mogu bezplatno dobiti posebni iztisak istoga u Trstu kod c. kr. porezne uprave, u Gorici i Gradiški i Istri kod nadležnih c. kr. kotarskih poglavarstva eventualno kod c. kraljevskih poreznih ureda, koji se ne nalaze u mjestu kojeg kotarskog poglavarstva.

Ako poreznik ne izkaže fasiju, na koju je obvezan, u propisanom roku, to se može, pošto ga se prije sazove, po § 205. s ureda uputiti odmjera poreza, osim toga mora si očekivati, da se podvrgne u istragu radi zataje poreza.

Kaznene odredbe radi zataje poreza i ne obdržavanja spomenute dužnosti prijave sadržane su u §§ 239, 241, 243 i 244. —

Dar pokrajinam. Iz upravnih ostataka c. k. skladišta školskih knjiga doznačilo je c. kr. ministarstvo bogoštovlja i nastave sliedeće darove: Trstu i okolici 514 kruna, Goričko-Gradiški 1076 kruna, Istri 947 kruna.

Podpora trgovačkoj mornarici. Službeni list „Wiener Zeitung“ priobćuje u broju od 29. o. mj. carsku naredbu od dne 23. o. mj., kojom se produljuje zakon od dne 27. decembra 1893. tičući se podporah trgovačkoj mornarici i carske naredbe od dne 27. decembra 1900., kojom se riešavaju poreza trgovački brodovi.

Ova carska naredba popraćena je poduljim službenim tumačem.

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Hrvatska Čitaonica u Baški šalje sabranih 38 K. — Oroslav Perklič, c. kr. financijalni nadstražar, prigodom svoga premeštenja iz Pule 2 K; Ivan Poropat, željezničar 1 K; Marica Stranić iz Zarečja 40 para.

Ukupno danas . . . . . K 41·40
U broju 58. ove god. izkazano „ 731·60
Sveukupno . . K 773·00

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Hrvatska Čitaonica u Baški šalje sabranih 38 K; Oroslav Perklič, c. kr. financijalni nadstražar prigodom svoga premještenja iz Pule 2 K.

Ukupno . . . K 40·—
Na račun ove god. izkazanih . „ 663·07
Sveukupno K 703·07

Za Bratovščinu hrv. ljudi u Istri priposlaše našoj upravi:

Oroslav Perklič, c. kr. financijalni nadstražar, prigodom svog premještenja iz Pule podario 2 K.

Ukupno danas . . . . . K 2·—
Na račun ove g. izkazanih . . „ 18.—
Sveukupno K 20·—

Razne viesti.

Zdravlje biskupa Strossmayera. Riečkom „N. l.“ brzojavljaju dne 2. o. mj. iz Djakova, da se je Njeg. preuzvišenost biskup Strossmayer sasvim oporavio te da se osjeća izvrstno. O novoj godini da je primao čestitke i da je bio vrlo dobre volje. Ova će viest stalno razveseliti sve naše čitatelje i sve štovatelje velikoga biskupa.

Dobrotvor hrvatskog naroda. Poznati crkveni dostojanstvenik presvjetli g. Pavao Gugler, prepošt kaptola u Zagrebu i prior Vranski, koji se svakom iole važnijom svetkovinom sjeti dobrotvornih družtva, zavoda i t. d. i koji nezaboravlja nikada naše sirotinje u Istri, otvorio je opet svoju darežljivu ruku te podario povodom božićnih blagdana svotu od 1300 K u dobrotvorne svrhe. Tu je svotu plemeniti starac ovako podielio: 200 K sveučilištnim djakom, 200 K djakom gornje gimnazije; 200 K dolnjo gimnazijalcem; 200 K pripravnikom učiteljišta; 200 K djakom realke, 200 K „Družbi sv. Cirila i Metoda“ za Istru i 100 K „Djačkom podpornom družtvu u Pazinu“. Svevišnji naplatio plemenitom dobrotvoru našega naroda.

Zabava na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru. Javili smo onomadne kako priredjuje i ove godine glavni grad sviju Hrvata, naš ponosni Zagreb veliku zabavu na korist naše plemenite „Družbe“. Zabavu sastojeću od koncerta i plesa, priredjuje sveučilištna mladež i gradjani zagrebački, koji sačinjavaju posebni odbor. Nu osim toga glavnoga odbora, sastalo se i drugih pododbora, od kojih će biti najvažniji onaj zagrebačkih gospodja i rodoljubnih gospojica. Kako čitamo u hrvatskih listovih, razvijaju osobito živu djelatnost pored sveučilištnih gradjana dične zagrebačke gospodjice, koje se zauzimaju živo za svaku narodnu stvar, pa će pružiti i kod ove zabave svoju izdašnu pomoć. To zauzimanje mladih Hrvatica uroditi će stalno

za našu „Družbu“ obilatim plodom, jer u ovom pogledu može nježna i mlada ženska ruka više, nego li čvrsta muškaračka ruka. Za nas je to vrlo utješno što su se dale zagrebačke gospodje i gospodjice toli ozbiljno i požrtvovno na rodoljuban rad za našu „Družbu“.

U krasnom našem Zagrebu radi se živo i na sve strane za tu zabavu, a što je osobito hvalevriedno da nastojanje raznih odbora podupiru složno: svi tamošnji listovi bez razlike stranke. I to je pravo, jer se radi o spasu istarske sirotinje, kojoj je dužan pomoći svaki Hrvat i svaki Slaven, pripadao on bilo kojoj političkoj stranci. Složan rad sviju gradjana našega Zagreba donieti će — ako Bog dade — obilatu podporu „Družbi“, koja otimlje našu dječicu iz nezasitnih ždriela nasilnog susjeda.

Opravdana pritužba. Javili smo onomadne, da je već izabrana posebna komisija u Beču, koja će izpitivati dalmatinske i istarske pravnike, koji su polazili hrvatsko sveučilište u Zagrebu.

Glasilo slovenske narodno-katoličke stranke, ljubljanski „Slovenec“ javljajuć tu viest opaža posve razložno, da je to ograničenje na Istru i Dalmaciju nepravedno, jer zašto nebi smio učiti na zagrebačkoj univerzi i gorički, štajerski ili kranjski Slovenac? S juga prieti talijansko sveučilište, u Zagreb nas ne puste, a o ljubljanskoj univerzi ne će Koerber ni da govori; kamo dakle hoće s nama? Zar da izginemo u Niemstvu? Slovenski zastupnici — vapije „Slovenec“ — zauzmite se, da odluka za Dalmaciju i Istru vriedi i za Sloveniju. Neka dadu Ljubljani sveučilište, koje će imati reciprocitet sa Zagrebom.

Ovo je doista opravdan zahtjev, pa budu li se za nj odlučno i složno zauzeli slovenski zastupnici, neima dvojbe, da će vlada ont odluku proteguti i na hrvatsko-slovenske pokrajine.

Dopisnjućim članom jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, bio je imenovan gosp. Ferdinand Seidl, profesor na realci u Gorici i slovenski književnik.

Zavod sv. Jeronima u Rimu. „Crvenoj Hrvatskoj“ javljaju s upućene strane, da je zavod sv. Jeronima za našu stvar već gotovo izgubljen. Ponajprije je nered tamo nakon poznate provale „Dalmatinaca“ velik. Vele, da najamninu pobire i račune vodi jedan sluga, novce nosi jednomu pisaru kod austro-ugarskog poslaničtva, ovaj opet u neku banku, tako, da sam bog zna, kako stoji s tim računima. Sada opet talijanska vlada hoće da prisvoji zavod, a Coronini je započeo nov proces. Po svemu sudeći, a poznavajuć talijanske sudove i ogromne troškovnike ova parnica će za nas ispasti nepovoljno ili će se zavući tako dugo, dok ne proguta cieli imetak zavoda. Zavod je dakle za nas kao izgubljen. Ista upućena osoba veli, da bi bilo lahko ići u prvo doba afere osnovati novi, posve hrvatski zavod, ali sada, nakon smrti Lava XIII., da bi to išlo vrlo mučno, ili bolje reći, da bi bilo gotovo nemoguće.

Za mlade glazbenike. Minister bogoštovja i nastave otvorio je natječaj na godišnju nagradu od 1000 kruna za pitomce-glazbenike sviju konservatorija i glazbenih škola carstva. Natjecatelji moraju biti pitomci spomenutih zavoda te se mogu natjecati za tu nagradu samo operama, dielovi opera, oratoriji, simfoničkim radnjama, ouverturama i orkestralnim komadima. Svaki natjecatelj može se natjecati samo jednom radnjom. Na čelu mora biti vidljivo ime i stan djaka, nadalje ime zavoda i podpis ravnatelja.

Natjecatelji valja da podnesu svoje molbe navedenom ministarstvu najdulje do 31. marča 1904. Nagrada će biti doznačena početkom mjeseca junija 1904. Ministarstvo će imenovati u tu svrhu komisiju od 10 članova. Djelo natjecatelja izvesti će djaci bečkog konservatorija najdulje do 30. junija 1904.

Slavenski delegati u razgovoru sa kraljem. Povodom primanja ljetošnjih delegacija razgovarao je car i kralj Franjo Josip neobično dugo s nekojimi slavenskimi delegati, te se ti razgovori od novina različito tumače.

Kralj se je osobito dugo razgovarao s češkim delegatom s dr. Kramařom. Razgovor tekao je tako glasno, da su i drugi delegati mogli čuti. »Na tom putu, na kom se sada nalazite, ne ćete ništa postići«, rekao je kralj Kramařu. Na to mu je odgovorio dr. Kramař: »Četiri godine čekali smo, četiri godine strpljivo smo se nadali, da će se izpuniti pravedni naši zahtjevi, a nismo se ni osvrtali na gubitak našega popularitета među pučanstvom. Kad smo pak uvidjeli, da je ova naša popustljivost bila bez rezultata, usudjujem se, Vaše Veličanstvo, sa svom dužnom otvorenošću i lojalitetom reći, da ćemo se boriti za naše pravedne i umjerene zahtjeve tako dugo, dok god budemo mogli odgovarati pred svojom savješću u interesu našega naroda, države i Vašega Veličanstva.« Kralj je na to odgovorio: »Ali vi hoćete sve više imati.« Dr. Kramař: »Unutarnji službeni jezik samo nam je Vaše Veličanstvo obećalo nakon ukinuća jezičnih odredaba, a jedan i pol milijuna Čeha u Moravskoj ima bar toliko pravo na sveučilište, koliko pol milijuna Niemaca u Štajerskoj; a više nismo ni tražili.«

Kralj: Ipak govorite Vi o potlačivanju u svojim novinama, a to nije pravo. Dr. Kramař: Što novine pišu, proti tomu ne možemo mi ništa. Doduše nismo mi tako potlačeni kao Poljaci u Pruskoj; ali otvoreno kažem, da se ćutim potlačen, kao član naroda od 6 miljuna, koji se je uspeo u kulturi na tako visoki stepen, i koji je za monarhiju tako mnogo učinio, ako nema u uredu toliko prava, koliko druge narodnosti, i ako se iz pitanja sveučilištnog čiti politička koncesija. Kralj: Ja sam ipak siguran, da biste ustavnim putem ispunjenje tih zahtjeva najbolje mogli postići. Dr. Kramař: I ja bih se tomu nadao, kad ne bi našim zahtjevima, kad se našim tražbinama ne bi opirao veto njemačke obstrukcije. Radi toga se borimo i ne ćemo se prestati boriti protiv toga, da parlamenat i njegova većina stoji pod vetom obstrukcije. Ljetos je trebalo samo da nam je vlada pomogla kod naših pravednih zahtjeva pa bismo bili radili na promjeni poslovnika i nismo mi krivi, da nije do toga došlo. Tako dugo, dok se poslovnik ne promieni, ne može se misliti na nagodbu i trgovačke predloge. Kralj odgovori: Ali predbježno pravite obstrukciju.

S drugim češkim delegatom g. Kaftanom progovori kralj o uredjenju rieke Vltave. Kaftan je medju ostalim rekao: »Kraljevina Češka čezne za političkim mirom, da i svoje gospodarske i kulturne zadaće ostvari. Mi čekamo već četiri godine na to i pouzdajemo se pri tom u veliku mudrost i očinsku ljubav Vašega Veličanstva, da se češkom narodu njegovo pravo opet vrati«. Kralj odgovori kratko: »Da, Česi bi morali biti pametniji i takodjer u tom doprinašati«. Del. Stranskom rekao je kralj: »U Moravskoj političko je stanje opet malo bolje«. Stransky »Veličanstvo mi smo akciju za izmirenje opet pokrenuli, ali ako Nijemci u svojoj borbi protiv češkog sveučilišta u Moravskoj uztraju, ostat će ta akcija opet bez rezultata. Kralj: »Nadajmo se, da će ipak uspjeti«.

S hrvatskim delegatom Biankinijem tekao je sliedeći, razgovor: Kralj je Biankinija zapitao: Kako je u Dalmaciji? Biankini je odgovorio: Na žalost, uviek zlo!

Kralj: Mnogo se viče!

Biankini: Gdje?

Kralj: Svagdje!

Zastup. Biankini: Vaše Veličanstvo! Nitko ne viče, niti ne plače kad ga ništa ne boli. Jadi su hrvatskoga naroda svuda neizmjerni.

Kralj: Bit će već bolje!

Biankini: To mi najviše želimo!

Slovenskom delegatu Šušteršiću spomenuo je kralj, da je u kranjskom saboru bilo vrlo burno. Del. Šušteršić: Da na žalost, Veličanstvo i nas ne veseli, što moramo voditi borbu, no ipak mi je vodimo u patriotičkom smislu uz devizu: »Sve za Boga, cara i domovinu«. Kralj: »Vi se previše medju sobom pravdate što je velika šteta. Šušteršić: Veličanstvo, glavni je uzrok držanje vlade, koja nas je na tako radikalno držanje prisilila. Kralj: »Vlada Vam ipak ništa ne čini«. Šušteršić: Veličanstvo, vlada je na žalost eksekutivni organ tako zvane većine u saboru, koja reprezentira tek mali dio zemlje. Tako je velika većina zemlje s vremenom zauzela vrlo radikalno stanovište. Težko nam je borbu u tako radikalnoj formi voditi, ipak mi smo to već pred više godina slutili. Ja sam već pred više od tri godine rekao da će morati do toga doći ako se prilike ne promiene. Tako je došlo do sadašnjih prilika.

Sa del. Rybom razgovarao je o obstrukciji u čes. saboru i spomenuo: Tamo su prilike u zadnje vrieme vrlo žalosne. Sa del. Fiedlerom razgovarao je kralj o visokim školama u Pragu, pri tom je delegat spomenuo prenatrpanost češke tehnike i češkog sveučilišta. Kralj je na to spomenuo, da se mora i tomu pomoći. Baruna Pražaka nagovorio je vladar s riečima: »Sada će u Moravskoj zaista doći do nagodbe«. Pražak: »Sliedećeg mjeseca sastat će se po svoj prilici opet odbor« Kralj: »Nadam se, da će uspjeti«. Del. Pražak: »Naše su tražbine tako malene. da se usudjujem dieliti mnienje Vašega Veličanstva, predpostavivši, da će Niemca napustiti stanovište negacije. Kralj: »Tim je nelogičnije, da pravite u carevinskom vieću obstrukciju«. Del. Pražak: »Veličanstvo, pošto se je obstrukciji Niemaci popustilo, veli naš narod ponizno, kako bi mi vodili drugaču politiku, osobito kad su naše želje vrlo skromne.

Stare banknote iz prometa. Naše čitatelje upozorujemo na to, da će se prijašne banknote po 100 i po 1000 for. sa nadnevkom od 1. maja 1880., i to one po 100 for. primati još samo do 30. aprila 1904., a one od 1000 for. samo do 30. junija 1904. u glavnih uzgrednih zavodih austro-ugarske banke putem plaćanja i razmjene. Od 1. maja do 31. oktobra primati će se navedene banknote po 100 for. a. vr. i od 1. julija do 31. decembra 1904. one po 1000 for. a. vr. samo u glavnih zavodih Austro-Ugarske banke u Beču i Budimpešti putem plaćanja i razmjene. a u ostalim bankovnim zavodima samo još putem razmjene. Od 1. novembra 1904. odpočeto ne će više Austro-Ugarska banka uzimati u plaćanje uvučene banknote po 100 for. a. vr., a od 1. januara 1905. odpočeto ni one po 1000 for. a. vr. tako, da je banknotama po 100 for. a. vr. sa 31. oktobrem 1904., a onima po 1000 for. a. vr. sa 31. decembrom 1904. dan potonji za uvlačenje.

Listnica uredničtva i uprave.

Radi preobilnog gradiva izostao je dopis iz Malog Lošinja, kojeg ćemo tiskati u budućem broju.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca rujna sliedeći prinosi:

A) Utemeljitelji: Gosp. Elner Anton, župnik, Veprinac . K 10.—
B) Redoviti: gg. Varto Julij, Bazovica . . . . K 10·—
Bačić Josip, Pazin . . „ 30·—
Sironić Anton, župan, Trviž „ 10·—
C) Darovatelji: gg. Slokovič Liberat, župnik, Sv. Petar u Šumi, sabranih prigodom blagoslova nove kuće trgovca Marka Kopitar . „ 35·—
— Stepić Ivan, Fontane . „ 1·—
— Korlević Stipe, Kurjavići, pristojba za nadjeni novac „ 1·60
— Matejčić Fran c. k. zemaljski škol. nadzornik, Trst . . „ 40·—
— N. N. za jednu cigaretu — „ —·20
— „Molba“ . . . . . „ 6·—
— Rušnjak Anton, Sovinjak . „ 6·—
— N. N. za knjigu „Kula od Uzdaha“ i život Marulića „ 1·—
— Mogorović Jakov, Grdoselo „ 1·—
— Uprava lista „Obzor“, Zagreb, a darovanih od gg. Gjurković, phar. . . „ 5·—
Boričević pl. Stjep., župnik, Ščitarjevo . . . . — „ 3·20
Zjalić, kapelan . . . . „ 15.—
Gladki Anton, župnik, Bedekovščina . . . . „ 10·—
Gradj. streljačko družtvo „ 14·23
— Gospoda u Puli po Lacku Križu, za dobru ruku „ 60·—
— Juričić O. Jerko, samostanski predstojnik u Sv. Mariji Mandaleni, Dubašnica . . „ 2·—
— Radić Miho, učitelj, Dubašnica . . . . . „ 2·—

Listopad:

A) Redoviti: gg. Matanić Petar, nadučitelj, Pazin . . „ 10·—
Mandić Josip, občinski blagajnik, Pazin . . . „ 20·—
Simecki Niko, Karlovac . „ 20·10
B) Darovatelji: Matejčić Fran, c. kr. škol. nadzor., Trst „ 40·—
— Spinčić Vjekoslav, zastupnik naroda, Opatija . . „ 20·—
— Kalac Antun, nadžup., Buzet „ 40·—
— Sabrano na dan glavne skupštine, Pazin, 1./10. 1902. „ 51·46
— Mandić Josip, občinski blagajnik . . . . . „ 2·—
— Bolonić P. učitelj, Kringa po dr. Gjuri Červaru . „ 5·—
„Placar“, Trst . . . . „ 12·—
— Čeh Ivan, krčmar, Roč, sabrao u veselom družtvu u svojoj krčmi . . . . „ 7·—
— Družba sv. Cirila i Metoda za Istru poštom . . „ 2000·—
— Pevsko-bralno družtvo „Sloboda“ pri sv. Antunu polak Kopra, čisti dobitak priredjene zabave dne 27./9. 1903. . . . . „ 30·—
— Šiškovič Stjepan, učitelj, Herpelje, sabrao u veseloj družbi . . . . . „ 7·—
— Ivan Cibelić, Aleksandrija „ 20·—
— Petar Terzetta, Varna . „ 20·—
— Ladislav Tanković, kapelan, Slum, sabrano na predlog g. Josipa Miličić, župeupravitelja u Draguću, prigodom dekanske konferencije, koja se obdržavala dne 14./10. 1903. u kući gosp. Frana Flego u Počekaju . . . 26·—
— Julij Varto, Bazovica, ostatak od poslanog novca za djake „ 2·—
— Laginja Mijo, župnik-dekan, Kastav . . . . . 20·—
— Uprava lista „Naša Sloga“ Pula . . . . . „ 125·40

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje odbor.

Br. 2052.

Oglas natječaja.

Razpisuje se natječaj na mjesto jednog mjestno-redarstvenog stražara, koji će također obavljati službu mjestnog školskog poslužnika u Baški, sa godišnjom plaćom od 720 (sedam sto i dvadeset) kruna, izplativom iz občinske blagajne u mjesečnih postecipatnih obrocih, te će dobiti stan u naravi.

Molitelji će imati dokazati, da su kriepkoga zdravlja, te poznavanje hrvatskog jezika u rieči i pismu.

Molbe neka se šalju ovomu občinskom glavarstvu do 31./1. 1904.

Glavarstvo občine

Baška, dne 27. prosinca 1903.

Načelnik:

Matejčić.

Istarski sabor.

U Puli, 13. studenoga 1903.

Sjednica IX. (12.).

(Nastavak)

Interpelacija

zast. Kožulića i dr. glede ustrojenja hrvatske pučke škole u Malom Lošinju.

Godine 1900 upravilo je veći broj otaca obitelji na c. kr. pokrajinsko školsko vieće molbu, da bi se u Malom Lošinju ustrojila pučka škola za njihovu djecu sa hrvatskim nastavnim jezikom.

Ta molba bijaše vraćena c. kr. kot. poglavarstvu u Lošinju nalogom da bi poduzela točne razvide, da se ustanovi je li zbilja onolik broj molitelja kolik je tu molbu podpisalo, i dali imadu tolik broj djece dužne pohadjati školu,

Usljed toga bili su pozvani molitelji na c. kr. kot. poglavarstvo, te su kod istoga, uzprkos svakojakom pritisku izjavili u zapisnik, da ostaju kod svoje molbe. Bilo ih je 80 na broju. Od te dobe do danas koliko je podpisanim znano, ni se poduzelo nikakvih dalnjih koraka.

S toga podpisani pitaju c. kr. pokrajinsko c. kr. vieće: koje su zapreke ustanovljenju pučke škole u Malom Lošinju sa hrvatskim nastavnim jezikom?

Kani li c. kr. pokrajinsko školsko vieće shodna odrediti, da se već jednom ustroji u Malom Lošinju pučku školu sa hrvatskim nastavnim jezikom, te tako udovolji molbi podastretoj za to već g. 1900.

Sliede podpisi.

(Postavljena u novembarskom zasjedanju 1903 istarskog sabora).

Upit

zastupnika Andrijčića i drugova na c. kr. vladu glede postupka podieljenja podpora od zaklade Sv. Nikole.

Nabožna se mornarska zaklada „Sv. Nikole" ne vodi po stanovitom pravilniku, već se njome upravlja po nekim predajnim načelim i pojedinim naredbam pomorske uprave u Trstu, izdanim i preinačivanim od vremena do vremena, a pobrcanim po raznih pomorskih godišnjacih, što ih ona uprava izdaje. Kod doznačivanja podpora iz te zaklade siromašnim, obnemoglim mornarom ili njihovim udovam, ne imajućim muškog odvjetka zakonom pozvanog na uzdržavanje roditelja, služi središnjoj pomorskoj upravi izhodištem izvještaj, što ga vrhu pojedinih molbenicah dobije od posebnog za to, pri svakom lučkom Poglavarstvu, ustanovljenog Povjerenstva. Članove Povjerenstva imenuje sama središnja pomorska uprava, ali moraju biti svi iz mjesta, u kojem ima svoje sjedište odnosno lučko Poglavarstvo, jer zaklada nema toliko prihoda, da bi mogla povjerenstvenim članovom plaćati dnevnice, kad bi morali iz udaljenih mjesta na sjednice k Poglavarstvu. Biva tako, da članovi, ne poznavajući pobliže obiteljskih odnošaja vanjskih molitelja, a vezani rodbinstvom ili prijateljstvom molitelja iz istoga i susjednih mjesta, hoćeš nećeš lakše preporuče sebi bliže nego li udaljenije molitelje za podporu iz navedene zaklade.

Osobita se na to diže tužba u mornarskih krugovih na otoku Krku i Cresu, ovisnih u tom pogledu od izjave dotičnog Povjerenstva pri lučkom Poglavarstvu u Lošinju. Kažu ti krugovi, da se razmjerno prama postotku mornarskih putnica izdanih s jedne za lošinjski, a s druge za creski i krčki otok mnogo više uvažavaju molbe sa lošinjskog, nego li sa creskog i krčkog otoka. Misle još ti krugovi, da bi se tomu dalo predusresti, kad bi se za creske molitelje ustanovilo slično povjerenstvo u Cresu, a za one krčkog otoka u Krku, ovo zadnje sastavljeno iz članova uzetih, ne iz samog grada, nego iz takodjer povećih mjesta na Otoku, pretežno bavećih se pomorstvom. Sliedi po sebi, da bi ti članovi morali bezplatno zalaziti na sjednice u Krk, kada bi ih tamo zvao lučki poglavar; koji mora i onako većkrat na godinu obilaziti kotar. Pitanje dakle, sa praktičnog gledišta, nebi imalo nikakve poteškoće, a financijalna se strana isključuje po sebi. Pitamo dakle mi podpisani zastupnici naroda:

Ne bi li c. k. vlada mogla ustanoviti jedno u Cresu, a drugo Povjerenstvo u Krku, da prosudjuje i izvješćuje, jedno o molbenicam sa otoka Cresa, a drugo o molbenicam sa otoka Krka za podporu iz nabožne mornarske zaklade „sv. Nikole?

Pula 10. novembra 1903.

Sliede podpisi.

Interpelacija

zast. Spinčića i dr. na c. kr. vladu za oživotvorenje već ustrojene javne pučke škole u Žbandaju. Postavljena u novembarskom zasjedanju istarskog sabora godine 1903.

Ponovno već i u ovom zasiedanju bilo je govora u ovom vis. saboru glede javne pučke škole u Žbandaju, mjestnoj občini Porečkoj. Podpisani dolaze pred visoki sabor još i ovim putem, najme putem interpelacije na c. kr. vladu.

Javna pučka škola u Žbandaju, za Žbandaj i Dračevac, jest jedna od onih, koje se je zadnjih godina ustrojilo na račun onih trih, koje c. kr. zemaljsko školsko vieće, sporazumno sa zemaljskim odborom, odlučilo ustrojati svake godine.

Dvie godine je trajalo, dok se je uredilo stvar glede zemljišta na kojem se ima školska zgrada graditi: mjeseca rujna 1901 bilo je u tu svrhu kupljeno krasno zemljište, tik crkve i učinjeni svi za to potrebiti spisi.

Onda počelo se je raditi za gradnju školske zgrade.

Prama jednom nacrtu i troškovniku bio je izračunan

trošak za tu zgradu;		
a. za kupnju zemljišta . .	K	215·12
b. za kupnju zemljišta . .	„	5800·—
Ukupno .	K	6015·12
pokriće:		
a. podpora države . . .	K	3000·—
b. Trećina bratovšćina Žbandaj	„	846·33
c. Trećinu bratovšćina Dračevac	„	611·68
d. Namet u godini 1902 .	„	519·—
Ukupno .	K	4977·01

Sravnivši trošak sa pokrićem, prikazuje se manjak od (6015·22 — 4977·01) 1038·21

Rečeni namet bio je odobren od c. kr. namjestničtva odpisom 10. aprila 1902., 1903. i 1904., bez ikakve dalnje podpore bilo sa strane države bilo sa koje druge strane.

Podpisanim nije poznato da li se je kasnije učinio koji drugi nacrt i troškovnik. Svakako su mnienja da se je već na temelju rečenoga imala graditi školsku zgradu, i to, ako nebi bilo od drugud dalnje podpore, zajmom u iznosu od K 1008, ili takodjer višim, ako je možda nacrt promienjen i trošak povišen, zajmom koj bi se namirio sa nametom, iznašajućim K 519 godišnjih. Ako smiju druge porezne občine činiti zajmove, često u visini cielokupnoga troška, zašto se nebi činilo zajam za porezne občine Žbandaj i Dračevac, kojim bi se pokrilo malen dio istoga, dočim je glavni dio troška već inače pokrit-?! I ako se toga nečini, nemože se drugdje razloga naći nego u tom da stanovite oblasti čine nemoguće zapreke, da se gradnja one zgrade, odnosno oživotvorenjem one škole, čim više zategne, da onaj puk toliko želeći školske poduke čim kasnije do nje dodje. To dokazuje i ovaj dopis, koj neka bude na vječnu uspomenu ovdje u izvornom objelodanjen:

„Municipijo di Parenzo. Nr. 2717. li 26. Ottobre 1903.

Al Signor Giovani Radollovich fù Matteo

Villa Eurici di Sbandati.

Le si partecipa che la Rappresentanza communale nella sua seduta dei 24. corr. non trovò di poter accogliere, per più motivi, favorevolmente la di Lei offerta 1. p. p. Settembre per un prestito del mancante importo pella costruzione della scuola di Sbandati. Per il Podesta Vidali m. p."

Pošto se takovo zavlačenje samo sobom odsudjuje, postavljaju podpisani na na c. kr. vladu sliedeći upit:

Je li c. kr. vlada, odgovorna za svu školsku upravu, voljna poduzeti bezodvlačno i sa svom odlučnošću shodna, da se u Žbandaju sagradi školska zgrada, te već jednom tamo oživotvori javnu pučku školu ustrojenu već godine 1899. kao jednu od onih trih koje se tobož daju svake godine hrvatskom i slovenskom puku u Istri?

Upit

zast. Spinčića i dr. na pokrajinski odbor Istre obzirom na školske takse u občini Kastav. Postavljen u zasjedanju istarskog sabora novembra 1903.

Uvedenju školskih taksa u Istri protivili su se svimi mogućimi načini, i osim hrv. slov. zastupnika u saboru, hrvatske i slovenske občine Istre. Medju njimi, i poglavito občina Kastav.

Kad bijahu zakonom već uvedene, bila je i ta občina medju onimi koja je tražila, da se oživotvorenje toga zakona obustavi, i medju tim iste način kako da se drugim načinom zadovolji zahtjevom za školske potrebe, te zakon o školskih taksah u obće niti nestupi u kriepost već se ustavno ukine.

Obustava bila je u istinu uzsliedila, al samo za kratko vrieme. Školske takse stupile su u kriepost u svem svojem obsegu i u svoj težini.

Občini Kastav odmjerio jih je zemaljski odbor za godine 1901. 1902. i 1903. na 14·526 K godišnjih.

Občina je proti tomu odmjerenju učinila pravodobno utok na c. kr. školske oblasti. C. kr. školsko vieće za Istru u Trstu smanjilo je rečenu svotu na 13·138 K godišnjih, te tako udovoljilo jednom dielu utoka občine.

Ova je, primiv na znanje povoljno riešenje prvoga diela svoga utoka, podnesla na c. kr. ministarstvo za bogoštovje i nastavu u Beču pravodobno utok, koj nije još ni danas riešen, al koji bi imao, ako je još zakona i pravice, biti takodjer povoljno riešen; — inače bi se prevrnuo duh zakona o školskih taksah i zakón sam, jer duh zakona i zakon sam zahtjevaju, da se škole i razredi urede tako kako to odnosne zakonske ustanove propisuju, i da se stoprv tad kad se škole i razredi kako zakon hoće, utjeruje školske takse na račun samo onoga broja djece, za kolik broj obstoji škola sa razredi odnosno učevnimi silami kako jih zakon prema broju djece propisuje.

Medjutim zemaljski je odbor, kako se vidi iz „pregleda dokazujućega propis, utjeranje i preostatke školske takse u godini 1902", tiskan u njezinom izvještaju 12. junija 1903. br. 4480, občini Kastav propisno za godinu 1902. 16.643 K 99 para kao preostatak i 14.526 K kao tekuće, ukupno 31.169 K 99 para; a šiljemo putem svoga uredovnoga nameta u istoj 1902. godini 15.588 K 20 para; te ubilježio kao preostatak sa 31. decembrom 1902. godine 15.581 K 79 para.

Ti ostanci, koli početkom godine 1902. toli svršetkom iste imadu se tumačiti tim, što se je občinsko zastupstvo kastavsko branilo metnuti u proračun za godinu 1901. i 1902. iznos za školske takse.

U proračunu za godinu 1903. jih je postavilo, i to prisiljeno od zemaljskoga odbora, koj se je zagrozio da će zaniekati potvrdu cielokupnoga proračuna občinskoga, ako občinsko zastupstvo nepostavi u isti iznos za školske takse.

Taj namet u godini 1903. postavljen usljed zahtjeva i grožnje zemaljskoga odbora, udaren je sa 30% na izravne poreze. Pošto je isto tolik namet od 30% udario u tekućoj godini 1903 zemaljski odbor izravno, valjda za pokriće ostanka dne 31. decembra 1902. u iznosu od 15.581 K 79 para, to iznosi namet, koj se utjeruje u tekućoj godini 1903. u ime školskih taksa ništa manje nego 6% na izravne poreze.

Vriedno je spomenuti, da je prisilni namet u občini Kastav sa strane zemaljskoga odbora u ime školskih taksa u godini 1902. bio udaren sa 28%, a u tekućoj godini 1903. sa 30%, premda je u godini 1902. iznesao svotu od 15.588 K 20 para, i premda je ostatak 31. decembra 1902. iznosio 15.581 K 79 para, ostanak, manji za 6 K 41 paru, koj se utjeruje u tekućoj godini 1903.

Utjerat će se dakle u ime školskih taksa sa strane zemaljskoga odbora i više nego li bi trebalo kad bi namet bio kako je bio godine 1902, sa 28% na izravne poreze.

Što je pak ovdje glavno da se iztakne jest, da zemaljski odbor nije uzeo obzir na okolnost da je c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru u Trstu sniziło školske takse u občini Kastav za godine 1901., 1902. i 1903 od 14.526 K na 13.138 K godišnjih, dakle za godišnjih 1388 K. ukupno za (1388×3) 4164 K. Zemaljski odbor Istre imao bi u ime školskih taksa občini Kastav vratiti ili obračunati svotu od 4164 K; dapače i priličnu veću, ako uzmemo u obzir koliko je u istini utjerao u godini 1902. (za 1901.), najme 15.588 K 20 para sa 28% nameta, dakle za samu godinu 1901. (15.588 — 13.138) 2450 K, i koliko će utjerati ljetos (za godine 1902. i 1903.) sa dva put po 30% nameta.

Toga do sada nije učinio,

Pak, pošto se občinari tuže na visoka plaćila, pošto gospoda c. kr. porezni činovnici na Volosko uckaju občinare kao da bi občina tomu kriva bila, a pošto u istinu to izvire poglavito iz nameta za pokriće školskih taksa, naloženoga sa strane zemaljskoga odbora i utičućega u zemaljsku blagajnu, te pošto neide, da zemaljski odbor dobiva i više nego li po zakonu, — već i tako težkom i nesnosnom — može i smije,

stavljaju podpisani sliedeći upit na zemaljski odbor:

Je li zemaljski odbor voljan bezodvlačno vratiti občini Kastav ili obračunati onaj iznos, koj je utjerao godine 1902. u ime školskih taksa u toj občini više nego li je po zakonu i odnosnih pravomoćnih oblastnih odlukah mogao i smjeo i isto tako učiniti zaključkom 1903. godine sa onim iznosom koj će utjerati više u isto ime u tekućoj godini 1903.?

Sliede podpisi.

Upit

zast. Andrijčića i drug. na c. kr. vladu postavljen u zasjedanju istarskog sabora novembra 1903. glede postupka poreznog ureda u Krku pri izračunanja občinskih nameta.

U osmoj sjednici istarskoga sabora, obdržavanoj u Kopru na 12. julija 1902. upraviše podpisani na c. kr. vladu sliedeći obrazloženi upit:

Je li visoka c. k. vlada voljna narediti, da se po nepristranom strukovnjaku točno ustanove, stopom pojedinih uplata izvedenih od posjednika, iznosi utjerani od c. k. poreznog ureda u Krku na ime občinskih prireza u poreznim občinam Baška, Dragabaška, Starabaška i Batomalj za g. 1891 i 1892, dajbudi i za predjašnje i susljedne godine, dok je naime kod onog c. k. poreznog ureda služio kano priglednik g. R. Thedrez, a da se uzmogne to pitanje konačno

na čistac izvesti i izmed stranaka poravnati, odnosno polag izpadaka provesti takodjer sličnu razvid za ostale porezne občine otoka Krka?"

C. k. vlada nije na taj upit niti odgovorila niti je dala do sada provesti zatraženi razvid, da se točno ustanovi iznos utjeran na ime občinskih prireza od c. k. poreznog ureda u Krku u navedenim poreznim občinam barem za g. 1891 i 1892. Radi toga občinsko Glavarstvo u Baški nije u položaju, da uvaži naredbu Zemaljskog odbora za Istru 11. julija 1901. br. 3635 točka IV. Nego ne radi se ovdje jedino o tome. Onako kako je Zemaljski odbor mogao na temelju občinskog blagajničkog dnevnika posumnjati o pravilnom uredovanju bivšeg načelnika u Baški g. Jurja Čubranića u jednom javnom spisu, tako je podpisanim, na temelju skrižaljke računarskog odjela c. k. financ. ravnateljstva u Trstu 22. oktobra 1901 br. 34169, kojom se je više nego li dokazala pravilnost Čubranićevog uredovanja, slobodno bilo posumnjati o pravilnosti uredovanja c. k. poreznog ureda u Krku u napomenutom razdobju. A uzrujano je radi toga i pučanstvo otoka Krka, pak hoće, da se na njegovo umirenje u stvar unese luči, dotično da se dokaže takodjer pravilnost uredovanja bivšeg priglednika g. R. Thedreza, koji je slabošću blagajnika rukovodio navedenog razdobja c. k. poreznim uredom u Krku. Radi toga pitaju podpisani:

Je li c. k. vlada, na umirenje porezovnika mjestne občine Baškanove i čitavoga otoka Krka, voljna dati, stopom pojedinih uplata izvedenih od posjednika, točno ustanoviti po pojedinim poreznim občinam iznose utjerane na ime občinskih prireza od c. k. poreznog ureda u Krku, za vrieme u koje je kod istoga služio kano priglednik g. R. Thedrez, a da se uzmogne izpostaviti, je da li je onaj c. kr. porezni ured sve tako utjerane iznose podpuno doznačivao odnosnim občinskim upravam, dotično da li je sasma pravilno uredovao ili nije?

Pula 9. novembra 1903.

Sliede podpisi.

Upit

zast. Andrijčića i drug. na c. kr. vladu postavljen u istarskom saboru novembra zasjedanja 1903 glede jezika pri pomorskoj upravi:

U osmoj sjednici istarskoga sabora, obdržavanoj u Kopru dne 12. julija 1902, upraviše podpisani na c. k. vladu sledeći obrazloženi upit:

1) Je li poznato c. kr. vladi, da se u čitavom unutarnjem i javnom uredovanje pomorske uprave ne opaža nigdje traga hrvatskom, dotično slovenskom jeziku?
2) Je li c. k. vlada voljna poduzeti shodna, a da se već jednom i na polju javne pomorske uprave u Primorju provede svestrana ravnopravnost hrvatskoga i slovenskoga jezika sa talijanskim jezikom?
3) Ako nije, čime opravdava c. kr. vlada toliku nepravdu i toliko poniženje hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri?

Na taj upit nije c. k. vlada odgovorila niti mu je pomorska uprava u Primorju udovoljila.

Naprotiv, ova posljednja provadja i nadalje italijanizaciju naše obale još većom upornošću, gazeć bezobzirno naravne i pisane zakone zajamčujuće hrvatskomu i slovenskomu narodu njegova jezikovna prava, te postupa u svom javnom uredovanju ni više ni manje, nego kano predstraža one ideje u susjednoj kraljevini, koja cilja na ovu obalu. Mi se za to nit najmanje nebi uzrujavali, da nam nije do pravica našega naroda, na obranu kojih nas je i ovamo poslao. Radi toga dužni smo postaviti ovaj upit:

Hoće li nam c. k. vlada kazati, za koju li je ona judinu cienu prodala, pri pomorskoj upravi u Primorju, jezikov na prava hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri?

Pola 9. novembra 1903.

Sliede podpisi.

Upit

zastupnika Andrijčića i drugova na c. kr vladu.

C. k. kot. školsko vieće u Lošinju otvorilo je dne 1. julija 1903. br. 549 natječaj na dva mjesta podučiteljice pri ženskoj pučkoj učioni u Cresu, kod koje je talijanski nastavni jezik a hrvatski kao slobodan predmet. Natjecala se na jedno od tih mjesta takodjer neka Antica Martinolić, koja ne ima nikakve ocjene o poznavanju hrvatskoga jezika te ga faktično i nepozna. Ipak je ona na tabli kvalifikacija, što ju sastavlja c. k. kot. školsko vieće u Lošinju, prva predložena na zamoljeno mjesto podučiteljice u Cresu. Podpisani ne bi u tom slučaju podavali tolike važnosti, da radi njega upravljaju posebni upit na c. k. vladu, kad ne bi ono školsko vieće sustavno tako postupalo pri popunjivanju učiteljskih mjesta kod školah, kod kojih se hrvatski jezik predaje kano predmet. Tako se je n. pr. u istom Cresu došlo već do toga, da nitko od učitelja ne ima ocjene za hrvatski jezik. Isto je reći, osim jedne jedine iznimke, i za učiteljsko osoblje u Velomselu. Sasma pak drugu mjeru rabi c. k. kot. školsko vieće u Lošinju, kad se koji hrvatski učitelj natječe za koju hrvatsku školu, kod koje se i talijanski jezik predaje kao predmet. Takva se natjecatelja ne predlože na stalno imenovanje ako se ne obveže, da će se u stanovitom roku podvrći izpitu iz talijanskoga jezika. Propade li slučajno na izpitu, odnosno se učiteljsko mjesto ponovno razpiše. Tako se n. pr. u najnovije doba reklo učitelju Ivanu Radosloviću, koji se je natjecao za učiteljsko mjesto na Ilovika. Ta dvojaka mjera kojom se c. k. kot. školsko vieće u Lošinju služi kod postupka na stalno imenovanje učiteljskih sila, osim što je pristrana i nepravedna, upravljena je neizravno i na to, da se po gradovima zatare svaki trag hrvatskom jeziku a po selima čim većma uvadja talijanski jezik. Uslijed toga čast je upitati:

Kako opravdava c. k. vlada navedeni dvojaki postupak c. k. kot. školskog vieća u Lošinju pri predlaganju na stalno namještenje učitelja i hoće li mu jednom stati već na put?

Pula 9. novembra 1903.

Sliede podpisi.

Upit

zastupnika Andrijčića i drugova na c. kr. vladu.

Škola je jedno od ponajboljih sredstava za promicanje pučkog blagostanja, ali uspjeha neće imati ona škola, kod koje je nastavni jezik drugi a ne materinski jezik djece. To uvidjamo najbolje kod pučke učione u Cresu, u kojoj je talijanski nastavni jezik. Gradjanstvo je u svojoj ogromnoj većini hrvatske narodnosti, a da si je toga dosta i sviestno, pokazao je jasno kod zadnjeg popisa pučanstva. Ipak je to hrvatsko gradjanstvo u Cresu primorano slati svoju djecu, ne imajući hrvatske, u talijansku gradjansku pučku školu, gdje mu podmladak ni u čemu ne napreduje, gdje mu dapače u ludo gubi godine te duševno otupi tuveći si u glavu pojedine talijanske rieči. Dosta je znati, da nijedno mjesto u Istri, u kojem je kakva škola, ne prikazuje razmjerno toliko analfabeta koliko ih prikazuje grad Cres. Nije prema tomu nikakvo čudo, ako je tamo spalo pučko blagostanje na najniže grane. Da tomu doskoči, da si podmladak od tudjinske najezde očuva te mu bude bistar i hitar na svaki napredak, da si narodno obilježje ohrani: — 132 glavara obitelji grada Cresa, za svoje preko 200 dužne školu pohadjati djece, zamoliše prije dobre dve godine od c. k. zem. školsko vieće, da im u gradu Cresu otvori pučku školu sa hrvatskim naukovnim jezikom. Koji se na tu molbu ni maknuo nije? — c. k. zem. školsko vieće! Barem moliteljem nije do sada ništa poznato, da bi se ni koraka u tom smjeru poduzelo bilo.

Pitamo s toga c. k. vladu:

a) Hoće li ona sve što treba tako na vrieme urediti, a da se već početkom nastajuće školske godine 1904/1905. bude mogla u gradu Cresu otvoriti hrvatska pučka muška i ženska učiona sa onoliko razreda, koliko ih zakon zajamčuje prema broju djece, što se bude u školu upisala?
b) Ako neće, čime opravdava c. k. vlada narodno ubijstvo, što ga ona tako počinjava na hrvatskom pučanstvu grada Cresa.

Pula 9. novembra 1903.

Sliede podpisi.

Utjerivanje neodvisne pokrajinske takse na pivo i pristranost zem. odbora za Istru.

U sjednici istarskoga sabora od dne 4. novembra 1903. razpravljena bijaše zakonska osnova zemaljskoga odbora, kojom se mienjaju nekoje ustanove zakona o utjerivanju neodvisne pokrajinske takse na pivo. Tom promjenom zadobio je zemaljski odbor vlast, da utjeruje sam rečenu taksu, ili da odstupi utjerivanje pojedinim družtvom, privatnikom itd. Proti osnovi govorili su skoro svi članovi hrvatsko-slovenskoga kluba, ali bijaše uzaludno njihovo dokazivanje, kako će se tom promjenom nanesti šteta pokrajinskoj blagajni, kako će ta promjena biti od koristi samo talijanskomu dielu stanovničtva Istre; kako se ide tom promjenom samo za tim, da zadobije zemaljski odbor u svoje ruke novo i očito oružje za agitaciju proti Hrvatom i Slovencem Istre; kako će zem. odbor namještati kao činovnike tog novog ureda samo svoje „kreature" itd. itd.

Naši se zastupnici nisu varali na žalost osobito glede posliednjih dokaza t. j. o sredstvih za agitaciju i o namještenju svojih „kreatura" što nam svjedoči netom razpisani natječaj zemaljskoga odbora za Istru za popunjenje činovničkih mjesta stvorenih radi utjerivanja navedene takse.

U talijanskih listovih čitamo naime natječaj na 5 mjesta agenta, koji će nadzirati u raznih kotarih Istre potrošarinsku taksu, na 1 mjesto aktuara i 1 mjesto dnevničara, eventualno 1 sluge kod pokrajinskog ureda za utjerivanje takse, što se ima ustrojiti u Poreču.

Ona će se mjesta podieliti privremeno počam od 1. jenara 1904. uz obostrani tromjesečni odkaz službe.

Plaća agentom iznašati će 1680 K godišnjih uz dnevnicu od 5 kruna kad budu morali radi službe prenoćiti izvan sudbeno-kotarskog sjedišta.

Plaća aktuara iznašati će 1440 K godišnjih, a ona dnevničara, eventualno sluge 1080 K godišnjih. Mjesečnu plaću dobivati će unapried.

Molitelji za ta mjesta valja da vlastoručno napisane molbe podnesu zemaljskomu odboru u Poreču do dne 20. decembra t. g. sa dokazi o dobi, pripadnosti, zdravom tjelesnom ustroju, naucih, dosadašnjoj službi i o poznavanju talijanskog jezika, eventualno drugih jezika kojimi se govori u pokrajini.

Za novi pokrajinski ured traži se dakle 7—8 osoba, od kojih se netraži, da bi poznavali i drugi zemaljski jezik, već samo eventualno koji od jezika, kojimi se govori u pokrajini.

Naši su dakle zastupnici imali pravo, da će se u pokrajini stvoriti novi ured za talijansku agitaciju, ali će i naš narod imati pravo, da potjera metlom od sebe činovnike pokrajine, koji nepoznaju njegovog jezika.

(Nastavit će se.)

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca svibnja 1903.

— G. Janko Gržinić — Kotle-Roč sabranih na njegov predlog u veselom družtvu u Kotlih odnosno u Humu K 12·70
— G. Mihovio Skvrce — Zadar oglašenih u „Hrv. Kruni". „ 44·—
— G. Rikard Katalinić Jeretov — Zadar . . . . . „ 146·05
— G. Cucančić Matija — blagajnik podružnice u Pazinu u ime dohodka i prinosa do 3. svibnja . . . . „ 359·47
— G. Ivan Gregorec — Buzet izručenih od gdjice K. Kr. pošte joj nije bilo moguće prisustvovati večeri danoj u čast odlazećemu g. Pre Franu Peršiću . . . . . „ —·20
— Podružnica sv. Matej po blagajniku Ivanu Marot članarine za 1902 K 48 te darova K 12·20 ukupno . . „ 60·20
— Gdjica Marija Mender blagajnica podružnice u Poljanah, članarine i darova za god. 1902. . . . . „ 136·—
— „Matica Hrv." podarenih od g. dra, Stj. pl. Miletića od svog honorara za djelo „Hrvatski kraljevi" . . „ 100·—
— Muška podružnica Opatija, blagajnik g. P. Priskić predaje što članarine što darova . . . . . „ 225·05
— Primorska štedionа i banka Sušak daruje usljed zaključka svoje glavne godišnje skup- „ 100·—
— Hrv. trg. družtvo „Merkur", Zagreb kao trećinu prihoda od prodaje mastila i sapuna „ 46·37
— Adolf Tichy arhitekt, Beč daruje putem g. Friseka u Opatiji . . . . . „ 100.—
— Podružnica u Šterpedu, blagajnik g. Fran Flego . „ 29·90
— Administracija „Hrv. Prava" Zagreb stiglih prinosa . „ 1600.—
— G. B. Cettolo, inžinir, Petrinja sabranih kojekuda . 50·—
— Muška podružnica, Dubašnica . . . . . 20·—
— Ženska podružnica, Opatija što članarine, što darova . „ 127·—
— Muška i ženska podružnica, Kastav od zabave 10./5. čisti prihod . . . . „ 66.—
— Podružnica Pazin podarenih od g. Arneri iz Odese . „ 12·—
— G. dr. Mirko Grahovac odvjetnik u Daruvaru sabranih kod krštenja Zlatice Š. „ 6·—
— Podružnica Vrh, što članarine, što darova za g. 1902. „ 38·—
— Muška podružnica, Kastav sabranih u prijateljskom družtvu 22./5. 1903. . . „ 17·10
— G. B. Fürth, Beč kano ulažninu na zabavu prigodom glavne godišnje skupštine družbe . . . . . „ 20.—
— Ženska podružnica, Vrbnik „ 27.50
— Podružnica, Medulin . . „ 37·90
— Muška podružnica, Kastav članarine za god. 1902. . „ 15·—
— Sabrano na glavnoj družbinoj skupštini na predlog g. dra. J. Poščića . . „ 167·—
— G. Milan Gremer, Rieka pripošilje kano dar prigodom gl. godišnje skupštine družbe . . . . . „ 10·—
— Podružnica Livade po svom blagajniku g. Iv. Nežiću članarine i prihoda od zabave, ... „ 100·—
— Uprava Novog lista, Rieka po prof. Vj. Spinčiću sabranih prinosa . . „ 100·—

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Broj 2. Pula, u četvrtak dne 14. siečnja 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlani itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču, na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 247.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake, na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utuživje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Našim predplatnikom.

Naše cienjene predplatnike molimo, da se požure sa predplatom na naš list, koji ne ima druge podpore doli one svojih predplatnika.

Ujedno molimo naše stare dužnike, da izvole čim prije namiriti svoj dug, nas take izbave neprilika i rieše nas dužnosti, da zaostalu predplatu sudbenim putem utjeramo!

Politički pregled.

U Puli, dne 13. jenara 1904.

Austro-Ugarska.

Austrijska delegacija sastala se dne 11. o. mj. da započme razpravu o zajedničkom proračunu. Još nije ustanovljeno kad će se sastati ugarsko-hrvatska delegacija, nu to će biti svakako još tečajem ovoga mjeseca. Ugarska vlada želi naime, da se prije prihvati vojna osnova, u koju je svrhu upotrebito ono 40 delegata, što ih ugarski sabor šalje u delegacije u Beč.

Prošloga ćedna bio je kod kralja u audienciji češki vrhovni zemaljski maršal knez Lobković. Kasnije viečao je knez sa ministrom predsjednikom dr. Koerberom. Usljed toga govori se, da se kani opet povesti pregovore izmedju Čeha i Niemaca radi izmirenja, i da vlada želi izabrati u češkom saboru nagodbeni odbor. Češki će listovi drže napram viestim hladno, ali izjavljuju složno, da su samo dva uvjeta moguća, uz koje bi Česi pristali na nagodbu, a ti glase: češki unutarnji uredovni jezik i češko sveučilište u Moravskoj.

Hrvatski listovi Dalmacije nezadovoljni su zbog odstupa zemaljskog zastupnika i prisjednika dra Smodlake. Nijedan od tih listova nezna kazati pravog uzroka tomu odstupu, jer ga dr. Smodlaka u poznatoj svojoj izjavi jasno nenavadja. Govorilo se da će odstupiti od presjedničtva i dva njegova druga t. j. dr. Ružić i Radić, nu oni izjaviše naknadno, da ostaju na svojem mjestu.

U banovini sazivlju rodoljubi još uviek narodne skupštine, na kojih se živo razpravlja o životnih pitanjih našega naroda u Hrvatskoj i Slavoniji. Takva skupština sazvana je i za 14. o. mj. u Velikom Grdjevcu. Izbornici izbornog kotara Bistra sakupljaju podpise za nepouzdanicu madjaronskomu zastupniku Hegediću. Takvih nepouzdanica dobili su i nekoji drugi madjaronski zastupnici. Hrvatski ban grof Pejačević pošao je u družtvu grofa Erdödy-a u Canes radi oporavljanja poremećenog zdravlja. Od tamo pišu zagrebačkim listovom, da se je ban već dobro oporavio, te da će se za koji dan vratiti u Zagreb i preuzeti vodstvo zemaljske uprave.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Kaštelirski pop da je predika, da je sramota za naše ljude, da nimaju lipšu crikvu.

Jur. Ter ča su oni krivi! ča nezna, da su šarenjaki i gospodske podrepnice vaik novu crikvu mirili kada su bili izbori, a kada su izbori pasali, nikomu ni petka.

Fr. Znaš ča ti je, neka se slože pre Marko i župan pak te njim dat poreška gospoda bući koliko budu stili.

Jur. Bi vero za izbori ma neće za crikvu ni šestice.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Svega po malo. Dr. Bartoli predao je hrvatskim zastupnicima u istarskom saboru a tako i cielom našem narodu svoj „ultimatum".

Talijani neće popustiti nimalo od svoga što imadu u Istri, kaže on.

Čitajuć onaj njegov govor u „Giornaletu" mislio sam, da je taj čovjek izvan sebe i činilo mi se, da već glavom tuče o istarski Kras, da kuša, koliko je na njem kamenje tvrdo, jer je rekao, da oni (Talijani) su tvrdji od istarskog Krasa.

Dr. Bartoli bi morao pustiti na miru naš Kras, jer ondje ne žive njegov narod, nego tvrdi naš hrvatski i slovenski narod. Što se pak tiče toga, da oni ne popuste u ničem, pitam ga ja: u čem bi morali popustiti?

Mi ga ne pitamo ni Rovinja ni Pirana, ali gdje hrvatski narod živi, morali bi po božjem, naravnom i carskom zakonu vladati Hrvati. Mjesto da diele hrvatske obćine kao Pazin, Buzet, Lovran itd. morali bi odieliti vanjštinu, gdje živi naš narod, od gradova kao n. pr. Pula, Poreč, Labin, Kopar itd. Što nebi bilo pravo i Bogu drago, da u Višnjanu, u Vižinadi, na Vodnjanštini, na Puljštini upravljaju Hrvati sami svojim imetkom? Mir je odmah gotov, samo dajte nama, što nas ide, pak mirna Bosna.

Bartoli će svakako, da postane veliki čovjek. Prvo geslo „Osar tutto" mu je u nekim poslima dobro uspjelo, a sada ovom drugom govorancijom misli, da će steći još više štovanja. On tužan pak nezna, da je bio c. kr. načelnik i da je većina rovinjskoga puka bila proti njemu.

* * *

Dr. Rizzi je postao dakle zemaljski kapetan. Boljega, finijega ni sladjega nije mogla cesarska vlada niti naći. On je što hoćeš. U Puli kod mornarice i u Beču „grande austriaco", u Poreču i u Trstu „grande patriota italiano", u Medulinu i u Alturi i na vanjštini Puljskoj je „slavo-istriano". S dr. Zanetti-em i Flapom je „clericale" a u Rimu „irredentista"; kadgod je u Puli i socijalista, dakle: „austriaco-italiano — slavo-istriano — clericale — irredentista — socialista" i koga vraga češ.

On će moći dakle ugoditi svim strankam u Istri. Ali nemojte se odmah veseliti drugi čitatelji, ima i on jednu veliku manu (ali kod c. kr. vlade veliku zaslugu. Op. Ur.) a ta je, da ne pozna jezika od većine istrijanskog puka t. j. hrvatskoga, premda rodjen od majke Kranjice i od otca Karnjela.

Njegovi mameluki u puljskoj okolici se vesele što je on postao zemaljski kapetan, jer sada će i oni svi avancirati.

Don Buzolić njegov šantul od berme (Rizzi se bermao 1898. u Alturi) će postati biskup u Pićnu, komisario Grakalić će biti ispetore forestal u Premanturi, svi delegati će postati podeštati tako, da sada nećemo već reći Šantiću u Medulinu ni Blažu u Ližnjanu „bon jorno šjor delikato" nego „lustrišimo" podešta i tako sva fameja će skočiti jedan korak napred.

* * *

Dr. Tresić i Garibaldi se muče da sprijatelje Talijane i Hrvate, da mogu složno raditi proti Niemcu, ali čini mi se uzalud.

Sada su Talijani u Insbruku dobili ćuška i batina od Niemaca, ali ovi naši u Istri se neće opametiti. Da se n. pr. postavi kakova tabla dvojezična na urede da se drži na sudu kakova razprava u hrvatskom jeziku za Hrvate, svi bi složno skočili kao lavovi, da se ne dira u Talijanstvo Istre, a sada, kad im Niemci po plećima daju, oni liepo muče, ta tuče ih njihov prijatelj. Par talijanskih obćina šalje pozdrave djacima i prof. Gubernatisu, drugo ništa!

Ovdje u Puli je morao dr. Rizzi odmah sazvati sjednicu obćinskog zastupstva i prosvjedovati proti vladi radi takovog postupka Niemaca, jer oni kažu, da Pula prednjači u svemu istarskim gradićima, dakle morala je i u tom pokazati svoje talijansko rodoljublje. A jok! Gdje bi onda bila stolica kapetana? Neka Bartoli bunca što će, a ja ću liepo biti tih, misli Rizzi.

Pa šta, da i sazove sjednicu, tko će prosvjedovati proti Niemcima? A zastupnici od mornarice?

Neće valjda dr. Schiavuzzi kotarski liečnik, Laurencich, sudac, učitelj Zanetti, uprav. pošte Frank, Wilhelmi, Poneš, Rech, od mornarice, Dejak, Kupelviser itd. glasovati ni proti vladi ni proti Niemcima.

Ostali bi samo patrioti Glezer, Stanich, Rosanda, Privileggio i Frezza. Sutimo dakle svi pak je sačuvana „italianità dell' Istria".

Živili nekoji merkanti sa neukim narodom!

Žalostna slika iz Rovinjske sudnice. Na 22. pr. mj. držala se je kod rovinjskoga suda razprava proti Josipu Ljubičiću, Josipu Bratuliću, Karlu Bratuliću i Mati Kekiću, sva četiri iz Sv. Petra, iz obćine Tinjana, radi zločina iz § 305. k. z. Kako je poznato, tamo je prošle zime dobila talijanska(?) stranka većinu pri obćinskom izboru, i ova 4 naša Istranina zadojena našim mliekom, ali opojena lažima i frazama talijanskih korteša, navalila su na 30. marča na stan jednoga sumještanina Istrana, Hrvata, i počinili su svakojake izgrede, uz razne poklike izmedju kojih i: „Evviva l' Italia! Evviva l'Istria! Evviva Vittorio! Za to su i odgovarali pred sudom i bili osudjeni na zatvor.

Sudbeni dvor bio je sastavljen od gg. savj. Harabaglie, savj. Rode, savj. dr. Devescovi, pristava Orlića a perovodja bio je prisl. Leupušćek.

Iznenadilo nas je kad smo vidjeli i tumača Moscardu — koga naši čitatelji jako dobro poznaju, jer im ga je istinito predstavio „Franina i Jurina" i jer je izgledalo da su Talijani tuženi.

Počela je razprava. Čitaju se spisi, naravno talijanski, a nije niti čudo: svaki misli, talijani su tuženi. Kad na jednom počme govoriti nešto (nisam ga razumio dobro) Moscarda; vidim da upravlja rieč obtuženicima, i gle čudo, uspostavilo se, da ti talijanski junaci nepoznaju niti rieči talijanski, osim onih poklika što su vikali na 30. marča, i što su možda za vrieme izborne kortešacije naučili.

Da je bilo vidjeti čitaocima tu žalostnu sliku, kako se sudbeno progone naši težaci i to susjed sa susjedom, brat sa bratom, a sve radi toga talijanstva istarskoga! A sami ti istarski Talijani ne znaju ni rieči talijanski.

Neznamo kako oni u obćini govore, ali ako talijanski (ako ikoji to pozna) onda ih nijedan težak ne razumije!

Ali uz to je ovdje i jedno drugo pitanje po sredi.

Ispostavilo se je na razpravi — a mislim i još prije kod sudca iztražitelja — da niti jedan obtuženik ne pozna talijanski nego jedino hrvatski; civilna stranka također, a svi članovi sudbenog stola sa perovodjom poznavaju dobro hrvatski.

Uz to i državni odvjetnik — bio je dr. pl. Zencovich — poznava hrvatski.

Zašto se nije razprava vodila hrvatski? Valjda radi tumača, da dobije nadnicu i da obtuženici ne razumiju glavne stvari koje se čitaju!

Smiešno je, da se koncentriraju sudbene sile, koje hrvatski poznavaju u Rovinj, da mogu direktno sa strankama obćiti, kada te sile dovode tumača, da posreduje izmedju njih i stranaka. Humanitarno je, da dadu zaslužiti Moscardi nadnicu — ali je pravo stranaka, da govore neposredno sa sudcem u svojem materinskom hrvatskom jeziku. Ako sudac taj jezik ne poznaje, neka se kao nesposoban izključi sa dotične razprave, ako ga poznaje, dužnost mu je, da se njim i služi.

Povlastica gradu Rovinju. C. kr. ministarstvo nutarnjih posala dozvolilo je gradu Rovinju i za god. 1904. pravo, da može samostalno prodavati klano meso u obsegu svojem.

Nevjerojatno — ali istinito. Tršćanskim listovom pišu iz Vodnjana, da je na tamošnjem groblju malena kućica, koja je razdieljena na dvoje; s jedne strane nalazi se sobica za mrtvace i za razudenje (paranje) lješina a naproti stanuje stražar mrtvačnice sa mnogobrojnom obitelji, i to svi skupa u jednoj sobici i kuhinjici. Radi mnogobrojne obitelji, mora se taj stražar poslužiti sobicom za paranje lješinah, u koju spravlja domaću posudu i kućnu spravu.

Zdravstvena komisija da se je već više puta bavila tim pitanjem, ali do sada uviek bezuspješno.

Da ovaj opis ne čitamo u talijanskih listovih, il da nam to tko ustmeno pripovieda, nebismo mu vjerovali, ali ovako moramo vjerovati — premda se čini na prvi pogled nevjerojatnim.

Sa naše pošte. Nedavno se je tužio neki vrtoglavac u glasovitom istrijanskom „Trubilu", da na c. kr. poštu u Puli nedaju talijanskom jeziku ono mjesto, koje ga ide.

Tu da su dopisnice i doznačnice, koje imadu talijanski jezik na trećem mjestu. (To su naime one za Dalmaciju). Brzojavke isto tako; škrinjica na postaji da ima pomazani talijanski napis itd. Imao bi pravo taj vrtoglavac tužiti se, da je sve to istina, ali on bi želio da nebude ni traga hrvatskom jeziku u Puli. Za talijanski jezik je na c. kr. pošti u Puli vrlo dobro poskrbljeno, jer imadu sve tiskanice njemačko-talijanske, a one trojezične su tobož za Hrvate, gdje uz hrvatski mora biti i talijanki. Zar je moguće, da će „čaća" Frank puljske Talijane zapustiti ili krivo im učiniti?! Ta on je ne samo c. kr. upravitelj pošte, predsjednik cestovnog odbora, predsjednik gospodarske zadruge — ali nadasve on je odlučan i radikalan Talijan.

Podučni tečaj za zadruge što ga je Istarska Posujilnica u Puli držala od dne 28. decembra prošle do uklopno 12. januara ove godine, svršio je u utorak sa zaključnim izpitom.

Drugi put osvrnuti ćemo se obširnije na tu stvar u ovom listu, za sada možemo uztvrditi, da je namjera posve uspjela.

Bilo je na nauci mladjih i starijih ljudi razne ruke i stališa; bila su dva svećenika, više učitelja javnih pučkih škola, pak većina učitelja na školah Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, pak nekoliko mladih ljudi koji se baš isključivo bave poljodjelstvom.

Ispitu je prisustvovao od strane mjestne političke oblasti namjestnički perovodja g. Lusina, koj je u ime oblasti na koncu pozdravio prisutne, dakako hrvatski i premda bez naročitog naloga, ipak izjavio svoje uvjerenje, da će oblasti i nadalje podupirati takve podučne tečaje. Svih slušatelja bilo je 25, doista liepi broj za prvi početak.

Pazinski kotar:

Izpravak. Javlja se ovime, da Ed. Gržetić nije imenovan za Materadu, kako je to bilo javljeno u 1. broju našega lista, već da je išao u Zarečje, kraj Pazina uslied bolesti na daljnje liečenje i miro-vanje. —

Koparski kotar:

Mladomisnik u Buzetu. Dne 29. pr. mj. prikazno je na Sv. Gori kod Gorice prvu nekrvnu žrtvu ili „mladu misu" č. gosp. Josip Flego, sin poznatoga rodoljuba i vodje ovdješnje narodne stranke g. Frana Flego iz Počekaja. Ovaj riedki i važni dogodjaj za cienjenu obitelj našega prvaka razveselio je ne samo mladomisnika i njegovu rodbinu, već i sve njihove mnogobrojne prijatelje i znance u prostranoj občini Buzet; može se slobodno reći čitavo pučanstvo ovoga kraja, koje dieli iskrenu radost sa mladim božjim odabranikom i njegovom svojtom. Žalibože o svetom njegovom zarodjenju i sliedećoj prvoj njegovoj sv. misi doznasmo prekasno a da mu pravedobno i dostojnim načinom takodjer vanjskim znakom pokažemo našu radost i da počastimo njega i vrlog mu g. oca kako njim dolikuje. Popitav se za razlog s kojeg promisi na Sv. Gori, a ne u zavičaju svome, doznasmo, da je po sredi bio zavjet po njemu učinjen prigodom lanjske bolesti, koja bijaše zaprietila stalnosti zdravlja mu i od koje, božjom pomoću i njegovim uzornim življenjem, je posvema ozdravio. Radi prilične odaljenosti nije mogao prisustvovati slavlju na Sv. Gori nego samo uži krug rodbine i nekoliko odabranih prijatelja. Nu što je skromno i tiho prošlo na Sv. Gori, bje, rekao bih, veličajno, dostojanstveno i svečano potvrdjeno na prvi dan netom porodivše se godine. Toga dana pjevao je sv. misu naime naš vrli pop Joso u župnoj rodnoj crkvi u Buzetu uz asistenciju svojih drugova č. gg. Vranjca i Kurelića. Crkva je bila upravo natlačena pobožnog naroda i svi su najvećim počitanjem, što ga svetost mjesta i izvanredna prigoda ulievale u svačije srce i um, pratili sv. misu. A upravo ganutljivo bilo je čuti veleč. našeg župnika-dekana, kad je upravio sa propovieda-onice njekoliko krasnih, jezgrovitih rieči na mladog si druga i brata u Isukrstu zamolbom, da on, mladi radnik u vinogradu Gospodnjem, ovlašten svetim činom zaredjenja, podieli puku božji blagoslov. Na ovu prošnju pristupi naš č. mladomisnik k velikomu žrtveniku ter izrekav ganutljivim, ljubkim, tronutim a jasnim glasom obredne rieči, podieli prvi puta Božji blagoslov puku svoje rodne župe. Bilo nam je, da u onomu skromnomu pobožnomu i milovidnomu mladomu svećeniku gledamo božjeg ugodnika, sašlog sa nebeskih visina; da tješi, da miri, da uči, da blaži ljudski rod, a ponajpače onaj ogranak, kome on dušom i tielom pripada, njegov izmučeni progonjeni, prezreni hrvatski narod.

Dok od svega srca čestitamo mladomisniku i vrloj njegovoj rodbini, želimo mu najbolju sreću u težkomu njegovomu zvanju. Tvoj nek bude rad, predragi Josipe, okrunjen najboljim uspjehom; imat češ muke i tuge, al ne kloni duhom nit budi mlitav: „Ta stvoren jesi čitav, u grudi nosiš, brate, srce cielo i . . . budi svoj!"

Lošinjski kotar:

Mali Lošinj. Kako bje jur javljeno u prošlom broju „N. S." obdržavala je i ovdje naša uzdanica ovdešnjeg zabavišta Družbe sv. Cirila i Metoda svoje božićno slavlje.

Vriedno je, da se o tom štošta reče, nek tako saznadu rodoljubna srca i darljive ruke širom naše tužne domovine, kakve im kamate nosi obol, podan na oltar domovine, e bi se i unapried siećali onog zdvojnog, umirućeg vapaja: „Spasimo Lošinj!"

U sriedu, dne 23. pr. mj. nešto prije 5 sati po podne, napunila se prostrana dvorana ovdešnjeg čitalačkog društva „Zore" hrvatskim življem zavedenog, otudjelog Lošinja. Maljuši našeg zabavišta, uz svoju skrbnu učiteljku, posjeli jedan do drugoga ko rumen pupolje razbusane stoperke, dok se je do njih lamalo zeleno granje božićnog drvca oholo i bogato izkićeno. Dva se stola ovrhunila liepim, brojnim darovima darljivih ruku ov i onkraj plaćućeg hrvatskog mora.

Nadošao je čas da se započme. Prva stupi pred občinstvo nježna djevojčica Aulea Konjevina, te neočekivanom slobodom i ozbiljnosti pozdravi gos. ove, usklikuv im na koncu svog liepog pozdrava:

Dobro došli gosti nami,
Zdravo, kliču maleni,
Zadovoljni bili s nama
Dobrotvori mileni!

Već iza prvih tih rieči blištala u oku pogdjekojem roditelju suza radostnica, starici tamo uzdrhtale usne, dok su se maljuši uozbiljili i zavidnim okom mjerili svoju malu drugaricu, što se ko bieli golubak sugibala na pozdrav i odzdrav. Daljne su točke programa iznenadile, očarale sakupljeno občinstvo pa je punim pravom ona šačica Čeha i Niemaca, što nas posjetiše, uzkliknula: „To može samo ženska glava!" Kud većeg, kud ljepšeg priznanja našoj neutrudivoj učiteljki!

Izmed svih točaka najviše nam se ipak dopala deklamacija „Družba Istrana", što ju ko kakvi izkušani deklamatori izrekoše mali Antun Jelušić i sitna Josipa Lenassi. Bez pretjerivanja budi rečeno, da nas je njihova mimika, promjena glasa, košto razgovjetno izgovaranje stihova, baš začarala. Liepo se držao mali Niko Skopinić u svojem „doktor-medikusu" i Klanjan Bruna u „opomeni učenikom zabavišta", dok nas je iznenadila Nada Kaponi sa predpjevom „hajde djeco, hajd u kolo!" Nu ne možemo a da ne izrečemo zasluženu hvalu i ostaloj djeci našeg zabavišta, toj našoj uzdanici, tom spasu našem. Živili naši Sokolići!

Čim bje izcrpljen program, stupi za korak napried naš div, čestni gospodin pop Frano Volarić kurat u Čunskom (Čunski) te liepim riečima i pjesničkim zanosom zahvali u ime svju učiteljici zabavišta gospodjici Beti Markus na uspješnom radu oko osvješćenja i uzgoja naših mališa: pozdravi i osokoli dječicu pa se dirljivim govorom obrati roditeljem i sakupljenoj masi riknuv na koncu ko ranjeni lave: „Ne bi s toga barbarin vé zvali, što vi mroste dok su oni spali!" Pljeskanja i burni živio-klici popratiše njegov liepi govor a suze kotrljale se niz razrovano lice lošinjskog mornara ko za okladu.

Na koncu porazdielilo se dječici darove. Svatko je uz liepi smotak sladkiša dobio i po koji liepi dar, pa kakvo čudo, što se ona mala angjeoska lica smjehuljila, ko rana rumen-zora ranog proljeća.

Svršavajuć kratki izvještaj tog liepog božićnog slavlja, budi nam dozvoljeno, da izrečemo i ovim putem gospodjici učiteljici našu podpunu hvalu za njezino uspješno djelovanje, uz poklik: „Napried za otudjeni Lošinj!"

Ne smijemo mimoići a da ne spomenemo neutrudivog gosp. dr. Barca kao sakupljača dobrovoljnih prinosa za božićno drvce, kojega ide uz našeg Simu-Kvirin Kozulića i lava Ivu Lovrića posebna hvala, što nam se stalo vedriti tmurno nebiste nad tužnim Lošinjem. Budi izrečena hvala i gospodjicam Karmeli Bonicioli, Jelki Čačević i Mariji Katarinić što su se, osobito prva, zauzele uz gospodjicu učiteljku, da Božićnica čim ljepše ispane. Hvala i svim onim, koji nas se sjetiše bilo novčanim il inim prinosima. Živili!

A sad: „na stran šalu, rada ima dosti!

Iz Lošinja pišu nam početkom ovog mjeseca: Nakon dugog očekivanja uzsliedila je odluka visokog c. kr. namjestničtva za primorje, kojom je riešeno pitanje o imenovanju ovomjestnog župnika. Pošto se je na dan izbora 27. julija pr. g. većina izbornika, glavara obitelji, uztegnula od glasovanja, predavši bezimene glasovnice i pokazav time, da im je svejedno koji će od trojice natjecatelja biti imenovan, a prvi od istih, veleuč. gospodin dr. Kvirin Kliment Bonefačić, bijaše dobio skoro sve predane glasove, za to ga je ovih dana krčki biskupski ordinarijat, kako iz pouzdana vrela doznajemo, usljed konačne rješitbe c. kr. namjestništva imenovao župnikom i dekanom u Malom Lošinju. Spomenutoga gospodina pretekno je na daleko najljepši glas, tako te bi se svaka biskupija njime ponosila, pa s toga ne možemo nego čestitati Lošinjanom, da su u njemu dobili ne strančara nego pravog pastira po Srcu Isusovom. X.

Iz Baške pišu nam 5. o. mj. Već je tomu više godina, što nas naša domaća djeca pozabave tim, da nam priredе koju zabavnu večernju. Takvu smo zabavu imali i netom minulih dana.

Uvježbati i redu priučili kod nas djecu, nije lahak posao, jer su ta djeca ovdje dobralno zapuštena krivnjom onih, koji su prvi zvani, da uče redu i pristojnosti. Nu dobrom voljom roditelja i požrtvovnošću nekojih rodoljuba sakupila se nekolicina domaće djece jednog i drugog spola, koju je u kratko doba izvježbao jedan rodoljub u tamburanju u toliko, da su mogla dne 26. decembra 1903. prirediti zabavu sa tamburanjem i predstavom. Zabava se ta našemu občinstvu u toliko dopala, da su ju moruli sliedećeg dana opetovati.

Čisti prihod te zabave namienjen je polovicom „Družbi sv. Cirila i Metoda" a polovicom „Djačkom podpornom družtvu" u Pazinu.

Oduševljeno slušateljstvo tražilo je, da se zabava priredi i po treći put, čemu se je mladež rado odazvala i prihod te treće zabave bijaše namienjen za siromaho baščanske župe.

S tih zabava vraćao se je svatko zadovoljan, jer se je liepo zabavio i doprinio milodar u dobrotvorne svrhe.

Zabave bijahu dobro posjećene a u buduće biti će stalno i bolje jer je dobar glas naše mladeži prošao cielom občinom

Da potaknemo naše tamburaše i predstavljače na još veću marljivost i uztrajnost, evo njihovih vriednih imena:

Celestina pl. Dešantić, Josipa Kolica, Izabela Barbalić, Marija Jurinović, Lucija Barbalić, Antica Matejčić, Anka Dujmović, Marija Hero, Petra Dujmović, Celestina Matejčić, Andrijana Tonša, Ante Lovrić, Ive Solić, Pere Tonša, Marijan Lovrić, Jure Dujmović, Ante Milačić. Živila naša mladež! Živili rodoljubni Baščani!

Razne primorske viesti.

„Razvod Istrijanski" i naši Talijani. Još kao djak čuo sam spominjati Razvod istrijanski a da nisam ni znao što je to ni o čem govori.

Čitajuć knjigu »Spomenici stare jugoslavenske književnosti« od Dr. J. Subotića medju ostalim nadjem i rečeni Razvod od g. 1325. pisan starom ćirilicom iz rukopisa XVI. vieka. U Razvodu istrijanskom pozivlju se seljaci, ustanovljujuć nove medje, na stara pisma i svjedočanstva, koja držahu kod sebe.

Možda će koga od čitatelja zanimati jezik i sadržaj ovog »Razvoda« i zato dozvolom g. urednika prenosim ovdje latinicom III. dio tog Razvoda:

»I bivši v jutro poli maši sedoše v cimiteri svetoga petra, jedni pod smokvu črnicu, a jedni pod brest, i tu da gospodin knez preda vsu tu gospodu listi petru slovenaninu z Gračišta na nega (njega) sloboštinu, ku mu da, i svečaše gospodin knez i gospodin markez, i vsa gospoda i dežalani i tako idoše, a pred nimi (njimi) starci z gole gorice i s krbun naprid, i dosti drugeh dobreh ludi (ljudi) z drugeh mest, ki znajahu pravdu i razvodi i termini meju (među) nimi (njimi), kuda su naiprvo s cerovlani (Cerovljani). i pridoše na »kožal breg«, i ondi pride župan, i vas komun s ceroval (Cerovalj), i tu se pregovarahu cića nikeh rubeži od cerovlan, rekoše jedna i druga stran, da je ondi pravi nih (njih) termin od kunfini, i tako ondi obrediše, da ima pri tom ostati, kako je od stareh prišlo, i od tu gospodin menart (Mainhart?) naprida jezdeći, i starci kažući, i pravi listi v ruci nosći čtući (štijući) da, ki biše pisan na razvodeh prveh na let božih 1170. v kojim se udržahu zapisani vsi razvodi i termini od kunfini gole gorice i krbun]

Nastavak u prilogu.

od tu idoše s toga brega v dolu na vidam svetoga petra, od tu na »veli grič«, i tako ravno zdolu pod breg svetoga Kocijana, i na »vrogrin mnel«(?), v kom naidoše stara zlamenja. od tu idoše po stareh zlamenjah, i tako na »oreh pazarov«. od tu po znamenjah na »rožane dolce« i na »dminčicu«, na dva topola. od tu po stareh znamenjah na kanton svetoga mikuli, i tu pride župan juri, i vas komun bolunski (Boljun), i tu pokazaše svoje pravice, i tu se sjediniše, da je ondi pravi termen, i razvod od kunfini gole gorice i bolunski. od tu idoše na »velo cerje«, ko je na bregu za sveti mikula, i tu naidoše stara zlamenja. od tu na kanton svetoga mihovila, od tu na »omolno brdo«, od tu kako dragoševica stoi, od tu na »mulću potočinu«, i tu pridoše vas komun pićanski, i š nimi (njimi) župan anžul, i tu pokazaše krbunci poli listi zvannemi ljudi, ki su ondi rotu obdržali, da nigdare nisu pasli pićanci ni na goretin prez volje komuna krbunskoga, i sveti bartolomci biše vas na krbunskom, i župan milcša užigaše kandel i osvećevaše, i tu nad smokvic (i) imiše svoi dvor. i tu za sveti bartolomei ta gospoda postaviše jedan kamik zakopan, obtesan na tri rubi, i na vsakim rubi jedan križ visečen (usječen), i tako od toga kamika idoše ravno putem, ki gre k svetomu andreju potokom na sopot, od tu na »strelač mal (i) i tako idoše od tu ravno po termenih na »obešenće brdo« od tu naskoče brdo na pol strani, od tu jemši ravno potokom na hrvatine slazi, od tu vaspet po termenih na »kožal breg«, i tu se svršuju termeni od razvod i kunfini od gole gorice i krbun«.[1])

Neka vidi šior Bennati et Comp. kako se u Istri pred skoro 600 godina govorilo i pisalo i poštovalo hrvatski jezik. A danas? Danas nam ne daju latinska gospoda ni govoriti svojim jezikom. Sram ih bilo!

»Popolo Istriano« pisao je negdje pod konac prošle godine na uvodnom mjestu članak: »Jeli potreba učiti slavski jezik?«, u kojem poslije oduljeg razmatranja dolazi do zaključka, da nije njima (Talijanom) potrebno učiti slavski jezik. Razlog najglavniji po mnienju toga ludoga piskara jest — čujte i smijte se: Kad bismo mi (Talijani) znali slavski jezik marali bismo na sudu govoriti tim jezikom otvorili bi mu vrata u ove urede itd. jednom rečju pohrvatili bismo Istru! Slavenski odvjetnici, da su prisiljeni na taj način govoriti na sudu talijanski pošto ih protivna stranka nebi razumjela ako bi govorili hrvatski. U istom se vidi kakvu mržnju goje prama hrvatskom jeziku spomenuti piskari. Ali budite tvrdi koliko hoćete, morati ćete učiti i hrvatski također govoriti i na sudu i drugdje, drugčije morati ćete zatvoriti vaše »butege«. Neka se naš narod osvjesti i počne zahtjevati posvuda, da se poštuje njegov jezik pa ćete viditi, da ćete učiti hrvatski. I sada rado govorite hrvatski kad se radi o »krunam«. Poslovica kaže: »koliko jeziki znaš, onoliko ljudi valjaš«, a vi gospodo talijanska, da nećete učiti hrv. jezik!?

Vaši mladići sveučilištari su zaključili na svojoj skupštini prošle godine, da je njihova zadaća: »Širenje poznavanja talij. jezika medju seoskim pučanstvom Istre«.

Tisućgodišnje tlačenje Istre od Talijana nije potalijančilo Istru, ni vi ju nećete mlada toplokrvna gospodo! Radje učite hrvatski jezik, ako želite ostati u Istri i ovdje služiti, jer tim jezikom ćete morati govoriti ako dodjete u službu ovamo. Vi ste »liberali«, hvalite se svojom kulturom, pa radite proti liberalnim zakonima, koji daju slobodu svakomu. Dičite se svojom kulturom, a radite kao da ste Hotentoti ili Zulukafri. Pustite na miru naše seljake a učite Bumbare, Paulane, učite ih moralno živjeti, učite ih, da nebudu onako divlji kao što su sada.

Tu je polje vašeg rada a nas pustite u miru.

Našim sveučilištaim gradjanom — bez zamjere. Već se javiše, g. urednične, u Vašem cienjenom listu dva sveučilištara, jedan s jednim, drugi s drugim — a recimo u kratko: sa programom budućeg svog rada. Sada se javljam i ja, koji nisam nikada vidio sveučilišta, te molim sveučilištare samo ovo: Učite marljivo, svi: i pravnici i filozofi i medicineri i. Vi koji polazite više gospodarske škole, da brzo svršite, pak da dodjete čim prije u našu sredinu, pak da nam pomognete orati ovu tvrdu ledinu, neki kao sudac, drugi kano odvjetnik, treći kao ljećnik, četvrti kao profesor, peti kao živinoljećnik, šesti kao putujući učitelj itd. itd. — jer Vas sve silno — veoma silno trebamo!

Pučki učitelj.

Potvrdjen zemaljski namet. C. k. namjestničtvo u Trstu priopćilo je zemaljskomu odboru u Poreču, da je bio u Beču potvrdjen zaključak zemaljskoga sabora za Istru, kojim se je imalo pokriti manjak u zemaljskom proračunu za god. 1904. sliedećimi nameti: 1) 35 po sto na sve izravne državne poreze i 45 po sto na sve izravne osobne poreze, izuzam one, koje izključuje zakon; 2) namet od 120 po sto na erarnu potrošarinu na vino i meso i 3) sa zemaljskom neodvisnom pristojbom na potrošarinu sa krune 3.40 po hektolitru piva, točena na malo.

Komisija za porez od točarine. Daje se na obće znanje, da će se od 10. jenara 1904. za 14 dana izložiti kod c. k. porezne uprave u Trstu, odnosno kod dotičnog c. kr. kotarskog poglavarstva te kod c. kr. poreznih ureda i kod občinskih ureda dotičnog kotara taksacije popis članova i zamjenika komisija za porez od točevine pojedinih kotara taksacije, napravljen na temelju zadnjih izbora i naknadnih imenovanja.

Mjesto putujućeg učitelja. U Primorju otvara se jedno mjesto putujućega učitelja poljodjelstva s hrvatskim učevnim jezikom.

Zadaće putujućih učitelja poljodjelstva naznačene su u naročitom službenom naputku i sastoje poglavito u poučavanju seoskog pučanstva i to prostim predavanjem skopčanim sa praktičnim dokazivanjem o raznim strukama domaćega poljodjelstva.

Putujući učitelji poljodjelstva namještaju se putem pogodbe n to za sada na izkušanje za jednu godinu dana; oni su pomoćni organi c. kr. namjesništva i se dodijeljuju eventualno kojemu c. kr. kotarskomu glavarstvu.

Putujući učitelj poljodjelstva primat će godišnju nagradu od 1800 kruna, stalni putni paušal od 1000 kruna, stanarinu od 300 kruna i paušal za nabavu književnih i strukovnih sredstava u iznosu od 100 kruna, koja beriva bit će mu mjesečno unaprijed izplaćena.

Nakon svake četiri godine podpunoma povoljne službe povišuje se gore spomenuta godišnja nagrada i to za četiri četirigodišta po 250 kruna.

Natjecatelji za ovo mjesto imadu prikazati do 15 febrara 1904. svoje molbenice c. kr. namjesničtvu podkrepljene dokaznicama o njihovoj dobi, austrijskom državljanstvu, svršenim naucima, praktičnom izkustvu u poljodjelstvu i poznavanju jezika.

Natjecateljima, koji su položili ispit učiteljske sposobnosti za nauk na poljodjelskim školama ili onog za voćarstvo i vinogradarstvo kod c. kr. više škole za poljodjelstvo u Beču, dati će se prednost kao i onim, koji mogu dokazati dovoljno poznavanje drugih zemaljskih jezika.

Fiasco parobrodarskog društva „Unione Istriana". Spominjete li se, kad su ono pred nešto više od godine dana ustanovili u Lovranu parobrodarsko društvo »Unione Istriana«?

Mili Bože, bilo je reći, da će uništiti sva druga društva i da će jedino »koza« ploviti po moru!

Jadni Hrvati Istre i ostalog Primorja, bili ste osudjeni propasti svi do jednoga!

Mnogi dobroćudan dao se je nasamariti, pak je za svoje teške prištednje kupio po koju dionicu (azione), da bude i on veliki rodoljub, ili ne rodoljub, nego patriota, jer to je sve imalo biti talijansko i samo talijansko, more kud se plovi, ljudi koji putuju, črešnje i maruni Lovranski, smokve Creske, — jednom besjedom sve je imalo biti talijansko!

Jedan par kukavih »vaporića« polazilo je nekoliko vremena medju Cresom, Lovranom, Rieckom i Plominom; kadkad se je koji pokazao i u Puli. Pak su jednoga usidrili za nekoliko mjeseci u Puli, jer »da bolje nosi« ako miruje, nego li ako plovi! To ti je bilo sve, a danas može se reći ni to!

Čujte što piše puljski »Giornaletto« o tom grozomornom društvu, a držite na pameti da je »Giornaletto« njihov, ne naš! Ta silna »Unione istriana«, imala je ovih dana svoju skupštinu, ili bi oni rekli »Congresso« u Puli. — Ali, društvenici iz Rieke javili su da nedolaze; oni iz Lovrana javili su, da kad ne dolaze oni iz Rieke, neidu ni oni. Iz Labina da je došao neki gospodin Gobbo za toliko i toliko njih, nu nisu mogli iznaći je li jih pravo zastupa jer nisu imali popisa onih koji su zapisali akcije i platili što na račun. Obračuna nisu mogli čuti ni raspravljati, jer da su sve »karte« kod nekoga gospodina Petrisa, a on nije došao ni poslao ništa.

Dakle nešto bi se moralo odlučiti, ali Gobbo ide van iz skupštine. Koji ostadoše odlučiše, da se ima poći u likvidaciju i ustanoviti (ako bude još ćuki!) opeta novo društvo Unione Istriana.

Tako Vam je to teklo! To su ozbiljni ljudi! To su osnivači jednoga parobrodarskog društva! Nego ne čudimo se mi tim kukavicam i fanfarunom, nego se čudimo oblastim, koje trpe, da se občinstvo za nos vodi na ovaj način, jer treba znati da ta Unione Istriana zakonito još ni sada nije konstituirano kao priznano dioničko parobrodarsko društvo! A koji se tomu nebi čudio, taj će se pak doista morati začuditi, kad čuje, da je takovomu poduzeću bila osjegurana vrlo znatna državna podpora za paroplovitbu!

Jadnih nas, kada se takove stvari mogu dogadjati pri bielom danu i pri tobože otvorenih očiju!

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Josip A. Kraljić, učitelj u Malom Lošinju, za okladu u puljskom kazalištu 4 krune.

Ukupno danas	K 4·—
U broju 1. ove god. izkazano „	773·60
Sveukupno . .	K 777·60

Za Podružnicu Sv. Cirila i Metoda u Puli, sabrano prigodom oprostne večere slušatelja računarskog tečaja K 20, koja svota izručena je ovdašnjem blagajniku.

Djačkomu prip. društva u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Franceta sakupio u „Carskoj šumi" 8 K kao nagradu „Hrvatom" koji su bili skartirani od „briškule", a su medjutim pjevanjem mutili igrače. Ti, to pa je tudi nekaj! — Sakupljeno kod oprostne večeri slušatelja računarskog tečaja K 20.

Ukupno . . .	K 28·—
Na račun ove god. izkazanih „	703·07
Sveukupno	K 731·07

Razne viesti.

Novi hrvatski list u Varaždinu. U hrvatskih listovih čitamo. Poznati hrvatski rodoljub g. Dr. Pero Magdić odvjetnik i gradski zastupnik u Varaždinu, te osobiti prijatelj hrvatske sirotinje u Istri nakanio je u Varaždinu izdavati novi list pod naslovom »Naše pravice«. Varaždinski rodoljubi osjeguraše obstanak novomu listu a najbolji hrvatski novinari obećaše mu pomoć. Mi pozdravljamo iskrenim veseljem rodoljubno poduzeće odličnog našeg prvaka u Varaždinu.

Istarski sabor.

U Puli, 13. studenoga 1903.

Sjednica IX. (12.)

(Svršetak.)

Govor zast. Vjekoslava Spinčića kod rasprave o proračunu školske pokrajinske zaklade za god. 1903 i 1904. u sjednici pokrajinskog sabora 12. nov. 1903.

Visoki sabore! Ćutim potrebu, da kod ovog proračuna govorim i to nešta obširnije, kod proračuna najme koli za god. 1903 toli za god. 1904. školske pokrajinske zaklade.

Prije nego u samu raspravu predjem, biti će mi dozvoljeno, da ustanovim neke činjenice ili okolnosti iz izvješća školskog vieća o školstvu u školskoj god. 1901/1902. i predpostavim i konštatujem neke druge stvari, da zna svatko, koji bi me slučajno čuo ili čitao moj govor, suditi kako je ovdje u Istri.

Predpostavljam najme, da ima $^2/_3$ Hrvata i Slovenaca a samo $^1/_3$ Talijana, te konštatiram, da ima u Istri 210 škola, a od toga 71 talijanske, 89 hrvatskih i 32 slovenskih. Iz tih brojka hoćete vi vući na svoju, pa se na njih pozivati i reći: šta se tužite, Talijani imaju mnogo manji broj škola, nego Hrvati i Slovenci. Ali ima, gospodo, ovdje i druga tabela, koja tumači, kako je taj vaš odgovor posve neispravan, jer talijanskih razreda na redovitih školah ima po tabeli 2. na 4. strani 196, hrvatskih 86, slovenskih 33, ukupno dakle hrvatskih i slovenskih 119, a talijanskih 195. — Povisuje još nepravicu, koja se iz ove tabele vidi, jedna druga tabela, na str. 11., kola govori o broju učitelja i učiteljicah. Učitelja i učiteljica ima na talij. školama 217, na hrvatskim 106, na slovenskim 36, ukupno dakle 142 hrvatskih i slovenskih prema 217 talijanskih. Kod toga su uzeti u obzir razni suplenti i suplentičc, koji nemaju posebnih razreda, a ne uzimam obzir niti na razrede hrvat.-talijanske ni sloven.-talijanske, jer su ti koli naši toli vaši, a neuzimam u obzir niti pomoćnih učitelja, jer su ti, što no se veli njemački za „Nothschulen", to jest za škole za nuždu.

Ustanovit ću nadalje iz ovog službenog izvješća, da ima školske djece dužne polaziti pučke škole preko 53.000, a one, što faktično školu polaze tek 32.000, dakle bilo bi do 21.000 djece, što neimaju poduke. Možda, da taj broj nije točan radi toga, jer ima djece, koja polaze privatne škole, a ima ih, koji se i privatno poučavaju, pa ako se to i slično uzme u obzir, bio bi broj sve djece, koja ne polazi škole 16.647 ili 33% po službenim podatcima, a djece, koja nemaju škole na 4 klm. blizu, odnosno kojimi je škola udaljena preko 4 km., ima 12.737.

Nadalje konštatiram iz ovog izvješća, da manjka učitelja, jer se veli, da ima nepunjenih mjesta, te se u izvještaju navadja kao jedan razlog tomu, da nema dosta učitelja i učiteljica.

Konačno ustanovljujem, a čita se u samom izvještaju, da su se knjige školske bez razlike na narodnost, već preživjele, da su učinile svoje, pa da ih treba drugima zamieniti.

Ustanoviv te razne stvari prelazim na samo izvješće, što ga je malo prije izvje-

[1]) Ako ima koji rodoljub u Istri cieli „Razvod" molim, da ga pošalje na ured „Sloge" u Pulu, pisac ovoga diela bi prepisao cieloga pa vratio zvor.

stitelj školskog odbora poštovani gosp. dr. Vareton, pročitao.

Odmah na prvi pogled upada u oči grozna činjenica, koja mora u istinu srsima proći svakoga, koji iole pravedno misli, a koja bi činjenica morala bila vas crvenilom stida politi, prije nego ste to napisali. Kaže se najme ovdje, da se brišu i to sporazumno sa zemalj. odborom i sporazumno s većinom visokog sabora, troškovi za škole u Vrhu na otoku Krku, u Sv. Lovreču, Predubac i u „Auraniji." Vrh je seoce udaljeno od svake škole preko jedne ure, djeca nemaju kamo poći u školu, pak je zemalj. školsko vieće konačno odlučilo, da tu ustanovi školu. A eto vi dolazite, pa velite da se za tu školu neda novaca. — Na cijeloj Labinjštini osim Labina i Sv. Nedjelje nema ni jedne škole. Ljudi su mnogo vapili za školom. Družba je sazidala zgradu novcem koji sabire od bogatog i siromašnog, zem. je školsko vieće školu ustrojilo, a vi uskraćujete duševnu hranu puku, koji tako nju želi. Isto tako će biti i u Auraniji, za koju ja neznam gdje je. Pa onda velite, da to činite s razloga, što ste odlučili, da nećete dati novaca za nijednu novu školu, dok se ne bude ispunila odluka sabora glede učilišta u Kopru, da se ono razdijeli u 3 odiela. U tom smo i mi s vama, nemamo ništa protiv toga, da se učilište razdijeli, a hrvatski i slovenski kandidati podju u koje drugo mjesto, — al da zato, jer vlada neće da razdijeli to učiteljišće neće da ispuni vaše želje, — zato, da vi nedadete škole ljudima, koji žele poduke, to je upravo nečuveno i neoprostivo, i rado bih, da se i malo dalje čuje, kako radite, da se vidi kakvi ste ljudi, koji tobože za slobodu i napredak radite. Na takav način prištedjujete u proračunu za god. 1903. za tri škole 3000 K na plaćama, a 300 K na aktivitetu. Nadalje hoćete, da se briše i drugih 3300 K u istu svrhu odredjenih, to jest da se ne dade nikakvih troškova za škole u Pasjaku, u Šušnjevici i u Beleju. Na Pasjaku je velikim žrtvama puka ustrojena škola, jer do sada nisu nikamo mogli polaziti školu. Ljudi su prosili, te je zem. školsko vieće usrojilo školu, vaš povjerenik bio je tamo nadučitelj Grossman, koji nije mogao ništa prigovoriti, a eto ipak vi brišete troškove i za tu školu i nećete da udovoljite narodu (Mandić; zakonu). U Šušnjevici su već prije par godina zahtjevali, da se ustroji škola. Vi ste htjeli, da bude rumunjska, a kad je tamo došla komisija i zastupnik slav: zemalj. odbora, te zastupnici svih oblasti i školskih i občinskih, pa se raspravljalo o jeziku naukovnom, to vas je ubolo, što niste našli nego jednog čovjeka, koji se izrazio za rumunjski, a svi su ostali bili za hrvatski. Zato sad uskraćujete trošak i za tu školu. A tako činite i glede škole na Beleju

Usuprot vi pomnožavate 8. rubriku, troškove za substituciju i suplenciju, od 3000 K na 10000 K. Neznam je li u obće potrebna svota od 10000 K, kad se zna, da ima ne popunjenih mjesta, dakle da nema učitelja, koji bi mogli suplirati. — Odlučiste takodjer povećati za renumeracije svotu od 1400 K na 3000 K. Ne bi imali ništa protiv njih kad bi se pravedno dielile, ali bojim se, da će se pristrano dieliti, kako obično.

Što se ovdje u izvješću odbora glede rubrike 18. titul. 2. spominje 2000 K moram priznati, da u proračunu ne nalazim nikakvog titula 2., nego je rubrika 18. posve prosta. To mi dakle nije razumljivo.

Tako, da dodjem na konac proračuna za god. 1903., snizit će se proračun zem. školskog vieća, odnosno zaklade, od 575.992 K na 571.076 K, dakle za nešto preko 4000 K i to, kako rekoh, time, da ne dajete ni crnog kruha gladnim siromasima.

Slične opazke moram učiniti i na proračun za god. 1905., gdje smanjujete s istih ili sličnih razloga svotu proračuna na 584.039 K time, da brišete iste one škole, što sam ih već spomenuo, te i nove tri škole, koje bi se imale ustrojiti u god 1904. Dolazite tako do toga, da nećete dati nijedne škole. To se moralo dogoditi, vi ste morali do toga doći, a krivo je školsko vieće time, što je jedanput dopustilo, da se učini odluka, po kojoj bi se imale samo tri pučke škole ustrojiti. Na to ste pristali, ali i to sad pod kojekakvim izlikama ne držite, te brišete troškove za te 3 nove škole, znajuć, da vam se uvijek popušta.

Prieći ću na naše neke želje, koje imamo istaknuti ovdje, i na predlog, koji sam pismeno prije predao presvj. gosp. predsjedniku. Ja sam takav predlog već prošle godine postavio u sjednici od 15. jula 1902., ali nije nigdje bio priobćen, premda je predsjednik rekao, da će ga tečajem sjednice dati prevesti i pročitati, To nije bilo učinjeno.

Zato se danas uslobadjam, jer mi se čini dosta nuždno, da taj predlog obnovim.

Taj moj predlog glasi:

Visoki sabor neka izvoli odlučiti:

I. Poziva se c. kr. vlada:

1) da ustanovljiva pučke škole na temelju §. 59. državnog škol. zakona od 30. ožujka 1870., a pomnožava razrede na temelju § 11. drž. škol. zakona i da bezodvlačno dade tamo ih ustrojiti, gdje već obstoji zgrada ili gdje bi se ih moglo brzo i lahko ustrojiti.

Spomenuti ću ovdje samo da tako § 59 drž. škol. zakona, kako i § 1. zem. škol. zakona, kažu, da se ima svagdje ondje ustrojiti pučka škola, gdje ima u okružju od 4 km. 40 djece, koja su dužna polaziti pučku školu, dakle djece od 6 do 12 godine. Dakako, da je u očitoj protimbi i upravo nečuveno ono, što je zemalj. škol. vieće odlučilo, da se imadu otvoriti samo 3 nove škole na godinu.

Upit

zastupnika Andrijčića i drugova na c. kr. vladu

1. — Dne 18. travnja 1851 pristupiše osobno nekoji občinari mjestnih občina Baškenove, Dragebaške i Punta pred c. k. Preturu u Krku i izjaviše zapisnički koliko sliedi:

Odlukom ove c. kr. Preture bili su ovrhom udareni občinski pašnjaci poreze občine Batomalj radi duga zaostalog poreza na iste. Unajmiti rečene občinske pašnjake osobam, koje bi išle za dobitkom, bilo bi veoma štetno pastirstvu svih občinara imajućih pravo na pašu. Radi toga molimo, da ova c. kr. Pretura digne naredjenu ovrhu, izjavljajući se mi niže navedeni, da ćemo preuzeti izplatu svih poreza što se imaju nadoknaditi c. k. Demaniju u šest susljednih godina, počimajući godinom 1861 pak naprvo, po sliedećoj podielbi:

Zaostali porezi sa svimi odnosnimi nameti na poreznu občinu Batomalj do konca 1860 iznašaju . .	for. 1590·15½
za nadoknaditi je demaniju	„ 79·13
tako da čitav dug do konca 1860 glasi na . .	for. 1669·28½
Tekući porezi za šest nastajućih godina, to jest od 1861. do konca 1866. sa onimi što se imaju nadoknaditi c. k. Demaniju dostižu . . .	for. 1579·45
tako, da za zaostale i tekuće poreze do godine 1866. te one što se imaju nadoknaditi c. k. Demaniju iznaša dug for. 3248·73½, koji se obvezujemo izplatiti po sledećoj mjeri, naime	
Občinari političke občine Baškenove imat će izplatiti u šest nastajućih godina t.	for. 928·21
občinari Dragebaške . .	„ 1982·90
občinari odlomka Starebaške	„ 928·21
občinari Punta	„ 309·40½
Svega for.	3248·73½

Po tom će, prema razmjeru iznosa gori opredieljenoga, občinari Baškenove imat godimice izplaćivati . . . . . for. 154·74½

oni Dragebaške . . . . „ 180·49½

oni Starebaške . . . . „ 154·74½

a oni iz Punta . . . . „ 51·55

Svega for. 541·55

Izplata godišnjeg iznosa dužnog od pojedinih odiela imat će biti izvedena u dva jednaka roka, i to prvi mjeseca srpnja, a drugi mjeseca listopada svake godine, počimajući od godine 1861. Na osjeguranje pak točnog plaćanja obroka postavljaju se in solidum jamci i glavni plaćaoci za iznos dužan od občinara Baškanove podpisani pojedinci

Petar Tomašić — Batomalj
Ivan Čubranić — Batomalj
Juraj Potokar — Jurandvor
Ivan Derenčinović Jurandvor
Juraj Magašić — Baškanova
Nikola Pajalić — Baškanova

Za občinare Dragebaške postavljaju se jamci i glavni plaćaoci:

Juraj Čubranić iz Dragebaške
Petar Baročić iz Dragebaške
Ivan Štefanić iz Dragebaške
Juraj Barac iz Dragebaške.

Za občinare Starebaške postavljaju se jamci i glavni plaćaoci:

Franjo Maričić
Juraj Galjanić
Mate Galjanić
Juraj Sindičić
Valentin Maričić
Franjo Maričić
Ivan Mihalić
Petar Sindičić
Josip Bernabić
Franjo Bernabić
Josip Sindičić
Vinko Maričić
Ivan Maričić.

Za občinare Punta postavljaju se jamci glavni plaćaoci:

Petar Žic pk. Petra iz Punta
Andrija Žic pk. Dinka
Franjo Franolić
Nikola Žic
Bartul Žic
Nikola Kraljić.

Svi gori imenovani u njihovu svojstvu jamaca, in solidum za odnosne njihove iznose, dozvoljuju c. k. Preturi, u pomanjkanju obročne izplate, da može proti njima uputiti ovršne korake. Ostaje pak dogovoreno, da predstojeća podielba poreza neće moći dati pravilo u koliko se tiče medjusobnih prava vlastničtva i služnosti na gorirečena občinska pašišta, pošto je ovaj dogovor zaključen samo da osjegura c. k. eraru dotični porez.

Pogledom na navedeno ova c. k. Pretura izjavlja dignutim rubež predrečenih pašišta doznačujuć pojedinim občinarom porabu istih i tim biva zaključen i podpisan ovaj zapisnik.

2. Na 8. velj. 1866. br. 1495/95—VI. izdalo je c. k. namjestničtvo sledeću odluku:

U postupku upućenom u smislu cesarske patente od 5. srpnja 1853. usljed izazova občine Dragebaške, zastupane po načelniku Ivanu Čubraniću i občinskim savjetnicima Petru Frgačić i Franu Tomašić, prama občinam: Baškenove, sa odlomcima Starabaška, Batomalj i Jurandvor, zastupanoj po načelniku Darbalić Matu i savjetnicima Dujmović Matu i Čubranić Baru; zatim Punta, zastupanoj po načelniku Antunu Žic i po občinskim savjetnicima Ivanu Kraljić i Petru Žic, odnosno zajedničkih prava na posjed i uživanje zemljišta zvanog „Strana batomaljska" položenog unutar granica porezne občine Batomalj i obsizajućeg čestice br. 5102, 5106*a*, 5106*b*, 5210*a*, i 5210*b*, proizlazi iz ustmene rasprave provedene pri c. k. Preturi u Krku, da su stranke složne u tomu, da prestane to zajedničtvo te dosljedno, da se ima podieliti upitno zemljište izmed občina Dragebaške, Baškenove i Punta po razmjeru iznosa zemljištnog poreza, što ga je svaka od rečenih občina godimice plaćala; vidiv, da osobe pristupivše toj razpravi zastupaju zakonito zaninane občine, a da nije nuždno nikakvo odobrenje njihovih izjava, po §§. 32 slovo *c* ministarske naredbe od 31. listopada 1857 (Državni zakonski list br. 218), i 1 i 41 patente 5. srpnja 1853, ovo Namjestničtvo, kano prvomolbena oblast u pitanju odkupa i uredjenja zemljištnih bremena

odredjuje:

Kriepošću nagode stranaka, na zapisniku 12. prosinca 1864, ima mjesta razdioba zemljišta „Strana batomaljska", izmed občina Dragebaške, Punta i Baškenove, sa odnosnimi odlomci, po razmjeru zemljištnog porezn, što ga je svaka plaćala za to zemljište, na ukinuće zajedničkog uživanja. Proti ovoj odluci može se uložiti utok kod pišuće u roku od šest tjedana.

3. Proti namjestničkoj odluci ad 2 uložila je utok občina Baškenove, koji je bio riešen sledećim namjestničkim spisom 8. svibnja 1865. br. 7593/VI:

C. k. državno ministarsto odpisom 26. travnja t. g. br. 7915/382. odbilo je utok podnešen od občine Baškenove proti namjestničkoj odluci 8. veljače br. 1495. odnosećoj se na zajednička prava posjeda i uživanja na zemljištu „Strana batomaljska". C. k. pretura u Krku biva istodobno upućena, da nastavi postupak, o čemu se obavješćuju stranke.

4. Nakon rješitbe ad 3 sastaše se u Dragibaški na 20. listopada 1865. s jedne strane c. k. pretur Josip Jelinek, dnevničar Ivan Udina te vještaci Andrija Samuel i Petar Kurir; s druge strane Čubranić Ivan načelnik Dragebaške sa občinskim savjetnicima Petrom Frgačić i Petrom Barečić, Barbalić Mate načelnik Baškenove sa občinskim savjetnikom Dinkom Čubranić, Antun Žic Klačić načelnik Punta sa občinskim savjetnikom Franom Kraljić — te sastaviše sledeći zapisnik:

Pošto su vještaci gospoda Andrija Samuel i Petar Kurir dne 19. listopada 1865. prikazali sakupljenim zastupnikom trih občina: Dragebaške, Baškenove sa njezinimi podobćinami, i Punta, u preturskom uredu u Krku nacrt razdiobe občinskog zemljišta prozvanog Strana batomaljska, zastupnici rečenih trih občina dielećih se, nakon što su ga pomno izpitali, izjaviše da ne nalaze učiniti ikakovi prigovor i dogovoriše se, da se sledećeg dana povjerenstveno na licu mjesta postave medjaši kako su naznačeni u nacrtu samom. Radi toga se je danas podalo povjerenstvo, sastavljeno kako gori, na predrečeno zemljište Strana batomaljska i pošto su vještaci naznačili mjesta razdiobe, budu označena križevi uklesanim u žive kamene, što se nadjoše na dotičnih točkah. Da se opiše granica označena na nacrtu a potegnuta na zemljištu, navadjaju se ovdje sve točke razdiobe, kako sliedi: Med občinami Punta i Dragebaške bijahu označene sledeće točke, počimajući od medjaša vrbničkoga.

Na Stibu i nastavljajuć na
br. 1. Šupljak
„ 2. Šupljak na točki graničkoj
„ 3. Na Skali
„ 4. Na čeli; točka grafička
„ 5. Vele lokve
„ 6. Obzov točka grafička

Med občinami Punta i Starebaške:
br. 1. Ista točka Obzov
„ 2. Vajanski.

Med občinami Baškenove i Dragebaške:
br. 1. Nadnokirinu

2. Pizdica
3. Na raški potok na boku, se južno-iztočne strane
5. Pod raškim potokom
6. Sjeverni ugao orane čestice 6084 Ivana Štefanića iz Dragebaške, točka prozvana „pod čelom“.
7. Pod vlačinami.

Svršivši tu radnju omeđašivanja, zapnici dielujućih se občina izjavljuju se dpunoma zadovoljnimi i pitaju, da se crt razdiobe podnese od c kr. Preture Visoko c. kr. Namjestničtvo za odobre-e, opažajuć pri koncu zastupnici občina škenove i Dragebaške, da ona dva dubca, o se nalaze u blizini kotarske ceste na čki zvanoj „Na samci“, prvi most izpod rha „Triskavac“, imaju se čuvati da uže prolaznikom na opočinak pod hla-om, dok se od sebe ne osuše, iza čega mati će ostati svojinom občine Drage-aške, kako se upravo sada složiše rečeni astupnici. Pročitano, zaključeno i podpi-ano po gorinavedenim.

5. Dne 18. prosinca 1865. izdalo je . kr. Namjestničtvo pod br. 20500/VI. 865. prema tomu ovu odluku:

U izvršenju odluke 8. veljače t. g. br. 495, jur potvrdjene u drugoj molbi, ko-om bijaše prosudjeno: „kriepošću na-ode stranaka, na zapisniku 12. prosinca 864, ima mjesta razdioba zemljišta Strana batomaljska“ izmed občina Dra-ebaške, Punta i Baškenove, sa odnosnimi dlomci, po razmjeru zemljištnoga poreza, to ga je svaka plaćala za to zemljište, a ukinuće zajedničkog uživanja“, vidiv apisnik omedjašivanja 2. listopada 1865. vdje u prepisu priložen, u kojem stranke rivoliše obsegu i medjam te razdiobe;

vidiv nacrt iztjelovljenja sa opisom, akodjer ovdje priložen, od 27. studenoga 865, sastavljen, suglasno sa mjerami glavljenimi med strankami, od vještaka Andrije Samuel i Petra Kurir, po kojem biva doznačeno

1. Občini Punat čestica 5210*d* od jutara 385 hvati 17
2. Občini Dragebaške čestice 5210*a*, 5210*b*, 5102, 5106*a*, 5106*b* od jutara 901 hvati 491
3. Občini Baškenove čestica 5210*c* od jutara 2237 hvati 1213, tlo podieljeno ukupno jutara 3524 hvati □ 121 u poreznoj občini Batomalj.

Ovo c. k. Namjestničtvo kano prvomolbena oblast odobrava ugovor razdiobe čin omeđašivanja od 20. listopada t. g, kano takodjer nacrt iztjelovljenja navedeni; i priobćuje to strankam dodatkom, da ovo iztjelovljenje stupa u kriepost dnevom dostave ove odluke strankam.

6. Pošto se je tako „Strana batomaljska“ mirno podielila izmed mjesnih občina Punta, Dragebaške i Baškenove, kojoj je polonjoj mjestnoj občini bila doznačena čestica 5210*c*, podiže se na 17 studenoga 1889 tužbom pod. br. 4885 c. kr. suda u Krku porezna občina Starebaške za priznanje vlastničtva i razdiobu čestice 5210*c* sa poreznom občinom Baškenove i odlomkom Batomalj. Osuda c. k. kot. suda u Krku od 8. rujna 1893. br. 2479/73. priznala je poreznoj občini Starebaške pravo vlastničtva na polovicu čestice 5210*c*. Ta se osuda medjutim ovdje ne izpisuje radi kratkoće i jer je razvidna iz osude c. kr. prizivnog suda, kojemu se je bila utužena občina Baškenova utekla.

7. Dne 27. listopada 1893. br. 3981, izreklo je naime prizivno sudište ovu osudu:

C. kr. prizivni sud u Trstu odlučujući na spisima pravde u redovitom ustmenom postupku, potaknute tužbom predanom na 17. studenoga 1889. br. 4885. od porezne občine Starebaške, tužiteljice zastupane po punomoćnicima Mate Sindičić pok. Jurja i Juraj Bernabić p. Jurja odnosno po odvjetniku, Dr. Bolmarčić, proti občini Baškenove i Batomalj, stranka tužena zastupana po načelniku Jurju Čubranić-a, ovaj zadnji po zamjeniku opunovlašćenom dru. Trinajstiću, u pitanju priznaje vlastničtva i razdiobe čestice kako u tužbi; uslied priziva sa strane utužene proti osudi c. k. kot. suda u Krku od 8. srpnja 1893. br. 2479: pronašao je, prihvativ dielomice priziv, suditi:

Potvrdjuje se napadnuta osuda u I. i II. točki a preinačuje u točki III odpuštajuć tužiteljicu občinu sa njezinom tužbom o polaganju računa vrhu plodova i dohodaka te troškova zemljišta u prieporu od 1. siečnja 1867 unapred, a, što se tiče troškova pravde, izjavom: dužna je utužena stranka izplatiti tužiteljici u roku od 14 dana pod pretnjom ovrhe za takove troškove iznos od for. 58.28 a za one prizива for. 9.62 te podmiriti državnom eraru pristojbinu ove osude, koja se ima oprieditи.

Razlozi:

Sadašnji priepor nastavši izmed pravdajućih se občina ima za predmet jedno privatno gradjansko pravo: radi se o tomu, da se upozna jeda li tužiteljici občini Starebaške pripada zatraženo pravo vlastničtva na nerazdieljenu polovicu tla čestice 5210*c*, sada upisane na ime suutužene porezne občine Batomalj. Istarski zemaljski odbor, kojemu je to pitanje bilo upravnim putem podnešeno, izjavio se polag njegove naredbe 17. svibnja 1888. br. 231, prilog H, očito nenadležnim i imenujuć naročitimi zastupnici tužiteljice občine pristupivše punomoćnike Sindičića i Bernabića, uputio je tužiteljicu občinu sa utuženim svojim zahtjevom na redoviti gradjanski put. I doista, budući prieporno med pravdajućimi se občinami pravo vlastničtva sada potraženo od tužiteljice, nastupa nedvojbeno nadležnost redovitog sudca, da rieši pitanje. Pada usljed toga opazka unešena od utužene stranke, da za traženu razdiobu zemljišta, kano občinske imovine, biva u smislu občinskog pravilnika potrebit jedan pokrajinski zakon, odstraniv tako učinjenu odsudnu opazku, valja iztaknuti, da je tužiteljica občina sa javnimi izpravami podnešenimi u odgovoru posvema dokazala zakoniti temelj svoje dražbe, dakle valjani naslov na zatraženo vlastničtvo priepornog zemljišta (§ 424 G. Z.) Takav naslov sasadržava se prije svega u nagodi zanimanih občina Dragebaške, Punta i Baškenove, prihvaćenoj zapisnički pri c. kr. Preturi u Krku dne 12. prosinca 1864. za podielbu zemljišta zvanog „Strana batomaljska.“ Nagoda ta, što je služila temeljem odluci Visokog Namjestničtva, kano prvomolbenoj oblasti u poslovima odkupa i uredjenja zemljištnih bremena, dneva 8. veljače 1865. br. 1495, prilog E. Iz te odluke potvrdjene od visokog c. kr. državnog ministarstva, prilog F, biva razvidno, kako je u postupku, upućenom u smislu cesarske patente 5. srpnja 1853. usljed izazova občine Dragebaške, bio zaniman kano imajući zajednička prava posjeda i uživanja na sveukupnom gorirečenom zemljištu takodjer občinski odlomak Starebaške te da, pošto je bilo izjavljeno da ima prestati zajednica med navedenimi mjestnimi občinami i odlomci pridruženimi onoj Baškenove, bi u svrhu posvemašnjeg ukinuća zajedničkog uživanja proglašena, na temelju rečene nagode stranaka, razdioba onog zemljišta izmed občina Dragebaške, Punta i Baškenove, ova zadnja pak izričnо sa odnosnimi njezinimi občinskimi odlomci, i to po razmjeru zemljištnog poreza što ga je svaka pojedina občina plaćala na ono zemljište. Vidiv sada, da je nakon izvedene razdiobe, odobrene od c. k. namjestničtva prilozi *A, B, C*., bila doznačena mjestnoj občini Baškenove, u ostalom izričnо obzirom na njezine podobćine, med kojimi je i današnja tužiteljica občina Starebaške, zemljišna čestica 5210*c* sada 5210*b*, to nesumnjivo pripada dio iste takodjer ovoj zadnjoj občini; a pošto je po samoj nagodi stranaka i namjestničkoj odluci *E*, sveukupno zemljište bilo podieljeno i doznačeno po razmjeru iznosa zemljištnog poreza što ga je svaka pojedina občina godimice plaćala — tražba tužiteljice na polovicu čestice nalazi svoju opravdanost u činjenici da su občinari Starebaške polag zapisnika sastavljenog kod c. kr. Preture u Krku na 18. travnja 1861. prilog *D*, preuzeli ne samo izplatu zemljištnog zaostalog poreza na ona zemljišta zvana „Strana batomaljska“ do konca godine 1860 glasećeg na for 1669·78, nego takodjer tekuće poreze za susljednih šest godina do konca 1866 proračunanih na for. 1579·45 i to sa svotom od 928·21 priznato uplaćenom; dakle sa jednakim iznosom kolikog je bila preuzela občina Baškenove zajedno sa občinskim odlomkom Batomalj. Tužiteljica je dakle občina sa tom javnom izpravom pod *D* dokazala onaj stanoviti dio što joj na občinskom zemljištu pripada (§ 827 G. Z.). Ne koristi pak prigovarati da je u rečenom zapisniku pod *D* bilo med strankami odredjeno, da ona podioba zemljištnog poreza neće moći služiti pravilom ustanovljenju medjusobnih prava vlastničtva i služnosti na onih občinskih pašnjacih, pošto onaj ugovor imao jedino služiti da osjegura c. kr. eraru dotični porez, — jer je taj ugovor puno stariji od namjestničke odluke pod *E*, proglašene u veljači 1865 na temelju kasnijeg dogovora stranaka, po kojem je bilo odredjeno i nadležno odlučeno, da razdioba zemljišta „Strana batomaljska“ ima uzsliediti po razmjeru uplaćenog poreza. To je bio uviet, pod kojim je bilo zemljište podieljeno izmed zanimanih občina, a tužiteljica je izpravom pod *D* podpuno dokazala obistinjenje upitnog uvieta, budući neodlučno što ona iza godine 1866, dakle nakon odluke pod *E* i susljedne razdiobe, nije kano prvašnjih izravno plaćala zemljišni porez, pošto je ovaj mogao i morao biti izplaćivan od mjestne občine kano zakonite upraviteljice dohodcima zemljišta doprinašanim takodjer od iste občine tužiteljice. Ništa pak nesmeta niti škoduje pravima tužiteljice, ako ona nije osobno udionićtvovala vlastitimi zastupnici kod razdiobe i doznačivanja upitnog zemljišta, pošto je ona, po svome položaju porezne občine politički pridružene mjestnoj občini Baškenove, bila zakonitо zastupana po ovoj zadnjoj dotično po njenom občinskom odboru, a putem ovoga, koji ju nije izključio, već ju je dapače izričnо imao pred očima pri činu razdiobe, jest tužiteljica postigla svoje pravo. — Tužena se ipak čvrsto upire na zapisnik prilog br. 3, sastavljen dne 27. ožujka 1870 u občinskom uredu u Baški novoj sa Jurjem Sindičić koji je za sebe i suseljane Starebaške ponudio občinskom zastupstvu za pašu blaga na spomenutom zemljištu „Strana batomaljska“ fr. 150 za godinu 1870 a tako isto za nastajuće godine 1871 i 1872, tvrdeći da je taj iznos bio izplaćivan na naslov najmovine za uporabe paše na onom zemljištu i da su time občinari Starebaške priznavali da ne imaju nikakva prava vlastničtva na ono zemljište. Iz naredbe zemaljskog odbora 20. ožujka 1874. br. 1 proizlazi pak, da je zaključkom občinskog zastupstva Baškenove bila uvedena pristojba od 12 nč. po svakoj glavi ovce paseće se na rečenih zemljištih Batomlja ; da je spomenuta zemaljska oblast naredbom 4. rujna 1868. br. 2234 odobrila taj občinski zaključak, da, ako je kasnije, putem dogovora sa pastirima Starebaške bilo utanačeno plaćati na ime navedene pristojbine godišnjih for. 150·—, to se je dogodilo jedino za to da se olakoti utjeravanje pristojbine same. Sada, pošto stvari tako stoje, biva jasno da med strankami nije postojao nikakav odnošaj najma i zakupa te da je tumačenje, podano takodjer od nekih svjedoka onom uplaćivanju kano u naslov najmovine, skroz pogrešno. Odkako je ona pristojbina, bila utanačena od občinskog zastupstva, ne može se ovdje smatrati inače nego kano jedan občinski namet, koji je od zastupstva mogao biti uveden u smislu §§ 62 i 63 občinskoga pravilnika da izvede odgovarajuću korist od občinskih dobara na uhar občinske blagajne, iz koje se je moralo namirivati potrebe i troškove občinske uprave. Izplaćivanjem dakle one pristojbine odnosno godišnjeg iznosa for. 150·— nije tužiteljica občina podnipošto pripoznala, da nema prava vlastničtva na zemljišta u prieporu, — prava koja su joj bila priznata u predpostavljenih izpravah od svih ostalih suposjednika rečenog zemljišta. Morao se je stoga odbiti priziv u koliko je bio upravljen proti poglavjim I i II osude i potvrditi u tih točkah istu. Odnosno poglavja III osude pristojalo je pak prihvatiti priziv i odbiti odnosno zatraženog polaganja računa tražbu tužiteljice občine, obzirom što je ona nastavila suposjedovati zemljište, kako to proizhodi iz odluka *O, R, Q*, sada izdanih putem najpreče postupka u pitanju smetanja posjeda, i po tomu uživati sa protustrankom koristi rečenog zemljišta, a da s druge strane priznavajuć ona da je za više godina uplatila suutuženoj mjestnoj občini napomenute iznose od godišnjih fr. 150·— odnosno 12 novčića po svakoj glavi ovaca na ime občinskog nameta, nema temelja njezina tražba glede polaganja računa o dohodku i troškovim zemljišta, jer ako je uživala u naravi svoj dio koristi nema razloga tražiti od protustranke polaganje računa, a ako je pak podmirila nametnute joj pristojbine, ob ovim kanošto o svakom drugom prihodu občine imao se je dati godišnji račun občinskom zastupstvu, pošto se je po naredbi 6. kolovoza 1874. br. 2481. zemaljskog odbora, prilog br. 2, imala voditi od početka god. 1875. unapred posebna uprava za tužiteljicu občinu Starebaške, o točnosti koje pripada izpitivanje ne sudcu, već nadležnim upravnim čimbenikom, budući je tužiteljica kano pridružena mjestnoj občini Baškenove bez dvojbe morala sutjecati u dužnom razmjeru sveukupnim troškovim mjestne občine, a ovi se otimlju izpitivanju i razsudjivanju gradjanskog sudca. Pošto se je dakle potvrdilo napadnutu osudu u glavnom pitanju a odbilo tražbu tužiteljice u podredjenoj točki polaganja računa, pristojalo je po §§ 25 i 26 zakona 16. svibnja 1874. br. 69 preinačiti dielomično takodjer sud o troškovim pravde u I. molbi, pripisujuć je tužiteljici u odgovarajućoj mjeri, a tako i one priziva.

8. Ta je osuda prizivnog sudišta, proti kojoj su se bile obe pruće se stranke obratile na c. kr. vrhovno sudište, bila od ovoga potvrdjena kako je razvidno iz pribočenja prelivaljenog prizivnog sudišta od 10. srpnja 1894. br. 2762. koje glasi:

Visoko c. kr. vrhovno sudište odlučivajući vrhu spisa u pravdi ustmenog postupka potaknutoj od porezne občine Starebaške, tužiteljice, zastupane po punomoćnicima Matu Sindičić p. Jurja i Jurju Bernabić p. Jurja, dotično po odvjetniku dru. Bolmarčiću proti poreznoj občini Baškenove i občinskim odlomkom Batomalj, tuženi, zastupanih po načelniku Jurju Čubranić, ovaj zadnji po odvjetniku dru. Viteziću i njegovu zamjeniku dru. Trinajstiću u pitanju priznaje vlastničtva jedne polovice čestice 5210*b* lielo 46 uložka 879 zemljišne knjige Batomlja i pridružki; uslijed žaobe za izvanredno pregledbu tuženih i žaobe za redovitu pregledbu tužiteljice proti osudi 25. listopada 1893. br. 3981. c. kr. prizivnog suda u Trstu, koji je usljed priziva tuženih dielomično potvrdjivao a dielomičoo preinačio osudu 8. srpnja 1893. br. 2579/73. c. kr. kot. suda u Krku — pronašao je odlukom 19. lipnja t. g. br. 3809 odbiti žaobu za izvanredno pregledbu tuženih, kano takodjer žaobu za redovitu pregledbu tužiteljice, potvrditi napadnuti dio prizivne osude i suditi da troškovi III. molbe ostaju namireni med strankami.

9. Odkako je tako i po najvišem sudu bila stvar u glavnom povoljno riešena po občinu tužiteljicu, zatražila je ova podneskom 8. kolovoza 1894. da joj se doznači polovica čestice 5210*b* i priznade pravo, da ju na svoje ime kano vlastnica unese u zemljištnik. U riešenju tog podneska odredio je c. kr. kot. sud u Krku dne 9. kolovoza 1894. br. 2983 da se na 7. rujna 1894 podade na lice mjesta sudbeno povjerenstvo i pitanje konačno zaključi. Kako je povjerenstvo stvar privelo kraju vidi se iz odnosnog zapisnika koji sliedi. C. k. sud u Krku u povjerenstvu na občinskom zemljištu Batomalj dne 7. rujna 1894. Prisutni: c. kr. kot. sudac dr. Grškovič, c. kr. zemljomjerac Martiny, Josip Žic Kancelarić i Antun Karabaić prisežni vještaci. — U izvršenju naredbe 9. kolovoza t. g. br. 2983 Povjerenstvo kako gori sastavljeno podalo se na gorirečeno občinsko zemljište, gdje je našlo zastupnike stranke tužiteljice Mata Sindičića p. Jurja i Jurja Bernabića pok. Jurja a za tuženu občinu Baškenove načelnika Pajalić Bara, Vinka Barca i Marka Frančića, občinske savjetnike. Opomenuti vještaci vrhu svetosti prisege jur po njima položene biše pozvani: podieliti občinsko tlo Batomlja česticu br. 5210*b* tielo 46 uložka 879 Batomlja na dva jednaka diela. Pregledav zemljište, izvedši potrebite mjere, vještaci pripomagani po c. kr. zemljomjercu podavaju se razdiobi navedenog občinskog zemljišta u dva jednaka diela kako slieđi: podavši se na mjesto zvano Pizdica i upravo gdje se crta bilježeća čestica br. 5210_{19} i 5210*b* spaja sa česticom 6104 sa zapadne strane bude uklesan u živu stienu u znak medjaša prvi križ pravokutni, kojega je uzpravna palica duga 19 cm. a poprečna 10 cm. Nastavljaju odavle u ravnom pravcu prama položaju lokve Lipica čestica 5210_{52} u skrajnoj zapadnoj točki ove zadnje, bude položen debeli kamen na kome bude uklesan križ u znak medjaša, kojega je uzpravna palica duga 19 a poprečna $8^1/_2$ cm. Od ove točke pogranična i razdiobna crta ide ravnim pravcem prama jugo-jugo-istoku i dolazi do mjesta prozvana Zavrtudi i upravo u točku sa strane sjeverne prama zapadu čestice br. 6307 gdje je bio uklesan u živi kamen pravokutni križ, kojega uzpravna palica jest duga 10 a poprečna 8 cm. Od ove točke ide dalnja medjašna i razdiobna crta diljem pogranične crte sa zapadne strane čestica br. 6307, 6306, 6305, ostavlja ovu zadnju česticu na skrajnoj zapadnoj točki i ide prama jugozapadu ravnim pravcem svršavajući na mjestu zvanom „Na Papića polju“ sa zapadne strane čestice br. 6342_2 gdje je na živom kamenu bio uklesan pravokutni križ, čija uzpravna palica jest duga 14 a poprečna 11 cm. Odavde drži dalnja razdiobna crta svoj pravac prama jugo-zapadu i dolazi do mjesta „Pod trnom“ upravo do razdiobne točke sa sjeverne strane čestica 7402_3 i 7402_4 gdje je na jednom kamenu razdiobne gromače razi zemlje bio uklesan pravokutni križ, čija uzpravna crta jest duga 13 a poprečna 7 cm. Zatim prosljeduje preko razdiobne crte istih čestica i na skrajnoj točki ove crte bude uklesan u živi kamen jedan drugi jednaki križ dug 13 a širok 8 cm. i odavde nastavlja držeći pravac jugo-zapada te dolazi na mjesto „Dolcih“ i to upravo na pograničnu točku čestica br. 7246_5 i 7246_3 sa istočne strane, gdje bude uklesan u jedan kamen gromače rečenih čestica križ dug 12 a širok 9 cm. Od ove točke prosliedjuje razdiobna crta pravcem nešto prama iztoku (obzirom na predjašnji pravac) i dolazi do mjesta „Striljin“ ili „Za ospom“ i to upravo do medjašne točke sa sjeverne strane čestica br. 7719 i 7720, gdje bi uklesan u jedan kamen gromače križ dug 11 a širok 9 cm. Odavde nastavlja ravnim pravcem i svršava na zadnjoj točki istočno-sjeverne strane luk „Bračol“, gdje je bio u živi kamen uklesan križ dug 11 a širok 8·5 cm. Svršiv taj posao i pogledom na kasnu uru bude javljeno pristupivšim da će daljoje djelo biti zaključeno na razpravi dne 9. t. mj. u 10 sati prije podne u c. kr. kot. sudu u Krku. Nastavljeno u c. kr. kot. sudu u Krku dne 9. rujna 1894. Pristupiše c. kr. zemljomjerac i gorirečeni vještaci, zatim za občinu Starebaške njezini zastupnici Mate Sindičić p. Jurja i Juraj Bernabić pok. Jurja a za tuženu občinu Baškenove načelnik Bartul Pajalić i Vinko Barac. Pročitav predjašni zapisnik bude isti stopom mape podpuno potvrdjen od današnjih prisutnika.

Vještaci izjavljuju da procienjuju, kako procienjuju, svaki dio na for. 912·66 opazkom, da dielovi pogledom na položaj i vrst tla imaju jednaku vriednost. Nakon toga sudac doznačuje u podpuno i izključivo vlastničtvo, pravom uknjižbe i uvedenja u posjed, dio prama Starebaški ili zapadni tužiteljici občini Starebaške, a drugi dio prama Batomlju ili buri utuženoj občini Baškenove i Batomlja. Pročitano i potvrdjeno opazkom, da si c. k. mjernik pridržaje prikazati odnosni nacrt razdiobe dočim vještaci traže fr. 4 po svakomu. Slieđe podpisi. Tako je uz ogromne troškove bila napokon pravomočno podieljena „Strana batomaljska“ izmed Starebaške s jedne i Baškenove s druge strane. Smatralo se shodnim, poradi važnosti predmeta, iznieti doslovno gornje izprave, a da bude u svakom pogledu opravdan i obrazložen dolnji upit.

10. Žitelji Batomlja, Baškenove i Jurandvora uživali su sebi dosudjeni dio pašišta „Strane batomaljske“ u zajednici, dok nije zemaljski odbor za Istru na 11. srpnja 1901 br. 3635 ad 3, zatim 20 svibnja 1902. br. 3005 naredio, da se ima uprava porezne občine Batomalj, koja se je od pamtivieka vodila skupno sa upravom porezne občine Baškenove, voditi posebno od ove. Nametala se s toga občinskom zastupstvu dužnost, da provede razdiobu dosadanje skupne imovine Baškenove i Batomlja. Ovamo ide i najnovija naredba zemaljskog odbora od 7. kolovoza 1903. br. 4862. U tu svrhu se je občinsko glavarstvo u Baški, na izvršenje zaključka onog obć. zastupstva u sjednici od 29. siečnja 1903, obratilo dne 3 travnja 1903 br. 602 c. kr namjestničtvu molbom, da u svojstvu prvomolbene oblasti u pitanjim odkupa i uredjenja zemljištnih bremena proglasi svoju odluku od 8. veljače 1865 br. 1495 mjerodavnom takodjer za odnošaje Baška-Jurandvor-Batomalj, da bude ona polovica čestice 5210*b*, što je pripala poreznim občinam Baškenove i Batomlja, podieljena izmed onih sela po mjeri poreza, što ga je svako pojedino selo izplatilo za odkup ovog zemljišta. Zamoljena namjestnička izjava nije doduše, pri jasnom slovu odluke pod $^1/_2$ neobhodno potrebita, ali bi bila ve onta shodna, jer bi joj se oni seljani bez sumnje pokorili i izbjegli tako ogromnim parbenim troškovom koji je čekaju, ne budu li se mirno podielili. Ne dobiv nikakva riešenja občinsko se je glavarstvo u Baški dne 22 lipnja 1903 br. 602 ponovno obratilo na c. k. Namjestničtvo jednakom molbom, ali odgovora sve do danas ni odakle. Misleći Vinko Ratac seoski glavar iz Jurandvora, da bi daljnje čekanje moglo biti štetonosno po njegove seljane, pozvao je predstavnike Baškenove i Batomlja sudu... putem na mirnu nagodu. Pogovor se je vršio kod c. k. kot. suda u Krku koncem rujna 1903. ali do nagode nije došlo. Protivio joj se Ivan Cepenić seoski glavar iz Batomlja navodom, da se počeka dok se vidi što će u predmetu odlučiti zemaljski odbor za Istru. I tako je sada, kako čujemo, upućena pravda, koja će izjesti ogromnih troškova i imati nedogledniih žalostnih posljedica u medjusobnim odnošajim onih seljana, na uštrb društvene snošljivosti a možda i javnog poredka. Pošto je pako u pitanju Zemaljski odbor po vlastitom priznanju i sudbenoj osudi nenadležan da ista odredjuje, a izjava bi c. k. Namjestničtva, suglasna onoj od 8 veljače 1865 br. 1845, bila prikladna da još na vrieme tu sudbonosnu pravdu obustavi, čast je upitati:

Je li Namjestničtvo za Primorje, u svojstvu prvomolbene oblasti u pitanjim odkupa i uredjenja, zemljištnih bremena; voljno na ukinuće zajedničkog uživanja čim skorije izjaviti umjestnom kriepošću nagode stranaka na zapisniku 12 prosinca 1864. izmed Baškenove, Jurandvora i Batomlja, razdiobu one polovice čestice 5210*b* u poreznoj občini Batomalj što je bila dosudjena poreznim občinam Baškenove i Batomlja, i to po razmjeru zemljištnog poreza, što ga je svako od onih sela platilo za ono zemljište?

Listnica uredničtva i uprave.

Č. N. N. Cres. Hvala na priposlanom; u buduće preporučamo se, pa izvolite poslati ravno u Trst na glavnog suradnika M. Mandića. Živili!

Gosp. „Barba Zorzo“. Vaš sastavak ne možemo priobćiti. Za ono se hoće duhovitosti i zdrave šale, koju lahko svatko razumije. Kušajte radje pisati nam od tamo o važnijim događajima svake sedmice. Da ste nam zdravo!

Gosp. X. Y. u R. Čitali smo i mi imena onih naših činovnika, koji su podielili milodare za talijanska dobrotvorna družtva, i proti tomu ne može nitko ništa, jer je svaki gospodar svoje kese, jedino što bi se moglo poželiti, da bi se nekoji od njih sjetili kad što i naše sirotinje, koje imademo više nego talijani, i jer bi im morala biti bliža košulja nego suknja. Da ste nam zdravo!

Uzor-liečniku
Dr. Josipu Šebesti.

Ne u tiesnom okviru
Zvučno pojke male,
Ni na trošnom papiru
Da bi se pisale,

Već da bi s' u mramoru
Zlatom uklesale
I po cielom svemiru
Nesle Vam se hvale.

Oj uzoru liečnika,
Pomoćniče patnika
Eskulape novi!

Savjetniče zdravnika.
Zdravitelju bolnika,
Bog Vas blagoslovi!

I. Ž. K.

„Prvi Istarski Sokol u Puli“.

Braćo Sokoli!

Pozivate se na redovitu

godišnju glavnu skupštinu,

koja će se obdržavati

u nedjelju, dne 24. jenara 1904.

u 2 sata poslije podne u sokolskoj dvorani sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav brata staroste.
2. Izvješće o društvenom djelovanju tekom prošle godine.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće o sokolskom domu.
5. Promjena družt. pravila.
6. Enventualni predlozi, upiti, interpelacije, pritužbe itd.
7. Izbor nove uprave.

Pula, 10. jenara 1904.

Odbor.

Br. 49/I.

Dražbeni oglas.

Da se doznači gradnja nove ceste od Sv. Jelene do Sv. Petra u ovoj občini, u dužini od 2410 metara, radi sniženja proračunane ciene od 25.599 K i 25 para, držat će se u ovom uredu javna dražba.

Pismene ponude uz jamčevinu od 2.600 K u gotovu novcu ili u javnim papirima, primat će se do 11 sati dneva 8. februara 1904.

Občinski odbor pridržaje sebi pravo izabrati dostatnika.

Proračun, te drugi dražbeni uvjeti, na uvidu su u ovom uredu kroz uredovne sate.

Glavarstvo občine
VEPRINAC, 11. januara 1904.

Načelnik:
A. Stiglić.

Svaka obitelj

morala bi u vlastitoj dobrobiti samo

Kathreinerovu

Kneippovu sladnu kavu

kao pridodatak k svagdanjemu kávnomu napitku upotrebljivati.

61. I/a

Prvo slovensko skladište pokućstva!

ANTONA ČERNIGOJ

TRST

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadruge u Gorici.

Skladišta u Solkanu – Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurenca nemoguća, jer je pokućstvo iz prve ruke.

Putnici u Ameriku!

CUNARD LINE

koncesijonovano družtvo za kraljevino i zemlje, zastupano na carevinskom vieću,

prevaža putnike izmedju **TRSTA—NOVI-YORK i natrag**

brzim parobrodom **„AURANIA“** sa 1200 mjesta III. razreda i sa 300 salon-mjesta II. razreda sa kabinama — i brzim parobrodom **„CARPATHIA“** sa 2000 mjesta III. razreda i sa 400 salon-mjesta II. razreda sa kabinama.

Cijena putne karte iz svake luke u **Dalmaciji i Istri**

preko Trsta u Novi-York

ujedno — počamši sa dnevom ukrcanja u TRSTU — sa hranom, vinom, i čitavom poslužbom stoji:

III. razred – za osobu 180 K.

Putnici mogu kupiti ove **putne karte** kod **Lloydovih agentura** u svih lukah **Istre i Dalmacije** — u Rižani pako samo kod **g. Petra Popovića.**

Odlazak iz TRSTA:

„CARPATHIA“ 15. decembra 1903	„CARPATHIA“ 2. febrara 1904
„AURANIA“ 29. decembra 1903	„AURANIA“ 16. febrara 1904

Za pobliže obavjesti, putne karte, prijevoze za druge nuzgredne luke i željezničke postaje iz **Nova-Yorka** u unutrašnje gradove Saveznih država Sjeverne Amerike, obratiti se na

Glavno zastupstvo za Austriju **Schröder & Co. - Trst**
Via Carlo Ghega br. 8, I. kat.

Naslov za brzojave: **SCHRODERCO. - TRST.**

Izdavaju se također za iste parobrode putne karte za PALERMO, NAPOLI, ALGIR i GIBRALTAR.

Broj 3. Pula, u četvrtak dne 21. siečnja 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacije".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K. 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Politički pregled.

U Puli, dne 20. jenara 1904.

Austro-Ugarska.

U parlamentarnih krugovih u Beču kola opet viest o predstojećem razpustu carevinskog vieća. Vladini krugovi da su napokon došli do uvidjavnosti, da se sadašnjim parlamentom nemože napried. Za česku-njemačku slogu ili sporazumljenje da neima izgleda, pošto Česi neće da odstupe od svojih zahtjeva a Niemci neće da popuste u ničem svojim suzemljakom. Bez češkonjemačkoga sporazumljenja neima pako nade, da bi bio parlamenat sposoban za rad, jer ako se nezadovolji Čehom, oni će demonstrirati i obstruirati, a zadovolji li se Čehom proti volji Niemaca, prihvatili bi se ovi obstrukcije. U toj neizvjestnosti da si vlada nemože inače pomoći van tim, da predloži kruni razpust carevinskoga vieća.

Viest ovu valja uzeti sa svom opreznošću, jer se je već i dosada opetovno govorilo o razpustu državnog sabora, pa se takve viesti nisu obistinile. Moguće je naime, da vlada dade turiti u sviet ovakve viesti nebi li tim uplivala na nepomirljive duhove u parlamentu, nu reć bi, da se neda već nitko takvimi viestmi preplašiti.

U ostalom nevidimo pravog izlaza iz zamršenog položaja ni razpustom državnoga sabora, jer bi se natrag vratila većina sadašnjih zastupnika. Niemci bi dapače i Česi poslali natrag u parlament još odlučnije muževe i tim bi se položaj samo pooštrio. Dužnost je dakle vlade, da traži druge puteve i druga sredstva, kojimi bi se dalo parlamentarni voz spraviti u pravu kolotečinu.

Proračunski odbor austrijske delegacije sastao se je jučer na viećanje o izvanrednom proračunu za vojsku, o vjeresiji za Bosnu-Hercegovinu, te o zajedničkom proračunu i o proračunu najvišeg računarskog dvora.

U subotnjoj sjednici toga odbora bijaše prihvaćen proračun ministarstva izvanjskih posala. Izvještaj o tom proračunu osvrće se na obrazloženje ministra izvanjskih posala, podano na začetku zasjedanja delegacijah od grofa Goluchowskoga. U istom se izrazuje zahvalu ministru radi izvrstna vodjenja izvanjskih posala i zbog zaštite probitaka monarhije.

Iza toga se razpravljalo o izvanrednih potrebah za vojsku. Delegat Sylvester izjavi, da će glasovati proti tim potrebam, jer nemože da pristane na jezično raztrovanje u vojsci. Delegat Šušteršič izjavio se je slično uz dodatak, da imade povjerenje u vojničke strukovnjake. Delegat Stransky, izjavi, da će glasovati proti nabavi novih topova, za koje želi znati da li su bolji oni od mjedi il od ocjeli. O tom predmetu govorilo je više drugih delegata, nekoji za, drugi proti.

Na mjesto odstupivšeg prisjednika zemaljskoga odbora u Zadru dra. Smodlake, stupiti će njegov zamjenik dr. Marović, odvjetnik u Sinju. Usljed odstupa dra. Smodlake, sastao se je odbor stranke prava u Spljetu te je zaključio, da prepusta svu odgovornost dru. Smodlaki radi njegova odstupa. Očekuje se nekom napetošću razloge zbog kojih je dr. Smodlaka položio čast zemaljskog zastupnika i prisjednika zemaljskoga odbora.

U hrvatskih listovih banovine vodi se živa prepirka zbog neke izjave profesora Kršnjavi-a, bivšeg predstojnika zemaljske vlade, o odnošajih zastupnika dra. Franka napram bivšemu banu grofu Khuenu. Po toj izjavi stojao je zast. Frank u vrlo dobrih odnošajih sa banom, nu zast. Frank poriče odlučno tu izjavu, koju je donio na svietlo dr. Gaj, koji tvrdi, da je sve istinito, što mu je Kršnjavi o Franku jednom prilikom u Opatiji kazao.

Predsjednik hrvatskog kraljevinskog odbora Hinko Francisci sazvao je sjednicu toga odbora za četvrtak dne 21. o. mj. U toj sjednici izvjestit će pododbor o razpravah s pododborom ugarskoga sabora. Čim hrvatski kraljevinski odbor odluči o predlozih svoga pododbora, sastati će se pododbori hrvatski i ugarski, da nastave svoje razprave.

Crna Gora.

Bečkim listovom pišu sa Cetinja, da je stanovničtvo kneževine zlovoljno na činovničtvo i zbog stroga postupanja visokih krugova sa narodom. U novije doba, da su odkrivena razna pronevjerenja državnoga poreza a vlada, da nije još nikoga pozvala na odgovornost. Nekoji od tih pronevjeriteljâ, da šeću slobodno po Cetinju, te da su dapače često i u kneževskom dvoru. Osim toga da je bieda u kneževini tako velika, da se narod seli jatomice u Srbiju i čak u Rusiju. Knezu da se vrlo zamjera, što neodpušta od službe i što nekazni krivce pronevjerenja. Po dopisnikovom mnienju imalo bi se stvoriti za kneževinu sabor, koji bi sastojao od odaslanika pojedinih plemena. Mi dvojimo, da su sve ove viesti istinite, jer im je njemački izvor i nevjerujemo, da bi ruski car Nikola nazivao kneza najboljim svojim prijateljem, kad bi knez branio i štitio državne zločince.

Srbija.

Srbski poslanik u Carigradu predao je turskoj vladi prilužbu, jer da turske pogranične straže prieče srbskim željezničkim činovnikom u njihovoj službi dolazak u pogranične postaje. Srbska vlada pitala je u Petrogradu, da li bi poslie odstupa poslanika Novakovića imenovala svojim poslanikom u Petrogradu Avakumovića ili Pašića. Rusija je odgovorila, da će svakog poslanika primiti ako se odstrane u otnici sa dvora. Radi toga odgovora da je dao ostavku ministar izvanjskih posala Nikolić.

Na pobudu biogradskih djaka sastati će se mjeseca junija u Biogradu svi Srbski djaci, koji su svršili svoje nauke u Srbiji, Hrvatskoj i Bugarskoj.

Srbiji neprijazni listovi pišu, da postaje tamo sve to neizviestniji položaj zbog neodlučnosti kralja Petra, koji da je postao orudje poznatih urotnika.

Bugarska.

Iz Sofije pišu ruskim novinam, da se vraća knez Ferdinand, koji upravlja samostalno sa vanjskom politikom Bugarske, k rusofilskoj politici, koju je u svoje vrieme tjerao bivši predsjednik ministarstva Dancv. Obzirom na dogodjaje u Macedoniji, smatra se to postupanje kneza Ferdinanda vrlo dobrim znakom za sretno riešenje macedonskog pitanja. Poglavice macedonskog pokreta, da su u neprekidnom doticaju sa narodom i da su pripravni na skrajne žrtve nebude li njihova domovina do proljeća zadobila obećane reforme.

Bečkim listovom pišu, da su nezadovoljni častnici bugarske vojske predali knezu Ferdinandu spomenicu, sastojeću od pet točaka, u kojih zahtievaju, da bude imenovan pukovnik Dimitriev generalom i eventualnim vrhovnim zapovjednikom ciele vojske za slučaj rata u Macedoniji; da se primi natrag u vojsku sve častnike koji su sudjelovali u Macedonskom ustanku; da se Bugarska sporazumi sa Srbijom; da se sazove veliko ratno vieće za mjesec februar i da se prihvati sve zaključke, koje bi to vieće stvorilo.

Rusija.

Iz Petrograda javljaju, da je car Nikola kazao prigodom primanja za novu godinu, da želi i kani sve uraditi, što je u njegovoj vlasti, da se mir na izloku uzdrži. Uzprkos tomu pišu novine danomice, da je rat neizbježiv i da čine obje države žurne priprave za rat. Japanska vlada kupuje ratne brodove u Italiji, Engleskoj i Americi te oboružava svoju vojsku kao da je pred vratmi rat.

Japanski poslanik u Londonu izjavio je onomadne, da njegova vlada ne želi rat i da je u tom smislu stavila Rusiji pomirljive predloge. Iz glavnog japanskog grada Tokio dolaze nasuprot viesti, da je pučanstvo silno ratoborno, da su već dva parobrodarska družtva obustavila plovidbu, pošto kani vlada za slučaj rata sve upotriebiti u ratne svrhe. Time bi se njezino brodovlje povećalo za 40 velikih ladja.

Po obaviesti, koja je stigla japanskoj vladi, izjavila je Rusija, da će uvažiti prava Japana u pogledu Koreje i Manžurije. U Port Artur stigla su ovih dana dva broda japanske dobrovoljne mornarice. Francezka je vlada odaslala odio svoje momčadi u luku Soel na zaštitu tamošnjeg francezkog poslaničtva.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar.

Imenovanje. Franjo Haffner, ovdašnji poštanski oficijal imenovan je poštar. upraviteljem u Pazinu.

Milodari. Dr. M. Laginja priposlao je „Družbi sv. Cirila i Metoda" za Istru 103 kruna na njega došlih od č. g. Don Ivana Prodana iz Zadra i 20 kruna od „Dobrotvora" u Puli.

Isti „Djačkom pripomočnom družtvu" u Pazin 20 kruna, darovanih od „Dobrotvora" u Puli.

„Proletario" i „Avvenire". U Puli izlaze dva talijanska tjednika, jedan socijalno-demokratske stranke, koj se zove „Proletario" a drugi kršćansko-socialne stranke, koj se zove „Avvenire".

Za nas puk nisu ni jedan ni drugi već radi toga, što ništa ne pišu hrvatski, kako bi naš čovjek dobro razumio. Ipak moramo priznati, da „Avvenire" ima dobrih nauka, koje bi mogle i našem puku koristiti, kad bi Talijani, koji u Istri imaju sukno i škare htjeli razumjeti temeljne nauke kršćansko-socijalne stranke i kad bi htjeli vladati se prema tomu.

Ali „Avvenire" morao bi biti dosliedniji u svojem pisanju, nego li jest. Mi opažamo velikih nedosliednostih, kojih nebi smjelo biti u listu, koj izlazi na tjedan samo jedan put i koj stalno zahtjeva, da ga se poštuje, kako bismo mi kršćani i Hrvati radi. Na primjer: Avvenire meće u isti koš tobože kao svoje protivnike nacionalizam talijanski i slavenski. Ma ljudi božji u tom je razlika, kao od noći do dana. Mi, ako i jesmo narodna stranka (hrvatska ili ako ćete slavenska), nu ipak nigdje nekratimo Talijanu, da svoje diete odgaja u svojem jeziku, mi nikad nismo pohvalili školske takse, nego smo i na javnih skupštinah i po svojih zastupnicih bili proti njima; mi nigdje nismo izticali nekakvog liberalizma, mi nikad nismo govorili, da je naš uzor sadašnja kraljevina Italija. Dakle zašto metate nas u jedan koš sa „liberalci" talijanskimi, kada to nismo i nikad nećemo biti klerikalni Talijani?

Drugi primjer: Talijanski klerikalac „Avvenire" piše, da sociali demokrati uče narod krivu nauku, jer ga pute, neka radnik pita što veće plaće, a s druge strane cieli onaj višak pojede mu kapitalista, jer radnik, kad mu je plaća povećana, počme bolje jesti, smije se bolje nositi, dakle više trošiti, pak je niš i niš, ili još slabije s povećanom plaćom, nego li prije s manjom.

U tih besjedah mnogo je istine ako uzmeš na um, da je težko ustanoviti pravu mjeru, koliko se hoće radniku, da baš ne strada, a koliko se hoće, da iz prave mjere prodje u prekomjerno izobilje, u raskoš.

Ali neka nam „Avvenire" protumači, kako on dolazi do toga, da u istom broju u kojem govori, da ne valja radnike mamiti na prevelike zahtjeve, u istom broju se tuži, kako „nebogi" arsenalski majstori ne mogu živiti s plaćom, koju imaju osobito nè, kad jih bace u penziju, te jim pofali ono 32 krune doplatka za stanarinu? Moj dragi „Avvenire" ako ćeš ti da budeš pravi kršćanin, onda treba biti pravedan prema svim jednako. Je li kada bilo u „befelu", da kad jedan postane majstor u arsenalu, i ako nema djece, mora imati tri sobe i med njimi „Visitzimer"? Toga nije bilo u befelu! Dakle uči ti majstore, nè da pitaju više, nego jih uči, neka i oni negredu preko reda, neka se svaki protegne, koliko mu siže pokrivalo, i uči jih još, da ako majstoru nije dosta plaća, koju ima, onda radniku i „forarbeiteru" još je manje dosta ono što on ima. Dakle ako se što ima poboljšati, neka se poboljša jednakom mjerom za sve, onda ćeš ti „Avvenire" biti pravi kršćanin. Pak još doloži, da se treba više brinuti za one, koji od svojih zakonitih žena imaju više djece, onda ćeš biti još bolji kršćanin, a dok tako nebude, mi Hrvati ne možemo vjerovati tebi, kako ni „Proletariu" ni liberalcem talijanskim. To ti poručuje Hrvat i kršćanin.

Radnička skupština. U nedjelju poslije podne obržavali su radnici, članovi družtva „Unione metallurgica" u kazalištu

„Politeama Ciscutti“ javnu skupštinu, na kojoj su razpravljali o stanju radnikah u mjestnom Arsenalu vojne mornarice. Obširno govorio je g. Martin o stanju radnikah u arsenalu odsudiv nedolično postupanje uprave što se tiče radničkih plaća, te pročitav na koncu spomenicu, koju se ima poslati zapoviedniku mornarice admiralu Spaunu i ministru rata radi izjednačenja radničke mirovine sa mirovinom podčastnikah.

„I. istarski Sokol u Puli“. Braćo Sokoli! U nedjelju dne 24. siečnja je glavna skupština, na koju valja da dodjete u što većem broju radi promjene družtvenih pravila. Zdravo!

Gg. članovi čitaonice u Puli upozoruju se, da su svakog utorka i petka prijateljski i zabavni sastanci u družtvenim prostorijama na večer poslie 8 sati.

Hrvatska Čitaonica u Medulinu obdržavat će u nedelju dne 24. t. mj. svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu sa običnim dnevnim redom.

Mjesto kanceliste. Na c. kr. kotarskom sudu u Puli razpisano je mjesto kanceliste u XI. plat. razredu. Molbe za to mjesto valja predložiti do dne 25. febrara o. g. predsjedničtvu okružnoga suda u Rovinju.

Na naših sudovih se gg. sudci često izgovaraju i tim, da neimaju podredjenog činovničtva, koje bi poznavalo i hrvatski jezik, pak se radi toga moraju često stranke zadovoljiti s talijanskimi zapisnici zbog nesposobnosti činovničtva. Idemo, da vidimo hoće li se kod ovog imenovanja gg. u Rovinju obazrieti na poznavanje zemaljskih jezika u rieči i pismu.

Porotno zasjedanje u Rovinju. Prvo porotno zasjedanje ove godine započeti će na c. kr. okružnom sudu u Rovinju u ponedjeljak dne 25. o. mj.

Dvoboj medju častnici. Prošloga ćedna pobiše se ovdje na sablje dva topnička kapetana od kojih je ostao jedan prilično težko ranjen.

Iz Rovinjskog sela pišu nam, da je tamošnji župeupravitelj (neki novi, odkad je odišao g. Perutka) uveo u crkvu neke latinske novotarije koje smućuju puk i otimaju pravice našega hrvatskoga jezika u onoj crkvi. Upozorujemo na to presvjetloga biskupa porečko-puljskoga i sve one biskupe, koji su svoj dan izrekli, da se u naših crkvah neima ništa novotariti (nihil inovetur).

Na viliju Božju da je onaj upravitelj župe imao pri sebi više gosti mužkih i ženskih i da se je tamo svirilo na harmoniku od usti i plesalo, na mjesto da se onaj sveti večer dostojno provede. I proti učitelju je mnogo tužba, da se djeca vrlo malo nauče i da bi dobro bilo, da ga vrže u „penzion“.

Pak ćete da narod napreduje u dobru!

Živinski sajam na novom sajmištu u Vodnjanu. Na dan sv. Antuna dne 17. o. mj. bio je prvi živinski sajam na novom občinskom sajmištu u Vodnjanu. Na tom sajmištu biti će svakog mjeseca živinski sajam.

Koparski kotar:

Kradja u občinskom uredu u Pomjanu. Jedne noći prošloga ćedna provališe do sada nepoznati tatovi u občinski ured u Pomjanu, gdje su razbili pisaći stol, iz koga odnesoše 1900 kruna. Po jednoj viesti pripadao je taj novac občini po drugoj načelniku Bartolichu. Oružnici traže marljivo tatove, kojima, reć bi, da su na sliedu. Drži se naime da bijaše dvojica njih, i to jedan iz Kostabone, a drugi iz Trsta, jer su tu dvojicu vidili one večeri klatariti se po Pomjanu.

Požar u Brestu — občina Buzet. Od tamo nam pišu: Na 14. o. mj. zvao nas je zvona glas na 10 sati u večer na pogorište. Gorio je dvor Antuna Mikca pok. Mihovila. Brzo simo kable, brente, golide i pomozi, što pomoći može! Svjetlo okolo dvora i po selu, a do vode izvan sela egipatska tama! Svjetiljka nema, putevi do vode pogibeljni. A kriepke ruke naših žena i djevojaka učinile su svoju dužnost. Misao, da je sve selo u pogibelji, podala je njima srčanosti. Mužki su se porazdielili, nekoji okolo ognja, da lievaju vodu, a drugi, da čuvaju susjedne slamom pokrivene kuće. Dvora i onoga, što je bilo unutra, nismo mogli, da spasimo. Tri krave i jedan osao, do 150 centi siena, onda zelja, repe i druge životinjske hrane pale su žrtvom ognja. Računajuć amo i cienu dvora može se uzeti, da ima štete od ognja neosigurani siromak do 2000 kruna. Velika je sreća, da nemamo danas oplakivati smrti dviju osoba: cestara Matije Podreke iz Podričaka i sina oštećenikovog imenom Mihovila, koji su slučajno onu noć spavali u dvoru. Da nije bilo Jurja Mikca Brtalje, koji ih je probudio iz najvećega dima, nebi više gledali božje sunce. Strah nas je bilo i za najbližega susjeda i našu crkvu. Nu srećom je jug puhao i nosio ognjene iskre u smjeru od crkve proti drugim kućam, pokrivenim slamom i daleko tamo u šumu nad selom. Najveća sreća je u nesreći, da je počela padati kiša kako iz kabla te zajedno pogasila na mjestu, gdje je pala, svaku iskru; drugčije Brestu pod Žbeonicom nebi bilo spasa. Hvala Ti, predobri Bože!

Zahvalu smo dužni i našoj braći sela Rakitović, koji su u punom broju dohrlili Brestu na pomoć — jedan sat daleko u tamnoj noći i po putu ne za ljude, nego za koze. Došli su na lice mjesta okolo 1½ sata poslie pol noći. Bratski smo se izljubili, zahvalili za dobro srce, koje su pokazali naprama mučnomu i unesrećenomu bratu.

Izbor občinskoga načelnika u Dekanih. Iz privatnog pisma doznajemo da je občinsko zastupstvo u Dekanih na sjednici od 9. o. mj. izabralo svojim načelnikom vriednoga rodoljuba i posjednika u Dekanih g. Picigu.

Ako se ta viest obistini, tada možemo čestitati onoj občini, što je dobila za načelnika muža doduše stroga, ali pravedna, radina i nesebična.

Podružnica „Družbe Sv. Cirila i Metoda“u Sovinjaku javlja, da će dne 24. t. mj. u 4 sata po podne u kući Jerman-a Matka „Matulin“ u Jermaniji kbr. 27. obdržavati svoju redovitu godišnju skupštinu sa običnim dnevnim redom te umoljava, du ju tom prigodom dobro mišleći prijatelji obilno potraže.

Mjesto ravnatelja na c. k. učiteljištu u Kopru razpisano je za II. tečaj tekuće školske godine. Molitelji za to mjesto valja da dokažu sposobnost za poduku u pedagogici i poznavanje zemaljskih jezika. Propisano podkriepljene molbe valja predložiti putem predpostavljene oblasti do dne 31. jenara 1904. c. k. zemaljskomu školskomu viecu za Istru — u Trstu.

Cestovni odbor u Buzetu. Poznatomu „prijatelju“ našega puka, odvjetniku dru. Sandrinu, reć bi da je ozbiljno uzdrmano tlo izpod nogu kao predsjedniku tamošnjeg cestovnog odbora. Usljed utoka hrvatske stranke, koji bijaše prihvaćen i usljed uloženog i odbitog utoka njegove stranke, mora doći do ponovnog konstituiranja cestovnog odbora. To ga je uzdrmalo tako, da bi reć, da misli skupiti šila i kopita pak ostaviti za uviek onaj „nezahvalni“ mu narod. Ali prije hoće da napraši malko oči — lahkovjernikom, pak ajde popravljaj i izpravljaj nekoje „parakare“ u blizini grada, nu dvojimo, da će mu to pomoći, već se čvrsto nadamo, da će mu ovoga puta odzvoniti kao predsjedniku, što uek se zbude za vieke — Amen!

Porečki kotar:

Iz Poreča pišu nam 15. o. m. Dne 11. o. m. stigao je amo novi zemaljski kapetan g. Rizzi u pratnji nekojih prijatelja. Odsjeo je kod svoga druga zastupnika B. markiza Polesini-a. Sliedećeg dana u jutro došao je u zemaljsku zgradu, gdje je obdržavana prva sjednica zemaljskoga odbora pod njegovim predsjedničtvom. Nakon pozdrava i odzdrava razvi novi kapetan u kratko svoj program obećav, da će biti prva njegova briga ta, da se pokrajinu providi pitkom vodom (kao što je providio Pulu?! Op. sl.).

Novomu kapetanu bijahu zatim predstavljeni zemaljski činovnici, koji mu čestitaše na njegovom imenovanju i kojimi odgovori, da će svi složno raditi na korist pokrajine.

Kasnije posjetio je novi kapetan poglavice crkvenih i svjetskih oblastih, koji mu pak vratiše posjet. Neznamo kako će gosp. Rizzi odgovoriti želji porečkog načelnika, koji se nada, da će se u Poreču nastaniti.

Na večer istoga dana bijaše kapetanu u počast u palači g. Polesini-a svečana gostba, kojoj su prisustvovali prisjednici, viši činovnici zemalj. odbora i poglavari oblastih.

Občinski izbori u Oprtlju. Od tamo nam pišu, da bijahu izložene listine za izbor novoga zastupstva počam od dne 12. pr. m. do 10. o. mj. Naši prvaci bijahu na občini, da pregledaju listine, koje da su silno izkvarene. Birača u I. tielu uvršteno je 80; u II. tielu 254, a u III. tielu 623; ukupno 957 birača.

Voloski kotar:

Gostova u Opatiji bilo je od 1. septembra 1903 do uključivo 13. jenara 1904 ukupno 6519 osoba. Od 7. jenara do uključivo 13. jenara 1904 porasao je broj gostova za 198 osoba. Dne 13. jenara 1904 bilo je u Opatiji prisutnih 846 osoba.

Iz Opatije nam pišu, da će se za koji dan tamo obaviti izbor novoga odbora lječilištne uprave za godinu 1904. Ova uprava imala je prošle godine proračun od 175.000 kruna, koje su potrošene za poljepšanje mjesta, za glazbu, razsvjetu, za uzdizanje šetalištah i za druge potrebe lječilištnog mjesta. Dosadašnji predsjednik te uprave g. prof. dr. Glax brine se otčinski za procvat naše Opatije a njemu stoji vierno uz bok naš velezaslužni načelnik g. dr. A. Stanger, te će im tu zaslugu stalno pripoznati i njihovi izbornici.

Iz Lovrana pišu nam, da je tamo preminuo nakon dulje bolesti bivši pomorski kapetan i posjednik g. Juraj Zupar u visokoj starosti, ostaviv udovicu bez djece.

U našem listu imali smo više puta posla sa pokojnikom, jer je spadao medju najljuće narodne protivnike u Lovranu i u obće u onih naših krajevih. Nu sada — preko groba — nesmije da siže ni jal ni osveta, te neka počiva u miru i neka mu se smiluje Svevišnji!

Cvjetni „Corso“ u našoj Opatiji. U Opatiji ustrojio se je posebni odbor za priredjenje različitih zabava, izmedju kojih će biti i „Cvjetni Corso“ dne 14. februara o. g. sa bacanjem konfeta. Kočije, koje budu kod „Corsa“ sudjelovale, krenuti će izpred dvorca „Wiener Heim“, odakle će poći glavnom ulicom od „Grand Hotela“ do „Hotela Bellevue“ na Slatini. Kočije i dvokolice moraju biti izkićene svježim il umjetnim cviećem. Kod „Corsa“ neće moći sudjelovati one kočije, koje nebudu imale okićene barem glave konja i svietiljke sa cviećem. Odbor je odlučio nagradu od 1000 kruna za onu kočiju, dvokolice il kola, najkrasnije i najoriginalnije okićena. Na glavnih ulicah „Corsa“ biti će izkićeni i prozori vila i kuća, sa kojih će se bacati konfete.

Zadnji dan mesopusta dne 16. februara biti će sjajna zabava „ludjaka“ u „Hotelu Stephanie.“

Kastav, početkom nove godine. Kastavci kao da su baš dali se na to, zabavljati se sve u šesnajst. Šta „Čitaonica“, šta „Istarska Vila“ stale se natjecati, koja da nas bolje razveseli.

Na staru godinu t. j. zadnji dan popodne imala je Čitaonica svoju godišnju glavnu skupštinu. Birao se je novi odbor, al ostade stari predsjednik, naš velezaslužni načelnik g. Kazimir Jelušić.

Da se što ljepše završi stara i započme nova godina, priredila nam je „Istarska Vila“ na Silvestrovo domaću zabavu. Bilo je tu svega po malo kako navadno. A nismo se mogli nikada dosta nasmijati, kada su na pozornicu stupili, dva majstora naše dramatike uviek rado vidjeni gosp. Vinko Rubeša i Miro Jurinić.

Pred ponoć pako negdje diže se iznova zastor, a pozornica sva u tmini. Umirala je stara godina. Ležao je starac u naslonjaču, obložen i podložen jastucima da mu što laglje i udobnije bude oproštaj od ovoga svjieta. Uzdisao nekoliko časaka, jače početkom, onda slabije, slabije i sve slabije, dokle, kad udri dvanajsta, zadnji mu se uzdah vinu; proteže se i nema ga više. Zastor njega sakri i gle .... Sve nam oči zabljestiše od svjetla i sjaja. U svjetlu bojadisanih ognjeva ukaza se andjeljak, pravi krilati andjelak sa krunom i zvjezdom nadom na glavi, trobojnicom preko ramena i: „Sretna vam nova godina“ pozdravi nas. Sve ga je slušalo i burno mu povladjivalo, a pljeskanjem na svršetku ga pozivalo, da se opeta pokaže.

„A ti o Bože“, uzmoli, „sjeti se biednoga naroda našeg i uslišaj moj i sviju nas vapaj, da i njemu zasije što prije žudjeni čas, gdje ćemo dušmanima na strepet uskliknuti moći: Svoji smo u svojemu“. „Lijepa naša domovina“ zaigraše tamburaši i piev zaori cijelom dvoranom.

Andjelak taj bijaše Marija, kćerka vrlog gradjanina našeg gosp. Frana Rubeše Bošćinova, koja prvi put stupivši na pozornicu, pokazala je lieпa dara, da smo njome dobili novu jednu silu za budući procvat naše pozornice.

Ovoga pusta priredjuje naša „Čitaonica“ dvie zabave — kako obično svake godine — 24. tek. a drugu na pustnu nedjeju dne 14. budućega mjeseca.

Kako se je lani počela, ove će se godine nastaviti, na drugoj će zabavi biti kostimirani ples sa dijeljenjem nagrada za tri najljepša kostima. Posebni odbor, odabran izmedju članova čitaonice i prisutnih gostova, imati će da sudi, koje će nam vile da zasjaju što sjajnijim sjajem. A dobre naše mamice, kako su se lani poskrbile, da nam to što ljepše za rukom podje, nadamo se, da nas ni ove godine neće zapustiti, nego će svoje mezimice što ljepše ukrasiti. Preporučamo im se!

Četiri vladara u Opatiji. Neki listovi priobćuju viest, da će se ove godine sastati u Opatiji za vrieme proljetne ku palištne sezone četiri vladara. Švedski kralj Oskar je, kao što je poznato, izabrao villu Jeanette za svoj boravak. Rumunjski kralj Karol stanovat će kao prošle godine u villi Angiolina. Za luksemburškog velikog vojvodu već je iznajmljena kao svake godine villa Amalia i napokon saksonski kralj Gjuro doći će u Opatiju u pratnji Njezine Visosti nadvojvodkinje Josipe. U Opatiji se nadaju, da će ju prigodom boravka gore spomenutih vladara, počastiti svojim posjetom i Njeg. Veličanstvo car i kralj.

Lošinjski kotar:

† **Marčić Nikola,** bogoslovac senjske biskupije umro je dne 10. o. mj. doma u Omišlju providjen sv. sakramentima. Ucviljenoj rodbini i svojti naša najtoplija sućut a milom pokojniku raj nebeski!

Natječaj za 3 radnika-vježbenika. Otvoren je natječaj za 3 radnika-vježbenika za vladin vrt na Kimpu u Krku. Podpora 40 kruna mjesečno kroz 10 mjeseci. Pravo imaju natjecati se zdravi i čvrsti sinovi posjednika iz lošinjskog ko-

tura, u dobi od 18—45 godina i neporočna života. Molbe nek se šalju na vladinog put. učitelja u Krku do 28. o. m.

Staroslavenska akademija u Krku, obdržavati će dne 25. o. mj. svoju prvu redovitu glavnu skupštinu.

Znamenita odluka za dobrinjce. Pokojni Antun Sučić odvjetnik u Zagrebu, rodom iz Dobrinja na otoku Krku, ostavio je sav svoj imetak za štipendije u korist potomkom njegovih tada jedinih dvaju bližnjih rodjaka. Udovica je imala užitak. Umrla je i ona i očistila se je ostavina tako da iznaša debelih 90 tisuća kruna.

Ovi rodjaci pokojnikovi, koji nose prezime Sučić tvrdili su, da njim samim pripada pravo na one podpore, a ženske rodjakinje tvrdile su, da i njihovi sinovi imaju pravo na one štipendije, jer su i oni potomci od ona dva rodjaka, što jih je u oporuci naveo pokojni odvjetnik Sučić.

Stvar je bila dugo vremena na ministarstvu bogoštovja i nastave, pak je ovo odredilo, da Namjesništvo u Trstu ima ustanoviti zakladni list i obznaniti ga rodjakom, da uzmogne pritužiti se ona strana, kojoj bi se činilo krivo.

Ovih je dana namjesništvo dostavilo strankam zakladni list, polag kojega pravo na stipendiju imaju potomci dvojice rodjaka, koje je ustanovitelj odvjetnik Sučić imenovao u oporuci, i da to pravo pripada mladićem na školah bez razlike potiču li od muške ili ženske loze.

Iz Cresa pišu nam 6. o. mj. Sladko sam se nasmijao prošlih dana ovdje u Cresu, s toga evo me k Vami, da se i Vi češliti gospodine i ostali čitatelji dične „Naše Sloge“ nasmijete malko creskim blekurinami. — Dobro Vam je poznato koliko su se talijanski liberalići veselili, da je papom bio biran Mletački patrijarha Giuseppe Sarto. Već su vidili u rukam Pija X. težku gvozdenu toljagu, kojom bi imao mlatiti Hrvate; to je čuvstvo obuhvaćalo i naše creske tovarčiće; „a desso la se finida per i crovati!“ govorili su te od veselja tri ruke. Peti je mjesec, da blagi Pijo X. ravna krmilom Petrove ladje, a još nijedna hrvatska glava ne pada razmrskana toljagom. Nu napokon mora se štogod iznieti makar to bilo nevjerojatno, makar predvidjali, da će im se na to svak rugati, bilo što mu drago, koja hrvatska glava mora da pade! Ali koje će glave doći prve na nišan? To su Vam fratarske glave; i zbilja ovih dana raznesoše po Cresu glas od naših bravarskih šišmiša, da je Sveti Otac papa prognao jednog dičnog fratra Cresanina prvog savjetnika i adlatusa generalnoga ureda Franjinih Konventualaca, kao tobože nesnosljivog Hrvata: pače da je ista sudbina čekala i častnoga Provincijala naših zaslužnih fratara, nu da je ovaj prošao: pel buso della ciave! Smijte se dragi čitatelji i recite mi jesu li na ramenima ovih šišmiša prave glave ili ukvo vodenjače! Ali nikakvoga čuda da tim stvarima vjeruju Creski bravarčići, koji se možda štogod razumiju u bravariji, ali u stvarima crkvenim razumiju se isto kao mlado tele u aštronomiju! Nu sasvim začudno je, da se tim glupostima daje važnost od nekoga u crvenoj mozzetti izmedju naših popova! „Savè“, rekao je tu skoro jedan, nitjaku častnog Otca, koji se nahodi u Rimu: „Savè el barba non se più a Roma, il Papa lo ga manda via addesso el ve sarà za in Dalmazia“. „Aj saje... odgovorio je netjak, questo no pol esser sor Canonico! — Ma si ma si che xe cosi, xe proprio sicurissimo; e anche el Provincijal doveva esser scazzado via, ma per questa volta el xe passà pel buso della ciave.“ Tako Vam je mudrovao naš crveni mozzettas dok mu se je liepo u brk smijao častni Otac onamo u Rimu vazda na svom mjestu čašćen i ljubljen od čitavoga reda, i dok se je Provincijal zdrav i veseo baš vraćno iz Rima sa audijencije posebne, dobivene od Sv. Otca Pape; smiješno je pak, da je Provincijal mogao proći pel buso della ciave, ta zna svaki da je Provincijal visok, debeo i jedar, te sto puta lakše može proći pel buso delle ciave onaj, koji je stvar netjaku tako porugljivo kazao. Ah Jure, Jure! Koliko bi ti bolje bilo karakterizirati one, koji su okolo tebe i naučili ih kako se obuzdava jezik, nego se prititi u stvari, koje nisu kadri iznieti i vjerovati nego najveće blekurine. — A vi moji creski bravarčići, ovce su za vas tamo na tramuntani, a ne crkovni posli i spomenite se, da kako su Framasuni u našoj blaženoj zemlji ostali dugim nosom, očekujuć, da će novi papa odmah drugi dan pružiti desnicu onoj vladi, koja ga utamničena drži, tako i vi i drugi liberalčići po ovim našim izmučenim stranama možete ostati dugog nosa i na sebi očutiti udarce toljage, koju ste vidjevali protiva Hrvatima. Poznaje vrlo dobro Sveti otac, da su mu Hrvati poslušni sinovi spravni da i krv prolijù za vjeru i Sv. Crkvu, kao što i dobro poznaje, da pred vašima očima drugo ne lebdi nego petrogata zviezda i da se srdcem i dušom klanjate Garibaldijevoj crvenkapi, koju biste i javno obožavali, da nije austrijskih buneta i da vas nebi mučila težka briga kako ćete udovoljiti gladnom trbuhu!

Još jednu pak sam gotov. Divota Vam je gosp. uredniče viditi kako liepo napreduje naše „Družtvo“ u svemu, a osobito u mesarni. Kako su rasle zazubice našim vlastelčićim prošlih blagdana videći visjeti u našoj mesarni tuste purane, izvrstnu krmetinu i svega drugoga blagoslova božjega; kako bi dragovoljno i oni okusili one blagodati, da nebi bilo straha dugačkoga nosa njihovog mesara. Prolazili bi okolo mesarne pak ugledavši sve one stvari, su uzdisajem rekli bi jedan drugomu: „Che bei tocchi de carne! che bellezza! che ordine, che nettisia! che creanza, che ga el beccajo, proprio una bellezza.“ Pače na javnom skupu govorili su medju sobom: „No se pol negar che questo Družtvo fa del gran ben, pecca che el ga il carattere di nazionalita.“ A šta biste dakle, htjeli gospodičići moji? Zar da se sliedi sa onom gnjusobom koja je drugdje? da se daje siromahu smrdljivo meso, i da se po vas božji dan drugo ne čuje nego beštime, psovanje, kletve i uličarske rječetine? Uvjerite se i priznajte, da su Hrvati ljudi i ljudski se podnašaju; ne misle ne Hrvati obogatiti se na krvavim siromašnim žuljevima, niti graditi sebi palače ni stavljati moderne cimiere na kuće, nego jedino koristiti jadnom puku, onom puku, koga ste od vajkada varali i izigravali. Živjelo dakle naše „Družtvo!“ čvalo! napredovalo! Sada i vazda svim Hrvatim slava jest, a talijašnom rog! Iz Creskog Nazagrada.

Iz Krka pišu nam 10. o. mj. Na 28. pr. m. išao sam na c. kr. porezni ured u Krku, da mi potpiše izkaznicu o ekonomičnom stanju obitelji, kao što zahtjeva školska oblast pri podieljenju državne potpore. Kad dodjoh tamo kaže mi činovnik da — mi ne može potpisati pozivajuć se na zakon. Na što sam ga pitao odkud i koji je to §, na koji se on oslanja, a on mi odvrati, da ja to nesmijem pitati. Ne znam kako to može biti, tim više, što je isti činovnik prošle godine drugim isto podpisao. Možda, da na poreznom uredu zakoni nisu obćeniti, a to se ne može nigdje dogoditi nego na poreznom uredu u Krku pod prijavnikom gosp.....

Zato bih molio gospodu zastupnike da i ovu ubilježe na raboš, te i o njoj progovore, da se unapried narod ne muči birom poreznih činovnika, jer ti tudji činovnici ne poznaju naših okolnosti, a ni naše krvi. Dao Bog da i njima jednom kucne zadnji čas!

Novosti iz Baške. Valjda Vam je g. uredniče tkogod opisao posliednje tri zabave naše školske mladeži (Jest. Op. Ured.) u čitaonici; zabave te će nam svima ostati živo u pameti. Evo samo par rieči o zadnjoj od tih zabava. Tužio nam se prijatelj, da ga je zadnje večeri jedna manje skladna osoba čitavo vrieme zabavljala jadikovkami proti obćini i upravi Čitaonice; i to u talijanskom jeziku. Bilo bi vrieme, da se dotična osoba već opameti. Čujemo da je u Čitaonici pristupilo više novih članova. Množili se. Na 30. pr. m. u jutro prošao je H. N. iz kuće, kako kažu na magriž, a bilo je studeno. Natrag ga više nema. Tražilo ga više ljudi i po kopnu i krajem mora, ali mu traga ne nadjoše. One večeri kažu da ga je netko iz daljega vidio na burnoj krasi, u kraju zvanom Vinceh, ali ga kasnije izgubio iz oka. Računa se, da je u onih vrletnih i pogibeljnih stranah morao negdje zaglaviti ili pasti u more, kako se od prilike lanjske godine dogodilo V. P. iz Drage. Bio je čovjek veoma marljiv, a nije se ni znalo da je u mjestu, tako je bio miran. Pred malo vratio se iz Amerike, gdje je bio zaslužio liepih novaca. Ostavlja udovu i dvoje siročadi.

Narod bi imao krčiti i priredjivati zemlju za amerikanske nasade, ali ne može u polje radi kiše i blata. Bašćani su željni bure. Komugod će se to činiti čudnovato, ali je ipak tako.

Trst.

„Dalmatinski skup“ u Trstu obdržavao je u petak u vlastitih prostorijah godišnju glavnu skupštinu, kojoj je predsjedao državni zastupnik g. Ante Vuković vitez Vučidolski i koja bijaše vrlo dobro posjećena. O toj zanimivoj skupštini imademo obširnije izvješće, koje smo radi nestašice prostora ostavili za koji budući broj.

Konstituiranje novoizabranog odbora političkoga družtva „Edinost.“ Na odborskoj sjednici dne 9. o. mj. konštituirao se je novoizabrani odbor „Edinosti“ kako sliedi: I. podpredsjednik g. dr. Otokar Rybař, II. podpredsjednik dr. Eduard Slavik; tajnik g. dr. Fran Brnčić; blagajnik g. Srečko Bartelj.

Prinose za družtvo neka se izvoli slati na g. Srečka Bartelja trgovca (Via S. Francesco) Trst.

Novi kapetani trgovačke mornarice: Kod pomorske vlade u Trstu položili su nedavno izpit kapetana duge plovitbe medju ostalimi i sliedeći poručnici: g. Ivan Carić, g. Matej Kataman Markov, g. Juraj Šulentić Pavlov.

Izpit poručnika iste mornarice položili su medju ostalimi i gg. Luka Milošević te Ante Carić.

Javna zahvala. Pošto mi radi nestašice vremena nije moguće, da se zahvalim na mnogobrojne čestitke, koje su mi stigle prigodom premijere moje opere „Petar Svačić“, svakomu posebice, činim to ovime javno i kličem svimu: srdačna Vam hvala na zanimanju!

Trst, dne 19. siečnja 1904.

Josip Mandić.

Razpušteno zastupstvo grada Trsta. Od tamo nam javljaju, da je načelnik grada dobio od namjestničtva dopis dne 19. o. mj. kojim mu se javlja, da je c. k. vlada razpustila gradsko zastupstvo zbog nepravilnosti i nezakonitosti počinjenih povodom zadnjih izbora zastupstva za grad Trst.

Već se je dugo o tomu govorilo i pisalo, da će biti zastupstvo grada Trsta razpušteno zbog velikih nepravilnosti i nezakonitosti što ih je počinila vladajuća klika na tršćanskom magistratu povodom zadnjih izbora — i već su mnogi mislili da do toga neće doći, jer se c. k. vlada težko na nešto odlučna odluči, nu ipak je napokon i do toga došlo, nezna se jošte je li razpušteno samo zastupstvo ili također i delegacija, jer ako je samo prvo, tada se neće nimalo tomu zlu doskočiti.

Razne primorske viesti.

Hrvatsko slavje u Ljubljani. Dne 15. o. mj. predstavljala se u narodnom kazalištu u Ljubljani hrvatska opera „Petar Svačić“, koju je uglazbio 20-godišnji mladi Hrvat Josip Mandić sin dra. Frana Mandića liečnika u Trstu, a rodom iz Rukavca obćine Kastav.

U našem se je listu o samoj operi s teatraličkog, historičkog i pjesničkog gledišta mnogo pisalo, tako da bi suvišno bilo sve ovo opetovati. Ograničiti ćemo se lih na glazbeni dio tog rada.

Iskreno moramo priznati, da smo sa strahom očekivali onaj čas, kad će kapelnik uzeti štapić u ruke i dati znak početku.

Žalili smo mladića komu su toli liepe i bujne misli ustvorile djelo, koje će moguće za uviek pokopano biti, nu straha nam je nestalo čim se više koncu približavao uvod ili overtura opere. Odmah je u istoj opaziti bilo liepe i pune harmonije ter bujnu i melodijozno orkestraciju u kojoj je već upleten motiv narodnih naših pjesama. Po svršenoj overturi bili smo svjestni, da će opera podpunoma uspjeti, kao što je u istinu i uspjela. Liep, izraziti potresan je prolog guslara, kojeg je baritonista g. Angeli majstorski odpjevao dočim je četveropjev kralja, kraljice, Vuka i djeda u pogledu glazbe i kontrapunktične vrline veoma težak ali i impozantan.

Najljepša glazbena točka čini nam se ona u zadnjem prizoru. Tu čuješ onu oduševljenu hrvatsku narodnu pripjev popraćenu bojnom pjesmom, silom i snagom, pak na jednom onaj tužni vapaj

Volila bi se jutopiti
neg morova ljuba biti

a kad snaga hrvatskih junaka gine i nadvladjuje lukavost odurnog mrskog Madjara — čuješ najednom glasove magjarske bojne pjesme, koju ali opet guši odlučni vapaj palih junaka. Sve je to glazbom tako vierno i izrazito označeno, da nas je upravo zadivilo.

I dodje posljednji hrvatski kralj ranjen umiruć i plače nad neslogom Hrvata, plače tužno, dok neizpusti gorku dušu svoju. U glazbi čuješ plač, uzdah i težku bol, koja ti obavija dušu, a svršava jakom i potresnom orkestralnom cielotom, koja u boli i tuzi javlja konac hrvatske slave i moći.

Občinstvo je mladog glazbenika oduševljeno pozdravilo, nebrojeno puta izazvalo na pozornicu, gdje su mu predana dva vijenca i to jedan od Istrana, koji su onaj dan tamo bili, a drugi od Hrvata u Ljubljani.

„Narodni list.“ Dne 7. o. m. izašao je prvi broj IV. godišta veoma obljubljenog „Narodnog Lista“ štono je izlazio sve do 18. decembra 1902. u Voloskom — Opatiji. Mi smo duboko žalili što je morao prestati rečene godine naš velezaslužni drug u narodnoj borbi pa mu se sada, tim više radujemo, što je na novo započeo izlaziti okriepljen i poljepšan. Radi toga pozdravljamo ga iskrenim veseljem želeći mu živo, da bi posve iztrebio onaj kukolj, što ga je posijao u našoj krasnoj Liburniji poznati i zloglasni izdajica svoga naroda.

„Nar. list“ izlazi svakoga četvrtka poslie podne a ciena mu je na godinu 8 kruna, za seljake 4 krune; u inozemstvu plaća se posebice poštarina. Uredničtvo i uprava nalaze se na Voloskom. Preporučamo toplo našim čitateljem taj krasni uredjeni list.

Imenovanje. C. k. prizivni sud u Trstu imenovao je sudbenog vježbenika g. Josipa Simčića c. k. sudbenim prislušnikom u Rovinju.

Književne viesti.

Miletić Stjepan. „Hrvatsko glumište“. Zagreb 1903. Dio I. (u staroj zgradi od 1894.—1895.) Dio II. od god. 1895.—1896. str. 232. To su dramaturžki zapisci pisani vrlo zanimivo. Dobiva se kod knjižare Gj. Trpinca. Ciena 4 K.

Poziv na predbrojbu. „Hrvatska Straža“, izlazi šest puta na godinu. Ciena je 6 K, gg. sveučilištarci, djaci viših razreda i pučki učitelji plaćaju 3 K. — Pretplata se šalje na upravu, Krk, Istra. — Za Dalmaciju prima predbrojbu „Knjižara Sjemeništa u Spljetu.

Godina II. Sadržaj I. sveska: „Slobodna misao“; Svjetovnjačko ćudoredje; Biogenetski osnovni zakon; Islam i kršćanstvo; Narodna organizacija; Za istinom; Golotinja u slikarstvu i kiparstvu; Kroz trnje ovog svieta (filos. roman.); „Ja sam katolik — ali . . .“; Vjera i razum ili Odgovor na prigovore; Tri dana u „Obzora“; Fiat lux; Svaštice. — Prilog.

Krk, u siečnju 1904.

Uprava „Hrvatske Straže“.

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Ferd. Hrdý, župeupravitelj u Sv. Lovreču na Labinštini, šalje 43 K, a darovaše: Lovre Vlašić od Matela iz Sv. Lovreča 20; ostalih 23 K sabrala gdjica Marija Hrdý na zabavi i predstavi „Kraljević Marko i Štriga Lega“ uz Božićno drvo školske djece na badnji dan.

Pop Jakov Maračić iz Ilovika 8·50 K, sabrano na piru g. Ivana Radoslovića, učitelja na Iloviku sa gdjicom Marijom Budinić, na predlog mladoženje.

Ukupno danas	K	51·50
U broju 2. ove god. izkazano	„	777·60
Sveukupno . .	K	829·10

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Sloković, sv. Petar u Šumi 8 K, sabrano prigodom zabavne večeri u gostioni Marka Kopitar.

Pop Jakov Maračić 8·50. K sabrano na piru g. Ivana Radoslovića, učitelja na Iloviku sa gdjicom Marijom Budinić, na predlog mladoženje.

A. Fedel dariva 2 K, koje mu je darovao jedan talijanaš htijuć mu priskočiti u pomoć radi gospodarstvene nesreće, koja ga snašla, s izjavom, da ne prima podpore od šarenih ljudi.

Ante Pavletić, K 12·27 sabrao u veselom družtvu uz poklik živila sloga Hrvata i Srba.

Ukupno . . .	K	30·77
Na račun ove god. izkazanih .	„	731·07
Sveukupno	K	761.84

Franina i Jurina.

Fr. Ča misliš Jurino, zač ni slia učitelj „Legine“ škole u Ždrenju puslit, da mu plovan blagoslovi kuću.
Jur. Ča će mu blagoslov našega plovana, on ne pozna nego talijanski blagoslov.
Fr. Talijanski je valjda bolji.
Jur. Njemu se parà.

* * *

Fr. Čul sam, da je pisal Kukuma Krapule, da se valja sada korajo držat, zač da bi mogli va Mošćenicah zavladat posteni domaći ljudi.
Jur. Ter ča se oni boje pošteneh ljudi?
Fr. To se razume, jer se pošteni ljudi nebi dali od njih za nos peljat.
Jur. Onda ni težko Mošćeničanom i Brsečanom zibirat.
Fr. Baš ni, samo ako imaju soli va glave.

Razne viesti.

Iz Dalmacije pišu nam 14. o. mj. Premda, kao na početku nove godine, bih Vam morao dati kakvu veselu viest odovud, ipak mi je to nemoguće; ne mogu Vam nego neku vrst tužaljke poslati, zbog zadnje krize u našem zem. odboru, koju već javiste čitaocima Vašeg lista, naime, da se je dr. Josip Smodlaka odrekao časti prisjednika zem. odbora i posladničtva na sabor. Baš kad se je sva Dalmacija, poslie tolikih prizora, bila razveselila, videć ga ponovno izabrana, jer je u njega ulagala mnogu nadu — a on se odreče! — Mnogovrstna nagadjanja sada kolaju, zbog česa je taj korak nenadano učinio, a istodobno uzkratio svoje sposobnosti sirotnoj svojoj domovini sa onog uzvišenog mjesta na koje ga je ona postavila bila, te gledala ga ponosnim okom! Ipak po mom mienju, najviše će se na to bit odlučio zbog kakvog nesporazumljenja ili nesloge. Pa da niesu čudnovati ti ljudi! . . . Oni pružaju pomirljivu ruku, pa punu darova, i ljutom neprijatelju svih naših svetinja — kojeg vi tamo najbolje poznate, jer Vas danomice tlači i muči — a neznaju u mnogoj prigodi ni malenkost medjusobno si žrtvovati, na uhar te blažene sloge, a dosliedno za dobrostanje i napredak našeg dosad tlačenog naroda! — Zbog ovog slučaja sada se čuje, a po novinam i čita neugodnih; jer svaka stranka traži od ovoga crpiti za se materiala, na štetu one, kojoj dr. Smodlaka pripada. No, je li ovo možda po propisu one očite želje izmučenog naroda, i našeg skorog, da tako rečem zavjeta: da se jednom prestanemo medjusobno klati, te počnemo složno raditi za dobrobit naroda?! . . . Tko radi ovog našeg ponašanja uživa?! . . . — Okanimo se, gospodo, starih naših mana; nemojmo u sebične svrhe, davati nit tolike važnosti ovom slučaju, jer bi Talijanac rekao: „Tutti utili, ma nessun necessario!“

Zato, eto sad smo u dobi, kad se priredjuju različite zabave i plesovi, pa ne bi možda, još za ovog nemara, mogli ostaviti duga nosa one, koji su nam se zbog ove afere — veselili? . . . Nebi li mogli u svakom smjestu priredili jednu liepu zabavu, kojom bi, našim obćim učestvovanjem, pokazali neprijateljem, da i ako znamo rešetati mane jedan drugomu, da smo ipak uviek složni; jer da to jedino činimo, da se zlo izkorjeni — i tako narodu koristimo? — A takove zabave da uspješnije budu, ne bi li se mogle namieniti na korist zadnje nam posestrice u kolu hrvatskomu — Istre, koju smo nekako malo zanemarili? . . . Ovim djelom pokazali bi što smo, a uzto bi zapuštena djeca u mladjoj nam pokrajini oćutjela dobrotvorni plod naše medjusobne sloge, kako je prošle godine i mila nam uža domovina oćutjela!

Naš Zagreb za „Družbu sv. Cirila i Metoda.“ Kako smo već u Našoj Slozi javili, u subotu dne 9. o. mj. priredili su sveučilištni gradjani u zajednici s drugim rodoljubima u Zagrebu, koncert s plesom na korist naše Družbe. Kao što smo znali već unapried, naš bieli Zagreb osvjetlao si lice i ovaj put, kao uviek, kad se radi o rodoljublju. Ovom prilikom unišla je liepa svota od preko 5000 K u družtvenu blagajnu. Živili sviestni Zagrebčani i hvala vam od naše dječice i od nas.

O samoj zabavi doznajemo iz zagrebačkih novina ovo što sliedi:

»Već u 7 sati na večer bila je pred ulazom »Hrvat. Doma« takva stiska, da je jedva bilo moguće proturati se u veliku dvoranu, koja je već tada bila dubkom puna iz svih staleža. Oko 8 sati nije bilo ni jednog mjesta praznog ni u dvorani ni na galerijama, a i svaki kutić bio je zapremljen tako, da su mnoge osobe morale stajati u hodnicima. Zagrebačko gradjanstvo se je dostojno odazvalo pozivu odbora za koncerat i u obilnoj mjeri doprinielo svoj obol u plemenitu svrhu.

Malo poslije 8 sati stupili su u dvoranu, praćeni po odborniku gosp. Kornitzeru velezaslužni predsjednik družbe sv. Cirila i Metoda, narodni zastupnik u carev. vieću g. Vjekoslav Spinčić, i njezin tajnik, odlični naš književnik Viktor Car Emin, koji su naročito došli istog dana u Zagreb, da prisustvuju koncertu. Obćinstvo ih je pozdravilo burnim klicanjem »Živili«.

Koncerat je otvorio orkestar domobranske glazbe pod ravnanjem svog kapelnika Ivana Muhvića svečanom ouverturom dra. A. Dvořaka »Moj dom«, koja je izvedena upravo majstorski. Zatim je stupila na podij gdjica. Emica Kornitzer, te je čuvtveno i precizno odigrala na harfi uz vrstnu pratnju na cellu prof. Hinka Geigera Zamarinu »Elegiju«. Obćinstvo ih je nagradilo dugotrajnim zasluženim pljeskom. Na trećoj točki programa bila je »Istarska himna« od M. B. Rašana, koju je vrlo skladno odpjevao zbor sveučilištnih gradjana pod ravnanjem svog zborovodje Stan. Stražnickoga. Sad je došla na red gdja. Micika Freudenreich. Kako je ona izvršila svoju zadaću, najbolje je posvjedočio buran aplaus, koji je popratio vještačko njezino pjevanje liepe kompozicije »Domovini« od Gj. Prejca i graciozne Fallerove »Ljubavne pjesme«. G. Dragutin Novosel je u napjevu iz opere »Evgenij Onjegin« od I. P. Čajkovskoga i u romanci iz opere »Zrinjski« od Iv. pl. Zajca izazvao sonornim i simpatičnim svojim grlom i vještačkim pievom sveobće odobravanje. Orkestar domobranske glazbe je i šestu točku programa, izvadke iz Lisinskieve opere »Porin, izveo harmonički. U opće čitav ozbiljni dio zabave tekao je vrlo skladno i na podpuno zadovoljstvo svih prisutnih.

Odmah iza koncerta odpočeo je u velikoj dvorani ples, koji je trajao sve do zore i bio vrlo animiran. Za vrieme odmora izigravala se šaljiva tombola, koja je takodjer doniela obilan prinos istarskoj družbi. Medjutim se je u maloj dvorani prikazala šala: »Oh, ta secesija!« od Ivana Marinova. Gdjice. M. pl. Tucić, V. Vrhovec, O. Šarić i M. Vodvařka, te gg. A. Grünhut i I. V. Marinčić odigrali su svoje uloge s puno temperamenta i vervea, te su izazvali buru smicha i pljeska. »Umjetnici« u »Prvom hrvatskom orfeju« postigli su takodjer potpun uspjeh, a na pose treba iztaći prikazivanje g. A. Grunda, A. Grünhuta i Dunava Rendića.

Reasumirajući, može se uztvrditi, da je zabava sasvim uspjela kako u materijalnom, tako i u moralnom pogledu, na čemu treba u prvom redu zahvaliti neumornom i požrtvovnom radu priredjivačkog odbora, koji je zbilja sjajno izvršio svoju zadaću«.

Ovom prigodom, podsjećamo rodoljube diljem ciele Hrvatske, nebi li pokrenuli u svim mjestima gdjegod ima Hrvata i kakovo družtvo, ovaj hvalevriedni običaj, da priredjuju zabave i plesove u korist Družbe Sv. C. i M. Takvim zabavama pokazali bi našim neprijateljima, da i mi znademo radit i u zabavi i veselju ne zaboravljati naše rodoljubne dužnosti. Takovim zabavama nakupila bi se liepa svota za Družbu, gdje više, gdje manje. Osobito nam se čini prikladnim za ovakove zabave baš sada u vrieme poklada. Naši ljuti protivnici Talijani, u ovo doba, svagdje i u najmanjem mjestancu, pa bilo ih deselak, priredjuju i velike reklame prave za plesove zloglasne „Lege Nazionale“, te trovateljice naše nevine dječice.

Napred dakle Hrvati, mičimo se, priredjujmo i mi takve plesove u korist Družbe sv. C. i M., da pokažemo Talijanom da i Hrvati imaju svoju »Legu«.

Gospodarska Sveza za Istru,

I.

Ustanovljena je u Berseču, sudbeni kotar Volosko i registrana kreditna zadruga na ograničeno jamčenje ali se ostalimi ustanovami drži sustava Raiffeisen. Ime je: Bersečko družtvo za štednju i zajmove.

II

Začlanjenim zadrugam na pitanje nekih javljamo, da se do daljnje odredbe nemožemo još baviti skupnom nabavom umjetnoga gnoja, sumpora, galice i drugih potrebština. Ali rado smo na ruku savjetom i preporukom gdje i kako da se nabavi.

III.

Molimo sve učlanjene zadruge, da nam čim prije pošalju točne prepise svoje bilance za 1902 i iskaz prometa za 1903. Ako je već i posledńja bilanca gotova, onda i nju.

IV.

Izvješće o podučnom tečaju što ga je držala odvjetnja „Istarska Posujilnica“ doći će u kojem od sliedećih brojeva, jer se nije moglo dovršiti.

Br. 25.

Oglas.

Daje se do sveobćeg znanja, da je otvoren natječaj za obćinsku primalju sa godišnjom plaćom od 200 K.

Svaka natjecateljica mora predložiti podpisanomu svoje molbe sa potrebitim dokazima do konca t. mj.

Glavarstvo obćine

Barban, dne 12. siečnja 1904.

Načelnik:

Malabotić.

Br. 4356.

Oglas natječaja.

Kod podpisane obćine imaju se popuniti dva (2) mjesta redara za poreznu obćinu Opatiju a ujedno za poreznu obćinu Volosko.

Plaća mjesečnih K 80·— posticipando plativih i paušal za uniformu K 140·— na godinu. — Odkaz službe sa jedne i druge strane mjesec dana.

Molitelji valja da podnesu svoje molbe vlastoručno pisane na podpisano do 1. febrara t. g. sa dokazom, da su navršili 24. godinu života, da znadu hrvatski govoriti i pisati i da razumiju njemački, po mogućnosti i talijanski.

Redar za Volosko imati će stanovati u Skrbićih.

Glavarstvo obćine

VOLOSKO, dne 10. januara 1904.

Skladište bačava.

Skladište raznog posudja zasjecajućeg u bačvarsku struku nalazeće se u Trstu, ulica Luigi Ricci br. 4 (prije Vicolo Cieco), do sele vlastničtvo g. Antuna Baretto, povećalo se počamši od 1. siečnja 1904. te nosi naslov: **Antun Baretto i dr.** — Isto skladište ostat će i nadalje pod direktnim vodstvom gosp. A. Baretto, koji si je našao druga u svrhu, da si poduzeće razširi.

Ova tvrdka izradjuje bačve i po franceskom sistemu te se toplo preporuča svim narodnim krugovom.

Antun Baretto, Trst.

Broj 4. Pula, u četvrtak dne 28. siečnja 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnom pošt. štedionice u Beču, a administraciju lista u Pulu.

Od naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, s nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stranje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Talijani Istre i sloga.

Već od nekoliko mjeseci natrag, čitamo u raznim hrvatskim novinama liepe članke o slogi Hrvata i u obće Slavena s Talijanima. Tu slogu osobito zagovara dr. Tresić-Pavičić u svojem listu „Jadran", što izlazi u Trstu. Poznati su nam listovi što ih je isti gospodin izmienio sa talijanskim generalom Ricciotti Garibaldijem, sinom glasovitoga Garibaldi-a. Taj pokret pokazao se dapače i u zadnjem zasjedanju dalmatinskoga sabora, gdje su pale razne misli toli s hrvatske kao i s talijanske strane, dapače pokazali donekle i činom, da žele tu slogu, složivši se obje stranke u dalmatinskom saboru u tomu što su jednoglasno odbili jezičnu osnovu namjestnika baruna Handela o službenom jeziku u Dalmaciji.

Mi Hrvati i Slovenci u Istri, koji već od toliko godina tražimo tu slogu s našim Talijanima, poznajuć dobro naše protivnike, mi smo s nekim nepovjerenjem promatrali taj pokret, i da kažemo iskreno, nije nas baš oduševio. Evo zašto.

Talijanski prvaci Istre od uviek, a osobito pak u zadnjem zasjedanju istarskog sabora, baš u vrieme, kad je taj pokret o slogi Hrvata i Talijana bio najživlji, dali su oduška toj ljubavi za slogom izjavama, da Hrvati pripoznaju izključivo talijanski karakter Istre, da naši prvaci zagovaraju talijansku ideju, talijanski jezik, talijansku kulturu i da ne smućuju narod s nekakvom hrvatskom narodnošću, neka puste naš narod u tmini neznanja i robstva, neka prepuste njima da naš hrvatski i slovenski narod bude njima robom — ta naš narod da je samo pastir — tako nas oni ciene, i tada eto odmah, bez ikakovih dogovora, gotove sloge, koja jednom polučena, teći će po Istri sami med i mlieko. Mili Bože, kako bi to liepo bilo za . . . Talijane, kako bi oni mastili brade, kako bi pašovali, a ti ščavo-rajo podnašaj troškove i plaćaj! S ovakovim elementima dakle, nema ni govora o slogi, — to nisu ozbiljni ljudi, to su pajaci u pravom smislu rieči. — Evo kako Talijanske prvake Istre, nazivlje i zgodno ocienjuje talijanski list „Il Socialismo" što ga izdaje u Rimu prof. Henrik Ferri i to u broju od 25./12. 1903. Taj list donosi na uvodnom mjestu članak pod naslovom: „Pericolo tedesco, o pericolo slavo". U tom članku toplo zagovara pisac slogu, zbliženje Talijana sa Slavenima a ponajpače s Hrvatima svojim najbližim slavenskim susjedom. Razlažuć u tom članku, da li bi iz te sloge, tog zbliženja nastala pogibelj po Talijane, dokazuje, da bi time bila dapače za nje velika korist, što bi jedino u zajednici sa Slavenima odnosno Hrvatima mogli odoliti pogibelji koja njim i nama prieti s njemačke strane, te uspješno pobija one Talijane, koji rade u protivnom smjeru, a odbijaju savez sa Slavenima, jer da od Niemaca njima ne prieti pogibelj, dok od Slavena, koji su njim za ledjima, takva sloga bi nanesla Talijanom velike štete.

Medju takove „patriotarde" ubraja i naše Talijane u Istri i doslovno piše o njima ovo: „Samo tobožnja rodoljubna zasukanost talijanskih narodnjaka u Istri — samo silna mržnja ovih kratkovidnih ugnjetavača plemenite narodne misli, mogla je nagnati jih da žabljim kreketanjem ponove staru srčbu i odgovore hockanjem, kad je lealno zastupnik Laginja u talijanske većine istarskog sabora pitao za za Slavene ona ista jamstva za izmirenje, što ih je hrvatska većina u dalmatinskom saboru ponudila talijanima".

S ovakovim ljudima, s ovakovim nezrelim političkim protivnicima, ne može bit ni govora o slogi.

S toga ćemo mi Hrvati i Slovenci Istre — bez obzira na takovu slogu ili neslogu, dokgod budu vladali ovakovi protuzakoniti odnošaji i dok Talijani Istre ne promiene ćud i kožu — i nadalje osvieštivati naš narod onako kao i do sada, te zakonitim sredstvima zahtievati i braniti ona prava, koja po Božjem i ljudskom zakonu pripadaju njegovom slavnom hrvatskom imenu i jeziku.

Novi kapetan.

Nešto je već bilo govora u ovom listu o novom zemaljskom kapetanu za Istru. Spomenuli smo jur, kakva je nespodoba bila predložiti kruni na imenovanje za prvo mjesto autonomne pokrajinske uprave, čovjeka, koj nepozna jezika većine puka stanujućega u Istri, to jest jezika hrvatskoga iliti slovenskoga.

Govore, da je majka dra. Lodovika Rizzi rodom Slovenka i da on, koj znade mučati kao zmija, kada treba, možda ipak znade naš jezik. Ali onda još veća ruglobo, jer bi to bio znak, nè da nemože, nego da neće da pozna našega jezika. A da nemože ili neće da ga znade, dao je o tom dosta dokaza i kao načelnik občine Pule i kao zastupnik na zemaljskom saboru, pak i carevinskom vieću u Beču.

Kao načelnik občine Pule, on se je otimao porabi hrvatskoga jezika gdjegod i kolikogod je mogao. Trebalo je kadgod i u onih riedkih slučajevih, gdje mu koj naš čovjek predloži na potvrdu recimo svjedočbu siromaštva, za stipendiju ili sličnu stvar, — tužiti se na državne oblasti i tek tada se je teškom mukom dobilo podpis občinskog načelnika. A da bi občina Pula, bar sa izvanjskim svojim pukom obćila u njegovom, hrvatskom jeziku, o tom neima ni govora. — To označuje dostatno za narodnostne prilike čovjeka, koji je mnogo godina djelovao kao načelnik občine. Nekom zgodom, kad je ponovno bio imenovan načelnikom, izjavio je svečano, da će držati nepovrediene uspomene „di questo italico comune!"

Kao da ćemo mi poći rušiti ostanke Augustovog templa i Arene. A kao da s druge strane svaki drugi u Puli nije slavenskoga roda i koljena! —

Kao zastupnik na pokrajinskom saboru znamo kako se je g. Rizzi ponašao.

On doduše nije vikno za talijanstvo koliko na primjer Bennati ili drugi ali radio je uviek proti našem jeziku i proti drugim našim pravicam.

Glasovao je proti našim, kad su pozivali da se ukine koja krivica, glasovao je; za školske takse, premda je dobro znao, da ako jih u Puli može na se uzeti občina, to će takovo breme za seoske občine biti preteško, prava grozota. Bio je uza sama dva druga od većine u onom odboriću, koj je pred 3 godine po prilici dogovarao s našimi zastupnici nebi li se našlo načina nekom primirju u saboru i van njega.

Ali kako je i on shvatio predloge naše strane, najmanje najponiznije što su mogli biti vidi se iz toga, što je saborska većina, koje je dr. Rizzi jedan od najotmenijih članova, odbila jednoglasno dakle i s njegovim glasom, predloge naših zastupnika, jer su bili tobože pretjerani.

A „pretjerani" su bili tako, kao da ti pitaš mrvicu kruha od čovjeka, koj s tobom biva u istoj kući i koj ima na stolu i u shrani ne samo dosta kruha, nego obilno i raškošno svake hrane i svakog pića.

Kako se je pokazao naš narodni protivnik na občini i u zemaljskom saboru, takvi je dr. Rizzi bio i jest protivnik naše narodnosti takodjer u bečkom parlamentu.

I tamo je radio i glasovao uviek sa onimi strankami, koje su proti nami; samo je proti njima glasovao onda, kad su veće, redovito nam protivne stranke, ipak neku malenkost priznale Hrvatom, Slovencem, Čehom itd.

Dr. Rizzi našeg naroda u Istri nije ni priznavao kao naroda. Samo Talijani Primorja za njega su narod, a mi smo naprotiv tomu „seljaci", kao da seljak neima imati svojega posebnoga narodnoga obilježja!

* * *

Koliko se dr. Rizzi razumije u dobru upravu vidi se po tom, što je grad Pula za njegovoga načelnikovanja zagreznuo u dugove, štono se reče, do vrata. A vrhunac njegove umjeće u tom pogledu stoji u tom, što je on bio medju najžešćimi zagovornici da Pula zida spital, a da ga do malo godina proda provinciji. Spital je koštao oblo pol milijuna kruna, a zemljište vredno je oblo još toliko; provincija ga je kupila, to jest Pula joj ga je prodala za 175 tisuća kruna, dakle po prilici za jedan šesti dio vrednosti! I mameluki skidaju klobuke i čine Salameleke čovjeku, koj je glavni učestnik takovih poslova. Brane ga tim, da bi uzdržavanje spitala občinu bilo preveć stojalo svake godine!

A nije li dr. Rizzi prije znao, koliko će od prilike stojati svake godine spital? Nije li sada mogao računati: Toliko i toliko morati ćemo pokrajini plaćati za puljske bolestnike, a toliko gubimo na vrednosti što spital prodajemo za šestinu. Pak bi se po tom računu bilo došlo do zaključka: Ili je bilo ludo graditi ga, ili je ludo, kad smo ga baš ugradili, prodati ga za ništa! Ali tko u Puli misli našto?!

* * *

Trebalo je vladi jednog čovjeka u kojega se može pouzdati, a to je jedini dr. Lodoviko Rizzi, jer on hodi u rukavicah, možda i spava u njih, sladko govori, nesrdi se na vladu, nevièe u saboru, a što kadgod (u saboriću uviek) glasuje proti njoj, to je ona neka ljubav, kao kada djetešce od dragosti majku grebe za nos. Dakle on je pravi, da nasljedi starога Campitella; on je jedini pouzdani Austrijanac, a jedan od najboljih dokaza tomu je taj, što nezna hrvatski. Jer hrvatski, po austrijanskih nazorih, redovito ni netreba znati. Kad bude za Austriju puške paliti, već će se naći koji feljbaba, koj će zanosito govoriti, „momčadi" —, a možda i ćak koji „hrvatski" rodoljub diići će se u odlučnom času, da golomu, gladnomu i bosomu narodu bude pripovjedao gromkim glasom, kako je nam Hrvatom liepo i sve pravo u Austriji!

Dotle najbolje je, da jedan od poglavara nad hrvatskim pukom bude sladki, miroljubivi, trieznі, mudri Lodoviko, koj hrvatski nezna, ili neće da znade.

Tako nekako imalo bi se suditi ob onih, koji su ga predložili za onu častnu stolicu. Tako se umire i Talijani, jer kod nas rečbi već nekoliko godina, dobar Talijan znači isto i dobar Austrijanac!

Da je tomu tako, dokazuje veselje u talijanskom Israelu, nad imenovanjem Rizzijevim za zemaljskoga kapetana Istre. Tako, čim se je začulo, o Rizzijevom imenovanju, tršćanski „Piccolo" dizao ga je do neba i rekao medju drugim, da je Rizzi postao zemaljskim kapetanom Istre radi svojega vrlo obsežnog znanja i radi prave ljubavi za politički život, koje znanje i ljubav da je uviek porabio za javni život pokrajine „e per la causa nazionale" to jest za talijansku stvar.

* * *

Dakle čemu se imamo nadati mi Hrvati i Slovenci Istre od novoga zemaljskog kapetana?

Po našem sudu, ničemu dobru! Istina je, da neima nego 44 godine, pak bi se reklo: mrtvoga ne budi! Ali dr. Rizzi, premda, po godinah mlad, već je odavna poznat u javnom životu: kao načelnik najveće občine u Istri već jedno 15 godina, kao zastupnik pokrajinski desetak godina, kao državni i više. Sami Talijani zovu ga „veterano nella vita pubblica". Dakle sudeć po prošlosti, dobili smo u dru. Rizziju zemaljskog kapetana, koj će nam završiti na političkom polju narodni napredak gdjegod bude mogao i kratiti pravice našega jezika, koliko bude mogao. U gospodarstvenom smjeru nedaj Bože, da podje putem kojim je pošao u Puli!

Ipak kažu, da je srce u njega dobro. Može biti, ali nekoristi, kad je sputan u one proklete lance svoje političke stranke, koja nam nepriznaje ni imena narodnoga, kamo li da bi išto popustila!

Eto, to je dar Körbera i družine hrvatskomu narodu u Istri!

* * *

Pred dva tjedna zasjeo je dr. Rizzi svoju novu stolicu. Došao je u Poreč malom željeznicom iz Trsta. Talijanske novine ništa nespominju da bi mu igdje putem bilo kakovih pozdrava, kamo li slavlja, kako ga znaju naši Talijani upriličiti.

U Poreču vijala se je u znak te „instalacije" zastava na zgradi zemaljskog odbora i to je Juntina koza, a na municipiju občinska sa poznatim grbom.

Drugih zastava nigdje. Načelnik občine Poreča da ga je pozdravio i izjavio nadu, kako će Rizzi primiti „gostoljubivost" grada Poreča, te u njem stanovati. Rizzi da je odgovorio, da mu je dobrobit i napredak Poreča uviek bio na srcu, ali nije rekao, da se hoće ni da se neće tamo nastaniti.

Pri zemaljskom odboru poklonili su mu se assessori i činovnici. Tu da nije razvio posve svoga programa, nego samo, da je spomenuo, kako će njegova prva briga biti, da se Istra providi potrebitom vodom. Dakle aqua! Ta bi još nešto vredila, ako nije „aqua in bocca" da se nemora izjavljati o drugih pitanjih.

Složivši sve u jedno, mi držimo, da nam je biti vrlo budnimi i opreznimi, ali prema g. Rizziju i odrešitim do skrajnosti, jer znamenje zemaljske uprave u Istri danas nije više samo koza, nego i ona druga životinja koja predstavlja šegavost i prefriganost.

Do novoga zemaljskog kapetana biti će, da nam djelovanjem i postupkom svojim pokaže, da smo se prevarili u sudu, to jest, da je on promienio s kabanicom i ćud! Mi težko da dočekamo toga dokaza!

Politički pregled.

U Puli, dne 27. jenara 1904.

Austro-Ugarska.

U subotu svršila je austrijska delegacija razpravu o proračunu ministarstva izvanjskih posala, te ga je kasnije prihvatila bez promjene i u podrobnoj razpravi. Česki delegati izjaviše se proti izvanjskoj politici Austro-Ugarske i proti trojnom savezu naglasiv, da je najprirodniji saveznik naše monarhije Rusija. U tom smislu izjavio se je kôli delegat slovenski dr. Šusteršić toli delegat hrvatski Biankini.

U jednoj od posljednjih sjednica austrijske delegacije predložio je član njemačke pučke stranke dr. Derschatta resoluciju o vladarskih provih u pogledu vojske. Tu resoluciju prihvatio je odbor sa svimi glasovi proti glasovom čeških delegata. Ta resolucija izazvala je u Ugarskoj veliko negodovanje a u krilu same njemačke pučke stranke razdor. Radikalniji članovi te stranke protive se resoluciji te je član Daberny odlučio položiti mandat iza zaključka delegacija, a to isto učiniti će valjda i delegat Derschatta, jer je stalno da njegova resolucija neće biti prihvaćena u plenumu delegacije.

U bečkih novinah čitamo, da kani vlada već u budućem zasjedanju carevinskog vieća predložiti osnovu zakona o porezu za katoličko bogoštovlje, kojim bi se pokrile sve njegove potrebe. Porez taj bi imao četiri razreda sa 3, 10, 100 i 1000 kruna za poglavice obitelji i četiri podrazreda od 1, 3, 30 i 300 kruna za članove obitelji. Tko bi izstupio iz katoličke crkve poslije 1. julija 1904. plaćao bi još tri godine bogoštovni porez. Bude li carevinsko vieće pravodobno ričšilo tu osnovu, postala bi ona obveznim zakonom dne 1. jenara 1905.

Češki zastupnik Pražak objelodanjuje u čeških listovih pismo na ministra-predsjednika dra. Koerbera, u kojemu žali, što se vlada žaca priskočiti na pomoć češkomu narodu u onih kotarih, u kojih mu bijaše uništena ljetina elementarnimi štetami.

U Madjarskoj nalazi se vlada u velikoj stisci zbog obstrukcije, koju vodi oporba u državnom saboru. Iz Budimpešte javljaju, da je vlada nakanila svimi sredstvi slomiti tu obstrukciju, pak da će nakon zasjedanja delegacijah, razpisati nove izbore.

U hrvatskom saboru u Zagrebu započela je u ponedjeljak razprava o zemaljskom proračunu za god. 1904. Izvjestitelj dr. Egersdorfer preporučio je osnovu proračuna za podrobnu razpravu. Osim njega govorio je za osnovu i odjelni predstojnik dr. Šumanović iztaknuv, da je ovaj proračun za 7 milijuna kruna veći od onog od god. 1890. Od opozicije govorio je u toj sjednici proti proračunu jedini zastupnik dr. Vrbanić.

Kako doznajemo iz hrvatskih novina Dalmacije položio je čast zastupnika na zemaljskom saboru i čast prisjednika u zemaljskom odboru i dr. Ružević. Ovo je dakle drugi zastupnik koji polaže čast zastupnika i prisjednika, što se mora duboko požaliti, jer su baš mladi zastupnici dr. Smodlaka i dr. Ružević vrlo sposobne i odlučne sile, kakvih je trebalo nesamo u saboru, već osobito u zemaljskom odboru, gdje vlada veliki nered.

Srbija.

Bečke novine pišu da se šire Srbijom porugljive knjižice proti kralju Petru. Ovu agitaciju proti kralju da vode crnogorski izseljenici, koji da su pred nekoliko godina vodili sličnu agitaciju i proti svomu vladaru knezu Nikoli. Te knjižice da su tiskane u Budimpešti kod nekog Milića, srbskog odpadnika.

U jednoj od posljednjih sjednica narodne skupšline stavili su nekoji zastupnici predlog, da se briše iz proračuna ona svota, koja bijaše odlučena kao nagrada udovicam bivših ministara Ristića, Garašanina i Vukovića. Ta svota iznaša nešto preko 17.000 dinara ili okolo 8 hiljada forinti. Zastupnik Stojan govorio je proti predlogu, jer da je narod dužan poduprieti udovice zaslužnih muževa i da bi brisanje ove svote značilo političku osvetili se pokojnikom. Još je govorilo za predlog 18 zastupnika koji su izticali, da to brisanje zahtieva lošo financijalno stanje kraljevine. Ministar-predsjednik Grujić reče, da on neima ništa proti predlogu, pošto ne potiče od vlade, nu kao zastupnik brani nagradu udovicam, jer da se tuj radi o časti države. Predlog, da se onu svotu briše bio je prihvaćen sa 100 proti 10 glasova.

Bugarska.

Dne 22. o. mj. odputovali su civilni agenti Müller i Demerik iz Carigrada u Solun. Oni su molili za audenciju prije odlaza, ali ih sultan nije primio izgovorivši se bolešću. — Kao zapoviednik oružničtva u Macedoniji imenovan je talijanski general de Giorgis, koji je podpisao u subotu ugovor sa turskom vladom. On će za koji dan odputovati u Carigrad a odatle na svoje novo mjesto u Macedoniji!

Jedan sofijski list priobćuje vrlo važno pismo ustaškog vojskovodje Končeva, koji putuje Evropom u poslu budućeg macedonskog ustanka. U tom pismu nalazi se i ovo važno mjesto:

„Kao što vam je poznato, ja sam na veliku žalost prisiljen, da iz Londona donesem utisak, da ne možemo računati na Englezku za kakovu aktivnu pomoć. Ovdje se uvjerih, da jedina nada, koju bismo mogli očekivati za macedonsku stvar, može da nam dodje samo od Rusije. Evo, što me vodi, da pokušam na povratku posjetiti Petrograd.

Rusija.

O sporu izmedju Rusije i Japana dolaze sve to povoljniji glasovi. Proturuske novine pišu doduše još uviek, da se Japan neprestano za rat pripravlja, da se prijavljaju dobrovoljci, da se sklapa državni zajam, da se Kinezi groze, da će Japanu na pomoć u slučaju potrebe, nu ipak se općenito misli, da do rata neće doći. Glavni protivnik rata jest sam car Nikola, koji je opetovno izjavio, da će uložiti sav svoj upliv, da se izbjegne svakom krvoproliću, a tko znade koliko vriedi njegova rieč, taj će lahko doći do zaključka, da će car u istinu zapriečiti rat sa Japanom.

Berlinski listovi pišu već sada, da će doći izmedju Rusije i Japana do sporazumka u obliku ugovora za više godina. Ruski listovi oprovrgavaju viest englezkih listova, da je tobož Rusija pristala na sve japanske zahtjeve.

Talijanski listovi pišu, da će biti izručen rusko-japanski spor talijanskomu kralju na rasudbu. Toj je viesti težko vjerovati, jer je car Nikola još nedavno izjavio kako ne želi, da bi se nepozvane države mješale u rusko-japanske razmirice.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Veliki ples. Pozivaju se braća Sokoli da dodju u što većem broju u društvenoj odori na veliki ples u ponedjeljak dne 1. febrara. — Ako tko izmedju članova nije dobio poziva ili ga želi imati za kog poznanika, neka se prijavi budi komu od braće odbornika. Zdravo!

Iz Rovinjskog Sela pišu nam: Zadnji put smo vam se potužili na našega svećenika, a danas par rieči o našem učitelju. Proti gosp. učitelju kao čovjeku neimamo ništa, premda bi nam milije bilo da se nedruži s protivnici našega naroda, ali mu mi toga ne možemo zabraniti, jer on ima svoju volju, pak može u družtvo kamo ga srce vuče. Nu čini nam se, da kao učitelj ne vrši bezprikorno svoju službu. Naša djeca uče se slabo, premda nisu bez talenta. Izlaze često prije dobe iz škole, što nebi smjelo biti, i to tim manje, pošto neima u školi onog napredka, kakvim se ponose mnogi učitelji. Njemu je mila zabava i lov, čega mu mi ne branimo, ali držimo, da je prva dužnost, a poslie dolazi sve ostalo.

Gosp. učitelj će nas razumiti iz ovih kratkih crtica, pa se nadamo, da će nam biti zahvalan što ga ovako blago sudimo.

P. S. Posliednji put, govoreć o našem svećeniku, izpustili smo jednu zgodicu, koju je vriedno, bilo i naknadno zabilježiti. Mi smo naime jedne nedjelje ostali bez popoldašnje službe božje. Gosp. svećenik bio je sa krnjeli i talijanaši kod gosp. učitelja na objedu, pak je valjda zaboravio na nas, koji smo kod crkve čekali skoro do 4 sata po podne. Da nam je u jutro kod sv. mise javio, da neće biti poslie podne večernice, nebismo mu bili toliko zamjerili, ali čekati i čekati onako dugo užalud, nije nam bilo pravo. Svatko si može pomisliti, da je puk mrmljao i da je palo svakojakih opazaka, koje nebi stalno gospodin župe-upravitelj rado čuti.

Zabavljajte se dakle, gospodo, kako i koliko vam drago, ali ne zaboravite nikada, da nismo ovdje mi radi vas, nego vi radi nas.

Nezadovoljstvo radnicah u c. kr. tvornici duhana u Rovinju. Jednomu bečkomu radničkomu listu pišu iz Rovinja, da vlada u tamošnjoj tvornici duhana veliko nezadovoljstvo radnica proti novomu ravnatelju tvornice g. Kopperu. Ovaj da postupa vrlo strogo, sa radnicama, da ih često i za malenkost kazni i da je prosloga decembra odpustio iznenada 200 radnicah. Nezadovoljne radnice da se kane pritužiti proti ravnatelju na glavno ravnateljstvo tvornicah duhana u Beču.

Mi neznamo koliko je istine na ovili pritužbah, ali ako su istinite, valjalo bi zlu doskočiti. Sreća božja, da je taj gospodin ravnatelj Niemac, jer inače da je naš čovjek — jao si ga njemu koli od strane Talijana, toli od strane vlade.

Pazinski kotar:

Hrvatska čitaonica u Tinjanu obdržavati će u nedjelju 31. januara 1904. u $3^1/_2$ sata po podne redovitu glavnu skupštinu s običnim dnevnim redom.

Iz Šumbrega pišu nam: Riedki smo Vam, g. uredniče, mi gosti, pa se nadamo da ćemo vam biti dobro došli. Neimamo doduše ništa osobita, ali ovo par redaka neće škoditi u cienjenom vašem listu. Neima tomu dugo, bio sam na Labinjštini kod svoga rodjaka, koji mi se je večer na ognjišću kod „bukalete“ tužio na občinskoga župana ili kako tamo kažu „agenta“, koji da nije domaće krvi, već tudjinac, koji puše u talijanaški rog. Šumberci da su uviek držali, da je to mudar i učen čovjek, a kad tamo da nezna ni čitati ni pisati, već da se služi pečatom ili „timbrom“. Tamo da bi se našlo ljudi, koji znaju i čitati i pisati, ali takvih neće gospoda, jer ne pušu u njihovu tikvu.

Kad se je tamo biralo godine 1902. novo zastupstvo, kazao je puku načelnik, da će mu dati za poglavare muževe, koje bude sam izabrao, ali nije držao svoje rieči. Puk je učinio svoju dužnost nu gospoda mu narinuše tudjinca. Taj poglavar ili župan tužio je 75 kmetova na občinu što nisu htjeli na veliku rabotu i tim se je još više omrazio kod puka. Od siromaha se zahtieva rabota za puteve, vode i t. d. a gospoda zatvaraju svoje vale tako, da siromah nezna kud ni kamo s blagom. Ako je siromak dužan na jednu rabotu, tada bi morali učiniti bogataši barem 3 ili 4. Inače nije pravedno, da se siromahe tuži i globom kazni kako su to u ovom slučaju učinili.

Našim Šumbercem preporučamo, da se dogovore i slože pak da svi skupa složno zahtjevaju promjenu župana. Neka traže muža, koji će raditi na korist puka koji se neće samo klanjat talijanskoj gospodi, već koji će im u potrebi pokazati zube. Složimo se, pak će nam biti bolje.

Porečki kotar:

Iz Ždrenja — občina Oprtalj — pišu nam 20. o. mj. Početkom školske godine hvalio se je okolo učitelj zlosretne „Legine“ škole, da je naš g. župnik dobio od prečastnoga ordinarijata u Trstu dva dekreta, kojimi mu se nalaže, da mora podučavati vjeronauk u „Leginoj“ školi i da mu se groze, da će mu uzet misu ako nebude poslušao. Mi neznamo koliko je na tom istine, ali ako uvažimo kakav danas vjetar puše na biskupskom ordinarijatu u Trstu, mogo bi to sve bit istina. Blagopokojni biskup Štark nije imao srca, da naloži bivšim župeupraviteljem, da pomognu i oni otudjivati i moralno ubijati našu djecicu u talijanskoj „fabriki“ ali danas stoje stvari drugače. Dobroga i blagoga biskupa neima više, pa moraju sadašnji svećenici plesati po drugoj muzici. Ili tako ili „marš.“

Ako se nevaramo bio je sličan slučaj pred par godina i sa talijanskom školom u Lovranu, u kojoj imade velik broj naše hrvatske djece. Pošto su tadašnjeg kapelana lovranski „poprdili“ htjeli putem ordinarijata prisiliti, da mora i hrvatsku djecu učiti vjeronauk talijanskim jezikom, izjavio je on odlučno, da toga nemože i neće da čini, jer da je to i proti božjim i proti ljudskim zakonom.

Mi nemožemo dieliti savjeta našemu g. župniku, jer je od nas učeniji i pametniji, ali nebi škodilo kad bi se i on držao nazora onog g. kapelana pa kad bi u „Leginoj“ školi podučavao — kad već mora talijansku djecu talijanski a hrvatsku hrvatski pa da vidimo što bi mu na to predpostavljene crkvene i školske oblasti.

Kod nas je danas sve moguće, pa nije izključeno, da bi prečastna gospoda, u Trstu nanj udarila najtežimi kaznami, ali u tom slučaju bio bi uzanj sav narod, čitavo naše svećenstvo i mi pošteni i pravedni ljudi, bilo koje narodnosti.

Težko bi nam bilo kad bismo imali izgubiti uzornoga svećenika i domoljuba, na koga smo čekali punih 40 godina, kako i židje Mesiju, ali i njega bismo radje pregorili, nego da pomaže baš on stvarati iz naše nedužne djecice ljute janjičare, koji će danas sutra mrziti i proklinjati svoj materinski jezik, svoje roditelje i sve što nam je, pod suncem božjim milo i sveto.

Dok nebijaše svećenika, u ovoj zlosretnoj školi, podučavali su gg. svećenici kršćanski nauk školsku i drugo djecu u crkvi, ali to nije bilo pravo talijanskom učitelju, koji je djecu nagovarao, da njim netreba u crkvu na kršćanski vjeronauk, jer da će on izposlovati od ordinarijata, da bude morao župnik dolaziti u školu. Punim se je dakle pravom mogao kasnije pohvaliti, da mu je uspjelo od ordinarijata izposlovati, da prisili župnika, da ide učiti djecu vjeronauk u talijansku školu. Je li to pako na čast i ugled našemu svećenstvu, da se tako s njim postupa i od strane svetovnjaka, neka sudi onaj, koji ima malo zdrave pameti.

Ako Vam još kažemo, da učitelj nije ništa kazao župniku kad je otvorio školu, niti mu je priobćio satnicu, uviditi ćete lahko koliko on drži do našega pastira i do svećeničkog dostojanstva. Nu mi se tješimo onom poznatom: pritisnuto jače, sve to više skače.

Koparski kotar:

Podružnica sv. Cirila i Metoda u Vrlu (o. Buzet) obdržavati će dne 7. febrara t. g. u $3^1/_2$ s. po podne svoju redovitu godišnju skupštinu sa običnim dnevnim redom, te umoljava za što mnogobrojniji posjet.

Voloski kotar:

Občinski izbori u Mošćenicah obavili će se — kako nam od tamo javljaju — domala, jer ističe rok sadašnjemu zastupstvu.

Tamošnji sarenjaci i podrepnice talijanske gospode htjeli bi, da potraje i nadalje sadašnje stanje u onoj občini, nu toga nesmije dopustiti nijedan pametan i pošten Mošćeničan i Brsečan. Radi šake prodanaca nesmije trpiti ciela občina a radi jednog starca koji neće da znade za svoj materinski jezik, već voli tudjincu, nemožemo dopustiti, da se ona občina i nadalje smatra talijanskom občinom, premda neima u njoj tako rekuć nijednog pravog Talijana.

Naši vriedni Mošćeničani i junački Brsečani treba, da se na vrieme pogovore, slože i dogovore koga će birati u novo zastupstvo, jer je prava sramota za jedne i druge, da ih Talijani preko Učke drže za potomke Kalabreza i Napulitana, dočim su oni jezikom i starinom vriedni i pošteni Hrvati.

Tamošnji naši prvaci neka se na nikoga i ništa nezanašaju, već zasuču rukave pak hajd na posao na vrieme i prije

nego dušman zasije medju narod paklensko sjeme nevjere i izdaje. Bila bi neoprostiva grieхota i velika sramota kad nebi ona hrvatska občina došla ovaj put pod narodnu upravu, kad bi imala i nadalje ostati pol tića pol miša a najmanje ono, što u istinu jest.

Na noge dakle dični Mošćeničani, da dopeljete i Vašu občinu u kolo njezinih istarskih sestrica, gdje njoj je jedino i naravno mjesto.

Občinski izbori u Kastvu. Budućeg mjeseca iztiče trogodišnji rok sadašnjemu zastupstvu občine Kastav, te će se obaviti novi izbori još tečajem prve polovice ove godine. Kako nam od tamo pišu počeli su zloglasni smutljivci a na čelu im pozna.i propalica mutiti tamošnje pučanstvo lažuć bezobrazno proti občinskomu zastupstvu i napose proti onom vezasložnom načelniku. Zaista mora biti veliko trubilo onaj, koji povjeruje tim drzovitim lažitorbam, koji mute i varaju tamošnje pučanstvo već deselak godina, da će podieliti občinsku šumu, da će razdieliti občinu, da je občinska uprava loša, itd. itd. Što se tiče dielitbe občinske šume ili razdiobe občine znadu već i vrabci na strehah; da je to na vrbi svirala i da do toga neće doći pa makar se na glavu postavili svi mački i sve mačice — jer toga nebi nikada dopustile cesarske oblasti.

Proti sadašnjoj upravi občine može govoriti nepovoljno samo zlobno, pokvareno i propalo čeljade, koje je izgubilo svaki stid i svako poštenje, te nemože više ništa izgubiti. Onu občinsku upravu nisu pohvalile toliko puta samo cesarske oblasti, već dapače i sama gospoda u Poreču kano jednu od najbolje upravljanih občina Istre.

Mi očekujemo od sviesti i uvidjavnosti kastavskih občinara, da se neće dati zavarati od nitkova i kojekakvih potepuha bez kuće i kućišta, koji bi prodali i svoje roditelje za novac i koji su občenito poznati kao neprijatelji svakoga poštenoga čovjeka i svake dobre i plemenite stvari.

Iz Opatije. (Razne viesti.) Za blagdan Sv. Trih Kralja govorilo se je, da će u Opatiju doći tri kralji, pak su i došli, blagdan naime, ovamo kako i drugamo. Al ovamo su i živući vladari počeli dolaziti. Prvi je došao najvjerniji polaznik Opatije, veliki vojvoda Luksenburžki zajedno sa svojom gospodjom, obojica uz veliku pratnju. Na kolodvoru u Matuljah dočekali su jih kotarski i občinski glavar te drugi njeki, i odpratili u zaselak po njih najmljen, „Villa Amalija“. Koli Volosko toli Opatija bili su okićeni za tu zgodu raznovrstnimi zastavami, dakako i hrvatskimi, koje su pak posve iste sa onimi Luksenburga: crveno-bielo-modre. Takova zastava vije se i pred „Villom Amalija“ na posebnom stupu.

Uslied jedne odluke ministarstva, d o g r a d j u j e se u Opatiji, kao i u cielom ljećilištnom okružju, sve u šestnaest. Ministarstvo nutarnjih poslova je naime stanoviti utok povoljno za stranku riešilo tim, da d o g r a d n j e nepodpadaju novijim propisom gradjevnim. Na to nisu ostali gluhi mnogi kućevlastnici, pak d o g r a d j u j u ko što može. Ima pak i novih gradnja. Sve više stanova pripravlja se za gostove.

Napravio se je krasan pločnik uz cestu od Opatije do Voloskoga i popravlja se onaj u Opatiji. Bio je upravo nuždan. Ni nezna se pravo, ko ga gradi, odnosno ko će djelo platiti. Nek plati ko će, samo da je. Najviše brige za to da si je zadao gospodin barun Smidt, namjestnički tajnik i občinski zastupnik. On ili ko drugi vriedan je javne zahvale. „To valja novaca“, vele ljudi, a tim hoće da reku da je jako potrebno i koristno. Tako će ljudi radje u Volosko zalaziti.

Cesta izmed Opatije i Voloskoga uviek se popravlja i uza sve nastojanje cestovnoga nadglednika nije u redu, i neće biti dok nebude sagradjena druga paralelna. Preveć je vozova koji njom prolaze. Škoda što se baš i sad popravlja gdje bi imala osobito radi gostova biti u redu.

To bi se još potrpilo, al što da rečemo o gatu ili mulu Opatijskom? Ug.-hrvatsko parobrodarsko družtvo objavilo je posebnimi oglasi, da za neko vrieme prestaje zalaziti u luku Opatijsku. I u istinu prestalo je. Parobrodi idu nješto više puta u luku Volosku, a Opatijski gostovi i drugi moradu tamo, ako će parobrodom na Rieku ili drugamo. A to sve jer je mul u Opatiji tako razsut, da je kod njega nemoguće pristajanje. Davno su Opatijci i njihovi predstavnici vapili za popravkom obstojećega gata, i gradjenjem drugoga, ali uzalud. U Austriji smo. Dok ne izgara, austrijski činovniči se ne ganu. Sramota, prava sablazan je, da Opatija neima bolje luke; Opatija, u koju dolaze tako visoki gostovi; Opatija koja daje državi na stotine kruna godišnjih. Sto put sramota i sablazan da parobrodi ne mogu u luci pristajati. Sad se popravlja razasuti gat: tu su tri četiri radnika kao pomoćnici jednomu jedincatomu ronilcu, koji u moru podlaže kamenje. Kad će svršiti?! Kad će prestati sablazan?!

„Lovor“, to naše pjevačko i tamburaško družtvo, u kojem skupno sudjeluju mladji iz Opatije i Voloskoga, naša nada, imalo je dne 23. t. mj. svoju godišnju skupštinu. Iz govora vriednoga mu predsjednika Julija Mirana i krasnoga izvještaja tajnika Antona Justi-a razabire se, da je družtvo tečajem godine izgubilo svoga zborovodju Gervaisa i tim očutilo težak udarac; al da je i prošle godine izvršivalo svoju zabavnu i narodnu zadaću. Predsjednik i uz male promjene odbor, ostao je isti. Pod njegovim vodstvom će družtvo stalno i unapried vršiti svoju plemenitu zadaću, i okupljati okolo sebe sve koji hoće da se Opatiji očuva narodni značaj. Iza skupštine bila je domaća zabava, koja je veselo prošla kao i ona na Silvestrovo.

Prošloga tjedna otvorio se je drugi razred na hrvatskoj javnoj pučkoj školi. Bilo je skrajnje doba. Sad će uz Družbinu školu moći biti mnogo bolji napredak kod djece koja polaze hrvatske škole, a kojih je preko 160.

Iz Kastva. (Potrošarinske stvari). Pred njekoliko godina ustrojilo se je potrošarinsko družtvo za občinu Kastav. Kod ustrajanja družtva niko nije mislio na kakovu politiku, a najmanje njegov predsjednik Ivan Jugo. Al sve što dalje, sve više se je vidilo da je družtvo, a najpače predsjednik posve u ruku Krstića i njegovih. Pisarni dr. Maylendera na Riecì u kojoj se nalazi dr. Krstić, družtvo je platilo preko 800 kruna za razne utoke i pritužbe. Mnogi naši su uvidjeli, da tako nesmije napried. Dali su se na posao, i postigli su da bijaše koncem godine izabrano ravnateljstvo, koje se neda voditi ni od Krstića ni od njegovih pajdaša. Josipa Marotta je odstranilo i imenovalo drugoga činovnika. Ali ni sad ne miruju Krstić ni njegovi pajdaši. Tu skoro su htjeli skupštinu družtva posve nezakonito držati i imenovati činovnikom Josipa Marotta, bez koga, smiešno, da nemože družtvo napried. Odlučnost većine članova ravnateljstva zapriečila je te spletke, a tako će nadamo se i napried.

Slavna junta imenovala je svojim činovnikom u Kastvu i najbrže cielom kotaru Krstićevca Ninotu Rožinoga za pobiranje nameta na pivo. Već je sad jasno da junta, stvarajuć odnosni zakon, nije na drugo mislila, nego na agitaciju za tobožnje talijanstvo Istre. Nino Rožin je jedan od najpoznatijih agitatora Krstićevaca u ovih stranah. Druge vlastitosti za službu koju mu je junta dala nit neima. Ala dalje gospodo sa novcem pokrajine i porezovnika.

Iz Kastva nam pišu: Prekjučer je poglavarstvo občine priobćilo zastupstvu sakupljenom u sjednici, da je n o v i z e m a l j s k i k a p e t a n za Istru dr. Rizzi najavio občini nastup službe dopisom dne 12. januara 1904. br. 420.

Buduć dopis upravljen ovoj občini u talijanskom jeziku, te je novi zemaljski kapetan, pouzdanik c. kr. vlade tim pokazao, da prezire hrvatski jezik ove občine i njezinoga stanovničtva, a tim i jezik većine pučanstva Istre, zastupstvo je jednoglasno izreklo svoj prosvjed proti tomu postupku vredjajućemu najsvetija prava i najnježnija čustva ovog stanovničtva i pučanstva pokrajine i odlučilo da neprima na znanje onog dopisa!

Tako valja!

Lošinjski kotar:

Članom c. kr. kotarskog školskog vieća u Lošinju imenovao je zemaljski odbor u Poreču gosp. profesora dr. Dina Rossignoli-a.

Trst.

Glavna skupština „Dalmatinskog Skupa“, obdržavana je dne 8. o. mj. u družtvenih prostorijah mnogobrojnim sudjelovanjem članova. Skupštini predsjedao je državni zastupnik g. Ante vitez Vuković Vučidolski, koji je pozdravio skupštinare zanosnim govorom iztaknuv potrebu sloge i bratinstva sviju u Trstu živećih Slavena. Koli iz izvještaja tajnika g. dra. Cukara toli iz onog blagajnika g. Nalisa proizlazi, da ovo mlado družtvo liepo napreduje.

U novi odbor bijahu izabrani sliedeći članovi: predsjednik gosp. Ante vitez Vuković, podpredsjednik g. Josip Krater, tajnik g. dr. Marijan Cukar, blagajnik g. Hektor Polić, odbornici: gg. P. Lorini, J. Michieli, Gj. Vučković, Dušan Mandić, R. Nalis. Zamjenici gg. A. Kozulić, M. Petrić, F. Ivanišević. Pregledatelji računa gg. Krivošić, H. pl. Struppi i A. Šutej.

Predlog jednog člana, da se stope „Slavenska čitalnica“ i „Dalmatinski skup“ u jedno družtvo bijaše prihvaćen uz dodatak, da učini u tom smislu „Čitalnica“ formalni predlog i tada da stupi odbor s njom u dogovore. Na predlog g. dra. Lukeža izabran je g. S. Dabinović za njegove zasluge za družtvo počastnim članom.

Doznajemo naknadno, da su se u nedjelju sastali odbori „Skupa“ i „Čitalnice“ na prvi dogovor glede stopljenja u jedno družtvo. Bilo sretno!

Razne primorske viesti.

Za „Družbu Cirila i Metoda“. Iz Kaldira primili smo svotu od kruna 7 i 40 para, koju nam je poslao naš poznati rodoljub Josip Božić iz Laza, sakupljenu tamo u veselom družtvu kod Petra Božića, kako sliedi; Po 1 krunu darovaše: Josip Božić, Petar Božić, Vicko Božić, Matko Valenta, Ivan Flego; po 20 para: Petar Flego, Ante Flego i Andjeo Flego, Ante Božić Petrov, Ivan Božić, Kosta Božić; po 60 para: Josip Flego. Od igre na korist „Družbe“ 60 para — ukupno 7 K 40 para. U istu svrhu podario je g. Vjekoslav Vlah u Trstu 2 krune.

Učiteljska imenovanja. Podučiteljicom na javnoj mješovitoj pučkoj školi u Dekanih bijaše imenovana gdja Katarina Kuret; učiteljicom I. reda na javnoj ženskoj školi u Vodnjanu bijaše imenovana gdja Josipina Schmutz; učiteljicom III. reda na javnoj mješovitoj školi u Klancu bijaše imenovana gdjica Katarina Podgarnik; podučiteljem na javnoj mužkoj školi sa hrvatskim naukovnim jezikom u Buzetu bijaše imenovan g. Kazimir Rade.

Utog zemaljskog odbora proti proširenju škole u Opatiji. Zemaljski odbor u Poreču zaključio je uložiti utok na c. k. ministarstvo bogoštovlja i nastave proti zaključku c. k. zemaljskog školskog vieća za Istru od dne 23. septembra 1903. da se proširi javnu pučku školu u Opatiji.

Da se radi o proširenju koje talijanske pučke škole odobrio bi sl. zemaljski odbor odmah takav zaključak, ali pošto se radi o našoj školi — mora da prosvjeduje, jer inače nebi bio dosljedan svemu svomu postupanju proti napredku našega naroda.

Novi predsjednik zemaljskog kulturnog vieća za Istru. Talijanske novine Primorja pišu, da će biti imenovan novim predsjednikom zemaljskog kulturnog vieća i odbora za pošumljenje istarskog Krasa — na mjesto odstupivšeg g. Campitelli-a — g. markiz dr. Juraj Polesini, zemaljski zastupnik i veleposjednik u Poreču. Za gospodina Polesini-a kažu, da je vrstan gospodar i da nije u narodnom pogledu strastven kao što mu je stariji brat. U ostalom za nas nevriede rieči, već ga čekamo na djelu i po tomu ćemo ga suditi.

Novi članovi stalnog odbora zemaljskog kulturnog vieća za Istru. U jednoj od posliednjih svojih sjednica imenovao je zemaljski odbor u Poreču novimi članovi stalnoga odbora zemaljskog kulturnog vieća za Istru gg. markiza dr. Jurja Polesini-a, zemaljskog zastupnika i veleposjednika u Poreču te dr. Viktora Scampicchio iz Labina.

Da ima zemaljski odbor za Istru birati stotinu takvih članova, izabrao bi svu stotinu — same Talijane — jer on neće da znade za pravicu.

Književne viesti.

Hrvatski narode. Stoljeća je stradala Hrvatska, majka naša. Stoljeća je Hrvat stražio stražu, čuvao prosvjetu evropsku, borio se za krst častni i slobodu zlatnu. Borio se za Evropu i prosvjetu njenu, a Evropa mu vraćala mržnjom, zatorom. Al silni Bog očuvao Hrvata, koj je stradao za nj.

Hrvat još žive al žive i njegov zatornik, koj i sada iz petnih žila radi, da ga zatare, da mu zamete trag.

Što ne može mačem, ufa se perom. Knjigom hoće uništit zdravi korjen, zdrave žile u narodu, pak i sam narod survat u grob.

Našao je zatornik naš pomoćnika i med hrvatskim narodom, našao je ljude odgojene hrvatskim mliekom, preporodjene krstom svetim, al izkvarene, izmoždene. Ti ljudi sami sliepi i otrovani rastrovaše mladež, a sad hoće da troju i puk, moždac naroda, temelj narodne sreće. Blistavim riečima, zamamljivom pisanijom ruše ti ljudi u narodu sve ono, što je naše djedove zanosilo i podržavalo. Ruše osobito vjeru, podkapaju ćudoredje, mute pojmove o hrvatskoj sjajnoj prošlosti. Tako ti tobožnji prijatelji pučki, ti radnici na prosvjetnom polju, pripravljaju p r o p a s t hrvatstva. Mi vjerni sinovi Hrvatske ne možemo stajati prekrštenih ruku, dok zatornici i tudji sinovi obsjenjuju puk. S toga odlučismo puku otvarat oči, odlučismo mu pokazat pravi put u luku spasa, zadajat ga pravom kršćanskom prosvjetom.

Medju inimi odlučismo izdavat knjižice za puk, pisane posve lako, razumljivo, jasno. Obuhvatit će knjižice sve grane, što su potrebne seljaku i obrtniku. Izlazit će za sad svaki drugi mjesec, a obsizat će 40—60 strana. Za puk će stajati oko 10 filira. Prva će radit o sv. Cirilu i Metodu.

Hrvatskome sviestnomu svećenstvu, učiteljstvu i svim prijateljima puka i kršćanske i hrvatske misli i prosvjete stavljamo na srce, da nas pomognu. Zaman nam borba i buka, dok ne budemo imali značajeva. A njih neće biti, dok se narod ne zadoji zdravom kršćanskom prosvjetom.

U Senju 10. siečnja 1904.

Za odbor:

Dr. Fran B i n i č k i, profesor.

Franina i Jurina.

Fr. Znaš Jurino, čemu su se veselili kaštelarski šarenjaci?

Jur. A Bog si ga znâ!

Fr. Da će se morat zaprit naša škola kada pride talijanski pop va Kaštelir.

Jur. Pak?

Fr. Bi mogli prit va Kaštelir svi talijanski popi prije nego bi se zaprla naša škola.

* * *

Jur. Veselo, Frane, ijuju . . . sopi!

Fr. Ča ti je, Jure, ti si bi reć malo pil kad te vidim tako vesela; ti bi i tancal još pod stare dani.

Jur. Kako ne, — gren ti jušto ravno z Vrbnika grada, — tamo san ti se natancal i pod armoniku i pod sopeli, tako da mi se još i sad nogi dvižu, a u uših šume i versi i polki i manfrine, — a! će diš.

Fr. Ma bravo! baš me pjaža, ma išteso — — — mi se pari, da bi boje bilo,

da manje tancaju i da tamošnja inteligencija više dela za gospodarsko bolje puka, nego da Dom porabljuje za tance pod armoniku — zač te novitadi va Vrbniku još ni bilo — ma se vidi da lipo napriduju. Butigu od konsuma neka udelaju, kako Dobrinci i drugi dobri ljudi po Istrije, a ne armonike; ča misle da su s tim više nobili.

Jur. Biž ča biž, dragi ti, če ti znaš, — mesopust je, donka veselo, vina je u Dalmaciji, mi smo poskrbljeni, i pipičinu v zubi pak fin ke dura non paura — i Bog, ja ču intanto poć još tancat va Dom — to me pjaža!

Basne i priče.

VI.

Otverzu v pritčah ustá moja
i proviešťaju gananija vetha.
Ps. 77. 2.

„Sreća te, strino, amo doleti,
„Hoćeš li možeš me spasti;
„Velika kost u žvalu mi zape
„I smrću ljutom mi prieti.

„Stupi de bliže — metni u moje
„Žvalo sad gubicu svoju —
„Izvadi kost mi — nikada neću
„Zabiti ljubavi tvoje.

— Zubovi da me ne muče toli,
— Odvrati vučini lija — —
— Rad bih iz žvala kost ti izdigla
— Teške te lišila boli.

— Nego da onog pozovem ždrala
— Štono čeprka u vodi,
— Najbolje on će dugim te kljunom
— Oprostit teškoga jala.

„Predlog taj, strino, mnogo ti vriedi,
„— Liji će bolestni vuče —
„Dobra ga plaća minuti neće
„Brže ga amo dovedi.

I žerav dodje i vuku ralje
Oprosti jezive kosti,
Za djelo svoje misleći da će
Primiti nagradu valje. —

„Plaću zar čekaš? Nije li dosta
— Srdit će žeravu vuče —
„Da ti bje glava u žvalu mojem
„I da ti zdravcila osta? —

Žerava spopa s rieči tih strava —
Krilima u vis se vinu,
Scieneć se srećnim u žvalu vučjem
Da mu ne ostala glava.

* * *

I ti si, brate, pomogo bratu
Zar li ti zahvalan bio? —
Nisi li možda za dobro djelo
Kö žerav dobio platu?

Nadan Zorin.

Razne viesti.

Devedeset-godišnjica biskupa Strosmayera. Veliki dobrotvor našega naroda, bosansko sriemski biskup preuzvišeni g. Josip Juraj Strosmayer slavit će dne 4. febrara o. g. 90-godišnjicu svoga blagotvornoga života. U sielu njegove biskupije — u ravnom Djakovu — pripravljaju velikomu biskupu za tu priliku svečanost, kakovu zaslužuje u punoj mjeri narodni dobrotvor. Njega će se stalno sjetiti onoga dana svi hrvatski krajevi, kamo god je doprlo ime velikoga biskupa, koga neka nam Bog poživi još dugo crkvi na ponos a na slavu i korist svim Hrvatom.

Nesreća na željeznici. Iz Splita brzojavljaju dne 18. o. m. da se je na željezničkoj pruzi Split-Sinj dogodila rečenoga dana velika nesreća. Usljed neobično jake bure bijahu četiri vagona sa tračnica van bačena i razbijena. Tom prigodom ostalo je više osoba mrtvih i ranjenih. Na prvu viest o nesreći poslaše onesrećenim pomoć iz Splita.

Mlada Hrvatica za Družbu sv. Cirila i Metoda. Mladjahnoj gospodjici Hrvatici, još nedorasloj plesnim zabavama, kojoj je žao bilo uzkratiti istarskoj dječici prinos za hrvatsku obuku, zahvaljuje se izvanredice odborski predsjednik na poslanim peterim krunama iz štedeće joj blagajne i privezuje drugim gospodjicama hrvatskim poodraslima za dušu, ne bi li i one zasvjedočile svoje zanimanje za plemeniti smjer Družbe sv. Cirila i Metoda.

Koliko su stojala austrijska sveučilišta god. 1903? Za sva austrijska sveučilišta potrošilo se je iz državnog proračuna godine 1903 kruna 11,708.202. Pojedina sveučilišta stojala su: bečko 3,263.972 K: gradačko 1,287.083 K; inomotsko 967.316 K; lavovsko 967.316 K; krakovsko 1,328.418 K; černovičko 382.000 kruna.

Za ovaj ogromni potrošak doprinesli smo takodjer mi Hrvati i Slovenci u južnih naših pokrajinah a koristi nismo imali nikakve. Skoro sva sveučilišta su njemačka kao da sačinjavaju Niemci većinu državljana, dočim su u istinu u velikoj manjini. Na tih sveučilištih nesmatraju samo njemački djaci već i mnogi njemački profesori naše djake za tudjince kao da nebi mi za uzdržavanje sveučilišta i za bogate plaće tih profesora ništa doprinašali. Ali Niemci rabili su uviek proti nam onu poznatu: plati i šuti!

Godina 1904 jest prestupna godina. Nosi 366 dana. Zabranjeno je pirovati od 17. febrara do 10. aprila, te od 26 novembra do 6. jenara dojduće godine 1905.

Pomične svetkovine 1904.

Pepelnica	17. febrara
Uskrs	3. aprila
Spasovo	12. maja
Duhovi	22. maja
Božji Dan (Telovo)	2. junija
Prva nedjelja adventa . .	27. novembra

Kvaterni posti.

24 febrara, 25 maja, 21 setembra i 14. decembra.

Početak četiri-godišnjih doba:

Proljeće 21. marča u 2 sata 3 časa jutro. Ljeto 21. junija u 9 sati 55 časa na večer. Jesen 23. setembra u 12 sati 41 časa u podne. Zima 22 decembra u 7 sati 18 časa u jutro.

Sunce.

Izlazi dne 10 jenara na 7 sati i 44 čas. Dne 20 jenara na 7 sati i 30 časa. — Zalazi dne 10 jenara na 4 sata 34 časa. Dne 20. jenara na 4 sata i 46 časa.

Odšteta za objed vojnikom na prolazu. Ministarstvo zemaljske obrane dogovorno sa ministarstvom rata odlučilo je, da će od 1. jenara do 31. decembra 1904. onim vlastnikom stanova u Primorju, koji će dati objed vojnikom na prolazu — počam od častničkoga zamjenika niže — davati odštetu od vojničke zaklade: za Trst 58 para, za ostala mjesta Primorja po 50 para za svaku osobu.

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca lipnja 1903.

U iskazu prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru u mjesecu svibnju ima stajati: — Uprava „Novoga lista“ — Rieka preko gosp. Vj. Spinčića 1000 kruna a ne 100, kako je u istom izkazu bilo pogriešno štampano.

- — G. dr. Fran Brnčić odvjet. koncipient u Trstu, sabranih u Gracu prigodom promocije njegova i gg. dra. Grgurine i Pecotića i to medju prijateljima i znancima . . . . . „ 101·36
- — Pop M. Maračić pripošilje legat pok. popa Velčića, Cres . . . . . „ 300·—
- — G. dr. Božo Vinković odvj. Karlovac sabranih i njemu predanih na odpremu . „ 21·74
- — Tiskara i knjižara „Sriemskih Novina“ u Vukovaru „ 20·—
- — Knjižara Lav. Hartman, Zagreb, kano odpadajući dio družbi od prodaje koledara „Ciril i Metod“ . . . „ 200·—
- — G. dr. Ante Grgurina liječnik, Rukâvac u ime utemeljiteljne svote . . . „ 200·—
- — G. Petar Turina sabranih i inače njemu na odpremu predanih . . . . „ 14·40
- — Uprava „Obzora“, „Dionička tiskara“ Zagreb, prinosa na nju stiglih u ožujku . „ 1108·35
- — Gg. braća Mrčić, Metković kao zapis družbi od njihovog pok. oca . . . „ 20.—
- — Uprava lista „Edinost“ predanih joj od g. Ante Bogdanovića mjesto vienca na odar pok. g. Ant. D. Tripkovića . . . . . „ 19·90
- — G. M. Arkuš, Stenjevec, sakupljenih u veselom družtvu kod gdje Arkuš . . „ 2·88
- — Podgradska hranilnica in posujilnica daruje . . „ 40·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje

Odbor.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca rujna slledeći prinosi:

- A) Utemeljitelj: Dujo Perpić, pukovnik, Prag . . . K 100·—
- B) Redovito: Ružička Rikard, župnik, Roč . . . . „ 10·—
- Peršić André, pomorski kapetan, Poljane . . . . „ 10·—
- C) Podupirajući: Blažić Ivan, pomorski kapetan, Veprinac „ 2·—
- Ferdo Rešetar, kr. sudbeni viećnik u Požegi . . . „ 4·—
- D) Darovatelji: Matejčić Fran, c. kr. zem. škol. nadzornik „ 40·—
- — Frulić Šime, žup., Grdoselo „ 5·—
- — Šišović Stjepan, učitelj, Herpelje-Kozina. Rodoljubi vneti za hrvatski gimnazij zbrali v gostilni g. F. Dobrila u Kozini . . . . . . „ 7·60
- — Andrija Mikišo, župniku Grimaldi sabranih prigodom svečanosti u Grimaldi 8./11. „ 14·—
- — Pokrajinski zastup. na rastanku, Pula . . . . „ 262·—
- — August Antunović, Trst . „ 20·—
- — Ant. Pavao-Sancin, sabrano na predlog velč. g. Škvarča župnika prigodom krstitke male Dragice Sancinove, Dolina kod Trsta . . . . 14·—
- — Sabrano na Martinju, Berma „ 24·—
- — Andrej Vivoda, Beram, sabrano na likofu poslie dovršene radnje na zvoniku „ 8·—
- — Grašić Josip, župnik, Beram „ 8.—
- — Buzećani i Pazinci na Počekaju kod tamburaške zabave „ 50·—
- — Ernest Godina, Žminj za počastiti uspomenu pok. otca Antuna Flego sa Katicom rodjena Agapito, Strpet „ 7·20
- — Josip Vidošić, obć. tajnik, Boljun, sabranih na skupnom objedu iza konštituiranja novog obćinskog zastupstva dne 13. o. mj. na predlog obćinskog savjetnika Matka Rumac iz Bresta . . . . . „ 24·70

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje odbor.

Neka se zahtieva

u vlastitoj dobrobiti vazda

Prava Kathreinerova

Kneippova sladna kava

samo u omotima sa zaštitnim znakom župnik Kneipp i sa imenom Kathreiner, pa se neka brižljivo odkloni svako preuzeće svih manjevriednih patvorina.

OLII/a

Rječnik hrvatskoga jezika skupili i obradili dr. F. Iveković i dr. Ivan Broz.

Svezak I. *A—O.* Zagreb 1901. vel. osmina. Strana VIII i 951. Svezak II. *P—Ž* strana 878. — Pošto je sav trošak za izdavanje njegovo (33.608 kruna i 92 pare) izmiren, **spušta** mu se dosadašnja ciena od 40 K (20 for.) na ciglih **16 K** (8 for.), isplativih o o o o o o u Zagrebu. o o o o o o

Zagreb, Kaptol 6. **Dr. F. Iveković.**

Br. 221/I.

Oglas jeftinbe.

Daje se na javno znanje, da će se u četvrtak, dne 11. februara 1904. točno u 10 sati prije podne, u kući broj 36 obćinskoga župana Frana Belulović u Sušnjevici, obdržavati javna ustmena jeftimba vrhu zakupa svijù radnja zasjecajućih u izgradnju nove školske zgrade u Sušnjevici.

Izklična ciena ustanovljena je polag gradjevnog proračuna na K 10.771·85, slovom deset tisuća sedamstotina sedamdesetjednu krunu i 85 para, te će eventualni natjecatelji prije početka čina imati položiti jamčevinu (vadium) od 10% (deset po sto) odnosne proračunane gradjevne svote.

Obćinski si odbor pridržava pravo prihvatiti i odobriti onu ponudu, koju bude smatrao boljom, makar i ne bila najniža.

Ostali uvjeti jeftimbe, kao što i gradjevni nacrti i proračuni razvidni su u ovome uredu svaki dan za vrieme uredovnih sati.

Obćinsko glavarstvo

Boljun, dne 21. januara 1904.

Glavar:

Iliašić, v. r.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Antun Černigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Putnici u Ameriku!

CUNARD LINE

koncesijonovano družtvo za kraljevine i zemlje, zastupane na carevinskom vieću,

prevaža putnike izmedju **TRSTA—NOVI-YORK i natrag**

brzim parobrodom **„AURANIA“** sa 1200 mjesta III. razreda i sa 300 salon-mjesta II. razreda sa kabinama — i brzim parobrodom **„CARPATHIA“** sa 2000 mjesta III. razreda i sa 400 salon-mjesta II. razreda sa kabinama.

Cijena putne karte iz svake luke u **Dalmaciji i Istri**

preko Trsta u Novi-York

ujedno — počamši sa dnevom ukrcanja u TRSTU — sa hranom, vinom, i čitavom poslužbom stoji:

III. razred — za osobu 180 K.

Putnici mogu kupiti ove **putne karte** kod **Lloydovih agentura** u svih lukah **Istre i Dalmacije** — u Rižani pako samo kod g. **Petra Popovića.**

Odlazak iz TRSTA:

„CARPATHIA“ 15. decembra 1903 „CARPATHIA“ 2. febrara 1904
„AURANIA“ 29. decembra 1903 „AURANIA“ 16. febrara 1904

Za pobliže obavjesti, putne karte, prijevoze za druge nuzgredne luke i željezničke postaje iz **Nova-Yorka** u unutrašnje gradove **Saveznih država** Sjeverne Amerike, obratiti se na

Glavno zastupstvo za Austriju **Schröder & Co. - Trst**

Via Carlo Ghega br. 8, I. kat.

Naslov za brzojave: **SCHRODERCO - TRST.**

Izdavaju se takodjer za iste parobrode putne karte za **PALERMO, NAPOLI, ALGIR i GIBRALTAR.**

Broj 5. Pula, u četvrtak dne 4. veljače 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Petar Svačić.

U Ljubljani, 15. januara hrvatski umjetnik Josip Mandić pokazao je, koliki je njegov glasbeni talenat, kako je njegova čvrsta volja dok ne dodje do svog cilja i koliko je u njemu jako poznavanje sebe istoga.

Mladić još nedokončao 21. godinu i napisao je operu, koje se nebi stidio niti kakav stari prokušani skladatelj. Ako se još tomu pridoda, da Josip Mandić nije posvetio svoje mlade godine izključivo glasbi. On je gimnazijalske godine svršio najboljim uspjehom, na sveučilištu je slušatelj prava. S toga je svatko, tko je u petak čuo „Petra Svačića" pitao kad i gdje se je taj mladi skladatelj naučio glasbi? Kako on može bez velike i duge škole, bez postojane i duge prakse napisati operu, u kojoj čuješ instrumentaciju po Wagnerovoj školi, osviešenu talijanskim načinom, a sve od početka do konca je prožeto hrvatskom narodnom glasbom? Da, Mandić je učio glasbu uza svoju majku, podučavao ga je Villar i Wieselberger, ali to sve nije bilo dosta, da on postane obični glasovirski diletant, kamo li skladatelj i to skladatelj velike opere. To se sve riešava jednostavnim odgovorom: Bog je obdario Josipa Mandića izvanrednim glasbenim darom, koji je daleko veći nego li sve škole i svi učitelji! Josip Mandić je pravi glasbeni talent, koji nije čekao, da mu se pokaže kad siede vlasi glavu pokriju a godine hrbat skuče, već je u ranoj mladosti pokazao svu veliku snagu a da s godinama dodje do skrajnih granica.

Mandić je u dobi kad se vrluda i glavinja od zamisli do zamisli, a da mladenačka nestalnost za nijednu se neodluči, ili ako se odluči u riedko koju se ozbiljno udube. Josip Mandić iznimka je i u tomu. Pol godine učio je liečničtvo, ali takim marom i zanosom, da se je bilo bojati za njegovo skupocieno zdravlje. Upisao se je u pravo, da bi lakše uzgajao se u glasbi. Kroz tu godinu kao slušaoc prava napisao je operu. Kao da mu nije toga dosta, upisuje se i u bečki konservatorij i na prijamnom izpitu primljen je u petu godinu. On se misli ovih dana prikazati na državni ispit iz glasbe. Njegova čvrsta volja to hoće, jer on ima svoj cilj. Od toga ga ne može odvratiti niti veliki trud oko opere, osobito ovih posliednjih dana, niti poremećeno zdravlje. Ako ga roditeljska vlast ne svrne, da mu zdravlje sačuva, on će se ovih dana prikazati na izpit. Ta čvrsta volja upravi bi mogla biti kobna po nadarenog našeg umjetnika, jer je tanko zdravlja.

Josip Mandić je uslužan, ljubezniv, pun obzira i časti prama starijem, rado prima savjete, dapače i sam pita da bude savjetovan.

Mnogo je pak zaprieka bilo dok je „Petar Svačić" na pozornicu stupio. Prijatelji i neprijatelji odvraćali su ga od tako velikog poduzeća u takoj mladoj dobi, zavidnici su prosipali nepovoljne glasove o njegovu talentu i samoj operi „Petar Svačić". Dosta je viditi odjek tih zavidnika u „Slavenskoj Misli" od 13. pr. mjeseca, gdje se je nepovoljan sud o operi izrekao dva dana prije neg je predstavljena. Sve to nije moglo spriečiti nadarenog umjetnika a da samosvjestno ne uzklikne: „ipak nisam napisao najlošiju hrvatsku operu". Tako je ponosno odgovorio piscu ovih redaka. Osvjedočen o snagi svoga talenta, uza sve obzire, ne popušta, već ponosno stupa pred javnost, da mu sudi.

U Ljubljani 15. pr. mj. javnost je najpovoljnije sudila o Mandićevom „Petru Svačiću". Već dva dana prije predstave sva su sjedala bila razprodana. A na večer predstave kazalište je tako puno bilo, kao riedko kada. Svak najvećom napetošću pazi kad će se prvi akordi oglasiti. Glasba tiho počinje, a u kazalištu postaje grobna tišina. Sliede, prepliću se ugodni zvuci, u to se pojavi narodni napjev „Populmul je tihi vjetar". Taj napjev šarao je kroz cielu overturu, ko zlatne šare na bogatoj tkanini. Glasba od milote naraste do potresnih časa, ali čuješ uviek odjek tog narodnog napjeva. Klasičan je to komad da neznaš da je Mandiću 20 godina, ej bi rekao to je stari prokušani maestro, koji jednostavnom lahkoćom razpolaže harmonijom, kontrapunktom i instrumentacijom.

Dok je svršila overtura, nastupa „Prolog". Izlazi narodni guslar i uz moćnu glasbu punu opisivanja, punu značajnog izražaja riečt. pjeva zanosno, oduševljeno.. Neznaš čemu bi se više divio ili umjetničkoj glasbi, ili vriednom pjevaču Angeli. A i tu je narodnoga duha. Ganutljiv je usklik, na podlogi narodne glasbe, „Rode, rode!" itd.

Prvi čin otvara kraljica (Skalova). Ona je mlada i vesela što će biti okrunjena hrvatskom kraljicom, svomu veselju nezna kraja naći. I tu je glasbena strana na svom mjestu, svieža, vesela, mila i ugodna — ali nigda razuzdana. Nadolazi kralj (Orželski, tenor), zamišljen radi svoje domovine, ali kraljica jednako vragolasta, tako da se i kralj razabere od cmih slutnja i tada nastaje ljubavni dvopjev pun milote i nježne, iskrene, poštene ljubavi. I ako je taj dvopjev kao i kraljičin samopjev pun ljubavne melodije, orkestar je tu, koji daje karakter ozbiljnosti. U tom ljubavnom času zaleće kralja Djed (Petrowski, bas), koji mu se veseli. Tad nastupa tropjev: Kraljica (sopran), kralj (tenor), djed (bas). Tim tropjevom raste utisak, koji dopre do vrhunca kad nadodje Vuk (Angeli, bariton) i poslie junačkog razgovora s kraljem nastupi četveropjev. Rekao sam u Ljubljani i ponavljam, da bih se, da čujem ponovno taj divni četveropjev, opet povratio u Ljubljanu.

Već nebi smjelo biti ni jednog hrvatskog koncerta na kom se nebi vršio taj veličanstveni četveropjev. U kazalištu je poslie četveropjeva slušateljstvo dalo oduška svomu osjećaju pozivljući Mandića i pjevače.

Šesti prizor prvog čina dao nam je liepu sliku kraljevog krunisanja. Samo škoda što libretista nije htjeo to obraditi prama historiji i prama samim njegovim riečima: „Bog i narod neka ga posveti". Posveta kraljeva, u 12. vieku, nemože se zamisliti bez crkvenog obreda. Htio je kazališni opravljač da to nadopuni, ali je bilo u protuslovju sa riečima najmladjeg poglavice, kojima je skladatelj dao napjev crkvenih lekcija sa umjetnim preinakama. Tu naš skladatelj i tu je bio na svom mjestu. Osobito kad su zborovi zaćeli „Slava, slava hrvatskomu kralju!" i bojnu himnu: „Na noge vodje, na noge rode", u slušateljstvu je nastalo neopisivo oduševljenje, tako da je Mandić pozvan i od pjevača nošen. Tada, na svrhi prvog čina, primio je darove: od istarskih Hrvata prekrasnu palmu sa nadpisom: „Svome zemljaku — Istrani" i od ljubljanskih Hrvata lovorvienac sa napisom: „Skladatelju Petra Svačića, Ljubljanski Hrvati". Od obitelji Thaller prekrasan štap za dirigiranje, okovan srebrom.

Med prvim i drugim činom izvršen je intermezzo. To je bila simbolična slika borbe Madjara i Hrvata. Gosp. Dragutinović sa velikim marom izveo je tu sliku, koja je liep utisak na slušatelje napravila. Kod svog tog mislim, da opera nebi ništa izgubila kad bi se to izostavilo.

Drugi čin otvara Djed (Petrowski, bas). Neću pogriešiti ako kažem, da je to jedan od najljepših napjeva u cieloj operi. Pun izražaja, narodnog duha, uprav na svom mjestu. Iza djedovog zabrinutog monologa predstavlja se boj iza kulisa popraćen glasbom, potresnom, žalostnom, punom živog, bojnog opisivanja. Kad se to kao utišalo, nastupi kraljica sa dvorkinjom proniknuta užasnim dogodjajem. Djed i dvorkinja ju tješe, ali ona zdvojna. To je skladatelj u tropjev skitio uprav majstorski i kraljičino očajanje i njihova nada i bodrenje skupno se prikazuju. Osobito je značajan napjev dvorkinje (Glivarec, alt) i liepo izpjevan. Dok završiva taj krasni tropjev, doleti bjegunac i tada nastaje takma, da ga se izpita o ratu.

Sve je to umjetnički izprepleteno dok bjegunac ne obori u pravu narodnu maricalijku, gdje opisiva junaštvo „Petra Svačića" i njegovih vodja. Značajan je to komad, pun dojma, kao i djedov uzklik Vuku (Angeli, bariton): „I ti, i ti, Vuče moj!" Ta kratka glasbena fraza vriedi suloga zlata. Vuk djedu junački opisuje razvoj bojni i politički, uviek zanosno i izrazito.

Već je pjevanjem i gudbom katastrofa pripravljena. Kraljica izvan sebe sanjari i odlazi, a kralj podupr

dolazi ranjen i pjeva. To je pravi labudov pjev. Nedostižna melodija, izpjevana od Orželskoga to je bio pravi užitak. Kao da je skladatelj htio staviti zlatni kalpak na svoju umjetničku glasbenu radju. Taj posliednji napjev izpjevan od posliednjeg hrvatskog kralja jest pravi dragulj na kraju bisernog vienca. S toga mislim, da bi opera najbolje svršila u tom času i da bi epilog mogao ostati bez ikakve škode.

Ovo su moji nazori o Mandiću i njegovom „Petru Svačiću". Nu kod vrline, koje nalazim i koje neće ni jedan nepristran zaniekati, nesmijem propustiti a da ne opazim, da je u prvom činu samopiev kraljičin predug, da su u istom činu predugi njeki uvodi gdje stranke nastupaju, da je kraljici težko uzdržati dugi niz glasova na visokim žicama, da bi se intermezzo i epilog mogli izostaviti. To kad bi se popravilo, što se bez ikakva truda može učiniti, opera bi, za nepristrane, ostala bez ikakva prigovora sa glasbene strane.

Poslie opere bila je večera u „Narodnom Domu", na kojoj su bili, osim pjevača i vriednog glasbenog ravnatelja Benišeka, mnogi iz Ljubljane, Istre, Trsta i Zagreba. Nizale su se nazdravice mladom umjetniku, njegovim roditeljima, pjevačima i Benišeku sve do kasna, dok se njeki gosti već za povratak spremiše.

Opera „Petar Svačić" koliko sa glasbene strane, toliko sa patriotičkog cilja velika je stečevina za našu glasbenu umjetnost. S toga mislim, da nebi smjelo biti ni jedno kazalište na slavenskom jugu bez Mandićeva „Petra Svačića".

I. Barbić.

Zakoni, koji se ne vrše.

Slavenska plemena ove pole monarhije tuže se opravdano i često, da su državni i temeljni zakoni za njih mrtvo slovo, jer se bivstveni dio tih zakona onaj toli često navedeni članak o ravnopravnosti jezika sviju naroda kod njih neprovadja. Nu ako su te tužbe kod većih slavenskih plemena, kao što su Poljaci i Česi, posve opravdane, što da kažemo o sličnih tužbah nas Hrvata i Slovenaca, kojih nas ima u ovoj poli malo, i koji smo tako rekuć bez ugleda i bez upliva. Poljaci i Česi izvojevali su si sto svojom odlučnošću, što svojim znanjem ili lukavošću toliko bar ugleda i upliva u Austriji, da se preko njihovih tražbina nemože tako lahko na dnevni red i da su u jezikovnom pogledu sto puta na boljem nego li smo mi. Pa ipak se tuže jedni i drugi. Tuže se pomoću pravom, jer neuživaju onoga, što bi po zakonu svuda uživati morali, jer nisu ravnopravni sa vladajućim narodom u Austriji, koji je brojno manji od slavenskih plemena.

Ove obćenite opazke vriede samo glede državnih temeljnih zakona, ali imade i drugih zakona i naredaba, koje ostaju mrtvim slovom — jer se nevrše. Za danas navadjamo kao primjer nekoje školske naredbe i zakone.

Tako propisuje naredba ministarstva bogoštovlja i nastave od dne 6. aprila 1870. glede usavršivajućih tečaja za učitelje pučkih škola:

Provadjajuć §. 47. zakona od dne 14. maja 1869. (Z. L. br. 62) nalaže se: §. 1. Usavršivajući tečaji za učitelje imaju se obdržavati svake godine u vrieme praznikah. Trajati će 4 do 8 čedana.

Zakon kaže dakle izričito, da se imadu obdržavati ovi tečaji svake godine, a koliko nam je poznato, obdržavali su se kod nas u posliednje 23 godine jedan ili dva puta u Kopru.

Naredba istoga ministarstva od dne 6. maja 1872., glede kotarskih i zemaljskih konferenca za učitelje pučkih škola, kaže:

Provadjajuć §. 45 i 46. zakona od dne 14. maja 1869. (L. Z. br. 62.) nalaže se što sliedi:

U §. 1. U svakom školskom kotaru ima biti redovito jednom na godinu učiteljska konferenca.

Ovo je takodjer jasno, a mi pitamo: gdje su te svakogodišnje učiteljske konference za pojedine školske kotare? Glede pokrajinskih konferenca kaže zakon:

§. 11. U svakoj pokrajini ima biti redovito poslije svakog trogodišća pokrajinska konferenca učitelja.

Mi neznamo kad je bila u Istri posliednja takva konferenca te molimo pozvane na to činbenike, da nam to kažati izvole.

Godine 1883. 4. pozvali su nekoji učitelji u vrieme praznikah poljodjelski tečaj u Poreču, nu od tada neima o takvih tečajih više ni glasa.

Kod nas su dakle ovi zakoni ili naredbe samo za to, da se nevrše, ali onda se pita: čemu stvarati takve zakone? Ili neka se vrše ili neka se ukinu; jedno ili drugo.

Zakonodavac je hotio stvarajuć ove zakone, da se učiteljstvu pruži priliku, da se podpunoma naobrazi, da se usavrši za težko svoje zvanje, a da uzmogne častno i koristno vršiti svoju uzvišenu zadaću. Zašto mu se dakle krati i sredstva i prilika, da zadovolji zakonu i da se okoristi znanjem i izkustvom drugih, savršenijih od njega?

Na to neka odgovore oni, koji su dužni bditi nad vršenjem školskih zakona.

Od učitelja traži se dandanas mnogo koti od strane pučanstva toli od strane školskih oblastih, a nepruža mu se sva ona sredstva, koja zakon propisuje i kojimi bi se mogao usavršiti za svoje zvanje. Možda se ide za tim, kako reče jedan školski nadzornik, koji pozna vrlo dobro odnošaje u Istri, da se naime sada više netraži učitelja za školu?

Birše glasilo talijanske vladajuće svojte u Istri, pokojna „L' Istria" priobćila je na uvodnom mjestu u svojem broju od dne 10. oktobra 1903. članak pod naslovom „Pučki učitelji i politika." U tom članku rečeno je koja su prava i koje dužnosti učitelja i mi se s tim složemo dielomično, t. j. sve dotle, dok se netraži od učitelja, da bude prosto orudje stanovitih činbenika i da im služi za njihove često nečiste i nepoštene svrhe. Učitelj je slobodan gradjanin, kako i svaki drugi čovjek, i on ima podpuno pravo, da vrši svoja gradjanska ili državljanska prava slobodno i neodvisno, po svojoj volji i uvidjavnosti. Koji zahtjeva od njega, da se tih prava odreče bilo komu za volju, taj nije slobodouman, taj nije pravedan. Učitelj je i tako dosta vezan zakoni i propisi; na njega se pazi sa svih strana; on mora da je uzoran u školi i vani, pak još bi se ga htjelo sapeti u novovieke okove odvisnosti i nezakonite podredjenosti. Slobodoumnim tobož usrećiteljem našega učiteljstva nije dosta, što spada sada, tako rekuć, svaki učitelj pod dva nadzornika, koji traže i mjere svaki njegov korak, već bi se htjelo, da se on odreče svojevoljno i ono malo slobode i samostalnosti, što mu je zakon i propisi dozvoljavaju. On se tomu nemože i nesmije odreći neće li, da sam sebe ponizi i da se svojevoljno predade na milost ili nemilost onim, koji danas vedre i oblače u Istri.

Naš učitelj hoće da bude slobodan i samostalan, koliko mu to zakon dozvoljava; on želi biti koristnim svomu narodu nesamo svojim znanjem, već i svojim položajem; on hoće, da se svestrano naobrazi i usavrši koli za školu, toli za javnost, i radi toga traži, da se vrše zakoni i da se provadjaju naredbe. Inače neka se sve, što se nevrši, briše!

Njekoliko rieči neprijateljem slavenskoga jezika u crkvi.

(Članak napisan izvan uredničtva).

Već dulje vremena nečitam lista izlazećega u Beču pod imenom „Das Vaterland." Nečitam ga, odkad sam se uvjerio, da taj list nije ono čim se kaže, najme kršćansko-katolički, zadahnut ljubavju do istine i pravednosti, nego da je list Bečko-Austrijske kamarile, koja hoće da zatre sve što je slavenskoga. I kad on proti čemu piše, znak je da ta kamarila sve svoje sile proti tomu napinje.

Sad je to, reć bi, slavenski jezik u crkvah proti kojemu da je „Vaterland" napisao tri članka. Ja jih nisam čitao, ni nemarim. Dosta mi je ono nješto malo, što sam čitao iz njih u njekih novinah.

„Das Vaterland" piše, da se hrvatski narod ima bez ikakva pridržaja pokoriti izjavi najviše crkvene vlasti.

Ako je tako, k čemu onda pisati tri članka?! Najviše što bi bio u njih, da mu je do crkve i njezine oblasti, mogao pisati, bilo bi, da je dokazivao, da se, i u čem ima svaki kršćanin-katolik, a tako i hrvatski narod pokloniti bez pridržaja crkvenoj oblasti. Al on toga nečini, nego udara na „glagoljicu", odnosno slavenski jezik u crkvah; zove „glagoljicu" sredstvom za demoralizaciju naroda; psuje i grdi one koji se za nju zauzimaju, tvrdeć da to čine iz političkoga fanatizma, iz političkih svrha; tvrdeć nadalje, da kurija neće uništiti „glagoljicu" gdje je od starih vremena, i gdje se njezina poraba nije zamela u posliednjih trideset godina, te da ona nije povlastica čitavoga hrvatskoga naroda, nego samo njekih crkava i župa.

Tim bjelodano pokazuje, da mu nije do istine ni pravice, kao ni do ugleda crkvene vlasti, nego da mu je do toga da utuče „glagoljicu", slavenski jezik u crkvah, koliko je iole moguće. Jasno je iz svega, da je taj list protivnik slavenskoga bogoslužja — te da se nepozvan i nepoučen prti u stvari, koje nam nespadaju, koje se imadu riešiti izmed hrvatskoga naroda i rimske kurije.

A najjasnije se iz svega toga vidi, komu „Vaterland" služi sa svojom pisanijom.

Ko je bio onaj koj je prilikom izbora sv. o. pape uložio svoj „veto" proti kandidatu za papinsku stolicu, prijazniju „glagoljici" nego li su mnogi drugi? — Bečko-Austrijska kamarila!

Ko je onaj, koj malo po malo, već jedno puno stoljeće, nastoji zatirati slavenski bogoslužni jezik u crkvah opredjeljenih za hrvatski narod, naročito u Istri? — Isto Bečko-Austrijska kamarila!

Već početkom prošloga stoljetja je Osorski biskup Rakamarić (Racamarich) izazvao pravu vojsku medju svojimi vjernici u Velom selu tim, što je htjeo uništiti „glagoljicu" a nametnuti „latinicu" — i to pod pritiskom svjetovne austrijanske vlasti i njezinih predstavnika.

Ista austrijanska vlast je okolo godine 1820. ustrojila u Gorici središnje sjemenište za bogoslovce četirih primorskih biskupija. Ista si je prisvojila za to sjemenište dobra sjemeništa, koje je bio ustrojio biskup koparski Nahlini, Padovanac Italijan, za vrieme Mljetačke vlade, sjemeništa „za ilirski (hrvatski) jezik" u kojem su se uzgajali mladići Hrvati hrvatskim jezikom da mogu hrvatskim jezikom obavljati službu hrvatskom i slovenskomu narodu. Austrijanska vlada prisvojila si je dobra toga sjemeništa za uzgoj hrvatskih svećenika za hrvatsku službu Božju medju hrvatskim narodom, al je u svojem središnjem sjemeništu, i danas obstojećem, posvema prezirala hrvatski jezik, i hrvatsku obuku hrvatskih mladića za hrvatski i slovenski narod.

I kad je pokojni Stjepan Kocijančić, svet muž, oko 1870., privolom ravnatelja toga sjemeništa, posve opravdano, po dva put kao profesor počeo predavati slovenski liturgički jezik, oba puta bilo je naloženo, da sa timi predavanji prestane. Njemu, kako nam veli, nebijaše nikad rečeno, s kojih razloga se je to naložilo; al ti razlozi su na dlanu, danas više nego igda. Razlozi su zakleta protimba proti svemu što je slavensko. Ono bijaše naloženo od austrijanske vlade.

Kad je negdje poslje 1830. godine došao u Šmarje kod Kopra novi župnik, imenovan od c. kr. vlade, te na jednom počeo mjesto slavenski, kako se je pjevalo tamo stotine godina, pjevati sv. misu latinski, tad se je tamošnji puk radi toga pobunio; a austrijanska vlada poslala je tamo žandare, i oružanom silom štitila latinski jezik proti slavenskomu u crkvi.

Kad je biskup Porečko-Puljski Flapp počeo ukidati, i ukidao, i sada već skoro ukinuo slavenski bogoslužni jezik u crkvah te biskupije, i kad su se naši ljudi, i naše novine proti tomu digle i dizale, tad su bile austrijanske oblasti, koje su plienile opravdane glasove naših ljudi i novina proti postupku onoga biskupa, i ovoga u zaštitu uzimale. Kao krunu zadovoljstva nad njegovim odnosnim postupkom poslavile su tim, da su ga dale imenovati eccelenzom.

Imamo i drugih dokaza za tvrdnju, da su baš austrijanske oblasti i njihovi predstavnici najveći protivnici slavenskoga bogoslužja u Istri i u primorskih pokrajinah u obće, te da sve što se je proti tomu bogoslužju posliednjih sto godina učinilo jest stvar Austrije, njezine diplomacije, njezine politike, njezinoga političkoga fanatizma.

Nu mislimo da je dovoljno i ono što smo ovdje naveli. Austrija je dobra, opredjeljena u prilog slavenskoga bogoslužja, porabila proti tomu bogoslužju; ona je prepovjedala podučavanje bogoslova u svrhu slavenskoga bogoslužja; ona je i oružanom rukom branila „latinicu" proti „glagoljici" i one svećenike koji su „latinicu" proti svakomu pravu u crkvi uvadjali; ona je zaštičivala i nagradjivala, i zaštičuje i nagradjuje one biskupe, koji su neovlašteni uništivali slavenski bogoslužni jezik; ona bi htjela i na svetu stolicu uplivati, da se izjavi proti tomu bogoslužju. To sve iz političkih razloga i u suglasju sa laži-liberalci i sa framasuni.

Tim smješnije i bezobraznije i drzovitije je naklapanje lista „Vaterland", kad zauzimanje za „glagoljicu" pripisuje političkim svrham onih, koji se za nju zauzimaju.

Nije politika ono što čine zagovornici slavenskoga bogoslužja, nego je nuždna obrana proti politici onih, koji bi htjeli zatrieti tu svetinju ne pojedinih crkava ili župa nego svih naroda slavenskih u obće, a hrvatskoga i slovenskoga napose, ni od trideset nego od stotinu i tisuća i više godina, proti politici austrijanštine, koja postojano zagovara list „Vaterland", a koje sastoji u tom da se sve slavenske narode, naročito hrvatski i slovenski, liši svih njihovih prava, i da se jih učini sužnji najprije Latina, pak po njih Germana.

Proti takovoj politici, kazala se ona u bud kojem ruhu, nesamo da mogu nego i moraju ustati Slaveni u obće a Hrvati i Slovenci napose, sa svimi svojimi silami. Njim je sveta dužnost, da brane svoje svetinje u svom javnom životu, u uredbi, u školah, pak i u crkvah. Njim je sveta, presveta dužnost da brane svoju bitnost proti svakomu, bio on ko mu drago, koj hoće da njim ju zatire.

Nastavak u prilogu.

I mali mravac brani sebe, svoje sućstvo. a kamo li nebi čovjek, stvoren na sliku i priliku Božju, kamo li nebi Hrvat, koga su slavni sv. oo. pape već pred stoljeći nazvali predzidjem kršćanstva.

Od „Vaterlanda“ i njegovih Njemaca nećemo se mi Hrvati učiti pameti, niti u vjerskih odnosno obredoslovnih pitanjih. On i njegovi Njemci imadu, ako njim je do vjere, dosta posla medju svojimi. U naš nit vjerske nit bogoslužne posle nek se ne prte, jer to na nje nespada nit oni toga nerazumiju. Dok nisu se oni svojom gori označenom politikom u nje mješali, dotle je bio mir i red izmedju sv. stolice i hrvatskoga naroda. Čim se prestanu mješati, nastati će opet mir i red, kako onda kad su Hrvati dobili rečeni naslov od sv. stolice, nastati u slogi i u pravom kršćanskom duhu, na čast i slavu Božju, i korist i ugled kršćansko-katoličke crkve.

Politički pregled.

U Puli, dne 3. febrara 1904.

Austro-Ugarska.

U posljednjoj sjednici prorač. odbora austrijske delegacije prihvaćen je bio izvještaj delegata Šušteršića o bosanskom proračunu.

Istoga dana po podne razpravljao je odbor o proračunu ratne mornarice. Izvjestitelj dr. Pergelt obrazložio je obširno proračun preporučiv ga na prihvat. na što su delegati dr. Kramař i dr. Polliger stavili više pitanja tehničke naravi, na koja je prisutni admiral Spaun dao potrebita razjašnjenja. Iza toga prihvatio je odbor izvještaj o proračunu. Skupna sjednica austrijske delegacije održaje se danas.

Prigodom posljednjeg dvorskog plesa razgovarao se je car i kralj s raznimi zastupnici. Osobito zanimiv je bio razgovor sa češkim zastupnikom dr. Začkom, komu se je vladar potužio. da već danas neće nitko da sluša. Pri tom je vladar smjerao glavno na česko-njemački spor i na raztrovane odnošaje u carevinskom vieću. Sa zastupnikom Kaiserom razgovarao je vladar o njekoj tajnoj zapoviedi ratnog ministra, kojom se odredjuje, da znanje njemačkoga jezika za podčastnike nije potrebito, nu ta zapovied nije tajna, jer je ista i do sada vriedila za podčastnike.

Hrvatski listovi Dalmacije pišu, obzirom na krizu u zemaljskom odboru, da se do novoga zasjedanja u tom odboru neće ništa mienjati. Kao zamjenici odstupivših prisjednika dra. Smodlake i dra. Kuževića, dolaziti će na sjednice zemaljskoga odbora zastupnici Marović i Arneri. Što se tiče kandidata za mjesta odstupivših zastupnika pišu iz Zadra, da će u šibenskom kotaru kandidirati šibenski načelnik Marko Stojić a u Starom gradu Petar Biankini, brat narodnog zastupnika Jurja Biankini-a. Medjutim novije viesti glase, da su te kandidature preuranjene i da nije do sada u tom obziru ništa odlučeno.

U hrvatskom saboru u Zagrebu razpravlja se ovaj par o proračunu za god. 1904. Službeni list piše tim povodom. da se vodi u saboru razprava doduše žestoka, ali pristojna i stvarna. Ban grof Pejačević, koji je boravio dulje vremena izvan Zagreba zbog oporavljenja porušenog zdravlja, vratio se je u Zagreb posve oporavljen.

Crna Gora.

Zastupnik austro-ugarske vlade na Cetinju barun Kuhn. predao je knezu Nikoli, posliednjeg dana proš. mjeseca, vjerodajnicu. Koli zastupnik Kuhn toli knez Nikola naglasiše u odnosnih govorih prijateljske odnošaje izmedju monarhije i kneževine te izraziše želju, da bi ti odnošaji potrajali i nadalje koli na političkom toli na gospodarskom polju.

Srbija

Državno vieće ukinulo je poznati zaključak skupštine, kojim se uzkraćuje dosadašnja podpora udovicam bivših ministara Ristića, Garašanina i Vučkovića. Bečkim listovom pišu iz Biograda da je ovih dana obdržavano vieće pod kraljevim predsjedničtvom i u kraljevom dvoru. Ovo vieće bavilo se je pitanjem, da li se imade nastaviti u Macedoniji Srbska propaganda. Konzuli su se odlučno izjavili proti takvoj propagandi, jer da bi bio u onih krajevih izložen srbski živalj velikoj pogibelji od strane Arnauta, pošto je taj živalj u velikoj manjini. Većina je odlučila, da se ima napustiti takvu propagandu pošto se je i kralj proti izjavio.

Zadnjih dana prošloga mjeseca bijahu pušteni na slobodu oni srbski častnici, koji su se bili u Nišu izjavili proti urotnikom i ubojicam kralja Aleksandra.

Posliednjih dana dale su srbske oblasti napsiti dva odlična muža u Biogradu koji da su nepošteno gospodarili sa ostavštinom kralja Aleksandra.

Bugarska.

Vlada je predložila narodnom sobranju zakonsku osnovu, kojom se zahtjeva izvanrednu vjeresiju od 300.000 franaka za podporu macedonskih bjegunaca.

Turska je vlada javila, da je ustaški vodja Sarafov nakupovao veliko množtvo fesova ili turskih kapa, koje će izručiti ujedno sa odielom turskih vojnika macedonskim ustašam. Sarafov da kani tim zavadjati vlasti bacajuć krivnju na turske vojnike zbog zločina, koje će njegove čete u Macedoniji počiniti. Nadalje tvrdi turska vlada, da se pripravlja u Vranji i u drugih krajevih Srbije dinamitske bombe za macedonske ustaše.

Dne 1. o. mj. stigao je u Carigrad talijanski general Degiorgis budući zapovjednik oružničtva u Macedoniji.

Iz Carigrada javljaju, da se pripravlja žurno turska vlada za predstojeći rat. Sultan da je naložio predstojnikom raznih vojničkih odsjeka, da drže sjednice i po noći a da bude tako sve čim prije za rat spremno.

Rusija.

Njemačke i englezke novine tvrde, da je odaslan ruski odgovor na japanske zahtjeve, nu te se viesti naknadno poništaju, jer odgovor da će slediti tek ovoga čednа.

Englezkim listovom brzojavljaju iz Tokia, da je obdržavano dne 31. jenara u stanu ministra predsjednika ministarsko vieće, koje je trajalo osam sati.

Iz pograničkog ruskog grada Vladivostoka brzojavljaju, da se tamo očekuje nalog za mobilizaciju pričuvnika svijuh pokrajina skrajnoga iztoka. Čine se jurve priprave za mobilizaciju konja. Mjeseca febrara očekuju u Vladivostoku 50.000 vojnika, koji će tamo doći radi pojačanja posade.

Iz Londona javljaju, da je Rusija odklonila one japanske zahtjeve, na koje polaže Japan najveću važnost. U dotičnom nacrtu japanske vlade, imala bi se Rusija obvezati, da će čuvati podpunu teritorialnu cjelokupnost Kine i Koreje. Rusija je to odklonila iz razloga, što nemože sklopiti sa Japanom posebau ugovor glede Kine, neće li tim oštetiti svoj ugled i upliv u samoj Kini.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Glavna skupština „Prvog istarskog Sokola u Puli“. U nedjelju dne 24./1. o. g. obdržavana bje glavna skupština našeg Sokola, kojoj je prisustvovalo do 70 članova. Brat starosta zgodnom je rieči pozdravio prisutne, veseleć se tolikom zanimanju svih članova u prošloj godini, koja je s tako liepim rezultatom svršila kao što izkazuje izvješće tajnika i blagajnika. Izvješće tajnika i blagajnika primljeni su sa zadovoljstvom na znanje istotako i izvješće o Sokolskom Domu.

Pročitana su i en bloc odobrena nova pravila, koja je sastavio brat starosta po osnovi što ju je izdao savez českog sokoistva. Na predlog dr. Laginje izabran bje odbor sedmorice (Jelušić, Križ, Mezulić Pavešić, Perko, dr. Wilfan, dr. Zuccon) koji će još jednom revidirati i konačno izpraviti pravila i odaslati namjestničtvu. Poslie njekojih upita, predloga i interpelacija prešlo se na izbor novoga odbora Izabran bje i u odborskoj sjednici konstituiran sliedeći odbor:

Starosta. brat Lacko Križ, podstarosta brat Ante Mezulić. tajnik brat Vladimir Suligoj, blagajnik brat Vladislav Karabaić, upravitelj brat August Žunić, brat dr. Josip Wilfan, brat Josip Stihović, brat Jakov Pavešić, brat Aleksandar Perko, i brat Ivan Kablar.

Ujedno je na istoj sjednici izabran za vodju brat Vladimir Suligoj.

Konsumno Društvo u Premanturi imati će svoju glavnu skupštinu u nedjelju dne 7. febrara na 2 sata po podne u kući gosp. Martina Mihovilovića, broj 82. Umoljava se. da budu prisutni svi članovi.

U nedjelju dne 7. o. mj. po podne obdržavati će svoju redovitu godišnju skupštinu Podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Medulinu.

Drskost sudb. pristava Laurenčič-a. O ovom blasiranomDon Juanu a kukavici u pogledu mržnje na hrvatski jezik, leaderu c. kr. činovnika u Puli kao občinskom zastupniku na municipiju čistog talijanskog karaktera grada Pule — bilo je već više puta govora u našem listu glede njegovog postupka i njegovih izraza radi hrvatskog jezika na sudu.

Iznašamo ovdje njegovo najnovije junačtvo, da mu donese kakav križić ili slično.

Ovih dana, taj naduti gospodičić, sudio je vrhu dvaju božba. saslavljenih u hrvatskom jeziku. Umnošću svojom „privelikom“ izpuknuo je i postao strankama prestale u talijanskom jeziku, ostaviv imena prebivališta pročih se stranaka netaknuta, kako su bila u tužbi, n. pr. N. N. u Dračevcu, iz Banjola, iz Pomera, on je u svojoj premudrosti (čitaj: injoranciji) napisao ovako: N. N. in Dračevcu, in Banjola, in Pomera. Još ovakov injorant ima kuraže da mrzi, prezire i svagdje goljegod može bilo u službi bilo van službe da se izrugava i spreda hrvatskom jeziku i narodu. Kako da to prosudimo, komu da se pritužimo? Iz iskuštva, žalibože, znademo nikomu, van Tebi hrvatski narode, da Ti strpljivi patniče austrijanstine, presadiš i znadeš kakovu batinu moraš, jadan, da ljubiš. — Nije dakle druge, nego i ovu na rahos!

A glede ovog junaka sjetimo se one, da je gori poturica od Turčina!

Pazinski kotar:

Talijanska noćna junačtva u Pazinu. — U noći od 23. na 24. pr. mj. zlikovačkom rukom bio je zamazan hrvatski napis na tabli prodaje dućana gospodina Eg. Kurelića i urara g. Jorga, te kamenom razbita kristalna staklena ploča na tabli ljekarne „K sv. Cirila i Metodu“. Šteta počinjena nadmašuje 50 K. Kao počinitelj toga junačtva bio je napšen i predan sudu neki Jarcolich zakupnik krčme brace Camus. Tim načinom htjela su nekoja gospoda valjda zasvjedočiti, da u njima još tinja staro divljačtvo. Na čast njim!

Koparski kotar:

Glavna godišnja skupština podružnice sv Cirila i Metoda u Sv. Martinu kraj Buzeta, obdržavat će se dne 7./II. te godine u 5 sati po podne sa običnim dnevnim redom.

Voloski kotar:

Vjenčanje. Dne 27. jenara vjenčala se je u ovdješnjoj crkvi ljubezna domaća gospodjica Nina Justi sa velecienjenim gospodinom, već udomaćenim trgovcem Gjurom Vavra. Roditelji, brat te rodjaci i rodjakinje nevjestice porazveselili su se tom prigodom s mladim parom; i mi se veselimo i najsrdačnije mu čestitamo.

Otvorenje Narodnog Doma u Voloskom bilo je dne 1. o. mj. O tome i o krasno uspjelom koncertu „glazbeno-dramatičnog društva sliedi dopis u budućem broju. jer nam je za ovaj broj prekasno stigao.

Postalia. Od njeko doba opaža se na Opatijskoj pošti da ima sve više činovnika koji nepoznadu jezika ovdašnjega domaćega pučanstva, te se nemogu s njim razumjeti. Žalostno da c. kr. ravnateljstvo nema obzira na jezik puka kod imenovanja svojih činovnika, kao da je puk za nje a ne oni za njega. Žalostno i protuzakonito i proti svakomu pravu. Bilo bi dobro da nas slavno ravnateljstvo čim prije takvih činovnika, nesposobnih za ovdješnju službu, oslobodi i za buduće poštedi, jer bi inače moglo doći do neugodnih izkaza sa strane pučanstva, koje nemože trpiti takvih nepodobština, i zahtieva da činovnici govore s njim njegovim jezikom. Ravnateljstvo se nemože izpričati da neima onih koji znadu ovdje potrebitih jezika, jer znamo za njeke muške i ženske, koji su se priglasili za službu kod pošta, al koje ravnateljstvo nije htjelo primiti.

O njekoj sablazni. javnoj. njekih tih nesposobnih činovnika nećemo danas govoriti, čekamo što će oblasti.

Opatija (Koncert u korist Družbe sv. Cirila i Metoda). To je bio užitak, taj koncerat. pravi umjetnički užitak. Priredilo ga je „Slavensko družtvo prijatelja glazbe“. poglavito braća Česi i sestre Čehinje. Na čelu toga podhvata bili su ljećnik dr. Gorski. Sudjelovali su kod koncerta sam kapelnik gosp. Frisek, na guslah, njegove dvie kćerke Zdenka i Franjica. kao pratilice na glasoviru. gospodin J. Halla kao pratioc na glasoviru. uz gosp. Slegnera četveroručno igrajuć na istom, gospodjica E. Dušek kao pjevačica, gosp. I. Gaja kao pjevač, i sam i ujedno sa g. Ryšlavy-em. isti g. Ruślavy na guslah. gospodjica Fiala i g. Kuhar ujedno sa spomenutimu Dušekovim i Gajom u četverospjevu. Izvadjali su same izabrane komade glasovitih skladatelja dra. A. Dvořáka. Smetane. Friula. Novotnoga. F. Chopina. Wieniawskoga. Dvojica gospodjica i dvojica gospode što su pjevali sbor iz Prodane nevjeste. dodali su na svrši „Liepa naša domovina.“ Svi komadi bili su umjetnički odigrani odnosno odpjevani. Obćinstvo bilo je cielo vrieme koncerta upravo uznešeno, te je svim baš umjetnikom najsrdačnije povladjivalo, a gosp. Friseka kao demonstrativno pozdravilo. Čim je culo prve glasove divne pjesme na hrvatsku domovinu, digla se je kao jedan na noge i urnebesno klicalo i pjevačicam — pjevačem (jedna Čehinja i jedna Hrvatica, jedan Čeh i jedan Hrvat) i hrvatskoj domovini. Nisam zaboravio, nego sam za svrhu ostavio jednu točku razporeda. Negdje u sredini koncerta prikazala se je na pozornici naša krasna Amelija Jurković. poznata i s pozornice u Opatiji kao dilettantkinja predstavljačica i deklamatorka. Obćinstvo ju je kao svoju premilu znanku svesrdno pozdravilo, čim se je prikazala i pratilo pak sve većim zanimanjem. Krasnoslovka je Vežićevu „Opomenu Zrinovice svomu sinu“, pjesmu žalibože njekake malo poznatu. Divota bilo je slušati i gledati, kako lieno tumači rieči pjesnikove što jih je postavio u usta čestite Hrvatice za njezinoga sina. I Česi i Poljaci. Čehinje i Poljakinje radostno su spominjale, da su svu tu hrvatsku pjesmu razumjeli.

I ako je koncerat, jako dobro posjećen od Čeha, Poljaka, Slovenaca, i domaćih, Hrvata, iz Opatije i Voloskoga, bio pravi umjetnički užitak, to je svrha u koju je priredjen povećala njegovu vriednost. Priredjen je u korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda za istru.“ Slovenska braća, znajuć kako nam je glede škola, sjetila su se naše siromašnje. Bila njim od srca hvala, a od Boga plata!

Iz Kastva (Crkvene stvari.). Kako je poznato, dekanska čast prešla je privremeno iz Kastva na Volosko. Ljudi se još nikako nemogu sprijateljiti s tom činjenicom, ako i privremeno, i zamjeruju za to i Petru i Pavlu, a osobito jednoj osobi. Nego nije to jedino zlo, na koje se tuže. Nemogu pojmiti, zašto se mjesto župnika nepopuni već toliko vremena. Samoga župeupravitelja imadu radi, pače rado bi da bude stalan župnik, rado bi dakle župnika, a mjesto se nit nerazpisuje. Za Božić bio je premješten iz Kastva kapelan Gortan, i odtada su u Kastvu u službi samo župe-upravitelj i jedan kapelan, dakle dvojica dušobrižnika, mjesto četvorice, najme mjesto župnika i trojice kapelana. Što će ta dvojica za ovolik narod, jako raztrešen?! Jedan ima dosta posla u uredu, drugi kao vjeroučitelj u školah. A gdje su krsti, gdje ženitbe, gdje bolnici, gdje mrtvi, gdje poduke izvan škola, priprave na izpovjed, pričest, korizmu: gdje služba Božja, gdje priprava na propovjedi? I gdje vrieme dotičnikom, da se dalje izobrazuju u svojem zvanju, da se možda na župničke izpite pripravljaju? I koliko su obojica dobri i radlini, oni nemogu na sve, nješto moradu zanemariti. Govori se, da se zateže sa popunjenjem župe radi toga, što se od župe hoće odieliti kapelanije Rukavac i Sv. Matej, i stvoriti iz njih posebna župa. Ako se to smatra potrebitim, i ako nejma tu nikakvih skrivenih svrha, nek se to učini, i nek se dade svakamo po jednoga kapelana, jer jedan svećenik može težko obavljati sve poslove za preko 5000 duša. Al nek se dade na djelo, pak stvar obavi. Župna crkva sv. Jelene nesmje ostati tako dugo obudovjela. Nužda je medjutim, da se bezodvlačno namjesti u Kastvu trećega svećenika, ako se neće da se zanemari razne crkvene poslove, i fizično upropasti dvojicu gospode dušobrižnika.

Iz sjednice občinskoga zastupstva u Kastvu. Evo da spomenem samo njeke stvari priobćene i razpravljene u sjednici občinskoga zastupstva u Kastvu obdržavanoj dne 26. jenara t. g.

Zemaljski odbor je potvrdio proračun onako kako ga je svojedobno u razhodu i prihodu predložilo zastupstvo — znak da je dobro i pošteno sastavljen, kad mu ni protivnici nemogu ništa prigovoriti.

Prošlih dana pregledalo se je blagajnu, i našlo posve u redu. Tom prilikom se je obnašlo, da je občina u prošloj godini izplatila starih dugova ništa manje od 16000 K. i to dugova koji su svojedobno bili sklopljeni za školu u Zametu, za kapelaniju u Sv. Križu i za kupnju jedne kuće u Kastvu. Zaduživa se je pak na novo za 7000 K i to za povećanje groblja u Rukavcu, naloženo po c. kr. oblastih.

Občina je dobila njeku parnicu proti Josipu Marotou iz Spinčićeve, o kojoj je on toliko klepetao da će ju dobiti. Za odnosni dug bila mu je občina zaplienila vino. Kad mu se je to vino prodalo, on je platio dug, u koliko iznesio. 67 K moralo se je brisati jer su nemjerivi — kod toga mudraca koj bi htjeo svakomu pameti dati. Tako je občina dobila i parnicu proti njekomu Šepiću i njegovoj ženi. Muž jadan nije ni znao da se žena pravda, i to pomoćju Krstića. Izgubili su pravdu i nagrobli si 200 K troška. I sad bi još htjeli da njim občina pomogne nositi te troškove. Gdje vam je pamet ljudi?!

Zemaljski odbor je javio, da netreba njegove potvrde odluka zastupstva, kojom je dala potrošarinu za g. 1904. potrošarinskomu družtvu u Kastvu za 1600 K godišnjih, da je dakle občina vlastna to sama učiniti, i da je dobro učinila. Istom prigodom pisao je zemaljski odbor, da pritužba potrošarinskoga družtva (Krstića Pepića) glede potrošarine za godinu 1903. nije još riešena; al da se stvar može smatrati riešenom, i to povoljno za občinu. Kako je upravno sudište riešilo pritužbu istoga družtva (istih onih gori) proti zemalj koj potrošarini, tako će i stalno onu proti občinskoj. Uzalud one stotine i stotine tisuća kruna koje je družtvo potrošilo na razne advokate i nadripisare, te na puteve u Beč.

Prošlih šest godina dobivala je občina po 3000 K godimice za lov. Sad još nedobiva ništa ili skoro ništa. Izteklo je šest godina. C. kr. kotarska oblast odredila je da se ima lov sav odati skupa za imovnu občinu i pridružne. Občina Klana je proti tomu učinila utok, koj njoj bijaše odbijen. Učinila je dalnji utok na ministarstvo. Taj još nije riešen, pak trpi i Klana i ostala mjestna občina. Sa lovom gospodari c. kr. kotarsko glavarstvo, a u ime njegovo namjestnički tajnik barun Schmidt. Proti tomu gospodarenju mnogi se tuže. Občinsko zastupstvo odlučilo je, kako da čim prije takovo stanje prestane.

Za most u Trnovici preko Rečine odredilo je c. kr. ministarstvo nutarnjih poslova jednu trećinu troška, al ne više od 3750 K. Občinsko zastupstvo odlučilo je moliti podporu kod zemaljskoga odbora, i učiniti sve potrebite korake, da se taj toli nuždni most, sporazumno sa kraljevskom hrvatskom vladom čim prije sagradi.

Onomadne pregledao je viši gradjevni savjetnik Oharst mjesto za šternu u Globićih, Zaržićih, i Škalnici. Donesao je veselu viest, da je c. kr. ministarstvo poljodjelstva odlučilo podpore za te šterne 9500 kruna.

Lošinjski kotar:

Osobna viest. Prijatelj iz Lošinja nam javlja da već dulje vremena poboljeva tamošnji školski nadzornik g. Pavao Skopinić na želudcu te mu nebijaše moguće odgovoriti na razna pisma i zahvaliti se pojedince na mnogobrojne čestitke, koje je primio za Božić i o novoj godini. (Želimo gosp. nadzorniku, da bi čim prije posve ozdravio pa da se uzmogne opet posvetiti svomu težkomu zvanju.)

Dvie rieči „Jadranu.“ Primismo iz Lošinja:

Pred malo sam dana pod naslovom „izlievi talijanske kulture i plemenitosti“, iznio kroz „Našu Slogu“ nekoje nepodobštine, što ih čine proti hrvat. narodu i jeziku ovdjašnji tobožnji Talijani, a u istinu odrodjeni Hrvati, uzgojeni u talijanskom jeziku i kulturi. Ujedno sam orisao kratkim crtama barbarštine, što se u obće počinjaju u ovim mjestima sa strane ovdjašnjih renegata na Hrvatima, a to sve u ime talj. jezika i kulture; izlaknuo sam kako su ova, njekada čisto hrvatska mjesta, nemoralnom talijanskom agitacijom pretvorila se u kule talijanstva, pa sam zaključio ovako: „ob ovom neka razmišljaju oni Hrvati, koji misle, da za to, što se mi nemožemo oduševiti za talijanski jezik i kulturu — potrebno je, da nas na to potaknu njeki tobožnji „politički spekulanti“ („N. S.“ pogrešno je štampala „mudraci“).

Ovo, i ništa drugo u svem onom članku, odnosilo se je na „Jadran„, — jer on je gornji izraz upotrebio, pa se radi toga srdi na mene u broju od 9. siečnja. Istina, na početku članka citirao sam i ja još njeke izreke, koje mora svaki Hrvat odsuditi (n. pr. „u njekanju Talijana [tko ih nieče?] .... sliedimo nemoralni princip germanske i ugarske agresivnosti .... Dok odričemo Talijanima njihovu narodnost (tko i kada?) za to, jer su na hrvatskom zemljištu .. .... Dosta te megalomanije“. ali ove sam izreke izvadio iz riečkog „Novog lista“ od 15./XII. 1903, — one se dakle ne odnose na „Jadran“, a nije moja krivnja, što je uredničtvo (ili slagari?) propustilo spomenuti — jer ja sam to u rukopisu učinio —, da se te izreke nalaze u „Novom listu.“ — Dakle sve ono, što je „Jadran“ zaključivao na temelju ovih rieči u mojem dopisu, proti sebi, odpada, jer ono se njega ne tiče.

Ipak sam dužan odgovoriti na njekoja razlaganja u „Jadranu“ gledom na moj dopis. Urednik „Jadrana“ spotiče nam, kao da mi kvarimo, što d r u g i (to je već običan izraz dra. Tresića, kad pobija one, koje neće da onako misle i rade kao on, samo što još obično doda: što drugi u m n o j i) za nas rade. Neka nam oprosti g. dr. Tresić, ali mi ne držimo njegovu politiku nepogrešivom, — pa se i sjećamo, da je baš on jednom i za naše „Srbe“ i „Talijane“ drugu taktiku preporučivao: dakle tko bi znao, kad je „umnije“ mislio i radio?! Naše je skromno mnienje, da se mi od te talijansko-hrvatske sloge, nemamo Bog zna čemu nadati, premda za to nezamjeramo dru. Tresiću, što on ima protivno mnienje od nas; svaki svojom glavom misli. — Hrvati u obće još nisu bili vuci — jer to ni neznaju biti — oni su se od uviek poput mirnih jaganjca dali stržći od svojih dušmana — uz kadkada skromni, ali ne obćeniti, protest —, pa sam duboko uvjeren, da baš pomanjkanje borbe i rada s naše strane, a prevelika čežnja za s l o g o m, mirom i komodite tom, — uzrok je mnogom našem gubitku.

Nadalje veli dr. Trešić u „Jadranu“: „. . . . . Žalostna je svjedočba po sve Lošinjane i mnoge druge Istrane.“ što najfanatičniji Talijomani nose hrvatska imena. Previše izroda, g. dopisniče, previše! A to ne služi na čast ni umnim sposobnostima, ni poštenju, ni savjesti onih ljudi i občina u kojima se to dogadja. „Znak je to, da je u samom zraku nemoral, prodanluk, kukavičluk i izdajstvo“. I još ovako slično nastavlja „Jadran“, pa završuje: „S toga, ako i tko ima što da prigovori. Lošinjani bi morali čedno šutiti“.

Kad bi i usvojio ova razlaganja dra. Tresića, ipak ni onda ne bi bio dužan, da „čedno šutim“. — jer pisac onog članka nije Lošinjanin, već je tu samo od njekoliko vremena, — dakle nije krivac tim odnošajem. — Ali po mojem mnienju ovo razlaganje „Jadranovo“ u nikojem slučaju nije izpravno. — Baš radi toga, što su u Lošinju, malom i velom, tako žalostni odnošaji, što ima toliko izroda, izdajica itd., i što upravo ovakvi ljudi kroje sudbinu tim mjestima, — ne bi se smjelo ustati proti onim riedkim znamenjnim Lošinjanima, koji bi ustali odvažno da udare na te renegate, a za hrvatske pravice, nebi im se smjelo zamjeriti ako bi možda u žestini, kadgod i pogrešili, jer znamo koliko vriede u ovakvim mjestima takovi domaći ljudi, pače moralo bi ih se poticati, a ne odmah, kad se izjave nješto radikalnije doviknuti im: „Vi morate čedno šutiti“! Ne bi se ponavljam, smjelo ušdkavati one riedke junake u tim leglima hrvatskih odpadnika, koji bi ustali odlučno proti slogi sa ovakvim življima, — te im ne bi imali pravo zamjerati, kad oni — gledajući dannomice na svoje oči posljedice naše ljubavi i oduševljenja za talj. jezik i kulturu — nemogu i neće u ovakvim prilikama da odobravaju onim Hrvatima, koji pjevaju himne talijanskom jeziku i kulturi, i propovjedaju nuždu jednog i drugog.

Jest: živa je istina; ako su ovi kraljevi postali za hrvatstvo ono što jesu, tomu je u prvom redu kriva ljubav naša i nagnuće za talj. jezik i kulturu. Zna se kako su naši ljudi željni naučiti i govoriti tudjim jezicima; nijedan narod ne zanemari — kad nauči strani — tako brzo svoj jezik kao Hrvat. Znamo, da su u ovim mjestima čisto-talijanske škole, u kojima se predaje po njekoliko sati u tjedan i njemački, ali hrvatski ni jedan sat, pa niti u Lošinju velom, gdje pučanstvu niti nije toliko omražen hrvatski jezik kao u malom. Zašto? Jer imade njekoliko domaće izrodjene inteligencije, koja drži uvjek budnu u narodu sviest potrebe talij. jezika i kulture, a opet podjaruje omalovaženje i prezir spram hrv. jezika, — i tako je u narodu ovomu, sad već to toliko uvriježeno, da će trebati mnogo vremena i truda, dok ga se rieši tih predsuda. Jer kako rekoh, uslied ovoga, narod ovdje makar u većini i ne bio proti hrvatskom jeziku, — ipak mu nemožeš utući u glavu, da su mu potrebite hrv. pučke škole, a o ukinuću škola sa nastavnim talij. jezikom, nema za sada ni govora. I tako nije čudo, što su u ovim mjestima prilike ovako žalostne. Od talij. pučkih škola mladež ovdjašnja polazi na talij. gimnazije, onda na universe, a tu znamo što i koliko čuju o hrvat. narodu i jeziku, — pa se onda nije čuditi, što imamo toliko renegata i janjičara. Ovdje domaće inteligencije, hrvatski odgojene, nemamo, — a u hrvatsku nadošlu nema se (ili malo) pouzdanja. — Pravo je dakle čudo, kad se nadje u ovakvim prilikama ipak nekoliko domaćih ljudi, kojima talij. jezik i odgoj nije oteo hrvatsko srdce i ponos. — Koji sve ovo na svoje oči gleda i ob ovom razmišlja, naravska je stvar, da ne može dieliti mnienja onih Hrvata, koji propoviedaju u ovakvim prilikama, potrebu talij. jezika i kulture, — jer vide kamo nas je to dovelo, a Hrvatima, žalibože, nije i onako mnogo treba, da im se preporuča tudje jezike, jer oni se i bez toga i odviše često i rado služe sa stranim jezicima. — Za to ponavljam: nije nuždno, da nas na ovakvo shvaćanje potiču njeki tobožnji „politički spekulanti“. — Ovoliko na odgovor „Jadranu“.

Dopisnik iz Velog Lošinja.

Trst.

Izvanredna skupština „Slavjanske Čitaonice“ u Trstu. Odbor „Slav. Čitaonice“ u Trstu, pozivlje svoje članove za dne 5. febrara 1904. u 8½ sati na večer u vlastite prostorije na izvanrednu glavnu skupštinu, na kojoj će se razpravljati samo o jednoj točki dnevnoga reda t. j. o promjeni družtvenih pravila u svrhu združenja sa „Dalmatinskim Skupom“. Bilo sretno!

„Dalmatinski skup“ u Trstu. Odbor „Dal Skupa“ u Trstu pozivlje svoje članove na izvanrednu skupštinu što će biti dne 7. febrara 1904. u šest sati večer u društvenim prostorijama sa sliedećim dnevnim redom: Predlog o združenju sa „Slovanskom Čitalnicom“.

Razne primorske viesti.

Švedska kraljica u Opatiji. Iz Stokolma javljaju, da je švedska kraljica odputovala dne 3. febrara za Opatiju.

Porinuće novog parobroda „Barun Call“. U loydovom arsenalu u Trstu porinuti će dne 20. febrara 1904. novi parobrod, koj nosi ime austrijskog ministra trgovine „Barun Call“. Novi parobrod je bliznjac parobroda „Africa“ te će putovati izmedju naših obala i Afrike.

K porinuću parobroda doći će u Trst ministar barun Call.

Premještenje. Gradjevni pristav mjernik g. Lavrenčić premješten je od c. kr. ravnateljstva pošte i brzojava u Trstu u Pazin.

Novi c. k. bilježnik u Labinu. U listovih čitamo, da je bio imenovan c. k. bilježnikom (notarom) u Labinu gospodin Rudolf Pilat.

Imenovanje u financijalnoj struci. Predsjedničtvo financijalnog ravnateljstva u Trstu imenovalo je medju ostalimi perovodnog vježbenika g. Matka Kišića, našega zemljaka, financijalnim perovodjom ili koncepistom. Čestitamo.

Otvorena mjesta. Na c. k. kotarskom sudu u Sežani otvoreno je mjesto sudbenog pristava. Molba za to mjesto valja predložiti predsjedničtvu c. k. zemaljskoga suda u Trstu do dne 10. febrara o. g.

Na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj školi u Dubašnici (na otoku Krku) sa hrvatskim naukovnim jezikom otvoreno je mjesto ravnajućeg učitelja. Molbe valja predložiti propisanim putem c. k. kotarskomu školskomu vieću u Lošinju do dne 29. februara 1904.

Imenovanje. Svršeni tehničar gosp. Fran. Fogar bio je imenovan privremenim gradjevnim pristavom u državnoj gradjevnoj službi u Primorju.

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Pop Andrija Bon, Beli-Cres 4 K sakupljenih na piru Dinka Bandera i Antice Vidinić. Pop Toma Kraljić 50 hel. sakupljenih na piru g. Andrije Kraljića i Gene Cecilije Zako u selu Brzac.

Vjekoslav Višković, Sv. Maria od zdravlja, Barban 8 K. A. Stefanić, učitelj, Vabriga-Tar 17·30 K. Ivan Pujman, c. kr. umir. šumar, Vodnjan 2 K. Jakov Puhalj, Pula 1 K.

Ukupno danas . . . . . K	32·80
U broju: 2. ove god. izkazano „	829·10
Sveukupno . . K	861.90

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Gjivić Stjepo, Dubrovnik 11 K. Ivan Pujman, c. k. umir. šumar, Vodnjan 2 K.

Ukupno . . . K	13·—
Na račun ove god. izkazanih . . „	761.84
Sveukupno K	774·84

Za Bratovščinu hrv. ljudi u Istri priposlaše našoj upravi:

Ivan Pujman, c. kr. umir. šumar, Vodnjan 3 K.

Ukupno danas . . . . . K	3·—
Na račun ove g. izkazanih . . „	20·—
Sveukupno K	23·—

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Uprava lista „Hrvatska Kruna“ u Zadru naputnicom od 1. t. mj. poslala na dra. M. Laginju, a ovaj Družbi K 43·70.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča imaju ono mošćenički šarenjaki i poprdili za „baticu“ Kafulu al Kapulu?

Jur. Za pravo ti reć more bit jeno i drugo, al kako bi bil jedan put rekal Lovranski Kukuma: „to je vseen hudič!“

Fr. Ter ča j' znal Kranjski?

Jur. To mu j' bil materin zajik, dokle ga ni prodal poprdilom za zdelu leći.

Fr. Presela mu!

Jur. Mala škoda!

* * *

Jur. Kaj da su u Ždrenju kupili ferale?

Fr. Ja, za kaj da te stavit cnega pred farožon, a dregega zad faroža, da bude pop moga videt, ki mu hita kamenje u keću.

Jur. A gorè ti ferali?

Fr. Dragi ti, kaj neznaš, da in manjka petrolija, kako u Dreguću!

Jur. Ta valja beći!

Basne i priče.

VII.

Kupina i ovca.

„Amo ovčica mila, amo se skloni,
„Gle! gradonosni holuj nebom se goni,
„Munje sievaju iz daleka,
„Čuj! već gromova tutnji jeka. —

„Sada kamo ćeš? Svoje čuvaj si runo —
„Liepo je, bielo je, novca vriedi li puno,
„Nemoj na polju sada státi,
„Nemoj da li ga pljusak strati.

„Krov moj listnati, eno, rado te prima,
„Tu na okolu njemu jednaka šuma;
Nego blizu je holuj ljuti
„Udji iti ćeš — poginuti. —

Tako sboraše ovci kupina mlada,
Ovca pozivu milom odzva se rada —
U grm skloni se u nutrinu
Dok olùjina ne uminu.

Holuj presta i ovca on čas se trže
Ispod svrži izići htijuć što brže
Al se vremena htjelo puno
Dok joj pustiše svrži runo.

Kada s naporom teškim ovca izadje
Ispod kupine — ljuta žalost ju snadje
Videć kako ju pozva milom
A joj pograbi runo silom. — —

* * *

Mnogi bližnjemu hoće rane da blaže
Al pri tome tek svoje koristi traže. —
To su lakomi odirači
Biedna naroda zatirači. —

Nadan Zorin.

Razne viesti.

† **Dr. Josip Derenčin.** Iz Križevca nam pišu, da je tamo preminuo dne 23. o. mj. kr. kot. liečnik g. dr. Derenčin, rodom iz Rieke. Pokojnik je bio vrlo čestit hrvatski rodoljub, velik prijatelj našega naroda u Istri te stari predplatnik našega lista. Viečni pokoj plemenitoj mu duši!

Profesor Pavia u Dalmaciji. Poznati prijatelj Hrvata, profesor Pavia, koji se je prošle godine u Italiji zauzeo vrlo živo za Hrvate te napisao više članaka i knjiga u prilog Hrvata, nalazi se sada u Dalmaciji, da tamo bolje prouči naše odnošaje. Prof. Pavia bio je u Zadru od tamošnjih Hrvata prijazno dočekan i valjano pogošćen. Iz Zadra pošao je u Spljet, pak će valjda obući i druge gradove Dalmacije.

Predavanje o Istri. U listu „Il Besicó“ što no izlàzi u Vicenci, čitamo, da je držao predavanje neki abate Silvestri pred mnogobrojnim občinstvom o slikovitosti Istre. U dvorani da bijaše tamno: na dnu iste prikazivali se na velikom zastoru u sjajnom svietlu gradovi uz obalu, špilje, palače itd. a sve to tumačio je predavatelj riečju umjetnika i rodoljuba.

Velikim odobravanjem pozdravi občinstvo njegove navode o ljubavi Istrana do talijanskoga jezika i do Italije. Na koncu prikaza občinstvu alegoričku sliku Istre t. j. „vrlo žalostnu ženu, zamišljenu zbog svoga uskrsnuća“.

Tužne li Istre, koja čeka svoje uskrsnuće od . . . Italije!!

Odbor „Vinarske udružbe“ za Dalmaciju proti vinskoj klauzuli. Odbor Vinarske zadruge“ za Dalmaciju izdao je na narod proglas, u kojem prikazuje vinogradarom posestrime Dalmacije grdne posliedice, što ih nanaša nesretna vinska klauzula onoj vinorodnoj pokrajini.

U tom proglasu stoji medju ostalim kako su se svi pravi prijatelji domaćeg proizvoda nadali, da se neće obnoviti rečenu klauzulu, koja je prestala dne 31. decembra 1903. ujedno sa trgovačkim ugovorom, sklopljenim prije 12 godina sa Italijom.

Mjesto toga što se je dogodilo?

Zadnjih dana mjeseca decembra 1903. prodali su talijanski trgovci u našem carstvu 600.000 stolitara svoga vina, dočim su već tada bila sva skladišta puna talijanskoga vina na Rieci, i u Trstu. Iz ovog posliednjeg grada odpremljeno je zadnji dan prošle godine u razne gradove monarhije 140 vaguna talijanskog vina. Na Rieci i u Trstu su tako puna skladišta talijanskim vinom, da ga neimaju više kamo spremati pa ga spravljaju u bližnjih selih. Prvih 7 dana ovoga mjeseca stiglo je na Rieku 7 parobroda krcatih talijanskim vinom. Talijanska vlada uzajmila je svojim vinogradarom više brodova za izvoz vina u Austro-Ugarsku. Kod nas je sve tako poplavljeno talijanskim vinom, da će barem kroz dvie godine priečiti povoljnu prodaju našeg domaćeg vina.

Tečajem ove godine ima se sklopiti sa Italijom trgovački ugovor pa se već sada čuje, da će naša vlada dopustiti uvoz talijanskoga vina u našu monarhiju uz nešto višu carinu.

Do sada je plaćalo talijansko vino kod nas carinu od for. 3.20 pa kad bi se ta svota u novom ugovoru i podvostručila, još će Talijani dragovoljno uvažati u Austro-Ugarsku svoja vina.

Radi toga moraju vinogradari Austro-Ugarske zahtjevati, da se udari staru carinu od 20 for. na uvoz talijanskoga vina, da tako nebudu mogli Talijani i nadalje poplavljati naša tržišta svojim vinom i tim uništiti naše domaće vinogradarstvo.

Radi toga pozivlje „Vinarska udružba“ za Dalmaciju sve vinogradare, da se sastanu u svakom mjestu na pučkih skupštinah, pak neka stvore zaključak proti svakoj obnovi vinske klauzule u trgovačkom ugovoru sa Italijom; da se pošalje pred kralja u Beč odaslanike, koji će moliti, da se neobnovi klauzulu. Proglas zaključuje: „Mi u ovoj državi neimamo više nikoga, u koga se možemo pouzdati, nego samo u našega premilostivoga kralja, koji je otac svojih naroda, te se njemu utecimo i prikažimo mu naše žalbe. Austrij-ki ministri nisu pustili naše odaslanike preklani pred kralja radi klauzule. Ti isti ministri zapriečili su ulaz prošle godine našim zastupnicima pred Njegovo Veličanstvo radi dogodjaja u Hrvatskoj i Slavoniji. Ipak mi opet pokušajmo, da vidimo, hoće li i po treći put austrijski ministri zatvoriti kraljeva vrata viernim sinovima njegove-kraljevine Dalmacije.“

Ovaj proglas preporučamo i našim gospodarskim zadrugam ne bi li se i one pridružile u akciji dalmatinskoj braći.

Na počast načelniku Hribaru. Prošloga mjeseca priredila je u zlatnomu Pragu tamošnja podružnica „Slovenskoga planinskoga družtva“ u krasnoj dvorani Zofinskoga otoka svečanu večer, kojoj su prisustvovali osim svečara, velezaslužnoga načelnika biele Ljubljane g. Hribara, politički, znanstveni i umjetnički prvaci glavnoga grada kraljevine Češke. Za čitave večeri bio je g. Hribar slavljen za njegove zasluge za česko-slovensko pobratinstvo i iskreno prijateljstvo.

Za popunjenje „Jugoslavenske akademije“ u Zagrebu. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu vršila je do sada svoju zadaću samo na znanstvenom polju, dočim je drugi dio njezinog naslova: „umjetnosti“ ostao do sada nezastupan ili neobradjen.

Radi toga su članovi akademije u svojoj glavnoj skupštini dne 10. decembra 1903. jednoglasno zaključili, da se iz njezine zaklade ima izlučiti svota od 10.000 kruna i time položiti temelj za osnutak IV. (umjetničkog) razreda koji prema čl. 3. akademijskih pravila ima biti njezinim sastavnim dielom. Kamati ove glavnice i svi prinosi u tu svrhu imadu se svake godine prilagati glavnici sve dotle, dok njezin godišnji prihod ne dosegne iznos od 4000 K. Čim to bude, stvorit će akademija zaključke, kako da u život stupi umjetnički razred.

Povodom ovog zaključka sastalo se je odmah u akademiji više umjetnika, prijatelja umjetnosti i gradjana na dogovor, kako bi se pokrenula akcija za što skoriji osnutak umjetničkog razreda u akademiji. Pošto se je pitanje svestrano pretreslo, zaključeno je, da se izabere posebni odbor, koji će povesti privatnu akciju u prilog ove nakane. U taj su odbor izabrana gospoda: dr. Milan Amruš, Ljuba Babić-Gjalski, dr. Stjepan Boroša, dr. Josip Brunšmid, Klement Crnčić, Gjuro Deželić, Robert Franges, Milan Grlović, Leo Hönigsberg, Oton Iveković, Stjepan Korenić, Franjo X. Kuhač, dr. Franjo Marković, dr. Šime Mazzura, Karlo pl. Mihalovich, dr. Stjepan pl. Miletić, Martin Pilar, dr. Srećko Suk, Ivan vitez Trnski, Rodolfo Valdec i Ivan pl. Zajc.

Ovaj se je odbor konstituirao, izabravši predsjednikom presv. g. Karla Mihalovicha, podpredsjednikom g. dr. Stjepana pl. Miletića, a tajnikom g. Milana Grlovića.

Svrha je odboru, da u narodu izazove interes za osnutak umjetničkog razreda u akademiji, i da pomogne u svim krugovima materialno unaprieditи oživotvorenje ove ideje.

27-godišnja žena šest puta vjenčana. U švicarskom gradu Ženevi vjenčala se je nedavno 27-godišnja žena šesti put. Ta riedka žena rodila se je u Milanu i prvi put se vjenčala za nekog Franceza u Parizu. Muž njoj brzo umre i ona se godinu dana kasnije udala za nekog Engleza, koji je obitavao u Bristolu. Taj je opet nastradao prigodom neke željezničke nesreće. Kratko vrieme iza toga vjenčala se za jednog njegovog prijatelja, Amerikanca. S njim podje u New-York. Tu proživi s mužem tri godine, a tad on umre, vrati se u Evropu po treći put kao udovica. Na tom povratku upoznala se s nekim Rusom i doskora se vjenčaše u Lille-u. Nu jedva prispješe u njegovo obitavalište Odesu, kad on oboli od tifusa i umre. Ona se povrati u Milan, gdje se opet udala za svog negdašnjeg druga iz mladih danah. Nu za pò godine umro i ovaj. Prošle dvie godine, a nju zaprosio neki Niemac i ona pošla za nj. Ta gdja govori pet evropskih jezikah, što ih je naučila uz razne svoje muževe. Djece nema.

Jedna od najsjajnijih stečevina sigurno je sladna kava, koja je po načinu Kathreinove priredbe prokrčila sebi do danas put već u čitav naobraženi svieti i naročito gotovo svaku obitelj. Jer kao obiteljska kava pruža mješovina zrnate kave sa Kathreiner-Kneippovom sladnom kavom takove neprocienjive prednosti glede ugodna okusa, kao što i za zdravlje i gledom na prištednju, da ni jedna brižna gospodarica nebi ju smjela smetnuti s uma. Fini miris zrnate kave, što ga posjeduje Kathreiner-Kneippova sladna kava uslied osobite priprave, povisuje obljubljeni ugodni ukus zrnate kave kao pridodatak, što se ne postizava ni jednim drugim surogatom ili pridodatkom. S druge strane može se uslied te vlastitosti uživati Kathreiner-Kneipova sladna kava i bez pridodatka zrnate kave izvrstna je okusa, te se kao krv umnažajuće i hranivo sredstvo preporuča liečnički osobito ženama i djeci. Ako je Kathreiner-Kneipova sladna kava odmah pri prvom pojavu označena kao kava budućnosti, to se je ova smjela rieč do danas dielomice već izpunila, te će se po dosadanjem izkustvu uviek više obistinjivati. Važno je ipak, da se vazda upotrebljuje samo prava Kathreinerova sladna kava, radi česa je nuždno, da se kod kupovanja izričito nagiasi ime „Kathreiner“ i da se uzimlju samo originalni zamotci sa zaštitnom markom župnika Kneippa. Svatko neka se stoga čuva brižno i pomno svakakvih patvorina i neka se ne kupuje, što se bez omota na vagu prodaje.

Gospodarska Sveza za Istru,

registrana zadruga na ograničeno jamčenje u Puli.

I.

Pristupiše nadalje u Gospod. Svezu:

41. Bersečko Društvo za štednju i zajmove, registrana zadruga na ograničeno jamčenje.
42. Gosp. Trgovačko Društvo u Dobrinju.

II.

Uplatiše nadalje pristupninu i jedan zadružni dio u Gospodarsku Svezu: Bersečko Društvo za štednju i zajmove, registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca srpnja 1903.

— G. dr. I. Banjavčić odvjetnik u Karlovcu sabranih na proštenju u Dubovcu . K 51·—
— Osmi razred kr. vel. gimnazije na Sušaku kao član utemeljitelj . . . „ 214·27
— Dionička tiskara — „Obzor" — Zagreb, prinose stigle u travnju . . „ 347 26
— Dr. B. Vinković odvjetnik, Karlovac darovanih od g. Nik. Simecki-a posjednika i gradskog zastupnika umjesto vienca na odar pok. gdje. Kat. Hafner . . 10·—
— G. vlastelin Kutjevački Milan Turković daruje prigodom promocije na čast dra. prava njegovog nećaka dra Vlad. Turkovića . . „ 50·—
— Uprava „Narodnih Novina" prinose do uključivo 9./VII. 1904. . . . . „ 214·32
— G. Stjepan Gamulin-Jelša družbin dohodak od cig. papira . . . . 389·67
— Podružnica u Brgudcu (Lanišće) . . . . . „ 27·30
— Uprava lista „Edinost", Trst podanih od gosp. Karla Šiškovića . . . . . „ 9·90
— Prva jugoslavenska tovarna za kavine surogate, Ljubljana . . . . . „ 100·—
— G. Kazimir Jelušić, načelnik Kastav primljenih iz Majestic, Colo u Americi . . „ 33.—
(Sedam dolara sakupljenih medju domorodci Kastavšćine kod supruga Mata i Jelisave Trinajstić Jankotov iz sv. Mateja, kod botrinjah prigodom krstitke njihove kćeri Dragice u Majestic-Colo.
— Dionička tiskara „Obzor" prinosa na nj stiglih u mjesecu svibnju . . . „ 381·42
— Podružnica Kaštelir . . 155·94
— Bernard Fühirt, tvornicar žigica za prvo polugodište 1903 . . . . . „ 3719.28
— Odbor podružnice Kaštelir što članarine što darova . „ 155·94

Za mjesec kolovoz:

— G. Mate Polonio koralni vikar, Krk sabranih . . „ 33·85
— G. Franko Katarinić, Nerezine . . . . . „ 43·20
— G. Fran Flego, Počekaj sabranih prigodom privatnog sastanka povjerenika pol. društva za pol. kotar Buzet dne 16./VII. 1903. . „ 27·50
— G. M. Cucančić, Pazin darovanih po Bernobić Ivanu od Marka iz Višnjana . „ 2·—
— Hrv. štedionica, zajm. zadruga u Sisku . . . „ 50·—
— Dionička tiskara „Obzor", Zagreb stiglih prinosa u lipnju . . . . „ 309·10
— Milan Budicki, Zagreb . „ 400·—
— Administracija „Hrvatskog Prava" na nju stiglih prinosa . . . . . „ 1000·—
— Uredničtvo „Nar. Obrane", „ 668·26
— Dr. Božo Vinković, odvjetnik, Karlovac sabranih . „ 15.—
— G. Josip Pangerc, župan Dolina, od proslave carevog rodjendana . . . . „ 9·60
— Uprava „Hrvat. Naroda", Zagreb sabranih . . . „ 4·38
— Iv. Medvedić učitelj, Klana prigodom ženidbe g. Ivana Baručića s gdjicom Marijom Starčić . . . . „ 5·08
— Dionička tiskara „Obzor", stiglih prinosa u srpnju . 887·17
— G. A. Mrakovčić stud. jur. prihod od zabave na Puntu 16./VIII. . . . . K 60·—
— Uprava „Narodnih Novina", Zagreb, prinose od 10./VII. do uključivo 29./VIII. 1904. „ 76·74
— R. Katalinić Jeretov, Zadar sabranih . . . . . „ 1110·23

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje odbor.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca prosinca sliedeći prinosi:

A) Utemeljitelji: Vanik Josip, župnik, Krbune . . K 20·—
B) Redoviti: Milohnić Iv., umir. prof., Milohnić Antonija, Turato pop Niko. Sablić Fr., kapelan. Cres; Dominik Hervik, c. k. šk. nadz.; Franković Fran, profesor; Glavina Blaž, kurat; Kregan Rudolf, namj. oficial; Kristofić Matko, učitelj; dr. Valentin Košar, prof.; Pančur Fran, prof.; Šubić Albert, prof., Kopar; Lončarić dr. Josip, nadb. tajnik; Starec Antun, prebendar; Premuš dr. Dominik, nadb. tajnik; Andrasy pl. Ljudevit, sveuč. prof., Zagreb; svi po 5 K „ 75·—
Jakšić dr. Nikodem, banski savjetnik; Steiner dr. M., odvjetnik; Tomašić dr. Nikola, hrv. ministar; Maurović dr. M, sveuč. prof.; Marjanović dr. Luka, odjelni predstojnik; Šipuš pl. Nikola, veletr. u Sisku; Mažuranić Vladimir, predsjed. banskog stola; Švinderman Blaž, opat i kanonik; Pliverić Iv. kanonik; Pliverić dr. Josip, sveuč. profesor, Zagreb, svi po 10 K . . . . . „ 100·—
C) Podupirateljí: Contin udova Apolonija; Franković Mimica; Koštial Ivan; Orel Fran; Orel Marija; Přibil Karlo; Kristofić Sigismund; Kristofić Vilim; Kristofić Olga; Kristofić Nada; Kristofić Pavla, Kopar, svi po 1 krunu . . . . . „ 11·—
D) Darovatelji: Matejčić Fran, c. k. zem. školski nad., Trst „ 40·—
Ivan Mandić odričući se od štete za objed i Fran Frankola mjesto vjenca na grob pok. prošta Josipa Orbanić, Pazin daruju . . . „ 50·20
Matejčić Fran c. kr. zem. školski nadzornik, Trst od g. viteza i dvorskog savjetnika Antona Klodič-Sabladoski. . . . . „ 50·—
Hrv. pjev. tambur. društvo „Relković" u Vinkovcima jedan dio od družtvenog koncerta . . . . . „ 18·—
Šebesta dr. Josip občinski liečnik, Pazin . . . „ 2·—
Maksim Godina iz Kanfanara za počastiti uspomenu pok. otca Antona . . „ 20·—
Václav Hradek župnik u Novakih . . . . . „ 15·—
Uprava lista „Edinost", Trst . . . . . „ 13·80
Josip Kožuh prof. Celje, mjesto vjenca na lies pok. ravnatelja Markelja . . „ 10.—
U ime Božje, Istra . . „ 200·—
„Prva hrv štedionica", Zagreb, dar . . . . . „ 100·—
Barbara Velikonja, Pazin za oprost od čestitanja prigodom božićnih blagdana i nove godine . . . „ 6·—
Milohnić Ivan umir. profesor, Cres na uspomenu pok. svojega kuma Ivana Markelja mjesto vjenca na ljes „ 20·—
Dr. Frane Mandić, Trst kao božićnicu i dobru ruku . „ 20·—
Dr. Ivo Poljanar, Vrbuik . „ 10·—
Stol Langhammer, Pazin . „ 11·—
N. N. za škatulu žigica družbe sv. Cirila i Metoda u Lindaru . . . . „ —·68
Karolina Pečenko za kaznu plaća . . . . . „ 10·—
Franković Mimica, Kopar . „ 1·—
Jakac Jakov učitelj, Kopar „ 2·—
Incontrera Karolina . . . „ 1·—
Kumičić Eugen, Zagreb 1/3 poslanih na njegovu adresu od g. Toma Bradanović veletrčca u Valparaisu dà razdieli u dobre svrhe . K 76.—
Spinčić Vjekoslav nar. zastupnik, Opatija dobru ruku „ 50·—
Janežić dr. Konrad, Volosko dobru ruku . . „ 10·—
Poščić dr. Ivan, Volosko dobru ruku . . . „ 5.—
Dr. M. Trinajstić, Volosko dobru ruku . . . „ 10·—
Dr. D. Trinajstić, Pazin dobru ruku . . . „ 10.—
Matko Mandić, Trst dobru ruku . . . . . „ 2.—
Stanger dr. Andrija, Volosko dobru ruku . . „ 10·—
Kurelić dr. Šime, Pazin dobru ruku . . . „ 10.—
Červar dr. Gjuro, Pazin dobru ruku . . . K 5·—
Marko Zović krojač u Pazinu sabrao medju prijatelji u Fazani . . . . „ 5·—
Prof. I. Milčetić, Varaždin darovanih od Hrv. činovničke predujmovne udruge u Varaždinu . . . „ 20·—
Grašić Josip župnik, Beram za odprost od čestitanja . „ 10·—
Grašić Josip župnik, Beram po g. Barbaliću . . „ 20·—
Szentgyörgi dr. Šandor kr. profesor, Zagreb . . „ 20·—
Monas Josip učitelj dobru ruku . . . . . 1·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor.

Skladište bačava.

Skladište raznog posudja zasjecajućeg u bačvarsku struku nalazeće se u Trstu, ulica Luigi Ricci br. 4 (prije Vicolo Cieco), do sele vlastničtvo g. Antuna Baretto, povećalo se počamši od 1. siečnja 1904. te nosi naslov: **Antun Baretto i dr.** — Isto skladište ostat će i nadalje pod direktnim vodstvom gosp. A. Baretto, koji si je našao druga u svrhu, da si poduzeće razširi.

Ova tvrdka izradjuje bačve i po franceskom sistemu te se toplo preporuča svim narodnim krugovom.

Antun Baretto, Trst.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadruznih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Putnici u Ameriku!

CUNARD LINE

koncesijonovano družtvo za kraljevine i zemlje, zastupane na carevinskom vieću,

prevaža putnike izmedju **TRSTA—NOVI-YORK i natrag**

brzim parobrodom **„AURANIA"** sa 1200 mjesta III. razreda i sa 300 salon-mjesta II. razreda sa kabinama — i brzim parobrodom **„CARPATHIA"** sa 2000 mjesta III. razreda i sa 400 salon-mjesta II. razreda sa kabinama.

Cijena putne karte iz svake luke u **Dalmaciji i Istri**

preko Trsta u Novi-York

ujedno — počamši sa dnevom ukrcanja u TRSTU — sa hranom, vinom, i čilavom poslužbom stoji:

III. razred — za osobu 180 K.

Putnici mogu kupiti ove putne karte kod **Lloydovih agentura** u svih lukah Istre i Dalmacije — u Rižani pako samo kod g. **Petra Popovića.**

Odlazak iz TRSTA:

„CARPATHIA" 15. decembra 1903 „CARPATHIA" 2. febrara 1904
„AURANIA" 29. decembra 1903 „AURANIA" 16. febrara 1904

Za pobliže obavjesti, putne karte, prijevozne za drage nuzgredne luke i željezničke postaje iz Nova-Yorka u unutrašnje gradove Saveznih država Sjeverne Amerike, obratiti se na Glavno zastupstvo za Austriju **Schröder & Co. - Trst** Via Carlo Ghega br. 8, I. kat.

Naslov za brzojave: **SCHRODERCO - TRST.**

Izdavaju se takodjer za iste parobrode putne karte za PALERMO, NAPOLI, ALGIR i GIBRALTAR.

Broj 6. Pula, u četvrtak dne 11. veljače 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju obćinog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K. 5·—, odn. K. 2·50 za pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i ustaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 20 h., zaostali 30 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u tiskari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Nova pogibelj!

Našemu narodu u Istri zaprietila je nova pogibelj, kao da mu ne bijaše sirotinje i dosadašnjih pogibelji dosta. Ta nova pogibelj sastoji u tom, da su njegovi narodni protivnici, odlučili pospješiti ili podvostručiti dosadašnji svoj način njegova raznarodjenja putem novih talijanskih škola u hrvatskih mjestih Istre. Te škole kani otvoriti tečajem ove godine zdrsretno družtvo „Lega Nazionale". Do sada imade to družtvo što na Goričkom, što u tršćanskoj okolici, a ponajviše u Istri 19 što pučkih škola što dječjih zabavišta ili vrtova. Većina tih škola ili zabavišta nalazi se skoro izključivo u čisto hrvatskih mjestih Istre, kao n. pr. Labinci (Sv. Nedelja), Vabriga, Zdrenj, Rabac, Hum itd. U tih školah ili tvornicah stvara se iz naše nevine dječice, koji će, kad porastu, mrziti i proklinjati materinski jezik i nogama gaziti sve ono, što je nama milo i sveto.

Ali talijansko, školsko tobož družtvo, nije zadovoljno s dosadašnjimi uspjesi; njemu se hoće novih tvornica i tamo, gdje nas narod ne može do škole i gdje bi ju mogao s vremenom dohiti od naše „družbe", kad bi njoj to jednom sredstva dopuštala.

Središnje ravnateljstvo „jadranskog odsjeka" toga družtva, zaključilo je naime — kako doznajemo iz talijanskih listova — da će otvoriti još tečajem ove godine više pučkih škola i jedno zabavište, da tako „zadovolji žurnim molbam one naše braće, koja su prisiljena slati svoju djecu u netalijanske škole". Koliko riečih, toliko pogrda, kleveta i laži! Da vidimo, gdje su ta tobožnja „talijanska braća", koja traže talijansku školu.

Čisto slovensko selo Krkavce, na Koparščini, ima pomoćnu pučku školu sa slovenskim naukovnim jezikom, za koju je naša „Družba" žrtvovala više stotina kruna za popravak prikladnih prostorija. Tamo kani „Lega" usrećiti naše pučanstvo tim, da mu sagradi i otvori tvornicu za prelievanje njegove dječice.

U Krkavcih neima niti jednoga urodjenika Talijana, već šaka narodnih odpadnika ili prodanaca Koparske gospode, koji da mole tobož već dvanaest godina Talijansku školu. Njim za volju hoće „Lega", da otvori tamo svoju prkos-školu, nebi li slovensku dječicu što milom što silom odvratila od narodne škole.

Dalnja „Legina" škola otvoriti će se na Livadah izpod Oprtlja, gdje već postoji škola naše „Družbe". Na Livadah neima Talijana urodjenika već pokoji doseljenik i ono nešto izroda a la Petar Zanko Šalić, crn mu obraz bio! Talijanskoj školi nema tamo mjesta, jer je „Družbina" škola uzela pod svoje okrilje svu našu dječicu, a ako je tamo koje talijansko dijete, eno mu talijanske škole u nedalekom Oprtlju. Talijanskoj školi na Livadah ne može biti, dakle druga svrha nego li je ta, da izmami poznatimi sredstvi iz „Družbine" škole našu djecu, ili da prisili pomoćju oprtaljskih i motovunskih mogućnika naše strašljivce i malodušnike, da šalju u buduće svoju djecu u talijansku tvornicu.

Treća „Legina" škola ustrojiti se ima u Selu Sv. Ivan od Sterne, u obćini Višnjan, u porečkom kotaru, kano i ona na Livadah. U Sv. Ivanu držao je pomoćnu školu više godina čestit naš svećenik, koji bi bio tamo rado ostao do smrti za župnika i za koga su molili svi neodvisni župljani ne samo kod biskupa u Poreču, nego ćak i u Rimu, ali on bijaše u tolikoj nemilosti i kod biskupa i kod istarskih Talijana, da ga se je proganjalo tako dugo, dok mu je sve to dozlogrdilo, te je morao zapustiti biskupiju.

U Sv. Ivanu imade poznati porečki bogataš i ljuti naš narodni protivnik Polesini velik posjed, a na tom posjedu svoju čeljad, sve samé Talijane ili naše odpadnike. Inače nema tamo niti jednoga talijanskoga urodjenika. Tamo će dakle „Lega" otvoriti svoju školu na molbu neurodjenika, tudjinaca, i pogotovo na preporuku baruna ili markiza Polesini-a. Naš narod, domaće pučanstvo, svi bez iznimke pozdravili bi stalno hrvatsku pučku školu najvećim oduševljenjem. Ali mjesto hrvatske, narinuti će im eto narodni dušmani talijansku!

Četvrtu školu podignuti će „Lega" tečajem ove godine na lievoj obali rieke Raše, u Raklju izpod Barbana. Prošle godine otvorila je „Družba" svoju školu nedaleko, u Sv. Luciji kod Skitače. Zem. odbor u Poreču stavljao je otvorenju naše škole sve moguće zaprieke, a kad mu nije uspjelo zapriečiti ju, diže eto „Lega" našoj školi na prkos, svoju. Ni ta škola nije namienjena talijanskoj djeci, koje tamo neima, već ima služiti, da raznarodi hrvatsku djecu.

Zabavište, što ga kani otvoriti „Lega" ove godine, biti će u Sišanu, u obćini puljskoj. Tamo je hrvatska župa i hrvatska pučka škola, te talijanskomu zabavištu nemože biti druga svrha, već da pripravi što više naše dječice, za buduću talijansku školu, koju kani stalno tamo otvoriti, ako njoj se posreći posao sa zabavištem.

U jednoj godini kani dakle „Lega" otvoriti pet svojih škola, kako već rekosmo, skoro u čisto naših mjestih, pak držimo, da je posve opravdan naslov ovomu članku. Da, nova i strašna pogibelj prieti našemu narodu u Istri od strane družtva, koje bi imalo biti školsko, dakle kulturno, a u istinu je političko, jer si je postavilo za zadaću, da otudji što više hrvatske i slovenske djece svomu jeziku i narodu, da stvori od njih nešto posve nova — sve samo Talijane.

Kazneni zakoni imadu paragrafe za svaki zločin, ali za zločin odnarodjenja, za jedan od najvećih zločina, nejma zakona ni kazne! Takav zločin na našem narodu u Istri, počinja se danomice i bezkažnjeno, i to ne samo da se trpi, već se dapače smatra nekom vrsti dobročinstva.

Proti takvom zločinstvu težka je obrana, jer je od zakona štićeno.

Našemu narodu u ugroženih mjestih preporučamo toplo, da se pripravi na prieteću pogibelj i da se neda zavesti ni mjlom ni silom od narodnih neprijatelja, koji će ga mamiti, varati i slepiti. Prijateljem našega naroda, našim rodoljubom širom hrvatskih zemlja preporučamo, da istarskoga Hrvata nezapuste u ovako kritičnom i pogibeljnom času.

Ako je narod bez škole, narod bez budućnosti, jest narod sa tudjom školom bez sadašnjosti i budućnosti!

Hrvatski rodoljubi! Skočite na pomoć „Družbi sv. Cirila i Metoda" a da ona uzmogne bar dielomice suzbijati dušmansku navalu na nevinu dječicu našu. Toj dječici našoj prieti silna pogibelj, mi ju sami ne možemo obraniti a kamo li spasiti. Tko nam je pravi prijatelj, tko s nama iskreno misli i bratski čuti taj nas neće, taj nas nemože oslaviti goloruke na cjedilu.

Pomozite nam braćo i prijatelji spasiti na hiljade naše djece!

Politički pregled.

U Puli, dne 10. febrara 1904.

Austro-Ugarska.

Prošloga čedna govorio je predsjednik českoga kluba na carevinskom vieću dr. Pacak u Časlavi na izbornoj skupštini o političkom položaju. Zastupnik je bacio krivnju radi postojećeg meteža u Austriji na Niemce, koji neće da znadu za ravnopravnost ostalih njemačkih naroda. Česi da su postali žrtvom nasilne njemačke obstrukcije, pa kad su oni vidjeli, da nasilna obstrukcija neće popustiti, te da neće pravo i pravica pobjediti, upotriebili su i oni jednako oružje, te su ustanovili uvjete, uz koje mogu obstrukciju napustiti. Ti uvjeti jesu: unutarnji službeni češki jezik, češko sveučilište u Brnu. Kad bi se izpunilo ove uvjete, nastali bi normalni odnošaji.

Glede Koerbera reče govornik, da su Koerber i Niemci krivi, što nije došlo do nagodbe izmedju Čeha i Niemaca.

U posliednjoj sjednici austrijske delegacije, u kojoj se je razpravljalo o proračunu ratne mornarice, izjavio je češki delegat Kaftan ratnoj mornarici i njezinom zapovjedniku admiralu Spaunu simpatije Čeha. Upozorio je veliku važnost ratne mornarice za obranu naših obala, za ugled naše zastave u tudjih zemljah i za unapredjenje domaće trgovine i obrta. Govoreć o gradnji ratnih bredova preporuči, da se izradi pametna osnova za pojačanje ratne mornarice. Spomenu takodjer, da su gradjeni nekoji brodovi talijanske ratne mornarice po nacrtih naše oklopnjače „Karlo VI.", te da su ti nacrti izdajstvom došli u tudje ruke. Preporuča strogu iztragu proti izdajnikom. Na koncu izrazi želju, da bi se kod krštenja ratnih brodova obaziralo i na češki narod.

Hrvatski delegat Biankini, reče, da primorski Hrvati prate ratnu mornaricu s najvećim zanimanjem jer se u njoj nalazi cviet njegove mladeži. Govornik reče, da se mora požaliti što se još uviek nezadovoljava onim zahtjevom, koje se stavlja svakoj mornarici t. j. da brani državne obale i da promiče obrt i trgovinu. Radi toga je potrebito, da se mornarica pojača, a to je moguće ako se svake godine briše iz proračuna za vojsku 8—10 milijuna, te to upotriebi za ratne brodove. Govornik zagovara izgradnju željeznice Knin-Novi, koja bi spajala vojsku sa ratnom mornaricom.

Znanje hrvatskoga jezika nije još uviek u ratnoj mornarici tako razšireno, kako bi to dolikovalo interesom i broju naših pomoraca. Radi toga bi trebalo u pomorskoj akademiji na rieci pomnožiti broj satova za hrvatski jezik a da se uzmogne u trećem i četvrtom razredu predavati više predmeta hrvatski. Delegat želi konačno, da bi se službovno vrieme u mornarici snizilo od 4 na 3 godine i da se podieli onim sinovom Istre i Dalmacije, koji su se morali radi biede i nevolje izseliti, pomilovanje, da se mogu vratiti u domovinu.

Zapoviednik mornarice barun Spaun osvrnu se na želje predgovornikah te izjavi, da su domaći mjernici kod brodogradnje podpuno vješti svojem poslu. Obća delegatu Kaftanu, da će se u buduće i na češka imena osvrćati. Delegatu Biankini-u odgovori, da priznaje važnost željezničke pruge Knin-Novi, da je znanje hrvatskoga jezika absolutno potrebito, da se mora svaki pomorski častnik s momcima razumiti i da je uredjeno dovoljno tečaja za poduku u jezicima; službeno vrieme kod ratne mornarice da se dade težko sniziti, ali i tomu će se zadovoljiti ako se snizi službovno vrieme u vojsci.

Iza toga prihvaćen je proračun ratne mornarice u glavnoj, pak i u podrobnoj razpravi.

U hrvatskom saboru u Zagrebu svršila je jučer glavna razprava o zemaljskom proračunu za god. 1904. Govorilo se je po običaju mnogo za i proti proračunu, ali vlada ne odstupa ni za dlaku od svoga predloga.

Srbija.

General Gruić sastavio je dne 8. o. mj. novo ministarstvo ovako: Gruić, predsjedničtvo, Nikola Pašić izvanjske poslove, Lazar Paču financije, Petar Velimirović javne radnje, dr. Vesnić pravosudje, prof. Davidović bogoštovlje i nastavu, Radovanović trgovinu, general Putnik rat.

Dne 8. o. mj. odobrila je skupština zakonsku osnovu, kojom se produljuje privremeni proračun do 13. marča.

Novo ministarstvo predstavilo se je jučer skupštini, koja ga je vrlo prijazno pozdravila.

Bugarska.

Sultan je odlikovao budućeg zapovjednika macedonskog oružničtva, talijanskog generala De Giorgis-a tim, što mu je podielio visoki red.

Dne 8. o. m. zaključio je knez narodno sobranje priestolnim govorom, u kojem je pohvalio rodoljubivo i požrtvovno djelovanje narodnog zastupstva. Turski nadzornik u Macedoniji i Staroj Srbiji Hilmi-paša javlja svojoj vladi, da se ovog

proljeća netreba bojati nemira ako buntovnički odbori nebudu razdraživali ljudstvo.

Rusija.

Kako se je očekivalo, da će se ruskojapanski spor mirno riešiti, nije se obistinilo. Japan je naime stavljao Rusiji takove zahtjeve, da ova nemogaše istih prihvatiti ako nije htjela da izgubi sav svoj upliv i ugled na dalekom iztoku. To kao da je očekivala japanska vlada, te je prekinula sa Rusijom diplomatičke odnošaje i naviestila Rusiji rat.

Dne 8. o. mj. bio je već prvi okršaj na moru. Toga dana naime oko pol noći navalio je iznenada jedan odio japanskog brodovlja na dio ruskog brodovlja koje je bilo usidreno ispred luke Port Arthur. Kako javljaju novine, tom prilikom da su znatno oštećena tri ruska broda.

Sporna točka izmedju Rusije i Japana jest pokrajina Mandžurija, koja je pripadala Kini i koju je zaposjela Rusija. Japan traži od Rusije da izprazni tu pokrajinu a Rusija neće da ostavi dobre volje ono što si je mukom izvojštila u azijskom iztoku.

Japan daleko manji, brojno i financijalno mnogo i mnogo slabiji od Rusije odvažio se je na to, da dobaci gorostasu Rusiji rukavicu, koju je ova mirno i dostojno prihvatila.

Gospodarska Sveza za Istru.

Poučni tečaj o zadrugarstvu u Pulju.

Pretiskati ćemo najprije, što je o tom napisao neki G. F. u vrlom »Pučkom Prijatelju« u broju 2. od ove godine.

»Pučki Prijatelj«, gospodarski listić, koj nestoji nego dvije krune na godinu, te bi ga svaki istarski seljak imao držati, pise o poučnom tečaju ovako:

Već smo javili, da je »Istarska Posujilnica« u Pulju od 28. decembra pr. g. do 12. siečnja t. g. držala poučni tečaj za osnivanje i vodjenje zadruga s osobitim obzirom na zadruge po sustavu Rajfajzenovu. U pozivu je javila, da može tečaju za ovaj put učestvovati 16 slušalaca, koji neka budu iz svih strana Istre. Javilo ih se je 26-orica i to ljudi, koji borave svaki dan med narodom, i s njime diele tugu i veselje. Bilo je tude svećenika, učitelja, činovnika i seljaka, ali je od svih najbrojnije bio zastupan učiteljski stalež.

Jutrom 28. decembra javili su se svi u pisarni g. dr. M. Laginje, gdje ih je ljubezno primio i popisao g. J. Stihović, poslovodja Istarske Posujilnice. Zatim ih je isti gospodin poveo u prostorije društva »Sokol«, gdje su se kroz cijelo vrieme držala predavanja. U 9 sati stupi u sobu osobiti ljubitelj puka hrvatskoga u Istri naš mili dr. M. Laginja. Pozdraviv prisutne napomenu, da se je već pred dvie godine zapitalo vladu, da bi poduprla ovaj tečaj. Ujedno je kazao, da će predavati on, dr. Zuccon i g. Stihović i o čem će svaki od njih trojice predavati, te prepočio svima, da se svojski za stvar zauzmu i neka ne misli nijedan, da je došao na ovaj tečaj radi zabave, jer će se na koncu polagati ispit i dobiti sjedočba, a nastojat će se, da vlada prizna ovim svjedočbama bar neku javnost. Nato je počeo predavati, a ujedno je preporučio, neka svatko ono, što ne bude razumio, pita, pak će mu se raztumačiti. Predavao je tri dana zajedno sam, a poslie je dolazio skoro svaki dan po koji sat. Predavanje mu je bilo veoma zanimivo a jednostavno, tako da ga je mogao svatko razumjeti. Predavao je o gospodarskim prilikama hrvatskoga naroda s osobitim obzirom na Istru. Razložio je, kako je naš narod, premda nadaren svakim darom Božjim, spao na ovoliko siromaštvo. Nastavio je, kako bi se moglo pomoći ovome narodu, pa o koristi i potrebi udruživanja, o raznovrsnim zadrugama itd. Zatim je učinio, da su prisutni tobož osnovali medjusobom jedno društvo za štednju i zajmove na neograničeno jamčenje; protumačio pravila jednoga takvoga društva; držao je s njima sjednice i vodio zapisnike. Govorio još o reviziji, o pogodnosti glede biljega itd.

Dr. Zuccon dao je temeljne pojmove o pravu; raztumačio, kakvih vrsti imamo pogodba, što je to zajmovni ugovor, što založna pogodba, kako se pravi zadužno pismo bez podloga, kako uz podlog (hipoteku), što je to gruntovnica itd. Onda ih je poveo na gruntovni ured, gdje im je pokazao zemljišne knjige, mapu; raztumačio im, što su čestice, tiela i uložci gruntovnički, upisi vlastništva i tereta, te izbrisi. Trudio se je, da ga svi razumiju, u čem je u istinu i uspio, kako je pokazao konačni uspjeh.

G. J. Stihović predavao je o računovodstvu. Raztumačio je, koliko se vrsti knjiga rabi kod jedne posujilnice i kako treba upisivati u te knjige. Slušaoci su pisali cielogodišnje poslovanje, na koncu godine zaključili pojedine glavne knjige, sastavili račun prvogodišnjeg prometa, izračunali zaostale, tekuće i predplaćene interese na aktivne zajmove pa na uložke; izračunali predplaćene interese na pasivne zajmove, sastavili bilancu i račun o gubitku i dobitku. Za izpit su o tome imali izraditi jedan pismeni zadatak. Prisutni su s velikom pozornošću pratili predavanje, a g. Stihović veoma se je trudio, da im stvar što bistrije raztumači. Pitali su ga ovo i ono, što niesu razumjeli, pa i on sam zadavao bi pojedincima razna pitanja i tako uspio, da su svi dobili dobar pojam o vodjenju knjiga.

Jedno popodne išli su svi polaznici tečaja razgledati »Vinarsku udrugu«, gdje im je g. dr. M. Laginja raztumačio svrhu iste, pokazao razne bačve i sprave i kako se vino filtrira. G. Krže pokazao im je i raztumačio spravu za mjerenje alkohola, a g. L. Križ počastio ih na koncu izvrsnom kapljicom raznovrsnih vina.

U utorak pako, dne 12. o. mj., bio je izpit. Izpit je ispao veoma povoljno, te se je i sam vladin izaslanik g. dr. Lusina, koji je predsjedao, čudio, kako su mogli u tako kratko vrieme toliko toga naučiti. Dakako da sva zasluga ide gg. predavačima.

Na koncu je bila skupna večera, na kojoj je bilo više uzvanika. Za večere nai zdravio je i zahvalio se mgč. g. Stefanuti, župnik u miru, u ime svih polazitelja tečaja gg. predavačima, te iztaknuo živim riečima korist ovoga tečaja. Od zdravio mu je g. dr. Laginja i izrazio svoje veselje radi dobrog uspjeha. Drugi dan otišli su svi svojim kućama noseći sa sobom dosta znanja za zavijanje rana siromašne i zapuštene Istre.

Polaznici tečaja bili su ovi:

1. Barbalić Anton, pisar u Krku sudbeni kotar Krk
2. Blagar Ivan, posjednik u Veprincu sudbeni kotar Volosko
3. Božić Josip, seljak u Kaldiru sudbeni kotar Motovun
4. Černjeka Mate, učitelj u Knšteliru sudbeni kotar Motovun
5. Defar Rajmund, trg. pomoćnik u Tinjanu sudbeni kotar Pazin
6. Fugošić pop Grgo, duhovni pomoćnik u Krku sudbeni kotar Krk
7. Francetić Jakov, seljak u Boljunu sudbeni kotar Pazin
8. Gregorec Janko, računar u Buzetu sudbeni kotar Buzet
9. Ivančić Josip risar u Puli sudbeni kotar Pula
10. Jurdana Srećko, učitelj u Vinkuranu sudbeni kotar Pula
11. Kinkela Vjekoslav, nadučitelj u Žminju sudbeni kotar Pazin
12. Kraljić Josip, učitelj u Lošinju Malom sudbeni kotar Mali Lošinj
13. Krivičić Dinko, seljak u Valunu sudbeni kotar Cres
14. Laginja Anton, pisar u Puli sudbeni kotar Pula
15. Maljavac Ivan, mljekar u Roču sudbeni kotar Buzet
16. Medvedić Ivan, učitelj u Boljunu sudbeni kotar Pazin
17. Nežić Ivan, učitelj u Livadah sudbeni kotar Motovun
18. Rosanda Martin, bravar u Vinkuranu sudbeni kotar Pula
19. Rupenović Božo, seljak u Baderni sudbeni kotar Poreč
20. Stefanić Anton, učitelj u Vabrigi sudbeni kotar Poreč
21. Stefanutti pop Tome umirovljeni župnik u Lindaru sudbeni kotar Pazin
22. Svjetličić Josip, učitelj u Štokovcih sudbeni kotar Vodnjan
23. Vivoda Mirko seljak u Sovinjaku sudbeni kotar Buzet
24. Zmak Grga, priv. djak u Puli sudbeni kotar Pula
25. Zuccon Mate, učitelj u Medulinu sudb. kotar Pula
26. Žigante Ivan, občinski pisar u Buzetu sudbeni kotar Buzet

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

U ime Njegova Veličanstva Cara — u u državi gdje je jednakopravnost naroda i njihovih jezika ustavno zajamčena, i u pokrajini, gdje je hrvatski jezik običajni jezik, jer ga govori velik dio, dapače većina pučanstva, izdaje kotarski sud u Puli presude kaošto je ova: „C. kr. kot. sud u Puli po c. kr. sudb. pristavu Laurencich u parnici „Medolinsko društvo za štednj i zajmove kao tužiteljnv, zastupan od odvj. Dr. . . . . proti . . . i . . . kao tuženici radi K . . . ., preko usmene rasprave držane dana . . . na temelju priznanja tuženika presudio je: Tuženici tužni su platiti tužiteljenoj družtvi solidarno kr. 14 dana pod vorke iznos k . . . sa intereson od k . . . naraslIne do . . . pak 6% od . . . napred te k . . . zatako admjerenlt parnićnih troskove. Činjenično stanje: Prama onomu, što je nave tužiteljev punomoćnik tuženik . . . dugoje družtvi tužiteljicl k . . . za pozajmljeni mu novac i prodanu mu collen polog raduznice . . . . . interesa naraslih na tu vvotu do . . . . Drugi tuzenik bio je jamac i plaća la tej druge i t. d. do konca dobro jer tiskano. C. k. kot. sud u Puli odio II, na 3 dizembra 1903. (L. S.) Laurencich v. r.“

Treba znati da je to jedna od onih presuda, koje se pišu na tiskanici, gdje treba samo nadopuniti ono, što je već tiskano, sa malo rieči uzetih iz tužbe. Ako se i u ovakvu presudu može da uvuče toliko i tako krupnih pogriešaka jezikovnih i pravopisnih, onda je to dokaz, da neznadu hrvatski niti onaj, koji ju je spisao, niti onaj, koji ju je prepisao.

Iz toga sliedi, da c. kr. sud u Puli po c. kr. sud. pristavu Laurencich-u ne može da sudi nama, koji govorimo hrvatski; jer mi zahtievamo, kad nam sudi, neka razumije naš jezik i neka nam razumljivo sudi, a toga on ne može.

Ili je naš zahtjev neutemeljen? Treba li da to pitamo onu gospodu sudce, koji su u prvoj vrsti pozvani, da čuvaju sudovima ugled i javno pouzdanje? Ili treba tekar kazati gospodi sudcima, da je današnje stanje na sudu u Puli (kao na svim istarskim sudovima) protupravno jer protuustavno, i štetno za pravosudstvo, jer izpodkopava vjeru u pravilnost i u pravednost presuda?

Mi ne znamo, da li se je gospodin Laurencich sa svim silama upro proti tome, da ne bude prisiljen suditi u takvim slučajevima, gdje ne može da sudi, jer ne poznaje hrvatskoga jezika. Ako se nije uzprotivio, onda nema dosta oštrih izraza za osudjivanje sudca, koji ne upozoruje svojih predstojnika, da su ga postavili na mjesto, gdje njegovo djelovanje mora da je protuustavno a štetno za pravosudstvo.

Ovim redcima hoćemo da pokažemo narodu, pratom onu „dobru i poštenu“ volju sudbenih oblasti u Primorskoj i u Beču, koje su poučene o pravom stanju stvari a ne znadu drugog lieka nego izprazno obećivanje.

Koliko je naše krivnje u tome, da imamo takve sudbene oblasti, to gledajmo da popravimo, što smo dosad sakrivili.

„Dalmatinski skup“ u Puli. Službeni list primorske vlade priobćuje viest, da je c. kr. namjestništvo u Trstu uzelo do znanja pravila novoustrojenog družtva „Dalmatinski skup“ u Puli.

Da pravo kažemo, nas je ta viest iznenadila i nemožemo si protumačiti čemu se je išlo u našem gradu stvarati novo družtvo. Istina je doduše, da imade ovdje liepi broj braće iz Dalmacije, ali je takodjer druga istina, da imademo već do sada za tu braću družtava, u kojima mogu naći i pouke i zabave i što je najglavnije, potrebite zaštite proti odtudjenju ili raznarodjenju. Eno im „Čitaonice“ evo „Sokola“, kojim je svrha, da okupe oko sebe slavensku braću, nepitajuć što si ni odkud si, samo ako si čestit i pošten čovjek.

Naše je skromno mnienje, da bi valjalo prije postojeća naša društva ojačati i okriepčati i kad bi jednom ovim bio osjeguran obstanak, tada tekar moglo bi se stvarati nova, napose družtva, koja nas diele po pokrajinah. Dok smo nejaki, dok nas je malo sviestnih i radinih, valja da se okupimo, da se učvrstimo, pak da svi složno radimo za napredak našega naroda u ovom gradu, u kojem neuživamo tako rekuć druge pravice, van tu, da plaćamo poreze i namete i . . . da šutimo!

Mi smo s veseljem pozdravili viest, da se naša braća u Trstu, Slovenci i Hrvati, članovi tamošnje „Čitaonice“ i „Dalmatinskog skupa“ dogovaraju o stopljenju obiju družtava u jedno, pak da svi složno i svečano unidju u krasne prostorije veličanstvenog „Narodnog Doma“, što im ga gradi rodoljubna „Posujilnica.“ Veselje naše osniva se na izkustvu, koje nam kaže, da će oni ujedinjeni i složni lakše prkositi protivničkoj navali, učvrstiti svoj obstanak i izvojevati si bolju budućnost. Pa ako to vriedi za njih, kojih imade mnogo više nego li nas u Puli, koji su sviestniji, neodvisniji i bogatiji nego li mi, koliko više bi to moralo vrieditl za nas malobrojne, siromašne i nesviestne. Ovoliko bez zamjere.

Konsumno društvo u Medulinu. Dne 24. pr. mj. obdržavalo je ovo družtvo treću redovitu godišnju glavnu skupštinu. Skupštinu je otvorio u ime predsjednika g. Josip Lorencin, koji sa zadovoljstvom iztaknu, što se je pozivu na skupštinu odazvao toliki broj članova. Društvo broji sada 110 članova, 17 više nego prošle godine. Prometa je imalo Društvo K 55.471·28, od kojega čisti dobitak iznaša K 5854·58, koji dobitak, na predlog g. Petra Radoševića, bi sa 8% razdieljen medju članove, a ostatak umetnut u reservni fond. Gosp. Luka Lazarić, prvi osnovatelj društva, predlaže, da se dade učiniti dvoje kamene stube izpred glavnih vrata velike crkve sv. Agneze, jedne s lieve a druge s desne strane; zatim da se dade svakoj djevojčici članici društva - presl. srca Isusova po jedna liepo urešena svieća, da je nose u procesijama, kao što da se dade svieće za sprovod kad umre koji član družtva ili njegova žena te, napokon da se kupi jedna zastava, koja bi se nosila na sprovodu umrlog člana, — što sve bi primljeno jednoglasno.

Ovo je najbolji dokaz, što vriede i koliko su koristna Konsumna društva, kako mogu takova pored koristi svojim članovima, dati takodjer mnogo toga u liepe i plemenite svrhe svoga mjesta a na diku i čast sebi i za primjer drugima. —

Ovako liepom napredku medulinskog kons. društva od srca se radujemo i želimo i za buduće svaki napredak i procvat. Samo napred! Živili!

Konsumno društvo u Premanturi imalo je dne 7. tek. mj. svoju I. redovitu glavnu skupštinu.

Na istoj pročitao i rastumačio je izaslanik Gospodarske Sveze u Puli g. Josip Stihović obračun i bilancu za godinu 1903. U kratko vrieme od 6 mjeseca imalo je društvo K 18.143·22 prometa. Za robu su zadrugari platili K 7859·61 a trgovcem platilo se za kupljenu robu K 7065·77. Zadružnih dielova uplaćenih je K 1060·— Čisti dobitak iznašao je K 697·17 od kojeg se je dalo K 122 u reservni fond a ostalo razdieliti će se među zadrugare (6% od pojedinca dobavljene robe) kao dividenda.

Članovi su konsuma zaključili da će svake subote puštati u družtvenoj blagajni po 10 para te sa tako sakupljenim novcem podupirati bolestne članove.

Iz Ližnjana primili smo više tužaba proti onom učitelju, da zanemaruje obuku u školi, ništa de ne uči, iz škole da mu izlaze djeca a da ne nauče ni pisat, a da se bavi za vrieme nauka drugim poslovima itd. Ako je tomu tako, kao što možemo vjerovat, jer te tužbe su nam došle od pouzdanih osoba, upozorujemo nadležnu školsku oblast, da razvidi i opomene toga učitelja da više mari za školu i bolje uči djecu; a ako je nesposoban ili neće da vrši svojih dužnosti po savjesti, nek ide u penziju.

Čitaonica I. I. Istarski Sokol u Puli, priredjuju, prva „Damski ples“ u subotu 13. o. m. u 8 sati na večer, a drugi „Maškaradu“ u utorak dne 16. o. mj. u 8 s. na večer. Odielo crno ili Sokolaška odora.

Pozive za maškaradu, dobit će članovi u nedjelju 14. o. mj. — Pozivlju se braća Sokolaši da prisustvuju u sokolskom odijelu u što većem broju. — Na maškaradi bit će svaka krabulja pregledana od posebnog odbora. — Ako koji od članova pomutnjom nebi dobio poziva, neka ga izvoli reklamirati kod zabavnog ili društvenog odbora. Zdravo!

Kriza u občini. U večernjoj sjednici občinskog zastupstva u Puli od prošlog utorka izvjestio je načelnik, da dr. Glezer, prvi občinski savjetnik postoji na odpovjedi liiti demisiji koju je dao pred malo dana. On je odstupio, kako se stalno tvrdi, radi toga, jer da bi ga liberalci (to jest Talijani) koji su u zastupstvu većina, rado birali za načelnika mjesto Rizzi-ja, koji buduć zemaljski kapetan, težko bi mogao ujedno obnašati čast prvoga gradjanina grada Pule; ali mornarica neće Glezera, jer da je preveć koreniti Talijan. Mudrih li glava! kao da Rizzi nije bar isto tolik Talijan. Neka gospoda od mornarice slobodno i dalje zoblju črešnje s njimi; svejedno je, je li na čelu Rizzi ili Glezer, pače bolje da je Glezer, jer on će barem oštro reći: nami črešnje, a Vami repi! A tako je i do sad bilo!

Usljed ove odreke dra. Glezera, dalo je cielo občinsko zastupstvo demisiju i to talijani za II. i III. tielo u sjednici zastupstva od 9. t. mj. kojoj nije prisustvovala mornarica, I. tielo, a u ime ovih (I. tiela) dao je ostavku g. Wilhelmi, uz dodatak jednih i drugih, da će još pridržati mandate, dok se ne izabere novo zastupstvo. Pa da se ne igraju karnevala naši patres conscripti, dok znaju i vrabci, da ovomu zastupstvu ističe rok do dva tri mjeseca. — Mesopust je!

Pazinski kotar:

„Hrvatska čitaonica u Tinjanu“ priredjuje u nedjelju dne 14. februara, t. g. zabavu, sa pjevanjem, sviranjem, prestavom, tombolom i plesom, na koju se pozivlju gg. članovi i vriedni rodoljubi sa cijenjenom obitelju. Ulaznina za članove 40 h a za nečlanove 60 h po osobi. Gospodje i gospodjice neplaćaju ulaznine. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Za mnogobrojni posjet preporuča se Odbor.

Porečki kotar:

Iz Kaštelira. Naš pop, kad je došao amo, obećao je da će ostavit običaje u crkvi onako, kako je bilo do sada i od uviek. Ali slabo nam vriedi njegova rieč, jer svojim djelima dokazuje da on do svoje rieči ništa ne drži. Poslje blagoslova u nedilju običaj je bio moliti pet očenaša, zdravo Marija, slava ocu te zdravo kraljice i preporuka sv. Josipu, — ali on, valjda mu grdo zvoni u uših ovo čuti u hrvatskom našem jeziku kako bilo i prije, on je to naprosto izpustio. — Pozdrav angjelski pjevali su djevojčice i mladići prije na koru dakako hrvatski, — ali on, s istog razloga, ne dopušta više to pjevati. Kod pričešćenja, prije svećenik govorio „janjče božji“ uviek hrvatski, ali naš reformator, moli samo latinski. Tako eto malo po malo počeo je uvadjat za volju odpadnika narodnih i božjih, naš novi pop, latinšćinu. On drugačiji nemože ni bit, jer ga je naš ecelenza Flapp preporučio i pohvalio, a što nam Talijani preporučuju i hvale, pa bili to i ekcelence i biskupi, i vrag si ga zna tko, — daleko im kuća od nas barem tri dana.

Kaštelir 2. febrara 1900. — Glasoviti rakijaš Zvane Fabrov stric glasovitijeg Marka Fabrova, Krstićevog pajdaša, pošao je u nedelju u Vižinadu, tamo se opio i u krčmi od nagle smrti umrao. Nesretni Zvane bio je kod svakih izbora na piru uz zdjelu bigula i bakalara; a nalokao se svaki put tako da nije kući znao. Kroz cieli svoj život radio je malo a pijančio uviek, dok si je lijep imetak profućkao. Prošle godine pošlo mu je sve na bubanj. Rovinjskom tribunalu ostao je dužan šest tjedana zatvora. — Tako žalostan svršetak imao je pred malo godina neki Petrović takodjer rakijaš i talijanska podrepnica. Ista sudbina čeka i ostale rakijaše, pijandure i narodne izdajice, kojim je Markova krčma svetija od crkve božje. Kaštelirci čuvajte se one izdajice i pijavice kao ognja, ako želite sačuvat svoj imetak, i zapustiti ga svojoj miloj dječici.

Koparski kotar:

Podružnica sv. Cirila i Metoda u Štrpedu, obdržavati će u nedjelju 14. t. mj. svoju redovitu glavnu skupštinu u „Nježinoj“ sali.

Hvalevriedan čin. Dne 30. decembra 1904. sakupili su rodoljubi u Dekanih povodom dražbe občinske potrošarine za onu občinu K 10·90 za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri te K 12·90 za djačko podporno družtvo u Pazinu. Novce odaslaše blagajnikom rečenih družtava, Živili!

Voloski kotar:

Zabava „glasbenoga i dramatičnoga družtva u Narodnom domu.“ Sav ovaj naslov zvuči novim a ujedno do kraja razveseljujućim. Novo je glasbeno i dramatičko družtvo u Voloskom i nov je »Narodni dom« u Voloskom. Jedno i drugo napunja radošću svako rodoljubno hrvatsko srce, naročito u Voloskom i blizini. Volosko, od njekada »gospodsko« nazvano, prikazuje nam se u istinu gospodskim, gospodskim u narodnom smislu rieči. Ovdješnja »Posujilnica« dogradila je ovih dana krasan »Narodni dom», koj je za mjesto uresom, u kojem će se sakupljati amošnji rodoljubi na pouku i zabavu, i u kojem će stranac dobiti pristojnoga krova i dolikujuće pokriepe. Ovdješnji rodoljubi osnovali su pred kratko vrieme glasbeno i dramatičko družtvo, koje se je već njekoliko tjedana vježbalo a dne 1. t. m. prvi put se občinstvu prikazalo. Počelo je samo pjevanjem, uz izmjenu glasbe c. kr. pukovnije grofa Jelačića. Pjevao je što sam mužki, što mješoviti, mužki i ženski zbor. Prije nego li su ti pjevali, imala je »proslov« dražestna gospodjica Antica Tomičić, gospodjica koja je već drugdje, i drugda na Voloskom, začarala slušatelje sa svojim zvonkim glasom, krasnim izgovorom, i čuvstvenim predavanjem. I ovaj put postigla je isti uspjeh, pozdravljajuć poglavito, u ime Voloskoga, u ime »diamanta« ove obale, »Narodni dom«.

Pjevački mužki zbor pjevao je Brajšinu »Plani rode«, kojom se potiče Hrvata i Slovenca u Istri da ustanu, da planu za svoj rod, pod geslom »il slobodu ili smrt.« Mješoviti zbor pjevao je Volarićevu »Pri zibelki«, Novakovu »Jutarnju pjesmu«, i Tropšov »Vienac narodnih pjesama.« Mužki zbor obstoji iz 23 člana, ženski iz 20, mješoviti dakle iz 43. Toliko se je našlo osoba na Voloskom, koji su se dali na vježbe i tako liepo uvježbali, da su njim i najbolji glasbenici malo što mogli prigovoriti, ili opaziti. Ravnao je sborom Mate Brajša-Rašanin. On je učio, vježbao, naučio i uvježbao zbor. Silno se je povladjivalo i zboru i napose zborovodji. Na svrsi odpjevao je zbor »Liepa naša domovina«, pri čem se je cielo občinstvo diglo na noge. I glasba je svirala same narodne komade pak je i ona zaslužila i dobila pohvala. Iza razporeda sliedio je ples, pak počitak, pak opet ples, do rana. Dvorana, za koju su mislili mnogi da je dosta velika, ako ne prevelika, bila je te večeri premalena. U njoj se je sakupilo sve što je uglednijega i vriednijega na Voloskom, mnogi iz Opatije, Kastva i Kastavšćine; a bilo jih je i iz Lovrana i Mošćenica. Vladalo je cielu večer neprisiljeno veselje, kano u domaćoj zabavi, kao medju braćom.

Sastanak balneologa (iztražiteljah kupelji) u Opatiji. Središnji savez austrijskih balneologa zaključio je odazvati se pozivu lječilištnog odbora u Opatiji, da pripravi tamo svoj četvrti znanstveni sastanak (Kongres) mjeseca oktobra 1904.

Konštituiranje »talijanskoga« občinskoga zastupstva u Lovrani. Talijanskim listovom pišu lovranski poprdili, da će biti dne 5. o. m. konstituiranje »talijanskoga« občinskoga zastupstva u Lovrani. Ala veselo vi novopečeni Talijani iz Opica, Tuliševice, Sv. Frana itd. itd.

Izabran je ponovno načelnikom poznati odpadnik i izdajica svog roda i jezika Peršić po njegovu Persich.

Občinski izbori u Lovranu. Od tamo pišu nam 29. jenara 1904. Javili ste g. uredniče, suhoparno uspjeh netom minulih izbora za naše občinsko zastupstvo. Kažem s u h o p a r n o, čim hoću da rečem, da te izbore niste htjeli pobliže opisati, ili ste to za buduće ostavili. (Javili smo samo uspjeh izbora po talijanskih listovih jer nam se od tamo nitko javio nije ni prije ni poslije. Op. Ured.) Taj neuspjeh reć bi, da je presenetio ne samo naše prijatelje na Rieci, i u Trstu, nego čak i naše susjede u Voloskom — Opatiji. Prvim se nečudimo, jer neznaju, da mi neimamo čovjeka odlična, samostalna i totiko sviestna, koji bi se postavio na čelo našoj stranci i koji bi hotio otvoreno prkositi svim tajnim i javnim spletkam i navalam protivničke rulje i fakinaže u gospodskih rukavicah.

U samom gradiću pašuje poznata popridilska klika, podučena i podupirana od svemoguće talijanske stranke iz Poreča, Pule i Kopra. Njoj nisu samo na ruku sva domaća sredstva kojimi razpolaže na občini, već njoj se priskače na pomoć iz vana i lukavim savjetom i obilnim novcem.

Naš izvanjski izbornik, naš kmet iz poreznih občina odvisan je više manje od gradskih kaputuša, koji mu daju rog za svieću i koji ga znaju tako zaslipiti i zastrašiti, da ih sirota sliedi slipo kao tobožnje svoje dobročinitelje i spasitelje. Osim toga nazovi gospoda nekažu nikada kmetu, da se radi za talijansku stvar, da valja spasiti talijanstvo občine, već mu prikazuju nas Hrvate u najcrnijoj slici a občinske interese u pogibelji, čim bi Hrvati sa občinom zavladali.

Imademo uz to u našoj stranci plašivica i nehajnika, koji vole komodno doma sjediti nego li izvrgavati se porugam i posmjehu plaćenih stvorova i mrzkih narodnih odpadnika. Lahko se reče, da valja plašivice i kukavice ojunačiti ili osrčiti, da treba nenka i zavedena kmeta podučiti i na pravi put privesti, ali za to se hoće sposobnih ljudi, hoće se vremena i mjesta. Plašivice ćeš ojunačiti ako ih metneš u mnogobrojno družtvo odlučnih i neustrašivih osoba, ali onako mljačne i nehajne težko je spraviti sa šačicom neodlučnih borioca u borbu. Pojedinca kmeta spraviti ćeš pametnom rieči, jasnimi i očiti dokazi na pravi put, ali ovdje bi se htjelo mnogo uplivnih osoba, koji bi imali vremena, uztrpljenja i sposobnosti, da u tom uspiju, jer je na našoj vanjšćini još mnogo naroda neupućena, zavedena i svojeglava.

Po mojem sudu htjelo bi se koli u gradu, toli — i to osobito — na vanjšćini, — u naših selih sastanaka ili skupština, na kojih bi govornici živom rieči predočili puku što smo i za čim težimo, što su i za čim idu naši protivnici današnji vlastodržci u našoj občini.

Koliko puta sam uzdahnuo čitajuć hrvatske ili slovenske novine o javnih sastancih ili skupštinah, koje su sada na dnevnom redu u banovini, ili kakve sazivlju toli često naša braća u tršćanskoj okolici i u samom Trstu. Takvi sastanci moraju i sliepu otvoriti oči, moraju i neuku osoliti pamet. Dajte nam gospodo kritičari takvih sastanaka i onakve poduke našemu puku, kakve mu daju u navedenih krajevih, pa da vidimo neće li i kod nas krenuti na bolje.

Svatko će mi priznati, da mi sami nismo za takve sastanke ili skupštine, jer neimamo potrebitog znanja ni dostatne vieštine. Mislim dakle, da će se nama i našoj svetoj stvari bolje pomoći ako se bratski dogovorimo kako ćemo za buduće zlu doskočiti nego li tim ako po novinama radi našeg neuspjeha jedan na drugoga krivnju svaljujemo. Ovoliko bez zamjere i u najplemenitijoj nakani.

Hrvatska čitaonica u Kastvu priredjuje u nedjelju dne 14. februara u prostorijama „Narodnoga doma“ u Kastvu kostimiranu plesnu zabavu. Ulaznina po osobi 1 K. Početak točno u 7 sati. Tri najljepša Kostima bit će o pol noći nagradjena.

Slažemo se. Naš velezaslužni suborioc, volosko-opatijski „Narodni List“ zagovara u posliednjem broju gradnju pokritog perona na kolodvoru u Matuljah. Pravom kaže, da je malo kolodvora južne željeznice, na kojih je tolik promet osoba, i to uglednih osoba, kano na postaji u Matuljah. Odatle imade željeznica velik dobitak pak bi bilo posve pravedno, da se za putujuće občinstvo pobrine, da nebude kad izlazi iz vlaka i obratno, izloženo kiši, vjetru il sniegu. Čudimo se, da koji od toliko uplivnih i visokih putnika, nije već dosada došao na tu misao, da potakne pitanje gradnje pokritog perona na onoj postaji, što je neobhodno potrebito i čemu će se stalno ravnateljstvo južne željeznice odazvati, bude li na to od uplivnih čimbenika upozoreno.

Lošinjski kotar:

† **Danas** o podne, kad je list već bio složen, dobili smo brzojavno viest, da je g. Pavao Skopinić, kot. školski nadzornik u Malom Lošinju, noćas umro. Počivao u miru! Obitelji naše saučešće.

Iz Velog Lošinja pišu nam, da tamo još neznaju ništa o tom da bi bio nadvojvoda Karlo Stjepan odlučio prodati svoj dvorac i da će prenesti odavle sve umotvorine, nalazeće se u ovom dvorcu'

osobito galeriju slika u svoj dvorac Laibuš u Galiciji. Ta viest čini nam se upravo sada nevjerojatnom, jer se govori, da će nadvojvoda postati zapovjednikom c. i kr. ratne mornarice pa nevidimo pravog razloga zašto bi išao prodavati taj dvorac ako se kani nastaniti u Puli ili bi bar imao tada često dolaziti kao zapovjednik u naše krajeve.

Trst.

Iz Trsta nam, pišu 6. o. mj. Izmedju mnogobrojnih družtava, što ih imade u ovom gradu, postoji jedno, za koje smo mi katolici mislili, da će okupiti pod svoju zastavu sve, što netrubi u židovsku — lažiliberalnu tikvu; — a to družtvo imenuje se „Circolo S. Giusto. Sv. Just je pokrovitelj našega grada, pak nemogoše katoličkom družtvu dati liepšega imena nego li je ono gradskoga patrona.

U to družtvo upisalo se je osim svećenstva i odličnih svjetovnjaka, i dostatan broj pobožnih gradjana. Ali ono nemože valjano da napreduje, jer vode u njem glavnu riječ poznati r e f o r m a t o r i, koji, premda su svećenici, ipak su u prvom redu Talijani — i tada jedva katolici ili svećenici. Oni si naime nedadu dokazati, da je u Trstu velik broj katolika i Ne-talijana, koji su pripravni u ljubavi i slozi raditi s poštenimi i pravednimi Talijani proti svemogućem židovskom gospodstvu. Oni nevide pogibelji, koja prieti katolikom i Talijanom i Slovencem od strane bezobraznih i drzovitih židova, pak da bi valjalo složno i glasno doviknuti tim nepozvanim nametnikom: nepačajte se u katoličke poslove, kao što se mi nemiešamo u židovske. Njim su i danas milji židovski ili židovom pokorni talijanski listovi nego li najpošteniji naš slovenski list. Govori se, da je novi biskup htio ustrojiti talijansku, kršćansko-socijalnu stranku u Trstu i da je pitao za mnienje te reformatore, pak da su mu oni kazali, da to u Trstu neide. Neide! Je li moguće, da se u Trstu neda ustrojiti takvu stranku? I kako da je moguće, samo se hoće malo dobre volje. Ali oni se boje zamjeriti se židovom, koji igraju ovdje ulogu najradikalnijih Talijana, ili neće, da stupe u borbu proti tomu nametniku složno sa Ne-Talijani t. j. sa Slovencima.

Takvi eto muževi nose zastavu u talijanskom katoličkom družtvu, koje nemože da valjano napreduje upravo zbog njihove nesusretljivosti i prenapetosti u narodno-političkom smislu.

Kad su nekoji naši vidjeniji članovi samo iz daleka natuknuli, da se u katoličkom družtvu nebi imalo gledati na isključivo talijanstvo takvog družtva, skočiše r e f o r m a t o r i, da se u to nesmije dirati, da to nije političko, već katoličko družtvo, kano da u katoličkom družtvu u Trstu nebi mogli složno i ravnopravno raditi i živiti uz Talijane — recimo i Slovenci. Zbog takve nepristupnosti i nepravednosti tih zastavonoša počeli članovi odpadati i družtvo sve to više bježati a posljedica svemu tomu je ta, da se je družtvena uprava morala posebnom okružnicom utećи k članovom i prijateljem moleći i zaklinjajući ih, da njoj priteknu na pomoć, da nedopuste družtvu propasti, da bi to bila škoda i sramota za „naš krasni i plemeniti Trst“ itd. itd. Kao dobri katolici želimo družtvu, da se pridigne i da procvate ali dvojimo veoma, da će do toga doći nebude li družtvena uprava krenula drugim pravcem t. j. nepostavi li se na pravo katoličko stanovište, na stanovište jednakosti, pravednosti i ravnopravnosti svih članova, bez razlike narodnosti i plemena. Dok se to nezbude, uzaludan vam je častna gospodo vapaj za „Viribus unitis“, jer medju pravimi katolici nesmije da bude viših i nižih plemena, već svi braća, svi sinci jedne velike i slavne majke.

Razne primorske viesti.

Imenovanje. Porezni kontrolor u Kanalu g. Fran Kavčić imenovan je poreznim blagajnikom u Podgradu.

Za družbu sv. Cirila i Metoda, predao je gosp. Ivan Marinčić K 5078 i 68 para, kao čisti prihod koncerta, držanog u Zagrebu, dne 9. siečnja o. m. Živili Zagrebčani! Živio odbor!

Kako smo pisali! Onomadne priobćismo iz talijanskih listova viest, da je nadvojvoda Karlo Stjepan nakanio prodati svoj dvorac u Velom Lošinju. Bečki listovi pišu pako, da nadvojvoda nekani prodati ni dvorca u Lošinju, ni svoju Jahtu, ni svoju palaču u Puli, već da će se do malo povratiti u Lošinj sa svojom obitelji i da će i nadalje ploviti svojom Jalitom po jadranskom moru.

Odhodnica biršmu zemaljskomu kapetanu. Dne 24. pr. m. dao je načelnik porečki g. Calegari priediti u svratištu „Alla città di Parenzo“ na čast bivšemu zem. kapetanu g. Campitelli-u svečanu gostbu, kojoj su prisustvovali, osim svečara, občinski savjetnici, poglavari zemaljskih i državnih ureda, crkveni dostojanstvenici i predsjednici raznih družtava. Za gostbe nazdravio je načelnik svečaru i zahvalio mu se za dobročinstva, koja je izkazao Poreču i pokrajini (?!) G. Campitelli zahvalio se — po običaju — na dugo i široko načelniku i gradjanstvu naglasiv, da stupa sada medju zemaljske zastupnike i da želi da bi kao takav došao čim prije opet u Poreč — u „z a k o n i t o s j e d i š t e“ s a b o r a.

Čudimo se, što je g. Campitelli pristao pred samim otvorenjem zadnjeg zasjedanja istarskoga sabora na predlog c. kr. namjestnika g. grofa Goesa, da se sabor sastane u Puli, dočim drži, da je jedino zakonito sielo sabora u Poreču.

Ako se nevaramo stojao ga je sazov sabora u Puli kapetanske stolice a sada iz zahvalnosti valjda do onih, koji mu tu stolicu izpodmaknuše hoće da se vrati u Poreč u jedino tobož zakonito sjedište zemaljskog sabora.

Druga predstava Petar Svačić. Dne 4. o. m. davala se u Ljubljani po drugi put hrvatska opera „Petar Svačić“ od Josipa Mandića. Kako čitamo u Ljubljanskih novinah, i repriza ove opere, postigla je pravo slavlje.

Prisustvovali su hrvatski sveučilištni djaci, koji su klicanjem dali oduška svomu udivljenju darovitom skladatelju.

Žigice „Družbe sv. Cirila i Metoda“. Ravnateljstvo naše „Družbe“ javlja, da se je bilo očutilo pomanjkanje družbinih žigica radi nekih zaprieka u tvornici tih žigica, ali sada da su te zaprieke odstranjene i žigice mogu se dobivati opet kano i prije. Posegnimo dakle svi za timi žigicami na korist naše plemenite „D r u ž b e“ a tim i spas naše nevoljne i zapuštene sirotinje.

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Petar Rašpolić, blagajnik podružnice sv. Cirila i Metoda u sv. Ivanu šalje 3 K sabranih kod plesa g. Fabiančića, darovaše Ante Oso 2 K kao globu što nehtjede plesati; nadodaše Petar Rašpolić i Petar Marijan svaki po 50 para.

Ukupno danas . . . . K	3·—
U broju 2. ove god. izkazano „	861·90
Sveukupno . . K	864·90

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu pripošlaše našoj upravi:

Za Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu daruje Fran Glazer K 6.

Ukupno . . . K	6·—
Na račun ove god. izkazanih „	774·84
Sveukupno K	780·84

Franina i Jurina.

Jur. La ga indovinada!

Fr. A, ki to?

Jur. Sjor „slatka baba“ iz Zrenja.

Fr. Kako to?

Jur. Je reku, da je dal jednega sina Talijanon, jednega sina cocialiston, a jednu kćer Hervaton; a on da će dat jednega sina još Hervaton; a on da će bit „internazionale“, ali da si riserva dirit „votar con italiani“, aš da bolje rendi.

Fr. To je vidiš politika „per la fame“.

* * *

Fr. Kako su mogli istarski talijani prekrstit naše „P o l j a n e“ u „P i j a n e“?

Jur. Jako lahko!

Fr. Not?

Fr. V Ičićeh su se opili pak su mislili, da je vas svet p i j a n h, kako i oni.

* * *

Fr. Dokle ako, Bog dà, Jurino?

Jur. Gren malo do V e r s u r e videt ćel tamo bit ča ovo leto luka.

Fr. Kamo to s vragon?

Jur. Trubilo, ča još nezna, da se zove od sada Berseč — Versura?

Fr. Ala zajik mu spàl, kigod se tako s našemi iméni spakuje.

Jur. Amen!

* * *

Fr. Ča je ono neku noć iskal on u popa iz Kringi?

Jur. Vero neznam ti ča povidat, lego mislin, da ni čist posal kada se onakovi boje svitla božjega.

Fr. Aj vero imaš pravo.

Razne viesti.

† **Ivan Nepomuk Petrović.** U zagrebačkih listovih čitamo da je dne 1. o. mj. u Varaždinu preminuo tamošnji odlični rodoljub i veleposjednik g. Ivan Nepomuk Petrović, bivši zastupnik na hrvatskom saboru. Svoj ogromni imetak okolo 2 milijuna kruna, ostavio je raznim narodnim i dobrotvornim svrhama, te je napose: medicinskom fakultetu, družbi Cirila i Metoda, družtvu sv. Jeronima, Matici Hrvatskoj i drugim prosvjetnim organizacijama namienio legate s visokim iznosima. Pokoj mu duši, a trajna spomen njegovu imenu u hrvat. narodu!

Godišnjica smrti nadvojvode prieštolonasliednika Rudolfa. U subotu dne 30. jenara prošlo je 15 godina nakon tragične smrti blagopokojnog nadvojvode i kraljevića Rudolfa. Onoga dana prije 16 godina izmedju 7 i 8 sati u jutro preminuo je kraljević u dvorcu Mayerling nedaleko Beča.

Prepirka radi nestale zastave. Izmedju njemačkih i talijanskih novina vodi se posljednjih dana prepirka radi neke nestale zastave iz c. kr. arsenala u Puli.

Ta prepirka započela je tim, da je jedan njemački list iz Graca priobćio viest, da je nestalo iz rečenoga arsenala zastave, koju su naši vojnici god. 1866. pod Visom uzeli sa talijanskog broda »R è d ' I t a l i a« što no ga je naš brod »Ferdinand Max« na dno bacio. Bečki poluslužbeni listovi pišu, da je doduše nestalo jedne zastave iz arsenala, ali da to nije zastava sa rečenog broda, već sa nekog drugog, talijanskog broda i da je te zastave nestalo pred 20 godina, nipošto sada i da se ta zastava nalazi u arsenalu ratne mornarice u Mietchi.

Čudnovato je u toj prepirci samo to, što nitko nepita tko je onu zastavu ukrao, kada i kako. To je poluslužbenim listovom posve nuzgredna stvar, kojim je dosta, da su ustanovili, da nije ukradjena ova, već ona zastava. Pazite, gospodo, da Vam Talijani neodnesu iz arsenala i Vašu glavu.

Narodnosti u c. kr. vojsci. Jedan bečki list vadi iz nekog spisa profesora Hickmanna sliedeće podatke o raznih narodnostih austro-ugarske vojske. U 110 pukovnija pješaka, uzev amo i lovce i bosanske čete, samo u 23 pukovnijah je samo jedan jezik u porabi; u 52 pukovnijah jesu u porabi dva jezika; u 26 pukovnijah 3, u 7 pukovnijah čak 5 jezika.

Spomenuti list zaključuje, da se je bez dvojbe umjetno pomješalo razne jezike kao što je primjerice slučaj sa tirolskimi lovci.

U c. i kr. ratnoj mornarici imade 46% vojnika slavenskih narodnostih, 27% talijanske a 27% drugih narodnostih. Evo naše glave ako nije u ratnoj mornarici barem 70—80% Hrvata i drugih Slavena.

Kuajpovac. Pod tim naslovom počeo je izdavati g. J. Okić-Jereb novi časopis za njegovanje zdravlja i uputu liečenja po Kneippovom sustavu, te pouku i zabavu. List izlazi dva puta mjesečno na 16 stranica u Krapini (Hrvatska) gdje se nalaze svi uvjeti za liečenje vodom po Kneippovom sustavu. Ciena je listu na godinu 4 K, pol godine 2 K.

Listiće za korizmenu izpovied ili pričest izvršuje naša tiskara u crnom ili crvenom tisku. Kod naručbe od najmanje 500 komada, po 40 h. 100 komada.

Br. 100.

Oglas.

Sajam „Sv. Foške“, koji pada dne 13. t. mj. u subotu, držati će se toga dana.

Občinsko glavarstvo

Žminj, dne 3. febrara 1904.

Glavar:

Pučić.

Svaka obitelj

morala bi u vlastitoj dobrobiti samo

Kathreinerovu

Kneippovu sladnu kavu

kao pridodatak k svagdanjem kávnoma napitku upotrebljivati.

O. I/a

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključenk. — Za solidnost: se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Broj 7. Pula, u četvrtak dne 18. veljače 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Rusko-japanski rat.

Nastojanjem miroljubivog cara Nikole, nije uspjelo uzdržati dragocieni mir na dalekom iztoku. Dugotrajni dogovori izmedju jedne i druge vlasti ostali su bezuspješni usljed izvanjskih spletaka, koje su našle odziva na japanskom dvoru u Tokiju. Preporna pitanja, koja je nastojala riešiti ruska diplomacija mirnim i prijateljskim putem riešiti će puške i topovi. Ta preporna pitanja jesu zaposjednuće kinezke pokrajine Mandžurije i jednog diela korejskog carstva po ruskih četah poslije kinezko-japanskog rata. Te točke zaposjela je Rusija u interesu svojem i medjunarodnom interesu trgovine i prosvjete, dogovoriv se prije sa odnosnim vladama. To zaposjednuće nije dalo mirno spavati zavidnim susjedom, osobito Englezom, koji se boje za svoje posjede na dalekom iztoku, i koji su radi toga stali poticati i huckati japansku vladu proti Rusiji. Rusko-japanski rat nije dakle drugo nego plod zavisti i jala nezasitnih Engleza i neprijatelja Rusije, koji nevide rado, da im ona križa nečiste račune.

Rusko-japanski rat započeo je još prije nego li je Rusija odgovorila na japansku notu, kojom je tražila povoljan odgovor glede spomenutih priepornih pitanja. Rat je započeo dapače prije negoli bijaše naviešten s nijedne strane.

Po službenih viestih navalili su japanske torpednjače u noći od 8. na 9. febrara na ruske vojne ladje, koje bijahu usidrene u vanjskoj luci Port-Artura.

Tim povodom bijahu oštećene tri ruske vojne ladje, koje su kasnije dovukli u nutarnju luku.

Ovaj neprijateljski čin japanske vojne mornarice smatra se obćenito nekorektnim po medjunarodnom pravu, jer još nebijaše — kako rekosmo s nijedne strane ratno stanje proglašeno. Taj čin prekinuo je dalje pregovore izmedju obiju država i njemu je morao sliediti rat. I doista je ruski car sliedećeg dana naviestio Japanu rat.

Svomu narodu upravio je car Nikola sliedeći proglas: „Javljamo svim svojim vjernim podanikom: U brizi za očuvanje mira, koji je našem srcu toli drag, poduzeli smo sva nastojanja, da se učvrsti mir na dalekom iztoku. U tu miroljubivu svrhu dali smo svoje odobrenje po japanskoj vladi predloženom pregledanju izmedju obiju država postojećeg sporazumka u korejskom pitanju. Pregovori koji su započeli o tom predmetu, nisu dovršeni, a Japan, koji nije htio ni da čeka na zadnje predloge naše vlade, najavio nam je, da je prekinuo pregovore i diplomatičke odnošaje s Rusijom. A da nas nije prije obaviestila, da prekinuće tih odnošaja znači početak rata, izdala je japanska vlada svojim torpednjačam zapovied, da iznenada navale na naše brodovlje u izvanjskom pristaništu tvrdjave Port-Artura. Kad smo primili o tom izvještaj našeg namjestnika, zapovjedili smo smjesta, da se na izazov Japana odgovori oružjem. Dočim tu našu odluku objavljujemo, neuzdrmanom vjerom u pomoć svemogućega i u čvrstom uvjerenju u jednodušnu požrtvovnost svih naših vjernih podanika u zajedničkoj obrani domovine, sazivljemo blagoslov božji za naše slavne čete vojske i mornarice".

Carev proglas primljen je do znanja velikim oduševljenjem po čitavoj Rusiji. Rat s Japanom označuje se kano svetu stvar. Sa svih stranah prostrane države dolaze caru čestitke, priglasuju se dobrovoljci, liečnici i milosrdne sestre. Sveučilištni djaci u Petrogradu, Moskvi, Kievu i u ostalih gradovih priredišе svečane demonstracije u prilog rata. Petrogradsko gradsko vieće naložilo je deputaciji od četvorice gradskih zastupnika, da predadu caru Nikoli povodom prekinuća diplomatskih odnošaja s Japanom adresu odanosti. Za carevog boravka u kazalištu priredilo mu je občinstvo oduševljene ovacije. Glazba je morala do tri puta igrati narodnu himnu.

Nakon prve navale na rusko brodovlje pred lukom Port-Artur sledilo je i drugih navala što većom što manjom srećom za Japance. Prvi uspjeh je bez dvojbe na strani japanske ratne mornarice. Ali prvi uspjeh neodlučuje. Nu Japanci, opojeni tim uspjehom, navaljuju neprestano sad na Port-Artur, sad na ostala obalna mjesta Koreje nebi li im pošlo za rukom skrcati svoje čete, pak tada složno navaliti s mora i s kopna na najvažniju rusku točku, na luku i tvrdjavu Port-Artur.

Sa ratišta dolaze danomice oprečne viesti, koje se često razilaze i koje valja vrlo oprezno tumačiti. Protivnici Rusije, a to su ujedno i neprijatelji Slavenstva, nesamo da turaju u sviet takove viesti sa ratišta, kojimi se nastoji škoditi ugledu i probitkom te ogromne slavenske države, već se takodjer vesele svakomu njezinomu neuspjehu.

Nu oni će ipak na koncu ostati razočarani, jer premda se je Rusija odlučila težkim srcem na krvavi rat, ona će ga bez dvojbe za sebe častno i dostojno i svršiti. Japanske čete mogu u prvom početku slaviti prve uspjehe koli na moru, toli na kopnu, jer su zatekli Ruse nepripravne i jer su zaigrali krvavo kolo prije, nego li bijaše naviešten rat, ali oni će ipak platiti svoj neoprezni i drzoviti korak sa lihvarskimi kamati.

Dosadašnji pomorski gubitci Rusije nisu od tolikog zamašaja, a da bi ona zbog toga bila ni iz daleka nesposobna za dalnje ratovanje. Ona će oštećene brodove popraviti ili novimi zamieniti pak će nastojati, da vrati protivniku podvostručenom silom milo za drago.

Odlučna pomorska bitka razviti će se okolo Port-Artura, jer će Japanci sve sile uprieti, da zadobiju tu tvrdjavu. Kad bi ova tvrdjava pala dočekali bi Rusi Japance na kopnu, i to, kako se obćenito misli, kod istoka rieke Jalu i na sjevernoj granici Koreje. Tuj će započeti odlučni kopneni rat, u kojem će malobrojnije i lošije japanske čete težko odoljeti junačkim ruskim četam. Tim četam želimo mi i kao Slaveni i kao kršćani blagoslov božji i sreću na bojnom polju. One bijahu izazvane od objestnog i prkosnog protivnika i njihova čast zahtjeva, da rieše dostojno težku zadaću na korist prosvjete i kršćanstva. Miroljubivog cara Nikolu, koji je u svojoj plemenitosti sanjao o prijateljstvu i bratinstvu izmedju svju naroda, moralo je težko zaboljeti srce, da mora baš on, kao promicatelj i zaštitnik mira, naložiti svomu narodu, da uhvati za ubojito oružje i stupi na bojno polje, sa kojeg se mora vratiti kano slavodobitnik. On je pošao bez dvojbe do skrajne granice popustljivosti napram uzoholjenom protivniku, pa kad je vidio, da mu je birati izmedju ugleda i časti svoga naroda s jedne strane, i s druge strane izmedju poniženja i prkosa nadutog neprijatelja, odlučio se, makar i težkim srcem, za prvo t. j. za obranu i zaštitu ugleda i časti svoga naroda.

Krvavi taj rat imati će stalno groznih posliedica, za koje će odgovarati pred čovječanstvom i pred nepristranom poviešću oni dušmani ruskoga naroda i Slavenstva koji su lahkoumno i nepromišljeno turili u ruke ubojito oružje obiestnog i prkosnog Japanca.

Politički pregled.

U Puli, dne 17. febrara 1904.

Austro-Ugarska.

U posliednjem broju obazrieli smo se na ovom mjestu na izvještaj mladočeskog prvaka dra. Pacaka, što ga je podao svojim izbornikom u Časlavi, a danas ćemo se osvrnuti na njegovo razglabanje o položaju u Austriji, što no ga je držao dne 9. o. mj. izbornikom u Kohljanovicah. Medju ostalim, reče dr. Pacak, da se nalaze danas češki zastupnici u najodlučnujoj borbi proti vladi i da oni nekane te borbe napustiti sve dotle dok nebudu pravedni zahtjevi češkoga naroda izpunjeni.

Na većanju parlamentarnog povjerenstva bili smo svi složni u tom, da se naš položaj prama Koerberovoj vladi nije promienio i da se on sve dotle nesmije promjeniti, dok nebudu naši zahtjevi izpunjeni.

Ja sam bio mnienja, da mora biti cilj svake vlade, da učvrsti odnošaje u državi i da zadovolji narode. No čini se, da je glavni cilj ove vlade, da prije svega uzdrži sebe.

Skupština je za tim jednoglasno izjavila dru. Pacaku povjerenje i prihvatila resoluciju, kojom odobrava postupanje čeških zastupnika te ga poziva, da uztraje u najoštrijoj opoziciji proti vladi dra. Koerbera.

U posliednjoj sjednici ugarske delegacije dne 15. o. mj. povela se je razprava o vjeresiji za Bosnu-Hercegovinu. Delegat Rakovszki upitao je ministra izvanjskih posala glede dogodjaja, što se dogodiše prošle godine na talijanskoj granici prigodom tamošnjih vojničkih vježba, gdje je izaslanik cara i kralja pozdravio u njegovo ime talijanskoga kralja. Interpelant kaže, da su austrijski državljani na granici išli pozdraviti talijanskoga kralja pod talijanskom zastavom. Talijanska vojska, kako se kaže, prešla je onom prigodom opetovano preko austrijske granice. Govornik pita, da li je sve to istina i što na to kaže ministar vanjskih posala. Ovaj odgovori, da će na upit odgovoriti u jednoj od budućih sjednica.

Zemaljski zastupnik i predsjednik kluba stranke prava na dalmatinskom saboru dr. Trumbić odgovara obširno u „Narodnom Listu" bivšemu svomu drugu i zastupniku dru. Smodlaki, koji je položio mandat i prisjedničtvo te je taj svoj korak javno opravdao. Dr. Trumbić kaže, da klub neima nikakve krivnje radi ostavke dra. Smodlake i dra. Ruževića. — Sveučilištni djaci iz Bosne-Hercegovine, koji uče u Zagrebu, poslali su zastupniku i delegatu Biankini-u zahvalno pismo, što se je u delegaciji odlučno zauzeo za interese hrvatskoga naroda u zaposjednutih pokrajinah.

Hrvatski sabor u Zagrebu bio je dne 13. o. mj. odročen kraljevskim pismom na neopredieljeno vrieme. U zadnjoj sjednici bijaše na dnevnom redu treće čitanje zakonske osnove za pokrivanje potreba unutarnje samouprave kraljevina Hrvatske i Slavonije za god. 1904. Osnovu prihvati vladina stranka i u trećem čitanju.

Srbija.

Ministar-predsjednik Grujić pročitao je kao član nove vlade u narodnoj skupštini izjavu, u kojoj veli, da novo ministarstvo stoji, kako u pogledu unutarnje, tako u pogledu izvanjske politike na stanovištu svoga predšastnika.

Vlada se nada, da može računati u ovih ozbiljnih prilikah na složnu i pouzdanu podporu narodne skupštine u provadjanju svog programa.

Bugarska.

Usljed ruskog-japanskog rata smatraju mnogi položaj na Balkanu vrlo ozbiljnim. Vlade nastoje, da uzdrže mir izmedju Bugarske i Turske. Prva se krati, da izpuni zahtjeve vlastih glede reformah u Macedoniji. Bugarsku sili pako macedonska stranka na rat proti Turskoj. Austro-Ugarska priobćila je obim državam, da se sprema na odaslanje jednog vojnog sbora na Balkan. Ova viest dolazi iz englezkog izvora te ju valja uzeti veoma oprezno.

Govor bugarskoga ministra-predsjednika Petrova u narodnom sobranju izjavljuje iskrenu želju bugarske vlade, da doprinese k izpunjenju programa, što ga ustanoviše vladari Austro-Ugarske i Rusije na sastanku u Mürstegu, a što se tiče Srbije, nedavno je javno izrečeno, da ona kani sliediti vodstvo Rusije i Austro-Ugarske.

Turska vlada želi okoristiti se zamršaji na iztoku i znajuć, da je Rusija zaokupljena na iztoku zateže sa provedenjem obećanih reforma u Macedoniji. Sva je prilika, da ona tih reforma neće provesti, nebude li na to oružanom silom prinuždena.

Rusija.

Sa bojišta na dalekom iztoku dolaze tolike protivne viesti, da je nemoguće saznati što je na stvari. Viesti iz japanskog ili englezkog izvora sve su proti Rusom ili na korist Japana. Kad bi i deseti dio tih

viesti bio istinit, Rusi nebi imali više niti jedne svoje čitave ladje ni jednoga vojnika neranjenoga. Glavni okršaji vode se uviek okolo glavne točke Port-Artura, koj neda Japancem mirno spavati. Osim toga nastoje Japanci na raznih točkah korejske obale skrcati svoju vojsku nebi li tako obkolili Ruse te ih napali ujedno s kopna i s mora. Do odlučne bitke na kopnu neće doći tako brzo, jer je za obje stranke težko usredotočiti veće množtvo četa zbog nepristupnosti zemljišta.

Slavenski narodi izraziše ruskomu narodu tople želje, da bi njihovo oružje slavilo pobjedu nad Japanci. Prvi se oglasiše češki radikalni zastupnici, kojim se je ruska vlada na tom zahvalila.

U Biogradu obdržavana je služba božja, da izprosi pobjedu ruskomu oružju; i narodna skupština izrazila je ruskoj vladi iskrene želje za što sretniji uspjeh. Ni bugarski narod nije mogao od manje, a da se nepokaže zahvalnim narodu-oslobiditelju. I Bugari su obdržavali službu božju na korist oružja ruskog i zaželili svaku sreću ruskoj vojsci.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Jur. Kamo to Frane tako zamišiljeno?

Fr. Lipa krv moja dična! — a ca ne vidis da gredem u Tar.

Fr. Ces reći, da šan kurijož, ma pur bi rado znati jeli greš po kakem posle, ili pak popiti bocu — toliko se već vrimena ni smo ovde sastali, pa bi pošli skupa.

Fr. Vero ne grem u ostariju, jer ni mi danas moja Luca ništar tvrdega kuhala — povedat ću ti kamo grem samo znaj i muči, jer ni lipo ni dobro, da zna svaki ljudske fati. Si cuja, da će u Taru otvoriti kasu?

Jur. San, baš sada neće biti niti pol ure, da mi je moj kunjado Bepo povida.

Fr. Dobro! — drago mi je, da znaš i ti — Pita sam ti onih odi kase u Vabrigi nekaj beci, pak su mi odgovorili, da oni ne mogu dati takovemu coviku beci kakor sam ja ki landram vavek po svete. Malo, da bi mi dali, ali samo ako dopeljam enega dobrega garanta, a ki ces da za mene garanti, kad ne pošedin ništa nego na hrbatu batine odi moje Luce, ke mi naslaga, kad popijen bocu više. Sada kako vidiš ti grem dreto u Tar u tu njihu novu kasu, možda budu oni dali mi bez da me pitaju ali ča pošedin.

Jur. Ali kako šan čuo nisu je jošter otvorili.

Fr. Ma nije meni, baš vela sila — samo da budu mi sigurni za na pomlad.

Jur. A zac bi ti tribali ti beci, ako se smije pitati?

Fr. Ca ne znas Jure, da će tamo negda pomlad poći vakalanda na inkanat a ja bi poša rado nakladati. Ona kućica bi mi dobro prisla neću više tako landrati po svete, jerbo san poćeja suriti, nego ćemo ako pojde srećno ja i moja Luca na miru tamo živeti. Na kući je reloj, pak će moja Luca znati barem kada staviti užinu i večeru kuhati, a na tornju ćemo lepo kraj bukaletice po leti na hladu siditi i „Narodni list" čitati, a lepo ćemo viditi odanle i svaki vapor odi societadi „Unione Istriana" kada bude pasa odi Lovrana za Trst.

Jur. Po majku božju ti si ju dobro na pensa. Bog daj sreću Bog stobom, pozdravi mi Lucu.

Fr. Bog, Bog — Jure moj — znaš kadi stojim pak se javi tamo puli moje Luce.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Gosp. M. Čalić u Marčani i gospojica Alojzija Brumnić kćerka pok. Josipa Brumnića nastanjena u Puli zaručili se u subotu dne 13. t. mj.

Konsumno družtvo u Puli-Siana, registrana zadruga na ograničeno jamčenje imalo je nedjelju 7. t. mj. svoju redovitu glavnu skupštinu. Od 73 člana pristupilo jih je 50, što je baš liep broj. Skupština je bila u dolnjoj dvorani naše hrvatske pučke škole u Siani.

Otvorio ju je predsjednik društva vlastnik kuće i krčmar Fran Raner, koj je pak odstupio predsjedničtvo dru. M. Laginji, kad je trebalo potanje razložiti obračune za 1903. a to je dr. Laginja kao član nadzornog odbora učinio potanko.

Družtvo obstoji ovo tek drugu godinu i dobro se razvija. Imalo je prometa u lanjskoj godini okolo 60.000 kruna, a čistog dobitka 1344 K 87 h.

Kod pitanja, kako da se porabi čisti dobitak bilo je duge rasprave, jer nekoji članovi htjeli su da se podieli cieli dobitak i to po razmjerju, koliko je koji član u dućanu potrošio. Drugi su bili proti tomu, jer po njihovom sudu i siromašniji član birado najviše trošiti, ali nemože kad neima. Obladala je konačno misao, po našemu sudu vrlo pametna, da se podieli samo po mjeri od 3% godišnjeg konsuma, to jest po prilici 900 K, a ostalo da se vrže u prihranu s poglavitom namjerom, da se može pomoći siromašnije članove u kakvoj teškoj nevolji, da, recimo, umre gospodar ili gospodarica itd. Bravo ljudi i tako je pravo, to je hrvatski i kršćanski.

Uvodni članak u posljednjem broju o pogibelji koja nam prieti od Leginih škola, došao nam je iz vana; moramo ispraviti pogrešku koja se je podkrala inače dobro upućenom piscu onog članka. U Sisanu kod Pule bila je u starija vremena doduše i hrvatska župa i hrvatska to jest naša škola. Sada je sve polatinjeno, premda je ogromna većina našega puka pod onu župu i školu. „Dječije Zabavište", koje da tamo kani ustanoviti Lega, biti će dakle ne priprava za talijansku školu, nego brže odnarodjenje onih naših, kojih stariji još medju sobom govore hrvatski; Legino zabavište uzeti će djecu, da ni toliko nečuju jezika svojih roditelja, pak će odmah od prvih besjeda stvarati janjičare.

Dalmatinski skup u Puli obdržavati će u nedjelju dne 21. veljače o. g. u 2 sata poslje podne u reštauraciji Arco Romano svoju konštituirajuću skupštinu. Bilo sretno!

Zabave u Puli. Dne 1. o. mj. priredila je Čitaonica i Sokol veliki ples, kojim se otvorila zabavna sezona u pokladama. S pohvalom ističemo, da je ovaj ples bio najmnogobrojnije posjećen, te je donio koli materijalne toli moralne koristi i družtvu i posjetiteljem, pruživši dosta ugodne zabave i veselja. Na ovom plesu jasno se vidilo, kako bi mi Slaveni u Puli mogli mnogo toga postići, kad bi se okupljali uviek u ovako velikom broju kao te večeri, te bi mogli pokazati našim neprijateljem da nas ima i da smo živi.

* * *

Kako smo javili u zadnjem broju, priredila je Čitaonica u subotu dne 13. o. mj. damski ples u dvorani I. istarskog Sokola. Ples je bio prilično dobro posjećen, premda je svaki očekivao, da će biti još više svieta nego li ga je bilo, osobito opažala se velika praznina krasnog spola, tako da mladež nije imala skoro s kime da pleše. Odbor gospodja poduzeo je sve, da zabava što ljepše ispane; cvieća osobito nije falilo, te damski odbor zaslužuje svaku pohvalu.

* * *

Dne 16. o. mj. na zadnji dan poklada, priredio je naš vrli „Sokol" tradicionalnu maškaradu. Kao što smo na damskom plesu očekivali brojniji posjet, to nas je broj posjetitelja maškarade iznenadio, kao što i broj krabulja u raznim bojama i kostimu. Prvu četvorku je plesalo preko 60 parova. Veselje i oduševljenje vladalo je kroz cielo vrieme, tako, da su riedke zabave u našim društvima bile prožete takovim raspoloženjem i animusom kao te večeri. Plesalo se sve do 5 sati u jutro.

Pazinski kotar:

Iz Sv. Nedelje kod Labina pišu nam 9. o. mj. Nakon dugotrajne i težke bolesti preminuo je učitelj naše pučke škole g. Zec, rodom sa otoka Krka. Tečajem posliednje godine nebijaše redovite poduke, jer je učitelj bolovao, a bolestan čovjek nemože imati volje ni veselja do ikakvog težkog posla.

Naša je škola mješovita a uz to hrvatska-talijanska. U jutro podučava se talijansku (?!) a po podne hrvatsku djecu. Sada je ta škola zatvorena i neznamo kad će se opet otvoriti.

Čujemo, da kani mjestno školsko vieće u Labinu zamoliti našega župeupravitelja g. Corvu, da bi on privremeno podučavao našu djecu. Ali kakva bi to mogla biti poduka kad g. Corva nepozna naš jezik toliko, da bi mogao drugoga učiti, a osim toga on ima i drugoga posla. On bi možda i našao toliko vremena, da u jutro podučaje talijansku djecu, ali to nebi išlo s hrvatskom, jer osim što nezna naš hrvatski jezik, on bi već poslije podne lahko mogao naći bud kakvu iziliku i tako bi naša djeca bila bez svake poduke. (Tu sladku jabuku će vam naša očinska c. kr. dati. Op. ur.)

Radi toga molimo s. c. k. kotarsku školsku oblast, da nam šalje čim prije učitelja ili učiteljicu, jer će naša djeca zaboraviti i ono malo, šta su sa velikim trudom naučila ili će tako podivljati, da će budući učitelj imati s njima jako težak posao.

Toliko g. uredniče, o našoj školi, a drugi put Vašom dozvolom koješta o našem župe-upravitelju obzirom na njegovo postupanje sa župljani u i izvan crkve. (Izvolite, ali čuvajte se osobnosti i osobnih uvrieda a iznesite samo činjenice i nebojte se nikoga! Op. ur.).

Deputacija iz Kringe u Trstu na biskupskom ordinarijatu. Iz Pazina pišu nam, da su tamo govorili sa dvojicom naših čestitih muževa iz Kringe, koji su bili pošli u deputaciji u Trst radi novoga župnika k presvj. g. biskupu. Ti muževi ogorčeni i žalostni pripoviedaju, kako su pošli u Trst, ne da koga tuže ili ocrne, već da ponizno mole onu prečastnu i prosvitlu gospodu, da bi im dali dobra i čestita svećenika, koji bi ih vodio po putu istine i pravde na korist duševnu i tjelesnu. Moliti su htjeli, da im se dade čim prije valjana dušobrižnika, jer da su sada zapušteni i zanemareni; mladež da živi bez nauke i u razkalašenosti, a odrasli bez dobra savjeta i koristne poduke. Oni da se moraju sada zadovoljiti sa jednom sv. misom u nedjelju, bez popoldašnjeg blagoslova i kršćanskog nauka. Ako im treba svećenika, moraju odaljeniji i po 2 sata daleko u Tinjan po njega, da im dodje nemoćne izpoviedati, novorodjene krstiti itd.

Ali oni nemogoše do nadpastira; on ih nehtjede primiti ni saslušati, a kad mu sporučiše, da će mu kazati samo dvie rieči odgovori im, da ih neće i nemože primiti.

Možete si misliti kako se razočarani i žalostni vratiše svojim kućam. Jedan od njih reče piscu ovih redaka: Bio sam u Trstu u manje važnom poslu kod blagopokojnog Dobrile i kod nezaboravnog Šterka, koji su me kao brata primili i saslušali, a sada gdje bijasmo dva u toli važnom poslu, nehtjede nas biskup ni saslušati. A na opazku našu, da bijahu biskupi Dobrila i Šterk domaći ljudi, Istrani, biskupi, kakovih nećemo više imati, slegoše tužno s ramenima, te izlanuše: „je tako je, za nas tudjinci nemare!"

Na razstanku reče jedan od te dvojice, da su se nadali pomoći bar od jednoga domaćega kanonika, za koga, da su čuli da je naš čovjek, al kad im rekosmo da je on na biskupiji peto kolo, odgovoriše složno: a zač stoji pak tamo? Šta da mi na to odgovorimo?

Tim muževom je poznat i onaj posao sa butijama poslanim od poznatog svećenika zamjeniku patrona g. Covaz-u, kod kojega su i sami bili; za sada rekoše, da neće tu stvar dovesti na vidjelo, nu budu li na to prisiljeni, neće šutiti, pak bilo to milo i drago ili ne prečastnoj gospodi u Trstu. (Zašto niste rekli da želite talijanskog ili kojeg švabskog popa, možda bi vas bila njihova presvietla „milost" primila. Op. ur.).

Koparski kotar:

Novi odbor pjevačkog družtva „Straža" u Truškah — občina Marezige. Na zadnjoj skupštini pjevačko-čitalačkog družtva „Straža" u Truškah bijahu izabrani u novi odbor sliedeći članovi: predsjednik Ivan Bočaj, podpredsjednik Ivan Kocijančić, tajnik Josip Lovrenčić, blagajnik Ante Vizintin i knjižničar Ante Lovrenčić.

Želimo novomu odboru što bolji uspjeh oko probudjenja i oduševljenja tamošnjeg naroda!

Iz Buzeta pišu nam dne 4. febrara 1904.: Danas jesmo imali u Buzetu, potle toliko vremena zatezano konstituiranje novog cestovnog odbora.

Odvjetnik Sandrin se nedade smesti iz stolice predsjedničtva, na kojoj gospodari već teče osma godina.

Već iz početka znalo se je, da taj čovjek (Sandrin) kako baš nije nikad nikoga usrećio, neće niti Buzešćini pomoći, sasvim da su ga proglasivali talijani svojim spasiteljem.

Dragućani da su se nadali, da će Sandrin biti više uslišan kod Porečke gospode, pak da će biti do mala svršena cesta od Buzeta do Oslići prama Draguću; ali jok: još onu staru cestu preko Marinci je tako zapustio, po kojoj nemogu ni ljudi ni vozovi. Popravljao je ceste samo okolo Buzeta i prama Roču, jer od Ročkih članova Turkovića i Fabrisa je ovisilo Sandrinovo imenovanje predsjednikom.

Trošio je nemilo i nedrago, naprtio je porezovnike sa dvostrukim poreznim nametom (od 10 na 20%) od kojeg je utjerao od 4—5 tisuća kruna na godinu više nego prijašnji cestovni odbor, a ceste po više krajeva posvema zanemarene.

Sandrinu se neće iz stolice nevjerujemo toliko iz svojeg dobitka, koliko iz nagnuća da gospodari, ali on bi tako čim više novac trošio i obteretio tužan narod. Narod ga na više mjesta proklinjao i sami talijani jesu ga siti, a još iz početka — znajući valjda što je — kad je došao u Buzet kazao je jedan pravi talijan, da prokleta kola, koja su ga pripeljala.

On je hotio na silu da cesta nova prodje preko Kotli, koja bi koštala dvostruko više nego preko Svi Sveti, samo da bi mogao kakogod najviše — složno

sa jaslari iz Poreča zadužiti kotar Buzetski.

Na konstituiranje, od talijanske stranke došao je sam Sandrin, protestirao proti izboru Petra Pavletić kao člana cestovnog odbora, jer da ih je osam pod imenom Petar Pavletić, a zaboravio je da je ovaj Petar Pavletić ujedno i občinski načelnik u Roču izabran u cestovni odbor. Proti Franu Flego, jer da je občinski plaćenik kao blagajnik u občini itd. pak se je odalečio od izborne dvorane.

Gosp. politični komesar, koji je prisustvovao kod izbora konstituiranja, uzeo je do znanja Sandrinove proteste proti kojim je bilo dokazano da nisu istiniti niti temeljni.

Sandrin je mislio, bez njihovih članova je nemoguće obaviti konstituiranje, nego evo ti dolazi g. Ivan Ponis najveći porezovnik u kotaru i stari borioc za pravednu stvar.

Videći Sandrin, da Ponis dolazi za ići u občinski ured priskoči pred Ponisa zvajući ga kao da bi mu rob sa pst, pst, te ga ostavi, kao grabežljivi Lav ovcu da joj zabrani ići svome stadu i evo nepusti starca Ponisa da dodje u občinu, gdje se ga očekivalo.

Gledaju ljudi, gleda g. komesar kako Sandrin ogrnjenim kaputom na ulici sakriva starca nejakoga i već bolestnog nego zdravoga i mu brani ići dalje kamo je odlučio. Uzalud se je tužan starac ogibao na jednu i drugu stran, da će ići napried, kad ga nije koparski gazela pustio.

Onamo se je opazilo, da su naši ljudi previše obzirni i plašljivi, jer misliti kad bi u Kopru, Piranu ili Poreču ili Puli onako učinio jedan naš advokat budi koji, da brani makar našemu benevrekaru koji bi nakanio glasovati sa talijani bi ga gradjani naskočili i na smrt smrvili, a nebi ni boljega zaslužio, jer postupao je Sandrin baš bezobrazno fakinski; ali tamo svi su gledali, nijedan se nije usudio kao ni svi koliko jih je bilo onamo da obkole Sandrina da obrane starca Ponisa, da mu bude slobodno ići u občinu, dok nije došao Fr. Flego i osramotio gazelu, da pusti starca, neka ide svojim putem kamo je odlučio.

Kad je vidio Sandrin, da mu ne koristi ni nagovaranje ni strahovanje, razjaren skoči kao bjesan, poleti u občinu g. komesaru nalagati da protestira što Fr. Flego tobož sili g. Ponisa da idje u obć. dvoranu na konstituiranje.

Prigodom zapisnika konstituiranja g. Komesar pita g. Ponisa dali je koji ga silio, moguće Flego da mora doći na izbor. Ponis tužan sav preplašen od napadaja Sandrina reče, da je došao svoje volje, i da ga je Sandrin nagovarao, da ne ide na konstituiranje (i još drugo da mu je kazao i to nije izpovjedao).

Gledati prizor ponašanja Sandrinova, pripovjeda jedan čovjek očevidac kako je obhajao Sandrin ogrnjen kaputom žurno okolo starca Ponisa kojeg ni pustio dalje; da mu se je pričinjalo da vidi sliku sotone koji žurno stoji kod kreveta bolestnika. Bolestnik kao da se okreće amo tamo, gleda na nebo kao da prosi pomoć da ga ko brani, i zbilja kao da dodje Andjeo na obranu ove dobre duše još vjerne i da pokaže sotoni da otide sotona, kao da protestira, da je njegova duša i drži se kreveta bolestnika, ali kad vidi da nije koristi razdražen u gnjevu kao bjesan pobjegne rovec i tuleć od jada u vis kao da će tužiti Andjela da mu je krivo počinio.

Napokon cestni odbor se je konstituirao izabrao izmedju članova 6 prisutnih g. Ivana Zigante predsjednikom i Fr. Flego podpredsjednikom. Iz pogovora naroda i čak samih Buzećana čuje se neko veselje, kao čovjek kad ga prestane mučiti koja kužna bolest, počme lahko uzdihavati zahvaljuć Bogu da mu je oduzeo takovo zlo iz njega. Narod je stalan, da će novi cest. odbor dobro gospodariti sa novcem krvavimi žuljevi plaćen namet za ceste od tužnih porezovnika.

Voloski kotar:

Iz sjednice obć. zastupstva u Kastvu, treba ispraviti viest u br. 5 tako, da je občina dala potrošarinu za g. 1904. potrošarinskom društvu u Kastvu za 16000 K godišnjih, a ne za 1600 K, kako je bilo pogrešno tiskano.

Opatija. Prije svega treba popuniti viest o »koncertu u korist družbe sv. Cirila i Metoda«, tako da su »Na čelu toga podhvata bili liječnik« dr. Landr i kapelnik Frisek Česi, i Poljak dr. Gorski. To je nuždno popuniti, jer su u istinu prva dvojica, dr. Landr i Frisek, začetnici toga koncerta, koji su uložili sve svoje sile za čim bolji uspjeh koncerta, dočim je dr. Gorski u toliko zaslužan u koliko je svim svojim poljskim oduševljenjem radio kod Poljaka i Poljakinja da koncertu prisustvuju.

Kad smo već kod zabava, da odmah nadovežem drugu, priredjenu u »Zori« dne 6. t. mj. To je veliki maskirani ples što ga priredilo hrvatsko pjevačko družtvo Lovor Opatija-Volosko. Na tu zabavu pripravljalo se je prilično vremena. Krabulja bilo je svakojakih baš krasnih, i u narodnih odjelih. Igrala je lječilištna glazba. Dvorana puna kao malo kad, jedva se je plesalo pred množinom ljudi. Bilo je prilično inorodaca, al su se i oni s našim liepo zabavljali. Rado su gledali naše hrvatsko kolo, koje se je po dva put plesalo. U »Zori« plesalo se je toga puta do zore. Gat ili mul sad je već posve popravljen u toliko, u koliko se popraviti dade i tako da parobrodi mogu opet za silu pristajati, uz sjeverni njegov dio. Po privatnih ubavjestih kani vlada povećati luku, sagraditi novi gat onako kako žele i mole već dulje vremena domaći ljudi.

Gostova dolazi sve više. Vlada doista jugovina, al i ta pruža gostovom zabave. Valovi udarajući o pećine, imadu uvijek nješto zanimiva, u što čovjek kao obajan zuri.

Gostovi će od sad dolaziti još radje, kad se je otvorilo kupalište za vruće kupelji. To kupalište sagradjeno je po najnovijih propisih jako udobno. Nosi ime nadvojvode Viktora Ludvika, koj dolazi ovamo svake godine mjeseca septembra, i ostaje, kupajuć se po svakom vremenu na otvorenom, po 4 tjedna.

Već prije navještena Švedska kraljica prispjela je željeznicom do Matulja, pak kočijom do najmljene »Villa Jeanette«. Ona i pratnja njoj vozile su se u četirih kočijah. Službeni doček bio je zabranjen. Za to se je Opatija ipak okitila svakovrstnimi zastavami u slavu dolazka kraljice. Kod dolazka malo je šta mogla viditi ona, a tako nit drugi nju. Kiša je grdno ljevala. Isto bijaše i po podne tako da je morao odpasti davno napovjedani »kosao«.

Kastav. Zabava s plesom priredjena na pustnu nedjelju prošla je veselo uza sve nepovoljno vrieme. Zabavni odbor izvršio je dostojno svoju zadaću. Muški zbor naše vriedne »Istarske Vile« pjevao je Brajšin »Plani rode« a mješoviti Sattnerov »Po zimi iz škole« na podpuno zadovoljstvo slušaoca. Tamburaški zbor iste naše Vile udarao je posve novi komad »sa zidina Kastva-grada«. To je vijenac kastavskih narodnih pjesama, to jest onih koje se u Kastvu i Kastavščini najradje pjevaju. Sastavio ga je naš stari glazbenik Miroslav Grossman. Cieli komad morao se je opetovati. Klicanja na glazbenika i i zbor nebijase ni kraja ni konca. Isti tamburaški zbor pratio je Bozzotti-jevu molitvu »Oprosti mi majko moja« izvadjanu na dva brača po gospodjici E. Jelušić i gospodinu Tepešu, uz veliko povladjivanje. Igrala se je vesela narodna igra Cara Emina »Proti srcu se nemore«. Igrale su ju gospodjice Marija Grosman (kapitanica) i Andrijana Karlavaris (zaručnica), gospoda B. Jurinčić (pom. kapetan), V. Jurinčić (pomorac), O. Tepeš (zaručnik), E. Grosman (kao talijanski dotepenac). Bilo je smjeha za puknut, a i dosta pouke. Igračice i igraoci zaslužili su svojim vještim igranjem pohvalu kojom jih je občinstve obsipalo.

Lošinjski kotar:

Tri zaklade braće Vitezića. Vrli naš drug „Pučki Prijatelj", što izlazi u Krku, donosi u posljednjem broju od 10. t. mj. potanke obračune, za 1903, triju zaklade braće Vitezića, (to jest pokojnog već biskupa i živućeg još dr. Dinka Vitezića.)

Za one naše čitatelje, koji neimaju zgode viditi „Pučkog Prijatelja", biti će zanimivo, da saznaju bar evo:

I. Školska zaklada braće Vitezića za siromašne učenike iz župe Vrbnika za svećenički slalež: Podielila je tekom 1903 u podpore kruna 800 —, a imala je koncem godine imetka K 21250·39 i gotovine u blagajni K 391·40.

II. Obiteljska zaklada braće Vitezića za svećeničk i odgoj: Podielila je tekom 1903. u podpore K 600·—, a imala je koncem godine imetka K 34.886·06 i gotovine u blagajni K 581·40.

III. Školska zaklada braće Vitezića za svjetovnjake: Podielila je tekom 1903, u podpore K 900, a imala je koncem godine imetka K 31.893·24 i gotovine u blagajni K 570

Račune tih zaklada vodi Uprava župne Crkve u Vrbniku, a odobrio jih je preč. bisk. ordinarijat u Krku odpisom br. 139a od 19. januara.

I ovom zgodom ponavlja nam se misao, da se Vitezići neradjaju Istri ni svako stoljeće po dva!

Nesreća na moru. Iz Cresa nam pišu, da se je nedaleko creske luke prošle srieđe dogodila velika nesreća. Domaće i ćozotske ribarske ladje lovile su po običaju ribu, nu najednom prevrnu silni valovi jednu ćozotsku ladju, u kojoj bijaše pet osoba, ostali ribari nemogoše im pomoći. Vrativ se u luku prijaviše nesreću lučkomu kapetanu, koji malo zatim kapetanu parobroda „Cirkvenica" ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva, koji je bio medjutim u luku doplovio, da odmah zaplovi na mjesto nesreće. Kapetan posluša i zaplovi put mjesta nesreće te nadje prevrnjenu ćozotsku ladju izpod crkve Spasitelja. Jedan mornar hitjede i izvanjskimi udarci po boku prevrnjene ladje doznati, da li još koja osoba živa u ladji, ali se brzo uvjeri, da mu je posao uzaludan.

Sliedećeg dana dovezao je parobrod „Lissa" prevrnjenu ladju ali utopljenikom neima traga ni glasa.

Trst.

Za stopljenje „Dalmatinskog skupa" sa „Slavjanskom čitaonicom" u Trstu. U nedjelju 7. o. mj. obdržavao je „Dalm. skup" u Trstu izvanrednu glavnu skupštinu sa jedinom točkom dnevnoga reda i razprava o promjeni pravila radi stopljenja sa „Slavjanskom čitalnicom". O toj točki razprela se vrlo živa razprava, koja je svršila tim, da su se preko dvie trećine prisutnih članova izjavile za stopljenje. Mi pozdravljamo iskrenim zadovoljstvom taj zaključak sviestnih članova onoga družtva.

Razne primorske viesti.

Izpravak. Pod tim stupcem javljeno je u posljednjem broju našeg lista pod naslovom „kako smo pisali", da njegova Visost Nadvojvoda Karlo Stefan neće prodati ni svoje Ville („Podjavori") na Lošinju, ni jahte, ni palače u Puli. To se ima izpraviti u toliko, što naš lošinjski dopisnik nije se sjećao, da je palača Nadvojvodina u Puli već pred više vremena prodana državnom eraru, te je u nju smješten ured kotarskoga poglavarstva i pridruženih referata pak bolestnička blagajna i policajno povjereničtvo. A za drugo stalno želimo, da se neobistini, što su tudje novine pisale; želimo najme, da prejasni Nadvojvoda neda iz svoje ruke ničega, što ima na ovom našem sinjem moru, nego dapače da uspori i pomnoži.

Talijansko sveučilište u Gorici. Jednomu rimskomu listu pišu iz Beča, da je cesarska vlada nakanila otvoriti talijansko sveučilište u Gorici, jer da se tršćanski namjestnik boji talijanskog sveučilištnog djačtva u Trstu.

Njeg. ekcelenca g. grof Goess, da se boji talijanskog djačtva!? Slabo ga pozna onaj, koji tako o njemu sudi. Na pitanje o ustrojenju talijanskoga sveučilišta vratiti ćemo se čim nam to prostor lista dozvoli.

Vjenčali se. Dne 10. o. mj. vjenčao se je vrlo čestiti naš mladić i rodoljub g. Kinkela, član rodoljubne obitelji gosp. V. Kinkele iz Rukavca občina Kastav sa vriednom gdjicom Angjelom Gombač iz Motavuna, občina Divača.

Dne 11. o. mj. vjenčao se je slovenski rodoljub i trgovac g. Janko Knaus, član rodoljubne Mankočove obitelji u Trstu, sa vriednom gdjicom Pavlom Hmelak, kćerkom slovenskog rodoljuba i trgovca g. Fr. Hmelaka iz Lokavca.

Čestitamo srdačno novovjenčanim i njihovim cienjenim obiteljim.

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Matko Čalić 1 krunu.

Ambroz Haračić iz Trsta K 20·— da počasti uspomenu dragoga si pok. prijatelja Pavla Skopinića c. k. škol. nadzornika u Malom Lošinju.

Ukupno danas	K 21·—
U broju 6. ove god. izkazano	„ 864·90
Sveukupno . .	K 885·90

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Sabrano u „šumi" prigodom imendana „našega Franceta" K 20·—

Ukupno danas	K 20·—
Na račun ove god. izkazanih .	„ 780.84
Sveukupno	K 800·84

Nešto o konsumnih zadrugah.

Pod ovim naslovom priobćio je riečki „Novi List" u br. 25. o. g. vrlo poučan članak, u kojem razpravlja pisac o važnosti tih zadruga i preporuča ustrojenje istih za nekoje razrede pučanstva.

Mi smo prošle godine pisali o važnosti i potrebi tih zadruga opetovno te smo stanovničtvu naše pokrajine — osobito onomu na selu toplo preporučili, da se dade na ustrojenje konsumnih zadruga svuda tamo, gdje neima poštenih narodnih trgovaca i gdje je naš narod odvisan od milosti i nemilosti protunarodnih trgovaca i od pogibeljnih lihvara.

Osvjedočeni, da ćemo ugoditi našim čitateljem priobćujemo i mi rečeni članak sa toplom preporukom našim čitateljem, da se njim bogato okoriste

Prije nekoliko mjeseci izašla je u Praga brošura „Dutklivé slovo k delnictvu v Praze a okolí", u kojoj se pozivlje radničtvo, da osnuje veliku konsumnu zadrugu. U toj brošuri se crta uredjenje te konsumne zadruge u kratko ovako. Sjedište je družtva u Pragu. Jamčenje članova je omedjeno, t. j. svaki član će jamčiti sa svotom, koju je uložio u zadrugu i daljnom svotom, koja je isto tako velika kao uložena, ali tu posljednju član ne mora izplatiti. Dionice su imovina članova, ali istupi li član, dobiva iznos natrag. Roba će se prodavati članovom i to samo za gotovo. Čisti dobitak, od kojega se mora prije odbiti stanovita svota za rezervni fond, za osnivanje vlastite proizvodnje itd., biti će razdieljen medju članove u tom razmjerju, koliko je tko kupio u zadruzi robe. To znači: diele li se dividende 6%, od čistoga dobitka, svaki član dobiva na koncu godine, ako je kupio za 100 kruna robe, 6 kruna, ako je kupio za 200 kruna robe, 12 kruna itd. Ipak zadaća zadruge nije dieliti što veće dividende. Primjerene dividende dielit će se samo zato, da nebi razvoj zadruge bio mlitav i slab. Glavna je pak zadaća zadruge, da članovima prodava robu, va-

ljanu, nepatvorenu, za cienu, kako je običajena u velikim i najsolidnijim trgovinama. (Konac sliedi.)

Razne viesti.

Knjige „Matice Hrv.“ su stigle, pa se pozivaju svi oni koji knjige žele imati neka pošalju K 6·50 na tiskaru J. Krmpotić i dr. u Pulu (Via Sissano, 7) te neka točno označe svoje boravište, da im se iste mogu dostaviti.

Upozorujemo naše cienjene čitatelje na „Apatovačku mineralnu stolnu ljekovitu vodu“ koja se razpačava iz Hrvatske i koja se ne samo kao stolno točno piće visoko cieni, nego što nenadkriljivo ljekovito djeluje kod svih unutarnjih bolestih osobito kod svih katara i upale mokračne cievi i mjehura. Ova izvrstna kiselica dobije se izravno iz zakupnog Apatovačkog mineralnog vrela u Zagrebu, Ilica br. 17, kao što i u svim ljekarnama, drogerijama špecerajima i reštauracijama.

Listnica uredničtva i uprave.

Sve naše cienjene dopisnike umoljavamo, da nam ne zamjere, što njihovi dopisi nisu objelodanjeni u ovom broju, doći će svi na red u kojem od budućih brojeva. Preporučamo se i nadalje.

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca rujna 1903.

— Gosp. Janko Crnelić činovnik gradske blagajne, Zagreb svoj prinos za treći četvrt godine . . . K 3·—
— C. k. priv. Austr. Länderbank u Beču na ime g. B. Fürtha kao dar . . „ 400·—
— Predanih dne 25./VIII. po gosp. Vladiškoviću S. iz kancelarije dra. Janežića njemu dostavljenih (od toga „Novi list“ izručio putem g. prof. Spinčića K 1800) „ 1833·—
— Gosp. Prof. Spinčić izručio: 1) dne 9./VIII. 1903. sabranih medju gostovi g. Stj. Hudjeka trg. u Krapini K 30; 2) dne 11./VIII. 1903. sabranih medju gostovi Stjepana Cerovca župnika u Radoboju K 20; 3) od g. Kožulića trgovca u Radoboju darovanih K 5; 4) dne 13./VIII. 1903. u gostioni g. Krmika u Krapini sabranih K 22·32 i 5) od g. J. Crnko ravn. učitelja u Suhompolju darovanih K 20 svega . . „ 97·32
— Gdja Vjekoslava Mohorović učiteljica u Jelšanah šalje kod otvorenja nove škole u Pasjaku na predlog g. A. Kalčića u gostioni g. Josipa Prebilića sabranih . . „ 20·—
— Monsignor Vinko Zamlić izručio od občine Kastav za 50 istisaka knjige „Marijina djeca“ poslatih . . . „ 20·—
— Gosp. dr. F. Gottschalk iz Osieka darovanih od njega i g. dra. Fišera Adalberta „ 160·—
— Sabrano prigodom zabave u Zametu dne 20./IX. . „ 16·—
— G. Mihovil Skverce iz Zadra u „Hrv. Kruni“ (br. 50, 57, 72, itd. 1903) oglašenih . „ 57·42
— G. dr. Božo Vinković iz Karlovca sabranih od gdje Julke Pilot u svatovima Janka Podgornik . . „ 3·10—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom
čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), nateklih i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“, Zagreb, Ilica broj 17.

Dobivá se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Sve strojeve za — — — — — — — — — —

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino,* novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svetiljke na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta),

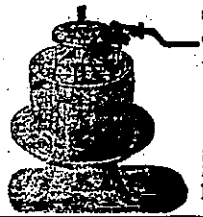

sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d.

. . . . šalje uz najjeftinije tvorničke ciene . . . .

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Vicko Despalatović

slikarski majstor za Istru u Puli,

ulica Circonvallazione br. 61, prizemno,

slika stanove, nove kuće, vile, ulaze, crkve, dvorane za gostione i kavane, kazališta i zavjese za kazališta, pročelja na vapno i na ulje, prozore i vrata na ulje kao što i na prividno drvo, table i grbove za prodavaonice duhana i tapecira sobe papirom.

Radnje čini najvećom točnošću i trajnošću, polak onih u velikim gradovima.

Drži zalihu najboljih i najfinijih uzoraka u secesionskom stilu, kalupa i naerta dobavljenih iz Češke.

Drži još veoma fini album uzoraka u bojama za crkve, uzet iz prvih crkava Austrije, Češke i Ugarske, što sve izradjuje

uz najpogodnije ciene.

Skladište bačava.

Skladište raznog posudja zasjecajućeg u bačvarsku struku nalazeće se u Trstu, ulica Luigi Ricci br. 4 (prije Vicolo Cieco), do sele vlastničtvo g. Antuna Baretto, povećalo se počamši od 1. siečnja 1904. te nosi naslov: **Antun Baretto i dr.** — Isto skladište ostat će i nadalje pod direktnim vodstvom gosp. A. Baretto, koji si je našao druga u svrhu, da si poduzeće razširi.

Ova tvrdka izradjuje bačve i po franceskom sistemu te se toplo preporuča svim narodnim krugovom.

Antun Baretto, Trst.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement“ posjeduje najpoznatiju fabriku MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konštrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan Novak.

Putnici u Ameriku!

CUNARD LINE

koncesijonovano družtvo za kraljevine i zemlje, zastupano na carevinskom vieću,

prevaža putnike izmedju **TRSTA—NOVI-YORK i natrag**

brzim parobrodom **„AURANIA“** sa 1200 mjesta III. razreda i sa 300 salon-mjesta II. razreda sa kabinama — i brzim parobrodom **„CARPATHIA“** sa 2000 mjesta III. razreda i sa 400 salon-mjesta II. razreda sa kabinama.

Cijena putne karte iz svake luke u **Dalmaciji i Istri**

preko Trsta u Novi-York

ujedno — počamši sa dnevom ukrcanja u TRSTU — sa hranom, vinom, i čitavom poslužbom stoji:

III. razred — za osobu 180 K.

Putnici mogu kupiti ove putne karte kod Lloydovih agentura u svih lukah Istre i Dalmacije — u Rižani pako samo kod g. Petra Popovića.

Odlazak iz TRSTA:

„CARPATHIA“ 15. decembra 1903 „CARPATHIA“ 2. febrara 1904
„AURANIA“ 29. decembra 1903 „AURANIA“ 16. febrara 1904

Za pobliže obavjesti, putne karte, prijevoze za druge nuzgredne luke i željezničke postaje iz Nova-Yorka u unutrašnje gradove Saveznih država Sjeverne Amerike, obratiti se na

Glavno zastupstvo za Austriju **Schröder & Co. - Trst**
Via Carlo Ghega br. 8, I. kat.

Naslov za brzojave: **SCHRODERCO - TRST.**

Izdavaju se takodjer za iste parobrode putne karte za PALERMO, NAPOLI, ALGIR i GIBRALTAR

Broj 8. Pula, u četvrtak dne 25. veljače 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napatnicom ili položnom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Ako list na vrieme ne primi, ima to javi. odpravničtvu u dopisnom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacije".

Brzojavnog računa br. 347-349.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, a nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 za pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Naša ratna mornarica.

Kadno se je nedavno razpravljalo u austrijskoj delegaciji o proračunu naše ratne mornarice, osvrnuli smo se i mi u kratko na prigovore jednog češkog i jednog hrvatskog delegata proti upravi ratne mornarice.

Češki delegat Kaftan biran je svake godine u delegaciju, gdje igra važnu ulogu kao jedan od najvrstnijih mjernika i tehničkih strukovnjaka u Austriji. Delegat Kaftan uzeo je rieč kao prvi govornik nakon izvjestitelja o proračunu c. k. ratne mornarice u austrijskoj delegaciji.

Danas vraćamo se na onu razpravu nakanom, da izcrpimo nešto obširnije govore spomenutih delegata pa da učinimo mi nekoje prigovore i izrečemo nekoje opravdane želje u pogledu naše ratne mornarice.

On je upozorio svoje drugove na veliku važnost, koju ima naša ratna mornarica obzirom na obranu naših primorskih zemalja i osobito na važnost, koju ima za svezu naših obala sa nutarnjimi pokrajinami monarhije. Osvrnuv se na viest rimskoga lista „Avanti" po kojoj bijaše brod talijanske ratne mornarice „Vittorio Emanuele" sagradjen na temelju nacrta našeg ratnog broda „Karlo VI", preporuči upravi ratne mornarice neka se u buduće bolje bdije, da nedodju nacrti naših brodova u tudje ruke. Brod „Karlo VI." jest po sudu bivšega ministra talijanske ratne mornarice Bettolo jedan od najboljih brodova što je imadu i najveće pomorske vlasti. Nacrte toga broda, koji bijaše sagradjen izmedju god. 1895—1900 na brodogradilištu tehničkog zavoda u Trstu netko je ukrao i tudjoj državi odstupio.

Već ta okolnost — reče govornik — je sama po sebi veoma neugodna. Pogiblje biva pako još veća ako se nacrte naših ratnih brodova — kako se je već to dogodilo — izdajnički izručuje našim dušmaninom. Najveća odgovornost pada dakako na upravu brodogradilišta, kojoj je uprava mornarice povjerila gradnju ratnih brodova te čuvanje dotičnih nacrta.

Govornika veseli što smo dotjerali tako daleko, da možemo graditi ratne brodove na domaćem tlu, nu upravo radi toga jesmo odlučno proti tomu, da bi došli plodovi uma naših mjernika u tudje vlastničtvo. Nadajmo se, da će uprava mornarice u tom pogledu provesti strogu stragu, o njoj izvjestiti delegaciju i uvesti pojstrožiji nadzor u tom obziru.

Na koncu preporučio je delegat Kaftan upravi vojne mornarice, da bi se u buduće kod krštenja ratnih brodova obazirala i na češki narod.

Hrvatski delegat Biankini požalio je što u slučaju rata Dalmacija nebi imala vojne obrane od još slabe ratne mornarice, te je iztaknuo potrebu željeznice Sin-Novi, da u slučaju blokiranja obale, komunikacija neostane bez ikakve sveze sa unutrašnjosti monarkije. Zatim je govorio o žalećah trgovačko-kolonijalnih ratnog brodovlja, o potrebi, da se podupre brodarstvo i ribarstvo na korist ratne mornarice. Govornik priznaje, da je pod sadašnjim zapovjedničtvom ratne mornarice baruna i admirala Spauna popustila mržnja proti hrvatskomu jeziku, nu ipak još neopaža, da bi se dalo hrvatskomu jeziku ono mjesto koje mu se pristoji.

Preporuči upravi ratne mornarice, da se u vojničkoj akademiji na Rieci provedu temeljite preinake i da se tamo uči povjest stare hrvatske mornarice, koja je obstojala još prije postanka monarhije. Zatim protumači razmjer i broj hrvatskih, njemačkih i madjarskih častnika u ratnoj mornarici te pita, da se providi za što veći broj domaćih častnika. Dotaknuv se još pitanja trogodišnje službe kod ratne mornarice i pomilovanja vojničkih bjegunaca, zaključi sa pozivom na državu, da traži i nadje u zadovoljstvu narodah svoju obranu i najbolju svoju sigurnost.

Zapovjednik mornarice barun Spaun odgovorio je na razne primjetbe predgovornika. On priznaje, da bijahu počinjene sa nacrti vojnih brodova zloporabe, nu naši potanki nacrti nisu došli u tudje vlastničtvo. U ostalom — reče — postupalo se je proti dotičnoj osobi sudbeno i sada se pobrinusmo, da se takovi dogadjaji neponove.

Uprava mornarice polaže veliku važnost na to, da častnici govore sa momčadi hrvatskim jezikom. U svrhu uvedeni su tečaji za poduku u hrvatskom jeziku te se je na akademiji ratne mornarice pomnožilo satove za poduku u tom jeziku. Onaj izmedju pitomaca akademije, koji dobije nedovoljan red u tom predmetu, nemože u viši razred.

Ove bi bile u kratko glavne primjetbe naših delegata glede uprave vojne mornarice koje nas pobliže zanimaju i odgovor na te primjetbe od strane zapovjednika ratne mornarice baruna Spauna.

U strukovnjačka razglabanja delegata Kaftana glede snage i vriednosti naše ratne mornarice, nemožemo se upuštati, jer neimamo za to znanja ni potrebitih podataka, ali jedno možemo i kao nestrukovnjaci potvrditi, — da je naša ratna mornarica pod sadašnjim zapovjedničtvom liepše napredovala, i da je bila za nju — kako nam reče prošle godine dobar poznavalac iste — prava sreća, što je nasliedio svoga predšastnika upravo admiral Spaun.

Žao nam je što nije barun Spaun pobio tvrdnju delegata Kaftana glede izdajničkih kradja nacrta najnovijih brodova ratne mornarice iz tehničkog zavoda u Trstu. On je doduše priznao, da bijahu nekoji stariji nacrti ukradeni i krivci kažnjeni, nu navode rimskog lista, odnosno izpovieđi talijanskoga ministra o kradji nacrta „Karla VI." nije pobio. Da su pako takve kradje moguće u rečenom zavodu proizlazi odatle, što je u onom zavodu 2—300 podanika talijanskoga kralja, koji nemogu biti vjerni ni pouzdani kao što su domaći radnici.

Posve opravdan čini nam se zahtjev češkoga delegata, da se u buduće uzme u obzir kod poimenovanja novih ratnih brodova takodjer češki narod. Bratski nam češki narod ima na to pravo po svojem broju, po svojoj kulturi i po svomu bogatstvu.

Hrvatski delegat Biankini kao da nevjeruje u iskreno tobož prijateljstvo i savezničtvo Italije, pak u zabrinutosti za sjegurnost naših obala, želi, da bi se naša ratna mornarica u toliko ojačala a da bi mogla za svaki slučaj uspješno braniti te naše obale bilo proti komu. Opravdana je takodjer njegova daljna želja, da bi zadobio hrvatski jezik kod ratne mornarice ono mjesto, koje ga ide po broju momčadi, koja je hrvatske narodnosti i koja se tim jezikom služi. Mi smo onomadne izjavili na tvrdnju profesora Hickmanna, da imade naime samo u ratnoj mornarici 46 po sto vojnika slavenskih narodnostih, da su njegovi podatci netočni i nepouzdani i da smo stalni, da imade barem 70—80% Hrvata i drugih Slavena u toj mornarici. Kod one izjave ostajemo i sada, jer znamo, da je niža momčad ogromnom većinom naše krvi i našeg jezika.

Istina je doduše, i to žalostna istina, da je častničtvo skoro izključivo druge narodnosti i jezika nego li je momčad i da je većina podčastnika njemačke ili talijanske narodnosti. Častnici naše trgovačke mornarice jesu na glasu po čitavom svietu zbog svoje vieštine i odvažnosti. Ti častnici jesu ogromnom većinom Hrvati iz Dalmacije, hrvatskoga Primorja te iz takozvanog austrijskog Primorja. Po tomu bi se dalo zaključivati, da imade i medju častnici ratne mornarice odgovarajući dio častničtva iz onih pokrajina i onoga naroda. Ali tomu nije tako. Častnici ratne mornarice jesu skoro izključivo Niemci i Talijani. Naravska posliedica tomu jest pritužba delegata Biankini-a, da se hrvatskomu jeziku u ratnoj mornarici nedaje ono mjesto, koje ga ide, jer gospoda častnici nepoznaju dostatno taj jezik, jezik svoje momčadi, niti ga mogu dostatno naučili u pomorskoj akademiji na Rieci u ono četiri tečaja ma i koliko bilo s jedne strane dobre volje, a s druge propisane strogosti.

Još jednu valja da iztaknemo.

Poznata je činjenica, da su Hrvati dali Austriji — recimo samo u posliednjih pedeset godina — najbolje i najglasovitije vojskovodje i generale, da su nadalje bili hrvatski zapovjednici naše trgovačke mornarice uviek njoj na diku i ponos, pa uzprkos tomu nenalazimo u ratnoj mornarici ni u prošlosti ni u sadašnjosti medju višim častničtvom muževa naše krvi i jezika, koji bi se bili osobito odlikovali. Tomu nemože biti drugi razlog nego li je taj, da medju častničtvom ratne mornarice nema Hrvata, ili da su samo riedki, a ti da se nemogu iztaknuti bilo s kojeg razloga. Po našem nemjerodavnom sudu nebi bili stalno hrvatski častnici ratnoj mornarici na sramotu ili na štetu, kad mogu oni biti medju prvimi u kopnenoj vojsci i na svietskom glasu u trgovačkoj mornarici.

Želja delegata Kaftana, da se naime, kod imenovanja ili krštenja novih brodova ratne mornarice uzme u obzir takodjer češki narod, valjalo bi protegnuti na sve Slavene Austro-Ugarske. Naša ratna mornarica nije ni njemačka ni madjarska, već austro-ugarske monarhije, u kojoj sačinjavaju Slaveni većinu, i u kojoj nose iste terete, kaošto ih nose Niemci i Madjari. Ti Slaveni imadu dakle nepobitno pravo, da se bar u buduće uprava ratne mornarice osvrne i na njih kod krštenja novih brodova. Do sada nenosi nijedan ratni brod — u kolko nam je poznato — koje slavensko ime ili naziv, a to nam se čini, da nije pravedno.

Zadovoljite dakle gospodo i u tom pogledu opravdanim željam slavenskih naroda monarhije, jer su zadovoljni narodi najbolja obrana i zaštita priestolja i države.

Iz Poreča u Pulu.

Ovih dana donio je jedan tršćanski talijanski list dopis iz Beča, u kojem govori o prenosu zemaljskih ureda i zemaljskog sabora iz Poreča u Pulu.

Na uvodu govori dopisnik o imenovanju dra. L. Rizzi-a, načelnika puljskoga, zemaljskim kapetanom za Istru. — Neznam — kaže — da li ga je postavila na onu stolicu prevejena hitrina, ili lukavi oportunizam, ili njegova mlada opreznost ili sve to zajedno. Povjest nesastoji od samih činjenica, ali ni od samih uzroka, već takodjer i od posljedica, a moja je dužnost, da vam odavle označim te posljedice.

U ovdašnjih vladinih krugovih nesmatra se više tajnom ono, što mora da uzsliedi u Istri kao politički logična posljedica imenovanja dra. Rizzi-a.

Iz Poreča preći će u Pulu nesamo sjedište istarskoga sabora da tamo zasjeda, već takedjer i uredi zemaljskog odbora.

Istarski „signorotti", koji su sanjali, da će za uvjek trajati ono blaženo patrijarhalno stanje stvari u porečkoj tvrdjavi, će se grizti, ali će morati, da grizu žvalo, nu na koncu konca neće im preostati drugo nego priznati, da je dr. Rizzi bio uvjek njihov, te ga neće moći okriviti radi izdajstva, neće li, da sami sebe obruže.

Nu nakon seobe iz Poreča u Pulu, poslije sabora i zemaljskoga odbora, viditi će za nedugo i seobu biskupske stolice.

Siromašni Poreče! Gorka je tvoja sudbina, što moraš nakon stoljetnog i slavnog . . . prvenstva stupiti u skromno kolo ostalih gradića, driemajućih uz zeleno more! Zar češ se ogrnuti kraljevskim plaštom Istre kano Cezar u togu, čekajući smrtni udarac? Ja to neznam; vi to znate možda bolje od mene. Ja opažam samo, da se njegova sudbina morala tako svršiti i da je uzaludna svaka borba proti zakonom provjesti.

Dočim će se Poreč zaogrnuti crninom, okitit će se Pula sjajno i svečano, a mjestna sebičnost slaviti će jednu od svojih orgija, izsmjehivajuć, bilo i nehote, porečke narodne hire, ili još više odurnosti, iskrene do stanovite točke, istarskih „signorotta", što se imaju sastati pod . . .

krepkom zaštitom topova, pušaka i ratnih brodova Austro-Ugarske.

Dra. Rizzi-a nositi će kano pobjeditelja i on će biti — Bog nas od toga sve očuvao — spomenikom ovjekovječen kao glasoviti načelnik, dobrotvor i preporoditelj Pule.

Tako je u poviesti zabilježeno.

Politički pregled.

U Puli, dne 24. febrara 1904.

Austro-Ugarska.

U sjednici austrijske delegacije od dne 17. delegat Biankini, pošto bijaše razprava prekinuta, postavi četiri i terpelacije na ministra izvanjskih posala.

Iza odborske sjednice sastaše se svi delegati na razpravu o redovitom vojnom proračunu. Delegat knez Lobković potuži se, da konjogojstvo nije dostatno u Českoj uredjeno, jer da se vojna uprava na to dovoljno neobazire.

Mladočeski delegat dr. Fiedler govorio je o državopravnom značenju madjarskih vojnih zahtjeva i o austro-ugarskoj nagodbi.

U subotu imala je austrijska delegacija dvie sjednice, u kojima je razpravila vojni proračun. U popoldašnjoj sjednici odgovorio je ministar rata Pitreich na mnogobrojne upite, koje staviše nanj razni delegati.

U 8 sati na večer nastavljena je sjednica, u kojoj bijaše prihvaćena izvanredna potreba za vojsku. Tim je austrijska delegacija dovršila svoj posao. U ponedjeljak dne 29. o. m. obaviti će se treće čitanje, proglasiti ugarske delegacije odgovor i zaključiti zasjedanje delegacija.

Istoga dana poslije podne u 5 sati bio je u carskom dvoru objed na čast delegata. Poslije objeda razgovarao je vladar sa delegatima i to po najviše o vojničkih pitanjih. Delegatu Kaftanu rekao je car i kralj, da se je pitanju o novih topovih posvetilo mnogo pažnje na što je delegat odgovorio: Veličanstvo, mi vršimo svuda svoju dužnost, a naša bi se revnost. podvostručila, kad bi unutrašnje prilike bile za nas povoljnije. Car odgovori: nadajmo se, da će se i one skoro popraviti. Zatim je Kaftan spomenuo češke zahtjeve, naročito česko sveučilište u Moravskoj, jer češki djaci da nemogu u Prag, gdje je sveučilište puno a za bečko sveučilište manjka djacima znanje njemačkoga jezika. Car: djaci moraju i njemački učiti. — Kaftan: dakako, Veličanstvo, oni će to i učiniti, ako im se nebude materinski jezik zapostavljao. Car: To nije potrebito. Kaftan: Mi se pouzdajemo u pravičnost i otčinsku dobrotu Vašega Veličanstva.

U Kraljevu Gradcu u Českoj obavio se je prošlog petka naknadni izbor za jednog zastupnika na carevinskom vieću. Glasovi se podieliše na pet kandidata te je potrebit uži izbor, koji će se obaviti dne 26. o. m. Najviše glasova dobi češki agrarac Srdinko, a za njim samostalni agrarac grof Sternberg. Izmedju ove dvojice obavit će se uži izbor, te će stalno biti izabran Srdinko, koji će stupiti u mladočeski klub.

Iz Zagreba dolazi viest, da predstoji umirovljenje odjelnog predstojnika bogoštovlja i nastave Armina Pavića. Na njegovo mjesto imao bi doći sadašnji predstojnik pravosudja dr. Marjanović, a mjesto ovoga bio bi imenovan predstojnikom pravosudja član stola sedmorice dr. Posilović. Sadašnji predstojnik Pavić da se je zamjerio banu Pejačeviću usljed nekih krivih obaviesti.

Srbija.

Iz Biograda pišu, da je postalo stanje na Balkanu usljed rusko-japanskog rata vrlo ozbiljno. To stanje, da se odrazuje osobito u Srbiji. Usljed toga, da je nastalo u Biogradu zbliženje političkih stranaka, koje bijahu do sada nesamo u sporu jedna s drugom, već takodjer i u samih pojedinih strankah. Kao prvi čin toga približenja jest spojenje obiju radikalnih tabora i s druge strane sveza radikalaca sa samostalci, koji nisu drugo nego li razstrešeni dielovi nekadanje liberalne stranke. Obistini li se ova viest, to bi ona mogla biti od velikog zamašaja za Srbiju, koju su do sada ponajviše slabile doma i vani strančarske zadjevice, kojimi su se služili neprijatelji Srbije na njezinu štetu.

Bugarska.

Iz Sofije javljaju, da je vlada proglasila obsadno stanje u širini od 30 kilometara uzduž ciele turske granice od Kistendžila do Crnoga mora. Veli se, da je to izposlovao bugarski zastupnik u Carigradu Načević, koji je to savjetovao svojoj vladi da predusretne izazivu Turske. On je svoju vladu uvjerio, da Turska nemože sada voditi navalnog rata.

U Staroj Srbiji pokrenuše Arnauti ustanak poticanjem svojih pristaša na carigradskom dvoru. Turska je naime tražila povod, da uzmogne pojačati svoje čete uzduž srbske granice. U posliednjih okršajih izmedju Arnauta i turskih četa kod Djakova i njegove okolice, sudjelovalo je 15.000 Arnauta, te su obje stranke imale znatnih gubitaka. Arnauti se protive uvedenju reforma u Macedoniji i u Staroj Srbiji i radi toga demonstriraju na oko proti turskoj vladi, a u istinu ovakvi njoj sukobi dolaze samo u prilog, jer u tomu nalazi izliku za zatezanje provedenja obećanih reforma u spomenutih pokrajinah.

Rusija.

Posliednje doba dolaze vrlo riedke viesti sa bojišta. Prve viesti, vrlo povoljne za Japance, bijahu kasnije posve oprovrgnute ili dobrahno promienjene. Poznavaoci odnošaja na dalekom iztoku predvidjaju, da će se rat izmedju Rusije i Japana zategnuti više nego li se očekivalo. Rusija nepripravna za ratovanje, izbjegavati će svaki zamašniji sukob sa neprijateljskom vojskom sve dotle, dok nebude u stanju, da naval sama na protivnika. Glavna će se biti bitka na kopnu, daleko od mora, kamo neće moći Japanci svojimi brodovi i topovi. Glavno zapovjedničtvo ruskih četa pouzeti će ministar rata Kuropatkin, koji se je odlikovao u rusko-turskom ratu na Balkanu i koji je bio desna ruka poznatog ruskog vojskovodje generala Skobelova.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si čul Jurina, da su postali Biejamin i Gujelmin kunšiljeri?

Jur. Ča to morda nemeritaju onake peršoni?

Fr. Aj ši, ter je varamente težko dva onakovi nać.

Jur. Jenemu da će dat komun ministrat dotu svetega Jure, a drugi da će bit njegov rišpetor.

* * *

Fr. Ča da se oni šverlavi dalmatinski dotepuh-gladuh ruga s našima ljudi i njim govori da su šćavi!

Jur. E, brate moj, takovo ti je to furešto blago, dojde u naše kraje gladno i žedno, kod nas se naloče i nažere, pak onda se te mrcine rugaju s našima domaćima ljudi.

Fr. Donke još se ti Ritkosit-Gustolačan ni navadia pameti, ter je bio lani nikoliko miseci u velikih školah, ako se ne varam jušto u Rovinju.

Jur. Je bia je, ali ča je koristi: osel u štulu, osel iz štale.

Fr. Po majku svita kad sam tu sviću upalia, preporučija bih ja našim Majndvorčanom, da svakemu takovemu potepuhu pokažu vrata i s kopuni stave na put, néka ide od kud je došа.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Puli, obdržavati će svoju glavnu skupštinu u nedjelju dne 28. veljače u 11 sati u jutro u sokolskim prostorijama, uz dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika; 2. izvješće tajnika; 3. Izvješće blagajnika; 4. Izbor nove uprave i delegata za glavnu skupštinu družbe; 5. Možebitno. Odbor.

Registri za obći porez od teževine, II., III. i IV razreda za dvogodište 1904./1905. u smislu § 58. zakona od 25. oktobra 1896. l. d. z. br. 220 odnosno čl. 38. odnosne provedbene naredbe, izloženi su na uvid porezovnika u dane od 22. t. mj. do uključivo 6. marča 1904. kod poreznog odsjeka c. k. kot. poglavarstva u Puli, (Corsia Francesco Giuseppe br. 10, II. kat) za običnih uredovnih sati.

Pazinski kotar:

Bezsramna agitacija. Iz tinjanske občine pišu nam, da obilaze u Kringi nekoje šarenjačke perjanice od kuće do kuće i da mame od župljana križeve ili podpise na neku molbu, kojom se moli preč. biskupski ordinarijat, da bi njim slao „jednog" župnika. Na toj molbi da nije rečeno za kojeg se plovana moli, jer to će napisati naknadno, ali je svakomu, koji nepuše u mačju tikvu poznato, koga one perjanice pod „jedan" razumjevaju.

Oni se dapače hvale, da je tinjanski načelnik bio u poslu tog župnika kod presvj. g. biskupa i da sam biskup želi, da se tako sakupi podpise.

Mi tomu nevjerujemo i radi toga upozorujemo preč. gospodu na ordinarijatu na gornju molbu, koju će im poslati sa onako izrabljenimi podpisi.

Porečki kotar:

Novavas. Pišu nam odanle ovo: Naš „Parroco" Toso izpuknuo je 2. o. mj. koristima (pjevačima) naše crkve fulminantnu depešu, da ako nebudu redovito i marljivo pohadjali kor za vrieme sv. obreda i nedjelja, da će ih bezodvlačno odpustiti i imenovati druge. Na ovaj glasoviti ultimatum odgovoriše svi pjevači kora pismom, kojim polažu svoju službu, s razloga što je taj gospodin reformator uveo u crkvi i u koru takove novotarije, što je sasvim uništio hrvatsko pjevanje i hrvatski jezik istisnuo iz crkve, a uveo latinski i talijanski. Ovaj pop-reformator, revan tumač namjera njegove ekscelencije biskupa, na prvi dan korizme čitao je oprost (indult) samo u talijanskom jeziku, a blagoslov pepela bio je latinski kao što su i novi pjevači pjevali sve u latinskom jeziku. Puk je na to mrmljao i nezadovoljan bio, što je to proti običaju od starine, te pop, kad je vidio da se puk buni, reče: „chi non vuol ascoltare esca fuori di qui, fino adesso jera come che iera, e adesso sarà altrimenti; vi ho publikado dimenica in vostro linguaggio, e oggi appartien in nostro", na što su nekoji otišli iz crkve. — Evo ovako nas uređuje ordinarijat porečki i ovako otčinski se brine za spas naših duša. Za danas dosta, drugi put više.

Koparski kotar:

Iz Buzeta. U subotu dne 6./II. priredila je ovdješnja hrv. čitaonica ples za svoje članove i prijatelje koji je bio dobro posjećen od strane gostova akoprem je bilo vrlo slabo vrieme i neprestano kišilo. Kod plesa udarala je „Narodna glasba" iz Brezovice (Hrpelje) koja je izvadjala samo narodne komade i tako točno, da su ih sami talijani pohvalili. Dvorana bila je krasno ukrašena zelenjem, slavjanskim grbovima, narodnim slikama itd. Buzetski Hrvati izkazali su se i tog puta. Pokazali su, da su kadri i kod priredjivanja plesnih zabava prekoračiti Italijane. Plesalo se je sve do 6 sata u jutro. Tada smo popratili glazbu do Fontane koja nas je putem kratkočasila sa narodnim koračnicama kao n. pr. Oj Banovci, Naprej zastave Slave, Djačkom korač. itd. Svršilo je sve u najboljem redu. Opazili smo i ovog puta od kolike potrebe bi nam bila jedna velika dvorana i ne samo za ovu već i za druge narodne svrhe.

Zahvaljujemo se ovim putem p. n. g. koji su ulaznicu preplatili, a tako i onim koji nijesu mogli prisustvovati a poslali na dar i to jesu:

Flego Ante „Špinčić" K 2. — N. N. Pulj po Žanetu K 2. — Pulj sabranih po istom kod Republike K 2. — Gjuro Corazza K 3. — Ivo Sancin K 3. — Stihović Joso, Pulj 2. — Dr. Henrik Stepančić K 4. — A. Ščitar K 2. — Gospodja K. M. iz Liburnije poslala K 2. — M. Sanković K 2. — Cerovac ud. Dinka K 3. — Dr. Ivo Letis K 3. — Fabijančić Jakov K 1. — Gregorec Janko K 1. — Zuletić Ante K 1. — Črnja Niko K 1. — Žigante Ivo K 1. — Pauletić N. K 1. — Jakac Andre K 1. — Črneka Ante K 1. — Vidović N. K 1. — Raspolić Petar K 1. — Salamon Albert K 1. — Katica Kraič K 1. — Rade K. K 1. — Cerovac Blažinčić K 1. — Draščić Brambel K 1. — Čeh Rudolf K 1. — Žlatić Matko K 1. — Lorenzutti K 1. — Sovdat N. K 1. — Kučera 30 hel. — Vivoda 20 hel. — Draščić 20 hel.

Uzorna talijanska občinska uprava. Iz Roča piše nam prijatelj: Kao što je u mnogih talijanskih občinah Istre uprava izpod svake kritike, tako bijaše i uprava ove občine strašno zanemarena.

Talijansko-krnjelski upravitelji su znali, da se neće dugo moći održati na občini proti složnoj volji ogromne većine občinara, pak su pustili neka stvari idu kako im se hoće nemareći da li je to na korist ili na propast občine. Oni su znali, da mora biti, primjerice, občinski proračun predložen do 15. decembra svake godine, nu njih nije za to bolila glava jer bijehu vični na milost i zaštitu porečke gospode — i tako nepredložiše proračuna u opredieljeno vrieme. Sadašnjoj narodnoj upravi nije preostalo drugo nego naknadno sakupiti podatke i sastaviti proračun te ga odposlati višim oblastim na odobrenje, da sadašnja uprava nije odgovorna za grieh odstupivše uprave. Mi se nadamo, da će sve to uvažiti predpostavljene oblasti, kojim je poznato naše stanje i koje su same poslale svoje odaslanike amo, da se uvjere o nemarnoj dosadašnjoj upravi.

Tako se je uvjerio odaslanik političke oblasti iz Kopra o zanemarenom i zapuštenom vodjenju vojničkih posala, dočim je odaslanik zemaljskog odbora kazao bivšemu načelniku kod predaje ureda novomu načelniku, da bijaše dosadašnja uprava u velikom neredu.

Da je nesrećom koja naša občinska uprava bila u ovakvom neredu, stalno bi bio zemaljski odbor preporučio vladi razpust zastupstva ili bi nam bili poslali komesara, da uredi upravu.

Novi tamburaški zbor. Iz Dekanih pišu nam, da se je i tamo ustrojio novi tamburaški zbor, koji broji već sada 16 članova obojeg spola. Mladi tamburaši vježbaju se marljivo pod vještim ravna-

Nastavak u prilogu.

njem vriednog svog zborovodje pak je već dne 14. i 16. o. mj. kod zabavah dekanskog uzgojnog družtva pokazao, da će biti na čast i ures onom našem rodoljubnom mjestancu.

Samo odvažno napried mladi sokolovi i sokolašice. Zabava neka Vam vedri duh i oplemenjuje vas na korist Vašu i na čat naroda!

Voloski kotar:

† **Juraj Dolžan.** Iz Vodica dolazi nam tužna viest, da je tamo preminuo nakon duljeg bolovanja providjen sv. otajstvi za umiruće dne 14. o. mj. velezaslužni župnik i čestiti rodoljub veleč. g. Juraj Dolžan u najpljepšoj muževnoj dobi u 41. godini. Pokojnik se je rodio u sv. Križu u Kranjskoj god. 1862. a za svećenika bijaše redjen 1885. Služio je na raznih mjestih Istre kao duh. pomoćnik a u Vodicah već dugi niz godina kao obće štovani i ljubljeni župnik.

Kako rekosmo poboljevao je dulje vremena, nu nitko nije očekivao, da će se tako mlad onako naglo pobrati.

Dokaz, koliko su ga cienili i ljubili njegovi župljani iz Vodica, Dana i Jelovice nalazimo i u tom, što su poslali navlaš u Trst osobu, da tamo nabavi pokojniku posvećene osmrtne vience i druge stvari potrebite za dostojan pogreb.

Kako doznajemo od tamo posjelili su pokojnika zadnjih dana susjedni drugovi — svećenici, a medju njimi i velezaslužni župnik dekan iz Hrušice veleč. g. Ante Rogač. O pogrebu velevriednog svećenika i rodoljuba obećaše nam, da će nas za budući broj obaviestiti, a za danas kličemo blagomu i dobromu Juri u ime težko ucviljenih njegovih župljana, prijatelja i štovatelja: Bila Ti lahka ta naša Kraška gruda, koju si toli žarko ljubio!

Hrvatska Čitaonica u Mihotićih. Volosko-opatijskom „Nar. Listu“ pišu, da se je sastalo osam rodoljuba iz Mihotića i Rukavca te zaključiše sagraditi zgradu za tamošnju hrvatsku Čitaonicu. U zgradi da će biti veća dvorana za čitaoničke zabave i plesove. Tim će se doskočiti potrebi prikladnih prostorijah ne samo za Čitaonicu nego u obće za svaki veći narodni sastanak. Mi pozdravljamo radostno tu nakanu tamošnjih rodoljuba i prijatelja uz toplu preporuku, da bi čim prije postala činom. Na djelo dakle gospodo i rodoljubi — i to čim prije!

Konštituiranje lječničkog odbora u Opatiji. Zadnji dan prošle godine minuo je rok staromu lječilištnomu odboru. Mjeseca jenara ove godine bijaše izabran novi odbor, koji je držao dne 22. jenara prvu sjednicu, na kojoj se je ovako konštituirao: predsjednik g. profesor Julius Glax, podpredsjednik g. dr. Andrija Stanger, načelnik volosko-opatijski, blagajnik gosp. dr. Tripold.

Lošinjski kotar:

† **Luka Vitezić.** Dne 16. t. mj. preminuo je u Vrbniku u 92. godini svoga života taj najstariji član ugledne rodbine Vitezića, brat pok. Krčkog biskupa dr. Ivana i našeg prezaslužnog prvaka dr. Dinka, a otac nadinžinira dr. Matka i sadanjeg občinskog načelnika Josipa Vitezića. Dočim su njegova braća pošla na nauke i zauzela odlična mjesta u javnom životu našega naroda, ostao je on na starini, da uzčuva rodnom si mjestu to častno koljeno.

Svojom veselom ćudi i prijaznošću znao si steći štovanja i privrženost svojih suobćinara i svakoga, koji je imao prilike upoznati njega i njegovu gostoljubnu kuću.

Bio pokoj njegovoj duši a čestitoj rodbini naša svesrdna sućut!

Javna zahvala. Dužnost mi nalaže, da se u ime školske djece najtoplije zahvalim onoj gosp. dobrotvorom, koji nam putem sl. tiskare „Kurykta“ u Krku priposlaše na dar 30 malih katekizama i više primjeraka liepe knjižice: „Cvieće srca Isusova“. Nek bude ujedno izražena hvala upravi narodnog lista „Pučki Prijatelj“, koja taj listić bezplatno dostavlja za ovdešnju učeničku knjižnicu. — Ne manja hvala ide pako i svu onu gospodu, koja nam priskočiše novčanom podporom u pomoć, tako, da su se mogle sve školske knjige za ovdešnju učeću se mladež, bez ikakve žrtve njihovih roditelja, nabaviti.

„Evala Vam plemenita gospodo!“ kliče u ime sirotinje roda našeg!

Ravnateljstvo škole Družbe sv. Cirila i Metoda. Mali Lošinj, dne 20./II. 1904.

Josip A. Kraljić, rav. učitelj.

Občinski izbori u Dubašnici. Od tamo nam pišu, da su predprošle nedjelje izložene listine za občinske izbore, pošto je sadašnjem zastupstvu iztekao trogodišnji rok. — Od tamošnjih rodoljuba očekujemo da će se valjano pripraviti k tomu izboru i da će narodu predložiti takove muževe za zastupnike, koji će mu služiti na čast i koji će sve sile posvetiti na korist sviju občinara. Nadamo se da će nas koji od tamo obaviestiti o dalnjih pripravah i o budućem izboru.

Iz Baške. Naša Čitaonica počastila nas je u kratko vrieme sa više zabava, o kojima je bilo u vašem cienjenom listu već potanje javljeno. Tako nam priredila 2. i 3. tek. mj. takodjer liepu zabavu, znak, da se ipak donekle napreduje. Zabave bile prilično posjećene, odnosno, uzme li se u obzir broj pučanstva našega mjesta, veoma slabo, jer one osobe, za koje bi se očekivalo, da će prisustvovati, a i dolikovalo bi se da prisustvuju, niesu niti prekoračile praga Čitaonice, prem se toliko zabava priredilo. Doista žalostno! Ovdje se obratno dogadja, da sliepac mora voditi zdrava kod očiju (uz častne iznimke). Dne 14. tek. mj. priredilo je isto požrtvovno osoblje, koje je predstavljalo u Baški, na čelu im gosp. Tudor, zabavu u obližnjem selu Jurandvor na sveobću molbu mještana u korist Čitaonice, koju misle i nastoje ustrojiti hvalevriedni i rodoljubni Jurandvorci. Neustrpljivo očekivahu čas, kad da započne zabava. Prostorije dupkom pune, sve se sakupilo, staro i mlado, zdravo i nemoćno, da čuje rieč, da čuje pjesmu, kojom ga je majka u zipki pjevajući uspavala. Zabava započne u 3 sata po podne. Prvi put se ovdje razliegao glas milopojne žice, te vidiš, kako je uznesno sve slušaoce i čitaš im na licu, kako im godi uhu, kako im razblažuje srce kao da slušaju slavu, moć svojih pradjedova. Točka za točkom se proizvadjala, a živahnost i oduševljenje sve više raslo. Vršak pak svoj postigne oduševljenje kad je došlo ne red udaranje himne. Sto srdaca u jedno se spoji i gromornim glasom svi zapjevaše „Liepa Naša“. Veselo se napokon razdieliše noseć u srcu uspomenu prve njihove zabave, te u nadi da će dobrza dočekati i opet takvu zabavu. Ne može se drugo nego čestitati čestitim Jurandvorcima što se tako zauzeli za narodnu stvar. Živili sviestni Jurandvorci, tako valja! Samo dobre volje, jer čvrsta volja i briegove ruši. Samo napried prosvjeti — prosvjetom ćemo stići k slobodi!

Iz Lošinja pišu nam polovicom t. mj. Velecienjeni g. uredniče! Kako ste jurve obavješteni, preminuo je ovdje dne 11. t. mj. g. Pavao Skopinić u 54. godini. Pokojnik bijaše blage ćudi i marljiv radiša na prosvjetnom polju. Služio je kojih 26 godina izprva kao nadzornik za sve pučke škole, a kasnije samo za hrvatske u našem kotaru, i kao takav bijaše odlikovan od Nj. Veličanstva križem za zasluge. Ne samo da je ostao vjeran materinom mlieku nego je, što je danas riedko kod prosvjetljene gospode, zdušno vršio i svoje kršćanske dužnosti. U zadnje je doba poboljevao na želudcu i premda je tražio lieka i pomoć u najboljih liečnika, krenula je bolest na gore. Ipak on ju je podnašao svom ustrpljivošću, a bio je do zadnjeg časa pri svjesti. Izdahnuo je okriepljen utjehom sv. vjere na samu Gospu od Lurda. Njegov oproštaj sa ženom, braćom i rodbinom dirnuo je u srce sve prisutne, osobito kad ih je blagoslivljao sa svetim propelom.

Da bijaše pokojnik štovanja vriedan, vidjelo se dne 12. t. mj. Dosta je reći, da takvog sprovoda riedko kada bude u Lošinju. Počivao u miru!

Neka budu ovi redci, posvećeni pokojnikovoj uspomeni, na utjehu njegovoj starici majci, ucviljenoj udovici i ožalošćenoj braći i rodbini.

Iz Nerezina — občina Osor — pišu nam 20. ovog mjeseca. (Občinsko zastupstvo obstrukcijonira. Načelnik i nekoji zastupnici daju ostavku. Novi liečnik. O. Benvenuto latinizator.)

Kako vam zadnji put javismo o predlogu obć. zastupnika A. Garbaca, da se občinski úred prenese iz Osora u Nerezine, bijaše na dojdućoj sjednici na dnevnom redu i izazvao pravu buru, no ipak Nerezinčani odmašiše brojem glasova. Konj se zaletio u propanj pa će da ide preko Kavanele u Nerezine, ali lukavi Osorani postaviše mu na vrieme zamke. Dne 7. jenara imala je biti obć. sjednica, ali od nerezinskih zastupnika ni da bi jedan došao! Zašto!? Stvar je posve naravna! Oni se drže načela: Mi smo u zadnjoj sjednici, većinom glasova, zaključili, da se občinski ured prenese u Nerezine; bezuvjetno zahtjevamo, da se dakle u Nerezinah, a ne u Osoru bude obdržavala prva obć. sjednica! — Ali rek bi, da starije vlasti ne diele s našim zastupnicima to mnienje, nego im naložiže, da se imade sjednica držati u Osoru. Na pomenutoj sjednici imalo se imenovati novoga liečnika, i to dr. Bolmarcicha iz Cresa, koji bijaše i jedini natjecatelj, jer dojakošnji liečnik dr. C. Depangher-Manzini nije se natjecao. Ovaj potonji imao je 5. novembra pr. g. sudbenu razpravu u Rovinju s občinom radi toga, što mu občina dala odkaz izvan ugovorena vremena. „Il Messaggero“ bio je javio, da je sud izreko osudu u prilog liečnika, dok je odmah iza te razprave puko glas, da ju izrekao u prilog občine. Svakako je malo čudno, jer se podpune istine ne može saznati, ali ako svi znaci ne varaju, bit će ovo zadnje vjerojatnije.

Pošto občinski zastupnici (oni iz Nerezina) ne prisustvuju — osim jednoga — občinskim sjednicam, tô se one ne mogu obdržavati. Bila je sjednira urečena za 18 (?) jenara, ali nuti opet čuda: puče glas, da je načelnik u osobi Domenica Zorović Sulla dao ostavku i to zato (?) što je na pozivima bilo podpisano ime prvoga prisjednika Salate nè „per il podesta“, nego izpalo ono „per il“ pa osta „Il podesta: Salata!“ Odmah zatim odrekoše se i svi zastupnici obć. iz Nerezine a i dr. C. Depangher svoga mandata kao občinski zastupnik — osim jednoga. — Imalo se na toj sjednici uvažiti il odbiti molbu jedinoga natjecatelja dr. Bonmarcicha kao občinskog liečnika. Osujetiše time izbor. Napokon dne 30./I. bijaše občinska sjednica, kojoj prisustvovahu zastupnici občinski — osim onih, koji podnieše ostavku — i jednoglasno potvrdiše pomenutoga liečnika. Medjutim občinski liečnik i obć. zast. dr. C. Depanger ne vidja se više u Nerezinah; kamo je otišao, hoće li se vratiti, a da bude ovdje kao privatni liečnik — kako se govorilo — to je tajna! Dok je tome tako doznasmo, a i vidjesmo na svoje rodjene oči u Nerezinah dr. Bonmarcicha, gdje je tražio i razgledavao kuću, kamo bi imao doći stanovati i dapače naložio gospodarici kuće, da mu bude sve pripravno za 17. t. mj. —

Glasa se po okolišnim mjestima, da zemaljski odbor — videći taj zaplet — traži čovjeka, koji bi razuzlao taj čvor. Ponudio to F. Salati, sinu bivšeg načelnika Salate, koji se sada nalazi u Trstu i suradjuje kod „Piccola“. (Kako će stvar dalje, obaviestit ćemo Vas.)

* * *

Doznasmo iz pouzdane strane, da će „Lega“ u obližnjem seocu Sv. Jakov otvoriti talijansku školu. Da se to zbude najviše se zato zauzimao „međeni“, izvana, Tonolli, s kojim neki Hrvati sklapaju prijateljstvo. Mjestance sv. Jakov ima oko 300 duša, ali od tih 300 riedki su oni, koji — odrasli muškarci — pošteno talijanski govore. Eto, i tu se otvara talijanska škola, a učitelj bit će i opet neki Tirolac koga je našao — Tonolli!

* * *

Ima već preko godinu dana, što se kod nas nije čulo, da bi koji što govorio radi uporabe jezika u crkvama; jedini Sulle, — ljuti naš protivnik (po svojoj navadi) daje maha svome jeziku. Nego eto, kod nas ne može da bude mira! Bio kod nas do nedavna, u samostanu franjevačkom — gvardian O. B. Sokolić, koji radi bolesti otidje — i bilo sve u dobru. Ali odkad nam amo poslaše O. Benvenuta (ili Malvenuto) Rode, rodom iz Krka, — stao ovaj mješati. Tako se pod O. Bonaventurom i njegovim predšastnicima, pričešćivalo vjernike tako da se rieči izgovarahu hrvatskim jezikom, a nadošli u latinskom; na Božić i Stjepanju pjevalo se prigodne pjesme od pamtivieka u hrvatskom jeziku, a nadošli i to ukinuo; na novu godinu pjevalo se „Pridi duše Spasitelju“ u hrvatskom jeziku, a sada O. Benvenuto na novu god. 1904. donio sam pred pjevače knjige latinske i sam započeo pomenutu pjesmu latinski. Mi smo se tim novotarijama veoma začudili i . . . Željeli bi znati, jeli možda O. Benvenuto dobio nalog od svojih poglavara, da to uradi i time mjesto da miri i sije ljubav i slogu medju narod, razpiruje strasti i otvara vrata mržnji, čiji se jal bio u ovo potonje doba — barem u tom pogledu — dobro slegnuo! A O. Benvenuto nek ne misli možda, da bi mi željeli imati nešto drugo ovim reći. Odlučno odgovaramo: Nè! Nama je sve isto, da li će se O. Benvenuto i nadalje družiti s Tonolli-om, i šetati š njime, primati hodočašća itd., ali ipak mislimo, da imademo podpuno pravo zahtjevati, da se ne narušava mir s one strane, odakle bi morao dolaziti. Quieta non movere!

Rapočani.

Razne primorske viesti.

To je sramota! Nedavno bijahu razpisana mjesta c. k. sudbenih kancelista za kotarske sudove u Kopru, Motovunu i Poreču. Moglo i moralo se je očekivati, da će za sva tri mjesta imenovati muževe, koji poznaju u rieči i pismu oba zemaljska jezika t. j. hrvatski (ili slovenski) i talijanski, jer je kod tih sudova više u porabi hrvatski ili slovenski jezik nego li talijanski. Ali jok!

Naše slavne sudbene oblasti nebrinu se nimalo za to, da bi činovnici poznavali jezik pučanstva ili stranaka, već neka stranke uče jezik činovnika. Tako bi reć sude gospoda na prizivnom sudu u Trstu, jer su za sva tri mjesta imenovali osobe, koje neznaju ni rieči hrvatske ili slovenske premda bijaše molitelja, koji poznaju posve oba zem. jezika. Ako to nije sablazan i sramota, onda neznamo doista kako bi to inače okrstili.

Mjesto učitelja. Naša plemenita „Družba sv. Cirila i Metoda“ razpisuje natječaj za mjesto učitelja ili učiteljice II. reda na novoustrojenoj jednorazrednici u Plaviji. — občina Milje, kotar Kopar. Naukovni jezik je slovenski.

Molbe sa prilozi valja poslati ravnateljstvu „Družbe“ u Voloskom do 29. febrara 1904. Eto, naša „Družba, mora da se brine za učitelja tamo, gdje su c. k. šk. oblasti već desetak godina obećali narodu, da će mu dati učitelja, ako sagradi školu. On si je sagradio velikom mukom

i velikimi žrtvami krasnu upravo zgradu već pred 7—8 godina, ali u njoj su do sada miševi gospodarili jer školske oblasti ili njihovi predstavnici nisu održali mužke rieči. Što da drži narod do takvih oblasti?!

Otvorena mjesta. C. kr. financijalno ravnateljstvo u Trstu otvorilo je natječaj na mjesto privremenog financijalnog perovodje za okružje onoga ravnateljstva. Molbe o dovršenih naucih i o poznavanju zemaljskih jezika valja predložiti u roku od 4 čedna, računajuć od dne 6. o. mj. na predsjedničtvo c. kr. financijalnog ravnateljstva u Trstu.

Na zemaljskom sudu u Trstu otvoreno je mjesto poslužnika. Molbe treba predložiti predsjedničtvu zemaljskoga suda u Trstu do 21. marča o. g.

Odlazak g. Campitelli-a iz Poreča. Čitamo u talijanskih listovih, da se je konačno dne 13. o. mj. odselio iz Poreča bivši zem. kapetan g. dr. M. Campitelli. Na obali sakupiše se poglavice crkvenih i svietskih oblasti, članovi zem. odbora i zem. činovnici. U ime onih pozdravi odlazećeg tajnik zem. odbora g. dr. Scampicchio zahvaliv mu se za brige, što ih je imao za podredjene činovnike. Njemu se zahvalio na laskavih riečih g. Campitelli naglasiv, da je smatrao uviek zem. činovnike kao svoje sinove.

Živahno pozdravljen od prisutnih odplovi g. Campitelli u svoje rodno mjesto Rovinj.

Zem. činovnici javljaju kroz novine, da su naručili umjetnički izradjenu burmuticu, koju će u znak zahvalnosti predati bivšemu svomu poglavaru.

Bezobrazluk službenog jaslara. Službeni list tršćanske vlade hoće da opravda postupanje uprave gradjevno tehničkog zavoda „Stabilimento tecnico Triestino“ i držanje vlade napram istomu u pitanju inozemnih radnika u tom zavodu, te što u tom zavodu drži ponajviše radnike iz kraljevine Italije na štetu domaćih radnika i na pogibelj domaćeg brodograditeljstva.

U tom bo zavodu gradi ratna mornarica naše monarhije svoje brodove te bijahu prošle godine ukradeni nacrti oklopnjuče „Karlo VI“ i prodani talijanskoj vladi, koja je po tih nacrtih gradila svoje brodove, kako je to proizašlo iz glasovite sudbene razprave proti rimskom listu „Avanti“ odnosno njegovu uredniku zastupniku Ferri-u koga je tužio bivši talijanski ministar Bettolo. O tih kradnjah bijaše govora i u austrijskoj delegaciji te je na upit češkoga delegata Kaftana odgovorio zapovjednik ratne mornarice baron Spaun, da bijaše u tom zavodu kradnja u starije doba, nu o kradji nacrta „Karla VI.“ nereče ništa.

Kradnja bijaše dakle u tehničkom zavodu i to bez sumnje od strane tudjih radnika. Nu uprava onog zavoda drži uzprkos tomu još uviek tudje radnike a službeni jaslar pere zavod i vladu tim, da ih neima baš toliko, koliko se misli. Evo što on kaže: Kod brodogradnje kod sv. Marka imade 55 talijanskih podanika, koji su rodjeni u našoj monarkiji i 80 rodjenih u kraljevini, ukupno dakle 130 talijanskih podanika. U tvornici strojeva kod sv. Andrije imade 39 talijanskih podanika rodjenih u našoj monarhiji i 32 rodjenih u Italiji, ukupno dakle 71. Svih dakle talijanskih podanika imade 206 koji su zabavljeni što kod gradnje brodova, što kod gradnje strojeva za te brodove — i taj ogromni broj talijanskih radnika čini se službenom jaslaru malenkost — premda je na hiljade domaćih radnika bez posla i zaslužbe i akoprem je samo jedan dosta, da počini lopovsku kradnju, kao što bijaše već počinjena.

Nevjerujemo, da bi trpila talijanska vlada niti jednoga austrijskoga podanika kod brodogradnje svoje ratne mornarice.

Još jedna „Legina“ škola u Istri. Talijansko školsko (!?) družtvo kani obnoviti tečajem ove godine osim spomenutih jurve 4 škola u zadnjem broju našega lista i petu i to u što kraćem roku, jer čeka samo vladinu dozvolu glede poduke u vjeronauku. Ta peta „Legina“ škola niknuti će u selu Sv. Jakov, nedaleko Nerezinah, u občini Osor.

Za tu školu sagradila je osorska občina sama zgradu te ju je ponudila „Legi“ koja ju je milostivo primila i učitelja za istu imenovala.

Občinari osorski, zar Vam je pravo, da Vaša gospoda bacaju Vaš novac u onakve žalostne i nečiste svrhe, t. j. za raznarodjenje Vaše dječice?!

Sjednica zemaljskog kulturnog vieća obdržavala se je prošlog čedna u Poreču, da vieću odbornici o nabavi potrebštinah u gospodarske svrhe. Prihvaćena bijaše ponudba tvrdke Ara i Vizzich u Trstu, koja se obvezuje, da će dobaviti 10—20 vagona čis. oga, dvaput rafiniranog sumpora za cienu od K 13·05, K 13·45, K 14·20, K 14·90 i K 14·90 za 100 klgr. Ista tvrdka dati će 500 kvintala modre galice po K 45 na postaji u Trstu i Tomaževu žlindru po K 5·35 franko u svih lukah i željezničkih postajah.

Ministar Wittek u Trstu. Dne 15. o. m. stigao je željeznicom iz Beča u Trst ministar željeznica pl. dr. Wittek u pratnji nekojih viših činovnika svoga ministarstva. Sliedećeg dana pregledao je ministar radnje oko gradnje nove luke i nove željeznice, te ured ravnateljstva državnih željeznica u Trstu. Kod njegovog dolazka nebijaše službenog dočeka.

Oluja na zapadnih obalah Istre. Dne 15. o. m. diglo se more okolo gradića zapadne Istre tolikom silom, da je nanielo velikih štetah ladjam i lukobranom u Izuli, Piranu, Rovinju itd. Ni najstariji mornari nesjećaju se takove oluje. U Piranu n. pr. nanielo je uzburkano more samo na lukobranu do 30.000 K štete; većih i manjih šteta imade i u ostalih gradovih uz zapadnu obalu.

Da li „Pola“, Pulj“ ili Pula?“ Nekoji naši listovi pišu ime našeg grada sa „Pola“ drugi „Pulj“ a treći „Pula“; mi bismo želili, da budemo glede tog pisanja svi složni. Naziv „Pola“ nemože biti pravilan, jer je taj naziv čisto talijanski, ili njemački. Što se tiče naziva „Pulj“ čini nam se istotako nepravilan, jer ga naš narod nikada ili riedko rabi. Nitko ne kuže: „idem u Pulj“ ili: „dolazim iz Pulja“ već svatko: „idem u Pulu“, dolazim iz „Pule“ itd.

Po našem dakle nemjerodavnom mnienju i nefilologičkom znanju imalo bi biti najpravilnije: Pula, Pule. Tako je pisao i naš veliki biskup, nezaboravni Dobrila, komu se nemože zaniekati temeljito poznavanje naroda i jezika hrvatskog.

Za i proti talijanskomu sveučilištu u Trstu. Talijanski listovi Primorja donesoše u zadnje doba viesti o ustrojenju talijanskog sveučilišta, ili bar juridičke akademije u Trstu. Tim viestim dadoše povoda razgovori talijanskih zastupnika na carevinskom vieću sa ministrom bogoštovlja i nastave. Ali vladini listovi nehtjedoše priznati te viesti izgovarajuć se tim, da su doduše ministri obećali talijanom da će povoljno riešiti pitanje o talijanskom sveučilištu, nu glede mjesta, gdje bi se imalo ustrojiti, da nije još ništa odlučeno.

Vlada je naime kanila prvobitno talijanska predavanja prenesti iz Inomosta u Beč, ali pošto su se tomu uzprotivili Talijani, odustala je za sada od te nakane.

Pitanje o mjestu ostaje dakle još neriešeno a Talijani, bojeći se, da bi se mogla vlada odlučiti za koji drugi grad, negoli je Trst, uprieše sve svoje sile da bude to sveučilište svakako u Trstu. Govorilo se naime zadnjih dana, da je c. kr. namjestnik za Primorje protivan sveučilištu u Trstu te da će ono biti u Gracu.

Proti tomu ustalo je talijansko političko družtvo za Istru kojeg odbor stvori u sjednici od dne 12. o. m. zaključak, da se imade svakako otvoriti talijansko sveučilište u Trstu kako to žele Talijani Primorja i oni južnoga Tirola i kako to zahtjevaju prosvjetni njihovi interesi i narodno pravo Talijana.

Odbor političkog družtva „Edinost“ bavio se je u zadnjoj svojoj sjednici takodjer tim pitanjem, te je zaključio jednoglasno, da se učini potrebite korake proti ustrojenju talijanskog sveučilišta u gradu Trstu. Nadalje zaključio je odbor zahtjevati od vlade, da zadovolji slovenskim pravednim i u zakonu utemeljenim zahtjevom na školskom polju u gradu Trstu za slučaj, da zadovolji manje opravdanim tražbinam talijanskim.

Slovenci grada Trsta mole već dvadeset godina jednu pučku školu u tom gradu ali sve njihove molbe ostale su do sada neuvažene premda imade slovenske djece: sposobne za školu u samom gradu Trstu 2000. Ta djeca gube se i muče što u talijanskih, što u njemačkih državnih školah, u kojih nemogu valjano napredovati jer nepoznaju naukovnoga jezika. Ako kani dakle vlada zadovoljiti Talijane sa sveučilištom, dužna je takodjer da dade i tršćanskim Slovencem bar pučke škole.

Književne viesti.

Poziv na predplatu. Odlučio sam, da izdam zbirku slavenskih pripoviedaka pod naslovom: „Niz slavenskih pjesama“. U zbirci će biti zastupani glasoviti slavenski spisatelji s ovim pripoviestima: P. A. Čehov: „Crni kaludjer“. M. Gorki: „Dvadesetšest i jedna“. Sv. Čech: „Prve brige“. J. Janča: „Za tudje grieše“. S. Gošćinski: „Ada“, a možda i još koja pripoviest od M. Gorkog ili El. Orzeszkove. Da ovu zbirku uzmognem izdati, obraćam se molbom na naše rodoljubno čitaće občinstvo i na ljubitelje liepe knjige, da me što izdašnije predplatom podpomogne, jer izdanje ovakovih djela skopčano je sa velikim troškom. Polovicu čistoga prihoda (ako zbirka izadje) namienio bih: Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru i Djačkom podpornom družtvu u Mostaru. Knjiga će iznositi oko 12 tiskanih araka, a cieni će biti 1 K 40 fil. Osim toga 10 fil. za poštarinu. Tko se želi predplatiti na ovu zbirku, neka se obrati dopisnicom na prevodioca. Ako se odazove dostatan broj predplatnika, zbirku ću što prije u tisak dati. Tko skupi deset predplatnika, dobije jednu knjigu na dar. Pavao M. Bakoš (Selim Rakoševi) Zagreb, Opatovina 49.

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Ante Mihovilović K 8, sabrala sestra mu Eufenija Mihovilović dne 13. veljače t. g. u Pomeru prigodom pira brata si Ante Mihovilovića sa gospodjicom Eufemijom Mihovilović. — Ljudevit Tomičić iz Trsta K 20 za tekuću god. 1904. — M. Črnjeka, učitelj, Kaštelir K 8·18. — Pop Andrija Bon, Beli Cres K 3. — Antoničić Ivan, Pula K 1.

Ukupno danas . . . . . K 40·18
U broju 7. ove god. izkazano „ 885·90
Sveukupno . . K 926·08

Djačkomu prlp. družtvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Radi prepirke dvojice u „šumi“ K 1·20.

Ukupno danas . . . . . K 1·20
Na račun ove god. izkazanih . „ 800·84
Sveukupno K 802.04

Djačkom prlp. družtvu u Pazinu darovali su umjesto vienca na dar pokojnog si brata odnosno ujaka Luke Vitezića, dr. Dinko Vitezić te dr. Matko i Dinko Trinajstić svaki po 20 kruna.

Nešto o konsumnih zadrugah.

(Svršetak.)

Konsumne zadruge su samo grana onog velikog družtvenog pokreta, koji u drugoj polovici 19. stoljeća u svim kulturnim zemljama slavi pobjedu za pobjedom. Kao što dioničarsko družtvo združuje silu velikoga kapitala, tako zadruge združuju mali kapital. Misao, da se zajednički nakupuje roba, sasvim je obična. Kupi ii više obitelji zajedno vagon ugljena, za to ga dobije jeftinije, u tom već leži osnovna misao konsumne zadruge. Konsumna zadruga hoće koristiti svojim članovima tim, da nakupuje na veliko robu, a da snizi što više dobavne troškove. U glavnom može tu biti dvojaka forma; ili zadruga prodava svojim članovima što jeftinije, diže ciene producenta samo za toliko, koliko iznašaju izdatci za dobavu i sl.; ili prodava za cienu, koja je uobičajena u detaljnoj trgovini, a na koncu godine dieli članovima čisti dobitak. Ova druga forma je; shodnija, jer u prvom slučaju treba veoma točno i pazljivo računati, što u drugom slučaju odpada. Čisti dobitak može se dieliti takodjer na dva načina: prema dionicama ili prema nakupu. Dieljenje na temelju dionica vodi k dividendnoj politici, ograničuje broj dionica i briše pravi družtveni karakter poduzeća. Naprotiv dieljenje prema nakupu pribavilo je toj instituciji današnji veliki razmah. Radi toga je sasvim na mjestu, da zadruga prodaje robu samo članovima. Prodaja nečlanovima krši osnovnu misao kosumnih zadruga, koja ima služiti samo gospodarskoj podpori vlastitim članovima, a ne trgovačkom dobitku.

Konsumne zadruge će dakle uništiti malog detaljnog trgovca i to tim, što će se član konsumne zadruge spojiti direktno sa trgovcem na veliko. Dalnji razvoj bit će taj, da će se nekoliko konsumnih zadruga združiti u savez, koji će još naveće kupovati i još jeftinije davati robu, a tim će i trgovca na veliko obilaziti i spojit će se odmah sa producentom. Ili će na koncu uzeti u svoje ruke i proizvodnju, i tako si dobaviti i dobitak izradbe.

Koljevka konsumnih zadruga je Engleska. God. 1844. združilo se nekoliko siromašnih tkalaca, u Rochdalu u konsumnu zadrugu i otvorilo svoj mali dućan. Nekoliko su tjedana plaćali sasvim male prinose i sabrali tako kapital 28 libr. šterlina, te počeli prodavati krumpir, maslo kruh, ugljen i sapun. Prodavali su samo za gotovo i nečlanovima, ali ovi nisu dobivali dividende. Članovi su dobivali 5% kamata od dionica, robu za 15 do 20% jeftinije, a dividendu u razmjeru prema nakupu. Iz tako malenih početaka liepo se razvila ta zadruga. God. 1858. ustrojila je svoj parni mlin, god. 1859. predionicu i tvornicu tkanja. Razvoj karakterišu najljepše ovi brojevi:

God.	članova	dionica kruna	promet kruna	dobitak kruna
1850	600	52.105	304.593	20.416
1897	12.775	8,124.000	6,836.000	886.194

2½% čistoga dobitka pripada prosvjetnim svrhama; zadruga ima danas 18 čitaonica, knjižnicu od 20.000 svezaka, kuće za stanovanje, skladišta. God. 1897. bilo je u velikoj Britaniji 1487 konsumnih zadruga sa 1,500.000 članova-pojedinaca, a 1383 družtava kao članova. Promet je bio 1·313 mil. K, a dobitak 148 mil. K. Na čelu tih konsumnih zadruga stoje 2 zadruge, koje kupuju robu na veliko u Manchestru i Glasgowu, ove dodavaju robu ostalim zadrugama. Te zadruge imaju posebna skladišta za obuću, odiela, brašno itd., svoj vlastiti bankovni odio, plantaže i brodove. Zanimivo je, da su se po vremenu konsumne zadruge u Engleskoj razdielile u dva tabora: jedan hoće čisti dobitak da razdieli medju konsumente; a drugi traži jednu čest dobitka i za dioničare.

Ne samo u Engleskoj, nego i u Njemačkoj, Francezkoj, Italiji i drugim naprednim i kapitalističkim zemljama šire se velikom brzinom konsumne zadruge. Osobito belgijska družtva svraćaju na se pozornost cielo Evrope. Većina je u rukama radničke stranke. Najveća kon-

umna **zadruga je gentski Voorsit** (Na-red!) sa 6.911 članova. Ta zadruga ima dnu od najvećih pekarna na svietu, u jezinom domu nalazi se dvorana za sjed-ice, kavana, kazalište, knjižnica, zatim nade svoju ljekarnu, tiskaru, štedionicu, ripomoćnu blagajnu. Svaki njezin član nora biti članom najmanje 20 g.) do-va mirovinu (120—300 fr.), kad stupi u 0 god. svog života. Dalje je brusselski Maison du Peuple" (1898, 18.000 čla-ova.) Ta zadruga je dala god. 1902. od stog dobitka 26.000 fr. za bezplatnu jegu bolestnih članova, a 5.500 fr. raz-elila je kruha badava bolestnim člano-ma. Osim toga dobili su članovi 85.000 fr. dividende. U Belgiji ima po-ebna vrst konsumnih zadruga, koje su lične gostionama. Ovdje se prodaje čla-ovima u lokalu ili pred njim na ulici eftino jelo. — U Austriji je bilo god. 1899. 759 konsumnih zadruga. Najviše ih e bilo u Moravskoj 225, zatim u Českoj 72 itd. U Beču ima radnička konsumna adruga preko 14 000 članova, promet bi-še g. 1902, 3,948.301 K.

Za gospodarstvo su kons. zadruge važne nto, što pribavljaju ljudima, gospodarski abima, dobru nepatvorenu robu za jeftin ovac. Ti ljudi su do sada morali kupo-ati kod malih trgovaca, koji dobivaju obu kroz nekoliko ruku, a tim roba znatno oskupljuje. Ujedno priučavaju se članovi upovati za gotovo, te tako ne postaju ali ljudi zavisni od trgovaca radi kre-ita. Posljedica je toga, da drži svoje ku-instvo u ravnotežju sa primitci. Brzi azvoj konsumnih zadruga dokazuje naj-olje, da su te zadruge zaisto koristne pravo konsumentima. S jedne strane upuju na veliko, dakle jeftino; a s druge rane mogu računati na stalne mušterije. ištedjuju na reklami, na skupim dućan-im prostorijama, nemaju riziko vjeresije. sve to smanjuje znatno troškove u tr-ovini. Premda članovi ne plaćaju robu kuplje, nego u samostalnim poduzećima, obivaju na koncu godine još i dividendu: to osobito ljude mami u zadrugu. Na-ještenicima u zadruzi je mnogo bolje ego u malim trgovinama. Od čistog do-tka osnivaju zadruge razne prosvjetne humanitarne zavode svojim članovima, ko smo već gore više pokazali.

Oštri boj nastao je u Englezkoj oli konsumnim zadrugama, koji je u dnje vrieme znatno popustio. No zato u jemačkoj borba medju konsumnim za-rugama i trgovcima neprestano traje. ako je n. pr. savez njemačkih trgovaca 1900. zatražio, da bi bile dozvoljene onsumne zadruge samo tamo, gdje ne na dosta malih trgovina, ili gdje velika upoća to traži. Sve konsumne zadruge i se morale za 2 godine razpustiti. Razni orezi bi se morali na njih staviti itd. d. Pod pritiskom tog pokreta proti kon-umnim zadrugama zabranila je vlada odavati robu nečlanovima; što je onda mo broj članova podiglo.

Sudimo li u toj stvari pravedno, mo-mo biti svakako na strani konsumnih adruga Kao što ima pravo trgovac siti se, da postane samostalan, tako i ali čovjek, radnik, činovnik itd. ima avo brinuti se, da namiri svoje potrebe, o jeftinije, napose danas, gdje plaća ne ste jednako sa skupoćom.

Konsumne zadruge vriede — bar da-s — samo za stanovite razrede (radnike, novnike) i za veće gradove. Samostalnoj ovini ostaje još uviek dosta široko polje njezin rad. Ali mnogo više škodi ma- trgovinama nego konsumne zadruge: nov veliki broj, ili to, što su utočišta palih eksistenca, koje nemaju dosta itala, te prodavaju lošu, patvorenu u za skup novac.

Zanimivo je, da su u početku vodje ijalnih demokrata (osobito Lassalle) bili tivnici konsumnih zadruga. No, kad je ina njihovih ljudi prešla u konsumne zadruge, radi koristi, koje ona pruža, morali su se i vodje sprijateljiti sa tim uredjenjem.

Svršavamo. Opetujemo jošte jednom, da je strah trgovaca pred konsumnim zadrugama pretjeran. U ostalom tu se radi o tom, da im se tim načinom njihove najpreče životne potrebe namaknu. I radi toga moramo simpatijom pratiti taj pokret, koji je drugdje u svietu rodio tako obilatim plodom, dok se u nas ili radi nerazumievanja skoro ni ne misli na nj.

—k.

Razne viesti.

Zahvala biskupa Strossmayera. Povodom proslave svoje 90-godišnjice upravio je preuzvišeni biskup Strossmayer svojim prijateljem i štovateljem sliedeću zahvalu:

Djakovo, dne 10. veljače 1904.

Mnogobrojnim korporacijama, čitaonicama, pjevačkim družtvima itd. kao i mnogobrojnim mojim znancima i prijateljima, koji su me se sa svih stranah naše mile domovine o mome 90. rodjendanu sa toplim čestitkama izvolili sjetiti; izjavljujem ja starac, ovijem putem najtopliju moju zahvalnost. Bog dragi neka ih sve obilno blagoslovi i svaku plemenitu nakanu njihovu kao svoju prihvatiti i k željenomu cilju privede!

Josip Juraj Strossmayer,
biskup.

Milodari za obitelji utopljenih mornara. Riečki „Novi list" poziva svoje čitatelje i imućnije rodoljube, da priskoče na pomoć milodari mnogobrojnim obiteljima, koje su ostale unesrećene povodom potonuća parobroda „Kleka", „Petöfy-a" i jedrenjače „Achile F." Na tih brodovih bijahu skoro izključivo zapovjednici i mornari iz hrvatskog i istarskog Primorja te su mnoge naše obitelji ostale bez hranitelja i zaštitnika. Da se bieda i nevolja u crno zavitih žena i siročadi bar dielomice ublaži, moli spomenuti list, da bi se tim nesretnikom sa milodari priskočilo na pomoć. Uredničtvo onog lista prima darove te će objelodaniti imena milosrdnika.

Priznato i potvrdjeno pravo glagoljice. Zadarskoj „Hrv. Kruni" javljaju, da su crkvene oblasti pripoznale i potvrdile pravo glagoljice u selu Radošinovcu u Dalmaciji. Pučanstvo proslavilo je izvanrednim slavljem povratak mu mile glagoljice. Tri su puna dana zvonovi slavili taj radostni dogodjaj, a mužari su orili na široko i daleko dočim je narod zapjevao himnu zahvalnicu; „Tebe Boga hvalimo". Na vrata obiju crkava postaviše za vječnu uspomenu ploče s glagoljskim nadpisom.

Evo što se postizava kad ima sloge, volje i odlučnosti. Kad bi sva naša sela, i sav naš narod odlučno zahtjevao svoje pravo, stalno bi ga dobio.

Naručba na Starčevićevo poprsje. Onomadne se otkrio u Šestinama spomenik Antunu Starčeviću, djelo našega oca. Svak se je divio pred umnim licem narodnoga velikana, nu svak nije mogao doći u Zagreb, da ga vidi. Vrieme je, da se kult Starčevića prenese u svaku hrvatsku kuću, da svaka njegovim poprsjem bude urešena, kao simbolom slobode i jedinstva Hrvatske.

Naš otac Ivan Rendić, ne mogući nam od svoje težke umjetnosti dati potrebna sredstva, da se i mi dalje naobrazimo u slikarskoj umjetnosti, darovao nam je pravo reprodukcije Starčevićeva poprsja koje je u naravnoj veličini. Mi ga odlučismo saliti u sadri, te ga prodavati rodoljubima po dvadeset kruna skupa sa drvenom škrinjom, u kojoj će se dostavljati. Ako se javi sto rodoljuba spremnih da nabave Starčevićevo poprsje, mi ćemo narediti reprodukciju u sadri. Naručbe neka se šalju na Velebita Rendića u Zagreb, Gundulićeva ulica broj 8.

U nadi da će rodoljubno občinstvo podupríeti ovaj naš pothvat, unapred se svakomu toplo zahvaljujemo.

Brodovi ratne mornarice na bojištu. Na bojištu na dalekom istoku nalaze se dva broda ratne mornarice Austro-Ugarske. Brod-križar „Aspern" kojim zapovieda fregatni kapetan Grinzenberger, dobio je nalog, da odplovi iz Honkonga u Kinezko more na zaštitu podanika Austro-Ugarske i da sliedi pomorski rat izmedju Rusa i Japanaca. Osim njega nije daleko bojišta brod-križar „Elisabeth", koji je dobio nalog, da se pridruži svomu drugu.

Japanski mikado. Mnogo će zanimati sada, kadno se toliko govori i piše o rusko-japanskom ratu, doznati štogod i o japanskom vladaru, o caru ili mikadu, koji nosi ime Mutsu Hito. Mikado je postao japanskim carem u svojoj 14. godini a sada su mu 52 godine.

Japanci su, kako je poznato, vrlo nizki ljudi a on je malo viši nego li njegovi žuto-kožni podanici. Njegovo lice je izrazito mongolskog tipa. Boja njegove kože je žuta kano i ostalih Japanaca, a oči su mu crne. Mikado nosi dugu, gustu kosu i šiljastu bradu. Mutsu Hito govori izključivo japanski, jer nije bio kadar da nauči nijedan strani jezik, premda je dugo godina učio francezki i englezki. U službenim prigodama i svaki put, kad se pokaže narodu, nosi mikado evropsku vojničku odoru, mnogo sličnu odori franceskih častnika. Do god. 1891. nosio je uviek japansko narodno odielo, koje i sad uviek nosi u dvoru u krugu svoje obitelji. U svom privatnom životu mikado se strogo drži japanskih običaja. On ustaje rano i radi vrlo marljivo oko državnih poslova, a zatim se obično posveti kojemu sportu. Mikado živi vrlo jednostavno i spava kao zadnji Japanac na vrlo tvrdoj strunjači. Japanska carica Haruko je nešto starija od mikada. Ona je vrlo energična žena i ima dosta upliva na svog muža. Mutsu Hito se pokazuje u svim službenim svečanostima zajedno sa svojom suprugom.

Japanska vojska. Povodom rata izmedju Rusije i Japana mislimo, da će naše štovane čitatelje zanimati vojna snaga inače dosta malog Japana, koji se eto toliko ohrabrio, da se ne plaši uhvatiti u koštac sa gordom Rusijom. Sadanja je japanska vojska osnovana godine 1867. i imala je tada 9 bataljona, 2 eskadrone, i 8 baterija. Već godine 1872. uvedena je obća vojna dužnost, a od toga je vremena radio Japan na razvoju svoje vojske tako intenzivno i promišljeno, te ima danas u mirnom stanju oko 8100 častnika i 133.500 momaka, a u ratnom stanju vojsku s 12.000 častnika 350.000 momaka, 1.116 topova i 82.500 konja, koja je izvrsno organizovana, ima odlične vodje, te generalni štop, čiji su se članovi obrazovali u Njemačkoj i Franceskoj. Čete su vrlo izvježbane i disciplinirane po njemačkom načinu, neobično dobro oskrbljene a odlikuju se ustrajnošću, hrabrošću i požrtvovnošću. Japanska se vojska sastoji od 1. stajaće vojske s pričuvom, doknadnom pričuvom, 2. teritorijalne vojske, 3. zemaljskog ustanka; 4. milice otoka Jeso i Čećima i 5. milice otoka Gote, Rin-rin itd. Stajaća vojska služi za operacije u carstvu i izvan njega, teritorialna vojska samo za operacije unutar carstva, dok milica služi na zaštitu otoka, koji su najodaljeniji od matere zemlje. Presentna vojna dužnost traje tri godine, u pričuvi 4½ godine, u teritorialnoj vojsci pet godina. Japan ima teritorijalni sistem, te je carstvo razdijeljeno u 12 divizijskih okružja, od kojih svako obuhvaća četiri pukovnijska nadopunitbena kotara. Konji su slabi, ali se neprestano i uspjehom radi oko toga, da se i taj manjak odstrani.

Temeljni kamen za novu crkvu O. O. kapucina na Rieci. 11. o. mj. postaviše prvi temeljni kamen za novu crkvu O. kapucina na Rieci svečanim načinom i u prisutnosti crkvenih i svietskih oblasti. Svečanost polaganja temeljnog kamena obavio je senjski biskup presvj. g. dr. Maurović.

Povodom polaganja temeljnog kamena za novu crkvu piše zagrebački „Kat. List":

Rieka iz godine u godinu raste pučanstvom, i naroda pobožnog toliko se množi, koj svojim dužnostima kršćanskim želi udovoljiti, da je sadanji broj crkva na Rieci i brojem i obsegom zaista premalen. Častni oci kapucini, koji su toliko zaslužni i obljubljeni na Rieci medju pučanstvom, to najbolje osjećaju, jer je njihova crkva vazda prepuna občinstva i najobljubenija, pošto u svako doba svako može dobiti duševnu utjehu. Da se što više uzmogne udovoljiti duševnim potrebam gradjanstva i puka, odlučiše sagraditi posve novu i obsežnu crkvu na istom mjestu sa širim prostorom naokolo. U tu svrhu sakupljahu milodare, i toliko kroz dulje već vremena sakupiše milodara, te je prilična svota već sakupljena, i danas mogu s veselim srdcem k djelu pristupiti. Kako se temeljni kamen svečanim načinom postavlja uz crkvene obrede, tako obaviše taj svečani čin na 11. febrara u deset sati prije podne. Crkva će biti vrlo krasna i s uredbom unutrašnjom kao i s vanjskim obsegom svojim. Bit će pak posvećena na čast bezgriešnom začeću bl. dj. Marije Lurdske.

Tko pozna prilike u religiozno-moralnom pogledu na Rieci, taj će se od srca obradovati ovome liepome podhvatu, jer će to biti od neopisive koristi i u religioznom i u moralnom pogledu pučanstva. Zato ide i svaka čast i priznanje častnih otaca kapucina, koji se ne samo toliko žrtvuju u duhovnoj pastvi ovdješnjega domaćega i okolišnjega pučanstva, nego koji eto doprinose i toliku materialnu žrtvu i brigu oko podizanja većega hrama božjega. Nu pošto će osobito i za unutrašnje uredjenje crkve trebati puno novčanih žrtava, a častni oci i onako od milodara živu, i s milodarima grade, to od svega srca preporučamo, osobito imućnim, neka bi ih sa svojim milodarima u tom plemenitom nastojanju i podupRli. Kako je sam podhvat liep, a svrha sveta, tako će i zasluga biti velika kod Boga za svaki darovani prinos u ovako plemenitu svrhu. Tko je voljan doprinieti u tu svrhu što, taj neka svoj prinos izravno pošalje na provincijala kapucina O. Bernandina na Rieci.

Zadaćnice za učenice i učenike II., III., IV. i V. razreda nižih pučkih škola ili sastavci, priredjeni na temelju čitanaka, nastavnoga plana te postojeće naučne osnove. Sastavio je Franjo Bartuš, rav. učitelj Laščinske pučke škole u Zagrebu. Ciena je svakoj zadaćnici 20 fil., a za poštarinu 5 fil. više.

Sve obrazovane evropske zemlje imadu takove zadaćnice, samo je još Hrvati ne imaju. Stoga sastavljač drži, da će je hrvatsko učiteljstvo srdačno pozdraviti i uvesti za djecu u svojim razredima. Tim se sastavcima u velike olakšava rad učitelju, osobito na selu, gdje učitelj obučava po više razreda zajedno, a u djece se pobudjuje volja za pismeni rad. Pojedine zadaće su kratke i jezgrovite, a u svakoj je skoro istaknuta koja etična ideja.

Listiće za korizmenu izpovied ili pričest izvršuje naša tiskara u crnom ili crvenom tisku. Kod naručbe od najmanje 500 komada, po 40 h. 100 komada.

Izkaz priseska stiglih na ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca listopada 1903.

—	G. Albert Fröhlich trgovac u Karlovcu mjesto vienca na odar pok. Ljuboslave Balaš (po gosp. dru. B. Vinkoviću)	10·—
—	G. J. Rabar, Osiek (gimn. ravnatelj) sabranih u prijateljskom društvu	22·—
—	Od g. dra. Bujanovića sveučilišt. profesora, Zagreb	20·—
—	Od g. Drag. Smojvera urednika „Hrvata“ Gospić, u 3 obroka	123·40
—	Od g. Lovra Magdalenića u Zagrebu, sabranih od članova „Jour Fix-a“	8·—
—	Po g. dru. F. Brnčiću od Pavla Radimiri na uspomenu pok. kapetana Bože Radimiri	20·—
—	Uredničtvo „Tjednika“ u Belovaru	68·60
—	Gdja Marija Černe sabranih kod g. V. Cara Emina prigodom igre	8·—
—	Zapis pok. Ružice Kvaternik poslao g. dr. B. Vinković iz Karlovca po odbitku čuvarine (K 2)	198·—
—	G. dr. Božo Vinković daruje trošak za biljege i poštarinu	1·04
—	Zapis Fr. Pevalek u Zagrebu. Po odbitku biljega, pristojbe i poštarine	1956·50
—	Administracija „Hrvatskoga Prava“ u Zagrebu	1000.—
—	Uprava „Osvita“ Mostar, sakupljenih od Vidoje Kresića trgovca u Mostaru	11·72
—	G. dr. Božo Vinković od veselog družtva u gostioni g. Bretsa u Karlovcu sabranih	2·20
—	Podružnica u Zrenju članarine i darova	24·43
—	G. A. Hercelj, Sv. Križ-Začretje, kod branja Ferde Fisira sakupljenih	13·30
—	Uprava „Narodnih Novina“	128·10
—	Podružnica u Podgradu	47·88
—	G. A. J. Mrakovčić pravnik u Puntu u ime maturanata Sušačke gimnazije godine 1901./1902.	200·—
—	G. dr. Laginja 1. od A. Schlogel iz Koprivnice sabranih od svećenstva koprivničkog kotara	25·—
—	Primljenih od Lovra Skaliera iz Pule	5·—
—	Posujilnica u Voloskom za god. 1902.	300·—
—	Posujilnica u Voloskom za god. 1903.	400.—
	Za mjesec studeni:	
—	G. dr. Božo Vinković kod posvećenja kuće „Vel. Toro“ u Karlovcu sabranih . K	3·—
—	G. J. Benigar u Sv. Mateju ostalih računa u gostioni	1·62
—	Na piru g. Frana Mavar i gdjice Milice Poščić u Zagradu na predlog g. Dinka Spinčića sabranih	25·40
—	Uprava „Pučkog Prijatelja“ Krk šalje kod gl. skupštine „Gospod. zadruge“ sabranih	20·—
—	G. dr. Božo Vinković šalje kod veselog društva pri Martinjskoj večeri u gostioni Lackner sabranih	5·82
—	Uprava „Agramer Tagblatt-a“	171·—
—	G. Bahrija Kadić na prvom sielu „Trebevića“ u Sarajevu sabranih	20·—
—	Dr. Lopašić urednik „Svjetla“ u svatovih Maksima Stipinca i gdjice Bože Mrzljak u Krašiću, sakupljenih	46·30
—	G. Luka Delić krznar u Vinkovcih, sakupio (poslala Uprava „Glasa Naroda“, Zagreb)	4·10
—	G. Dr. Harambašić u Zagrebu	60·—
—	Uprava „Obzora“ u Zagrebu	1241·20
—	Podružnica u Bermu	36·52

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor.

Zahvala.

Najtoplije se zahvaljujemo p. n. gospodi prijateljima i znancima jednoga i drugoga spola, koji imadjahu dobrotu sudjelovati sprovodu našega miloga otca, dotično djeda i brata, pokojnog Luke Vitezića, ili koji nam bilo ustmeno bilo pismeno ili brzojavnim putem priobćiše svoje saučešće zbog težkog gubitka.

U Vrbniku, dne 18. veljače 1904.

Dr. Mate Vitezić, c. kr. nadmjernik u. m. sin, za sebe i za svoju obitelj.
Josip Vitezić, načelnik občine Vrbnik, sin za sebe i za svoju obitelj.
Mare udova **Orlić**, kći za sebe i za svoju obitelj.
Luka Vitezić pok. Iva, unuk za sebe i za svoju obitelj.
Dr. Dinko Vitezić, financijalni prokurator u. m. brat.
Dome Sparožić rodjena **Vitezić**, sestra za sebe i za svoju obitelj.
Mare Trinajstić rodjena **Vitezić**, sestra za sebe i za svoju obitelj.

POZIV

na XVI. redovitu glavnu skupštinu Kotarske Gospodarske Zadruge Volosko-Opatija koja će se obdržavati u

Mošćenicah dne 6. marča 1904.

u 8 ura pr. p. u dvorani gostione **Velebit**, uz sliedeći dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika; 2. pročitanje zapisnika glavne skupštine 28./12. 1902; 3. izvješće tajnikovo; 4. izvješće blagajnikovo i proračun za g. 1904; 5. ponovna razprava o pravilih družtva za osjeguranje živina; 6. praktično predavanje o pčelarstvu sa pokazanjem novih košnica; 7. Ini predlozi.

Medju članove, koji su uplatili članarinu za g. 1903. podieliti će se ždriebom dvie nove košnice, 20 noža za cieplanje loza, četiri poučne knjige o pčelarstvu i više gospodarskih koledara.

Svakomu je članu slobodno dovesti sobom kojega nečlana. — Računi stoje gg. članovom na uvid kod zadružnoga tajnika.

VOLOSKO, 20. marča 1904.

Predsjednik: **V. Tomičić.** Tajnik: **Dr. M. Trinajstić.**

Neka se zahtieva

u vlastitoj dobrobiti vazda

Prava Kathreinerova

Kneippova sladna kava

samo u omotima sa zaštitnim znakom župnik Kneipp i sa imenom Kathreiner, pa se neka bezuvjetno odkloni svako preuzeće svih manjevriednih patvorina.

04.IX/a

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-selkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Javna zahvala.

Gospodinu predsjedniku c. kr. kotarskog školskog vieća, gg. činovnikom c. kr. kot. poglavarstva i ostalih mjestnih ureda, gg. načelnicima Malog i Velog Lošinja kao predsjednicima mjestnih školskih vieća, slavnim ravnateljstvima pučkih škola u Malom i Velom Lošinju, častnome svećenstvu i redovnicima, slavnim društvima i zadrugama, kao i svim inim prijateljima koji su tiekom bolesti i preminuća našeg nezaboravnog sina, dotično supruga i brata, bivšeg c. kr. kotarskog školskog nadzornika

Pavla Ivana Skopinića

saučešćem pratili žalost u obitelji, a na dan sprovoda viencima ili inače izkazali pokojniku zadnju počast, harna i ganuta srca zahvaljuju

Marija ud. **Skopinić**, majka. **Jelisava** rodj. **Premuda**, supruga.
Franjo, Vjekoslav braća; sestra **Eucheria.**

Mali Lošinj, dne 12 febrara 1904.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement“ posjeduje najpoznatiju fabriku MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konštrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan Novak.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5**, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti **želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida** (zlatne žile), **natekline i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.**

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“, Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Broj 9. Pula, u četvrtak dne 3. ožujka 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripošlane itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnom pošt. štedionice u Beču ili administraciju lista u Pulu.

Od naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u dopisnom pismu, za koji se neplaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Tekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 3— odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Talijansko sveučilište.

U zadnjem smo broju u viesti pod naslovom „Za i proti talijanskomu sveučilištu u Trstu" u kratko spomenuli kako stoji danas sa pitanjem talijanskoga sveučilišta, i to u predpostavi, da se to pitanje neće konačno još dugo riešiti, ili da će se riešiti tako, da se tim nebi diralo u naš narodni posjed ni u našu narodnu osjetljivost. Medjutim čini se, da se nalazimo skoro pred gotovim činom t. j. da se ministarstvo ozbiljno bavi pitanjem o osnuću talijanskoga sveučilišta i da bi to pitanje moglo biti u što kraćem roku konačno riešeno. Iz pouzdana izvora doznajemo naime, da je vlada odlučila zadovoljiti više il manje opravdanim zemljam austrijskih Talijana glede ustrojenja talijanskoga sveučilišta, ili za sada bar pravničke fakultete, samo se radi jošte o tom gdje da se to provede t. j. da li u našem Primorju ili u južnom Tirolu.

Vlada je kanila prvobitno prenesti talijanske sveučilišne stolice za sveučilište u Inomostu u Beč ili u Gradac, nu tomu se talijanski prvaci odlučno oprieše, zahtjevajuć, da se taj najviši naukovni zavod smjesti u čisto tobož talijanskom gradu Trstu. Tomu zahtjevu, bi reći, da se protivi ministarstvo i to iz političkih razloga.

Onomadne izjavio je naime ministar nastave pouzdaniku talijanske stranke da je izradio osnovu o talijanskom sveučilištu ali pitanje o smještenju toga sveučilišta da nemože riešiti on, već njegov drug ministar nutarnjih posala. Tim je htio reći, da je to pitanje političke naravi i da nespada u djelokrug ministarstva bogoštovlja i nastave.

Iz svega toga sliedi, da je Talijanom zajamčeno osnuće talijanskoga sveučilišta, samo se radi još o tomu, gdje da se isto smjesti.

Ovo pitanje nije samo za austrijske Talijane od velike važnosti, nego takodjer i za austrijske Slavene u obće, a napose za nas Hrvate i Slovence na našem jugu.

Danas se vodi borba u ovoj poli monarhije za osnuće triju sveučilišta t. j. dva slavenska i jedno talijansko.

Jedan od glavnih zahtjeva českoga naroda jest ustrojenje českoga sveučilišta u glavnom gradu Moravske u Brnu. Oni postaviše vladi kao uvjet za poravnanje narodnostnog spora u Moravskoj i Českoj ustrojenje českoga sveučilišta u Brnu. Vlada je priznala opravdanost toga zahtjeva; to se je dapače onomadne priznalo i na najvišem mjestu, ali českomu se narodu neće da zadovolji — jer se tomu protive svemogući u Austriji Niemci. Zastupnikom čes. naroda odgovara vlada: dogovorite se sa Niemcima, izposlujte od njih privolu i ja ću Vam dati česko sveučilište u Brnu. Tamo odlučuju dakle Niemci; tamo se nepita za prosvjetne interese českoga naroda, tamo valja da odluči njemačka manjina stanovničtva Češke i Moravske.

Naša braća Slovenci mole već odavna za ustrojenje slovenskog sveučilišta u Ljubljani. U tom smislu podnesoše molbu na carevinsko vieće, prihvatiše množtvo resolucija na javnih skupštinah i sastancih i zemaljski sabor u Ljubljani stvorio je u tom smislu jednoglasno zaključak; oni imadu već dulje vremena znatnu novčanu zakladu, koja bi služila u sveučilišne svrhe; zemlja i glavni grad pripravni su u tomu pogledu i na najveće žrtve — ali uzprkos svemu tomu nije se cesarska vlada, koliko je nama poznato, niti bavila tim pitanjem, a kamo li da je ozbiljno u pretres uzela.

Prispodobimo li ovo postupanje cesarske vlade s jedne strane sa težnjama Slavena, s druge sa onim Talijana, tada će svatko nepristran mo.ati ida priznade kako je to postupanje do skrajnosti pristrano.

Česima Moravske, kojih imade 1,600.000 i koji začinjavaju većinu u zemlji nedaje se sveučilište, jer to nedozvoljavaju Niemci, manjina pučanstva; na slovenske molbe i zahtjeve neobazire se cesarska vlada, premda se je za sveučilište izjavilo u zemaljskom saboru i predstavničtvo njemačke manjine, a Talijanom kojih imade u Austriji računajuć na debelo jedva 600.000 nesamo da se daje sveučilište već se cesarska vlada milostivo s njima upušta u pregovore i glede mjesta, kamo da se to sveučilište smjesti.

Odakle ta pristranost cesarske vlade; odakle tolika ljubav i susretljivost do jednih, a nemar i odvratnost do drugih državljana? Neima dvojbe, da je toj pažnji cesarske vlade napram Talijanom tražiti povod u izvanjskoj politici austro-ugarske monarhije, da su naime iz Rima uplivali na austrijske odlučujuće krugove, ali je takodjer tomu pripomoglo držanje i postupanje i samih austrijskih Talijana. Poznavajuć slabu stranu svih austrijskih vlada nastojali su priličnim demonstracijama, grožnjama, vikom i krikom izposlovati ono, čega im se nije hljelo ili moglo dati milom. Oni su u tom pravi majstori. Njima je već do sada pomoglo obćinstvo na ulicah do velikih uspjeha, koji su nam svima još svieži u pameti. Oni znadu iskoristiti pravi čas, te svojim zahtjevom dati izražaja bučnim demonstracijama. To im je pomoglo i do sveučilišta.

Sada se radi o tom, da se odluči u kojem će se gradu otvoriti to sveučilište ili za sada jedan dio istoga.

Glede mjesta za buduće svoje sveučilište jesu svi odlučujući Talijani složni. To mjesto imao bi biti grad Trst, jer ga oni smatraju čisto talijanskim gradom, što u istinu nije. U tom pogledu čini se, da se cesarska vlada s njima neslaže. Ona je kanila prenesti — kako već rekosmo, — profesorske stolice iz Inomosta u Beč ili Gradac, pa kada se Talijani tomu uzprotiviše, pomislila je bez dvojbe na jedan ili drugi gradić u južnom Tirolu. Nu talijanski kolovodje neće ni toga. Spružena je takodjer misao, da bi se ustrojilo to sveučilište u Gorici. Neznamo kako o tom sude Talijani ni što misli vlada. Prvi bi se valjda sprijateljili s tom mišlju radje nego li da bude sveučilište u Tirolu, ili kad bi vidjeli, da im ga vlada nikako neda u Trstu. Vlada će se po svoj prilici do skrajnosti protiviti ustrojenju talijanskog sveučilišta bilo u kojemu gradu našeg Primorja, i to kako već rekosmo, jedino iz političkih razloga. U Primorju neima bo nijednog većeg čistog talijanskog grada a k tomu su ti gradovi vrlo pogibeljno zemljište za političke demonstracije. Od svih tih gradova najprikladniji je pako za najviši naukovni zavod grad Trst, grad sa mješovitim pučanstvom, grad nemiran i bučan, kao što su svi veliki trgovački i pomorski gradovi. Osim toga je grad Trst na „liepom" glasu zbog svojih nekoliko — talijanskih i protu-austrijskih demonstracijah te kao stvoren za sielo djačkih nemira i izgreda. Vladi je cesarskoj sve to dobro poznato, pa ako pristane i ona na neopravdanu želju naših Talijana, tada ćemo znati, da su njoj dobro došle onakove demonstracije.

Da je cesarska vlada pravedna, ili da se drži ovdje na jugu bar ovoga načela, koje vriedi za nju na sjeveru napram českim zahtjevom, kazala bi Talijanom: e, pa dobro, dati ću Vam sveučilište u Trstu, ali valja, da na to pristane i drugi dio pučanstva Primorja, i to veći dio, Hrvati naime i Slovenci. Ali ove nepita nitko ništa, niti se itko na njih obazire.

Talijanom daje eto vlada sveučilište, kojeg ustrojenje stojati će milijune a uzdržanje više stotina hiljada godišnjih dočim se nedaje nam Hrvatom i Slovencem niti pučkih školah a da i negovorimo o srednjih ili strukovnih. Za 15.000 naše djece u Istri neima cesarska vlada novčića, već ih pusti, da čame u tmini i neznanju. U Trstu bore se braća Slovenci već 20 godina za jednu pučku školu, ali vlada nejma za njih novaca niti ima odvažnosti da svoje ljubimce u Trstu prisili na zakonito otvorenje takve škole. Ni u Goričkoj nije Slovencem bolje, jer premda sačinjavaju većinu pučanstva zemlje, neimaju nijedne srednje ni strukovne škole u Slovenskom jeziku. Sa Hrvati i Slovenci Primorja postupa se i na školskom polju maćuhinski; s njima se po lihvarsku škrtari, dočim se eto baca na milijune njihovim sretnim suzemljakom tim Benjaminom sviju austrijskih vlada.

Dva milijuna Hrvata i Slovenaca ove pole monarhije nemože doći do svog narodnog sveučilišta, ali zato će ga dobiti 600.000 uviek „vjernih i odanih" Austriji Talijana! To je zakon, to je pravica, to je ravnopravnost?! Hrvati i Slovenci! za svaki slučaj je dobro, da si i ovo zapamtite.

Politički pregled.

U Puli, dne 2. marča 1904.

Austro-Ugarska.

Dne 28. febrara priobćio je službeni list „Wiener Zeitung" previšnje ručno pismo od dne 25. t. mj. kojim se sazivlje carevinsko vieće za dne 8. marča, da nastavi svoje sjednice. Na dnevnom redu prve sjednice nalazi se prvo čitanje zakona o novačenju kao najvažnijeg predmeta. Sudeć po pisanju českih listova českí zastupnici nastaviti će i u ovom zasjedanju obstrukciju i tako, neima nade, da bi bio ovaj zakon riešen redovitim putem. Redovitom dnevnom redu stoje na putu prešni predlozi, kojih imade već sada ogroman broj od 141.

Zadnja sjednica carevinskoga vieća bila je dne 10. decembra 1903 te je zasjedanje prekinuto zbog zasjedanja delegacija. Tako je bilo carevinsko vieće zatvoreno za 75 dana.

Poluslužbeni listovi nagadjaju, da će vidjeniji članovi parlamenta na početku ovog zasjedanja još jednom pokušati nebi li ikako došlo do sporazumljenja izmedju zastupnika českoga naroda i vlade. Dvojimo, da će im taj mučni posao uspjeti, jer su českí zastupnici do skrajnosti ogorčeni proti sadašnjoj vladi, za koju drže punim pravom, da je kriva svim nevoljam českoga naroda.

U ponedjeljak bijaše u Beču u audienciji kod ministra predsjednika deputacija talijanskih zastupnika iz Primorja i Tirola, koju je predvodio tršćanski načelnik dr. Sandrinelli i koja je imala dokazati ministru, da se može pitanje talijanskog sveučilišta povoljno riešiti samo tada ako se ono ustroji u gradu Trstu. Deputacija bijaše doduše kod dr. Koerbera, nu čini se, da ga nije osvjedočila o potrebi ustrojenja talijanskoga sveučilišta u gradu Trstu. Bečki bo najnoviji listovi pišu, da će vlada ustrojiti pravničku fakultetu u južnom Tirolu.

Prije talijanske deputacije primio je ministar-predsjednik i hrvatsko-slovensku deputaciju iz Istre, Trsta i Goričke, koja mu je predala spomenicu o školskih potrebah Hrvata i Slovenaca rečenih pokrajinah. O toj deputaciji izvjestit ćemo pobliže u budućem broju.

Hrvatski listovi Dalmacije pišu sve to žešće proti vladi, koja im šalje u Dalmaciju sve to više njemačkih činovnika. Ti tudjinci nesamo da nepoznaju jezik ni običaje hrvatskoga naroda medju kojim kane udobno živiti, već otimlju kruh domaćim sinovom, koji će morati seliti iz domovine radi korice kruha.

Bugarska.

Iz Carigrada javljaju, da su sjednice povjerenstva za ustrojstvo oružničtva u Macedoniji svršile dne 24. febrara o. g. i da je izradjen pravilnik sastojeći od 268 paragrafa. Taj pravilnik poslat će se na odobrenje velevlastim. Glede nošnje oružnikah nije jošte ništa stalna odlučeno. Turska vlada zahtjeva, da svi oružnici nose odjelo turskih oružnika, nu vlasti se tomu opiru tražeći, da oružnici nose odjeću onoga naroda kojemu pripadaju.

Posliednje vrieme poboljšali su se odnošaji izmedju kneževine Bugarske i turske vlade. Turska vlada da se nebi protivila, da se proglasi knez Ferdinand bugarskim kraljem kad bi na to pristale ostale velevlasti. Agent Načević vodi sada u Carigradu pregovore sa turskom vladom o tom, kako bi se povratili bugarski bjegunci u Macedoniju i o pomilovanju onih, koji bijahu zapleteni u posliednjem ustanku.

Obzirom na rat u iztočnoj Aziji pišu nekoji neodvisni srbski listovi, da je nuž-

dno približenje Srbije k Bugarskoj pošto je budućnost Srbije i Bugarske zaštrta neprozirnom koprenom.

Rusija.

Posljednjeg čedna bijahu potučeni Japanci na moru nedaleko Port-Artura. Oni su kanili opet kriomice i potajno zadati ruskim vojnim ladjam težkih rana, nu ovi na vrieme upozorene na pogibelji vratiše Japancem šilo za ogujilo. Tim povodom potonule su četiri japanske ladje dočim bijaše drugih znatno oštećenih. Japancem je još uviek glavni cilj zauzeće luke i tvrdjave Port-Artur, koju će Rusi braniti do zadnje kapi krvi. Japanci nastoje za sada sa strane mora oslabiti rusku pomorsku snagu, a kasnije, bude li im moguće navaliti istodobno s mora i s kopna na tu važnu tvrdju.

Ruski car imenovao je glavnim zapovjednikom svojih četa u iztočnoj Aziji bivšeg ministra rata Kuropatkina, koji će se podati za koji dan na svoje mjesto. Ruska vlada šalje veliko množtvo svojih četa po sibirskoj željeznici na daleki iztok i dok nebudu te čete na svojem mjestu težko da će se vrhovno zapovjedničtvo upustiti u odlučnu bitku sa Japanci na kopnu.

Povodom rusko-japanskog rata razdieliše se razni narodi u dva tabora t. j. jedni za Ruse a drugi za Japance. Za prve su odlučno osim slavenskih naroda i ruski saveznici Francezi, dočim su za Japance u prvom redu Englezi, pak Niemci, Talijani, Madjari, Židovi itd. Za sreću ruskog oružja izjaviše se svi slavenski narodi tko toplije, tko hladnije, te je vrlo utješljivo, što se je i ovom prilikom pokazalo, da krv nije voda i što su razna slavenska plemena odlučno na strani silnog svog zaštitnika.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

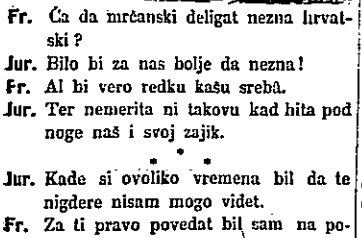

Fr. Ča da mrčanski deligat nezna hrvatski?

Jur. Bilo bi za nas bolje da nezna!

Fr. Al bi vero redku kašu srebâ.

Jur. Ter nemerita ni takovu kad hita pod noge naš i svoj zajik.

* * *

Jur. Kade si ovoliko vremena bil da te nigdere nisam mogo videt.

Fr. Za ti pravo povedat bil sam na porešćine, videt ili je tamo još naša postava od nošnje, pa sam vidi ljudi obučenih u flajde da bi se i mrtav človek nasmijal i narugal.

Jur. Ča si to vraga vide, povej mi no?

Fr. Poveda bih ti ali verova mi nebiš ač ti si neverni Toma.

Jur. No da čujemo čagod.

Fr. Nedeljom prid pustom bil sam na muli u Poreču, sam čeka vapor i sam vidi tri iz Bačvanskoga komuna ki su bili odpravni da gredu za svidoke na okružni sud u Rovinj, i bili su ubučeni dva u mantelinah a jedan bez nje.

Jur. Povejmi po imeni i pridevku ki ljudi su to bili.

Fr. Za ti pravo reć ne poznan ako ne jenoga, to jest Zvanu Jovanetovoga iz sela Radovani, koj je bio bez manteline i njegov otac sporadi da njegov sin kumpari s temi drugimi je pošo Kamaliću da mu ju posudi.

Jur. Vidiš, vidiš, ka moda je na svit došla.

Fr. Da ti povedan kako talijanski se forcaju predikat biš se bolje nasmijal.

Jur. Povej mi brzo, ač iman silu, da njim se nasmijem kada budem ih vidil na plesu Višnjanskom kadi plešu prez siljari kako da su tobože u crkvi.

Fr. Jušto tako govoru slušaj dobro, kada gredu kamo svojima vozi, govoru jedan drugomu: Co šta intento ke no naši qualke imbočo —

Jur. Ala ti si pasija noga, sagdere nos zabodeš kako i vrag rep.

Fr. S bogom, mi je poć, Bog s tobom Jure dobar put.

* * *

Fr. I ele — il — i ele — il!

Jur. Ča ti je to Frane ale si pomunjenel?

Fr. Nisan ne lego sam bio tamo na početku Dalmacije pak sam čuja po ulicah tako decu slabikat.

Jur. Ča nimaju školi, da po ulicah slabikaju?

Fr. Imaju imaju, nego da imaju sada na komune „il" mesto podeštada.

Jur. Pak kako njin gredu sada posli?

Fr. Svejedno; boj da on drugi ima i sada kako i prvo vavik prvu rič.

Jur. To pak nebi smelo biti tako!

Fr. A ja! ki more, more. Pak ne samo to nego se je počeja i va ženski posli mešat.

Jur. Po Jurića, ča mu nemore ki brageši spršit.

Fr. On to vajda i čeka, ač da su mu se na vijaju iz Starograda do Raba jako naprašile.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda u Puli, imala je prošle nedjelje u 11 ura jutro u prostorijah Čitaonice redovitu glavnu skupštinu.

Rav. Podružnice odvj. dr. Zuccon pozdravio je prisutne i izjavio nadu, da će ove godine poći još bolje.

Tajnik rav. učitelj Jelušić pročitao je liepo sastavljeno izvješće o djelovanju u prošloj godini, spomenuv osobito zabavu što je bila dana u korist Podružnice i svečanost božićnoga drvca. Pohvalio je gospodje i gospodjice, koje su požrtvovno sabirale darove i naznačio poimence koliko su koje sabrale same iii više njih skupa.

Blagajnik Stihović poslovodja Posujilnice, izkazao je za tim obračun, koj daje ukupni prihod Podružnice u godini 1903. K 1563·73, a razhod 629·87, tako da je ostalo K 933·85, pribrojiv te k onim što ostajahu koncem 1902., ima se liepa svotica K. 2316·90 uložena u Ist. Posujilnicu u Puli.

Na predlog člana g. L. Križa potvrdjena je ista uprava Podružnice i za 1904. — Na predlog člana g. dr. Laginje povjeren je upravi posao gradnje jedne školske prostorije u Vinkuranu, sa ovlaštenjem, da se uz privolu ravnateljstva Družbe porabi u tu svrhu što ima Podružnica u Puli i dalje, do potrebe, sve do najvišeg iznosa od 4000 K.

Izabrani su za odaslanike na glavnu skupštinu Družbe četiri člana.

Zar neće da prestane ova anomalija? U dva navrata osvrnuli smo se ove godine u našem listu i oštrije i blaže na postupak c. k. kot. suda u Puli u pogledu hrvatskoga jezika sa strane c. kr. sudb. pristava Laurencich-a. Pustili smo ovoga gospodina od onda na miru držeć, da će više sudbene oblasti — c. k. okružni sud u Rovinju ili više zemaljsko sudište u Trstu — odrediti shodno, da gospodin pristav Laurencich nama ne sudi, jer ne razumije niti rieči hrvatski. Znamo tvrdo, da taj gospodin još uviek sjedi u istoj sekciji i presudjuje nama Hrvatima na naše tužbe tako, da on nas niti naše pritužbe nimalo ne razumije. Da se ovoj skrajnoj bezobzirnosti viših sudbenih oblasti dive prosvjetleni ljudi, pitamo mi, dokle će to trajati i dokle će dopustiti da naša strpljivost i slavenska blaga ćud ne dodje do vrha?

Zahtjevamo najodlučnije da ova anomalija, nedostojna sudbenih oblasti i sveté božice pravde, jednom za uviek prestane i sudac Laurencich, nesposoban sasvim da nama Hrvatima po savjesti pravdu kroji, bude maknut sa ovoga častnoga mjesta i postavljen na to mjesto sudac, koji će nas razumjeti i pravedno nama Hrvatima kao i talijanašima suditi. Zar je naš narod marva, da je radi jednoga nesposobna čovjeka ovako poniživan i zapostavljan u svojim svetim pravima ljudskoga poštenja i morala. Ako gg. na tribunalu i Apelu u Istri ne imaju mjesta za Laurencicha, jer ovdje nesposoban a po tom suvišan, eno Tirola, neka ide tamo sanjati i uživati medju svoje patrijote, a mi nećemo nikada dopustiti, upamtite dobro, da radi jednog ovakog čovjeka trpi i ponizuje se ugled i čast hrvatskog naroda i jezika.

Dalmatinski Skup u Puli. Dne 21. pr. mj. obdržavao je Dalmatinski Skup svoju prvu konštituirajuću glavnu skupštinu. Uz sve poteškoće i intrigue sa strane nekojih zavedenih a i zalupanih t. zv. tolomaša a la Stein e compania bella uspjelo je sviestnom značaju pokretača konštituirati se kako sliedi: Predsjednik Ante Tranfić; podpredsjednik Vicko Despalatović; tajnik Stjepan Čabrić; blagajnik Aleksandar Alunić; odbornici: Marin Mihovilović, Videka Ivan, Kočeić Toma, Radešić Jakov, Romanić Dmitar, Ninčević Spiro; odborski zamjenici: Niko Mardešić, Jakov Skračin, Lucian Mladineo; revizori: Anton Alžić i Mijo Zagoreo. — Veselimo se družtvu te želimo, da uz sav jal i zavist puljskog Žurnaleta i poznatog talijanskog trubile „Popolo Istriano" napreduje bok uz bok uz naša već obstojeća družtva „Čitaonice" i „Sokola" na čast i diku imena i jezika hrvatskoga, a da članovi budu i izvan kuće dostojni imena koljevke Hrvatstva Dalmacije. Samo napred pod hrvatskim barjakom!

Nova cesta. U nedjelju bijaše predana prometu nova ili proširena cesta, koja vodi iz Pule u predgradje Šijana. Cesta je ravna i široka.

Štrajk kočijaša u Puli. U subotu na večer dne 27. prošlog mjeseca zaključiše kočijaši da će u nedjelju početi štrajkovati s razloga, što im je občinsko poglavarstvo oduzelo dosadašnja stajališta kočija po ulicama, a odredilo jim takova i na takovim udaljenim i nepristupnim mjestima grada, da je svaki, tko nije jaslar našega municipija, morao odobriti ovaj korak kočijaša, i zato što se je ova odredba protivila zaključku društva kočijaša stvorenim na skupštini od 3. novembra 1903. Nakon pregovora s načelnikom te s političkom oblasti i intervencijom ove, občinsko glavarstvo napokon je u ponedjeljak poslie podne povuklo svoju odredbu i dozvolilo kočijašima dosadašnja njihova stajališta, na što je istu večer prestao štrajk.

Iz Barbana pišu nam 25. pr. mj. Javljamo Vam g. uredniče nekoje malenkosti iz ove občine, koje bi mogle zanimati i dalnje Vaše krugove. Najprije pokazati ću Vam kako daleko može zavesti čovjeka strast i zaslijepljenost — ta grda svojstva neplemenitih stvorova.

Prošloga mjeseca jenara poslala je uprava naše občine na sve bližnje občine i podobćine jedan „dražbeni oglas" za občinsku potrošarinu za god. 1904. Tim oglasom zamoljene su upravne občine i podobćine, da izvole svomu občinstvu oglasiti, da će se dne 11./II. držati javna dražba u Raklju za občinsku potrošarinu za god. 1904. za podobćinu Rakalj. Taj „dražbeni oglas" priobćen je, kako je naravski, u službenom jeziku one občine, t. j. u hrvatskom jeziku. Pa što mislite, što se je dogodilo s tim nedužnim og som u jednoj susjednoj podobćini? I čujte, pak se križajte!

Župan ili delegat Marčane vratio taj oglas, jer da občinska delegacija Marčani nerazumije slavenski jezi

U selu Marčani, u čisto hrvatsk selu, da ne pozna občinski župan je svoga puka ili svojih občinara!! Jeste to znali dični naši Marčanci?

Ali da znate kakav je vaš „delig Talijan i kako poznaje temeljito i dubo talijanski jezik, priobćujemo vam eto n govo talijansko tobož pismo kojim vra občini Barban njezin „dražbeni ogla Evo vam na znanje i ravnanje to gl sovito talijansko pismo:

„Presli 6/2/904.

Siritorna

—Alla—

Podestaria

Barbana

Da sottascritta Delegazione Comuna Nula se Capise lingua slava Dalla Deg zione Comunale

Al Delegato

Chialich"

Sada znate da neima ovakvog Tal jana ni u Rimu kao što je Vaš „šijo deligat".

Talijanska gospoda u Vodnjanu i Puli mogu se ponositi što je u Marča ovako duboke korene zahvatio njiho jezik i što imadu u Marčani svoga muž koji širi na ovaj način njihovu tobožnj kulturu.

Našim Marčancem preporučamo. d si izaberu drugi put župana, koji bud znao pošteno napisati par rieči talijansk — ako već neće da biraju svoga čovjek koji znade hrvatski i koji se služi tin jezikom.

* * *

U našoj se občini govorka, da će zlosretna „Lega" graditi u Raklju svoj školu, da tamošnju našu dječicu otudj našem milom jeziku i narodu. Dobro je da smo i na to upozoreni, jer ćemo se znati ravnati i na odpor pripraviti.

* * *

Imali bismo Vam javiti i jednu radostnu viest koja se tiče našeg narodnog školstva u ovoj občini, ali pošto nije još dozriela, puštamo ju radje za drugi put.

Uzgoj i kultura. Dne 24. pr. mj. vozio sam se sa jednim prijateljem kroz Šišan. U samom Šišanu smo laganije prolazili, kad najednom tri dječaka stupe blizu nas i pozdrave nas sa „drek vam budi". Dječaci moraju biti od 10—12 godina dakle učinice pučke škole. Ja i moj drug smo se začudili, čuvši takav pozdrav od tih mladih talijančića i to u hrvatskom jeziku. Čudan uzgoj mora davati takvoj djeci šišanska crkva i škola.

Moral učite gospodo a ne puk trovati da viče Viva Istria italiana.

Mislim sam u sebi, što će reći raditi proti naravi! Šišan je naseljen od samih Hrvata Barbanaca, Labinjana i Bezjaka. Dakle izuzev tri četiri obitelji talijanske, sve naš narod. U crkvi pako i školi vlada isključivo talijanski jezik na što se strogo i pazi. Dragi naši susjedi, u našim selima nema takove kulture. Vi se njom dičite. Neka vam bude, kad od vas mjesto ljude uzgajaju živine!

Iz učiteljskih krugova. U puljskom kotaru imade devet hrvatskih pučkih škola i jedna hrv.-talij. (u Pomeru) i na ovima služi 10 učitelja i to 8 definitivnih koji plaćaju za škol. knjižnicu nešto okolo 13—15 forinta na godinu. Kotarska škol. knjižnica imade pako samo 68 hrvatskih knjiga a to većinom kupljene u prošla vremena, od novijih pako niti jedne. Žalostno je ali istinito da bi bio ikada koji hrv. učitelj na konferencijama zahtjevao da se nabavi i kakva hrvatska knjiga, zašto plaćamo svakog mjeseca 25 h (barem ja koji ovo pišem).

Nastavak u prilogu.

Nebi li dobro bilo da se onaj naš novac što puštamo za kot. škol. knjižnicu potroši za knjige Matice Hrvatske, Pedagog. zbora, Druž. sv. Jeronima itd.

Ako se do buduće konferencije ništa u tom ne pokrene onda mora se čuti i naš glas i zahtjevati da se naš novac troši za nas.

Pišu nam iz Krnice. Liepo doista mjesto ali kakva duševna žalost ili mlohavost u njem!

Sve sami Hrvati u benevrekama osim jedne krnjelske obitelji i jedne naše odpadničke pa isto ovdje sve talijančari. I Škabići, Buršići, Pekišići i Vlašići, sve ti je to brate talijansko! Na čelu pako talijanštini stoji skoro propala obitelj Mandušić i onaj koji bi morao narodu prednjačiti u ljubavi do svoga jezika (pop krnički Don Demeter Čurković rodom iz Arbanasa kod Zadra).

Ja neznam kakov ponos imadu oni dalmatinski popovi što dolaze u Istru. Svi osim častne iznimke su talijanaši. Čovjek učen, duhovni pastir pak ima stadu kazati zli primjer.

Mjesto ustrajati čitaonice, posujilnice, konsumna družtva, ova gospoda vole naš narod odnarodjivati.

Sve u kotaru vodnjanskom se budi: Filipanci, Roverci, Marčanci to je sve u narodnom kolu pak i ista sela što spadaju pod Krnicu su „gnjezda sokolova“, kao: eno u Segotićima narodne junake Šumberca i Ciliju u Pavićinima staroga barba Ivu Dominića i Buića-Cinkvantina; pa Varuški i Peruški su ljudi.

Samo Krnica spava.

A zašto spava? Jer nema tko da ju probudi.

Ljudi božji prenite se! Vi mladji Krničani stavite se na noge i izbavite taj narod, učite ga neka ljubi svoj materinski jezik, neka odbaci talijanštinu i neka se uvjeri da nije dužan govoriti „bon žorno“ ni reći svakom gladuju „šjor“.

Ti jezikom svojim zbori,
Slatkim glasom materinim.

* * *

Što je odlučila: „Lega“ otvoriti u Raklju školu ide zaslóga njihovog dušobrižnika Don Antonia Nicolicha iz Kaštela u Dalmaciji, koji je učinio molbu i nagovarao ljude da se podpišu. Harni Rakljani moraju mu postaviti spomenik radi toga.

Obuka u talijanskim školama med hrvatskim pukom. Evo kako piše jedna djevojčica iz Šišana:

Ca risi ma Cogina
„ioli facia Sapere che seri trovo unbonsta to di Salute chossi speron nsimile dile edel tuo Mari io ti facio Sape che vanti pocho tenpo Seve da re Mo innal tura s chri vi me cho me che ti cheti sta di salute Nomiri ma ne al tro che di Salu tarte ti el tuo Mari ela tua Mama chonta La familia
A Lla Si gnorina Maria ecc.

* * *

Barba Marko Strmotić, valturski delegat ovako piše uredovne svjedočbe:

Certicato

che N. N. fu Gergorio puo vendere con un caro faseti e moreli dal suo poeta (poprieta?) e valevole per tre messi.

Tako naš narod uče kulturi uz protekciju vlade. Živila Austrija!

Pišu nam iz Kanfanara: Vi, a i svi čitatelji ćete se začuditi kad budu opazili i pročitali ovaj dopis iz Kanfanara, jer računaju kako da je to mjesto izpalo iz našeg političkog vidokruga; ali se u tomu mnogo varaju, jer premda je tu velikog siromaštva i odpadnika, ipak imade lijepi broj onih koji se uvijek bave narodnošću ovoga mjesta, te budno nastoje svim silama da osvijeste mnoge još drijemajuće. Da bi mi preostajalo vremena, češće biste primali dopisa odavle; ali nevoljan seljak, moram se siliti da si veliku obitelj gorkim svojim žuljevima prehranim; a toga se samo u večer umoran mučim da sastavim par riječi o onomu, što sam po danu čuo i doznao; pa to moram prepisati i dati popraviti i opet prepisati i onda tek odpremiti na Vaš omiljeli mi list. Mnogo me je zbog toga truda i vremena stojeo ovaj dopis; ali ništa zato, sa svim tim neću odustati nikada da svim čitateljem predočim tužan i čemeran položaj našeg puka. Mnogomu bi se imao pritužiti, da izjadam svoju gorku dušu, ali za sada samo nješto o svemu tomu, a u buduće ću biti revniji da čitatelje češće izvjestim o ovdješnjim prigodama. Odkad nam je otišao naš blage uspomene biváši kapelan, sve je ovdje zapušćeno i zanemareno. Kad on jošte bivao medju nama, oh kako su naša djeca bila dobro podučena u kršćanskom nauku; kako su nam pripovjedala, što strogo zahtjeva da se sve potanko znade što bi joj dao naučiti. Revno je polazio školu, samo da nije bio zapriečen.

A sada! Dragi Bože, kakvog nam kapelana poslaše! Ne samo da nezna ni riječi hrvatski, već nikako neće niti da uči ništa. Veoma često polazi nedolično društvo više puta ide u krčmu i u lov, samo naš jezik neće da nauči. Brzo će biti godina dana da je ovdje, a još nismo čuli ni riječi od njegove propovjedi, dapače još nije ni sposoban da izpovijeda ovdješnji puk. Biskup nam ga je poslao da kazni njekakve naše pogrješke, što ih mi nepoznamo. Ali kako ćemo se mi pod njim popraviti? Jošte nam nije dao nitj jednog dobrog primjera ni riječju ni djelom. Ovdješnje je mjesto veoma pokvareno te treba veoma revnih svećenika. S toga je prijašnji kapelan svakog četvrtka držao kršćanski nauk u crkvi, te tamo nadopunjivao što nije mogao u školi. A danas svećenici ne polaze ni škole, niti ne drže kršćanskog nauka u crkvi; u toj su stvari veoma nemarni. Isti župe-upravitelj, koji bi morao kapelanu prednjačiti i opomenuti ga kad zanemari svoje dužnosti, skoro nikada neide u hrvatsku školu, da podučava našu nevoljnu i zapuštenu djecu, da paralizira toliko zlo i pokvarenost što se po mjestu širi. A ipak veoma točno polazi „Leginu školu“ u Sošićih t. j. svaki tjedan dva puta, i ne manjka nikada; boji se da ne bi Rovinjci doznali. Dragi Bože, kako se i njekoji svećenici dadu zaslijepiti novcem. Za par judinih mjesečnih forinti, odnarodjivaju cijeli narod u svom selu. Koji pošteni prosti seljak bi to učinio? Nitko za stalno. U mjesto da bi svećenstvo podučavalo djecu kako može razumjeti, i osvješćivalo ondješnji zavedeni puk, pridružuje se najljućim našim dušmanima, te ga jošte i ono udara i unesrećuje. Zapušća svoje druge svete dužnosti, da može pomagati „Legašem“ sliepiti naš narod. Ja neznam što on očekuje od Talijana da ga učine župnikom ili biskupom zajedno s Buzolićem? Kako pripazi on da učiteljstvo vodi školsku djecu u crkvu na sv. misu svake nedjelje i svakog blagdana? Briga njega za sve drugo samo da ide u „Leginu školu“ to je njemu najveća i najsvetija dužnost. Školska djeca su bila u crkvi samo 2 ili 3 puta ovoga poluljeća, ali kad bi bila djeca Legine škole, u tomu bi bio najrevniji te bi strogo kaznio svakog dječaka koji bi manjkao. Narod koji je izgubio vjeru, propadne moralno i prodaje svoju narodnost. A tko je tomu kriv, da kruži veoma slab glas ob ovom mjestu i da se tako često čuju pritužbe na sudu? i tko bi morao nastojati da to donekle popravi? A šta će meni to, moja je glavna dužnost ići u Leginu školu, i Bog. Oh! kako su rietki dalmatinski svećenici koji ostaju vjerni svojoj dužnosti i svomu narodu! Odavna ima ovdje njeki drugi svećenik iz Dalmacije, koji čeka da mu se opredieli mjesto službovanja. Daleko mu kuća odavle, ako misli slijediti nazore i postupak svoga uzgojitelja, a blago njemu ako bude vjeran svojim dužnostima svećeničkim a s druge strane i ljubio svoj, materinski jezik, a tudji štovao; ali samo da ne šara kao njekoji, koji se pred našim prvacima ističe čestiti rodoljub, a potajno ruje svašta proti nama.

Pazinski kotar:

Talijanstvo pazinskih gradjana. Mi smo opetovno u ovom listu pokazali kako si istarski Talijani ludo umišljaju, da je pazinsko gradjanstvo talijanske krvi i talijanskog porekla i da je Pazin — grad čisto — talijanski grad, čemu nije u istinu tako. Čisto talijanske obitelji u gradu Pazinu možeš pobrojiti na prste jedne ruke, a ono nešto njihovih pristaša, je sve naša krv, sve sami naši narodni odpadnici. Novi dokaz za to pruža nam imenik onih pazinskih „Talijana“, koji su igrali glavnu ulogu kod posliednjeg plesa na korist družtva „Lega Nazionale“. Evo tog dokaza.

Na plesu za odmora pjevali su pjesmu, koju je izpjevala neka gospodična Dobrila. Za odmora prodavale su razne darove na korist družtva gospodične: Dobrila, Ivančić, Matić, Ujčić itd.

Darove su družtvu podarili „talijanski“ gradjani Drndić, A. Gržetić, Ivić, Godina, I. Gržetić, Mrak, Princ, Grbec, Mičan, Gabrielić, Ivančić, Ujčić itd.

Svi ovi gradjani, nama i lično poznati, jesu najvidjeniji članovi talijanske stranke u Pazinu, ali koliko je talijanske krvi u njihovim žilama, težko da znaju ni sami. Mnogim od njih nisu ni roditelji ni znali talijanski, a da i negovorimo o njihovih djedovih i babah. Ali oni su ipak danas glavni stupovi talijanstva u gradu Pazinu. Ala je morao slavni Dante mrko gledati i još više objesiti svoj nos kad je one večeri sa uzvišenog mjesta u dvorani motrio te stupove talijanstva grada Pazina!!

Porečki kotar:

Iz Laza — občina Motovun pišu nam 20. pr. mj. Javljamo Vam, g. uredniče tužnu viest, da smo izgubili dne 15. o. mj. dobra otca obitelji, vjerna prijatelja i čestita rodoljuba Ivana Baletića, koga nam ugrabi nemila smrt u 60 godini njegova života. Vječni mu pokoj! Da proslavimo uspomenu milog pokojnika sabrali smo na dan njegova pogreba za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ 5 kruna dočim je tomu dodao pokojnikov sin Ivan 2 krune.

Mjesto plesa zbog smrti vriednog Ivana darovaše u istu svrhu: Josip Božić-Vickov, Ante Božić-Vickov, Vinko Božić pok. Petra — svaki po 1 krunu; Petar Božić pok. Petra sa suprugom i djecom krune 2·40; Benedikt Bon Petrov 1 K, Petar Bertoša Petrov 1 K, Ante Bertošn pok. Ivana 1 K, Matko Fero pok. Ivana 1 krune.

Zadnji dan mesopusta od male igre kod Vinka Božića, neki više neki manje K 1·70 para.

Zadnju nedjelju mesopusta od igre Josip Božić sa čestitimi mladići sela Laze K 2·91 para; ukupno 22 K 1 para.

Živili naši sviestni stanovnici Laza. (Novac primio je naš glavni suradnik i poslao ravnateljstvu „Družbe.“ Op. ured.)

Voloski kotar:

Iz Opatije dne 28. febrara. Poslie velikih i čestih kiša nastalo je liepše vrieme, inače prilično hladno. Gostova je velik broj. Ima jih već sada preko 2000. Lanjske zime bilo jih je najviši broj istodobno nješto preko 2200. Ljetos bit će stalno taj broj nadmašen, osobito o Uskrsu, kad jih biva najviše. Jučer na večer prispjeo je Švedsko-Norveški kralj Oskar, dočim je njegova supruga kraljica Sofija ovdje već par tjedana. Prigodom njegova dolazka okitilo se je Volosko i Opatija svakovrstnimi zastavami. Sinoć bila je uz cestu sveobća razsvjeta. Na Matuljah dočekao je kralja kot. kapetan pl. Manussi u ime oblasti i dr. Glax u ime ljećilištnoga odbora. Bilo je i ljudi radoznalih. Čekaonica bila je lievo ukrašena. Kralj se je na sve strane prijazno klanjao, i pozdravljao, odnosno odzdravljao. Pratnja mu je dosta velika. Provezav se kroz Volosko, razsvietljeno i zastavami ukićeno, te Opatijom, još jače osvjetljenom i okićenom, zaustavio se je pred Štefanijom, gdje su se spuštali umjetni ognji i gdje se je gudila pjesma Švedskoga kralja. Velika množina ljudi pozdravljala ga je najvećma sa „živio“. Tako koji „hoch“ se je čuo, i ništa drugo. Tako i kod slavoluka čuo se je skoro isključivo „živio.“ Kralj se je odvezao u Villa Jeanetta, koja se nalazi u Veprinačkoj občini. Kralj Oskar je dobro ugojen liep starac, i čini na sve jako prijazan utisak. Na stalno se drži da će cesar i kralj Franjo Josip posjetiti u Opatiji švedsko-norveški kraljevski par; misli se čak da će i on ostati ovdje na oporavljenje par tjedana. Taj visoki posjet, kao onaj njemačkoga carskoga para godine 1896., privabiti će stalno i drugih mnogo i visokih gostova.

Hotel, restaurant i kavana na Voloskom. Kako smo to već javili sagradili su rodoljubi na Voloskom „Narodni Dom“, u kojem su otvorili Hôtel sa restaurantom i kavanom. Da je bilo skrajnje vrieme da se u Voloskom otvori jedan hotel, dokazuje to, što nijedan stranac kad bi došao na Volosko nebi imao gdje da prespava. Zato i zaslužuju svaku hvalu naši rodoljubi tamo, koji su se svojski zauzeli, da Volosko, u tom pogledu ne zaostane za drugim mjestima. Preporučamo dakle svim Hrvatima, da u svakoj prigodi podupru svojim posjetom i taj podhvat, koji je na diku gospodskoj Voloskoj. Hôtel s restaurantom i kavanom preuzeo je gosp. Ludovik Masaryk, koji je vriedan svake preporuke, jer smo stalni da će u svakom pogledu nastojati da zadovolji občinstvo.

Izbori u Mošćenicah. Izbori za novo občinsko zastupstvo u ovoj občini obaviti će se dne 8. i 9. ožujka i to: III. tielo bira u utorak, dne 8. ožujka, od 8 ur napried; II. tielo bira u sriedu, dne 9. ožujka, od 8 ur do podna; I. tielo isto u sriedu od 1 ure napried. — Do sada imala je naša narodna stranka u zastupstvu manjinu t. j. samo 8 zastupnika iz I.vog tiela a sada kako stvari stoje reć bi, da će biti bolje. Preporučamo našim ljudem, da nijedan ne ostane doma, nego neka svi dodju na izbor i ovrše svoju svetu dužnost.

Iz Vodica u Ćićariji pišu nam dne 19. o. mj. Volji božjoj se htjelo, da nam uzme našega miloga župnika velč. g. Jurka Dolžana, dne 14. p. m. u 4 s. u jutro. Akoprem je bio bolestan više vremena, ipak nije bio nikada toliko, da bi bio morao ostati u postelji. Četiri dana prije smrti još je misio te ovršivao sve svoje svećeničke dužnosti, kad ga na jedanput ugrabi nemila smrt. Spremao se je, kako će dati oltare svoje župne crkve popraviti, kako će kip bl. Dj. M. od Lurda postaviti, kako uvesti čašćenje presv. Tiela, nu volja božja htjede drugčije; umro je, prije nego je izvršio svoje nacrte, u rukah svoga najboljega prijatelja svećenika. A narod roni iskrene suze za svojim dobrim duhovnim ocem.

I Hrušica, kamo je došao dne 10. decembra 1885. u prvu službu, i Mošćenice pune su hvale toga vjernoga dušobrižnika. Pak u Vodicah, gdje je kao župnik djelovao 15 godina, tko ne bi htio potvrditi, da je njega baš neugasiva žedja za spas njemu izručenih duša tjerala u preranu smrt? 42 godine imao je svršiti saša u aprilu! Neumoran bio je u izpoviedaonici, i to ne samo, da je svoje izpoviedivao po ciele dane, već je pružio često pomoć i drugim svećenicima. Da, danas, kad ga nemože više nijedna hvala uzoholiti, nijedno karanje poniziti, mogu govoriti rieči: „. . . . explevit multos annos.“ Koja božićna ili vazmenska izpovjed je prošla, da nije pomogao u Hrušici, na Munah, Golcu, u Lanišću i Brestu? Oduševljen je bio za navještivanje rieči

božje. Nije bilo crkvenog slavlja sv. Kancijana u Lanišću, sv. Roka u Klenovšćaku, sv. Lucije u Trsteniku, sv. Antuna u Brestu, da ne bi on pomogao, bilo i po najgorem vremenu. Veoma skrban za svoje bolestnike i siromahe, bio je uvijek sa sobom strog, napram drugima blag i strpljiv. Primao je rado i izgubljenoga sina, i Mariju Magdalenu, Nikodema i Martu; za svakoga je imao dobar savjet, te ga stavio na pravi put. Njegov život pun je milosrdja. — Četiri su tomu godine, što je naš pokojni župnik u tamnoj noći mjeseca jenara koracao od željezničke postaje Podgorje do Vodica. Na putu nadje u snižnom zametu čovjeka. Digne ga na pol mrtvoga. Otare ga sniegom, stavi na ramena te nosi — on slabić — težko čovječje tielo više od ure daleko u Vodice. Time spasio je život mužu, koji živi još danas, otcu obilate obitelji, a pogubio je sebe; pluća mu se počela sušiti, dok mu se nijesu posušila . . . .

Nadamo se, da su o njemu istinite rieči sv. Jeronima, koji govori, da dušu milosrdnoga čovjeka ni nebeski čuvari ne pitaju, kamo da ide!

Nadošao je dan pogreba. Sa svijuh strana dolazili su svećenici: tamo od Hrušice, Brguda, Starade, Pregarja, Muna, Slivja, Podgrada, Podgorja, Lanišća, Golca i Bresta, učitelji iz Brguda i Muna, a naroda množtvo, akoprem je snieg naletavao i obećivao pravi zimski dan u našoj Ćićariji. Sve je htjelo za zadnji put pozdraviti svoga prijatelja i dobročinitelja. Misa se je redila za misom; svećenstvo je ovršivalo molitve, a narod plakao, osobito onda, kad ga je veleč. gosp. dekan Ante Rogač kriepkim i jezgrovitim riečima sjećao velike ljubavi pokojnoga župnika do Boga i iskrnjega.

Pogreb je bio vrlo krasan. Tu glasno jecanje . . . tamo molitva krunice. Sve je izkazivalo zahvalu napram pokojniku, o kojoj su takodjer izvanjskim načinom svjedočili krasni vienci darovani od župljana sela Vodice, Dane i Jelovice.

Još malo i zemlja je zagrnula nezaboravnog župnika uz težki uzdah naroda: Otče, budi volja Tvoja!

Dà, putuj miljeniče naš, kad je takova volja Gospodinova. Tvoja viernost u u službi, pravednost i milosrdje neka diče Tvoju dušu u kraljestvu božjem, a suze zahvalnosti i molitve naše neka Ti budu stalnim odvjetnikom pred priestoljem pravednoga sudca.

Lošinjski kotar:

† Luka Vitezić. Kako jur javismo, obavio se je sprovod ovog pokojnika dne 18. pr. mj. u Vrbniku. Kako je pokojnik bio obljubljen i štovan u svom mjestu, dokazao je impozantan sprovod, pri kojem je čitav grad prisustvovao. Sve mjestne oblasti, občina, škole, žandarmerija, financija, podružnica družbe muška i ženska, sve pobožne bratovštine — upravo sve što je boljega i vidjenijega u mjestu, izkazalo je posebnu počast ovomu najstarijemu članu Vitezića. Pokopan je na groblju baš na onom istom mjestu, gdje su prije 67 godina postavili smrtne ostanke njegovog pokojnog oca. Na grob bit će mu postavljena kamena ploča naručena iz Trsta. Pokojnik se je sjetio na samrti i siromaka svog rodnog mjesta, ostavivši 100 K da se podieli istim, a 60—70 for. za svieće, koje su nosili na sprovodu. — Plemenitom pokojniku ponovno kličemo: Pokoj vječni daruj mu gospodi!

Veselite se creski kopači! Veselite se jednom i Vi, koji služite koricu kruha u potu vašeg poštenog obraza — jer su Vaše občinske blagajne il kase prepune novca. Vaša gospoda, Vaša vlastela, Vaši „šijori" neznaju već kamo s občinskim novcem, neznaju kamo s Vašimi žuljevi, pak ih bacaju na pune pregršti van iz kase. Dà, da prijatelji kopači, koji neimate više puta ni za kilo soli il kruha, hajte na občinu, pak pitajte gospodu kako su mogli dati ono 200 kruna vaših žuljeva talijanskomu političkomu družtvu, od kojega neimate nikakve koristi, već to što ono radi na škodu i propast vas i svega našega naroda.

Iz Lošinja. Košto Vam je jur znano otvorila se je ovdje danom 25. siečnja toli željkovana škola naše zaslužne družbe sv. Cirila i Metoda. Djece najavilo se do 50, al nam naše mudre škol. oblasti ograničiše broj polaznika na ciglih 30, navedši, da su nam škol. prostorije pretjesne — uvidiše, da se je naše ljudstvo zabrinulo za svoju djecu, pa ih to badnulo u srce nemilo. — Ljudstvo je grnulo našoj školi pa bi bio broj djece visoko narasao, a to im nije nimalo po ćudi, pa udri nek se kraji narodna grana. — Mi se medjuto ne plašimo njihove strahovlade već vičemo složno, glasovito: „do vidova gospodo!" — Danom 14. t. mj. uskrsnula je naša „Podružnica sv. Cir. i Metoda." Tri su debele godine od kako je snivala san pravednika. — Napomenulog dana u 7½ sata na veče otvorio je skupštinu liepim pozdravnim govorom naš zastupnik gosp. Šimo Kv. Kožulić. Iza njega uze rieč mjestni družbin učitelj razloživ ljudstvu, što se je natrpalo u prostorijama hrv. družtva „Zore", važnost i zadaću naše Družbe i Podružnica. Već tom prigodom prijavio se je liepi broj članova a naša je želja i nada, da će se taj broj doskora podvostručiti, stalno i utemeljeno.

U odbor bijahu izabrana sliedeća gospoda:

Predsjednik: Šimo Kv. Kožulić, zast. nar. Zamjenik: Antun Martinolić, Tajnik: Josip A. Kraljić učitelj. Blagajnik: Ivo Lovrić c. kr. umir. podč. Zamjenik: Josip Vidulić.

Delegatima na glavnu godiš. skupštinu Družbe bijahu izabrani: gosp. Šimo Kv. Kožulić i gospodin Ivo Lovrić. — Iste večeri unišlo je od same tombole, što se izigrala na korist Podružnice preko 70 K.

Čujem da će k nam polovicom ožujka novoizabrani župnik dr. Klement Bonifačić. Rek bi da je to za naše din-dušmane neizlječiva rana, gorka pilula što im ju valja progutati. — Mi se medjuto veselimo dolazku novog našeg župnika uz poklik: „dobro nam došao pastiru vriedni!" — Za danas samo toliko, drugom zgodom imati ću pako, da štošta drugo razložim.

Trst.

Kancelistom kod pomorske vlade u Trstu imenovan bijaše slovenski rodoljub g. Ante Zorko.

Izvanredna skupština „Slavjanske čitaonice" u Trstu, obdržavana bijaše prošloga petka sa jednom samo točkom dnevnoga reda t. j.: združenje „Čitaonice sa „Dalmatinskim skupom." Nakon živahne razprave bijaše prihvaćen predlog sa svimi glasovi, osim jednoga, da se „Čitaonica", združi sa bratskim družtvom „Dalmatinskim skupom". Istotako bijahu prihvaćena preustrojena pravila za novo družtvo, koje će se zvati „Slavjansko družtvo". Koli prihvat predloga za združenje toli prihvat novih pravila pozdraviše mnogobrojni skupštinari živahnim odobravanjem.

Razne primorske viesti.

Članom c. kr. kotarskoga školskoga vieća u Poreču imenovao je zemaljski odbor za Istru na mjesto odstupivšeg člana odvjetnika T. Sbisà, posjednika Angela Danelona.

Ministar trgovine barun Call u Lovranu. Austrijski ministar trgovine barun Call, koji je prošloga čedna prisustvovao u Trstu porinuću loydovog parobroda, koji nosi njegovo ime, pošao je kasnije u Lovran, gdje će ostati dulje vremena njegova obitelj.

Iz tršćansko-koparske biskupije. Dne 1. marča ove godine biti će ustoličen za župnika na Pazu veleč. g. Franjo Jurinčić rodom iz Kastva. Čestitamo novomu župniku i njegovim župljanom.

Župnički izpit položiše prošlog čedna na biskupskom ordinarijatu u Trstu gg. Kazimir Mandić, Ivan Zalokar te Josip Kranjčić. Čestitamo.

Novi član c. kr. školskog vieća za Istru. Cesarska vlada imenovala je ravnatelja talijanske gimnazije u Kopru g. Stjepana Stefani članom c. kr. zem. školskog vieća za Istru dok traje rok sadašnjemu vieću. I tim se je pomnožio broj talijanskih članova onoga vieća!

Sjednica c. kr. zemaljskog školskog vieća za Istru, bijaše dne 18. o. mj. u Poreču pod predsjedničtvom c. kr. namjestnika g. grofa Goessa.

Kada ćemo biti mi prvi? U jednom slovenskom listu čitamo, da će biti za slučaj, da podju austro-ugarske čete u Macedoniju, gradački vojni kor prvi, koji će tamo poći. Taj kor sačinjavaju vojnici Štajerske, Koruške, Kranjske i Primorja, dakle većinom Slovenci i Hrvati, i tako će sinovi našega naroda biti opet jednom prvi — kad bude u rat!

Proti željezničkim tablam. U talijanskih listovih čitamo, da je vrhovno upravno sudište u Beču odlučilo uzeti u razpravu prosvjede proti slavenskim napisom na istarskoj željeznici Trst-Buje-Poreč. Ti prosvjedi da bijahu jurve prijavljeni c. k. ministarstvu željeznica za eventualni odgovor.

Mi nedvojimo nimalo o tom, da se mora koli ono sudište toli ministarstvo izjaviti proti prosvjedom, jer su hrvatski ili slovenski napisi svuda u Istri zakoniti.

Novačenje (lova) po Istri bit će ljetos u sliedeće dane: u Krku dne 17. i 18. marča; u Cresu 15. marča; u Lošinju 10. i 11. marča; u Poreču 7. i 8. marča; u Bujam 2., 3. i 4. marča; u Labinu 5. i 6. aprila; u Voloskom 8., 9., 11. i 12. aprila; u Kopru 22., 23., 25., 26. i 27. aprila; u Piranu 29. i 30. aprila; u Rovinju 28. marča; u Puli 21., 22., 23., 24. i 26. marča; u Buzetu 7. i 8. marča; u Pazinu 2., 3., 4. i 5. marča; u Podgradu 14. i 15. marča; u Motovunu 10., 11. i 12. marča.

Razne viesti.

† Dr. Ante Starčević. Na 28. veljače t. g. navršilo se je 8. godina što je za uviek zaklopio svoje oči velikan hrvatskoga naroda dr. Ante Starčević. Zasluge njegove za hrvatski narod jesu neumrle, što je u svom političkom radu kao hrid nepomično stajao na temelju hrvatskoga državnoga prava te po tom i našu tužnu Istru uzeo u kolo zajedničke nam majke Hrvatske. S toga neumrlom velikanu i ovom prigodom uskliknimo: Slava i pokoj njegovoj duši!

Iz Rieke nam pišu, da je tamošnje hrvatske krugove težko ražalostila tužna viest o smrti gdje. Pierine pl. Barčić, velečestite supruge hrvatskog kolovodje i prvaka velezaslužnog odvjetnika i narodnog zastupnika Erazma pl. Barčića. Hrvatskomu veteranu na Rieci, težko ucviljenomu g. Barčiću naše iskreno saučešće!

U Lurd! Ko nije višekrat uzdisao, kako bi rado hodočastio u Lurd! Želja je opravdana, jer neoskvrnjena Djevica i Majka Marija dijeli u tom kraju upravo izvanredne milosti.

Štovatelje prečiste Djevice pa upravo ljetos vuče srce na to mjesto. Jer se je upravo ovdje godine 1858. Ona prikazala kao Neoskvrnjeno Začeće i tu se upravo najbolje časti kao: „Kraljica bez istočnoga grieha začeta".

Zato nakanismo u kolovozu ili u rujnu prirediti slovensko-hrvatsko hodočašće u Lurd. Nakanu su odobrili presv. nadbiskup gorički, knez-biskup ljubljanski i lavatinski i biskup tršćanski i krčki (Veglia); svaki će ga u svojoj biskupiji podupirati.

Hodočašće trajat će 12 do 14 dana. Zaustavit ćemo se u Milanu, Lyonu, Marseillu, Paray-le-Monialu i Lurdu. U Lurdu ostali bismo za tri dana.

Za vožnju, za prenočišće, vozove i trokratnu hranu na dan platit će se za prvi razred po prilici 420 K, za drugi po prilici 342 K, za treći po prilici 255; upravo točno ne možemo sada odlučiti; no cijene svakako neće biti više od naznačenih. Ako nas se sakupi 200, imat ćemo svoj vlak; ako nas se oglasi 250, imat ćemo mnogo niže cijene. Ove cijene po prilici vrijede za put Ljubljana-Lurd i natrag. Ko bi htio iz Maribora, Celja, Zidanoga mosta, sv. Petra, Nabrežine, Gorice, za onoga će se cijene primjereno povisiti ili sniziti.

Ko dakle hoće u Lurd, neka se prijavi svomu duhovnomu pastiru i kaže mu u kojem će se razredu voziti. Duhovne pastire molimo, da hodočašće vjernicima preporuče.

Prijave hodočastnikâ iz hrvatskih krajeva prima veleč. g. Mate Polonijo, kor. vikarij u Krku (Veglia) Istra. Prijave molimo poslati do Uskrsa.

U Krku, dne 19. veljače 1904.

† Anton
biskup.

Basne i priče.

Otverzu v pričah usta moja i
proviestaju gananija vetiia. B. 77, 2.

VIII.

Lija i kokoše.

„Zašto, kokice[1]), na to drvo
„Tako hitro uzlećeste?
„Zar vam prikladni više nisu
„Niski ploti pokraj ceste? —

„Il se bojite mrka vuka
„Da vas skine sa života?
„Il se grabljiva ina zvierka
„Oko vas po noći mota? —

„Viesti radosne nosim vama —
„— Uminuše dani jala —
„Odsad neće se ptica ni zvier
„Nikakovih bojat zala.

Vuk će s jagnjetom igrati se,
„Jastrieb štedit golubice,
„Neće goniti hrti više
„Zeca niti prepelice. —

„Nitko nesmije od nas ikad
„Pomućivat mir taj sveti,
„Ljubav iskrena — vječna — mora
„Naša srca obuzeti.

„To je našega kralja volja,
„To nam njegov zakon veli —
„Za to, kokice, sidjite doli
„Zagrlit vas lija želi. —

Tako zboraše teta lija
Kokošama na drvetu,
Misleć, hinica, da će stalno
Smamit s drva pernu četu.

Al se prevari. Kokoš jedna
Nehtje liji vjerovati,
Na vrh visokog stabla klisne
Pa joj ovo odpovrati:

— Lijo, tetice, čekaj malo,
— — Ako oko me ne vara —
— Eno ovamo u trk lete
— Hrti našeg gospodara. —

— Žurba njihova, eno, kaže,
— Da je nešto silna vele —
— Čekaj, tetice, valjda s tobom
— Pomirit se oni žele. —

„Avoj! znadu li hrti za mir? —
„Neki strah mi srce steže — —
„Zdravo, kokice, moram poći — —
Reče lija i pobježe.

* *

Hinbom znala ti, zlotvarniče,
Mnoga dobit dosad doći,
Ali čuvaj se! jer bi mogo
Zlo i naopako proći. —

Nadan Zorin.

IX.

Vuk i ovca.

Trudan i gladan vuk se dosuljo pod visoku stienu,
Ovci ovako govoriti poče:
„Nije još ljeto — istom se pomalja travinjsko sunce,
„Nad tobom Učka se bieli od sniega —

[1]) kokice = kokošice (u Istri.)

S toga se čudim te se gorskih krajeva
držiš
„Preziruć tople i pitome ravni ——
„Silazi jednoć ter se strme te hridine
i mahni ——
„Pod tobom grmlje već pupi i lista,
„Ptice cvrkuću i pašišta kite se tra-
vicom mladom
„Potočić umilnim romoni glasom ——
„Dva se sata već penjem po tom ob-
ronku pustom
„K tebi da dodjem — ah! doći da
mogu
„Otale da te ko sestru povedem u do-
line čarne
„Na paše bujne i livade travne. ——
— Oprosti striče, u tvoje nemogu se
uzdati rieči
S hridine ovca odvrati vuku,
— Nije tebi do moje već je do koristi
tvoje;
— Oštri ti zubi i krvava usta,
— Dugo i mučno to penjanje, plahi i
mrki ti pogled
— Sve mi to veli da željan si mesa
— I krvi moje — za to odlučih ostati
ovdje
— Dok iz ovog te nestane kraja. —
— Bratstva tvojega neću — volim ži-
vjeti sama
— Nego s toli hinbenim bratom. —

* * *

Nemoj, brate, da odmah vjeruješ rie-
čima sladkim,
Kojim ti neko hoće da kadi,
Znaj mnogokrat pod travicom mladom
i šarenim cvićem
Kriju se pakosni, otrovni gadi". —

Nadan Zorin.

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru Opatiji darovaše preko naše uprave:

Pop Velikanje Josip u Juršićima da-
nje 16 K, sabranih pr. godine na Mar-
nje kod večere na zdravicu Martinu Ve-
kanje 10 K, a 6 K za stari hajdučki šiljar.

Pop Andrija Bon u Beli-Cres šalje
K, sakupljenih na piru Iva Desković i
atice Velčić 16. veljače t. g. — M. Čr-
eka, učitelj u Kašteliru K 8·18, sabranih
mesopustnu večer medju kašteljrskim
rodnjacima. — Presvj. g. dr. Dinko Vi-
ić iz Krka poslao koncem prošle go-
ne za oprost od čestitanja 4 K.

kupno danas	K 31·18
broju 7. ove god. izkazano „	926·08
Sveukupno „	K 957·26

Djačkomu prip. društvu u Pazinu riposlaše našoj upravi:

Presvj. g. dr. Dinko Vitezić iz Krka po-
lao koncem prošle godine za oprost od
estitanja 4 K.

Ukupno danas . . . . . K	4·—
a račun ove god. izkazanih . „	802.04
Sveukupno K	806·04

Za Bratovštinu hrv. ljudi u Istri riposlaše našoj upravi:

Presvj. g. dr. Dinko Vitezić iz Krka po-
lao koncem prošle godine za oprost od
estitanja 4 K.

kupno danas . . . . . K	4·—
a račun ove g. izkazanih . „	23·—
Sveukupno K	27·—

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca siečnja o. g. sliedeći prinosi:

Redoviti:	
Gg. Turčinović Josip, Pazin K	10.—
Rajčić Albert učitelj, Ve-prinac	12·—
Sverko Juraj trgovac, Pazin „	10·—
Pero Premuda sudbeni vieć-nik u miru, Zagreb . . . „	10·—
Anton Šebesta kapelan, Cere kod Žminja . . . . . „	10·—
Benedikt Fiamin, Sušak . „	20·—
Ljudevit Tomičić, Trst . . „	20·—
Nežić Anton umir. naduči-telj	10·—
Starčević dr. Mile odvjetnik, Zagreb	20·—
Podupirajući:	
Gg. dr. Stjepan Posilović ml., odvjet. perovodja, Za-greb	5·—
Bezuk Gjuro tavnatelj nad-biskupskih dobara, Zagreb „	4·—
Darovatelji:	
Gg. Ujčić Nikola poduzet-nik, Pazin	10·—
Fran Matejčić, Trst . . . „	40·—
Liberat Sloković župnik, Sv. P. u Šumi za oprost od čestitanja	5·—
Anton Marčelja ljekarnik, Pazin daruje	60·—
Frankola Franjo župeupra-vitelj, Kringa-Tinjan . . „	2·—
Prijatelj iz Istre . . . . „	300·—
Dr. Gjuro Červar nadjenih u pisarni	20·—
Laginja dr. Matko odvjetnik, Pula izručenih mu od „Do-brotvora"	20·—
Bunc Ivan c. kr. školski nadzornik, Pazin kao ho-norar od dr. J. Šebeste za liečenje obitelji . . . „	24·—
Kos Ivan ravnatelj c. kr. gimnazije, Pazin . . . „	18·—
Vidošić Josip obć. tajnik, Boljun . . . . . „	2·—
Koruza Ivan župnik, Klana „	20·—
Uprava „Narodnog lista", Zadar darovanih od gosp. Ivana Ivanović iz Valpa-raisa po g. P. Škarpa . . „	16·45
Uprava lista „Edinost", Trst . . . . . „	12·80
Sabrano prigodom predaje občinske uprave, Boljun . „	2·—
A. M. i M. C. za jedan sanduk	—·40

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje odbor.

Zadaća občinskog tajnika.

Odlična tal. smotra, »Nuova Antologia« za koju pišu ponajbolji pisci Italije, priobćuje u svojoj svesci mjeseca decembra 1903. vrlo zanimiv i poučan članak Itala Balarini-a občinskog tajnika u Thieri, o društvenom djelovanju, koje treba da vrše talijanski občinski tajnici.

Taj članak kao da je pisan za naše odnošaje u Istri, gdje se s jedne strane omalovažuje častnu i težku službu občinskog tajnika s druge pako strane misle mnogi, da su dorastli toj važnoj službi, te zbog svog neznanja, nemara il nesposobnosti upropaste občine i sebe.

Držeći, da ćemo ugoditi i našemu občinstvu i občinskim činovnikom našim, priobćujemo i mi glavnije točke iz toga članka: »Sve do pred kojih desetak godina občinski je tajnik bio, tako rekući, »faktotum« u svojoj občini, te uz svoje činovničke dužnosti, obavljao je istodobno i bilježničke poslove, bio je pisar svakome, sveobći, savjetnik onog pučanstva — a sve to, razumije se u malenih i osrednjih občinah.

Tekom vremena stanje se je občinskih tajnika malo po malo mienjalo: znamenitost je občinah ponarasla, a povremeno i zahtjevi občinstva i uprave, te nuždа nešto obsežnije obće kulture jednog občinskog tajnika. Kako se god službeni poslovi pomnožavali, a s njima, i ako ne baš u pravom razmjeru, rasle i plaće, tako se je občinski tajnik polagano mienjao i postao nešto oprečna prvašnjem stanju, te on danas nije više kojekakvi nadripisar, kakvim ga još i danas mnogi smatraju, nego je on u istinu pravi savjetnik občinskom upraviteljstvu, vodič i prvi činovnik u občini, onaj, na kojemu počiva stroj občinske uprave.

U malenih i osrednjih občinah, a to su četiri petine občina u Italiji, upraviteljstva, u obće, sastoje se od osoba dobre volje, ali koje ne znaju ili ne mogu znati za mnoge zakone, kojimi je uredjena uprava. Veći dio odgovornosti i brige, da poslovi idu u dobru redu, pada dakle na tajnika, a načelnici, prisjednici i viećnici u mnogih su občinah samo juridička lica, koje je zakon postavio na upravu občine, ali znajući već u naprvo, da oni, radi nepoznavanja naših zamašnih sustava i radi kratka vremena, što mogu da posvete občinskim stvarim, ne bi mogli dobro upravljati občinom, niti bi postigli poštivanje zakona, da nemaju oslona u znanju, u dobroj volji, u neumornom radu i poštenju občinskog tajnika. Sigurno, svi upravitelji ne trebaju vodiča tako uztrajnog, a i u staležu občinskih tajnika, kao i u svakom drugom, ima nemarnika i nepoštenjaka; ali u ogromnoj većini tajnik predstavlja u malenih i osrednjih občinah ono, što je srce u čovječjem tielu.

Po svemu tome občinski se tajnik nalazi u stanju, koje mu u velike olakočuje vršenje onih zadataka, koji su mu namienjeni u njegovom družtvenom zvanju; a medju najprvim i najvažnijim njegovim dužnostima i ta je, da sudjeluje i nastoji o dobrom provadjanju svih zakona, a ponajpače onih, koji nose korist i dobrostanje siromašnijim staležom.

Neizbrojni su slučajevi, kad je potreba dobre volje občinskog tajnika, da takovi zakoni budu podpuno i ozbiljno provedeni — ne samo, nego i poznati od istih zanimanika. Išli bi na daleko, kad bi samo i pokušali, da nabrojimo sve te slučajeve, te i sam pisac ograničio se je, da prosudi neke medju važnijimi i poznatijimi, kao što su zakon o izbornom pravu gradjana, naredbe i zakoni o porezu i pristojbinama, o vojničkoj službi, o upravi pučke pravde, gdje tajnik može da bude mnogo na ruku sudcu miritelju, zakoni o javnoj dobrotvornosti, o sastavljanju popisa i statistike pučanstva, o blagajnah za radnike, o nesrećah pri radnji, o izseljivanju, itd. Ove i druge ustanove ostale bi pustim i mrtvim slovom, da nije tajnika, koji upućuje puk o njima i bdije, da se zdušnije provadjaju.

Uz vršenje ovog liepog i plemenitog rada, občinski tajnik mora da još više nastoji, zajedno sa ostalimi zaslužnimi občinskimi činovnici, osobito sa liečnici i učitelji: on se mora natjecati, da dovede u sklad težnje širih slojeva k svomu pobolšanju sa pravima ostalih staleža; a budući tumačem, posrednikom medju upraviteljem i upravljenikom, medju državom i pojedincem, mora da bude u občinskih upravah, koje se tako često i brzo mienjaju, stalnim i uztrajnim promicateljem mira i napredka«.

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznaćbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz porećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne. knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegs-Marine." 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I." u Kretu." 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotzky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

RODOLJUBI!
kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Listiće za korizmenu izpoviedi ili pričest izvršuje naša tiskara u crnom ili crvenom tisku. Kod naručbe od najmanje 500 komada, po 40 h. 100 komada.

Oglas. Štokovsko družtvo za štednju i zajmove obdržavati-će u **nedjelju dne 6. marča 1904. u 2 sata p. p.** u školskoj dvorani u Štokovcima svoju **prvu redovitu glavnu skupštinu.** —

Svaka obitelj

morala bi u vlastitoj dobrobiti samo

Kathreinerovu

Kneippovu sladnu kavu

kao pridodatak k svagdanjemu kávnomu napitku upotrebljivati.

Od. I/a

Ravnateljstvo
kupališta Krapinske Toplice
(Hrvatska)

objavlja da se njen kupališni liečnik dr. **Ed. Mai** od 17. do uključivo 22. marča nalazi u Trstu, te se može š njim govoriti svaki dan u svratištu „Volpich" od 11—12 sati pred podne.

Oglas.

Posujilnica u Voloskom reg. zadruga na ograničeno jamčenje obdržavati će dne **26. marča t. g. u 3 sata po podne** u velikoj dvorani Narodnog Doma u Voloskom svoju

VII. glavnu redovitu godišnju skupštinu

sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika prošlogod. glavne skupštine;
2. izvješće ravnateljstva;
3. izvješće nadzornog odbora;
4. izbor ravnateljstva i družtvenog suda;
5. zaključak glede uporabe čistoga dobitka;
6. slučajni predlozi i savjeti.

Godišnji obračun izložen je zadrugarom na uvid u družtvenoj pisarni.

Volosko, 25. febrara 1904.

Ravnateljstvo.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Antun Černigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Vicko Despalatović

slikarski majstor za Istru u Puli,

ulica Circonvallazione br. 61, prizemno,

slika stanove, nove kuće, vile, ulaze, crkve, dvorane za gostione i kavane, kazališta i zavjese za kazališta, pročelja na vapno i na ulje, prozore i vrata na ulje kao što i na prividno drvo, table i grbove za prodavaonice duhana i tapecira sobe papirom.

Radnje čini najvećom točnošću i trajnošću, polak onih u velikim gradovima.

Drži zalihu najboljih i najfinijih uzoraka u secesionskom stilu, kalupa i nacrta dobavljenih iz Češke.

Drži još veoma fini album uzoraka u bojama za crkve, uzet iz prvih crkava Austrije, Češke i Ugarske, što sve izradjuje

uz najpogodnije ciene.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino,* novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svetiljke na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta),

sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d.

. . . . šalje uz najjeftinije tvorničke ciene . . . .

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement" posjeduje najpoznatiju fabriku

MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konštrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan Novak.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije **stolno piće,** već je i najkoristnija i najglasovitija **liekovita voda,** koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkrijivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), nateklih i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Skladište bačava.

Skladište raznog posudja zasjecajućeg u bačvarsku struku nalazeće se u Trstu, ulica Luigi Ricci br. 4 (prije Vicolo Cieco), do sele vlastničtvo g. Antuna Baretto, povećalo se počamši od 1. siečnja 1904. te nosi naslov: **Antun Baretto i dr.** — Isto skladište ostat će i nadalje pod direktnim vodstvom gosp. A. Baretto, koji si je našao druga u svrhu, da si poduzeće razširi.

Ova tvrdka izradjuje bačve i po franceskom sistemu te se toplo preporuča svim narodnim krugovom.

Antun Baretto, Trst.

Broj 10. Pula, u četvrtak dne 10. ožujka 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u tvrdenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izrana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake, na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli: izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Pastirski list tršćansko-koparskoga biskupa.

Davni je običaj, da biskupi prigodom nastajućega velikoga posta ili korizme izdaju tako zvani pastirski list, koj se prije velikoga posta čita po crkvah i dieli često raznim vjernikom, da ga mogu i sami čitati i tako laglje razabrati poduke, što njim jih daje tom prigodom njihov nadpastir.

Prvašnji tršćansko-koparski biskupi slali su svoje pastirske listove takodjer našemu uredničtvu, a ono ih je priobćilo u listu u izvadku, ili ćak kao prilog u cielosti donosilo.

Sadašnji biskup, odnosno sadašnji biskupski ordinarijat nije nam poslao svoga pastirskoga lista. Možda je i to znak vremena i oznaka postupanja sadašnjega tršćansko-koparskoga biskupskoga ordinarijata. Naš list se je doista preselio u Pulu, u drugu biskupiju, al se zna, da se ga čita poglavito baš u tršćansko-koparskoj biskupiji.

Mi se do sada nismo osvrnuli na taj pastirski list. Danas donosimo o njem članak sastavljen od dilične naše osobe iz tršćansko-koparske biskupije, izvan našega uredničtva.

U pastirskom listu prečastnoga i presvjetloga tršćansko-koparskoga biskupa Franja Savera (Nagla) prepoučuje se osobito posluh crkvi. *„Ako ko neposluša crkve, da ti bude kao neznabožac i carinik* (Mat. 17. 18)." *„Čujte dakle glas crkve i poslušajte ga bez prigovora." „Treba u prvom redu obdržavati crkvene zapovieđi." „Crkve duh pokazati ćemo, ako poslušamo crkvene poglavare, biskupe i svećenika." „Katolički kršćanin mora slušati sv. otca ne samo glede istina svete vjere, nego i glede čudorednosti, bogoslužja i svega crkvenoga reda. Papinoj zapovjedi mora se svaki pokoriti, a bila ona proti njegovim željam, jer papa sudi s višega stanovišta, što je na korist vjernika. Zato ako ne slušamo njega, kamo nam se imati obratiti?* **Zato, ako sv. otac n. pr. glede bogoslužja kao zakonodavac mjesto starih obija naredi stalne propise,** *mora svaki katolik posve ozbiljno i kao poslušno diete učiniti sve, da ti propisi dođu u kriepost."*

Deblje tiskani stavci turili su nam o u ruke, da napišemo ovo nekoliko redaka.

U zadnje doba mnogo se govori više i razpravlja o jednom dielu bogoslužja, naime o bogoslužnom jeziku. Zvani i nezvani pišu o tom; i tako kao da bi u katoličkoj crkvi imao biti samo jedan bogoslužni jezik i nazivlju „neznabožcem i carinikom" onoga, koji neće, da je sv. otac papa Hadrijan II. pohvalio slavensko bogoslužje, da je sv. otac papa Ivan VIII. pisao doslovno „Slavenski jezik . . . kojim odjekuje Bogu dostojna slava, pravom hvalimo, te **zapovjedamo,** da se u istom jeziku slava i djela Krista Gospodina našega navieštaju. Niti ima što proti zdravoj vjeri ili nauci budi mise u istom slavenskom jeziku pjevati budi sv. evangjelje ili božanska štiva staroga i novoga zavjeta dobro prevedena i iztumačena čitati i druge sv. službe spjevati". Da je sv. otac papa Benedikt XIV. svojim apoštolskim pismom od dne 25. kolovoza 1754. slavensko bogoslužje posvetio.

A da i neima izričite zapovieđi sv. otca, kao zakonodavca, kano što jest, da se naime služba božja slavenskim narodom vrši slavenskim jezikom; da je i to samo običaj, a više je nego običaj, propis zakonodavca u tih stvarih, taj običaj postao bi bio stalnim propisom, kad su ga priznali svi sv. otci papa kroz tisuću godina, naročito oni, koji su dozvolili prije pisati a kasnije tiskati slavenske misale, slavenske breviare, slavenske rituale, i u obće sve knjige potrebite za službu božju, te najzada već spomenuti blažene uspomene Lav XIII.

Slavenski su narod takodjer Hrvati i Slovenci, i oni Istre, i biskupije tršćansko-koparske; imadu dakle i oni pravo, po starom propisu sv. stolice, na slavensko bogoslužje.

Sv. otac papa Benedikt XIV. potvrdio je to pravo izričito Hrvatom i Slovencem. A da su ovi uživali to pravo, za to ima sijaset dokaza.

Dokazuje pokrajinski crkveni sabor u Ogleju od g. 1596; kardinal Baronio, karmelitanac otac Irenej, obredoslovci Gavanto i Merali, toliki diecezanski zbori, toliki biskupi tršćansko-koparski, novogradski, pićanski, kão i porečki i puljski. To isto dokažuju slavenske crkvene knjige, crkveni spisi, napisi na crkvah i crkvenih posudah, čega svega ima još i danas po Istri, u koliko toga nisu uništile zlobne ruke posliednjih petdesetak godina. U koliko se je slavensko bogoslužje uništilo, tražiti je uzroke u pomanjkanju knjiga za službu božju, u pomanjkanju svećenika poznajućih slavenski jezik, a naročito u protivštini austrijskih vlada hrvatskomu narodu i njegovim svetinjam. Sve su to uzroci izvanjski, neovisni od Hrvata i Slovenaca, koji se nikad nisu odrekli prava, danoga njim od sv. stolice, neodvisni od sv. stolice, koja je svoje stalne propise glede slavenskoga bogoslužnoga jezika već odavna naredila.

Stogodišnji, dapače tisućgodišnji stalni propisi sv. stolice, propisi obrazloženi i opravdani nemienjanju se nit za volju nemara stanovitih čimbenika, koji se nisu pobrinuli svojedobno za tiskanje crkvenih knjiga, nit za uzgoj svećenika, koji bi jih znali i htjeli rabiti; ne mienjaju za volju nazovi-liberalaca i židova, koji su najveći protivnici i neprijatelji slavenskoga bogoslužja, naročito u pokrajinah našega Primorja; ne mienjaju se nit za volju austrijskih oblasti, koje već skoro sto godina rade sve moguće proti slavenskomu bogoslužju u pokrajinah obitavanih od Hrvata i Slovenaca.

Završujemo.

Neznamo što je prečastni i presvjetli tršćansko-koparski biskup mislio, kad je u svojem ovogodišnjem pastirskom listu napisao, da se svaki katolik ima pokoriti sv. otcu, ako isti n. pr. glede bogoslužja kao zakonodavac, mjesto starih običaja naredi stalne propise.

Za slučaj, da je mislio tu na slovenski bogoslužni jezik, onda ponavljamo ono, što smo već prije kazali i dokazali, naime, da slavenski bogoslužni jezik nije puki običaj, nego je **stalni propis sv. stolice,** kojega se mora držati svaki katolik posve ozbiljno kao poslušno diete, pa bio on laik ili klerik, u nižoj ili višoj crkvenoj časti.

Pravoga katolika, laika ili klerika, nižega ili višega, ne mogu nit ne smjedu sklonuti na protivno od toga nit laži-liberalci nit židovi, nit njihove novine, kao nit svjetovne oblasti, makar bile one i austrijske, za koje je poznato, da i kod biskupa i kod sv. stolice rade na tom, da se posve zatre slavenski bogoslužni jezik medju Hrvati i Slovenci.

Koji god bi radio kod svete stolice na to, da se u naših pokrajinah zatre slavenski bogoslužni jezik, taj bi radio po volji i u prilog lažiliberalaca i židova i njihovih novina, taj bi pokazao, da je više u službi svjetovnih, svakojakih, austrijanskih oblasti, nego li u službi katoličke crkve i vjere, i da prezire koli tisućgodišnje stalne propise svetih otaca rimskih papa, toli probitke kršćansko-katoličke crkve.

Za naše školstvo u Primorju.

Prigodom novinskih glasova glede na skoro predstojeće ustrojenje talijanskoga sveučilišta u Austriji, sastali su se predstavnici hrvatskoga i slovenskoga naroda triju pokrajina Primorja dne 25. pr. m. febrara u Trstu. Složili su se u tom da sastave spomenicu, pa da u njoj iztaknu stanovište Hrvata i Slovenaca Primorja u sveučilištnom pitanju i postave opravdane zahtjeve glede ostalih školskih pitanja u trih rečenih pokrajinah, te da tu spomenicu odnesu osobno gospodinu ministru-predsjedniku gg. dr. Gregorin, dr. Gregorčić i prof. Spinčić.

Ta trojica bili su u Beču ponedjeljak dne 29. febrara kod gosp. ministra-predsjednika, i predali mu i obrazložili u tu svrhu sastavljenu i po njih podpisanu spomenicu.

Sadržaj spomenice jest sliedeći:

I. Hrvati i Slovenci neimaju ništa proti tomu da se ustroji talijansko sveučilište u predjelu obitavanom izključivo od Talijana, dakle u južnom Tirolu, kao kulturni zahtjev Talijana. Ipak moradu, za uzdržanje ravnoteža sila posaviti zahtjev, da se istodobno ustroji slovensko sveučilište u Ljubljani.

II. Kad bi se pak imalo ustanoviti talijansko sveučilište u bud kojem gradu Primorja, napučenoga po većini od Slavena, mogli bi Hrvati i Slovenci Primorja pod uvjetom na to pristati, da bude takova visoka škola utrakvistična, t. j. talijanska i slovensko-hrvatska. Inače bi smatrali talijansko sveučilište u pretežno slavenskom Primorju kao izazov ili provokaciju.

III. Osim toga misle, da bi se u interesu mirnoga razvoja obiju plemena i obzirom na njihov prosvjetni razvoj i osobito na njihove socijalne i demokratičko-političke odnošaje, imala ustrojiti u Trstu juridička fakulteta sa stolicami za više trgovačko-političke nauke, naravski na posve utrakvističnoj podlozi — talijanska i slovensko-hrvatska.

IV. U ostalom moradu Hrvati i Slovenci najsvečanije prosvjedovati proti tomu, da se c. kr. vlada tako potanko bavi pitanjem ustrojenja talijanskoga sveučilišta, dočim je slavensko pučanstvo Primorja, većina njegovih stanovnika, posve zanemareno na polju pučkoga i srednjega školstva — i to bilo krivnjom c. kr. vlade bilo krivnjom pozvanih ili nepozvanih prestavnika talijanskoga pučanstva.

Prihvaćaju s toga ovu prigodu, da obnove svoje posve opravdane a najnužnije zahtjeve.

Ti zahtjevi jesu:

1. Za Trst i okolicu: slovenska pučka škola u središtu Trsta; njeke slovenske pučke škole u tršćanskoj okolici; slovenske paralele na državnoj gimnaziji i na državnoj obrtnoj školi; niža slov.-trgovačka škola, državna, ili izdašna pomoć države za takovu; podpora sa strane države ili občine za slovenska dječja zabavišta.

2. Za Istru: Osiguranje i bezodvlačno otvaranje pučkih školah sa hrvatskim i slovenskim naukovnim jezikom na ladanju, kakvih je obnašla sama c. kr. vlada 120 kao nuždnih i u zakonih utemeljenih; ustrojenje hrvatskih pučkih škola u njekih gradovih ili preuzeće već obstojećih u javnu upravu; ustrojenje hrv. poljodjelske škole u srednjoj Istri, a nautičke hrv. škole na Voloskom ili u Malom Lošinju, te jedne niže obrtne hrvatske škole u Puli.

3. Za Goricu. Prenos obstojeće gradske slovenske pučke škole iz periferije u središte grada; slovenske paralele na gimnaziji; slovenska obrtna drvodjelska škola.

Na kratko obrazloženje tih zahtjeva sa strane spomenute deputacije, reko je ministar-predsjednik, da su mu izložene pritužbe i želje poznate, i da će biti riešene tako, da Hrvati i Slovenci neće imati razloga biti nezadovoljni . . . . .

Skoro iza toga bila je kod ministra-predsjednika deputacija Talijana pod vodstvom Tršćanskoga načelnika dra. Sandrinelli. U odlučujućih krugovih se tvrdi i novine javljaju da će talijansko sveučilište biti ustrojeno u Roveretu, dakle u južnom Tirolu. To je imao Koerber reći talijanskoj deputaciji. Ako je tako, onda bi c. k. vlada istodobno sa talijanskim sveučilištem u Roveretu, imala ustrojiti slovensko sveučilište u Ljubljani, i zadovoljiti navedenim zahtjevom Slovenaca i Hrvata u Primorju.

Politički pregled.

U Puli, dne 9. marča 1904.

Austro-Ugarska.

Jučer se je sastalo na novo carevinsko vieće, da nastavi zasjedanje, prekinuto mjeseca decembra 1903. Danas sastaše se skoro svi klubovi da viećaju o položaju. Bečki listovi predvidjaju neplodnost i ovoga zasjedanja ne bude li došlo do sporazumljenja izmedju zastupnikah češkoga naroda i vlade, dotično izmedju Čeha i Niemaca.

Dok ovo pišemo neimamo iz Beča glasa kako je prošla sjednica carevinskoga vieća od utorka.

Tečajem ovoga mjeseca posjetiti će bečki dvor englezki priestolonasliednici, a mjeseca maja očekuju u Londonu cara i kralja Franu Josipa, koji bi imao vratiti posjet engleskomu kralju Edvardu VII.

Cesarska vlada odlučila se, kako se čini, za otvorenje talijanske pravničke fakultete u južnom Tirolu t. j. u Tridentu ili u Roveredu. Ta njezina odluka nailazi na dvostruki odpor. Austrijski Talijani opiru se otvorenju visoke škole u Tirolu zahtjevajuć, da se ista otvori u Trstu, s druge strane prosvjeduju Niemci Tirola proti otvorenju te škole u njihovom susjedstvu t. j. u južnom Tirolu, jer se boji djačkih agitacija i demonstracija.

Zadarski „Narodni List“ doznaje iz posve pouzdana izvora, da se je na upraviteljstvu financijah u Zadru osnovalo povjerenstvo konceptnih i računarskih činovnika za prevadjanje na hrvatski jezik zakona i naredaba, koje se na državne financije odnose a ne bijahu do sada prevedene na hrvatski jezik. To da je u savezu sa novom vladinom osnovom u pogledu jezikovnog pitanja u Dalmaciji. Ovomu povjerenstvu stoji na čelu viši financijalni savjetnik Petar Bućić.

Iz Zagreba pišu, da bijaše u sjednici prvaka vladine stranke zaključeno, da će pojedini vladini zastupnici u što većem broju u svojih izbornih kotarih sazvati „narodne“ skupštine i pred svojimi izbornici položiti račun o svom djelovanju u saboru. Obzirom na razpoloženje naroda nije stvoren formalni zaključak, ali je „viša“ želja, da bude što više takovih skupština. Sada je samo pitanje, da li će ta gospoda zastupnici imati dovoljno odvažnosti, da stupe pred narod bez dovoljne oružničke pomoći i zaštite. Ove skupštine vladinih zastupnika imale bi biti odgovor na skupštinski pokret hrvatske oporbe.

Srbija.

Iz Biograda javljaju, da je vlada povela strogu iztragu proti tamošnjim macedonskim ustašam i da je dala pohvatati sve one ustaše, koji su htjeli provaliti u Tursku. Ustaši da su imali tajnu sjednicu, u kojoj da zaključiše osvetiti se Srbom u Macedoniji zbog toga, što njih progaja vlada u Srbiji. Ovu viest treba uzeti sa mnogo opreznosti, jer dolazi sa njemačkog izvora.

Dne 4. o. mj. obdržavale su obje struje radikalne stranke skupnu sjednicu, na kojoj je došlo do podpunog sporazumljenja. Na toj sjednici izabraše obje struje zajedničkog predsjednika.

Bugarska.

Iz Sofije javljaju, da su neprestane pritužbe turske vlade proti Bugarskoj, izazvale tamo veliko ogorčenje. Takovo postupanje turske vlade tumači se kano izaziv Bugarske.

U Macedoniji sastaju se često ustaški kolovodje potajno, da viećaju o tom, što im valja poduzeti na proljeće kad pukne opet ustanak.

Iz Rima javljaju, da se je ustaški vodja Sarafov dogovorio sa R. Garibaldiem o tom, kako bi se imao ustrojiti savez sviju balkanskih naroda na obranu proti Turskoj i proti umješavanju vlastih u balkanske poslove.

U tu svrhu sastati će se prvaci balkanskih naroda na dogovor u Metcima, gdje bi se imalo udariti temelje tomu savezu. Na sastanak su pozvani predstavnici Bugara, Srba, Hrvata, Slovenaca, Madjara, Arbanasa i Grka.

Rusija.

Sa rusko-japanskog bojišta imademo posliednjeg čedna sliedeće viesti iz ruskih novina:

Dopisnik ruske brzojavne agenture u Vladivostoku javlja dne 6. ožujka: Danas u 1 sat 5 časaka poslie podne bombardovalo je pet japanskih ratnih ladja grad. Poslie podne približilo se je pet neprijateljskih oklopnjača i 2 krstaša od otoka Askolda obali usurskog zaljeva, te se je stavilo naprotiv Patroklovom i Sogolskom zaljevu u bojni red. Odavle je neprijatelj — udaljen kakvih 8 vrsta od obale — stao pucati iz svih dalekosežnih topova na obalne utvrde i grad, ali im nije ni malo naškodio, pošto se većina izbačenih bomba, akoprem su bile napunjene liditom, nije razprsnula. Naše baterije, kod kojih su se nalazili zapoviedajući general Voronec, šef brigade general Artamanov i drugi častnici, nisu uzvratile vatru, već su čekale, dok su neprijatelj približi. Pucnjava je trajala 55 časaka. Pošto je neprijatelj izbacio 200 hitaca, uzmaknuo je prema otoku Askoldu. U isto vrieme pokazale su se kod otoka Askolda i kod rta Maiden dvie neprijateljske torpednjače. Neprijateljske ladje bile su pokrivene ledom. Napadaj, koji nama nije nanio nikakve štete, stajao je neprijatelja više od 200.000 rubalja. Pučanstvo očuvalo je podpuni mir.

Potvrdjuje se, da su Japanci prije navještaja rata zaplienili parobrod „Jekaterinoslav“ od dobrovoljačkog brodovlja, koji je 4. veljače ostavio vladivostočku luku.

Iz Port Artura javljaju 7. t. mj. da je ondje jučer vladao mir. Predprošle noći bjesnila je žestoka snježna vijavica. Sve više izlaze na vidjelo faktični gubitci Japanaca.

Šangajski „Merkur“ potvrdjuje viest da je u bitci kod Čemulpa japanski krstaš „Tagačišo“ razoren, a krstaš „Asama“ jako oštećen, kod prve navale pako na Port Artur potonula je jedna japanska ladja, dočim je admiralski brod oštećen.

„Iztočno-azijski Lloyd“ javlja iz Tokia, da je japanska ladja „Šikišima“ kod bombardovanja Port Artura od ruske bombe izgubila dimnjak i da su joj strojevi oštećeni.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ca biš rekal Jurino, kakov je to partit istrijanski va Baske?

Jur. To šu ti nebore oštanki nekadašnje talijanske sinjorije.

Fr. Pak ca bi oni oteli va Baške zapovidat?

Jur. A zac ne, ako bi jih otel ki poslušat.

* * *

Fr. Ca da nepijažaju cresku vlastelu kerizmene prediki?

Jur. A ne, zac bi predikac moral govorit od sladkosti talijanskoga zajika, od „madre patria“ itd.

Fr. Onda bi ih pijažale?

Jur. Buškarona!

* * *

Fr. Ča ! iskal leprinaški podešat na stacione na Matuljah kada j' prišal švedski kralj?

Jur. Lekariju za bol od križa.

Fr. Ča ga morda križ boli?

Jur. Deju da ja, pak bi otel imet i jenega spreda.

Fr. Da morem, ja bin mu oprtil jednega od centa.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Za uredjenje grada Pule. Prošloga čedna sastali se ovdje predstojnici raznih oblasti da viećaju o novom nacrtu, po kojem bi se imalo urediti pojedine ulice i otvoriti nove u našem gradu. Sjednici prisustvovao je c. k. namjestnik grof Goess, zemaljski kapetan i puljski načelnik Rizzi, odaslanici zemaljskoga odbora, gradjevni i zdravstveni izviestitelji cesarske vlade, zemaljskog odbora i grada Pule te odaslanici mornarice i kopnenih četa.

Viećalo se je o nacrtu mjernika Schwarza te o dvih zakonskih osnovah, koje bi se imalo stvoriti i prihvatiti t. j. o osnovi za ekspropriaciju onoga zemljišta, koje bi se dobilo porušenjem kuća radi uredjenja ulicah i o osnovi za oprost od državnog poreza i zemaljskog nameta za 20 godina za one kuće, koje bi se sagradile na mjestu porušenih.

Pokusi sa električnim tramvajem. Pošlo je glavna pruga za mjestni električni tramvaj n Puli gotova čine se sada na istoj marljivo pokusi sa jednim motorvozom. Ti pokusi uspjeli su pod upravom ravnatelja gosp. Ofnera vrlo dobro. Novi električni tramvaj biti će predan javnomu prometu dne 15. o. mj.

Burna skupština podružnice „Lega Nazionale“ u Vodnjanu. Prošloga čedna obdržavali su članovi podružnice „Lega Nazionale“ godišnju skupštinu, na kojoj je došlo do tako burnih prizora, da je predsjednik odvjetnik dr. Mrach morao skupštinu dignuti. Do burnih prizova je došlo radi interpelacijah na predsjednika, koji nije znao ili nije hotio odgovoriti što je s nekim novcem, koji bijaše sakupljen kao milodar „Legi“.

Dalmatinski skup u Puli. Pred tri nedjelje bila je ovdje u dvorani „Arco Romano“ skupština, gdje se je ustanovilo društvo „Dalmatinski skup.“ Bilo je došlo okolo 60 ovdje nastanjenih Dalmatinaca, a navlaš iz Trsta došao je dr. Tresić-Pavičić vlastnik i urednik lista „Jadrana“, što gorljivo zastupa misao nekog saveza izmedju Talijana i Hrvata. Dr. Tresić govorio, kažu nam koji su ga čuli, liepo kao Hrvat. Talijanske novine u Puli udarile su na nj i to je razumljivo. Nu mi smo o tom društvu šutili više nego li govorili, a to s jedinog razloga, što smo držali i danas još mislimo, da je „Dalmatinski skup“ nepotrebit ovako, kako je namišljen. Naša je naime misao, da je svakomu Hrvatu, a ponajpače onim niže ruke, bili iz Primorja, bili iz Dalmacije, mjesta u već obstojećih društvih, naime u Čitaonici i u Sokolu. Kad su prijašnjih godina tako rekuć sami Slovenci mogli dostojno podržavati Čitaonicu, kako nebi to mogli Hrvati iz Dalmacije uz malo dobre volje. Ali, kad se je već na svaki način htjelo ustanoviti posebno društvo, onda je ljudem bila dužnost paziti, da dr. Tresić nedodje ovamo bez uspjeha. Bojimo se, da je bio baš bez uspjeha, jer čujemo, da „Dalmatinski skup“ nekako neide napred.

Što se pako tiče izjave g. dra. Laginje glede toga društva ovlašteni smo, da stvar razjasnimo ovako: On je pred nekoliko vremena, kad se je radilo o tom

da Dalmatinski skup bude neko podporno društvo medju Dalmatinci, bio odobrio tu misao. Nu Namjestničtvo onih prvih pravila nije odobrilo. Druga učinjena su bez znanja i sudjelovanja dra. Laginje. Istina je nadalje da je dr. Tresić pisao nekom znancu u Puli, da nebi došao u Pulu, kad bi znao, da toga nebi odobravala hrvatska stranka, naročito je spomenuo dra. Laginju. Ovaj je obećao, da će u zgodi pisati o tom dru. Tresiću. Medjutim je proti običaju Namjestničtvo u posve kratkom roku primilo na znanje nova pravila, u kojih se, što mi znamo, već negovori o medjusobnom novčanom podupiranju, nego je društvo poučno-zabavno, baš kao i Čitaonica. Dr. Tresić došao je i bez pisma dru. Laginje i on je svoju obavio u redu. Ali čudno nam je od sazivača, kako nisu k ovoj skupštini ili na bratsku rieč prije ili poslje nje, pozvali koga od onih koje da predstavljaju hrvatsku stranu u Puli.

Bilo što mu drago, društvo je priznano od oblasti, pak je sada našoj braći iz Dalmacije dužnost, ili da novi „skup“ održe dostojno, ili da se odmah razidju pak da stanu u kolo ostalih Hrvata i Slavena u Puli, jer združeni možemo nešto, a razdvojeni nepostigosmo ništa!

Strukovna škola u Puli. Glavarstvu grada Pule stigla je od ministra nauke prijava, da je ono potvrdilo pravila i program za strukovnu školu sa risarskim tečajem dozvoliv školi jednog učitelja i to ravnatelja. Isto je ministarstvo nadalje obećalo dati toj školi državnu podporu. Ministarstvo očekuje pako od glavarstva predlog glede otvorenja te škole.

Zastupstvo grada Pule uzelo je u razpravu tu prijavu ministarstva u posljednjoj svojoj sjednici zaključiv, da će poduzeti shodna, da se ta škola otvori još tečajem ove školske godine.

Što se tiče naukovnog jezika u toj školi nekaže ništa ni gradsko zastupstvo ni ministarstvo nauke, a to će reći, da će biti naukovni jezik izključivo talijanski. Našim gradskim zastupnikom nečudimo se nimalo, što ustrajaju talijansku strukovnu školu, ali se čudimo ministru, koji obećaje podporu a ne brine se pri tom za napredak strukovni i našega naroda u Puli i u okolici.

Iz Ližnjana. Ovdje kane ustrojiti konsumno društvo, te je u tu svrhu izabran privremeni odbor komu je na čelu kao predsjednik Mate Šebelić. — Dne 28. pr. mjesesa bila je sjednica novoizabranog upravnog vieća. Upravitelj je htio, da na toj sjednici ne bude prisutan nitko osim viećnika, ali nije uspio, pošto je to gosp. Grbin zapriečio. Medju inim govorio je g. Grbin na toj sjednici i o stvari tamošnjeg učitelja glede podučavanja u školi predloživ, da se vieće pobrine i stvar postavi u red, što bje prihvaćeno sa većinom glasova. Toliko za sada i očekujemo vieće na djelu.

Talijanski svećenik odsudjen. Iz Vodnjana pišu nam: Pravo je, g. urednice, da štedite čestite talijanske svećenike, koji vrše samo svoju službu i koji su pravedni i našemu narodu, ali zašto da štedimo mi one talijanske svećenike, koji su na glasu kano protivnički agitatori — kad protivnici naši neoproste našim svećenikom ni najmanju pogriešku.

Talijanski svećenik Fulin poznat je Vašim čitateljem još od onog vremena kad je služio u Kašteliru i u Taru, jer su ga Vaši dopisnici iz onih mjesta opetovno ošibali kano odlučnog našeg narodnog protivnika. I kao takav nemože tražiti od nas, da imamo i mi s njim bilo kakav obzir i to tim manje pošto su i talijanski listovi njegovu osudu objesili na veliko zvono.

Nedavno obdržavalo se pred kotarskim sudom razprava proti Dn. Fulinu radi uvriede poštenja, nanešene dopisniku tršćanskog židovskog glasila Bernardinu Fabro. Župe-upravitelj Fulin bio je tužen radi toga, što je sa prodikaonice uvriedio spomenuti list, i njegova dopisnika, koji je osudio članice talijanske bratovšćine u Vodnjanu, što su odniele vieća sa jednog vienca na ovdašnjem groblju.

Razpravu je vodio sudac Babuder a obtuženoga je branio odvjetnik Mrach.

Preslušano bijaše više svjedoka, koji su čuli uvriede u prodici. Branitelj je nastojao opravdati postupanje g. Fulina ali mu nije uspjelo jer ga je sudac odsudio na globu 50 kruna ili na zatvor od 5 dana i na troškove parnice od 50 K. G. Fulin morao je zaista nakon te osude uzkliknuti: Bože, očuvaj me od mojih prijatelja, jer od prijatelja čuvati ću se sam!

Pazinski kotar:

Iz Tinjana pišu tršćanskim židovskim listovom, da očekuju tamošnji krnjeli, prodanci i šarenjaci sa napetošću imenovanje novoga župnika, koji bi morao biti po njihovoj želji prijatelj mira i prijatelj njihov, a neprijatelj sviju čestitih župljana. Bog nas čuvao takvog prijatelja mira, jer bi on izazvao najveći nemir medju neodvisnimi i poštenimi župljani.

Mjesto občinskoga liječnika. Čitamo u talijanskih listovih oglas natječaja na mjesto občinskoga liečnika u Plominu, u pazinskom političkom kotaru.

S tim mjestom skopčana je godišnja plaća od 2000 K, koje će liečnik mjesečno na obroke unapried dobivati uz uvjet, da lieči badava sve siromahe one občine. Za službe, koje bude vršio u ime države imati će pravo na državnu odštetu. Liečnik bit će dužan držati ljekarnički ormar. Pogodba s njim će se sklopiti na tri godine te će se od godine do godine mučke produljiti nebude li odkaza s jedne ili s druge strane.

Molbe podkriepljene lječničkom diplomom, svjedočbom o austrijskoj pripadnosti, o poznavanju talijanskoga jezika i eventualno kojeg jugoslavenskog jezika treba predložiti občinskomu glavarstvu u Plominu do 31. marča 1904.

Plominjci! Vaši poglavari netraže od Vašeg budućeg lječnika, da pozna i Vas materinski jezik, jezik kojim se služi 95% občinara!?

Voloski kotar:

Ulični napisi u Opatiji. Prošlih dana postavljali su se u Opatiji željezni stupovi a na njih tablice sa imeni pojedinih ulica i predjela. To se je davno željelo, i eto sad iz želje čina. Imena ulica i predjela većinom su starinski nazivi, kako jih domaćini od davna rabe i kako su jih i naseljenici poprimili. Ima tu „Z'rt“ na početku mula, ima „Dražica“, „Tomaševac“, „Križišća“ i druga liepa starinska imena. Samo nješto malo je novih naziva, stvorenih prema nastavšim okolnostim.

† **Ivan Dragovina, župnik u Lovranu** preminuo je u noći izmed četvrtka i petka, a pogreb mu je bio nedjelju, dne 6. t. m., u 4 s. poslie podne. Sprovod je vodio Mons. Zamlić, koj je, čim su mrtvoga donieli u crkvu, stupio na propovjednonicu i izrekao ganutljivo slovo. Uz Mons. Zamlića bilo je dvadeset drugih svećenika obučeno. Pjevali su liepo „Pomiluj mene Bože“ i drugo. Duplire nosili su gradjani Lovranski bez razlike stražnje. Svieta bilo je mnogo ne samo iz Lovranske nego i iz drugih župa. Pokojni došao je tamo Hrvat, al se skoro preokrenuo u Talijanaša usljed sveze po svojoj sestri sa Talijanaši. Ta sestra je i baštinica svega njegova. Kažu da je dobro obavljao svoje žvanične poslove. Bog ga pomiluj!

Kotarska gospodarska zadruga sa sielom u Opatiji imala je svoju redovitu godišnju skupštinu dne 6. marča u **Moščenicah**, u prostorijah „Velebit.“ Došlo je članova iz svih občina uz more, za koje ta zadruga obstoji, najme Volosko-Opatijska, Veprenačka, Lovranska i Mošćenička-Bersečka. Otvorio je skupštinu Viktor Tomičić i pozdravio koli članove toli gostove, a medju ovimi na prvom mjestu zast. Spinčića. Izvješćo je o obilnom radu odbora tajnik dr. M. Trinajstić, o računih blagajnik V. Mavričić. Predavao je jako liepo i razgovietno učitelj Ryšlavy o pčelarstvu. Zahvalio se na pozdravu zastupnik Spinčić i pozdravio predsjednika, odbornike i članove. Razdielilo se je sreckanjem više darova. O toj skupštini stalno će „Naša Sloga“ dobiti tako rekuć službeni izvještaj.

„Comune di Veprinaz.“ Na Slatini je potok koj dieli občinu Opatiju od Veprinca. Villa Jeanette, u kojoj se je naselio šved. norv. kralj. par je na Veprinačkoj strani. Občina ili županija Veprinac dala je napraviti slavoluk na cesti, nad onim potokom, na medji opatijsko-Veprinačkoj, u čast kralju Oskaru. Na tom slavoluku bio je napis „Comune di Veprinaz.“ Glavar ili župan Štiglić i njegova družba trubili su ljudem za vrieme izbora, da on i ta družba hoće da čuva i brani starinu i domaćinu. Onaj napis na slavoluku kaže kako se čuva starina i domaćina. Zar je ono staro i domaće?! Odgovorite tepci koji ste vjerovali Anzolu i liepoj družini, da će oni čuvati starinu i domaćinu. Onaj napis kaže, da oni hoće da zatru i starinu i domaćinu, a da uvuku novinu i tudjinštinu. Oni su u rukah Talijana, pod njihovim uplivom, i po njihovih zapovjedih i njihovom pomoćju rade za Talijane. — Ljudi, zar toga još nevidite? To bi već morali i sliepci viditi. Anzulo i drugovi prikazuju kralju Oskaru i ostalomu svietu, da je Vaša, Veprinačka občina, talijanska.

Lošinjski kotar:

Iz Krka nam pišu: Na našem sudu kano da smo još u jezikovnom pogledu u šesdesetim godinam. Natrag nekoliko godina bile su stvari krenule nešto na bolje, a sada idemo rakovim putem. Nazadujemo. Svi su činovnici, bez iznimke, Talijani. Nekoji će od njih znati doduše štogod nagrdjeno reći i u hrvatskom jeziku, ali tako da ti se vlasi s pogrešaka naježe, kad ga slušaš. Par je na sudu pisara dnevničara, koji znadu hrvatski. Ti služe do potrebe činovnikom kano tumači. Zapisnici se skoro svi vode u talijanskom jeziku, dočim bi ih 95% imalo biti sastavljeno u hrvatskom jeziku. Naprotiv ih se samo 1% sastavlja u hrvatskom (i to, kada se stranka žestoko upre talijanskom zapisniku), a 99% u talijanskom. Do koga je, da su stvari dotle doprle? Stranke dolaze na sud i zanima je njihova stvar, a jezikovno im je pitanje sporedno. Nisu poučene od nikoga, da traže hrvatski zapisnik ili hrvatsku osudu. I tako se talijanština na našem sudu bani kano gospodarica, dok mi spavamo i puštamo, da stvari idu, kako nebi imale.

Upravitelj suda može se mirno zabavljati i praviti neodklonive izlete, jer ga odvjetnički pozivi radi zapostavljanja hrvatskoga jezika ne uznemiruju. Pristavi slažu ramenima i taru si ruke veleći: videant consules! — a medjutim nebunjeni tjeraju dalje svojom talijanštinom. Molimo one naše, koji su jedini u položaju i prilici, neka se svimi silami opru širenju talijanštine na našem sudu, neka u tom smislu upućuju stranke, neka odbiju svaku nezakonitost, te se proti istoj neumoljivo prituže; neka klin odbijaju klinom, a silu silom — makar ih to stojalo i kakove inače zasluženе globe, radi produljenog spavanja. Jer smo mi na krčkom sudu u jezikovnom pogledu — raci, koji natražke hode. Osviestimo se, ali svi, i ne čekajmo čudesa od jednog samog čovjeka. Za sada dosta.

Trst.

Novi slovenski list. u Trstu. U Trstu počeo je izlaziti novi slovenski list i to kao polumjesečnik pod naslovom „Družinski Prijatelj“. Taj list stoji na godinu 3 krune. Izlazi u Dolenčevoj tiskarni a odgovorni urednik mu je gospodin Ivan Gorjup.

Razne primorske viesti.

Premještenja činov. činovnika. Porezni nadzornik Talij pl. Stefani, koji je bio do sada pridieljen poreznom uredu odnosno c. k. kotarskomu kapetanatu u Gorici premješten je u istom svojstvu u Poreč. Na njegovo mjesto dolazi naš zemljak g. dr. Fran Dorčić c. kr. porezni nadzornik u Puli.

Povišen u VI. plateżni razred. Ravnatelj ženskoga učiteljišta u Gorici i školski savjetnik, g. Stjepan Križnić bivši c. kr. kotarski nadzornik u našem kotaru promaknut je u VI. plateżni razred.

Službe pisara. Na c. kr. okružnom sudu u Rovinju razpisana su dva mjesta pisara. Molbe valja predložiti predsjedsjedničtvu c. k. okružnoga suda u Rovinju. Molitelji moraju osim ostaloga pružiti i dokaz, da poznaju zemaljske jezike.

Novi ravnatelj c. k. učiteljišta u Kopru. Službeni list bečke vlade priobćio je dne 4. o. m. imenovanje g. Viktora Bežeka profesora na ženskom učiteljištu u Gorici, ravnateljem muškog učiteljišta u Kopru.

Za novog ravnatelja kažu nam, da je vrlo učen, ozbiljan i značajan uzgojitelj mladeži.

Imenovanje. Predsjednik prizivnoga suda u Trstu imenovao je sudbene vježbenike gg. Antuna Mandića i Artura viteza Nadamlenzkoga sudbenimi prislušnici na zemaljskom sudu u Trstu.

Razne viesti.

Talijansko torpednjače uz našu obalu. Prošloga čedna šuljale su se uz istarsku obalu torpednjače talijanske ratne mornarice. Iz Lošinja pišu, da su se u tamošnju luku utekle tri talijanske torpednjače zbog neugodna vremena.

Nepošteno baratanje sa vinskom klauzulom. Našim za nevolju saveznikom nije dosta, što su se preko 10 godina bogato okoristili na štetu naših vinogradara nesretnom vinskom klauzulom, već nastoje, da se njom bogato okoriste i sada prije nego li bude obnovljen trgovački ugovor izmedju Austro-Ugarske i Italije.

Kako znadu mimoići vinsku klauzulu talijanski vinogradari ili trgovci sa vinom iz Italije, pokazuje nam jasno sliedeći slučaj, koj se je dogodio pod konac prošloga mjeseca na Rieci.

Tamo je izkrcano naime jednog dana 849 bačava talijanskoga vina iz Palerma u težini od 631.858 kilograma. Kao predavatelj i primatelj vina figurirala je riečka prometna banka. Riečka glavna carinara je izpitala vrst vina, te je pronašla, da se za to vino ne može upotrebiti carina od 3 forinta i 20 u zlatu po hektolitru. Poslan je jedan uzorak vina budimpeštanskom kemičkom zavodu, koji je potvrdio mnienje carinare. Na temelju toga odmjerena je radi krive izjave novčana globa u iznosu od 1,060.000 kruna; a za vino će se morati platiti carina od 20 forinti u zlatu po hektolitru.

Prometnoj banki dozvoljen je rok od dva tjedna za položenje jamčevine. Šef vinotehničkog zavoda na Rieci i talijanski konzul Lebrecht posredovali su kod vlade, jer je prava vlastnica vina jedna talijanska tvrdka. Vino je bilo prijavljeno carinari kao obično talijansko vino, za koje se plaća samo 3 for. i 20 u zlatu po hektolitru, dočim je carinara iztraživanjem vina ustanovila, da je to marsala, za koju se plaća 20 for. u zlatu po hektolitru. Po tom bi carinara bila prevarena za četvrt milijuna kruna.

Riečki talijanski listovi tvrde, da je kemički zavod u Budimpešti izključio, da gore spomenuto vino potječe iz Grčke, ili da je druge proveniencije. Radi se o sasvim jednostavnom naravnom vinu iz Mazzare, koje je u trgovini poznato pod imenom marsaletta i od kojeg se pravi vino marsala. Carinara da smatra to vino pravom marsalom, ali da to nikako ne stoji.

Medjutim je gore spomenuti šef vinotehničkog zavoda na Rieci poslao svojoj vladi obširno izvješće o stvari. Pitanje još nije definitivno riešeno, te se vodi stroga iztraga o pravoj proveniencij.

Kvarnerski otoci — k Dalmaciji.

Splitski načelnik i narodni zastupnik na hrvatskom saboru u Zadru pokrenuo je u riečkom „Novom Listu“ za nas vrlo važno pitanje o tom kako bi se naši kvarnerski otoci povratili Dalmaciji s kojom bijahu združeni sve do g. 1814.

O tom — kako rekosmo — za nas vrlo važnom pitanju nećemo, da se već sada izjavimo, očekujuć najprije odlučnu rieč naših narodnih kolovodja i takodjer glas naših prvaka na kvarnerskih otocih — već priobćujemo za danas mnienje glede tog pitanja izraženo u zadarskom „Nar. Listu“. Evo što on kaže:

Narodni zastupnik gospodin Vicko Milić pokrenuo je u riečkom „Novom Listu“ vrlo važno pitanje, da se Dalmaciji povrate Kvarnerski otoci, koje je austrijska birokracija odlukom gubernije 9. studenoga 1814 broj 10752 — ne osvrćući se ni najmanje na državopravni, etnografski, povjestni i geografski položaj upitnih otoka, pazareći sa stanovnicima po svojoj volji, i ne saslašav ugarsko-hrvatski sabor — odtrgla od matere zemlje i pridružila markgrofiji Istri, s kojom do tada nisu imali nikakva odnošaja. Milić je došao na ovu misao usljed razpre medju Galicijom i Ugarskom radi Morskih očiju na Karpatima i medju Kranjskom i Hrvatskom radi Žumberka. On misli, da je pitanje o našim otocima mnogo jednostavnije, jer se radi o pokrajinama, zastupanim na carevinskom vieću. Po §-u 11, slovo a, temeljnog zakona od 21. prosinca 1867. riešenje tog priepora spada carevinskom vieću, a sabor dalmatinski, po svom zemaljskom redu, dosta je, da izjavi želju vladi (§ 19 I. slovo a), da se to pitanje provede, a dotične pokrajine da iznesu dokaze pripadnosti. Ne ima dvojbe, da će Dalmacija uspjeti u tom sporu, jer kvarnerski otoci od vajkada su pripadali staroj kraljevini, koje državno pravo još živi, jer nije utrnulo zastarom, pače je poznato Carskoj Patenti 26. veljače 1861. i u nagodbi s Ugarskom od godine 1868. Carevinsko vieće ne može drugo, nego priznati pravo i vršiti pravicu.

Novo „Hrvatsko parobrodarsko „društvo“. U hrvatskih listovih čitamo, da će do mala započeti plovitba novog „Hrvatskog parobrodarskog družtva“ kojemu je sjedište u Senju. Plovitbu parobroda tog družtva da očekuje željno naše pučanstvo u hrvatskom Primorju. Ovih dana bit će od brodograditelja tvrdke Giovani Poli u Chioggi predan družtvu prvi parobrod, koji će se zvati „Hrvatska.“ Sagradjen je veoma solidno i ukusno. Brod je pravljen od ocijelnog željeza. Materijal potječe većim djelom iz tvornicā Austro-Ugarske, dočim stroj (sistem Compond) i kotao pravljeni su u Glasgowu. Stroj je veoma dobar i imade do 600 konjskih sila. Kotao je najnovijeg sistema. Poznati vještaci izrazili su se najpovoljnije o čitavoj gradji, a osobito o stroju i kotlu. I tako opravdana je nada, da će ovo družtvo imati valjane parobrode, jer i drugi, „Ante Starčević“, koji će bit dogotovljen do koja dva mjeseca, radjen je po istom uzorku i od istog materijala, kao i „Hrvatska“. Družtvo je imalo započeti plovitbom još u mjesecu listopadu prošle godine, ali usljed štrajka u Glasgowu nije mogao brodograditelj da na ugovoreno doba radnju predade. Uzdamo se u sviest naših kršnih Primoraca, Ličana, te braće iz Dalmacije, da će znati shvatiti zamašitost ovog poduzeća i svojski ga podupirati.

Pri zaključka lista dobili smo brzojav: Izbori u Mošćenicah: običnimi prevarami talijanaši uzdržali treće tielo, drugo i prvo naši!

Književne viesti.

„La nuova rassegna bibliografica-letteraria“ (Nova bibliografičko-književna smotra.) Iz Firence primili smo sliedeći poziv na predplatu:

Medju slavenskimi književnosti može, po našem mnienju, imati najveći interes u Italiji srbsko-hrvatska.

U onoj književnosti odsievaju odnošaji, koji su postojali od davnih vremena pa sve do danas izmedju Italije i onih zemalja, u kojima se govori srbsko-hrvatski. Pa ipak, kod nas je nepoznat obćenito znanstveno-književni proizvod i kulturni odnošaji Srba i Hrvata, s kojimi mora i danas imati Italija neprestane odnošaje radi zemljopisnog položaja obiju zemalja zbog zajedničkih interesa.

Zadaća naše smotre bila bi dakle upoznati znanstveno-književne proizvode i prosvjetno stanje Srba i Hrvata; ona bi priobćivala radnje napisane baš za nju, prievode, kritike, viesti itd. te bi obaviestivalo u obće čitatelje o duševnom pokretu kod Srba i Hrvata. Osobitom pomnjom izticala bi takodjer proizvode talijanske književnosti spomenutih zemalja, gdje je baš talijanski živalj toli važan.

Ovaj bi dio „Nove Smotre“ njegovao presvj. g. prof. Bartol vitez Mitrović, koji je poznat po svojih talijanskih povjestno-književnih radnjah i koji pozna temeljito srbsko hrvatsku književnost.

Nizka predplatna ciena (inozemstvo lira 6, na godinu, lira 3·75 na pol god.) pruža nam nadu, da će se V. G. drage volje predplatiti i poslati svoj prinos našem poduzeću, koje započimljemo sa vjerom i koje ćemo nastaviti sa uztrajnošću sviestni, da vršimo posao koristan prosvjeti obiju zemalja, koje imadu toli krasne zajedničke predaje.

Sa dubokim počitanjem itd.

Ravnatelj
Adolfo Tossani.

Ovaj poziv sastavljen je u talijanskom jeziku i mi ga preporučamo svim onim, koji su viešti talij. jeziku. Smotra izlaziti će svakog mjeseca.

Uredničtvo i uprava nalazi se: Firenze, Via dell' Anguillora 18.

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Janko Gregorec K 6·24 sabranih medju „Rusofilima“ u Puli, kao licitacija ruskog čaja uz poklik: „Ova čaša za Slavene“. — Petar Viket 20 h, Ivana Peropat 20 h, Milan Laginja 20 h, Mićel Butković 20 h, Anton Kirinčić 20 h, koje je sabrao Ivan Poropat u Puli.

Ukupno danas . . . . . K 7·24
U broju 9. ove god. izkazano „ 957·26
Sveukupno . . K 964·50

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Gosp. Ivan Vitezić iz Sušaka daruje 12 K umjesto vienca na odar svog nezaboravnog djeda Luke. — Sakupljeno u Survama na oprostnoj večeri prigodom odlazka dr. F. Dorčića u Goricu K 28.

Ukupno danas . . . . . K 40·—
Na račun ove god. izkazanih . „ 806·04
Sveukupno K 846.04

Za dobrotvorne svrhe. Dr. M. Laginja primio je od „dobrotvora“ u Puli K 70, te je poslao „Djačkom prip. družtvu u Pazinu“ K 35 i „Podružnici Družbe sv. C. i M. za Istru“ u Puli K 35.

Gospodarska Sveza za Istru.

registrana zadruga na ograničeno jamčenje u Puli.

Uplatiše nadalje pristupninu i jedan zadružni dio: Štokovsko družtvo za štednju i zajmove u Štokovcima.

POZIV

na redovitu obću skupštinu „Posojilnice in hranilnice v Kopru, vknjižene zadruge z neomejenim poroštvom“, koja će se obdržavati u Kopru u zadružnim prostorijama (ulica sv. Blaža kbr. 338)

dne 25. marča o. g. u 10 sati pr. p.

sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće upravnoga odbora o djelovanju zadruge u godini 1903.
2. Izvješće nadzorstva o računima zadruge u godini 1903.
3. Odobrenje zaključnog računa za godinu 1903.
4. Izbor upravnog odbora za godinu 1904.
5. Izbor nadzorstva za godinu 1904.
6. Eventualni predlozi.

Kopar, dne 6. marča 1904.

Ravnateljstvo.

Ravnateljstvo
kupališta Krapinske Toplice
(Hrvatska)
objavlja, da se njen kupališni liečnik dr. **Ed. Mai** od 17. do uključivo 22. marča nalazi u Trstu, te se može s njim govoriti svaki dan u svratištu „Volpich“ od 11—12 sati pred podne.

Oglas! Daje se na obće znanje, da će se od 10. marča 1904 napried za 14 dana izložiti kod ovdješnje c. kr. porezne uprave, odnosno kod dotičnog c. kr. kotarskog poglavarstva te kod c. kr. poreznih ureda i kod občinskih ureda dotičnog procjenbenog kotara popis članova i zamjenika procjenbenih komisija lične dohodarine pojedinih procjenbenih kotara, napravljen po podlogi zadnjih izbora i naknadnih imenovanja. — C. kr. financijalno ravnateljstvo
Trst, dne 26. februara 1904.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga $4^1/_2\%$ te plaća od kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5**, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Sve strojeve za
poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino,* novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za grožđje posve nove konstrukcije, nove svetiljke na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta), **sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje,** takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice i. t. d.** šalje uz najjeftinije tvorničke ciene

IG. HELLER,
Beč, Praterstrasse 49.
Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Pčelno - voštene svieće

po kilog **K 4·90**, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, okrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cviećem itd.	kg. po K 8·—	Voštani ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
Iste okrašene s odljepljivim cvieticama	„ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 8·—
Tamnjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Sviećice za božično drvo u 6 bojah	„ „ 3·—
„	„ „ 2·—	Voštene svieće tarče. I. anstr. sastav	„ „ 4.40
„ granis	„ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	„ „ 3·—
		„ „ II. „	„ „ 2·40
		Voštano platno za oltare, metar	„ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.** Gersheimovi stenji (titilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz **vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. obćinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, **voštarnica u Gorici.**

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom
čista alkaličko-muriatička
Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije **stolno piće,** već je i najkoristnija i najglasovitija **liekovita voda,** koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti **želudca, pluća, grkljana,** raznih **katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida** (zlatne žile), **nateklih i zrnatih jetara, žgaravice** i raznih **ženskih bolesti.**

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“,
Zagreb, Ilica broj 17.
Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Broj II. Pula, u četvrtak [illegible] 17. ožujka 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana izd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napatnicom ili položnicom pošt. štedionica u Beču tj. administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošta predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon listare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 za pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utanje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan ist.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Občinski izbori u Mošćenicah.

Mošćenice sa Bersečom spadaju medju one mjestne občine u Istri, u kojih živi sam naš narod, gdje ljudi neće ni da čuju da su Talijani, a gdje ipak talijanska stranka po svojih njekoliko plaćenika i podrepnica vedri i oblači.

Većinu tih ljudi kao da je nečisti obladao. Našim čestitim muževom u onoj občini neće da se u vrieme izbora ni približe; a ako se približe, neće da ih čuju, neće da im vjeruju. Zaboravljaju na sva dobra koja njim i njihovim obiteljim oni muževi i njihove obitelji svaki dan čine. Nepojme ili neće da pojme, da bi im takovi muževi mogli i u občinskih stvarih koristiti, da bi znali upravljati s dobrom občinskim kako znadu sa svojim.

Oni radje vjeruju kakvomu „Afrikancu" kakvomu prodancu, pa i kakvomu raspikući i dotepencu. Takvomu će sve vjerovati, makar i to, da tovari po zraku lete. Neće ni to da vide, kako takvi „Afrikanci", prodanci, razpikuće, dotepenci, sve skrivši rade, u četiri oka, i kako bježe kad njim se približi pametan i pošten čovjek. Brane njim da čuju istinu, da se dadu podučiti, bilo privatno bilo javno. Brane njim to, jer se boje da se razkrinka laži, klevete, prevare, kojimi pitaju i napajaju neuke ljude.

Tà eto n. pr. imao se je nedavno držati javni sastanak u Mošćenicah na trgu — al je „Kafula" činio sve moguće, da se taj sastanak neobdržaje. Pozvao je na trg i harmoniku, i sopce i mješac, i udri, jedno za drugim je sviralo, bez prestanka, i sopi i pleši, da se sve pali. Neznači li to braniti ljudem da čuju javno glas?! Neznači li to, bojati se svjetla, istine?! Oni koji su bili došli, da narodu progovore, nisu nikoga silili, da vjeruje njihovim riečima. Oni su samo progovoriti htjeli, a ljudem bilo je slobodno slušati, čuti, vjerovati. Bar razmišljati bili bi mogli ob onom što bi bili čuli. Ali „Kafuli" nije to pravo stalo. On neće ni za živu glavu da ljudi razmišljaju, da se bistre. On hoće da ljudi ostanu u tmini neznanstva. Kad bi progledali, njemu bi odzvonilo. U nedjeljah, i u obće kad se ljudi gdje u većem broju sastanu, i u dane izbora, „Kafuli" je glavna briga, da ljude daleko drži od pametnih i čestitih muževa, da nebi što pametna čuli, da nebi bar progledavati počeli, da nebi vidili kako se jih sliepe preko vode pelje.

* * *

Sa izbori za Mošćeničku občinu se je zatezalo i zatezalo, al konačno, na tolike požurnice c. kr. kotarskog glavarstva, moralo se jih je obaviti. Prvi dan izbora bio je utorak dne 8. marča. Toga dana biralo je treće tielo. Tu naša stranka, uza sve što je poduzela, nije imala ni malo nade na uspjeh. Al je ipak išla u borbu. I tako valja. Ako se i nemože obraniti svoga zemljišta, mora se ga ipak braniti. Očito, otvoreno, pokazali su se naši. Čistim čelom stupili su na izborno poprište, bez straha, bez obzira, znajuć da zastupaju pošten stvar.

Naši kandidati nisu dobili nego kakvih 70 glasova; i od tih je malo Mošćeničkih al su to glasovi svjestnih ljudi njim netreba u tla gledati, nit oči pokrivati kapom ili klobukom. Većina od onih 70 glasova su Bersečki. Bersečani, osim jednoga, glasovali su svi kao jedan. Onaj jedan, zove se Andre Valčić Lučić iz Berseča grada; već je njekoliko vremena šarao. Dobivao je Krstićevu krpetinu, a govorio je, da ju dobiva proti svojoj volji, da je nije naručio, da je prosvjedovao sam glavom na Rieci, da mu se je nesmije pošiljati. Govorio je proti Franu Skalameri, a zapitan zašto to čini, odgovorio je, da za to jer je Fran Škalamera tobož proti župniku. Zapitan Škalamera, koji bi mogao biti uzrok, da je Andre Valčić proti njemu, odgovorio je, da valjda za to jer mu je posudio pet forinti. Andre Valčić dužan je i raznim drugim. Takova čovjeka počastio je občinski glavar, stari Deković, i imenovao u izbornu komisiju, mjesto što je drugda imenovao Frana Skalameru. Par para i u crkvi nadje, veli se, a glavar Deković nalazi svoga pouzdanika za Bersečku občinu u Andru Valčiću Lučiću. Ovomu posliednjemu je već unapred bila namienjena zadaća. Glavarstvo je pisalo u listinah pogrešno očinstvo, a Andre Valčić Lučić je upozorivao na te pogrieške, i komisija zajedno s njim i s glavarom, a uz skrajnu nemarnost političkoga komesara, odbijala je izbornike od izbora. Vriedni, pošteni muževi morali su odlaziti, a da svoga glasa nisu mogli dati. Medjutim je od protivnika glasovao jedan dva puta; mjesto već mrtvoga izbornika njegov brat, dakle je mrtvi tobož glasovao; mjesto mrtvoga izbornika njegov otac, koj ništa ne posjeduje, dakle i opet mrtvi. Čini se da se je glasovalo i na ime njekih udova, koje nisu dale punomoći.

Već u trećem tielu vidilo se je, kako manire talijanske istrijanske stranke i u Mošćeničkoj občini napreduju. Emisar talijanske stranke je tamo. Mi se ne čudimo toliko staromu Deškoviću da se po njem ravna, jer njemu ide za krub, za život. Al što da rečemo o Petru Deškoviću, koj se uviek toli pravednim prikazuje, a koj bijaše takodjer član izborne komisije. On kao pravedan čovjek, nije smjeo ni za volju svomu otcu, trpiti nepodopština i nezakonitosti. Najmanje što je imao učiniti bilo bi, da je zapustio izbornu komisiju, kad je vidio kako postupa.

* * *

U većem broju počinile su se nepodobštine kod izbora u drugom tielu. Tu su talijanaši bili ozbiljno u strahu da izgube. Izbor za to tielo bio je ustanovljen za sriedu dne 9. marča od 8—12. Izbor je trajao od 8 sati prije podne do 2 sata po podne. Tu se je na mig Andra Valčića Lučića odbijalo Bersečke izbornike. Izbornik bio je u listinah zabilježen sa recimo Hrelja Valentin od Jakova posjednik Berseč kbr. 75. Pitali su ga, jeli mu otac živ. On je odgovorio, kako je istina, da nije. Nato je sliedila mudra izjava glavara Deškovića: Vi ne možete glasovati, jer je ovdje zapisano, da vam je otac živ. I izbornik Valentin Hrelja morao je otići, bez da je dao svoj glas. Tako i mnogi drugi i takovi koji spadaju medju najbolje posjednike u občini. Medjutim mogli su glasovati i glasovali su razni bezkućnici, nemaniši i zaduženici.

Usljed njekih reklamacija obzirom na od ili pok., obzirom na očinstvo, bila je reklamaciona komisija odlučila, da se ne će na to obazirati, nego da će svakoga poznatoga izbornika pripustiti, bilo u listinah pravo ili krivo napisano od ili pokojnoga.

Na tu odluku upozorio je član reklamacione komisije Fran Škalamera izbornu komisiju. Neki od ove bili su za to, da se drže odluke reklamacione komisije. Naprotiv tajnik, Talijan Monti, reko je na to „questo non va". Občinski glavar stari Deković odmah je tomu pritvrdio, i rekno: nećemo pripustiti nikoga. I tako bijaše, jer su većina naših bili, kod kojih je krivo zabilježeno od ili pok.

Istina, izbornici imali su prigodu putem reklama izpraviti pogrieške. Al ko je do sad mislio na takve pogrieške, reć bi navlašne. Ko je mislio, da ima posla sa jednim tajnikom Talijanom, i da je stari Deković tako daleko došao, da se služi kod izbora takvimi sredstvi!

Izbornik ne dolazi na izbore kao sin živoga ili pokojnoga otca. On dolazi na izbor kao občinar, koj plaća porez. U listini bilo je njegovo ime, njegovo prezime, ime njegove porezne občine, kućni broj, iznos poreza koj plaća. Svak je znao da je to on. A ako je trebalo, moglo se je za to naći stotinu svjedoka. Ali toga se nije htjelo. Htjelo se je odbiti glasove nepoćudnih izbornika. Htjelo se ih je osramotiti, a u istinu izazvalo se njihovu srčbu, njihovu razjarenost, koja će u njih kuhati. S vremenom će se zato osvetiti i mora se. A sad i znadu, s kim imadu posla, pak će gledati u buduće da dadu izpraviti pogrešne listine.

Samo uz takvu i sličnu manipulaciju imali su talijanaši 86 glasova, a naši 65. I tu je naših iz Mošćeničke občine, čvrstih, vriednih. Većina je iz Bersečke iz koje nije došao glasovati za protivnike niti jedan. Samo dva što se zna ostala su

---

PODLISTAK.

Paćuharije.

Zrake X i zrake N, Rusko-Japanski rat, Radige na Balkanu etecetera morali bi danas biti artikuli za jedan veliki korizimal. Ali na žalost drugi prešniji argumenat sili nas da stavimo „stante pede" malo crnoga na bilo i taj zvoni ovako:

Velike glave na Puljštini.

Ča će reć to „velike glave" i ki su to, pitati će kigod? — Velike glave nazivljemo mi sve one študijane ljude staroga i novoga teštamenta, ki su se kroz cieli svoj život bavili s naukom i koji su nam u librima pustili takove i tolike istine i nauke, takove i tolike artikule, paragrafe, fundamente i kodice penale, da im se cieli svit divi, da ih cilo čovičanstvo još danas spominje i u zvizde kuje. Ali takovih se ljudi radjalo jako na ritko, pak je zaradi toga čovičanstvo ostalo malo nazad i nije moglo doć do one savršenosti, do koje bi bilo moralo doći. Nu mama narav rek bi nije zapustila čovika, ona još i dandanas spusti u svit po koju „veliku glavu", po kojega Filožofu. Kako i di se to dogaja? Ni triba da uzmemo u ruke debele libre ili hartu jeografiku, pa da išćemo po površju zemaljske balote mista u kojima se rajaju ti velikani, već je dosta da hitimo očadu na puljštinu. U tu zemlju punu škabja, pamparuša, grabra, smriške, smilja, brombul i frmentuna, ki po liti ima pronošperu, reć bi da je narav uprla svu svoju moć. Moremo reć in komplešo, da na puljštini nima sela u kojem se ne bi rodilo najmanje jedan par onih ritkih tići, ki se nalaze samo po jedan u gnjizdi i koje moramo u istinu zvati „velike glave." Ča delaju ti ljudi? — Oni troše vas fesfor svoga mozga u to, da bi dopunili u znanosti sve ono ča je drugima zaostalo i da bi tako si stekli slavu i pomogli svome narodu i cilom čovičanstvu. Oni traže jedan novi „modus vivendi", da bi već jedanput prestala kunfužijon, med narodom zbog partiti i da bimo svi bili kaj brati. Krasne ideje, altroke one ča je napisa Marx! Nu prvo svega studijaju oni to da bi stvorili jedan novi jezik, jedan moderni volapik, ki bi služija jenom i drugom narodu u oficijoznom dopisivanju. „Siritorna Nula se Capisi lingua slava", reko je jedan veliki filožof, a drugi njegovoga puniona je popotvrdija i pridoda „neka ga pišu da še ga švaki komprendi." I in barba al gran maestro Dante stvaraju i perfecijoniraju oni jezik, ki mora u kratko vrime prodrti u sve uficije puljštine i ciloga svita, ter potresti cili čovičanski rod. Tako na primer čitam na oficijama u Marčani jedan primer toga novoga jezika:

Marzana li 29. Agosto 1903.

Avviso

Si porta a publica notizia che tuti li proprietari quali Che Cunfina Dalle strade Campestre Che deve taare le Corone e ogombrare li sasi e altre cose Che impedisi li stradi entro giorni Oto si no gvardiani Compestre devi far Denuncia per torbato Poseso e pagare Multa de cor 5 fin cincuanta — — — — — — — — — — — — — — (naprid ne znam, jer nis od smiha i premure moga finiti sve prepisati)

Il Delegato M Chialich

Dalje čitam na jenom certifikatu:

Si promete de Vendere un asinelo di pelo griso Martino C. a fiera Savicenti. Na drugom mistu (picigamorti iz Muntića javlja smrt jene divojke, koja se utopila) štijem — — morta negativa e acidentativa.

Četvrti primer štijem u zadnjoj Našoj Slogi, i to kako Marko Gobov (Oni ki na Sveticu limozinu po crikvi u klabučić skodi) čini certificate: che N. N. puo vendere con un caro faseti e moreli dal suo poeta e valevole per tre messi (fuć priko briga u valu.)

I takovih primera moga bih navesti punu karijolu, ali prostor i strpljivost dobroga čitatelja ne dopuštaju mi da idem dalje.

Kako se dakle vidi iz gorinavedenih primera, naši šencijati hoće da stvore novi jezik na temelju talijanskoga. Njihove su ideje potvrjene i donekle apojane. Nu tu im stavljaju palicu med kola drugi učenjaci, koji bi naproti stili da se nov volapik stvori na temelju hrvatskoga jezika. I da ne idemo naprid bez primera, čujte kako predikaju svećenički mudraci u crikvi: „Tisti ki su inventali tiste makine bili su „veliki učenjaki i tisti ki su inventali tisto „letriko su bili še veći učenjaki. — — „Sveti Petar je pasa kroz šestnajest vrat „od ferra — — sveti Mahor hija je uče„nik svetoga Marka, on je putova Unga„riju, Kranjsku pasa je priko Montenegra „i fora kroz Montemajor — — Isukrst je „reko: ovde ti je livo ovde ti je desno, „hodi kamo češ, faljen Isus i Marija." — — Drugi predika ovako: „Ste ga čuli povidati od onoga velikoga lokva ča se ga zove Mrtvo More — — — — svaki put kad ga je reka jena kletva ga je stavija jena ština na bišage — — i ga je vidija kudoba paklenska ki ga je dava poli spovidalnicu nike buletine onim ča su se ga spovidali." — Jedan profešor od agricolturu pošaljen od Junte ovako pripovida o čelam: „Od sad naprid mi ga nećemo već paliti celice, jer ko ga mi ubijemo celice, mi smo ga ne samo ladri ma anke ašašini. — Svaki stablo ga ima ovit samac i cvit samica i celica ga donese samac na samica i mi ga imamo slatki frutti. — I tako bi moga nabrajati cilu setemanu, ali neka za danas bude dosta.

Sad nije teško uganati koji su ti filozofi, koje su te velike glave na puljštini. To su vam in prima linija skoro svi deligati, picigamorti, kantunjeri, šekretariji, maestri de agricoltura porečkoga kova i popi koparskoga konvikta. I ti ljudi postavljeni su na glavu narodu, da ga izobrazuju, da ga vode . . . . . in malora. Pak će nam kigod reć da ni Istra sretna zemlja?

doma, jedan iz osobnih razmirica, drugi jer je u slabih financijalnih vodah.

* * *

Izbor u prvom tielu, uređen za 1 po podne dalje, počeo je oko 2 i pol sata, a svršio poslie 4. Za protivnike došao je glasovati i kapetan Valcich, onaj od „kristala", Lovranskoga, stanujući na Rieci. Dok mu je pok. brat Franjo — bog mu daj lahko duši — živio, nije se ufao u Mošćenice. Sad je došao, kad su mu, kako vele, obećali kočiju tamo i natrag i objed. Iz Berseča došli su svi naši prvog tiela, deset jih na broju. Iz Mošćenica dvanaest. Napetošću čekalo se je posliedak izbora. **22 proti 21.** Za jedan glas smo pobiedili! klicali su naši, i tako bijaše. Bilo bi jih više da jih zadnje vrieme nije pomrlo razmjerno mnogo, i da se je uneslo u listine novoga kapelana, kako se je moralo, i da je glasovao jedan koj bi bio morao, da je u njem sviesti za čast i dobro občine; i još njeki slični.

Jedan glas većine! A koliko put kažu ljudi, šta treba da dolazim, moj glas neće odlučiti. Svaki od naših 22 može reći, da je njegov glas odlučio pobjedu.

* * *

Čudnu, a recimo zajedno i žalostnu ulogu igraju kod izbora **Učkari** Mošćenički. Već dva njihova zastupnika, zaporedom, uvjerili su se da posli kod občine neidu kako bi morali. Osam dana prije izbora govorili su, da ne će niko njih za talijanaše, a da će njekoliko njih za naše. Dan prije izbora govorili su, da će se još svi pogovoriti, pak da za talijanaše neće, a možda za naše svi. Kad tamo, za treće tielo možda dva, za drugo tri, za prvo dva, a došao je i treći, i htjeo glasovati tako rekuć s prevarom, i to svi za talijanaše. Sedam ih je dakle glasovalo s protivnici našega naroda, a osmi je htjeo. Dobro bi bilo zabilježiti javno njihova imena, da jih poznadu naši ljudi po Istri kuda trguju. Na svrsi izbora ostali su s dugim nosom. Ostali su bez zastupnika. Talijanaši glasovali su jednoga u prvom tielu, u kojem su znali da će propasti. Pravo budi Učkarom. Nek se svojom sramotom i škodom uče pameti.

* * *

Ljudi kažu da je **odaslanik** c. kr. **oblasti** tako sjedio kao da spava, a neki ćak dodaju da je u istinu spavao. Prema svemu što je počinjala komisija u III. i II. tielu, on se je držao posve indiferentno, kao da se to njega i netiče. Koliko je nam poznato, izborni komesar je po zakonu dužan paziti da se zakom vrši, i upozorivati komisiju na to. I ona bila bi slušala, kako ga je slušala u jednom slučaju u prvom tielu. Tu kao da se je probudio politički komesar, videć pred sobom čestitiga starinu pomorskoga kapetana.

* * *

Napredujemo, ako i jako po malo. Sunčane zrake prodiru u tminu. Sve više je svjetla. Naši su ovaj put stupili u borbu odlučnije i svjestnije nego li ikad do sad, kao Hrvati po rodu i krvi i jeziku. Ne samo da se nikoga ne boje nego se ponose svojim nastupom, i stupaju otvorenim čelom. Nasuprot talijanaši idu prignute glave. Mnogi se srame, ćak i plaču poslie svršena čina. Uvidjaju, da su bud zavarani, bud zavedeni, bud zastrašeni. Mraz pada na obraz onim, koji su se prodali, osim dakako onih, koji od prodaje živu, i koji su izgubili svaki sram ljudski, i svaki strah Božji.

Da napredujemo, kaže i okolnost, što protivnici rabe nezakonita sredstva da uzmognu pobiediti, — sredstva naučena u školi talijanske stranke. Ljudi moradu progledati. Kad se onako javno lišava izbornike njihovoga prava, i otvoreno govoreć vara, što se ne mora raditi tajno, kad drugi ne vide?! Ako se ne poštuje zakon i pravo javno, onda se ga poštuje još manje kad se radi na samu.

Led je probijen. Samo napred proti tudjincem i tudjinštini proti talijanašem i talijanštini, a za našu domaju, za naše svetinje. To sve znati će zastupati naša osmorica u zastupstvu: četiri iz Mošćenićke, četiri iz Bersečke občine.

Živili oni, i svi svjestni Mošćenički i Bersečki izbornici!

Nesporazum.

Odkad izlazi „Naša Sloga" njezino je uredničtvo barem sto puta prosilo, neka ljudi javljaju, što se znamenitijega u njihovoj okolici dogadjaja, neka hvale, što je pohvaliti, a pokude, što nevalja. Ali uviek molili smo, neka nam se javi samo **gola istina**, samo ono, što se može braniti pred sudom i pred svojom sviesti.

Oni, koji bi mogli napisati štogod pobudnoga i obće koristnoga, makar za samu njihovu okolicu, žalibože vrlo su riedki, a od nekoliko godina ovamo, tim rediji, što nekojim godine poodmakle, nekoji težkimi drugimi neprilikami zapriečeni, a nekoji baš i krivo sudeći, da bi tobože urednici ili urednici lista morali sve znati, ili barem svagdje pravo pogoditi, koliko da porabe od onih viesti, što jih dobiju iz jednog ili drugog kraja Istre.

* * *

Ima pak na žalost ljudi, koji pretjeruju u svojem pisanju i tako nehotice zavedu kadgod ovaj naš list, te kao pod punu istinu uzme, što mu dojave ljudi, o kojih poštenju neima razloga, da se sumnja. To je od toga, što dopisnik malo širim ili malo užim laktom mjeri, nego li bi imao, pak izadje, da njegov osobni nazor za budi koliko prevlada istinu. Kažemo „za budi koliko", jer, osobito u pritužbah na pojedine ljude ili na pojedine oblasti, biti će stalno nešto istine i često teškog razloga, da se ovaj ili onaj pritužuje. Nu nami je, kako već rekosmo, **samo do istine**, ni više ni manje.

Na to upozorujemo naše dopisnike ponovno, a osobito novije. Nećemo tim nikako, da jim crnilo usahne, dapače želimo, da dobijemo čim više viesti iz svih krajeva Istre i da nam se dojavi svaka, koja može izaći na štetu našeg naroda i na pogibiju naše hrvatske narodnosti, jer tako se onda čitaoci ovog lista upozore, da paze, a protivnici znaju, da jim se gleda na prste.

* * *

Ovdje je na mjestu još jedna opazka, a to je, da netreba svoga čovjeka odmah kamenovati i za manje pogreške, a tudjim prirepnicam sve prostiti i svaku njihovu pod zlato uzimati. To bi bio kriv put. Pravi put, kojim se narod vodi do prosvjetljenja i napredka, drugačiji je. Svoga pokaraj, ali ga neuništuj; protivnoga, ako je učinio dobro nežacaj se pohvaliti al toga i netreba, jer imaju oni tko će ih hvaliti; ako li pak čini zlo, neimaš ga štediti, nego upozorivati svoje na zla, koja se čine i braniti, da se ne daju zavadjati. Ovo neka naši dopisnici uviek drže na pameti.

A kada tkogod nadje viest iz jednoga ili drugog kraja domovine, koja se budi koliko odaljuje od istine, njemu je dužnost, da ju izpravi i poravna na podpuno pravu mjeru. Nije naš zadatak da služimo višijoj strasti, ni zavisti, ni razkapanju, ali je zato baš dužnost boljih i pametnijih po Istri, da se više okupljaju oko našeg lista i da ga svojim sudjelovanjem uzdrže u ljubavi, s koje eto žive već 37 godina, dakle daleko više, nego li ikoja neslužbena talijanska novina.

* * *

A da ni te naše rieči nitko nebi krivo shvatio, valja nam dodati još jedno:

Od ljudi, koji drže za narod i jesu iz naroda, mi očekujemo, da izvršuju sve svoje dužnosti i u podpunoj mjeri.

Bila bi slaba politika, kad bi tkogod mislio, da se javno njegovo djelovanje, bilo da je svećenik, občinski načelnik ili zastupnik, ili službenik budi koje vrsti, nesmije nikada i nikako prosudjivati. Nè tako! Službenici budi koje vrsti i predstavnici naroda, odgovorni su, istinabog svojim poglavarom; ali ni štampi, listovom, novinam, nesmije se uskratiti pravo, da na javu iznose, što je u djelovanju jednog čovjeka, naročito ako je u javnoj službi, dobra ili zla. Takove brnjice „Naša Sloga" nepozna i vrlo bi pogriešio, tko bi u sebi računao: dosta je da rečem, da sam Hrvat, pak me neće napadati. Né nije dosta! Kad si Hrvat moraš to biti, i ostaješ makar da i nebi htio. Ali uz to, treba da si čovjek od oka u svakom pogledu; inače je narodnom listu dužnost i sveta **dužnost** opomenuti i pokarati.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 13. marča 1904.

Zastupnička kuća carevinskoga vieća počela je, poslie tri mjeseca, dne 8. t. m. opet zasjedati.

Zasjedala je sve dane prošloga tjedna od utorka dalje, po šest sedam ura.

Na dnevnom redu prve sjednice bila je samo jedna točka, i to „**prvo čitanje zakonske osnove za dozvolu novaka**. Ne samo da se ova točka nije razpravljala u prošlih pet sjednica, nego je već u drugoj sjednici bila porinuta na drugo mjesto. Na prvo mjesto došla je **razprava o izjavi ministra-predsjednika učinjenoj dne 8. marta**. Ali ni ta se nerazpravlja, i nezna se kad će.

Kad bi se, onda bi ministar-predsjednik Koerber čuo odgovore na svoju izjavu.

Ni ovaj put nije mogao šutiti, i ovaj put govorio je. Neće da razumije, da do njegovih rieči već niko nedrži, i da se hoće od njega čine.

A šta je ni reko?! Da je buknuo rat izmed Rusije i Japana, i da će se u njem držati monarhija posve neutralno. Da su Rusija i monarhija sporazumne glede postupka na Balkanu. Da su vlade ov i on kraj Litave složne medju sobom obzirom na trgovačke ugovore sa stranimi državami. Da se pričuve u blagajnah državnih uviek manje. Moli kuću, da uzme u razpravu najprije zakonsku osnovu o novacih. Tuži se da kuća ništa nerazpravlja, i da pruža sliku **parlamentarnoga mrtvačkoga grada**. To je novi izraz gospodina Koerbera. Za to stanje krivi svakoga više nego sebe i svoju vladu. A u istinu sam ja svemu kriv. On je razbio kućnu većinu. On je uzeo Čehom, što su njim prvanje vlade dale. On neda ništa slavenskim narodom, dapače gleda da njim još štogod uzme. On u obće tako postupa, da ima najveće zagovornike u gospodi Stein, Malik, Herzog, Wolf, Iro, to jest u Svenjemcih, koji bi htjeli monarhiju kao pokrajinu Njemačkoga carstva.

Već u prvoj sjednici, pozvao je Iro Koerbera, **nek uzme u ruke bič za Čehe**. To je dalo povoda, da se je izabrao odbor za izreći negodovanje zastupniku Iro. Razprava o tom zaokupila je većinu sjednice od četvrtka. Tu je prvi put govorio najprije češki pak njemački, **novoizabrani zastup. grof Sternberg**, koj je u Kraljičinom Gradcu bio izabran na svoju ruku proti Českim strankam. Vanjština grofa Sternberga je aristokratska, čuvstvovanje i govor posve demokratsko. Vladini listovi su se radovali tomu izboru, jer da tobož kaže kako češke stranke propadaju. A nevide li jadni listovi i s njimi vlada da je demokrat Sternberg bio izabran samo za to, jer je najjače govorio proti vladi. Grof Sternberg je već u prvoj sjednici izjavio da se pridružuje državopravnoj ogradi českih zastupnika, i da se pridružuje obstrukciji Čeha!

U drugoj sjednici razpravljalo se je **prešno o jednom dogodjaju u Moravskoj**, u Iglavi, gdje su Česi prilikom jedne sokolske slavnosti bili napadnuti. Tu nije gospodin Koerber govorio ništa jer bi morao dati krivo svojim miljenikom Njemcem. Za to je odgovarao odmah na interpelacije **glede najnovijih dogodjaja, nemira u Pragu**. Tu su djaci Njemci priredili po Pragu šetnje u skupovih, sa družtvenimi njemačkimi znakovi i kapicami. Samo po sebi nebi ništa bilo; al kako su to njemački djaci počinjali, bilo je izazovno. Njeki Česi su onda proti djakom ustali. Došla je policija, pa i vojska. Koerber u odgovoru na odnosne interpelacije, uzimlje postupak njemačkih djaka kao nedužan; dočim se grozi nesamo onim koji su proti tim djakom išli, nego i cielomu gradu. Tukav je i nemože se sakriti. Kako bi ga inače hvalili i branili Svenjemci!

I ovdje u Beču priredjuju djaci sveučištni skupne šetnje. Njemci na jednoj strani, Slaveni na drugoj skupa sa Talijani. I potukli su se već njeke pute, a bi se bili i jače da nije sveučilište bilo naglo zatvoreno, i da se policija nepostavlja medju djake. Drzovitosti njemačke je već svim preveć, pak se prot njim svi slažu. Slavenski i talijanski djaci skupno drže, a već su i skupnih sastanaka imali. Bilo bi za želiti da se ta skupnost uzdrži, dakako na podlozi jednakoga prava za sve.

Već u prvoj sjednici je vlada podnesla zakonsku osnovu glede **ustrojenja talijanske pravne fakultete u Roveredu u južnoj Tirolskoj**, ili Trentinu. Koerber je u svojoj izjavi i tu osnovu spomenuo, i polaskao Talijanom i Rovereta. Al uzalud. Talijani nisu s tim zadovoljni. Zastupnici, profesori, djaci, gradska vieća, i samo Roveretsko, prosvjeduju proti tomu, kad bi se istodobno ustrojilo u Trstu hrvatsko-slovensa univerza, i zadovoljilo i drugim potrebam našim na školskom polju u Primorju — čim dakako nebi ništa Talijanom uzeli.

Drugih stvari nespominjem. Obćenito samo velim, da sjednice ovako teku: Čita se doslovno predloge vladine, predloge i interpelacije zastupnika. Onda dolaze na red peticije. Pri takovih postavlja jedan ili drugi češki zastupnik predlog, da se odnosna peticija tiska u stenografskom zapisniku. O pitanju da li da se to učini, predlažem tajno glasovanje, a o pitanju tajnoga glasovanja predlažem poimenično glasovanje. Ako bi se odbilo tajno glasovanje, tad predlažem poimenično glasovanje o sadržaju predloga. Ako se nadje 50 zastupnika koji takav predlog podupiru, onda se po dva put proziva imena svih 425 zastupnika, te prodje za svako glasovanje po pol ure, po uru za svaku peticiju. Njekoliko peticija s takovimi glasovanji ispuni sjednicu, ili nje veći dio. To će reći, da se **obstrukcija tjera**. Tjeraju ju Česi, svi bez razlike, osim veleposjednika. Pomažu jih njeki rusinski, hrvatski, slovenski i talijanski zastupnici. Kod podupiranja predloga za imeničnu glasovanje mora jih biti najmanje 50. Kod samoga glasovanja cni izlaze. Onda mora drugih 100 unutri biti, jerinače sjednica nebi mogla tobož odlučivati. Ti drugi su Njemci i Poljaci. Njemci, miljenici Koerberovi, se na to srde. A Česi i drugi naučili su se to od Njemaca. Njemci smišljaju kako bi obstrukciju uništili ili oslabili, al neće ići. Nek Koerberova vlada dade prava narodom nenjemačkim, pak je obstrukcija svršena.

Politički pregled.

U Puli, dne 16. marča 1904.

Austro-Ugarska.

Kako se je predvidjalo carevinsko vieće neće biti sposobno za rad. Od dana otvorenja nije riešilo nikakvog iole važnog predmeta. Zastupnici českoga naroda tjeraju obstrukciju pomoću saborskoga pravilnika. Usljed toga dolazi često do sukoba izmedju njih i njemačkih zastupnika, osobito onih skrajne ljevice ili velikonjemaca.

K sveobćemu metežu u carevinskom vieću pridružili su se djački nemiri u Pragu pak u Beču. Djačke nemire u Pragu izazvali su njemački djaci svojim izazovnim nastupom po javnih ulicah i trgovih pražkih. Izmedju českih i njemačkih djaka došlo je više puta do sukoba te je moralo opetovno redarstvo pa čak i vojničtvo posredovati.

Kao odziv djačkim nemirom u Pragu nastaše djački nemiri na sveučilištu u Beču. Njemački djaci toga sveučilišta htjedoše osvetiti njemačke djake u Pragu, koji bijahu od pražkog gradjanstva ukroćeni. Bečki djaci izliše svoju srčbu osobito proti českim djakom u Beču. Ovim se pridružiše ostali slavenski djaci pa kasnije i talijanski sveučilištni djaci, koji su ogorčeni proti vladi zbog njezine osnove za otvorenje talijanskog sveučilišta u Roveretu, a s druge strane ozlovoljeni su na njemačke djake i radi toga, što se moraju zbog njemačkih demonstracija seliti sa sveučilišta u Inomostu. Na bečkom sveučilištu došlo je takodjer do sukoba i okršaja izmedju njemačkih i slavenskih djaka. Zbog tih okršaja morala je sveučilištna uprava isto za neko vrieme zatvoriti.

Ovih dana imao je središnji odbor hrvatske stranke prava u Zagrebu sjednicu, kojoj je predsjedao podpredsjednik dr. Derenčin. Tajničtva kluba odrekao se je Stjepan Radić. Odbor je primio jednoglasno predlog podpredsjednika, da se ostavka predsjednika dra. Brešćenskoga neprimi i da mu se to, pošto je još uviek bolestan, javi pismeno. Podpredsjednik izjavi na to, da je voljan voditi poslove stranke privolom odbora, dok se predsjednik podpuno neoporavi. Prihvaćena bijaše nadalje osnova podpredsjednika, po kojoj bi se imala provesti organizacija stranke. Odbor je dodielio predsjedničtvu kluba kao pomoćnike članove: dra. Dežmana, dra. Mazzuru i dra. Tuškana. Konačno je odbor zaključio izjavu simpatije stranke za Rusiju u njezinom ratu sa Japanom. Tu izjavu poslaše ruskomu poslaničtvu u Beč podpisanu po dru. Derenčinu, dru. Harambašiću i dru. Tuškanu. Predsjedničtvo odbora držati će svake subote sjednice u poslu organizacije stranke.

Crna Gora.

Bečkim listovom pišu iz Dubrovnika, da je izmedju crnogorskoga priestolonasliednika kneževića Danila i brata mu kneževića Mirka došlo do velikih svadja. Mirko da bi rado nasliedio otca na priestolju, pa kada mu nije uspjelo doći na srbsko priestolje, da nastoji doći na crnogorsko. U tu svrhu da se služi spletkama proti starijem bratu. Usljed toga da kani knez Nikola proljerati kneževića Mirka iz Crne Gore jer da je ovaj skovao pravu urotu proti bratu.

Mladji knežev sin, knežević Petar da kani poći u Italiju k svomu šurjaku kralju Viktoru Emanuelu te da će kralja zamoliti, da mu dade mjesto u talijanskoj vojsci.

Ove viesti iz Crne Gore, osobito kao što je ona prva o sporu izmedju kneževića Danila i Mirka valja uzeti vrlo oprezno

jer dolaze iz njemačkog izvora, koj nije prijazan ni Crnogorcem ni nijednom slavenskom plemenu.

Srbija.

Iz Biograda pišu, da je riešenje častničkoga pitanja opeta zapelo. Odlučujući krugovi da nisu još uviek na čistu o tom, što u istinu traže velevlasti od Srbije u častničkom pitanju. Do sada nisu te vlasti stavile srbskoj vladi nikakav izravan zahtjev, već se doznalo samo neizravno od diplomatičkih krugova, da bi bio uvjet za povratak tudjih poslanika i za uvedenje redovitih odnošaja taj, da se s dvora makne častnike, koji sudjelovaše kod urote proti Obrenovićem. Nu tomu uvjetu je već skoro posve zadovoljeno, pošto je na dvoru još jedini častnik Adam Popović, za koga se znade, da je sudjelovao kod urote. Velevlasti nisu tim sada više zadovoljne, već traže, da se odstrani sa dvora sve častnike, koji bijahu namješteni od revolucijonarne vlade pod Avakumovićem, pa bili oni ili nebili upleteni u urotu. Ovaj zahtjev da ogorčuje nesamo dvorske krugove, već i narod. Čini se dapače, da se je s neke strane zahtjevalo, da se odstrani i dvorsku gardu, što da je silno uznemirilo vladine krugove, koji ni neznaju protumačiti takvo neprijateljsko držanje napram Srbiji. Radi toga da će vlada sama staviti vlastim pitanje, što bi naime još htjele od Srbije.

Bugarska.

Iz Sofije javljaju, da bijaše tamo dne 14. o. mj. prigodom godišnjice smrti Aleksandra II. žalobna služba božja, koju je odslužio metropolit a prisustvovaše joj knez Ferdinand, nasljednik priestolja knežević Boris, ruski zastupnik, sav dvor i oblasti.

Dne 13. o. mj. bijahu provedeni naknadni izbori za bugarsko sobranje u 20 kotara. U svih kotarih pobiediše vladini pristaše.

Turska vlada čeka, da bude oružanom silom prisiljena na provedenje obećanih reformah u Macedoniji.

Rusija.

Ovih dana odputovao je na ratište kao glavni zapovjednik sviju četa, pomorskih i kopnenih, general Kuropatkin, koji bijaše na kolodvoru oduševljeno pozdravljen od mnoštva naroda.

Dne 10. poduzeše Japanci novu navalu na Port-Artur. O toj navali javlja admiral Aleksejev dne 11. o. m. žicom:

„Zapovjednik brodovlja Makarov izvješćuje 10. o. mj. iz Port-Artura: Naših 6 torpiljača, od kojih su 4 stojale pod zapovjedničtvom kapetana Matusevića i koje su u noći na 10. o. mj. krenule na morsku pučinu, sreto se je s neprijateljskim torpiljačama u pratnji krstarice. Razvila se žestoka bitka, u kojoj je „Vlastnij" lanciranim Withehadeovim torpedom potopio jednu neprijateljsku torpiljaču. Na povratku je torpiljski lovac „Terkucij" (zapovjeduik poručnik Sergejev) težko oštećen, on je izgubio svoj stroj, te je stao tonuti.

U 8 sati vratilo se je ostalih 5 torpiljača natrag. Pošto je bio položaj „Terkucija" kritičan, izvjesio sam svoju zastavu na „Noviku", te sam mu pritekao u pomoć. Pet neprijateljskih krstarica obkolilo je „Terkucija". On je potonuo. Jedan dio njegove momčadi pao je neprijatelju u ruke, dok se je drugi utopio.

Na ladjama je jedan častnik težko ranjen, a 3 su lako ranjena. Medju potonjima nalaze se kapetan Matusević, poručnik Plinov. Zastavnik Saefs (?) je težko ranjen; on je izgubio desno oko. Jedan je momak usmrćen, a 18 momaka je ranjeno.

Zapovjednik Port-Artura javlja o bombardovanju tvrdjave od 10. o. mj. ove pojedinkosti: Čim je neprijatelj otvorio vatru, odmah su ju uzvratile baterije. Šest neprijateljskih ladja ostalo je kod Liaotiena, te je pucalo na tvrdjavu. Bombardovanje trajalo je do 1 sat i 15 časova poslie podne. Neprijatelj je izpalio 200 hitaca.

Jedna obica baterije br. 15. oštetila je jednu japansku krstaricu. Bombardovanje prouzročilo je tek neznatnu štetu. Ranjeno je 6 vojnika, a u gradu su 3 stanovnika usmrćena, dok je jedan ranjen. Po izvieščima generala Stösselа, pokazali su se častnici i vojnici u baterijama vrlo odvažnima.

U 9 sati stalo je neprijateljsko brodovlje bombardovati port-artursku luku. Ono je pucalo iz topova velikog kalibra. Bombardovalo se je iz velike udaljenosti. Bombardovanje trajalo je do 1 sat. Ja držim, da je neprijatelj izpalio 154 granate iz topova od 35·6 cm. Šteta je neznatna. Sve su ladje sposobne za boj. Na našoj strani je 1 častnik ranjen, 1 momak usmrćen i 4 momka su ranjena. Vatra baterija dobro nas je služila. Ponovno su baterije prisilile neprijateljske torpiljače na uzmak. Momčad svih ladja pokazala se je hladnokrvnom.

U škverima se kao obično radi bez obzira na okolnost, da su izmedju ladja padale granate, čiji su se raztreskani komadi sasuli na radnike. Bombardovanje se smatra neuspjelim. Javlja se, da je neprijateljska krstarica „Papasago" znatno oštećena. Točno preciziranje je s obzirom na veliku udaljenost od 50 uzlova (10 kilometara) nemoguće. Pojedine granate izpaljene su u razmaku od 12 kilometara.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Pak kako ti je Jure?

Jur. A kako ćeju oni pasji sini

Fr. Oh! Oh! vidim da si jaden; ma povej mi zac.

Jur. Zac, zac?! zac imam prav da se jadim. Znaš da na Šišaku medju Hrvati, ki su ga kumpatili, je bil kako Ventrenirarij, neki Garina zi Cresa, ki ovih dan je sel va Pul za pomoći alla madre Italia, pak na mesto Garina su razglasili da se je Jurina prodal Talijancem za boju plaću.

Fr. Ah! tako su te skambijali za Garina.

Jur. I neće da se jadin?! Ja moje poštenje ne prodajem ni za Kinu ni za Japan ni za Koreju, a ni za svu Mangiuriju, altro che za boju plaću!

Fr. Imaš prav: neka to čini Garina, a ne Jurina.

Jur. Oh! tako ti.

* * *

Fr. Si čuja Jurino, da su neki prodanci u Kaldiru činili doć inženira?

Jur. A zašto baš inženira?

Fr: Da će im načinit dišenj za magazin od glada.

Jur. Ma ča samo za ono tri — četiri?

Fr. Ma tako se sami hvale.

Jur. To je slabo brat moj!

Fr. Ma dokle, bido rekli kaldirski prodanci!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

I. „Istarski Sokol" u Puli priredjuje na dan 24. o. mj. u svojim prostorijama javnu vježbu. Početak točno u 8 sati na večer. Program liep i obilan. Poslije vježbe ples. Preporučamo prijateljem sokolstva i gimnastike ovo zaišta podpore vrijedno društvo.

Naša pošta. Da je naša pošta u Puli uzor pošta o tom nema dvojbe. Od gg. činovnika čini nam se izim dvojice nerazumije nijedan drugi našeg jezika, a još gore je kod listonoša. Ovi bo samo da vide hrvatski naslov na kuverti nose listove ili u posujilnicu ili u vinarsku zadrugu, nepitajuć dali pošiljke spadaju njima ili ne. Nevelimo, da oni to čine iz objesti ili iz nemarnosti — jer što se tiče listonoša moramo priznati, da su uz sav svoj naporan rad dosta točni i susretljivi. Kriva je uprava pošte, a u prvom redu njen upravitelj, koji čini nam se ima za sve više vremena i zanimanje, nego za to da njegovi uredi odgovaraju svemu i svačemu. Ovih dana odaslano je oveće pismo našem čovjeku u. Dane sa velikim naslovom uz ime mjesta i pošte. Vodice a izpod toga „Istra." Mislimo, da točnijeg naslova nemože biti, pa ipak taj je list pošto je prebrodio liep dio Dalmacije, te iz Šibenika vraćen nazad, došao je naslovniku deseti dan istom u ruke. Omot tog lista nalazi se u našem uredničtvu.

Bez komentara!

Frimamo iz Ližnjana, da je ono što bijaše u našem listu rečeno o učitelju g. Rajčiću preoštro i podaleko od istine. Taj učitelj da od neko doba nije baš čvrsta zdravlja i ako se to nebi po licu sudilo, a opeta da se nemože reći, da školu zapušta; dne 1. ovog mjeseca da je bio tamo školski nadzornik i točno pregledao stanje škole pak se je morao osvjedočiti, da nezaostaje za drugimi koje su u jednakih okolnostih.

I to nam je pisano sa strane, koja je za nas posve vjerodostojna. Biti će dakle prijašnji naši dopisnici rekli više, nego li je trebalo. Nemožemo nego iskreno požaliti, ako je tako i rado ispravljamo prejeranu ovu viest. A naše dopisnike opeta upozorujemo na posebni člančić u današnjem broju, odnoseći se na takva pitanja.

Objava. Br. 1170/por. od 1904. Naznanja se, da su komisije za procjenu lične dohodarine za kotar „Pula grad" i Pula okolica sa gradom Rovinjom" iza naknadnih izbora i imenovanja u smislu §. 189 zakona o običnoj dohodarini od 25. oktobra 1896. d. z. l. br. 220 sada sastavljene ovako: predsjednik: Lach Josip, c. k. financijalni savjetnik, podpredsjednik: Pulin Anton, c. kr. porezni nadzornik. I. Komisija za procjenu lične dohodarine za kotar: „Pula-grad." A. Članovi. a) izabrani: 1. Afan de Rivera pl. Josip, c. i k. fregatni kapetan u miru. 2. Davidek Fran, c. i kr. strojevodja u m. 3. Fonda Bartol, zlatar. 4. Negovetich Jerko, c. i k. strojevodja u miru i posjednik. 5. Rea Viktor, mehaničar. 6. Selenati Enea, trgovac i posjednik. b) imenovani: 1. Benussi Juraj, trgovac jestvinama i posjednik. 2. Donaggio Vjekoslav, c. kr. porezni adjunkt. 3. Furlani Fran, c. kr. viši geometar i posjednik. 4. Pulin Antun, c. k. por. nadzornik. 5. Rocco Josip, trgovac i posjed. 6, Stihovich Angjeo, krojač. B. Zamjenici. a) izabrani: 1. Dejak Vjekoslav, trgovac i posjed. 2. Geyer Ferdo, graditelj i posjednik. 3. Giorgis Ivan, trgovac jestvina. 4. Ive Ivan, trgovac jestvina. 5. Wassermann Valentin, agent za osjegaranje i posjednik. 6. Turina Pavao, graditelj i posjednik. b) imenovani: 1. Cuzzi Ivan, hotelir i posjednik. 2. Cvek Valentin, c. kr. por. oficijal. 3. Fabretto Dinko pok. Ivana, posj. 4. Suppan Hektor, trgovac rukotvorinama. 5. Volpat Josip, stolar i posjed. 6. Dalla Zonca Rikard, c. kr. porezni oficijal. II. Komisija za procjenu lične dohodarine za kotar: „Pula okolica s gradom Rovinjem. A. Članovi. a) izabrani: 1. Benussi Ivan, pok. Valerija graditelj i posjed. u Rovinju. 2. Franzin Julio, trgovac i posjednik u Vodnjanu. 3. Rocco Angjeo pok. Dinka, trgovac u Rovinju. b) imenovani: 1. Bosaz Grgo pok. Antuna, procjenitelj i posjednik u Rovinju. 2. Cvek Valentin, c. kr. porezni oficijal u Puli. 3. Rosanda Miho, pok. Nikole procjenitelj i posjednik u Vinkuratu. B. Zamjenici. a) izabrani: Godina Aleksandar, trgovac i posjednik u Vodnjanu. 2. Rocco Rok pok. Petra, privatnik u Rovinju. 3. Vianelli Gjuro, industrijalac u Rovinju. b) imenovani: Privileggio Petar, trgovac i posjednik u Fazani. 2. Rismondo Josip pok. Andrije, mešetar i posjednik u Rovinju. 3. Wurmbrand Edgard, c. kr. porezni adjunkt u Rovinju.

Pišu nam iz Raklja: Nehotice zalutao sam liepom zimskom nedjeljom 28. febrara 1904. u naše poznato selo Rakalj. Kad dodjem tamo, imam i šta, da čujem.

Razgovarno sam se s ljudima o zloglasnoj leginoj školi, koju misli ovo nesretno društvo podignuti u selu gdje narod samo hrvatski govori, te tako samo da nam kvare hrvatsku mladež. Znadem dobro, da u ovoj okolici i u samomu Raklju imade poštenih muževa kojima u prsima bije hrvatsko srce, koji neumorno rade proti toj školi, al bojim se, da će škol. oblasti na ove njihove molbe oglušiti. Idem dalje, da si okriepim umorno udo i svratim se u krčmu poznatog Sijora Mirkovich Giovani delikato Comunale, gončina talijanske stranke, koji znade čitati i pisati kao sliepac u mrkoj noći i tu počekah dok zvono zazvoni da prisustvujem službi Božjoj i da čujem propovjed. Al na žalost nijesam čuo propovjedi o sv. vjeri, već samo kako ovdašnji pop kori narod, zašto da radi proti Leginoj školi, govoreći: Čujte me ljudi! Ne radite proti ovoj školi; vi već sami morate znati, da ako vam lega podigne školu nećete imati nikakvog troška; i to biti će vami od velike koristi jer ovčje imadete kamenolom (Kave) u kojem se s klesari samo talijanski govori, (a naše zagrebčane zaboravio spomenuti jer su Hrvati i kojih je veći dio), a ako vam ona tako zvana (tako spomene više puta) Družba sv. Cirila i Metoda sagradi školu, onda će pasti svi troškovi na vas itd. Ja pako dobro znadem da je ovaj vaš pop rodom Dalmatinac, te ga pitam čije je mlieko sisao i kako govori. Znadem da on želi, da bi mu poslali drugoga čozota, pa da tako više puta mogu karte prevraćati. Al....? Dragi Rakljani ako imadete malo mozga, promislite, te se ne pustite zavući strauptice od ovakovog popa. (Parce mihi Domine quia dalmata sum), koji vas stavlja na krivi put mjesto na pravi. Pa šta da se nadamo od ovakvog svećenstva. Ne podajte se!

Porečki kotar:

Iz Vabrige, kot. Poreč nam pišu: Žalostnim srcem primam pero u ruke g. uredniče, da Vam javim barem štogod o našim nevoljam, koje moramo podnijeti od strane oblasti u ovom kotaru, jer koji bi htio naše patnje opisati, izašla bi mu prilično velika knjiga. Što nam je najmilije — milije od samoga života — svetinje naše — našu milu hrvatsku pjesmu zatire nam sa jedne strane crkva a sa druge strane porečke oblasti. Još od kapetana Lasciaka zabranjeno je u Vabrigi svako pjevanje, dočim u Taru, koje je selo samo pet časaka nad Vabrigom ništa — razlog može svako pogoditi. Kako je do toga došlo? Pred dvima godinama otvorila se ovdje škola družbe sv. Cirila i Metoda, te se mladići naučili nekoje mile nase pjesmice. Sve je bilo veselo — svatko se nasladjivao tim pjevanjem — Vabriga se preporodila. Našemu „delikatu" bilo to smrtni udarac. Trči on ovamo onamo dok ne stigne doskora od c. k. oblasti napomenuta zabrana. Posvuda se čulo „il barcariol" a nitko im nije ništa učinio, tako su onda i naši zapjevali po koju, ali eto ti do nekoliko dana kot. sluge sa pozivom, da moraju na kot. poglavarstvo. Došli dotični pred mrki pogled porečke oblasti, bez da se iztraživa dali su krivci ili nisu; ala u tamnicu pet do šest dana. Tako ide dalje do danas.

Naš puk trpi i ne smije pisnuti, dočim se po sva grla urliče „il barcariol" i Rigoletto itd.

Čujte samo ovaj slučaj: Pred Božićem negdje, došlo je pjevajuć par naših dječaka kroz selo, a prama njima pjevalo nekoliko talijanaša. Na to došao naš nedjeljni pandur, te stao našu djecu vući za prsa i psovati, dočim je onim drugima dovikao: „Bravo jovanoti samo kurajo" Nije se time zadovoljio, nego naše prijavio oblastima te su pred par dana kod c. k. poglavarstva osudjeni na 12 sata zatvora, bez da ih se ispitalo što je na stvari i dali su krivci. Idite kući i zahvalite mi, što sam Vas tako blago osudio dovikivao im na odlazku odsuditelj na poglavarstvu. To je slučaj iz kojeg se vidi kakva mržnja vlada na naš narod. Imade takvih slučajeva više. Dogodio se već i takav jedan žalostni slučaj, da je sjedi starac pred kućom sa staricom svojom zapjevao, a toga radi morao odsjediti četiri dana u zatvoru.

Mili narode koliko trpiš!

Tvoji su se djedovi nasladjivali uz tamburu milom slavenskom pjesmom, a ti sine slavnog roda ne smiješ dati oduška tvomu srcu. Uztrpi se narode, doći će vrijeme, da će morati slaviti i poštovati tebe i tvoju pjesmu onaj koji te zatire.

Vabrižan.

Koparski kotar:

Deputacija iz Buzeta i Roča na c. k. namjestničtvu u Trstu. U subotu došli su u Trst načelnici Buzeta i Roča gg. Klarić i Pauletić te občinski savjetnici iz Buzeta gg. Flego i Žigante, da se potuže na namjestničtvu zbog nezakonitog postupanja zemaljskog odbora u Poreču u poslu cestovnog odbora za buzetski sudbeni kotar, o čemu ćemo izviestiti obširnije u drugom broju. Deputaciju predveo je pred dvorskoga savjetnika i podpredsjednika namjestničtva g. Schwarza predsjednik političkog družtva „Edinost" razloživ istomu povod dolazka deputacije.

G. Schwarz primio je po svojem običaju prijazno deputaciju, saslušao pozorno njezinu pritužbu i osvjedočiv se zakonom u ruci, da je postupanje zemaljskoga odbora u Poreču u poslu cestovnoga odbora za občine Buzet i Roč posve nezakonito, obeća deputaciji, da će uznastojati, da se zakonu čim prije zadovolji.

Pošto je pako očekivati, da će zemaljski odbor upotriebiti sve moguće doskočice, da stvar zategne, željeti bi bilo,

da c. kr. namjesničtvo te doskočice predusretne i da nedopusti, da se i nadalje zakon grubo vriedja. Zemaljski odbor nemože naći nigdje oslona u zakonu od dne 6. maja 1896., te mu se nesmije dopustiti, da si prisvaja neko pravo, koje ga absolutno neide.

Voloski kotar:

Errata — Corrige. U poslednjem broju javili smo o izborih u Mošćenicah tako te je izgledalo kao da je naša hrvatska stranka dobila drugo i prvo tielo a talijanaši samo treće. Uzrokom je bilo to, što nam je izkrivljen došao brzojav i tako ga shvatili. Ovdje ispravljamo onu viest tako, da su talijanaši običnim zamamljivanjem održali treće i drugo tielo, a naši prvo. O tim izborima u ostalom bavimo se na uvodnom mjestu.

Dobrotvorni koncert u Opatiji. Dne 7. o. mj. priredjen je u velikoj dvorani hotela „Štefanija" dobrotvorni koncert pod pokroviteljstvom velike kneginje Luksenburžke. Koncertu prisustvovao je švedski kralj Oskar sa pratnjom, velika kneginja Luksenburžka te većina gospode gostova, koji se nalaze sada u Opatiji.

Na Voloskom obavilo se je dne 10. t. mj. blagoslov „Narodnoga doma." Obavio ga je Mons. Zamlić u prisutnosti njekih naših. Večer bila je skupna večera poglavito članova „Bratimstva", tamošnje čitaonice. Sakupilo se jih okolo četerdeset što gospode što gospodja i gospodjica. Cielu večer prošli su jako veselo, i to ne prisiljeno veselo nego baš od srca. Izreklo se je i liepih zdravica. Izpunile se izrečene želje! „Narodni dom" bio jedno od ognjišta narodne hrvatske svjesti!

U Opatiji je već sada (dne 15. ožujka, više gostova nego li jih bijaše lani o Uskrsu. Za sam Uskrs bit će jih stalno koja stotina više nego li ikad do sad. Švedsko-norvežki kralj i kraljica nalaze se zadovoljni. Prošloga tjedna primili su u audienciju obćinskoga načelnika Volovsko-Opatijskoga dra. Stangera, predsjednika lječilištne komisije dra. Glaxa, c. kr. kotarskoga poglavara dra. pl. Manussi-a, pa i župana Veprinačkoga Anzula Štiglića. Svimi su se jako prijazno razgovarali, samo s Anzulom jako malo ili ništa. Glasa se, da će koncem ovoga mjeseca doći ovamo i rumunjski kraljevski par.

Bilo je i liepih dana, al se ipak vrieme neće da ustali. Na cesti biva mnogo blata, premda ju tako često popopravljaju i na to mnogo troše, i premda ju neprestano čiste. Morat će se pobrinuti za drugo kamenje, kojim se cestu posipa, ili možda i cementa rabiti. Nješto se mora učiniti.

Glavna skupština Udruge Sv. Mihovila u Rubešiħ bila je obdržavana dne 28. febrara u kući Josipa Ferlana. Sakupio se je dosta velik broj članova. Uztvrdiv predsjednik Vjekoslav Sinčić, da je dovoljno članova, otvorio je skupštinu, pozdravio prisutne, i spomenuo se pokojnoga člana Baćića, na što su se prisutni ustali i uzkliknuli „slava". Tajnik Ignac Sinčić pročitao je najprije zapisnik glavne lanjske redovite skupštine, pak izvanredne obdržavane mjeseca augusta pr. g., te konačno izvješće o djelovanju udruge u prošloj godini 1903. Na ime blagajnika pročitao je izvještaj blagajnički gosp. Kazimir Jelušić. U ime nadzornoga odbora izvjestio je član istoga Vjekoslav Spinčić. Iztaknuv da je odbor obdržavao redovito svoje sjednice, i o njih vodio zapisnike, te da su računi obnadjeni u redu, a stanovita svota po pravilih uložena u mestnoj hranilnici u Ljubljani, predložio je, da se odborovo djelovanje odobri, da mu se dade absolutorij i izreče zahvalu za njegovo djelovanje. Taj predlog je skupština prihvatila.

Pošto je odbor ostavio njeka pitanja neriešena, i želio da jih skupština rieši, to jih je u istinu i riešila.

Glede znakova, koje je odbor za članove nabavio, skupština se je pozvala na odluku stvorenu lani na glavnoj skupštini, da imade svaki član nabaviti družtveni znak svojim novcem, odnosno da ga plate oni koji su ga već kod odbora uzeli.

Obzirom na one članove koji su zastali sa uplatom članarine, a bili su pozvani da ju plate, odlučilo se je, da se jih još jednom pozove, i da njim se dade rok od mjesec dana za uplatu. Ako u to doba neplate, ima jih se smatrati kao da su iz družtva izstupili.

Obzirom na jednoga bolestnoga člana, koji neće da se dade obaći od liečnika Udruge, a komu je blagajnik dao stanovitu svotu kao bolestnomu, odlučilo se je da se odobri što mu se je platilo, al da mu se unapried nejma dati ništa, dok se nedade obaći od liečnika Udruge. Blagajniku odlučuje se odštete za prošlo vrieme 15 K, a tajniku 5 K mjesečno unapried.

Za predsjednika bio je izabran ponovno Vjekoslav Sinčić, za tajnika Mate Maver, za blagajnika ponovno Josip Ferlan, za ostale odbornike Andre Rubeša i Frane Dukić

U nadzorni odbor bili su izabrani: Vjekoslav Spinčić, Ignjat Sinčić i Josip Milih.

Osobitu hvalu izrekli su članovi gosp. Kazimiru Jelušiću, obćinskomu glavaru, koji prem nečlan, išao je na ruku odboru i skupštini, kojoj je cieloj prisustvovao. I večer poslie skupštine probavio je zajedno sa svojom gospodjom i Franom Dukićem u krugu članova Udruge. Želimo da družtvo i nadalje liepo napreduje, da se članovi medjusobom naobrazuju, i podpomažu u slučajevih bolesti i smrti.

Kotarska Gospodarska Zadruga Volosko-Opatija imala je svoju redovitu 16. glavnu skupštinu u Mošćenicah dne 6. t. mj. u 8 sati u jutro u dvorani gostione „Velebit." Članova je bilo nešto preko stotina, a došlo je i nečlanova. Predsjednik g. V. Tomičić pozdravi sve, a medju inimi poimence zastupnika g. prof. Spinčića i g. učitelja Ryšlavoga, spomene preminule članove i izrazi svoje veselje na novom prirastu članova. Tajnik dr. M. Trinajstić pročita svoje izvješće, iz kojega razabrasmo kako zadruga sve ljepše razvija svoju djelatnost u svih granah, kojimi se naš poljodjelac u ovom kotaru bavi. Novih članova pristupilo je u minuloj godini 31, tako, da jih zadruga sada broji 172. Skupština primi to izvješće na znanje.

Za njim pročita blagajnik g. V. Mavričić obračun za godinu 1903., koj se zaključuje sa K 5332·12 prihoda i K 5261·64 razhoda. Dr. M. Trinajstić razjasni točku po točku i skupština odobri toli obračun god. 1903., koli proračun za god. 1904. Na to isti priobći, da je ministarstvo povratilo natrag pravila družtva za osiguranje stoke pozivom, da se uvedu neke preinake. Zaključiše, da će se osiguranje ograničiti na sama goveda i podieli se predsjedničtvu nalog, neka promieni pravila prema zahtjevom c. kr. ministarstva i neka je opet podnese na potvrdu.

U $10^1/_2$ predsjednik prekine sjednicu, da mogu članovi na misu. Povrativ se u dvoranu u $11^1/_2$, podieli rieč gosp. učitelju Ryšlavomu, da drži praktično predavanje o pčelarstvu. Predavao je veoma zanimivo, te su ga svi prisutni pozorno pratili a na koncu mu na usta g. predsjednika liepo zahvalili.

Za tim zamoli rieč gosp. zastupnik Spinčić, da se zahvali na pozdravu. Govorio je liepo, kako to on znade iztičuć važnost zadruga za naš napredak. Njegove zaključne rieči popratiše prisutni sa gromkim: živio!

Podpredsjednik Fran Škalamera predlaže, da bi se imalo kroz godinu držati više puta izvanrednih glavnih skupština i sastanaka. Primljen je jednoglasno taj predlog.

Isto tako bude primljen jednoglasno obrazloženi predlog dra. M. Trinajstića, da se podnese ministru predsjedniku, ministru trgovine i ministru poljodjelstva predstavku, da se u ugovoru sa Italijom udari opet prijašnja carina od 20 for. na vino.

Na koncu bude ždriebom podieljeno 20 noževa za ciepanje loza, više poučnih knjiga gospodarskih i dvie nove košnice.

Bile su dvie ure poslije podne kad je predsjednik zaključio skupštinu.

Iz Mošćenica nam javljaju danom 14. t. m., da tamo i u Berseču vlada veliko ogorčenje radi postupka izborne komisije i radi držanja odaslanika c. kr. političke oblasti. Ljudi nisu još toga vidili. Njim nikako neide u glavu, kako se može odbijati javno, i na oči c. kr. komisara, najbolje posjednike i čestite muževe, a pripuštati k izboru druge koji neznaju ništa. Nemogu pojmiti mnogo toga, jer njim je novo, neobično, nečuveno, protuzakonito, gadno. Nisu ni neće zaboraviti, da je obćinski glavar, stari Dešković, imenovao u izbornu komisiju jednoga Andra Valčića Lučića, za da pomogne glavaru u nezakonitom postupku. Nisu zaboravili nit neće zaboraviti, da je glavar stari Dešković potjerao iz izbornih prostorija našega vriednoga muža Jurja Barkovića, i da je htjeo protjerati i jednoga drugoga domaćinu, a jedan član komisije se derao, nek ga žandari odvuku. Mi se samo možemo tješiti s onom našom hrvatskom poslovicom „Svaka sila do vremena" i s drugom: „Sve što više tlače, sve to više skače".

Lošinjski kotar:

Nadvojvoda Karlo-Stjepan u Velom Selu. Posljednje doba pisalo se je toliko, da je prejasni nadvojvoda Karlo Stjepan razprodao sve svoje što je imao u našiħ krajevih i da se amo neće više vratiti. Njegov dolazak amo u Pulu loydovim parobrodom „Graf Wurmbrand" dne 25. febrara te odlazak put Velog Sela, gdje se je nastanio sa prejasnom suprugom nadvojvodkinjom Marijom Terezijom i sa svojom dječicom, dokazuje najbolje, kako bijahu svi oni glasovi novinarske izmišljotine.

Prejasni nadvojvoda nastanio se u svojem krasnom dvorcu „Podjavori", gdje kani sa obitelju ostati više mjeseci, i gdje ga susreta naše pučanstvo iskrenim počitanjem.

Nerezine. Ugledni g. uredniče! U vašem cienjenom listu od 25./II. broj 8. pročitah dopis iz Nerezina, kojega, kao Hrvat, ne mogu mukom mimoići, zato molim vas g. uredniče da mi ustupite malo prostora, eda razbistrim nekoje stvari bez srda i bez mržnje. Što se tiče obćinske uprave u Osoru o toj se uprav ne ću da bavim, jer po kalupu dopisa izgleda točnost sakupljenih podataka gosp. dopisnika, koji rek bi, da drži redoviti zapisnik, a u tom mu čast i priznanje. U istom je rečeno da nekoji Hrvati sklapaju prijateljstvo (?!) sa učiteljem Tonolli. Molim gosp. dopisnika da naznači imena tih Hrvata, a neka se nekrije pod tudjom firmom, pak ćemo se onda vidit na mezevu! Tko je vedra i poštena čela nema se sakrivati. Glede P. O. Benvenuta Rode nije istina da je on došao amo da naruši mir, već da sa svakim živi u miru i prijateljstvu, kako kršćanska ljubav iziskuje o kojoj, rek bi, da dopisnik neima pojma. Istina da je on talijanaš po čustvu, jer mu je materinski jezik talijanski, ali do sada pokazao se je pravednim prama Hrvatima, zato mu se i nema što prigovoriti. Istina, kako kaže dopisnik, da je pričestio latinski, ali to se je zbilo kroz misu latinsku, a neka znade da se ne može, polak Sinoda diezanskog, mješati u sv. misi pučki jezik sa liturgičnim, jer pričest sačinjava u misi jednu istu žrtvu, tako da crkva želi da se vjernici pričešćuju sa misnikom i poslanu dionici posvetilišta. Izvan mise može se, rabeć rimsko-hrvatski obrednik, kako se je zbilja do sada pričešćivalo i pričešćuje se. Nije pravo što dopisnik kaže, da na Božić i Stjepanju O. Rode nije dopustio, da se pjevaju prigodne pjesme. Neka popita malo bolje pjevače, a ne črčkanje Nerezinskih babica pak će se uvjeriti protivno. Na Stjepanju poslie Epištole molio je pjevače da prekinu hrvatsku pjesmu, ter da prosliede poslie „Svet" jer je bila duga, a ne da je zabranio, kako tvrdi dopisnik. Glede „Pridi duše Spasitelju" neznajuć u kojem jeziku da pjeva upita pjevače, buduć novajlija, u kojem jeziku se obično pjevalo. Oni mu odgovoriše u latinskom i tako se doista i pjevalo. —

Izpuštamo ostalo, jer je dopisnik malo preoštar a odgovornost za onu liturgičnu nauku prepuštamo njemu, jer nam nije bistro zašto se i tekom sv. mise nebi čovjek mogao pričestiti uz hrvatski jezik, kad je taj običajan u crkvi.

Trst.

Stopedesetgodišnjica c. k. trgovačke i nautičke akademije u Trstu. Ravnateljstvo c. kr. trgovačko-nautičke akademije u Trstu razposlalo je pozive na proslavu stopedesetgodišnjice obstanka toga toli koristnoga zavoda za trgovinu i pomorstvo na našem jugu.

Proslava vršiti će se dne 12, 13. i 14. maja o. g.

Dne 12. maja biti će po običajnoj službi božjoj u dvorani zavoda akademička proslava, koja će sastojati iz pozdravnog govora ravnatelja, iz povjestno-apologetičnog govora jednog profesora, iz nekoliko znanstvenih primjera učenikah, deklamacije itd. Nakon proslave sliediti će gostba za učiteljsko osoblje a za djake priredi se dvodnevni izlet.

Da se ovjekovječi taj dogodjaj izdati će nautički odio svoje povjestne uspomene, kojim će biti dodat imenik bivših djaka, koji su se bilo čim odlikovali u socijalnom životu. Osim toga ustanoviti će zavod astronomičko-nautički i fizikalni kabinel-muzej upotrebiv za to sva naukovna sredstva, koja su u porabi od ustanovljenja toga zavoda.

„Otročja igra". Tršćanski „otroci" izvjesili su, kako čitamo u tamošnjih listovih, ovih dana veliku talijansku trobojnicu na krovu jednoga svratišta. Mjestno redarstvo skinulo je zastavu i traži sada marljivo „otroke", koji se zabavljaju takvimi igrami.

Razne primorske viesti.

Služba cestovnog majstora. Za primorje razpisano je jedno mjesto cestovnoga majstora (u razredu sluga). Prednost imadu izsluženi podčastnici. Molitelji valja da su, ako je moguće, izučeni zidari, tesari ili klesari, vješti njemačkomu, talijanskomu i jednom od slavenskih jezika. Moraju biti posve vješti čitanju i računanju, te takodjer tekničkomu risanju, koliko je to potrebito za gradjevni obrt i za upravu manjih gradnja. Molbe valja predložiti do 31. marča o. g. c. kr. namjestničtvu u Trst.

Novo mjesto za „talijanske" mladiće. Zemaljski odbor u Poreču razpisuje u talijanskih novinah natječaj na mjesto zemaljskog računarskog vježbenika. Molitelji valja, da dokažu, da su austrijski padanici, da su posve zdravi, da nisu prekoračili 25. godinu, da poznaju temeljito talijanski jezik, da su dobroga ponašanja i da su dobrim uspjehom svršili jednu središnju školu. Prvu godinu dobiti će vježbenik pripomoć od 600 kruna Nakon jednogodišnje vježbe i nakon položenog izpita iz računovodstva, dobivati će godišnju podporu od 800 K, koja će moći biti povišena postupice na 1200 kruna.

Molbe, podkriepljene dokazi gore spomenutimi i o poznavanju drugih jezika, valja predložiti zemaljskomu odboru u Poreču do 31. marča 1904.

Sl. zemaljski odbor u Poreču netraži dakle ni u ovom slučaju poznavanja jezika većine pučanstva Istre.

Hrvati i Slovenci Istre, ubilježite i ovu na rovaš zem. odbora.

Za dobavu vode u Istri. Zemaljski odbor u Poreču zaključio je, saslušav izvještaj prisjednika Tomasi-a o konferenciji, obdržavanoj kod ministarstva poljodjelstva u Beču radi dobave vode u Istri, da se ima proučiti to pitanje te izraditi podpunu osnovu za dobavu vode u dolnjem dielu Istre izmedju Lima i Raše, u Labinskom kotaru i na kvarnerskih otocih. Osim toga je opunovlastio ravnateljstvo zemaljskog gospodarskog pokušališta, da nabavi sve potrebite predmete za mikroskopički laboratorij, gdje će se praviti bakteriologički pokusi sa pitkom vodom; ujedno je naloženo istomu zavodu, da kemički izpita vodu iz jezera Vranskog.

Zemaljski odbor zajamčio je: obćini Izula podporu od 700 K za vodnjak u Malio i 500 kruna za vodnjak u Kostah; obćini Dobrinj podporu od 500 K za gradnju vodovoda; obćini Labin podporu od 1500 kruna za gradnju bunara u Rabcu i podporu od 2000 K za gradnju bunara u Vlahovom; obćini Grožnjan podporu od 3500 K za gradnju obćinskog bunara na trgu Belvedere; obćini Motovun podporu od 1000 K za dobavu vode iz vrela „Žudeka"; obćini Pazin podporu od 2000 K za gradnju obćinskih bunara u Kukurinih i Mantovanih i to za svakog 1000 K.

Razne viesti.

Stopedesetgodišnjica slovenskoga junaka i učenjaka baruna Jurja Vege. Dne 23. o. mj. navršili će se 150 godina od poroda glasevitoga slovenskoga junaka i učenjaka, koji je kasnije postao barunom. Rodio se je od priprostih roditelja u selu Zagorica u Kranjskoj. Svojimi matematičkimi radnjami stekao si je sjajno ime po cielom svietu. Na uspomenu toga glasovitoga učenjaka postaviti će mu njegovi štovatelji u Ljubljani dostojan spomenik a na njegovoj rodnoj kući spomen ploču. U tu svrhu sastao se je „Središnji odbor za Vegov spomenik" u Ljubljani, koji prima milodare.

Nervoznost u djece. Zlo našega vremena, nervoznost, počima, kako se to obćenito priznaje, neriedko već u djetinjoj dobi. Razlog leži najviše u tom, što se djeci bezsmisleno davaju alkoholična i živce uzbudjujuća pića, kao pivo, vino, kava. Nedavno je neki glasoviti učenjak opetovano naglasio, da se ovakva pića nesmiju davati djeci izpod 14 godina na nikakav način. Za zrnatu kavu pokazala se je Kathreiner-Kneippova sladna kava svagdje kao najbolja naknada. Ojačano zdravlje i cvatući izgled djece nagradjuje maleni trud zasebne priprave.

Nastavak u prilogu.

Zdravstvene viesti.

Najvažnjil lek za uspostavu poremećenog zdravlja jest svakako prokušana liekovita rudna voda, a najnuždnije sredstvo za uzdržavanje istoga jest dobra stolna kiselica.

Ova oba svojstva ujedinjena posjeduje „**Apatovačka rudna i ljekovita voda**“, koja je odpisom kr. zemaljske vlade kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, jedino ljekovitom rudnicom u Hrvaskoj proglašena.

Ova izvrstna veliku količinu ugljične kiseline sadržavajuća rudnica čini sve ostale uvožene rudnice suvišnima, a njezina ljekovitost nadmašuje najpoznatije rudne vode.

Komu je drago njegovo zdravlje, taj čini u vlastitom interesu ako pije ovu domaću dobru i zdravu vodu, a da ne rabi manje ili jednakovriedne tudjinske rudnice, šaljuć svoj novac u tudjinstvo, mjesto da ga namjeni domovini svojoj.

Tko dakle na budi kakovoj unutarnjoj bolesti želudca, jetara, pluća, raznih katara, hemeroida, kamenca, mjehura, bubrega ili spolnih organa boluje, taj neka upita svoga liečnika, te neka podpunim pouzdanjem uzima „**Apatovačku stolnu i ljekovitu rudnicu**“, jer ova nenadmašene uspjehe pokazuje.

Zakupničtvo vrela Apatovačke kiselice u Zagrebu, daje najpripravnije svaku željenu poblizu ubavjest.

Razni prinosi.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Gospodjica Darinka Scuttari, učiteljica u Lun-Novalja, K 33, sabranih pri ustoličenju mnogopoštovanog Don Antuna Zica u Lunu.

Fr. Grunt iz Motovunskih Novaki. K 22, sabranih kod pira Marka Selar sa gdjicom Marijom Basanese.

Pop V. Premuda, kateketa u Lošinju, K 7, sabranih 7. prosinca prošle godine.

Ukupno danas . . . . . K	7·24
U broju 10. ove god. izkazano „	964·50
Sveukupno . . K	971·74

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca prosinca 1903.

— G. dr. Vinković u Karlovcu na svatovima Marka Krapca sa Viktorijom ud. Maretić od Petra Katića sabranih . . K	7·20
— G. dr. M. Trinajstić izručio na predlog Petra Marincela u Dražici kod Josipa Marčelje prigodom izbora ravnateljstva potroš. društva sabranih . . . . . „	20·41
— G. dr. Vinković od gdjice Adele Šimecki u Karlovcu prigodom proslave imendana g. M. Saseka sabranih . . . . . „	8·—
— Uprava „Edinost“ . . . . „	13·00
— Podružnica Sv. Ivan kod Buzeta . . . . . „	34·80
— G. dr. Vinković u Karlovcu sabranih . . . . . „	4·72
— G. Josip Sirotić pripravnik IV. tečaja u Kopru u ime svih hrv. i sl. pripravnika c. kr. učiteljišta u Kopru kao ostatak svote sabrane za vience prigodom smrti svoga ravnatelja Iv. Markelja . . „	7·60
— Gosp. Ivan Nežić u veselu družtvu u Livadama dne 17./10. 1903. sabranih . . „	3·28
— G. dr. Frane Mandić za Božić i „dobru ruku“ . . „	20·—
— Uredničtvo „Podravca“ u Virju . . . . . „	20·—
— Uredničtvo „Svjetla“ u Karlovcu kao čisti prihod koncerta „Mladosti“ kluba sveučilišt. gradjana . . . . „	142·55
— Krapinska štediona u ime podpore u smislu zaklj. glavne skupštine . . . . „	50·—
— G. prof. Spinčić za „dobru ruku . . . . . „	50·—
— G. prof. Mandić izručio od gdje Stanić i gdjice Anke Kundić na Božić sakupljenih . . . . . „	6·—
— G. dr. D. Trinajstić u ime „dobre ruke“ . . . . . „	10·—
— G. prof. Mandić za oprost od čestitanja i „dobru ruku“ . . . . . „	2·—
— G. dr. Gj. Červar Pazin u istu svrhu . . . . . „	2·—
— G. dr. Š. Kurelić Pazin u istu svrhu . . . . . „	5·—
— G. dr. Iv. Poščić Volosko u istu svrhu . . . . . „	5·—
— G. Lacko Križ Pula u istu svrhu . . . . . „	5·—
— G. dr. Andrija Stanger i gdja supruga u istu svrhu „	10·—
— Gosp. dr. Mate Trinajstić u istu svrhu . . . . . „	10·—
— Ferdo Herdy župeapravitelj u Sv. Lovreču kao božični dar . . . . . „	13·—
— G. Soldatić Blaž župnik u Lubenicah na Cresu uz poklik: „tužni mi!“ sabranih . . . . . „	5·—
— Hrv. predujmovna činovnička zadruga u Varaždinu „	20·—
— „Novi list“ ostatak sakupljenih prinosa u g. 1903. „	1397·98
— Podružnica u Dubrovniku „	245·70
— Prva hrv. Štediona u Zagrebu darovala do 30./8. 1902. (sa kamati naraslimi do onog dana) odnosno primila za družbu . . . „	2719·50
Ista dne 16./XII. 1902. darovala daljnjih . . . . . „	100·—
— Kamati na taj novac od 1./VII. do 31./11. 1903. . „	49·10

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor.

POZIV

na glavnu godišnju skupštinu

Gospodarske zadruge u Kastvu,

koja će se obdržavati u nedjelju dne **20. marča 1904.** u 9 sati u jutro u Kastavgradu u prostorijah „Narodnog Doma“ sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika.
4. Izvještaj revizionalnog odbora.
5. Izbor jednog člana zadružnog odbora.
6. Izdriebanje gospodarskog orudja.
7. Različiti predlozi.

Gospodarska zadruga
Kastav, 12. marča 1904.

Podpredsjednik:
K. Jelušić.

Vabilo

na X. redni letni občni zbor

Podgradske hranilnice in posujilnice

ki bode v četrtek,

dne 24. marca 1904.

ob 9 uri dopoldne v zadružni pisarni v Podgradu uz sledeči dnevni red:

1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potvjenje letnega računa za l. 1903.
4. Določitev odškodnin in daril v zmislu § 20. zadružnih pravil.
5. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in razsodstva.
6. Eventuelni predlogi.

Podgrad, dne 10. marca 1904.

Starešinstvo.

Opazka. Ako bi ob določeni uri ne bilo zastopano v zmislu § 49. zadružnih pravil zakonito število zadružnikov, obdržaval se bode **drugi občni zbor** v istem kraju, z istim dnevnim redom, isti dan ob 10 uri dopoldne, kateri sme **bezpogojno** sklepati.

Veprinačko društvo za štednju i zajmove

registrana zadruga na ograničeno jamčenje,

pozivlje u smislu § 35. zadružnog ugovora zadrugare i prijatelje na

na prvu redovitu glavnu skupštinu,

koja će se obdržavati na cvjetnu nedjelju

dne 27. marča 1904.

na 5 sati poslie podne u društvenim prostorijama na **Veprincu** uz sliedeći dnevni red:

1. Obračun za prvu upravnu godinu i razprava o njem.
2. Izbor upravnog odbora (5 članova).
3. Izbor nadzorničtva (3 člana).
4. Razgovor o „zadružnom ugovoru“ i o svrsi društva.
5. Možebitni predlozi.

Društvene račune može svaki zadrugar pregledati kod upravitelja od 19.—27. ovog mjeseca.

Veprinac, dne 14. marča 1904.

Za upravni odbor:

Upravitelj: Anton Eller. Blagajnik: Ivan Blagar.

Iznajmljuje se
jedna soba sa pokućtvom
ulica Epulo, 30, I. kat.

Br. 939.

Oglas natječaja.

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto prvog občinskog liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od K 2000 i putni paušal godišnjih K 400 za polaziti jedan put na tjedan mjesta Lindar, Gračišće i Pićan. Tu plaću i paušal vući će liečnik iz občinske blagajne u mjesečnim antecipatnim obrocima.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne občinske bolestnike i kano zdravstveni referent voditi občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode bolestnih siromaha izvan Pazina i za druga osobita poslanstva nadoknadjivati će mu občina putne troškove.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine a zatim će ostati valjana samo od godine do godine sve dotle dok se jedna ili druga stranka neodreče tri mjeseca unapried.

Molbe, obložene diplomom sveobćeg liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga (slovenskoga) i eventualno s talijanskoga jezika, stališ, austrijsko državljanstvo i drugim eventualnim dokaznicama, imaju biti podnešene podpisanomu do 31. (t. j. do konca) tog mjeseca.

Glavarstvo občine
Pazin, 11. marča 1904.

Občinski glavar:
Dr. Kurelić.

Vicko Despalatović

slikarski majstor za Istru u Puli,

ulica Circonvallazione br. 61, prizemno,

slika stanove, nove kuće, vile, ulaze, crkve, dvorane za gostione i kavane, kazališta i zavjese za kazališta, pročelja na vapno i na ulje, prozore i vrata na ulje kao što i na prividno drvo, table i grbove za prodavaonice duhana i tapecira sobe papirom.

Radnje čini najvećom točnošću i trajnošću, polak onih u većim gradovima.

Drži zalihu najboljih i najfinijih uzoraka u secesionskom stilu, kalupa i naerta dobavljenih iz Češke.

Drži jošte veoma fini album uzoraka u bojama za crkve, uzet iz prvih crkava Austrije, Češke i Ugarske, što sve izradjuje

uz najpogodnije ciene.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-selkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Antun Černigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izhacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju prôbavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od grozniče dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj grajdanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Sloga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napreč ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·50 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

SUMPOR ALBANI

Nenadkriljiva čistoća i finoća. — Najbolji liek, od najveće koristi i neobhodno nuždne ekonomije da preprieči bolesti na trsu.

Svagdje rado rabljen od umnih i praktičnih vinogradara.

Najvažnija Gospodarska družtva i Seoske blagajne daju mu i ove godine prednost pred svakim drugim sumporom.

NB. Za jamstvo njegove nepatvorenosti, čistoće i finoće, svaka vreća ima olovo sa otiskom kr. poljodjelskog kemičkog laboratorija u Pesaro, pod čijom kontrolom biva obavljena analiza. Upozoruju se s toga kupci, da ne primaju kao pravi sumpor onaj sadržan u vrećama, koje nebi imale takovo olovo sa otisnutim inicijalima R. I. C. A.

Izravna uvozna ovlaštena tvrdka

P. Rocco & Nipoti

u Trstu sa skladištem u Rovinju.

Listiće za korizmenu izpovied ili pričest izvršuje naša tiskara u crnom ili crvenom tisku. Kod naručbe od najmanje 500 komada, po 70 h. 100 komada.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Ravnateljstvo
kupališta Krapinske Toplice
(Hrvatska)
objavlja da se njen kupališni liečnik dr. Ed. Mai od 17. do uključivo 22. marča nalazi u Trstu, te se može š njim govoriti svaki dan u svratištu „Volpich" od 11—12 sati pred podne.

OGLAS
Gospodo biciklisti!
Tvrdka „Laurin Klement" posjeduje najpoznatiju fabriku MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na
Ivana Novaka u Pazinu
koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konštrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem
Ivan Novak.

Pčelno - voštene svieće
po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cviećem itd.	kg. po K	8·—
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama	„ „ „	6·—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ „ „	2·40
„ „	„ „ „	2·—
„ granis	„ „ „	1·20
Voščeni ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K	4·90
Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ „	8·—
Sviećice za božićno drvo u 6 bojah	„ „ „	8·—
Voščene svieće tarče, I. austr. sastav	„ „ „	4.40
Svieće i tarče, I. talijanski sastav	„ „ „	3·—
„ „ II. „ „	„ „ „	2·40
Voščeno platno za oltare, metar	„ „ „	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.
Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako med pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke ciene.
Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Sve strojeve za
poljodeljstvo i vinarstvo.
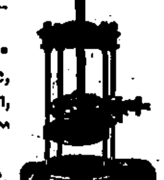
Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino,* novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje,
mlinove za grozdje posve nove konstrukcije, nove svjetiljke na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta),

sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao trieure, vitle, mlatilnice i. t. d.
.... šalje uz najjeftinije tvorničke ciene ....
IG. HELLER,
Beč, Praterstrasse 49.
Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom
čista alkaličko-muriatička
Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije
stolno piće;
već je i najkorisnija i najglasovitija
liekovita voda,
koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod kolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroide (zlatne žile), dalekih i zeriatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti
Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.
„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",
Zagreb, Ilica broj 17.
Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i svratištima.

Istarska Posujilnica u Puli.
Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez prednjodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.
Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Tiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i dr. u Puli.
preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimoniorum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegs-Marine." 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I." u Kreta." 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotoczky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

RODOLJUBI!
kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Broj 12. Pula, u četvrtak dne 24. ožujka 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka u podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Spomenica
hrvatskim i slovenskim zastupnikom u Beču u poslu talij. sveučilišta.

Vladina nakana za ustrojenje pravničke fakultete s talijanskim naukovnim jezikom u Roveretu, izazvala je na strani Talijana živahnu agitaciju, kojom se namjerava uplivati na vladine krugove i na javnost u tom poslu, da se onemogući ustrojenje te fakultete u Roveretu, te da se mjesto toga ustroji podpuno ili nepodpuno talijansko sveučilište u Trstu.

Svoje stanovište napram namjeravanom osnuću talijanskog sveučilišta u Trstu obrazložili su zemaljski zastupnici i politička družtva triju pokrajina, koje sačinjavaju austrijsko Primorje, dosta jasno u spomenici*) koju je izručila gosp. predsjedniku ministarstva dr. Koerberu deputacija, sastojeća od gg. državnih zastupnika dr. Gregorčića i prof. Spinčića te zemaljskoga zastupnika dr. Gregorina.

Na tom stanovištu, kojemu je temeljna točka, da ako ima biti sveučilište ustrojeno u Trstu, valja da bude posve dvojezično (utrakvistično) t. j. talijansko i hrvatsko-slovensko, te da se na svaki način prije rješitbe toga pitanja zadovolji Slavene Primorja bar glede najpotrebitijih zahtjeva na školskom polju, na kojem je položaj primorskih Slavena u svakom obziru gori od onoga turskih podanika — stoje još uviek: podpisano političko družtvo „Edinost“ te bivši slovenski članovi razpuštenoga tršćanskoga gradskoga zastupstva.

Zahtjevi, postavljeni ministarstvu u gori navedenoj spomenici, jesu tako naravski i opravdani, da se nije smatralo potrebitim iste jošte na široko i daleko pred javnošću opravdati. Pošto se pako u zadnje doba, koliko je to iz novina razvidno, šire glasovi, da je čak medju nekojimi Slaveni razpoloženje takovo, da bi pristali na sporazumak s Talijani i to uz cienu podpore zahtjeva na talijansko sveučiliste u Trstu, a da se pri tom niti ne spominje kakva protusluga od strane Talijana, dozvoljuju si podpisani predložiti slavenskomu klubu molbu, da bi se slavnoisti, kod eventualnih nagadjanja s Talijani obazirao takodjer na težki i nesretni položaj, u kojem se nalaze primorski Slaveni baš krivnjom i zlohotnošću zastupnikah talijanskog naroda.

Jedino talijansko sveučilište u Trstu smatraju primorski Slaveni ne samo za najgore izazivanje slavenskoga stanovničtva te po svojoj velikoj većini slovenske odnosno hrvatske krunovine, već takodjer kao najveću pogibelj za razvitak, dapače za obstanak slavenske narodnosti u Primorju u obće. Tà poznato je veoma dobro, da su se baš putem škola potalijanile, da se još i danas i to sve jače potalijančuju mnoge občine u zapadnom dielu Istre, te da se pomoćju pučkih i srednjih škola potalijančuju već u drugom koljenu svi oni doseljenici, koji u ogromnom broju iz susjednih krunovina pomažu u toli velikoj mjeri pomnožavati stanovničtvo grada Trsta.

Bezbrojna slavenska imena u Trstu jasnim su dokazom za to, da je Trst zadobio koliko toliko talijanski značaj jedino uslied nasilnoga potalijančenja u talijanskih školah, te da bi Trst pokazivao posve drugo lice, kad bi u njem bila bar jedna slovenska škola. Koli naglije bi se vršilo to potalijančenje i kako bi se ono širilo u do sada nezaražene dielove, kad bi se u glavnom gradu te krunovine ustrojilo visoku školu, koja bi proizvadjala činovnike i profesore, uzgojene ne samo talijanskim jezikom već takodjer izključivo i u talijanskom duhu. Pomoću talijanskih činovnika, promjeniše se već do sada u Istri prvobitno hrvatska mjesta u ognjišta talijanske misli i talijanske agitacije, te bijaše moguće, jedva nakon priznanja ravnopravnosti hrvatskoga odnosno slovenskoga jezika na istarskih sudovih, posliednjih godina izvojevati slavenskomu rodu bar dielomice onu važnost, koja ga ide po njegovom zemljopisnom položaju kao jadranskoj straži slovenskoga i hrvatskoga naroda.

Jedino talijanskim sveučilištem predalo bi se sav činovnički naraštaj podpunom potalijančenju, a povrh toga stvorilo bi se u Trstu ognjište za najbiesnije političke težnje i agitacije.

Netreba valjda još i napose izticati, da su baš sveučilištna mladež i sveučilištni profesori najspretniji, najživahniji i takodjer najpripravniji agitatori u svih političkih borbah.

Zar pako da i mi Slovenci, dotično Hrvati pomognemo kod stvaranja takvoga agitacijskoga i raznarodujućega ognjišta? Čime su si Talijani tu našu namjeravanu pomoć zaslužili?

U Trstu molimo već skoro 20 godina za hiljade i hiljade slovenske djece skromne pučke škole, a jedini pozvani činbenik: u talijanskim rukama se nalazeće gradsko vieće tršćansko, odriče nam iste sa porugom.

U Istri manjka na temelju službenog priznanja najmanje 120 slavenskih škola, a istarski po većini talijanski sabor, i zemaljski odbor i njegovi članovi u zemaljskom školskom vieću, prosvjeduju i odriču na sve moguće načine ustrojenje takvih škola čak i tamo, gdje su, kao n. pr. u Plavijah, stanovnici sami neobičnom požrtvovnošću sagradili školsku zgradu.

U Gorici su znali tamošnji Talijani mimoići čak i odluke naših najviših sudišta i političkih oblasti s tim, da su dozvoljenu i naloženu slovensku pučku školu namjestili izvan mjesta u nezdravoj i staroj vojačnici.

Primorski, a dakako osobito tršćanski Slaveni nisu protivni pametnomu sporazumku s Talijani, te se takodjer ni ne protive ustrojenju talijanskog sveučilišta, ali ne mogu nikako pristati na to, da se njihovom pomoću zadovolji u narodnom i prosvjetnom obziru već presite Talijane prije, nego li se slavenskomu stanovničtvu nedade bar najprimitivnija sredstva za prosvjetni razvitak.

U tom smislu izjaviše se takodjer zastupnici javno u zemaljskih saborih, odnosno u gradskom zastupstvu tršćanskom, te se mora označiti kao veliku zlobu naših protivnika, ako se hoće te uvjetne izjave (uvjetne u tom smislu da se priznaje doduše načelno pravo Talijanom do viših škola, da se pako to pravo u praksi tako dugo nipošto ne može priznati, dok poriču Talijani sami svojim suzemljakom slavenske narodnosti čak i skromne pučke škole) sada izkoristiti kano bezuvjetnu privolu na zahtjev na samotalijansko sveučilište u Trstu. — Primorski Slaveni počeli su se upravo u zadnje doba na političkom i gospodarskom polju razvijati i živahno micati, te gledaju odvažno u budućnost, takodjer ako su se možda dali koji od njihovih suplemenika iz drugih krunovina zapeljati izvanjskim licem primorskih gradova, te su usljed toga počeli dvojiti o životnoj snazi primorskih Slavena. — Primorski Slaveni ćute se dostatno snažnimi, da si takodjer sami izvojšte ne samo poštovanje i priznanje, već dapače — i o tom smo čvrsto osvjedočeni — takodjer onaj položaj u austrijskom Primorju i na jadranskom moru, koji ih ide po njihovom broju i činjenici, da su po naravi pozvani na to, da drže za njima stojećim južnim Slavenom otvorena vrata u široki sviet.

Ne mole dakle pomoći, već mole, da im u sretnijih i mirnijih odnošajih živući slovenski i hrvatski suplemenici ne onemoguće njihovu borbu i njihov obstanak tim, da podupiru težnje njihovih protivnika, da si ojačaju protivnički položaj ustrojenjem samotalijanskog sveučilišta u Trstu.

Obzirom na te razloge, zaključio je podpisani odbor političkog društva „Edinost“, sporazumno s bivšimi slovenskimi zastupnici razpuštenoga gradskoga vieća u Trstu, predložiti slavnomu klubu molbu:

1.) neka isti pristane na ustrojenje sveučilišta u Trstu samo pod uvjetom, da bude isto utrakvistično, t. j. talijansko i slovensko-hrvatsko.

2.) neka uzradi svimi silami na to, da se već jednom ispune tako skromni, tako naravni i žalibože uviek zanemareni i izsmjehivani zahtjevi primorskih Slavena za uredjenje slavenskoga školstva u Primorju na taj način, koji bi bio dostojan prosvjetne države i važnosti Jugoslavena za austrijsko carstvo.

*) Priobćena u br. 10 „N. S.“ Op. Ur.

Cestovni odbor u Buzetu.

Nedavno bijaše javljeno u ovom listu iz Buzeta, kako se neda smesti na predsjedničkoj stolici cestovnoga odbora u Buzetu dr. Sandrin, premda se ta stolica već odavna izpod njega lomi i akoprem mu neima na njoj pravoga mjesta. On se ipak na njoj šepiri, jer znade, da ga na njoj drži svemogući zemaljski odbor u Poreču i da su uzaludne i najpravednije pritužbe proti njemu dok imade onakva zaštitnika.

Za danas ćemo opet jednom pokazati na nečuveno postupanje zemaljskog odbora, koji drži umjetno na kormilu cestovnog odbora rečenog gospodina i uništuje zakonito konstituiranje novoimenovanog odbora.

Pošto je pako naša navada, da svaku tvrdnju i dokazom potvrdimo, evo dekreta zemaljskog odbora, u hrvatskom prevodu, kojim se ukida spomenuto konštituiranje:

Br. 1200.

Poreč 29. febrara 1904.

Predsjedničtvu kotarskog cestovnog odbora u Buzetu.

Prihvaćujuć utok podnešen pravodobno od interesovanih občinskih zastupnika, uništio je zemaljski odbor svojim zaključkom od dne 27. o. m. pod Br. c. p. 1241 odluku, stvorenu od občinskog zastupstva u Roču, u sjednici dne 29. decembra pr. g. tičuća se imenovanja Petra Pavletića članom cestovnoga odbora u Buzetu.

Usljed toga postali su ništovnimi ne samo svi stvoreni zaključci, već takodjer i samo konštituiranje novoga cestovnoga odbora, te dok se novi redovito nekonstituira, vršiti će svoje dužnosti odbor izabran za prošlo šestgodišće.

Iz zemaljskog odbora za Istru.

Zemaljski kapetan.

U istinu neznamo kako da okrstimo takvo postupanje zemaljskog odbora! On bo znade, da je to postupanje nepravilno i nezakonito, pa ipak hoće pod svaku silu, da i nadalje onim odborom upravlja muž, koj će imati možda sposobnosti i volje za sve više, nego li za onaj posao.

Gospodu kod zemaljskog odbora neboli srce, što tužni naš narod na Buzeščini i Roščini već sedam godina uzdiše težko pod nesnosnim teretom od 20 po sto na porez za cestovne poslove.

Ona gospoda neće da čuju vapaj našega puka, da mu se ludo nerazbacuje krvavo zaslužene groševe, a on se sirota mora sa blagom svojim ubijati po loših cestah i stazah.

Naše će občinske uprave u Roču i u Buzetu — koje dvie občine sačinjavaju kotarski cestovni odbor, — stalno poduzeti shodne korake proti nečuvenom postupku zemaljskog odbora, koji podržaje proti svakom pravu i svakom zakonu nesposobna muža na čelu onog cestovnog odbora. Naći će se valjda jošte koja viša oblast, koja neće dopustiti, da se zakon nogom gazi i da se toliki novac siromašnih porezovnika kroz prozor u more baca.

Občinske uprave u Buzetu i u Roču valja da dokažu cesarskim oblastim, kako je izbor člana cestovnoga odbora Pauletića zakonito obavljen i kako se je kasnije posve pravilno i zakonito konstituirao novoizabrani cestovni odbor. Te oblasti nemogu se oglušiti opravdanom vapaju našega puka neće li, da se za nezakonito postupanje zemaljskoga odbora doznade i kod viših molba, šta im nebi valjda milo bilo.

Štićenik i ljubimac zemaljskoga odbora obteretio je kao predsjednik cestovnog odbora zadnjih sedam godina buzetske i ročke občinare za kakvih 30.000 kruna, a u onom sudbenom kotaru su ceste, osobito prema Draguću, na Krasu, kod Butora itd. takve, kao da i neima u onih stranah cestovnog odbora. Takvo stanje mora već jednom prestati, neće li više oblasti, da se bude tamošnji narod uzprkos velikim novčanim žrtvam, morao prebijati i penjati po nepristupnih putevih i stazah, kakvih bi se i divokoze plašile.

P. S. Pošto smo već bili napisali gornja razmatranja, primismo iz prijateljske ruke prepis sliedećeg dopisa c. k. kotarskog poglavarstva na zemaljski odbor u Poreču.

U hrvatskom prevodu glasi toj talijanski dopis:

Br. 3195.

C. kr. kot. poglavarstvo
U Kopru dne 4. marča 1904.
Zemaljskom odboru Istre
u Poreču.

Pozivom na Vaš dopis od dne 28. febrara o g. Br. 1200 čast mi je priobćiti tomu Odboru, da nemogu smatrati valjanim zaključak zemaljskoga odbora od dne 27. o. m. kojim je taj zem. Odbor uništio izbor Petra Paulетića kao člana cestovnoga odbora u Buzetu, i to s razloga, što u smislu uztanove §. 15. zakona od dne 6. maja 1896. P. Z. L. Br. 18. pripoznanje valjanosti izbora članova cestovnoga odbora pripada izključivo političkoj oblasti.

Pošto je pako podpisano izpitalo izborni čin i pronašlo ga posve odgovarajućim zakonskim ustanovam, naložilo je u smislu §. 16. navedenog zakona konstituiranje odbora, koj se je u istinu konstituirao dne 4. febrara o. g.

Predpostaviv to, čast mi je pozvati taj zemaljski odbor, da odustane od svog zaključka i da se proglasi nenadležnim izjaviti se o utoku podnesenom od nekojih občinskih zastupnika u Roču proti izboru Pauletića, koj je već stupio u kriepost.

C. k. namjestnički savjetnik.

Zakon o izboru i konstituiranju cestovnih odbora od god. 1896. govori jasno, da je jedino i izključivo politička oblast nadležna suditi o valjanosti takvog izbora, a istarski zemaljski odbor usudio se usprkos tomu uništiti izbor jednoga člana cestovnoga odbora u Roču i samo konstituiranje rečenoga odbora. Takvo postupanje doista je težko označiti pravim nazivom.

Zemaljski odbor u Poreču znade bez dvojbe, da je prekoračio svoj djelokrug, da je posegnuo u djelokrug političke oblasti, ali njega za to neboli glava, samo da postigne svoju svrhu. A koja li može biti ta svrha?

Jednostavno ta, da uzdrži i nadalje na čelu cestovnoga odbora u buzetskom sudbenom kotaru svoga čovjeka, talijanskoga kolovodju u onom kotaru. Većina onoga odbora nepita je li to pravo, da li je to pošteno i zakonito — samo da postigne svoju nečistu svrhu. Ona snuje naime ovako: Uništimo pravilno i zakonito obavljeni izbor jednoga člana i konštituiranje cestovnoga odbora. Proti našoj odluci prosvjedovati će one dvie občine ili će u najgorem slučaju politička oblast u Kopru ukinuti naš zaključak. Proti takvom ukinuću uložiti ćemo mi utok na više oblasti i tako će se stvar zavleći. Proći će još koja godina a medjutim će naš pouzdanik i nadalje na čelu onog cestovnog odbora gospodariti po svoju, na štetu onih nam protivnih občinara. Kušajmo dakle sve, samo da se stvar zategne i da ostane dr. Sandrin i nadalje na onom važnom mjestu.

To je nedostojna igra nesamo sa onim siromašnim pučanstvom, već takodjer i sa jasnom ustanovom zakona.

Nadležne oblasti nebi imale dalje takve igre trpiti jer su one prve pozvane, da štite svetost zakona i da pribave valjanost tim zakonom.

Naši občinari Roča i Buzeta očekuju sa pouzdanjem i punim pravom, od c. k. namjestničtva, da će jednim potezom pera pozvati tlačitelje i gazitelje cesarskih zakona i hrvatskoga naroda na red i ča će dati čim prije zadovoljštinu povriedjenom pravu našega puka u buzetskom sudbenom kotaru. Gospodi u Poreču valja doviknuti glasno i odlučno: prste k sebi!

Skupština na korist
„Družbe sv. Cirila i Metoda".

Pod konac prošloga mjeseca sazvali su hrvatski rodoljubi Bribira, u hrvatskom Primorju javnu skupštinu, kojoj je prisustvovalo preko 2500 osoba i na kojoj se je razpravljalo na korist naše „Družbe". Trobojni oglasi pribijeni po raznih stranah bribirske občine pozivali su rodoljubno občinstvo, da pohrli mnogobrojno na skupštinu, na kojoj se je imalo odlučiti kako će se priskočiti na pomoć našoj plemenitoj „Družbi". Pučanstvo se nije oglušilo rodoljubnom pozivu.

Skupštinu otvorio je predsjednik gosp. Ivan Tomić primjernim nagovorom te pozove mjestnog kapelana g. Ivana Hajdina, da razloži skupštinarom svrhu sastanka. G. je Hajdin na to u poduljem oduševljenom govoru predočio prisutnim tužno stanje istarskih Hrvata koji su u nepoštenoj borbi sa pohlepnim i nezasitnim Talijanom, koji posiže danomice za njihovom djećicom, da ih pak u talijanskih školah otudje rodu i domu.

Kao uztuk „Legi" reče, ustrojiše Hrvati školsko družtvo „Sv. Cirila i Metoda", koje mora da podupire svimi silami svaki pravi rodoljub, ako nećemo da nam propade hrvatsko pleme u Istri.

Otačbenički govor g. Hajdina sliedilo je občinstvo veoma pazljivo a na koncu nasta upravo urnebesno klicanje i odobravanje.

Iza njega uze rieč domaći župnik i kanonik preč. Franjo Lorbek, koji je opisao potrebu i korist naše „Družbe" te preporučio toplo sakupljenim, da ju podupiru nesamo darovi već i kupovanjem njezinih proizvoda, kao što su žigice, cikorija, cigaretni papir itd.

Nakon toga pročita predsjednik Tomić imena onih rodoljuba, koji će sakupljati milodare za „Družbu" u svih selih one občine.

Zaključiv skupštinu pozove još jednom sve prisutne, da se sjete svakom prigodom siromašne hrvatske djećice u tužnoj Istri.

Prije razstanka zapjevaše skupštinari oduševljeno „Liepa naša domovino".

Uspjeh te skupštine bijaše i za same sazivače vanredno sjajan. Kroz samih nekoliko dana sakupljeno je po Bribiru blizu 700 kruna. Zanimanje za našu „Družbu" u onih stranah dade se prosuditi iz sliedećih događajah: Drugi dan poslije skupštine dodje žena sa sela u Bribir, da kupi žigica, pa će odmah trgovcu: one hrvatske mi dajte, od kih je čera gospodin plovan pravil." Jednomu sakupljaču dogodio se je u jednoj kući, gdje bijaše mnogo djece, ovaj slučaj: Jedno će diete majci: „mamo dajte kumparu Osi (Josipu) soldi, zač će nas Talijani".

Ovaj rodoljubni i bratski čin prijatelja naše sirotinje mora da napuni svakog Istrana iskrenim zadovoljstvom i dubokom zahvalom.

Dok imade naša „Družba" ovakvih prijatelja i zagovornika neće i nemože malaksati u svom požrtvovnom i plemenitom djelovanju.

Mi se zahvaljujemo u ime istarske sirotinje najsrdačnije hrvatskomu pučanstvu rodoljubnog Bribira, zahvaljujemo se napose dičnim zagovornikom naše „Družbe" gg. Tomiću, Hajdinu, Lorbeku itd. koji su se toli požrtvovno zauzeli za istarsku braću. Ugledali se u njih ostali rodoljubi širom hrvatskih zemalja!

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 20. marča 1904.

Svaki dan netom minuloga tjedna obdržavala je zastupnička kuća sjednice, od 11. pr. p. do okolo 6. poslie podne.

Sjednice su tekle kako sam već posliednji put spomenuo, naime čitalo se je doslovno interpelacije, za svaku peticiju bila su po dva poimenična glasovanja, a kadkad se je i štogod malo razpravljalo.

Inače se je mnogo razpravljalo u klubovih, u njihovih parlamentarnih komisijah, i izmedju parlamentarnih komisija raznih klubova medju sobom.

Evo da u kratko o glavnom izvjestim.

Radi napadaja na violinistu Kubelika u Lincu.

Što se još valjda nijednom umjetniku svjetskoga glasa nije nikad nit nigdje dogodilo, to se je dogodilo violinisti Čehu Kubeliku u njemačkom gradu Lincu — pravo barbarstvo. Silom su mu tamošnji Niemci zabranili koncert, porazbili su stakla i zrcala u dvorani gdje se je imao prirediti koncert, i na njega samoga su napali, i jedva se je mogao obraniti od podivljale svjetine. Tajno morao je iz Linca bježati. Mogło se je i tu vidjeti, da Niemci mogu biti učeni, al da uljudbe neimaju. Podivljali su, u zadnje doba postali su drzoviti. Zastupnik Stransky interpelovao je u toj stvari. Koerber mu je drugi dan odgovorio, i nastojao obraniti postupak redarstva. Napadaj je doista najoštrije odsudio, al nije dodao, da će krivci biti kažnjeni. Predloženo se je otvorenje razprave, al bijaše odbijeno.

Napadaj na zadružnu češku kuću u Beču.

Dne 15. t. m. obdržavalo je „svenjemačko družtvo za iztočnu marku" u VI. kotaru Beča skupštinu, kod koje bijaše 800 ljudi prisutno. Poslie 11 u večer išao je jedan dio njih u bližnji XV. kotar Beča pred „zadružnu češku kuću", tu su napali na njeke Čehe, porazbili table sa češkimi napisi i pobacali ih kroz prozore u kuću te porazbili više prozora i ostalih drugih predmeta. Radi toga barbarskoga napadaja interpelovano je dne 16. zastupnik Ryba i drugovi. Pošto ministar-predsjednik nije odgovorio već u toj sjednici, kako je n. pr. glede nedavnih nemira u Pragu, to je Dr. Ryba na svrsi sjednice upravio upit na predsjednika kuće, da li je voljan uložiti svoju moć, eda ministar-predsjednik odgovori bez zavlačenja na interpelaciju. Ryba govorio je velikim čuvstvom, a medju njegovim govorom bilo je čuti oštrih klicaja proti ministru-predsjedniku. Sutra dan je ovaj odgovorio. Redarstvu je napadaj bio posve iznenadan te je prekasno došlo, krivci bit će kažnjeni. Tako je u jezgri glasio odgovor, s kojim dakako interpelanti nebijahu zadovoljni.

Dalnja drzovitost Niemaca.

Radi djačkih skupnih šetnja, s jedne njemačkih, s druge slavenskih i romanskih, bilo je Bečko sveučilište sve do jučer zatvoreno. Na ehničkoj visokoj školi bilo je takodjer nemira, izazvanih sa strane njemačkih djaka. Ovim ide na ruku i sam direktor. On je dao skinuti sve nenjemačke table na politehnici, table naime za oglase djaka raznih narodnosti. Od vajkada bile su, sad Niemci ni toga neće, neće ni poglavicu tehnike, koj bar bi morao biti jednako pravedan svim. I radi toga bilo je govora u parlamentu.

Radi imenovanja župnika u M. Lošinju.

Zastupnik Bennati i drugovi interpelovali su ministra bogoštovja i nastave radi toga, što je presvietli biskup, služeć se svojim pravom, imenovao sam župnika za M. Lošinj, kad nije htjela občina nikoga predložiti. Bennati i drugovi misle, da je tim povriedjeno pravo občine, te zahtjevaju od c. k. vlade, da uzkrati imenovanomu uvedenje u uživanje svjetovnih dobara skopčanih sa onom župničkom častju i službom.

Talijani proti pravnoj akademiji u Roveretu.

Bar. Malfatti, Dr. Rizzi i drugovi upravili su na c. kr. vladu upit, hoće li ustanoviti talijansko sveučilište u Trstu. Prerazna zastupstva Talijana, i ono grada Rovereta, izjavila se je proti Roveretu. Svi Talijani hoće sveučilište u Trstu, radje nigdje. Tu jednodušnost da se mora poštovati.

Za telefonsku svezu s Opatijom.

Zastupnik Dr. Schücker i drugovi upravili su na ministra trgovine upit, da li je voljan udovoljiti davnoj potrebi Opatije, da bude telefonički svezana sa svietom. Dr. Schücker je liberalni Niemac iz Češke. Njega je potaknuo na tu interpelaciju jedan prijatelj deseći se u Opatiji. Tomu prijatelju Schückerovom kao i mnogim drugim prikazuje se upravo škandaloznim što Opatija nije telefonički vezana sa Bečom. Opatija u koju dolazi svieta sa svih strana. Dr. Schücker bio je dosta lojalan, te je naveo da su se već drugi, pozvani više nego on na to, zauzeli za telefonsku svezu s Opatijom, i obavjestio zastupnika Opatije, da namjerava postaviti tu interpelaciju, pitajuć tako rekuć dozvolu da li ju smije postaviti. Ovaj je s tim nesamo bio sporazuman, nego ga je mollo da to učini, i zahvalio mu se za to zauzimanje. Možda će se bar sada zasramiti predstavnici c. kr. vlade, na koje stvar spada. (Možda bi, da nemaju medvedje kože. Op. Ur.)

Radi imenovanja dviju učitelja njemačke privatne škole u Opatiji za c. kr. učitelje u Puli.

Zastupnik Spinčić i drugovi, njih preko 40, upravili su na ministra bogoštovja i nastave upit radi toga, što je isti imenovao, za c. kr. učitelje na državnoj pučkoj školi za djećake u Puli, dva učitelja njemačke privatne pučke škole u Opatiji, i pustio ih na ovoj posliednjoj školi tako, da služe na privatnoj školi a vuku plaću iz državne blagajne.

C. kr. vlada je tim nadmašila sve dosadanje u njezinoj težnji za ponjemčivanje južnih pokrajina, učinila je nješto do sad nečuvena. Interpelacija je odulja, i mi ćemo ju donieti u cielosti, jer je ja ke značajna za naše odnošaje i naročito za postupak vlade gospodina Koerbera.

Slovenci i Hrvati u obštrukciji.

Jedva se je kada u klubovih i medju klubovi toliko razpravljalo koliko netom minuloga tjedna. Najznamenitiji dogodjaj, koji je proizašao iz tih razprava, jest taj što su slovenski i hrvatski zastupnici stupili u obštrukciju. Znamenit je to korak naših zastupnika, i nije se učinio naglo, nego poslie dugih razprava koli u njihovoj parlamentarnoj komisiji toli u njihovom klubu, pa i razprava sa Česi. Njedan narod neima toliko razloga da porabi proti vladi najoštrija sredstva koliko hrvatski i slovenski. Njegovi zastupnici dugo su oklievali, al su se konačno odlučili. Prije su se držali načela, da neće proti češkoj obštrukciji ništa poduzimati, držali su se sa strane. Prvi tjedan ovoga zasjedanja bilo je svakomu njih slobodno podupirati Čehe ili nepodupirati. Mnogi su je podupirali. Prošli utorak odlučio je klub njihov stupiti u obštrukciju, i dao to u javnost. Kod te odluke vodili su ih razni razlozi. Vlada Koerberova nastojala je cielo vrieme svojega obstanka, da osami Čehe, i da ih pomoću svojih Niemaca utuče. Znala je i ona i njezini Niemci, da bi njoj lahak posao bio s drugimi narodi kad bi Čehe utukla. I zadnji čas nastojao je Koerber odvratiti naše od obštrukcije, al uzalud. Djela su jača nego li sve i najljepše rieči. Niemci su svojedobno obštrukcijom pobiedili. Kad bi se bilo dopustilo, da bude češka obštrukcija poražena, a tako i svaka druga nenjemačka, bila bi Niemcem još jače narasla krila, bili bi mislili da mogu samo oni obštruirati i nebi bili dopustili, da se ikojemu narodu što dade. Kod odluke uzelo se je u obzir i načelo Koerberove vlade, da se naime nema ništa dati nijednomu narodu bez sporazuma obiju narodnosti u dotičnoj krunovini. Dok to načelo valja, dotle neimaju narodi, neuživajući svojih prava, očekivati, da njim se ni u najmanjih stvarih zadovolji. Predprošloga tjedna i početkom prošloga, Niemci bili su proti Čehom upravo drzoviti, i već su bili učinili osnova kako će Čehe nasilnimi sredstvi smiriti. Odkad su počeli obštruirati Slovenci i Hrvati, pala su njim krila. Obštrukcija Slovenaca i Hrvata učinila je najveći ulisak kod Niemaca, kod vlade i više. Sad se već negovori o nasilnik sredstvih, sad se želi sporazum. Uza nje su takodjer Česi i Rusini nalazeći se u njihovom klubu, za podporu obštrukcije su i napredni Slovenci, za nju su i neodvisni Rusini, ponekle i Talijani. Proti tolikim neda se nasiljem ništa postići. A i Poljaci su doprinieli svoje k tomu da su Niemci njihov Koerber izgubili srćanost. Niemačke stranke su naime bile sastavile točke, kako da slome obštrukciju Čeha. Poljaci su odgovorili, da na to nepristaju. S njimi je i veliki posjed češki, a ponekle i katolička njemačka pučka stranka. Poljaci hoće da posreduju izmed Čeha i Njemaca. O njihovih predlozih će Niemci razpravljati.

Slovenci, Hrvati i Talijani.

Posredovanjem Mladočeha i pod predsjedanjem njihovoga predsjednika Dr. Pacaka sastali su se ovih dana na skupni pogovor predstavnici Hrvata, i Slovenaca te Talijana. Pogovarali su se ne bi li se medju sobom sporazumjeli, da pak zajednički postupaju proti zajedničkom nepriatelju. Naravski da je velikih potežkoća na putu, al uz želju i volju, da dodje do takova sporazuma, kako, se pokazuje na obih stranah, moglo bi do njega doći, dakako malo po malo. Dakako da bi to bilo malo po volji c. kr. vladi, i ona već čini po svojih saveznicih moguće da toga nebude. Dr. Venezian na skupštini obdržavanoj ovih dana u Trstu, izrazio se je proti svakomu savezu Talijana sa Slaveni. Da sakrije što misli, reko je, da je i proti svakomu savezu sa Niemci. A da dobije masu, koja nevidi dalje od nosa, zaseje, reko je: nikakva sporazuma, makar i nikakve univerze u Trstu, dok se nezagotovi Talijanom njihovo posjedovno stanje od Alpa do mora. Ako se talijanski zastupnici budu držali Dr. Venezijana, onda neće doći do nikakva sporazuma Hrvata i Slovenaca sa Talijani, i znat će se komu, hoćeš nećeš, služe.

Odročenje carevinskoga vieća.

Beč 22. marča 1904.

Bilo je svakojakoga komešanja ovo 15 dana što je carevinsko vieće zasjedalo. Najviše se je komešalo posliednja dva tri dana, i to radi pitanja, da li da se izbor

delegacija obavi prije ili poslie Uskrsa. Danas još poslie 4. ure po podne nebijaše za stalno kako će se to pitanje riešiti. Poslie 4½, kad se je pročitalo podneske prispjele predsjedničtvu posliednju uru, pročitao je jedan od bilježnika pismo ministra-predsjednika, usljed kojega se carevinsko vieće, na temelju previšnje odluke dannšnjega dana odročuje.

Izvjestiti ću štogod više o jučeranjem i današnjem danu za budući broj.

Što će se dogoditi do opetovnoga zasjedanja, poslie Uskrsa, to sam Bog zna.

Politički pregled.

U Puli, dne 23. marča 1904.

Austro-Ugarska.

O radu, dotično o neradu carevinskoga vieća naći će naši čitatelji temeljito izvješće našeg redovitog izviestitelja na drugom mjestu.

Dne 20. o. m. viečao je ministar-predsjednik dulje vremena sa predsjednikom poljačkog kluba sa vitezom Jaworskim o izboru zadelegacije. Kasnije viečao je ministar Koerber sa ministrom izvanjskih posala grofom Goluhowskim o tom da li iziskuje politički položaj, da se provede izbor za delegacije još prije Uzkrsa.

Slavenski klubovi zaključiše nasuprot, da će svimi sredstvi, koje njim pruža poslovnik, nastojati, da prepriečе izbor za delegacije prije Uzkrsa.

Predstojnici njemačkih klubova bijahu u tom poslu takodjer kod dra. Koerbera, koji njim je naveo razloge, zbog kojih bi se imalo obaviti izbor za delegacije prije uzkrsnih blagdana.

Kako se obćenito drži staviti će se izbor za delegacije na dnevni red još ovih dana, jer će se, ako svi znaci nevaraju, odgoditi sjednice carevinskoga vieća do poslije uzkrsnih blagdana. Poljački klub pokrenuo je akciju za izmirenje Čeha i Njemaca. Taj je klub službeno javio Čehom o svojem nastojanju, priobćiv im ujedno odgovor Niemaca. Časi su jučer viečali o tom odgovoru.

Talijanski sveučilišni djaci u Beču izjavili su svoje simpatije českomu klubu. Predsjednik kluba dr. Pacak odgovorio je talijanskim djakom vrlo laskavo iztaknuv, da valja nastojati oko podpune sloge nenjemačkih naroda a u prvom redu o slogi izmedju Talijana i južnih Slavena. Nu po našem mnienju doći će težko do te sloge u naših pokrajinah, dok budu stojali na čelu talijanske stranke zagriženi talijanski židovi i lažiliberalci. O tomu nam je pružila dokaz i posliednja skupština tršćanskog talijanskog političkog družtva, obdržavana prošle subote, na kojoj je izjavio kolovodja talijanske stranke, židov Venezian, da neima govora ni o slogi ni o prijateljstvu izmedju **Talijana i nas Hrvata** i Slovenaca, dok nepriznamo talijanstvo onih naših pokrajinah t. j. dok se neodrečemo svoje prošlosti i svoje budućnosti.

U Zagrebu je došlo prošloga čedna do žalostnih sukoba izmedju djačtva dviju stranaka t. j. takozvanih **čistih** pravaša i pristaša hrvatske stranke prava, kojim se pridružiše i srbski djaci. Izgreda bijaše po danu i po noći i na više strana grada. Mi žalimo duboko te izgrede jer se bori hrvatska mladež medjusobno, dočim nas protivnici sa svih strana tlače i mrcvare. Kamo sreće, kad bi se ta mladež složila u sretnoj borbi za narodne ideale a proti dušmanu bilo domaćemu, bilo izvanjskomu.

Iz hrvatskih novina doznajemo, da će se sastati hrvatska regnikolarna deputacija još tečajem ovoga mjeseca u Zagrebu, gdje će imati sjednicu. Kasnije sastati će se u Budimpešti na zajedničko viečanje hrvatske i ugarske deputacije. Jedan list piše, da će biti hrvatsko-ugarska nagodba gotova najkasnije mjeseca maja. Hrvatski sabor da će biti sazvan na kratko zasjedanje mjeseca aprila, da rieši nagodbu.

Rusija.

Posljednje doba dolaze vrlo riedke viesti sa rusko-japanskog ratišta.

General Linević, koji zapovieda sa ruskim četama u Mandžuriji, izdao je nalog svojim četam, da se ponašaju susretljivo prema tamošnjem pučanstvu i da plaćaju živež gotovim novcem. Ta zapovjed djelovala je povoljno na ono pučanstvo.

Po jednoj brzojavnoj viesti generala Fluga nije istinita viest, da je potonula ruska torpiljača „Skorí" na ulazu port-arturske luke.

Posljednjih dana došlo je do boja izmedju japanskih i ruskih torpiljača. Ruskoj torpiljači „Vlastog" pošlo je za rukom te se je za nekoliko metara približila japanskoj torpiljači, pa je iz te blizine izpalila torpedo na japansku torpiljaču, koja je potonula skupa sa zapovjednikom.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča da se pečati na leprinaškoj poteštarije sada po mode?

Jur. Moderni ljudi, a la šijor Anzulo i Marki neće da znaju niš za starinu.

Fr. Samo da Marki nezapečati po mode i šijor Anzula!

Jur. Borme, neka se čuva, ter zna s kim ima posla.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Prvi Istarski Sokol u Puli priređuje, kako je već u prošlom broju javljeno, danas u četvrtak u 8 sati na večer javnu vježbu u svojim prostorijama uz sudjelovanje vojničke glasbe c. i k. 89. pješ. pukovnije, uz sliedeći razpored: 1. Glasba. — 2. Nastup članova k prostim vježbam. — 3. Vježbanje članova na spravama. — 4. Hrvanje dvojice članova. — 5. Nastup dječaka k prostim vježbama. — 6. Vježbanje prednjačkog zbora na preči i ručama. — 7. Skupina na ručama, izvadja prednjački zbor.

Ako tko pomutnjom nije dobio pozivnice, neka ne zamjeri, pristup imade i bez iste.

Ispravak. Slavno uredničtvo "Naše Sloge," Pula. U smislu § 19og tiskovnog Zakona poziva se to Slavno Uredničtvo uvrstiti u dohodućemu Broju "Naše Sloge" sliedeći **Ispravak.**

Neosvrćujući se ni najmanje, po onoj Dantievoj, "Nonti curardi lor i. t. d. na ogromne laži, nepoznatog rakljanskog dopisnika, uvrštene u prilogu Broja 9og Naše Sloge od 3 tekućega, tiču ći se Leginе škole, molbenice i podpisa, istini na čast izjavljujem da nije istina već ogromna laž i puka kleveta ono što se piše iz Rakalja u Našoj Slogi od 17 tek mjes. Br. 11 strana i stupac III, jer upravo druge Nedilje korizmene 28 mjeseca Febbruara tek. god. držao sam obširnu i jezgrovitu propovid proti bogumrskoj psosti — kletvi — povod kojoj — propovidi — dalo mije jedno nadobudno rakljansko dite, koje sliedeći primjer inspiratora rečenog lažljivog dopisa, izgovorilo je večer pred sama crkvena vrata jednu od najgaduiji klevetá

Sa počitanjem

Rakalj 10 Ožujka 1904.

Ante pop Nicolich
Župe Upravitelj

Dodatak uredničtva. Donašamo doslovno ovaj ispravak popa Nicolicha, da se vidi kako mu fino teče jezik i stil — baš po djedovskoj kulturi — koja ga u tom odlikuje. Prispodobiv pak našu viest iz Raklja s ovim ispravkom, očito je, da pop Nicolich ne ispravlja, da nije s oltara propovijedao o Leginoj školi a proti Družbi Sv. Cirila i Metoda, već samo tvrdi, da je 28. pr. mjeseca propovijedao o psosti, što mi nismo spomenuli je li propovijedao ili nije. U ostalom prepuštamo našem dopisniku, da ga i nadalje raskrinka.

Otvorenje električnog tramvaja u Puli. Dne 15. o. mj. imalo se je predati novi električni tramvaj u našem gradu prometu, nu pošto do tada nije još nadzorni odbor bio sve radnje odobrio, to je danas predan prometu i počeo obilaziti gradom, nakon što je jučer, okićen zelenilom i zastavama — kao smiešna i stara usidjela nevjestica — sa glasbom i ocilindrenim svatovima sa službenim c. k. aparatom kao debelim kumom na čelu, prošao sramežljivo po svojim tračnicama.

Novačenje u Puli. U našem gradu obaviti će se ljetos novačenje kako sliedi:

Dne 25. aprila 1904. u 8 sati u jutro predstavit će se dotičnoj komisiji mladići rodjeni god. 1883, 1882, 1881, koji borave u Puli ali nisu ovdje rodjeni.

Dne 26. aprila predstaviti će se mladići pripadnici Pule.

Dne 27. aprila mladići iz Vodnjana.

Dne 28. aprila u 9 sati mladići iz Svetvičente, Kanfanara i Balah.

Dne 29. aprila u isti sat mladići iz Barbane.

Ljetos obaviti će se za prvi put novačenje prizemno u zgradi uprave novog tržišta na Verdi-evom trgu.

Pazinski kotar:

Novi župnik u Kringi. Trsćanskomu „Židovčiću" pišu iz Tinjana, da je bio imenovan župnikom u Kringi don Zugeli sada u Duttogliano (valjda u Dutovljah na Krasu) odličan svećenik težko očekivan od pučanstva; dopisnik žali što se njegovomu dolazku protive nemirne osobe, koje su radi toga uznemirile presvj. biskupa, ali se nada, da se on (biskup) neće dati ni ganuti ni uplivati od takvih ljudi.

I mi smo mnienja, da se presvj. g. biskup neće dati ni ganuti ni uplivati od nijedne osobe proti tomu don Zugeli-u, ako ga nisu ganuli ili nanj uplivali poznati mu dogodjaji, koji stoje u savezu s tim imenovanjem.

Voloski kotar:

Iz Kastva nam javljaju, da je tamo nedjelju dne 20. t. mj. bila obdržavana godišnja skupština tamošnje kotarske gospodarske zadruge, pod koju spada ciela občina Kastavska i porezovna Veprinačka. To je zadruga koja ima više članova nego li ijedna druga u Istri, i koja mnogo radi. Članovi su i prigodom ove skupštine pokazali kako se za zadrugu zanimaju. Došlo jih je sva sila, i razpravljali su živo. Pobliže izvješće dobili ćete stalno od na to pozvanih.

Novo družtvo za štednju i zajmove. U Lovranu ustanovila se je nova posujilnica ili družtvo za štednju i zajmove po Reiffeisenovom sustavu nastojanjem g. dra. Konrada Janežića odvjetnika u Voloskom. U novu upravu toga družtva bijahu izabrani sliedeći naši rodoljubi u Lovranu: upravitelj g. Ivan Turčić stariji; njegov zamjenik g. Emilijo pl. Peršić; odbornici gg. Iginijo pl. Peršić, Josip Tominić i Frane Bašan. Družtveni ured nalazi se privremeno u palači gosp. Iginija pl. Peršića. Ured je otvoren svake nedjelje od 11—12 sati prije podne.

Družtvo prima novac na štednju uz 4½ po sto a daje ga na posudu uz 6 po sto. Mladomu družtvu želimo i mi najpovoljniji uspjeh!

Iz Voprinca pišu dne 14. marča t. g. Mužka podružnica Sv. C. i M. imala je jučer glavnu skupštinu (redovitu) za g. 1903 uz mnogobrojno (za naše žalostne mjestne okolnosti) sudjelovanje članova.

Vidi se, da se „naši" ljudi ipak za družtvo zanimaju. Neka bude ta ugodna činjenica za odbor u kojem su prokušane naše domaće sile poticalom, da uznastoji članove češće puta na kakav sastanak (pouči i zabavni) sakupiti. Nije to kod nas lahko, štogod priediti, jer nemamo nikakvih prostorija, ali nešto se ipak može. — Dakle — napried!

Naše občinsko zastupstvo u zadnjoj sjednici (12. t. mj.) razpravljalo je o predlogu glavarstva, neka se občinu obćereti sa zajmom ništa manje nego od 130.000 kruna za občinske radnje (valjda kuću občinsku na Ičićih, cestu, možda bi pripravili i kakav „hram" prezaslužnoj „Legi"). Zastupnici od „istrijanske" većine kažu, da treba skrbiti za mladje. Pametno je to i liepo; dobro je graditi i popravljati, ali drugo je pitanje, je li baš tolika potreba tako nagliti a občinu obteretiti dugom!? Nebi li se moglo „po manje i svojim?!

Naši narodni zastupnici (osim jednoga) odlučno su prosvjedovali proti takvom gospodarstvu. A i njekoji od većine u privatnom razgovoru bili su proti dugu („ne — ča će z nas ljudi?"); ali na sjednici se opeta pokazalo, kako dobro djeluje ona „Silotova susta" (polag koje oni istrijanskog partida moraju na komando glasovati složno i poslušno makar i na sramotu i na škodu občine, kako i stado ovaca za oholim prazom makar u jamu?*) A hoće li se naši Veprinčani opametiti? Strah nas je — kasno!

Ženska podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda" u Kastvu, obdržavati će u nedjelju, dne 27. t. mj., u 4 sata po podne u „Narodnom Domu" svoju redovitu godišnju skupštinu, te preporuča svojim članicama, da ju u što većem broju posjete.

Trst.

Zarake. Iz Trsta nam pišu, da se je dne 13. o. mj. zaručio u tršćanskih slavenskih krugovih vrlo cienjeni rodoljub g. dr. Ščitomir Dolenc c. k. prislušnik na zemaljskom sudu sa dražestnom gospodjicom Ivankom Kaučić, kćerkom veletrčca i posjednika u Gorici g. J. Kaučića. Naše srdačne čestitke!

Odlikovanje viših financijalnih činovnika. Njeg. Veličanstvo podielilo je financijalnomu nadsavjetniku i predstojniku glavnoga carinarskoga ureda u Trstu g. dru. Olivieru barunu Koberu, te financijalnom nadsavjetniku i predstojniku porezne uprave kod ravnateljstva financije u Trstu g. Jakovu pl. Kuhacevichu red željezne krune uz oprost pristojbe.

Milodari ruskomu crvenomu križu. Carski ruski konzul u Trstu zamolio je uredničtvo „Edinost" da priobći sliedeću viest:

Obzirom na to, da dolaze danomice na carski ruski konzulat u Trstu milodari na korist ruskoga crvenoga križa u novcu i u drugih predmetih za ranjene ruske vojnike na ratištu, javlja se, da se primaju na carskom ruskom konzulatu u Trstu (Riva Carciotti br. 9. I.) milodari svaki dan od 10—12 sati prije podne.

Za pobjedu ruskog oružja. U nedjelju bijaše u pravoslavnoj crkvi molitva za pobjedu ruskog oružja u ratu proti Japancem. Krasna crkva bijaše natlačena slavenskog občinstva, koje je pobožno slušalo, nakon obavljene liturgije, „Molebstviju" koju je svećenik izmolio tresućim glasom za imperatora i za pobjedu ruskih četa. Medju mnogobrojnim občinstvom nalazio se je i ruski konzul u Trstu barun Küstner.

Razne primorske viesti.

Što se babi htilo, to se babi snilo. Prijatelj nam javlja, da je nedavno neki talijanski zakutni list u Rovinju donio viest, da se je stvorila u našoj narodnoj stranci nova, mlada stranka, koja se protivi radikalnom i nepomirljivom programu zast. Spinčića a bliža se onom praktičnom i djelotvornom dra. Laginje i Rybara. Na čelu te mlade stranke da su nekoji kandidati odvjetničtva, koji nazivlju svoju stranku, strankom rada i koji da će do mala stupiti na čelo narodne borbe.

Na umirenje rovinjskog listića javljamo mu, da je sada naša narodna stranka složna i jedinstvena kano uviek do sada, a njezini kolovodje jedva čekaju mladje sile, koje bi im pomogle nositi težko breme rada i odgovornosti. Toliko na utjehu njezinim talijanskim „prijateljem".

Švedski kralj Oskar kani u Pulu. Jedan bečki list ima viest iz Pule, kojom javlja, da će švedski kralj Oskar, koji boravi sada u Opatiji, posjetiti takodjer Pulu i to osobito radi vojne mornarice. S tim posjetom dovadja se u savez poziv podadmirala baruna Minutillo iz Pule u Beč.

Podpora za gradnju ceste. Zemaljski odbor u Poreču osigurao je obćini Vrsar podporu iz zemaljske blagajne u iznosu od 3000 kruna za gradnju ceste iz Vrsara u Sv. Lovreč.

Na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" nalaze se u trgovini kao glavni predmeti žigice, kavin surogat ili cikorija i cigaretni papir. Najveću korist ima sada naša „Družba" od prodaje žigica. Prošle godine t. j. 1903 imala je „Družba" od prodaje tih žigica čistoga prihoda 7665 kruna i 28 pera. To je zaista krasna svota i liepa pomoć „Družbi", ali to nije još ni iz daleka ono, što će ako Bog dade u buduće biti. Družbine žigice mogu se mjeriti glede dobrote sa svakim drugim žigicama a nisu ni skuplje nego li druge. Ako ima u ono malo godina „Družba" već toliku korist od svojih žigica, biti će ta korist kud i kamo veća za par godina kad se budu njezine žigice prodavale i rabile u svakom hrvatskom selu i gradu, kad se bude s njimi služila svaka hrvatska kuća!

Liepu pomoć ima „Družba" i od prodaje cikorije i cigaretnog papira. Cikorija nije još onako obljubljena kao žigice, ali

*) Ala, smio to „muži"!!

ona si jedva probija put u naše kuće. Kao što su glavni širitelji žigica mužkarci, tako bi se imale zauzeti i naše majke i sestre živo za širenje cikorije. Nebi imalo bili kuće, gdje je u porabi cikorija, bez družbine cikorije. Za cikoriju kažu nam ženske, da je dobra kano i druge vrsti cikorije, pa kad ju već rabimo, uzmimo radje svoju ili družbinu nego li tudju. Naručbu za cikoriju prima osim „Jugoslovanske tvornice kavinih surogata“ u Ljubljani takodjer gosp. Milan Gremer na Rieci.

Prošle godine dobila je „Družba“ od prodaje cigaretnih papirića 916 kruna i 67 para. Glavnu zaslugu na tom imade čestiti naš rodoljub g. Stjepan Gamulin, trgovac u Jelsi (Dalmacija). G. Gamulin će se za stalno pobrinuti, da bude njegov papirić što bolji i da se uzmogne natjecati sa svakim drugim pa će imati od toga i naša „Družba“ veću korist. Preporučamo dakle svim prijateljem naše dječice, da marljivo kupuju ove predmete na korist naše „Družbe“.

Strančarstvo zemaljskog kapetana Rizzi-a. Javili smo onomadne, kako je novi zemaljski kapetan za Istru povodom svog nastupa javio svim občinam Istre, da je preuzeo službu zemaljskog kapetana — posebnom talijanskom okružnicom. Tu talijansku okružnicu dobile su i sve hrvatsko-slovenske občine Istre. Nekoje sviestnije izmedju njih, kao ona u Pazinu, Kastvu, Voloskom itd. prosvjedovale su najodlučnije proti tako strančarskom postupanju novog zemaljskog kapetana, te nehtjedoše uzeti niti do znanja njegov nastup.

Ovo bijaše prvi službeni i javni korak novoga zemaljskoga kapetana — sladkogorki — za gosp. Rizzi-a. Tim korakom pokazao je, da nekani biti pravednijim il nepristranijim nego li bijaše njegov predšastnik, napram većini pučanstva Istre. Novi kapetan pokazao je tim, da ostaje dosliednim, t. j. da će ostati i nadalje što je bio i prije t. j. strančar ili član strančarske talijanske većine i većine članova zemaljskoga odbora. Pokazao je tim korakom i vladinim krugovom, da su se u njemu ljuto prevarili, ako su možda mislili, da će on biti možda za vlas pravedniji i nepristraniji napram Hrvatom i Slovencem Istre nego li bijaše g. Campitelli.

Nu ako je možda još koji dvojio o strančarstvu g. Rizzi-a napram većini stanovničtva Istre, toga će bez dvojbe do dna razočarati njegovo držanje i postupanje u zemaljskom odboru.

U talijanskih novinah čitamo naime pod naslovom: „Hrvatski zahtjevi zabačeni“ sliedeću viest: „Prisjednik zemaljskoga odbora dr. Dinko Trinajstić stavio je ponovno u zemaljskom odboru predlog, što ga je bio stavio mjeseca septembra 1902. da se riešava slavenski one slavenske spise, koje stignu na zem. odbor. Ostala trojica zemaljskih prisjednika, pozivom takodjer na zaključak stvoren jur do sada, glasovaše proti predlogu. Poštovani Rizzi, zemaljski kapetan, smatrajuć zaključak zemaljskoga odbora posve zakonitim i opravdanim, nije pronašao za shodno da uloži svoj veto, na što se je bio poštovani Trinajstić prizvao“.

Novi kapetan Istre smatra dakle najdrzovitiju nepravdu i najsramotnije strančarstvo većine zemaljskoga odbora, posve zakonitim i opravdanim.

Što imade dakle očekivati većina pučanstva zemlje od takvog poglavara? Ništa dobra! Radi toga valja nam se pripraviti na vrieme i svuda, da vratimo milo za drago tomu ljubimcu „pravedne“ nam austrijske vlade.

Kot. Lošinj. Jučer na večer primili smo iz Bačke ovu brzojavku: Sada svršili izbori za občinsko zastupstvo. Tekli posve mirno, jednoglasno.

Br. 939.

Oglas natječaja.

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječaj na mjesto prvog občinskog liečnika u Pazinu.

Za ovo liečničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od K 2000 i putni paušal godišnjih K 400 za polaziti jedan put na tjedan mjesta Lindar, Gračišće i Pićan. Tu plaću i paušal vući će liečnik iz občinske blagajne u mjesečnim anticipatnim obrocima.

Liečnik će biti dužan liečiti bezplatno siromašne občinske bolestnike i kano zdravstveni referent voditi občinsko zdravstveno uredovanje.

Za pohode bolestnih siromaha izvan Pazina i za druga osobita poslanstva, nadoknadjivati će mu občina putne troškove.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a zatim će ostati valjana samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreče tri mjeseca unapried.

Molbe, obložene diplomom sveobćeg liečničtva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga (slovenskoga) i eventualno talijanskoga jezika, stališ, austrijsko državljanstvo i drugim eventualnim dokaznicama, imaju biti podnešene podpisanomu do 31. (t. j. do konca) tog mjeseca.

Glavarstvo občine

Pazin, 11. marča 1904.

Občinski glavar:
Dr. Kurelić.

Obaviest.

Radi kojekakvih nepredvidjenih momenata nije mogla dosele moja agrarno-socialna razprava pod tisak, te će istom do par mjeseca izaći pod novim naslovom: „Iz kraljestva naše Bodulije“ — što ovime stavljam do znanja mojim P. n. gg. predplatnicima.

Nove predplate mogu se dakle još obaviti sve do konca svibnja t. g. — Razprava stoji jednu krunu više 20 filira za poštarinu.

Aćim Tončić, pučki učitelj.
Sv. Vid-Malinska (otok Krk).

Izjava.

Ja podpisani Ivan Vrabec p. d. Križman iz Dutovelj br. 20, žalim što sam veleč. gospodina župnika Nikolu Žugelja, bivšega kapelana u Dutovljah, bud pismeno budi usmeno vrijedjao, te sve uvrijedljive riječi ovime opozivam.

Sežana 20. marča 1904.

Ivan Vrabec.

Iznajmljuje se
jedna soba sa pokućtvom
ulica Epulo, 30, I. kat.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement“ posjeduje najpoznatiju fabriku
MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konštrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan Novak.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cviećem itd. . . . kg. po K 8·—	Voštani ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama „ „ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom „ „ „ 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji „ „ „ 2·40	Sviećice za božićno drvo u 6 bojah „ „ „ 3·—
„ „ „ „ 2·—	Voštene svieće tarče. I. austr. sastav „ „ „ 4·40
„ granis „ „ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav „ „ „ 3·—
	„ „ II. „ „ „ „ 2·40
	Voštano platno za oltare, metar „ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.** Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz **vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom
čista-alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije
stolno piće,
već je i najkoristnija i najglasovitija
liekovita voda,
koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti **želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida** (zlatne žile), **nateklih i zrastih jetara, žgaravice** i raznih **ženskih bolesti**

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“, Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restoracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tucela (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tucela (24 boč.) 8 K, 3 tucela (36 boč.) 11 K, 4 tucela (48 boč.) 14·60 K, 5 tucela (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Joža Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Broj 13. Pula, u četvrtak dne 31. ožujka 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu; za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uztaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Poziv!

Četvrtak dne 6. travnja 1904. u 4 (četiri) sata poslie podne obdržavati će se u prostorijah Hrvatske Čitaonice u Pazinu

Redovita glavna skupština

na koju se gospoda članovi pozivlju.

Dnevni red:

1) Nagovor predsjednika.
2) Izvješće tajnika.
3) Izvješće blagajnika.
4) Izbor novog odbora.
5) Možebitni predlozi.

Odbor

političkog družtva za Hrvate i Slovence u Istri.

Uskrs!

U velikom smo čednu, te činimo posliednje priprave, da primimo dostojno Krista Spasitelja, koji će od mrtvih uzkrsnuti. Te priprave valja da su u prvom redu duševne vježbe, koje nas moraju očistiti zemaljskog smrada a da uzmognemo čisti uživati vazmenoga jaganjca.

K posliednjim danom pokore pozivlje nas na osobiti način sveta crkva. Premda su ollari zastrti, akoprem su zvonovi zamukli, premda neima milozvučnog crkvenog pjeva ni blagoglasnog odziva sa orgulja, ipak nas sveti crkveni obredi nikada toli duboko nedirnu, nikada nepotresu našim srcem toli silno, kano zadnjih dana velikog čedna.

Potresni su i veličanstveni osobito sveti obredi velikog petka, koji nam predočuju toli vjerno i živo neizmjernu muku i težku smrt Spasitelja našega.

Na gori Kalvariji vidimo duševnim okom Isusa izranjena i izmrcvarena, gdje no kliče molećim glasom na drvu križa: Otče, oprosti im, jer neznadu što čine! Nakon nečuvenih patnja, pogrda i posmjeha od zavedene svjetine, oprašta najljućim svojim progoniteljem, obećaje nesretnomu razbojniku, da će još danas biti s njim u raju, oprašta svima, i nama podaje utješnu nadu, da će oprostiti i nama budemo li svoje grieha upoznali i za nje pokoru činili.

Pošto je Isus znao, da mora na križu izpiti gorku čašu do dna za spas duša naših, on doprinese dragovoljno tu najuzvišeniju žrtvu Svomu Otcu nebeskomu i nekim svetim zadovoljstvom uzdahnu: Svršeno jest!

Mrtvo tielo Isusovo pokopa Josip od Arimatije u novo izklesanom grobu, na koj navališe težki kamen i postaviše stražu, da nebi Isusovi učenici ukrali njegovo sv. tielo. Ali ni težki kamen, ni jaka straža nemogaše zapriečiti onoga, što se je imalo dogoditi treći dan, jer Isus nebijaše samo čovjek, već i Bog.

Njegovo tielo nije smjelo truniti u grobu, već je imalo uskrsnuti treći dan od mrtvih, kako su to proroci davno prije prorekli.

I doista, u nedjelju rano uputiše se pobožne žene k Isusovu grobu, da pomažu mirisom njegovo tielo, ali se od groba prestrašene vratiše u grad pripovieđajuć, što su čule i vidile. One nadjoše kamen odvaljen i prazan grob — jer je već Isus bio uzkrsnuo!

Obistinilo se je dakle davno proročanstvo, koje je i On sam potvrdio rekavši: Razoriti ćete sveti hram, al ću ga ja za tri dana opet sagraditi!

Svojom mukom i svojom dragocienom krvi spasio je Isus čovječanstvo odkupiv ga od smrti viečne. Svojim uskrsnućem dao nam je pako uzvišeni primjer kako ćemo i mi jednom uskrsnuti i uživati rajsku slavu budemo li je vriedni i dostojni.

Katolička crkva slavi uskrsnuće Isusovo kano uzvišenu svetkovinu, posvećenu veličanstvenom djelu spasa čovječanstva. Ta se svetkovina slavi po čitavom svietu punih dvadeset viekova jednako dirljivo, jednako sjajno i svečano.

I naš hrvatski narod odkad mu je sinula božanstvena istina, slavi svojom prirodjenom pobožnosti ovaj veliki blagdan, koj nije za njega samo znak ili simbol, duševnog spasa, već ako Bog dade, i njegovog narodnog uskrsnuća.

I naš narod vodi očajničku borbu kroz viekove za svoje pravo i za one velike stečevine, koje sretniji narodi već odavna uživaju. I njega su sirotu zlobni i pakostni ljudi raztrgali u razne pokrajine i lišili ga što silom što prevarom nekadanje slave dok se je on junački borio za drugoga, il dok je na potoke lievao svoju dragocienu krv, da očuva zapadne narode od provale divljih naroda. Kroz biljade godina štitio je on Europu svojimi junačkimi prsi od poplave poganskih naroda umirući za one, koji mu kasnije, mjesto plaće, dobaciše porugu i posmjeh!

Nu taj viečni patrik nit je kukao nit klonuo duhom, jer je vazda čvrsto vjerovao u sretniju svoju budućnost, i jer znade, da poslije Velikog Petka dolazi Uskrs! On znade, da kao što je Spasitelj za svoju nauku trpio silne muke, te ćak i život za nju žrtvovao, da mora tako sliediti njegov primjer svaki za slobodom težeći narod, jer bez truda i muke neima uzkrsnuća ni spasa.

U plemenitoj borbi dakle i u poštenom radu je naš duševni i tjelesni spas; ali u tu borbu i u taj rad treba da se podamo vedra lica i čvrsta srca, jer nam inače nebi bilo blagoslova božjeg. Uz te preduvjete nemože ostati naše nastojanje neplodnim, naša borba bezuspješnom.

Mi bo netežimo za tudjim, nas nevuče srce za nečim, što nas neide po božjih i ljudskih zakonih. Naša borba nije od obiesti ili prkosa, već je to očajnička borba za narodni naš obstanak. Na našoj je strani zakon a uz nas je pravo! Pošto nam se krati jedno i drugo, mi smo dužni kano ljudi i kao državljani, da to dopuštenimi i zakonitimi sredstvi izvojujemo. Nepitamo milosti, netražimo povlastica, već samo ono, što nam daje zakon i što ostali narodi već odavna uživaju.

Protivnici naši, koji su ujedno i protivnici naše vjere, opirati će se svimi sredstvi izpunjenju naših prava, ali oboružani i okriepljeni vjerom otaca naših, skršiti ćemo njihov odpor i doći napokon do toli žudjene slobode i narodnog jedinstva. To je naše duboko osvjedočenje, koje nam podaje naša sv. vjera. U tom osvjedočenju i u toj vjeri čestitamo narodu našemu uzvišenu svetkovinu uzkrsnuća Isusovog!

Odziv na skupštinu

družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru u Bribiru.

U prošlom broju izviestili smo u kratko o skupštini, koju su obdržavali prošloga mjeseca hrvatski rodoljubi u Bribiru na korist naše „Družbe".

U zagrebačkom „Obzoru", koj je donio obširno izvješće o toj skupštini, čitamo sliedeći oduševljeni odziv na tu skupštinu, ako se ne varamo, od velezaslužnog tajnika naše „Družbe" g. Cara Emina iz Opatije:

Vele tvrdi patriote kremenjaci! Ne laskaj narodu, ne hvali ga, pokvarit ćeš ga, razmazit ćeš ga. Suglasujem, dok se radi o servilnom kakovom ulagivanju, ali kad se namjeriš na kakav prekrasni narodni čin, na kakav preliepi poziv narodnog unutarnjeg osjećanja — e onda je težko zapoviedati srcu, dapače u takovim bi slučajevima bio i grieh zatvarati dušu i silom dušiti osjećaje, što bi radi da prodru napolje. Tako ne mogu ni ja da mû-

---

PODLISTAK.

U šestom delu svita.

Jednoga lipoga popoldneva, stojeć na puljskoj „Portorati" i prodavajuć tu zihi, buljeć neznam sam kuda, kao kakav napulitanski lazaron, — ždrokne me jedna ruka pod bok malo da nisam pal. Obrnem se jadno, da vidim ki je to tako kumplimentož, — opazim iza sebe jednoga poznatog kumpanja, koji mi onim zdravim okom namigne i dade mi mot glavom da gren za njim. Otel sam mu dat jednu čepu za on kumpliment, ma sam se predomislil, znajuć, da furbo škiljavi me ni za niš onako pozdravil. On naprida ja šodo za njim, i videć kuda me pelje, valje se dositim, da će bit afari. Inšoma delle inšome, prišli smo pred našega sladkoga dotura e patriota, ki mi da vaje ruku i držeć obraz kako da ga smišić biži, lipo me posede na kanapè a škiljavcu reče da more poć.

Ostavši sami i zapitavši me za junačko zdravje s onom običajnom „Come và", počne o stvari: Digo, bil ti otel malo beći čapat. Trata se o ovom: nas partit nekako gre šlabo va nasoj patriji — Boduliji. Mi smo va nasem komitatu determinadi, da posjemo po škojih jednega covika, ki bi dobro razvidil, kako gredu afari tamo za nas a kako za drugi partit herväški i da onako, kako tu ti znas, da zabodes svagdi nos, da budes znal ca delaju popi, fratri, mestri i drugi judi po selih i gradih na Boduliji. Da se ne akorže, za ki fin gres ti okolo, mi ćemo ti dat kapule — deset, dvajset saket — koliko bude triba, i ti ćes tako prodavat kapulu kako oćes, sve ce tukas bit će tvoje, a mi ćemo ti dat jos fiorin na dan i vijaji franko.

Kad sam to ja čul i dobro kapil, ča će od mene, pak kad mi je prišlo na pamet, da ću kapulu prodavat po Boduliji — šajetice, koga smiha će bit, — Bodul, pa prodaje čozotsku kapulu. Mislim i mislim, mašem glavom i livo i desno — inšoma nisam mogal dojt na kraj, bi l' ne bi l'. Ali tentacijon ja tentacijon, mislim, tu se more ki šold čapat i zašparinjat, i je evo i eno i tebe Boga hvalimo, skočim onako kurajo: ben, šijor dotor, je sam pront, ča je da je, kako ste rekli. — Ben, dobro, nećeš se pokajat, jutro po polne pridi, bit će sve pronto, i dobit ćes rakomandacijoni za nase jude i sve ca triba, evo ti intanto za šada pet fijorini i sada hodi. — Ja san poletel po skalah kako tić, — — buškarona, pet fijorini va žepi — ki će se s menom.

Drugi dan ja se prežentan na dobu i bilo pronto sve. Samo mi je jos moj prijatelj, šijor dotor preporučil, da budem furbo i sa svakin lipo: i s popon i s fratron i kaputašom i bragešarom — onako, kako on, držat usta uvik na smišić i bit će entrata libera i va plovaniju i mostire.

Ukrcan se ja, judi moji, sa trajset šaket kapuli na vapor put Maloga Lošinja, i tamo san moral ostavit depožit od kapule! Gledaju Lošinjani za menom, ča to ja va šakih nosim, neki, to je trgovac stracar, neki to je lovranac s kostanjom, drugi opet da sam kumpiraš, i ča ja znam ča već, dokle ni jedan zapital onoga ki je vozić peljal, ćo, koša že in šti šaki i odgovoril: kapula, čujem već prve pozdrave mularije: „kapular, kapular." Ovaj nadimak pratio me cielo vrieme mog naučnog putovanja. U Lošinju sam se prežental najprije šioru poteštatu i konšenjal san mu dva lista, koje kada je dobro razumil, odmah je naručil dva šaketa kapuli; samo mu je bilo žal da mi nisu dali va Puli nikoliko šaket zelenoga luka za prodavat, zač s lukom bi bil udelal više affari i za partit i za stvar istrijansku, jer da mi moramo svagdi pokazivat naše zelenilo. V Lošinju je bila moja glavna stvar da prepričim balotacioni za plovana i da posapćem na kapitanatu i drugim impiegatom, da ne gre nijedan votat za plovana, koga će biskup. Nu moje affari od kapuli slabo su išli, zač osim nikoliko grešt kapuli ča su mi kupili na kapitanatu, i impiegati i kunšijeri i čitadini — premda svi od zelenog kolura —, mi nisu nijedne glavice kupili, već su me, i oni počeli nazivat „kapular". Tu sam već zgubil volju delat za partit, već san si ja lipo preduzel, prežentivat se onim od hrvatskoga partita, te poberem moje šaketi — i na Čunski. Tamo se prežentam prešidentu od gabineta — ali slabo kaže. Pozval je va istinu valje šedutu — da se sporazume, koliko će ki kapuli kupit — ako ne za potribu, ali bar za patriotad, zač je moja kapula bila čista talijanska. Nakon jedne ure kunšijanja, stavili su na protokol, da se na račun gabineta kupi dva šaketa, pak

k om priedjem preko one sjajne skupštine u Bribiru, preko onog divnog skupa naših ljudi, koji su i opet posvjedočili svoju veliku ljubav spram ove naše Istre. Ima već sat, dva, što sam, pročitav izvještaj te znamenite skupštine, odložio „Obzor“ — i meni se još uviek motaju po glavi one dvie, tri hiljade vrlih Bribiraca, vrzu mi se po glavi i oni velevriedni Tomići, Hajdini, Lorbeki, Crnobrati, svi ti kremeni muževi, kojih ja lično ne poznam, ali osjećam, da ih već sada vanredno ljubim.

I njihove mile, bratske rieči zvuče mi u ušima poput večernje muzike našega mora. „Nas mora srce zazebsti, rekô je jedan govornik, kad vidimo, kako neprijatelj ne žali ni najvećih novčanih svota, samo da nam patnika istarskoga uništi.“ A onda malo dalje: „Hoćemo li dopuštati, da ovako završi Hrvat, da taj isti Hrvat, pade sada u grob kao talijanski rob i da nad tim grobom narikuje hrvatska vila Istarka, a po ovom divnom moru, po ovim zelenim oranicama da se bani nezasitni tudjin i nametnik?“

„Ne!“ uzkliknuo je govornik — „ne!“ zagrmjelo je cielo mnoštvo sakupljenog bribirskoga naroda, ne! kličem ja, dopustit ne će to Hrvati, oni Hrvati, kojih su predji tako ljubomorno pazili na svaki pedalj liepe svoje zemlje. Što bi Franceska dala, da bi joj bilo dozvoljeno raditi u svojim otrgnutim pokrajinama ono, što se ipak dopušta Hrvatskoj da radi u Istri! A što bi sviet, što bi poviest o Hrvatskoj, kad bi ona propustila povoljnu zgodu, ne uradeći ništa za svoju pokrajinu Istru? A Istra i jest pokrajina Hrvatske, a „istarsko diete“ kako je ono rekô onaj isti govornik, „nije tudjinac, ono je diete, koje je hrvatsku majku sisalo kao i ti brate, jednomu se Bogu moli kao i ti, istim jezikom zbori kao i ti, hrvatske pjesme pjeva kao i ti, ljubi svoju hrvatsku grudu kao i ti, za tu grudu život daje kao i ti.“

Jest, vrli moj nepoznati govorniče, sve to čini istarski Hrvat, ali on čini i još nešto. Gleda on tamo, put istoka, gdje mu sunce navieša ljepše dane, gleda on k vama svjema, i duh ga podilazi od milja i srce mu se širi od razmiljenosti nad tolike sućuti i ljubavi bratske.

I ponos se u njemu diže, silan vanredan ponos, što je i on grana divnoga naroda, koji i danas još mora da svoje nikad neizcrpive sile troši za očuvanje svoga posvećenoga praga. Ali ni Istra ne spava. Osokoljena i obodrena pomoću i ljubavi svoje liepe braće, ona opet diže glavu svoju, opet izpravljuje izmučene kosti svoje, spremna gotovo na boj. Družtvo pako, ta jedina uzdanica njena, koja je već namjestila na razne točke do 16 svojih valjanih pionira, radi, neumorno radi. I narod se prenuo; i on dolazi družbi u susret. Daruje zemlju, gdje će se dignuti družbina zdanja, kupi prinose, pomaže svojima žuljevima. Miče se, miče, — samo sustati se ne smije. Ni za mah — ni za jedan mah! I ja vidim dan, gdje će veliko djelo požtvovnosti svih Hrvata, biti okrunjeno zlatnim uspjehom. Vidim dan, gdje će naš mali poluotok, naša preliepa Istra, već po svome položaju izložena prvim udarcima tudjinstva, ojačana i utvrdjena mukom i znojem svih Hrvata, stati kao nepredobiva tvrdja, branič, zaledje jedne nam, Hrvatske domovine!

Za to napried, samo napried za našu Družbu!

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 27. marca 1904.

Carevinsko vieće je i opet odročeno. Kod njegova odročenja činiti će službu vladi § 14. Tomu paragrafu protivio se je Koerber, a riko ga više ne rabi nego on. Samo jednom prije njega bio je taj paragraf rabljen za novačenje, a on će ga sada i zato porabiti. Punih 15 dana bilo je na dnevnom redu zastupničke kuće prvo čitanje velike osnove za dozvolu vojnika, al do toga čitanja nije došlo. Koerberu se prije nije dozvolilo popračunat, sad mu se neda ni vojnika. Tà kako bi to mogli ni pripustiti zastupnici slavenskih naroda, prema kojim vlada Koerberova neće da vrši zakona.

Nego da izvjestim o dvih sjednicah koje je zastupnička kuća ovoga tjedna održavala.

* * *

Ponedjeljak dne 21. čitale su se doslovno podnešene interpelacije. Onda se je 4 puta glasovalo po imenih o dvih peticijah. Konačno se je razpravljalo o prešnom predlogu dr. Dvořaka i drugova za poboljšanje prostorija na českom sveučilištu u Pragu, i na tehnikah čeških, u Pragu i Brnu. Govorio je Rusin profesor Romančuk. Pri tom je on obrazložio, zašto Rusini obštruiraju, i iztaknuo nuždu poboljšanju školstva kod Rusina, i ustrojenja jednoga rusinskoga sveučilišta u Galiciji.

Tim je došla skoro šesta ura poslie podne, i sjednica bila je zaključena.

* * *

U sjednici od utorka dne 22. čitalo se je doslovno interpelacije. Onda se je 4 puta glasovalo po imenih o dvih interpelacijah. Imalo se je nadaljevati razpravu o sveučilištih. Bili su pripravni govoriti Talijani, na usta Goričana Tome Lenassi; i naši dati izjavu, na usta dr. Ploja. Nešto poslie 4. ure dao je predsjednik pročitati podneske prispjele mu tečajem sjednice. To bijaše znak da je sjednica pri kraju. Oko 4 i pol dao je pročitati dopis ministra-predsjednika. Ovaj dopis glasi doslovno: „Na temelju previšnje ovlasti častim se priobćiti Vašoj Preuzvišenosti (predsjedniku kuće) za dalnje priobćenje, da je carevinsko vieće danom 22. t. mj. odročeno“. Na temelju toga dopisa, reče predsjednik, zaključujem sjednicu, želeć gospodi zastupnikom sretan Uskrs.

* * *

Taj zaključak nije nikoga iznenadio. Očekivalo se ga je, al se ne bijaše posve stalno.

Koerberu nije ni preostalo drugo, nego da to učini.

Odkad su stupili u obštrukciju Hrvati, Slovenci, Rusini, a ponekle i Talijani; odkad su Poljaci odbili predloge Niemaca za ugušiti česku obštrukciju; odkad su se isti Poljaci izjavili proti tomu da se delegacije izaberu prije Uskrsa, i više manje imali na svojoj strani ministra vanjskih poslova Goluchowskoga, — odtad bilo je Koerberu jasno, da ne može u parlamentu ništa postići, nit izbora delegacija prije Uskrsa. Koerber je dobio pljusku. Hoće li povući nuždne posliedice iz nje, to se ne zna. On ima tvrdu kožu, pak hoće da i sa pljuskami stoji na čelu vlade.

* * *

Tečajem sjednice zastupničke kuće i poslie te sjednice bile su obdržavane razne druge sjednice. Sastali su se Česi svih stranaka i Poljaci. Dr. Pacak u ime mladočeskoga kluba predao je Jaworskomu odgovor na predlog poljskoga kluba za posredovanje Poljaka izmed Čeha i Niemaca. Predsjednik českoga veleposjeda izjavio je, da su i veleposjednici posve spo-razumni sa tim odgovorom. Tako i predsjednik českih agraraca u ime njihovo.

Imali su sjednicu i Mladočesi medju sobom, i pogovorili se o prošlom i za buduće.

Sakupili su se i predstavnici Mladočeha, českih agraraca, Hrvata, Slovenaca i Rusina u zajedničku sjednicu. Dr. Pacak je našim zahvalio za podporu koju su Čehom pružili. Naši su odgovorili da netrebaju zahvale, da su samo svoju dužnost učinili i prema braći i prema svojemu narodu. Općenito se je izrazila želja i volja, da i na dalje, u dobru i zlu, ostanu svi ti Slaveni u zajednici. Tako mogu prilično, razciepani ne mogu ništa.

Da nebi drugo donielo ovih petnaest dana zasjedanja carevinskoga vieća, do li zajedničtva slavenskih zastupnika, bilo bi i to dosta i mnogo.

To je jače djelovalo na Koerbera i njegove Niemce, nego li bi išta drugo moglo. Oni i on su ko bez glave.

Njihova i njegova „Neue Freie Presse“ taj poznati židovski list, baca otrov proti Slavenom, naročito proti Poljakom, za koje je mislila da su već pridobljeni za Niemce a proti ostalim Slavenom.

Žuč i jed toga lista najbolji su dokaz, da su zastupnici slavenskih naroda na pravom putu.

U ostalom ima i Niemaca, koji vele, da je Koerber kriv što nema ni reda ni mira u Parlamentu.

* * *

U posliednjoj sjednici podnio je zastupnik Spinčić i drugovi interpelaciju na ministra predsjednika kao upravitelja pravosudja radi imenovanja njekih kancelarijskih činovnika, koji ne poznaju jezika potrebitih kod dotičnih sudova.

Politički pregled.

U Puli, dne 30. marča 1904.

Austro-Ugarska.

O političkom položaju u Austriji govorio je ovih dana poznati kolovodja kršćansko-socijalne stranke knez Liechtenstein pred svojimi izbornici u Beču i to povodom 25-godišnjice što obnaša čast zastupnika na carevinskom vieću. Knez reče medju ostalim, da se po njegovom mnienju varaju Niemci lievice i Slaveni desnice carevinskoga vieća. On drži, da se obzirom na brojnu jakost stranaka carevinskoga vieća i njihovih težnja nemože obnoviti doba ministra Taaffe-a niti stvoriti tadašnju većinu. Kada bi se pravedno promienio poslovnik carevinskoga vieća, podielilo bi se ono u tri političke skupine, od kojih bi mogla vlada sa državo-pravnim programom stvarati prema potrebi većinu. U takvoj podielbi stranaka nebi se moglo tlačiti narodnosti, niti bi bila moguća nadmoć nad pojedinimi narodnostmi. Varana je utvara ako se na mjerodavnom mjestu očekuje, da će se urediti odnošaji u parlamentu sami po sebi. Bez pomoći iz vana ostabiti će posve životna snaga parlamenta. Uzprkos glasovitom §. 14. prieti pogibelj carstvu već sada. Obštrukcija je već sada obustavila izbor u delegacije, a ovaj se neće moći ni poslie obaviti bez milosti pojedinih stranačkih vodja. Neće li napokon u posliednji čas uviditi upravljajući krugovi, da njihova neutralnost prema parlamentu škodi čitavoj otačbini, da su oni krivi, što stoji državni stroj, ako ga neće oni, da poprave ili promjene.

Carevinsko vieće imalo bi se sastati polovicom mjeseca aprila t. j. poslie uskrsnih blagdana, da nastavi svoje djelovanje. To djelovanje biti će jednako ništici, ako nepodje medjutim vladi za

---

da se to podili medju siromašnije šocije — a prešident je uzel još jedan šaket i daroval gabinetu, da s greštami od kapuli polipšaju „šalu“ i inkoronaju kvadar od gran pojeta.

U Nerezinah i Osoru — patriji nasega šladkoga — san mislel, da će se potući za mojom kapulom, a kad tamo, komać sam prodal, va jednom i drugom mestu, pol šaketa a pol sam daroval Nerežinskoj grupi od Lege. Da mi ni va mostire guardijan kupil 10 grešt, ne bih bil imal nanka čime poć priko mosta va Osor. Va Osoru, da sam jednu glavu prodal — a ma ni jedne, zač da oni imaju dosti „salate“ i da „per il“ salata oni ne mogu jesti i kupovati kapule. Direcijon moga vijaja je bil Cres, centro delle nostre isole e della patria od kapuli. Do Crisa, pasal san i Belej i Vranu, pak Štivan i Martinčicu i Orlec, ali niš, baš niš za naš partit (a tako treba da je, san mislel va sebi, zač san već tamo počel bolje progledavat). Va Cresu san šal i našemu Jušti i Bolmarcićem i Kersićem, sve do Roka — ali nijedne glavice kapuli od svih ovih — dokle nisan dal piturat zeleno desetak grešt, i to mi je kupila prežentanca, da okiti s tim onoga „Lione“ de S. Marko, da ostane na viečnu slavu spomen prvomu gradu talijanskog kvarnera — ako tu kapulu prije, onako od zelene oduševljenosti, ne pojedu potešt i sva prežentanca.

Ja neznam, bi li finil ovdi ili šal još naprvo pripovidajuć, zač ča mi se je na Veji pripetilo, prokjel san i capopartite i njihove ordini i beče. Prišal sam va Veju već bos i raskidan i lačan, zač san brižni šparenjal svih kapulu za gospodu zelenu i one zapućence na selih, ki njim veruju. Va samoj Veji, još kako tako — tamo su me najili i napili i dali mi dodar i banket s kapulom — no, tamo nisam zlo pasal, zač su mi i beči dali.

Ali po drugih mestih na ižuli, da je i jedan naš. Moral san poć va Bašku, zač su imali bit balotacijoni za prežentancu. Dojdem vam ja lipi moji tamo, a oni kad su doznali, da prodajem kapulu, — udri po meni i „kapular, kapular“, i v more š njim, v rest š njim i ča ti ja znam, ča bi se bilo s menom zgodilo, da mi se ni posrečilo pobignuti na poštu, i tu me sakrili i od zla obranili. Vaja reć istinu, šijor poštar je valje sazval šedutu od ono malo zada zapućenih ča jih još ima u Baški, i tu sam se upoznal z nasimi prvaki Mikom Butigirom i Franom Bebe Kućarić-našja karvi i Viskićem. I da mi ovi dobri judi nisu zeli deset šaket kapuli i gladnoga i žednoga me ne napojili i napili — vrazja mi se je pašla —, i tako san ja sretno pobignul iz Baške. — Strah je vrag! — te i ja držeć se toga, nisan zabol nosa ni u Vrbnik, ni na Punat ni u Dobrinj, sa svim tim da san znal, da jena učena glava drži i u Vrbniku onu Pravu Našu Slogu, ku ipak štenta proštat makar malo i jecajuć. Do Gabonjina ni glasa ni daha od mene i komać su mi malo kuraja tamo dali naši Petrinići, Kovači, Oficialići i Antonići i Šumarići — ali kapule nisu mi kupili, već san jin ostavil deset grešt na spomin, da se spomenu kada je kroz njihovo selo luč istine talijanske pripovidal: „kapular.“ Za tih deset grešt su mi Gabonjani pokazali njihovu glasovitu i starinsku Bandiru, ku su zeli va gueri kuntra crljenim glavicam od sirka i na kojoj piše: „Šijor njero, prega per noi“ — a ja kažem: Amen.

Inšoma po ižuli vajskoj, zgubil sam svu i voju i kuraj za partit istriano-italiano, te sam počel mislit, kako smo mi svi sada zapućeni, i kako nas ovi naši širi za nos potežu kakogod oni hoće.

Kad san došal na Malinsku, svu kapulu san hitil va more i tu san stresal sa sebe i zadnji znamen zapućenosti i slipoće, i mi se para i sada još, da kada san to stresal, da san se kako na novo preporodil i od srca san zakantal, pa makar da i mene za kapulom u more hite, onu lipu: Oj Hrvati jošte živi . . . !

I vi ostala braćo i patrioti, ne dajte se da Vas za nos vuče ki ta štracar, kapular, ali karbuner, ne dajte da Vas drže zada zapućenimi, — već se osvistite, progledajte ježdanput, i pokažite tim prorokom i farizejom gosposkim, da ste ljudi, pravi boduli, ki znaju svojom glavom mislit i sami se zapućivat ali spreda a ne zada.

Ja hvalim Bogu, da san po vaših stranah pasal, zač tamo san otvoril oči i osvistil i počel se sam spreda zapućivat.

Ovu referadu poslat ću našemu šior Dotoru još sa zahvalom, da mi je dal priliku i nehotijuć da san se osvistil, premda san od onda ostal vavik po Boduliji

Kapular.

rukom, da umiri i zadovolji slavenske stranke.

Bečkim listovom pišu iz Praga, da je ratni ministar general Pittreich izdao častnikom u Českoj povjerljivu naredbu, neka u občenju sa českimi vojnici upotrebljuju češki jezik. Niemci nisu dakako zadovoljni s tom naredbom, premda je ona posve pravedna i opravdana, jer su i tako častnici dužni poznavati jezik svoje pukovnije. Niemci će stalno u budućem zasjedanju carevinskoga vieća staviti na ministra rata upit kako je mogao izdati naredbu, koja ruši tobož njemački službeni jezik vojske.

Dne 26. o. mj. prošao je austrijski ministar financija Böhm-Bawerk preko Rieke za Dalmaciju. Ministar kani proboraviti uskrsne blagdane u južnoj Dalmaciji. Posliednjih godina zalaze rado austrijski ministri u Dalmaciju, koja je zanimiva zbog svojih prirodnih krasota, povjestničkih uspomena i radi svog zemljopisnog položaja, nu naša posestrima nije do sada očutila nikakvu korist od tih ministarskih posjeta te se bori proti biedi i nevolji, kako i naša Istra, zbog njezinih zanemarenih gospodarskih i prosvjetnih prohitaka.

Zadnjih dana priobćiše novine viest, koja je pobudila neko poremećenje. Ta viest glasi naime, da će biti teretni promet s Bosnom i Hercegovinom na nekoliko dana podpuno obustavljen radi vojničkih vlakova. Ujedno se javlja, da će 120.000 momaka preći preko granice, većim dielom poljske i sjeverne ugarske pukovnije.

O istoj stvari brzojavljaju jednom zagrebačkom listu iz Pešte dne 26. o. mj. da ugarske državne željeznice neprimaju od onoga dana pa do 6. aprila nikakvih trgovačkih pošiljaka za Bosnu i Hercegovinu, a bosanske željeznice obustavljaju od dne 6. do 12. aprila sav promet radi prevažanja četa. Takodjer jedan gradački list priobćuje sličnu viest.

Iz Zagreba javljaju, da će se sastati poslije pravoslavnog Uskrsa pododbori kraljevinskih odbora u Budimpešti. Kažu, da su nastale nove poteškoće, te da se nezna kada će biti razprave dovršene. Navodno traže hrvatski odbornici, da bude imenovan drugim predsjednikom peštanskog računarskog dvora koji Hrvat, jer da će samo tim načinom biti moguće, da se valjano kontrolira račune, koje predlažu Madjari Hrvatom. U vladinih krugovih pripoviedaju, da su ban Pejačević i odjelni predstojnik Šumanović jako ozlovoljeni zbog odpora, koj su našli na strani Madjara glede hrvatskih financijalnih tražbina. Usljed toga da nije izključeno, da će se ona dvojica na častih zahvaliti čim se za to pruži prava zgoda. Dr. Šumanović da se je izrazio prijateljem, da mu je položaj nesnosljiv i da će sve ostaviti, pak se nanovo latiti odvjetničtva.

Bugarska.

Turska vlada našla je opet novu izliku, da zategne što više sa provedenjem obećanih reforma u Macedoniji.

Začudno nam je, što se daju velevlasti tako dugo voditi za nos od turske vlade pošto su morale unapried znati, da turska neće dobrovoljno provesti reforma. Moguće, da stoji s tim zatezanjem turske vlade u savezu gornje naše viesti o pripravah u Bosni i Hercegovini za odpremu većeg množtva četa u Novi Bazar i dalje put Soluna.

Turska se ćuti slobodnijom odkad se je Rusija zaplela u rat na dalekom iztoku, ali Rusija imade još toliko razpoložive vojske, da bi mogla i sama prisiliti Tursku na provedenje toli razvikanih reformah. U ostalom Rusija nebi morala sama oružjem posredovati, jer se je u tom pogledu sporazumjela sa Austro-Ugarskom, koja ima ovaj par posve slobodne ruke.

Bugarski diplomatski agent Načević pospješio je u Carigradu po nalogu svoje vlade, riešitbu bugarske note glede na bugarsko-tursku nagodbu, koju su obje stranke prihvatile.

Iz povjerljivih glasova doznajemo, da su Grci ustrojili u nekojih kotarih Macedonije tajne odbore, kojim je zadaća zapriečiti provedenje osnova bugarskih ustaških kolovodja. Ako se ta viest obistini, tada će se moći uztvrditi, da su Grci nasjeli izvanjskim diplomatskim spletkam te da služe kano slieno orudje tudjinskim osnovam a na štetu svoje uže domovine, nesretne Macedonije.

Ruske-japanski rat.

O posliednjoj navali na luku i tvrdjavu Port-Artur od strane Japanske vojne mornarice brzojavljaju dne 27. o. mj. podadmiral Makarov caru Nikoli: Javljam najpokornije, da je neprijatelj noćas u 2 sata po drugi put kušao, da blokira ulaz k unutrašnjoj luci. U tu je svrhu izaslao 4 velika trgovačka parobroda u pratnji od 6 torpednjača k ulazu. Neprijateljske su ladje pravodobno opažene, te su ih baterije i stražarske ladje obasule vatrom. Da probuši neprijateljsku liniju, pošao je zapoviednik stražarske torpedne ladje „Silnij“ poručnik Krinickij neprijatelju u susret, te je razorio torpedom jednu stranu prednjeg parobroda. Taj je skrenuo na desno, a dva su ga parobroda sliedila, te su sva tri na desno od ulaza potisnuta na obalu. Četvrti parobrod pošao je na lievo. Torpednjača „Silnij“ zapodjela je borbu sa šest neprijateljskih torpednjača. Pri tom su inženir Zvjerev i 6 podčastnika usmrćeni, a zapovjednik Krinickij i 12 mornara ranjeni. U zoru se opazilo neprijateljske oklopnjače i jedan odjel krstaša. Ja sam pošao s povjerenim mi brodovljem proti neprijatelju. Ovaj drugi pokus Japanaca, da sprieče ulaz u luku, ostao je uslied odvažne borbe brodovlja i kopnenih četa isto tako bez uspjeha kao i prvi. Ulaz u luku je slobodan.

(Službeno.) General Smirnov javlja caru iz Port-Artura: Ove noći kušali su Japanci, čim se je mjesec ukazao, da zatvore ulaz u luku. U tu su svrhu upotrebili 4 ladje požarnice i torpedsku flotilju. Oko 2 sata 15 časaka sve su stražarske ladje i baterije opazile, da se neprijatelj približuje, pa su ih obasule žestokom vatrom. Pred požarnicama ladjama išle su torpednjače, dočim su velike ladje sliedile u većoj daljini, te stale sipati vatru na tvrdjavu i tako podupirati akciju malih ladja. Uslied jake vatre iz topova i odvažnosti naših torpednjača nisu neprijateljske ladje dostigle naše luke. Dvie su se nasukale na grebenima uz „Zlatno Gorje“, jedna je potonula, pošto ju je pogodio torpedo jedne naše torpednjače, a četvrta požarnica ladja potonula je tako, da se je zabušila u prije potonuli parobrod. Ulaz je slobodan. Na potonulom parobrodu nadjeni su mali topovi, iz kojih se je na naše torpednjače pucalo. Svaka od potonulih ladja spustila je čamac za spasenje zapoviednika. Jedan od tih čamaca, čini se, da se je spasio. Oko 4 ure u jutro uzmakle su neprijateljske torpednjače i pucanje je prestalo. Zapoviedajući admiral Makarov pošao je odmah na parobrodiću iz luke, da pregleda potonule neprijateljske ladje.

U jutro opažene su na jugu Port-Artura neprijateljske torpednjače, pa su baterije počele na njih pucati. Oko 6 sati opaženo je na obzorju neprijateljsko brodovlje, a naše mu je pošlo u susret. U 6 pol sati stale su baterije pucati. No vatra je skoro prestala, jer se je japansko brodovlje udaljilo na jugo-istok. U 10 sati ga je posve nestalo.

Dne 28. marča. Daljnja depeša, što ju je admiral Makarov upravio caru Nikoli glasi: Javljam u smjernosti, da je neprijatelj uzmaknuo i da sam se ja u tom povodu vratio s brodovljem natrag. Torpiljače „Silnij“, kojoj je neprijateljska granata oštetila stroj, nasjela je tečajem noći na prud, ali je opet učinjena sposobnom za plovitbu i dopremljena nastojanjem posade u luku. Zapoviednik Grimm lako je ranjen u ruku, ali nije ostavio svojeg mjesta. Na neprijateljskim požarnicama („branderi“) nadjeni su pakleni strojevi. Poručnici Petrov, Zahariev i zastavnik Wilsson pošli su na parobrode. U jutro je nadjena poveća mina, te je učinjena neškodljivom. Prigodom iztraživanja ustanovilo se je, da požarnice nisu bile stare ladje, već da su bile montirane topovima malog kalibra. Ja ću upotriebiti jedan dio tih požarnica u lučke svrhe.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča misliš Jurino, ki bi bil od oveh trih najbolje za poteštu va Mošćenicah: Zvanić, Kafula, al Hrelja?

Jur. A la baš ni svi tri skupa nebi bili za jednega dobrega.

Fr. Ma ako budu oteli bit svi tri?

Jur. Neka se čredaju svaki mesec.

* * *

Fr. Znaš ti Jurino ča će to reći apriano?

Jur. Zač me to pitaš?

Fr. Zato, zač neki dè va opatijskem „Nar. Liste“, da Marki zna ča će to reć.

Fr. Apri će reć odpri, a ano je ono, ča nemore koza s repom pokrit.

Jur. Viš vraga no!

* * *

Fr. Creska vlastela govore da njim sada već niš nefali zač su našli beneškega lava.

Jur. Ma kopači odgovaraju, da njim neće biti dobro, dokle bude pun Cres domaćeh vuci razdirevci.

Fr. Borme imaju pravo!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Učiteljski sastanak. Prošle subote — na Josipovo za prvi put se sastali u Puli učitelji i učiteljice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, da se pogovore o svojoj organizaciji, te s raznim pitanjima zasjecajućim u školstvo. Iskupili se iz vasciele Istre, koliko jih na križ i unakrst ima, a nijesu zadocnili niti oni preko mora, sa otoka, iz šestoga diela svieta, kako to oni zgodno vele. Iza rada imali zgode da se naslušaju u kazalištu Verdijeve „Aide“, častno uprizorene i izvedene, a drugoga dneva trebalo, tko kopnom tko morem, za svojim zvanjem.

Milo nam je, da ovo možemo saobćiti, jer se vidi, koli ozbiljno shvaćaju družbine učiteljske sile svoj zadatak. Bilo sretno i živili!

Javna vježba „Prvog Ist. Sokola“ u Puli. Dne 24. t. mj., kako smo to javili, dao je „I. Ist. Sokol“ u Puli javnu vježbu. Užitak, koji su nam pružili te večeri naši mladi Sokolovi i Sokolići, dokazom je, što li se sve ne može postići uz dobru volju i zauzetan rad. Sokol je te večeri pokazao, što vriedi i kakvu ulogu on igra u našem javnom životu u Puli, — samo treba požaliti a i pokuditi sve one, koji ili neće da shvate zadatak Sokola ili omalovažuju i ne ciene, što je nama Sokol, osobito u Puli. Ovo primjećujemo s toga, što naša publika jako malo mari za ovakove javne vježbe, a što se pokazalo one večeri. Jer premda ne možemo reći, da se občinstvo nije dovoljno odazvalo zabavi, ipak nam je žao, što moramo opaziti, da je moralo te večeri biti na okupu u Sokolu barem dvostruko toliko občinstva, nego što ga je bilo. Ili je počelo nestajati Hrvata u Puli?

O samoj vježbi, ne bi trebalo ni rieči spomenuti, jer neznamo što bi više pohvalili, da li učitelja, vodju, ili vježbače. Nastup njihov bio tako precizan, da je izazvao odmah u početku buru aplauza. Sve točke programa: vježbe na preči i ručama pa i najteže — što još u Puli nismo vidjeli, izvršile se takvom lahkoćom i bez ikakvog vidljivog napora ili naprezanja, da je upravo zadivilo občinstvo, koje je i nagradilo vrstne vježbače pljeskanjem. Za to treba da ovdje spomenemo učitelja Sokola brata Perka, koji zaslužuje svaku pohvalu. Dvie točke programa, izveo je prednjači zbor divnom i majstorskom vještinom, a vidjelo se, da su se pojedini prednjački upravo natjecali, koji će vještije izvršiti svoju zadaću. Čestitamo!

Peta točka programa bila je: Nastup dječaka k prostim vježbama. Zanimanje za ovu točku, bilo je kod svih nas najveće. Kad opazismo pak, gdje pod vodstvom brata Žunića stupa ponosito i odrezano, složno ko jedan 13 malih Sokolića (najstariji 13 god. najmladji 7 god.) nastane burno pljeskanje i na svakom licu čitao si veselo razpoloženje, radost, gledajući ove mališe. A tek gledajuć je, s kakvom točnošću, složno i precizno pod glasbom izvadjaju svoje vježbe sa batinama. Tomu se je svatko čudio, koliko li je morao uložiti truda onaj, koji je uvježbao tako liepo ove Sokoliće. A ipak vidjeli smo na rodjene oči, da je uspjeh bio sasma postignut i da trud nije bio badava uložen. Vježbe na ručama ovih mališa još su se više dojmile, što par njih bila su tako malena, da ih je morao učitelj podignuti na spravu, ali kad se nje domogao, izvadja ti on svoju vježbu, kao kakav stari, uvježbani Sokol. — Občinstvo je uviek sa smieškom na licu, obilnim pljeskanjem nagradilo male Sokoliće. Evala, živili! Hvala ide osobito br. Žunića, koji je znao i umio da uvježba ove maliće. Baš mu hvala! Živio!

Čestitamo pak Sokolu, što se znade usprkos raznim zapriekama i materialnim i moralnim, uzdržati na onoj visini, što mu je propisuje zadatak Sokolstva, i što s ponosom stupa bok o bok s drugim bratskim družtvima širom cielog Slavenstva, te za nijednim ne zaostaje u tom pogledu, te nam je ugodno i ovdje istaknuti njegova starostu brata Lacka Križa, komu u prvom redu imamo da zahvalimo, što naš Sokol u Puli ovako divno napreduje i pruža nam ovakovih užitaka, kao što je bila ova. Što, da bilo češće i još ljepše!

Konsumno družtvo u Ližnjanu. Dne 27. t. mj. ustrojilo se je u Ližnjanu Konsumno družtvo na ograničeno jamčenje. Toga dana držalo je ustanovnu skupštinu u 3¼ sata po po podne, koja je bila mnogobrojno posjećena. Od strane Gospodarske Sveze za Istru u Puli, prisustvovao je skupštini g. J. Mahulja, opunovlašten od predsjednika Sveze, velenč. g. dr. M. Laginje, zapriečenog.

Skupštinu otvorio je Josip Fedel u ime privremenog odbora, koji, predstaviv skupu odaslanika Gospodarske Sveze, pozdravio je skupštinare i pozvao iste da izaberu predsjednika današnjoj skupštini. Izabran bi jednoglasno g. Josip Fedel, koji na to umoli odaslanika Gospodarske Sveze, da pročita i protumači pravila društva, što je isti stavku po stavku pročitao i protumačio, razglobiv ujedno svrhu i korist ovakovih družtava. Na koncu su

prisutni na skupštini jednoglasno prihvatili i podpisali pravila.

Iza toga prešlo se je na izbor upravnog odbora za vrieme dok bude sazvana glavna skupština poslie registracije, te bijahu izabrani sliedeći: u p r a v i t e l j: Josip Fedel pok. Martina; z a m j e n i k: Mate Šebelić od Mate; o d b o r n i c i: Josip Vojnić pok. Lovre, Ivan Jelčić pok. Ivana, Antom Misdaris od Martina. — Nadzorni odbor, nakon što je odaslanik Gospodarske Sveze razjasnio razloge s kojih ne treba da se bira i da se družtvo stavi pod izravni nadzor Gospodarske Sveze za Istru u Puli, taj odbor se nije izabrao, nego se zaključilo, da će se družtvo dati nadzirati od Gosp. Sveze za Istru u Puli, te se i stavlja pod nadzor iste, i s toga razloga ne izabire posebnog nadzornog odbora. — Za poslovodju družtva je izabran Anton Vojnić od Antona.

S veseljem bilježimo, da je skupština tekla oduševljeno i ozbiljno, te da su skupštinari pozorno i sa zanimanjem pratili tok iste, a što je najviše i vrlo pohvalno, vladala je tečajem ciele skupštine jednodušnost i bratska ljubav. — Skupštini prisustvovao je takodjer kao zadrugar i mjestni župnik veleč. g. Don Luka Kirac, što nam je jamstvom, da će družtvo liepo napredovati i rado primati prokušane njegove upute i savjete.

Želimo družtvu svaku sreću i napredak, a čestitim Ližnjancem se radujemo na njihovoj hrvatskoj sviesti i rodoljublju, što su i ovom prigodom pokazali. Živili!

Židovi i liberalci proti počitku na blagdan sv. Josipa. Svećenstvo grada Pule izposlovalo je, kako čitamo u talijanskih listovih, od uprave arsenala ratne mornarice, da će radnici arsenala na blagdan sv. Josipa počivati. Usljed toga da su se radnici obratili na židovskoga zastupnika Ellenbogena u Beču, da proti tomu počitku prosvjeduje, jer da bi tim bili prikraćeni na zaslužbi. Taj zastupnik da je pošao k zapovjedničtvu mornarice u Beču, gdje da je razložio želju arsenalskih radnika, na što da je zapovjedničtvo naložilo upravi arsenala, da se mora raditi i na blagdan Sv. Josipa i da se ima smatrati taj blagdan kao radni dan.

U tom smislu, da je govorio nedavno u delegacijah i zastupnik Bennati. I tako nadjoše se složni židovi i liberalci proti blagdanu Sv. Josipa! Prvim se nečudimo, al se čudimo onim talij. svećenikom, koji idu ruku o ruku s talij. liberalci.

Pišu nam iz Premanture 28. t. mj. Mi bismo imali gospodine uredniče iz Premanture svako malo novih viesti, al buduć ove uviek žalibože nepovoljne, sram me je niti potužiti se komu. Nu da ne padaju sve te viesti jedna za drugom u hladan grob, iznieti ću barem jedno na vidjelo, jer da si nebi koj mislio, da se u Premanturi može raditi sve po miloj volji a da to nitko i ne opaža. Ja mislim da nije tomu tako.

Čujte dakle o čemu se radi. Mi imamo u Premanturi čovjeka, jošter čila i zdrava, čovjeka, koji je bio zvonar već cielih 35 godina na zadovoljstvo svih župljana i prvašnjih župeupravitelja. Na jednom puknu glas, da je naumio sadašnji naš milosrdni gospodin Don Giovanni Mattich, odpustiti tog siromašnog čovjeka od službe zvonarstva, a to dakako bez da je pitao narod, jeli ovaj zadovoljan ili ne. Taj znameniti Don Giovanni rekao je, da je morao odpustiti čovjeka, buduć ovaj nesposoban već za službu. Ja pitam tog velezaslužnog gospodina, koji daje stariće zvonaru, mi ili on? nek na to odgovori. Ja mislim da mi, dakle mi moramo imati pravo izpustiti jednog zvonara i uzeti drugoga. Taj čovjek je dakle po izvoru tog blaženog gospodina nesposoban za službu zvonara, dakle postavljen u stanje mira. Ako bi taj čovjek i bio već nesposoban za službu, ja mislim da poslie 35 godina službovanja, morao bi taj nesretni čovjek dobiti bar kakovu malenu podporu ili ga barem pustiti u službi do njegove smrti, kako je to bilo i sa ostalim zvonarima. Ali taj veleumni Monsignor pardon Reverendo nije učinio ni jedno ni drugo, već proglasio sa oltara odpust zvonara. Bravo! to je jedna od onih dvih stvari od ljubavi. Tog dana bili su i žandari u Premanturi, zašto su pak došli to neznam. Taj čovjek, dosadašnji zvonar, jest pošten čovjek i od naroda mnogo obljubljen, ali ima jednu ogromnu pogriešku a ta je, da nije htio nikada glasovati za talijansku stranku. Mi želimo od naše strane starom zvonaru sretnu budućnost a popu Matiću zahvaljujemo se na toliko dobrom srcu i želimo mu jošter da mu bude daleko kuća od nas. Za sad dosta. — Premanturac.

Pazinski kotar:

Velika narodna skupština pod vedrim nebom u Boljunu, bit će u nedjeljuju dne 10. travnja t. g. u 2 sata po podne uz sliedeći dnevni red: 1. Občinski ustav. 2. Naš odnošaj prema Talijanima. 3. Naš položaj u Austro-Ugarskoj monarhiji. 4. Obće pravo glasa. 5. Naše nevolje. 6. Pučka prosvjeta. — Točnija oznaka mjesta skupštine: Boljunsko Polje uz državnu cestu, gdje se kolni put odvaja prema selu Kirčija. U slučaju nepogodna vremena obdržavat će se skupština u suši gospodina Jakova Buretića kbr. 161. — Dozvola političke oblasti već je zatražena. — Jedan od sazivača: Franjo Novljan, stud. phil.

Strahovita brzina u odpremanju listova na pošti u Pazinu. Šaljem vam na ogled jednu dopisnicu, da vidite kako se na pošti u Pazinu odpremaju listovi. Četiri mjeseca i četiri dana od 18./11. 03. do 22./3. 04. putovala je ova dopisnica do Novaki. Nije putovala, jer kad bi bila otposlana, došla bi najdalje za 1 sat, već Bog zna u kojem zakutku je ležala.

Barbara Velikanja, učiteljica ženskih ručnih radnja, nastanjena u Pazinu, drži poduke u ženskim ručnim radnjama na ovoj školi svake subote, pa me u dopisnici medju ostalim moli, da joj javim, bi li došla u subotu t. j. dne 21. novembra, jer nezna ako se ovdje svetkuje onog dana blagdan Majke Božje.

Porečki kotar:

Iz Umaga pišu nam 20. o. mj. Občinski ured javio je stanovničtvu, da će se obaviti novačenje za god. 1904. kako sliedi: U Bujah dne 5. aprila za mladiće iz Buja, dne 6. aprila za mladiće iz Umaga i Cittanove; dne 7. aprila za mladiće iz Groznjana i Brtomigle.

U Motovunu obaviti će se novačenje za godinu 1904. dne 13. aprila za mladiće iz motovunske občine a dne 14. aprila za mladiće iz Vižinade i Oprtlja. K novačenju su pozvani kako i u drugih občinah mladići rodjeni god. 1881, 1882. i 1883. Novačenje vršiti će se od 8 sati u jutro napried.

Novačenje za Poreč i Vrsar. C. k. namjestničtvo ureklo je novačenje za občinu Poreč za dne 9. aprila a za občinu Vrsar za dne 11. aprila. K novačenju pozvani su mladići rodjeni god. 1881, 1882. i 1883.

Novačenje će započeti svakog dana u 8 sati u jutro.

Iz Porečke okolice pišu nam. Na poziv občinskog glavarstva u Poreču prigiasilo se je mnogo naših občinara na glavarstvu, da žele imati vabaca i rozga američkog trsja (loza) za obnoviti vinograde uništene nesretnom filokserom. Te prijave bijahu učinjene početkom godine i mlado trsje morali bi već odavna imati, ali ga većina nije još dobila premda je vrieme za sadjenje već dobrahno odmaklo.

Neznamo sada na komu leži krivnja, da neima još tog trsja t. j. na občinskom glavarstvu ili na onih, koji zapoviedaju na erarskih razsadnicih, odakle dolaze vabci i rozge. Bilo ovako ili onako gospodari naši imati će odatle velikih šteta, jer će dobiti prekasno vabce i rozge.

Poetaja erarskih pastuha u Bujah. Ovih dana dovedoše ulani dva krasna erarska pastuha za naskok u Buje, gdje će ostati čitavo proljeće i jedan dio ljeta, što dajemo na znanje vlastnikom kobila u onih stranah.

Iz Bujah nam pišu 18. o. mj. Naš župnik i počastni kanonik preč. g. Maks Godina bijaše onomadne umirovljen na vlastitu molbu. On je dočekao medju nama 89 godina te je dakle zaslužio podpuno svoju mirovinu. Kad je došao amo mlad i čvrst našao je u našoj župi hrvatsku propovied, ali malo po malo bijaše ta ukinuta i danas se o njoj više i negovori. Rodom iz Pazina govori dobro tamošnji hrvatski dijalekt, alj se priznaje odlučno za Talijana. U narodnostnoj borbi nije sudjelovao, jer ga nisu Talijani trebali, ali je inače uvjek i u svemu pristajao uz talijansku liberalnu stranku. Inače je bio s nama prijazan i sirotinji dobar. Jošte se nezna koji će zasjesti na njegovu stolicu, što je za nas posve ravnodušno, jer se ondje nebi mogao uzdržati dugo svećenik, koji bi htio biti pravedan i hrvatskim župljanom u jezikovnom pogledu.

Kaštelir. Prošloga septembra, poslje trinajstgodišnjeg boravka medju nama, otišao nam je drage uspomene mili naš duševni pastir g. Franjo Stavelik. Na njegovo mjesto došao je don Marco Degrassi, bivši fratar, talijan iz Izole kod Kopra. — Prve nedelje predstavio nam se posve neobičnim načinom, izhvaliv sebe kao kokoš kad jaje znese. Medju ostalimi rekao nam da pozna četiri jezika: talijanski, hrvatski, njemački i francuzki; — da je položio župničke izpite, pa da more i za Beč konkurirati; — da nije junak, ali da je žilav (smieh u crkvi, osobito medju ženskim spolom). — Napokon izjavio je da neće glasovati ni za talijane ni za hrvate — da su njemu svi jednaki, i da je ovamo došao staviti mir i red.

Njegovoj posljednoj izjavi smo se radovali, misleći da će u istinu biti pravedan, i da će savjestno vršiti svoju svećeničku dužnost. Danas moremo pako mirnom dušom tvrditi da su njegova obećabila prazne rieči; pošto nam je kroz ovo vrieme jasno dokazao, da mrzi nas i koliko je našega, osim naših mukom zasluženih kruna što ih u žep stavlja; i da mu je povjereno stado deveta briga.

Do njegovog dolazka imali smo svake nedelje i blagdane dvie sv. mise. Kod prve pjevala su školska djeca hrvatske pjesme uz sviranje armonija. Don Marco je iz velike revnosti odmah odbacio prvu sv. Misu. Pred malo nedelja započeo je čitati istu, ali zabranio je sviranje i pjevanje. — Treba ovdje zabilježiti da je don Marco odmah iz početka dao popraviti armonij crkvenim novcem; sam je svirao i u pjevanju podučavao mladiće i odrasle uz pripomoć gg. učitelja i učiteljice jednu s v o j u l a t i n s k u misu: Kyrie, gloria itd. Kada bijahu pjevači dobrahno izvježbani, pjevali su istu misu nekoliko nedelja; a poslje podne kod blagoslova sa presvetim Otajstvom pjevali su latinski — Pange lingua — i hrvatske litanije Majke Božje. Puk se je tomu radovao i veselio nadom da će u kratko vrieme na mjesto starih pjevača stupiti mlade sile. Ovaj napredak naših mladića nije ugadjao jednoj ovdje pašujućoj osobi, kojoj je don Marco najpokorniji sluga, pa da mu se ne zameri poslušao je ukaz spomenute osobe, te učinio kao djeca kada od karata kule grade, i odmah poruše; — t. j. zabranio svako sviranje i pjevanje. Upozoren na ovu novotariju odgovorio je don Marco jednostavno: U crkvi sam ja gospodar, i tako hoću da bude; ako vam tako ne ugadja obratite se na biskupa, meni je svejedno ako služim ovdje ili drugdje! — To je nedostojna igra za jednog svećenika, i presvitli Ordinarijat nebi smio takve igre trpiti, jer na taj način gubi svoj ugled i sv. vjera i svećenstvo.

Nijedan sv. Otac Papa nije zabranio pjevanje školskoj djeci kod tihe mise u naukovnom jeziku, i svi se narodi istim služe. Presv. biskup Flapp zna dobro da se u našoj crkvi hrvatski pjeva kod tihe sv. mise od kada obstoji Družbina škola. Pjevalo se je čak kod zadnje sv. Berme; lijepa bila je dakle prigoda da presv. biskup zaprani, a toga nije pako učinio, premda su nekoji odpadnici od njega zahtievali. Što nisu učinili sv. Oci Pape, što nije učinio vrhovni pastir u svojoj biskupiji, osudio se je učiniti jedan župe-upravitelj. Taj drzoviti i bezobrazan čin ogorčao je pučanstvo do skrajnosti, ovim je don Marco pokazao i dokazao svoju političku strast, i da nezna svojom glavom misliti, pošto taj čin nije razborit ni za običnu pamet.

Kako don Marco vrši svoju svećeničku dužnost, dosta je spomenuti da nije još držao kršćanskog nauka ni djeci ni odraslim. Njegove propoviedi su takove da mu se mladići smiju; a odrasli i pametni ga sažaljuju. Crkvene obrede obavlja takovom brzinom kao da ide za okladu — što se je već svakomu zagadilo. Sve mu je predugo i za to je zabranio pjevati — Andjeo gospodnji — poslje velike sv. mise. Kod vodokrsta na viliju sv. trih kralja rekao je jednom pjevaču u sakrestiji: Hitro pjevajte, jer je to dugo kao vrag. Takovih izraza nismo doživili niti čuli od prvašnjih svećenika ni izvan crkve — to je škandal! — Iz gore navedenoga moramo zaključiti da je don Marco možda zvan za Fratra, ali nikako nije dorasao za dušobrižnika, makar i s odlikom položio župničke izpite. On misli, da pastir neima druge dužnosti osim muzti i strići ovce. Don Marko je čovjek, koji si nije znao pridobiti srca vjernika u Višnjanu, a u Kašteliru još manje.

Istodobno kad je u Kaštelir došao don Degrassi, došao je u Labince don Babudri porečan talijan. Pošto ima tamo — Lega nazionale — svoju školu, odmah je uveo prvu tihu sv. misu svake nedelje i blagdane, kod koje uz orgulje pjevaju djaci talijanske pjesme i slušaju talijansku propovjed. Toga još nije nigdar bilo, premda ona škola obstoji već kakvih petnajst godina. U labinskoj crkvi se nije do pred tri godine čulo talijanske rieči. Kod zadnje sv. Berme je presv. biskup Flapp propovjedao i katekizirao samo hrvatski, a danas je sve talijanski. Postupanje ove dvojice talijanskih svećenika u hrvatskih župah je dobro proračunana taktika, uvedena, ako ne dozvolom, barem znanjem presv. biskupa Flappa. Takovi svećenici su prosto sredstvo zlokobne Lege. Pak se još govori i piše da hrvatski svećenici tjeraju u crkvi politiku? Jasnije dokaza nam nije potrebito iskati za osvjedočiti čitatelje kakvi odnošaji vladaju u porečkopuljskoj biskupiji. Talijanom je sve dopušćeno, dočim je Hrvatom sve zabranjeno.

Nije dakle čudo ako se danas govori o najvišoj crkvenoj oblasti kao o najvećem prostaku. Nije čudo da je nastao tolik indiferentizam za sve što je sveto i uzvišeno, i da se tako naglo širi socijalizam čak po selima. U našem selu drži javne i duge govorancije o socijalizmu jedan bivši propali pitomac biskupskog konvikta u Kopru. Iz onoga zavoda, kojega i naši župljevi uzdržavaju, izlaze dvie vrsti apostola: jedni šire u crkvi iredentizam, a drugi u krčmah i ulicah socijalizam.

Jednoj našoj deputaciji obećao je presvj. biskup Flapp da neće dopustiti da don Degrassi uvede ni najmanje novotariju; — vidjeti ćemo sada koliko vriedi njegova poštena rieč, i koliko se na nju oslanjati moremo. — Do vidova!

Voloski kotar:

Zajam tvornice za cieplanje prutića u Munah. Stalni odbor za promicanje domaće obrti zaključio je u svojoj posljed-

njoj sjednici u Beču, da će dati medju ostalim, zajam tvornice za ciepanje prutića u Munah.

Lovranski „Romagnoli“ kod presvjetlog biskupa. Pod tim naslovom čitamo u Opatijskom „Nar. Listu“. Još je bio pok. lovranski župnik Dragovina topao, već su pošli lovranski Talijani „puro sangue“ u deputaciji k biskupu u Trst, da njim za Boga pošalje u Lovran za župnika mjesto pok. Dragovine jednoga talijanskoga svećenika. U ponedjeljak, dne 7. o. m. odvezoše se naime u Trst k biskupu načelnik, Francele i još jedan kampion lovranskog talijanstva, i to usljed zaključka občinske deputacije u Lovranu, da zamole biskupa, da im pošalje za župnika jednoga pravoga i čistoga Talijana, koji neće znati ni rieči govoriti hrvatski, kako govori lovranski puk.

Deder pošaljite im, presvjetli, kakvoga čvrstoga Talijana, pa ćete bar doživiti, da će i ono malo izvanjskih župljana koji još polaze crkvu, izostati. Naši crkveni poglavari počeli su, hvala budi dobrom Bogu poslušati čifute okolo „Piccola“ i framasune samo za to, jer su Talijani.

Naš pravovjerni krotki i pobožni puk je i za svetu stolicu i za biskupiju deseto kolo, jerbo je slavenskoga roda. Da, dapače već i talijanski svećenici počeli su se nam Slavenom rugati sa „ščavi.“ Kume, kamo jadrimo?

Tako navedeni list.

S druge strane doznali smo mi, da su ti „Talijani“ pitali od biskupa, da im pošalje svećenika mira“ što će reći po talijansku: „svećenika, koji će misliti, čutiti i raditi“, kako budu lovranski poprdili htjeli.

Neznamo kako je primio presvj. biskup tu deputaciju talijanskih liberalaca, dočim nije htio primiti deputaciju naših čestitih i pobožnih kršćana. Valjda nisu odlučivale talijanske rukavice il naše kmetske benevreke?!

Kotarska Gospodarska Zadruga u Kastvu držala je dne 20. tek. mj. u Narodnom Domu svoju redovitu glavnu skupštinu. Članova je bilo velik broj. Podpredsjednik gosp. Kažimir Jelušić otvori skupštinu pročitav pismo predsjednika g. dra. Laginje, kojim pozdravlja sve prisutne članove i nečlanove, žali što nemože doći jer zapriečen bolešću u obitelji i obećaje sazvati u bolje doba izvanrednu skupštinu. Spomene smrt preminuloga zadrugara Vjekoslava Jelušića, na što prisutni uzkliknuše: slava mu! Pozdravi gosp. dr. M. Trinajstića, koji je došao na današnju skupštinu kao tajnik posestrime kotarske gospodarske zadruge Volosko-Opatija. Veseli se napredku zadruge, koja prednjači svim zadrugam u Istri, tako da ona broji koliko 6—7 talijanskih skupa. Nada se, da će taj broj sve više rasti, jer zanimanje za nju sve više u puku raste.

Iza toga pročita tajnik gosp. Niko Žic svoje zanimivo izvješće iz kojega članovi razabraše zamjeran odborov rad. Skupština odobri to izvješće jednoglasno.

Na mjesto pok. blagajnika Vj. Jelušića, pročita blagajnikovo izvješće njegov sin gosp. Rudolf Jelušić, koji je, umoljen od odbora, vodio blagajničke poslove iza očeve smrti. Po tom izvješću bilo je u prošloj godini 2180·92 K dohodka i 2137·73 K potroška, dakle K 43·19 pretička. Račun o nabavi i prodaji modre galice vodio se po sebi. Ovo se nabavilo samo iz tvornice u Aussigu i prodavala se 62 pare kg. Sve račune, stavku po stavku razjasni bolje gosp. podpredsjednik. Bude pročitano izvješće revizijonalnoga odbora i odobren vas obračun. Zatim se potvrdi takodjer proračun kako predložen od odbora i koji prikazuje ukupno K 3240 potroška.

Nemilo se dirnulo svih članova što zadruga na tolike molbe podnešene i na vladu i na zemaljsko gospodarsko vieće za podpore u razne svrhe nije primila ni prebijene pare.

Na mjesto preminuloga odbornika Vjekoslava Jelušića bio je odabran gosp. Rudolf Jelušić, koji je i onako bio do sada odboru na ruku. Svi su se radovali viditi ga gdje on posvećuje svoje mlade sile družtvu, dočim se drugi stariji drže daleko.

Kod zadnje točke zamoli rieč g. dr. M. Trinajstić, da se zahvali na pozdravu podpredsjednikovu i da poruči pozdrav zadruge, kojoj je on tajnikom i koja se divi liepom napredku kastavske posestrime. Upotrebi tu sgodu da potakne članove na što intensivniji rad u polju i u vinogradu. Iztaknu ljutu potrebu, da se ustroji mljekarska zadruga. Čovjeka srce boli viditi kako ženske iz kastavščine na jato nose svaka svojih 5—6—10 litara mlieka na Rieku, na Volosku i Opatiju. Koliko je tu radne sile izgubljeno, kad se pomisli, da što rade svaka stotina onih ženskih mogao bi liepo opraviti jedan sam čovjek jednim vozićem i jednim tovarićem! Sve to bi se dalo urediti kada bi se ustrojila mljekarska zadruga.

Obzirom na osiguranje goveda, što ga je hvalevriedno kotarska zadruga prva u Istri medju svojimi članovi provela, svjetuje, da se to preuredi i ustroji formalno, družtvo za osiguranje goveda.

Ovako kako se sada čini, je malena odšteta što ju dobije ovaj, koga zadesi kakova nesreća na blagu, a i to nju dodje kasno, koncem godine, dočim bi mu trebalo odmah. Zadruga na Voloskom je već priredila i prihvatila pravila za takovo družtvo te će je ovih dana po drugi put podnesti na potvrdu. Prema tim pravilama moglo bi se i ovdje ustrojiti jedno takovo družtvo.

Pop Niko Butković podulje progovori o načinu kojim težaci ovdje rade, o potrebi mljekarske zadruge, koja bi se imala baviti skupnim prodavanjem mlieka, i o potrebi družtva za osiguranje goveda, te preporuči odboru, da o tome razmišlja i pokrene što treba, da dodje do njihova ostvarenja.

Gosp. podpredsjednik prima rado preporuku i obećaje, da će se odbor tim baviti. Osobito družtvo za osiguranje goveda nastojati će da oživotvori, čim budu odobrena pravila podnešena od posestrime na Voloskom. Za nama će se povesti i drugi, pak ćemo moć onda ustrojiti svezu svih družtva skupa i uvesti uzvratno osiguranje.

Za tim isti posp. podpredsjednik podnese predlog, da se podnese vladi predstavka za uvedenje visoke carine na talijansko vino. Taj predlog, od njega liepo i potanko obrazložen, bude prihvaćen oduševljenjem.

Na njegov predlog bude takodjer zaključeno moliti vladu, neka i za ovaj kotar razpiše onakvih nagrada, kako jih razpisuje u kotaru lošinjskom za gradnju dobrih štala.

Odbornik gosp. Ivan Jurinčić pouči prisutne kako njim se je boriti vodom od duhana proti crviću, koji groždje izjeda.

Jer drugih predloga nije bilo, predje se na srećkanje darova, noževa za ciepanje i škara za rezanje loza.

Kasno iza podneva g. podpredsjednik zaključi skupštinu pozdraviv još jednom članove.

Lošinjski kotar:

Veloločinjsko družtvo za štednju i zajmove, registrana zadruga na neograničeno jamčenje držati će u nedjelju dne 10. travnja (aprila) 1904. u Velom Lošinju u 4 sata poslie podne u stanu Don Dragutina Hlače svoju II. redovitu glavnu skupštinu sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. — 2. Izvješće tajnika o poslovanju družtva. — 3. Potvrda računa za god. 1903. — 4. Eventualni predlozi. Po §. 35 družtvenih pravila svakomu je članu slobodno kroz 8 dana prije skupštine pregledati račune izložene u stanu družtvenog tajnika.

Upravni odbor.

Mjesto občinskoga stražara. Glavarstvo občine Cres razpisuje natječaj na mjesto občinskoga stražara sa godišnjom plaćom od 720 kruna i podpunim odielom. Molbe valja predložiti onomu glavarstvu do 15. aprila o. g. Molitelji nesmiju biti mladji od 24 ni stariji od 40 godina; valja da su čvrsti, zdravi, austrijski podanici, da su već služili bilo u vojsci ili u jednakoj službi.

Krčko učiteljsko družtvo držalo je dne 17. ožujka u Puntu svoju XIV. glavnu skupštinu. Poved ovako ranog sastanka (skupština inače običaje biti u mjesecu svibnju), dala je smrt, nezaboravnog školskog nadzornika Pavla J. Skopinića preminulog dne 11. veljače u Lošinju, komu se učiteljstvo iz zahvalnosti htjelo barem ponekle odužiti, prirediv svečane zadušnice. I zbilja na 10 sati u jutro toga dneva sakupilo se učiteljstvo otoka Krka in corpore u puntarskoj župnoj crkvi, gdje je bio priredjen katafalk i gdje su se zadušnice obavile. Poslje zadušnica obdržavana bje u školi skupština, pri kojoj je učitelj Mahulja držao nekrolog pokojnikov, ocrtav njegov život i njegov rad na školskom polju. Na koncu je predložio, da se barem donekle učiteljstvo oduži njegovoj uspomeni, nek družtvo pristupi kao član utemeljitelj drugog reda za gradnju „djačkog doma u Pazinu sa iznosom od 200 K, što bje jednoglasno prihvaćeno.

Učiteljica Trinajstić nadodala je k tomu nek se sakupljaju dobrovoljni prinosi med samim učiteljstvom, da se postane članom utemeljiteljem družbe „sv. Ćirila i Metoda“, kad već od prije jesmo član utemeljitelj „Djačkog pripomoćnog družtva“ u Pazinu. I taj je predlog bio prihvaćen. Izim toga odposlalo se brzojavnu sažalnicu pokojnikovoj udovi u Lošinj, koja se već prvi dan bila zahvalila družtvu na priredjenju zadušnica. Na taj način odužilo se hrv. učiteljstvo kotara lošinjskog uspomeni svog dobrog i blagog nadzornika.

Iza toga čitao je tajnik-blagajnik svoj izvještaj, polag kojega družtvo, ako i polagano, to stalno napreduje. Učiteljica Maračić raspravila je kratko, al jezgrovito teoretičko-didaktično pitanje: Utjecaj škole na rad i štednju kod djece. Mjesto budućeg sastanka odredilo se Vrbnik, gdje će jedan od tamošnjeg učiteljstva držati praktično predavanje djeci u školi, dočim je teoretičko predavanje preuzela učiteljica Stipanić.

Kod pretresivanja pitanja učiteljskog družtva „Narodna Prosvjeta“ u Pazinu, da kad se već sva učiteljska družtva u Istri nemogu stopiti u jedno družtvo, da se barem učini „Sveza“ istarskih učiteljskih družtava, većina je priznala, da bi to bilo vrlo dobro kad bi tih družtava mnogo bilo, al pošto su u svemu samo četiri družtva, od kojih je jedno već prije kategorički izjavilo, da je ono u „Slovenskoj Svezi“, a drugo se nekako nečka, to da je za sada najbolje prepustiti tu stvar na bolja vremena i svako živjeti i nadalje svojim životom. Medjutim u pitanjima opće koristi, ovo će družtvo uviek rado stupati u zajednici sa drugim istarskim družtvima.

Kod raznih predloga zaključilo se, da pošto zakonska osnova o uredjenju učiteljskih penzija, koja ima doći na pretres u budućem zasjedanju istarskog sabora, i onako nešto mijenja onaj nesretni i nepravedni § 23. zakona od g. 1901. o učiteljskim plaćama po mjestima, da se moli zemaljski sabor, nek taj paragraf posve uniši i promjeni u smislu glasovanog zakona za Dalmaciju, najme nek se plaće uredе po godinama službe, a služba za penziju nek se počme računati ne od ispita sposobnosti, već od ispita zrelosti.

Poslje skupštine bio je zajednički objed kod mjesnog učitelja Fučića, te se pod večer skupštinari razišli zadovoljni, da su ovršili svoju svetu dužnost.

Razne primorske viesti.

Novi predsjednik zemaljskog kulturnog vieća za Istru. Službeni list bečke vlade priobćio je dne 2. o. mj. imenovanje novoga predsjednika zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru za dobu do konca god. 1908. u osobi g. markiza dra. Jurja Polesini-a veleposjednika u Poreču i zemaljskoga zastupnika na istarskom saboru.

Tečajem ove godine bavili smo se već dva puta sa pitanjem predsjednika zem. kulturnog vieća za Istru.

U broju 1. o. g. napisasmo viest pod naslovom „Tko će biti predsjednik zemaljskog gospodarskog vieća za Istru“, u kojoj razložismo povod odstupu g. Campitelli-a sa predsjedničke stolice toga vieća. Onu viest zaključismo: „Vlada će po svoj prilici potražiti nasliednika g. Campitelli-u medju talijanskom vladajućom svojtom i neobazirać se na naše molbe i želje. Mi prepuščamo njoj odgovornost za svaku nam nepravdu, koju bi nam se i na gospodarskom polju naniela, ali ujedno prosvjedujemo unapried proti eventualnom imenovanju muža strastvenoga, pristranoga i nepomirljivoga za predsjednika gospodarskoga vieća, kakav je bio odstupajući predsjednik g. Campitelli“.

U 4. broju o. g. priobćismo po talijanskih novinah viest pod naslovom „Novi predsjednik zemaljskog kulturnog vieća za Istru“, da će biti imenovan predsjednikom toga vieća g. markiz dr. Juraj Polesini.

Ova se je dakle viest obistinila. Posljednju smo dakle viest ovako zaključili: „Za gospodina Polesini-a kažu, da je vrstan gospodar i da nije u narodnom pogledu strastven kao što mu je stariji brat. U ostalom za nas nevriede rieči, već ga čekamo na djelu i po tomu ćemo ga suditi“.

Kod toga ostajemo i danas čekajuć g. Polesini-a na djelu, po kojemu ćemo suditi njega i cesarsku vladu, koja ga je na imenovanje predložila.

Butilje su dakle ipak pomogle! Pod tim naslovom čitamo u tršćanskoj „Edinost“ od dne 13. o. mj.

„Il Governo“ sa sjedištem na tršćanskom lieshom trgu, izvješćuje, da je bio imenovan župnikom u jednom mjestu pazinskog političkog kotara jedan od prijatelja talijanske lažiliberalne stranke u Istri, koji je (dotični župnik) došao na glas radi svojih izvrstnih butilja.

Kad su na tršćanskom biskupskom ordinarijatu doznali za to imenovanje, stisnuše s plećima izjaviv pobožno: ovaj nam neće bar smetati s glagolicom, ščavetom itd.

Rumunjski kraljevski supruzi u Opatiji. Iz Bukarešta javljaju, da će se i ovoga proljeća podati u našu Opatiju na dalnji boravak rumunjski kraljevski supruzi t. j, kralj Karol i kraljica Jelisava. U Opatiji imali bi doći koncem ovog mjeseca, gdje će ostati jedno mjesec dana. Stanovati će u dvorcu „Angiolina“. Rumunjski kraljevski supruzi spadaju medju najobljubljenije goste naše Opatije.

Ratno brodovlje Sjevorne Amerike u Trstu. Kako čitamo u tršćanskih listovih očekuju tamo ratno brodovlje sjedinjenih sjevero-američkih država. To će brodovlje sastojati od 6 velikih oklopnjača i 4 velika krstaša, ukupno sa 4658 vojnika. Tomu brodovlju zapovieda kontreadmiral J. P. Coghan.

Zemaljska konoba (klet). Zemaljski odbor u Poreču odlučio je na predlog ravnateljstva zemaljskog gospodarskog zavoda, da će sagraditi novu konobu, u koju će se moći smjestiti 1500 stolitara vina i u kojoj će biti prikladne prostorije za pečenje rakije.

Učiteljska imenovanja. Zemaljski odbor u Poreču imenovao je medju ostalim sliedeće učiteljice na pučkih školah: Gdjicu Mariju Mozetić na pučkoj školi u

Školjah i gdjicu Anu Logar na pučkoj školi u Dolini.

Imenovanja i odlikovanja u sudbenoj struci. Savjetnik prizivnoga suda u Trstu g. Karlo Dejak bijaše imenovan predsjednikom trgovačko-pomorskog suda u Trstu; savjetnik prizivnog suda u Trstu g. Emil vitez Nadamlezki bijaše imenovan podpredsjednikom zemaljskog suda u Trstu. Savjetnik zemaljskog suda u Trstu gosp. Sebastijan Ghira bijaše imenovan savjetnikom prizivnoga suda u Trstu; savjetnik zemaljskoga suda u Trstu gosp. dr. Fran Piccoli i savjetnik okružnog suda u Gorici g. Josip Milovčić, savjetnici prizivnog suda u Trstu.

Savjetniku zemaljskoga suda u Trstu g. Hinku Crusiz-u bijaše podieljen naslov i značaj savjetnika prizivnog suda u Trstu.

Prvi posjet novoga biskupa u Liburniji. Od tamo nam pišu pod ovim naslovom dne 19. o. mj. Župnim i kapelanskim uredom ovoga sudbenog kotara, odnosno onoga dekanata bijaše od prečbiskupskoga ordinarijata službeno javljeno, da će novi naš biskup presvj. gosp. dr. Nagl doći u ove strane dieliti sakrament sv. potvrde ili berme sliedećih dana:

Dne 17. aprila bermati će u župnoj crkvi u Voloskom; dne 18. i 19. u župnoj crkvi u Kastvu; dne 20. u Klani; dne 21. u kapelanskoj crkvi u Sv. Mateju; dne 22. u kapelanskoj crkvi Sv. Križu; dne 23. u jutro u kapelanskoj crkvi u Zvonečoj a po podne u kapelanskoj crkvi u Bergudu; dne 24. u kapel. crkvi u Rukavcu; dne 26. u žup. crkvi u Veprincu; dne 27. u kapel. crkvi u Poljanah; dne 28. u kapel. crkvi u Opatiji; dne 30. u župnoj crkvi u Lovranu; dne 1. maja u žup. crkvi u Berseču.

U ovih smo stranah znatiželjni kakav će utisak na narod učiniti novi biskup, za koga nam vele, da je podpuni diplomat u strogo austrijskom duhu.

P. S. Naknadno doznajemo, da će u susjednom kršanskom dekanatu biti berma sliedećih dana: dne 3. maja u Kršanu, dne 4. u Šumbregu, dne 5. u Kozljaku, dne 6. u Čepiću, dne 7. u Brdu, dne 8. u Šušnjevici, dne 2. julija u Dolenjojvasi, dne 3. na Vranji, dne 4. u Boljunu i dne 5. na Pazu.

Javna zahvala Družbi sv. Cirila i Metoda. Djeca, polazeća na kršćanski nauk u Krasici kraj Buj, srdačno se zahvaljuju na knjigah priposlanih. Svemogući blagoslovio našu Družbu, da se širi i postigne svoj cilj.

Mjesto računarskoga asistenta. Predsjedničtvo financijalnog ravnateljstva u Trstu razpisalo je mjesto računarskoga asistenta u IX. plat. razredu.

Molbe podkriepljene zakonom propisanih svojstva i dokaz o poznavanju zemaljskih jezika valja predložiti predsjedničtvu financijalnoga ravnateljstva u Trstu, u roku od 4 čedna računajuć od 5. marča napried.

Odgovor „Slavenske sveze" na spomenicu polit. družtva „Edinost" u poslu slavensko-talijanskog sporazumljenja. Predsjednik „Slavenske sveze" dr. Ivan Šušteršić poslao je predsjedniku političkog družtva „Edinost" kano odgovor na spomenicu, što ju je „Edinost" poslalo obim jugoslavenskim klubom carevinskog vieća, sliedeće pismo:

Velecienjeni Gospodine!

„Slavenska sveza" bavila se je u svojoj sjednici od dne 22. o. m. sa spomenicom političkoga družtva „Edinost".

Sadržaj spomenice uzet bijaše do znanja; ujedno se je jednoglasno ustanovilo, da su se glede približenja Jugoslavena te Italijana do sada vršili samo posve neobvezni dogovori, a da se nije pri tom ni s jedne ni s druge strane komandiralo.

„Slavenska sveza" povjerila je zastupniku veleč. gosp. Spinčiću zadaću, da vodi dogovorno sa pouzdanici slovenskoga i hrvatsoga naroda u Trstu i Istri za parlamentarnih praznika pregovore s Talijani, te da o tom izvieti klubu čim se sastane carevinsko vieće po Uskrsu.

Konačno nije skoro treba ni izticati, da klub „Slavenska sveza" neće žrtvovati nijednog interesa primorskih Slovena, već da će se dati uviek voditi samo od koristi i interesa cielokupnoga naroda hrvatskoga i slovenskoga.

Primite, velecienjeni gospodine izkaz najodličnijeg počitanja

Vaše Velecienjenosti odani

Dr. Ivan Šušteršić
kao predsjednik „Slavenske Sveze"

U Ljubljani 27. marča 1904.

Razne viesti.

Španjolski pustinjak. Iz Madrida javljaju, da su prije nekog vremena financijalni stražari naišli u Sumi blizu Fuente-a na pustinjaka. Taj čovjek, kojemu je okolo 30 godina, bio je odjeven u životinjsko krzno, imao je dugu kuštravu bradu i kosu, te je upravo izgledao kao predpotopni čovjek. Čim je opazio stražare, stao je bježati, te je umakao u svoju špilju. Ulaz špilje zatrpao je drvljem i kamenjem a zatim je stao glasno jaukati. Stražari su ipak provalili u špilju, te su ulovili tog čudakovića. U špilji je bilo mnogo izgloданih kostiju od raznih životinja, kamenja, sjekira, ognjište i malo slame. Stražari su ogrnuli pustinjaka kabanicom i odveli su ga pred redarstvo. Pustinjak je izjavio, da je bio sluga, ali da je radi male pogriješke izgubio službu, te pošto nije mogao nikako naći posla, otišao je u šumu i tu je provodio pustinjački život. Hranio se sirovim mesom od životinja, koje je kamenjem ubijao ili na stupicu ulovio. Pustinjaka su odpremili u jedan dobrotvorni zavod.

Koliko ima svih Slavena? Profesor Niders sastavio je brojni pregled svih slavenskih naroda, te ima po njegovom računu svih Slavena 138 milijuna, i to: 93,165.000 Rusa; 18,764.131 Poljaka; 8,639.337 Čeha; 8,107.121 Hrvata i Srba; 4,850.090 Bugara: 1,252.780 Slovenaca i 108.884 Lužičkih Srba.

Najdragocienji priestol na svietu jest bez dvojbe glasoviti priestol perzijskog vladara ili šaha. Taj priestol vriedi preko šestdeset milijuna kruna. On je sav iz masivnog srebra sa rezbarijama, koje su osobito umjetnički izradjene. Rezbarije predstavljaju razne simboličke figure i životinske glave. Svi dielovi priestola, koji nisu cizelirani, popunjeni su skupocienim briljantima i biserima osobitog sjaja i veličine. Oko tih velikih briljanata inkrustirane su stotine smaragda, rubina, safira, opala i drugog dragog kamenja. U sred baldahina vidi se veliki prekrasan briljant, koj sam vriedi čitav imetak. Ali to nije sve. Sadašnji je šah dao prostrieti na priestol skupocienu zlatnu tkaninu, na koju su pričvršćene zlatnim vezom hiljade briljanata i rubina, dok je sve u naokolo biserom posuta. Taj dragocieni priestol se upotrebljava samo prigodom velikih svečanosti, jer šah ima za svagdašnju porabu velik broj omanjih takodjer skupocienih priestola. Jedan američki gavan htio je da kupi od šaha gore spomenuti priestol, ali mu ponuda nije prihvaćena.

Najveća i najmanja ura. — Na kolodvoru u Liverpolskoj ulici u Londonu najveća je ura na svietu, kojoj kazalo mjeri 6·5 m., a mali bat teži 1 i pol cent. Ova ura pokreće 624 ure na kolodvorima iztočnih željeznica, koje su posve točne. Najmanju uru gradio je Pavao Ditisheim u La Chaup de Fondsu. Ta ura ima u premjeru tri linije, pero ima u premjeru 1·75 mm, a teži 1 desetinu miligrama, makne se za uru 18·152 puta. Ciena je toj maljušnoj urici 8000 maraka.

Neke o Piju X. Neki rimski listovi priobćuju viest, da je sv. Otac nedavno pozvao k sebi sve kardinale, koji u Rimu borave, te im stavio pitanje, da li bi se mogla primiti od talijanske vlade ona tri milijuna lira, koje je talijanska zaslupnička kuća votirala kao godišnju papinsku civilnu listu. Sv. Otac je naglasio, da se sv. stolica nalazi sada u nepovoljnim financijalnim prilikama, te da bi radi toga bilo možda uputno primiti gore spomenutu svotu. Većina kardinala bila je protivna tom predlogu, te je tako i Pio X. odustao od svoje namjere. — „Italie" priča ovaj karakteristični slučaj: Pio X. primio je ovih dana dvie pitomice „Svetog Srca", koje su kćeri jedne dvorske gospodje kraljice Jelene. Sv. Otac je zapitao djevojke, zašto ga njihova majka tako često ne posjećuje kao prije. Djevojčice su to pripoviedale majci, a ova kraljici Jeleni. Kraljica je tada naložila toj svojoj dvorskoj gospodji, da bezodvjačno posjeti Sv. Otca i da ga i u buduće često posjećuje.

Banka Slavija. Nijedne jošte godine od svoga 35-godišnjeg obstanka toga zavoda, nije pokazao odio za osjeguranje života tako povoljnih uspjeha, kano baš u prošloj godini. Predano je bilo te godine ravnateljstvu 7777 osjeguravajućih prijava na glavnicu od 21,227.000. Prihvaćenih bijaše pako 6480 prijava na osjeguranu glavnicu od K 17,690.000. Iste godine izplaćena je pako baštinikom osiguranih pokojnika glavnica od K 1,111.972·25. Glavnice na doživot K 394.402·29, rentne mirovine K 38.082·83 ukupno dakle u odjelih na život samo u jednoj godini K 1,598.457·37. U roku obstanka toga zavoda izplatilo se je pako u obće u svih odjelih preko 70 milijuna kruna. Povrh tih izplata razdielila je pako banka „Slavija", jer je to uzajamni zavod, svojim članovom odjela na život preko K 1,200.000 dividende.

Dokazom o velikom razvoju odjela na život je u prvom redu neobično rastuća osjegurnina, koja je godine 1903. dostigla uvaženja vriednu visinu od K 3,803.712·80. Sve pričuvne zaklade prekoračile su koncem prošle godine iznos od K 30,000.000. Po uspjehu ovih je dakle jasno, da vrši banka „Slavija" u nepostignutoj mjeri svoju narodno-gospodarsku zadaću.

Stanovničtvo Japana. Statistički ured japanskog carstva objelodanio je nedavno uspjeh posliednjeg obćenitog pučkog popisa, koj bijaše proveden od god 1900. amo po evropskom načinu. Prema tomu popisu broji japansko carstvo 44,800.000 stanovnika. Stanovničtvo Formose i Pescadora ima 2,750.000 stanovnika. Japansko carstvo ima 8 gradova sa preko 100.000 stanovnika i to: priestolnica Tokio ima stanovnika 1,500.000, Osaka 500.000, Kioto 350.000, Nagoja 240.000, Kobe 200.000 Jokohama 200.000, Nagasaki i Hierosyma preko 100.000 stanovnika.

Na Trsat! (Željeznička i parobrodarska postaja u gradu Rieci.) Za ravnanje hodočasnicima, k svetištu Marijinu na Trsatu budi znano da: „iste duhovne blagodati i milosti, koje se dobivaju u Loretu, dionicima postaju i na Trsatu". A za unaprediti krasnu misao, izgradnju svetišta Gospina na Trsatu, podielio je sv. Otac Leon XIII. godine 1891. podpuni oprost svim hodočasnicima, koji ovu zavjetnu crkvu pohode u koje god doba kroz godinu i uvjete za oprost propisane ovrše.

Mnogi štovatelj preblažene Bogorodice višekrat je, ako ne izrekom, a to sigurno u nabožnoj pomisli uzdahnuo: „Kako bi rado hodočastio na Trsat?! Ova želja je opravdana, budući bez grieha začeta Djevica i Majka Marija kroz viekove dieli jur Božjom voljom u tom odabranom i posvećenom Svetištu upravo izvanredne milosti u potrebama duše i tiela. Štovatelje prečiste Djevice upravo ljetos, za jubilarne godine blažene Djevice Marije nuka srce na to mjesto, zato bi uputno bilo, hodočastiti na Trsat svim onima, kojim položajem i zvanjem nije dano daleko putovati izvan države Hrvatske, da uz maleni putni trošak hodočaste k svetištu blažene Djevice Marije: „Majke milosti" na Trsat u hrvatskom Primorju, da postanu dionicima duhovnih dobara i milosti sv. crkve.

Koji hoće i žele hodočastiti na Trsat skupno ili zasebice, neka se znanja i ravnanja radi dogovore sa p. n. svojim duhovnim pastirima, koji će ih zgodno uputiti; a i častna uprava crkve Marijine na Trsatu (z. p. Sušak), pak uredničtvo (glasnika staroslavnog zbora iz Trsata) „Ružičnjaka" u Samoboru (v. Zagreb), pripravno je potrebne upute davati: bilo pismeno, bilo ustmeno. Dakle napried u slavu Gospodina Isusa i presv. Bogorodice! Za skupno hodočašće bio bi Zagreb najprikladnijim ishodištem put Rijeke. — Kako i kad? javiti će se, čim se saznade broj hodočastnika iz raznih krajeva.

„St. Peterburgskija Vjedomosti" o Hrvatima. U broju 48. od 3. o. mj. izašao je u ovom uglednom ruskom listu članak pod naslovom „Horvati i ruskojaponskaja vojna", u kojem s radošću bilježi cieli niz iskaza simpatija za ruski narod u Hrvatskoj, te spominje Tresićev „Jadran", Zadarski „Nar. List", „Tršćanski Lloyd" i završuje: „Prije 2½ tisuće godina Hrvati su po svjedočanstvu starca Nestora zajedno s Rusima obitavali na ruskoj zemlji i liepo je, što ne zaboravljaju svoga krvnoga rodstva".

Novi parobrod „Hrvatska" parobrodarskog družtva u Senju stigao je, kako čitamo u hrvatskih listovih početkom o. mj. za prvi put na Rieku. Taj parobrod bio je sagradjen na škveru Poli u Chioggi, a odredjen je za plovitbu po hrvatskom Primorju. Izvanjski je vrlo krasan a veoma spretno i udobno udešen za putnike i za robu. Na prvom jarbolu vijao se družtveni barjak (modra zastava s hrvatskim grbom) na drugom jarbolu hrvatska trobojnica. Na dimnjaku opasan je takodjer družtvenim znakom. Na parobrodu su svi napisi izključivo hrvatski, a na krmi ima napis: Hrvatska—Senj. Pri predaji parobroda u Chioggi bila je svečanost, te je vlastnik kantiera gosp. Poli držao govor, zaželiv mu svaku sreću. Gdja. kapetana Pajkurića digla je zastavu na jarbol, koja je od strane prisutnih Hrvata i Talijana bila pozdravljena sa srdačnim: „Živio!" U blizini je bio jedan ratni brod talijanski, odkud se takodjer čuše poklici „Živio!" Parobrod je na Rieci bio posjećen od mnoštva občinstva.

Književne viesti.

Na znanje! Dnevice dolaze nove naručbe, dnevice se traži po 50, 100 i više iztisaka I. svezka „Pučke knjižnice" („Sv. Ćiril i Metod").

Znajuć, kako prolaze u Hrvatskoj knjige, bijasmo udarili nakladu na 4000. Nego, još prije no knjižice bijahu zgotovljene, javila ih se sva sila, koji razgrabiše I. svezak na jagmu. Više nemamo ni jedne u zalihi. Javi li nam se do mala dovoljan broj naručaba, tiskat ćemo II. izdanje. Molimo samo, da nam svak odmah javi, koliko želi, eda uzmognemo poslat zajedno. Inače se u tutanj troši odviše za poštarinu.

K jednu javljam, da će odsele knjižice izlazit koncem svakoga drugog mjeseca na tri arka. U svakoj će knjižici biti raznolika štiva. Za sad će donosit hrvatsku poviest, nar. ekonomiju, pjesme i crtice iz narodnog života, pak druge stvari silnije.

Ciena će za puk ostati 10 filira. Uz predplatu molim nekoliko i za poštarinu. Ko puno naruči, dometnut će mu se još koja. Prijateljem i pomoćnikom od Boga plaća, od srca hvala i molba, da ostanu vjerni do konca.

U Senju, 15. ožujka 1904.

Dr. Fran Binički, profesor,
urednik „Pučke knjižice".

Razni prinosi.

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Martiń Privratio iz Medulina sabrao u Čitaonici na zadnji dan pusta u veselom družtvu K 11·98. Živili darovatelji.

Ukupno danas . . . . . K 11·98
Na račun ove god. izkazanih . „ 846.04
Sveukupno K 858·02

Izpravak. Medju prinosima za Družbu sv. Cirila i Metoda stiglima preko naše uprave, bilo je u br. 11 pogrešno javljeno da je g. Fr. Grunt iz Motovunskih Novaki sabrao tamo K 22, dočim je samo K 12 za Družbu, a K 10 poslao nam je za predplatu na naš list. Molimo da se to ispravi. — Uprava.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca veljače o. g. sliedeći prinosi:

A) Redoviti:
Gg. Ivan Sedmak župnik, Divača . . . . . K 10·—
Jereb Valentin župe-upravitelj, Sv. Martin kod Labina „ 10·—

B) Darovatelji:
Uprava lista „Edinost", Trst „ 19·—
Gg. Matejčić Fran c. k. zemaljski školski nadzornik, Trst . . . . . „ 40·—
Emilio Pollak učitelj, Gjurgjevac . . . . . „ 2·—
Ragusin Ante župnik, Zamask . . . . . „ 5·—
Josip Toškan predsjednik konsumnog družtva u Dekanih, sabrao na občnem zboru pri prosti zabavi in veseli družbi istega večera „ 7·—
Sabrano u Hrvatskoj čitaonici u Pazinu prigodom velikog plesa za kape darovane od gosp. Ivana Novak, Pazin . . . . . „ 38·—
Istom prigodom za cvieće darovano od gospodjice Bazilije Frančić učiteljice . . „ 27·64
Franjo Peršić župe-upravitelj, Mune p. Podgrad sabrao medju štovatelji p. Gjure Dolžana mjesto vienca na grob . . . . . „ 34·—
Dr. Dinko Vitezić fin. prok. u m., Krk mjesto vienca na odar pok. brata Luke Vitezića . . . . . „ 20·—
Trinajstić dr. Dinko i Trinajstić dr. Matko za počastiti uspomenu pok. Luke Vitezića, Vrbnik svaki po 20 „ 40·—
Dr. Mate Vitezić c. k. nadmjernik u miru, Krk u istu svrhu za sebe . . . . . „ 15·—
a za popa Luku Vitezić . . „ 10·—
Franjo Ryšlavi župnik u Repentabru p. Občina ostatak od fotografiranja na Munah . . . . . „ 2·04
J. Schweitzer, Buzet sabrao u veseloj družbi praznujući debeli četvrtak . . . . . „ 7·20
Dr. Emanuel Perčić za žigice . . . . . „ 2·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor.

Iznajmljuje se
jedna soba sa pokućtvom
ulica Epulo, 30, I. kat.

Listiće za korizmenu izpovied ili pričest izvršuje naša tiskara u crnom ili crvenom tisku. Kod naručbe od najmanje 500 komada, po 70 h. 100 komada.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Zahvala.

Potpisani nalazio se puna tri mjeseca uslied težke bolesti u neprestanoj borbi života i smrti, te ima svoj život zahvaliti iza Boga jedino požrtvovnosti i vještini Veleučenog gosp. dra. Josipa Ožbolta liečnika u Krku.

Draga-Baška 29. marča 1904.

Pop Ivan Volarić,
upr. župe.

POZIV!

Budući da se redovita opća skupština

Posujilnice in hranilnice v Kopru,

vknjižene zadruge z neomejenim poroštvom, sazvana za 25. marca t. g. nije mogla obdržavati toga dana radi nedostatnog broja prisutnih članova, pozivlju se tim p. n. gg. članovi opet na redovitu opću skupštinu, koja će se obdržavati u Kopru u zadružnim prostorijama (ulica sv. Blaža kbr. 338.) **u nedjelju, dne 17. aprila t. g. u 10 sati pr. p.**

sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izvješće upravnoga odbora o djelovanju zadruge u godini 1903.
2. Izvješće nadzorstva o računima zadruge u godini 1903.
3. Odobrenje zaključnog računa za godinu 1903.
4. Izbor upravnog odbora za godinu 1904.
5. Izbor nadzorstva za godinu 1904.
6. Eventualni priedlozi.

Kopar. dne 26. marča 1904.

Odbor.

OPASKA. Zaključci te redovite opće skupštine biti će valjani bez obzira na broj prisutnih članova.

Veoma važno
za gospodu svećenike.

Prodaje se uz umjerenu cienu mali posjed sastojeći iz gospodske kuće od 7 prostorija, velike udobnosti, električna zvonca, peći itd., sve u redu — na volju takodjer i s pokućtvom i glasovirom. — Veliki perivoj s raznim cvićem i nasadima za ukras. Vrlo veliki vrt iz kojega se dobije potrebito vino, ulje i zelenilo za malu obitelj. Zdenac i ostalo. Položaj liep i zdrav u blizini malog gradića, željeznička postaja udaljena 5 minuta. Veoma kratki razmak od crkve.

Za ubaviesti obratiti se na župni ured u Kaštel (Castelvenere) kod Pirana.

Vicko Despalatović
slikarski majstor za Istru u Puli,
ulica Circonvallazione br. 61, prizemno,

slika stanove, nove kuće, vile, ulaze, crkve, dvorane za gostione i kavane, kazališta i zavjese za kazališta, pročelja na vapno i na ulje, prozore i vrata na ulje kao što i na prividno drvo, table i grbove za prodavaonice duhana i tapecira sobe papirom.

Radnje čini najvećom točnošću i trajnošću, polak cnih u velikim gradovima.

Drži zalihu najboljih i najfinijih uzoraka u secesionskom stilu, kalupa i naerta dobavljenih iz Češke.

Drži još veoma fini album uzoraka u bojama za crkve, uzet iz prvih crkava Austrije, Češke i Ugarske, što sve izradjuje uz najpogodnije ciene.

OGLAS.

Dne **7. aprila 1904.** biti će u uredu občine **Kastva** od 10 ura do podne jeftinbena razprava za izradjenje zadnjeg diela ceste **Paka-Klana** na mjestu „izpred Burešina do Matelčevog Lazca". Daljina 1740 metara. Izklična ciena **10.670 kruna 24 helera.** Propusti (tombini) i kolobrani posebice.

Uvjete i troškovnik može se pregledati u doba uredovno na občini u Kastvu i u Klani. Koji želi natjecati se, a nije občinar, ima položiti 10% u ime kaucije. Ta će biti vraćena onomu, na kom ne ostane radnja.

Na spomenuti dan neka se jave u uredu občine Kastva i oni, koji bi bili voljni preuzeti samo rukovodjenje te gradnje i nadzor nad težaci.

Zahtjeva se dokaz sposobnosti za neobćinare.

PULA, 29. marča 1904.

Dr. M. Laginja.

Tiskara i knjigovežnica
J. Krmpotić i dr. u Puli.
preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vbjničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialium. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostalaka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostalaka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske vieści. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga prirućna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punemoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache für die k. u. k. Kriegs-Marine." 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I." u Kretu." 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Biclopotesky-a. — Cieni tvrdo vezanom 50 h. s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko, poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasiecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement" posjeduje najpoznatiju fabriku MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konstrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan Novak.

Pčelno-voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom, voščenim cvietćem itd. . . . . kg. po K	8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama . . .	6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40	Svićice za božično drvo u 6 bojah	3·—
„ „	2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . .	4.40
„ granis	1·20	Svieće i tarče, I. taljanski sastav	3·—
		„ „ II. „ „	2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **raeli** pitomac (stolni i navadni, **uz vrlo nizke cene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino,* novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za grožđje posve nove konstrukcije, nove svetiljke za acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta), **sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje,** takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d. . . . . šalje uz najjeftinije tvorničke ciene . . . .

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

RODOLJUBI!

kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Čermigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Neka se zahtieva

u vlastitoj dobrobiti vazda

Prava Kathreinerova Kneippova sladna kava

samo u omotima sa zaštitnim znakom župnika Kneipp i sa imenom Kathreiner, pa se neka brižljivo odkloni svako preuzeće svih manjevriednih patvorina.

01.11/a

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije **stolno piće,** već je i najkoristnija i najglasovitija **liekovita voda,** koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje najpodkriljivo kod kolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), ateklih i zgrdih jetara, žgaravice i razoih ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svih ljekarnama, trgovinama mineralnih voda, restauracijama i gostionicama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju kalar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čisto krv i crieva. Progone velike i malo glistc, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Barctinčić, učitelj; Janko Kišolj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

SUMPOR ALBANI

Nenadkriljiva čistoća i finoća. — Najbolji lick, od najveće koristi i neobhodno nuždne ekonomije da preprieči bolesti na trsu.

Svagdje rado rabljen od umnih i praktičnih vinogradara.

Najvažnija Gospodarska družtva i Seoske blagajne daju mu i ove godine prednost pred svakim drugim sumporom.

NB. Za jamstvo njegove nepatvorenosti, čistoće i finoće, svaka vreća ima olovo sa otiskom kr. poljodjelskog kemičkog laboratorija u Pesaro, pod čijom kontrolom biva obavljena analiza. Upozoruju se s toga kupci, da ne primaju kao pravi sumpor onaj sadržan u vrećama, koje nebi imale takovo olovo sa otisnutim inicijalima R. I. C. A.

Izravna uvozna ovlaštena tvrdka

P. Rocco & Nipoti

u Trstu sa skladištem u Rovinju.

Broj 14. Pula, u petak dne 8. aprila 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 za pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Sbog redovite glavne skupštine političkog društva za Hrvate i Slovence u Istri, koja se obdržavala jučer poslje podne u Pazinu i radi izvještaja o istoj, što ga donašamo u kratko na drugom mjestu, izdali smo ovaj broj danas namjesto jučer, što molimo naše štov. predplatnike da uvaže. Uredničtvo.

Za hrvatsko sveučilište.

Bečke novine donesoše ovih dana viest, da će do mala izaći ministarska naredba, kojom se imenuje naročito izpitno povjerenstvo u Beču, za one sveučilišne djake pravnike iz Istre i Dalmacije, koji uče i polažu izpite na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu, a žele da njihovi izpiti budu priznati kao valjani u ovoj polovici monarhije.

U broju 56 „N. Sl." od prošle godine priobćili smo u viesti pod naslovom „Za pravnike", da će biti komisija za popunitbene izpite naših pravnika iz Istre i Dalmacije, koji svrše svoje nauke na sveučilištu u Zagrebu, za koji dan imenovana. Predsjednikom te komisije, da će biti predsjednik senata vrhovnog suda u Beču Zohar, podpredsjednikom dr. Tomaseo, a članovi dvorski savjetnici Trnovec, Simonelli i Knego, te savjetnici Okretič i Laneve. Ta komisija imala je započeti svoje djelovanje koncem prvoga semestra god. 1904.

Svojom naredbom o imenovanju izpitnog povjerenstva za pravnike iz Istre, Dalmacije i valjda iz Slovenskih zemalja, koji polažu izpite na sveučilištu u Zagrebu polučiti će austrijska vlada samo dielomice svoju svrhu. Zadovoljiti će naime časovito samo one naše dobrijane, koji nemisle dublje i koji se zadovoljavaju i sa najneznatnijom mrvicom, koja pade milostivo sa gospodskoga stola. Ali ona neće i nemože nimalo zadovoljiti one, koji misle svojom glavom, koji su vični malo dublje zaviriti u vladine nakane i osnove i koji nesmatraju milostinjom ono, što ih po pravu i zakonu ide.

Da vidimo dakle, koju li će imati korist hrvatski i slovenski sveučilištni djaci iz ove polovice monarhije od te naredbe. Po našem sudu biti će ta korist tako neznatna, da neimamo nimalo razloga veseliti njoj se. Prije svega ta korist imala bi biti samo za pravnike iz rečenih zemalja, dočim se mudroslovci nebi mogli nimalo njom okoristiti.

Ali ni za pravnike naše neima osobite vriednosti, jer gdje će se naći djaka, koji će imati svi volje ni sredstava, da se dva puta podvrgavaju jednomu izpitu ili bar popunitbenom izpitu?

Izpitno povjerenstvo zasjedati će u Beču, kamo bi morao svaki naš djak pravnik sa zagrebačkog sveučilišta, da popuni svoje izpite iz onih predmeta, koje se nepredaje na sveučilištu u Zagrebu.

Riedki će biti doista oni naši djaci, koji će se odvažiti, da uče u Zagrebu pak da idu na popunjenje svojih izpita pred novo povjerenstvo u Beč. Za to se hoće osobito volje i više novaca, nego li ga imade obično ogromna većina naših djaka.

Ministarstvo bogoštovlja i nastave htjelo je dakle doći u susret našim pravnikom, ali njim je u istinu vrlo malo pomoglo.

Glede ostalih naših djaka na hrvatskom sveučilištu, imala bi vriediti neka praksa, koju austrijska vlada za sada trpi. Prošle su naime godine bili namješteni nekoji učitelji na srednjih školah Dalmacije, koji su položili izpite u Zagrebu. Tim povodom izticali su hrvatski listovi, da je to dobar znak, jer da austrijska vlada tim pripoznaje valjanost zagrebačkih izpita na mudroslovnom fakultetu i da će se stalno i u buduće držati te prakse. Nu mi pitamo, tko nam jamči, da će se austrijsko ministarstvo nastave držati te prakse i u onom slučaju, kad bude imalo dosta učitelja za srednje škole, izpitanih na svojih sveučilištih?

Kad bi austrijska vlada u istinu htjela zadovoljiti opravdanim težnjam našega naroda, ona bi morala nastojati, da se izpiti zagrebačkog sveučilišta položeni od djaka ove pole monarhije, posve izjednače sa ispitima cislitavskih sveučilišta. Tó jur nebi stalo ni truda ni troška.

Ako se sada nepredaje jedan ili drugi predmet na pravničkom fakultetu u Zagrebu, koj se predaje na cislitavskih sveučilištih, dalo bi se tomu lahko doskočiti time, da se austrijska vlada dogovori sa hrvatskom vladom neka se ustroji stolicu u Zagrebu i za taj predmet, koj bi imali slušati djaci ove polovice monarhije. Na to bi stalno pristala hrvatska vlada u interesu samog sveučilišta.

Na mudroslovnom fakultetu u Zagrebu predaje se iste predmete, kano i na ovostranih sveučilištih. Izpiti kandidata za srednjoškolske učitelje morali bi dakle vriediti kano i izpiti ovostranih sveučilišta. Naši djaci mudroslovci mogli bi dapače više naučiti i bolje napredovati u Zagrebu nego li na ovostranih sveučilištih, gdje se moraju svi više il manje boriti sa tudjim im njemačkim jezikom..

Tuj se hoće dakle samo malo dobre volje — i pravednosti napram našem narodu, pak bi se i to pitanje lahko i povoljno riešilo.

Na takvo riešenje imamo mi Hrvati i Slovenci ove pole monarhije tim veće pravo, što se baš sada živo bore za narodna sveučilišta braća Slovenci i Česi te malobrojni Talijani Primorja i južnoga Tirola. Pa ako je vlada voljna zadovoljiti ovim posljednjim, kojih ima jedva 600.000, dočim je nas Hrvata i Slovenaca samo u ovoj poli skoro trostruko toliko, tada imamo mi pravo i dužnost od cesarske vlade zahtjevati, da omogući našim djakom polaziti hrvatsko sveučilište u Zagrebu i to sve fakultete i na svih fakultetih polagati izpite, koje da su ravnopravni ili jednako valjani kano i izpiti na ovostranih sveučilištih.

Hrvatski i slovenski zastupnici u Beču neka ne puste s vida ovo po nas važno pitanje osobito sada, kad no je pitanje ustrojenja raznih sveučilišta na dnevnom redu. Neradi se ni o milostinji ni o kakvoj povlastici, već o pravu, koje mora biti za sve jednako.

Politički pregled.

U Puli, dne 6. aprila 1904.

Austro-Ugarska.

Osobitih političkih viesti neimamo, jer je mirovalo političko djelovanje zbog uskrsnih blagdana. Zabilježiti nam je jednu izjavu poznatog konservativnog zastupnika baruna Parischa, koja nam se čini dosta važnom za nutarnje odnošaje Austro-ugarske. Barun Parisch izjavio je u jednom njemačkom konservativnom listu, da se je parlamentarno stanje, uslied dogodjaja na koncu posliednjeg zasjedanja, znatno popravilo. Do českih stranaka stoji — kaže taj zastupnik — hoće li se izpuniti nade, koje se spaja sa ponovnim otvorenjem carevinskoga vieća. Poslie poznatih dogodjaja posliednjih godina više je nego li neumjestno govoriti ozbiljnim licem o zlu obštrukcije, ali smisla imade govoriti o tom, da li imade obštrukcija koju svrhu.

Time, kaže nadalje, što su stranke u carevinskom vieću promjenile svoj dosadašnji položaj, neide se za uspostavu stare desnice, što je svakomu jasno, koji pozna odnošaje. S druge strane ne može se više dvojiti o tom, da se žele odstraniti zaprieke, koje češke stranke diele od njihovog osnovanog prava, pače još više, da se želi izgladiti najoštrija pitanja borbe njemačko-českoga prepora te napokon odlučno uvesti red u carevinskom vieću. Ono, što je Čehe u svoje doba nagnalo u obštrukciju t. j. podpuna ravnodušnost mjerodavnih čimbenika u parlamentu i

PODLISTAK

Basne i priče.

Otverzu v pritčah usta moja i proviešťaju gananija vetha. Ps: 77, 2.

X.

Rak i račić.

„Sine! pristupi amo, — imam ti važnih kazati stvari,
„Mudrim riečima otca svojega, svoje nakloni uho. —
„Danas iz prvog jaza kada si vodom prispio amo,
„S onog kamena gori čuo se kreket nadutih žaba:
— O „ritòlježe" tromi kamo to ljezeš — naši su puči —
— Javi „crvènbrku" otcu neka te pravo hodati uči —
— Tih „natràghodja" grdih nećemo više u našoj vodi;
— Ili naprvo stupaj ili pak od nas nevidom hodi — —
„Eno, predragi sine, gone nas svuda, nigdje nas neće,
„Radi tvojega hoda na rúg smo i stid svakomu skotu.
„Vidim došlo je vrieme, da treba mahnu popravit tvoju,
„Teško neće ti biti, pazi na ovo što ću ti reći:
„Svoje upravi oči naprvo i još ticala duga,
„K tomu čitavo tielo nastoj da krene u istom pravcu,
„Zato u natrag noge ne hitaj, već ih naprvo meći,
„Pak „natràghodjom" tromim neće te ni „ritòlježem" zvati.
Tako učaše otac svojega sina račića mlada.
Al sin staromu raku, svojemu otcu, odvrati ovo:
„Mahnu priznajem svoju ali i tvoja mahna je otče —
„Odkad ugledah sviet taj jednako i ti ovako hodiš,
„Primjer kakov mi dade mladomu — takvâ se držim.
„Noge drage ću volje naprvo mećat kako mi veliš,
„Samo pokaži prije ti mi kako to činiti valja —
„Dobrim primjerom uviek treba da sinu prednjači otac...
Još htje zboriti račić ali ga voda uze odande.

* * *

Otac hoće li od svog nauka pravog vidjeti ploda,
Treba riečima svojim dobar da izgled uvieke doda.

Nadan Zorin.

XI.

Čovjek i zmija.

„Smiluj mi se čovječe dobri,
„Nemoj tako hrliti naglo;
„Eno stûd mi ukoči tielo
„Momu životu već kraj se bliža. —

„Topla zraka Martova sunca
„Van izmami jutros me — još noć
„Nije — a gle sjevernjak sniegom
„Gore i dole zasipava.

„Prije nego sunce se smiri
„Poginut ću... oči mi gasnu...
„Sviest me pušta... Čovječe dobri
„Digni i ogrij mi studno tielo. —

Tako jednom čovjeka nekog
Polusmrzla moljaše zmija:
Molba nebi odbita — čovjek
Dobar ju u njedra metnu svoja.

Al ne prodje časaka mnogo,
Dobri čovjek od boli vrisnu —
Na tla sruši se zdvojan
Izbaci ljuticu iz njedara.

— Neharnice! smrti te oteh,
— A ti sad mi ujedom trovnim
— Skonča život — od Boga budi
— I ljudi prokleta na sve vieke. —

* * *

Ne čudi se da ima zmija
Koje tako plaćati znaju,
Dobročincem i neki ljudi
Jednakim načinom povraćaju. —

Nadan Zorin.

van njega, prestalo je s tim razlogom i za politiku obstrukcije, odpada i ona sama jer bi inače bila bez temelja i bez cilja. Zato da se očekuje od političke razboritosti českih stranaka promjenu njihove taktike, govore važni razlozi, koji čine taj korak još više traženim i vjerojatnim.

Zatim prelazi zastupnik na odnošaje izmedju Austrije i Ugarske, te na predstojeće razprave o carinskom cieniku i nagodbi. Nebude li austrijska vlada — kaže — našla dostatno podpore u parlamentu, podleći će složnim Madjarom i žrtvovati životne interese ove pole monarhije. Nu — kaže dalje — sile i vanjski odnošaji češke stranke, da pribave parlamentu slobodu rada. Nije doista opravdana zabrinutost, da bi moglo do skora doći do ozbiljnih sukoba, ali se pred našim očima pripravljaju nove kombinacije koje mogu prisiliti i našu monarhiju na odlučnije korake. I za to je dužnost českih stranaka, da se kod sastanka carevinskoga vieća odluče na to, da li će i kod promienjenog položaja njihova taktika ostati dosadašnja.

Iz navedenog je razvidno, da njemački zastupnik, pa bio on i konservativac, gleda jedino kroz njemačke naočale i da svaljuje svu krivnju radi nerada parlamenta na češke stranke. On nekuša ni riečju opomenuti njemačke stranke na umjerenost ili na popust napram ostalim nenjemačkim strankam. Po njegovu sudu imali bi samo Česi popuštati i žrtvovati životne interese svoga naroda a da se uzmogne uvesti u parlamentu red, dočim se od Niemaca netraži nikakovih žrtava. Nu bez obostranih žrtava, bez popusta s jedne i s druge strane neće doći do izmirenja stranaka niti do toli željnog rada u parlamentu.

Službeni list bečke vlade priobćuje viest, da je Njegovo Veličanstvo previšnjim riešenjem od dne 31. marča o. g. podielilo red željezne krune I. razreda uz oprost pristojbe ministru trgovine barunu Callu, ministru poljodjelstva barunu Giovanelli-u i galičkom ministru dr. Pientaku.

Iz Beča pišu rimskim listovom, da će još ovog čedna biti primljen u audenciju austrijskog i ugarskog ministra predsjednika odaslanik talijanske vlade Miraglia. Tim povodom da će se povesti pregovori radi uredjenja nesretne vinske klauzole. Iz Beča vratiti će se Miraglia u Rim, gdje će se nastaviti pregovori izmedju odaslanika Austro-Ugarske i Italije radi trgovačkog ugovora, što se imade svakako tečajem ove godine izmedju obiju država sklopiti.

Crna Gora.

Bečke novine donose ponovne nepovoljne viesti o odnošajih na crnogorskom dvoru. Po tih viestih došlo je nedavno do sukoba izmedju kneževića Danila i Mirka. Radi toga da mora knežević Mirko seliti iz domovine. Povod neslogi i nezadovoljstvu, da je veliko siromaštvo u kneževini, Kako smo onomadne na ovom mjestu kazali, opetujemo isto i danas, da valja sve viesti iz Crne Gore u bečkih listovih uzeti veoma oprezno, jer, kneževina Crna Gora ni vladajuća obitelj ne uživaju ni ljubavi ni prijaznosti bečke njemačke štampe.

Bivši crnogorski ministar pravosudja dr. Lujo Vojnović, koji se je žalostno proslavio u pitanju hrvatskoga zavoda sv. Jeronima u Rimu, bio je odlikovan od predsjednika francezke republike redom počastne legije.

Srbija.

Zadnjih dana oglasio je srbski službeni list kraljevsku naredbu, kojom se prvi kraljev pobočnik, pukovnik Popović, te ostali pobočnici i častnici riešavaju od službe, čime je ovo zapleteno pitanje privedeno kraju, te su sada odstranjeni s dvora svi oni častnici, koji su bili upleteni u posliednju urotu proti nesretnom kralju Aleksandru. Prvim kraljevim pobočnikom imenovan je pukovnik Milošević. Ministar vanjskih posala Pašić, obaviestio je o tih promjenah srpskog poslanika Vujića u Beču, kano i druge poslanike kod tudjih dvorova. Srbska se vlada nada, da će sada tudje vlade stupiti s njom opet u diplomatske odnošaje, koji bijahu neko vrieme prekinuti. U oči toga dogodjaja vratio se je u Biograd talijanski poslanik grof Magliano, te ga je kralj prošlog tjedna primio u Audenciju. Ruska je vlada smjesta odgovorila na obaviest da su častnici-urotnici odstranjeni, da je imenovala svojim poslanikom u Biogradu Gubasteva.

Rusija.

Posliednje viesti s rusko-japanskog ratišta glase: Petrograd, 4. aprila. Dopisnik R. B. A. javlja iz Port Artura: Položaj je u rayonu nepromljenjv. Danas je namjestnik Aleksejev pregledao utvrde obala i one sa kopnene strane.

Petrograd, 4. aprila. Posebni dopisnik R. B. A. javlja iz Liaojanga: Okolnost da Rusi za hranu dobro plaćaju, sklonula je Kineze, da donesu u grad sve nuždno. Izmišljene su viesti iz Šangaja, da su Rusi prisiljeni hranu na silu uzimati. Kinezi rado prodaju hranu i ustupaju stanove za rusku vojsku. Zapovied namjestnika Aleksejeva zabranjuje izvoz hrane i robe iz Inkau. U neutralne luke pušta samo u slučaju, ako parobrod za vriednost robe položi kauciju, koja se vraća iza kako je ista u neutralnu luku prispjela. Zdravlje četa u Liaojangu izvrstno je.

Niučvang, 4. aprila. Ovamo je došao parobrod, koji su unajmili zastupnici inostrane štampe. Na brodu su bila dva Japanca kao sluge, koja su odmah uhvaćena, te će biti puštena na slobodu istom nakon nekoliko mjeseci. Svi stranci stoje pod strogim ruskim nadzorom. Parobrod je dobio nalog, da opet odmah ostavi luku Niučvang, čim nastupi plima. Ruske se oblasti pokazuju veoma susretljive. Trgovina, trgovački brodovi, željeznice i brzojavi uživaju najveću slobodu.

Petrograd, 4. aprila. Po viestima ovdješnjih listova iz Port Arthura očekuje se ondje, da će Japanci ponovno pokušati, da potopljenjem trg. brodova začepe ulaz u luku. Poduzete su sve mjere, da se i ovaj pokušaj učini bezuspješnim.

Danas se povratio ovamo sa Bailkalskog jezera ministar prometa Zilkov.

Seul, 4. aprila. U Chemulpo je stiglo 5 japanskih prenosnih brodova sa topničtvom, konjaničtvom i pješačtvom. Vojska ide prema Seulu.

Ovamo je došao novi zapovjednik od Seula, Horagesira. Po kazivanju Korejanaca, Rusi se služe sa psima za raznašanje viesti.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Kamo tako pobožno i zamišljeno?

Jur. Idjem k crkvi na sv. ispovid i pričest, što neznaš valjda da je sada vrijeme od pokore — pak da se kroz ovo vrijeme svaki pravi i pobožni kršćanin ispovidi i ....

Fr. Što neznadeš da je pop kazao u nedjelju, da ako štogod bude komu triba, neka dodje u Barban, jer on kroz veliki tjedan da mora u Barban.

Jur. To je baš liepo! i Bogu drago ....

Fr. Odviše si nastao biti bogomoljan i pobožan.

Jur. Ne budi tako nem — nisi možda čuo da su popovi navješčivali, da kroz ovo sv. korizmeno doba morade svaki pravi i pobožan kršćanin k pričesti i ispovjedi.

Fr. A nisi ti čuo dragi Jure kako popi pak i sam presv. biskup tvrdi, da g. Bog ne razumije hrvatski, već jedino latinski stoga ja dapače niti moji pokojni roditelji (Bog im daj pokoj vječni) nismo nikad psovali Boga u latinskom jeziku a kad sam pak kljeo u hrvatskom jeziku Bog me nije razumijo. — Po taj način neima potriba ići na sv. ispovjed.

Jur. To ne moj vjerovati — jer to su samo oni neprijatelji našega roda i jezika turili u svit a neka si pak zapamte, oni popovi i čak biskupi koji to šire da te jednoć dati račun pred onim velikim sudcem o svom djelovanju. Tamo se neće moći ništa uskratiti kao što se uskraćuje kapelancem Sv. m. od zdravlja.

Fr. Ma što i biskupi čedu dati takove račune!

Jur. Svi i svatko od maloga do velikoga, svako morati će dati dati „razlog gospodarstva svoga".

Fr. Z Bogom! čestitam ti dobre vazmene blagdane.

Jur. Hvala na isti način i tebi!!!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Vjenčanje. Dne 4. o. mj. vjenčala se u Puli gospodjica Nikolina Hruza sa gosp. Ferdinandom Strmecki, vlastnikom knjižare u Zagrebu. Čestitamo!

Uzoran rodoljub. Dne 19. prošloga marča, navršio je petdesetgodišnjicu svoga života g. Niko Mardešić, umirovljeni podčastnik c. i k. mornarice u Puli.

Kako je skroman i čedan doznali smo za to tek ovih dana. Tom prigodom sjetio se vrli rodoljub i naših narodnih društava, obdarivši je svojom darežljivom rukom povećom svoticom. Iznosimo ovo s veseljem, i mi s naše strane želimo vriednomu našemu Niku, da nam ga Bog poživi još dugo čila i zdrava na čast i ponos svih Hrvata, a bio uz to uzorom i primjerom drugima.

Pazinski kotar:

† **Josip Kurelić**, posjednik i predsjednik občin. upravnog vieća u Pićnu, nenadno je nezgodom umro dne 2. o. mj. Vozeć se naime iz Pićna u Pazin, putem preplaši se konj, te ga survao zajedno s kočijom niz strminu u jamu. Ustavši se, povrati se kući, te pripoviedajuć ukućanom nezgodu, najednom mu pozlilo i izdahnuo svoju plemenitu dušu. Vanjske ozlede nije bilo poznati, te se predpostavlja, da mu je u nutarnjem organizmu moralo nešto puknuti usljed jakog udarca.

Bila ovim i s naše strane izrečena iskrena sućut rodbini pokojnika, a plemenitom Josipu lahka bila ova hrvatska gruda, koju je žarko ljubio. Počivao u miru!

Porečki kotar:

Livade 31. marča 1904. Videći naši Livadčani već naskoru propast svojih loza, budući je skoro u svim njihovim vinogradima zaposjednula filoksera, obratili su se po savjetu nekojih njihovih prijatelja, na c. kr. namjestništvo u Trst, da bi im isto blagoizvolilo poslati jednog poljodjelskog učitelja, koji će ih u njihovom materinskom jeziku podučiti o navraćanju američkih loza. I zbilja, c. kr. namjestništvo riješilo je povoljno njihovu molbu, odlučilo im poslati gosp. Ivana Sancina učitelja poljodjelstva stanujućeg u Buzetu, a u isto vrijeme doznačilo podporu od K. 100 za nabavu alata, koji se ima razdieliti medju bolje polaznike. Ovih dana došao je gosp. Sancin na Livade po zapovjedi c. kr. namjestničtva, da poduči ondešnje seljake o gojenju i cijepljenju američkih loza. No, pošto nije bilo u blizini nijedne kuće shodne za predavanje, pozvalo se sve u školske prostorije na Livadama, kamo je došlo onog dana okolo 100 seljaka iz bližnih krajeva. Tečaj je trajao dva dana. Gospodin je Sancin vrlo zanimljivo predavao o bolestima loza, o lijekovima proti istim, o gojenju i cijepljenju američkih loza, te o mnogim drugim korisnim stvarima. Na koncu porazdielio je nekoliko alata (t. j. škara, kliješta i noževa za cijepljenje itd.) medju bolje polaznike.

Pošto je dakle od prijeke nužde, da se u ovim krajevima, kao i po cijeloj Istri digne poljodjelstvo na bolji stupanj, nadamo se, da će stalno g. Sancin od sad unaprijed češće dolaziti u ove krajeve, da ovdešnje seljake što bolje o tom predmetu podući, a na požrtvovnosti koju je izkazao tim, što je ovih dana došao ovamo, te na tako lijepi i zanimljivi način predavao, da ga je svatko posve dobro razumio, najtoplija mu hvala.

Voloski kotar:

Ženska podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda" u Mihotićih, obdržavati će u nedelju, dne 10. t. mj. u 4 sata po podne u „Čitaonici" svoju redovitu godišnju skupštinu, te preporuča svojim članicama, da u što većem broju i na dobu tamo pohrle.

Iz Voloskog nam pišu: Čim se je postavio temelj našem „Narodnom Domu", začeli su naši rodoljubi baviti se mišlju, da se ustroji glazbeno-dramatsko družtvo, jer što nam hasni ponosan i velik „Narodni Dom" kad nema družtva, koje bi u njem priredjivalo koncerte i zabave. — Na čelo toga pokreta postaviše se naši zaslužni odvjetnici dr. Janežić i dr. Poščić i u kratko vrieme bje ustrojeno toli željeno Glasbeno-dramatsko društvo. Pjevovodjom bijaše izabran naš glazbenik Matko Brajša-Rašan, a vodstvo dramatike bje povjereno našem vrlom Eminu. — Društvo broji danas 10 članova utemeljitelja, 40 redovitih podupirajućih članova i preko 50 izvršujućih članova. Pošto se vodstvo društva nalazi u vrlo spretnim i iskusnim rukama, nastalo je ovdje sveobće zanimanje za to društvo i sve što je sposobno upisalo se u društvo. Odmah počelo se je pjevačkim i dramatskim pokusima i vježbama i svatko, koji je istim prisustvovao, morao je doći do zaključka da će društvo vrlo liepo napredovati bude li uztrajnosti i požrtvovnosti. I ne prevarismo se. Već 1. febrara nastupilo je društvo u novosagradjenom „Narodnom Domu" i koncert je tako liepo ispao, da smo se čuditi morali, kako se u toli kratko vrijeme može polučiti takav uspjeh.

Nu nada sve iznenadila nas je zabava, koju je rečeno društvo priredilo dne 19. pr. mj. u liepo uredjenoj i dubkom punoj dvorani „Narodnog Doma." Prikazivala se je Molièrova dramatska igra „Umišljeni bolestnik." Pojedine uloge bile su tako spretno poraz dieljene i tako liepo i baš majstorski izvedene, da nam malne nije moguće činiti razliku izmedju pojedinih predstavljača i predstavljačica. Sve je teklo liepo i ugladjeno te ti se činilo, da se nalaziš u kakvom kazalištu. Sva zasluga ide dakako u prvom redu našem režiseru g. Eminu a krivo bi im činio, ako nebi ovdje javno pohvalio naše hrvatske krasotice, koje su se neumorno trudile, da čim liepše zabava ispane. Na obćenuti zahtjev ponavljat će se rečena drama dne 10. aprila, a svečano otvorenje „Narodnog Doma", koje će uzsliediti mjeseca maja i na kojem će naše društvo opet nastupiti, donjeti će našim predstavljačicama novih aplauza i novih lovor-vjenaca. F. I. S.

Iz Opatije. Ovdje bila je za uskrsnih blagdana sva sila ljudi. Gotovo preko tri tisuće; više nego li ikad. Svaki kutić kuća bio je zaokupljen i drago plaćen. O Uskrsu je svake godine najviše gostova. Ljetos su dva dogadjaja doprinesla, da jih bijaše i više nego li bi inače bilo. Na Uskrsni ponedjeljak ovršila se je posveta c. kr. vojničkoga veteranskoga saveznoga družtva Opatija-Volosko velesvečanim načinom. Na prostoru izmed crkve i ceste napravio se je liep oltar. Po stranah dvie tribune. Na tom oltaru pjevao je, duboko hrvatskim jezikom, svečanu sv. misu Mons. Zamlić praćen sa drom. Čikovićem i M. Dubrovićem. Za vrieme sv. mise pjevao je, staroslavenskim jezikom sbor družtva „Lovor" praćen sa orkestrom. Na jednoj tribuni bila je kumica posvete zastave barunica Haas, kum grof Bavarski i razni drugi. Na drugoj tribuni Švedski kralj

Oskar, nadvojvodkinja Marija Josipa i stariji sin nadvojvoda Karlo I drugi. Sve nakolo njekoliko tisuća ljudi.

Poslie svečane sv. mise izrekao je hrvatski krasan prigodni govor Mons. Zamlić, pak posvetio zastavu. Čavliće u zastavu, izričući zgodne rieči pribijali su Mons. Zamlić, kralj Oskar, nadvojvodkinja Marija Josipa, nadvojvoda Karlo, kumica, kum, predsjednik družtva Zambelli, pak mnogi drugi. Poslie podne bila je pučka zabava na Slatini, i svečani banket u „Štefaniji".

Na treći blagdan već dosta rano u jutro došlo je Njegovo Veličanstvo car i kralj Franjo Josip I., do Matulja posebnim vlakom, a onda kočijom. Občina Kastav napravila je za tu zgodu slavoluk na Matuljah; občina Volosko-Opatijska na početku Voloskoga i na početku Opatije, občina Veprinac na Slatini na medji Opatijsko-Veprinačkoj. Pod slavoluci stojali su občinski načelnici sa zastupnici. Uzduž ceste u Matuljah prema Voloskom stojali su školska djeca raznih škola Kastavske občine. Djeca Voloskih škola uzduž ceste na Voloskom; djeca Opatijskih škola, pak Veprinačke i Lovranske, uzduž ceste u Opatiji. C. kr. činovnici u svojih monturah čekali su pred „Štefanijom", gdje je cesar i kralj Franjo Josip odsjeo. Tu je primio posjet kralja Švedske i Norvežke Oskara, a onda on posjetio ovoga u „Villa Janette, velikoga vojvodu Luksemburžkoga u „Villa Amalie" i nadvojvodkinju Marija Josipu u Villa Angiolina. Po podne odvezao se je na Rieku da posjeti njeśto bolestnoga nadvojvodu Josipa. Objedovao je kod švedskoga kraljevskoga para a onda se s kraljem prošetao kočijom u Lovran. Njeśto poslie 8. ure vratio se je put Beča. Opatija i Volosko bili su razsvjetljeni, a tako i razni parobrodi na moru. Putem do postaje svjetilo se bakljami. Tom prigodom, bilo je u Opatiji i na Voloskom mnogo detektiva, došlih većinom iz Trsta. Sa svih strana pako sgrnulo se je žandara, koli na Volosko i u Opatiju, toli na razne željezničke postaje. Taj dan i njekoliko dana prije patrolirali su žandari uz željezničku prugu, i po njoj samoj. Svako toliko metara bio je bar jedan.

Lošinjski kotar:

Tko će biti c. k. kotarski nadzornik za hrvatske pučke škole na kvarnerskih otocih?

Sa kvarnerskih otoka piše nam prijatelj pučki učitelj pod gornjim naslovom koliko sliedi: Za posliednje skupštine „Krčkog učiteljskog družtva", obdržavane dne 17. pr. mj. na Puntu, poveo se je u prijateljskom krugu pogovor i o tom, tko li će naslieditи nezaboravnog školskog nadzornika, blagopokojnog Skopinića. Na našim otocima imademo vrstnih pučkih učitelja, koji su s odlikom položili učiteljske izpite, koji su tako rekuć osiedili u školi i koji bi bili na svom mjestu kano kotarski školski nadzornici. Reći će nam se možda, da pučki učitelj neuživa kao nadzornik dostatno ugleda medju drugovima, pa da valja na takva mjesta postaviti srednjo-školskoga učitelja. Njeśto ima za sebe takovo tumačenje, ali ipak držimo, da neće nitko bolje nadzirati pučkog učitelja, nego li vrstan, sviestan, strog i pravedan pučki učitelj, koji pozna sve dobre i loše strane u učitelja, djece i škole. Takovih pučkih učitelja imadu za nadzornike naši drugovi u Voloskom, Pazinskom, Puljskom, Porečkom, i ako se nevaramo, u Koparskom kotaru, pa oni vrše na zadovoljstvo svojih predpostavljenih svoju službu.

U ostalom mi nejašemo na tom, da nam bude nadzornikom baš koji naš drug, već želimo, da onaj, koji bude, neka bude vrstan pedagog, izkusan učitelj, koji je svojim dosadašnjim radom pokazao, da mu leži napredak škole i učiteljstvo na srcu, koji pozna temeljito naš naukovni jezik i koji si je stekao zasluga za našu pučku naobrazbu.

Takvog nadzornika pozdraviti ćemo veselo znajuć da će sviestno i duševno ovršiti svoju, težku zadaću i da će dostojno naslieditи svoga predšastnika.

Razne prinorske viesti.

Glavna skupština političkoga družtva za Hrvate i Slovence Istre obdržavana je dne 7. o. m. u Pazinu. Skupštini predsjedao je sam predsjednik prof. Spinčić a prisutni skoro svi odbornici i priličan broj članova. Vlado je zastupao kot. komesar g. vitez Bosizio.

Predsjednik otvori skupštinu u 4 sata po podne; predstavi vladinog zastupnika te se osvrnu na narodni preporodjaj Hrvata i Slovenaca Istre. Spomenu prve muževe, koji su počeli buditi naš narod u Istri pak predje na novije doba naime na posliednjih preko 20 godina te razloži što je u to doba učinilo na političkom, školskom i narodno-gospodarskom polju. (Obširnije izviešće donieti ćemo naknadno.) Tajnik dr. Červar pročita zatim zapisnik posliednje glavne skupštine našega pol. družtva, koji se odobri bez prigovora. Isti pročita obširno izviešće o djelovanju političkog družtva poslije prve redovite godišnje skupštine. Izviešće prima se bez prigovora do znanja.

Isti izviesti u ime odsutnoga blagajnika o družtvenom financijalnom stanju. Prima se takodjer bez prigovora do znanja. Na to je izabran jednoglasno novi odbor. Kod eventualnih predloga razprela se veoma živahna razprava; stavljeno je više resolucija, koje bijahu sve jednoglasno prihvaćene.

Na koncu prihvaćena bijaše uz burno odobravanje resolucija, kojom se izriče simpatija do bratskog ruskog naroda te se izriče želja za sjajnu pobjedu ruskog oružja u borbi proti Japancem.

Imenovanje. Predsjedničtvo prizivnoga suda u Trstu imenovalo je pisarničkog pomoćnika pri sudu u Krku, Bartola Šulinu kancelistom kod c. k. kotarskoga suda u Puli. Čestitamo!

Mjesto sudbenog poslužnika u Buzetu. Kod c. k. kotarskog suda u Buzetu izpražnjeno je mjesto poslužnika sa običnom plaćom i odielom. Molitelji valja da ulože svoje molbe valjano podkriepljene i sa dokazom o poznanju zemaljskih jezika najdalje do 10. maja o. g. na predsjedničtvo c. k. okružnog suda u Rovinju.

Porinuće oklopnjače Nadvojvoda Fridrik. Dne 30. o. mj. porinuti će se sa brodogradilišta „Stabilimento tecnico triestino" u Trstu u more novi brod naše vojne mornarice, koga okrstiše imenom Nadvojvode Fridrika.

Kod porinuća kumovati će novoj oklopnjači supruga Nadvojvode Fridrika Njez. Visost nadvojvodkinja Izabela. Nova oklopnjača je sasvim slična oklopnjači „Nadvojvoda Karlo", te je jedna od najvećih ratnih ladja naše ratne mornarice. Duga je 118 metara, široka 21, a duboka 7·5, te je gradjena od ociela Siemens-Martin. Oklopi, koji teže 2922 tone, pravljeni su u Talionicama u Witkowitzu. Oklopnjača je oružana sa četiri topa od 24 cm. sistem Skoda, dvanaest topova od 19 cm. za brzo pucanje i 28 omanjih topova, te dvie sprave za lanciranje torpeda. Parostroj razvija 14.000 konjskih sila a oklopnjača juri najvećom brzinom od 19 morskih milja na sat.

Učiteljska mjesta. U Voloskom političkom kotaru valja popuniti sliedeća izpražnjena učiteljska mjesta: III. reda na hrvatskom odielu u Lovranu, te podučiteljice u Sv. Mateju i Rukavcu. Zatim ona ravnajućih učitelja u Tatrah, Slivju, Brezovici i Pasjaku.

Za ovaj natječaj doznali smo iz „Nar. Lista", koji kaže, da je zanj doznao preko nekog prijatelja, pak se punim pravom tuži, što se sada odkad moraju natječaje na učiteljska mjesta plaćati c. k. školske oblasti, više nepriobćuje natječaje u javnih listovih, kako je to prije bilo i kako bi moralo i sada biti u interesu učiteljstva i samog školstva. Gospoda škrtarc svuda, gdje se nebi smjelo škrtariti i obratno!

Javni sastanak političkoga družtva „Edinost." Prošle nedjelje obdržavalo je političko družtvo „Edinost" u Sv. Ivanu kod Trsta u prostorijah „Narodnoga Doma" javni sastanak, kojemu je prisustvovalo veliko množtvo naroda iz Trsta i okolice.

O jedinoj točki dnevnoga reda: Talijansko sveučilište i sporazumljenje „Slavena i Talijana", govorio je najprije u kratko predsjednik „Edinosti" a za njim obširnije podpredsjednik dr. Rybař, pak dva socijaldemokrata i zemaljski zastupnik i prisjednik za Istru g. dr. Dinko Trinajstić. Na koncu bijaše prihvaćena sliedeća resolucija:

„Na javnom sastanku, političkog družtva „Edinost" dne 27. marča u Sv. Ivanu kod Trsta sakupljeni Slovenci i Hrvati iz grada, okolice te iz Istre, sviestni si važne zadaće, koju ima Primorje za sav jugoslavenski narod, pozdravljaju doduše simpatično pokuse za sporazumljenje izmedju Slavena i Talijana,

izjavljaju pako, da mora biti predpuvjet svakomu pokusu približenja bezuvjetno, otvoreno i faktično priznanje podpune narodne i političke ravnopravnosti obiju narodnosti u Primorju, usljed česa

zahtjevaju, da se u prvom redu uredi skoro posve zanemareno školstvo osobito u Trstu, Gorici i Istri, tako, da bude takodjer slavenskoj narodnosti pružena mogućnost, da uzgaja svoju mladež u pučkih školah u materinskom jeziku,

te pozivlju konačno slovenske zastupnike, neka privole na ustrojenje sveučilišta, dotično jednog fakulteta u Trstu, jedino pod uvjetom, da bude isto dvojezično, te da pruže Talijani dostatnog jamstva, da će se gori spomenutu ravnopravnost takodjer u praksi u istinu provesti.

Napokon uz gromovito odobravanje, bijaše prihvaćen i sliedeći predlog: „Slovenci i Hrvati iz Trsta i Istre, sakupljeni na javnom sastanku dne 27. marča u Sv. Ivanu kod Trsta izražuju srdačne svoje simpatije do bratskoga ruskoga naroda, te vruću želju za sjajnu pobjedu ruskoga oružja proti Japancem".

Slovenski prvaci kod ruskoga konzula u Trstu. U tršćanskoj „Edinosti" čitamo, da bijahu prošloga ćedna slovenski prvaci gg. dr. Gregorin i dr. Rybař kod ruskoga konzula g. baruna Küstera u Trstu, da mu izraze simpatije tršćanskih Slovenaca za ruski narod, koji se nalazi u borbi proti Japancem, te da zažele pobjedu ruskomu oružju.

Ruski konzul primio je slovenske odaslanike veoma prijazno izjaviv kako su mu poznate simpatije slovenskoga naroda do Rusije i kako je za ruski narod veoma utješljivo, što ga sada u težkoj borbi prati ljubav i simpatije svega Slavenstva.

Razne viesti.

† **Ivan barun Zmajić Svetoivanski** sin pokojnoga baruna Bartola Zmajića bivšeg velikog župana riečkoga itd., preminuo je nakon dugotrajne teške bolesti providjen svetotajstvi umirućih, dne 1. ovog mjeseca u Beču.

Pokojnik je bio negda kapetan domobranstva, a zadnje doba umirovljen. Otvoren značaj, osvjedočen Hrvat i veliki ljubimac domobranaca, koji su kada pod njegovu zapovied služili, eto legao je prerano u grob.

Uciviljenoj majci presvjetloj gospoji Ani barunici Zmajić, udovi presvj. gospoji barunici Zmajić rodjenoj Reiner i bratu pokojnika gosp. barunu Vinku Zmajić-Svetoivanskom, naše iskreno saučešće nad tim velikim gubitkom!

Smrtni ostanci pokojnikovi preneseni su iz Beča u Brestovac kraj Požege na viečni počitak.

Žalostinka

nad preranom smrću

Josipa Kurelića

občinskog upravitelja i župana u Pićnu.

Prerana tvoja smrt, Josipe dragi,
Hrvatsku Istru bolno iznenadi,
Svih nas raztuži kruto i ojadi,
Kad ti se najveć radovasmo snagi!

Miljenik majčin, sestram skrbnik blagi,
Ti bjaše otac našoj siročadi,
Ti pićanskomu puku glavar mladi
I čuvar, da mu ne nahude vragi.

Vaj! kobna smrti kruta i nemila
Kol'ko si braće u crno zavila!
Koliko li nam izjalovi nada!

Al zaludo nam tuga, braćo mila,
Već Boga moleć uzkliknimo sada:
„Vječna ti pamjat, roda nado mlada!"

I. Z. K.

Književne viesti.

Prilozi k starijoj književnoj i kulturnoj povjesti hrvatskoj, napisao Mirko Breyer Zagreb, 1904. u vlastitoj nakladi. Ciena 3 krune.

Preporučamo ovo zanimivo djelo svim prijateljem naše starije književne i kulturne povjesti.

„Suho vrelo". Matica Hrvatska izdati će ove godine izmedju ostalih radnja i dva djela dvojice naših suzemljaka i to „Suho vrelo" našeg dičnog Viktora Cara Emina, koji je prošle godine svojim „Zimskim suncem" postigao sjajan uspjeh. Drugo djelo biti će „Izabrane pjesme" Rikarda Katalinića Jeretova, kojega ubrajaju medju najbolje mladje hrvatske pjesnike. Mi čestitamo unapried srdačno našim mladim i odličnim suzemljakom.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. dopisnik Sv. Nedelja: Svakako u budućem broju. Da ste nam zdravo!

Razni prinosi.

Na uspomenu Josipa Kurelića darovali su „Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu" gg. Dr. D. Trinajstić K 20, Dr. Gj. Červar, Sladonja Jakov, Ant. Bertoša, Pečenko Karolina po K 10, Cucančić Matija, Žic Ivan, Stranić Ivan, Marčelja Antun, Zović Marko po K 5, N. N. K 4, Turčinović Josip K 2, Turato Niko K 1, Kastavac sabrao u Gračišću K 7·40.

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe Sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca siečnja 1903.

— G. dr. Božo Vinković šalje od J. Nolli-a brijačkog majstora u Karlovcu u svome domu na badnji dan sabranih . . . . . K 5·—
— Uprava „Hrvatskoga Prava" „ 874·—
— G. Fran Matejčić u Trstu „ 10·—
— G. dr. Konrad Janežić u Voloskom . . . . . „ 20·—
— G. Vlašić Ivan iz Nove Vesi kod Poreča sabranih od Novovešana . . . . . „ 20·—
— G. Viktor Tomičić u ime dobre ruke . . . . . „ 20·—
— G. Stjepan Gamulin u Jelsi u ime dobre ruke . . . . „ 10·—
— G. Mihovio Skvrce, Zadar „ 20·—
— N. N. . . . . „ 200·—
— G. Drag. Pribil tajnik Čitaonice u Kopru prigodom 25-godišnjice koparske Činonice sabranih u Dekanih „ 12·—
— Uprava „Narodnih Novina" u Zagrebu . . . . . „ 136·50
— Uprava „Narodne Obrane" u Osieku . . . . . „ 870·08
— Dionička tiskara šalje u „Obzoru" od 30. oktobra 1903. oglašenih . . . . . „ 903·27
— G. Stjepan Gamulin, Jelša u ime prihoda od prodaje družbinog papira za II. polujeće 1903. . . . . „ 527·—
— Ivan Čuljat u Vinkovcih sakupio u svojoj škrabici „ 4·—
— G. dr. M. Laginja u Puli a) od g. don I. Prodana, Zadar . . . . . 103.—
b) od „Dobrotvora" u Puli primljenih . . . . . „ 20·—
— G. K. Jelušić, Kastav u svojoj škrabici sakupljenih „ 3·56
— Prva Jugoslavenska tovarna kavinih surogata u Ljubljani . . . . . 100·34
— Uprava „Edinost", Trst . „ 10·80
— G. Ante Krekić učitelj u Županjcu sakupljenih u Hrvatskoj Čitaoni u Županjcu od svatova g. Pave Bostila . . . . . „ 6·78
— G. — V. Sakupljeno medju prijateljima . . . . . 14·10
— Kazimir Jelušić načelnik, Kastav, kao preostatak skupnog objeda članova zastupstva občine Kastav iza sjednice 26. jenara 1904. „ 3·—
— G. A. Kolesov iz Belovara sakupljenih u veselom družtvu . . . . . „ 11·90
— Štediona u Križevcih . . „ 50·—
— G. Viktor Car Emin izručа od g. dra. Landra u ime čistih prihoda Češkog koncerta u Opatiji primljenih „ 4·20

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor.

Javna zahvala.

Podpisani u gorkoj žalosti nad gubitkom i preranom smrću ugrabljenog im sina i brata nezaboravnog

JOSIPA

posjednika i predsjednika obć. upravnog vieća u Pićnu

najtoplije se zahvaljuju svima koji doprinesoše utjehu njihovoj pretežkoj tuzi.

Zahvaljuju se napose velečastnom svećenstvu, na čelu dekanu g. Ivanu Bersendi, ogromnom množtvu naroda, koga je blagopokojni uviek vatreno ljubio i koj mu je time htio da ljubav uzvrati kao što i svoj gg. iz Pazina, Tinjana, Sv. Petra u Šumi, Žminja itd. i ostalim znancima i prijateljima — svima, koji prisustvovaše pratnji mrtvih ostanaka i tim sprovod uzveličaše. Od nama najtoplija hvala i preporuka, da se molitvom sjete milog pokojnika.

PIĆAN, dne 5. marča 1904.

Marija udova Kurelić
majka.

Dr. Šime Kurelić, gradonačelnik Pazina — Jakomina udata Zidarić
Egidije Kurelić — Tončica Kurelić
Pop Matija Kurelić — Marija Kurelić
braća. — sestre.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement" posjeduje najpoznatiju fabriku

MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konštrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan Novak.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino*, novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za grožđje posve nove konstrukcije, nove svetiljke za ulovljenje za hvatanje letećih zareznika (insekta),

sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d. . . . . šalje uz najjeftinije tvorničke ciene . . . .

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Čeraigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstva u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Veoma važno

za gospodu svećenike.

Prodaje se uz umjerenu cienu mali posjed sastojeći iz gospodske kuće od 7 prostorija, velike udobnosti, električna zvonca, peći itd., sve u redu — na volju takodjer i s pokućtvom i glasovirom. — Veliki perivoj s raznim cvićem i nasadima za ukras. Vrlo veliki vrt iz kojega se dobije potrebito vino, ulje i zelenilo za malu obitelj. Zdenac i ostalo. Položaj liep i zdrav u blizini malog gradića, željeznička postaja udaljena 5 minuta. Veoma kratki razmak od crkve.

Za ubaviesti obratiti se na župni ured u Kaštel (Castelvenere) kod Pirana.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene to koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj grajdanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb. — Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkalično-muriatična

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije **stolno piće,** već je i najkoristnija i najglasovitija **liekovita voda,** koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), zastarjelih i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",
Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvićem itd. . . . . kg. po K	8·—	Voštćeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama . . .	6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40	Svićice za božićno drvo u 6 bojah	3·—
„	2·—	Voštćene svieće tarće. I. ilustr. sastav . . .	4·40
„ granis	1·20	Svieće i tarće, I. talijanski sastav	3·—
		„ II. „ „	2·40
		Voštćeno platno za oltare, meter	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20.00 kruna. Gershelmovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voštarica u Gorici.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 15. Pula, u četvrtak dne 14. aprila 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K. 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utrčaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Glavna skupština

političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre.

Dne 7. o. mj. u 4 sata poslie podne sastali se članovi našeg političkog družtva iz raznih strana Istre u prostorijah „Hrvatske čitaonice" u Pazinu, da prisustvuju godišnjoj glavnoj skupštini toga družtva. Većina članova bijaše iz pazinskog političkog kotara, a bijaše ih također iz Puljšćine, Poreščine, Buzetšćine, iz Volosko kotara, Trsta itd.

Govor predsjednika:

U uređeni sat otvori predsjednik, narodni zastupnik g. prof. Spinčić skupštinu, pozdravi srdačno sve prisutne i predstavi im odsalanika polit. oblasti komesara g. viteza Bosizio.

Kad bismo bili — reče — sazvali skupštinu u drugo doba godine, ili bar drugi nedjelni dan u čednu, bilo bi stalno pristupilo skupštini mnogo više članova. Pošto se nalazimo u doba, kadno su mnogi naši članovi zaokupljeni poljskom radnjom i budući je sada za to najugodnije vrieme moramo biti zadovoljni, da nas se je ipak sakupio ovako liepi broj iz svih skoro strana Istre.

Naša Istra počela se je u narodnom pogledu buditi najposliednja medju hrvatskimi pokrajinami i hoće se još te vremena i rada dok se posvema probudi i osviesti.

Prvi narodni pokretači, prvi buditelji našega naroda u ovoj pokrajini bijahu već sada blagopokojni biskup Dobrila, braća Baštijani i Ujčić te još živući g. Karabaić, koji su već prije 36 godina uštrojili narodno glasilo naše, „Našu Slogu", koja i danas živi i požrtvovno vrši svoju plemenitu zadaću.

Tim prvim buditeljem našega naroda pridružio se nešto kasnije naš dični starina dr. Dinko Vitezić (Živio!), koji je pošao u carski Beč kao prvi zastupnik Hrvata i Slovenaca Istre i koji je prvi digao glas na korist našega naroda. Do tada nisu ni znali u Beču, da nas imade Hrvata u Istri; toga nisu dapače znali ni sami ministri, koji su se začudjeno pitali: odakle na jednom Hrvati u Istri?

Dugi niz godina zastupao je u Beču naš narod dr. Vitezić častno i požrtvovno i to sve dok mu nisu klonule tjelesne sile.

Pojavila se je ipak četica mladjih muževa, koji su stali raditi na korist našega naroda i većina njih nalazi se i danas u prvih redovih u narodnoj borbi. Od god. 1880. amo bilo je u Istri na svih stranah žitavnih borba. Narod nas stupao je redomice u narodnu borbu za občinska zastupstva, za zemaljski sabor i za carevinsko vieće. Nekoje od tih borba ostati će ubilježene zlatnimi slovi u poviesti našeg narodnog pokreta. Takvim borbam imade malo gdje para.

Dugi niz godina vodila se žestoka borba u občini Kastav proti spletkarom zem. odbora i proti državnim oblastim. Dugotrajna bijaše borba dok se je dovelo občinu Volosko u kolo narodnih občina. Žestoka borba bila se je više vremena u občini Podgrad; a glasovita borba za oslobodjenje občine Buzet, koja je trajala prvi put 7 dana i 7 noći, čemu je svjedok — očevidac i prisutni nam drug g. Fr. Flego, služiti nam mora uviek kano uzor narodne uztrajnosti i požrtvovnosti.

Bilo je težke borbe za oslobodjenje od stoljetnih veriga u občini Pazin, pak Boljun, Tinjan i Žminj. Borio se je naš narod sad većim sad manjim uspjehom i u občinah Motovun, Višnjan, Sanvinčenti, Kanfanar, Oprtalj, Lovran, Mošćenice itd.

Od god. 1883. pak sve do danas sudjelovao je naš narod živahno kod svih izbornih borba i za zemaljski sabor i za carevinsko vieće. Mnoge od tih borba ostati će nam za uviek u ugodnoj uspomeni.

Za tih izbora, občinskih, zemaljskih i državnih bilo je javnih sastanaka i skupština u svih kotarih naše pokrajine. Naši su zalazili u občine i u kotare medju narod te ga putili, učili i vodili prije i za izbora.

Ja sam si evo zabilježio nekoje od tih sastanaka i to redovitih, kojim smo prisustvovali i gdje smo narodu govorili, i nabrojio sam, da sam jih držao ja na 17 mjesta bez onih mnogih, koje se je sad u ovoj sad u onoj prigodi držalo.

Takvih sastanaka držali su drugovi: dr. Laginja bar na 10 mjesta; Mandić posvud u kotaru Koparskom i barem u 6 po drugih kotarih; Kompare u 8 mjesta i po više put; dr. M. Trinajstić bar na 5 mjesta, dr. D. Trinajstić bar na 10 mjesta većih i više manjih; Kozulić bar na 3 mjesta, Andrijčić 3—4, dr. Stanger par mjesta.

Osim saborskih drugova držali su javne sastanke i drugi rodoljubi kao dr. Zuccon na Puljšćini, dr. Janežić i dr. Poščić u Liburniji, i to ponajviše za izbora u carevinsko vieće, dočim je lani Dr. Antončić držao tri.

I više bi se bilo držalo sastanaka i skupština, ali bijaše raznih zaprieka, i sami naši ljudi u njekih občinah nisu ih htjeli.

Na svih tih sastancih učilo se i putilo narod o njegovih pravih te se ga budilo na uztrajnost u narodnoj borbi.

Takvi sastanci imadu doduše veliku vriednost, jer se narod podučaje i oduševljuje za narodnu stvar; ali oni su u mnogo slučajeva samo od časovite vriednosti, ako nema dalnjeg uztrajnog rada, što se opaža žalibože na našoj Poreščini, gdje je bilo časovito toli živog gibanja medju narodom, a gdje neima svagdanjih radnih sila.

Javnih sastanaka držati će, ako Bog dade, stariji i u buduće, a u koliko nebudu sami mogli, treba da im priskoče na pomoć naši mladji.

Ovom prilikom dozvoljavam si pozvati našu mladež, osobito onu na visokih školah, da marljivo uči, da se oboruža potrebitim znanjem, da čini brzo izpite, pak da stupi medju narod, da ga uči, puti i vodi. Svagdanjim uztrajnim radom medju narodom dostignuti ćemo postavljenu si svrhu.

Radilo se živo osim kod izbora raznih, također inače na korist našega naroda. Ustrojilo se je primjerice blagotvorno „Bratovšćinu hrvatskih ljudi" u Istri, koja je pomogla mnogom našemu mladiću kod njegovili nauka, al koje se na žalost danas malo koji sieća.

Ustrojilo se je nadalje prekoristnu „Družbu sv. Cirila i Metoda" za Istru, koja vrši svoju plemenitu zadaću već liepi niz godina, koja ustroja pučke škole za našu djecicu, one škole, koje nam krate naši narodni dušmani i kojih nam neđaju ni c. kr. oblasti.

Ustrojilo se je nadalje raznih gospodarskih družtava, štedovnih, posujilnica, kojih imade liep broj na svih stranah Istre. Sva ta družtva organizavana su danas i vrše svoju blagotvornu zadaću, pri čem ima veliku zaslugu naš velevriedni drug dra. Laginja.

Ta družtva su pod vodstvom našega političkog družtva ili od muževa, koji zasnovaše i ovo naše društvo.

Kod svega rečenoga sudjelovali su više il manje naši zemaljski zastupnici od god. 1883. amo.

Prije su radili kao posebni odsjek političkog družtva „Edinost" u Trstu i to dok se nije ustrojilo političko družtvo za Hrvate i Slovence Istre. Sada radi ovo družtvo ili njegov odbor i pojedini članovi koliko mogu i koliko znadu.

Naše političko družtvo, odnosno njegov odbor učinio je do sada sve što je mogao, da odgovori svojoj dužnosti. Držao je više sjednica ovdje i drugdje; obdržavao je razne sastanke, sastavio više spomenica i predstavka na razne oblasti, te iste odposlao ili po svojih članovih predao. Odbor je bio u doticaju s našimi prvaci u raznih občinah u vrieme svakojakih izbora, nastojao je — čuvši pritužbe, da neima narodnih odvjetnika i odvjetničkih kandidata — da takvih narodu pribavi, a u koliko nije u tom uspio, nije stalno njegova krivnja.

Pošto se je prigovaralo da narodno glasilo neima u sadašnjem mjestu stalnog urednika, nastojalo se je takvog dobiti, ali do sada bezuspješno. Prigovaralo se i zbog sadržaja lista, ali mjesto prigovarati bolje bi bilo, da se je listu perom doskočilo na pomoć.

Prigovaralo se i nedostatnom radu političkog družtva, ali odbor je poduzeo sve, što bijaše u njegovoj moći. Odbor je razaslao pozive i upute na razne povjerenike u svih kotarih za sabiranje članova i ustrajanje kotarskih i mjestnih odbora, ali mnogi od njih neodazvaše se ni danas jošte.

Družtva u obće, a tako ni naše, neustrajaju se za to, da rade samo pojedinci, već za to, da radi njih mnogo, čim više, udruženimi silami u družtvene svrhe.

Na svih je, a najpače na mladjih, da družtvo zadovolji svojoj svrsi: neka se začlane, neka ustrajaju mjestne, občinske i kotarske odbore; neka se dadu birati u te odbore, neka u njima živo rade; neka se dadu birati i u glavni odbor pa neka doluze na sjednice, nek drže sastanke i skupštine; iz svojih strana neka upućuju i izviešćuju glavni odbor i odbor će stalno učiniti svoju dužnost; neka pišu u glavni organ stranke, i ne zamjeraju ako se štokad, ne bez razloga, ne tiska; neka stupe u kolo starijih, gdje treba neka ih zamjene. Stariji će im svuda rado mjesta odstupiti ili s njima složno na korist našega naroda uzraditi, i neće dopustiti nikada i nikomu za volju, da se zamjerna i nuždna dosadašnja sloga Hrvata i Slovenaca Istre pomuti.

Na koncu svog rodoljubnog govora sjeti se predsjednik nesreće u obitelji odbornika i rodoljuba g. dra. Šime Kurelića, koji je naglom smrću izgubio čestitog i zaslužnog brata Josipa (Skupštinari ustaju i kliču: Slava mu!) a narod naš velevriednog sina. G. odborniku i njegovoj obitelji šalje predsjednik iskrenu sažalnicu, a skupštinari se tomu pridružuju.

Govor g. predsjednika slušali su skupštinari vrlo pazljivo, često odobravali i na koncu popratili živahnim odobravanjem.

Družtveni tajnik g. dr. Červar pročita zatim zapisnik posliednje glavne skupštine, o kojoj smo i mi izvjestili u svoje doba.

Isti pročita brzojavne pozdrave, i to dva od rodoljuba iz Ricmanja i Boršta i jednoga iz Buzeta. (Sliedi.)

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na gospodina ministra bogoštovja i nastave obzirom na imenovanje dviju učiteljskih sila privatne njemačke škole u Opatiji za c. kr. učitelje na državnoj školi u Puli, pustiv iste na rečenoj privatnoj njemačkoj školi i obzirom na preuzeće slovenske privatne škole u Trstu i hrvatskih privatnih škola u Istri u državnu upravu.

U drugoj polovici jenara tekuće godine raznesla se je u Opatiji glasina, da su dvie učiteljske sile tamošnje, pred par godina inicijativom njekojih tamo naseljenih protestanata, ustanovljene njemačke privatne škole, imenovane kao učitelji c. kr. njemačke dječačke pučke škole u Puli, i da su puštene na rečenoj privatnoj njemačkoj pučkoj školi u Opatiji sa plaćami iz državnih sredstava.

U Austriji je sve moguće — reklo se je — ipak težko se je vjerovalo u tu glasinu, i očekivalo se je napeto, da li će potvrđena biti.

Glasina prikazala se je potvrdjenom u članku „Govor dejstev" „Edinosti" od 26. jenara te god. U tom članku doniela je ta u Trstu izlazeća novina doslovno viest, iz prvoga broja 1904. novine „Laibacher Schulzeitung" pod naslovom „Imenovanja". Ta viest glasi u prevodu iz „Edinosti" ovako:

„Naš brat po službi, koji je godine 1901. pod težkimi okolnostmi preuzeo novoustrojenu jednorazrednu njemačku privatnu pučku školu u Opatiji, bio je pred kratko doba imenovan c. kr. učiteljem i podvržen državnoj pučkoj školi u Puli. Mi čestitamo vriednomu školniku na Adriji na njegovom zasluženom uvrštenju u državnu službu, i želimo njegovim neumornim težnjam najbolje uspjehe također u budućem. Istodobno bio je imenovan gospodin E. Bruckner c. kr. podučiteljem na rečenom zavodu. Njemačka škola u Opatiji je sada trorazredna i polazi ju 140 učenika. Država je dakle platila ono, što nije mogla poravnati pokrajina."

Tu se je javno govorilo, ipak se je mislilo da treba i službene potvrde. I tu se je našlo. U naredbenom listu c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu od 15. decembra 1903. 24. komad, godine 1903, čita se:

Od ministra za bogoštovje i nastavu bili su imenovani (medju ostalimi) „privremenim učiteljem na državnoj pučkoj školi u Puli, učitelj na privatnoj njemačkoj pučkoj školi u Opatiji Karl Emmer, a privremenim podučiteljem na spomenutoj pučkoj školi u Opatiji Ernst Brückner.

Oba ta imenovanja morao bi svaki pravedno misleći tako tumačiti, da bijaše na državnoj pučkoj školi za dječake u Puli izpražnjeno jedno mjesto učitelja i jedno mjesto podučitelja, da bijaše za oba mjesta razpisan natječaj, ili bar da je naglo nastala potreba, da se za rečenu državnu pučku školu u Puli imenuje dvie nove učiteljske sile, i da su kao takovi bili imenovani oba spomenuta učitelja njemačke privatne pučke škole u Opatiji, i dakako da su se preselili u Pulu.

Ko tako sudi vara se silno.

Dotična učiteljska mjesta na državnoj pučkoj školi u Puli nisu bila razpisana; nuždna, da se naglo popuni dva učiteljska mjesta na istoj, nebijaše; spomenuta dvojica nisu se premjestili u Pulu, i nisu tamo nastupili službu na državnoj pučkoj školi; — nego oni su ostali u Opatiji, oni podučavaju i nadalje na tamošnjoj njemačkoj privatnoj pučkoj školi, i potežu svoje plaće kod c. kr. višega poreznoga

ureda na Voloskom na račun c. kr. državne pučke škole za dječake u Puli „kao pridijeljeni njemačkoj privatnoj pučkoj školi u Opatiji", jedan kao c. kr. učitelj, drugi kao c. kr. podučitelj. Oni su u istinu, kako je pisala „Laibacher Schulzeitung", uvršteni u državnu službu, njih plaća država.

Sadanje c. kr. ministarstvo nadmašuje tim postupkom sva dosadanja. Na takav prevarni način, nije još nijedno ministarstvo učitelje, služećih na privatnih pučkih školah, preuzelo u državnu službu.

Nije dosta, da država sa novci porezovnika uzdržaje u Trstu i Istri tri njemačke srednje škole, samo jednu talijansku i samo jednu hrvatsku a nijedne slovenske; nije dosta da država sa novci porezovnika uzdržaje u Trstu tri njemačke pučke škole i jednu njemačku pučku školu u Puli; nije dosta, da država sa novci porezovnika uzdržava njemačku mornaričku dolnju realku i njemačku mornaričku pučku školu, prvu iz proračuna za mornaricu, drugu iz istoga proračunna i podporom sa strane c. kr. ministarstva za bogoštovje i nastavu; nije dosta, da država sa novci porezovnika ima također mnoge druge izdatke za njemačku obuku u Trstu i Istri, i da ista država, glasom proračuna za 1903., u tih dvih pokrajinah troši za njemačke srednje škole preko 266.000 kruna a za njemačke pučke škole preko 212.000 kruna, dakle okruglo skoro pol milijuna za njemačko školstvo u istih dvih pokrajinah, u kojih po posljednjem brojenju puka stanuje 15.956 Njemaca naprama 253.016 Talijana i 215.904 Slovenca i Hrvata.

(Konac sliedi.)

Politički pregled.

U Puli, dne 13. aprila 1904.

Austro-Ugarska.

Službeni list bečke vlade „Wiener Zeitung" priobćio je u svojem broju od dne 12. o. mj. previšnje svoje ručno pismo, kojim se sazivlje carevinsko vieće za dne 19. o. mj.

Iz Budimpešte javljaju, da će se sastati ministri obiju pola monarhije dne 14. o. mj. na zajedničkoj konferenciji, na kojoj se ima konačno sastaviti zajednički proračun za g. 1905. koj će biti predložen delegacijam.

U subotu stigao je u Opatiju na ratnoj ladji „Dogali" iz Mletaka talijanski ministar izvanjskih posala Tittoni, koji je imao ondje uređen sastanak sa grofom Goluhowskim, ministrom izvanjskih posala Austro-Ugarske. Talijanskog ministra posjetio je prvi u 8 sati u jutro talijanski poslanik na bečkom dvoru vojvoda od Avarne, a pol sata kasnije, izaslanik grofa Goluhowskoga, poslanički savjetnik barun Gagern. Poslije 10 sati dovezao se je ministar Tittoni na obalu i pošao u posjete grofu Goluhowskomu u dvorac „Flora." Grof Goluhowski vratio je posjet ministru Tittoni-u na ladji u 2 sata poslije podne a malo prije toga bio je ondje i tršćanski namjestnik grof Goess. U 6 sati pozdravila je Tittonia riečka talijanska kolonija pod vodstvom riečkog talijanskog konzula Lebrechta, a u pol 8 sati dao je grof Goluhowski u Hotelu „Stephanie" u čast Tittoniju objed, a po tom su talijanski gosti i diplomati sproveli večer u Adria-klubu. Jučer u jutro ostavio je Tittoni na „Dogali-u" Opatiju i odplovio put Jakina.

O uspjehu ministarskih dogovora kazao je Tittoni jednomu talijanskomu novinaru ovako: „Mislim da moja prisutnost u Opatiji mora duhove primiriti. Kad se izmedju Austro-Ugarske i talijanske vlade ne bi željelo sporazumka, moj bi boravak ovdje bio nemoguć. Iza konferencije mi smo se zadovoljno razstali.." — Na pitanje o konkretnom sadržaju i rezultatu konferencije uzkratio je ministar svaku obaviest, pošto mora prije izvjestiti svoga kralja i parlamenat, gdje će se obširno izjaviti. — Na upit da li se je ovaj sastanak ticao i kakvih osobitih dogadjaja, odgovorio je Tittoni: „Ne, mi smo, kao što je naravno, izpitali dosadašnje odnose izmedju obiju država u cielosti, i to: političke i trgovačke. Iskreni dionični sporazumak ne dade se trajno zamisliti, ako ga ne podupre sporazumak u svim pitanjima".

Crna Gora.

Ovih dana smo razgovarali sa osobom, koja je dobro upućena u crnogorske kneževske odnošaje. Ta nam je osoba potvrdila, da postoje u istinu težke razmirice izmedju kneževića Danila i mladjega mu brata Mirka. Ovaj posliednji, da je nesamo na dvoru obljubljeniji, već da ga i narod više voli nego li kneževića Danila. Ovaj da je odviše ponosit i nepristupan narodu, dočim je Mirko blag i ljubežnjiv i sa najnižimi slojevi pučanstva. Osim toga narod vidi narado što je priestolonasliednik doveo na Cetinje suprugu Niemicu, a Mirko je uzeo za suprugu kćerku bratskoga srbskoga naroda, koja mu je već rodila sina, dočim je Danilova supruga još uviek bez djece.

Srbija.

Iz Biograda javljaju, da je uredjano pitanje urotnika, ali da nije još uredjeno pitanje častnika.

Vlada je priobćila viest, da je u inozemstvu obćenitim odobravanjem primljena uzpostava diplomatskih sveza nakon odstranjenja urotnikah, upletenih u ubojstvo kralja Aleksandra.

Dne 11. o. m. bio je u kraljevskom dvoru objed, i to prvi pod kraljem Petrom, na čast jednog inostranog zastupnika, i to u počast talijanskog senatora Magliana. Kod objeda sudjelovali su iznimno i svi ministri.

Bugarska.

Bugarska vlada kani koncem ovoga mjeseca odkazati trgovačke ugovore sa Austro-Ugarskom, Italijom i Njemačkom.

Iz Carigrada javljaju, da je bugarski zastupnik Načović brzojavno obaviestio dne 11. o. mj. pet bugarskih trgovačkih agenata o sklopljenom trgovačkom ugovoru sa Turskom. Isti je nadalje obaviestio svoje, da će svi bugarski politički kažnjenici i uapšenici biti od turske vlade pomilovani.

Rusija.

Posliednje sedmice nebijaše nijednog važnijeg dogadjaja na ratištu u dalekom iztoku i tako pabirčimo pojedine viesti o ratu iz raznih novina.

Povodom uskrsnih blagdana podielio je car Nikola ministru željeznica knezu Hilkovu u znak osobitog priznanja za prevoz ruskih četa preko bajkalskog jezera red bieloga orla. Upravitelj ministarstva financija Kokovčev imenovan je ministrom a general Pužirevsky, zamjenik zapovjednika varšavskog vojnog okružja, pozvan je u državno vieće.

Zapovjednik krstaša „Korejec", koji se je junački borio proti Japancem kod Čemulpa, kapetan Beljajev, prispio je dne 10. o. mj. sa 19 častnika „Korejca" i „Varjaga" u Odesu, gdje su oduševljeno dočekani. Oni su se častnici u bitci kod Čemulpa izvanredno junački ponieli, te su se nakon propasti njihovih brodova spasili na inozemske ladje. Japanci su im dali slobodu pod uvjetom, da više nesudjeluju u ovom ratu.

Obćenito se očekuje novu navalu sa strane Japanaca na glasovitu tvrdjavu Port-Artur, gdje se Rusi sve to bolje utvrdjuju i na odpor pripravljaju. Očekuje se također prvi kopneni sukob negdje u sjevernom dielu Koreje, gdje usredotočuju obje stranke množtvo svojih četa.

Ruska vlada kani potrošiti 300 milijuna rubalja na gradnju velikih ratnih brodova.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča ni šal ov put šijor Anzulo na Matulje cara čekat?
Jur. Ni nebore ne, zač da j' imel prvega rumancina dosti.
Fr. Tako se ga j' le čapalo je?
Jur. Ter ni bukvić?

* * *

Fr. Ča da su kaldirska gospoda na vazan imali maškaradu?
Jur. Ter su vero pasali munjeni dnevi.
Fr. Ma tamo je vero bila puna plaća ženskeh va parade, ter su se razgovarale tako, šolo, čedo, bido, donkle.
Jur. A ki jih je navadil tako fino predikat?
Jur. Vero njih meštar, ki je i sam udelá fino žame.
Jur. Ča su bile same ženske?
Fr. Bi reć da je bio i barba klobasar za dirijenta pod ladonjom.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Medulinsko Društvo za štednju i zajmove imati će u nedjelju dne 17. t. mj. u 3 sata po podne svoju godišnju glavnu skupštinu u pučkoj školi, s običnim dnevnim redom.

Pazinski kotar:

Lindarsko društvo za štednju i zajmove u Lindaru obdržavati će dne 24. t. mj. u 3½ sata p. p. u prostorijah Čitaonice svoju I. redovitu glavnu skupštinu sa slijedećim dnevnim redom: 1. Izvješće i obračun za upravnu g. 1903. — 2. Izbor nove uprave za vrieme od 3 godine. — 3. Što koji predloži.

√ **Iz Pićna** primili smo potanju viest o teškoj nesreći koja je zadesila obitelj Kurelić, te ju donosimo doslovce: Golema i težka je nesreća zadjela štovanu obitelj Kurelića naglom i neočekivanom smrću tog njezinog odvjetnika. Dne 2. t. mj. dao je upreći pod kočiju mladog konja, da podje u Pazin. Čim je primio uzde i prije nego li je skočio u kočiju, konj se dao u bieg. On je nastojao da ga zaustavi, uzteže uzde, i tako trčao uz kočiju komad puta, dok nije poskliznuo i pao na zemlju. U padu ozledio se na zatiljku i rukama. Digao se i pošao kući, kažuć raznim, koji su vidjeli nesreću, da se nije ništa ozledio, do li malko ruke ogrebao. Medjutim došao kući, poče se čutiti zlo, te podje u svoju sobu, da malko legne. Nije se dovršio niti svući, kad se sgrudi na tla. Ukućani dotekoše, ali od njega ne čuše rieči, do li uzklika: „Majko moja", i do mala je bio mrtav.

Bilo mu je tek 30 godina. Vodio je uzorno obsežni svoj posjed i trgovinu. Svojom blagom ćudi i razboritošću znao si je steći ljubav i privrženost svih suobćinara, što su mu lanjske godine i zasvjedočili, izabrav ga predsjednikom upravnog vieća u Pićnu, dočim ga je istodobno obćinsko poglavarstvo imenovalo županom u onoj poreznoj obćini. To ga medjutim nije ni mrve uzoholilo, nego je sveudilj bio pristupan i uslužan seljaku kao i gospodinu, siromahu kao i bogatašu. A ljubio je i narod naš hrvatski, te je bio uviek pripravan zanj se u svakom obziru žrtvovati, što je i djelom također više puta pokazao. Značajna je u tom pogledu izjava, koju je pred osam dana povjerljivo svomu jednomu prijatelju učinio. Rekao je, da se boji, da bi mu se mogla kadgod kočijom nesreća dogoditi, pak da bi rado odredili, za taj slučaj svojom imovinom, a njegova nakana da bi bila imenovati baštinikom „Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu" za gradnju djačkog doma. Kako su se na žalost njegove slutnje naglo obistinile!

Sprovod se obdržavao dne 4. t. mj. a vodio ga mjestni župnik i dekan uz sudjelovanje svojeg kapelana i župnika iz Žminja i Pazina. Prisustvovali su predstavnici svih oblasti iz Pazina, načelnik iz Žminja, te mnogobrojni prijatelji pokojnikovi i obitelji iz Pazina, Žminja i svih susjednih poreznih obćina, a listom sve pučanstvo iz porezne obćine Pićan. Nije bilo skoro oka, koje nije bilo suzami orošeno, kad su pokojnikove zemske ostanke polagali u grob. Pokojnikovi prijatelji iz Pazina zapjevali su pod vodstvom Matka Brajše nadgrobnu žalostinku.

Bio pokoj njegovoj duši, a ražtuženoj majci, bratu dru. Šimu, te ostaloj braći, sestram i rodbini naše iskreno saučešće.

„Boljunsko društvo za štednju i zajmove", osnovano dne 4. o. m.

Osnovateljna skupština počela u 3 s. po podne, predsjedao joj g. Josip Mandić, obćinski blagajnik u Pazinu, koji se uviek brine za napredak svoga naroda, pa je i tom zgodom pohrlio u svoje rodno mjesto. G. Matija Cucančić zastupao je Gospodarsku svezu, pa je pročitao i narodu liepo protumačio pravila ili društveni ugovor. Naroda je prisustvovao lijep broj, a osobito mnogo mladića, koji još ne mogu biti članovi. To pokazuje, da su mladi ljudi zauzeti za narodni napredak, pa se možemo pouzdano nadati, da će jednom biti bolje. Na skupštinu se uvuklo nekoliko individua, koji su htjeli zapriječiti osnutak tog tako plemenitog društva, ali se prevariše. Talijanaši obilažahu uz svirku azsenonike i deranje talijanskih pjesama, da tako uznemire skupštinu ili je čak onemoguće. Naši se vrijedni muževi ne dadoše smetati, nego zatvoriše prozore, pa nastaviše svoj ozbiljni i korisni pogovor, dok ne urediše sve, što je kod osnutka takvog društva potrebito. Odmah se upisalo 26 članova, neki najviše svoj pristup u društvo, ali su bili zapriječeni na skupštinu doći. Oni će prvom zgodom u društvo pristupiti; tako je napredak siguran.

Upraviteljem je izabran g. Toma Ilišić, načelnik a njegovim zamjenikom g. Fran Matičić župnik; drugi odborници gg. Jakov Buretić, Antun Glavić i Antun Lukinić iz Boljuna, Antun Buzić iz Boruta, Ivan Stanić iz Paza, Frane Belulović iz Sušnjevice, Angjeo Belasić iz Vranje. Časni suci jesu gg. Šime Matijašić iz Boruta, Ivan Zrinšćak iz Vranje i Antun Čohilj iz Boljuna.

Bilo srećno!

Koparski kotar:

Izobraževalno društvo u Dekanih priređuje u nedjelju dne 17. o. m. prvu svoju koncertnu zabavu s tamburanjem, pjevanjem i veselom igrom i to na vrtu načelnika g. J. Picige.

Ako bi koje od susjednih pjevačko-čitaoničkih družtava htjelo kod te zabave sudjelovati, neka javi to čim prije odboru u Dekanih.

Voloski kotar:

Hrvatska zastava kod dočeka cara i kralja zabranjena. Iz Kastva nam javljaju 4. o. m. Već jučer raznesao se glas po našoj obćini, da neće smjeti školska djeca, koja su imala dočekati kralja od kolodvora Matulje nuž cestu koja vodi put Voloskog, pozdraviti ga također hrvatskimi zastavićami. Danas pako doznasmo, da bijaše dan od strane mjestnog školskog vieća u Kastvu nalog podredjenomu učiteljstvu, da se dade djeci uz dvorsku i austrijsku zastavu također hrvatsku trobojnicu.

C. k. kotarsko poglavarstvo u Voloskom naložilo je pako istog dana učiteljstvu, zagroziv mu se disciplinarnom izlaskom, da nesmiju djeca nositi hrvatskih zastava.

Zbog te zabrane nastalo je medju pukom veliko ogorčenje te se svatko pita kako je to, da mi Hrvati nesmijemo pozdraviti svoga cara i kralja narodnom zastavom. (Kad nas tim načinom c. kr. oblasti sile na neposluh prema Njeg. Veličanstvu, ludo je bilo od svih Hrvata, koji su budi kako sudjelovali pri dočeku. Budimo jednom već pametni! Op. Ur.)

Iz **Kastavšćine** pišu nam 30. o. mj.

Ne dugo tomu pisala je „Naša Sloga" o imenovanju župnika Zugeli-a u Kringi, kako se naime naši protive njegovu namještenju, dočim talijanaši očekuju ga kao Židovi Mesiju.

Nego ne mojte misliti, da je taj „Piccolo-v" „prete esemplare" kaki Fiorentinac ili Napulitan ili najmanje barem Rovinjez. Ne! To nam je pravi pravcati Nikola Zugelj, sekulani fratar, Kranjac, Štajerac što li!

Bio neko doba kapelanom u Zvoneći, obćine Kastav, pak od onda ga i poznamo. Taj gospodin riedko je obćio ostalimi svećenici ili drugom inteligencijom u onim stranama, pak zato nije nitko ni za njim žalio, kad je odanle otišao u Dutovlje. Pardon! Krstić i mački moguće da su za njim i procmilili, jer je bio njihov gorljivi pristaša. Dapače znao je javno napadali na naše pristaše, a neke čak nazivati, kako se čulo ne baš laskavimi nazivi.

Zato eto, vojuju za njega Židovi u svojim novinama.

Razne primorske viesti.

Sjednica zemaljskog kulturnog vieća. U Četvrtak dne 7. o. mj. obdržavala se je u Poreču važna sjednica zemaljskog kulturnog vieća, na kojoj je stalni odbor toga vieća imao da izabere družtvenog tajnika, i da se izjavi o preustrojstvu družtvenih ureda. Osim toga viećalo se o ustanovah glede poduke u pčelarstvu, o ustrojenju novih postaja za naskok krmaka, ovaca i magaraca, o izložbah životinja, o izvještaju glede skupnih gospo-

kazuje, da su
dni napredak,
nadati, da će
tinu se uvuklo
htjeli zaprije-
itog društva,
obilažahu uz
lijanskih pje-
upštinu ili je
jedni muževi
oriše prozore,
korisni pogo-
o je kcd os-
to. Odmah se
više svoj pri-
ipriječeni na
m zgodom u
napredak si-

g. Toma Ili-
njenikom g.
odbornici gg.
Antun Lu-
ć iz Boruta,
Belulović iz
Vranje. Ča-
ić iz Boruta,
un Čohilj iz

r:

u Dekanih
o. m. prvu
mburanjem,
to na vrtu

a pjevačko-
te zabave
rije odboru

:

očeka cara
a nam jav-
ao se glas
eti školska
ja od kolo-
. vodi put
hrvatskimi
mo, da bi-
skog vieća
učiteljstvu,
anstrijsku
jnieu.

u Volos-
a učitelj-
nom iztra-
hrvatskih

je medju
vatko pita
ljemo po-
dnom za-
m c. kr.
ljeg. Veli-
vata, koji
čeku. Bu-
Ur.)

0. o. mj.
je „Naša
Zugeli-a u
otive nje-
naši oće-

taj „Pic-
orentinac
Rovinjez.
ikola Žu-
rac što li!
Zvoneći,
poznamo.
limi sve-
u onim
za njim
Dutovlje.
da su za
hov gor-
avno na-
ak nazi-
ni nazivi.
Židovi u

esti.

lturnog
obdrža-
nica ze-
je stalni
re druž-
reustroj-
a viećalo
elarstvu,
skok kr-
ah živo-
a gospo-

darskih naručba, o molbah kotarskih zadruga za podpore itd. itd.

Našega redovitog izviestitelja molimo, da nas izvoli izviestiti o toj važnoj sjednici.

Mjesto učitelja. Na c. k. ženskom učiteljištu u Gorici razpisano je mjesto stalnoga glavnoga učitelja za njemački i slovenski jezik. Molbe je naslovili ministarstvu bogoštovlja i nastave i predložiti do 30. aprila o. g. propisanim službenim putem predsjedničtvu c. kr. zemaljskoga škols. vieća za Goricu i Gradišku u Trstu.

Izpiti na ženskom učiteljištu u Gorici započeti će, i to a) zrelosti dne 9. maja u 8 sati u jutro; b) usposobljenja za ručne radnje dne 9. maja u 3 sata po podne; c) usposobljenja za pučke i gradjanske škole dne 16. maja u 8 sati u jutro d) za otročja zabavišta (vrtnarice) početkom mjeseca junija.

Molbe valja uložili na ravnateljstvo učiteljišta, dotično izpitno povjerenstvo i to za izpite pod a) b) i c) najkasnije do 20. aprila o. g. a za one pod d) do 14. maja o. g.

O našem zemljaku, slikaru Franji Pavačiću, čitamo u zagrebačkih listovih sliedeće zanimive crtice.

Čudna je i nesmiljena kob naših umjetnika. Mnogi ne nailaze u rodjenoj domovini na zasluženo priznanje, te nekom tugom i strahom moraju da idu u tudjinu. Kada ovakovi umjetnici pobiru polivala u tudjem narodu, koji je puno veći od našega, koji ima za sobom ogromnu i drevnu umjetničku prošlost, pa po tom od umjetnika traži više, nego li mali narod, kojemu je umjetnost plaha i tek u svom početku — onda se, velju, ovakovim umjetnikom možemo ponositi. Jedan je od takvih naših ljudi Istranin Franjo Pavačić. Ovaj naš slikar sudjelovao je na izložbi u Rimu (samo moramo žaliti, što je zastupan skupa sa njemačkim umjetnicima, po čemu su ga neki, premda je Hrvat, identificirali s njima). O njegovoj krasnoj slici „Caeci vident" govore mnogi talijanski listovi, pa ju nekoji reproduciraju, kao na pr. „Illustrazione", „La Vera Roma" itd. Mi ćemo ovdje prenieti, što veli „La Vera Roma", koja nazivlje Pavačićevu umjetninu: „un quadro impressionante" (slika, koja zapanjuje). . . . . U ulici Palestinskog grada, u kojem prevladjuje asirsko-egipatski elemenat uz monolitičku arhitekturu, punu hieroglifa, stoji Isus dobrim i božanskim načinom medju sliepcima, koje on ozdravljuje. Jedno se čeljade na zemlji pružilo k Njegovim nogama, proseći milost, a druga dva moleći Ga stoje sa strane. Na dnu slike vide se njegovi učenici, koji prisustvuju čudu. Prizor je pun sugestije, a ne spominjući koliko djeluje, sadržaj nas mora silno ganuti. Tu, u Palestini, u zemlji svjetlosti i sunca, oči koje ne vide, razdiru dušu više nego igdje. Krist, dobročinitelj čovječanstva, angjeo, koji olakšava ljudske nevolje, baca traku utjehe i ljubavi.

Njegovo strogo i blago obličje ocrtano je na slici posve u skladu sa uglastom i uspravnom egipatsko-asirskom arkitekturom, te prenosi gledaoca u ono doba i u ono mjesto, pobudjujući čuvstva, što je osjećao i evangjelista Matej, kada je pisao o švom božanskom učitelju: et caeci vident!

Ovako se nas dojmilo — veli „La Vera Roma" — kada smo motrili tu artističnu sliku. ali budi nam dopušten jednostavni prigovor, naime: bili bismo voljeli, da je oko Spasiteljeve glave aureola, sjaj, trak nebeske duge, koja bi smrtnicima označivala bezsmrtno Njegovo božanstvo, po čemu bi se jače iztaknula ona božanska osoba, sin Božji, koji se udostojio postati čovjek, da izlieči bezbrojne nevolje pokvarenog čovječanstva. Ovo je pogrješka, koja se vrlo lako dade popraviti.

Autor je slike **Franjo Pavačić** iz Omišlja na otoku Krku u Istri. Učio je u Beču, a po tom u Firenci i Rimu, u tom prebivalištu umjetnosti, gdje je stekao naklonost i poštovanje svih umjetnika, koji ga punim pravom u velike ciene.

Razne viesti.

Josip Gorup Slavinski. Dne 6. o. mj. slavio je svoj sedamdeseti rodjendan naš vrli rodoljub gosp. Josip Gorup Slavinski nastanjen od više godina na Rieci.

Tko nezna za njegovo ime?

Niknuo je u čednoj kmetskoj kućici na nutranjskom dielu naše posestrime Kranjske. Nasliedio je priličan imetak od svojega bogatoga rodjaka pokojnog Kalistra. Mnogi bi se bio dao na dangube i raztepao bi bio što je onako, recimo, na lahko dobio.

Ali naš gospodin Josip skrbno je gospodario i umnožalo mu se je blagoslovom Božjim silno, tako da smo ponosni, te ga možemo brojiti medju naše riedke mnogokratne milijunare, uza svu mnogobrojnu obitelj što je imao odgajati.

Gorup je učinio mnogo dobra; darivao je što se zna i nezna, omogućio je mnogoj občini školu u gradu Ljubljani veliko djevojačko odgojilište. Ustanovio je prigodom kraljevog jubileja deset velikih stipendija i to za Slovence bez razlike kraja i za Hrvate Istre i riečkoga Primorja, po čem se vidi, da njegovo srce nas jednako obuhvaća, zvali se mi Hrvati ili Slovenci.

Nazad malo vremena dobio je gosp. Gorup vitežtvo sa pridjevkom „Slavinski", a tekom poslednjih trideset godina mnogobrojne občine i družtva počastila su ga u priznanje njegovog rodoljubja i vrstnoće gradjanstvom ili članstvom, a koliko znamo, baš na ovogodišnji njegov imendan izabrala ga je svojim počastnim gradjanom baš i starodavna prostrana občina Kastavska.

Mnogobrojnim čestitkam prigodom sedamdeset-godišnjice g. Gorupa pridružujemo se od srca i mi svi od „N. S.", da ga Bog poživi još dugo i dugo, krepka, zdrava i sretna!

Razni prinosi.

Za djački Dom u Pazinu primio je i poslao dr. M. Laginja krūna 30·— što su sakupili nekoji češki rodoljubi u Puli. Evala jim i ugledali se i drugi u nje.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Andre Medvedić iz Rieke, 2. siečnja o. g. K 4·—

Ukupno danas	K	4·—
U broju 11. ove god. izkazano	„	971·74
Sveukupno	K	975·74

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Andre Medvedić iz Rieke 2. siečnja o. g. K 4.

Ukupno danas	K	4·—
Na račun ove god. izkazanih	„	858·02
Sveukupno	K	862·02

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca veljače 1904.

— G. Iv. V. Marinčić izruča čisti prihod koncerta priredjenog u Zagrebu dne 9. siečnja 1904. . . . . . . K 5078·63
— G. dr. M. Laginja šalje primljenih od „Hrvatske Krune", Zadar . . . . „ 43·70
— Sl. Odbor hrv. mladeži od plesa priredjenog na korist družbe sv. Cirila i Metoda za Istru na Visu . . . . . „ 274·—
— G. Don Vice Gamulin blagajnik podružnice u Jelši „ 51·51
— Uprava „Narodnih Novina" u Zagrebu prinose do uključivo 8. veljače 1904. — medju istima i prinos dra. Pliverića od 20 K . . . . . „ 200·96
— Uprava „Narodnih Novina" u Zagrebu sabranih a) od sveučilišt. prof. V. Šilovića K 140; b) od M. Ričara iz Stubice K 16 i c) poslatih od dioničke štedione u Otočcu K 50 ukupno . . „ 206·—
— G. Fr. Saridja, Zagreb (putem I. hrv. Štedione) . . . „ 126·—
— G. Josip Pobor kr. kot. sudac u Daruvaru kao prihod zabave . . . . „ 65·—
— G. B. Fürth, Beč prihod žigica za II. polug. 1903. „ 3546·—
— Dionička tiskara u Zagrebu „ 694·59
— Uprava „Novoga Lista" u ime prinosa od 1. siečnja 1904. unapried (po gosp. dru. Fabianiću) . . . . . „ 1300·—
— G. Ivan Gržinić blagaj. podružnice Draguć-Grimalda „ 30·—
— Podružnica Sovinjak . . . „ 39·41
— G. Fran Peršić župe-upravitelj u Munah sabrao u veselu družtvu kod g. M. Sankovića u Danah . . . „ 10·—
— Uprava „Hrvata", Gospić u 4 obroka . . . . . . „ 129.28
— G. dr. Barac i dr. u Malom Lošinju sabrali za tamošnju školsku djecu . . . „ 64·60
— G. Rikard Katalinić Jeretov u Zadru šalje sabranih od dra. Montana iz Trpnja K 24·40; od družbe „Neboj se" Zadar K 7; od A. Žegura K 4; od Dragice Čorak, fil. 60; od Uprave „Narodnog lista" ($^{30}/_{6}$—$^{9}/_{10}$ 1903.) K 204·23; od dra. Alačevića, Zadar K 7; od A. Kačića K 12·80; od g. Allegretti-a, na Rabu K 2; od g. dra. Alačevića, Zadar K 2; od R. K. Jeretova K 2; od Jos. Delića u Sinju K 6; od dra. Ucovića K 5; od dra. N. Sirotkovića u Ninu K 2; od Hrvata akademičara K 100; od „Narodnog lista", Zadar $^{9}/_{10}$1903.—$^{1}/_{2}$1904.) K 587·40. Kamati narasli do $^{31}/_{12}$ 1903., krūna 2·17 ukupno . . . . „ 968·60
— G. dr. Dinko Vitezić, Krk u mjesto vienca na odar pok. mu brata Luke Vitezića . . . . „ 20·—
— G. Dr. Mate Vitezić, Krk isto u ime svoje K 15 a u ime popa Luke Vitezića K 10 . . . . „ 25·—
— Kostajnička štediona . . . „ 25·—
— G. J. R. Osiek . . . . . . „ 1000·—
Ženska podružnica u Moščenicama . . . . „ 8·60
— Bjelovarska županijska štediona . . . . „ 150·—
— G. Matko Mandić, Trst primljenih od Antuna Božić iz Laza (Motovun) . . . . . „ 22·01
— Fr. Saridja, Zagreb šalje njemu prispjele prinose (I. hrv. štediona) . . . . . . „ 53·—
— G. pop Andrijčić župnik u Baški za družbinu školu u Malom Selu . . . . „ 50·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje **Odbor.**

Veoma važno za gospodu svećenike.

Prodaje se uz umjerenu cienu mali posjed sastojeći iz gospodske kuće od 7 prostorija, velike udobnosti, električna zvonca, peći itd., sve u redu — na volju takodjer i s pokućtvom i glasovirom. — Veliki perivoj s raznim cviećem i nasadima za ukras. Vrlo veliki vrt iz kojega se dobije potrebito vino, ulje i zelenilo za malu obitelj. Zdenac i ostalo. Položaj liep i zdrav u blizini malog gradića, željeznička postaja udaljena 5 minuta. Veoma kratki razmak od crkve.

Za ubaviesti obratiti se na župni ured u Kaštel (Castelvenere) kod Pirana.

Svaka obitelj

morala bi u vlastitoj dobrobiti samo

Kathreinerovu

Kneippovu sladnu kavu

kao pridodatak k svagdanjemu kávnomu napitku upotrebljivati.

Od. I/a

SUMPOR ALBANI

Nenadkriljiva čistoća i finoća. — Najbolji liek, od najveće koristi i neobhodno nuždne ekonomije da preprieči bolesti na trsu.

Svagdje rado rabljen od umnih i praktičnih vinogradara.

Najvažnija Gospodarska družtva i Seoske blagajne daju mu i ove godine prednost pred svakim drugim sumporom.

NB. Za jamstvo njegove nepatvorenosti, čistoće i finoće, svaka vreća ima olovo sa otiskom kr. poljodjelskog kemičkog laboratorija u Pesaro, pod čijom kontrolom biva obavljena analiza. Upozoruju se s toga kupci, da ne primaju kao pravi sumpor onaj sadržan u vrećama, koje nebi imale takovo olovo sa otisnutim inicijalima R. I. C. A.

Izravna uvozna ovlaštena tvrdka

P. Rocco & Nipoti

u Trstu sa skladištem u Rovinju.

OBJAVA!

Podpisani časte se javiti slavnom občinstvu, da su preuzeli na svoj račun dobro poznatu gostionu:

Trattoria „Al Pero d' Oro"

nalazeću se u Trstu u **ulici Cavana broj 22.**

Otvorenje sliedit će u subotu dne 16. o. mj.

Prodavat će se **Dalmatinska naravna vina** kako sliedi:

U gostioni:			Za obitelj:		
Crno iz Šibenika	**para**	**72**	**Crno iz Šibenika**	**para**	**64**
Opollo	„	**80**	**Opollo**	„	**72**
Bielo	„	**88**	**Bielo**	„	**80**

Razpačavati će se i dobro poznato

STEINFELDSKO PIVO

Podpisani će se sa svim silama starati, da zadovolje cienjenim gostovima, te su radi toga poskrbili za **dobru i jeftinu kuhinju.**

Sa osobitim poštovanjem

Marko Stojić, vlastnik. Ante Sosić, poslovodja.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement" posjednje najpoznatiju fabriku

MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konstrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan. Novak.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

gorićko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Vicko Despalatović

slikarski majstor za Istru u Puli,

ulica Circonvallazione br. 61, prizemno,

slika stanove, nove kuće, vile, ulaze, crkve, dvorane za gostione i kavane, kazališta i zavjese za kazališta, pročelja na vapno i na ulje, prozore i vrata na ulje kao što i na prividno drvo, table i grbove za prodavaonice duhana i tapecira sobe papirom.

Radnje čini najvećom točnošću i trajnošću, polak onih u velikim gradovima.

Drži zalihu najboljih i najfinijih uzoraka u secesionskom stilu, kalupa i naerta dobavljenih iz Češke.

Drži još veoma fini album uzoraka u bojama za crkve, uzet iz prvih crkava Austrije, Češke i Ugarske, što sve izradjuje uz najpogodnije ciene.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvietem itd. . . . . kg. po K 8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvietkama . . . 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . 8·—
Tanjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40	Svieće za božićno drvo u 6 bojah . . . 3·—
„ „ . . . . . 2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . 4·40
„ granis . . . . . 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . . 3·—
	„ „ II. „ . . . 2·40
	Voščeno platno za oltare, metar . . . 3·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj ciени. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 50 od 100 kruna.

Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **razvrsti** pitomac (stolni) i navadni, **uz vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gerici.

FORO BR. 6 PULA

Veliki izbor

pravih engleskih i domaćih tkanina

za muška odiela,

imade na zalihi

Krojač Anton Klement

— — Foro broj 6 - Pula. — —

Preporuča se mušterijam za obilne naručbe, obećajuć točnu podvorbu.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkalično-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nadkriljivo kod bolesti želudca, pluca, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), nateklih i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrnih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K, uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku, ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhivanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste kry i crievа. Progone velike i male glistе, te sve bolesti od glistuh dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku grožnicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti materници i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Sloga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato naredjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravišе: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Soljja Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino,* novosti pri aparatima proti peronosperi te za sumporanje, mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svetljike za acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta), **sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje,** također i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d. . . . šalje uz najfinije tvorničke ciene . . .

I. G. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Broj 16. Pula, u četvrtak dne 21. aprila 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slokom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uteznje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

POZIV

na XI. redovitu glavnu godišnju skupštinu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, koja će se obdržavati u **četvrtak dne 5. svibnja 1904.** u prostorijama družbine škole u Livadama kod Motovuna.

Razpored:

I. **Sveta misa u 9 sati u crkvici u Livadama;**
II. **Glavna skupština Družbe u 10 sati prije podne** sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika;
2. čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine;
3. izvješće tajnika;
4. izvješće blagajnika;
5. izvješće nadzornoga vieća;
6. možebitni predlozi.

Volosko-Opatija, 18. travnja 1904.

RAVNATELJSTVO
družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

NB. U Počekaju, nedaleko Buzeta nahodi se u Livadama najbliži kolodvor željeznice Divača-Pula, dočim je u samim Livadama stanica željeznice Trst-Poreč.

Onoj p. n. gospodi gostovima, koji žele objedovati u Livadama, preporučujemo, da se blagoizvole prijaviti barem 8 dana prije skupštine u tamošnjega družbinoga učitelja g. Ivana Nežića. (Posliednja pošta Motovun-Montona.)

Glavna skupština

političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre.

(Nastavak)

II. Točka: Tajnikovo izvješće:

Dr. Gj. Červar pročita obširno izvješće o družtvenom djelovanju tečajem minule godine. Iz tog izvješća vadimo samo važnije točke.

Na uvodu spominje kako je postalo naše političko družtvo, govori o prvoj skupštini i o prvom družtvenom odboru. Taj odbor naprtio si je težko breme, jer uzev u obzir, da istarski političari moraju da si zasluže svoj svakdanji kruh bilo rukom bilo perom tako, da im preostane malo vremena, da se posvete podučavanju naroda i proučavanju njegovih potreba; da je dobar dio našeg naroda nepismen, što otežčuje rad odbora, i konačno, da su komunikacije u Istri izmedju pojedinih krajeva toli loše, da težko obći jedan s drugim.

Nu uzprkos tomu odbor se je dao na djelo, da učini što mu je moguće. Odbor je imao od zadnje skupštine 8 redovitih sjednicah; na prvoj se je odbor konstituirao izabrav si podpredsjednikom dra. D. Trinajstića, tajnikom dr. Gj. Crvara i blagajnikom dr. S. Kurelića.

Kasnije imenovao je odbor povjerenike u pojedinih mjestih i nastojao da se ustroje kotarski odbori.

Pošto bijaše na prvoj skupštini zaključeno, da se list „Naša Sloga" proglasi družtvenim glasilom, nastojao je odbor, da se konačno uredi pitanje stalnog urednika lista, u čemu nije jošte uspio.

Odbor je nadalje potaknuo ustrojenje raznih družtava za štednju i zajmove te sudjelovao kod ustanovljenja „Gospodarske sveze" u Puli. U obće nije bilo važnijeg pitanja ili dogodjaja u Istri, kojim se nebi bio pačao naš odbor.

Tako se je podastrlo središnjoj vladi u Beču predstavku, u kojoj se je predočilo tužno stanje našega naroda u gospodarstvenom, školskom i političkom pogledu; učinilo se je potrebite korake u pitanju željezničkih napisa i inih ureda.

Družtveni predsjednik i podpredsjednik bili su u kolu onih zastupnika, koji su molili audienciju kod kralja u poslu dogodjaja u banovini. Učinjeni su i drugi koraci u tom pogledu a na Krku obdržavane su i javne skupštine.

Zatim prelazi izviešće na imenovanje biskupa u tršćan.-kop. biskupiji, koji nepozna ni naroda ni njegovog jezika, ni običaja, ni njegovih želja ni težnja; osvrnu se u kratko na pitanje slavenskoga bogoslužja u naših crkvah.

Družtveni odbor bavio se je takodjer pitanjem talijanskoga sveučilišta i zauzeo u tom pogledu stanovište, koje bijaše izraženo u spomenici predstavnika Slovenaca i Hrvata Trsta, Gorice i Istre na središnju vladu. Bavio se je takodjer pitanjem o namještenju trgovačkih i obrtničkih pomoćnika, potaknut na to po družtvu, ustrojenom u tu svrhu u Zagrebu.

Najviše posla zadali su odboru razni občinski izbori. U Grožnjanu stupio je naš narod tako rekuć prvi put u borbu i dosta dobrim uspjehom. Izviešće opisuje obširno sve ono, što je odbor učinio i poduzeo u poslu nesretnih tinjanskih izbora. Medju ostalim navadja i nekoja pisma sadašnjeg načelnika u Tinjanu kao dokaz, da ovaj nije održao rieči[1]).

Govori nadalje o posliednjih občinskih izborih u Veprincu, u Žminju, gdje su protivnici kanili loviti u mutnom pak se ljuto prevarili; o izborih u Boljunu, gdje si naši opet osvjetlaše lice.

O posliednjih izborih u Roču govori izviešće obširnije ističuć što je odbor učinio i koliko je doprineo k onako sjajnoj pobjedi. Prelazeć na posliednje občinske izbore u Lovranu i u Mošćenicah, kaže izviešće, da je u prvoj od onih občinah zavladalo mrtvilo, a u drugoj učinili su svi pošteni svoju dužnost ali da je i nadalje ostala većina zastupstva u rukuh ljudi odvisnih od talijanske stranke.

U to vrieme provedoše i izbore u Lošinju malom, kod kojih se je pokazalo, da i tamo naši napreduju polagano ali stalno.

Nadalje obaviše se občinski izbori dosadašnjim povoljnim uspjehom u Materiji, Vrbniku i Baški, a odbor je naš u doticaju sa narodnimi prvaci i u drugih občinah, gdje se imade provesti do malo izbore.

Konačno spominje izvještaj jednu spomenicu, poslanu na odbor od nekojih naših mladjih rodoljuba, u kojoj stavljaju nekoje opazke k dosadašnjem radu narodne stranke u Istri, te razne predloge kako bi se imalo pospješiti narodno-politički i gospodarstveni život našega naroda. U izvješću nalaze se i odgovori na pojedine predloge.

Na koncu polaže izvještaj svima na srce, da se zauzmu za što bolju organizaciju našega družtva. Naše je družtvo, veli, počelo tek živiti te treba jake podpore od svakog rodoljuba, napose od povjerenikah, koji bi morali družtvu posvetiti više brige nego li do sada.

Povjerenici morali bi javiti odboru svaku promjenu koja nastane u njihovom kotaru ili občini te ujedno izvjestiti koji li su razlozi tim promjenam i kako bi se eventualno moglo doskočiti u jednom ili drugom slučaju pojedincu, občini, kotaru itd. Tim će doduše narasti posao odboru, ali će on stalno rado preuzeti i taj posao, jer će znati, da radi za boljak i napredak hrvatskog i slovenskog naroda i naše krasne i mile Istre (Živahno odobravanje poprati ovo tajnikovo izvješće) Skupštinari primaju do znanja izvještaj bez ikakve opazke.

[1]) Na ta pisma vratit ćemo se posebice. Op. ured.

III. Točka: Blagajnikov izvještaj:

Pošto je družtveni blagajnik dr. Kurelić zbog obiteljske nesreće odsutan, pročita u ime njegovo blagajnički izvještaj tajnik dr. Červar. I taj izvještaj prima skupština na znanje bez prigovora.

IV. Točka: Izbor novoga odbora.

Predsjednik prekinu za kratko skupštinu, da se članovi uzmognu dogovoriti glede novog odbora. Nakon kratke stanke bijahu izabrani na predlog člana g. Frulića u odbor sliedeći članovi jednoglasno:

Predsjednik: Zastupnik Vjekoslav Spinčić.

Odbornici: Dr. Dinko Trinajstić, dr. Kurelić Šime, dr. Zuccon Ivan, dr. Janežić Konrad, Sloković Liberat, Andrijčić Ante, Mandić Josip, Flego Fran i Turato Nikola.

Zamjenici: Ilijašić Toma, Petehi-Kovačlć Mate, Jelušić Kazimir, Lovrić Ivan, Marotti Viktor, Pastorčić Stjep., Sanković Mate, Defar Šime, Černjul Jakov.

Pregledaoci računa: Grašić Josip, dr. Sebesta Josip i dr. Gržinić Ante.

Novoizabrani predsjednik zahvaljuje se u ime svoje i drugova na povjerenju; obećaje da će i novi odbor nastojati, da častno izvrši svoju zadaću; pozivlje sve prisutne i odsutne, da svaki uzradi u svojoj občini, kotaru itd. na korist družtva i našega naroda. Svuda neka se sabire članovi i članarinu. Nama netreba novca za kupovanje ljudi kod izbora, ali novca treba kod svakih izbora za tiskovine i slična.

V. Točka: Predlozi i upiti:

G. Turato pita predsjednika, da bi izvolio izvjestiti skupštinu kako stoji sa pitanjem izmirenja sa Talijani i sa pitanjem talijanskog sveučilišta.

Predsjednik reče na to, da mu je ponekle neprilično odgovarati na pitanje glede izmirenja, jer je baš on bio od prijatelja u Beču opredieljen, da vodi s talijanskimi prvaci pregovore o izmirenju preko uskrsnih blagdana. Izmirenje nas i Talijana bilo bi potrebito i koristno za oboje. Nanj nas nagovaraju i naša braća Slovenci i Česi, i mi ga želimo, dakako pod poštenimi i častnimi uvjeti.

Mi pako poznamo najbolje potežkoće koje stoje na putu izmirenju, potežkoće neodvisne od nas.

Ja sam — reče — u Beču pregovarao o načinu izmirenja sa pojedinci na samu, pak s više njih zajedno. Podao sam se težkoj zadaći i tim pružio dokaz, da smo mi na izmirenje pripravni i da ga želimo. Kazati Vam mogu, a da nepovriedim nikakvu tajnu, da bijaše izmedju jednoga talijanskoga zastupnika u Beču i mene ustanovljeno, da ćemo se sastati trojica naših i trojica talijanskih zastupnika dne 11. o. mj. u Trstu i da ćemo tuj povesti pregovore o tom izmirenju; al do toga sastanka nije došlo. Čulo se je glasova, da bi se pomirba možda dosegla sa teritorialno navodnim omedjašenjem, tako da bi njeke občine, njeki kotari bili označeni kao talijanski drugi kao hrvatski ili slovenski. Nu takovo razdieljenje pruža potežkoću i u samom Tirolu, gdje su obje narodnosti tako rekuć crtom odieljene, a kod nas je naprosto nemoguće, kod nas gdje u svakom kotaru, u svakoj občini a i u većini gradova ima stanovnika obiju narodnosti.

Ja mislim, da bi se imalo udariti temelj narodnom izmirenju na osnovu narodnostne autonomije, i to i kod nas i u cieloj monarhiji. O svojih narodnostnih, jezikovnih potrebah, o školah itd. imali bi odlučivati zbori dotičnih naroda, pa gdje se pripadnici njihovi nalazili. Tu bi bilo izključeno svako nasilje naroda nad narodom, svaka nepravica.

Narodnu autonomiju zagovaraju već dulje vremena neki narodni naši muževi, medju njimi osobito novinar g. Podgornik. Do izmirenja izmedju naroda može se doći jedino na temelju narodne autonomije, i do toga mora doći prije ili kasnije, jer je to jedino pravedno načelo, i jer bi tako svaki narod sam o sebi odlučivao.

Učinjeni su pokušaji za sporazum, i ništa više. Ako bi svi Talijani govorili i mislili, kako je govorio Cleva u saboru Istre i Venezian na skupštini družtva „Patria", onda nebi do sporazuma nikad došli. Oni zahtjevaju od nas da priznamo da su ovo talijanske zemlje, a mi da smo gostovi u njih, bez prava, i onda da će biti mir. Dakle mi bi si imali sami smrt podpisati! Toga nećemo nikad, i nikad, pače ćemo raditi da što jače oživimo.

Iskreno i pošteno izmirenje izmedju Slavena i Talijana bilo bi u javnom i parlamentarnom pogledu od velike važnosti, jer bi se tako u Beču složno uzprotivili svi Nenjemački zastupnici pretjeranim zahtjevom Njemačkih i njemačkom postupanju sadašnje vlade, pod kojom se više poniemčuje nego li pod ikojom predjašnjom. Niemci misle, da moraju već svi Nenjemački narodi plesati kako njim oni igraju.

Bilo bi veoma koristno i potrebito da se slože svi nenjemački zastupnici proti njemačkim, koji su proti svakoj ravnopravnosti i koji drže, da su oni sami gospodari u Austriji. Ali uz Cleve, uz Veneziana, i one koji njima odobravaju, do sloge izmed Talijana i nas nemože doći. Mi hoćemo, da sloga bude častna i poštena, da budemo svi ravnopravni. Mi nećemo, da budemo u čem prikraćeni, mi hoćemo da imade svatko ono, što ga po pravu i zakonu ide. Pomirba je dakle moguća jedino na temelju ravnopravnosti.

Glede parlamentarnih odnošaja imadem jošte kazati, da smo mi — naš klub — stupili medju obstrukcioniste, uz braću Čehe, pošto smo se osvjedočili, da od sadašnje vlade neimamo ništa dobra očekivati. Obstruiramo, rabimo najskrajnije parlamentarno sredstvo, jer naziremo u sadašnjoj vladi odlučna protivnika i našemu narodu. (Pleskanje i odobravanje i samo tako napried!)

Sastanak u Opatiji.

Sastanak gospode ministara izvanjskih poslova, austrijanskoga i talijanskoga, na naših obalah, je nješto osobito osobita. Pripisuje mu se velika znamenitost, i stalno nije bez nje. Na prvom mjestu ide tu o trosvezi. Mladi talijanski kralj njoj je u duši protivan. Tek njeki dan, prvi put, kod sastanka s njemačkim carem, spomenuo se je vladara treće svezne monarhije, najme Franja Josipa I. Javilo se je u svjet, da su ona dvojica, car Njemačke i kralj Italije, svoje zaključke tičuće se raznih medjunarodnih pitanja, naročito Balkana i skrajnjega iztoka, dali na znanje caru Austrije. Kako se čini obnašla su ona dvojica kod svoga sastanka u Napulju potrebitim, da državne trosveze razvijaju veću djelatnost u medjunarodnih pitanjih, i da se medjusobno u njihovih probitcih podupiru. Da je do sbliženja izmed Italije i Austro-Ugarske došlo, ima se pripisati njemačkomu caru. On je već drugda posredovao za to, da se neprestrgnu ni političke ni gospodarske sveze izmed monarhije Habsburga i izmed Italije. I sad se već njekoliko tjedana smuca po Italiji, a da se ni nezna pravo kuda. Njegovo je djelo sastanak Tittoni-a sa Goluhowskim. Njemu je najviše do trosveze, i da pokaže da obstoji. Njemu je do toga, da bude u savezu s Njemačkom

nesamo „Austro-Ugarsku“ nego i Italija; dakako ne ni za ljubav Austro-Ugarske (ove najmanje), ni za ljubav Italije nego za ljubav Njemačke koja je sada usa svu trosvezu njekako najosamljenija u Evropi. Drži se za stalno da će i on, car Njemački, na skoro u Opatiju doći, ne da ostane i oporavlja se u njoj, nego da se i on sam u njoj s kim prorazgovori.

Sastankom Tittoni-a i Goluhowskoga se je htjelo pokazati, da trosveza i činom još obstoji, i da one napetosti izmed Italije i Austro-Ugarske, koja je obstojala početkom vlade mladoga kralja Italije, nejma više. Ko će za to račune plaćati to se nezna, al se može nagadjati. Austro-Ugarska ne može se pohvaliti sa svojimi diplomati, a od Njemačke i Italije uviek je imala mnogo više zla nego li dobra. O č e m su se gospoda ministri Goluhowski i Tittoni razgovarali, to je reko Tittoni dopisniku jednoga talijanskoga lista. On je tomu dopisniku rekao: „Možete javiti, da su sa strane Italije bile iznesene sve točke, o kojih bijaše nuždno da se izmiene mnienja. Osobiti se je obzir uzeo na b a l k a n s k o p i t a n j e i n a t r g o v a č k e u g o v o r e. Razprava je svršila na podpuno zadovoljstvo obiju strana.“ Pak dalje: „Političkih ugovora uz gospodarski rat nemože biti.

Obzirom na balkansko pitanje, imadu doista Austro-Ugarska i Rusija ugovor, da će na Balkanu sve zajednički raditi; i ostale države izjavile su se s tim sporazumne. Ali sad je Rusija zaposlena zapletena vojskom u Japanu, pak je mogla Njemačka potaknuti, da se na Balkanu štogod i bez Ruske poduzme, dakako ne bez koristi za Njemačku. Austro-Ugarska je onaj ugovor s Ruskom tako rekuć prisiljeno učinila, pak bi njoj moglo i drago biti da se na Balkanu štogod i bez Ruske poduzme. Italija čezne za iztočnom obalom jadranskoga moru, čezne naročito i za Albanijom, pak bi ona radi nje mogla bar hipno i zaboraviti na veze koji ju s Ruskom vežu. I kod svega toga najviše bi mogli trpiti balkanski, slavenski narodi. Upliv kroz Austriju mogao bi se na Balkanu znatno proširiti, a dobila bi upliva na njem i Italija.

One rieči što jih je Tittoni rekao svomu zemljaku novinaru Talijanu, da najme nemože biti političkih ugovora uz gospodarski rat, potvrdjuju s jedne strane, da je trosveza, odnosno sveza Italije sa Austro-Ugarskom, tako rekuć obnovljena, na novo potvrdjena; a s druge strane da su se te dvie države, ili bar njihovi ministri sporazumjeli na gospodarskom polju. Do sad je pitanje vinske klausule u pogodjenjih izmed tih dvih država bila jednim od glavnih uzroka nesporazuma. Austro-Ugarska htjela je da se vinska klauzula ukine, Italija pako stojala je na tom da se obnovi. Sad se je imalo i to izgladiti, i to tim, kako se može suditi iz raznih glasina, da vinska klauzula neće biti obnovljena onakva kakva bijaše, nego da će se Italiji ipak dozvoliti pod posebnimi pogodnostmi dovažati u Austro-Ugarsku stanovitu vrst i stanovitu množinu vina. Za onoliko koliko je Italija kod vina izgubila, stalno si je dala naknaditi kod kojega drugoga proizvoda.

Austrija težko da će dobro proći, a najgore u njoj, kao obično, ako ne uviek, mi.

Interpelacija

(Svršetak.)

To sve nije dovoljno ministarstvu njegove preuzvišenosti gospodina dra. pl. Koerbera sa njegovom preuzvišenosti gospodinom vitezom Hartel kao ministrom za bogoštovje i nastavu. To ministarstvo daje izplaćivati iz državnih blagajna takodjer učitelje na njem. privatnoj školi u Opatiji, koja bijaše ustrojena pred par godina za tamo na novo i svakako nestalno naseljene Niemce.

A ako se uzme u obzir tri mjesta, najme Trst, Pulu i Opatiju, u kojih se godimice svotu od skoro pol milijuna iz novaca porezovnika „Austrije“ izdaje za njemačko školstvo, to se čovjek nehotice sieća osnove, koja bijaše sadržana prije kakvih 20 godina u jednom Berlinskom listu — u dopisu iz „austrijskoga Primorja“ —, osnove, po kojoj su upravo mjesta Trst, Pula i Volosko — Opatija označena kao točke operacije za germanizaciju Trsta i Istre. Kod toga ne smije se zaboraviti, da se u Berlinu smatra upravo Austriju kao onoga čimbenika, kao što u istinu i jest, koj najviše pospješuje germanizaciju južnih pokrajina Habsburžke monarhije, i hoteć ili nehoteć pripravlja Germanizaciji put do Adrije.

A da kod spomenutoga postupka c. kr. austrijskih vlada u školskih stvarih u Trstu i Istri neide toliko za naobrazbu koliko za germanizaciju, dokazuju razne okolnosti. Tršćanski Slovenci, najviše rodjeni državljani, do 1000 roditelja djece dužne polaziti školu, mole uzalud već 20 godina za slovensku školu, i imadu već više godina slovensku privatnu pučku školu polaženu od mnogo stotina školske djece, koju školu pak nije c. kr. vlada niti podržavila, niti ju je pridružila kojoj u Trstu obstojećoj državnoj pučkoj školi, nit plaća učitelje odnosno učiteljice njezine iz državnih sredstava. U Istri, po službenih navodih, ima 120 stvorenih školskih okružja, za koju još nisu škole sistemizirane — premda to odvisi poglavito od c. kr. vlade —; u istoj Istri ima deset hrvatskih privatnih pučkih škola (medju timi jedna u Puli sa preko 200 školske djece, po jedna na Voloskom i u Opatiji) sa 15 učiteljskih sila, kojih pak nijedna nebijaše preuzeta u državnu upravu, kojih nijedna nije plaćana iz državnih blagajna, za koje u obće nedaje c. kr. vlada nit prebijene pare, nego koje su uzdržavane iz dobrovoljnih prinosa, sabiranih medju Hrvati u svih njihovih pokrajinah.

Postupak c. kr. austrijske vlade, u slučaju imenovanja dviju učiteljskih sila njemačke privatne škole u Opatiji c. kr. učiteljem odnosno c. kr. podučiteljem, je nečuven, a prispodobljen sa postupkom iste c. kr. austrijske vlade, obzirom na slovensko i hrvatsko pučko školstvo u Trstu i Istri u obće, a napose obzirom na slovensku privatnu školu u Trstu i na hrvatske privatne pučke škole u Istri, u nebo vapijući.

Tim stranačkim postupkom su Slovenci i Hrvati Trsta i Istre, koji plaćaju državi krvni i novčani danak, a ovaj posliednji takodjer i pokrajinam i občinam, u najvećoj mjeri razdraženi, i podpisani dozvoljavaju si postaviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra za bogoštovje i nastavu sliedeći upit:

1. Kako opravdava c. kr. vlada imenovanje dviju učiteljskih sila njemačke privatne pučke škole u Opatiji, jedne c. kr. učiteljem, druge c. kr. podučiteljem na državnoj pučkoj školi za dječake u Puli, njihovo izplaćivanje iz državne blagajne, i njihovo ostavljenje na spomenutoj njemačkoj privatnoj pučkoj školi u Opatiji?
2. Ako se je c. kr. vlada odlučila, da za pospješivanje školske obuke priskoči na pomoć svuda onuda, gdje se inače nemože doći do ustrojenja škola, je li voljna, preuzeti u svoju vlastitu upravu obstojeću slovensku privatnu pučku školu u Trstu i obstojeće hrvatske privatne pučke škole u Istri, i svuda tamo ustanoviti slovenske i hrvatske škole, gdje jih nejma a morale bi biti?

Beč, 10. (21.) marča 1904.

(Sliede podpisi zastupnika Spinčića i 40 drugih zastupnika Hrvata, Slovenaca, Čeha svih stranaka, i Rusina.)

Politički pregled.

U Puli, dne 20. aprila 1904.

Austro-Ugarska.

U posliednjih zajedničkih sjednicah ministarstva razpravljalo se je o zahtjevu uprave vojne mornarice za povišenje prinosa za mornaricu. Do kakva zaključka nije došlo, jer se protivi tomu povišenju ministar financija. U delegacijah će doći stalno do viećanja o predlogu glede povišenja flotilje torpiljača.

Dne 18. o. m. viećali su ministri predsjednici dr. Koerber i Tisza o pitanju trgovačkih ugovora. Osobito se razpravljalo o pitanju trgovačkih ugovora sa Italijom i Njemačkom. Viećanja će se nastaviti koncem ovoga čedna kad se povrali u Beč.

Dne 18. o. mj. viećalo je saborsko povjerenstvo českoga kluba i kluba južnoslavenskih zastupnika u Beču o političkom položaju. U pitanju, kako da se stranke drže napram izbori za delegacije zaključilo se je, da se klubovom prepusti, da sami o tome odluče. Nije dvojbe, da će se izbori za delegacije, koje će se obaviti ovog ili sliedećeg čedna, obaviti bez povećih zapricka.

Jučer sastalo se je carevinsko vieće, koje bijaše odgodjeno prije uskrsnih blagdana. Vlada je sazvala carevinsko vieće valjda glavno radi toga, da se obave izbori za delegacije.

Kako izviešćujemo gori, Česi i njihovi najnoviji saveznici neće se protiviti izboru u delegacije. Na česke zastupnike uplivali su najviše Poljaci, koji su valjda Čehom obećali koju drugu uslugu. Na ako se izbor u delegacije obavi bez većih zapricka, nastaje pitanje, hoće li Česi odustati od obstrukcije proti drugom parlamentarnom djelovanju. Mi držimo, da Česi neće odustati od dosadašnje taktike, ako vlada neodstrani povod njihovoj obstrukciji t. j. ako nedodje u susret glede njihovih narodnih zahtjeva. Pošto odlučuju u tom pogledu njemačke stranke, kojim se vlada neće zamjeriti, to neima izgleda da bi se odstranilo povod obstrukciji a tim utrlo Čehom put do popusta. Dok Niemci neće ni da čuju štogod za češke zahtjeve, dotle moraju Česi uztrajati u najodlučnijoj opoziciji proti vladi. Mladočesi nalaze se doista u težkom položaju, jer ih s jedne strane navlače Poljaci na popuštanje, dočim su s druge strane vezani napram izbornikom, koji naziru u sadašnjoj vladi svog žestokog narodnog protivnika.

Iz Beča javljaju, da će car i kralj Fran Josip dne 28. junija stići u London, da vrati posjet englezkomu kralju. Potanji program o putovanju, dočeku i boravku u Englezkoj utanačiti će se za boravka princa Walesa i supruge mu u Beču. Princ je stigao sa suprugom jučer u Beč kao gost našega cara i kralja.

Članovi kraljevinskih odbora hrvatskog i ugarskog sabora viećali su zadnjih dana prošloga čedna u Budimpešti o uvjetih, pod kojimi bi se imalo sklopiti hrvatsko-ugarsku nagodbu. Članovi hrvatske opozicije dr. Verbanić i dr. Frank stavili su posebne predloge, na koje se nije vladina većina osvrnula. S madjarske strane protivo se opravdanim i zakonitim zahtjevom hrvatskog odbora te neima nade, da će doći do povoljne nagodbe po Hrvate, nebude li se većina hrvatskog odbora odlučnije zauzela za interese svoga naroda.

Crna Gora.

Sa Cetinja javljaju, da je došlo ovih dana u mjestu Vrača nedaleko skadarskoga jezera do krvavog okršaja izmedju kršćana i turaka. Povod tomu okršaju bio je neki sukob izmedju mornara. U okršaju bijaše ranjeno devet osoba, izmedju tih 5 kršćana; jedan kršćanin bijaše ubijen.

Konzuli Crnegore i Rusije videći kako se narod počeo buniti u susjednih mjestih zamoliše brzojavno tursku vladu, da odašalje čim prije na lice mjesta svoje čete a da se preprieči dalnje okršaje i prolievanje krvi.

Srbija.

Iz Biograda pišu, da je pošao kralj Petar dne 17. o. mj. u pratnji ministra predsjednika, ministra nutarnjih posala, ministra nastave te načelnika generalnoga štaba Mašina i pukovnika Popovića parobrodom u Smederevo.

Biogradski listovi pišu, da je bugarska vlada naložila poznatomu zagovaratelju srbsko-bugarskog saveza Ričovu, da podje u Biograd i da priobći srbskoj vladi osnovu bugarsko-turskog ugovora, da ju tim osvjedoči kako neima u tom ugovoru ništa pogibeljna po Srbiju i po njezine interese u Macedoniji. Ričov da će tom prigodom uznastojati, da nagovori srbske vladajuće krugove na savez sa Bugarskom, kojim bi se zajamčilo probitke jednoga i drugoga naroda u Macedoniji.

Iz istog izvora doznajemo, da će i Srbija sa svoje strane povesti pregovore sa turskom vladom glede eventualnog srbsko-turskog ugovora.

Bugarska.

Iz Soluna i Bitolja javljaju, da je već pušteno na slobodu 400 bugarskih napšenika, koje je turska vlada pomilovala uslied pritiska Rusije.

Iz Sofije priobćuju sadržaj ugovora, što su ga dne 8. o. mj. u Carigradu podpisali zastupnici Bugarske i Turske. Bugarska se obvezuje, da će prepriečiti ustrajanje prevratnih odbora i ustaških četa i strogo kazniti svakoga svoga podanika, koji bi u susjednih turskih pokrajinah počinio kakvo kažnjivo djelo; ona će zabraniti izvoz svih razprsnjivih predmeta i otrova u turske kotare i dozvoliti Turcima u Bugarskoj podpunu slobodu u vjerskih pitanjih. Turska pako mora provesti sve obećana reforme u Macedoniji i pomilovati sve ustaše, izuzevši zločince; ona se obvezuje takodjer, da će posagraditi kuće Bugarom, koji se budu vratili u svoja prijašnja prebivališta. Posebni će se ugovor utanačiti glede medjusobne izručbe zločinaca i bjeguncea, a mješovito će povjerenstvo na granici pripaziti na prelaz i urediti neka pitanja, naročito školska i crkvena.

Iz Carigrada javljaju, da su poslanici Rusije i Austro-Ugarske pospješili kod turske vlade, da izpuni financijalne obveze za preuredjenje macedonskog oružničtva. Prošloga petka primio je sultan zapovjednika macedonskog oružničtva generala De Giorgisa u audienciju a sliedećeg dana odputovao je general u Solun, gdje će biti njegovo sjedište.

Rusija.

Dne 13. o. mj. dogodila se ruskoj mornarici pred Port-Arturom velika nesreća. Ruska oklopnjača na kojoj je bio admiral i zapovjednik Makarov „Petropavlovsk“ naišla je na podmorsku minu, koja ju je digla u zrak te se je razprsnula i potonula. U valovima je poginuo admiral Makarov i glasoviti ruski slikar Vereščagin. O toj nesreći brzojaviše u Petrograd iz Port-Artura dne 14. o. mj. sliedeće:

Ruska brz. agentura javlja iz službenog vrela, da je ruska oklopnjača „Petropavlovsk“ pred Port-Arturom potonula, te da su se tom prigodom spasila samo četiri častnika, medju njima veliki knez Ciril Vladimirović, koji je ranjen. „Petropavlovsk“ je jedna od starijih oklopnjača ruske mornarice. Sagradjena je god. 1894., ima 11.250 tona, juri brzinom od 16 milja, te je oružana sa četiri brzopaljiva topa od 30.5 centimetra, 12 topova od 15 centimetara, 36 manjih brzopaljivih topova i 40 običnih topova za ratne ladje.

Iz svih viesti se ipak ne može razabrati, uslied česa je potonula ta oklopnjača. Dok se naime iz englezkog izvora javlja, da je potonula uslied toga, što su ju u pomorskoj bitci oštetile japanske granate, odposlao je lučki zapovjednik u Port-Arturu jučer caru Nikoli ovu depešu: „Petropavlovsk“ je udario o jednu minu, te je eksplodirao i potonuo. Naše brodovlje nalazi se blizu Zlatnog brda, a japansko se približuje. Admiral Makarov je navodno poginuo. Veliki knez Ciril, koji je spašen, lako je ranjen“.

Namjestnik Aleksejev odposlao je caru Nikoli ovu depešu: „Po izvješću portarturskog zapovjednika, izašle su naše oklopnjače i krstarice pod zapovjedničtvom vrhovnog zapovjednika brodovlja admirala Makarova u susret neprijatelju, čim se je ovaj ukazao pred lukom, te su čekale neprijateljsko brodovlje na otvorenom moru. Kad je neprijateljska eskadra narasla u svem na 30 brodova, povratilo se je naše brodovlje u unutrašnju luku. Oklopnjača „Petropavlovsk“ udarila je o podmorsku minu, te je potonula. Veliki knez Ciril je spašen. Japansko brodovlje nalazi se kod Liaočanga“.

Lučki zapovjednik u Port-Arturu kontre-admiral Grigorović javlja caru Nikoli: „Javljam preponizno Vašem Veličanstvu, da su do sada od „Petropavlovska“ spašeni veliki knez Ciril, 6 častnika, medju njima težko ranjeni zapovjednik Jakovljev 2 poručnika, 3 kadeta, te 32 mornara. Do sad su izvadjena iz mora mrtva tjelesa 4 častnika, 1 liečnika i 12 mornara. Japanskom brodovlju nema ni traga. Pojedinosti će javiti kontre-admiral knez Uhtomski, koji je privremeno preuzeo zapovjedničtvo brodova“.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča još ni dosta tinjanskim i supeturskim krnjelom, da su dobili po nose na sude va Pazine?
Jur. Bi reć da ne zać još išću.
Fr. Ča neznaju za onu našu, da ki išće, ta najde.

Nastavak u prilogu.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Narodni Dom u Puli. U nedjelju dne 7. t. mj. sazvao je gosp. dr. Laginja, kao predsjednik Istarske Posujilnice u Puli, u Čitaonicu na prijateljski dogovor nekoje rodoljube ovdje, da se posavjetuju glede gradnje Narodnog Doma i koji od više nacrta da se poprimi. Zgradu bi podigla Istarska Posujilnica, te bi se u nju smjestila sva naša ovdje obstojeća družtva i zavodi.

Zemljište je već pred njekoliko mjeseci kupljeno, te će se doskora započeti gradnjom. Veselimo se ovom podhvatu, jer je bila zbilja prieka nuždа, da i mi Hrvati u Puli podignemo jedno središte, koje će nas sve obuhvatati i na okupu držati.

Liberalizam puljskih socijalista. Prošli tjedan držao je ovdje Isusovac P. Pavissich, Dalmatinac, tri konferencije za članove katoličkog družtva (circolo cattolico) i pozvanike u sali „Apolo“. Nu rek bi, da našim socijalistima to nije bilo pravo, što njim dolazi jedan učen čovjek kvarit račune i odkrivat njihove sljeparije, te upriličiše svaku večer obićajna svoja nasilja i strahovanja, kako to njihova prostota samo znade. Opazili smo prigodom tih svojih derača, da im nije bilo dosti da u mutnom, po običaju, love i prostotu obsjenjuju, već su svoju prostotu pokazali i javnim nasiljem. Druge naime večeri, iza kako su gradom svoja hrapava grla sasma izderali i nemogući više derati se, navališe ti moderni apoštoli slobode i morala (?), na nedužnu kapelicu nazvanu „Krisio“ i porazbiše sva staklena vrata na istoj, — jedino što bijaše da se razbije —, te podjoše do ispod stana družtva „Circolo Cattolico“ i tu uz svoje fine poklike i njima samo pristojeće pogrde porazbiše nekoliko prozora.

Mi se na ovo, niti kao kroničari, nebi bili ni osvrnuli, jer to se nas ništa ne tiče, pošto talijani jedni, talijani i drugi, te nas niti ne veseli niti žalosti, što se oni medjusobom kolju, a opet znamo, da kad se radi o šteti Hrvatstva, oni su složni — makar kao pasja braća — proti nama.

Na ove žalostne činjenice osv.ćemo se zato, da vide naši čitatelji tko je svemu ovomu kriv. Za prve i druge „ozbiljne demonstracije“ — tako naime zove glasilo puljskih policiota „Giornaletto“ — ova deranja, nismo vidili ni blizu policije, te svatko se je snebivao, da može ovako, pod paskom redarstva nekoliko fukare da terorizira grad i mirno pučanstvo. Ne čudimo se občinskom glavarstvu, jer ono samo ište plebiscit od ovakove masse, ali gdje je bio kapetanat, te pravedne i očinske vlade? Valjda nije i amo doprla poznata teorija stanovitog galonaša iz Trsta, da su to samo djetinske igrarije, koje c. k. gospodu zabavljaju? Žalostno ali istinito, što smo došli do toga i pitamo dokle će to trajati. — Na sva huckanja stanovitog revolveržurnala, te valjda indirektnog odobravanja — jer tko šuti, odobrava — sa strane pozvanih faktora da takova šta zabrane, nebi se čudili, da je i do gorega došlo. Treću večer tekar probudili se naši c. k. poglavitі i nepoglaviti, tako da su Pulu u Subotu na večer pretvorili kao u obsadno stanje: po ulicama sami stražari, detektivi, i na dva mjesta u pripravi poredano do dvadeset žandara, vojnička patrola po gradu, a u kasarnama konsignirana vojska. I te večeri zbilja nije bilo ništa, do li znatiželjne svjetine po gradu, te premda nije bilo nikakvih izgreda, aretirali su te večeri do 12 osoba, da im se ne reče, o nije naša policija šuć-muć pa prolij, vriedna je ona samo kad hoće. Ne spominjemo koliko ih je bilo aretirano prvih večeri za deračine, jer puljski Žurnaleto nije donio njednog slučaja, kao što u istinu nije ni bio aretiran nitko. Eto tako, moji dragovići, se vlada u Austriji s Talijanimi, a ovako preko brave i drža vnim odvjetničtvom s Hrvatima, samo kad reku da su Hrvati. U svakom obziru živila Austrija!

Iz Barbana. Naš redoviti dopisnik iz Barbanštine poslao nam je izjavu, da pogovor u Franini i Jurini, netiče se ni iz daleka gospodina kapelana Viskovića, već predpostavljenih oblasti, koje zatiru hrvatski jezik u crkvi, što smo i mi tako shvatili, jer inače ni uredničtvo nebi nikomu dozvolilo da kroz „Našu Slogu“ napadne vriednog i čestitog rodoljuba g. Viskovića.

Iz Barbanštine dne 17. travnja 1904.

Molim Vas g. uredniče da mi blagoizvolite odstupiti malo prostora u dičnoj „N. S.“ te da po istoj izvolite svitu priobćiti — da ovo žalibože neostane zakopano u povjesti XX. vijeka —, već da za ovo saznade pučanstvo širom nam majke Istre.

Dne 16. t. mj. imalo je občinsko zastupstvo svoju sjednicu, — na kojoj je poglavarstvo občine priobćilo sakupljenom zastupstvu, da je novi zemaljski kapetan za Istru dr. Rizzi najavio občini nastup svoje službe dopisom dne 12. jenara 1904. br. 420.

Budući pak dopis upravljen ovoj občini u jeziku nami nepoznatom t. j. u talijanskom jeziku, to je novi zemaljski kapetan, pouzdanik c. kr. vlade tim pokazao, da prezire hrvatski jezik ove občine i njezinoga stanovničtva, a tim i jezik većine Istre.

Zastupstvo je izreklo svoj najodlučniji prosvjed proti tomu postupku, vrjedjajućemu najsvetija prava i najnježnja čustva ovog stanovničtva i pučanstva i odlučila da neprima na znanje onog dopisa. (Tako valja da učine sve hrvatske občine u Istri. Op. ur.)

Dragocieno priznanje. Iz mjesta primamo: U broju od 12. o. mj. glasila tršćanskih Židova pala mi u oči u viesti „Jedna uredba obnovljena“ (un' istituzione ristabilita) riečі „Istarski sabor“, pa sam tu viest stao pomnjivo čitati u nadi, da ću naći u njoj kakvu novost o našem saboru. I doista sam na koncu viesti našao nešto, što za mene ni za Vas nije novost, ali što ja smatram za nas vrlo važnim. To je naime dragocieno priznanje židovskog lista, da su u tršćanskoj biskupiji u posljednje doba krenule stvari na bolje, a to javno, očito i iskreno priznanje bezvjerskog lista tako me je osupnulo, da sam nakanio Vašom dozvolom u budućem broju nešto obširnije o tomu progovoriti. (Samo izvolite. Op. Ured.)

Vjenčanje i zaruke. Jučer vjenčala se draženstna i rodoljubna gospodjica Gizela Hočevar sa gosp. Franjom Visenjak, činovnikom južne željeznice. — Istodobno zaručila se mila gdjica Antica Hočevar sa gosp. Jankom Gregorec iz Buzeta. Mladomu paru i sretnim zaručnicima naše najsrdačnije čestitke.

Paziński kotar:

Od sv. Nedelje — kod Labina — pišu nam 6. o. mj. Prošloga mjeseca sjetilo se je netko u Vašem cienjenom listu i naše siromašne škole a evo mene, da Vam razjasnim kako stvar stoji.

Mjestno školsko vieće u Labinu predložilo je višoj školskoj oblasti našeg župe-upravitelja gosp. Corvu, da ga imenuje učiteljem na našoj školi. Viša školska oblast, biti će valjda c. k. kotarsko školsko vieće, reć bi, da nije pristala na taj predlog. To je uznemirilo naše mogućnike u Labinu, pak što će nego sazvaše brže bolje sjednicu u prisutnosti g. Corve, te odlučiše, da bude ovaj od sada učiteljem na našoj školi privremeno i to za onu djecu, koja su prije polazila talijanski odjel te škole. Za hrvatsku djecu da ih ne boli glava i za nju neka iđe učitelja tko hoće i gdje hoće. Tomu zaključku uzprotiviše se ne samo naši ljudi, već dapače i roditelji talijanske djece ili one djece, koja bijahu upisana u talijansku školu.

G. Corva kazao je doduše, da je on „in botte di ferro“ (u željeznoj bačvi) dok ga brane dvie ili tri obitelji, nu ta njegova bačva ipak je pukla od prevelike nadutosti.

Dne 13. pr. mjeseca bio je odlučio, da će sa oltara napoviedati puku, da će otvoriti školu, nu budući su mu roditelji talijanske djece jednoglasno učinili prosvjed na mjestno školsko vieće u Labinu, u kojem navedoše razloge, zbog kojih neće da bude njihovoj djeci g. Corva učiteljem, morao je odustati od svoje nakane.

Taj je prosvjed silno razsrdio labinske svemoćnike, koji neće odpotle niti da govore sa onimi, koji ga podpisaše. Njih peče naime to, što su se isti Talijani ili roditelji u talijanski odio upisane djece usprotivili njihovoj nakani.

Oni bo drže mnogo do g. Corve jer znaju, da promiče ovdje talijanske interese te ga i nazivlju prijateljski „Il nostro prete“. Mi njim ga puštamo, nu ako je on na volju dviem ili trim obiteljim, nemari za njega ogromna većina ovdašnjih župljana.

U ostalom kada ustaše proti njemu i oni župljani, u koje je on polagao sve svoje nade, što da kažemo o njemu mi, koji ga nismo nikada smatrali ni mogli smatrati našim prijateljem a još manje našim istomišljenikom. On se je nadao postati ovdje župnikom pomoćju rečenih svojih župljana, a oni kažu danas, da bi volili da ide odavle danas nego li sutra. Pa ako oni nemare za njega, zar ga možemo mi želiti?

Mi nemarimo zanj, jer nam je narodni i politički prvotnik, a župljani u obće ne mare za njega, što se on težko ili nerado odaziv lje njihovom pozivu i u poslovih duševne pastve, te im dobaci, da mu nije lazno ili da ima drugog posla.

Tako nam se je ovih dana tužio čovjek iz Ripende, koji je došao po njega dne 13. pr. mj. da dodje izpoviedati neku umiruću ženu, a on mu odgovorio, da neima lazno, neka dodje sutra. Pak što se je dogodilo? Srećom je naš puk u Ripendi pobožan, pak skočiše po svećenika istog dana te je s Bogom pomirio ženu, koja je iste noći preminula. Da su čekali na g. Corvu do sliedećeg dana, bila bi ona žena umrla bez sv. sakramenata, a tko bi bio za to odgovarao pred Bogom? Na to neka nam odgovori g. Corva i presvj. biskup Flapp.

Odkad je g. Corva kod nas, zanemario je kršćanski nauk za djecu posve, što je opazio i presvj. biskup u vrieme berme kadno je rekao: „Questi ragazzi non sanno nulla“ (ova djeca neznaju ništa).

Mi imamo još te u vrečici pritužaba proti njemu, ali te spravismo za drugi put, ako ostane još među nami i ako bude kano i do sada s nami postupao.

Na grobu Josipa Kurelića. Božići crne noći, bliedoj smrti, prohtjelo se žrtve. Nije pošla tražiti ju među one, što no hodaju po ovoj dolini suza, pognuti od težine dugih ljeta, pripravnih i željno očekivajući ju, da ih izbavi od muka i patnji, već je izabrala Tebe, u cvietu mladosti, punog liepih osnova i ljepših nada.

Zvonovi, što su ono veselo navieštali ljudima Božje Uskrsnuće, malo sata iza toga, navieštali su istim ljudima Tvoju preranu smrt, koja ih je duboko ožalostila. A proljeće, što se ono tekar počelo buditi, da svojim dolaskom razveseli tužne i nevoljne, nas, koji o kakvoj žalosti ni slutili nismo, veselili smo se s tobom, videć Te čila i zdrava, nas je vesele to proljeće rastužilo, jer nam donilo Tvoju smrt. Zimu vidimo pred očima. Ti nam manjkaš, pusto nam je i golo. Tvoj je život usahnuo za uviek. Tebe nema više među nama. Život ti bje kratak — danas živimo, sutra smo crvi groba.

Žalost za tobom velika i iskrena je. Ostavio si nas naglo i prerano. Bio si tekar mladić, nadali smo se, da ćeš postati muž a zatim starac. Vele da je smrt najpravednija! Zar i sada, kad nije dopustila, da živiš za sebe i za druge?

Smrt je nemila. Ne ćemo Te drugo gledati niti slušati Tvojeg saljivog pripovijedanja. Znamo da Ti duša poletjela gore, gdje tisuć zviezda zlaćenih se vije, pa se tješimo, ako si i našao preranu smrt, dobio si vječni život. Nemadani Tvoj rastanak i žalostni svršetak u vele nas dirnuo. Prerano si nam legao u crni i hladni grob, gubitak Tvoj teško ćemo podnositi i sada, kada Te drugo nema, vidimo i čutimo veliku i gluhu prazninu, koju si ispunjavao.

Nije Te, rano naša, u grob spravila duga bolest, već si tako rekuć zdrav izdahnuo svoju plemenitu dušu, ne rekav nikomu ni zadnji s Bogom. Još mi i sada lebdi pred očima Tvoj grob, svak hoće da Ti dade zadnji pozdrav, dobaciv Ti grudu hladne zemlje, i ja se tužna i žalostna srca dielim od Tebe, žalostnim pozdravom: duša Ti se raja naužila!

Prijatelj.

Iz Pazina nam pišu: Mjeseca veljače t. g. bila je odpremljena iz Sv. Petra u Šumi na preč. biskupski ordinarijat u Trst spomenica, u kojoj je nanizano bezobraznih uvrieda proti tamošnjem mirotvorcu g. župniku i četvorici čestitih ljubivom g. župniku i četvorici čestitih posjednika. Onaj zloglasni „Osar tutto“ imade u dotičnoj spomenici svoj neoborivi dokaz. Stanoviti krugovi nisu u ostalom ni time još bili zadovoljni, nego su išli i dalje te poduzeli sve moguće, da istodobno sa predloženom spomenicom podkopaju ugled osobito g. župnika. U svrhu spominjali su sadržaj spomenice u javnosti ne samo po Supetarščini, nego i javnosti ne samo po Supetarščini, nego i svuda u okolici, samo da uplivaju na javno mnienje, te župniku zadaju tobože smrtni udarac. Na taj način saznala je sva javnost za onu uvriedljivu spomenicu te uvriedjenom župniku i ostaloj četvorici nije preostalo drugo, nego da i oni sbace svaki obzir te na obranu svoje časti podnesu tužbu proti onim, koji su pod spomenicom bili podpisani.

Kakovo oružje je pri podpisih služilo, proizlazi odatle, što se nalazi medju podpisanima tridesetorica djece izpod 14 godina, a između tih trinajstorica izpod 7 godina, dapače i od dva, tri, četiri mjeseca. Zar nije to najskrajnija demoralizacija?!

Za ponedjeljak, dne 11. t. mj. bila je uručena na kot. sudu u Pazinu javna razprava, kod koje se je baš liepih čulo. Tako je primjerice obtuženi Alberto Giorgis, poštarski odpremač, izjavio, da mu je spomenica došla u ruke iz Tinjana od Antona Depiera (odlučnog pristaša talijanske stranke); on — Giorgis — da je nije ni pročitao, nego jednostavno podpise sabrane na drugom arku, priključio. Medjutim je obtuženi Frane Bratulić, kao prvi izpitani odlučno uztvrdio, da mu je spomenicu baš Alberto Giorgis čitao u prisutnosti kakve dvojice, trojice osoba. Nadalje obstoji jedan prepis spomenice, za kojega bi ravno on morao znati. Zar nije to karakteristično?

Nakon preslušanja obtuženih, dotično njihovog punomoćnika i branitelja podao je ovaj posliedni u ime obtuženih, koji su svikolici po imenu i prezimenu naročito u sudbenom zapisniku navedeni, izjavu sliedeću; Obtuženi obžalјuju, da njihovi podpisi postavljeni na arku priloženom spisima jesu bili zloporabno spojeni k spomenici od 4. veljače 1904., kojoj su oni tudji i koja sadržava uvrieda tužiteljem.

Tim su obtuženi podali tužiteljem, gosp. župniku i ostaloj četvorici, podpunu zadovoljštinu te prosili za oproščenje; a ovi kao ljudi milosrdja, odustali su od sudbenog progonstva, te nakon što su se obvezali obtuženi, da će sami nositi svoje troškove, bili su riešeni.

Toliko smo napisali, da javnost saznade točnu istinu te ne vjeruje onim lažnim glasovom, koji se od stanovite klike šire, kao da bi bili pobiedili, dočim su bili riešeni, tek nakon što su prosili za oproštenje.

Koparski kotar:

Kako poštuju jezikovnu ravnopravnost c. k. oblasti? Iz Roča nam pišu 17. o. mj. Polag zadnje statistike u ovoj mjestnoj občini stanuje 2952 Hrvata a samo 199, koji nisu Talijani, nego talijanski govore, pak idite u c. kr. poštarski ured, napis na vratih je talijanski i njemački, tiskanice talijanske i njemačke; idi na postaju c. kr. državne željeznice vozne karte itd. talijanske i njemačke a hrvatskom i slovenskom jeziku ni traga. To je znano već c. kr. ravnateljstvu pošte i brzojava u Trstu i upravi državne željeznice, ali oni si valjda misle, da će onih 2952 Hrvata biti neučeni kmeti, koji samo plaćaju, šute i trpe bez da bi zahtjevali ono što ih ide. Da se nezadovolji onu šačicu koji talijanski govore, da se nebi njihov jezik poštovao, oni bi znali poć i do samoga cesara. Mi nismo nepravedni i ne zahtjevamo, da se uskrati pravednost onim malobrojnim, koji talijanski govore, nego zaktjevamo, da se dade pravednost nam Hrvatom, koji smo u ogromnoj većini u ovoj občini to jest da budu tiskanice, vozni listići, napisi itd. trojezični a ne samo u nam nepoznatih jezicih t. j. talijanskom i njemačkom.

Voloski kotar:

Iz Opatije nam pišu: Ovdje nejma tako rekuć dana, u koj nebi bilo kakve osobite novosti, i Opatija postaje sve to znamenitijom, sve jače utvrdjuje svoj svjetski glas, i to nesamo kao lječilištno mjesto, u kojem se vode dogovori velikoga političkoga znamenovanja.

Da eto nanizam njeke dogadjaje ove sezone.

Medju ostalimi došli su ovamo iskati zdravlja i oporavka knez Šaumburg-Lippe i grof Karoly, onaj Njemac iz Njemačke, ovaj Magjar iz Ugarske. Ni jednom ni drugomu nije mogo pomoći ni naš blagi zrak. Prvi još dosta mlad umro je od srčane bolesti na kojoj je dugo vremena bolovao. Bio je i u rodu sa kraljem Švedskim i sa velikim vojvodom Luksemburškim. Radi toga srodstva mislilo se je hip, da možda i neće doći car i kralj Franjo Josip, da nedodje u posjete onoj dvojici vladara u vriemo kad imadu rodbinsku žalost. Ipak je uza sve to došao, pošto se bijaše odpeljalo truplo kneza Šaumburg-Lippe. Tako se je odpeljalo i truplo grofa Karoly, bivšega predsjednika velikaške kuće u Budimpešti.

Veliki vojvoda luksenburški sa svojom suprugom došao je ljetos kao i drugih godina. Njemu je Opatija toliko omiljela da nemože, bez nje tako rekuć živiti.

Za prvi put došao je u Opatiju sa skrajnjega sjevera švedsko-norveški kralj sa kraljicom. Starci su to, al nisu se ža-

cali dalekoga puta, i koliko se čuje, drago njim je da su došli. Naš zrak njim prija. Čine izlete po moru i kraju (Rab, Kastav, Postojna).

Možda su došli i radi kakvih političkih pitanja. Švedska i Norvežka su susjedi Ruskoj. Ruska je sad zapletena vojskom sa Japanom. Bit će jih u Evropi, koji bi htjeli to upotrebiti na svoju korist, pak lahko da bi želili imati na svojoj strani Švedsku i Norvežku.

Rečenoj dvojici vladarskih parova došao je u posjete car i kralj Franjo Josip. Tim u savezu je stalno i dolazak nadvojvodkinje Marije Josipe. Ona je doista često i rado obljubljeni gost u ovih stranah, po mjesece i mjesece. Njezin ljetošnji kratki boravak u Opatiji, pak odlazak dan iza odlazka cara i kralja Franje Josipa, pokazuje da je došla poglavito radi dolazka ovoga posliednjega, da mu bude ponekle družicom.

Par dana iza dolazka i odlazka Njegovoga Veličanstva cesara i kralja Franja Josipa, eto ti u Opatiji ministra izvanskih poslova grofa Goluhowskoga, koj se je nastanio u „Villa Flora". Odmah iza njega došao je u Opatiji talijanski poslanik na dvoru u Beču vojvoda od Avarne i nastanio se u Villa Angiolina. Subotu pak u jutro priplovio je iz Mljetaka na talijanskoj vojnoj ladji „Dogali" talijanski ministar izvanjskih poslova Tittoni. Posjetio je okolo $10^1/_2$ Goluchowskoga u njegovom stanu i ostao kod njega jednu uru. U 2 uré poslie podne posjetio je Goluhowski Tittoni-a na rečenoj vojnoj ladji i ostao kod njega $1^1/_2$ uru. Austrijskomu ministru Goluhowskomu u počast diglo se je na talijanskoj ladji austrijansku zastavu, i spalilo 19 hitaca. (Bog zna ko će platiti ove hitce?! Op. slug.)

Talijanski ministar izvanjskih poslova Tittoni došao u naše kraje, pokazao je mnogo više uljudbe nego li mnogi drugi što ovamo dolaze. Po jednomu častniku broda „Dogali" poslao je svoju posjetnicu načelniku občine, na koje obalu se je usidrio. Občinski načelnik dr. Stanger, podao se je na to na talijanski brod, i tu bio ljubezno primljen koli od zapovjednika broda toli od ministra Tittoni-a.

Ovaj je pod večer primio takodjer odaslanstvo talijanske kolonije na Rieci. A primio je već prije takodjer c. kr. namjestnika iz Trsta, koj ga je došao pozdraviti na ime austrijske vlade.

Ministar vanjskih poslova Austro-Ugarske Goluhowski dao je u večer diner na počast Tittoni-u, i pozvao medju ostalimi i riečkoga guvernera, al je prezreo načelnika občine, u kojoj se nalazi. (Pravo nam budi, zašto svagdje služimo smrtljivoj austrijanštini. Op. ur.)

Ladja „Dogali" sa Tittoniem odplovila je iz Opatije nedjelju dne 10. t. mj. ob 8 u jutro. Išla je najprije put Rieke, pred kojom se je kratko zaustavila i opalila nekoliko hitaca na pozdrav, dočim njoj se je sa tvrdjavice na Rieci odzdravilo. Onda je odplovila na „mala vrata" — dočim je na „velika vrata" bila došla —, i bila još istoga dana u Jakinu (Ankona).

Istoga dana po podne o $4^1/_2$ priredio je „Triester Männergesangs-Verein (njemačko tršćansko pjevačko družtvo) koncert u kazališnoj dvorani hotela „Stefanie", pod ravnanjem c. kr. ravnatelja škola Karla Stolza, uz sudjelovanje c. kr. vojničke glasbe iz Trsta, a pod pokroviteljstvom njezine preuzvišenosti gospodje grofice Goess supruge c. kr. namjestnika u Trstu — i to u korist kotarske zaklade za pomoć u biedi. U Opatiji, kod toga koncerta, pjevalo se je i gudilo same njemačke komade, i njeke švedsko-norvežke. Pjevali su c. kr. Njemci iz Trsta pod vodstvom jednoga c. kr. Njemca, gudila je c. kr. glasba, noseća ime jednoga c. i kr. Njemca, navlaš za to došla iz Trsta, kao da nebi dobra bila ona iz Rieke, jer ova nosi ime jednoga Hrvata, pokroviteljica Njemica supruga c. kr. Njemca. Da svi ti c. kr., i c. i kr. ponekle sakriju svoje težnje, i ublažu pilulu, priredili su to na korist zaklade za podporu u biedi u kotaru Voloskom. A nevide jadni da sramote sebe i državu, kad priredjuju koncerte u takove svrhe. Ako je biede, kao što je i jest: ko je tomu kriv, i ko bi morao i odkud namaknuti sredstva i načine da se biedi na kraj strane?! Nije li to država, kojoj i ovaj kotar daje toliko davka u krvi i u novcu! Nek dade država kotaru što ga ide, kako on daje državi, pak onda kotar netreba milosti, a još manje koncerata za širenje germanstva na našem zemljištu. Ovo nek bude upravljeno na prvom mjestu na c. kr. kotarskoga poglavara dra. pl. Manusi-a i na c. kr. namjestnika Goessa. Netrebamo vaše milostinje, (timeo Švabos . .), nego hoćemo ono što nam je dužna država, koju sada ovdje predstavljate: svoje germansko cuvstvovanje pako možete si prištedjeti za gornju Koruška, odkud bi reći da oba potičete.

U večer je koncertirala ista c. i kr. glasba u velikoj dvorani hotela „Stefanie".

Pišu nam iz Liburnije. Točno po programu došlo je Njeg. Veličanstvo sa svojom pratnjom ob 9 uri u jutro na postaju Matulje, gdje ga dočekao c. kr. kotarski poglavar iz Voloskoga. Koli sama postaja, toli i selo Matulje, pak Volosko i Opatija bijahu sjajno okićeni zelenilom i zastavama, izmedju kojih se osobito isticala naša hrvatska trobojnica.

Na ulazu u selo Matulje podigla mu občina Kastav krasan slavoluk, gdje ga takodjer dočekao tamošnji obć. glavar sa zastupstvom i mnoštvom puka. Od slavoluka do „Cirkula" bila je poredana školska mladež iz Kastva grada, Sv. Mateja, Rukavca i Zameta, dočim ona iz Zvoneća, Brežaca i Brguda dočekala je Njeg. Veličanstvo na postaji Jurdani. Djeca pozdravljala su putem kralja zelenilom te carskimi i austrijskimi zastavicami, dočim naša krasna trobojnica bila im je — **zabranjena.**

Kod ulaza na Volosko bio je podignut drugi slavoluk, gdje ga dočekao obć. glavar sa zastupstvom i silom puka, dočim ga svećenstvo dočekalo pred župnom crkvom. Takodjer ovdje, koli i u Opatiji činila su špalir školska djeca iz Voloskoga, Opatije, Veprinca, Poljana i Lovrana.

U Opatiji pred hotelom „Stefanija" dočekali su kralja tršćanski namjestnik i drugi dostojanstvenici nalazeći se u Opatiji.

Pošto sada ljetuje u Opatiji švedski kraljevski par, to su si izmjenili posjete.

Po podne išao je kralj na Rieku da pohodi tamo se nalazećeg nadvojvodu Josipa.

Naroda sjatila se sva sila sa okolnih strana, nu ipak ne u onoj mjeri, kao što posliednjega puta. I to možda da ima razloga. U oči upalo je svima mnogobrojno oružničtvo, a vele da je i tajnih policista bila sva sila.

Ako je doček bio sjajan, svatko će priznati, tko je bio pri dolazku, da je bio ovaj upravo divan. Volosko i Opatija natjecahu se, tko da se sjajnije izkiti i razvjetom. A nisu za njima zaostali ni okolni gradići ni sela. Pa i po okolnim brežuljcima palilo se kresove kao o Ivanjdanu. Osobito uspjela razsvjeta od Voloskoga do postaje Matulje. Kakva 5 kilometra bila cesta sjajno bakljama razsvietljena kao u sred dana.

Na postaju Matulje odpratio je Njeg. Veličanstvo kotarski poglavar, gdje je čekao dvorski vlak, da odvede ravno ob 9 uri u večer put Beča našega kralja.

Mora se priznati, da je ova carska svečanost liepo izpala, da, upravo divno, pak će možda komu donesti i križić. Briga nas!

Nas više briga ona neoprostiva pljuska, što ju je naš narod ovom prigodom dobio; čuška, koja ako smo ljudi, nesmijemo nikada zaboraviti. Kad bi bilo u naših poglavara više odlučnosti, zaista često bi se bio netko, da bi mu se bile i hlače treste. Evo zašto:

Doznajemo, da se htjelo uplivati na občinske glavare Voloskoga i Kastva, neka se nebi izvjesivale hrvatske trobojnice. Ovdje su gospoda pokazala sićušnu mrvu odlučnosti, pak se je neki morao primiti za — nos.

Ali polovična odlučnost, kao da nije odlučnost. Kad nisu sa kapetanata mogli osujetiti izvješenje hrvatskih trobojnica, zabranili su školskoj mladeži da takove rabi. I nije ih rabila! A da je ovdje bilo kod kompetentnih poglavara dostatno odlučnosti, pak da se je poglavitim onako mužki dovikalo: aut — aut! (ili trobojnice ili — ništa), sjegurni smo, da bi naša krasna troboja slavila pobjedu. (Ne škodi ova romancina onima, kojih se tiče. Ured.)

Ali mi smo Slaveni i bašta. Sada ob ovom govorit, pisat ili tužakat ovdje, neima smisla. Kasno je ići po podne k misi.

Za konac ovu veselu crticu. Kod odlaska Njeg. Veličanstva našlo se na Matuljih četa čestitih rukavačkih mladića pod velikom trobojnicom, koji su kralja pozdravili sa urnebesnim poklicima: **Živio naš hrvatski kralj!** — Vele, da je gospodin kotarski kapetan kod ovih poklika nešto s nosom zavio. Nam ga je žao. — Ali ipak za „guter Letzt" bila je i ova dobra.

Lošinjski kotar:

Švedski kralj u Cresu i talijanski značaj onog kraja. Tršćanskim listovom pišu iz Cresa, da je tamo doplovio na parobrodu ugarske pomorske vlade „Előre" švedski kralj Oskar sa pratnjom, te da ga je na mulu dočekao samo lučki kapetan koji je kralja pratio gradom pokazujuć mu znamenitosti grada. Jedan od kraljeve pratnje fotografirao je nekog seljaka iz Beloga. Kralj da je razgovarao samo talijanski i da se je osvjedočio o talijanstvu samoga grada i čitavoga kraja.

Kralju Oskaru bilo je lahko prikazati talijanstvo grada i kraja, pošto je samo s nazovi Talijani došao, u dotičaj, koji su mu sve u talijanskih bojah slikali zatajivši istinu. Oni su stalno i onoga seljaka iz Beloga pokazali kralju kano florentinca, koji i nepozna drugog jezika do talijanskog. Eto ovako znadu naši talijanaši varati i sliepiti tudji svjet pa i same okruženе glave.

Pišu nam iz Malog Lošinja dne 11. o. mj. Dokle dopire naša tobožnja „prudentia", diplomacija, tolerantia i taktičnost vidi se i iz ovoga. Na 10. o. mj. bila je kod nas instalacija novog župnika. Poznato je općenito, što sve nisu učinili naši Talijomani, da zaprieče imenovanje bilo kakvog mu drago Hrvata za župnika (premda usposobljenog za to mjesto „Talijana" neimaju). Pa i ovih dana, kad je novi župnik došao, pokazivali su mu na ostentativni način svoju protivnost; sastali se odmah u občinsku sjednicu i protestirali protiv njegovog imenovanja i zaključili občenitu i posvemašnju abstinenciju prigodom njegove instalacije. Mnogi pače obrekose, da dok je on ovdje, neće oniti u crkvu. I doista gospoda su bilirala svojom odsutnošću, a što je još karakterističnije, oni sucznali utući i u naše službene prve ljude, tobože nepristrane, tolik strah, da su se za taj dan (n. pr. c. kr. kot., kapetan) pod kojekakvim izlikami pobrali iz grada, samo da ne moraju pozvani pribivati instalaciji, i tako se zamjerili našoj **irredenti.**

A kako naši? Premda je crkva bila dubkom puna, sve samo našeg puka, jer kako rekoh „Talijanci" obstinirahe, — ipak se radi diplomacije, prudentiae i taktičnosti moralo uz hrvatski ne samo talijanski propovjedati, već dapače i latinski, i to baš kod najljepšeg čina, kod same instalacije, — dok je narod izgarao od želje, i na prste se uzpinjao, da čuje tom izvarednom prilikom koju razumljivu i sladku svoju riec. Svaki čas si čuo koji uzdah: „Ah ka škoda, da ovo ne govori na našem jeziku". — Ali još bi se ovo dalo donjekle oprostiti, — nu čujte ovu. Bija je kod novog župnika večera u proslavu tog čina. Od „talijanske" gospode opet nijednoga, sve samo svećenstvo, i dva civilista, dobri, inače Hrvati. Jer su slučajno medju svećenstvom bila dvojica od kojih je jedan porjeklom Talijan, a drugi osjećajem — (a nota bene obojica razumiju hrvatski, jer tako izpovjedaju i propovjedaju) — to se je radi tih za stolom najviše razlegao Danteov jezik, i — čujte — nazdravljalo, — samo latinski!

Vidite ljudi Božji, do kuda nas vodi naša taktičnost i susretljivost. Ovo već prelazi u servilnost i — stra!. Pomislimo, kako bi se u našem slučaju ponieli „Talijani". Jednostavno bi nas ignorirali, a nas dvadesetak radi dvojice lomiti ćemo jezik tudjim govorom. Tako se događja i na pastoralnih konferencijah.

Ne kažemo time, da moramo nasljedovati fanatičnost talijansku, ali svagdje nas mora resiti narodni ponos, jer izkustvo nas uči, da smo do sada od svih bili prezirani i tlačeni baš zato, jer smo pupi praznih obzira, jer smo — kukavice.

Neka se ne iztražuje, tko je ovo pisao, već neka se razmišlja što je pisao. Onaj, koji je pisao, nije imao namjeru nikoga uvriediti, pače težko mu se bilo odvaziti na ovo, ali patriotizam mora biti jači od kojekakvih obzira. Na ljutu ranu, ljutu travu. Principiis obsta!

Razne primorske viesti.

Imenovanje. C. k. poštanski oficijal g. Viktor Klinac kod ravnateljstva u Trstu imenovan bijaše poštanskim kontrolorom u Puli. Čestitamo!

Stupovi Austrije na jugu. Iz Gorice pišu nam: Za uskrsno blagdane bijahu na dopustu kod kuće dva vojnika talijanske narodnosti neki Bressan i Lisnig u susjednom Ločniku. Kad im je dopust iztekao mjesto da se vrate k svojoj pukovniji, oni odmaglise preko granice u Italiju jer da su siti austrijskog vojničkog života.

——Orakovih 100.000 Austriji, pak može mirno spavati! Kakve odgajaju njezine vlade ovdje na jugu, takve imaju.

Madjarsko — talijansko svjetlo. — U Bečkom „Novom Listu" čitamo, da je parobrod pomorske vlade na Rieci „Előre" povodom boravka našeg cara i kralja u Opatiji spuštao električnim reflektorom izpred Opatije na Opatiju i na briegove izpod Učke crvene — biele — zelene trakove t. j. boje madjarske i talijanske zastave. To, nebijaše stalno politička demonstracija već nedužna zabava madjarsko-talijanske gospode na rečenom parobrodu, ali politička demonstracija bila bi, da su hrvatska djecica tamošnjih pučkih škola pozdravila svoga cara i kralja svojom trobojnicom. Zar ne po glavi ti Manussi?!

Hrvatski glas o slavensko-talijanskoj slozi. Na posliednjem javnom sastanku političkog družtva „Edinost", obdržavanom predprošle nedjelje u Sv. Ivanu pokraj Trsta, izjavio se je narodni zastupnik g. dr. Dinko Trinajstić kod razprave o slavensko-talijanskoj slozi, približno ovako:

„Hrvatski i slovenski krugovi u Istri stoje na istom stanovištu, kako ga je označio g. Rybar. Talijani se uviek pozivaju na svoju višestoljetnu kulturu. Ali ta kultura nije u Istri značila ništa drugo, nego isto toliko stoljetno nasilje nad našim narodom. Oni gospoduju nad našim narodom s nasiljem i pod okriljem, što ga nalaze kod austrijskih vladah. Kako se je već spomenulo, sada smo potakuli u zemaljskom saboru misao sporazumka. A poznato vam je, kakav smo odgovor dobili. Oni neće da priznadu ni to, da nas u Istri imade. Nedavno sam kao član zemaljskog odbora, bio stavio predlog, da bi ta zemaljska oblast tiesavala slovenske i hrvatske podneske u istom jeziku, u kojem su sastavljani. Nisu htjeli ni razpravljati o tom mojem predlogu, već su ga odbili. Oni stoje na stanovištu, da mi moramo priznati, da nas nema, a tada da će sporazumak brzo biti gotov. Ne vidimo nikoga, s kime bi se mogli nagadjati. Oni su gospodari, mi smo sužnji, a sužanj se ne može pogadjati s gospodarom. Prvo je, da nas Talijani priznadu. Dok se to ne zbude, ne može biti ni govora o sporazumievanju. Oni nas pak neće priznati, a mi ih na to ne možemo prisiliti. To moramo iskreno kazati braći Čehom i Dalmatincem. Mi zahtjevamo neka vriedi ono davno poznato staro načelo, da se s nama ne pregovara bez nas. (Burno odobravanje.) Nil de nobis sine nobis. Na to stanovište moraju se postaviti naša braća, oni moraju najprije nas pitati. Preko naših glavah ne smiju se sklapati nikakovi ugovori (burno pljeskanje). Do sporazumka ne će doći, dok se Talijani ne opametne. Oni moraju doći do humanitarnijih nazorah, da će se sramiti svojega dosadanjega postupka. Kako su u Trstu nepravedni na polju školstva, tako su i u Istri. I u Pazinu, gdje je občina u naših rukuh, biva nam tako. U Poreču ne popuštaju, a vlada ih neće prisiliti. Kad je ustrojena hrvatska gimnazija u Pazinu, dobili smo očiti primjer. Iz čitave Istre su se skupljali u Trstu, pa su vikali na taj naš kulturni zavod. Govorili su da prosvjeduju u ime svoje civilizacije, a u istinu je to u ime barbarstva. Dok stoje na tomu temelju ne može doći do zbližanja s nami. Smatramo priekom potrebom, da dodje do primirja, ali do toga može doći samo na temelju medjusobnoga štovanja. (Sveobće odobravanje.) Dok do toga ne dodje, ostati ćemo na braniku. Ako su Hrvati znali prolievati krv na raznih bojnih poljanah za tudje zastave (razni poklici), znati će se boriti i za svoje pravo i svoju slobodu. (Pljeskanje i klicanje živio!)

„Il Sole" njegovoj preuzvišenosti grofa Leopoldu Gössu u Trstu. U broju od 2. i 3. t. mj. donosi u Trstu izlazeći list „Il Sole" pismo pod naslovom kako u naslovu ove vieste. Pismo se odnosi na posliedniji proračun tršćanskoga gradskoga zastupstva. U njemu se nalaze i ovi stavci: „Kao ljudi koji nemamo dlake na jeziku pitamo: Jeli Vaša preuzvišenost, namjestniče Primorja, predstavnik Austrije i njezinoga vladara sa sielom u Trstu, ili prefekt jedne Venecije Giulie, odnosno Sabaudskoga Veličanstva? Vaša preuzviš. zna predobro, da je ovo pitanje postavljeno sa onom odkritošću, koju se je dužno osobi grofu Goëssu i položaju. Ako će grof Goëss da bude namjestnik Trsta, čovjek poslan ovamo da štiti temeljne i mnoge druge državne zakone, njegova je najpreča dužnost, da pomoću pouzdanih vještaka izpita posliedniji gradski proračun". „Kad se Vaša preuzvišenost nebi dala odmah na posao da izvrši to kao jednu od najvećih dužnosti

namjestnika, onda Vas moramo smatrati vezanim sa zastavljači onoga proračuna i s tim neprijateljem pravoga Trsta.

Lošinj-Opatija. Na drugom mjestu donašamo opis ustoličenja novoga župnika u Malom Lošinju. Občinsko zastupstvo pokazalo je tom prilikom svu moguću mržnju i proti našoj narodnosti koje je sin novi župnik i proti crkvi i svećeničkomu stališu, ako je istina, što piše dobro upućeni u njihove stvari „Popolo Istriano“ od prošle subote. Oni su najžešće prosvjedovali proti tomu, da župnika nije izabrao „puk“, dočim se znade, da su bili redovito pozvani gospodari obitelji, kako je i pravo, a ne zastupstvo, pak bilo glasovati, ako ne za dr. Bonifačića, a ono za drugoga koga, a ne za nikoga.

Spomenuti talijanski list donaša govor što ga je držao cesarski kraljevski notar i bivši načelnik Sabino Vidulich. On je rekao, da osobno baš malo haje, je li župnik Petar, ili Pavao, jer da sada već neka pitanja i neki **razred ljudskog družtva** (razumij svećenike) **nisu nego li zapreke napredku** i neodgovaraju današnjemu vremenu.

Načelnik Gerolimich, kako donaša isti list, rekao je u zastupstvu, da će ona nedjelja (10 aprila, kad je ustoličen novi župnik), mjesto dan veselja, biti dan žalosti za svakoga dobroga „patriotta“. —

Za potvrde, koje ima dati občinska oblast na razne župničke svjedočbe, pripravili su štampanu izjavu-protest, koju će valjda prilijepljivati na onakve svjedočbe. Ta izjava glasi doslovno ovako:

La sottoscritta Deputazione comunale non riconosce al Molto Reverendo Don Quirino Clemente Dr. Bonifačić il diritto di firmarsi quale parroco e Decano di Lussinpiccolo come non riconosce la nomina e l' instalazione del medesimo al posto stesso, perchè inefficaci ed illegalmente avvenute da parte dell' Ordinariato Vescovile di Veglia ad onta dei ricorsi e reclami pendenti, prodotti in tempo utile tanto dal Comune quale patrono della Chiesa, quanto dai parrocchiani aventi diritto all' elezione del parroco.

Perciò la firmata Deputazione Comunale dichiara di apporre il suo „visto“ all' atto presente, non già perchè riconosce il sopradenominato quale parroco e decano di Lussinpiccolo, ma per non pregiudicare gl' interessi della parte la quale ha bisogno dell' atto stesso, che viene riguardato siccome vistato dall' amministratore parrocchiale.

Dalla Deputazione Comunale

Lussinpiccolo, li 190

Il Podestà

Prigodom ustoličenja župnika vikalo se je po Lošinju Malom „Viva l' Istria italiana.“

To su mnogi lječilištni gostovi razumjeli punim pravom kao irredentističnu demonstraciju.

Jedan od njih, novinar Steffen, bio je i napadnut.

Javlja nam se, da njegov jedan brzojav nisu htjeli primiti u uredu u Malom Lošinju, pak je morao putovati u Nerezine, da ga odpremi.

*

Dakle „rodoljubi“ su u žalosti, što je imenovan župnikom u Malom Lošinju čovjek rodjen i odgojen u istom kotaru i u kraju, gdje živi pretežna većina hrvatskoga puka. Patriotti ili njihova djeca viču tom prigodom „Viva Istria italiana!“

Kakvo je to rodoljublje? Kakvi su to uzklici? Kakva je radnja mostijskih kavalira, raznih Vidulića, Jerolimića itd.?

Na to dobivamo najbolji odgovor u istom broju lista „Popolo Istriano“. On se srdi, prosvjeduje, žali i tvrdi, da je latinska duša težko uvriedjena, što se je talijanski ministar vanjskih poslova sastao neki dan u Opatiji, „in terra italiana“.

Pak još ima čuka, koji misle, da se s takovom čeljadi može doći do nekog mira.

Švedski kralj Oskar u Krku. Dne 16. o. mj. doplovio je švedski kralj Oskar sa nešto pratnje parobrodom pomorske vlade na Rieci „Ellörö“ u Krk. Kralj Oskar posjetio je u pratnji načelnika znamenitosti grada Krka, kao stolnu crkvu, frankopanski grad, knjižnicu Algarotti itd. Kralj se je vratio istim putem nakon kratkog odmora u Opatiju.

Gospodarske viesti

Osiguravajuća zadruga „Croatia“ u Zagrebu.

Glavna skupština. Dne 9. travnja o. g. obdržavana je u dvorani gradske viećnice **osamnaesta redovita glavna skupština** zadruge „Croatia“. Osobno i na temelju punomoći bijaše zastupano 112 glasova.

Nakon ustanovljenja dovoljnog broja prisutnih članova otvori skupštinu gosp. Ferdo Šaj, odvjetnik i podnačelnik grada Zagreba te pozdravi kratkim govorom prisutne članove zahvaljujuć u ime ravnateljstva, da se toli liepi broj zadrugara sakupio, što pokazuje znatan interes, kojim javnost prati rad naše domaće osiguravajuće zadruge.

Po tom se prešlo na dnevni red, te je ravnatelj uprave g. Stjepan Grahor pročitao godišnje izvješće ravnateljstva iz kojeg vadimo sliedeće:

Prošle godine 1903. bio je razvitak zadružnih posala usuprot dosta težkim okolnostima vrlo povoljan. Osjetljivo izseljivanje najboljih radnih sila u Ameriku djelovalo je dosta štetno na postojeći posao, pošto se usled pomanjkanja uplata moralo mnogo postojećih osiguranja napustiti. Usuprot tomu nastojala je uprava podvostručenim marom to nadoknaditi, te se iz razmjere porasta prema predjašnjoj godini razabrati može, da se je koliko broj osiguranika, toliko i unos premija u ovoj jednoj godini za 18% povećao. „Croatia“ je danas postala obćom potrebom naroda hrvatskoga, što dokazuje njezino razširenje po svim krajevima Hrvatske, Slavonije, Bosne, Hercegovine, Dalmacije i Istre, pa se možemo stalno nadati, da će i onaj dio pučanstva, koji nije kod „Croatiae“ osiguran, uvidjeti korist domaće zadruge, te prionuti uz istu, tim više, jer je naša „Croatia“ osnovana na temelju zakonom propisane, kasnije dapače i povišene glavnice kao i svako drugo družtvo. Ona postepeno prema porastu posala razvija svoje pričuve, stoji u savezu s reosigurateljima, kao i svako drugo dapače i najveće družtvo reosigurava u istom razmjerju kao i druga družtva, te je jamstvo njezino dovoljno i za najveća osiguranja.

Ravnateljstvo ističe u svom izvješću osobito nepristrani rad svojih rodoljubnih povjerenika, te im javnim putem za njihov požrtvovan rad oko razširenja domaće udruge izjavljuje svoju zahvalnost.

U Bosni i Hercegovini imala je „Croatia“ prilike prošle godine prokušati i veliki mjestni požar u Travniku, kod kojeg je naplatila 42 osiguranika na obće zadovoljstvo stranaka i bez svakog sudbenog posredovanja. Kao naknada za pretrpjele ove štete ustanovljeno je, da se je broj osiguranika u Bosni i Hercegovini u ovoj jednoj godini podvostručio.

U Istri i Dalmaciji, kao još novom djelokrugu, napreduje „Croatia“ obzirom na veliku konkurenciju drugih družtava lagano ali sigurno, te joj priznato rodoljublje u onim krajevima razvitak znatno olakšava.

Račun dobitka i gubitka za g. 1903. izpostavlju se kako sliedi:

Na premijama, pristojbama i inim dohodcima je unišlo K 512.892·02 fil. (prema prošloj godini za K 77.690·60 fil. više).

Prirast premijama u obvezama osiguranika iznaša K 524.649·96 fil. (prema prošloj godini za K 11.690·27 fil. više), dočim stanje svekupnih obveza osiguranika izkazuje se danom 31. prosinca 1903. sa 1,848,630·12 filira.

Zadruga je izplatila u prošloj godini 173 štete u ukupnom iznosu od kruna 229,316·63 fil.

Od prvog početka pak do 31. prosinca 1903. izplaćeno je za odštete kruna 1,631,792·59 fil.

Stanje ukupnih osiguranih vriednosti pokazuje koncem godine 1903. svotu od 172,244.116·—, prema godini 1902. za K 23,051.510·— više.

U vatrogasne svrhe podieljeno je do sada u svim krajevima djelokruga kruna 20.575·71 fil.

Prema ukupnom prihodu od kruna 512.892·02 fil. dolaze ukupni tereti sa K 461.678·84 fil. u odbitak, te se izpostavlja čisti ostatak sa K 51213·18 fil.

Od ove svote privadja se u smislu zakonskih ustanova za povišenje pričuve premija K 10.000·—, preostaje ostatak kao dobitak K 41,213·18 fil. Od toga pripada po ustanovama zadružnih pravila kruna 6181·98 fil. kao tantiema ravnateljstvu i nadzornom vieću, zatim K 1648·53 fil. kao prinos u javne svrhe grada Zagreba i pokrajina, u kojima zadruga osiguranja podržaje.

Konačno se stavlja K 6594·10 fil. u činovničku mirovinsku zakladu, a kruna 26.788·57 fil. u redovitu pričuvu.

Iza toga sliedilo je izvješće nadzornoga vieća, kojim se glavnoj skupštini izvješćuje, da je nadzorno vieće prema propisu trg. zakona tekom godine nadziralo rad uprave i točno pregledalo bilancu, te se glede razdiobe čistoga ostatka priključuje predlogu ravnateljstva.

Glavna skupština primila je oba izvještaja do znanja, prihvaća predlog o razdiobi ostatka, izrazuje upravi, ravnateljstvu i nadzornom vieću svoje priznanje te im podjeljuje absolutorij.

Tim bje skupština zaključena.

Razni prinosi.

Na uspomenu blagopokojnog Josipa Kurelić-a župana i posjednika u Pićnu darovaše djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu gg. Basilija Frančić učiteljica u Pazinu K 2.—; Matanić Petar naddučitelj u Pazinu K 3.—; Matika Josip, Pazin K 5·—; Nežić Janko pravni vježbenik, Rovinj K 10·—; Opašić Franjo, Pazin K 1·— Mogorović Ivan, Pazin K 1·—; Flego Anton redar, Pazin K 1·—; Novak Ivan trgovac Pazin K 3·—; Valentin M. K 5·—; Jedrejčić Sebastijan, Pazin K 1·—.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Oroslav Perklić c. kr. financ. nadstražar u Malom Lošinju, K 2·— Josip Dminić kor. vikar u Krku K 4·—, našao ih u jednoj kutijici u uredu bisk. ordinarijata opredieljen za 2 knjige „Narodne pjesme u Istri“.

Ukupno danas	K	4·—
U broju 15. ove god. izkazano	„	975·74
Sveukupno	K	979·74

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tokom mjeseca ožujka o. g. sliedeći prinosi:

A. Utemeljiteljni:

Gg. Gortan Josip župnik, Kašćerga . . . . K	17·50
Slavo Dragić pravi učitelj realne gimnazije, Zagreb . .	10·—
Karabaić Anton kanonik, Trst	100·—

B. Redoviti:

Gg. dr. Albert Predojević, Zagreb	10·—
Vinko Zidarić učitelj, Sv. P. u Šumi	5·—
Franjo Budicki kanonik, Zagreb	10·—
Rumac Mate trgovac, Brest . .	5·—
Legović Anton umir. župnik, Kaštelir	10·—
Godina Ernest trg. Žminj .	10·—
Trnski vitez dr. Bogoslav gradski fizikus, Bakar . . .	10·—
Jakov Kirac, Medulin . . .	10·—
Dr. Antun Gršković kanonik, Krk	10·—
Lina Jenko, Podgrad predanih joj od gg. A. Rogač dekan i R. Logar duhovnik po	10·—

C. Podupiratelji:

Gg. Lina Jenko, Podgrad predanih joj od gg.: J. Strand duhovnik, dr. F. Bilek zdravnik, F. Mavar sudbeni adj. svaki po . . .	2·—

D. Darovatelji:

Gg. dr. Josip Brunšmid, Zagreb	5·—
Gjuro Ružić, Rieka	10·—
Bukovec Franjo župnik, Trviž	20·—
Matejčić Fran c. kr. zem. škol. nadzornik, Trst . .	40·—
Šebesta dr. Josip, Pazin . .	10·—
Sabrano u Samostanu prigodom djačke zabave sa tamburanjem, Pazin	14·—
Gortan Josip župnik, Kašćerga	3·50
Prof. zbor realne gimnazije u Zagrebu mjesto vijenca na lies gdje. profesora Sandora i na lies upravitelja Mitrovačke realne gimnazije Ivana Zivića	46·—
N. N., Kringa	8·—
Gašpar Kaštelic, Materija odbita odšteta za teklića . .	2·—
Kos Ivan ravnatelj c. kr. hrv. državne gimnazije, Pazin	6·72
„Dobrotvor“ u Puli po dr. M. Laginji	35·—
Po gosp. profesoru Brolihu darovali gg. Jug, Marčelja i dr. Gržinić	10·—
Vanik Josip župnik, Krbune	5·—
Mardešić Niko trgovac i njegova gospodja Marija prigodom 50-godišnjice rodjenja, Pula	10·—
N. N. kod Langhammera, Pazin	5·—
Uprava lista „Edinost“, Trst	2·—
Družba pri g. Josipu Strnad, Podgrad	23·30
Družba pri gosp. Sl. Jenko, Podgrad	5·43
Sabrala gospodjica Jelica Kos u Berinu slaveć Josipovu	56·—
Orbanov, Trst	10·—
Frankola Franjo župe-upravitelj, Tinjan, neka se idu solit vazm. čestit.	2·—

Plemenitim darovateljem srdačno se zahvaljuje **Odbor.**

Broj 36.

POZIV

na

redovitu glavnu skupštinu

kotarske gospodar. zadruge u Buzetu

koja će se obdržavati

u Buzetu dne 7. maja 1904.,

u subotu u 9 sati prije podne

sa slijedećim

DNEVNIM REDOM:

1. Uplaćivanje godišnje članarine.
2. Nagovor predsjednika.
3. Izvješće tajnikovo.
4. Izvješće blagajnikovo i proračun za godinu 1904.
5. Predlozi, upiti i zaključci.
6. Predavanje gosp. putujućeg učitelja Ivana Sancin-a.
7. Zriebanje raznih agrarnih predmeta i dvojice, koji će se upisati kao doživotni članovi društva sv. Jeronima.

Kotarska gospodarska zadruga

u BUZETU, dne 19. Aprila 1904.

Predsjednik:

Jakov Draščić v. r.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement“ posjeduje najpoznatiju fabriku

MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konštrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan Novak.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkalično-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje neobkriljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), nateklih i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice".

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvićem itd. . . . . kg. po K 8·—	Voščeni cvitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvićicama . . . 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . . 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40	Svićice za božićno drvo u 6 bojah . . . . 3·—
„ „ „ „ „ „ „ „ 2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4·40
„ granis . . . . . 1·20	Svićе i tarče, I. talijanski sastav . . . . 3·—
	„ II. „ „ „ „ 2·40
	Voščeno platno za oltare, metar . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20·00 kruna. Gersheimovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **medi** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gerici.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

FORO BR. 6 PULA

Veliki izbor

pravih engleskih i domaćih tkanina

za muška odiela,

imade na zalihi

Krojač Anton Klement

— — Foro broj 6 - Pula. — —

Preporuča se mušterijam za obilne naručbe, obećajuć točnu podvorbu.

Sve strojeve za — — — — — — — — — —

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino,* novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za grožđje posve nove konstrukcije, nove svetiljke na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta),

sisaljke za vino, cievi za vino, koncbarsko orudje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d. . . . šalje uz najjeftinije tvorničke ciene . . . .

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, holi i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glisti, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Vicko Despalatović

slikarski majstor za Istru u Puli,

ulica Circonvallazione br. 61, prizemno,

slika stanove, nove kuće, vile, ulaze, crkve, dvorane za gostione i kavane, kazališta i zavjese za kazališta, pročelja na vapno i na ulje, prozore i vrata na ulje kao što i na prividno drvo, table i grbove za prodavaonice duhana i tapecira sobe papirom.

Radnje čini najvećom točnošću i trajnošću, polak onih u velikim gradovima.

Drži zalihu najboljih i najfinijih uzoraka u secesionskom stilu, kalupa i naerta dobavljenih iz Češke.

Drži još veoma fini album uzoraka u bojama za crkve, uzet iz prvih crkava Austrije, Češke i Ugarske, što sve izradjuje uz najpogodnije ciene.

OBJAVA!

Podpisani časte se javiti slavnom občinstvu, da su preuzeli na svoj račun dobro poznatu gostionu:

Trattoria „Al Pero d'Oro"

nalazeću se u Trstu u **ulici Cavana broj 22!**

Prodavat će se **Dalmatinska naravna vina** kako sliedi:

U gostioni:			Za obitelj:		
Crno iz Šibenika	para	72	Crno iz Šibenika	para	64
Opollo	„	„ 80	Opollo	„	„ 72
Bielo	„	„ 88	Bielo	„	„ 80

Razpačavati će se i dobro poznato

STEINFELDSKO PIVO

Podpisani će se sa svim silama starati, da zadovolje cienjenim gostovima, te su radi toga poskrbili za **dobru i jeftinu kuhinju.**

Sa osobitim poštovanjem

Marko Stojić, vlastnik. Ante Sosić, poslovodja.

Broj 17. Pula, u četvrtak dne 28. aprila 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a neslogu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine.
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Dragocieno priznanje.

Od odličnog prijatelja našega lista primismo sliedeće važno razmatranje.

Ja se držim g. uredniče načela, koje bijaše više puta u Vašem cienjenom listu ztaknuto, da se inovjerci, osobito židovi nebi smjeli pačati u pitanje naše katoličke crkve, u naše crkvene obrede, u naš crkveni jezik, u naše svećenstvo itd. kao što se mi nikada neupličemo u židovsko-vjerske poslove. Ali toga načela neće da se drži glavno glasilo sviju židova Primorja, tršćanski „Piccolo", komu je vlastnik neki poljski čifut, a sljedbenici su mu obrezani i neobrezani lažiliberalci ovih naših krajeva.

Taj list prisvaja si pravo zataknuti svoj krivi nos u svako čisto naše vjersko pitanje, ticalo se ono crkve, jezika, obreda, svećenika najnižeg pa sve do svetog Otca. Svuda zabode on svoje prljave prste, svakamo utakne svoj neoprani jezik i svagdje ćeš naći njegov zakrivljeni čifutski nos. Svojim drzovitim ponašanjem nametnuo se je nesamo katoličkim svietovnjakom, već dapače i katoličkom svećenstvu, jer smo čitali više puta koli u Vašem listu toli u tršćanskoj „Edinosti", da ima suradnika i pristaša čak i medju katoličkim svećenstvom, da ima prijatelja čak i na biskupskom ordinarijatu, da ćeš ga naći po više iztisaka u svakoj tršćanskoj crkvi, i da je u tolikom ugledu kod istog katoličkog svećenstva grada Trsta, da se je isto, na upit biskupa Nagla, da li bi se dalo ustrojiti u Trstu kršćansko-socijalnu (protužidovsku) stranku, niečno odgovorilo. Možda će nam se kazati, da se nije tako izjavilo zbog upliva ili ugleda, već od straha pred njim, čemu se neprotivimo; ali častno ni dostojno katoličkog svećenstva nije ni jedno ni drugo.

Spomenuti list nosi napried talijansku zastavu nesamo u čisto političkom pitanju, već i u naših vjerskih poslovih. Tako se je nedavno opet jednom dotaknuo neke odluke sv. Otca, kojom se u Italiji na novo uvadjaju kanonički posjeti u svih biskupijah. Te posjete obavljati če posebni papinski odaslanici, koji će izpitati u svakoj biskupiji vjersko stanje pučanstva, saslušati pritužbe proti biskupom i nižem svećenstvu; pregledati crkvene uprave itd.

Židovsko glasilo žali, što su ti posjeti ograničeni samo na biskupije Italije, premda su, kako kaže, odavna istarski sabor i mnoge talijanske občine, te isti načelnik grada Trsta osobno u Rimu molili za uvedenje takvih posjeta i u naših pokrajinah, da se tako na put stane agitacijam slavenskog svećenstva. Na taj način — kaže — bi se osvjedočili papinski odaslanici u naših zemljah kako su slavenski svećenici, kao što je rekao Rughero Bonghi u otvorenom pismu na Lava XIII. — mnogo pogibeljniji neprijatelji crkve nego li sve bezbožne nauke uzete zajedno. Uvjerili bi se nadalje ti odaslanici (missi dominici) koli su utemeljene pritužbe Talijana proti uredjenom slaviziranju crkava, traženom od nekoličine političkih agitatora, koji odvraćaju narod od crkve; osvjedočili bi se napokon kako se kod nas u nekojih biskupijah predaje na milost i nemilost pojedinim svećenikom i najsvečanije odluke vatikanske.

U tom crkvenom metežu našao je „Il Piccolo" ipak nješto utješljiva, i to u biskupiji tršćanskoj, gdje su u zadnje doba krenule stvari na bolje. Ni tuj nije reforma jošte posve provedena, ali ono što se punim pravom nazivlje vjerskom anarhijom, obstoji jošte u podpunoj mjeri u biskupiji krčkoj i u nekojih biskupijah Dalmacije.

Da se toj „anarhiji" na put stane, traži rečeno glasilo uvedenje papinskih odaslanika i za naše biskupije.

Vjerujemo, da bi židovsko-liberalno glasilo rado vidjelo u naših pokrajinah talijanske odaslanike, koji bi imali vlast odstavljati sve one biskupe i sve one svećenike, koji neprisižu na njegovo političko evandjelje, ali toj pobožnoj želji nemogu u Rimu zadovoljiti, jer na Petrovoj stolici nesjedi veliki meštar slobodnih zidara, već nasljednik sv. Petra i poglavar katolika čitavog svieta.

U ostalom mi nismo na početku kanili polemizirati s nepozvanim židovskim odvjetnikom katoličkog pučanstva naših biskupija, već nam bijaše glavno to u misli, da svečano i javno ustanovimo na ovom mjestu, da je navedeni list priznao bez oklievanja, da su u posliednje doba u tršćanskoj biskupiji krenule stvari na bolje. A to je na žalost i na nesreću našega naroda one biskupije nepobitna istina.

Odkada je počelo to „posliednje doba" poznato je svakomu, a koji nebi toga slučajno znao, neka znade, da to doba započimlje smrću dobroga i blagoga biskupa Šerka.

Kako su pako te stvari mogle krenuti na bolje, znati će svatko, koji znade, da te stvari prosudjuje židovsko, lažiliberalno i radikalno-talijansko glasilo. Te stvari mogle su dakle krenuti na bolje u posliednje doba jedino u židovsko-liberalnom smislu u tršćanskoj biskupiji.

I doista je tomu tako i na čast katoličkom biskupu Nagl-u, koga židovi hvale!

Mi neidemo iztraživati koliko su zadovoljni naša braća u Trstu i u okolici sa sadašnjim stanjem na biskupskom ordinarijatu, ali u njihovom glasilu nismo jošte našli jedne vesele ili pohvalne viesti za gospodu na rečenom ordinarijatu u posliednje doba. Znamo nadalje, da je posve nestalo one napetosti, koja je vladala izmedju blagopokojnog biskupa Šterka i vladajuće svojte na gradskom magistratu; premda neima poštene osobe u Trstu, koja bi mogla kazati, da biskup Šterk nije bio pobožan, pravedan, dobar, pomirljiv, blag i milosrdan do skrajnosti.

Jednu jedinu imao je pogriešku u očima tršćanskih slobodnih zidara, što nije hotio zatajiti svoga roda ni jezika i što nije hotio biti igračkom u rukama protivnika crkve i njegova naroda.

I nesretno Ricmanjsko pitanje svjedoči nam, da su krenule stvari u onoj biskupiji u posliednje doba po židovsku na bolje. Tamo je danas tužnije stanje onoga pučanstva nego li je medju poludivljimi narodi. Djeca se radjaju i rastu bez sv. krsta; crkve su zatvorene, narod umire bez svećenika i vjerske utjehe, mladež živi u suložničtvu i nitko, nitko se nemiče, da bi tomu žalostnom stanju učinio kraj.

A što da kažemo o ostalih dielovih one biskupije? Dobro na žalost ništa, a zlo nam izticati nepomaže.

Naše svećenstvo i naši svjetovnjaci na Pazinšćini znadu kakov vjetar puše danas na biskupskom ordinarijatu u Trstu.

Naše pučanstvo u Zdrenju znade, da je bio njegov župnik prisiljen, da podučaje vjeronauk u „Leginoj školi".

Naši u Kringi znadu kako su bili primljeni na istom ordinarijatu. Naši u Grožnjanu znadu koliko vriedi njihov vapaj radi hrvatske propoviedi. Nepopunjene župe u Kastvu, Pazinu itd. govore takodjer o tom da je stanje zbilja krenulo na bolje — ali za koga? Za protivnike crkve i našega naroda.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na ministra predsjednika kao upravitelja ministarstva pravosudja radi popunjenja mjesta kancelista sa molitelji jezikovno neusposobljenimi.

Danom 4. novembra odnosno 3. decembra 1903. bila su razpisana dva mjesta kancelista u Trstu, jedno kod c. kr. pokrajinskoga drugo kod c. kr. trgovačkoga suda a danom 1. decembra 1903. jedno mjesto kanceliste kod c. kr. kotarskoga suda u Kopru.

Oba prvoimenovana mjesta bila su popunjena premještajem kancelista od c. kr. kotarskoga suda u Motovunu odnosno u Poreču, a tim izpražnjena mjesta u Motovunu i Poreču kao i razpisano mjesto kanceliste u Kopru sa kancelarijskimi asistenti.

Izuzam kancelistu premještenoga iz Motovuna c. kr. pokrajinskom sudu u Trst, neposjeduje nijedan od spomenutih, nit kancelist premješten iz Poreča c. kr. trgovačkomu sudu u Trst, nit novoimenovani kanceliste, potrebitoga jezikovnoga znanja; oni najme nepoznaju nit slovenskoga nit hrvatskoga jezika, i prvi je položio izpit samo u talijanskom i njemačkom, a posljednja tri samo u talijanskom jeziku.

Pošto je znanje slovenskoga odnosno hrvatskoga jezika koli kod c. kr. trgovačkoga suda u Trstu toli kod c. kr. kotarskoga suda u Kopru neobhodno potrebito;

pošto na temelju nesamo prirodnih i temeljnih državnih zakona, nego i na temelju naredbe pravosudnoga ministra od 18. Jula 1897., tičuće se osoblja sudbenih kancelarija, mora svaki natjecatelj za mjesto kancelarijskoga činovnika posjedovati medju ostalimi jezikovno znanje zahtjevano u sudbenoj kancelariji;

pošto se je i u odnosnih razpisih natječaja zahtjevalo zahtjevano jezikovno znanje;

pošto bijaše medju natjecatelji za rečena mjesta više njih, koji su izpit za kancelarije i za vodjenje gruntovnice ustmeno i pismeno položili sa vrlo dobrim ili takodjer odličnim uspjehom, i to u trih odnosno u četirih jezicih pokrajine, i koji imadu kod sudova dulju praksu nego li imenovani; te se s toga jedno rečeno premještenje i tri imenovanja mora označiti kao nepravična, protuzakonita i stranačko-politička;

s toga si dozvoljavaju podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika kao upravitelja pravosudnoga ministarstva sliedeći upit:

1. Jesu li vašoj preuzvišenosti poznata prije spomenuta sa strane c. kr. višega suda u Trstu uzsliedila imenovanja mladjih kancelarijskih činovnika, koji neposjeduju nuždnoga i zahtjevanoga jezikovnoga znanja, zapostaviv starije kancelarijske činovnike, koji su dotične izpite položili veoma dobrim i odličnim uspjehom u svih jezicih pokrajine?
2. Eventualno, jeli vaša preuzvišenost voljna, dati se temeljito obavjestiti o spomenutih imenovanjih, popraviti što se je učinilo, i u buduće takav postupak kod imenovanja zapriečiti, te tako zadovoljiti obstojećim zakonom i naredbam, i zagotoviti pučanstvo njemu odgovarajuće uredovanje?

Beč 22. marča 1904.

(Sliedi podpis zast. Spinčića i 20 drugova što Hrvata i Slovenaca što Čeha).

Glavna skupština

političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre.

(Svršetak.)

Resolucije.

G. dr. D. Trinajstić obrazloži i stavi sliedeću resoluciju: Umoljava se zastupnike hrvatskoga i slovenskoga naroda na carevinskom vieću, da nesklope nikakva saveza sa zastupnici talijanskoga naroda dok nebude zajamčen mirni i ravnopravni prosvjetni i gospodarstveni razvoj našega naroda u austro-ugarskom Primorju, u koliko taj razvoj biva ugrožen od talijanskih stranaka.

Obzirom na pitanje talijanskog sveučilište prihvaća se kao stanovište spomenica izručena ministru predsjedniku po zastupnicih Spinčiću, Gregorčiču i Gregorinu.

Ova se resolucija prima jednoglasno.

* * *

Dr. Červar govori o potežkoćah, na koje se nailazi kad se želi dobiti prepis izbornih listina bilo za občinske bilo za zemaljske ili državne izbore. Po zakonu i pravici imale bi biti te listine razvidne nesamo službenom osoblju već i svakom pojedinom porezovniku. On želi staviti u tom pogledu odgovarajuću resoluciju.

Dr. Pošćić govori o netočnosti izbornih listinah. Te se listine sastavlja na temelju poreznih registara, jer su veoma često upisi u te registre izkrivljeni i jer je u većem dielu poreznih ureda velik nered i metež. Moralo bi se uplivati na porezne urede, da vode porezni katastar tako, da bude ovaj odgovarao gruntovnoj knjizi.

Netočnih izbornih listina neda se izpraviti običnimi reklami proti sastavu izb. listina, jer se komisija pozivlje na porezni katastar, a taj je sam po sebi često u najvećem neredu. Ni kod političke oblasti nepomažu reklami, jer se i ona pozivlje na izkrivljeni porezni katastar. Valjalo bi dakle nastojati, da se uredi porezne registre tako, da bude odgovarao porezni registar faktičnom stanju gruntovne knjige.

Dr. Zuccon opaža na to, da leži krivnja nesamo na porezovnicih, koji su nemarni te propušćaju prepis ostavšćine na vlastito ime u gruntovnici. Valjalo bi dakle primjerenim načinom, da provede u što kraćem roku uknjižbu ostavštine na ime pravog vlastnika. Govornik zagovara resoluciju. Pošto su jošte govorili o predmetu dr. Pošćić i dr. Červar prihvaćena bijaše jednoglasno sliedeća resolucija:

1. Družtveno vodstvo nek se zauzme kod nadležnika, da se dozvoli uvid u izborne listine kod kotarskih poglavarstva pojedinim porezovnikom.
2. Pozivlje se c. k. vladu, da nastoji spraviti u sklad katastar sa faktičnim stanjem posjeda nekretnina time, da namjesti dotične zemljomjere, koji su podpuno viešti jeziku naroda samo u sielu kotarskih sudova, koji su nadležni za dotične občine.

* * *

Dr. Zuccon obrazlaže poduljim i živahnim odobravanjem popraćenim govorom sliedeću resoluciju, koja bijaše jednoglasno oduševljenim pljeskanjem prihvaćena.

„Članovi političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre, sakupljeni na glavnoj skupštini dne 7. o. mj. u Pazinu izjavljuju srdačno simpatije bratskomu ruskom narodu, te žele iskreno sjajnu pobjedu njegovom oružju u ratu na dalekom istoku".

Pošto bijaše tim izcrpljen dnevni red, zahvali se predsjednik prisutnim članovom, pozdravi ponovno sve prisutne i odsutne članove i prijatelje, te preporuči prisutnim neka uzrade svi na korist našega družtva, neka oduševe svakoga za to družtvo, koje će uložiti svu brigu u to, da nastupe i našemu narodu po vremenu sretniji dani. (Pljeskanje i živio predsjednik!).

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 24. aprila 1904.

Usljed previšnjega ručnoga pisma bilo je carevinsko vieće sazvano za 19. t. mj. na zasjedanje. Dnevni red sjednice toga dana, „Naša Sloga“ je već priobćila; al do razprave točaka dnevnoga reda nije se došlo. Netom prošloga tjedna bile su obdržavane tri redovite i jedna izvanredna sjednica. U redovitih se je doslovno čitalo predloge i upite, i po imenih glasovalo o tom, da li da se molbe tiskaju u stenografički zapisnik. Štogod malo se je i razpravljalo. Evo da štogod spomenem.

Proti vinskoj klauzuli.

Već u sjednici od 19, t. mj. oglasio se je zastupnik Biankini, navodno upitom na predsjednika zastupničke kuće. Spominje svoju interpelaciju od 16. marta t. g. upravljenu na ministra predsjednika kao upravitelja unutarnjih poslova i na ministra trgovine.

Pitao ih je, veli, da li su voljni pospješiti sklopljenje trgovačkoga ugovora s Italijom, i sklopiti ga tako kako je zastupnička kuća, obzirom na vinsku klauzulu, odlučila; da se najme ta vinska klauzula ukine i uvede na sva talijanska vina carina od 40 kruna za 100 litara vina. Za ovo zadnje vrieme što nije zasjedalo carevinsko vieće bio je u Beču generalni direktor Napuljske banke senator Miraglia, da izhodi pogodnost za talijanska vina. Takodjer o tom da su se razgovarali u Opatiji talijanski ministar izvanjskih poslova Tittoni i austrijski Goluchovski. Njeke vladi blizu stojeće novine su javile, da je naša vlada obećala jako nisku carinu za 300.000 hektolitara. Ako je to istina, onda bi se vinska klauzula pod drugim oblikom obnovila, i Dalmacija i druge vinorodne zemlje bile bi opet žrtvom provizornoga i jako dvojbenoga prijateljstva s Italijom. Radi toga su uznemirene sve vinorodne zemlje. Vlada je dužna da ih umiri, i da izjavi što je istine na rečenih obećanjih, dočim bi morala čvrsto stojati na onom što je zastupnička kuća odlučila, da mora najme carina na vino iznositi najmanje 40 kruna po hektolitru. Pita predsjednika, je li voljan dati to na znanje visokoj c. kr. vladi. Predsjednik je makinalno reko, da će dotične ministre o tom obaviestiti.

Za talijansko sveučilište u Trstu.

U sjednici od 20. aprila razpravljalo se je prešni predlog dr. Dvořaka glede nedostataka kod čeških visokih škola. To je nastavak razprave vodjene još prije Uskrsa. Razpravu toga predloga upotrebio je zast. Lenassi, da progovori za talijansko sveučilište u Trstu. Drugi narodi, veli, sretni su što mogu govoriti o poboljšanju obstojećih sveučilišta; oni, Talijani, moradu još uviek prositi za ustanovljenje jednoga sveučilišta. Talijani trebaju, reče, talijansko sveučilište za višu naobrazbu, i imadu preduvjete zato. Njihovih djaka je 550 na sveučilištih austrijskih i 100 na sveučilištih u Italiji. Talijani stanuju u Trentinu i u jadranskih pokrajinah. U svih jih je više nego u Trentinu, pak valja da bude sveučilište negdje u ovih. Za to je najprikladniji Trst. Ima centrični geografski položaj, zgodna obćila, srednje i strukovne škole, biblioteke, znanstvenih družtva, bolnica. Trst je glasovao milijun kruna za sveučilište. Kao velik grad mogao bi pomoći mnogim siromašnim djakom da svrše nauke. Govornik hvali grad Roveret za to, što je pokazao neomedjašenu narodnu solidarnost, zapostavio svoje posebne interese, i izjavio se proti univerzi u Roveretu a za univerzu u Trstu. Vlada da nije nikad ozbiljno mislila na talijansku univerzu, a još manje da zadovolji želji Talijana. Ona se je odlučila i za Roveret radi Niemaca, koji su zahtjevali da nesmije u Insbruku biti talijanskih predavanja. Ona veli da neće sveučilište u Trstu, jer bi tim izazvali narodnih agitacija; a ne vidi jadna kakve narodne agitacije su po drugih univerzah. Veli da je Trst lučki grad, pak da nije za univerzu; kao da neima univerza u lučkih gradovih. Vladini razlozi proti univerzi u Trstu su neiskreni, malenkostni, policajni. Austrija je još uviek policajna država.

* * *

Zast. dvor. savjetnik Šuklje bio je odlučen od kluba, kom pripada, da kod ove razprave govori za slovensku univerzu. Zadnji hip odustao je od toga, kako vele za to, jer da na ove razprave, u dobi obštrukcije, niko ne pazi, nit ih u obzir uzimlje. Reć bi da je odustao i iz taktičnih razloga.

Izbor delegacija — ux grozan koncerat.

Koerber je htjeo, da se izbor delegacija obavi još prije Uskrsa, al nije uspjeo. Njegove novine, hoteć sakriti njegovu srčbu, pisale su, da konačno to nije Koerberova stvar. A da jest, pokazao je tim, što je sve sile napeo, da se taj izbor obavi. Predsjednika činio je, da prekrši poslovni red. Njemačke i poljačke zastupnike dobio je, da to odobre, i da pomognu provadjati nasilja.

Na koncu sjednice 20. aprila objavio je predsjednik redovitu sjednicu za 23. aprila. Za obavljenje izbora u delegacije urekao je zatim izvanrednu sjednicu za 22. aprila o 3. uri po podne, i to navodno na temelju §. 48. c. poslovnoga reda.

Kad je to rekao, pitao je za rieč dr. Stransky k dnevnom redu izvanredne sjednice. Predsjednik je na to odvratio, da mu u tu svrhu neda rieči, i zaključio sjednicu.

Dne 22. aprila po podne došlo je više zastupnika nego obično, i medju njimi vladala je neka napetost.

Predsjednik otvoriv sjednicu, dao je rieč dru. Stranskomu. Ovaj je prosvjedovao proti postupku predsjednikovu na koncu sjednice od 20. aprila, i proti uročenju izvanredne sjednice u svrhu izbora delegacije. To je prekršaj poslovnika. Misli, da bi mogao sam predsjednik popraviti to tim, da napusti današnju sjednicu. Ako toga neće, onda govornik postavlja predlog na odročenje sjednice, ako ni toga neće, onda postavlja predlog na zaključak sjednice. Predsjednik se poziva za svoj postupak na §. 48. c. poslovnoga reda, i daje glasovati zadnji predlog dra. Stransky, na zaključak sjednice. Usljed glasovanja po imenih, 102 zastupnika glasuje za taj predlog, 212 proti.

Zastupnik Choc postavlja predlog na odročenje sjednice za 4 ure. Predsjednik neće da dade o tom glasovati. Choc i njegovi drugovi, narodni demokrati, kao i agrarci viču na to, lupaju i žviždaju grozno. Socijalni demokrati skaču njim na pomoć, obkole predsjedničtvo i zahtjevaju, da se o predlogu Chocovom mora glasovati. Jedan njih uzme žaru pripravnu za glasovnice i baca je na tla. To stanje traje do 10 minuta, na što predsjednik pretrgava sjednicu na pol ure.

Poslie pol ure javlja predsjednik, da mu je Choc dao p i s m e n predlog (utanačio je tako, da prikrije svoj uzmak), i da će o njem dati glasovati. Glasovalo se je dva put po imenih. Većina oba puta proti Chocu.

Zast. Pernerstorfer, u ime socijalnih demokrata izjavlja, da oni smatraju, da se u izvanrednoj sjednici može sve razpravljati kao u redovitoj.

Češki agrarac Stanek govori češki, pak postavlja predlog da se sjednica odroči za 12 ura. Predsjednik neda, da se o tom predlogu glasuje, i stupa k izboru delegata i to najprije za Češku, kao uviek. Okolo predsjednika su činovnici, do tri bilježnika, Njemci i njekoliko zastupnika njemačkih, pripravnih da suzbiju silom one, koji bi htjeli činom priečiti izbor. Činom neprieči jih niko. Al se istodobno grozno koncertira. Češki demokrati, češki agrarci, deset jih na broju, jedan Poljak (divljak) i jedan Rusin, imadu žviždalice kondukterske, i žviždaju koliko njim sapa daje; iztrgavaju daske na svojih klupah, pak lupaju, da se sve trese. Svako toliko zamjenjuju žviždalice sa pjevanjem i pjevaju najradje lupajuć si ujedno takt, carevku „Bože živi, čuvaj Bože“.

Zastupnici pojedinih kraljestva i zemalja bivaju prozivani, al se nečuje ni slovke. Dolaze kako već misle da su na redu. Česi Češke i Moravske ne dolaze k izboru, al Njemci izabiru i njih, po predhodnom dogovoru. Izbor trajao je kakvu uru i pol, a toliko i rečeni koncert, med koga su mnogi pamukom začepili uši. Dvie tri klupe posve su razbite usljed lupanja.

Proti tako provedenim izborom prosvjedovao je dne 23. aprila i Choc i dr. Kramář; al za prosvjede bilo kako obrazložene c. kr. vlada i predsjednik malo mare, njim je glavno da su dosegli što su htjeli, da imadu izabrane delegate. Izabrani Česi pridržali su izbor u delegajcie.

Za Istru izabran je delegatom dr. Bartoli zamjenikom dr. Rizzi, a da ni jedan ni drugi nisu ni ovdje; izabrali su jih Bennati i Polesini. Kakvu duša imade dr. Rizzi biti izabran, a dr. Bennati izabirati, to može suditi onaj, koj zna kako su jedan i drugi nezakonito izabrani.

Politički pregled.

U Puli, dne 27. aprila 1904.

Austro-Ugarska.

Zadnjih dana prošloga tjedna obdržana je u Beču pod predsjedničtvom ministra izvanjskih posala grofa Goluchowskoga zajednička ministarska konferencija radi ustanovljenja zajedničkog proračuna za godinu 1905., što će se predložiti na razpravu delegacijam u budućem zasjedanju. Konferenciji prisustvovali su osim grofa Goluchowskoga: zajednički ministar rata Pitreich, zajednički ministar financija barun Burian, ministri predsjednici Dr. Koerber i grof Tisza, ministri financija Dr. Böhm-Bawerk i Lukacs, te zapovjednik mornarice barun Spaun. Konferencija trajala je dva sata i pol, ali ipak nije imala uspjeha glede delegacionog proračuna, pa je usljed toga sliedećeg dana obdržano u carskom dvoru krunsko vieće pod predsjedničtvom cara i kralja. Nu ni u tom vieću nije se moglo odstraniti neke razlike, te će se opet morati da sastanu zajednički ministri prije saziva delegacija, koje bi se imale sastati već 10. maja.

Prvaci poljskoga kluba vitezi Javorski i Abrahamović priobćili su dne 22. o. mj. odboru njemačkih stranaka u parlamentu, da su oni predložili češkomu klubu neka bi dopustili prvo čitanje državnog proračuna i preinaku poslovnika. Česi da su si pridržali odluku o tom predlogu. Isti prvaci izjavili su, da se ima smatrati kao velik napredak ako bude carevinsko vieće moglo opet stvarno razpravljati. Tada bi bilo nade, da će se pripraviti tlo za pokušaje za sporazumljenje izmedju Čeha i Niemaca. U njemačkoj pučkoj stranci drže, da bi se moglo prihvatiti predlog Poljaka, da se prvom čitanju proračuna prizna prednost pred razpravom o preinaci poslovnika.

Dne 22. o. m. stigao je u Beč kao gost cara i kralja Frana Josipa englezki priestolonasliednik sa suprugom t. j. prince Gjuro Waleski sa princesom Mary. Visoki gosti nastaniše se u carskom dvoru, gdje im priredište na počast razne gostbe i svečanosti. Prigodom prve gostbe nazdravio je car i kralj svojim gostovom iztaknuv staro prijateljstvo, koje vlada izmedju obiju vladajućih kuća te izprazni čašu u zdravlje svojih gostova i njihovih roditelja. Prince Gjuro zahvalio se caru i kralju na sjajnom doček naglasiv kako znade englezki narod visoko cieniti prijateljstvo Njeg. Veličanstva i kako se nada, da će to prijateljstvo izmedju obiju država još dugo potrajati.

Dne 20. buknuo je po čitavoj Ugarskoj i Hrvatskoj strajk na svih željeznicah zbog uredjenja plaće činovničtva i nižeg željezničkog osoblja. Odavna su željeznički službenici tražili povišenje plaća, koje im nisu doista visoko odmjerene, pa kada je vlada u madjarskom saboru predložila zakonsku osnovu o povišenju plaća drugih činovnika, nastao je medju željezničkim osobljem svih prometnih uprava življi pokret, koji se je pretvorio u občeniti strajk. Strajkaši sazvaše za 20. o. mj. veliki sastanak svih željezničkih uslužbenikah, nu vlada je zabranila sastanak i zapriečila dolazak činovnikom iz pokrajine u Budimpeštu. Nu to nije ništa koristilo, već dapače još više ogorčalo štrajkajuće, kojima se pridružiše tada i oni uslužbenici, koji su do tada ostali u službi.

U skrajnoj stisci pozvala je vlada u željezničku službu one vojnike, koji su uvježbani u toj službi, te je bio započeo najnuždniji promet. Pošto se je pako vlada najstrožije zagrozila željezničkom činovničtvu, da će sve odpustiti iz službe, koji se nepovrate na posao do 26. o. mj. počeše se malo po malo vraćati u službu i tako je dne 27. o. mj. započela opet redovita vožnja na svih željeznicah Ugarske i Hrvatske.

Članovi hrvatskoga kraljevinskoga odbora, koji su u Budimpešti ugovarali sa istoimenim madjarskim odborom, vratiše se kući pošto se pregovori razbiše zbog prevelikih zahtjeva madjarskih odbornika. Videći taj neuspjeh predložiše nekoji članovi vladine većine hrvatskoga sabora, da bi čitav odbor vratio mandat u ruke hrvatskoga sabora. U takovom slučaju došlo bi po svoj prilici do razpusta hrvatskoga sabora, a na takav odlučan korak težko da bi se dala odlučiti vladina većina toga sabora.

Rusija.

Najnovije vieści sa rusko-japanskog ratišta glase, da je došlo na rieci Jalu izmedju Rusa i Japanaca do krvavih sukoba, te da bijahu Japanci poraženi. Novi zapovjednik ruske mornarice admiral Skridlov boravi još u Petrogradu, gdje je prisustvovao ovih dana raznim vojničkim konferencam, držanim pod predsjedničtvom cara Nikole.

Admiral je izjavio nekomu novinaru kako je stalan o konačnoj pobjedi ruskih četa na dalekom iztoku, nu da se valja uztrpiti, jer je japanska mornarica vrlo jaka i dobro uvježbana.

Iz Port-Arthura javljaju, da je tamo sve mirno. Medju ruskim vojničtvom da vlada oduševljenje i najbolje razpoloženje i da ono čeka čas, kad će se moći iz bliza sukobiti sa protivnikom.

Italija.

Dne 24. o. mj. poslie podne stigao je u Rim u posjete talijanskomu kralju predsjednik francezke republike Loubet. Na kolodvoru bijaše predsjednik vrlo svečano dočekan i burno pozdravljen od silnoga množtva tuj sakupljenoga naroda. Predsjednik i kralj Viktor Emanuel pozdraviše se najsrdačnije. Pošto su se kralj i predsjednik izgrlili, predstavljene su njihove pratnje jedna drugoj, a zatim su visoka gospoda sjela u pripravne kočije. U prvoj kočiji su sjedili predsjednik i kralj, u drugoj turinski grof i vojvoda od Genove, a u ostalih ministri i poklisari talijanski i francezki. Cielim putem izkazivale su čete u špaliru počast. Predsjednika je občinstvo burno pozdravljalo čitavim putem od kolodvora do kraljevog dvora. U glavnoj ulici pozdravio je predsjednika rimski načelnik knez Colona u ime grada Rima.

Svi talijanski i većina francezkih listova piše oduševljeno o tom posjetu predsjednika francezke republike, ističuć bratinstvo obiju naroda, koji su vezani jedan na drugoga po srodstvu latinske krvi i jezika.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si čul Jure, da su Ložinjski štori obolili od žutenice?

Jur. Viš vraga, a da je „dottor Struka-bruški“ našal un „mal nervoso“.

Fr. Reci mi Jure, če je moglo toliko naškodit — našim rinegatom?

Jur. Ja držin instalacion plovana i u crkvi vidit priko dvi hiljade Hrvata.

Fr. Ti si falil Jure brojit, če da je toliko Hrvata u Malom-Lošinju?

Jur. Tr nisam hvala Bogu slip, a da su doma oni z Amerike, Triešta i Pule, bi ih strah latil.

Fr. Si čul da su te delije, u nediju jednoga Čeha kuranta, za grlo latili?

Jur. Neka zahvale Bogu, da su bili Hrvati u crkvi, drugače bi im bil šal slabo posal.

Fr. A govori se, da je komesar onoga Čeha kašligal na 20 kruna multe.

Jur. Va Lošinju je sve moguće, bašta da je Čeh, ili koji drugi Slavjanin.

Fr. A rinegati, ki su po obali skandal učinili, su bili kazneni?

Jur. Ajbô, njima je slobodno, „a fare dei atti, che turbano la publica quieto“, ča ne gosp. Vidulić?

* * *

Fr. Si bil Jurino i ti va Opatije iskat kakov križić?

Jur. Bora sam vero, ča misliš, da sam nem, ter imam Bože velikega s mojun Lucun.

Fr. Ma neki da nemoru dole puli mora ni spat od silne misli zaradi teh blaženeh kr žić.

Jur. Ala bi njim je obesil križ, da bi se ga brzo štufali.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Konsumno društvo u Ližnjanu. C. k. okružni kao trgovački sud u Rovinju, unio je ovo društvo u registar zadruga zaključkom od 22./4. 1904. Firm. 53/4 Cons. II. 244/1.

Pošta Pula 1. Svraćamo pozornost g. upravitelja Pošte Pula I, da uputi gospodina T. što je prije kratkog vremena postavljen da prima preporučena pisma, da on nije postavljen ondje, da privatne razgovore vodi a stranke na njega čekaju dok se njemu svidi, i da uviek drži bar na mjestima, gdje činovnici sa strankama obće, sposobne činovnike, i osobe, koje poznaju hrvatski jezik, jer ćemo inače u druge diple zasvirat, upravo nas jezik svrbi. Nadamo se da nas g. Frank razumije!

Porečki kotar:

Podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda na Livadama obdržavati će svoju 4. redovitu godišnju skupštinu dne 1. maja 1904. u 3 sata poslije podne sa običnim dnevnim redom. Pozivlje se p. n. gg. članove da se kod iste skupštine u čim većem broju pokažu.

Iz Grožnjana pišu nam 16. o. mj. Iz straha g. uredniče, da Vam nebismo s našimi pritužbami proti našemu g. župniku dosadili, pustili smo vas više vremena na miru, ali videći, da sve naše pritužbe putem Vašeg cienjenog lista i ravno kod preč. biskupskog ordinarijata ništa ne pomažu, moramo vas opet zamoliti, da nam neodbijete ovo par redaka pritužbe proti istom župniku.

On je - kako Vam je dobro poznato, dugo prkosio našim molbam i nalogom biskupskog ordinarijata glede hrvatske prodike, a kad već nije mogao od manje, zasnovao je stvar tako, da je na oko zadovoljio nalogu ali nije ni našoj molbi ni našoj želji.

G. Vasselli je naime počeo prodikati i prodikno kroz četiri nedjelje hrvatski, ali ne po običaju pod sv. misom t. j. poslije Evandjelja, već na koncu sv. mise kad je sav puk skoro izašao.

Vi znate kako je nama na selu, da jedva čekamo, da svrši sveta misa i da bježimo svaki po svom poslu, kadšto i daleko iz mjesta po cielu uru i da nemožemo čekati mi gospodari ni naše žene u crkvi kano oni iz mjesta ili iz grada. Da je pako prodika pod sv. misom, kako bijaše po starom običaju, ostali bismo mi u crkvi dok bi svršila prodika i sv. misa.

Videći g. župnik, da nelma komu prodikati, prestao je prodikati i valjda javio u Trst, da puk neće hrvatske prodike, jer da bježi iz crkve. Mi smo slutili šta bi se moglo dogoditi, pak smo se opet pritužili na ordinarijatu dne 3 febrara o. g. proti takovom postupanju g. župnika, ali do danas neimamo od tamo odgovora.

Čudimo se i smućujemo, što se može jedan svećenik sprdati svojim predpostavljenim (Znade, da ga brane židovsko-liberalni listovi. Op. slag.), dočim bi se našemu svećeniku, koji bi prkosio talijanskomu pučanstvu, odmah našlo lieka.

Sada je g. župnik — kako nam kažu njegovi talijanski prijatelji — u Trstu, jer da je bolestan. Nu ovuda se raznose o njemu jako čudni glasovi i ako su ti glasovi istiniti, neće biti g. Vasselli na čast ni preč. biskupskom ordinarijatu ni toliko hvaljenomu talijanskomu svećenstvu naše Istre. (Mi Vam rado pripuštamo tu diku od svećenika g. biskupe. Op. Ured).

Lošinjski kotar:

Iz **Malog Lošinja** pišu nam: Eto me, da Vam se iza poduljeg muka ponovno javim sa par veselih i sa jednom dojsta žalostnom viešću.

Znano bi će Vam, da je onomadne bio imenovan župnikom Malog Lošinja veleč. i veleuč. gosp. d r. Klement K. Bonifačić. Našim narodnim protivnikom i odpadnikom bila je to žuhka pilula, koju joste danas ne mogu da progutaju već ih tišti i guši u grlu do paklenskih muka. Rek bi, da je sadjelana od samog gorkog pelina a smješana kiselicom sviju kisa; vrcali se jadnici, mješali, protestirali, vikali i rigali, da i sam je car Beč grmio, ali sve utaman, ne pomože ništa.

Još u sriedu kad su vesela zvona najavljivala njegov dolazak, sakupe se mudri lošinjski „patres-patriae" sa šačicom „viernika" (tako se oni sami nazivlju) u občinskoj dvorani, pa od tud brzojavno umoliše sv. Otca, da bi suspendirao inštalaciju. — Govori se, da se je tu sakupljenoj šačici pročitalo pismo sv. Otca kao odgovor na njihov utok proti župnikovim imenovanju, pa da su bili tim odgovorom veoma nezadovoljni, pače ogorčeni. — Na predlog „najmudrijeg" odlučiše, vele, ne polaziti crkvu (kako da su ju do sada polazili!) zamoliv ujedno prisutne, da oni ni svi dobro misleći ne smiju davati niti jedne sv. mise mjestnim svećenikom. — U svojoj ogorčenosti pritekoše pred kapitanat, da tu zatraže pomoć nek ne bi došlo do inštalacije, pripraviv dakako na eventualne demonstracije, ali im i tu rek bi loša poslužila sreća, jer se pokunjeni vraćahu šapićuć, u zadnje vrieme toli poznati refren njihove sržbe i jala: „nećemo ga!"

Pripovieda se o tim slavnim prosvedima joste štošta, al ću ja, budući da mi vriemé ne dopušta, sve te spletke mimoići, pa ću na umirenje veleslavnih „unionaša" i šačice njihovih pripripina konstatirati, da je danom 10. aprila leta gospodnjega 1904. bio ustoličen u ovdešnjoj župnoj crkvi župnikom Lošingrada veleč. i veleuč. gosp. dr. Klement K. Bonifačić. Žalostno al istinito jel'te gospodo!? — A mà! Taj će Vam dan ostati stalno duboko upisan u pameti! — Ta vidjeli ste onaj silan narod, što se je sakupio u crkvi; vidjeli ste onu četu lošinjskih Hrvata što su dva a dva stupali za gosp. župnikom kod njegovog ulaza i izlaza iz crkve; vidjeli ste četu mališa družbinog zabavišta i škole, taj najnoviji melem na vaše ljute izlumbardane rane; vidjeli ste onu malu djevojčicu, našeg kremenjaka Zorovića, svu u bielini kako vodjena narodnom perjanicom gosp. Lovrićem sipa u ime škol. omladine pred željkovanim župnikom do pred sami oltar razpupalo cviece ranog proljeća; vidjeli ste onaj bezbroj zastava i zastavica, izmed kojih su ohoło dižale glavu, ko mlade nevjestice, naše narodne trobojnice, vidjeli ste vesela lica pravog lošinjskog puka, čuli ste milo prebiranje naših zvonova i tople hval-uzdisaje viernika. — Dà, taj vam dan mora ostati u pameti, tà on je vas stalno uvjerio, da vas ipak imade „fra stropi e schermi" nekako oko polovice.

Je li da nieste vjerovali, da vas imade toliko?

Kurajo dakle!

Nek vas pako ne smeta, što niesu htjeli tog dana ljudi s vama u Čunski, akoprem ste svakom darivali hranu i povrh toga krunu, a još neka vas je manja briga što je c. kr. kapetan Scarpa već u subotu podbrusio pete. Milo je njemu kad je narod veseo, pa mu se prohtjelo malko šetnje sa dojsta brzim „Wurmbrandom." — „Služba je služba!" Nemojte si takodjer razbijati glave, što se je istog dana priredilo onako sjajnu zviždukovaciju onom. Čelu — gostu, koj se je usudio prigovoriti što je glazba vašu istarsku himnu, kako kažu, do 4 puta opetovala. Ta čujemo, da je to suradnik nekog uglednog ćeskog listu, pa će on vam stalno iz zahvalnosti vratiti milo za drago, prikazav i preporučiv vaše mjesto kulturnim — mjestom lječilištem prosvjetljenog XX. vieka. — „Korajo, korajo . . . cosa maj! —"

Ne mojte takodjer glavom o zid, što niesu u subotu i nedjelju bili gradski fenjeri u svom podpunom svjetlu, tá krivo je tomu nesretno kameno ulje, što je još nesretniji fabrikant pomješao vašom suzom radostnicom, a što je nesretna sliepa starica u mjestnom špitalu bila kažnjena trotjednim neizlazom sa strane „svemogućih", jer se izrazila u prilog župnika sa riečima „vrag je propao, pravica je pobiedila, nek vam služi pečatom duha vremena. — Tempora mutantur!

Izmedju inih g. uredniče vesela bit će i ova:

Mjesec dana protekao kako se ovdje obdržaje večernja škola za odraslu mladež. Hrli u školu kò pčela na med, da se upozna svojim jezikom i pievom vile-hrvatice. Bilo bi ih i za dvie učiteljske sile. — Ne manje su važnosti takodjer pučka predavanja, što se nedjeljom drže u prostranoj dvorani zaslužnog družtva „Zore" i ono pet naših sokolića, što ih je hvalevrieđno zagrebačko družtvo za namješćanje naučnika porazbacalo po cviet-poljanama ravne Slavonije i čarobne Hrvatske. Izmedju govornika pučkog predavanja spomenuti nam je do sada našeg narodnog zastupnika Šimun Kvirin Kozulića, dou Pavla Šabalju, mjestnog družbinog učitelja i gosp. Ivu Lovrića kojem ide takodjer uz dra. Barca posebna i najveća hvala za namještenje naučnika u obrt i trgovinu. Uz veseo poklik: „U radu je spas!" prelazim na žalostnu točku tog dopisa:

Slavnom Ravnateljstvu pošta i brzojava na znanje i ravnanje.

Neće možda biti znano tom sl. ravnateljstvu postupanje svojih podčinjenika u Malom Lošin-gradu sa slavenskim strankama u obće, a sa hrvatskim napose. — Eto nas s toga da udovoljimo želji:

Nije tomu dugo, što je jedan naš čovjek odpremio brzojavku za bližoji Susak, kad mu ljuta poslužila sreća. Brzojavka uputila se strielovitom brzinom na Sušak kraj Rieke a ondanle u Sisak u Hrvatskoj. Kad je taj čovjek iznenadjen dolazkom i upitom — onog kom je bila brzojavka odposlana —: „zašto mi ne brzojaviste?" saznao za nemilu sudbinu svoje brzojavke i išao na brzojavni ured da se o stvari popita, bio je žalnim riekom odpravljen: ne znamo za Susak već samo za Sansego!" Evala vam gospodo a pogotovo tebi činovniče, koj si u Lošinju rodjen.

Malo zatim bio je drugi naš čovjek, koji je tražio u hrv. jeziku nekoliko maraka, iz ureda odpremljen, jer da mu ne razumiju jezika. Nu deblji batine kraj igra danas u svietu važniju ulogu, pa s tog iznašamo sliedeću činjenicu kao pečat svemu.

Dne 6. t. m. aprila 1904. išla je treća naša osoba na pošt. ured u poslu jedne pošiljke. — Domotao se do odpremača paketa, popita ga za informaciju: ne bi li se moglo istom pošt. popratnicom paket dalje odaslati. On mu namah na kratko odreže da ne poznade „la lingua slava", te popita jednog poslužnika dali on možda razumije, — al poslužnik ni mukaet. U toj neprilici uputi se naš čovjek do kasira. — Ovaj započe nešto šlabikati" dok ga nije spasio ili bolje iz neprilike izvukao kolega, što se nalazio u odjelu „Telegrammen-Telegrammi" navaliv nepozvan na našeg čovjeka riečima u italo-njemačkom jeziku: razumijem taljanski, njemački, engleski, franceski i ništa više. — Naš će čovo ponovno kasiru: „razumije li dakle hrvatski ili ne?", na što on, osokoljen izpovjedju svog kolege, odreže na kratko: „Ne!" Bez da opravi posao morao je naš čovjek kući, da traži čovjeka vješta taljanskom jeziku, koj će mjesto njega posao na pošt. uredu izvršiti. I našao je jednu ženu, da tu žalostnu aferu dovuče kraju, al kad ona na pošt. ured, odmah će jedan činovnik: „La ghe diga a quel signor che cosi non si va per mondo; che non stia far dispeti perche finirà mal!" Žena će mu na to — da čovjek koji govori svojim jezikom — ne čini nikakvi „dispeti" nasuprot uvjerena je, da činovnici moraju poznavati i govoriti hrvatskim jezikom, jezikom kojim se u mjestu govori. Činovnik, kao da ga zmija ujede, odvrati joj jedljivo: „taljanski i njemački te franceski i engleski govoriti ću, jer sam te jezike učio, dočim hrvatski ne moram znati, pa za koga da ga i znadem!" — Pum Žuviću! (Od sl. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu zahtjevano, da te svoje pišljive gospodičiće u Lošinju valjano poduči kakve su im dužnosti napram občinstvu, koje ih svojimi žuljevi gladne i žedne uzdržaje jer ćemo inače preporučit, da takovo smeće koje vriedja hrvatski jezik i narod, bacaju u more kao mačke, nam je dosta već tog izazivanja po svoj Istri. Op. uredničtva.)

† **Pop Miko Grškovič** umro je dne 18. t. mj. u Vrbniku, u velikoj starosti. Bio je njegda kapelan koludrica na Rieci, pak mnogo godina župnik na Čavlih, senjske biskupije, a od skoro godine dana živio je upokojen u Vrbniku.

Pokojnik je bio uzoran rodoljub i dobročinac svojim rodjakom, kojih je nekoliko pomogao iškolati. Pokoj mu plemenitoj dusi!

Dubašnica na Jurjevu 1904. Okladio bi se, da vam nije nitko g. uredniče (nije Ur.) javio uspjeh naših občinskih izbora, premda je to važno radi naših istarskih odnošaja. Ako me je tko pretekao, a vi bacite ovo malo redaka u koš.

Iskreno Vam kažem, ja bi već put stogod proturao kroz Našu miljenicu Slegu, što bi zanimalo njezine čitatelje, ali radi toga dodješ, pa bio i najnepristraniji u nepriliku. Izadje li najmanja viest, svak iztražuje — a da ne spominjem prigovaranja — tko to piše, a neće da razpravlja o čem piše. S druge strane. Vi se tužite da nam je svima pero zahrdjalo, da bi mogli mnogi pomagati a neće — i tako najudobnije je da zamuknes, navlastito pako ako neima susretljivosti s one strane, s koje bi je moralo biti.

Naši občinski izbori morali su se obaviti još listopada prošle godine. Zašto nisu mi neznamo. Oni koji su na občini vladali izpričavali su se — tako se je glasalo — da su tomu bile krive izkrivljene listine. Meni se čini da je to bila izlika, jer se tu zapreku moralo predvidjati, pa ju za dobe odstraniti. Svakako mi smo se čudili, da odgadjaju s izbori one osobe, koje se zaklinjale, da neće na občini stati niti jednoga dana više od trih godina.

Kako bilo da bilo pred izbori puče glas da talijanaška „zamrla", al ne još mrtva stranka, kani opet u boj. Naš prijatelj „Nane kovac" (kovač) da je vikao: „Sako . . . šta volta podestà o mi ol' Riko". — Občinari! Kažite mi malko, kad bi koji naš Dubašljan ili u obće Hrvat otočan to rekao u sred grada Krka, što bi Talijani-krčani š njime učinili?! A vi moji dobrijani krcate žepove kovaču i njegovoj obitelji vukuć se po njegovoj krčmi, po njegovom dućanu, zalazeć u njegovu kovačiju. . . Gdje Vam je razbor, gdje li rodoljubni žar i poklik i geslo „svoj k svomu"?! Sami odgovarajte. —

Bilo dakle računanja bez krčmara, bilo nešto šuškanja . . . nego i ostalo na šuškanju. Oti naši neprijatelji, oti naši izrodi skupa s biednim pjesnikom „matuljske blatnuše" — žalostnim odpadnikom, računali na umišljenu neslogu naših svećenika, valjda na ostanke upliva svojih starih „kapurala" i na sladku uspomenu milih stotinica, koje su svoj dan izvirale iz Poreča. . . —

Ali nije brajne više mlivo, pošto jednom brajne bilo. Spala je mreža s očiju mnogih Dubašljana, nije pomogao niti „pjesnikov" bies na pope i vjeru, pa su naši seljaci i po Dubašnici i po Poljicih i po Svetoj Fuski uvidili tko laže tko li istinu gudi, upoznali su već prebolje a još će bolje tko jih ljubi tko li prezire, tko jim je prijatelj, tko li neprijatelj. . .

Dostatan bio kratki pogovor i sva se srca složila, sva usta jedno govorila: — „Talijanaša nikad više" — „odpadnikom med nami nikad mjesta; jer prošćeno je svima, svima: zulumćaru, ubojici, samo nije izdajici". — Nepreostalo dakle nego izgladiti neke mjestne razmirice, bilo žrtvovati neke osobnosti, bilo popustiti razumu, te se dogovoriti, da se bira što čestilije ljude. . .

I tako učinjeno. Dne 13. ovoga biralo je treće tielo 8 zastupnika i 4 zamjenika; a dne 14. drugo tielo i prvo tielo opet svako toliko zastupnika i toliko zamjenika. Izašli izabrani predloženi zastupnici naše domaće hrvatske stranke, možemo reći po narodnoj volji u velikoj većini. — Uzelo se 2—3 protivnika, jer su napokon i oni kost od kosti naše, krv od krvi naše, da se svakomu pokaže, kako nas ne vodi strast, već razum i ljubav prema občemu dobru svekolike obćine.

Danas sakupili se zastupnici i opet jednoglasno iza zreloga dogovora izabrali načelnikom Petra Bogovića „Matovoga". —

Dakako on se nerado primio te časti, kako se nerado prima svatko tko shvaća težke dužnosti načelnikove. Ali baš onaj koji se nećka, baš takav bude obično najsposobniji i najbolji, a onaj koji za tim hlepi, bude najgori.

Naš novi načelnik, ako i doban, al je čovjek na svom mjestu: kmet imućan, odvažan, nezavisan: što mu na srcu, to mu je na jeziku, a takovi su danas redki.

On će se bez dvojbe održati, on će občinom mudro vladati jer vlada i svojom kućom, samo da ga podupru izabrani savjetnici — prokušani rodoljubi i svi ostali zastupnici, što mi od njih nesumnjivo očekujemo.

Čvrsto se nadamo, da će krenuti naši občinski odnošaji na bolje, — Na koncu moramo javno zahvaliti svim onim uplivnim osobam, kojih nećemo da imenujemo, čijom je uvidjavnošću postignuto složno djelovanje; ipak moramo poimence iztaknuti birače Poljičane, Linardiće, Brzce, Škrbčićare, Pinezićе, koji su nas i ovoga puta veselili i oduševili svojom uzornom slogom. Samo tako i unapred!. .

Sada braćo na posao: jedan za svih, svi za jednoga. — Drugi put, ako dozvolite, par riečí o malaričnom liečenju u Dubašnici. (Izvolite. Ur.)

Razne primorske viesti.

Poziv na sve podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru". Ravnateljstvo naše „Družbe" rasposlalo je na odbore sviju podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" da bi svaka od njih poslala svoje zastupnike na glavnu skupštinu „Družbe", koja će se obdržavati dne 5.

maja na Livadah. Nadamo se, da će se rodoljubni odbori i članovi podružnica odazvati mnogobrojno tomu pozivu sl. ravnateljstva.

Slikar Franjo Pavačić kod sv. Oca pape. Riečki list „La voce del popolo“ piše: Pred malo dana javili smo, kako je dični slikar Franjo Pavačić bio primljen od sv. Oca u audienciju. G. Pavačić poklonio se je sv. Ocu, jer je ovaj „u razgovoru s nekoliko kardinala, izrazio želju, da bi želio poznati slikara divne slike „Caeci vident“, o kojoj je u novinah čitao najveće pohvale. U smjernoj harmoniji za tu veliku čast, g. Pavačić došao na liepu misao: on je naime perom nacrtao spomenutu svoju sliku i poklonio ju sv. Ocu, koji ju je veoma rado primio. Ali sv. Otac htio je dati jači dokaz o svojem mnienju o slikaru Pavačiću i pokazati koliko cieni njegovu umjetničku vještinu. Sv. Otac je naime zaželio, da ga g. Pavačić naslika. Naš proslavljeni umjetnik sav sretan s ponosom je na to pristao. Prošle subote „sjedio je“ sv. Otac, okružen nekimi ličnostmi papina dvora, a g. Pavačić u dvadeset minuta prekrasno nacrtao ga, savršeno slično. Sv. Otac bio u najvećoj mjeri zadovoljan, izrazio je svoje udivljenje velikom umjetniku i više puta stisnuo mu ruku s najsrdačnijom ljubeznošću. Na razstanku kazao je umjetniku, kako bi veoma rado htio viditi njegovu slavljenu sliku „Caeci vident“.

Skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Livadama. Već se od više godina izražavala želja, da se glavna skupština naše zaslužne družbe drži jednom izvan Opatije, da joj mogu prisustvovati i oni rodoljubi, kojima je ili radi odaljenosti ili pak radi troška teško doći u Opatiju. Taj davnoj i opravdanoj želji naših istarskih rodoljuba naše je ravnateljstvo udovoljilo ove godine. Ono je, kako smo javili na čelu zadnjega broja našega lista, sazvalo ovogodišnju svoju glavnu skupštinu u Livadama kraj Motovuna. Skupština će se, kako je razvidno iz odnosnog poziva, obdržavat u četvrtak, dne 5. svibnja u 10 sati u jutro. Skupštinari iz voloskog i puljskog kotara a takodjer i oni iz kvarnerskih otoka morat će, naravno, dan prije do Buzeta i prenoćiti tu, pa onda u jutro narednoga dana krenuti put Livada. Gostovi iz Pule mogli bi osim toga i jutarnjim vlakom do Buzeta a tako i prijatelji iz Trsta, odkuda dohodi vlak u Livade u 10¼ sati prije podne, dočim onaj iz Poreča dolazi u Livade već u 7¼ sati u jutro. Kako se vidi, ima sveza sa svih strana, pa se nadamo, da će taj dan naše liepe Livade vrviti ljudima iz svih naših krajeva.

U Livadama su četiri gostione, ali ipak bi dobro uradili oni, koji žele objedovati u Livadama, da to za dobe prijave tamošnjemu učitelju gospodinu Ivanu Nežiću. A ona p. n. gospoda, koja žele zaustavit se ili prenoćiti u Buzetu, neka to prije priobće gosp. Franu Flego, veleposjedniku u Buzetu.

Do vidjenja daklem u Livadama, gdje će se u liepom kolu naroda našega povesti razgovor o duševnim potrebama naše tužne Istre.

Razni prinosi.

U dobrotvorne svrhe: Za djačko pripomoćno družtvo u Pazinu, primio Dr. M. Laginja od „dobrotvora“ u Puli i odpremio Kruna 20. —

Za „Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru“ u Podružnicu Pulu isti od istoga Kruna 20. —

Primljemo i odpremljeno: U spomen svoga nezaboravnog strica popa Mika Grškovića preminuvšeg u Vrbniku 18 t. mj. u znak zahvalnosti poslao je nećak mu Ivan: za Družbu sv. Cirila i Metoda K. 30, za Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu K. 30.

„Za počastiti uspomenu blagopokojnog Josipa Kurelić darovala je dne 9/4. gdjica Barbara Velikonja u Pazinu djačkom pripomoćnom družtvu K. 5. — koji iznos pomutnjom nije bio do sada javljen.“

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. M. R. u P. i F. G. u V: Nemožemo od onog ništa priobćiti, jer našemu listu nije zadaća, da se prepire s hrvatskimi listovi. Nevalja se obazirati na sve ono, što nadrlja kakav smušenjak, već: „guarda e passa.“ Preporučamo se za što pametnijeg i da ste nam zdravi!

Književne viesti.

Pučke knjige za Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru, uredjuje i izdaje Milan Marjanović. Izašle su do sad 2 ovakove knjige i to prva: Ban Jelačić i znamenita god. 1848. a druga: U Ameriku za srećom, t. j. naputak svakomu onomu, koji polazi u Ameriku. Knjižice izlazit će svaki mjesec jedna. Ove ukusne knjižice pisane upravo za puk lahkim stilom i pučkim jezikom, mi najtoplije preporučujemo i molimo gg. svećenike, učitelje i druge rodoljube po Istri, da nabave više takovih knjižica i rasprodavaju narodu, ne samo što su poučne i veoma korisitne za narod, nego i zato što 10% dobitka od tih knjižica ide na korist Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Svaka od tih knjižica stoji 10 para ili 5 novčića, a naručuju se kod izdavaoca g. Milana Marjanovića u Dubrovniku (Dalmacija.)

Najnovije tamburaško skladbe Vilima Gustava Broža. — Po viestima českih listova na zadnjem je pražkom koncertu u korist ruskih ranjenika upravo elektrizirala najnovija Brožova skladba „Hurra Rusiju“! kozačka bojna koračnica. Impozantno je, gdje u triju udara jedna partija rusku narodnu himnu (Bože carja hrani) a istodobno druga partija nastavlja kozačku koračnicu. — Vrlo originalna je i „Kinezka koračnica“ sa tam-tamom, triangulom i tamburinom.

Ove skladbe mogu se dobiti kod kapelnika g. V. Broža na Sušaku, a cieni je svakoj partituri 3 (tri) krune — franko.

Krmad za razplod od 1—3 mjeseca stare, čiste Jorkshire i križane sa Jorkshire pasmine, nalazi se u kotaru pazinskom. Ciena od 12—20 for. na mjestu.

Tko želi nabaviti neka se obrati na c. k. kot. veterinara P. Rebek-a ili na g. župnika Grašića u Bermu.

Malološinjsko družtvo za šted. i zajm.

reg. zadruga na neograničeno jamčenje,

pozivlje u smislu § 36. pružtvenih pravila zadrugare na

redovitu glavnu skupštinu

koja će se obdržavati dne 15. svibnja 1904. na 5 sati poslie podne u prostorijama družtva „Zora“ uz sliedeći dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika i izvješće o djelovanju zadruge.
2. Potvrda računa za godinu 1903.
3. Predlozi glede dobitka prošle i ove godine.
4. Slučajni predlozi.

Svakomu je članu prosto od 6. do 14. svibnja 1904. pregledati račune, koje će biti izložene u družtvenoj pisarni.

Mali Lošinj, dne 25. travnja 1904.

Za upravni odbor:

Š. K. Kozulić, upravitelj. A. A. Martinolić, Daniel J. Nikolić odbornici.

POZIV

na XI. redovitu glavnu skupštinu,

koja će se obdržavati

dne 5. maja u 9 sati pr. p. u Kastvu,

uz sliedeći dnevni red:

1. Izvješće predsjednika;
2. Ovjerovljenje zapisnika;
3. Izvješće blagajnice i pregledanje računa;
4. Izvješće delegata o glavnoj skupštini „Zaveze“;
5. Izjednačenje plaća učiteljica sa učiteljima;
6. Hrvatske čitanke za pučke učione;
7. Promjena družtvenih pravila;
8. Učiteljski rezervni fond;
9. O ustrojenju pokrajinskoga učitelj. družtva;
10. Biranje delegata za glavnu skupštinu „Zveze“;
11. Eventuelni predlozi, koje se ima 3 dana prije najaviti odboru;
12. Biranje novoga upravnoga odbora.

Ako nebi bio dostatan broj članova, onda je skupština u 9½ sati pr. p.

Odbor Učiteljskog družtva kot. Volosko.

Jelšane, dne 19. aprila 1904.

Predsjednik: *Makarović.* Tajnik: *Puharić.*

U 5 sati popodne bit će ustanovna skupština pčelarskoga družtva za Istru.

Pripravljateljni odbor.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvietom itd. . . . . kg. po K 8·—	Voštene ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Isto ukrašene s odljepljivim cvieticama . . . 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . . 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40	Svieće i tarće, I. talijanski sastav . . . . . 3·—
„ „ „ . . . . . 2·—	„ „ II. „ „ . . . . . 2·40
„ granis . . . . . 1·20	Voštenog platna za oltare, metar . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20 000 kruna. Gershelmovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako razni pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čisto krv i crieva. Progone velike i male glist-, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Klaulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement“ posjeduje najpoznatiju fabriku

MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konštrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan Novak.

OBJAVA!

Podpisani časte se javiti slavnom občinstvu, da su preuzeli na svoj račun dobro poznatu gostionu:

Trattoria „Al Pero d'Oro“

nalazeću se u Trstu u **ulici Cavana broj 22.**

Prodavat će se **Dalmatinska naravna vina** kako sliedi:

U gostioni:			Za obitelj:		
Crno iz Šibenika	para	72	Crno iz Šibenika	para	64
Opollo	„	80	Opollo	„	72
Bielo	„	88	Bielo	„	80

Razpačavati će se i dobro poznato

STEINFELDSKO PIVO

Podpisani će se sa svim silama starati, da udovolje cienjenim gostovima, te su radi toga poskrbili za **dobru i jeftinu kuhinju.**

Sa osobitim poštovanjem

Marko Stojić, vlastnik. Ante Sosić, poslovodja.

Broj 18. Pula, u četvrtak dne 5. maja 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu. ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stužaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koji u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Tražimo odlučno svoje pravo.

U predposljednjem broju velezaslužnog „Narodnog Lista" čitamo pod naslovom „Tabla na c. k. carinarskom uredu" sliedeću nevjerojatnu a ipak istinitu viest: „U Voloskom imademo c. k. carinarski ured, al taj je jedino za Talijane i Niemce, pošto ima samo njemački i talijanski napis. Hrvatskomu jeziku dakako ni traga.

Slavnom c. k. financijalnom ravnateljstvu u Trstu preporučamo, da naloži, da taj ured ima i hrvatski napis."

Naši prijatelji na uredničtvu onoga lista neće nam zamjeriti ako im iskreno kažemo, da se ljuto varaju ako misle, da će jednostavnom preporukom kod ravnateljstva finance u Trstu išta postignuti. Ono bo ravnateljstvo, na kojem se šire i njegove većinom nama „neprijazni Niemci rieđko se kad obazire na naše odlučne, opravdane i u zakonu utemeljene zahtjeve, a kamo li da će se obazrieti na jednostavnu preporuku! U ostalom ta preporuka neće ni doći do ušiju onih, koji bi ju imali uvažiti.

Tuj dakle nepomažu dobrohotne i umiljate preporuke, već treba, da oni, koji su na to pozvani u onom koturu, odlučno zatraže od ravnateljstva financa u Trstu neka se zakon vrši. Prava bo je ruglobа i sramota, što neima na c. k. carinarskom uredu u koturu, napučenom skoro isključivo Hrvati, hrvatskog napisa. Ili je možda taj ured ustrojen samo za onu šačicu pritandranih Talijana i Niemaca?

Začudno nam je što se je s naše strane tu ruglobu do sada mučke trpilo u onom koturu, gdje imade toliko naše inteligencije i gdje je narodna sviest lieno razvita.

Šta bi učinili naši susjedi Talijani, da im c. k. oblasti stave u kojem njihovom gradiću njemačko-hrvatski napis? Ili mo zaboravili šta su oni počinili radi vojezičnih tabla na kotarskih sudovih u Piranu, Kopru, Poreču itd. itd.? Zar se više nesjećamo oštrih njihovih prosvjeda i spomenica proti dvo- il trojezičnim nadpisim na postajah nove željeznice Trst-Poreč? Ovdje im se nije nanielo nikakvu nepravdu jer bijahu svuda talijanski nadpisi, ali oni neće, da trpe uz talijanske, kodjer hrvatske nadpise. Oni dakle provjeđuju i rogobore proti zakonitim i pravednim hrvatskim nadpisom, a mi da šutimo na nezakonito i nepravedno postupanje c. k. oblasti?! Nipošto!

Radi toga pozivljemo naše občine, da zahtjevaju odlučno od c. k. oblastih neka se državne temeljne zakone, na koje su prisegli svi državni činovnici.

Preporučamo osobito našim občinama uzduž državne željeznice Herpelje-Kozina i Rovinj, da zahtjevaju na postajah hrvatske nadpise. Nije li za nas sramotno i ponižujuće, što neima na nijednoj postaji u hrvatskih občinah Buzet, Roč i Lupoglav hrvatskoga nadpisa? Ako se vozi putnik tom prugom od Bazeta niže, mislimo mora, da je usried Italije, dočim stanice uz čitavu prugu sve do pred vrata gradova Rovinj i Vodnjan izključivo hrvatski narod.

Kad se je dogradilo tu prugu, bijahu pravne table za sve postaje i sa hrvatskimi nadpisi, nu na jednostavni prosvjed talijanskih vikača zabacila je željeznička uprava one nadpise pustiv samo talijanske. Kasnije su molile nekoje naše občine, da se postavi i hrvatske nadpise, ali se uprava državnih željeznica obazirala više na nezakonite zahtjeve naših za nevolju susjeda, nego li na ponizne i zakonite molbe naših občina.

Tako se događja nama svuda i u svačem kad kod c. kr. oblastih ponizno molimo ili pokorno preporučamo. Kod tih oblastih nevriedi ona naša krasna poslovica, da umiljato janje dvie majke više, već ona druga, koja kaže, da diete, koje znade bolje vikati i derati se, dobije veći komad kruha.

Kušali smo dakle u sto i sto slučajeva prositi i moliti, pak nas odpravište pod jednom ili drugom izlikom praznih rukuh; kušajmo jednom tražiti i zahtjevati zakonom u ruci, odlučno i bezobzirno, pa da vidimo da li ćemo biti bolje sreće.

Mi smo se naučili od naših susjeda koječemu što nam ne služi ni na korist ni na čast: naučino se od njih čemu dobromu il koristnomu. Sliedimo ih u zahtjevanju naših narodnih pravica. Oni postizavaju vrlo često vikom, krikom i uličnim demonstracijama velike uspjehe, dočim ostajemo mi navadno praznih ruku čvrsto utemeljenimi i opravdanimi molbami. Njima je kod svakog poduzeća putokazom poznato im načelo: „Osar tutto", koje ih obično neizdaje. Kušajmo sve, misle si oni, pa kud puklo da puklo. Pa zašto da ih mi u tom neslieđimo?

Istina je, da smo mi posve druge naravi, da je naša narav mirnija i naša ćud golubinja, ali nam se valja nakon toli gorkog izkustva i poslije tolikih razočaranja, konačno otresti takove naravi i takove ćudi.

Dalnja je istina, da se mi u šarlatanstvu i komedijanštini sa Talijanima nemožemo mjeriti, jer su oni u tom pravi majstori. A za poulične demonstracije i za kojekakve izgrede hoće se, osim dobre organizacije, takodjer tih svojstava. Medjutim možemo mi tomu suprotstaviti naše pravo i zakon, koj se ne smije i nemože mimoići, ako se budno nanj pripazi i odlučno zahtjeva, da se do zadnje točke provede.

Tražimo dakle svuda i svagda od c. k. i od autonomnih oblastih odlučno i bezobzirno, da se zakoni vrše, da se pravica pošteno kroji, jer koji napušta svoja prava — kopa sam sebi grob."

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 1. maja 1904.

Prošloga tjedna obdržavala je zastupnička kuća četiri sjednice: utorak, sriedu, četvrtak, petak, skoro svaki dan po šest ura. Sve dane se je vodila obstrukcija: čitalo se je doslovno interpelacije i predloge, glasovalo po imenih o peticijah, i pak govorilo o jednom prešnom predlogu. Provelo se je nasilno izbor delegacija, al dalje se nit nasiljem nemože.

Dogadjaji nasilno i bar hipno uništenoga strajka željezničkih činovnika i sluga u Ugarskoj i Hrvatskoj imali su svoj odmjev takodjer u austrijskoj zastupničkoj kući. Dr. Ellenbogen sa drugovi, socijalnimi demokrati, podnesao je tri interpelacije na c. kr. vladu, u kojih u glavnom pita, kako se može rabiti skupnu vojsku za zatiranje onih koji se dižu za opravdane svoje zahtjeve. Tu ima silno ostrih izraza proti grofu Tisi. Takovih izraza ima i u ustmenom upitu na članove predsjedničtva zastupničke kuće, u kojem kaže, da bi morali upozoriti Njegovo Veličanstvo, da nije u redu što sjedi za stolom sa čovjekom, koj je od glave do pete krvju i sramotom poliven.

Dr. Bartoli bio je svojedobno dobio ukor od okružnoga sudišta u Rovinju za to što se je ponašao zlo u jednoj pravdi kod koje se je hrvatski razpravljalo. On je u tom njemu podieljenom ukoru vidio povredu imuniteta, pak je s toga bio molio za zaštitu predsjednika zastupničke kuće. Predsjednik je to priobćio bio Koerberu kao upravitelju ministarstva pravosudja, a ovaj je na to odgovorio u sjednici 26. prošloga aprila. Dr. Bartoli, reče Koerber, predbacio je bio državnom odvjetniku, što rabi hrvatski jezik, i tim partnično postupa i uvlači politiku u sudbenu dvoranu. Za to je dao sudbeni dvor ukor dra. Bartoli-u, i sud je to učinio vršeć svoju dužnost, koja mu nalaže da se brine za redoviti tečaj razprave, za čast pripadajuću sudovom. To nejma nikakve sveze sa položajem branitelja kao zastupnika. Dr. Bartoli dobio je i sa ministarske stolice što je zaslužio. Žalostno je što njega, Istrana, mora Njemac Koerber učiti, da mora poštovati jezik, koj govori velika većina pučanstva u Istri.

Zastupnik Basevi podnio je interpelaciju radi telefoničke sveze gradova Istre i Opatije, da se najme ta sveza provede. Mi znamo da su se naši za to već često zauzimali, i prošlih dana, jer je naročito velika sramota, što Opatija još nije telefonički vezana sa Bečom, i u obće svietom. Ministarstvo trgovine je već od dulje vremena odlučilo telefonsku svezu, al ministar financija neda do sad novaca. Za sad jih je privolio samo za svezu Opatije i Voloskoga sa Kastvom. Po malo će i drugo, jer će se i on morati sramiti, što se za takve danas nuždne i unosne stvari mora moljakati.

Zastupnik Spinčić podnio je interpelaciju radi zabrane hrvatskih zastavica učenikom pučkih škola obćine Kastav i Vološko-Opatiju, prigodom dolazka Njegovoga Veličanstva u one strane, zabrane uzsliedile od c. kr. kotarskoga poglavara i predsjednika c. kr. kotarskoga školskoga vieća u Voloskom, putem školskih ravnateljstva, mimoišav občinske oblasti. Nečuveno je da predstavnici c. k. oblasti zabranjuju nošenje zastava, pod kojom se je za cara i kralja te monarhije prolilo na potoke krvi. Grozno je da se medju djecom hoće da širi bezdomovinstvo. Naš narod stalno neće zaboraviti tih uvriedа, te se prema tomu u svakoj prilici vladati.

Dr. Steinwender reko je zastup. Choc u „Dummer Kerl (luda). Choc je zahtjevao sastav odbora za izrečenje negodovanja Steinwendera. Odbor je odlučio da se negodovanje izreče. Vit. Berks je o tom izvjestio načinom, koj je vriedjao Choca i drugove, i koji su kasnije radi tog Berksa napali. Zast. grof Sternberg zagovarao je izrečenje negodovanja. Pri tom je žestoko udarao na tobožnju njemačku kulturu. Njemački profesori i njemački advokati morali bi se učiti pristojnosti od Choca i drugova, koji zastupaju do 100.000 poštenih čeških radnika. Za predlog odbora glasovalo je 87, proti predlogu 85 zastupnika. Na jednoj strani svi Njemci, na drugoj svi Slaveni, Talijani i socijalni demokrati izašli su iz dvorane.

Predsjednik zastupničke kuće htjeo je dati provesti izbor u kvotnu deputaciju. Zast. Choc je tomu prigovorio, a predsjednik je dao ipak obaviti taj izbor nasilno dne 2. maja, očitim prekršenjem poslovnoga reda, uz buku i prosvjede sa strane čeških stranaka.

* * *

Medjutim što sjednice zastupničke kuće tako prolaze, nastoje Poljaci Jaworsky i drugovi, da se dodje do redovitoga parlamentarnoga rada. Razpravljaju medju sobom, sa predstavnici Čeha, Hrvata i Slovenaca, sa predstavnici Njemaca, sa Koerberom. Predlagali su, nek se razpravi najprije osnova za promjenu poslovnoga reda, pak proračun. Česi, Hrvati i Slovenci su pristali na to, al Njemci neće. Oni hoće da ostane poslovni red, koj dopusta obstrukciju. Poljaci su priobćili Njemcem skromne zahtjeve Čeha, al Njemci neće da na to pristanu. Poljaci još kažu da negube nade, premda su ju već stalno izgubili. Vlada je u stisci radi novaca, jer paragrafom 14. nemože pokrivati nego redovite troškove. Ipak neće da nisu poduzme što bi omekšalo Njemce. Ruje proti mladočehom u češkom narodu, hoće da jih zasiti, i da medju tim vlada paragrafom 14. čini to sve, jer tako hoće Njemci, i izgovara se tim, da kad bi što Čehom popustilo, onda bi Njemci počeli obštrukcirati. Ovako se napried nemože, i već je skoro stalno da će se ovoga tjedna odročiti zasjedanje.

* * *

Dne 28. aprila imala je sjednicu gospodska kuća. Izabrala je i ona svoje članove za delegacije. Stari dr. Unger, predsjednik carevinskoga sudišta, postavio je sa drugovi predlog na promjenu zakona ob odšteti, sa strane države, krivo odsudjenih; odnosno i onih koji su krivo u iztražnom zatvoru. Promjene idu na to, da se krivo odsudjene, odnosno i krivo zatvorene, bolje odšteti moralno i materijalno, nego li se to po sadanjem zakonu čini. I bilo bi posve pravo.

Za čast Petra Zrinskoga i Krstu Frankopana.

Zast. Biankini i drugovi podnesli su dne 28. aprila t. g. interpelaciju na ministra-predsjednika, u kojoj ga pitaju: da li je voljan dati pretražiti gdje se nalaze smrtni ostanci hrvatskih junaka i mučenika Petra Zrinskoga i Krste Frankopana; da li je istina, da su ti ostanci izčezli baš onda, kad su ih zahvalni Hrvati htjeli dati prenieti u Zagreb; da li hoće narediti, da se odstrani lažni i nedostojni nadgrobni napis o umorstvu spomenutih dvih hrvatskih junaka, nalazeći se na ploči blizu crkve u Bečkom Novom mjestu?

U obrazloženju veli se medju ostalim, da su ti junaci cieloga hrvatskoga naroda pali pod krvničkom rukom dne 30. aprila 1671., rad ljubavi do domovine svih Hrvata, iz želje služiti njoj i iz vjernosti do Njegova Veličanstva.

Politički pregled.

U Puli, dne 4. maja 1904.

Austro-Ugarska.

Dne 2. o. mj. stigao je car i kralj Fran Josip u Budimpeštu, gdje će se zadržati dulje vremena.

Zajedničke konferencije ministara, započete prošloga čedna u Beču, nastaviti će se ovoga čedna u Budimpešti. O uspjehu tih konferencija zavisi takodjer sazov delegacijah, premda se drži kao gotovo, da će se delegacije sastati već dne 16. o. mj. i to ovaj put u Budimpešti. Njeg. Veličanstvo primiti će obje delegacije dne 17. o. mj. u kraljevskom dvoru u Budimu.

U posliednjoj sjednici poljskoga kluba izviestio je vitez Jaworski o tečaju pregovora izmedju Čeha i Niemaca. Sjednici prisustvovao je i poljski ministar zemljak dr. Pientak. U sjednici bijaše prihvaćena

resolucija, kojom se izrazuje povjerenstvu zahvala za njegov trud. Klub izjavi konačno nadu, da će vlada kriepko podupriieti parlamentarno povjerenstvo prigodom dalnjih njegovih pregovora koli sa Česima toli sa Niemcima.

Jedan zagrebački list donosi viest, da je madjarski kraljevinski odbor pozvao hrvatski kraljevinski odbor, da nastavi s njime pregovore za obnovu financijalne nagodbe izmedju Hrvatske i Madjarske.

U Zagrebu počeo je izlaziti novi politički list pod nazivom »Hrvatstvo«, što ga osnova većina hrvatskih biskupa iz Banovine i Bosne-Hercegovine. Oporbeni listovi izjaviše se unapried proti izdavanju novoga lista, jer da je suvišan i da će se s njim stvoriti nova stranka. Biskup Strossmajer bio je podpisao program novoga lista, pak je opozvao kasnije svoj podpis.

Srbija.

Dne 30. pr. mj. predstavio se je kralju Petru novi ruski poslanik Gubastev, koji je kralja ovako nagovorio: Njeg. Veličanstvo, moj gospodar imenovao me je za svoga zastupnika kod Vašega Veličanstva, i naložio mi, da bezodvlačno krenem na moje novo mjesto, nadahnut željom, da Vas ovom prigodom uvjerim o njegovoj naklonosti. Predavajuć Vašem Veličanstvu danas previšnje pismo, kojim sam kod Vas ovjerovljen u svojstvu izvanrednog poslanika i ministra i odpis na notu o Vašem stupanju na priestolje, čutim se veoma sretnim stupiti na zemlju Vašega djeda, velikog srbskog junaka, čije je ime uzko spojeno sa poviešću Srbije. Odnošaji izmedju Rusije i Srbije nalažu mi dužnost, da i nadalje gojim postojeće dobre odnošaje, te moram nadodati, da će mi ta zadaća biti lahka, jer sam siguran za podporu Vašega Veličanstva.

Kralj Petar je na to odgovorio: Ja sam sa pravom radošću saslušao Vaše izjave, te sam duboko ganut i zahvalan Njeg. Veličanstvu caru Nikoli II. za nove dokaze prijateljske dobrohotnosti prama mojoj osobi. Ja uzimljem iz Vaše ruke dekret, kojim Vas car Rusije kao izvanrednog ministra kod mene ovjerovljuje kao i odgovor na pismo o nastupu na priestolje i ja Vas uvjeravam o mojoj podpori. Sretan sam primiti Vas kao careva zastupnika i uvjeravam Vas, da je Srbija bila uviek prožeta ovakvim simpatijama napram Rusiji. Doba, u koje je moj djed živio, pruža Vam za to sjajan dokaz. Vi možete računati na moju podporu, te Mi nedvojimo, da će nam uspjeti još više učvrstiti postojeći vez Rusije i Srbije.

Bugarska.

Iz Sofije javljaju, da je netemeljita viest, da treba tumačiti razpust nekojih bataljuna turske vojske tako, kao da Bugarska nije još obustavila svoje naoružanje. Od sklopljenja bugarsko-ruskog ugovora vlada ne čini nikakvih dalnjih naoružanja, te sada drži samo toliko vojske, koliko je treba u mirno doba. Zastupnici velevlastih zahtjevaju u turske vlade u Carigradu, da riesi čim prije neriešenu još stranu oružničkog pitanja. Turska vlada obećala im, da će to odmah učiniti.

Iz Carigrada pišu, da će se do mala izraditi podroban program o povratu macedonskih bjegunaca u domovinu.

Rusija.

Zadnjih dana prošloga mjeseca došlo je na rieci Jalu do manjih sukoba izmedju ruskih i japanskih četa. O tih sukobih imademo iz ruskog izvora sliedeće viesti od dne 1. o. mj.:

Glavni štop priobćuje o stanju na rieci Jalu ovo: Danas od 4 sata u jutro bombarduju japanske poljske baterije i topovi žestoko našu poziciju kod Kiulienčenga i naše čete kod Shogobudea. Radi pomoći japanskog topničtva i velikih gubitaka, što su ih dale čete, koje su zauzele pozicije, svojom vatrom, došao je general Sasulić do uvjerenja, da nije svrsi shodno, da se i nadalje uzdrži pozicija kod Kiulienčenga. Čete su dobile zapovied, da se povuku natrag. U vrieme, kad se odprema ova depeša, poviače se čete u redu s pozicje kod Kiulienčenga natrag, dočim kod Shogobude-a bitka još traje.

U Petrogradu. 1. svibnja. (Službeno). U izvieštu glavnog štopa veli se nadalje: Na 29. travnja u 10 sati počeo je jedan japanski odjel od 15000 momaka s 12 topova prelaziti rieku Jalu kod Ambitge-a i Shogobude-a. Na ušću rieke Jalu kod Ambitge-a stajao je malen odjel pod zapovjedničtvom pukovnika Guševa.

U neprekidnoj vatri od 6 topova uzmaknuo je odjel. 4 momka su poginula, dočim je pukovnik ranjen. Naši gorski topovi nisu mogli radi velike udaljenosti uzvratiti vatru. Po tom su došla pojačanja sa zapoviedju, da se Japance natrag potisne.

General Miščenko javlja, da su 29. travnja japanske ladje otvorile pred ušćem rieke Jalu vatru na naše čete. Vatra, koja je trajala 20 časova, nije prouzročila nikakve štete. U Inkau-u je sve mirno.

Na 30. trav. pucali su Japanci od 10 do 5 sati iz 24 poljska topa i 12 topova od 12. cm. na naše pozicije kod Kiulienčenga. Neprijatelj je izpalio oko 2000 hitaca. Čete su izdržale u pozicijama. U jutro istog dana prešli su Japanci kod Sindiagona rieku Jalu, te su navalili na našu poziciju kod Kusana i obišli lievo krilo. Pošto je neprijatelj bio brojem pretežniji, morale su naše čete uzmaći.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Jur. (tare ruke posve zadovoljan)
Fr. Ča ti je Jure, da si tako zadovoljan
Jur. A kako neću bit zadovoljan kad će se sada sve na bolje obrnit.
Fr. A ki ti je to reka?
Jur. Ki je rekal rekal je, ma ja znam da pazinska gospoda te se dat Bogu u ruke ač su bili poslali svoje zaprežentante u Rim, da se poklone sv. Otcu Papi i da ga prose neka jim prosti sve ča su nam do sada zla učinili i od sada napred da te nam bit kako rojena braća.
Fr. Nemoj ti dragi moj svakomu trubiti verovat. Oni su ti bili šli u Rim, da se poklone nekakvem prešidentu od francuske republike ki je ovih dan u Rimu bil i kizna ča se još njim sanje.
Jur. Viš vraga ča jim skoči u glavu.
Fr. A dragi ti, to ti je kako se ki zaveća.
Jur. Ma itanto ja bih reka da oni su se šli kajat za stare grihe.
Fr. Bog jim oprosti i rasvitli pamet.
Jur. Amen.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Novi učitelj na ženskom liceju u Puli. Zemaljski odbor u Poreču predložio je ravnajućeg učitelja talijanske pučke škole u Cresu g. Valentina Longo ministarstvu bogoštovlja za učitelja nižih razreda ženskog liceja u Puli.

Imenovan i premješten. Profesor na državnoj gimnaziji u Puli g. Tilgner bio je imenovan ravnateljem državne gimnazije u Trentu, kamo mu se je ševiti.

Iz Banjola kod Pule. Da znadu svi vriedni čitatelji „Naše Sloge", hoću da im predstavim jednoga glasovitoga čovjeka, koji se skriva u Banjolam, da svit za njega nit nesna, a što je velika grihota da se o ovoj pametnoj glavi štogod i dulje od Banjola ne čuje. Ta mudra i pametna glavica, taj fini tić od nido de merli, to Vam je onaj, koji je u nediilju dne 17. prošloga miseca rekao u krčmi našega rodoljuba Mata Jurline, da je hrvatski jezik najzadnji jezik na svitu „ultima scovazza se la lingua slava" e se un njente ki parla šlavo. Ako svoj materinski jezik po sebi sudi, onda to vriedi za njega, jer on i nije drugo nego „scovazza", smeće, da se baci na djubrište. O moj čenčo, ne zovu te tako badava, jer si zbilja „čenčio" što znači po našu zamazana „krpetina" — Banjolac.

Pišu nam iz Alture: Prolazeć nedavna kroz Alturu, slučilo se, da je taj dan baš bio procešijun iz Alture u Kostanjicu do crkvice Gospine, Majke od milosti, kako ju tamo zovu. Poveselio sam se da vidim tu crkvicu, posvećenu Blaženoj Gospi. Nu kratko bilo moje veselje, jer čim sam prekoračio prag crkvice, obuze me velika žalost i stid i jad. Poslje nego što sam se pomolio pred Gospinim oltarom, obadjem crkvicu, al na moje veliko čudo, opazih sve prazno i pusto, nigdje nikakvog uresa ni nakita, što bi podsjećalo na pobožnost i štovanje prema Majci od milosti. Čujem da je crkva vlastničtvo Muntićana, a Alturci da imaju ključe od nje. Sada neznam, tko je kriv ovoj zanemarenosti crkvice, ali krivci se moraju sramiti pred Bogom i ljudima, što ovako liepu crkvicu drže onako zapuštenu i neurednu. Muntićani, ova sramota pada Vam na obraz, a možda ste vi najmanje krivi, zato dajte iztražite uzrok ovomu zlu, te ga što prije uklonite na čast i diku Vašu.

Talijanska podnka hrvatskim seljakom. U talijanskih listovih čitamo, da je predavao putujući učitelj za talijanski dio puljskog kotara g. Pozzo-Balbi o ciepljenju američkog trsja (loze) medju ostalim i seljakom u Šišanu i Peroju. Mi neznamo kako dolaze do toga naši Perojci i Šišanci da moraju slušati poduku o ciepljenju trsja u tudjem im talijanskom jeziku.

Iz istih listova doznajemo, da će se obdržavati predavanja o ciepljenju američkog trsja buduće jeseni takodjer u Alturi, Medulinu, Ližnjanu, Pomeru i Premanturi.

Nadamo se, da neće valjda i u ta čisto hrvatska sela poslati talijanskoga putujućeg učitelja — jer bi to bila nesamo prava sablazan, nego takodjer sramota, koje nebismo oprostili onim, koji su pozvani, da bdiju nad tim, da se dieli poduka, svakomu državljanu u njegovom materinskom jeziku.

C. k. Sud u Puli. Ovu c. k. oblast, pustili smo dosta dugo u miru, držeć da će stvari krenut na bolje. Ali dà! Krsti vuka a vuk uviek u goru. Kako se sa hrvatskim stranknna ovdje i druguda po Istri na sudovima postupa, to se može dogoditi samo pod pravednim okriljem austrijskog sustava. Evo nekoliko primjera. Dodje stranka da načini na zapisnik kakvu tužbu, pripovieda stvar hrvatski, zapisničar to napiše sve liepo i točno (?) talijanski; te se dogodi da kadgod i nerazumije stranke. Dodje rasprava. Stranka opet hoće da govori hrvatski, ali sudac onda: kako hrvatski, Vi ste tužbu sastavili talijanski, i tako proti zakonu postupa se dalje. Na raspravi sudac, kao da mu nad glavom visi slika kralja della madre patria, prvi pozdrav što ga stranki namieni, jest: Lei parla italian. Stranka na to: „No so mi italian" — „Come no sa se la parla addesso" (Confer. Barelić Pavao iz Križišća kod Bakra, tuženik). Kad se proglasuje osuda talijanski — naravski, jer što bi rekli oni preko mora — hrvatskim strankama, protesti ne pomažu, već baš kao negda u Turskoj; sada je kasno — morate znati — već se je o ovoj stvari talijanski raspravljalo — nepomaže ništa. Idemo dalje. Na hrvatskim raspravama pita kod generalija seljaka: la sa parlar italian — ben — lei si chama itd.; ali kada su talijanske rasprave s hrvatskim strankama, onda nepita seljaka da li znade hrvatski — već da li razumije talijanski. U kz. odielu nema hrvatskih tiskanica, za pozive strankama; ako je tužba hrvatski pisana, tada dobije samo tužitelj hrvatski napisanu pozivnicu, dok protustranka i svjedoci dobiju pozive, na talijanskoj tiskanici, talijanski ispisane. Za Srbe, s hrvatskim novcima, Slavni sud se pobrinuo za sve vrsti tiskanica u njemačkom jeziku, tako i za Talijane. A kako se očinski brine za nas Hrvate, složajte, da Vam pripovjedam: Ako se nadje gdjegod kakova hrvatska tiskanica (pozivnica). to je ona takva, da je više talijanska nego li hrvatska, jer na prvom mjestu je debljim slovima natiskano talijanski, a ispod toga je malim kursivnim slovima natiskano hrvatski. Pa mi to zovemo još hrvatskom tiskanicom? Čuci! Napiši u sudu samo talijanski, jer ono nije sud za nas, nego samo za garibaldince i tame ne treba znati, kad počimlju uredovni sati, za objave, i dr. Jednom sam poveo jednog prijatelja, pokazati mu sud, te me upita, odkad je Istra spala pod Italiju? Zašto? Ta na ovom sudu se više talijanski govori, nego li na prefekturi u Mlecima. Prototip na ovom sudu pak — unicum svoje vrsti — jest ovdješnji ff. d. p. M. Taj čovo zastupa obtužnicu i tužitelja. Obtužnicu dade prije prevesti kad je hrvatski pisana i time se nekako spasi; ali kad se vodi hrvatska rasprava, neka nam g. ff. reče: koliko on razumije na takovoj raspravi, jer je „pubblico mistero" da on ne zna ni jedne rieči hrvatski. Tko ne vjeruje, neka se sjeti, da smo u Austriji. Dapače taj ff. kadkad tako daleko ide, da se protivi sastavu hrvatskog zapisnika. A kad vam se s one strane, koja ima da štiti i prava hrvatskog jezika kao i talijanskog, ne pruža jamstva da se s nama pravedno postupa, ne možemo snaći dovoljno izraza a da najodlučnije ne prosvjedujemo protiv tako očitih nezakonitosti, i zahtjevamo da se jednom već i za nas učini red i pravicu, a s takovim sredovječnim ispucanim lumbardama u ropotarnicu. — Za danas gosp. uredniče, dosti, torba je još puna, pak ćemo je počet praznit u budućim brojevima.

Uapšeni vojnici radi krivotvorenja novca. Prošloga četna uapsilo je ovdašnje redarstvo dvojicu vojnika 87. pukovnije i to Ivana Primar-a i Ignaca Irkau radi toga, što su krivotvorili i razpačavali srebrne forinte.

Redarstvo bijaše već dulje vremena upozoreno na to, da u gradu kolaja krivotvorene srebrne forinte te je konačno doznalo, da se takav novac kuje u kasarni i to od vojnika — šmara, kod kojih se je našlo raznih kovina i nespretno izradjenih forma iz kreče za lievanje srebrnih forinta. Uapšenici nalaze se u tamnici i stavljeni su pod iztragu. Jedan od njih bio je na zlu glasu još prije nego li ga unovačiše.

Radnički blagdan 1. maja. Ljetos je pao prvi maja na nedjelju te je proslavljen ne samo od radnikah, koji slave taj dan već dulji niz godina, već takodjer i od onih, koji nežive od žuljeva ruku svojih. U svih većih gradovih priredili su radnici sastanke, skupštine, obhode itd., alije svuda sve mirno prošlo. I ovdje u Puli upriličila je socialistička stranka uz svirku glasbe obhod iz grada u Sijanu. U 11 sata bilo je javno predavanje u kazalištu Politeama Ciscutti a poslije podne pučka sveèanost na livadi »Sedam murva«.

Porečki kotar:

Bezobrazna malodušnost. Izvolite mi dopustiti, da putem naše čestite „N. Sloge" dadem oduška svome negodovanju radi nemiloga prizora, što mi se tu nedavno desio u Novigradu u Istri. Pošao sam bio, da pregledam taj otudjeni bedem junačkih Zrinovića, pa znajući, da je već sve okuženo, što je od starine hrvatsko, upitam jednoga seljaka, ne bi li me znao uputiti na koju izobraženiju osobu naše narodnosti, da mi rastumači neke gradske starine.

I on veseo, što čuje brata Slovinca iz krsne Dalmacije, uputi me na mjesnoga kapelana don Juru Poropata „koji je Slovenac, jer je od koljena slovenskoga i jer ga zovu „don Jure, čičo", pa ga ne mogu živa na oči da gledaju." — Sretem ga, šetao se s nekim kolegom i slatko talijancario. Prestavim mu se hrvatski, veseleći se, što sam se — u domovini namjerio na našega čovjeka . . . ; ali on me stao čudnovato gledati, zabezeknuto me promatrao i napokon izmuca, da „malo sna slovinski", pa nastavi njemački: „govorite mi teuć oder talienis" . . . .

Ne znam kako bi žigosao tu bezobraznu malodušnost. Svakako mu se zahvaljujem na njemačkoj uljudnosti i dovikujem mu hrvatski — moguće da me razumije — „srami se slovenski izrode!" — Jedan pravnik.

Koparski kotar:

Ispiti za učevno usposobljenje na pučkih i gradjanskih školah, počinju pred komisijom u Kopru dne 9. t. mj. u 8 sati prije podne.

Red na poštah u Istri. Iz Sovinjaka piše nam prijatelj: Poslao sam, g. uredniče, dne 31. marča odavle preporučeno pismo sa jasnim naslovom prijatelju u nedaleki Zrenj (Čabrnjica). To pismo došlo je dne 9. aprila u Buzet, dne 10. natrag u Sovinjak, dne 12. aprila u Oprtalj i sliedećeg dana u Zrenj — pošto je medjutim putovalo u Senj, odakle je bilo vraćeno sa opazkom: »naslovnik u Senju nepoznat«. Na naslovu brisao je netko olovkom Zrenj te napisao Senj, pa opet to brisao i napisao crnilom »Sdregna p. Portole«. — Koli u Sovinjaku, toli u Buzetu znade svako dieté gdje je Zrenj i Zdrenj, a toga nisu znali gg. na poštah ni u Sovinjaku ni u Buzetu. Ali varamo se, oni su to znali, ali tekar kasnije, kad im je pismo natrag došlo iz Senja. Medjutim su si valjda razbijali glavu na kojem dielu svieta bi mogao biti taj nesretni Zdrenj, pa ga, sretno pronadjoše i veliko pitanje riešiše. Preporučamo ih na odlikovanje.

Iz Roča pišu nam 21. o. mj. Još su bez dvojbe većini Vaših čitatelja živo u pameti posliednji naši občinski izbori, kod kojih je naša hrvatska stranka sjajno pobjedila, dočim je krnjelsko-šarenjačka stranka sramotno propala.

Jedan od njezinih prvaka i to ravnajući učitelj ovdašnje pučke škole Massalin, nalazi se zbog onih izbora pod disciplinarnom istragom, i to radi njegove prekomjerne i nedopustljive agitacije.

U svrhu iztrage došao je amo prošloga čedna jedan nadzornik poslan od pol. oblasti, te bijahu pozvani na občinski ured najveći agitatori talijanske stranke kao svjedoci proti učitelju.

Jedan od tih agitatora izpoviedio je valjda nehote neku istinu koja bi mogla škoditi učitelju, nu ta nebijaše ubilježena u zapisnik, već se vuklo amo tamo dok bijaše onaj svjedok, od drugova opomenut, da bi to moglo škoditi učitelju i onda onaj svjedok obrnuo kabanicu pak se je ubilježilo njegovu izpravljenu izpovied.

Neznamo da li bijaše umjestno svjedokom priobćiti prije preslušanju, da im neće trebati priseći, jer tko može onda jamčiti, da su sve izjave svjedoka istinite, pošto znadu, da za iste neće nikomu odgovarati i pošto znamo, da su imali svjedočiti proti svomu vlastitomu prvaku.

Politička oblast, koja mora znati iz izvještaja kotarskoga komesara g. Gossera, koji je odlučno prigovorio učitelju Massalinu, videći kako strastveno agitira, da to nije njegov posao, neka se bavi svojim učiteljskim poslom, nipošto politikom, morala je inače postupati ako je htjela doći do prave istine. Isti komesar je čuo i vidio prigodom rečenih izbora kako su školska djeca a medju njima i učiteljica, vikala i izazivala naš mirni puk, dočim je sve to gledao, no na to šutio smijući se mjesto da je svoju i tudju djecu ukorio i na red pozvao.

G. učitelj morao bi biti oprezniji u svojem ponašanju jer bi morao znati kako ga neliepo gledaju izvanjski občinari radi gradnje naše prevelike školske zgrade, radi koje se je občina u dna zakopala. Povrh toga pripisuju isti občinari i njemu dio krivnje, što su morali nositi troškove za vodovod za ovo gnjezdo jer znadu, da je on radio za načelnika, tajnika i da je on vodja talijanske stranke u Roču.

On neka zahvali Bogu, što imade u Kopru debele kumove i što je pristaša talijanaške stranke, jer da tomu nije tako, da je mjesto toga naš pristaša, da je hrvatski učitelj, vidio bi, kako bi brzo odavle frknuo. Njemu je lahko prkositi nalogom c. kr. kot. školskog vieća i glede mise, jer znade, da je predsjednik toga vieća tiesni prijatelj sa Bennati-em. Nu neka znade, da imade još i viših oblasti.

Iz Lanišća nam pišu dne 24. aprila t. g.: Molim Vas gospodine uredniče, da mi dozvolite ustupiti nekoliko mjesta u Našoj dičnoj Slogi, da možem na obranu istine pred drugim svietom oglasiti se od ovih krajeva.

K današnjoj viesti dao mi je povod dopis iz Račjevasi tiskan u „Pravoj Našoj Slogi“ br. 8. od dne 16./4. 1904. podpisan tobože od „Nekoji Račani.“ Ne znam, koji su ti Nekoji Račani i od koga nahuckani, koji bi htjeli, taj Božji mir i ljubav pred drugim svietom pomutiti? Sami toliki Račjevasani odsudjuju onaj članak i one dopisnike i sumnjiče na dvojicu razuzdanih pijanaca i barufanta, koji se usudjuju pisati, proti velč. g. Josipu Vrbki, zadašnjemu župeupravitelju, laži, uvriede i klevete i krivo izopačuju njegove miroljubive rieči. Nu da je tomu tako, vidi se iz toga, što se nisu niti podpisali, jer ih je valjda strah, da bi si lahko hlad u tamnici ili kakovu novčanu kaznu zaslužili, pa se redje skrivaju za pleća drugih i tako meću blato i na sve ostale poštene ljude iz Račjevasi.

S toga ja podpisani umoljavam dotične dopisnike iz Račjevasi u „P. N. Slogi“, neka se podpišu cielim imenom, ako su vriedni dokazati istinitim sve ono, što su proti našemu vriednomu svećeniku napisali, jer on sam niti se udostoji odgovarati na ono što ona „mačja deriščad“ o njemu piše.

Ja dakle kano kršćanin katolik zahtjevam na obranu istine pred drugim svietom, neka ti dotični „Nekoji Račani“ dodju na vidjelo sa svojim imenom i prezimenom, pa makar se prijavili u istoj novini „Prava Naša Sloga“. Ako toga neučine do sliedećega broja, tada će moći i drugi narod upoznati, koji nepoznaju ovdješnje odnošaje, da onaj dopis proti našemu svećeniku gosp. Josipu Vrbka bio je zlobno klevetanje i otimanje njegovoga poštenja te zlobno izkrivljivanje njegovih miroljubivih rieči i opomene za pravednu stvar.

Pravi Račanac za više njih.

Voloski kotar:

Udruga sv. Mihovila u Rubeši priredjuje u nedjelju, dne 8. maja 1904. u prostorijama »Narodnoga doma« u Kastvu uz sudjelovanje pjev. i tambur. družtva »Istarske Vile« svojim članovima i prijateljima prvu zabavu. Početak u 8 i pol sati na večer. Ulaznina po osobi jedna kruna. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Svirati će orkestar riečke glazbe. Razpored: A. Förster: »Planinska«; muški sbor. M. Grosman: »Sa zidina Kastavgrada«; vienac kastavskih narodnih pjesama; tamburaški sbor. I. Muhvić: »Jorgovan i slavulj«; mješoviti sbor. M. pl. Farkaš: »Ples patuljaka«; tamburaški sbor. Na obću želju članova Udruge predstavljati će se: »Na policiji«. Šaloigra u 1 činu. Iza zabave biti će ples.

Župnikom u Kastvu bijaše imenovan sadašnji župnik u Veprincu veleèastni g. Anton Ellner, velevriedni sin bratskoga nam češkoga naroda. Na tom imenovanju čestitamo iz svega srca koli župljanom drevnog i rodoljubnog Kastva toli veleč. g. župniku i prijatelju.

Iz Kastaveštine pišu nam: Prošli čedan (od 17—25. t. mj.) nalazio se u Kastavščini tršćansko-koparski biskup presvjetli g. dr. Nagl, da podieli sv. krizmu našoj djeci. Bermao je ovim redom: ponedjeljak i utorak u Kastvu, sriedu u Klani, četvrtak u Sv. Mateju, petak u Sv. Križu, subotu u Brgudu, za (Brgud, Zvoneću i Brežca), nedjelju u Rukavcu.

U Kastav došao je ponedjeljak u jutro praćen monsign. Zamlićem. Dočeka nije bilo drugoga, nego li obć. glavara, svećenstva, školske mladeži i nešto znatiželjna puka. Sam grad imao je obično lice, tek na sgradi obć. ureda vijale se zastave. (Čemu ni tamo? Op. slagara) a mužaci na starom gradu pucali.

Negdje oko devete počeo je sv. obred. Sam presvjetli biskup služio je tihu misu. Za vrieme iste držao je kratku propovjed — bi reć — u hrvatskom jeziku .... Mi hvalimo presvjetlomu, što se dao pod stare dane na učenje našega jezika, jezika svoga stada, da barem donekle ispravi pogrešku austrijske politike, koju je učinila ista njegovim imenovanjem, nu s druge strane ne odobravamo mu, što nevješt jeziku hrvatskomu, hoće da u istomu propovjeda, jer akoprem laici, sjećamo se na nekakovo bogoslovno pravilo, načelo, što li, uslijed kojega mora propovjednik, da u srcu čuti ono, što propovieda.

Dojmilo se ugodno puka, što je ovom prigodom presvjetli podielio djeci prvu sv. pričest, što je svakako mnogo doprinesloo, da su mnogi jedno oko zatvorili.

Krizmalo se u svemu oko tri stotine djece.

Ako mu je doček u Kastav bio jednostavan, bio je svakako još jednostavniji odlazak. Nema druge! Bio koliko ugodne izvanjštine i dobroćudna srca, al puku ne može prirasti uz srce, jer je — tudjinac.

Isto tako hladni dočeki bijahu i druguda, tek što su mu Klana i Brgud podigli slavoluke i što se je veselo pucalo iz mužara.

A sada još dvie tri.. Mi ne znamo, što si je mislio presvjetli, ali znademo, da se je puka dojmila neugodno činjenica, što ne može da govori u materinskom jeziku sa svojim crkvenim pastirom. Istina, kod izpitivanja djece nešto je lomio, al to nije bilo ni kuhano ni pečeno, pak dakako da ga nisu djeca razumila; inače pak je govorio njemački ili latinski, a za silu preko svoga kapelana slovensko-hrvatski.

Odsuditi se mora onu neumjestnu agitaciju, što su ju povela nekoja gospoda glede svieća kod berme. Dapače njekoji su išli tako daleko, te su nalagali ćak od koliko težine valja da donesu svieće a da ne govorimo o drugom. To ne ide, pak baš zato, izazvalo je u puku ogorčenje.

Mi znademo, da svieća je svieća, bila veća ili manja pa kolika bila, da predstavlja isti simbol; a znademo opet, ako i kao laici, da svieća kod sv. potvrde u obće niti ne spada u obred, već da je kod nas samo uobičajena; pak konačno kad znademo, da te svieće neidu u korist crkve onda zbilja ne možemo pojmiti onu gorljivu agitaciju što se je s njeke strane za nje povela. Ovo što smo rekli, rekli smo u najboljoj namjeri, jer smo bili svjedokom, da se je ovim u puku budilo zlovolju.

Izmedju deputacija, što su se presvjetlomu poklonile, bila je i ona gradjana kastavskih, koja je molila, da se Kastavgradu povrati dekanat, koji je privremeno prenesen na Volosko. Presvjetli, da joj je obećao, da će ju zadovoljiti, nu kada će doći od rieči do čina, to je opet drugi posao.

Poznata je činjenica, da je dekanat jedini jošte ostatak stare slave Kastavgrada, zato smo mnienja, da imamo pravo tražiti da se Kastvu vrati dekanat.

Eto baš radi toga dekanata mogao je doći prigodom berme do demonstracija proti visokoj gospodi. Da nije do toga došlo, tek je puki slučaj, ponajpače pak, što je berma bila na djelatne dane.

Sa nekoje strane htjelo bi se prikazati vrienje u puku radi dekanata, kao djelo petorice, šestorice nemirnjaka. Tko ovako tvrdi, taj ili nije dobro upućen ili tvrdi neistinu.

Poznata je stvar, da je radi onoga nesretnoga pitanja veliki dio puka uzbudjen, da se dapače u puku bila povela rieč, da se neće demostrativno dopustiti djecu bermati, dok se opet ne povrati Kastvu dekanat. To je činjenica, za čiju obstojnost može se svatko osvjedočiti.

Dakle do onih je sada, koji u tom odlučuju, da zadovolje pravednoj želji Kastavaca.

P. S. Doznajemo ov čas, da je imenovan župnikom u Kastvu veleč. g. Anton Elner, dosadašnji župnik na Veprincu. Da li je dobio i čast dekana, nije nam još poznato, nego uzdajuć se u uvidjavnost odlučujućih čimbenika, nadamo se, da mu je sa župničkom i ova čast podieljena.

Vele, da je bio prošle nedjelje u Rukavcu, gdje je boravio presvjetli biskup radi berme, zaprisegnut i inštaliran.

Izvještaj „Podgradske posojilnice in hranilnice“ za deveto leto 1903. Sl. uprava „Podgradske posojilnice“ doposlala nam je svoj izvještaj i računski zaključak za devetu upravnu godinu 1903, iz kojeg vadimo sliedeće podatke:

Tečajem godine pristupilo je posujilnici 49 zadrugara sa isto toliko zadruž. dielova izstupilo ih je 8, a ostalo ih je svih skupa na koncu godine 579 sa 584 zadr. diela ukupnim iznosom od K 11.680. Novih posuj. knjižica izdalo se je 69, uništilo se ih 30. Postoji 205 knjižica za K 273,356·42 te iznosi poprečni uložak K 1333·44.

Uzajmilo se je na novo 67 zadrugarom, 26 zadrugara vratilo je zajam posve natrag, ostalo ih 531, koji duguju kruna 249.392·40 ili poprečno K 4696·66.

Upravnoga dobitka bijaše K 2078·57. Nakon odbitih troškova i odštete ravnateljstvu i nadzorstvu ostalo je čistoga dobitka K 1558·57. Uračunav amo uplaćene ustupnine K 98 te pribrojiv pričuvnu zakladu od K 8840·01, iznosi ova zaklada koncem godine K 10.496·58.

Na glavnoj skupštini obdržavanoj dne 24. marča bijahu izabrani u ravnateljstvo sliedeći članovi:

G. Ante Rogač čekan ravnatelj; g. Slavoj Jenko trgov. i posjednik podravnatelj, starešine gg. Martin Pirc, Ante Stanić i Josip Strnad. Nadzornici gg.: Dr. Tomo Bilek, Ivan Makarović, Josip Vrančić, Rajko Logar i Ivan Uković. Počastni sud gg. Ante Peloza, Josip Pribilić i Stjepan Debenjak.

Družtveni činovnik g. Dragutin Gobec.

Lošinjski kotar:

Veli Lošinj 11./IV. 1904. (Zakasnile za prošli broj. Ur.) Jučer poslie podne imalo je naše družtvo „za štednju i zajmove“ svoju II. redovitu glavnu skupštinu. Makar u ovom mjestu vlada još žalibože velika indiferentnost, mlakost i nepouzdanje u ave i svakoga, — ipak se naše družtvo može pohvaliti u ovo kratko vreme — uvaživši zapreke, koje su mu na putu — dosta liepim uspjehom. — Tako nas je prve godine u družtvu bilo istom do 30 članova, a sada je taj broj narasao na 51. Nadamo se, da ćemo se tekom ove godine približiti i stotini, jer narod sve više uvidja, da je ovo družtvo jedna blagodat za njega. — Primitka smo imali u god. 1903, K 7,966·37. Dobili smo na uložak K 6,715·60, dočim se je podielilo u ukupnoj svoti od K 2395. Ostali se je novac dakako koristonosno uložio u istarsku posujilnicu u Puli.

Naši tobožnji „Talijani“ odmah kako su doćuli, da smo mi ustrojili spomenuto družtvo, digoše se i oni, te zasnovaše „Cassa rurale“, ali ne iz ljubavi za dobrobit puka — jer jednom posujilnicom bilo bi toj dobrobiti bolje posluženo, dok se ovako puk stavlja u smetnju, te se mnogi nepouzdavaju u nikoju — nego samo da zaprieče občeniti uspjeh našoj. — Naša, hvala Bogu, ipak ako i čedno, napreduje, dok se za njihovu skoro niti nezna.

Skupština je brzojavno čestitala veleč. g. dru. Kl. Bonifačiću, koji se je baš toga dana inštalirao za župnika u Malom Lošinju, da mu na taj način izrazi svoju zahvalnost, za to, što se je on kao bivši bisk. tajnik potrudio bio do nas, te puku raztumačio liepu svrhu i korist posujilnica, i nagovorio ga, da to družtvo zasnuje.

Ovom prilikom ne možemo, a da se sa zahvalnošću ne sjetimo g. S. Kozulića, nar. zastupnika iz Lošinja malog. On nam je uvjek bio na ruku svojom pomoću i savjetom. Osobito svoju požrtvovnost i ljubav za občenito dobro pokazao je i prilikom ovogodišnje naše glavne skupštine, jer nije žalio truda ni gubitka vremena, već je njekoliko puta potrudio se do Velikog sela, i pomogao tajniku našeg družtva sastaviti proračun i bilancu za god. 1903. — Srdačna mu hvala!

Pišu nam iz Omišlja 28. aprila. Danas preminuo je ovdje Ivan Pindulić u 84. godini života. Pokojnik bio je u puku tako obljubljen, da ga je birao kroz punih 36 godina najmuževnije njegove dobe svojim načelnikom.

Ako i nepismen, bio je tako darovit i praktičan, da je občinom ravnao toliki niz godina na obće zadovoljstvo.

Ležao je nekoliko dana na smrtnoj postelji, al kao da nije htio izpustiti duh, dok nevidi med ostalimi i svoga obljubljenoga sina Dinka sada plovana i kanonika u Barbani, koji je baš dan prije očeve smrti i stigao da se s njim izljubi i za uvjek oprosti. Laka mu bila zemlja i vječni pokoj njegovoj duši.

Iz Krka: Kao da se crnilo posušilo, g. uredniče, Vašim dopisnicima u ovim stranama ili pera polamala[1]), svi zašutiše. Ta šutnja svakako nije na mjestu, jer će sviet držati da nas je Hrvata ovuda nestalo. Kad dakle, oni šute, uzet ću ja danas pero u svoje staračke ruke, da javim, što je ovdje nova. Počnimo sa najnovijim i najvažnijim dogadjajem.

Ovih nas je dana počastio svojim posjetom Njegovo Veličanstvo švedski kralj, koji boravi u našoj hrvatskoj Nici — Opatiji. Navratio se je amo iz Cresa, koga je takodjer posjetio. Čim se pročulo po mjestu da je prispio švedski kralj, sve što je bilo u kućama — bio je delavni dan, pa su stanovnici bili većinom u polju — pohitilo je prema stolnoj crkvi, kamo se je bio odmah uputio visoki gost, da vidi okrunjenu glavu. U stolnoj je crkvi u pratnji gg. načelnika i županika razgledao crkveno ruho i starine. Osobito se divio starinskom oltaru od 15. stoljeća, ostavštini slavnih Fra..kopana, čiji je i nadpis

---

[1]) Žalibože nesamo Vašim, već i ostalim širom Istre, jer je komodnije kritizirati nego li zasukati rukave i pomoć. Op. Ured.

prije nosio sa grbom, ali ga je miletačka ruka kasnije skinula i zamienila drugim, da Krčani ne bi zaboravili, kako im je pod miletačkom vladavinom bilo dobro; tà podizale su im bogate oltare!? Vriedno bi bilo poznati povjest i onih predmeta kod ove stolne crkve, što nose na sebi lava sv. Marka. Da nije i to samo krinka? Iz crkve se u.ulio u frankopansku kulu, koja leži u biskupskom vrtu, gdje se je zanimao za svaki i najmanji historički predmet. Frankopanska je kula u Krku vrlo stara, nekoji drže, da ju je sagradio knez Dujmo, koji se je prvi počeo nazivati Frankopanom. I na ovoj je kuli miletačka oholost postavila svoje znakove. Odmah za tim se je Njegovo veličanstvo iza kako je još razgledalo knjižnicu Algarotti, sa svojom pratnjom uputilo prema parobrodu na kojem je odputovalo, ostaviv medju ovdješnjim siromasima malenu uspomenu, porazdieliv im 30 kr.

* * *

Na našem se c. kr. sudu još uviek talijančari pod njemačkim nadpisom. Govori se, da sudci moje stranke, da im ne prave neprilika, zahtjevajuć po zakonu, da se zapisnici pišu u hrvatskom jeziku, dok ne bude imenovan novi sudac, a nekoji naši da se puštaju za nos vući, te da se drže one: „Ja ću te pustiti u miru, ali . . . . . " Mi u ovo ne vjerujemo, a ipak to iznašamo u javnost, neka znadu naši, što se naokolo govori, pak da postanu jednom brkati, ako ih još niesu do sada brci probili. Kod drugih ureda sve po staru. Svi i svuda Talijani. Porezni se je ured premjestio u novu palaču, ali je ponio sobom i objesio povrh vratiju i onu staru, željeznu, talijansku tablu sa dvoglavim orlom; tà b o d u l i ne moraju baš znati, komu plaćaju porez.

* * *

Kako sam već u početku spomenuo ja sam već dobro ostarao, a poznato je, da starci rado sanjaju, pa sam i ja sanjao ovih dana čudan san, koji je veoma zanimiv, pa ću ga ovdje opisati čitateljem dične „Naše Sloge".

Sanjao sam, da sam došao u neku talijansku občinu, sad već ni sam ne znam u koju, gdje su bili izbori. Dugo su se izbornici prepirali, koga će izabrati načelnikom, ali niesu mogli nikuko naći izmedju sebe sposobne osobe za načelničku čast. Ja sam slučajno nekako zabasao medju njih, pa kad me opazio jedan zdepnjati gospodin, preporučio je mene za načelnika. D e t t o, f a t t o, mene su izabrali načelnikom, a da i sam niesam znao kako. Kao načelnik počeo sam uredjivati občinu i odmah sam počeo f a b r i k a t kuće. Razumije se, da sam f a b r i k a l na dug, jer u k a s i nije bilo novaca. Baš kad sam ja davao na f a b r i k i nekoje naloge, dotletio je kmeni ćoravi občinski poslužnik, javljajuć mi, da je u občinu došao neki kralj. Ja ne budi lien, potrčim kući, navučem na sebe frak i idem u vizite k tome kralju. Odmah čim sam se predstavio, upita me kralj u talijanskom jeziku: „M i c o n o s c e, S i g n o r p o d e s t à?" Budući sam bio načelnik talijanske občine, odlučio sam odgovoriti talijanski i odbrusio brate po domaću kralju: „O s t a r i j a, c o m e n o M a e s t à!" Netom sam izrekao ove riječi, čušnu me jedan b o d u l s k i b r a g e š a r dodav: „Č o t a k o o d g o v a r a j e d o n n a č e l n i k j e d n o m u k r a l j u!" Ovu sam čušku tako ocutio, da sam se odmah probudio i našao na postelji, a kralju ni b o d u l s k o m b r a g e š a r u ni traga ni glasa. — Čujem, da je krčki g a m b a r o jako dobar pogadjač sanja, možda bi znao i ovu sanju protumačiti, pa ću ga ja bogato nadariti.

Razne primorske viesti.

Mjesto provodića ili peljara (pilota). Kod lučkog kapetanata u Trstu otvoreno je mjesto pomorskog provodića sa godišnjom plaćom od 1200 K, te 360 K akt. doplate i odjelo. Molbe valja poslati do dne 14. maja lučkomu kapetanátu u Trstu sa dokazi o sposobnosti, austrijskom podaničtvu, čvrstom tjelesnom ustrojstvu, o poznavanju zemaljskih jezika te o položenom izpitu za lučkog provodića I. razreda i o eventualnoj dosadašnjoj službi.

Težka obtužba. U glasilu talijanskih socijalista „I l L a v o r a t o r e" u Trstu čitamo težku obtužbu proti talijanskomu župniku u Grožnjanu g. Vesselli-u, da je prevario neku tamošnju žensku za veliku svotu novaca.

Neznamo da li je preč. bisk. ordinarijat u Trstu učinio kakve korake proti župniku ili proti listu, zbog te obtužbe.

Kanal izmedju Beča i Trsta. Ministarstvo trgovine u Beču dobilo je neki novi nacrt za gradnju vodnog puta ili kanala izmedju Beča i Trsta. Ime toga sastavljača nacrta nije poznato.

Njegov kanal bio bi dug 500 kilometara a stojao bi 500 milijuna upotrebiv sve vode sposobne za plovitbu koje se nalaze na tom putu iz Beča do Trsta.

Po tom nacrtu prenašali bi željeznički vlakovi ladje preko julskih alpa i preko Simeringa!

Taj smioni nacrt izjesti će po svoj prilici moljci u ministarstvu trgovine prije nego li bude kanal sagradjen.

Mjesto nadzavnatelja u c. k. kaznioni u Kopru. Državno odvjetničtvo u Trstu, razpisuje natječaj na izpražnjeno mjesto nadzavnatelja u c. kr. kaznioni u Kopru.

Molbe za to mjesto valja odposlati službenim putem c. kr. državnomu odvjetničtvu u Trstu najdalje do 15. maja ove godine.

Doblo po nosu. Talijanski zastupnik iz Istre na carevinskom vieću g. Bartoli interpelirao je ministra pravosudja radi tobožnje uvriede, nanešene mu od sudaca okružnoga suda u Rovinju. tim, što ga je predsjednik kod neke razprave ukorio radi njegovog nepristojnog ponašanja. On je naime branio kod razprave u Rovinju dne 12. febrara 1904. jednu stranku, te je dobacio državnomu odvjetniku, koji se je služio jezikom stranaka t. j. hrvatskim jezikom, d a p o s t u p a p r i s t r a n o i d a u v a d j a p o l i t i k u n a s u d, na što ga je predsjednik oštro ukorio. Na to je Bartoli naglo izašao iz sudbene dvorane nečekajuć osude, te za sobom bučno zaklopio vrata.

Na njegovu interpelaciju odgovorio je predsjednik carevinskoga vieća u ime ministra pravosudja, da je predsjednik na onoj razpravi posve pravilno i zakoniito postupao te da nije povriedio Bartoli-a ni kao branitelja stranke, ni kao državnoga zastupnika. G. Bartoli-u se nije ovoga puta posrećio njegov glasoviti: „O s a r t u t t o!"

Sumporaste žigice „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru." Posredovanjem ravnateljstva naše „Družbe" stavljene su u promet nedavno najcienije sumporaste žigice na korist „Družbe." Kako doznaje „Nar. L." s upućene strane nenalaze te žigice onu prodaju, kako se je očekivalo, premda ih narod najradje kupuje. Razlog tomu biti će taj, što trgovci i prodavaoci tih ostalih družbinih žigica nisu jošte upućeni, da su u prometu i sumporaste, jeftinije žigice. Radi toga ih upozorujemo na tu okolnost i ujedno molimo, da bi što više tih žigica razpačali na korist naše „Družbe".

Porinuće „Nadvojvode Fridrika". U subotu u jutro obavilo se sa brodogradionice sv. Marka u Trstu svečanim načinom porinuće nove oklopnjače »Nadvojvoda Fridrik« naše ratne mornarice. K toj svečanosti doplovilo je iz Pule više ratnih brodova a iz Beča došao je nadvojvoda Fridrik sa suprugom nadvojvodkinjom Izabelom i sa dviema kćerima i sa pratnjom. Za svečanost došao je iz Beča takodjer zapovjednik ratne mornarice admiral barun Spaun.

Nadvojvodska obitelj stigla je u Trst dan prije željeznicom te se je odmah ukrcala na yacht »Pelikan«, koji je bio usidren sa ostalimi brodovi ratne mornarice pred tršćanskom lukom.

Na dan porinuća sakupilo se u brodogradionici sv. Marka veliko množtvo naroda, predstojnici svïju oblasti, vojničtvo i nekoliko državnih zastupnika.

U 7 sati u jutro usidriše se svi brodovi ratne mornarice pred brodogradionicom, da iz bliza prisustvuju svečanom činu. Okolo 9 sati doplovio je tamo i yacht »Pelikan« sa nadvojvodskom obitelji, koju su ostali brodovi strieljanjem iz topova pozdravili. Odmah zatim iskraćaše se nadvojvode na maleni parobrodić koji ih je dovezao na brodogradionicu, gdje ih je dočekao namjestnik grof Goess i poglavice oblasti. Čim se smjestiše visoke te osobe na krasno okićenoj tribuni započe blagoslov novog broda. Blagoslov obavio je župnik vojne mornarice preč. g. Uredničck uz podvorbu dvojice svećenika mornarice.

Poslie blagoslova nagovori zapovjednik barun Spaun nadvojvodkinju Izabelu, koja je novomu brodu kod krsta kumovala. On njoj se zahvali u ime ratne mornarice na izvanrednoj usluzi i časti, koju je mornarici izkazala, te ju zamoli, da obavi čin krštenja novog broda. Nadvojvodkinja odvrati, da se rado odazivlje njegovu pozivu, spomenu junačka djela nadvojvode Fridrika, koja neka budu uviek uzorom budućoj momčadi novoga broda, koji nosi njegovo ime.

Pošto je kuma izrekla propisanu izreku krštenja, pritisne električno puce, koje bijaše u savezu sa visećom staklenkom šampanjca, koja se razbi o bok novog broda. Na to započnu posliednje radnje za porinuće broda, koji se je počeo točno okolo 9.42 lagahno i veličanstveno spuštati u more — te se zaletio do 350 metara daleko od obale. Vojnička glazba udarala je za tog svečanog trenutka carevku, mnogobrojno občinstvo klicalo je radostno pozdravljajuć novi brod dočim su topovi gruvali sa ratnih brodova, koji su tim pozdravljali svog novog druga.

Poslie podne od 3—4 bijaše sastanak na oklopnjači »Thegethof«, kamo bijahu pozvani poglavari oblasti, odličnje občinstvo grada Trsta, vojničtvo, štampa itd. Okolo 5 sati došla je na brod i nadvojvodska obitelj pozdravljena gruvanjem topova. Pozvani gostovi bijahu posluženi hladnom hranom i pićem. Na brodu igrale su dvie vojničke glazbe i tamburaški zbor mladih mornara, koji je odigrao i više slavenskih komada.

Imenovanja i premještenja u sudbenoj struci u koliko se tiču Istre; G. Dr. Andrija Sancin savjetnik okružnog suda u Rovinju imenovan je savjetnikom zem. suda u Trstu; g. Dr. Anté Verona savjetnik okr. suda u Rovinju imenovan je savjetnikom trgov. pomorskog suda u Trstu; g. Dr. Antun Sbisà zamjenik drž. odvjetnika u Rovinju, imenovan je savjetnikom okr. suda u Rovinju. Imenovani bijahu nadalje savjetnici tribunala, predstojnici kotarskih sudova g. Vjekoslav Martineli u Poreču i g. Rikard Paulin u Podgradu te ostaju obojica na dosadašnjem mjestu.

Kotarskimi sudci bijahu imenovani sudbeni pristavi: g. Emil Rencel iz Poreča u Gradiški, g. Ivan Cegnar iz Labina u Malom Lošinju; g. Makso Černe iz Voloskog u Krku. Tajničima tribunala bijahu imenovani: g. Dr. Marko Cosulich pristav u Lošinju, tajnikom u Trstu; i g. Antun Colombis, pristav u Pazinu tajnikom u Rovinju.

Proljetni vozni red na državnih željeznicah u Istri. Dne 1. maja stupio je u porabu proljetni vozni red na državnih željeznicah iz Trsta u Pulu i Rovinj i iz Trsta u Poreč i natrag. Na pruzi Divača-Pula voziti će svakog utorka i svake subcte novi brzovlak br. 5. koji će biti u savezu sa bečkim brzovlakom južne željeznice br. 2/a. Taj će brzovlak odlaziti iz Divače u 6 sati 35 časaka u jutro a stići će u Pulu u 9 sati 25 časaka. Zaustavljati će se samo na postajah Herpelje-Kozina, Buzet, Roč, Lupoglav, Cerovlje, Pazin i Kanfanar. Teretni vlak br. 71. voziti će (koji odlazi iz Divače u 5·35, iz Kozine u 6·17 u jutro) te teretni vlak br. 171 (koji odlazi iz Herpelja u 6·40 u jutro i dolazi u Trst u 8·10) takodjer putnike u II. i III. razredu.

Na istarskih prugah ostaje inače dosadašnji vozni red. Svake nedjelje i blagdanu voziti će takodjer na pruzi Trst-Herpelje-Divača osobni vlak br. 122/22 (koji odlazi iz Trsta-Sv. Andrej u 2·29 po podne) te vlak br. 21/121 (koji odlazi iz Divače u 7·50 u večer i dolazi u Trst u 9·25.

Za ove vlakove izdaju se vozne karte takodjer po sniženih cienah.

Knjige sv. Jerolima. Pišu nam iz sjeverne Istre. Onomadne čitali smo u tršćanskoj „Edinosti" liepu preporuku i pohvalu književnomu družtvu sv. Jerolima u Zagrebu, koje izdaje svake godine 4—5 vrlo lieipih, poučno-zabavnih knjižica, pisanih lahkim i razumljivim jezikom za naše seljake, obrtnike, djake srednjih i pučkih škola itd.

Ovo družtvo imade članova, koji plate jednom za uvjek 10 kruna te dobivaju za tu svotu svake godine sve knjige dok su živi; druga vrst članova plaća samo 1 krunu na godinu i oni dobiju za taj neznatni novac sve knjige.

Koliko nam poznato neima drugog družtva, koje bi dobilo za tako nizku cienu toliko knjiga, dobrih t. j. poučnih i zabavnih i svakomu lahko razumljivih. Radi toga preporučamo našemu rodoljubnom svećenstvu, da nastoji začlaniti u to prekoristno družtvo što više mladića i muževa iz nižih slojeva pučanstva, da se knjigami istoga bogato okoristi.

Razne viesti.

Blagoslovljenje zastave pjevačkoga družtva „G u n d u l i ć" u Dubrovniku. Hrvatsko pjevačko družtvo „Gundulić" u Dubrovniku objelodanilo je sliedeći poziv: Čast je prijaviti svim Hrvatima i svim hrvatskim družtvima, da naše hrvatsko pjevačko družtvo „Gundulić", koje je lanjske godine imalo svečano posvetiti svoj barjak, te je bilo usilovano odustati od te namjere, jer su naša braća u Banovini ljuto stradala, da smelnu sa sebe . . . . , odredilo je izvršiti taj svečani čin na Duhove 22. i 23. svibnja o. g. što će ufamo okriepiti i sajediniti nas braću i utvrditi onaj vez, koji neće popucati, dok ne dočeka sretni dan velike i ujedinjene Hrvatske, vapaj od toliko pokoljenja i želja živa svih vitežkih boraca, koji su posvetili svoju snagu i svoj život toj svetoj zadaći.

Spomendan na Zrinjskog Frankopana. Dne 30. aprila god. 1671. pali su u bečkom Novom Mjestu pod krvničkim mačem hrvatski velikani grof Petar Zrinjski i knez Fran Krsto Frankopan, koji su bili dovabljeni u Beč uz obećanje, da im se neće ništa dogoditi i da će im se oprostiti što su htjeli svoj narod osloboditi od njemačkih tlačitelja izvanjskom pomoći. Nu mjesto oprosta odrubiše im dne 30. aprila 1671. na javnom trgu u bečkom Novom Mjestu junačke glave.

Hrvatski narod slavi od dvie stogodišnjice njihove smrti amo svake godine uspomenu na ta dva svoja velikana i mučenika pa su i ljetos dne 30. aprila čitane širom Hrvatske mise zadušnice za najglasovitije hrvatske velikaše, kojim bila vječna slava!

Književne viesti.

„Pokret." Pod tim naslovom počeo je izlaziti novi list kao glasilo hrvatske napredne stranke, što ga je u Zagrebu pokrenuo dr. Milan Heimrl sa drugovi. List će izlaziti svake nedjelje i stoji na godinu u Zagrebu 8 K, van Zagreba 9 K.

Pjesme Rikarda Katalinića-Jeretova. Uprava »Matice Hrvatske« u Zagrebu zaključila je u zadnjoj svojoj sjednici, da će među svojimi ovogodišnjimi knjigami izdati takodjer izabrane pjesme g. Rikarda Katalinića-Jeretova.

Ova će viest stalno obradovati mnogobrojne prijatelje i štovatelje našega odličnoga suzemljaka i nekadašnjeg našeg suradnika g. Katalinića-Jeretova.

Razni prinosi.

Izpravak. U „Izkazu prinosa za djačko podporno družtvo u Pazinu" pri-občenom u „Našoj Slogi" od 21./4. 1904. stoji da su p. n. gg. Niko Mardešić i supruga dali **K 10** za isto družtvo. To se izpravlja tim da su ista gg. Niko Mardešić i supruga dali **K 100** (sto.)

Otvoreno pismo.

Visoko c. kr. namjestničtvo!

Občinsko glavarstvo u Malom Lošinju nače da potvrdi namire za mirovinu prepokorno podpisanih osim uz uvjet, da se na rečene namire priliepi njegova tiskana izjava, kojom očituje, da ne priznaje popa K. K. Bonefačića župnikom malološinjskim. Budući da je taj postupak posve samovoljan i nezakonit, prepokorno potpisani mole to Visoko Namjestničtvo, da blagoizvoli pozvati na red občinsko poglavarstvo u Malom Lošinju te skloniti ga, da prestane zlorabiti njihove namire za mirovinu.

Občinsko poglavarstvo nema drugoga posla u pogledu namira za mirovinu, nego da sudodpiše izjavu župnoga ureda, kojom ovaj svjedoči, da dotični umirovljenik živi i boravi ovdje: svaka je druga izjava i svjedočanstvo neumjetno, tim više ako se protivi uvjerenju dotične stranke, kao u upitnom slučaju. I zaista ne htjeti priznati popa Kvirina Klimenta dra. Bonefačića župnikom malološinjskim to znači isto toliko podieliti neopravdani ukor ne samo biskupskom ordinariatu krčkom, već i visokoj c. kr. vladi, sporazumno s kojom je uslieđilo imenovanje popa K. K. dra Bonefačića župnikom malološinjskim, ukor kojemu bi podpisani pokazali da se pridružuju, kad nebi prosvjedovali, kao što evo prosvjedoju protiv zloporabe njihove namire za mirovinu u svrhu protivnu njihovom uvjerenju kao i uvjerenju prave, nepatvorene većine vjernika ovoga grada.

S dubokim poštovanjem toga visokoga c. k. namjesničtva

u Malom Lošinju, 8. svibnja 1904.

prepokorni

umirovljeni podčastnici

(slieđe podpisi.)

Iznajmljuje se

jedna soba sa pokućtvom

ulica Epulo, 30, I. kat.

Oglas.

Na 8. marča 1903. našla se je na ulici u Pazinu jedna novčarka sa većom svotom novaca.

Pozivlje se onoga koji ju je izgubio, da se ovom občinskom uredu prijavi.

Občinske glavarstvo

Pazin 30. aprila 1904.

Traži službu

zdrav, mlad čovjek,

vješt hrvatskom, slovenskom, talijanskom i njemačkom jeziku, razumije se u vrtljarstvo, u šumarstvo i gospodarstvo. Isti je voljan primiti i službu redara kod občine ili vozara kod pošte.

Pobliže kod uprave ovoga lista.

Neka se zahtieva

u vlastitoj dobrobiti svuda

Prava Kathreinerova

Kneippova sladna kava

samo u omotima sa zaštitnim znakom župnik Kneipp i sa imenom Kathreiner, pa se neka brižljivo odkloni svako posredstvo svih manjovrednih patvorina.

04.XI/a

HRVATI,

kupujte svi papir za pušenje

Družbe sv. Cir. i Met.

na Rieci.

Pčelno-voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom, voščenim cvietom itd. . . . . kg. po K	8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Iste ukrašene s odljeplivim cvietcama . . .	6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40	Svieće za božično drvo u 6 bojah	3·—
„	2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . .	4.40
„ granis	1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	3·—
		„ II. „	2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gerabeimovi stenji (tulji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **saeti** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement“ posjeduje najpoznatiju fabriku

MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konstrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan Novak.

FORO BR. 6 PULA

Veliki izbor

pravih engleskih i domaćih tkanina

za muška odiela,

imade na zalihi

Krojač Anton Klement

— — Foro broj 6 - Pula. — —

Preporuča se mušterijam za obilne naručbe, obećajuć točnu podvórbu.

Pučko piće. Zazvorovo pivo.

Najbolje sredstvo proti pijanstvu, a uz to jeftino. Čisti krv i glavu. Probitačno za zdravlje i džep.

Pjeneće limunove bonbone,

svjetski znana kakvoća

preporučuje

Prvo česko dion. društvo

tvornica za orient. slastice i čokoladu

prije A. Marsner

Král. Vinohrady (Češka).

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

gerička-zolkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Vicko Despalatović

slikarski majstor za Istru u Puli,

ulica Circonvallazione br. 61, prizemno,

slika stanove, nove kuće, vile, ulaze, crkve, dvorane za gostione i kavane, kazališta i zavjese za kazališta, pročelja na vapno i na ulje, prozore i vrata na ulje kao što i na prividno drvo, table i grbove za prodavnonice duhana i tapecira sobe papirom.

Radnje čini najvećom točnošću i trajnošću, polak onih u velikim gradovima.

Drži zaliku najboljih i najfinijih uzoraka u secesionskom stilu, kalupa i nacrta dobavljenih iz Češke.

Drži još veoma dni album uzoraka u bojama za crkve, uzet iz prvih crkava Austrije, Češke i Ugarske, što sve izradjuje

uz najpogodnije ciene.

OBJAVA!

Podpisani časte se javiti slavnom občinstvu, da su preuzeli na svoj račun dobro poznatu gostionu:

Trattoria „Al Pero d'Oro“

nalazeću se u Trstu u **ulici Cavana broj 22.**

Prodavat će se **Dalmatinska naravna vina** kako sliedi:

U gostioni:			Za obitelj:		
Crno iz Šibenika	para	72	Crno iz Šibenika	para	64
Opollo	„	80	Opollo	„	72
Bielo	„	88	Bielo	„	80

Razpačavati će se i dobro poznato

STEINFELDSKO PIVO

Podpisani će se sa svim silama starali, da zadovolje cienjenim gostovima, te su radi toga poskrbili za **dobru i jeftinu kuhinju.**

Sa osobitim poštovanjem

Marko Stojić, vlastnik. Ante Sosić, poslovodja.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za ulje, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino*, novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za grožđje posve nove konstrukcije, [illegible] za hvatanje letećih zareznika (insekta), sisaljke za vino, cievi za vino, konobarske oradje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao trieure, vitle, mlatilnice i. t. d. Šalje uz najjeftinije tvorničke ciene

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

P. n. g. g. trgovcima i pekarima!

Podpisani objavljujemo, da ćemo dne 9. svibnja ove god. otvoriti

Novogradišku tvornicu kvasca

u NOVOJ GRADIŠKI.

Pouzdano se nadamo, da će svaki ovo novo naše poduzeće podupirati te svu svoju potrebu kvasca kod nas nabavljati.

Jamčimo za osobitu vrstnoću, te solidnu i brzu podvorbu.

Veleštovanjem Zatluka i Šokač, vlastnici.

RODOLJUBI!

kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izlieče svaku glavobolju. One nedostižive spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadušivanje, boli i grčeve, poboljšaju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liече sve bolesti jetrah i slezene te kolku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gra[illegible] Izdavanje samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga [illegible] Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka. — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od [illegible] — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuceta (12 bočica) 4 K. 2 tuceta (24 boč.) 8 K. 3 tuceta (36 boč.) 11 K. 4 tuceta (48 boč.) 14 K. 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuće i tisuća priznanica, da ih nije moguće svadje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravile: Iv. Baretinčić, oficir; [illegible]; Ilija Marić, opančar; Sofija Vokelić, [illegible]

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom čista alkaličko-murlatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najčravije **stolno piće,** već je i najkoristnija i najglasovitija **liekovita voda.**

koja je od prvih liečnika priznata i preporučena, i djeluje ne podkriplivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, [illegible]

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",

Zagreb, Ilica broj 17.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uloženo iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovilo veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Tiskara i knjigoveźnica

J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za obćine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i roditelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za obćinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Obćinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice za kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G k § 5. 27. H k § 7. 28. I k § 9. 29. M k § 12. 30. L k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam. 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache." 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antile, Kubu itd." 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I." u Krfu." 4. Pjesma: „Hat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

***POBOŽNI MORNAR.** Molitvenik za mornare c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove preuzvišenosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopolsky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h, s poštom.*

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstna naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, rasporede i u obće svakovrstnu radnju zasiecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

Broj 19. Pula, u sriedu dne 11. maja 1904. God. XXXVII.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

...ieci, priposlana itd. ...i računaju se na temelju ...g cienika ili po dogovoru.

...za predbrojbu, oglase itd. ...e naputnicom ili poloz... ...pošt. štedionice u Beču ...ninistracija lista u Puli.

...račbe valja točno ez... ...ime, prezime i najbližu ...pošta predbrojnika.

...e na vrieme ne primi, ...o javi odpravničtvu u ...om pismu, za koji se ...a poštarina, ako se iz... ...napiše „Reklamacija".

...vnog računa br. 847.849.

...elefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i nepodpisani se tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } za godinu ili K 5—, odn. K. 2.50 za pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

...govorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

...adi sutrašnjeg blagdana Spa... ...o, ovaj broj izdali smo danas.

Glavna skupština „...užbe sv. Ćirila i Metoda za Istru."

Naše krasne Livade doživile su dne ...o. mj. povodom obdržavanja godišnje ...pštine naše „Družbe" narodni blagdan, ...vih nevidje jošte onaj dobri i pošteni ...narod. Nikada ne bijaše jošte na ...pu onoliko naše inteligencije u onih ...nah Istre naše. Sa svih strana naše ...rajine poletiše rodoljubi naši u onaj ...ni dio naše uže domovine, da prisu...ju skupštini najplemenitijeg našeg ...tva i da svojom prisutnošću oduševe ...j dobri ali zapušteni narod.

Pametno bijaše od našeg ravnateljstva ...užbe" sazvati skupštinu baš u onom ...ju, medju onim pučanstvom, koje je ...no nauke i koje je toli dugo uzdisalo ...narodnom školom.

Doista, ravnateljstvo „Družbe" nije ...oglo krasnije proslaviti njezinu desetgo...šnjicu nego li ju je proslavilo tim, što ...sazvalo skupštinu na ubave naše Li...ade.

I u buduće imalo bi se držati ravnateljstvo toga načela, da sazivlje „Druž...ine" skupštine svake godine u drugom ...raju. Osobito zapadni dio Istre t. j. ko...ri porečki i puljski, imali bi biti sjedištem ...budućih skupštinah. Za Livadama neka ...dodje na red Kaštelir, pak Vabriga, Ba...derna, Štokovci, Pula itd., a ni na našo ...otoke nesmije da zaboravi požrtvovno ravnateljstvo naše „Družbe". Svuda, gdje ...e „Družba" zasnovala narodno ognjište, ...neka upozna narod iz bliza svoje dobročinitelje, svoje prijatelje i svoju braću, koja su pripravna i na dalje podupirati ga riečju i činom dok ga ne iztrgnu iz pandža nezasitnog susjeda.

Ali vratimo se na skupštinu.

U 9 sati u jutro služena je u crkvici na Livadama sv. misa, kojoj je prisustvovalo ravnateljstvo, školska djeca sa svojim učiteljem i mnogobrojan narod u svečanom odielu.

Poslije 10 sati sakupi se ravnateljstvo „Družbe", odaslanici i odaslanice većine podružnica, te množtvo domaćeg pučanstva u prostranoj sobi „Družbine" škole, koja se nalazi na krasnom povišenom mjestu. Ali u prostranu sobu nemogoše smjestiti se onolik narod, te su mnogi ostali vani na shodu i pred vratmi, dočim su se drugi penjali iz vana na prozore nebi li i oni štogod čuli, vidili i doznali. Krasan je bio pogled na ono množtvo seljačkog puka koji je nestrpljivo čekao, da štogod čuje iz ustiju svojih dobrotvora. A da si ga vidio kako je pozorno slušao kao da je u crkvi kod najljepše prodike, kako je burno i oduševljeno pozdravljao sa živio-klici i pljeskanjem svaku važniju stavku u krasnom govoru g. predsjednika, svako izrazilije mjesto u izvještajih gg. tajnika i blagajnika. Uzoran rad i krasno ponašanje toga čestitoga pučanstva pohvalio je g. predsjednik napose na koncu glavne skupštine. Da, sve je bilo toli milo i krasno na toj skupštini, da se čitalo na licima sviju došljaka pravo, iskreno zadovoljstvo.

Pošto se je u dvorani smjestila i umirila većina skupštinara, ustane predsjednik „Družbe", narodni zastupnik prof. Vj. Spinčić te pozdravi prisutne slijedećim nagovorom:

Slavna skupštino!

Konstatujem dovoljan broj članova i članica, tako, da skupština može pravovaljano odlučivati. Predstavljam predstavnika c. kr. kotarske političke oblasti, gosp. komesara Dra Škaberné.

Veleštovane gospodje i gospodjice!

Velecienjena gospodo!

Deset je već punih godina, što „Družba" vrši svoju plemenitu zadaću; ovo je danas jedanaesta njezina redovita glavna skupština.

Prve godine 1894., nije se skupština kod prvoga saziva nit obdržavati mogla, jer nije došao dovoljan broj članova i članica. Toga se kasnije već nikad dogodilo nije. U krasnom „Zorin domu" u Opatiji sakupljalo se je svake godine sve to više ljudi; dan skupštine postajao je svečanim danom.

Sakupljali su se ljudi poglavito iz Opatije, Voloskoga, Kastva i Kastavštine, Veprinca, Lovrana, štogod iz Mošćenica i Poreča; pojedinci s otoka i s ovaj kraj Učke. Većinom bili su jedni ljudi.

Već više vremena se je govorilo i poticalo, da bi se skupštine obdržavale po drugih mjestih Istre. Pri tom je članovom i ravnateljstvu lebdila pred očima slovenska „Družba sv. Cirila i Metoda", koja svake godine drugdje obdržaje svoju skupštinu.

Tim se postiže u glavnom dvoje: širim krugovom naroda u raznih stranah daje se prilika, da upozna ponekle iz bližega „Družbu" i njezine svrhe; onim, koji mogu i hoće daje se zgoda, da upoznaju krajeve i ljude naše Istre.

Livade, ove krasne Livade, prve su u kojih smo se eto sastali izvan Opatije. Postigli smo oboju prije spomenutu svrhu.

Došlo nas je ovamo prilično s on kraj Učke, iz sjeverne, srednje i južne Istre, u ovaj krasni, više zapadni kraj. Sakupilo se je naroda iz Oprtaljštine, Motovunštine, Vižinadštine, Višnjanštine, Poreštine, Bujštine, koji se svi ovdje posve domaćim smatrate.

Kao predsjednik „Družbe", u ime njezino, u ime ravnateljstva, u ime svoje, pozdravljam najprije Tebe zapušteni al čestiti i dobri narode! Pozdravljam Vas domaćine, koji ste nas ovako vesela srca primili. Pozdravljam Vas starije i mladje. Pozdravljam i one, koji nisu mogli doći. Vi prisutni donesite njim naše srdačne pozdrave, i recite njim, da jih pozdravljaju prijatelji, braća, želeći Vam svim svako dobro. Pozdravljam pak Vas, koji ste se iz daljega ovamo potrudili, Vas, mnoge, vjerne posjetnike i posjetnice „Družbinih" skupština. Pozdravljam Vas, uvjeren, da nećete žaliti ni truda ni troška, da ćete odnieti najugodnije utiske od ovih krajeva, i od ovih ljudi, naše braće po krvi i jeziku, čuvstvih i težnjah.

Danas, kao da slavimo navršenu desetgodišnjicu rada „Družbe", koja se je osnovala 1893., a počela redovito raditi 1894. Okolnosti, koje su dale povoda osnovanju „Družbe" obstoje i danas. A te su: Potreba škola; obstojnost, da nam nedaju školu oni, koji bi bili po zakonu dužni; okolnost, da bi inorodnici htjeli naš narod sami sebi otudjiti, odnaroditi.

Bilo je i jest ljudi, i nekih, koji smatraju ljudski rod tako pokvarenim, da bi se ga moglo liečiti samo tim, da se povrati u prvotno, da tako rečem djetinsko stanje, da počme novi život. Ima drugih, koji kažu, da su ljudi bili bolji, kad nisu imali škola. I kad bi na tom što istine bilo, mi valja, da računamo sa današnjimi okolnostmi i potrebami. Drugi imadu škola; prevladati će nas ako jih i mi nemamo. U život, gdje god si, i kamo god kreneš, svagdje opažaš, da ti je nuždna škola. Dodju vam spisi od obćine, od c. kr. kotarskoga poglavarstva, od c. kr. kotarskoga suda, od c. kr. poreznoga ureda, u obće od oblasti; dodje vam pismo od vašega kojega. Ako, neznate čitati i pisati, morate tražiti drugoga, da Vam pročita, može ga za to i nagraditi morate, i još neznate, je li sve onako, kako vam je čitao. Ide Vam sin u sviet, u vojnike, na zaslužbu: škoda mu je i sramota, ako nezna čitati i pisati. Često mi dolazi u pamet muž, koj mi je jednom rekao, da bi dao 2000 forinti, kad bi znao čitati i pisati. Vaša djeca neće trebati tako govoriti, ako se posluže školom kakvu ovdje imate.

Potrebu škola uvidjele su oblasti, dapače su škola obveznom za svakoga učinile. Već prije više od 30 godina napravljen je zakon, glasovan od carevinskoga vieća i posvećen od Njegovoga Veličanstva cesara i kralja, da se mora ustanoviti svagdje tamo škola, gdje ima u okrugu jedne ure 40 djece od 6 do 12, odnosno 14 godina. To je zakon, za kojega vršenje su odgovorne c. kr. oblasti. A kako se taj zakon vrši?! Pogledajte širom ciele Istre, pogledajte po ovom Porečkom kotaru. Po zadnjem školskom izvještaju, ima u ovom kotaru mnogo škola; ima jih redovitih 25 sa 54 učitelja i učiteljica; ima jih u Poreču, Motovunu, Bujah, u Vrsaru, Višnjanu, Vižinadi, Cittanovi, Umagu Brtonigli, Oprtlju; ima jih, što da dalje navadjam, u svakom i najmanjem mjestancu, gdje ima koliko Taljana; u zadnje doba ustrojilo se je jednu gdje ima samo dvie ili tri talijanske obitelji, naime u Sterni — sve te škole su talijanske. U cielom kotaru neima ni jedne redovite hrvatske škole, škole sa hrvatskim naukovnim jezikom. Ima dvie dvojezične, hrvatsko-talijanske, mislim u Fontani i sv. Lovreču Pazenatičkom, al htjeo bih znati koliko se tu hrvatski podučaje, i tko hrvatski podučaje. Ima pet pomoćnih hrvatskih škola, škola u kojih gospoda svećenici podučaju. Hvala njim, što to čine, hvala njim srdačna u ime naroda; al oni ne mogu koliko bi htjeli, njim je prva duhovnička dužnost. Postupak c. kr. oblasti u ovom kotaru, i glede škola, je upravo u nebo vapijuća krivica. U cielom kotaru ni jedne redovite hrvatske javne pučke škole! Na papiru, usljed izkaza brojenja" pučanstva, su Vas doista mnogo izbrisali. Al vas i po papiru dosta ima, a ima Vas ne deset, nego i dvadeset i više tisuća, i poznaju Vas kod novačenja i kod poreznoga ureda, al Vas ne poznaju kad Vam je dati škole za koje takodjer plaćate.

Osim c. kr. i drugih oblasti, ima i drugih, koji bi htjeli iztriebiti naš narod. Prije njekoliko mjeseci, prije kakve pol godine, čitao sam u javnih glasilih da je družtvo „Dante Allighieri" odlučilo posuditi si 10 milijuna lira kod raznih novčanih zavoda, i to za Talijane izvan Italije, kao da u njoj glada neima. To družtvo podupire takodjer družtvo „Lega nazionale". Za ovo znate, da uztraja škole, ne za Talijane, nego u naših hrvatskih krajevih, medju našim pukom, za našu djecu, da jih otudji svojemu narodu, da učini iz njih talijanske janjičare. Ustrajaju jih najviše u prkos našim „Družbinim" školam. „Družba" ustrojila je školu u Kaštelicu, eto, „Legha" da ju ustroji tik Kaštelira u Labincih. Ustrojili smo školu u Vabrigi, eto sa školom tamo i „Lega". Prije njekoliko godina poduzeo je naš čovjek u Rabcu, da podući bar njekoliko tamošnju djecu. C. kr. oblasti pohitile su, da mu to zabrane, a „Lega" je tamo ustrojila školu. Glasalo se je, da će ju ustrojiti i ovdje u Livadah. I nije izključeno, da će to kušati; al se ja nadam, uvjeren sam, da bi u vas ostala čvrsta vjera, da Vi nebi u takovu školu pošiljali svoje djece, da nebi svoje djece predavali za ništa na svietu.

To troje, potreba škola, što jih nedaju oblasti kako bi morale, što jih ustrajaju tudjinci medju našim narodom, to troje rodilo je „Družba". Sve to troje i danas obstoji, a „Družba" radi prema svojoj svrsi, koliko može već punih deset godina. Ona se može ponositi svojim radom.

Sad već ima 11 škola sa 15 učitelja i učiteljica, i jedno zabavište. Ljetos otvorene su dvie škole i jedan novi razred na već obstojećoj školi (u Puli). A u koliko drugih mjesta je pomogla, da su se otvorile škole!

A kako je to sve mogla „Družba", od kuda njoj novci? Ta mi toliko ni iz daleka ne smažemo.

„Družba" dobiva od žigica i cigaretnih papirića i tuljčića. Svaki, koj to rabi, kad zakreše žigicu ili zapali cigaretu, može imati ugodno čuvstvo, da doprinaša, makar i jako mali dio, za „Družbu". Takovo čuvstvo može imati i onaj, koj srka „Družbin" surogat kave, od kojega „Družba" takodjer štogod dobiva. Dobiva ona od ostavina, i ljetos je dobila iz takove jedne, od blagopokojnoga Petrovića u Varaždinu (Slava mu! Slava mu!), 2000 kruna. Dobiva od pojedinaca, starijih i mladjih, bogatijih i siromašnijih. Doprinašaju njoj podružnice, članarinom i zabavami. Sabire se u užih i širih krugovih. Sakupljaju za nju sve novine hrvatske, najčešća se upravo „Novi list" i „Obzor", tko da više sakupi. Darivaju njoj novčani zavodi, darivaju obćine. U njezinu korist priredjuju se koncerti. Dne 9. jenara t. g. priredio se je koncert u našem Zagrebu, koj je donio „Družbi" u jednu večer preko 5000 kruna.

Kuda živu, koji jezik govore, kako se zovu oni koji doprinašaju za „Družbu"? Osim po Istri, živu po Hrvatskoj i Slavoniji, u Dalmaciji, u Bosni i Hercegovini, a i raztrešeni po svietu, naročito u Americi. Govore hrvatski kako i mi. Naša su braća; Hrvati su kako i mi.

Kad smo se počeli buditi i osvješćivati pod svojim pravim, hrvatskim imenom, onda su nastojali, kako nastoje i danas, naši protivnici, naši neprijatelji i oni stvorovi koje plaćaju, zasramiti i omraziti hrvatsko ime, i pokazati da neimamo braće, da smo osamljeni, da smo grana odsječena, odsudjena da pogine.

Danas se nesamo ne sramite svoga hrvatskoga imena, nego se s njim ponosite svi pošteni i dobra srdca. Danas znadu i tudjinci, da su Hrvati slavni, da su oružjem u ruci osvojili zemlje, koje danas svojimi zovu, da su vojevali proti Tatarom i Turkom, da su opustjele njeke krajeve u Istri napučili, oživjeli; da su se bavili knjigom, da su u novije doba na novo uveli svoj jezik u uredo; ustrojili škole, niže, srednje i više; ustanovili i sveučilište i akademiju znanosti i umjetnosti, Maticu, družtvo sv. Jeronima. Učinili su u Banovini mnogo. Učinili su za se i za sve Hrvate skupa. Učinili su i čine mnogo i posebice za nas Hrvate u Istri svi Hrvati kud jih ima. Čine i za „Družbu".

I ako je to razlog našim protivnikom i njihovim plaćenikom, da hrvatsko ime mraze, to je za nas razlog, da to ime, naše vlastito ime, k srdcu pritisnemo, i da budemo zahvalni svim ostalim Hrvatom.

Ja ovim i izričem najsrdačniju hvalu svim, koji su bud šta i bud kako doprinesli za „Družbu sv. Cirila i Metoda", koja nek napreduje zagovorom svojih zaštitnika, pomoćju Božjom i Hrvata!

Pozdrav pokrovitelja

„Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru. Predsjednik naše „Družbe" primio je od

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino*, novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svetljike na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta), **sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje**, također i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d. šalje uz najfjeftinije tvorničke cene

I. G. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemne lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

P. n. g. g. trgovcima i pekarima!

Podpisani objavljujemo, da ćemo dne 9. svibnja ove god. otvoriti

Novogradišku tvornicu kvasca

u NOVOJ GRADIŠKI.

Pouzdano se nadamo, da će svaki ovo novo naše poduzeće podupreti te svu svoju potrebu kvasca kod nas nabavljati.

Jamčimo za osobitu vrstnoću, te solidnu i brzu poslugu.

Veleštovanjem Zatluka i Sokač, vlastnici.

RODOLJUBI!

kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadubavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glist-, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti brapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i padronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobivaju se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravile: Iv. Barešinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Šeljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije **stolno piće,** već je i najkoristnija i najglasovitija **liekovita voda,** koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nepodkriljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, rajčuha, kamenca, hemeroida (zlatna žila), nateklih i grnutih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mineralnih voda, restauracijama i gostionama.

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojništva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Oglednilistić o umrlih. 27. Obitelisko obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz naddnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denimitatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Libri baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske vieści. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlazница. 19. Imenik po alfabetu i dalje sliedeće po zakonu 31. V. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G k § 5. 27. H k § 7. 28. I k § 9. 29. M k § 12. 30. L k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skladište robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razno knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache." 2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I." u Kinu." 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

POBOŽNI MORNAR. Molitvenik za pomoćnike c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove preuzvišenosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Berlogotzky-a. — Cieni tvrdo vezanom 50 h, s poštom.

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, rasporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

Broj 19. Pula, u sriedu dne 11. maja 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripošlana itd. plaćaju i računaju se na temelju slobodnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili polužnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacije".

Čekovnog računa br. 247.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uzimlje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Radi sutrašnjeg blagdana Spasovo, ovaj broj izdali smo danas.

Glavna skupština

„Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru."

Naše krasne Livade doživile su dne 5. o. mj. povodom obdržavanja godišnje skupštine naše „Družbe" narodni blagdan, kakvih nevidje još onaj dobri i pošteni naš narod. Nikada ne bijaše još na okupu onoliko naše inteligencije u onih stranah Istre naše. Sa svih strana naše pokrajine poletiše rodoljubi naši u onaj krasni dio naše uže domovine, da prisustvuju skupštini najplemenitijeg našeg družtva i da svojom prisutnošću oduševe onaj dobri ali zapušteni narod.

Pametno bijaše od našeg ravnateljstva „Družbe" sazvati skupštinu baš u onom kraju, medju onim pučanstvom, koje je željno nauke i koje je toli dugo uzdisalo za narodnom školom.

Doista, ravnateljstvo „Družbe" nije moglo krasnije proslaviti njezinu desetgodišnjicu nego li ju je proslavilo tim, što je sazvalo skupštinu na ubave naše Livade.

I u buduće imalo bi se držati ravnateljstvo toga načela, da sazivlje „Družbine" skupštine svake godine u drugom kraju. Osobito zapadni dio Istre t. j. kotari porečki i puljski, imali bi biti sjedištem budućih skupština. Za Livadama neka dodje na red Kaštelir, pak Vabriga, Baderna, Štokovci, Pula itd., a ni na naše otoke nesmije da zaboravi požrtvovno ravnateljstvo naše „Družbe". Svuda, gdje je „Družba" zasnovala narodno ognjište, neka upozna narod iz bliza svoje dobročinitelje, svoje prijatelje i svoju braću, koja su pripravna i na dalje podupirati ga riečju i činom dok ga ne iztrgnu iz pandža nezasitnog susjeda.

Ali vratimo se na skupštinu.

U 9 sati u jutro služena je u crkvici na Livadama sv. misa, kojoj je prisustvovalo ravnateljstvo, školska djeca sa svojim učiteljem i mnogobrojan narod u svečanom odielu.

Poslije 10 sati sakupi se ravnateljstvo „Družbe", odaslanici i odaslanice većine podružnica, te mnoštvo domaćeg pučanstva u prostranoj sobi „Družbine" škole, koja se nalazi na krasnom povišenom mjestu. Ali u prostranu sobu nemogoše smjestiti se onolik narod, te su mnogi ostali vani na shodu i pred vratmi, dočim su se drugi penjali iz vana na prozore nebi li i oni štogod čuli, vidili i doznali. Krasan je bio pogled na ono mnoštvo seljačkog puka koji je nestrpljivo čekao, da štogod čuje iz ustiju svojih dobrotvora. A da si ga vidio kako je pozorno slušao kao da je u crkvi kod najljepše prodike, kako je burno i oduševljeno pozdravljao sa živio-klici i pljeskanjem svaku važniju stavku u krasnom govoru g. predsjednika, svako izrazitije mjesto u izvještajih gg. tajnika i blagajnika. Uzoran rad i krasno ponašanje toga čestitoga pučanstva pohvalio je g. predsjednik napose na koncu glavne skupštine. Da, sve je bilo toli milo i krasno na toj skupštini, da se čitalo na licima sviju došljaka pravo, iskreno zadovoljstvo.

Pošto se je u dvorani smjestila i umirila većina skupštinara, ustane predsjednik „Družbe", narodni zastupnik prof. Vj. Spinčić te pozdravi prisutne sljedećim nagovorom:

Slavna skupštino!

Konstatujem dovoljan broj članova i članica, tako, da skupština može pravovaljano odlučivati. Predstavljam predstavnika c. kr. kotarske političke oblasti, gosp. komesara Dra. Škabernè.

Veleštovane gospodje i gospodjice!

Velecienjena gospodo!

Deset je već punih godina, što „Družba" vrši svoju plemenitu zadaću; ovo je danas jedanaesta njezina redovita glavna skupština.

Prve godine 1894., nije se skupština kod prvoga saziva nit obdržavati mogla, jer nije došao dovoljan broj članova i članica. Toga se kasnije već nikad dogodilo nije. U krasnom „Zorin domu" u Opatiji sakupljalo se je svake godine sve to više ljudi; dan skupštine postajao je svečanim danom.

Sakupljali su se ljudi poglavito iz Opatije, Voloskoga, Kastva i Kastavščine, Veprinca, Lovrana, štogod iz Mošćenica i Poreča; pojedinci s otoka i s ovaj kraj Učke. Većinom bili su jedni ljudi.

Već više vremena se je govorilo i poticalo, da bi se skupštine obdržavale po drugih mjestih Istre. Pri tom je članovom i ravnateljstvu lebdila pred očima slovenska „Družba sv. Cirila i Metoda", koja svake godine drugdje obdržaje svoju skupštinu.

Tim se postiže u glavnom dvoje: širim krugovom naroda u raznih stranah daje se prilika, da upozna ponekle iz bližega „Družbu" i njezine svrhe; onim, koji mogu i hoće daje se zgoda, da upoznaju krajeve i ljude naše Istre.

Livade, ove krasne Livade, prve su u kojih smo se eto sastali izvan Opatije. Postigli smo oboju prije spomenutu svrhu.

Došlo nas je ovamo prilično s on kraj Učke, iz sjeverne, srednje i južne Istre, u ovaj krasni, više zapadni kraj. Sakupilo se je naroda iz Oprtaljšćine, Motovunšćine, Vižinadšćine, Višnjanšćine, Porešćine, Bujšćino, koji se svi ovdje posve domaćim smatrate.

Kao predsjednik „Družbe", u ime njezino, u ime ravnateljstva, u ime svoje, pozdravljam najprije Tebe zapušteni ali čestiti i dobri narode! Pozdravljam Vas domaćine, koji ste nas ovako vesela srca primili. Pozdravljam Vas starije i mladje. Pozdravljam i one, koji nisu mogli doći. Vi prisutni donesite njim naše srdačne pozdrave, i recite njim, da jih pozdravljaju prijatelji, braća, želeći Vam svim svako dobro. Pozdravljam pak Vas, koji ste se iz daljega ovamo potrudili, Vas, mnoge, vjerne posjetnike i posjetnice „Družbinih" skupština. Pozdravljam Vas, uvjeren, da nećete žaliti ni truda ni troška, da ćete odnieti najugodnije utiske od ovih krajeva, i od ovih ljudi, naše braće po krvi i jeziku, čuvstvih i ležnjah.

Danas, kao da slavimo navršenu desetgodišnjicu rada „Družbe", koja se je osnovala 1893., a počela redovito raditi 1894. Okolnosti, koje su dale povoda osnovanju „Družbe" obstoje i danas. A te su: Potreba škola; obstojnost, da nam nedaju školu oni, koji bi bili po zakonu dužni; okolnost, da bi inorodnici htjeli naš narod sami sebi otudjiti, odnaroditi.

Bilo je i jest ljudi, i nekih, koji smatraju ljudski rod tako pokvarenim, da bi se ga moglo lječiti samo tim, da se povrati u prvotno, da tako rečem, djetinsko stanje, da počme novi život. Ima drugih, koji kažu, da su ljudi bili bolji, kad nisu imali škola. I kad bi na tom što istine bilo, mi valja, da računamo sa današnjimi okolnostmi i potrebami. Drugi imadu škola; prevladati će nas ako jih i mi nemamo. U život, gdje god si, i kamo god kreneš, svagdje opažaš, da ti je nuždna škola. Dolnosti vam spisi od obćine, od c. kr. kotarskoga poglavarstva, od c. kr. kotarskoga suda, od c. kr. poreznoga ureda, u obće od oblasti; dodje vam pismo od vašega kojega. Ako neznate čitati i pisati, morate tražiti drugoga, da Vam pročita, možda ga za to i nagraditi morate, i još neznate, je li sve onako, kako vam je čitao. Ide Vam sin u svjet, u vojnike, na zaslužbu: škoda mu je i sramota, ako nezna čitati i pisati. Često mi dolazi u pamet muž, koj mi je jednom rekao, da bi dao 2000 forinti, kad bi znao čitati i pisati. Vaša djeca neće trebati tako govoriti, ako se posluže školom kakvu ovdje imate.

Potrebu škola uvidjele su oblasti, dapače su školu obveznom za svakoga učinile. Već prije više od 30 godina napravljen je zakon, glasovan od carevinskoga vieća i posvećen od Njegovoga Veličanstva cesara i kralja, da se mora ustanoviti svagdje tamo škola, gdje ima u okrugu jedne ure 40 djece od 6 do 12, odnosno 14 godina. To je zakon, za kojega vršenje su odgovorne c. kr. oblasti. A kako se taj zakon vrši?! Pogledajte širom ciele Istre, pogledajte po ovom Porečkom kotaru: Po zadnjem školskom izvještaju, ima u ovom kotaru mnogo škola; ima jih redovitih 25 sa 54 učitelja i učiteljica; ima jih u Poreču, Motovunu, Bujah, u Vrsaru, Višnjanu, Vižinadi, Cittanovi, Umagu Brtonigli, Oprtlju; ima jih, što da dalje navadjam, u svakom i najmanjem mjestancu, gdje ima koliko Talijana; u zadnje doba ustrojilo se je jednu gdje ima samo dvie ili tri talijanske obitelji, naime u Šterni — sve te škole su talijanske. U cielom kotaru neima ni jedne redovite hrvatske škole, škole sa hrvatskim naukovnim jezikom. Ima dvie dvojezične, hrvatsko-talijanske, mislim u Fontani i sv. Lovreču Pazenatičkom, al htjeo bih znati koliko se tu hrvatski podučaje, i tko hrvatski podučaje. Ima pet pomoćnih hrvatskih škola, škola u kojih gospoda svećenici podučaju. Hvala njim, što to čine, hvala njim srdačna u ime naroda; al oni ne mogu koliko bi htjeli, njim je prva duhovnička dužnost. Postupak c. kr. oblasti u ovom kotaru, i glede škola, je upravo u nebo vapijuća krivica. U cielom kotaru ni jedne redovite hrvatske javne pučke škole! Na papiru, usljed izkaza brojenja pučanstva, su Vas doista mnogo izbrisali. Al vas i po papiru dosta ima, a ima Vas ne deset, nego i dvadeset i više tisuća, i poznaju Vas kod novačenja i kod poreznoga ureda, al Vas ne poznaju kad Vam je dati škole za koje takodjer plaćate.

Osim c. kr. i drugih oblasti, ima i drugih, koji bi htjeli izliebiti naš narod. Prije nekoliko mjeseci, prije kakve pol godine, čitao sam u javnih glasilih da je družtvo „Dante Allighieri" odlučilo posuditi si 10 milijuna lira kod raznih novčanih zavoda, i to za Talijane izvan Italije, kao da u njoj glada nema. To družtvo podupire takodjer družtvo „Lega nazionale". Za ovo znate, da uztraja škole, ne za Talijane, nego u naših hrvatskih krajevih, medju našim pukom, za našu djecu, da jih otudji svojemu narodu, da učini iz njih talijanske janjičare. Uztrajaju jih najviše u prkos našim „Družbinim" školam. „Družba" ustrojila je školu u Kašteliru, eto, „Leghe" da ju ustroji tik Kaštelira u Labinciih. Ustrojili smo školu u Vabrigi, eto za školom tamo i „Lega". Prije nekoliko godina poduzeo je naš čovjek u Rakcu, da poduči bar nekoliko tamošnju djecu. C. kr. oblasti pohitile su, da mu to zabrane, a „Lega" je tamo ustrojila školu. Glasalo se je, da će ju ustrojiti i ovdje u Livadah. I nije izključeno, da će to kušati; al se ja nadam, uvjeren sam, da bi u vas ostala čvrsta vjera, da Vi nebi u takovu školu posilali svoje djece, da nebi svoje djece prodavali za ništa na svietu.

To troje, potreba škola, što jih nedaju oblasti kako bi morale, što jih ustrajaju tudjinci medju našim narodom, to troje rodilo je „Družbu". Sve to troje i danas obstoji, a „Družba" radi prema svojoj svrsi, koliko može već punih deset godina. Ona se može ponositi svojim radom.

Sad već ima 11 škola sa 15 učitelja i učiteljica, i jedno zabavište. Ljetos otvorene su dvie škole i jedan novi razred na već obstojećoj školi (u Puli). A u koliko drugih mjesta je pomogla, da su se otvorile škole!

A kako je to sve mogla „Družba", od kuda njoj novci? Ta mi toliko ni iz daleka ne smažemo.

„Družba" dobiva od žigica i cigaretnih papirića i tuljčića. Svaki, koj to rabi, kad zakreše žigicu ili zapali cigaretu, može imati ugodno čuvstvo, da doprinaša, makar i jako mali dio, za „Družbu". Takovo čuvstvo može imati i onaj, koj srka „Družbin" surogat kave, od kojega „Družba" takodjer štogod dobiva. Dobiva ona od ostavina, i ljetos je dobila iz takove jedne, od blagopokojnoga Petrovića u Varaždinu (Slava mu! Slava mu!), 2000 kruna. Dobiva od pojedinaca, starijih i mladjih, bogatijih i siromašnijih. Doprinašaju njoj podružnice, članarinom i zabavami. Sabire se u užih i širih krugovih. Sakupljaju za nju sve novine hrvatske, natječu se upravo „Novi list" i „Obzor", tko da više sakupi. Darivaju njoj novčani zavodi, darivaju obćine. U njezinu korist priređuju se koncerti. Dne 9. jenara t. g. priredio se je koncert u našem Zagrebu, koj je donio „Družbi" u jednu večer preko 5000 kruna.

Kuda živu, koji jezik govore, kako se zovu oni koji doprinašaju za „Družbu"? Osim po Istri, živu po Hrvatskoj i Slavoniji, u Dalmaciji, u Bosni i Hercegovini, a i raztreseni po svietu, naročito u Americi. Govore hrvatski kako i mi. Naša su braća; Hrvati su kako i mi.

Kad smo se počeli buditi i osvješćivati pod svojim pravim, hrvatskim imenom, onda su nastojali, kako nastoje i danas, naši protivnici, naši neprijatelji i oni stvorovi koje plaćaju, zasramiti i omraziti hrvatsko ime, i pokazati da neimamo braće, da smo osamljeni, da smo grana odsječena, odsudjena da pogine.

Danas se nesamo ne sramite svoga hrvatskoga imena, nego se s njim ponosite svi pošteni i dobra srdca. Danas znadu i tudjinci, da su Hrvati slavni, da su oružjem u ruci osvojili zemlje, koje danas svojimi zovu, da su vojevali proti Tatarom i Turkom, da su opustjele njeke krajeve u Istri napučili, oživjeli; da su se bavili knjigom, da su u novije doba na novo uveli svoj jezik u urede; ustrojili škole, niže, srednje i više; ustanovili i sveučilište i akademiju znanosti i umjetnosti, Maticu, družtvo sv. Jeronima. Učinili su u Banovini mnogo. Učinili su za se i za sve Hrvate skupa. Učinili su i čine mnogo i posebice za nas Hrvate u Istri svi Hrvati kud jih ima. Čine i za „Družbu".

I ako je to razlog našim protivnikom i njihovim plaćenikom, da hrvatsko ime mraze, to je za nas razlog, da to ime, naše vlastito ime, k srdcu pritisnemo, i da budemo zahvalni svim ostalim Hrvatom.

Ja ovim i izričem najsrdačniju hvalu svim, koji su bud šta i bud kako doprinesli za „Družbu sv. Cirila i Metoda", koja nek napreduje zagovorom svojih zaštitnika, pomoćju Božjom i Hrvata!

Pozdrav pokrovitelja

„Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru. Predsjednik naše „Družbe" primio je od

presvj. g. dra. Vitezića u Krku, družbinog pokrovitelja sliedeći pismeni pozdrav, namienjen skupštinarom dne 5. o. mj. na Livadah.

Slavna skupštino!

Mili skupštinari!

Žalim da moja visoka starost i veoma slab vid zapriečavaju meni prisustvovati današnjoj redovitoj glavnoj skupštini. Radi toga kao bivši mnogogodišnji predsjednik i sadašnji pokrovitelj Družbe poručujem Vam častna gospodo evo pismenim putem moj najsrdačniji prijateljski pozdrav sa vrućom željom, koju ćete za stalno i Vi sa mnom dieliti, da Svevišnji blagoslovi kako do sada, tako i u napried plemeniti rad naše mile Družbe.

Cvala i napredovala Družba Svetih Cirila i Metoda za Istru!

Živili skupštinari!

Dr. D. Vitežić.

Izvješće tajnika o djelovanju Ravnateljstva družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u upravnoj g. 1903.

Slavna skupštino!

Naša je radost danas velika! Družba sv. Cirila i Metoda za Istru prevalila je eto staru Učku goru i došla ovamo u ovaj liepi kraj mile naše Istre. Došla je naša družba ovamo, da bude svojemu puku bliže, da taj puk vidi njezinu skrb, da iz bližega upozna njezino srce, ono veliko i dobro srce, na kome su se već do sada ogrijale tolike stotine uboge naše istarske dječice.

Prema tomu ovo za pravo i ne bi bio prvi put, što naša družba progovara našemu puku u ovim stranama. Progovorila mu je ona već i do sada — progovorila mu je srcem i ljubavi velikom, dokaz nek je tomu ovaj krasni i sjajni dom — gorda ova zgrada, pod krovom koje se mi sada nahodimo. I u istini je naša družba već u prve dane svojega života, dok je još mladjahna i slabašna bila, svoje liepo srce obratila k ovomu dragomu kutiću naše preliepe zemlje, k ovim vašim i našim Livadama. Tu je ona podigla školu, tu ona okuplja Vašu milu dječicu, da ih dobrom i koristnom uči i upućuje. Tako je eto prvi put progovorila naša družba Vama, braćo naša, u ovim zelenim i bujnim Livadama. Ali njezino se je srce otvorilo i drugima. I vaša bližnja braća i susjedi Kaštelirci i Vabrižani, a i toliki drugi odaljeni uživaju već danas blagodati njezine neizmjerne ljubavi. Brgudac, Baderna, Štokovci, Vlakovo, Pula, Vinkuran, Volosko, Opatija, Lošinj, sva ta mjesta a i mnoga druga uživaju tu blagodat. Ali naša družba nije još završila svoje liepo i dobro djelo, a ne će ga ni završiti tako brzo. Ono, što će uraditi u buduće, u rukama je Boga i naroda; moja je pako dužnost, da Vam danas s ovoga mjesta prikažem samo to, što je za dobru sreću našega naroda u Istri učinila naša družba u prošloj godini 1903.

Tko je družba? — to Vi znate. To Vam je cieli hrvatski narod u svim hrvatskim zemljama: u Istri, Dalmaciji, Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni i Hercegovini. On, cieli taj naš hrvatski narod, uzdržaje nju tu našu družbu, i da nema njega, cieloga toga naroda, družba bi morala propasti. Morala bi propasti, jer su naši ljudi u Istri veliki siromasi, a potrebe njihove upravo prevelike.

Kako pak taj naš cieli narod uzdržaje našu družbu? Na više načina. Neke od tih načina prikazat ću i ja Vama i to osobito pogledom na lanjsku upravnu godinu. Prvi način — to su družbine podružnice. Takovih podružnica ima u Istri i Dalmaciji do 54. Osim malene iznimke, sve su te podružnice pokazale u lanjskoj upravnoj godini da žive, čime su u velikoj većini slučajeva dokazale, kako im je na srcu uzvišena svrha naše družbe. Želja našega Ravnateljstva bila bi, da se takovih podružnica ustroji što više. Još ima u Istri mnogo i mnogo sela i mjesta, koja nemaju svoje podružnice, a ipak bi takovo družtvo bilo na čast i diku svakom bilo velikom bilo manjem mjestu. Ovo neka je na srcu svim našim rodoljubima, a osobito gg. svećenicima i učiteljima. Liep će to biti dan za našu družbu, kad se u cieloj Istri neće naći čovjek našega roda i jezika, da ne bi bio član koje družbine podružnice. Ovo neka vriedi i za našu liepu Dalmaciju, koja nam je već u tisuću zgoda pokazala, kolika je njezina ljubav spram nas i naše nesretne Istre.

Nego naš narod može i drugačije koristiti našoj družbi, i to na takov način, da on od svega toga ne osjeća nikakove škode. Kako to? Evo ovako: Neka svako kupuje žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Od prodaje tih žigica u lanjskoj godini 1903. odpalo je na našu družbu oko 8000 kruna prihoda, što iznosi preko dvadeset kruna na jedan dan. U zadnje vrijeme postavile su se u promet i sumporaste žigice, kojima se radije služe naši ljudi seljačke ruke. Preporučamo našim prijateljima i te sumporaste žigice; i od njih će po vremenu družbu zapasti liep prihod. Kako svake tako je bilo i ove godine raznih tužba radi žigica. Mnogi su se tužili, a neki se i danas tuže, da ne mogu dobiti u pravo vrieme naručene žigice. Bilo je dapače vrieme, gdje se je pokazalo pomanjkanje družbinih žigica u svim skladištima kao na Rieci, Zagrebu i Trstu. Naše je Ravnateljstvo te tužbe prosliedjivalo na tvornicu u Beč i više puta pismenim i brzojavnim putem odlučno zahtjevalo, da se u izvršivanju naručba ne zateže, jer da se time narod oslovljuje od čega i družba trpi ne malenu štetu. Iz Beča nam javili, da je pomanjkanju žigica krivo to, što se uslied zla vremena nije moglo dobiti iz Ruske i Galicije potrebito drvo. Medjutim nas je Bernard Fürth, tvorničar, s kojim smo svojedobno sklopili ugovor za prodaju žigica, izvjestio, da se je on složio sa nekim drugim tvornicama i s njima ujedno ustrojio družtvo, koje se zove „Solo". Polag ugovora vezana je sada naša družba s novo ustrojenom tvrdkom „Solo", koja je našem Ravnateljstvu zajamčila, da će se strogo držati uvjeta sadržanih u ugovoru i nastojati, da se prodaji družbinih žigica podade što većega maha. Naše pak Ravnateljstvo sa svoje strane jamči toj Slavnoj skupštini, da će unastojati iz svih sila, da se neurednosti u nabavljanju žigica ne ponavljaju. Svim rodoljubima i prijateljima naše Istre postavlja pak ponovno na srce, da ne kupuju drugih žigica osim onih, koje nose na trobojnoj škatulji napis: „Žigice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru".

Naša družba ima osim toga još i liepu dobit od prodaje cigretnog papira. Vrli rodoljub gospodin Stjepan Gamulin, u Jelši (Dalmacija), proturno je družbine papiriće i tulčiće čak i u Ameriku, medju tamošnje naše ljude, tako, da je od prodaje toga sitnoga papirića u lanjskoj godini našoj družbi odpala skoro jedna biljada kruna.

S prodajom družbine cikorije nismo osobito zadovoljni. Družbina cikorija je vanredno dobra, pa nam je začudno, kako ju naše vriedne Hrvatice još uviek malo uporabljuju.

Naše je Ravnateljstvo uvidiv veliku korist, što bi ju ono moglo imati od prodaje razglednica, stupilo u tu svrhu u pregovore sa I. hrv. knjižarnicom u Zadru. Nego, na žalost, zadarska je knjižarnica u posljednji čas prekinula pregovore, i družbine se razglednice nisu mogle staviti u promet. Medjutim se naše Ravnateljstvo obratilo u istu svrhu drugamo, te ima nade, da ćemo do skora imati na prodaji i družbine razglednice.

Sva ta poduzeća stavljamo na srce našim rodoljubima i prijateljima.

Nego naša bi družba i sa svojim podružnicama i sa prodajom družbinih proizvoda prolazila dosta slabo, kad ne bi bilo druge ljubavi, kad nebi bilo šire požrtvovnosti Uzmimo u ruke koju god hoćete hrvatsku novinu iz kojega god hrvatskoga kraja, i svagdje ćete naći skoro kao stalnu rubriku onaj liepi naslov: „Za družbu Sv. Cirila i Metoda za Istru". Tu vam se bilježe prinosi. Tu se vidi, kako naš dobri hrvatski narod u svim hrvatskim zemljama: u Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Bosni i Hercegovini, gotovo neprestano misli na ovu našu Istru, na našu malu, nevoljnu dječicu, kojoj lakomi Talijan uskraćuje nauku — uskraćuje sreću i blagostanje. I mi čitamo: „Sakupljeno za istarsku družbu u veselu družtvu prigodom blagdana, krsta, kod ženidbe, prigodom smrti toga i toga, nakon zdravice domovini itd. itd. Uviek, uviek spominju se oni naši dobri ljudi naše tužne Istre i radi toga neka im je i od nas, od naše družbe i od cieloga našega istarskoga puka najveća hvala i blagodarnost. Bog neka ih živi! Živjeli!

Ali naša družba duguje puno i onim našim prijateljima, urednicima raznih hrvatskih listova, koji sakupljaju za našu družbu. Mučan je posao tih naših prijatelja — hrvatskih novinara. Oni Vam dan po dan bilježe sve što dodje novca za družbu, imena prinosnika objelodanjuju u svom listu, a novac šalju na naše Ravnateljstvo u Volosko. Mučan a često i vrlo nepriličan je taj posao, no naš hrvatski novinar ga rado obavlja, obavlja ga iz dušom i srcem. Ali i drugačije koristi hrvatsko novinstvo našoj družbi. Treba li najaviti kakovu družbinu zabavu, ili priobćiti kakovu viest, koja se tiče našega šk. družtva, treba li kakove preporuke ili poticaja da narod radi za družbu — eno hrvatskog novinstva, gdje se upravo takmi u velikoj svojoj ljubavi spram nas. Tim što naše novinstvo drži uviek otvoreno pitanje o našoj družbi, doprinaša najvećma napredku iste i mi možemo sa stalnošću ustvrditi, da se je ova naša krasna i dična ustanova najvećma njegovom zaslugom ovako razmahala i cielom narodu tako draga i mila postala.

U tom krasnom nastojanju ističu se osobito „Obzor" i „Novi list". Obilni su prinosi, što stizavaju i na druge hrvatske listove, kao na „Hrvatsko Pravo", „Narodne Novine", Zadarski „Narodni list", „Narodnu Obranu", „Agramer Tagblatt", „Hrvata", „Glas naroda", „Naše Pravice", „Našu Slogu" itd. itd.

Neka žive naše slavno novinstvo! Vječna mu slava i trajna spomen u našem istarskom narodu!

Velika je pomoć, što je u lanjskoj godini stigla družbi kroz naše velevriedne hrvatske novine. Velika je to pomoć, osobito ako uzmemo u obzir lanjske tužne i žalostne događaje u našoj dragoj Hrvatskoj. Tamo je, kako je poznato lani protekla krv, bilo je mnogo ubijenih i ranjenih, pa su se onda u narodu sakupljali prinosi za one neboge žrtve, za sirote nastradalih domoljuba.

Pa i drugačije, izravno na samo družbino Ravnateljstvo stiglo je družbi preliepih darova. Najveći i najsjajniji takovi darovi jesu sliedeći: Posujilnica Volosko (700 K), Posujilnica Spljet (2064·01 K). Zapisi pokojnika: Gjure Kundeka (6274·73,) Katarine Budicki (400 K) Stjepana Ilijašević (200 K), Ružice Kvaternik (198 K), Frana Pevalek (1956·50 K), Čitaonica Starigrad (200 K). Zatim od prodaje koledara „Ciril i Metod" (200 K), od plesa zlate hrvatske omladine Rieke i Sušaka (3000 K) i prihod velikog koncerta u Zagrebu od 14. ožujka 1903., koji je družbi namaknuo preliepi dar od 6253 kruna. Nego vrli odbor te zabave, koji uz slavnoga starinu pjesnika velemožnoga gosp. Ivana viteza Trnskoga, velikoga prijatelja Istre, broji medju svojimi najradinijim i najpožrtvovnijim članovima velevriednu gospodu: Eduarda Kornitcera, V. Fr. Marinčića, Milana Suhaneka i Frana Saridju, priredio je i ove godine takav koncerat, i opet namaknuo našoj družbi preliepi dar od preko 5000 kruna.

U novije se vrieme taj odbor razišao, ali se odmah zatim neki njegovi članovi naši udruženi u drugom družtvu, koje se zove: klub zidara družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Svrha je tim našim zidarima, da po svuda i u svakoj zgodi i prilici sakupljaju prinose za našu družbu. Ti zidari su već do sada, kako čujemo sabrali oko neko 600 kruna, sve tako: novčić po novčić.

Uskliknimo tim našim dobrim i velikim prijateljima srdačno: Živjeli!

A sjetili su se u prošloj godini naše družbe i mnogi novčani zavodi u Hrvatskoj i Slavoniji. Tvrdo se nadamo, da ćemo do mala moći priobćiti narodu veselu viest, da su se družbe sjetili svi novčani zavodi u svim hrvatskim krajevima. A zaboravila nas nisu ni naša braća u dalekoj Americi. Primili smo od njih liepih prinosa, a osim toga oni gledaju da i drugačije koriste našoj družbi, kao kupovanje družbinog cigaretnog papira itd. Osim toga oni nastoje i oko toga, kako bi i medju njima uhvatila maha prodaja družbinih žigica.

A što da kažemo o onoj veličanstvenoj skupštini u Vinodolskom Briburu? Bilo je to negdje u mjesecu veljači o. g. U tom liepom i pitomom mjestu našega hrvatskoga primorja, skupili se rodoljubi — a na čelu im tamošnji velevriedni svećenici — i uglaviše, da će sazvati u Briburu veliku pučku skupštinu, kod koje će biti govora samo o našoj družbi sv. Cirila i Metoda. I doista na rečeni dan sabralo se u Briburu nekoliko tisuća naroda, a dični tamošnji prvaci ustali, da jedan po jedan tumače sakupljenom puku cilj i svrhu naše družbe, dotičući se naravno i naših tužnih prilika u Istri. Tu je palo upravo preliepih rieči: „Nas mora upravo srce zazebsti, rekao je jedan govornik, kada vidimo, kako nepriatelj ne žali ni najvećih novčanih svota, samo da nam patnika istarskoga uniši. Hoćemo li dopustiti, rekao lje nadalj. taj isti govornik, da ovako završi Hrvat, da taj isti Hrvat pade sada u grob kao talijanski rob i da nad tim grobom narekuje hrvatska Vila Istarska, a po ovom divnom moru, i po ovim zelenim oranicama da se bani nezasitni tudjin i nametnik; „Ne"! uskliknuo je govornik, — „ne"! zagrmjelo je cielo množtvo sakupljenog briburskog puka, ne! kličemo mi: dopustiti ne će to Hrvati, oni Hrvati, koji su od uviek čuvali i krvju svojom branili svaki pedalj svoje zemlje. Ta istarsko diete, kako je ono rekao onaj velevriedni briburski rodoljub, nije tudjinac, ono je diete, koje je hrvatsku majku sisalo kao i ti brate, jednomu se Bogu molilo kao i ti, istim jezikom zbori kao i ti, hrvatske pjesme pjeva kao i ti, ljubi svoju hrvatsku grudu kao i ti, za tu grudu daje život kao i ti.

Tako se je, vidite, istarska braćo, govorilo u Briburu za Vas, za Vašu djecu, za Vašu zemlju. A nije se samo govorilo, već se je i radilo tamo. A evo kako: Po dvojica vidjenijih rodoljuba išla bi od sela do sela, od kuće do kuće i za istarsku sirotinju sabirala novčić po novčić. Svi su davali, svi: I staro i mlado, i žensko i muško i imućno i siromašno, I mala dječica, čujte, ona djeca, koja su na skupštini čula, koliko zlo, kolike nepravice trpi naš istarski puk, svijala se oko svojih majka i govorila: Dajte mamo beći, zač ako ne— te nas Talijani. I ljudi davali i tako se najviše medju siromašnim svietom sabrao liepi dar od 700 kruna. Živjeli vriedni naši Briburci!

A tako se od prilike radi i drugdje. Tako čitamo u pismu stignulom nam iz Visa nakon zabave, što su je tamošnji mladi rodoljubi dali u korist družbe, ove liepe rieči: „Primite, Slav. Upravo, ovu svotu. Velika je naša radost, koju osjećamo, da ovim bar nešto uzradimo za biednu nam Istru, za koju se to SL družtvo tako zauzimlje. Najsvetčanije Vam obećujemo da ćemo unapried svake godine prirediti po jednu takovu zabavu itd.

A i tu, medju nama, nahodi se velevriedni domoljub, komu naš narod u Oprtaljščini ima puno da zahvali, a tako i naša družba, koje se je on lanjske godine sjetio preliepim darom. Taj veliki prijatelj naše družbe i naroda našega jest velečastni gosp. Josip Knavs, župeupravitelj u Topolovcu. Taj dobri gospodin darovao je našoj družbi u sv. Luciji, kraj Oprtlja, svoju kuću i dobar komad zemljišta. Kuću je družba iznajmila domaćem čovjeku, koji je tamo otvorio trgovinu, što će takodjer biti od koristi za onaj naš okolišni narod. A i drugačije će ako Bog da, rodoljubni dar velečasnoga g. Knavsa, toga prijatelja puka, donieti onomu narodu i dobra i blagoslova. Bog neka poživi plemenitoga darovatelja! Živio Knavs!

Slavna četa družbinih članova u temeljitelja porasla je prošle godine za pet novih članova:

1. Josip Knavs, Topolovac.
2. Grof Norman-Ehrenfels, iz Valpova.
3. Dr. Anton Grgurina, liečnik iz Rukavca.
4. Abiturienti Sušačke gimnazije za god. 1901/02.
5. Abiturienti Sušačke gimnazije za god. 1902/03.

Živjeli! Bog dao, pa se do godine svjetla četa pomnožila i drugim časnim imenima!

I tako eto, pomoću Boga i ljubavi dobroga hrvatskoga naroda, naša je družba mimo na poklon dobivene kuće primila u prošloj godini krasnu svotu u iznosu od kruna 74558 i 70 para.

(Sliedi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 8. maja 1904.

Netom minuloga tjedna imala je zastupnička kuća 4 sjednice. Prošle su po prilici kao i one dvih prošlih tjedana.

Predsjednik stalno sporazumno s vladom i Njemci, počinio je i opet grubo jedno nasilje.

Ponedjeljak, pošto se je do preko četvrta ure čitalo podneske, pročitao je (progovoriti nezna pošteno ni jedne izreke) njekakvu izjavu. U njoj najprije pobija sam svoju izjavu od 26. aprila t. g., gdje je bio odustao od izbora kvotne deputacije, jer je tomu prigovorio zastup. Choc. Pak veli, da se je od tada nješto drugo naučio, da naime izbori nisu predmet razprava, da jih on može sam narediti kad hoće, da mu to drugi predmeti kao ni prešni predlozi nemogu priečiti. Pročitav te, pozove zastupnike, da odaju cedulje za izbore kvotne deputacije, i njekih članova pojedinih odbora. Njemci su već na to pripravni bili, pak se okupili okolo žare za sabiranje izbornih cedulja. Dvojica su čvrsto držali žaru, a ostali bacali su u nju cedulje. Za riet su se glasili Dr. Stransky i Prašek, bučili su Choc i drugovi, a se je za to cedulje sabiralo, i sabralo jih preko sto. Steprv kad bijaše to gotove, i kad su činovnici odnesli žaru, dao je predsjednik riet Dru Stranskomu, pak Prašeku, pak Chocu. Jedan za drugim su prosvjedovali proti postupku predsjednika, odnosno vlade i

Nastavak u prilogu.

Njemaca, koji su ga napulili na taj postupak. Prosvjedovali su proti nasilju i proti kršenju poslovnoga reda. Talijan bi reko, da se i predsjednik i vlada i Njemci „infišćaju“ na takove prosvjede, samo da njim se pusti provesti što hoće. Ili šuti, ili tjeraj mak na konac, kako su to Njemci činili, i kako će stalno još činiti, kad se što njim nepovoljna nasilno počini. Žalostna bila je slika, kad je zastup. Prašek, česki agrarac, tečajem svoga prosvjeda klevetao Mladočehe, kad mu je Stransky, prisiljen okolnostim, odgovarao, kad je Prašek i opet klevetao, Mladočeh Heinrich opet odgovarao. Agrarci, reć bi pod uplivom njekih činbenika, hvalaju svaku priliku, da bacaju Mladočehom klipove med noge. Oni su poslie izbora u delegacije izstupili iz parlamentarne sveze obštrukcionističkih stranaka, a njim su sliedili i narodni socijalci česki. Tim su mislili, da će Bog zna što doseći, a kad tamo, pametni njim ljudi, i oni njihovih stranaka prigovaraju, što su se u ovakvih prilikah, gdje je neprijatelj složan, što su se u vrieme osudne borbe, odciepili od svoje braće.

U kvotnu deputaciju izabrani su: 1 njemački nacionalac (Kaiser), 1 njemački liberalac (Dr. Menger), 1 njemački katolik (Baumgartner), 1 njemački veleposjednik barun Schwegel, rodjen Slovenac), 1 česki veleposjednik (grof Zedwitz Karl Maks), 2 poljaka (Apolinar Jaworski i David Abrahamović), 2 Mladočeha (Dr. Fiedler i Dr. Fořt), i 1 iz skupine Slovenaca i Hrvata (Povše).

Utorak bila je sjednica posve kratka. Pročitalo se podneske. Poduzela se tri poimenična glasovanja. Kod trećega glasovalo je samo 89 zastupnika. Kuća nije imala broja za odlučivati. Predsjednik je sjednicu zaključio. Njemci su proti tomu doista prosvjedovali, jer da jih je onaj hip dosta, al nije koristilo.

Za sriedu bila je sjednica sazvana pismenim putem sa dnevnim redom kao i za 19. aprila t. g., koga se još ni dotaknulo nije. Poslie pročitanja podnesaka se je jednom glasalo po imenih, a onda razpravljao prešni predlog Šilenija za pospješivanje razprodaje izradaka malih obrtnika. Kod toga predloga govorila su dva Čeha takodjer česki. Jedan njih, Kratochwil, izticao je, kako je c. kr. vlada kriva na žalostnih parlamentarnih i gospodarskih odnošajih, i da je ista vlada dužna izravnati narodnostne prepire. O istom predlogu razpravljalo se je još u sjednici od petka. U njoj je prešnost toga predloga bila zabačena. Zastupnik Baxa pritužio se je kod predsjedničtva za to, što njegov predlog za obtužbu ministara ne dolazi na red. Podpredsjednik Kaiser mu je odgovorio, da nemože to učiniti, jer predlog neima propisanih 40 podpisa zastupnika. Baxa i drugovi nisu dobili podpisa, jer su izašli iz sveze Mladočeha, Slovenaca i Hrvata i jer drugdje ne nalaze podpore. Dašinski je pitao predsjedničtvo, je li voljno dati izkaz zastupnika, koji svoj zastupnički mandat rabe kod raznih državnih radnja u svoju korist. Rečeni predsjednik mu je odgovorio, da je žalostno ako je to istina, pak je slobodno kući da izabere posebni odbor koj bi stvar iztražio.

* * *

Dne 4. maja bila je pročitana interpelacija zastupnika Spinčića glede raznih lučkih radnja na obalah kvarnerskih i gradnje nove luke u Opatiji. U interpelaciji poziva se na jur prihvaćene rezolucije ob odnosnih radnjah, te na interpelaciju od 1. decembra 1903. glede Opatijske luke, iztičući veliki promet u Opatiji i silne svote što jih Opatija godimice državi plaća, a da od države ništa ne dobiva. (Interpelaciju donieli ćemo u prevodu. Op. U.).

* * *

I netom prošloga tjedna nastojali su Poljaci o tom, kako da se dodje do redovitog razpravljanja u zastupničkoj kući — al uzalud. Vlada Koerberova i Niemci neće podnipošto da što popuste Čehom. Hoće da jih na neki način ponize, da njim uzmu svaki ugled. Vlada Koerberova nit neće parlamenta. U njem nebi ona dobila većine nit za nagodbu s Ugarskom-Hrvatskom, nit za trgovačke ugovore s raznimi stranimi državami. Ona će bilo pod kakvimi uvjeti sklopiti i nagodbu i ugovore s paragrafom 14. Magjari će kod toga bolje proći. Što je Koerberu do naroda ove polovice monarhije, samo da on može na vladi ostati. I to se zove u Austriji parlamentarno i ustavno vladati!

Ovoga prošloga tjedna govorilo se je i o tom, da će mladočesi podnieti predlog na obtužbu ministra-predsjednika Koerbera, pače da su takav predlog već sastavili. Zašto ga nisu podnesli, neznam. Koristi od njega i tako nebi bilo. Mogao bi ga jedan zastupnik obrazložiti. Onda bi se izabrao poseban odbor, da ga razpravi. U kući nebi došlo do razprave, jer kuća svršava svoj „posao“ već utorak ili sriedu. Za dan 14. t. mj. sastaju se delegacije.

Politički pregled.

U Puli, dne 11. maja 1904

Austro-Ugarska.

Danas imala bi biti posliednja sjednica u ovom zasjedanju carevinskoga vieća, koje kani vlada odgoditi na neopredieljeno vrieme. Za koji dan sastaju se delegacije na obično zasjedanje. Carevinsko vieće neće se više sastati tamo do jeseni. Medjutim biti će sazvani zemaljski sabori mjeseca septembra ili oktobra. Zemaljski sabor kraljevine Česke biti će sazvan, ako se bude vlada unapried uvjerila, da će biti sposoban za rad t. j. da će u njemu njemački zastupnici napustiti obstrukciju.

Od njemačkih stranaka na carevinskom vieću imala je izaći danas izjava, u kojoj kane prikazati sve ono, što se je s njihove strane poduzelo za sporazumljenje sa Česima. U toj izjavi kane svalili svu krivnju na česke zastupnike. Poljaci su kako je poznato, uložili svoje najbolje sile da izmire Čehe i Niemce, da se tako uzpostavi redovite odnošaje u carevinskom vieću. Oni neuspješe u tom nastojanju jer se Niemci odlučno uzprotiviše izpunjenju českih zahtjeva. Česi pako nehtjedoše odustati od obstrukcije i dozvoliti redovito poslovanje parlamenta, da se tim odreknu jedinoga oružja proti vladi, koja im je neprijateljska.

Carevinsko se dakle vieće odročuje usljed obstrukcije českih zastupnika, koji su zapriečili redovito poslovanje istoga zasebice skoro dvie godine. Na taj skrajni korak prisilila je česke zastupnike s jedne strane njemačka nezasitnost i s druge vladina pristranost i neodlučnost.

U subotnjem broju riečkog „Novog Lista“ razpravlja neki državni zastupnik i prijatelj českoga naroda, — kako se sam krsti — o neshodnosti obstrukcije u parlamentu. Pisac nastoji dokazati, da zahtjevi českoga naroda, česko sveučilište u Moravskoj i unutarnji česki službeni jezik, nisu tako prešni, da bi se radi njih imalo obustaviti poslovanje carevinskoga vieća. Na sveučilišta — kaže — mogu Česi čekati bez ikakve štete, a što se tiče českog uredovnog jezika, to pitanje riešavaju postupice sami česki sviestniji činovnici, koji uredjuju česki uzprkos ukoru vlade, pa će oni to pitanje malo po malo sami riešiti. Pisac savjetuje zastupnikom českoga naroda neka izjave otvoreno svomu narodu, da se obstrukcijom nedolazi do željenog cilja, pa se je valja kaniti. Mjesto toga neka se okupe okolo mladočeskoga kluba sve ostale česke stranke i strančice, da se budu mogli svi složno uzprotiviti prekomjernim težnjam složnih i ujedinjenih Niemaca.

Uredničtvo spomenutog lista izjavlja u jednom od sliedećih brojeva, da se neslaže s piščevimi nazori glede obustave obstrukcije, već da ju valja tjerati do skrajnosti i to složno Česi, Hrvati i Slovenci, da se tim onemogući sadašnju protivnu nam njemačku vladu.

Poljački klub zaključio je u posljednjoj svojoj sjednici, da se bivšeg člana, zastupnika Walewskoga neima više smatrati članom kluba dok se njegove parnice radi uvriede poštenja nedovrše.

Izvršujući odbor njemačkih stranaka razpravljao je u posljednjoj sjednici o proglasu, što ga sastavila četvorica članova i koj će biti priobćen u njemačkih listovih. U proglasu opisan je politički položaj, pokušaj o sporazumku sa Česima, i stanovište, koje zauzeše njemačke stranke.

Hrvatski oporbeni listovi pišu, da su u vladinih krugovih ogorčeni zbog pretjeranih zahtjeva ugarskog kraljevinskog odbora. U tih listovih bijaše već govora o mogućem odstupu bana grofa Pejačevića ili bar njegova zamjenika, odjelnog predstojnika dra. Šumanovića. Jedan zagrebački list piše, da polazi u mirovinu i veliki župan bjelovarske županije i odlučan pristaša zlokobnog razbana Khuena, Milutin Kukuljević, a na njegovo mjesto da dolazi bivši podžupan Georgijević.

Srbija.

Biogradski listovi pišu, da je vlada odlučila, da se dne 15. junija o. g. t. j. na godišnjicu kraljevog izbora, kralj Petar svečano okruni u manastiru Žiča, južno od mjesta Kraljevo. Nu pošto nebi mogli biti do to doba gotovi kraljevski znakovi t. j. kruna, žezlo, mač itd. to će se onog dana kralja samo pomazati, kao što je bio tamo pomazan takodjer pokojni kralj Aleksander.

Bečkim listovom pišu iz Biograda da namjerava kralj obustaviti ustav te postaviti na vladu liberalno ministarstvo sa Genčićem na čelu, pošto je nezadovoljan sa vladom radikala. Čim to provede, da će se zahvaliti na korist svog starijeg sina, komu da će postaviti kao pomoćnike svoje pouzdanike Novakovića, Gruića i Avakumovića. Kralj da se je počeo baviti tom mišlju radi nesloge medju radikalci i jer ga na to sile urotnici, koji se neosjećaju dosta sigurnimi pod radikalci. To bi se imalo dogoditi već koncem budućega mjeseca.

Poluslužbeni list „Samouprava“ napada oštro bečke i peštanske novine, koje da šire krive viesti iz Srbije. Taj list tvrdi, da su sve viesti o ministarskoj krizi puke izmišljotine. Medju te krive viesti računa spomenuti list i gornje viesti o obustavi ustava i o krunisanju kralja Petra.

Bugarska.

Izmedju bugarske i srbske vlade ulanačeno je u načelu, da se bez obzira na već podpisani poštanski i brzojavni ugovor, sklopi ugovor o izručenju zločinaca te željeznički savez i konačno carinsku svezu.

Gledo povratka macedonskih bjegunaca predložila je bugarska vlada turskoj vladi, da se bjegunci doprate do granice i ondje da ih preuzmu seoski starješine i turski činovnici.

Rusija.

Zapovjednik Port-Artura general Stöszl izdao je na svoju vojsku dnevnu zapovjed, u kojoj kaže, da su Japanci prešli dne 30 aprila i 1 maja velikom vojskom rieku Jalu. Naše čete — kaže — povukle su se na prije odabrani položaj. Neprijatelj će naravno prekinuti željezničku svezu sa Port-Arturom te će nastojati, da potisne naše čete amo i da obsjedne ovu tvrdjavu koja je obrana Rusiji u iztočnoj Aziji. Obranite ju dok nam nepridodju naknadno pomoćne čete. Držim mojom dužnošću, upozoriti Vas da morate biti neprestano oprezni i pripravni, da stupite svuda proti neprijatelju u redu, koji je dostojan slavne ruske vojske. Ako se neznam bilo što dogodi, vi se ne smijete smutiti. Upamtite, da je u ratu sve moguće, te da ćemo biti božjom pomoću u stanju, da izpunimo težku zadaću, koja nam je namienjena.

Novi zapovjednik ruske mornarice u iztočnoj Aziji, podadmiral Skrydlov oprostio se je dne 2. o. mj. od častnika i momčadi crnomorske ratne mornarice. On je posjetio sve brodove. Momčad je bila u svečanoj odori. Admiral ih je pozvao, da budu odani domovini, ako ih ova slučajno pozove u boj. »Živili braćo« bile su njegove posliednje rieči. Admiral je primio sa svih strana Rusije čestitke i srdačne pozdrave. Mnogobrojni častnici zamoliše ga, da ih uzme sobom u iztočnu Aziju. Dne 3. o. mj. odputovao je Skrydlov na svoje novo mjesto u iztočnoj Aziji.

Zadnji dan aprila i prvih dana maja bilo je na rieci Jalu krvavih sukoba izmedju Rusa i Japanaca. Rusi moradoše se povući natrag zbog prevelikog množtva neprijatelja. Japanaca bijaše u tih bojevih pet puta više nego li Rusa. U bojevih palo je više hiljada Rusa i Japanaca. Rusi moradoše uzmaknuti jer bi inače bili potučeni od peterostruko brojnijeg neprijatelja. Oni će se utvrditi bliže ruske granice i tu čekati pojačanja. Kad se budu mogli mjeriti brojno sa neprijateljem, pustiti će se s njim u boj i stalno vratiti mu milo za drago za sve ono, što im je on do sada štete nanio.

Franina i Jurina.

Fr. Po majka ka je pusta rodila, još tega nisam videl va Draguće.

Jur. Kaj to, Frane?

Fr. A da i ženske pul nas politiku voze.

Jur. Viš vraga, ti misliš one tamo pod ložom, ke pleskaju, da su talijani dobili?

Fr. One ja. — Viš, viš i onega z lisičjin repom kako šnjofa od veselja, a i mali prč se vas trese od šodišfacijona.

Jur. Ma po moje brageše smo im dali straha.

Fr. Za sada je i to neč. A mali ja mislim, da bi bolje stori, da se va politiku ne pača.

Jur. Bi moglo kemu presest.

* * *

Fr. Povej mi ti malo Jurino, ča biš ti volil bit golobatica, oholica, neznalica ili izdajica?

Jur. A po bore nebih nijedno od ovih na mojem čelu imat, ali ako bi me baš to tokalo, bi najvolel bit golobatica.

Fr. A da biš bil se četvero kako još neki?

Jur. Bih se valje šal hitit u jamu Madaljevku ili Širocicu pol Sv. Lucije, da već svet za mene nezna.

Siećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Pogled po Primorju.

Puljsko - rovinjski kotar:

Konsumno družtvo u Štinjanu. Dne 27. aprila t. g. ustrojilo se u Štinjanu Konsumno Družtvo, komu stoji na čelu velevriedni rodoljub Miho Cukon od Mihe. Želimo družtvu najbolji uspjeh.

Pišu nam iz Raklja. Dulje vremena niste, g. uredniče, primili viesti s naših strana, kao da nebi imali pritužaba. Žalimo, jer nas peče, što se moramo i danas baviti s našim dušobrižnikom g. Nikolićem. Ovaj svećenik, kao i još nekoji, jest pravi Dalmatinac, od vitežkog plemena hrvatskoga; ali žalibože, kao da ih je Dalmacija kao balast i nevaljalu stvar, da pročisti zrak, sa sebe izbacila, i za našu nesreću, pali su ti kao kakvi parasiti u našu biednu Istru, da pomognu talijanskim gospodskim gladnim želudcima zavaravati i smućivati naš mirni bogobojeći puk. Ovdje u Raklju obstoji crkvica Sv. Janje (Agneze) koju je bio običaj pet put na godinu pohadjali precesijom i reći sv. Misu u istoj, ali gospodin Nikolić, ne znam u koju svrhu, je to propustio. — U nedjelu i svetkovine, mjesto da čini svoju dužnost, jedva dočeka da može poslie mise ići razgovarati o poslima svoje trgovine sa Čozoli i drugim zasliepljenim trubilima. Tako je n. pr. na mali Vazam rekao misu u jutro, namjesto o podne, kako je bio običaj, kao što isti dan, mjesto da nam poslie podne reče večernju dao se na placi u Raklju sa našimi Čozoti bez drvenog poplata, komplimentat, kako bi ovi ćuki rekli. Gospodin taj, po velikoj milosti svojoj, drži nam pomoćnu školu, ali tako, da će naša djeca naučit više pasuć ovce, nego li u njegovoj školi, te je i škoda da tu Bogu dane kradu. — Družba sv. Cirila i Metoda obećala nam je davno sagraditi školu, — nu g. Nikolich sve svoje sile napinje da do toga ne dodje, već radi da školu sagradi židovska Lega, ali mu na utjehu njegovu i njegovih odpadnika javljamo, da dok imade plemena Rakaljskog, židovsko-talijanske škole u Raklju neće vidit.

Eto, ovakove uzor svećenike okuplja oko sebe porečki biskup Flapp, dika od pastira, još dičnijih — svećenika secundum ordinem Melchisedech.

Ovom prilikom, molimo našu plemenitu Družbu sv. Cirila i Metoda da pospješi sa gradnjom škole, što očekujemo kô ozebao sunca.

Učenice VIII. licejskog razreda iz Zagreba dolaze u Pulu. U zagrebačkih listovih čitamo, da su krenule dne 9. o. mj. na naučno putovanje učenice VIII. licejskoga razreda u Zagrebu pod vodstvom upravitelja onoga zavoda g. dr. I. Hoića i učiteljicah M. Jambrišakove i A. Rujanove. Izletnice posjetiti će na svom putu špilju u Postojni, zatim Rieku, Opatiju i konačno Pulu, kamo su stigli danas u 1 sat po podne.

Mi kličemo tim milim gostom iz bieloga nam Zagreba: Dobro nam došli!

Nevrieme od 4. t. mj. u Puli. U sr'edu 4. t. mj. malo poslie 9. sati na večer počelo se nebo tako tmurili, da se držalo da će se sav pakao sasuti na zemlju. Uz strahovito bljeskanje nastane na jednom takav vihar, da je svatko bježao ko bez glave da se ukloni nevremenu. Uz gromovito trganje krovova, kao primjerice na zgradi lučkog poglavarstva, gdje je bez preljerivanja, iztrgao smjesta cieli krov sa žliepcima i gredama, najviše štete uanio je u luci ladjicama i većim jedrenjačama. Silni taj vihar, što je trajao do 20 minuta, uništio je do 50 malih ladjica, i više većih ladja usidrenih u luci. Konstatirati moramo sa žalošću, da je nanio najviše štete našem prijatelju i rodoljubu g. Ivanu Orliću, trgovcu vinom ovdje. Njemu je vihar odnio u luci usidrenu ladju „Dobra Marija", krcatu punu vina do 90 hekti i razbio ju ko kakvu staklenku, te uz svu pripomoć od strane lučkog poglavarstva i mornarice, jedva da je spasio nešto vina. Tom prigodom razbijene su sasma dvie ladjice društva „Sokol" od kojih jedna — krasan i ukusan „skale" — jedva pred 4 dana popravljen i uredjen spušten u more, sasma je uništen tako, da ga nije moguće više popraviti. — Dobro bi bilo sa strane rodoljuba, da bi bar donekle priskočili društvu „Sokol" prinosima u pomoć, da uzmogne nabaviti novu ladjicu, što je „Sokolu" u Primorskim krajevima od prieke nužde za cilj sokolstva, a tim više još s narodnog gledišta, kad pomislimo, da naš „Sokol" prigodom izleta i vježba na moru, jedini ponosno na svojim ladjama vije naš krasni hrvatski barjak, što mora da uznese svako pravo i pošteno hrvatsko srce. S toga toplo preporučamo rodoljubnom, občinstvu naš „Sokol", koji je uviek dostojno i častno, po svo nas Hrvate, vršio svoju zadaću u ovoj izloženoj točki hrvatstva.

Švedski kralj u Puli. U petak dne 6. o. mj. u 8 sati i 45 časova u jutro na carskom brodu naše ratne mornarice „Pelikan", došao je u Pulu iz Opatije švedski kralj Oskar II. Nakon što je obišao Arsenal, Arenu, muzej i druge znamenitosti grada, odputovao je u 4 sata poslie podne na istom brodu u Trst, odakle je otišao u svoju priestolnicu Stokholm.

Porotno zasjedanje u Rovinju. Buduće porotno zasjedanje na okružnom sudu u Rovinju započeti će dne 20. junija o. g. Poroti će predsjedati dvorski savjetnik g. Dr. Tušar, a zamjeniti će ga savjetnici onog suda gg. Kümmerlin i Devescovi.

Slovensko Društvo u Pulju. Pod tim imenom ustanovili su ovdje nekoji mladji Slovenci, poglavito iz Kranjske, za se posebno društvo. Pravila je već potvrdilo namjestničtvo u Trstu. To su navadna pravila zabavno-poučnih društva, samo što imaju još neke osobite ustanove, na primjer, da će se društvo brinuti za namještenje svojih suplemenika u Puli i da će potrebnim davati podpore do najvećeg iznosa 30 kruna mjesečnih.

Briga za namještenje dobra je nakana, a podpomaganje u novcu, može se reći unapred, biti će vrlo teško i bojimo se da društvo u tom smjeru neće moći učiniti ništa dobra.

Na ustanovnu skupštinu, koja je bila prošlu nedjelju po podne, bili su medju inim pozvani i došli su L. Križ, Dr. Laginja i Dr. Zuccon.

Sva su trojica pozdravili društvo izjavivši ujedno svoje misli glede istoga. Dr. Laginja izjavio je, da po njegovoj misli toga društva nije trebalo, nego su se i ovi Slovenci, kao mnogi stariji mogli prikupiti k obstojećim već društvom i složnimi silami raditi za održanje narodnosti i skupnosti. Ali kad je već drugačije učinjeno, preporučio je, neka se ozbiljno radi i neka se ustraje.

Radnik Čehun kušao je dokazati, da bi svi Slovenci morali stupiti u socialiste. Odgovorilo mu se je, da socialisti u Puli šire medju naše ljude talijanstvo, čemu se moramo oprieti, a s druge strane da je svakomu organizovanom radniku Slovencu slobodno biti članom slovenskog narodnog društva, dapače da mu je to i dužnost.

U odbor su izabrani Andrej Pirc predsjednik, pak Ivan Gornik — Petar Setina — Josip Ojstersek — Alojzij Meznarčič — Ivan Rant — Anton Gantar — Ivan Male — Alojzij Bratož — Ivan Leskovec. Zamjenici: Anton Valič — Josip Malnič — Paval Gerl.

Vredno je spomenuti, da se na toj skupštini nije gostilo ni pilo. Ako bude društvo trezno radilo, moći će štogod i dobra biti. Ako li bude drugačije, onda se je prošlu nedjelju u Puli rodilo jedno mrtvo diete.

Paziński kotar:

Iz Tinjana pišu nam 1. o. mj. Dugo smo šutili, g. uredniče, misleć da će kod nas krenuti stvari na bolje, nu pošto idemo svaki dan na gore, više šutiti nesmijemo. Za danas nećemo dirati u našu občinsku upravu, koja je vodjena posve u talijanskom duhu, ali Vašom dozvolom, prorešetali ćemo i nju. (Izvolite, ali samo stvarno i nepristrano. Op. Ured.)

Osvrnut ćemo se danas na jednu zanimivu obtužnicu ovdašnjega načelnika Venceslava Križmanića i na žalostne posljedice po njega.

Dne 19. pr. mj. tužio je on naime čestitog našeg rodoljuba g. Defara Ivana, po domaću Zvanića, na c. k. sudu u Pazinu. Toga dana vodila se proti njemu razprava ali je on od obtužbe bio riešen, kao što su ga do sada uvjek riešile i sudbene i političke oblasti od prijava i obtužba ovdašnjih krnjela, šarenjaka, prodanaca i odpadnika.

Ovaj put tužio je načelnik uz Zvanića i drugih 5—6 naših rodoljuba radi toga što su pjevali omiljelu našu pjesmu: „Oj Hrvati još te živi" sa poznatim zaključkom: „Proklet bio izdajica svake domovine." Tom pjesmom ili bolje rekuć tim zaključkom našao se uvriedjen naš g. Vence, premda je on sto i sto puta pjevao i sam tu pjesmu, dok je bio naš, i dok je mislio, čutio i radio kako to čine svi pošteni Hrvati ono občine.

Mi doista nezuamo, kako se je mogao ocutiti uvriedjenim od one nedužne pjesme, tà ona je naperena obćenito proti svim izdajicam svake domovine. On tvrdi uvjek, da on nije izdajica, da je on uvjek onaj stari Vence, koji se je prije 5—6 godina borio u naših redovih, čemu se dakle ide sada na naše pjevače srdili radi pjesme, koju mu bijaše još pred koju godinu toli mila i draga.

Prije razprave rečenoga dana pozvao je sudac našega Zvanića — (pošto je kod njega već prije bio načelnik) to mu kazno da li je pripravan dati načelniku ruku pomirnicu, našto je g. Defar odlučno izjavio, da mu neduje ruke, neka se pravda vrši. Premda se je i načelnik oko njega laskao, ipak Defar nepopusti te smo stalni, da bi bio radje platio globu ili pošao u tamnicu nego li podao ruku nekadanjemu prijatelju istomišljeniku i suborioou.

Kad je načelnik uvidio, da nemože ni sudac ni on sam ništa opraviti kod Defara **uztegnu obtužbu te se obvezao platiti parbene troškove i podariti „Djačkomu podpornomu družtvu u Pazinu"** 20 K. Ti troškovi neće biti neznatni, jer njegov odvjet. **Costantini** nije ga zastupao na sudu dva puta badava a i naši odvjetnici nisu dužni njemu za ljubav badava raditi.

Da pravo kažemo, mi ga žalimo, jer znamo, da nebi ovakav bio, da se nije dao posve u šake njegovih narodnih dušmana. On će to jednom i sam požaliti, samo neka pazi, da nebude prekasno. On se nalazi sada na klizkom putu, pa ako se okliznе sve do dna, onda mu neima više spasa.

Novotarije novog župe-upravitolja u Kringi Od tamo pišu nam 30. aprila 1904. Prošloga mjeseca marča stigao je amo veleč. g. Zugelj — ili kako ga nazivlje tršćanski „Židovčić" Zugeli, koj bijaše od patrona u Pazinu izabran ovdje za župnika, pa kasnije usljed poznatih Vam događjaja, namješten kao župe-upravitelj. Po duši rečeno, mi mu se nismo veselili, ali suditi ga nismo mogli, nego po onom, što smo o njemu čuli i čitali koli u naših toli u talijanskih i „mačijih" novinah. Sada ga možemo prilično već suditi i sami po njegovih ovdašnjih djelih.

Tako je primjerice na blagdan Majke Božje dne 25. marča prvi put misio u našoj župnoj crkvi te nam se je poslije Evandjelja predstavio kao „knez mira", rekav, da su mu svuda, gdjegod je služio, bili svi vjernici prijatelji. Poslije propoviedi pošao je na oltar te zapjevao „Credo" bez **paramenta**, što nas je sve iznenadilo, jer to nebijaše do sada kod nas običaj.

Kod nas bijaše od pamtiveka običaj, da se na uličnu nedjelju pjeva sv. Evandjelje hrvatski, ali gospodin župe-upravitelj pjevao je po latinski, neznamo po čijem nalogu ili savjetu.

Poslije sv. mise bio je ovdje običaj, da se pjeva „Budi hvaljeno", nu on se toga više nedrži, valjda po nalogu svojih predpostavljenih ili po savjetu paziuskih patrona.

Kod popodašnje službe božje pjevali smo sa orguljama litanije dočim ih od sada sam izmoli.

Mi za to ne znamo odkuda to dolazi. Je li to njegova volja ili zapovjed višin. Nauk kršćanski za djecu držali su njegovi predšastnici u crkvi, a on ga drži u župnom stanu. Nerazumijemo ni te novotarije, jer je naša pamet prekratka.

Na blagdan sv. Marka kod procesije ostalo bi bilo bez pjevanja, da nije počeo pjevati mladji crkveni poslužnik.

Ovdješnji „mačići" nam se rugaju, da je to njihov župnik, a naš da će tekar doći. Mi njim ga rado prepuščamo, ali on bi morao biti župnik svima, nipošto pako samo narodnim odpadnikom.

G. župe-upravitelj kaže doduše, da nje Talijan, što mu mi u ostalom i vjerujemo, ali mi se ipak držimo one naše stare, koja kaže: reci mi s kim se družiš, reći ću ti tko si".

Ovo su doduše samo prvi njegovi koraci pak nemožemo još kazati, da će se posve bacili u narnčaj Krstićevih sljedbenika, nu ni ti prvi koraci ga nimalo nepreporučuju.

Začudno nam je, što uvadja spomenute novotarije u crkvi bez svake potrebe, jer ovdje neimamo po žadnjem popisu niti jednog Talijana.

Mi znamo, da će ga te novotarije preporučili kod krnjela i Talijana u Pazinu, možda i kod latinaša u Trstu, ali dvojimo, da će si tim prikupiti srca ogromne većine svojih župljana, što bi morala biti svakako njegova glavna zadaća kao brižljivog pastira duša naših.

Koparski kotar:

Novačenje u Kopru. Od tamo nam pišu, da će se obaviti ove godine novačenje za onaj kotar sliedećih dana: dne 24. maja za mladiće iz občine Kopar, dne 25. za mladiće iz občinah Dekani i Marezige; dne 26. za občinu Milje, dne 27. za občine Dolina i Klanec i dne 28. za občinu Pomnjan i za sve tudjince, koji se nalaze u ovom sudbenom kotaru.

Dragući, dne 28./IV 1904. Dne 23. t. m. imali smo ovdje izbore za upravno vieće. I ovdje su medju jednokrvnom braćom dvije stranke, naša hrvatska i takozvana istrijanska, koja pod tom maskarom pleše, kako joj talijanski kapurioni sviraju.

Naša stranka je prviput nakon okolo 10 god. što ovdje obstoji upravno vijeće, otvoreno i složno glasovala svoje zastupnike, akoprem nije bilo mnogo nade u pobjedu, jer su dva bogata sijora iz Pazina u 8 sata u jutro već u Draguću bili, da pasu svoje ponizne ovčice, koje iz njihovih magazina polentu na krdenč jedu. I kad su ih dragućki kapurioni ugledali, bili su sjegurni o pobjedi, jer je trećina ovdješnjih izbornika kod njih zadužena. I misleći naš tužan kmet, da će mu se Bog zna što dogoditi, ili nije glasovao, ili pak je glasovao proti svome osvedočenju za protivnu stranku. Mnogo pak njih, koji su tvrdo obećali, da ne će izdati svoju braću, učinili su kao juda. Pokazali su im komad kruha i žmulj vina, a oni mjesto da im to prezirno odbace, požrli svoj „hlebac" i popili „kvartinčić", te s njima glasovali. Takvih Juda i Škarjota bilo je mnogo, Bog im prosti!

Uz sve ovo, bilo još i to, da su onog dana imali u Grimaldi velik blagdan t. j. patrona župe, te radi toga nije mnogo naših došlo u Draguć. S naše strane se je protestiralo, ali sve uzalud.

Nismo dobili upravno vijeće, ali smo dobili mnogo više: naš narod je i ovdje počeo otvarati oči i raspoznavati prijatelje i neprijatelje svoje. Ako ih i nije Bog zna koliko takvih al ipak ih je lijep broj s obzirom na prijašnju zaslijepljenost.

Samo naprijed, Dragućani! Led je probijen. — Ne pustite se od svakoga za nos vući, ne budite svakomu loncu pokrovac. Budite svoji gospodari u svojim kućama, pa se ne ćete tužiti, da su Vam komunjska dobra propala, da imate mnogo komunjska duga, da plaćate velike adicionale itd. Ne mojte se na to tužiti, jer ste tomu sami krivi, pošto birate za svoje glavare takve ljude, koji za Vas ne skrbe. — Progledajte, Dragućani, i nemojte da Vam i nadalje tamni mrak zaslepljuje oči!

U našem mjestancu pošto je već dulje vremena takozvana poštanska sabiraonica, ima svoju trojezičnu (njemačko-talijansko-hrvatsku) tablu i dvojezični (talijansko-hrvatski) pečat, što je po zakonu i pravici i čemu nemožemo prigovarati. Nu čemu moramo prigovoriti, jest činjenica, da nemožemo doći do tro- il dvojezičnih tiskanicah t. j. do tiskanicah, na kojih bi bilo mjesta i načem hrvatskom jeziku, kojimtevih itd. hrvatske nadpise, kako ih puk se služi ogromna većina naroda, koji ima posla s tom sabiraonicom.

To pravo priznalo nam je i samo sl. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, koje nam je poslalo spomenutu tablu i pečat, ali do tiskanica željenih ipak nemožemo doći.

Mi smo više puta tražili dopisnica, naputnica itd. i sa hrvatskim napisom, nu uvjek uzalud. Vratili smo mnogo puta talijanske ili njemačko talijanske tiskanice, zahtjevajuć one sa hrvatskim napisom, nu sve badava, jer g. Ivan Ponis, koji ima prodaju duhana i c. kr. sabiračnicu, neće ni da čuje za našu opravdanu molbu. On se dapače necsvrće ni na naše grožnje, da ćemo ga prijaviti sl. ravnateljstvu u Trstu, jer imade valjda tamo kojeg debelog kuma.

Takvo postupanje g. Ponis-a (Ponîza) nije samo nepravedno, već i protuzakonito jer nama daje zakon pravo, da nas moraju sve c. kr. oblasti služiti u našem hrvatskom jeziku, dakle i hrvatskimi tiskanicami.

Dajemo dakle i ovim putem to doznanja sl. ravnateljstvu, koje bi imalo pozvati g. Ponis-a na red i naložiti mu, da nabavi potrebite tiskanice, jer ako misli, da mu je dosli držati samo talijanske tiskovnice, tada neka se seli među Talijane, pa bilo i tamo u Kalabriju.

Nebude li pomogla ni ova javna prilužba proti njemu, imademo još jedno drugo sredstvo, pomoću kojega smo stalni doći do cilja. Čekamo Vas dakle g. Ponis na djelu!

Voloski kotar:

Proti razdobi talijanske pučke škole u Voloskom. Kako smo nedavno javili odlučilo je ministarstvo bogoštovlja i nastave, da se ima podieliti postojeća javna pučka škola sa talijanskim naukovnom jezikom u Voloskom u dva odsjeka t. j. u talijanski i hrvatski odsjek.

Proti toj pravednoj i u zakonu utemeljenoj odluci zaključio je zem. odbor u Poreču uložiti utok na vrhovno upravno sudište u Beču.

Gospoda kod zemaljskoga odbora u Poreču znadu, da je odluka ministarstva posve pravedna i zakonita i da néće proti njoj ništa postići, ali njim je samo do toga, da stvar zategnu, da se to staro pitanje povoljno po Hrvate tako brzo neriesi. Njima je do prkosa, što im ga mrznja do svega, što je naše, nariče.

Iz Opatije plšn 6. o. m. Nakon poduljeg boravka među nama ostavio nas je jučer visoki gost Njeg. Veličanstvo kraj Oskar, koji ostavlja među nama vrlo ugodnu uspomenu. Visoki gost bijaše vrlo prijazan sa svakim, s kojim je došao u doticaj, a to je učinilo najbolji utisak osobito na niže slojeve pučanstva. Prije svog odlazka odlikovao je poglavice oblastih i predstojnike družtava raznimi redovi, na čemu mu se odlikovani osobno zahvališе. Premda je kralj Oskar škrtario timi odlikovanji, ipak nije zadovoljio sve one, koji žele obteretili svoja junačka prsa. Šta ćete, tko bi napekno kruha čitavomu svietu? Mi obični ljudi oprtimo križ, ako ga već moramo nositi, radje na ledja, te priuštimo velikoj i maloj djeci, koja zinu bezbrižno, da se pozabave igrarijama.

Kralju Oskaru stavilo je na razpolaganje uprava ratne mornarice carsku jachtu „Pelikan", na koju se je rečenoga dana ukrcao pozdravljen srdačno od poglavica oblastih i od mnogobrojnih gostiju. Odputovao je — kako kažu u Pulu, gdje će posjetiti arsenal ratne mornarice, rimske starine i sve što ima Vaš grad važnijega. Sretan mu put i vratio se opet u našu sredinu!

Dragi naš visoki i mili gost, veliki vojvoda luksenburški imao bi odputovati odavle 15 ili 16. o. mj. ravno kući u svoj Luksenburg.

Taj visoki gost poznat je medju nama i od maloga djetela, a sve ga visoko cieni i štuje radi njegove blage ćudi i dobrote srca. Njegovu milostivu desnicu ćutе osobito često domaći siromasi, koje podupire bogatom milostinjom po onoj evandjeoskoj: da ti nezna ljevica, što čini dobra desnica. O njegovom milosrdnom i plemenitom srcu dalo bi se mnogo toga napisati.

Mi želimo tomu plemenitomu Starcu sretan put pa vratio se opet opet ovamo, gdje nam je uviek dobro došao.

I tako malo po malo ostavljaju nas visoki gosti ali nam ih još ostaje uviek više nego li druge godine, što je liepim znakom o napretku naše krasne Opatije.

Naše velezaslužno občinsko zastupstvo dogovorno sa opatijskim prvacima postavilo je po naših trgovih, cestah, pu-

starine zove, što je svake hvale vriedno, se tako i vanjskim načinom pokaže, Opatija nije ni njemačka ni talijanska, hrvatska. Jedno bismo ipak imali pririti tim nadpisima, i to bez nit najje nakane, da ikoga uvriedimo. Želili o bili, da se zablieti uz te naše ne nazive mjesta, cesta i puteva; taer koje ime kojeg našeg narodnog vena. Zar nebi bilo po nas i po naše dično i ponosno, da sjaju medju pisima imena našeg Dobrile i Vitezića, ih Gundulića, Preradovića, Jelačića, rčevića, Strossmajera, Kačića, il kojeg gog još možda zaslužnijeg velikana? Da je evo naše krasno mjesto po nesreći mačko il talijansko, vidjeli bismo kako se prćila imena njihovih narodnih vena po zidinah i kućah naših. Nebudimo jek i u svemu maleni i preskromni — ć pokažimo — ako smo i siromašni, da no ponosni na sve što je naše.

Svečan dočekbiskupa Nagla u Lovranu. Tršćanskom „Židovčiću" išu iz Lovrana, da su tamo dočekali vrlo večanim načinom presvj. biskupa Nagla, oji je došao tamo dieliti sakramenat porde. Pod slavolukom, na kojem se je ticao napis „Salve" dočekalo je biskupa občinsko zastupstvo sa načelnikom, oji je pozdravio biskupa nazvav mu dobro-došlicu. Za gruvanja mužara podao se biskup u župni stan, gdje je kasnije primao deputacije, medju ovimi i onu občinskog zastupstva.

Značajno je da dočekuju i pozdravljuju presv. biskupa najsvečanije za ovog njegovog posjeta u našoj Liburniji narodni odpadnic,i poprdili, mački i talijanaški liberalci, kojim je crkva i sv. vjera zadnja misao na svietu. Bog 'zna hoće li koji upozoriti presvj. g. biskupa na ovu nepobitnu činjenicu!?

Lovranski Romanjoli opet kod biskupa Nagla. Ako me možda nije već koji pretekao, gosp. uredniče, izvolite primiti u Vaš list slijedeće:

I opet se je sakupilo veliko vieće slavnih otaca lovranske podeštarije, u poslu budućeg župnika.

Doznali su najme ti otci, neznam iz kojeg autentičnog vrela, da bi imao biti imenovan tamošnjim župnikom jedan svećenik (nomina sunt odiosa), koji da nije pravi patrijota e propugnatore della nostra santa causa, de l' italianità.

Slavno vieće je nakon kratke debate odlučilo poslati deputaciju pred biskupa sa dvima molbama. Jednu, da za volju božju ustegne dekret, ako ga je već poslao ili misli poslati gore navedenomu svećeniku. Drugu molbu, da neka im pošalje svećenika po kopitu pok. Dragovine, ali pak kojeg Talijana iz Trsta ili Kopra. Da bi njihove molbe što više biskupu imponirale, išli su po cieloj župi, k svojim zaaljepljenim marijonetama, da bi te molbe podpisali. Reć bi da su dobili blizu stotinu križa (jer podpisati se neznadu, jer Kukuma ih nije još toliko naučio), od većine pako, da nisu ni sami znali o čem se radi, i što su podkrižali. — Majstori su ti naši talijanaši za varati naš puk.

Neznamo kako je primio, prošle subote presv. biskup, te pobožne kampijone talijanskih bezvjeraca.

Naš biskup se je mogao osvjedočiti prigodom kanonične vizitacije, da u Liburniji, kamo i Lovran spada, Talijana nema. Dakle neka se ne igra ni sa lovranskim pukom, jer će Presvetli inače doživiti, da će i ono malo vanjskih ljudi, koji polaze crkvu, istu zapustiti. — Dakle biskupe! poslušajte samo te lovranske cifute i talijanske liberalce, pa onda ne falite!

Bogu je za plakati kad se narivava hrvatskoj djeci talijanština i to u podučavanju katekizma u lovranskoj školi. Diete ima od toga toliko koristi, koliko bi je imao lovranski puk od njemačke propovjedi, kad bi mu bio takvu presv. biskup držao prigodom svoje vizitacije.

Dakle „učite sve narode, samo ne Hrvate, u njihovom materinskom jeziku".

Još ovo: Znano je piscu ovih redaka, da je bilo rečeno nekojim svećenicima na ordinarijatu, nek uče djecu vjeronauk u školi u njihovom materinskom jeziku, kašnje zatim se šilja obratne dekrete. — Kako se to slaže! — L.

Razne primorske viesti.

Novi pomorski kapetani i podkapetani. Pred izpitnim povjerenstvom u Trstu položili su izpite i dobili diplomu kapetana duge plovitbe g. Andrija Politeo iz Starigrada na otoku Hvaru, a diplomu podkapetana gg. Eduard Dabinović i Gaspar Jogović iz Dobrote u Kotoru.

Za učiteljske konference neima istarski zemaljski odbor novaca! C. k. kotarsko školsko vieće u Kopru priebćilo je dogovorno sa c. kr. zemaljskim školskim viećem za Istru svemu učiteljstvu koparskog političkog kotara još dne 12. febrara t. g. da će se vršiti dne 6. i 7. maja učiteljska konferenca, i to za Talijane u Piranu, a za Hrvate i Slovence u Buzetu. Okružnicom od dne 29. aprila javlja pako isto c. kr. kot. školsko vieće svemu učiteljstvu, da konference neće biti jer da nemaju potrebitog novca ni zem. odbor ni c. kr. zemalj. školsko vieće za Istru.

Zar neće to reći igrati se sliepoga miša sa zakonom i sa mukotrpnim našim učiteljstvom. Da, neimaju novca u Poreču?! Evo naše glave, da će naći sutra obilno novca neka se sazove konferenca samo za talij. učiteljstvo.

Za hrvatske sveučilište. Sa zadovoljstvom čitamo u zagrebačkom „Obzoru" od dne 2. o. m. da je hrvatsko djačtvo sveučilišta u Zagrebu iz Dalmacije i Istre odlučno stalo na čelo pokretu za izjednačenje hrvatskog sveučilišta sa sveučilišti ove pole monarhije, da bude tako omogućeno i našim djakom polaziti ona sveučilišta i na njem polagati izpite u svojem materinskom jeziku.

U tu svrhu da poduzimlje — ovih dana hrvatska sveučilišna mladež iz Istre i Dalmacije u Zagrebu novi pokret. Već je izabran odbor, koji će u istoj stvari stojati u dopisivanju sa akademičkim skupinama na tudjih sveučilištih. Isti se odbor kani obratiti na sve narodne občine Istre i Dalmacije kao i na zastupnike u Beču, da podupru složno taj pokret naše mladeži.

Od naših občinah očekujemo, da će se sve složno odazvati pozivu naše mladeži, te naše uzdanice.

Talijanski magarac — za Istru. Zemaljsko kulturno vieće u Poreču, zabrinuto radi propadanja magarskog plemena u Istri, zaključilo je, da valja to pleme oplemeniti sa magarci iz južnih pokrajina kraljevine Italije. Radi toga je opunomoćilo živinara g. Zustioni-a i nekog Sason-a, da podju u Italiju. Oni otidoše u pokrajinu Bari i Lecco gdje nabaviše 10 krasnih magaraca za naskok, od kojih je stiglo njih 6 već u Poreč, „gdje im se je radi valičine i lipog uzrasta sve divilo." Te će magarce podieliti medju razne posjednike naše pokrajine, da se tako sačuva od propasti magarsko pleme.

Čudno li će negdje buljiti naše staro domaće neplemenito magarče u te modrokrvne drugove iz Italije!!

Zaključci zemaljskoga odbora u Poreču. U posliednjih sjednicah stvorio je zemaljski odbor u Poreču slieđeće zaključke:

Povjerava se poduzetniku barunu Schwarz-u, da uzradi občeniti nacrt za dobavu vode za čitavu pokrajinu, uz odštetu od 4000 kruna.

Priobćuje se upravi zemaljskog kreditnog zavoda u Poreču, da stvori posebni odsjek za zajmove občinam bez uknjižbe kako bijaše to zaključeno u saborskoj sjednici 7. novembra 1903.

Nalaže se zem. gradjevnom savjetniku, da stavi predloge glede proširenja zemaljske zgrade, u zem. pokušalištu za agrarni zavod.

Imenuje se risarskim oficijalom u zemaljskom tehničkom odsjeku g. Virgilia Budinicha.

Povišenje plaće profesorom na talijanskoj prkos-gimnaziji u Pazinu. Zemaljski odbor u Poreču, u predpostavi, da će to potvrditi zemaljski sabor, zaključio je, da se povisi za 50 po sto aktivitetni doplatak i odštetu za stanarinu, što no ju uživaju svi učitelji zem. realne-prkos-gimnazije u Pazinu, i to počam od 1. jenara 1904.

Talijanske članove zemaljskog odbora u Poreču nemuči misao odakle će uzeti taj povišak, jer znadu, da su tuj nesretne školske takse, koje bi se imale upotrebiti za ustrojenje hrvatskih i slovenskih pučkih škola za ono 12—14.000 uboge naše dječice, a mjesto toga troši se taj novac za ono, za što nebijaše prvobitno opredieljen i za što nebi bio odnosni zakon nikad dobio carske potvrde.

Željeznica Trst-Poreč. Prošlu subotu bila je u Beču glavna skupština dioničara lokalne željeznice Trst-Poreč, a to će pravo za pravo reći, da su se sastali odsalanici željezničkog ministarstva i zemaljskog odbora i austr. kreditnog zavoda za trgovinu i obrt u Beču, jer prva dvojica imaju sjegurno skoro sve dionice u rukama i „Credit"-ih ima u pologu za novce, koje je posudio. Dioničari su odobrili proračun i izabrali novi upravni odbor i to: zemaljskog assesora Dr. Ivana Clevu za predsjednika, vladinog savjetnika Polikowitz-a za podpredsjednika, a potvrdili na novo za odbornika g. Fortunata Vivante ravnatelja „Kredita" u Trstu. Tekom lanjske godine primila je ta željeznica kruna 211.902, a potrošila kruna 365.498; dakle prifalilo je kruna 153.596. Dogodilo se je dakle, a tako će se i unapred: paga Pantalon! Hrvati su u dieti pravo imali, kad su bili proti takovoj željeznici.

Izpiti zrelosti na učiteljištu u Gorici. U ponedjeljak započeli su pismeni izpiti na c. k. ženskom učiteljištu u Gorici. K izpitu priglasilo se je što redovitih što izvanrednih kandidatkinja 70, i to 35 Slovenkinja i Hrvatica te 35 Talijanka.

Nakaza od jezika. Čitamo u zadnjem broju „Narodnog Lista" pod naslovom: Kako c. k. oblasti poštuju hrvatski jezik" slieđeću nakazu hrvatskoga tobož jezika:

Voloska, am 7. 1. 1904.

Mjestno školsko Viejece

Kastav.

C. k. zemaljsko školsko Viejeće nakacalo je odpisom 29. 12. 1903. br. 2613. suplentici na pučkoj učioni u Rukavcu Anki Češčut placu od 700 K godišnjah kod ovdješnog glav. paroznog ureda u zaplatnih mjesecinih obracih pščamsi od 16. 10. tg. napred uz pravilno namiru. Iznos od 100 K godisnjih imo izplačati Mjestno školsko Viejece rešenoj učiteljici takodjer u mjesečnih zaplatnih obrockah. Previjeni dokumenti (3 komada) noka se iztoj uruči pavratrostarnice.

C. k. Kot. Poglavar.

K toj pogrdi od jezika opaža rečeni list:

„Tako nam, eto, ruže c. k. oblasti naš liepi jezik. Našim ljudima pako, osobito javnim uredima postavljamo na srce da takove i slične c. k. nakaze svaki put vrate onamo, odkud bi i došle. Neka gospoda na kot. poglavarstvu uče naš jezik i imadu ona za to dosta vremena. Ako pak neće, da ga uče, neka šibaju od mjesta, kojih su nedostojni. Naći će se već drugih, koji će za onakove tuste plaće znati občiti s narodom i pismeno i ustmeno na pristojan i doličan način".

Svemu tomu dodajemo mi, da bi valjalo „nakačati" 25 batina po tabanih onomu, koji je tu pogrdnu nakazu napisao i podpisao.

Razne viesti.

Sastanak hrvatskih biskupa radi glagoljice. U Zagrebačkih listovih čitamo, da će se još ovog ćedna tamo sakupiti do 15 biskupa iz Hrvatske, Dalmacije, Bosne, Istre i Trsta na konferencu, na kojoj će se razpravljati o uredjenju pitanja o staroslavenskom bogoslužju, te će u tom pogledu hrvatski biskupi izraziti svetoj stolici svoje mnienje.

O tom sastanku nismo do sada čitali ništa, te nemožemo znati hoće li se u istinu sastati hrvatski biskupi da razpravljaju o pitanju glagoljice. Čudno nam je što se tamo spominju i biskupi Istre i Trsta dok znamo, da bi mogao jedini krčki biskup presvj. Mahnić takvom sastanku prisustvovati, jer su ostali biskupi t. j. presvj. gg. Flapp i Nagl u načelu najodlučniji protivnici naše glagoljice.

Br. 212.

Oglas natječaja.

Usljed zaključka, prihvaćenog od občinskoga zastupstva u sjednici od 16. travnja, otvara se natječaj za občinsku primalju za Barban uz godišnju plaću od 220 K izplativih iz občinske blagajne u mjesečnih obrocih.

Natjecateljice za otvoreno mjesto mogu podnieti svoje dokumentirane molbenice kod podpisanoga do konca o. mj.

Glavarstvo občine

Barban, dne 6. svibnja 1904.

Glavar:
Malabotić.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Javna zahvala.

Prigodom smrti neprežaljenog nam otca

Ivana Pindulića

izraziše nam mnogobrojni prijatelji i znanci svoju sućut. Najsrdačnije se s toga svima zahvaljujemo. Osobitu pak zahvalnost izrazujemo veleč. gosp. Nikoli Gregu, koji ga je angjeoskom ljubavlju tješio i podkriepio svetootajstvima naše svete vjere; uglednomu učiteljskom osoblju, koje je sa školskom djecom prisustvovalo sprovodu, te napokon svima, koji su smrtne ostanke miloga i nezaboravnoga nam pokojnika iskrenim saučešćem na vječni počinak sproveli.

Svevišnji neka svima naplati!

Omišalj, dne 30. aprila 1904.

Don Dinko, Nikola, Ivan i Antun Pindulić
sinovi za se i za rodbinu.

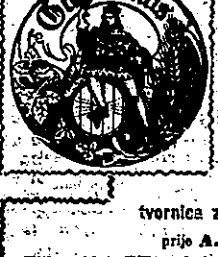

Pučko piće. Zazvorovo pivo.
Najbolje sredstvo proti pijanstvu, a uz to jeftino. Čisti krv i glavu. Probitačno za zdravlje i džep.

Pjeneće limunove bonbone,
svjetski znana kakvoća
preporučuje
Prvo česko dion. društvo
tvornica za orient. slastice i čokoladu
prije **A. Mariner**
Král. Vinohrady (Česka).

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino,* novosti pri aparatima proti peronospori te za sumperanje, mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svetiljke za ecclitica za hvatanje letećih zareznika (insekta), **sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje,** takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d. . . . . šalje uz najjeftinije tvorničke ciene . . . .

I. G. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

P. n. g. g. trgovcima i pekarima!

Podpisani objavljujemo, da ćemo dne 9. svibnja ovo god. otvoriti

Novogradišku tvornicu kvasca

u NOVOJ GRADIŠKI.

Pouzdano se nadamo, da će svaki ovo novo naše poduzeće poduprieti te svu svoju potrebu kvasca kod nas nabavljati.

Jamčimo za osobitu vrstnoću, te solidnu i brzu podvorbu.

Veleštovanjem **Zatluka i Sokač,** vlastnici.

RODOLJUBI!

kupujte samo Cirilo-Metodijske žigice!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umirnju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glist-, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 boćica) se ne šalje. — Cléna je slijedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boć.) 4 K, 2 tuceta (24 boć.) 8 K, 3 tuceta (36 boć.) 11 K, 4 tuceta (48 boć.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boć.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, silica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkalično-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkorisnija i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), astečkih i zraslih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mineralne vode, restauracijama i gostionama.

Pčelno-voštene svieć

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garan rano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvietcem itd. . . . . kg. po K	8·—	Voštени ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama	6·—	Isti ukrašeni s cvietom i zlatom	
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40	Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . . .	
. . . . .	2·—	. . . II.	
granis	1·20	Voštено platno za oltare, metar	

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20·00 kr Gerstheimovi stenji (ilili) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **meed** pitomac (stolni) i nava uz vrlo nizke cienе.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Go

FORO BR. 6 PULA

Veliki izbor

pravih engleskih i domaćih tkanina

za muška odiela,

imade na zalihi

Krojač Anton Klement

— — Foro broj 6 - Pula. — —

Preporuča se mušterijam za obilne naručbe, obećajuć točnu podvorbu.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te, plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

OBJAVA!

Podpisani časte se javiti slavnom občinstvu, da su preuzeli na svoj račun dobro poznatu gostionu:

Trattoria „Al Pero d'Oro"

nalazeću se u Trstu u **ulici Cavana broj 22.**

Prodavat će se **Dalmatinska naravna vina** kako sliedi:

U gostioni:			Za obitelj:		
Crno iz Šibenika	para	72	Crno iz Šibenika	para	64
Opollo	„	80	Opollo	„	72
Bielo	„	88	Bielo	„	80

Razpačavati će se i dobro poznato

STEINFELDSKO PIVO

Podpisani će se sa svim silama starati, da zadovolje cienjenim gostovima, te su radi toga poskrbili za **dobru i jeftinu kuhinju.**

Sa osobitim poštovanjem

Marko Stojić, vlastnik. Ante Sosić, poslovodja.

Broj 20. Pula, u četvrtak dne 19. maja 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće. 5·K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljaju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

† Albert Rieger

Našega velezaslužnoga prvaka i mijenika hrvatskoga naroda u Istri, dra. M. Laginju i njegovu čestitu obitelj snašla je ovih dana teška nesreća. Dne 13. o. mj. usnuo je naime u Gospodinu njegov posinak gosp. Albert Rieger izučen pravnik, u mladenačkoj dobi od 26 godina, nakon dugotrajne i teške bolesti.

Za svojim milim jedincem bolno nariče teško ucviljena majka gdja Virginija ud. Rieger preudata Laginja, sestre gdja Arabella Križ rodjena Rieger, gospojica Tončica Rieger, poočim g. dr. M. Laginja sa kćerkama Stanom, Maricom i Jelicom i šurjak pokojnikov gosp. L. Križ. S njima diele iskreno duboku tugu mnogobrojni prijatelji i znanci ovdje u Puli i širom čitave naše Istre.

Zaista imademo razloga svi, da žalimo dobrog i milog Alberta, mladića, koji bi bio danas sutra na duku i ures ne samo svojoj obitelji nego i cielom našem narodu. Težak je to udarac osobito za g. dra. M. Laginju, koji je uzgojio svog posinka upravo zavidnom očinskom pažnjom te vanrednim žrtvama po svojim načelima i čvrstom nákanom, da učini od njega muža, koji ga je imao u starosti zamjeniti u teškom narodnom poslu; ali sve te krasne nade rasplinuše se kao rosa na jutarnjem suncu. Nedostiživi su putevi Gospodnji. Vriednoga mladića ugrabi nam nesmiljena smrt baš u času, u punom naponu svog mladenačkog života, kad no se spremao, da stupi pun znanja u ozbiljan život, da preuzme i na svoja pleća jedan dio teškog bremena narodnog rada, na ponos obitelji svoje i korist istarskog patnika. Od veselja drhtavim srcem očekivala ga obitelj, suzom radostnicom širio prema njemu ruke istarski naš puk, uvjeren, da će mu pomoći liečiti okrvavljene rane duše i tiela njegova. Ali Providnosti se svidjelo, da pozove k sebi miloga Alberta, ostaviv nas sve tužne i zaplakane, s utjehom u bolnoj duši, da Bogu bijaše miliji nego nama.

Alberte mili! Nema te više među nama; ne vidjamo više tvog veselog posmjeha na ustnama Tvojim; ne čujemo više Tvoje veśele šale, nestalo nam Te za uviek! Ne za uviek. Uspomena na Te u srcim našima, ostat će neizbrisiva; sjećanje na Te, bit će nam svakidašnje. — Snivaj slatki vječni sanak, Svevišnjega Oca našega Nebeskoga moli, da ublaži bol milim Tvojim, a sjeti se u molitvam Tvojim i biednog našeg istarskog puka i grude ove, zajedničke majke naše svih Hrvata, kojoj si dušom i tielom odan bio, a koja shrvana stoji na preranom Tvojem grobu. Počivaj u miru!

Dne 14. t. mj. u 5 s. poslje podne predali smo materi zemlji smrtne ostanke dragog pokojnika. Kako je bio ovdje obljubljen, dokazala je velebna povorka pratioca i izkazi ljubavi njegovim roditeljima, bilo olakšanjem tuge, bilo utješljivim inim znakovima saučešća. Nad otvorenim grobom, oprostio se g. dr. Wilfan u talijanskom i hrvatskom jeziku po prilici sliedećim govorom:

Glava obitelji pokojnika, stavljena danas na gorku kušnju, govoreć o siroti Albertu, rekao je više puta: odgojit ću ga da bude vezom, spojem između dva naroda ove pokrajine na temelju snošljivosti, međusobnog poštovanja i ljubavi. Tako je govorio više puta onaj, koji, i ako mu nije bio otac po krvi, ipak se u istinu očinskom brižljivošću i ljubavi starao za Alberta Riegera. A da je naš dragi vršnjak, i saučenik mnogih, bio u istinu blag, pravedan i ljubezan sa svima, i da je jednakom ljubavlju grlio svih, dokazuje to ova krasna pratnja i pažnja kojom su se natjecali svi, da u koliko je to moguće, ublaže boli razveljenoj majci, lišenoj svoga jedinca. Alberte Riegeru, tebi naš zadnji pozdrav, osvjedočeni da onaj idealni cilj, kojem si bio namienjen, neće poginuti u ovom čednom grobu!

† Eugen Kumičić

Tužna viest došla nam je iz bieloga Zagreba dne 13. o. mj., da je tamo preminuo nakon poduljeg bolovanja slavni naš zemljak, plemeniti muž, odličan hrvatski domoljub i književnik, zastupnik na hrvatskom saboru u Zagrebu gosp. Eugen Kumičić u 55. godini dobe svoje.

Pokojni naš Eugen, ili kako ga doma nazivahu Jenio, rodio se je godine 1850. u kršnom našem Berseču od seljačke obitelji, kao što su skoro svi naši današnji kolovodje seljački sinovi. Pučku školu započeo je u rodnom Berseču a svršio ju u Kastvu, odakle je pošao na hrvatsku gimnaziju na Rieku, gdje je tada bilo na onoj gimnaziji više mladih Istranina i Eugenovih saučenika. Iz Rieke pošao je u Kopar, pak u Zadar a izpit zrelosti položio je na Rieci. Mudroslovne nauke učio je na sveučilištu u Pragu, pak u Beču. Bivši njegov profesor na Rieci Bakotić, kasnije ravnatelj gimnazije u Splitu pozove Eugenija na onu gimnaziju za učitelja, gdje je ostao jedan godinu. Sliedeće godine odslužio je dobrovoljačku godinu u Zagrebu, odakle je pošao u Pariz, pak u Italiju i konačno na sveučilište u Beč. Godine 1878. pozvaše ga pod oružje te je morao sa četama, u Bosnu. Svoje doživljaje za vrieme okupacije opisao je kasnije u svojem djelu pod naslovom: „Pod puškom". Godine 1879. bijaše imenovan učiteljem više realke u Zagrebu a god. 1883. napusti svojevoljno to mjesto hoteći biti slobodan kao književnik i politik. Godine 1882. oženio se je Eugen sa vrlo čestitom gdjicom Marijom Maršićevom iz Varaždina, odličnom Hrvaticom i spisateljicom. God. 1884. bio je Kumičić izabran u Varaždinu zastupnikom na hrvatskom saboru, čime je započelo njegovo političko djelovanje. Kasnije opet bio je biran zastupnikom u Varaždinu, pak u Brodu na Savi i najposlie u Zlataru. U saboru izticao se kao član stranke prava svojom rječitošću i odvažnošću u obrani pravica hrvatskoga naroda.

Kumičić napisao je prvo svoje djelo god. 1874. u Splitu, a izašlo je tek god. 1879. u političkom listu „Sloboda" pod naslovom „Slučaj". Kumičić je izdao to djelo najprije kao E. K. Bersečanin, a kasnije pod pseudonimom Jenio Sisolski. Pod ovim je pseudonimom napisao prva svoja djela. On se je rodio pod brdom Sisol.

Eugen Kumičić napisao je tečajem svoga više no 25-godišnjeg rada sliedeće pripoviesti, romane i drame: „Slučaj" 1879., „Olga i Lina" 1881., „Jelkin Bosiljak" 1881., „Neobični ljudi" 1882., „Primorci" 1882., „Začudjeni svatovi" 1883., „Gospodja Sabina" 1884. „Ubilo ga vino" 1884. (Naša Sloga), „Sirota" 1885., „Pod puškom" 1886., „Preko mora" 1889., „Teodora" 1889., „Savezнice" 1889, „Otrovana srca" 1890., „Sestre" („Poslovi") drama 1890., „Mladost — ludost" 1891., „Obiteljska tajna", drama, 1891., „Urota Zrinsko-Frankopanska" 1894., „Pobiljeleni grobovi" 1896., „Petar Zrinski", historička drama, 1901., „Kraljica Lepa", historička pripoviest, 1902. Osim toga je napisao historičku razpravu „Petar Zrinski i Fran K. Frankopan i njihovi klevetnici".

Osim ovih djelà napisao je i nekoliko crtica, kao što su: „Crn Božić", u „Božićnici" dnevnika „Hrvatske" od godine 1891.

Sva su Kumičićeva djela pretiskana u posebne knjige. Neka su već izašla u trećem izdanju. „Urota Zrinsko Frankopanska" izašlaje najprije u „Domu i Svietu" pak iz nje pretiskana u tri svezka, a onda popravljena u jednom svezku. Pod naslovom „Tri mučenice" izdao je u jednoj knjizi svoje tri pripoviesti: „Saveznice", „Neobični ljudi" i „Ubilo ga vino". Dramu „Sestre" posve je preradio, pod naslovom „Poslovi".

U svojih radnjah Kumičić išao je za trojim: najprije nam je pokazao s najvećom ljubavi život i patnje svoga zavičaja, borbe hrvatskoga puka u Istri; zatim nam je prikazao suvremeni život u Zagrebu i Hrvatskoj, a napokon je pokušao, da u velikom historičkom okviru prikaže jedan dio tužne Hrvatske prošlosti, odabravši si za to propast dviju najsjajnijih velemožnih obitelji hrvatskih.

Kako rekosmo, poboljevao je naš Jenio dulje vremena, te je bio zbog poremećenog zdravlja zadnje doba, 10 čedna u Komiži u Dalmaciji odakle se je dobralno oporavljen vratio nedavno u Zagreb. Dne 8. o. mj. prehladio se je radi nagle promjene vremena, njegova se bolest pogoršala, on je legao, da se nikad više neustane.

Ostavio je za sobom težko ucviljenu suprugu Mariju i sinove Tomicu i Jurica, kojim izričemo i ovim putem u ime mnogobrojnih prijatelja i štovatelja iz Istre najsrdačnije saučešće.

Pogreb pokojnoga Eugena bijaše u nedjelju uz saučešće i u prisutnosti svega gradjanstva zagrebačkog.

Našemu slavnomu zemljaku, nezaboravnom drugu i prijatelju Eugenu Kumičiću: vječna slava!

Za hrvat. sveučilište.

Vraćamo se opet na ovo vrlo važno pitanje i nećemo prestati baviti se s njim dok se hrvatskomu narodu izvan banovine ne zadovolji, t. j. dok nebude po nas riešeno povoljno ovo pitanje, ili dok nebude našim mladićem iz hrvatsko-slovenskih pokrajinah, zastupanih na carevinskom vieću, dozvoljeno polaziti hrvatsko sveučilište u Zagrebu, te na istom polagati sve državne i stroge izpite bilo na kojem fakultetu i da ti izpiti budu priznati i u ovostranoj polovici monarhije. To je najmanje što možemo zahtjevati od bečke vlade, koja je u tom pogledu napram drugim narodnostim, mnogo malobrojnijim nego li je naša, širokih rukava. Kad bismo tražili štogod nepravedna ili nemoguća, mogli bi nas odbiti bilo kakvom izlikom, nu pravednije stvari nemože biti nego li je naša, a bečku gospodu nebi stala niti jedne pare. Tuj se ne radi dakle nego o prkosu naših narodnih protivnika, koji neće, da se naša mladež naobrazi na visokim školam u hrvatskom, materinskom njoj jeziku. Na njemačkih sveučilištih Austrije proganjaju i tjeraju hrvatsko-slovenske djake, koji brane odlučno svoja akademička i narodna prava, pa eto najljepše zgode bečkoj gospodi, da se rieše tih nemilih im hrvatsko-slovenskih gostova. Otvorite im širom vrata hrvatskog sveučilišta u Zagrebu, pa budu li Vam i nadalje smetali, maći ćete im bar prividnim pravom reći: imate svoje sveučilište, ovo je naše, ne smetajte nam!

Nu bečka gospoda neće nam lahke ruke dati ni tu mrvicu naših narodnih prava, kao što nam uobće ništa rado ne daju, ako nisu na to silom dogodjaja prinukani. Radi toga valja, da tražimo odlučno i u saborih i u občinskih zastupstvih i na javnih skupštinah, da se tomu opravdanomu i u zakonu utemeljenomu pravu našega naroda zadovolji.

Vrlo nam je drago, što je naša mladež iz Istre i Dalmacije na sveučilištu u Zagrebu stupila na čelo novom pokretu za podpuno izjednačenje hrvatskog sveučilišta u Zagrebu sa cislajtanskimi sveučilišti sliedećim proglasom:

Hrvatskom narodu u Dalmaciji i Istri.

Hrvatski djaci iz Dalmacije i Istre, tvoj podmladak na ovom hrvatskom sveučilištu, ponavljamo ti staru a žalostnu istinu: u ovome hramu znanosti, podignutom pregorom i žrtvama Hrvata, po nepravednim namjerama tvojih drevnih dušmana — gosti smo; a po njihovim protuhrvatskim težnjama spriečeni smo, da na materinskom jeziku svršimo svoje nauke.

Tvoj podmladak, upravljamo ti i gorku žaobu: nametnuto nam gospodstvo ne samo, da je teritorijalno otrgnuta Dalmacija i Istra od sirotice nam majke Hrvatske, već dosliedno svojoj nečovječnoj pohoti hoće, da nas Hrvate iz Dalmacije i Istre odnarodi i kulturno i duševno i socijalno; hoće da brat bratu bude tudjin, ne će da brat brata pronikne u dušu, ne dopušta nam da, upoznavši se dobro, budemo svi Hrvati, jedni ne samo imenom, već i u težnjama, u željama, u duševnom radu u narodnim idealima. — u svim onim pozivima, osjećajima i mahovima, koji stvaraju narodna jedinstva i slobodne narode. Tvoj podmladak — a Bog nam je svjedok, kako nas to najviše peče — koreći sebe kao i tebe; što smo do sada uradili, da se bar u pogledu hrvatskoga sveučilišta opremo nepravdama, kojima nas složno šibaju naši neprijatelji. Jest, bilo je efemernih izjava, molba, govora; ali nije bilo sustavne, žilave naprege, koja bi bila uzrujala živce bečkoj gospodi, koja bi ih bila podsjetila, što hoće narod, odlučan u svojim zahtjevima i sviestan načina, kojima da ih ostvari; da je toga bilo, bila bi uvidila ta bečka gospoda, da s narodnom voljom ne ima titranja i da je ona barutana, koja bi mogla planuti užasnim požarom.

Tvoj podmladak živom te napokon zaklinje molbom: hrvatski narode u Dalmaciji i Istri okani se molba, jer nas žalostno iskustvo uči, da ti nisu uharne, već su nedostojne za tebe; zahtievaj između ostaloga: da svi izpiti, položeni na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu, budu priznati i u zemljam zastupanim na carevinskom vieću. Vitalno je ovo pitanje, jer je najuspješnije sredstvo za naše duševno jedinstvo; naši krvni dušmani to jako dobro znadu, pak mu se jedino s toga toliko i protive. U našim narodnim pitanjima budi nam glavnom busolom: što u Beču ne će, baš to mi moramo htjeti.

Tvoj podmladak, živim te kunemo Bogom, ne propusti načina, dana, ni prilike, već uviek i svagdje zahtjevaj, da hrvatsko sveučilište u Zagrebu bude priznato ravnim drugim sveučilištima. Ovome svome zahtjevu podaj živa zamaha javnim skupštinama, občinskim vićima, a po gotovo saborskim sjednicama. Živo, sustavno, odlučno, ponosito, to zahtjevaj i postići ćeš, što hoćeš: što sviestan i ponosan narod hoće, to i može.

Krv tvoje krvi, tvoj podmladak, tebi jedinome upravljamo ovu svoju vruću molbu, nesebična je i prožeta je gordim

patriotizmom, ti joj se nećeš i ne možeš oglušiti.

Za akademičare Hrvate iz Dalmacije i Istre.

Zagreb, 6. maja 1904.

Jozo Spasoje Fattori. Ivo Grgurina,
Zvonimir Kundić, René barun Lettis,
Vinko Pera, Ivan Žuvić.

Glavna skupština

„Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru."

(Nastavak)

Tako je eto naša družba i prošle upravne godine liepo napredovala, te se je unatoč žalostnim prilikama, u kojima se te nesretne godine nahodio naš narod u Banovini, njezina imovina povećala za 38004 krune i 64 pare.

Na odborima naših podružnica, na našem novinstvu, na velevriednim prijateljima i sabiračima, medju koje moramo da s pohvalom ubrojimo družbine davne znance gg. dra. Vinkovića iz Karlovca i R. Katalinića-Jeretova iz Zadra — jednom rieču: na cielom je hrvatskom narodu, da liepi družbini prihodi u buduće porastu, te da budemo mogli što bolje i više udovoljavati potrebama našega školstva u Istri. Jer i te potrebe rastu od dana na dan sve većma i većma. Te potrebe poškočile su i tekom lanjske upravne godine, i dosta osjetljivo zarezale u družbinu imovinu. Družba imala je u prošloj godini 11 svojih škola i jedno zabavište. Te se škole nahode u narednim mjestima: Volosko, Opatija, Mali Lošinj, Pula, Vinkuran, Štokovci, Baderna, Vabriga, Kaštelir, Livade, Brgudac i zabavište u Lošinju.

Učitelja na tim školama imali smo 11, učiteljice 4. U svemu 15 učiteljskih sila. Svojih zgrada ima naša družba 10 i to po jednu u Lošinju, Puli, Vlakovom, Štokovcima, Juršćima, Baderni, Vabrigi, Kašteliru, Livadama i sv. Luciji. Uzdržavanje tih 10 zgrada, plaća 15 učiteljima, stanarine, uzdržavanje škola, nabave knjiga i učila, podpore i ost., sve to stoji družbu ogromna troška, tako da je pravo čudo, kako ona može da odoljeva tolikim potrebama.

Ti ogromni, možemo ih nazvati, redoviti troškovi gutaju najveći dio družbinih prihoda. Ali uza sve to naše je Ravnateljstvo i u tom razdoblju stvorilo nekoliko zaključaka, koji će dade li Bog, već u najskorijoj budućnosti postati gotovim činom.

Za danas reći ćemo samo to, da je zaključeno graditi škole na neko devet mjesta, od kojih je svako za napredak naše misli u Istri od najzamašnije važnosti. Opravdani nas razlozi nukaju, da te svoje osnove držimo za sada tajnima, ali neka bude i ovom zgodom uvjeren naš narod, da naša družba nosi neprestano u sreu njegove tegobe. Ako ne može svuda da dospije, krivnja nije na njoj, već na velikim zahtjevima, kojima nikako ne mogu da odgovaraju ograničena njezina sredstva.

Da vidimo sada kakvo je bilo stanje naših škola u prošastoj godini.

1. Dvorazrednica u Puli. Na toj je školi ravnateljem Ernest Jelušić, koji je podučavao u II. razredu, dočim je prvi razred iste škole imala za sebe gdjica Marijana Majer. Broj djece, koja polaze tu školu porastao je na 205 njih. Očito je, da tolik broj škol. djece ne bi mogle svladati samo dvie učiteljske sile. Naše je Ravnateljstvo to odmah uvidjelo, pa se pobrinulo, da se naša škola u Puli proširi još za jedan razred. Dašto, da nije ni to lahko išlo. Pošto se u obstojećoj družbinoj školi u Šijani mogu smjestiti samo dva razreda, trebalo je prikrhiti gdje god u blizini nove prostorije, a onda naći novu učiteljsku silu. Odnosne prostorije ustupio je družbi susjed g. Andrija Turak, a na novo ustrojenom razredu namjestilo je Ravnateljstvo vrsnu mladu silu učiteljicu gdjicu Rozu Benigar, iz Zagreba, koja je dne 6. travnja o. g. nastupila svoju službu na tamošnjoj školi. I tako ima danas Pula svoju trorazrednu, hrvatsku školu, u koj se školi djeca onih naših vriednih ljudi uče u svom sladkom materinjem jeziku. Sreća je to, za njih liepa i velika, do koje ne bi nikada bili došli, da su čekali na pravednost ove jadne nase Austrije. Ima u Austriji i zakona, ima u Austriji i pravednosti, al od toga za nas nema upravo ništa. A i ne može biti. Austrija ima samo jedno srce. U tom sreu ima mjesta samo za Niemce, Madjare i Talijane. Drugi su izključeni. Mi također. Neka, ali mi imamo s nama narod naš, mi imamo u taj narod i vjere i pouzdanja i uzanja — on, narod, i ako po malo, a to ipak sigurno koraca uviek napried i napried i doći će dan, kad će on ojačati duhom, kad će mu knjiga i nauka otvoriti oči, razbuditi u njem osjećaj pravoga čovječanskoga dostojanstva i on će onda i za sebe tražiti pravednost, tražiti će svoja prava, koja ga po Bogu i po zakonu idu. Taj će dan svanuti, hoće — i tada ne će više ni naš narod u Puli, gledati pred očima onu grdnu, bezočnu porugu, gdje zemlja i vlada krvavim žuljevima našega naroda uzdržava za Talijane u Puli sijaset talijanskih, a za šaku privandranih Njemaca nekoliko njemačkih škola, dočim se naš puk tamo naprosto pušta s vida, kao da ga nema. Neka je i to. Što ne će da dade zakon i pravo, čini narod i sam. Naša družba ima u Puli svoju trorazrednu školu. Ali to još sve nije ništa. Puli sprema naša družba još i drugih jabuka.

2. Paralelni razred u Vinkuranu. Mjesto Vinkuran nahodi se nedaleko Pule. I tu je naša družba otvorila jedan razred, koji je dodieljen družbinoj školi u Šijani. U Vinkuranu je namješten učiteljem g. Srečko Jurdana. Njegov razred broji do 53 djece. Bilo bi ih više, ali su dotične prostorije pretiesne, tako da se i tu namiče potreba, da ih se proširi. O tom i radi začetnik te škole, velezaslužni naš dr. Laginja, a njemu i u tom poslu ide liepo na ruku velevriedna naša podružnica u Puli.

3. Jednorazredna škola u Štokovcima. Štokovci — mjesto u Savinčentskoj občini u puljskom kotaru. Kako je poznato, družba je u tom selu kupila od tamošnjeg posjednika Perkovića zgradu i preuredila ju za školu. Da se ne zgrada i preuredila ju za školu. Da se ne zategne s otvorenjem škole, družba je u početku popravila najnužnije na toj kući, ali se već nakon godine dana pokazala velika potreba, da se zgradu do temelja popravi i preudesi. Izvelo se to prošlih velikih školskih praznika. Tu nam je svojom riedkom i zamjernom vještinom i velikom ljubavi išao osobito na ruku, poznati rodoljub veleč. gospodin Josip Velikanje, župnik u Juršćima. Za trud i nastojanje neka bude gosp. župniku izrečena i odovud najdublja hvala i harnost. Živio Velikanje!

Na toj školi je učiteljem već od god. 1902. g. Josip Svjetličić.

To su škole što ih naša družba ima u puljskom kotaru.

U porečkom kotaru ostao je i u lanjskoj godini broj škola isti. Lanjska godina nije bila osobito sretna za te naše škole. U Baderni, gdje podučuje učitelj g. Anton Iskra morala se u nekoliko navrata prekinuti obuka i to sad radi bolesti učitelja, a sad opet radi pošasti, što su harale medju djecom.

Gore je prošla Vabriga, gdje se radi raznih priljepčivih bolesti moralo otegnuti s otvorenjem škole. Najgore bijaše pako u Kašteliru, gdje se uslied istih razloga morala prekinuti škola. Nego ima već više vremena, te se osobito u ova dva posliednja mjesta ugniezdila druga jedna — puno ružnija i pogibeljnija pošast. Kako je poznato, talijanska „Lega" otvorila je u onim mjestima svoje škole, kojima je zadaća, da medju našim narodom siju sjeme kuge odnarodjenja. Ima na žalost u onim stranama naših ljudi, kojih je ta grdna bolest već zarazila, ali što ima u Kašteliru i Vabrigi boljeg i vrijednijeg naroda, to šalje svoju djecu u ondješnje družbine škole, tako da mi bez straha gledamo u budućnost našega puka, koji sve što dalje, sve se više učvršćuje u jedino spasonosnoj narodnoj sviesti. Ali ta pošast, ta kuga hoće kako čujemo da prodre i ovamo u ove liepe Livade. I tu je „Lega" naumila graditi svoju školu, da Vam odnaumila graditi svoju školu, da Vam odnarodi djecu, da od njih učini svoje budуće robove. Ali mi poznamo poštenje naših prijatelja u Livadama. Mi znamo njihovu ljubav k sladkoj majčinoj besjedi, i zato nam ne pada ni na um, da bi se oni mogli tako zaboraviti te prekinuti vez sa ostalom svojom braćom, zatajiti majčino mlieko i pogaziti svoje srce. Ne — za takova grdna djela nema mjesta u poštenim prsima naših ljudi u Livadama, i za to mi već unapried znamo, da će se ovdje „Lega" udaviti prije nego li se rodi.

U nekim od napomenutih družbinih škola, došlo je tekom lanjske godine do promjene u učiteljskom osoblju. Fran Krbavac, učitelj u Vabrigi, bio je na vlastitu molbu odpušten od službe, a tako i gdjica Jelka Semitekolo, učiteljica u Kašteliru. Na mjesto ove potonje došla je učiteljica gdjica A. Fabijanić, a na mjesto g. A. Stefanića, koji je na vlastitu želju bio premješten iz Kaštelira u Vabrigu, namjestilo je Ravnateljstvo g. M. Černjeku. Školske djece polazilo je: U Baderni 76; u Vabrigi 66; u Kašteliru 110; u Livadama 79.

Ni koparski kotar nije se mogao oteti budnom oku naše družbe. Tu dolazi na prvom mjestu naš kremenit Brgudac. Tamo je, kako je poznato, onaj čelični narod pred kojih deset godina sagradio dvoranu za školu i stan za učitelja, a vlada, premda je to obećala, nije onim vriednim ljudem ni danas jošte dala učitelja. Ovo ponavljamo već po koji deseti put, a ponavljati ćemo to i za to, da naši ljudi spoznaju tu maćuhinsku vladu, koja ih pozna samo onda kada treba plaćati porez i davati čile momke, da za nju krv proljevaju.

Ali to sve ne bi našim Brgudčanom nimalo pomoglo, da im nije naša družba i činom zasvjedočila svoju ljubav. Ona je već god. 1901. poslala bila u Brgudac svoga učitelja Josipa Svjetličića. Kad je ovaj učitelj bio premješten u Štokovce, ostao je Brgudac opet bez škole. Prošle godine pako namjestilo je naše Ravnateljstvo tamo učitelja g. Pavla Saršona, koji i sada dobrim našim Brgudčanom drobi krušac znanja.

Slično kao i s Brgudcem postupale su slavne c. kr. oblasti i s našom braćom u Plaviji, kraj Škoflja. I tu je već odavna sagradjena zgrada, liepa i ponosna zgrada, ali oblasti na velike i mnogobrojne molbe onoga pučanstva još uviek neće, da daju učitelja. Eno prilike našoj družbi, da sa svojim skromnim silama priskoči u pomoć tamošnjoj braći Slovencima. I doista, naše je Ravnateljstvo odmah poduzelo sve korake, da se škola u Plaviji što prije otvori. U tu je svrhu razpisalo natječaj, ali na žalost, prijavila se jedna sama učiteljica, koja služi sada na javnoj školi, pa ju oblasti ne puštaju prije nego li svrši ova škol. godina.

Kako vidite ili ovako ili onako, naše su oblasti uviek na putu sreći našega puka.

U pazinskom kotaru ne uzdržava naša družba nijedne svoje škole. Ali je za to sagradila u Vlakovom — občina Labinj — krasnu zgradu, u kojoj je sada smještena javna škola. Nadalje, uslied podpore od 6000 kruna, što ih je naša družba dala, bilo je omogućeno podignuće škol. zgrade u Pazu, občina Boljun. U toj školi, koja se otvorila 13. rujna 1903. podučava sada učitelj, uzdržavan od zem. školske zaklade.

U voloskom kotaru ima naša družba 2 škole, i to jednorazrednicu u Opatiji i dvorazrednicu u Voloskom. Školu u Opatiji polazilo 82 djece, a onu u Voloskom 92.

Pred nekoliko dana stiglo je nakon osamgodišnjeg natezanja riešenje molbe voloskih občinara, kojima se dozvoljava javna hrvatska škola sa hrvatskim naukovnim jezikom. Tako će eto, u Voloskom odpasti jedan razred družbine škole.

U malom Lošinju ima naša družba već od nekoliko godina svoje zabavište. U to zabavište imadu pristup djeca do šeste godine. Iza toga moraju u javnu školu, a kako je u malom Lošinju javna škola talijanska, to su naša djeca morala u njoj zaboraviti i ono nešto svoga jezika, što ga naučiše u zabavištu. K tomu su naši rodoljubi u Lošinju neprestano vapili za hrvatskom školom — i našoj se družbi nekuda sama od sebe nametnula dužnost, da u Lošinju otvori jednu svoju školu.

U tu svrhu nabavilo se zemljište i to na prekrasnoj točki mjesta. Izdjelao se nacrt, sklopila se pogodba s graditeljem — sve je već bilo gotovo i trebalo je samo da se započne radnjom. Medjutim graditi se još nije moglo, pošto se od dana na dan očekivala gradjevna dozvola. Molbu za dozvolu podastrlo je naše Ravnateljstvo početkom svibnja 1903. i čekalo na odnosno riešenje cieli mjesec dana. Kad je navršio taj prvi mjesec, Ravnateljstvo se naše nekuda zabrinulo. Što je? — što nije? — Obratilo se na naše prvake u Lošinju, da oni požure riešenje te molbe. Nego i to bijaše bez uspjeha. Mi smo u ostalom odmah pogodili nepristojnu igru Talijana na lošinjskoj občini, pa smo u nekoliko navrata najenergičnije zahtjevali, da nam se već jednom izda riešenje naše molbe. Talijani kao da su zaniemili. Onda smo se obratili odlučnim prosvjedom na c. kr. kot. Poglavarstvo u Lošinj, na Namjestničtvo u Trst i na zem. odbor u Poreč. Opet ništa. A s naše strane ponovne molbe, prosvjedi, požurnice, doklem nam negdje, nakon punu četiri mjeseca stiže to tako željno riešenje. Ali kakovo riešenje! Odgovorili nam, da nam ne dopuštaju graditi škole, jer da bi to smetalo mjestu. Djeca bi, odpisali su nam lošinjski Talijani, oukom i grajom bunila strance ljekilišne gostove, što da bi bilo od velike stete za lječilište Mali Lošinj.

Taj nas je odgovor u jednu ruku razveselio a u drugu razljutio. Razveselio nas je za to, što evo i sami Talijani priznavaju, da bi naša hrvatska škola imala toliko djece, da bi se pred njihovim brojem preplašili svi lječilišni gostovi, a razgnjevio nas je taj odgovor za to, što nas se evo ovako protuzakonito prieči u vršenju zakonom nam zajamčenog prava. S mjesta smo proti toj smiešnoj i zlobnoj odluci lošinjskih vlastodržaca podnieli utok. A podnieli smo ga, naravno na občinsko zastupstvo u Malom Lošinju. Znali smo mi, da ne će vrana vrani da izkopa oči, zato se nismo ni odtud nadali povoljnijem odgovoru. Nego nadošlo je i drugo. Imali se u to vrieme obaviti občinski izbori, a time imala se i odluka o našem utoku otegnuti nemalo. I otegla se sve do pred neki mjesec. Odgovor je glasio za vlas onako, kao i riešenje občinskog glavarstva. I proti toj odluci uložili smo molbu za gradjevnu dozvolu, i još danas čekamo konačno riešenje te naše molbe.

Tako eto postupaju s nama Talijani. A zašto to? Jer znadu dobro, da se naša hrvatska i slovenska djeca mogu naučiti nečemu samo u školama, gdje se podučaje u njihovom materinskom jeziku, dočim ako ta djeca nepolaze nikakvih škola ili recimo, one sa talijanskim naukovnim jezikom, dogodit će se, da će ta djeca ostati naviek neuka i tupa. A Talijani to i žele, a žele to za to, da mogu s neukom i otupljenom našom djecom vladati, kako su nekoč i njihovi oci vladali s našima starcima, biva, kao sa niemom živinom. Za to, vidite, ne daju nam Talijani škola u našem jeziku, za to se oni protive, da naši ljudi ne dobiju svoje, narodne škole. To je konačno i glavni razlog, zašto nije naša družba zadobila dozvole za gradnju svoje škole u Lošinju.

Nego na taj grubi postupak nije ni naše Ravnateljstvo ostalo skrštenih ruku. Ono se odmah nakon dobivena riešenja prve svoje molbe, požurilo, da nabavi u Lošinju prikladne prostorije, u koje bi već početkom školske godine 1903/04. smjestilo svoju školu. Bilo je to lagje zamisliti nego li kraju privesti. Tražilo se desno i lijevo ali sve bez uspjeha. Napokon nije preostalo drugo već da se školu smjesti u zgradu, gdje se nahodi lošinjska „Čitaonica". Upravismo molbu na škol. oblasti, da pregledaju i odobre odnosne prostorije. Pisali smo g. Kraljiću, učitelju u Lanišću, da zatraži svoj izstup iz javne službe, što je on odmah i učinio. I mi smo se već unapried sreu veselili: Eto Talijani nam ne dadu škole, a mi ćemo im ju odnieti izpred očiju! Nego to nam je veselje do mala pomutila odluka c. kr. oblasti, koje nas izvolješe izvjestiti, da u napomenute prostorije ne dopuštaju smjestiti škole, i to s razloga, što se u istoj kući — prizemne — nahodi krčma.

Nama nije preostalo drugo nego sklonuti glavu, stisnuti plećima i dušu u se. Ipak smo sebi dozvoljeli ovu nedužnu primjedbu: Ni tri koraka naime ne dieli navedenu kuću od suprotne zgrade, gdje je smještena nautička škola. I mi smo se opet onako neduzno upitali: — A ma ako je moguće već odraslim djacima nautike, da uče unatoč one krčme u neposrednom susjedstvu, zašto to nebi bilo moguće i našoj maloj djeci, koja pošto bi bila smještena na drugom katu iste kuće ne bi mogla ništa vidjeti, a ako bi što i čula, onako malena, ne bi to ni razumjela, kao što to bez sumnje, razumiju djaci susjedne nautičke škole. Nego c. kr. ljudi bili su drugoga mnienja i nama nije bilo drugo nego pokoriti se. I tako je i za tada bila podkopana družbina škola u Malom Lošinju. Tamošnji naši rodoljubi, na čelu im onaj naš velevriedni kremenjak g. Ivan Lovrić, nisu mirovali — oni su još uviek nastojali, kako bi u Lošinj došla naša škola i mimo despotizma nama nepoćudnih elemenata. No sve je njihovo nastojanje, da nadju prikladne prostorije, ostalo bez uspjeha. Nije preostalo drugo, već da se moli oblasti, da dozvole smještenje škole u prostorije družbina zabavišta. — Kušajmo, rekli smo mi na to, i bez ikakove nade u uspjeh, napravili smo molbu, da nam se dozvoli otvoriti školu u rečenim prostorijama. Kad tamo — u času, kad smo se najmanje nadali, dodje nam iz Lošinja viest, da su prostorije odobrene i da možemo u njima otvoriti školu ali z. samih 30 djece. S mjesta pisasmo g. Kraljiću neka opet zatraži svoj izstup i neka bude pripravan otići u Mali Lošinj.

Nego kud će sada naše zabavište? Pravo nebi bilo, da mi onu dječicu odpustimo da dospiju u odnarodjujuće tab-

Nastavak u prilogu.

janske ruke. Lovili divlje a puštali pitomo, ne bi bilo mudro ni razborito. I mislimo, da se ne varamo, ako držimo, da je upravo ta okolnost sklonula dobra sreća naših oblasti, pa nam dozvolile otvorenje škole — ako i uz ograničeni broj djece — u samom zabavištu.

Nego tu nam je i opet pomogao naš velevriedni već spomenuti g. Lovrić, koji je rekô: Evo Vam moje kuće, rušite i preradjujte kako Vas volja — samo da već jednom i naša valja. Da nam je imati stotinu takovih ljudi u Istri.

Smišljeno učinjeno. I te prostorije bile su odobrene i to ne samo za zabavište već i za školu. I dćista, dne 25. siečnja o. g. usliedilo je napokon svečano otvorenje te željno iščekivane družbine škole. Već u prve dane prijavio se djece tolik broj, da ih u obće nije bilo moguće smjestiti. Od tuda se Ravnateljstvu nametnula potreba, da se odmah pobrine za drugi razred, biva, za nove prostorije i novu učiteljsku silu. Sve je to već na putu i nadamo se, da će početkom naredne školske godine, družbina škola u Malom Lošinju biti od jednorazrednice proširena na dvorazrednicu. S tim se eto svršilo djelovanje našega Ravnateljstva u prošastoj godini.

(Sliedi.)

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 15. maja 1904.

Kako bijaše predvidjali, zasjedanje carevinskoga vieća je dovršeno. Prošloga tjedna bila je samo jedna sjednica zastupničke kuće, i to u utorak. U njoj bijaše pročitano nješto interpelacija, kao i drugi podnesci. I ministri su čitali odgovore na neke interpelacije. Oko tri sata pročitao je predsjednik pismo ministra predsjednika, kojim se carevinsko vieće odročuje na neizvjestno vrieme. Drži se, da će početkom jeseni, ili još na svrsi ljeta zasjedati zemaljski sabori, a onda tek, tamo novembra biti sazvano carevinsko vieće. I to samo tako, da bude, a ne da se što radi. Nemari, neće parlamenta ni c. kr. vlada gospodina Koerbera ni Njemci. Koerber je jedan od onih austrijskih ministara-predsjednika, kakvih je najviše, koji ne gledaju da za narode što dobra učine, nego da se na vladi čim više uzdrže. Kad nemože s parlamentom vladati, hoće bez njega, a pomoćju §. 14.

S parlamentom nebi mogao nit onda, kad bi Česi i Hrvati i Slovenci odustali od obstrukcije. On neima nit medju Njemci skupa sa Poljaci većine za nagodbu sa Ugarskom-Hrvatskom — kako sam to već posliednji put spomenuo. Njemci pak bez parlamenta najbolje prolaze. Oni imadu na čelu državne uprave svoju vladu, a njihovi su velikom većinom i činovnici. S druge strane, proći će Njemci dobro kod svojih izbornika. Reći će njim, da njim nije moguće poboljšati nit nagodbe s Ugarskom Hrvatskom nit trgovačkih ugovora sa stranimi državami. Krivnju će baciti na stranke koje obštruiraju.

To su već ćak i učinili. Još ne bijaše odročeno carevinsko vieće, već su sastavili proglas na izbornike, i objelodanili neposredno poslie odročenja. Svemu zlu, janču oni licumjerno, krivi su Česi. Pravi hipokrite sv. pisma. Krivi su svemu oni zajedno sa vladom Koerberovom, jer neće da se dade pravo nenjemačkim narodom, jer neće da se vrše temeljni državni zakoni.

Česi nisu ostali dužni ni Njemcem ni Koerberu. I oni su izdali proglas na izbornike. Oni zahvaljuju slavenskim zastupnikom koji su njim u borbi pomogli. Iztiču zle posliedice vladanja paragrafom 14. Krive vladu Koerberovu sa žalostnoga položaja u kojem se nalazi naročito ova polovica monarhije. Prikazuju pogibelj u kojoj se nalaze narodi, a s njimi i monarhija; pogibelj, koja će prestati tek onda, kad se dade pravo svim narodom, kako to zahtjevaju temeljni državni zakoni.

Jučer sastale su se koli „austrijska“ toli „ugarska“ delegacija, oboje u Budimpešti.

Politički pregled.

U Puli, dne 18. maja 1904

Austro-Ugarska.

U subotu sastaše se delegacije u Budimpešti. Austrijska delegacija imala je prvu sjednicu u $5^1/_2$ sati poslije podne. Ministar izvanjskih posala grof Goluchowsky pozvao je najstarijeg delegata viteza Jaworskoga, da zauzme predsjedničku stolicu. Ovaj pozdravi delegate, koji su ga zatim izabrali jednoglasno predsjednikom.

Kao predsjednik reče, da će biti zasjedanje kratko, izreče nadu, da će vlada svoje zahtjeve za velevlastni položaj monarhije dovesti u sklad sa financijalnim stanjem naroda. Narodi monarhije teže za nutarnjim i izvanjskim mirom. S trokratnim uzklikom na cara završi predsjednik svoj govor. Zatim bijaše izabran podpredsjednikom bivši ministar Gautsch.

Medju podnesci nalazi se i interpelacija hrvatskoga delegata dra Zaffrona iz Dalmacije glede vinske klauzule. Za izvjestitelja o bosanskom proračunu izabran je većinom glasova slovenski delegat dr. Šusteršič.

U nedjelju oko podne primio je car i kralj u budimskom dvoru najprije austrijsku pak ugarsku delegaciju. Na nagovor predsjednika odgovorio je vladar priestolnom besjedom.

Narode monarhije iznenaditi će neugodno neočekivano veliki zahtjevi vojne mornarice u ratne svrhe. Ministar rata zahtjeva povrh običnog proračuna 300 milijuna kruna. Od te ogromne svote ima doći u državni proračun za god. 1905. više od polovice i to 88 milijuna za vojsku i 75 milijuna za ratnu mornaricu.

Oporbene novine udaraju žestoko na vladu radi tog neočekivanog zahtjeva, iztičuć osobito tu okolnost, što je politički položaj danas napram svim vlastim najpovoljniji, te neima nikakve bojazni, da bi monarhija mogla biti u nedaleko doba zapletena ma bilo s kojom državom u rat.

Srbija.

Srbski kralj Petar osnovao je novi red pod imenom „Karadjordjeva zviezda“ te je brzojavno obaviestio svoga tasta crnogorskoga kneza Nikolu, da ga je imenovao prvim vitezom toga reda.

Dne 14. o. mj. sastaše se u Nišu srbski kralj Petar i bugarski knez Ferdinand. Na kolodvoru pozdraviše su se oba vladara srdačno, odakle se odvezoše u gradsku kuću, gdje su podulje na samu viećali. Zatim je bio knezu na čast doručak, pri kom je kralj izrekao ovu zdravicu hrvatski: „Sretan sam, što mogu ovim neočekivanim povodom pozdraviti Vašu kraljevsku visost, predstavnika bratinskog naroda. Pijem za dobrobit i napredak Bugarske i njezinog vladarskog doma“. Knez je na to odmah odgovorio bugarski: „Još pod utiskom bratinskog prijateljstva, koje me je pozdravilo na putu u divni Niš, izričem Vašem Veličanstvu najdublju zahvalnost za netom izrečene rieči i pijem u zdravlje Vašega Veličanstva i srbske vladarske kuće, kao i za napredak i slavu bratskog srbskog naroda“.

Kod ručka govorili su još srbski ministri Grujić i Pašić te bugarski ministar-predsjednik Petrov.

Svi skoro srbski listovi pripisuju ovom sastanku veliku važnost za daljnju sudbinu obaju naroda.

Moguće je, da ovaj sastanak dvaju vladara balkanskih država neće imati neposredno velikih posljedica, ali mu valja svakako pripisati tu važnost, da je kadar sprijateljiti oba naroda, koji su se u nedalekoj prošlosti za nesretnih Obrenovića počupali na bojnom polju a i u novije doba stali su si u opreci. To je svakako velika zasluga bilo jednoga ili drugoga vladara ili obojice.

Bugarska.

Iz Sofije pišu, da se tamo nije znalo do zadnjeg trenutka za sastanak vladara u Nišu, te su isti ministri tekar pred odlazkom kneza bili upućeni u stvar. Bugarske novine pozdravljaju iskrenim zadovoljstvom taj sastanak naglašujuć kako mora iza tog sastanka sliediti bratski sporazumak obaju naroda. Bugarski političari počimaju naime uvidjati, da se srbsko-bugarski sporazumak mora smatrati sredstvom pritiska na Tursku.

Bugarski ministri, koji su se vratili iz Niša u Sofiju, taje, da je već kod prvog dogovora došlo do kakvih važnih političkih utanačenja. Za to da je bilo prekratko vrieme. Misao na sastanak da je spružio kralj Petar, koji je želio, da upozna lično kneza Ferdinanda. Bečki listovi, koji nevide rado ni liepo zbliženje dvaju bratskih naroda, pišu, da se je izmedju vladara radilo samo o gospodarskih poslovih i da politika nije ulazila u njihov razgovor. S druge strane doznajemo, da je došlo posredovanjem ruske vlade do onog sastanka, te da će sliediti uži savez izmedju obaju naroda. Taj savez imao bi biti naperen proti izvanjskoj politici Austro-ugarske na Balkanu, koja misli da imade sada slobodne ruke tamo, pošto je Rusija upletena u ratu na dalekom iztoku.

Rusija.

Sa ratišta na dalekom iztoku neima važnih viesti, a one, koje dolaze, jesu večinom iz englezkoga izvora, te su tako protuslovne, da je težko razabrati pravo stanje stvari na ratištu. Iz Irkutska javljaju, da je onud prošao dne 14. o. mj. novi zapovjednik ruske mornarice podadmiral Skridlov.

Mjeseca marča poslala je ratna obskrbna oblast u Port-Artur živeža za jednu godinu. Zaklada za izgradnju novih ratnih brodova primila je do sada 5 milijuna rubalja dobrovoljnih prinosa.

Car Nikola odputovao je ovih dana sa mladjim bratom, t. j. sa priestolonasljednikom iz Petrograda u Moskvu, odakle se spremaju nove čete za daleki iztok.

Iz Port-Arrura javljaju dne 15. o. mj., da se pokazala pred lukom neprijateljska eskadra, da je blokirala luku, ali da nije poduzela nikakvog koraka proti tvrdjavi. Raduje okolo oštećenih oklopnjača „Cesarević“ i „Retvisan“ da su nastavljene istim marom, kojim su odpočele, te su u veliko napredovale.

Po brzojavnih viestih, koje su stigle u Petrograd, potopio je jedan ruski pomorski kadet, koji se je nalazio u parnoj ladjici, jednu japansku krstaricu u port-arturskoj luci. Taj odvažni mladić odvezao se po noći samovlastno sa trojicom ruskih mornara na malenoj parnoj ladjici uzev sobom tri torpeda; jednoga od tih bacio je pod japansku krstaricu dignuv ju u zrak. Na to je pobjegao ladjicom k obali te se naglo izkrcao i sretno izbjegao neprijateljskoj vatri.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. O kumpare Jure blazene oci ke te vide — ma kede si bil da te ni već blago vrimena videl. sen vero desideroz s tobum gaiial?

Jur. Kede sen bil? — a po svete — jiral sen tan ovan a sinjoć sem prisel do Pula, bili smo tan v Pule pul Garinovih, beci delit, do acijoni societadi Stirijane.

Fr. Sajeta, nisem mai paral. da su i tebe zaoglavili — a si i ti imel ku acijon?

Jur. Ma valà — nisem ja maj bil pandolo vlastelski, znam ja dobro ozdavna, da ki s njimi cresnji zoblje, da ma jalci zustanu.

Fr. Manko mal ma jos se sujimi i rugaju —; a nisi cul kako sad, pokle su sli s vragu a roterdam, govoriju: „n o a l t r i g a v e m o p r e s o p o c h e a z i o n i p e r c h e v o l e v i m o c h e l p o v a r o z a p a d o r s e a i u t i . . . .“ to su ti pravi socialiste —

Jur. Socialist! Tripaiuoli! ali jos bolje Forcaiuoli.

Fr. Dragi ti pustimo pandolariju i poprdariju na bandu, nego mi raje povej ce pensaju s onem briznem vaporom „C h e r s o“, ki već pol godišća gnjije va blatu do nasega mandraća?

Jur. Su ga su finalmente ozenili tan nekan va Dalmaciju ma pol za beci pol za nis, ter znas onu nasu staru, da staroj kamomile (skuzaj sen tel reć kobile) ne se maj gljeda va rilo.

Fr. I ja sen to neki dan cul pul Terezice, do sijor Keka Paćuhe a i moj fijozo Tripaiolo (fina glava!) prvi acionist Stirijane, on mi je povedel, da te prej nego „C h e r s o“ parti za Dalmaciju, storit jeden vijaj do Cresa za Plauno.

Jur. Ce te poć tan na jitu?

Fr. Aj bo! va Cresu da te kreat puni kareg r o z i (coi filetti giali) pak da će je ponest na Plauno . . . i da tu će bit dobitka n o n g h e m a l . . !

Jur. Sajeta, ka kukanja za nasih nebogih acionist, te se komać malo rebra drizzat . . !

Fr. Samo da jih i ta put neprevare i da nezustane sopela sjoru Gulu deblji . . . rog.

Jur. Znat će on ben to armat, ter zna on dobro s kakovimi trubili ima posla.

Fr. Ma bi jednu voltu mogli i trubili progljedat, pak bi ga lehkò mogli i do podestariji stirat, kako su nekada stari cresani zignali njegova otca, a znas dobro, da su komunske jasle za nekega briznoga „u l t i m a a n c o r a d i s a l v e z z a“ . . .

Jur. Nebudi zato jemil ne, ter oni su „u n a n g e l o d e o m o“ kako ga zove kapitan Piero Poja, pak će ju oni ben prokurat, da i briznomu ćiću Vitoriu, Nanu, Keku, Tenu, Zorzu zustane komu deblji komu tanji rozcić.

Fr. Sajeta, ka muzika će tu bit, kada na partenci priene svaki va svoj strument puhat . . . i kantat on njihov i n n o d e l l a S o c i e t à . . !

Jur. Ol piutosto onu nasu: Jej ga ti ko ne ću ja . . .

Fr. Ha! ha! h a ! h a !

Jur. Ti se smeješ ti, ma mene je zal nebogega siromaha, pak ću jim kigod dan, na sred pijazzi va rilo zbrufat onako po pravu talijansku: F o r c a i u o l i! M a n a g g i a l' a n i m a v o s t r a . . .

Pogled po Primorju.

Pazinski kotar:

Iz Labina pišu trščanskom „Židovčiću“ da su tamo dočekali dne 3. o. mj. svečano trščanskog biskupa presvj. g. Nagla, koji je onuda prolazio iz Berseča za Pićan. Labinska gospoda pogostiše biskupa (premda spadaju pod Poreč) a on da je nazdravio svomu drugu biskupu Flappu. Biskup Nagl da je ostavio najbolji utisak medju talijanskim gradjanstvom. Biskupa da je pratio njegov kapelan i plovan d i B e r s e z i o. Tužni naš Berseče!

Strajk u ugljeniku. Prošli utorak nastao je opeta „strajk“ u rudniku Vineši, Karpan na Labinštini. Pod Vineš ne radi nitko, a u Karpanu, koliko do sada znamo, obustavio je radnju samo jedan dio radnika.

Žao nam je, da se te stavke ponavljaju tako na gusto i mi držimo, da ondešnjim radnikom mora ipak biti nešto težkoga razloga, jer naš sviet neobustavlja radnju, ako mu nije, kako se reče, dogorilo do nokata.

Po privatnih vjestih, koje su nam došle, tuže se radnici na preslabe plaće i na postupak nekoga inžinira na Vinešu. Neznajući pobliže, kako stvar stoji, nemožemo dalje ništa reći, samo mislimo da bi družtvo imalo poći čim više na ruku siromašnomu svietu i ako je možda ciena ugljena pala, jer kad se ciena podigne, čini nam se, da se onda baš nepodignu u istom razmjeru težačke nadnice. Svakako je željeti da se stvar čim prije poravna na liep način u interesu kapitala i težačke ruke.

Koparski kotar:

Moderni poštanski ured. Pod tim naslovom priobćuje trščanska „Edinost“ od dne 10. o. mj. viest iz Dragućа, u kojoj opisuje neobično postupanje tamošnjeg pošte meštra i njegove supruge sa strankama. Ova posljednja da se zanima dapaće u poštanskom uredu i za hrvatski pravopis naših imena. Za slučaj, da slavno ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu nije doznalo za onu viest u „Edinosti“ upozorujemo ga ovim na nju.

Učitelj Massalin ispravlja po §. 19.

Uredničtvu „Naša Sloga“
u Puli.

Pozivom na §. 19. tisk. zakona umoljava se to Uredničtvo neka izvoli uvrstiti u dojdućem broju slijedeći

Izpravak:

Nije istina, da sam ja bio i da jesam vodja talijanske stranke u Roču.

Nije istina, da u disciplinarnoj iztrazi suprot mene povedenoj, bijahu pozvati samo kolovodje talijanske stranke; naprotiv istina je, da kano svjedoci budu pozvati takodjer ovdašnji načelnik P. Pavletić, kao što i ovdašnji župnik Don R. Ružička.

Nije istina, da na moj prosvjed, koj sam učinio kano gradjanski izbornik bio bi se c. kr. komisar Gasser izrazio na način naveden u „Našoj Slogi.“

Nije istina, da sam ja gledao demonstracije učinjene sa strane Ročana napram dvaju župnika i drugih, pošto sam se ja onda nalazio u dvorani gdje se je glasovalo.

Nije istina, da je izmedju demonštranta bila i školska mladež; onih dana upravo niti bijahe škole.

Nije istina, da je prisutna bila demonštracijam ovdašnja gospodična učiteljica.

Nije istina, da sam ja bio onaj koji sam prouzročio gradnju nove škole.

Nije istina, napokon, da su občinari Roča morali platiti troškove projekta vodovoda.

Roč 15. svibnja 1904.

M. Massalin,
ravnajući učitelj.

Opazka uredničtva Ovomu izpravku ne dodajemo ništa, već prepuštamo našem dopisniku iz Roča, da dokaže gosp. učitelju ove njegove „nije istina“.

Voloski kotar:

Kastav (Zabava Udruge Sv. Mihovila). Čovjekoljubna Udruga sv. Mihovila u Rubešhi imala je nedjelju dne 8. t. mj. svoju prvu zabavu. Njezini članovi nisu mogli prirediti sami zabava. Odbor Udruge se je utekao za pomoć pjevačkomu i tamburaškomu društvu „Istarska Vila“ u Kastvu, i ta vila poletila je drage volje Udrugi na pomoć. Uprava „Narodnoga doma“ u Kastvu radostno je ustupila Udrugi prostorije za priredjenje zabave. U tih prostorijah pjevao je nedjelju muški zbor Istarske Vile Förstervon „Planinku“, a mješoviti zbor udarao je Grosmanov vienac kastavskih narodnih pjesama „Sa zidina Kastav-grada“ i Farkašev „ples patuljaka.“ I pjevalo se je i udaralo u tambure vještački. Grmilo je pohvalom osobito Grosmanovomu „Sa zidina Kastav-grada“, i morao se je opetovati. Poznati vještak u glasbi Miroslav Grosman sapleo je u svoj rečeni vienac pjesme, koje se u Kastvu najradje pjevaju, i koje odmjevaju više manje već i po cieloj Kastavščini. A svoje uvjek se rado čuje. Vele smiešna prouzrokovala je šaloigrica „Na policiji.“ Gospoda predstavljači, naročito cestni pometač su se kao obično odlikovali. Ljudi su mu se do suza smijali, a burno su odobravali njegovim posljednjim riečim, gdje kliče: kakove nam ovo vlada pošilje činovnike, koji nezuadu jezika narodnoga — kao da je narod za činovnika a ne činovnik za narod!

Prva zabava Udruge može se reći da je u svakom obziru posve dobro uspjela. Predsjednik, odborници i članovi mogu si samo čestitati. Došli su ne samo članovi sa družtvenimi znakovi, nego odazvalo se je pozivu i mnogo drugih iz sve Kastavščine. Bilo jih je više i muških i ženskih koji nebijahu još nikad u prostorijah „Narodnog doma.“ Nežale, što su došli. Odsad doć će još, a doć će i drugih, kad saznadu kako se u — „Narodnom domu“ sve liepo po domaću zabavlja, kako se brat veseli s bratom, prijatelj s prijateljem, a svi skupa nasladjuju krasnimi glasovi hrvatske pjesme i hrvatske tambure.

Udruga Sv. Mihovila je može se reći još novo družtvo. Njezinu znamenitost su tek počeli pojmiti, pošto je pomogla već tolikim svojim bolnim članovom, i njekim obiteljim preminulih članova. U kratko vrieme poskočio je broj članova na preko stotinu, a to iz peterih županijah za koje Udruga obstoji (Rubeši, Spinčići, Jurčići, Trinajstići, Matulji.) Kad bi sve županije Kastavščine, po nekoliko jih skupa ustrojile takve udruge, i kad bi se jih i drugud u sličnih okolnostih ustrojilo, mnoga bi se suza siromahu otrla. Pa kad bi se sve Udruge još i u zajednicu sjedinile, mogle bi raditi još bolje. U tom smislu govorio je naš veleštovani gospodin glavar Kazimir Jelušić kod zabave za vrieme odmora. Bog mu platio, a naši vriedni ljudi su slušali — na svoju i svojih korist!

Izpit za učiteljice ručnih radnja položila je prošli tjedan sa vrlo dobrim uspjehom na učiteljištu u Gorici gdjica Katica Franki, kći g. nadučitelja u Rukavcu. Čestitamo!

Nesretan koturaš. Iz Voloskoga pišu nam 16. o. mj. Ovdje smo doživili jučer opet jedan nesretan slučaj mladenačke neopreznosti i nepromišljenosti. Neki Degiulli, 17. godišnji mladić, urarski naučnik iz Rieke dolazio je amo iz Rieke sa nekoliko drugova na koturači. Izpod Cirkula, gdje se cesta spušta naglo u nizinu i povrh preluka vozio je naglo te mu se nesrećom omaka ruka sa ravnala, siromah pade sa koturače udariv tolikom silom o kamen, da je ostao na mjestu mrtav. Mrtvo tjelo prenesoše na naše grohlje pošto je komisija bila na licu nesreće. Iste večeri stigoše amo tužni roditelji nesretnog mladića. Nebi škodilo kad bi često ljubitelji brzonoge koturače vozili opreznije i polaganije.

Obiteljska nesreća. Iz Kastva pišu dne 15. o. m. Ovdašnju rodoljubnu obitelj Karlavaris zadesila je 13. o. mj. težka obiteljska nesreća. Toga dana preminula je naime u cvietu svoje mladosti, naime u 19. godini dobe svoje velevriedna gospodjica Tonica Karlavaris, kćerka pokojnog Ivana i udove Ane, rodjene Spinčić, sestre dičnog našeg zastupnika Spinčića. Kao rani proljetni cviet, nakon samih 14 dana težke bolesti pomirena s Bogom pošla je sretnica u bolji život ostaviv gorko neviljem majku, mnogobrojnu braću i sestre, rodbinu i znance, napose neulješivog zaručnika g. O. Pepeša, s kojim je imala za koji dan primiti sv. sakramenat ženitbe. Mjesto da stupi sa djevičanskim vincem na glavi sa sretnim zaručnikom pred oltar sv. Jelene odnesoše našu miljenicu, hladnu kao mramor u crkvicu sv. Lucije pak na vječni počitak.

Duboko potresan je bio trenutak kad su našu dobru Tončicu digli iz roditeljske kuće, da se u nju više nikada nepovrati. Sve je za njom gorko plakalo a glasni plač tužne majke i sestara na razstanku sa svojom miljenicom parao je svakomu prisutnomu srce.

Naši mladići i djevojke, pokojničine drugarice, odužiše njoj se najdostojnije. U bielo odjevene članice pjevačko-tamburaškog družtva „Istarska vila“ te male djevojčice pratile su njezin lies, što ga nose mladići u crnini. Ona je to i zaslužila u podpunom smislu riečî. Vesela, mila i prijazna omilila je svakomu, s kojim je došla u doticaj. Kao dobra pjevačica pjevala je u crkvi dugi niz godina a zadnji put na koru prigodom posliednje sv. berme. Bijaše članicom naše „Istarske vile“ kod koje je i pjevala i udarala u tamburici vrlo vješto i pravom ljubavi. U njoj gubi naša Vila izvrstnu silu pa nije čudo ako svi članovi za njom duboko žale. Uz mnogobrojno drugo občinstvo prisustvaše svi veoma krasnom sprovodu.

Na lies mile nam pokojnice položiše vience: majka, braća i sestre, zaručnik, pjevačko tamburaško družtvo „Istarska vila“ rodjakinje i prijateljice Mimi i Erni Slanger iz Škrbića dočim je ujak prof. Spinčić podario „Istarsku Vilu i „Bratovštinu“ mjesto vienca nezaboravnoj nečakinji.

Nadgrobno slovo izrekao je g. Vinko Rubeša tako ganutljivo, da nebijaše na groblju osobe koja nije zaplakala.

Značajne su za pokojnicu sliedeće riečî zaručnikovog otca, koji je izrekao svim svoje saučešće i dodao: Tješi se, Bog ju ima rado, uzeo ju je k sebi! Da rado ju imao gospodin Bog ali smo ju imali i mi svi rado, pak nam je sada pusto i težko za obće obljubljenom Tonicom, kojoj kličemo iz dna gorko neviljenog srca: Nauživala se božjeg raja! a Vam, kojima bijaše po krvi najbliža: podielio Svevišnji krieposti i jakosti, da strpljivo podnesete težki ovaj udarac.

Lošinjski kotar:

Gospodarsko Trgovačko Družtvo u Vrbniku. C. kr. okružni kao trgovački sud u Rovinju unio je odpisom od 26./4. t. g. Br. Firm. 65/4/Cos. II. 256 u registar zadruga Gospodarsko-Trgovačko Družtvo, registrirano zadrugu na ograničeno jamčenje. Predsjednik družtva jest pop Joso Papić, duhovni pomoćnik u Vrbniku, a ostali odbornici: Albert Brozović, Jerko Gršković, Ivan Oršić, Sulina Ante Antov, Petar Volarić i Petar Ostrogović. Želimo družtvu svaki napredak.

Razne primorske viesti.

Nezaboravnoj uspomeni Evgena Kumičića, hrvatskoga književnika i rodoljuba. Mili Jenio! I tebe dakle pokosi smrtna kosa! Vaj nama Hrvatom! Tvoj gubitak je za nas nenaknadiv . . . Proslavio si ime istarskog Hrvata širom naše domovine, pače širom svega Slavenstva! . . Tvoje zlatno pero opisalo je naše prilike, odalo naše domovinske jade, kako još nije nijedno med istarskimi Hrvati . . Nećudim se ja tomu, pobratime dragi, jer te poznam od mladenačkih naših dana . . Zavjerili smo se nas nekoliko istarskih hrvatskih mladića još na riečkoj gimnaziji u svojem mladenačkom zanosu, navlastito pod uplivom našega tada profesora veleuč. Tade Smičiklasa, da ćemo posvetiti sve svoje sile svomu milomu hrvatskomu narodu. Zavjerili smo se na raslanku svome iza položenoga ispita zrelosti, da ćemo živjeti za Boga i za svoj narod . . Providnost Božja razsijala nas kojekuda, a zavjeta prekršili nismo. — Vezala nas medjutim uviek iskrena prijateljska ljubav, koju nikad nerazkida niti najljuća bura dušmanskih napadaja.

Ti održa prvo, mogu uztvrditi, mjesto. — Već onda, u mladenačkoj dobi bio si unian, darovit, ljubezniv, radin, duhovit . . . pa si ostao dosljedan svojoj zavjeri, tvrd, neslomljiv, ko što su tvrde i neslomljive ljute hridi ubavoga tvoga Brseča u kojem si ugledao Božje svjetlo . .

Da, mili Jenio, tvoje riečî nas dragale, nas bodrile, nas žarile na rad, na požrtvovnost, na žarku ljubav prema svomu, staromu zlopatniku, hrvatskomu narodu . .

Zadnje vrieme sumnjičili tvoju vjeru, tvoju čistu domovinsku ljubav, klevetali te, ružili te, napadali te, jer . . tebe razumieli nisu . . . jer u tvoju dušu nikad zavirili nisu . . . Svomu načelu u vjeri i u politici „frangar non flectar, ti se iznevjerio nisi, već si svoj ideal, — sjedinjenje svih Hrvata, provadjao, kako je to znao samo tvoj kremen-značaj osvjedočenoga katolika, i vatrenoga Hrvata. — A kao katolik i Hrvat izpustio si i dušu, da poletiš Bogu u nebeske visine, odakle će tvoj genij i nadalje biti nad razkidanom vaj . . . ali krasnom domovinom hrvatskom!

U duhu ću prisustvovati tvojim zadušnicam dne 17. o. mj. u bielom Zagrebu, kad ne mogu tielom . . Nad hladnim tvojim grobom rada bi položili biservienae . . al taj bi uvenuo brzo . . Uvjeren da ću zadovoljiti željam srca tvoga, darujem mjesto vienca, istarskoj hrvatskoj sirotinji — našoj rodoljubnoj Cirilovoj Družbi mojih siromašnih deset kruna . .

Mili moj saučeniče, pobratime dragi, iskreni prijatelju, slavni naš hrvatski otačeniče, počivaj mi u vječnom miru!

Dubašnica 14. maja 1904.

Pop Miho Mužina.
plovan.

Kad se kritizuje, svi govore, svi kritizuju, kad se mora raditi i pomoći, svatko se suzteže“. Tako se tuži — i punim pravom uredničtvo velezaslužnog „Narodnog Lista“ u posljednjem broju, pozivajuć prijatelje i suradnike, da ga u težkom podhvatu izlašnje podpomažu. Tako se potužismo i mi u posljednjem broju, a tužimo se i danas, jer je žalostno, da uckažemo slogod ostrijeg, što neimamo po više brojeva nikakve viesti il dopisa iz čitavih kotara naše pokrajine, već moramo pabirčiti po tudjih novinah i krpati viesti iz druge ruke, dočim bismo ih morali imati i na pretek iz pune ruke, od naših prijatelja i istomišljenika, kad bi u njih bilo malo mara i malo ljubavi do ovog narodnog glasila.

Da lahko je kritizirati, ali tko hoće da kritizira, valja da se i sam djelom izkaže. To vriedi osobito za našu mladju inteligenciju, koja je, ili mora da bude puna poleta i zanosa i narodnih ideala.

Danas imademo već hvala Bogu i svećenika i učitelja, sveučilištnih djaka itd., koji znadu rabiti pero i koji bi mogli uz jako malo dobre volje ukrasiti svaki broj našega lista.

Naših sveučilištara imade skoro na svih austrijskih sveučilištih, a više njih u našoj priestolnici — u bielom Zagrebu, na kad bi nas izviešćivali kad i kd o važnijih dogadjajih u odnosnih gradovih, kao što čine djaci iz Banovine i Dalmacije više puta u svojih novinah, bilo bi to od velikog interesa za one naše čitatelje, koji nečitaju svietskih novina.

I nekadanji naši sveučilištni djaci, prije 25 godina, premda ih se je mogło sve pobrojiti na prste jedne ruke, izviešćivali su nas list iz Graca, Beča, Praga itd. Danas bi to bilo kud i kamo laglje, kad bi bilo samo malo dobre volje.

Ali i naša domaća inteligencija, naše svećenstvo, učiteljstvo, činovnici, trgovci itd. morali bi češće umočili pero za naš list, te nam dojaviti bilo i dopisnicom svaki iole važniji dogadjaj u kotaru, u občini, u selu itd. U tom pogledu imali bi se ugledati u nekoje talijanske listove Primorja, koji imadu iz svih krajeva Istre vrlo često više il manje važnih i zanimivih viesti.

Dajmo se dakle na posao svi složno, svaki iz svog mjesta, svaki u svojoj struci i svi skupa okitimo list da nam bude svim skupa na diku i ponos. I onaj, koji bude pomogao po svojih silah — neka pak kritizira kako i koliko hoće strogo i nepristrano.

Poučno putovanje učiteljskih pripravnika u Zagrebu. U zagrebačkih listovih čitamo, da su dne 4. o. mj. u jutro krenuli pripravnici IV. ondješnje kraljevske učiteljske škole na običajne poveće putovanje. Ove će godine posjetiti zelenu Stajersku, romantičnu Koruško i goroviti Tirol, te se otputiti preko sjeverne Italije u Trst. Tom će prilikom razgledati u raznim gradovima razne znamenitosti. Tako u Mariboru među ostalim vinogradarsku, voćarsku i druge škole, u Cjelovcu gimnaziju i učiteljsku školu; u Innsbrucku i Tridentu spomenike. Da u Padovi i Veneciji pogotovo ne će ništa propustiti, razumije se samo po sebi. Razgledavši još Trst, krenut će u Postojnu, a odavle u Ljubljanu i vratit se u Zagreb. Izletnike vodi ravnatelj kr. učiteljske škole preč. gosp. Karlo Matica, te profesori i učitelji zavoda gg. Heffler, Stjepan Jarić, Franjo Andrlić i Josip Kirin. Vraćaju se dne 14. o. mj. u večer.

Mi smo već prošle godine ovakovom prilikom iztaknuli od kolike su vriednosti i važnosti ovakva poučna putovanja budućih pučkih učitelja, tih pionira narodne prosvjete.

Kod nas se žalibože na to nimalo nepazi, dočim troši u Hrvatskoj i vlada i pojedinci dosta novaca na takva poučna putovanja učiteljskih pripravnika, koja su u budućem težkom zvanju od silne pripomoći. Kod nas sirotan učitelj nema sredstava da bi se dao na takva putovanja a vlada ni školske oblasti nebrinu se nimalo za to. Naš pučki učitelj na taj način upozna za svog djakovanja svoju bližnju okolicu i glasoviti Kopar — pa mirna Bosna!

Malo više takta — nebi škodilo! Povodom odlazka švedskog kralja Oskara iz Opatije donesoše novine brzojavnu viest, da je došao pozdraviti kralja prije odlazka u dvoreu Jeanette među ostalimi i načelnik Volosko-Opatijski g. dr. A. Stanger. Naknadno pišu tršćanskoj „Edinosti“ iz Voloskog, da viest o posjetu dra. Stangera neodgovara istini, jer da dr. Stanger nesamo što nije pošao pozdraviti kralja, već da nije ni znao, da kralj odlazi. Politička oblast u Voloskom, da nije smatrala potrebitim obavieštiti načelnika ili mjestno redarstvo niti o odlazku kraljice dne 26. pr. m. — premda je ista prošla kroz svu Opatiju i Volosko — a niti sada o odlazku kralja Oskara.

Mi se nerazumijemo u visoke diplomatske propise, ali držimo, da pri svemu tomu nebi bilo škodilo malo više takta.

„Dalmatinski skup“ u Trstu. Odbor „Dalm. skupa“ u Trstu poziva svoje članove za dne 22. o. m. na glavnu skupštinu, na kojoj će se razpraviti sliedeći dnevni red:

1. Izvještaj upravnog odbora o radu namijenjenom združenju „Dalmatinskog Skupa“ sa „Slovanskom čitalnicom.

2. Predlog upravnog odbora o razpustu družtva eda se prama zahtjevima odluke 25. travnja 1904. B. 2496 mjestnog c. kr. Ravnateljstva Policije uzmogne postići spojenje „Dalmatinskog Skupa“ sa „Slovanskom čitalnicom“ po zaključku izvanredne skupštine dneva 7. veljače 1904.

3. Eventualni predlozi.

Gradevni natječaj. C. k. generalno ravnateljstvo uprave duhana priobćuje u talijanskih listovih Primorja gradjevni natječaj za gradnju jedne prostorije za strojeve i kotlove, jedan dimnjak i vodnjak kod c. k. tvornice duhana u Rovinju. Te gradnje proračunane su na 72.800 K. Natječaj traje do 25. maja o. g. Pobliži uvjeti su razvidni kod službenih novina u Trstu i Beču i kod uprave tvornice u Rovinju.

Uvedenje četvrte godine na pripravnicah u Dalmaciji. Dalmatinski listovi pišu, da će biti do malo potvrdjen

zakon o uvedenju IV. godine naukah kod učiteljišta u Arbanasih. Zakon taj će vezati samo one kandidate, koji stupe u I. razred školskom godinom 1904—1905. Oni, koje polaze sada učiteljište svršiti će isto po starom zakonu.

Prestala kužna bolest krmaka. C. k. namjestničtvo u Trstu opozivlje prepoviedi uvoza i izvoza živih krmaka, izdanu dne 2. febrara 1904. za politički kotar u Poreču pošto je tamo prestala kužna bolest. Istodobno dozvoljava obdržavanje sajmova sa krmcima u onom kotaru.

Razne viesti.

† **Ante vitez Šupuk** dugogodišnji načelnik občine šibeničke, dalmatinski zastupnik na carevinskom vieću i na dalmatinskom saboru, umro je naglom smrću 11. o. mj. u 7 sati na večer u sedamdesetim godinama. Pokojnik bio je vatren Hrvat, te se od god. 1861. odrešito i s uzpjehom borio proti tadašnjoj autonomaškoj stranci u dalmatinskom saboru. Šupuku ima se zahvaliti, što je Šibenik danas skroz hrvatski grad, on je svakom zgodom zagovarao sdruženje Dalmacije s Hrvatskom. I na narodno-gospodarstvenom polju izlicao se Šupuk veoma živo, te je mnoga stečevina grada Šibenika njegovo djelo. Lahka mu bila zemlja! Slava njegova utrnuti ne će u Dalmaciji, koju je toli ljubio, za koju je sav svoj viek radio, a slava njegova preći će na sve Hrvate, kad se težnje njegove i svega hrvatstva oživotvore.

† **Dr. Šandor pl. Bresztyenszky.** Dne 9. o. mj. preminuo je bivši profesor na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu, narodni zastupnik i odličan hrvatski rodoljub g. Dr. Šandor Bresztyenszky na svojem dobru Pleso kraj Velike Gorice nedaleko Zagreba.

Pokojni Bresztyenszky došao je osobito na glas kao zastupnik na hrvatskom saboru. Kao sveučilišni profesor napisao je mnogo razprava pravo-državoznanstvene struke. Na sveučilištu spadao je medju najobljubljenije profesore.

Posliednje doba trudio se mnogo oko ujedinjenja sviju oporbenih živalja u Hrvatskoj. On bijaše uzoran rodoljub i duboko osvjedočen katolik radi česa je velik ugled uživao u svojem narodu. Sav svoj imetak ostavio je za štipendije. Vieći mu pokoj!

Pitanje učiteljskih plaća u Dalmaciji. Zadarski „Narodni List" doznaje, da se u ministarstvu financija u Beču živo razpravlja usljed interpelacije zastupnika Biankini-a, pitanje o uvedenju takse na putne parobročarske vozne karte u Dalmaciji i na uvoz piva i to za pokriće troška, koji bi narasao povišenjem učiteljskih plaća. Vlada je, reć bi, prolivna toj taksi. Saborski predsjednik Dr. Ivčević da će se zauzeti za to, da se kod ministra financija sastane povjerenstvo, u kojem bi bili i odaslanici zastupnikah iz Dalmacije i ministarstva nastave i da se to pitanje svestrano razpravi i povoljno po učiteljstvo rieši.

Upozorujemo naše cienjene čitatelje na mineralnu stolnu ljekovitu apatovačku vodu što se razašilje iz Hrvatske a koja se ne samo kao osobito ukusno stolno piće u velike hvali, nego je poredmnogih nutarnjih bolesti od nenadkriljive ljekovitosti osobito kod svih katara i upale mokraćne cijevi. Ova izvrsna kiselica dobiva se izravno od Apatovačkog zakupničtva mineralnih izvora u Zagrebu, Ilica broj 17, kao što i u svim ljekarnama, drogerijama, specerajima i reštauracijama.

Književne viesti.

„Prokletstvo zvjerokradice". Napisao Dragutin Likotinović, ciena 20 filira, izdao „Klub Cirilo-Metodskih zidarah" u korist „družbe Cirila i Metoda u Istri". Primismo ovu uz tako hižku cienu ukusno opremljenu, a velikom mestru „Cirilo-Metodskih zidarah" i čelik-Hrvatu Egidiju Kornitzéru po piscu posvećenu knjižicu. Naklada od jedno 1500 primjerakah već je gotovo sasvim razpačana samo u Zagrebu, pa kako „zidari" kane izdati i drugo izdanje iste pripoviesti, to nam nije nuždno da knjižicu posebice ocjenjujemo i preporučujemo. Njezina brza razprodaja i autoru su najbolje priznanje, a knjižici najljepša preporuka i ocjena. Čestitamo našem mladom i uspjelom piscu, što je svojim perom doprinio koji darak istarskoj sirotinji, a opet obdario ako i skromno hrvatsku knjigu. Klubu „zidara" želimo da bude uviek tako požrtvovan i agilan u zajedničkom radu s dičnom „družbom", kako se pokazao i do sada; — hrvatski narod bit će mu haran, a razvijena hrvatska sviest Istre bit će mu trajni spomen i najdraži zapis domovinske zahvalnosti.

Sa zahvalom primili smo od g. pisca sliedeću zanimivu knjižicu o našoj Dalmaciji: „Der Spiegel Dalmatiens und die Zukunft Oesterreichs. (Zrcalo Dalmacije i budućnost Austrije) Auf Grund statistischer finanzwirtschaftlicher Angaben verfasst von Don E. M. Vusio Präsident des Vereines „Dalmatien" in Wien. Wien 1904. Verlag des Verfassers.-Mechitharisten-Buchdruckerei. Ciena 60 para. Čisti prihod na korist družtva „Dalmacije".

Život katoličke crkve po Goffiné-u, tumačenje evangjelja i svetih čina, izdao zbor duhovne mladeži zagrebačke. Ciena je za jednostavni uvez 1 K a za zlatorez 2 K. — Preporučamo ovu krasnu knjižicu gg. svećenicima, da ju šire medju narod, za koga je poglavito i napisana pučkim razumljivim jezikom. Naručuje se kod zbora duhovne mladeži u Zagrebu.

Razni prinosi:

Prinosi za „Sokolski Dom" I ist. Sokola u Puli, do konca mjeseca travnja 1904. Polag zadnjeg izvještaja iznaša prinos . . . . . K 3201·52

Okresny vybor, Českí Brod poslao ponovno	„ 20·—
Zagorska štedionica, Krapina ponovno	„ 20·—
Sriemski Sokol u Vukovaru poslao	„ 20·—
Brat Dragutin Šulce u Zagrebu poslao	„ 53·—
Hrvatski Sokol u Zagrebu poslao	„ 100·—
Dr. P. Magdić, Varaždin, sakupio u veselom družtvu . .	„ 35·20
Isti sakupio u purgarskom kazinu	„ 4·70
Isti sakupio kod župnika I. Čveka	„ 13·70
Gospodjica Ivka Velebir, Varaždin, sakupila	„ 11.—
Na glavnoj skupštini Sokola u Puli, sakupljeno	„ 35·—
Niko Mardešić u Puli, za 50-godišnjicu darovao	„ 50·—
Kod oprostne večeri brata Sekića, u Puli, sakupljeno . .	„ 7·20
U škrabici kod brata staroste sakupljeno	„ 14·40
Uplaćeni kamati od posudjenog novca	„ 100·—
Sveukupni prihod do 2./V. 04. K	3685·72

Plemenitim darovateljima srdačna hvala i bratski zdravo!

Pula, 3. svibnja 1904.

Vl. Karabaić, blagajnik. *L. Križ,* starosta.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Vinko Glavičić, Lemach, kapetan broda, 2 K; Ivan Višković, trgovac u Labinu u kući veleč. g. župeupravitelja u Sv. Lovreču, Labinština 3 K.

Upravno vieće občine Klana, odlučilo je u svojoj redovitoj sjednici, obdržavanoj dne 16. t. mj., da se oduži uspomeni blagopokojnoga Alberta Riegera time, da se umjesto vienca na pokojnikov lies, izplati iz občinske blagajne K 50·—

Nikola Mardešić, Pula, da počasti uspomenu svoga milog nećaka, imenjaka Nikole Mardešića, umrlog u Komiži K 6 i za uspomenu blagopokojnog Alberta Riegera K 4.

Josip Svjetličić, učitelj u Štokovcima, mjesto vienca na odar nezaboravnog prijatelja Alberta Riegera K 10.

Ukupno danas	K 75·—
Na račun ove god. izkazano	„ 979·74
Sveukupno .	K 1054·74

Podružnici sv. Cirila i Metoda u Puli, da se počasti uspomena pok. Alberta Riegera darovali su: J. Krmpotić K 10, A. Turak K 10, učiteljsko osoblje družbine škole u Šiani K 10, A. Mezulić K 5, A. Tranfić K 5, L. Križ K 5, dr. I. Zuccon K 5, dr. J. Wilfan K 4, V. Suligoj K 4, Ljubomir Tomašić K 4, A. Kandušcher K 3, J. Stihović K 3, J. Mahulja K 3, P. Ženzerović K 2, Srečko Jurdana K 2, A. Perko K 1, Fr. Lah 50 p, Jakov Pavešić 50 p, Ivan Stiglić 50 p, M. Dorčić 50 p, V. Stiglić 20 p.

Djačkom prip. družtvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Upravno vieće občine Klana, odlučilo je u svojoj redovitoj sjednici, obdržavanoj dne 15. t. mj., da se oduži uspomeni blagopokojnoga Alberta Riegera time, da se umjesto vienca na pokojnikov lies, izplati iz občinske blagajne K 50·—

Nikola Mardešić, Pula, da počasti uspomenu svog milog nećaka, imenjaka Nikole Mardešića, umrlog u Komiži K 4 i za uspomenu blagopokojnog Alberta Riegera 2 K.

Ukupno danas . . . . . K 56·—
Na račun ove god. izkazanih . „ 862·02
Sveukupno K 918·02

Djačkom prip. družtvu u Pazinu za počastiti uspomenu pokojnog Josipa Kurelića daruje obitelj Kurelić i baštinici K 200·— Baf Branko, nadučitelj u Tinjanu K 5·— Za počastiti uspomenu pokojnog Eugenija Kumičića daruje istomu družtvu dr. Dinko Trinajstić K 20·—, a za počastiti uspomenu pok. Alberta Riegera K 20·— i Matija Cucančić K 10·—.

Da se počasti uspomena pok. Alberta Riegera darovali su istom družtvu: J. Krmpotić K 10. A. Turak 10, A. Mezulić K 5. A. Tranfić K 5, dr. I. Zuccon K 5, Lacko Križ K 5. dr. J. Wilfan K 4, V. Suligoj K 4, Ljubomir Tomašić K 4, A. Kandušcher K 3, J. Stihović K 3, J. Mahulja K 3. Aleksandar Perko K 1, Fr. Lah 50 p, Jakov Pavešić 50 p, Ivan Stiglić 50 p. M. Dorčić 50 p, V. Stiglić 20 p.

Gospodarska Sveza za Istru.

Registrana zadruga na ograničeno jamčenje u Puli.

Pristupiše u Gospodarsku Svezu: 43. Gospodarsko Trgovačko Društvo u Vrhniku, registrana zadruga na ograničeno jamčenje.

POZIV.

Na duhovski ponedeljak držati će se **na 4. sata poslie podne glavna skupština** podružnice sv. Cirila i Metoda u Rakitovcu.

Raspored: 1. Nagovor predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Izbor novoga odbora. 5. Predlozi.

Prijatelji, dobro došli!

Odbor.

Objava.

Barbansko družtvo za štednju i zajmove, obdržavati će dne 26. t. mj. svoju II. redovitu glavnu skupštinu za upravnu godinu 1903. sa običnim dnevnim redom.

BARBAN, 12. maja 1904.

Don Dinko Pindulić, predsjednik.

Oglas.

Radi lošeg svojeg prihoda, **„Bratovština hrvatskih ljudi u Istri"** ove godine ne može razdieliti u podpore nego svotu od 600 K. Obzirom na tu malu razpoloživu svotu, neka mole podporu izmed siromašnih samo najsiromašniji djaci Istrani, izuzev one gimnazije pazinske, kojim Bratovština paušalno daje.

Molbenice obložene svjedočbom prvog semestra (kolokvija) i izkazom siromaštva imaju se dostaviti podpisanom kroz dotična ravnateljstva (dekanate) najkasnije do donca tekućeg mjeseca.

Odbor Bratovštine hrv. ljudi u Istri.

Kastav, dne 12. maja 1904.

Predsjednik:

Mijo Laginja.

POZIV

na

VI. glavnu skupštinu

„Buzetskog družtva za štednju i zajmove" registrane zadruge na neograničeno jamčenje

koja će se obdržavati

u nedjelju dne 29. maja 1904.

u dvorani gosp.

Ivana Medice, krčmara u Buzetu

u 9½ sati prije podne sa sliedećim

DNEVNIM REDOM:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće upravnog odbora.
3. Izvješće nadzorničtva.
4. Potvrda računa za god. 1903.
5. Raspravljanje o povišenju plaće društvenom poslovodji i nagradi za sastav godišnjih računa.
6. Razdioba čistog dobitka.
7. Ini predlozi.

Po § 35. društvenih pravila izloženi su računi za god. 1903. u društvenoj sobi te ih slobodno svakomu članu pregledati od 22. o. mj. do dana glavne skupštine.

Odbor.

Zahvala.

Prigodom smrti našega nezaboravnog

ALBERTA,

imali smo mnogobrojnih izkaza ljubavi prema njemu i sućuli prema nami.

Zato zahvaljujemo srdačno svim onim, koji su nam na rieči ili pismeno izrazili svoje saučešće nad nenaknadivim gubitkom, onim, koji su položili vienaca na lies milog pokojnika i onim, koji su njegove smrtne ostanke sproveli na vječni počinak. Moleć ujedno, da nam se oprosti, ako smo nehotice koga mimoišli, dužni smo posebice zahvaliti našim sustanarom, naročito gospodinu Henriku Udovich i njegovoj cienjenoj gospodji za sve njihove velike brige i pripravnost, kojom nam bijahu na ruku tom žalostnom prigodom.

Harni ostajemo vršnjakom i saučenikom pokojnika te ostaloj učećoj se mladeži i članovom mjestnog „Sokola" za njihovo sudjelovanje pri pogrebu i za plemeniti spomen milom pokojniku.

Osobita nam je dužnost ovom tužnom prigodom sa dubokom zahvalnosti spomenuti, kako se je veleučeni gospodin dr. Eugen Petz kroz punih 15 mjesecih požrtvovno neumorno trudio, da učini sve moguće te barem ublaži boli sirote pokojnika još i onda, kada je bilo stalno, da nas težki gubitak neće minuti.

Pula, dne 15. svibnja 1904.

Obitelj Laginja-Rieger.

Oglas

radi obdržavanja mjesečnih sajmova u gradu Kastvu.

Temeljem zaključka ovoga občinskoga zastupstva u sjednici od dne 21. aprila 1903. toč. 7 imaju se u gradu Kastvu obdržavati mjesečni sajmovi za kupoprodaju blaga.

Visoko c. kr. namjestničtvo u Trstu, dnevom 2. marča 1904, broj 5848 III ex 1904, odobrilo je u tu svrhu podneseni sajmovni red.

Polag članka II. sajmovnog reda, **mjesečni sajmovi blaga, imaju se obdržavati svakoga 23. (dvadeset i trećeg) od mjeseca svake godine** na takozvanim **„Občinsko sajmište“ i „pod Vidikom“ u blizini grada Kastva.**

Iznimku za obdržavanje tih sajmova, činiti će se jedino, ako bi dan 23. mjeseca, spao u dan „Velikog petka“, „dan Vazma (Uskrs)“, „Duhove“, „Uzasašća gospodinovog“ ili u dan „Telova“. U takovih slučajevih obdržavao bi se dotični sajam u mjesecu susledećega dana naime 24-oga. **Starodavno držani sajam na dan sv. Jelene t. j. 22. maja** spada ove godine 1904., **na blagdan sv. Duha.**

Iz ovog razloga, **neće se obdržavati starinskog sajma dne 22. maja ove godine nego,** pošto je sajmište uredjeno, a zapriека u ostalom nikakovih neima, **to se uriče i navješćuje javno, da će se**

Prvi mjesečni sajam blaga

a istodobno i običajni sajam sv. Jelene

obdržavati ove godine

na Duhovski ponedjeljak, dne 23. maja ove godine.

Akoprem su pod člankom XIV. sajmovnog reda propisane pristojbe sajmovne, koje ima svaki vlastnik na sajmište uvedenog blaga, po § 69. obrtnog reda, plaćati u občinsku blagajnu radi pokrića troškova za gradnju, uzdržavanje i nadzor sajmišta, to se **ipak neće kod ovog prvog sajma utjerivati,** niti je tko **dužan plaćati bud koje pristojbe** za uvedeno blago na sajmište, **osim običajne pristojbe za krmke.**

Pošto je ovimi mjesečnimi sajmovi blaga, pružena prigoda, toli domaćim koli stranim vlastnikom blaga, radi kupovine i prodaje takovoga, i jer u blizini neima sličnog sajma i položaja, djelovanje ovih sajmova biti će od koristi ne malene, svim tržište kastavsko polazećim, te se podpisato nada i stalnošću očekuje, da će se narod znati i hćeti okoristiti ovom blagodati i pogodnostima, predvidjenimi u zakonu na gospodarskom i ekonomičnom polju.

Glavarstvo občine

KASTAV, dne 10. maja 1904.

Načelnik:

Jelušić.

POZIV

na glavnu skupštinu

Istarske posujilnice u Puli,

registrane zadruge na ograničeno jamčenje.

Zadrugari pozvani su na XIII. redovitu skupštinu, koja će biti u nedjelju, dne 29. maja, u 10 sati prije podne u **velikoj dvorani „I. Ist. Sokola“ u Puli.**

Razpored:

1. Izvješće i obračun za upravnu godinu 1903.
2. Izvješće nadzornoga odbora. Od nadzornoga odbora odobreni obračuni za godinu 1903. izloženi su na ogled zadrugarom u družtvenoj pisarni (Via Giulia 5 prizemno).
3. Odluka o porabi čistoga dobitka.
4. Izbor starešinstva, nadzornog odbora i družtvenog suda za vrieme do dojduće redovite skupštine.
5. Što koji predloži.

PULA, dne 11. maja 1904.

Ravnateljstvo.

Opaska: Na skupštini treba da je zastupana barem jedna desetina svih zadružnih dielova. Za slučaj, da ne bude toliko zastupanih, biti će skupština isti dan na 11 sati prije podne sa istim dnevnim redom. Svaki zadrugar može ovlastiti pismeno drugoga, da ga zastupa na skupštini. —

Tko treba vještog POSLOVODJU GOSTIONE neka se upita kod uprave „Naše Sloge“ u Puli.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u **Trstu, Splitu i Aleksandriji.**

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su tekom težke bolesti i u vrieme preminuća i sprovoda predrage i nezaboravne nam naše

TONICE,

budi kojim načinom izkazali ljubav i svoju sućut nad našom nemilom nesrećom i težkim udesom izrazili, izričemo ovime svoju najtopliju zahvalu.

Naposeb veleuč. g. dr. G. Daboviću, pjevačko-tamburaškom družtvu „Istarska Vila“, g. Vinku Rubeši na izraženoj nadgrobnici, te mjestnom svecenstvu.

Kastav, dnè 16. maja 1904.

Razcviljena obitelj pok.

Iv. Carlavaris.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. **K 4·90**, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cviećem itd.	kg. po K 8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvielicama	„ „ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ „ 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ „ „ 2·40	Sviećice za božično drvo u 6 bojah	„ „ „ 3·—
„ „	„ „ „ 2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav	„ „ „ 4.40
„ granis	„ „ „ 1·20	Svieće i tarče. I. talijanski sastav	„ „ „ 3·—
		„ „ II. „	„ „ „ 2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	„ „ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni i navadni, **uz vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, **voščarnica u Gorici**

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement“ posjeduje najpoznatiju fabriku

MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konštrukciju i savršeno funkcijoniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivar Novak.

Pučko piće. Zazvorovo pivo.

Najbolje sredstvo proti pijanstvu, a uz to jeftino. Čisti krv i glavu. Probitačno za zdravlje i džep.

Pjeneće limunove bonbone,

svjetski znana kakvoća

preporučuje

Prvo česko dion. društvo

tvornica za orient. slastice i čokoladu

prije **A. Maršner**

Král. Vinohrady (Česka).

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga $4^{1}/_{2}$% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti **želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), otieklih i zemastih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.**

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“, Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim lje[illegible]arnama, trgovinama [illegible], restauracijama i gostionama

Broj 21. Pula, u četvrtak dne 26. maja 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani se ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i uteinje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Na izričitu želju g. dr. M. Laginje javljamo, da on gorko žali, što je slog u posliednjem broju našeg lista bio razdieljen tako, da je članak o smrti našega slavnoga Eugena Kumičića tiskan bio tekar na drugom mjestu, dočim bi bio imao doći na čelo lista prije svega drugoga.

I mi žalimo ovu pometnju, nadajuć se ujedno, da, kolikogod bili napeti odnosi medju raznimi hrvatskimi strankami, neće ga se naći, koji bi i pomislio, da se s onim htjelo kudi kako poniziti uspomenu velikoga rodoljuba i književnika Eugena Kumičića.

Uredničtvo i Uprava „Naše Sloge".

Glavna skupština

„Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru."

(Svršetak.)

Ali to bi bio samo u krupnim crtama ocrtan život naše družbe u minuloj upravnoj godini. Ogroman broj drugih, za naš narodni prosvjetu, vrlo važnih zaključaka stvorilo je naše Ravnateljstvo u ono svojih 26 sjednica. Ti će zaključci, ako Bog da do mala postati gotovim činima i s njima će u mnogom kraju biti pomoženo svetoj stvari našega narodnoga pokreta.

Osim toga naša je družba i tekom lanjske godine izdala liepi broj podpora oskudnim djacima, koji se posvetiše učiteljskom zvanju. Činila je ona to već od svoga zametka ovamo i time pomogla unapredjivati i s te strane naše školstvo.

Bitnih promjena u Ravnateljstvu nije se zbilo. Tek što je na lanjskoj glavnoj skupštini (dne 28. svibnja 1903.) na mjesto g. dra. Fabianića izabran blagajnikom g. dr. Janežić, a na mjesto dotadašnjega podpredsjednika gosp. dra. Janežića, došao je kao podpredsjednik g. dr. Fabianić. Takova se je promjena zbila i u nadzornom vieću i obraničkom sudu. I tu su se gg. dri. Mate i Dinko Trinajstić zamjenili, tako da je u nadzorno vieće dospio g. dr. Mate a u obranički sud g. dr. Dinko Trinajstić. Inače su svi članovi Ravnateljsta, u obće Uprave na napomenutoj skupštini bili ponovno izabrani.

Na narodu je našem sada, da se još i jače prikupi oko naše družbe, oko te sjajne ustanove naše, koja nam već sama po sebi mora biti jamstvom u ljepše i bolje dane. Barjak družbe sv. Cirila i Metoda sveti je znak, pod kojim mi stupamo u boj ove dane teške i velike kušnje, gdje toliki i toliki dušmani naši vrebaju na nas, da nas satru i unište. Ali i mrav se brani — mi takodjer moramo da se branimo, do zadnjega daha moramo da se branimo i nikom ne dopustimo, kako bi prešao preko nas. Branimo se svi složno, budimo jedni, okupljeni se nadjimo svi pod onim našim svetim znamenjem, pod slavnim barjakom naše družbe. Taj sveti barjak, koji se pred duševnim našim okom, na božjem i našem nebu tako milo vije, on neka nas drži, on neka nas čuva, on neka nas vodi. Velebna je naša borba, nije to borba za probitke pojedinih ljudi, već je to silan, žestok i nepomirljiv boj oko spasavanja i utvrdjenja našega narodnoga hrvatskoga imena u ovim zlatim krajevima našim. Ali hvalimo Bogu, jer u tom teškom boju mi nismo sami. Nismo sami! Imamo puno i puno duša, koje s nama i za nas osjećaju. Uzdajmo se, borimo se, branimo se. Pomoć će nam divna naša braća — a mi ustrajmo. Pred očima neka nam bude uviek velebni cilj naše dugoljetne borbe: očuvati mladež našu — zlatu uzdanicu našu. Iza velike jedne bitke, zaužio je veliki grčki državnik: „Naša je mladež poginula, godina je izgubila svoje proljeće." Nama neka pako to proljeće svjetli, nek nas do vijek grije svojom blagom toplotom — neka nam žive mladež naša, do koje će biti da kraju privede veličajno djelo započeto Dobrilom i Vitezićem a prosliedjeno junačkim i neutrudivim vodjama i prvacima našim.

Obširno i vrlo pomnjivo sastavljeno izvieśće neumornog družbinog tajnika primili su skupštinari živahnim odobravanjem bez primjetbe do znanja.

Zatim umoli predsjednik družbinog blagajnika gosp. dra. Konrada Janežića, da izvesti skupštinare o prihodu i o stanju družbine blagajne. I to izvieśće primili su skupštinari velikim oduševljenjem do znanja. Iz toga izvješća razvidilo se, kako je naša družba u prošastoj godini napredovala kao još u nijednoj godini dosada. Prihoda je imala u toj godini 74.568 kruna i 70 filira. Odbiv od toga troškove, koji uslied podignuća novih škola i primanjem novih učiteljskih sila bivaju od godine do godine sve veći i veći, proizlazi, da je družbina imovina u prošastoj godini narasla za 38.004 krune i 64 filira. Nego, opazio je gosp. blagajnik, taj sjajni uspjeh ne smije nas zanieti toliko, da bismo mogli ikoliko jenjati u našem nastojanju oko družbina napredka. Naprotiv, družba treba danas više nego igda što veće pomoći hrvatske svoje braće. Ona uzdržaje danas 11 svojih škola i jedno zabavište sa 15 učiteljskih sila. Sve je to skopčano s golemim izdatcima, koj će u nedalekoj budućnosti postati još veći, pošto družba namjerava na neko 10 mjesta graditi svoje škole. Sva su ta mjesta vrlo izpostavljene točke, gdje je naša krv u pogibelji, da se posve izgubi. Nastojmo dakle, da još i jače upremo oko učvršćenja naše družbe.

Kad se je sleglo odobravanje, kojim je skupština primila to krasno izvieśće, ustao je gosp. Kazimir Jelušić, načelnik grada Kastva i član nadzornoga vieća, da predloži skupštini, neka ravnateljstvu podieli absolutorij i neka glasuje cielomu ravnateljstvu u obće, a gosp. blagajniku i tajniku napose zahvalu, koju da se ima uvrstiti u zapisnik. Primljeno i to.

Zatim je sliedila posljedna točka dnevnoga reda: možebitni predlozi. Kod te točke sudjelovali su u razpravama osobito gg. dr. Zuccon iz Pule i veleč. g. Berkan, župeupravitelj u Rakotolama. G. dr. Zuccon preporučio je ravnateljstvu, da uznastoji oko osnutka stalne mirovinske zaklade za družbine učitelje i da se pobrine, kako bi se provelo sustavno sistemiziranje hrvatskih škola u svim mjestima u Istri, gdje takovih škola još nema. G. Berkan je kao dobar poznavalac prilika u porečkom kotaru iznio toliko zanimivih i upravo drastičnih crtica o postupanju Talijana i c. kr. oblasti spram našega pučanstva u onim krajevima, da je njegov govor bio za cielo vrieme prekidan poklicima ogorčenja. Na koncu je postavio ravnateljstvu na srce osnovanje škole za sela Foškulin, Dračevac i Mongeb. Ustupa se ravnateljstvu kao preporuka.

Pošto je još družbin tajnik preporučio narodu, da svoju djecu šalje redovito u školu, označiv dobar polazak škole kao prvi i glavni uvjet napredku učenika, ustane g. predsjednik, da u nekoliko liepih rieči pozdravi skupštinare, da im zahvali na liepom i uzornom vladanju, da im preporuči neka se danas za dobe podadu svojim kućama, čime će najbolje predusresti svakoj mogućoj napasti sa strane narodnih dušmana, te da zaključi skupštinu.

Bilo je već 1½ poslie podne. Tad su se skupštinari razišli uz burno klicanje „Družbi" i Hrvatskoj.

Poslie skupštine podala se većina skupštinara u razne gostione, dočim su vidjeniji rodoljubi još razgovarali sa tamošnjimi junaci, koji nisu mogli donahvaliti družbinom ravnateljstvu, što im je podiglo dugo traženi hram prosvjete. Članovi ravnateljstva, izvanjski gostovi i domaći prvaci rastaše se kod objeda u gostioni tamošnjeg rodoljuba g. Antonića, koji se je mnogo trsio sa svojom družinom da podpuno zadovolji milim i riedkim gostovom. Za objeda izrekao je družbin predsjednik krasnu zdravicu zahvaliv se srdačno svim onim, koji su priponogli, da se je na Livadama otvorila toli potrebita pučka škola, te je na koncu tamošnjem prvaku starini Petru Bezjaku predao na uspomenu onog krasnog doma srebrnu burmuticu. Starina Petar nije smogao rieči, da se zahvali na tolikom priznanju za njegove — kako reče — neznatne zasluge.

Około 5 sati stadoše se razilaziti daljnji gostovi, nekoji vozovi na Buzet, Pazin itd. drugi željeznicom prema Trstu. Odlazeće pozdravljao je domaći narod srdačno i oduševljeno, a kad se je stao pomicati vlak klicalo je malo i veliko živo, oduševljeno — kako znade klicati čil, nepokvaren i zahvalan narod svojim dobročiniteljem.

Zadovoljni i veseli ostavismo krasne naše Livade, zahvaljujuć u sreu našoj plemenitoj „Družbi", što je bacila medju omladio našega naroda zublju prosvjete iztrgavajuć ga tim iz dušmanskih pandža.

Hvala njoj i sto puta hvala!

Rodoljubi, prijatelji dječice naše, pružite pomoćnicu ruku našoj prezasluženoj „Družbi!"

Politički pregled.

U Puli, dne 25. maja 1904.

Austro-Ugarska.

U posliednjoj sjednici austrijske delegacije izviestio je delegat dr. Šušteršič o vjeresiji za Bosnu-Hrcegovinu. Kod razprave o tom predmetu uze prvi rieč češki delegat dr. Kramař, koji je upitao vladu u kojem li se nalazi stanju pitanje o grčko-iztočnoj autonomiji u tih zemljah, dali poduzimlju muslimani kakve korake, da zadobiju i oni crkvenu autonomiju i što je sa uredjenjem učiteljskih plaća tamo. Nadalje zapita isti ministra, da li kani proširiti autonomnu samoupravu i da li će nastojati, da bude politička uprava slobodnija i manje policajna i konačno, da li je učinjena osnova za poreznu preinaku, da se već jednom dokine nesretno plaćanje desetine. Delegat grof Lažanski tuži se na nizke ciene drva u Bosni, gdje su te ciene za 20 po sto niže nego li u Austriji, pa je radi toga nemoguća konkurencija austrijskomu drvu. Poljački delegat pita, zašto se neprodaju i druge vrsti duhana osim hercegovačkoga. Njemački delegat tuži se na manjkavu prometnu svezu izmedju Bosne i Beča, čemu su krivi Madjari, koji se protive gradnji potrebitih željeznica.

Zajednički ministar financija Burian, odgovorio je na razne upite i pritužbe podnesene od pojedinih delegata. Dr. Kramařu reče glede crkvene autonomije grčko-iztočnjaka, da je već gotova osnova, s kojom da su zadovoljni i crkveni i svietski čimbenici i koju da je već odobrila bosanska vlada. Što se tiče muslomanskoga pitanja, reče, da ga želi vlada valjano uredit i da je pripravna ići u susret svim opravdanim željam muslimana. Ali muslimani nisu još izrazili tih želja, jer neimaju pravih vodja, pošto su se jedni odselili u Tursku a drugi su se odrekli svakoga djelovanja. Vlada ne može da pospješi riešitbu toga pitanja, jer neima s kim da ugovara, a opet neće da sama imenuje ugovornike i da se ne reče, da ih je nametnula muslimanom.

Što se tiče cienah drva, odgovara o. m. na post Duhova upriličilo je ov dj ministar, da se bosanska drva moraju nešto jeftinije prodavati, jer je mnogo teži izvoz, pa se nebi inače moglo naći kupca, koji bi htjeli ta drva obradjivati i izvažati.

Glede želje za bolju željezničku svezu reče ministar, da i on želi bolju željezničku svezu, ali da je zemlja već sada obterećena zbog dosadašnjih gradnja te se ne može pomišljati za sada na nove željezničke gradnje.

Rusija.

Najnovije viesti sa ratišta donose povoljnije viesti za Rusiju. Te viesti donašaju njezini inače ljuti protivnici, napose englezki listovi. Po tih viestih izgubili su Japanci ne samo dva najveća i najnovija broda, oklopnjaču „Hatsuse", i krstaricu „Joshima" već i druzih brodova, koji su dielomice propali dielomice za borbu nesposobni. Samo sa prvih dvih brodova potonulo je preko 900 japanskih vojnika. O toj japanskoj nesreći javaju englezki i franzeski listovi sliedeće brzojavne viesti:

U Londonu, 20. maja. Ovdešnji listovi priobćuju viest, da su ruske torpiljače noću izišli iz portarturske luke, te su postavile nekoliko podmorskih mina baš na mjestu, od kud japansko ratno brodovlje bombarduje obično Port-Artur. „Hatsuse" je naišla na jednu od tih mina, koja je eksplodirala. „Daily Expressu" javljaju iz Tokija, da je prigodom propasti Hatzuge zaglavio i kontreadmiral Nashima, dočim drugi tu viest oprovrgavaju.

U Tokiju, 20. maja. Prigodom katastrofe oklopnjače Hatzuge, poginula su 3 fregatna kapetana, te 38 častnika i podčastnika, a prigodom propasti krstarice Joshima zaglavio je zapovjednik, jedan fregatni kapetan, te 30 častnika i podčastnika. Ne zna se, koliko je mornara usmrćeno. Ovdje se oprovrgava glasina, da je potonula takodjer oklopnjača „Suji", a da je oklopnjača „Shikishina" težko oštećena.

U Parizu, 20. maja. Ovdašnje japansko poslaničtvo priobćuje izvješće admirala Toga, u kojem se veli, da se je u času, kad je „Hatsuse" potonula, približilo japanskom brodovlju 16 ruskih torpiljača, koje su ipak suzbijene.

U Čif-u, 19. maja. Iz privatnog japanskog izvora se javlja, da su osim potonulih ladja „Hatsuse" i Joshime" oštećena dne 14. o. mj. druga dva japanska ratna broda pred Daljnjim. Rusi tvrde da je još jedna treća japanska ratna ladja oštećena pred Port Arturom. Danas se je čuto, kako u Port-Arturu žestoko gruvaju topovi. Kinezi izvješćuju, da u Port-Arturu ima dosta živeža.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Liečničke viesti. Občinskim liečnikom u Barbanu bio je imenovan g. dr. Tadija vitez Bilinski; g. dr. Dominik Marsich imenovan je pomoćnim liečnikom zemaljske bolnice u Puli.

Učiteljska služba. Na državnoj pučkoj školi za dječake u Puli izpražnjeno je mjesto podučitelja, s kojim je skopčano pravo i dužnosti učitelja pripravnica. Molbe treba predložiti službenim putem do 18. junija o. g. c. k. zemaljskomu školskomu vieću za Istru u Trstu.

Istarska Posujilnica u Puli, držati će u nedjelju dne 29. maja t. g. godišnju glavnu skupštinu u 10 sati prije podne u dvorani I. Istarskog Sokola, te se umoljavaju članovi, da prisustvuju u što veće m broju.

Izleti iz Pule i u Pulu. Dne 2

šnje radničko družtvo izlet u Mletke uz vrlo jeftinu cienu. Izletnika otišio preko 500. — Na Duhove o podne došli su amo izletnici iz Rieke sa parobrodom Villam ug.-hrvatskog družtva. Malo iza Villama, došla Liburnija iz Opatije sa Kulturträgerima a u istinu parasitima najgadnije i najprostije vrsti — švabskim „sängerima“, kojih se taj dan sastalo ovdje sa svih strana „Südmarke“, da prisustvuju i svojim gavranovim graktanjem uzveličaju koncert, što ga priredise ovdješnji sängeri tobože u korist crvenog križa, a u istinu pak da pokažu, kako je njihov Drang nach Süden prodro već duboko na jug. Savjetujemo njim da idu do godine u Dalmaciju, da okuse je li tamo more slano; jer ovdje toga nisu okusili, pošto naši „talijani“ uzet će i primit za brata pa makar i crnog ciganina i zulu-kafra, a samo uz prkos nam Hrvatima i Slovencima. Neka im bude — — perditio tua . . .

Berma u Puli. Ovih duhovskih blagdana t. j. u nedjelu, ponedjelak i utorak, dielio je u našem gradu presvj. g. porečko-puljski biskup Flapp sv. sakramenat potvrde. Opazili smo sa zadovoljstvom — što rado i ovdje ističemo. — da je presvj. g. biskup u crkvi, kad je došao do dvojice dječaka, koja su imala na ramenima prikopčanu hrvatsku trobojnicu, nagovorio hrvatski i kuma uputio hrvatski, da slavi desnu ruku kumčetu na rame, kao što je govorio i sa seljačkom djecom hrvatski. Primjećujemo pak, da bi morao presvj. g. biskup, nagovoriti u buduće takodjer i s oltara hrvatskim jezikom našu djecu a ne samo talijanski.

Obhod do kapelice Kristo. Drugi blagdan Duhova u 5 sati poslje podne, vodio je presvj. g. biskup Flapp procesiju do kapelice nazvane »al Christo«, što su ju prigodom socijalističkih demonstracija proti konferencijama Isusovca O. Pavišića, barbarskim načinom kamenjem napali i oštetili tobože puljska »mularija« — kako je nazvao tu veliku mulariju ovdješnji organ puljskih policijota »il Giornaletto«. Ovomu listiću opet nije bilo pravo, što se ta procesija obdržavala, već po svom policajnom običaju opet zadirkiva i huška onako prikriveno proti ovdješnjem katoličkom društvu, izrugavajuć se vjerskom čuvstvu pučanstva ovog grada, koje je katoličko a i u većini pripada našoj narodnosti. Taj smradni listić piše, da ta procesija je imala jedino tu vriednost, što ju je vodio presvj. biskup Flapp, te da nije bilo njega bila bi suvišna.

Ne znamo, što misli o tom pisanju presvj. biskup Flapp, i da li mu je drago da ga ovakvi listići hvale i laskaju, mi ipak smatramo to nekako naravnim, jer taljanski »liberalci« Istre, drže g. biskupa ne samo svojim privrženikom po narodnosti, nego i pristašem po slobodnijem — liberalnom — čuvstvovanju i mišljenju. Ako je tomu tako, mi nemamo ništa proti tomu, — svakomu neka bude svoje.

Pazinski kotar:

† Antun Korelić iz Draguća, učenik IV. gimn. razreda u Pazinu, utopio se iz neopreznosti dne 21. t. mj. u potoku Jami. Akoprem je to bilo pod najstrožijimi kaznami zabranjeno sa strane ravnateljstva zavoda, čak pod pretnjom izgona kod opetovnog prekršaja, ipak pošto su onog dana bili započeli duhovski praznici, pokojnik je držao, da mu je to slobodno te sa 2—3 druga pošao kupat se. Plivat nije znao, pak popuznuv mu noga, izgubi se u dubinu i potone. Drugovi mu nisu mogli pomoć, jer i sami nevješti plivanju. Nakon jednog sata izvukli ga, ali uzprkos nastojanju pritekših, a poimence poštnog činovnika g. Peschle, nije ga se moglo povratit u život. Pokojnik, seljački sin, bio je uzdržan na naukama podporom »Djačkog družtva«. Sprovod se obdržavao dne 22. t. mj. u večer, a prisustvovao je cieli Pazin bez razlike stranaka.

Djaci hrv. gimnazije nastupili su korporativno i darovali 4 vienca na pokojnikov odar, a na grobu odpjevali mu nadgrobnicu. Sudjelovali su takodjer ravnatelj talijanske gimnazije i mnogi djaci iste. Veliko saučešće pobudio je težko ucviljeni otac, koji je sa još nekoliko Dragućana stupao iza liesa, lijuć gorke suze. A začu se sveobće jecanje prisutnih, kad je nesretni otac nakon vjerskog obreda nad otvorenim grobom plačnim glasom oslovio mrtvog sina sa riečima: Diko moja! moli Boga za sve dobročinitelje tvoje, i dao Bog, da se s njima, sa svimi tvojimi drugovi i svimi, koji su ovdje, na sudnji dan nadjete u blaženstvu nebeskom.«

Bio pokoj njegovoj duši, a težki njegov udes opomenom svim njegovim vršnjakom!

Tinjanski načelnik opet odsudjen. Gospodja Bolegaro iz Tinjana tužila je poznatog šarenjaka Venceslava Križmanića, tinjanskog načelnika, radi uvriede poštenja, počinjene tim, što njoj je predbacio, da je krivo prisegla. Proti njemu obdržavana je dne 4. o. mj. razprava na c. k. kotarskomu sudu u Pazinu, gdje je Vence tajio i zavijao, da on toga nije kazao, ali mu to niekanje i zavijanje nije pomoglo, jer su svjedoci — i jedan od njegovih — potvrdili, da je baš onako rekao o gospodji, kako ga je ona tužila, te ga je sudac na temelju tužbe i svjedočanstva odsudio na 50 kruna globe ili 5 dana zatvora i na platež sudbenih i odvjetničkih troškova.

Porečki kotar:

Za popravak zvonika u Bujah. Občinsko poglavarstvo u Bujah razpisuje natječaj za popravak tamošnjeg zvonika župne crkve. Za taj popravak proračunana je svota od kruna 11.000. Javna dražba biti će dne 1. junija na obć. uredu tamo. Ponude ustmene ili pismene prima onaj obć. ured. Nudioci valja da polože jamčevine kruna 1100.

Izmirili se oprtaljski talijanaši. Tršćanskom „Židovčiću piše iz Oprtlja, da je pošlo za rukom zastupniku Bennati-u, koji je bio dva puta u Oprtlju, izmiriti posvadjenu talijansku gospodu u oprtaljskom gnjezdu. Dopisnik kaže, da su mu se već gaće tresle promišljajuć o predstojećih občinskih izborih, ali sada da je sve u redu, da su sastavili listinu kandidata od 30 čvrstih talijanaša i od 15 zamjenika; da sada neima više straha jer da je talijanstvo one občine spašeno. Tamo ustrojiše za predstojeće izbore dva odbora, široki od 40 i uži od 6 osoba, koje će upravljati sa izbori t. j. koji će po istarsko-talijansku za nos vući siromašnog izvanjskog občinara.

Ovim upozorujemo naše prvake na Oprtaljšćini, da se nedadu prevariti, već da paze što rade.

Tuča u porečkom kotaru. Dne 4. o. mj. oborila se u porečkom kotaru, osobito u selih Vabriga i Tar silna oluja sa tučom koja je naniela usjevom i vinogradom veliku štetu, uništiv prirod za ovu i za buduću godinu na trsju. Naši vriedni Vabrižani pripravljali se, da će na skupštinu „Družbe“ na Livade, a kad tamo mesto radoše ostati tužni i žalostni kod kuće. Njima je tuča naniela do 40.000 kruna pa ih preporučamo toplo c. k. oblastim i našim zastupnikom na državnom i zemaljskom saboru. —

Koparski kotar:

Odgovor na izpravak gosp. učitelja Massalina[1])

Istina je, da ste Vi bio kao vodja talijanske stranke u Roču, ali sada niti Talijani za Vas ne mare, jer Vi ste ini najviše kriv, da Vam je stranka propala.

Istina je, da u disciplinarnoj istrazi suprot Vama povedenoj bijahu pozvani najhuji agitatori talijanske stranke, a pozvani su bili gg. načelnik i župnik valjda zato, jer se je znalo, da za ono, što se ih je imalo izpitivati, nisu bili prisutni.

Istina je, da ste Vi u vrieme izbora, kada Vam je stranka propala, bio kao izvan sebe, te ste išao c. kr. komesaru protestirati proti našoj stranci, nu gosp. c. kr. komesar Vas je liepo odpravio, zar ne šior Maestro?

Istina je, da je izmedju demonstranta bila i školska mladež, a zašto se nije držala škola u vrieme izbora, to ćete Vi sam najbolje znati, jer baš ono vrieme Vam je bilo potrebito . . . .

To pako priznajemo, da istina nije, da je ovdašnja gospodjica učiteljica Havel prisustvovala demonstracijam (kako je bilo u dopisu pogriešno pisano: učiteljica mjesto žena učitelja) nu ona ima drugog posla, to jest učiti djecu u „Legimoj“ školi u Humu, nositi poštu na vlak itd., te se njoj baš i pristoji služba listonoše (što samo nuzgredno opažamo).

Istina je nadalje, da je Vaša žena s djecom prisustvovala demonstracijam i izazivala naš puk i rugala se za njim. Kreance, kreance šior Maestro, fali Vašoj supruzi i djeci!

Istina je, da puk najviše Vas krivi, da ste prouzročio gradnju nove škole. Ali Vi imate sada liep stan, što ne, šior Maestro?

Istina je, da ste Vi nastojao, da se učini vodovod za Roč, koji bi bio stavio još u veću propast občinu, nego što je.

Što ćete valjda i to reći, da nije istina, da niste Vi dne 11. aprila t. g., kad je občinski tajnik prošao mimo škola, skočio na prozor i zatrubio za njim i stavio ruke na nos i to u vrieme podučavanja pred školskom djecom tako, da su se djeca morala smijati!

Zar nije ni to istina, da ste Vi u vrieme podučavanja pred djecom običavao pušiti i zato valjda su se naša školska djeca već od 7, 8 godina naučila također pušiti?

Zar nije ni to istina da Vam vaš prijatelj Kralić kojega ste došao dočekati sa velikom slavom, kad Vas je došao pohoditi, pošilja cieli jedan kup njegovog otrovanog i smradnog lista, koji kvari i demoralisira pošteni naš narod.

Zar nije ni to istina, da ste Vi u krčmi g. Fabrisa izjavio, da se Vi mješate u politiku i da će te se mješati, ali biste šior Maestro bolje učinio, da to drugim pripustite.

Imali bi Vam dokazati još koješta, ali za sada budite zadovoljni s ovim pak ćemo se opet vratiti na Vas, budete li se pačali u posle, koji se Vas ne tiču — i bude li nam sl. uredničtvo to dozvolilo. (Za pravo i istinu rado — Op. ured.)

Ovako u istinu izgledaju eto te Vaše popravljene „nije istina“.

Preporučujemo Vam, da se za ovo više ne pozivljete na § 19. tisk. zak., nego, korajo šior Maestro, tužite nas; ako to nije istina evo Vam naših podpisa i mi ćemo Vam to i drugdje dokazati i ako bude potreba još štogod više.

Roč, 22. svibnja 1904.

Josip Maljavac, obć. tajnik.
Pavletić.

Našim občinarom u Miljah do znanja i ravnanja. Občinsko glavarstvo u Miljah razpisuje u talijanskih listovih natječaj na mjesto občinskog liečnika sa godišnjom plaćom od 2400 K te 400 K za putne troškove.

Od molitelja traži se osim strukovne sposobnosti, državljanstva itd. da poznade posve zemaljski jezik.

U natječaju navadja se i porezne občine, koje će imati da služi budući liečnik t. j. grad Milje, Valle Oltra, Škofije, Brda i Plavije. Pod zemaljskim jezikom razumije stalno, načelnik „Giorgio Tossich“ (puro sangue) talijanski jezik i on ima obraza zahtjevati za svoje občinare Slovence u Škofijah, Brdah i Plavije liečnika, koji nepoznaje jezika tih občinara!! Nije li to sramotno?

Ako se nevaramo sjedi u obć. zastupstvu u Miljah dobar dio zastupnika — socijalista — koji su tobož internacionalci.

Voloski kotar:

Iz Opatije pišu nam 16. o. mj. Danas u jutro odputovaše odavle brzovlakom za Beč naši mili gosti veliki vojvoda Adolf Luksenburžki i supruga mu velika vojvodkinja Adelaide nakon dvomjesečnog boravka u obljubljenoj mu Opatiji.

Veliki vojvoda zahvalio se je srdačno svim onim, koji su njemu i supruzi mu učinili u krasnoj našoj Opatiji boravak onako ugodnim. Visokim i milim gostovom želimo sretan put i sretan povratak buduće godine.

Izlet po moru. Pišu nam iz Opatije: Dne 15. maja priredilo je družtvo „Lovor“ izlet u Crikvenicu. To je jedan od izleta kakve prirećjuju naši domaći ljudi svake godine po obalah kvarnera. Prvi je ovoga ljeta. Uspjeo je kako uspjevaju svi naši. Parobrod pun sve naših dobrih ljudi, iz Voloskoga, Opatije i bližnjih krajeva. Pjevalo se je i veselilo na parobrodu, a u Crikvenici, liepoj, čistoj Crikvenici svi izletnici i izletnice zadovoljni. Mi se nadamo da će se takvih izleta ovoga ljeta više prirediti po obalah našega Kvarnera, na radost naših ljudi s ovih krajeva, i onih kamo se dodje. Svuda braća, a braća treba da se i posjećuju, upoznavaju, kriepe medju sobom.

Prijatelj piše nam iz Kastva, da se je dne 17. t. m. obdržavala sjednica občinskoga zastupstva. Uvjek je tu mnogo predmeta za razpraviti, predmeta prerazna sadržaja. Čitale su se zahvale nedavno imenovanih počastnih gradjana. Jedan je uz zahvalu poslao gospodinu glavaru 200 kruna, koje se je pak izručilo Bratovščini na razpolaganje za djake kastavske občine. Dozvalo se je, da dolazi novi župnik-dekan. Oblasti su konačno privolile, da se škola u Zametu podigne na dvorazrednicu, i da se ustanovi škola u Rečini. Popravilo se je njeke občinske zgrade. Napravljaju se šterne u Globićih, Zorzićih i Skražićih. Skoro se ima graditi šternu u Škalnici, kao i most preko Rečine. Za telefonski spoj Kastva, občina je već poslala zahtjevanu svoticu, i skoro će se moći iz Kastva telefonom sa bližnjimi krajevi govoriti. Molbe za brzojavni spoj Sv. Mateja i Klane već su kod poštovnoga ravnateljstva u Trstu. Uz sajmište za prasce, skoro je gotovo sajmište za rogato blago. Odaja obć. lova toli za Kastav koli za Klanu razpisana je, i odnosna dražba obdržavati će se kod c. kr. kot. glavarstva na Voloskom, proti dosadanjemu običaju. Njeka gospoda te oblasti kao da preveć drže, u pitanju lova, za gospodu iz Rieke, na štetu domaćih. Nabavilo se je amerikanskih loza. Glasovalo se je spomenica proti svakoj povlastici talijanskomu vinu. Pregledao se je posao likvidacije, kao što nedavno i blagajnu. Kod netom obavljenja novačenja uzelo se je iz občine 60 mladića I. razreda u redovitu vojsku, 26 u reservište. Prihvatio se je pravilnik za groblje u cieloj občini. Riešilo se je više molba različitoga sadržaja. Glede plesova se je odlučilo, da se k danom, u kojih se smije plesati, doda i sajam Sv. Jelene; a da se strogo pazi i ako treba kazni one, koji bi plesni red prekršili. Preveć se po Kastavšćini pleše. A tu netrpi samo džep, nego često i zdravlje. Mnoge prerane smrti ima se baš plesovom pripisati. Djevojke i mladići nečuvaju se kako bi morali.

Iz Kastva (Novi župnik-dekan). Poslie smrti pokojnoga Vjekoslava Vlaha, koji je bio našim župnikom-dekanom preko 33 godine, imali smo u njesto dvadeset godina tri župnika-dekana i njekoliko privremenih upravitelja. Župnika dekana Antuna Spinčića, bio je Bog k sebi pozvao u istoj godini u kojoj je došao, najme, 1883. Iza odulje uprave, koju je vodio pokojni školski ravnatelj Ernesto Jelušić, a koji je poslie toga na skoro preminuo, došao nam je bio iz Oprtlja kao župnik-dekan Antun Turak, koji se je preselio na drugi sviet poslie kakvih deset godina. Iza kratke uprave dobili smo bili za svoga crkvenoga poglavara Miju Laginja, koji je, nemoguć obavljati težku službu radi nedostatna zdravlja, prosio i dobio mirovinu, i sad u miru živi. Već skoro dvie godine upravljao je župom kapelan Ivan Vrabec a dekanijom Mons. Vinko Zamlić, župnik na Voloskom. Dosta dugo je trajalo, ali konačno smo ipak dobili stalnoga župnika i dekana, i to u osobi dosadanjega župnika na Veprincu Antona Elnera. O njem imali smo najbolje glasove. Sin bratskoga nam naroda českoga, udomaćio se je on medju našim narodom, kao i mnogi drugi Česi tako, da ga možemo smatrati kao svoga. Čuti s narodom, pozna ga, dieli s njim radosti i žalosti, i nastoji oko njegova boljka. Pokojni biskup Ant. Strk toliko ga je cienio, da ga je bio uzeo k sebi u Trst. Poslie godinu dana, a za uprave biskupije po Talijanu Petronio, Elner se je vratio na Veprinac, a sad evo ga medju nami.

Došao je u Kastav Sriedu po podne dne 18. t. m., praćen privremenim dekanom Mons. Zamlićem i bivšim kapelanom u Poljanah a sada u Bergudu Barbićem. Pred crkvicom sv. Sebastijana i Fabijana dočekao ga je občinski glavar sa nekimi savjetnici i zastupnici, sa učitelji i školskom djecom, i tu ga je pozdravio gospodin glavar Kazimir Jelušić i upravitelj župe gospodin Ivan Vrabec, obojici se je gospo Elner liepo zahvalio. Povorka uputila se je tada k župnoj crkvi Sv. Jelene. Pred njom pozdravio je novoga župnika c. kr. kotarski kapetan u ime vlade, koja ima pravo imenovanja župnika u Kastvu. I njemu se je novi gospodin župnik shodno zahvalio. Privedena u crkvu pozdravio je Mons. Zamlić, ovlašten od biskupa. Mons. Zamlić ocrtao je u svojem liepom odulјem govoru uzvišenu i tešku zadaću svakoga župnika, a onda pripoćio novom župniku spis, kojim ga biskup imenuje dekanom. Mons. Zamlić dobio je naslov počastnoga dekana uz zahvalu za vodjenje dekanata. Anton Elner je od onoga hipa nesamo župnik nego i dekan Kastavski. I na tom pozdravu i časti se je novi župnik-dekan dolično i ganutljivo zahvalio. Škoda da sav taj čin, kao i već prije provedeno župničko ustoličenje nije uzsliedilo nedjelni ili blagdanski dan! Koliko ljudi bilo bi to vidilo i čulo! To se je vidilo na dan Duhova i ujedno dan zaštitnice kastavske Sv. Jelene. Taj dan se je novi župnik-dekan prvi put puku prikazao. Uz pratnju gospode kapelana, on je prikazao za sebi povjereni puk nekrvavu žrtvu, prvi put propovjedao, i prvi put svoj blagoslov dao. Crkva je bila natlačena ljudmi. Novi župnik-dekan si je u prvi hip prisvojio srca. Svi vide u njem pravoga pastira. Izpunile se njegove želje, koje idu za tim, da u miru i ljubavi, zajedno sa svojimi duhovnimi pomoćnici, sa predstavnici občinske oblasti, sa učitelji, i pomoćju samih vjernika, uzradi na dobro ovoga puka. A da bude to dugo dugo, želja je svih razumnih i poštenih.

Nove spletke u občini Podgrad. Tršćanskomu „Židovčiću“ pišu dne 20. o. mj. iz Voloskoga pod naslovom „Bolje ikad nego li nikad“, da je c. kr. namjestničtvo, prihvativ konačno pritužbe većine upravnoga vieća u Podgradu,

[1]) Odgovornost preuzimlju podpisani. Op. ur.

podkrepljene uspješno od zemaljskoga odbora, naložilo c. kr. kotarskoj oblasti u Voloskom, da provede zaključak onė većine, stvoren pred više mjeseci i tičući se odkaza službe občinskomu tajniku, pristaši bivšeg načelnika Jenka, podupiranog javno od predsjednika upravnog Vieća Ukovića takodjer pristaše Jenkovog. Glasa se, da se je radi toga Uković odrekao predsjedničtva, ili da je bio odstavljen. Predsjednikom upravnog vieća da bijaše imenovan od namjestničtva dogovorno sa sa zem. odborom Stefano Zadcovich, a njegovim zamjenikom Fran Marotti.

Odstranjenjem Ukovića i tajnika od občinske uprave, da je osigurano uspješno djelovanje vieća na korist občine i triežna priprava za obnovu izbora, koji da mora pridignuti tužno stanje one občine.

Tako rečeni list, komu moramo vjerovati, jer je uviek dobro obavješten o koracih, koje poduzimlju proti narodnim občinam i pojedincem c. k. oblasti.

Svrgnuše dakle predsjednika upravnoga vieća i dosadašnjeg občinskog tajnika, namjestiv na predsjedničku stolicu poznatog pristašu šarenjačke stranke Zadkovića.

Naš narod u onoj občini neplaši se stalno ni te nove spletke naših narodnih protivnika, jer je već dosada preživio i gorih spletaka, pa će stalno i ovu najnoviju. Neka se gg. upravitelji samo požure sa izbori, pa da vidimo hoće li izaći iz izborne borbe pobjedonosno pristaše narodne stranke ili ljubimci zem. odbora i c. kr. oblastih.

„Narodni Dom" u Mihotjćih. Naši ubavi Mihotići imati će još tečajem ove godine krasan „Narodni Dom". Tamošnji naši rodoljubi dali se već na posao te započeše sa pripravami za gradnju, koja ima biti gotova za četiri mjeseca.

Mi se veselimo iskreno toj novoj stečevini i čestitamo srdačno tamošnjim narodnim prvakom i našim prijateljem na rodoljubnom i požrtvovnom činu. Živili!

„Halubaljska Zora" u Sv. Mateju. U Nedjelju dne 15. o. m. sastaše se naši prvaci kapelanije Svetomatejske (občina Kastav) u rodoljubnoj kući gosp. Saršona-Ivančića, da se pogovore o ustrojenji nove čitaonice. Tom prigodom pročitaše pravila, odobriše ih i odposlaše namjestničtvu na potvrdu. Novu čitaonicu okrstiše liepim domaćim imenom „H a l u b a l j s k a Z o r a" (Onaj dio Kastavščine zove se naime Halublje). Odmah na početku prijavilo se do 30 članova, što domaćih, što izvanjskih. Veselimo se tomu napredku junačkih naših Halubljana. Živili!

Kastavski i klanjski lov na dražbi. Čitamo u našem vriednom drugu, „N. Nar. Listu", da će na dražbu kastavski lov dne 27, a klanjski dne 28. o. mj. kod kotarske oblasti na Voloskom. Već kod zadnje dražbe poskočila je ciena lovu, koji je bio još onda zajednički, na 6000 kruna, ali kako se čuje poskočiti će ove godine ta ciena još više. Domaći u obće a njim na čelu neka gospoda iz Opatije odlučili su, da će se proti riečkim Madjarom i Talijanom, koji neka mimogred budi spomenuto, idu radje lovit u Madjarsku ili u Italiju, braniti do skrajnosti, t. j nabijati do najveće svote. Naše oblasti drže i simpatiziraju očito sa Riečani a čujemo o tem i liepih stvari, nego, biti će o tom govora naknadno. Ufamo se pako, da će se naći i tomu lieka.

Rumunjski kraljevski supruzi u Opatiji. Bukareški listovi pišu, da će koncem budućega tjedna doći rumunjski kraljevski supruzi t. j. kralj Karol i kraljica Jelisava sa pratnjom u našu krasnu Opatiju za nekoliko dana. Rumunjski kraljevski supruzi bili su uviek u Opatiji našemu narodu mili gosti.

Iz Voloskoga dobivamo sliedeću crticu: Prošloga tjedna, jedne noći uvukli su se tatovi u župni stan, nalazeći se medju kućami. Zlikovci vezali su skupa dvoje ljestve, naslonili jih na prozor zahoda, otvorili vratnice, slomili staklo na prozoru, unišli u prostorije zahoda, iz njih u kuhinju i blagovaonicu, tu pregledali ormare, izvadili njeke ladice, u kleti jih pregledali, i odnesli novac, drobiš, do 100 K., koj se je tu nalazio da bude odnešen na izmjenu na poštu ili kamo drugamo, i za koj su stanoviti ljudi dan prije čuli. C. k. žandari, obavješteni o tom, nisu htjeli doći, dok nisu došli mjestni redari. Došli su pak i tajni redari, razpitali stvar, i izpitali njeke, al da bi premetačinu kod stanovitih učinili, to ne. Zlikovci mogli su posve lahko zamesti trag prisvojenomu si tudjemu novcu. — Noćju od drugoga na tretji Duhovski blagdan plesalo se je na Križišću u Opatiji. Tu u gostioni bio je žalibože i postolar Wolf sa ženom. Izašli su da idu kući. Na to su njega pozvali na stran dvojica njih, jedan „Istran" jedan „Albonac". Wolf je išao nesluteć na zlo. U hipu srušio se je na tla, proboden u rebra. Težko ranjeni Wolf, dobar čovjek i pošten zanatlija, leži a da se nezna kako će proći. Žena mu s djecom jauče. Ona dvojica su zatvoreni. Žandara ima c. k. kotarska politička oblast za koje kakve parade i špionaže; za predusresti zla reč bi da jih nema.

Zar nejmaju hrvatskoga pečata na pošti u Opatiji? Prijatelj našega lista piše nam pod gornjim naslovom koliko sliedi: Dne 19. o. mj. primio sam iz Opatije na takozvanoj njemačko-ilirsko-talijanskoj nakaznici nešto novaca. Na odrezku nakaznice nalazi se poštanski pečat i to sa samim naslovom „A b b a z i a 17/5. 04." Neznam da li se je odnosni činovnik navlaš poslužio talijanskim pečatom ili nemaju možda tamo drugoga. Molim za razjašnjenje onoga, koga se ovo tiče.

Lošinjski kotar:

Crkvene viesti iz krčke biskupije. U službenom listu krčke biskupije za mjesec april o. g. nalazimo sliedeće promjene svećenstva: Veleč. g. dr. Kvirin Klement Bonifačić bijaše dne 10. aprila ustoličen za župnika u Malom Lošinju.

Veleč. g. Petar Orlić imenovan bijaše kuratom u Sv. Vidu-Miholjice, gdje je do sada upravljao onom kuracijom. Veleč. g. Matej Polonijo do sada koralni vikar i duh. pomoćnik stolne crkve, imenovan je kancelistom biskupske kurije te će ujedno obavljati poslove kancelara. Na njegovo mjesto imenovan je veleč. g. Matej Brusić dosadašnji duh. pomoćnik u Rabu. Umirovljeni su veleč. gg. Dinko Muškardin u Slivanu, Marko Mrakovčić u Korniću i Jerko Greković, kurat na Rabu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Kamo Jurino — ako Bog dà?

Jur. Gren avizat siromahi pul Kovači, pul Tumpić, Spadić i va Poljanah neka gredu brže bolje va poleštariju va leići, zač da tamo beći na pregeše dele.

Fr. Ti si Jurino znemel.

Jur. Aj pobuštriča nisam, ter su gospodu na Voloskem povedali, da j' šior Anzulo poslal na dar Talijanom va Pazin iz komunjske kasi 50 krun; tako, ako ima toliko beči za fuju gospodu, će ih imet trebe da i za domaći siromahi.

Fr. Bora će vero hi krajcara!

Razne primorske viesti.

Kako je nastao naslov Kumičićevim „Začudjenim svatovom"? Pod večer jednog jesenskog dana g. 1882. sastali se na Zrinjevcu u Zagrebu sa milim drugom i prijateljem Jenijom neobično zamišljenim. — „Ča li Jenijo kuća zgorela, da si tako zamišljen i žalostan?" dobacili mu u šali.

— Trebe ju imet ako će zgoret, a ja jo imam juslo kako i Ti — odvrati smiešeć se.

— Šta je dakle novoga?

— Mučim se i mučim više dana oko naslova, što ga imam dati novoj pripoviesti, pa ga nemogu nikako pronaći. I to je eto o čemu sam i sada razmišljao.

— Lahko za naslov, kad ji pripoviest gotova, i to od majstora kakov si Ti, opazim ozbiljnije?

— Varaš se moj dragane, naći pravi naslov pripoviesti, romanu, drami itd. a da već iz samoga naslova pogadjaš o čemu sastavak radi, to ti je vrlo težak posao.

Zatim stade onako živo — po njegovom — navadjati velike pisce, koji su bili često u neprilici radi naslova svojim radnjam.

— Da čujemo dakle o čemu radi Tvoja pripoviest; možda ćemo njoj u dva laglje naći pravi naslov.

— Moja pripoviest obradjuje moj najmiliji predmet, naš narodni život: „T a m o d o l e p u l i m o r a", u našem kršnom istarskom primorju, gdje su naše najliepše uspomene iz rane mladosti naše.

Šetajuć gori doli još tada zelenim Zrinjevcem izpripovieda mi u glavnih crtah sadržaj svoje pripoviesti. Ja ga slušah pažljivo i velikim zanimanjem. Na koncu reče: „Pripoviesti mora biti naslov S v a t o v i, ali taj je nesavršen, nepodpun, te mu uzalud tražim doličan, odgovarajući, pravi pridjevak. Mislio sam na „p r e s e n e ć e n e", pak na „z a t e č e n e" svatove, ali nesvidja mi se pravo ni jedno ni drugo.

— Šta nebi možda „i z n e n a d j e n e" svatove? opazih ja.

— Neide pravo, jer oni bijahu nešto više nego li iznenadjeni.

— Možda „p r e s t r a v l j e n i?

— Niti; onako nešto, što iznenadi preseneti i . . .

— Dakle začudi, z a č u d j e n i . . .

— Da, da, imaš pravo, baš z a č u d j e n i, neka budu moji svatovi, reče naglo i zadovoljno moj Jenijo. Rastasmo se iza toga, jer su se već odavna kriesile plinske svietiljke oko nas a da toga opazili nismo.

Sliedeće godine čitao sam većom slašću „Z a č u d j e n e s v a t o v e" u „Viencu" nego li nijedno drugo djelo nezaboravnog mi druga i prijatelja.

Ova skromna crtica Tvojoj uspomeni mili Jenijo!

Dar istarskoj družbi. Iz Zagreba nam pišu: Hrvatski sveučilištni gradjani iz Istre, gledajući rani grob Istranina, slavnog hrvatskog književnika, Eugena K u m i č i ć a, koji je svoj narod neizrecivo ljubio — crpe iz duše neumrlog pokojnika primjer vruće ljubavi domovinske, te kličuć: „Slava Eugenu Kumičiću", šalju mjesto vienca na odar, 25 kruna „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru".

Viančanje. Dne 23. t. m. u 5 sati poslie podne u crkvi Sv. Marka u Zagrebu, vjenčao se naš prijatelj i zemljak g. Josip Fugošić, sudbeni pristav u Zvorniku u Bosni, sa dražestnom gospojicom Adelom Stermecki, kćerkom g. Martina Stermecki, knjižara u Zagrebu. Mladencem naše najsrdačnije čestitke.

Mjesto sudbenog pristava. Na c. kr. kotarskom sudu u Voloskom izpražnjeno je mjesto pristava. Molbe za to mjesto, eventualno za koje drugo mjesto, koje će se izpraznili imenovanjem u Voloskom, valja predložiti predsjedničtvu c. k. zemaljskoga suda u Trstu.

Mjesto tajnika zem. kulturnoga vieća za Istru. Predsjedničtvo zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru razpisuje u talijanskih listovih natječaj za mjesto tajnika. S tim mjestom skopčana je godišnja plaća od 3200 kruna, K 500 službeni doplatka sa pravom na dvà petgodišnja doplatka, svaki od 400 kruna te sve ostale povlastice, pripadajuće II razredu činovnika po sadašnjoj organizaciji, i sa pravom na mirovinu. Plaća se može eventualno povisiti i tajnik stupiti u viši platežni razred ako sabor odobri izradjeni jurve pravilnik.

Imenovanje sliediti će najprije privremeno.

Zahtjeva se od molitelja: svršeni viši nauci iz poljodjelstva bilo tu- ili u inozemstvu; austrijsko državljanstvo, dobro ponašanje i zdravo tielo.

Prvenstvo imati će oni, koji dokažu, da poznadu zem. jezike i njemački. Molbe valja podnesti do 15. junija o. g. predsjedničtvu zem. kulturnog vieća u Poreču.

Nova cesta za buzetski Kras. Iz Poreča pišu, da je zemaljski odbor u Poreču načelno zaključio, da se ima graditi pokrajinska cesta, koja bi vezala željezničku postaju u Lupoglavi sa sjevernim Krasom sa Lanišćem i Brgudcem.

Ova cesta, za kojom uzdiše već odavna naše stanovničtvo na onom krasu i radi koje su naši zastupnici toliko puta uzeli rieč u zemaljskom saboru, bila bi od velike koristi za ono ubogo pučanstvo, koje je radi pomanjkanja raznih puteva tako rekuć odrezano od ostalog svieta.

Izpit učiteljskog uzposobljenja. Pred izpitnom komisijom u Kopru položili su izpit učiteljskog usposobljenja gg. Eugen Čeh iz Slivja slov. naukovni jezik, njemački, talijanski i hrvatski kao predmet: Gregorič Vinko u Opatjem Selu, Logar Miroslav u Borjani, Vodopivec Ernest u sv. Ivanu kod Trsta slov. nauk. jezik, talij. kao predmet. Ante Štefanić u Vabrigi hrvatski naukovni jezik.

Odlikovanje. Iz Trsta nam pišu, da bijaše ovih dana član tamošnjeg stolnog kaptola i naš zemljak preč. gosp. Petar Flego kanonik i ravnatelj biskupske pisarne, imenovan od sv. otca Pija X. njegovim kućnim prelatom. Čestitamo na riedkom odlikovanju!

Uspomeni Alberta Riegera.

Na grobu jošte, kad se on zatvara
I lice za v'jek skriva obljubljeno,
Te srce plače, tuži ojadjeno,
Tu suze blaže bar što nož otvara.

U grudim boli — al kad ljuto para
Gdje i tih nema, a zna da je sveno
Kô liljan cvijet, i sve je izgubljeno,
Sve doma nade, tu — bol, tu — jad hara.

Na svetom tlu, na Istarskome žalu,
Kô sad, se sjećam, kada puni nade
Pod istom Zviezdom u budućnost bolju

Gledasmo roda; otel vara'zalu
Patnika ueće . . . al li jurve pade —
A ja te sjećat s miljem ću i s bolja.

Split. *Gjuro Palavršić.*

Listnica uredničtva i uprave.

G. dopisniku iz občine Tinjan: za današnji broj nemoguće. Da ste nam zdravo!

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Gospodja Ema Vitezićeva za kupljene četiri razglednice i marke K 2·—, a gdja Ersilija Udina za kupljenu jednu razglednicu i marku K 1·—.

Ukupno danas	K	3·—
Na račun ove god. izkazano	„	1054·74
Sveukupno	K	1057·74

Prigodom dolazka novog župnika-dekana u Kastav veleč. g. Antona Ellnera, darovaše: Msg. Vinko Zamlić u Voloskom.
1. Za Bratovščinu hrv. ljudi u Istri K 10.
2. Za Družbu sv. Cir. i M. za Istru K 10.
3. Djačkom prip. društvu u Pazinu K 10.
Novac je uručen i ravno odposlan.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstva, da ima na razpolaganje svakovrstnog sališa, škalina, bankina, kapnica (grandalji) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielkastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šaliž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalji) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi, i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

POZIV
na glavnu skupštinu
učiteljskog družtva „Narodna Prosvjeta" za Istru,

koja će se obdržavati dne **15. lipnja o. g.** u Pazinu točno u 9 sati pr. p. u prostorijama „Hrvatske Čitaonice" uz sliedeći

d n e v n i r e d:

1. Nagovor predsjednika. — 2. Čitanje zapisnika zadnje skupštine. — 3. Izvješće tajnika o djelovanju odbora. — 4. Družtveni računi. — 5. Izbor novog odbora. — 6. Izbor dvojice revizora za pregledanje računa. — 7. „Kako se imaju pripraviti učenici da mogu stupiti u gimnazij". — 8. „Uslovi dobrog uspjeha u pučkim školama". — 9. Izvješće posebnog odbora „O uzajamnoj pripomoćnoj i posmrtnoj zadruzi". — 10. „O mirovini i o petgodišnjim doplaćima". — Razni predlozi.

U Pazinu 22. travnja 1904.

Učiteljsko družtvo „Narodna Prosvjeta".

Predsjednik: P. Matanić. *Tajnica:* B. Frančić.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Vicko Despalatović

slikarski majstor za Istru u Puli,

ulica Circonvallazione br. 61, prizemno,

slika stanove, nove kuće, vile, ulaze, crkve, dvorane za gostione i kavane, kazališta i zavjese za kazališta, pročelja na vapno i na ulje, prozore i vrata na ulje kao što i na prividno drvo, table i grbove za prodavaonice duluana i tapecira sobe papirom.

Radnje čini najvećom točnošću i trajnošću, polak onih u velikim gradovima.

Drži zalihu najboljih i najfiniljih uzoraka u secesionskom stilu, kalupa i naerta dobavljenih iz Češke.

Drži još veoma fini album uzorak.. u bojama za crkve, uzet iz prvih crkava Austrije, Češke i Ugarske, što sve izradjuje

uz najpogodnije ciene.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkalično-muriatična

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda.

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nedokriljivo kod bolesti želudca, pluca, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), natekline i zeznih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“,

Zagreb. Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mineralnih voda, restauracijama i gostionama.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom, voščenim cviećem itd. . . . . kg. po K	8·—
Iste ukrašene s odlicnijim cvieticama . . .	6·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40
„ „	2·—
„ granis	1·20
Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Ieli okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Svieće za božićno drvo u 6 bojah	3·—
Voščene svieće tarče, I. nustr. sastav . . .	4·40
Svieće i tarče, I. talijanski sastav	3·—
„ „ II. „	2·40
Voščeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.**

Gerstheimovi stenji čišćaji i stakla za vječnu lnć. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navalni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. obćinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino,* novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svetiljke na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta).

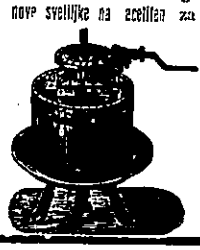

sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d. . . . . šalje uz najjeftinije tvorničke ciene . . . .

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Svaka obitelj

morala bi u vlastitoj dobrobiti samo

Kathrinerovu

Kneippovu sladnu kavu

kao probitačnu i svojstvenu zdravomu napitku upotrebljavati.

Ime i tvrtka zaštićena.

Tko treba vještog GOSTIONE neka se upita kod uprave „Naše Sloge“ u Puli.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza. iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Pučko piće. Zazvorovo pivo.

Najbolje sredstvo proti pijanstvu, a uz to jeftino. Čisti krv i glavu. Probitačno za zdravlje i džep.

Pjeneće limunove bonbone,

svjetski znana kakvoća

preporučuje

Prvo česko dion. društvo

tvornica za orient. slastice i čokoladu

prije **A. Maršner**

Král. Vinohrady (Česka).

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glist-, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrsno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Sloga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku postu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te potpunoma ozdravše: Iv. Barelinčić, učitelj; Janko Kišolj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, Silica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Gradska ljekarna, Zagreb.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement“ posjeduje najpoznatiju fabriku

MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zatražili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konstrukciju i savršeno funkcioniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan Novak.

Broj 22. Pula, u sriedu dne 1. junija 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cenika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču ca administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmpotić i drug." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Radi sutrašnjeg blagdana „Telove" izlazi „Naša Sloga" danas.

Uredničtvo.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala i njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovlja i nastave radi zabrane hrvatskih zastava.

U oči dolazka Njeg. c. k. apostolskoga Veličanstva cara i kralja Frana Josipa I. u Opatiju dne 5. aprila o. g. bili su izdani sliedeći pozivi odnosno dopisi:

1. (Pod ovom točkom navadja se doslovno tiskani „Aufruf — Poziv — Invito" njemački, hrvatski i talijanski, kojim se poziva stanovnike obale i lječilištne gostove, da prigodom dolazka Njeg. Veličanstva dne 5. aprila u Opatiju, **bogato** nariese svoje kuće i **zastavami** okite, a u večer kod odlazka svečano razsvjetle. Za svečani odbor podpisani su tu predsjednik lječilištnog odbora Dr. Glax i občinski načelnik Voloski Dr. Stanger; Kastavski Jelušić i Veprinački Stiglich):

„Dringend". Glavarstvo obćine Kastav.

Poslie vazma doći će u Opatiju Njegovo Veličanstvo naš premilostni cesar i kralj Franjo Josip I.

Tom prigodom pruži (!) se pučanstvu ujedno prilika vidjeti našega premilostivoga vladara u Opatiji i u Volosku kamo možejo (!) doći u njihovoj narodnoj odiećí (nošnji).

Uzduž ceste držati će se za dotično pučanstvo mjesto pripravno (dan i uru javiti će se telegrafično).

Ovoliko neka se izvoli priobćiti narodu.

C. kr. kotarsko poglavarstvo
Volosko dne 29. marča 1904.
C. k. kotarski poglavar:
Manussi v. r.

3. Poglavarstvo obćine Kastav.

Dodatno k ovostranom odpisu od 29. t. mj. naznani (!) se tom poglavarstvu da će stignuti Njegovo Veličanstvo naš Cesar i kralj 5. aprila na 8 sati u jutro na postaju u Matulje, i da će otići na 9 sati na večer.

Ovoliko neka se naznani pučanstvu, osobito pako Ravnateljstvam (!) škola radi pravodobnog predvodjenja školske djece na odredjeno mjesto.

Volosko dne 31. marče 1904.

C. kr. kotarski poglavar i Predsjednik c. kr. Kotarskog školskog Vieća.
Manussi v. r.

4. „Dringend". Ravnateljstvo pučke učione . . .

Poslie vazma doći će u Opatiju Njegovo Veličanstvo naš premilostivi cesar Franjo Josip.

Tom prigodom pruži (!) se školskoj mladeži priliku izkazati štovanje našom (!) preljubljenom vladaru.

Pozivlje se to ravnateljstvo da dovede školsku mladež na željezničnu postaju u . . . za njeka mjesta su prevrtane rieči „na željezničnu postaju" (Dan i uru javiti će se telegrafično), gdje će školska mladež držeći u rukama **žuto-crne zastave** dočekati Njegovo Veličanstvo čineći špalir.

C. kr. kotarsko školsko vieće.
Volosko 29. marča 1904.
Predsjednik: Manussi v. r.

Dočim se u odpisih c. kr. kotarskoga poglavarstva, odnosno c. kr. kotarskoga poglavara i predsjednika c. kr. kotarskoga školskoga vieća na Voloskom, upravljenimi na občinska poglavarstva, kao pod 2. i 3. negovori ništa o kakvih zastavah, govori se u „Pozivu" pod 1. o okićenju kuća sa **zastavami**, bez ikakve oznake kakovimi, a u odpisu na ravnateljstva pučkih učiona pod 4. o tom imade školska mladež dočekati Njegovo Veličanstvo držeći u rukama **žuto-crne zastave**.

C. kr. kotarski poglavar i predsjednik c. kr. kotarskoga školskoga vieća na Voloskom, pozvav k sebi koli Voloskoga toli Kastavskoga občinskoga glavara i predsjednika mjestnoga školskoga vieća, reče njim, da moradu školska djeca dočekati Njegovo Veličanstvo sâmo sa crno-žutimi zastavicami, odnosno i crveno-bielimi, ali nikako crveno-bielo-modrimi, jer da ovo posliednje nebi bilo ugodno Njegovom Veličanstvu.

Usljed toga občinski glavar i predsjednik mjestnoga školskoga vieća na Voloskom nije dao za školsku djecu napraviti nikakvih zastavica; napravile su jih školske sestre na Voloskom, neznamo čijim troškom, koli za tamošnje obje privatne, toli za tamošnju javnu pučku školu.

Občinski glavar i predsjednik mjestnoga školskoga vieća u Kastvu, sazvav občinski odbor za 31. marča t. g. i u vršenju njegove jednoglasne odluke, kupio je materijala i dao napraviti trojake zastavice, crno-žute, crveno-biele i crveno-bielo-modre, za razdieljenje medju školsku djecu svih škola svoga područja.

Dne 1. aprila t. g. na dan velikoga petka, došao je c. kr. kotarski školski nadzornik u občinski ured u Kastvu, i nagovarao občinskoga glavara, da budu zastavice crno-žute, odnosno i crveno-biele, al nipošto crveno-bielo-modre.

Občinski glavar odvratio mu je, da se on drži odluke občinskoga odbora, po kojoj valja, da imadu školska djeca sve troje rečene zastavice, naime crno-žute vladarske, crveno-biele državne i crveno-bielo-modre, narodne.

(Konac sliedi.)

Politički pregled.

U Puli, dne 1. junija 1904.

Austro-Ugarska.

Dne 27. pr. imala je austrijska delegacija skupnu sjednicu pod predsjedničtvom vitieza Javorskoga. Medju važnijimi podnesci bijahu na dnevnom redu dvie interpelacije hrvatskoga delegata iz Dalmacije Dra. Zaffrona. U jednoj pita delegat vladu što kani poduzeti, da domaći proizvod ulja pri sklapanju novog ugovora sa Italijom obrani proti dovozu izvanjskog proizvoda.

Razprava o proračunu trajala je 8 sati: Većina govornika izjavila se za trojni savez i za sporazumak sa Rusijom na Balkanu. Mnogi govornici poželiše da bi došlo do sporazumljenja izmedju Čeha i Niemaca.

Delegat Dr. Zaffron izrazio je takodjer želju, da se odstrane nesporazumljenja. Zatim je govorio za narodnostne i gospod. probitke Hrvata koji su najbolji spojni vez za dobar sporazumak sa balkanskimi narodi, kano i najčvršći odpor proti namjeram Italije, da zavlada na jadranskom moru. Na koncu bijaše prihvaćen proračun ministarstva izvanjskih posala.

Dne 30. pr. mj. započela je u austrijskoj delegaciji razprava redovitog proračuna ministarstva rata. Češki delegat Dr. Pantuček izjavi, da češki zastupnici moraju glasovati proti proračunu, jer je vojna uprava uvredila narodna čuvstva češkoga naroda i jer su novi troškovi pretežak teret za pučanstvo.

Ratni ministar Pittreich izjavi na to, da on ostaje na svom stanovištu bez obzira na to, da li to jedna ili druga stranka prima ili ne.

Ovoga mjeseca obaviti će se u Dalmaciji dva naknadna izbora za zemaljski sabor u Zadru. Za ta mjesta natječu se tri mlada hrvatska odličnjaka i to bilježnik Sabić, liečnik Dr. Drinković i poznati pisac Dr. Tresić. Bi reć, da imadu najviše izgleda ona dva prva, pošto se obojica nalaze u službi svoga naroda u pokrajini dočim boravi treći izvan pokrajine.

Srbija.

Iz Biograda pišu, da će se krunitba kralja Petra obaviti u Biogradu dne 12. augusta o. g. Prije krunitbenih svečanosti imala bi biti sazvana narodna skupština na izvanredno zasjedanje.

Prošle nedjelje posjetilo je Biograd "Gradjansko tamburaško družtvo" iz Sofije, sa 280 izletnika. Družtvo priredilo je u Biogradu koncert, koji bijaše vrlo dobro posjećen i na koji je došlo do bratskih izkaza izmedju Bugara i Srba.

Bugarska.

Glasom službenih viesti povratilo se je do sada u Macedoniju 5000 bjegunaca medju ovimi 1000 njih u drinopoljsko okružje. Sveti sinod pozvao je sve svećenike, koji su se izselili u svoje doba iz Macedonije i Drinopolja neka se odmah vrate u domovinu.

Iz Carigrada pišu, da su 26. pr. mj. porazile turske čete kod Kumanova srbsku ustašku četu, koja se je ustrojila na srbskom tlu i presla granicu. Pošto se tvrdi, da je general Atanacković, kao predsjednik macedonskog odbora u Srbiji imao kod ustrojstva one čete svoje prste, kani ga vlada umiroviti, a macedonski odbor razpustiti. Četa je izgubila u borbi 24 momka, dočim su ostali pribjegli u Srbiju, gdje bijahu uapšeni.

Rusija.

Do velike i žestoke bitke izmedju ruskih i japanskih četa došlo je kod mjesta Kinču. Viesti o tom sukobu potiču većinom iz japanskog i englezkog izvora, dočim nema jošte stalnih viestih iz ruskog izvora. S jedne i druge strane palo je više hiljada mrtvih na bojnom polju. Same japanske viesti kažu, da je ostalo njihovih momaka 3500 mrtvih, dočim su Rusi imali 500 mrtvih; s druge strane tvrdi se, da je u toj bitci palo 12.000 japanskih momaka, te da je zapovjednik japanskih četa zamolio ruskog zapovjednika za primirje a da uzmogne svoje mrtve pokopati. Vieštaci u vojničkih stvarih kažu, da ne poznaju u poviesti novijeg ratovanja tako žestokog boja, u kojem bi ostalo na mjestu tako ogroman broj mrtvih.

Iz Petrograda javljaju, da je tamo došla viest vrhovnog zapovjednika generala Kuropatkina, kojom javlja, da poduzimlje ofenzivu t. j. da će navaliti iza lieđa drugu i treću japansku vojsku. Kuropatkin je poslao generala Tellera sa 50.000 vojnika na liaotunški poluotok. Zadnjih dana primio je Kuropatkin velika pojačanja, te su mu stigli takodjer potrebiti topovi. General Stoesel, zapovjednik Port-Artura, javio je Kuropatkinu, da će održati tvrdjavu sve dotle, dok mu stigne pomoć. U tvrdjavi imade dosta živeža i ostalih potrebočа, a čete da su izvrstno razpoložene; ulaz u luku da je posve slobodan.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Istarska posujilnica u Puli imala je prošlu nedieljju svoju trinaestu redovitu glavnu skupštinu.

Na prvom sazvanju u 10 ura jutro, nije bilo dostatnog broja članova; na drugom sazvanju u 11 ura mogla je skupština odlučivati sa budi kojim brojem prisutnih.

Načelnik družtva dr. M. Laginja otvorio je skupštinu pozdraviv prisutne, utvrdio je da su glavom nazočna 33 člana a po punomoćih zastupano jih još 90, dakle ukupno 123 glasa, te se je prošlo na razpravljanje dnevnog reda.

Poslovodja matice u Puli, Josip Stihović, čitao je i tumačio obračun za godinu 1903. Pri toj točki preporučila je skupština odboru, da koliko bude moguće pogodno rieši molbu, što je učinio zadrugar I. O. iz Stinjana za dielomični popust od njegovog duga. Skupština je odobrila obračun matice u Puli i podružnice u Pazinu za 1903. onako, kako je oboje predloženo.

Druga točka razporeda bila je, izvješće preglednog odbora.

Načelnik je spomenuo, da se je tekom godine izgubilo jednog člana preglednog odbora i to poreznog nadzornika dr. Frana Dorčića, koj je bio službeno premješten u Goricu.

Spomenuo je, kako je taj gospodin, dok je bio u Puli, višekrat zalazio u pisarnu posujilnice i pregledao poslovanje. Izpričava predsjednika nadzornog odbora velečastnog popa Luku Kirca, koj je svojom crkvenom službom, kao župnik u Ližnjanu, zapriečen da prisustvuje skupštini.

Gospodin L. Križ čita izvješće po kojem je razvidno, da je reviz oni odbor po više puta tekom godine pregledao poslovanje posujilnice i da je našao u redu te podieljuje upravi odriešenje. Skupština je pritvrdila tomu uzamši na znanje izvješće.

Treća točka bijaše razprava o predlogu odbora za razdiobu čistog dobitka. Odlučilo se je ovako: Djačkom pripomoćnom družtvu (za učenike hrvatske gimnazije) u Pazinu **1000** K, Družbi sv. C. i M. za Istru i to podružnicam u Pazinu i Puli **400** K, svakoj polovicu, Hrvatskom pripomoćnom družtvu u Beču **100** K, Prvom Istarskom Sokolu u Puli prinos za gradnju vlastitog doma **100**, ovo posliednje na predlog zadrugara A. Mezulića i A. Mišana. U prihranu ili rezervni fond pridaje se K **411·78**, a na novi račun u godinu 1904 prenaša se **400** K.

Dalnja točka razporeda bila je izbor u razne odbore do buduće redovite skupštine u godini 1905. Izabrani su u starešinstvo (upravni odbor) svi dosadašnji članovi, to jest: dr. M. Laginja i dr. Ivan Zuccon odvjetnici, Niko Mardešić umir. častnik mornarice, trgovac, Paval Pavešić i Ivan Dujmović predradnici u arsenalu, posjednici u Puli.

U nadzorni odbor izabrani su: pop Luka Kirac župnik u Ližnjanu, dr. Josip Wilfan odvj. kandidat, Ernest Jelušić, ravn. učitelj, Lacko Križ i Ante Mezulić, posjednici, svi u Puli.

U družtveni sud izabrani su: Ignac Stiglić i Andrija Turak u Puli, Ante Mišan u Kanfanaru.

Napokon je na predlog člana Josipa Svjetličića preporučeno odboru, da nešto oštrije nego li do sada postupa proti onim dužnikom, koji živu na kneštinah Posujilnice a nisu dosta marljivi u vršenju svojih dužnosti.

Javljamo sa zadovoljstvom, da Istarska Posujilnica u Puli i njezina podružnica u Pazinu liepo napreduju. Promet u oba kraja bio je tekom godine 1903. **2,593.105 K 80** para, dakle skoro dva

milijuna i šeststo tisuća. Dugovi zadruge smanjili su se tekom godine za **81 tisuću kruna i više**, a zajmova ilīti posuda dala je ova Posujilnica svojim zadrugarom do konca lanjske godine za preko **osamsto pedeset tisuća kruna**.

U zadrugu ima občinstvo i liepo pouzdanje, jer premda u Puli obstoji občinska i poštna štedionica a i neki privatnici, koji primaju novac u polog, ipak je kod Istarske Posujilnice u Puli i njezine podružnice u Pazinu bilo konac lanjske godine preko **milijun kruna** uloženoga tudjeg novca i to ne samo od Hrvata i ostalih Slavena, nego i od Talijana.

Ove kratke crtice o našem družtvu, koje je pred 13 godina počelo sa samih šest sto forinti ali sa vrlo mnogo dobre volje, neka služe osobito svim Slavenom u Puli kao pobuda, da kad imaju novaca, koj im netreba, neka ga nose u Posujilnicu, neka naše narodno poduzeće raste i napreduje sve više i više, na slavu naroda i na korist onih, koji trebaju pomoći.

Sajam goveda u Kanfanaru. Od tamo nam pišu da će se obdržavati dne 12 junija o. g. povodom blagdana sv. Antuna od Padove sajam goveda i drugog blaga, koj se je do sada obdržavao svake godine u rovinjskom Selu, na što upozorujemo sve one, koje bi to zanimati mogło.

Slovensko društvo u Puli. Ovo mlado nedavno ustrojeno društvo priredilo je u nedjelju 29. pr. m. poslije podne prvu domaću zabavu s tombolom u malloj dvorani I. Istarskog Sokola u Puli. Zabava je bila, prema ovdješnjim prilikama, prilično dobro posjećena, te smo opazili sa zadovoljstvom i na toj zabavi onu bratsku uzajamnu ljubav Slavena, koja nas u Puli sve obuhvaća. Drago nam je, da je ovo društvo moglo dati toliko svoje životne snage i želimo da u buduće bude još više posjećeno, jer kod ovakvih zabava ne nadje čovjek samo tjelesne okrepe, već također duševne hrane za srce i um u pogledu narodne stvari, koja mora da oduševi i zanese svakog pravog Slovenca. Samo napred!

Udario grom. U noći od 23 na 24 tek. mj. udario je grom u staju seljaka Jure Ciceruna iz sela Ponteri, te mu je ubio dva vola. To je velika šteta za jadnog težaka; te i ovom prilikom preporučamo našim ljudima da drže osigurano svoje blago.

Pišu nam iz Štinjana. Kao što po cielom katoličkom svietu, proslavili smo i mi ovdje svečane Duhovske blagdane kao nikada. Tu svečanost uzveličano je naš novi duhovni pastir, veleč. Andjeo Krajnović grana od velikog Hrvatskog debla, koji nam se je toga dana predstavio s liepim pozdravom i božjim blagoslovom. Da vam je bilo viditi u taj dan u našoj maloj crkvici ovaj naš pobožni puk, koji je u velikom broju prisustvovao službi božjoj i željno, pozorno slušao sv. riječ božju našega oca duhovnoga, koju je mogao svatko dobro razumiti. Osobito su ganule svakoga rieči: Nisam došao k Vama, da se obogatim, već sam došao da oplemenim srce i dušu Vas i djece Vaše. Poslan sam od mojih starješina da Vas vodim putem do Kraljestva Božjega, zato Vas unapred molim, da mi oprostite ako bi Vas pokarao u kojoj stvari, koja se protivi naukama naše svete vjere i crkve; uložiti ću sve svoje sile, da vam pomognem i duševno i tjelesno po mojim slabim silama i znanjem.

Ovakvoga svećenika davno smo očekivali, koji bi se očinski za nas brinuo, jer mi se nalazimo zapušteni i zanemareni duševno i tjelesno, te će naš novi duhovni pastir imati velikog truda i napora, dok ovo zanemareno i zapušteno stado postavi u pravi red i kršćanski odgoji a u pravoj našoj narodnoj hrvatskoj sviesti očelići.

Unapred zato svi odani i zahvalni Štinjanci iz dna srca mu se veselimo i kličemo: Dobro-nam došao, za spas duša naših i blagodat ovoga hrvatskoga puka, kojeg gore list jesi i Ti!

Naši „liberalci“ proti talijanskomu vjeroučitelju na ženskom liceu. Iz gradjanskih krugova primamo: Naši nazoviliberalci spletkare već odavna proti talijanskomu vjeroučitelju na ovdašnjem ženskom liceju. Taj gospodin, premda po rodu i čuvstvu Talijan, nije im dosta liberalan, jer predaje vjeronauk po propisu i nastoji uzdržati na zavodu red i zapt, te pazi osobito na liepo ponašanje pitomkinja. Nu to se ne svidja našim „liberalcem“ koji ga tužiše zemaljskomu odboru u Poreču, koji je odmah poduzeo korake, da se tog klerikalca“ sa zavoda makne.

Šta bi pak bilo, pitamo mi, da je taj nesretni vjeroučitelj naš po jeziku i čuvstvu?!

Proti malerličkoj grozniei. Ovih dana stigoše u Pulu gg. dr. Mannheim liečnik morskog liečilišta u Rovinju, i dr. M. Giosefi iz Rima, koji će ljetos nastaviti pokuse sa liečenjem malerične groznice u Pomeru, Premanturi, Šišanu, Medulinu i Ližnjanu. Liečenju će podvrći sve one osobe, koje bijahu zadnjih dvih godina od malerične groznice napadnute. Podvrći će se liečenju i sve ostale osobe, da se ih očuva u buduće od groznice.

Ona mjesta, u kojih se je već do sada liečilo bolestnike, nadzirati će u buduće kotarski liečnik dr. Schiavuzzi te liečnici dr. Donamberger i dr. Padovani.

Našemu občinstvu u navedenih mjestih preporučamo, da sluša naloge gg. liečnika i da im bude u svemu, što se liečenja tiče, na ruku.

Porečki kotar:

Hrvatske ovce u talijanskom toru. Pišu nam iz občine Umag 20. pr. mj. Ovoga čedna imala je podružnica zlosretne „Lege“ u selu Kmeti, koje prekrštiše talijanaši u Metti, svoju skupštinu u dvorani odpadnika Romića. Predsjednik podružnice Antun Jurišević priobći onim siromašnim našim seljakom, da će im „Lega“ do mala otvoriti talijansku školu. Na prieđlog Marka Romića bijaše potvrdjen stari odbor podružnice i to u osobah: Antun Jurišević predsjednik, Ivan Romić blagajnik, Mate Šajin tajnik. Kao odaslanici na skupštinu „Lege“ izabrani bijahu: Marko Romić i Antun Stipančić.

Kako vidite tuj nema ni traga kakovom talijanskom imenu ili prezimenu, već su to sve čisto hrvatska imena, sve čisto naši hrvatski ljudi, koje je što zloba, što neukost i zapuštenost bacila u talijansko krilo.

Pokrali župnika. U ponedjeljak na duhovski blagdan provališe do sada nepoznati tatovi u župni stan u Bačvah — občina Višnjan — dočim je župnik veleč. g. Fr. Skrjanc pjevao veliku sv. misu u župnoj crkvi. Tatovi provališe u kuću kroz prozor služeći se pri tom stubom. U stanu otvoriše stolove i ormare iz kojih odnesoše jednu srebrnu i jednu zlatnu žepnu uru, te u gotovom novcu 700 kruna. Na hodniku nadjoše obješenu novu lovsku pušku, koju također odnesoše. Zadovoljni s tim plienom otidjoše iz kuće istim putem ostaviv stubu prislonjenu uz prozor. Kradja prijavljena je odmah oružničtvu u Višnjanu, koje traži drzovite tatove.

Občinski izbori u Oprtlju. Dne 25., 26., 27. i 28. pr. mj. vršili se izbori za obnovu zastupstva u občini Oprtalj. Mi smo o pripravah za izbore vrlo malo pisali u javnosti, jer nam tako savjetovaše tamošnji naši prijatelji. Izborna borba bijaše živahna u sva tri tiela. Vladajuća tamo talijanaska stranka nije se ćutila sjegurnom, jer je tamo po dva puta pozvala predsjednika talijanskog političkog družtva za Istru, da dodje miriti posvadjene i složiti razcjepkane. Talijanski listovi pozivali su svoje pristaše na slogu i na odpor proti „prietećoj pogibelji“. Bijaše dakle pogibelji. I te kakve, što se je pokazalo tečajem izbora.

Treće tielo biralo je dva dana t. j. 25. i 26. do 3½ poslije podne. Glasovalo je u svemu 380 izbornika. Talijanaška stranka dobila je 226 a naša narodna 154 glasa. Sva izborna komisija bijaše u protivničkih rukuh i to nas riešava dužnosti da označimo poblize kako se je biralo i glasovalo.

Drugo izborno tielo biralo je dne 27. Neznamo jošte koliko bijaše glasujućih ali u tom tielu pobjedila je naša narodna stranka.

Prvo tielo biralo je dne 28. Talijanaška stranka pobiedila je sa 12 glasova većine.

Ove podatke vadimo iz talijanskih listova te neznamo koliko su istiniti. Neima dvojbe, da ti listovi izvješćuju talijanaškoj stranci na korist a našoj na štetu.

Čekamo dakle poblize viesti o tom izboru od tamošnjih prijatelja.

Za danas izticemo sa zadovoljstvom, da je pobijedila u drugom tielu naša narodna stranka, da je u tom tielu izabrano 12 naših muževa, koji će nadzirati djelovanje protivničke većine. To je svakako utješljiv pojav što su naši pobijedili u onom tielu, u kojem su izbornici neodvisni i samostalni, koji se ne dadu ni podkupiti ni prestrašiti od bezdušnih protivničkih agitatora.

Tim izbornikom i svim onim iz I. i III. tiela, koji su ostali vjerni našoj narodnoj stranci kličemo srdačno živili!

Koparski kotar:

Mjesto stražara u kaznioni u Kopru razpisano je s godišnjom plaćom od 800 K. S tom službom spojen je aktivitetni doplatak u iznosu od 20 po sto od plaće, stan u naravi, 0·84 klgr. kruha na dan i odielo.

Molitelji moraju biti viešti u govoru i pismu talijanskomu, slovenskomu ili hrvatskomu i po mogućnosti njemačkomu jeziku. Dokazati valja eventualno poznanje kakvog obrta i sposobnost za pjevanje u crkvi grčko-iztočnoga obreda. Molbe treba predložiti c. kr. državnomu odvjetničtvu u Trstu do 25 junija.

Ondřičekov koncert u Piranu. Tršćanskim listovom; pišu iz Pirana, da je slavni češki umjetnik na gusláma gosp. Ondřiček svojom umjetnošću upravo elektrizirao tamošnje občinstvo, koje je zaposjelo do zadnjeg mjesta u prostranoj dvorani „Casina“. Uz neprestano povladjivanje odigrao je g. Ondřiček dvie točke izvan programa. Milo nam je što je občinstvo najčišćeg i najradikalnijeg talijanskog gradića Istre, primilo tako oduševljeno umjetnika češkog bratskog nam naroda.

Talijani čiste krvi u Humu. Prijatelj nām od tamo piše: Ovdje imali su naši nazovi-talijani predprošle nedjele, kako kažu feštu. U jutro imali su skupštinu podružnice svoje „Lege“ u občinskoj dvorani. Predsjednik, stari rimski gradjanin Frane Legović sjetio se najvećeg našeg talijana pok. Antuna Gržinića takodjer starinom iz Rima. Zatim su izabrali novi odbor podružnice i to sve same Rimljane i Fiorentince: presjednik Antun Legović, tajnik Antun Grabar, blagajnik Antun Legović, zamjenici Mate Klobas, Frane Zubalić i Ivan Gržinić. Zar nisu ovo sve sami čisti i goli Talijani?

Poslije podne zaplesali su ti Talijani sa mladimi Rimljankami i Fiorentinkami.

Voloski kotar:

Zdravstvo i oblasti. Dan-danas gleda se mnogo na čistoću, kojom se pospješuje zdravstvo. Preporuča se kako se ima čistiti u kućah i n. pr. nepljuvati na tle. Zapovjeda se kako ima biti pred kućami i stajami, i okolo njih. Što kakvom višemu zdravstvenomu izvjestitelju na pamet pade, to se onda po cieloj državi, u svih pokrajinah, po svih občinah i selih razglašuje, i nalaže da se strogo toga drži, pod prietnjom globa, koje se i udara. A pri svem tomu trpi se stvari, koje se nebi smjele ni u Turskoj trpiti, valjda s toga jer nisu naročito navedene u kakvoj ministerijalnoj naredbi. Tako se trpi već par godina smetišće u Bergudih, uz državnu cestu izmed Voloskoga i Rieke. Iz Opatije i Voloskoga navezlo se je smetja kup, kao kuću visok. U tom smetju nalazilo se je na tisuću štakora. Ti ošteću što njim pod zube dodje. A smrdež izlazeći iz toga smetišta je upravo grozan, i napunja nos protazećim neprestano, a često i kilometar daleko. Občina Kastav se do sada uzaludno obraća na c. kr. kotarsko poglavarstvo. Občina Volosko je uzalud napravila peć za uživanje smeća. Nit se odstranjuje ono u Bergudih naneseno smetje, koje je i nezdravo, i za poljske proizvode štetno; nit se dozvoljava žgati novoga, svakidanjega smeća. Mi zbilja neznamo što misle, gospoda c. kr. kotarski poglavar dr. pl. Manussi i c. k. kot. liečnik dr. Graeffe, koji su u prvom redu za zdravstvo u kotaru odgovorni. Valjda neće, da se kotar zakuži, i da se nalježe milijune pozdrljivih štakora?!

Sajam Sv. Jelene i prvi mjesečni sajam blaga u Kastvu. Običajni sajam Sv. Jelene Križarice, zaštitnice Kastavske župe, nije se ljetos obdržavao na dan Svete Jelene, dne 22. maja, jer se je taj dan slavilo Duhovo, nego se je obdržavao sliedeći dan, dne 23. maja. Tako je slučaj htjeo, da se je taj sajam obdržavao na onaj isti dan u mjesecu, i to prvi takav, koj se je odredio za obdržavanje sajmova blaga svakoga mjeseca, najme dan 23. Taj tako rekući dvojaki sajam uspjeo je u podpunoj mjeri. Trgovaca sa svakojakim stvarmi sletilo se je u Kastvu sa svih strana. Ljudi iz Kastavšćine i bližnjih občina, bio je Kastav, doli od Sv. Lucije do gori do Crekvine pun tako, da se je jedva kretali moglo. Razprodalo se je odnosno kupilo svega i svašta; svakako najviše prašćića. Sve prostorije sajmišta za nje prieđjenoga bile su zaokupljene, a moralo se je i privremenih ograda napraviti. Po službenih podatcih dognalo se jih na sajam do 1200. Tečajem dana bili su skoro svi razprodani. Razprodavali su se skupa. Srednja cieka bila je 16—17 forinti po komadu. Protržilo se je za prasce blizu 20.000 forinti ili 40.000 kruna. Prasci se trži mnogo u Kastvu i na sajmu Sv. Lucije i na Sv. Sebastijana i Fabijana. Možda ne svaki put toliko mit možda nisu uvjek tako skupi. Al to potvrđuje i više nego dosta račun što ga je napravio čovjek s tim poslom, račun najme, da Kastavšćina izdaje svake godine do 60.000 forinti ili 120.000 kruna za prasce. Kolika je to svota, koja bi imala potaknuti mnoge Kastavce na to, da goje u svojem gospodarstvu prasce. — Uz Sajmište za prasce prieđilo se je sajmište za rogatu živinu. Odnosne prostorije nisu još posve gotove, bit će na skoro. Al već ovaj prvi put prilično se je prilično i rogatoga blaga. Stalno će se sajam takodjer s njim sve jače razviti. Treba dakako misliti i na to, da se napravi vodnjak. A tuj bi rabio koli za napoj živine, toli za klaonicu, koju bi trebalo tamo negdje urediti.

Još jedno. Spomenuo sam da bijaše cieli dan sve puno ljudi. A ipak uza svu silu svieta nije se dogodilo nikakva ozbiljna nereda, ili tučnjave ili šta slična. Tu bio je samo naš hrvatski puk. Vidjelo se je i to, kako je miran, ako nije izazivan. To na adresu razne gospode Fabijani-a, Reinleima, i sličnih, koji su znali službeno opisivati naš narod kao sklon na nemire i nerede. Ne, ne, gospodo! Tako pisati o našem narodu, znači klevetati, i kako! Naš narod je dobar i svaki put kad bijaše nemira i nereda medju njim, bijaše to prouzrokovano oblastmi, odnosno onimi, koje te oblašti zaštićuju ili čak i plaćaju.

Veprinčani, zar imate previše novaca? Talijanaski upravitelji nesretne občine Veprinac kako da već neznaju kamo bi bacali krvave žuljeve onih zavedenih i neukih občinara. U onoj občini imade siromaha, koji se težko muče, da prehrane sebe i svoje a gospoda u ićićih kao da za to neznaju ili nemare, bacaju občinski (občinski, kažemo a ne gospodski) haš u more.

Tako čitamo u talijanskih novinah, da je občinska uprava u Veprincu (po njihovom „Apriatro) poslala 50 Kruna talijanskoj prkos-gimnaziji u Pazinu, a kad bi došao domaći siromah na vrata občine pitati za krvavu potrebu 50 Kruna, otjerali bi ga kako psa.

Neka malo kušaju veprinački siromaši na občinu pa neka pitaju milostinju od 10 — 50 Kruna, pa daj vidimo kako će bježati glavom bez obzira.

Da, ali šijor Anzulo i šijor Marchi-u su bliži istarski Taljani nego li domaći siromasi, kojih imade kako već rekosmo u svakom selu one občine. Preporučamo susjednim občinam, da upozore veprinačke prosjake kako je njihova občina bogata kad baca novac u more, pa je dužna prije njih pomoći nego li gospodsku djecu u Pazinu.

Volosko-Opatija — dne 29. maja. Tužite se, g. uredniče, i punim pravom, što smo postali hladni i nemarni napram našim hrvatskim listovom. U našoj občini imade dostatno muževa i mladića vještih na peru, ali su vrlo riedki oni, koji bi se oglasili bilo u našem domaćem bilo u Vašem listu. Nama je — bi reć, svima milije čitali tudje sastavke pak onda udri po njima ako nam se sve do zadnjeg zareza ne svidja. A kakvi smo mi ovdje, takovi su čini se naši muževi i u ostalih stranah Istre.

Ja ću g. uredniče, bar za danas u tom obziru učiniti izniniku — premda imade ovdje mnogo sposobnih za taj posao, ali se nadam, da ću možda koga potaknuti, nebi li Vam se redovito jedan ili drugi javljao iz ovih strana kao što je bivalo, kad nas je bilo manje sposobnih i kad bijasmo više raznimi poslovi zaokupljeni.

Osobitih novica neimade doduše, ali nadje se uviek štogod, što bi moglo zanimati Vaše cienjene čitatelje.

Takozvana zimska liečilišna sezona svršila je uskrsnimi blagdani, te je od tada počeo sve to više padati broj naših gostova. Sada dolaze riedki novi, dok ne svrše škole, pak će tada amo učitelji viših i srednjih škola, da se ovdje odmore i radi kupanja u moru. To su obično naši najmiliji gostovi, jer nam dolaze iz susjednih hrvatskih i slovenskih zemlja.

* * *

Požrtvovno zastupstvo občine Volosko-Opatija imalo je posliednju svoju sjednicu dne 19. o. mj. Na dnevnom redu bijaše mnogo točaka, medju kojimi najvažnija ona o prosvjedu na cesarsku vladu proti obnovi vinske klauzule u budućem trgovačkom ugovoru izmedju Austro-Ugarske i Italije i ono o nakanjenoj gradnji želje-

žnice iz Rieke na Matulje-Volosko-Opatija-Lovran.

Na prvo pitanje t. j. o prosvjedu proti klauzuli, odgovorilo je zastupstvo jednoglasno, da se odašalje prosvjed na ministarstvo proti obnovi klauzule.

Što se tiče gradnje željeznice, za koju je dobio od ministarstva dozvolu neki Stummer, koji pita občinu, da li bi mogla takva željeznica proći erarskom cestom kroz našu občinu, odgovorilo je zastupstvo, da neima ništa proti tomu, ako se pro-širi erarna cesta na nekojih mjestih, kako to zahtjeva živahan promet u našoj ob-čini. Riešena bijahu u istoj sjednici i mnoga druga pitanja tičuća se mjestnog redarstva, zdravstva, gradjevna odštupa zemljišta, čistoće itd.

* * *

Zloguki proroci proricali su često, da će ovdje nastati takozvani gradjevni „Krach", jer da se previše i naglo gradi. Nu ti crnogledi ostati će prevareni ako im kažemo, da se nije previše gradilo do sada i da se upravo sada gradi više no kad prije. Grade se naime i nova svra-tišta i nove dvorce i nove privatne kuće u tolikom broju, da ne dotječu za posao svi domaći zidari i drugi radnici. To je vrlo povoljan znak za našu občinu i za naše zidare, radnike i poduzetnike. Zidara trebamo i iz vana, što dajemo do znanja, osobito našim zidarom iz Istre.

† Iz Lovrana pišu nam, da je tamo preminuo, nakon duge i težke bolesti g. Vilim Grossmann, ravnajući učitelj tamošnje pučke škole, občinski savjetnik i odaslanik zemaljskoga odbora u kotarskom, školskom vieću.

Pokojni Grossmann potječe od čisto slovenske obitelji iz Sežanskoga kotara. U Lovran je došao negdje pred 35 godina kao učitelj na hrvatsku pučku školu na-sliediv tamo poštenoga i čestitoga pok. učitelja Cuka.

Punih desetak godina pripadao je pok. Grossmann našoj narodnoj stranci za koju je radio u i izvan škole. Kroz više godina dopisivao je u naš list.

Oženiv se za djevojku talijanaške obi-telji, počeo je sve to više napuštati svoja narodna načela to bližati se tamošnjoj sa-renjačkoj stranci. Naši protivnici nadjoše u njemu vrlo spretnoga agitatora za ta-lijansku stvar u Lovranu, te ga stadoše sve to više vabiti u svoje kolo, dok ga posve ne predobiše.

Zemaljski odbor u Poreču odlikovao ga je više puta, podieliv mu razne važne zadaće u onom kotaru, premda bijaše on u pedagogičkom pogledu najlošiji učitelj u čitavom kotaru. Talijansko političko družtvo za Istru služilo se s njim kano s izvrstnim orudjem u svoje nečiste svrhe u našoj Liburniji.

Pokojni Grossmann spadao je zadnjih 15 godina medju najljuće protivnike svoga i našega naroda. Sve što se je u to doba poduzelo proti našem narodu u onoj občini, bijaše njegovo djelo ili izvedeno njegovom pomoći.

Proti njemu dizali se glasovi u saboru, na skupštinah, u novinah itd.. ali uživajuć podporu i zaštitu zemaljskih i državnih oblastih, nije se plašio ničesa. On je bio uvjek zaštićen od oblastih i od svake i najtemeljitije obtužbe riešen. Upravo radi toga izlagao se je rado i očito i tamo, gdje mu ne bijaše kao učitelju i uzgoji-telju mladeži mjesta.

Vilima Grossmanna pozvao je Sve-višnji pred svoj sud i mi ga pobliže suditi više nesmijemo. On je zadao težkih rana svomu narodu, komu se je kao muž izne-vjerio, koga je grdo izdao. U pero nam sili debela kap žuči, al njoj nedamo van. Težko nas boli što ga talijanski listovi slave kano odlučnoga vojnika tali-janstva, dočim znamo, da se je kao djak i mladi učitelj priznavao odlučnim Slo-vencem i da mu imade i danas u Istri svojte, kojom se mi ponosimo.

Bog Ti prostio Vilime, kao što Ti mi kao kršćani praštamo na rubu groba grdno Tvoje izdajstvo. Počivao u miru!

† Ivan Miran. Ovih dana preselio se je u vječnost jedan od starih, čestitih, pravih Opatijaca, Ivan Miran. Pred par godina još junak, danas već u crnoj zemlji. Već prije par godina naime bila ga je uhvatila težka bolest, od koje se je doista oporavio, al poslie koje ne bijaše već Miran od prije. Hodio je mljohavije, nije imao prvanje živosti ni u kretnji ni u držanju ni u govoru. Al je još i poslovao do pred samu smrt. Na Duhovski blagdan po podne još se je šetao sa svojim najstarijim unuči-ćem. Vrativ se sa šetnje, pozlilo mu je. Pošto je ležao u bolesti samo dvie noći i jedan dan, izdahnuo je svoju dobru dušu, u 67. svojoj godini. Za njim plače njegova dobra supruga, jedinac čestiti sin Julij sa vriednom mu suprugom i trojicom sinčića, te drugi red, prijatelji i znanci. Blagi pokojnik, posjednik i trgovac dalmatinskim vinom, znao si je neutrudivim svakidanjim poštenim radom steći liep imetak. Bio je dobar kršćanin i dobar Hrvat. Ljubili su ga i štovali svi koji su ga poznali. Kod sprovoda, koj je bio u četvrtak po podne, vidilo se je to očito. Vidilo se je tu za-stupane sve domaće kuće iz Opatije, skoro sve iz Voloskoga, razne iz Kastva i Ka-stavšćine pak Veprinašćine i Lovranšćine. Prvi za ljesom stupao je suze roneći je-dinac sin ujedno sa stricem, jedinim po-kojnikovim bratom; pak dva svaka pokoj-nikova, Ivan Fiamin i Ivan Tomašić, pak dalje drugi svake dobe i staleža, u jako dugoj povorci. Sprovod je vodio M. Zamlić uz pratnju kapelana Dubrovića, a išao je od kuće pokojnikove do crkve sv. Jakova, a tud na novo groblje. Kod zadnjih mo-litva i dieljenja od groba malo je koje oko bilo, koje ne bijaše orošeno suzami. Lahka Ti bila zemljica! Uzdisalo se je za dobrim pokojnikom Ivanom Miranom. Kličemo i mi iz dna duše, i izričemo svoje bolno saučešće cieloj veleštovanoj obitelji. Kriepio sve predobri Bog i živjeli u uzornom miru i ljubavi ko i dosad!

Lošinjski kotar:

† Ivana Bolmarčić. Na 12. t. mj. preminula je ovdje u Cresu čestita starica Ivana il po našu Žuvica Bolmarčić rodj. Dujmović. — Majka je to naših poznatih renegata ili kako ih ovdje naša fina vla-stela finije naziviju „assimilati" dr. Mata liečnika u Puli i Tona sada občinskog živinara u Puli. To vam je onaj glasoviti B. koji je pred godinu dana kao kr. živinar na Sušaku na čelu policijota uz strašni mukli zvuk bubnja proglašivao po Sušaku i po Grobniščini prieki sud uz one nje-gove glasovite govorancije kojim se je i tršćansko židovče rugalo i smijalo, te i ono slavilo zloglasnog Kuena i njegove derviše medju kojima je eto i naš „collen-dissimo" bio ako i peto kolo.

Nego što je u svem tom značajno, sudbina jarac hitjela je, da s onim srebr-njacim koje je dobio nad hrvatskim gla-vami začlanio je sve svoje ukućane od otca do mačke u ponovno u ono doba ustrajajuću se Leginu družbu u Cresu; koja i sa onih trideset srebrnjaka kruna baš krasno uspjeva, hvala maru i patrio-tizmu našeg glavatog g. načelnika, kao predsjednika, i histerične g. ravnateljice naše ženske pučke škole, kao nadzornici našeg „giardino infantile". Za ove i ovom slične zasluge bi naš chiarissimo, iza kako je cielu svoju blagodušnu mladost posve-tio kao občinski i kotarski živinar u raznim krajevini njegove i naše mile Hrvatske, pred pol godine od naših puljskih kamo-raša imenovan občinskim živinarom u Puli, jer je zbilja škoda bilo da se onakva glavurda gubi medju šenčljivimi croati! — Ovoliko o šjor dottoru Tonu. — Drugi stariji brat dr. Mate on je pak takodjer glasovit pače još glasovitiji, ne samo rad „incapelad" u Puli, nego i ovdje u Cresu mal da nije skočio u more kad se je još kao absolvirani nadobudni mediciner, gnjusno pred ovim dobrim pukom bio izrazio o bolesti blagopokojnog Pia IX., da nije tad brže bolje podprašio kopita, bio bi stalno na „Konsu" zletio na mandrać! — a jednom prigodom bio je „a piade" od taljanske creske vlastele bačen van iz njihovog Casina, jer nisu mogli trpil da se u njihovo plavokrvno društvo pognje-tava un „zappadorazzo!" — U ostalom ne ćete se svemu ovomu i još drugomu kojećemu čuditi, pak vam kažem da su ta obojica izškolana školarinom njihovog naivnog šjor barbe a od zadarskih č. o. jezuita! pak koje čudo da sada iza kako su pljunuli na otčevu krv i majčino mljeko, pljuju i na Boga i na popa, jer su njim svi popovi od Zanettia do Mahnića ništa-rije i društvena kuga, osim dakako (hvala Bogu, čestitamo) njihovog šjor barbe, koji pušća mrtve da zakapaju mrtve svoje! On medjutim kako do sada nastojati će i nastoji još i sada štolarskim novcem uskrisivati ovakve i ovim slične mrtve!

Ljubav nad majčinim grobom (koje su se dakako sramili, jer ona je ostala uviek ponizna i prosta creska kopa-čica, koja kad bi ju koji taljanski nagovorio, pogledala bi ga čudno i odgo-vorila bi mu onako po creski: a gospo-dine, ne kapim njim ja vlastelski ne, ja govorim po nasu, po cresku „frvaski!") zapečatili su ciničkim darom od 400 K., koje su uručili gosp. načelniku (koji se je budi mimogred rečeno, nekako gorko-sladko morao nasmijati izpod svojih hum-bertovskih brka) a da taj novac kao pred-sjednik „Lege" upotriebi per la reffezione ai bambini che frequentano il giardino infantile di Cherso.

Kako se izpod svojih uskočkih mu-staća negdje tamo u svojem Casinu smiju naša vlastela, a osobito naš g. poglavili, koji iz dna svog renegatskog srca mrzi onu čestitu kopačku cresku beritu pod kojom, a uz njegov bok maršira a pod komandu svojih dičnih sinova njihov otac, kao to-božnji občinski savjetnik i zastupnik ko-pačke berite, nam svim dobro poznati stari barba Mate ili cumpare ciudemo un ocio . . . a pod kojom su i oni isti samnom zajedno ovdje u Cresu u školu polazili . . . Calpesta il mio cadavere ma salva il ce-rebro!

Ovo Vam pišem, veleuč: gosp ured-niče, ne da ovakovimi i sličnimi (a imade ih žalibože na pretek) ljudskimi iz-meti zamažem čestitu Našu Slogu, nego da evo kao krasnu sličicu našim žalostnim istarskim, napose Creskim odnošajima istak-nem nama na razmišljanje a prof: Lom-brozu na proučavanje, pokojnici pak bila lahka domaća zemljica!

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Jedan tinjanski krojel da j' dal za „Legu" 2 kruni od jada zač da j' našel v Supetru samo Cirilove žigice.

Jur. Ća ćeš, sebi j' oškodel. „Legi" je koristil, a naše Supetarce je proslavil.

* * *

Fr. Creska vlastela moraju imat čuda beči.

Jur. Kako to misliš?

Fr. Ha, ce neznaš, da su dali za bandu iz komunske kasi 500 krun.

Jur. Ja, komunski beči a banda će svirat talijanske kancuneti za smeh i porugu našeh kopači.

Fr. Ki njim je kriv, da s vlastelum čresnji zoblju.

* * *

Fr. Ma zač smiju va plovanskem vrte va Kringe radić brat samo tri peršoni?

Jur. Ća tega neznaš? Ća se nisu morda njihi muži za križi dosta namučili?

Fr. Vero je istina da su, ma je tamo večeh siromah od njih.

Jur. Ter je za njih divega radića po puteh.

Jur. A kako j' finila barufa radi luka?

Jur. Su se malo klale na njemu, ma potle su se intanto regulale.

Razne primorske viesti.

Prosvjedi proti vinskoj klauzuli. Političko družtvo za Hrvate i Slovence Istre, razaslalo je pozive na sve narodne občine i na sva naša gospodarska družtva, u kojih ih upozoruje na prieteću pogibelj od zlosretne vinske klauzule, koja se na-lazi u trgovačkom ugovoru, sklopljenom izmedju Austro-Ugarske i Italije. Naše političko družtvo pozivlje občine i družtva, da odašalju na cesarsku vladu u Beč prosvjede proti obnovi nesretne klauzule.

Mi smo već toliko pisali ob ovom predmetu, te držimo, da mora biti o tom i posliednji naš čitatelj dobro upućen i podučen. Naši su zastupnici na državnom i zemaljskom saboru učinili svoju, prepo-ručiv najtoplije cesarskoj vladi, neka ne obnovi pod nijednu cienu vinske klauzule u ugovoru, što ga imade sklopiti sa Italijom.

Sada je red na naših občinah i na naših gospodarskih zadrugah, da se i one oglase pa da se ne bude moglo reći u Beču: zastupnici naroda rogoborili su u saborih, ali narod se nije maknuo, što je znak, da neima on ništa proti klauzuli. Naše občine i naša gospodarska družtva neka se ugledaju u hrvatske občine Dal-macije i u tamošnja gospodarska družtva, koja su sva listom ustala proti obnovi nesretne vinske klauzule.

Talijanski državnici u kraljevini na-pinju sve sile, nebi li od državnika Austro-Ugarske milom ili silom izmamili bilo kakav popust na uvozu talijanskog vina u našu monarhiju.

Naše vinorodne pokrajine trpile su do sada radi te klauzule neizmjernih šteta, te bi bilo skrajne vrieme, da cesarska vlada uzme već jednom u zaštitu gospo-darske interese svojih državljana.

Madjarski vinogradari ustali su složno proti obnovi vinske klauzule i nevjerujemo, da bi se našla bilo koja vlada u Madjar-skoj, koja bi zagovarala obnovu vinske klauzule. Tamo se narod ne šali, znajući, da ima ne samo dužnostih do države, već i pravah u državi.

U Austriji su državnici mečiji, puni svakojakih obzira, osobito napram Italiji, pa ih valja sjetiti. da je bliža košulja nego li suknja.

Preporučamo dakle ponovno svim narodnim občinam i svim našim gospo-darskim zadrugam, da se sve i što prije odazovu pozivu političkog družtva za Hrvate i Slovence Istre.

Koncert na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru. Kako sazna-jemo, priredit će pjevački tamburaški klub hrv. sveuč. gradjana „Mladost" početkom ovog mjeseca, poslije tako sjajno uspjelih koncerata u Karlovcu, Požegi, Novoj Gradiški, Ljubljani, Križevcima, Zagrebu itd. jošte dva koncerta s plesom, i to na Sušaku i Crikvenici, u korist družbe sv. Cirila i Metoda. Kako su većina kon-cerata ne samo moralno već i materijalno dobro uspjela, dobila je družba ove go-dine od „Mladosti" liepu svoticu; koncertom pak u Ljubljani postala je dapače i ute-meljiteljnim članom družbe sv. Cirila i Metoda. Zato im i želimo svaki uspjeh, te se nadamo, da će cielo Primorje po-hrliti na te koncerte, da čuje naše sve-učilištarce, — tim više, što su na glasu kao izvrstni pjevači i tamburaši — i da doprinesu svoj obol za družbu. Koncerat će se obdržavati na Sušaku u subotu dne 4. lipnja u dvorani „Jadranska Vila", a u Crikvenici u nedjelju 5. lipnja. Kako čujemo, doći će na koncerte osim mješćana mnogo ljudi iz Vinodola, Kraljevice, Senja, Opatije, Voloskog dapače i mnogi iz Zagreba.

Popis publikacija Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti 1897.—1903. upravo je doštampan, te ga šalje na zahtjev franko knjižara Jugoslaven-ske akademije (dioničke tiskare — Gjuro Trpinac) Zagreb, Ilica 6.

Iz porečko-puljske biskupije. Dne 17. 18 i 19 prošloga maja položiše žup-ničke ispite sa pohvalnim uspjehom slie-deća vlč. gg. svećenici: Franjo Stavelik, župe-upravitelj u Karojbi; Franjo Grunt, župe-upravitelj u Novakih kod Motovuna i Rafael Fulin, župe-upravitelj u Vod-njanu.

Bepo furbo će biti onaj koji bude odgonetnuo što se zahtjeva, od koga se zahtjeva i kamo se imade poslati i u obće koji raztumači sliedeći nalog jedne c. kr. oblasti, koja u Istri slovi kao pravedna svim narodnostim. — Eto te nakaze:

Velečastnom Župnom Uredu
u . . . .

Pozivlje se to **Velečastnom župnom Uredu** da predade **zatrašene** izvadke iz krstnih **listah ovdješnjemu odpisu** dne . . . br. . . . za **mladica** iz . . . . **neposrednu dotičnemu občinskomu glavarstvo 3. dana.**

c. k. . . . .
M. P.
Podpis

I još se nadje Slavena u Primorju, koji viču da se njihov jezik ne poštuje kod c. k. ureda, eto gore, vidite kako je to krasan jezik. —

Jadna Liko što si dočekala — da te Bosna kukuruzom 'rani!!!

Razni prinosi:

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca ožujka 1904.

— G. Ernest Baša u Voloskom sakupljenih u veselu družtvu kod Iveta	K	6·—
— Gdja. Ana Košak gostioničarka u Voloskom od utjeranoga duga	„	10·—
— Podružnica u Pazinu . . .	„	245·38
— Članovi „Bratimstva" u Voloskom sakupili kod večere držane u „Nar. Domu" dne 10./3. 1904.	„	51.—
— Trgovačko družtvo „Merkur" u Zagrebu kao tangentu od poduzeća na korist družbe	„	52·90

— Uprava „Hrvata“ Gospić .	27·56	— G. Ivan Hajdin duh. pomoćnik u Bribiru izručа kao prihod skupštine držane dne 21./2. 1904. u Bribiru . .	700·—
— „ „ „ .	32·14		
— „ „ „ .	174·88		
— G. dr. Pero Magdić, Varaždin	15·60	— G. Stj. pl. Platzer u Varaždinu šalje sabranih kod proslave imendana g. Oskara Glazera člana društva „Vila“ u Varaždinu	14·38
— G. dr. Pero Magdić, Varaždin	53·20	— „Vila“ u Varaždinu od prihoda pučke zabave u Varaždinu	40·—
— G. dr. Pero Magdić, Varaždin	6·—	— Podružnica Slum po M. Finderle	48·91
— G. dr. Pero Magdić, Varaždin	12·40	— Podružnica Slum po M. Finderle	8·60
— Podružnica Sv. Ivan kod Buzeta	41·36	— Posujilnica u Voloskom dar u smislu zaključka gl. god. skupštine	300·—
— G. Fr. Juričić posjednik u Opatiji	10·—		
— G. Alfred Kapner gradski inžinir u Karlovcu . . .	16·—		
— Uprava „Obzora“ šalje prinose stigle u prosincu god. 1903.	680·47		
— Uprava „Narodnih Novina“ do 16./3. 1904.	228·90		

Plemenitim darovateljem srdačno se zahvaljuje

Odbor.

OGLAS

Gospodo biciklisti!

Tvrdka „Laurin Klement“ posjeduje najpoznatiju fabriku

MOTOR-BICIKLETA.

Pri naručivanju motora obratite se na

Ivana Novaka u Pazinu

koji će Vam, netom budete zaželili, franko i gratis poslati cjenik i raztumačiti Vam konstrukciju i savršeno funkcioniranje stroja.

Sa veleštovanjem

Ivan. Novak.

Javna zahvala.

Smatramo dužnošću, da se srdačno zahvalimo svim rodjakom, prijateljem i znancem, koji su nam prigodom nemile smrti obljubljenoga supruga, dotično otca i djeda

Ivana Miran-a,

mnogobrojno izrazili svoje saučešće ili na bud koji način nastojali ublažiti našu težku bol i tugu. Liepa hvala i onim, koji su prigodom pogreba pohrlili, da odprate njegove mrtve ostanke do hladnoga groba. Dalje budi velika hvala onoj gospodi, koja su položila vienac na odar milog nam pokojnika. — Svim opetovna hvala a od Boga plaća.

Opatija, dne 29. maja 1904. Obitelj Miran.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod kolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), otekline i zvanih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“, Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mineralnih voda, restauracijama i gostionicama.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće cienе:

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m^2 K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m^2 K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Tko treba vještog POSLOVODJU GOSTIONE neka se upita kod uprave „Naše Sloge“ u Puli.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5**, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Pčelno-voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukusne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, ukrašenim svićicem itd. . . . . kg. po K 8·—
Iako ukrašene s oljepšljivim svieticama . . . 6·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40
„ granis . . . . . 1·20

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20·00 kruna.

Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . 8·—
Svićićce za božićno drvo u 6 bojah . . . 3·—
Voščene svieće tarće, I. austr. sastav . . 4·40
Svieće i tarće, I. talijanski sastav . . . 3·—
„ „ II. „ . . . 2·40
Voščeno platno za oltare, metar . . . 2·—

Grebenovi stenji (lišći) i stakla za vječnu luć. — Isto tako suvi pitomac (stolni i navadni, uz vrlo nizke cienе.

Preporučam se prečastnom svećen-stvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izlječe svaku glavobolju. Oče nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju nadimanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glist', te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te kaliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga s neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cienа je sliedeća i to franko na svaku postu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije mogućе ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šlicar; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

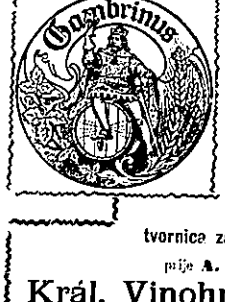

Pučko piće. Zazvorovo pivo.

Najbolje sredstvo proti pijanstvu, a uz to jeftino. Čisti krv i glavu. Probitačno za zdravlje i džep.

Pjeneće limunove bonbone,

svjetski znana kakvoća

preporučuje

Prvo česko dion. društvo

tvornica za orient. slastice i čokoladu

prije **A. Maršner**

Král. Vinohrady (Češka).

Broj 23. Pula, u četvrtak dne 9. junija 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zastali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala i njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovlja i nastave radi zabrane hrvatskih zastava.

(Svršetak.)

I dočim je c. kr. kotarski poglavar i predsjednik c. kr. kotarskoga školskoga vieća znao za to već 1. aprila, te nit občinskomu glavarstvu nit mjestnomu školskomu vieću u Kastvu ništa proti tomu pisao, dao je dostaviti ravnateljstvom pučkih škola u mjestnoj občini Kastav sliedeći litografirani ferman:

„Ravnateljstvo pučke učione . . ."

Pošto je školskim zakonom strogo zabranjeno upotrebljavati učionice u političke ili stranačko-narodne svrhe (§. 26. školski nastavni red M. N. L. 1870. br. 119), i pošto će učestvovati kod dolazka Njegovoga Veličanstva našega premilostivoga cesara i kralja sve učionice u okolici Opatije, t. j. hrvatske, slovenske, talijanske i njemačke, te da se poradi toga ukloni svako (!) narodno (!) pokazanje i odstrani svako (!) političko (!) izkazovanje, što bi moglo smetati potrebiti sklad medju pojedinim učionicama, upozorujem to ravnateljstvo, da pazi strogo na to da bude imala školska mladež, koja će učiniti uzduž ceste špalir kod dolazka Njegovoga Veličanstva, samo (ova je riečca tri put podcrtana) zastavice crno-žute ili crveno-biele t. j. austrijanske zastave ili zastave naše vladajuće prejasne kuće.

Učenici ili učenice, za koje nebi bilo na razpolaganje gore spomenutih zastavica moći će držati u rukama zelene grančice.

Ovo se dojavlja tomu ravnateljstvu na točno obdržavanje primjetbom, da u slučaju prekršaja ili neposluha ovoga naloga, postupati će se najstrože proti dotičnom učitelju.

Volosko 3. aprila 1904.

C. kr. satnik i predsjednik c. kr. kotarskoga školskoga vieća. Manussi v. r.

To bijaše kako se vidi ustanovljeno dne 3. aprila, a raznašalo se je expresno i po c. k. žandarih dne 4. aprila po podne i večer kasno.

Raznašalo se je znajuć, da je 5 dana prvo občinsko glavarstvo i občinski odbor u Kastvu inače odredio; mimoišav to glavarstvo i taj odbor i kad občinskim oblastim nebijaše moguće ništa proti tomu nigdje poduzeti.

C. k. kotarski poglavar i predsjednik c. k. kotarskog školskog vieća u Voloskom radio je prevarski napram občini; zagrozio se je bezrazloživo učiteljem, uvriedio je narod, komu pripada pučanstvo občine Kastav izključivo, a ostalih občina skoro izključivo.

Občinu je pustio, da dade izradjivati sve troje zastavice, a zadnji hip, mimoišav nju, i nepitav je, razpolagao sa njezinom imovinom naloživ strogo, da školska djeca nose pri dočeku Njegovoga Veličanstva samo dvoje zastavice, crno-žute i crveno-biele, i tim strogo njim zabranio, da se Njegovom Veličanstvu prikažu takodjer sa crveno-bielo-modrimi zastavicami, izvanjskim znakom narodnosti, kojoj pripadaju oni i njihovi roditelji i milijuni podanika Njegovoga Veličanstva cesara i kralja.

Učiteljem je strogo naložio, da paze, da tih zastavica školska djeca nenose, i zagrozio im se, da će se proti njim najstrožije postupati ako bi tu prepovjed prekršili, ako bi bili neposlušni; — c. kr. žandari pako, namješteni u velikom broju kod postaje i uz cestu, imali su paziti na učitelje, i o eventualnom prekršaju prepovjedi c. k. kotarskoga glavara i predsjednika c. kr. kotarskog školskog vieća istomu izviestiti, da pak eventualno proti njim najstrožije postupa za to, jer nisu djeci zabranili prikazati se Njegovom Veličanstvu znakom svoje narodnosti.

I koli se tu propovjed mora odsuditi samu o sebi, toli je netemeljita u svom obrazloženju.

Odnošna ministerijalna naredba, koju gospodin c. kr. kotarski poglavar i predsjednik c. kr. kotarskoga školskoga vieća na Voloskom zove zakonom, i na koju se pri tom poziva, glasi doslovno:

„Učitelj je obvezan, da svoju njemu izručenu znamenitu službu savjestno obavlja, da sve zakoni i naredbami ustanovljene odredbe i upute predpostavljenih oblasti točno vrši, da se svake zloporabe škole i svoga položaja u političke, narodne ili vjeroizpovjedne agitacije uzdrži, i da pozornim okom njemu povjerenu djecu prati".

Prikazati se Njegovomu Veličanstvu sa strane školske djece sa svojom narodnom zastavicom, znakom svoje narodnosti i svojega jezika, znači dakle rečenomu c. kr. kotarskom poglavaru i predsjedniku c. kr. kotarskoga školskoga vieća zloporaba škole i položaja učiteljeva u političke ili narodne agitacije. Kako se je ovaj put zabranilo školskoj djeci, da pokažu tim izvanjskim znakom, zastavicom pred svojim vladarom svoju narodnost, tako bi se moglo drugi put zabraniti njim drugi izvanjski znak narodnosti, klicanje „živio!" jezik kojimi govore, jer bi i to bila zloporaba škole i položaja učiteljeva u političke ili narodne agitacije, te tako činiti im zatajiti pred Njegovim Veličanstvom svoj materinski jezik.

Tako daleko nije moglo ni austrijsko ministarstvo ići sa svojom rečenom naredbom, jer bi to značilo, da je škola za to, da uništuje u djeci svaku ljubav do njihove narodnosti i jezika, dočim bi ju imala uzgajati i kriepiti, pošto je poznata stvar, da su bezdomovnici najgori stvorovi u ljudskom družtvu, koli za sam narod, toli i za državu i za vladara.

Da školska djeca bud kojim izvanjskim znakom pokažu pred svojim vladarom svoju narodnost, nebi se to imalo nigdje uzeti kao zloporabom škole i položaja učiteljeva u političke ili narodne agitacije, nit bi se to imalo smatrati kao smetanje potrebitoga sklada medju pojedinimi učionami.

To smetanje u ostalom je nemoguće u občini Kastav, jer u njoj neima drugih do hrvatskih škola, a djeca iz njih imala su čekati Njegovo Veličanstvo što kod željezničkih postaja Jurdani i Matulje, što nješto niže putem Voloskoga, uvjek na zemljištu občine Kastav.

Osim toga, što se rečeni dopis c. kr. kotarskoga poglavara i predsjednika c. k. kotarskoga školskoga vieća sam po sebi odsudjuje, i što je tako netemeljito, smješno obrazložen, on vriedja čuvstvo naroda, komu pripada izključivo pučanstvo občine Kastav, skoro izključivo pučanstvo kotara Voloskoga i večine pučanstva pokrajine Istre, hrvatskoga naroda, koji je kroz stoljeća i pod svojom zastavom proljevao krv za monarhiju, za vladajuću kuću, za vladara, te za cielo kršćanstvo, naroda, na kojega su se u pogibeljnih za nje vremenih obraćali s pouzdanjem za pomoć i vladari i njimi podredjene oblasti.

Na temelju svega spomenutoga upravljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala i na njegovu preuzvišenost gosp. ministra bogoštovlja i nastave sliedeći upit:

1.) Da li su Vaše preuzvišenosti ili tko drugi uoblastile c. k. kotarskog poglavara u Voloskom da reče glavarom Kastva i Voloskog, da hrvatske zastave nisu ugodne Njegovomu Veličanstvu i kako Vaše preuzvišenosti opravdavaju takovo hrvatski narod vriedjajuće postupanje podredjenog vam kotarskoga poglavara?

2.) Kako opravdaju Vaše preuzvišenosti odpis c. k. kotarskog školskog vieća na Voloskom, kojim je isti, mimoišav občinske oblasti, naložio učiteljem pod pretnjom strogoga postupka proti njim, da paze da školska djeca kod dolazka Njegov. Veličanstva cesara i kralja dne 5. aprila o. g. u Opatiji nose samo dvoje zastave, vladarske i državne i tim najstrože zabranio, da nose tom prilikom takodjer narodne zastave, izvanjske znakove svoje narodnosti, potičuć tako i učitelje i učenike na bezdomovinstvo, i vriedjajuć tim koli pučanstvo onih krajeva, toli cielokupni hrvatski narod?

3.) Je li su Vaše preuzvišenosti voljne narediti shodna da se u buduće što takva nedogodi?

U Beču 26. aprila 1904.

Sliede podpisi zast. Spinčića i drugova, hrvatskih i slovenskih zastupnika. Interpelacija bila je podana hrvatskim jezikom, kako se ovdje priobćuje. U njemačkom prevodu bila je pročitana u sjednici carevinskoga vieća dne 2 maja 1904.

Djačko slavlje u Pragu.

Na sjeveru naše monarhije nalaze se dvie češke pokrajine: Česka i Moravska, koje su nekada s drugim nekojim zemljama sačinjavale kraljevinu Česku. Glavni grad i priestolnica te kraljevine nalazi se u Českoj a zovemo ga Prag ili po česki Zlata Praha. Velik je to grad a slavan svojom prošlošću o kojoj nam još danas pričaju mnogi historički spomenici. Stanovnici su velikom većinom Česi, a imade nešto malo i Niemaca, ali ovih od dana do dana nestaje, tako da će naskoro Prag biti čisto česki grad. Česi su grana velikog slavenskog stabla, kao što i mi Hrvati a govore jezikom, koji se malo razlikuje od hrvatskoga, pa ih mi dosta dobro razumijemo. Velik je to narod, bogat svojom industrijom, a može se reći da vodi već danas prvu rieč, ne samo medju Slavenima u Austriji, nego u opće medju narodima u našoj monarhiji. Kako rade Česi i što mogu učiniti, to su nam najbolje pokazali česki djaci na visokih školah sa sastankom sve slavenskog djačtva, koji je bio u Pragu od dne 27.—30. prošlog mjeseca. Bio sam i ja na tom sastanku pa želim čitateljima „Naše Sloge" reći što i kako je to bilo.

Naša Austrija čudna je država, a glavna joj je karakteristika nezadovoljstvo njezinih naroda. Svaki narod imade svoje želje, imade svoja prava, koja ga idu po ljudskom i božjem pravu. Vlada neće ili ne može, da te želje i ta prava izvrši pa od tud dolazi nezadovoljstvo. Jedna od največih želja i prava naroda u Austriji jesu danas sveučilištna pitanja, osnutak novih narodnih sveučilišta.

Česi pitaju svoje drugo sveučilište u Brnu, Slovenci svoje sveučilište u Ljubljani, Rusini svoje sveučilište a Hrvati priznanje ispita položenih na sveučilištu u Zagrebu za ovu polovicu monarhije, a Talijani svoje sveučilište u Trstu. Vlada neće, da ove želje izvrši, pa se zato mnogo govori i u parlamentu i na skupštinama i po novinama piše. Već nekoliko godina to traje, a trajat će jošte, dok napokon ne bude vlada primorana udovoljiti ovim opravdanim željama svojih državljana. Nemiri i demonstracije po raznim sveučilištima, koji se često ponavljaju, ako ništa drugo, morat će vladu prisiliti, da otvori nova sveučilišta. Već nekoliko godina ponavljaju se nemiri na sveučilištu u Beču, na tom največem sveučilištu u Austriji, a to zato, jer Niemci hoće, da tu zapoviedaju, a Slaveni da budu sluge, da budu robovi. Nezadovoljstvo raste i raste, dok se ne napuni čaša, a onda eto ti novih nemira, eto ti sramote za Austriju. I u prošlom semestru, baš u mjesecu ožujku bile su ovdje u Beču velike demonstracije proti Niemcima. Svi Slavenski djaci složno s Talijanima i Rumunjima borili su se protiv Niemaca, koji ih vriedjaju i ne daju im ni govoriti u svom jeziku. Tom se prigodom mnogo govorilo i mnogo pisalo o osnutku novih sveučilišta; pozivalo se vladu, da već jednom udovolji opravdanim željam svojih naroda, da već jednom stane na put sramotnoj prepotenci Niemaca.

Pod utiskom zadnjih nemira na bečkom sveučilištu odlučiše česki djaci sazvati u Prag sastanak, na kojem bi se i opet govorilo o osnutku novih sveučilišta, te još jednom pozvalo vladu, da se prene te da udovolji narodnim željama. Taj sastanak imao bi biti manifestacija za kulturne težnje svih neniemačkih naroda u Austriji.

I talijanski djaci bili su pozvani na taj sastanak i zaključili, da će poslati deputaciju u Prag, ali samo pod uvjetom, da se manifestira za talijansku univerzu u Trstu. Naravski, da se to nije moglo dopustiti, jer se to kosi s našim interesima, pa s toga odustaše od prvotne namjere. Sastanku prisustvovaše samo slavenski djaci, a bilo nas je iz svih krajeva, iz svih univerza. Bilo je tu Hrvata, Srba, Slovenaca, Rusa, Poljaka, Bugara, a dakako najviše Čeha. Svi smo se liepo razumjeli i bratski porazgovorili o našim kulturnim potrebama i željama, a pomagali su nas sveučilištni profesori u Pragu, občina pražka i česki narodni zastupnici.

Na sastanku, koji je bio u subotu govorilo se o osnutku češke univerze u Brnu, slovenske u Ljubljani, priznanju ispita u Zagrebu i drugim našim željam. Sastavilo se liepe rezolucije i odlučilo se poslati jih na vladu. — Bio je to veliki sastanak od neko 5000 djaka a govorili su osim djaka nekoji profesori i narodni zastupnici a medju njima poznati nar. zastupnik Herold.

Nu nije ova djačka slavnost bila samo u ovom sastanku, nego je tu bilo još mnogo liepih i koristnih stvari, a trajalo je sve puna četiri dana. Bila je tu prije svega mala jedna izložba djačka, koja nam je podala liepu i podpunu sliku českog djačtva. Zatim je bila u jednoj velikoj dvorani „umjetnička akademija" ili koncert najboljih českih umjetnika. Tu se govorilo, pjevalo, igralo na glasovir itd., a sve nam je to pružilo krasan umjetnički užitak. Osim toga prirediše djaci sami predstavu u českom narodnom kazalištu, a odabraše baš zgodan komad iz njihove povjesti — prikazivala se igra „Jan Hus". Iza predstave pogostiše nas česke gospodje u svom družtvu, kako to samo one znadu činiti, a to nam je bilo dovoljno, da upoznamo česke žene i njihov patriotizam.

No najljepši dio čitavog slavlja bio je svakako obhod po gradu. Ogromna povorka od preko 6000 djaka u redovima prošla je po najživljim ulicama grada Praga, a narod, što se na hiljade bio okupio po ulicama pozdravljao nas svuda vičući, mašući rubcima i obasipajuć nas cviećem. Bilo je to u nedjelju poslie podne.

U prvim redovima povorke išli su djaci i praške gospojice, njih oko 300 odjeveni u prerazličitim narodnim nošnjama. Krasno je bilo vidjeti tu povorku, koja je u narodnim nošnjama i narodnim bojama predstavljala sve slavenske narode i sve krajeve u kojim obitavaju. Iza

ovih „narodnih ljudi“ stupali smo mi Hrvati s crven-kapama, Srbi, Slovenci, Bugari a za nama ostalo mnogobrojno češko djačtvo iz Praga, Brna i Beča. Mi južni Slaveni svuda smo bili najsrdačnije i oduševljeno pozdravljani a našem „Živio“ i češkom „Na zdar“ nije bilo ni konca ni kraja. Ova povorka završila je u izložbi t. j. u jednom velikom vrtu, gdje se obično drže izložbe. Tu je bila velika pučka svečanost sa raznovrstnim zabavama, a ponovila se i drugog dana. — Sve ove stvari podale su našem sastanku življu i ljepšu boju a spojismo tako zabavu sa ozbiljnom stvari, kao što je sastanak. Ali mi smo osim toga pregledali i sam grad i sve njegove znamenitosti i ljepote, a sve nas je to tako oduševilo, da smo se težko dielili u utorak sa tim zlatim, slavenskim, našim Pragom. —ić.

Politički pregled.

U Puli, dne 8. junija 1904.

Austro-Ugarska.

Sa dosadašnjim djelovanjem delegacija nije zadovoljna većina naroda Austrije i to zbog izvanrednih izdataka, koje dozvoliše delegati vladi napose u vojničke svrhe.

I talijanski listovi Primorja tuže se na postupanje svojih delegata prigodom glasovanja za izvanredne vojničke potrebe.

Talijanski listovi morali su, obzirom na neprijateljsko držanje vlade napram Talijanom, dati izraza svomu nezadovoljstvu prigodom glasovanja o vojničkih zahtjevih. Njih je osobito ogorčilo to, što je cesar prigodom otvorenja delegacija, kazao tršćanskomu delegatu Mauroneru, da neće dobiti u nikojem slučaju talijansko sveučilište u Trstu.

U subotu bio je u kraljevskom dvoru u Budimu prvi dvorski objed za delegate. Opazilo se je taj put, da je vladar izbjegivao političkom pogovoru.

Službeni list bečke vlade priobćuje carsko pismo, kojim se ćeski sabor sazivlje za dne 14. o. mj. a bukovinski sabor razpušta.

Dne 6. o. mj. vršili su se naknadni izbori za dalmatinski sabor u Zadru. Birali su dva zastupnika i to na Hvaru i u Šibenskom kotaru. Na Hvaru bio je izabran urednik tršćanskoga „Jadrana“ i poznati hrvatski pjesnik dr. Tresić sa 99 glasova većine. Njegov protukandidat bilježnik Sabić propao je, premda su ga podupirali domaći krugovi.

U izbornom kotaru Šibenik-Skradin bio je izabran načelnik Skradina Vinko Mataš.

Rusija.

Sa rusko-japanskog bojišta glase najnovije viesti: General Žilinski brzojavlja ministru rata, da mu je general Stössl 28. pr. mj. javio o bitci kod Kinčua sliedeće: Ja sam 26. na veče poslie žestokog boja, koji je trajao dva dana, odredio, da se napusti položaj kod Kinčua, jer smo imali protiv sebe najmanje 3 divizije i 120 topova.

Pod vatrom neprijatelja, koju su podupirale topnjače, podpunoma su uništile naše baterije u poziciji kod Kinčua. Pet regimenta, koje su bile u samom Kinču-u, junački su ustrajale pod vatrom neprijatelja. Naše baterije i topnjača „Bobr“ naniele su Japancima velikih gubitaka.

Naši gubitci iznašaju 30 častnika i 800 vojnika mrtvih i ranjenih. Sve topove, koji nisu bili razoreni, dignuli smo u zrak. Nebi bilo probitačno ponieti sa sobom topove. Boj je započeo 26. u 5 sati jutrom, a svršio je u 8 sati na veče. Kroz to vrieme odredio sam postepeno napuštanje pozicija. Dio mina nije mogao eksplodirati, jer su Japanci stajali do pasa u vodi. Razpoloženje četa je izvrstno.

Generallajtnant Zaharov javlja jučer glavnom štopu: „Tranzbajkalski kozaci sukobili su se dne 18. odnosno dne 31. svibnja kod Šensuglinskog klanca na pol puta izmedju Tsiantšana i Sajmatsea s japanskim četama, koje su bile u jakoj poziciji na visočinama. Kozaci su otvorili na neprijatelja žestoku vatru, te su ga primorali na uzmak. Usmrćeno je 6, a ranjena su 24 kozaka“. Iz Čifua se javlja, da su Rusi navalili dne 1. o. mj. kod Jingšinga na japansko konjaništvo, te ga do nogu potukli.

Ruska brzojavna agentura javlja danas iz Mukdena, da na jugu nije položaj promienjen, da iz Port-Artura nema viesti, te da uspješna akcija ruskih odjela u Koreji uznemiruje vrlo Japance. Ovdje se širi glasina, da je general Stessel provalio iz Port-Artura i porazio japanske obsadne čete. Do sad nije stigla potvrda tog glasa.

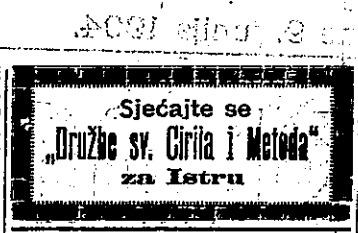

Franina i Jurina.

Fr. (čita zamišljen.)

Jur. Ča to štiješ, Frane?

Fr. Ma bi ga bog! Dobio san tu kartu od staršega Balote, ma da ne ubiješ neznam ča tu piše.

Jur. Daj semo da ti proštijem (uzmo kartu i čita): „Mate Balota iz Raše, Francika Cesarjeva iz Kurjevasi, zaručni.“ Eto, to ti znači, da se je naš stari Barba Mate ulovia in trapula, i da će se valjda brzo oženit.

Fr. Buzarona! Sad ja kapim, zašto on nepiše tuliko vrimena u „Slogu“: Bi reć, da mora sada samo svojoj Franciki pisati, a nas jo čisto pozabia.

Jur. Ma ča ćeš no! Tako ti je svit danas.

* * *

Fr. Va tinjanjskoj crikve da imaju nove kanture ali koriste.

Jur. Ča su to domaći ljudi al furešti?

Fr. Vero su domaći.

Jur. A kadi su se pak navadili pivat?

Fr. Niki ovdi niki ondi, a najviše u Rovinju.

Jur. Bravo, onda će to bit ljudi študijani.

Fr. I kako!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Imenovanje u ratnoj mornarici. Gospodin Dušan pl. Preradović, sin slavnog našeg pjesnika Petra Preradovića, bijaše imenovan zapovjednikom velikog ratnog broda „Budapest“.

Zatvorena pripravnica u Puli. Prošloga mjeseca došao je amo iz Trsta zemaljski školski nadzornik za talijanske škole g. Ravalico, da nadzire ovdašnje škole. Tom prilikom posjetio je i ovdašnju talijansku pripravnicu za učiteljište. Gosp. Ravalico ostao je stanjem i napredkom u toj školi tako razočaran, da je odmah dao zatvoriti tu školu. Djaci, 12 na broju uživaju praznike već mjesec dana, čemu se oni osobito vesele.

Šteta što nije došlo ništa pobliže u javnost o o d l i č n o m napredku te c. k. talijanske pripravnice.

Izborne listine za Pulu. Ovdješnji Municipij objavljuje da su izborne listine I., II. i III. tiela, za izbor novog občinskog zastupstva, izložene svakomu na uvid tekom četiri sedmice, od dana objavljenja istih u občinskom uredu. U I. tielu imade 280 izbornika, u II. 299, u III. 5559.

Reklamacije proti listinam imaju se podnieti kroz zadnjih 8 dana izloženja istih.

Pritužbe ne pomažu, s toga i ovu na rovaš. Dana 1. t. m. poslala je na kolodvor ovdješnja Vin. Zadruga jedan sanduk modre galice, uz popratni list, naravno u hrvatskom jeziku, te je i praznino za sadržaj, ispunila hrvatski: m o d r a g a l i c a. Nu ovdješnji maga — ra — ciner, Župančić, bi htio da bude pametniji od one mirne i strpljive dugouhate živine, pa bila i galežanske pasmine, vratio sanduk stranci jer da on nezna što je to modra galica, zahtjevajuć da se doda još njemački ili talijanski — a mi dodajemo, da ćemo mu na ledja prišit: magarski. — Taj individuum, slovenske majke sin, ta napuhnuta mješina, zahtieva ovim postupkom, da i drugi poput njega zataje i izdadu svoj jezik i mlieko majčino. Dokle će to trajat, šta ne ćemo još dočekati u ovoj staroj griešnici Austriji.

Zar će bezobraznost kojeg ušljivog austrijskog pandura dotle doćerati, da nam bude počeo jezike rezat, kad progovorimo hrvatski. Ali čvratu vjeru zadajemo i austriji i svim dotepencima i izrodima da nas je bilo ovdje i prije njih, a da će nas biti, ako Bog da, i poslije njih, jer njihovo nasilje nas neće satrieti. — Ovo pak neka bude još jedan prilog ilustracije one pravde, koju nam drž. oblasti milostivo diele; u ovom slučaju c. kr. državna željeznica!

Socijalistički sastanak. U nedjelju poslije podne obdržavali su ovdašnji socijalisti u kazalištu „Politeama Ciscutti“ sastanak, na kojem su prosvjedovali proti čestim zaplienam družtvenog lista. Na sastanku govorio je prvi poznati židovsko-socijalistički zastupnik na carevinskom vieću Ellenbogen, koji je u poduljem njemačkom govoru ošro napao mjestnu cenzuru. Osim njega govorili su u istom smislu djak Rossi te drugovi Pernar i Martini. Konačno bijaše prihvaćena resolucija-prosvjed proti uzkraćivanju javne slobode i za slobodu tiska.

Zaplienjen duhan na carskom brodu. Prošloga čedna doplovio je amo iz sredozemnog mora brod „Arpad“ ratne mornarice. Čim se je usidrio stupi nanj financijalni komesar sa više stražara te ga pretraži i nadje finoga duhana u vrednosti od 3500 kruna. Duhan bijaše zaplienjen kao ukriomčaren, jer ne bijaše od vlastnika prijavljen 24 sata nakon dolazka u luku. Reć bi da se još nezna koji je vlastnik toga duhana, za koj će morati da plati veliku globu — ako se prijavi.

Pazinski kotar:

Krnjelsko-renegatske spletkarije u Žminju. Tko da opiše muke i patnje, koje mora naše kremenito svećenstvo da podnosi ne samo od bezvjeraca i zapućenog prostog puka, nego i sa strane onih, koji su na prvom mjestu zvani, da brane svoje svećenstvo, mislim sa strane naših biskupa u Trstu i Poreču. Presvietli biskup u Poreču doblo je sada u biskupu u Trstu pravog druga u proganjanju našeg svećenstva; našem svećenstvu u Porečkoj i Tršćanskoj biskupiji ne preostaje drugo, van postati izdajice vjere i jezika ili biti pripravni na svako progonstvo sa strane svojih biskupa. Zar nije istina susjedi naše biskupije u Kanfanaru č. g. Cotelj — Vinodolac — Visković? Što se je Vam dogodilo u Vašoj službi, počelo se je sada dogadjati i našem svećenstvu u Žminju a osobito mnogočasnom župniku, našem vjernom pastiru duša i tiela. Proti njemu digle se sve oluje, osar tutto jest geslo g. Benatti-a, a ovo geslo jest geslo svih naših protivnika, pa bili oni i sami biskupi, ovo geslo uzeli jesu si žminjski krnjelorenegati kao jedini spas, da dodju do svoje svrhe. Ovi krnjelorenegati nikada u crkvu, nikada kod sv. sakramentih, dapače i umiraju bez vjerskih utjeha, htjeli bi i u crkvi gospodariti. Narasla su im krila, odkad nema naša biskupija pravog biskupa, domaćeg sina. O svete uspomene blagopokojni biskupi: Sterk, Glavina, Dobrila, da Vam je ustati i pogledati po Vaših negdašnjih biskupijah, kad bi vidili našu i Vašu milu Istru, kako stenje pod oštrim i nemilim jarmom? I Jeremija prorok bi zaplakao opeta, kao nad Jerusolimom gradom, nad našom potlačenom Istrom. Pastiri, koji nepoznadu ovce svoje i njihove svete i stare običaje ne mare za njih, njim se dobro godi, pak ne boli ih nimalo glava za njihove podpastire i ovce, jer ne samo da se ne brinu za svoje podpastire i ovce, nego još pomažu bezvjercem i neprijateljem našega roda svoje podpastire svećenike proganjati, kao što se to dogadja sada u Žminju. Zar ne presvietli biskupe?

Pred kakvih petnaest dana počeli obilaziti po Žminju i žminjščini „uzor kršćani“, koji neidu nikad u crkvu ni k sv. izpovjedi, bez svake izobrazbe, trgovci, kapitalisti, dapače i nekoje moralne propalice, barem mi seljaci ih za takve poznamo, jer sakramenat sv. ženitbe nepriznaju, pobirati križe i podpise proti našem jako ljubljenom župniku, koji križeve pobiraju na čistoj karti; križe i podpise plaćaju i po pet forinta; ljude u Pisalelovoj krčmi napijaju pa onda sile podkrižati se; ako to nije istina pitajte gospodina Giovanni Rovis Napoleon; gdje nemogu sa ljepim načinom, onda se groze sa dražbom. — ča nije istina šijor Keko Žufić; a kad nije moglo sve ovo pomoći u ljeli su i osobu presvietlog biskupa iz Trsta, te kažu siromašnom puku, da pobiraju podpise i križe proti župniku u ime presvietlog biskupa, ča ne šijor Gabro Toruć.

Da su upleli presvietlog biskupa se ne čudimo — ta on je njihov — to smo vidili kod sv. berme prošle godine u Žminju, to smo videli pred nekoliko dana u Trstu, te sva njegova djela jesu po gustu gazete iz Trsta ili Pikolo — koji židovski list se ne srami hvaliti ježnoga katoličkoga biskupa. Ali kako su lažojivi ti naši sabirači potpisa i križeva, bezsramno je, — siromahu narodu kazali su, da se je sam načelnik Franjo Pučić i savjetnik Matej Peteh podpisao proti župniku dapače i sam kapelan Mandić. Gornja dvojica pako da pokažu podlost gornje tvrdnje pokazali su nekojim svoje zube, dapače i samomu biskupu, kako čujemo, koji biskup ih je hladno primio — dapače da nisu bili kuražni, nebi ih bio niti primio u audienciu. Svih ovih krivih potpisa i križeva, medju kojima nalazi se najveći dio iz zapuščenog Cera — kapelanije žminjske, kažemo zapuščenog, jer nemaju osobe koja ih vodi, jer koji je pozvan da ih vodi i puti, potrebuje sam da se ga vodi i puti kao i druge Cerane, imade kako se hvale oko tristo — od drobne djece do starih bezvjeraca.

Uspjeh pobiranja ovih križeva i potpisa, koje su presvietlom osobno uručili — jest taj, da im je presvietli biskup dao stalnu rieč, kako se hvale, da će našeg župnika dignuti iz župe. Dobro presvietli, ako je to istina samo napried, pak ćete vidiliti, što će se dogoditi u Žminju, zašto ćete biti Vi odgovoran pred Bogom i ljudmi. Ako mislite slušati više neprijatelje svete crkve, nego li dobre kršćane, kažite nam otvoreno, da možemo i mi otvoreno raditi.

A zašto su ovi talijani-židovi proti našem župniku? Jezik hrvatski u crkvi im je trn u očima, a pošto ga nemože župnik na svoju ruku iz crkve iztjerati, udri na župnika, kad nemože sam biskup, eno ti njegovih najemnika.

Občina im leži na srcu, rado bi doći u manjadoru a župnik im je na putu.

U zadnje vrieme ustrojilo se hrvatsko posujilnicu, kod koje zauzima i župnik glavno mjesto, kojom će se narodu siromahu pomoći materijalno tako, da ga neće moći u buduće jahati i muziti staro lije. Dok je župnik radio neumorno i radi za občinu i posujilnicu — evo ti ih starih neprijatelja, da svaki rad za dobrobit naroda već u početku uniše. Njihova svrha jest siromaha seljaka držati u tmini, jer znadu da u tmini mogu još bolje muziti i šišati.

(Ovaj dopis, u koliko mogosmo, izpravili smo gledom na jezik, jer pisan lošim jezikom. Op. ured.).

„Lindarsko družtvo za štednju i zajmove“ imalo je dne 24. aprila prvu svoju glavnu skupštinu. Novčani promet u prvoj upravnoj godini bio je malen. Razni su tomu uzroci, obični kod ustrojenja sličnih zadruga na selu. Svaki je početak težak. Prihod iznašao je K. 7168·97 h. a rashod K. 4492·48 h. Gotovina $^{31}/_{12}$ 903 od K. 2676·49 uložila se privremeno u posuj. u Pazinu. Na prvoj glavnoj skupštini izabralo se jednoglasno novu upravu i to gg. Fr. Stefanutti, Fr. Gojtan, Ant. Pucić, O. Filiplić i M. Češić.

Promet u mjesecu maju bio sliedeći: Prihod: od zadružnih dielova K 81·—; uložaka K 360·—; tekući račun (dignuto u posuj. u Pazinu) K 500·—; vraćenih zajmova K 324·15; interesa K 3·15; pristupnine K 43·32. Trošak: Vraćeni ulošci K 120·—; zajmovi podieljeni K 1350·—; upravni troškovi K 12·42. Ukupni promet mjeseca maja primitka K 1311·62, a troškovi K 1482·42.

U ovdješnjoj „Čitaonici“, drže se sada svake nedelje poslie blagoslova predavanja, tumače se za sada pravila posujilnice i ostalo što u to spada i to na temelju podataka crpljenih u zadrugarskom tečaju u Puli. Članovi i nečlanovi prate tumačenje velikom pomnjom; bolje bi bilo da bi jih više došlo na predavanja. Nauka nema nitko odvše, osobito u Lindaru ne, jer baš od onuda odkle bi imalo sunce sijati bije nas led i zima. Čitaonica jedna je od najstarijih u Istri; slaviti će do pa godina 25 godišnjicu. Ona bi imala bit neka vrst učionice osobito za odrasle.

Poslje Vazma bio je ovdi putujući učitelj g. Vardabasso, da pokaže praktičn cieplјenje loza. Ljudi željni nauka pohrli su da stogod vide i čuju. Ne čudimo s tomu; vino je ovdi glavni proizvod filoksera nam je na vratima. Čudimo s pak sl. pokr. gosp. vieću, koje nam šilj učitelje, koji ne poznaju našega jezik G. Vardabassu moralo je sjegurno p srcu zazebsti, jer je morao sam priznat da bi rado kazao par rieči, ali da se bo da ga neće nit o razumjeti. Dajte na gospodo nauka, ali dajte nam ga u naše jeziku, pa ćemo vama i učitelju biti hvalni. Prošle godine dobavili smo 8 no tučobrana. Čim oluja zaprijeti, vrše dobro svoju dužnost, mislio bi da Japa navaljuju na Port-Artur. Na predve Tielove na noć dogodila se kod Juzigat velika nesreća. Nezna se kako, razpra

škatulja u kojoj je bio prah i pri tom težko ozledila A. Jedrejčića i Augusta Baxa na rukuh, prsima i licu. Prvu pomoć pružio njima dr. Gržinić iz Pazina, pa na Tielovu moradose obojica u bolnicu u Pulu. Preporučamo opetovno tom prigodom veliku opreznost kod strielјanja, osobito neka se ondi ne puši. Za danas dosta. Ljetos ima ovdi u pšenici dosta kukolja, pa ćemo vam se još oglasiti.

Porečki kotar:

Doznajemo iz Kaštelira, da je tamo na Tielovo upravitelj župe pročitao u crkvi talijanski original dekreta, što ga je dobio od biskupa Flappa, da mora evandjelja pjevati latinski. Pop je to protumačio puku, koliko znade, hrvatski, i na procesiji u istinu pjevao evandjelja latinski čega do sada nikad nije bilo. Puk se je bunio, mnogi odišli i djecu svoju vukli sobom, neki proklinjali. Biskupe, biskupe, prit će dan, kad ćeš očutiti, da je iza Hrvate jedan Bog na nebu! I drugi su već izazivali Kaštelirce, ali još nismo propali! (U budućem broju o tom više. Excellencijo. Ured.)

Občinski izbori u Oprtlji oviršili su se dne 25., 26., 27. i 28. pr. svibnja. Iz početka naši ondješnji prvaci kanili su sa umjerenijimi talijani sklopiti kompromis, i sve je kazalo, da će do toga doći. Nu u zadnji čas odkazali su i ti „umjereniji“ svaki sporazum, te se zavadjena braća složila proti našim. Ovi medjutim nisu klonuli duhom, te, akoprem malko prekasno, dali su se na noge, da stupe na izborno polje. I treba reći, uz prilike kakve jesu, dobro su se držali. Listine su bile skroz pokvarene i množtvo naših porezovnika bilo je ili izpušteno ili pogrešno unešeno. Podneslo se je doista na vrieme mnogo reklama, ali dobar dio istih nije koristio, jer je pogrieška u poreznih knjigah. Mnogi naime porezni uredi znadu dobro naći pravog dužnika porezovniku, kad ga treba ovrhom pritisnut, al u svoje knjige njih neznaju pravo unašat. Dodade li se k tomu obična sredstva, zastrašivanja i podmičivanja, što no gospoda upotrebljivaju prama neukom i nesvjestnom seljaku, tada će nam svatko priznati, da su se naši izloženi Oprtljani dobro držali, kad su u III. tielu dobili 154 glasova suprot 226, u II. 87 suprot 82, a u I. tielu 28 suprot 40. Početak je tu, jer su si eto priborili za prvi put jedno tielo. A i u III. tielu jesu izabrana 3 naša, a u I. tielu dva, te se može računati, da su u novom zastupstvu glasovi razpolovljeni. Drugi put nadaju se naši, da će posvema nadvladati kod izbora. I hoće, budo li sloge i ustrajnosti.

Vriedno je ovdje zabilježiti držanje oprtaljskog župnika Walkera kod ovih izbora. On se naime kao dekan obratio njemačkim pismom na drugo svećenike u občini pozivom, da se uzteguu, kaošto i on, od osobnog glasovanja kod izboru, jer da sudjelujuće stranke ne slove sve na kršćanskih načelih. I doista on nije pristupio osobno k izboru, ali je za to u ime crkve dao punomoć talijanskoj stranci. Za to svoje držanje on će valjda dobit i pohvalu od biskupa — Niemca, ali mi dvojimo, da će taj postupak služiti na učvršćenje kršćanskih načela u ondješnjem našem skroz kršćanskom hrvatskom pučanstvu, koje sačinjava ogromnu većinu ondješnjih stanovnika, kad to pučanstvo saznade, što o njemu taj narinuti mu pastir sudi.

Voloski kotar:

† **Pop Niko Butković.** Iz Kastva nam stigla tužna viest, da je tamo preminuo dne 6. t. mj. okrepljen svetotajstvi umirućih, veleč. pop Niko Butković, ravnatelj pučkih škola u Kastvu, u dobi od 63 godine.

Mrtvi ostanci pokojnika preneseni su dne 8. t. mj. iz Kastva u 11 sati prije podne u Volosko a odatle parobrodom u Vrbnik, pokojnikovo rodno mjesto. Bio pokoj vječni njegovoj dusi, a razveljenoj rodbini naše iskreno saučešće.

Rumunjski kraljevski supruzi ne dolaze u Opatiju. Od tamo nam pišu: Ovih dana imali su amo doći rumunjski kraljevski supruzi sa pratnjom, za koje bijaše najmljen dvorac „Angiolina“. Neočekivano dobi predsjedničtvo lječilištnog odbora viest iz Bukarešta, da kraljevski supruzi ne dolaze ove godine u Opatiju, što vrlo žalimo.

Sramotno i žalostno. U posliednjem broju „Nar. Lista“ tuži se netko, da gostioničar na „Poklonu“ izpod vrhunca Učke, ne samo što nije htio da mu odgovori hrvatski, već da se je na njega izderao, što nije s njim htio govoriti njemački.

Sramotno je doista što taj dotepeni Niemac zahtjeva na našem zemljištu i u našoj kući, da govorimo s njim njemački, ali je i žalostno, što naši ljudi posjećuju takove gostione. Toga Vela-Niemca, gostioničara ili vlastnika njegovog „Schutzhauza“ izlječili će se od teške bolesti najbolje ako mu se dopusti, da uviek sam sobom govori njemački.

Lošinjski kotar:

Na c. k. kot. sudu u Krku. Mislili smo, da ova sudbena oblast postupa pravedno u pogledu hrvatskog jezika, jer tamošnji naši rodoljubi i oni koji mogu da paze na rad ove oblasti, ništa nam se ne tuže, te bi reć, da je na otoku Krku svoj gospodi ruka omrtvila da uhvate za pero, jer premda je u narodnom pogledu tamo svuda odzvonilo šarenjacima, ipak imade dosta truleža u pojedinim mjestima, gdje ne bi škodilo da se stanovite privilegirce malo po prstima osine, što sve žalibože, doznajemo privatnim putem. I ovu bezobzirnost sa strane sudb. pristava Fornasari-a doznasmo privatnim putem. Pred malo vremena, naime ovaj gospodin pristav imao je toliko furlanske kuraže, da je na hrvatsku kaz. prijavu izdao osudu u talijanskom jeziku dapače, — ovdje bezobraznost talijanska dostiže vrhunac austrijske pravednosti — na izričiti zahtjev tužitelja, da osudu izdade u hrvatskom jeziku, zagrožio se stranki zatvorom — jer naravno po talijanskom shvaćanju austrijskih činovnika, kad Hrvati zahtjevaju svoja prava, smatra se to tjeranjem politike. To nam nije ništa čudnovato, jer mi nemožemo pomisliti jednog Talijana, koji nije tako injorantan, da Hrvate smatra barbarima, glupanima, dok u sebi utjelovljuje skladnost, kulturu i ... prostačtvo — dodajemo mi. — Medjutim očekujemo, hoće li gosp. pristav Fornasari, po staroj i novoj austrijskoj metodi biti promaknut ili pohvaljen, ta mi ga preporučujemo za promaknuće jer nezna hrvatski, c. kr. sudbeni pristav Fornasari u Krku, u sudbenom kotaru izključivo hrvatskom, da sudi narodu, koji jedino hrvatski govori. Čestitamo visokoučenoj pameti g. Kindingera!

Razne primorske viesti.

Hrvatsko društvo za namještanje naučnika i pomoćnika za obrt i trgovinu u Zagrebu (Jurišićeva ulica br. 24) daje ovime na znanje, da za sliedeće kalfe ima liepih mjesta u dostatnom broju. Traže se naime: cipelarski, kolarski, stolarski i ličilarski, te krojački pomoćnici u velikom broju, koji odmah mjesta nastupiti mogu. — Nadalje traže se i naučnici za ove zanate: pekarski (20), mesarski (11), užarski (9), limarski (7), onda remenarski, sedlarski, turpijaški, tokarski, sitarski, soboslikarski, slastičarski, nožarski, kobasičarski, krznarski, knjižarski, klobučarski i knjigotiskarski. Pošto se događaju, da nam po koji list ili dopisnica stigne, a da nije pošiljatelj mjesto svog boravka označio, a u nekim slučajevima se ni pečatarski žig pročitati nemože, to je naravno, da na takove dopise odgovoriti ne možemo.

Obrtnički pomoćnici skoro svi bez iznimke traže putni trošak. Umoljavaju se toga radi gg. poslodavci, kojima je do toga stalo, da pomoćnika odmah dobiju, da nam pri naručbi kalfe odmah i putni trošak za istoga doznače. Za njihovu sigurnost zadržati ćemo „poslovne knjižice“ kod nas, te poslodavcima iza stignuća kalfe, na svoje mjesto iste poštom odpremiti. Umoljavamo prigodno i ovaj put p. n. gg. trgovce i obrtnike, da pomoćnike i naučnike kod našega družtva zatražuju.

Zasluženo odlikovanje. Veleč. g. Ante Rogač, velezaslužni dekan-župnik u Hrušici, občina Podgrad, bijaše imenovan od sv. Otca komornikom sv. Stolice.

Ako je itko, to je stalno naš odlični svećenik i rodoljub Monsignor Rogač podpuno zaslužio to odlikovanje, jer on radi neumorno već dugi niz godina za duševnu i tjelesnu korist našega naroda. Čestitajuć srdačno preč. Rogaču na riedkom odlikovanju, želimo mu, da bi još dugo kano i do sada radio na slavu Božju i na korist povjerenog mu stada.

Primamo iz učiteljskih krugova. Od prvih dana febrara tek. god. mnogi učitelji čekaju još, da im se izplati petgodišnji doplatak (kvinkvenij) ali slavne naše školske oblasti možda još ni ne sanjaju, da im ga izplate. Neki govore: dobiju li prije ili kasnije, to je svejedno. To nije istina, jer učitelj imade malu plaću, a vrh toga mora da skrbi za svoju obitelj, te čeka, da mu doplatak dozrije kako duša raja, a ne da čeka na nj po 8—9 mjeseci.

Nepravedno je da učiteljstvo mora podnesti molbu sa biljegom od 1 K na kotarsko vieće, da mu se milostivo dade pripadajući mu doplatak.

Zar nebi bilo bolje, kad bi c. kr. kot. vieće držalo u svojoj evidenciji, kada i kojemu učitelju pripada kvinkvenij, da pošalje ravno na više oblasti da mu se izplati, kao što se to čini kod drugog činovničtva.

Samo kad se ima što da plati učitelju, tad se toliko zateže, ali kad se tko hoće zlobno s njim da poigra, tada je dosta da se stogod izmisli, eto odmah istrage i pozivi na kot. školsko vieće, zapisnici, disciplinarni postupak, gore nego li drž. odvjetničtvo s kakvim zločincem, jer po njegovom mjestu često se vidjaju žandari, koji tada ispitaju i informacije uzimlju ponajviše od najgorih individua — jer uhodarstvo se uviek oslanja samo na lopovštini — te time krnje čast i ugled učitelja pred djecom i narodom.

Pak najzad što se dogodi? Kad se napišu i kad stari kakav izsluženi veljbaba iz kakvog kupa papira jedva svoj osedlani nos proviruje, tad se sve razpline kao sapunjača, pošto nego su podkopali i osramotili ugled učitelja. — Ali kvinkvenij, jok! — Učitelj može čekati, lakoj njemu, on ne ima gospodskog želuđca, on se može najesti suhe palente i krumpira, a mlieko s kašom dobije badava u selu.

Pozivljemo i zahtievamo od oblasti, da sa ovakvim nepodopštinama jednom već prestane, i da vrše zakon na koj su vezane, a ne da mrcvare ovakvim postupkom siromašno učiteljstvo.

Družtvo c. kr. pošte-meštra i poštanskih upravitelja iz Kranjske, Primorja i Dalmacije imali su svoju XXII. redovitu glavnu skupštinu dne 7. junija o. g. u 10 sati u jutro u svratištu „Europa“ u Trstu. Ujedno su obdržavali VII. redovitu skupštinu, družtvene bolničke blagajne neerarnih pošt. službenika iz Kranjske, Primorja i Dalmacije.

Što je sa molbom riečkih Hrvata radi škole? Riečki „Novi List“ piše: „Evo brzo tri godine, da su riečki Hrvati učinili svoju predstavku za hrvatsku školu na Rieci. Tu je predstavku odbilo školsko vieće i gradsko zastupstvo, a onda je učinjen utok na vladu. Utok je bio i požuren, ali uzalud: odgovora nema, te nema. Tri godine je, mislimo i suviše, da se prouči tako zamršeno i težko pitanje: imade li 20.000 gradjana riečkih, čiji je materinski jezik hrvatski, pravo na jednu jedinu hrvatsku školu!! Bilo bi dakle već skrajnje vrieme, da od nekud dodje odgovor i riešenje na ovo pitanje, jer ovako zatezanje znači u prvom redu uvredu i bagatelizovanje podpisanika one peticije, a onda čitavog hrvatskog riečkog narodnog elementa, koji daje svoj porez u krvi i novcu, te ima pravo tražiti, da se s njime ustavno postupa.“

Možda će nam naši riečki prijatelji zamjeriti, što se svaki put, kad potaknu pitanje o osnuću hrvatskih pučkih škola na Rieci, i mi u to pitanje uplićemo, al bilo zamjere koliko mu drago, mi ostajemo uviek kod naše prvobitne tvrdnje. Da će naime naša braća dugo i dugo čekati prije nego im tamošnji talijanaši ustroje potrebitih pučkih škola, te da im valja zasukati rukave i posegnuti u žepove te čim prije sami ustrojiti bar jednu hrvatsku pučku školu.

Nas je gorko izkustvo podučilo kako je težko doći do hrvatskih škola u Istri i tamo, gdje postoje svi potrebiti uvjeti i gdje je zakon odlučno na našoj strani. Riečki irrendentaši braniti će se zubima i noktima proti hrvatskoj školi na Rieci. Oni će poći — kao što idu i naši susjedi do zadoje molbe proti ustrojenju hrvatske škole. Pa kad se bude jednom i ta molba izrekla njima u prilog, talijanaši na občini naći će još kakvu kvačicu proti otvorenju hrvatske škole. Zatezati će dakle čim više moguće i mi se bojimo, da će proteći Riečinom još sila božja vode prije nego li dodju riečki Hrvati do svojeg prava. Medjutim gubi se sve više naš mladi naraštaj tamo. Djeca hrvatskih roditelja moraju do polaze talijansku pučku školu gdje mu u mladjahna srdca ulievaju mržnju do materinskog im jezika. U tim školama rešamo da nemogu valjano napredovati već se ih sve to više otudjuje rodu i jeziku.

Bez hrvatskih pučkih škola propadati će sve to više naš živalj na Rieci, dočim se talijanski pomnožava i učvršćuje s našom krvi.

Nije dakle druge, gospodo i braćo, već da si u nevolji sami pomognete i to čim prije nečete li, da se broj Hrvata svake godine za nekoliko stotina umanji.

Mnoge od Vas obdario je Bog obilato zemaljskim dobrom ili ga njegovim blagoslovom stekoste, pa žrtvujte mrvicu toga za dječicu Vašu i za onu siromašnijih Vaših sugradjana. Tu neima druge, već: pomozi si sam i pomoć će Ti Bog!

Našim predplatnikom.

Naše cienjene predplatnike molimo da se požure sa predplatom na naš list, koji ne ima druge podpore do li one svojih predplatnika.

Ujedno molimo naše stare dužnike, da izvole čim prije namiriti svoj dug, da nas tako izbave neprilika i riečke težke dužnosti, da zaostalu predplatu sudbenim putem ne utjeramo!

Hodočašće iz Trsata u Loret.

Prigodom proglašenja jubileja po sv. Ocu Papi Piju X obzirom na pedesetgodišnjicu proglašenja bezgrišnog Začeća Prebl. Dj. Marije bit će po primjeru prošlih hodočašća i ove godine hodočašće iz Trsata u Loret i to dne 5. **srpnja.**

Istoga dana oko 4 sata po podne jest sastanak u crkvi Prebl. Dj. Marije na Trsatu, zatim blagoslov hodočasnika a onda procesija preko Rijeke do parobroda. — Odlazak parobroda točno u 7 sati na večer. — Na parobrodu pred večer litanije, molitve i pjevanje. — Dolazak u Jakin (Ancona) 6. srpnja u 5 sati u jutro. — Posebni vlak odvesti će hodočasnike do postaje u Loret. — Odavde ide procesija do svete Kućice.

U crkvi je najprije pozdravna propovjed, zatim pjevana sv. Misa u hrvatskoj kapeli sv. Cirila i Metoda, poslije toga će g. svećenici služiti sv. Mise, a ostali će po volji obavljati svoju pobožnost i razgledati crkvu. U 4 sata po podne sastanak u crkvi, oprosna propovjed, zatim odlazak.

U Jakin se dodje natrag oko 6 sati po podne. Tu se možemo zadržati 2 sata, da hodočasnici tom prilikom podju u grad. Odlazak iz Jakina u 8 sati na večer. Povratak na Rijeku dne 7. srpnja u 5 sati u jutro. — Sa parobroda ide procesija u kapucinsku crkvu. Tamo će biti pjevana sv. Misa sa propovieđju, Tebe Boga hvalimo, i tim će biti svršeno. —

Na ovo hodočašće neka svako uzme samo toliko robe, koliko na sebi nosi. Sve je osim toga suvišno i samo na nepriliku osobito kovčezi i veće putne torbe. — gg. svećenici umoljavaju se uzeti sa sobom reverendu, roket i kvadrat. — Obje noći spava se na moru. — Tko se unapred predplati, moći će dobiti krevet za jednu krunu po noći. Na parobrodu će moći svako kupiti dobre i dosta jeftine hrane i pića. Tko bi medjutim htio imati talijanskog novca, neka izvoli poslati, da mu se promijeni.

Cijena za parobrod i željeznicu iz Rijeke do Loreta i natrag na Rijeku jest za II. razred 14 kruna, a za III. razred 10 kruna. — Zadnji rok jest do 20. lipnja.

Kod ukrcavanja na parobrod i željeznicu mora svatko u ruci držati biljet, koji će dobiti, kad se predplati, da se odmah vidi, tko spada hodočašću. — Bude li više parobroda, svako će morati ići na onaj parobrod, koji će biti na biljetu označen.

Naglašuje se, da će eventualni čisti ostatak ovoga hodočašća biti za gradnju nove toli potrebne crkve č. č. O. O. Kapucina na Rijeci, koja se započela ove godine prigodom pedesetgodišnjice proglašenja dogme bezgrišnog Začeća. Ista crkva bit će posvećena u čast Majke Božje Lurdske.

S ovim hodočašćem bit će spojeno hodočašće u Rim, ako se javi barem 40 hodočasnika.

Rimski bi hodočasnici, išli s prvim hodočašćem u Loret i natrag do Jakina, gdje bi bio rastanak. Loretski hodočasnici vratit će se, kako je prije naručeno s parobrodom na Rijeku, a Rimski će istu večer otputovati vlakom u Rim, kamo će stignuti 7. srpnja u jutro, gdje će ostati do 16. srpnja u jutro, tad će se vratiti natrag i doći po podne u Jakin. Odlazak iz Jakina s parobrodom je isti dan u 8½ na večer, a dolazak na Rijeku jest 17. srpnja oko 6 sati i 30 časaka u jutro.

Cijena ovomu hodočašću jest 160 kruna. Pod tim se razumijeva put za parobrod i željeznicu iz Rijeke u Loret do Rima i natrag na Rijeku, zatim opskrba u Rimu od 7. do 15. srpnja uključivo. Pod opskrbom se razumijeva stan, doručak, objed i večera.

Za oba hodočašća prima predplatu samostan O. O. Kapucina na Rijeci, a za hodočašće u Rim V. g. župnik Andrija Pobor preuzima upravu i dopisivanje.

Razni prinosi:

Za počastiti uspomenu pokojnog šurjaka Ivana Miran-a u Opatiji, daruju „Djačkom prip. družtvu u Pazinu“ Ivan i Julija Fiamin u Voloskom K 25·—

Neka se zahtieva

u vlastitoj dobrobiti vazda

Prava Kathreinerova

Kneippova sladna kava

samo u umotima sa zaštitnim znakom župnik Kneipp i sa imenom Kathreiner, pa se neka brižljivo odkloni svako preuzeće svih manjevriednih patvorina.

(8.IV/e)

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. K. — Tinjan. Predugačko za nas i odviše lokalne naravi, s toga izvolite nam poslati štogod, što će zanimat i druge u pokrajini. Glede tajne imena ne treba ni da spomenemo, za to znade samo urednik i nitko drugi, zato se ne bojte, šibajte i lievo i desno, bez obzira, što nevalja.

G. dopisniku — Rovinjsko Selo. Vaš dopis tiskat možemo jedino kao otvoreno pismo i to po tarifi, jer se odviše napada osobno. — Ako i nije uvrštено kako ste želili, bilo bi žalostno, da zato zatajite Vaš jezik i rod.

Tko treba vještog POSLOVODJU GOSTIONE neka se upita kod uprave „Naše Sloge" u Puli.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oprtaljsko družtvo za šted. i zajmove

registrana zadruga na neograničeno jamčevje

obdržavati će dne **12. junija** t. g. u 3 sata poslie podne svoju

redovitu godišnju skupštinu

u dvorani škole „Družbe sv. Cirila i Metoda" na Livadama, sa sliedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika. — 2. Izvješće upravnog odbora. — 3. Izvješće nadzornog odbora. — 4. Potvrda računa za godinu 1903. — 5. Ini predlozi.

Pozivlje se gg. članove, da se u čim većem broju odazovu ovoj skupštini.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog sa-liža, skalina, bankina, kapnica (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielog častog mramor-kamena uz sliedeće cienе:

I. Šalž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.

II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.

III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.

VI. Skalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam:

Lindar. selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Pučko piće. Zazverovo pivo.

Najbolje sredstvo proti pijanstvu, a uz to jeftino. Čisti krv i glavu. Prebitačno za zdravlje i džep.

Pjeneće limunove bonbone,

svjetski znana kakveća

preporučuje

Prvo češko dion. družtvo

tvornica za orient. slastice i čokoladu

prije **A. Maršner**

Král. Vinohrady (Češka).

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju kašar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone vélike i male glist, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrsno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku grozniću i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je sliedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino*, novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svetiljke za ocelitev za hvatanje letećih zareznika (insekta), **sisaljke za vino, cievi za vino, konobarske orudje**, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d. . . . . šalje uz najjeftinije tvorničke ciene . . . .

I G. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, oštećnim cvićem itd. . . . . kg. po K 8·—	Voštени ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama . . . 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . . 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40	Svećice za božićno drvo u 6 bojah . . . . 3·—
„ „ . . . . . 2·—	Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4·40
„ granis . . . . . 1·20	Svieće i tarče, I. taljanski sastav . . . . 3·—
	„ II. „ . . . . . 2·40
	Voštено platno za oltare, metar . . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa svoju kruna.**

Gershelmovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **meni** pitomac (stolni i navadni, uz vrlo **nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom ruduicom

čista alkalično-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje, nadkriljivo kod bolesti želudca, ptuća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), ateklina i zmatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez iknkvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 24. Pula, u četvrtak dne 16. junija 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija“.

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Mužka rieč na pravom mjestu.

Hrvatski delegat dr. Zaffron iz Dalmacije izrekao je kod razprave proračuna ministarstva izvanjskih posala u austrijskoj delegaciji dne 28. pr. mj. vrlo značajan govor o izvanjskoj politici naše monarhije u koliko ista stoji u odnošaju sa hrvatskim pitanjem. Stalni, da ćemo ugoditi većini naših čitatelja, podajemo niže veći izvadak tog zanimivog govora. Delegat govori hrvatski, da izkaže čast svomu materinskomu jeziku, kako je to poslie njemački naglasio, i da iztakne veliko načelo ravnopravnosti naroda, bez kojega, reče, habsburgska monarhija ne može biti nepredobiva i čestita, nit njezina vanjska politika uspješna. Osvrćuć se pak na žalostno stanje Hrvata u monarhiji — u njemačkom dielu svoga govora — pozvao se je na hrvatsko državno pravo i svečano je izjavio, da svojim prisustvom u austrijskoj delegaciji ne misli ni najmanje prejudicirati državopravni položaj svoje uže domovine Dalmacije. U tom pogledu pozvao se je na pravnu ogradu podanu u delegaciji od svoga predšastnika Jurja Biankinia i na onu, što podavaju u zadnje doba zastupnici iz Dalmacije, poslie novih izbora, u carevinskom viećn. Razlagajuć dalje o hrvatskomu državnomu pravu, iztakao je važnost hrvatskog naroda i hrvatskih zemalja za vanjsku politiku monarhije prama Balkanu, Italiji i bilo kojoj vanjskoj osvajačkoj struji, ne izključivši ni pangermansku. Govornik želi slobodu svim balkanskim narodima ali potpunim osvjedočenjem kaže, da monarhija samo kroz hrvatske zemlje može doći u prijateljski odnošaj sa timi narodi i osigurati na Balkanu svoje opravdane političke i ekonomske interese. Žali s toga pogleda, što naši državnici ne posvećuju dužnu pažnju hrvatskomu pitanju. Ne vjeruje, da današnje prekarno stanje na Balkanu može dugo trajati. Prije ili poslie Macedonija i Albanija tražit će svoju slobodu, i državice balkanske radi svoje obrane doći će do federalne sveze. Sa tom federacijom i monarhija morat će računati, a u nju će moći stupiti i sačuvati svoj velevlastni položaj samo jakom homogenom skupinom hrvatskih zemalja, potpuno zadovoljnih i dobro učvršćenih nerazriešivim vezom državnoga i narodnoga prava. Inače nas nove kušnje čekaju, a prve na udarcu pri tih kušnjah biti će Bosna-Hercegovina i Dalmacija. U tom nizu misli, govornik upozoruje na neprijatne težnje Italije i dokazuje, kako dosadašnja unutarnja politika na jugu monarhije, volens nolens, idje u prilog tim težnjam. S toga veli, da je zdrava i pametna politika u hrvatskih zemljah neobhodni uvjet uspješne politike na Balkanu i na Jadranskom moru. Glede ružnih pogriešaka učinjenih do sada od upravitelja unutarnje politike u hrvatskih zemljah, govornik se pozivlje na ono, što je potanko u zadnjem zasjedanju delegacije kazao častni Biankini, i ogradjuje se proti bilo kojim daljim experimentim na škodu hrvatskoga naroda, jezika i prava. Za tim govori obširnije i o ekonomskih pitanjih, koja upropašćuju hrvatski narod, razvija pitanje vinske klauzule, uljarstva, ribarstva, obalnog brodovlja itd. Zagovara trgovački ugovor sa Crnomgorom i u samu korist južne Dalmacije, osobito Boke Kotorske. Prelazi na važno pitanje izseljivanja, dotiče se pitanja hrvatskih željeznica i sustava osiromašivanja naroda, preporučuje olakšivanje vojničkog zakona, namještenje hrvatskih činovnika po konsulatih u inozemstvu, uredjenje izseljeničkih ureda, podizanje školah u jačih kolonijah itd. Opominje ministra vanjskih posala, da, pri ponovljenju trgovačkih ugovora ne zaboravi, da ima već predjela u Dalmaciji, gdje se zemlja ne obradjuje, ili sasvim malo, radi nestašice radnih sila: da ima i predjela, gdje jur nestaje zdravih vojnika za novačenje, itd. — Govornik kaže, da neće spominjati potanje još druge nevolje, koje hrvatski narod trpi pod današnjim dualističkim sustavom, pošto su te bile nabrojene u nedavnom zasjedanju. Pri koncu uvjerava delegate, da hrvatsko pitanje neće biti nikad skinuto sa dnevnoga reda, dokle ne bude pravedno i pošteno riešeno. „Mi Hrvati — nastavi dalje govornik — ma kojoj političkoj stranci pripadali, u tomu smo potpuno složni. Mi tudjega nećemo, u tudje ne diramo, mi svakomu narodu, pa našim najkivnijim dušmanim želimo svaku sreću i napredak ali zahtjevamo i ono, što nas idje u ovoj monarhiji: zahtjevamo naša državna i narodna prava, za koja su naši predji na potoke krvi prolili, da ih sačuvaju i obrane. Mi nećemo da budemo žrtvovani ničijoj politici, ni magjarskoj, ni njemačkoj, ni talijanskoj“. Govornik zaključuje, izjavljujuć duboko svoje uvjerenje, da bez riešenja hrvatskoga pitanja monarhija nema sretne budućnosti i da njezini državnici grade samo na piesku i na pržini.

Interpelacija

zastupnika **Spinčića** i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine — za razne lučke radnje u obće, i posebice za povećanje luke u Opatiji.

Obzirom na to, da se je u visokoj kući u posliednjih deset i dvadeset godina razpravljalo o preraznih lučkih radnjah: u Mošćeničkoj Dragi (izgradnja rive i mula), u Puntu (produbljenje morskog dna na ulazu u Puntarsku ili Košljunsku dragu), u Staroj Baški (gradnja mula), u Risiki (gradnja dige), u Klimnu (popravak i produljenje obstojećega mula), u Valunu (napravljenje luke), u Merašćici odnosno Sv. Ivanu (gradnja mula), u Nezerinah (gradnja mula), u Sv. Petru Iloviku (popravak obstojeće rive odnosno i produljenje iste), u Susku (napravljenje luke), u Unijah (napravljenje luke), kao i o napravljenju svetionika na Glavati, te da je potreba njihova bila priznata takodjer prihvatom dotičnih resolucija, da se je potreba tih radnja dokazala molbami interesenta i inače privatnim putem, da se kod svih tih radnja radi o siromašnom pučanstvu za koje je država malo ili ništa dobra učinila i za koje su dotične radnje upravo životna potreba, i da bi se provedenjem tih radnja, koje nebi razmjerno mnogo stojale, omedjašilo sve više rastuće izseljivanje pučanstva;

pozivom na interpelaciju zastupnika Spinčića i drugova od 1. decembra 1903., u kojoj bijaše dokazana potreba povećanja luke u Opatiji, mjestu svjetskoga glasa, mjestu koje posjećuje godimice već okolo 20.000 gostova svakoga staleža iz svih država Europe, mjestu u kojega luci ima svoje mjesto množina jako živo saobraćajućih ladjica, mjestu iz koje luke izlazi dnevice popriečno 15 parobroda i toliko njih u nju ulazi tako, da je po broju izlazećih i ulazećih parobroda na obalah „Primorja“ i Dalmacije peto najveće lučko mjesto, u kojega luci se popriečno najmanje 300 osoba danomice ukrcuje i toliko izkrcuje, u kojega luci se popriečno najmanje 50 tereta dnevice ukrcava, mjestu koje zajedno sa Voloskom plaća državi već sad godimice na izravnih porezih, na potrošarini i na pristojbah 200.000 (dvie sto tisuća) kruna, i kojega poštanski-telegrafski i telefonski ured sam nosi državi godimice 100.000 (sto tisuća) kruna čistoga dobitka, mjestu, koje je tako naglo procvalo i za kojega procvat nije nit pokrajina nit država štogod doprinesla, mjestu u kojem mnogi siromašni ljudi zaslužbe nalaze, i konačno uvaživ, da se od godine do godine uzalud čeka, da se postavi u proračun iznose potrebite za provedenje spomenutih radnja, postavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine sliedeća pitanja:

1. Je li Vaša preuzvišenost voljna postaviti već jednom u proračun iznose potrebite za provedbu prije spomenutih radnja u Mošćeničkoj Dragi i u mjestih kvarnerskih otoka, odnosno zahtjevati sa svom eneržijom, da se ti iznosi u proračun postave?

2. Je li Vaša preuzvišenost sklona dati provesti bez oklievanja povećanje Opatijske luke, i to pogledom na veliki saobraćaj u njoj, na visoke svote, koje država godimice od Opatije vuče, na opravdane zahtjeve mjestnih oblasti i občinstva, kao i obzirom na ugled države, i odnosne iznose najenergičnije zahtjevati?

Beč, 3. maja 1904.

(Sliedi podpis Spinčića i 20 drugih zastupnika Hrvata, Slovenaca i Čeha).

PODLISTAK.

Pedesetgodišnjica.

Različiti veliki dogadjaji u svjetskoj povjesti podsjećaju nas obično na pietet ili mržnju prema osobama, koje su u tim dogadjajima sudjelovale. Tih dogadjaja sjećamo se obično prigodom njihove stogodišnjice ili pedesetgodišnjice te ih i na dostojan način proslavimo. Malo ne svaki narod, pače svaka pokrajina pa bila ona još manja, zabilježila je u svoju povjest mnogo osoba, koje će potomcima ostati u uspomeni, dok bude svijeta. Dok pako svaki narod i svaka zemlja prigodice proslavi taj spomendan ili godinu, to ne smije zaostati za njima i jedna zabitna, siromašna zemlja, koja se već broji u kolo ostalih hrvatskih sestara, a to je Istra. Imade Istra svoju povjest, no upustimo li se sa povješću u ruci u starija vremena, to ćemo naći samo tminu, u kojoj moramo svijećom tražiti, ne bi li našli štogod povoljna o našem narodu. Svagdje nalazimo tugu i jad, robstvo i neznanje našega naroda. Narod naš živući trinajst stotina godina u Istri, samo je rob tudjemu gospodaru a u tom robstvu se je on tako priviknuo, da vjeruje, da mu je robovati sudjeno. Tomu robstvu se bijaše naš narod tako prilagodio, da se je samo veselio, kad je mogao svome gospodaru ugoditi i za taj naporni trud dobio tri do četiri krajcare. Iz toga stanja osloboditi jedan čitav narod teško je, ali ipak se je našla ruka, koja je svojim jakim mišicama odbacila onu grdnu neman sa našega naroda i malo da nije svoje djelo privela kraju, kad ju Svevišnji uze k sebi. Ta čudnovata ruka bio je blagopokojni dr. Juraj Dobrila.

Nije mi zadaća, da opisujem život i rad toga velikana, jer za taj posao treba vještije ruke, pa poći medju sam narod, koji znade najbolje suditi, što je bio Dobrila. Naumio sam ovdje samo, da podsjetim na jedan dogadjaj, koji se zbio pred pedeset godina, te nekoje znamenite anekdote, što su se iza toga zbile.

Godine 1852. i 1853. harao je u Istri žestoki glad. Usporedimo li današnje stanje Istre i ondašnje, to ćemo si moći odmah stvoriti sud, kako je ovaj glad djelovao na ovdašnje pučanstvo. Danas je Istra siromašna zemlja, koja bi se ipak mogla sama od sebe uzdržavati, da imade valjanih gospodara, no žalibože toga nema a i vlada, koja bi se osobito morala starati za blagostanje pučanstva, kao da je nema. Seljaci pripušteni samim sebi, rade i muče se, ali zadava: trostruka muka a plod jedva ih prehranjuje. Nije ni čudo, da se naš kmet danomice zakopava u dugove, koji mu napokon odnesu i ono malo zemlje, što ju on posjeduje. Danas je Istra siromašna zemlja, ali promotrimo li njezino stanje pred pedeset godina, to ćemo se diviti, kako je ovaj narod ipak ostao u životu. Zemlja je danas barem približno obradjena, ali kako je bila pred pedeset godina? Sama pustoš, a uza to obuhvati Istru jošte ova grdna neman, koja je gora od kuge. Narod skapavao od gladi, prehranjivao se korijenjem i lišćem a kadgod ni toga nije bilo. Sunčana žega izgaraše i ono malo bilja, što je ostalo u životu a napokon počne umirati i samo ljudstvo. U toj velikoj nevolji na koga da se obrati ovaj jadni narod? Poznavao nije on nikoga a ni ostali svijet se nije mnogo interesirao za taj „divljački“ narod. Danomice umiraše koja duša, danomice čuo se jauk djece iz seljačke kolibice. Dodje otac obitelji kući i donese punu šaku novaca, što bi poslužio ili dobio milostinje pak onda, baciv na stol, rekne: na djeco, jedite novce. No kadgod bi novci i pomogli, ali je i do novaca teškom mukom bilo doći.

Narod očajavao, od nikuda ni pomoći ni sažaljenja, pak došao napokon do pomisli: ili moram poginuti ili kamen

Politički pregled.

U Puli, dne 15. junija 1904.

Austro-Ugarska.

Dne 8. o. mj. držale su obje delegacije zaključne sjednice. Austrijska delegacija razpravljala je o raznih molbah a medju timi o molbah raznih gospodarskih zadruga u pitanju nabavah za vojsku. Delegacija je izjavila putem svog izvjestitelja, da ostaje na svom stanovištu, da se imadu naime razne nabave za vojsku za svaki pojedini predmet razdieliti medju Austriju i Ugarsku na jednake mjere. Ministar izvanjskih posala grof Goluchowski odgovorio je na interpelacije hrvatskog delegata iz Dalmacije dr. Zaffrona. Glede povlastice na uvoz talijanskoga vina kazao je ministar, da prigodom njegovog sastanka sa talijanskim ministrom izvanjskih posala Tittonijem u Opatiji, nije sklopljen nikakav ugovor. Na Zafironovu interpelaciju glede maslinovog ulja izjavi ministar, da viesti talijanskih novina, kao da bi bila Austrija obećala u novom trgovačkom ugovoru ustupiti Italiji velikih polakšica na uvoz talijanskog ulja, ne odgovaraju istini. Još nismo došli u položaj — reče — da obećamo Italiji takovih pogodnosti, jer će nam talijanska vlada tekar za nekoliko dana predati svoje predloge obzirom na novi austro-ugarski carinski cienik.

Na interpelaciju istoga delegata glede podpore parobrodarskoj svezi izmedju Trsta i Argentine — reče ministar — da zajednička vlada neima razpoloživih sredstava u tu svrhu, ali da će to pitanje imati na misli i tu svezu što izdašnije podupirati.

Što se tiče interpelacije o zavodu sv. Jeronima u Rimu, kazao je ministar Goluchowski, da je osuda prizivnoga sudista u parnici Alačevića i drugova te Gogole i drugova proti grofu Coroniniju i drugovom, koja je izrečena u prilog tuženim, objavljena dne 18. febrara a dne 9. marča dostavljena strankam. Devedeset dnevni prizivni rok minuo je jučer, ali mu nije poznato, je li osuda stupila u kriepost ili joj je zadnji čas od tužitelja prigovoreno. Dok se neustanovi, da je osuda stupila u kriepost, da ne može po želji interpelanta stupiti u pregovore o budućem uredjenju zavoda sv. Jeronima.

U nedjelju obdržavana je u Zagrebu velika narodna skupština na otvorenom, kojoj je prisustvovalo do 15.000 osoba. Razpravljalo se o financijalnoj samostalnosti kraljevine Hrvatske. Skupštini je predsjedao narodni zastupnik dr. Derenčin. Glavni govornici bijahu narodni zastupnici i članovi hrvatskog kraljevinskog odbora dr. Vrbanić i dr. Frank. Na koncu skupštine bijaše prihvaćena velikim oduševljenjem sliedeća resolucija:

„I. S razloga, što se pravi gospodarski, kulturni i politički razvitak kraljevine Hrvatske ne da ni zamisliti bez podpune financijalne samostalnosti, narodna skupština traži: da se hrvatski sabor, kao najviše ustavno i odlučujuće tielo postavi na stanovište podpune gospodarske i financijalne samostalnosti kraljevine Hrvatske te tim načinom osujeti netom stvorenu pogodbu većine kraljevinskog odbora, koja je svojim postupkom pokazala, da je spremna izručiti i opet na 10 godina najizdašnija vrela naših javnih prihoda danas vladajućoj gospodi u Ugarskoj.

II. S razloga, što je današnja naša gospodarska podredjenost samo posljedica našega zakržljaloga ustavnoga života, pozivljemo sve hrvatske državljane, a napose gradske i seoske občine, te korporacije, da sporazumno sa medjustranačkim odborom u Zagrebu pripravljaju narod za odlučan organizovan rad, sastavljajući i podpisujući peticije, sazivajući skupštine, na kojima će se tražiti obće izborno pravo, sloboda štampe, sloboda sastajanja i udruživanja kao najuspješnije oružje u borbi za podpunu financijalnu samostalnost Hrvatske.

Srbija.

Svečano krunisanje kralja Petra I. imalo bi se obaviti mjeseca augusta, nu iznenada pojaviše se nekoja nesuglasja, koja spriečavaju konačnu odluku vlade i dvora. Kralj Petar shvaća naime cieli čin krunisanja kao crkveni čin, te želi, da se obavi tamo, gdje su od slavnih Nemanića pak do danas krunisani svi srbski kraljevi, naime u malom i zabitnom samostanu Žiči. Drugi nasuprot žele, da kod ove narodne svečanosti sudjeluje što više naroda, a to je moguće samo u srbskoj priestolnici u Biogradu.

Dne 11. o. mj. minula je godina nakon groznog umorstva nesretnog kralja Aleksandra i kraljice Drage. Za nesretne supruge čitana je na groblju misa zadušnica po nalogu kraljice Natalije. Častnici urotnici htjeli su proslaviti uspomenu na ono grozno djelo, nu vlada im toga nije dopustila.

Rusija.

Sa rusko-japanskog bojišta dolaze uvjek nejasne viesti. Protivnici Rusije i Slavenstva nastoje predočiti tobož zdvojan položaj ruskih četa, dočim šute na sve te crne glasine ruski listovi, kao da se to njih i ne tiče. Novije viesti sa bojišta glase:

U Petrogradu, 10. lipnja. Ruska brzojavna agentura javlja danas iz Mukdena: Vojska generala Kuropatkina počela je napredovati. Naše izvidne čete odkrile su znatne japanske odjele kod Sajmatsia. Dnevno dolazi do omanjih sukoba predstraža. Mi uzmičemo polagano pred premoćnijom neprijateljskom vojskom.

U Petrogradu, 10. junija. General Kuropatkin je odposlao caru Nikoli depešu, u kojoj mu javlja, da se je japansko brodovlje razdielilo u razne divizije, te da bombarduju neprestano Port-Artur. Do sad bombardovanje nije nanielo nikakve štete ni momčadi ni utvrdama.

U Parizu, 10. junija. Po privatnim depešama proširila se jučer u Petrogradu glasina, da je car Nikola primio ovu depešu: „Stigao sam u Port Artur. Skridlov". Pita se, da li je Skridlov došao sam u Port Artur ili s vladivostočkom eskadrom. Naknadno se iz Petograda potvrdjuje, da je Skridlov stigao u Port Artur i preuzeo obranu.

U Petrogradu, 11. junija. Iz Mukdena se javlja, da se pronose postojano glasovi, da se od četir dana bije žestok boj kod Port Artura, te da su Japanci pretrpjeli ogromnih gubitaka. Govori se i o novim gubitcima japanskog ratnog brodovlja.

U Petrogradu, 11. junija. Drugoj eskadri Tihog oceana (Baltičkoj) naloženo je, da dne 15. o. mj. odplovi u iztočnu Aziju. Eskadra sastoji u svemu od 56 brodova moderne konstrukcije. (7 oklopnjača, 3 krstarice prvog i drugog razreda). Baltička se mornarica vježba u hvatanju podmorskih mina.

U Beču, 11. junija. Iz Petrograda javljaju „Zeitu", da je Kuropatkin odposlao caru ovu depešu: Osnova uspjela. Nadat se je, da će nam sve poći za rukom.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina. *)

Fr. Kumpare Jure, ti ki si vragu (potari ga sv. križ) do torbi pobegal, povej mi zac se nas sjor Gule nobile de Scălnÿzzà sempre va našega plvana zahinca.

Jur. Zac da ga je on huncutina do ćuka, kada je tel svoje nofti zabosti i va njegove crikvene posli, jednu voltu zapital, da ko mu je bil cegod v rodu on ki je pokral lampu i drugu arjentariju do Sv. Mariji . . .

Fr. A — sada ja apena kapim, ce su mi neki dan sjor Keko Paćuha nobile de Ottochiazz govoreli: da su nas plvan sjor Gulu jeden veli cavel va kopitu do prave, a sudec do live nogi — zac da su mu i sudec blago put podstrigli nofti . . .

Jur. Ter je tomu pronta i lehka remedija.

Jur. Povej mi zaboga kakova? ću mu ga dvije magari po njegovom kolegi „italu" Pavuku sporucat; zac nas brizni plvan nemeritaju bit onako maltratani; meni vero delaju pietad već jih onako suhih i malinkunanih . . . oni jih vero pensaju spravit va Kurilinu, ali tan va Bajciće ol Marsiće na Čukariju . . .

Jur. Neka se gre Vretenaru prepodkovat . . .

Fr. Bravo! ta vaja beci . . .

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Občinski izbori u Puli. Na poziv dra. M. Laginje i pod njegovim predsjedanjem bio je prošle subote u večer prvi dogovor pouzdanikah Hrvatske pučke stranke ovdje glede občinskih izbora, za koje su listine izložene ovo već drugi čedan.

Bilo je prisutno 25 lica i nakon oduljeg razpravljanja odlučili su, da hrvatska pučka stranka sa ostalimi Slaveni nastanjenimi u Puli sudjeluje samostalno pri dojdućih občinskih izborih a u poglavitu svrhu, da se dobije dobra kontrola u občinskom zastupstvu.

Svi prisutni ustanovili su se u izborni odbor, koj se ima povećati kasnije sa još drugimi izbornici. Načelstvo odbora povjereno je gg. dru. Zucconu, dru. Josipu Wilfanu kao tajniku i Jos. Stihoviću kao blagajniku. Odlučeno je suviše već one večeri, da se ima držati izbornih sastanaka, izprva nejavnih uz pozive poznatijim našim ljudem. Takav jedan dogovor s pozvanici biti će ovu subotu u 10 ura jutro u zgradi „Apolo", nutarnji grad, gdje je sada Sokolska dvorana, prizemno.

Upozorujemo sve naše ljude, da se za dobe, to jest još ovaj i dojdući čedan pobrinu pogledati jesu li uneseni u izbornu listinu. Svaki austrijski državljan, koj plaća makar samo 2 krune državnog poreza, bilo od kuće, zemlje, obrta (industrije, patente) ili od osobnog dohodka (importo rendita personale) ima pravo izbora za občinu; ali ako nije unesen ili je krivim imenom unesen u listinu, nemože da vrši to pravo i zato je svakomu dužnost, da vidi je li upisan i ako nadje da nije, ili da je pogrešno, neka podnese pritužbu iliti reklam. A glede reklama može se obratiti na poznatije naše pismene ljude u gradu.

Dobrotvorno društvo Gospodja u Puli. U nedjelju dne 12. t. mj. priredilo je ovo društvo u parku Arena veliku i sjajnu zabavu u korist svojeg fonda. Svrha ovog društva jest, uzdržavanje pučke kuhinje, gdje siromasi i uboge obitelji dobivaju badava hranu. Da je cilj društva plemenit i hvalevriedan, o tome nitko ne dvoji, nego zaslužuje, da ga svaki podupire i podpomaže. Ali i ovo društvo imade jedno nelepo svojstvo: naime da nas Hrvate ignoruje i — rečimo kako treba — vrijedja.

Prigodom ove zabavo razašiljalo je ovo društvo, kao i prijašnjih godina, reklamne ceduljice na talijanskom i njemačkom jeziku, narvski i našim ljudima. Znademo, da je odbor bio već prošlih godina upozoren na ovu netaktičnost, ali nije koristilo, već dapače se usudio netko izreći njemački: „tä za koga da tiskamo hrvatski, tä ovdje izim dra. Laginje, niti nemate čestitih (anständiger) ljudi, radi kojih bi tiskali hrvatske ceduljice".

Evo tako daleko dolazi njihov mirisavi šik-flirt u našoj kući. Dapače, za ovu zabavu poslali su jednomu od naših prvaka ceduljice (3) tiskane na crvenoj, bieloj i zelenoj hartiji. Je li to moguće, pitat će tkogod, pod pokroviteljstvom c. k. i c. i k. gospodja? Kažemo, jest, jer se radi o uvredi Hrvata. Dakle čestitih ljudi Hrvata nema ovdje, a ipak tim crveno-bielo-zelenim priredjivačima obojeg spola, čestite su naše krune, pa makar bile i od naših vriednih služkinja, kojih je dostatan broj posjetio tu zabavu. — Ovo pak neka služi na ravnanje onim našim dobričinama Hrvatima, koji prisustvovaše ovoj zabavi u tako plemenitu svrhu!

Tko širi nemštinu u Istri? Mi smo opetovno upozorili naše čitatelje u ovom listu kako naši susjedi Talijani t. j. talijanski odlučujući krugovi daju svakom prigodom prvenstvo njemačkomu jeziku pred hrvatskim ili slovenskim. To se opaža osobito na talijanskih pučkih ško-

Nastavak u prilogu.

*) U zadnjem „Fr. i Jur." imalo je stati u Križanskoj, mjesto u tinjanskoj crkvi. Op. Ur.

---

jesti. No toga ipak ne dozvoli Onaj, koji svijetom ravna, nego je valjda želio samo iskusiti onaj nebogi svijet. Poslao mu on ipak jednoga čovjeka, koji će ovaj narod odtrgnuti onom bjesnilu, u koje je zapao. Bio je to, kako prije spomenuh Juraj Dobrila, koji je za Istru i sav hrvatski narod narodno sunce, koje je baš zapalo, kad su njegove zrake počele svjetliti. Bijaše za te narodne nevolje profesorom bogoslovlja u Trstu. Dopro do njega jauk naroda, zaplače i sam i odluči mu pomoći. Dobro srce Dobrilino, vruća ljubav prema svojem narodu, koga je tako ljubio, da mu je na samrti ostavio čitav svoj imetak, koji si je stekao prištednjom i marom, mnogo doprinese, da je izbavio „svoje" ljude od nevolje. Ta kako i ne bi: potekao je iz skromne kućice, gdje nije moguće bilo smjestiti 10 osoba. Potaknu ga nevolja narodna, i on počne sabirati milodare za stradaoce. Dosta je, kad spomenemo, da se je Dobrilinim nastojanjem sakupilo do 60.000 forinti, za koje novce kupi sam Dobrila pune vreće kukuruza, pšenice i drugih stvari te ih onda pošalje u Istru. To je samo početak Dobrilinu radu i tako se nastavlja sve do smrti.

Na stolicama istarskih biskupija su sjedili ljudi stranci i to ponajviše iz Italije, pošto se je onda Istra smatrala čisto talijanskom pokrajinom. Ne samo biskupska, nego i sva viša crkvena mjesta bijahu ispunjena strancima, koji, naravno, nepoznavahu hrvatskoga jezika. Tek nekoliko župa bilo je ispunjeno našim svećenicima, ali te su bile tako rijetke, da ih je bilo pedesetih godina u svemu kakih 10 u cieloj Istri. Užasno bijaše stanje kod Hrvata i Slovenaca, jedan put možda na gočinu čuli bi sa propovjedaonice riječ božju u svojem jeziku. — No, kako pravednost mora svagdje pobijediti, tako je i ovom zgodom. Rodio se Dobrila, koji će svojim vjernicima doskora propovijedali u milom im jeziku. Doskora će se dogoditi nešto, što će biti zlatnim slovima ubilježeno u povjesti Istre i u povjesti svih Hrvata.

Godine 1854 imenovan bijaše Dobrila kanonikom stolne crkve sv. Justa u Trstu. Pedeset je godina, što je ono mjesto zasio Slaven i pedeset je godina, što naša braća u Trstu i okolici slušaju božju riječ u svojem jeziku.

Kako su se morala obradovati naša braća, kad čuše riječ sa propovijedaonice u onom jeziku, za koji sami mišljahu, da se s njime ne smije služiti. Znamenita je ova godina tim više, što se je od toga vremena počelo govoriti o nekakvim Hrvatima i Slovencima u Istri, za koje se do Dobriline dobe nije znalo. Divio se osobito seljački svijet po ostaloj Istri, da mu svećenik sa propovijedaonice počinje govoriti jezikom, koji je bio i kod samih seljaka obilježje robstva. Suze radosnice tecijahu niz staračka lica a nekoji dobri naši kmeti mišljahu, da je to samo san. Da bolje prikažemo prilike onoga doba, neka služi samo ovaj primjer iz knjižice, koju je Cvj. Rubetić napisao: U sv. Vincenciju čuvši neki starac Dobrilinu propovjed, mišljaše, da mu ju je koji župnik napisao, a on ju samo na pamet naučio, a da on ne zna hrvatski. Dobri starac hljede, da se sam na svoje uši uvjeri: znade li biskup zbilja i hrvatski, te dodje poslije službe božje k biskupu. Biskup ga lijepo nagovori i zapita: što bi rad. A starac mjesto odgovora zaklika: Sinko! ti govoriš kako i mi. — Nu da, odvrati biskup, ali što biste rad? — Ma ti govoriš upravo kako i mi. — Da, da, dobro! opet će biskup. — Kažite, što želite. — Ma baš kako i mi govori ovaj božji biskup, promrmlja dobri starčić, proplače od radosti, pokloni se i ode. — Ovaj primjer nam najbolje karakterizuje ono doba a takvih imade sva sila. Dobrila je svoju veličajnu zadaću započeo a dovršio ju je najčasnije.

(Konac sliedi.)

lah, na kojih je u mnogo mjesta njemački jezik obvezatnim predmetom dočim se na istih školah nesmije ni spomenuti hrvatski jezik. Proti njemačkim činovnikom u Istri, ili proti njemačkom jeziku u našoj pokrajini neće čuti ili čitati nikada nikakvog prigovora, dočim se nasuprot i proti najnevinijem hrvatskom napisu na kojoj željezničkoj postaji ili na kojem kotarskom sudu diže nebo i pakao. Tako vole naši Talijani u svojem javnom životu svuda više Niemcu tudjincu, nego li Hrvatu susjedu i urodjeniku. Tomu nam je pružio novi dokaz i slavni magistrat slavnoga Trebinja (Rovinja) koji razpisuje u talijanskih listovih natječaj na mjesto občinskog tajnika i koji naglasuje u svojem natječaju, da traži osobito od molitelja poznavanje njemačkog jezika. Samo tako napried latinska gospodo, nu pazite, da se nebudete još kajali.

Altura, 6./VI. 04. U nedjelju dne 5. t. mj. došlo je okolo 40 članova društva Circolo cattolico iz Pule. Najprije prisustvovahu sv. misi koju je odslužio veleč. Don Colombini kateketa u Puli, koji se nalazio medju njima i poslie sv. mise otišli na Vizače da razgledaju ovogodišnje izkopine starina. Okolo 10 ura vratili se u Altura, gdje učiniše ručak a oko 11 vratiše se u Pulu.

Sada čast komu čast! Otvoreno moramo priznati, da su se ovi ljudi ponašali vrlo uzorno baš kako se pristoji poštenim ljudima.

I prošlih godina, učiniše izlete u Altura i Ćućalitri i oni od Staničeve „demokratike" ali ovi su uviek pokazali da spadaju „avitoj kulturi".

Demokratici su pjevali izazovne pjesme i klicali „Evviva Istria italiana", a socialisti govorili su proti vjeri i Bogu, što našem narodu nikako ne ide u glavu. Medju ovim, od katoličkog družtva bilo ih je mnogo od naše krvi te su rado s narodom hrvatski govorili.

Na ovaj način se goji ljubav i sloga medju obe narodnosti u pokrajini zato im kličemo: Dobro nam došli uviek takovi gosti!

Vidite liberalna gospodo talijanska kako mi znamo častiti one vaše sunarodnjake, koji nas ne izazivlju i koji nas i vaš jezik štuju.

Ovdje budi mimogred rečeno, da svi se miču i „socijalisti" i „cattolici" i „demokratici", svi zalaze u selo med narod, samo žalibože naši spavaju i oni vole u blagdane po podne zabavljati se u Puli, nego zaći med svoj narod u čisti zrak. Ovakovimi izleti naš narod bi se politički uzgojao, kad bi čuo da i „šiori" hrvatski govore, dao bi više časti svome jeziku.

Slušajte, gospodo! Nemojte misliti, da samo ono par dana prije izbora kad dodjete medju narod, da ćete ga učiniti rodoljubom. U Istri bi morala politička škola neprestano raditi. Dakle vanka medju narod! Razgovori, skupštine itd. danas ovdje, druge nedjelje tamo i tako će naš narod uzrijati u političkom mišljenju.

Vizače (Nesactium) 7./VI. 04. Kako i prošlih godina, tako i ove godine istarsko arheologično družtvo izkopava ovdje starine iz dobe kralja Epula i rimske. Za nas a tako ni za Talijane nema ovo nikakve vriednosti, jer se ne nalazi ništa. Sve što dobiju ovdje našli su i drugdje gdje su kopali.

Ovo pako mi se čudno čini!

Naša Giunta nema novaca za vodu, koja će odmah početi manjkati u mnogim krajevima Istre; nema novaca za držanje učiteljskih konferencija itd. itd. a imade novaca za suvišno trošenje u gospodske hire i zabave. Ova Giunta svake godine dava 2000 kruna istar. arheol. družtvu „per i scavi di Nesazio" a morda i više. Pa kako se taj novac troši, čujte! Na 20 radnika imade 4 kapa. Alturski Marko ima 4 krune, onaj montićki „debeli i crljeni" kantunjer ima 3 krune, neki mladi iz Pule 6 kruna a prof. Puschi ne znam koliko, dakle ukupno svi dnevno 20—30 kruna.

Trošak za kočije 10 kruna dnevno; onda hrana i drugi troški ukupno do 40 K. Radnici pako imadu svaki dan po 2 K i manje dakle ukupno svi radnici ne dobivaju novca koliko oni „kapi".

Tako se ludo troši novac svih Istrana. Šta je potreba tolike „kape" na 20 radnika.

Kad bi bio profesor i onaj stražar nebi li bilo dosta?

Ovim nemojte misliti, gospodo, da smo mi Hrvati protivni znanosti, ta i mi imademo naših starinskih družtava, ali smo protivni takovom rasipavanju zemaljskog novca, jer znajte da vaša giunta upravlja i našim trudima. Takova špekulacija nije dostojna učenih ljudi.

Morski pas u luci. Ove neke noći lovio je ribu Ivan Kostrenčić u uvali Bado, te je uz samu ladjicu a za svjetla ferala opazio velikog morskog psa, za koga drži, da je mogao biti težak okolo 7 kvintala. Plivači pozor!

Pazinski kotar:

Učenici c. k. velike hrvatske gimnazije u Pazinu, priredili su jučer na večer koncert sa vrlo biranim i zanimivim programom. O tom koncertu izviestit ćemo pobliže u budućem broju.

Iz Tinjana pišu nam 14. o. mj. Da izpravimo lažljivu viest „Židovčića" o dolazku novog župnika u Tinjanu naime, da mu se demonstriralo s naše strane, izvolite priobćiti sliedeće:

Novi g. župnik bio je jako lieno dočekan. U susret mu je išao g. župe upravitelj, školska mladež i mnogo puka do komad ceste, koja vodi iz Pazina.

Onamo ga liepim nagovorom pozdravio g. župeupravitelj Frankola i jedna djevojčica u ime školske mladeži, te mu pružila kitu cvieća.

Pred gradom napravili su sadašnji občinski upravitelji slavoluk sa napisom: „Benvenuto Novelo pastore riverenti Ti accogliamo". Barjaktar nije hotio, da se kriz pokloni tomu napisu tinjanskog Nabukodonosora, te je išao mimo njega na desnu stranu.

Kod obć. glavarstva, kad ga je pozdravio načelnik, su nekoji kašljali, ali gotovo ne gosp. župniku, već načelniku, što je i ovdje javno napisom pokazao, da se je iznevjerio svomu narodu.

Unišav u crkvu, dao je novi župnik blagoslov sa Svetotajstvom i zatim se svi mirno razidjoše svojim kućam.

Čujemo pak, da su Talijani demonstrirali u nedjelju kod inštalacije jer nije bilo ni jednoga na procesiji nit u crkvi prigodom inštalacije. Zašto, to Vam neznamo za sada kazati. Možda zato, što nebijahu pozvani k objedu?!

Porečki kotar:

Izborne listine izložene. Občinsko glavarstvo u Poreču javlja, da su izložene listine za obnovu zastupstva za občinu Poreč do dne 20. o. mj.

Preporučamo našim ljudima u onoj občini, da se na vrieme pobrinu za i prepis tih listina ili da bar na vrieme iste pregledaju i potrebite korake učine za eventualne reklame.

Iz Kaštelira. U posliednjem broju donieli smo kratku viest iz Kaštelira, i obećali, da ćemo o stvari u budućem broju obširnije pisati.

Eto nas da izpunimo svoje obećanje.

Nejma ni puna godina dana, što nam je ekscelenca biskup Flapp uzeo župeupravitelja Stavčlika a na njegovo mjesto poslao župeupravitelja Degrassi-a. Župeupravitelj Stavčlik je duša od čovjeka, i uzoran svećenik. Možda mu ima jednakih, stalno malo, a još stalnije da neima boljih i vrstnijih svećenika od njega u svakom obziru. Njegovi župljani bili su s njim zadovoljni, proti njemu nezna se da bi kada pritužbe bilo, a pohvale često i dosta. Moguće je jedino da su rovali proti njemu pojedinci, nalazeći se u službi one politike, koju se tjera već desetke godina u Istri a naročito u porečko-puljskoj biskupiji, politike, koje je djelotvorni pristaša ekscelenca biskup Flapp, politike, koja hoće da uniši hrvatski jezik, učiniv ga u svem i svačem bezpravnim.

I čim se je premjestilo gospodina Stavčlika iz Kaštelira u Karojbu, iz mnogo veće u mnogo manju župu, i to bez ikakva razloga s njegove strane, i poslalo tamo Degrassi-a, svak se je mogao i morao misliti, da je tu rečena politika po sriedi, da je ekscelenca biskup Flapp zadovoljio onomu svomu duhovničkomu okolišu, koj već desetke godina tjera ovu politiku, i onoj svjetovnoj oblasti nalazećoj se u njegovoj blizini, koja je na čelu te politike.

Degrassi, rodjen u Izoli, bivši fratar i naučiv se kao takav nješto hrvatski, bio je prije toga u bližnjem Višnjanu. Tu se je doista bio nemogućim učinio, sve bijaše proti njemu, morao ga se je kamo premjestiti, ako ga se je u obće u službi htjelo pustiti, al ga se nije moralo premjestiti baš u Kaštelir, i iz njega maknuti svećenika, koj nije nikad nikomu zla učinio, i koji je savjestno vršio svoju službu.

A pošto se je poslalo baš Degrassi-ja, svak je morao misliti, da ima u Kašteliru posebno poslanstvo, poslanstvo razorivanja a ne gradjenja, poslanstvo mržnje a ne ljubavi, poslanstvo izazivanja i tjeranja politike svjetskih oblasti, kojoj su žalibože i crkvene oblasti u službi.

U Kašteliru, koj broji 1200 stanovnika, bila se je uvela pod Stavčlikom uz veliku sv. misu u nedjeljah i blagdanih i tiha sveta misa, dakako dozvolom biskupskoga ordinarijata. Jedna od prvih stvari koju je ukinuo Degrassi, bila je ta sv. misa. On nije mogao čuti gdje školska djeca kod nje pjevaju pobožne pjesmice u jeziku razumljivom puku. Na pritužbu kod biskupa, on je doista uveo opet tu sv. misu, al nije dozvolio da se kod nje pjeva. I tim je tako rekuć potvrdio, da ju je bio ukinuo samo radi pjevanja školske djece u narodnom jeziku. To je njega diralo u njegova fina ušesa. Da to nebijaše po nikakvih crkvenih propisih, može svak viditi iz okolnosti, da se kod tihih sv. misa pjeva i francezki i njemački i talijanski, u obće u svih jezicih puka za kojega se čita sv. misa. A u isto doba, u koje je bio Degrassi ukinuo tu tihu sv. misu, a puk pjevanje pobožnih sv. pjesama u hrvatskom jeziku, uveo je njegov susjed u Labincih, 10 minuta daleko od Kaštelira, tihu sv. misu uz pjevanje, i kod nje pjevanje talijanskim jezikom, dapače i talijansko propovjedanje, u župi koja broji tek kakvih 500 stanovnika, u župi u kojoj je pučanstvo i danas, uza sve napore u protivnom smjeru, hrvatsko. Nije li to ekscelenco biskupe Flappe, skrajna pristranost, nije li to očito tjeranje talijanske politike s jedne, i uništivanje svega što je hrvatsko s druge strane!?

Nego ukinuće tihe sv. mise sa pjevanjem pobožnih pjesama u narodnom jeziku nije jedini čin poslanstva Degrassi-eva u Kašteliru.

Do polovice prošloga stoljeća, do godine 1851., bila je sva služba Božja, i sveta misa, obavljena u Kašteliru starim slovinskim jezikom, iz glagoljskih knjiga. Rečene godine namješteni kapelan, kasnije župnik Pelhan, nije znao čitati glagoljskih knjiga, pak je počeo misiti iz latinskih knjigah. Puku dakako nebijaše to milo, al je njekako pregorio, čekajuć na bolja vremena, i videć da se sva ostala služba božja obavlja njegovim, slovinskim, hrvatskim jezikom. I tako ju je obavljao preko četrdeset godina spomenuti pok. Pelhan, tako za njim spomenuti Stavčlik. Sadanji župeupravitelj Degrassi ukinuo je kod blagoslova litanije Blažene Djevice Marije, koje su prije pjevala djeca dakako hrvatski, uveo litanije svih svetih, koje djeca neznadu pjevati; a da i znadu nebi koristilo, jer ih Degrassi samo „recituje" i neće da se ih pjeva. Ono što kod blagoslova pjeva, neće da pjeva jezikom hrvatskim, kako se je to od vajkada činilo, nego jezikom latinskim. Štenja na Božić i u velikom tjednu pjeva samo latinski, dočim se jih je prije uviek pjevalo hrvatski. Neće da pričešćuje hrvatski kako se je to prije uviek činilo, već to čini uviek latinski. I kršćenje hrvatskim jezikom bio je zamienio sasvim sa latinskim jezikom; kasnije na pritužbe dozvoljava da se vjeru i oče naš moli hrvatskim jezikom.

U ne punih 10 mjesecih toliko je toga razorio Degrassi u Kašteliru, tako je vršio svoje poslanstvo. I to sve uz poznatu „Nihil innovetur", okružnicu, koju je podpisao i biskup Flapp, pače koje velikim zagovornikom se je on uviek pokazivao — dakako ako se je radilo o kakvoj molitvici koju bi bio koj svećenik možda gdje u hrvatskom jeziku uveo. Talijanski ili talijanaški svećenici smjedu uvadjati na novo što hoće, bilo latinski bilo talijanski u crkvah za hrvatski puk, uza svu rečenu okružnicu Primorskih biskupa „nihil innovetur" mislim iz godine 1887.

Dapače oni to čine po izričitom nalogu ekscelence biskupa Flappa, koj ju je supodpisao, i uviek rabio proti i najmanjemu što se je slavenskim jezikom, ne možda posve na novo uvelo nego samo obnovilo, uvelo onako kako bijaše u starija vremena. Da se to čini po nalogu samoga biskupa pokazat ćemo u budućem broju.

Posječeno traje. Talijanski listovi pišu iz Poreča, da su nepoznati zločinci posjekli neke noći Ivanu Villani-u u Žbandaju više redova trsja, naniev mu škode za 200 kruna. To da je drugi slučaj u roku jednog mjeseca i u istom mjestu. Mi smo vazda i oštro žigosali takve divljačke osvete, koje bacaju na čitava sela grdnu ljagu zbog pojedinih divljaka. I naša je iskrena želja, da se i u ovom slučaju krivci pronadju i oštro pedepsaju, da ih prodje drugi put volja počinjati ovakva nedjela i da bude oštra pedepsa strašilo za druge. Sviestniji i pametniji muževi morali bi pako nastojati, da poduče ovakve nesretnike, da im predoče kako je ovakvo djelo ružno i stroge kazne vriedno i da je takva osveta na tudjem vlastničtvu pogrdna, griešna i nedostojna božjeg stvora.

Koparski kotar:

Opravdana molba. Stanovnici sela Lazareta, Pobega, Cesara, Bertoka itd. na Koparščini upraviše molbu na ministarstvo željeznica u Beču, da bi im dozvolilo u dolini Rižane uz glavnu cestu Trst-Kopar na novoj željeznici Trst-Poreč postajicu, koja je vrlo potrebita za ono marljivo i prometno naše pučanstvo, kojemu su postojeće postaje u Kopru i u Dekanih predaleko. Tu posve osnovanu i opravdanu molbu podupriо je takodjer c. k. kotarsko poglavarstvo u Kopru.

Voloski kotar:

Mjesečni sajam blaga u Kastvu. Dne 23. o. mj. obdržavati će se u Kastvu na občinskom sajmištu II. mjesečni sajam sa blagom. Isto će se tako i unapried obdržavati taj sajam svakog mjeseca na dan 23.

Već prvi takav sajam prošlog mjeseca bio je liepo posjećen i sve dopeljano blago bilo je razpročano. Nadati se imamo, da će na drugi mjesečni sajam biti dopeljano još više blaga, osobito iz prostrane Kastavštine, obzirom na liepi uspjeh i prikladnost sajmišta.

Iz Kastavštine. Nečudite se, da Vam i opet pišemo o smetištu uz cestu izmed Voloskoga i Kantride. Kroz par godina nanesao se je kup, malo brdo. U njem se je zaljeglo na tisuće štakora, koji pokvare sve, što njim pod oštre zube dodje. U njem kopa već podivljalih mačka i pasa. Iz njega proizlazi na dugo i široko grozan smrdež. Dugo je trpilo, uza sve prigovore občine. Pak se je počelo smišljati, kako da se smetište odstrani i štakore uniši. Mislilo se je, da se smetje raznese kao gnoj po njivah, pak da će tako i štakora nestati. Ili da se štakore postrelja,

Oglas

Korporacijska šumska uprava u Kamniku (Štein) u Kranjskoj potrebuje za napravu ogrievnog drva i trupaca (kus, hlod) 10—14 šumskom poslu vještih radnika. Osim tih radnja, koje se obavljaju u pogodbi, imade i drugih šumskih radova, koji se obavljaju i u nadnici, pa je radnikom osiguran posao kroz cielu godinu. Radnici koji bi htjeli taj posao poduzeti, neka se na gore označeni naslov najave, da im se saobće približji uvjeti.

Bačvarska radionica.

Podpisani preporučuje sl. občinstvu, osobito trgovcem, krčmarom i vinogradarom svoju bogato obskrbljenu bačvarsku radionicu za vino, ulje, vinovicu i svaku domaću potrebu.

TRST, Via Bacchi 11.

Mandić i drug.

Tko treba vještog POSLOVODJU GOSTIONE, neka se upita kod uprave „Male Sloge" u Puli.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričke-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Čeraigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjske i nutarnje porabe. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izlječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umirnju izbacivanje, odklanjaju nadunhavanje, boli i grčeve, posprješnju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glisti, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku grozniću i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje naprod ili pouzećem. Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, dio ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su za osobitim uspjehom potrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravilse: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šlica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti **želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida** (zlatne žile), **oteklih i zrnastih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti**

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, vestionicama i gostionama.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. **K 4·90**, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustarne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvietćem itd. . . . . kg. po K	8—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvietćama . . .	6—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8—
Tamjan lagrima, najfinji	2·40	Svietće za božićno drvo u 6 bojah	3—
„ granis	2—	Voščeno svieće tarče. I. austr. sastav . . .	4·40
	1·20	Svieće i tarče, I. taljanski sastav	3—
		„ II. „ „	2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	2—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20·00 kruna. Gershelmovi stenji (ililji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **meseli** pitomac (stolni) i navadni, **uz vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino*, novosti pri aparatima proti peronospori te za sumperanje, mlinove za grožđje posve nove konstrukcije, nove svetljike na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta),

sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d. . . . . šalje uz najjeftinije tvorničke ciene . . . .

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Tko hoće dugo živjeti

i veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju, glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnije upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučaje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da je i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se izričito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru**, pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočići jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj lek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. **Edmund Medeotti**, župnik u **Trojstvu**, (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica. **Petar Gradinac**, umir. župnik **Gradac**, Zluzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. **Andrija Žižek**, sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu botujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnjemu ozdravljenju. **Apollonija Haberl** u Semriachu kod Peggau (Štajerska).

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5**, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 25. Pula, u četvrtak dne 23. junija 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, u nesložu sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Razprave prizivne komisije za osobnu dohodarinu u Istri.

U tršćanskih listovih čitamo, da su dne 14. o. mj. svršile u Trstu razprave prizivne komisije za osobnu dohodarinu u našoj pokrajini. Te razprave vode se pred ravnateljstvom finance u Trstu. Komisiju pako sačinjavaju činovnici financijalnoga ravnateljstva, jedan član, koga bira zemaljski sabor, članovi birani od stranaka i članovi službeno od financijalnog ravnateljstva pozvani. Ta komisija sastaje se po dva ili tri puta na godinu i razpravlja o utocih ili prizivih podnešenih od pojedinaca proti previsoko odmjerenoj dohodarini. Toj komisiji je zadaća, da prouči te utoke ili prizive te da pravedno odmjeri dohodarinu t. j. da priziv uvaži ili da ga odbije ako njoj se čini netemeljitim.

Prizivnoj komisiji predsjeda redovito ravnatelj i dvorski savjetnik Zimmermann, a u slučaju, da je zapriečen, njegov zamjenik. O utocima izvieśćuje jedan viši financijalni činovnik.

Prizivi ili utoci proti odmjerenoj dohodarini dolaze na komisiju redovito u trim jezicima t. j. hrvatski ili slovenski, talijanski i njemački. Ovih posliednjih je najmanje a na sramotu nekojim našim strankam moramo kazati, da i mnogi od njih podnašaju prizive u tudjem, ponajviše talijanskom jeziku.

Dotični izviestitelj morao bi dakle poznavati sva tri jezika, ali to nebiva, jer izviestitelj nije nikada ni Hrvat ni Slovenac a izviestitelji Niemci i Talijani ne poznavaju hrvatski ili slovenski jezik. Oni si daju dakle odnosne hrvatske ili slovenske prizive prevesti na talijanski jezik, pak izvieśćuju jedino talijanski.

Zakon i pravica bi zahtjevali, da se pred komisijom izvieśćuje o odnosnom prizivu u onom jeziku, u kojem je sastavljen, ali pošto smo u takozvanom austrijskom Primorju, nemožemo govoriti o zakonu i pravici. Većina pučanstva Primorja i većina porezovnika spadajućih pod financijalno ravnateljstvo u Trstu nenalazi pravice pred spomenutom komisijom. Za tu većinu ne obstoji zakon, njoj je dosta, da plaća poreze ili namete i da pametno šuti! Gospoda Niemci i Talijani će već stvari tako udesiti, da Niemcem i Talijanom nebude krivo, a za druge državljane, za slavenske porezovnike pobrinuti će se gospodin Bog!

Naši mudri državnici će nam stalno kazati, da se razprave komisije moraju voditi samo u jednom jeziku, jer da bi inače nastala Babilonija; ili da se razprave nemogu voditi u hrvatskom ili slovenskom jeziku — jer da većina članova komisije ne pozna taj jezik.

Koliko je nama nedržavnikom poznato, nije rečeno nigdje u zakonu, da se te razprave moraju voditi u talijanskom jeziku i da je svaki član komisije dužan poznavati taj jezik. Što se tiče druge opazke, da nepozna naime većina komisije našega jezika, to je doduše istina, ali ta istina postaje žalostnijom ako se znade, da u toj komisiji neima redovito nijednoga financijalnoga činovnika, koji bi znao samo pročitati hrvatski ili slovenski priziv, a kamo li o njemu izviestiti ili razpravu o istom povesti. Izgovor dakle, da većina članova komisije nepozna hrvatski ili slovenski jezik, mogao bi dakle vrediti samo glede onih članova, koje biraju talijanski porezovnici, niposto pako glede onih, koje imenuje financijalna oblast, a još manje glede onih, koji sjede u komisiji u ime financijalnoga ravnateljstva t. j. financijalnih činovnika. Za ove neima nikakve izprike, jer je prava sramota, da činovnici, i to viši činovnici financijalnoga ravnateljstva nepoznaju drugog zemaljskog jezika, kojim se služi velika većina porezovnikah, spadajućih pod ono financijalno okružje.

Reći će nam se možda takodjer i to, da sjede u toj komisiji i nekoji naši muževi, ako se ne varamo dva ili tri naša posjednika ili trgovca, od kojih su dvojicu izabrali naši porezovnici a jednoga, bi reć, pozvalo je financijalno ravnateljstvo.

Čast i poštenje tim muževom, koji zastupaju bez dvojbe savjestno interese onih, koji ih u tu komisiju poslaše. Ali muževi ti nepodigoše do sada, koliko je nama poznato — svoje glasove na zaštitu i na obranu našeg jezika za odborskih razprava. Oni se prilagodiše okolnostim, u kojima se nalaze, jer si ne mogoše inače pomoć. Mi im to ne upisujemo u grieh, jer znamo kako je težko dvojici ili trojici njih sa sela u kolu dvorskih savjetnika, nadsavjetnika, odvjetnika, bilježnika, veleobrtnika i veletržaca, sve samih Niemaca i Talijana, potaknuti jezikovno pitanje, ili pitanje jezikovne ravnopravnosti. Njihov je položaj doista težak, jer nisu ni znanjem ni vještinom dorasli onoj visokoj njemačkoj i talijanskoj gospodi, koja će s visoka na njih gledati kano na zastupnike i odaslanike nižeg, slavenskog plemena Istre.

Dosadanje držanje naših muževa u prizivnoj komisiji valja izpričati i s drugog gledišta, da su oni valjda do sada više pazili na to, kako bi što više koristili materijalnim probitkom naših porezovnika puštajuć sasvim s vida jezikovno pitanje. Oni su možda izbjegavali potaknuti ovo pitanje samo da ne dodju u sukob koli sa financijalnim činovničtvom, toli sa talijanskimi članovi komisije. Ovi razlozi imali bi doduše nešto za sebe, ali oni izčezavaju pred vrhovnim narodnim načelom. Svi mogući obziri napram gospodi činovnikom i napram talijanskim članovom komisije, svi privatni interesi naših porezovnika moraju izginuti kad se radi o tomu, da se pribavi našemu jeziku ono mjesto i ono pravo, koje mu daje zakon. U tom pogledu neima popusta, nesmije biti obzira ni izprike. Mi neidemo tako daleko, da bi zahtjevali hrvatske ili slovenske razprave u prizivnoj komisiji, ali najmanje što možemo zahtjevati jest to, da dotični izviestitelj pročita i izviesti hrvatskim članovom komisije u hrvatskom jeziku o hrvatskih prizivih ili utocih. Proti tomu nemože imati nitko ništa, jer je to pravedno i zakonito. Posao komisije će se možda otegnuti za koji sat ali vrieme neodlučuje kad se radi o najsvetijem pravu jednoga naroda.

Upozorujemo dakle ovim na vrieme financijalno ravnateljstvo na taj naš skromni zahtjev a da uzmogne urediti stvari tako, da nebude kasnije s nijedne strane ni prigovora ni izgovora.

Ovo vriedi takodjer i za one naše muževe, koji sjede u rečenoj komisiji i koji valja da ostave drugi put dosadašnje obzire i izprike kod kuće.

Putujući učitelji za poljodjelstvo.

Kod obće nevolje, koja dan danas osobito u seljačkom staležu vlada, su putujući poljodjelski učitelji tako rekuć najznamenitiji državni javni čimbenici. Njih doista država samo na pogodbu za stanovito vrieme uzimlje, oni nisu još ni stalni činovnici, al za to jih pučanstvo jako cieni i štuje, i doć će vrieme, i nesmije biti daleko, kad će i država pripoznati sve više njihovu znamenitost, i dati njim medju svojimi činovnici ono mjesto, koje jih ide. U posliednje doba pripoznala ju je tim, da je pomnožala njihov broj i za Istru. Medju hrvatskim pučanstvom u toj pokrajini radio je do pred malo vremena samo jedan putujući učitelj, i to poglavito na otoku Krku; od mala posluje i drugi, sa sjedištem u Buzetu; a od sad raditi će trojica. Početkom ovoga mjeseca došao je u Krk novi mladi putujući poljodjelski učitelj Alfons Šepić. Njega će uvesti u službovanje i uputiti u poslove poznati vještak u poljodjelskih stvarih gospodin Trampuš, dosadanji poljodjelski učitelj u Krku. Ovaj će pak na svoje novo mjesto u Pazin, na koje je već prije više vremena imenovan, a kamo nije mogao odputovati dok mu se nije našlo zamjenika, spomenutoga gosp. Šepića, za Krk. Krčki Hrvati će stalno žaliti za Trampužem, koj njim je toliko dobra učinio tečajem više godina, al nek budu spokojeni, kad dobivaju mladu izučenu silu, koju će u odnošaje na Krku uputiti sam g. Trampuš.

PODLISTAK.

Pedesetgodišnjica.

(Svršetak.)

Opisati cijeli njegov život kako rekoh i pružiti javnosti ma samo u glavnim crtama njegov rad za narod, nije moguće. Ostavština o njegovom „boravku" medju narodom imademo malo, no za to zadjimo u najzabitnije istarsko selo, pak tu nagovorimo starca, kazat će nam: a bio je i u našem selu, pak je i s menom govorio. Odkad je imenovan biskupom u Poreču, glavna mu je zadaća bila, da posjećuje svoje „kmete", da vidi kako žive, pak da im prema tomu i pomogne. Danas se obično dočekuje visoke dostojanstvenike zvonenjem i pucanjem iz mužara a Dobrili toga nije trebalo i to s jednostavnog razloga, što nikomu nije bilo znano, kad će on u dotično selo doći. Posjećivaše na taj način i svoje svećenstvo, pak bi se grozno ljutio, ako bi kod koga što neuredno našao. Posjećivanje seljaštva i svećenstva nije bilo uhodarstvo ili možda kakva zabava, nego ga je ovamo vukla samo ljubav prema svojem narodu, pak se je samo veselio, kad bi iz kakvoga razbojnika učinio kršćanina, a iz kakvog zavedenoga seljaka dobrog Hrvata. Te dvije ideje si je on tako k srcu priljubio, da nije znao lučiti jednu od druge. Dobar kršćanin i dobar Hrvat bijaše njemu miliji, nego najdraži alem-kamen.

Dobrila si je za svoga života postavio trostruku zadaću, kojoj je on vjerno do svoje smrti služio: izbaviti narod od glada, dokazati mu da je on čovjek i širiti medju njega pučku prosvjetu. Premda je prvu zadaću izvršio dostojanstveno, nastojav i kašnje, kad je obnašao onu visoku čast, odkinuti ma i zadnji komadić sebi i podijeliti ga medju seljaštvo, jadikuje na zadnjoj uri: Ah, što će biti iz ovoga jadnoga naroda? Nema li za čas kruha u kući, ajde ga tražiti na dug, a prevelik lijenčina je, da bi stogod započeo raditi. Jako jadikuje u čas, kad će odputovati nad zvijezde ni ne opaziv, da je on ipak oslobodio narod iz sužanjstva i postavio u red prosvjetlenih naroda. — Razbojstvo, opačine i divljaštva pojedinih sela sasma su prestala a zasluga je samo Dobrilina, koji je trebio sve, što je nevaljana bilo. Robstvo prema gospodi prestade a Dobrila je sav svoj znoj i trud uložio u svrhu, da iz onoga roba učini slobodnog čovjeka, koji će se unapried bojati samo Onoga, komu danas svi kršćani izkazuju dužno poštovanje. Nije to bio laki posao, jer si bijaše kmet uturio u glavu, da mu se je izdržati u životu samo uz robovanje svome gospodaru. To je njemu sudba dosudila i on je tvrdo u nju vjerovao. — Što je Dobrila učinio za narodnu prosvjetu teško je prikazati u nekoliko riječi. No za to nek nam govori Društvo sv. Jeronima u Zagrebu i ostala književna društva, koja je Dobrila polag svojih sredstava podupirao i knjige razprostirao medju narod. No najmilija ostavština njegova jest njegov molitvenik, bez koga nije ni jedna istarska seljačka kuća. U tom molitveniku pokazuje se Dobrila kao veliki ljubitelj svoga naroda, bavio se on kojom mu drago strukom. I kovač, i kopač, i voznik, i mornar, i seljak i gospodin nalaze u toj knjižici utjehe, koja ih hrabri na ustrajan rad za dobrobit svoju i cijelokupnoga naroda.

Pedeset je godina, što je počelo u Istri sjati narodno sunce, njegove zrake i danas griju ovu zemlju, dok je pravo sunce zapalo. No ako je i zapalo, to ipak nije zaboravljeno, jer vidimo, gdje plod njegova nastojanja sve to više sazrijeva. Dobri je biskup, naš preporoditelj umro, i već istrunuše njegove kosti, no za to njegov duh lebdi nama uvijek pred očima a lebditi će do vijeka. Sjena će njegova možda i nas jednom ohrabriti, da budemo mogli, kad se preselimo s ovog svijeta, s otvorenim licem pred njega stupiti i kazati: evo nas biskupe! i mi smo radili za onaj isti narod, komu si Ti posvetio cijeli svoj znoj i trud.

I — — ć.

Hrvati Pazinskoga, te Puljskoga i donekle Porečkoga kotara nek se pak vesele, što dobivaju za poljodjelskoga učitelja onakvu silu, kakav je gosp. Trampuš. Ovaj, i g. Sancin u Buzetu, koj je u kratko vrieme, što službuje u Istri, pokazao toliko mara za dobrobit pučanstva u njegovom području, preporoditi će gospodarstvo kod našega pučanstva poglavito u srednjoj i zapadnoj Istri. Naši ljudi će stalno slušati njihove savjete i držati se njihovih nauka, sve samo i isključivo na svoju korist. Od sad unapried nesmije da bude onakvih pritužba, kakva bijaše u posliednjem broju „Naše Sloge“ iz Lindara. Sad već se nesmije dogoditi, da medju naše ljude dodje putujući poljodjelski učitelj koj nepozna jezika našega puka, jezika hrvatskoga. To nije politika, kakvu bi naši narodni protivnici htjeli tjerati i sa samimi poljodjelskimi uredbami. To je stvaran zahtjev, naravski, da naravniji nemože biti. A da se u buduće ne dogodi što se je više puta dogodilo, da je naime medju naš puk došao učitelj, koj nije razumio puka nit puk njega, odvisno je mnogo od samoga puka. „Upozorujemo ovime sve naše ljude nesamo u Pazinu i Koparskomu kotaru, nego i u porečkom i Puljskom, pa i u Voloskom i Lošinjskom, da se svaki put kad bi trebali i želili putujućega učitelja poljodjelstva, obrate molbom na c. kr. namjestničtvo u Trstu, da njim pošalje takovoga, koj pozna njihov jezik.

Politički pregled.

U Puli, dne 22. junija 1904.

Austro-Ugarska.

Prošloga ćedna položili su njemački zastupnici dr. Schücker i Lemisch račun o svojem djelovanju na carevinskom vieću svojim izbornikom. Prvi je htio opravdati obstrukciju njemačkih stranaka pod Badenijem tim, što je tobož bio njemački narod prisiljen stupiti u borbu proti onom ministarstvu za očuvanje svoje narodne časti. Ta njemačka borba da nebijaše naperena ni proti ustavu ni proti parlamentu, već samo proti težkoj nepravdi i proti nezakonitosti. O českoj obstrukciji sudi zagriženi Niemac posve drugačije. Za njega je borba českoga naroda proti sadašnjem vladinom sustavu pogubna i neopravdana. Po njegovu bi se povriedilo zakon i pravo kad bi se htjelo uvesti nutarnji češki jezik, pa radi toga su Niemci dužni podupirati svaku vladu, pa i Koerberovu, samo ako se ona pokaže, da je gluha napram českim zahtjevom i ako izjavi, da neće popustiti. Česi misle — reče — da će sadašnju vladu srušiti, nu ona postaje sve to jačom te je danas dr. Koerber, uživajuć povjerenje krune, moćnijim no ikad. Sve njegove naredbe izdane na temelju §. 14. jesu znakom, da on stoji čvrsto pa se mora sa zadovoljstvom pozdraviti činjenicu, da je Koerber moderan čovjek i da hoće, da uvede u državu modernu upravu.

Čudne imadu nazore ti naši Niemci o pravednosti i o zakonu. Kad ide njima za kožu slobodna su im i dozvoljena sva sredstva, bila to i najnasilnija, a kad se radi o koži austrijskih Slavena, tada nesmiju ova njemačka sredstva za njih vriediti, oni se moraju jednostavno svoga prava odreći i prilagoditi se njemačkim hirom. To nam je novi dokaz, da možemo od austrijskih Niemaca sve očekivati, samo ne pravednost.

Drugi zastupnik govorio je svojim izbornikom u Bjelaku iztaknuv, da valja sa nepovjerenjem pratiti mogućnost češko-njemačkog sporazumka. Uža sveza njemačkih stranaka proti austrijskim Slavenom nije za sada još potrebita.

Češki sabor završio je dne 16. o. mj. svoje kratko zasjedanje. Sabor taj zasjedao je dakle od 14—16. t. j. dva puna dana. Uzrok tomu je obstrukcija njemačkih zastupnika, koji se kane tim načinom osveliti češkim zastupnikom za njihovu obstrukciju u carevinskom vieću. To nije dakle drugo nego prkos objestnih njemačkih zastupnika, koji nemogu da gospoduju nad českim narodom, kako bijahu tomu prije vični.

Zajednička sjednica mladočeskih zastupnika na carevinskom vieću i na zemaljskom saboru iz Češke, Moravske i Šlezije obdržavana je dne 21. o. mj.

Službeni list bosanske vlade javlja, da je Njeg. Velič. imenovalo baruna Kučeru doglavnika poglavice zemaljske vlade, predstojnikom odjela u III. razredu u bosanskom uredu zajedničkog ministarstva. Istodobno bijaše imenovan predstojnik upravnog odjela zemaljske vlade u Sarajevu barun Benko gradjanskim doglavnikom poglavice zemaljske vlade za Bosnu-Hercegovinu.

Kako javljaju zagrebačkim listovom iz Pešte, obdržavao je tamo hrvatski kraljevinski odbor dne 20. o. mj. svoju sjednicu, u kojoj se je viećalo o sporazumcih postignutih u obih pododborih. Zastupnici oporbe dr. Vrbanić i dr. Frank pobijali su najžešćim načinom po izvjestitelju predloženu zakonsku osnovu, koju je uzprkos tomu prihvatila madjaronska većina. Istoga dana po podne bijaše zajednička sjednica hrvatskog i madjarskog kraljevinskog odbora, u kojoj su zastupnici Vrbanić i Frank podnieli mnogobrojne prigovore proti spomenutoj osnovi.

Ministar predsjednik pozvao je na večer sve članove obiju odbora k sebi na gostbu. Hrvatski oporbeni zastupnici odklonili su taj poziv.

Službeni list hrvatske vlade „Narod. Novine“ pišu, da će u ime vladine stranke kandidirati u velikogoričkom izbornom kotaru na mjesto pokojnog Brešćenskog madjaron Nikola Hribar.

Oporbeni listovi pišu, da će brzo odstupiti hrvatski ministar Čeh i njega da će zamjeniti varaždinski veliki župan Rubido-Zichy. Položaj ministra Čeha da je uzdrman usljed njegovog ponašanja za dogovora kraljevskih odbora, kojom prigodom, da je pristao na madjarsko stanovište proti interesom vlastite domovine.

Crna Gora.

Posebni odaslanik srbskog kralja Petra, g. Nenadović bio je dne 20. o. mj. primljen od kneza Nikole u svečanoj audienciji, te mu je tim povodom predao veliki red zvezde Karadjordjevića. U izmjenjenih govorih iztaknuti su iskreni osjećaji prijateljstva i bratinstva, koji vladaju izmedju obiju vladara i Država. Srbskom odaslaniku na čast dao je knez Nikola prirediti svečanu gostbu, kod koje je knez ponovio prijašnju izjavu o srdačnih odnošajih izmedju Srbije i Crne-Gore, kojima vladaju dvie obitelji uzko spojene vezom rodbinstva i krvi. Na koncu nazdravi knez svomu prijatelju i rodjaku kralju Petru.

Sa Cetinja pišu, da se tamo drži kao stalno, da postoje pisani dogovori izmedju Srbije i Crne Gore i to za obranu jedne i druge i Bugarske za slučaj novih zapletaja na Balkanu.

Srbija.

List „Štampa“, što izlazi u Biogradu priznaje, da su tudjinci pokrenuli pitanje republike u nekojih krajevih Srbije. Taj pokret da podupiru nekoji srbski nezadovoljnici, pripadnici skrajne radikalne stranke. Vlada, upozorena na tu agitaciju, poduzela je shodne mjere, da njoj u zametku na rep stane. Umjereni radikalci zahtjevaju, da se povjeri vladu izključivo umjerenim radikalcem pod predsjedničtvom Nikole Pašića.

Dne 19. o. mj. bijaše napadnut u Nišu novinar Radovanović od poručnika Linsovića, koji ga rani težko sabljom. Novinar izpruži dva hitca iz samokresa te rani poručnika. Medjutim sakupi se više častnika i gradjana, koji odnesoše ranjenike u bolnicu. Povod tomu sukobu da je dao neki novinarski članak.

Tribunal prve molbe odsudio je poznatog Teodorovića na 18 mjeseci tamnice radi pronevjerenja. Osim toga mora povratiti preko 39.000 dinara državi. Poslije proglašene osude kazao je Teodorović: Zahvaljujem, jer će sav svjet uviditi, da sam protuzakonito odsudjen; žalim, što sam u mojoj obrani poštedio Živkovića, ali sam držao da će se pokazati čovjekom, žalim nadalje, te sam držao, da će sud savjestno suditi.

Bugarska.

Sofijski oporbeni listovi napadaju vladu radi toga, što da je primila od francezkog družtva nevaljane naboje za puške. Od tih naboja da ih je bar 40 po sto nevaljanih. Ministarstvo rata poslužilo se je odmah sa izpravkom u listu „Večernja Pošta“ uztvrdiv, da su te viesti neistinite.

Prošle subote sastaše se u Biogradu knez Ferdinand sa kraljem Petrom. Vlak, kojim je stigao knez u Biograd, nije zaustavljen na biogradskom kolodvoru, već nekoliko metara pred kolodvorom. Knez Ferdinand zaustavi se svaki put izvan tog kolodvora. Biogradjanom, da bijaše neugodno kad doznaše, da će kralj poći knezu u susret. Knez da je izjavio, da se drži toga iz nekog praznovjerja. U Resniku kamo je kralj pošao knezu u susret, ostao je vlak kojih trideset časaka. Vladari razgovaraše u vagonu. Nešto prije odlazka pozvao je knez k sebi ministra Pašića, koji je sjedio u drugom vagonu sa kneževim pobočnikom Makarovom. O razgovoru obiju vladara nezna se ništa stalna. Pašić da je kazao, da ovaj sastanak neima političkog znamenovanja.

Rusija.

O djelovanju vladivostočkog ratnog brodovlja posiao je admiral Skrydlov dne 20. o. mj. caru Nikoli brzojavni izvještaj sliedećeg sadržaja:

Dne 15. o. mj. naišla je jedna divizija naših krstaša u korejanskom zalievu na parobrod „Izumimaru“, koji je prenosio vojsku, te se kretao sa južne strane japanske obale, koju se već mogla vidjeti. Kad je minuo rok, dan Japancima, da se spase na ladjama i napuste parobrod, stalo se na ovoga pucati topovima, sve dok nije potonuo. Odmah po tome spaziše naši, da im se s južne strane približavaju još dva prenosna parobroda, na kojima bijaše takodjer momčadi, odredjene za vojsku, konja i raznoga materijala za gradnju željeznica. Pošto se ovi parobrodi, koji se zovu „Itakimaru“ i „Sadimaru“, na poziv ne htjedoše predati, zadesila ih ista sudbina koja i „Izumimaru“. Japanci tom prigodom izgubiše tri prenosna parobroda, koja su nosila 15 hiljada tona, vojske i momčadi, što se nalazili na brodovima, te znatniji dio materijala za željeznice i druge ratne operacije.

U Petrogradu, 19. junija. Dopisnik ruske brzojavne agencije javlja iz Liaojanga: Kako se javlja iz Port Artura, neosnovane su viesti izvanjskih agencija i izvieśća s japanske strane, da su ruske topnjače potonule. Naše je brodovlje u Port Arturu intaktno i sasvim opet popravljeno. Medju posadom i stanovnicima u Port Arturu vlada izvrstno razpoloženje. Vojnici željno očekuju bitku. Vlada u obće podpuno uvjerenje, da nema sile, makar ona bila još tako velika, koja bi mogla nadvladati Port Artur. Većina stanovnika stupila je u dobrovoljačke redove. 600 žena priobćilo je, zapovjedniku tvrdjave, da su volne vršiti za ratnu stvar službu. U gradu i u tvrdjavi vlada podpun red, a trgovina i promet nalaze se u normalnom tečaju. Port Artur je obskrbljen podpuno hranom za 6 mjeseci, eventualno za 1 godinu, ako se bude hranom štedilo. Premda je Port Artur bio potonjih dana podsjednut, ipak je pošlo za rukom uvesti u nj veliku množinu marve. U Port Arturu se zadržavaju takodjer daljnjski stanovnici, koji pripoviedaju, da je Daljnij uslied požara malu štetu pretrpio. Japanci su posmicali Kineze, koji su u Daljnjem plaćkali. Japanske predstraže stoje 24 vrsti daleko od Port Artura s onu stranu stanice Inčensa i 3 vrsti daleko od ruskih predstraža. Ovdje-ondje došlo je do okršaja. Ruski čestnici izjavljuju, da će Japancima valjano zasoliti, ako navale na Port Artur, koji se drži necsvojivim.

U Mukdenu, 19. junija. Po pouzdanih viestih zaglavila je na japanskim prevoznim ladjama „Nitashimaru“ i „Sadomaru“ ciela pješačka pukovnija sa zapovjednikom.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Je l' Jurino istina, da je grožnjanski plovan nekoj ženskoj više miljari krun profućkal?

Jur. Bravo da je i još bi, da će mu ih dat.

Fr. A zakon? a pravica? a njegovi poglavari?

Jur. Ča neznaš, da j' Talijan?

Fr. Ča j' tomu tako?

Jur. Ma, jušto tako!

Pogled po Primorju.

Puljsko - rovinjski kotar:

Izborne listine za občinu Pulu iz ložene su od 16. tek. mj. kako to egla šuje načelnik Rizzi posebnim oglasima priljepljenim po gradu. Mi smo u pred prošlom broju pogrešno javili, da su ve izložene, a to po viesti puljskog „Giorna letta“, koji je tu viest prvi donio u dv broja.

Sada, kada se sjegurno znade, da s te listine izložene, preporučamo svim na šim istomišljenicima, da živo rade medj narodom za ove izbore i da na vriem prigledaju u listinama, da li su unesen u listine ili ne. Kod ovih izbora stupil će u borbu sa ostalim Slavenima u Pu i naša hrvatska pučka stranka, te zat treba da svaki, kojemu još nisu vran mozag izpile i tko nije Talijanima z zdjelu leće dušu i srce prodao, pristan uz ljude svoga roda i jezika, a s preziro odbije one pijavice talijanske, koje krv gorku muku narodnu nemilosrdno sišu rade na zator i propast našega puk Probudimo se dakle jednom, i na nog braćo za vlastiti spas i slobodu! Sve na putke i poduke za izbore daje naše ured ničtvo, kamo neka se izvole izbornici tu svrhu obratiti.

Samovolja sudbenog pristava Sav Mi Hrvati u Istri moramo bi izdavati je dan veliki dnevnik, koji bi svaki dan bi pun nezakonitosti i nepodobština, poči njenih sa strane pojedinih c. k. oblas svake struke, prama našem jeziku i narc dnosti. Nema broja a da „Naša Sloga ne iznese u glavnim potezima koji pr kršaj zakona sa strane jednog ili druge činovnika. Prije nego predjemo na nezz konitost, koju je počinio g. pristav Sav dne 16. t. m. a pod zaštitom svoje s dačke vlasti, osvrnut ćemo se u kratk na prilike, koje vladaju na ovom sudu kakvim duhom je nadahnut dio osobl na ovom sudu. Prije svega moramo ist knuti častnu iznimku g. predstojniku ove

Nastavak u prilogu.

suda, pokr. savjetnika Prinz-a, koji zbilja kao pravi sudac, svagdje nepristrano, što je zakonito rado dava ono mjesto našem jeziku, koje mu i po Božjem i ljudskom pravu pripada. Ali da idimo druge sudce. Od svih sudaca (prisiava) u ovom sudu posve dobro u govoru i pismu poznaje hrvatski jezik jedino pristav g. Savo (ta Dalmatinac je) jedan prisušnik. Ako ima koji kuraže ek ovo izpravi, ali je tako — premda g. avo, neznamo u koju svrhu, nieće da i on dobro poznavao hrvatski jezik. Od manipulantnih činovnika imade 3 kanceista koji govore dobro hrvatski, ali amo je jedan, koji znade dobro i bez ogriešk e napisati štogod hrvatski. Od nevničara znadu samo dvojica govoriti rvatski. jedan bolje drugi slabije, ali ni edan nije kadar, da što čestito hrvatski napiše, dapače ni diktando, osim možda ednog, koji bi mogao da bez pogriešk e to napiše. Pitamo mi, prema ovim prikama, može li c. k. kot. sud u Puli, sa našim ljudima, sa našim jezikom, zakonito i nepristrano postupati i uredovati? Na ovo pitanje neka odgovore više sudbene oblasti, jer mi smo s odgovorom na čistu: neprarda prema nama narivava se svagdje i od svih, po običaju austrijskih oblasti. Ovi pojavi — dostojni samo ovog nesnosnog prijavog sistema — znademo da ne obstoje samo pri ovom sudu, već možda još u većoj i nezakonitijoj mjeri širom ciele Istre, a pri drugim c. k. obćastima u Istri možda još u bezobraznijoj (da ne rabimo uviek: nezakonitoj) mjeri, te će i oni doskora doći na red.

Prilike dakle, ovakove na ovom sudu, nije čudo da nas sile, da upotrebimo kadkad i koju oštriju, jer tu bi prestala i Jobova ustrpljivost. tim više, da se s našim ljudima u jezičnom pogledu postupa gore nego sa marvom; dapače se dogadja da i našim odvjetnicima na hrvatske podneske, kadkad pošalju ovakvi elementi talijanske rješitbe, kao zaključke za ročište, a platežne naloge skoro u v i e k, jer to je posao manipulantnog činovničtva, a ne suca. A gdje su druge nepodobštine, koje mora da trpi naš narod, kao na primjer, dodje kakvom pisaru ili kancelisti, da mu preuzme kakvu tužbu, prituži se hrvatski, ali takav činovnik neznajuć napisati to hrvatski, sastavi to talijanski i tako dodju svi razpravni spisi od poziva do osude sastavljeni talijanski, a netreba ni spomenuti, da se razprava vodi, osim riedkih iznimaka, samo u talijanskom jeziku, ad majorem gloriam linguae patriaeque italicae. No ob ovom i drugim stvarima kao kaznenim i drugim tiskanicama govorit ćemo posebice obširnije drugom zgodom a sad se vratimo na našeg junaka, koji negdje željno očekuje da na njega red dodje.

Dne 16. t. mj. obdržavao je g. pristav Savo kaznene razprave, od kojih dvie s hrvatskim strankama, koje su za branitelje odnosno za privatne učestnike imale hrvatske zastupnike. Odmah na početku razprave izjaviše koli branitelji toli i stranke, da će rabiti kod razprave s a m o hrvatski jezik. Pristav Savo, počne na to ispitivati stranku, da li umije talijanski, i kako dugo je u Puli. Stranka reče, da talijanski pozna samo za prieku nuždu i nevolju, i odlučno izjavi da će se kod razprave služiti samo hrvatskim jezikom. Isto stane ispitivati druge stranke, da li znaju talijanski, na što odgovoriše da neznaju, na što se on kao okosne na na njih: kako govorite u Puli, kad dodjete ribu prodavat. (Ovdje ćemo prišapnuti g. Savu, da našim ljudima ne treba preobučivati se u gospodske haljine kad dodju amo na trg prodavat ribu, da uzmognu talijanski govorit, jer oni se ne srame govorit ni talijanski u svojim haljinama kao što to čini neki gospodin, kad u ovdašnjem Gabinetu u pokladama preobučen baš u halje istarskog seljaka (dakle hrvatske) prodaje jajca hrvatskim jezikom valjda ne da ponizi hrvatski jezik á kompromitira talijanski, kad bi tim jezikom prodavao jajca. Je li g. Savo). Na temelju onako u č e n o g i u m n o g razlaganja, stvorio je g. Savo zaključak, da će zapisnik voditi talijanski i osudu izdati talijanski, jer da stranke razumiju talijanski. Dapače kao sudac, zloraboć svoj položaj i vlast, išao je u svojoj drzovitosti tako daleko da je strankama predbacio, da oni jedino pod uplivom svojih branitelja — podpućeni od njih naime — uporno tvrde da neznaju talijonski. Branitelji, naravski, učiniše svoju dužnost, odlučno prosvjedujuć proti takvom postupku jednoga suca, koji mjesto, da iz onog svetog mjesta brani i štiti zakon i pravo svakog državljanina i da mu nepristrano i sduševno polag svojeg uzvišenog zvanja pravicu kroji, zatajiv i zaboraviv tu svoja politička čuvstva, — na tom uzvišenom mjestu velimo, baca pod noge i zakon i pravicu a sudačku svoju vlast podmeće osobnim svojim čuvstvima i strastima. Zaista žalostno, da se je g. Savo tako zaboravio, i to baš on, koji jedino dobro i točno poznaje hrvatski jezik, on, koji slovi kao vrstan pravnik i ozbiljan sudac. Neznamo, ali naslućujemo razlog, zašto je počeo ovako postupati. Ako misli on time, što proganja hrvatski jezik, kakovu svoju osobnu svrhu ili nagradu postići, doista nije nimalo plemenito od njega a u istinu žalostno, pak ako ćete i sramotno, da svojim osobnim probitcima podlaže svoje sudačko zvanje. Ako mu je do osvete, nije trebao izabrati zato našu narodnost; slaboće njegovih starješina ili drugih, nije liepo da podnaša i trpi naš jezik. Medjutim očekujemo što će na onaj njegov postupak više oblasti.

Morski pas oko Premanture. Dne 10. o. mj. u jutro vratila se je u rovinjsku luku ribarska ladja, koja je lovila ribu nedaleko Premanture i tuj uloviše morskoga psa, težkog jedan kvintal. Ribari pripoviedahu, da se vidja u moru nedaleko Premanture posliednjih dana više morskih pasa. Pozor dakle plivači.

Pazinski kotar:

Koncerat gimnazijalnih učenika u Pazinu, priredjen dne 15. t. mj. u vrtu gostione I. Stranića, imao je u svakom obziru krasan uspjeh. Vrt bio je natlačen občinstvom. Bilo tu preko 600 osoba gospodske, seljačke i radničke ruke, sve u najboljem skladu. A i izvan vrta bilo mnogo slušaoca, koji iz raznih obzira nisu htjeli ili mogli u vrt.

Nastupilo je 23 učenika u tamburaškom, 24 u pjevačkom, a 12 u guslačkom zboru. Svimi sborovi ravnao je gimnazijalni učitelj glazbe Br. Fridolin Stöckl.

Nastup učenika bio je skladan, a proizvadjanje pojedinih komada dotjerano, te je občinstvo iza svakog komada dalo izraza svome odobravanju živim pljeskom i povici. Na občeniti zahtjev bili su opetovani komadi: Jadransko morje, Predobri Bože i Stante zviezde, u kojem posliednjem komadu pjevali su bariton solo učenici Fran Rapotec i Rafael Mahnić veoma liepo i točno.

I u guslačkom zboru opazilo se ove godine znatan napredak prama lanjskoj toli u stalnosti hvatanja, koli u točnosti izvedbe.

Burnu aklamaciju želi su učenici Josip Čeh i Rikard Ružić. Prvi svojim jakim glasom, slobodnim kretnjama i umjestnom mimikom znao je izazvati svekoliku veselost u „Ciganin hvali svoga konja“, te pošto je občinstvo zahtjevalo da opetuje, predavao je sa istim uspjehom drugi šaljivi komad: „Baba na sudu“.

Drugi, Rikard Ružić, koji je u I. gimn. razredu, a došao u nj iz cirilo-metodijske škole u Kašteliru, prikazao je u komadu „Dižimo škole“ čuvstveno i slikovito živu čežnju toliko istarske djece za školama, te je mnogom od slušalaca zaiskrilo se oko od ganuća.

Občinstvo, razdragano cilikom naših tambura, te jedrimi i skladnimi glasovi učenika, dalo je oduška svome veselju time, da se je pjevom pridružilo tamburašem kod zadnjeg komada: „Liepa naša domovina“.

Izmedju prvog i drugog diela programa iznenadio je sve svojimi umjetnimi ognji ljekarnik Nikola Turato.

Nakon dovršenog službenog diela izrekao je dr. D. Trinajstić javnu zahvalu u ime občinstva upravitelju, profesorskom zboru, zborovodji i učenicima uz želju, da bi višekrat priredili takve večeri.

Nakon toga jesu učenici odpjevali još komade: Bože živi, blagoslovi — Na planinah — Slovenac i Hrvat, a tamburaši odigrali takodjer nekoliko komada — sve to pod ravnanjem učenika Frana Rapotca.

Občeniti je bio glas, i u krugovih, koji nisu prijazni toliko našemu zavodu, da tako uspjele zabave još nije bilo u Pazinu. Dokazom nam je vrhu te činjenice i okolnost, da njeki mažikarte proljevaju svoju žuč u puljskih talijanskih novinah. Znamo medjutim, da njeke njihove glasbeno naobražene osobe, slušajuć iz bližih kuća cieli tečaj koncerta, nisu mogle odoljeti, a da se i one pljeskanjem ne pridruže odobravanju.

Nas veseli taj liepi uspjeh naših učenika. A i sa materijalnim uspjehom se nemožemo potužiti. Uništo je one večeri na ulaznini K 370, dočim su k tomu poštom bili priposlani tom prilikom još sliedeći prinosi: gg. Vjekoslav Spinčić iz Opatije, Vinko Zamlić iz Voloskog, Antun Zidarić iz Savudrije, po K 10, dr. Dinko Vitezić iz Krka, Matičić Fran iz Boljuna, Antun Iskra iz Baderne, Barbić Miko iz Brguda, po K 5, Fran Dukić iz Kastva K 4, Fran Jurinčić iz Paza i Robert Jurinčić iz Brežaca po K 3, Josip Vrbka iz Lanišća K 2.

Sv. Petar u Šumi, dne 16. 6. 1904.

Dugi niz godina stoji u sv. Petru u Šumi hrvatska čitaonica, u kojoj vlada uzorni mir i sloga, što bode vrlo u oči neprijatelje reda i napredka. Oni nemogu u svojem otrovnom srcu podnašati, što se članovi Čitaonice znaju pristojno zabavljati i ponašati, te radi toga ruju na sve moguće načine proti Čitaonici samoj; plaćaju svojim vjernim robovom vino, očitom nakanom, da pomoću Judinog novca truju mirno pučanstvo. Valjda si utvaraju u svojoj šupljoj glavi, da će svojim neredom poslići zatvorenje Čitaonice. Ako imaju tu ludu nakanu, onda jalov im posao, pošto stoji Čitaonica na čvrstom temelju, a u svojoj sredini sakuplja čestite i značajne muževe, koji se neće dati zlorabiti u nečiste svrhe.

Što si oni nemirnjaci dozvoljavaju, to već prelazi sve mjere. Za primjer spomenuti ćemo samo to, što se je dogodilo dne 12. tek. mj. u odsutnosti odbora čitaonice. Onog dana poslie podne sakupilo se je njekoliko članova iste na prijateljski dogovor, koji je svršio kratkom plesnom zabavom. Na jednom prikažu se tik pred vratima prostorijah njekoji nahuckani mladići, te uzprkos opetovane opomene sa strane članova, silomice urinu unutar, uznemirujući svojim bezobraznim ponašanjem, te skrajno vriedjajućimi izrazi kao talijanski fakini, mirne članove čitaonice. K tomu još nosilo se je vino iz kuće Giorgisa pred vrata Čitaonice, gdje su svi nemirnjaci pili, kričali, vriedjali članove čitaonice i slično. Pripoviedala nam vjerodostojna osoba, da je čak njeki starac — krnjel — koji već jednom nogom nad grobom visi, dražio onu rulju riečima: „i n š o m a b r a v i g i o v a n o t t i, f e g e p u r d i s p e t i“.

Sve ove stvari morale bi biti dobro poznate, kao što i zbilja jesu onoj oblasti, koje se to tiče, ali ona se ipak neće da miče, kao da ne haje za mir i red, već pušta svojim „vriednim“ miljenikom prosto polje, neka se kao pravi fakini izkažu. Da nije već došlo do sukoba ima se zahvaliti jedino našim mirnim mladićem, koji se još dosele nisu udostojali, kako bi valjalo odgovoriti onom dugom mladiću, koji je već par puta sjedio u rovinjskom zatvoru.

Hrvatska čitaonica je družtvo potvrdjeno od c. kr. vlade. Zato nemožemo shvatiti, kako mogu mirne duše gledati sve ovo oni, koji su pozvani, da paze na mir i red u kotaru. Mi znamo, koji su moralni krivci i koji si potajno ruke slavodobitno riblju, ali neka paze, da se palica ne obrne, te i njim dodje crni petak.

Nebude li oblast htjela već jednom učiniti kraj ovim neprestanim neredom u ovom pučanstvu, nebude li zabranila kričanje, urlikanje, porabu noževa, pucanje revolverima itd., nebude li upozorila Feliksa Giorgisa, da nije njegova krčma na placi, nego u kući, tada bi moglo doći do zlih posljedica.

Svršavamo riečima: tko ima oči, neka vidi, tko ima uši neka čuje, a tko je tuj, da pazi na red, neka vrši svoju dužnost, dok je još doba.

Porečki kotar:

Iz Kašteliru. Svimi razornimi čini župe upravitelja Degrassia, svimi novotarijami, koje je uveo u devet mjeseci što je kod nas, svim ukidanjem slovinskoga, a uvadjanjem latinskoga i talijanskoga jezika u našoj crkvi, bio je dražen i upravo izazivan naš puk. Više put se je pritužio kod biskupa. Biskup ih je mirio i obećivao njim koje šta. Degrassi je svoj razorni posao tjerao dalje.

Na dan Tjelova poslie sv. evangjelja, okrenuv se prema puku, rekao je, da mu ima priobćiti tri stvari. Treća medju timi bila je ta, da je pročitao **talijanski dekret,** kako rče sam, dobljen od biskupa; i raztumačio ga hrvatski. **Biskup da nalaže u tom dekretu, da se ima na tjelovskom obhodu ili procesiji pjevati sv. evangjelja latinskim i nikim drugim jezikom,**

I taj nalog je Degrassi dakako izvršio.

Sad nek si svatko pomisli, kakvo bijaše razpoloženje duhova medju našimi ljudmi, u našem mjestu, gdje na 1200 stanovnika ima jedna talijanska obitelj, i ta od mala priseljena, i gdje su tri druge obitelji u kojih se više manje takodjer talijanski govori, a gdje se u svih ostalih samo hrvatski govori!

Razdraženost traje odkad je došao Degrassi, za kojega znadu da je bio nemoguć u Višnjanu, i odkad ukida što je svetoga ljudem. Porasla je, kad se je nješto govorkalo dan dva prije o tom što se je imalo na tjelovo dogoditi. Bila je još veća, kad su čuli da njim biskup njihov „viši duhovni pastir“, piše talijansko pismo, i kad su razabrali iz protumačenja župe upravitelja, o čem to pismo govori. Dosegla je svoj vrhunac, kad je pop zapjevao „Dominus vobiscum“ pa „Initium s. evangelii“ — **što se u Kašteliru od pamtivieka nije dogodilo!**

Sve se je uzkomešalo. Mnogi su upravo kunili, mjesto da mole i pobožno prisustvuju obhodu. Mnogi su se pokrili. Mnogi razjareni, da tamo nevriedjaju Boga, otišli su bud sami, bud vukuć od tamo svoju djecu, koja su se toli radovala tomu danu.

Sav postupak raztumačili su oni njeki pojedinci, koji su iza toga klicali: V i v a I t a l i a n i ! — i to kao odgovor na srbu koja je vladala čitavoga onoga dana, kao i sliedećega i dalnjih, i kako traje i danas medju pukom. „Viva Italiani“ Flapp, Degrassi, i svi oni u kojih službi stoje! „Viva Italiani“, koj rabe crkvu, vjeru, službu Božju, sv. obrede, za posvetne brutalne svrhe, za iznarodjenje hrvatskoga naroda! „Viva Italiani“ u službi talijanske politike u Istri!

Naši ljudi mirnije ćudi mirili su one koji nisu tako mirne ćudi, i imali su posla dok su ih bar malo umirili, rekav im da

će ići pritužiti se k biskupu. Nisu najme ni pravo vjerovali, da bi biskup bio pisao onakovo pismo kako njim ga je Degrassi protumačio.

I išli su k biskupu, kakvih 20 njih, dne 4. t. mj.

Počeo je govoriti jedan od mirnijih župljana. Rekao je: Došli smo presvjetli pritužiti Vam se. Vi ste nam obećali u njekih prilikah, da će nam se sv. evangjelje uvjek pjevati našim slovinskim jezikom, a na Tjelovo pjevao nam je upravitelj sv. evangjelje latinskim jezikom. Biskup će na to: **„Papa" je već davno odredio, da se u crkvi nema rabiti dva jezika. Za to sam ja dao nalog župe upravitelju, da već nejmaj pjevati sv. evangjelje hrvatskim jezikom nego da ga ima pjevati latinski.**

Prije spomenuti župljan odvrati mu: Kod nas se je uviek pjevalo hrvatski. Mi imamo hrvatske knjige stare 200 godina. Puk je latinskim pjevanjen jako razžalošćen, da ljutit je.

Biskup odgovori: Nemogu pomoći. **„Papa" hoće tako, a svaki papa ima svoju moć, i može odrediti kako hoće.** Kao pravi kršćani valja da slušate crkvene poglavare.

Jedan od odaslanika reče na to: Ako nam uzmete naš jezik u crkvi, onda netreba nam ni svećenika ni crkve. Nećemo ni znati za svećenika, tja s njim. Postat ćemo makar socijalisti.

Biskup njim: **Budite šta ćete!** — **U ostalom i pokojni vaš župnik Pelhan pjevao je sv. evangjelje latinski.**

Oni biskupu; **Nije istina, ne, ne!**

Biskup njim: **Jest!**

Oni biskupu: **Ste ga čuli pjevati?! Mi jesmo, i pjevao je uvjek iz šćaveta u našem jeziku.** —

Biskup njim: Sada valja da slušate ovoga župe upravitelja! Ako njega neslušate, neslušate ni mene!

Oni biskupu: Nećemo ni njega, ni Vas, ni nikoga u tih stvarih. (I nesmijete. ur.) — Na Tjelovo bi se skoro nesreća dogodila. A što nije onda, moglo bi se drugda. — Svaka nesreća koja se dogodi, bit će pop kriv.

Biskup njim žestoko i tukući se po prsih: **Ja sam mu dao nalog da čini kako je na Tjelovo činio, jer tako hoće „papa".**

Oni biskupu: Šta samo za Kaštelir hoće sada papa, da se tako radi?!

Biskup njim: **Papa hoće za sve, i već je za sve naredjeno. Al ja neimam svuda svećenika, koji bi me u tom slušali.**

Oni biskupu: Ako je tako, onda je najbolje, da se crkva zatvori. — Sve ono zlo, koje se je dogodilo prigodom procesije na Tjelovo, nek pade na Vas i na Vašu dušu.

Izričuć to, pokrili su se i odaljivali, dočim ih je biskup tamno gledao. — —

Opažam, da je na ljude čudan utisak učinilo, što je biskup uvjek rabio rieč „papa", a nikad „sv. otac" ili „sv. otac papa".

Opažamo na dalje, da su se ljudi kasnije pogovorili, i učinili daljnje korake.

Ako budu više crkvene oblasti vjerovale biskupu Flappu kaošto vjeruje biskup Flapp, hotice ili nehotice, Kaštelirskomu reformatoru exfratru Degrassi-u, i delegatu Mekišu i još dvojici trojici; ako se te više crkvene oblasti nebudu obazirale na opravdane pritužbe i želje i molbe čestitih Kašteliraca; ako budu više vjerovale dvojici trojici odrodjenika i u obće pripadnika talijanske politike; ako odobre postupak Degrassi-a i Flappa i nedadu puku što ga ide — onda se može očekivati svega, al ništa dobra za katoličku vjeru i crkvu.

* * *

Mi ćemo se na ovo, i što je s tim u svezi, još svratiti. Za sad kličemo glasno i jasno i exelenci biskupu Flappu i njegovim pomoćnikom i onim, kojim svojim postupkom on i njegovi pomoćnici služe: **Sv. otac papa nije još rekao posliednje u pitanju bogoslužnoga jezika — pak se ono pozivanje biskupa Flappa na „papu" mora smatrati najblaže rečeno, zloporabom papinske vlasti.**

Ako misli ekselenca Flapp, da negovorimo istinu, nek nas blagoizvoli prijaviti bud kojemu sudu — mi mislimo da stvar spada na sud crkvenih oblasti —, i svi smo pripravni dokazati sa svjedoci istinitost naše tvrdnje.

Crtice o izborih u Oprtlju. Od tamo pišu nam 2. o. mj: Posliednju viest o naših izborih uvrštenu u „N. S". crpili ste g. uredniče iz talijanskih listova, kako to sami priznajete. Da je pako Vaša opazka o neistinitom izvješćivanju tih listova posve opravdana, eto Vam pobližih podataka o tih izborih, da se uvjerite sami, kako su oni listovi pristrano i strančarski izvješćivali. Ovi naši podatci jesu posve pouzdani, jer smo sami od početka pa do svršetka kod tih izbora sudjelovali. Izborne listine bijahu izložene 12. decembra 1903. Naši pouzdanici prepisaše ih u koliko im bijaše to moguće, našav ih u najvećem neredu.

Nakon toga sakupili se naši narodni prvaci, da te listine skupno izprave, i potrebite reklamе proti istim na vrieme ulože. Naše reklame odbiše sve redomice na občini, ali mi ulozismo dalnje reklame na političku oblast u Poreču, koja ih je većinom uvažila.

Protivnici naši niesu doduše znali za naš rad, ali su ipak slutili, da se mi vrtimo, te su sad jednom sad drugom od naših prvaka predložili, da sklopimo s njima kompromis.

Stari načelnik Fortunato Antonaz bio se sa svojimi nešto popravdao te bojeći se za načelničku stolicu, laskao se našim, da bude li imenovan opet načelnikom, da će pristati uz istarsku hrvatsku stranku. Možda mu je povjerovao kakav dobričina, ali oprezniji naši prvaci ne povjerovaše mu znajuć, da vuk dlaku mienja, ali ćudi nikada.

Medjutim napao je načelnika u talijanskom listu „Il popolo istriano" u Puli, kako vele Timeus, da šuruje sa protivnicima, da valja biti na oprezu, jer da prieti talijanstvu Oprtlja velika pogibelj. Tim bijaše upozoreno talijansko političko družtvo za Istru, te je odmah doletio u Oprtalj predsjednik Bennatti, da zavadjenu braću pomiri. To mu nije pošlo za rukom prvi put, pak se vratio opet jednom ovamo i konačno mu uspjelo složiti razkolnike i izmiriti posvadjene — kao što je to već bilo javljeno u Vašem cienjenom listu.

Kad bijahu stalni, da su sve pripravili kako će naše izvanjske občinare opet jednom nasamariti, razpisaše izbore. Čedan dana prije izbora raznesao je občinski sluga odnosne pozive, ali ne svim našim, jer su mnogi naši sami morali po te pozivnice ići na občinu.

Izbor bijaše urečen za III. tielo dne 25. i 26. maja o. g.

Mi smo znali, da će nam biti težko već sada pobjediti u ovom tielu, te smo glasovali za mješovitu listinu, sastojeću od Hrvata i Talijana; a tako su glasovali i nekoji protivnici. U ovom tielu pristupilo je k izboru 380 izbornika, od kojih je glasovalo za protivničku listinu 226 a za našu 154. Talijanaši pomeli su što no rieč, metlom sve svoje na biralište, a to njim ne bijaše jako težko, jer su u tom tielu siromašni i od talijanske gospode više manje odvisni občinari.

Premda je razlika u tom tielu za 72 glasa, mi smo zadovoljni tim uspjehom, jer je to liep znak, da i ovdje napredujemo. Uvaži li se pako, da je naših ostalo kod kuće preko 270, tada se može gojiti dobru nadu u bolji budući uspjeh. U ostalom od 10 izabranih u tom tielu pripada četvorica njih našoj narodnoj stranci dočim je od ostale šestorice jedan ni simo ni tamo.

Due 27. i. mj. biralo se je II. tielo. U tom su tielu imućniji i neodvisniji posjednici, koji se ne dadu tako lahko ni potkupiti ni prestrašiti. Kod izbora u tom tielu sudjelovalo je 169 izbornika; za istarsko-hrvatske predložnike glasovalo je 87 a za talijanaško-šarenjačke 82 izbornika. U tom tielu pobjedismo dakle za 5 glasova većine izabrav 10 najčvršćih naših korenjaka.

Možete si misliti, da su naši protivnici u ovom tielu napeli sve žile ne bi li nas bacili iz sedla, ali im to nije pošlo za rukom. Malena većina od 5 glasova dade se protumačiti tim, što je naših ostalo 90 kod kuće, dočim su glasovali svi protivnici i gluhi i slieпi, gobavi i stari i mladi. Izborna komisija postupala je nepravedno i pristrano predvidjajuć propast svoju u tom tielu. Komisija ta zabacila je mnogo naših glasova, budući da ne pozna sad jednog sad drugog izbornika. Premda su naši čestiti povjerenici gg. Ante Tončić Cekin i Fran Milanović proti takovom nezakonitom postupanju često prosvjedovali, ipak se nije komisija dala sklonuti na pravedno postupanje. Upozorio je komisiju često i odaslanik političke oblasti g. Dr. Škabrne, ali i njegove opomene ostaše neuslišane.

Za dokaz kako je ta komisija s našimi izbornici postupala, navadjamo Vam samo sliedeći slučaj:

Došao je u izbornu dvoranu naš čestiti izbornik da glasuje. Zapitan od g. komesara gdje mu je poziv, odgovori: poziv mi niesu poslali kako drugima, pa kad sam došao sam na občinu po poziv, ne htjedoše mi ga dati. Na to mu odvrati g. komesar neka počeka, pak će kasnije glasovali. Čekao je i čekao dugo i napokon ga pozvao g. komesar i upitao kako se zove. Zovem se, odgovori, Vizentin Antun pok. Antuna iz Ždrenja. To je potvrdio i naš povjerenik Ante Tončić, dodav da drugoga tim imenom neima u čitavoj občini Ždrenj. Komesar upita komisiju zašto mu ne poslaše poziva, na isto odgovorise svi članovi, da ga ne poznaju. Na opazku povjerenika Tončića, da su imali izabrati u izbornu komisiju iz svake porezne občine po jednog člana, čim bi se izbjeglo ovakovim slučajevom, pripomenu g. komesar, da bi to bilo posve u redu. Konačno upita opet komisar članove komisije da li poznaje koji toga izbornika, na što ustane načelnik pak tajnik, občinski sluga i svi članovi komisije izjaviv, da ga ne poznaju. Ozlovoljen i ogorčen reče na to naš pošteni Vižintin: Ne poznaju me ne danas g. komesaru, ali dok sam s njimi glasovao, su me poznali još previše ali danas, kad vide, da ću glasovati za sebe, ne poznaju me više. Na što su udarili svi izbornici u dvorani u grohotan smijeh, dočim je slavna komisija oborila od stida oči.

U subotu dne 28. maja biralo se je napokon I. tielo. Svih izbornika pristupilo je k izboru 68, a glasovalo je njih 40 za talijansku a 28 za našu narodnu stranku.

Razlika glasova nije baš velika, pa ako se zna, da u tom tielu glasuju oprtaljska polugospoda i da su baš u tom tielu napeli sve sile, da pobjede, jer bi inače bili izgubili občinsku upravu, nećete se čuditi što su u istinu pobjedili. Protivnici su naši priznali privatno i javno u svojih novinah, da očekuju najvećom napetošću uspjeh izbora u tom tielu bojeći se za občinska jasla. Do pobjede su dakle došli silnom agitacijom i bezobzirnim postupanjem s našimi izbornici.

Na ni ta pobjeda nije podpuna, jer će u novom zastupstvu sjediti skoro polovica naših zastupnika, koji će budno paziti i točno nadzirati kako se gospodari sa občinskim imetkom.

Mi vidimo u duhu predsjednika talijanskoga političkoga družtva kako slavi kićenimi riečmi pobjedu talijansku u Oprtlju, nu mi mu te pobjede ne zavidjamo, jer ono znači talijanski nazadak a naš napredak u onoj občini. Toga nam nitko poreći nemože, naših bo odlučnih i poštenih muževa nije još sjedilo toliko u občinskom zastupstvu u Oprtlju.

Ludo bi bilo, da se idemo na ovom mjestu narodnim protivnikom za buduće groziti ili sebe hvaliti. Neprijatelji naši neplaše se stalno naših grožnja, ali će se plašiti i uplašiti našega rada, naše odlučnosti i naše ustrajnosti — budemo li znali svega toga u buduće razoriti ih pokazati.

Naš budući uspjeh odvisiti će od nas samih. Podučimo i prosvjetlimo neuke i zavedene; oslobodimo od krvopija zadužene i odvisne, pa eto nam gotove pobjede. Neuka, odvisna i malodušna čovjeka lahko ćeš prevariti i zasliepiti, ali kad budu svi naši izbornici znali kazat talijanskoj gospodi: Mi smo pred zakonom Vama jednaki, ako smo vam dužni smo vaši sužnji, platiti ćemo vas pošteno, ali vam se više ne prodajemo; mi ćemo sami gospodariti s našom sirotinjom i netrebamo više vašega tutorstva — sinut će sunce i pred naša vrata.

Voloski kotar:

† **Vinko Marjanović.** U Kastvu preminuo je u noći od prošloga četvrtka na petak Vinko Marjanović u 56. godini dobe svoje. Bio je rodjen od oca Hrvata poličućega iz Dalmacije i majke Hrvatice iz Kastavšćine. Otac mu je već davno umro, majka živi i danas; još dosta zdrava nadživila je sina. Vinko bio je svoje doba njekoliko godina na gimnaziji na Rieci. Ne s pomanjkanja talenta nego s drugih uzroka zapustio je gimnaziju. Bio je vojnik naše mornarice i kao takav mnogo je svieta vidio, te mora medju njegovim spisim biti i raznih opisa. Kratko vrieme bio je u jednoj odvjetničkoj pisarni u Banovini, a onda je stupio u občinsku službu u svojoj rodnoj pokrajini, i ostao u toj službi do svoje prerane smrti. Kud god je služio, tu su se ga ugodno spominjali i još se ga spominju. Veprinačku občinsku upravu bio je kao tamošnji tajnik postavio u takav red, da takova nebijaše ni prije ni poslie. Kad se bijaše dobilo občinu Pazinsku, pozvan bi on tamo za tajnika. Pokojni tajnik bijaše desna ruka nezaboravnoga i jao već više godina preminuloga dra. Ante Dukića, i drugih tamošnjih občinskih načelnika. Težko su ga od tamo pustili, al on je molio i zadobio službu ravnatelja kancelarije u svojoj rodnoj občini Kastavskoj godine 1895. I ona ga je trebala. Od tada jedva si mogao i pomisliti občinski ured bez Marjanovića. Riedki bijaše dan, i taj tako rekuć izvanredan, kad nije on bio u uredu od rana jutra do kasna večera. Njegovi sastavci bijahu doista nješto dugi, al uvjek stvarni, i na zakonih osnovani. Stalno bio je jedan najboljih občinskih tajnika u Istri. U družtva je malo zalazio. Osim narodnih zabava, jedina mu bijaše zabava nedjeljom po podne šetnja sa svojom gospodjom. Živio je za občinski ured i za svoju obitelj, koju je ljubio kao pravi suprug, odnosno sin i otac. Za sobom ostavlja naime suprugu, majku 86 godišnju staricu i dva sina. Stariji mu sin poznat je i širemu hrvatskomu občinstvu. Proganjalo ga lanjskih nemira u Banovini, i on je morao bježati pred bjesnilom Khuenovim u Beč, u Ljubljanu, i drugamo dok se nije nastanio u Dubrovniku kao urednik „Crvene Hrvatske". Tu sad boravi sa svojom mladom i ljubeznjivom gospodjom rodjenom Mrzljak. Mladji Danilo je gimnazijalac na Sušaku. Blagi pokojnik radeć marljivo kao občinski činovnik, i nezahtjevajuć za se ništa osobita, zadovoljavajuć se s malim, nije imao vruće želje, nego da uzgoji svoja dva sina, dakako kao Hrvate, i da prehrani nesamo svoju suprugu nego i svoju staricu majku. I obzirom više na nje nego li na se zauzimao se je zadnjih godina i on, da se

stvori zakon po kojem bi občinski činovnici i njihovi preostali imali pravo na mirovinu. I u bolesti, koja je trajala od Duhova do 16. t. mj., trla ga je misao za svoje neobskrbljene. Suzami u očijuh izdisao je: da bih živio bar dotle dok bude stvoren mirovinski zakon občinskih činovnika. Siromah nije ga dočekao...

Bol supruge, majke i sinova pokojnikovih svak može pojmiti: kako je ljubio on njih, tako su ljubili i oni njega. I sa vienci pokazali su svoju žalost, a mladi sinak Danilo, praćen rodjakom A. Dukićem, potrt je pratio truplo svoga dobroga oca, dočim sin Milan nije mogao dospjeti k sprovodu. Al žalostni nisu samo oni, već svi koji su ga poznavali. Iz Veprinačke občine došlo je njekoliko muževa, da pokojniku izkažu posliednju počast. Iz Pazina došao je u ime občine tamošnji občinski tajnik g. Žic, te u ime iste postavio vienac na lies. Občinski glavar dao mu je takodjer vienac na zadnji njegov put; a tako i občinski činovnici. Njeki su na njegovu uspomenu podarovali Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri. Občinski odbor držao je prilikom smrti Marjanovićeve posebnu sjednicu, u njoj izrazio svoju žalost, i odredio još koje šta. C. kr. kotarsko glavarstvo dalo se je zastupati kod sprovoda po svojem tajniku. Iz Voloskoga došli su k sprovodu dr. Pošćić, občinski blagajnik Luznik, nadglednik cesta Marušić, koncipijent Brajša. Kastav bio je zastupan po svojem gradjanstvu, a ciela Kastavšćina po svojem glavaru, občinskih savjetnicih, mnogih občinskih zastupnicih i županih kao i raznih drugih. Opelo obavio je veleč. gosp. župnik-dekan praćen sa obojicom gospodom kapelani. Svi zajedno pomolili su se za pokojnika i nad grobom, trusili grob sa zemljom, roneć suze i kličuć: Vinko, lahka Ti bila zemljica! — (Bolnomu pokliku pridružuje se i naše uredničtvo).

Lošinjski kotar:

† **Pop Niko Butković.** Pjesnički i narodni naš Vrbnik pjeva i opet nad otvorenim grobom jednog svog sina pjesmu naricaljku. Plače nad grobom popa Nika Butkovića, koji je svoje rodno mjesto na posebni način ljubio i tu ljubav djelima zasvjedočio. Pokojni Butković bio je medju onima, koji su Vrbnik oteli šarenjačkim rukama i privili ga u narodno kolo, u kojem će ostati dok bude u Istri tužnoj i zadnjega Hrvata.

Pop Niko Butković rodjen je 27. veljače 1848. od seljačkih roditelja Ivana i Kati Katunar, a još istoga dana rodjen je Isukrstu u svetom krstu po tadanjem vrbničkom župniku-dekanu pok. Petru Volariću.

Pučku školu izučio je dielom u Vrbniku i Krku, a dielom opet u Cresu kod svog pok. strica popa Nika Butkovića, koji se preselio Bogu na istinu 22. lipnja 1869. Za prvi i drugi gimnazijalni razred podučavali su ga privatno oo. trećoredci sv. Franja u Krku, a za tim je položio javne izpite za ova dva razreda na senjskoj gimnaziji s dobrim uspjehom, gdje je dovršio i treći razred. Četvrti do osmoga razreda dovršio je na riečkoj gimnaziji, a odavle je pošao g. 1864. u bogoslovlje u Gorici, gdje je ostao tri godine. Nakon tri godine svog boravka u sjemeništu zapopio ga je g. 1867. pok krčki biskup Ivan Josip Vitezić i poslao kao pomoćnika njegovom stricu, tadašnjem župniku u Valunu, koji je u to vrieme bio pogibeljno obolio. Ovdje je ostao godinu dana obavljajuć župničku službu mjesto svog bolestnog strica, podučavajuć djecu u školi i pripravljajuć se za zadnji bogoslovni izpit, kojega je položio u senjskom bogoslovlju. Iza dovršenih bogoslovnih nauka bje imenovan kapelanom u Novalji na otoku Pagu, gdje je zajedno i učiteljevao. U Novalji je pripravio u početnim naukama nekoje mladiće, koji se kasnije posvetili nauci i danas se broje medju inteligenciju, te mu sa harnošću priznaju njegov trud. Ovdje je ostao od god. 1868 do svibnja 1871. Za njegovog kapelanovanja u Novalji župnikovao je tamo pok. Ivan Bogović, koji je svog kapelana zavolio ljubavlju brižljivog otca. Ali ova ljubav ne potraja dugo. Župnik Bogović oboli i ode na liečenje u Mali Lošinj gdje i umre oko god. 1869. Župnička skrb sada bje povjerena kapelanu Butkoviću do dolazka novog župnika Jurja Maračića. Ova je njegova služba trajala samo četiri mjeseca, ali je bila vrlo težka i naporna. U župi se je porodila zarazna bolest i Butković je u zajednici s liečnikom pok. Ergovcem obilazio kuće svojih župljana po čitave dane i noći pomažuć i krepeć bolestnike duševno i tjelesno. Boravak u Novalji ostao mu sve do smrti drag i mio, pa je medju svojim prijateljima vrlo rado o njem govorio. Za svoj trud u Novalji dobio je pohvalno pismo od dalmatinskog namjestničtva i krčkoga biskupa. Liečnik Ergovac ga je zavolio i sklopio s njim uzko prijateljstvo, koje je potrajalo do Ergovčeve smrti. Isti ga je Ergovac uputio donekle i u liečničtvo, kojim se kasnije u prigodi i posluživao. Godine 1871. u svibnju dolazi Butković u svoje rodno mjesto, dragi mu Vrbnik za duhovnog pomoćnika i pučkog učitelja, gdje je ostao u istom svojstvu do god. 1875. Ove se je godine podvrgao izpitu usposobljenja za učitelja na koparskom učilištu, koga je položio izvrstnim uspjehom, pa još iste godine napusti dušobrižničku službu i posveti se posve školi. Učiteljevao je u Vrbniku od god. 1875.—1881., onda u Dobrinju od god. 1881.—1884., koje je godine bio imenovan ravnateljem pučkih škola u Kastvu gdje je ostao sve do svoje smrti. U školi je bio uviek strog, ali i pun ljubavi do svojih učenika, pa su ga ovi i ljubili kao otca.

Kakovim je marom i trudom vršio učiteljsko zvanje i kako je baš u tom uživao vriedno je napomenuti sliedeće: Školske godine 1873.—1874. izabrao je tri dječaka iz svoje škole u Vrbniku, svoga nećaka Jakova Dminića, sada začastnoga savjetnika krčkog duhovnog stola i župnika-dekana u Vrbniku; Ivana Žica učitelja u Polju; te Ivana Mahulju, učitelja u Dobrinju, podučavao ih u gimnazijalnim naucima, pa su sva trojica položili izpit na senjskoj gimnaziji dobrim uspjehom. Baš se je čuditi uzlrajnosti pokojnikovoj one godine. Uz dušobrižničku službu učio je djecu u školi, a onda mjesto odmora poslie objeda i večere podučavao je još ovu trojicu. Koli netjak Jakov, toli ostala dvojica ostali su mu zahvalni do groba i častili ga kao svog otca i dobrotvora. Učitelj Mahulja kad je dočuo za smrt Butkovićevu ovako je brzojavio rodbini: „Svoga najvećega dobrotvora gorko žali nekadanji učenik Mahulja".

Pok. Butković nije bio samo vrstan učitelj, on je bio i izvrstan rodoljub, pun oduševljenja za narod u Istri. U svom bistrom i pronicavom umu uvidio je, da se Hrvati u Istri ne će nikad osloboditi talijanske najezde, ako ne budu imali vrstne inteligencije, spretnih vodića, koji će narod voditi u boj proti neprijatelju, pa je s toga davao, ne kako običavaju drugi prilikom nove godine u dobrotvorne svrhe po koju desetaću, on je davao na stotine krez cieli svoj život, on je odgajao u tu svrhu mladiće od svoje rodbine. Punim pravom se za nj može reći, da je živio za mladež. Prvog je odgojio svog netjaka Jakova Dminića. Prigodom mlade mise ovoga g. 1884. pok. vrbnički župnik-dekan Matanić, pokojnikov suučenik i prijatelj ovako je nagovorio mladomisnika sa propovjedaonice: „Spomeni se danas i tvog ljubljenog ujaka popa Mika; otac i majka su te rodili, a on te je odgojio i do svetog oltara priveo". Kasnije kod stola odgovorio je pokojnik na zahvalnu nazdravicu netjaka Jakova ovo: „Mili netjaće! Opetujem ti rieči gosp. župnika, da odgojio sam te i postao sam ti pravim otcem, ne zaboravi nikada moje ljubavi; ali ako si meni što dužan za svoj odgoj, dužan si meni malo, mnogo više duguješ zahvale ti i ja, tvojemu preujaku, a mojemu stricu pok. plovanu Butkoviću, jer da nije on mene odgojio, ne bih bio mogao ni ja tebe. Ovaj plemeniti čin tvog preujaka nasleduj i zajedno sa mnom nastavi. Ti si za sada jedini, koga sam ja odgojio, ali ne ćeš biti zadnji, ja kanim još više netjaka odgojiti, da iz ovog korena ne usahne deblo na meni i tebi, nego da živi, uspjeva, raste i množi se od koljena do koljena". Pokojnik bio je uvjeren o ovoj svojoj želji i nakani, koju je vidio izpunjenu još nekoliko godina pred svoju smrt. Odgojio je još jednog netjaka popa Iva Butkovića, od koga se danas sutra mnogo nada i crkva i domovina, te netjakinju učiteljicu Katicu Brusić, netjak pak Jakov odgojio je svog brata popa Josipa Dminića.

Ove je svoje netjake odgojio o svom trošku, u izškolao je još i bio skrbnikom Franji Jelušiću i filozofu Ivaniću, te školao licejkinju Danicu Vlah. Ako i nije školao ovih o svom trošku, ali se je mnogo za njih starao, što mu oni sa zahvalom i priznaju.

Od početka svog boravka u Kastvu bio je pokojnik odbornik „Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri" i član kotarskog školskog vieća u Voloskom, koje je časti uviek zdušno vršio; a pred godinu dana imenovalo ga je tamošnje učiteljsko družtvo svojim predsjednikom.

Ovo je po prilici životopis pok. Nika Butkovića, koga je njegova sedamnaest godišnja bolest, zadušina, okružena od svoje rodbine, dne 6. lipnja o. g. u Kastvu shrvala i poslala Bogu na istinu, da primi plaću za svoj rad na ovoj zemlji od višnjeg Sivorca, koji ga jamačno primio u svoje krilo, a njegovi ga angjeli pozdravili: „Dobri rabe blagi, o male si veren, v' nidi v' radost Gospoda tvojega".

Mrtve ostanke dala je njegova rodbina prenieti kočijom u Volosko, a onda parobrodom u Vrbnik, u onaj Vrbnik, koji je bio pokojniku tako drag i mio.

Niko Butković bio je uzor-svećenik, vrstan učitelj i žarki rodoljub, pa mu zato harna uspomena!

Pišu nam iz Malog Lošinja, dne 18. t. mj. Danas je pod bubnjem na gradskom trgu i oglasima na uglovima zabranila ovdješnja občina pjevanje kroz dan i u noći; i to po svim gradskim ulicama i na svakom mjestu kud se je dosele orio naše pjesme jek. — Policija — u koliko se nas tiče — marljivo vrši svoju službu, te se zaletava ćak u dvorove privatnika, braneć pjevanje i plašeć globom do 20 K. Ljuto ih boli, što je u posliednje vrieme naša pjesma poplavila Lošinj, pa hoće da ju na taj, do sele ne čuveni način uguše. Nego narod se neda, te se sa prozora i stanova i nadalje ori hrvatska pjesma, a mladež naša, naši sokolovi i mile lošinjske vile trobojnicom na prsima šeću gradskim ulicama.

Da najdoslojnije odvratimo toj skrajnoj samovolji i strahovladi naše Slavne občine, pozivljemo rodoljube, ma kud živili, da se pod lozinkom „napried za spas Lošinja!" sjete naše velezaslužne „Družbe sv. Cirila i Metoda".

U to ime polažem, eto prvi, u blagajnu ovdješnje Podružnice svoj maleni obol od 2 K čvrstom nadom da ne ću ostali osamljen. Napried za spas Lošinja!

Razne primorske viesti.

Srebreni pir. Iz Trsta nam pišu: Dne 21 t. mj. proslavila je rodoljubna obitelj g. dr. Frana Mandića riedku obiteljsku svečanost: taj dan slavila je naime rodbina Mandićeva srebreni pir dr. Frana Mandića i njegove gospodje Marije rodj. pl. Pickel. Zahvalna djeca poklonišе tom prigodom svojim roditeljima zvonjenicu u prekrasnom okviru nasliesanom od kćerke Marije. Ista se glasi:

Svojim dobrim roditeljima
prigodom njihova srebrena pira
21. 6. 1879. — 21. 6. 1904

Ko svježa cvieća mirisava kita,
Sa punim srcem ljubavi i hari,
Vaš „porod" danas skromnimi sa dari
Na grud se Vama roditelji hita.

Od Boga svako dobro Vam čestita —
Nek nebo trajnim zdravljem Vas obdari,
Ko do sad vatrom svetom neka žari
Srdaca Vaših čuvstva plemenita.

Za dobro, što nam „dobri" učiniste
Ko suho zlato cienit ćemo znati,
Sve trude Vaše i namjene čiste

Nek obilato Bog Vam dobri plati —
Kroz život vas nek ova naša želja
Uzrokom bude Vašega veselja!

Zahvalna djeca, Ante, Josip, Marija, Milena, Danica.

Tim željama i čestitkama priključujemo se i mi uz iskrenu želju, da bi se danas 25 godina slavio u toj rodoljubnoj obitelji zlatni pir supruga Marije i dr. Frana Mandića.

Počastnim članom „Slavjanske Čitaonice" u Trstu bio je imenovan na zadnjoj glavnoj skupštini toga družtva, obdržavanoj u subotu na večer, poznati naš rodoljub i osobiti prijatelj našega naroda u Istri g. Gjuro Vučković, trgovac u Trstu, za njegove izvanredne zasluge za našu narodnu stvar u Trstu. Naše srdačne čestitke počastnomu članu i odličnomu rodoljubu!

Mjesto asistenta solnoga ureda. U okružju financijalnoga ravnateljstva u Trstu razpisano je mjesto asistenta solnoga ureda u IX. plat. razredu. Propisano podkriepljene molbe valja odaslati tečajem 4 ćedna — računajuć od dne 8. o. mj. predsjedničtvu financijalnoga ravnateljstva u Trstu.

Novi pomorski kapetani. Kr. pomorska vlada na Rieci imenovala je kapetanima trgovačke mornarice sliedeće pomorske poručnike: gg. Antuna Blažića iz Veprinca, Gustava Brelića iz Rieke, Vjekoslava Mikulićića iz Bakra, Paška Perovića iz Kostrene (Sv. Lucija), Ljudevita Randića iz Kostrene (Sv. Barbara), Srečka Stiglića iz Bakra i Matu Tonkovića iz Kostrene (Sv. Barbara). Ista oblast imenovala je sliedeće poručnike: gg. Alcida Valčića iz Lovrana, Marka Nikolića iz Lovrana i Aleksandra Melichera iz Madjarske.

Počastni kanonici tršćanskog kaptola. Službeni list priobćuje da bijahu imenovani počastnimi kanonici tršćanskog kaptola veleč. gg. Matej Šila župnik-dekan u Tomaju, Josip Zupan župnik-dekan u Dolini i Antun Lupetina, župnik sv. Antuna u Trstu.

Na velikoj kralj. gimnaziji na Sušaku obavili su se prošloga tjedna izpiti zrelosti. Polagalo ih je 37 mladića. U neobično dobrom i od nadzornika posebice pohvaljenom dotičnom osmom razredu nijedan nije propao. Njih šest ima popravak iz jednog predmeta, poslie dva mjeseca. Pet je odlikaša, a 26 ih je naprosto prošlo. Medju njimi ima ih 15 iz Istre i kvarnerskih otoka. Mi svim iz srca čestitamo. Osobito pak onim iz Istre, medju kojimi ima takodjer odlikaša. Kako su redovito svršili gimnaziju i položili izpit zrelosti, tako nek nastoje da svrše i više nauke, bilo bogoslovne bilo koje mu drago svjetovne, i polože bez ikakva oklievanja odnosne izpite. Istra treba naših izobraženih ljudi u svih strukah. Korist i samoga naroda zahtjeva da budu postojani u marljivosti, i da učine sve nuždno, eda čim prije medju narod bilo u kojem svojstvu dodju.

Taj u naucih pohvaljeni razred pohvaljiv je i u stvarnom domoljublju. Sada svršeni gimnazijalci i abiturijenti sušačke gimnazije sabrali su malo po malo medju sobom toliko, da će postati članovi utemeljitelji Družbe sv. Cirila i Metoda i Djačkoga podpornoga družtva u Pazinu. Živili! Samo napried u vršenju svojih vlastitih i domoljubnih dužnosti!

Razne viesti.

Parobrod „Ante Starčević“. Dne 8. mj. oko 10 i pol sati u noć došao je iz Chioggie na Rieku novi parobrod „Hrvatskoga parobrodarskoga družtva“ u Senju, „Ante Starčević“, te je pristao u Baroševu luku. Parobrod je veći nego „Hrvatska“, liepe forme. Na obali ga je dočekalo i pozdravilo množtvo Hrvata, te je kapetanu Petru Pajkuriću, koji je nadzirao njegovu izgradnju i ovamo ga doveo, bio predan vienac sa hrvatskom trobojnicom, uz klicanje i pjevanje hrvatskih pjesama. Drugi dan je parobrod odpočeo svoju prugu niz Hrvatsko primorje.

Iz Krapine (Hrvatska), pišu nam: Stvari okrenuše inače, nego li se je očekivalo. Lječilište se je moralo za polovicu povećati, a da se uzmogne zadovoljiti svim zahtjevom. Šetalište, gdje su šetali gosti jerje i poslije uporabe studene vode, da se ugriju, dugačko je 32 metra. Jarak za hodanje po vodi sakriven je posve očima radoznalih i nepozvanih gostova pomoću nasada smrikovih stabala. Livada na kojoj se šeću gosti po rosnoj travi je izorana, očišćena posve od plevila i posijana novom sočnom travom. Iz kupelji uredilo se je na bližnji brežuljak sv. Josipa vijugasta cesticu, po kojoj stignu na vrhunac bez svake poteškoće takodjer bolestnici slabih nogu i slabih prsiju. Ravan drvored veže lječilište s parkom Dolac. Ravnatelj Okić izdava ljetos slovenski mjesečnik „Knajpovec“. Za stanove i hranu pobrinuto je dovoljno. Dne 17. pr. mj. otvorila je gospodja Bestelak Knajpovu restauraciju, koja je uredjena priprosto, ali elegantno. Prospekte šalje ravnatelj i občina. Svoji k svojim!

Što stoje pomorski ratovi. Moderno ratovanje na moru skopčano je sa neizmjernim troškovima i pomorska bitka izmedju dviju neprijateljskih flotta, u kojoj potone više ratnih brodova, predstavlja tolike svote, da bi se njima mogli pokriti višegodišnji cjelokupni izdatci koje, veće države, Da bi čovjek vidio, kako to izgleda u stvari, uzmimo što stoji na priliku bombardovanje Port Arthura s novim japanskim krstaricama po imenu „Kasuga“ i „Nišin“. „Kasugn ima 4 topa od 300 milimetara, od kojih svaki stoji 1½ milijun maraka. Jedan od topova može svake minute da opali po jedan hitac, a svaki hitac stoji 1600 maraka. Za pet časaka potroše ta 4 topa hitaca u vriednosti od 64.000 maraka. Manji topovi stoje 72 hiljade maraka po komadu, a svaki hitac 280. Pored toga 12 brzometnih topova, u 5 sati troše hitaca u vriednosti od 140.000 maraka. Stručnjaci računaju, da prvorazredni ratni brod u pomorskoj bitci, koja traje 1 sat, može da napravi troška do 5 milijuna maraka. Osim toga ovi topovi kad izbace stanoviti broj hitaca, postaju neupotrebljivi

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ušarne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom,	kg. po K 8·—	Voštćeni ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
voštćenim cviećem itd.	„ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 8·—
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama	„ „ 2·—	Sviećice za božićno drvo u 6 bojah	„ „ 3·—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Voštćene svieće tarče. I. austr. sastav	„ „ 4·40
„ granuls	„ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	„ „ 3·—
		„ II. „	„ „ 2·40
		Voštćeno platno za oltare, metar	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20 00 kruna.**
Gersheimovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **meed** pitomac (stolni) i navalni, uz vrlo nizke cene.
Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino,* novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svetljke na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta), **sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko oruđje,** takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d. . . . . šalje uz najfleftinije tvorničke ciene . . . .

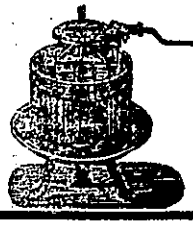

IG. HELLER,
Beč, Praterstrasse 49.
Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Zahvala.

Svima, koji su za vrieme težke bolesti i prigodom smrti i pogreba našega miloga i nezaboravnoga

Vinka Marjanovića,

ravnatelja občinskoga ureda u Kastvu

izkazali prema dragom pokojniku i nama svoje prijateljstvo, te nastojali, da nam u najcrnijim časovima života bud kako pomognu i ublaže veliku tugu, izričemo ovim duboko ganuti našu vruću i srdačnu hvalu.

Posebnu hvalu izričemo veleuč. g. dr. Daboviću občinskomu liečniku, častnom mjestnom svećenstvu, i onima, koji položiše vience na odar pokojnikov, naime poglavarstvu občine Kastav i Pazin, velecienjenom g. načelniku Jelušiću, štovanoj gospodi obć. činovnicima, a tako i onima, koji se iz bliza i daleka podaše na žalobni sprovod, naročito gg. občinskim savjetnicima, zastupnicima i županima, te deputacijama raznih občina i c. k. kotarske oblasti, i bez razlike svakomu, koji nam je u ovoj prigodi kakvim god načinom izkazao svoju ljubav i sućut.

Bog svima dobrim odvratio!

Kastav-Dubrovnik, dne 18. juna 1904.

Tugujuće obitelji.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. Dopisniku Lošinj Mali. Za ovaj broj izostalo radi preobilnog gradiva. U budućem broju svakako! Živili!

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa pantom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koji pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar. selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Bačvarska radionica.

Podpisani preporučuje sl. občinstvu, osobito trgovcem, krčmerom i vinogradarom svoju bogato obskrbljenu bačvarsku radionicu za vino, ulje, vinovicu i svaku domaću potrebu.

TRST, Via Bacchi 11.

Mandić i drug.

Oglas

Korporacijska šumska uprava u Kamniku (Stein) u Kranjskoj potrebuje za napravu ogrievnog drva i trupaca (kus, hlod) 10—14 šumskom poslu vještih radnika. Osim tih radnja, koje se obavljaju u pogodbi, imade i drugih šumskih radova, koji se obavljaju i u nadnici, pa je radnikom osiguran posao kroz cielu godinu. Radnici koji bi htjeli taj posao poduzeti, neka se na gore označeni naslov najave, da im se saobće pobliži uvjeti.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
STOLARSKE ZADRUGE
(prije Anton Černigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom
čista alkalično-muriatička
Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije
stolno piće,
već je i najkoristnija i najglasovitija
liekovita voda,
koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nepadkriljivo kod kolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), natekline i zraotih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti
Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.
„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“,
Zagreb, Ilica broj 17.
Dobiva se u svim lieksrama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Broj 26. Pula, u četvrtak dne 30. junija 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji. 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stanje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Javna zahvala.

Ovim se najsrdačnije zahvaljujem na čestitkah, što sam ih dobio k mojem imendanu sa svih strana Istre i izvan nje.

Svim najiskrenije odzdravljam, želeć vruće, da svak u svojem djelokrugu a svi u jednom smjeru, u istu svrhu, za dobrobit našega naroda neumorno radimo.

»O trudu žito rodi o muci grozdovi vise« — i mi ćemo zajedničkim trudom i mukom doseći za čim težimo, i na što imademo, i kao ljudi i kao narod, pravo!

Opatija, 23. juna 1904.

Vjekoslav Spinčić,
narodni zastupnik.

Niemci proti izjednačenju

hrvatskog sveučilišta sa austrijskim.

Dne 15. o. mj. proglašeno je na hrvatskom sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu sveučilištnoj mladeži, da je austrijska vlada naredbom priznala ravnopravnost hrvatskog sveučilišta u Zagrebu sa austrijskimi sveučilišti i da izpiti položeni tamo vriede u našoj polovici monarhije. Ali ta ravnopravnost nije žalibože podpuna, jer se zahtjeva od djaka iz Istre, Dalmacije i slovenskih zemalja, da polože jedan izpit u Beču pod posebnim povjerenstvom nakon što su u Zagrebu sve izpite položili. Taj izpit u Beču polagati će se u hrvatskom jeziku i dobiti svjedočbu u istom jeziku.

Ovom naredbom pokročilo je za jedan korak napried k svojoj riešitbi pitanje hrvatskog sveučilišta u Zagrebu. Ono nije još ni iz daleka temeljito riešenje, jer osim što valja na njem jošte ustrojiti medicinski fakultet, spomenuta naredba ne govori nista o vriednosti položenih izpita na mudroslovnom fakultetu, dočim traži od naših mladića pravnika iz Istre, Dalmacije itd., da se podvrgnu naknadnom ili popunitbenom izpitu u Beču, premda su redovito i zakonito sve izpite u Zagrebu položili.

Akoprem nije dakle naredbom austrijskog ministra bogoštovja i nastave, kojim se uredjuje pitanje vriednosti državnih izpita položenih na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu, jedva dielomice zadovoljeno davnoj i opravdanoj želji hrvatskoga naroda, ipak je ona izazvala veliko nezadovoljstvo medju njemačkim djačtvom i u obće medju austrijskimi Niemci. Prvi oglasili se njemački djaci gradačkog sveučilišta proti spomenutoj naredbi, a za njimi povedoše se njemački djaci bečkog sveučilišta, dapače isti profesori toga sveučilišta. Svi ti Niemci zahtjevaju od ministra, da opozove svoju naredbu. A zašto? Jer veliko-njemački djaci i profesori, ne poznavajuć pravih odnošaja na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu, vide u toj naredbi nekakvu tobož povriedu njemačkog jezika i poniženje austrijskih sveučilišta. U svojem fanatizmu zaboravljaju, da je hrvatsko sveučilište uredjeno posve po uzoru austrijskih sveučilišta i da svaki prigovor našem sveučilištu pada i na njihova sveučilišta.

Nu pravi razlog njemačkoj agitaciji proti ministarskoj naredbi, dotično proti hrvatskom sveučilištu, nalazimo u povjestničkoj mržnji austrijskih Niemaca proti svemu, što je hrvatsko ili u obće slavensko. Oni idu svom silom za tim, da sve ove naše južne pokrajine poniemče, i s toga nastoje, da naša mladež iz tih zemalja uči njemački jezik, da se nebude toliko opazalo proveđenje njihove djavolske osnove. Niemcem nije stalo ni izdaleka toliko do prosvjetnih, koliko do političkih uspjeha. Oni smatraju Istru i Dalmaciju — a još više slovenske pokrajine — njemačkim posjedom, u koj nesmije nitko da dira. U strahu dakle za taj posjed i za svoj trbuh uzvitlaše toliko prašine proti naredbi ministra Niemca, koji nije mogao od manje a da ne dobaci bar onu mrvicu za monarhiju i dinastiju toli zaslužnim Hrvatom. Niemce plaši misao, da bi mogli djaci naših južnih pokrajina zapustiti njemačka sveučilišta u Beču, Gracu, Inomostu itd., pa se naći svi na okupu u prosvjetnom središtu južnih Slavena. Njemačko strašilo je dakle usredotočenje naše sveučilištne mladeži na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu, što priznaje lukavo i zlobno i glavno glasilo austrijskih Velikonjemaca, židovska „N. Fr. Presse" dočim kaže, da onaj mladić, koj je cielo vrieme svojih nauka proveo u Zagrebu, vraća se natrag u Austriju sa nazori, kojih su pune glave hrvatskih djaka, pa će onaj, koji je zvan, da zastupa austrijsku državnu ideju, doći u Dalmaciju i Istru, pa valjda do skora i u Kranjsku, Koruško i Štajersku kano agitator za hrvat. državno pravo. Ta naredba — kaže nadalje rečeni list — poliče upravo hrvatsku mladež na to, da ide svoje nauke svršiti u Zagreb.

Za njemačkim djačtvom poveli se, kako rekosmo, i njemački sveučilištni profesori ustavši proti ministarskoj naredbi. Profesorski zbor bečkog sveučilišta izabrao je posebno povjerenstvo od pet članova, u kojem se nalaze bar tri člana starinom Slavena t. j. profesori Filipović, Bernačik i Srnška. Ali jedan član tog povjerenstva izjavio je već, da pri toj naredbi nesmije ostati, te da se nada, da će složnom odporu profesora i djaka morati vlada popustiti.

Od strane njemačkih profesora i djaka pripravlja se dakle odlučan odpor proti ministarskoj naredbi. Tomu odporu priključiti će se stalno i ostalo njemačko občinstvo. A šta da učinimo mi? Klin s klinom! Proti odporu — protuodpor.

Hrvatsko djačtvo na sveučilištu u Pragu stvorilo je u tom pogledu na svojoj skupštini dne 11. o. mj. sliedeću resoluciju:

„S omalovažanjem valja prieći preko fanatičkog zaključka gradačkih burševa proti nedavnoj ministarskoj naredbi, kojom se dozvoljuje Hrvatom druge pole monarhije praviti izpite u Beču na hrvatskom jeziku, nego valja upozorit na nj jedino kao na izražaj svegermanske težnje „Drang nach Süden", te pozvati sve naše ljude, da se tomu „Drangu" najodlučnije opru, što će biti i time, budemo li i odlučno i energično radili za ravnopravnost, i to podpunu ravnopravnost zagrebačkog sveučilišta s t. zv. austrijskim sveučilištima, dok ga ne postignemo".

Djačkomu prosvjedu u Pragu priključiti će se pogotovo i naše djačtvo na ostalih sveučilištih. I naše djačtvo i profesori hrvatskoga sveučilišta i hrvatski narod, obitavao gdje mu drago, dužan je zahtjevati od bečke vlade priznanje podpune ravnopravnosti hrvatskoga sveučilišta u Zagrebu sa austrijskimi sveučilišti. Odpasti moraju kojekakvi naknadni izpiti za pravnike, a svi ostali valjano položeni izpiti, bilo na kojem fakultetu, valja da budu vriedili i za ovu polovicu monarhije.

U tom smislu i u tom pravcu valja da naši zastupnici, podupri djačtvom i narodom pokrenu odlučnu akciju u Beču. Naši vredni djaci, ta naša uzdanica na bolju budućnost našu, moraju prvi činom napred t. j. svi na sveučilištne nauke u Zagreb!

Politički pregled.

U Puli, dne 29. junija 1904.

Austro-Ugarska.

U nedjelju bijaše u Slanou skupština mladočeskih pouzdanika, te se je zaključilo, da se na izpražnjeno mjesto smrću zastupnika Jande kandidira Janovskoga. Ovaj je na skupštini razvio program u poduljem govoru, u kojem je kazao, da je srčika mladočeskog programa zdrava, ali su vodje mljohavi i bolestni. Ako se ove generale skine, vojska će se okriepiti. Izbor u delegacije moralo se je svim sredstvima zapriečiti. U to ime bilo je samo potrebito. da je jedan zastupnik donio u carevinsko vieće dvie petarde i da je izjavio: Ako se samo izbori započmu, ja ću baciti petarde pred predsjednički stol.

Službeni list bosanske vlade proglašuje, da je car i kralj odlukom od dne 18. o. mj. odobrio, da se povjeri dvorskomu savjetniku Konstantinu Hörmanu uprava odministrativnim odjeljenjem zemaljske vlade za Bosnu-Hercegovinu.

U Dalmaciji obavit će se u prvoj polovici budućeg mjeseca dva naknadna izbora i to jednoga zastupnika će birati za zemaljski sabor i jednoga na carevinsko vieće. Na zemaljski sabor birati će na izpražnjeno mjesto smrću zastupnika i načelnika šibenskog Šupuka — njegova u načelničtvu nasljednika, dočim se nisu jošte stranke složile koga da biraju u Beč na mjesto pokojnog Šupuka.

U madjarskom saboru izrekao je 27. o. mj. poznati madjaronski zastupnik Kovačević iz Hrvatske, podulji govor o državopravnom odnošaju Hrvatske i Ugarske. Medju ostalim kazao je on, da je za uvedenje magjarskog jezika u magjarskom dielu zajedničke vojske, ali onda se mora i u hrvatskom dielu zajedničke vojske uvesti hrvatski jezik.

Što se tiče odnošaja izmedju Hrvata i Magjara — reče — da se od prvih ne može više tražiti, nego da budu vjerni državljani magjarske države. Okolnost, da Hrvatska pomno čuva svoj narodni posjed ujedno je privlačiva sila za balkanske narode. Veli, da se Ugarska bez Hrvatske neda ni pomisliti.

Srbija.

Dne 27. o. mj. na večer prispio je u Kruševac kralj Petar sa ministri i pobočnici, da prisustvuje odkriću spomenika kosovskim junakom.

Iz Biograda javljaju, da je ovih dana proslavila tamo sedma pješačka pukovnija koja je sudjelovala dne 11. junija prošle godine kod umorstva kralja Aleksandra, povratak Karagjorgjevića na priestolje.

Rusija.

Car Nikola darovao je velikomu knezu Cirilu, koji se je spasio sa potopljene oklopnjače „Petropavlovsk" za njegovo odvažno držanje u bitci kod Port-Artura dne 13. aprila o. g. zlatnu sablju sa nadpisom: „Za hrabrost". Isto tako je odlikovan zapovjednik nesretne „Petropavlovske" Jakovljev. Mnogobrojnim pomorskim častnikom podieljena su različita odlikovanja.

Dne 23. o. mj. došlo je pred Port-Arturom opet do pomorske bitke, u kojoj je potonula jedna ruska i jedna japanska oklopnjača. O toj bitci brzojavio je admiral Aleksejev caru Nikoli, da je dne 23. o. mj. izašlo u 8 sati u jutro port-artursko brodovlje, sastojeće se od 6 oklopnjača i 5 torpiljača na otvoreno more. Kad je rusko brodovlje ostavilo luku, opaženo je u daljini neprijateljsko brodovlje sastojeće od 9 ratnih brodova, medju njima triju oklopnjača i 22 torpiljača. Rusko brodovlje navalilo je na neprijatelja. O uspjehu te navale da neima jošte službenog izvještaja. O kretnjah neprijateljskih četa na kopnu imademo sliedeće viesti:

U Petrogradu, 27. junija. Ruska brzojavna agentura javlja iz Liaojanga od 26. o. mj. o podne: Druga vojska pod Oku-om uzmakla je na cieloj liniji. Čini se, da je ona zapustila svoju namjeru, da se sjedini s Kuroki-evom vojskom. Naše su čete zaposjele Siunečen. Oko Liaojanga je sve mirno.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izborni sastanak. Jučer je naša stranka držala u dvorani „Apollo" izborni sastanak pouzdanika naše stranke u Puli. Sa zadovoljstvom ističemo, što se je pozivu izbornog odbora odazvao onako liep broj pozvanika — preko dvie stotine. Upozorujemo naše izbornike, da ne zamjere, što nisu jučer svi bili pozvani, jer će se doskora držati veliki pučki sastanak — tabor, na koga će biti svi pozvani i na vrieme obaviješteni. Pouzdanikom pak ponovno preporučujemo, da svaki od njih radi za izbore u svom okružju kod znanaca i prijatelja i obavješćuje izborni odbor.

Pietas Julia u pogibelji. Cives, cittadini, patriotti, na noge! Pula propada, čast Pule, starinu našu, romansko pleme staro naše, diku našu i vlast, gospodstvo naše — trbuh naš, želudac naše drage, gradjani — spasite nam! Na noge se; na Pulu navališe nekakovi stranci, divljaci, dotepenci, Japanci šta li, ni sami neznamo odkud se doklatiše; narode i na selu i u gradu, c. i kr. draga, liepa i krasna — zlato moje — amo dè na moje očinske grudi, na moje prevjerno i milosrdno srce, da vas kô milu i dragu djecu pod svoje očinsko okrilje okupim i od svakoga zla, opačine i grijeha, od neprijatelja i svake neprijazni oslobodim i obranim. Tako se uzvikala kroz žurnale i nežurnale, Staniće i nestaniće, Bolmarčiće i nemarčiće, vodopije — vinopije, potopije — suhopije, slavna i dična, velika i gorda, gradjana i puka, seljaka i kmeta, radnika

i sluge, popa i fratra, očinska i skrbna — visoka, svemoguća kamorra.

Sve ovo čitamo ovih dana u puljskim novinama Giornaletto i Popolo „italiano“ i trščanskom Židovčiću. Prvi dapače i mrtve zove u pomoć za čast Pule, nedajuć mira ni kamenju, uzevši za motto svom članku jedan nevini napis, što mirno i spokojno, uzidan u palači, iz koje naša moguća kamorra vedri i oblači, kišu i tuču siplje, ako uztreba da kazni neposlušne i tvrdokorne, što katonskim mirom gleda i promatra — često suzama božjima orošen, zaplakan — mirne i bezazlene prolaznike, čudeć se u ojadjenom svome srcu: što je ovom svijetu, zar ne živi, čuti, što li neće, da ne pukne veće? Evo to misli hladni onaj kamen, o tebi narode, kad te privilegirana klika jedna u svojoj bezobraznoj bahatosti, u kući tvojoj, na zemlji tvojoj, na očinstvu tvome, na grobovima otaca tvojih — nazivlje strancem — dotepencem, skitalicom. Eto to ti je nagrada, narode, za sav onaj trud tvoj, za znoj lica tvoga, za onaj liepi novac, koga si krvavo i poštenim radom ruku tvojih — sasuo u nezasitni trbuh njihov, da se na njihovim ugojenim trbušinama, tvojim znojem, debeli zlatni lanci sjaju; to si dočekao, velju, da te kroz svoje novine, drugomu svijetu strancem, dotepencem prikazuju. — Ali, ne čudimo se, kamorra drugčija ne može da bude. Dok si tih, miran i poslušan, dok si janje, dok te mogu musti, dok te trebaju, e onda ti se i oni prikazuju kao ovca — u vučjoj koži; pokažeš li im zube, osoviš li se na svoje noge, pokažeš li im, da si i ti čovjek kao i oni, a uvijek bolji od njih — kažemo ti mi — kad si izsisan, nemaš li više ništa, ne trebaju li te: tad si marva, rob (šćavo), stranac — forestiero, dotepenac, klatežnjak, protuha, — uobće sve, samo čovjek nisi.

Vika, lupa, pogrde, izrugavanja proti tebi, narode, sad su na njihovom dnevnom redu, jer si podigao, patniče, ljudski svoju glavu, da se prigodom skorih občinskih izbora izvučeš iz kamorinog jarma, da se oslobodiš iz pandja ovih ptica grabilica, koji nemilosrdno kljuju po tvojem zdravom i nepokvarenom tielu, da ti srce i dušu — jedino što ti preostaje — izvade. Pa kamo se utiče ta kamora? Kestenje iz vatre za nju mora da vadi krv tvoje krvi, slavenske majke djeca kao: Stanić, Bolmarčić, Martinolić i mnogi takovi. — Ali uzdajemo se u tvoje nepokvareno srce, u tvoju poštenu dušu, u tvoju zdravu i iskrenu slavensku ćud, u tvoj bistar razum, da ćeš doskora pokazati ovoj šarenjačkoj gospodi da si čovjek, da si svoj i Božji, te doviknuti njim otvoreno, srčano i odvažno: dosta ste se nagraktale crne vrane, ne vjerujemo vam više pa da me zlatom i srebrom kitite i mitite; evo me tu sam, ali srca, roda svoga i jezika materinjeg moga — poštenje moje, ne izdajem više, odviše su mi gorke, sladke i varave rieči vaše! — Zato, narode, pozor, ohrabri se i neboj, tvoja krv, slavensko mlijeko naše sa poštenim i dobromislećim ljudima, spasit će nas od ove bruke i sramote!

Uzoran činovnik na željeznici u Kanfanaru. Dne 28. o. mj. jedan gospodin imajuć se odvesti u Pulu sa vlakom od 8 sati večer, zapita kartu na blagajni hrvatskim jezikom: „molim kartu II. razreda Pula“. Blagajnik izvali na te rieči oči, gleda, promatra, čudi se, šta je to? U Kanfanaru, u Istri, na c. kr. državnoj željeznici, njega c. kr. činovnika, usudi se upitati kartu hrvatskim jezikom. Razabrav se iz tog iznenadjenja, stane ko jopac pred policu, gdje karte stoje i počne mašuć glavom mumljati: Pula, Pula, Pula... i kao: heureka, izlane, da „Pula“ ne može naći. Putnik zaište ponovno kartu istim riečima, opomenuv toga jopca, da ne pravi komedije već da izda kartu. Na to se taj učenjak, opaziv jednog seljaka, dosjeti jadu i upita seljaka u sladkoj talijanštini, da li bi mu on znao kazati, što je to Pula. Seljak mu raztumači, da je to Pola. — te naš crvenkapaš zabezeknuto zaglagolja — — a so! i dade kartu. — Mislimo, da ovom ne treba komentara, već jedino upozorujemo ravnateljstvo državnih željeznica, da ovakove mumije pridrži kod sebe, gdje ne treba da govori i razumije, jer mi Hrvati ovdje u Istri, hvala Bogu, imademo i dar govora i razuma, što je najbolje dokazao onom nemcu naš seljak. Ne bude li ovo ništa koristilo, tad ćemo si već naći sami i tomu umišljenom bolestniku lieka.

Kamorra — na djelu. Hrvati zavrtiše glavama našim Talijanašima. Sazivlju skupštine, sastavljaju odbore, i odašilju već svoje galopine — skakavce — po selima. Takvu jednu uslugu, za jednog skakavca pružilo je nehotice c. k. poštansko ravnateljstvo u Trstu, na temelju lječničke svjedočbe c. k. kot. liečnika i uz toplu preporuku g. Franka, davši pošt. oficijalu Trigari-u (starinom Trigarić, Dalmatinac), dvomjesečni dopust, radi poručenog zdravlja (jadan!). Taj skakavac izabrao je Premanturu, da kod svog prijatelja popa Matića (sve zgoljni Talijani), oporavi svoje — rumeno lice i gojno tielo, a u istinu da baci kamen smutnje medju Premanturce.

Premanturci, eto Vi ste prvi počašćeni dobrotom i ljubavi Talijanaša i prema tomu se vladajte i ravnajte.

Imenovanje učitelja. Za puljski kotar bijahu imenovani sliedeći učitelji ili učiteljice: ravnajućim učiteljem III. reda na pučkoj školi u Pomeru g. Frane Zec; podučiteljicom u Fazani gdjica Benvenuta Spiteri; na mješovitoj školi u Šišanu gdjica Olga Wiederhoffer.

Lošinjski kotar:

Samo napried! Iz Lošinja pišu nam: Odkad smo vam se zadnji put javili imade u Lošinju štošta novoga, što je bar spomena vriedno, pa pošto se već reć bi nikomu pero u ruke neda eto nas da Vam se — akoprem preobterećeni poslom — ponovno javimo.

Prije svega spomenuti nam je dva izleta, što bijahu priredjena u bližnji Čunski; i to onaj sa djecom „Družbine“ škole, te onaj prigodom otvora zgrade onamošnjeg „Konsumnog družtva“ i „Čitaonice“. Oba su izleta izpala iznad svakog očekivanja, te bijaše prava milina — osobito pri prvom — gledajuć one čopore naših kršnih Lošinjana, rodoljubnih gospodja i nježnih gospodjica. Bilo je tu na okupu do 250 osoba, pa koje čudo, što su nas naši narodni odpadnici, kod naših povrataka, onako zapanjeno motrili. Bila je to za njih ljuta rana, u koju im je uljevala žuć i otrov naša mila hrvatska pjesma, koja se u poslednje doba ori po našem Lošinju od ranog jutra ćak tamo do dozvoljenog sata u noći.

Tjelovska procesija izpala je ovdje liepo, baš neočekivano. Naši su vladajući, gromopucateljni krugovi poduzeli sva moguća rieču i činom, da bi odvratili ljudstvo od sudjelovanja, da tih, po njihovom računu par Hrvata, izvrgnu ruglu, gledajuć kakav ih samo neznatan broj stupa za onim, njim toli nepoćudnim, župnikom. Nu sve su se njihove nakane, svaka se je njihova nada izjalovila, te su baš onog dana imali priliku, da vide koliko nas imade i koji smo sve na broju. — Težko je tog dana doista moralo biti onim crvenim nosovom i mudrim čelavim glavama, što su onako znatiželjno virili kroz rebrenice svojih stanova! Tjelovski im obied po svoj prilici nije ušao u tek, a ljuta ih opeklina bar na čas sjetila onih grdnih i bogumrskih nedjela i nepravda, što je nanašaju toj silnoj masi svojih sugradjana.

Spomena je vriedan, na upis za buduće dane, postupak naše slavne občine kod tjelovskog obhoda. Glazbu, za koju su plaćeni, uskratiše nam, dok je gosp. načelnik sa svim svojim podredjenim brilirao svojom odsutnošću. To vam je eto onaj gospodin, koji se je, dok nije sio na stolicu načelnika, prikazivao miroljubivim, pravednim, poboženim i ćak nepristranim. Tempora mutantur! — Čim se je doculo, da nam se ne daje glazba, odlučismo, da ju na svoje troškove naručimo bilo iz Pule bilo iz Rieke. Deputacija uputi se kotarskom kapetanu Scarpi, da ga obavjesti o stvari. Čim je on čuo o čem se radi odriešito će: „Ne slažem se nakanom i nedozvoljavam glazbu, jer kad občina ne daje svoju bila bi svaka druga smatrana političkom demonstracijom!“ (Baš pametna i logična opaska, dostojna jedne c kr. talijanske posteline. Opaz. ur.). U daljnjem razgovoru s njim pokazao nam se je neprijateljem, te je tako daleko zašao i okolišajuć dao razumjeti, da ne priznaje dra. Kvirina Klementa Bonifačića župnikom lošinjskim! — Naši ga ljudi ozlovoljeni ostaviše, svrativ upitni pogled onom visokom plavetnom nebu, gdje stoluje pravedni sudac i veliki Bog!

Tih je dana u Lošinju sve kuhalo, te je prava sreća, što nije prokipilo, jer bi se gotovo bio zarumenio lošinjski trg, kud je već protekla nedužna krv mučenika Ostromana. (Najprije bi bilo trebalo postolinu okrpat, ili ako je prestara, bacit ju na smetište. Op. slag.).

Košto vam bje jur svojedobno javljeno veliko je ovdje zanimanje za našu školu. Danju i večerom pune se školske prostorije. To reć bi neda mirno spavati našoj gospodi pa nabrusiše svoja otrovna pera, da izrigaju svoju žuć i jal u zakutnom puljskom listiću „Il Popolo istriano“. Neko nezrelo čeljade, koje se sakriva pod pseudonimom „Ipsilon“ piše u zadnjem broju od 11. t. mj., da se je na občinskoj sjednici izmed inoga povelo rieč i o našoj školi, te doslovno veli:

„L'on. S. Nicolich richiama l'attenzione della Rappresentanza sul fatto strano e odioso che, dopo l'istituzione a Lussinpiccolo della scuola dei Ss. Cirillo e Metodio, si sono introdotti anche certi usi e costumi di una civiltà che non è la nostra. In certa scuola notturna vengono a quanto pare istruite delle ragazze dai 15 ai 20 anni (ve ne sono anche delle.... più mature) la cui condotta dovrebbe dar da pensare ai genitori. Esse sortono da questa scuola ad ora tarda e poi si mettono a cantare a squarciagola per le strade in modo da disturbare la pubblica quiete. Esse fanno a bella posta, dice l'on. Nicolich, il giro della parte centrale del paese e colle loro urla disturbano ad ore insolite i cittadini che hanno bisogno di riposo, senza contare che questo bordello è anche una provocazione, alla quale fa d'uopo por fine. Raccomanda quindi alla Deputazione di porvi riparo.

Il podestà promette di occuparsene.

L'on. Vidulich: Io pure mi sono accorto che l'università di cui ha fatto cenno l'on. Nicolich va facendo inaspettati progressi, e se la va di questo passo noi vedremo convertirsi quell' istituto in.... qualche cosa di allegro. Domando perciò che la spett. Deputazione comunale si faccia dare dall'Autorità politica il programma d'istruzione, il quale deve essere stato, come di obbligo, presentato da quell'istituto dei santi a suo tempo.

Il podestà promette di farne domanda e leva la seduta alle 7 pom.“

Eto gosp. se S. Nikolić kao pravi občinski otac pobojao za našu mladež, te opaža majkam, da bi ih ponašanje njihove djece moralo zabrinuti. Žao će jadniku, što si naše djevojke i mladići kvare grla hrvatskom pjesmom, te se konačno i ljuti veleć, da se time smeta noćni mir i ćak provocira modrokrvnu gospodu. Jest, g. Nikoliću, naša vam je pjesma „una provocazione che disturba la quiete notturna“ jedino s toga, jer nije vama po ćudi i jer se bojite, što je već poplavila Lošinj; dočim vam je drećanje, urlikanje, bogumrsko proklinjanje i izazivanje, jednom rieču ona „mačja derača“, što ju vaši „nobili concittadini“ priređuju našoj mladeži danju i večerom, mila, ugodna i sveta, jer je to napereno proti Hrvatom, a kad se proti njima radi, dozvoljeno je i služi sve, pa i sablje občinskih stražara.

Nego da se vratimo na ono prvo, umoliti ćemo gosp. Nikolića (čisto taljansko ime — braća mu se još te i danas broje u hrvatske redove) nek se on ne brine za ponašanje naše mladeži, već ako mu je stalo do toga, da nekoga ispravlja, nek zadje u one proste krčmetine, gdje se sastaju njegovi „nobili concittadini“, neka se uvuče u onaj dio grada, kamo se može ispod volta, neka malko pogleda na učenike taljanske pučke škole, koji za svojim učiteljima rogove kažu, pesinice stišću i ne pozdraviv, mimo prolazeć, pljuju, pa će imati kog' da izpravlja i opominje. — Prodjite gosp. Nikolića vašom mišlju od „Staroga macela“ pa do „Vele Rivine“ i jošte malko gore, pa će te naći dosta smetja, tako, da vam neće ostati vremena vredjati i sumnjičiti naše poštene djevojke i mladiće. — Zapamtite si to g. Nikoliću! S vama bismo bili s ovim gotovi, pa ćemo rada malko, da se pozabavimo i sa gosp. Vidulićem.

Gospodin Vidulić nazivlje našu školu „università“, te hoće, da ju na prosto prikaže i prispodobi kakvoj zloglasnoj kućetini, veleć: „e se la va di questo passo noi vedremo convertirsi quell' istituto.... in qualche cosa di allegro“. — Na ovoliku zlobu zastaje nam crnilo u peru! Ovako kadre su misliti i govoriti samo pogane zlobne i crne duše naših narodnih odpadnika. Prosti Bože!

Što se tiče rieči „università“, odgovoriti imademo gosp. Vidulića, da je naša hrv. škola napram njihovoj talijanskoj „università“ u pravom smislu rieči, te se njihova „babilonija“ već danas s njom u ničem mjeriti ne može. Ako vam je milo gosp. Vidulića, dodjite malko u našu školu pa da vidite kakvo je ponašanje djece i da čujete malko što su naša djeca u samih 5 mjeseca naučila. Pogledajte malko putem na ponašanje naše i vaše djece, pa ćete doći do uvjerenja, da ste kazao zgodnu istinu, kad ste našu školu, prispodobiv ju sa vašom, nazvao „università“. Dodjite, dodjite gosp. Vidulića, da se uvjerite, i dopeljite sobom sve vaše drugove, naš će vas učitelj rado primiti i nastojati će, da vas upozna sa znanjem djece, pa budete li naši, da nije sve bolje i uredenije nego li u vašoj „babiloniji“, zadajemo vam našu poštenu rieč, da ćemo umoliti „Družbu sv. Cirila i Metoda“ nek svoju školu iz Lošinja s mjesta makne. Eto, dobacismo vam rukavicu, a vi, ako ste čovjek u komadu, nesmijete ju odbaciti.

Što se pako tiče vaše bojazni, da će se naša škola obnuti „in qualche cosa di allegro“, budite uvjereni, da ste nam time podao najbolju svjedočbu vaše smradne duše, te da ne ćete nikada dočekati da vidite ono, što se je vidilo u nekoj lošinjskoj obitelji Vidulić, što bi vam znao, kad bi uskrsnuo, don Julijo jošte bolje pripovjedati. — Siromašni smo mi, g. Vidulića, al nam je poštenje obilježje! Skromna je pako željica vašeg srdašca u dnevnoj kolotečini lošinjskih kulturonosaca, kojima biste bili najspretnijim direktorom (virtšafterom) in qualche cosa di allegro. Nego uzev sve u jedno znamo mi, što je na stvari: „Vas već na početku našeg preporoda ljuta groznica trese; vi nas se bojite, vas je strah pa hoćete, da nam u samom zametku ugušite narodne osjećaje. Čorav bit će vam posao, gospodo lošinjska, poštenu vam zadajem rieč, čorav i krljav!

Djevojke, mladići! Na noge se junačke za svetu stvar, na noge za preporod i bolje dane našeg Lošinja, te perle kvarnerskih otoka! Nek vas ne bude strah već napried, napried i napried!! Lošinjani!, djevojke!, mladići! Nude nam do tri sata tjednog hrvatskog jezika u njihovoj talijanskoj butigi. Hvala im liepa!, Vi ih razumijete! Njih je strah! Napried!!!

Petnajstim t. m. zatvorilo se je ovdješnje zabavište „Družbe sv. Cirila i Metoda“ kamo se je preneslo školu, s uzroka, što se popravlja kuća u kojoj je bila do sada ista smještena. — Na izpitu odgovarahu djeca kao iz rukava, te je bila prava milina slušati ih. Hvala vrstnoj i neumornoj učiteljki!

Pantalonade lošinjskog ipsilona. I u današnjem broju puljske krpetine, koju nazivlju „Il Popolo Istriano“, plaćeni dopisnik iz Malog Lošinja „Ipsilon“, vulgo pantalon, nabaciva se svakojakim lažima i pogrdama na našeg veleuč. i veleč. gosp. župnika, hlijuć ga time prikazati vjernikom zerom br. 2. On se također usudjuje prispodabljati ga ispucanoj lumbardi don Craglіettu, neznajuć jadnik, da je već narodu bila pružena prilika upoznati jednoga i drugoga, neznajuć, da već i vrabci na krovu šapću o pronevjerenim tisućama, o porabama starih biljega itd. Nego škoda je trošiti crnilo i pero na odgovore bljutavom „Ipsilonu“, koj je za svoje dopise mastno plaćen, kom je srce leglo bogumrskih laži i izmišljotina, kom je već duša odavna crna, daleko crnija od tamne noći i nažnjofanih nosova njegovih pristaša, starih griešnika „popardilske rase“. Peče ih, ljuto ih peče ustoličenje našeg velevriednog g. župnika, pa sladoše rigati, bljuvati i lagati proti njemu. Što pas na maslu izjeo ne bi, samo da ga ocrne, samo da svojoj zasliepljenoj svojti dadu „rog za svieću!“ Nego čorav ti je poso dragi moj Pad — Rinčiću! — kasno je poslie podne k misi! — Nije on ni ovom prigodom propustio a da se ne osvrne na našu školu. To je drugi trn, koji ih ljuto bode pak nastoje, da svojim lažima ustraše

našu mladež, što im opeta nikada za rukom poći neće, jer su naši mladići i djevojke bistrije glave i bolje pameti nego li jedan tužni „Ipsilon“ vulgo „Pantalon Pad — Rinčić“ i oni bedaci, koji mu vjeruju. — Što on našu večernju školu, — **koja još uviek obstoji** — nazivlje „istituto filarmonico“ nimalo nas ne smeta, jer znamo, da kad nas se nebi bojali, kad im naš liepi uspjeh nebi srce parao, da nebi o tome ni pisali. — Boje nas se, ljuto nas se boje, što je naprotiv nama najljepše bodrenje, radost i veselje! — Napried Lošinjani naši, a njim nek pucaju trbušine nabijene našim novcem.

Oni se rugaju našoj pjesmi sa „guruguru po tamburu“, a mi njim odvraćamo:

Guruguru,
Dat ćemo vam po tamburu,
Čutit će i „Ipsilon“,
Musulino Pantalon!

Voloski kotar:

Iz Podgrada dobivamo: Sve komešanje nije uzmoglo odvratiti od prave staze naše izbornike. Dne 27. i 28. ovoga mj. izabrali su si u svih tielih za zastupnike muževe, za koje su se njekoliko dana prije složili. Protivnici, to jest prijaznici Junte i Talijana, najpače Marotti i Zadković, nisu se ufali u trećem ni u drugom tielu nit prikazati sa svojimi pripravljenimi listići kandidata. U prvom tielu stupili su na poprište, na čelu njim c. kr. sudbeni savjetnik, ali su pogorili, propali, a gospodin c. k. sudbeni savjetnik čuo je liepih i doživio još ljepših usljed svoga nedoličnoga umješavanja. Mi ćemo se na te izbore još svratiti. Za sada kličemo našim vrlim izbornikom: Živili!

(Želimo razjasnenja, jer nam je bilo tvrdo zagotovljeno, da se Franjo Marotti neće mješati! Op. uredn.)

Pazinski kotar:

Hrvatstvo tinjanskog načelnika. Mi smo već od davna na čistu glede hrvatstva tinjanskog načelnika Križmanića, kojim se je on još pred koju godinu ponosio, a koje je, odkad je načelnikom, ružno pod noge bacio.

Onomadne smo javili kako je Križmanić dočekao novoga tinjanskoga župnika talijanskim napisom na slavoluku a danas priobćujemo novi dokaz o njegovom tobožnjem hrvatstvu. Priobćujemo naime jedan njegov dekret ili nalog (neznamo pravo što je) izdan još prošle godine a podpisan po savjetniku Orlichu. Križmanić ne može kazati, da ne odgovara za ono što sam ne podpiše, jer je on u istinu odgovoran za sve ono, što koji u ime njegovo podpiše. Taj nalog imao bi biti tobož hrvatski sastavljen, ali ta hrvatština je takova, da ju neće ni sam **šijor Vence** razumjeti. Evo mu je:

„Gosp. N. N. — S. Petar u **Sume** Buduć da **ništa poslusna** na ono **sto** se je vami **uredilo** odlukom 21. t. g. m. **Bj 1430 sa to sto** niste **prezjecila** posao **grandje žida zagrada** vaše polje **lezeće** prama vašoj kući u Š Petru, ste **upala** u **zaprietite globe** od 20 **kr.** koje morate **izplatiti** u **ovaj ured uklon uvrsivanje.**

U isto se vam na **ža** da uredi da imate odmah **prešjeliti** posao **grandja** spomenutoga **žida uklon** dalje' **zdole** od sto kruna

Glavarstvo **obcine** Tinjan . . . . . .
p. f. Nacelnika Giov Orlich cons.“

Recite nam po duši šijor Vence, nije li ovo takva rugoba, da biste se za nju morao i vi stiditi.

Gdje su Vaša obećanja, da nećete u uredu ništa mienjati, da ste vi ono, što bijaste i prije itd. itd. Ustrpite se šijor Vence, donieti ćemo još koju Vašu sličicu.

Porečki kotar:

Novavas, koncem junija 1904. Dogorjelo nam je do nokata — a k tome nas danomice sve više i više draže. Mogla bi nadoći doba, kad bi se skrušeno kajali oni, što nas ovako vriedjaju. U par rieči, gosp. uredniče, reći ćemo Vam ovo:

Nama se isto dogodilo kao i Kaštelircem i drugim. I zadnju zdravu Mariju u našem jeziku tjeraju nam iz naše crkve, a neznaju jadni, da na taj način ne žele vidjeti niti nas, gdje se u crkvi Bogu molimo. Postigli su za sada svojim postupkom to, da oko polovice župljana nije obavilo sv. Vazmene ispovjedi. Govorili nam, e će ostati sve pri starom, pa makar bio izabran župnikom i onaj, koga nismo volili, sadašnji naš župnik Toso. To nam izričito obećao presvjetli biskup, a istotako i župnik sa oltara. Sad se na jednom sve preokrenulo. Ne čujemo hrv. evangelja — a ma baš ništa. Na Tielovo morali smo i mi slušati latinsko evangelje, akoprem se je to prije uviek hrvatski pjevalo. Bili smo kod biskupa, da mu se pritužimo. Liepo nas odpravio. Na našu opasku, e je sada sve latinski, što prije nije bilo, odvratio nam, da idu i gluhi u crkvu, pa ništa ne čuju, kako župnik moli, ipak su zadovoljni, pa možemo biti i mi. Ova bi Vam ekcelencijo vriedila, kad bismo svi bili gluhi! Za našu sreću, Bog nam je dao uši, da slušamo, pa želimo čuti, slušati i razumieti i našeg župnika, što nam govori! Neka se ekcelenco, biskupe, tjera nas i naš jezik iz naših crkva pomoću Vašom, neka bude sve „ad majorem vostrae gloriae“, nu doći ćemo i na sud božji. Pitat će Vas Bog: „Gdje su tvoje ovce?“ Ne ćete moći reći: „koze si mi, Bože, dao, koze su ostale!“, jer ćemo mi odmah za Vama onda reći Vam: „kao ovce ste nas dobili, a u koze ste nas htjeli pretvoriti!“.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ma ča bi reć, da je talijanski kralj storia Nadalena za konzula, ter je prije bia Kamalić?

Jur. Zač da je Nadalun bolji Talijan od Kamalića.

Fr. Ma da je Kamalić baron.

Jur. Za to nedaju nič va Italije. Tamo su samo kavaljeri i kumendaturi . . .

Fr. I sočali, ale koloni.

* * *

Fr. Ča da se je šjor Karlo birmal, kada je imal 50 let?

Jur. Je istina, birmal ga je pokojni biskup Šterk.

Fr. A ki je birmal njegova neputa Matiaca?

Jur. On da je činil doć biskupa s Bodulije, ki mu je dal paš-tekum.

Fr. Dobro je učinia, na tom mestu je Matiac i drugi pred 15 let stel krizmat Bodula i Vidinčića.

Jur. Viš vranića, još ne veruju, da Bog ne plaća svake subote i da se pokora dela kade i grih.

Razne primorske viesti.

Dolazo za naml! Poznata je činjenica, da bijahu prvi Hrvati i Slovenci Istre, koji su počeli ustrajati razna novčana i gospodarska družtva. U tom obziru povedoše se za njimi istarski Talijani, koji su kasnije ustrojili više pučkih blagajna i po koje gospodarsko družtvo.

Posredovanjem našeg neumornog Dra. Laginje, stupiše sva naša novčana i gospodarska družtva u jedan savez, koji stoji pod nadzorom naših najvrstnijih strukovnjaka.

Sada dolaze za nami naši susjedi Talijani, koji kane pod nadzorom zemaljskog odbora i zemaljskog kreditnog zavoda stvoriti savez novčanih i gospodarskih družtava.

Naši „dobri“ susjedi ne će nam kazati bar za to, da smo se i tomu od njih naučili!

Proširenje zemaljskih zgrada u Poreču. Zemaljski odbor u Poreču dao je nalog gradjevnomu odsjeku, da izgradi nacrte za proširenje zemaljskog gospodarskog zavoda i za proširenje palače zemaljskog odbora.

Za nabavu vode. Zemaljski odbor u Poreču zajamčio je občinskomu glavarstvu u Pazinu podporu od 400 kruna za popravak vodovoda u Cerovlju. Občini Kastav dao je isti odbor iz zemaljske blagajne 300 kruna, kao drugi obrok obećane podpore za gradnju občinske šterne u Sušnjih. Tehničko-šumskom odsjeku u Bjelaku doznačio je 20.000 kruna za radnje okolo uredjenja rieke Raše.

Za ceste i mostove. Zemaljski odbor u Poreču dozvolio je občinskomu glavarstvu u Vrsaru zajam od 10.000 kruna iz bratovštinske zaklade sa 5% na godinu za gradnju vozne ceste Vrsar-Sv. Lovreč; zajamčio je upravnomu vieću u Galčani za popravak i proširenje ceste k groblju, podporu od 300 kruna; izjavio je nadalje kotarskomu poglavarstvu u Poreču, da će zemaljski odbor dozvoliti podporu od 500 kruna za gradnju mosta na rieci Mirni, naproti kupelji Sv. Stjepana. Konačno bijahu zajamčene podpore občini Kastav kruna 800 za gradnju novoga mosta na Riečini i kruna 200 za dogradnju ceste u dolini Mandaline.

Glavna skupština „Lega Nazionale“ Prošle nedelje obdržavalo je talijansko tobož školsko družtvo zlosretna „Lega Nazionale“ svoju godišnju skupštinu u glavnom mjestu južnoga Tirola Trentu. Skupštini je prisustvovalo odaslanika iz Goričke, Trsta, Istre i Dalmacije. Mi vidimo kako djeluje to družtvo pogubno za naš narod u južnih pokrajinah u obće, napose u Istri,

Priznanje izpita položenih na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu za djake iz austrijskih zemalja. Dne 15. o. mj. proglašeno je na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu, da je bečka vlada priznala ravnopravnost hrvatskog sveučilišta Frana Josipa I. u Zagrebu sa onim austrijskimi sveučilišti, te da izpiti položeni u Zagrebu vriede i u Austriji. Samo će oni kandidati, koji u Zagrebu nauke svrše, položiti jedan izpit pred posebnom komisijom u Beču. Taj će se izpit polagati u hrvatskom jeziku, te će izpitani dobiti svjedočbu u hrvatskom jeziku. Time je djelomično riešena davna molba hrvatskoga naroda, jer u odnosnoj naredbi neima govora o izpitima na mudroslovnom fakultetu i jer se i ovaj naknadni izpit u Beču mora prije ili kasnije odpraviti.

Novi zemaljski činovnici. Zemaljski odbor u Poreču podielio je mjesto pisarničkog vježbenika dnevničaru Franu Fabbro; isti odbor imenovao je: privremenim računarskim vježbenikom Guida Schinigoi-a; zemaljskim poslužnikom Eugena Zandegiacomo, I. teklićem Kristofora Calegari-a, II. teklićem Karla Fulina, čuvara zemaljske palače Ivana Dambrosi-a.

Na vlastitu molbu bijaše umirovljen zem. poslužnik Bernardo Gentili.

Gradjevni savjetnik bijaše opunovlašten, da uzme privremeno u službu tehnikera Maria Grossmana. (Zar je ovo sin pok. Vilima? Gdje je svršio tehniku?)

Rado bi znali, da li pozna ijedan od imenovanih i hrvatski ili slovenski jezik, kojim se služi većina pučanstva Istre.

Položio odvjetnički izpit. Ovih dana naš odlični prijatelj i mladi pregaoc za narodnu stvar u Istri, vrli rodoljub dr. Gjuro Červar, položio je odvjetnički izpit. Srdačno čestitamo!

Hrvati i ratna mornarica. Hrvatski zastupnik i delegat Dr. Zafron iz Dalmacije, zauzeo se je i prigodom razprave o proračunu ratne mornarice u austrijskoj delegaciji za pravo hrvatskoga jezika i u obće za interese Hrvata kod te mornarice. Evo što je u tom pogledu kazao g. Dr. Zafron: Prelazeć na pitanje jezika u ratnoj mornarici spomenu naredbu o hrvatskom jeziku admirala Spauna; preporuči, da ta naredba ne ostane mrtvim slovom; potiče mlade oficire, da u samu korist svoje više izobrazbe i službe uče hrvatski jezik, koji je godine 1888 blagopokojni kraljević Rudolf, pri posjetu hrvatskoga sveučilišta u Zagrebu proglasio „drevnim kulturnim jezikom u Europi“; preporučuje, neka i pomorska akademija na Ricci vrši u tomu pogledu svoju plemenitu zadaću itd. Obzirom na tu akademiju zahtieva, da u istu bude primljen što veći broj Hrvata iz Dalmacije, Istre i Hrvatskog Primorja i da se za iste ustanovi nekoliko bezplatnih mjesta. Nadalje preporučuje, da se nabavlja izključivo domaće vino za momčad ratne mornarice; da se toj momčadi u većoj mjeri podava svaki dan vina; da se male brodice i slične potrebštine za ratnu mornaricu nabavlja u većoj množini nego do sada na Korčuli itd. Govornik zaključuje, preporučujući upravi ratne mornarice, neka posveti osobitu ljubav, pažnju i brigu vrlim našim primorcima, kojima po svjedočanstvu samoga Teghetofa, idje prva slava za pobjede Helgolanda i Visa. Naši primorci, zaključuje Dr. Zafron poslie pada slavne republike dubrovačke i republike mletačke, bez osobitih škola, bez konsulata i bez ratne mornarice, svojim vlastitim silama razniese barjak habsburgske monarhije na sve krajeve svieta i proslaviše njezino ime vrlinama, koje i danas znadu cieniti prvi narodi na svietu. Takovi vriedni sinovi zaslužuju, da ne budu zapostavljeni i sudjeni na samu ulogu prostih mornara! To stavlja na srce zapovjedniku mornarice barunu Spaunu, kojemu, uz obće povladjivanje, izjavljuje svoje pouzdanje.

Naši nazovi prosvjetitelji! Zemaljski odbor u Poreču je zaključio, da će uložiti utok proti zaključku c. k. zemaljskog školskog vieća za Istru na isto vieće glede ustrojenja redovite mješovite dvorazredne pučke škole u sv. Ivanu od Sterne; nadalje uložiti utok proti zaključku istog vieća na ministarstvo bogoštovja glede ustrojenja mješovite jednorazrednice u sv. Lovreču kod Labina; uložiti utok na vrhovno upravno sudište proti odluci ministarstva bogoštovja glede ustrojenja pučke škole u motovunskih Novakih i proti naukovnom jeziku; uložiti utok na upravno sudište proti odluci ministarstva bogoštovja glede diobe pučke škole u Voloskom u dva odiela; konačno je izjavio isti odbor predsjedničtvu c. kr. zem. škol. vieća za Istru, da nemože pristati na proširenje dvorazrednice na Škofijah u trorazrednicu.

Nad grobom

Vinka Marjanovića,

ravnatelja obć. ureda u Kastvu i bivšeg tajnika občina Veprinac i Pazin preminulog u Kastvu dne 16. juna 1904.

Pol vieka svog si, Vinko, vojevao
Ko hrabar vojnik u narodnom boju,
I služeć našim občinam u znoju
Slobodu svu si rodu žrtvovao;

I sad kad si se jače nadat stao
Nagradi ljudske, starosti, pokoju
Zasluženom kroz dugu službu svoju
U pokoj vječni Bog te je pozvao.

Nad tvojim grobom domovina tuži
I majka, žena, djeca ostavljena,
A k cvilu njinom i moj plač se druži.

U tebi plačem druga izgubljena,
Gubitak težki rodnog Kastav grada
I stališ naš što zanemaren strada.

I. Ž. K.

Listnica uredničtva i uprave.

Radi važnosti predstojećih obć. izbora u Puli, o kojima se moramo obširnije baviti, zaostalo nam gradiva, koje ćemo redom uvrstiti u budućim brojevima.

Razne viesti.

† **Dr. Zmaj Jovan Jovanović.** Dne 14. o. mj. preminuo je u Kamenici najveći srbski pjesnik dr. Zmaj Jovan Jovanović, iskreni zagovaratelj sloge izmedju Hrvata i Srba. Pokoj vječni i neumrla slava velikomu mužu!

Ovogodišnji sastanak abiturjenta. Kako javljaju novine, sastati će se ove godine hrvatski i slovenski abiturjenti u bieloj Ljubljani, nipošto u ponosnom Zagrebu, kako bijaše prvodobitno odlučeno.

Odnosne pozive i razpored sastanka priobćiti će odbor putem hrvatskih i slovenskih novina.

Hodočašće u Loret. Javljam naknadno, da hodočašće iz Trsta u Loret nepolazi, kako je bilo prije javljeno u 7 sati na večer, **nego u 4 sata po podne istoga dana — dne 5 srpnja** i to toga radi, što parobrod mora uzput taknuti neka mjesta, zato mu valja prije krenuti, da dodje na vrieme i spoji se sa željeznicom.

Ujedno obznanjujem, da se svatko tko hoće, može još prijaviti do konca ovog mjeseca (lipnja) ali tako da odmah pošalje pretplatu, inače se ne prima — pošto se hodočastnika javilo za jedan parobrod previše, a za dva još premalo.

O. Bernardin. Prov. Kap.

Talijanski iredentaši i socijalisti o našoj koži. Toli razvikani tobož prijatelj Slavena osobito nas Hrvata Ricciotti Garibaldi kolovodja talijanske iredente upravio je na uredničtvo socijalističkog lista „Avanti" u Rimu jednu od svojih „poslanica" punu ozbiljnih opomena i savjeta, u kojoj se tuži na držanje talijanskih socijalista spram irredentističkog pokreta. „Istina je — piše Garibaldi — da bi rat protiv Austrije stajao milijune, kad bi ga naime vodila vlada. Ali narodni rat, koji se sprema, i koji bi se protegnuo od Tridenta prema Pragu, od Trsta na Balkan, ne treba ni regularne vojske ni ratne blagajne". U potvrdu toga navadja kao primjer francezku revoluciju, pohod tisuće od Marsale, ekspediciju Garibaldijevih dobrovoljaca na Montanu. „U ostalom čitav iredentistički pokret, koji je do sad tako mnogim zadavao velike brige, stajao je dosad samo — 1354 lira". Nadalje moli socijaliste, da puštaju na miru iredentistički pokret, koji je i onako stvar gospode.

Na Garibaldijevu poslanicu odgovorio je vodja talijanskih socialista Enrico Ferri da iredentistička propaganda služi samo reakciji, uvećava vojne terete i razpaljuje neprijateljstvo izmedju Austrije i Italije. A što se tiče Trsta i Tridenta — Garibaldi se vara, ako misli da su te pokrajine spremne pridružiti se Italiji. „Trst jedina velika luka carstva, tako je trgovački napredovala, da nije voljna ovaj napredak žrtvovati na oltar patriotizma".

Koliko ima na svietu Slavena? Poznati češki učenjak profesor Niederle kaže, da ima na svietu svih Slavena 138 milijuna duša. Od tih 138 milijuna ima najviše Rusa i to 95,165·025; Poljaka 18,764.358; Čeha 8,639·357; Hrvata i Srba 8,106·131; Bugara 4,850·000; Slovenaca 1,252·780 i Lužičkih Srba 108·884.

Prema tomu broju Slavena, imade Niemaca samo 84,893·000

Podmorske mine. Rusi i Japanci se poslužuju u današnjem ratu s minami, koje polažu pod vodu, da bi se neprijateljski brodovi u nje zadjeli i u zrak se razletjeli. To je jedno od najgorih i najstrašnijih oružja u pomorskim vojskama. Tu je zaludna svaka opreznost, ako kapetan ne zna, gdje je mina položena. Na površini mora se ne može nigdje poznati gdje se skriva pogibelj. Japanci su s minami osigurali luku pred gradom Nagasaki i druge svoje luke. Zato se ruska vladivostočka flota boji približiti lukami, jer Rusi ne znaju, gdje vreba na njih taj strašni neprijatelj. I Port-Artur je od strane morske vas opasan takovimi minami. Nekoliko mina su položili Rusi, da bi japanski brodovi na njih naletjeli, a nekoliko su ih stavili i sami Japanci, da bi se Rusi na njim pogubili. Tako je pogibelj za jedne i druge jako velika, jer Rusi ne znaju za japanske, a Japanci opet za ruske mine. Te mine napravljene su od željeza a ima ih svakovrstnih. Nakrcane su ponajviše puščanim prahom. Polažu ih pred luke, neke na više, druge na niže, tako da mora brod ako hoće da se približi zadjeti u njih ili u jednu ili u drugu. Mine se raspuknu na dva načina. Ili se raspuknu same, kada se brod zadjene u njih ili pak ih užgu s kraja, kad vide, da je neprijateljski brod nad njimi.

Razni prinosi:

Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri. Mjesto vienca na odar pok. Vinka Marjanovića, obć. tajnika u Kastvu, daruje „Hrv. Čitaonica" u Kastvu „Bratovšćini" svotu od 20 K. U istu svrhu daruje veleuč. gosp. Vjekoslav Spinčić nar. zast. svotu od 10 K.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom obćinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bieličastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šaliž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-selkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Antun Černigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Svaka obitelj

morala bi u vlastitoj dobrobiti samo

Kathreinerovu

Kneippovu sladnu kavu

kao pridodatak k svagdanjemu kávnomu napitku upotrebljivati.

01. 1/s

Pčelno-voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cviećem itd.	kg. po K 8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvietićama	„ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Sviečice za božično drvo u 6 bojah	„ „ 3·—
„ „	„ „ 2·—	Voščeno svieće tarče. I. austr. sastav	„ „ 4.40
„ granis	„ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	„ „ 3·—
		„ „ II. „ „	„ „ 2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna

Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz **vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečasthom svećenstvu i p. n. obćinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, **voščarnica u Gorici.**

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb. Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda.

koja je od prvih liečničkih auktoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), nateklih i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Broj 27. Pula, u četvrtak dne 7. julija 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbo, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji: 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stražuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Kršćansko-pastirsko djelovanje ekscelence Flappa u porečko-puljskoj biskupiji.

Zadnji dopis u „Našoj Slogi" iz Kaštelira i ostali iz drugih krajeva ove nesretne biskupije ponukaše me, da u kratko ocrtam rad ovoga pametnoga pastira duša naših. Iz ovoga dopisa uviditi će čitatelji „N. S. da duh sveti, koji nadahnjuje biskupa Flappa nije više onaj Duh sveti, koji je nadahnjivao biskupa Dobrilu i ostale nasljednike.

Evo u kratko zašto!

Biskup Flapp došao je u Istru, kad je hrvatska stvar bila već dobrahno napredovala. On je kreatura Rinaldinijeva, (Flapp nebi nikad bio postao biskup, da nije bio učiteljem Rinaldinijeve djece kad je bio u Trstu).

Rinaldini bio je veliki neprijatelj našega naroda i on je htio imati pomoćnika na duhovnoj strani uprave u Primorju.

Flappova misija bila je: zapriečiti napredovanje hrvatske stranke u Istri. Kako je svećenik jedini učitelj i prijatelj našega naroda, najprije trebalo je svećenstvo moralno uništiti t. j. proganjati, da odustane od osvješćivanja naroda. Odmah vidimo da narodnih boraca nestaje, pojavljaju se izdajice i streberi i ovi su ugodni austrijskoj vladi i talijanskoj stranci u Istri. Što ih briga moral i vjera? Samo da ugode Flappu a za narod se ne pita.

Narod neka plaća „primicije" i neka muči.

Druga crna točka u Flappovom djelovanju jest: u čisto hrvatska sela namještati svećenike po rodu i čustvu Talijane koji ne razumu puka ni puk njih.

Tu mora biti uzoran napredak vjere i morala. Sada imade u našoj biskupiji okolo 15 Tirolaca i onih iz Italije a preko 65 istar. Talijana, sve mladjih ljudi, koji su bili u konviktu u Kopru i koji služe med hrvatskim narodom. Evo malo statistike iz knjige „Status personalis et localis": U biskupiji imade 42 čisto hrvatske, 11 mješovitih i 4 čisto talijanske župe. Popova pako, koji služe med narodom izuzev kanonike, imade: 20 Hrvata, Slovenaca, Čeha, Poljaka, 8 mješanih t. j. onih dalmatinskih „pol miša pol tića" i preko 80 Talijana Tirolaca-Krnjela. Tu su fakti i brojevi, tu nema laži.

Treća točka: U hrvatskim župama su najviše administratori a u talijanskim stalni župnici. Evo na poreštini: Tar, Žbandaj, Fošulin, Fontane, Gradina, Sv. Lovreč pazenatički onda Rovinjsko selo, Kanfanar, na Motovunštini Karojba, Novaki, Rakotole, Sv. Vital, Montrilj, Sv. Ivan od Šterne, Višnjan, Sv. Nedjelja (Labinci) Kaštelir. U puljskom dekanatu: Premantura, Šišan, Altura, Muntić, Loborika, Štinjan u vodnjanskom Rakalj, Motvoran a u Labinskom Sv. Nedjelja, Sv. Martin, Sv. Lovreč, Sv. Lucija. Dakle u svemu bilo bi bez stalnoga župnika 29 hrvat. župa. Talijanske su skoro sve popunjene stalnimi župnici. Iz Fazane je otišao u mir žup. Decanneva a do godine dana već je bio imenovan stalnim župnikom Coradello. U Premanturi će biti već kakovih 15 godina, da je umro pok. župnik Delia. Poslie se promjenilo 4 ili 5 popova ali Flapp neće da otvara natječaj za stalno mjesto. To je samo jedan primjer, drugdje je isto tako, ali ne navadjam ništa, jer bi ovo preveć dugo izašlo.

Četvrta točka bila bi: Biskup Flapp je veliki protivnik hrvatske službe božje. Njemu smrdi hrvatski jezik u crkvi, kao vragu tamnjan. On nastoji ukinuti i najzadnji tračak narodnog jezika u crkvi. Ali i ovdje je popustljiv kad zahtjeva interes talijanske stranke. Malo kašnje ću navesti dokaz. Talijanski popovi nemare med Hrvatima u crkvi moliti „Oče naš", to zna i Flapp, za njih ga nije strah.

Hrvatski popovi bi rado pjevali hrvatski ali Flapp je zabranio suspendiranjem „a divinis" i ovi moraju proti svome osvjedočenju raditi, da ih ne stigne sudbina popa Vrbke.

Sada pako ona treća kategorija t. j. oni „pol miša pol tića" iz Dalmacije. Evo ovdje imade iznimka, naime: Flapp dopušta hrv. jezik u crkvi, ovim dalmatinskim svećenicima. Nemojte misliti da su ovo oni stari glagoljaši iz Poljica, ovo su neki taneki, kojih je Dalmacija izrigala i nama poslala, za njihovu sramotu a našu tugu i nevolju. Oni su gori protivnici hrv. naroda nego Talijani jer oni hrvatskim jezikom odnarodjuju istarske Hrvate. Oni ti brate u crkvi sve obrede služe hrv. jezikom a da nebi to činili, narod bi ih odmah zamrzio i protjerao. Oni hrvatskim jezikom nagovaraju narod da drže s talijanskom gospodom, da si kopa jamu u koju će ga ovi popi strovaliti. Tako zahtjeva politika talijanske stranke i Flappu je drago, da ovi Dalmatinci mole i pjevaju Večernje i ostale obrede hrvatskim jezikom samo da se narod proti njima ne diže i da ih sluša u političkim stvarima. I naš narod ljubi ovakove svećenike koji mu u crkvi rabe narodni jezik a jadan nezna koliko ga to košta u narodnom pogledu. On ga ljubi makar bio i moralna ništica.

Radi svoga djelovanja proti hrv. jeziku i hrvatskim svećenicima imenovan bi od Sv. Stolice rimskim grofom a radi zasluga za proganjanje hrv. popova i naroda imenovon bi tajnim savjetnikom Nj. Vel. Tako se plaća na ovom svietu, ali na drugom će biti drugačije. Završujem i govorim, da koliko je kriva austrijska vlada i Talijani našim nevoljam, toliko a morda i više leži na duši biskupa Flappa naše nesnosno stanje u Istri. I on ima svoj dio zasluga „per la madre patria!"

Pa tko od naših i kada je ustao proti njemu osim interpelacije zast. Spinčica. Kolike spomenice su se poslale u Rim proti njemu?

Mi smo navadni trpiti i mučati, kadkad zakričati pak je opet sve tiho.

To je politika našega duhovnoga nadpastira koji će na 28. oktobra ove godine slaviti 20-godišnjicu svoga imenovanja za biskupa porečko-puljskoga — a 20 godina kušnje za naš narod u Istri — i komu mogu Istarski Hrvati postaviti dostojan spomenik sa nadpisom: „Od kuge i gladi i takovih biskupa oslobodi nas Gospodine! Amen".

Politički pregled.

U Puli, dne 6. julija 1904.

Austro-Ugarska.

Jedan bečki list javlja, da će biti sazvani zemaljski sabori polovicom septembra. Češki sabor neće biti tada sazvan, ali neće biti niti razpušten, kako se je nagadjalo s njemačke strane. Istotako nekani vlada razpustiti carevinsko vieće, već će čekati do proljeća buduće godine, da vidi kako će se medjutim razviti stvari.

Velike vojničke vježbe biti će ljetos obdržavane u sjevernoj Češkoj i to 2. i 6. septembra. Kralj će prisustvovati tim vježbam i odsjesti će u dvorcu kneza Windischgrätza. Nadvojvoda Fran Ferdinand biti će u kraljevoj pratnji, dok će nadvojvode Eugen i Fran Karlo prisustvovati i to prvi kao zapovjednik a drugi kano brigadir.

Crna Gora.

Dne 1. o. mj. stigao je brzovlakom iz sv. Petra na Rieku knez Nikola, koji se je odmah ukrcao na parobrod, te odplovio put Kotora,

Povodom rodjendana kneževića Danila obdržavana je na Cetinju velika vojnička smotra.

Proslavi kneževićeva rodjendana prisustvovali su također naročiti odaslanik kralja Srbije Nenadović, te ministarski resident Rusije i Englezke.

Srbija.

Odkriću spomenika palim junakom na kosovskom polju prisustvovao je i kralj Petar sa svimi članovi vlade. Sliedećeg dana priredilo je gradjanstvo Kruševačko kralju bakljadu, te je kralj na odnosni pozdrav odgovorio vrlo značajnim govorom.

Rusija.

Koncem prošloga i početkom ovoga mjeseca promjenila se je bojna sreća na dalekom iztoku. U zadnje doba doživili su Japanci koli na kopnu toli na moru znatnih poraza. Sada su nastupile tamo običajne kiše, koje traju okolo dva mjeseca, Medjutim stići će Rusom potrebita pojačanja i tada će se zaigrati krvavo kolo, iz kojega će stalno poraženi izaći Japanci. Evo nekoje viesti sa ratišta:

U Petrogradu 3. julija.

Na 30. pr. mj. poduzeo je kozački kapetan princ Karadjordjević s dvije sätnije rekognosciranje na cesti, koja vodi iz Siandino-a u Khansu, gdje je došao u dodir s neprijateljem, čije su čete opažene u jednoj dolini, dva kilometra južno od Bildahou-a. Također poslie boja kod Siakhotana uzmakli su neprijatelji na vrat na nos prema Khansi. — Na 29. pr. mj. ranjeno je u okršaju kod Tanahuna 6 momaka jedne ruske patrole, dok su 3 momka nestala. Medju japanskim četama koje su se opirale proti Hunhiansianu nalazilo se je više koreanskih vojnika.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sastanak seoskih poprdila. U nedjelju dne 3. t. mj. bili su pozvani od „Demokratike" na izborni dogovor poglavice (delikati) iz sela na Puljštini. Sastali se glavni kapurioni à la Mijo Rosanda, Čićari, Matić, Kura i ostali deligati, odnosno deligatski kandidati. Od ovih posliednjih vidili smo Tonišu iz Altare i majstora Jovana Ljubotinu iz Peroja, koje ne boli duša, da idu otimati kruh iz zubi prvi crvenomu Marku, a drugi stricu si imenjaku. Svakako je dobro, da su i oni bili na divanu, jer je tako Stanić bio prisiljen govoriti hrvatski, tumačeć da je on i njegova svojta istoga roda i jezika sa hrvatskom braćom na Puljštini. Škoda, da po selima nedaju drugih i m p i e g a osim delegatstva, n. pr. impizzaferai, scovastrade itd., jer bi onda po svakom selu Talijani mogli imati više svojih podrepnica.

Trifolium: „Giornaletto", „Popolo istriano", „il Piccolo" — prosti Bože i Vi čestiti čitatelji. Mili Bože na svemu ti hvala, i zemljici koja nam je dala, ovaj trolist — od tri druga — jedan do drugoga. — Neznamo, braće, komu da budemo više zahvalni; zahvalimo li jednome, učinit ćemo krivo drugim dvjema; zamjerimo li se trećemu, eto dižu na nas kuku i motiku prva dva, obiedjujuć nas s nezahvalnosti radi velikih milosti, što nam podieliše i milosrdja, kojim nas svaki dan obasipliu. A zbilja, blago njihovo orlovsko oko uviek nas milim, krokodilskim suzama nakvašenim okom gleda; njihovo široko, milostivo srce uviek je spremno, da nas jadne, odrpane, zapuštene, kukavne, proste, nesviestne . . . . odnarode, na prosjački štap spreme. To su blagodati njihove, koje nam kao pravi oci, kao pravi kršćani — à la poljski Židov Mayer (Piccolo), neprestano diele, i još bi nam više davali, kad bi i mi njim zahvaljniji bili, naime kad bi, bolje nego do sada punili njihove kese i torbe. Eto takovom zahvalnošću nagradjujemo mi njihova dobročinstva, zdvojno jadikuje Giornaletto. Osobito Vi Šijanci, nezahvalnici jedni! Giornaletto Vam s Vašim žuljevima, popravlja put, da ćete uživati pravi raj kad bude popravljen, dao vam je vode, da se napijete, školu Vam zidje, da se obogatite talijanskom kuliurom i Danteovom Božanskom Komedijom, da uzmognete vremenom i Vi po svijetu komedije pravit; — pa kako odgovarate Vi, nesretnici, na sva ta tolika dobra djela? Ali pazite se, doć će i na Vas red, kad će vas talijanska liberalna pravica — kamorra — pošteno ošinuti i sasuti na Vas svoj pravedni gnjev, da će Vas proći za uviek volja, podignuti svoju glavu i svomu srcu i razumu dati pravo te braniti svoj jezik i rod u kom ste se rodili; dat će Vam već oni, što ste ustali za pravo roda svog, kad Vam oni kažu da je to krivo. Šta Vas je sam onaj crni obmamio, da ste se digli proti onakvoj finoj gospodi što se kupe oko ovoga trolista (a da su to fina gospoda, čitajte Proletario od par 'go-

Listnica uredničtva i uprave.

Radi važnosti predstojećih obć. izbora u Puli, o kojima se moramo obširnije baviti, zaostalo nam gradiva, koje ćemo redom uvrstiti u budućim brojevima.

Razne viesti.

† **Dr. Zmaj Jovan Jovanović.** Dne 14. o. mj. preminuo je u Kamenici najveći srbski pjesnik dr. Zmaj Jovan Jovanović, iskreni zagovaratelj sloge izmedju Hrvata i Srba. Pokoj vječni i neumrla slava velikomu mužu!

Ovogodišnji sastanak abiturjenta. Kako javljaju novine, sastati će se ove godine hrvatski i slovenski abiturjenti u bieloj Ljubljani, nipošto u ponosnom Zagrebu, kako bijaše prvodobitno odlučeno.

Odnošne pozive i razpored sastanka priobćiti će odbor putem hrvatskih i slovenskih novina.

Hodočašće u Loret. Javljam naknadno, da hodočašće iz Trsta u Loret nepolazi, kako je bilo prije javljeno u 7 sati na večer, **nego u 4 sata po podne istoga dana — dne 5 srpnja** i to toga radi, što parobrod mora uzput taknuti neka mjesta, zato mu valja prije krenuti, da dodje na vrieme i spoji se sa željeznicom.

Ujedno obznanjujem, da se svatko tko hoće, može još prijaviti do konca ovog mjeseca (lipnja) ali tako da odmah pošalje pretplatu, inače se ne prima — pošto se hodočastnika javilo za jedan parobrod previše, a za dva još premalo.

O. Bernardin. Prov. Kap.

Talijanski iredentaši i socijalisti o našoj koži. Toli razvikani tobož prijatelj Slavena osobito nas Hrvata Ricciotti Garibaldi kolovodja talijanske iredente upravio je na uredničtvo socijalističkog lista „Avanti" u Rimu jednu od svojih „poslanica" punu ozbiljnih opomena i savjeta, u kojoj se tuži na držanje talijanskih socijalista spram irredentističkog pokreta. „Istina je — piše Garibaldi — da bi rat protiv Austrije stajao milijune, kad bi ga naime vodila vlada. Ali narodni rat, koji se sprema, i koji bi se protegnuo od Tridenta prema Pragu, od Trsta na Balkan, ne treba ni regularne vojske ni ratne blagajne". U potvrdu toga navadja kao primjer francezku revoluciju, pohod tisuće od Marsale, ekspediciju Garibaldijevih dobrovoljaca na Montanu. „U ostalom čitav iredentistički pokret, koji je do sad tako mnogim zadavao velike brige, stajao je dosad samo — 1354 lira". Nadalje moli socijaliste, da puštaju na miru iredentistički pokret, koji je i onako stvar gospode.

Na Garibaldijevu poslanicu odgovorio je vodja talijanskih socialista Enrico Ferri da iredentistička propaganda služi samo reakciji, uvečava vojne terete i razpaljuje neprijateljstvo izmedju Austrije i Italije. A što se tiče Trsta i Tridenta — Garibaldi se vara, ako misli da su te pokrajine spremne pridružiti se Italiji. „Trst jedina velika luka carstva, tako je trgovački napredovala, da nije voljna ovaj napredak žrtvovati na oltar patriotizma".

Koliko ima na svietu Slavena? Poznati českí učenjak profesor Niederle kaže, da ima na svietu svih Slavena 138 milijuna duša. Od tih 138 milijuna ima najviše Rusa i to 95,165·025; Poljaka 18,764.353; Čeha 8,639·357; Hrvata i Srba 8,106·131; Bugara 4,850·000; Slovenaca 1,252·780 i Lužičkih Srba 108·884.

Prema tomu broju Slavena, imade Niemaca samo 84,893·000

Podmorske mine. Rusi i Japanci se poslužuju u današnjem ratu s minami, koje polažu pod vodu, da bi se neprijateljski brodovi u nje zadjeli i u zrak se razletjeli. To je jedno od najgorih i najstrašnijih oružja u pomorskim vojskama. Tu je zaludna svaka opreznost, ako kapetan ne zna, gdje je mina položena. Na površini mora se ne može nigdje poznati gdje se skriva pogibelj. Japanci su s minami osigurali luku pred gradom Nagasaki i druge svoje luke. Zato se ruska vladivostočka flota boji približiti lukami, jer Rusi ne znaju, gdje vreba na njih taj strašni neprijatelj. I Port-Artur je od strane morske vas opasan takovimi minami. Nekoliko mina su položili Rusi, da bi japanski brodovi na njih naletjeli, a nekoliko su ih stavili i sami Japanci, da bi se Rusi na njim pogubili. Tako je pogibelj za jedne i druge jako velika, jer Rusi ne znaju za japanske, a Japanci opet za ruske mine. Te mine napravljene su od željeza a ima ih svakovrstnih. Nakrcane su ponajviše puščanim prahom. Polažu ih pred luke, neke na više, druge na niže, tako da mora brod ako hoće da se približi zadjeti u njih ili u jednu ili u drugu. Mine se raspuknu na dva načina. Ili se raspuknu same, kada se brod zadjene u njih ili pak ih užgu s kraja, kad vide, da je neprijateljski brod nad njimi.

Razni prinosi:

Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri. Mjesto vienca na odar pok. Vinka Marjanovića, obć. tajnika u Kastvu, daruje „Hrv. Čitaonica" u Kastvu „Bratovšćini" svotu od 20 K. U istu svrhu daruje veleuč. gosp. Vjekoslav Spinčić nar. zast. svotu od 10 K.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom obćinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bieličastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šaliž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Anton Černigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Svaka obitelj

morala bi u vlastitoj dobrobiti samo

Kathreinerovu

Kneippovu sladnu kavu

kao pridodatak k svagdanjemu kávnomu napitku upotrebljivati.

01. 1/a

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cviećem itd.	kg. po K 8·—	Voštani ovitki, bieli i bojadisani . .	kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama . . .	„ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . .	„ 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ 2·40	Sviećice za božićno drvo u 6 bojah . . .	„ 3·—
„ „	„ 2·—	Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . .	„ 4.40
„ granis	„ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . .	„ 3·—
		„ „ II. „	„ 2·40
		Voštano platno za oltare, metar . . .	„ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna

Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz **vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. obćinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez prednodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5**, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije **stolno piće,** već je i najkoristnija i najglasovitija **liekovita voda.**

koja je od prvih liečničkih auktoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), naleklih i kronitih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Broj 27. Pula, u četvrtak dne 7. julija 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošku predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 247·249.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, u nesložne sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu, ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stanuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Kršćansko-pastirsko djelovanje ekscelence Flappa u porečko-puljskoj biskupiji.

Zadnji dopis u „Našoj Slogi" iz Kaštelira i ostali iz drugih krajeva ove nesretne biskupije ponukaše me, da u kratko ocrtam rad ovoga pametnoga pastira duša naših. Iz ovoga dopisa uviditi će čitatelji „N. S. da duh sveti, koji nadahnjuje biskupa Flappa nije više onaj Duh sveti, koji je nadahnjivao biskupa Dobrilu i ostale nasljednike.

Evo u kratko zašto!

Biskup Flapp došao je u Istru, kad je hrvatska stvar bila već dobrahno napredovala. On je kreatura Rinaldinijeva, (Flapp nebi nikad bio postao biskup, da nije bio učiteljem Rinaldinijeve djece kad je bio u Trstu).

Rinaldini bio je veliki neprijatelj našega naroda i on je htio imati pomoćnika na duhovnoj strani uprave u Primorju.

Flappova misija bila je: zapriečiti napredovanje hrvatske stranke u Istri. Kako je svećenik jedini učitelj i prijatelj našega naroda, najprije trebalo je svećenstvo moralno uništiti t. j. proganjati, da odustane od osvješćivanja naroda. Odmah vidimo da narodnih boraca nestaje, pojavljaju se izdajice i štreberi i ovi su ugodni austrijskoj vladi i talijanskoj stranci u Istri. Što ih briga moral i vjera? Samo da ugode Flappu a za narod se ne pita.

Narod neka plaća „primicije" i neka muči.

Druga crna točka u Flappovom djelovanju jest: u čisto hrvatska sela namještati svećenike po rodu i čustvu Talijane koji ne razumu puka ni puk njih.

Tu mora biti uzoran napredak vjere i morala. Sada imade u našoj biskupiji okolo 15 Tirolaca i onih iz Italije a preko 65 istar. Talijana, sve mladjih ljudi, koji su bili u konviktu u Kopru i koji služe med hrvatskim narodom. Evo malo statistike iz knjige „Status personalis et localis": U biskupiji imade 42 čisto hrvatske, 11 mješovitih i 4 čisto talijanske župe. Popova pako, koji služe med narodom izuzev kanonike, imade: 20 Hrvata, Slovenaca, Čeha, Poljaka, 8 mješanih t. j. onih dalmatinskih „pol miša pol tića" i preko 80 Talijana Tirolaca-Krnjela. Tu su fakti i brojevi, tu nema laži.

Treća točka: U hrvatskim župama su najviše administratori a u talijanskim stalni župnici. Evo na poreštini: Tar, Žbandaj, Foškulin, Fontane, Gradina, Sv. Lovreč pazenatički onda Rovinjsko selo, Kanfanar, na Motovunštini Karojba, Novaki, Rakotole, Sv. Vital, Montrilj, Sv. Ivan od Šterne, Višnjan, Sv. Nedjelja (Labinci) Kaštelir. U puljskom dekanatu: Premantura, Šišan, Altura, Muntić, Loborika, Štinjan u vodnjanskom Rakalj, Motvoran a u Labinskom Sv. Nedjelja, Sv. Martin, Sv. Lovreč, Sv. Lucija. Dakle u svemu bilo bi bez stalnoga župnika 29 hrvat. župa. Talijanske su skoro sve popunjene stalnimi župnici. Iz Fazane je otišao u mir župe. Decaneva a do godine dana već je bio imenovan stalnim župnikom Coradello. U Premanturi će biti već kakovih 15 godina, da je umro pok. župnik Delia. Poslie se promjenilo 4 ili 5 popova ali Flapp neće da otvara natječaj za stalno mjesto. To je samo jedan primjer, drugdje je isto tako, ali ne navadjam ništa, jer bi ovo preveć dugo izašlo.

Četvrta točka bila bi: Biskup Flapp je veliki protivnik hrvatske službe božje. Njemu smrdi hrvatski jezik u crkvi, kao vragu tamnjan. On nastoji ukinuti i najzadnji tračak narodnog jezika u crkvi. Ali i ovdje je popustljiv kad zahtjeva interes talijanske stranke. Malo kašnje ću navesti dokaz. Talijanski popovi nemare med Hrvatima u crkvi moliti „Oče naš", to zna i Flapp, za njih ga nije strah.

Hrvatski popovi bi rado pjevali hrvatski ali Flapp je zabranio suspendiranjem „a divinis" i ovi moraju proti svome osvjedočenju raditi, da ih ne stigne sudbina popa Vrbke.

Sada pako ona treća kategorija t. j. oni „pol miša pol tića" iz Dalmacije. Evo ovdje imade iznimka, naime: Flapp dopušta hrv. jezik u crkvi, ovim dalmatinskim svećenicima. Nemojte misliti da su ovo oni stari glagoljaši iz Poljica, ovo su neki taneki, kojih je Dalmacija izrigala i nama poslala, za njihovu sramotu a našu tugu i nevolju. Oni su gori protivnici hrv. naroda nego Talijani jer oni hrvatskim jezikom odnarodjuju istarske Hrvate. Oni ti brate u crkvi sve obrede služe hrv. jezikom a da nebi to činili, narod bi ih odmah zamrzio i protjerao. Oni hrvatskim jezikom nagovaraju narod da drže s talijanskom gospodom, da si kopa jamu u koju će ga ovi popi strovaliti. Tako zahtjeva politika talijanske stranke i Flappu je drago, da ovi Dalmatinci mole i pjevaju Večernje i ostale obrede hrvatskim jezikom samo da se narod proti njima ne diže i da ih sluša u političkim stvarima. I naš narod ljubi ovakove svećenike koji mu u crkvi rabe narodni jezik a jadan nezna koliko ga to košta u narodnom pogledu. On ga ljubi makar bio i moralna ništica.

Radi svoga djelovanja proti hrv. jeziku i hrvatskim svećenicima imenovan bi od Sv. Stolice rimskim grofom a radi zasluga za proganjanje hrv. popova i naroda imenovon bi tajnim savjetnikom Nj. Vel. Tako se plaća na ovom svietu, ali na drugom će biti drugačije. Završujem i govorim, da koliko je kriva austrijska vlada i Talijani našim nevoljam, toliko a morda i više leži na duši biskupa Flappa naše nesnosno stanje u Istri. I on ima svoj dio zasluga „per la madre patria!"

Pa tko od naših i kada je ustao proti njemu osim interpelacije zast. Spinčića. Kolike spomenice su se poslale u Rim proti njemu?

Mi smo navadni trpiti i mučati, kadkad zakričati pak je opet sve tiho.

To je politika našega duhovnoga nadpastira koji će na 28. oktobra ove godine slaviti 20-godišnjicu svoga imenovanja za biskupa porečko-puljskoga — a 20 godina kušnje za naš narod u Istri — i komu mogu Istarski Hrvati postaviti dostojan spomenik sa nadpisom: „Od kuge i gladi i takovih biskupa oslobodi nas Gospodine! Amen".

Politički pregled.

U Puli, dne 6. julija 1904.

Austro-Ugarska.

Jedan bečki list javlja, da će biti sazvani zemaljski sabori polovicom septembra. Češki sabor neće biti tada sazvan, ali neće biti niti razpušten, kako se je nagadjalo s njemačke strane. Istotako nekani vlada razpustiti carevinsko vieće, već će čekati do proljeća buduće godine, da vidi kako će se medjutim razviti stvari.

Velike vojničke vježbe biti će ljetos obdržavane u sjevernoj Češkoj i to 2. i 6. septembra. Kralj će prisustvovati tim vježbam i odsjesti će u dvorcu kneza Windischgrätza. Nadvojvoda Fran Ferdinand biti će u kraljevoj pratnji, dok će nadvojvode Eugen i Fran Karlo prisustvovati i to prvi kao zapovjednik a drugi kano brigadir.

Crna Gora.

Dne 1. o. mj. stigao je brzovlakom iz sv. Petra na Rieku knez Nikola, koji se je odmah ukrcao na parobrod, te odplovio put Kotora,

Povodom rodjendana kneževića Danila obdržavana je na Cetinju velika vojnička smotra.

Proslavi kneževićeva rodjendana prisustvovali su takodjer naročiti odaslanik kralja Srbije Nenadović, te ministarski resident Rusije i Englezke.

Srbija.

Odkriću spomenika palim junakom na kosovskom polju prisustvovao je i kralj Petar sa svimi članovi vlade. Sliedećeg dana priredilo je gradjanstvo Kruševačko kralju bakljadu, te je kralj na odnosni pozdrav odgovorio vrlo značajnim govorom.

Rusija.

Koncem prošloga i početkom ovoga mjeseca promjenila se je bojna sreća na dalekom iztoku. U zadnje doba doživili su Japanci koli na kopnu toli na moru znatnih poraza. Sada su nastupile tamo obćajne kiše, koje traju okolo dva mjeseca, Medjutim stići će Rusom potrebita pojačanja i tada će se zaigrati krvavo kolo, iz kojega će stalno poraženi izaći Japanci. Evo nekoje viesti sa ratišta:

U Petrogradu 3. julija.

Na 30. pr. mj. poduzeo je kozački kapetan princ Karadjordjević s dvije satnije rekognosciranje na cesti, koja vodi iz Siandiao-a u Khansu, gdje je došao u dodir s neprijateljem, čije su čete opažene u jednoj dolini, dva kilometra južno od Bildahou-a. Takodjer poslie boja kod Siakhotana uzmakli su neprijatelji na vrat na nos prema Khansi. — Na 29. pr. mj. ranjeno je u okršaju kod Tanahuna 6 momaka jedne ruske patrole, dok su 3 momka nestale. Medju japanskim četama koje su se opirale proti Hu anhiansianu nalazilo se je više koreanskih vojnika.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sastanak seoskih poprdila. U nedjelju dne 3. t. mj. bili su pozvani od „Demokratike" na izborni dogovor poglavice (delikati) iz sela na Puljštini. Sastali se glavni kapurioni à la Mijo Rosanda, Ćićari, Matić, Kura i ostali deligati, odnosno deligatski kandidati. Od ovih posliednjih vidili smo Tonišu iz Altare i majstora Jovana Ljubotinu iz Peroja, koje ne boli duša, da idu otimati kruh iz zubi prvi crvenomu Marku, a drugi stricu si imenjaku. Svakako je dobro, da su i oni bili na divanu, jer je tako Stanić bio prisiljen govoriti hrvatski, tumačeć da je on i njegova svojta istoga roda i jezika sa hrvatskom braćom na Puljštini. Škoda, da po selima nedju drugih i m p i e g a osim delegatstva, n. pr. impizzaferai, scovastrade itd., jer bi onda po svakom selu Talijani mogli imati više svojih podrepnica.

Trifolium: „Giornaletto", „Popolo istriano", „il Piccolo" — prosti Bože i Vi čestiti čitatelji. Mili Bože na svemu ti hvala, i zemljici koja nam je dala, ovaj trolist — od tri druga — jedan do drugoga. — Neznamo, braćo, komu da budemo više zahvalni; zahvalimo li jednome, učinit ćemo krivo drugim dvjema; zamjerimo li se trećemu, eto dižu na nas kuku i motiku prva dva, obiedjujuć nas s nezahvalnosti radi velikih milosti, što nam podieliše i milosrdja, kojim nas svaki dan obasiplju. A zbilja, blago njihovo orlovsko oko uviek nas milim, krokodilskim suzama nakvašenim okom gleda; njihovo široko, milostivo srce uviek je spremno, da nas jadne, odrpane, zapuštene, kukavne, proste, nesviestne . . . . odnarode, na prosjački štap spreme. To su blagodati njihove, koje nam kao pravi oci, kao pravi kršćani — à la poljski Židov Mayer (Piccolo), neprestano diele, i još bi nam više davali, kad bi i mi njim zahvalniji bili, naime kad bi, bolje nego do sada punili njihove kese i torbe. Eto takovom zahvalnošću nagradjujemo mi njihova dobročinstva, zdvojno jadikuje Giornaletto. Osobito Vi Šijanci, nezahvalnici jedni! Giornaletto Vam s Vašim žuljevima, popravlja put, da ćete uživati pravi raj kad bude popravljen, dao vam je vode, da se napijete, školu Vam zidje, da se obogatite talijanskom kulturom i Danteovom Božanskom Komedijom, da uzmognete vremenom i Vi po svijetu komedije pravit; — pa kako odgovarate Vi, nesretnici, na sva ta tolika dobra djela? Ali pazite se, doć će i na Vas red, kad će vas talijanska liberalna pravica — kamorra — pošteno ošinuti i sasuti na Vas svoj pravedni gnjev, da će Vas proći za uviek volja, podignuti svoju glavu i svomu srcu i razumu dati pravo te braniti svoj jezik i rod u kom ste se rodili; dat će Vam već oni, što ste ustali za pravo roda svog, kad Vam oni kažu da je to krivo. Šta Vas je sam onaj crni obmamio, da ste se digli proti onakvoj finoj gospodi što se kupe oko ovoga trolista (a da su to fina gospoda, čitajte Proletario od par go-

dina, tamo ćete naći odkuda i u kojem stanju su ta sadašnja naša gospoda amo došla). Nisu Vam to, moji Šijanci, kakove šuške-buške; to su Vam sama plemenita — mudra gospoda, pravi cittadini, još iz carskih vremena rimskih — ostanci ostanaka — grada Pule. Dakle rešpekt! A i Vi drugi Slaveni u Puli — zar ste Vi, mislite, bolji od Šijanaca? I Vi ste njim jednaki. Odkad su Vas ovi od trifolija gostoljubno pri svojim soframa pogostili i počastili, odkad ste se njihovim trudom i marom podkožili, eto sad hoćete i Vi, da sa sebe stresete njihova dobročinstva, da prezrete njihove muke i jade, ljubav njihovu, odkad ste porasli. Zar mislite, ako ste pomoću ovog trifolija, zamienili pastirski štap i seljački plug sa doktorskom aureolom, zar mislite, velimo Vam u našem pravednom gnjevu, da imate pravo biti nama nepokorni, svojom glavom mislit, svojim srcem ćutit, svojim dahom disat? Zaista, tvrdu Vam zadajemo vjeru, u ime pravedne i svemoguće naše kamorre, da ćemo Vam to izbit iz glave; Vi ćete morat kao i prije onako plesati kako Vam budu Giornaletto, Popolo istriano i Piccolo, Bog da prosti, svirali.

Ovo preporučuju, ovako se groze i jadikuju ova tri plemenita brata, neznamo koji je dostojniji od koga. Mi ćemo pak, svi ko jedan, odgovoriti najbolje i najdostojnije ovom trifoliju, kad budemo složno, bez obzira, ni na lievo ni na desno, pokazali ovim nametnicima, koji se po sili za svoje kese, nameću i talijanima i slavenima, ali ne za čast i poštenje, nego za sramotu i jednih i drugih a po tom najviše grada Pule, jer kad se ovakovi tipi dižu da obrane čast i karakter grada Pule, onda mora svakoga pošteno mislećeg jeza hvatati, da bi u njihovim rukama visila sudbina grada Pule. Sjećamo se, završujuć ovo, one stare: timeo Timeos...

Tko ima pravo? Naš zadnji članak o prilikama na ovom c. k. kot. sudu, uzvrpoljio je sve činovnike na istom, a osobito se ćuti tobože uvriedjeno manipulantno činovničtvo, obiedjujuć nas, da smo krivo napali isto, budući ih ima dosta, koji dobro krvatski govore i rado idu na ruku hrvatskim strankama i jeziku. Je li tomu tako, neka služi za dokaz ovaj primjer, i neka svatko nepristrano sudi, tko ima pravo? Prošli ćedan došla jedna žena na sud da učini kaznenu prijavu na zapisnik. Neznajuć talijanski uzela sobom jednu drugu žensku koja talijanski znade, da rastumači činovniku talijanski što ova hrvatski reče. Na naš prikor (jer to je ta žena nama izravno pripoviedala), da nije smjela uzeti sobom tumača, jer da ju moraju uzeti na zapisnik hrvatski, odvrati, da je dobro učinila, pošto odnosni činovnik nije ni rieči razumio što mu je ona kazivala, tako da njoj je dobro došla ona tumačiteljica. Na upit da li je platila tu ženu, odgovori: „naravski, badava nije išla s menom vrieme gubit, jer sam ju navlaš za to uzela sobom za plaću, znajuć da se na sudu ne govori hrvatski". Eto, gospodo, budi Vam i ovo na čast; a budete li što vrtoglavili, izniet ćemo točno imena i činovnika i stranke; mi Vas pak i ovom sgodom pozivljemo, da oprovrgnete ovo, kao što smo Vas pozvali i zadnji put da to učinite, ali do danas uviek čekamo dementi s Vaše strane.

Izpravak. Slavnomu uredničtvu „Naše Sloge" Tu. Na temelju § 19 tiskovnog zakona umoljavam, da bi na onaj o mojoj osobi u Vašemu listu broj 26 pod naslovom „Kamora — na djelu" prinešeni dopis nasliedni popravak u budućemu broju razglasili i to:

1. Nije istina, da sam ja ikoji dopust od moje meni predstavljene oblasti dozvoljeno dobijo; istina je pa, da nisam za dopust ni molio, dakle, da u toj svrhi ni kod c. k. kot. liečnika nisam bijo, da bi mi koju svjedočbu za dopust dao.

2. Nije istina, da bi se ja preuzeo nakon budući općinski izbora u dotičnu agitaciju upustiti i da sam se za istu Prementuru izabrao; istina je pa, da mi nije ni u misao još došlo, da bi ja to delao, i da sam u zadnji 3 mjeseca i to pred 14 dana i to samo zato u Prementuri bivao, da moga zemljaka i prijatelja paroka don Ivana Mattića posjetim, kod koje prilike sa nijednom drugom osobom saobćijo nisam.

Sa odličnim postovanjem.

Pula 4./7. 1904. **Friderik Trigari.**

Opaska uredničtva. Ad 1) Milo bi nam bilo kad bi nas i c. k. pošt. ravnateljstvo dementiralo, jer bi tad više vjerovalj.

Ad 2) Prepuštamo našem izvjestitelju da s ovim obračuna, primjetbom, da mi nismo ustvrdili ono, što na svršetku ove točke gosp. Trigari pobija.

Ad 1) i 2). Upozorujemo pak, da kako se vidi iz ovog ispravka, g. Trigari baš nimalo nepozna „l' idioma serbo".

Lošinjski kotar:

Papinsko odlikovanje. Službeni list rimske kurije „Osservatore Romano" donaša viest, da je sv. Otac Pijo X. blagoizvolio ubrojiti medju apostolske protonotare „ad instar partecipantium" odličnog svećenika i rodoljuba preč. g. Dra. Frana Volarića, generalnog vikara kiskupa krčkog i kanonika dekana stolne crkve u Krku. Čestitamo srdačno!

Voloski kotar:

Iz Podgrada: Tiskali ste uspjeh ovdješnjih obć. izbora, obavljenih zadnjih dana prošloga mjeseca. Evo da koju više rečemo o tih izborih i koju predpostavimo. — Uprav je godina dana, što se je dočulo, da se je Slavoj Jenko, mnogogodišnji borac u onom kotaru proti paklenskim spletkam s raznih strana, i mnogogodišnji načelnik one prostrane občine, zahvalio na načelničtvu. Učinio je to, jer su njegove sile bile skrhane, osabljene.

Kako se je proćuhalo, c. kr. kotarsko glavarstvo bilo je na to predložilo razpust zastupstva, navodno jer ne bijaše u njem muža, koga bi se načelnikom moglo izabrati, i imenovanje trojice muževa, koji bi vodili občinske poslove dok se izabere novo občinsko zastupstvo. Ponekle kao predsjednik imao je biti naučitelj gosp. Waišel, a kao njegovi pomoćnici dvojica drugih, jedan bivši član bivšega zastupstva a jedan izvan njega, ponekle i protivnik istoga. Po viestih crpljenih iz talijanskih novina, onih tršćansko-istarske kamore, zemaljski odbor Istre uzprotivio se imenovanju rečenoga naučitelja zubni i noktmi. Poslie oduljeg natezanja bio je imenovan predsjednikom uprave Ukovjć iz Podgrada, a kao njegovi pomoćnici Marotti i Zadković, prvi član bivšega zastupstva, druga dvojica protivnici njegovi.

Naše novine pisale su tad posve pomirljivim duhom, i izrazile su nadu, da će sva trojica raditi složno na korist občine, i bez ikakva utjecanja sa strane neprijateljskih oblasti ili njihovih predstavnika. Htjelo se je tako njekim načinom, da se zaboravi na držanje Marotta i Zadkovića u nedavno prošlih vremenih.

Te nade su se izjalovile.

Sloge izmed Ukovića s jedne, i Marotta i Zadkovića s druge strane nebijaše. Što je onaj želio, na to oni nisu pristali i obratno. Zem. odbor prihvatio je uviek, ako je stvar dalje išla, stranu posliednje dvojice. Ovi su bili pozvali Klemenčića za uredjenje računa, hoteć na svaki način iztisnuti tajnika. I u ovom su u toliko uspjeli, da bijaše Ukoviću naloženo, da mora tajnika odpustiti. Uković je radje položio svoju čast, nego li da odpusti tajnika. I kad je to učinio, onda su oblasti odlučile, da Zadkovjć vodi poslove pomoću Marotta. I za čudo, sad bijaše ovoj dvojici dobar tajnik, proti kojemu su prije toliko rovarili, tako dobar, da još i sad tajnikuje.

Priprave k izboru i u obće vodjenje izbornoga čina bilo je povjereno namjesničkomu tajniku, pridjeljenomu c. kr. kotarskom glavarstvu Voloskomu, gosp. barunu Schmidtu. Taj je predsjedao i povjerenstvu izbornom, četvorici mladjih ljudi, imenovanih od zemaljskoga odbora. U jednom se je slavni odbor posve prevario. Taj jedan, Konestabo iz Pregorja, postupao je pošteno i odlučno.

Nego vratimo se malko natrag.

Uredničtvo je na našu viest o uspjehu izbora opazilo, da želi razjašnjenja, jer da mu se je tvrdo zagotovilo, da se Franjo Marotti neće mješati.

To znamo i mi, da je mnogim govorio, al znamo takodjer, da se je mješao. Čuli smo, da se je grozio, da će preč. gosp. Rogača biskupu tužiti. Znamo stalno, da je zahtjevao, da se deset njegovih privržnika izabere u zastupstvo; i znamo osobe, koje je nagovarao, da u tom smislu kod puka rade. Za svoju osobu nije izričito radio, valjda zato, jer je znao kako ga puk neće. A puk je tako proti njemu, da nije htjeo čuti nit o izboru njegovih privržnika, i da je rekao onim, koji su mu to spominjali, da će i njih smatrati za svoje protivnike, ako bi na to htjeli raditi. To su Marottu u velikom dielu napekli oni iz Poreča i njihovi saveznici. Sveze s njimi su ga tako ocrnile kod puka, da nisu ni utjecaji naših najboljih muževa u najboljoj mjeri bili kadri, da ga pred pukom operu, nit da se, da se jasnije izrazimo, s njimi kompromis sklopi.

Po kom su dolazili dopisi u listove talijanske kamore proti našemu puku, a prijazne Marottu-Zadkoviću, to neznamo. To znamo, da ih bijaše, i u obće, da se je agitovalo za tu dvojicu i da su i oni, ako i tajno, agitovali.

Vele nam, ljudi svakoga pouzdanja vriedni, da su i svoje listiće kandidata imali pripravne. S njimi nisu došli na svjetlo na dan izbora nit u trećen nit u drugom tielu. Nebijaše ni jednoga, koji bi za nje glasovao.

Svi došli na izbore, glasovali su jednodušno za kandidate, za koje se je sporazumilo na jednom sastanku obdržavanom četiri dana prije izbora, pod predsjedanjem Mons. Rogača, koga su izbornici molili, da sazove sastanak, i koga su na svaki način htjeli imati u svojem krugu, tako da je mogao skupiti, ako bi bio htjeo, sve glasove na se i u trećem i u drugom tielu.

U prvom tielu prikazala se je i druga stranka. Deset njih došlo je glasovati za kandidate različne od onih, koje se je ustanovilo na rečenom sastanku. Za nju je prvi glasovao c. kr. sudbeni pristav Talijan Tone Bone, pak dva c. kr. kancelista, jedan Talijan drugi više manje Talijanaš. Na koncu, poslie pročitane listine izbornika, glasovao je za nju c. k. sudbeni savjetnik Paulin; kod poziva nije bio prisutan. U tom družtvu Talijana ili Talijanaša bio je takodjer Franjo Marotti. I on je zajedno s njimi glasovao za rečenu listu.

Mi nećemo reći, da su svi kandidati te liste Talijani ili Talijanaši. Al njom se je razbilo jednodušnost izbora, za nju su kako je rečeno, glasovali očiti Talijani i Talijanaši, njom se je htjelo medju ostalim osujetiti izbor Mons. Rogača: znači, pravu narodnu stranku. On je učinio i radi svaki dan za duševno i tjelesno dobro puka one občine i onoga sudbenoga kotara. Njega pozna i cieli politički kotar, Voloski, kao poštenjaka, i cieni ga i poštuje i časti kao jednoga od najvriednijih muževa naših. Tko je proti njemu, taj nesamo da se mieša u izbore, nego je hotice ili nehotice proti našoj domaćoj pravoj narodnoj stranci.

Izborna komisija, to jest nje većina, htjela je da predsjednici gospodarskih zadruga neglasuju. Tko je predložio zemaljskom odboru tu komisiju!? Zar nisu to učinili Zadković-Marotti?! Tko je podučio članove komisije, da se moraju protiviti pravu glasa predsjednika gospodarskih zadruga?! To nisu mogli nego Zadković-Marotti, podučeni od zemaljskoga odbora, protivnoga od uviek glasovom gospodarskih zadruga.

Nego ostavimo to, i svršimo.

Radujemo se, da su izbori, uza sve spletke, tako liepo i častno za našu stvar prošli. Želimo da izabrano zastupstvo složno izabere načelnika ili župana i savjetnike, pak da svi zajedno rade na korist cielokupne občine.

C. kr. oblasti pak je dužnost, da čim prije ustanovi dan izbora načelnika i savjetnika, da pak občina predje u redovitu upravu, i da prestane šteta, koja se občini nanaša sa privremenom upravom.

Savjetnik c. kr. zemaljskoga suda i voditelj c. kr. kotarskoga suda u Podgradu Paulin. Da nije zakasnio kod proziva listine, bio bi taj gospodin kod netom obavljenih izbora občinskih u Podgradu prvi glasovao za listu kandidata, protivnu listi većine izbornika. Tako je glasovao tek kasnije, al to na stvari ništa ne mienja. Da je glasovao bud za koga, zato mu nebi mogao nitko prigovoriti; svaki izbornik je gospodar svoga glasa. Nego g. savjetnik Paulin nije se s tim zadovoljio. On je tik pred izborom došao u izbornu dvoranu, i tu javno nešto primetnuo Mons. Rogaču. Ovaj mu je mirno odvratio. Ljudi pak nisu toga tako mirno shvatili, već su mu rekli, da on može glasovati al agitovati da nesmije, te mu još koješta drugoga dovikivali. I dok je on uzmican pred njimi, najednom se je našao pred vrati izborne dvorane. Njegovo ponašanje bilo je takovo, da je učinilo najnepovoljniji utisak i na povjerenika c. kr. kot. političke oblasti. To je jedno. Drugo je, da je on nagovarao i nagovorio sebi podredjene činovnike, pristave i dva kanceliste, da su glasovali kako su glasovali. Kušao je i kod drugih a kad nije išlo, onda njim je kojekako prigovarao paće i psovao jih. Jednomu je rekao, da nije prijatelj činovnika kad neće da s njim glasuje — a u listini kandidata ne bijaše ni jednoga činovnika. Trećemu sudbenomu kancelisti, koj nije došao glasovati kako je savjetnik želio, doviknuo je „vigliaco"! Sjednim c. k. službenikom natezao se je, kako je on prema njemu visok službenik, i kako bolje razumije što je pravo i što nije.

Gospodin Savjetnik c. kr. zemaljskoga suda Paulin je nesamo glasovao kako je imao pravo, nego je i agitovao i činio presiju na svoje podredjene činovnike, odnosno ih i psovao.

Proti tomu gospodinu bijaše pritužba i opravdanih, još dok bijaše c. kr. sudac. Zato je valjda i postao savjetnikom. Sad, kad se je tako častno ponio, i agitatorno u izbore zamješao, postati će valjda i nadsavjetnikom. Zar ne presvietla i preuzvišena gospodo Urbancich, Kindinger, Koerber?! Kako više slučajeva u zadnje doba kaže, sad su i sudbeni c. kr. činovnici, koji i u sudu i izvan njega talijansku politiku tjeraju, i u obće medju našim narodom razdor siju, ili mu prava gaze. Da nije njih u Podgradu, nebi se ni znalo za talijanštinu. U čisto hrvatsko-slovenskomu mjestu i kotaru predstavnici talijanštine su činovnici c. k. kotarskoga suda, ne možda u Italiji, nego u Austriji.

Vriedno je još ovo zabilježiti.

C. kr. sudbeni savjetnik, c. kr. sudbeni pristav, dva c. kr. sudbena kancelista, Talijani ili Talijanaši, glasovali su za listinu kandidata protivnu onoj ogromne većine pučanstva. Drugi c. kr. činovnici, Slaveni, uztegnuli su se od glasovanja...

Može se odobriti da c. k. činovnici neglasuju, gdje ima borba. Al ako pripadnici jedne narodnosti glasuju, onda bi morali i pripadnici druge narodnosti. Ako Talijani ili Talijanaši, onda bi morali i Slovenci i Hrvati. To zahljeva čast i po-

nos narodni. Inače bi se moglo dogoditi, da njim drugi i s drugog razloga nego Paulin dovikne: Vigliacchi!!

Pišu nam iz Sv. Maleja dne 3./7. o. g. Tko pozna i malo Halubaljštinu, poznati će mu biti osim drugih obitelji i obitelji Lučić Roskićeva iz Saršoni i Brnasova iz Brnasi. U selu Brnasi tri su sestre oženjene iz obitelji Srdoč Čapinove iz Srdoči.

Poput svojih otaca, a reče se, da kruška ne pada daleko od stabla, hoće da se i sinovi žene iz jedne obitelji.

Prošle godine na Petrovo oženila se Marija, a ove godine na Petrovo Dragica, nećakinja Lučić-Roškića, njegova mezimica.

Kumovao je gosp. Kazimir Jelušić. Osim mnogobrojnih domaćih gostova bilo je njih desetorica iz obitelji Srdoč iz Pule.

Sve čestiti, vriedni i veseli ljudi, koji akoprem odgojeni u Puli u tudjem duhu, nezaziru od svoje starine. Mile im se naše pjesme, naš milozvočni hrvatski jezik, naši običaji.

Na tom piru bilo je sabrano i za našu plemenitu Družbu Sv. Cirila i Metoda svota od 86 K. Sabiruć okolo stola sakupilo se: 50·50 K, rezajuć krumpir 6·30, za izlicitirane sladkiše 7·—, za izpaljene žigice 4·20.

Iz Lovrana pišu nam, da njim je tamo stigao novi župe-upravitelj g. Frane Frankola, dosadašnji župe-upravitelj u Tinjanu. Tamo da su ga svi željno očekivali, jer ne bijaše moguće jednom mladom svećeniku upravljati sve poslove u crkvi, vani i u pisarni.

Nova obiteljska nesreća. Iz Kastva pišu nam, dne 25. pr. mj. Još ne nije zarasla trava svježi grob nezaboravne Danice Karlavaris, koju je u cvietu mladosti pokosila nemilosrdna smrt, kad se je skoro imala vjenčati, pa eto već je opet stigla težka nesreća istu rodoljubnu našu obitelj. Nakon samih 40 dana t. j: 24. pr. mj. preminu mladja sestrica Danice, Milena, učenica pučke škole poslije više mjesečne bolesti, raztoživši duboko sav njezin rod. S njom i s njezinom sestricom blizankom ponosila se je udova majka, braća i ostali sviet. Mlada pokojnica bijaše izvanredno razvita, umna i osobito zriela razbora i uslied toga odlična učenica. Za nezaboravnom Milenom žale radi toga i učiteljice i učenice uz težko razveljenu majku, sestru, braću i sav mnogobrojni rod. U ovoj težkoj boli neka im kriepi dobri Bog, i neka vjeruju, da dielimo s njima iskreno saučešće.

Kastav. (Iz sjednice občinskoga zastupstva dne 15. junija). Primilo se je na znanje razne stvari, i odlučilo o mnogih. Lov za budućih šest godina odao se je posebice za Klanu, posebice za Kastav i pridružene občine osim Klane. C. kr. kotarsko glavarstvo još nije poslalo lovskoga prihoda za 1903.; odlučilo se je pisati mu, da pošalje odnosnu svotu i šalje anticipatno, kako zakon propisuje lovske prinose. Sajam od 23. maja se je dobro obnesao, tako da će se sajmište brzo izplatiti, i da je jako koristno za občinu. Groblje u Rukavcu je gotovo posve izplaćeno. U svrhu izbora dalo se je izpisati poreze pojedinih porezovnika kod poreznoga ureda u Voloskom, a sad se poreze pojedinaca sbraja, i sastavlja listine. Došao je novi župnik dekan Anton Elner. Njega je občina pristojno dočekala, on se je zahvalio, te obećao raditi sporazumno s pukom za dobro občinara i župljana. Prihvatila se je resolucija obzirom na nauke i izpite položene u Zagrebu, da budu naime jednakovaljani sa onimi učinjenimi u Gracu, Beču, Pragu, Lavovu, Krakovu, Črnovicah i Inomostu. Šterne u Globićih, Zorzićih i Skvažićih se grade. Skoro će se i ona u Škalnici, te i ona u Sušnjih kod Zvoneće, za koju je zemaljski odbor odlučio 360 K podpore. Vojne oblasti iz Rieke htjele bi, da vojnici na Pehlinu svaki dan, skoro svako doba streljaju. Tamošnji občinari i s njimi občina htjeli bi, da se ne strelja nikad, jer je štete i pogibelji. Predplatilo se je na službeni zakonski list i odlučilo nabaviti 30 izlisaka i dati podpore 50 K za hrvatsko izdanje občinskoga reda i občinskoga izbornoga reda. Jako potrebne poštanske listovne sabiracnice namjestilo se u Srdočih, Trinajstićih, Matuljah i dolnjem Rukavcu. Ministarstvo odlučilo je 80.000 K za cielo primorje. Od tih je namjesničtvo odlučilo 12.000 K za kotar Voloski; a od ovih c. k. kotarsko glavarstvo 3.000 K za občinu Kastav. Ovostrana vlada konačno je odlučila svoj prinos za most preko Rečine kod Trnovice. Na zagovor zastupnika iz Trnovice zastupstvo je telegrafično umolilo c. k. kotarsko glavarstvo u Voloskom, da požuri kod onostrane kr. vlade. Telefonska sveza sa Kastvom bit će skoro oživotvorena, a reć bi, da će se protegnuti na sv. Matej i u Klanu, i to mjesto brzojava, za koj se je molilo za ta dva kraja. Javilo se koli c. kr. kotarskomu poglavarstvu u Voloskom toli putujućemu poljodjelskom učitelju, da je u zadnje doba opaljeno lišće na grožđju u Zametu, i molilo ga za pomoć. Isto se je molilo za savjet i pomoć takodjer proti crvićima, što se ih je naleglo na grožđju u vrieme cvieta. Gospodin putujući učitelj za svoga boravka u Kastavštini početkom mjeseca savjetovao je liek proti tomu. U ostalom koliko izkustvo uči, najbolji liek proti crvićima je liepo suho, toplo vrieme, i to da se crvić prstima ili klieščicami uništuje. Grustan je taj posao, al najizdašniji, kao i onaj za lovljenje i uništavanje štipavaca ili ladrona. Na upit c. k. kotarskoga glavarstva obzirom na kompatronat občine, u župi Veprinačkoj odlučuje občinsko zastupstvo, da se ono ne odriče svojih prava; a onaj koji bi mu ih htjeo uzeti neka se obrati na sud. Pošto se je vatrogasne sprave nalazeće se u Kastvu dalo sudbeno na dražbu, ovlastilo se je občinskoga glavara, savjetnika Sinčića i župana u Kastvu Rubešu, da na račun občine kupe sve one sprave, koje su u dobrom redu i koje bi mogle občini kod požara rabiti. Tako je i to pitanje riešeno na korist občine. Nju se je sililo s neke strane da uzme sve obveze za sprave na se, al ona neobvezana nikako nije to mogla ni htjela učiniti, jer je dužna štititi u prvom redu korist občine. Odlučilo se je dograditi školsku zgradu u Zametu za drugi po oblastih već ustanovljen razred. Napraviti klupe za pomoćnu školu u sv. Križu, dozvoliti da se razpišu mjesta naduučitelja u Kastvu i učiteljice u Zametu, da ne bude pak nereda u podučavanju, i požuriti stalno imenovanje učitelja u Kastvu za koje je zastupstvo već prije više mjeseci učinilo trojku. (Čuje se, da su spisi još na Voloskom i to kod svega novoga reda u uredu.) Ima se pozlatiti kazala na uri, na zvoniku, da se bolje razaznaje ura takodjer iz daleka. Ima se popraviti počivala nad Spinčići, od uvick rabljena, a sad svojatana od jedne stranke. Usljed zagovora občinskoga zaštupnika Mate Kinkele, odlučuje se zamoliti c. kr. kotarsko glavarstvo, da cestu, što se gradi od Muna i Žejana do Perke, ide od Perke dolje kroz Zvoneću i Sušnje. Riešava se razne molbe za odstup zemljišta i za podpore.

Pazinski kotar:

Uspomenu sv. Cirila i Metoda proslaviše na predvečerje ilih Lindarci sa više kriesova, bacanjem krasnih umjetnih ognja i pjevanjem. Uz čašu vina sabraše malenu svotu za družbu sv. C. i Metoda. Umjetne ognje donieše naši iz Pazina, koji nas u liepom broju posjetiše.

Oni koji su u prvom redu pozvani, da narod upućuju, bodre, da mu u ovakovim prigodam put kažu bili su odsutni. Jedan je po običaju valjda tišljario, a drugi vinograd škropio. U ostalom nije se tomu čuditi; uz ljubav, koju su si kod puka stekli, nije čudo, da puk za nje ne mari. Više bi nam koristili najljući narodni protivnici nego oni, jer uz protivnike držali bismo barem budnu narodnu svjest, dočim uz njih zapadamo sve to više u mlitavost i nehaj. Njihovu odsutnost nadomjestila je dakako poznata „štriga", koja je sa svojim usklicima obći smjeh pobudjivala.

Bilo je vidjeti liepih kriesova i umjetnih ognjeva u okolici Pazinskoj i Bermu, što sve pokazuje, kako je probudjena sviest u ovom kotaru.

Koparski kotar:

Mjesto občinskoga tajnika razpisalo je glavarstvo občine Mareziga na Koparščini. Od molitelja se zahtjeva, da su posve vješti slovenskomu jeziku, da razume dobro talijanski, njemački i hrvatski. Molba podkriepljena školskim svjedočbama i eventualno svjedočbom o dosadašnjoj službi valja podnesti glavarstvu občine Marezige do 12. julija 1904. Molitelji s kaucijom imadu prvenstvo. Godišnja plaća iznosi 1100 K; nagrade i nuzgredni dohodci iznose po prilici 200 kruna.

Gospoda na glavarstvu u Marezigah ne će nam zamjeriti ako im kažemo, da zahtjevaju od molitelja odviše u pogledu poznavanja tolikih jezika. Pa i čemu? Za onu občinu je dostatno ako tajnik pozna temeljito slovenski ili hrvatski jezik i ako razumije talijanski toliko, da može pročitati kakav spis zem. odbora. Što nam treba u Istri njemački jezik? Budimo pravedni, pak se upitajmo, gdje ćemo naći čovjeka sposobna za tajničku službu, koji govori i piše u tri (ili po ovom natječaju četiri) jezika, pak za skromnu plaćicu od 5—600 for?

Po našem mnienju imalo bi se glavno paziti na to, da tajnik pozna temeljito službeni jezik občine, i da je viest občinskoj upravi, a sve ostalo je nuzgredno.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča ti se Jurino pará, ki je va Mošćenicah za poteštu, stari Zvanić, al mladi tuvarij?

Jur. Da me pitaš: ki je tamo jednemu i drugemo za tovara, bim ti laglje odgovoril.

Fr. Ter to saki zna: on zapućeni i zaslieplјeni naš puk.

Jur. Je tako je!

Razne primorske viesti.

Antun Fabljanić. Čitamo u „N. L". od dne 28. o. mj. pod naslovom „Iz Omišlja" koliko sliedi:

Pišu nam od onamo, dne 26. o. m: Danas u jutro preminuo je ovdje pravnik Antun Fabijanić u 24. godini dobe svoje. Pučku školu polazio je u Omišlju a gimnazijalne nauke svršio je sve s odlikom na velikoj Riečko-Sušačkoj gimnaziji. Po tom dao se je na juridičke nauke polazeć sveučilišta u Zagrebu, Gracu i Beču. Po svršetku visokih škola bio je odredio podati se financijalnoj struci, u kojem svojstvu nužno ga je trebala siromašna Istra, nu nemila smrt odredi drukčije, te nemareć za jadikovke naroda i za velike žrtve koje doprinašahu njegovi roditelji na njegov uzgoj, baci ga, nakon duge i težke bolesti u hladan grob. Vječni pokoj plemenitoj njegovoj duši! Njegovim roditeljima dao Bog zdravo i strpljivo podnositi taj težki udarac, spominjuć se njegovih vrlina i tješeć se u boljoj nadi (sina) Nikole sada višeškolca na Sušačkoj gimnaziji.

Odlikovanje. Profesori nautičke škole na trgovačkoj akademiji u Trstu gg. Ambroz Haračić i Josip Gelcich bijahu imenovani vitezima Fran-Josipova reda.

Plemenit i rodoljuban čin. Klub „Sv. Cirilo-Metodski zidari" u Zagrebu odaslao je dne 1. o. mj. ravnateljstvu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Volosko liepu svotu od 600 kruna i 78 para, koje je klub sabrao za kratko vrieme svoga obstanka od 5. febrara do 30. junija o. g.

To je zaista krasan dar našoj „Družbi", koji govori najglasnije o rodoljubnom i požrtvovnom djelovanju onog plemenitog kluba.

Dočim se ovim zahvaljujemo u ime naše zapuštene dječice najtoplije rodoljubnoj gospodi članovom kluba „Sv. Cirilo-Metodskih zidara" u Zagrebu, preporučujemo rodoljubom u ostalih hrvatskih gradovih ustrojenje ovakovog kluba, čim bi u velike pripomogli k osvieščivanju a tim i k slobodi hrvatskoga naroda u Istri.

Klub „Sv. Cirilo-Metodskih zidara" u Zagrebu poslužiti će im rado potrebitimi uputami. Na posao rodoljubi za oslobodjenje naše nevoljne dječice.

Novi odvjetnik. Prošloga čedna položio je odvjetnički izpit naš zemljak g. Dr. Drago Lukež pristav na c. k. financijalnoj prokuri u Trstu, rodom iz Pićna občina Pazin. Ovo je u roku od 8 dana drugi mladi istarski Hrvat, koji je položio odvjetnički izpit. Samo tako napred mladi naši sokolovi, jer Vas tužna naša Istra krvavo treba.

Da nam se oko privikne! Prošle nedjelje imali su u Trentu medjunarodni kuturaški (biciklistički) sastanak, komu je prisustvovalo 526 koturaša iz Austrije, Italije, Francuzke itd. Talijanski listovi Primorja izliču velikim zadovoljstvom, da se je povodom tog sastanka slobodno vijalo za prvi put talijanska trobojnica raznih družtava iz kraljevine u Trentu. Mi pojimo to zadovoljstvo iz kojega izvire bez dvojbe vruća nada, da će se od sada slobodno vijati talijanska trobojnica i u našem Primorju. Pa to će biti i pravo, jer tako će nam se bar priviknuti oko na talijansku trobojnicu. U Primorju se već i onako vlada po taljansku, te ne treba drugo, nego da austrijsku zastavu u talijanskih gradićih, ako se gdjegod vije, zamijeni talijanska, pak eto nas pod okriljem blažene Italije.

Za telefonsku svezu izmedju Beča i Opatije. U bečkoj trgovačkoj komori stavio je dne 27. o. mj. priedlog viećnik Vilim Pollack neka se učini potrebite korake kod oblastih, da se provede u što kraćem roku telefonsku svezu izmedju Beča i Opatije.

Nagradjena goveda. Na izložbi krava i bikova obdržavanoj onomadne u Bujah, bijahu nagradjeni za bikove sliedeći vlastnici: Andrija Biloslav iz Završja sa 80 kruna, Antun Biloslav iz Završja sa 60 kruna, Ivan Altino iz Završja 40 kruna. Za najbolje krave dobili su nagrade: Mate Perčić iz Šterne prvu nagradu od 50 kruna, Jakov Baša iz Momjana 40 kruna i Josip Krevato iz Buja 30 kruna.

U svemu dopeljaše na izložbu 30 krava i 26 bikova. Izložbi prisustvovao je i novi predsjednik zemaljskog kulturnog vieća Dr. J. markiz Polesini iz Poreča.

Razne viesti.

Službeno odielo za odvjetnike. Ministarstvo pravosudja dozvolilo je odvjetnikom da mogu na razprave kao branitelji doći u talaru (togi) i kapi uvick, kada moraju sudci i državni odvjetnik prisustvovati razpravam u službenom odielu.

Kako doznajemo iz tršćanskih listova okoristio se je na nekoj porotnoj razpravi

prošloga čedna prvi tom dozvolom jedan židovski odvjetnik.

Narodni dar F. Ž. Kuhaču. Iz zagrebačkih listova čitamo: „Družtvo umjetnosti“ zaključilo je u odbor. sjednici od 14. o. mj., da će se staviti na čelo akcije, koja bi se imala povesti u cieloj zemlji, a imala bi zadaću, da se **Franji Žaveru Kuhaču dade na njegov sedamdeseti rodjendan novčani počastni dar.** „Družtvo umjetnosti“ pozvat će jugoslavensku akademiju, Hrvatsku Maticu, književničko družtvo, družtvo sv. Jeronima i glazbeni zavod te sva glazbena i pjevačka družtva u zemlji, da se pridruže akciji „družtva umjetnosti“. Javna je tajna, da F. Ž. Kuhač vrlo oskudno živi i da mu treba izdašna pomoć, valjat će dakle sakupiti svotu, koja će biti dostojna velikih zasluga muža, koji je spasio toliko narodno blago, pa nam osvietlio lice i pred tudjim svietom. Što je Vuk Karadžić na polju naše književnosti, to je Franjo F. Kuhač na polju glazbe. Njegova zbirka narodnih popjevaka monumentalno je djelo. Narod se mora odužiti F. Ž. Kuhaču još za njegova života tim, da ga iz biede izbavi. Spomenika mu kasnije ne će trebati, jer je on sebi svojim djelom stavio spomenik trajniji od kamena i kovi.

Ladja (čamac) bez vesala domaći izum. Čitamo u „Narodnoj Obrani“, da je upravitelj njezine tiskare gosp. Vilim Benković za svog boravka u Hrvatskom Primorju izumio čamac ili barku bez vesala. Način kretanja toga čamca tako je jednostavan i lahak, da ga može kretati svatko, tko se inače nikada čamcem ni vozio nije. Uz to načinio je g. Benković novu vrst kretanja kormila, koje je tako udešeno, da ga može kretati ako uztreba ista osoba, koja tjera čamac. Mehanizam toga čamca dade se udesiti za jednu ili više osoba, već prema potrebi i duljini čamca. Po kazivanju gosp. Benkovića taj čamac imade liepu budućnost. Isti se mogu velikim uspjehom upotrebljavati za izkrcavanje momčadi sa velikih ratnih brodova, koji se usljed plitke obale moraju na debelom moru usidriti, a svojom brzinom pospješuju izkrcavanje, što je u pomorskim ratovima od velike važnosti. Nadalje su vrlo prikladni za prevozne parobrode kao spasavajući čamci, jer se dadu, kako spomenusmo, od svakoga rukovoditi. Za šport su takodjer vrlo zgodni, a u slučaju kiše mogu se sasvim zatvoriti tako, da ne može u nje ništa vode doći. Gosp. Benković poslati će svoj model tog čamca ratnom ministarstvu na ogled te ga po tom dati patentirati u svim kulturnim državama. Na osnovu mehanizma toga čamca mogu se udesiti i veliki parobrodi, s kojima se u brzini današnji brzi parobrodi neće moći takmiti. To će gosp. Benković takodjer ratnom ministarstvu detaljno opisati.

Ime Port Artur. Malo je komu poznato, po kom je dobila ime luka, koja se danas valjda najviše spominje po čitavom svietu: Port Artur. Nedavno je izašlo djelo, u kojem se opisuje put englezkoga broda „Actaeon“ od god. 1856—1862. u iztočnu Aziju. „Actaeon“ sudjelovao je 8. decembra 1857. u bombardiranju Kantona, s kojim je zapravo započeo rat Englezke i Francezke proti Kini, koji je potrajao do g. 1860. Za toga meteža u iztočnoj Aziji dogodilo se je, da je englezka topnjača „Algerine“ došla kao prvi tudji brod u izvrstni zaliv na rtu otoka Liaotunga. Zapovjednik broda zvao se je kapetan W. Arthur i po njemu je mjesto dobilo svoje sadašnje ime.

Listnica uredničtva i uprave.

Gosp. piscu „Carova brijača“. Vaš sastavak priobćiti ćemo čim prije; ne zaboravite nas! Da ste nam zdravo!

Gosp. dopisniku Lošinj. Hvala liepa na priposlanom, koje ćemo radi nestašice prostora priobćiti u budućem broju; preporučamo se za buduće. Živili!

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bieličastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šaliž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Anton Černigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda.

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti **želudca; pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), nateklih i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti**

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“,

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama

Pčelno - voštene svieće

po kilog. **K 4·90**, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustarsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cviećem itd. . . . kg. po K 8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama . . . 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . 2·40	Sviećice za božično drvo u 6 bojah . . . . 3·—
„ „ . . . . 2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . . . 4·40
„ granis . . . . 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . . . 3·—
	„ „ „ II. „ . . . . 2·40
	Voščeno platno za oltare, metar . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 1000 kruna. Gersheimovi stenji (titilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni i navadni, uz vrlo **nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. obćinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, **vaščarnica u Gorici.**

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

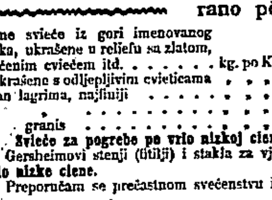

Kapljice sv. Marka.

Ovo glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glista dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neko gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, švilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, ***hidrauličke stiskalnice za vino,***

novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje,

mlinove za grождje posve nove konstrukcije,

nove svetiljke sa acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta),

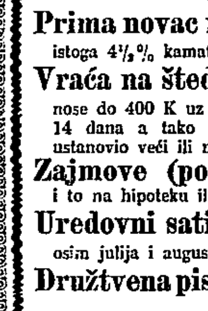

sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d.

. . . . šalje uz najjeftinije tvorničke ciene

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Broj 28. Pula, u četvrtak dne 14. julija 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošu predbrojnika.

Tko list na vriemo ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 849·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji. 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Istarski rodoljubi!

„Tko spava, taj nije umro;
tko spava, taj će se probuditi."
Rieči biskupa Jurja Dobrile
u zemaljskom saboru 1863.

O dvjema faktorima ovisi sadašnjost i budućnost svakoga naroda: o tjelesnoj i duševnoj snazi njegovoj. Izmedju oba ova faktora mora da postoji uzajmica, ravnotežje nekakvo, hoćemo li da narodu bude zajamčen trajan obstanak. Tjelesna i duševna snaga tvore cielokupnu narodnu snagu i samo su oni narodi trajnije djelovali na tiek povjestnice, u kojih nije bio zanemaren nijedan od ovih dvaju faktora.

Zla je sudbina stigla plemena, koja su pokazala samo znakove tjelesne jakosti, koja su u divljem biesu ognjem i mačem širila po evropskim poljanama užas i trepet. Bijahu to svjetli, da, ali samo trenutni meteori!

Budimo iskreni, pak priznajmo, da u našem narodu ne stoji njegova duševna snaga — ili recimo naobrazba — u uzajmici s tjelesnom snagom i drugim njemu prirodjenim svojstvima. Istinabog naš je narod moralan, nepokvaren, plemenit, bistrouman; mi se tim narodom ponosimo, mi ga ljubimo, jer je ljubavi vriedan. U svakom nas trenu taj narod zadivljuje; iz oka nam izmamljuje suzu-radostnicu, kad ga gledamo onako čelična, a znamo da mu kroz duge vjekove nisu cvale ruže na njegovoj rodjenoj grudi.

Ali na žalost duševna energija u tom narodu spava. Starim su našim skrbnicima — vladi i Talijanima — uviek dobro došli žuljevi našega seljaka, ali griešni skrbnici zaboravljahu i još zaboravljaju vratiti milo za drago. Austrija je za nas imala puna usta sladkih rieči samo onda, kad nas je trebala za „Kanonenffuter", a Talijani puštali su, neka „schiavo" spava dalje i neka dalje vrši usluge svojim gospodarima. E, pa gdje bi se „signori" brinuli, da se njihov kolon, sluga, rob, prema svojoj prirodjenoj inteligentnosti i nadarenosti razvije?

Tekar u najnovije doba, u doba našega preporoda u Istri, stala nam vlada da pruža iz velike milosti komadiće duševne hrane, iza kako je čula glasove Dobriline i Vitezićeve, iza kako odjeknuše gromorni glasovi doktora Laginje i prof. Spinčića i drugih valjanih sinova istarskoga seljaka, koje u carevinskom vieću, koje u zemaljskom saboru.

Gdje imade naš seljak prilike da steče bar nešto znanja? Jedino u pučkim školama. Je li to dosta? Učitelji sami znadu najbolje, da uslied prenatrpanosti djece, uslied nedostatka naukovnih pomagala i iz drugih raznih uzroka ne može biti govora o dobrim uspjesima, a s druge strane znamo i to, da imade na hiljade djece u Istri, koja su lišena i ostat će lišena još nekoliko decenija svake školske obuke. I tako mi zaostajemo. Dok drugi žurno hrle k vrelu prosvjete i ojačani se vraćaju, naš je narod žedan znanja. Vrela, što mu do sada stoje na raspolaganje, nedostatna su i premalena.

Da vidimo, kako su drugdje ljudi zasukali rukave, nebi li u narodu probudili čitavu duševnu snagu, nebi li ga naoružali onolikim znanjem, što je priprosti narod uobće kadar da si ga prisvoji:

U Danskoj osnovale se „narodne visoke škole", u koje imadu pristup mladići i djevojke s predznanjem pučke škole. Tu se predaju predmeti, koji zasiecaju osobito u narodno gospodarstvo, pak se je dansko narodno gospodarstvo u velike podiglo. Narodne se visoke škole proširile u Švedsku, Norvešku, Finsku i Litvu.

U Engleskoj zauzeli se razni profesorski senati za pučku prosvjetu, osnovavši „proširene univerze" u Cambridgeu, Londonu, Oxfordu itd., a ne treba za njih nikakva predznanja. Iz Engleze je to nastojanje prešlo u Ameriku.

U Njemačkoj i Austriji otvoriše ponosna sveučilišta vrata narodnoj prosvjeti. Učenjacima na glasu nije ispod časti stupiti za kasnih zimskih večera pred svoje slušatelje, koji su si možda malo prije oprali lice i ruke, izišavši iz različitih tvornica i dućana.

Narodi kud i kamo prosvjetljeniji nego li naš, brinu se za šire slojeve kao za zjenicu oka svoga, narodi koji sami odlučuju svojom sudbinom, sami si pravdu kroje, a ne moljakaju godine i godine, da im se osnuju najprimitivnije škole. Ovakvi se narodi ne zadovoljavaju znanjem što ga steče njihov seljak i obrtnik u uzornim pučkim školama, već se laćaju **pučkih predavanja**, da razjasne i protumače širim slojevima pitanja, koja su godine i godine riešavali učenjaci, hoće da mu zorno predoče napredak u gospodarstvu, hoće da se mase zagriju za narodnu povjest, književnost i umjetnost, u obće za sve, što je bitno narodno obilježje. Prava je pravcata utakmica nastala po gradovima, trgovištima i selima. Svatko hoće da što više uzradi na polju narodne prosvjete. Natječu se svećenici, liečnici, profesori, učitelji, sveučilištarci, u obće svi, koji nešto dobro znadu, a narodu je to dobro nepoznato.

Naprednije su zemlje upravo prepredene **pučkim knjižnicama**, koje su ispunjene samo valjanim knjigama. Pučke knjižnice prave čudesa ondje, gdje je narod uzljubio štivo. Predavanja i knjižnice najmodernija su i do sada najuspjelija pomagala, kojima se širi znanje medju priprostim narodom. Pučke knjižnice uživaju u Njemačkoj takav ugled, da ih vlada novčano potpomaže. Obćine imadu u svojim proračunima odredjene svote kao potporu družtvima za narodnu prosvjetu. — Ne smijemo da zaboravimo „**tečajeva za analfabete**". Zadaća je njihova, da nepismeni uz intenzivan rad u razmjerno kratko doba nauče čitati i pisati. Veliku uzgojnu silu imadu „pučki koncerti", gdje se narod uz neznatnu ulažninu zabavlja.

Evo to je u glavnom put, kojim kreuše uvidjavni ljudi u naprednih naroda. Uspjesi pokazuše, da je to pravi put. I tako crpe seljak u družtvima za narodnu prosvjetu duševnu hranu, a za njegove su materijalne probitke osnovane seoske zadruge. Još jedanput valja naglasiti: ovako se organizuju narodi, kojima nije ugrožen narodni obstanak, narodi, koji šalju svoje momke na stražu za kralja svoje krvi!

A kako su u nas njive uzorane? Kakvim životom živimo mi? Može li se u nas govoriti o družtvenoj organizaciji širih slojeva? Čovjeka mora da duša zaboli, kad vidi, kakav je zastoj nastao u družtvenom životu i ondje, gdje ga je nekada bilo. Zar ne osjećamo dužnosti, da bar u miniaturi učinimo ono, što su uradili politički slobodni narodi? Zar ste možda u brizi za ljude, hoće li htjeti stupiti na čelo tim družtvima za narodnu prosvjetu? Prazne li brige, kad poznamo u dušu naše dično rodoljubno svećenstvo, naše vatrene učitelje i u obće inteligenciju, koja osjeća s narodom i vidi njegovu zapuštenost.

Vi dvojite, hoće li naš seljak imati smisla za pučka predavanja i za pučke knjižnice? Uzaludne li dvojbe, kad je već pokazalo iskustvo, da voli seljak ići na predavanje, nego li u krčmu, a bez njegovih miljenika — Kačića i Marka Kraljevića u zimi mu nema života.

Onaj će treći da pita: „A gdje su vam knjige za osnivanje knjižnica?" I doista ovo je pitanje najumjestnije i najopravdanije, ali opet ne takvo, a da ga nebismo mogli riešiti povoljno. Tko je god imao prilike, da zaviri u bogate biblioteke naših svećenika, učitelja, imućnih trgovaca itd., mogao je da se na vlastite oči osvjedoči, koliko imade tu dobrih knjiga nerazrezanih i nečitanih. Kadkada su ove knjige ljudima upravo na teret, pak sami ne znadu, kuda će s njima. Evo tu leže mrtvi kapitali, a narod bi blagoslivljao onoga, koji bi se ga sjetio u zapuštenosti i neznanju.

Dignimo se! Mičimo se! Ugledajmo se u škole naše majke Kraljevine! I oni razviše neobičnu agilnost oko razvitka narodne prosvjete, a ova je nova i svježa struja prešla i u kršnu Dalmaciju. Sestra Istra ne smije da zaostane!

Istarska akademska omladina zaklinja sve rodoljube, kojima nije svejedno, postigne li naš narod u Istri svoj cilj dva decenija prije ili kasnije, neka svatko po svojim silama prispjeva za ovu uzvišenu svrhu.

Pokažimo, da neznamo narod samo platonski ljubiti, nego da mu znamo i pomoći, ako hoćemo!

Svršavamo Mažuranićevim riečima:

„Na zdrielo, tko je junak!"

Istarska akad. omladina u Beču.

Dodatak: Oni rodoljubi, koji su voljni darovati u svrhu narodne prosvjete knjige ili novčane podpore, neka to šalju na naslov: „Josip Ribarić, stud. agr. Vodice u Istri".

Kontrole radi svi će se darovi — bili u novcu ili u knjigama — javiti u „Našoj Slogi". Gospoda, koja imadu knjige, pak im je samima težko slati okolo, neka izvole to javiti na gornji naslov, pak će ih posjetiti koji član istarske akad. omladine te im olakotiti posao.

Politički pregled.

U Puli, dne 13. julija 1904.

Austro-Ugarska.

Česko-njemački spor nije se pomaknuo k riešenju niti za korak nakon odročenja carevinskoga vieća. Dapače, kako danas stvari stoje, neima ni malo izgleda, da bi moglo doći u bližoj budućnosti do kakvog sporazumljenja izmedju Čeha i Niemaca.

Bečkoj vladi zadaje sada dosta brige pitanje talijanskoga sveučilišta. Neodlučna kao što je u svakom važnijem pitanju, hoće da ostanu talijanske sveučilišne stolice u Inomostu. Niemci Tirola se tomu odlučno protive. Prošloga čedna došlo je na tom sveučilištu do bučnih izgreda zbog toga, što je jedno izpitno povjerenstvo za talijanske djake bilo sastavljeno većinom od njemačkih profesora.

U bečkih novinah čitamo, da je prvi predsjednik vrhovnog sudišta dr. Karlo Habietinek zamolio umirovljenje radi starosti.

U Zagrebačkih listovih čitamo, da je tamo stigao u subotu glasoviti biskup Strossmayer, te je odsjeo kod generala Adrovskoga. Biskup da je čil i zdrav. Sliedećeg dana odputavao je u kupelj u Rogatac, kamo ide svake godine.

Dne 11. o. mj. stigli su u Zagreb hrvatski kadeti iz Pečuha, koje je upravitelj kadetske škole izključio jer oisu htjeli pjevati madjarsku himnu. Odlične i značajne mladiće dočekalo je i pozdravilo zagrebačko gradjanstvo vrlo srdačno. U svemu iztjerano je iz rečene škole 6 pitomaca i to sve sami odlični djaci.

Srbija.

Pošto su Austro-Ugarska i Bugarska ukinule putne listove za putnike iz Srbije, to je srbsko ministarstvo unutarnjih posala odredilo, da se od 14. augusta ne traže putnice ni za Rumunjsku ni za Tursku. Ali za one, koji prolaze kroz Srbiju, bit će ipak nuždno, da imadu putne listove sobom radi kontrole na turskoj granici.

Bugarska.

Dne 11. o. mj. bio je u Beču knez Ferdinand na svom putu za kupelji u Marienbad.

Konzuli u Drinopolju javljaju suglasno o nevoljnom stanju onih Bugara, koji se vraćaju u domovinu, jer da turske oblasti ne pomažu dostatno siromašno pučanstvo.

Rusija.

Sa bojišta javio je general Saharov dne 9. o. mj. u Petrograd:

Dne 8. o. m. ostao je naš odjel u stanici Kajču, a danas je postavio predstraže na desnoj obali rieke Kantakhe. Malo poslije došlo je do okršaja izmedju predstraža. Rekognosciranjem se je ustanovilo, da se duž obale nalaze četiri japanske divizije s jednom brigadom. Neprijatelj je rano u jutro poduzeo ofenzivu proti našoj arrieregardi, koja se je pred premoćnijom silom povukla natrag, te se je zaustavila kod Shuanlunze. Tu je odo-

ljelo žestokoj neprijateljskoj topnoj vatri sve do oko podne. Tad se povukla u podpunom redu natrag. Naši gubitci nijesu još točno poznati, ali po izvješću zapovjednika odjela ne prelaze 150 što mrtvih što ranjenih. Usmrćen je i kapetan u glavnom štopu grof Nyrodt, koji je zadnji ostavio poziciju, nakon što je sjajno izpunio svoju dužnost. Dne 7. o. m. pala je u našu zasjedu, 40 kilometara sjeverno od Sinjana, jedna neprijateljska eskadrona. Japanci su imali 11 što mrtvih, što ranjenih i zarobljenih. Neprijatelj je zaposio s 2 satnije i 1 eskadronom Tsianshen u u dolini rieke Taidzikhe.

U Petrogradu. 9. julija. General Žilinskij javlja ratnom ministru: Dne 2. o. mj. pokušale su 4 japanske torpiljače prodrieti u portartursku luku. Dvie torpiljače su potopljene, dočim ostale dvie su uzmaknule. Razpoloženje posade je izvrstno. Neki dan je zaplijenjeno 240 goveda. Dne 1. o. mj. zarobljeno je 50 japanskih strielaca. Naše tvrdjavne baterije još nijesu izpalile ni jedan hitac. Mi imamo municije na pretek. „Poručnik Burakov" povratio se je u Port Artur.

Franina i Jurina.

Fr. ČuI sam, da je toliko našeh plovanij u ovoj biskupiji brez plovani — ča bi to reć?

Jur. To ti je ovako: Biškup neće našega plovana, zač kada je pop plovan, nemore mu saki okolo nosa škrabat, a dokle je pop upravitelj ale miništrator, more se s njim delat kako i mačka s mišom.

Fr. Sada, vidiš, si mi odprl oči.

Jur. Bi ih treba odpret svemu našemu puku.

Fr. Onda se nebi ni njemu okolo nosa škrabalo.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

† **Stana Kandušer.** Našega prijatelja i rodoljuba g. Aleksu Kandušera, snašla je velika nesreća. U nedjelju naime dne 10. o. mj. po podne, pokosila mu nemila smrt, u najljepšoj dobi, ljubljenu suprugu nakon kratke ali težke bolesti. Prvi dan u večer legla zdrava, a sutradan nad njezinim odrom plaču razcviljeni suprug, četvero nejake siročadi, ostala rodbina, znanci i prijatelji. Smrt mile pokojnice, težak je gubitak ne samo po supruga i njegovu dječicu, nego njezinu preranu smrt duboko će ućutiti i naša hrvatska narodna stvar u Puli, za koju se je pokojnica uviek medju prvima svojski i svim domoljubnim žarom svagdje zauzimala. Težko razcviljenom suprugu neka Svevišnji podieli velike jakosti, da kršćanskom ustrpljivosti uzmogne podnieti ovaj težki udarac i da u ruke Providnosti predade i ovu kušnju. Izražujuć vrlom rodoljubu g. Kandušeru naše najiskrenije saučešće i sućut, miloj pokojnici podielio Svevišnji pokoj vječni i smilovao se njezinoj duši.

Sokolska slava. Ljubljanski Sokol slaviti će 17. o. mj. svoju četerdesetgodišnjicu. Tom prigodom biti će i drugi svesokolski izlet u Ljubljanu spojen sa velicanstvenimi zabavami. Ručuna se, da će doći na tu slavu preko 2000 sokolaša i dvadéset hiljada stranaca. Odaslanstvo našeg sokola, 17 članova, odilazi subotu u jutro, a u Pazinu priključiti će se odio (5 člana) tamošnjeg Sokola. Braći Slovencima želimo slavan i častan uspjeh!

Izlet u Ravennu. U nedjelju dne 10. o. mj. upriličiše ovdašnji nespašenci parobrodom „Monte Promina" izlet u obećanu zemlju — Italiju — u grad Ravenu. Kako je bio osobito ugodan taj put, opisuje krasno „Giornaletto di Pola", poslavši na taj izlet naročitog izvjestitelja ad hoc. I more i nebo, i parobrod i g. Kupelwieser, upravo prijahu izletnicima tako, da su njihova, za materom zemljom oduševljeno klepetajuća srca tako silno bila, da se nije ni štropot „elice" ni drmanje parobroda zamietilo (č. Giornaletto od 11./7. t. g.) Izletu prisustvovala je takodjer ovdješnja „colonia tedesca". Da li su i njima klopotala srca, Giornaletto to ne spominje posebice. Čim su se hodočastnici više približivali cilju, tim je jenjavalo klopotanje srdaca njihovih, jer ili izmoreno predugim klopotanjem ili krivnjom neprospavane noći ili — kažu zlobnici — zenvjskom prisutnošću — duha — unidjoše — mirno — spokojno i častno u grad Ravennu. Iskrcav se, odmah pod vodstvom ostanka od ostanaka patricija iz rimske dobe, liečnika Bolmarčića (pa još kažu nekoji, da nisu imena starih Rimljana svršavala na ić), hodočastiše na grob pjesnika nad pjesnicima, gdje kostima njegovima izkaza zadnju počast isti g. Bolmarčić, kratkim besjeduma u duhu hrvatskog jezika a riečima talijanskim. Njemačka pak kolonija položala je pjesniku na grob vienac sa trobojnom vrpcom. Razgledavši grad i čedno i pristojno okrjepiv se uz jeftin novac, spremiše se na odlazak. Odilazeć kroz ravenski konac, stadoše se naši opraštati od gostoljubnih ravenjana mahanjem rubcima i platonićkim poljubcima, na čem njim ravenjani, da ugode svojoj krvnoj braći s ove strane mora, odvratiše poklikom: Evviva Pola, Arena, evviva nostra Istria Italiana, abbasso l'Austria. Čim ti glasovi doprieše do ušiju naših, — nastade ogledavanje, gurkanje laktima, pitajućim pogledima: rispondemo, će, si o no. Taži, ke že kon noi komišarijo di pulicija . . . itd., — dok se nije našao jedan, ogledav se prije naokolo, te izbavio braću iz neprilike, a da zadovolji braću jednokrvnu domaću i zavikao: Evviva la tricolore. (Ovo neizvješćuje Giornaletto, jer njegov izvjestitelj da je odmah čim se ukrcao otišao u kabinu, da prospava dok iz luke izadje. I pravo je, jer subvencija c. i kr. ratne mornarice nije na izmet, je bar u tolika treba imati malo . . . di quel che se dise). Zadovoljni u srcu, da su, ne ipak častno izvukli iz škripca, u kojeg su ih zemljaci nehotice spravili bili — a nezadovoljni opet, što nisu mogli braći onako, kako su želili i kako su naime oduševljeno otišli, da odgovore i odvrate, vratiše se uz liepo vrieme i tiho more, tiho i mirno svojim kućama, ali ipak, kako su nam mnogi u zaporci rekli, kivni na to da njim uviek netko od kolonije tedeške, pokvari njihove rodoljubne račune, a ni pô jada kad im to doma učine, ali — u obećanoj zemlji — madre patria — to je: colmo! — No ipak da ne zaostanu za „Colonia tedesca", da se osvete i ovim i onim, a zadovolje sebe i spašenu braću — a najviše iz osvete prema Austriji — sakupiše junački medju sobom a mjesto vienca na grob velikog pjesnika, za Legu Nazionale nešto 70 kruna. Prosit.

Štakor s Monte Promina.

Uapšeni krivotvoritelji novca. Ovih dana posjeti zapovjednik redarstva g. Hassek na čelu mnogobrojnih redara stanove nekojih sumnjivih osoba radi krivotvorenja novca u Puli. Redarstvu se je posrećilo uhvatiti 6 sumnjivih osoba, kod kojih se je našlo orudja i raznih sprava za dielanje srebrnog novca. Redarstvo je već dulje vremena budno bdilo nad timi osobami, jer je u gradu kolalo više krivotvorenog srebrnog novca. Uapšenici nalaze se u tamnici, ali redarstvo drži da imade još bar trojica krivotvoritelja novca, kojim nastoji u trag doći.

Lošinjski kotar:

Iz Nerezina (občina Oser) pišu nam 9. o. mj.

Dne 2. t. mj. umro je nakon kratke bolesti u Mal. Lošinju, Giacomo Salata; pokojnik otišao 28./VI. u Lošinj i više se živ u Osor ne vratio. 4. t. mj. prenješe mrtve mu ostanke u Osor i tu sahraniše. Nad lijesom izreklo se petero „gromopucateljnih" govora, osobito se u tome istakoše učitelji talijanskih škola.

Pokojnik bio je kroz dvaest godina načelnik osorske občine, a u zadnje vrieme upravljao je občinom pošto se bio izabran načelnik D. A. Zorović odrekao. Bio je jedan od glavnih stupova talijanaških u ovim stranama, pa po tome i zakleti dušmanin svega što je Hrvatu milo i sveto. Osobito je nastojao, da (pred 5 god., a i kašnje) pošto po to izkorijeni hrvatsku školu u Nerezinah. Pa se i pred c. k. komisijom (nazad 4 god.) izrazio, da će ona (hrv. škola) doskora prestati bitisati, te da joj ne treba boljih prostorija. — Pošto je bio član c. k. kot. škol. vieća, i mjest. škol. vieća, to ga i ta škola odpratila do vječna počivališta sa podvostručenim brojem svojih učenika. — Za svoga je života nastojao da podigne svoje boravište Osor, pa je i podpuno pravo, da Osorani tuže za njim — „prvim gradjaninom". — Počivno u miru!

Rapoćani.

P. S. — Ponovno prilivatio se načelničke časti u Osorskoj občini, — pošto se bio nedavno odrekao, D. A. Zorović, Sulle. — Prosit! — Hoće li Sule biti tako taktičan političar pa razbistriti mutno zračište naše občine? — Mogao bi: on je kapitanio di „lungo cabotajo"; samo je to upamtiti, da već ne „pratikua" kakvih 20 godina.

„Izlet iz Senja u Bašku". Budući kako Senjani sa Baščanima bijahu od pamtivieka u velikom prijateljstvu, to nam dnevni Senjani i sada pokazuju, da još obstoji ono naše staro prijateljstvo, te nas svake godine pohadjaju sa izletom na malu gospoju. To lahko svaki može uvidit, jer kad se čuje da dolazi izlet iz Senja, na mnogim opaziš veselje na licu, i svak hrli pred parobrod da pozdravi svoje stare prijatelje. I u istinu riedko Baška dočeka veselijeg dana izim toga. Po svim stranam čuje se pjevati hrvatska pjesma, jedan s drugim se veseli uz dobru kapljicu, koji se opet na rastanku mirno i bratski pozdrave. Takav utisak ostave u narodu, da svake godine jedva očekuju taj dan.

I to nam naša braća dokazaše i ovaj put sa svojim izletom, kojeg je učinilo hrv. parobrodarsko Družtvo u nedilju dne 3. t. m. iz Senja u Bašku. Budući je došao dan prije brzojav da dolaze, ta viest se je razširila brzo po mjestu, i odmah je bilo naredjeno da se očiste ulice. U nedilju prije dolazka opazilo se na mnogim mjestma izvješene trobojnice u znak veselja, još više zato što po prvi put dolazi u našu luku hrvatski parobrod. Svak se je nadao da će se barem koji od naše gospode potrudit do mosta i pozdravit novo družtvo. Slučajno je parobrod došao kad je još narod bio u crkvi, tako da ih je malo pred parobrod došlo. „Ali gdje su bila naša slavna gospoda? Čini mi se po svoj prilici da je bila po srieći nekakva osobnost, i to dakako u mjestu. Izletnici su veseli došli i sa glazbom svirajući kroz čitavo mjesto, do pred gosp. načelnika stan, i tu odigrali nekoliko komada. Prije odlazka parobroda, narod se je sakupio u ljepom broju pred parobrodom, i pozdravio svoju braću, sa veselim poklicima živila Hrvatska i živilo hrv. parobrodarsko družtvo.

Dao Bog da nova pruga, kojom misle spojit Bašku, bila sretna.

Kako svaki put, tako i ovaj puta naš neporočnjak, nije se ostavio svog starog ludila, te je tuckao nekoje izmećare (slične njemu) da viču „Eviva l' Istria", te mu je na žalost pošlo za rukom, a onome koji je vikao, neka bude na čast njegovim uzgojiteljima.

A i naš kvartarjor je neprestano skakutao, kao da su mu crvi ispod nogu, te se je bio razkokodakao kao vrana, govoreć: „cosá occorre tanto bordelo". Valjda mu nije nikako godila uhu hrvatska pjesma, a mi mu poručujemo, nek se čuva i nek miruje, jera bismo mogli drugi put drugčije postupat. Neznam kakvu su nagradu zato dobili, ali mi se čini, tako sam na pô uha čuo, da je svaki dobio po jednu kapulu i komad čozotske palente. Dobar njim apetit!

Iz Lošinja malog. U nedelju, dne 10. t. m. imali smo izlet iz Rieke. Bilo je do 300 izletnika svakojake „fele", al ponajviše onih, koji se glasuju sa neprisiljenim: a ja si!". — Izletnike dočekala je mjestna glazba sa istarskom talijanskom himnom i glavom sam gosp. načelnik. On je rek bi bio pripravan, da ih nagovori kitom „biranih" rieči, što mu je „valjda" dogovorno zapriečila sama njegova glazba. „Eviva — Poklici" Istri i sladkom „L'I" orili se ko za okladu. Naš je „Poglavili" da izbjegne neprilici mirno šetao „Čikatom" sanjareći o liepom zelenilu oholih borova i bujnim stabljikama ocvalog bjelolista, a „mirna savjest" sjećala ga onih dugih brzojavka kojim je zapriečio izlete „barbarskim" Hrvatom". Nepristranost, čista nepristranost! radjale mu se rieči na rumenoj ustni i njemu je bilo voljko, vrlo voljko pri iskušanoj duši i pomladjenom srdašcu. — „Salve regina I".

* * *

Naši poštanski činovnici rek bi da imadu najglavniju ulogu kod pripreme naše sirotice Istre za veliku majku Italiju. Sve, sve samo Hrvat ne! lozinka je njihove prekomorske duše pa se zaletavaju tako dugo, da ćak naš čisto i bistro napisani Zagreb i Volosko kod preporučenih pisama naznačuju na predatnicama sa „Zágrab" i „Volosca". Evala! Živila nepristranost c. kr. talijanskih oblasti.

(Takove tvrdoglave derane nategnite pošteno za duga ušesa ur.)

* * *

Kod nas se pjeva i unapried i „guruguru" i po „tamburu" gromko, glasovito, a kome nije voljko, pa bio on „Visoki" političar i do ludila „muzikalni finoušac" ma koje fele nek se „zuje" i hladovina nedjelnih večeri goditi će mu okruglom hranonoscu i bujnoj maští, a klanjanje prekomorskih kapulara prikazati će mu se u većoj, daleko većoj formi, — U sikstinsku kapelu s njima!!

Voloski kotar:

Dar „Istarskoj vili" u Kastvu. Pjevačko tamburaško družtvo „Istarska vila" u Kastvu dobila je iz Thurbera u Americi od tamo naseljenih Kastavaca znatnu svotu od 65 kruna u družtvene svrhe. Taj rodoljubni čin čestitih naših Kastavaca, koji se sjetiše u dalekoj tudjini narodnog družtva u domovini, svake je hvale vriedan. Živili naši sviestni Kastavci u Americi!

Glavna skupština „kotarske bolestničke blagajne" u Voloskom obdržavana je dne 26. pr. mj. u velikoj dvorani „Narodnog doma". Novčani promet te blagajne iznosio je god. 1903. u svemu kruna 179.116·41. Članova imala je blagajna 22.540. Bolestnim je izplatila podpore kruna 19.158·16. U blagajni ostalo je koncem godine 1903. kruna 2.120·42; reservna zaklada iznaša kruna 26.766·43.

U novu upravu bijahu izabrani od strane radnika: Fran Tavčar, Bruno Rotter, Ivan Fenzl, Andre Mandić, Josip Vuković i Ernest Baša; od strane gospodara: Viktor Tomičić, Dr. Ivan Poščić i Ivan Večerina. Predsjednikom bijaše izabran ponovno Dr. Poščić, podpresjednikom Iv. Fenzl.

Pazinski kotar:

C. K. velika gimnazija u Pazinu: Tršćanski službeni list donosi natječajni oglas na mjesto vjeroučitelja na onom zavodu. Prva plaća bit će 3115 K uz 5 kvinkvenalnih doplata, od kojih su prve dvije po 400K, a ostale tri po 600 K.

Natjecatelji imaju prikazati svoje molbenice upravljene na c. k. ministarstvo za bogoštovlje i nastavu, službenim putem c. k. pokrajinskomu školskomu vieću za Istru u Trsu do 31. srpnja 1904.

Upisivanje učenika za I. razred za nastajnu školsku godinu 1904 — 1905 obaviti će se kod c. k. velike gimnazije **dne 16. srpnja i 16. i 17. rujna t.** g., a prijamni ispiti biti će **dne 16. srpnja i početkom nove školske godine dne 17. rujna 1904.**

Tko želi biti primljen, valja da se prijavi od 8 — 12 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu u pratnji roditelja ili njihovih zamjenika te ima donijeti sa sobom **krštenicu** (biljegovanu), kojom će dokazati, da je navršio **desetu godinu života** ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1904. Ako je pohadjao pučku školu, ima prikazati i **svjedodžbu polažnicu**, propisanu Min. Naredbom 7. travnja 1878 br. 5416.

Na prijamnom ispitu za I. razred zahtijeva se:

a) **iz nauka vjere:** onoliko, koliko je propisano za četiri školske godine pučkih škola;

b) **iz hrvatskoga jezika:** okretnost u čitanju i pisanju, poznavanje pravilnih oblika, vještina u razglabanju prošle raširene rečenice, najglavnije o pravopisu i razgocima;

c) **iz računstva:** četiri glavne vrsti računa sa cijelim brojevima pismeno i usmeno.

Svaki prijavnik ima platiti pri upisivanju 4 krune 20 hel. za upisarinu i 2 krune kao prinos za učila.

Porečki kotar:

Obitelj zadušena ugljikovom kiselinom. Iz Umaga nam pišu, da se je u noći od 4. na 5. o. mj. zadušila jedna čitava obitelj sastojeća od oca, majke i 17. godišnje kćerke. Obitelj Amagoni nalazila se je u zadnje doba u velikoj biedi, jer je otac nedavno izgubio mjesto upravitelja na posjedu Ruzzier, te ju je bieda nagnala na smrt.

Izvoz vina iz Poreča tečajem mjeseca junija. Iz Poreča izvezlo se je prošloga mjeseca u svemu 3.563 stoiitara vina i to 2.290 za Trst, 651 za Pulu i 622 za Rieku. U gradu Poreču neima više vina za prodaju dočim ga imade jošte kod kmetova na selu. Ciena vinu je u zadnje doba neobično visoko poskočila. Tako ga mnogi prodaše po 40 — 42 krune po stolitru, što bijaše velika riedkost zadnjih godina.

Koparski kotar:

Demonstrativni dočeki i prisiljena ljubav. Pišu nam iz Koparšćine 8. o. mj. Prvih dana ovoga mjeseca dielio je tršćansko-koparski biskup presvj. g. Dr. Nagl sakramenat sv. berme u Kopru, Izuli itd. U Kopru prisustvovao je blagdanu sv. Nazarija i tom prilikom pontificirao. Zanimati će stalno naše čitatelje doznati kako su naši radikalni i liberalni Talijanaši demonstrativno svečano dočekali i susretali biskupa-Niemca. Oni znadu vrlo dobro da on nije njihov, da je dušom i tielom Niemac, ali uzprkos tomu bilo je svečanih gostba, glazbe, bučnih dočeka i pozdrava kao da je g. biskup rodjen i uzgojen medju njima. Da ne bijaše kod svega toga one bratske iskrenosti, sinovlje odanosti te iskrene ljubavi, ne treba da Vam tekar dokazujem. Ta toga i ne može biti izmedju radikalno liberalnih Talijana i izmedju nadpastira tudjinca im. To bijaše sve umjetno, sve prisiljeno demonstrativno napereno proti našem svećenstvu i proti našemu narodu. Tko se još sjeća kako su baš ti isti Talijani u Kopru, Izuli, Piranu itd. posliednji put primili i dočekali hladno, skoro neprijateljski dobroga biskupa Šterka, koji je bio sin ove zemlje, domaćina, Istranin, uzoran svećenik, koji je govorio i propoviedao bolje talijanski nego li hrvatski, tomu ne će biti težko raztumačiti postupanje talijanske „Signorie" s jednim i s drugim biskupom.

Naši Talijanaši laskaju novomu biskupu, pretvaraju se pred njim, hine ljubav i odanost do njega u nadi da će ga posve za sebe predobiti i jer znadu, da on nije prijatelj našemu narodu kao što su bili svi biskupi prošloga vieka, kojih imena ostaju ubilježena neizbrisivim slovima u poviesti našega naroda.

Razne primorske viesti.

Dobrotvor naše družbe sv. Cirila i Metoda: Poznati dobrotvor hrvatskoga naroda u obće a naše sirotinje napose, presvjetli gospodin biskup Pavao Gugler u Zagrebu sjetio se je povodom blagdana slovenskih apostola sv. Cirila i Metoda opet naše družbe, kojoj je podario liepu svotu od 200 kruna. Živio plemeniti dobrotvor istarske zapuštene dječice!

Mjesto nadučitelja — ravnatelja. Na mužkoj petrazrednoj pučkoj školi u Kastvu sa hrvatskim naukovnim a njemačkim kao obvezatnim predmetom, razpisano je mjesto nadučitelja — ravnatelja. Molitelji valja da dokažu da mogu predavati i vjeronauk. Molbe valjano podkriepljene treba odposlati propisanim putem c. k. kot. škol. vieću u Voloskom u roku od 4 čedna.

Razne viesti.

Český sveučilištni djaci za ravnopravnost hrvatskog sveučilišta u Zagrebu. Dne 29. pr. mj. obdržavali su českí sveučilištni djaci u Pragu skupštinu, da prosvjeduju proti izjavi bečkog djačtva u pitanju ravnopravnosti hrvatskog sveučilišta. Skupštini prisustvovali su uz ostalo slavensko djačtvo, rektor, dvorski savjetnik Strouhal i dekan pravničkog fakulteta Heyrovsky. Predsjednik skupštine pravnik Dušek opaža, da su naredbe austrijskog ministarstva prosvjete jedan korak dalje u riešenju slavenškog pitanja u Austriji. Naš najveći neprijatelj je tradicionalna hegemonija Niemaca, i ona se mora slomiti. Bila bi pogreška misliti, da je vlada svojim naredbama pošla u susret Slavenima. Samo da ne treba osnovati posebno sveučilište za južne Slavene, odlučila se na tu polovičnu mjeru, na koju je bila prisiljena i pomanjkanjem činovničtva u južnim zemljama. Pravnik Hodač oštro govori proti privilegijama njemačkog jezika i veli, da je sramota, što pravnici na českom sveučilištu moraju neke predmete polagati na njemačkom jeziku. Opaža kako državno sveučilište u Beču, odredjeno za sve narode monarkije, sve više pada u red pokrajinskog dolnjoaustrijskog sveučilišta. Još su govorili po jedan Hrvat, Slovenac i Srbin, koji su svi naglasili slavensku solidarnost, kako bi se svladala njemačka prevlast, priečilo prodiranje Niemstva na iztok i njemački jezik iztisnuo iz svih ureda u slavenskim zemljama,

Za sada su tražbine slavenskog djačtva u Austriji: uredjenje českog sveučilišta u Brnu, slovenskog u Ljubljani i podpuni reciprocitet hrv. sveučilišta. Rektor Strouhal držao je na to govor, u kom je rekao, da je upozorio priredjivače skupštine, da pričekaju sa skupštinom, jer stvar još nije zrela, a bilo bi bolje čekati, dok se bečko sveučilište službeno izjavi. Što je dosad u Beču rečeno, bila je samo izmjena misli s ministarskim naredbama. Pravnički dekan u Beču htio je da se ministarske naredbe uzmu do znanja, dok su drugi profesori bili protiv toga, pa je izabran odbor, koji ima izraditi shodne predloge. Stvar dakle još nije sa strane bečkog sveučilišta riešena. Zato ne možete od nas profesora očekivati da izadjemo s izjavom, prije nego što doznamo stavovište bečkog sveučilišta. Na to je jednoglasno prihvaćena rezolucija, kojom se prosvjeduje protiv „provokatornog i uvriedljivog nastupa bečkog djačtva i jednog diela bečkih profesora".

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca travnja o. g. sliedeći prinosi:

A) Darovatelji: Gg. Matejčić Fran, Trst, kruna	40·—
Ostatak od objeda kod Mikule Pataj u Boljunu	2·50
Plačar, Vrbnik	12·—
Za počastiti uspomenu blagopok. Josipa Kurelića u Pićnu davali su jur priobćeni razni njegovi prijatelji	146·40
Provizija pripad. pos. od N. B. F.	—·86
Josip Flego, svećenik, Sovinjak sabrao medju svećenici	14·—
Na Josipovo sabrali župljani u Kašćergi	10·—
Vjenceslav Križmanić načelnik u Tinjanu na odklon osobne razmirice sa Ivanom Defar trgovcem u Tinjanu	20·—
U blagu uspomenu blagopok. biskupa dr. Jurja Dobrile, vrača lievicom što je primio desnicom (1904) svećenik Budislav	100·—
Dr. M. Laginja, Pula, darovanih od nećaka Ivana za počastiti uspomenu svoga nezaboravnog strica popa Nika Gškovića preminuvšeg 18. t. mj. u Vrbniku	30·—
Mandić dr. Šime, Beč	40·—
Karolina Pečenko i Matija Cucančić za pomirbu svaki po	1·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje **Odbor.**

Prinosi za „Sokolski Dom" I. ist. Sokola u Puli.

Dr. P. Magdić, Varaždin, sakupio na II. sokol. izletu	K	7·80
Ilija Gatalica sabrao od trg. namještenika u Gracu	„	14·—
Pokupski Sokol, Karlovac	„	102·12
Sriemski Sokol, Vukovar	„	10·—
Na svatbi Bože Pavletića sa M. Ribarić u Lupoglavi sabrao	„	14·—
U škrabici kod brata staroste	„	10·—
Dar ist. Posujilnice u Puli	„	100·—
Družtvo „Saleti" na izletu u Samobor	„	26·—
Dr. P. Magdić sakupio prigodom zajedničkog objeda o posveti zastave u Varažpinu	„	43·30
Družtvo za promicanje sporta Dolnj. Miholjac	„	20·—
Sokol u Mostaru	„	50·—
M. Stojić vodja šibenskog sok.	„	63·—
Ukupno:	K	460·22
Zadnji izkaz od 19. svibnja:	„	3685·72
Svenkupno:	K	4145·94

Plemenitim darovateljima srdačna hvala i bratski zdravo!

Pula, 3. svibnja 1904.

Vl. Karabaić, blagajnik. *L. Kriš,* starosta.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, mnogobrojnom obćinstvu, mjestnom učiteljstvu sa školskom mladeži obojega spola itd. itd. koji su nas u težkim časovima prigodom nemile smrti nezaboravnog nam sina

Antuna Fabijanića,

pravnika,

ronećim suzama tješili i zadnju mu počast izkazali sprovevši smrtne njegove ostanke do hladnog groba, bila ovim izrečena najusrdnija hvala.

Omišalj, dne 10. srpnja 1904.

Tugujuća obitelj.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom
čista alkaličko-muriatička
Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije
stolno piće,
već je i najkoristnija i najglasovitija
liekovita voda.
koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje neNadkriljivo kod kolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), oteklin i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti
Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna
„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",
Zagreb. Ilica broj 17.
Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija i boljim gostionama i kavanama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Barelinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opan.ar; Sofija Vukelić, šilica; Jožo Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb. Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Antun Černigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog šaliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bieličastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šaliž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.

II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.

III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.

VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene, toli usmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne: u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. **K 4·90,** u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Usarsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, vošćenim cviećem itd.	kg. po K 8·—	Vošćeni ovitki, biell i bojadisani	kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvietićama	„ „ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ „ 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ „ „ 2·40	Sviećice za božično drvo u 6 bojah	„ „ „ 3·—
„ „	„ „ „ 2·—	Vošćene svieće tarče. I. austr. sastav	„ „ „ 4.40
„ granis	„ „ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	„ „ „ 3·—
		„ „ II. „	„ „ „ 2·40
		Vošćeno platno za oltare, metar	„ „ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna

Gersheimovi stenji (tulji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz **vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, **voščarnica u Gorici.**

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, ***hidrauličke stiskalnice za vino,***

novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje,

mlinove za grožđje posve nove konstrukcije,

nove svetiljke na acetilen za hvatanje letećih žareznika (insekta),

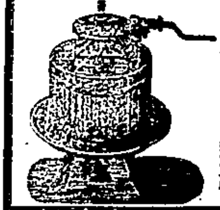

sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d.

šalje uz najjeftinije tvorničke ciene

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Tko hoće dugo živjeti

i veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smučivanju, glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnije upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru (Hrvatska),** kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanova ezencija mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj liek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. **Edmund Medeotti,** župnik u **Trojstvu, (Hrvatska).**

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica. **Petar Gradinac,** umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. **Andrija Žižek,** sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu boluj'ućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje ćutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju. **Apollonija Haberl** u Semriachu kod Peggana (Štajerska).

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli.

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Skrižaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni lislić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni govedje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baptismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za običnе štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache."

2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I." u Kretu." 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

POBOŽNI MORNAR. *Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio Karlo Kokolj, kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahnića i vojničkog biskupa Bielopotczky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.*

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

Broj 29. Pula, u četvrtak dne 21. julija 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 36.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji:
10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu
ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Občinski izbori u Puli.

U ovo četiri tjedna, odkad su bile izložene listine izbornika za občinu Pulu, dogodilo se je, reklo i napisalo koješta važnoga za naš narod. A naravski, u prvom redu važno je to, što se i naša narodna stranka odlučila stupiti u izborno kreševo, prvi put samostalno u ovoj občini, u kojoj imade i u gradu i pred gradom, a osobito na selu mnogo našega naroda.

Već glas o tome smeo je naše neprijatelje te su se počeli koprcati, ko da ih je sam nečisti obvladao. A neprijateljima našim smatramo jedino onu kliku talijanskih bezznačajnika te slavenskih i njemačkih renegata, kojima je vlastita korist prva i zadnja briga i koji radi te koristi postaju danas austrijanski patrijote košto su do jučer bili žestoki iredentiste, a sutra će našemu čovjeku dokazivali da su slavoistriani.

Ljudi koji u tu kliku spadaju nisu samo naši neprijatelji, nego zatiru jednako i talijanski puk: to je skup sredovječnih „signorotta", koji mrze napredak svakoga pučanina, osobito ako ovaj neće da postane orudjem u njihovoj ruci, edà uzmognu š njime baratati po miloj volji.

Nije dakle čudo ako puk mrzi tu kliku te ćeš od svakog drugog čovjeka u Puli čuti psovke i kletve proti pripadnicima iste, koji nisu ništa na boljem radi toga što su nedavno ustrojili tobož demokratično družtvo ili što su raznim uplivima znali zadobiti blagoslov odlučujućih krugova ratne mornarice.

Čovjek našega roda i jezika imade još više razloga da ih mrzi, jer si oni smatraju baš dužnošću zatirati materijalno i duševno u prvom redu Hrvate, i u obće Slavene, poričuć ovima svako pravo u javnomu životu i krateć im ga u svakoj prigodi, ako za to imaju moći. Osobito naši ljudi na selu, po svoj Puljštini, ostali su posve zanemareni, pače utučeni od tih silnika. Kad su seoske občine pale pod grad Pulu, bile su sve čiste od duga, a danas, ńkoprem nije ništa izvanredna učinjeno odkad su pod gradom, pune su duga sve, osim Stinjana i Peroja; a imetak i ovih dviju ne služi ni malo u korist dotičnih občinara.

Svemu tomu je krivo gospodarstvo spomenute klike, zabrinute za ništa drugo nego li za jasle.

Nastup naše stranke, par prijateljskih dogovora naših ljudi u izborne svrhe, par člančića u ovom listu o tom predmetu, onda njekoliko pritužba proti izbornim listinama, to je sve dalo povoda onima od klike da u svojim novinama stanu grditi na najpodliji način sve što je hrvatsko i zvati u pomoć sve sile neba i pakla proti „drzkim barbarima", što se usudjuju kazati: i mi smo tu! Što je smrada izrigao jedan „Giornaletto" i što je lopovština napisao „Popolo" u tom pogledu, toga bi se sramila svaka politička stranka osim spomenute klike, koja se baš oko tih listova okuplja. Slavene se tu u obće niti ne smatra za jednakopravne gradjane, njih se ne smatra niti za ljude, o njima pišu spomenute novine ko da su rohovi ili čak živine pod zapovijedi inorodnih gospodara.

A medjutim kadi se i laska Nijemcima, kao dobrim gradjanima, kao prijateljima, te se pogodjuje rasprostranjivanju njihovog upliva i osobito jezika, tako da, dočim jedna hrvatska riječ na kakvoj tabli odmah zabode u oči ljude od spomenute klike, toliki „Gasthaus, Geschäft, Handlung, Werkstätte" itd. na vratima čistih Taljjana ne smetaju ni malo: Nijemci imaju da spase talijanski značaj grada Pule ili bolje da očuvaju „manjaduru" onima koji danas vedre i oblače! Pod Nijemcima pako se razumije i krugove ratne mornarice, koji bi htjeli voditi kliku u svojem pravcu, a medjutim su vodjeni sami kud će i kako će ona.

Medju klikom i tim krugovima došlo je ovo zadnjih desetak godina, svedjer do kompromisa te je takav u dogovoru i ovoga puta i doći će do njega, dakako tobože privatno, kao medju činovnici od mornarice i od civila! Istina, protive se tomu radikalniji Talijani, mladja čeljad, pod vodstvom jednoga starijeg, koji je do nedavno bio duša občinskoga zastupstva, ali kojega je sada klika, da zadovolji stanovitim krugovima, bacila u ropotarnicu; protive se tomu i talijanski socijaliste, koji će kod izbora nastupiti samostalno: ali sva ta protimba neima ploda, jer klika razpolaže takvom moći, u družtvu s upravom ratne mornarice i s blagoslovom Don Zanettija, koji u svojem listiću preporuča kliku i njezin kompromis da mnogi gube i volju za rad. (Teško nam je i pomisliti, da će mornarica službeno s talijanskom klikom. Op. Ured.)

I zaista ovo stanje je urodilo velikom apatijom u gradjanstvu te se „Giornaletto" uzaludno muči da bilo strašilom Rusa i Uskoka (kako nas krsti), bilo prijetnjama bilo pozivanjem na čast i slavu grada, probudi zaspale potomke Rimljana i Mletčana, rodom inače iz Bodulije, Pazinštine Dalmacije, Kranjske itd.

Mi držimo, da se u občinskim stvarima nebi smjelo ovako postupati. Občina bi morala bili majka za sve občinare bez razlike narodnosti i svima bi morala biti dana prigoda sudjelovanja za dobrobit iste. Kako danas stvari stoje, izključeni su od sudjelovanja u občinskom zastupstvu najbolji elementi u gradu i na selu, bilo s talijanske bilo s hrvatske strane, te je uprava občine povjerena kreaturama klike, koje plešu kako svire gospodari.

Naš je narod bio često izrabljivan a bez ikakve koristi za se, sad od klike renegata, sad od krugova ratne mornarice; doba je da on sebi služi, a ne drugomu. U gradu smo zaboravljeni, kad ide za naša prava, ali znadu za nas kad se radi o našim dužnostima: na selu smo zapušteni, da se Bogu smili. Ako si sami ne pomognemo, neće nam nikad bolje biti, a pomoći ćemo si najprije time, da se kod izbora za občinsko zastupstvo pokažemo kano ljudi sviestni svojih prava, kao vjerni sinovi slovinskoga roda i jezika.

Neprijateljima glagolice.

U poslijednje vrieme juriša se opet žešće na naš jezik u crkvi od strane protivnih nam crkvenih oblasti; to se dogadja navlastito u biskupiji porečkoj. Priznajemo doduše, da sadašnje stanje porabe hrvatskog jezika u bogoslužju ne odgovara baš posve propisima crkvenim u tom pogledu, ali je ipak već u porabi pedeset negdje više od sto godina, te se baš zato ne može brisati jednostavnim dekretom kojega god biskupa. Da se to pitanje uredi podpunoma, molilo se ponovno najvišu oblast crkvenu toli u porečko-puljskoj, koli u tršćansko-koparskoj biskupiji za uzpostavljenje glagolice, koju se napustilo ponajviše u prošlom stoljeću te nadomjestilo istu sa knjigom nazvanom „Slavet". Riešenje još nije stiglo od sv. Stolice. Usprkos tomu vidimo, kako izdaje biskup porečki dekrete za uvedenje latinice u ime sv. Otca ili kako se on običaje izraziti seljacima: papa hoće ovako! Da li je onakav postupak pravedan u obće u čovjeka koji ljubi istinu, — da ne govorimo o jednom dostojanstveniku sv. crkve katoličke, — da li se time štiti ugled oblasti crkvenih, prepuštamo čitateljima da sude sami! Svojedobno pisala je već Naša Sloga o „Kamarili bečkoj", koja podupire u tom pogledu taljansku irredentu u Primorju. Ni rieči nije bilo neistinite u onom članku, činjenice nam to dokazuju. Kada treba zadati udarac našemu jeziku u bogoslužju tada su složni i katolici i židovi, svećenici i svjetovnjaci, samo ako su Niemci i Taljijani po rodu ili politici. Biti će valjda njekakova zavist, da je bio podignut u pravremena naš staroslavenski jezik u jezik liturgički. Nu mi nismo krivi, ako si protivnici naši nisu umjeli pridobiti takovih povlastica,

---

PODLISTAK.

Hrvatska naselbina u Pándorfu.

Ovih dana bio sam u Brucku, gdje doznah, da imade nedaleko istoimenoga grada veliko selo od preko 500 kuća, u kojem obitavaju Hrvati. Kako to doznah, odlučih se prve nedjelje naputiti tamo.

Došav u nedjelju 13. VI. u dotično selo, koje se imenuje „Pándorf", predstavih se župniku, nadajući se, da će mi isti razložiti stanje onoga naroda, no on mi odmah reče, da nema vremena. Ne znajuć na kog bi se drugog obratio, uputim se, da razgledam selo. Idući tako glavnom ulicom, nadjem na okupu nekoliko ljudi, koje odmah nagovorim hrvatski, a oni mi isto tako liepo hrvatski odgovoriše. Razumjesmo se posve dobro. Oni govore čakavskim dijalektom, u kojem imade više slovačkih primjesa a i po koja njemačka. Razgovarajući se tako s njima doznah, da imadu mljekarnu. Neimajući mnogo vremena, te nadajući se, da ću od mljekara koješta doznati o tom narodu, uputih se odmah tamo. To vam je zadružna mljekarna vrlo primitivno uredjena. Pravi se maslo, a iz posnetoga mlieka prave skutu ili krme njime svinje. Mljekarna plaća zadružnikom litar mlieka po 5 nč. Kad bi si znali pomoći, mogli bi dobiti i više za litar, jer kraj istoga sela je n. pr. imanje grofa Harracha, koji prodaje svoje mljeko po $8^1/_2$ nč. Čini mi se, da nema ovaj narod nikoga, koji bi mu htio pomoći.

Istoga dana ne mogoh više doznati o stanju tih ljudi, jer se moradoh vratiti u Bruck, no u sriedu 15. t. mj. uputih se u jutro opet tamo.

Došav u selo, vidim gdje idu djeca dva a dva iz crkve u školu. Pred njima išao učitelj. Ja mu se odmah približih, predstavih, te ga zamolih, da bi mi pokazao školu. Pučka je škola četverorazredna, a uzdržaje ju občina, crkveni fond i grof Harrach daje godimice 500 for. samo da se podučaje hrvatski. (To je onaj Harrach, koji se toliko interesira za Hrvate, osobito za gospodarstveno stanje kršne Dalmacije). Država bi htjela školu podržaviti, da može hrvatski jezik sasma iskorieniti, ali na poticanje i podporu grofa Harracha se občina opire tome; no, reč bi, neće se već dugo moći opirati, jer država pritišće, a i občinske financije ne stoje, kako doznah, najbolje. Podučavaju tri učitelja i jedna učiteljica. Predaje se u magjarskom jeziku, a kao predmet uči se njemački te domaći hrvatski dijalekt. U hrvatskom se jeziku predaje i vjeronauk. Zapitavši učitelja, koliko znade tu narod magjarski, reče mi, da stari ljudi neznaju gotovo ništa; od onih, koji su u muževnoj dobi, nekoji razumiju, a od mladje generacije će svi znati, i to pomoću škole. Prije se je naime predavalo u školi hrvatski, a učilo se njemački kao predmet. Ti su ljudi obkoljeni sa sviju strana od Njemaca, zato se u školi uči, te zna, osim hrvatskoga i njemački jezik. Na pitanje, do kada će se moći održati hrvatski jezik reče mi učitelj „još jedno dvadeset godina, dok naime ti, koji su sada u školama ponarastu". Upravitelj Harrachova imanja drži, da će za stalno nestati tamo hrvatskoga jezika iza dva pokoljenja. Do pedeset godina, reče, će škola sve magjarizirati, kao što je one na Austrijskoj strani, oko Hainburga, već germanizirala.

Kako se hrvatski i sada uči, može se odatle razabrati, što za hrvatski jezik nepolažu učitelji nikakav izpit, dapače od učitelja je samo jedan domaći dok su ostali čisti magjari, te neznaju hrvatski.

Od učitelja odoh opet u župni stan. Tu se predstavih mladome svećeniku, koji je takodjer iz onih krajeva, to jest Hrvati, ali on kao i sva ona inteligencija zadojila se u magjarskim školama magjarskim duhom što se i iz sliedećeg primjera jasno vidi. Pitah ga naime, budući je škola privatna, zašto dopuštaju, da se toliko magjarski uči a tako malo hrvatski? On mi na to odgovori „zato, da se djeca magjarski dobro nauče, jer kao što se u Francuzkoj francuzki, Njemačkoj njemački, tako nek se u Magjarskoj magjarski govori". Kao onaj srbski patriarh u Ugarskoj, o kom je nedavno bilo u „Novom Listu"

kakove su za naš narod izposlovali od sv. Stolice sv. braća Ciril i Metod. Ali zato još ne imaju prava prisvajati si štitničtvo nad nama. A nasuprot čitamo, kako se bez natječu razne njemačke i talijanske novine, da izbrišu sa zemlje ovu ostavštinu (glagoličcu) naših pradjedova. Imamo dokaza, da bijahu članci u tom pogledu u spomenutim novinama naručeni, ako ne sastavljeni od prelata, koji vladaju u biskupijama u Primorju. Ne ćemo pogrješiti ako uztvrdimo, da bijahu imenovanja crkvenih dostojanstvenika u ovim pokrajinama za vrieme posljednjih dvadeset godina u savezu sa „generalnim štabom“ onih, koji vode borbu proti glagolici. Ako su se u pojedinim slučajevima zaračunali, ne mienja na stvari ništa. Da postignu svrhu, putovali su vladini čimbenici i do Rima; a da se je proganjalo svećenike sumpjive, koji su štogod radili na tom polju za obranu našega prava, ne ćemo ni razpravljati, premda imademo dostatnih podataka za takovu tvrdnju. Strast neprijatelja protiv naše glagolice doprla je tako daleko, da su istu Vladarevu krunu povukli u svoj ratni nacrt, obavjestivši dakako Vladara krivo, da se radi o novotarijama ondje, gdje se je u istinu radilo o tom da se očuvaju stare naše pravice!

Preminula već novina „L' Istria“ od 21. decembra 1901. br. 1015 pisala je medju ostalim — ovako: „E per limitarci alla questione liturgica, noi non abbiamo dimenticato la calda raccomandazione, fatta in un incontro, da S. M. l' Imperatore a questo nostro Vescovo, Mons. Flapp, perchè tenesse fermo alla liturgia latina, e non indulgesse, in verun modo, alle innovazioni che in questo proposito si volevano introdurre nelle chiese da sciagurati Sacerdoti forastieri, senza religione e senza coscienza.“

Te riječi nepobitan su dokaz za naše tvrdnje, da u borbi proti glagolici nisu mjerodavni probitci vjerski — već politički, te da u toj borbi neki crkveni dostojanstvenici igraju igru nedostojnu njihovog stališa, da se izrazimo najblažije! Možda će njim (čitajućim ove redke) pobjeći preziran smješak, ali to nas ne smeta u osvjedočenju našem. Kruto pako žalimo, da radi tih uzroka propada naš hrvatski narod u mnogim mjestima u vjerskom i narodnom pogledu. Custos quid de nocte! (Ob ovom predmetu raspravljat ćemo uviek u javnosti, jer tužbe na nadležne oblasti ne koriste ništa, ostaje nam samo javna štampa. Nek barem doznade svjet, kakova je pradoljubivost naših protivnika i crkvenih i svjetovnih i kakvim se sredstvima služe. Op. Ured.)

Bezobraznost
poštanskih činovnika u Lošinju Malom.

Nedavno potužila se njekoja gospoda javno kroz „Našu Slogu“ na činovnike pri ovdjašnjoj pošti, a naročito su istakli bezobrazno ponašanje jednog od njih. Ujedno su apelirali na ravnateljstvo pošta i brzojava, da učini svoju dužnost, te svoje činovničtvo uputi, kako ima vršiti svoju službu, i kako c. kr. uredi i c. kr. služba ne smiju biti sredstvo za širenje irredentističkih nazora i težnja, te za izrugavanje hrvatskih svetinja. Čini se, da slavno spomenuto ravnateljstvo nije učinilo svoje dužnosti jer se činovnik, neznam mu imena, na čije se je izazovno ponašanje napose osvrnula spomenuta javna tužba, nije se ni za dlaku popravio, već dapače kao na prkos još više ističe svoju talijansku „kulturu“, a dosljedno toj i prezir i mržnju na hrvatski naš jezik. —

Ovih dana bio naš čovjek po poslu u Malom Lošinju, pa pošao na poštu. Došao do tog famoznog činovnika i uljudno ga nagovorio: Molim Vas jednu marku od 5 nove. Činovnik taj stao se na taj jednostavni upit vrtiti kao jopac i amo i tamo, i kao gluhoniem buljili u njega, da time pokaže, kako tobože ne razumije, što se ga pita: pričinjao se kao da po prvi put čuje glasove posve nepoznatog mu kakvog divljeg afrikanskog jezika. Našem čovjeku bilo odviše sumnjivo to majmunsko previjanje, jer je bilo očito, da nije naravno već umjetno, ali ponovi mu ipak pitanje u talij. jeziku, dobaciv mu ujedno: **dosta zlo, da ne znate hrvatski!** Na to su se finom tom gospodinu otvorila usta, i kao da je jedva čekao da izjadi svoj talijanski jad na hrv. jezik, reče mu dakako talijanski: **Nismo u Hrvatskoj: ako ćete govoriti ću talijanski, francezki, njemački, i englezki, ali hrvatski neznam, i neću da znam, jer mi nije potrebno!**“ „Ako nismo u Hrvatskoj, reći će mu na to naš čovjek, još manje smo u Italiji!“ — Na što je dakako c. kr. taj činovnik izmumljao još njekoliko pogrda na naš jezik.

Slično se opet dogodilo dne 1. o. mj. jednom drugom gospodinu. I on zatražio hrvatskim jezikom dvie dopisnice, ali od tog jopca nije mogao ništa postignuti, jer se opet stao vrtjeti okolo sebe i farizejski prevrtati očima, da pokaže kako tobože ne razumije, što ga se pita. Morao mu taj naš gospodin pitanje ponoviti talij. jezikom.

Pitamo sada: do kada će biti dozvoljeno, da c. kr. činovnici vriedjaju na ovakav način pučanstvo i jezik velike većine ove pokrajine? Zar ćemo mi i sav naš narod, radi kaprica dvojice trojice c. kr. zagriženaca, morati se služiti i mučiti tudjim jezikom a svoj zametavati? Ili zar se je svjet preokrenuo, te je narod tu radi činovnika, a ne činovnik radi naroda: narod da služi činovniku, a ne činovnik narodu? Tko od koga pobire plaću? Čemu primati službu u narodu, čiji jezik ne će da poznaju i počituju, već ga preziru i mrze? Što bi bilo od hrvatskih činovnika, da se ovako bezobrazno ponašaju napram strankama, koje se služe talij. jezikom? A što radi naša „pravedna i nepristrana“ austrijska vlada? Stalo njoj mnogo do Hrvata! Da jest, ne bi ovako javno bez ikakvog straha njezini činovnici vriedjali naš jezik i sredstvom državne službe otvoreno išli na ruku irredentističkim težnjama.

A što radimo mi Hrvati? Malo šta ili ništa. — Na nas pada najveća krivnja radi ovakovih talijanskih bezobrazluka i prezira, kojeg pokazuju „Talijani“ i austrijska vlada spram nas i naših svetinja. — Za što? Jer nismo vriedni sami pogrdam na put stati, jer toliki i toliki izravno sami idemo na ruku ovom zlosretnom ponašanju i djelovanju javnih činovnika. Kad bismo se svi, kolikogod nas imade, uviek i svagdje služili svojim jezikom, naročito pako da svi složno sa javnim činovnikom nikad ne prosborimo u uredima osim hrvatskim jezikom mi bi smo ih već odavna bili naučili poštovati nas i naše svetinje. Ali kako ćeš da poštuju niti nas niti naš jezik, kada kolikogod se „Talijani“ naši ističu svojim fanatizmom, toliko se manje svagdje i vazda izbija na površinu naša luda obzirnost, nemar, strah i kukavost. Izpitajmo se malo: koliki se od odličnijih Hrvata služe u državnim uredima i sa službenim ljudima talijanskim jezikom, a zanemaruju svoj, samo za to, jer ga ne vole i ne rado s njime ne govore austrijski činovnici, (da ne govorimo ovdje o privatnom životu, gdje će dvadesetak Hrvata za volju jednog „Talijana“ zaboraviti na svoj jezik). Zar je onda čudo, da se s onim riedkim iznimkama, koji ne će da idu na ruku talijanskom fanatizmu tih c. kr. agitatora postupa s ovakovom bezobraznošću? Oni si misle: kad smo tolike i tolike naučili „kreanzi“ naučiti ćemo i ove! — I doista većini Hrvata i ostalih Slavena nije preče brige, kada dodju u ova mjesta, nego nauče talijanski jezik, pa kad su ga već jednom naučili, riedko ćeš već od njih čuti koju hrvatsku ili slavensku rieč. Želja za poznavanjem tudjih jezika, jača je i veća kod nas od rodoljubljа. Tom je manom zaražena i naša inteligencija, za kojom se povadja i priprosti puk.

Hrvati osviestimo se već jednom, jer istom tada ne će nam se ovakva šta dogadjati, sviestan bi bo narod ovakovu službenu štenad brzo pobacao u more.

(Od g. dvorskoga savjetnika i ravnatelja pošta i brzojava u Trstu za kojega nam vele, da je pravedan čovjek, očekujemo, da će ovomu zulumu svojih činovnika u Malom Lošinju već jednom odlučno stati na rep. Op. Ured.)

Politički pregled.

U Puli, dne 20. julija 1904.

Austro-Ugarska.

Češki listovi izviešćuju, da je ministar predsjednik dr. Koerber kao upravitelj ministarstva pravosudja izdao novu naredbu kojom se strogo nalaže svim predstojnikom sudova, da pripaze na to, da li češki kandidati, koji traže službeno mjesto u njemačkom području, znadu zaista dostatno njemački. Jedan bečki list izjavlja, da je ovlašten očitovati, da takva naredba nepostoji.

Profesorski zbor pravničkog i državnoznanstvenog fakulteta na bečkom sveučilištu držao je skupnu sjednicu, u kojoj se je bavio o poznatoj ministarskoj naredbi glede priznanja izpita na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu. Taj zbor ograničio se je u svojem zaključku na izjavu, da ovo priznanje ili nepriznanje izpita neliče se sveučilišta nego državne oblasti. Nadalje je označio svoje stanovište glede zakonitosti ove naredbe, te je odlučio podnieti izvješće ministarstvu.

Jedan magjarski list javlja, da su se austrijski i ugarski punomoćnici za pregovore o trgovačkom ugovoru s Italijom izjavili spremnimi, da dozvole uvoz od najviše 200.000 stolitara talijanskoga vina uz umjerenu carinu. Talijanski punomoćnici medjutim da nisu skloni.

Povrh toga prigovaraju Talijani zahtjevu, da se ova pogodnost vinskog uvoza dozvoli samo jednom dielu južno-talijanskih vina. Ova okolnost sklonula je talijanske punomoćnike, da posve odustanu od zazahtjeva za uzdržanje vinske klauzule, te da polože glavnu važnost na pogodnost na uvoz voća i povrća. Glede toga, da su skloni punomoćnici austro-ugarski na popust.

Prošle nedjelje bio je u Ljubljani sastanak „Sokolaša“. Ljubljanski je naime „Sokol“ slavio 40-godišnjicu svoga obstanka. Njemu u posjet nadošlo je preko 2000 sokolaša iz Hrvatske, Češke, Istre, Dalmacije, Gorice, Trsta, te deputacije iz Srbije, Bugarske, poljske i Rusije. Grad Ljubljana pogostio je gospodski slavenske sokolove.

U Banovini prepiru se opozicije radi dvaju izpražnjenih zastupničkih mjesta na saboru u Zagrebu. Borba će biti kod iz-

---

Nastavak u prilogu.

Na pitanje, odkud dobiju hrvatske knjige; reče mi, da molitvenik izdaju svećenici pomoću crkvenog fonda, isto hrvatsku čitanku, iz koje uče u školi hrvatski. Osim toga izdaje svake godine po jedan hrvatski koledar neki Kraynjak, profesor na gimnaziji u Požunu, koji se po kazivanju istog svećenika vrlo zanima za taj narod i njegov jezik. Taj je koledar napisan hrvatskim pravopisom, ćakavskim narječjem, dok su molitvenici magjarskim pravopisom tiskani. Taj koledar narod vrlo rado čita. Razprodalo se samo u tom selu preko 150 komada.

To je onomu narodu sva duševna hrana.

Od svih javnih lokala je jedino u crkvi sačuvan hrvatski značaj. Tu su napisi hrvatski, propovjeda svećenik hrvatski te pjevaju kod mise hrvatski.

U školi, kako već spomenuh, se magjarski predaje. Napisi na dućanima i gostionama su gotovo samo magjarski. Samo nekoliko napisa je dvojezičnih t. j. magjarski i njemački.

U občini se upravlja sve čisto magjarski. U istom času, kad sam bio na občini, došao je veterinar sa nekom ženom, koja je na marvinskom putnom listu uz 4 dodala još 1, da je bilo 14, zbog česa ju je obtužio kod političke oblasti. Budući nije žena magjarske obtužnice razumjela, to ju je preveo na njemački, da ju potpiše, ali hrvatski ne, jer jamačno nije znao.

Spomenuto selo ima i vatrogasno društvo, u kojem je zapovjed njemačka, a medju sobom govore samo hrvatski.

Što se zanimanja tiče, bavi se taj narod, kako doznah, ponajviše kućarenjem sa voćem, povrćem i manufakturnom robom, svinjama i drugim sličnim. Idu po bližnjim selima i gradovima. U Beču su n. pr. poznati pod imenom „Krobot“. Poljodjelstvom i živinogojstvom se žalibože, kako mi reče upravitelj grofa Harrache, ne zanimaju Bog zna kako, ma da je zemlja tamo zato vrlo zgodna. No, uza sve to bi mi u Istri bili zadovoljni, kad bi naša goveda bila tako liepa, ko što su ona, što ih vidjeh na njihovim pašnjacima. Vidio sam takodjer ugarskih svinja i koza, gdje su se zajednički pasle.

Evo ovakovo je po prilici stanje Hrvata u selu Pandorf, koje imade oko 3.500 stanovnika, od kojih su, osim nekoliko njemačkih trgovaca i zanatlija, svi Hrvati.

Osim pomenutoga sela imade nedaleko istoga još šest hrvatskih sela. Oko Sopronja pako još sedam. U svem će biti, kako doznah oko 50,000 Hrvata u onim krajevima, za koje se kod nas jedva znade, da postoje. Ti su ljudi izručeni na milost i nemilost Magjara, te će po svoj prilici za 30 godina biti asimilirani sa Magjarima. Kad čovjek o tužnoj sudbini ove naše grane promišlja mora da mu tieno postane oko srca. Ja se upitah: zar se te ljude barem donjekle nebi dalo spasiti? U Hrvatskoj imade dosta inteligencije, nebi li se našlo nekoliko inteligentnijih ljudi, koji bi se podali tamo, da bude onaj narod da uvidi kolika mu se krivda nanaša? Nebi li moglo u tom pogledu što učiniti „Društvo za namještanje naučnika i pomoćnika za obrt i trgovinu u Zagrebu?“ Kad bi nekoliko mladića uzeli u kakvu dobru hrvatsku kuću, gdje bi se zadojili hrvatskim duhom, te bi mogli biti pijonieri hrvatske misli, kad bi se kući povratili.

Ja mislim, da bi se morala naša uža domovina Hrvatska malo više brinuti za te ljude no se je do sada. Niemaca imade toliko miljuna, ali oni, premda ih imade toliko, svejedno pazljivim okom gledaju na svaku, pa bilo i tako malenu njihovu koloniju. Pošto smo mi malen narod, morali bi toliko više paziti na ovakve naše kolonije.

Hrvatsko akademično društvo „Zvonimir“ u Beču je doduše napravilo već par izleta u nekoje od onih sela, ali će kako doznah malo koristiti onome narodu takvi izleti. Bez zamjere gospodo, ali moje skromno mnijenje je, da bi bilo bolje, kad se tamo ide malo manje bučiti, a više proučavati onaj narod i njegove nevolje. Takve izlete bilo bi dobro više puta na godinu prirediti te o istim u domaćim listovima pisati, da se pobudi zanimanje za te naše sirotane.

bora živahna između starčevićanske stranke i hrvatske stranke prava. Ne opamete li se na vrieme kolovodje obiju stranaka, moglo bi se dogoditi, da ne pobjede kandidati ni jedne ni druge stranke, već kandidati treće t. j. vladine ili madjaronske stranke.

Srbija.

Kralj Petar nalazi se na ljetovanju u Ribarskoj Banji, gdje će ostati do konca julija. Kraljević Aleksander otići će utorak u pratnji ministra prosvjete Ljube Davidovića na put po iztočnoj Srbiji; poslije toga puta će se odmoriti na ljetovištu kod otca, a onda će proputovati zapadni dio kraljevine. Dne 9. augusta vratiti će se u Biograd.

Rusija.

Između ruskih i japanskih četa nije još došlo do odlučne bitke. Japanci navaljuju žestoko s kopna i mora na tvrdjavu Port Artur, nu do sada bijahu s velikimi gubitci odbijeni.

Posliednje viesti sa ratišta glase:

Izvješće admirala Aleksejeva o bojevima kod Port Artura: Službenog izvješća o dogodjajima pred Port Arturom od 11. o. mj. još uviek nema. Zadnje izvješće namjestnika Aleksejeva opisuje tek dogodjaje od 3. i 4. o. mj., te glasi: Na desnom krilu naše obranbene pruge došlo je do boja. Tu se radilo o postavima Lunvantanskim. Pred večer je neprijatelj suzbit. Mnogobrojne neprijateljske ulvrde dospješe nama u ruke. Tečajem ovih dvaju dana izplovili su krstaši „Novik“ i nekoje topnjače i torpiljarke, te su pucali na neprijateljske postave s boka, i time mnogo doprinieli obćem uspjehu. Najviše šteto nanieše nam neprijateljski puščani strojevi, kojih je bilo preko 20. Za vrieme tog dvodnevnog boja pali su kapetan Getenko od 13. pukovnije i poručnik Livotov od 27. pukovnije, a ranjeni su kapetan Mirošnikov, poručnici Olčinijevskij i Damjanov, te podporučnik Orel. Pobočnik generala Stössela, knez Gantimurov, težko je ranjen. Broj ubitih vojnika iznaša 35, ranjenih 247. Gubitci Japanaca u ova zadnja dva dana računaju se na 2000 momaka. Dne 6. o. mj. zaposjele su naše čete predgorje, koje dominira nad Lunvantenskim klancem. Kod toga su pali kapetan Lisenko i poručnik Ligot, a ranjeni su 2 podporučnika i 21 momak.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Če da te creska vlastela venecianskega lava pozlatit?

Jur. Aj bi boje storili, da daju oni beci domaćim ubogem.

Fr. Če mislis, da oni znaju če je mizerija?

Jur. Da bi znali, nebi onako benasto beci na more hitali.

Fr. Ter nehitaju svoje beci. Oni to i delaju aposta kuntra nam, ki ne nosimo talijanske bragesi i klobuki.

Jur. Neka delaju despeti; ma kad pocnu njihove kani va more skakat, pasat će ih voja do dispeti.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Nevjerojatno i ujedno bezobrazno. Istarska posujilnica u Puli odpremila je dne 8. ovog mjeseca sa posve čiliјivom adresom pismo na Martinčić Andriju pok. Andrije, Rakalj-Krnica.

Kad se pod ime pošte nepiše ime pokrajine, onda pametni ljudi moraju predmnjevati, da je Rakalj i Krnica u Istri, u istoj pokrajini, u kojoj Pula. Dašto svaki i nepismeni seljak na Puljštini to znade ali nezna toga onaj službenik na pošti u Puli, koj je pismo poslao u Štajersku, a od onuda je nakon 10 dana povraćeno Posujilnici sa opazkom „Adressat in Leutsch ganz unbekant“. Puška Vas Božja ubila, ali ste bedasti!

Električni tramvaj do šume u Šijani. U posliednjoj sjednici zastupstva grada Pule razpravilo se je pitanje o dogradnji električnog tramvaja do šijanske šume. Sjednici je predsjedao savjetnik Marinoni. Nakon živahne razprave glasovalo je 18 zastupnika za tu dogradnju uz uvjet, da občina uzme za 300.000 K dionica u vriednosti od 90%. Proti tomu predlogu govorio je najčešće zastupnik Rocco, koji je sa nekojimi istomišljenici (Rea, Lenuzza, Giorgis i Kupelwieser) zapustio sjednicu. Ostali zastupnici prihvatiše jednoglasno predlog zaključiv, da se povjeri posebnom odboru, da prouči pitanje dogradnje.

Iz Pomera. Prošlu nedjelju po podne ustanovilo se je „Konsumno društvo u Pomeru“. Prisutnih je bilo 25 osnivača. Predsjednik „Gospodarske Sveze“ za Istru, g. Dr. M. Laginja raztumačio je prisutnim potanko koje su koristi od takovih društva, a koje bi mogle biti štetne posljedice, kad se nebi dobro vodilo, što se ufa da neće biti. G. Pasko Ženzerović ponudio se je dobrovoljno na pomoć za zapisnik. Jedno petorica koji su još pripravni stupiti u društvo, bili su zaprečeni doći na skupštinu. Svi su drugi podpisali pravila i zapisnik osnovateljne skupštine. U prvi upravni odbor izabrani su: Martin Zuccon Lukin, načelnik občinske uprave, za upravitelja, Anton Radolović pok. Mate, zamjenik upraviteljev, Anton Mihovilović pok. Jure, Anton Rakić Stipanov i Ivan Zuccon Mihin odbornici.

U nadzorni odbor birani su: Ivan Mihovilović Tomin, Mate Rakić Blažev i Josip Zuccon pok Mihe.

Prvi odbor ima će brinuti za registraciju društva i učiniti sve pripreme i voditi društvo dok u godini 1905. bude redovita glavna skupština. Bilo u dobri čas!

Istarskog pravog vina već nećeš naći u ovom kotaru kod privatnika, nego možda kod dva tri. Dobre kapljice u većoj količini nadje se još u Kanfanaru kod Antuna Mišana, a u Puli kod Istarske Vinarske Zadruge. Upozorujemo naše ljude, koji trebaju dobra vina, da se obrate na spomenute prodavce, i to dok je doba. Domaće je vino znamenito poskupilo prema prodajnoj cieni, koja je bila iz početka.

Kanfanar 18. julija. Javljam Vam neke težke naše brige.

Narod u okolici neima vode. Pritisla je grozna suša i bojati se je velikoga zla, ako Bog brzo no pomogne. Gospodi lahko, oni muče jer imaju svoje šterne, a kmetu je zdvojiti; neima kapi vode za se ni za životinju.

Poglavari viču, da treba paziti na netiziu, a kako češ biti čist, kad još piti moraš najgrdju kalužu. Još pod prvašnjim načelnikom Okretom odlučilo se je, da se ima učiniti šterna za selo Marić. Bili su tamo inžiniri, narod je velikim trudom izkapao jamu i učinio sa svoje strane što je morao, a drugo je sve ostalo „na harti“.

Za Krmedsku šternu već je i pomoć obećana a još nije učinjena.

Občinska poglavarstva su tomu kriva jer zanemaruju takva životna pitanja. Kad je pomanjkanje vode bilo u Poreču i Rovinju, vozili su im ju na brodih od marine, a ovdje nitko se nemakne. Zar nebi željeznica mogla dovoziti od zgora po jedan vagon vode, da bar krst more zdrave piti?

Ni od škole ne imamo se mnogo pohvaliti. Učitelj kažu da je imenovan stalnim premda neima ispita od našega hrvatskoga jezika. Vjeronauk trebalo bi takodjer više podučavati na Kanfanarskoj školi, jer se u narodu budi misao, da i svećenici radje uče tamo, gdje valjda plaću dobivaju, naime na Leginoj školi, u Matuhancim.

Ljetina nam je od suše izgubljena, samo grožđje je do sada dobro kazalo, ali potrajo li suša, i ono će se sve osipati.

(Ostalo što nam piše dopisnik moramo izpustiti, jer je preoštro i prostora nije. Op. ured.)

Banditi. Na drugom mjestu donašamo članak o občinskim izborimo u Puli. Klika se je silno prestrašila na sami glas da će pučka hrvatska stranka stupiti u izbore, pak zato ne popušta nikojeg načina, da osumnjiči i okleveće uglednije naše ljude u Puli. Ako se podnese koji reklam proti listinam, eto buke! Ako se koji član „Sokola“ u svojem družtvu nevino igra tamburicom u ove večeri nesnosno vrućine, eto vike i krike! Svaki dah hrvatske duše hljeli bi udušiti. Pa kad sve to ne koristi, banditi se ne ustručavaju podvaljivati našim ljudem i to, da su hljeli uništiti ili izkriviti občinske listine. Od bandita, kakvi su naši politički protivnici, nije se moglo drugo ni očekivati. Što i sto puta je klika naše ljude u Istri varala i po listinam i po izborima. Kuma od jučer, danas nisu poznavali kad je htio dati glas za svoje narodne ljude, pak takova čelj d nami podvaljuje zločine, kojih je i kamo većih počinila. Neke vrsti ženskih, drugim govore, što su same! S timi političkimi banditi još ćemo se pogoveriti na dobu i kako se pristoji!

Domaće stvari. Zadnjih dana čuje se samo: „Fogo, fogo!“ i sirote vatrogasci moraju teći sad na perojske prostine, sad na Burginjon, sad ovamo, sad onamo — a kad su došli na mjesto, oganj već ugašen ili od pastira ili od vojnika. Bolje i tako nego gore! Ali nije tako s drugim ognjem o kojem javlja svaki dan „Giornaletto“ i koji već skoro zahvaća občinsku palaču na Foru. Ti huncuti od Hrvata prouzročili su požar, a „capopompier“ Stanić sa svim „acquedottom“, gdje je zapovjednik, ne može da ga ugasi. Govori se, da je naručio još nekoliko Bodula, da dodju spasavati, jer ovi što su u Puli ne zadostuju, a ona druga pasmina à la Timeus, Baxa, Stein, Ambrosich nije baš za rabotu, ako joj dobro kola ne mažeš.

* * *

Nego i Stanić ima drugih poslova. On je morao skočiti do Trsta, da vidi što mu je sa sinom „nadom Italije“, koji je pred par mjeseci (kako bijaše javila „Gazzeta di Venezia“) bio uapšen u Trstu radi irredentističkih izgreda. Napokon se radi o njegovom sinu, a u Trstu su opet našli neke vražje „bombe“ u „Societa Ginnastica“. Kažu ljudi da su to prave bombe, ali čini se da će ih Goess prikazati kao „bombone“, kojimi mladi Talijani tetoše majku Austriju. Talijani? Pa da što! Ta predsjednik družtva je mladi odvjetnik Mrak, sin c. k. prizivnog savjetnika. Ni Mraki, ni Stanići, ni sva sila takovih, nisu baš Fiorentini, niti mogu rodoslovljem dokazati svoje rimsko porijetlo, ali napokon se ne može prigovarati c. k. činovnicima i notarima da odgajaju takove sinove.

Svakako su bolji takovi, nego li oni á la mladi Rosanda (Matićev sin) iz Premanture, koji do dvanajste godine nije umio govoriti inače nego hrvatski, a sada se srami govoriti smaterom u modruama.

* * *

Ali neka Bog blagoslovi sve ljubavne izkaze medju iredentašima i Austrijom: bar što se Pule tiče imamo od toga najbolje plodove. Eto Vam občinskih izbora, eto Vam kompromisa medju bijelo-crveno-zelenim s crno-žutima, eto Vam kompromisnog načelnika dotura Varetona, koji je nekoć rekao, da u Puli, u Istriji vidiš na svakom koraku stopu mletačkoga lava i čuliš kako u zraku još maše krilima rimski orao. Za Baretunov nos je to moguće — ali da i gospodin Wilhelmi kao predstavnik ratne mornarice baš isto čuti to se ne može još reći, premda priznaje, da osim Varetona ne ima sposobnijeg načelnika za Pulu. Nu to će biti upliv Franka i doktora Schiavuzzi-a, koji posljednji osobito zna dokazivati, da i rimski orao i mletački lav jesu stvari od muzeja, neškodljive ratnoj mornarici u Puli.

* * *

Pod takvim okolnostima nije ništa nova reći, kako „Popolo stirijan“, da će Hrvati kod izbora dobiti po glavi, baš kako Rusi dobivaju od Japanaca. Na koncu konca, prispodoba nije loša i kad bi vrijedila do kraja, možda ne bi baš zlo prošlo za Hrvate. A oni oko „Popola“ jesu pravi Japanci: to im vidiš na žmirkastom oku i na ležima, koje šire svaki dan u Jornaletu.

* * *

Njemački djaci u Inomostu opet su nešto ogrebli Talijane, valjda na uzdarje za talijansku ljubav prama Niemcima u Primorju u prkos Slavena, osobito u Puli. I dobri se prijatelji gdjekad počupaju: pa tko da im muti uživanje. Chi si contenta, gode!

* * *

Iz Rijeke je došla tužna viest, da je biesan pas ugrizao mnoge osobe, koje su pak morale na liečenje u „Pašteurov zavod“ u Budimpeštu. — U Puli imamo još gorju bjesnoću, te ni Rizzi ni Stanić ne znaju kamo bi poslali dotične bolestnike, a to su njeki sporcacarta oko „Giornaletta“ da se izliječe. Kao praktikus savjetovao je Bolmarčić, da se ti novi Musolini pošlju u patriu pravoga Musolina, medju razbojnike i bandite u Abruzze i Kalabriju.

Sudimo, da ih ni to ne će ozdraviti, a medjutim preporučujemo, da Don Zanetti pokuša s blagoslovljenom vodom proljerati iz njih sve vragove, koji se sigurno u njima nahode. Paćuka.

Lošinjski kotar:

Iz Baške. Neobično je veselje doživilo, ovo naše mjesto usljed časti, što no ju izkazaše Vološtani, taj cvjet naših istarskih Hrvata pohodivši ga izletom u nedilju dne 10 t. m. parobrodom Libumije. Čudna nas obuzeše čuvstva, kad se na obzorju pokazao parobrod okićen zastavama pod vodstvom trobojnice. Isti čas pohrli mnogobrojni narod, izmedju kojih mnogi okićeni trobojnicama pred parobrod, koji kad se približio nasta grobna tišina. No doskoro je prekinu izmjenični urnebesni poklici, te bi čovjek kazao, da su se sva srca spojila u jedno, prožeta istim čuvstvima. Kulminacija tog oduševljenja nastade na jednom, kad se začuju milozvučni glasovi naše hrv. himne, iz snažnih bratskih grla, naših istarskih Hrvata i Hrvatica.

Zabave uza svu zabitnost našeg mjesta naša braća ipak nadjoše.

Za uzdarje bratskom dočeku počasti nas dramatično glazbeno družtvo svojim koncertom. Program bijaše biran, a zbor nas naših Hrvatica svojim pjevanjem osobito zadovolji. Pri čem dakako ne zaostaše niti ostali pjevači i tamburaši.

Veselje, koje je obuzelo sav kolik sakupljeni narod pri odlazku, bijaše neopisivo. Čim se parobrod stno odmicati, nastade golemo kliеanje (dakako bez ikakve protivnosti) pri čem niti naša občina nije zaostala sa gruvanjem svojih mužara, našto izletnici odgovoriše bacanjem vatrometa, što trajaše tako dugo dok parobrod bijaše na vidiku.

Duboko ostade utisnuto u srcu našem narodu to veselje.

Dao Bog da nebi bio ovo posliednji put, već da bi se nas naša braća više put sjetila, čime bi se mnogo pomoglo našem narodu. Tu je naš narod uvidio da nismo sami koji se Hrvatima zovemo, i da nisu sva gospoda Talijani, već da ima i naših koji se zajedno s nama bore za slobodu našeg naroda, i proti nepravicam koje nam danomice donašaju naši zajednički dušmani.

Moguće da nije svaki poslužen prama svojim željama, ali sjegurni smo da nam to braća ne će uzet za grieh, budući da su im poznate naše okolnosti.

Svakako drugi put će biti bolje. Samo napred braćo! Šalje Vam bratski pozdrav

Baščanac.

(Dobili smo i drugi dopis od prijatelja A. T. o istom izletu. On izlište osobito množinu naših hrv. trobojnica. Radi pomanjkanja prostora ne možemo svega tiskati, nego hvala i „Baščancu“ i A. T. Ured.)

Voloski kotar:

Volosko-Opatija.. Glasbeno-dramatičko družtvo na Voloskom priredilo je u nedjelju po podne izlet u Bašku sa parobrodom Liburnijom i sa kapetanom Nikolom Perčićem na njem. Oko jedne ure ukrcali su se izletnici na Voloskom, oko 1½ u Opatiji. Na Voloskom ukrcalo se jih ne samo iz Voloskoga nego i razmjerno mnogo iz Kastva i Kastavšćine, medju njimi i pjevačko-tamburaško družtvo „Istarska Vila“ u Kastvu. Svih izletnika i izletnica bilo je kakvih 200. Na parobrodu bilo je sve veselo putem na mala vrata, izmed Creskoga i Krčkoga otoka. Na desno na Cresu vidilo se je Beli, Predošćicu, Žmerag, pak otočić Plavnik; na ljevo na Krku, Malinsku, Glavotok, Krk, Punat, Staru Bašku. Još veselije bilo je u Baški, gdje su se izletnici sastali sa braćom po jeziku i čustvih, i gdje su svi dočekali izletnike bratskom srdačnostju. Uz obalu, nedaleko občinskoga ureda, priredio se je koncert. Glasbeno-dramatičko družtvo pjevalo je, a „Istarska Vila“ je tamburala, na zadovoljstvo svih prisutnih.

U posliednjih desetak dana došlo je 600 gostova u Opatiju, većinom iz Hrvatske, Slavonije, Srbije, Bačke, Banáta, te iz Ugarske. Sve su to kupališni gostovi. Kupališta na Slatini, u Škarpovom i Tomaševcu su puna po cieli dan. U Škarpovom povećalo se kupalište, dignuo se je jedan pod, ima na stotine kabina. I na Voloskom, u Črnikovici se je kupalište povećalo, i tu ima dosta kupalaca. Vruće je prilično, al je i zgode za ohladiti se.

Čuje se, da će konačno i Škrbići dobiti ciev za vodu. Tudjincem koji se bogate na naš račun a koji vodovodom upravljaju, valja pokazati zube. Naše občinsko zastupstvo stvorilo je u tom obziru energičan zaključak, koj svak živo odobrava.

Kastav. (vrućina-suša). Pišu nam od tamo dne 12. jula. Ljetina je do sad liepo kazala. Bilo je kiše svako toliko. Sad je već nekoliko vremena nejma. To je očutila ponekle pšenica pak je nješto slabija, pošto je prije dobe, tako rekuć na silu sazrjela. Čuti to jako krumpir, pasulj, kuruza; a počela je i loza. Ni grozdje ne može napried rad prevelike suše. Vrućina pak je takova, da se je ljudi takove jedva sjećaju. Biva kadkad, al kasnije, kad su kraći dani, te kad dnevna vrućina manje traje. Već nekoliko put se je naoblačilo obzorje, a tako i u nedjelju po podne i ponedjelak u jutro. Al je pak došao makar i mali „vremenjak“, vjetar sa sjevera pak odnesao oblake. Bojim se da je slično i po ostaloj Istri, pak mólimo i mi s drugimi da se Bog smiluje. Danas o podne se je naglo naoblačilo, zagrmilo i málo poškropilo. Možda ipak dade Svemogući blagotvorni dažd.

Kastav 10. jula 1904. (Slikar Dekleva.) Kod nas je slikar Dekleva sa svojom gospodjom slikaricom. Proslih dana izčistili su i popravili mnoge slike naše glavne crkve sv. Jelene. Obnovili su medju ostalimi krasnu sliku sv. Jelene, slikanu pred kojih stotinu godina navlaš za našu crkvu. Slika predstavlja sv. Jelenu u kraljevskoj odori sa krunom na glavi a križem u ruci. Nad njom po strani je slika Majke Božje sa djetešcem. Uza nju angjeo čuvar, a pod njimi Kastav grad, s kućami, zidinami, kulami, te zvonikom i crkvom sv. Jelene. Čitavu tu sliku je gospodin Dekleva popravio i obnovio tako, da je valjda ljepša nego li bijaše igda. Zahvalni smo gosp. župniku i Dekanu koji je dao to djelo provesti i koji kako čujemo, kani dati provesti njeke jako nuždne popravke na drugih oltarih. Djelo izvršeno po gosp. Deklevi i njegovoj gospodji preporuča jih svim našim crkvenim poglavicam i drugim, pošto supruzi Dekleva i svjetske slike izradjuju, u našoj občini i po cijeloj Istri i drugud. K tomu je gospodin Dekleva Slovenac iz bližnje nam Trnovske občine, a njegova gospodja Slovenka iz južne Štajerske. Eto zgode, da se i u slikarskoj struci držimo pravila: Svoj svomu!

Cesta Matulje-Volosko. Težko da se gdje u Istri više vozi nego li izmed Matulja i Opatije. Već više godina govori se o tom, da se sagradi uz obstojeću državnu cestu još jedna, koja bi bila ne samo nuždna, nego i shodnija nego li obstojeća. Za tu drugu cestu zauzima se Volosko-Opatijska občina, lječilistno povjerenstvo, c. kr. kotarsko poglavarstvo, pa i namjesničtvo. Nacrti i troškovnici da se sad nalaze u Beču, neznamo da li kod ministarstva nutarnjih poslova, koje da je spremno da se cesta izgradi, ili financija koje neda rado novaca za naše potrebe. I dok izgradnja te toli nuždne ceste visi, obstoji izmedju Matulja i Voloskoga druga prometna nepodobština. Tu obstoji kroz Tošinu kraći put. Po njem se je prije samo hodilo, već njeko doba vozi se sve više kočijami i teretnimi vozovi. Put je jako strm. Svaki čas je pogibelj da konji ili volovi padnu, ili da se prekine što na vozovih. U pogibelji su i konji ili volovi i vozovi i vozari. A k tomu takodjer ljudi pješice prolazeći. Oni prvi ne dobivaju ništa vožnjom onim putem, pače su u pogibelji. Oni drugi izgubili su dosta dobar i čist put. Moraju gaziti po debeloj prašini ili velikom blatu, i u pogibelji su. Trebalo bi da se občine Volosko-Opatijska i Kastavska zauzmu kod c. kr. kotarskoga glavarstva, da se zabrani vožnja onim kraćim putem. Prvoimenovana občina pako imala bi makar po svojih odaslanich u samom Beču požuriti izgradnju druge vozne ceste ispod postaje Matulje i Voloskoga-Opatije.

Porečki kotar:

Iz Kaštelira. Opisali smo kako zazorno kod nas radi župe upravitelj ex fratar Talijan Degrassi, koga nit sami Talijani u Višnjanu nisu mogli trpjeti. Pokazali smo takodjer, da to sve radi privolom ili po nalogu exelence biskupa Flappa, koj sa svoje strane zlorabi i papinsku vlast u svrhu da zatrie u našoj crkvi što nam je sveto i milo. Dan Tjelova ostat će kod nas u neizbrisivoj uspomeni, kao i onaj dan što su naši muževi bili kod iste exelence u Poreču. Razdraženost medju pukom traje i dulje, i svi su osvjedočeni, da je svemu neredu kriv župe upravitelj Degrassi, exelenca Flapp, župan Mekiš, kao vidljivi prouzročitelji zla, a kno nevidljivi oni, po kojih volji i želji ona trojica rade, najme kormitari istarsko-talijanske politike, istarsko-talijanska kamora vodjena od židova, a u dalnjem redu i oni c. kr. čimbenici koji tu politiku u Istri već desetljetja uzdržavaju. Od Tjelova dalje su žandari kod nas svagdanji gosti. U nedjeljah stoje po dva pred samom crkvom u vrieme službe Božje, da tobože za to vrieme ne dodje do tučnjave, u istinu da čuvaju one koji krnje i oduzimaju našemu narodu najsvetija prava, koji ga vriedjaju u njegovih najnježnijih čustvih, koji mu uništuju narodnost i vjeru. Nije prvi put u Istri, da c. kr. austrijske oblasti štite oružjem u ruci tlačitelje najsvetijih pravica našega naroda, i najplemenitijih osjećaja vjerskih i jezikovnih. Nije prvi put u Istri, da se rabi oružanu silu i za izljerivanje slavenskoga jezika iz crkve i uvodjenje latinskoga.

Razne primorske viesti.

Živili mladi naši sokolovi! Abiturienti hrvatske gimnazije na Sušaku izručili su blagajniku naše »Družbe sv. Cirila i Metoda« u Voloskom putem g. Armina Tomašića liepu svotu od 200 K kao utemeljiteljnu svotu i 86 K 88 para kao dar! Živili!

Koncert na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru. U nedjelju dne 10. t. mj. na večer priredili su rodoljubni mladići, koji su svršili učiteljsku školu u Petrinji (Hrvatska) koncert s plesom i šaljivom poštom uz sudjelovanje pjevačkog družtva „Nada“ a na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru. Dočim se ovim zahvaljujemo mladim sokolovom i budućim prosvjetiteljem našega naroda u Banovini, kličemo im srdačno: Živili i našli sljedbenika!

Premještenja i imenovanja u sudbenoj struci. Mimistar pravosudja premjestio je sudbene pristave gg. Frana Mavra iz Podgrada u Pazin, Nestora Laurencicha iz Pule u Poreč. Gosp. dr. Guido Bencich imenovan je pristavom u Puli i gosp. Emil Gioseffi pristavom u obsegu prizivnoga suda u Trstu.

Razpuštena talijanska družtva. C. k. vlada razpustila je u Trstu dva radikalna talijanska družtva usljed najnovijih odkrića bomba. Ta družtva jesu »Società Ginnastica« i »Vita dei Giovani«. Za pol godine ustrojiti će u Trstu radikalni Talijani dva nova družtva, sa novim pravilima i sa novim imenima, a sa starim članovima. Tako je bilo i tako će biti kod nas u sve vicke vieka — Amen!

Družtva su razpuštena, jer se je u njihovih prostorijah našlo »bomba« i »sličnih malenkosti«.

Imenovanje. U posliednjoj sjednici stalnoga odbora zemaljskog kulturnog vieća za Istru bijaše imenovan tajnikom toga vieća g. Dr. Robert Steiner. Idemo da vidimo, da li pozna novi tajnik i jezik većine poljodjelaca i pučanstva naše pokrajine.

Štipendije za kvarnorske otoke. Otvoren je natječaj za tri štipendije od godišnjih 200 kruna za gimnazijalne djake iz kvarnerskih otoka.

Molbe treba predložiti na odnosna gimnazijalna ravnateljstva, koja podaju moliteljem pobliže upute.

Za dobavu vode. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je poreznoj občini Petrovlje (občina Umag) 500 kruna za potragu pitne vode.

Mjesto mešstra u slikarskoj radionici arsenala. Otvoren je natječaj na mjesto mešstra u slikarskoj radionici kod gradjevnog ravnateljstva c. kr. arsenala u Puli. Mjesto je privremeno a nakon povoljne jednogodišnje službe može biti stalno.

Vlastoručno napisane molbe (biljeg od 1K) valja predložiti do 15. augusta o. g. na zapovjedničtvo c. kr. arsenala u Puli.

Molbi treba priložiti domovnicu, liečničku svjedodžbu, podpisanu od vojničkog liečnika; svjedodžbu dobrog ponašanja i o ženitbi, koji je oženjen, krstni list, svjedodžbu o vojničkoj službi, svjedodžbu o privoli za malodobne, izjavu o obvezi službe, službenu svjedodžbu o svršenih naucih i o eventualnom poznavanju tudjih jezika. Molitelji moraju znati, govoriti i pisati u službenom jeziku(?). Prednost imati će oni, koji poznavaju i talijanski i koji slavenski jezik te imadu tehničkog znanja. Imenovani dobiti će mjesečno 140 K i 36 K mjesečno za stan.

Mjesto glavnoga učitelja. Na c. kr. učiteljištu u Kopru imade se popuniti mjesto privremenog glavnog učitelja za matematiku i fiziku sa njemačkim i slovenskim naukovnim jezikom. Propisano podkriepljene molbe valja predložiti službenim putem do 31. julija o. g. c. k. zemaljskomu školskomu vieću za Istru u Trstu.

Sazov istarskega sabora. Čuje se s nadležne strane, da će sabor Istre biti sazvan dne 15. augusta te da će trajati njegovo zasjedanje do 15. septembra. Kaže se nadalje, da će sabor biti ovaj put sazvan po svoj prilici u Kopar valjda za promjenu, da se družba pokaže opet jednom u tom gradu. Samo neznamo zašto se kaže samo u trih njegda benečanskih gradovih, ni zašto se kad ne bi pokazala i u gradovih srednje i iztočne Istre.

Ne ništi, gdje te ne sije. Glavno glasilo narodno-katoličke stranke u Kranjskoj, Ljubljanski „Slovenec“ piše u svojem broju od prošle subote o sastanku slovensko-krščanske mladeži na Brezjah, da bijaše sa tog sastanka medju ostalim odposlana i sliedeća brzojavka trščanskomu biskupu: „Prijatelju Slovenaca, i ljubljenomu od Slovenaca, premilostivomu biskupu, šalje 8000 slovenskih mladića i muževa s počitanjem pozdrave“. Ob ovoj značajnoj brzojavci, koja nam pokazuje dosta jasno, kako prate u Kranjskoj slabo ili nikako borbu našega naroda u trščansko-koparskoj biskupiji, dalo bi se napisati niz članaka, ali mi ne imamo za to ni volje, ni vremena ni prostora, te kažemo u kratko gospodi prvakom narodne katoličke stranke u Kranjskoj samo ovo: najdite nam jednoga odličnoga i neodvisnoga svećenika ili svjetovnjaka, Slovenca ili Hrvata, koji će podpisati onu brzojavku u ime Hrvata i Slovenaca one biskupije, i mi ćemo za uvjek baciti u koš pero.

Sjednica stalnoga odbora zemaljskoga kulturnoga vieća za Istru. Prošloga čedna obdržavana je sjednica toga vieća pod predsjedničtvom markeza J. Polesini-a i u prisutnosti sviju članova toga vieća. Na toj sjednici bijaše zaključeno: da se imenuje molitelja Dra. Roberta Steinera tajnikom vieća, da se uzme činovnika računara, viešta dopisivanju, koji će rukovoditi skupne gospodarske naručbe i dati će mu se 2200 K godišnjih, 600 K aktiv. doplatka i dva petgodišnja i dva osobna doplatka svaki od 200 K; da se uzme slugu za skladište sa stalnom godišnjom plaćom od 720 K; ustanovilo se plaću aktuaru u iznosu 1600 K, 320 K aktiv. doplatka te dva petgodišnja i dva osobna doplatka, svaki od 200 K. Dozvoljeno je kotarskim gospodarskim zadrugam: u Puli 300 K, u Poreču i Kastvu svakoj 400 K, kuracijskom uredu u Orlecu 100 K za uzorne nasade američkog trsja. Doznačeno je L. Rinaldi-u u Oprtlju 100 K, Simunu Segonu u Tinjanu 200 K, i Fr. Bognolo u Rovinju K 300 za oplemenjenje pustog zemljišta. Odlučeno je dati bikove postajam, koje su zanj pitale, suviše dalo se bika za mlicko u Momjan a za radnju u Višnjan. Zaključeno je odštetiti polovicom troška one, koji su bikove, a podpuno one, koji su krmke za naskok držali; unapred ne će se u tu svrhu dati nikakve odštete.

Ratno brodovlje sjevero-američkih država u Trstu. Prošli utorak u jutro doplovilo je u trščansku luku ratno brodovlje sjeverno-američkih država pod zapovjedničtvom kontre-admirala Alberta Barkera. To brodovlje sastoji se od 6 ratnih brodova i jedne jahte t. j. oklopnjača „Kearsarge“, „Maine“, „Alabama“, „Jorva“ i „Illinois“. Za ovimi doploviti će u istu luku „Olimpia“, „Baltimore“, „Cleveland“ i jahta „Mayflower“.

Ovo brodovlje boraviti će u našem moru tri čedna.

čitelja. Na c. kr.
e se popuniti mje-
učitelja za ma-
načkim i sloven-
. Propisano pod-
dložiti službenim
. k. zemaljskomu
u Trstu.

sabora. Čuje se
sabor Istre biti
te da će trajati
septembra. Kaže
biti ovaj put
Kopar valjda za
kaže opet jednom
mo zašto se kaže
anskih gradovih,
kazala i u gra-
tre.

o sіju. Glavno
tranke u Kranj-
" piše u svojem
nastanku sloven-
Brezjah, da bi-
ostalim odpo-
ršćanskomu bi-
Slovenaca,
Slovenaca,
kupu, šalje
dića i mu-
pozdrave".
i, koja nam po-
ale u Kranjskoj
šega naroda u
iji, dalo bi se
mi ne imamo
ni prostora,
i prvakom na-
Kranjskoj samo
noga odli-
a svečeni-
Slovenca
podpisati
e Hrvata i
upije, i mi
u koš pero.

bora zemalj-
stru. Prošloga
a toga vieća
a J. Polesini-a
a toga vieća.
čeno: da se
berta Steinera
činovnika ra-
koji će ruko-
naručbe i dati
600 K aktiv.
i dva osobna
da se uzme
n godišnjom
vilo se plaću
320 K aktiv.
i dva osobna
Dozvoljeno je
ugam: u Puli
vakoj 400 K,
00 K za uzor-
Doznačeno je
, Simunu Se-
. Bognolo u
aje pustog ze-
ve postajam,
dalo se bika
ju u Višnjan.
vicom troška
uno one, koji
unapred ne
e odštete.

o-američkih
orak u jutro
u ratno bro-
ava pod za-
rala Alberta
oji se od 6
e t. j. oklop-
„Alabama",
doplovit će
more", „Cle-

će u našem

Razne viesti.

Iz Dalmacije 8. julija 1904. (Blagdan sv. Cirila i Metoda.) Ljetos blagdan ovih naših svetih Apoštola žalostno je prošao u drevnom Splitu. Od mnogo godina u ovom gradu, na taj blagdan običavalo se je pjevati svečanu glagoljsku misu, kojoj bi prisustvovala sva naša družtva i mnogo svieta; al ove godine iz Rima ne će da dozvole ili pravilnije zabraniše zahvalnu glagolsku misu; zato nastane u narodu silno ogorčenje i velika uzrujanost.

Kad se saznalo za ovu zabranu, bilo se odlučilo, da obična povorka sviju družtava, mjesto da ide u jutro, kao svake godine u crkvu, podje u kazalište, gdje je imao načelnik izreći govor o glagoljici, ali naša občinska vlada uvjek mudra, da se tobože narod ne uzbuni, zabrani sastanak u kazalištu, dapače zabrani i običajni večernji obhod kroz grad u pratnji glazbe. Može se pomisliti, kako je s toga još veće ogorčenje po gradu nastalo, kakve su se bogumrske psovke čitav dan čule iz ustiju uzrujanog naroda tako, da smo mogli čuti od jednog dobrog starca: „Bolje bi bilo, da su sto glagoljskih misa danas dopustili, nego da se onolike psovke prospu!" Ipak u večer, unatoč svakoj zabrani, sakupi se veliko množtvo naroda, te iz javnog perivoja ode čitavim gradom pjevajući rodoljubne pjesme, i klićući neprijateljske izraze osobito proti crkvi, a uzvišujuć branitelje glagoljice. Sreća htjede, da je nekojim pametnijim uspijelo odvratiti ovu povorku od prvašnje nakane, da navale na biskupsku palaču, jer su ih ondje čekali mnogobrojni vojnički i žandarski bodeži, pa tko zna, što bi se bilo moglo dogoditi u onom metežu. Tako barem ne bi krvi.

I u Šibeniku bi zabranjena misa glagoljska i sve drugo, al se mora zahvaliti nekojim mjestnim okolovštinami, da u ovom gradu nije došlo do demonstracijah ili izgreda.

U Kotoru će pako u nedjelju proslaviti naše sveto Apoštole, te će imati i pjevanu glagoljsku misu. Čudnovati li su naši crkveni poglavari! U Kotoru se može, a po drugim mjestima se nesmije imati ovakovu misu, akoprem vide, da je zabrana na veliku štetu naše vjere, za koju su nam djedovi na potoke krvi proljeli! Bog i naši sveti Apostoli Ciril i Metod prosvjetlili im pamet! (Neće im ni oni pomoći, jer ti biskupi rade po komandi iz Rima, Beča i Budimpešte i to ne samo u Dalmaciji, već i u svim hrvatskim pokrajinama. Iz našega lista znate što rade kod nas biskupi Nagli, Flappi, itd. Komu se ne smuti pamet zbog onoga, što oni poduzimlju proti biednomu našemu narodu na očitu štetu crkve i vjere, taj je izgubio svako čuvstvo pravednosti i milosrdja. Op. Ured.)

Hrvatsko družtvo za namještanje naučnika i pomoćnika u obrt i trgovinu u Zagrebu obavješćuje sve podružnice, povjerenike kao i prijatelje ovoga humanitarnoga poduzeća, da prigodom svršetka školske godine prijave družtvu što više dječaka sposobnih za obrt i trgovinu. Isti dječaci moraju imati navršenu 13. a neprekoračenu 17. godinu. Družtvo razpolaže sa više mjesta pekara, mesara, kobasičara, klobučara, soboslikara, tapetara, limara, kovača, postolara, lončara, konobara, te u manjem broju trgovaca mješovitom i manifakturnom robom.

Dječaci od Zagreba dalje, putuju na družtveni trošak, ako su pako sasvim siromašni, to daje družtvo odnosno podružnica putni trošak i odijelo do samog mjesta, kamo su namješteni. Nadalje se umoljavaju podružnice kao i povjerenici i prijatelji ovoga družtva, da samo valjanu djecu prijave, jer se često javlja da su prijavljena djeca, koja su družtvu samo na nepotrebnom trošku.

Trgovci i obrtnici se takodjer upozoruju koji su voljni naučnika ili pomoćnika primiti, da svoju ponudu dopisnicom družtvu jave prigodom svršetka školske godine, jer se dovoljan broj istih očekuje, te će im družtvo bezplatno iste priskrbiti. Ako potrebuju i kalfu takodjer da družtvu jave, koje će istoga priskrbiti. —

Kavno piće i zdravlje. Mnogo u govoru stojeće pitanje o škodljivosti kavnoga napitka postiglo je već u množini obiteji svoje riešenje onamo, da se živce uzrajavajuća zrnata kava pije sa primjesom Kathreiner-knajppove sladne kave. Uslied svojega vlastitoga teka zrnate kave čini Kathrer-Knaippova sladna kava kavni napitak blagim i ljubkim i po svojim poznatim dobro djelujućim svejstvima slada za zdravlje vanredno pristupačnom. S razloga ovoga pokazala se takodjer ista posvuda, gdje bi zrnata kava bila posvema zabranjena, kao jedina odgovarajuća naknada, jer je vrlo okusna, lahko probaviva, hraniva, kao i kava, koja u množini krv stvara. Kathreiner-Kneippova sladna kava ako se čista pije, preporučuje se naročito za djecu, bolestnike i slabiće.

Listnica uredničtva i uprave.

Primili smo školske izvještaje iz Pazina, Kastva, Trsta itd. o kojima ćemo izviestiti u budućem broju.

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Na Petrovo i Pavlovo sabraše u kući g. J. Puhalj-a K 5·50 i to Jakob Puhalj K 1·—, A. Karabaić K 1·— a ostala družba K 3·50. Živili!

Pop Ivo Šintić, Beli, otok Cres K 2.

Ambrož Haračić iz Malog Lošinja daruje K 40·— da počasti uspomenu pok. brata Frana c. k. profesora u Zadru.

Ivan Benigar, gimnaz. profesor u Zagrebu tečajem školske godine 1903./4. sakupio K 67·60.

Ukupno danas	K	115·10
Na račun ove god. izkazano	„	1061.74
Sveukupno	K	1176·84

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Za počastiti uspomenu blagopokojne Stane Kandušer darovao dr. Laginja K 5.

Gospodin dr. Ivan Kalčić c. kr. stožerni nadliečnik I. reda u miru u Zalamihalifa (Ugarska) K 5·—

Ukupno danas	K	10·—
Na račun ove god. izkazanih	„	918·02
Sveukupno	K	928·02

Za Bratovštinu hrv. ljudi u Istri priposlaše našoj upravi:

Pop Ivo Šintić, iz Beli (otok Cres), K 2·—.

Ukupno danas	K	2·—
Na račun ova g. izkazanih	„	27·—
Sveukupno	K	29·—

Podružnici sv. Cirila i Metoda u Puli, da počaste uspomenu blagopokojne Stane Kandušer, darovali su: Gosp. dr. Laginja K 5, gospodjica Julija Jurković K 3.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca svibnja o. g. sliedeći prinesi:

A) Redoviti: Gg. Matika Josip, občinski činovnik u Pazinu K	10·—
Milohnić Antonija, Cres	5·—
Sablić Franjo, kapelan, Cres	5·—
Turato Niko, kanonik, Cres	5·—
Perčić Franjo, svećenik u Munah	10.—
B) Darovatelji: Gg. Lina Jenko, Podgrad, deputacija Bistričko-Trnovskega zasilnega družtva pri g. Slavoju Jenku u Podgradu	5.—
Matejčić Fran, Trst	40·—
Banka i štediona za Primorje, Sušak	50·—
Grašić Josip, župnik, Beram	20·—
Bačić Josip plaća za izgubljenu partiju u čitaoni	1·—
Spinčić Vjekoslav, nar. zast., Opatija	20·—
Za počastiti uspomenu pok. Josipa Kurelića daruje obitelj Kurelić i baštinici	200·—
Škerjanski	20·—
Mažuranić Jelisava, Zagreb	100·—
Mjesto vienca na lies nezaboravnom prijatelju Albertu Rieger, Matija Cucančić, Pazin	10·—
Dr. Dinko Trinajstić za počastiti uspomenu pok. Alberta Riegera u Puli i Eugenija Kumičića u Zagrebu	40·—
Dr. Matko Laginja odvjet., Pula, mjesto vienca na grob svoga pastorka Alberta Riegera	20·—
Dobrotvor u Puli, putem dr. M. Laginje	20·—
Posujilnica, Dobrinj	50·—
Ivan Trinajstić, župnik, Dobrinj	20·—
Ivan Žic, Dobrinj	10·—
Pop Anton Malešić, Dobrinj	6·—
Pop Ivan Kremenić, Dobrinj	5·—
Pop Mate Justić, Dobrinj	5·—
Ivan Mahulja	4·—
Pod Ante Andrijčić, župnik, Baška sabrao medju prijatelji u Malinskoj	12·—
Prva Hrvatska štediona, Zagreb	100·—
Posujilnica u Voloskom	200·—
Sabrano u Kašćergi za skutu i upaljenu graju	12·40
Vinko Zamlić, župnik, Volosko, prigodom dolaska novog župnika-dekana u Kastav	10·—
Mogorović Aleksander, Kašćerga	20·—
Ivan i Julija Fiamin, Volosko, za počastiti uspomenu blagopok. Ivana Mirana, Opatija	25·—

Plemeniti darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor

OGLAS.

Dojduću **subotu, dne 23. julija,** obdržavati će se ovdje **treći mjesečni sajam rogatog blaga.**

Glavarstvo občine

Kastav, dne 19. julija 1904.

Glavar:
Jelušić.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Neka se zahtieva
u vlastitoj dobrobiti vazda
Prava Kathreinerova
Kneippova sladna kava
samo u omotima sa zaštitnim znakom župnik Kneipp i sa imenom Kathreiner, pa se neka brižljivo odkloni svako preuzeće svih manjevriednih patvorina.

ua.II/a

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom
čista alkaličko-muriatička
Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije
stolno piće,
već je i najkoristnija i najglasovitija
liekovita voda,
koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkrivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), rakelitis i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti
Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.
„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",
Zagreb, Ilica broj 17.
Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

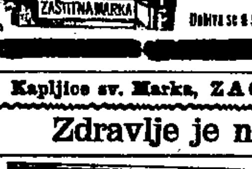

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlieče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone veliko i malo gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj nili seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću primanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Barlinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Antun Černigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielličastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šaliž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češijem za postavu na mjesto po m² K 5·—.

II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.

III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.

VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar. selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga $4\frac{1}{2}\%$ kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez prednodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, **stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom,** ***hidrauličke stiskalnice za vino,*** **novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje,** mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svetiljke na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta), **sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje,** takodjer i sve drugo gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d.

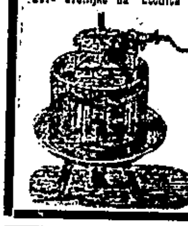

.... šalje uz najjeftinije tvorničke ciene ....

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Tko hoće dugo živjeti

i veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju, glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnije upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmuženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — **kao prva** pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj liek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju.
Edmund Medeotti, župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica.
Petar Gradinac, umir. župnik **Gradac,** Zinzendorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala.
Andrija Žižek, sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu bolujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje ćutim, nadam se skoromu posve mašnomu ozdravljenju.
Apolonija Haberl u Semriachu kod Peggana (Štajerska).

Pčelno - voštene svieće

po kilog. **K 4·90,** u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uzresne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cviećem itd.	kg. po K 8·—	Voštani ovitki, bieli i bojadisani ...	kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvietićama	„ „ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ „ 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ „ „ 2·40	Sviećice za božićno drvo u 6 bojah	„ „ „ 3·—
„ „	„ „ „ 2·—	Voštene svieće tarče, I. austr. sastav	„ „ „ 4.40
„ granis	„ „ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	„ „ „ 3·—
		„ „ II. „	„ „ „ 2·40
		Voštano platno za oltare, metar	„ „ „ 9·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna

Gerheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **sasvil** pilotnac (stolni i navadni), **uz vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu i p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, **voščarnica u Gorici.**

Tiskara i knjigovežnica

J. Krmpotić i dr. u Puli,

preporuča:

1. Tiskanice za občine.

1. Križaljka o izkazu epidemije. 2. Svjedočba za oprost od prisutne službe. 3. „Omnibus" tiskanice (skrižaljka bez teksta u glavi za svaku porabu). 4. Izkaz i svjedočba za djake. 5. Ista u talijanskom jeziku. 6. Molba za oprost od prisutne službe. 7. Ista sa svjedočbami. 8. Inventar aktivni glava ili uložci. 9. Inventar pasivni glava (uložci). 10. Inventar mobiljni glava ili uložci. 11. Izkaz odgonitbenih troškova. 12. Stanje ukamaćenih glavnicah. 13. Izkaz o promjeni prebivanja neaktivnoga vojničtva (glava ili uložci). 14. Izkaz i svjedočba za djake i molitelje. 15. Popis izbornika (glava ili uložci). 16. Glasovni izkaz i 16. a) Kontrolni izkaz za občinske izbore. 17. Dnevnik dohodaka i troškova. 18. Glavna knjiga. 19. Pomoćni dnevnik. 20. Zapisnik podnesaka (glava ili uložci). 21. Proračun, glava. 22. Proračun, uložci. 23. Zaključni račun, glava. 24. Zaključni račun, uložci. 25. Zapisnik o razgledu mrtvaca. 26. Ogledni listić o umrlih. 27. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka. 28. Skrižaljka o cieni goredje krme. 29. Zapisnik kaznenih prestupaka. 30. Prilog zaklj. računa (glava ili uložci). 31. Izkaz nadnica. 32. Zapisnik soli. 33. Prijavni i pregledni list za oprost poreza kod pečenja rakije za svoju porabu. 34. Občinska svjedočba za bolnice. 35. Knjižice sa kuponi za doznačbu soli.

2. Crkvene tiskanice.

1. Fides Nativitatis et Baplismi. 2. Fides Mortis. 3. Fides Matrimonii. 4. Testimonium status liberi. 5. Testimonium denunt. matrimonialum. 6. Nota pro instituendis denuntiatis. 7. Inventar (glava ili uložci). 8. Račun (2 arka). 9. Izvadak računa. 10. Izkaz glavnica (glava ili uložci). 11. Izkaz stalnih i promjenlj. zakupnina. 12. Izkaz uplaćenih i zaostalih parbenih troškova. 13. Dnevnik dohodaka i troškova (glava ili uložci). 14. Izkaz povećanja ili umanjenja imetka. 15. Status animarum. 16. Liber baptizatorum. 17. Liber defunctorum. 18. Liber matrimoniorum. 19. Liber confirmatorum. 20. Namira vrhu kamata obligacija. 21. Zapisnik podnesaka. 22. Obiteljsko-obavjestna skrižaljka.

3. Tiskanice za škole.

1. Ljepopisnice. 2. Zadaćnice. 3. Risanke. 4. Satnice. 5. Molba za oprost od školarine. 6. Pregled mjesečnih školskih zaostataka. 7. Razrednica. 8. Tjednik. 9. Glavni imenik. 10. Matica. 11. Imovnik ili inventar. 12. Popis školske knjižnice. 13. Izkaz izostataka. 14. Zapisnik podnesaka. 15. Školske viesti. 16. Svjedočba. 17. Odpustnica. 18. Odlaznica. 19. Imenik po alfabetu; dalje sliedeće po zakonu 31./7. 1895. za Istru, i to sliedeće obrazce: 20. A k § 1. 21. B k § 2. 22. C k § 3. 23. D k § 4. 24. E k § 4. 25. F k § 4. 26. G. k § 5. 27. H k § 7. 28. I. k § 9. 29. M. k § 12. 30. L. k § 12.

4. Tiskanice za družtva za štednju i zajmove te štedionice.

1. Doznačnice. 2. Zadružne knjižice. 3. Štedioničke (uložne) knjižice. 4. Zadužnice. 5. Molbe za zajam 6. Dnevnik blagajne. 7. Knjiga dužnika. 8. Knjiga članova. 9. Knjiga zadružnih dielova. 10. Knjiga uložaka za Rajfeisenovice. 11. Knjiga uložaka za obične štedionice. 12. Doznaka za primitak. 13. Doznaka za izdatak.

5. Tiskanice za gospod. družtva.

1. Dnevnik blagajne. 2. Knjiga vjerovnika i dužnika. 3. Knjiga za skontro robe. 4. Knjiga priručna. 5. Zadružne knjižice.

6. Tiskanice za pravne poslove.

1. Tužbe. 2. Napis (rubrum) k tužbi. 3. Punomoć. 4. Predlog zapljene. 5. Napis k predlogu zapljene. 6. Kupoprodajne pogodbe. 7. Zadužnice za obću porabu.

7. Razne knjige.

1. Kokolj: „Grammatik der kroatischen oder serbischen Sprache."

2. Pjesma: „Putovanje ratnog broda „Marije Terezije" u Antilu, Kubu itd." 3. Pjesma: „Pjesme pomorčice ili putovanje ratnog broda „Fran Josipa I." u Kretu." 4. Pjesma: „Rat u Kini ili putovanje ratnih brodova „Elisabeth" i „Aspern" u Kinu." 5. Knjižica: O pristojnom ponašanju, sastavio V. Rubeša.

POBOŽNI MORNAR. *Molitvenik za momčad c. i kr. ratne mornarice i ostale pomorce. Sastavio* ***Karlo Kokolj,*** *kapelan c. i kr. ratne mornarice. Odobrena od njegove presvietlosti biskupa Mahniča i vojničkog biskupa Bielopoterky-a. — Ciena tvrdo vezanom 50 h. s poštom.*

Osim gornjih tiskanica imade podpunu zalihu tiskanica u njemačkom jeziku za c. i kr. brodove, kojih izkaz se šalje franko poštarine.

Preporuča dalje zalihu papira koli konceptnoga toli kancelarijskoga u svih formatih, težinah i crtanjih (rastriranju) na debelo (najmanje od svake vrsti 250 araka).

Omoti u svih mogućih formatih za privatne, trgovačke ili službene svrhe.

Prima i izvršuje svakovrstne naručbe, posjetnice svih veličina, pozive, adresne karte, razporede i u obće svakovrstnu radnju zasjecajuću u tiskarsku i knjigovežku struku.

Broj 30. Pula, u četvrtak dne 28. julija 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripošlana itd. fakturiraju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i unaprieda se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Za ravnopravnost hrvatskog sveučilišta.

Vraćamo se opet na ovo vrlo važno pitanje, koje se tiče životnih interesa sviju Hrvata i koje nesmije s dnevnoga reda prije nego li bude povoljno za nas riešeno.

Sveobći pokret za ravnopravnost hrvatskog sveučilišta u Zagrebu sa austrijskimi sveučilišti vrlo je ulješliv pojav. Do sada se oglasiše za podpunu ravnopravnost našega sveučilišta svi hrvatski listovi bez razlike stranaka. Uz njih pristaše naši sveučilištni djaci u Pragu, Beču, Gracu i konačno oni u Zagrebu, kojih se ovo pitanje najviše tiče i koji su najpozvaniji, da dignu visoko svoje glave proti njemačkoj bahatosti i da se zauzmu toplo za čast i napredak hrvatskoga naroda.

I naši sveučilištni djaci iz Istre i Dalmacije u Zagrebu oglasiše se na izazovno uplitanje njemačkih djaka u Gradcu i Beču u prava hrvatskoga naroda sliedećom pornkom:

Proti vašim drzovitim resolucijam, u kojih vidimo prst bečke kamarile, a vriedjaju najelementarnija načela slobode i pravice u obće, a napose prava hrvatskoga naroda, najodrešitije prosvjedujemo, i to tim jače, što nas odluka bečke vlade ni malo ne zadovoljuje, jer predstavlja tradicionalne mrvice, što nam ih maćuhinska austrijska vlada kadkada dobaci.

K tomu vam poručujemo, da nas bar u našoj kući ostavite na miru, a talente i ušrećitelje Handele, Goesse, Nagele i bezbroj drugih ne šaljete u ostrakizam, u zemlje, koje su od vjekovah hrvatske i takove hoće da budu.

Vi na temelju nasilja zahtievate, da Hrvati iz Dalmacije i Istre, koji službuju u hrvatskih zemljah, bez potrebe znadu njemački, mi naprotiv, na temelju prava i pravice i probudjene narodne svjesti hoćemo da budemo svoji na svomu i da izključivo naš jezik gospoduje u naših zemljah. U Zagrebu, 28. junija 1904. Hrvatski akademičari iz Dalmacije i Istre.

Dne 30. junija obdržavala se je napokon i velika skupština cielokupnog hrvatskog djačtva na sveučilištu u Zagrebu na kojoj su se sveučilištni gradjani izjavili za podpunu ravnopravnost hrvatskog sveučilišta i dostojnim načinom odbili prostačke navale njemačkog djačtva na čast hrvatskog sveučilišta.

O toj važnoj skupštini primili smo iz Zagreba obširno izvješće, iz kojega vadimo poglavitije točke.

Prostrana i svečana dvorana na sveučilištu bijaše dubkom puna oduševljenog djačtva. Skupštini su prisustvovali sveučilištni rektor dr. Bujanović i dekan dr. Pliverić, koje su djaci sa burnim „živili" pozdravili čim su stupili u dvoranu.

Skupštinu je otvorio pravnik Jozo Spasoje Fattori predloživ za predsjednika Henrika Krizmana. Ovaj razloži dnevni red skupštine t. j. pitanje o ravnopravnosti hrvatskoga sveučilišta, iztaknu, da su dualizmom razsječene žile hrvatskomu narodu, i sada je jedini put hrv. sveučilišta staje svakim načinom na k sreći i slobodi toga naroda, ako ova žile i razciepane narodne dielove povežemo ustrajnim prosvjetnim radom i gradnjom nutarnjeg narodnog jedinstva.

Zatim obrazloži Joso Fulanović resoluciju, koju priobćujemo niže. On reče u glavnom: Ministarske naredbe priznaju napokon ravnopravnost hrvatskoga sveučilišta za Austriju, doduše ne podpunoma — ali ipak u većoj mjeri, nego je do sada bilo. Time naravno naša stvar nije još ni izdaleka kraju privedena. Mi ne ćemo i ne možemo se zadovoljiti s ovom naredbom i ona ne može biti razlog, da prestanemo tražiti uporno i uztrajno i nadalje podpunu ravnopravnost. Ne može nas ta ministarska naredba zadovoljiti s toga, što prvo zahtieva položenje naknadnoga izpita u Beču — doduše na hrvatskom jeziku — jer će taj izpit biti po svoj prilici veoma obsežan i težak i jer je putovanje radi toga izpita u Beč i život tamo skopčan za siromašnoga djaka sa znatnimi troškovi.

U drugom dielu svoga govora prelazi na nedostojne napadaje njemačkoga djačtva povodom ove naredbe i izriče pouzdanu nadu, da austrijska vlada neće uzmaknuti pred ovako burnimi i bezsmislenimi izjavami jednoga diela njemačkoga djačtva.

Predlaže na prihvat sliedeću rezoluciju: Hrvatsko djačtvo zagrebačkog sveučilišta podupiralo je uviek sa simpatijom i živim interesom zahtjev svojih kolega Hrvata iz Istre i Dalmacije za podpunu ravnopravnost hrv. sveučilišta, sa austr. sveučilišti, pa zato prihvaća naredbe austr. ministarstva nastave, kojimi se priznaje hrv. državnim izpitom valjanost u Austriji kao jedan i ako samo polovičan korak bliže podpunom priznanju izpita položenih na hrvatskom sveučilištu.

Premda naredbami austrijskog ministarstva još ni iz daleka nije udovoljeno jednodušnoj želji i potrebi hrvatskog naroda, za koji govori ne samo narodno pravo, nego i uspješnije obrazovanje znanstvenog podmlatka Dalmacije i Istre, ipak je jedan dio njemačkog djačtva na svojih skupštinah u Beču i Gracu tražio opoziv takovih naredaba.

Prelazeći s prezirom preko izjava i resolucije jednoga diela bečkog djačtva, kojimi se načinom nedostojnim i neakademičkim nabacilo na samu čast hrv. sveučilišta, izrazujemo čvrstu nadu, da austrijska vlada neće popustiti šovinizmu, to više, što je tobožnjim stručnim prigovorom razlog ili u hotičnom ignorovanju ili u nepoznavanju obsega predavanja i hrvatskog zakonodavstva.

Djačtvo kr. hrv. sveučilišta zahvaljujući hrv. zastupnikom na carevinskom vieću na dosadanjih koracih, čvrsto, se nada, da će uz pomoć ostalih slav. zastupnika napokon izvojšiti podpunu ravnopravnost hrv. sveučilišta.

Pravnik Kadrispahić iznaša zahtjeve djačtva iz Bosne i Hercegovine. Bosanska vlada podieljuje štipendije samo za austrijska sveučilišta ili za bečki internat, koji je tvornica mameluka, a polaženju hrv. sveučilišta staje svakim načinom na put. Ako domaći sin svrši nauke u Zagrebu, treba oblietati pragove, dok dobije mjesto, dok se tudjinci, koji neznaju hrvatski, namještaju brzojavno. Živim riečima crta pogibelj, koja prieti Hercegbosni od njemačke navale i poziva sve Hrvate, da protiv toga u najvlastitijem interesu ustanu.

Pravnik Gržetić pozdravlja skupštinu u ime Hrvata iz Istre i Dalmacije.

Predsjednik Krizman predlaže, da se hrvatskim zastupnikom na carevinskom vieću, u prvom redu Jurju Biankiniu i vitezu Vukoviću odašalje sliedeći brzojav: „Hrvatsko djačtvo sa zbora na hrvatskom sveučilištu, kojim traži podpunu ravnopravnost i odbija uvriede njemačkog djačtva; zahvaljuje Vam na dosadanjem radu za ravnopravnost i kliče: živio Biankini! živio Vuković! Na predsjedničtvo hrv. akad. podpornog družtva stigao je sliedeći brzojav iz Biograda: „U Vašoj uzvišenoj borbi za napredak i čast hrvatskog naroda i njegovog sveučilišta protiv tudjinstva velikoškolska omladina želi Vam od srca uspjeh. Na tom putu naći ćete vazda njenu solidarnost i bratsku pomoć. Živila jugoslavenska uzajamnost! U ime srbske velikoškolske omladine uprava „Pobratimstva".

Skupština pozdravlja čitanje brzojava burnim odobravanjem i zaključuje sliedeći odgovor: „Hrvatsko djačtvo sa svog zbora na hrvatskom sveučilištu ganuto zahvaljuje na bratskom izrazu simpatija i solidarnosti i želi sretnu prigodu da vrati milo za drago."

Pošto se nitko nije javio za rieč stavlja predsjednik na glasovanje resoluciju, koja se jednoglasno prihvaća.

Vel. g. rektor dr. Bujanović, pozdravljen dugotrajnim klicanjem i pljeskanjem zahvaljuje se djačtvu, što je držalo skupštinu u tako uzornom redu. Kad se postupa po načelu: „fortiter in re suaviter in modo" dojam je uviek veći nego kad se izstupa neumjesnom žestinom. Tim više je zadovoljan mirnim i trieznim razpravam, što su oni napadaji njemačkog djačtva bili prikladni da ogorče hrvatsko djačtvo, a svojim odgovorom — reče rektor uz oduševljeno klicanje djačtva — pokazali ste, da na mnogo višem stepenu kulture stojite vi, koje su napali kao na niže pleme. „Živio rektor! Živio dekan!" orilo se je dvoranom.

Uz pjevanje narodne himne završila se skupština. Pred sveučilištem sastavilo se djačtvo u dvoredove i pošlo Frankopanskom ulicom, Ilicom na Zrinjevac uz neprestano klicanje za ravnopravnost, Biankiniju, Vukoviću a proti Niemcima. Na Zrinjevcu odpjevalo je djačtvo „Liepu našu" i mirno se razišlo.

Hrvatskim abiturijentima i sveučilištarcima!

U Zagreb ili Prag!

Naši djaci iz raznih razloga, a ponajviše iz običaja polaze na nauke u Gradac i Beč. To su gradovi sa čisto njemačkim karakterom, prilike nam strogo tudjinske, jezik posve stran, osobito Dalmatincima, Bošnjacima i Istranima koji često i godine izgube, dok njime ovladaju u toliko, koliko je potrebno, da uzmognu uspješno slieditи predavanja i koristiti se njemačkim knjigama. Mimo to nas njemačko djačtvo (a i profesori), koje je bezbroj puta jasno dokazalo, kako je neprijateljskim duhom zadojeno spram nas, smatra tek „gostima" na univerzi, uslied česa naravno često dolazi do trvenja.

Djaku je uz stručnu naobrazbu potrebita i svestrana: on mora da se bavi političkim, kulturnim i socijalnim pitanjima, mora nastojati, da iz svakidašnjih prilika i neprilika crpe što više korist, da dobije što širi pogled na svieta, e bi mogao kasnije, kad se vrati u domovinu, na tvrdoj, realnoj bazi svoga znanja i iskustva uspješno graditi. Stavi li tko sebi tu zadaću, onda neka ne ide u njemačke gradove (Beč, Gradac), jer tamošnji su odnošaji za našeg djaka vrlo ubitačni. Pitanja, koja su tamo na dnevnom redu, našeg čovjeka ne mogu mnogo zanimati ili mu barem ne donose mnogo koristi. S toga ih ne možemo preporučiti niti je pojmljivo da u Beč godimice polazi preko 300 hrvatskih djaka. Tek prije nekoliko godina počeli su naši ljudi u znatnijem broju dolaziti u Prag, koji to u svakom pogledu i zaslužuje. Pa ovo je slavenski grad, a naš je čovjek svagdje dobro došao na univerzi kao i medju gradjanstvom svagdje mu prave polakšice i sniseću prijazno. (Sveštudenska slavnost.)

U znanstvenom i kulturnom pogledu Prag zauzima jedno od prvih mjesta u monarkiji. Češka narodna borba slična je našoj borbi, a naš će djak prateći kulturni razvoj i političku borbu češkoga naroda imati zgode da nauči mnogo, što će mu kasnije biti od koristi. Nadalje su životne prilike dosta povoljne, te mogu i siromašniji djaci pristojno i uredno živiti. Uvaživši sve to, ovdješnji hrvatski akademičari došli su do zaključka, da Prag od svih cislajtanskih sveučilišta našem djaku pruža najveće pogodnosti. S toga pozivlju abiturijente i sveučilištarce, koji žele ili su bud s kojih razloga prisiljeni poći na koju stranu odnosno cislajt. visoku školu, da kod biranja što veću pažnju posvete Pragu, uvjereni, da će ovdje naći dobre učitelje, iskrene kolege i gostoljubivo slavensko gradjanstvo.

Eventualne pobliže upute podjeljuje kroz godinu: „Hrvat" u Pragu, a kroz praznike: M. U. C. Ante Hočevar, Varaždin; M. U. C. Ivan Hercog, Zagreb, Duga ulica 12; stud. phil. Marko Svirac, Mikanovci (Slavonija), stud. techn. Gavro Turina, Kraljevica; Giunio Silvije, pravnik, Spljet; cand. jur. Kazimir Jelušić, Crikvenica. — Molimo i ostale naše novine da ovo preštampaju.

Politički pregled.

U Puli, dne 27. julija 1904.

Austro-Ugarska.

Dne 23. o. mj. sastaše se u Splitu pouzdanici stranke prava i hrvatske narodne stranke te predstavnici gradova

Šibenike, Hvara, Starograda i Korčule radi dogovora glede kandidata za naknadni izbor za carevinsko vieće, koji će se obaviti dne 8. augusta. Na tom sastanku bijaše proglašen kandidatom šibenčanin dr. Ante Dulibić, sudbeni tajnik.

Po novinarskoj dužnosti bilježimo glas, što se je pronio prošloga čedna Primorjem, da će naime odstupiti tršćanski namjestnik grof Goess i da će ga zamieniti dalmatinski namjestnik barun Handel. O promjeni na namjestničkoj stolici u Trstu govorilo se zadnje doba toliko, da valja svaku viest o tom uzeti veoma oprezno.

Slovenski zastupnik i bivši profesor Fran Šuklje piše u jednom njemačkom listu o političkom značenju ministra Hartela glede valjanosti izpita na hrvatskom sveučilištu u Zagrebu i za našu polovicu monarhije. Ova naredba imade i svoju zanimivu političku stranu. Izgleda kano spretna osnova ministra predsjednika, da južno-slovensku svezu ili bar njezine hrvatske članove izmami iz sadašnjeg njihovog položaja, pak da ih stavi na drugo mjesto, koje je vladi manje neugodno. Ova osnova nije loše smišljena, nu dr. Koerber neće s njom svoje svrhe postignuti. Ponajprije radi polovičnosti same naredbe. Zašto se naredba ograničuje samo na hrvatske pravnike a nedaje ista prava i u posve jednakih prilikah i slušateljem mudroslovnog fakulteta. A kako se tumači, da se je Slovence, koji sačinjavaju tako važni dio južno-slavenske sveze, posve mimoišlo i tim se ih za pravo uvriedilo.

Srbija.

Bivša kraljica Natalija zatražila je po svojem zastupniku od srbske vlade, da joj se preda lovsko oružje, što je ostalo iza njezinog nesretnog sina Aleksandra. Vlada je odbila njezin zahtjev.

Dne 25. o. mj. započelo je u Biogradu rušenje stare kraljevske palače ili konaka u kojem je stanovao pokojni kralj Aleksandar sa kraljicom Dragom, i u kojem su bili umoreni.

Bugarska.

Poznati vodja macedonskih ustaša Boris Sarafov stupio je u svezu sa nekimi poglavicami arbanaških plemena kojimi je upravio poziv na ustanak. Ustanak bi se imao razširiti po okolici Drača, Avrena i Dovola.

Rusija.

Izmedju ruskih i japanskih četa bije se boj na raznih mjestih tako rekuć danomice, ali do odlučne bitke još nije došlo. Iz Petrograda javljaju, da su se izjalovili do sada svi pokušaji Japanaca, da razbiju lievo krilo generela Kellera. General Herselman zapriečio je s uspjehom prodiranje Japanaca. Vele, da će Japanci ostaviti samo dvie divizije u Kaiću a druge dvie da će poslati pred Port-Artur. Dio ovih četa reć bi, da je poslan prema sjeveru, da pojača čete generala Kuroki-a, koji bi htio, da pretrga ruske sveze i željezničku na sjeveru Liaojanga.

Franina i Jurina.

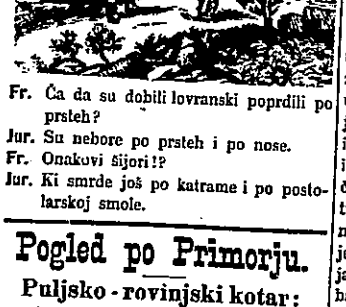

Fr. Ča da su dobili lovranski poprdili po prsteh?

Jur. Su nebore po prsteh i po nose.

Fr. Onakovi šijori!?

Jur. Ki smrde još po katrame i po postolarskoj smole.

Pogled po Primorju.

Puljsko - rovinjski kotar:

Domaće stvari. Mnogi se čude, kako može ratna mornarica u Puli sklapati izborne kompromise s klikom renegata i kako može podupirati smradne novine te klike à la Giornaletto. Ali čemu se čuditi? Svaki se drži s kim će sam, a našoj mornarici je milo biti s Giornaletom kao s predstavnikom najčvršćeg prijateljskog saveza medju Austrijom i Italijom. Da je to prijateljstvo čvrsto vidi se jasno i po ovoj stotinici milijuna, koje će mornarica upotriebiti izvanredno u obranbene radnje u Puli i okolo nje: te bo radnje nisu nipošto naperene proti dobroj prijateljici Italiji, nego proti ... Japancima, koji znadu bez obaviesti naskočiti na tudje zemlje, pa bi mogli i na Pulu.

U znaku spomenutog prijateljstva dogadja se i to, da naša ratna mornarica nesmije niti slaviti svojih sjajnih uspomena. Na 20. naime ovoga mjeseca bila je godišnjica bitke pod Visom, gdje je Tegethoff potukao pohlepne Talijane. Ali u Puli, u sjedištu ratne mornarice, nije bilo brate ni spomena o tome; niti Giornaletto se nije sjetio.

* * *

Što se Giornaletta tiče, on ima preča posla nego li spominjati bitku pod Visom. Da se radi o proslavi kakvog junačtva proti Austriji — e, onda ima brzojave, članke, viesti u izobilju. A baš ovih dana, sirota, ima zadaću, da poput Don Quixota vodi žestoku borbu proti sablastisma.

Laginja i Zuccon mu ne daju mirno nit spavati nit bdjeti: dok oni pišu u svojim kancelarijama, ili si na večer pivom osvježuju osušeno grlo, ili u krugu obitelji veselo provadjaju vrieme — on ih vidi gdje ruše grad Pulu, gdje kolju Talijane ili ih bacaju u more, ili barem, kad sunce zapada, šuljaju se okolo obćinske palače, nebi li im došlo za rukom ukrasti izborne listine.

O ti vražja kliko, što li nisi već izrigala u jednom Giornalettu!

* * *

Napokon taj c. k. te c. i k. austrijsko-liberalni — talijanski — iredentistični — demokratični itd. itd. list može se svačim baviti a što nemogu ili neznaju skalupiti gladuhi oko njega, to im priskoče u pomoć c. k. te c. i k. talijanski patriote iz svih ureda u Puli. Je li tko kihnuo u kužinu od marine, je li tko zakašljao na sudu, je li tko zaškviknuo na poreznom uredu, je li tko obolio na pošti etc. etc. — eto odmah viesti u Giornalettu. Činovnici nisu baš tu, da vrše službu: oni su tu, da Giornalettu dojavljuju što se dogadja. Od onih na obćini netreba niti govoriti: ta to je jedna krv, jedno meso: pa koje čudo ako Giornaletto može odmah doznati za reklame podnesene proti izbornim listinam te ih može podvrći kritici prije nego li su riešeni?

* * *

Ni činovnici na sudu ne zaostaju za drugim, akoprem bi bolje bilo, da se njeki od njih uče, kako će se s ljudima razumjeti. Zar nije liepo, da u Puli sudac obći s hrvatskim strankama putem tumača (podvornika ili pisara)? Ele, gospodo najčišće fele, Bencich, Zennaro i drugi, zar vas nije sram, kad stranke pitaju da li je sudac onaj koji s njima govori (tumač) ili tko drugi? — Znam inače, da u Gabinettu bolje prolaze oni koji ne poznaju (ili neće da poznaju) hrvatski jezik, a kad ne postupate inače, znak da i vi volite tako. Treće takvog junaka, do mala ex-zastupnika obćine premjestili su ovih dana u Poreč, a na njegovo mjesto poslali opet jednog čistog Talijančića, Giosseffi, dobrog inače momka, ali što će s ljudima, kad ih ne razumi? Pa šta ljudi, šta Hrvati: činovnici, pa i sudci, imaju biti za drugo tu nego li za ljude. Ako li se pak medju njima nadje sviestnih pojedinaca, kojima je milija dužnost nego li talijansko prijateljstvo, bogme na takove ne gledaju baš liepo u njekim krugovima.

* * *

U zadnje vrieme čulo se je u Trstu njekoliko povika: Viva l' Austria! U zlu uru, brate; talijanaš se uzvrpoljiša na „leccapiattine" baš junački. Tko su to? Nitko drugi, nego oni koji viču: Viva l' Austria. Medjutim je i „Giornaletto" našao izraz za one u Puli, koji su voljni vikati onako: leccagamele! Bravo, po Boga i ta ti valja. Imaš pravo, da se rugaš onima, koji te hrane; al sasvim tim ne začepiš oči drugima, koji vide, da si ti, moj „Giornaletto" prvi i glavni „leccagamele" i skoro bi reko: lecca . . . . nešto gorega, u Puli.

Paćuka.

Lošinjski kotar:

Jurandvor kod Baške. U nedilju dne 31. t. m. obdržavat će se svečani otvor hrvatske čitaone u Jurandvoru kojeg smo jedva dočekali.

Eto ipak uz veliko naše siromaštvo, samo uz dobru volju, došli smo do toga, da su se izvršile naše želje. Eto nam mjesto gdje ćemo se sastajat, i gdje će se širit duh prosvjete. Istina je, da bismo imali mnogim zahvalit, koji su nam bili pri ruci, a navlastito se javno zahvaljujemo našem velezaslužnom župniku i narod. zastupniku gosp. popu Antonu Andrijčiću koji su nam uz veliku požrtvovnost mnogo dobra učinili pri ustrojenju i u uzdržavanju naše čitaone. Dao Bog, da bi se i drugi u njih ugledali pa da bi našoj siromašnoj čitaoni kakvom pučkom knjigom pomogli. Samo nek Bog da, da bude sretno.

Jurandvorac.

Iz otoka Krka 17. Julija 1904. (Zanemaruju svoj hrvatski jezik.) Frank Zotti, izdavač „Narodnog Lista", dobar Hrvat u Nev-Jorku, šalje mnogim našim ljudima novac odanle doma, a šalje ga kroz prvu hrv. štedionu u Zagrebu. Dobro čini: Svoj k svomu!

Ovih dana bio mi je pred očima slučaj, koji i opet potvrdjuje naše nesnosno stanje u pogledu jezika. Nastalo je nekakovo malo nesporazumljenje izmedju odpremača novca i naslovnika. Stvar se u kratko izravnala. Ovo samo po sebi ne bi bilo ništa, al čujte kako su si medju sobom dopisivale naše ces. kralj. plaćene oblasti.

Prva hrv. štediona traži izjasnjenja kod veleslavnog poštanskog i brzojavnog ravnateljstva u Zagrebu, ova piše hrvatski, a i kako bi drugačije, čini svoju dužnost. Kraljevsko ugarsko (dakle ne hrvatsko!) poštan. i brzojav. ravnateljstvo u Zagrebu traži izjasnenja kod c. kr. pošt. i brzojav. ravnateljstva u Trstu, a piše pogodite kako? njemački! Ovo u Trstu pečatilo spis zagrebački, a pečatilo ga i. r. direzione delle Poste e dei telegrafi in Trieste. Bilo mu izpustiti ono „i." pa bi izgledalo da spis dolazi iz Italije. Pod tim dakle talijanskim naslovom oni iz Trsta (dragi naši prijatelji!) obraćaju se c. kr. poštanskom uredu na Malinsku a pišu na Malinsku, dakle u čisto hrvatsko mjesto u Austriji a ne u Italiji, pogodite kako? hrvatski? čekaj pomalo, pišu talijanski „all' i. r. Ufficio postale e telegrafico in Malinsca". Odkada je tamo hrvatska Malinska, postala najednom Malinsca? neznamo!

A ovaj ured na Malinskoj, u čisto hrv. mjestu na otoku Krku, napučen izim gradića Krka, sve samimi Hrvati, ovaj opet odgovara: vjerna sluga, vjernog gospodara pogodite kako? hrvatski naravno, čekaj, hoćeš, pomalo, ne hrvatski nego talijanski.

Dakle njemački, talijanski, pa ako hoćeš i turski i ciganski, a sada ako hoćeš i japanski, ali hrvatski ne, ne i ne! niti oni u Zagrebu, niti oni u Trstu, niti ovi na Malinskoj, ali novac znadu primati i od hrvatskoga naroda i u hrvatskom jeziku. Sram jih bilo svih skupa!

Pak da smo u ustavnoj državi, da se u nas poštuju jezici svih naroda!

Tko bi bio ovakove slučajeve sabirati, po c. kr. poštah, po c. kr. poreznih uredih, po c. kr. sudovih, po c. kr. financijalnih oblastih, sabrao bi jih čitave debele knjige. A mi drugi koji to svaki dan gledamo, mi koji te oblasti plaćamo. A mi bez obzira pišimo svagdje i svakamo samo hrvatski, svagdje i svakud samo hrvatski govorimo. Inače smo kako i oni: izdajice svoga roda i jezika! Ali odlučimo se jedanput.

Sa južne strane otoka Cresa. S[illegible] koga čovjeka, a ponajpače svakoga ro[illegible] ljuba mora duboko da dirne u srce, k[illegible] prodje ovom stranom otoka Cresa. Sa[illegible] golotinja, opustošeni vinogradi udaraju oči. Kako je čovjeku nemoguće kod k[illegible] dobiti zarade da prehrani svoje mile[illegible] plati težke namete, što mu ih visoka vla[illegible] nametava, bježi u daleku Ameriku. Em[illegible] gracija, ta rak rana našeg biednog narod[illegible] danomice raste tako, da iz malenih sel[illegible] koja broje do 300 stanovnika, izbiva i[illegible] po stotinu u dalekoj Americi, radeći k[illegible] marvu, malo ih se vraća kući, a mnogo i[illegible] podlegne smrti, što se osobito ovih zadnji[illegible] godina dogodilo. Narod je pokupio svoj[illegible] poljske usjeve, no godina je usljed velik[illegible] suše i bure u svibnju, tako slaba, da s[illegible] pravom pita, što će biti s nama ove zime. Kako već od same naravi, oskudjeva ovaj otok vodom, nestašica će vode ove godine po svoj prilici nadmašiti sve ostale godine. Ima doduše lokava, ali ta je voda tako nezdrava, da je sa higijenskog gledišta čovjek apsolutno ne bi smio piti. Ali što će onda bijednik piti? Ili piti vodu pomješanu konjskim odpadcima i drugom nečistoću ili poginuti od žedje, jer naši slavni oci slabo se brinu za ovaj naš narod, budući nije „puro sangue". Koliko je i koliko puta, naš brižljivi otac, „sior potesta", znao duhovito ovaj narod tješiti „Lassè star pensaró ió", te je dapače u svojoj učenoj glavi pravio nacrte, gdje bi se u pojedinim mjestima mogle podignuti „šterne", da se doskoči toj najvećoj našoj nevolji, al da, danas još ni spomena. Ubogi se seljak cio dan muči, slabo se hrani, a piti mora dalje onu smrdlj vu vodu pomješanu octom ako hoće pošteno životariti, a u slučaju pomanjkanja i te vode, mora na vransko jezero udaljeno 2 i više satova od pojedinih mjesta.

To je sve desela briga našim slavnim ocima na obćini, ta njima je dobro, a naš narod je predobar, brižljivo podnaša i dalje sve nepravde, što mu ih danomice nanašaju, ne imajući koga, koji bi mu pokazao stazu boljoj budućnosti. Ovih se je dana, kao što svake godine naš veleučeni gospodin obćinski ljećnik potrudio u ova mjestanca na cjepanje boginja (kozica), to je sve što on čini za onih 800 for. godišnjih plaće, što ih dobiva od podobćina creskih, a naša su ga gospoda župnici, dakako i liepo pogostili, da ga nagrade za njegov veliki trud što ga čini za ovaj naš dobar narod.

Nije li sramota po nas, da ovim otokom napučenim skroz i skroz hrvatskim življem, osim nekoliko propalih „de Plauno" „Senza Plauno" dalje upravljaju naši din-dušmani. Reći će mi koji od naših rodoljuba: „Koliko smo i koliko puta, podigli vanjski narod na noge, da se otresemo talijanaškog jarma no žalibože podlegosmo sili, jer je naš narod podmitljiv i neznačajan. No nije tako! Naš ubogi narod nije podmitljiv i beznačajan, nego kako je siromašan i neuk, i kako još duboko spava u narodnom pogledu, lahko se dade zavarati. U prijašnja vremena nije se narod sustavno probudjivalo, nego bi se pojedince u zadnje dane izbora predobilo za našu stvar, pa nije nikakvo čudo što takovim radom svaki put podlegosmo, a k tome je u Cresu vladalo mrtvilo. No zrake bolje budućnosti zasjale su creskom kopaču, osnutkom „Konsumnog družtva" a te zrake dopriješe i do vanjskog naroda, te se je počeo dizati i moralno i materijalno. U posliednjih se godina počelo nešto raditi, da se narod ekonomski podigne i osvjesti u udruživanju. Podiglo se je za južna sela Martinšćicu, Štivan, Belej, Ustrine i Vranu „Konsumni magazin" sa sjelom u Martinšćici koje družtvo dosad lijepo napreduje, hvala požrtvovnosti nekojih naših rodoljuba. Već u početku htjelo je svako selo imati u svojem mjestu prikladni dućančić. No osnivači, bojeći se, da kad bi svako selo imalo posebno svoje družtvo ne bi tako napredovalo nastojahu narod od toga odvratiti

s namjerom, da bi se u slučaju dobrog napredka društva moglo osnovati kašnje u pojedinim mjestima podružnice. Na glavnoj skupštini držanoj u veljači ove godine u Martinšćici, dodje taj predlog na razpravu i bude uvažen. Pri osnutku društva častni oci u Martinšćici ustupili su dio konobe za družtveni dućan, te im moramo zahvalni biti, da za prvu godinu nisu uzeli nikakve plaće, a ne možemo se pako potužiti, da su nam i prošlih godina uzeli previsoku najamninu. No sada se je pokazalo potrebnim, da se sagradi družtvena kuća u kojoj bi se ne samo prodavalo već bi bila i jedna soba za sastajanje naroda, gdje bi se puk upućivalo i podučavalo. Prostor ispred samostana je občinski, ali pripada pravo samostanu dozvoliti ili ne dozvoliti gradnju kuća na dotičnom mjestu. Družtvo je umolilo častne oce, ne bi li dozvolili družtvu, da sagradi kuću na dotičnom mjestu. Žalostno je, da oni toga ne dozvoliše, akoprem njima dotična kuća ne bi zatvorila vidik niti kakve druge štete nanjela. Umolilo se ih tada, da bi prodali u svojoj velikoj „dragi" komad mjesta, koliko bi prostora zauzela kuća, ali ni to ne htjedoše uvažiti, akoprem im to ne bi bilo ni od najmanje štete i akoprem posjeduju sedminu cijele podobćine Martinšćice, lagodno sprovadjajuć pobožan život. Kako je svrha družtvu ne samo ekonomsko dizanje naroda nego i moralno, zaista je žalostno, da su častni oci u ovoj stvari bili tako tjesnogrudni. Čitnoc će možda reći: Zar nema drugih mjesta gdje bi se mogla kuća sagraditi? Odgovaram: Nema, jer u koliko posjed nije fratarski, ljudi ne će, da prodadu ni pod koju cijenu. Graditi pako kuću podalje mora nije shodno svrsi, na dušu dakle će biti častnim ocima, ako družtvo bude moralo ostati bez kuće.

Voloski kotar:

Opatija-Volosko, dne 17. julija. Kupališnih gostova uvjek sve više. Kako je brojna srbska privremena kolonija, vidilo se je dne 12. t. mj. kod koncerta, što su za priredili srbski učitelji iz Bačke, Banata i Sriema. Dvorana pokojnoga njemačko-talijanskoga kazina bila je puna gostova, većinom Srba. Ovi učitelji su tamburali i osobito vješto pjevali. — U Opatiji se gradi sve po šest. Pred samom „Štefanijom" srušilo se je staru kuću. Mjesto da tim dobljeni prostor upotriebe za malo bašće, koja bi ondje jako pristajala, gradit će se opet njekakva kuća. I uz najbolju volju, za sad nije pomoći. Svak dobije dozvolu za gradnju, na temelju zakona. Onomadne razpravilo je naše občinsko zastupstvo posebne gradjevne propise. Kad bi ti bili prihvaćeni u zemaljskom saboru i dobili višu potvrdu, onda bi se gradnje omeljašilo. Doć će prilično kasno, jer se je silno zelenila uništilo, al će bar što popoći. — Lječilištne takse su dosta visoke. Veliki dio njih ide na glazbu. Do sad je lječilištno povjerenstvo sklapalo pogodbu s kojim kapelnikom, za toliko i toliko za tu glazbu i njezino osoblje. Taj kapelnik je nahadjao ljude i plaćao, koliko manje, koliko bolje zanj. Sad se je odlučilo dati plaću kapelniku i članovom glazbe sa strane samoga lječilištnoga povjerenstva, jako se misli, da će moći glazba bolje odgovarati svojoj svrsi. — Prošloga tjedna je zatvorene sve ovdješnje mnogobrojne škole na Voloskom i Opatiji. Na Voloskom postoje još uvjek dva javna talijanska razreda sa možda 40 djece većinom iz Rijeke; a neobstoji nijedan javan hrvatski razred, dočim polazi posebnu hrvatsku školu preko 90 domaće djece. To je strijanska-istarska pravednost!! Doista čudi se, da su oblasti već prije nekoliko mjeseca odlučile i hrvatski razred. Vidi se to još uvjek na papiru i ništa se od toga u istinu nevidi. Ona odluka je sjala samo prah u oči. Valjda je stvorena sporazumno sa zemaljskim odborom, da se usmogne stvar odgadjati sa raznimi molbi i pritužbami. — Tamo u Puli izdaju njekakvi švabe njekakvu „Rivieru". Posljednji broj toga lista u članćiću pod naslovom „Zrt" pun je pogrda na ovdješnje Hrvate, naročito one od občinske uprave. Švabe, kao Švabe, pa bili oni i u bilo kakvom odjelu. Nenadkriljivi u drzkosti. Tà oni su drzki ne samo u pisanju, nego bijahu toli drzoviti, da su i ovdješnjim Hrvatom slali onaj list, i pisali kako će biti pravedni prema svim. Sad kažu nesamo kako su drzoviti, nego i kakvimi lažmi se preporučaju. Za čast svoju i občine i svih njezinih stanovnika Hrvata držimo, da bi oni, koji su na čelu občine, morali tužiti uredničtvo onoga lista i pisca onoga članka. Taj pisac, reć bi, da se ovdje nalazi, i uživa gostoljubje ovoga kraja. Pfui! — tim više obzirom na odoru u kojoj si je mirovinu zaslužio. Još nješto. Taj drzoviti Švabo zahtjeva najodlučnije od Koerbera, da iz Opatije stvori samosvoju občinu, jer će tobož jedino tako moći napredovati, u istinu jer se nada, da bi tada oni napisi mogli izčeznuti. — Prošlih dana bio je u Brescli sastanak talijanskih biciklista, talijanskih bezdržavnih medja. Sastanak imao je svrhu, da se pogovore kako bi lakše branili medje sveukupne, makar i umišljene Italije. Voloski klub biciklista, kojemu su na čelu c. k. činovnici, imao je dne 8. t. mj. izlet u Cres, po moru.

Iz Kastavšćine nam piše prijatelj: Dozvolite mi njekoliko opazaka u vjesti priobćenoj u broju od 4. julija t. g. o „Glavnoj skupstini kotarske bolestničke blagajne" u Voloskom. Ono malo brojka, što je u vjesti navedeno, pokazuje kako velik promet ima rečena blagajna, i kakova blagodat je ta blagajna za naše radnike. Sad može svak vidjeti koliko je shodnije, da blagajnu vode ljudi izabrani od gospodara i radnika, nego da ju vodi koji c. k. politički činovnik, kako to bijaše prije njekoliko godina. Upravi nesamo da nitko neprigovara, nego ju svaki hvali, i hvali njezino djelo. Nego njeki naši radnici tužili su nam se na sustav nove uprave i na način samoga izbora iste. Neimaju ništa proti pojedinim osobam, nego miśle, da se je imalo malo bolje porazdieliti mjesta članova odbora. U prošloj upravi n. pr. bila su iz kastavšćine 4 člana, i to jedan izabran od gospodara, djeloduvca, trojica od radnika; sada je u cieloj upravi samo jedan član iz Kastavšćine, izabran od radnika. Ako jih je možda prije bilo preveć sada jih je svakako premalo, i proma broju članova i obzirom na pojedine struke radnje. Sva uprava broji 9 članova. Od tih su trojica izabrana od gospodara, i to dr. Ivan Pošćić odvjetnik, Viktor Tomičić posjednik i poduzetnik, Ivan Večerina mesar, sva trojica na Voloskom. Šestorica su izabrana od radnika, i to: Fran Tavčar ravnatelj tiskare u Opatiji, Bruno Rotter zaposlen takodjer u toj tiskari, Ivan Fenzl pisarnički činovnik kranjskoga gradjevnoga družtva u Opatiji, Josip Vuković stolarski radnik u Opatiji, Ernest Baša pisarnički činovnik u odvjetničkoj pisarni na Voloskom i Andre Mandić zidar u Miholiću. Ovaj posljednji je jedini iz Kastavšćine. Da je to premalo, razvidno je iz okolnosti, da ima Kastavšćina okolo trećinu svih radnika u kotaru, najviše zidara i klesara, i da ima u njoj prilično takodjer poduzetnika, djelodavaca, gospodara. Oznaka što je koji član uprave, pokazuje samo na sebi, da se je njekim strukam preveć dalo. Kod samoga izbora da se je jako naglilo, tuže se na dalje oni njeki radnici. I tuže se da je E. B., koga su njeki zamolili, da njim napiše imena kandidata, pisao od dvojice od njih željenih samo jednoga, dočim je mjesto drugoga njekoga trećega od njih neželjenoga pisao. Tim da su se razni odaslanici radnika razsrdili i nisu ni glasovati htjeli. Iznašamo ovo kako nam je pripovjedano, u želji, da se već takova šta ne dogadja, u interesu samo blagajne, za koju je bolje da budu radnici i po prostoru i po struci čim jednakomjernije zastupani, i da medju članovi blagajne nebude srda, već da s njimi vlada bratska ljubav.

Telefonska sveza izmedju Kastva i Opatije. Dne 25. o. mj. otvorila se je na c. k. poštansko-brzojavnom uredu u Kastvu telefonska postaja, koja će se usljed produljene mjestne pruge Opatija-Matulje spojiti s državnom telefonskom mrežom opatijskom.

Pristojba za govor, trajući tri minute u prometu sa Opatijom, Matuljam, Voloskom i Lovranom iznositi će po mjestnom cieniku 20 para, u interurbanom prometu sa Rieckom plaćati će se pristojbe opredieljene za pogovore izmedju Opatije i Rieke. Službene ure za telefon biti će iste koje i za poštu i brzojav.

Pazinski kotar:

Lindar, 18. julija. Preuzetnost opraviteljice c. kr. pošt. ureda. Uslied pritužbe ovdešnje poštanske opraviteljice radi neodgovarajućih prostorija, namješten je od febrara o. g. poštanski ured privolom c. k. ravnateljstva privremeno u ovdešnjem opć. županskom uredu, „u istoj sobi bez ikakve ograde". Frane Filipčić, pošto mu bijaše na ravnateljstvu obećano, da će smjestiti ured u njegovu kuću, dao je „ilh u tu svrhu" sazidati malenu čednu kućicu sastojeću iz dvih sobica. Uslied toga naložio je ovdešnji opć. župan opraviteljici, da se 1. julija preseli u za to sagradjenu kuću, jer da dva ureda u istoj sobi nikako ne pristaju, osobito ne c. k. poštarski ured. Na molbu opraviteljice produljio joj rok selitbe do 15. julija. Na ponovni nalog da se seli, odgovorila odlučno, „da se seliti neće". Zakon od dne 6. apr. 1870. l. d. z. br. 42. o jamstvu listovne i u opće uredovne tajne sjegurno ne dopušća, da bude c. k. pošt. ured u istoj sobi sa županskim uredom. Niti može opć. župan uredovne svoje stvari sdušno opravljati, jer ga u tom prieči opraviteljica i stranke koje dolaze u pošt. ured, a još manje može vršiti svoju službu opraviteljica, jer ju u tom prieči župan i stranke, koje dolaze na opć. ured. Pod uredovnu tajnu pošt. ureda spada i to, da moraju biti pisma, novine, dopisnice itd. nepristupne javnosti. Je li to moguće u županskom uredu, gdje danomice stranke dolaze, pa mogu lahko pregledati naslove pisama, dopisnice, novine itd., koje na pisaćem stolu pošt. ureda nezatvorene leže, dočim bi imale zatvorene biti? Nebi li moglo lahko u vrieme odsutnosti odpremiteljice — koja žalibože nili u uredovne sate nije u uredu — (jer mislimo da uredovni sati nisu samo od „8—10" u jutro), kada stranke u županski ured dolaze, koje pismo, dopisnica, novina, izginuti? „Svetost uredovne tajne kod pošt. ureda kod svih naobraženih je naroda najprva stvar". Je li osjegurana uredovna tajna na gornji način, neka sudi c. k. ravnateljstvo. Čavrljanje ili kako bi rekao naš župan „babljе čakule" raznih osoba muškog i ženskog spola sa opraviteljicom u uredu po ciele sate o stvarima, koje ni iz daleka ne spadaju u okrug pošte, valja odlučno zapriečiti. Ima osoba koje se radi toga tuže, tvrdeć da vole predati svoja pisma i druge stvari u Pazinu nego ovdje, jer dvoje veoma o uredovnoj tajni. Kod dolazka listonoše treba čekati uvjek dobre pol ure a i više dok počme raznašanje pošte, dočim zakon zahtjeva, da se što brže poštu raznese. Zbog nepoznavanja jezika pučanstva sa strane opraviteljice, bilo je već pritužba na ovom mjestu. Izuzev 3—4 obitelji, govori se u čitavoj župi izključivo hrvatski, a opraviteljica ne pozna ni rieči ili ako pozna nećeš iz nje izvući naše rieči pod nijednu cienu. Ima slučajeva gdje mora jedan ili drugi biti tumačem izmedju nje i pučanstva. Zar je opremiteljica ovdje radi puka ili puk radi nje? Kakvi su to odnošaji? Ako neće naučiti našega jezika prosto joj, ali nek se nosi odavle, a nama neka c. k. ravnateljstvo pošalje jednu, koja pozna i naš jezik. Iz obzira prema njoj, jer je „ona" a ne „on" lome svi š njom, što milom što silom talijanski, a ona za zahvalu imade tu preuzetnost, da bi nam htjela ćak i u našoj kući zapovjedati. Ima i proti tomu lieka. Svaki obzir neka odsele prestane; svaki neka učini svoju svetu dužnost t. j. neka š njom u uredu jedino hrvatski govori. Nebude li htjela odgovarati, treba se odmah pritužiti c. k. ravnateljstvu. Svakomu svoje. U obrani svog jezika prestaje svaki obzir osobito u c. k. uredu, a u ovom slučaju i radi njezine preuzetnosti; ona ista nam daje najljepši primjer, kako imamo braniti svoj jezik. Srce čovjeka zazebe, kad vidi i čuje naše kršne poljance, koji skoro niti rieči talijanski nerazumu, da moraju š njom talijanski govoriti. Obzir na stran osobito nutri u Lindaru; pokažimo i djelom da smo ono za što nas drugi drže naime čvrsti narodnjaci. Od c. k. ravnateljstva pa očekujemo, da bezodvlačno red napravi i pošt. ured u za to odgovarajuće prostorije premjesti. Ovo za danas, a bude li treba potegnuti ćemo za ušesa bez obzira, jer ovdi ima žalibože sila truleža.

Porečki kotar:

Iz Kaštelira. Već je ovo skoro 20 god., što nas je austrijska vlada počastila Gian Battistom Flappom, Furlanom iz Cormonsa, kao biskupom Porečko-Puljskim i kašnje ga učinila ekscelencom. Iz svojega nagona a stalno i po uputah svjetovnih, austrijanskih oblasti, njemu bijaše poglavita zadaća, da iztjera i posliednji trag jeziku našega naroda iz crkava. I dočim se u najnovije doba, bez ikakve zaprieke, u hrvatskih župah, obstojećih za hrvatski puk, uvadja talijanske molitve i talijansko pjevanje, ukida se u drugih ćak i molitva „Očenaša" i „Zdrave Marije", i šalje se u pretežno hrvatske župe svećenike, koji hrvatskoga jezika nepoznadu. Što se tim pod patronancom jednoga rimokatoličkoga biskupa dosiže, kaže medju ostalimi činjenica, priobćena u broju od 30. junija tekuće podine u dopisu iz Nove Vasi kraj Poreča. Tamo se kaže, da se je postupkom župnika Toso, svećenika ekscelence Flappa, došlo do toga, da po prilici polovica župljana nije obavila vazmene izpovjedi. Na to se valjda i ide. Tà kad su naši muževi ono 4. junija ove godine u šestini razgovora rekli biskupu, da će postati makar s o c i j a l i s t i — a pod tim su stalno mislili bezvjerci — ako se neće poštovati njihovih pravica u crkvi, odvratio njim je ekscelenca Flapp: B u d i t e š t a ć e t e! On po tom i nemari ako se ljudi i od vjere odvrate, samo da ón tjera istarsko-talijansku politiku, onu bezsvjestnu i barbarsku politiku talijanske kamore u Istri, koja hoće da uništi naš hrvatski i slovinski narod u Istri. Poslie onoga vremena, zalaze, kako smo već posliednji put spomenuli, sve više k nam c. k. žandari, a ob nedjeljah straže pred crkvom, da se šta zla nedogodi onim, koji hoće da uniste naš jezik i nas. Poslie onoga vremena zalaze ljudi sve manje u crkvu — ekscelenca biskup Flapp bit će po onih njegovih riečih valjda i tim zadovoljan. A u koliko zalaze, težko da je tu prave pobožnosti, jer njim još uvjek vrije, i neće prestati dok se neda zadovoljština onako grubo potlačenomu pravu. Pisac uvodnoga članka „Naše sloge" od 7. julija ove godine, govoreć o k r š ć a n k o - p a s t i r s k o m d j e l o v a n j u e k s c e l e n c e F l a p p a u našoj biskupiji, i spominjuć skoru dvadesetgodišnjicu toga s vi...ega odlikovanoga djelovanja, veli, da mu mogu istarski Hrvati tom prilikom postaviti spomenik sa nadpisom: „Od kuge i glada i takovih biskupa oslobodi nas Gospodine. Amen". Mi pak videć kako ljudi, usljed postupka njihovih nižih i viših duhovnih pastira, i kod nas i dugud, sve manje u crkvu zalaze, mislim, da bi se moglo dogoditi i to, da naši ljudi dvadesetgodišnjicu biskupovanja ekscе-

lence Flappa proslave tim, da nitko nedodje u crkvu, nad kojom je ekscelenca Flapp gospodar a kojom upravljaju njegove talijanske ili talijanaške kreature.

Razne primorske viesti.

Istarski visokoškolci izdadoše dopisnice sa slikom blagopokojnoga biskupa Jurja Dobrile. Čisti dobitak namijenjen je širenju prosvjete u Istri.

Umoljavamo braću istarske visokoškolce i abiturijente, koji se jošte ne prijaviše, a žele raspačavati ove slike te time koristiti narodnoj prosvjeti u Istri, neka se izvole prijaviti na naslov: „Franjo Novljan, cand. phil. Beč, VIII. Bennogasse Nr. 13/23.“ Dopisnice sa slikom prodajemo komad po 10 para, pa ih svaki može dobiti kod kojega člana istarske akad. omladine ili kod više navedenoga, ako novac unaprijed pošalje.

Istarska akademska omladina u Beču.

†**Profesor Franjo Haračić.** Iz hrvatskih novina Dalmacije doznajemo za tužnu viest, da je dne 9. o. mj. u 7 sati u jutro nakon duge i težke bolesti preminuo naš zemljak i vrlo čestit rodoljub g. profesor Franjo Haračić rodom iz Malog Lošinja i brat g. Ambroza Haračića vrlo uvaženoga profesora pomorske akademije u Trstu.

Pokojni prof. Haračić bio je neko vrieme školskim nadzornikom u Splitu a za tim profesorom na muškom učiteljištu u Arbanasih kraj Zadra. Radi slaba zdravlja morao je zapustiti tu službu te ga dodieliše kzemaljskom školskom vieću u Zadru. Pokojnik je bio vrlo plemenita i blaga srca te iskren i odlučan rodoljub.

Našu narodnu borbu pratio je velikim zanimanjem te se je iskreno radovao svakom našem napredku. Osobito se je radovao, što se je stala buditi narodna sviest u rodnom mu mjestu Lošinju.

Vječni pokoj plemenitomu mužu a težko ucviljenoj svojti, osobito g. prof. Ambrozu naše iskreno saučešće!

Rezolucija hrv. djačtva u Beču. Bečke novine donašaju sliedeću rezoluciju hrvatskog djačtva u Beču: Sakupljeno hrvatsko djačtvo prosvjeduje najodlučnije protiv nepravedne agitacije neprijatelja hrvatskog naroda povodom poznatih ministerijalnih naredaba o djelomičnom recipročitetu hrvatskog sveučilišta. Hrvatsko djačtvo smatra ove naredbe austrijskog ministarstva samo jednom od običnih mrvica, kojima austrijska vlada nastoji zasliepiti prevjerni hrvatski narod. Kad bi se zakonom zajamčeno i hrvatskim kraljem obećano sjedinjenje hrvatskih zemalja provelo, bilo bi njemačkom djačtvu jasno, da hrvatskom djačtvu nije podieljena nikakova milost. Prosvjed njemačkog djačtva i prof. je za hrv. djačtvo samo novi poziv, da muževnim i povećanim silama traži sjedinjenje svih hrvatskih zemalja, gdje bi samo hrvatski sinovi poslie svršenih nauka na svom sveučilištu vlastitomu narodu služili i iztisnuli sve provalnike a osobito Niemce, koji kao kreature protuhrvatskih vlada naš narod moralno i fizički uništuju.“

(U franjevački red) pokrajine hrvatske, sv. braće Cirila i Metoda, primaju se gimnazijalci, koji su sa uspjehom IV. ili koji viši gimnazijalni razred svršili. Mladići dakle, koji se žele posvetiti svećeničkom stališu po samonstanskom franjevačkom životu, neka svoju školsku svjedodžbu drugog poljeća obloženu: 1. krstnim listom, 2. dozvolom roditelja ili skrbnika, 3. liječničim izvidom i 4. preporukom svoga vjeroučitelja ili župnika uz kratku molbenicu pošalju najkasnije do konca kolovoza na naslov: vlč. provincijal o. Vendelin Vošnjak Zagreb (Kaptol 9).

Našim posujilnicam na znanje. U „Slov. zadrugi“ čitamo o sliedećoj za naše posujilnice važnoj rasudbi:

Raifajzenovim posujilnicam ne treba predlagati izkaz o dohodarini kao što to izliče iz odluke c. kr. fin. ministarstva od dne 23. svibnja 1898. broj 54421.

Po toj odluci rečenog ministarstva ravnalo se je više posujilnica te im se nije dogodilo, da bi se im usprkos tome da su u smislu § 84. odst. e) zakona od dne 21. oktobra 1896. broj 220 d. z. l. od poreza na dohodarinu posvema proste, ipak propisao taj porez.

To pako se je dogodilo kod posujilnice na krškem, koja je ustrojena posvema po sustavu Raifaizen. Pošto se pak nije ravnala po gorespomenutoj odredbi ministarstva i pošto je podastrla izkaz o dohodarini propisao se joj je o istoj porez.

Proti tom propisu poreza pritužila se je rečena posujilnica a zem. financijalno ravnateljstvo odbilo je odnosnu pritužbu s razloga, jer je ta posujilnica davala svojim odbornikom i nadzornikom nagradu za njihovo djelovanje.

Upravno sudište, na koje se je prizvala rečena posujilnica, razsudilo je presudom posl. broj 2457 ex 04. U. S.

Napadnuta se odluka c. k. financ. rav. u Ljubljani ukida pošto je u zakonu neutemeljena.

Za bolje omote na listu. Nedavno pisao je istarski Hrvat iz Kalifornije prijatelju istarskomu Hrvatu u naših stranah da list „Naša Sloga“ kao i „Narodni list“, ili neprima ili prima raztrgan. Razlog tomu da je taj, što se liste šalje u slabih omotih. On da se je već potužio kod uprava obih listova, al dosad uzalud, njegova pisma da su ostala glas vapijućega u pustinji. Moguće da su se odnosna pisma izgubila. Za to se ovim upozoruje sa vrućom željom, da se zlu doskoči, te da naši vredni istarski Hrvati u dalekoj Americi dobivaju listove ciele, i iz njih saznavaju što se u domovini sbiva. — Opažamo, da je na pismu, što je prijatelj iz Amerike pisao otisnut crveno-bielo-modri pečat sa riečima: „Pozdrav iz države Kalifornije“ i „Živila Hrvatska“. To su ljudi sviestni svoje narodnosti, naša mila braća istarski Hrvati u dalekoj Americi.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustarne svieće iz gori imenovanog vosk., ukrašene u reljefu sa zlatom, 10 očnim svićem itd. . . . . kg. po K 8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim svieticama . . . 6·—	Isti okrašeni s svietom i zlatom . . . . . 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40	Svieće za božično drvo u 6 bojah . . . . 3·—
„ granis . . . . . 2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4·40
„ . . . . . 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . . . 3·—
	„ II. „ . . . . . 2·40
	Voščeno platno za oltare, metar . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20·00 kruna. Gershelmovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **mach** pčlomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponizuje,

J. KOPAČ, voščarica u Gerici.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju poraba. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliče svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju kalar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čisto krv i crieva. Progone velike i male glist, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liče sve bolesti jetrah i slezene te količu i trganje u želudcu. Progone svaku grozniea i sve bolesti od gnusnice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i naobronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sliedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su se osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravise: Iv. Barešinšć, učitelj; Janko Išiulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Sve strojeve za

poljodeljstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino*, novosti pri aparatima proti peronospori te za samporaje, mlinove za grožđje posve nove konstrukcije, nove sveilijke za azotiena za hvatanje letećih zareznika (insekta), sisaljke za vino, cievi za vino, konobarsko orudje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao trieure, vitle, mlatilnice i. t. d. . . . . šalje uz najfiniine tvorničke ciene . . . .

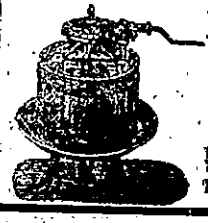

IG. HELLER,
Beč, Praterstrasse 49.
Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom
čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

ojje samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda.

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje najudesnije kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, ustme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), antekrih i zvanih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“,
Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Javna zahvala.

Svim prijateljem i znancem, koji su mi prigodom smrti moje nezaboravne supruge, izrazili svoju sućut, položili vience na odar ili bud kojim drugim načinom ublažili mi bol, — izrazujem ovim putem moju najdubliu zahvalnost.

PULA, 21. julija 1904.

Aleksander Kandušer.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šaliž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Broj 31. Pula, u četvrtak dne 4. augusta 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili polož.nicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljaju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Bombe u Trstu.

Mi smo već za prošasti broj bili napisali kratku viest o odkriću bomba u prostorijah talijanskog gombalačkog družtva „Societa Ginnastica" u Trstu, nu pošto je ona viest zbog nestašice prostora morala izostati, progovoriti ćemo danas malko obsirnije o tom zanimivom odkriću.

Bacanje bomba, petarda i sličnih „jabuka" u „najvjernijem" gradu Trstu, nije ništa neobična. Za vrieme tršćanske izložbe god. 1882. pala je u Trstu posliednja bomba dočim je petardah palo i kasnije dosta u raznih takozvanih patriotičkih prigodah.

Bomba od god. 1882. bila je uznemirila visoke i najviše krugove, te se je već mnogi nadao, da će se protudinastičkom i protudržavnom pokretu u Trstu i u obće u Primorju stati odlučno na rep. Bilo pa prošlo!

Kasnije radilo se na „maleno". Takozvani radni ili akcioni odbor talijanske irredentske stranke služio se je petardami, protudinastičkimi spisi i plakati, u najnovije doba izvješenjem talijanske državne zastave i slikanjem takve zastave po javnih trgovih, na zidovih crkve, redarstvene palače itd. Hrvatski, slovenski i nekoji talijanski listovi Primorja bilježili su te pojave i upozorivali središnju vladu u Beču na pogibelj takvog rovarenja. I naši državni zastupnici digoše opetovno glas u parlamentu, upozorujuć visoke krugove na protudinastički i protudržavni pokret u naših južnih pokrajinah. Ali to ni jedno ni drugo nije ništa pomoglo.

Carski namjestnici barun de Pretis, vitez Rinaldini i grof Goess predstavljali su te pojave irredentskog „junačtva" svojimi predpostavljenimi u Beču kao djetinjarije, kano izgrede tršćanskih uličnjaka i kao malenkosti, na koje se nije vriedno obazirati. U tom smislu pisali su službeni i polusužbeni listovi primorskih vlada a za njima povadjahu se većinom bečki listovi. Mi smo opetovno u ovom listu povodom takvih izgreda tršćanske „djećurlije" ugriživo zapitali vladine krugove a što će biti kad jednom ta djećurlija ponaraste, kad ti derani postanu muževima?

Nama se nije naravski ništa odgovaralo; djećurlija je i dalje rovala a vladini jaslari pisali su i nadalje o nedužnih demonstracijah nezriele mladeži.

To umjetno zabašurivanje jasnih i očitih činjenica trajalo je preko dvadeset godina, t. j. sve do najnovijih dana, do odkrića naime bomba u prostorijah talijanskog gombalačkog družtva. Polovicom ovoga mjeseca trgoše se konačno iz dugotrajnog mrtvila vladini krugovi i njihova glasila. Njemački službeni list tršćanske vlade „Triester Zeitung" koji je sve irredentske pojave posliednjih 20 godina plaštem zaboravnosti milostivo prikrivao, trgnuo se konačno te se oštro oborio na osobe, koje upravljaju tršć nskom obćinom čineći ih izravno odgovornimi za pronadjene bombe. „Odkriće bomba" — piše rečeni list — „u pravo doba, nije samo došlo na vrieme, da se zaprieči težke nesreće, već takodjer, da se i neoprovrživo dokaže, čemu bi se imao nadati naš grad, ako se neuvedu promjene u javnu upravu.

Očekujuć sa najvećim pouzdanjem te promjene vladinog lista, idemo da izvještimo naše čitatelje kako je došlo do odkrića navedenih bomba.

Medju najradikalnija talijanska družtva u Trstu spada bez dvojbe gombalačko družtvo, koje bijaše već opetovno razpušteno zbog irredentističkih izgreda. Ovo družtvo osnovalo se prošle godine pod naslovom: „Società Ginnastica" te je i pod novim imenom nastavilo svoje protudržavno i veleizdajničko djelovanje.

Tršćanskomu redarstvu reć bi, da je stigla iz vana tajna prijava o tom kako se nešto pogibeljna u prostorijah gombalačkog družtva snuje. Radi toga je dne 15. o. mj. u jedan sat po podne stiglo naglo pred zgradu toga družtva u ulicu Farneto 12 redarstvenih povjerenika i nekoliko radnika s različitim orudjem. Čim su redarstvenici stupili u zgradu, poslao jedan od njih družtvenom tajniku Salvatoru službenu dozvolu za premetačinu u svih družtvenih prostorijah. Na to je tajnik dao pozvati družtvenog predsjednika, mladog odvjetnika dra. Mracha, sina umirovljenog c. kr. savjetnika i prizivnog suda, rodom iz Pazina. Predsjednik je odmah došao i ostao tuj dok je svršila premetačina toga dana.

U 6 sati izašli su iz družtvene zgrade predsjednik Mrach, tajnik Salvator i poslužnik Balanza praćeni od dvojice redarstvenih agenta, koji su nosili jedan sanduk ili škrinju. Sve te osobe stupiše u pripravnu kočiju te se odvezoše na ravnateljstvo redarstva.

Okolo 8 sati ostaviše družtvenu zgradu ostali redarstvenici pošto su zapečatili sve prostorije.

O uspjehu te premetačine doznalo se za ove potankosti. Najprije su redarstvenici površno pretražili svu zgradu, pak se uputili u prostorije, gdje svlače gombaoci svoja obična odiela. Taj naložište radnikom da dignu nekoliko dasaka od poda. Čim je to izvedeno, opaziše izpod poda veliku rupu ili škulju u koju se je spustio jedan agent, koji je malo zatim van izašao noseći u rukama jedan sanduk. U tom sanduku nadjoše dvie bombe „à la Orsini", 200 fitiljskih razprsljivih kapica i dva paketa od ¼ kilograma baruta, koji se naglo razprsne čim se upali i daje bieli plamen. Na sanduku je napis: „Pogibelj od smrti", (Pericolo di morte) i nacrtana mrtvačka glava. Sve te predmete pregledaše na to pozvani strukovnjaci.

Još istoga dana obaviše redarstvenici premetačinu kod dvojice učitelja gombanja i kod nekojih odličnih članova družtva. Jedan od učitelja i to Fumis odmaglio je sretno u Italiju dočim su drugoga, Sillani-a uhvatili kod Červinjana kad je htio preko austrijske granice u Italiju.

Redarstvo je zatvorilo jednu desetoricu članova medju njima i predsjednika dr. Mracha, koga je pak iztražni sudac sliedećeg dana pustio na slobodu.

U družtvenih prostorijah povedoše redarstvenici opet dvie premetačine, ali nije poznato s kakvim uspjehom.

Uapšenici tvrde, da su bombe imale služiti za umjetničke piroteknčke vatre, al im nitko ne vjeruje. Koli tršćanski toli bečki židovski i lažiliberalni listovi nastoje odkriće bomba u Trstu predstaviti kano posve nevinu stvar.

Glede svrhe, za koju su imale služiti te bombe, pronose se razni glasovi. Jedni vele, da su bombe bile namienjene ravnateljstvu redarstva, drugi njemačkim državnim školam kao prosvjed proti poznatim dogodjajem u Inomostu, treći slovenskom „Narodnom Domu", četvrti proslavi predstojećeg rodjendana cara i kralja Frana Josipa, itd. itd. Prave svrhe nemože se već sada doznati.

Prva posliedica tomu odkriću bijaše razpust gombalačkog družtva „Società Ginnastica", koje će se do mala pod drugim imenom sa starim članovima i istim programom na novo ustrojiti. Zaboraviti će se na bombe i na pogibeljne rovare gombalačkog družtva i u Beč će se javljati kako je u Primorju sve sretno i zadovoljno i kako je Trst još uviek „fedelissima".

Politički pregled.

U Puli, dne 3. augusta 1904.

Austro-Ugarska.

Koncem prošloga čedna primio je ministar predsjednik dvie deputacije zastupnikah iz Šlezije. Prva je bila kod njega deputacija njemačkih zastupnika, koja je umolila ministra, da ukine slavenske paralelke na učiteljskoj školi u Opavi i Tješinu. Pošto je ministar dao deputaciji nepovoljan odgovor uzrujaše se Niemci u Šleziji uobće, napose oni u Opavi, gdje je došlo i do izgreda.

Kasnije primio je isti ministar slavenske zastupnike iz Šlezije Hruby-a i Mihjedu, koji su označili svoje stanovište u pogledu rečenih škola i njemačkih zahtjeva. Hrubi se je ministru zahvalio u ime Slavena Šlezije naglasiv, da je slavensko pučanstvo uznemireno, jer se paralelke neuredjuje prema prosvjetnim zahtjevom Slavena, već prema političkom stanovištu, čime se spriečava pravi njihov razvitak. Ministar predsjednik odgovori, da uredjenje slavenskih paralelka nije smatrao političkim činom, već čisto prosvjetnim djelom. Stvar je ministra nastave, da kod provedbe udovolji potrebam zavoda i da se pobrine za dalnji razvitak.

Iz Beča javljaju, da će zasjedanje zemaljskih sabora započeti polovicom septembra i potrajati do polovice oktobra o. g. O sazivu českoga sabora nezna se još ništa; saziv bio bi samo onda opravdan, kad bi bilo nade za uspješan rad.

Glede sastanka carevinskoga vieća nije još ništa odlučeno; prije konca oktobra neće se to vieće nikako sastati.

Zastupnik dr. Derschatta govorio je nedavno u Gracu o političkom položaju izjaviv, medju ostalim, da je nagodba izmedju Austrije i Ugarske u današnjih okolnostih nemoguća. On smatra jedinim pravim sredstvom proti českoj obstrukciji u carevinskom vieću njemačku obstrukciju u českom saboru. Češki sabor da će doći do mala do velikih neprilika radi plaćanja i radi toga što se češki agrarci dižu proti obstrukciji. I Poljaci da su najveći protivnici obstrukcije, jer ona spriečava, da bi se moglo štogod za Galiciju izposlovati. Nitko ipak nezna kako bi se moglo češku obstrukciju odstraniti.

Zagrebački listovi javljaju, da se pripravlja sveučilištni profesor i jedan od kolovodja vladine stranke dr. Pliverić, da označi stanovište svojih drugova kod proračunske rasprave u saboru u Budimpešti. On će govoriti tamo hrvatski jer nezna magjarski, ali njegov govor da će biti razdieljen medju zastupnike u magjarskom prevodu. Dr. Pliverić kani pobiti krive nazore, što ih izrekoše posliednje doba u ugarsko-hrvatskom saboru u Budimpešti bivši ministar predsjednik Banfy i poznati hrvatski magjaron Kovačević o magjarsko-hrvatskih odnošajih.

U zagrebačkom zastupstvu stavila je opozicija predlog, da se izreče barunu Banfy-u, bivšem ministru predsjedniku i počastnomu gradjanu zagrebačkom nepovjerenje i da se ga liši časti počastnog gradjana zbog njegovog protuhrvatskog govora u saboru u Budimpešti glede hrvatskih državopravnih prilika. Primljen je samo jedan dio predloga t. j. da se barunu izrazi nepovjerenje.

Crna Gora.

Sa Cetinja javljaju, da se vlada bavi pitanjem kako bi u Baru uredili slobodnu luku. Stalna nije još ništa odlučeno, ali se nadaju, da će knez Nikola izdati naredbu u tom smislu. Za to pitanje zauzimlje se osobito jedno talijansko družtvo, koje je zakupilo monopol duhana u Crnoj Gori. S druge strane tvrde, da je na to bila prisiljena crnogorska vlada zbog prestrogog postupanja sa crnogorskimi proizvodi u Boki kotorskoj. Neki kažu, da o slobodnoj luci u Baru nemože biti govora, jer da slobodna luka mora imati područje razpačavanja, a toga tamo da neima. Gradić Bar, koji ima jedva par stotina stanovnika, udaljen je preko četiri kilometra od barske luke Pristrana, u kojoj imade samo 7 kuća sa okolo 50 stanovnika. Osim toga tu je nezdrav zrak, te se gradjanstvo nebi moglo valjano razvijati. Možda imadu najviše pravo oni, koji kažu, da bi Talijani rado, da se ostavi ta osnova kako bi oni mogli laglje kriomčariti svoju robu u Austriju.

Srbija.

Iz Biograda javljaju, da je došlo na srbsko-turskoj granici do sukoba medju srbskom i turskom stražom. Kano povod tomu sukobu navode se bugarski ustaški odbori.

Socijaliste tuže se, da se nemože njihova stranka u Srbiji razvijati, jer da neima tamo velikih obrtničkih središta gdje bi se radničtvo sastajalo, niti neima seljačtva, koje bi bilo bez zemljišta. Socijaldemokratičku stranku da sačinjavaju u Srbiji višeškolci i kandidati učiteljstva, koji su socijalističke nazore usisali u tudjini. Poslije krvave noći od dne 11. junija 1903. misliti su socijalisti, da će nastupiti i za njih veća sloboda, pa da će se ojačati njihova stranka, ali se prevarise. Tek nedavno da su počinili častnici nekoje ludorije, koje su dobro došle socijalistom, koji su radi toga hustili radničtvo i seljačtvo proti častničtvu. Oni su digli takovu hajku, da je ministar nutarnjih posala izdao okružnicu na sve predstojnike, da stanu na put socijalističkom rovarenju na častnike. Na temelju te okružnice zatvoriše već nekoliko socijalista.

Rusija.

Prošloga čedna umoriše nepoznati zlikovci u Petrogradu ministra nutarnjih posala Plehvea. Ministar se je vozio na kolodvor, a zlikovci baciše pod njegovu kočiju bombu, koja se razprsnu i ubi ministra i rani više drugih osoba. Ministra opisuju kano vrlo stroga i bezobzirna činovnika, koji je nemilosrdno proganjao sve protivnike vladajućeg sustava u Rusiji. Nasljednikom umorenoga imenovan je već bivši ministar pravosudja Muravjev.

Najnovije viesti sa rusko-japanskog ratišta ne donose ništa osobita, ali se iz njih razabire, da se bije ljuti boj na raznih stranah, osobito pako oko Port-Artura. Protivnici Rusije turiše u sviet opetovno lažnu viest o padu Port-Artura, nu istu viest moradoše konačno sami opozvati. Japanci se pripravljaju na odlučnu navalu na tvrdjave oko Port-Artura, gdje imadu sakupljenih 45—50.000 momaka. U Port-Arturu nalazi se pako ruske vojske okolo 40.000 momaka, koji ne će jeftino prodati svoje ruse glave.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Zašto se kamorra ljuti? Pogrde, bezočnosti, laži, bezsramnosti, tati tudjeg poštenja, širitelji nemorala i — brutture, itd. itd. itd. — to su sve svojstva i posebni darovi, kojima je kamorru obilno nadarila tobože djedovska kultura. — svojstva plemenita ove talijanske kamorre koja vedri i oblači ne samo ovdje u Puli već i po ostaloj Istri, na čelu sa neslavnom

juntom. Blato i smrad što ga izrigala na naš narod kroz svoje zakutne žurnaliće, može da poliže samo njihova gadna usta a probavi njihov gladni želudac, kojemu je to svagdanja hrana, odkad je hrvatski ščavo prestao puniti njihovu široku drobinu, premda se oni oko Giornaletta još nešto šepire, dok padaju u njihove drobove krunice c. i k. mornarice.

Nije njihov jad, što mi tražimo da nas se kao narod poštuje, da se našem jeziku dade ono mjesto, koje mu pripada pravom u svakom pogledu; ne — ne ljute se oni radi toga, oni se ljute, što je naš seljak progledao, te ne puni više njihove gojne hambare svojom mukom; ljute se — priznajmo i pravom — što su se njihova široka bedra počela sušit, a trbušnjak sa ledjima ljubit i želudac riedku kašicu varit. A to je bogme zlo! — Neznajući više šta će sasuti na naše prvake, koji seljaku otvaraju oči i odkrivaju mu ove zločine najgore vrsti, — kamorra, nepoznajuć ni poštenja ni morala, počela napadati na osobno poštenje naših ljudi. Buduć pak su to junaci od pulente, sakrivaju se za ledja jednog siromašnog slagara, pod čijim odgovornim uredničtvom stoji „Giornaletto". Čujte još bezobraznosti. Navaljujuć na osobno poštenje hvastaju se u istomu članku, da će pred sud izaći sami pisci; kad dodje do suda, ti junaci bomba i petarda, pošteno, otvoreno i... kukavno, svečano pošalju svog odgovornog urednika, koji izjavlja po naputku svojih vriednih gospodara, da je on pisac članka i napadač. Pfuj! Kukavice. Pa će se još sladki zeleno-bielo-crveni i crno-žuti, prvi gradjanin Istre, dostojan predsjednik još dostojnijih sluga svojih, — još će se taj šareni pelikan, velimo, znati u Beču i Trstu i u c. i kr. arsenalu isticati, kao jedini, kao onaj pravi izabrani, koji znade — sjediti na dva stolca i prikazivati sliku sa dva obraza, kô oni ženski kipići u krinolini, što se u Italiji prave. Na čast vam bilo c. kr. gospodo od vlade! Ovaj gospodin Rizzi, jest ujedno i načelnik grada Pule. Što rade njegove kreature, a la policajni fanti, tržni nadzornici i njemu slični. Tržni nadzornici mjesto da paze na red na trgu i da nadziru čistoću i pregledaju da se zdrava i svježa roba prodaje, oni naše ljude sa zdravom, friškom robom tjeraju sa trga, grozeć se da će im drugi put zaplieniti stvari. Zašto? Zato, jer naši ljudi počeli svojim jezikom i ovdje u Puli zborit: odlučili naši ustati proti kamorri i onim nitkovima koji ju podržavaju, ustati da skrate prste pustaijama, s kojih decenije cvili naš mukotrpan puk. Zato je i proglasila ova kuga po svoj Istri onu bezobraznu o s a r t u t t o, koju mogu provadjati s a m o kod nas, jer tako pravedno i otčinski austrijske oblasti vladaju s nama. Izmiče vam tlo ispod nogu, je li, gospodo kamorraši? I nestat će vam ga do malo; doć će nemeza i na vaša vrata. Inde irae, je li?

Kamorra, po svom običaju, razkokodakala se ovih dana, kako su Hrvati htjeli ukrasti njim izborne listine. Da je to kamorrina bomba, mislimo, da o tom nitko ne dvoji. Nu da ilustriramo ponašanje čuvara lista g. Merseka, toga njihovog junaka dana, a sada i vjernog i poštenog činovnika, neće škodit da se i ovo znade. Kad je naš urednik išao da prepiše listine III. izborništva, videći ogroman broj birača (5559), ponudio je gosp. Merseku ne bi li on mogao uz primjerenu nagradu prepisati to izborništvo. On mu na to liepo odgovori: magari se potessi. Ma La sa come che i xe questi; perderia subito servizio, mi rincresce, ma xe impossibile. Naš urednik je to pak zato ponudio g. Merseku, jer je bio osokoljen na to od njega ovom zgodom. Kad je prije dva dana od ove ponude s prijateljem gosp. Ž. prepisivao listine I. i II. tiela, gosp. Mersek s njima uljudno razgovarajuć, izvadi na jednom iz žepa jednu ceduljicu i reče: La vede cossa che i me manda ste figure p . . . . Mi gò lavorà su queste liste cinque mesi, giorno e notte. Sti giorni xe venudo un foresto (italian) per scrivano al Municipio, ga domandà un sussidio per la malattia e ieri lo ga ricevudo e stamatina xe imbriago come un p . . . . To su g. Merseku tekstualne Vaše rieči, koje ste izrekli onda kad ste nam pokazali onaj glasoviti poziv renegata c. k. bilježnika dr. Stanića, koji počimlje: „Cittadini! La situazione è grave . . ." I da ste bili posten, imali ste tako izvjestit Vašu kamorru. Ovo oprovrgni kamorro! Ali dà, ti i tvoji poglavari niste nikada išli za tim, da barem kadgod istinu rečete; u mutnom lovit, — varat, sliepit — u obće: osar tutto, to je geslo tvojih vodja.

I to je klika, koja se nametnula jadnoj Istri, pomoću drage i mile očinske. Dobro njoj dakle stoji, ako joj kadkad, a izpred nosa, kojom bombom posvietle.

Talijanski svećenik, kakvih je malo u Istri! Dopisnik tršćanskog „Čifutića" iz Vodnjana pripovieda u večernjem izdanju onoga lista od dne 28. julija, da je bio u Raklju, gdje se imade ustrojiti „Leginu" školu. Mjesto da je veoma prikladno, kuća, koju kane kupiti za školu, da je na krasnom položaju upravo na trgu. Preporuča središnjem odboru „Lege" da započme čim prije sa radnjom, da se uzmogne školu otvoriti već buduće školske godine a da se tako suprostavi hrvatskoj školi, koju gradi u istom selu „Družba sv. Ćirila i Metoda". Rakljani obećaše tomu piskaru, da će tobož talijansku školu mnogobrojna djeca polaziti i d a s e m o ž e h r v a t s k u z a t v o r i t i b u d e l i t a l i j a n s k a o t v o r e n a!?

„U ovoj prigodi — zaključuje talijansko piskaralo — nesmije se zaboraviti patriotičko srce veleč. župnika Raklja kod Raše, d o n A n t o n i o N i c o l i c h a, koji, kano malo koji drugi talijanski svećenik Istre, p r a v o m g o r l j i v o š ć u š i r i i b r a n i t a l i j a n s k i j e z i k n a n a š e m p o l u o t o k u". Mi smo odavno znali, da je taj dalmatinski talijanaš ljuti naš narodni protivnik; ali nam nije žao, što je to javno priznao talijanski radikalni židovsko-liberalni list. Eto, takve svećenike prima i namješćuje širom svoje biskupije u čisto hrvatska mjesta kao što je baš Rakalj — biskup Flapp. Takvih imade više baš iz Dalmacije na raznih župah Porečko-Puljske biskupije.

Naši najbiesniji narodni grobari à la K r s t i ć, M a r k i, N i k o l i ć, M a t i ć, B u z o l i ć itd., dolaze nam iz posestrime Dalmacije! Mjesto da nam pomognu do narodnog uskrsnuća, oni kopaju grob svomu i našemu narodu. Nesretni odpadnici, zatrlo vam se sjeme!

Kako to, da Don Zanettianci smiju što Hrvati ne smiju?! Pred nekoliko godina pozvana su bila trojica hrvatskih djaka c. kr. (njemačke) gimnazije u Puli od svojih razrednika na red, što bijahu nekoliko puta u „Čitaonici".

Sada znade svatko — a neće biti ni profesorima, najmanje don Severu nepoznato — da imade u „Circolo cattolico" više gimnazijalaca — i h r v a t s k i h — pa ipak im se od strane profesora ništa dogodilo nije.

Što ne vriedi za „Circolo cattolico" § 13. disciplinarnih propisa? Zabranjuje taj paragraf hrvatskim djacima polaziti samo h r v a t s k a društva?

Valjda ima „Circolo cattolico" privilegium (minus ili maius?), a da nam otudji našu mladež, te ju uzgoji i ako u drugoj formi no liberalci ali svakako u talijanskom duhu.

Jer kad se radi o hrvatstvu, dokazao nam Don Zanetti onomadne u svom listu prilikom predstojećih izbora za občinu Pulu, da su mu dragi i talijanski liberalci i kamorra i socijalisti, samo da mrske Hrvate uništi. Ima i pravo, mi nismo nikada vjerovali ni Don Zanettiu ni njegovom kršćanskom socijalizmu, a i nećemo dok god bude talijanski. Zato vi Hrvati, koji ste Don Zanettiju dobro došli u njegovom družtvu, neće vam škodit ako ovo pročitate; osim ako vas je već Don Zanetti toliko obsjenuo svojim kršćanskim ćućalizmom, da ste zaboravili na svoj rod i jezik, dok vam milostivo dopušta — ako direktno i ne sili — da budete... Talijani. Nek nas pobije „Avvenire" da nije tako!

Kako se to slaže? U ponedjeljak poslie podne dne 1. o. mj. imali su činovnici c. i kr. ratne mornarice dogovor glede predstojećih občinskih izbora u Puli. Na sastanku bilo je oko 25 učestnika. Taj večer imala su c. i kr. gospoda stvoriti odluku o kompromisu sa vladajućom talijanskom klikom. Kako čujemo, nakon kratke debate, zaključiše gospoda (govore po migu iz Beča, premda će to iz Beča dementirati), da se slože sa talijanima tako, da će im Talijani dati 7 mjesta u prvom tielu (tri će birati državni činovnici, naravski talijani), a oni će za uzdarje u trećem tielu glasovati za kamorriste, da time pomognu do sjajne pobjede talijanima a hametom poraze Hrvate, koji su se usudili drzovito podignuti glavu i uzbuniti se proti vjernoj i lojalnoj kamorri. Izmed ovih 7 c. i kr. obć. zastupnika, nastojat će klika, da budu bar 2—3 mirna i obzirna, koji će znati stisnuti kadkad ako ne oba a to bar jedno oko, t. j. ta 2—3 bit će takova, da budu dušom i tielom njihova. Mi napokon to promatramo mirno i ne čudimo se tomu nimalo, samo pitamo, kako se to slaže: c. i kr. crno-žuti i r. zeleni — grle se i ljube kad se radi o Slavenima u Istri.

Mi samo i opet čestitamo *Austriji*, koja tako fino i diplomatički znade spojiti interese svojih naroda sa interesima — austrijskih Talijana, kojih je oko uviek pobožno svrnuto sa Monte Rizzi na — blaženu — madre patria. *Bilo sretno i berišetno!*

Primamo iz gradjanskih kregova. Pogovara se gradom da je u vojarni ratne mornarice toliko ljudi obolilo, da je puna bolnica; a obće je mienje, da je toj bolesti kriva zločesta voda kojom si vojnici plaču trbuh čitav dan. Kako čujemo, rek bi da ipak vojska ratne mornarice i ona u vojarni od 1./7. dobiva po $^{1}/_{5}$ litra vina na dan za svakog čovjeka, i da će tako dobivati vino do konca rujna naime dok vrućina traje. Ali što je to $^{1}/_{5}$ litra vina za čovjeka kod ove ljetne sparine? Oni na brodu dobivaju $^{1}/_{2}$ litre na čovjeka, a ovi na kraju samo $^{1}/_{5}$ litre. Čemu ova razlika?

Preporučamo s toga upravi ratne mornarice, da bi barem za ovu godinu — dok traju ovako iznimne *vrućine*, za koje ljudi kao mube od slabosti padaju, povisili jim mjeru vina od $^{1}/_{5}$ lit. barem na $^{1}/_{2}$ lit., da nisu ljudi prisiljeni zločestom našom vodom kvariti si zdravlje.

To nebi bilo samo pravedno, nego i nuždno te se tim sigurnije nadamo da će se ovoj pravednoj stvari doći u susret.

Lošinjski kotar:

Izpit na „Družbinoj" školi u Malom Lošinju. Dne 23. t. mj. obavio se je javni izpit na ovdješnoj školi „Družbe sv. Ćirila i Metoda". Već rano u jutro izvjesila se trobojnica na zgradi čitaonice, nek svatko zna, da je nadošao čas i za nas, kad će se prvi put iza toliko godina pokazati uspjeh naše škole: svršetak ima da okiti djelo. Skupila se četa odličnijih Lošinjana, da prisustvuju završnoj sv. misi, koju je čitao naš ljubljeni župnik. Na to se sakupismo u školi. Nadzirao je izpit „Družbin" povjerenik dični naš zastupnik g. Š. Kv. K o z u l i ć. Započe izpit, koji je trajao puna dva sata i pô. Ne znamo, kako da Vam opišemo uzhit svih prisutnih. Nijesmo nikada mislili, da se može u jednoj školi postići onoliko znanja, koliko su ga djeca pokazala, a za samih 8 mjeseci (znak, da nijesmo gdjegod u Kalabriji). Sva hvala ide dakako našem učitelju Jos. Kraljiću, koji se pokazao vrstnim u svakom obziru. U kratko vrieme stekao si je on štovanje kod svijů, pa i sami naši protivnici moraju da priznaju njegov značaj i njegove vrline; najviše im je sada već i po svom zvanju on na putu, ali mramorkom šute. Zahvalni smo „Družbi" na školi, ali i na ovakovu učitelju. Za vrieme izpita potekla je više njima i suza na oko videć onako pripravnu djecu. Sjedila su mirno, a oko im bilo živo, znak zanimanja za nauku i pravo samosviesti. Odgovarala su otvoreno, jasno i odriešito, kao da su to već odrasli ljudi. Dok je izpit trajao šapnuo bi jedan drugomu: „M i s e n i s m o o v a k o u č i l i, o v o j e š k o l a, i j a ć u m o j u d j e c u d a t i u o v a k o v u š k o l u". Prema konca je krasnoslovila J e l i s a v a D u j m o v i ć, rodjena predstavljačica „Mišolovku," a N i k o R e n d i ć zanosno: „Ja sam Hrvat." Na to su djeca odpjevala nekoje od ljepših hrvatskih pjesmica, a na svršetku i carevku.

Sada je nastao najljepši čas za djecu, jer su se dielili molitvenici i druge knjige za mladež, koje su za vrieme izpita stojale izložene na jednomu stolu. Veseli se razidjosmo. Uzradovat mora svakoga, da se je već unapried javilo toliko djece, te se popunio broj i za buduću godinu; nu svako rodoljubivo srce mora da se potrese na vapaj tolike djece, koja bi u hrvatsku školu, ali ne mogu, jer nema prostora, a nema ga, jer ne puštaju graditi školu. Gosp. Lovrić ustupa za sad i drugi dio svoje kuće, nek se buduće godine otvori i drugi razdio. Nadamo se ipak čvrsto, da će tkogod progledati, pa da će i nama svanuti sunce ljepše budućnosti.

† Pop Dinko Muškardin. Iz Štivana na otoku Cresu, primamo tužnu viest, da je tamo dne 28. julija t. g. preminuo umirovljeni dušobrižnik pop Dinko Muškardin. Svakoga Hrvata bolno će se dojmiti ova tužna viest, koji je poznavao pokojnika i njegov čvrst značaj. Pokojnik kao odlučan i vrstan hrvatski rodoljub, rado se svagdje kao takav isticao. Veliku pak zaslugu stekao je pokojnik na polju pčelarstva, čime se kroz sav svoj život bavio te bio po cijeloj Hrvatskoj poznat kao maran i vrstan pčelar. Kao takvoga vrlo ga cienilo Hrv. slav. gospodarsko družtvo i rado uvažavalo njegove savjete. Dragom pokojniku bila vječna spomen u hrvatskom narodu i lahka hrvatska zemljica u kojoj da mirno počiva!

Pišu nam iz Punta. Dne 16. srpnja t. g. umro je u Puntu, na otoku Krku, pop Nikola Žic Dunižarić, umirovljeni svećenik. Pokojnik se je rodio u Puntu god. 1833., polazio je gimnaziju na Rieci, a bogoslovne nauke u Gorici. Zaredjen u svećenike, služio je deset godina kano kapelan doma u Puntu, a trideset i dvije kano kurat, t. j. do svoga umirovljenja, u Kraju (Staroj Baški) na otoku Krku. Plemenitih osjećaja, isticao se je u svojoj svećeničkoj skromnosti velikom dobrotom i srdačnosti. Bio je napose veliki prijatelj puka, komu je u svem i svagda znao priteći darežljivo u pomoć. Stara Baška neće skoro zaboraviti svoga dušobrižnika i dobročinitelja, koji je povrh toga učio njenu djecu kroz dugi niz godina u čitanju i pisanju. A i rodbina će se ga dugo spominjati, da nije drugoga razloga već zato, što je on o svom trošku izučio svoga brata, popa Ivana Žica Dunižarića, i nećaka Antuna Žica Dunižarića, c. kr. sudb. pristava u miru, i što joj je i inače uvijek bio pri ruci i od pomoći. Bila vječna uspomena hrvatskomu svećeniku staroga kova, a pokoj vječni njegovim smrtnim ostancima!

Potvrdjen zakon. Ovih dana dobio je previšnju potvrdu zemaljski zakon o gradnji javne vozne ceste iz Cresa preko Osora u Lošinj. Time je osjegurana gradnja vrlo važne ceste za naše otoke t. j. za Cres i Lošinj. Ova je zakonska osnova u posliednjem zasjedanju istarskoga sabora jednoglasno prihvaćena. Zemaljski odbor u Poreču stavio je na razpolaganje još mjeseca aprila o. g. cestovnomu odboru u Cresu svotu od K 9.333 kao prvi obrok obećane zem. podpore, da se tom svotom započne sa espropriacijom zemljišta okolo Cresa. Još tečajem ove godine bi se imalo započeti sa gradnjom ceste Cres, Osor, Lošinj.

Javna zahvala. Podpisano zahvaljuje se ovime najljepše slavnim uredničtvom „Smilja", „Malog Dobrotvora", „Gospine Krunice" i „Pučkog Prijatelja", što su tekom minule školske godine badava dostavljala imenovane listiće za učeničku knjižnicu pučke ove učione.

Nadalje zahvaljuje se presvjetlom gosp. dr. Luki Marjanoviću kr. dvor. savjetniku i predstojniku pravosudnog odjela kr. hrv. dalmatinske zemaljske vlade u Zagrebu, koji je poslao škol. djeci 35 molitvenika, zatim slavnoj knjižari Lava Hartmana u Zagrebu, koja je darovala 15 liepih nagradnih knjiga; velečn. i veleč gosp. dr. Klementu-Kvirinu Bonifačiću mjesnom župniku, koji osim liepog broja knjiga odlučenih za buduću pučku knjižnicu, doposlao 5 K za nabavu nagrada škol. djeci. U istu svrhu priposlaše veleč. gosp. don Ivo Sparožić župnik na Susku 5 K, te don Vjekoslav Volarić duhovni pomoćnik u Nerezinama 2 K. — Bog platio svima!

Ravnateljstvo škole družbe sv. Ćirila i Metoda. — Mali Lošinj, dne 20. srpnja 1904. — Jos. A. Kraljić, ravn. učitelj.

Voloski kotar:

Iz Kastva. Blaga kišica, ako i ne dovoljna, nakvasila je nješto zemlju dne 24. pr. m. pak opet u tjednu. Nije dosta, al ipak je odlanulo, i Bog će se čim skorije još smilovati.

Naše još dosta mlado pjevačko i tamburaško družtvo „Istarska Vila" priredjuje u nedjelju dne 7. augusta sjajni koncerat, i to na proslavu stogodišnjice „Stražnice", a na Stražnici samoj, pod vedrim nebom uz sudjelovanje glazbe Jelačićeve pukovnije

sa vrlo liepim i biranim programom. Početak u 5 sati po podne. Ulaznina 1 krunu po osobi. Poslije koncerta ples.

Tako i valja, ako se hoće, da se naroda čim više sakupi. Ljudi ne mare gubiti noći za zabave i pravo imadu. Naši mladići i djevojčice, osobito članovi i članice družtva imadu pune ruke posla sa pripravami za svečanost. Družtvo dalo se je i fotografirati, pa je priredilo sa svojom slikom i razglednice, upravo liepe, koje se već i razprodaju u korist družtva. Bit će zabave, i želimo da je bude, sve na veću slavu našega vriednoga družtva i našega drevnoga Kastva.

Pazinski kotar:

Iz pazinskog kotara mjeseca augusta. U sjednici carevinskog vieća u Beču 3. febr. 1874. pala je iz ustiju zastupnika dr. D. Vitezića prva rieč za osnutje hrvatske gimnazije u Istri. Tek četvrt stoljeća iza toga ispunila se njegova i svih istarskih Slavena vruća želja podignućem državne gimnazije sa hrvatskim nastavnim jezikom u Pazinu, odredbom naime c. k. ministarstva za bogoštovlje i nastavu od dne 26./8. 1889. br. 24424. dakle iza 25 godina 6 mjeseci i 23 dana. Koliko li govora nije držao dr. Vitezić u tu svrhu u Beču? a za njim Spinčić i dr. Laginja? Koliko resolucija nisu oni postavili? Koliko upita? Koliko peticija nije zato poslano u Beč? Koliko li govora u zemaljskom saboru od Mandića, dr. Stangera? Opravdanoj želji Hrvata i Slovenaca zadovoljilo se. Broj polaznika opravdava najbolje potrebu hrvatske gimnazije. Ima učenika iz svih krajeva Istre, iz svih šest kotara. Ima ih u 5 razreda 164, više nego u potpunoj njemačkoj gimnaziji u svoje doba, a bilo bi ih još toliko, da nije siromaštvo po sriedi. Broj polaznika svjedoči, da i naša g. učitelji pučkih škola dužnost svoju shvaćaju, i očekujemo, da će i u buduće isto što većim žarom učiniti, da nam ne usahne ovo vrelo bolje budućnosti. Listajuć školske viesti zapne mi ipak oko o jednu župu u najbližoj okolici Pazina, iz koje ima u gimnaziji jedan jedini učenik, koji je svršio ondješnju pučku školu. Bilo je doba, kada je bila pučka škola u toj župi talijanska, a i gimnazija njemačka, ali bi bilo iz te župe uviek popriečno 10—12 djaka, koji su sada kao učitelji, svećenici, bogoslovi, obć. tajnici, dnevničari na sudu, na općini itd., amo tamo raztreseni. A sada? ni za lick svemu tomu, akoprem učiteljuje već 10—12 godina isti učitelj. Ili su možda postala djeca te župe najednom sva tupa? Nevjerujemo! Župa je u takovom položaju, da može učenik u jutro u Pazin, a u večer opet u roditeljsku kuću; radi toga mogu i siromašniji dati izškolati svoju djecu kako to prošlost dokazuje. Svaki želi svojoj djeci pripraviti bolju budućnost, i nije s toga čudo, što među pučanstvom vrije, nije čudo, što si tamošnji učitelj nije stekao niti malo ljubavi, ugleda, nego prezir, mržnju. Nije bogme šala, imati pučku školu, imati gimnaziju pred nosom, a ne vidjeti nijednog djaka da ju polazi. Širi se među pučanstvom glas, da je ovdje zloba po sriedi. Od prošle godine ovdje nastao je među učiteljem i pučanstvom dubok jaz, jaz nepremostiv radi nekojih stvari, u kojim da je učitelj silno kompromitirao svoju čast, svoj ugled. Nemoguće je izravnati međusobni odnošaj. Tko će trpjeti? Nedužna djeca i to više od sada nego do sada, jer vele, da je učitelj silno osvetljiv, strastven. Ovo na znanje onima kojih se tiče.

Poreški kotar:

Občinski izbori u Poreču. Glavarstvo občine Poreč odlučilo je, da će se vršiti predstojeći izbori za novo zastupstvo one občine sliedećih dana: dne 16. i 17. augusta za III. tjelo, dne 18. augusta za II. tjelo i dne 19. augusta za I. tjelo.

Koparski kotar:

Na adresu c. k. ravnateljstva pošte i brzojava u Trstu. Pod tim naslovom pišu nam dne 1. o. mj. iz Roča:

1. Ovdašnja pošto upraviteljica je već 20 dana izginula a da nije izručila c. k. poštarski ured drugoj osobi, koja se u taj posao razumije; sada upravlja poštom jedna djevojčica od 12 godina, koja se ništa ne razumije u poštu te se događaju velike pomutnje na pošti, jer ista nezna čitati te se pisma javnih ureda klate ovdje po Roču od jednog ureda do drugog. Da navedemo od tolikih samo jedan primjer. Biskupski ordinarijat u Trstu poslao je župnom uredu u Roč s dopisom od 14. julija t. g. br. 664/4 jednu obveznicu državnu; ta nazovi upraviteljica pošte poslala je občinskom uredu a moglo se je i dogoditi da ta obveznica ide izgubljena, pa koji bi bio kriv? Ovdje ćemo spomenuti, da ni poštarski ured u Buzetu ne pazi dobro na pisma kamo ih pošilja; tako se dogodi više puta, da občina Buzet šalje pisma županstvom Dane itd. a ta dojdu občinskom uredu u Roču. Ovdašnjoj sadašnjoj upraviteljici je občinski ured valjda kao ambulanca pošte, jer šalje istomu sva pisma od svih ureda u okolici.

2. Buduć da zahtjeva zakon da c. k. poštarski uredi moraju imat tiskanice u jeziku puka gdje se nalaze, moralo bi to vriediti i za nas, ali u c. k. poštarskom uredu u Roču neima ni traga hrvatskim tiskanicam; nadpis je na vratih talijanski, kao da bismo bili gdjegod u sredini Italije.

Od c. k. ravnateljstva očekujemo, da će već jednom stavit u red c. k. poštarski ured u Roču da će dati upravljati poštom po upraviteljici, koja je izpit položila zato a ne da svako dicte upravlja istom. I prošle godine dogodilo se, da su i sluge upravljali poštom, te je bilo dokazano da je jedan sluga, koji je upravljao poštom, otvorio pismo i pročitao ga te stavio ga u drugu kovertu i naslovniku ga poslao.

Nadalje molimo, da tiskanice priskrbi na ovdašnjem c. k. poštarskom uredu i u našem jeziku, to jest u hrvatskom; nadpis na vratima da bude i u hrvatskom jeziku. Ovomu nije težko zadovoljiti, jer to traži i sam zakon, koji mora biti svakomu, najpače c. k. činovnikom svet.

Franina i Jurina.

Fr. Čuje se, da te naši poprdili iz Lovrana, Opatije, Cresa itd. storit još jenu provu svojemi vapori.

Jur. Ča ćute pul svojeh trubil još ku krunu?

Fr. Da će njim dat ruku neki talijanaš iz Dalmacije.

Jur. Da mu se nebi travinjalo kako i onomu, ki je dal vuku ovce past.

Fr. Ma, to je njihov posal.

Jur. Je tako je, ma mi ćemo se intanto dugo držat talijanskeh vapori, da nas nebi zavukli va lačnu Taliju.

Razne primorske viesti.

Josip Juraj Strossmajer. Veliki biskup i slavni Hrvat bio je i ljetos došao iz svoje prijestolnice Djakova u Rogatačku Slatinu, da tamo probavi nekoliko tjedana, kako je to činio blizu 40 godina. Ljetos iza nekoliko dana sto je tamo došao, bilo mu je pozlilo. I jako pozlilo, tako, da su se mnogi bojali najgorjega. Dapače njeke novine izlazeće u Njemačkoj smatrale su ga mrtvim i doniele su njegovu sliku i njegov životopis. Hvala Bogu, bile su slab prorok. Hrvati i Slovenci strepili su rad njega. Popitivali su o njegovu zdravlju pismeno i brzojavno. Mnogi su i osobno došli da popitaju za njegovo zdravlje. Došlo je i Hrvata iz Istre. I hvala Bogu, poslie pet šest dana iza glasova o bolesti njegovoj, našli su ga već vani, u šumici, okružena od svojih. Izgledao je nješto slab, ali uvjek ljubezan. Ojačav se ponekle, odputovao je u subotu dne 30. jula iz Slatine, i to novom željeznicom do Grobelna u južnoj Štajerskoj, pak južnom željeznicom preko Zidanoga mosta u Zagreb. Na postaji Rogatac-Slatina pozdravili su ga najsrdačnije tamošnji Slovenci. I dalje skoro po svih postajah pozdravljali su ga Slovenci, te Hrvati. U Zagrebu dočekala ga je i presrdačno pozdravila velika množina ljudi. Ulice kuda je prošao bile su zastavami okićene. U ponedjeljak dne 1. jula putovao je do Djakova. Bog poživi i uzdrži krasnoga devedesetgodišnjega biskupa, dobrotvora Hrvata, još mnogo godina!

Promaknut na čast doktora filozofije. Gosp. Ante Majžer profesor na državnoj gimnaziji u Pazinu, bio je prošloga čedna na sveučilištu u Gracu promaknut na čast doktora filozofije.

Na c. kr. ženskom učiteljištu u Gorici započeti će upisivanje za novu školsku godinu 1904.—1905. dne 14 i 15. a za vježbaonicu dne 15. septembra o. g. U više tečajeve neće se primati novih kandidatkinja.

Za produljenje željeznice Trst-Poreč do Kanfanara. Zemaljski odbor u Poreču doznačio je c. k. ministarstvu željeznica u Beču iznos od K 12.000 za troškove okolo podrobne osnove za željezničku prugu Poreč-Kanfanar.

Za telefonsku svezu izmedju Trsta i Opatije. Iz Beča javljaju, da je tamošnja trgovačka komora zamolila ministarstvo trgovine, da bi se što prije lječilište i kupalište Opatije spojilo sa interurbanom telefonskom mrežom tim načinom, da se sveže telefonom Trst sa Opatijom. Ujedno je zamolila, da bi se moglo bar za sada obćiti telefonski sa Opatijom preko Rieke.

Talijansko uhode (spiuni). Iz tirolskoga grada Bozena pišu, da su austrijski vojnici uhvatili dvie talijanske uhode, koji su htjeli prodrieti u jednu tvrdjavu kod klanca Tonal na austrijsko-talijanskoj granici. Jedan od tih uhoda bijaše preobučen kao svećenik. Oblast istražuje kako se zovu te uhode.

Spomenica pučkih učitelja Istre. Predsjedničtvo učiteljskog družtva za Porečki kotar predalo je jednomu od talijanskih zastupnika spomenicu, koja će biti predana zem. saboru. Takovu spomenicu predati će sva ostala učiteljska družtva širom Istre. U spomenici traže učitelji, da se službene godine snize od 40 na 35 godina, da se mirovina računa po godinama nipošto po petgodišnjacih, i to za prvih 10 god 40% a za svaku sliedeću godinu 2 i $4/_{10}$ %.

Demonstracije u Trstu. Već je eto drugi čedan, da su u Trstu na dnevnom redu nočne demonstracije. Demonstracije priređuju duše talijanske stranke t. j. židovsko-liberalna sa socijalistima, te kršćansko-socijalna. Te demonstracije sastoje se u tom, što se sad pristaše jedne, sad druge sakupe na jednom ili drugom mjestu grada, te prolaze kroz ulice vičuć i urličuć: „Evviva! i Abbasso! Redarstvo pohvata svaki put 10—15 kolovođja, zatvori židovsko-liberalno gnijezdo kavanu „Chiozza“, raztjera demonstrante, pak mirna Bosna do sliedećeg dana.

Značajna je kod tih demonstracija činjenica, da su se kolovođje socijal-demokratske stranke spojili sa vladajućom, kapitalističkom, židovsko-liberalnom strankom.

Državna potpora za polodjelske svrhe. Ministarstvo poljodjelstva dozvolilo je občini Brtonigla za uzdržavanje nasada američkog trsja K 500; občini Vrbnik za nabavu škropilnica K 400; porezno občini Orlec za nabavu škropilnica 150 K i K 450 za proširenje i uzdržavanje nasada američkog trsja; kot. gospodarskoj zadrugi u Volosku za gradnju uzornoga vinograda u Moščenicah (Draga) 300 K; kot. gospod. zadrugi u Buzetu K 500 za proširenje i uzdržanje nasada američkog trsja; ciepaču amerikanskog trsja Antonu Fiorentinu u Krku podporu od 50 K kao nagradu za poduku u cieplj.nju američkog trsja na kvarnerskih otocih; za dvie izložbe goveda na kvarnerskih otocih 1000 K.

Izlet iz Senja u Opatiju. U nedjelju dne 7. augusta o. g. priređuje posebni izletni odbor sa domaćim parobrodom „Hrvatska“ i gradskom glazbom izlet iz Senja, tičući Novi i Cirkvenicu. Polazak iz Senja u pol sata poslie podne, povratak iz Opatije u $7^1/_2$ na večer. Ciena tamo i natrag K 1·60. Čisti prihod namienjen je dobrotvornoj svrsi.

Mi smo stalni, da će naši rodoljubi u Opatiji primiti najsrdačnije naše braću iz Senja te iz ostalog hrvatskog primorja.

Program c. k. velike državne gimnazije u Pazinu za školsku godinu 1903./1904. Dobrotom slav. ravnateljstva državne gimnazije u Pazinu dobili smo gornji program, koji sadržaje: 1. Anatomski prinosi k poznavanju paprati Asplenum Adulterinum Milde i njezinih surodnika, napisao prof. Vladimir Nazor i 2. Školske viesti od upraviteljstva.

Naše će čitatelje zanimati više drugi dio programa, iz kojega vadimo sliedeće podatke:

Pošto je ovo prvi program od postanka te gimnazije nalazimo tuj školske viesti iz god. 1899./1900. t. j. od ustrojenja pa sve do danas. Upraviteljem gimnazije bio g. prof. Fr. Matejčić a privremenim učiteljem g. Antun Jošt. Kasnije bijahu imenovani O. Milan Dovgan suplementom za nauk vjere te izpitani učiteljski kandidat g. Josip Roža suplentom.

Školske godine 1900./1901. imenovani su učiteljski kandidati Dragutin Müller i Ivan Bergić suplentima.

Školske godine 1901./1902. imenovan je na toj gimnaziji pravim učiteljem g. dr. M. Šoštarić, dočim je pošao g. Jošt na gimnaziju u Kočevje. Iste godine imenovan je upravitelj gimnazije g. Matejčić pokraj. školskim nadzornikom.

Školske godine 1902./1903. imenovan je upraviteljem gimnazije g. Ivan Kos upravitelj gimnazije u Spljetu; gosp. dr. Šoštarić pošao je na gimnaziju u Klosterneuburg; iste godine imenovani su učiteljski kandidati gg. Antun Majžer, Martin Zgrablić i Ivan Krmpotić suplentima. G. Krmpotić se zahvalio mjeseca febrara na službi a na njegovo mjesto bi imenovan suplentom O. A. Bobnar.

Školske godine 1903./1904. podučavali su na gimnaziji ravnatelj Kos, Brolih Luka pravi učitelj, Nazor Vladimir pravi učitelj, Majžer Antun privremeni učitelj, Bergić Ivan suplenat, O. A. Bobnar suplenat, Bosnić Jakov suplenat, Dovgan O. Milan vjeroučitelj.

Učenika bijaše koncem školske godine 1903./1904. u I. razredu 43, u II. razredu 35, u III. razredu 31, u IV. razredu 31, u V. razredu 40.

Od onih dobilo je I. red s odlikom 18 djaka, I. red 102, popravnim izpitom 29, II. red 10. Materinski jezik djaka 136 hrvatski i 28 slovenski. Rodno mjesto djaka: Pazin 10, Pazinski kotar 39, ostala Istra 94, Primorje 18, Ricka 1, Kranjska 2. Po vjeri su svi rimokatolici. Podporu je dobivalo 27 djaka u iznosu od 5.543·80 K.

Ove školske godine dalo je „Djačko podporno družtvo“ u Pazinu podporah u novcu za stan, hranu, odiela, za nabavu i popravak knjiga K 19.293·74.

Od postanka podielilo je ovo družtvo djakom podpora: K 37.797·15.

Sastanak hrvatsko-slovenskih abiturijenta biti će dne 6. i 7. augusta u Ljubljani. Razpored tog sastanka je sliedeći: Dne 5. augusta po podne u $5^1/_2$ doček hrvatskih i slovenskih abiturijenta na kolodvoru u Ljubljani. 6. u 8 sati u jutro sastanak privremenog odbora. Od 9—12 i od 4—8 javna konferencija abiturijenta sa izvještajima o naprednih prosvjetnih i socijalnih idealih djačtva uz slobodnu razpravu. a) Otvorenje i pozdravni govor predsjednika privremenog odbora. b) Razvoj slov. djačtva. c) Historija hrv. djačkih pokreta. d) Samouzgoj samonaobrazba djaka. e) Socijalno pitanje djačtva. f) Ekstenzivno narodno djelo djaka. g) Djelovanje djačtva oko realnoga zbliženja Hrvata i Slovenaca; h) Eventualia. Izvještaji sami neka budu što kraći, razprava će biti dulja. Na večer biti će zajednički komers i koncerat društvene glazbe. VII. u 7 sati u jutro izlet na Bled bez utanačenog razporeda (Vožnja Ljubljana — Lešce (Bled) tamo i natrag stoji 3·70 K). Glede bezplatnih stanova ne može se još ništa odrediti, svakako će se odbor pobrinuti, da bar siromašniji djaci dobiju bezplatne stanove. — Odbor.

Razne viesti.

Slador (cukar) kad ti vapno skoči u oko. Često se dogodi onim, koji imaju posla sa vapnom, da im komadić vapna skoči u oko i tada se silno upali, nateče i znatno peče. U takvom slučaju izpere se oko sladornom vodom; vapno se odmah spoji sa sladornom vodom i lahko se oko tim izpere. Odmah prestane bol, rieši se svake muke i zlih posliedica.

Hrvatsko pjevačko družtvo „Hrvoje" u Mostaru. proslaviti će dne 13., 14. i 15. t. mj. svečano razvijanje (inštalaciju) družtvene zastave hrvatske trobojnice. Pripreme se čine u velikom stilu, i svečanost, polag krasnog i obilnog programa, biti će veličanstvena. Upozorujemo sva hrvatska družtva i pojedince, da obilno posjete ovu svečanost i time uzveliče samu slavu a i bratskom družtvu i hrvatskoj troboji, pod kojom se „Hrvoje" već 16 godina častno i dostojno bori za zajedničku nam majku Hrvatsku, izkažu dužno štovanje i počast, a bratskom junačkom „Hrvoji" želimo najljepši uspjeh, da i nadalje ponosno i visoko diže hrvatski stijeg i pjesmom širi hrvatsko ime i slavu!

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Ivan Poropad Gregorović, noćni stražar c. k. državne željeznice u Puli 1 K.

Ukupno danas	K	1·—
Na račun ove god. izkazano	„	1176·84
Sveukupno	K	1177·84

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca travnja 1904.

Sl. Štedionica i predujmovna udruga, Sisak	K	25·—
Muška podružnica, Kastav		5·30
Ženska podružnica, Volosko		125·40
Uredničtvo „Hrvata", Gospić		31·28
Ured. „Glasa Naroda", Zagreb		6·26
Ženska podružnica u Mošćenicama		30·20
Savka Zahija u Rukavcu sabranih od Anke Kundićéve K 11, od g. kapelana Petreba K 1, od g. Štembergera K 1, od preostalog računa K 1		14·—
G. Ferdo Herdy šalje od seljaka u Drenju i Ravnah sabranih za školu u Drenju		561·—
Trgovačko družtvo „Merkur", Zagreb u ime tangente poduzeća tvrdke Farkuš i Weis, Zagreb		6·04
Dr. J. Poščić višak zabave božićnog drvca u Voloskom za 1903.		103·77
G. J. Jajčić sabrane u Kozini u krčmi g. Siškovića		2·—
Podružnica u Zrenju (po g. Tončiću Cekinu)		34·98
Muška podružnica u Rukavcu		123·99
Sl. Belovarska štedionica u ime podpore		50·—
Sl. Banka za Primorje na Sušaku		100·—
Podružnica u Medulinu		22·74
Podružnica u Jelši		22·96
Muška podružnica u Kastvu		34·40
G. prof. Milčetić, Varaždin u ime		
a) činovničke udruge		20·—
b) od varaždinske štedione		20·—
c) vlastiti prinos		20·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog suliža, škalina, bankina, kapnica (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielčastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjestu po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-zelkanske
STOLARSKE ZADRUGE
(prije Antun Černigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.
Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.
Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.
Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.
Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Svaka obitelj
morala bi u vlastitoj dobrobiti samo
Kathreinerovu
Kneippovu sladnu kavu
kao pridodatak k svagdanjemu kávnomu napitku upotrebljivati.

Istarska Posujilnica u Puli.
Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.
Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.
Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.
Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.
Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.
Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.
Ravnateljstvo.

Pčelno-voštene svieće
po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.
Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom, voščenim cvietcem itd. . . . . kg. po K 8·—
Isto ukrašene s odlljepljivim cvietcama . . . 6·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40
„ granis . . . . . 1·20
Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . . 8·—
Sviećice za božično drvo u 6 bojah . . . . 3·—
Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4·40
Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . . . 3·—
„ II. „ „ . . . . 2·40
Voščeno platno za oltare, metar . . . . . 2·—
Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20 00 kruna uz vrlo nizke ciene.
Gersheimovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **meed** pitomac (stolni) i navadni,
Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,
J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Sve strojeve za
poljodeljstvo i vinarstvo.
Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino*, novosti pri aparatima proti peronospori te za sumperanje, mlinove za grožđje posve nove konstrukcije, nove svetljike na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta), sisaljke za vino, cievi za vino, kobonaraško orudje, takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao trieure, vitle, mlatilnice i. t. d. . . . šalje uz najjeftinije tvorničke ciene . . . .
IG. HELLER,
Beč, Praterstrasse 49.
Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.
Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.
Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One neodoljivo spasonosno djelnju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čisto krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djelnju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liečе sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29** pokraj crkve sv. Marka. — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuće i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom upotrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravise: V. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Sij. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.
Utemeljena god. 1360. Gradska ljekarna, Zagreb.
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.
Zdravlje je najveće bogatstvo!
Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.
Gradska ljekarna, Zagreb.
Gradska ljekarna, Zagreb.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom
čista alkalično-muriatička
Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije
stolno piće,
već je i najkoristnija i najglasovitija
liekovita voda,
koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje naprama kriljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), ostečkih i srdnih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti!
Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.
„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",
Zagreb. Ilica broj 17.
Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mineralnih voda, restauracijama i gostionama.

Broj 32. Pula, u četvrtak dne 11. augusta 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, a epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Naši odpadnici — orudje irredente.

Povodom otkrića bomba u prostorijah talijanskog gombalačkog družtva „Sociatà Gimnastica" u Trstu, pokazalo se opet jednom, kako su naši narodni odpadnici najbolje orudje irredente. Predsjednik toga družtva, dr. Mrach (čitaj Mrak), koji je bio uapšen, pak kasnije na slobodu pušten, ne može uztvrditi, da potiču njegovi predji ni iz Rima ni iz Napulja. Njegov otac, umirovljeni c. kr. nadsavjetnik, rodjen je u Pazinu, a njegovi predji doselište se iz Kranjske u Pazin. U njihovim žilama imade dakle latinske krvi koliko i u našim.

Radi tih nesretnih bomba zatvoreno je u Trstu još desetak osoba, a medju timi trojica odbornika, ili kako talijani kažu: ravnatelja, gombalačkog družtva. Pa šta mislite, da su možda ti talijanski zanešenjaci talijanske krvi. A jok! Sve je to čista hrvatska ili slovenska krv. Evo im imena: Barbić, Petelin i Presel.

Oni se doduše pišu talijanskim pravopisom, ali njihova imena ostaju uvjek slavenska. I to nisu, kako bi se možda mislilo, ljudi priprosti, neuki neznalice, koji bi se dali zlorabiti kao tudje orudje, ili koji bi stupili u najradikalnije talijansko družtvo od puke zabave ili radoznalosti. Sve su to muževi inteligentni, iz boljih družtvenih krugova, mjernici, bankovni i privatni činovnici.

Ovi muževi nisu stalno sami i jedini zadojeni težnjami i ciljevi one stranke u našem Primorju, koja nazire svoju sreću u krilu Italije, već oni će biti samo predstavnici te stranke, odlučniji i srčaniji njezini članovi.

Pa kako dolazi do toga pitati će tkogod, da se nalaze u redovih te ultraradikalne talijanske stranke u Primorju naši narodni odpadnici t. j. hrvatska i slovenska mladež, i odrasli muževi? Kako je moguće, da nalazimo u redovih pristaša irredente kao njezine najodlučnije i najodličnije članove baš odpadnike našega naroda?

Odgovor na to pitanje nalazimo u članku, što ga je priobćilo zagrebačko „H. P." pod naslovom „Odnošaji u Trstu," s kojim se mi posvema slažemo i koji glasi:

„Pa ipak tu guju uzgojila je sama monarhija, uzgojila ju je zato, da ju ona jednoć iz zahvalnosti smrtonosno ugrize za prsi. Još pred 45 do 50 godinah u Trstu je bilo slovensko i hrvatsko pučanstvo u većini, tek četvrtinu sačinjavahu Talijani i potalijančeni odrodi. Austrija je već onda mogla i morala uvidjeti, da će zlo proći bude li tetošila talijanski živalj. Ta ona je već onda bila u neprestanih ratovih s Italijom i na čijih se je poljanah pretežno hrvatska krv prolievala.

Hrvatske krajiške pukovnije izredale su se u krvarenju na žarkom tlu Italije, a napokon je sva prolivena krv bila bez uspjeha. Austrija je izgubila svoj položaj u Italiji, onda je morala unatoč pobjedi svoga oružja napustiti sav svoj posjed u Italiji, koja je napokon ujedinjena bila. Taj uspjeh osokolio je Talijane te porodio u njih težnju, da od Austrije s vremenom otmu još neke krajeve, naročito: južni Tirol, Goricu s Gradiškom pa Trst s Istrom.

Lozinka je irredente: Italija je ujedinjena, ali nije dovršena. To jest, valja ju zaokružiti, valja joj pridružiti još i onu talijansku braću, koja stenju pod austrijskim jarmom."

Sve je ovo na žalost gola istina, jer je Austrija i prije i poslie ratova s Italijom milovala i podupirala Talijane na štetu Hrvata i Slovenaca, a nimalo na svoju korist.

Osobito u školskom pogledu zanemarila je sve do najnovije doba Hrvate i Slovence, te bijahu prisiljeni, svi oni, koji su htjeli i mogli doći do iole kakve naobrazbe, posjećivati talijanske pučke škole, talijanske srednje škole a nekoji čak i talijanska sveučilišta.

Naša mladež je dovršila takve škole, zaboravila je malo po malo svoj materinski jezik, pak je stala s vremenom nanj mrziti, dok nije posve zamrzila i na jezik i na rod svoj. Ona se uvrstila u redove najradikalnijih talijanskih stranaka ili družtava, boreći se žestinom i odvažnošću janjičara proti vlastitomu narodu. Iz redova te mladeži rekrutira irredenta u Primorju svoje najbezobzirnije i najžešće predstavnike. Prodjite gradove i gradiće širom Primorja pak ćete naći medju talijanskom inteligencijom t. j. medju svećenici, odvjetnici, liečnici, sudbenimi, poreznimi i političkimi činovnici, da i ne govorimo o privatnih, medju profesori, učitelji, trgovci itd., i množtvo takovih, kojima su roditelji ili djedovi bili zgoljni Hrvati ili Slovenci, a oni se danas ubrajaju medju najbiesnije naše narodne protivnike. A da imade medju njima i takovih, koji vole više Italiji nego li Austriji, o tome su valjda uvjereni koli u Beču, toli u Trstu, ako nijesu posve sliepi i gluhi.

Da je bilo tim mladićem ili muževom pravog, naravskog uzgoja i odgoja, da su oni mogli usisati bar prve početke pučke prosvjete u materinskom jeziku, većina njih bila bi ostala vjerna svomu narodu i jeziku i ne bi se danas medju njima nalazilo Barbića, Petelina, Presela itd.

Mazanjem i tetošenjem Talijana, a zanemarivanjem i zapostavljanjem Slavena u našem Primorju, stvorila je zaslieplienost austrijskih vlada, kako bi rekao pokojni Cuder, od prvih svoje najljuće protivnike, dočim je posliednje privela do ruba propasti. Plodovi njezine kratkovidne politike dozrievaju sve to više i pohrati će je onaj, koji ih je posijao i njegovao.

Boli nas duša videći u prvih redovih naših ljutih protivniha naše narodne odpadnike, ali tu bol ublažuje bar ponešto činjenica, što ne rade o glavi samo nama, već i onim, koji su ih ljubili i milovali, mazili i tetošili.

PODLISTAK.

Carev brijač.

Priobćio: Veljko Sokolić.

Josip II. car austrijski, veoma se rado zabavljao osobnim zgodama. Jednog dana lovéći lov u nekoj šumi kraj Beča sa svojom družinom, odaleči se od nje tražeći kakvu zgodnu priliku, kojom bi udovoljio toj svojoj osobitoj sklonosti. Iza nekoliko koračaja dodje na poznatu stazu u toj šumi, i obazriev se, opazi, gdje mu u susret dolazi seljak vodeći konja, pokrivena tako, da mu je samo glava virila.

— Što je vašem konju? — upita ga car — jeli možda šepav?

— Ako vam oči služe, gospodine lovče, možete vidjeti da nije! — bio je surov odgovor.

— Nije! — E, — onda mislim: bolovat će, pa ga vodite k živinaru?

— Ni to! — odsječe oštro seljak.

Nepristojni odgovori neuljudna seljaka, ponukaju Josipa, da ga i dalje napastuje, pa će mu porugljivo se smiešeći:

— A, — sad sam razumio! Bojite se, da je vaš konj odviše mlohav, a da bi mogao nositi težinu vaše častne osobe!

Za čas kao da je seljak mislio ne dati nikakve važnosti porugljivim riečima kojima se očito vriedjalo ljubljenog mu konja. No najednom će otresito:

— A ja tek sada dobro vidim, da se vi ni malo ne razumite u konje; stalan sam, da ni jahati ne znate!

— A ipak znadem, — odgovori car. — Hoćete li da pokušam?

— Ali ne na mojem konju; on je previše plemenit za takva čovjeka! Nitko neće jahati na njemu osim moga ljubljenog cara! Moj sin, — koji kao konjanik služi u službi Njegovog Veličanstva — izvježbao ga je, a ja ga sada vodim u Beč, da ga caru darujem. Eto zato idem pješke. Jeste li razumili!

— Zbilja! Caru! To mi se svidja!

— Kad je tako, to je onda nešto drugo: onda imadete podpuno pravo, da toliko njegujete tu plemenitu životinju. Ali, dragoviću, budite tako dobar, pa skinite pokrivala s vašega konja, željan sam ga vidjeti!

— Vi ga želite viditi? Zašto? Čemu? Kad se u konje ne razumijete?

— A da se ipak i ja nešto razumijem?

— Ne vjerujem!

— I još kako, — prosliedi car — mogao bih vam savjetovati što ćete učinili, a da vas pred cara puste; bez dobre preporuke težko mu se približiti. Zbilja mogao bih vam u tomu mnogo pomoći, jer ja sam od carève pratnje.

Na ove se rieči seljak grohotom nasmije.

— Ajde, gursuze! — reče zatim. — Poznam cara bolje, nego što vi mislite. Ne treba mi drugo, nego dati nekoliko krajcara njegovom konjušniku ili vrataru, pa sam pred svietlim carevim licem.

— Moguće, ali vi bi mogli i taj novac pristediti, kad bi mene poslušali.

— Aha, htjeli bi ga vi dobiti — razumijem!

— Ne! Ja ću vam to drage volje i badava učiniti. Ja ću sam s carem govoriti o vašem konju; ali za to je potrebno da mi ga pokažete.

— Dobro, — ako je samo to, pokazat ću vam ga. No prije mi kažite: Tko ste vi?

— Ja! Ja sam carev brijač.

— Zbilja?

— Zbilja tako kao što i to, da sada uz vas stojim.

— Brijač! To je zaista liep zanat — reče naš seljak skidajući pokrivalo sa svoga konja. — Sada gledajte, nije li to krasna životinja?

— Zaista krasna, krasna životinja! — odvrati car, lupkajući desnom konja po ledjima. Ali, — nastavi iza male stanke, — ako hoćete da cara i o valjanosti njegovoj koju rečem, morate mi dopustiti, da ga malo zajašem. Ne bojte se, dobri čovječe, ako car svaki dan povjerava meni svoj život, mislim, da možete se onda i vi u mene pouzdati.

Seljak je mirno slušao, ali činilo se, da nije voljan na to pristati.

Napokon iza mnogo laskanja i obećanja podje Josipu II. za rukom, da mu je seljak dozvolio, da zajaše. Projaše više puta gore dolje hvaleći i čudeći se dobroti konja: dobar hrak, plemenito držanje, krasan stas itd. itd. sve dotle, dok si nije stekao podpuno povjerenje našega seljaka. Tad ga odjednom podbode i odleti kao munja ispred zapanjenoga seljaka, i dok se je naš seljak snašao, nije više vidio ni konja ni konjanika. Kad je sirotmašni seljak k sebi došao, vikne srdito:

Kakovi smo mi to ljudi?

Nedavno donio je Volosko-Opatijski „Narodni List“ članak pod naslovom: „Vjera je jedno, a pape i biskupi su drugo.“ Svatko, koji pozna naše prilike, koji nije sliep kod očiju zna, što je natjeralo pisca onog članka, da onako piše. Svi smo danas ogorčeni videći, što se s nama radi, pa mislim, da nema razboritog čovjeka, koji je onaj članak pročitao, a da ne bi dao pravo onomu, koji onako piše.

Onaj članak preštampala je tršćanska „Edinost“ naznačiv navodno, da je ono iz „Narodnog Lista.“ Iza nekoliko dana doniela je „Edinost“ dopis, napisan od svećenika iz srednje Istre, koji hoće da pobije članak „Narodnog Lista“ i obrani tršćanskog biskupa Nagla od tobože neopravdanog napadaja.

No ni to još nije bilo dosta, nego čitam ovih dana u tršćanskom „Novom Listu“ izjavu svećenstva Trsta i okolice, kojom odsudjuju pisanje „Edinosti“ i zaklinju narod, da ne čita tog lista, jer da je to protu-vjerski list itd. Osim toga i samo uredničtvo „Novog Lista“ na raznim mjestima i manjim sitnicama udara anatemu ne samo na „Edinost,“ nego i na „Našu Slogu“ i na „Narodni List,“ a što je najžalostnije stavlja to uredničtvo zloglasnog Krstića za uzor u pobožnosti — našim ljudima i novinama. Čitao sam također ovih dana izjavu svećenstva lošinjskog dekanata protiv pisanju riečkog „Novog Lista“, jer da i on piše proti vjeri te da je i to pogibeljno za narod.

Nakon svega toga pitam se u čudu, ta za Boga, što ovi ljudi rade? Ne mogu upravo pojmiti, kakovi smo ljudi! Zar smo tako sićušni, zar smo tako podli, kukavni i propali? Zar ti ljudi imadu tako malo vjere u sebi, zar ne opažaju, što se sve kod nas dogadja?

Židovsko liberalni list „Piccolo“ toliko je puta pisao proti pok. Sterku. On i danas toliko puta piše proti biskupu Mahniću. On danomice navaljuje na svećenike — naravski, na one, koji ne pušu u njegov rog. On napokon svuda upravo traži zgodu da udari na vjeru i vjerske ustanove. A kako radi taj list, tako rade i svi ostali talijanski listovi u Istri, koji danas postoje i koji su postojali. — Pa recite mi, je li se ikada ustao koji svećenik, da ispravi onakovo pisanje, da li se ikada našao koji svećenik — mislim talijanski, — da obrani svog biskupa, da obrani svog druga, da obrani svoj stalež, da obrani vjeru? Jesu li ikada talijanski svećenici dali u svijet kakovu izjavu, kojom odsudjuju onakovo pisanje, kojom pozivlju narod, da ne čita te listove, jer su protuvjerski, ljer su pogubni za narod. Ne, nikada se toga nije čulo, nikada nije talijanski svećenik branio narodu da čita te listove, nego što više oni i sami te listove čitaju, podupiru i šire medju narod. Oni dapače odobravaju onakovo pisanje, jer im ide u korist, jer brani tobože njihovu narodnost njezina prava.

Reći će se, da se mora ustati proti ovakovu pisanju naših novina, jer da se time ubija u narodu vjera, da se narod potiče na nepokornost prema crkvenim poglavarima itd. Ali gospodo, postavite ruku na srce, ne obazirite se „gori“, pa recite po duši, je li ono sve istina, što naši listovi pišu, je li imadu pravo, da onako pišu.

Nije li zar strašno, što se kod nas dogadja na crkvenom polju? Oni, koji brane ovakovo stanje i ovako postupaju s našim narodom i zatiruje njegovih pravica, oni upravo zatiru i ubijaju vjeru u narodu. Ono, što radi biskup Flapp grozno je, strašno i nekršćanski, jer kršćanski je ljubiti svoga iskrnjega. Ono, što se dogadja u tršćanskoj biskupiji a Ričmanjcima unicum je na cielom svietu. Pa zar da videći sve to ostanemo hladni, zar da ne uskipi u nama krv i u svetom plamu ne povičemo: Quosque tandem abutere . . .?

Zar nije u pogibelji vjera, ne samo narodnost — kod našeg naroda, ako još nekoliko godina potraje zulum što ga tjera porečki biskup? Zar ne će u pogibelj doći vjera, ako se iz crkava u tršćanskoj biskupiji — kako je sva prilika — počne tjerati i zadnji ostatak narodnog jezika? Oh gospodo, kad biste sve to imali na pameti sigurno ne biste i Vi sami onako pisali, jer biste time najbolje pokazali, da Vam na srcu leži vjera.

Brani se biskupa Nagla, jer da on nije ništa skrivio našem narodu, da je on dapače naš prijatelj, da je on veoma ljubezan kod svojih vizitacija itd. Ali recite mi gospodo, nije li već to sramota i grieh, da na čelu tršćanske biskupije stoji čovjek, koji mora istom da uči jezik svoga stada? Nije li sramota, da taj pastir ne može svomu stadu govoriti u njegovu jeziku, osim onoga, što mu drugi zastavi i što na pamet nauči? Nije li sramota, da ne rečem i više, da biskup ne može govoriti s narodom, da ne može kod vizitacije ispitivati djece itd.? Zar to nije sve žalostno? — Biskup Nagel, kad je upoznao naše prilike — ako ih nije prije poznavao — morao se je zahvaliti na svojem mjestu, jer ne može da vrši svoje svete zadaće, za koje će odgovarati Svevišnjemu. On je morao dokazati sv. otcu Papi da on nije za to mjesto, da on ne može raditi na spas naroda, čijeg jezika ne pozna i zamoliti sv. Otca, da ga liši svoje časti.

Nego još nešto! Biskupa Nagela brani se, da on nije proti našoj narodnosti, da je on pravedan prema svakomu, da on ne zatire naš jezik u crkvi itd. Mislim, da oni, koji ovako govore sami sebi ne vjeruju ili bolje da oni sami znadu, da nije istina, ono što govore. Naši svećenici najbolje znadu, kako se ponaša, kako piše biskup Nagel i u službenim i privatnim poslovima, pa bi nam oni najbolje znali o tom pripovjedati a imadu znadem znogo, mnogo toga!

Ne ću da duljim, jer bi predaleko zašao, dosta će biti i ovo.

Kad bi danas bio u životu naš neumrli biskup Dobrila i njegov učenik Sterk, oni bi proplakali nad našim crkvenim prilikama, oni bi proplakali nad nekojim svećenicima, a dali bi pravo našim novinama, oni bi dapače i sami onako pisali i govorili. Ali danas nekoja gospoda svećenici drukčije misle i rade, danas su oni službeni „lakaji,“ a vjera im je samo krinka pod kojom se kriju. — Akademičar.

Iz zemaljskog gospodarskog vieća.

Ovo vieće je držalo ove godine dvie sjednice i obje pod predsjedanjem novoga predsjednika gosp. dr. Jurja markeza Polesinija, vulgo Kamalića.

Prva sjednica je bila na 7. aprila. Predsjednik ju otvori a vladin povjerenik dr. Pipitz ga potvrdi kao novog predsjednika i obeća mu vladinu pripomoć u njegovom težkom zadatku.

Predsjednik priobći svoje imenovanje izrazuje zahvalu caru te obećaje raditi ljubavlju, ustrajnošću samo za napredak gospodarstva u pokrajini. Moli, da ga u tom pripomognu svi.

Podpredsjednik Tomasi pozdravi ga u ime zemaljskog odbora i kao prijatelj njegov od djetinstva, te mu obeća svaku pripomoć.

Dr. Venier, kako najstariji član odbora, izjavi radost i odbora i sve pokrajine nad njegovim imenovanjem i izrazuje uvjerenje, da će on, sliedeć obiteljsku predaju, uzraditi što bude više mogao za boljak gospodarstva, osiguravajući ga, da će mu odbor ići u svem na ruku.

Priobćenja.

Predsjednik javlja, da je uslied njegova imenovanja bio od zemaljskog odbora imenovan članom odbora g. Carlo dr. Nobile iz Kopra.

Dr. Luginja izpričao je svoju odsutnost drugim silnim javnim poslom.

Osao pulješke pasmine, što je bio povjeren Antonu Nojorettu u Rovinju, obolio je. Da se izbjegne troškovom, predsjedničtvo, dogovorno s vladom, odlučilo je, da ga proda.

Odlučuje se, da ga se dade badava Mati Radešiću iz Višnjana i da se namire dosadanji troškovi za uzdržavanje.

Kod priobćenja o novom načinu prodavanja izvarka ili ekstrakta dukanskoga prima se predlog dr. Veniera, da se natiže predsjedničtvu, neka zamoli financijalno oblast, da snizi cienu svake posude od 5 klg. na K 5, kako je bilo prije, a ne da ju prodaje po K 8.

Prelazi se na dnevni red preko zahtjeva gospodarskih zadruga u Kopru, Labinu, Vodnjanu i Pazinu, da bude sazvana glavna skupština gospodarskoga vieća za pretresanje o promjeni pravila gospodarskih zadruga, s razloga, što gospodarsko vieće nije ovlašteno, da mienja pravila zadruga, već to može učiniti svaka zadruga za se u okviru državnog zakona o udruživanju od g. 1867. i pokrajinskog zakona o kotarskih zadrugah.

Podpredsjednik Tomasi pita vladinog povjerenika, što je sa nacrtom zakona o preustrojenju gospodarskih zadruga, o kojem se je zemaljski odbor, saslušav gospodarsko vieće, izjavio još 13. novembra 1902.

Vladin povjerenik odgovara, da je namjestničtvo prosliedilo mnienje odborovo ministarstvu u Beč, al nije još primilo riešenja.

Gosp. Tomasi zahvaljuje i preporuča, da bude zakon čim prije podnešen.

Prelazi se na dnevni red preko pismenog savjeta živinara g. Iv. Salvador, da se uvedu prazovi engleske pasmine Soothdown, koji nek se križaju sa buzetskom pasminom. Dr. Venier preporuči nek se uzme pod oko pasminu iz Cassana u Italiji.

Članom državnoga agrarno-industrijalnoga vieća sa strane gospodarskoga vieća bio je jednoglasno odabran sam predsjednik dr. J. Polesini a njegovim zamjenikom, većinom glasova, gosp. Viktor Mrak iz Pazina.

Vladin povjerenik priobćuje, da je vlada doznačila K 3600 u ime prinosa za plaću tajnika i pisara za godinu 1902. a za godinu 1903. doprinieti će prema dokazanim potroškom jer mjesto tajnika nije bilo pokrito.

Stjepanu Levaku iz Kontrilja ubijena je povjerena mu krmača, jer bolestna od kuge. Živinar ju je procienio na K 160. Njegovi troškovi puta iznašaju K 27·50. Odlučuje se, da Levak može potegnuti cielu svotu, ako se obveže kupiti drugu krmaču i platiti troškove živinara. Inače će ovaj iznos utjerati gospodarsko vieće, platiti živinara i naknaditi Levaku za prehranjenje krmače.

Ministarstvo poljodjelstva je dozvolilo za kvarnerske otoke podporu od K 3000

Nastavak u prilogu.

— A! — huncute! lopove! Čekaj, sad ću te uloviti! I potrči što su ga noge nosile do obližnje seljačke kolibe. Tu pred kolibom stajao upregnut konj o nekakva trošna kolica. Nije ni pet časa prošlo, a naš ti seljak sjedio u kolima i tjerao ravno u — Beč.

U Beču imao on prijatelja, trgovca, kome je prodavao svoje poljske proizvode. Odvezе se ravno k njemu, te mu izpripovieđi, što mu se dogodilo. Trgovac izjavi se pripravnim pomoći mu pronaći lupeža; najprije moramo doznati ime toga careva brijača mišljaše trgovac. — S ovom odlukom upute se gradskom poglavarstvu, gdje im dadu popis svih dvorskih brijača, a tih je bilo u Beču ne mali broj. Naš je seljak željno i nepomično slušao tu dugu čitulju imena, a kad ju dočitaše, on bolno uzdahne i pogleda svoga prijatelja, koji je bio isto tako smeten, kao i njegov surovi prijatelj.

Iza kratka razmišljanja predloži trgovac, da idu ravno do careva dvora i tu umole, da ih puste pred cara; ali seljaku ni to nije išlo u glavu: nije tomu ni godinu dana, što je izgubio parnicu radi toga, jer nije mogao iznieti stalna svjedočanstva, — pa se i sad jadan bojao, da bi mogao zlo proći. Mjesto toga odluče, da će ići od brijačnice do brijačnice. Tako i bilo. Upute se oni od jednoga do drugoga brijača, a naš je seljak pomnjivo promatrao svakoga bricu, ali — žalibože — sve uzalud! jer ni jedan nije bio onaj pravi.

Ali šta onda, ako je onaj brijač kakva skitalica po zanatu? To ne može biti, jer je stvar bila učinjena od gospodina, koji je bio u carskoj pratnji. No nije ni to bilo sve: mučilo obojicu još više to, što se baš niti jedan brijač nije mogao pohvaliti, da se dotaknuo svojom britvom pomazana careva obraza. Tko je dakle brijao cara? Bila je to tajna za našu dvojicu, koja ih je u još veću nepriliku bacala. — Naš seljak zabio si u glavu, da će pošto po to naći lupeža. Za to odluči poći do careve palače i tamo se zakriti u koji kut, odakle bi mogao vidjeti sve one, koji izlaze i ulaze, a otići otale tek onda, kad nadje lopova; nije ni pomislio, da se kući povrati. Rečeno učinjeno.

Vrativši se car u dvor, a znajući, da će se seljak dati za njim u potjeru, zapovjedi slugama, da opaze li seljaka, — kojega im je potanko opisao, — gdje se dvoru približi ili čak u nj ušao, nek ga slobodno puste. Tako i bilo. Seljak ušao u dvor i slobodno hodao — kô u svojoj kući — amo i tamo zavirkujući sad jednome sad drugome u lice, i više puta mu se pričinilo, da ga ima u rukama, ali svaki put bi se lecnuo, duboko uzdahnuo i pošao dalje. Već mu i to dodijalo, i on odluči otići pred cara i kazati mu sam kakav je bio taj njegov brijač.

Medjutim pazilo se, — po zapovjedi carevoj, — na svaki seljakov korak i sve to caru dojavljivalo. Napokon zapovjedi car, da seljaka dovedu pred njega. U dvorani za primanje sakupilo se dosta dvorjanika, posjednika i molitelja, koji očekivahu carev dolazak. Dušav seljak u dvoranu, stane, a okomu poleti od jednog do drugoga; ali ni tu nije bilo konjo-kradice.

Nenadno otvore se pokrajna vrata a na njima pokaže se Njegovo Veličanstvo nježno se smiešeći i odzdravljajući sakupljenim. Kad ga seljak opazi, poviče:

— Aha! lopove brijaču, sad te napokon imam! . . .

Prisutni se preplaše; pomisliše, da se radi o napadaju na carev život. Nekoji se već nagnuše, da zgrabe biedna seljaka i da ga u tamnicu odvedu. No lagan smiešak, koji je obrubio careve usne, umiri ih. Car podje k seljaku, metne mu ruku na rame, i okrenuvši se prama ostalim, reče:

— Gospodo, ne uzrujavajte se: ovo je jedan izmedju mojih najboljih prijatelja! Jutros sam se s njime našalio, a sad sam od njega primio zasluženu plaću.

Zatim se okrene k seljaku, te će mu umiljato:

— Dobro, moj dragi, vidio sam, da je vaš konj plemenita i izvrstna životinja, pa si ga pridržah, ta i onako ste ga vodili u Beč, da ga meni darujete. Ja sam car Josip! — I opet uvjeravaše car seljaka, da mu se konj veoma dopao i obećao mu dati bogatu nagradu.

Ali kao da nijesu ni najmanje djelovale na seljaka ove ljubke careve rieči. On je stajao prignute glave očilo ni najmanje zadovoljan kako je stvar išla. Napokon podigne oči i reče glasom punim poniženja i žalosti:

— Veličanstvo oprostite mi! Meni bi bilo milije vidjeti moga konja, gdje na sred ceste mrtav leži, nego li čuti laž iz ustiju vaših! Ta vi mi prisegoste jutros, da ste carev brijač?!

— Pa to i jesam, dragi moj, — prihvati Josip, — ja se sam brijem.

za 20 nagrada za uzorne štale i gnojišta za godinu 1903., a K 2294 za g. 1904.

Poljodjelski odio udruge trgovaca i obrtnika u Kopru pita, da li će se gospodarsko vieće baviti nacrtom pravila za osiguranje živina.

Podpredsjednik priobćuje, da se je gospodarsko vieće već tim bavilo, izradilo pravila i podneslo je zemaljskom odboru. Zavod, kako ga je sa timi pravili predložilo gospodarsko vieće, nije moguće ustrojiti. To mora biti il sasma privatno družtvo ili pokrajinski zavod poput zemaljsko-vjeresijskog zavoda. Odbor proučava to pitanje i hoće u svoje vrieme podnesti izvješće saboru.

Josipu Benčiću iz Pomnjana dopušteno je, da uškopi danoga mu bika, uz obvezu, da do konca pogodbenoga roka drži bika, što je od ovoga potekao.

Dozvoljuje se voditelju svinjske naskočne postaje u Brtonigli, da može prodati nesposobnu krmaču uz uviet, da kupi drugu bolju.

Potvrdjuje se ustanovljenje nove naskočne svinjske postaje u Brgudu kod Labinja ustupom jedne krmače.

Dozvoljuje se Ivanu Kozloviću pok. Ivana iz Krasice, da proda pobjesniloga bika uz uvjet, da kupi drugoga.

Dozvoljuje se Andjelu Gržetiću, da promjeni nevaljala bika drugim boljim.

Čitaju se dva dopisa gospodarske zadruge u Kopru.

Prvim ona prosvjeduje proti imenovanju članom stalnog odbora gospodina dr. Nobile, tajnika poljodjelskog odjela udruge trgovaca i obrtnika u Kopru, koja je ustala i radi proti materijalnim i moralnim interesom gospodarske zadruge i ide za tim, da ovu uniši. Takav čovjek, koji je duša tako špekulativne udruge, neće braniti interese gospodarskih zadruga.

Drugim spisom ista zadruga opravdava svoj postupak u prodavanju smjesa kemičkih gnojiva proti mnienju pokrajinskog poljodjelskog nadzornika, koji tvrdi, da taj postupak ne odgovara propisom neke ministerijalne naredbe.

Gosp. Tomasi prosvjeduje sa svoje strane u ime zemaljskoga odbora proti neovlaštenom miešanju koparske zadruge u njegove poslove. Imenovalo se dr. Nobilu, jer je doktor agrarnih znanosti i gojenac više gospodarske škole u Milanu i sin jednoga od najvećih posjednika u kotaru koparskom, odakle su dolazile tužbe da onaj kotar nije zastupan u odboru. Predlaže, da se preko prosvjeda predje na dnevni red.

Gosp. Frühauf razjašnjuje, obzirom na drugu pritužbu, da gospodarska zadruga u Kopru od više godina prodaje neke smjese kemičkih gnojiva, a da ne kaže postotaka pojedinih hranivih stvari u njih sadržanih. To nije pravo! Morala bi to sve javiti u interesu svojem. Zadruga ustanovljena za obće dobro nebi smjela imati tajna. U ostalom on, po priobćenju drugih i po kemijskoj analizi, što ju je dao napraviti, uvjerio se je, da je zadruga na toj smjesi dobivala po četiri krune čistoga dobitka po kvintalu. Obzirom na velik broj kvintala prodanih, taj je dobitak bio prekomjeran. Smjese su bile dosta dobre, al predrage za kupce.

Dr. Nobile se takodjer osvrne na oba spisa, tumačeć postanak agrarnog odjela kod udruge trgovaca i obrtnika u Kopru; odnošaj istoga prema gospodarskoj zadruzi. Izazvala ga je špekulacija ove sa kemijskimi gnojivi i želja, da se što više podje u susred potrebam poljodjelstva. Onaj odio je prodao 35 vagona gnojiva i njegova smjesa, akoprem bogatija hranivimi stvari, stojala je ipak 4 K manje po kvintalu, nego li ona, što ju je zadruga prodavala. I drugim je pokazao onaj agrarni odio, da znade za korist poljodjelca bolje i uspješnije raditi, nego li radi zadruga. Za to je neopravdana njezina srčba proti njemu.

Iza tih razjašnjenja predje se na dnevni red preko prosvjeda gospodarske zadruge u Kopru. (Svršit će se.)

Politički pregled.

U Puli, dne 10. augusta 1904.

Austro-Ugarska.

Bečki listovi javljaju, da će biti sazvani zemaljski sabori treće sedmice mjeseca septembra. Carevinsko vieće imalo bi se pako sastati iza zaključenja zemaljskih sabora t. j. tamo oko početka mjeseca novembra.

Ministar predsjednik dr. Koerber polazi 26. o. mj. na put u Galiciju i Bukovinu, da se osvjedoči na licu mjesta o stanju tamošnjeg pučanstva.

Dne 8. o. mj. vršio se je naknadni izbor za carevinsko vieće na mjesto pokojnog Šupuka u izborničtvu dalmatinskih gradova Zadar, Sibenik, Hvara, Starograda, Korčule i Trgovačke komore u Zadru. Glasovalo je u svemu 1937 izbornika od 2744 upisanih. Izabran bijaše kandidat hrv. stranaka dr. Ante Dulibić sudb. tajnik u Šibeniku, koji je dobio 1218 glasova, dočim je palo na talijanskog kandidata, zadarskog načelnika dra. Ziliotto 718 glasova. Hrvatske stranke Dalmacije kane kandidirati istoga zastupnika i na zemaljski sabor u Zadru pak ga birati kao prisjednika u zemaljski odbor.

U subotu imali su u Osieku židovski sveučilištni djaci i svršeni gimnazijalci sastanak, da se pogovore glede nekojih vjersko-političkih pitanja. Na tom sastanku primljena je resolucija, kojom se prisutni izjavljuju vjernimi članovi hrvatskog političkog naroda i smatraju medju Židovi u Hrvatskoj jedino opravdanim hrvatski jezik.

Srbija.

Kralj Petar povratio se je dne 8. o. mj. u Biograd iz Ribarske Banje, gdje je proboravio dulje vremena radi odmora.

Iz Biograda pišu, da su odlučujući krugovi vrlo zabrinuti radi loše žetve, te će biti poduzete mjere, da narod izbjegne gladu. U tu svrhu biti će zabranjen izvoz žita i kukuruza, te će se napraviti veća skladišta.

U zadnje doba je u nekih predjelih Srbije počinjeno usried biela dana na cestah nekoliko grabeža i grabežnih umorstva, tako, da je javna sigurnost ugrožena. Novine su bile pune opisa tih zločina. Sada je ministar redarstva odposlao pojedinim predstojnikom okružnicu, u kojoj ih upozoruje na gorespomenute zločine te ih poziv lje, da stanu tomu na kraj. Ministar čini odgovornimi za nesigurnost u zemlji same predstojnike, te im preporuča, da osobito paze na odpuštene robijaše, jer se je izpostavilo, da je veći dio razbojničkih četa sastavljen od odpuštenih kažnjenika.

Rusija.

Od 26. pr. mj. bije se krvavi boj okolo Port Artura. Prve navale Japanaca bijahu junački od ruskih četa odbijene sa ogromnimi gubitci japanskih četa.

Posliednje viesti na bojištu glase:

U Petrogradu, 7. augusta. Telegram što ga je Kuropatkin odaslao caru, glasi: Jučer su poduzeti izvidi na južnoj fronti pred neprijateljskom stranom. Uslied uspješne vatre našeg topničtva zapaljeno je mjesto Henčuandsa, koje leži 18 km. sjevero-iztočno od Niučvanga. Neprijateljski odjel, koji je sastojao od dvie do tri eskadrone i od više satnija, stao je iznenada bježati, ostavivši marvu za klanje, jedan dio kola sa živežem, streljivo i kotlove s hranom, koja je bila pripravljena za kuhanje. Na bježećeg neprijatelja pucalo je naše topničtvo. Takodjer su naši kozaci protjerali japansko konjaničtvo iz mjesta Dentsiaku, koje na lievo leži, a naše konjaničtvo japanske predstraže iz mjesta Tolančaja. Na iztočnoj fronti nema nikakve promjene.

Telegram iz Port Artura, što ga je odaslao general Stessel caru, glasi: Sretan sam, što mogu javiti, da su naše čete na 26., 27. i 28. srpnja odbile sve navale Japanaca uz neizmjerne gubitke potonjih. Oduševljenje je posade neobično. Brodovlje je podupiralo boj, bombardujući japansko krilo. Naši gubitci ova tri dana iznose 1000 momaka i 40 častnika, koji su najviše težko ranjeni. Kako javljaju Kinezi i zarobljeni Japanci, izgubili su Japanci oko 10.000 momaka. Ovi su gubitci bili za neprijatelja tako osjetlivi, da on nije imao vremena, da posakupi svoje mrtvace i ranjenike.

Ruskoj brvojavnoj agenciji javlja se iz Čifu-a: Po informacijah iz kinezkog izvora došlo je 5. o. mj. do ljuta boja na kopnenoj strani Port Artura. Japanci su suzbiti uz vlastite velike gubitke. Broj usmrćenih cieni se na 10.000. Naši gubitci iznose 1000 momaka od prilike. Zapovjednik general Stessel ravnao je sam bojem. Držanje je naših četa izvrstno.

U Parizu, 8. augusta. „Matin“ saznaje iz Londona: Posliednje bombardovanje Port Artura trajalo je pedeset sati. Tečajem pomorske bitke, koja se je bila istodobno s jurišem na kopnu, učinjen je japanski krstaš „Tsioda“ nesposobnim za boj. Ruski krstaš „Bajan“ težko je oštećen, te se je nasukao.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Je l' moguće Jurino, da kane impiegati naše mornarice kod izbora za občinu u Puli potegnut s Talijani?

Jur. Bravo da je, pak ča ni to u redu?

Fr. Kako vranića?

Jur. A lipo, zač gospoda od marine govore, da nebi bili leta 1866. pod Visom dobili, da ni bilo Talijani.

Fr. Pravo je, zač se nebi bili imeli s kim tuć, da ni Talijani, ma se pita: ki je tukal Talijane?

Jur. To se lahko pozabi po onoj: ča noć prespi, to vuk poji.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Sa izleta u Zadar. Spravljali i pripravljali su se toliko godina puljski više ili manje Talijani i puljski uličnjaci, e da posjete Zadar, „rocca inespugnabile“, i Zadrane mile, one „strenue difensore dell italianita“. — I unajmili su parobrod „Petku“, ukrcaše se na nju njih 150, od kojih barem 50 badava; i otploviše preko sinjeg jadranskoga mora put domovine Ilića i Krstića, slavnih junaka dalmatinskog talijanstva. Prispjeli su u Zadar braća po krvi (kojoj, ne pitaj!) dočekala ih veselo i sjajno, pozdravila ih srdačno i milo, gostila jih „vinski“ i „maraškinski“ a nazdravljala jim dakako talijanski u ime Dalmacije ciele. Braća iz Pule, iz Istre Dalmacije ciele. Tko ih je tamo poslao, tko Istre ciele. Tko ih je tamo poslao, tko im je dao mandat, da govore i rade što u ime Pule, u ime Istre. Njih šačica amo dokladenih dotepuha, bezobraznih renegata, dobro plaćenih gladnih galopina — otišlo u Zadar, u grad još (dokle? —) po milosti Božjoj i Hrvata talijanskim, u Dalmaciju hrvatsku, da nazdravljaju talijanstvu Dalmacije i Istre, Zadra i Pule.

Bit će valjda i to „omen“ nekakvi. I u Istri i u Puli, valjda već počeše ičtalijani predvidjati, koja će sudbina zateći njih, njihovo talijanstvo i njihove „manjadore“, pak su otišli u Zadar, k brodolomcima pseudo-talijanstva Dalmacije, da jih zapitaju, kako njim je pri duši sada poslie oluje, koja jim je otrgnula kormilo ladje Dalmacije s ruku.

Dumić Stanić „era lo duce“ nezaboravnog dana. On najčišći Talijan, on „italiano della più bell acqua“ (del lago di Vrana) predstavljao je Istru i Pulu u Zadru. Oh, ironijo, nigda te ne bilo! Baš Dumića su morali postaviti na čelo „dell' ardua impresa“, baš njega...! što nemaju Talijani u Puli mršavijih ljudi za takove zgode? A da je pao, kad su ga ono Zadrani na ramena digli, tko bi bio odgovarao pred „madre Italia“ golemu nesreću?!

Nu, svejedno je, Dumić Stanić bio onaj, koji je mogao i bez da otvori usta predstavljati Istru baš onakovu kakva jest, to jest talijansku kao i on. Sretnije uspjele fotografije talijanstva Istre nisu mogli Puljčani poslati Zadranom. Stanić ima samo jednu manu kod igranja te uloge, a to je da je „mal predebeu“ a Istra je mršava. Ali i to dade se opravdat, ako pogledamo pijavicu netom uzetu sa čovječjeg tiela.

* * *

Još nešto. Na tom izletu imao je rieč i zeleni Teseo Rossi, studente di legge all' universita di Roma eterna, residente a Pola. I on je govorio o talijanstvu i o talijanskom patriotizmu, on koji u Puli drži socijalistima internacionalnim (?) predavanja o francezkoj revoluciji, on koji kani jednom voditi puljske socijaliste u zemlju obećanu po Marksu.

Kao i Dumić Stanić tako i Teseo Rossi su vrlo uspjele figure za igranje uloga talijanstva i socijalizma u Puli. Kamorri puljskoj moramo baš iz srdca čestitati, da su tako sviestni bili kod podieljenja uloga za predstavljanje puljske komedije u Zadru. Prosit!

Proširenje zemaljske bolnice u Puli. Ovdje je boravio prošloga čedna zemaljski prisjednik dr. Cleva sa računarskim savjetnikom Pogatschnigg-om i gradjevnim savjetnikom Poscher-om iz Poreča radi proširenja zemaljske bolnice i pregradnje pojedinih padiljona, čime će se valjda baviti zemaljski sabor u budućem zasjedanju.

Po mnienju tih strukovnjaka imalo bi se pregraditi i proširiti zgradu, oprediejenu za upravu bolnice. Nadalje imalo bi se sagraditi posebnu zgradu za kužne bolesti, bez koje ne može biti javna bolnica. Konačno ide se i zatim, da se sagradi posebnu zgradu za kirurgiju.

Kradja u poštanskom uredu. Prošloga tjedna provalili su nepoznati do sad tatovi vrata poštanskog ureda u Krnici odnesav sobom novca u iznosu od 1400 K. Provala dogodila se po noći. Pošte meštar Antun Škabić bio je osjeguran kod nekog družtva proti provalam.

Lošinjski kotar:

Pučka knjižnica u Malom Lošinju. Ima tomu dva, tri mjeseca odkako je niknula misao, da se u ovom mjestu ustroji pučka knjižnica. Takva je knjižnica (koja bi bila i za okolicu), ovdje od nuždne potrebe. U tu svrhu počelo se sabiranjem, te se za kratko vrieme doista i sabralo liepi broj knjiga. Tim se dakako nije još ni iz daleka polučilo ono, za čim se ide, pa s tog apeliramo na rodoljube, kojim je doista stalo do probudjenja i osvješćenja ovog našeg mukotrpnog naroda, da nam priskoče u pomoć bilo knjigama bilo novčanim prinosima.

Poznate su nam brojne knjižnice pojedinaca, što u dvoprst debelom prahu gnjiju, dok bi se to dalo na ovaj način koristno upotriebiti, biva ustrajanjem pučkih knjižnica.

Rodoljubi, priredjujte Vaše knjižnice i narod biće Vam haran.

Bude li sreće i zauzimanja naš će se Lošinj za par mjeseca ponositi svojom liepom knjižnicom.

Knjige i ostalo nek se šilje na gosp. Josip-a A. Kraljić-a, ravn. učitelja družbe sv. Cirila i Metoda, ili na gosp. Ivana Lovrić-a umirovljenog podčastnika u Malom Lošinju (Istra).

Darovatelji uz odnosni broj darovanih knjiga biti će svojedobno javljeni u cienj. Našoj Slogi.

Mjesto občinskoga stražara. Glavarstvo občine Cres razpisalo je natječaj na mjesto občinskoga stražara sa godišnjom plaćom od 720 K i podpunim službenim odielom.

Molbe valja predložiti glavarstvu občine Cres do 31. augusta o. g. sa dokazi o dobi (izmedju 24—40) o dobrom političkom i moralnom ponašanju, austrijskoj pripadnosti, zdravom tjelesnom ustroju, o poznavanju zemaljskih jezika, o vještini u pisanju i čitanju u talij. jeziku; i konačno dokaz o dosadašnjoj službi bilo javnih stražara, vatrogasaca ili kod vojske. Pobliže viesti mogu se dobiti u občinskoj pisarni za službenih satova.

Voloski kotar:

Učiteljske službe. Razpisane su učiteljske službe, i to na mješovitoj pučkoj školi u Lovranu s talijanskim i hrvatskim odielom mjesto nadučitelja, ravnatelja. Molitelji treba da dokažu, da su sposobni za poduku na pučkih školah s hrvatskim i talijanskim naukovnim jezikom. Njemački se jezik podučaje kano predmet. Molbe valja predložit službenim putem do 31. augusta o. g. c. k. kotarskomu školskomu vieću u Voloskom.

Dalje je razpisano mjesto učitelja III. reda na hrvatskoj dvorazrednoj mješovitoj školi u Opatiji. Molbe treba predložiti propisanim putem c. k. kot. škol. vieću u Voloskom u roku od 14 dana po trećem oglasu u službenom „Osservatore Triestino."

Godišnji izvještaj pučkih škola spadajućih pod okružje mjestnog školskog vijeća u Kastvu za škol. god. 1903./1904. Rieka 1904. Izdalo mjestno školsko vijeće u Kastvu.

Dobrotom obć. glavarstva u Kastvu primili smo gornji izvještaj, koji sačinjava uglednu knjižicu od 86 stranica.

Na uvodu izvještaja nalazimo popisane školske oblasti i njihove glavne predstavnike počam od ministra nastave pak do članova pojedinih mjestnih školskih vijeća u ovoj občini. Zatim dolazi pod naslovom „Škole" popis škola i školske vijesti te osmrtnica Nikoli popu Butkoviću, pokojnom ravnatelju pučke škole u Kastvu.

Iza toga dolaze viesti o pojedinih školah u občini t. j.

1. Peterorazredna muška pučka škola u Kastvu.
2. Trorazredna ženska pučka škola u Kastvu.
3. Trorazredna mješovita pučka škola u sv. Mateju.
4. Trorazredna razdieljena pučka škola u Rukavcu.
5. Dvorazredna mješovita pučka škola u Klani.
6. Jednorazredna mješovita pučka škola u Brgudu.
7. Jednorazredna mješovita pučka škola u Zametu.
8. Jednorazredna mješovita pučka škola u Brežcih.
9. Jednorazredna pomoćna pučka škola u Zvonećih.

Iz priloženog pregleda doznajemo, da bijaše u onoj občini 3173 djece dužne polaziti školu i da ih je polazilo 2752. Na koncu izvještaja nalazi se „Dodatak", u kojem se nalaze kratke viesti o „Delavskoj školi", i „c. k. pripravnici za učiteljišta" u Kastvu, o „školskih taksah" od načelnika g. Jelušića, te „kratka poviest Kastva" od učitelja g. M. Grosmana.

Pazinski kotar:

Kako mame pazinski talijanaši našu djecu u talijansku prkos gimnaziju? Iz programa talijanske prkos gimnazije je razvidno očito kolik je postotak hrvatske djece u onoj školi. Nu nije se čuditi tomu nimalo kad se znade kako pazinski talijanaši mame i mute našu djecu u svoju školu.

Već do sada je bilo poznato kako su mnoge naše mladiće privabili tim, da su im obećali nesamo podporu od talijanskog podpornog družtva, već i stalnu godišnju podporu od zemaljskoga odbora u iznosu od najmanje 200 kruna. Na taj način spravili su u svoju školu i mladiće, koji su kanili u hrvatsku gimnaziju u Pazinu, ali zbog siromaštva i omamljeni velikom podporom od strane pazinskih talijanaša, stupiše radje u talijansku prkos-gimnaziju.

I poznati narodni izdajica Krstić bio je na taj način primamio trojicu odličnih djaka iz Kastavšćine obećav im bogatu podporu. Pak što se je s njima dogodilo? Propadoše tamo sva trojica premda su u kastavskoj pučkoj školi bili odlikaši. Inače nije moglo ni biti, jer kako ćete da napreduju djeca, koja su svršila hrvatsku pučku školu, na gimnaziji gdje im se sve u nepoznatom jeziku predaje.

Da su oni dječaci kojom srećom došli u hrvatsku gimnaziju, bili bi stalno liepo napredovali, a ovako propadoše na štetu svoju i roditelja im, a na sramotu onoga zlotvora, koji ih je na krivi put spravio.

I za buduću školsku godinu mame pazinski talijanaši putem svojih novina našu djecu u svoju školu.

Talijansko podporno družtvo u Pazinu poziv|je naime roditelje i štitnike one djece, koja žele dobiti podporu u školskoj godini 1904./1905., da prijave do konca augusta koliku i kakvu žele imati podporu.

Neobična je to muka za roditelje i za djecu, gdje im se kaže, da naznače sami koliko žele imati podpore i kakva da bude ta podpora.

Za siromašne roditelje, koji nemogu uz najbolju volju malo ili ništa žrtvovati za svoju djecu, jest taj način pozivanja vrlo zamamljiv, jer si u svojem siromaštvu, ako im je diete sposobno za školu, nemogu inače pomoći, već da ga izruče pazinskoj gospodi, da učine iz njega malo po malo narodnog odpadnika.

„Djačko podporno družtvo" za djake hrvatske gimnazije dieli takodjer godišnje podpore najsiromašnijim djakom, ali ono nepozivlje ni privatno ni putem novina siromašne roditelje ili štitnike djece, da naznače sami koliko žele imati podpore. Hrvatskih bo djaka ima dosti, nam netreba loviti tudju djecu, jer imademo i svoje dosti samo kad bi bilo dosta sredstva, da im se svima pomoći uzmogne.

Iz pazinskog kotara pišu nam: Pred tri godine imenovao je c. kr. kot. sud u Pazinu proti volji većine pučanstva za svojeg sudbenog povjerenika u sv. Petru u šumi krnjela Alberta Giorgisa, koji takodjer ujedno obavlja službu poštanskog odpremača i pisara občinskog županstva. Ove je godine isti sud imenovao za svojeg povjerenika u Kringi krnjela Baštijana Luche. Da bude cijelokupna mjestna občina Tinjan imala same krnjele za svoje sudbene povjerenike, ne preostaje drugo, nego da gosp. Pistotnig, c. kr. kot. sudac u Pazinu, digne sa službe dosadanjeg sudbenog povjerenika u Tinjanu, te na njegovo mjesto posadi trećeg, krnjela Joakina Šestana iz Tinjana. Očekujemo od ježenskog hrvatskog-talijanaša, da čim prije u tom smislu poduzme shodne korake. Bude li uspio u započetoj bratomornoj borbi, blagoslivljati će ga lievom rukom njegovi potomci.

Veliki duh biskupa Dobrile! izprosi od Boga pamet zalutanom Ježenjskom svrzikapi.

Koparski kotar:

Občinski izbori u Dolini obavljeni su prošloga ćedna posve mirno i redovito, što je riedkost u ovoj občini. Obično je bilo izmedju poreznih občina prepiraka zbog osoba, koje se je imalo izabrati u zastupstvo. Ovaj put nebijaše ni prepiraka ni razdora, već svi složno izabraše u novo zastupstvo najvrednije muževe iz sviju poreznih občina. Glavna je zasluga velevriednoga g. načelnika Pongerca, koji je znao opreznošću i susretljivošću utišati i ublažiti strasti medju svojimi občinari, koji ga radi toga cienе i poštuju. Živili sviestni birači občine Dolina i njihovi prvaci!

Zabave na korist „Djačkoga podpornoga družtva" u Pazinu. Pjevačko družtvo „Svoboda" u sv. Antonu kod Kopra priredjuje zabavu sa vrlo bogatim i biranim drogramom za dne 14. septembra o. g. a na korist našeg podpornog družtva u Pazinu. I prošle godine priredilo je to rodoljubno družtvo zabavu u istu svrhu, što je vrlo hvalevriedno.

Očekivati je, da će kod te zabave sudjelovati i ostala pjevačka družtva na Koparšćini, da tako svi složno doprinesu k što sjajnijem materijalnom i moralnom uspjehu zabave.

Iz Dekana pišu nam, da priredjuju tamošnji djaci na zadnju nedjelju augusta zabavu s tamburanjem, predstavom i pjevanjem na korist „Djačkog podpornog družtva" u Pazinu. Kod zabave će sudjelovati: dekanski tamburaški zbor, pjevačko družtvo „Zrinjski" i susjedna pjevačka družtva, ako se na vrieme priglase.

Vrlo nam je milo što je ovo drugo narodno družtvo na Koparšćini, koje priredjuje zabavu na korist toli potrebitog i koristnog „Djačkog podpornog družtva" u Pazinu.

Narodna družtva u Istri, sliedite primjer dekanskih djaka i „Svobode" u Sv. Antonu!

Iz Buzeta pišu nam 1. o. mj. Ovih dana premješten je odavle u Tržić oružnički zapovjednik g. Andrija Lorenzutti proti svojoj volji i proti želji svega ovdašnjega pučanstva. Mi nehvalimo rado činovnike ako čine svoju dužnost, jer su za to plaćeni, ali g. Lorenzutti-a moramo pohvaliti kao ozbiljnog, trieznog i pravednog muža, s kojim bijaše zadovoljan narod i sve ovdašnje oblasti. Mi neznamo zašto je odavle premješten, ali ako je možda radi toga, da se tim kazni drugoga, nije pravedno, da se kazni istodobno bez ikakovog razloga njega i ovdašnje stanovništvo.

Želeći mu mnogo sreće na novom mjestu, nadamo se, da će njegove stope slieditи njegov nasljednik.

Porečki kotar:

Talijanski župnik osudjen radi prevare. Malo imade talijanskih svećenika Istre, s kojima smo se morali u novije vrieme toliko baviti, kaošto sa bivšim župnikom Viktorom Vaselli u Grožnjanu. Molili smo i prosili mi i naš puk u onoj župi biskupski ordinarijat u Trstu toliko puta, da se pozove na red nepokornog župnika, da se ga kazni, pošto neće da vrši preuzete dužnosti i zadane mu naloge, ali sve to nije pomoglo ništa, jer je kao Talijan u današnjih okolnostih u ovoj biskupiji nailazio na otvorenu zaštitu i obranu. Prkosio je bezobrazno svojim dužnostim i većini svojih župljana, jer je znao da se iz Trsta neima čega bojati.

Dugo je prkosio ali je konačno i njemu došao crni petak — ne od njegovih predstojnika iz Trsta — već od c. k. državnog odvjetništva u Rovinju.

O bivšem župniku Vaselli-u kolao je već odavna glas, da živi razkošno, da baca novac lievo i desno i da nepita odkud mu dolazi novac, već samo da ga ima i da ga može trošiti. I trošio je obješke — tudji novac — sve dok je došao pravici u ruke. Evo što pišu talijanski listovi o razpravi provedenoj proti njemu na okružnom sudu u Rovinju:

Viktor Vaselli od Rapicia, od 32 god., iz Trsta, župnik u Grožnjanu sjedi na obtuženičkoj klupi radi zločina pronevjerenja. Tužen je, da si je pridržao na svoju korist svotu od 1220 forinta, koje mu je predala neka Marija supruga Mateja Bankovića iz Grožnjana. Ova je nekoliko dana pred Božićem prošle godine — pošto su koncem onoga mjeseca imale doći izvan vriednosti stare banknote od 10 for. i stare papirnate petače (5 for.), kojih je ona posjedovala za 1220 for., velikom štednjom kao jedino skoro vlastničtvo pristednje, sav taj novac predala župniku Vaselli-u molbom da njoj ga dade promjeniti. Ali ne mogaše natrag dobiti ni novčića od „uzornoga" talijanskoga svećenika. Župnik je naime svaki put, kad bi ona nesretna žena došla k njemu tražiti svoje, našao kakvu izprika. On ju vukao novim izprikami, lažmi i zavaravanjem tako dugo za nos, dok njoj to sve ne dozlogrdi te prijavi cielu stvar oblasti.

Župnik Vaselli, pozvan na sud, izjavi sudcu iztražitelju prvi put, da su novci promjenjeni i uloženi u nekoj banki na ime one žene. Drugi put opozva prvu izpovjed te izjavi, da su novci dobro uloženi na interes kod nekog poduzetnika u Trstu. Koli prva toli druga njegova izpovjed bijaše lažna. Kasnije izjavi, da su novci uloženi kod neke druge banke, ali se je po izvidih ustanovilo, da je Vaselli tražio kod te banke zajam od 3000 kruna. Konačno izjavi Vaselli na dan razprave u Rovinju, da je primio iz Beča 2240 kruna i da je taj novac izručio osobi, koju nemože imenovati, i koja je došla k njemu u župni stan poslana tobož od Bankovićke, da digne onaj novac; drugo da nemože kazati, jer da je vezan izpovjednom tajnom. Ovu posliednju izjavu priobćio je Vaselli pismom prije razprave koli sudcu iztražitelju, toli državnom odvjetniku.

Na razpravi pozvao ga državni odvjetnik opetovno, da se izjavi odlučno i da izpovjedi istinu glede novca, jer da ga izpovjedna tajna nemože na ništa vezati, pošto je novac izručio u župnom stanu i prije nego li bi bio tobož vezan na mük zbog izpovjedne tajne. Župnik osta kod posliednje izjave premda mu je državni odvjetnik jasno dokazao, da mu nemože nitko vjerovati.

Saslušana bijaše kao svjedokinja oštećena Banković, te njezin suprug, koji potvrdiše posvema obtužnicu.

Sudbeni dvor odsudi obtuženoga zbog zločina prevare na težku tamnicu od 5 mjeseca, pooštrenom jednim postom svakog mjeseca.

Sve mnogobrojne molbe i pritužbe našega puka u grožnjanskoj župi nepomogoše ništa proti „uzornomu" talijanskomu župniku, ali ga stignu konačno ruka pravde, pred kojom moramo biti svi jednaki.

Razne primorske viesti.

Neka se izpravi. U zadnjem broju u viesti „Program c. k. velike državne gimnazije u Pazinu, i to na koncu, gdje se govori o podporah, što ih je od postanka podielilo „Djačko podporno družtvo" stoji, da je tih podpora dalo K 37.787·15 dočim mora stati K 73.797·15.

Imenovanje kod financijalne prokure u Trstu. Imenovan bijaše tajnikom financijalne prokure: pristav g. dr. Dragutin Lukež, naš zemljak, koji je onomadne položio odvjetnički izpit. Čestitamo srdačno prijatelju i zemljaku.

Štipendije za c. k. više učilište za vinarstvo i voćarstvo u Klosterneuburgu. Za buduću školsku godinu, koja počima polovicom septembra, razpisane su tri štipendije po 500 K, koje podieljuje c. k. ministarstvo poljodjelstva u Beču. Molitelji treba da podnesu svoje molbe najdalje do 15. septembra o. g. ravnateljstvu spomenutog zavoda. Tko želi biti primljen u I. razred kao redoviti učenik,

mora dokazati 1) da je svršio 4. razred gimnazije, realke, ili koje druge slične škole, najmanje pak gradjansku školu dobrim uspjehom; 2) da je navršio 16 godina ili da ih svrši u ovoj sunčanoj godini; mora priložiti izjavu očeva ili skrbnikovu glede ulaza u zavod i plaćanja troškova za obskrbu dok traje poduka; 4) mora položiti primateljni izpit. Od toga izpita oprošteni su samo oni, koji su svršili drugi tečaj na kojoj tuzemskoj gimnaziji ili realci te su dobili svjedočbu I. reda najmanje sa dovoljnim uspjehom; 5) ako se molitelj neoglasi ravno iz kojega drugoga zavoda mora pružiti dokaz o svojem neporočnom ponašanju; 6) molitelj moraju biti vješti njemačkom jeziku u govoru i pismu bar toliko, da mogu već od početka slieditи poduku.

Primateljni izpit za školsku godinu 1904./1905. polagati će se od dne 13. do 15. septembra o. g.

Mladomisnici. Ovih školskih praznika proslaviti će ovi mladomisnici, za tršćansko-koparsku biskupiju g. Josip Alberti, g. Antun Dubaz, g. Josip Križman, g. Johim Pilat i Josip Ziach; za krčku biskupiju g. Dinko Linardić i g. Nikola Parčić.

Tečaj za tajnike-blagajnike pučkih štedionа. Zemaljski odbor u Poreču odlučio je, da će otvoriti u Poreču u drugoj polovici mjeseca augusta o. g. tečaj za poduku tajnika-blagajnika pučkih štedionа ili posujilnica i štedionica. Broj slušatelja je ograničen na 15. Svaki slušatelj dobiti će podporu u iznosu od 4 krune na dan i putne troškove. Molbe valja poslati zemaljskomu odboru u Poreču tečajem ovoga mjeseca.

Premda će biti poduka u talijanskom jeziku, ipak upozorujemo naše mladiće, koji su vješti tomu jeziku, da podnesu na vrieme svoje molbe pa da vidimo koliko će ih biti primljeno.

Tražimo svoje pravo. Onomadne čitali smo u bečkih novinah, da su izašli izvještaji obrtnijskih nadzornika za sve zemlje zastupane na carevinskom vieću. Ti izvještaji sastavljeni su većinom u njemačkom jeziku. Tako i izvještaji za naše pokrajine t. j. za Primorje i Dalmaciju.

Proti izključivosti njemačkoga jezika u tih izvještajih za rečene pokrajine prosvjedovali su talijanski listovi Primorja zahtjevajuć, da budu ti izvještaji u buduće sastavljeni za **talijanske** pokrajine i u talijanskom jeziku.

Što se tiče izključivosti njemačkoga jezika podpirujemo i mi prosvjed talijanskih listova, ali prosvjedujemo ujedno proti umišljenom talijanstvu naših pokrajina i zahtjevamo poput talijana, koji sačinjavaju manjinu pučanstva u umišljenih talijanskih pokrajinah, da ti izvještaji za naš narod budu tiskani u hrvatskom jeziku. Zahtjevamo to tim više, pošto doznajemo iz tršćanskih listova, da je obrtni nadzornik u Trstu mjernik gosp. Coglievina stavio na ministarstvo trgovine u Beču predlog, da se u buduće sastavljaju izvještaji u talijanskom jeziku.

Ovaj naš opravdani zahtjev preporučamo osobito hrvatskim listovom iz Dalmacije, koja spada u obrtnom pogledu pod obrtničkog nadzornika, mjernika g. Pellegrini-a u Puli. Zahtjevajmo svi složno poput Talijana od ministarstva trgovine neka se za naše pokrajine izvještaji obrtničkih nadzornika u buduće sastavljaju i u hrvatskom jeziku. Ono što bi imalo vriediti za Talijane, koji su u manjini, mora da valja i za nas, koji smo u većini!

Glavna skupština talijanskog političkog družtva za Istru. Pred nekoliko dana održavana je u Kopru godišnja glavna skupština talijanskog političkog družtva za Istru. Najvažnija točka dnevnoga reda bijaše izvještaj družtvenog predsjednika i zastupnika Bennati-a o političkom i parlamentarnom položaju u Austriji. Govornik se je najdulje zabavio sa borbom Talijana za talijansko sveučilište u Trstu. Izvješćujuć o tobožnjem sporazumu Talijana sa Slavenima izjavio je Bennati, da je s nama svako sporazumljenje nemoguće i da bi bilo ludo s nama ugovarati. Mi ćemo se vratiti na tu skupštinu čim nam to prostor lista dopusti.

Za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ u Istri. Velezaslužni „Hrvatski Branik“ kono izlazi u Mitrovici, donio je u svojem 53. broju vrlo krasan članak pod naslovom „Družba sv. Cirila i Metoda“ u kojem tumači svojim čitateljem važnost naše „Družbe“ te im toplo preporuča „Družbine“ proizvode t. j. žigice, cigaretni papir i kavinu primjesu ili cikoriju.

Srdačna hvala velezaslužnom drugu na bratskom zanimanju!

Express pisma. Po naredbi c. k. ministarstva trgovine neće se više od 1. kolovoza t. g. počamši poštne **prešne** (expresne) **pošiljke** po noći dostavljati.

Ako pošiljač pa hoće, da se njegova takova pošiljka i po noći dostavi, mora u naslovu kraj besede „express“ još napisati „**takodjer po noći dostaviti**“.

Stranke, koje proti ovoj naredbi hoće imati, da jim se i na dalje po noći dostavlja; moraju ovu svoju želju poštarskom uredu pismeno predložiti.

Mladi glazbenik. Pod tim naslovom čitamo u posliednjem broju Volosko-Opatijskog „Nar. Lista“: „Gospodin Hugo Tomičić, sin umirovljenog savjetnika prizivnog sudišta u Trstu, gosp. Ljudevita Tomičića, a nečak našega zaslužnoga starine gospodina Viktora Tomičića, dovršio je ovih dana glazbene nauke na konverzatoriju u Sondershausenu u Njemačkoj. Kod konačnoga izpita ravnao je raznimi javnimi koncerti, kod kojih je žeo obilnu pohvalu prisutne publike. Razne njemačke novine izrazile su se jako pohvalno o mladom tom glazbeniku, naglasujuć sve, da će se gospodin Tomičić proslaviti u glazbenoj umjetnosti. Čestitamo mladomu znancu i njegovim roditeljem.“

Most na rieci Mirni. Polovicom prošloga mjeseca sakupio se je na desnoj obali rieke Mirne kod rta sv. Dionizija odbor, koji imao dozvoliti, da se na onom mjestu sagradi toli potrebiti most preko rieke Mirne. Odboru je predsjedao upravitelj c. k. kot. poglavarstva u Poreču, a članovi istoga bijahu: c. k. mjernik Oberst iz Trsta, c. k. namjesnik pomorske vlade g. Giacometti, lučki kapetan iz Rovinja g. Zsoldak, šumski komesar g. Tava iz Poreča, lučki zastupnik iz Cittanove g. Zacevich, te zastupnici občinah Brtonigla, Grožnjan i Cittanova.

U sjenici starih hrastova sastavljen bijaše zapisnik, u koj ubilježiše stranke i zastupnici oblastih svoja mnienja za i proti gradnji.

Kako se može suditi po mnienju raznih članova odbora imade nade, da će zanimane oblasti konačno pristati na to, da se tamo sagradi privremeni most.

Uredjenje rijeke Mirne. Ministarstvo poljodjelstva potvrdilo je ugovor, što ga je prihvatio zemaljski odbor u Poreču, tičući se uredjenja gorskih potoka, koji se izlievaju u korito Mirne. Nadalje dobio je nalog nadkomesar šumskog odsjeka u Beljaku, g. Obereigner, da provede pripravne radnje, te mu se je u tu svrhu dalo na razpolaganje potrebitu svotu novca, uloženog kod poreznog ureda u Buzetu. Zemaljski odbor stavio je na razpolaganje ministarstvu, svotu od 33.000 K, odgovarajuću godišnjem prinosu za posliednje tri godine, što čini 50 po sto na trošak od 550.000 K, prinos, koji se jur nalazi u proračunu.

Pomorska vlada priobćila je zemaljskom odboru, da će se prvih mjeseca buduće godine započeti sa izkapanjem na ušću rieke.

Kako je razvidno iz tih viestih bliža se konačno dugotrajno pitanje o toli potrebitom uredjenju rieke Mirne svomu kraju.

Zemaljski odbor nastoji sada, da se ustroji hidraulički odbor. Čim bude imao pako u rukama nacrt za uredjenje rieke, koj se nalazi još kod ministarstva, započeti će sa radnjom oko konačnog ustanovljenja prinosa, koje će imati da podnose sve zanimane stranke.

Za „Narodnu Prosvjetu“ u Istri priposlane: dr. Petar Skok, iz Beča 10 knjiga, Josip Jedlowski, pravnik iz Kotora 16 knjiga, Zorko Klun, župni upravitelj u Brestu 5 knjiga, Obitelj Ribarić, Slamareva iz Vodica 22 knjiga, Fran Peršić, župni upravitelj u Vodicama 5 knjiga, Ivan Ribarić — Obranov, trgovac u Trstu 2 K, Mate Kosić, trgovac u Trstu 3 K Ante Rupena, trgovac u Trstu 2 K Grgo Šverko, posjednik u Vodicama 2 K Ante Ribarić, c. k. poštar u Vodicama 1 K Ivan Ribarić, župan u Vodicama 2 K Ivan Milović Jurkin, iz Vodica 50 fil. Ante Poropat Felac 50 fil.

Osim toga javio je ugledni klub: „Sv. Cirilo — Metodski zidari“ u Zagrebu, da će obskrbiti knjigama čitavu pučku knjižnicu u Malom Lošinju. Budi na ovom mjestu svim darovateljima, osobito vrlom klubu u Zagrebu izrečena najljepša hvala.

Istarska akad. omladina.

Knjige ili novčani prispjevi neka se šalju na naslov: Josip Ribarić, stud. agr. Vodice u Istri.

Uapšeni slikari talijanskih trobojnica. „Talijanski uličnjaci“ ili „toplokrvna djeca“ kako ih često nazivaše službeni listovi tršćanske vlade, jesu doista nedostiživi u svojih izumih. Jednom narišu talijansku trobojnicu na velikom trgu, drugi put na zidovih crkve, pak na zidovih redarstvene palače itd. itd., za izmienu objese takvu zastavu nad gradskom palačom ili načine pogibeljnu igračku (ta djeca neznaju za pogibelj!?) u formi bombah, ili što je najnovije, narišu talijansku trobojnicu na zidovih krasne još nedogradjene palače za c. k. namjestničtvo. Čovjek se mora doista čuditi duhovitosti, spretnosti i pronicavosti tih „uličnjaka“ i nestašnih „derana“, vladajućih krugova u Trstu. Gosp. grof Goess mora se zaista od srca smijati, kad dozna za koji novi „štikelc“ tih svojih **djetinjih** podložnika. Onomadne je neki šaljivdjija u jednom tršćanskom listu zagrižljivo kazao, da se nada viditi ravnatelja c. k. redarstva u Trstu, dvorskog savjetnika g. Busicha sa talijanskom trobojnicom na hrbtu.

Ti moderni slikari obično odmagle, pošto su svoje djelo dovršili, nu ovaj put došlo im je redarstvo u trag te ih spravilo pod ključ na veliku štetu slikarske umjetnosti. Evo imena tih umjetnika: Gamerini, Del Fabro, Leone, Pacor i Visnouski. Ta liepa družba je medjunarodna jer prva dvojica jesu talijanski državljani, treći je iz Pirana, a posliednja dvojica: Pahor i Visnouski, čisto talijanska krv iz Trsta.

Podanici dakle kralja Viktora **Emanuela** i hrvatsko-slovenski odpadnici posvećuju svoje skromne umjetničke sile na čast i slavu majke Austrije!

Na poljodjelskoj školi u Poreču započeti će dne 1. decembra o. g. 22. tečaj. Ta škola-konvikt pridieljena je zemaljskom gospodarskom zavodu u Poreču. Poduka je praktična i zorna za sinove istarskih poljodjelaca, koji će danas sutra postati samostalnimi gospodari. Glavna njezina zadaća je obradjivanje polja, vinograda, vrtova i posao u konobi.

Primati će se sinovi istarskih gospodara-poljodjelaca. Molbe valja podnesti ravnateljstvu zemaljskog gospodarskog zavoda u Poreču do 30. septembra o. g.

Za svakog mladića dobiva zavod 300 K godišnjih.

Nove porezne občine u Istri. U talijanskih listovih Istre čitamo, da je odgovorio zemaljski odbor u Poreču glavarstvu občine u Dekani, da ne može poduprieti molbu občinara iz Brezovice, kojom mole, da se ih odieli od porezne občine Loke, te da mu se stvori posebna porezna občina Brezovica. Isti odbor izjavio je pako kotarskomu poglavarstvu u Kopru, da od strane zemaljskoga odbora neće biti zaprieke, da se odieli občinski odlomak Marčenigla od porezne občine Vrh, te da se stvori novu poreznu občinu Marčenigla.

Za nanjeno i nesposobno vojništvo iz Trsta, Istre i Dalmacije. Podružnica zemaljskog pomoćnog družtva crvenog križa za Trst, Istru itd. razpisuje natječaj za nagrade ranjenim vojnikom u ratu, koji su nemoćni, a tako i obiteljim u ratu poginulih vojnika, i to iz stalne zaklade za one, koji su u ratu ranjeni, a pripadnici su Trsta, Istre i Dalmacije. Svi, koji se žele natjecati, imadu svoje molbe do konca augusta o. g. upraviti na načelnika kao predsjednika kuratorija u Trstu.

Razne viesti.

Tako se govori mladeži! Priobćujemo radostno rodoljuban govor, što ga je izrekao dični upravitelj hrvatske nautičke škole u Bakru gosp. Vj. Baborsky svojim učenikom na koncu godine kad im je podielio svjedočbe. Vriedne su doista one rieči, da si ih duboko u srce upiše svaki naš mladić, komu je sudbina dosudila, da zapusti domovinu svoju i da zaplovi u daleki svieta. Evo tih zlatnih rieči: „Vi polazite u široki svieta, da nastupite težko, ali vrlo častno i odlučno pomorsko zvanje. Obavljajte vaše dužnosti točno i savjestno, pa pratio vas dobri Bog na vašim putovanjima, po pučini morskoj i me dao nikad, da vas kakova nesreća snadje. A, dogodi li se u vašem mučnom radu, da vam silepočmu malaksati, a dobra vas volja ostavljati, sjetite se, da ste potomci slavnih pomoraca, da ste sinovi Hrvata, koji su sebi svojim značajem i vještinom znali steći najljepši glas po čitavome svietu. Ne okaljajte nikad liepi glas obaca vaših, ne okaljajte ga ni onda, kad biste se u vršenju vaših dužnosti morali uhvatiti u koštac i sa nemilom smrti — što ne dao Bog. Nu, zbude li se i to, tad joj junaški u oči pogledajte, a u najkritičnijem momentu neka vam zasjaje pred očima boje crvena, biela i plava — taj simbol domovine vaše. Zoajte, da u tom težkom času cieli narod na vas gleda, i kolikogod strepi nad životom vašim, hladno očekuje, da vašu dužnost častno izvršite. Dajte, da vas radje progutaju valovi morske pučine, nego da vam narod zaplače radi kukavštine vaše. Poginete li slavno, živjeti će ime vaše u narodu vašem, a u ovim zidovima lepršati će duh vaš iz razreda u razred, pa kad vas budemo spominjali vašim mladjim sudrugovima, ponositi ćemo se, da smo vam učitelji bili. Srstno“.

Nova Himna na čast slavenskih apostola. Nedavno je izašla pod naslovom „**Bože čes ráči il před tisici rokp**“ (Bože, koji si izvolio pred tisaću godina) velebna himna u češkom jeziku na čast slavenskih apostola sv. braće Cirila i Metoda. Himnu je sastavio moravski pisac g. Vl. Šasny. Tu veličanstvenu himnu valjalo bi pjevati u svih slavenskih crkvah na čast naših svetih apostola kano i u svakoj drugoj svečanoj prigodi. Harmonijska pratnja dobiva se u Melichárka na Velegradu u Moravskoj.

Mudri savjeti poljodjelcem ili kmetovom. U novinah čitamo 23 mudra savjeta kako valja da se vlada svaki pametan poljodjelac ili kmet, pa je dajemo i mi do znanja našim istarskim gospodarom sa preporukom, da se ih drže i stalno se neće nikada pokajati. Evo tih savjeta:

1. Nedaj svoje zemlje iz ruku nikomu i za nijednu cienu. Zemlja je blago, koga nemože tat ukrasti ni oganj uništiti. Ona će hraniti tebe i potomke tvoje dokgod bude marljivih ruku.

2. Djelaj bistrom glavom i otvorenim očima; što vidiš, da je bolje i koristnije kod tvoga susjeda, uvedi i kod sebe bez

razmišljanja. Množi svoje znanje dobrimi knjigami i novinami, jer čovjek valja da uči dok je živ.

3. Zapiši sve što si dobio i što si potrošio, i gledaj uvjek, da umanjiš potroške i da povećaš dobitke. Štedi ali ne škrtari i gdje treba ne žali potrošiti.

4. Ne oslanjaj se na druge već radi sam; zamjenik tvoj nikada neće tako raditi, kao tvoja glava i tvoje ruke.

5. Ne zaduživ se nikdar, jer dužan kese ne veže, ali i ne daj da tebi drugi bude štogod dužan.

6. Što možeš danas da uradiš, ne odloži na sutra, ali podaj tielu mira, kad treba da jedeš i spavaš.

7. Pazi, da ti je u kući i u štali i u polju uzoran red.

8. Gledaj da imaš ugodan stan za se i porodicu tvoju.

9. Korov (drač, plevel) je otimač i kradljivac, stoga drži, svoja polja, njive, livade, vinograde, voćnjake i bašče čiste od korova. Brini se, da ti je i stan i podrum (konoba) i štala uviek čista, al se isto tako brini i za čistu savjest.

10. Stoci (blagu) svojoj podaj svaki dan malo soli.

11. Hrani i njeguj stoku svoju dobro, da od nje imaš koristi.

12. Svake godine zasadi po nekoliko voćaka i njeguj ih dobro.

13. Djubri (gnoji) svoja polja, livade, voćnjake i vinograde što više možeš, da što veći prihod od njih dobiješ.

14. Proizvadjaj ne samo što više, nego i što boljih plodova.

15. Brini se za što bolje sjeme, i nikad ga ne posij, dok ga nisi valjano očistio.

16. Učini blizu kuće baštu (vrt), pa uzgajaj svakovrstno povrće i jagode. I odatle še dade mnogi filir izvaditi.

17. Sve poljoprivredne sprave (orudje) poslije upotrebe metni pod krov, kad imaš vremena popravi što znaš, a što ne znaš daj čim prije na popravak.

18. U kući i porodici traži mira i počinka, izbjegavaj krčme što više možeš.

19. Ne traži zabavu u igri i praznu razgovoru, nego se razgovaraj i savjetuj sa sebi ravnima o gospodarskim stvarima.

20. Budi pošten, ne povjeravaj se svakom, ali ne budi ni sam za sebe.

21. Radi s voljom, jer djelo ti kriepi dušu i tielo.

22. Budi s malim zadovoljan, slaži se sa rodjacima i susjedi, izbjegavaj pravde i tužbe po sudu.

23. Postupaj sa životinjom svojom liepo, jer ona ti pomaže u tvom radu. Bez nje bi bio prosjak.

Apatovačka kiselica. Ova naša domaća ljekovita i pitka voda sve se više troši i svestrano traži. Na glasu je kao izvrstan stolni i ljekoviti napitak, pa ju liječnici preporučaju bolestnikom kao vrlo zdravu mineralnu vodu. O njezinom dobrom glasu i ljekovitom djelovanju, najbolje svjedoče ne samo znatno povećani konzum u našoj domovini, nego i mnogobrojne naručbe iz inozemstva, naročito iz Rusije, Belgije, Egipta i susjednih balkanskih zemaljah, gdje naša Apatovačka kiselica posvema nadomješta toli slavljeni „Giesshübler" i druge inostrane kiselice. Milo nam je konstatovati, da je naša mineralna voda sleka toliko priznanja u inozemstvu, što se razabire po svjedočbah liječničkih auktoritetah i mnogobrojnimi naručbami. Sva je prilika, da će se u oči toga porabi ove domaće kiselice još više razviti u vlastitoj domovini, pa da će s vremenom posvema iztisnuti strane od nje često lošije mineralne vode.

Naknada za zrnatu kavu. Kod oboljenja živaca, srdca i želudca liečnici ponajpače zabranjuju užitak uzrujavajuće zrnate kave. Ali pošto je njezin obljubljen milotek ipak postao gotovo neobhodnim običajem, a Kathreiner-Kneippova sladna kava uslied svoje samovlastne priprave posjeduje ovaj milotek bez štetonosnih svojstava zrnate kave, to je ista već dosle preko desetak godina priznana i uvedena kao jedina i prava za nju naknada. Kathreiner-Kneippova sladna kava naravan je proizvod ukusne čistoće, koju svaki kupac odmah razpoznaje, pa neka budu stoga sve naše kućedomaćice upozorene naročito na sve naslikane primjese, koje nastoje občinstvo pod vizlikom najnevjerojatnijih naziva zavesti kao tobože najpravije tvorine ovih „specialiteta".

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Pop Ante Petriš, župeupravitelj u Rabu K 3·—	
Ukupno danas . . . . . K	3.—
Na račun ove god. izkazano	1177·84
Sveukupno . . K	1180·84

Za gradnju konvikta siromašnih djaka u Pazinu priposlaše preko naše uprave:

Pop Ante Petriš, župeupravitelj u Rabu K 5·—	
Ukupno danas . . . . . K	5·—
Na račun ove g. izkazanih	—·—
Sveukupno K	5·—

Izkaz prinosa stiglih na ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca svibanja 1904.

Mužka podružnica, Opatija . . . K	172·—
Podružnica u sv. Martinu kod Buzeta	37·10
Mužka podružnica u Dubašnici	22·—
Ženska podružnica u Opatiji .	115·—
G. Ferdo Herdy u sv. Lovreču .	270·28
G. Matko Kundić posjednik u Frančićih I. obrok ostm. svote	100·—
G. Fran. Dukić posjednik u Kastvu u isto ime	100·—
Gdjica. Ančica Tomičić sakupila kod gl. skupštine u Livadah .	150·—
Podružnica u. Baderni u više obroka tekom g. 1903. i 1904. .	80·73
Uprava „hrščanskoga Lloyda" šalje, sakupljenih od djaka trg. škole u Zagrebu na svom naučnom putovanju	10·—
Uprava lista „Ujed. Hrvatske", Beč	8·—
Podružnica u Rakitoviću . . .	66·94
Podružnica u Kašteliru . . .	82·—
G. Fran Flego na Počekaju preostatak računa	2·—
G. Ryšlavy sakupljenih kod učitelj. konf. u Kastvu	10·—
Gdjica. A. Tomičić sabrala prigodom „Lovorovog" izleta u Crikvenicu	30·—
Prigodom kan. vizitacije u Klani (Mons. Zamlić)	41·—
G. Gjuro Gasparovac u Karlovcu sabranih kod srebrene svadbe 16/V. 1904.	10·—
G. Ivan Trinajstić župnik u Dobrinju 1.) primljenih od dobrinjske posujilnice K 20 i 2.) u svoje ime K 5	25·—
G. Miho Mužina župnik u Dubašnici mjesto vienca na grob nezaboravnog saučenika i prijatelja Eug. Kumičića	10·—
Uprava „Hr. Prava", Zagreb .	2000·—
Podružnica u Podgradu . . .	51·40
Ženska podružnica u Malinskoj	15·—
Mons. V. Zamlić daruje prigodom dolazka „veleč. g. A. Eilnera u Kastav	10·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje. Odbor.

Javna zahvala.

Gospodin **Vicko Despalatović**, slikarski majstor u Puli, slikao i renovirao je ove godine našu župnu crkvu sv. Bartula u Roču, koje djelo je tako liepo i na obće zadovoljstvo te uz umjerenu cienu izradio, da podpisani smatraju za svoju dužnost ovime javno mu se zahvaliti i njega istodobno svima kao savjestnoga, marljivoga i vještoga majstora za slična djela što toplije preporučiti.

U ROČU, dne 21. julija, 1904.

Za patrona: **Pavletić**, obć. glavar.

Za upravu župne crkve: **R. Ružička**, župnik.

Javna zahvala.

Prigodom smrti ne prežaljenog brata, dotično strica

Popa Mika Žic (Dunižarić)

najljepše se zahvaljujemo svim onima, koji su nam prisustvovanjem ili drugačije svoju sućut pokazali.

Zahvaljujemo se u prvom redu mjestnom svećenstvu a napose revnom dušobrižniku, i tjesnom prijatelju pokojnoga župnika popu Franu Žicu, koji ga je uz smrtnu postelju kriepio zadnjim vjerskim utjehama; Presvet. dr. Antunu Orliću Prel. Nj. Svet. kanoniku stolne crkve, koji je pohrlio na sprovod i nemalo povećao svečanost; m. čč. svećenicima, koji su došli iz bližnjih mjesta otoka; č. č. franjevcima iz Košljuna; a napokon svemu puku, puntarskom, koji je suzним okom pratio smrtne ostanke dragog pokojnika sve do groblja.

Punat, 1. kolovoza 1904.

Tugujući:

Pop Ivan Žic, brat. Marija Žic, sestra i više netjakov.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-selkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, pelak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani čast si ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog salíža, škalina, bankina, kapnica (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće cienе:

I. Šalíž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—

II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.

III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—

VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Primà novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana, a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5**, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-murlatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnja i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nepadkriljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), nateklih i zraslih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mineralnih voda, restauracijama i kavanama.

Broj 33. Pula, u četvrtak dne 18. augusta 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cieniloženi po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu pošt. predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju nepodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za sciake } na godinu ili K. 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Neiskrenost naših Talijana.

Neočekivani pojav o slogi svih stranaka u dalmatinskom saboru od mjeseca novembra prošle godine, bio je zanosno pozdravljen od većine hrvatskih i od uvaženijih talijanskih listova ov- i onkraj jadranskoga mora. U glasovitoj sjednici dalmatinskoga sabora od dne 7. novembra 1903. razpravljalo se o vladinoj osnovi kojom se priznava hrvatskomu jeziku u javnih uredih njegov zakoniti utiecaj, ali se istodobno htjelo birokratskom lukavštinom osjegurati njemačkomu jeziku u Dalmaciji zakoniti posjed. Toj vladinoj lukavštini došle su u trag sve stranke u zadarskom saboru, te složno odbiše pogibeljan vladin dar.

U spomenutoj sjednici ustaše najodlučnije proti vladinoj osnovi mladji zastupnici hrvatske stranke prava, pozvav sve saborske stranke, da se složno opru nečistoj vladinoj nakani. Tomu rodoljubnom pozivu odazvaše se predstavnici svih stranaka neizuzev ni talijansku. Predstavnici ove posljednje izjaviše uz burno odobravanje svega sabora, da odklanjaju i oni ponudu bečke vlade, da su dapače za združenje Dalmacije s Hrvatskom ako ćm se zajamči uvjete obdržavanja njihovog jezika i njihove prosvjete. Ta je izjava naišla i izvan sabora na veći zanos nego li ga je u istinu zaslužila. Zašto? Za to, jer onoj sačici dalmatinskih Talijana nije preostalo drugo, van birati izmedju tudjinca Niemca te domaćine i susjeda Hrvata, s kojim moraju, hoćeš il nećeš, dieliti zlo i dobro u zajedničkoj domovini.

Glas o slogi i sporazumljenju Hrvata i Talijana u Dalmaciji odjeknuo je i u istarskom saboru, koji je istodobno zasjedao. Za sporazumljenje izjaviše se prvi predstavnici hrvatsko-slovenskog kluba, kojim odgovoriše prvaci kluba saborske većine u tomu smislu, da će doći do sloge i sporazumljenja čim priznamo mi talijanstvo Istre t. j. čim se predamo na milost i nemilost talijanskoj vladajućoj stranci. Tko pozna naše Talijane, nije mogao od njih drugo očekivati.

Mi, da kažemo istinu, nismo vjerovali u iskrenost izjava talijanskih zastupnika Dalmacije, dočim smo bili uvjereni, da sa istarskim Talijanima neima govora o slogi: 1. dok budu u njihovoj stranci vodili glavnu riec nepomirljivi i strastveno zagrižení muževi; 2. dok ih podupire u njihovih težnjah bečka vlada i 3. dok su odvisni od tršćanskih židovskih kolovodja.

Činjenice, koje su tomu sliedile, potvrdiše naše osvjedočenje.

Dne 20. novembra iste godine izjaviše istarski Talijani na glavnoj skupštini svog političkog družtva, da ne odustaju ni za vlas od svog dosadašnjeg programa i da odobravaju izjave svojih zastupnika glede sporazumljenja sa Slavenima.

Svi talijanski liberalni (!) listovi Primorja izjaviše složno, da nemože biti sporazumljenja sa Slavenima dok ovi nepriznaju vladajuću narodnost u pokrajini.

Na glavnoj skupštini talijanskog političkog družtva „Patria" u Trstu dne 10. marča o. g. izjavio je kolovodja te stranke, židov Venezian, da Talijani moraju biti gospodari u svojoj zemlji i da njegova stranka neće se okaniti borbe niti u onom slučaju, kad bi talijanski zastupnici u Beču sklopili primirje sa Slavenima. Kad sve te izjave nebi bile dostatne, da se dokaže, kako su naši Talijani himbeni i neiskreni, i kako im nije do sloge i sporazumljenja sa Slavenima Primorja, nad kojima hoće pod svaku cienu zadržati vlast i premoć, imamo još jedan dokaz iz najnovijeg doba, i to odlučnu izjavu zastupnika i predsjednika talijanskog političkog družtva za Istru dr. Bennati-a. Na glavnoj skupštini rečenog družtva, obdržavanoj dne 17. julija o. g. kazao je talijanski prvak, da se je za posliednjeg zasjedanja carevinskog vieća povelo pregovore u Beču radi talijansko-slavenskog sporazumljenja u našim pokrajinah. „Naši" — rede — „bijahu pripravni ugovarati te pozvaše slavenske odastanike, da označe svoje zahtjeve, osobito one, od izpunjenja kojih čine odvisnim pitanje talijanskoga sveučilišta u Trstu. Zahtjevi Slavena bijahu toliki i takovi, da se je već unapried izključilo mogućnost sporazumljenja; nu ipak obećaše Talijani, da će ih proučiti. Medjutim dok su slavenski zastupnici u Beču toli živo težili za sporazumljenjem, ćak i u sveučilištnom pitanju, službeno zastupstvo njihove stranke izjavilo se posve inače. Družtvo „Edinost", kao službeno zastupstvo Slovenaca i Hrvata u takozvanom Primorju, izjavilo je, da bi Slaveni smatrali čisto talijansko sveučilište u Trstu ne samo kao najteže izazivanje Slavena, već kao najveću štetu na razvoju i obstanku slavenske narodnosti u njihovom posjedu. Slaveni bo, stanujući u Primorju smatraju se pozvanimi, da drže otvorena vrata na veliko more južnim Slavenom, koji stanuju iza njih".

„Razumije se, da s takvimi protivnici koji netaje svojih osvajačkih osnova — nije moguće nikakvo sporazumljenje, te bi bilo mahnito ugovarati s njima. Mi poznamo vrlo dobro slavenske osnove i kako je moćna podpora, koju im pruža vlada, koja im daje povlastice na našu štetu, nu istotako moćno je i naše narodno čustvo, koje nam posvećuje talijanstvo ove zemlje, koja je naša i koju ćemo znati braniti proti svemu i proti svakomu".

Tako se je razglagoljao najstrastveniji član talijanske većine na istarskom saboru udarajuć lievo i desno po zraku.

Od svega, što je on ovdje naveo, istina je samo to, da su ćeski zastupnici na carevinskom vieću nastojali posredovati izmedju talijanskih i hrvatsko-slovenskih zastupnika nebi li došlo izmedju njih do sporazumljenja; — i da tako predobiju Talijane za obstrukciju; istina je nadalje, da se dogovoriše u Beču, jedan naš i jedan talijanski prvak, obojica iz Istre, da će nastojati svaki svoje predobiti za jednu skupnu konferencu radi približenja Slavena i Talijana, pak da je talijanski prvak odgovorio pismeno našemu pouzdaniku, da nemože biti ni konference ni dogovora o sporazumljenju — „jer da su razne novije slavenske izjave (dnevni red odbora političkog družtva „Edinost", članak „Naše Sloge" itd.) izazvale živi odpor na talijanskoj strani proti svakom ugovaranju."

Zastupnik naš nije mogao šutiti na ovakvu osudu, te je odgovorio talijanskomu prvaku, da žali ako su izjave „Edinosti" i „Naše Sloge" izazvale odpor medju Talijani, nu te izjave drži on kano odgovor na izjave družtva „Patria", „Popolo Istriano" itd.

Sve ostalo, što je zastupnik Bennati kazao o talijanskom sveučilištu, o naših pretjeranih zahtjevih, o nekoj umišljenoj podpori vlade, neosnovane izmišljotine i neiskrene izlike s kojimi želi prikriti žestoku svoju nržnju na sve, što je slavensko i svoju nepomirljivost bilo pod kojimi uvjeti naprama Slavenom.

Talijanski kolovodje Primorja u obće, Istre napose, neće ni sloge ni sporazumljenja sa Slavenima pod nikakvim poštenim uvjetom. Oni kažu: podložite se, položite oružje, odrecite se svog jezika i svoje narodnosti, priznajte nas u Primorju za gospodare, naš jezik gospodujućim — i onda — eto Vam ruku pomirnicu!

Pristati na takve zahtjeve, značilo bi za nas Hrvate i Slovence podpisati sami sebi smrtnu osudu!

Naredbe austrijskog ministra nastave.

Niže priobćujemo naredbe austrijskog ministra bogoštovja i nastave tičući se polazka hrvatskog sveučilišta u Zagrebu po djacih iz Istre i Dalmacije.

Prva naredba je izašla jurve dne 10. oktobra 1902. Ta naredba sadržaje ove ustanove glede priznanja ispitah, položenih po pravnicih iz Istre i Dalmacije na sveučilištu u Zagrebu: Oni djaci, koji su na pravo i državo-slovnom fakultetu u Zagrebu propisano svršili jedan ili više semestrah prvog učevnog odsjeka (I. dvogodište) prema tamo vladajućim propisom, mogu u svrhu nastavka svojih pravno-povjestnih naukah, na kojem ovozemnom sveučilištu biti pravilno imatrikulovani, odnosno upisani, te prema naredbi minist. od 24. rujna 1893. dr. z. l. br. 204, pripušteni pravno historičkom državnom izpitu pred kojim ovozemnim izpitnim povjerenstvom. Ako je djak svršio na zagrebačkom sveučilištu redovito i točno prvo dvogodište, može se odmah podvrći pravno-povjestnomu državnomu izpitu pred kojim ovozemnim izpitnim povjerenstvom.

3. Na zagrebačkom sveučilištu redovito položeni državni izpiti prvoga dvogodišta ovlašćuju dotičnika, da se upiše u drugi odsjek prave i državoslovnih naukah na kojem cislitavskom sveučilištu.

Ako je djak svršio na zagrebačkom sveučilištu čitavi drugi odsjek (II. dvogodište) pravničkih naukah ili je barem tamo redovno slušao posljeduji semestar te dobio absolutorij, tad ništa ne prieči, da se dotičnik podvrgne sudstvenom ili državoznanstvenomu državnomu izpitu pred izpitnim povjerenstvom, na kojem cislitavskom sveučilištu.

4. Oni djaci, koji su položili na zagrebačkom sveučilištu sudstveni ili državno-znanstveni državni izpit ili oba ta izpita, ako žele steći kvalifikaciju za javnu službu, mogu uz oprost ponovnoga polaganja tih državnih izpitah položiti pred jednim posebnim izpitnim povjerenstvom u Beču naknadni izpit u hrvatskom jeziku iz onih predmeta u Austriji u krieposti stojećeg pozitivnog prava, koje se na zagrebačkom sveučilištu ili ne predaje posve ili se predaje nedostatno. Svjedodžba o takovom uspješno položenom naknadnom izpitu oslobadja od traženja priznanja na zagrebačkom sveučilištu položenih državnih izpitah.

5. Na temelju absolutorija stečenog na zagrebačkom sveučilištu, može dotičnik na kojoj cislitavskoj univerzi polagati stroge izpite za postignuće doktorata. Na zagrebačkom sveučilištu položeni strogi izpiti ne priznavaju se u Cislajtaniji. Doktorat, stečen na zagrebačkom sveučilištu, mora se u Cislajtaniji nostrificirati prema ministarskoj naredbi od 6. lipnja 1850.

Druga naredba od 24. travnja 1904. br. 34.288 odredjuje u bitnosti, nadovezajući na prvu, gore priobćenu naredbu, u pogledu naknadnog izpita, što ga imadu u hrvatskom jeziku pred posebnim izpitnim povjerenstvom u Beču položiti djaci iz Istre i Dalmacije, koji su na zagrebačkom sveučilištu položili sudstveni ili državnoznanstveni ili oba izpita iz onih predmetah, što se na zagrebačkom sveučilištu ili ne predavaju u obće, ili se ne predavaju dostatno, provizorno ovo:

1. Za polaganje naknadnog izpita iz predmetah sudstvenoga ili državnoznanstvenoga državnoga izpita ili obih izpitah ustrojava se od naučne godine 1904/05. posebno u hrvatskom jeziku uredujuće izpitno povjerenstvo sa sjedištem u Beču.

2. točka odredjuje koje ministarske naredbe se imadu kod takovog izpita uvaževati i to u koliko ih ova naredba ne mienja.

3. točka veli, da su naredbi priloženi izkazi onih zakonah i naredabah iz austrijskog positivnog prava koje kandidati moraju poznavati. Isto tako se i naknadno stvoreni novi takovi zakoni moraju povući u predmete izpitivanja na takovu naknadnom izpitu.

4. točka odredjuje, da se od kandidata naknadnog izpita ne smije tražiti više nego li se traži od onih kandidatah, koji redovno polažu sudstveni i državno-znanstveni izpit pred kojim izpitnim povjerenstvom u Cislitavi.

5. točka odredjuje sastav takvog izpitnog povjerenstva, koje sastoji od predsjednika i podpredsjednika, te odgovarajućeg broja članovah, koje na predlog predsjednika imenuje ministarstvo nastave izmedju državnih službenikah, koji podpuno umiju hrvatski jezik.

6. točka tiče se potankostih o povjerenstvu, određuje formalnosti molbe kandidatah. — 7. točka određuje izpitne takse, koje iznose za svaki pojedini izpit po 20 krunah, za oba izpita zajedno 25 krunah. — 8. točka određuje, što biva, kad kandidat ne položi izpit te se ustanovljuje, da dotični kandidat ne mora ponovno polaziti predavanja.

9. Izpitne svjedodžbe izdavaju se u hrvatskom jeziku, kojim se jezikomu bilježuju i opazke o položenju naknadnog izpita u prijavnu knjigu.

Iz zemaljskog gospodarskog vieća.

(Svršetak.)

Krčka zadruga priobćuje, da su od kuge poginula dva nerasta u Dobrinju i na Garici.

Vlada je osigurala iznos K 1000 kao vladin prinos za god. 1903. za troškove skupnih nabava, ako se u odnosnom odboru dade mjesta i glas jednom njezinom odaslaniku.

Bivše predsjedničtvo je tomu privolilo i tad je ovaj iznos bio i doznačen.

Podpredsjednik pita vladinog povjerenika hoće li vlada podieliti zamoljeni iznos od K 1000 i za g. 1903. i može li se računati, da će i budućih godina doznačivati prinos od K 3000 kako i godine 1903.

Vladin povjerenik opazi, da se o prinosu za godinu 1902. ne može više govoriti, a za buduće hoće vlada bez sumnje doprinašati za troškove skupne nabave bude li odbor radio prema svojoj svrsi.

Imenovanje tajnika:

Predsjednik čita popis natjecatelja i njihove svjedodžbe. Mnije, da bi se imalo opet otvoriti natječaj, jer se prvi put pripustilo i osobe, koje nisu gospodarske škole izučile.

Odlučuje se otvoriti novi natječaj, do 15. junija sa plaćom od 3200 K., dva kvinkvenija od 400 K svaki i 500 K doplate sa izgledom, da sabor opredieli mjesto definitivnim, te tim zadobije pravo na mirovinu i na promaknuće u viši red. Natjecati se mogu oni, koji su izučili više gospodarske škole, jesu podanici austrijski i dobra ponašanja. Prednost će imati tko bude poznavao zemaljske jezike i jezik njemački.

Iznos K 650, što ih daje vlada za sastav agrarne statistike meće se na razpoloženje predsjedničtva, da ga podieli medju one, koji se budu u tom trudili.

U pogledu preustroja službenog osobija odlučuje se povjeriti odboru sastojećemu od predsjednika, podpredsjednika, c. k. poljodjelskog nadzornika i ravnatelja gospodarskog zavoda, neka sastave konkretne predloge za buduću sjednicu.

Naskočne postaje.

Sa podporom od vlade i od pokrajine hoće se za ovu godinu nabaviti 12 pulježkih magaraca i podieliti med one, koji se budu natjecali do 20. aprila. Ujedno se odlučuje, da predsjedničtvo moli ministarstvo, neka oprosti vodji naskočne postaje naknadu 25% dobavne ciene, što bi ju morao plaćati.

Odlučuje se ustanoviti još jednu naskočnu postaju na labinštini.

Povela se živa razprava o vrsti svinja, što bi se imalo nabaviti, pa se zaključilo nabaviti 100 glava, što nerasta, što krmača, i to od vrsti Yorksyr za Pazin i za zadruge, koje budu tu vrst izrično pitale, a od vrsti ili pasmine furlanske i štajerske za druge.

Neće se držati izložbe ni za svinje, ni za ovce, već će se cio iznos od K 5000 uporabiti za nabavu svinja.

Od prazova će se nabaviti samo brgamaške pasmine.

U pogledu govedjih naskočnih postaja, dati će se u Kršan, Žminj i Ripendu po jednog bika bujske pasmine, a popuniti će se sa bikovi mliečne pasmine one postaje, koje su već ostale, ili će tekom godine ostati bez bika.

Obzirom na veliku potrebu, da budu za svu pokrajinu zakonom određene govedje naskočne postaje, povjerava se odboru, sastojećemu od predsjednika, podpredsjednika, namjestničkog izvjestitelja u agrarnih poslovih i ravnatelja zemaljskog gospodarskog zavoda, neka izradi nacrt takova zakona, koji će se pak u cielom odboru pretresti.

Govedje izložbe sa nagradami držati će se kada budu doznačeni potrebiti iznosi.

Objava službenih spisa:

Prima se predlog dr. Veniera, da se ti spisi oglašuju u „Vita Autonoma."

D. M. Trinajstić preporuča, da se spisi oglašuju i u kojoj hrvatskoj novini. Vladin zastupnik misli, da bi za to bio najbolji „Pučki Prijatelj," koji se tiska u Krku i se bavi samo agrarnimi poslovi.

Predsjednik izjavlja, da će to uzeti u obzir.

D. Venier želi, da se oglašuje bar dva puta na mjesec i cienik agrarnih proizvoda.

Nabava bikova:

Predsjednik čita izvješće gosp. Festi o nabavi bikova u Italiji. Vidio jih preko 150 rimske pasmine, ali su mu se malo svidjali, zato mjesto pet, nabavio je četiri bičića, za koje se nada, da će odgovoriti željam, ali ne jamči. Potrošio je za nje Lira 1160, dakle svaki stoji okolo 300 Lira (K 290). Od romanjolske pasmine kupio je tri u svakom pogledu krasna bika za Lira 1750.

Skupne nabave:

Predsjednik pročita račune nabava za god. 1903. Za ovu godinu sklopilo se pogodbu za podavanje žvepla sa tvrdkom Aro e Vizzich iz Trsta, koja je postavila najpovoljnije uvjete.

Svilarske nagrade:

Zaključiše ove godine ne dieliti tih nagrada, nego uporabiti razpoloživ novac za promicanje i gojitbu murava.

Molbe za podpore će se pretresti, kada ih bude g. predsjednik proučio. Dosada toga nije mogao, jer je istom čast nastupio.

Odlučuje se pretiskati nutrnji pravilnik odbora.

D. Venier preporuča, da bi namjesničtvo preporučilo svim žandarmerijskim postajama, neka strogo paze na kradje amerikanskih loza.

Podpredsjednik bi htio, da ne bude dopuštena prodaja amerikanskih loza, ako ne uz svjedodžbu odakle potiču.

Vladin povjerenik odgovara, neka se odnosna pitanja podastru c. k. namjestničtvu i on će ih poduprieti.

Doznačuje se pisaru g. Store podpora od 300 kruna.

Dozvoljuje se g. predsjedniku, da si uzme privremeno za pomoćnika, mjesto tajnika, g. šumskog komisara Fava.

Zaključena je sjednica u 9 ura na večer.

O sjednici 5. julija hoćemo obavjestiti drugi put.

Politički pregled.

U Puli, dne 17. augusta 1904.

Austro-Ugarska.

Dne 11. o. mj. svršilo je 800 godina od kako je tadašnji rimsko-njemački car Fran II. proglasio svoje krunovine i nasliedne zemlje austrijanskom carevinom. Do tada zvali su se austrijski vladari rimsko-njemačkimi, premda bijahu jurve istisnuti koli iz Njemačke toli dielomice iz Italije. Od njemačkoga kraljevstva obstajalo je samo gornja i dolnjo-austrijska vojvodina kao pokrajina nekadanjeg njemačkog kraljevstva. Kraljevine Ugarska, Hrvatska i Češka imale su tada sa Austrijom toliko zajedničkog koliko i sa Njemačkom.

Proglašenjem austr. carevine učinjen bijaše prvi korak oslobodjenja od njemačkog carstva. Dalnji korak u tom smislu učinjen je god. 1806. kadno je car Fran odložio njemačku krunu.

U novom carstvu dobiše narodi prvi ustav godine 1848. Taj ustav bijaše sastavljen po kalupu belgijskog ustava, ali pošto se nije obazirao ni na osebujnosti zemalja i naroda, ni na njihovu prošlost i njihova prava, nestade ga kano i magle nakon jutarnjeg sunca.

Drugi ustav dobiše narodi Austrije 4. marča 1849. Po tom je ustavu sastojalo carevinsko vieće iz dviju kuća t. j. iz gornje, koju sačinjavaju zastupnici zemaljskih sabora, i dolnje, u koju dolaze zastupnici izabrani od porezovnika. Ovaj ustav nije nikada u život stupio te bijaše već god. 1851. ukinut i mjesto njega nastupi absolutizam.

Današnji naš ustav potiče od dne 26. febrara 1861. te zaostaje glede liberalnosti za ustavom od god. 1849., kojim se je htjelo narode zasliepiti.

Iz Beča pišu jednom berlinskom listu, da će ministar-predsjednik dr. Koerber sve važnije poslove obavljati na temelju glasovitog § 14. ustava. Tudje države, da se neće ustručavati sklapati trgovačke ugovore na temelju tog paragrafa sa Austrijom, a u Madjarskoj da će naći većinu, koja će pristati na nagodbu na istom temelju sklopljenom. To bi imao biti razlog, što Koerber neugovara sa strankami i što neide u Ischl. Za svog posliednjeg boravka u Ischlu, da je od vladara izprosio tu dozvolu, jer da država mora živiti. Ako je istinita gornja viest, onda se mogu austrijski narodi liepo zahvaliti vladi na tobožnjem ustavu, po kojem se s njima nevlada!

Dne 11. o. mj. sastaše se slovenski prvaci Štajerske iz sudbenih kotara Ptuja, Rogateca, Ormuža, Ljutomera, Kozje, Ševnice itd. na pogovor radi izbora jednoga kandidata za zemaljski sabor iz četvrte kurije. Na tom sastanku u Poličanah izrekoše se složno za kandidaturu dra. Ploja.

Političke krugove presenetila je viest o dolazku austrijskog poslanika kod sv. stolice u Ischl na carski dvor. Za njim je bio primljen u audienciju ministar izvanjskih posala grof Goluchowski.

Koliko je prijateljstvo izmedju Austro-Ugarske i Italije proizlazi iz viesti, koja kaže da je talijanska vlada poduzela pouzdanim načinom korake kod sv. Stolice u tu svrhu da nebi bio izručen protektorat nad katolici na Balkanu vladi Austro-Ugarske, već onoj Italije, jer da bi takav protektorat na Balkanu bio pogibeljan interesom Italije.

Iz Beča pišu, da je poslanik Austro-Ugarske u Rimu grof Luetzow došao u Beč, gdje će sudjelovati na konferencah radi trgovačkog ugovora sa Italijom. Od strane Austrije imade poslanik punomoć, da sklopi sa drugovi ugovor sa Italijom po uputah, koje mu bude dala vlada.

Crna Gora.

Povodom narodjenja ruskog prestolonasljednika velikog kneza Aleksije čestitao je knez Nikola u ime svoje obitelji i svoga naroda najsrdačnije caru Nikoli. Na Cetinju bijaše u subotu tim povodom svečana služba božja, kojoj su prisustvovali knez i kneginja, državni dostojanstvenici i zastupnici tudjih vlasti.

Srbija.

Iz Biograda javljaju, da je ministarsko vieće odobrilo program što ga je izradio posebni odbor za krunisanje kralja Petra koje će se obaviti dne 21. septembra u Biogradu. Miropomazanje obaviti će se kasnije u drevnom samostanu Žici. Za krunisanje čine velike priprave. Tri dana prije krunisanja otvoriti će se jugoslavenska umjetnička izložba a dne 20. i 21. zasjedati će kongres jugoslavenske omladine i proslaviti će djaci stogodišnjicu srbskog ustanka. Kod te proslave sudjelovati će i Hrvati, osobito jedan dio napredne hrvatske mladeži, koja je sa ostalom jugoslavenskom omladinom pripravila jugoslavensku umjetničku izložbu i kongres jugoslavenske omladine.

Kralj Petar čestitao je također odmah i vrlo srdačno ruskomu caru Nikoli čim je stigla u Biograd viest o narodjenju ruskoga priestolonasliednika. Car se je kralju također srdačno zahvalio.

Rusija.

Iz prošloga čedna imademo zabilježiti iz Rusije dva dogodjaja od velikog znamenovanja. Narodio se je naime ruskomu narodu priestolonasliednik, komu dadoše ime Aleksij i koga su toli željno očekivali. Ruski car imao je naime do sada 4 kćerke i tekar sada rodio mu se prvi sin koji je ujedno priestolonasliednik. Taj dogodjaj prouzročio je veliko veselje ne samo na ruskom dvoru, već i u čitavoj prostranoj Rusiji.

Drugi važan dogodjaj je taj, što se je posrećilo ruskomu brodovlju uteći iz Port-Artura, gdje bilaše od moćnijeg japanskog brodovlja zatvoreno. Veći dio ruskog brodovlja spašen je na taj način te će zadati japanskom brodoviju još dosta jada i brige.

Okolo Port-Artura bije se već dulje vremena žestoka borba na smrt i život izmedju ruskih i japanskih četa. Ove posliednje bijahu do sada opetovano uz silne gubitke natrag potjerane.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Kaj da te poć humski poprdili ječmik jist?

Jur. Aj vero da jih jako pijaža.

Fr. Kaj nebi, onako a maka!

Jur. Vero će ga neki platit.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Umirovljenje i odlikovanje. Predsjednik okružnoga suda u Rovinju i dvorski savjetnik presvj. g. dr. Antun Tušar, zadobio je zamoljeno umirovljenje, te mu bijaše tim povodom podieljen komendatorski križ reda Franа Josipa I. Čestitamo!

Tabor u Medulinu. Organ ovdješnje kamorre, c. i k. mornarice, od dvie pare listić „Giornaletto", donio je, od jednog šaljivdžije nasamaren, prošli tjedan viest, da će Hrvati (pancroati) u nedjelju držati u Medulinu poslije podne „tabor". Naša revna c. k policija, na temelju te viesti, spremila se odmah sa malom četicom svojih službenika na lice mjesta, digнuv u pripremu medulinske žandare, za uzdržanje mira i reda, da nebi puljski kamoraši smetali i bunili mirni tok razprave i pojedinih govornika. Na tom taboru imao je voditi glavnu riječ naš rodoljub ovdješnji odvjetnik dr. Ivan Zuccon (tako je izviestio Zurnaleto). I zbilja dr. Zuccon otišao je bio već osam dana prije u Medulin — da se... za vrieme sudbenih praznika... odmori i na medulinskom žalu okupa.

Mi ne možemo nego pohvaliti pripravnost sigurnostne oblasti, kojom nam ide u susret da nas štiti i obrani od....

napasti talijanske (medjutim nekoji vele, a i mi želimo, da nam prištede uviek tu svoju visoku zaštitu, jer bi nam se manje našega naroda otudjivalo rodu i jeziku).

Čudno nam je pak, da c. k. policija mora istom po puljskoj lažitorbi doznati za kojekakve sastanke i dogovore nas Hrvata; a požaliti moramo — pristedimo oštriji izraz — da slavna pulicija još **vjeruje** kamorri, kad trubilom prikazuje rog za svieću.

Pozivljemo pak ovdje slavni c. k. komisarijat pulicije, da nas kazni i globi ako smo ikada držali kakav sastanak, bilo javni, bilo tajni, a da to nismo uviek, kako to zakon propisuje, prijavili komisarijatu. Zato je grdna sramota, da se jedna takva oblast dade tako krupno nasamariti, od onakovih ljudi, koji se kupe i podržavaju onakav listić kao što je Giornaletto — Bog da prosti! Opet kažemo toj slavnoj, da se ne ljute ako im i mi poput Giornaletta, ne doviknemo kadkad: „minchioni“.

Istarski i senjski Sokol na Sušaku. Čitamo u riečkom „N. L.“, da će za koji dan stići na Sušak „Prvi istarski Sokol“ iz Pule, i „Hrvatski Sokol“ iz Senja, te će oba ova družtva prirediti veliku javnu vježbu uz sudjelovanje domaćih pjevačkih družtava i vojničke glazbe.

Rodjendan Nj. Veličanstva. Danas proslaviti će narodi Austro-Ugarske monarhije svečanim načinom rodjendan cara i kralja Frana Josipa I. U crkvah i hramovih držati će se tople molitve k prestolju Svevišnjega, da uzdrži još dugo čila i zdrava vitežkog vladara, koji se otčinskom ljubavi brine za dobro svojih naroda.

Toj sveobćoj molbi i želji pridružujemo se i mi uz iskreni poklik: Živilo Njeg. Veličanstvo, premiloštivi cesar i kralj Fran Josip I.

Veseljo u Izraelu. U prošlu subotu, napokon je organ koaliranih zeleno-bielo-crvenih i crno žutih, donio službenu potvrdu da su ipak nakon dugih dogovaranja sklopili kompromis za skore občinske izbore u Puli. c. i k. mornarica (švarc-gelb) i vladajuća kamorra sa na čelu g. Rizzijem, primo cittadino dell'Istria italiana — (grün-weiss-rot). Kao što Giornaletto od zadovoljstva i velikog veselja kliče uznešeno Hossanna! — tako i mi na toj pasjomačjoj slogi i ljubavi samo čestitamo!

Koza u Baški. U nedjelju u 5 sati u jutro sa parobrodom Risano otidjoše odavde ovdje nastanjeni otočani izletom put Krka i Baške. Izletnici bijahu pod pokroviteljstvom istarske koze, koja je ponosno lepršala na prednjoj strani parobroda, pokazujuć širom kvarnera, kako njim vodi braću „dell'istria italiana“, dok baš obratno vozila je same čiste Hrvate sa otoka Krka, izim nekoliko zavedenih socialista, par odpadnika sa glasovitim kozarom „Gergom“ na čelu. I zbilja ovaj Gergo Barbirić bio je vodjom izletnika — pardon — bio je zakupnikom parobroda za taj dan. Taj glasoviti Gergo, skakavac istarske koze (čitaj talijanske kamorre) rodom iz Baške, koji niti talijanski nezna, a niti će ikada znati, nametne se uviek bašćanom i onoje gdje se ga najmanje treba i hrvatskim jezikom tad agitira kad se radi o krumcama, — dočim ne zaslužuje, da čovjek u obće s njime za istu terpezu sjedne, osobito videć ono njegovo crno kosmato lice, koje nas podsjeća na Judu na sliki „Zadnja večera“ od Paula da Vinci. Sramota je, da se je toliko nasih čestitih naslo, koji su se dali prevesti na otok pod vodstvom ovakvog šarenjaka-kozara.

Lošinjski kotar:

Konštituiranje novog zastupstva občine Veli Lošinj. Prošloga čedna konštituiralo se novoizabrano zastupstvo Velog Lošinja izabrav načelnikom kod ponovnog izbora g. Frana Levu, a občinskimi savjetnici gg. Ivana Kumičića, Ivana Lelića, Antuna Levu i Ernesta Bušanića.

Iz Cresa pišu nam 14. o. mj. Ovih dana preminuo je ovdje nakon dulje bolesti umirovljeni kotarski kapetan gosp. German Zuech, bivši c. k. kotarski kapetan u Malom Lošinju, koji je bio u zadnje doba pridieljen c. k. namjestničtvu u Trstu.

Za svog višegodišnjeg boravka u Lošinju pokazao se je pok. Zuech odlučnim našim narodnim protivnikom podupirajuć u svemu i svagdje talijansku radikalnu stranku. Zbog njegovog pristranog postupanja u onom kotaru pisale su naše novine oštre članke proti njemu i pošto se i njegovi predpostavljenici uvjeriše, da u Lošinju nije na svom mjestu, maknuše ga od tamo i namjestiše u istom svojstvu kod c. k. namjestničtva u Trstu.

Bio je najstariji kotarski kapetan i kao takav umirovljen premda je mnogo mladjih od njega na savjetnike promaknuto bilo. On se je piscu ovih redaka opetovno potužio na svoj udes, požaliv svoje nepromišljene korake za mladjih dana. Bolilo ga je silno, što ga se zapostavlja premda je sustavu vjerno služio. Počivao u miru!

Pazinski kotar:

Mladu misu*) u Pazinu prikazao je dne 7. t. mj. mješčanin Aćim Pilat, koji je dovršio gimnazijalne nauke na Sušaku, a bogosloviju u Gorici. Župna crkva bila je tom prigodom dubkom natlačena. Prigodnu propovjed držao je vješto lovranski župeupravitelj g. Frankola. Na koru pjevao je sbor mladomisnikovih prijatelja. Na žalost bilo je sve latinski, čak i evandjelja, ali tomu nisu bili krivi, niti mladomisnik, niti pjevači. Za gostoljubnim stolom mladomisnikovih roditelja sakupila se liepa kita njegove rodbine i drugih prijatelja. Zabavili se ovi liepo u neprisiljenom veselju uz hrvatsku pjesmu i zdravu šalu, a sjetili se tom prigodom i našeg „Djačkog pripomoćnog družtva“, za koga je gčna. Marija Pilat na predlog župnika Liberata Slokovića sabrala svotu od K. 112·22. Čestitamo i mi mladomisniku, želeć mu svaki uspjeh u njegovom težkom zvanju!

Porečki kotar:

Iz Poreča pišu nam 16. o. mj. Eto Vam, g. uredniče, malo novostih, koje će zanimati bar pučanstvo ovoga kotara. Zabrana naše političke oblasti, da se nesmije u čitavom kotaru ni loviti ni strieljati nedužne a potrebite nam ptice, naišla je medju svimi zdravomislećimi gospodari na živo odobrenje. Lovom i strieljanjem ptica bave se većinom gradska talijanska gospoda, jer kmet ima drugih briga, ali onu zabavu mora sa zadovoljstvom pozdraviti i kmet i gospodin, jer je doista potrebita bila. Bije nas tuča, muči nas suša, pak neka nam požeru skakavci, muhe, crvi i druge gospodarstvu pogibeljne životinjice, ono malo pridjelka, što je preostalo suši i tuči — kamo ćemo po hranu?

Medjutim ova zabrana neće postići posve željenu svrhu ako se ju ograniči samo na jedan kotar, jer će ptice loviti i strieljati lovci iz susjednih kotara, pak tako onu zabranu u velike oslabiti. Ovu zabranu imalo se je protegnuti na čitavu našu pokrajinu i tako bi se bilo postiglo željenu svrhu.

* * *

Kad smo već kod ptica, preporučamo našim oblastim i ovu: Iz ovoga kotara izvaža se prilično pilića, kokoši, purana i t. d., što po kopnu što po moru u košarah, krletkah, vezane za noge i t. d. Često se s tim nedužnim blagom nepostupa valjano, jer ih se mnogo strpa u malen prostor, gdje silno trpe ili se ih veže više zajedno pa i tako trpe.

Valjalo bi dakle pučanstvo uputiti i podučiti kako treba i s niemom životinjom valjano postupati, da ne trpi bezpotrebnih muka i zlostavljanja.

* * *

Glavarstvo občine Poreč pozvalo je vinogradare, da se na vrieme prijave svi oni, koji žele imati američkog trsja iz erarskih zasadnika. Premda je u ovoj občini nasadjen prilićan broj američkog trsja, ipak se je i ovaj put priglasio dostatan broj vinogradara za novo trsje. Želiti bi bilo, da to traje dobiju gospodari na vrieme, da nebudu imali trošak i trud uzalud — kako se to jurve dogodilo.

* * *

Konačno vam javljamo, da je ovih dana porezni ured premješten iz zgrade političke oblasti u kuću br. 330 iza gradskog kazališta. To je provedeno, jer neima dovoljno prostora za ostale urede u zgradi političke oblasti.

Koparski kotar:

Iz Buzeta pišu nam 15. o. mj. Prošloga mjeseca dielio je tršćansko-koparski biskup u susjednom Humu sakramenat sv. potvrde. Zasliepljeni i zavedeni mladići stali su kod biskupovog odlazka izazivati pučanstvo talijanskim urlikanjem vriedjajuć vjersko i narodno čuvstvo sviju stanovnika, koji ostaše vjerni svomu narodu. Izmedju tih talijanskih podrepnica bijahu četvorica njih prijavljena kotarskoj oblasti u Kopru. Ova oblast odsudi dvojicu od kolovodja i to nekog Legovića i nekog Grabara (kako vidite: „puro sangue“) prvoga na zatvor od 5 a drugoga na zatvor od 7 dana. Ostala dvojica obtuženih pobraše pete iz Huma, ali dobiti će i oni ono, što su tražili. Tako mora biti, jer inače tko bi mogao trpiti te objestne talijanaške poprdile.

Razne primorske viesti.

Imenovanje. Predsjedničtvo prizivnoga suda u Trstu imenovalo je g. Ivana Grafića, kancelistu na kotarskom sudu u Bujah kancelijskim oficijalom.

Mladu misu. U ponedjeljak prikazao je Bogu prvu nekrvavu žrtvu u crkvi sv. Antuna kod Kopra mladomisnik velečg. Josip Križman rodom od sv. Antuna občina Dekani. Mladomisniku želimo najbolju sreću u vinogradu Gospodnjem na korist naroda, iz kojega je potekao!

Nesretne školske takse. Jedan od najtežih tereta, što ih mora nositi naš narod u Istri jesu zlosretne školske takse, koje nam je naprtila talijanska saborska većina. Te takse bile su prvobitno namiejnene za ustrojenje novih puckih škola u Istri i Njegovo Veličanstvo potvrdilo je odnosni zakon samo pod tim uvjetom. Al te tužne takse netroše se za toli potrebito ustrojenje hrvatskih i slovenskih škola u Istri, već za talijansku prkos-gimnaziju u Pazinu i za druge hire talijanske gospode Istre.

Kastavska občina, koja snaša težko taj ogromni teret, priobćuje hvalevriedno posliednjih godina u školskom izvještaju svojim občinarom koliko mora godimice plaćati za te zlosretne takse. Iz toga izvještaja doznajemo, da je zemaljski odbor u Poreču pozvao svojim dekretom dne 16. novembra 1903. občinu Kastav, da plaća redovito školske takse za školske godine 1903./4., 1904./5. i 1905./6. u dva semiestralna obroka na god. 12.798 kruna, dakle za navedene tri godine 38.394 K. Nebude li občina redovito plaćala tih taksa, da će zem. odbor udariti namete na sve izravne i izvanredne državne poreze i to na teret občinara kastavskih.

Osim toga nalaže zem. odbor u Poreču občini Kastav, da uvrsti u buduće u svaki proračun dužnu svotu za izplatu školskih taksa.

Budući glavarstvo občine Kastav nepriznaje izpravnom gornju svotu od godišnjih 12.798 kruna za školske takse, jer su tuj zaračunana i ona djeca, koja prekoračuju broj zakonom propisan na svaku učiteljsku osobu, obratilo se je ono glavarstvo posebnim utokom na c. k. kot. škol. vieće u Voloskom proti gornjoj odluci zem. odbora. Riešitbe toga utoka još nema.

U zadnjih šest godina, bez ove tekuće platila je Kastavščina prisilnimi nameti za školske takse ogromnu svotu od 78.219 K. Šta bi sve ova uzorno upravljana občina korisna i potrebita provela na korist svojih občinara toli ogromnom svotom novca?!

Eto, čestiti naši Kastavci, kamo idu Vaši krvavo zasluženi novci!

Istarsko-dalmatinsko parobrodarsko družtvo. Nedavno se je ustrojilo novo talijansko parobrodarsko družtvo pod gornjim naslovom t. j. Navigazione a vapore istriana-dalmata. To družtvo tvore pokojna „Unione istriana i dalmatinsko parobrodarsko družtvo „Pio Negri & C.i“.

Novo družtvo voziti će izmedju Trsta i Dalmacije a uz istarsku obalu. Da vidimo hoće li biti sretnije nego li pokojna „Unione“, koja je pozobala punu vreću liepih krunica talijanaških poprdila iz naše Liburnije.

Nove poštanske marke. Poštanski i brzojavni strukovni list javlja, da kani ministarstvo izdati nove poštanske biljege ili marke. Poštanske marke od 1 do 6 para dobiti će vriednostne brojke u bielih krugovih na sva četiri ugla. Kod marka od 10 do 30 para ostati će vriednostna brojka crna na bielom polju i to u četverokutih. Poštanska marka za 40 para biti će ljubičaste boje, da se ju lagljе razpozna od one od 35 para.

Sniženje kazne. Povodom rodjendana Njegova Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. dne 18. o. mj. biti će snižena kazna medju ostalim i petorici kažnjenika u kaznioni u Gradiški i dvojici kažnjenika u kaznioni u Kopru.

Komisija za ustanovljenje štete počinjene sušom. Izvanredna i dugotrajna vrućina prouzročila je širom Istre sušu, a ova stanovničtvu velike štete. Da se ustanovi koliko je te štete pak da se narodu pruži polakšica kod plaćanja poreza od zemljarine, sastati će se posebna komisija dne 19. o. mj. u Izoli a dne 20. o. mj. u susjednih Kostah.

Mi neznamo na čiju se pobudu sastaje ta komisija, ali držimo, da bi se putem sličnih komisijah imale procieniti štete od suše širom ciele Istre i kvarnerskih otoka. Neka se dakle makne onaj, koga se to tiče i to čim prije, pak da državne oblasti priteku na pomoć na vrieme biednomu narodu.

Književne viesti.

Iz zapadne strane. Pod ovim naslovom naš poznati hrvatski književnik Istranin A. Tentor, izdati će niz svojih izvornih pripoviedaka iz seoskog života sa zapadne Istre. Prva takova pripoviedka pod naslovom „Ljubav na prievaru“ skoro je doštampana u tiskari Krmpotić i dr. u Puli, te će se do mala početi raspačavati. Ove pripoviedke pored zanimivosti sadržaja a i poznate vještine pera gosp. Tentora, imaju još tu veću važnost, što pisac crta dogodjeje iz života hrvatskog puka sa zapadne strane Istre, s one strane naime hrvatskog naroda, koja dosele u hrvatskoj književnosti još nije obradjena, te će tako čitatelj upoznati se i s ovim dielom hrvatskog naroda, za kojega mnogi i mnogi misle da ga u zapadnom dielu Istre niti nema. Čim bude prva knjižica dotiskana, baviti ćemo se s njome obširnije.

Razne viesti.

Hrvatske naselbine u Italiji. Nema tomu davno, što su nekoji mladi rodoljubi iz Dalmacije, na čelu im odvjetnik dr. Smodlaka, pošli u Italiju, da posjete u pokrajini Campobasso, na sjeveru Pulje, tamošnja hrvatska sela. U tih selih stanuje okolo 5000 duša, kojim su djedovi pred 400 godina došli tamo iz hrvatskog primorja, bježeći pred navalom turskom. Izletnici iz Dalmacije posjetili su ova sela: Kruć (Acquaviva-Collecroce), Stifilić i Mundimitru. Jezik, narodni običaji, narodna

*) Stiglo prekasno za prošli broj.

ćud, sve se je to održalo svježe i krepko odoliv najvećim navalam tudjinstva. A i ljudi, koji su bili na talijanskih sveučilištih, sačuvaše domaći jezik u obitelji, narodnu svjest i ponos u srcu. (Po Nar. Listu).

Orljaški kanal. Spojiti Baltičko sa crnim morem sustavom kanalah i riekah, ta misao zanima već dugo rusku vladu i njezine mjernike. Učinjeno je već više osnovah, a osobito zavriedjuje pažnje berezinski kanal kog energičuo podupire gospodarstveno družtvo u Minsku, pa je bilo izgleda, da bi došao do oživotvorenja. Medjutim nedavno potisnula je tu osnovu nova. Veliki jedan Američki sindikat predložio je ruskoj vladi osnovu za gradnju izravnog kanala, koja bi stajala „samo" 315 milijuna rubaljah. Može se reći „samo", jer ta svota tek je dvie trećine one svote, što su ju predložili ruski mjernici. Pravac novog kanala drži se još tajnom; toliko je tek poznato, da će svojom širinom i dubljinom služiti prometu velikih parobrodah. Po tomu će taj kanal imati uza svoju gospodarsku i veliku strategičku vriednost. Po informacijah englezkog stručnog časopisa „Engineer" koji ovo bilježi, ruska je vlada sklona, da se dade na posao toga kanala, toliko važna za njezino brodovlje. Ona se nije u svoje vrieme bojala ni osnove za veliku sibirsku željeznicu, koja danas juri ledenim Sibirom.

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Franjo Krivičić, bogoslov K 19·— sabranih medju hrvatskim i slovenskim bogoslovima u Gorici. — Mate Milovčić šalje K 14·20, sabranih na pastoralnoj konferenciji dekanata osorskog, držane 18./III. na Unijama.

Ukupno danas . . . . . K	33.20
Na račun ove god. izkazano „	1180·84
Sveukupno . . K	1214.04

Djačkomu prlp. društvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Franjo Krivičić, bogoslov K 19·— sabranih medju hrvatskimi i slovenskimi bogoslovima u Gorici.

Ukupno danas . . . . . K	19·—
Na račun ove god. izkazanih . „	928·02
Sveukupno K	947·02

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca lipnja o. g. sliedeći prinosi:

A) Redoviti: Gg. Fran Stavelik, župnik, Karojba . . . . . K	10·—
Pop Josip Bastijević, kapelan, Pornjan	10·—
Franković Fran, Glavina Blaž, Hremberger Fran, Kregao Rudolf, Kristofić Matko, dr. Kušar Valentin, Pančur Fran i Žubić Albert — Kopar svaki po	5·—
B.) Podupiratelji: Gg. Contin ud. Apolonija, Franković Marija, J. Karolina, Košćial Ivan, Kristofić Sigismund, Kristofić Olga, Kristofić Pavla, Kristofić Vilim, Kristofić Nada, Kristofić Pilat, Pribil Dragutin — Kopar svaki po	1·—
C.) Darovatelji: Gg. Matejčić Fran c. kr. zem. školsk. nad., Trst	40·—
Novogradiška štedionica, Novagradiška	100·—
Tržaška posojilnica in hranilnica, Trst	100·—
Posujilnica, Pula	500·—
Posujilnica, Pazin	500·—
Fran Frankola župeupr., Tinjan za izgubljenu okladu	10.—
Fran Baf, nadučitelj, prilaže . .	2·—
Prigodom vjenčanja vrlih rodoljuba g. Ivana Kazalca iz Kašteliera sa gdjicom Katarinom Kalteneger iz Karojbe darovaše veleč. gg. Franu Gruntu župniku, Mot. Novaki	3·—
Veleč. T. Perutka, župnik, Mot. Novaki	3·—
Veleč. gg. Fr. Stavelik, župnik, Karojba	3·—
Gdjica. Jožepina Stavelik . . .	1·—
Bersenda Ivan, župnik, dek. Pićan	50·—
J. P., Beč	3·10
Fran Dukić, trgovac u Kastvu mjesto pristupa k zabavi . . .	4·—
Jakac Jakov, učitelj, Kopar . .	2·—
Kristofić Matko što nije mogao prisustvovati proslavi 25 godišnjice obstanka čitaone u Kopru	5·—
Fran Grunt, župnik, Mot. Novaki sabrano na Antonju	24·—
Mjesto pristupa k zabavi držanoj dne 15. o. mj. šalju gg. Matičić Fran, župnik, Boljun	5·—
Prof. Vjekoslav Spinčić zast. nar. Opatija	10·—
Fran Jurinčić, župnik, Paz . . .	3·—
Laurenčić Ernest, ...	10·—
Franjo Peršić, župeupr. u Vodicah sabrao u Hrušici medju braćom svećenici	12·—
Mjesto pristupa k zabavi šalju gg. Anton Zidarić, župnik, Savudrija	10·—
Vinko Zamlić, žup., dek. Volosko	10·—
Dr. Dinko Vitezić, Krk . . . . (Konac sliedi).	5·—

Broj 3667.

Oglas

odnoseći se na izbor obć. zastupstva u Kastvu.

Temeljem § 17. obć. izbornoga reda (pravilnika) za Istru, daje se do obćeg znanja, da počamši dnevom **17. augusta 1904.** pak **do uključivo dana 14. septembra 1904.** to jest kroz vrieme od četiri tjedna, biti će u ovom obć. uredu kroz uredovno doba, javno izložene svakomu na uvid izborne listine odnoseće se na provedenje izbora za novo obć. zastupstvo u Kastvu.

Prigovori proti ovim listinam t. j. za slučaj, da bi tko bio izpušten, koji imade pravo glasa, ili da je tkogod uvršten u listu a nema na to zakonitoga prava ili ako bi u listinah bila očita kakva manjkavost, imaju se podnieti ovom občinskom glavarstvu najdalje u zadnjih osam dana izloženja listina, to jest od dne 7. do uključivo 14. septembra 1904. — Podnešene prigovore riešiti će već zato imenovana občinska komisija, proti čijoj riešitbi prosto je uložiti utok ili rekurs na c. kr. kot. poglavarstvo o Voloskom putem podpisanog i to u roku od tri dana, računajući od dana dostave dotične odluke.

Točno doba, kad se imaju provesti izbori za novo občinsko zastupstvo, oglasiti će se posebnim oglasom.

Občinsko glavarstvo

KASTAV, dne 13. augusta 1904.

Glavar:

Jelušić.

Pčelno-voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustarsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvićem itd. . . . . kg. po K 8·—
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama „ „ 6·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . „ „ 2·40
„ „ . . . . . „ „ 2·—
„ granis . . . . . „ „ 1·20
Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . „ 8·—
Svićice za božično drvo u 6 bojah . . „ 3·—
Voščene svieće tarče. I. austr. sastav „ „ 4.40
Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . „ 3·—
„ „ II. „ . . . . „ 2·40
Voščeno platno za oltare, metar . . . „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20·00 kruna. Gersheimovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luć. — Isto tako svrdli pitomac (molnji) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji. Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće cienе:

I. Šalić u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar. selo Lovrinić.

Antun Lovrinić pok. Josipa

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uloženo iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja sugласno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Sve strojeve za

poljodjelstvo i vinarstvo.

Novovrstne stiskalnice za uljike, stiskalnice (preše) za vino sa novim diferencijalnim tiskalom, *hidrauličke stiskalnice za vino,* novosti pri aparatima proti peronospori te za sumporanje, mlinove za groždje posve nove konstrukcije, nove svetiljke na acetilen za hvatanje letećih zareznika (insekta), **sisaljke za vino, cievi za vino, kobonarsko orudje,** takodjer i sve druge gospodarske strojeve kao **trieure, vitle, mlatilnice** i. t. d. . . . . šalje uz najfinije tvorničke cieне . . . .

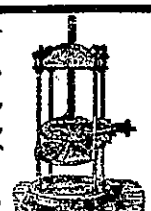

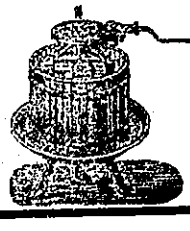

IG. HELLER,

Beč, Praterstrasse 49.

Katalozi badava i franko. — Dopisuje se u svim jezicima.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-murlatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda,

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje neodvratljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemoroida (zlatne žile), gnjatelih i zvanih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice",

Zagreb, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim trgovinama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Broj 34. Pula, u četvrtak dne 25. augusta 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.
Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu malo stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.» (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

„Puzavcem".

Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice.

Nije svrha piscu ovih redaka na dugo i široko opisati historijski razvitak glagoljice, jer su to već drugi sposobniji učinili i toliko se već o tom predmetu pisalo, da bi bilo suvišno. Zato će sasma u kratko navesti glavne činjenice, da dokaže kako ne pojedina mjesta, il pojedine crkve, već Slaveni u obće a na osobit pak način hrvatski narod ima uzakonjeno pravo na porabu iste.

Moravski knez Rastislav god. 855. odbrva se franačkom kralju Ljudevitu i izvojšti samostalnost svojoj knježevini, koja je obuhvatala današnju Moravsku, Šleziju i pogranične zemlje gornje Austrije i Ugarske, kasnije se k jugo-zapadu stiraše do Koruške (dr. Iv. Marković u knjizi cesarizam i bizanstvo I. 483). On je dobro shvaćao, da neće moći postići podpunu samostalnost dok bude pod jarmom njemačkih biskupa. Radi toga predloži na saboru Moravcima ovo pitanje na riešenje, obrazloži im svoje želje, a oni veselo pristanu te izaberu poslanike, koji bi išli caru bizantinskom, moleći ga, da oživotvori njihove želje. Godine 862. dodju poslanici u Carigrad moleć Mihajla: „Pošto se naši ljudi odrekli poganstva i po kršćanskom zakonu žive, ne imamo takvog učitelja, koji bi nam našim jezikom istinitu vjeru kršćansku navješćivao. Dakle dobri gospodaru, pošalji nam takvog muža koji će nam izpripoviediti podpunu istinu". Mihajlu se to jako svidjalo i odabere Konstantina i Metoda, buduć slovjenski jezik bio im materinski. Prevedši sv. pismo i druge bogoslužne najpotrebitije knjige i uzev sobom moći sv. Klimenta, pod jesen godine 863. il najdulje u proljeću 864. podjoše put Moravske, praćeni poslanstvom, darovima i listom Mihajla, gdje je Rastislavu blagovjestnike preporučivao. Putem svrate se u Bugarsku na dvor kneza Borisa, tad poganina i tu se neko vrieme zaustave i pokrste mnogo naroda. Ostaviv Bugarsku podju u Moravsku. Netom je to pako doznao narod moravski, vrlo se obradova, osobito kad dozna da nose sobom tielo sv. Klimenta i slovjenske knjige. Podje im u susret knez Rastislav sa velikašim i svim pukom pričekavši ih največom čašću i veseljem. Došav u Moravsku započeše svoje apoštolsko djelovanje propoviedajući, poučavajuć mladež, brineć se da uzgoje domaće narodno svećenstvo, te ih brzo naučiše **jutarnju, časove, večernju, povečernju i tajne službe** t. j. sv. misu, dakako sve to po istočnom obredu.

Njemačko svećenstvo, nepoznavajuć slovjenskog jezika, jezik puka, silovito, sliepo ratilo vladara, naduto, lakomo, kojem je više stalo do visokih časti i blagostanja, nego li do vjere, sa stranačkih i političkih uzroka kao pomamno ustane proti njima. Govore nam o tom povjestničari: **Vidukind** njemački povjestničar desetog vieka: „Niemci vojuju za slavu i veliko gospotstvo, a Slaveni samo da robstvu izbjegnu". **Kozmas**, česki, XII. viek: „Niemci iz prirodjene im nadutosti i oholosti nigda nisu prestali prezirati Slavene". **Adam Bremenski**: „Bez ikakve sumnje davno bi se i odveć lasno na vjeru kršćansku Slaveni obratili bili, da ne bude se tomu uzprotivila gadna lakomost njemačkih Saksonaca, kojim je više do utjeravanja poreza, nego li do obraćenja naroda". Inadni prkos svoj podizali su i proti istim papam kad bi oni svoj glas digli za Slavene.

Njemački biskupi govorahu: „Il htjeli il ne htjeli Slaveni moraju se našoj volji i oblasti podvrći". A kako su sa Hrvatima postupali i to nam tudjin kaže: „Tolikom okrutnošću Niemci sa Hrvatima postupahu, da su im istu nejaku djećicu grabili i kušcim bacali". Niemci su, kaže njihov **Ditmar**, Slovene kao marvu po trgovištim osobito židovim prodavali, koji su ih pak po drugim trgovištim razprodavali".

Nije ini toliko peklo, što su narod u Slovjenskom jeziku podučavali, već što su rabili isti jezik u bogoslužju. Slovjensko bogoslužje (liturgija) bilo im je trn u oku te govorahu: „Čemu su slovjenska pismena? Ni Bog, ni Angjeli ih ne stvoriše, nit Bogu su draga, već je on zapoviedio, da budu pismena u trim jezicima, židovski, grčki i latinski, kao što je pisano u evandjelju: „i bje daska (na križu) napisana židovski, grčki i latinski", a slovjenski ne bijaše, i zato slovjenska pismena nisu od Boga". Te smiešne njihove nazore pobije Konstantin dokazujuć kako je zlo držati se tog načela, da se može Bog samo u ta tri jezika moliti, jer ako je na križu Krstovu osuda u ta tri jezika dana, onda bi ta tri jezika najsvetogrdnija bila, buduć je židovski, grčki i latinski narod vikao: propni, propni, i tim jezicima izrečena je smrtna osuda, dočim je Bog dragi prištedio nevin jezik Slovjenski, da mu se njim hvale i slave uzdižu. Uz to pukne razkol med iztočnom i zapadnom crkvom i tim im se pruži zgoda, da ih osumnjiče pred papom Nikolom I. kao razkolnike. (Ništa manje!!!) Papa, željeć o svem bit točno obavješten, pozove ih k sebi. Pozivu se papinu pokore, te Konstantin i Metod uzev sobom moći sv. Klimenta pape, prevod bogoslužnih knjiga i nekoliko vrstnih svojih učenika, koji bi mogli primit posvetbu biskupsku i oprostiv se sa Rastislavom i moravskim pukom, podju u Rim dolnjom Panonijom (Panonija se prostirala od Raaba i istočno štajerskih Alpa tja do Dunava i Drave). Začuv Kocel knez, da prolaze njegovom zemljom, pohiti do njih te ih čini svratiti se u njegov dvor. Tu ga nauče slovjensku knjigu i k tomu podučiše u knjizi još 50 učenika. Ovom zgodom došli su g. 867. u Hrvatsku i Dalmaciju te obrate narod od poganstva na vjeru Krstovu i u vjeri ih ukriepiše; i iste Neretvane obratiše koji se toliko opirahu kršćanskoj vjeri. (Farlat. Tom. III. pag. 66.) Ovom prilikom Hrvati i Srbi upoznaše pismo i bogoslužje slovjensko te ga objeručke prigrliše.

Pripovieda **Jagić**: „Od toga časa širilo se Slovjensko bogoslužje bez prestanka po hrvatskoj državi, i opet, već tečajem ove prve dobe razprostiraše se glagoljica po Dalmaciji, po Dalmatinskih i hrvatskih otocih i po zapadnoj Istri. Iz razvoda bo istrijanskoga doznajemo sasma vjerodostojno, da su onuda već u XII. stoljeću upotrebljavali u svih službenih spisih, koji su prostomu puku namienjeni bili, hrvatski jezik u **glagoljskom** pismu. To isto tvrdi i stožernik Bartolini u svom djelu, o sv. Cirilu i Metodu. Kada su prvi put Ciril i Metod došli u Rim preko Hrvatske i Dalmacije, te kao pravi sijači evandjeosko su sjeme posijali gdje su god do Slavena doprli, jer su njihov jezik poznavali, a ovo sjeme nije neplodno ostalo nebeskom domaćinu. Na povratku iz Rima u Moravsku Metod je i po drugi i po treći put prošao kroz Hrvatsku i Dalmaciju, a onda nije samo mimohode naviestio Slavenima rieč božju nego se morao i na dulje zadržati, što nam svjedoči liturgija slavenska.

Ginzel str. 68. u VI. piše: „Post hunc (Hosbaldum) interiecto aliquo tempore supervenit quidam Sclavus ab Hystriae et Dalmatiae partibus nomine Methodius qui adinvenit sclavicas literas et slavicae celebravit divinum officium et vilescere fecit latinum, tandem fugatus a Karantanis intravit in Moraviam ibique quiescit. —

Jakov Celato piše: „Ciril i Metod svojim apostolskim trudom privedoše na vjeru i zakon Hristov Slavenske narode". „**Illiricum Sacrum**". „Ovima (sv. Cirilu i Metodu, veli pisac) slavenski narod i ilirički duguju za obred papama rimskim potvrdjen, da služe čin i službu božju u svom jeziku, i vele su dostojni, da ih največem poštovanjem časte puci u Iliriku, da ih drže poglavitim pokroviteljima cieloga naroda".

Iz Dalmacije dospješe braća u Mletke. Tu naidjoše na veliki odpor, jer se proti njima podigli biskupi, svećenici i kaludjeri govoreći: „Čovječe, kazuj nam kako si ti Slovjenima izumio pismena i učiš ih, koje nije nitko drugi obreo, ni Apostoli, ni rimski papa, ni Gregorij ni Augustin nit Jerolim. Mi samo znamo za tri jezika u kojim je dostojno slaviti Boga t. j. židovski, grčki i latinski. Konstantin odgovori im: da pošto svi ljudi jednaka od Boga dobročinstva primaju i nijedan mu narod nije miliji od drugoga, već su svi pred njim jednaki, da tako može i svaki narod svojim jezikom slavit ga, jer je pisano: „Pjevajte gospodinu sva zemlja, pjevajte gospodinu pjesan novu. Neka se sva zemlja Tebi pokloni i Tebi pjeva. Hvalite gospodina svi narodi, slavite ga sva plemena. Idite po svem svietu i propoviedajte evangjelje svakomu stvorenju. Ovim i sličnim riečima zasramivši ih, otide.

U to umre papa Nikola I. (13./XI. 867.) a nasliedi ga Hadrijan II.

Začuv Hadrijan, da dolaze u Rim sv. braća i da sobom nose moći sv. Klimenta podje s pukom im u susret i primi ih častno. (Sliedi.)

Politički pregled.

U Puli, dne 24. augusta 1904.

Austro-Ugarska.

Glasilo poljskoga plemstva u Galiciji bavi se obširno sa uzroci, koji potakoše ministra predsjednika na putovanje po Galiciji. Rečeni list kaže, da ministar traži u Galiciji većinu u parlamentu, koja bi mu pomogla riešiti ona važna pitanja, koja nemože da rieši sam pomoću glasovitog paragrafa 14. On da se nada dobiti Poljake za svoj program tim, što im je ustrojio poljske paralelke na učiteljskoj školi u Opavi. Ali Poljaci, da se neće zadovoljiti tom mrvicom, već traže većih žrtava od vlade, pa s toga ide Koerber u Galiciju, da upozna te zahtjeve Poljaka.

Zdravica, što ju je izrekao predstojnik austrijskog generalnog štopa barun Beck povodom rodjendana Njeg. Veličanstva u Beču u prisutnosti nadvojvode Lavoslava Salvatora uznemirila je madjarske oporbene krugove. U nazdravici reče general, da je Njeg. Veličanstvo sretno proživilo težku godinu, koja je doniela velike kušnje i našoj obranbenoj snazi. S ponosom — reče — i zadovoljstvom možemo da gledamo na to težko vrieme, jer jedinstvo u kojem leži snaga i moć, hvala Bogu, ostalo je uzdržano.

Govori se o odstupu dalmatinskog namjestnika baruna Handela, koji da nije znao provesti vladinog programa u Dalmaciji. Jedna točka tog programa bijaše stalno uvedenje njemačkog jezika u uredih u saobraćaju sa višimi oblastmi. Sa odstupom baruna Handela dovode u savez i odstup namjestnika grofa Goessa u Trstu. O odstupu tršćanskog namjestnika govori se već dugo, nu on je još uvjek namjestnikom i ostati će dok budu to htjeli visoki krugovi, koji ga štite.

Galički zemaljski sabor sastati će se, kako i ostali zemaljski sabori, polovicom septembra, a zasjedati bi imao do konca oktobra.

Srbija.

Iz Biograda javljaju, da su istinite viesti tamošnjih novina o preustrojstvu sadašnjeg ministarstva. Čim se povrati ministar vanjskih posala Pašić iz kupelji, podnieti će kralju svi ministri ostavku a kralj će bez dvojbe povjeriti Pašiću sastav novoga ministarstva. Predsjednikom imao bi postati sam Pašić.

Potreba preustrojstva vlade da je postala radi toga, što se novoustrojena seljačka stranka sve to više medju narodom širi. Vladi da dolaze danomiee novi glasovi o tom, kako se seljaci odriču radikalnoj te pristupaju novoj seljačkoj stranci, Osim toga vlada i u samoj vladinoj stranci neko nesporazumljenje, dočim raste sve to više moć oporbe te se vlada nebi usudila stupiti pred sadašnju skupštinu s nijednim važnijim pitanjem.

Rusija.

Iz Petrograda javljaju, da su ustanovljene svečanosti za krščenje velikog kneza priestolonasliednika Aleksija. Kumovi će biti: carica udova Marija Feodorovna, car Vilim, kralj Eduard, veliki vojvoda hesenski, englezka princesa Viktorija, veliki knez Mihajlo Nikolajević i velika knjeginja Aleksandra Jozefovna.

Medju kumovima velikoga kneza priestolonasliednika biti će i danski kralj.

Sa rusko-japanskog ratišta imademo sliedeće viesti: Po izvještaju generala Reitzensteina izplovile su 10. o. mj. iz Port Artura brodovi „Carević", „Retvizan", „Pobjeda", „Poltava", „Palada", „Askold" i „Novik" sa više topnjača i torpiljarka, te sa bolničkim brodom „Mongolija", koji je nosio zastavu crvenog križa. U 9 sati jutrom došlo se do izlaza luke, a zapo-

viednik brodovlja izdao je signalima zapovied, da se plovi prema Vladivostoku. Izvještaj dalje prikazuje prvi boj, u kojem je oštećen „Askold“. Ali brodovlju je ipak uspjelo probiti neprijateljsku liniju, a Japanci su ga počeli progoniti.

U 5 sati po podne došlo je do ponovne bitke, u kojoj je „Carević“ nenadano signalizirao, da je zapovjednik brodovlja predao zapovjedničtvo najstarijem zapovjedniku knezu Uhtomskom. Radi toga, što su ruski brodovi bili obkoljeni neprijateljskom eskadrom, odlučio je admiral Reitzenstein, da prodre kroz neprijateljsku bojnu liniju.

U boju, koji je trajao 20 časaka, oštećen je „Askold“, ali i on je oštetio neke neprijateljske krstaše, te je otvorio vatru na japanski zastavni brod „Azama“. „Azama“ morala se usljed toga povući te je tako „Askoldu“ bio slobodan put.

U osvitu dana konstatirano je, da je „Askold“ težko oštećen, jer je bio izvrgnut vatri sa 7 brodova. Usljed toga obustavio je put u Vladivostok i zapovjednik je odlučio, da odplovi u neutralnu luku Šangaj, da popravi štetu.

Ruska brzojavna agentura javlja iz Čifua: Po izvještajima iz kinezkog vrela ponovili su Japanci dne 19. o. mj. u večer i 20. iz jutra juriš na Port Artur, ali su odbiveni sa većim gubitcima, nego što su ih pretrpili 17. i 18. o. mj. Veli se da su u tom jurišu sudjelovali i odjeli japanske garde. U isto vrieme pucali su japanski prodovi na Port Artur, ali nisu postigli nikakvoga uspjeha; štete nije bilo ni na tvrdjavicama ni u gradu. Zadnjih dana obratili su Japanci cielu svoju pažnju na Port Artur i zanemarili su Liaojang.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Na cesarevo da si je ribal ruki od veselja maloselski kavaljer i nodar.

Jur. Ča je terno storil?

Fr. Aj ni, lego mu je bilo drago, da su storili fiasko njegovi prijatelji od komuna, ki su njega zbankali.

Jur. A ja, da je on na komune, bi to bilo njega tokalo.

Fr. Bravo da bi, zato se i smije tujoj sramoti.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Braća se složila. U subotu 20. t. mj. na večer držala je ovdašnja socijalistička stranka javnu skupštinu u vrtu reštauranta „All' Arco Romano“, gledc predstojećih občinskih izbora u Puli. Od socialističke stranke prvi govorio je kao izvjestitelj drug Martin a iza njega o izborima puljskim „Compagno“ barun Lazzarini, koji je navlaš zato došao u Pulu, da svojim aristokratskim manirima pokaže drugovima razliku izmedju sebe i njih. Njegov govor je za nas osobito zanimiv ondje, gdje je sa zadovoljstvom pozdravio novu talijansku stranku u Puli — a to je radikalna talijanska stranka, koja je protivna kompromisu sa c. i kr. mornaricom. Drug bar. Lazzarini istaknu osobito, što se je ipak ustrojila jedna stranka s kojom mogu socijalisti barem do neke točke komad puta prevaliti, i što su se našli složni i socijalisti i radikalni talijani proti „il comune nemico militarismo“ i — ovo je tekar ono pravo — proti zajedničkom neprijatelju „lo slavismo“, koji je isto toliko mio radikalnim talijanima kao i socijalistima, — što smo mi odavna pisali, da socijalist u Puli znači isto što i Talijan, ili ako još nisi, već će se tobožnji internacionalci pobrinuti, da od tebe načine prevejanoga Talijana, kao što je i bar. Lazzarini i tutta la bella compagnia crvene kravate. I baš zato, što jedini socijalisti u Puli najviše odnarodjuju naš narod, osobito mladež, a za njihove krvavo stečene „flichette“ koje moraju da doprinašaju u „fond“ — koji nema dna — za socialističke potrebe i bezposlene drugove, — zato smo mi uviek bili i bit ćemo proti ovoj i ovakovoj organiziranoj četi, koja pod krinkom jednakosti, slobode i bratstva, radi s našim narodom proti našem puku a za najveće neprijatelje toga istoga puka — kao što su nam Talijani. — Iza jabuke dobačene sa strane druga Lazzarinia, uzeo je rieč dr. Devescovi, jedan od prvaka nove radikalne talijanske struje. Neznamo što li je više igralo od veselja dr. Devescovi-a, da li jezik ili srdce, jer tako milih i sladkih rieči riedko se čuje, kojima se zahvaljivao braći drugovima na ovakovom susretu i — nakon što je mlada nevjestica od socijalista isprošena a od dr. Devescovi-a obećana — pozva svojtu na divane za sutradan k sebi — naime na njihovu javnu skupštinu, koju su obdržavali u nedjelju poslie podne u kazalištu. I tu, — nakon što su ispucali, kao i prvu večer, dosta bombastičkih fraza proti c. i k. mornarici i contro comuni nemici lo slavismo e clericalismo, — proslaviše svečano zaruke internacionalizma (samo talijanskog) sa nacionalismom (radikalno-talijanskim). — Hoće li pak doći do pira ovog mladog para, neznamo a i dugo ćemo čekati, jer je mlada još premlada — no ipak u tom očekivanju mi čestitamo sretnim zaručnicima. —

G. Frank, upravitelj pošte u Puli nepopravljiv. Na sve naše pritužbe i i jade, koje smo više put iznesli u ovom listu, gosp. Frank je uviek ostao gluh, dok god ga malko ne potrese samo ravnateljstvo u Trstu. Mi smo izjavili u listu, da se nećemo nikad više njemu izravno prituživati na njegove činovnike, jer nas iskustvo poučilo da to ne koristi, s toga iznašamo i ovo u javnost, a ujedno i slavnomu c. k. poštanskom Ravnateljstvu do znanja. Već kakvih osam dana — što smo mi opazili — postavio je g. upravitelj pošte da prima preporučena pisma, jednog mladog golobradog činovnika — vježbenika što li, da ne možemo i ne smijemo premučati njegovu golobradu drskost.

Dne 18. tek. mj. došao je jedan od naših da kupi 10 dopisnica hrvatskih zatraživ je uljudno u hrvatskom jeziku. Taj mladac snebiva se i izvalio oči, kad je čuo hrvatske rieči te liepom niemštinom odgovori da nezna hrvatski, te se htjelo preko pol sata dok se je dobilo 10 hrvatskih dopisnica i dok se sporazumiše dobrotom jednog poštanskog priglednika, koga je dečko pozvao u pomoć da mu bude tumačem. Poslje upita taj dečak stranku — a to je vrhunac drskosti — zašto ne govori njemački, kad znade, na što mu stranka odgovori, da nije dužna, jer on, kao činovnik, jest na prozorčiću postavljen radi stranaka a ne stranke radi njega. On onda bahato odgovori, da on nije dužan znati hrvatski, dosta da znade njemački i taljanski. Po ovom se vidi, kako je ovaj mladić vriedan učenik u školi svojih učitelja, a i obećaje mnogo, sudeć po njegovoj nadarenosti, jer „talenta“ mu neće falit, kad se bude radilo o poniživanju hrvatskog jezika.

Još jedna, neka sudi čitatelj, koja je krupnija. Jednomu gospodinu ovdje dolaze pisma sa hrvatskim naslovom, i njegovo zvanje biva označeno: c. k. prisluŝnik kod suda. Mudraci na ovoj pošti uviek napišu ispod toga naslova — klanjajte se njihovoj velikoj učenosti — „Gerichtsdiener“. Da li je ovo od prevelike revnosti za „Amtssprache“ ili je tu zloba po sriedi neznamo, ali svakako stoji to, da jedan c. k. državni ured nesmije dopuštati, da njegovi činovnici zlorabe položaj i mjesto na kojem se nalaze, te ako i jest tu injorancija pojedinaca kriva da se takva šta dogadja, stranka ipak radi te injorancije ne može podnositi da trpi njezin ugled i da biva vriedjana, te je sveta dužnost poglavara jednog državnog ureda, da odstrani injorante i postavi na takove službe ljude sposobne, koji neće biti na bruku i sramotu jednom c. k. uredu. — Bude li slavno c. k. poštansko ravnateljstvo potrebovalo potanjih podataka ob ovim dvjema slučajevima, neka se izvoli obratiti na naše uredničtvo, koje će mu pružiti potrebite dokaze i razjašnjenja.

Iz Barbanštine 23./8. 1904. Biti će punih 15 godina, odkada je naša narodna hrvatska stranka slavno pobjedila — i oslobodila se talijanskog jarma, pod kojim smo mnogo godina čamili u tmini i neznanju. Ali hvala Bogu već je i na Barbanštini sinulo sunce bolje budućnosti.

Kroz ovo vrieme, prigodom svakih izbora, bilo za Beč, Poreč ili občinu, — protivnici naše vjere i našega jezika onako ljuto i hametom potučeni — ne mogu se nikako umiriti. Težke rane, koje su onim prigodama zadobivali ne dadoše njim mirno spavati. Nije se dakle čuditi, što su nam proganjali svećenike i učitelje, držeć se one: udri po pastiru, pak će se ovce raztrkati. Ali ljuto se prevariše u svojim računima, jer premda raztrkaše pastire, stada ostaše na okupu.

Videći pak, da to ništa ne pomaže, onda šta će? Pokunjeni do skrajnosti! Učiniše njekakvu molbu na zemaljski odbor u Poreč, te u njoj zamolili da se gradiću Barban-u dade svoju posebnu administraciju. — Zemaljski odbor je odposlao tu njihovu molbu na občinsko zastupstvo da ono o tom razpravlja.

Zastupstvo je u svojoj izvanrednoj sjednici jednoglasno izreklo svoj najodlučniji prosvjed proti tomu — i navelo uzroke radi kojih se ne može dati posebnu administraciju.

Ali zemaljski odbor uzprkos jednoglasnog zaključka obć. zastupstva, dozvolilo je gradiću Barban-u posebnu administraciju, proti čemu je zastupstvo učinilo svojedobno utok — ali sve uzalud!

Napokon odredilo se je, da izbori za to upravno vieće imadu obavljeni biti u tri tiela. Videći protivnici da će podleći u I. i III. tielu odlučiše birati samo u dva tiela a I. tielo utopiše u drugo i tako ostadoše dva tiela t. j. II. i III.

Dne 20. t. mj. obavili su se ti izbori. Naši birači došli su svi na biralište — i naši predložnici bijahu izabrani jednoglasno: 6 zastupnika i 3 njihova zamjenika, dok se protivnici nisu ni pokazali, osim jednog odpadnika. — Živili! I u Vas se ugledali braća širom nam majke Istre, da se svuda pokaže što li može sloga i narodna volja.

Lošinjski kotar:

Štrajk lošinjske „Signorie“. Poznato je, da su se talijanaši Malog Lošinja opirali zubmi i noktima proti imenovanju župnika veleč. g. dra. Bonifačića. Ali sav njihov odpor nije im pomogao ništa, jer je zakon i pravo jače od njihovih spletaka. G. župnik upravlja uzorno onom župom na zadovoljstvo ogromne većine svojih župljana. Ali tamošnja „Signoria“ prkosi na sve načine g. župniku. Tako su i prigodom posliednjeg rodjendana Njeg. Velič. zaključili, da neće ni načelnik ni njegovi savjetnici k svečanoj službi božjoj ni sada ni u obće dok je tamo g. župnik. Bojeći se pako, da bi im se moglo odozgo prigovoriti što nesudjeluju kod sv. mise u tako svečanoj prigodi kao službene osobe, pozvaše nekog talijanskog svećenika, da im čita sv. misu za cara i kralja u drugoj crkvi. Ali su pravili račun bez krčmara, jer je župnik kazao svomu drugu, da je službena i svečana sv. misa za oblasti i za pučanstvo u župnoj crkvi — i koji želi k sv. misi neka dodje po starom običaju u župnu crkvu. Da je bilo vidjeti „Signoriu“ kako je skakala od jada, što njoj nije spletka uspjela. Što će, što neće, zaključe, da u župnu crkvu neide nitko od občine a g. kotarski kapetan Scarpa da će ih već izpričati kod viših oblasti, da nebi na njih pala sjena nelojalnosti.

I tako je doživio Mali Lošinj prvi štrajk gospode, što će im svakako služiti na čast i slavu. Do sada su štrajkovali nevoljni radnici po gradovih, a sada počeše štrajkovati i gospoda lošinjska! Pak da bi zašto — nego iz prkosa kako i njihova dječica, kad njim daju mamice premalo sladkiša.

† **Nikola Orlić.** Pred strašnom i neumoljivom smrtnom kosom pala je žrtva! Pao je div, ljubitelj svoga naroda, Nikola Orlić.

Dne 7. kolovoza oko sedmoga sata poletila je duša ljubljenoga Nona (ovako ga je nazivao Creski kopač) iz ove doline suza k' Ocu Vječnomu.

Nikola Orlić bio je pravi Hrvat, poštenjak od pete do glave, neustrašiv prema jačim, milosrdan prema brižnima, svakomu mio, svakomu drag a istim političnim protivnicima znao je imponirati.

Creski kopač u njemu gubi iskrena prijatelja, a Gospodarsko Društvo odličnu i radišnu silu. Bio je odbornik društva. Ter akoprem je 70. prevalio, sa svim tim, on je upro sve sile oko napredka društva, te ako je napredovalo, i njegova je zasluga. Po cieli božji dan poput radišne pčele i marljivoga mrava, po žegi i kiši, uvjek je radio.

Nazad nekoliko mjeseci obavljajući društvene posle u Dalmaciji, obolio teško; valjanosti tamošnjih liečnika moramo zahvaliti, da je utekao kobnoj smrti. Oporavio se. Ali ostala klica. Često bi se potužio, da mu se neda, ali sa svim tim nije napustio omiljelo društvo, već je zanj žrtvovao isti život. Četiri dana prije kobne smrti, ostavio je ljubljeni prag — rano ljuta! Legao u postelju. Mislilo se ozdravit će! Ali ne! Njegovi dani bili su izbrojeni, on je morao seliti se u vječnost. Njegova duša poput biele golubice prhnula je u okrilje Vječnoga!

Smrtni ostanci bili su prenešeni uz obću počast. Dugačka povorka krenula. Najprvo zastava sv. Nikole sa članovima, zatim kler sekularni i regularni, za njima tri vjenca izmedju kojih vidio se i čitao: Gospodarsko Društvo svomu milomu članu, za ljesom sliedili su članovi društva, sa svjećom u ruci a suzom u oku uz mnoštvo naroda.

S' Bogom Niko, bili su zadnji uzdisaji na groblju. Duša ti se naužívala, laka ti hrvatska gruda koju si ljubio žarom ljubavi. S Bogom Niko, svrni pogled s visokih nebesa i moli se kod Gospoda za brižnog Creskog kopača, s Bogom!

Voloski kotar:

Opatija dne 22. augusta. Prije dva tjedna priredilo je ovdješnje vatrogasno družtvo zabavu-ples na otvorenom, na Slatini. Tu zabavu imali su prilike vidjeti i naša braća Hrvati iz Senja i drugih njekih primorskih mjesta, što su baš onoga dana bili mnogobrojno došli na parobrodu „Hrvatska“ u Opatiju. Bio je to prvi oveći posjet Hrvata s one strane ovdje u Opatiji. Braća došla sa glazbom, koja je pak odarala pred „Zorom,“ gdje se je mnogo posjetnika skupilo, dočim su drugi po Opatiji razgledali i kriepili se. Već kod dolazka bilo nas je na molu prilično, a kod odlazka bio je pun, kreat molo. Pozdravi s parobroda i s mola upravo su grmjeli. Tako srdačnih u Opatiji još ne bijaše. Jučer su htjeli ovdješnji veterani prirediti na Slatini po prilici onakovu zabavu kako su ju onomadne priredili vatrogasci. I liepo

rieme da su naručili. Ali ta naručba nije izvršila. Pod večer je dobro zakišilo, i rietilo da će još, pak se je morala zabaa odreći.

Već sam drugom prilikom spomenuo, kako je ona njeka „Riviera," što izlazi u Puli na njemačkom jeziku, pod patronanom visokih osoba uzdržavanih od naroda, grdila ovdješnji hrvatski narod i njegove jude. „Zrt" bio je donekle naslov odnosnomu članku. Ubolo je c. i kr. Švabu, što je občina među ostalimi postavila na zeljeznom kolcu „Zrt" (Z rt, Za rt), na mjestu koje se tako od pamtivieka zove. Dotični kolac još stoji, napisa toga već nema. Pofalio je jedan put, občina ga je na novo postavila. Pofalio je drugi put, i opet ga je uzpostavila. Pofalio treći put, sad ga još nije uzpostavila. Za zlikovca se ni sad nezna. Kakvo je to redarstvo ili policija, koje nije bilo kadro obraniti napisa i nit uhvatiti zlikovca pošto je već dva put skinut i dva put na novo postavljen?! To bi moralo občinsko glavarstvo strogo iztražiti. Stvar se nebi imala tako pustiti. Na svaki način pak bi morala občina ovaj napis „Z r t" na onom istom mjestu bezodvlačno opet postaviti. To je dužna občina svojoj časti, i časti hrvatskoga naroda. Ako si dopusti odstraniti jedan napis, neka se ne čudi ako budu odstranjeni i drugi. Daleko je dopala drzovitost švabska kod naše dobrote. Eto već Bućana koji tjeraju kućane. Još je dobro da njim se pokaže, da hoćemo da budemo svoji u svojoj kući. Zanimiv je savez pisanja njemačke crno-žute „Riviere" izlazeće u Puli sa lupežkim dvaput ponovljenim odstranjenjem napisa „Z r t." To valja dobro pamtiti.

Iz Kastva. U predposliednjem broju javili ste razpis učiteljskih služba u Lovranu i Opatiji. Ima i u našoj občini služba učitelja i učiteljica koje valja popuniti. U samu Kastvu ima se imenovati ravnatelja muške i ravnateljicu ženske pučke škole, i to usljed smrti pokojnoga Nikole Butkovića, i usljed umirovljenja gospodje pl. Kleinmayer rodjene Defranceschi, što je ona sama molila. Nadalje ima se imenovati podučitelja na trorazrednoj mješovitoj školi u Rukavcu, i učiteljicu na od sada dvorazrednoj mješovitoj školi u Zametu. Očekujemo da školske oblasti neće kasniti imenovanjem. Koliko zakasne, toliko će biti nereda u podučavanju i zastoja u napredku; a tomu bit će krive c. k. školske oblasti, baš one koje bi se morale brinuti za red i što veći napredak u školah.

I u našoj občini ima suše; i mnoge je prirodnine uništila. Ipak bila je njeke pute kiše, ako i po malo, i te su valjda očuvale grožđje koje se dosta dobro drži, i koje će ljetos 15 do 20 dana prije sazrieti nego li drugih godina.

Još i sad spominju se mnogi sjajnoga koncerta, što ga je dne 7. t. mj. priredila naša vriedna „Istarska vila". Priredila ga je ne na „Stražnici" (ili kako to njeki u novije doba zovu „Fortici"), nego na „Crekvini". Obilan posjet koncerta iz Kastavšćine, te iz Voloskoga, Opatije, Rieke, Sušaka, pokazuje, kako je „Istarska Vila" obljubljena. Sam koncert vrsio se je po razporedu, izvrstno izvršivanom. Posluga i razsvjeta bila bi mogla biti bolja, al što nebijaše ovoga puta, bit će drugi put. Društvo je mlado; koncert onako na veliko, pod vedrim nebom, je nješto nova. A izkustvom se mnogo toga nauči. Samo napried „Istarska vilo", pjesmom i tamburom! — na čast svoju i slavu hrvatskoga roda.

„Narodni Dom" u Podgradu svršen je ovog mjeseca posve. Stajala je gradnja 38.000 K. Svečano otvorenje slieditiće budućе jeseni. Kako smo se mogli osvjedočiti iz priposlane razglednice, je to vrlo krasno i ukusno gradjena zgrada, kojom je ukrašen naš rodoljubni Podgrad i koja služi na čast tamošnjim našim prvakom, koji su zasnovali misao i gradnju sretno dovršili.

Koparski kotar:

Iz Kopra pišu nam 20. o. mj. Malo pamtimo ljeta ovako toplih i suhih kao što je ovo. Sav mjesec juni, većinom i julij te malom promjenom i august, pripicalo je sunce, da se čovjek morao znojiti u najdebljem hladu. To toplo i suho vrieme prijalo je jedino našim radnikom na solanah ovdje u Kopru i okolo Pirana dočim su polja, vinogradi i šume silno trpile. Usljed dugotrajne suše i liepih, toplih vremena proizvelo se je na naših solanah mnogo više soli nego li obično. Prošle godine neproizvedoše je primjerice ni stotinu hiljada metričkih centi, dočim je proizvedoše do sada već za 120 hiljada metr. centi ili preko 40.000 metr. centi više nego li prošle godine.

Sa proizvodnjom soli morali su radnici prestati, jer su već do sada puna skladišta, te ju nemaju više kamo smjestiti.

Ubojstvo u Santićih kod Buzeta. Neki Ante Cerovac od Silvestra iz Krbavčići, ljubakao je nekoliko vremena sa Anicom kćerkom Ivana Bužana iz Santići, koja je bila voljna udati se za njega. Pošto je pak mladić bio maloljetan zamolio je dozvolu za ženitbu, koju čim je dobio podje do svoje mlade da joj to priobći i utanače dan ženitbe. Ali na svoje veliko čudo dobije od nje neočekivani odgovor, da se je promislila i da se neće za nj udati. Mladić je kušao tada i više puta poslje da ju sklone na udaju za njega ali ona ostade tvrda u svojoj odluci. Dne 19. t. mj. podje mladi Cerovac k njoj da za posliednji put pokuša nebi li ju sklonuo da odustane od svoje nakane, i čuvši njezinu čvrstu volju da za njega neće poći, izvadi nož, te joj ga porine u trbuh i odmah otidje. Na njezin jauk i pomaganje priskočiše odmah ukućani, koji dozvaše odmah liečnika, ali ni on uz sve nastojanje nije mogao pomoći, jer je nesretnica iza 3 sata umrla uslied otrovanja krvi, prouzročenog od noža. Ubojica se je sam prijavio sudu, i kad je začuo, da je djevojka od njegova noža umrla, ostao je sasvim indiferentan i nije pokazao nikakove žalosti.

Razne primorske viesti.

Biskup Nagl na djelu! Primamo iz svećeničkih krugova:

U biskupskom tršćansko-koparskom listu „Curia Episcopalis" od mjeseca srpnja i kolovoza slr. 107. br. 75. P, čitamo: Biskup Nagl, da se ne bi njegovim mukom zakoni prekršivali crkveni i da se ukine uvedena zloporaba, što ju je pronašao prigodom svog posjeta po biskupiji, upravio je tri pitanja sv. zboru obreda u Rim, i to:

1) Da li vjernici, kako sada većinom biva (reci u hrvatskim župam) mogu dobiti papinsko odrešenje na času smrti ako im ga se podieli u njihovom jeziku?

2) Da li se može dopustiti, da poslije podizanja kod mrtvačkih sv. misa na mjesto „Blagoslovljen" mogu se pjevati litanije za preporuku duše il lauretanske, i tako biva misa čitana. K tomu, da li u dnevnim pjevanim sv. misam poslije „Credo", može svećenik čitat sv. misu do praefatio?

3) Da li svećenik u jeziku puka govoreć brevir kao n. pr. o Božiću, mrtvački oficij itd. ujedno s pukom il litanije svih svetih u prosne dneve mora opet izreći u latinskom jeziku?

Rim je odgovorio na 1) Negativno ili ničeno, jer je papinski blagoslov strogo liturgični čin. 2) Negativno, jer je to (abusus) zloporaba, koja se mora ukinuti. 3) Ječno (affirmative), jer se je obvezano govoriti samo u latinskdm jeziku.

Biskup Nagl razjašnjuje 1) Sv. zbor obreda zahtjeva u stvarim strogo liturgičnim i u podjeljivanju sv. sakramenata latinski jezik. I u dauašnjim okolnostim naših biskupija papinski se blagoslov ima podieliti u latinskom jeziku, inače ne koristi vjernikom. To nek se puku protumači. 2) Kod pjevanih sv. misa dnevnim il mrtvačkim, nesmije se pojedine djelove ako i kratke tiho govorit, izpustit il čitat. 3) Stroga je dužnost svećenika izreći brevir u latinskom jeziku, jer inače ako je nadarbenik, ne ima prava na plodove nadarbine.

Na mjesto da biskup Nagl pusti stvar „statu quo" dok se ne rieši pitanje jezika, on ne ima prešnijeg posla već da zatre pod plaštom Rima, jer sam ne ima vlasti, i one ostanke ostanaka naših prava. Dakle od sada u kut sa hrvatskim ritualima; papinski blagoslov, podieljivanje sakramenata mora se podjeljivat u latinskom jeziku.

Litanije — koje se pjevale u hrvatskom jeziku — za preporuku duše kroz svetu misu, od sada se ne smiju. (Bi, da bi bile latinske). Napokon da svećenikom otežča dvoje recitiranje brevira, il da ih tim, dakako mlohave, privede na recitiranje brevira u latinskom jeziku, oficij na Božić, mrtvački, litanije u prosne dneve moraju se izgovarati u latinskom jeziku; pa onda s pukom hrvatski u obhodu il crkvi. A što će na novotarije narod? Što narodno svećenstvo? Mari li zato biskup Nagl? Mari li on koliko proklinjanja, kolika zanemarivanja crkve, kršćanskih pobožnosti, sakramenata? Dà, mirna mu je savjest!! Eto Vam, vi lahkovjerni, koji mu sve do sada vjerovaste, odkrio je svoju ćud; svoj pravac kojim će ići. Veliki i neumrli papa Lav XIII. o svom trošku pod redakcijom sv. jeronimskog kanonika blagopok. Dragutina Parčića izdaje glagoljački Misal i hrvatski Ritual (1893.). Al dà, drugčije je obzorje bilo pred očima neumrlom Lavu XIII., a drugo diplomatu Naglu. Zaključujem bolnim srcem: „Tužna Istro što si dočekala, da te biskupi tudjinci raznarodjuju!

Proslava 25 godišnjice „Delavskega podpornega društva" u Trstu. U nedjelju proslavilo je slovensko radničko društvo svečanim načinom 25 godišnjicu svoga obstanska. U osam sati u jutro bijaše u crkvi sv. Antuna novoga, kamo su mnogobrojni članovi sa odborom, glazbom i zastavom na čelu iz društvenih prostorijah došli, i kod koje je pjevalo „Slovansko pevsko društvo" komade iz Kosovelove „Glagolske mise," te iz Volarićeve slovenske mise. Pjevanje bilo je tako krasno, da je svakoga ne samo dirnulo, već i na pravu pobožnost poticalo.

Po sv. misi vratilo se je društvo istim redom natrag u svoje prostorije ali mnogobrojnije, jer se je bilo u najvećoj tršćanskoj crkvi sakupilo toliko našega naroda, da su još mnogi morali vani ostati.

Poslije podne bila je društvena zabava u krasnom i prostranom vrtu „Narodnog doma" kod sv. Ivana. I tuj bijahu prostorije pretiesne za silno množtvo naroda, te se moradoše mnogi odaletiti. Kod zabave sudjelovalo je spomenuto pjevačko društvo i vrlo dobra glazba, a palilo se umjetne ognje, dočim je predsjednik poduljim govorom ocrtao značaj svečanosti. Za to prvo i najveće slovensko društvo u Trstu stekli su si velikih zasluga pokojni prvaci slovenskoga naroda u Trstu i okolici: gg. Ivan Nabergoj, Ivan Dolinar, Viktor Dolenc itd. kao njegovi utemeljitelji i prvi njegovi predsjednici. Društvo to broji preko 1600 članova, prištedilo je preko 80.000 kruna, premda je za svog obstanka podielilo podpora svojim članovom preko milijun kruna. Ono se je ovih dana preselilo u novi stan u krasnom „Narodnom Domu."

Tako valja! Kadgod potakoše riečki Hrvati pitanje o ustrojenju hrvatskih pučkih škola na Rieci, zagudili smo im mi uvjek jednu te istu: ne zanašajte se na nikoga, zasučite rukave i osnujte si sami potrebite hrvatske pučke škole. Znademo, da to nije lagan posao, da tu treba mnogo novca, dosta truda i muke, nu bez toga ne ima uspjeha. Redovitim putem neće oni još dugo do svojih škola, premda bi je morali imati već odavna na temelju statistike. Ali oblasti protivne nam, bilo državne, zemaljske, ili občinske ne mare za statistiku kad ona govori za nas.

Tako je i na Rieci. Ni državna ni autonomna oblast neće da čuje za opravdane i u zakonu utemeljene molbe riečkih Hrvata. Što im je dakle preostalo. Ništa drugo nego zasukati rukave i dati se na posao. I tako učiniše i u tom im prednjači ona velezaslužna i rodoljubna hrvatska omladina, koja se nadje uvjek na svom mjestu kad treba što plemenita i uzvišena poduzeti.

Iskrenim veseljem i zadovoljstvom čitamo u „N. L.," da je ta zlatna omladina pokrenula akciju, da se stvori zaklada za hrvatske pučke škole na Rieci. Ne dvojimo nimalo, da će onako radina i požrtvovna takodjer uspjeti, a mi njoj želimo iz svega srca što brži i što sjajniji uspjeh.

Riečkim Hrvatom neće biti tako težko sakupiti milodare, zabavami i podporom potrebitu zakladu, ta među njima imade ih znatan broj, koji su stekli trudom i poštenim radom krasan imetak.

Na posao dakle mladi sokolovi, a Vi, koje je Bog nadario obilatimi sredstvi, posegnite malo dublje u žepove, ta radi se o hrvatskoj časti i o spasu hrvatstva na Rieci. Bog blagoslovio Vaš rodoljubni rad!

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču odaslalo je pred nekoliko vremena svim družtvenim članovima i dobročiniteljima svoj „Vjestnik," iz kojega se razabire poslovanje družtva tekom g. 1903. Družtvo je imalo jednog zakladnog člana, 6 doživotnih, 3 dobročinitelja, 81 podupirajućeg, 102 redovita, 136 darovatelja i 82 razne korporacije, od kojih je prispjelo družtvu K. 4185·18. — Od te svote bilo je razdijeljeno redovitih potpora 26torici djaka raznih viših škola u Beču, mužkog i ženskog spola pripadajućim svimkolikim hrvat. zemljama, i to u 118 puta ukupnom iznosu od K 2513. — Osim toga bilo je izdano izvanrednih potpora K 491 i putnih 314·20 i to osobito pripadnicima radničkog stališa. Bilo je uloženo u Istarsku posujilnicu okruglo K 2026, tako da netaknjivi fond koncem 1903. uložen kod istog zavoda iznašao je oblo K 9214.

Potpisano u namjeri, da zaštedi poštarske troškove nije se zahvaljivalo svakom članu i dobročinitelju za poslati iznos, već je smatralo, da interesu družtvenom može se bolje odgovoriti na način, da se putem „Vjestnika" pruži istima svestrana slika o ukupnom družtvenom radu. — Isto tako nije smatralo nuždnim, da od slučaja do slučaja priopći u javnim novinama pristup članova i odaslane svote, buduć da isti i onako bivaju unešeni u „Vjestnik", te prema tome svaki može da konštatuje, da li je družtvo uneslo u svoje knjige njihova imena sa odnosnim svotama. — Potpisano ne može na ino a da ipak javnim putem se ne zahvali družtvenim dobročiniteljima, medju kojima u prvom redu onim patriotičnim novčanim zavodima, občinama i inim korporacijama, koji su se sa ovećom svotom sjetili družtva, te polaže stalnu nadu, da se isti i na buduće družtvene molbe neće oglušiti, te da će njihov primjer slijediti i oni, koji do sad nijesu naše družtvo pripomagali. — Izim toga neka je bratska hvala revnim i požrtvovnim sakupljačima p. n. gg: Angjeo Glavan, Koprivnica, Fran Gentzkov, Osiek, Mil. Lamza, Vukovar, Stjepan Kovžić, Bregi, Dane Šajatović, Josip Stano, Brod n/S; i ggjice: Jelka Veselić, Karlovac, Luiza Mioković, Gora, Zlatka Markovac, Beč.

Hrvat. prip. družtvo upravlja ovim toplu molbu na cjelokupno hrvatsko rodoljubno općinstvo, da naše družtvo što jačom potporom pripomogne, jer treba znati, da onaj dio učeće mladeži, koji je ovdje prisiljen izobražavati se radi nestašice domaćih naukovnih zavoda, osobito trpi zbog oskudice sredstava i pomanjkanja onih humanitarnih institucija s kojima su naukovni zavodi u domovini snabdjeveni.

No ne samo učeća mladež jednog i drugog spola, nego i radničtvo biva po mogućnosti i prema sredstvima od družtva pripomoženo. — Ono u jednu riječ djeluje svuda, gdjegod se u hrvat. kolonji ovdje u Beču pojavi prijeka nužda, te je sigurno, da ako su patriotično humanitarni zavodi u samoj domovini potrebiti, tim više su potrebiti u tudjem gradu, gdje se neće smiliti tudje srce na potrebe i nevolje naše braće. — Eto sada je vrieme praznika, pa tako zgode i prilike našoj akademskoj omladini, da diljem domovine pobude što življi interes za naše družtvo, i da ono bude u stanju početkom nastajuće školske godine obilatom rukom pripomoći ondje, gdje bude potreba i gdje te potpore budu zbilja vriedni oni, kojima se bude davalo, jer jedino na taj način družtvo će izvršiti svoju zadaću imajući pri tom uvjek na umu, da se te potpore davaju sa strane hrvat. naroda onim, od kojih isti narod očekuje što boljih i zdravijih plodova.

Pri koncu neka je na uvaženje onima abiturientima, koji kane doći u Beč na više nauke, da se družtvo neće više obaziratí na one, koji odnosne više nauke mogu da svrše u domovini. Svi drugi pak neka podnesu odnosne molbenice podkriepljene svjedočanstvom siromaštva i uz naznaku nauka, kojima se kane posvetiti najdalje do 15. oktobra t. g. na adresu podpisanog tajnika: IX. Porzellang. Nro. 2 Prinosi šalju se na družtvenu adresu: I. Tuchlauben Nro. 21. Za hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču podpredsjednik: Ivan Gutunić, tajnik; dr. Franc Gospodnetić.

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru izručio je zastupnik Vjekoslav Spinčić K. 132 što jih je dobio u Krapini i to dne 29. jula od Ivana Rabara ravnatelja vel. gimnazije u Osjeku K 20, od Mirka Barca trgovca u Kloštru K 20, dne 4. augusta od malenoga družtvanca K 10, dne 11. augusta od veseloga družtva Knajpača K 17, dne 14. augusta K 65 kao preostatak iznosa sabranoga medju Knajpači i njihovimi prijatelji za brzojave družtvima „Hrvoju“ u Mostaru, „Zvonu“ u Križevcu, „Hrvatu“ u Gospiću, „Narodnoj čitalnici“ u Brežcih, prigodom njihovih svečanosti istoga ili sliedećega dana.

Neka se zahtieva

u vlastitoj dobrobiti vazda

Prava Kathreinerova

Kneippova sladna kava

samo u omotima sa zaštitnim znakom župnik Kneipp i sa imenom Kathreiner, pa se neka brižljivo odkloni svako preuzeće svih nasajevriednih patvorina.

Od 1/1a

Br. 3726.

Oglas natječaja.

Uslied jednoglasnog zaključka občinskog zastupstva od 17. augusta 1904, razpisuje se ovime natječaj na mjesto **tajnika** kod ove občine, sa godišnjom plaćom od 1600 K, eventualno i na mjesto **kancelista**, sa godišnjom plaćom od 1000 koja će se dotičnima izplaćivati u anticipatnih mjesečnih obrocih, iz ovdašnje občinske blagajne.

Izmedju molitelja dati će se prednost onima, koji se izkažu sa podpunom praksom u občinskim poslovima, dotično onima, koji u kojoj god občini službuju.

Od molitelja traži se podpuno poznavanje hrvatskoga, kao uredovnoga, po mogućnosti talijanskoga i njemačkoga jezika. Molbe neka se podpisanome pripošalju, do 7. septembra 1904.

Občinsko glavarstvo

Kastav, dne 18. augusta 1904.

Glavar:
Jelušić.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda.

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje napadkriljivo kod kolesti želudca, pluća, grkljana, zaznih kataru, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), malekim i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“;

Zagreb. Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mineralnih voda, veletrgovinama (gostionicama)

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvietom itd. . . . . kg. po K	8·—
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama	6·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40
„ granis	2·—
„ „	1·20

Vošténi ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . . 8·—
Svieće za božično drvo u 6 bojah . . . . 3·—
Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4·40
Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . . . 3·—
„ „ „ II. „ „ . . . . 2·40
Vošténo platno za oltare, metar . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20 oč krma** Gersheimovi stenji (štilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **mnogi** pitomac (stolni) i navadni, **uz vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, **voščarica u Gorici.**

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Anton Černigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće cieneː

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Tko hoće dugo živjeti

i veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgavici, smućivanju, glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnije upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo; pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija“ iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu“ K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje izuosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj lek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. **Edmund Medeotti,** župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, a toga mi pošaljite još 6 bočica. **Petar Gradinac,** umir. župnik **Gradac,** Zinzendorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. **Andrija Žižek,** sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koja ću svima na želucu botujućima najbolju preporučiti. Pošlo se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju. **Apollonija Haberl** u **Semrachu** kod **Peggau** (Stajerska).

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 35. Pula, u četvrtak dne 1. septembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju i nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

„Puzavcem".

Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice.

(Nastavak)

Dolazećoj braći u Rim podje u susret glavom sam papa, svećenstvo, velikaši, sav grad, primivši ih velikom čašću. Kad su došla u Rim sv. braća, najveća im želja bila, da izkažu papi Hadrijanu potrebe i želje Moravaca, te da ga zamole za neodvisnu hijerarhiju moravsku. Papi je to bilo vrlo težko i to s dvojeg uzroka. Dade li on Moravskoj neodvisnu hijerarhiju, graknuti će na nj njemački episkopat i car Ljudevit. Podigne li opet slovjenski jezik na bogoslužni, ustati će proti ne samo svećenstvo u Rimu, već i sav zapad. Nu i to rieši mudro oboje odvažni papa. On na dan sv. Stjepana prvog mučenika posveti Konstatina davši mu ime Ciril, za prvog moravskog biskupa god. 868. i tim rieši prvo pitanje. Uz posvedbu ovu, biskupi Formos i Gauderich zarede od učenika Cirilovih njekoje za misnike, njekoje za djakone i njekoje za niže redove. Što se tiče drugog i težeg pitanja, sazove papa vieće, na koje pozove i sv. braću. Sakupljenim Ciril progovori: „Slušajte oci apostolov nauk: *„ne zabranjujte govoriti raznimi jesici"*, i ja tako učinih sliedeći taj nauk. Oni mu odvrate: *„Akoprem je apostol svjetovao govoriti raznimi jezici, ipak nije htio, da se Ti tim služiš u ovršivanju službe božje"*. I prepirući se, reče opet pjesam Davidovu: *„Svaki duh neka zahvali gospodina; pak ako dakle svaki ima slavit gospodina, zašto meni zabranjujete u slovjenskom jeziku pjevati sv. misu i časoslov? Da bi onaj narod znao grčki il latinski, toga ne bio učinio, jesam li dakle zaslužio, da me zato korite što sam bezbrojni narod predobio za gospodina?"* Ali i ovi razlozi ne bijahu još dostatni za vieće, dok nije dragi Bog čudom potvrdio Cirilove rieči. Kože nam naime Farlat: čuo se glas s neba, koji se sdruži sa Cirilovim glasom i pjevaše: *„Svaki duh neka hvali Gospodina i svaki jezik izpoviedaj ga"*. — Taj glas bi više puta ponovljen. Svi ostadoše kao zapanjeni, te odlučiše ne protiviti se volji božjoj te jednodušno odobriše prievod slovjenskih bogoslužnih knjiga, koje papa najsvečanije blagoslovi, te taj jezik povisi na jezik bogoslužni, na jezik sveti, i osudi one, koji bi na taj bogoslužni jezik hulili. Kao da ni to nije bilo dosta. Jednog dana podje Hadrijan u sv. Mariju od Praesepe ili Fatan zvanu, ili ad Nives, il S. Maria Magiore; uzme slovjenske knjige, položi je na žrtvenik, pak nad njima svečano odpjeva sv. misu. Tim posvećujući Bogu slovjenske knjige, dopusti porabu slovjenskog jezika u službi božjoj i naredi na uspomenu, da se u crkvah sv. Petra, sv. Pavla extra mûros, Sv. Andrije, Petronile uz podvorbu velikih dostojanstvenika Arsenija i Anastasija pjeva slovjenski služba božja.

Godine 869. na 24. febrara predade svoju svetu dušu Ciril Gospodinu, i bje pokopan najvećim slavljem u crkvi sv. Klimenta. Dok je sv. Metod boravio u Rimu bjesnio je rat u Moravskoj. Kako prije Rastislav, sad knez panonski Kocel zamoli papu, da mu pošalje sv. Metoda. On mu ga pošalje, veleć: *„da vas nauči knjige pisane vašim jezikom, da se lakše naviknete božjim zapovjedima"* i još doda *„ako se koji usudi drukčije nagovarati neka bude izobćen"*; *„ovo su bo vukovi a ne ovce" itd. itd.* (Arhiv za jugos. Povj. knjiga IV. str. 281—298.) Da bude neodvisnim na molbu Kocela papa učini Metoda Sriemsko-panonskim biskupom sa sjelom u Mosburgu (Salavar) kod blatnog jezera. Pod ovu nadbiskupiju spadala je gornja i dolnja Panonija, Srbija i Moravska dopirući na jug tja do Dalmacije, dakle zemlje podčinjene knezu moravskomu, panonskomu, velikom županu srbskomn i dielom knezu koruškomu. (Rački: Vijek i djelovanje 260). U toj dakle nadbiskupiji bilo je: Čeha, Srba, Hrvata i Slovenaca, koji su svi jednim imenom nazvani Sloveni, zato je i papa rekao u pismu Kocelu: *„Ne tebi jednomu, no i svim slavenskim stranama, šaljem ti učitelja od Boga i od sv. apostola Petra prvoga nastolnika i ključara carstva nebeskoga."* Dakle papa najsvečanije ustmeno i pismeno dopušta, odobrava Slavenom osobito pak Hrvatom staroslovjenski jezik liturgični.

Rastislava Niemci uloviše i oči mu izkopaše i u tamnicu baciše, a Hadrijan papa umre 871. Sad se Niemci, na čelu im biskupi, digli, da uzmu Metodu nadbiskupiju i ukinu staroslovjenski crkveni jezik. Niemci i krivi sudci bace Metoda u tamnicu i tu je čamio dvie i pol godine. Papom posta Ivan VIII. Niemačke spletke ne uspješe, ljuto se u računu prevariše. Nevjerstvom, izdajstvom, da ne duljimo, Svatopluk je postao knezom Moravske i pribavio njoj samostalnost. Ta pobjeda bijaše i pobjeda Metodova. Papa pošalje Pavla jakinskoga da oslobodi Metoda, al Niemci o tom nisu htjeli ni čuti, na to papa udri na nje prokletstvo i pustiše ga na slobodu. Izdajica ostaje uviek izdajica; u njemu ne ima vjere nikad, tako ni u Svatopluku; Niemci ga opet za sebe predobe, ali ne samo njega, već i istog papu, govoreć, da je Metod krivovjerac, čovjek neposlušan, okorjeli novotar, a slovjenski jezik surov, kojemu ne ima mjesta u crkvi. I zbilja, papa po Pavlu jakinskomu zabrani porabu slovjenskog jezika a Metoda pozove u Rim. Godine 880. podje Metod u Rim. Papa sakupi veliko vieće i reče Metodu: „Je li simbol sv. vjere onako vjeruje i pod misom pjeva, kako ga vjeruje i kako na oekumenskim saborima bijaše proglašen?" Na to Metod odgovori „da on onako pjeva simbol kao i rimska crkva, i u onom obliku, u kojem ga naučahu sv. oci a tim da ono vjeruje, što vjeruje i rimska crkva. Glede druge pritužbe, t. j. glede upotrebljivanja slovjenskog jezika u službi božjoj Metod dokaza, kako taj jezik svojim bogatstvom rieči, množinom oblika, lahkošću izraza obiluje, i kako prevod bogoslužnih knjiga odgovora matici; kako je taj jezik savršen, blagozvučan; kako se njegovom porabom ne vriedja jedinstvo vjere, pošto jedinstvo vjere ne sastoji u jedinstvu jezika i obreda, već u jedinstvu dogma." (Razumite nas latinaši i puzavci podli; taman ravni ste zlobnim bedakom Niemcem.)

Niemci su predvidjeli il bolje njemački episkopat, da će se Metod u Rimu oprati od osvada, za to opet izumiše novu zamku, kojom bi Metoda uhvatili. Nagovore zato Svatopluka, da utemelji novu biskupiju i to latinsku biskupiju u Njitru, koja bi bila u okviru metropolije Metodijeve. Svatopluk zaveden, pristane, te uz ostalu pratnju doda i nekoga popa Wichinga Metodu, koji bi imao biti posvećen Njitranskim biskupom. Papa usliša molbu Svatopluka i posveti Wichinga biskupom Njitranjskim, čovjeka bezdušna, pravog njemačkog zanešenjaka. Svršiv Metod svoj posao u Rimu, povrati se mjeseca junija 880. u Moravsku, a papa mu izruči poslanicu na Svatopluka, u kojoj mu javlja kako je pronadjen Metod pravovjernim, i kako ga moraju on i narod kao svog biskupa častiti, a za Wichinga hoće i zapovieda, da mora u svem biti pokoran svomu nadbisupu, kako to nalažu crkveni zakoni... Ako bi tko bio neposlušan, pak se usudio posijati razdor i nebi se poslie druge opomene otreznio, taj kao sijač kukolja apostolskom vlašću prognan ima biti ne samo iz crkve, već i države. Glede pak slovjenskog bogoslužja piše mu papa: *„Slovjenska napokon pismena, obretena nekoć po filozofu Konstantinu, kojima se Bog može slaviti, zakonito hvalimo, pak zapovjedamo, da se istim jezikom i proslava i djela Gospodinova našega Isukrsta pripovjedaju; jer ne samo trim, već* **svim** *jezicima Gospodina slaviti opominjemo svetom vlašću. Ne protivi se bo niti pravoj vjeri niti nauci, je li se mise pjevalo slovjenskim jezikom, ili sveto evangjelje ili sveta čtenja staroga i novoga zavjeta točno prevedena i protumačena čitala i časovi pjevali, jer koji stvori tri glavna jezika: židovski, grčki i latinski, On stvori i sve ostale na svoju hvalu i slavu"*. Metod se veselo povrati poslanicom u Moravsku. Ta papinska poslanica smrtonosno se kosnula prevejanih Niemaca, te opet osumnjiče pred Svatoplukom i narodom Metoda, govoreć, da ima Wiching neke tajne naputke od rimske stolice, i da njemu je izručena isto papinska poslanica. Wiching biskup(!?) sastavio neku čudnu, lažljivu poslanicu, koju da mu je tobože papa dao, kad je bio s Metodom u Rimu, koju da ima izručiti Svatopluku. U toj poslanici stoji: da Metod širi krivovjerje, a u Rimu se zakleo da više neće rabiti slovenštinu, te da je prekršio prisegu i nije dostojan, da ga slušate i sliedite kao pastira; ne treba se plašiti njegovih prokletstva, jer da će na njega istoga pasti; pravi pastir neka bude pravovjerni Wiching, koji se tolikim požrtvovanjem za moravski i panonski narod stara, vrhu svega treba okaniti se slovjenskoga jezika. Evo, kako se novoposvećeni njemački biskup iz stranačkih spletaka podiže proti svom metropoliti, usudiv se ćak zlorabiti uzvišenu osobu sv. pape! U tom tužnom položaju ne preosta drugo Metodu, već obratiti se ravno u Rim. Metod prikaže sv. otcu svoje tužno i ožalošćeno srce, pak ga zapita, da li je u istinu poslao Svatopluku posebnu poslanicu, kojom se ovlašćuje Wichinga, davši mu tajne naloge proti njemu t. j. Metodu. Kad je Ivan VIII. primio ovo pismo vrlo se smutio i 23. marča 881. najljubeznijim riečima odgovori Metodu tješeći ga i hvaleći njegovu pastirsku revnost, očitujuć mu, da nije nikakvo pismo nit na Svatopluka nit na Wichinga poslao, a osim toga, da je odlučio proti Wichingu sudbeno postupati. Narod je medjutim zahtievao sabor pa neka se pročita poslanica Ivana VIII.

(Sliedi.)

Politički pregled.

U Puli, dne 31. augusta 1904.

Austro-Ugarska.

Glasovi o odstupu c. k. namjestnika grofa Goëssa u Trstu opetuju se sve to više. U ponedjeljak donio je dapače poluslužbeni njemački list tršćanske vlade viest, da će grof Goëss odstupiti, jer da je previše zaokupljen privatnimi poslovi. Odstupi li u istinu namjestnik za Primorje, tada će tomu biti viši i teži razlozi nego li su tobož njegovi privatni poslovi.

U subotu stigao je austrijski ministar Koerber u Krakov, gdje ga je na kolodvoru pozdravio namjestnik grof Potocki obkoljen činovničtvom.

U Tirolu nastala je u predsjedničtvu zemaljskoga sabora znatna promjena. Zemaljski kapetan, grof Brandis, starac od 72 godine, zamolio je još prošle godine, da se ga rieši težke službe. U toj odluci poticala ga je osobito obstrukcija talijanskih zastupnika u saboru. Na njegovo mjesto imenovala je vlada zemaljskim kapetanom bivšeg predsjednika carevinskoga vieća i člana tirolskoga sabora dra. Teodora Kathreina, koji je uvjek nastojao oko izmirenja Niemaca i Talijana i koji uživa povjerenje kod obiju stranaka.

Bečki listovi javljaju, da će se sastati dolnjo-austrijski zemaljski sabor u prvoj četvrtini mjeseca septembra, a sabor Galicije koncem istoga mjeseca.

Zemaljska vlada kraljevine Hrvatske sazvala je na konferenciju strukovnjake u gospodarstvu, da se snjima dogovori o sredstvih i mjerah, koje valja poduzeti radi ovogodišnje nerodice. Viećalo se o tom kako bi pučanstvo moglo do jeftinog zajma, da si uzmogne nabaviti živeža za sebe i za blago. Prva hrvatska štedionica u Zagrebu opredielila je 2 milijuna kruna koje će dati narod uz najmanje interese. I kod nas u Primorju čutimo već sada posliedice ljetošnje nerodice, a što će biti tekar predstojeće zime. Nu kod nas se nemiče ni carska vlada ni zemaljska uprava, da bi se siromašnomu pučanstvu na vrieme priteklo na pomoć.

Srbija.

Ovih dana proglasile su službene novine srbske vlade program za krunisanje kralja Petra I., koje će se vršiti dne 7., 8. i 9. septembra po starom koledaru u Biogradu. Po tom će se programu dne 7. septembra (20. po našem) poslie podne obaviti prenos kraljevskih znakova iz kraljevskog dvora u saborsku crkvu. Prisustvovati će u obhodu svi ministri i razni drugi dostojanstvenici. Ministri će donieti u crkvu kraljevske znakove, gdje će ih primiti svećenstvo. One će znakove u crkvi posvetiti i ostaviti tuj do dana krunisanja. Samo krunisanje obaviti će se u sriedu dne 21. septembra svečanim načinom. Svečani obhod, kojemu će biti kralj na konju na čelu, kreće u 8 sati iz kraljevskog dvora u crkvu. Krunisanje će oglasiti pucanje iz topova. Nakon samog čina podpisati će kralj povelju. U 10½ vratiti će se kralj u dvor, gdje će primati čestitke. Nakon toga dovesti će se kraljevski znakovi svečano iz crkve u dvor, gdje će se kralj ogrnuti kraljevskim plaštem, postaviti si krunu na glavu i odgovoriti na pozdravni govor predsjednika skupštine. Na večer biti će razsvjeta grada, a u zemlji služiti će se svuda svečano bogoslužje.

Rusija.

Sa rusko-japanskog bojišta neima osobitih viestih, premda navaljuju Japanci danomice na Port-Artur i akoprem su japanske čete u Mandžuriji neprestano u sukobu sa ruskimi četami.

Neprijatelji Rusije jedva čekaju viest o padu Port-Artura, što će po svoj prilici još dugo čekati, jer hrabre ruske čete brane junački tu važnu točku. Jedan od ruskih generala u Port-Arturu kazao je onomadne: ako bude već morao pasti Port-Artur, to će tuj naći japanska vojska svoju smrt. Kod dosadašnjih navala na Port-Artur palo je već silno množtvo japanskih vojnika, a pasti će ih stalno još mnogo više prije nego li pade sama tvrdjava, dotično mnogobrojne tvrdjave, koje zaštićuju grad i luku.

Krštenje ruskoga priestolonasliednika velikog kneza Aleksije obavilo se vrlo svečano u prisutnosti cielog ruskog dvora i odaslanika raznih vladajućih kuća. Povodom narodjenja priestolonasliednika izdao je car Nikola naredbu o pomilovanju. Tom naredbom ukinute su tjelesne kazne koli kod seljačtva toli kod vojske. Odpušteni su svi seljački zaostatci odkupnine i drugi porezi. Osim toga sadržano je u toj naredbi množtvo drugih povlastica i poboljšica ruskomu narodu.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Si čul kako miste naši vridni kaštelirci naučit pameti popa?

Jur. Vero će bit težko, dunke povij.

Fr. Da mu nete dat ni jagode grozja.

Jur. A ča će brižan pit?

Fr. Vero vodu.

Jur. Po pravici smo čuda puti čuli, da ki pije vodu nezgubi pamet.

* * *

Fr. Ca da se je Miko Butigir va Baske dal po drugi put krstit.

Jur. Je moj Jure je, ma ne va crikvi ni od popa, već od onih sarenjaki-kozari kih je jos malo va Baski.

Fr. Pa pravi, kakovo je to novo krščenje.

Jur. A ovako: prije je imal povrh butige napisano: Niko Barbalić, a sada, odkad je na novo krščen ima: Egidio N. Barbalich.

Fr. Ma ištešo lipo su ga spekli. A ki mu je bil za kumpara.

Jur. Kumpar je bil Frane Viskić, a za babicu je bila istarska kožà.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izborni sastanak. U ponedjeljak na večer dne 29. prošloga mjeseca obdržavao je odbor hrv. pučke stranke pouzdan pogovor za predstojeće občinske izbore u Puli. S radošću konstatiramo, da je odbor bio te večeri sav na okupu, a pozivu odbora odazvali se i mnogi drugi. Nakon izmjene raznih misli i mnienja zaključilo se držati u nedjelju dne 4. tek. mj. četiri javne izborne skupštine. Dvie takove skupštine držat će se u gradu u 4½ sati po podne i to jedna u Šijani u zgradi škole Družbe sv. Cirila i Metoda, a druga biti će isto u 4½ sati po podne u krčmi vrloga rodoljuba Iv. Žica, u ulici Verudella.

Od druge dvie skupštine jedna će se obdržavati takodjer u nedjelju po podne u Alturi, a druga u Premanturi.

Upozorujemo naše istomišljenike i ostale Slavene u Puli na važnost ovih skupština, te se svikoliki, koji se još nisu otudjili svomu rodu i jeziku i staroslavnom slavenskom stablu, pozivlju, da do jednoga, svi, mnogobrojno dodju na ove skupštine, da pokažemo našemu neprijatelju Talijanu, da još nas imade, da nismo više ničiji ščavi, da hoćemo biti sami gospodari u našoj kući i da ćemo sami zapoviedati i gospodariti s našom mukom bez pomoći talijanske, te nećemo da nas Talijan i nadalje gnječi i davi. Tim više treba da se nadjemo u nedjelju svi složni na okupu, što su se sve talijanske stranke u Puli — premda nesložne jedna proti drugoj — ipak složile proti nama ili kako oni kažu: contro il Comuno nemico lo slavismo.

To su vam danas vladajuća kamorra, novopečena radikalna talijanska stranka i slavni socijalisti, ti tobožnji janjci u vučjoj koži, koji bi rado služiti u isti mah i Bogu i vragu.

Obzirom dakle na ove okolnosti, što su svi Talijani, kolikogod ih ima proti nama, zvali se oni klerikalci, radikalci, socijalisti i kamoristi, te ako i jesu zagriženi medju sobom, kad se radi o našoj glavi, eto dostojne braće složne da naskoče na nas, da unište „lo slavismo". Dakle svi u nedjelju na skupštinu.

Ovakove skupštine držat će se kasnije i u drugim selima i na drugim točkama grada, ali ipak dobro bi bilo, da dodju na skupštine i seljani iz obližnjih mjesta.

Imenovanje. C. k. prizivni sud u Trstu imenovao je sudbenog vježbenika g. Mateja Oršića u Rovinju sudbenim prisluškinom tamo.

Liečničko mjesto u zemaljskoj bolnici u Puli. Zemaljski odbor za Istru razpisuje natječaj za jedno mjesto sekundarnog liečnika u zemaljskoj bolnici u Puli. Godišnja plaća iznaša 1600 K., uplative svakog mjeseca unapried.

Molbe valja predložiti do dne 15. septembra o. g. zemaljskomu odboru u Poreču. Pobliže obaviesti daje ravnateljstvo bolnice u Puli. Ne treba nam valjda ni spominjati, da je to mjesto odlučeno za kojeg talijanskog liečnika.

Novi ravnatelj ljekarne u zemaljskoj bolnici u Puli. Ravnateljem ljekarne u zemaljskoj bolnici u Puli bijaše imenovan g. Ettore Mantovani.

Je li to imenovanje sliedilo usljed natječaja ili bez njega?

Upraviteljem zemaljske bolnice u Puli bio je privremeno imenovan od zemaljskoga odbora u Poreču računarski oficijal zemaljske blagajne Giglio Privileggi.

Bez natječaja, bez predhodne prakse namjestio je zemaljski odbor svoga miljenika i ne pitajuć bi li se našlo i koliko njih spretnijih i sposobnijih za ono mjesto a kud i kamo potrebitijih. Ali naši gospodari ne pitaju za sve to ništa, već stvaraju nova mjesta i nove službe za svoje miljenike, koji moraju biti sposobni za svako djelo.

Protugradjanski izborni odbor. Prošloga čedna ustrojio se je ovdje novi, takozvani neodvisni izborni odbor za provodenje izbora za grad i občinu Pulu. U tom se odboru nalaze sliedeći članovi: Antun Bonetti, Josip Polla, Ivan Mazzarovich, Kuzma Albanese, Juraj Cibibin, Ivan Rossi, Ercole Giačich i Vjekoslav dr. Rismondo.

Osim ovoga obstojala su već do sada druga dva talijanska izborna odbora, t. j. gradjanski ili vladajuće svojte i takozvani socijalistički. Ubrajamo i ovoga medju talijanske odbore, jer se nerazlikuje u postupanju proti nam ni za dlaku od ostalih talijanskih odbora i jer smo stalni, dapače čvrsto uvjereni, da bi se sva tri odbora složila proti nama kad bi slučajno kod izbora došlo u pogibelj umišljeno talijanstvo naše občine.

Sokolska slavnost na Sušaku. Pred malo mjeseci nazad je ustanovljen na Sušaku „Primorski Sokol," koji rek bi ima željeznu volju pregnuti u rad sokolski. Odmah u početku pala je sa strane našeg Sokola misao, da se upriliči na Sušaku javna vježba za učvrstiti ideju sokolsku med članovi, a ljubav i susretljivost med tamošnjim pučanstvom. Kasnije prijavio je svoju susretljivost i senjski sokol. U nedjelju dne 28. pr. mj. bila je ta javna vježba, koja je izpala kao impozantna manifestacija sokolske ideje i veličanstvena svečanost. Ogroman trg pred gimnazijom bio je pun kićenog svieta. Gornja obala hrvat. Primorja bila je tu na okupu. Liburnija je odaslala cviet svojih sinova, na čelu njim naš dični prof. Spinčić. Naš najmladji brat Sokol na Voloskom odaslao je odbor sa svojim starješinom dr. Poščićem. Pak toliki sviet, da nisi znao kamo bi se okrenuo koga li bi pozdravio. U 5½ počela je javna vježba, koja je neprekidno trajala do 7½ u večer.

Ne ćemo se upuštati u potankosti te vježbe i procijenjivati uspjehe, jer je onaj uzhit, aplauz, odobravanje i sveobće zadovoljstvo občinstva izreklo sud i priznanje vriednim sokolašem.

Poslije vježbe bila je pučka svečanost. Bila je tombola, vatrometi, pjevanje i nazdravljalo se bratstvu i sokolstvu.

Kraj svega toga ne smijemo a da ne spomenemo osobitu gostoljubivost i susretljivost braće sokolaša sušačkih. Evala im! Vidi se da su započeli u pravom duhu svoj sokolski rad, pa im želimo, da samo u tom uztraju, jer će duh sloge, ljubavi i bratstva oživiti snagu njihovog družtva. Ako uzmemo u obzir, da je ogroman dio tog prihoda namienjen našem Sokolu, onda ne možemo, nego da bratskom družtvu na Sušaku ne kliknemo iz dna srca: Hvala Vam braćo, živjeli i zdravo!

Noćne vježbe naše ratne mornarice okolo Pule. Prošloga čedna vršile su se okolo našega grada velike pomorske vježbe noću. Kod vježba sudjelovale su oklopnjače krstaši i torpiljače. Slične vježbe će se ponoviti sudjelovanjem kopnenih četa.

Lošinjski kotar:

Grdorilo iz Drage bašćanske. U zadnjem Popolo stiriano u Puli, neki gladni grdorilo se hvali, da su u Dragi još svi istrijanskog (to će reć talijanskog) partita. Da li se tomu smušenjaku mješa u glavi ili mu je Bog pamet uzeo, neznamo, ali kad tako govori i piše, znamo stalno, da mu mora tikvina biti sva razpucana, jer mu fale svi obruči na njoj. Prošla su, moj tikviću ona blažena vremena za sve vas poprdile i kozare, kad ste sa Dražani znali činit što vas je volja; ne pomažu više ni sladke beside Dešantića, ni lipa bradica Bona, a ni gospodsko ime Egidio. Dražani se postaviše na svoje noge sa ostalom svojom braćom na Primorju i po cielom otoku, te s njima složno u hrvatsko kolo stupiše.

Smušenjak Popula — pozabili smo reć da nezna niš talijanski, a talijanski ipak piše: što znači da naši kozari i danas čudesa prave — pripovieda trubilom, da su neki hljeli ustrojiti Čitaonicu u Dragi, ali da se većina njih našla protivna tomu, te hvali iste (prekrižite se tri puta kad vas Talijani hvale), što su zapriečili to, jer kad bi bila Čitaonica, da bi se na njoj tad vijala ruska bandira: O injorancijo u šupljim glavam kozara. Mi pak poručujemo populovom smetenjaku, da doskora na svoj veliki jad i glad, vidit će on gdje je i u Dragi Čitaonica i tad će se na njoj vijat ne ruska, već naša domaća i svima nama mila i sveta zastava hrvatska crveno-bielo-plava. Ovo ti poručuju Dražani, da sporučiš tvojim mangia popoli.

Voloski kotar:

Njemački jezik u občini Veprinac! Komu nije poznato, taj neka znade, da u občini Veprinac, kojom vladaju na njezinu nesreću talijanaški poprdili, nema niti jednoga Niemca urodjenika. U novije doba naselilo se nešto Niemaca uz obalu one občine, nu i ti su riedki il nestalni, jer dolaze i odlaze kao gosti u Opatiju i u dolnje strane občine Veprinac.

Premda nema dakle nijednoga Niemca urodjenika u onoj občini, ipak zahtjeva slavno glavarstvo one občine u razpisu natječaja na jedno mjesto občinskoga stražara na prvom mjestu poznavanje njemačkoga jezika a na drugom tekar poznavanje zemaljskih jezika.

Tako smo eto daleko došli pod nesretnom upravom tamošnjih podrepica talijanaške stranke, da zapostavljaju zemaljske jezike (hrvatski i talijanski) tudjemu njemačkomu jeziku! Nije li to skrajna sramota?! Pa neka nam dodju još talijanaški listovi Istre sa tužaljkom proti prisilnom narivavanju niemštine u našoj Istri. Eto njihovo sliepo orudje u veprinačkoj občini uvadja niemštinu bez svake potrebe i koristi.

Veprinčani!, ako Vas nije sram, stidimo se mi za Vas.

To su Vam nakuhali Vaši poglavari, napose Vaši novopečeni Talijani. načelnik Stiglich i tajnik Marchi, koji bi bio kao učitelj u Lindaru pojio najmanje tri Talijana na dan.

Pazinski kotar:

Mjesto kancelista u IX. plat. razredu razpisano je na c. k. kot. sudu u Pazinu. Molbe valja predložiti c. k. okružnomu sudu u Rovinju do 24. septembra o. g. Molitelj mora dokazati, da pozna zemaljske jezike, da je položio izpit za pisarnu i za vodjenje gruntovnih knjiga.

Još o stupovih talijanstva u Pazinu. Prigodom posliednjeg plesa za „Legu" u Pazinu, pokazali smo hrvatskimi imeni članova i odbornika „Legine" podružnice kakovi su to talijani „puro sangue" Sada nam je pod rukom izvještaj o zaključku školske godine „Leginog" zabavišta u Pazinu. Povodom tog zaključka priredile su učiteljice izpit one male dječice. Kod tog izpita odliko. se samo četvorica njih i to dva dečka i dvie djevojčice. Od te četvorice, koji se najbolje izkazaše na izpitu, nose trojica sliedeća imena: Mrak, Gržetić, i Ulijanić (pisana dakako talijanskim pravopisom). Ovo nam je novi dokaz na kakve se stupove oslanja talijanstvo u Pazinu.

Porečki kotar:

Občinski izbori u Poreču. Iz talijanskih novina doznajemo, da su obavljeni ovih dana izbori za občinu Poreč. U III.

tjelu, u kojem imade najviše naših izvanjskih izbornika, ovi se uztegoše; izabrani bijahu talijanaški izbornici. Proti vladajućoj svojti na občini ustao je bio jedan poseban izborni odbor, ali nije uspio, jer je ona svojta danas svemoguća na občini i jer ju podupire svestrano zemaljski odbor, koji ima, što no rieč: škare i sukno u ruci.

Nesloga u novom zastupstvu občine Oprtalj. Za dne 25. agusta bijaše urečena prva sjednica novoizabranog zastupstva občine Oprtalj. Na sjednicu su došli skoro svi zastupnici i kad je došlo do izbora novoga načelnika razdvojiše se novi zastupnici na dvie stranke. Jedni su htjeli, da se bira bivšeg načelnika Fortunata Antonza, dočim su zahtjevali odlučni Talijanaši, da se bira b o l j e g Talijana. Nu pošto nije imala ni jedna ni druga stranka potrebite većine, razidjoše se otci oprtaljske domovine obećav, da će se sastati opet do mala.

Naknadno doznajemo, da su oprtaljski „mudraci“ izživiždali g. Antonza, jer da je tobož prijatelj Hrvata i da je kao takav hotio postati načelnikom.

Koparski kotar:

Razpisana mjesta. Kod c. k. kotarskoga suda u Buzetu imade se popuniti dva mjesta pisarničkih pomoćnika.

Pjevačko družtvo „Zrinjski“ u Dekanih priređuje u nedjelju dne 4. septembra narodnu zabavu u korist djačkoga podpornoga družtva u Pazinu.

Kod zabave će sudjelovati pjevačko družtvo „Svoboda“ od sv. Antona, pjevački zbor iz Loke-Bazovice i tamburaški zbor naobrazbenog družtva u Dekanih. Šaloigru i nekoje tamburaške točke odigrati će djaci. Obzirom na plemenitu svrhu u koju se priređuje ta zabava, očekuje zabavni odbor punim pravom, da će naši rodoljubi iz dekanske i susjednih občinah mnogobrojno na tu zabavu pohrliti.

Posliedice talijanske kulture. Još pred desetak godina nije se znalo tako rekuć za talijanstvo u selu Kmeti, občina Humak (Umag), koje su tamošnji talijanaši prekrstili dozvolom i privolom c. kr. oblasti u M e t t i. Zadnjih godina bacili su se talijanaši Humka i Buja svom silom na to selo, da ga potalijanče i raznarode. Tamo su često zabave i plesovi, na koje dolaze talijanaši iz rečenih mjesta te se narod plesom i pijankami truje i kvari. Tamo kane talijanaši ustrojiti talijansku školu zlosretne „Lege.“ U obće rade sve moguće, da onaj tužni narod zaboravi na svoj rod i jezik. Posliedica je tomu, da se je narod dao na lahkouman život te se ne plaši ni božjih ni ljudskih zakona. Žalostan primjer za to podaše nam onomadne nesretna braća Mate i Alojzij Paoletich (Pauletić), koji su najprije pijančevali na sajmu u Lovrečici pa došavši okolo 10 sati na večer u svoje selo sa otcem i stricem, ostaviše onu dvojicu, pa hajde opet u krčmu k nekomu Deklichu (Deklić). Pijana braća stadoše se u krčmi pravdati sa krčmarevim tastom, nekim Palcichem (Palčić) dok ih ne baciše van iz krčme. Vani su dobili ne samo batina od krčmara i njegovog tasta, već ih je ovaj posliednji ranio nožem, i to jednoga vrlo težko u trbuh, drugoga u koljeno. Eto narode posliedice talijanske kulture u nesretnih Kmetih.

Razne primorske viesti.

C. k. namjestnik Goess na dopustu. U tršćanskih listovih čitamo, da je nastupio namjestnik grof Goëss podulji dopust i da je pozvan u Beč k ministru predsjedniku. Po novinarskoj dužnosti bilježimo viest, koju donesoše prvi njemački listovi, da se naime neće g. namjestnik više vratiti kao takav u Trst. Idmo da vidimo.

Zajam od 30.000 kruna. Zemaljski odbor u Poreču odobrio je zaključak zastupstva občine Humak (Umago) kojim se glavarstvo opunovlašćuje, da sklopi zajam od 30.000 kruna, da tim uredi dugove porezne občine Lovrečica, da se sagradi cestu Polopine-Zahinji i za gradnju školske zgrade. Odobrio je takodjer zajam od 3000 kruna za potragu vode u Petroviji i zajam od 4000 kruna za popravak vodovoda u Materadi.

Za popravak ceste. Zem. odbor zajamčio je občini Tinjan podporu od 1000 kruna za proširenje i popravak nekog puta, kojega okršiše talijanaši Giesson-Checchi i neka Bog znade gdje je to!

O najnovijoj „jabuci“ tršćansko-koparskoga biskupa piše nam župnik, rodoljub: Biskup Nagl pokazuje što je djelima. Diplomacijske karte je otvorio, te nas čeka ne budemo li se složno oprli, sudbina Porečko-puljske biskupije. Svećenstvo i sjetovnjaci moraju navalu složno odbiti, te stati bok uz bok, inače jaoh!

Ovoliko na razmišljanje onim puzavcem, koji liže batinu kojom kane izprebijati na smrt naš narod u Istri.

Narodni biljeg na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda.“ Prošloga čedna čitali smo u zagrebačkom „Obzoru“ sliedeći rodoljubni predlog pod naslovom: „N a r o d n i b i l j e g.“ „Primamo od prijatelja lista: Prije nekoliko mjeseci uvela su naša slovenska braća pod naslovom „Narod sebi“ biljege po dva filira, isto tako Česi, koji ih imadu za cienu od 2, 4, 6, 8, 10 i 20 fil.

Družtvo „Svèpomoo“ za podupiranje českog djačtva izdalo je takodjer biljege u svoje svrhe pod naslovom „Studentstvo sobě“ po 2 i po 10 fil. Liep je prihod tih biljega, koji daju na godinu znatnu svotu u korist narodnih potreba tamo, gdje austrijska vlada za Slavene neće da mari. Doista liepa i plemenita ideja, koja bi se lahko dala i kod nas oživotvoriti. Pod istom lozinkom „Narod sebi“ mogli bismo i mi Hrvati uvesti taj biljeg u korist naše družbe „sv. Cirila i Metoda,“ koja imade toliko financijalnih poteškoća da svladava, te jedva može da uzdrži ono, što je već sagradila. Uvedenjem narodnog biljega—za sada samo po 2 fil.—imala bi istarska družba liep i osiguran prihod, koji bi joj omogućio, da spašava našu djecu u Istri, ondje, gdje joj to do sada nije bilo moguće radi pomanjkanja materijalnih sredstava.

Ovi se biljezi mogu priliepiti na razglednice uz poštansku marku, na ulaznice za koncerte, na listovne kuverte kao vignete, na izkaznice družtvenih članova, na račune itd. Svaki rodoljub imao bi zahtievati, da mu trgovac pošalje račun, na kojemu bi bio bar jedan takav biljeg. Nadam se, da će naše občinstvo i cio narod rado primiti i ovu novotariju, koja će biti samo u našu korist. — Mi smo tu krasnu zamisao pozdravili iskrenim zadovoljstvom znajuć, od kolike bi to moglo biti koristi našoj plemenitoj „Družbi.“

Na poziv rodoljubnog pisca u „Obzoru“ odazvaše se srećom odmah požrtvovni i neumorni prijatelji i sabirači naše „Družbe“ t. j. klub „S v C i r i l - M e t o d s k i h z i d a r a“ u Zagrebu, koji javlja istom listu, da je on zaključio uvesti taj biljeg u svojoj nakladi, te će se valjda već dojdućeg mjeseca staviti u promet biljeg po dva filira (1 novč.) a prema odazivu občinstva kasnije i po 5 i 10 filira. Nadamo se, da će svaki rodoljub rado žrtvovati ta dva filira, koja idu u korist naše istarske družbe „Sv. Cirila i Metoda.“ Ovi biljezi dobivati će se širom ciele naše domovine kod svakog rodoljubnog trgovca.

Evala Vam dični naši „Zidari,“ koji doprinašate toli požrtvovno gradivo ka gradnji narodne palače.

Školske podpore. Zemaljski odbor u Poreču priobćuje u talijanskih listovih „Oglas,“ kojim pozivlje sve one istarske djake, koji žele dobiti podporu iz zemaljske zaklade, da predlože dotične molbe istomu odboru najdulje do 31. oktobra o. g. Molbama valja priložiti posljednju školsku svjedodžbu, svjedodžbu siromaštva potvrdjenu od vieća one občine, kojoj se pripada. Molbe kasnije predložene neće se uvažiti već tečajem školske godine 1904-1905.

Dajuć ovaj oglas do znanja našim mladićima, osobito onim srednjih škola (gimnazija, realka itd.) preporučamo svima, da podnesu na vrieme svoje molbe, jer tko ne kuca, tomu se ne otvara, a u interesu naših siromaštnih djaka je svakako, da ih moli za podporu što više. Spomenuti oglas nosi nadnevak 20. augusta 1904.

Plivajuće lječilište u Opatiji. Jedan bečki list javlja, da se pripravlja „Družtvo za u s t r o j e n j e p l i v a j u ć e g l j e č i l i š t a (sanatorija) n a a u s t r i j s k o j o b a l i sa sjedištem u Beču, da provede svoju osnovu i za gostove u Opatiji. U tu svrhu pokrenuto je u Londonu družtvo „Austro-Hungarian Floating Sanatorium syndicat Limited“ sa početnom glavnicom od 5000 lira, šterlinga, kojemu je zadaća, da se sagradi 15 velikih parobroda, od poprieko 5000 tona, svaki sa malenom parnom silom, na koje će se smjestiti prostrana lječilišta. Osim u Opatiji kane ustrojiti takovu lječilištnu postaju i u Dubrovniku.

Tjeralica za „graditelji“ tršćanskih bomba. Sudac istražitelj u poslu tršćanskih bomba dr. Barzal izdao je dne 22. augusta tjeralice proti: Jakovu Fumišu, učitelju pučkih škola, Bruni Ferlugi, privatnomu činovniku, Alojziju Petroniu odvjetničkomu pisaru, Gastonu Menicanti-u, trgovačkom agentu—svi iz Trsta, te proti: Romeu Battistigu, trgovačkomu putniku, Angelu Capodosu, privatnom učitelju i proti Sabinu Leskovichu, II. kapetanu parobroda „Daniele Manin.“ Posliednja trojica jesu rodom iz Vidina u Italiji.

Ovi junaci odmagliše po svoj prilici u Italiju, gdje će ostati sve dotle, dok ih glad ne otjera od tamo.

Ratna mornarica u Trstu. Ne sjećamo se, da bi bilo kada u novije doba na rodjendan Njeg. Veličanstva u tršćanskoj luci toliko ratnih brodova, koliko baš ove godine. Jedni kažu, da se je htjelo prisutnošću tolikog broja brodova naše ratne mornarice povećati sjaj svečanosti, dočim drugi tvrde, da su imali ti brodovi tu zadaću, da pokažu tršćanskoj irredenti vidljivim ili zornim načinom, da je Trst još uvjek pod Austrijom, i da ako su i vojne kasarne prazne zbog vojničkih vježba, jesu oni tuj, da ohlade u svakoj eventualnosti toplu krv graditeljem bomba, petarda i drugih sličnih o t r o č j i h i g r a r i j a.

U Puli se može sklapati izborne kompromise sa istomišljenici tršćanske židovsko-liberalne stranke, pod čijim se okriljem nalaze tamošnji b o m b i s t i i p e t a r d i s t i, ali u Trstu treba im ipak malo pritegnuti uzde.

Značajno je svakako, što su brodovi ratne mornarice odmah nakon svečanosti odplovili iz Trsta.

Francezki topovi izvadjeni iz mora. Ribari na otoku Visu u Dalmaciji mole austrijsku vladu, da dade pretražiti morsko dno u zaljevu Smokova, na kojem leži više topova francezke fregate „Favorita,“ koja je god. 1811. odletjela u zrak. Topovi su sprečavali ribarenje, jer su se mreže o njih parale. Kad se je ovih dana nalazila u viškim vodama c. i kr. ratna eskadra, naložio je njezin zapovjednik podadmiral pl. Ripper, da oklopnjača „Monarch“ pokuša izvaditi iz mora topove, koji leže na morskom dnu 80 metara daleko od obale u dubljini od 30 metara. Nakon 15 sati napornog rada uspjelo je osmorici ronilaca izvaditi dva topa, koja će oklopnjača „Habsburg“ prenieti u Pulu za tamošnji muzej ratne mornarice. Drugom prigodom će se pokušati izvaditi i ostali topovi. Katastrofa „F a v o r i t e“ dogodila se je dne 12. ožujka 1811. Tog dana došlo je naime do očajne pomorske bitke izmedju francezko-talijanskog ratnog brodovlja pod zapovjedničtvom francezkog admirala Dubordieu-a i englezke eskadre pod zapovjedničtvom podadmirala Hoste-a. Admiralski brodovi „Favorita“ i „Belpoul“ zakvačili su se žestoko. Francezkomu admiralu odkinula je jedna granata obje noge. Od jednom je na „Favoriti“ buknula vatra, a kad je zapovjednik broda Molière uvidio, da njegovom brodu nema spasa, krenuo je u zaljev Smokova, te je zapalio barutanu, a brod je odletio u zrak. Zaglavili su tom prigodom admiral Dubordieu i svi mornari na „Favoriti.“

Vježbe naše ratne mornarice uz talijansku granicu. Stalna eskadra c. i k. ratne mornarice sastojeća od brodova „Habsburg,“ „Monarch,“ „Wien,“ „Arpad,“ „Babenberg“ i Budapest“ i od 19 manjih brodova (torpednjača i progonitelja torpednjača) unišla je jednog dana prošloga čedna iznenada u lagune ploveć sa sigurnošću kroz kanale, koji vode u Grado, u zadnje mjesto na austrijskoj obali.

Sa vježbama upravljao je kontre admiral pl. Ripper. Čim je eskadra doplovila do nedaleke obale, spustila je u more ladjice za izkrcavanje, baciv naglo na otočić laguna i na furlansku obalu jednu hiljadu vojnika sa topovima i mitraljezima.

Izkrcavanje obavilo je na raznih točkah u vodi, mornari polunagi skočiše u more te metnuše topove na kopno.

Čini se, da se radi o ustrojenju u lagunah Grada (malo kilometara od talijanske granice i u kratkoj udaljenosti od mletačke obale) nove postaje za torpednjače i za progonitelje istih. Ljetošnje poveće vojničke vježbe u Goričkoj na kopnu, te ove vježbe na moru nedaleko talijanske granice jesu dokazom, da ni prijateljstva ni savezi bilo kako tjesni, nisu vjekovječni.

Skupoća živeža. Sve se tuži, da je usljed dugotrajne suše silno poskupio živež. Sve vrsti muke (brašno), šećer, petrolej, sve vrsti zelenine, meso, kruh itd. sve je tako poskupilo, da se domaćice plaše poći na trg. Ne čudimo se toliko ničemu koliko izvanrednoj skupoći mesa jer znamo, da su gospodari prisiljeni voditi na trg svoje blago i prodati je ispod ciene radi nestašice krme već sada, a što će tekar biti predstojeće zime. Oblasti bi morale svakako pripaziti na mesare, koji se obogaćuju na teret ostalog pučanstva.

Razne viesti.

Nove desetače. U obće je poznato, da se sadašnje krunske desetače lahko patvore, pa će biti radi toga uništene i nove priugotovljene, i to kako se čini još ove godine. U jezikovnom pogledu neće biti na novih desetačah nikakve promjene, ostati će naime jedna strana madjarska, a na drugoj biti će svi jezici, kojimi se govori u našoj poli monarhije. Novine pišu, da će crtač ili risač narisati na novih desetačah lice kneginjice Rohan, djevojčice, izvanredne ljepote.

Dečko sa dva srca. U američkom gradu Chicago odkriven je čudan slučaj naravi na trogodišnjem sinčiću Hrvata Mije Lukina po imenu Janko. Dr. Štulik pregledajuć malog Janka, na kojem se je opažalo, da se nekako neobično ponaša, ustanovio je, da mali dečko ima živo srce na desnoj strani tjela a na lievoj strani da mu je za sada mrtvo srce. Dječak je već sada neobično jak, a bude li mu i lievo srce oživjelo, boji se dr. Štulik, da će dječak često padati u biesnilo i biti strah i trepet svima, koji budu okolo njega. Svakako je to čudna igra naravi.

Pisanje na staklu. Da se može na staklu pisati znade svatko, ali to biva samo pomoću nekojih kiselina, koje nisu svakomu pri ruci.

Sada je izumio profesor Margot u Genfu, da se aluminijem može na staklu pisati. Tako nećemo više trebati liepiti papiriće na staklenice, u kojih štogod čuvamo, što biva osobito često u ljekarnah, već će svatko moći aluminijom napisati na staklu ono što bude hotio.

Veselite se ćelavci! Amerikanski liečnik dr. Parker došao je na temelju mnogobrojnih pokusa do uvjerenja, da ljudi koji duboko dišu i pokvaren zrak posve iz plućiju izdišu, ne mogu oćelaviti, jer da je onaj zrak, koji se u plućih pokvari, štetan za uspjevanje kose (vlasi). Treba dakle duboko disati i podpuno pokvaren zrak izdisati, pak neće kosa izpadati.

Ovaj jednostavni liek izumio je Amerikanac i prava sreća što nije jako skup!

Razni prinosi:

Sabralo se je u veselom družtvu dne 28. toga mjeseca u Medulinu na predlog velečastnoga gosp. župnika L. Kirca svota od 14 K za „Djačko pripomoćno družtvo“ u Pazinu i 3 K za „Družbu sv. Cirila i Metoda“. Novac se je odposlao: 14 kruna „Djačkom prip. družtvu“ u Pazin, a 3 K izručilo se „Podružnici Družbe“ u Medulinu.

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

N. N. iz Labinšćine K 7·— sabranih u kući župeupravitelja u sv. Lovreču na Labinšćini.

Vjekoslav Višković, dušobrižnik, šalje K 10·40, sabranih u veselom družtvu u Barbanu na predlog obć. zastupnika Ante Brgića.

Ukupno danas	K	17.40
Na račun ove god. izkazano	„	1214.04
Sveukupno . .	K	1231.44

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

N. N. iz Labinšćine K 7·— sabranih u kući župeupravitelja u sv. Lovreču na Labinšćini.

Ukupno danas	K	7·—
Na račun ove god. izkazanih .	„	947·02
Sveukupno	K	954·02

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca lipnja o. g. sliedeći prinosi:

Prigodom oprostne večere veleč. g. Fran Frankola dosadanjeg župeupr., Tinjan sabrali članovi čitaone za četiri mala račića K	18·40
Franjo Peršić, župeupr. u Vodicah sabrao uz poklik „Za pazinsku sirotčad“	9·—
Josip Vrbka župeupr., Lanišće mjesto pristupa k zabavi, te mjesto čestitke svim prijateljem Antonom	4·—
Anton Iskra, učitelj, Baderma mjesto pristupa k zabavi . . .	5·—
Barbić Miho, kapelan, Brgud . .	5·—
Robert Jurinčić, učitelj, Brežac .	3·—
Sabrano u Trvižu prigodom dekanskoga sobranja na dražbi četiri Trvižka raka	52·—
Dr. Anton Antončić, odvjetnik, Krk	14·04
Sabrano kao dobrovoljni dar za ulazninu prigodom koncerta priredjenog od djaka dne 15. o. mj.	360·12
Buzetsko družtvo za štednju i zajmove, Buzet od čistog dobitka	100·—
Skup Kanfanaraca na uspomen pok. Alberta Riegera, budući nisu mogli prisustvovati sprovodu	12·—
Pošt. obitelj Kos, Pazin kao pristup na zabavu	10·—
Lovro Škaljer, Beč u ime revizionalnog odbora hrv. akadem. družtva „Zvonimir“ u Beču šalje kao čisti dobitak koncerta od 7./3. 1903. K 173·26, te kamate na taj iznos K 11·82 ukupno .	185·08
Bazilija Frančić, učiteljica, Pazin ostatak od objeda	1·20
K. P. T., Trst kao pristup k zabavi	10·—
Jesenko Ivan, umir. c. kr. prof., Trst	10·—
Vaclav Hrdy, župnik, sv. Lovreč dobitak na čunje u hrvat. čit., Pazin	0·44
Sakupljeno kod g. J. Žica, obć. tajnika u Pazinu prigodom njegovog imendana	14·—
za istim stolom za jednu cigaretu	2·20
Karolina Pečenko, Pazin sakupljenih u raznih prigodah . . .	10·10
Glavarstvo občine Volosko . . .	200·—
Pop Ferdo Hrdy, župeupr. sv. Lovreč mjesto pristupa koncertu	5·—
Posojilnica in hranilnica, Kopar .	200·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje

Odbor.

Obaviest.

Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu obdržavat će dne 15./XI. 1904. u 4 sata za podne u prostorijah „Hrvatske Čitaonice“ u Pazinu redovitu glavnu skupštinu, na koju se pozivlje gg. članove i prijatelje, uz ovaj dnevni red: 1. izvješće o djelovanju odbora; 2. izvješće blagajnika; 3. eventualni predlozi.

Odbor.

Objava.

Upisivanje u **c. kr. pripravnicu za učiteljišta u Kastvu** obaviti će se dne 29. i 30. tek. mj. septembra od 9—12 sati u jutro. Kasnije se ne prima nitko. Prijave za upis mogu se podnesti i pismeno na vodstvo zavoda.

Primaju se učenici krepka rasta i zdravlja, neporočna ponašanja i dostatne duševne nadarenosti, ako su sa dobrim uspjehom svršili barem pučku školu i prevalili 14. godinu dobe svoje.

Zahtjeva se nadalje, da imaju sposobnosti za pjevanje, čisto izgovaranje, a po mogućnosti neku pripravu u njemačkom jeziku. Ako bi kome do 14 godina manjkalo 6 mjeseca, može dobiti oprost te dobe. Djaci, koji dobro napreduju, dobiju državnu podporu.

Kod upisa treba prikazati uz posliednju školsku svjedodžbu takodjer svjedodžbu o cieplenju boginja i krstni ili rodni list.

Pitomci, koji se u prvim trim mjesecima školske godine pokažu nesposobnima, moraju školu napustiti.

Ravnateljstvo.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Svaka obitelj

morala bi u vlastitoj dobrobiti samo

Kathreinerovu

Kneippovu sladnu kavu

kao pridodatak k svagdanjemu kávnomu napitku upotrebljivati.

Ot. 1/a

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bieličastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šaliž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.

II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.

III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.

VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa.

Javna zahvala.

Svim prijateljima, znancima i rodjacima, koji sprovedoše do hladna groba našu milu majku, dotično suprugu

Anicu Dorčić,

izrazujemo našu najdublju hvalu. Hvala takodjer onima, koji nam izraziše svoju sućut i sažaljenje a osobito onima, koji joj za njezine dugotrajne boli pomoći nastojahu.

Pazin, dne 29. kolovoza 1904.

Antonija, Franjica, kćeri — **Franjo,** suprug

Franjo, Ivan, Josip, Antun, sinovi

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez prednodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovilo veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Pčelno-voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cviećem itd. . . . . . . kg. po K 8·—	Voštеni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama . . . 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . . 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . 2·40	Sviećice za božićno drvo u 6 bojah . . . . 3·—
„ „ . . . . 2·—	Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4·40
„ granis . . . . 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . . . . 3·—
	„ „ II. „ „ . . . . . 2·40
	Voštеno platno za oltare, metar . . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna

Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz **vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. obćinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

Apatovačka kiselica

nije samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkoristnija i najglasovitija

liekovita voda.

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatno žilo), natek lih i zgnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“,

Zagreb, Ilica broj 17.

Broj 36. Pula, u sriedu dne 7. septembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stružaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Takari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

„Puzavcem".

Odgovor mrzitelјem i progonitelјem glagoljice.

(Nastavak)

Kada Svatopluk sakupi sabor i stane se papina poslanica čitati, stvar se promjeni. Ivan VIII. piše: *„Brat naš Metod jest pravovjeran i on apostolsko djelo djeluje, i u njegovoj su ruci od Boga i apostolske Stolice predane mu sve slovenske pokrajine; i koga on prokune, neka bude proklet, a koga on posveti, neka bude posvećen"*. Na ovo pismo uzradova se Svatopluk i sav narod moravski, pripoznavši svoga Metoda pravednim i od Boga poslanim apoštolom, dočim stranka njemačka zasramljena, odstupi. Eto, svuki, koji ikoliko još ima zdravog razuma, koga nije mržnja il puzavstvo zaslipilo, lahko će uviditi, kako je sv. Metod apostolskom vlašću najsvečanijim načinom proglašen apostolom svijuh Slavena. Nakon smrti Kocela panonsko-moravski nadbiskup Metod s poslanstvom papinim vratio se u **Istru i Dalmaciju**. (Excerptum de conver. Carant. „supervenit quidam Sclavus ab Hystriae et Dalmatiae partibus, nomine Methodius). Sv. Metod umre 6. aprila 885. Da je sv. Metod bio ne samo odlikovan nadbiskupom, već još većma, on je bio na osobitu, izvanrednu čast uzdignut t. j. na doživotnog papinog zastupnika i punomoćnika; to nam govori poviest (Iv. Prodan: Uspomene X. „Borba za glagolicu" str. 94—101).

U žitju sv. Metoda čita se gdje papa Hadrijan veli izrično, da šalje Metoda, ne samo kao moravskog, panonskog, nego u obće kao biskupa **svih Slavena**. (Omnibus partibus illis Slovenicis mitto illum magistrum.) Ivan VIII. govori, da šalje Metoda, da može opremat sve, dakle bez iznimke sve crkvene poslove. (Omnium negotiorum ecclesiasticorum curam habeat.) Dajuć papa vlast Metodu govori: „sicuti antecessorum nostrorum auctoritate omnium ecclesiarum dei jura et privilegia statuta et firmata consistunt, ita sane, et juxta canonicam traditionem omnium negotiorum ecclesiasticorum curam habeat ipse). Tim je očito, da papa govori: „Kako sam ja starješina svih crkava svieta iz punoće vlasti, dozvoljujem Metodu neograničenu crkvenu vlast nad Slavenima." Sv. Metod služio se tom vlašću jer čitamo, kako je sv. Klimenta posvetio kao biskupa za Bugarsku, a na smrtnoj postelji odabrao sebi nasliednika u osobi Gorazda. Ali osim legenda i papinih pisma Hadrijana i Ivana VIII., imamo još i drugih svjedočanstva, pronadjenih god 1880. (Vidi pril. Iv. Prodana „Borba za glagolicu" G.) po kojima stoji nedvojbeno, da je sv. Metod bio papin legatus a latere i to ne privremeni, već doživotni. Da je sv. Metod zbilja bio legatus a latere, svjedoči nam sam Ivan VIII., gdje u tri svoja pisma zove papa Metoda papinskim odaslanikom (ab apostolica sede missum, u popratnici danoj jakinskom biskupu Pavlu.) U pismu pak na nadbiskupa Hermanrika zove sv. Metoda čisto a latere (a latere destinato). U pismu na biskupa Annona ponovno zove Ivan VIII. sv. Metoda svojim odaslanikom (missi nostri) i apostolskim odaslanikom kod raznih naroda (slavenskih). Dakle sv. Metod je u podpunom smislu ricči, **apostol svih Slavena**, i on nije potrebovao posebna ovlaćenja, da propovieda rieč božju i uvadja glagoljicu ne samo med Moravljanima, Panoncima i Česima, nego i Hrvatima, Poljacima, Bugarima, i Rusima, u obće svim Slavenima, te on je bio mnogo više nego li episcopus regionarius, kako se to mislilo do g. 1880. Očevidno je dakle, da Metod il bolje papa po Metodu daje, uvadja, utemeljuje glagoljicu medj Slavenima, jer je bio Metod alter ego papin.

(Puzavci, prilizavci, podli robovi svakog mogućnika: je li to ubususom uvedeno?!)

Poslie smrti sv. Metoda, kad su Niemci progonili učenike njegove u Moravsko-Panonskoj biskupiji, oni dodju godine 886., 889., 904. jatomice u Hrvatsku, te su donieli slovjenske knjige, koje je hrvatski narod veliklm oduševljenjem prepisivao i u crkvenu porabu uvadjao. U polovici desetoga vieka za kneza Branimira i ninskog biskupa (biskup svih biskupa hrvatskih i nekoć priestolni grad Hrvatske), svuda se u Hrvatskoj i Dalmaciji udomila glagoljica u službi božjoj i toliko je cvala, da je ona postala *„Simbolom"* sjedinjenja sa rimskom crkvom.

Kad su godine 832., sa ove i one strane Velebita, i dalmatinska i posavska Hrvatska zagrlile Krstovu vjeru, spale su pod duhovnu vlast Ninskih biskupa. Njihova vlast širila se preko sve Hrvatske i čak u Srbiju. Prije uspostavljenja hrvatskih biskupija u Biogradu i Kninu, prije nego i Srbi svoje biskupe stekoše, ninski biskup bio je pravim biskupom sve velike Hrvatske. (Licio: De Regno etc. Lib. II. Cap. 2.)

Kad je Hadrijan II. god. 868. posvetio slovjensku liturgiju i dopustio ju u Panonsko-Moravskoj biskupiji, i opet, kad je Ivan VIII. god. 880. dopustio, da se u svim zemljama Svatoplukovim slobodno slovensku službu božju rabi, nisu spomenuli napose Hrvate, već sve pod imenom slovenska plemena. A zašto? Jer je Panonska biskupija na jugu sizala do Drave i Save (današnja Hrvatska i Slavonija) gdje su Hrvati stanovali, po tom nije trebalo, da se svako pleme spomene jer bi onda bili morali spomenuti „Čehe, Slovake, Srbe, Hrvate i Slovence, koji su bili u toj nadbiskupiji. Rimski su pape Branimira i biskupa Theodorija (ninskog) nazivali *„najmilje sinove svete matere crkve"*. Latinski živalj, ti zagriženi branitelji latinice — ne iz osvedočenja, već iz mržnje, blagostanja, časti — (Puzavci, eto vas jednake!) — bili su istisnuti i išli u primorske gradove (šteta što nisu u more!) gdje je bio u porabi Slovjenski i latinski jezik.

Biskupi pak latinski u Dalmaciji, da škode i da se pomalo uniši glagoljica, odlučiše ne reditі Hrvate (np. Ivan III. biskup Splitski) i kako su prije Niemci, sad opet i Latini počeli kod pape klevetati, da je slovjenski jezik i onaj koji ga izumio i njegovi pristaše, krivovjerci. I zbilja papa Ivan X. zabrani glagoljicu. U to se otvori pokrajinski crkveni sabor u Splitu god. 925. Tu je bila živa borba izmedju glagoljice i latinice. Glava latinice bio je splitski nadbiskup Ivan i njegovi sufraganci, a glagoljice Grgur ninski. Kod stvaranja desetoga članka nastane žestoka prepirka. Članak naime X. glasi: *„Ne smije se uzdignuti na viši red one, koji bi samo slovjenskom bogoslužju vješti bili, nek ostanu u nižih t. j. u klerikatu i monakatu. Niti im se smjede dopustiti u svojim crkvama misu čitati. Ako bi pak nestašca bila svećenika* (latinskih) *onda nek se umoli rimskog papu, da dopusti takvom svećeniku* (glagoljašu) *službu izvršivati"*. Tomu se žestoko opre Grgur ninski. Sabor pošalje na potvrdu po popu Petru zaključke u Rim, ali i Grgur pošalje svoj oštar utok s poslanicima u Rim koji će pobliže papu izvjestiti, pozivljuć se na ustmeno i pismene odluke Hadrijana II. i Ivana VIII.

Da može pravedan sud izreći, papa Ivan, pozove u Rim Ivana splitskog il njegovog sufragenea, te Grgura, da navedu svoje razloge, nakon čega će on moći svoj sud izreći. Vjerojatno je, da se s obiju strana papinu pozivu odazvalo, te kako su Konstantin pred Hadrijanom II. i Metod pred Ivanom VIII., potrebu slovenskog bogoslužja najizvrstnijim razlozima branili, tako je i sad providnost htjela, da Grgur ninski pred Ivanom X., četrdeset godina nakon smrti Metodove obrani proti X. zakonskom članku slovjensko bogoslužje, koje su Hrvati ljubili i podnipošto ne htjeli svoju svetinju zanemariti. I zbilja, taj članak ne bi potvrdjen, i tim papa Ivan X. priznao je zakonito obstojeće pravo porabe Slovjenskog bogoslužja.

Al opet je nastala prepirka izmedju splitskog nadbiskupa i Grgura, jer su se biskupi Dalmatinski tvrdo držali X. članka, progoneć svom žestinom Slovjenštinu i ne htijući reditі one, koji su htjeli govoriti misu Slovjenski. Grgur pak, bojeći se da mu nestane hrvatskih svećenika, redio je iz drugih biskupija svećenike i šiljao ih po crkvama, čim je prekoračivao svoje pravomoćje; k tomu još prisvajao si neodvisnost od spljetske crkve, te radi toga opet bi u Rimu obtužen. Papa Ivan X. pošalje onamo svoje poslanike, biskupa Madalberta i kneza Ivana (II. sabor spljetski 928.) Tu bi odlučeno, pošto crkva ninska od starog vremena nije imala biskupa, već nadpopa, koji je spadao pod vlast biskupa zadarskog, to Grgur nek si odabere od bivših biskupija il Skradin il Sisak il Duvno, il sve tri zajedno (porugljivo rečeno). To podpisaše poslanik Madalbert, biskupi i ostali i pošlju papi Lecnu VI. koji je nasliedio Ivana X., koji to potvrdi. Tim je zadat težki udarac glagoljici. O Grguru i daljim neredbam papinim ne govori nam povjest ništa. Ivan Splitski III. postane metropolitom Hrvatske i Dalmacije te je počeo progonit glagoljicu. Hrvatom je nestalo narodnih svećenika; krivo podučeni, sad su mislili, da je Metod krivovjerac izumio službu božju, i zato ga Bog gadnom smrću kaznio. I u Rimu zavladalo podpuno neznanstvo; tamo se znalo onoliko, koliko su latinski biskupi, neprijatelji glagoljice javljali; još nisu prošla dva vieka, a već neznaju za zasluge sv. Cirila i Metoda! Nije bilo nit u Rimu nit u Dalmaciji onih, koji bi razlikovali Gota od Slavena, Ulfile od Metoda, gotsko pismo i bogoslužje od slavenskog. (Milinović str. 84.) Neki su dapače Metoda držali sljedbenikom Arijevim, te mislili, da rade u prilog vjeri što nastoje uništiti krivovjerno glagoljsko bogoslužje. Zato pošalje papa Nikola II. u Dalmaciju poslanike, opata Majnarda, ne da razvidi stvar o slovjenskom bogoslužju, nego da ga kao gotsko uniši. Majnard sazove crkveni sabor u Splitu (1059.) Tu bi odlučeno glede glagoljice, da se istu ima sasma uništiti i najvećim kaznama kazniti onoga, koji bi se usudio u drugom jeziku osim latinskom i grčkom misiti, il javne molitve Bogu i svetcem upravljati, te da se ne ima Slavena pustili redjenju ako nije vješt latinštini (Farlat. Tom. III. pak. 129.). Zaključci sabora bijahu po Majnardu papi podnešeni na potvrdu, koje papa apoštolskom vlašću potvrdi. Po ovoj potvrdi, zaključci spljetskog sabora po svoj Dalmaciji, koja je od godine 997. podpadala pod mletačku vlast, il drugčije u splitskoj nadbiskupiji i krčkoj bijahu u podpuno obsluživanje stavljeni. Svuda bijahu crkve pozatvarane, gdje se je glagoljski služba božja obavljala, hrvatski svećenici kao krivovjerci prezirani, sve od tuge zaniemi i u crno se obuče. Opaža tu dr. V. Jagić, da se ovdje nije radilo o pravom vjerovanju, nego o proganjanju slovjenske narodnosti. Nu za oni dio Hrvatske, koji je bio pod vlašću hrvatskih kraljeva, taj zakon nije vriedio i zaključci nisu stupili u kriepost, već je tu ostala glagoljica u svom mirnom uživanju pod mogućom zaštitom hrvatskih kraljeva.

(Sliedi.)

Politički pregled.

U Puli, dne 7. septembra 1904.

Austro-Ugarska.

Kod svečane gostbe, koju je priredio zemaljski poglavar grof Badeni u Lavovu na čast ministru-predsjedniku dr. Koerberu zahvalio se je ovaj na zdravici i razložio svoje stanovište napram jezikovnom pitanju i narodnim bojevima. Nas zanima osobito ono mjesto njegova govora koje se tiče nas Hrvata. On reče naime medju ostalim: „Proti nama podigle su se tužbe jer smo austrijskim djakom na zagrebačkom sveučilištu omogućili, ako se podvrgnu prije izpitu iz najvažnijeg područja austrijskog prava da stupe u austrijsku državnu službu. Ako je to bilo nepravedno, — što poričem — onda smo na nj bili prisiljeni, jer mi nemamo dovoljan broj natjecatelja za činovničke mjesta u Dalmaciji. Više puta su stare upute oblastim, da upozore činovnike, ako nauče hrvatski jezik i predju u Dalmaciju, na

prednosti, koje odmah uživaju ili im se stave u izgled. Ni jedan jedini činovnik se nije prijavio. Obratili smo se na sveučilišta, da se djaci, od kojih se u istinu mnogi bore za budućnost, u tom smislu upute, a bez i najmanjeg uspjeha. Ali, jer moramo imati činovnika, izabrali smo izlazak, komu se toliko prigovaralo, jer i pučanstvo ima pravo, da mu se obavljaju poslovi. Predaje se parlamenat kroz godine obstrukciji, a ne pazi se na to, da identificiranje jezikovnog pitanja s narodnim pitanjem ugrožava obstanak države. Sadašnja vlada si je sviestna, da nije ni jednoj narodnosti u Austriji ništa na žao učinila".

U Dalmaciji nastao je velik odpor proti namjestniku barunu Handelu, koji se je napram svojim činovnikom izrazio vrlo neoprezno, da ne rečemo što gorega, o našem narodu u Dalmaciji. On je naime kazao, da ne drži ništa do poštene rieči Dalmatinaca, a to je, kako se samo sobom razumije, silno ogorčalo sve stranke Dalmacije. Napetost izmedju javnih listova i namjestnika raste danomice, te ga ovi javno pozivlju, da odstupi i da nečeka otvorenje zemaljskog sabora.

U Hrvatskoj imadu se obaviti nekoji naknadni izbori za zemaljski sabor. Kod tih izbora bore se samo opozicionalne stranke za mandate pa je vrlo žalostno, što agitacija prelazi dužne mjere pristojnosti. Mjesto, da se je opozicija složila za svoje najuglednije muževe i složno za njih glasovala, vidimo ju razdieljenu u dva tabora, gdje se uzajamno ruži i napada, kao da imade pred sobom najljućeg narodnog protivnika. Srećom neima vlada izgleda na pobjedu u tih kotarih, jer bi se u protivnom slučaju po svoj prilici dogodilo, da bi zbog natezanja opozicije, prošli njezini kandidati.

Srbija.

Iz Biograda pišu, da će biti ovog ćedna sasvim porušen stari konak ili stari kraljevski dvor, u kojem poginuše kralj Aleksander i kraljica Draga. Na tom prostoru učiniti će krasan vrt, koj ima biti gotov do kraljevog krunisanja.

Bugarska.

Bugarska vlada kani opozvati svoga zastupnika Gešova u Beču te će ga zamjeniti Mihajlo Saratov, koji je bio u ministarstvu Karavelovu ministar nutarnjih posala, a u ministarstvu Danevljevu ministrom financija.

Saratov pripada Rusom prijaznoj stranci Cankova te je na glasu kao strukovnjak u financijalnih pitanjih. U svoje vrieme učio je u Zagrebu i u Pragu, te je bio ravnatelj bugarske gimnazije u Solunu i kasnije profesor fizike u Sofiji.

Rusija.

Kroz pet dana trajali su neobično krvavi bojevi okolo grada Liaojanga gdje su se Rusi pred pretežnijom neprijateljskom silom maknuli na sjever, zadavši prije neprijatelju strašnih udaraca. Kako javljaju iz Petrograda francezkim listovom, nije imao ruski glavni zapovjednik general Kuropatkin nakane braniti i obraniti mjesto Liaojang, već samo nanesti Japancem što teži poraz, te se povući na sjever prama Mukdenu. O bojevima okolo toga mjesta glase posliednje viesti ovako:

Petrograd, 4. septembra. Danas stoji veliki dio vojske uključivo s prvim sibirskim vojnim zborom južno od ogranka željeznice, koja od postaje Hontai, 17 vrsta sjeverno od Liaojanga, vodi k obkopima Hontaia. Premda se Japanci nalaze u neposrednoj blizini našim četama, ustručavaju se iz visoke trave pucati. Onaj dio naših trupa, koje se nalaze u Liaojangu, prešao je na desnu obalu Taičia. Akcioni radij četa je gotovo čitav obrašten visokom travom, koja zaprječuje napredak. Jučerašnji povrat odjela podmaršala Orlova bi u glavnom prouzročen pucanjem Japanaca iza visoke trave. Gubitci toga odjela su znatni. Jedna pukovnija sama izgubila je 1500 ljudi.

Petrograd, 4. septembra. Naše su čete danas napale visine Singvana. Nakon krvave bitke zauzeli smo sve gorske lance zapadno od Liaojanga. Pokazalo se, da stojimo nasuprot mnogobrojnim japanskim četama, koje se protezale od Jantaimine do Taičia. Odio podmaršala Orlova, koji je zaposjeo Jantaimin i napredovao, napadnut je na jaku neprijateljsku silu i morao se povući. Podmaršal Orlov bio je ranjen.

Hrabre pukovnije prvog sibirskog vojnog zbora priskočile su u pomoć, te je general Stackelber neprijatelja suzdržao. U ovoj bitci ranjen je zapovjednik sibirske pukovnije, pukovnik Orzejskij. U 9 sati na večer popuštao je boj na cieloj liniji, pa se čuo samo rik topova u Liaojangu. Čete garnizone Liaojanga odbile su i drugi napadaj neprijatelja. Da se dodje na čisto o jakosti neprijateljske bojne snage, stupile su dvie pukovnije od zapadne fronte u ofenzivu. Iza žestokoga boja ustanovilo se, da su se ove dvie pukovnije srazile sa nadmoćnom silom neprijatelja od dvie divizije. Ukupni gubitci vojske još nisu ustanovljeni, ipak po dosadašnjim viestima prekoračuje broj od 3000 mrtvih i ranjenih.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ma da se Leprinački poperdili jako štimaju!

Jur. A s čim zlodeja?

Fr. Da te imet novu cestu dole kontra Taliji.

Jur. I sto tisuć flurini duga.

Fr. Ča j' to za onakovi bogataši?

Jur. Će se benj videt kada se bude moralo posudu vraćat.

Fr. Ča pasà s dobrem neće s zlem.

Jur. Dobro, dobro! ma da nebudu još kega proklinjali.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Na trorazrednoj hrvatskoj družbinoj učioni u Puli, biti će upisivanje za sliedeću školsku godinu dne 13., 14. i 15. rujna od 9—12 sati u jutro i od 2—5 poslie podne. U rečenim danima imadu se iznovice upisati sva djeca koja su jur polazila školu. Za novake donašaju roditelji ili skrbnici svjedodžbu o cieplјenju kozica i krstni list, odnosno izvadak iz župničkih knjiga, koji se u školske svrhe dobiva besplatno.

Izborni sastanci. U nedjelju 4. t. mj. obdržavala je naša stranka tri izborna sastanka: u Šijani, u Alturi, u Premanturi. Četvrti, koji je bio određen za S. Policarpo, nije se mogao obdržavati sbog neprédvidjenih zaprieka.

U Šijani sakupilo se do 200 osoba, med kojima bijaše četrdesetak socijalista, većinom mladića, koji niti su znali o čemu se govori niti su mogli odlučivati o izbornim stvarima, kad nisu izbornici. Sastanku je predsjedao dr. Zuccon, koji je u duljem govoru tumačio kako je dužnost svakoga Hrvata i u obće Slavena okupiti se pod narodnom zastavom kod predstojećih izbora za občinsko zastupstvo te osvietlio zgodnim riečima odnošaj pojedinih stranaka. Govorili su iza njega socijaliste Pirc (slovenac) i Lirussi (talijan), lupajuć ko obično po nacionalizmu, klerikalizmu, militarizmu itd., a odgovarali su im dr. Zuccon, Čermelj i Uravić s naše strane. Očito je peklo socijaliste, kad im se spočitnulo, da su se za izbore složili sa strankom talijansko-radikalnom, t. j. onom, koja bi utopila, da može, sve Slavene, puljske. Iza toga je sastanak posve mirno bio zaključen i ljudstvo se je lijepo razišlo: tek su socijaliste izišav opazili, kažu, urednika „L'avvenire" i pratili ga zviždućі u grad.

U Alturi sastali se najbolji kmeti na razgovor, koji je otvorio u ime stranke Ante Mezulić, a predsjedao je sastanku Josip Sladonja. Govorilo se i tu na dugo i široko o predstojećim izborima i o velikoj ljubavi (!), koju imadu za nas Talijani, socijalisti i druge stranke. Krasno se je dojmio prisutnih govor popa Luke Kirca iz Ližnjana, a djak Škaljer iz Pule protumačio je ljudima mnoge javne uredbe i zakonite odredbe.

U Premanturi našli se na okupu kod Martina Mikovilovića — Bože Semelić nije htio dati svoje krčme za sastanak — vrijedni naši tamošnji prvaci, koji se lijepo i trijezno porazgovoriše sa izaslanicima stranke: Stihovićem i Križem iz Pule.

* * *

Naš prijatelj „Giornaletto" osvrnuo se je po svoju na te naše sastanke; ali on, ko Japanac, nezna drugo nego lagati pa to čini i u ovom slučaju.

Mi smo sa sastancima posve zadovoljni s jedne strane što se narod uči slušati svoje ljude, a s druge što pokazujemo da nas ima i da se ne bojimo javnosti, kako neki drugi.

Dojduće nedelje biti će pogovor u S. Policarpu, a kasnije i po drugim mjestima.

Samo naprijed!

Lošinjski kotar:

Stupovi talijanstva u Malom Lošinju. Čitamo u talijanskih listovih izvještaj nekoje svečanosti u Malom Lošinju, kod koje je sudjelovalo pet umjetnika što na guslama, na klaviru što glasom ili pjevanjem. Od te petorice jesu trojica po imenu ili starinom Hrvati, dotično Hrvatice. Evo im imena: Antončić, Štefić i Sopranić. Ako su u stanju lošinjski poprdili dokazati, da bijahu ovim umjetnikom roditelji ili djedovi Talijani, položiti ćemo u blagajnu „Lege" 100 kruna.

Velološinjska irredenta na poslu. Na 11. i 12. julija ove god. bili su ovdje občinski izbori, a na 6. augusta obavio se je izbor načelnika. Kako su ti izbori izpali u mnogom je pogledu zanimivo, a naročito dobivaju svoju vriednost, iza kako su nam naši „Talijani" poslie svršenih izbora očito pokazali za čim su ovaj put išli,—a što su dakako prije izbora najvećom skropoloznošću sakrivali. Napose je interesantan izbor načelnika sa svojom komiko-tragičnošću (ovo posliednje za naše „Talijane.") — Jer su Lošinj mali i veli mjesta za kojima osobito rastu zazubice talijanskoj „irredenti" ne će, mislimo, čitaocem „Naše Sloge" biti neugodno, ako im ove izbore malo obširnije opišemo; — a želimo to učiniti i zato, jer znademo kolikim interesom naši Veloselci koji su izvan domovine slušaju i čitaju viesti iz svog milog zavičaja.

Tko pobliže ne pozna prilike u Vel. Lošinju, biti će mu mnogo toga nerazumljivo, jer je Veli Lošinj u političko-narodnom pogledu upravo jedna izvanrednost. Nemoguće je, da ovdje i sada uzroke te izvanrednosti pobliže označimo, jer bi nas to daleko zavelo, već konštatujmo samo činjenicu, koju ne može ni najljući Talijan poreći, ako ne će da vara sama sebe i druge. Veloselci u ogromnoj svojoj većini osjećaju se Hrvatima, pak u kolikogod jest još kod njih hrvatska sviest slabo razvijena, toliko su od uvjek prezir i odvratnost pokazivali naprama irredentističkim težnjama.

I u tome uvjek prednjačiše svojima najbližijima susjedima Maloselcima, kojima žalibože još i danas zapovjeda i gospodari fanatična talijančad, ali kojoj hvala Bogu, od najnovijeg doba odlučno se i sa uspjehom suprotiviša mala ali hrabra i svakim danom veća četa odlučnih i sviestnih Hrvata. Izvanrednost sastoji se dakle u tome, što Veloselci koji se u ogromnoj većini—kako rekosmo, priznavaju Hrvatima, ipak ćrpe čisto talijansku pučku školu, i na občini talijansko uredovanje, te tako i nehotice kopaju kanale, kojima se u njihov mladji naraštaj izlieva talijanska „kultura," a s njom dosljedno prezir i mržnja na sve što je domaće i hrvatsko. — Činjenica je koju moraju hoće ne će i naši „Talijani" pripoznati, da pravi Veloselac, koga nisu izkvarile talijanske škole (koliko ne pučke, toliko manje srednje i više: nautika, gimnazija i t. d., koje su razne Bušaniće, Stupariće, Lazariće i Kumičiće pretvorile u fanatične „Talijane" i protivnike svoga materinjeg jezika i naroda), ne će ma ni zašto dopustiti, da se ga „Talijanom" smatra i nazivlje, a napose iz sve duše prezire i odbija težnje istarskih Talijana. Zato i naši „Talijani" kad se radi o tome, da na svoju stranu predobiju barem dio ovoga naroda, ne će nikada izaći pred njega otvorenim kartama, već mu govore o svačem samo ne o onom, što im je na srcu i za čim teže: dolaze kao vukovi u ovčjoj koži. Tako su radili i za posliednjih izbora, kako ćemo kasnije dokazati.

Nije naš običaj, da javnost zavaramo, kako to čine naši protivnici, jer za svaku našu tvrdnju imademo dokaza i spremni smo na nju prisći, ali ipak da se ne bi reklo te su naše rieči same puste fraze, donosimo ovdje i malo statistike. — Po zadnjem službenom popisu pučanstva imao je V. Lošinj 2875 duša. Od ovih se izjavilo, da im je materinski hrvatski jezik: 1963, talijanski 658, inostranci 264. To je službena statistika. A neka nitko ne misli, da se je kod zadnjeg popisa išlo na ruku hrvatskoj stvari, — to ne. Medju ono 658 „Talijana" broje se ne samo svi Čozoti veloselski, nego i mnogi školami, službami, novcem ili glupošću zavedeni: Bušanići, Letići, Šteflći, Kumičići, Stuparići, Sušići itd. Mislimo dakle, da se talijanska „kultura" ne može ponositi Bog zna kakvim uspjehom u Velom Lošinju, kad joj sav progon hrvatskog jezika iz škole, občinskog i župnog ureda, te strastvenom i dobro plaćenom agitacijom njekojih odroda i izdajica, nije uspjelo nakon tolikog vremena stvoriti nego njekoju stotinu veoma mršavih „Talijana" (izmedju ono 658 Talijana imade do blizu polovice „Čozota").

(Svršit će se.)

Pišu nam iz Vrbnika 31./8. 1904. Dana 28. tek. mj. bila je ovdje predstava u „Hrvatskom Domu". Liepa dvorana našeg Doma bila je puna. Posjetilo nas više gostova iz vana, koji jamačno neće žaliti, što nas posjetiše. Zabava poče proslovom, a zatim lijepom deklamacijom „Na Ozlju gradu", koju je majstorski deklamovao naš filozof P. P. Predstavljalo se „Kumovanje" od Janka Jurkovića. Razumije se, da nije manjkala naša tamburica. Mirne duše može se reći, da je sve izpalo veoma liepo, te su naši diletanti pokazali, da se nebi zaslidjeli stupiti na daske ne u našem Vrbniku, nego i pred sire i biranije občinstvo. Evala im, tako valja. Željeti je samo, da su takove zabave što češće, jer se njima diže i nieti narodna sviest.

Ovu našu zabavu okrunio je naš dični starina dr. Dinko Vitezić svojim kratkim, ali proročanskim govorom. Premda tjelesno obnemagao starac, koji jednom nogom stoji jur na rubu groba, kad je čuo proslov po nadobudnom mladiću J. G. u kojem on pozdraviv občinstvo, u

kratko napomene razne prostorije, u kojima bi se prije obdržavale predstave, prešav na naš liepi Dom, označio ga kao zaslugu i dar dr. Vitezića svome rodnom mjestu, te predoči nam njegovu buduću svrhu, nije se naš starina mogao uzdržati a da se ne digne i govori. Bio je to hip u kojem je mnogo srdce zazeblo, nešto iz uzhićenja ili pak bojeći se za njegovo zdravlje. Ali ako je tielo slabo, duh je još jak, još bije ono srdce mladenačkim žarom za tebe moj biedni rode. On krepkim glasom progovori:

„Kašalj, koj me mori već više mjeseca, zapriečuje mi, da govorim, ali ne propuščam okolnosti, a da slušnocima ne stavim na srdce neke stvari. Častna gospodo! Vremena su za nas Slavene veoma ozbiljna, pogibeljna. Strašna sjeverna hobotnica razteže svoje trakove preko slavenskih zemalja: Štajerske, Koruške, Kranjske, Istre, Banovine i Dalmacije do Jadranskoga i Egejskog mora, da pokroči do daleka istoka.

I nas, stanovnike kvarnerskih otoka prilično je zakvačila. U tom stanju stvari imamo se združiti u jedno kolo, da odolimo propasti. Radi toga treba, da mi svi Slaveni bez razlike imena i vjere zajedno radimo, a u tom pogledu neka nam bude primjerom naš velikan, slavni vladika Strossmayer. Sliedimo njegove stope jer ćemo na taj način i to samo na taj način doći do žudjenog cilja.

Mi pako Vrbničani, koji smo od vajkada bili gordi na braniku za naša sveta prava, koji smo u zadnje vrieme žalibože kao zadriemali, treba da se prenemo i da opet dignemo visoko naš stari barjak. U to ime ktičem. „evao i napredovao naš stari Vrbnik! Živili Vrbničani, a i hvala gostovom, koji su nas počastili!

Voloski kotar:

† **Jakov Mezek**, umirovljeni svećenik, umro je dne 31. augusta na Matuljih (Kastav). Mnogo je godina službovao u Brgudu (župa Jelšane), gdje ga se još svi rado i zahvalno sjećaju. Počivao u miru!

Pišu nam iz Kastva, da se je dne 17. augusta o. g. obdržavala sjednica občinskoga zastupstva. Trajala je do 3 sata po podne, jer predmeta uvjek mnogo za razpraviti. Zastupstvo spomenulo se je pokojnog tajnika Vinka Marjanovića i uzkliknulo mu Slava. Odobrilo se zapisnike sjednica 17. maja i 14. junija o. g. Iz odborskih sjednica 18. junija, 21. i 27. julija, 1. i 6. augusta o. g. priobćilo se različito, medju ostalim, da se je izplatilo radnju ceste od Diračja do željezničkog mosta prema Kantridi sa 2541 kruna 50 para; gradnju marvinskog sajmišta izpod Kastva sa 2924 kruna 36 para; gradnju ceste na „Ploče“ u gornjem Rukavcu sa 1280 kruna 76 para; gradnju obć. puta na „Proslop“ u Studeni sa 651 kruna; gradnju groblja rukavačkog sa 9250 kruna 02 pare; dobavu vatrogasnih sprava i strcaljka sa 757 kruna 02 pare: da se je izlicitiralo zidarske radnje občinskih šterna u Skvažićih za 2916 kruna 07 para; Zorzićih za 2641 kruna 50 para; Globićih za 2348 kruna 48 para i u Skalnici za 6380 kruna 95 para; žliebi i cievi za prve tri šterne za 1005 kruna 18 para; popravak dvijuh kalića kod Blažići za 397 kruna; dogradnju drugog razreda pučke škole u Zametu za 3941 kruna i izradbu školskih klupa za 410 kruna i da se je dalo na račun ovih izlicitiranih gradnja 9550 kruna, izplatilo dakle zadnje doba skoro 27 hiljada kruna za spomenute gradnje, koje će s dobavom vodovodnog kanala za šterne i višeradnje stojati do blizu 40 hiljada kruna. Priobćeno je nadalje, da je za gradnju ceste Klana-Paka potrošeno po prilici do sada 95.900 kruna i da je za izraditi još iste od pred Buršino do Matelčevog Lazca 1.800 kilom. Iznos od 3000 kruna odlučen za cestogradnje ove godine naslovom biede predlaže se c. kr. kotarskom poglavarstvu da se porabi i to 600 kruna za cestu Žejane-Zvoneća a 2400 kruna za cestu od sv. Lucije kroz sv. Križ do Rudeta. Radi prošlogodišnje suše oprošteno je na molbu občine u Kastavščini 6414 kruna 09 p. poreza i nameta, od koje svote 2227 kruna 03 para občinskog nameta. Za godinu 1904 iznaša občinski porez sa nameti 7447 kruna 16 para, kojeg imade obć. blagajna platiti. Spitalski trošak prošle godine iznaša 7484 kruna 43 para a zaostatak školskih taksa koncem 1903. kruna 16.434·65, za koje se pušta zemaljskom odboru obć. namet na potrošarinu vina i mesa u prodaji na malo god. 1903, kojeg će platiti interesirani oštari i mesari u občini.

Priobćeno je nadalje, da je dne 15. junija o. g. obavljen pregled obć. blagajne po dvjema članovima obć. zastupstva i obnadjena u redu. Za Klanu da je kupljena nova vatrogasna strcaljka; od 25 julija funkcionira telefon u Kastvu a občina moći će ga imati u obć. uredu samo da plati propisane pristojbe. Izborne listine konačno se dovršilo i izložilo od 17. augusta do 14. septembra, pa ne bude li dugih rekursa moći će se obć. izbore provesti ovog oktobra mjeseca. U reklamacionalni odbor izabrani su obć. savjetnici gg. Grbac Ivan, Kinkela Vjekoslav, Trinajstić Mate i Vlah Ivan. Parnicu radi šume „Stulac“ kod vrhovnog sudišta dobila je občina Studena. Odlučilo se je popraviti zid groblja sv. Lucije gdje je potrebito; popraviti žlieb na kapelaniji i školi u sv. Mateju; požuriti riešenje molbe za podpore gradnje obć. šterne kod Pilepići u Zametu a na predlog obć. zastupnika g. M. Kundića, da se nove kuće kod cesta simetrično grade, da bude boljega rada kod gradjevina. Odobrava se što je obć. glavarstvo vratilo spis uprave zemaljske bolnice u Puli, u kojemu bolestnik iz Bregi bio je označen da je iz Monti. Toga mjesta u Kastavščini nema, a Bregi prekrstilo se je već dosad u talijanski Erta. Prima se do znanja da je za Klanu imenovan sudbenim povjerenikom i procienitelјem g. Vjekoslav Cucančić tamošnji obć. blagajnik. Zabranjuje se prolaz težkimi vozovi cestom kroz Mavri jer radi užine puta pogibeljno prolaznikom.

Prima se do znanja razdioba lova za doba 1. augusta 1903. do 1. junija 1904. i da je c. kr. vrhovno sudište u Beču ustupilo pritužbu občine glede odmjerenja školskih taksa ministarstvu za bogoštovje i nastavu, da se u roku od 60 dana izjavi. Odlučilo se moliti zemaljski odbor za podporu gradnje ceste Žejane-Zvoneća. Za rogato blago da se ne plaća ove godine nikakve pristojbe kod mjesečnih sajmova, da ju ljudi radje na sajam privedu. Izabran je odbor radi streljane u Pehljinu, da brani interese tamošnjih občinara, posjednika. Prima se do ugodnog znanja, da je mjesto ravnajućeg učitelja u Zametu podignuto na mjesto nadučitelja II. reda i kao takvim da je imenovan dosadašnji vrli učitelj g. Franjo Rubeša, te da je jedno od dvijuh poduciteljskih mjesta na muškoj školi u Kastvu podignuto na mjesto učitelja III. reda. Primljen je u svezu občinarstva Uljanić Ivan iz Boljuna gospodar kuće broj 73 u Pobrovoj. Za mjesto stalne poduciteljice u sv. Mateju predložena je jednoglasno gjica Marija Haidinger. Izdan je sanatorij za izvanredne pogrebne, sudbene i bolničke troškove u iznosu od 491 K 44 p.

Na 21 molbu prodano je za gradnju kuća i štivre u raznih županijah obć. zemljišta za 804 krune 12 para; 67 strankam 11. 597 □ klaft. obć. štivre u Srokovoj za 646 K 09 p. i 35 strankam 6922 □ klft. obć. štivre u Marčeljevoj za 389 K 70 p.

Na 67 molba izdano je podpora siromaštva 280 kruna 40 para; mjesečnih po 28 kruna; za odkup zemljišta 130 K; za različite gradnje 218 kruna 20 para; za djačke štipendije odlučeno je za sada dvojici 100 kruna a trojici 400 kruna za buduću školsku godinu i oprošteno zastalog interesa jedanajstorici 352 kruna 57 p.

C. kr. pripravnici za učiteljišta da se sagradi novi zahod sa drvarnicom; imenuje se odbor za doznaku i procienu štivre u županiji Riečina; razpisuje natječaj za obć. tajnika eventualno kancelistu; imenuje konkurencionalni odbor za kapelaniju Rukavac i to gg. Josipa Grgurinu župana g. Rukavca kbr. 20; Ivana Dubrovića župana Kućelova; Antona Spinčića iz Pobrove kbr. 12; Vjekoslava Kinkela iz d. Rukavca kbr. 39 i Jurja Mandića iz Perenići. Radi slabe ljetine šalje se molbu c. kr. ministarstvu nutarnjih posala u Beč, da se dozvoli uvoz kukuruza za ovu polu države slobodan od uvozne carine; da se izhodi obavljene prevozne ciene na tuzemnih željeznicah za skupne seljačke nabave živeža i da se ovoj občini izdade čim veće podpore za javne radnje.

Pazinski kotar:

Dječje zabavište u Pazinu. Podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda u Pazinu u sporazumu sa ravnateljstvom u Opatiji, otvorila je dne 1. o. mj. u Pazinu dječje zabavište, u koje se već upisalo preko 50 djece. Po ovom broju djece očito je, da je bilo od potrebe u Pazinu, da se i u tomu providi, tim više što je i kovačnica Lege već imala takovo odnarodište za našu djecu iz koga je prebjegao liepi broj djece u naše zabavište. Bilo sretno!

Upis u veliku hrv. drž. gimnaziju u Pazinu. Školska će se godina 1904.—1905. započeti kod ove c. k. velike državne gimnazije 18. rujna svečanom službom božjom u Franjevačkoj crkvi u 10 sati prije podne. Popravni izpiti obdržat će se 16., 17. i 18. rujna, a prijamni izpiti za I. razred dne 16. i 17. rujna. Upisivanje novih učenika za I. i više razrede biti će 15., 16. i 17. rujna od 8—12 sati prije podne u gimnazijskom upraviteljstvu, gdje valja svaki učenik da se prijavi praćen od svojih roditelja ili zakonitih im zamienika.

Dosadašnji učenici zavoda, koji nastavljaju svoje nauke, mogu se prijaviti za upisivanje od 16.—18. rujna. Poslije 18. rujna ne može biti primljen nijedan učenik bez dozvole visokoga c. kr. pokrajinskoga školskoga vieća.

Učenici, koji žele da budu primljeni u I. razred imaju donijeti sa sobom krštenicu, kojom će dokazati, da su navršili desetu godinu života ili da će ju navršiti do 31. prosinca 1904. Ako su pohadjali pučku školu, imaju prikazati i svjedodžbu-polaznicu, propisanu minist. naredbom 7. travnja 1878. br. 5416, a zatim u gore rečene dane podvrći se prijamnom izpitu.

Učenici, koji bi došli sa drugih srednjih zavoda, imaju donijeti sa sobom krštenicu i sve semestarske svjedodžbe prošastih školskih godina, a zadnju i s propisanim dodatkom uprave onoga zavoda, koji su polazili.

Učenici, koji dolaze po prvi put u ovaj zavod, imaju platiti kod upisivanja 4 K 20 h za upisarinu, a 2 K kao prinos za učila, a svaki ini učenik plaća 2 K na godinu u ime prinosa za učila. Školarina iznosi za svaki semestar 20 K te ju treba platiti kroz prvih šest sedmica svakoga semestra. Učenici, koji su primljeni u I. razred, imaju platiti školarinu kroz prva tri mjeseca, a koji kane moliti oprost. valja da prikažu kroz prvih 8 dana dotičnu molbenicu potkriepljenu redovitim iskazom o ekonomskom stanju obitelji. Ovaj iskaz ne smije biti stariji od godine dana.

Budući da se škola i dom imaju medjusobno podupirati, te je stan od velike važnosti po zdravlje, čudorednost i napredak učenika, to se vanjski roditelji i skrbnici upozoruju na to, da svoju djecu dadu u stan onakvim obiteljima, koje će nastojati da učenik redovito polazi školu, da se izvan škole pristojno vlada i da točno vrši svoje učeničke dužnosti.

Preporučuje se s toga roditeljima ili skrbnicima, da se sporazume glede stana svoje djece s upraviteljstvom.

Roditeljima ili odgovornim skrbnicima toplo se preporučuje, da za školske godine češće dodju u gimnaziju te se obavjeste o napredku i vladanju svojih sinova ili štićenika.

Svaki profesor zavoda davati će obavijesti o ponašanju i napretku učenika svake sedmice u odredjenim urama, a upravitelj osim toga takodjer svakoga blagdana i svake nedjelje prije podne.

Obavijest. Upisivanje učenika u c. kr. pripravnicu za učiteljišta u Pazinu biti će dne 15., 16. i 17. rujna t. g. od 8—12 sati prije podne; kasnije se neće primiti nikoga bez dozvole vis. c. kr. zem. školskog vijeća za Istru u Trstu.

Učenici, koji hoće da budu upisani, treba da:

1. dodju u pratnji svojih roditelja ili zakonitih im zamjenika;
2. da su navršili najmanje 13½ godina, (mladje će se event. uzeti kao slušatelje);
3. da su zdravi;
4. da donesu sobom: a) posljednju školsku svjedodžbu, b) krsni list, c) izkaz o svojem i svojih roditelja imovinskom stanju, d) svjedodžbu o cijepljenju kozica. Marljivi učenici dobiju podpore.

Ravnateljstvo c. kr. pripr. za učiteljišta.

Prov. vodja: Josip Bačić.

Porečki kotar:

Iz Poreča pišu nam 28. augusta. Prošloga ćedna jedne večeri upališe do sada nepoznati zlikovci ovdašnjemu posjedniku Mateju Mechis-u na njegovom posjedu kod sv. Marka i na drugom u Fužini kraj Mongeba, istodobno šest stogova sjena i slame i to tri u prvom, tri u drugom posjedu. Osim toga porezaše mu 18 redova trsja i kao poragu ostaviše na jednom trsu listić sa talijanskim napisom: „Prva, druga i treća glava gospodarova“. Ovaj napis tumači si Mechis tako, što su mu već pred kakova tri mjeseca nepoznati zlikovci posjekli trsje izkopavši jamu poput groba i postaviše uz grob križ, okolo kojega obaviše vienac spleten od trsovih grančica.

Oružnici poduzeli su potrebite mjere, ali do sada neima zlikovcem ni sleda ni traga. Sjećati ćete se stalno g. uredniče, kako su uvjek do sada u sličnih slučajevih talijanski listovi bacali krivnju na naše pučanstvo, koje da se tobože tim osvećuje Talijanem ili njihovim podrepnicam. Ovaj put šute mudro ti listovi nebacajuć krivnju na nikoga, jer ih je smutio onaj talijanski napis na listiću. E, da neima onog napisa, bili bi odmah bacili krivnju na „divlje slavenske seljake“. A ovako: kuco!

Iz Kaštelira. Razfratar Marco Degrassi, svećenik bez obzira i bez saviesti, mora svake nedjelje izkaliti svoju žuč proliv naše narodnosti. Njegovi predsastnici razlagali su nam Evandjelje, ili život kojega svetca, a padre Marco nam pripovieda lajotine, što mu ih babe kroz tjedan naberu i donesu, ili što ih po dućanima čuje ili na „Piccolu“ čita. Da mu pako koja neizbjegne, drži komad papira u ruci, na kojem si je sve zabilježio. Prvu nedjelju agusta je najprvo izhvalio sebe po običaju, pak nam je reko ovako: „Godine 1856. obvezali su se vaši stariji, da će svaka obitelj plaćati svećeniku po tri stariće pšenice na godinu i po tri brente grozdja. Ja sam jednu godinu služio, za to ću u ovom tjednu pobirati pšenicu, a grozdje kada bude zdrilo. Svaki neka dade čisto, ja neću škovace. Koji nebude platio, biti će kapitanatu tužen. — Oni, koji su mene tužili, ponašali su se pred biskupom neugudno kako tovari, a bilo je i pet ženskih, koje neimaju niš. Mogli ste dojti k meni 20—30 vas, pak bimo bili sve uredili, a tako niste dobili ništa, i ništa nećete dobiti“. — Nekoliko puta zaviknuo je, da smo framažoni, da smo prokleti, — i tim je svršilo razlaganje sv. Evandjelja one nedjelje.

Naši odaslanici ponašali su se pred biskupom mnogo uljudnije nego se razfratar ponaša pred našim pukom. Njegova nervoznost i surovost odstranila je pjevače i potjerala iz crkve nedužne dječake, koji su kod službe božje pomagali. Kod Tjelovne procesije zaviknuo je kao mahnit na djevojčice, što su cvieće po putu sipale: Cosa fa sti fioi quà? Andè avanti! Odstranio je i odstranjuje od crkve i odrasle; — crkva je sada prazna, nove nam nije potrebito graditi, stara je još prevelika.

U nedjelju po dovršenoj tihoj misi zapjevala su djeca: „Budi hvaljeno“... fra Marco je odmah djeci rukom zaprietio. Na rodjendan Nj. Veličanstva, kad su djeca zapjevala „Carevku“, pobjegao je sa oltara kao da ga je stršen ubol. (Talijansku himnu bi bio možda slušao? Op. slagara). Jedno jutro pred malo dana pozdravila ga je jedna učenica sa: Hvaljen Isus i Marija! — a on njoj: Bona sera! Ni pred djecom ne more prikriti žestoku svoju mržnju na sve, što je slavensko. On je odlučan naš narodni protivnik. Da nije na svom mjestu, mora biti osvjedočen i presv. biskup, kojemu stavljamo na srce i na dušu, da nas oslobodi od čovjeka, koji je sve samo duševni pastir ne. — Kod dolazka rekao nam je sa oltara: „Ovdje pred sv. Sakramentom vam presižem, da ću sve vaše stare običaje držati, ništa novoga neću uvesti — biti ću nepristran, i svakoga ću protjerati koji mi za političke stvari dodje u kuću“. Ove prisege se nije držao niti se drži; za to mu kažemo, da nije u njega vjere, a da je bez saviesti, dosta nam kazati, da je od „Družbe sv. Cirila i Metoda“ primio 300 kruna kao vjeroučitelj, a nije kroz cielu godinu ni izpovjedao ni u crkvu pozvao školsku mladež, niti izpitu prisustvovao.

Na 8. o. mj. pobirao je razfratar pšenicu, a od jednog kmeta nije hotio primiti, jerbo mjera nije bila sa vrhom. Kod drugoga je iz istog uzroka dao baciti starić pšenice pred vrata. Od jedne udovice, koja neima ni kuće ni kućišća, zahtievao je jednu krunu ili par pilića mjesto pšenice. Opet kod jedne obitelji zahtjevao je starić pšenice, koja radi siromaštva nije nigdar svećenika plaćala. Iz svega njegovog ponašanja moramo tvrditi, da mu na srcu leži samo zlato i srebro, premda se je sv. Franji zakleo, da će u siromaštvu živiti. Ali, koji se iznevjeri sv. Franji, iznevjeriti će se i sv. Petru — tako naša poslovica!

Koparski kotar:

Istranin, pošav tražiti sreću u Ameriku — našao smrt! Iz buzetskog Krasa primamo: Pred neko doba odselio u Ameriku posjednik Valentin Buždon, pustiv kod kuće ženu sa djecom u nadi, da u tudjini privriedi toliko, koliko bje potrebno, da odkupi posjed od duga, koji je imao proti „Buzetskom društvu za štednju i zajmove“, naime punih 600 kruna.

„Čovjek snuje, a sudbina odlučuje!“ kaže poslovica, pa tako se dogodilo i u ovom slučaju. Naš Valentin, našav zaradbu, pristedio si okolo 200 kruna, te u nadi, da svotu pomnoži, marljivo radio kao mrav.

Pačao se sjekom drva i tako se dogodilo, da je postao žrtvom svoga zvanja. Dne 1. agusta t. g. pošao na sječnju drva, pa kod posla svalilo se drvo na našega Valentina te ga ozledilo, da je ostao pod njim mrtav i 2. agusta bje već pokopan. On je prvi od ljudi buzetskog Krasa, koji je izručio svoje tielo slobodnoj amerikanskoj zemlji, on je za sada od naših ljudi prvi, koji je pustio u domovini sirotu udovicu sa djecicom u dugu i nevolji te u opasnosti, da jošte ono, koje joj služi za sklonište prodje na dražbu, ako se dug neplati.

U našim krajevima se duboko dojmila smrt našega Valentina i ljudi dobra srca odlučiše pomoći bjednoj sirotinji, odlučiše sa milodari priskočiti na pomoć udovici, da joj obezbiede obstanak te obrišu suzu žalostnicu sa tužna lica.

Rodoljubi gg. Josip Puhalj, Mate Žmak i mnogi drugi na usta veleč. g. plovana umoliše u crkvi pomoć od domaćih občinara, a posljednji obratiše se na svoje zermane, napose našemu vrlomu Jakovu Puhalj u Puli i okolici za pripomoć. Držeć se one Hristove: „Tko jednomu od ovih malahnih što u ime moje podieli, meni je podielio“, obraća se podpisani ovim na dobro srce čitatelja „Naše Sloge“, osobito suobćinara pokojnoga Valentina za pripomoć, da se uzmogne udovicu sa djecom riešiti duga, koji posjed tereti. Svaki i najmanji darak biti će u javnosti potvrdjen. Milodari se mogu poslati na župni ured u Lanišću, na gg. Josipa Puhalj te Mata Žmak isto tamo ili na Jakova Puhalj u Puli.

U nadi, da se nitko kojemu je iole moguće oglušiti neće, na vapaj tužne i kruto razcviljene udovice, bilježi

Zerman sa buzetskog Krasa.

Razne primorske viesti.

Tečaj za računarske tajnike. Prošloga čedna otvoren je u prostorijah zemaljskog agrarnog zavoda u Poreču pobudom zem. odbora tečaj za računarske tajnike za pučke štedione u Istri. Priglasilo se je 17 što muževa što mladića, koji će dobivati stalnu dnevnu podporu od zemaljskog odbora. Teoretički podučaje u tom tečaju, račun. savjetnik dr. Pogatschnig, koji se osobito zanima za ustrojenje talijanskih pučkih štediona u Istri.

Poluslužbeni list o odstupu c. k. namjestnika grofa Goessa. Njemački poluslužbeni list tršćanske vlade „Triester Zeitung“ donio je u broju od ponedjelka sliedeću viest, koja je u Trstu pobudila osobitu pozornost.

„Pišu nam iz pouzdanog izvora iz Celovca. Ovdje se pripovieda sa stalnošću da je grof Goess odlučio povući se od javne službe jer je svojimi privatnimi poslovi odviše zaokupljen. U njegovom kašteli u Ebenthalu da čine već priprave za zimski boravak.

Nekoji bečki listovi istoga dana donieše viest o odstupu grofa Goessa, koji da se više neće vratiti na svoje mjesto u Trst i da će se stalno nastaniti u rodnom gradu Gracu. Kao uzrok tomu odstupu navadjaju jedni to, što središnja vlada nije htjela odobriti njegove osnove o preustrojstvu c. kr. redarstva u Trstu dočim kažu drugi da se je morao grof Goess nakon velikog štrajka u Trstu uviek boriti sa poteškoćama, kojim se pridružiše posliedice zadnjih občinskih izbora u Trstu.

Kao nasliednika spominju jedni dalmatinskog namjestnika baruna Handela a drugi namjestničkog podpredsjednika, dvorskog savjetnika g. Schwarza.

Jednom tršćanskom listu brzojavljuje utorak poslie podne iz Beča, da se u krugovih ministarskog vieća nezna ništa stalna o tom odstupu i da se dapače nieče, da bi bio već grof Goess dao ostavku. U tih krugovih da kažu, da je valjda grof kazao dr. Koerberu svoju nakanu o odstupu ali da još nije formalno podnio molbu za umirovljenje.

Obaviest.

Djačko pripomoćno družtvo u Pazinu obdržavat će dne 15. septembra*) o. g. u 4 sata za podne u prostorijah „Hrvatske Čitaonice“ u Pazinu redovitu glavnu skupštinu, na koju se pozivlje gg. članove i prijatelje, uz ovaj dnevni red: 1. izvješće o djelovanju odbora; 2. izvješće blagajnika; 3. eventualni predlozi.

Odbor.

*) U prošlom broju bilo je pogrješno tiskano 15./XI. umjesto 15./IX.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

gorička-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se također uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog sališa, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće cienе:

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.

II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.

III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.

VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar. selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Pčelno-voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom, voštenim cvietcem itd. . . . . kg. po K 8·—

Isto ukrašeno s odljepljivim cvietcima . . . 6·—

Tamjan lagrima, najfinji . . . . . 2·40

„ „ . . . . . 2·—

„ granis . . . . . 1·20

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gershelmovi stenji (dilji) i stakla za vječnu lnć. — Isto tako med pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cienе.

Voštени ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90

Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . 8·—

Svieće za božićno drvo u 6 bojah . . . . 3·—

Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4·40

Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . . . 3·—

„ „ II. „ „ . . . . 2·40

Voštено platno za oltare, metar . . . . 2·—

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-murlatička

Apatovačka kiselica

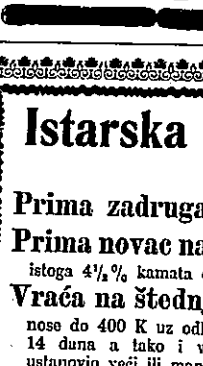

ojie samo najbolje i najzdravije

stolno piće,

već je i najkorisnija i najglasovitija

liekovita voda.

koja je od prvih liečničkih autoriteta preporučena i djeluje nepodkrivljivo kod kolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), oteklih i zraslih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“,

Zagreb, Ilica broj 17.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 duna a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 37. Pula, u četvrtak dne 15. septembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili potolnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a popodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji, 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i unapred se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Izjava. Pošto se je sa stanovite strane podvojilo o tom, da je napisao jedan naš „akademičar" članak „Kakvi smo mi to ljudi," priobćen u br. 32. našega lista, to nam je izjaviti, da je u istinu onaj članak napisao naš akademičar i da smo ga mi priobćili bez znanja našega glavnoga suradnika.

Uredničtvo „Naše Sloge."

„Puzavcem".

Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice.

(Nastavak)

Zaslugom velikog hrvatskog kralja Petra Krešimira uskrisi ponovno ninska biskupija god. 1072. Tim se javi opet uskrsnuće slovjenskog bogoslužja. Zaključke sabora Splitskog, što se tiče staroslovenskog bogoslužja, god. 1068. uniši, kako se misli Aleksander II., poučen po vrlom, učenom Grguru, tad protodjakonu sv. Stolice, i dopusti opet Hrvatom glagoljsku službu obavljati (Farlat. T. III. pag. 142: „Sunt qui putant ejusdem Alexandri jussu revocata fuisse ac rescissa interdicta.... A Slavis patriae linguae in rebus publicis divinis usurpandae potestatem permissam esse"). Godine 1075. sastane se peti Splitski sabor. Papa Grgur VII. pošalje poslanika nadbiskupa Gerarda u Hrvatsku, da stvar uredi, gdje su takodjer bila tada i tri hrvatska biskupa. Grgur poznavajuć dobro razvitak glagoljice nije dao poslaniku nikakva naloga, da joj se protivi. Sutnja Grgurova dokazom nam je, da je barem mukom pripoznata i dopuštena glagoljica. I tako nakon 200 godišnjeg progona glagoljica se je sačuvala u crkvi Hristovoj; i tako se izpuniše rieči poštenog Gamaliela: *„jer ako bude od ljudi ovaj savjet ili ovo djelo pokvarit će se; ako li je od Boga, ne može ga pokvariti, da se kako ne nadjete bogoborci* (Tkalčić str. 53).

Bela IV. hrvatsko ugarski kralj imenova 1247 nadbiskupom Splita Ugrina. On pošalje senjskog biskupa Filipa papi Innocentiu u Lion, da mu izprosi nadbiskupski plašt. Tom prigodom zamoli Filip, da bi papa apostolskom vlašću odobrio slovjensko bogoslužje, dokazivajuć mu potrebu potvrdjenja. Innocent (1243.—1254), prozvan „uresom kanonista i otcem prava," na molbu senjskog biskupa odgovori 13./III. 1248. pismom: *„Prikazana tvoja nam molbenica sadržavala je kako ima u Sloveniji* (Hrvatskoj) *neko osobito pismo* (glagoljicu) *koje svećenstvo rečene zemlje tvrdi, da ga je sv. Jeronim izumio i njim se u obsluživanju službe božje poslučivao. Po tom da se i ti njima ujednačiš i slediš običaj one zemlje, u kojoj kao biskup stojiš, od nas si najpokornije molio, da ti dopustimo službe božje obavljati rečenim pismom. Mi pak razumjevši, da je besjeda stvari, a ne stvar besjedi podčinjena ima biti, ovim ti vlast podieljujemo, da u onim stranama, to jest, gdje se to običaje ovršivati, možeš i ti slobodno služiti se u kriepost ovih, samo ako se različnošću pisma jezgra stvari ne mienja".* (Theiner: Mon. Slav. Merid. I. pag. 78). Ovaj premudri papin odgovor zatvara usta za sve vjekove protivnicima glagoljice (Puzavcem, podlim robovom trebalo bi to klinom). Tako dopusti isti papa, Benediktincem otoka Krka i krčkom biskupu. Da nema nikakvog drugog odobrenja, dopuštenja ovo je bogoslužje (govori Farlat. Tom, III. pag. 143). dobilo neodstranjeno pravo, prastarim nepre'rgnutim običajem, kojeg ukloniti niti bi pravedno bilo (danas je pravda na nebesih) niti to zakoni ne dopuštaju (zlobom pod krinkom neznanja se ih danomice gazi) i svaki bi nepravedno radio (briga za to Puzavce, oni su Machiavelisti, samo da postignu svoju svrhu ne žacaju se upotriebiti najpodlijih sredstava) tko bi u nj' dirao. Od 12.—16. vieka razširi se glagoljica malo ne po svoj Dalmaciji, sjevernoj Liburniji, Istri, prekokupskoj Hrvatskoj, po većem dielu Bosne, po pokupskoj Hrvatskoj, posavskoj, podravskoj, i medjumurskoj Hrvatskoj, a tamo još XVI. vieka bilo je u istoj zagrebačkoj biskupiji mnogo župa i manastira, u kojima su župnici i redovnici službu božju obavljali staroslovenskim jezikom (Kukuljević: Tisućnica str. 9). Ali najviše ovoga vremena cvala je glagoljica po svoj Splitskoj i Zadarskoj biskupiji i po svim suprotstojećim otocima, zatim po krčkoj, rabskoj i senjskoj biskupiji; pak po Lici, Krbavi i Modrušam. Na sjeveru najgušće je cvala oko Ozlja, Draganića, Kupčine, Samobora, Jastrebarskoga, i po ostaloj zagrebačkoj biskupiji. Sva je Istra, osim male zapadne strane, glagoljska bila, a odatle prešla će u neke predjele Kranjske i južne Štajerske, Gorice i neke crkve oko Trsta (Broz: hrvat. književ. stran. 76.; Milinović: str. 97., 98). Tečajem ove dobe mili zvuci staroslovenšćine razlegali su se najmilije izpod svodova božjih hramova, a sve što se je pjevalo i pisalo, liepim je glagoljskim pismenom pisano bilo. Nisu u tom zaostali ni naši dobri fratri, osobito Benediktinci i Franjevci; a niti manastiri duvna. U Zadru bio je n. p. glasoviti samostan sv. Krševana, sv. Bartula, sv. Marije sagradjen god. 1066. od slavne Cike, sestre kralja Krešimira. U Biogradu sagradi sam Krešimir samostan sv. Tome za duvne i sv. Ivana apost. za fratre. Kod Splita bio je sv. Stjepana, zatim sv. Mojsije, sv. Petra itd. itd. Tako je bilo i u Bosni, u Hrvatskoj, razlikom tom, da se je ovdje rabio iztočni obred, kojeg su isti pape rimski branili. U kratko, gdjegod je Hrvat bio u prostranoj svojoj domovini mogao se je naužiti milopoja svetinje svoje.

U XIV. i XV.om vieku slovjensko bogoslužje postiglo je svoj vrhunac; zatim sa raznih uzroka počelo propadati. U šestonaestom vieku pojavio se je pogubni protenstatizam, koji si je glagoljicom htio prokrčiti put k južnim Slavenima; ali se tada Rim videći pogibelj prenuo. Papa Urban VIII. (1623. do 1643.) vjerni prijatelj Slavena brinuo se, da oživi duh sv. Cirila i Metoda, te nastojao oko izdanja slovjenskih bogoslužnih knjiga. Dade tiskati po Levakoviću glagoljački Misal god. 1631. Ne samo što je glagoljica počela u XVI. vieku propadati radi neznanja, već još većma radi velikih moćnih neprijatelja, u čem se osobito odlikovao Klaudio Sozomeno, biskup puljski (Pula) kamo je spadao i grad Rieka. Ondje je bilo sve glagoljski, nu biskup godine 1593. dade strogu naredbu, kojom ukida slovjensko bogoslužje. (Sada ima vjernog nasljednika). Nastala je strašna borba i to med biskupom s jedne strane med narodom hrvatskim i svećenstvom s druge strane. Nu napokon predobiše Riečani, i slovjensko bogoslužje ostane opet u zbornoj crkvi, jer se je Rieka sdružila sa senjskom biskupijom. Nasljednik mu i vjeran drug bijaše Frank Barbaro, patrijarha oglejski (Akvileja), koji je bio naumio uništiti glagoljicu, ali više lisičavim načinom, (ima i danas takovih prefrignih lisica) i to u svih podčinjenih mu župa i područnih biskupija: Istarske, Koparske, Novogradske i Poreče. On sazove crkveni sabor god. 1596. i stavi medju ostalim ovaj predlog: *„Neka slavenski biskupi, gdje je u porabi slovenskim jezikom časoslov i misal pisan, nastoje te knjige učeni, pravovjerni i vješti slovjenskom jeziku ljudi da pregledaju i poprave. Nu svakako je željeti, da se nastojanjem slovjenskih biskupa iztisne slavenski, a malo pomalo* (á la Flapp e compagnia bella!) *uvede časoslov i misal latinski i obrednik svetog-otajstva.* Ali i ovaj put ne zapusti Bog svoj vjerni i odan mu hrvatski narod, već mu providi branitelja u osobi Stjepana Kozme biskupa Splitskog. On je zapovjedio, da se pod uvjetom vještog poznavanja slovjenskog jezika imade rediti, i zato bi u poljičkom okružju odabrano 6 svećenika, koji su učili i izpitivali. Po ovom primjeru u saboru porečkom (Parenzo) držanom god. 1733, bilo je ustanovljeno 7 izpitatelja, koji su imali podučavati i izpitivati one, koji su k redjenju u slovjenskom jeziku pristupali. (Predsjednik izpita je sada Flapp). Uzrok dalnjeg propadanja glagoljice bili su i ratovi proti Turčinu, kad no je narod hrvatski morao misliti na mač i obranu svoju, njegova je knjiga tada spavala. Tada se moralo rediti i manje učene ljude za svećenike.

Uz to se je dogadjalo, da bi se gdjekoji biskup našao, koji opojen neslovjenskim čuvstvom mislio je, da će Bogu i duši ugoditi ako bude nastojao oko uništenja glagoljice. Najžalostnije je pak uzrok propadanja glagoljice nemar hrvatskog nižeg i višeg svećenstva po Hrvatskoj, Dalmaciji i Istri, koje naučivši se u latinskim i talijanskim školama nije toliko rodoljubija imalo, da bi svoju svetinju ljubilo i njegovalo. Bilo je doduše u Dalmaciji i Istri njekojih biskupa, koji su se zauzimali za glagoljicu, ali kod nižega svećenstva nisu našli na onu pripomoć koju su imali naći.

Ne čudimo se tudjim neslovjenskim biskupom, ali da hrvatski biskupi još revniji postaju oko uništenja rodne im svetinje to je žalostno i sramotno, jer su oni bili prožderljivi crvi, koji su nastojali raztočiti slavjensko stablo. Takav je bio zagrebački biskup pop Petar Domitrović, koji je najprije godine 1627. protjerao fratre glagoljaše iz Svetica; zatim je nastojao iztriebiti iz svoje nadbiskupije i ostale svećenike glagoljaše. Isto je radio i djakovački biskup Mirko Raffai, koji je tražio oštanke glagoljice iz svoje biskupije iztriebiti. (Tkalčić: Tisućnica 1. 17.). Blagotvorno sjeme svetih slovjenskih apostola Cirila i Metoda nije do danas još usahlo na hrvatskom zemljištu, ali ono sve to većma vene, prem je bilo ljudi koji su osobito u XVIII. vieku najvećom zauzetnošću nastojali, da procvieta i blagoslovljen plod donese na njivi posadjenoj. Takvi bijahu splitski nadbiskupi Antun Kačić i Pacifik Bizza, te biskupi zadarski Vinko Zmajević i Mate Karaman, te pape Benedikt XIII. i Benedikt XIV. Vinko Zmajević za potrebu glagoljaša odluči sazidati glagoljačko sjemenište u Zadru. To se je koristnim vidilo papi Benediktu XIII. pak mu dopusti da u tu svrhu upotriebi dobra nekadašnjih hrvat. opatija sv. Krševana (Grisogona) zadarskog i sv. Petra osorskog. Otvoreno bi po njegovoj smrti po Karamanu 11./I. 1746. Karaman je u svemu sliedio stope Zmajevićeve, te je nastojao po nutkovanju pape Benedikta XIV. da glagoljicu što više oživi. Isto tako i njegov prijatelj Mate Sović, kojega uzgoji brat biskupov, odkle podje u Rim, i bi imenovan učiteljem glagoljice u zavodu Urbanovom (Collegium Urbanum). Kačić radi potrebe svog svećenstva dade u Bologni tiskati vrlo poučnu knjigu: „Bogoslovje djeloredno ili ti rukovod Slovinski, na poznanje svetoga reda," koja je knjiga kod glagoljaša još i sada vrlo obljubljena. Pacifik Bizza videć u svim župama glagoljaše, te kako je providio sjemeništem u Splitu za odgoj latinskog svećenstva, tako isto se postarao za odgoj glagoljaša. Tri put bijaše kod pape Benedikta XIV. i o svem ga izvješćivao i s njime se savjetovao. U dogovoru s papom dade na Priekom kod Omiša sagraditi sjemenište za hrvatsko svećenstvo.

(Sliedi.)

Velološinjska irredenta na poslu.

(Nastavak)

Pisac ovih redaka i u „Našoj Slogi" i još obširnije u zagrebačkom „Hrvatskom pravu" u njekoliko prigoda razložio je, kako to, da ovdje neimademo jošte organizirane čisto hrvatske stranke, te kako vlada neki indiferentizam i strah od borbe i političko-narodnog rada. Ponavljati tomu ovdje opet uzroke nije moguće, konštatiramo samo činjenice, za koje u ostalom radimo koliko možemo, da ih promjene na bolje.

Talijanaška pak stranka životari ograničena i vezana samo na ona četiri zida njihovog „Casina", jer oslona u samom gradu nema. To je skup od 5 do 6 ljudi, koji su usljed talijanskog odgoja u školah ili radi svojeg interesa zamrzili na svoj materinski jezik i narod. Talijanska „kultura" naučala ih. da preziru i mrze sve ono, što je već po naravi, mehkoj i nježnoj hrvatskoj duši milo i sveto. Za to uz prezir na domaći jezik i običaje, — ističu se i svojim nehajem i sprdnjom na

vjeru i crkvu i sv. sakramente. Ni to ih dakle ne veže s našim pukom. — Na čelu im je domaći sin kap. E. Bušanić, kojemu uz bok stoje dva inostranca (inostranci u toliko, što nisu Lošinjani, jer su žalibože i oni odrodjeni Hrvati, jedan iz Dalmacije, drugi iz Cresa), pa i ovdje se osobito ističe — kako na žalost po mnogim mjestima Istre — jedan odpadnik pop-učitelj V. Scarpa iz Dalmacije. Sva snaga njihova stoji u ostalom u tome, što im figurira kao vodja rodjeni Veloselac kap. Bušanić, jer da nije njega, oni — kao inostranci — nebi se usudili niti podignuti glave. Može se pače reći da samo ova trojica poznaju i zauzimaju se za ultraradikalne talijanske težnje, jer ostali, što se daju voditi od njih, ili ne poznaju pravih njihovih namjera, ili su vezani uz njih raznimi obziri i svojim položajem. Znade se ipak dobro, koliko se u Istri ide na ruku ovim umjetnim i patvorenim Talijanima. Dakako, da je uz ove ljude sva mladež što polazi srednje škole (a imade je žali bože dosta velik broj), jer je poznato, da su te škole kovačnice „irredentizma“. Ali zavedena i pokvarena ta mladež ne dolazi u nikakav dodir s narodom. Pogibeljniji od ovih po hrvatsku stvar, jesu tako zvani neutralci koji neće nikada jasno, da se izraze, za koju su stranku, koji bi htjeli sjediti na dvim stolicama. Oni su na rieči tobož uviek za pravednu stvar, ali faktično vazda najbolje orudje „irredente“. Odgojeni kao i oni prvi u talijanskom duhu, preziru i mrze hrvatski jezik i običaje, — ali jer poznaju mišljenje narodno, čuvaju se otvoreno pokazivati svoje nazore, — dok medjutim gdjegod mogu pod raznim izlikama škode hrvatskoj stvari, a kako je naš narod dobroćudan i mehak, nadju oni uviek čim će mu oči zamazati i izpričati se. — Puk naš još nezna, da je u ovim stvarima popustljivost i mekoća grieh, pače često i zločin proti vlastitoj domovini. — A baš ovi najviše ravnaju sudbinom ovoga mjesta, bilo kao pučki učitelji, bilo kao duhovni pastiri.

Ovo je bilo potrebito, da iztaknemo, prije nego li predjemo na sam opis izbora.

(Nastavit će se)

Politički pregled.

U Puli, dne 14. septembra 1904.

Austro-Ugarska.

Najvažnije političko pitanje za nas u Primorju jest ovaj par predstojeće imenovanje c. kr. namjestnika u Trstu. Bečke novine pišu kao gotovu stvar, da se očekuje neposredno imenovanje bukovinskog zem. predsjed. kneza Konrada Hohenlohe. Imenovanje to imalo je slieditи tekar budućeg mjeseca, nu odnošaji u Trstu reć bi, da su sklonuli vladu na brzu promjenu, te će novi namjestnik već početkom oktobra nastupiti svoju novu službu.

Dalmatinski namjestnik barun Handel boravi još u Beču, kamo je pošao, da izvjesti o položaju u Dalmaciji.

„Nar. List“ piše, da namjestnik neće već sada odstupiti, već da će ostati na svom mjestu i za predstojećeg saborskog zasjedanja, koje će biti, ako se to obistini, bez dvojbe vrlo živalno. Nakon tog zasjedanja imao bi biti barun Handel pozvan na visoko mjesto u ministarstvu a u Dalmaciju bi poslali za namjestnika opet visokog vojničkog častnika. Medjutim u Dalmaciji raste ogorčenje proti namjestniku sve to više, te dvojimo, da će se on predstaviti narodnomj zastupstvu u budućem saborskom zasjedanju.

Crna Gora.

Dne 10. o. mj. stigla je iz Cetinja viest, da su Arnauti iz pograničnog mjesta Cete navalili u većem broju na crnogorske podanike, koji su išli po svojem poslu. U sukobu ostala su dva crnogorca ranjena a jedan usmrćen. U blizini nalazeći se Crnogorci skočili su braći na pomoć, te je došlo do žestoke borbe, koja je trajala čitav dan. Pri tom bijaše šest Crnogoraca ranjeno i to dvojica od njih na smrt. Radi tog sukoba smatraju položaj na granici vrlo ozbiljnim. Crnogorska vlada upravila je turskoj vladi u Carigrad oštar prosvjed sa zahtjevom, da se Arnaute pozove na red i da se dade odšteta za ranjene i usmrćene Crnogorce, jer će se inače sama Crnagora pobrinuti za uredjenje tog pitanja. Nekoje srbske novine napale su crnogorskog ministra izvanjskih posala Vukovića, jer da je on kriv, što nisu najbistriji odnošaji izmedju Srbije i Crnegore. Povod napadaju dala je viest o dolazku ministra u Biograd, koji da će pratiti tamo kneževića Danila, koji dolazi na krunisanje svoga svaka kralja Petra.

Srbija.

Srbski službeni list piše, da je ministar financija Paču u Parizu sa novčarima sklopio zajam od 30 milijuna dinara. Zajam će rabiti za—pokriće manjka i za nabavu novih topova u Francezkoj. Ministar da je zato osiguroo francezkim novčarom gradnju i upravu nekojih srbskih željeznica. Uvjeti zajma da su nepovoljni pak nastaje dvojba hoće li ga odobriti narodna skupština.

Srbska vlada pripravila je zakonsku osnovu o novoj upravnoj razdiobi ciele zemlje na 7 županija. Nu kako pišu oporbeni listovi veliki dio narodnih zastupnika nije zadovoljan s tom razdiobom.

Crnogorski priestolonasljednik knežević Danilo prisustvovati će sa svojom suprugom kneginjicom Milicom krunisanju kralja Petra I.

Bugarska.

Knez Ferdinand stigao je prošloga čedna u Beč, gdje ga je car i kralj primio u posebnu audienciju. Time je ispunjena davna kneževa želja. Ovomu posjetu pripisuju političko znamenovanje. Knez bijaše pozvan i na dvorsku večeru u dvorac Schönbrun, a to je prvi put odkad je knez u Bugarskoj, da ga pozvaše u visoke dvorske krugove.

Rusija.

Nakon krvave bitke kod Liaojanga povukoše se ruske čete napram Mukdenu, gdje bi moglo doći do nove žestoke bitke. Ruski vrhovni zapovjednik Kuropatkin postigao je svoju nakanu t. j. zadao težki poraz Japancem pak se povukao na sjever da ujedini tuj sve svoje čete.

Sjećajte se
„Družbe sv. Ćirila i Metoda“
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Kaj da su oprtaljski šijori začeli slavit novega podeštada s frajami?

Jur. Lahko je šijorom frajat i veselit se, ma je težko siromahu, ki se mora mučit za sebe i za šijore.

Fr. Vero će i njemu bolje bit kada se pameti navadi.

Jur. Ma na svoje špendije!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Domaće stvari. Kud će suza neg na oko — o čemu ćeš danas u Puli govoriti nego li o izborima! Sve se uzvrpoljilo: koji su do sada bili isključeni iz občinske uprave, nastoje svim silama da u nju dodju, a koji su dosada bili na „manjaduri“, drže je se zubima i noktima. Najviše se jadi sladki naš dični Rizzi, koji sada vidi plod svoga neznam koliko godišnjega pašovanja u ovoj občini, gdje akoprem je bio absolutni gospodar svega i svih, ipak nije znao skalupiti jaku stranku, koja bi kao on mogla i umjela tetošiti s jedne strane žestoku iredentu, a s druge ljubiti skuta i koljena visokoj vladi odnosno mornarici. Al što se jadi napokon; ta on može otići da uživa, carskom milošću, pašovanje nad cijelom Istrijom: u Puli će već baraku voditi, dokle se bude dalo, austrijsko-slavenski Talijan Dumić i talijansko-iredentaški Bodul Mate. Par nobile fratrum, a u ostalom: insulani bestiae pessimae, quorum Deus venter.

* * *

A proposito. Stanić, Bolmarčić i još neki bili su na Malu Sveticu u Šišanu, da tumače izborni katekizam Ćićaru, Lisandru i još dvojici trojici. Čim su došli tamo dali su zvoniti na školi, te su se Šišanci prestrašili, da nije možda buknula vatra. Za sreću oganj nije nigdje gorio osim u glavi onih što su bili na izbornom dogovoru, a besjede Stanićeve i Bolmarčićeve gasile su slabo šišansku uzrujanost. Jedan Šišanac pitao je na primjer, „A kako je to, da mi koji vjerno služimo gospodi, nimamo ništa od toga van onoga dana kad idemo na izbor te nas najedete starke i napijete patine? Kad ćete nam izpuniti toliko obećanja i urediti naše selo, da bude pristojnije, i dati nam vode, koja nam svake godine manjka?“ — „Ste boni, ste boni,“ odgovori Bolmarčić, „valjda nas ne ćete zapustiti sada, kad se dižu Hrvati i socijalisti.“ I obećaše im opet svè i strašeć ih ako ne budu s njima, otidoše nekako zle volje natrag u Pulu.

* * *

I tako se latinska gospoda šuljaju po selima, sakrivajuć se pred javnosti, a u Puli nisu vrijedni stupiti pred ljude. Eto, Hrvati drže toliko sastanaka u gradu i javno govore, što imadu reći, pa bi mogla i njihova starija braća Stanić, Bolmarčić etc. s njima na mejdan. U nedelju n. pr. u S. Polikarpu bio je hrvatski sastanak kod Žica pa nijednog Talijana nije bilo, nego sve naša krv, koja je poslušala govornike poslane od hrvatske pučke stranke, te se ljudi zavjerili da će glasovati za narodnu listu. Pardon! bilo je tamo dvadesetak socijalista, većinom neizbornika, koji su htjeli bučiti kao obično, ali su dobili takve lekcije, da će ih proći volja nametati se gospodaru koji ih prima u goste.

* * *

Socijaliste u Puli, su čudna čeljad. Hoće da budu medjunarodni, a eto sada su se javno složili s radikalnim Talijanima za občinske izbore. Pa neka: question di gusti; ali zašto i oni i radikalni Talijani ne drže sastanke u svoje ime. pa da javnost sudi? A zašto onda dolaze na hrvatske sastanke, da ih po mogućnosti mute? Čovjek bi mislio, da će oni na tim sastancima udarati na občinsku upravu, na vladajuću kliku, na talijanašku drzovitost i bezobzirnost prama drugim narodnostima: što ne? Ali socijalisti se na sastancima obaraju na Hrvate, na njihov tobožnji klerikalizam i tako bacaju klipove pod noge stranci, koja ide za istim ciljem kao oni t. j. da se sruši kamorra, da se odstrani nemoralni nepotizam i protekcijonizam u upravi, da občinska palača bude jednako otvorena svim Puljancima, koji su voljni raditi za dobro puka.

* * *

Veselje je za nas Hrvate vidjeti kako nas sve stranke u Puli ljube. Čitaj „Giornaletto,“ eto ti pogibelji da se Hrvati dignu; vidi „Proletario,“ eto izjave da „il loro internazionalismo non puo orientarli verso i Laginja e Zuccon;“ pazi u L' Avvenire,“ opet nas krsti „partito-pancroato,“ valjda niti ne razumijući što to znači. Sve sami naši prijatelji, jer promatrajuć bolje stvar, uvidja se, da bi bez Slavena slabo prošli i „Democratica“ i „Federazione socialista“ i „Circolo Cattolico.“

To je uviek ona stara: dok im služimo smo dobri „slavo-istriani,“ „compagni internazioli,“ „fratelli cristiani,“ — a kada hoćemo da dignemo svoj glas, e, onda: la situazione è grave, la città è in pericolo!

Kad neće hrvatski — meraju njemački. Mi smo bili uviek odlučni protivnici uvlačivanju tudjeg, njemačkog jezika bilo u javne urede, škole itd. u našoj pokrajini. Ali naši za nevolju susjedi predpostavljaju gdjegod mogu zemaljskomu, hrvatskomu jeziku, jezik tudji, njemački jezik, već traže dapače i od autonomnih i privatnih činovnika uviek prije poznavanje njemačkog, nego li hrvatskog jezika. Onomadne smo naveli slučajeva kako traže od občinskih činovnika ne samo u polutalijanskih občinah već i u hrvatskih občinah, koje se nalaze za nesreću u njihovim rukama, poznavanje njemačkog jezika na drugom mjestu, a na trećem tekar poznavanje kojeg slavenskog jezika — i to ne uviek. Njemačkomu jeziku daju dakle svuda prednost pred hrvatskim.

Čemu to dokazivanje — reći će tkogod, — kad je to u obće poznato. Evo čemu.

Pred okružnim sudom obdržavala se prošloga čedna javna razprava proti stanovniku iz Sišana, koji je težko ranio u Puli nekog mladića iz Krka. Onomu mladiću dao je liečnik u Krku svjedočbu potvrdiv mnienje puljskih liečnika, da je u istinu bio težko ranjen. Svjedočba krčkog liečnika sastavljena je njemački — što je dalo povoda odvjetniku-braniteju dr. Ghira da prosvjeduje odlučno proti čestim podneskom njemačkim, bilo izkazim svjedoka ili svjedočbam liečnika.

Mi nebismo imali ništa proti takvom prosvjedu i kad bi se bio g. braniteji na sam prosvjed ograničio, nu nemožemo šutiti na njegovu tvrdnju, da je tobož talijanski jezik jedini sudbeni jezik, jer toga neima nigdje u zakonu. Ako se na žalost kod naših sudova većinom talijanski piše i razpravlja i to zbog nepoznavanja drugog zemaljskog jezika od strane sudaca i nižeg sudbenog osoblja, nije nigdje u zakonu rečeno, da je talijanski jezik izključivo sudbeni jezik. Kod nas u Istri je hrvatski odnosno slovenski jezik istotako sudbeni kano i talijanski i kad budu sudci i niži činovnici poznavali naš jezik — kako bi po zakonu m o r a l i, pisati će se i razpravljati hrvatski bar koliko i talijanski na istarskih sudovih.

Gosp. odvjetniku Ghiri preporučamo dakle — ako hoće, da složno iztisnemo sa naših sudova tudji, njemački jezik, neka nastoji sa svojimi talijanskimi drugovi u Istri, da se dade na sudovih hrvatskomu jeziku ono mjesto, koje ga ide po broju pučanstva, neka se taj jezik poštuje i uvažava svuda, inače neima prava da se tuži na urivavanje njemačkog, nezemaljskog jezika. Tko neće, g. odvjetniče, da prizna u Istri ravnopravnost hrvatskomu jeziku sa talijanskim u svih javnih uredih — taj će morati da priznade prije ili kasnije tudjemu njemačkomu jeziku ne samo ravnopravnost — već možda i prevlast.

Velika nesreća na radnji. Prošloga čedna porušio se na villi poduzetničtva Münz u Puli zid, koji je sa sobom povukao dva zidara, te su ostali pod ruševinom. Jedan od njih Ivan Derenčinović ostao je odmah vrlo težko ozleđen te je drugi dan iza toga umro u ovdašnjoj bolnici, dočim je drugi zadobio lakše ozlede, te je izvan svake pogibelji. Derenčinoviću bio je liepi sprovod na Malu Gospu poslje podne, uz učestvovanje velikog množtva naroda, većinom zemljaka i s drugova. Osobito se zauzeše ovdješnji Baščani da svom zemljaku, koji je tako nesretno poginuo, izkažu posljednju počast, što se liepo ovim putem zahvaljuju i radnicima drugovima pokojnika, koji su svojim mnogobrojnim

sudjelovanjem na sprovodu pokazali svomu drugu svoju kolegijalnost.

Pokojnik ostavlja gorko ucviljenu mladu udovicu i nejakoga sinčića. Počivao u miru!

Voloski kotar:

Četrdesetgodišnjica učiteljevanja. Dne 4. t. mj. proslavio je skromno nadučitelj u Hrušici, občina Podgrad, g. Fran Waišel 40-godišnjicu svoga učiteljevanja. Samo tri godine učiteljevao je g. Waišel u Zagrcu, u Kranjskoj, a od godine 1867. amo neprestano u Hrušici.

Komu je poznato težko učiteljsko zvanje, taj će jedva pojmiti što će reći kititi se i mučiti kroz čitavih 40 godina s drobnom djecicom u seoskih, često tiesnih i nezdravih prostorijah. G. Waišel imade zahvaliti svom čvrstom tjelesnom ustroju, što je eto sretno čil i zdrav dočekao svoju 40-godišnjicu težkog učiteljevanja. Čestitamo!

Pišu nam iz Voloskoga. Dne 2. t. mj. otvorile su se škole u našem kotaru. Kako u drugih kotarih tako ima i u ovom u nebo kričućih krivica, i velikoga nereda. Za Volosku javnu školu je odlučen i hrvatski razred uz talijanski, al ipak mjesto učitelja za hrvatski razred nije još popunjeno. Kakve 50 djece, što one c. kr. činovnika i c. k. sluga, što one privandranih Talijana iz Italije, ima javnu učiteljicu. Do 100 djece domaćih ljudi nejma javnoga ni učitelja ni učiteljice. Za to mora se još uviek brinuti Družba sv. Cirila i Metoda. U Opatiji ima javna talijanska škola nješto 25 djece i te najviše one bagre kako na Voloskom. Javna hrvatska škola ima do 120 djece; k tomu privatna Družbina preko 60. Lovranski hrvatski odjel ima preko 160 djece — i samo jednoga učitelja; i tolik ili blizu tolik broj ima ta škola već više godina. C. kr. školske oblasti reć bi da su već od njekoliko vremena odlučile i drugu učiteljsku silu, al su tobož nemoćne naprama občini, i nisu tobož kadre provesti svoje odluke. Nevide da tim sramote sebe i državu koju predstavljaju. Drugud sivaraju nove zgrade kod kakve 50 djece, ovdje za preko 150 djece nisu kadre oživotvoriti drugog razreda. U Kastvu manjka ravnatelj i ravnateljica a još nisu nadjene osobe, koje bi ih privremeno nadomjestile, dotle najme dok budu imenovani stalno ravnatelj i ravnateljica. A kad će to biti, to sam Bog znade, kod brzine kojom riešava c. k. kot. školsko vieće Volosko, pod uzor-kapetanom Manussiem sa svimi njegovimi novimi iznašaći za uredovanje. Spisi glede imenovanja jednoga učitelja u Kastvu leže kod toga vieća već valjda kakvih 8 mjeseci, a da nisu poslani kamo bi imali biti!

Brzina upravo amerikanska!

Koparski kotar:

Iz Buzeta pišu nam 4. o. mj. Naš cestovni odbor konstituirao se je dne 4. prošloga febrara, ali zemaljski odbor u Poreču nije pripoznao to konstituiranje, jer nije bio izabran predsjednikom onaj koga su talijani htjeli t. j. poznati naš „spasitelj“ Sandrin.

Sada se pita: što se ima brinuti zemaljski odbor da li ima biti predsjednik toga odbora Petar ili Pavao, Sandrin, Žigante ili koji mu drago? Odgovor je jednostavan: dok je bio predsjednikom naš Franc Flego, plaćali su porezovnici 10 po sto nameta za ceste, a kad je stupio tomu odboru na čelo Sandrin, morali su plaćati 20 po sto — dakle dvostruko. Osim toga bile su ceste na više krajeva zapuštene, osobito one na Krasu i ona preko Marinci i kod Butari. U deset godina platili su dakle porezovnici oko 30.000 kruna više. Za gospodu u Poreču i za Sandrina moralo je to biti osobito veselje kad su morali tu ogromnu svotu platiti skoro sami Hrvati na Buzeščini, jer znadu, da se prevelikim obterećivanjem siromašnog kmeta silno krati.

Sada, od jada, što nije izabran Sandrin, neće zemaljski odbor, da naloži ovomu da izruči ured cestovnog odbora novomu odboru. Sandrin drži spise i nacrte za novu cestu od Buzeta prama Draguću. Zem. odbor na temelju potvrde namjestništva utjeruje drugi namet na porez za nove ceste od god 1900., i to ništa manje od 80 po sto; teče dakle evo već peta godina od tada.

Od tih nameta moralo se je utjerati već okolo 70.000 kruna, i taj novac drže u blagajni čekajuć valjda novoga Rigo, da blagajnu pokrade.

Zašto se ne svrši cestu, koja je već posebnim zakonom od 14. maja 1870. odlučena preko Draguća? Možda za to, što neima koji bi gradnju nadzirao? Što čini cesarska vlada puštajuć ovako mimoilazenje zakona? Zašto ne prisili zem. odbor na predaju cestovnog ureda novomu odboru? Zar vriedi više samovolja gospode u Poreču nego li jasno slovo zakona? Zašto ne pita vlada kamo troši zem. odbor utjerani novac za nove ceste koje se ne gradi? Čemu dopušta vlada, da se utjeruje od siromašnih poreznovnika 30 po sto za ceste ako ima novac ležati u blagajnah. Pazi li c. k. vlada, da se utjerani novac troši po občinah? Mi dvojimo o tomu, jer znamo, da se troši u političke svrhe, što nam svjedoči Humšćina, gdje su prosjekli komad ceste, koji nije bio po volji nekojim, te su oni počeli okretati talijanašim ledja, našto je zemaljski odbor izdao nalog, da se dade cesti drugi pravac, da se tako zadovolji njihove „dobre“ Humljane.

Tamo može dakle zemaljski odbor bacati novac u more gradeć sad ovdje sad ondje kako se komu talijanašu svidja.

Mi nismo proti tomu, da se Humljanom sagradi cestu, ali smo proti tomu, što se baca kroz prozor krvave žuljeve našega naroda, dočim bi druge občine rado podnosile namete samo da dodju do komada poštene ceste ili kakvog mosta, kao n. pr. porezna občina Šalež, kojoj nije junta dopustila nameta, jer da bi tim porezovnici preveć obterećeni bili. Zar je to pravedan postupak?! Zašto se kadšto ne popitaju vladini ljudi kod naroda bili bio zadovoljan plaćati namete ili učiniti radnje sami, da im se priskoči na pomoć bilo od junte, bilo od c. k. vlade? A da, tako duboko neće, da se ponize visoki c. k. vladini činovnici, tà oni imaju posla dosta sa gospodom, pak se ne mogu brinuti za najveće potrebe naroda!

Nedavno smo doznali, da je mjernik Petris poslan od junte, da izmjeri novu cestu od Lipoglave do Lanišća, nu kako nam kaže čovjek od tamo radilo se o tom, da se naš narod na Krasu predobije za odcijepljenje Krasa od Buzeta, te da se učini novu občinu. To leži gospodi u Poreču više na srcu nego li ona silno potrebita cesta. Narodu na Krasu rekoše, da neće imati ceste dok se ne odcijepi od Buzeta. Je li to pošteno? Smije li se na taj način agitirati proti našemu narodu? Pazi li c. k. vlada na to, da se puk ne smućuje i ne buni?

Našim Krašanom preporučamo, da upitaju te talijanske agitatore i smutljivce čija bi bila korist, da se Kras odcijepi od Buzeta, da li ne bi pri tom samo talijanaši zbog naše nesloge i radi našeg neprijateljstva uživali. Oni nastoje baciti u naš narod kamen smutnje, sjeme razdora, pak da se oprte na ledja i Buzećanom i Krašanom. Mi mislimo, da neima na Krasu takvoga bedaka, koji bi više i radje vjerovao porečkoj gospodi nego li našim poštenim i čestitim muževom. Iz Poreča neće nam doći ništa dobra — to znamo mi dobro. Talijanaši pletu mrežu, u koju bi htjeli uloviti i Buzećane i Krašane pak u njoj udaviti jedne i druge.

Oni imadu pri tom dvojaku svrhu. Oni se najme nadaju, da kad bi se Kras odcijepio da bi dobili občinu Buzet u svoje ruke. Druga im je svrha smutiti Krašane.

Oni bi pustili Krašanom, da si odaberu sami središte nove občine a u saboru odlučili za ono mjesto, za koje bi bi bila manjina Krašana. Zatim bi branili manjinu puštajuć, da većina više i kriči koliko joj drago. Iz toga bi se porodila nesloga, nemir i neprijateljstvo medju samimi Krašani, koji bi se radi središta prepirali, pravdali i klali. Dok bi trajala ta nesloga, obećivali bi gradnju cesta ovamo i onamo, a gradili bi ih kako i do sada. Tada bi kazali Krašanom: ako glasujete s nami, za Talijane, imati ćete cestu, ako ne, ništa. Tako vam kažu i sada: ako se odcijepite od Buzeta, imati ćete cestu, inače ništa!

Občina Roč nije, kako znate, sklona, da se gradi cesta od Lipoglave do Lanišća, jer bi joj bilo milije, da se gradi od Lanišća prama Roču, a što bi rekla občina Buzet za vašu cestu, kad biste bili od nje odcijepljeni? Ako neće zemaljski odbor da dopusti gradnju ceste dok je samo jedna občina velika i jaka, time manje će dopustiti, da ju gradi sam Kras.

Radi toga pazite braće Krašani što radite. Znajte, da nam Talijani kopaju grob jednim i drugim i da će pasti prokletsvo naroda na onoga, koji im čisti motiku ili inače pomaže. Dok smo složni smo jaki i čvrsti, te ćemo se lahko oprieti talijanaškim spletkam, a razdjeljeni poginuti ćemo jedni i drugi.

Razne primorske viesti.

Istarski sabor. Kako službena „Wiener Zeitung“ od jučer javlja, sazvan je istarski sabor za 21. tek. mj. i to u Kopar.

† **Ivan Cotelj.** Dne 5. o. mj. preminuo je kod sv. Ane nad Tržićem, umirovljeni župnik porečko-puljske biskupije u najljepših muževnih godinah. Rodio se je godine 1859. u Lešah kod Tržića a g. 1883. bio je redjen za svećenika spomenute biskupije. Zadnjih godina služio je kao župnik u Karojbi, občina Motovun, gdje je morao zapustiti službu radi težke bolesti to se je preselio u svoju domovinu.

Pokojni Cotelj bio je čestit svećenik i vriedan rodoljub. Za mladjih godina sudjelovao je živo u našoj narodnoj borbi, osobito kao duhovni pomoćnik u Kanfanaru i drugdje. Kao mnogim drugim narodnim svećenikom one biskupije odstrigao mu biskup Flapp krila, te se je morao posve odreći svakog djelovanja na korist našega naroda. Pod tim uvjetom bijaše imenovan župnikom u Karojbi, gdje je posve zamuknuo, što je još više otežčavalo i onako velike njegove tjelesne muke. Vječni mu pokoj!

Odlikovanje. „Dobrotvorno družtvo“ u Moskvi odlikovalo je slovenskoga prvaka u Trstu, odvjetnika g. dr. Gustava Gregorina tim, što ga ja imenovalo svojim počastnim članom, te mu bijaše ovih dana predana vrlo krasna u staroruskom slogu izradjena diploma. Čestitamo srdačno!

Ovakve diplome primili su nedavno počastni članovi istoga družtva: vladika Strossmayer u Djakovu, načelnik Milić u Splitu, crnogorski knez Nikola, srpski kralj Petar itd.

O sazivu istarskog sabora. Nedavno donieli smo viest, da bi se imao sastati istarski sabor dne 22. o. mj. Tako su javili i talijanski zastupnici iz Beča. Kasnije viesti glase, da će se sastati naš sabor jedva u drugoj polovici mjeseca oktobra. Glede mjesta, u kojem bi se imao sastati sabor, nezna se još ništa. (Vidi viest gori).

Da kažemo istinu, nama bi bilo drago, da se sastane naš sabor čim prije jer nam je pred vratima crna i tužna zima. Zastupstvo pokrajine moruti će, da odmah u početku zasjedanja ozbiljno pretrese pitanje kako da se pomogne biednomu pučanstvu, da ne nastrada predstojeće zime zbog svebće nerodice usljed neobično žestoke suše. Pučanstvo zemlje nije nigdje pridjelalo toliko hrane, da bi moglo bez tudje pomoći i skromno preživiti. Narod čeka pomoć koli od zemlje toli od države, jer će inače postradati on i njegova životinja.

Mjesto cestovnog meštra. U Primorju valja popuniti jedno mjesto cestovnog meštra. Molitelji zidari, kljesari ili tesari, imati će prednost; valja da znaju njemački, slovenski (hrvatski) i talijanski. Uvježbani moraju biti posve u pisanju, čitanju i risanju, te sposobni za provedenje manjih radnja i za izradnju manjih nacrta!

Šteta što netraže od molilelja mjerničke nauke!

Molbe valja predložiti do 20. septembra c. k. namjestničtvu u Trstu.

I on je odmaglio. Velik je bio i mogućan, bogat, pun časti, slave i odlikovanja, ponosan i ohol, podržavan i zaštićen od najviših krugova — pa je i on pao, i on je morao izkusiti onu do sada nepobitnu, da je na svietu stalna samo miena. Ruše se priestolja, padaju carstva i kraljevstva, nestaje velikana, silnika, mogućnika i nasilnika, a narodi zdravi u duši i tielu — ostaju! Tko bi još pred godinu dana rekao sa stalnošću o c. k. namjestniku grofu Goessu, da će morati da zapusti visoku namjestničku stolicu u Trstu. Govorilo se je do duše i pisalo već odavna, da se njegova stolica drma, da mu je položaj uzdrman, da se dugo ne može uzdržati, da mora pasti. Nu pošto su takove viesti odavna opetovane, bili smo im se već privikli te smo svaku novu viest o odstupu grofa Goessa primili sa velikom opreznošću. Ali sada neima više o njegovom odstupu dvojbe, jer su to i službeni listovi proglasili.

Tršćanski listovi javljaju dapače, da grofova služinčad sprema pokućtvo i prtljegu a sam grof da je došao na kratak boravak u Trst, da se konačno sa oblastmi i predstojnici oblastih oprosti. Želeći g. grofu sretan put, čvrsto zdravlje i dug život, obećajemo mu, da ćemo se još na njegovu nesretnu vladavinu vratiti.

Tko će biti nasliednik grofu Goessu? Čudne li ljudske sudbine! Još se nije ohladila namjestnička stolica, na kojoj je g. grof Goess još pred koji dan ponosno sjedio, već mu traže lievo i desno nasliednika, koji bi imao tu zapuščenu stolicu zasjesti. Nesjeća li nas ova one francuzke: „mrtav kralj! živio kralj?!“

Jedva je dopro u javnost prvi glas o odstupu grofa Goessa, bacili su prijatelji dvorskog savjetnika u ministarstvu nutarnjih posala u Beču g Simonelli-a u sviet viest, da će on biti nasliednikom grofa Goessa. Toj viesti je malo tko povjerovao, jer koji pozna pobliže toga gospodina, nema dvojbe da on želi postati namjestnikom u Trstu i da to žele njegovi osobni i politički prijatelji, ali dvojimo jako, da bi on mogao postati u sadašnjih okolnostih namjestnikom u Primorju.

Iza njega opredieliše novinari za namjestnika u Trstu grofa Josipa Thuna, sadašnjeg namjestnika u Šleskoj. Kratko iza toga došao je na red knez Hohenlohe, zemaljski predsjednik u Bukovini, a ne bude li on za to, eno dalmatinskog namjestnika baruna Handela.

Najnovije viesti o promjenah namjestnikah i zemaljskih predsjednika glase: Na mjesto grofa Goessa u Trstu dolazi dalmatinski namjestnik barun Handel; zemaljski predsjednik Kranjske barun Hein ide u Tropavu; zemaljski predsjednik Šlezije grof Thun dolazi kao zemaljski predsjednik Kranjske u Ljubljanu; namjestnik Tirola barun Schwarzenau odstupa a na njegovo mjesto dolazi barun Call, predsjednik prizivnoga suda u Inomostu i brat austrijskog ministra trgovine.

Priobćismo što smo doznali — a tko zna bolje, široko mu polje!

Iz srednje Istre pišu nam 3. o. mj. Biti će do mala 23. godine, što se je počela malo živahnije buditi narodna sviest i u našoj srednoj Istri. Narodni pokret prekoračio je drevnu Učku, te iz Liburnije doprieše do nas glasni zvuci narodnih koračnica. Naši tadašnji prvaci, većinom

rodoljubni svećenici stadoše smišljati kako bi oslobodili narod od neprijateljskih pandjah, kako bi mu pomogli, da se osovi na vlastite noge i da postane sav svoj na svojoj starini. Prva im je bila skrb. da pučanstvo predobiju za narodnu stvar te su mu u tu svrhu tumačili ustmeno i putem našega lista njegova sveta prava i njegove teške dužnosti. Kad je narod uvidio, da mu treba pouke, da mu se valja sastajati na prijateljske dogovore ustrojiše mu u srcu srednje Istre, u kršnom našem Lindaru prvo sastajalište, za kojeg je imala na daleko i široko frcati iskre narodne svjesti — prvu hrvatsku Čitaonicu ovkraj Učke. Koji se ne sjeća onog veselja, onog oduševljenja, kad no se otvori god. 1883. nad talijanskim tada Pazinom prva hrvatska čitaonica, kojoj je stupio na čelo pokojni J. Fabris, tada riedki inteligentniji svjetovnjak, koji je s nama čutio i za nas radio? Toj čitaonici i malo kasnije obdržavanom taboru uz sami Lindar, na vrhuncu, s kojeg smo zavidnim okom motrili otudjeli nam Pazin, imademo ponajviše zahvaliti što su nakon toga počele padati do tada talijanaške tvrdjave Buzet, Pazin, Tinjan, Žminj itd., sve te obćine u srednjoj Istri, koje sbaciše sa sebe tudjinski jaram. Na čelu tih obćina stupiše narodni muževi naši: Flego, Fabris, Defar, Perić itd. koji si stekoše velikih zasluga za naš narod. Osokoljen tim uspjehom pustio se narod prvom prigodom u žestoku borbu kod izbora za zemaljski sabor te izabra šestericu naših sokolova, kojim se kasnije pridruži još trojica.

Narodni protivnici podnašahu težko taj udarac, te stadoše klevetati i crniti naše prvake predstavljajuć ih puku kano sebičnjake ili tudjince, jer nisu svi slučajno rodjeni bili usred Istre. Protivnikom našim pružiše ruke s jedne strane vladini činovnici s druge crkvene oblasti, kojim nebijaše pravo, da narod pita svoja prava koli u javnih uredih toli u školi i u crkvi. Protivnici naši poslužiše se ovdje il ondje i sa našimi odpadnici, sa izdajicami našega naroda, koji prodaše djavlu dušu za Judin novac. Tim nesretnikom imadu da zahvale narodni protivnici svoj privremeni uspjeh u Tinjanu; s njima se poslužiše nedavno i u Žminju, ali bezuspješno, a s njima se kane poslužiti i u Pazinu, ali se čvrsto nadamo, da će se ljuto prevariti. Oni računaju doduše mudro ali taj im se račun ne smije posrećiti. Hoće naime, da puku omraze njegove najvjernije i najprve savjetnike, naše čestito svećenstvo, pak da onda bez nadzora i bez paske u mutnu lude ribice love.

Klevetom i ocrnjivanjem htjedoše maknuti narodnog pastira iz Žminja; istim sredstvom pokušaše sreću proti čestitom i velezaslužnom pastiru u Sv. Petru u Šumi, a konačno došao je na red i pastir naš u kršnom Lindaru.

Ovo posliednje mjestance leži osobito na srdcu narodnim dušmanom jer nemogu zaboraviti na udarce, što ih dobiše baš iz Lindara ili od lindarskih junaka. Svrha im je glavna, da posvade narod sa župnikom, da nastane medju njima razdor i nesloga pak da budu mogli kod budućih izbora pritegnuti k sebi mljohavce i malodušnike, koji su nesrećom zaboravili, kako su oni sami ili njihovi stariji pred 20. godina zadavali Pazinskoj gospodi strah i trepet.

Mi smo čvrsto uvjereni, da će se Lindarci svi opametiti, da se neće dati voditi za nos od narodnih dušmana u Pazinu, od tamošnjih Krnjela i njihovih podrepnica.

Naši vriedni Lindarci nemogu zaboraviti, da će do godine biti 25 godina što se je u njihovom skromnom, ali tada junačkom selu otvorila prva hrvatska čitaonica u srednjoj Istri, pak da im se valja pripraviti kako bi što dostojnije proslavili tu 25-godišnjicu. Mi se ugodno sjećamo kako bijahu dični Lindarci ponosni kod otvorenja čitaonice i na taboru u Lindaru, što su ih ostali Istrani, tamo mnogobrojno sakupljeni, nazvali istarskimi Crnogorci.

Očekujemo dakle, da će izmedju sebe iztriebiti kukolj, te da će se uloviti složno u narodno kolo, u kojem su prvi u srednjoj Istri visoko digli našu narodnu zastavu.

Tužna slika iz Riemanja. Prošloga ćedna preminula je u selu Log, koji broji 40 kuća a spada pod Riemanje, neka ženska bez sakramenta za umiruće. Odkada je po nalogu tršćanskog biskupa zatvorena crkva u Riemanjih, bio je to prvi odrasao mrtvac iz Loga. Tu žensku pokopaše bez svećenika i sprovod je predvodio seoski župan Ivan Berdon. Kod sprovoda sudjelovala je domaća glazba.

Nije li to skrajno tužna slika iz onoga našega mjestanca?! Djeca se rađjaju i rastu bez sv. krsta, mladići i djevojke sklapaju vezove bez svećeničkog blagoslova, umiru djeca, odrasli i starci bez sv. poputnice!! Dogadjali se šta takova medju divljimi narodi, do kojih je doprlo svietlo kršćanstva?!

Predstojeća nevolja u Istri. Na drugom mjestu izrazili smo želju, da bi se čim prije sastao naš sabor, pa da poduzme shodne mjere kako bi se stanovništvu naše pokrajine čim izdašnije priskočilo na pomoć bilo novcem, bilo javnimi radnjami, živežom, krmom itd. U tom obziru zauzimlje se i jedan talijanski list pokrajine, koji upozoruje na nevolju koja vlada u iztočnoj Istri. Taj list piše naime: Tamošnje žiteljstvo živi skoro isključivo od marvogojstva i poljodjelstva, koje se isključivo sastoji od siena, raži, kukuruza i koruna. Oboje trpilo je mnogo od suše, te siromašno pučanstvo ide u susret gladu. Rečeni list traži od sabora, koji će se valjda 22. o. mj. sastati, da dozvoli izvanredni prinos za stradalce, nadajuć se, da će i vlada nevoljnicima priteći u pomoć. Zapadni dio Istre, koj se bavi više obradjivanjem vinograda i gojenjem masline, ne će toliko trpiti od ovogodišnje suše, jer je ista donekle prijala ovim plodovima, al ipak pučanstvo u ravnicama strahom gleda na predstojeće zimsko doba. Da se ovim ljudima pomogne bar u nedostatku ljetošnje žetve obratio se je municipij grada Poreča na zemaljski odbor, da se ovaj kod vlade zauzme, te se čim skorije izgradi ogranak željeznice od Poreča u Kanfanaru.

Za ublaženje nevolje. Preporučamo svim našim obćinskim načelnikom, da prijave čim prije političkoj oblasti ona sela i mjesta u njihovom području, koja su pretrpila kakvu štetu zbog elementarnih nepogoda, ili koja su nastradala zbog velike suše a tim i ljute nerodice. Političke oblasti dužne su takve prijave uvažiti, te uznastojati, da se oštećenim ili unesrećenim odpiše jedan dio izravnog poreza.

Dovoz kuruze u Istru. Tužno se piše našemu narodu, osobito u zapadnoj Istri, kad mora dovažati kuruzu iz vana. A to će morati ove zime, jer ljetina kuruze posve izdala zbog velike suše. Iz Baderne nam pišu, da je tamošnji posjednik mlina Petech činio doći iz vana brodom u Poreč preko 900 kvintala kuruze. Ne bi li se i naše gospodarske zadruge, konsumna družtva i t. d. na vrieme pobrinula za dovoz potrebite kuruze iz vana, da nebude naš seljak merao drugdje ju skupo kupovati.

Trgatba. Iz raznih strana Istre javljaju nam, da je kod njih započeta trgatba negdje još prošloga a većinom ovoga ćedna. U zapadnom dielu Istre, gdje ne bijaše tuče, imati će srednju trgatbu, dočim je mnogo lošija u iztočnom dielu. Grožđje je zbog velike žege svuda liepo uzorilo, te će vino biti izvrstno. Mi upozorujemo već sada naše krčmare i trgovce sa vinom izvan Istre, da se obrate na pojedine naše rodoljube, gg. svećenike, učitelje, odvjetnike itd. koji će im kazati gdje mogu dobiti dosta vrlo dobra vina. U tom obziru rado će poslužiti svakomu izvanjskomu kramaru ili trgovcu i uredničtvo našega lista.

Književne viesti.

Primili smo sa zahvalnošću, te toplo preporučamo našim vinogradarom sliedeću korisnu i potrebitu knjižicu:

Sadimo američku lozu! Napisao Stanko Ožanić. Objelodanilo „Družtvo za prosvjetu puka“ u Splitu. Štampa i naklada „Narodne tiskare“ u Splitu 1904. Ciena 40 para t. j. 20 nov.

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

U veselom družtvu „Karivlaša“ u „šumi“ sabrano K 1·40.

Ukupno danas	K	1.40
Na račun ove god. izkazano	„	1231.44
Sveukupno . .	K	1232.84

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu priposlaše našoj upravi:

Gospodin Ivan Kirac sakupio u veselom družtvu u kući Mikule Leverića u Medulinu K 4·—.

Ukupno danas	K	4·—
Na račun ove god. izkazanih .	„	954·02
Sveukupno	K	958·02

Za „Sokolski dom“ u Puli daruje g. Josip Linić trgovac na Trsatu (Sušak) preko naše uprave K 20·—

Živio darovatelj!

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Anton Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom obćinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.

II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.

III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.

VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustrane svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom, voštenim cvićem itd.	kg. po K 8·—	Voštene ovitki, bieli i bojadisani . .	kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvietićama . . .	„ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ 2·40	Svićice za božićno drvo u 6 bojah . . .	„ 3·—
„ „	„ 2·—	Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . .	„ 4.40
„ granis	„ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . .	„ 3·—
		„ „ II. „	„ 2·40
		Voštćeno platno za oltare, metar . . .	„ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj ciena. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gerhelmovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako sveća pitomaca (stolni) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. obćinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Po visokoj kr. zem. vladi proglašena ljekovitom vodom rudnicom

čista alkaličko-muriatička

APATOVAČKA KISELICA

nije samo najbolje i najzdravije **stolno piće**, već je i najkoristnija i najglasovitija **liekovita voda**, koja je od prvih liečničkih autoritete preporučena i djeluje nenadkriljivo kod bolesti želudca, pluća, grkljana, raznih katara, astme, mjehura, kamenca, hemeroida (zlatne žile), nateklih i zrnatih jetara, žgaravice i raznih ženskih bolesti.

Odlikovana sa 13 zlatnih i srebrenih kolajna.

Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice,

Ilica broj 17 - ZAGREB - Ilica broj 17

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 38. Pula, u četvrtak dne 22. septembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju objčnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847649.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju. Bezpodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji. 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K. 2·50 na pol godine izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u tiskari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

„Puzavcem".

Odgovor mrziteljem i progonitaljem glagoljice.

(Nastavak)

Premda je u XVII. i XVIII. vieku poznavanje slovjenskog crkvenog jezika propadalo, ipak se glagoljica uzdržala i prostirala svagdje onuda kao i u vieku svoga cvietanja. Kuda se je ona u XVIII. vieku prostirala, točnu statistiku ne može se predočili, nego ju uzimljemo ponajviše iz Kopitara, kakovu je uzeo iz Karamanova rukopisa: „Relatio status Archidiocesis Jadertinae etc. 1754. i iz Assemanova poznatog djela (Kalend. IV. pag. 409. et sequent).

U patrijarhatu oglajskom (Akvilea) bilo je više glagoljaša, koji su po župah slovjensku službu božju obavljali. Ali kako je jur poznato, da ih uništi, osobito se izticao Frane Barbaro (1596.), ipak sasvim tim u oglajskom patrijarhatu glagoljica je bila u velikoj porabi još i XVIII. vieka, te nastojanjem koparskog biskupa i posljednjeg patrijarhe oglejskog Camuzia u Rimu okolo godine 1774. bio je za glagoljaše tiskan staroslovjenski misal (Ljubić S: „Ogledalo" I, 44).

U Mletcima bilo je takodjer svećenika glagoljaša, jer ondje naseljeni Istrijanci i Dalmatinci željeli su u crkvi slušat službu božju u slovjenskom jeziku. Ondje je bila i bratovština, koja se u crkvi služila slovjenskim jezikom, a u svojoj upravi glagoljskim pismom.

U nadbiskupiji zadarskoj i podčinjenim joj: Rabskoj, Krčkoj i Osorskoj pjevala se svugdje sv. misa slovjenskim jezikom u svim crkvama, osim zbornih i dviju kolegijalnih, t. j. na Pagu i Cresu. Ovdje je bilo i osam samostana trećeg reda sv. Frane, u kojima se slovjenskim jezikom obavljaše služba božja.

U Liburniji, kao u Istrijanskoj, Koparskoj, Novogradskoj i Porečkoj biskupiji, te u samostanu sv. Frane trećeg reda obavljala se je služba božja slovjenskim jezikom. Pop Ivan Pastrić nabrojio je u porečkoj biskupiji devetnaest skroz slavenskih župa, a ondjašnji crkveni sabor kako je jur poznato god. 1733. odredio je šest ispitatelja za svećenike, koji slavenskim jezikom ovršuju službu božju.

U biskupiji puljskoj, pobrježni Bezjaci (Beziachi litorali), u riečkom zaljevu, a poimence u Berseču, Mošćenicam, Lovranu, Kastvu i Veprincu uzdržalo se slavensko bogoslužje.

Biskupi senjsko-modruški najveća su podpora slovjenskog bogoslužja. „Li vescovi di Segna e di Modrussa, sono stati il piu forte sostegno del Clero illirico" (Karaman „Identità della lingua litterale Slava, e necessità di conservarla nei libri sagri"). U stolnoj crkvi u Senju od vajkada pjeva se služba božja slovjenski; dapače biskup Ivan Ježić god. 1803. proti osvadam talijanaškog svećenstva lošinjskog, da se najme napustilo glagoljicu, a prigrlilo latinicu, odgovara ovako . . . . „hisce testatum facimus, in cathedrali ecclesia nostra segnicnsi, ab eiusmodi Capitulo tum psalmo die tum liturgica omnique in divina officia ac publica cum administratione sacramentorum, preces, omni tempore idiomate illirico peractas fuisse, atque in praesens amussim observari, et quidem ita, ut ad canonicatum promoti trimestri e suo in Capitulum ingressu, glagolismum condiscere sub ammissione proventuum teneatur." (Ljubić: Borba za glagoljicu na Lošinju). Kako je bilo u stolnoj crkvi, tako bilo i po župama. U biskupiji Ninskoj, majci glagoljice, sve župe osim reda sv. Frane, bile su glagoljske. U biskupiji Splitskoj god. 1688. bilo je 36 glagoljačkih, a samo 8 latinskih župa (Kopitar Glag. Cloz. XVIII). Splićanin pop Paštrić veli, da se u njegovo doba u ovoj biskupiji, u deset kaptolskih i kolegiatskih, osim trideset drugih župa držalo slavensko bogoslužje.

U biskupiji šibeničkoj, osim što je bilo glagoljaša po župama, bila su i dva glagoljska samostana trećega reda sv. Frane.

Eto! (Puzavci podli, pazte) ciela skoro Istra, hrvatsko primorje, vojnička krajina po Bosni, dobar dio gradjanske Hrvatske i Dalmacije do Cetine gdjegdje dalje i do Neretve sa pripadajućim otocima jadranskog mora bijahu pune glagoljskih župa, a da ih je bilo isto tako i u posavskoj Hrvatskoj, to ćemo u kratko sada navesti. (Puzavci, leccatabarri, jesu li to pojedina mjesta?! pojedine crkve?!)

U drugoj polovici devetoga vieka posavska Hrvatska (medju Dravom i Savom) vrati se pod Sriemsku metropoliju, te budući tu bijaše za njezina nadbiskupa Metoda slovjenska služba božja, ne ima sumje, da ju Metod nije uveo takodjer u posavsku Hrvatsku. Godine 907. propade sriemska metropolija, a posavska Hrvatska spade opet pod solinsko-splitsku nadbiskupiju. Godine 1093. uskrisi Ladislav sisačku biskupiju sa sielom u Zagrebu, budući je bio on središte posavske Hrvatske. Prvim biskupom imenova nekoga Duha monaha iz Češke iz samostana na panonskom brdu, (S. Martini, montis Pannoniae") čovjeka pravovjerna, vješta slovjenskoj knjizi i bogoslužju. Ladislav je dobro znao, kako je njegov šurjak kralj Zvonimir zaglavio na na saboru u Kosovi, što je bio nemaran, da zaprieči progon slovjenskog bogoslužja, k tomu da izbjegne narodnu borbu, a da si što jače učvrsti sinovcu Almi, novom hrvatskom kralju priestol, postavi za biskupa zagrebačkoj biskupiji vješta slovjenskom bogoslužju i koji će tim bogoslužjem služiti. Doda na pomoć vjerovjestnike, svećenike iz šumedjske i zaladske županije, iz nekadanje Kocelove države, uprav gdje sv. Metod imadjaše svoju stolicu u panonsko-sriemskoj biskupiji. Prema tomu zagrebačka biskupija utemeljena je na podlozi slovjenskog bogoslužja. — Stariji su spomenici u Hrvatskoj propali, ali ih imade od XV. do XVIII. vieka, odakle očevidno proizlazi, budući tu ima sijaset glagoljaša i župa glagoljačkih, da je i posavska Hrvatska bila plodno zemljište slovjenskog bogoslužja. Navesti ćemo samo njekoje tako: Stridovo, (1448.) Trg, (1456.) Hrtkovci, (1456—1464) „Quae decimae (castri Stěničnik) Ann. 1456. per Martinum comitem de Frangepanibus et per Paulum glagolitum plebanum in Chrotkovczi occupatae sunt." Na Slatskoj gori god. 1741. *„Ja Mihal vikarij kloštra sv. Marije pri Zagrebu* (dan. Remete) *provincijal i vičitator slovenski i Istrie i Hrvat poli mora, . . . primam u bratstvo sv. Pavla prvoga remete* (heremite) *Tomaša Vojnovića i njegovu obitelj."* Odra, god. 1499.—1501. župnik Matija glagolita, koji je darovao prebendarskoj bratovštini u Zagreb 4 novčića. Dragalin, god. 1501. Jacobus glagolita capelanus de Dragalin Kravarsko. god. 1501. Andreas plebanus sancte Caterine glagolita. Petrovina (danas u župi Velika Gorica) Plebanus in Petrovyna vacat. Quidam Gregorius glagolitha ibidem. Trg pri Ozlju god. 1516., pop Benko Jakovčić plebanus svih Svetih pri Ozlju. Njegov nadgrobni spomenik sa glagoljskim nadpisom. Gaza kod Karlovca god. 1527.—1560., pop Juraj Mikanović plebanuš „nobilis presbyter glagolita". Krašići god. 1532.—1542., pop Luka Novaković plebanuš, pisac mnogih prekrasno pisanih glagoljskih listina. Svetice god. 1550., Katarina sestra Stjepana Frankopana a žena bana Nikole Zrinskoga pokloni svećenicima glagoljašima u Sveticama selo Breznik sa 12 kmetskih selišta i šumom Bukov vrh. Zagreb god. 1570. Ordo servandus in synodo quae dominica Reminiscere proxima, in hac alma ecclesia (zagrabiensi) habebitur: Primo die agenda. Die dominico Reminiscere in ipsa aurora ad matutinum missam pulsabitur, qua finita croatica lingua ad summum altare de sanctissima Trinitate missa decantabitur. Secundo die. Summo mane . . . missa de patrono huius ecclesiae croatica lingua cantabitur. Ovdje slovjenski bogoslužni jezik nazivlje jezikom hrvatskim. God. 1574. držao se je u Zagrebu Synod pod biskupom Jurom Draškovićem; tu bijahu prisutni i glagoljaši kao: Plebanus ecclesiae in Zelyna, Vinczek glagolita, Plebanus in Granesina, Ioannes glagolita, Capellae B. V. M. in Narth administrator, Ioannes glagolita, Plebanus eccl. s. Petri in Petrovyna, Mathias dalmata, zatim župnici Gorice, Vukovine, Okića, sv. Klare ad Zavum, sv. Marka, sv. Jurja in Marussovecz: Godine 1589. ljubljanski biskup Tavčar zaredio nekoga Andriju Linga koji je kasnije službovao kod zagrebačkog kaptola i donesao svjedodžbu, da ima dostatno znanja „de missa croatico idiomate legenda." U Circularu arcidjakona goričkog Napulija Baltazara od god. 1596. čita se, da je Pavao Vranšić župnik Petrovinski glagoljicom napisao „Komu naiposli doide ta list, da ga pošalje u Petrovinu." Opet su župnici bosilevski, ribnički, sv. Vida pod Ozljom, Krušice, Pribyche, Prigorja podpisali hrvatski. Svi svećenici goričkog kotara, da ne duljimo nabrajanjem, podpisaše se hrvatski, osim tri, četiri, te se može bez sumnje prema okolnostima onoga vremena reći, da su bili glagoljaši. I ona tri, četiri, koja se podpisaše latinski, na drugim mjestima podpisani su kao glagoljaši; k tomu gramatike poprieše kao: „in vigilia conversis Pauli, post ocasam solis etc. dokazuju, da latinskom jeziku nisu bili vješti. Polag listina, kanoničkim župnim vizitama, prisegovnim knjigama u zagrebačkoj biskupiji od god. 1602.—1743. bilo je 86 glagoljačkih župa (Vidi Tkalčić str. 81.—87.) kao n. pr: Lipnik, Jamnica, Odra, Pešćenica, Stubica gornja, Velika Gorica, Vrhovac, Krašići, Kupinac, Brezovica, Kravarsko, Ščitarjevo, Zelina, Svi Sveti, Vrbovec, Preseka, Dubovec, Visoko, Zaprudje, Mahično, Kupčina, Lovrečina, Karlovac, Plešivica, Radiboj, Mrežnica, Bednja, Završje, Pribić, Sv. Ivan Žabno, Kamenica itd. itd. Glagoljici u XVII. vieku bili su u prilog biskupi zagrebački, domaći sinovi: Simon Bratulić i Benko Vinković, dočim joj protivnik bijaše Petar Dimitrović, koji je protjerao iz Svetica glagoljaše, namjestiv tamo latine fratre Pavline.

(Sliedi.)

Politički pregled.

U Puli, dne 21. septembra 1904.

Austro-Ugarska.

Danas se otvaraju, uz nekoje druge sabore i zemaljski sabori Istre i Goričke. Tršćanski sabor nije mogao biti sazvan, jer ga je vlada razpustila zbog nezakonito provedenih posliednjih izbora.

O djelovanju goričkog sabora pišu slovenski liberalni listovi, da neće biti plodonosno, jer su Slovenci tamo razciepkani, i jer će jedan dio slovenskih zastupnika radje slieditl stope zemaljskog kapetana, ljutog slovenskog protivnika, nego li složiti se sa drugom slovenskom strankom.

Što se tiče zasjedanja istarskoga sabora, koji se sastaje ovaj put u Kopru, nemožemo predvidjati da li u koliko će biti njegovo djelovanje koristno po naš narod. Čuje se, da je zemaljski odbor pripravio više važnih zakonskih osnovah, kojimi će nastojati još više usredotočiti svu moć u svoje ruke. Zasjedanje bi imalo trajati dulje vremena no obično, ne nastupe li za sad nepredvidljivi dogodjaji. Ovaj put će se predstaviti našemu saboru novi zemaljski kapetan i saborski predsjednik dr. Rizzi. Mi smo izrekli o njemu naš sud prigodom njegovog imenovanja i pri tom ostajemo i danas. On pripada klubu saborske većine a uz to je ljubimac c. i k. mornarice i vladajućih krugova u Beču. Uprav zbog tih njegovih sveza vrlo je pogibeljan našemu narodu, za koga neima ni ljubavi ni poštovanja nit pozna njegovog jezika. Prava je sramota što bijaše predložen na imenovanje na čelo pokrajine, u kojoj sačinjavaju Hrvati i Slovenci većinu, muž, koji nepozna jezika te većine. Njemu se može zamjeriti samo toliko, što se je usudio zauzeti to odlično mjesto, za koje znade, da neima sposobnosti, ali se mora oštro odsuditi one vladine krugove, koji ga predložiše na imenovanje.

Kako doznajemo iz bečkih novina naložio je ministar predsjednik dr. Koerber dalmatinskom namjestniku barunu Handelu, da mu predloži podrobno izvješće o poznatom sukobu izmedju namjestnika sa svim strankama Dalmacije. Znatiželjni smo kako će izpasti iztraga, koja se ima povesti o tom sukobu. Sabor kraljevine Dalmacije sastati će se dne 6. budućega mjeseca i nebude li medjutim ona razmirica poravnana, može se očekivati u saboru burnih prizora.

Srbija.

Povodom krunitbenih svečanostih i sastanka jugoslavenske mladeži u Biogradu,

sastaše se tamo mnogobrojno mladenci iz svih jugoslavenskih zemalja. Pučanstvo svuda oduševljeno pozdravlja slavenske goste. Sve radostno susreće ove omladinske dane kao zalog bolje budućnosti i kao početak novoga života.

Rusija.

Vojnički strukovnjaci proriču veliku bitku izmedju Mukdena i Liaojanga. Ta bitka imala bi biti glavna i odlučna. O posliednjoj bitci kod Liaojanga doznaje se naknadno, da su Japanci doživjeli strašan poraz. Njihovih vojnika palo je po jednom računu 25 a po drugom čak 40 tisuća.

Niemački bjegunci i jedan kozački pukovnik, koji prispješe iz Port-Artura u Čifu, pripoviedište dopisniku „Daily Expressa“ da je general Stössel dne 14. o. mj. primio nalog, da brani tvrdjavu do mjeseca siečnja.

Vojnički stručnjaci, koji prate dogodjaje oko Port Artura izjavljuju, da je počela nova obća navala na tvrdjavu ili da stojimo neposredno pred njom. Jaki bombardemehat od 14. ov. mj. običajni je uvod navale. Japanci su dovršili velike obsadne priprave oko Port Artura. Stanovnici Dalnjega su još prekjučer očekivali navalu na tvrdjavu; nu Rusi su ipak uvjereni da Port-Artur neće nikada pasti

Italija.

Još nedavno veselili su se talijanski listovi, što je Rusija zapletena u rat sa Japanom i što su njezine čete imale najteže bojeve baš u doba kad im se rodio priestolonasliednik. Sad je pao rug na pete tim listovom nepredvidjeno i neočekivano. I njima se je narodio priestolonasliednik ali je istodobno buknuo štrajk radnika u svih većih gradovih Italije. U samom Milanu štrajkuje preko 40.000 radnika. Na raznih mjestih došlo je do krvavih sukoba izmedju štrajkujućih i oružane sile. Povod tomu štrajku jest nevoljno stanje nižih slojeva talijanskog pučanstva koja nemaju ni kruha ni zarade.

Franina i Jurina.

Fr. Ča biš rekal Jurino, ča j' dobil za plaću on biškupov hlapčina za ono ča j' nadrajsal proti nam va nekoj novine?

Jur. Ono j' vlih preporuka, s onem se komać gnjete, kako i huda stomanja — ter znaš kamo.

Fr. Ma, pas mu krepal, kako more onako grdo lagat — ako ni zapisal sotoni dušu?

Jur. Ča on? da ti ga j' čut, biš mislel, da j' to sveta dušica.

Fr. Potari ga sveti križ!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Uzduž i poprieko. Živahnost, zanimanje, koje je obuzelo sve stranke za buduće občinske izbore u Puli, čim se više približavamo istima, postaje zanimivije tim više, što se i zlatna talijanska mladež digla, da i ona u javnim skupštinama i proglasima dade oduška svom irredentskom rodoljubju za javne sloboštine — t. j. za deranje viva Italia i očite čežnje i težnje za materom zemljom — gdje gladni i izmoreni talijanski radnici i seljaci dižu kuku i motiku na gospoštiju i vladu i to baš u onim danima, gdje se narod imao da veseli radostnom dogodjaju kraljevske talijanske kuće, narodjenju naime nasliednika priestolja.

* * *

I naša stranka, kako već izvjestismo ne spava. Živo se obdržavaju izborni dogovori, te s veseljem ističemo, da i naš narod ovdje se budi, da i on pokazuje znaka života i veliko zanimanje, te slobodno i oduševljeno sa zanimanjem polahdja izborne pogovore. Tako je pokazao i kod posliednjih dvaju pogovora: u subotu na večer na Kaštanjeru i u nedjelju po podne na Velikom brigu. U nedjelju poslie podne takodjer će se držati par takovih dogovora u selima okolice. Tako volja, narod treba poduke i upoznavanja narodnih prvaka, tim više, što i sladki Dumić Stanich ne miruje, već on šalje okolo po selima svoje plaćenike i gončine da mute i zasliepljuju naš puk.

* * *

Sve naše izborne pogovore marljivo pohadjaju drugovi socialisti, u svrhu da u mutnom love, ali im se cilj izjalovi. Naši govornici, naravski bez ikakve muke, lahko su pobili navode socijalista Pirca, jer naša stranka od uviek, ne samo ovdje u Puli već po cieloj Istri, bori se i svakom prilikom ustaje za poništena prava i slobodu našega puka ne samo seljaka nego i radnika, a to, kako je poznato i socijalistima, življe i žilavije i požrtvovnije naša stranka radi u tom smislu, što puljski i u obće istarski socijalisti do sada nisu nimalo pokazali, a po dosadašnjem njihovom radu sudeć, neće ni u buduće pokazati i još manje učiniti. Na našim pogovorima bio je uviek glavni socijalistički govornik drug Pirc. Nu videć da je ispucano već sve svoje lumbarde, naručiše socijalisti za pogovore u subotu i nedjelju, iz Rieke — što li — novoga druga, nekog Radu Mudrića, da on tobože čistom hrvaštinom pokaže i dokaže našima naš klerikalizam i pogubni nacionalizam. I nije uzalud došao; barem je dao povoda sa svojih par pobrkanih rieči, maloj promjeni na pogovorima, naime pružio nam malko veselja i smieha sa svojom smiešnom pojavom i ričetom rieči bez repa i glave. Ala moj Rade Mudri, što nisi ostao kod kuće i tako drugovima ovdje prištedio blamažu i putni trošak i ranu. Nu, mislimo, da si Rade proigrno barem za puljske drugove svoj govornički glas, jer, kožu, da ili je prošla za uviek volja pozvati koga druga Hrvata da im govori, kad imaju u blaženoj zemlji dosta učenih drugova i družica, zadojenih ali nezasićenih i prokušanih borioca za konao od minestre, kao raznih doktora i doktorića, profesora i profesorica, koji znaju bolje i ljepše „konferirati“ u dolce lingua del sì.

* * *

Zbilja profesorica. Drugovi ju pozvaše a ona im javno prozborila. Sladke rieči u još sladjem jeziku i na koncu konca preporučila drugovima da odgajaju svoj naraštaj u sladkom „idioma“ matere zemlje, da ovi krajevi ne zaborave na zemlju, čije su sastavni dio, te da tako pomladak drugova, postane proletariat zadojen i odgojen za proširenje slavu i veličinu, negdašnje slave i veličine rimskih careva, a sadašnje mizerije talijanskih — socijalista, anarhista i kamorrista. Altrocché, ko što je reko Hrvat Rade: Ako niste vi, vaša djeca bit će socijalisti.

A propos. Slušajuć u jednom kutu sakriven, mudre i milozvučne rieči profesorice, dodje mi u pamet jedna napast, jer vrag nikad neda mira, osobito kad mu se ništa ne radi ili za njega ne mari, — sjetih se na jednom, da se Italiji rodio principissino — kako ga je milo i tetošeć nazvao ovdješnji Žurnaleto. Misleć na maloga principića, a pod uliskom rieči profesorice, koja je razglabala i toplo preporučivala učenje materinskog jezika, eto na, pomislih, mali kraljević, buduć bogat, ne će trebati da uči jezik tudji njegovoj materi; majka njegova buduć slavjanka — kći crnogorskog kneza — dakle Srbkinja, koja govori srbski a to je isto što i hrvatski, učiti će maloga sinčića u svom materinskom srbsko-hrvatskom jeziku i uz zibku pjevati mu naše junačke narodne pjesme. Promišljajuć ovo, eto napasti, koji će biti tada materinski jezik budućeg kralja Italije? Došao sam do zaključka, a toga mi ne će iz moje tvrdokožne glave nitko izbiti: budućem talijanskom kralju biti će *materinski jezik hrvatski*, pa makar Žurnaleto i Popolo iz kože skočili.

* * *

U ovom izbornom vrtlogu i komešanju, još jedan napredak. Po uglovima gradskim čitamo plakate: Corriere di Pola. Šta je šta nije, riešili smo i taj rebus. Nova stranka, s novim listom, ali sa starim programom: duobus litigantibus, tertius gaudet. Ta nova stranka, prišaptnuše nam vrabci, da je vladina c. k. stranka. Videć, da su niknule tolike stranke, toliki listići, toliko programa, ciljeva, težnja, a recimo i načela, dosjetiše se i oni jadu, te da mu doskoče, ustrojiše stranku, a stranka mora imati i jednu zastavu, na koju napisaše: bez programa, bez stalnog cilja, bez ikakvih težnja a osobito bez načela, stupimo i mi u ovaj metež i lovimo u mutnom što se uloviti dade; i ovu zadaću vršiti će trčući po Puli „Corriere di Pola.“

* * *

S ovim bi nekako izcrpili važnije pojave od sedam dana, što prevališe preko naših ledja. Skučimo i podbočimo dakle ledja i čekajmo mirno i spokojno opet i drugih sedam dana i od ovih dalje opet drugih šedam itd., dok se ne navrši sedam puta pedeset i dva i eto ti ciele jedne godine dana, koju kad sretno prokuburimo, postavimo jednu debelu točku, a novu započnimo velikim slovom. Fiat punctum.

Polog navade stare . . . Za nastojno porotno zasjedanje kod c. k. okružnog suda u Rovinju imenovaše predsjednike. Predsjednici bit će gg. savjetnici Kümerlin i Devescovi, koji će našem puku suditi i tumačiti tok rasprave opet kroz učenog i dobrog poznavaoca hrvatskog jezika bivšeg bačvara Moscardu. Gospoda naravski nisu dužna poznavati hrvatski jezik, a naš puk ne treba da znade što se o njemu raspravlja pa makar se i o njegovoj koži radi; dosta je da na svršetku rasprave doznade i razumije, da je dobio toliko i toliko zatvora. Marvi ne treba ni toliko znati: ščepi ju za vrat i s njom u buturnicu, pa *mirna Bosna!* — O tempora . . . . !

Škandalozna cesta. U oči občinskih izbora dobro je iztaknuti i ovo. Cesta što vodi iz Pule u Medulin nalazi se u najlošijem stanju, kao da nije nikad bila popravljena. Prave se brazde vide po njoj, a kamenje golo viri iz tla te se vozi i kočije tresu ko da idu po grebenima. To traje odkad je povjereno uzdržavanje cesta g. Bearzu, koji valjda misli, da su ljudi koze, pa da je svejedno kakvim putem hode.

A što radi slavni cestovni odbor, za koji se plaćaju odicionali? A kad će izčeznuti onaj smrad, koji okužuje medulinsku cestu na stanciji Orseresovoj i na onoj Fioravanta Piccoli?

Liepi običajl! U subotu dne 17. o. mj. naši su sokolaši proslavili oprostnu večer brata Pavlovića. Poslie rastadoše se nekoji, a nekolicina otišla u kavanu Rauch. Putem pjevali su izpod glasa hrvatske pjesme. Kad na jednom skoči iza ugla neki redar, koji nije ni u službi bio, a u prilično nakvašenom stanju i zgrabi Pavlovića, da će ga zatvoriti. Dakako, da je on proti tome protestirao, jer redar nije u službi bio, a i u takvom stanju, da nije kadar bio takvu službu vršiti. Nu redaru je to malo stalo bilo, nego on da pokaže svoju moć izvadi sablju i poče s njom mahati amo i tamo. Dakako da su se naši mladići tome samo smijali, gledajuć tog mahnitog redara. Ali kad najednom dodje iz kavane Rauch jedan viši i jedan niži podčastnik mornarice, koji cielu ovu stvar svojim glupim i nedozvoljenim njim načinom izkvariše.

Viši podčastnik (Stabswaffenmeister) Kubiček zapovjedi drugom podčastniku da izvadi bajunetu i tako sva trojica navališe oružjem na naše goloruke mladiće. Samo trieznom i odlučnom držanju naših sokolaša ima se zahvaliti, da nije došlo do nesreće. Medjutim dodjoše četiri redara, koji odvedoše u zatvor trojicu prisutnih mladića.

Eto' ſadi česa danas mora da strada naš narod. Pitamo mi sada, kako je smio jedan redar, koji nije bio u službi, a kako vele u dosta tronutom stanju (i radi zlobe, što dokazuje njegovo bezobrazno cerenje u brijačnicu Gjurin za vrieme njegovog uredovanja u ulici Via Sergia, stavivši se sučelice zuri u nju, pošto znade, da su isti Hrvati. Op. slagara) taki skandal provocirati? Nadalje, kojim pravom se je umiešao podčasnik u stvar, koja na nj ne nospada. Nadamo se i zahljevamo, da mu Corpscomando dostojnim načinom razjasni, kada i u kojem slučaju smije on orudje rabiti. Za danas dosta!

Smješna talijanska „professoressa“ Nekakva smušena talijanska žena, koja si je nadjela zvučni naslov „professoresse“, držala je ovih dana u prostorijah „all' Arco Romano“ ovdje u Puli predavanje: „o materinskom naukovnom jeziku“.

Čovjek bi mislio da će ta žena preporučiti svojim slušateljem neka odgaja svaki od njih svoju djecu u materinskom jeziku t. j. Talijan u talijanskom, Hrvat u hrvatskom i niemac u njemačkom, kako to propisuju pedagogička načela i kao što je samo po sebi posve naravno, ali mjesto toga stade dokazivati, da je ovo talijanska zemlja i da su radi toga roditelji dužni odgojit svoju djecu u sladkom talijanskom jeziku (nel dolce italico idioma). Nu mi se toj *professoresi* ne čudimo jer se je i kod nje obistinila ona poznata: *duga kosa, kratka pamet*, već se čudimo onim tobožnjim socijalistom, koji su urekli to predavanje i kojih bijaše kod istoga najviše. Čudimo se još većma socijalistom hrvatske ili slovenske narodnosti (neka nam ne zamjere, što kažemo narodnosti, kao što ju imaju, ciene i ljube njihovi talijanski drugovi) koji su pljeskali ili mučke odobrili tvrdnju talijanske *professoresse*, da je ovo talijanska zemlja i da moraju stanovnici te zemlje odgojiti svoju djecu u sladkom talijanskom jeziku.

Ali „*naši*“ socijalisti neimaju srčanosti pokazati Talijanom zube, jer se ili plaše, oni se razkokodaču samo tada, kad treba navaliti na hrvatsku narodnu stranku koja se bori za najprimitivnija narodna i ljudska prava proti nasilnikom, bogatašem, kapitalistom, talijanskim tlačiteljem i mučiteljem našega siromašnoga naroda, biednoga radnika i seljaka. I vi da ste socijalisti?! Pojte se solit, bi rekao brat Slovenac!

Lošinjski kotar:

Mali Lošinj. Plaćeni dopisnik iz Malog Lošinja „Ipsilon“, vulgo „Pantalon“ zgrće u dva posliednja broja sedamgodišnje puljske „Škovacere“, što no je okrstiše „Il popolo zuccone“, svu žuč i blato svoje ogavne duše, pa se tim nabacuje na sve što je nam lošinjanom milo i sveto.

Smradni „sporca carta“ odgovara eto iza malne dva mjeseca na naš dopis uvršten u cienj. „N. S.“, kojim smo iznieli u javnost nečuvena nedjela talijanske sinjorije, koja hoće da vedri i oblači nad glavom naroda našega. Jadnik veli, da mu je ovih dana „slučajem“ dopao u ruke taj broj „N. S.“, ili kako ga on nazivlje „giornal animalesco e lurido“, kako da nam nebi bilo svima znano, da je baš taj broj poplavio Lošinj u preko 30 eksemplara, kako da neznamo, da se je onaj dopis čitao i o njem razpravljalo u slavnom „Unionu“ i njihovoj kavani čak u talijanskom prevodu, kô da ne vidimo, da taj list prima i njegov desni drug „dottore Strucabruschi“.

Nego znamo mi, radšta mudri „Ipsilon“ tek sad odgovara. Znade on, da se je ponovno otvorila naša „Accademia croata della Crusca“ (biva škola Družbe sv. C. i M.), koja je njemu i njegovim pajdašem trn u peti pa hoće, da svojim bogumrskim klevetanjem ocrni sve što je naše, ne bi li mu pošlo za rukom da odvrati roditelje od upisivanja svoje djece u hrvatsku školu. Konštatirati ćemo samo mudromu „Musolinu“ na ušjehu: „Čorav ti je posao delijo znana, jer je nastalo vrieme, da i slijepi vide i gluhi čuju; nadošlo je vrieme, gdje narod hoće da bude svoj na svome, Hrvat na ognjištu hrvatskome!“

Na njegove napadaje na našeg obljubljenog gosp. učitelja i velevriednog gosp. župnika ne ćemo da se osvrnemo, jer djelo čovjeka hvali, dočim bačva „alla Ipsilon“ može dati tek ono što imade. Blato plaćenika Pad — Rinčića može da se prima

samo one gojusne puljske krpetine, a nikako plemenite duše naših sviestnih lošinjana.

Družtvo „Hrvatski Dom“ u Vrbniku obdržavalo je dne 11. t. mj. svoju redovitu glavnu skupštinu, kojoj je prisustvovalo 31 od ovlaštenih 46 glasova. Ostvaritelj „Doma“ i družtveni predsjednik dr. Dinko Vitezić je uzprkos svoje visoke starosti osobno vodio tok razprave. U svojem nagovoru sjetio se je preminulih članova popa Nikole Butkovića i svoga brata Luke Vitezića, te se skupštinari u znak saučešća ustali sa stolica. Iz odborova izvješća saznalo se, da je i minule upravne godine obdario svoje miljenče, naš „Dom,“ znatnim prinosom od K 700. Tom svotom je odbor dao urediti pozornicu, providio ju nuždnom scenerijom, te bojadisati dvoranu. Tu radnju izveo je domaći slikar Ivan Volarić uprav ukusno i majstorski, te mu služi na čast i na ukras „Doma,“ a darovao je pak k tomu jedan zastor. Tako imade pozornica dva zastora. Na jednomu stoji u sredini naslikano poprsje ostvaritelj: „Doma“ dr. Dinka Vitezića, do njega kita djevojaka, koje pletu vienac, a naokolo grupirane u liepom skladu božice umjetnosti. Drugom zastoru uspjela je alegorija prama pjesmi „Vrbniče nad morem.“

Glavna skupština izrazila je svoje podpuno zadovoljstvo na radnji i ujedno zahvalu slikaru za darovani zastor.

Primilo se pak sa odobravanjem na znanje, da će se u prostorijah „Doma“ smjestiti takodjer dječije zabavište zasnovano zauzimanjem dr. Dinka Vitezića, te podporom njegovom i družbe sv. Cirila i Metoda.

Tako će eto u „Domu“ biti usredočene veoma razne ustanove, kao što jesu knjižnica obitelji Vitezić, čitaona, dvorana za predstave i zabave, te dječije zabavište. Time ustanovami bio bi Vrbniku zajamčen svaki napredak u družtvenosti i prosvjeti, budu li oni, koji vode domaći puk, ljudi na svojem mjestu, te se znali i htjeli okoristiti istimi. Ali znakovi nieau baš utješljivi!

Iz blagajnikovog izvješća razabrala je skupština, da na „Domu“ tereti još samo jedan učestni dio od K 80. Skupština je izrazila svoju najveću zahvalu predsjedniku za ponovne dokaze njegove blagohotnosti.

Dični starac zatvorio je skupštinu izrazujuć bojazan, da je to možda zadnja, kojoj predsjeda (što Bog ne daj!) i preporučio družtvo i „Dom“ ljubavi i požrtvovnosti sinovima Vrbnika.

Vrbančani, hoće li njegova preporuka naći odziva?

Voloski kotar:

Iz Opatije pišu nam, da su tamo počeli dolaziti stari i novi gostovi tko radi zabave a tko na liečenje. Od 1. septembra pak do sada imade novo nadošlih okolo 800 osoba a sviju gostova imade tamo preko 1600 osoba. Medju tolikimi gostovi imade znatán broj naše slavenske braće, napose Čeha, Poljaka i Rusa.

Zimska sezona je dakle liepo započela i podje li tim korakom dalje, nadmašiti će koncem sezone broj gostova prošle sezone.

Proširenje občinskog trga u Opatiji. Na zadnjoj sjednici občinskog zastupstva Volosko-Opatije bijaše medju ostalim zaključeno, da se proširi sadašnji občinski trg i da se u nj smjesti novu ribarnicu, čim će biti zadovoljeno občenitoj želji tamošnjeg stanovničtva.

Pazinski kotar:

Iz Tinjana pišu nam dne 8. septembra. Na velikom vrhu kod Tinjana gdje stoji veliki križ, što ga je dao (sa milodari) postaviti bivši načelnik Šime Defar, bila je prošli ponedjeljak 5/IX. velika „Fraja,“ sazvana, kako govore, po sadanjem načelniku Vencetu. On se je izkao u ovo godinu dana više puta, kakav je prijatelj naroda, a i ovom prigodom zasluži zbilja odlikovanje.

Kod gostbe sudjelovali su sami talijani i narodni odpadnici. Bio je tuj naime poznati Giorgis sa svojimi sinovi i **šignorinami** te gospa Luija sa sinovi i kćerkami, a ostale podrepice ne nabrajamo.

Gospa da je išla već za dobe u jutro, da izpeče praščića u kući načelnika, kojeg su ponesli pod križ da ondje blaguje.

Imali su takodjer **mužikaša** Martina iz Kanfanara. Onaj je morao po nalogu konšiljera Giorgisa da prije odlazka na **fraju** pred školom u sv. Petru odigra nekoliko izazivnih komada.

Kod križa se dakako najprije jelo i pilo a zatim se udarilo u ples uz izazivno pjevanje i kričanje.

Kuža da su baš liepo plesali šijora Luija i stari Drmalo.

Da počaste još ljepše naš spomen križ na komu su usječena slova: „Zdravo križu ufanje naše!“ popeli se nekoji na veću porugu do tri puta na vrh njega i kričali neprestano: Viva! i drugo, što nije bilo radi udaljenosti moguće razabrati. Tom prigodom sjetili smo se gore Kalvarije i židova kad su našeg predobrog Isusa propinjali.

Svoj toj nečastnoj svečanosti bio je, kako kažu, prisutan narodni odpadnik i za nevolju načelnik Venceslav, koji mjesto da čuva i hrani čudorednost, on njoj kumuje. Dobro bi bilo, da ga pitaju pazinski č. Franjevci dali nosi još konopac trećoredaca.

Na koncu je te naše moderne prosvjetitelje raztjerala kiša, te su nekolike šinjore i šinjorine morale konačiti kod Venceta, komu na tomu čestitamo. Samo tako napred, al znaj da Bog nepluća svake subote nu dužan neostaje nikomu.

Porečki kotar:

Poštanski pečat u Livadah. Ovih dana dobih dopisnicu od prijatelja iz Livada. Slučajno mi oko zape na pečat, koji je dvojezičan, naime tal. i hrv. Ali koli me razočara hrv. nadpis. Ispod tal. Levade, stoji naime hrv. **Livode**, mjesto pravilno Livade.

Ne znam u koju svrhu se je pravilni naziv prekrstilo u takav, koji je za svakoga, koji je samo jedanput čuo spomenuti Livade, skroz smiješan.

Mislim da nije ovo hotomična pogreška ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu, zato se isto ovime na tu pogrešku upozoruje, da se je izvoli ispraviti.

Razne primorske viesti.

Istarski sabor. Jučer o podne otvoreno je u Kopru redovito zasjedanje istarskog sabora. U prvoj sjednici pobudilo je osobito zanimanje ustoličenje novog pokrajinskog kapetana dra. Rizzi-a. Zastupnici obiju stranáka sabora prisutni su skoro u podpunom broju. Malo poslie podne sadje na predsjedničku stolicu podpredsjednik namjestničtva Schwarz, koji pozdravi kratkim govorom novog kapetana čestitajuć mu na imenovanju, izraziv nadu, da će znati voditi poslove tako, da se može očekivati podpuna sloga. Obećaje mu napokon podporu vlade. Predstavlja saboru carskog povjerenika g. Fabiania. Opetuje takodjer pozdrav u hrvatskom jeziku.

Kapetan Rizzi, zauzev predsjedničku stolicu, drži obširan govor, u kojem ističe, da će se brinuti da svaki zastupnik uzmogne slobodno nesmetan vršiti svoje parlamentarno djelovanje i čuvati ustanove poslovnika. Zahvaljuje podpredsjedniku namjestničtva na obećanoj podpori vladi. Razvija program svoga djelovanja i na koncu ističe, kako je i ove godine sazvan sabor izvan redovitog sjedišta i izrazuje nadu da će prestati ove abnormalnosti. Završujuć običnim formalnostima proglašuje otvorenim zasjedanje.

Dok je vladin zastupnik Schwarz ponavljao slovenski, što je bio rekao talijanski, većina je sjela, a galerija stalá bučiti.

Na to uze rieč zastupnik Spinčić, koji se u poduljem govoru osvrće na govor predsjednika. Tuži se što je imenovan kapetanom čovjek, koji nezna hrvatski; prosvjeduje proti tom imenovanju, te pita, je li Rizziju vlada postavila uvjete, kakve i što je on prihvatio. Galerija silno bučila, i nakon opomene, dao ju predsjednik izprazniti. — Bennati više: Spinčić nema prava govoriti.

Poslie toga primljeni su prešni predlozi Spinčića i dr. i Bartoli-a i dr. o ublaženju biede u Istri.

Druga sjednica obdržavala se jučer u 3 sata poslie podne, u kojoj su izabrani razni odbori. Postigo se je neki sporazumak izmed većine i manjine, kojim se je pripustilo i naše zastupnike u pojedine odbore i to dvojicu u financijalni (Andrijčić i Kozulić), a po jednoga u političko-ekonomni (dr. Stanger), u poljodjelstveni (dr. M. Trinajstić) i u školski (prof. Spinčić).

Dojduća sjednica biti će po svoj prilici tekar buduću sriedu.

Imenovanja. Veleč. g. Fran Frankola župenpravitelj u Lovranu bijaše imenovan vjeroučiteljem na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu.

Novi tršćanski namjestnik. Židovsko-liberalni listovi znaju iz pouzdana izvora, da će biti imenovan c. k. namjestnikom u Trstu a za Primorje sadašnji zemaljski predsjednik u Bukovini knez Hohenlohe, koji da se već pripravlja za odlazak na svoje novo mjesto.

Mi ne znamo koliko je istine na toj viesti, niti marimo iztraživati hoće li zasjesti namjestničku stolicu u Trstu Petar ili Pavao. Mi se nismo u obće ugrijali za nijednoga od tolikih kandidata, jer znamo, da na našoj namjestničkoj stolici ne odlučuje osoba, već onaj, koji ju tamo šalje i koji njoj daje naputke. Bio dakle budućim c. k. namjestnikom u Trstu ovaj ili onaj, mi ćemo ga suditi i susretati po djelih i zaslugah. Jedno ipak očekujemo od kandidata za namjestničku stolicu, da se ne će valjda usuditi nitko od njih zasjesti onu stolicu koji ne pozna jezika onih, o kojima će imati da upravlja, jezika većine pučanstva Primorja t. j. jezika hrvatskoga ili slovenskoga, jer u protivnom slučaju, to ne bi bilo pošteno, to ne bi bilo kavalirski, to bi bio pravi skandal, kakvoga ne bi valjda trpili ni podanici njegova veličanstva Sultana u Carigradu.

Zaključci zemaljskog odbora u Poreču u školskih poslovih. Zem. odbor u Poreču stvorio je u zadnjih sjednicah sliedeće zaključke u školskih poslovih:

Pristaje se načelno na zaključak c. k. zemaljskog školskog vieća, da se ustroji pučku školu u Divišićih, bude li uredjeno jezikovno pitanje u toj školi onako, kako je to zaključilo zastupstvo obćine Vodnjan (Znatiželjni smo kakav je to zaključak Op. Ured).

Uzimlje se na znanje: da je zem. školsko vieće zaključilo proširiti jednorazrednu mješovitu pučku školu u Keršanu na dvorazrednu, kao što i onu pučku školu u Herpeljah. Zaključeno je uložiti utok na vrhovno upravno sudište proti odluci ministarstva bogoštovlja i nastave glede proširenja jednorazredne hrvatske pučke škole u Opatiji.

Odobrava se sastav utoka na vrhovno upravno sudište proti odluci ministarstva bogoštovlja i nastave u poslu proširenja hrvatskog odsjeka na pučkoj školi u Lovranu.

Odobrava se utok na vrhovno upravno sudište proti odluci ministarstva bogoštovlja i nastave u poslu ustrojenja pučke škole u Motovunskih Novakih.

Odgovara se predsjedničtvu c. k. zemaljskog školskog vieća za Istru da se pristaje posve izvanredno: da se uzme takodjer buduće školske godine četvrta učiteljska sila na pučkoj školi u Motovunu, i treća učiteljska sila na hrvatskoj pučkoj školi u Pazinu. Imenovani su: naduučiteljem II. reda na javnoj pučkoj školi u Citanovi Antun Zmarin; podučiteljicom na javnoj pučkoj ženskoj školi u Vrbniku Ana Vasilić. Odvraća se predsjedničtvu zem. škol. vieća za Istru, da se pristaje na molbu Nikole Uravića, da se ga premjesti sa škole u Stivanu na Cresu u školu na Krasu.

Prima se do znanja, da je zem. škol. vieće zaključilo postaviti naduučitelja pučke škole u Piranu Dinka Contento u stanje mira.

Uzimlje se do znanja, da je primilo c. k. zem. škol. vieće predloge zem. odbora u poslu nove klasifikacije učiteljskih mjesta na občenitih pučkih školah u Istri u smislu § 24. zem. zakona od dne 9. oktobra 1901.

Nova drama Viktora Cara-Emina. U zagrebačkih smo listovih čitali, da je naš dični zemljak g. Viktor Car-Emin predao upravi hrvatskoga kazališta u Zagrebu novu dramu pod naslovom: „Pred tudjim pragom“. O toj drami piše zadarski „N. L.“ (po svoj prili g. Katalinić-Jeretov) koliko sliedi: Mi smo imali prigode, da već u rukopisu pročitamo nekoje prizore ove drame, koja će sigurno polučiti veliki uspjeh U ovoj je drami iznešen jedan vrlo važan socialni momenat, naime: razvlašćenje narodne grude, koja prelazi iz domaćih ruku u tudjinske. Tko se vozi iz Opatije u Lovranf vidit će dio najrodnije zemlje, koja je do jučer bila baštinstvp istarskog posjednika, a danas je u rukama židovskog novčara iz Beča ili Pešte. Na žalost, jednak se fenomen opaža i u Banovini, Slavoniji, Bosni, Hercegovini, pa i Dalmaciji. Otimlje nam se iz ruku i sama rodjena gruda. Što to znači u ekonomno-političkom smislu, nije nuždna da naglašujemo. Ovaj žalostni pojav tako se je duboko dirnuo pjesnikova srdca, da je napisao dramu, ljepšu i potresniju od „Zimskoga sunca“. Emin je u „Zimskom suncu“ ustao na obranu narodne duše, a u novoj drami „Pred tudjim pragom“ ustaje na obranu narodne grude. Što bi jedna bez druge?

Promjene u istarskom prometu ug.-hrv. parobrodar. družtva. Pruga **Rieka-Krk**: polazak iz Krka ustanovljen je za 6 sati u jutro za sve dane, istodobno obustavit će se priključna pruga Krk-Baška.

Pruga **Plominj-Lovran-Rieka** i **Rieka-Lovran**: ove se promjenjuju u jednu prugu Rieka-Lovran sa dvostrukom vožnjom na dan i jednu priključnu prugu Lovran-Plominj sa vožnjom svakog dana izuzam nedjelje i blagdana. Polazak iz Plominja i Lovrana u jutro sliedit će za pol sata kasnije nego do sada.

Izravna pruga **Rieka-Opatija**: ukidaju se polazci iz Rieke u 7 i 8.30 na večer i oni iz Opatije u 7 u jutro i 8 na večer.

Književne viesti.

Ljubav na prievaru. A. Tentor. „Iz zapadne strane“. Ciena K 1·50. Pula 1904. Knjigotiskara J. Krmpotić i dr.

Pod tim naslovom izdao je g. A. Tentor svoju pripoviest iz narodnoga života u zapadnoj Istri.

Gospodin Tentor napisao je u hrvatskih poučno-zabavnih listovih pred više godina vrlo krasnih crtica iz Istre, te je svatko od nas žalio, što je bio kroz dulje vremena svoje pero odložio. Vrlo nam je milo što se vraća peru i što je napisao pripoviest iz našega narodnoga života, o kojoj ćemo naknadno obširnije izvjestiti dočim ju preporučamo već sada našim čitateljem.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Listnica uredničtva i uprave.

Radi preobilnog gradiva izostao je ovaj put članak „Velelošinjska iredenta na poslu“.

Objava.

Podpisani časti se ovim pozvati p. n gg. članove **„Bratovštine hrv. ljudi u Istri“** na glavnu godišnju skupštinu, koja će se obdržavati u „Narodnom Domu“ u Kastvu **četvrtak dne 29. rujna o. g. u 3 sata po podne** uz sliedeći dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika. — 2. Izvješće tajnika. — 3. Izvješće blagajnika. — 4. Izvješće revizijonalnog odbora. — 5. Izbor upravnog odbora. — 6. Izbor revizijonalnog odbora. — 7. Različiti predlozi.

Odbor Bratovščine hrv. ljudi u Istri.

Kastav, 14. rujna 1904.

M. Laginja,
predsjednik.

Neka se zahtieva

u vlastitoj dobrobiti vazda

Prava Kathreinerova
Kneippova sladna kava

samo u omotima sa zaštitnim znakom župnik Kneipp i sa imenom Kathreiner, pa se neka brižljivo odkloni svako preuzeće svih manjevriednih patvorina.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Anton Cernigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Gradska ljekarna, Zagreb.

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i raknh, te žliječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku grozmicu i sve bolesti od grozmice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sliedeća i to franko na svaku poštu: 1 tuce (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neka gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **Kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K **4·90,** u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim svićem itd. . . . . kg. po K 8·—
Iste ukrašene s odljepljivim svićicama . . . 6·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40
„ . . . . . 2·—
„ granis . . . . . 1·20
Vošténi ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Isti okrašeni s svićem i zlatom . . . . . 8·—
Svićice za božićno drvo u 6 bojah . . . . 3·—
Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4.40
Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . . . 3·—
„ „ II. „ „ . . . . 2·40
Vošténo platno za oltare, metar . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj ciени. — Za pravi, čisti vosak jamčim za 2000 kruna.

Gersheimovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **svaki** pitomac (stolni) i navadni, uz **vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Tko hoće dugo živjeti

i veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju, glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnije upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija“ iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu“ K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpečemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj lek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. **Edmund Medeotti,** župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, a toga mi pošaljite još 6 bočica. **Petar Gradinac,** umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotrebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. **Andrija Žižek,** sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu bolujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju. **Apollonija Haberl** u **Semriachu** kod Peggana (Štajerska).

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i sataklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziroše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“
ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Broj 39. Pula, u četvrtak dne 29. septembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napatnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Pouèni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju e p o d p i s a n i ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

„Puzavcem".

Odgovor mržiteljem i progoniteljem glagoljice.

(Nastavak)

Iz napomenutog popisa župa, jasno proizlazi, da su u zagrebačkoj biskupiji bila dva jednakopravna bogoslužna jezika t. j. latinski i slovjenski. Zašto je u zagrebačkoj biskupiji pri koncu XVIII. vieka propala sasvim glagoljica, tomu ima više uzroka. Zagrebačka je biskupija tad spadala pod bačko-kaločku nadbiskupiju. Na sinodu u Taravi god. 1633. zaključeno bi, da se u svim biskupijam ugarskim, dakle i u zagrebačkoj uvede rimski obred. Proti tom zaključku uloži prosvjed prepošt Benko Vinković, koji je zastupao zagrebačku biskupiju. Doznav pako za to biskup zagrebački Franjo Ergel, sakupi sinodu, na kojoj bi zaključeno, da se u ovoj biskupiji pridrži prastari obred, i zamoli papu, da ga odobri. Saznav za taj zaključak i molbu zagrebačke sinode primas ostrogonski (nadbiskup bačko-kaločki) Petar Pázmany, izviesti papu Urbana VIII., moleći ga, da ga ne potvrdi. Papa usliša njegovu želju, te zaključak zagrebačke sinode proglasi nevaljanim, ništetnim. Proti Pázmany-u ustaje opet zagrebački biskup Vinković, koji god. 1642. sazove u Zagrebu sinodu, na kojoj bi odlučeno, da se stari (slovjenski) obred uzdrži. Pod biskupom Borkovićem izmedju 1673—1687., isto bi zaključeno. Oko zatiranja glagoljice nastojali su pak biskupi zagrebački, Esterhazy (1708—1722.) te Klobušički (1748—1751.). Domaće k tomu svećenstvo, odgojeno u tudjim sjemeništim, opojeno, zanešeno za latinicu, zaboraviv na porijeklo svoje i na čast svog naroda, nije marilo za glagoljicu, već se je stidilo i omalovaživalo glagoljaše, te tim prisililo mladje, da prionu uz latinicu. Zagrebačka gimnazija bijaše osnovana sasma u latinskom duhu. U toj nesretnoj školi odgajali su se preziratelji domaće knjige, kojim je osobito jezik staroslavenski bio mrzak, barbarski. Mnogi i mnogi izašavši iz te odnarodjujuće kovačnice tudjinstva nastojali su, da glagoljsko pismo utamane, jer je to njima bilo na sramotu. Zagrebački sinod god. 1690. pod biskupom Mikulićem zaključi — čemu se nije čuditi: „ut et sacramentalia de alia omnia ceremonialia juxta ritum Ecclesiae Romanae peragent". Napokon pod biskupom Vrhovcem dne 22. septembra 1794. radi nestašice bogoslužnih knjiga, zbog neznanja slovjenštine i protivnosti, zaključeno bi, da se uvede u svu biskupiju latinski obred. Okolnosti dakle prisilile su Vrhovca, da uvede latinicu, a promieniv se okolnosti, istim pravom može se uvesti ponovno prastari obred slovjenski, jer neima nikakvog pravovaljanog uzroka, koji bi se mogao tomu uzprotiviti.

Kad se već od god. 1835. počela buditi idea narodnosti, uz ovaj preokret prione u Hrvatskoj uz svjetovnjake i svećenstvo. Već u proglasu god. 1848. točka 6. što se tiče slovjenskog bogoslužja govori: *„Buduć da sve duhovne svečanosti moradu smjerat na podučavanje puka, utvrdjenju vjere, na obdjelanje ponašanja, iskustvom pako je potvrdjeno, da razumljena disciplina dublje u srce dira, i više na dobro vabi, nego ikakve forme, koje se samo vide a ne razume, i da se tim načinom isto obučavanje puka olakšava . . . . zato je od potrebe, da se dosadašnji jezik liturgički zamjeni s narodnim".* (Tkalčić str. 95.). Taj proglas popratile su „Narod. Novine", što se tiče uvedenja narodnog jezika u crkvu: . . . Napominjemo, da je narodni jezik još prije sto godina u zagrebačkoj biskupiji vladao, nu Jezuite znali su ga zamjeniti tudjim, latinskim, zato oni, koji se protive uvedenju narodnog jezika u crkvu, protive se ne samo interesom crkve, već i glavi katoličke crkve, papi Ivanu VIII. I zbilja, poslije 200 godina, 5. septembra 1848. prigodom ustoličenja bana Jelačića, tadašnji biskup senjski Mirko Ožegović odpjeva u Zagrebu sv. misu u milom narodnom jeziku. Na ovaj proglas pristane svećenstvo stubičkog, bednjanskog i pokupskog kotara. Na ustuk odgovori biskup zagrebački Haulik u bitnosti ovo: „Kad bi naš kat. puk u istinu zahtjevao slovjenski mjesto latinice primljene, to bi se moralo od pape tražiti, ali to nemožemo ovršiti, da prosti puk jezgre ne shvati, a učenije vodi razkolu. Kako ćemo onda umirit puk, nit sa deset bula papinskim? Nek ostane latinski, da se izbjegne većemu zlu". K tomu nadošao je rat protiv Madjara, koji bi napokon sretno dokončan pomoću Hrvata, tog spasa Austrije; a narod, još si rane neizliečio, zasuo ga absolutizam, te se moralo šutiti, a kamo li prozborit o uspostavi liturgije. Ipak našao se neustrašivi muž, biskup djakovački Josip Juraj Strosmajer, koji je u Rimu 1860. pred sv. otcem Pijom IX. ustao na obranu, naime za tiskanje slovjenskih bogoslužnih knjiga i naučanje staroslovjenštine.

Kano drugud tako bi i u Hrvatskoj povraćen uslav 1861. i oživi tim tamo opet borba za staroslovjenštinu; osobito god. 1863. prigodom uspomene tisućgodišnjice slovjenske apostolske braće sv. Ćirila i Metoda. Protivnik bio kao i prije tako i sad biskup Haulik. Prvo je ustalo svećenstvo sisačkog kotara za proslavu tisućgodišnjice. Upravilo je poniznu molbu na duhovni stol u Zagrebu, da on odredi, da se dostojno proslavi, ili da sami potrebno odrede. Na to Haulik odgovori oštro na jedno i drugo prietnjom zabranjujuć tu smjelost. Godine 1863. zamoli nadbiskupa Haulika „Družtvo za poviest i starine Jugoslavena", da pošto će po svoj Hrvatskoj i Slavoniji tisućnica na 5. Julija biti proslavljena, blagoizvoli narediti, da i u „prvostolnoj crkvi" zagrebačkoj pod svečanom službom božjom, Epistola i Evangjelje staroslovjenskim jezikom odpjevani budu, te da i crkvena glazba slavenskim pjevanjem uspomenu uzveliča. Jedno i drugo bi ovršeno. Poglavarstvo grada Karlovca pitalo je, da se prigodom tisućgodišnjice na dan 5 julija služi sva misa u narodnim jeziku. Poglavarstvo sisačko išlo je još dalje, te molilo, da se na uspomenu tisućgodišnjice od 5. julija bogoslužje, osobito sv. misa u svih župah nadbiskupije zagrebačke ovršava, te ako to za sad nije moguće, da se na dan 5. julija na vjekovita vremena sv. misa slovjenski čita. Županija virovitička pitala je uspostavu slovjenskog bogoslužnog jezika, da se tim kršćanstvo učvrsti i svietlost božja većma razprostrani, da se kršćanska nabožnost učvrsti i vrline utvrde. Ona je dokazala kako je uspostava slovjenskog bogoslužnog jezika u trojednoj kraljevini pravo joj podieljeno i pripoznato po Hadrijanu II., Ivanu VIII., Urbanu VIII., Innocentu IV., kako se to još i danas vrši u primorskim biskupijama. Što je bilo pojedinim odgovoreno, može se zaključit po odgovoru datom požeškoj županiji: „da je još manje poznat slovjen. jezik viernim našim, nego li jezik latinski". Haulik to pravo uzkraćuje smiešnim, dietinskim odgovorom, vriednim sažalenja! I zagrebačka županija držala je skupštinu za uspostavu slovjenskog bogoslužnog jezika. Kaptol zagrebački zastupao je kanonik Gjuro Muzler protivnik glagoljice, koji med ostalim reče: „Držim i molim, da se slavna skupština okani, daljnjeg i bezuspješnog viećanja o pitanju strogo crkvenom, da se bogoslužje u svih rimokat. crkvah trojedne kraljevine u slovjenskom jeziku obsluživati ima, da se poziv postavi ad acta, i ujedno izjavi, da će se s razloga, rimskom crkvom svih crkava materom i Bogom postavljenom učiteljicom odobrenih, držati latinskoga za bogoslužje najshodnijeg jezika. Opet djetinski, nečastni odgovor jednog kanonika, pa je i pravo, što je sve počelo vikati na tu neslanu doskočicu.

Medjutim sve je ostavilo Haulika. Biskup Strosmajer već je poznat iz govora papi Piju IX., biskupi pak senjski i križevački sami služe se liturgijom slovjenskom k tomu sve svećenstvo pristalo uz preokret. Obranu latinskog jezika zastupao je sami „Katolički List" pod urednikom Horvatom. Jako loša bila mu je obrana, jer je pisanjem svojim pokazao, da je u tom neznalica. Pod nasljednikom Haulikovim, Mihajlovićem, okolnosti Hrvatske nisu do-

PODLISTAK.

Uzduž i poprieko.

Kao što se utopljenik i slamke hvata, tako se i ja i nadalje hvatam za pero, koje umočeno u crno mastilo, ostavlja na bielom papiru ove tragove. A da ti tragovi ne budu vodoravni, okrećem ga sad lievo sad desno, vučem sad gore sad dole, kadkad što prevučem pa opet dalje potežem, dok bielina ne postane i bielom i crnom.

Kao da nebi što imao napisati ovoga puta, kao da mi se prsti odrvenuli — toliko toga prohujilo je preko moje glave a mimo mojih ušiju. Eto ga, prošla je i toli dugo očekivana prva sjednica naše dijete. Prošlo je i predstavljanje našeg prvog gradjanina i njegov pomno napisani a zatim pročitani pozdravni govor dijeti. Po tom govoru sudeć, premda sam ja to kao tvrdoglavac i prije sudio i rekao — nije se ovog puta obistinila ona stara: nova metla dobro mete, jer liberalna načela, koja je novi naš kapetan stavio na bieli list papira i iz njega pročitao, smatram samo kao pročitano, ali još čvršće držim, da duša njegova i srdce čuti i drži se ne načela i ustanova liberalnih, već radi za načela čisto talijanska i bori se uz dostojne drugove svoje za ostvarenje ustanova i ideala onih, po kojima bi htio da nas jednom povuku i prebace i preko mosta i preko širokog mora. Naš sladki novi kapetan, taj miljenik zlatne široke porte, zlatne kite na sablji i crno-žutog pojasa, dosada je odglumio majstorski svoju ulogu, naime, da se vlah ne dosjeti, ugudjao kako već trebalo c. k., a najposlie da se pokaže još više crno-žutim umetnuo na trošak c. k. jedan debeli i medju onaj c. k. i tako se učinio milim, a od miloga miljenikom c. i k. kamarile, koja ga dizala i podigla, dok ne dodje vrieme da ga preko svih stepenica najednom ne pritegne i k materi zemlji (sit venia verbo) — na tleh ne skotrlja. I to će biti, sladki Lodoviko, uz koju kolajnu na izdrtom ruhu, sa šepavom nogom ili skrhanim vratom, nagrada sva!

Važno je za mene, premda se u to mnogo ne prtim, što je i ovog puta zasjedanje naše visoke dijete, sazvano izvan svog zakonitog sjedišta. Kao da smo prije zajedno čaj pili, ovoga puta smo iste misli bili i ja i njihova presvetlost; jedino su oni dodali da se nada, a to će reći: oni će tako učiniti, da će ove abnormalnosti prestati, t. j. i sielo štopa vladajućih a nametnutih nam krivih bogova, premjestiti u jedino zakonito i naravno sielo u Pulu, po čem ćemo se opet u jednoj misli naći; pak će tada i dijeta biti zakonito pozivana u Pulu, čime će nestati abnormalnosti a i o govora o njima. A što da rečem o patrima provincije? Ništa nova; stari ljudi uviek staru pjesmu gude: Jovo za novo, ili Istrija Talijanima. A skoro da im nebi krivo dao, da se nebi nalazili na krivom putu, jer vse vriedi jedna talijanska komentadorija, nego stotina njekih drugih križeva i kolajna. Pitajte gospodina Campitelli-a exkapitana ali ne exkomentadora.

* * *

Blaženi komiciji. I Žurnaleto i Popolo i Avvenire i Proletario već dugo i dugo ko o čemu a oni o komicijima, kao baba o uštipcima. Nebi mi žao bilo, da se baš radi tih komicija nije dogodio jedan mali „accident", ne sjećam se baš u ovaj čas, tko tako kaže. Dakle i ja ću ostati kod rieči „accident" i reći svoju dalje, samo da ne naskoči na me Proletario, što sam ga nazvao „malim". Ja mislim, da nisam pogriešio upotriebiv „mali"; jer prije svega, Proletario je umanjio svoju negdašnju veličinu, što mu se bolje svidja nositi manje hlačice; Giornaletto se prozvao ...ako, da bude ne samo odielom nego i imenom manji; Piccolo pak, on je htjeo ostati malim ne samo u jutro, nego takodjer i u večer; a pošto proti svemu tomu nema ništa Proletario, s toga i ja slažuć se u ovoj malenkosti š njime, rado upotrebih rieč „mali". A rekao sam prije

puštale borbu za uspostavu glagoljice. Napokon slavni i veliki papa Lav XIII. osobiti ljubitelj Slavena i začetnik pomirbe zapadne s istočnom crkvom, izda divnu apošt. okružnicu „Grande munus 30./9. 1880.“ gdje med ostalim govori „Quo ad vero ad linguam slavonicam in sacris peragendis usurpatam, (Methodius) se iustis de causis, ex venia ipsius Hadriani Pontificis, nec sacris literis repugnantibus, iure fecisse. Qua peroratione ita se qualibet culpae suspicione liberavit, ut in se presenti complexus Methodium Pontifex, potestatem eius episcopalem, expeditionemque slavonicam libenti animo ratam esse iusserit“. Hrvatski narod, da se pokloni i zahvali velikom papi, podje hodočašćem godine 1881. u Rim, što je papi osobito bilo drago, pak sv. otac dozvoli, da se na 5. julija u glavnom gradu Zagrebu, na blagdan sv. naše ravnoapostolske braće odpjeva služba božja u staroslov. jeziku. (Papa dopušća, a tudjincem biskupom i domaćim svrzikapam najpreča je skrb glagoljicu utamaniti već u klici). Da još većma pokaže svoju ljubav, on po nalogu i svom trošku pod redakcijom sv. jeronimskog kanon ka, blagopokojnog Dragutina Parčića, dade tiskati toli željno očekivani glagoljski misal, i u hrvatskom jeziku ritual (1893.) Onda je bio zgodan čas za Slavene, a osobito Hrvate, pitati — i bili bi dobili — uspostavu slovjenskog jezika od iskreno ljubećeg ih Otca. — Bog svoje vjerne Hrvate kuša, al ih ne zapušća, — te zasjeo na nadbiskupsku stolicu domaći sin dr. Juraj Posilović, koji je prije 18 godina, kao biskup senjski glagoljašio, te i za svoju nadbiskupiju označio porabu ovog novoga misala: „Uvedimo u naše dioceze senjsku i modrušku kao jedini zakoniti misal za službu božju slovjenskim jezikom, bila ona svečana il samo pjevana il tiha, i nalažemo svim svećenikom naših dioceza, da ga naročito za svečanu il pjevanu sv. misu mjesto dosadanjeg šćaveta s običnim hrvatskim jezikom, spojena s latinskim misalom čim se može prije u porabu stave.“ Narod se hrvatski probudio svagdje za uspostavu svog staroslovjenskog jezika, te se već u ovo posljednje vrieme izjavili neki vicearhidjakoni stranom za slovjensko bogoslužje, a neki za hrvatski samo obrednik, koga imaju već senjska i djakovačka biskupija. Zaključujemo sa slavnim Preradovićem i o banovini: „Zora puca bit će dana“. Da to posvećeno nam pravo od protivnika Slavena mraženo i tlačeno, čeka slavno uskrsnuće, što Bog pospješio čim prije.

(Konac sliedi.)

Istarski sabor.

U Kopru, 21. septembra 1904.

U 10 sati bijaše službena sv. misa, koju je čitao mjestni prošt i kojoj su prisustvovali osim saborskog predsjedničtva takodjer zastupnici većine i manjine.

I. sjednica:

Prisutni: predsjednik dr. Rizzi, namjestnički podpredsjednik Schwarz, vladin povjerenik Fabiani i 27. zastupnika; galerija dobro posjećena.

O podne predstavi g. Schwarz, najprije talijanskim, pak slovenskim govorom novoga saborskog zemaljskog kapetana i saborskog predsjednika g. Rizzia. Ono što je rekao talijanski, opetovao je slovenski.

Predstavljam — reče u glavnom — visokom saboru novoga zemaljskoga kapetana i saborskog predsjednika presv. g. dr. L. Rizzi-a koji je bio previšnjim pismom takovim imenovan. Obećajem saboru pomoć vlade, koja će s najvećom pazlivošću slieditì rasprave visokog sabora, a jer je njezina spremnost jednaka sa spremnošću visokog sabora, to u tom dobrom odnošaju neće nikada uzmanjkati pomoć vlade saborskom djelovanju kod plemenitih namjera.

Predstavi vladinog povjerenika na saboru presvj. namj. savjetnika Fabiania koji će biti uviek prisutan, da dade saboru tražena razjašnjenja.

Čim je g. Schwarz izgovorio prve rieči slovenski — posjedaše zastupnici većine te stadoše micati svoje stolice, mrmljati i kašljati, nekoji zapuštiše dvoranu. To je bio znak občinstvu na galeriji, koje je počelo drlati nogama, kašljati i prigovarati. Taj postupak saborske većine i občinstva zbunio je očito govornika, koji se je obazreo lievo i desno te za časak prestao govoriti. Vidilo mu se je na licu, da nije šta takova očekivao i da nije dovoljno poznavao talijanašku gospodu Istre.

Predsjednik Rizzi pročita zatim svoj nastupni govor jedino u talijanskom jeziku. On reče, da se podvrgava težkoj zadaći sa strahom premda ga tješi podpora članova zemaljskog odbora i pomoć sabora. Sjeti se svojih predšastnika, napose g. Campitelli-a, koji je ostavio iza sebe prazninu, koju neće moći on popuniti. Čuti se punim dobre volje i čuvstva do pokrajine, što biva često poticalom k izvršenju poduzeća i manje sposobnim. Prijatelj svake najšire slobode, nastojati će, da uzmogne svaki zastupnik nebnjeno razviti svoju parlamentarnu radinost. te će se posluziti strogimi propisi pravilnika jedino, da preprieči izvrgnuće slobode u razuzdanost i da očuva čast i ugled zakonodavnog tiela. Zahvali se namjestničkom podpredsjedniku Schwarzu na obećanoj potpori. Prešav na razvijanje svoga programa, reče da je zemlja Istre najsigurniji izvor blagostanja, te imadu Istrani očekivati izvor svom bogatstvu u plugu, koj je odkrio temelje prosvjeti. Iztaknu potrebu svestrane dobave vode za cielu pokrajinu, o čemu su poduzeti već prvi koraci i što će biti saboru priobćeno. Zatim spomene razne zakonske osnove kojimi će se sabor baviti, kao n. p. o uredjenju stanja občinskih činovnika, občinskih liečnika, pučkih učitelja, o promjeni pravilnika zem. kreditnog zavoda, o osjeguranju životinja itd. Izreče nadu, da će se osigurati izgradnju željezničkih pruga Poreč-Kanfanar i Matulje-Opatija-Lovran. Iztaknu potrebu, da se priskoči u pomoć stanovništvu pokrajine zbog loše ljetine.

Konačno spomenu, da je i ovaj put sazvan zemaljski sabor izvan svog redovitog sjedišta i dočim pruža srdačne pozdrave gradu, u kojem zasjeda sabor, izreče želju, da bi prestalo ovo abnormalno stanje koje prouzročuje troškove i zadaje potežkoća redovitom riešavanju posala, premda nije zadaća ni malena ni laka, koju valja riešiti, ipak se nada, da će ju zastupnici sretno riešiti, zauzeti samo za dobro pokrajine. Na koncu pozove zastupnike, da uzkliknu „Evviva!“ Njeg. Veličanstvu, čemu se odazva nekolicina zastupnika.

Zast. Spinčić, progovori kao predsjednik hrvatsko-slovenskog kluba:

Ima već evo preko 20 godina, što se sastajemo u ovom visokom saboru i što govorimo jezikom svojim i svojih izbornika te velike većine pučanstva Istre. U tom razdoblju predsjedala su saboru tri zemaljska kapetana. Prvi njih znao je naš jezik. Nije ga doista rabio, ali je to dopuštao nama i nije nam branio rabiti ga. Drugi, predšastnik sadanjega ne samo da nije znao jezika većine pučanstva pokrajine, nego on ga je i prezirao i priečio je ovdje na sve načine govoriti tim jezikom. Pod njegovim kapetanovanjem upravo se je nogama gazilo temelje i druge državne i zemaljske zakone, gazilo se je saborski poslovnik te previšnje odluke i odluke raznih i najviših oblasti u državi. U obće postupalo se tako, kako se nebi postupalo ni u najdivljem kraju; kršilo se je sve moguće pisane zakone i pravila a gazilo se je i zakone parlamentarizma, morala i uljudbe. Mi od manjine i naš narod često smo se pritužili kod c. kr. vlade i ovdje u saboru i izvan njega proti takovom postupanju, ali glas naš bio je uviek uzaludan. Taj je kapetan ovdje sada medju zastupnicima, nije već kapetan, ali nije on možda pao zato, što je gazio zakone nego je pao, jer je izmedju njega i većine, te izmedju bivšeg, hvala Bogu, namjestnika došlo do razmirica. A da nije njegov postupak prama nama bio uzrok njegovog odstupa, kaže nam i imenovanje sadanjeg kapetana. Čim si je on stekao zasluge, da je postao zemaljskim kapetanom? Bio je već javni faktor; načelnik u pokrajini najvećeg grada i obćine Pule, gdje stanuje i velik broj Hrvata i drugih Slavena, pa kako je on postupao s hrvatskim narodom tamo? Nikada nije rabio hrvatskog jezika, pače nije ni dozvolio da se ga rabi a medju ostalim nije ni htio podpisati jedne svjedočbe siromaštva, jer bijase hrvatska, i dosljedno je prezirao naš jezik i narod — pak su mu to valjda zasluge koje su ga podigle na ovo mjesto. Kao zemaljski kapetan, koliko je meni poznato, razaslao je okružnicu po obćinam ali samo u talijanskom jeziku pa i na hrvatske obćine. Nam zastupnikom je takodjer poslao poziv na prvu sjednicu samo u talijanskom jeziku te i tim prezreo hrvatski jezik.

Danas, gospodo, gdje se je i predstavnik c. kr. vlade udostojao govoriti slovenski — danas zemaljski kapetan, prvi put se predstavljajući, nije obnašao shodnim, da i jednom rieči pokaže poštovanje hrvatskom i slovenskom jeziku. Rekao sam, da je novi gospodin kapetan i predstavnik sabora prezreo u raznim prilikama a i danas jezik hrvatsko-slovenskog naroda u Istri, dakle jezik većine pučanstva ove zemlje a tim i narod sam. Ja njemu toliko ne zamjeravam, što je primio tu čast, jer on stalno misli, da će u svojem novom svojstvu moći po svojim načelima sve više raditi za potalijančenje ove pokrajine. Ja ne tužim ni c. kr. vladi ni njezinim predstavnicima, jer su naši glasovi kod nje glasovi vapijućega u pustinji. Ja iztičem ovo ovdje javno u koliko nije javnost sada izključena, jer je galerija izpražnjena — pred naobraženim svjetom, da se zna kako se još danas na početku dvadesetog stoljeća postupa s jednim dielom naroda, koji je toli zaslužan za prosvjetu ciele Europe.

U ime svoje i u ime svojih drugova prosvjedujem najsvečanije proti imenovanju čovjeka kapetanom i predsjednikom ovog sabora, koji niti pozna jezika većine pučanstva, niti ga štuje, pače ga očito prezire.

Samo iz znatiželjnosti pitam prosvjetlog g. predsjednika, da li mu je c. k. vlada postavila kakve uvjete, kad ga je imala predložiti na imenovanje Nj. V. za zemaljskog kapetana, odnosno kakvi su to uvjeti bili i što je gospodin predsjednik na to odgovorio. Ja sam svršio.

Predsjednik: Idemo dalje!

Zast. Spinčić: Tako se ne odgovara na interpelacije? Već krši pravilnik!

Čim je zastupnik Spinčić počeo govoriti hrvatski nastade na galeriji nemir, pak buka i krik. Predsjednik opomene občinstvo i moli, da se ne smeta govornika. Nekoji članovi većine zapuste dvoranu. Spinčić nastavi a občinstvo vuče stolce, udara nogama i psiče. Predsjednik opomenu občinstvo po drugi put, zagroziv se da će dati galeriju izprazniti. Opet odlaze drugi članovi većine. Spinčić prosliedi a občinstvo razgovara glasno, smije se, udara nogama i napokon stade složno klicati basta! basta! Predsjednik ustade, dade nalog, da se odstrani občinstvo, pokrije se i odlazi. Bennati više, da Spinčić neima govoriti. Ovaj mu odvraća, da ima po pravilniku pravo staviti na predsjednika

Nastavak u prilogu.

---

svega, jer prije prvoga, Proletario se nije ni bavio ovim accidentom, smatrajuć ga valjda još manjim nego ja.

Evo tog accidenta. Ona glasovita družica „professoressa“, što je držala drugovom ovdje javnu konferenciju o materinskom jeziku — socijalista — i proglasila nakon dugog promozganja, da njim je talijanski jezik materinski, u kojem da odgajaju u buduće svoj proletarijat, tjerajuć svuda i svagdje tudjinske jezike u ovoj pokrajini (razumievaj hrvatski i slovenski), — bila je jednim krivim potezom pera c. k. oblasti izagnana iz ovoga grada. Što li je palo na um slavnima da poduzmu ove „stroge“ mjere, još mi se i sada mozak vrti: jer skupljajuć glavu s repom a rep s glavom, ne mogu dokrajčiti, da ne rabim običnu rieč dokučiti, je li ju na to nagnala ljubav prema našem hrvatskom jeziku i školama, ili je to u ovo doba nerodice izbacila onako što no se kaže, za reklamu prema gore. Hoću ipak da rečem, što neki ter neki kažu o razlogu tog izgona. Pripovieđaju naime, da je ta samozvana professoressa taknula u petu njemački jezik i škole, i odatle gojev svemogućeg Olimpa na nju, te bez obzira na njezin tituluš i spol, zaboraviše ovaj put c. k. gentlemani na kavalirstvo prema krasnom i nježnom spolu, te š njome jednim krivim potezom pera — kako nahrenuh — preko granice u krilo matere-zemlje, smiluj se Bože Ako bi htjeo Proletario pitati, što li ja o tom mislim, odmah ću mu reći, da ja u obće ništa ne mislim, a još manje se u to pačam, jer s velikom gospodom, kao što je professoressa i cc. kk., trešnje zobati neću, dok god ne počnu i oni zobati trešnje s koščicama. A napokon stranka drugova je zaručnica jednog velikog gospodina, koji se je mogao kod svojih kumova zauzeti za djeverušu, kao što se je zauzeo bio debeli kum zaručnice. Giornaletto, ali žali bože, ne pomogoše ni debeli tanki kumovi a niti sva gospoda kraljevinska i porečka, da onakav veliki um, biser Italije, našoj Istriji spase.

* * *

Sreća je da kadkad čitam Žurnaletto. Evo zašto: da nema njega, za stalno mi ovaj put nebi bila pala na um rieč „tabor“. Opet piše da će „pancronati“ držati u nedjelju tabor u Medulinu. Kako se malo razumijem u takve stvari, ipak sam siguran, da ako se to bude va istinu zbilo, da će to naš puk s veseljem pozdraviti i da će to naš puk s veseljem pozdraviti i veselo pohrliti iz bliza i daleka na takov tabor, jer i moja glavičina već uvidja. da je bolje slušati onoga, tko ti dobro želi, nego li onoga, koji ti sa smieškom „milostivo“ ruku pruža i sladko par puta za zdravlje upita, kao što su majstori u tom baš oni od Žurnaleta i njegovi komandanti na puljskom komunu i bodulski patrijoti Dumić Stanić, i Mate Bolmarčić.

Ja dakle dajem prvi moj glas da se taj tabor drži i da svi pohrlimo na njega.

* * *

Upravo sam ovim htio svršiti, kad mi dodje nešta u glavu i počnem se srdit. U nedjelju naime, dodju nekoji naši ljudi u Štinjan da drže najavljeni izborni sastanak, ali kad tamo čovjek, kojemu javiše pismom, da im ustupi lokal, reče da nije primio nikakvog lista. Eto oni u rieči, kad mu listonoša preda baš ono pismo, koje je u Puli bilo predano na poštu pred dva dana.

U Štinjan, koji je odalečen iz Pule kakvih 5 kilometara, trebalo je dva dana i pol, dok je došlo jedno pismo poštom tamo. Akoprem se jadim, ipak čestitam na ovoj brzini, jer me tješi barem to, da je ipak sretno dospilo u ruke naslovniku. Nadajuć se, da će se u buduće bolje napredovati i u tom, te drugi put lista u obće niti izručiti, ja se u svoj poniznosti klanjam i preporučam. — Abderićanin.

upit. Občinstvo pljeska burno Bennati-u, dočim prečida Spinčića. Za tog prigovora stoje svi zastupnici, koji ostadoše u dvorani, isto i gg. Schwarz i Fabiani, koji razgovaraju vidno o tom dogodjaju. Saborski poslužnici dodjoše na galeriju koja se poče vrlo polagano prazniti uz buku i psovanje odlazećih.

Nakon četvrt sata vrati se predsjednik, otvori sjednicu i reče, da je dao zast. Spinčiću riječ misleć, da će ovaj dati kratku izjavu. Zast. Spinčić da je imao staviti upit na predsjednika — i zatim svrši svoj govor, na koncu kojeg zapljeskaše mu drugovi od manjine.

Priobćenja.

Predsjednik priobći, da se je biskup Nagl izpričao ako ne bude mogao k sjednicam. Biskup Flapp javlja, da ne može radi posala k sjednicam.

Zast. Vidulich moli dopust za 8 dana.

Zast. Belli predloži, da se občinstvu otvori galerija, na što odgovori predsjednik, da neima ništa proti tomu i občinstvo, koje je čekalo pred vratima, vrati se odmah — izuzam gospodja.

Izbor tajnika.

Saborski poslužnik dieli listiće sa imeni: Polesini i Zarotti. Manjina briše ime posliednjega i napiše: Kompare, koji dobi 8 glasova: izabrana je prva dvojica.

Izbor revizora.

Poslužnik dieli listiće sa imeni: Bennati, Chersich, Cleva, Polesini, Sbisà i Tomasi.

Manjina briše dvojicu i napiše mjesto njih: Mandić i dr. D. Trinajstić, koji dobiše 8 glasova; izabrani su sami članovi većine.

Zatim se je imalo obaviti izbor saborskog odbora, nu predsjednik izjavi, da članovi većine nisu još glede osoba složni te da će se taj izbor obaviti u sjednici poslie podne u 3 sata.

Prešni predlozi.

Zast. Bartoli sa drugovi, da bi se pospješilo gradnju željezničke pruge Poreč-Kanfanar, da se tim dade narodu zarade zbog loše ljetine.

Prihvaćena je prešnost i sam predlog jednoglasno uz dodatak zast. Tamasi-a, da bi se zbog istog razloga uredilo i gorske potoke.

Predlog zast. Spinčića i drugova glasi:

Prešni predlog:

zastupnika Spinčića i drugova.

Obzirom na izvanredno slabu ovogodišnju ljetinu i na biedu, koja prieti najvećem dielu pučanstva pokrajine, postavljaju podpisani sliedeći predlog:

Visoki sabor nek blagoizvoli odlučiti:

1. Poziva se zemaljski odbor, da dade čim veću svotu, koja bi se imala porabiti za nabavu sjemenja, za podporu posve siromašnim i nesposobnim za rad i poglavito za javne gradnje (cestne i vodovne) u pojedinih mjestnih občinah.
2. Poziva se zemaljski odbor, da u istu svrhu bezodvlačno predloži saboru stanovitu svotu.
3. Poziva se i c. k. vladu i zem. odbor, da se gornje podpore u pravednom razmerju razdieli medju pojedine občine.

Taj predlog nek se razpravi na temelju § 37. pravilnika zem. sabora Istre sa svimi dopuštenimi kraticami.

Kopar, 21. septembra 1904.

Spinčić, dr. D. Trinajstić, dr. Stanger, Kompare, dr. M. Trinajstić, dr. M. Laginja, Mandić, Andrijčić.

Prima se jednoglasno prešnost i sam predlog bez razprave, jedino zast. Campitelli reče, da podupira predlog.

Priobćenja.

Predsjednik javlja, da je zast. Kozulić javio, da nemože radi raznih posala do subote na sabor.

Isti predstavi g. Stjepana Vidačića, stenografa, pridieljenoga vladinom povjereniku. Zatim digne sjednicu.

Nastavak sjednice.

U 3½ sata po podne otvori predsjednik sjednicu kao nastavak dopoldašnje, te se je odmah prešlo na

Izbor odbora:

1. Financijalni odbor. Po dogovoru bijahu izabrani u taj odbor zast. Andrijčić, Belli, Bubba, Kozulić, Campitelli, Sbisà, Zarotti sa svimi glasovi.

2. Političko-gospodarski odbor: Bartoli, Bennati, Bubba, Stanger, Ventrella.

3. Školski odbor: Bennati, Constantini. Spinčić, Vareton, Ventrella.

4. Poljodjelski (agrarni) odbor: Davanzo, Mianich, Polesini, M. Trinajstić, Venier.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje razne izvještaje, molbe, račune i druge podneske, koje se upućuje odnosnim odborom.

Zatim zaključi sjednicu okolo 4¼ a za buduću pozvati će zastupnike pismeno.

Velološinjska irredenta na poslu.

(Nastavak)

II.

Radi ovakovih prilika posve naravno, da ovdje nije niti moglo biti prave i živahne izborne borbe, kako to običajo biti po ostalim krajevima naše Istre. Gledalo se je sa strane naših ljudi samo da ostane „status quo“, to jest, kako je do danas bilo: da se naime u zastupstvo, naročito na čelo občine, ne uvuku agenti talijanske „irredente“. Prevelika čežnja za pogubnim mirom, slogom i komoditetom, neda ni dasas još našim ljudem, da ustanu odlučno proti širenju pogibeljne za nas talijanske „kulture“. Ova šaka „Talijana“ poznavajući tu slabost naših ljudi, pripravljaju je putove svojim osnovama. Čežnja da jednom već i Veli Lošinj padne u krilo talij. „irredente“, podupirane izdašno od talijanskog političkog družtva, nije dala ovim ljudem mirno spavati, — pak su snovali, kako će, bilo kojim načinom, okoristiti se nehajem i dobroćudnošću naših ljudi, te se dočepati uprave na velološinjskoj občini. — Izbori su pred vratima, a reći bi, da se nitko ne miče. Od naših dvojica, trojica predlagali i toplo zagovarali, neka bi se započelo samostalno s naše strane štogod raditi, ali njihovi pozivi razbili su se o lošinjski obzir i o težnju za pokojem i političkim neradom. „Talijani“ znajući, da podju li otvoreno svojim kartama van i sami o sebi, neće postići ništa, već će se samo smrtno osramotiti, gledali su kako da naše prevare. To im je žalibože donjekle i uspjelo. Oni su nanjušili, da se naši slabo zanimaju za občinske izbore, — pak da ih nebi oni svojom otvorenom agitacijom probudili iz sna, uvjeravali su naše ljude, kako se tobože ni oni ne miču, dok su potajice radili i sačinili već bili plan, kojim će naše nasamariti. Glavni raznositelj te neistine bio je mjestni liečnik. To je bila prva neistina, kao uvod tolikim drugim prevarama kod ovih izbora s njihove strane.

Osam dana pred izbore sazvao je zamjenik odstupivšeg načelnika u občinsku kuću izbornike, da se svi bez razlike političkog mišljenja, dogovore o kandidatima za občinsko zastupstvo. Kako sazivatelj toga odbora spada medju takozvane tobožnje neutralce, a inače je duševni slabić tako, te neznamo bili se u čitavoj Istri našlo takovog političkog neiskrenjaka — njekoji od nas pobojali se odmah, nije li taj čovjek stavljen van od naših „irrendetaša“ za figuru i oruđje, kojim će moći naše ljude nasnubiti. Istina, sve prividnosti onaj čas bile su proti tomu mišljenju, — jer taj gospodin znade do savršenosti igrati ulogu neutralca, bezpristranoga čovjeka, on se pače pričinjao kao da naginje k našoj strani. Ali sve činjenice zbivše se kasnije, pokazale su, da je bojazan glede njega bila opravdana.

Tom pozivu odazvao se je dosta neznatan broj izbornika, jer naši ljudi na žalost ne shvaćaju još veliku važnost občinskog izbora, te pokazuju vrlo malo mara za javne poslove. Naši pak „Talijani“ imajući već stvoreni plan u glavi, pokupili su ono njekoliko raznimi obziri sebi vezanih ljudi, koji su imali kao pokorno kimati na svaki njihov mig. Čim smo vidjeli na taj sastanak doći, uz kap. E. Bušanića i dvojicu doglavnika njegovih, strastvenog odpadnika popa i ravn. učitelja V. Scarpu i dr. Sušića, — bio nam je jasan njihov plan: bili smo uvjereni, da će se obistiniti ono, na što smo mi naše često upozorivali, da će „Talijani“ naime ovaj put osim Bušanića gledati proturati još i ovu dvojicu ljuto zagriženih „Talijana“ u zastupstvo. I ne prevarismo se.

Sazivatelj predizbornog tog sastanka, bio je već prije toga upozoren, da će naši ljudi pristati na dogovor, te glasovati za predložene kompromisne kandidate, ali uz uvjet, da pod nijedan način ne smiju u zastupstvo doći spomenuta dvojica „Talijana“, — jer su s jedne strane inostranci, a s druge strastveni mrzitelji svega, što po hrvatstvu i samo miriši. — U tom je bio složan sav narod, osim dakako Bušanića, ove dvojice i njihovih podrepnica. Da ova dvojica uživaju u narodu obće nepovjerenje, to moraju, hoće, neće — i oni sami priznati, a to su često, pa i ovom prilikom, izkusili. Obćeniti je bio vapaj: tudjinaca nećemo u zastupstvo!

Razlog ove obće protivnosti Lošinjana proti tudjincem, ima se tražiti ne samo u strastvenom talijanstvu ove dvojice, već i u tom, što je Lošinjane izkustvo naučilo, da ako je kada došlo do nemira i nesloge medju njima, da je ta uviek imala svoj izvor u ovakim ljudima. Stranci sami po sebi nisu zlo po jedno mjesto, jer vrledni i čestiti mogu mu koristiti a i koriste mu mnogo — ali koji dolaze u mjesto kao bezobzirni širitelji tudjinske jedne politike, te ljuti progonitelji domaćih svetinja i običaja, ne mogu nikako predobiti za sebe poštene i značajne domorodce. — Sedamdesetih godina prouzrokovali su baš ovakvi ljudi u ovoj občini najveće nemire. Radi toga bilo je poslie tog vremena za Lošinjane pravilo, da stranca ne biraju u zastupstvo, i od tog pravila, u koliko je nama poznato, do ovoga puta nije se odustalo.

Sazivač dakle tog dogovora znao je vrlo dobro za ovo javno mnienje o strancima u obće, a napose o spomenutoj ovoj dvojici, pa je u dogovoru s nekojima od naših sastavio listu kandidata, koju da će na tom sastanku predložiti sakupljenim na prihvat. — Medjutim on se toga držao nije, a zašto ne, vidjeti ćemo kasnije; ovaki bo bio bi pomeo račune „Talijana“, a on — jer su ga valjda odmah poslie toga oni na svoj način znali privezati uza se — kao njihovo oružje nije to smio učiniti. On je naprotiv predložio, neka se pojedinci dignu i neka svaki imenuje po svojoj želji dva kandidata. Zaista originalan izum! „Talijani“, očito po dogovoru, ustajali naglo jedan za drugim i predlagali sve po dva kandidata, najprije dakako sve svoje generale, a onda njihove podrepnice. Na obće začudjenje predložili uz kap. Bušanića i ova dva stranca. Što se nisu toliko godina usudili, — usudili su se ove sada, jer su se vidjeli, da će im to radi mljačnosti i slabe energije naših ovo godine još najlaglje poći za rukom. Ono malo naših, što bilo prisutno, gledalo samo u čudu, i pitali se, što će to reći da se na jedrom ti tobožnji Talijani, kojim je dobrobit našega deveta briga, stali toliko naprezati, da dodju na občinu. Drugi pak, koji su mogli težkom mukom doći do rieči, predložili su i njekoliko naših. Tako je narasao broj tih predložnika do 40. Najposlie, uvidjajući dobro kamo to smiera, izjaviše dvojica ondje prisutnih najuglednijih predstavnika hrvatske stranke, da oni absolutno ne mogu dopustiti, da se u občinu uvuku: spomenuta dva protivnika nam inostranca, pa da ako do toga dodje, da će se na mandatu zahvaliti, — te im bome i odbrusili zašto toga neće. „Talijani“ se preplašili, — jer su znali, da ako podju otvorenim kartama pred narod, da im je igra izgubljena, — te da ako bi primjer ove dvojice najboljih občinskih zastupnika, sliedila samo još njekolicina zastupnika, da bi ih narodno ogorčenje pobacalo iz svoje sredine, jer osjećaju dobro, da bi puk sve prije volio, nego njima izručiti upravu svoje občine. — Stali su radi toga pomirljivo izticati, kako im je tobože na srcu dobrobit mjesta, i kako treba inteligentnih ljudi na občini itd. Pomno su sakrivali stranačku „irredentsku“ svoju politiku, koja im je bila pred očima.

(Sliedi.)

Franina i Jurina.

Fr. Tako te acionari talijansko-poprdilskeh vapori dobit nazada beči.

Jur. Namor će neki ter neki, samo ako nebudu svi od komitata storili, kako j' storil neki već jedan od njih.

Fr. A ča j' to storil?

Jur. Lepo j' zapisal naprvo sve svoje svojoj ženi.

Fr. Će l' mu pak ta valjat?

Jur. To će pak sud povedet.

* * *

Fr. Ča da su morali bežat iz diele?

Jur. Su!

Fr. Ki?

Jur. One gospe i ona gospoda (al gospodski fakini) kem su dobri hrvatski beči a ki neće da čuju hrvatskega jezika. Mej stiranemi bil je i dotur Ettore Costantini.

Fr. A ča j' šal tamo iskat?

Jur. Vaj si ga. Prej je negde prihajal Krstić, a sada prihaja Ettore Costantini.

Fr. Trebe da mu j' za šuštituta.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Izborni sastanak u Medulinu. U nedjelju dne 2. oktobra u 4 sata poslie podne održavat će izborni odbor hrvatske pučke stranke u Puli, izborni sastanak u Medulinu. Pozivlju se svi koji hrvatski čute, kojima srce tuče za svoj materin govor i rod slavni hrvatski, da pohite na ovaj sastanak, gdje će čuti u svom materinskom jeziku govore onih ljudi, koji sve svoje sile posvećuju i žrtvuju i dušom i tjelom rade za bijedni od talijana ugnjetavani istarski puk. Svatko dakle, koji može, u nedjelju u Medulin, osobito vi braćo, koji ste iz sela blizu Medulina.

Izborni sastanak u Štinjanu ili bolje rekuć prijateljski dogovor, obdržavao se prošle nedelje po podne. Akoprem izbornici niesu znali za taj sastanak, to se za čas izkupilo sve što je živa u Cukonovu gostionu. Vidim, da prigovarate, urecite

sastanak, pa ga ne najavite onima kojih se tiče. Polako! Javilo se pismeno jošte četvrtak, ali naslovnik nije imao pisma u rukama niti nedelju po podne. Unatoč tome sabrao se sav onaj bistri narod. Odaslanici hrvatske pučke stranke podučiše narod o predstojećim izborima i o važnosti istih. Predočiše im cilj stranaka, koje ulaze u izbornu borbu, te potrebu, da se sve što je našega okupi pod jednu zastavu, i u dan izbora dade glas našim odabranicima.

Narod je vrlo pazljivo pratio razlaganja odaslanika, te pojedine nagradjivao burnim povladjivanjem. I od domaćih govorio je razumno Ivan Milovan i preporučivao svojim seljanima slogu i jedinstvo A liepo je i oduševljeno govorio i Miho Cukon mladji, preporučujuć svojima, da se drže današnjih nauka i nepokolebivo stoje uz Hrvatsku stranku. Cieli tečaj sastanka prošao je tako prijateljski i neprisiljeno, da je na sve učinio dubok utisak.

Istoga dana bio je u Štinjanu i neki Dobrić iz Fazane, koji se je izdavao za pristašu „Zucconove stranke", kako je on govorio. Ljudi čuvajte se krivih proroka, te ovakovim pokažite vrata.

Kradnja I svetogrdje u crkvi u Marčani. Prošli petak u noći provalili su kroz prozor u crkvu u Marčani nepoznati do sada tatovi. Odnesoše nešto srebra i zlata, a što je najžalostnije počinili su gnjusno svetogrdje na slici B. D. M. i na posvećenom kaležu, iz kojega su oduieli sv. tielo Isusovo. Zlata i srebra odnesoše u vriednosti od 500 kruna, dočim su počinili štete preko 200 kruna na raznih crkvenih predmetih. Na lice mjesta stigla je iz Vodnjana sliedećeg dana sudbena komisija. Oružničtvo je ulovilo dvojicu sumljivih osoba, koje se nalaze u zatvoru.

Put za Banjole. Teda negda imali smo i jedan izborni sastanak „del partito degli indipendenti": bio je u nedelju u Banjolama, gdje su došli iz Pule dokter Rismondo i par drugih te su dogovarali s Furlanom i nekim Miškovićem. Nešto naših mladjih išlo da čuje, što će biti.

Mladi Latini — inače Rovinjci — rekoše: „se mai no i ve ga fatto la strada per Banjole, ve la faremo novaltri, se votaré per noi". Jedan od naših odgovori pitajuć: Vi ćete nam dati put, a tko ste Vi? Zar niste sve jedna „pasta" s onima, koji su do sada vladali? Zar ne plaćamo već trideset i više godina adicionale i za ceste i za škole i za liečnike i bog zna zašto ne — pa kad su išli naši novci? Sada, kad imaju biti izbori, obećajete kolače, a kad što pitamo iza izbora, dižete na nas kolce! Vidi se i po tom kakvi ste nam prijatelji, kad nam govorite tudjim jezikom".

Latini ostaviše kiseli Banjole, a jedan od njih reče: Me par che no trovemo piu „ščavi" nella Polesana.

Postupak žandara. Bilo je doba, kad se je tužilo na grozni postupak žandara s našim ljudima u kotaru porečkom. Danas dolaze tužbe, i to sve češće, o njihovom postupku na Puljštini gdje se ističe svojom naprasitošću osobito njeki žandar Jadre. Što je ovaj delija činio u Medulinu na Jakovlju, to je zaista nečuveno. Nikad nije Jakovlja prosta mirnije od ove godine; ali Jadri je to bilo žao, da ih po danu nije mogao zatvoriti barem desetak, te je na večer mirno prolazeće ljude i mladiće grabio, drmao, gonio i zatvarao, ko da bi bio med razbojnicima.

Ovih dana opet čusmo liepu iz Peroja: žandari, uslied bezobrazne prijave jednog mutikaše, udjoše u kuću poštenjaka Špira Maričevića, ko da bi on bio dupež koji, a kad su bili unutri grozili mu zatvorom i prisilnim odvedenjem pred bolestnom ženom koja je od toga pala u nesviest, te joj se i bolest pogoršala. Što to znači? Zar neznaju ti ljudi reda za dužne obzire u službi?

Za sada ovo, a do zgode obrnut ćemo i deblji kraj.

Lošinjski kotar:

Hvalevriedan čin. Gosp. Ivan Ragusin iz Velog Lošinja, koji sada boravi u Krugersdorfu (Transvall), nije zaboravio u tudjini na svoj mili zavičaj. Tamo je sakupio, što medju svojim domorodcima, što medju ostalim Hrvatima, liepu svotu novaca za popravak župne crkve u Velom Lošinju. Divimo se požrtvovnosti njegovoj i ostalih njegovih domorodaca i Hrvata, što žrtvovaše od svojih truda ovako liepu svotu za velebni hram Božji u Vel. Lošinju. To nam je najbolji znak, da naši ljudi daleko od svoje domovine toplo osjećaju za Boga i za svoj mili rodni kraj. Čast i hvala g. I. Ragusinu i ostalim Veloselcima i Hrvatima, koji doprinieše za crkvu u Velikom Lošinju.

Svotu koju poslaše iznaša lira. 25½ ili u K 608·58. A dadoše: po K 53·45 Ragusin, po K 35·60 Augustin Bušanić, Fortunato Stuparić i Ivan Ivančić. — Po K 23·75 Josip Ragusin, Anton Peranović, Elisa Anteljević, Franjo Garzančić, K. V. Cehorović, L. Trojanić. — Po K 11·88 dadoše: Andre Simičić, Nikola Vučetić, W. G. Pattinson, Anton Rode, Šimun Peranović, Juro Maričić, Juro Jutronić, Ivan Rode, Nikola Primić, Niko Milutinović, Dimitrija Tičić, Anthony Dedack, M. Menzer, Angjeo Katkić, Ivan Lang, Mirko N. Anteljević, Kosta Janković, Štefo Begović, Ivan S. Tripovich, Anton Valantin, Vaso Ljubetić, Juraj Mikolović, i Vid I. Vučinović. — Po K 8·83 dao je I. Hellnis — Po K 5·94 dadoše: Marija Chalmers, Kuzma Jurković, Miko Popović i Another.

Svima ovima najsrdačnija hvala, a od Boga plaća. — Ujedno javljamo našim Lošinjanom izvan domovine, da je naša crkva opet divno uredjena, i da svojom velebnošću i ljepotom služi na čast mjestu i gradjanom.

Glas iz krčke biskupije. Nisam nakanio pisati nikakve razprave, već ću jednostavno navesti sud rimske „propagande" o porabi glagoljice.

Mnogo se je već govorilo i pisalo o glagoljici za i proti. Pravo glagoljice nateže njezini neprijatelji ovako i onako, te dapače nalazi glagoljica neprijatelja i medju vlastitimi sinovi hrvatskoga naroda, koji nehtijuć ju očito napasti izkrivljuju pravo glagoljice na razne načine. Mnogi tobožnji učeni Hrvati iz svećeničkoga stališa, da se približu i tobože obrane njekoje biskupe ne mare za sve što je narodno, kažu: pravo glagoljanja spada na pojedine crkve, a nikako na čitav narod. Ova njihova tvrdnja jest sasvim netemeljita i služi im samo za zavaravanje drugih i za pokrivanje njihova protunarodnoga čuvstva. Glagoljica nije pravo pojedinih svećenika ili crkava; jer svećenikom kao svećenikom ne uzimajuć u obzir narodno čuvstvo bilo bi svejedno misu govoriti glagoljski ili latinski, crkve pako pomišljati bez naroda jest nesmisao: Crkve se grade za narod, da može u njih Bogu šiljati svoje molbe i zahvale; s toga se i proširivaju, produljivaju, ako su postale svojim prostorom premalene za dotično pučanstvo. U ostalom pustimo to sve na strani, pa se pitajmo, kako su sudili u Rimu o glagoljici sve dotle, dok ih nisu počeli upućivati o istoj izrodi hrvatskoga naroda i njegovi neprijatelji. Pred menom leži izvorno pismo „propagande" pisano osorskomu biskupu, koje od rieči do rieči navadjam:

Ill. mo e Rev. mo Sig.re!

Essendo giunto a notizia di questa S. Congregazione, che in codesta sua Diocesi si trascuri dagli Ecclesiastici di rito slavo-latino nelle Messe e divini offici l' uso dell' idioma slavo letterale stampato nel carattere Geronimiano, ed essendo a carico della medesima S. Congregazione che si prese tanta cura e sollecitudine per la stampa dei messali e breviarii in detto idioma e carattere, d' invigilare perchè si conservi un rito che fù di tanto vantaggio alla cattolica religione, perchè le eresie del secolo XVI non penetrassero in codeste regioni: a rinvigorire l' osservanza s' indirizza con fiducia a, V. S. perché raddoppiando il lodato suo zelo attentamente veda se si osservi da tutto ciò chè la S. M. di Benedetto XIV prescrisse nella sua costituzione „Ex pastorali" del 1754, della quale ad ogni buon fine le accludo copia in istampa. Sarà poi della sua sollecitudine per la conservazione del rito Slavo latino il rendere istruita questa S. Congregazione del presente stato di do. Rito e di ciò che posse farsi per rinvigorirlo onde si conservi e mantenga ad onore della nazione, ed a vantaggio della nostra santa religione.

Tanto mi ripromette dalla pastorale vigilanza di V. S. e per fine prego il Signore Dio chè lungamente la conservi e la prosperi.

Roma dalla propaganda 29. St. 1804.

Monsigor Vesc. di Ossero in Dalmazia — Come fratello affmo. S. Card. Borgia Pref. Domenico Arciv. di Mizia Segr.

Iz ovoga je razvidno, da su u Rimu smatrali glagoljicu p r a v o m čitavoga hrvatskoga naroda, a ne povlasticom pojedinih svećenika ili crkava. „Propaganda" kaže „l' uso," što će reći „poraba" (facoltà di servirsi di qches.), dakle ne povlastica"; jer „l' uso" se upotrebljava za sve crkvene obrede kao za latinski, grčki i židovski. Kad bi dakle glagoljica bila samo povlastica, a ne pravo, tada bi i propaganda bila upotrebila „il privileggio," te dapače propaganda ne bi niti poticala biskupa osorskoga na to, da se ne zanemaruje glagoljica; jer povlasticom se služiti jest u volji. Nadalje je očito, da poraba glagoljice nije bila podieljena samo svećenikom ili ili pojedinim crkvam već hrvatskomu narodu, jer u dotičnom spisu se jasno kaže: onde si conservi e mantenga ad onore della n a z i o n e, dakle neka se sačuva i održi na čast n a r o d a, a ne svećenika i crkava.

A znate li komu ovo propaganda piše? Gorke li ironije! Franu Petru Rakamariću biskupu Osorskomu, koji je godine 1803. ukinuo glagoljicu u Velom Lošinju. Ovaj narod brani svoju glagoljicu, diže se proti neprijateljima iste, utiče se dapače pred carsko priestolje, a onaj koji bi mu imao braniti njegovo pravo i svetinju, na što ga potiče isti Rim, taj mu ju uzprkos poticaja i naloga iz Rima ukida. Izrod! Čudimo se i ogorčeni smo na Flappa i Nagela što proganjaju našu svetinju, a ne ćemo li se još više čuditi hrvatskim izrodom, koji svetinju usisanu majčinim mliekom zatiru i smjehu izvrgavaju.

Pitam one, koji kažu, da narod ne ima pravo zahtjevati glagoljicu, već neka to prepusti Rajčevićem, Nakićem, Flappom, Nagelom, Pazmanom, Rakamarićem i sličnim, neka mi odgovore: Da li je narod dužan braniti i zahtjevati sve ono, na što ima pravo i što mu služi na čast?

Ako odgovore, što kao ljudi i moraju, da narod koji ne traži svoga prava i časti nije vriedan niti živjeti, tada moraju dopustiti, da su ne samo svećenici nego i sav hrvatski narod dužni tražiti i zahtjevati glagoljicu, za koju kaže propaganda: onde si conservi e mantenga ad onore della n a z i o n e.

S toga hrvatski narode gdjegod te ima, traži svoju svetinju svimi zakonitimi sredstvi, te se ne straši nikakvih Flappa, Nagela, Nakića i sličnih, neka ovi govore, da ti ne imaš pravo tražiti glagoljice, njihove rieči nišu rieči pastira već rieči vukova; jer dobar pastir mora nastojati, da njegovo stado napreduje i svimi dobrimi sredstvi nastojati oko njegova dobra, a ne sam ga zatirati i iz ovčarnice Gospodnje tjerati.

To ti kliče pop glagoljaš.

Voloski kotar:

Vjenčanje. G. Nikola Kovač, tehnički asistent okružne oblasti u Bihaću vjenčao se je u Kastvu dne 26. o. mj. sa gdjicom Francikom Grgurina, iz vrlo cienjene obitelji našeg rodoljuba Ivana Grgurine iz gornjeg Rukavca. Srdačne čestitke novovjenčanim i njihovim družinam!

Tvornica umjetnog leda u Iki (občina Lovran). Od tamo nam pišu da se je sastalo družtvo domaćih i izvanjskih dioničara, koji kane podignuti tvornicu umjetnog leda. Potreba takve tvornice uvidiše gostioničari, mesari i privatnici, osobito tečajem ovoga ljeta kad no nebijaše moguće ni za skupe novce u svako doba dobiti željenog leda.

Iz Voloskoga pišu nam 20. o. mj. Čovjeku skače srce od veselja kad gleda onu mnogobrojnu našu dječicu, koja se upisaše početkom tekuće školske godine u naše javne i privatne pučke škole ovdje i u susjednoj Opatiji. Još pred koju godinu nehtjedoše ni čuti školske oblasti štogod o hrvatskoj pučkoj školi u Voloskom, a danas njim pokazuje najočitije krasan broj od 105 djece, koja se upisaše ovdje u „Družbinu" školu. Trebaju li te oblasti još većeg dokaza o potrebi takve škole. U susjednoj Opatiji upisalo se u javnu i u „Družbinu" školu preko 180 dječice obojeg spola! Budući da raste godimice broj naše dječice koli u javnih toli u privatnih školah, geometričkom progresijom pada sve to više broj djece u talijanskih školah, za koje će se do mala moći reći, da su ovdje posve suvišne.

Godišnji sajam. U nedjelju dne 2. oktobra obdržavat će se u Kastvu godišnji sajam, na koji se može dovesti svakovrstno blago.

Pazinski kotar:

U državnu gimnaziju u Pazinu upisalo se u I. razred 62 učenika, a u svih šest razreda njih imade 211. Rodoljubi, sjetite se djačkog pripomoćnog družtva u Pazinu!

Gnjusarija na željezničkoj pruzi Pazin-Rijeka. Pred nekoliko mjeseca odpravio je odavle čovjek prijatelju na Rijeku malu bačvicu vina od 50 litara. Prijatelj mu javio, da vino primljeno nije dobro, te čudio se kakvog mu je to poslao. Pošalje mu praznu bačvicu natrag iz Rijeke, a kad tamo nadje pod obručima bačvicu izvrtanu svidrom i začepljenu škuljo. To je sramotno, da se što takva dogadja, da čovjek nije sjeguran nit kapi vina poslati, da ono naravno netaknuto dodje na odredjeno mjesto. (Nećemo, da izpričamo željezničko osoblje, ali je moguće, da je tu „gnjusariju" počinilo i osoblje u kojem skladištu. Op. Ured.)

Glavna skupština djačkog pripomoćnog družtva u Pazinu obdržavala se, kako najavljena dne 15. t. mj. Izim članova iz Pazina i okolice prisustvovalo njih je takodjer nekoliko iz Pule. Iz izvješća, što no ga podnio odbor, iznieti ćemo samo nekoje podatke, pošto i onako će bit svojedobno priobćeno u cielosti.

Družtveni prihod od članarine i darova iznašao je ukupno K 15311·59, od kojih odpada na Istru K 12751·89, na Hrvatsku K 1277·53, na Trst i okolicu K 947·54, a na druge krajeve K 333·63. Dočim je utješljivo zanimanje, kojim si Istrani podupiru rad ovog družtva, nemože se na žalost isto ustvrditi za druge hrvatske i slovenske krajeve, uzev u obzir, da je ova ustanova od obćenite narodne, a niposto krajevne koristi, te da su kod iste surazmjerno zanimani i Hrvati i Slovenci.

Podporu je uživalo 115 djaka (od 179 upisanih tekom školske godine), i to 93 Hrvata, a 22 Slovenca u ukupnom iznosu od K 13024·54. Po sudbenim kotarima odpadali su podpomagani djaci na Pazin 38, Buzet 19, Volosko 12, Trst 11, Kopar 9, Motovun 9, Krk 6, Pula 5, Lošinj 3, Poreč i Labin po 2, Buje, Podgrad, Rovinj i Vodnjan po 1.

Za dobavu knjiga siromašnim djakom potrošilo se k tomu K 1153·17.

Pošto prihod razpoložive imovine nije dostajao za pokriće zahtjeva, zaključilo, se

je istu kod zakladne imovine za K 5485·70, a ukupna družtvena imovina snizila se je od K 14782·22 na K 11886·27.

U dosadanjih pet godina izdalo je družtvo za podporu djakom i nabavu knjiga ukupno K 71385·58.

Glavna je skupština odobrila rad i izvješće odbora. Podjedno je odbor izvjestio o stanju zaklade za gradnju djačkog doma u Pazinu. Upisano je do konca julija tek. god. prinosa od članova ustanovnika i utemeljitelja ukupno K 32.200, od kojih je također jurve uplaćeno K 19028·66. Dodav k ovim prinos darovatelja sa K 2376·29, dobiva se ukupni prihod od K 21404·95. Od ovog prihoda je izdano K 6980·56 za dobavu zemljišta, K 506·44 za upravne troškove, a ostatak uložen je koristonosno.

Sa burnim živio-klici prihvatilo se priobćenje, da je za tu svrhu doprinesao preuzv. biskup Strossmayer K 6000.

Podrobnije izvješće i o toj zakladi izdati će odbor posebice tiskom.

Iznašajuć ove kratke podatke o djelovanju tog velevažnog za nas družtva, nemožemo a da ga što toplije ne preporučimo blagohotnosti svih prijatelja narodne stvari u Istri. Ustanova je ovo, na kojoj dandanas slovi obstanak i razvoj **jedine** naše srednje škole, a po tomu i naš narodni život u ovom kraju domovine. Broj djaka otvaranjem novih razreda postepeno raste, a prama tomu i potrebe. Tko imade dakle srca do ovog odtrgnutog kraja mile nam domovine, neka se sjeti kadikad „Djačkog pripomoćnog družtva u Pazinu“ i njegove svete zadaće.

Porečki kotar:

Iz Kaštelira. Pred mjesec dana rekao nam je iz oltara razfratar Marko ovako: „Ja ću mašiti tri Maše za komun da vas tuča ne potuče. Ja plaću nepitam, biti ću zadovoljan ako mi svaki kmet donese po jedan ili po dva kila grozdja za sušiti“. Sledeće nedelje javio nam je ovako: „Ja sam svoju dužnost učinio, a sada učinite vi vašu“. — Treba znati da naša župa ima 250 kućegospodara.

Fra Marko računao je: ako mi svaki gospodar donese po jedan ali po dva kila grozdja primiti ću za tri Maše okolo četiri kvintala najljepšega grozdja, što iznosi u novcu okruglih sto kruna. — To je najnoviji aparat za musti i stići svoje sladi; i na takav izum morao bi razfratar Marko uzeti patentu; a ostali svećenici porečko-puljske biskupije koji žele, a la razfratar, na tudja pleća živiti, morali bi si nabaviti taj vrlo koristan stroj. — Razfratru Marku nije dosta jedna stotina hektolitara vina što će mu ih puk dati za dohodak (primiciju), treba mu još nekoliko botiljskoga. Pfui! Sramota! To je nedostojno svećeničke časti. — A vi Kaštelirci zahvalite Bogu, a ne plaćajte razfratru što vas tuča nije potukla ove godine; i domislite se da vas je prošle godine potukla na 16 septembra upravo one noće kad je razfratar Marko za prvi put u Kaštelirskom farožu spavao. Toliko na znanje i presvj. biskupu Flappu i porečkom Ordinarijatu.

Koparski kotar:

Iz Klenošćaka — občina Buzet — pišu nam početkom o. m.*) Po davnom običaju proslavili smo i ljetos u našem selu svečanim načinom blagdan našega zaštitnika sv. Roka. Kod svečanosti sudjelovalo je preko 2 hiljade duša, što je jasan dokaz koliko štuje naš narod tog božjeg odabranika.

Crkvenu svečanost obaviše vlč. gg. svećenici Klun iz Bresta, Vrbka iz Lanišća i Tonković iz Sluma, te je koli u crkvi toli vani vladao uzoran red i mir, što služi na čast našemu pobožnomu puku.

Tom prigodom sastaše se pod rodoljubnim krovom Antuna Bradelića, mjestnog župana i obć. savjetnika nekoji naši rodoljubi za njegovim gostoljubivim stolom, te se u veselom družtvu sjetiše i naše učeće se siromašne mladeži sakupiv za „Djačko podporno družtvo“ u Pazinu 10 kruna, koje podariše: Sanković Mate, trgovac i obć. savjetnik iz Dana 2 K, Poropat Ante župan iz Trstenika 1 K, Bradetić Ivan iz Klenošćaka 1 K, Bradetić Ante župan iz Klenošćaka 2 K, Černjeka Juraj iz Praproća 1 K, Medica Ante župan iz Račjevasi 1 K, Ivanić Rudolf svečilišni djak iz Kastva 1 K, Zlatić Blaž djak iz Sluma 1 K — ukupno 10 K.

Taj novac odposlan je na vrieme odboru „Djačkog podp. dr.“ u Pazin. Dočim se zahvaljujemo vriednim prinosnikom preporučamo svim prijateljem našeg napredka, da bi se svakom prigodom sjetili naše vriedne i siromašne učeće se mladeži.

Razne primorske viesti.

Istarski sabor. Sjednica od jučer. Kopar 28. t. mj. U sjednici riešen sav dnevni red, primljena prešnost predloga proli patvaranju vina. Stavljene razne interpelacije. Bennati pita vladu, zašto proganja talijanske podanike. Za hrvatskog govora galerija buči, bude izpražnjena. Zaključkom većine oduzeta mjestnim bratovštinskim odborom uprava zakladnih glavnica, predana zemaljskom odboru.

Župnički izpiti. Prošlog tjedna su položili župnički izpit u Tršćansko-Koparskoj biskupiji: č. gg. Barbić Mihovil, kapelan u Brgudu, Gortan Josip, kapelan u Općini, Petrak Josip, kapelan u Rukavcu, Vodička Josip, župeupravitelj u Kršanu, Žigante Ivan, kapelan u Kastvu.

Hrvatsko-slovenski klub na istarskom saboru — narodnoj skupštini u Biogradu. Predsjedničtvo „hrvatsko-slovenskoga kluba“ na istarskom saboru u Kopru odposlalo je dne 21. sliedeću brzojavku na: „Predsjedničtvo narodne skupštine“ u Biogradu sa srbskim narodom slavećim stogodišnjicu oslobodjenja od tudjinskog jarma i krunitbu potomka osloboditelja bratski se raduje. Klub hrvatsko-slovenskih zastupnika na saboru Istre. Predsjednik: Vjekoslav Spinčić“.

Izbor članova manjine u saborske odboro — i talijanske nade. Kako izviešćujemo na drugom mjestu izabrani su ovaj put u saborske odbore i nekoji članovi manjine i to: u jedan odbor od 7 članova dvojica naših zastupnika, a u ostala tri odbora, svaki od 5 članova, po jedan naših. U jednom će dakle odboru biti 2 napram 5, a u ostalih 1 napram 4. Naša je manjina u tih odborih tako neznatna, da će ta manjina jedva moći da što mienja u nazorih većine, ali je svakako dobro, da ta manjina nadzire rad većine odboru, da sve bilježi i da izvjesti svoje drugove o djelovanju odnosnog odbora. Djelovanje članova manjine u saborskih odborih može biti dakle uz najbolju njihovu volju, vrlo skromno, dočim je njihova zadaća nesamo častna nego i vrlo težka. Nije bo lahka stvar pobijati i najtemeljitijimi razlozi, ili dokazivati i najčvršćimi argumenti vriednost svojih nazora, kada većina zabacuje načelno sve, što manjina predlaže ili dokazuje.

Talijanski listovi govore o tom izboru nekolicine članova saborske manjine u pojedine odbore kao o nekakvoj milostinji koju je većina manjini velikodušno dobacila. Vladini listovi naziru u tom izboru prvi korak k boljim, snošljivijim odnošajem u istarskom saboru.

Što se tiče prvih, to bi morali znati, da se je saborska većina težkim srcem odlučila na izbor članova manjine u saborske odbore. Ona se je na to odlučila nakon zrielog promišljanja i poslije težke kušnje koju je doživila u posliednjem saborskom zasjedanju u Puli. Ona je na to pristala prisiljena gorkim izkustvom i silom okolnosti — nipošto od dobre volje ili ćak iz naklonosti do manjine. O kakvoj milosti neima dakle govora — jer bi stalno članovi manjine, koje mi dobro poznamo — sa prezirom odbili bilo kakav čin milosti od strane saborske većine.

Vladinim listovom odgovaramo u kratko, da neodvisi toliko od saborske većine poboljšanje nesnosnih odnošaja u istarskom saboru, koliko od njihovih patrona t. j. od same vlade. Kad bude c. k. vlada ozbiljno željela i odlučno htjela, da nastanu dobri i snošljivi odnošaji izmedju saborske većine i manjine — dogoditi će se to preko noći. — Još jednu.

Glasilo saborske većine, tršćanski „Il Piccolo“, govoreć o uvjetih, pod kojimi bijahu izabrani članovi saborske manjine u odbore, t. j. da će i oni u odborih razpravljati talijanski, da je tim manjina priznala svojevoljno talijanski jezik kao jedini razpravni jezik u saboru. Mi neznamo po kojoj logici je mogao doći rečeni list do tog zaključka. O tomu se nećemo s njimi natezati — jer znamo, da naši zastupnici neće sami sebi pri zdravoj pameti podpisati smrtnu odsudu. U ostalom najbliža budućnost pokazati će onom listu i njegovim istomišljenikom, da su se varali.

C. kr. vlada i c. kr. Talijani. I povodom prve sjednice ovogodišnjega zasjedanja moglo se je opaziti kakav je odnošaj izmedju c. kr. vlade i c. kr. Talijana. Pod ovimi posliednjimi mislimo gospodu talijanske stranke sa na čelu njim s jedne strane dr Rizzi, s druge strane dr. Bennati, za koje se je često u javnosti iztaklo, da su c. kr. zastupnici. Predstavnik c. kr. vlade dvorski savjetnik i zamjenik namjestnika Njegovoga Veličanstva cesara i kralja poslie svoga talijanskoga govora, govori slovenski. C. kr. zastupnici buče na to stolicom i jezikom i lupanjem, čim daju znamenje galeriji, da i ona to čini, kako i čini. Predstavnik c. kr. vlade probliedi, nesnalazi se pravo — drugi predstavnik c. kr. vlade je uz njega, al on o svoj demonstraciji proti prvomu predstavniku c. kr. vlade nezna ništa, nit službeni korespondenčni biro, nit od c. kr. vlade podupirani „Piccolo“ ne pišu o tom ništa. Galerija buči jer tako daju takt c. kr. zastupnici; c. k. zastupnici buče, jer je tako drago umjetno sakupljenoj galeriji i jer to tobož hoće javno mnienje talijansko. Al to nesmije da saznade vanjski sviet, nesmije da saznade c. kr. središnja vlada i tko je nad njom, jer što bi onda rekla o svojih miljenicih, o svojih Benjaminih, ob onih kojih mnogi su njezinom pomoći izabrani? Svoj postupak, kojim prezire hrvatski jezik i narod, sladki dr. Rizzi opravdava tim, što tako hoće talijanski zastupnici, „umjereniji“ medju ovimi, tim, što tako hoće radikalniji medju njimi, svi, jer tako hoće obćinstvo na galeriji i javno mnienje u obće. Sve to daju piti predstavnikom c. kr. vlade, i oni to ispijaju, i prema tomu rade, veleć da bi inače bilo žlo. Neće da vide, da je to sve umjetno sklepano.

Oni su kadri reći vladinim ljudem, da i oni i galeria ne buči radi toga, što n. pr. Spinčić govori hrvatski, nego radi toga, jer govori žestoko. I vladini ljudi će njim i to vjerovati, i neće se već nit sjetiti, da su talijanski zastupnici i obćinstvo na galeriji hip prije bučili i ropotali na hrvatski govor c. kr. čovjeka, koj nije govorio žestoko, nego jako liho, toliko, da se je razabralo, da govori slovenski.

Tako zahtjeva odnošaj izmed c. kr. vlade i c. kr. Talijana. Ona već davno poznata i rabljena „aprofittiamo dell' acciecamento dell' i. r. governo“ daje se još uviek s uspjehom rabiti u Istri!

Neka se približe. Kada je predstavnik c. kr. vlade predstavljao dne 21. decembra 1904. dra Lodovico Rizzi kao novoimenovanoga zemaljskoga kapetana i pozdravljao sabor, i dok je govorio talijanski, sav sabor, kao i galerije, bio je miran. Čim je isti predstavnik c. kr. vlade počeo isto govoriti slovenski, počeli su ropotati gospoda zastupnici istrijanske talijanske stranke, a za njimi ljudi, kojim je saborski ured sa na čelu Rizziem dao ulaznice. O tom šuti i „Piccolo“ i novine c. kr. vlade. Nek se to pribije. Složni su i tu. Ni prvi ni drugi neće da postave u slabo svjetlo svoje odabranike „umjerene“ zastupnike. Neima se znati što čine proti predstavnikom c. kr. vlade. Daje se u sviet samo ono, što čine proti zastupnikom hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre — a ne i ono, što čine proti c. kr. vladi, njihovoj zaštitnici. Tako sakrivaju i sramotu svoju samo da zaštite pred svietom svoje ljubimce — Talijane!

Kranjsko-primorsko šumarsko družtvo u Ljubljani oglasom od 20./8. 1904. br. 3616 donosi na javno znanje, da ustanavlja u Pazinu tečaj od osam nedjelja za uzgoj šumarskog pazitelskog osoblja naukovnim hrvatskim jezikom.

Natjecatelj, koji kani biti primljen u istom tečaju, morati će sastaviti vlastitom rukom napisanu molbu, te ju prosljediti c. kr. kotarskom poglavarstvu, kojemu pripada, i to 1. novembra t. g.

U istoj molbi imati će dokazati dotično priložiti:

1) da je navršio 17 godina;

2) da je izvršio pučke ili gradjanske škole i da je vješt u pismu i računstvu;

3) liekarsku svjedočbu, da je od zdrave sastavi i tjelesno sposoban za šumsku službu;

4) svjedočbu čudorednosti i dobrog ponašanja;

5) svjedočbu siromaštva, a to u slučaju, da bi natjecatelj tražio, da mu se udieli podpora (stipendij) sa strane družtva. Upitna svjedočba mora biti potvrdjena od c. kr. kotarskog poglavarstva;

6) obveznicu roditelja, bližnjih srodnika ili pomoćnika tražitelja zakonitom potvrdom jednog bilježnika ili od obćine, kojom se oni obvezuju, pružiti istomu potrebita sredstva uzdržavanja kroz doba, što će trajati tečaj, a to u slučaju da mu bude ili ne udieljena podpora.

Navedena podpora, koja će biti udieljena pojedinim siromašnim polaznikom tečaja, iznositi će 100 do 120 kruna. Tečaj početi će 3. jenara 1905.

Gospodarsko vieće za Istru i naše zadruge. Poznato je našim čitateljem, da naše kotarske gospodarske zadruge (kmetijske) nisu sudjelovale već više godina pri skupštinah gospodarskog vieća za Istru u Poreču (consiglio agrario). To je bilo zato, što gospodarsko vieće nije hajalo za dopise u hrvatskom dotično slovenskom jeziku u kojem se služe naše zadruge, a ni drugačije nije bilo koristi od njega, ni mira u Poreču, gdje se drže skupštine Gospodarskog Vieća za Istru. — Prije svake skupštine postale bi naše gospodarske zadruge (Krk, Volosko, Kastav, Materija i Dolina) prosvjedno očitovanje podkriepljeno sa razlozi radi kojih ne sudjeluju.

Prije nekoliko mjeseci imenovan je predsjednikom gospodarskog vieća za Istru veleposjednik markiz Juraj Polesini, koj se sam razumije dobro u gospodarstvo, mirne je ćudi a po svojih naukah i putovanju čuo je i vidio mnogo toga, što bivši predsjednik Campitelli stariji čovjek ne bijaše proučio ni vidio. Povrh toga imenovalo je gospodarsko vieće pred malo vremena tajnikom čovjeka, koji pozna dobro takodjer hrvatski jezik. Napokon je i u Poreču nastao mirniji život, tako da bar članovi gospodarskog vieća nisu na ulici uznemirivani.

Te okolnosti promjeniše položaj budi koliko na bolje, te su zato **prošli utorak** došli na skupštinu gospodarskog vieća za Istru u Poreču takodjer predsjednici naših gospodarskih zadruga i to: za Krčku preč. M. Oršić, za Volosku V. Tomičić, za Kastavsku dr. M. Laginja, za Materijsku preč. M. Rogač, za Dolinsku J. Pangerc, za Buzetsku Fran Flego (ovaj mjesto odstupivšega predsjednika Draščića).

Odmah nakon otvorenja i pozdrava predsjednikvog dale su naše zadruge izjavu, u hrvatskom jeziku, koju je u ime svih

*) Zakasnilo radi prostora.

pročitao g. Fran Flego. Ni predsjednik ni talijanska većina nisu u istoj skupštini ništa prigovorili, a kako će se vladati u buduće, predsjedničtvo i većina, prema onomu postupati će i naše zadruge.

Izjava se glasi:

„U ime onih gospodarskih zadruga koje se obzirom na svoje članove služe hrvatskim, dotično slovenskim jezikom, čast mi je dati sljedeću izjavu:

Premda žalimo, da je predsjednikom gospodarskog vieća izabrana osoba, koja nepozna jezik velike većine seoskoga stanovničtva Istre, ipak poznajući njegovo praktično znanje u gospodarstvu i njegovu sretljivu ćud, tvrdo se nadamo, da se hrvatskomu dotično slovenskomu seoskomu stanovničtvu Istre, neće činiti od strane agrarnog vieća nikakve krivice u pogledu jezika, a to tim manje, što novo imenovani tajnik pozna posve dobro takodjer hrv. jezik.

To s naše strane nije nikakvo političko pitanje, nego je u naravnih zakonih utemeljeno pravo i jedino pravi način, da čim više naših seljaka dobije zgodu i dobru volju za sudjelovanje u svakom pitanju koje se tiče napredka na gospodarstvenom polju u ovoj pokrajini.

Tom izjavom zastupnici gospodarskih zadruga gore navedene vrsti, pristupaju opeta glavnim skupštinam agrarnog vieća, pridržujuć si svaki dalnji korak, koji jim se bude vidio shodan, za slučaj, da se spomenuto njihovo očekivanje u primjerenom roku nebi ispunilo.

Poreč, 27. septembra 1904.

Fran Flego.

Izjava.*)

Izjavljam, da ne smatram istinitim, da su gospoda načelnik veprinački Angelo Stiglich i občinski prisjednici primili od poduzetnika gradnje ceste S. Jelena — Sv. Petar Vinka Dubrovića svotu od K 2300 u ime podmićivanja, da radnja bude njemu povjerena.

Ako sam to pripoviedio komu, nisam učinio u zloj namjeri, pošto spomenutu gospodu smatram tako poštenu, te se nebi dala nikakvom svotom podmititi.

Josip Marčelja.

*) Za sadržaj i formu ovakovih sastavaka uredničtvo ne uzimlje nikakve odgovornosti, izim one zakonom određene. — Ur.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće cieneː

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Bliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Javna zahvala.

Svim prijateljima, znancima i rodjacima, a napose čestitim članovima Štinjanskog Konsumnog Družtva, koji su bili na sprovodu zastupani u velikom broju i time izkazali iskreno sažaljenje odprativši do hladnoga groba moju premilu rano izgubljenu ženu

Katarinu Cukon rodj. Peruško.

Ujedno izrazuje ciela obitelj najdublju hvalu takodjer svima onima, koji nam izkazaše sućut i sažaljenje, osobito pak onima, koji joj za njezine dugotrajne bolesti pomoći nastojahu, navlastito našem velevriednom duhovnom pastiru Andjelu Krajnoviću, koji ju je češće pohadjao, bodrio i tješio svetotajstvima naše svete vjere.

U **Štinjanu**, dne 21. rujna 1904.

Mate, Karlo, Anton, djeveri. **Marija,** jetrva. **Mihovil Cukon,** svekrv. **Mihovil Cukon,** suprug.

Javna zahvala.

Prigodom smrti nezaboravnog nam otca

JOSIPA STIHOVIĆA,

najljepše se zahvaljujemo svim onima, koji su nam prisustvovanjem ili drugačije svoju sućut pokazali. Osobita hvala lindarskom puku i onoj gospodi iz Pazina, koji su suznim okom pratili smrtne ostanke dragog pokojnika sve do groba.

Lindar, 24. septembra 1904.

Braća Stihović.

Pčelno-voštene svieće

po kilog. **K 4·90**, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustrmo svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom, posrebrenim cvićem itd. . . . . kg. po K	8·—
Isto ukrašene s odljepljivim cvieticama	6·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40
„ „	2·—
„ granis	1·20

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa **2000 kruna.**

Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Isli okrašeni s cvietom i zlatom . . . . . 8·—
Svieće za božićno drvo u 6 bojah . . . . 3·—
Voštene svieće tarče. I. austr. sastav . . . 4·40
Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . . . 3·—
„ „ II. „ . . . . 2·40
Voščeno platno za oltare, metar . . . . 2·—

Gersheimovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glisto, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Sloga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieni je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehomu potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

ZAŠTITNA MARKA

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 40. Pula, u četvrtak dne 6. oktobra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili poštanskom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utukuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

„Puzavcem".

Odgovor mrziteljem i progoniteljem glagoljice.

(Svršetak.)

U XIX. vieku, glagoljicu uz najubitačnije neprijatelje posvuda je počelo nestajati; malne da ne zamre. Bilo je tomu više uzroka. U Dalmaciji sjemenište Omiško je propalo, koje se doduše opet otvorilo al tu nit kao predmet da bi se glagoljicu učilo. Zato su njeki svećenici sami po sebi učili ju te glagoljašili, a drugi opet prihvatili latinicu. Zmajevićevo opet sjemenište uzdržalo se hrvatsko do god. 1829., nu biskup zadarski Josip Frane Novak, koji je bio jednak puljskom Sozomenu, nastojao je glagoljicu utamaniti, zato ga pretvori i iztjera iz njega glagoljicu; tako da su se u njemu, pod nadzorstvom poznatih neprijatelja Slavena, osobito Hrvata, Jezuita odgajali mladići u tudjem duhu (pod velikom kaznom pred 18 godina zabranjivala su dva brata Jezuita u njem iste hrvatske knjige čitati, i molitvenike držati), koji su mrzili i ništetnim držali sve što se tiče hrvatskog naroda i crkvenog jezika. O Hrvatskoj bijaše jur govor, to jest o Banovini. Mnogi iz neznanja, i zlobe govorili su, da glagoljica izključuje poznavanje tudjih jezika. To je luda doskočica, jer smo vidili dosta dobrih, vještih latinaca i grka, koji su pak u prvom redu bili glagoljaši. I danas svećenici Rusini u Galiciji izučeni su latinski kao i u Hrvatskoj unijati, pak ipak uzdrže i služe se slovjenskim jezikom u bogoslužju. Propasti glagoljice dopriniela je također nestašica slovjenskih bogoslužnih knjiga, jer misal zadnji (osim onog jur spomenutog g. 1893.) bio je već odavna tiskan t. j. god. 1741., a časoslov (brevijar) god. 1791. Narod hrvatski sav, gdjegod se on nahodio, neizmjerno je ljubio svoj jezik u crkvi, a na njekojim mjestim radje bio bi žrtvovao sam sebe nego pregorio svoj amanet. Zato, da se želji puka udovolji, bi uvedeno negdje da se dielovi sv. mise što se pjevaju il na glas govore, kao molitve, poslanice, Evangjelje, Predoslovje i Otče naš staroslovjenskim jezikom a njegdje pak hrvatski pjeva. To su očevidni dokazi, da i danas ovaj polutamni postupak osobito u Istri na kopnu nije drugo nego ostanak ostanaka glagoljice otučene. To nam svjedoči tršćansko-koparski blagopokojni biskup Bartul Legat, koji nam piše u godini 1855.: „Polag našastih matičnih knjiga krštenih, umrlih, vjenčanih, kako je u Kastvu, Veprincu, Lovranu, Mošćenicam, Berseču, glagoljica bila je u porabi sve do godine 1678. Još sada obstoji običaj u svih župah staroaustrijanskog (ne mletačkog) posjedovanja u Istri, da se u sve nedjelje i druge svečane dneve preko sv. mise Poslanica i Evangjelje pjeva slavenskim jezikom . . . pa se uz poslanicu i evangjelje pjevaju slovjenski joster i molitve (orationes) i predslovje (praefatio) ali se sada uvlači svakamo latinski obred. Knjige il odlomci glagoljski, spomenici na sve strane (koje bi se imalo sakupiti) koji bodu silno protivnike u obraz, nisu li to očiti dokazi, da je Istra bila i mora biti tlo glagoljice. O misalu, obredniku, ne ćemo govoriti, da previše ne duljimo i opet jer nismo bili izazvani, već samo nješto o Epistolaru, o kom dugujemo odgovor. Uz nestašicu bogoslužnih knjiga svatko se je pomagao, kako je bolje mogao s onim, što se je moralo na glas pred pukom čitati il pjevati. Glagoljaši natezali su na glagoljsku, a latinci radi neznanja uvadjali su hrvatski. Da bude posvuda jednoličnost zauzme se zato franjevac O. Bernardin. On prevede iz latinskog na hrvatski, služeć se ćukavštinom, sve, što je trebalo za porabu crkvenu rimskog misala, te prvi put izda taj prevod u Mletcima god. 1486., drugi put opet u Mletcima 1495. i napokon radi velikog razpačavanja i treći put godine 1506. Buduć je nestajalo prevoda, ponovno ga izda u narječju bosansko-dalmatinskom O. Ivan Bandulić isto franjevac iz Bosne. Ovaj izadje u Mletcima prvi put godine 1613. pod naslovom: „Pistule i Evangjelja priko svega godišta". Ovaj Evangjelistar bio već put s nadometcima tiskan, kao g. 1626., 1640., 1665., 1682., 1699., 1718., 1749. i 1773. Kašić Bartul Isusovac proputovav tri put Tursku, po nalogu pape rimskog obadje i Bosnu i Hrvatsku i jur od prije poznavajući Dalmaciju, savjetova papu Urbana VIII. ljubit ija Slavena, da u Dubrovniku ustroji jugoslavensko sjemenište za odgoj misnika, jer ih je posvuda nestajalo. On izda u Rimu godine 1641. „Pištole i Evangjelja za sve svetkovine u godištu". Kako i drugi tako i isti Isusovci rabili su hrvatski jezik u crkvi. Najviše je u porabi „Pistular" O. Petra Kneževića, franjevca države Presv. Odkupitelja, tiskan u Mletcima g. 1773. pod naslovom „Pistule i Evangjelja priko svega godišta na novo istumačena po razlogu misala dvora rimskoga, s priložkom razlikih blagoslova; načina krštenja male djece iz Rituala rimskoga". Proti prijašnjim prevodom Rim nije se protivio, te ih je svojim mukom odobrio, ovoga je pak Rim izrično odobrio. Najposliednji tiskan je godine 1838. Dakle kad Rim ne prigovara, već svojim odobrenjem na hrvatski jezik Pistulara pristaje radi nestašice glagoljskih knjiga, kojim se pravom u to prte i rada bi uništit sve što je još slavenskog u crkvi biskupi tudjinci i podli njihovi puzavci?!!

Nezaboravni i slavni Lav XIII. osobiti prijatelj Slavena, al najviše pravice, pokazao je svojom znamenitom enciklikom „Grande Munus" put, kojim valja da idu, žele li postignut oživotvorenje svojih prastarih pravica. Sad ćemo se radi bistrenja pojmova pozabaviti sa par najnovijih odluka tičućih se našeg jezikovnog crkvenog prava.

Odluka 5. agusta 1898. „S. R. Congregationis. Ad Archiep. Ep. et Ord. Provinciarum Goritien. Jadren. Zagabrien". U točki I. govori: „zato se nalaže biskupom, da po podatcima, svjedočanstvima dadu sastaviti izkaz crkava onih, gdje je bila u porabi glagoljica barem natrag 80 godina". U točki V. U glagoljačkim crkvama (sad gdje se rabi hrvatski dosliedno) smije se rabiti ritual u narodnom jeziku, ako je potvrdjen od sv. stolice. (Rituale slavico idiomate impressum adhiberi poterit in sacramentorum et sacramentalium administratione, dummodo illud fuerit ab Aplica. Sede recognitum et probatum.) Kojim pravom ustaju njeke usijane glave proti najvećoj vlasti, proti narodu htijuć hrvatske rituale u oganj baciti?!! U točki VI. Nalaže se biskupom, da se u sjemeništim zauzmu za učenje obojeg jezika, latinskog i glagoljačkog, da bude obojih za duhovnu pastvu u potrebi svećenika. Glede prve odluke sv. zbora obreda od 5. augusta 1898., o porabi glagoljice u bogoslužju, da se svaka dvojba odstrani pitao je ondašnji kapit. vikar nadbiskupije zadarske: „Utrum privilegium linguae paleoslavicae extinctum fuerit ob interruptum usum eiusdem linguae, intra postremos triginta annos, in illis etiam ecclesiis, de quibus certo constat eas antea fuisse in legitima eiusdem linguae possessione?

Sanctissimus Dominus Noster Leo Papa XIII., attentis expositis, ex consulto eiusdem Sacrae Congregationis, cuius examini hoc negotium commissum fuerat, declarare dignatus est, praefatis ecclesiis privilegium *extinctum non fuisse*, si usus linguae paleslavicae *intra postremos triginta annos intermissus fuerit, non voluntarie, sed ex necessitate ob externas causas impedientes velut ex deficientia Palaeoslavorum Missalium aut sacerdotum eiusdem linguae peritorum.* Atque ita rescribi et declarari mandavit, ceteris praefati Decreti seu Litterarum diei 5 Augusti 1898 praescriptionibus in suo robore Permanentibus, die 14. Augusti 1900. Quae dum tibi pro mei muneris ratione significo, ut diu bene valeas ex animo deprecor.

tui studiosus
L. M. Card. Parocchi
D. Panici Archiep. Sardi.
S. R. C. Secretarius.

Rev. mo Dno
Vicario Capitulari
Archidiocesos Jadrensis.

Kud jasnije, što hoće po pravu Rim? Rim priznaje, očituje, da one bivše težke okolnosti neznanja i nestašica knjiga, nisu valjane, da ukinu glagoljicu, gdje je njegda postojala. *Nju nam ne može oteti nitko, nit' ikakva sila, a kamo li tudji biskupi sa došljacim domaćim puzavcim i izrodim; to je pravo naroda, ti dok je naroda, obstoji, mora obstojati i njegovo pravo. Da, velim, pravo a ne privilegij.* To svjedoči listina Ivana Pape VIII, na Svatopluka. (čitaj Prodanovu „Borba za glagoljicu"; Uspomene X. i članak u „Obzoru" dr. Belaja). Iz te poslanice, il listine očito je, da glagoljica nije privilegij, nego zakon, zapovied, praeceptum, lex, dakle po tom jus, naše pravo. U listini Pape Ivana VIII. nakon puta Metodova u Rim, zapovieda, da se u slovjenskom jeziku pripoviedа i djela i nauk gdna. našega Isukrsta, jer se to ne protivi ni pravoj vjeri ni nauci, jer koji je stvorio židovski, grčki i latinski, stvorio je i ostale jezike na hvalu i slavu božju. Na koncu govori poslanica: „Ako tebi (Svatopluku) i tvojoj okolini radje se svidja slušati sv. misu u latinskom jeziku, zapoviedamo, da ti se sv. misa latinski čita. Svatopluk bio je neprijatelj glagoljice i po svom poslaniku tražio ju uništiti. Zato je Papa upravo izrično zapovjedio liturgiju u slovjenskom jeziku, jer bi inače Svatopluk, koji je volio latinicu, obračunao sa glagoljicom. Papi pak više je bilo stalo do naroda, nego do Svatopluka i njegove okoline; zato ovime dopušta, ako im se svidja, nek se čita misa latinski. Tim opravdanim i pravilnim tumačenjem zaključuje dr. Belaj „da **je glagoljica kod Slavena pravilo, latinski jezik iznimka, glagoljica je jus, a latinica privilegij.** Na posao dakle, braćo svećenici i svjetovnjaci, bok uz bok moramo se naći u toj svetoj borbi. Ja sam ovim redcima započeo, a skinut ću kapu onim, koji me nasliede. Pojedinci i družtva! ne spavajte! Banovina se budi, Dalmacija se miče, a zar Istra da ostane ravnodušna, da bude iznimka? *Ne! to ne smije; nit svećenik nit svjetovnjak ne bi bio dostojan ponositi se ovim slavnim imenom,* kojeg nosi i kojim ga pridiže njegovi slavni i za sv. vjeru zaslužni djedovi.

Istarski sabor.

U Kopru, 28. septembra 1904.

II. sjednica:

Prisutni: predsjednik Rizzi, vladin povjerenik Fabiani i 24 zastupnika, galerija dobro posjećena. Predsjednik otvori sjednicu u 3½ sata po podne te dade pročitati zapisnik posliednje sjednice.

Izpravak na zapisnik.

Vladin povjerenik izpravlja zapisnik posliednje sjednice u tom smislu, da je namjestnički podpredsjednik pozdravio sabor u talijanskom i slovenskom jeziku.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje konstituiranje saborskih odbora, zatim podnaša razne izvještaje i podneske na sabor; priobćuje, da je vlada obećala podpore za obnovu filokserom oštećenih vinograda za g. 1905. K. 30.000 za g. 1906 K. 25.000 bude li pokrajina u tom pogledu učinila svoju.

Priobćuje da je stigla vladina nota, kojom se pita mnienje sabora glede prenosa okružnoga suda iz Rovinja u Pulu i za ustrojenje kotar. suda u Dolini.

Stigle su na sabor molbe učiteljskih družtava i pojedinih učitelja za uredjenje plaća, za podpore itd. Sve te spise upućuje se odnosnim odborom.

Interpelacije.

Zast. Bennati sa drugovi pita vladu zašto proganja talijanske podanike te ih tjera iz Austrije?

Zast. Andrijčić sa drugovi stavi sliedeću interpelaciju na ministra financija:

Platežnim nalogom 30. rujna 1902. bio je od c. k. ureda za odmjeru pristojba u Trstu udaren pristojbinski ekvivalent za VI. desetgodište na dohodke župne nadarbine u Baški. Na temelju zakona 15. veljače 1877. (d. z. l. br. 98) i §. 27. provedbene ministarske naredbe od 14. srpnja 1900. (d. z. l. br. 120) uložio je uživatelj one nadarbine proti navedenom platežnom nalogu dne 24. studenoga 1902. br. 154. utok na c. k. ured za odmjeru pristojba, tražeći da bude pripoznat njegov lični oprost od pristojbinskoga ekvivalenta. Ne videći utočnik riešenja, požurio ga je na otvore-

noj dopisnici dne 12. siečnja 1904. ovimi riečmi: „svi ljudi govore, da bi bilo vrieme, te bi taj slavni ured odgovorio već jednom, bilo ovako ili onako, na utok ove uprave od 24. studenoga 1902. br. 154“. Odgovora ni do danas. Medjutim uživatelj one Nadarbine mora da redovito plaća propisani mu ekvivalent, inače mu stoji ovrha za vratom.

Pitamo s toga Vašu Preuzvišenost:

Je li V. P. voljna naložiti c. k. uredu za odmjeru pristojba u Trstu, da ima bezodvlačno riešiti utok uprave župne nadarbine u Baški od 24. studenoga 1902. br. 154 i za slučaj da bude utok uvažen odrediti shodna, da bude uživatelju one nadarbine povraćen uplaćeni u tu svrhu novac sa 6% kamati od dana izvedene uplate?

Kopar, 28. rujna 1904.

Spinčić, dr. D. Trinajstić, dr. Stanger, Kompare, dr. M. Trinajstić, dr. M. Laginja, Mandić, Andrijčić.

Prešni predlog:

Zast. Davanzo stavi prešni predlog, da se pozove ministra poljodjelstva i trgovine:

1. da stave u kriepost zakon proti patvaranju vina;
2. da se uvrsti u tom zakonu medju umjetna vina i polu-vino ili petiot;
3. dok bi stupio u kriepost takav zakon neka se strogo provadja zakone od 31. junija 1880 br. 120 i odnosna naredba od 16. septembra 1880 br. 121, 10. jenara 1896. br. 89 ex 1897 i § 403 k. p.

Poziva se zem. odbor, da priobći odmah taj zaključak c. k. vladi.

Prešnost predloga bijaše skoro jednoglasno prihvaćena.

Zast. Davanzo obrazlaže vrlo obširno svoj predlog navadjajuć množtvo statističkih podatakah o tom koliko se kod nas u obće napose u Trstu umjetnoga vina godimice proizvadja, što je na veliku štetu domaćih vinogradara.

Zast. Belli podupire predlog ali želi, da se ga uputi agrarnom odboru jer se na lahku ruku neda prokuhati čitavo ono gradivo, što ga je predlagatelj naveo.

Zast. Campitelli podupire predlog za upućenje odboru.

Zast. dr. D. Trinajstić reče k predmetu: Visoki sabore! Predlog postavljen od častnog Davanza jest točka, u kojoj ćemo se naći složni svi članovi ove visoke kuće, jer se doista radi o životnom pitanju za našu pokrajinu. Dva su zla u zadnje vrieme pritisnula obće gospodarsko stanje u našoj pokrajini. U prvom redu bila je ona nesretna točka u ugovoru s kraljevinom Italijom, gdje se je davalo posebne blagodati uvozu talijanskog vina. Na žalost ta će pogodnost, akoprem kraće, ipak trajati još ove godine, te će i ove godine trpjeti posjednici naše pokrajine a i oni drugih vinorodnih krajeva od te nesretne klauzule, akoprem u manjoj mjeri.

Drugo nemanje zlo je bilo za našu pokrajinu umjetno vino. Nemanja i ogromna šteta dolazi našim vinogradarima takodjer od toga, što se vina patvara, i to nesamo sa tvarima štetnim za zdravlje, nego i sa sladorom, kako je to pokazao g. predgovornik. Razlučiti pako, što je pogibeljno za zdravlje, to je težko i za kemičara.

Bio je slučaj i u našem pazinskom kotaru, kamo je došao neki bezdušnik iz druge pole države, neki madjarski židov, te je patvorio vino na veliko sa sladorom iz krumpira. Doznav za to oblast doista zaplienila mu je slador, ali židov je medjutim poslao velike množine patvorenog vina u drugu polu monarhije, čime je nesamo znatno oštetio poštene vinogradare, koji prave čisto vino, nego je možda i štete nanio dobrom glasu naše pokrajine, jer to vino njegovo dolazilo je u trgovinu pod imenom istarskog vina.

S ove strane visoke kuće uvidjajuć veliku štetu od tuda, što se vino patvori, jur smo, kako je naveo i g. predlagatelj, postavili sličan predlog, kraći i manje obrazložen god. 1901. i prošle godine uz predlog druga Mandića glede vinske klauzule. Visoki je sabor takodjer prihvatio onaj predlog. Drago mi je, da se i opet ponavlja, nebi li se jedanput sklonula vlada, koja reć bi, da se oglušuje na tolike vapaje svih sinova ove pokrajine, te da stane na put patvaranju vina, da se podigne ekonomsko stanje pokrajine.

Iz tih razloga glasovati ćemo i mi za predlog zast. Davanzo, a uvidjajuć shodnost predloga častnog Belli-a, mi ćemo takodjer i nanj pristati, jer će se možda treznijim razmatranjem doći do boljih zaključaka i naći pravi način, da se zaštiti proizvadjanje onog polu-vina, kojim se služi za domaću porabu pojedini manji posjednik. Zato ćemo takodjer glasovati i za predlog častnog Belli-a, a u slučaju, da taj predlog nebi bio prihvaćen, dozvoljujem si staviti predlog, da se podieljeno glasuje o predlogu g. Davanza, jer bi htio staviti kod točke 2 neke rieči, da bi se razjasnilo, da se tiče zabrana proizvadjanja polu-vina samo u toliko, u koliko se to polu-vino proizvodi za trgovinu. To isto opetuje talijanski.

Čim je zast. Trinajstić počeo govoriti hrvatski, občinstvo na galeriji stade drljati nogama i udarati stolicama. Predsjednik opomenu občinstvo za prvi put; nemir i buka traje i nadalje te opominje predsjednik občinstvo za dalnjeg govora i po drugi put. Pošto je občinstvo i nadalje bučilo doviknu zast. Spinčić predsjedniku: Šta će biti u svakoj sjednici takva buka. To je sramota. Predsjednik se grozi občinstvu, da će dati galeriju izprazniti; zast. Andrijčić: Da na dvie minute. Občinstvo dignu novu i jaču buku na uzklik zast. Spinčića, te predsjednik dade napokon galeriju izprazniti, digne sjednicu i otidje za 10 časaka a kad se je vratio, svršio je zast. Trinajstić svoj govor. Za buke na galeriji bijahu i članovi većine nemirni.

Zast. Davanzo kaže, da se slaže sa predlogom zast. Belli a i sa dodatkom zast. Trinajstića. Na to bude predlog jednoglasno upućen agrarnom odboru.

Izvještaji financ. odbora.

a) O noti c. k. pomorske vlade glede uprave sa zakladom za podporu istarskoj mornarici za god. 1903.

Većina prihvaća konačni predlog odbora, da se uzima na znanje izvještaj uprave o dohodcih za god. 1903. zaklade „Franu Josipa I.“ za podpore istarskoj mornarici.

b) O obračunu jubilarne zaklade za god. 1903. Izviestitelj zast. Campitelli.

U glavnoj razpravi reče zast. dr. M. Trinajstić: Visoki sabore! Kako i prošlih godina, tako ćemo i ove godine glasovati proti tim računom, ne iz razloga, što bi ti računi bili pogrješni, nego što način, kojim se s tim novcem razpolaže, neodgovara svrsi. Kad koja zadruga gospodarska ili štedovna pita kakvu pomoć, onda se za nju iztražuje, kakva pravila ima i kakvoj je kontroli podvržena. Zemaljski odbor neće naime podieliti nikakve podpore zadrugam, koje imadu hrvatska pravila, a uz to pita neka se zadruge podvrgnu kontroli zemaljskog odbora i onda da će dobiti podporu.

Mislim, da nijedan od razloga zem. odbora nije opravdan. Nemože on tražiti prievoda pravila, jer to je već više puta riešena stvar, da zemaljski odbor mora primati molbe bilo u kojem zemaljskom jeziku podnešene; a nestoji ni drugi razlog, da se zadruge moraju podvrći kontroli zemalj. odbora. Pred malo godina uveden je zakon za cielu državu, gdje je odredjeno, da ona gospodarska sveza, koja hoće vršiti kontrolu, mora za to pitati dozvolu, a vlada mora izpitati, da li ta gospodarska sveza ima uvjete, potrebne za vršenje kontrole. Ako je pak jedna zadruga gospodarska ili štedovna podvržena kontroli jedne takve sveze, koja je ovlaštena kontrolu vršiti, treba predpostaviti — bar tako dugo, dok protivno ne dokaže — da se kontrola u istinu i vrši. Zahtjev da se naše zadruge pod moraš podvrgnu kontroli zem. odbora, neodgovara ni slobodi a ni svrsi zadruga. Štedovna zadruga, ako hoće uspješno raditi, treba što više slobode.

Mislim za to, da razlozi, na koje se oslanja zem. odbor odbijući pripomoć našim zadrugam, nije opravdan i za to nećemo za taj obračun glasovati.

Većina prihvati za tim obračun i konačni predlog fin. odbora.

c) O obračunu patrimonijalne zaklade za Istru za godinu 1903. prima većina bez razprave u glavnoj i podrobnoj razpravi.

d) O molbi Antuna Battistina za podporu sinu mu Prosperu, pitomcu akademije liepih umjetnostih u Mletcih.

Upućuje se zem. odboru, da ju uzme u obzir.

e) O obračunu bratovštinske zaklade za god. 1903.

Kod glavne razprave reče zast. dr. D. Trinajstić: Začudno će biti na prvi pogled, da se ja, prem član zem. odbora i izviestitelj kod ovog predmeta, ipak neću složiti s cielosti s predlogom tog odbora, a poimence s onom stavkom pod *b* i *c*. Ovim predlozima ide se za tim, da se oduzme uprava tih zaklada mjestnim občinam a i vjeresije, što ju ima pojedina mjestna uprava iz ove zaklade.

Da razjasnim, zašto ću ja glasovati proti tom predlogu. Biti će to iz dva razloga:

Prije svega napomenuti ću, da smo u toj stvari valjda svi složni, da je bratovštinska imovina postala od zaklada pojedinih naboženih ljudi, koji su ih namjerili u nabožne ili humanitarne svrhe. Kao takve bile su uzete god. 1804. od francuzke vlade, a kašnje preuzete od naše vlade. Glede tih zaklada imali bi vrieditи samo oni propisi, koji vriede za zaklade u obće, a znamo da zaklade nespadaju pod nadzor oblasti i da nevodi upravu zaklada sabor ili zemaljski odbor, nego pripada na temelju postojećih zakonskih propisa uprava jedino političkim oblastima. Kako je došlo do toga, da je sabor i zem. odbor preuzeo vodstvo, to mi je nepojmljivo. Glede zaklada ima zakonska ustanova, a to carska resolucija od god. 1845., kojom se zaklade predavaju mjestnim občinam uz nalog, da budu predane posebnim upravam, koje se imadu osnovati kod pojedinih mjestnih občina. Ta uprava sastoji se od posebne komisije od raznih faktora, u kojoj su zastupane i crkve i mjestna občina. Takva uprava po našem občinskom zakonu ne podpada ni u čemu pod nadzor zem. odbora.

Kad bi mi dakle prihvatili sad ovaj predlog odbora, povriedili bi dva zakona, onaj obćeniti, po kojem zaklade spadaju u djelokrug političkih oblasti, i zakon posebni, kojim su imovine posve predane mjestnim občinam. Eto, to je jedan od razloga, radi kojih ćemo glasovati proti predlogu odbora.

Drugi pak razlog je taj, što dok mi u obće u pokrajini stojimo na načelima, na kojim stojimo danas, t. j. dok smo jedan proti drugomu s puškom napetom i nožem u ruci, da gledamo, koji će komu više naškoditi, dotle nemožemo imati pouzdanja u zem. odbor, koji je odraz tog našeg trvenja. Nemožemo glasovati za predlog odbora, jer nas izkustvo uči, da zem. odbor u većem dielu svog rada štiti samo jedan dio istarskog pučanstva, a slavenski elemenat nesamo zapušta, nego radi baš proti njegovim životnim interesom. (Tako je! na klupah manjine).

Opetuje isto u talijanskom jeziku.

Izviestitelj Campitelli nastoji pobiti navode predgovornika.

Prisjednik Tomasi prosvjeduje proti tobožnjoj osvadi o pristranosti zemaljskog odbora.

Zast. Trinajstić odgovara obojici talijanski i dokazuje sa činjenicama svoju tvrdnju, kod koje ostaje.

Većina prihvati predlog odbora, da se oduzme odborom mjestnih občina upravu bratovštinskih zaklada.

f) O obračunu vatrogasne zaklade za god. 1903.

Zast. Kompare reče u glavnoj razpravi, da želi neka bi se u budućem godišnjem obračunu priložilo imenik svijuh vatrogasnih družtava u pokrajini. Predsjednik obeća, da će se to uvažiti.

Većina prihvati obračun.

g) O obračunu zaklade uložaka za g. 1903.

Zast. Spinčić. Ja bi jako rado glasovao za ovaj predlog poštovanog druga Zarotti-a, jer ga je, dukako čitajuć — lieno obrazložio, ali prije svega bi ja i moji drugovi želili znati s nuktoritativne strane, od presvj. g. predsjednika što to znači „Monspinoso“? Prilično poznam Istru, ali neznam nigdje, da se to mjesto nalazi. (Buka na klupah većine i medju novinari) Eto, to je dvotisućljetna kultura. (Predsjednik opominje većinu, koja se odmah primiri). Tog imena nisam nigdje našao. pa bi molio presvj. g. predsjednika, da nam kaže što to znači.

Predsjednik reče, da se ide na dnevni red.

Zast. Spinčić: Tako vriedjate pravilnik. Ja sam stavio na Vas upit, a § 20. pravilnika, na koga ste i Vi morali prisegi kaže, da svaki zastupnik ima pravo interpelirati g. predsjednika, čija je pak dužnost ili odmah odgovoriti ili pridržati si odgovor za kasnije, ili navesti razloge, zašto neodgovara. Vi mi niste odgovorili a to je znak da vriedjate pravilnik, na koji ste prisegli (dr. D. Trinajstić: Novi glazbenik, stara glazba!)

Većina prihvati zatim obračun i konačne predloge odbora.

Tim bijaše izcrpljen dnevni red; predsjednik zaključi sjednicu i ureče buduću za subotu dne 1./10. u 10 sati u jutro.

III. sjednica.

U Kopru, 1. oktobra 1904.

Prisutni: predsj. Rizzi, vlad. povj. Fabiani i 24 zastupnika.

Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati u jutro, dade proćitati zapisnik posliednje sjednice, koji se odobri.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje, da je dne 4. o. mj. imendan Njeg. Velič. komu da će u ime sabora čestitat; župni ured u Kopru javlja, da će biti dne 4. o. mj. svečana služba božja povodom imen. Njeg. Velič.

Izpričavaju se pismeno neprisutni zastupnici. Medju zastupnike podieljena su razna tiskana izvješća. Ne sabor stigoše razne molbe pojedinaca stranaka, upravnih vieća itd.

Interpelacija.

Tajnik Zarotti pročita u talijanskom prevodu sliedeću hrvatski stavljenu interpelaciju zast. Andrijčića i dr.

na c. kr. vladu, a na ruke oj. preuzvišenosti g. ministra za financije.

Zasjedanja istarskog sabora god. 1902 bio je u sjednici od 12. julija postavljen na c. kr. vladu upit, da li je ona voljna naložiti c. kr. poreznim uredom u pokrajini, da imaju u porezne knjige unašati točni propis poreza po pojedinim stavkam. Učinilo se to poglavito i izričito obzirom na c. kr. porezni ured u Krku, koji redovito unaša strankam u porezovne knjižice jedino izvedene uplate, a ne propis poreza. Odgovora na onaj upit nema, a nije mu udovoljeno.

Nije samo to. Ima više stranaka (spominjemo ovdje samo prvopodpisanoga, eda otupimo možebitni prigovor kano da bi u vjetar govorili) koje redovito svake godine prikazuju, radi uplate zemljarine i kućarine svoje porezne knjižice c. kr. poreznom uredu u Krku mjeseca febroara, pak aprila, pak julija, a koje im pak bivaju od onog poreznog ureda odklonjene izjavom, da još nije uzsljedio za onu godinu propis poreza pak da nezna koliko mu je toga uljerati. Tako se dogadja, da bivaju one uplate izvedene lekar augusta, a većkrat i kašnije. Po sebi to još nebi bilo veliko zlo, premda nam i ta činjenica govori, kolik nered mora da vlada u poreznoj upravi Primorja, uslied kojega je većkrat sudjeno strankam da bez svake svoje krivnje, uzaludno putuju do Krka ili uzaludno onom c. kr. poreznom uredu dostavljaju na uplatu svoje knjižice. Ali poglavito zlo sastoji u tome da, i ako bivaju one uplate izvedene redovito i većinom koncem godine, kad je valjda jur uzsliedio bio propis poreza za istu, to ipak onaj c. kr. porezni ured strankam uračunava i uzima više nego li im je za onu godinu bilo propisano poreza. To zaključujemo odatle, što se nastajuće godine prigodom uplate unese stranci u poreznu knjižicu, da je prošle godine predplatila toliko i toliko. Do potrebe pripravni smo na zahtjev dati na uvid više takovih knjižica. Tako biva da se na otoku Krku zemljarina i kućarina uljerava dobrim djelom predplatno, premda bi se mogli na prstima jedne ruke prebrojiti oni posjednici, koji plaćaju na onom otoku preko 100 kruna izravne zemljarine te bi bili dužni na postepeno predplatno uplaćivanje, u svakom slučaju u istoj godini, nikad u prediućoj. Tomu u ostalom ne bi bilo razložita prigovora, kad bi porezna uprava uračunavala nastajuće godine u dobro stranki 6% kamata na predplaćene iznose. Ali toga ne biva.

Dužni smo stoga upitati Vašu Preuzvišenost:

1. Je li V. P. voljna narediti poreznoj upravi Primorja, da naloži podredjenim si c. kr. poreznim uredom, da imaju u porezne knjižice unašati strankam točni svakogodišnji propis poreza po pojedinim stavkam?
2. Hoće li V. P. naložiti poreznoj upravi Primorja, da ima u buduće pravodobno propisivati poreze, dotično postotne odpise na iste, za svaku pojedinu poreznu občinu u Istri?
3. Hoće li V. P. narediti, da se imaju strankam prilikom susljedne uplate upisati u dobro 6% kamate na predplaćene iznose?

Kopar, 28. septembra 1904.

(Sliede podpisi.)

(Svršit će se.)

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Akademička hrvaština. Gospod c. kr. oficial ovako piše hrvatski: Dragi Anton Donešte vaša knjiča (vojaške bukviče) u moju kuće, via Giulia Casa Rismondo III stropnja u Puli — u nedelju — 8 sat prijepoldnè

Bog svany (3 serpanj)

U ovih dvadesetak rieči pisma ima pogriešaka ništa manje nego 13.

Živila Austrija!

Čemu svi napisi na kapetanatu u trim jezicima, kad niti jedan činovnik ni pisar nije sposoban napisati 2 rieči hrvatski a da ne učini 4 pogriješke.

Što kaže na to dr Koerber?

Ravnopravnost je li?

A propos. I novi namjestnik Primorja, knez Hohenlohe će znati valjda ovako hrvatski. Nit u Kini se nebi to dogodilo kao u Austriji, da vlada imenuje namjestnikom jedne pokrajine čovjeka, koji ne pozna ni naroda, ni jezika ni običaja zemlje kojom će upravljati.

Sjegurno će morati g. namjestnik, kad stupi na trščansku obalu, kušati je li more slano!

„Forestieri" Tako nas zove organ puljskih policijota „Giornaletto". Mi stari stanovnici oko Pule i u Puli mi smo „forestieri", a Krnjeli, Furlani, Italijani iz Italije, Rovinjci, Boduli Mate i Dumić to nisu „forestieri", to su domaći puljanci. Jer je hrvatska pučka stranka odlučila, da sudjeluje u sadašnjim občinskim izborima kao samostalna stranka, zato nas zovu „forestieri". Otac načelnika Rizzi-a došao je iz Karnije gladan i žedan, bos i gol u Istru, sve svoje imanje, naime „bat i kaciolu" donio je zamotanu u nekoj „štraci". Glezer Rovinjac, Bennussi isto. Naši Boduli Stanić, Bolmarčić, to nisu „forestieri", mi smo „forestieri": Zucconi, Mezulići, Radoševići, Kirci, itd. Stare obitelji puljske ćeš lahko nabrojiti na prste jedne ruke.

To je bezobraznost našega Timeoža. On rodom iz Oprtlja, nas Hrvate u Puli zove stranci. Dok naši bedaci glasuju s njima onda smo braća, prijatelji, sada kad mislimo sami, sada smo foresti. Bravi! Živili Poležani: Stanić, Glezer, Bolmarčić, Filinić, Paljiska, Galante itd.

Iz Šišana. Glasoviti prijatelj naš i našega jezika Don Blaž Demarin premješten je za drugoga duhovnog pomoćnika u Motovun. Na njegovo mjesto u Šišan dolazi g. Corsano iz Pule.

Mislimo da g. Corsano imade u sebi naše krvi i valjda neće onako mrziti Hrvate kao Don Blaž. Suditi ćemo po djelima! Don Blažu pako želimo „dobar put" do Motovuna ako će i dalje ali natrag ne!

Kad su se svi Šišanci bili digli proti njemu da ga neće, oni naši trubili iz Šikići i Jadreški molili su za nj biskupa i ostao je bio još na mjestu, ali sada mora otići. Do sada je bio administrator a sada će biti „secondo cooperato". To je „avancamenat".

Tako prolazi slava ovoga svieta ili „stalna na tom svietu samo mijena jest".

S Bogom moji dragi bumbari, s Bogom one „manjade" u Ližnjanu i Medulinu. — Bumbar.

Voloski kotar:

Kastav. (Sjednica občinskoga zastupstva). Evo kratkog izvještaja o sjednici občinskoga zastupstva održavanoj dne 30. septembra 1904. Primilo se je na znanje razna priobćenja i odlučili o mnogih stvarih. Občinske šterne u Globićih, Zorzićih i Skvažićih su gotove. Za Šternu u Škalnici dobila je občina 4000 kruna podpore, što od vlade što od zemaljskog odbora. Na račun pridružene občine Škalnica dignuti će se 4000 kruna posude, da se uzmogne šterna sagraditi po vladinom nacrtu. Radi gradnje mosta preko Rečine kod Trnovice obdržavala se je komisija na licu mjesta dne 27. septembra. Tu bijahu zastupane oblasti s ov i s on kraj Rečine. Žalostju se je doznalo da su spisi glede toga mosta ležali kod c. kr. kotarskog glavarstva na Voloskom od aprila do septembra neriešeni, Sad se opet mora čekati s gradnjom dok austrijsko ministarstvo pristane na predloženi i shodnim obnadjeni gradjevni nacrt. Nadajmo se, da se neće tim kasniti. Svak priznaje skrajnu nuždu gradnje toga mosta. Občina je obaviještena da je sa strane države odlučeno 3000 K za podporu u biedi godine 1904., u občini Kastavskoj u svrhu gradnja i popravaka puteva. Ti novci leže još i sad kod c. kr. kod poglavarstva. Čudni su ti c. kr. kotarski glavari! Dobiju novaca za utišanje biede, za nuždne gradnje, pak jih kod sebe drže! Zemaljski odbor pozvao je okružnicom občine, da mu pošalju izkaz potrebitih cesta i puteva po občini, i to s razloga, jer se je kadgod u njekih občinah izkazalo, da se je gradilo ceste, koje nisu bile baš najnuždnije, i u svrhu podieljenja možebitnih podpora za gradnje cesta iz zemaljske zaklade. Zastupstvo je takav izkaz jednoglasno odobrilo. Dakako da se svih naznačenih cesta neće odmah graditi; al uz mar i brigu moglo bi se sagraditi sve u desetak godina i prije, dakako sa podporami pokrajine i države. Pri tom potaknula se je misao, da bi kompetentne oblasti promjenile zakon koj hoće da se sve gradi i popravlja sa nameti tako, da bi te njeke stvari mogle graditi i popravljati takodjer reparti i rabotami. Odobrilo se je kolaude raznih školskih i cestovnih gradnja, i odlučilo o podporah za njeke občinske ceste i puteve. Odstupilo se je i zemljišta za gradnje novih kuća. Odlučilo se je preuzeti cestu što ju je izradio Albert Širola iz Rieke „pod Turan" u Jurčićevoj, od državne ceste do mora kod „staroga porta" i moliti za napravljenje nove luke, makar i malene, a jako koristne. Nabavilo se je spravu za razkuživanje i već se ju je rabilo u Matuljevoj. Za prošla dva tri mjeseca mora občina platiti okolo 2500 K za bolničke troškove, po nalogu zemaljskoga odbora, a po odnosnom zakonu. Upravno sudište odbilo je pritužbu Ivana Jugo i drugova u stvarih potrošarine. Peplć Marotti i Krstić su trubili kako su oni jedini pametni u potrošarinskih stvarih, pak evo kamo su doveli Juga i drugoga. Valja da plate potrošarinske pristojbe občini kako su jih platili pokrajini. Za popravak crkvice sv. Antona odlučilo je zastupstvo 100 kruna podpore. Imenovalo se je občinskim tajnikom dosadanjega kancelistu Petra Juretića. Razpisano mjesto kancelliste popunilo se je tako, da se je imenovalo provizornimi kancelisti dosadašnje pisare Ernesta Grosmana i Mira Jurinčića. Sporazumno sa mjestnim školskim viećem stvorilo se je trojku za mjesto ravnatelja mužke pučke škole u Kastvu. U konkurenčni odbor župe na Voloskom imenovalo se je za Pobrovu Ivana Slavića iz Varljena.

Pazinski kotar:

Natječajni oglas. Razpisuje se natječaj na mjesto poštanskog poslovača u Lindaru (III b). Sadašnji paušal za sluge 505 kruna.

Molbe treba podastrieti u roku od 3 sedmice.

Koparski kotar:

Iz Huma. Dozvolite nam gosp. uredniče nekoliko prostora u Vašem cienjenom listu. Neki dopisnik talijanskih listova iz Huma ljuti se tako, da bi čovjek mislio, da će skočit iz kože i ujedno pita svieta su nekim bombami — od laži — koje su pogibeljnije od onih koje su našli u Trstu kod družtva „Ginnastika". Ako mislite da nije to istinito, uzmite i čitajte gomilo svake laži „Piccolo" od dne 14. augusta 1904. broj 8249 i „Popolo istriano" od dne 20. augusta t. g. broj 304.

Kod obhoda presvjetloga g. biskupa iz Huma prigodom sv. berme dne 13. julija t. g. pjevali su nekoji mladići, zavedeni od dvojice ili trojice, nekakve talijanske demonstrativne pjesme, da time pokažu g. biskupu, da je Hum talijanski. Pjevali su pred crkvom, kad je gospodin biskup malo prije svoga odlazka, obavljao molitve za pokojne, te su pratili biskupa tako pjevajuć barem pet minuta daleko. Dakako to taji dopisnik „Piccolov", pozivljajuć se na cieli Humski narod te na tudjince, koji su bili onog dana u Humu.

Istine je na tom toliko, da to taji samo lažnjivi dopisnik „Piccolov".

Isti dopisnik ljuti se na kotarskoga komisara g. Gassera da je previše kaznio ta dva mladića, koji su bili tuženi radi ovog pjevanja. Da, prevec je tužnim mladićem, koji su inače pametni, pošto moguće nisu bili toliko krivi oni, nego već oni koji su jih zavedli. Ponašanje pak njihovo samo na sebi bilo je vriedno da se dva puta toliko kazni. Dakle komesar Gasser je barem pravedno postupao.

Taj dopisnik ljuti se na stražmeštra iz Roča; on bi bio htio da dodje stražmeštar i da mladiće još pohvali, radi njihovoga nepristojnoga čina. Dakako hitio je lažljivi dopisnik jednu bombu laži i na stražmeštra, očitujuć mu, da je rekao tim mladićem zašto da nisu pjevali hrvatski, dakako o tom nezna ni jedan ništa, ako ne sotonska zlobna fantazija lažljivoga dopisnika. Nadalje plače dopisnik „Piccolov", da su uviek pjevali u Humu talijanski, a od sada da neće smjeti već. Pitamo ga, od kad je taj uviek? To je počelo od onda, kad je došao ovamo, gori, čini mi se iz Furlanije, učitelj „Legine" škole, Cornar.

Napokon se ljuti dopisnik na hrvatsku školu, koja se ima ustrojiti u Humu. Znao lažljivi dopisniče, što je govorio Gamaliel svojim sunarodnjacima Židovima, koji su kršćane proganjali? Nemojte jih (kršćane) proganjati; ako je njihovo djelo od Boga, jih ne ćete moć uništiti i ako jih proganjate, ako ni njihovo djelo od Boga onda te sami propasti. Tako kažemo i mi tebi „Pikolov" dopisniče! Ako su u Humu i na Humšćini koji govore naš dragi hrvatski materinski jezik, onda škola neće propast i bez da se toliko jadiš na tu školu, koju ljudi komać žele da se otvori. Jer sada su počeli svi uvidjati, da čovjek s onakovom školom kako je „Legina", ne može živiti ni u Humu, a još manje po svietu. U ovoj školi uče djecu samo talijanski (dakako ne razume niš), a koji zna samo talijanski će slabo proć. U novoj školi će se naša djeca učit najprije dobro svoj materinski jezik, a poslie i koji drugi.

Iste laži kako u „Piccolu", bile su i u „Popolo istriano" samo razlikom da je htio „Popolo" taj put još već lagat. Dopisnik „Piccolov" spominja u „Popolo" da se je dne 7. augusta t. g. blagoslovilo jednu crkvicu kod Brnobići blizu Huma, te da su tom prigodom pod večer izazivali Hrvati time, da su vikali „živio" i pjevali hrvatske pjesme. To je dakle tom dopisniku izazivat, ako se pjeva u onom jeziku, kojega govore svi na Humšćini.

Napokon napada i g. Ivana Gržinić (Britvića) i ga imenuje „novoga Hrvata". Neka se ne jadi na njega samoga, jer neka bude stalan, da ni on sam i takovih „novih Hrvata" će moći svaki dan više nabrajati, pošto Humljani, koji su do sada spavali, počeli su se dobro probudjivat i uvidili su, da oni, koji su jih do sada izjali, da su jim prijatelji samo kad jih rabe, inače jih ne poznaju.

Još tu laž i zlobu dopisnika „Popola istriana" ću vam spomenuti. G. Ivan Gržinić vraćao se je jednog večera okolo 11 ure iz štacije Lupoglava kući. Na sred puta našao je četiri mladića, koji mu nisu htjeli dati nikakvog odgovora niti na pozdrav „dobar večer", niti na pitanje koji su. Iza toga išao je on napried te je poslie ča je opazil da idu žvižgajuć ovi mladići za njim (misleć da idu zlom nakonom) iztrebil jedan hitac iz revolvera u zrak. Radi toga ga opisuje dopisnik kako jednu ubojicu. Što mislite, je li bi bio dopisnik „Popola istriana" tako postupao kako je g. Gržinić? Ne znam je li bi bio bolje ili slabije.

Razne primorske viesti.

Izbor saborskih tajnika i revizora. U prvoj sjednici istarskoga sabora u Kopru dne 21. pr. mj. bijahu izabrani saborski tajnici i revizori, i to prvih dvojica, drugih šestorica. Obična pristojnost i parlamentarni običaj bili bi zahtjevali, da se bira izmedju dvojice tajnika i jednoga člana saborske manjine, a medju revizore, bar dvojicu od manjine. Ali saborska većina u Istri neće da znade ni za običnu pristojnost niti za parlamentarne običaje, koji vladaju u čitavom prosvjetljenom svietu. Ona je izabrala dvojicu svojih kao tajnike i šestoricu svojih kao revizore, premda je manjina kandidirala jednog svog člana kao tajnika i dvojicu kao revizore.

Tajnikom je saborskim dužnost, da pročitaju sve podneske, koji stignu na sabor ili predsjedniku. Takovih podnesaka stigne i u hrvatskom i u slovenskom jeziku kao molbe, spomenice, predlozi itd., a da nebi drugo nego li upiti i predlozi saborske manjine. Te podneske moralo bi se pročitati u izvorniku, t. j. hrvatski ili slovenski. Ali tko će pročitati podneske u tom jeziku, kad tajnici ne poznaju taj jezik, ili kad bi ga i poznali, nebi ga htjeli poznati? Predsjednik — kad bi i imao volje dati takve podneske u izvorniku pročitati — što se u sladko-gorkog Rizzi-a neda predpostaviti — našao bi izpriku u tom, da tajnici ne poznaju jezika.

Služba revizora je — ili bi morala biti — da pregledaju sav saborski rad prije nego li dodje u javnost. Taj rad sastoji opet takodjer iz hrvatsko-slovenskih govora, upita, predloga i drugih podnesaka — osim talijanskih. Kako će taj rad — recimo saborske manjine i njezinih izbornika — pregledati revizori, koji ne poznaju ili neće da poznaju drugog zemaljskog jezika i jezika te manjine? Nikako!

Tim izborom — jednim i drugim — pokazala je talijanska saborska većina opet jednom, da joj nije stalo ni do pristojnosti, ni do običaja, ni do pravice, već da kani i nadalje izkorišćivati svoju premoć i svoje nadvladje nad saborskom manjinom i nad većinom pučanstva pokrajine. Koji bi od nje šta drugo očekivao — ljuto bi se prevario.

Buduće zasiedanje trščanske porote započeti će dne 22. novembra o. g. Predsjednikom imenovan je predsjednik zem. suda g. M. Urbancich, a njegovimi zamjenici podpredsjednik zem. suda g. Nadamlezki i savjetnik g. Pederzolli.

Dakle u 15½ sati! Sreća božja, da čitaju naši zastupnici talijanske listove iz kraljevine, iz kojih se naučise, da se u Italiji broji ure ili satove do 24, nipošto kao kod nas do 12. U Italiji nekažu primjerice 1 il 2, sati po podne, već 13 ili 14 sati, a kad imamo mi 12 sati u noći imadu oni 24 sata.

II. sjednica istarskoga sabora bila je sazvana u 15½ sati t. j. u 3½ sata po podne.

Za ovakvo računanje neće stalno znati jedan odstotak naših čitatelja, ali je dobro, da se i tomu priuče, osobito oni iz Istre.

Vladajući sustav u Primorju ide za tim, da se naš narod posve potalijanči,

da bude tako već pod tim sustavom dozrijao za majku Italiju. Radi toga je dobro da se naučimo već unapried satove brojiti po talijanski.

Predsjedničtvo istarskog sabora, kojemu je na čelu još za sada c. k. dr. Rizzi, ide hvalevriedno dobrim primjerom napried. Budimo mu zahvalni — sliedimo ga!!

Uredovni jezik pomorske vlade u Trstu. Medju c. kr. urede u našem Primorju, spada i c. k. vlada u Trstu, o kojoj se najmanje piše i govori, premda bi se imalo dosta razloga proti njoj pisati i govoriti zbog njezinog pristranog postupanja u jezikovnom pogledu. Ovih dana potužio se je na tu oblast punim pravom zadarski „Narodni List" i mi se njegovoj pritužbi rado pridružujemo zahtjevajuć od te oblasti, da dopisuje s hrvatskimi strankami, občinami i pojedinci u njihovom uredovnom ili materinskom jeziku.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Razni prinosi:

Imena darovatelja za ud. Katu Buždon. Po 10 K Ive Buždon; 5 K Nes; 3 K Ante Karabaić, nastanjem u Graden; po 2 K Batac, Tone Buždon, Mate Celić, Jos. Krmpotić, Ante Krizmanić, Jakov Puhalj; po 1 K Jos. Vatovec, Fran Malatern, Jure Grubiša, Mate Polić, Mate Buždon, Bratoš, Mate Kopilić, Ivan Klobas, Jos. Stihović, Mate Grbac; 64 para Petar Rabak; 40 para Mate Valetić; 32 pare Mate Jušto i 20 para Petar Šverko.

Ukupno K 42·52, što je sabrao g. Jakov Puhalj i odpremio siroti udovici. Evala, darovatelji!

Oglas natječaja.

U smislu zaključka občinskog zastupstva, poprimljenog u sjednici od dne 30. septembra o. g. razpisuje se ovime natječaj za mjesto občinskog tajnika u Dubašnici.

Godišnja je plaća 1100 K (tisuć sto), koju će tajnik primati u mjesečnim postecipatnim obrocima. Od molitelja traži se sposobnost za vršenje službe občinskog tajnika, podpuno poznavanje hrvatskog kao uredovnog jezika, a po mogućnosti poznavanje i talijanskog.

Natjecatelji neka svoje molbe podnesu podpisanomu glavarstvu najkašnje do 20. o. mj.

Občinsko glavarstvo

Dubašnica, 2. oktobra 1904.

Načelnik:
P. Bogović.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Raztuženim srdcem javljamo svoj rodbini, prijateljem i znancem da nam je naš nezaboravni otac gospodin

Josip Roce

nakon duge i težke bolesti danas u jutro u 6 sati u 86. godini života svoga blago u gospodinu usnuo okriepljen svetim sakramentima.

Sprovod pokojnika bio je 29. rujna t. g. u 11 i pol sati prije podne.

Sv. Ivanac, 28. rujna 1904.

Tugujuća obitelj.

Pčelno-voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, srebrnim cvietom itd.	kg. po K 8—	Voćeni ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama	„ „ 6—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 8—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Svieće za božićno drvo u 6 bojah	„ „ 3—
„ „	„ „ 2—	Voćene svieće tarče. I. austr. sastav	„ „ 4·40
„ granis	„ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	„ „ 3—
		„ „ II. „ „	„ „ 2·40
		Voćeno platno za oltare, metar	„ „ 2—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gershelmovi stenji (štitiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **mesni** pitomac (stolni) i navalni, uz vrlo nizke cene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva
goričko-solkanske
STOLARSKE ZADRUGE
(prije Antun Cernigoj)
TRST
Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.
Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.
Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.
Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.
Zastupstva u Trstu, Splitu i Aleksandriji.
Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saližo, škalina, bankina, kapnica (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar. selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Antun Klement

krojački majstor.

Foro — Pula — Foro

Ovih dana prispjelo je raznog sukna za jesenska i zimska mužka odiela.

Preporuča se najuljudnije p. n. občinstvu za cienjene naručbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

zaravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šćerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"
ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 41. Pula, u četvrtak dne 13. oktobra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripostana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno uz načiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji ne plaća poštarina, ako se uz vana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, e podpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji: 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stoji se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.» (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i pre plate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 1. oktobra 1904.

III. sjednica.

(Svršetak.)

Isti pročita u talijanskom prevodu i interpelaciju zast. dra. Dinka Trinajstića i dr., koja glasi izvorno:

Interpelacija

dra. Dinka Trinajstića i drugova na visoku c. kr. vladu.

Na temelju zakona od 5. decembra 1896 br. 222 l. d. z. ima svaki austrijski državljanin, koji, iza kako je postao samostalnim (punoljetnim), boravi neprekidno za deset godina u kojoj (ne svojoj domovnoj) občini, pravo da bude primljen u zavičajnu svezu one občine, u kojoj boravi (§ 1), i ta občina mu nesmije uzkratiti primitak, osim samo u slučaju da dotičnik stoji u trajnoj siromaškoj obskrbi (§ 2.).

I domovna občina ima pravo (§ 3.) tražiti za svoje pripadnike primitak u zavičajnu svezu občine boravišta.

Ako občina boravišta rieši pitanje nepovoljno ili ako ga u 6 mjeseca ne rieši, može se dotičnik ili domovna občina za njega uteći na c. kr. političku oblast I. molbe, koja ima onda to pitanje sama riešiti, dotično o njemu presuditi, (tako § 6). Proti presudam političke oblasti I. molbe slobodan je strankam (dotičniku — domovnoj občini — občini boravišta) utok na sve više-molbe i na c. kr. upravno sudište.

Ovakav postupak su shvatile i usvojile c. kr. političke oblasti u drugim zemljama ove državne pole, što proizlazi iz riešenja c. kr. upravnog sudišta, koje se već tri godine neprestano bavi riešavanjem utoka u pitanju primanja u zavičajnu svezu.

Samo c. kr. političke oblasti I. molbe u Puli, u Poreču, u Trstu a (možda i druguda u Istri) nisu shvatili ili nisu htjeli da shvate pravi smisao § 6. spomenutog zakona, jer ili neriešavaju utoka što im se ih podnaša (Pula) ili ih riešavaju protivno smislu spomenutog §, te oko bude išlo ovako napried, neće nikad nijedan utok iz Istre u pitanju zavičajnosti prispjeti do konačnog riešenja.

Što uztvrdjeno, potvrditi će se sada činjenicama.

Molbe koje je občinsko glavarstvo u Pazinu podneslo u prvoj polovici godine 1901 občinskom glavarstvu u Puli za primitak njezinih pripadnika nastanjenih u Puli u zavičajnu svezu one občine, u koliko nisu ostale neriešene, bile su sve odbite s netemeljitih razloga (jer je dotičnik ili član njegove obitelji bio u bolnici, jer je 1—2 puta dobio po forintu podpore, jer ga nema upisanog u popisu pučanstva, ili ako je udova nije još 10 godina da joj je muž umro, — okolnosti sve, koje ne prekidaju pravo na primitak u zavičajnu svezu, kako je c. kr. upravno sudište opetovano izreklo u riešenjima dotičnih utoka).

Proti ovakvim riešenjima i neriešenjima, podneslo je občinsko glavarstvo u Pazinu na 29. decembra 1901. pod brojem 4258 skupni tabelarno-pregledni utok na c. kr. kot. poglavarstvo u Puli, prilažući mu sve odnosne spise molbom, da ono rieši dotične molbe u smislu spomenutog § 6. Pošto nije dobilo riešenja požurilo ga je nakon godinu dana (30./12. 1902. br. 4509) putem c. k. kot. poglavarstva u Pazinu, priloživ opet tabelarni pregled svih molba sa razložima odbitka i utoka. Pošto nije ni to koristilo, nakon 9½ mjeseca (15./10 1903. broj 3845) pritužilo se je občinsko glavarstvo u Pazinu proti neriešenju ravno na c. k. namjestničtvo u Trstu, priloživ opet pregled molba sa razložima. Na 29./10. 1903 dobilo je isto obć. glavarstvo putem c. kr. poglavarstva u Pazinu spis c. kr. poglavarstva u Puli od 12./10. 1903. broj 18/1902. kojim mu je javilo da nije moglo uzeti još utoka u pretres, jer je odbite molbe onako riešilo občinsko glavarstvo u Puli dočim je imalo i ima občinsko zastupstvo u njima odlučiti, i zato ih je istomu vratilo da tu formalnu pogriešku sanira. U tomu se c. k. kot. poglavarstvo u Puli nije držalo § 6. spom. zak. polak kojega je imalo samo o molbama presuditi, — i tako se primiče koncu i treća godina a da riešenja neima. Nu nije to jedini utok kojega c. kr. kot. poglavarstvo u Puli nije još ni sada nakon više godina riešilo, nego u obće nije riešilo još nijednoga. Uzalud očekuje obć. glavarstvo u Pazinu riešenje utoka od 14./11. 1902. broj 2243. proti občini Kanfanar u pitanju primitka u zavičajnu svezu Antuna Gržinića pok. Grga, — od 14./11. 1902. broj 3994. proti občini Sanvicenti u istom pitanju glede Glavac Josipa pok Ivana. — 14./11. 1902. broj 3995. proti občini Sanvicenti u istom pitanju glede Antuna Smokovića od Ivana, — od 14./11. 1902. broj 3996. proti občini Sanvicenti u istom pitanju glede Josipa Mišona pok. Tome, — od 6./2. 1903. broj 378 proti občini Pula u istom pitanju glede Ivana Chenaux dotično sina mu Karla i drugih.

Niti c. k. kot. poglavarstvo u Poreču ne drži u riešavanju utoka u pitanju zavičajnosti spomenutog § 6. Evo dokaza:

Od 6 molba što ih je občinsko glavarstvo u Pazinu podneslo občinskomu glavarstvu u Motovunu za primitak svojih pripadnika u zavičajnu svezu one občine nije bila nikad ni jedna riešena. Zato je prvorečeno obć. glavarstvo bilo usiljeno obratiti se za riešitbu na c. k. poglavarstvo u Poreču. Ono je podneske dostavilo obć. glavarstvu u Motovunu pozivom, da se o njima izjavi. — Na to je primilo od istoga na sve utoke posve sličan odgovor koji glasi:

Ritorni all' I. R. Capitanato distrettuale
Farenzo

col cenno che l' entro nominato è qui totalmente sconosciuto, ma che del resto a tenore dell' allegato certificato sarebbe pertinente al comune di Pisino.

C. k. kot. poglavarstvo Poreču da mu ne treba time glavu mutiti (iztraživati i zatim presuditi) poslalo je na 26./6. 1902. pod brojem 7131, 7132, 7133, 7134 i 7135, iste podneske sa navedenom izjavom obć. glavarstva u Motovunu, c. kr. kot poglavarstvu u Pazinu sa ovom riešitbom:

Der k. k. Bezirkshauptmanschaft
Mitterburg
zur Verständigung der Gemeinde Pisino.
Lasciac

i tim su se podnesci neuvaženi vratili občinskom glavarstvu u Pazinu. Ne treba iztaknuti koli pogriešan je ovakav postupak!

C. kr. kotarsko poglavarstvo u Poreču bilo bi moralo, kad je dobilo famozne izjave od občinskoga glavarstva u Motovunu, osvjedočiti se da li je istina, što ono tvrdi glede onog „sconosciuto", naime pozvati k sebi stranke, te ih izpitati, i na podlogu takovog iztraživanja, podneske riešiti. Tako bi bilo postupalo u duhu spomenutog § 6, ali ono je odabralo kraći način, da se rieši brige i posla.

Isto c. kr. kotarsko poglavarstvo u Poreču nije nadalje nikad riešilo 23 podneska što mu ih je občinsko glavarstvo u Pazinu podneslo još na 30. aprila 1902. (dakle pred 2 godine i 5 mjeseca) radi toliko neriešenih molba za primitak pazinskih pripadnika u zavičajnu svezu občine Višnjan. Riešilo je pak dva dalnje takova podneska na isti način kako i one proti občini Motovun. Dostavilo je naime utoke občini Višnjan za izjavu. Občina Višnjanska ih je vratila sa onim običnim „sconosciuto", a c. kr. kot. poglavarstvo, bez da bi dalje iztraživalo, vratilo ih je občini Pazin „na znanje"!

Ni sa primanjem istarskih pripadnika nastanjenih u Trstu u zavičajnu svezu tršćanske občine, nije ništa bolje. Onaj gradski magistrat vraća molbe i traži da im se priklopi dokaznice iz kojih će se moći osvjedočiti da pravo na primanje obstoji. Polag okružnice istarskog zemaljskog odbora ima se molbam za primanje u zavičajnu svezu grada Trsta prilagati krstni list, svjedočbu pripadnosti i potvrdu c. kr. Ravnateljstva policije u Trstu, da onaj, za koga se moli, boravi u Trstu 10 godina neprekidno. Zatraži se od istog ravnateljstva takove potvrde ali prodju 2 i 3 godine prije nego ih se dobije, i ako se pitanje nebi bar 2—3 puta požurilo, nebi ih se u obće ni dobilo. Ako i kada se te dokaznice dobije priklopi ih se molbam i ove vrati magistratu, ali se ipak ništa ne postigne. Uzalud se čeka da će isti molbe uvažiti ili u obće riesiti ih. Barem občina Pazinska, koja ih je podnesla kakvih 16 sa zahtjevanimi izpravami, nije još na nijednu dobila odgovora. Proti tomu neriešavanju pritužila se je na c. kr. Namjestničtvo na 20. maja tek. god., ali niti odanle nije dobila dosle nikakva odgovora.

Od kakvog gospodarstvenog zamašaja ješu nove zavičajne ustanove za obćine znano je svakomu, koji se javnimi poslovi bavi. A obće poznati su i težki tereti, pod kojima stenju naše obćine, poglavito ladanjske, te koji njim priete razsulom, dočim bi se istim pribavilo na lahki način mnogu olakšicu redovitim provadjanjem navedene naredbe o zavičajnosti, koja, kako proizlazi iz gornje ilustracije, je ostala u Istri mrtvim slovom.

Da se toj neuredjnosti stane na kraj, pitaju podpisani c. k. vladu:

Je li ista voljna poduzeti shodne korake, da jednom stupi i u Istri u kriepost zakon od 5. decembra 1896. br. 222 d. z. l. te do bude od njezinih organa provadjan sa susretljivošću i nuždnom pospješnošću.

Kopar, dne 28. septembra 1904.

dr. D. Trinajstić, Spinčić, dr. Stanger, Kompare, dr. M. Trinajstić, dr. M. Laginja, Mandić, Andrijčić.

Zast. Trinajstić: Molim rieč.

Predsjednik: Neima razprave o interpelacijah.

Zast. Trinastić: Imadem upit na vas, pak nastavi: Polak našeg pravilnika u § 20. propisano je, da se upiti stavljeni na visoku vladu i podpisani od dostatnog broja zastupnika, imadu pročitati u javnoj sjednici. Čuli smo sad dvie interpelacije, podnešene od saborske manjine. Te su dvie interpelacije bile podnešene u hrvatskom jeziku a bile su pročitane jedino u talijanskom. Pošto ih je jur g. predsjednik predao vladinom povjereniku, vidim očitu nakanu, da ne kani dati ih pročitati i u hrvatskom jeziku.

Pitam dakle g. predsjednika, kako se taj postupak slaže s postojećim saborskim pravilnikom? (Zast. Laginja: I kako se je s austrijskom vladom pogodio o naše kože.

Predsj. odvraća predgovorniku, da mu ne može odgovoriti pošto ga nije razumio.

Zasj. Trinajstić stavi predlog, da se povede razprava o odgovoru predsjednika.

Predlog podupre manjina i glasuje sama za nj.

Zast. Tonassi interpelira vladu zbog nezakonite zabrane ptičarenja u nekojih kotarih pokrajine.

Izbor u prizivne odbore za porez.

Zastupnici kurije izvanjskih občina izabraše u prizivnu komisiju za porez na osobnu dohodarinu u dobi do 1908. Dr. Ivana Poščića, odvjetnika u Voloskom.

Zastupnici kurije gradova i trgov. Komore izabraše dr. Derina i dr. Franca u istu kuriju.

Zastupnici kurije veleposjeda izabraše u istu komisiju kao stalnog člana Ern. Nacinovicha.

Zast. kurije gradova i trg. komore izabraše zamjenike: Bartul Sardotsch. Zast. kurije veleposjeda: Leandro Camus.

Čitav sabor: Ang. Danelon i dr. Josip Petris.

Čitav sabor izabra stalnim članom za dobu do 1905. Batistu A. Premuda.

U komisiju pokrajinsku za porez na obrt bijahu izabrani od čitavog sabora do konca g. 1907. stalnimi članovi J. Quarantotto, dr. I. Suran i Krsto Cosovel; zamjenici: P. Albanese i dr. Depangher! kao zamjenik do konca g. 1905. Fr. de Almerigotti.

Kod svih ovih izbora osim u kuriji izvan občina, podali su članovi manjine biele listiće.

Školski poslovi.

U ime školskog odbora izvješćuje dr. Constantini

1. o molbi Iv. Tribusson, da njoj se prizna pravo na četvrti petgodišnji doplatak.
   Većina zaključi da se poveća mirovina za 6 osmina četvrtog doplatka.
2. o molbi Kat. Zandegiacoma, da joj se povisi milostinju.
   Odbija se molba.
3. o molbi Josipa Giachin za povišenje mirovine. Većina odluči povišak od 125 K godišnjih.
4. o molbi Laure Gandusio za nastavak milostinje. Većina zaključi da njoj se daje za 3 godine po 100 K.
5. o molbi Iv. ud. Zett za podporu. Većina joj daje za g. 1904., 1905. i 1906. K 275 godišnjih.
6. o molbi Fr. Zez-a za podporu. Vraća se da podkripi molbu dokazima.

Obračun mirov. zaklade zem. činovnika.

Izvješćuje zast. Belli.

U glavnoj razpravi reče zast. Mandić: Visoki sabore! Ja ću obćenito i kratko označiti (Na galeriji udaranje stolicama; pojedinci odlaze bučno) naše stanovište i naše nazore glede predmeta, koji se nalazi u razpravi, naime glede obračuna mirov. zaklade zemaljskih činovnika za g. 1903.

Proti samom računu neimamo ništa, jer je isti točno sastavljen, ali imamo proti načinu trošenja zemaljskog novca. (Na galeriji buka) Za dokaz svoje tvrdnje navesti ću samo samo tri najekletantnija i najočitija slučaja.

U tom obračunu nalaze se u rubrici I. tri točke, u kojima su naznačeni troškovi mirovine za tri bivša zemaljska činovnika, a to jesu bivši profesor u Pazinu Cibora, bivši ravnatelj zemaljskog pokusnog zavoda Hugues i bivši činovnik zemaljskog odbora Migliorini.

Profesor Cibora služio je na zem. realnoj gimnaziji u Pazinu mislim najviše 4 godine. Bio je on p van na taj zavod s drugog srednjoškolskog zavoda i kasnije dobio je nakon 4 godišnje službe krasnu mirovinu od 2332 K.

Čovjek čvrst i razmjerno mlad morao je u mirovinu jer je izgubio sluh. Njega je zadesila nesreća i pravedno je, da bude obskrbljen, ali nije pravedno, da ga nagradjuje naša simorašna pokrajina, koja je uživala ploć njegova djelovanja samo 4 godine. Kažem otvoreno, da je zemaljski odbor vrlo lahkoumno postupao, kad je toga profesora imenovao na zem. zavodu a da se nije prije obaviestio, da li je taj

čovjek zdrav i sposoban i da li će moći vršiti svoje zvanje.

Drugi je slučaj s bivšim ravnateljem pokusnog zavoda. On je služio dulje vremena u pokrajini, ali pošto se nije slagao sa zemaljskim odborom dotično sa njegovom većinom, morao je napustiti službu te se je odselio u susjednu pokrajinu Goričku. I njemu se je doznačilo mirovinu mladu i čvrstu, od K 1500. Uz to uživa on danas liepu plaću od pokrajine goričke.

Treći je napokon slučaj s nižim zem. činovnikom, Migliorini-em, koji je istupio iz pokrajinske službe i za koga velite sami u izvještaju, da nije imao pravo na mirovinu, a ipak mu je u ovom obračunu doznačena mirovina od K 900.

Sve to dosta jasno dokazuje kako se lahkoumno i bezsmisleno troši zemaljski novac naše siromašne pokrajine.

Iz mirovinske zaklade uživaju mirovinu, kako vidimo iz preležećeg izvještaja 10 činovnika, 8 udova i nekoliko sirotčadi bivših činovnika.

Između tih 10 činovnika, koji beru godišnjih 17.430 K, te od ono 8 udova koje dobivaju 5380 K, nalazi se i svolica od 944 K, koje uživa sirotčad bivšeg zemaljskog činovnika Šima Matosovića (Občinstvo se vraća na galeriju buči). Dakle samo ta svotica daje se našem čovjeku, odnosno njegovim sirotam.

Pitam vas sada, možemo li mi odobriti obračun od preko 29.900 K posve na ono činovničtvo, (Galerija buči, predsjednik zvoni i opominje) komu je bila glavna zadaća, da radi po programu talijanskog političkog družtva na korist jednog djela pučanstva, a na posvemašni zator hrvatskog i slovenskog naroda u ovoj pokrajini.

Takovim činovnikom, odnosno njihovim udovam ne možemo mi votirati ni novčića i zato izjavljujem u ime drugova i u ime svoje, da ćemo glasovati proti odobrenju obračuna zaklade pokrajinskih činovnika za g. 1903. (Na galeriji pljesak i posprdan smjeh).

Molbe občina.

1. Občina Dubašnica na otoku Krku moli za podporu da uzmogne pokriti troškove za uuištenje malarije g. 1903.

Financijalni odbor predlaže, da se dade občini Rovereto (Dobasnizza) traženu podporu od 714 K.

Kod razprave o predmetu reče zast. dr. Laginja:

Visoki sabore: Pitao sam rieč samo zato, da pred visokom kućom i pred c. kr. vladom najsvečanije prosvjedujem proti tomu, da se občina Dubašnica naziva posve novim i ničim opravdanim imenom Rovereto.

2. Občina Kopar moli za podporu iz vatrogasne zaklade za dvojicu svojih vatrogasaca koji bijahu unesređeni vračajuci se sa nekog požara iz Izule.

Na predlog fin. odbora doznačuje se iz rečene zaklade občini Kopar za ovu dvojicu podporu od 400 K.

Prešni predlog:

Zast. Kompare sa drugovi stavio je sliedeći prešni predlog za sniženje ciene soli: Visoki sabor neka izvoli zaključiti:

Obzirom, da se ove godine učinilo velika množina soli,

obzirom, da je c. k. erar platio solinarom sol po K 1·60 i 1·20 za 100 kg. (quintale).

Obzirom na siromaštvo pokrajine, osobito nižih slojeva,

poziva se c. k. vlada, da snizi magazinalnu cienu soli na K 8 po 100 kg.

Taj predlog nek se razpravlja kratkimi § 37 s. p.

U Kopru, 10. oktobra 1904.

Jos. Kompare i dr.

Sabor prihvati prešnost i sam predlog.

Tim bijaše izcrpljen dnevni red.

Predsjednik zaključi sjednicu oko podne i ureče buduću za sriedu u 10 sati u jutro.

IV. saborska sjednica.

U Kopru, 5. Oktobra 1904.

Prisutni zemaljski kapetan: dr. L. Rizzi. Vladin zastupnik: A. Fabiani c. kr. savjetnik i 26 zastupnika.

Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati prije podne.

Tajnik Zarotti čita zapisnik zadnje sjednice, koji se odobri beg prigovora.

Priobćenja: Zast. Bartoli, Trinajstić, M. i Laginja izpričavaju svoju odsutnost.

Čitaju se razni podnosci, te budu odpućeni na odnosne odbore.

2. Predlog Andrijčića i. dr., glede odšlete občinam za troškove što ih imaju pri obavljanju poslova povjerenog dielokruga.

3. Bennatijev prosvjed glede ustrojenja talijanskog sveučilišta u Inomostu i predlog, da bude sveučilište namješteno u Trstu.

Interpelacije.

Zastupnika Andrijčića i. dr. na vladu proti postupanju glede imenovanja pučkih učitelja u kotaru Lošinjskom.

Svojim upitom, pročitanim u sjednici istarskoga sabora od 13. novembra 1903, zatražismo od c. kr. vlade, da nam opravda dvojaki postupak kojim se služi c. kr. kot. školsko vieće u Lošinju kod popunjivanja učiteljskih mjesta. Povod onom upitu dalo nam je isto c. kr. školsko vieće tim, što je za podučiteljicu pri pučkoj ženskoj učioni u Cresu, gdje se natječajnim oglasom tražilo od moliteljica poznavanje hrvatskog jezika, predložilo na prvom mjestu moliteljicu, koja hrvatski nezna. Bila su istodobno otvorena dva mjesta podučiteljice u Cresu. Natjecale su se dve učiteljice: Antica Martinolić, koja hrvatski ne poznaje, i Filka Maračić, koja je usposobljena i za hrvatske i za talijanske škole. Martinolićeva bila je imenovana, a Maračićevoj povraćena molba, jer da je jedina natjecateljica. Stoji naprotiv istina, da su se obje moliteljice natjecale na oba izpražnjena mjesta. Ako se dakle Martinolićevoj nije povratilo molbu što bi bila jedina natjecateljica, već je usuprot bila imenovana na jedno od onih mjesta, premda ne usposobljena po slovu natječajnog oglasa: po kojem je zakonu mogla biti povraćena molba Maračićevoj, više nego li usposobljenoj za ono mjesto, izgovorom, da je ona jedina natjecateljica? — po zakonu dvojake mjere c. kr. školskih oblastih Primorja. Jednu se bo mjeru rabi u Primorju za Hrvate a drugu za Talijane. To biva jasno takodjer iz navedenog slučaja. A učinilo se to takodjer u svrhu, da ne bude u Cresu niti jedne učiteljske sile, koštо je nema, koja bi poznavala hrvatski jezik. Pred hrvatskom bo školom u Cresu drhću naše c. kr. školske oblasti u Primorju. Neće one ljudi, neće značaja. One hoće janjičara, koje im stvaraju talijanske škole po hrvatskim mjestim u Istri.

Tri su pune godine, da je 132 glavara obitelji grada Cresa pitalo hrvatsku školu. Lanjske smo godine u istoj saborskoj sjednici zapitali c. kr. vladu, hoće li ona stvar tako urediti, a da se već početkom školske godine 1904/1905 bude mogla u gradu Cresu otvoriti pučka muška i ženska učiona sa hrvatskim naukovnim jezikom; a ako neće, da nam kaže, čime ona opravdava narodno ubojstvo što ga tako počinja hrvatskim gradjanim Cresa. U onoj istoj saborskoj sjednici pročitan je bio takodjer sličnі upit na vladu glede otvora hrvatske pučke škole u Lošinju. Ali c. kr. vlada u Primorju, podavši se u službu talijanske ideje, uživa na zatiranju i na propadanju hrvatske i slovenske narodnosti u Istri. Prema tomu nit je na naše upite odgovorila nit je što u stvari poduzela.

Obraćamo se s toga na Vašu Preuzvišenost ovim upitom:

a) Leži li V. P. na srdcu, da hrvatsko i slovensko pučanstvo Istre ne izgubi posvema i na uviek vjeru u pravednost c. kr. vlade u Primorju? ako da

b) Hoće li V. P. poprimiti shodne mjere, a da se u Istri odsada unapred ne bude Hrvatom i Slovencem kratili potrebitih škola u njihovom jeziku? imenito

c) Hoće li V. P. smjesta naložiti c. kr. školskim oblastim Primorja, da imaju odmah otvoriti pučke muške i ženske učione u Cresu i u Lošinju sa hrvatskim naukovnim jezikom?

d) Hoće li napokon V. P. narediti c. kr. školskim oblastim Primorja, da imaju kod popunjivanja učiteljskih mjesta rabiti samo jednu mjeru, toli prama učiteljim hrvatske i slovenske narodnosti koli prama onim talijanske narodnosti, polazeći pri tomu jedino sa zakonskog stanovišta, koje mora da bude jedno za sve?

Kopar, 1. oktobra 1903.

(Sliede podpisi.)

Zast. Andrijčića i. dr. na vladu o postupku za odmjerenje pristojbina pogledom zaklade pok. Mata Stanislava Mihalića iz Baške.

Stvar je ovako tekla:

1. Dne 23. veljače 1902 preminuo je u Puli Mihalić Mate Stanislav iz Baške.

2. C. kr. namjestničtvo za Primorje spisom 8. studenoga 1902. br. 29.164 priobćivalo je biskupskom ordinarijatu u Krku oporuku pok. Mihalića, kojom je ovaj ustanovljivao pri podružnoj crkvi sv. Antona opata u Baški (ovisnoj od uprave one župne crkve) misnu zakladu sa glavnicom od 2000 kruna.

3. Biskupski ordinarijat u Krku pozvao je dne 13. studenoga 1902 br. 2050 župni ured u Baški, da poduzme shodna za uredjenje upitne misne zaklade.

4. Izmed ostaloga spadala je ovamo takodjer izplata ostavinske pristojbine na zakladnu glavnicu od 2000 kruna. C. kr. ured za odmjeru pristojba u Trstu izdao je preko c. kr. glavnog poreznog ureda u Puli zajednički platežni nalog za sve zanimanike na ruke glavnog baštinika. Taj skupni platežni nalog, kojim se je na rečenu zakladnu glavnicu udarila mnogo manja pristojbina, nego li ju propisuje stavak cienika 106 zakona o pristojbinam, nosi nadnevak Pula 5. veljače 1903 B 1467/1902.

5. Pošto se u smislu upute za upravu crkvenih dobara mora svaki izdatak u crkvenom računu obrazložiti posebnim dokazalom, to je župni ured u Baški dne 9. veljače 1903 br. 31 uredovno zamolio od c. kr. ureda za odmjeru pristojba posebni platežni nalog na izplatu pristojbine poviše Mihaličeve zakladne glavnice od 2000 kruna, upozoriv ga (hoteći se tako za vremena ukloniti poznijim zanovetanjim poreznih oblasti), da bi ta pristojbina imala glasiti na cielih 200 kruna, ništa manje.

6. Ta molba župnog ureda u Baški uzrujala je valjda silno živce gospode badavadžija na c. kr. uredu za odmjeru pristojba u Trstu. Telefoniraše po financijalnu stražu, da hitro skoči izvesti „fermò“, pošto da je župni ured u Baški kriomice poslao onu molbu, bacio je na poštu službeno, bez propisane listovne biljegovke. I nadje se tu odmah financijalni stražar J. Trifić, sastavi pri c. kr. uredu za odmjeru pristojba u Trstu dne 11. veljače 1903 opis čina, uhvati corpus delicti: „couvert liegt bei“ i ustanovi, da je župni ured u Baški oštetio time državnu blagajnu za 10 slovom deset filira. I stalo se tada uredovati:

a) C. kr. ured za odmjeru pristojba dostavio je dne 11. srpja 1903 broj 12.904/03 napomenuti opis čina c. kr. gospodarstvenom uredu za biljege;

b) c. kr. gospodarstveni ured za biljege prosliedio ga je dne 13. srpnja 1903 br. A. R. P. 881 na c. kr. financijalno ravnateljstvo;

c) c. kr. financijalno ravnateljstvo dostavilo ga dne 15. srpnja 1903 br. 24.752 na zamjenika c. kr. financijalnog nadzornika u Puli;

d) c. kr. financijalno nadzorničtvo u Puli poslalo ga je dne 26. srpnja 1903 broj 9765 na komisarijat c. kr. financijalne straže u Krku;

e) komesar c. kr. financijalne straže u Krku primio je onaj opis čina na 1. kolovoza 1903 br. 958 te pod konac istog mjeseca došao osobno u Baško, da u predmetu sasluša onog župnika;

f) župnik si je pridržao pravo, da podnese pismeno svoje opravdanje te ga na 28. kolovoza 1903 poslao komesaru c. kr. financijalne straže u Krku;

g) komesar c. kr. financijalne straže u Krku imao je to župnikovo opravdanje proslieditи neposrednoj si starijoj vlasti, a ova c. kr. financijalnom ravnateljstvu, koje je pak, saslušav prije u stvari mnienje c. kr. ravnateljstva za poštu i brzojav, imalo da u plenumu rieši to važno pitanje, po kome je župni ured u Baški holio oštetiti državnu blagajnu za 10 slovom deset filira. Riešitbe još nema. Nije ni sile. Vratimo se glavnom predmetu.

7. Na molbu župnog ureda u Baški od 9. veljače 1903 broj 31 nije bilo nikakvog stvarnog odgovora. Medjutim je c. kr. porezni ured u Krku dne 26. kolovoza 1903 broj 1467/1902 pozvao upravu župne crkve u Baški, da u roku od 5 dana plati na račun c. kr. poreznog ureda u Puli pristojbu na legat Mihaličev u iznosu ob K 158·50 i 5 % kamate od 5. veljače 1903 unapred u iznosu od K 4·51;

8. Uprava župne crkve u Baški uplatila je na to dne 28. kolovoza 1903 kod c. kr. poštanske štedione u Baški zatraženu pristojbu od K 158·50 na čekovni račun c. kr. poreznog ureda u Krku, koji ju je dne 3. rujna 1903 uknjižio pod čl. c. c. 19; dočim je župni ured u Baški uložio dne 28. kolovoza 1903 broj 164 utok na c. kr. ured za odmjeru pristojba proti tražbini odnosno zateznih kamata od 4·51 i pozvao ponovno onaj ured, da točno i obrazložno posebnim platežnim nalogom ustanovi pristojbu, što ju ima ona crkva platiti na legat Mihaličev, jer da je odmjerenje pristojbe na iznos od K 158·50 učinjeno na štetu državnog erara a da nekorektnostim, makar učinjenim slučajno na uhar stranke, treba stati na put, da se slična šta ne bi u većoj ili manjoj mjeri dogadjalo i na štetu stranaka.

9. Dne 10. veljače 1904 bio je upravi župne crkve u Baški uručen platežni nalog c. kr. ureda za odmjeru pristojba od 10. prosinca 1903 br. 898, kojim se je naposeb za istu odmjerivala pristojbina na legat Mihaličev u iznosu od K 200 uplativih kod c. kr. poreznog ureda u Puli. Istoga dneva uplatila je crkvena uprava kod c. kr. poštanske štedione u Baški K 41·50 na čekovni račun c. kr. poreznog ureda u Puli upozorujuć ga, da je još na 28. kolovoza 1903 bio za nj u taj naslov uplaćen kod c. kr. poreznog ureda u Krku iznos od K 158·50, što zajedno sa doznačenimi K 41·50 čini upravo odmjerenu pristojbu od K 200. C. kr. porezni ured u Puli uknjižio je dostavljeni mu iznos od K 41·50 dne 15. veljače 1904 pod F 109 ex 1904. Tim je uprava župne crkve u Baški držala, da je udovoljila svojoj dužnosti odnosno izplate ostavinske pristojbine na legat Mihaličev te se nadala, da joj glede toga neće nitko više zanovetati. Nadala se, ali badava.

10. Usliied naredbe c. kr. ureda za odmjeru pristojba od 9. ožujka 1904 br. 19.300/03 javlja c. kr. porezni ured u Krku dne 10. svibnja 1904 br. 680 župniku u Baški, da je gori-navedeni odmjerujući ured riešio njegove utoke od 9. veljače 1903 br. 31 i 28. kolovoza 1903 broj 164 naredbom 10. siečnja 1904 broj 18.698/03 (koja, mimogred rečeno, nije bila župniku niti priobćena) te ga poziva neka se kretom pošte izjavi, da li je pripravan ili ne odustati da mu se dade jedno posebno riešenje na ona njegova dva utoka.

11. Župni ured u Baški izjavio je dne 13. svibnja 1904 broj 75 c. kr. poreznom uredu u Krku, da se odriče posebnog riešenja njegove molbe od 9. veljače 1903 broj 31, pošto je ista bila meritorno riešena platežnim nalogom c. kr. ureda za odmjeru pristojba od 10. prosinca 1903 br. 898, ali da nikako ne odustaje od zahtjeva, da se dade stvarno riešenje na njegov utok od 28. 1603 br. 164, kojim se je pitalo, da bude postavljena van krieposti tražbina odnosno zateznih kamata od K 4·51 na pristojbinu legata Mihalić.

12. Dne 5. kolovoza 1904 prikazao se u župnom uredu u Baški ovrhovoditelj c. kr. poreznog ureda u Krku i uručio župniku „Opomenu“ onog c. kr. ureda od 5. kolovoza 1904, kojom biva pozvan, da u roku od 14 dana izplati za crkvu iznos od K 60·10 na ime pristojbine ovisne od naloga B 898//03 c. kr. ureda za odmjeru pristojba.

13. Župni ured u Baški upozorio je na to dne 5. kolovoza 1904 br. 104 c. kr. porezni ured u Krku, kako je pristojbina na legat Mihaličev bila po c. kr. uredu za odmjeru

Nastavak u prilogu.

pristojba dne 10. prosinca 1903 B. R. P. 898/03 odmjerena na K 200, od kojih je K 158·50 bilo dne 3. rujna 1903 uknjiženo od c. kr. poreznog ureda u Krku na račun onoga u Puli, a kod ovoga dne 15. veljače 1904 K 41·50, što čini ukupno K 200 izplaćenih na utrnuće gornjeg plateznog naloga B 898/03.

14. C. k. porezni ured u Krku odvraća na to dne 9. rujna 1904. br. 2349, župnom uredu u Baški, da je ovaj pod br. B. R. P. 1467/02. dobio platežni nalog vrhu K 158 50 za pristojbu zaklade Mihalić, a pod B. R. P. 898,03. u istu svrhu platežni nalog vrhu K 100 (sic!), pak kako je dosada uplatio samo K 200, to da mu još preostaje za platiti K 85·50 i k tomu 5% kamate počam od 9. veljače 1904 (usporedi što je rečeno pod točkom 7 ovog upita) do dana uplate te da neka to podmiri u što kraćem roku pod prietnjom ovršnih koraka.

15. Proti tom pozivu c. k. poreznog ureda u Krku uložio je župni ured u Baški dne 12. rujna 1904 br. 121 utok na c. kr. ured za odmjeru pristojba tražbom, da postavi bezodvlačno van krieposti napadnuti poziv c. kr. poreznog ureda u Krku od 9. rujna 1904. br. 2349 te da utočniku priobći svoju naredbu od 10. siečnja 1904. br. 18698/03. Istodobno i pod istim brojem upozorio je župni ured u Baški c. k. porezni ured u Krku, da je proti njegovu pozivu 9. rujna 1904. broj 2340 uložio utok na c. k. ured za odmjeru pristojba.

16. C. k. porezni ured u Krku odpisuje dne 13. rujna 1904. br. 2376 župnom uredu u Baški, da je njegova utjerati zaostatak u propisanoj erar-tražbini a da se neka župni ured za svako eventualno razjašnjenje obrati c. k. glavnom poreznom uredu u Puli kod kojega je pristojbina propisana.

17. Izloživ čitav historijat pitanja, župni je ured u Baški dne 15. rujna 1904. broj 124 umolio c. k. glavni porezni ured u Puli da izjavi, po kojem li zakonu može da bude župna crkva u Baški usilovana na zakladnu glavnicu od K 2000 platiti veću pristojbu od K 200; pak ako toga zakona nema, ko što nema, koja mjera upravnih poreznih oblasti može ovu crkvu na to prisiliti?

Odgovora još nema.

Preuzvišenosti! Gornji navodi pričaju ognjenim jezikom o groznom upravo neredu što mora da vlada u poreznoj upravi Primorja. Slobodni smo s toga upitati vašu preuzvišenost:

I. Hoće li Vaša preuzv., obaviestiv se o točnosti gornjih navoda, narediti c. k. uredu za odmjeru pristojba u Trstu, da ima upravu župne crkve u Baški pustiti već jednom na miru glede upitne pristojbe, odnosno naložiti mu, da o tome uputi c. k. porezne urede u Puli i Krku.

II. Hoće li Vaša Preuzv. strogo upoliti c. k. uredu za odmjeru pristojba u Trstu, da nema više u svoje prostorije pozivati financijalne stražare na lov nefrankiranih jer službenih pisama, već je uputiti za taj posao na odnosni poštanski razdavateljni ured?

III. Je li Vaša preuzv. voljna posegnuti rukom u žalosne odnošaje porezne uprave Primorja te je urediti na način, koji dolikuje jednoj modernoj državi?

Kopar dne 1. listopada 1904.

(Sliede podpisi).

Zast. Ventrella i dr. na vladu radi zapljene plakata „Lega nazionale“ u Trstu, jer tiskani u talijanskih bojah.

Zast. Bennati i dr. radi objelodanjenja zapisnika školskog i sanitarskog vieća.

III. točka dnevnoga reda.

Zast. Campitelli predlaže, da se uputi agrarnom odboru, na što mu predsjednik odgovora da je to već učinjeno.

IV. točka dnevnoga reda.

Izvješće financijalne komisije o molbi občine Materije kojom pita podporu za biedu.

Zast. Mandić, da podkriepi tu molbu, reče:

Visoki saborel Kao pripadnik političkog kotara, u kojem se nalazi občina Materija i kao zastupnik onog kotara kazati ću par rieči u podkriepu molbe, koju je poštovani moj drug Spinčić, zastupnik istoga kotara, podpisom svojim podkriepio.

Poznata je činjenica, da je sjeverni dio Istre, napose sudbeni kotar Podgradski najsiromašniji dio naše pokrajine. I u taj kotar spada takodjer občina Materija.

Posliednjih godina biju taj kotar razne elementarne nesreće.

Prije dvie godine razpravljalo se u ovom visokom saboru o tom, kako bi se onom pučanstvu priskočilo na pomoć u nevolji, koja ga je bila stigla od strašne poledice, koje se posljedice ćute još i danas u onom kotaru.

Osim toga pridružile se ljetos i druge nevolje u većem dielu naše pokrajine, a napose velika suša. Pučanstvo onog kotara, osobito občine Materija, bavi se većinom poljodjelstvom, nešto stočarstvom, koliko im to treba kod poljodjelstva i izvozom drva u grad Trst. Radi velike suše pridjelalo se tamo tako malo živeža, da ga neće dostojati pučanstvu ni za tri mjeseca osim u nekojih selih u takozvanih Brkinih, — a krme za blago, koje je gospodarstvu neobhodno potrebito, nema ni toliko, da se blago nahrani do pol zime. Velika suša je uništila i voćarstvo, osobito šljive, koje su i onako bile silno oštećene od spomenute poledice. Izvozom šljiva nešto je tamošnje pučanstvo godimice zaslužilo, ali eto i to je ljetos odpalo.

U svojoj molbi mole oni občinari da im se priskoči u pomoć novcem, da mogu nabaviti živeža za sebe i krme za blago bar do prolječa. Mole nadalje, za novčanu pripomoć da uzmognu na prolječe dobaviti sjemenja, da zasiju svoja polja. Konačno mole, da bi im se i javnimi radnjami pomoglo preživjeti se preko zime, napose, da se dogradi željeznička pruga od postaje Kozina na Jurdani, koja je bila već i po našem drugu Spinčiću zagovarana u carevinskom vieću a i po nama ovdje u visokom saboru.

Iz navedenih razloga nadamo se, da će vis. sabor ne samo prihvatiti predlog financijalnog odbora, učiniti svoju te današnjoj nevolji priskočiti u pomoć.

Još jednu opasku da učinim glede promjene imena Materija. Ako mi glasujemo za predlog financijalnog odbora, neglasujemo time i za kovanicu upotriebljenu sa strane g. izvjestitelja. Mi prosvjedujemo proti takovom izopačivanju imena i pozivamo vladu, da tomu potalijančivanju naših imena već jednom na put stane.

Nakon toga prihvaćen je predlog financijalnog odbora, da se molbu uputi zem. odboru i neka ju uzme u obzir kad bude rješavala poznate prešne predloge zast. Spinčića i Bartolli-a za ublaženje biede u pokrajini.

(Za vrieme cielog govora nemir na galeriji). Predlog bi prihvaćen jednoglasno.

V. točka.

Predlog financijalne komisije (izvjestitelj dr. Sbisà) da se molba Tereze ud. Devorato za podporu ustupi pokrajinskom odboru, bi prihvaćen.

VI. točka.

Predlog iste komisije stavljen po istom izvjestitelju, da se preko molbe mjernika R. Borri-a predje na dnevni red — prima se.

VII. točka.

Izviestitelj financ. odbora o zakonskoj osnovi za razdiobu troškova, što ih imadu občine u borbi proti malariji. Izvjestitelj Sbisà.

U glavnoj razpravi reče zastupnik Kompare:

Visoki saore! Mnogo je podina prošlo od kako se kod nas čuje govoriti o malariji. Povjest naše pokrajine pokazuje, da je bilo kod nas mnogo kužnih bolesti (Buka na galeriji; predsjednik ju opominje) i da je pučanstvo skoro sasvim bilo izumrlo, te da su Slaveni tako izpražnjenu zemlju naselili. Da nisu Slaveni došli onda u Istru, možda bi bila danas naša pokrajina kakva velika pustinja. I u starije vrieme bilo je malarije, samo nije bila poznata pod tim imenom. Onda su se ljudi, jer nije bilo drugih sredstava, uljecali svećenicima, da molitvami i misami otjeraju bolest, te su i zidali kapele, da se učuvaju od „morske groznice“, što nije drugo nego malarija.

Da to nije bolest nova, potvrdjuje nam to takodjer izvješće liečnika Celebrini-a.

Svakom je stanovniku Istre poznato, da naše rieke utiču u more na zapadu Istre, i to u nizkim ravnicama tako, te se slatka voda mieša sa slanom pak nastaju velike močvare. Takva je ravnica na Rižani kod Mereziganh, Dekani i t. d. To su prava gojišta miazma, koji čine tako zvanu maremu. Takve mareme nalaze se i u Italiji na južnih obalah i tvrdi se, da u nizini tih krajevah nastaju miazmi, koji dolaze u čovjeka i prouzroćuju mu tada bolest. Tvrdi se, da je uzrok bolesti toj u tom, što su močvare upravo zasićene tvarinama, koje gnjiju.

Intenzitet bolesti odvisi od množine močvara.

Mnogo škodi i miešanje slane i sladke vode, jer voda stoji ili se slabo miče, pa taj tvari gnjiju. I zato se najviše ove bolesti pojavljuju kod morske obale, gdje se rieke stiču u more. Nu malarija se ne nalazi samo u nizini, već se ju nalazi i na suhim pločama. Obično prouzročuju pako malariju i velike poplave. Iz tih mokrih krajeva niču miazni. Ali ima krajeva, gdje nema vode, pa ipak se tamo pojavljuje malarija.

Tako je i u okolici Pule. Ali tamo je zemlja takve naravi, da voda stoji pod zemljom, pa se mieša sa onim zdencima, koji do te vode dosižu.

Veliko štete čini nam malarija, jer nastaje uslied nje absces na jetrima, nastaje i sušica — a i smrt. Stanovnici predjela, gdje vlada malarija, obično su duševno i tjelesno abnormalni.

Oblasti naše počele su se u najnovije doba dosti brinuti za tu bolest, i to ne samo u okolici Pule, nego i po ostaloj pokrajini, pa bi dobro bilo, da se i u drugih krajevih — kako i u okolici Pule — izpitaju odnošaji i da o tom zdravstveni organi izvieste.

Čini mi se, da imademo prvi put to izvješće, koje je temeljito, te se postavlja na novu hipotezu, koja još nije podpuno ustanovljena. Govori se naime, da malariju ne prouzročuje gnjiloća, nego da su to komarci, koji prenašaju malariju na čovjeka. Toga su mnienja profesor Koch i drugi, da ti komarci mogu kod visoke topline škoditi. Oni imadu temelje za to, jer vidimo da malarija vlada najviše mjeseca julija i augusta, kad je toplina najviša.

Malarija se liečí kininom. Metoda Kochova, koju je on kušao na Brionih nije dostatna. Drugi su kušali uzeti štogod drugo i reć bi, da su novi pokusi upodpunili taj temelj profesora Kocha. Ministarstvo je naložilo, da se ima u Istri sustavno proganjati malariju, i da treba učiniti u takvih krajevih zdravstvene postaje s liečnikom i sa svimi pomoćnimi i potrebnimi sredstvi.

Pokazalo se ljetos i god. 1903., da na zemljištu, gdje je bilo 3760 bolestnih, da ih je izliečeno novom metodom 3196. To je skoro 87 po sto. Vrlo je dobar uspjeh bio u neposrednoj okolici Pule.

Za to pozdravljamo mi svim srcem taj novi zakon, jer je na korist pučanstva bez obzira na narodnost. Na tom polju mora kršćanska ljubav biti za sve jednaka i zato izjavljujem u ime svoje i svojih drugova, da ćemo od sveg srdca rado glasovati za taj zakon.

Uzmimo na primjer mjesto Zamali u Indiji, gdje je jedan englezki liečnik dobio Nobelovu nagradu za pobijanje malarije, koju je liečio kininom, ali ipak najviše je učinjeno time, da bijahu izsušene močvare. Prije je od 4000 stanovnika oboljelo svake godine 2000 njih na malariji, a god. 1903. oboljelo ih je samo 290; pa dok je prije umiralo poprečno 300 osoba, tako da su se Evropejci kanili izseliti, nije ni jedan Evropejac umro godine 1903.

Možemo dakle reći, da će se i kod nas trud izplatiti, ako budemo odlučno izvadjali ono, što je nuždno.

Za to preporučam ujedno i energično provadjanje novog zakona.

Iza toga prošlo se je na podrobnu razpravu te bijaku svi paragrafi bez promjene primljeni. Na predlog izvjestiteljev bijaše zatim prihvaćen zakon i u III. čitanju. Ovaj zakon ide za tim, da se občine odterete troškova, koja imadu u borbi proti malariji.

VIII. točka.

Zakonska osnova o utjerivanju vjeresija od občina i javnih ustanova.

Izvješćuje zastupnik Belli:

U glavnoj razpravi neuzme nitko rieč.

U podrobnoj razpravi stavi zastupnik D. Trinajstić k § 6. izpravak, koga prihvati i izviestitelj. On reče:

Viscki sabore! Po mom mienju, kako je ovdje izraženo, nekaže se ono što bi se htjelo reći. Govori se o „concorrenza pubblica“ a to je prinos, što se daje, i nemože se razumjeti tielo, za koje se daje prinos. Moguće, da se to tako upotrebljava u drugim jezicima, n. pr. u njemačkom ali u talijanskom ne.

S druge strane, da se izbjegne zlom shvaćanju zakona, moglo bi se dodati, da se zakon odnosi samo na ona tiela, koja su podvržena nadzoru zemaljskog odbora, jer mislim, da zemaljski odbor nebi mogao utjerivati namet od tiela, koje mu nije podvrženo. Time pak moglo bi se možda prejudicirati, da zakon nebude od vlade potvrdjen.

Opetuje isto talijanski.

Zatim bijaše prihvaćena čitava osnova.

Na predlog izvjestitelja prihvaćena je osnova u III. čitanju.

Razne molbe. IX. točka.

Izvješće školskog odbora; izvjeśćuje zast. Ventrella o

1. molbi ud. A. Volpis za dalnje uživanje podpore sinu njoj Leonu na sveučilištu u Beču sa predlogom, da mu se dade podporu za dvie godine počam od 1. marča 1904. u iznosu od 300 K. Većina prihvati predlog.

2. molbi Marije Boico za dalnje uživanje podpore — sa predlogom, da njoj se dade za god. 1904. podpora od 60 K. Većina prihvaća.

3. molbi Julije ud. Predonzani za podporu — sa predlogom, da joj se dade podpora od 200 K za god. 1905., 1906. i 1907.

4. molbi Danice Vlah za dalnje uživanje podpore — sa predlogom da njoj se dade 100 K podpore. Prihvaća se jednoglasno.

Upit na vladinog povjerenika.

Predsjednik Tomasi pita vladinog povjerenika

1. što je sa upeljanjem automobilnog vlaka na pruzi Buje-Poreč istarske željeznice, što bijaše već odavna obećano od strane vlade;
2. što je sa gradnjom ceste izmedju Oprtlja i tamošnje željezničke postaje i
3. zašto se ne sagradi na postaji Buje malen prostor za gostionu.

Vladin povjerenik odgovori, da će još tečajem ovog zasjedanja odgovoriti na upit.

Tim je izcrpljen dnevni red i zaključena sjednica.

Buduća sjednica u subotu u 10 sati prije podne.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Velološinjska irredenta na poslu.

(Nastavak)

III.

Kada su ali vidjeli, da ne mogu nikako predobiti za sebe naše ljude, predlože, neka se izabere komitat od 6 lica, kojemu će se povjeriti zadaća, da većinom glasova odluči, koje će se osobe kandidirati. I komitat od 6 lica bi izabran, u kojemu je osim sazivača tog sastanka bio kap. Bušanić, te četvorica naših ljudi. Odlučilo se je, i to baš na predlog kap. Bušanića, da ono što taj komitat većinom glasova zaključi, bude mjerodavno za sve izbornike. Naši opet još jednom naglasili, da pristaju na dogovor, ali pod absolutnim uvjetom, da dvojica spomenutih tudjinaca ne dodje u zastupstvo. „Talijani“ se na oko s otim izmirili, te stali uvjeravati, kako njih ne vodi ovdje nikakvo političko strančarstvo, već samo dobrobit mjesta i občine. — Jedno i drugo bijaše laž i himba, kako ćemo kasnije vidjeti. Pače samo da posve umire i svaku sumnju iz srdca našeg dobroćudnog naroda izvade, jer su vidjeli veliko ogorčenje narodno proti ovoj dvojici; — njihov kandidat V. Scarpa, došao je predsjedniku izbornog komitata i tobož odlučno izjavio, neka ga se briše iz listine kandidata, videći proti sebi toliku protivnost, ne će da smeta. I to dadoše razglasiti po mjestu. Medjutim i to je bila proračunana spletka, i to s onom gore već treća krupna.

Znajući, da u II. i III. tielu ne mogu dobiti nijednog zastupnika, osim kompromisom, ako naime zajamče, **da u I. tielu** (u kojem oni pomoću „procura“ i odsutnošću tolikih naših iz mjesta imadu neznatnu većinu) **ne će kandidirati one dvojice:** — dali su razumjeti, kako su tobože oni odustali od ovih kandidatura, te tako zavarali naše, pa uvrstiše u III. tielo jednog njihovog, a u II. i III.će njekoliko tako zvanih bezpristranih, a oni da će u naknadu u I. tielu glasovati za dvojicu ili barem jednoga našeg.

Četvrta varka i laž.

Najnepoštenije kod svega toga bilo je, kako je talijanaška stranka, kroz vodju njezinog kap. Bušanića, vodila za nos dogovorno izabrani komitat, a kroz njega i čitav puk. — Na predlog, kako već iztakosmo samog k. Bušanića, taj je komitat imao biti mjerodavan za sve izbornike: što on većinom glasova zaključi, tomu su se dužne obje stranke pokoriti. — Najprije je biralo zastupnike III. pak II. i napokon I. tielo. Komitat se dakle sastao, da se dogovori i imenuje kandidate za sva tri tiela. Naši dobiše upute od svojih izbornika, neka zahtjevaju imenovanje odmah u I. sjednici kandidata za sva tri tiela, da budemo odmah na čistu, — i jer se tako uvjek radilo, a i po čitavom svietu se radi. Radi te pak blažene sloge i mira, neka biraju i takve, koji nisu odlučno niti uz njihovu, niti uz našu stranku, ali samo pod nijedan uvjet, ne smiju doći u kandidacionalnu listu toliko spominjana dvojica Talijanaša. — Veselismo se, da će stvari poći u najboljem redu, jer je napokon naša većina bila u komitatu. Medjutim „Talijani,“ na čelu im Bušanić, dobiše od istarskog talij. polit. družtva upute i nalog, kako moraju sve i svašta pokušati, da prodru sa svojim planom, te ovaj put V. Lošinj pade u njihove ruke. Pak doista Bušanić i drugovi pokazali su ovaj put, da se znadu dobro poslužiti onom poznatom devizom talijanaške stranke: „osar tutto.“ — Na 7./VII. bila je prva sjednica tog komitata, dok su izbori imali započeti na 11./VII. Odmah poslie sjednice pohrlismo do naših, da vidimo koje se kandidate postavilo. Ostadosmo razočarani, kad nam kazaše, da se je postavilo kandidate samo za III. tielo, dočim da će se za II. i I. tielo postaviti ih poslie svršenog izbora u III., odnosno u II. tielu. Odmah nam je bila jasna prevara „Talijana.“ — Naši nas uvjeravahu, da su oni zahtjevali imenovanje kandidata za sva tri tiela, nu da Bušanić toga nikako nije htio, on da je navadjao sto razloga proti tomu, a naši na žalost popustili. On da ih je uvjeravao poštenom riečju, da oni ne misle na prevaru, i da **je svaki nepoštenjak, koji bude vjerom krenuo!** A naši ljudi jedno radi slabe duševne jakosti, a još više, što niesu mogli vjerovati, da bi jedan odličan čovjek bio kadar onako svečano obećati nješto, pak da kasnije rieč pogazi, da slaže i prevari: — popustila je većina jednomu!

Odmah ih upozorismo na pogibelj. Vodja Talijanaša, Bušanić, znao je naime, da bude li se odmah proglasilo kandidate za sva tri tiela, da onda ne će moći nikako proizvesti svoju osnovu, jer budu li oni htjeli kandidirati u I. tielu strastvenu onu dvojicu „Talijana,“ to ne će naši dati nijednom njihovom mjesta niti u I. niti u III. tielu. On je dakle krio pomno sve do posliednjeg časa svoj plan (jer se I. tielo bira najposlie), pače je uvjeravao, kako ih oni ne misle kandidirati, samo da naši biraju njega i nekoje nautralce u II. i III. tielu. Kad smo mi naše na to upozorili, a tako i predsjednika komiteta, zahtjevali su, da se opet u sjednicu sastanu, te da se imenuje kandidate za sva tri tiela. Kad je predsjednik o tome govorio kap. Bušaniću, nije on htio o tome ni čuti, već opet stao uvjeravati, kako oni ne misle na prevaru, i lagao je, da se posvuda tako kandidati I. i II. tiela imenuju istom poslie obavljenog III. odnosno II. tiela. — Naši na žalost opet popustili.

Moramo nuzgredno spomenuti, da ovdje pada najveća krivnja na predsjednika tog komitata, jer on kao predsjednik imao je slušati većinu, a ne pojedince; k tomu on kao inteligentan čovjek i praktičan u tim stvarima, znao je najbolje, kako se ima postupati. Ali taj nas je gospodin najviše razočarao. Slabić, nema para: bojao se je za svoju učiteljsku mirovinu, koju je želio za kratko vrieme dobiti, a „Talijani,“ na čelu im poznati rav. učitelj odpadnik V. Scarpa, zaprietili mu se, da će mu praviti kod „Giunte“ (gdje su oni kao „Talijani“ uplivni) neprilike glede mirovine: — i taj čovjek podložio im pokorno svoju glavu. Žalibože imade kod nas ljudi, koji misle, da im je slobodno ne radi svoje eksistence, već radi malo udobnijeg života, braniti krivo, ustati proti pravici: izdati svoja načela, domovinu, a često zatajiti i raditi proti svomu vjerskome osvjedočenju. — On se je znao pred nama do nedokučivosti pričinjati kao da je uz nas, i kako uvidja nepatriotičnost i neplemenitost njihovih namjera, — ali je ipak faktično uviek — najprije svojom popustljivošću, kasnije pak i aktivno — bio njihovo orudje, naročito kod izbora načelnika. — Kad smo već ovo napisali, doznadosmo, da uza sve usluge, što ih je ovaj čovjek „Talijanima“ učinio, napose kad je pogazio nama svečano zadanu rieč glasujući za Bušanića kao načelnika, — došla mu od „Giunte“ molba za mirovinu odbijena! — Prst božji!

I tako je ostalo pri tome, da se je imenovalo kandidate za samo III. tielo. Naglašujemo po treći put, da je kap. Bušanić osobito izticao, kako su izbornici dužni pokoravali se zaključku dogovorno biranog odbornog komitata, a to samo zato, jer je ovaj preporučivao u III. i II. tielu njekoje njima nepoćudne kandidate, dok ćemo vidjeti, kako je u I. tielu, gdje su oni gospodari, prešao prezirom preko njega.

IV.

Svršili izbori za III. tielo uz veoma slabo učestvovanje izbornika, a mi uputili naše ljude, da sastavši se poslie toga izbora komitat u sjednicu, imenuje kandidate i za II. i za I. tielo. Ovaj put, da od toga nesmiju nikako odustati. Ponedjeljak bijaše čitav dan izbor za III. tielo, a u utorak imali su se obaviti izbori za ostala dva tiela: u jutru biralo se II. poslie podne I. tielo. Kud naravnije dakle — ta bijaše već skrajno vrieme — nego da se narodu odmah proglase kandidati za oba tiela. — Ali kad se je sjednica svršila, moradosmo opet na naše veliko začudjenje čuti, da Bušanić nikako nije htio, da se proglase i imenuju kandidati i za I. tielo. Opet da je uvjeravao i zaklinjao se, da s njihove strane nema prevare, i da se mora prije počekati izpadak izbora u II. tielu, a onda da će se poslie ovog proglasiti kandidate za I. tielo. A o podne svršavaju se izbori za II. tielo, a na 3 sata poslie podne već se bira I. tielo! Nečuveno, — ali energiji i zavaravanju Bušanićevom, popusli većina, i bilo opet na njegovu.

(Sliedi.)

Franina i Jurina.

Fr. Ca su Jurino naša vlastela svojemi beći zidali gradski palac?

Jur. Beći su zeli na zajam, a mi ćemo lepo debeli fiti plaćat.

Fr. A zac su pak stavili na onu lapidu na palace, da j' ono talijanska fortlica?

Jur. Zac te se morat nutri zatvorit kada budemo mi kopaci pitali racuni do naseh zuji.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Novi dnevnik u Puli. U ovom gradu izlazi više novina. Talijanski klerikalci izdavaju „Avenire“ dvaput na tjedan, talijanski socialisti izdavaju „Proletario“ dva put na tjedan. Druga talijanska stranka izdaje „Popolo istriano“ svake subote, a još uzato dnevnik „Il Giornaletto.“

Nijedna od tih novina ne piše u našem smislu, pače mnogo put izvraćaju istinu, kad se radi o hrvatskomu puku u Istri i o Slavenih na sploh.

Nekoliko naših ljudi u Puli odlučilo je, da pokuša, ne bi li se i naš sviet pridignuo, da se ustanovi mali dnevnik, koji bi prema potrebi i prema stvari o kojoj se radi, pisao što i njemački i talijanski, a dakako svaki put i budi koliko hrvatski, pak da tako u našem smjeru upute i druge, koji hrvatski neznaju. Taj listić imenom **„Omnibus“** izlaziti će u našoj tiskari **(J. Krmpotić i drugovi, na uglu ceste Sisansko i Diane)**, počam od subote svaki dan, osim nedjele i blagdana. Prodavati će se u Puli u 20 trafika po dva helera broj, pak u Medulinu, Pazinu, Kastvu, Voloskom, Opatiji i Lošinju malom. Kasnije će se prodaja protegnuti i na druga mjesta. Izvan Pule stoji svaki broj 4 helera na prodaji. **Predplata je za 3 mjeseca 4 krune budi gdje u monarhiji.**

Preporučamo toplo onim, koji imaju da predplatom podupru taj list, i ako se bude pretežno bavio o Puli i okolici. Predplatu prima: Tiskara J. Krmpotić i drugovi (točno ta adresa) u Puli, via Sissano Diana.

Internacionalizam puljskih socijalista. Kad su se socijaliste pojavili u Puli izgledalo je kao da će se strogo držati neutralnosti u narodnostnoj borbi medju Talijanima i Hrvatima u Istriji. Ali danas može se mirne duše reći, da su socijaliste u Puli najradikalnije krilo talijanaške stranke. To se vidi najbolje iz njihovih novina „Il Proletario,“ u koji pišu većinom Talijani iz Italije, koji nit ne poznaju naših odnošaja, već smatraju, da mogu bezobrazno nastupati u Puli kao da bi bili u Milanu ili Napulju. Isto radi „Il Piccolo“ u Trstu, isto „Giornaletto,“ „L' Avenire,“ . . . . a ma baš isto sve talijanske novine u našim zemljama. U svima ćeš naći opise talijanskih zgoda i nezgoda na prvom mjestu, u svima se piše „di questo estremo lembo di terra italica,“ „della gran madre Italia, dei vincoli colla madre patria“ i slično.

Kod naših socijalista se to opaža osobito u zadnje doba, otkad su se upregli pod jaram tobož nove talijanske stranke „degli indipendenti.“

I tako vidimo, da jedni Talijani drže na uzdi austrijsku ratnu mornaricu, a drugi socijaliste; pak se bogme Talijani okorišćuju i s jednim i drugima, a na štetu svega puka, osobito našega.

Primamo iz grada. Prošle nedelje putovao sam „Liburnijom“ na brzoj pruzi Rieka-Pula. Na Rieki ukrcalo se dvadesetak momčadi, vidio sam da su to sada unovačeni vojnici pozvani u ratnu mornaricu u Puli a sve mladost našeg primorja. Pratili su jih majke, sestre i znanci, te na razstanku od tih svojih, počela se, sa malom iznimkom, ta momčad derat, pjevajuć, sam Bog zna kako, talijanske pjesme. Adijo mija bela adijo, no šta pianjere la bela mia, še vado vija ritornero itd. Videć taj prizor promišljao sam, kako ova čeljad, ovi Kanonenfutteri, ćuti već sada, a kad dodje u Pulu u cesarsku mornaricu valja da se pripravi kako će zaboraviti na svoj rod i jezik i da prezre svoj materinski jezik, ako neće biti progonjen ondje gdje čuva i brani carstvo.

Otidosmo iz Rieke i ta tužna čeljad pjeva napred svakako i nikako talijanski. Približim se jednoj maloj četi od pet tih mladića, koji se razgovarahu dakako hrvatski i upitam jih: ča znate hrvatski govorit; a oni mi odgovore: dakako. Mislio sam, rečem, da ste čozoti, jer vidim da se derete pjevajuć talijanski. Ne, ne, šior, mi smo Hrvati, iz Crikvenice. A oni drugi ki se toliko sile da pjevaju samo talijanski od kud su oni, upitam. Ono su, sijor, bašćani. Na to tužno umuknuh, a moji čestiti mladići iz Crikvenice staviše se pjevati liepe hrvatske pjesme, da jih je bilo liepo čuti.

Meni je u duši olakšalo ufajuć se, da se barem ovi neće toliko prestrašiti progonstva, samo zato, što se ćute Hrvatima. Žalostno je pak, da čujemo ove neliepe i sramotne glase o našim bašćanskim mladićima, koji misle valjda, da su nešto veći od drugih, ako, čim otidju iz Baške, protamburaju par rieči u jeziku onih ljudi, koji svagdje i uviek samo sramote i grde nas i sve što nam je najsvetije. Bašćanski mladići, ne sramotite vaše liepo rodno mjesto, već svuda kudagod podjete, svojim liepim materinjim jezikom uzdižite i proditite Basku.

S kojim se novcima potalijančuje. Kako je poznato, glavni stupovi talijanstva po selima na Puljštini jesu seoski župani iliti delegati. Ali da se razumimo: talijanstva, per la Fabbrica dell' appetito, a inače su i ti ljudi kano i drugi na selu. Razlika je samo ta, da oni misle, da ih talijanska „podestarija“ plaća s talijanskim novcima i da zato moraju plesati kako Talijani svire. Žalostna im majka: jerbo ne opažaju, da se tako nalaze u protimbi sa svim selom i ne znaju, da onaj novac, što ga dobivaju, nije talijanski, nego ga seljaci sami plaćaju pod imenom občinskih adicionala a vraća se iz grada pod imenom „plaća deligatova“.

Ali na Puljštini imade i gorih stvari. Kapitali hrvatskih sela pod upravom puljske „podestarije“ posuđuju se najgorim podrepnicam: a ovi huncuti misle, da su to talijanski novci i da zato moraju iznaroditi sebe i svoju djecu.

Znamo i to, da jedan prodanac — a mogao bi biti i deligat — ima posudu

od gospojinskog dobrovornog družtva u Puli od više tisuća kruna, te je osvjedočen, da zato mora biti talijanski poprdilo.

I neima oblasti koja bi stala na put takovim nemoralnim odnošajima!

Lošinjski kotar:

Plšu nam iz Vrbnika 1. t. mj. Danas uz otvorenje pučkih učiona, otvorilo se uz sazov Duha Svetoga takodjer novoustrojeno dječije zabavište. Zavod taj jest jedna velika novost ne samo u Vrbniku nego i na čitavom otoku. Začetnik ove hvalevriedne zamisli a i ustrojitelj zabavišta jest naš uzorni i plemeniti rodoljub, dika od Vrbnika, vrli starina presvjelli g. dr. Dinko Vitezić. Njegovoj plemenitoj darežljivosti imamo zahvaliti, što se oživotvorila ova važna škola.

Sami svečani otvor zabavišta obavio se nakon službe Božje u dvorani „Vitezićevog doma“ uz prisustvovanje uglednijih ličnosti i školske mladeži obojega spola. Mjestni župnik pop Jakov Dmitić oduljim govorom iztakne važnost i zadatak ovakih zabavišta i plemenitu svrhu istih. Osobito naglasuje veliku zaslugu presvj. gospodina dr. Dinka Vizetića, kojega velikim duhom i žrtvama otvara se ovaj prosvjetni zavod a u Domu njegova imena, vječnom spomeniku njegove plemenštine i darežljivosti prema rodnom si mjestu. — Preporučiv na koncu djeci poslušnost i dobrotu prema učiteljici i zaželiv zabavištu blagoslov Božji, proglasi zavod otvorenim.

Našim pak Vrbničanom preporučamo, da se okoriste ovom novom kulturnom stečevinom, šiljuć svi svoj mladi i nevini pomladak u tu školu, ne pazeć što će možda iz početka i doprinieti koju žrtvu makar i teškom mukom, jer smo sigurni, da će prekomjerna plemenitost i darežljiva desnica oca toga zavoda i tomu doskočiti tako, da će i ovo breme s vremenom skinuti s njihovih ledja i mezimče svoje sasvijem uzeti pod svoje veledušno okrilje.

Zateznje sa gradnjom ceste Cres-Lošinj. U lanjskom zasjedanju istarskoga sabora bila je prihvaćena jednoglasna osnova za gradnju nove ceste Cres-Lošinj. Ta osnova dobila je na vrieme carsku potvrdu — ali sa gradnjom se zateže. — premda je zem. odbor jur doznačio veću svotu novca za početak radnje i akoprem je zemljište većinoma odkupljeno.

Mi neznamo tko zateže s tom gradnjom, ali pučanstvo se opravdano tuži, što se cestu negradi, koja nesamo što je veoma potrebita, već bi se tom gradnjom siromašno pučanstvo onog kotara u predstojećoj crnoj zimi bar dielomice okoristilo. Narod pita pomoć koli od vlade toli od zemlje jer ga je ljetina izjeverila. Pružite mu dakle radnje, da zasluži bar toliko a da uzmogne do proljeća prokuburiti.

Voloski kotar:

Koncert Voloskih djaka. Voloski djaci priredili su dne 2. oktobra 1904. koncert s plesom na korist „Djačkoga pripomoćnoga družtva“ u Pazinu, dakako u krasnoj dvorani „Narodnoga doma“. Koliko su dobili za rečeno djačko družtvo, neznam. Da je pak koncert inače uspio, mogu reći sa svim osvjedočenjem. Djaci naši osvjetlali su si lice. Učinili su sami što bijače u njihovih silah, a priskočili su njim na pomoć i mnogi drugi i mnoga druga. Glasba Jelačićevaca iz Rieke igrala je krasno većinom hrvatske i u obće slavenske komade. Upravo je razigrala duše. Mužki zbor odpjevao je krasno sve komade, i lirične i junačke, i pobožne. „Zdrava Marija“ od Albini-ja dirala je u dno duše. Mješoviti, ženski i mužki zbor, bilo je ugodno i gledati i slušati. Obnesle su se naše gospodjice i naša mlada gospoda. Ko bi to bio rekao prije samih deset godina! Ipak napredujemo. Jako mnoge komade morali su opetovati. Nije se jih moglo donaslušati. Tako su bili mili i dragi. Čast njim; a čast osobito gospodinu Brajši, koj jih je tako dobro uvježbao. I predstavljalo se je dosta dobro igricu „Traži zeta plemića“. Bilo je dosta smjeha. Samo napried naše djevojčice i naši mladići! Bilo tako i drugud! Spajalo se ugodno sa koristnim!

Iz Kastva nam javljaju: Medju onimi, koji su u najnovije doba učinili izpit župnički, je: **Žiganto Ivan.** I netom ga je položio, eto već ga sele drugamo. Ide za upravitelja župe u Lovran. Njemu je samo čestitati, što je tako mlad počašćen. Ovdje žale za njim, kao vrlo dobrim propovjedačem i vjeroučiteljem. Školska djeca neće ga lahko zaboraviti, a nit roditelji kojim je na srcu uzgoj njihove djece. Sad ostaje sam župnik dekan Anton Elner i kapelan Ivan Vrabec. I jedan i drugi radini su, i sposobni i savjestni u vršenju svoje službe. Al baš i za to, jer hoće da savjestno obavljaju sve svoje raznovrstne zadatke, neće moći obavljati jih. Sam ured župni i dekanski je takav, da treba čitavoga čovjeka. K tomu krsti, ženitbe, bolnici, mrtvi, propovjedi, u obće dušobrižničtvo za preko 5000 stanovnika, raztreženih, i uru i više daleko. K tomu pridolaze škole, koje opet trebaju jednoga čovjeka. Petrazredna mužka, trorazredna ženska škola, dakle 8 razreda, po 2 sata vjeronauka na tjedan, to je 16 sati. Na pripravnici i delavskoj školi bar po 1 sat, eto 18 sati, ure koliko jih je odlučeno za jednoga vjeroučitelja. I ako se uzme jednoga svećenika za ured, i treba ga, jednoga za škole, takodjer potrebito, onda cielo dušobrižničtvo ostaje bez svećenika. Mi znamo, da se gospoda, i ako su tri, preveć napinju; dvojica mogli bi se napeti još jače, ali ne dulje od par mjeseci. Obnemogli bi, pak bi se i nje izgubilo. Prečastni biskupski ordinarijat će sve to valjda uvažiti, pak podati ovamo još jednoga kapelana, ne u najkraćem vremenu, nego bezodvlačno.

Sajam „Belo nedelje“ u Kastvu obnesao se je kao uvjek kad je iole liepo vrieme. Trgovci izprek Učke, iz Kranjske, Rieke, dolazili su već dan dva prije, a bližnji isti dan, prvu nedjelju oktobra, na blagdan Majke Božje od Ružarija. Ljudi bilo je toliko, da se je doli od Sv. Lucije pa gori do Crekvine jedva moglo micati. A bilo jih je iz sve Kastavštine, iz susjednih občina Volosko-Opatijske, Veprinačke, Lovranske, Mošćenićko-Brseške, pa izprek Učke, onda iz Rieke, Sušaka, Grobnika i dalje, te iz Kranjske. Blaga bilo je svakovrstnoga. Vina što istarskoga, što dalmatinskoga, a najviše domaćega popilo se je svu silu. Prvo je ovogodišnjo, pak svak hoće, da se ga užije. Kod služba Božjih bila je crkva uvjek natlačena. I taj blagdan i sajam pokazao je, da je Kastav glavno stecište ljudi u iztočnih stranah Istre, pače da sva ostala mjesta daleko nadkriljuje.

Pazinski kotar:

Lindar 3. t. mj. Danas preselio se c. kr. pošt. ured u nove prostorije. Tim je preuzetnost i svojeglavost sadašnje odpremiteljice skršena. Ujedno otvoren je natječaj na ovo mjesto.

Očekujemo od c. kr. ravnateljstva, da će imenovati sposobnu osobu t. j. takovu, koja pozna i hrvatski odnosno slovenski jezik, da budu mogle stranke s njom u svojem jeziku općiti bez tumača. Dosadašnja odpremiteljica iz mržnje spram našem jeziku nije se dostojala na hrvatski pozdrav ni odgovoriti, a hrvatska pitanja mučeć je riešavala kako da bi bila niema, u koliko je razumiela. Župa Lindar izuzev 4. obitelji, koje talijanski govore, čisto je hrvatska. Ovim pitanjem otpasti će jedan listić sa onog „glasovitog trifoliuma“, koj je svima ovdi poznat, a nadamo se od „pozvanih faktora“, kojima su odnošaji u Lindaru poznati, da će i ostala dva listića tog „trifoliuma“ doskora poslati na promjenu zraka, pošto je ovdi peronospera na nje pala, bez da budemo prisiljeni na ovom mjestu javno ustati. Naša ustrpljivost je izcrpljena. Mislimo, da se razumijemo! Dopisniku u br. 37. N. Sl. nisu odnošaji u Lindaru znani, kad onako piše ili pak znajuć iskrivljuje stvari. Mi proti našem pastiru javno za sada pisati nećemo, a braniti ga nemožemo. Talijani se hvale, da je on njima u prilog. Očekujemo pravičan sud od njegovih poglavara.

Uslied dugotrajne suše izdala nas ova godina. Bielog žita prirasla za polovicu; kukuruze, krumpira i pažula nema ni za trećinu a kuhinje ništa. Vina ima više nego lani, a nije bilo dugi niz godina tako dobro. Trgovcima, koji žele dobru kapljicu i koji obično ovdi vino kupuju preporučamo se.

Strašna nesreća — brat ubio brata! U Sv. Petru u Šumi, občina Tinjan dogodila se je dne 29. pr. mj. strašna nesreća. Mladić Alojzij Bratulić vratio se je nedavno od vojničtva te je rado ostalim kmetovom pripovjedao o vojničkom životu. Medju njegove najrevnije slušatelje spadao je brat mu Mate i prijatelj Fran Bratulić. Uzeo onog nesretnog dana lovačku pušku, stade jim pokazivati kako se vrše razne vježbe sa puškom. Puška bijaše krcata a mladić nije za to znao. Okrećuć amo tamo pušku odapne nehote kokot, hitac prasnu i pogodi obojicu slušatelja tako nesretno, da je Matej nakon jednog sata u mukah preminuo dočim je Fran Bratulić ranjen u obraz — nu na sreću nepogibeljno.

Ljudi božji neigrajte se s oružjem.

Porečki kotar:

Razpušteno talijansko zastupstvo. Čitamo u talijanskih listovih Primorja, da je c. kr. namjestničtvo u Trstu dogovorno sa zem. odborom u Poreču razpustilo talijansko občinsko zastupstvo u Vižinadi i da je imenovalo trojicu občinara t. j. Jakova Sabza, Ivana Mechisa i Mateja Cattarincicha kao upravitelje do obnove novoga zastupstva.

Talijanski listovi nekažu razloge, zbog kojih je to zastupstvo razpušteno, pa radi toga molimo naše prijatelje iz one občine, da nam oni te razloge priobćiti izvole.

Iz Grožnjana pišu nam. Izvanjski naši župljani pošli su k novomu župe-upravitelju g. Apoloniu, te su tražili od njega, da im drži hrvatsku propovjed poslije Evangjelja, a ne prije ili poslije sv. mise. On im reče neka se obrate na biskupski ordinarijat i da će se držati njegovih naloga.

Sada se prodiče prije sv. mise, a to ima za posliedicu, da je crkva prazna. Na to se pozivlju Talijani veleć, da je hrvatska propovjed smiešna. Nu to nestoji. Neka se drži propovjed pod misom, pak ćemo viditi koliko će biti slušatelja, kako ih je vazda bivalo.

Ako se može za Talijane propoviedati pod sv. misom talijanski, zašto se nebi za Hrvate, za ogromnu većinu župljana propoviedalo pod sv. misom hrvatski? Jednake dužnosti i jednaka prava. Očekujemo od biskupskog ordinarijata, da će dati nalog g. župe-upravitelju neka zadovolji opravdanoj želji i molbi većine župljana i to tim više, što to učekuje i sam g. župe-upravitelj.

Koparski kotar:

Iz Momjana (občina Buje) pišu nam, da je poslan na Brdo talijanski svećenik Coronini, koji nezna ni rieči hrvatske. Na Brdu su bile glagoljske matice nepretrgano kroz 20 godina. Tamo se je uviek hrvatski propoviedalo, čitalo Epistolu i Evanjelje i druge obrede vršilo. Do sada su bili tamo uviek hrvatski, ili slovenski svećenici, posliednji izmedju njih bio je veleč. g. Ivo Vranjac. Sve obitelji osim 3—4 jesu hrvatske. Pošto su do sada imali nauk krščanski u hrvatskom jeziku, znatiželjni smo kako će se onaj tužni narod sada izpoviedati svećeniku, koji absolutno nezna hrvatski.

Možda će nam se odgovoriti, neka se narod pomogne sa ono par rieči talijanskoga jezika, što ih možda znaje, nu taka doskočica nije na mjestu tamo, gdje se radi o spasu duša onog čestitog puka.

Naši mladi i stari puzavci i lizavci okretati će pobožno očima na ovu našu opravdanu pritužbu, pak će baciti krivnju na Vas, g. uredniče, ili na Vaše dopisnike, da tobož bune i puntaju narod proti višim crkvenim poglavarom. Da imaju oni ljubavi do biednog naroda bar onoliko, koliko je crna za noktom, ustali bi s nama proti svietovnim i crkvenim oblastim, koje zatiru naše narodne pravice u javnih uredih, u školi i crkvi. Nu oni takve ljubavi neimaju ili je imati nesmiju ako žele postići ono, za čim teže.

Razne primorske viesti.

Novi namjestnik za Primorje. Javlja se službeno, da je bivši namjestnik za Primorje Goëss na **vlastitu** molbu riešen službe i da mu je tim povodom podieljen red željezne krune I. razreda.

Njegovim nasljednikom imenovan je dosadašnji zemaljski predsjednik u Bukovini knez Hohenlohe.

Novi namjestnik za naše Primorje je razmjerno mlad čovjek, jer mu imade tekar okolo 40 godina.

U glavnome mjestu Bukovine, u Černovicah izkazalo mu je gradjanstvo služeno i privatno burne ovacije povodom njegovog imenovanja za namjestnika u Trstu. To bi moglo značiti dvoje t. j. da je ono gradjanstvo radostno, što odlazi iz Černovicah ili ono se veseli s njim, što je promaknut imenovanjem na onako važno mjesto, kao što je mjesto namjestnika u Primorju. Uzmimo da je ovo posliednje a da ne učinimo nikomu krivo.

Novoga namjestnika za Primorje hvale neobično njemački liberalni i socijalistički listovi. Takva hvala imala bi nas Slavene, Hrvate i Slovence Primorja preplašiti. Ali mi se riečih ne plašimo. Mi očekujemo novoga namjestnika na djelu i po tomu ćemo ga suditi.

Mi se dakle ne veselimo dolazku novoga namjestnika nit se ga plašimo znajuć, (da se na ovom važnom mjestu samo pravedan muž dulje održati može) da namjestnici dolaze i odlaze a narodi ostaju.

Imenovanje. Naš zemljak **Jerko Oršić** imenovan je bio ovih dana asistentom kod računarskog odiela u Ministarstvu financija u Beču. — Čestitamo.

Služba sudbenoga sluge razpisana je na zemaljskom sudu u Trstu. Godišnja plaća 800 K doklade 240 K i službeno odjelo. Molitelji koji imadu dokazati poznavanje zamaljskih jezika, valja da predlože svoje molbe na predsjedničtvo c. kr. zem. suda u Trstu do 10. novembra o. g.

Saziv carevinskog vieća. Iz Beča pišu, da se glasa u tamošnjih kršćansko socijalnih krugovih, da će ministar predsjednik dr. Koerber sazvati carevinsko vieće polovicom mjeseca novembra o. g. Budu li se zastupnici posluzili obstrukcijom, da zaprieče rad carev. vieća, razpustiti će vlada nakon prvih sjednica vieće, novi izbori bi se imali obaviti mjeseca jenara buduće godine.

Sokolski savez. Dne 6. novembra o. g. obdržavati će sva sokolska družtva Hrvatske, Bosne-Hercegovine, Istre i Dalmacije veliku osnovateljnu skupštinu na Sušaku radi ustrojenja „Sokolskog saveza“ iz navedenih zemalja.

Iz kulturnog vieća za Istru. Dosadašnji član toga vieća kao odaslanik zem. odbor u stalnom odboru toga vieća g. dr. V. Scampicchio dao je ostarku a na njegovo mjesto imenovao je zem. odbor g. V. Mracha iz Pazina.

Našim učiteljima. Tko bi od **istarskih** učitelja želio nabaviti za sebe ili školu „Metodiku“ dr. J. Turića, može je dobiti kod pisca za jednu krunu (knjižarska ciena 4 K). U toj će knjizi naći učitelji sve rezultate pedagoške nauke, primienjene na naše prilike, pak si tim olahkote rad u školi i postignu veći uspjeh.

Svećenicielma, učiteljima i drugim rodoljubima stavljamo na srce „Hrvatsko družtvo“ za namještanje naučnika u obrt i trgovinu u Zagrebu. Što je to družtvo?

Evo odgovora. Društvo sakuplja po svim hrvatskim zemljama dječake koji su se voljni posvetiti kojemu zanatu i trgovini i to siromahe i imućnije, pak ih namješta kod raznih obrtnika i trgovaca po svim hrv. pokrajinama.

Koji može plati neku malenkost, a koji ne može uči se, hrani i odijeva badava.

Tko se sam odjeva i plati putne troškove služi kod gospodara 3 god. ostali pak četiri.

Tko bi želio poslati kojeg sirom. dječaka iz Istre, neka moli kod družtva, da mu pošalje „šegrtske prijave," koje će on izpuniti i uz šk. svjedodžbu i domovnicu poslati Ravnateljstvu družtva pod gornjim naslovom. — Dječaci se šalju ili Ravnateljstvu u Zagreb ili na opredieljeno im mjesto. — Koja hrvatska pokrajina ima potrebu domaćih zanatlija i trgovaca kao tužna Istra?

Po svim gradovima sve sami Talijani a po selima većim dielom isto. Naša djeca će ovako po tri ili četiri godine u Hrvat. ili Slavoniji proboraviti i doći u Istru mladići uzgojeni hrvat. duhom i onda ćemo imati domaće kovače, stolare, urare i t d.

Onda se ne će ovdje šepiriti Krnjeli, furlani i drugi potepuhi, koji su si siromašnim žuljevima istar. seljaka napunili džepove i živu udobno ili ovdje ili su se povratili u gladnu Italiju. Dakle, tko ljubi ovu grudu zemlje u kojoj se je rodio, neka nastoji, da što više naših sirom. dječaka pošalje družtvu. Da bi barem iz svakoga sela po jedan otišao u zanat, koliko domaćih zanatlija bi imala Istra do 4 godine. I to će reći nešto za narodnu stvar! Dakle na noge rodoljubi!

Za „Narodnu Prosvjetu" u Istri priposlaše: veleuč. gosp. Ivan Kos, giun. ravnatelj iz Pazina 15 knjiga; Joso Burić, pravnik iz Rijeke 39 knjiga; Fran Peršić, župe-upravitelj iz Vodica 11 knjiga; Zorko Klun, župe-upravitelj iz Bresta 10 knjiga; Blaž Posedel, gimnazijalac iz Sluma 7 knjiga; Ivan Finderle, gimnazijalac iz Sluma 3 knjige; Vjekoslav Krašovec, bogoslov iz Tominja 10 knjiga; Šime Ribarić, trgovac iz Unca u Kranjskoj 5 knjiga i 3 geografske karte; Fran Vidošić, obć. tajnik iz Boljuna 3 knjige; Ivan Ribarić Janko iz Vodica 2 krune; Mate Ribarić-Stipan iz Vodica 1 krunu.

Svim plemenitim darovateljima najljepša hvala! — Knjige, koje stigoše do sada na dar birane su, ali ne mogu se dati narodu u ruke, budući su većim dielom nevezane. Novčani će se prinosi upotriebiti u tu svrhu.

Kad bi se istarski rodoljubi ugledali u dosadašnje darovatelje, u kratkom bi razmaku oživjele po Istri „Narodne Prosvjete." Bile bi to tvrdjave slavenskog obilježja ove zemlje, tvrdjave, u kojima bi bile organizovane naše čete za svaki slučaj.

Istarska akad. omladina.

Knjige i novčani prinosi neka se šalju na naslov: Joso Ribarić, stud. agr. — Vodice u Istri.

Književne viesti.

Knjige „Matice Hrvatske" od god. 1903. mogu se dobiti kod uprave „Naše Sloge," tiskara J. Krmpotić i dr. u Puli. (Via Sissano-Diana).

Mali dobrotvor je najjeftiniji i veoma razširen te obljubljen omladinski list sa slikama. Ove godine nastupa 10. godište. Cijena mu je samo 60 fil. za čitavu godinu, za poštarinu 20 fil. više. Taj se list odlikuje liepim štivom za djecu pučkih škola, a preporučile su ga na temelju stručnjačke ocjene kr. zemalj. vlada u Zegrebu, bosanska u Sarajevu i dalmatinska u Zadru za nabavu djeci pučkih škola kao i za nagrade koncem škol. godine.

Naručbe i predplate šalju se vlastniku Fr. Bartušu, ravnaj. učitelju u Zagrebu.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Anton Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog sališa, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šalić u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa.

Javna zahvala.

Duboko ganuti radi tolikih dokaza prijateljstva i sučuvstva, koje su primili prigodom smrti i pogreba nezaboravne sestre

MARIJE

zahvaljuju se podpisani najsrdačnije rodbini, prijateljem, susjedom i znancem, koji saučestvovaše u njihovoj težkoj žalosti.

Bog platio stostruko svima!

U Trstu, 8. oktobra 1904.

M. Mandić, Dr. F. Mandić.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašeno u reliefu sa zlatom, voštenim cvićem itd. . . . . kg. po K 8·—
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama . . . 6·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40
" granis . . . . . 2·—
" " . . . . . 1·20

Voštćeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Isti okrašeni s cvietom i zlatom . . . . . 8·—
Svieće za božićno drvo u 6 bojah . . . . 3·—
Voštćeno svieće tarće. I. austr. sastav . . . 4.40
Svieće i tarće, I. talijanski sastav . . . . 3·—
" II. " . . . . 2·40
Voštćeno platno za oltare, metar . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako macal pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponižnije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Antun Klement

krojački majstor.

Foro — Pula — Foro

Ovih dana prispjelo je raznog sukna za jesenska i zimska muška odiela.

Preporuča se najuljudnije p. n. občinstvu za cienjene naručbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, žćerne bolesti, zraatih i neteklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkuza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose č. 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 42. Pula, u četvrtak dne 20. oktobra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripošlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 3—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stužje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 8. oktobra 1904.

V. sjednica.

(Svršetak.)

Prisutni: predsjednik dr. Rizzi, vladin povjerenik A. Fabiani i 24 zastupnika. Pročitan je i odobren zapisnik zaduje sjednice.

Predlog zast. Bartoli-a.

Predsjednik priobćuje, da mu je predao zast. Bartoli dostatno poduprt predlog, da se dade bivšem kapelanu Campitelli-u iz zemaljske zaklade doživotna obskrba od godišnjih 6000 K.

Predlog će doći na dnevni red u jednoj od idućih sjednica.

Interpelacija zast. Tomasi-a.

Zast. Tomasi upravlja upit na ministra pravosudja zbog neuredjenih gruntovnih knjiga u občini Motovun.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje izvještaj zem. odbora glede gradnje nove zgrade za agrarni zavod u Poreču. Upućuje se agrarnom odboru.

Molba učitelja Ivana Cella za podporu.

Molba občine Motovun za podporu u biedi.

Djelovanje zem. kulturnoga vieća.

Zastupnik Mianich izvieśćuje u ime agrarnog odbora o djelovanju zem. kult. vieća u god. 1902.

U glavnoj razpravi reče zast. Mandić:

Visoki sabore! Kao što sam u nekoliko predidućih zasjedanja govorio o ovom predmetu tako ću nastojati i danas da u kratko izpitam djelovanje našeg zemalj. kulturnog vieća. Kulturno vieće za Istru bilo je ustrojeno god. 1887. i danas eto teče 17 godina, da to vieće postoji.

Pošto sam nakanio podvrći kratkoj i nepristranoj kritici djelovanje te institucije, žalim, da neima danas ovdje novoimenovanog predsjednika tog vieća, a žalim još više, da taj gospodin ne pozna jezika većine onih, za koje to kulturno vieće u prvom redu postoji.

Za 17-godišnjeg djelovanja tog vieća ne vidimo pravog napredka u poljodjelstvu naše pokrajine. Ta eminentno gospodarstva ustanova izrodila se žalibože, kao što se kod nas sve izradja, što izadje iz ruku danas vladajuće stranke u Istri, u političku inštituciju, koja ide za tim, da nas utuče i na gospodarskom polju, da narod naš zaostane i na tom polju za drugim, talijanskim dielom poljodjelaca Istre.

Na čelu tog vieća nalazi se predsjednik, koga imenuje Njegovo Veličanstvo na predlog vlade, odnosno ministra poljodjelstva.

Njemu o bok je permanentni odbor, koji nastoji od delegata zem. odbora, delegata kotarskih gospodarskih zadruga i od zastupnika, koje imenuje c. k. vlada. Taj odbor je neka vrst eksekutiva kult. vieća i kroz njegove ruke prolazi sav rad tog vieća.

Kad bi to vieće pojmilo svoju zadaću, ono bi moglo biti od velike koristi za našu pokrajinu. Ovako pak, kao što radi, osobito posliednjih godina, da se naime sastane u sjednicu jedan ili dva puta na godinu, pa da razpravi sav ogromni materijal, koji mu predleži, ne može svojoj zadaći odgovarati, te s toga i ne može biti pravog napredka u poljodjelstvu, odnosno u gospodarstvu.

Godišnje glavne skupštine tog vieća jesu puke parade. Sastanu se spomenuti delegati, predsjednik pozdravi prisutne, tajnik pročita il nepročita zapisnik o djelovanju vieća i time je obično stvar svršena, a uspjeha nema nikakvog.

Do sada je rad toga vieća posve ničtan, jer neima ni s vaše strane, a tim manje s naše, pravog napredka, pošto se nieće i tamo pomoć, gdje je neobhodna nuždna.

Ja ću iztaći samo neke točke, da pokažem kako ta institucija ne odgovara svojoj svrsi.

Od kolike su koristi za promicanje stočarstva naskočne postaje, netreba tekar dokazivali, a te su danas žalibože silno pomankljive, pa gdje i postoji, tamo neima bikova: kad se pak sami seljaci pobrinu, da ih nabave, kao što se dogodilo u kastavskoj gospodarskoj zadrugi, moraju sami nositi troškove, jer ih im kulturno vieće neće da povrati.

Svinjogojstvo, komu bijaše posvećeno nešto brige, postiglo je ničtan uspjeh, te se došlo tako daleko, da pitaju sada savjet u c. k. ljudi i traže pomoć od c. k. veterinara, da im pomognu svesti svinjogojstvo na pravi put.

Glede pčelarstva učinilo se jako malo time, što se poslalo jednog čovjeka u pokrajinu, da izpituje u koliko je ta grana gospodarstva napredovala, nu ta se osoba prošetala pokrajinom više u vlastitom interesu, naime da nakupuje za svoju potrebu i korist meda.

Govorilo se u posliednjem zasjedanju, da će biti osobita briga tom vieću, da posreduje izmedju gospodarskih zadruga i privatnika te izmedju kulturnog vieća s jedne strane i s druge izmedju trgovaca, koji prodavaju ili proizvadjaju razne gospodarske predmete i potrebe. Sada čitamo u izvještaju agrarnog odbora, koliko se je u tom pogledu učinilo, ali mi znamo iz pouzdanog izvora, da je taj posredujući odbor n. pr. kod nabava sumpora bio veoma nesretne ruke. Nabavljalo se ne baš najbolja vrst sumpora i to u tako lošim vrećama, da je kašnje u vreći od 50 kgr. došlo naručitelju po 15 kgr. manje, pa kad su za to ljudi tražili odštetu, bili su jednostavno odbijeni.

Za promicanje uljarstva učinilo se veoma malo. Prijašnjih godina čitali smo u izvještajih, da su dolazili iz Italije klaštrioci, koji su putovali bar po jednom, dakako talijanskom dielu Istre i sami klaštrili uljike i podučavali naše gospodare. Manje su zalazili u naš dio Istre, gdje se takodjer masline goji. Sada je i to posvema izostalo: valjda su se sami seljaci tomu priučili. Ipak uspjeha dostatno neima, jer znamo, da pokrajina neizvadja toliko ulja, koliko bi se imalo, sudeći po množtvu maslina. Sad pako, pošto čitamo, da je u privremenom ugovoru sa Italijom Austrija dala Italiji velike pogodnosti glede uvoza talijanskog ulja, bilo bi od velike potrebe, da se kulturno vieće živo zauzme za promicanje tog domaćeg proizvoda, da on može konkurirati s tudjim i da uzmogne odvratiti preveliki dovoz talijanskog ulja u naše strane.

Da to naše kulturno vieće neshvaća svoje zadaće vidimo i po tom, što niti onu podporu, koju uživa u gospodarske svrhe od 30.000 K, koja bi se imala sva upotrebiti u čisto gospodarske svrhe, ne potrosi, već prištedi od toga skoro polovicu na štetu gospodarstva u pokrajini.

Od 18 gospodarskih zadruga, što ih imamo u pokrajini, naći ćete izmedju talijanskih samo dvije, koje se zbilja ozbiljno brinu oko promicanja gospodarstva i to je zadruga u Kopru i ona u Rovinju, koje broje preko 100 članova, dočim sve naše, premda ih je razmjerno malo, daleko su naprednije u svom djelovanju, jer su sve s brojem preko 100, a kastavska n. pr. ima preko 600 članova. Kad bi te naše gospodarske zadruge našle ono susretanje sa strane kulturnog vieća, koje nalaze vaše, stalno bi broj članova naših zadruga bio još veći i djelovanje uspješnije.

Ono što do sada rekoh ne spada na sadašnjeg predsjednika zem. kult. vieća, i on neima za to odgovarati ako je bilo neuspjeha.

Nedavno bio je imenovan predsjednikom zem. kult. vieća zastupnik Polesini. Žalim, kao što jur rekoh, da ga sada neima ovdje, a žalim još više, što ne pozna jezika većine pučanstva, da bi mogao i naše opaske i pritužbe razumjeti, i u koliko su opravdane uvažiti ih, te nastojati, da se krivica, koja se je do sada nanašala našem poljodjelskom svietu, odstrani. Kad je bio imenovan, bio je od nas prilično prijazno pozdravljen, jer se je čulo, da je to čovjek zauzet za napredak poljodjelstva u pokrajini, i da nije u narodnostnom pogledu strastven kao što mu je bio predšastnik. Neznamo hoće li se te nade ispuniti te ćemo ga tek onda suditi kad budemo vidjeli njegovo djelovanje.

Onomadne bio je imenovan i tajnik kulturnoga vieća i to nieki Niemac, za to se mjesto natjecao i jedan domaći sin, Istranin, koji je imao sve uvjete a poznaje i oba zemaljska jezika. Ali domaći je sin bio zapostavljen tudjincu, koji ne poznaje temeljito ni zemaljske jezike i koji nije do sada ništa radio u pokrajini. I u tom se je pokazalo kulturno vieće pristranim, što je zapostavilo domaćeg sina Niemcu, premda uvjek vičete, da ste proti Niemcima.

Ljetos došli su nakon toliko godina opet na glavnu skupštinu tog vieća i predsjednici kotarskih gospodarskih zadruga, kojima je hrvatski, odnosno slovenski uredovni jezik. U vama su gospodo sigurno poznati, razlozi radi kojih nisu oni do sada mogli sudjelovati kod glavnih skupština, ali pošto je ljetos nastupio svoju službu novi predsjednik, došli su, da vide, da li će se promjeniti dosadašnje nezdravo stanje.

Pokušali su, ali ako ne bude bolje, za stalno, da će se opet daleko držati od skupštinah kulturnog vieća, koje ne poštuje ni zakona ni pravice.

Današnje djelovanje tog vieća bijaše bez stalnog programa, te tako nesretno, da se nije u nijednoj struci napredovalo, a niti se neće, dok bude vladala pristranost i strast i dok se budu gospodarska pitanja razpravljala s političkog gledišta.

Neće biti pravog napredka, dok se ne izvrši ono, što smo već opetovno predlagali, pa i ja eto opet predlažem, da se zemaljsko kulturno vieće i kot. gospodarske zadruge posve razdiele. Talijanski dio pokrajine neka imade za sebe svoje vieće, a hrvatsko-slovenski svoje, pa se neka onda svaki za sebe brine kako najbolje znade. Isto tako valja razdieliti i kot. gospodarske zadruge, osobito tamo, gdje je pučanstvo mješovito. Dok toga nebude neće biti ni pravog gospodarskog napredka.

Naš je dakle predlog, da se kao što je i u Češkoj podieli zemaljsko kult. vieće u dva diela t. j. za talijanski, te za hrvatsko-slovenski dio Istre.

Preporučam i prisutnom zastupniku vlade taj naš predlog. (Dobro! na klupah manjine.)

Zatim dobi rieč zast. **Kompare**, koji reče: Visoki sabore! Moj je predgovornik istaknuo, kako je prieka nužda, da se stvori posebno hrvatsko-slovensko kulturno vieće, za to preporučam i ja sa moje strane i sa strane ostalih mojih drugova zastupniku vlade da vlada požuri sa zaključkom, da se kulturno vieće razdieli u dvoje, jer kako je sada, nemože biti pravog napredka u pokrajini.

Iza toga razpravlja u talijanskom jeziku o predmetu dokazujuć kako je neuspješno do sada djelovanje zem. kult. vieća zbog pristranosti osoba, koje mu stajaše na čelu. Svoje navode podkriepljuje raznimi dokazi i primjeri.

Zast. **Campitelli** hoće da dokaže — vrlo ogorčen, kako nebijaše tobož za njegovog predsjedničtva zem. kult. vieća Hrvatima i Slovencem Istre nepraveduc.

Prisjednik **Tomasi** odgovara glede imenovanja novoga tajnika izpričavajuć zem. kulturno vieće tim, da spomenuti Istranin nije mogao na vrieme doći u Istru i da je stavio još jedan uvjet, koj se ne mogaše prihvatiti t. j. da je tražio putne troškove!!

Zast. **Dr. M. Trinajstić** izazvan kao član stalnog odbora kult. vieća od zast. Campitelli-a, odgovori ovom kako sliedi:

Visoki sabore! Poštovani dr. Campitelli, pobijajuć opazke pošt. gosp. Kompare o pristranosti zemaljskog gospodarskog vieća, pozvao se na dvojicu odaslanika poslanih u gosp. vieće, koji bi morali takodjer kazati, da tvrdnje gosp. Kompare nisu istinite.

Pošto zemaljski odbor, kako u sve odbore i u sva vieća, šalje uviek i u zemaljsko gospodarsko vieće, samo lica iz talijanske stranke, tako vlada, valjda za to da uzdrži neko ravnotežje odabire u taj odbor ljude iz hrvatske stranke. Od nekoliko godina imam ja čast, da budem od vlade imenovan njezinim odaslanikom i za to si smatram dužnim, da se odazovem pozivu pošt. dra. Campitelli-a.

Zemaljsko gospodarsko vieće držalo je do sada najviše dvie, tri, ili najviše

četiri sjednice na godinu. Tako se je za svaku sjednicu nabiralo mnogo gradiva a vremena za razpravu istoga bilo je malo, jedan dan, a riedko kad dva dana. Pošto je bilo toliko gradiva, a malo vremena, nije se naravski moglo razpravljati sve onako, kako su to važni predmeti zaslužívali. Dogadjalo se da su sama priobćenja često zauzimala po dvie tri ure. U svih pak razpravah tko je govorio bio je samo predsjednik, a tko je odlučivao bio je opet predsjednik.

Da pak dokažem kako se nepristrano postupalo navesti ću samo dva slučaja: Gospodarska zadruga u Dolini pitala je, da se opredieli podpora za djevojke, koje bi htjele polaziti djevojačku školu uzdržavanu od c. k. kmetijske družbe u Ljubljani. U toj se školi podučavaju samo predmeti potrebiti kmetskoj ženi. Predsjednik je primio i najavio molbu pa onda bacio ju na stranu sa opazkom, koje se ovdje ne usudjem opetovati.

Drugi slučaj imamo u občini kastavskoj. Ova občina, koja ima velikog dobitka sa prodajom mlieka u Opatiji, u Voloskom i na Rieci, goji znatan broj krava (mislim oko 3000), te bi trebala ne dvie, nego devet naskočnih postaja. Ona gospodarska zadruga, čekajuć zaman ustanovljenje novih postaja, nabavila je svojimi sredstvi nekoliko bikova, pak je onda podnesla gospodarskom vieću molbu, da bi joj barem djelomice bili naknadjeni troškovi nabave. A znate kako je predsjednik na svoj način riešio tu molbu? Odsjekao je: „što zahtjevaju! Nabavljaju sami, pak hoće, da njim platimo!“ Tim je bacio molbu na stran i ne dao u pretres.

Nastupio je za tim novi predsjednik, poštovani gosp. markez Polesini Gjuraj. U prvoj sjednici, što se pod njim držala, razpravljalo se takodjer o glasilu, u kojem bi se imalo tiskati objave gospodarskoga vieća. Smatrao sam se kod toga dužnim predložiti, neka se te objave tiskaju takodjer u hrvatskoj novini. Tako se ne bi dogadjalo, da se dogodi n. pr. ono o čemu se pritužio poštovani drug Kompare, da mnogi ne saznadu sniženje vozarine na željeznicah, kojemu predlogu pridružio se takodjer vladin zastupnik koji je pače dodao, da se te objave imaju tiskati u „Pučki Prijatelj“, koji se tiska u Krku i bavi se izključivo gospodarskim pitanjima. Predsjednik je obećao, da će se tim baviti, al do sada nije učinio ništa.

Ovomu, što rekoh, ne dodajem ništa više, jer mislim, da već ova sama tri slučaja dokazuju, da se u gospodarskom vieću ne postupa nepristrano i da moram, ja kao član toga vieća potvrditi što je rekao poštovani drug Kompare. (Bravo!)

Iza toga odobri i prihvati većina izvieštaj agrarnog odbora.

Obračun zem. agrarne zaklade.

Izvieśćuje zast. **Mianich.** Zastupnik **Mandlć** reče k izvieštaju:

Visoki sabore! S razloga, koji su navedeni protitočki, koja je istom malo prije riešena (zastupnici većine ostavljaju uz buku dvoranu) s tih razloga glasovati ćemo mi i proti obračunu zemaljske agrarne zaklade.

Dvie molbe.

Na priedlog fin. odbora prešlo se na dnevni red preko molbe T. pl. Privitellio za podporu.

Na predlog istoga uputio se s molbom B. Fabro za štipendiju zem. odboru.

Obračun zem. kreditnoga zavoda.

Izvieśćuje zast. **Zarotti.** U glavnoj razpravi reče zast. **Stanger:**

Visoki sabore! Premda moram priznati i korist i potrebu institucije, o kojoj razpravljamo, ipak moram reći, da se s ove strane visoke kuće bilo uviek proti njezinoj upravi. Razlog glavni bio je taj — kako sam imao prilike i drugom zgodom izjaviti — da nemamo nijednoga zastupnika u upravi toga instituta, dakle za nas je taj zavod tudji, i za to nećemo tako dugo za njegov obračun glasovati dok ne bude u njegovoj upravi i naš zastupnik. S istih tih razloga uzimam i danas rieč, da izjavim, da nemožemo glasovati za predlog odbora.

Tom prilikom spomenuti ću i učiniti neke male opazke, da se vidi da nije naša protivština samo učinjena iz principa, nego da ima sasvim tim, da je zavod prilično u redu nadjen, točaka, kojim se mora prigovoriti. Spomenuti ću samo neke prigovore, jer mi nije stvar ni toliko poznata pošto neimamo u upravi i našega zastupnika.

Što se n. pr. tiče uplaćivanja interesa i upravnih troškova, dogodi se slučaj, da stranka plati na jednom cieli ostatak duga u mjesecu jenaru. Od toga se po § 37. statuta zahtjeva, da plati interese za cielu ratu za šest mjeseci. I tako stranka, bilo s kojih razloga, prisiljena je izplatiti cieli kapital, mora platiti interese i upravne troškove još za 6 mjeseci. Opravdava se to jer da je tako u statutu. Ipak mislim, da bi osobito naša institucija, koja neide za dobitkom, moralo imati obzira sa ljudima. Kaže se, da to nije moguće, jer da se plaća interes prema zadužnici, izdanoj za posudjene novce. Mislim, da to nestoji, jer ako se plaća za novac interes prema zadužnici, mislim, da se od povraćenog cielog kapitala može brati novi interes, ako ne uloži, i tako bere institucija dvostruke kamate. Neću prigovarati upravi jer se ona poziva na § 37. statuta, ali mislim, da bi se moglo više obzira na to uzeti.

Drugo je, što se tiče upravnih troškova. Kako čujemo, kane se ti upravni troškovi povisiti, prem smo očekivali i da će se sniziti. Daleko smo dakle u nazorima. Priznajem, da sad nisu Bog zna koliki prihodi od upravnih troškova, koji se uplaćuju, jer je institucija naša mlada, a prihod od uplaćenih upravnih troškova raste z godinama zajma, te na koncu zajma ide mnogo veća kvota za upravne troškove u blagajnu zavoda. Ali baš s toga razloga nebi se smjelo sad povisivati, nego bi se moralo nastojati, da budu upravni troškovi čim manji i obzirom na procent i obzirom na ne baš veliku želju za dobitkom. Poznato mi je, da se ti upravni troškovi uljeruju podpuno i onda, kad se plaća više obroka na jedanput. Dogodi se n. pr. da dužnik plati na jednom rate za 12 godina. On je time skratio za toliko rok povratka, ali za sve se te godine računaju njemu upravni troškovi, koji bi se morali plaćati, kad bi novac bio još kod stranke. Pošto je pak novac prije povraćen, neima ni upravnog troška više s tim zajmom, pa mislim, da bi se morao odpustiti za te godine.

Što se pak tiče priedloga odbora, da se povisi kvota za upravne troškove, to ćemo biti uviek proti, jer stranke i onako plaćaju dosta veliki interes. Biti ćemo nasuprot za to, da se snizi interes, na koji se daje novac uz zadužnice. Sad se plaća strankam 5%, a to je mnogo, i moglo bi se sniziti i time sniziti i interes dužnicima, koji sad plaćaju 6%. Novaca ima dosta, pa bi se moglo ići strankam na ruku, a zavod bi dobio više posla i njegove bi se zadužnice, koje se i onako jako traže, više kupovale, pa ne bi bilo nikakve štete.

Što se tiče čistog dobitka, mora svakomu pasti u oči, da kod ovako velikog prometa, ima premalo dobitka. Tek 8000 K, a vidimo, da se samo na prodaji zadužnica dobilo 34.000 K. Kad tog nebi bilo, bilo bi i ogromnog gubitka od 25.000 K. Svaka skoro naša i malena posujilnica ima toliko i više čistog dobitka, premda one daju veći interes na novac, koga primaju i stranke ne plaćaju nikakve upravne troškove. Treba dakle ispitivati, što je tomu razlog? Mislim, da će biti upravni troškovi preveliki, koji bi se mogli sniziti.

Iz tih razloga glasovati ćemo mi proti tom proračunu.

Većina prihvati zatim proračun bez daljnje razprave.

Molbe za podporu.

1. Za školski odbor izvieśćuje zast. Venrella o molbi umirovlj. učitelja Sauli-a za povišenje mirovine, sa predlogom da se predje na dnevni red;

2. molbi Ad. ud. Bursić za podporu za kćerku Milenu sa predlogom, da se ju uputi zem. odboru na uvaženje ako je u istinu potrebna, što prihvati sabor;

3. molbi umirovljene učiteljice Fil. Colizza za izvanrednu podporu, odbor predlaže 60 K, a na preporuku zastup. Andrijčića povišena je ta svota na 100 K;

4. molbi Čile ud. Mogorović za podporu, te njoj se daje 120 K.

Odšteta občinami za vršenje prenešenog djelokruga.

Kao posliednja točka dnevnog reda nalazi se razprava o predlogu zastupnika Andrijčića i drug. koji glasi:

Visoki sabor neka izvoli zaključiti: Poziva se zem. odbor, da c. k. vladi predoči potrebu naknade troškova, što je občinske uprave imaju da snašaju za obavljanje poslova povjerenog im djelokruga, te da ob uspjehu pogovora izviesti sabor budućeg zasjedanja.

Ovoj predlog neka se na proučenje izruči odboru političko-ekonomskom, da o njemu izviesti još ovoga saborskoga zasjedanja.

Kopar, oktobra 1904.

(Sliede podpisi.)

Zast. **Andrijčić** obrazloži predlog: Visoki sabore! Pitanje posla u prenešenom djelokrugu občinah postaje predmet velike zabrinutosti naših občina. Osim posla, kojim su već do sada bile obterećene naše občine, svaki im novi zakon donaša nove terete. Ima občina, koje kako su siromašne te ne mogu uzeti u službu više činovnika, jedva dospjevaju, da obave sve poslove prenešenog im djelokruga, zanemarujući pri tom svoje vlastite poslove. Može se doista reći, da občina nije drugo nego poslužnica c. k. oblasti, za koje čini mnoge poslove a bez ikakve odšteto. Pravedno bi dakle bilo, da država odšteti ili nadoknadi občinam svaki trošak, koji je učinjen za obavljanje poslova prenešenog djelokruga.

Iza toga obrazloži svoj predlog u talijanskom govoru, što ga je i većina pomnjivo slušala i često odobravala.

Prisjednik Chersich tumači što je sve zem. odbor u tom pogledu poduzeo.

Zast. **Campitelli** pripovieda kako se je i on kao bivši kapetan za taj predmet zauzimao.

Zast. **Ventrella** zagovara predlog te predloži sam, da se predlog odmah razpravi, na što pristane zast. Andrijčić, te bude njegov predlog jednoglasno prihvaćen.

Interpelacija.

Pročitana je u talijanskom prievodu interpelacija zastupnika Kompare-a i drugova na c. k. vladu, koja glasi:

U prvoj sjednici ovoga zasjedanja zemaljskoga sabora primljen bi jednoglasno predlog Bartoli-Spinčić za pomoć stanovnikom ove pokrajine, koji trpe veliku biedu uslied ovogodišnje suše. Pošto pak je bieda skoro po svih pokrajinah Austrije prirediti će se velika akcija za polakšanje biede, i to ne više po staroj „šabloni“, koja, dieleć podporu nije našla uviek svih istinito potrebnih.

„Austrijsko zadružništvo“ u savezu sa „austrijskom centralom za čuvanje agrarnih interesa“ zauzelo se zato i kani stvar i izvršiti: „Zadružna sveza“ je 19. prošioga mjeseca izabrala svoje zastupnike a „Centrala“ 21. prosloga mj. svoje, u zajednički stalan odbor u spomenutu svrhu.

Taj permanentni odbor ima nalog, da u svrhu pomoći potiče i uvede naredbe te je po mogućnosti i izvede. Pošto pako čitav obseg biede nije još poznat, nije se mogla skupna državna podpora jur odrediti.

S toga je zamolio c. k. vladu, da izplati za momentalne potreboće na račun zajedničke državničke podpore primjernu svotu, da se može u najgorih slučajevih odmah pomoći.

U stalni taj odbor biran je od aust. zadružinstva kao izvestitelj za južne pokrajine g. Ivan Rozman. Govori se, da je za Dalmaciju i Istru već poslano izvieśće o biedi u Beč.

Pošto će g. Rozman postupati po poslanih mu podatcih pitaju podpisani c. k. vladu:

1. Je li obaviestila c. k. vlada o biedi u Istri takodjer taj pernamentni odbor?

2. Tko je podao c. k. vladi izvieśća o biedi u pojedinih občinah u Istri, je li načelnici občina, je li tko drugi?

U Kopru, 8. oktobra.

Jos. Kompare i drugovi.

Tim je izcrpljen dnevni red, zaključena sjednica i urečena buduća 11. oktobra u 10 sati.

Velošinjska iredenta na poslu.

(Nastavak)

IV.

Ne znamo, da li je ovdje za odsuditi više neiskrenost i himbu Bušanićevu, ili slabost i lahkovjernost nekojih naših ljudi. Mi iznašamo bezpristrano samo činjenice, pak neštedimo i nepokrivamo niti mana naših, jer žalibože kod nas je do sada bila metoda, da se je preko pogrešaka i slabostih kod našeg naroda uobće, a njihovih vodjà napose, prelazilo mukom, ali to je pogriešna metoda, treba da otkrivajući i koreći pogreške naučimo se raditi u buduće kako valja, a čuvati se onoga, što je bilo uzrokom naših neprilika i neuspjeha. S toga i ovi članci ne imaju samo svrhu da pokažu u pravom svjetlu talijanšku prevarnu borbu i rad, već i uzroke i izvore našeg propadanja. Naročito nas imaju ovi izbori poučiti, kako sa protivnikom, kakov je talijanske „irredenta,“ ne valja paktirati, slogu stvarati i mir tražiti, jer ako nigdje, to se je ovdje obistinila ona narodna: tko do podne s vragom tikve sadi, po podne mu se o glavu razbijaju.

Svršio se je izbor za II. tielo polag predloženih kandidata od izbornog komitata. Kud naravnije, nego da će odluka komitata imati valjanost i za I. tielo, kad su nepovriedivost njegovih zaključaka u II. i III. tielu baš „Talijani“ toliko naglašivali. To zahtjeva poštenje i pravednost. Ali da: od ljudiju kojima je načelo „osar tutto!“ očekivati ovo dvoje, je više nego ludost!

Podne je i svrši se izbor za II. tielo. Poslie podne na 3 sata započimlje izbor za I. tielo, valja dakle na svaki način objaviti izbornicima kandidate. Predsjednik komiteta pozove dakle članove, da se dogovore glede predloženika. Ali kap. Bušanić izjavi da će biti dosta, ako ih se imenuje pred sam izbor. Svi ostali članovi ne htjedoše se prije razići, dok se o tome ne odluči. A moj Bušanić ni pet ni šest, već predloži onu dvojicu. Ostali članovi prosvjeduju protiv toga, jer da je proti njima cjelokupno pučanstvo, te da su oni jedino pod uvjetom, da se ta dvojica ne biraju, stupili s njima u kompromis, sjećaju ga zadane rieči i obećanja, — ali uzalud! Vodja „Talijana“ prošao je s prezirom preko njihovog prosvjedovanja, on se je digao i izjavio, da oni hoće, pak hoće, da spomenuta dvojica dodju u zastupstvo, i otidje kući. I tako je bilo!

U I. tielu gdje su oni u neznatnoj privremenoj većini, čemu imadu da zahvale najviše svakako izkvještranim „procuram,“ i tolikim našim, što su izvan domovine, — kandidirali su oni sve same svoje ljude, proti volji onog istog komitata, na kojeg su se u II. i III. tielu toliko pozivali. — Ovo je peta i najkrupnija

prevara prigodom ovih izbora, ovo je izdaja! — A naši?! —. Pravo reče neki mladi Hrvat i pisac iz Banovine, da je u nas Hrvata premalo temperamenta. Izakako je kap. Bušanić izjavio, da će oni na svoju ruku kandidirati u I. tielu svoje ljude, i tako im na posliedku očito razjasnio, da ih je g a d n o p r e v a r i o i i z d a o, — nijedan se od njih ne digne, da najmanje što je morao učiniti, pljunuti mu u drzovito lice! Ej da je u nas Hrvata malo više topline i domoljubnog žara, ne bi se usudili svakovrstni stvorovi ovako nas varati i rugati nam se.

I u ovom se sastoji tobožnja pobjeda „T a l i j a n a“ u velom Lošinju, o kojoj su ovih dana toliko pisale talijanske novine, inspirirane baš od onih ovdjašnjih „T a l i j a n a,“ koji su se svečano i javno zaklinjali, da im nije na umu politika i strančarstvo, već lih interes mjesta i pučanstva. Medjutim vidjeti ćemo malo niže da i uza sve laži i prevare ne može „i r r e d e n t a“ govoriti o kakvoj pobjedi u V. Lošinju.

Ta je prievara bila tako očita i gadna, da najboljoj dvojici naših zastupnika nije dopustio obraz i poštenje, da sjede zajedno u zastupstvu s takovim ljudima, pak se zahvališe na časti odbornika. Njihov primjer sliedili bi bili još njekoji zastupnici, ali im se zagroziše globami — čim se ne mogoše onoj dvojici. „T a l i j a n e“ je ta odreka u početku silno zabrinula, pak su nastojali svim mogućim, kako da ovu dvojicu sklone na prihvat zastupničke časti, jer znadijahu, da će činjenica, da su se dvojica najboljih i najodličnijih članova zastupstva odrekla te časti mnogim otvoriti oči, te napokon narod do tog novog zastupstva ne će držati ništa. Ali najednom kao da od njekuda dobiše druge upute: kada vidješe naime oni i njihovi inspirctori (talij. političko društvo), da im je prievara uspjela, i kada se od prvoga straha tako brzo osviestiše, jer osjetiše, da im Hrvati osim pustog mrmljanja radi njihove izdaje ništa znatna ne učiniše, podjoše da se do kraja okoriste svojom prevarom. Najednom kao da im je bilo drago, što se oslobodiše one dvojice odličnih naših zastupnika, pak jer je na mjesto jednoga došao njihov zamjenik, morao se je birati na novo još samo jedan zastupnik u III. tielu. Nama bijaše sada svejedno koji dodje da dodje u zastupstvo, čekali smo neka se baš čaša napuni do vrha, možda će se barem tada narodu otvoriti oči. „T a l i j a n i“ se prerano uzradovaše nad uspjehom svoje prevare, pak mišljahu, da im je dosta upriet samo tamo, da i taj zastupnik, koji se je još imao birati, bude njihova kreatura, jer računahu da će upravo s njime, te još s nekojima tobožnjima neutralcima sakupiti većinu i tako se domoći uprave na obćini i načelničtva. I kandidiraše našeg jednog čovjeka pučanina, za kojega su držali, da će ga najlaglje strpati pod svoju papuču, otvorenog se bo „T a l i j a n a“ ne usudiše. Koliko li ih je taj izbor stoplio i zadao im posla, ne da se opisati. Sirote niti jedoše niti spavaše tih dana; bojahu se bo do zadnjeg časa, da će naši toj kandidaturi suprotstaviti drugu, a onda otidje načelničtvo generala im Bušanića. Tu se je trčalo po kućama po danu i po noći; tu se je rabilo najnižje i najbijednije stvorove, koji su nagovarali izbornike, da dodju na glasovanje. Nu najzanimljiviji je njihov posao sa „p r o c u r a m i.“ Nakon tolikog rada, trčanja i muke jedva jedvice dobiše do 30 glasova, a u tom broju bila je polovica „p r o c u r a.“ Napadno je, da su gotovo sve te „p r o c u r e“ bile pisane u jednome uredu, od jedne ruke, od c. kr. ravnajućeg učitelja V. Scarpe. Nuzgredno opažamo, da si mi ne možemo protumačiti, kako je to slobodno jednome javnom učitelju voditi očito stranačku politiku, pače stati na čelo — i to kao najstrastveniji — onoj stranci, koja ima poznate težnje. Ta na naše učitelje se tako budno pazi, a znademo opet, da ima jedna vladina naredba, po kojoj se učitelji ne smiju aktivno pačati u politiku. Ali što govorimo? To je onaj isti gospodin, koji je pred dvie godine bio obtužen radi fanatičnog i nemoralnog razdraživanja u školi proti hrvatskoj narodnosti i jeziku, pak su se, — samo da se tužbi zamažu oči — državne oblasti zadovoljile njegovom pismenom izjavom, da to u buduće ne će činiti. Ali on to čini i sada, samo na drugi način. Pače nas ova činjenica utvrdjuje u mišljenju, kao da ovakvim ljudima ide se od njihovih oblasti na ruku. Obćenito je poznata ovdje stvar, da je taj čovjek dok je bio ondje sedamdesetih godina kao kapetan, bio isto tako vatren Hrvat, kako je sada „T a l i j a n;“ pjevao je onda iz sveg grla :„Ž i v i l a H r v a t s k a,“ „L i e p a N a š a,“ „J o š H r v a t s k a“ i t d., nije htio drugčije da govori osim hrvatski, bijaše prvi pokretač hrvatske čitaonice itd., a danas kao učitelju smrdi mu to kao vragu tamjan. Ako se nigdje ne može govoriti o kakvoj „m e t a m o r f o s i“ to se može ovdje. Nas bi vrlo zanimalo znati, što je V. Scarpu pratvorilo najednom u tako ljuta „Talijana,“ te ti ne bi ma ni zašto materinskim jezikom niti odzdravio? Nije li ovo plaćeno uvjerenje? Mi držimo da jest, pak smo radi toga mnienja, da ovakvim ljudima ne bi smjelo biti mjesta u čestitom društvu, najmanje pak, da im se povjeri odgoj mladeži.

(Sliedi.)

Franina i Jurina.

Fr. Ča misliš Jurino, te naši socijalisti kod izbora protegnut s nami kmeti i siromahi al s gospodom?

Jur. Ajbo! Oni imaju vaik puna usta za delavca i siromaha, ma se vole držat gospode.

Fr. Ma to ni pravo!

Jur. Ma je koristno.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Otkriće spomenika carice i kraljice Jelisave u Puli. Čitamo u izvanjskih listovih, da će se ovdje odkriti prema programu spomenik Njez. Veličanstva cara i kralja prejasni gospodin nadvojvoda Karlo Stjepan.

Englezko ratno brodovlje u Trstu. Prošle subote doplovilo je pred trščansku luku 12 brodova englezke sredozemne skadre. Medju timi brodovi imade 7 ogromnih velikana. Na jednome od tih „Bulvaok“ nazvanom, nalazi se zapoviednik eskadre admiral Domvile. Sa ovoga broda izpaljen je iz topova 21 hitac na pozdrav gradu, te mu je sa svjetionika odgovoreno sa isto toliko hitaca. Čim se je eskadra približila luci podjoše joj u susret činovnici pomorske vlade, da joj pokažu mjesto, gdje da se usidri. Kasnije je pošao na admiralski brod englezki prokonzul pak generalni konzul. Poslije podne iskrcao se admiral te je pošao u posjete poglavicam oblasti, koji mu kasnije posjet uzvratiše. To brodovlje ostaje u Trstu 5 dana pak će odanle jedan dio na Rieku drugi u Pulu.

Novi zapovjednik ratne mornarice. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj kao vrhovni zapovjednik ratne mornarice privolio je, da se dosadašnji zapovjednik ratne mornarice barun Spaun stavi u mir, a njegovog zamjenika viceadmirala grofa Montecuculia imenovao je zapovjednikom ratne mornarice. Novom zapovjedniku ratne mornarice grofu Montecucoli-u podielila je pripadnost obćina Pazin odkad se nalazi u hrvatskim rukama.

Izjava. Sa strane uredničtva se izjavlja, da članak uvršten u „Našoj Slogi“ dne 18./VIII. tek. god. pod naslovom „Koza u Baški,“ nije bio naperen proti g. Grgi Barbiriću u smislu da ga se osobno uvriedi u poštenju kao privatnu osobu, jer proti njemu kao takvom, s naše strane svaka čast i poštenje.

Omnibus. Kako smo u prošlom broju javili, počeo je u Puli pod ovim naslovom izlaziti od 15. t. mj. novi list hrvatske stranke. List je pisan u hrvatskom, talijanskom i njemačkom jeziku, izlazi svaki dan osim nedjelje i blagdana u 4 sata poslie podne. Ovo je prvi i jedini hrvatski dnevnik u Istri što ga izdaje hrvatska stranka. Sudeći po do sad izašlim brojevima list će postati vrlo zanimivim ne samo za Pulu i okolicu, nego takodjer i za ostale krajeve Istre time, što donaša zanimive i poučno-političke članke o izborima u obće a o občinskoj upravi napose.

U listu nalazimo takodjer medju mjestnim viestima liepih i prikladnih sastavaka u hrvatskom i talijanskom jeziku o vodjama i korifejima talijanske klike u Puli i izvan Pule, što će zanimati i onoga koji i nepozna odnošaje u Puli. List donaša takodjer brzojavke, te se osobito odlikuju one o rusko-japanskom ratu radi svoje objektivnosti i nepristranosti. List stoji u Puli 2 pare, a za predplatnike izvan Pule 4 K za tri mjeseca. Mi toplo preporučujemo ovaj dnevnik svakomu i u gradu i u selu da ga nabavi i čita.

Puzavcem itd. Sa više strana izraziše nam želju, da članke, što su izlazili u Našoj Slogi pod ovim naslovom, otisnemo u posebnoj knjižici. Mi smo toj želji udovoljili i doskora ćemo razpačavati knjižice. Svaka knjižica stojati će 30p., te čisti dobitak biti će na korist „Družbe sv. Cirila i Metoda“ i „Djačkog pripomoćnog družtva u Pazinu,“ svakomu polovicom. Naručbe neka se šalju na upravu našega lista.

Voloski kotar:

Iz Kastva nam pišu, da će se obaviti izbori za onu občinu koncem ovoga ili početkom budućega mjeseca. Do sada se ne opaža nikakvog izvanjskog komešanja jer odpadnici i izdajice znadu, da je ona občina pod sadašnjim zastupstvom uzorno upravljana, pak ne mogu naći izlike, pod kojom bi navalili na rodoljubno i požrtvovno zastupstvo drevne naše občine i na dičnoga joj načelnika, velezaslužnog K. Jelušića.

* * *

Občina Kastav i potrošarinsko družtvo za onu občinu imalo je u Beču na upravnom sudištu parnicu radi toga, što se je družtvo po savjetu glasovitog Krstića i J. Marotti-a kratilo pobirati občinsku potrošarinu za god. 1903. Upravni sud je stvar tako riešio, da mora potrošarinsko družtvo to činiti na svaki zahtjev občine. Sada neka Krstić povrati parničke troškove potrošarinskom družtvu.

Iz Voloskog pišu nam: Naše mlado družtvo „S o k o l“ vrlo liepo napreduje. Došlo je nekoliko sprava pak se sada veoma marljivo i oduševljeno vježba. Vrlo je utješna pojava, što je ta koristna narodna institucija i kod nas uhvatila korjen. Dao Bog te doniela i dobar plod!

* * *

Čuje se, da će nekoji činovnici iz poreznog ureda biti premješteni nekamo u „p a t r i j u“ Furlaniju. Bilo je skrajno vrieme, da se ih makne, pošto ne poznaju našega jezika i ne mogu radi toga da obavljaju svoju službu. Baš je čudna ta naša vlada, koja nam daje ovakve činovnike u rede, kamo nosimo svoj krvavo zasluženi novac i gdje je nuždno, da se narodu koješta raztumači. Preporučamo, da nam se priskrbi činovnike, koji će s nama u našem jeziku uredovati.

„Bratovština hrv. ljudi u Istri.“ Za počastiti uspomenu milog pokojnika bivšeg župnika i dekana kastavskoga, Mije Laginje, sakupili i darovali „Bratovštini“ svećenici prigodom pogreba istoga 72 K.

Uplatili godišnju članarinu sliedeća p. n. gg: Žigante Ivan, župe upravitelj Lovran 2 K, Rubeša Franjo, učitelj Zamet 4 K, Petrak Josip, kapelan Rukavac 4 K, Juretić Petar, obć. tajnik Kastav 2 K, Juričnić Vladimir, obć. kancelista Kastav 1K. Uprava „Bratovštine hrv. ljudi u Istri.“

Kastav († Mijo Laginja). U četvrtak dne 13. t. mj. u večer izdahnuo je svoju dušu g. Mijo Laginja. Jedan od najjačih tjelesno izmed svojih vršnjaka u naucih, najprvi je podlegao tjelesnim nemoćima. Prošloga mjeseca navršio je 55 godina. Rodjen u Klani, učio je gimnaziju na Rieci, a bogoslovne nauke u Gorici i Trstu. Službovao je kao kapelan u Lovranu i izloženi kapelan na Zvonečoj, kao župnik u Veprincu, a kao nadžupnik u Kastvu. Tjelesno krupan već je prije nekoliko godina počeo poboljevati. Tražio je lieka na raznih stranah, ali ga ne mogaše naći. Već drugu godinu dobio je zatraženu mirovinu, ali ni u miru ne mogaše se oporaviti. Misio je do prije 8 dana. Silio se je, ali su ga konačno sile zapustile. Do zadnjega časa bio je svjestan. Providjen sveto-otajstvi umirućih i urediviši svoje stvari izdahnuo je. Odkad je došao kao župnik-dekan u Kastav bio je predsjednik „Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri.“ I umirovljen ostao je predsjednikom. Pače i na godišnjoj skupštini „Bratovštine“ obdržavanoj prije 15—20 dana, bio je izabran predsjednikom i primio je tu čast, i radio je za „Bratovštinu.“ Sprovod mu bijaše 15. t. mj. Vodio ga je prije Mons. Zamlić, a kasnije Mons. Flego, kanonik u Trstu, došavši navlas iz Trsta, da izkaže posliednju počast pokojnomu prijatelju. Isti kanonik Flego odslužio je pjevanu sv. misu mrtvih. U svem prisustvovala je kod sprovoda dvanaestorica (12) svećenika i dva redovnika, kapucina iz Rieke. Mons. Zamlić je u župnoj crkvi sv. Jelene izrekao smrtno slovo i mnoge ganuo do suza, u koliko nisu već ganjeni bili. Na sprovodu i kod čitave odnosne službe Božje bio je c. kr. kotarski poglavar dr. pl. Mamussi, zastupajući c. kr. vladu, koja je patron kastavske župe; občinski načelnik sa mnogimi občinskimi savjetnici i zastupnici, medju ovimi bijaše i prof. Spinčić, zastupajući takodjer klub hrvatsko-slovenskih zastupnika istarskog sabora; dr. Stanger, načelnik iz Voloskoga uz občinske savjetnike dra. Poščića i Viktora Tomičića, učitelji i učiteljice Kastva sa školskom djecom; mnoštvo puka iz kastavske župe, velik broj ljudi iz Klane, njih prilično iz Veprinca, te Higin pl. Peršić iz Lovrana. Svieće su nosili razni gradjani, a tako i lies sa truplom pokojnika. U svojoj oporuci sjetio se je pokojnik „Bratovštine“ i „Djačkoga podpornoga družtva u Pazinu; nješto je ostavio i crkvi u Klani, inače je svoje ostavio starici majci i rodjakom svojim. Kod skupnoga objeda sabralo se je za „Bratovštinu“ preko 70 kruna; a gospoda svećenici su svoje pristojbe kao i svieće ostavili u korist „Djačkoga podpornoga družtva“ u Pazinu. Osim vjenaca od rodbine bijaše jedan, što ga je „Bratovština“ dala svomu predsjedniku. Vječni Ti pokoj dobri Mijo!

Pazinski kotar:

Imenovanje. Gospodin Franjo Perčić rodom iz Voloskoga, do sada kancelarijski asistent na c. k. kotarskom sudu na Voloskom, bijaše imenovan kancelistom kod c. k. kotarskog suda u Pazinu. Čestitamo!

Razne primorske viesti.

Na obranu narodne časti. Našim je čitateljima poznato kako je dalmatinski namjestnik barun Handel mjeseca julija težko uvriedio stanovničtvo čitave Dalmacije izjavivši pred nekolicinom svojih činovnika, da ne drži ništa do poštene rieči Dalmatinaca. Radi te uvriede ustali su složno svi listovi Dalmacije na obranu narodne časti zahtjevajući, da namjestnik uvredu opozove ili da odstupi. Bečka vlada htjela je na svaki način, da spasi čast i ugled svog činovnika te je naložila, da se povede iztraga proti namjestniku u nadi, da će iz te iztrage čist izaći. Ali tim ne bijaše zadovoljno stanovničtvo Dalmacije, koje je jedva čekalo, da dade namjestniku zasluženu pedepsu. Prilika mu se zato pružila kod otvorenja zem. sabora u Zadru dne 6. o. mj.

Čim je saborski predsjednik dr. Ivčević pročitao svoj otvorni govor ustade starina dr. Pero Čingrija, dubrovački načelnik i predsjednik kluba narodne stranke, te pročita sliedeću izjavu:

Podpisani zastupnici na saboru dalmatinskom uvjereni su, da je njeg. preuz. c. k. namjestnik barun Erazmo Handel u poznatoj prigodi dne 14. julija 1904. težko uvriedio čast ove zemlje. Obzirom na to podpisani izjavljuju, da ne će sudjelovati saborskom radu sve dotle, dok barun Erazmo Handel bude obnašao čast c. k. namjestnika kraljevine Dlamacije."

Ovu izjavu podpisali su zastupnici Hrvati, Srbi i Talijani. — Još prije nego li je Čingrija dovršio i talijansko čitanje izjave zapustio je namjestnik saborsku dvoranu uz silnu viku zastupnika i občinstva: Van! Van Handel! Van nedostojni! Tako eto opraše zastupnici Dalmacije uvriedu nanešenu svemu stanovničtvu kraljevine.

Književne viesti.

Povjest uzgoja i nauke o uzgoju od dr. J. Turića. Cijena 1 K 50 filira. Pred dvije godine izašla je „Metodika obrazovne obuke" od dr. J. Turića, kojom pisac nastoji udariti temelje pučkomu obrazovanju, koje odgovara naravi našega naroda i stupnju kulture, do koje se je naš narod podigao. Svojom „Povjesti uzgoja," što je upravo izašla, nastoji prikazati razvoj našega puka i njegove kulture u prošlosti, da tjem utvrdi i osvijetli današnje naše obrazovne prilike. U Istri će osobito zanimati život našega naroda u zapadnim stranama, borba za posebnu slavensku kulturu s latinsko-taljanskom kulturom i posljedice te borbe po uzgoj i po obrazovanje, gospodstvo Mlečana i trajne posljedice toga gospodstva, pak razvitak hrvatske pučke škole u Istri u najnovije doba. Isto je tako i s istom nakanom prikazan život svih dielova našega naroda, pak primjeri, kako su se puci zapadnih naprednih naroda podigli s pomoću uzgoja još iz veće moralne i materijalne bijede nego je danas. Dr. Turić obradjuje „Povjest uzgoja" posve originalno, jer su mu glavno naše prilike, a iz obće povjesti uzgoja izabire ono, što će najlakše oduševiti za uzgoj p u č k e mladeži i dokazati nuždu pučkog uzgoja.

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Na predlog gosp. Petra Mavretića „Spinčić" iz Bazijaki, sabralo se je u veselom družtvu na Livadama za „Družbu sv. Cirila i Metoda" K 6·—

Ukupno danas	K	6·—
Na račun ove god. izkazano	„	1231.44
Sveukupno . .	K	1237·44

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu Gosp. Mate Kundić, posjednik u Frančićih na uspomenu pok. Marije Mavrović rodj. Mandić K 20·—

U istu svrhu Ivan Mandić župe-upravitelj u Pazinu darovao je K 5·—

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kumena uz sliedeće cienе:

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen na češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Skalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar. selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Jecanje!

U Trstu se otvorio

tečaj za liječenje glasa.

Jamstvo za podpuno ozdravljenje. Bezbrojno zahvalnih pisama, što su kroz mnogo godina došla od ozdravljenih, kojima se bolest nije povratila.

Tečaj će trajati 2—3 tjedna. Malcni trošak.

Prijave prima

uprava lista „Edinost" u Trstu

ili pak

Mad. A. Nagel,

Sprachheilanstalt Interlacken (Švajcarska).

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom,		Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . .	kg. po K 4·90
voščenim cvićem itd.	kg. po K 8·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Iste ukrašene s odlicpljivim cvieticama . . .	6·—	Svićice za božično drvo u 6 bojah	3·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . .	4.40
„	2·—	Svieće i tarče, I. taljanski sastav	3·—
„ granis	1·20	„ II. „	2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gersheimovi stenji (štilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako suhi pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cieне.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarsica u Gorici.

Antun Klement

krojački majstor.

Foro — Pula — Foro

Ovih dana prispjelo je raznog sukna za jesenska i zimska mužka odiela.

Preporuča se najuljudnije p. n. občinstvu za cienjene naručbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudčanog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogima velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½ % kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 43. Pula, u četvrtak dne 27. oktobra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se napotnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'649.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.
Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine
Izvan carevine više poštarina.
Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 8. oktobra 1904.

VI. sjednica.

Prisutni: predsjednik dr. Rizzi, vladin povjerenik A. Fabiani, 27 zastupnika; galerija srednje zaposjednuta.

Zast. **Pelešani** pročita zapisnik posliednje sjednice, koji se odobri bez prigovora.

Interpelacija.

Zastupnika Andrijčić i drugova na c. k. vladu, a na ruke nj. preuzvišenosti g. ministra za trgovinu.

Košljunska draga na otoku Krku, u koju se tekom vremena naslagalo zemlje i kala, postade glibavom i plitkom za oveće ladje; navlastito ako su krcate. Iz one se drage tjera veliki izvoz drva u Mletke. Biva često, da mora krcata ladja, neće li da nasukne, čekati 5—6 dana na morsku plimu, da se izvuče iz drage i prosliedi put u Mletke. Osim toga ima Punat podobri broj ladja, koje su u zadnje vrieme dovažale, ali koje će — kako se tamo danomice sve to više preporadjaju vinogradi — do par godina izvažati vino iz Punta. Tim se ladjam takodjer dogadja, kad su krcate, da moraju čekati na plimu ako će u dragu ili izvan nje. Dolazi k tomu okolnost, da će ono mjesto, poradi trgovine, obrta i prometa što ga već danas ima i što ga još više obećaje, morat biti spojeno sa kojom parobrodarskom prugom. Nazad više godina znao bi u onu dragu unići parobrod sa izletnicima, željnih da se nagledaju onog po prirodi divnog kraja i ubavog otočića Košljuna. Danas to više ne može da bude. Neda im plitčina u dragu. Občinsko se je glavarstvo na Puntu i pismeno i putem odaslanstva večkrat obratilo na c. k. pomorsku vladu molbom, da bi se onu dragu dalo gliboderom produbiti, jer će tekar tada biti pristupna koli ladjama toli parobrodima.

Rek bi doista da je stvar bila na c. k. pomorskoj vladi jurve dobro upućena, ali da je uslied neke izjave na jednom zastala. Stanovito bo povjerenstvo, da li je službeno ili poluslužbeno ne idemo iztraživati, da se je izjavilo protivnim pročišćenju one drage, jer da bi nakon pročišćenja nastala u onoj dragi tako jaka morska struja te bi stavljala u pogibelj i ladje i parobrode koji bi u dragu ulazili. Pri tomu je mudro povjerenstvo pustilo s vida, da ima rieka jakih struja po kojim putuju ladje i parobrodi. Nego vriedno je ovdje opaziti, da se u košljunskoj dragi morske struje nije opažalo dok bijaše nazad više godina dosta duboka te pristupna i ovećim ladjam i parobrodima; da se zatim nije tamo ništa sbilo ili izvelo kakvih prokopa što bi mogli dati povoda bojazni, da bi se ta struja mogla nakon pročišćenja pojaviti. Tu izjavu dadoše nekoji naučeni za to pomorci izvana, koji će biti možda na svojoj ladji dobri mornari, ali koji tom izjavom naprosto pokazaše da su preuzetni, gradeći se stručnjacima u poslu kojemu nijesu dorasli.

Pitamo s toga Vašu Preuzvišenost:

a) Je li V. P. voljna dati po stručnjacima izviditi košljunsku dragu na otoku Krku, da ustanovi, jeli je temeljita bojazan morske struje, što bi tobože prietila brodarenju kad bi se ona draga pročistila?

b) Hoće li N. P. uvrstiti potrebitu svotu u državni proračun godine 1906. za pročišćenje košljunske drage na otoku Krku u slučaju da stručnjaci prosude, košto će nesumnjivo prosuditi, da od kakove morske struje nema niti najmanje bojazni?

Kopar, 8. listopada 1904.

(Sliede podpisi.)

(Govor.)

Zast. **Andrijčić** utemeljuje svoj predlog za odštetu občinama za poslove prenešenog djelokruga, najprije hrvatski:

Visoki sabore! Pitanje poslova povjerenog djelokruga postalo je predmetom velike zabrinutosti za naše občine. Osim poslova, kojimi su u to ime bile občine obterećene još iz početka, svaki novi zakon donaša im novih posala. Ima občina koje, kako su siromašne te ne mogu da uzmu u službu više činovnika, jedva dospijevaju da svojim silama odpremaju poslove povjerenog djelogruga te moraju zanemarivati vlastite poslove i u obće poslove javne koristi u svome djelokrugu. Može se doista reći, da naše občine nisu dandanašnji drugo nego poslužnice kojekakovih cesarsko i kraljevskih oblastih, za koje opremaju silesiju posala bez ikakve odštete. Pravedno bi dakle i dostojno bilo, da država naknadi občinam trošak, koji moraju snašati za opremanje posala što obavljaju za državu u povjerenom djelokrugu. (Ovdje nastavlja u talijanskom jeziku.) Hoće li se izpravno suditi, red je priznati i pristati, da naše občine rade danas više za vladu nego li za vlastite občinare. Njima na teret naprtilo se je sve poslove vojničke, poslove državne policije, troškova ne malenih i poslova za izvedenje popisa pučanstva, statističke obavjesti, dostavu svih poreznih spisa, sastavak izkaza o unajmljenim kućama i sobama u svrhu poreza na najmove, a u najnovije doba, uslied novog gradjanskog postupnika, takodjer dostavu mnogih i mnogih sudbenih spisa, i to na način posve osebujan, do tada nikad uporabljen. Nakon svega toga bi občine mogle očekivati, da će im državne oblasti biti barem zahvalne za tolike i takove usluge učinjene. Ali ništa od svega toga. Dapače sve drugo.

Nije redki slučaj da sad jedna sad druga državna oblast postupa sa občinami naprosto kano sa službenicami i rabi prama istim izraze ne imajući niti trunka one pristojnosti, koja biva redovito rabljena u svakom ugladjenom družtvu. Tako znadu n. pr. državne oblasti občinama strogo nalagati, strogo je opominjati, pozivati je na opravdanje, prietiti im strogimi mjerami itd. te su občine više puta primorane zapustiti ili odgoditi vlastite poslove velike važnosti u svrhu, da hitro rieše kakav spis ili kakvu naredbu malene ili nikakove važnosti kojegod političke oblasti, kod koje je stvar ležala na mjesece i godine. Na taj se način pušta, da državne oblasti bezkažnjeno diraju i vriedjaju občinsku samoupravu, dok se s naše strane ništa proti tomu ne čini ili se barem do sada nije ništa učinilo, gdje je naša dužnost da, kano sabor, pazimo ne samo da nam budu občine pošteno upravljane nego da takodjer branimo čast i ugled naših občina pred — skupnom nam materom Austrijom! (Odobravanje.)

Malo više od ništa se je pak učinilo, da se podje u susret občinam u svrhu, da budu ili posvema riešene poslova povjerenog djelokruga ili barem odštećene za trošak što ga nuždno trebaju snašati za obavljenje tih tudjih poslova. Istina je: zemaljski je odbor razaslao kolovoza 1902. br. 4954 jednu okružnicu na občinska glavarstva u pokrajini pozivom, da popune posebni izkaz u svrhu, da se po mogućnosti oputi zajednički složni postupak u stvari; ali su minule dvie godine i preko, a da se nakon toga nije u predmetu ništa poduzelo.

Tužba je obćenita te se sve to više javlja po svim pokrajinama države, da občine naime odviše toga obavljaju za državu te da bi bilo ne samo pristojno nego i pravedno, da im država naknadi troškove koje moraju nositi za obavljanje tih povjerenih posala. U to ime preporučam visokom saboru na prihvat predlog o kojemu je rieč i koji glasi: (čita nebunjeno u hrvatskom jeziku.).

Prisjednik dr. **Chersich** zagovara predlog koji da će, bude li prihvaćen, dati snage i podkriepiti dalnje korake zemaljskog odbora, koji da nije mogao dosele ništa poduzeti, jer da mu se nekoje občine, i to od najvećih, nisu odazvale pozivu od godine 1902.

Zast. **Campitelli** pripovjeda kako su se pred nekoliko godina predstavnici svih pokrajina izjavili za to, da država naknadi troškove občinama za poslove povjerenog djelokruga te da će s toga podupríeti predlog zast. Andrijčića.

Zast. **Ventrela** izstičuć kako su zast. Andrijčić i prisjed. Chersich svestrano izcrpili obražloženje predmeta predlaže, da se o predlogu odmah glasuje meritorno, bez potrebe da se predade odboru političko-ekonomskom, koji da i onako nebi mogao drugačije i bolje obrazložiti, nego li je to danas učinjeno.

Nakon neke preporuke zast. Sbisà na zemaljski odbor i odgovora istomu od dr. Chersich-a, zast. Andrijčić pristaje na priedlog zast. Ventrele, uslieg čega je bilo odmah glasovano o predlogu zastupnika Andrijčića i isti je jednoglasno prihvaćen.

Zatim bio je pročitan upit zast. Kompare glede povjerenstva za iztraživanje biedom pohodjenih mjesta.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje razne podneske, izvještaje zem. odboru i molbe za podpore.

Molbe.

Izvješćuje zast. Bubba u ime finan. odbora.

1. molbi E udove Delfabro za mirovinu s predlogom da se predje na dnevni red. Prima se.

2. molbi centralnoga odbora u Piranu za pomoć za gradnju ceste Piran — Sv. Bernardin — sa podlogom, da se doznači iz zem. zaklade 18.000 K. Prima se.

Propisi za naskočne postaje.

Zast. Mianich izvešćuje u ime agrarnog odbora o zakonskoj osnovi, kojom se ustanavljaju dozvole za naskočne postaje goveda.

Kod podrobne razprave k § 4. reče

Zastupnik **Andrijčić**: Visoki Sabore! U smislu § 3. predsjednik odnosnog povjerenstva ima biti imenovan od kulturnoga vieća. Svima nama je poznato, kako to češće stoji na nezakonitom načelu, što ne pripoznaje hrvatskoga jezika. Moglo bi se dakle lahko dogoditi, da predsjednik toga povjerenstva sliedi primjer onog, koji ga imenuje naime bez toga vieća, pa da svoje oglase izdaje samo talijanski. Da se tomu u zakonu predusretne, htio bi, da se doda njeke rieči, koje ću kasnije navesti. Zatim nastavi talijanski a na koncu predloži, da se izvještaji tog povjerenstva izdaju u obih jezicih odnosnog kotara.

Proti dodatku govori zast Venier i većina ga zabaci.

K § 7. uzima rieč zast. **Trinajstić**:

Visoki sabore! Zadnji stavak ovoga paragrafa ustanovljuje, da vlastnik, koji daje kravu, da ju naskoči bik, biva kažnjen. Moglo bi se dogoditi, da naskoči bik kojeg gospodara njegovu kravu, a oblasti imadu štogod proti tom gospodaru, te će ga kazniti za to, što je njegov bik naskočio njegovu kravu. Predlažem dakle, da se tomu doskoči pa neka se dade rieč „tudji". Opetuje isto talijanki.

Zastupnik Venier protivi se dodatku ali saslušav opazke svojih drugova iz odbora, pristane na dodatak.

Iza toga bijahu prihvaćeni ostali §§. te osnove bez razprave i čitava osnova.

Na predlog izviestitelja primljena je osnova i u III. čitanju.

Molba za putujućeg učitelja.

Občina Rovinj moli za podporu za ustrojenje gospodarske škole ili za putujućega učitelja gospodarstva.

Izviešćuje zast. Davanzo u ime agrarnog odbora sa predlogom, da se molbu uputi zem. odboru sa preporukom, da se ustanovi Rovinju stolica putujućega učitelja poljodjeljstva i da se takve stolice ustanove u svih kotarih pokrajine.

Doživotna obskrba dru. Campitelli-u.

Zast. Bartoli obrazloži svoj priedlog da se dade bivšemu zemaljskomu kapetanu dr. M. Campitelli-u za dugoljetnu njegovu službu na korist tobož pokrajine iz zemaljske zaklade doživotna obskrba od godišnjih 6000 kruna.

U ime saborske manjine dade zast. **Mandić** sliedeću izjavu:

Visoki sabore! Predlog poštovanog druga dra. Bartoli-a, da se dade bivšem zem. kapetanu presvj. gosp. dru. Campitelli-u doživotna obskrba iz zemaljske zaklade, je ne samo velike delikatne naravi, nego i pogibeljan precedens. Meni je čast izjaviti u ime članova s ove strane visoke kuće, da ćemo glasovati proti tomu predlogu i to s ovih razloga:

(Svršit će se.)

Velološinjska iredenta na poslu.

(Nastavak)

Ali vratimo se „prokuram.“ Mi otvoreno velimo, da ni s timi „procurami“ nije bio najčišći posao; one su bile većinom izdane na ljude najslabijeg glasa. — I napokon nakon tolikog naprezanja, muke i rada uspješe, te bi bez uztuka sa naše strane izabran njihov predloženik, koji je imao po njihovu mišljenju doprinieti zadnji kamen podpunom uspjehu njihovog prevarnog rada. I zbilja, istom nakon toga izbora zbaciše naši „Talijani“ krinke sa svojih lica, stadoše bubnjati po svim talij. novinama o velikoj njekoj „metamorfosi,“ koja da se je dogodila na pučanstvu Velog Lošinja, koja (metamorfoza) da je razveselila sve Talijane naše Istre a i dalje. Sirote! kako li se prerano poveseliše, jer se grdno, vrlo grdno razočaraše. Pače što je najsmješnije, a za njih najtužnije jest to, što je baš ovaj posliednji zastupnik, za kojega se biednici oni toliko uznojiše, najviše im je doprinesao do nezaboravljivog i nesmiljenog flaska, blamaže i poraza.

V.

Oni isti „Talijani“ veloselski, koji su se prije izbora tako glasno izticali, da kad žele nekoji od njih doći u občinsko zastupstvo, nije im ni na kraj pameti, političko strančarstvo. Punili su odmah neposredno poslie izbora svakovrstne talijanske novine viestima o velikoj tobožnjoj svojoj pobjedi, pak navještahu oholo čitavom talijanskom i potalijančenom svietu: „che Lussingrande ha saputo finalmente lavarsi la macchia avviliente e sortir fuori dall' atmosfera del cosi detto croatismo, il quale si lungamente e ingiustamente la disonorava agli occhi delle sue consorelle città istriane.“ Altrochè, da nisu imali pred očima „scopi politici“! — Suhe smokve, gospodo talijanaška! Pričekajte još malo! Ne nalazimo vriednim obazirati se na ostale laži i gluposti, kojima obiluje taj dopis u hrvatožderskom jednom listu, jer to je obična hrana, kojom on tovi svoje strpljive čitatelje, budući se i onako, hvala Bogu, nitko na njega ne obazire, jer ga nitko i ne čita

Da ovi izbori bijahu za istarske „Talijane“ od velikog političkog interesa i važnosti, te da je ovdje imalo svoje prste i vodstvo istarske talijanske stranke, vidi se najjasnije iz izvješća glavne skupštine njihove stranke, koju je držalo polit. talijansko družtvo ove godine u Kopru. Naši su se izbori završili na 13./VII., a već je na 17. istoga m. na spomenutoj njihovoj glavnoj skupštini izvjestitelj dr. Ventrella izmedju ostaloga i ovo spomenuo: „Parecchi Comuni furono chiamati nei mesi decorsi a rinnovare le loro rappresentanze; e alla lotta impegnata per conservarli alla causa nazionale soccorse vigile e pronta la vostra Direzione. Riuscirono favorevoli al nostro partito i Consigli d' aministrazione Comunale di Dragucio (?!) e Stridone; vinsero valorosamente come sempre (hvala Krstiću!) Laurana (?!), Moschiena (?!) e Portole; rimase testè in nostre man ill Comune di Lussingrande.“ Koliko bi si jadnici prištedili bili flaska i blamaže, da su se znali i mogli uztrpiti barem još desetak dana?! Zaboraviše u silnom zanosu na onu talijansku: „Ride meglio, chi ride ultimo!“

* * *

Dne 6./VIII. bio je izbor načelnika. Hrvati se odlučili za kandidaturu kap. Frana Leve. Odlučili se za njega zato, jer ga poznaju kao nepristrana i pravedna čovjeka a zauzeta za dobro i napredak mjesta. Istina i on, jer odgojen u talijanskim školama, nije vatren Hrvat, kako bismo mi željeli (a takvog još niti ne možemo ovdje imati), ali je čovjek trieznan, razborit i pravedan, koji poštuje hrvatski jezik i znade da nam se krivo čini, kad nam se naš jezik mrzi i proganja. Naročito se je puk lošinjski zauzeo za njega zato, jer mu je još živo u pameti njegov brat Ivan, koji je za nekoliko godina načelnikovao ovdje i ostavio najbolju uspomenu. Njega se Hrvati uvjek najugodnije sjećaju, jer je uvjek njihovu pravednu stvar najodlučnije branio i požrtvorno se zauzimaše za napredak mjesta. Njega smo se i ovih izbora toliko puta sjetili, jer on bi kao vrlo agilan i odličan čovjek, a k tomu rodjeni Veloselac (što ovdje mnogo vriedi) i od svih obljubljen, jedini bi bio kadar suprotstaviti se odlučno veloselskim „irredentama.“ Njega su se ovi najviše bojali, pak s toga ga mrziše iz sve duše. On se sada nalazi u Americi, pak ga ovim putem najsrdačnije pozdravljamo i želimo mu čim skoriji povratak u domovinu. — Uvjereni smo, da g. Fran Leve ne će poći protivnim putem od svoga brata. „Talijani“ radiše iz svih sila za svoga vodju kap. E. Bušanića. Postane li on načelnikom, občina je u rukama fanatičke talijanske radikalne stranke, jer je on njezin odlučni i bezobzirni agent, i kao takav mrzitelj i zatiratelj svega, što je hrvatsko. „Talijani“ si već od veselja trli ruke, mišljahu si: Hrvati se dadoše kod izbora za zastupstvo prevesti žedni preko vode, prevariti ćemo ih još lakše sada. Dizali su već visoko svoje glave i umišljali si, da nas imadu već u džepu. Kako ne?! U I. tielu imaju svojih stalnih šest zastupnika, u III. tielu si kompromisom dobaviše jednoga, sada će još lahko predobiti dvojicu, trojicu izmedju slabijih i onih tobože neutralnih zastupnika. Jedne će terorizmom, jer oni su (talijanska stranka) moćni kod „Giunte,“ pak tko se njima zamjeri, kao učitelj ne će dobiti tako brzo i lahko mirovinu, kakovu si želi; kod drugih će pak pomoći zavaravanje, laž, obećanja itd. I tako oni bijahu više nego sigurni za svoju pobjedu. Sva trojica njihovih vodja po najvećoj žegi, a i u kasno doba večeri trče od jednoga do drugoga zastupnika: nagovaraj, opominji, zaklinji, obećavaj, varaj, moli i prosi, a gdje treba i prieti. Kamo niesu mogli, ili gdje ne bijahu sigurni za uspjeh ova trojica, stalo se je druge agente, kojih imadjahu nekoliko pri ruci. I podjoše mirno na počinak, sigurni svoje pobjede.

(Sliedi.)

Franina i Jurina.

Fr. Deju, da šijor Ferdinando nimaju niš svojga, pak da ga ne moru acioneri nesrećneh vapori tužit.

Jur. Nebudi Franino nem, da nima niš svojga, nebi mogel bit za poteštu.

Fr. Ako ima, te ga tužit.

Jur. Ako nima. te ga zbankat.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Odkrićе spomenika blagopokojne carice i kraljice Jelisave, bit će u nedjelju dne 30. tek. mj. Stanovničtvo grada pozivlje se na ovu svečanost velikim oglasima, pribijenim po gradu, samo u talijanskom jeziku, to će reći, da mi Hrvati i u obće Slaveni, nesmijemo prisustvovati, ili mi ne treba da znamo za tu slavu. Naše uredničtvo dobilo je takodjer program za tu svečanost — i to u talijanskom ježiku. Je li to bezobraznost ili pak pomanjkanje društvene pristojnosti i uljudbe, ne ćemo da prosudimo, nek im bude oboje. Žalostno je pak da u tom odboru imade naših ljudi, dapače takovih, koji u našim redovima slove kao „dobri rodoljubi“, a i koji su se sabiranjem prinosa za podignuće spomenika, najviše i najmarljivije brinuli. Eto, to njim je sada hvala, što njihov jezik ignoriraju i zapostavljaju. Sramota! (Danas štampaju hrvatske plakate programa za koncert.)

Javni sastanci nazovni — socijalista. U nedjelju u jutro obdržavali su ovdje u kazalištu mladi radnici — socijalisti javni sastanak, na kojem su imali prosvjedovati proti „klerikalnom nastražnjačtvu“. Radnik Cuizza napao je oštro prošta Zanetti-a, njegovu stranku i njegovo glasilo. Urednik ovoga neki Palazzolo hotio je obraniti stranku i svoj list, al mu slobodoumni socijalisti ne dozvoliše, da se obrani.

Govorio je i sveučilišni djak Rossi te drugi nekoji radnici. Žalostno mora da je srce preč. Zanotti-a, što ga napadaju onako oštro isti Talijani, koji su mu sto puta milji nego li hrvatsko-katoličko pučanstvo.

Imenovanje. Gčna Augusta Šantel, učiteljica u Slovenskoj Bistrici, imenovana je pomoćnom učiteljicom na mornarskoj gradskoj školi u Puli.

U Sv. Vinčentu obstojala je dosad talijanska jednorazrednica, koju su, osim gradske djece, polazila i djeca naše narodnosti iz bližnjih sela. Tim so načinom osobito u zadnje vrieme povećao broj polaznika, nu ipak nije taj broj bio dostatan, da bi bile mogle školske oblasti otvoriti još jedan razred. „Šjor Biba“ dugo je smišljao kako bi se moglo doći do učiteljice, koja bi malo bolje pripaziła na uzgoj ženske djece, nu sve njegove spletke nisu mu pripomogle do druge talijanske učit. sile.

Poznato bit će čitateljima „Naše Sloge“ da je obć. zastupstvo pred 4 godine zaključilo jednoglasno, osim načelnika Doblanovića, da se u mjestu Sv. Vincentu, u Bokordićima i Smoljancima imadu sagraditi škole i zamoliti oblasti za namještenje učitelja. Taj jednoglasni zaključak zastupstva tako je prestrašio „Bibu“, da se je još u onoj sjednici zahvalio na časti načelnika i ujedno uložio sa zast. „Šćavom“ utok na zemaljski odbor, koji je dakako uništio spomenuti zaključak.

Kad je „Biba“ bio opet izabran načelnikom, nastavio je započeti rad. U jednoj izvanrednoj sjednici, na koju nije pozvao sve zastupnike, ustanovljeno bje školsko okružje mjesta Sv. Vincenta. U to okružje spadao bi grad i sela: Briánci, Radigoza, Šikuti, Krase (Marketi) i Raponji. Kad su nekoji naši o tomu kasno već doznali, počeli su prosvjedovati, jer da su uvidjeli, da bi im djeca tim načinom bila silovana polaziti talijansku školu, od koje nemaju nikakve koristi, nego im se ona priuče samo kletvi i razuzdanosti.

Nu Bog sirotu ne ostavlja, pa tako bi reći, da su i šk. oblasti htjele osvjedočiti se na svoje uši, kakov bi učevni jezik bio najbolji za drugi otvoriti se imajući razred. I u istinu dne 17. t. mj. u 3 sata poslie podne bila je urečena od kot. šk. vieća komisijalna rasprava glede uredjenja jezika na pučkoj školi u Sv. Vincentu. C. k. kot. poglavar Rossetti, šk. nadzornici Bunc i Vatovaz, jedan odaslanik zem. odbora, načelnik Doblanović i dvojica obć. zastupnika sačinjavali su komisiju. Pred ovom izjavio je narod, kako još nikad, onako kako je čutio, želio i bio osvjedočen: svi do jednoga zahtjevali su hrvatski naukovni jezik, jer inače da ih nijedna oblast neće prisiliti, da šalju svoju djecu u sadašnju kovačnicu.

Ala g. uredniče, da Vam je bilo vidjeti lice načelnika „Bibe“, stalno biste bili pomislili, da su mu odbrojeni sati života. „Inšoma me kapite“ tomu se on stalno nije nadao, akoprem su bili na djelu svi njegovi sinovi i kćerke. Evo i Vama gosp. c. kr. kapetane primjera, kakav je narod se Sv. Vinčenštini kada ga go spodske pijavice puste na miru. Čekajmo sada da vidimo, kada će hrvatski učitelj u Sv. Vinčenat. Do vidova!

Ovogodišnje knjige Društva Sv. Jeronima su prispjele, te se umoljavaju gg. članovi, da je dodju uzeti u društvenog povjerenika g. Lacka Križa, ulica Muzio br. 16.

„Narodni List“ prestao izlaziti! U zadjem broju (42.) Opatijskog „Narodnog Lista“ čitamo vrlo neuješljivu viest, da da prestaje onim izlaziti. Žalostno je i sramotno za sve nas, napose za stanovničtvo naše Liburnije, što nije znalo ili htjelo uzdržati taj jedini svoj list, koji je vješto branio i odlučno zastupao hrvatske interese onog diela naše uže domovine. Taj list ne bijaše pokrenut ni iz prkosa ni iz objesti, već iz prave nužde, da odkriva tamošnjem našem narodu razne krive proroke, narodne odpadnike i njegove izdajice, koji posijaše tamo sjeme nesloge i razdora i koji su nastojali kao dušmanski plaćenici raztrovati sav narodni i družtveni život. Njegovo djelovanje bijaše vrlo uspješno, ali svoje zadaće nije mogao do konca riešiti i radi toga žalimo iskreno i dvostruko, što ga nestaje sa narodnog poprišta.

Lošinjski kotar:

Štipendija od 200 kr. Zastupstvo grada Cresa razpisalo je štipendiju od 200 K iz mjestne dobrotvorne zaklade. Molitelji valja da dokažu, da im je obitelj nastanjena najmanje 10 godina u Cresu i da polaze koju državnu gimnaziju.

Državna podpora za proširenje ceste izmedju Krka i Punta. Na opetovane prošnje interesovanih oblasti doznačila je državna vlada podporu od 700 K za proširenje ceste od Sv. Lucije do Sv. Nikole, koja vodi iz Krka u Punat. Popravak te ceste započeti će čim prije.

Borba proti malariji na otoku Krku: Prošle godine započeto je sa dobrim uspjehom liečenje proti malariji u Dubašnici na otoku Krku. Kako nam sada pišu od tamo započeti će sada liečenje bolestnika od malarije u selu Poljica, kamo bijahu poslani vieštaci, da razvide stanje bolestnika.

Voloski kotar:

Vjenčanje. U sredu dne 26. ov. mj. vjenčao se je gosp. Milan Kundić, sin poznatog našeg rodoljuba g. Mata Kundića iz Frančići, trgovca u Opatiji, sa dražestnom gospodjicom Ivankom Drufovka, kćerkom poznate slovenske rodoljubne obitelji u Gorici. Naše iskrene čestitke novovjenčanim i njihovim velecienjenim družinam.

Američka brzina. Iz Mošćenica pišu nam: Posliednji izbori za zastupstvo ove občine obavljeni bijahu prvih dana mjeseca marča o. g. Kako je poznato pobiedila je istarsko-hrvatska stranka kod tih izbora u I. tielu, dočim su domaći poprdili raznimi spletkami i slieparijama proturali svoje prištaše u II. i III. tielu. Proti izboru za ta dva tiela uložila je naša stranka utok na c. k. namjestničtvo u Trstu, odakle neima ni danas odgovora ili riešidbe. Prošlo je dakle eto punih 7 mjeseca odkada je naš utok marao doći na namjestničtvo, pa ipak u tolikom razdoblju ne nadjoše gospoda u Trstu malo dobre volje, da nam utok rieše.

Kad se pomisli kako se u Trstu talijanski utoci proti hrvatskim izborima riešavaju naglo il bezodvlačno, dočim se riešenjem našega utoka toliko zateže — mora se i nehotice zaključivati, da vlada tamo dvojaka mjera — jedna za nas a druga za Talijane.

Za družbu sv. C. i M. darovaše: Antun Mladenić, učitelj u Vodicama sabrao je u veselom društvu kod g. Matka Sankovića, posjednika i obć. savjetnika u Danama prigodom blagoslova „Križnoga puta“ za družbu sv. C. M. za Istru u Opatiji 27·20 K, koje darovaše sliedeća gospoda:

Matko Sanković župan iz Dana 2 K, Davorin Sanković iz Dana 2 K, Fran Peršić župeupr. iz Vodice 2 K, Ante Bradetić župan iz Klenovšćaka 2 K, Mate Markič župnik iz Golca 2 K, Josip Ribarić iz Vodica 1 K, Grgo Sverko krčmar i posjednik iz Vodica 3 K, Zorko Klun župeupr. iz Brešta 2 K, Ivan Ribarić župan iz Vodica 2 K, Anica Ribarić iz Vodica 2 K, Savica Mohorić iz Kastva 1 K, Antun Rotar iz Vodica 1 K, Sakonvić Martin zvonari iz Dana 20 fil., Mate Brajković iz Dana 1 K, Antun Poropat iz Dana 1 K i Ante Mladenić, učitelj u Vodicama 2 K.

Pazinski kotar:

Kršan, dne 18. t. mj. Umoljava se cienj. gg. učitelje, koji su upisali, a nisu jošte priposlali svoj milodar za udovu pok. učitelja Zet-a u Sv. Nedjelji, da bi ga potpisanomu što prije dostavili. Istodobno nek mu se povrati upisni arak voloskoga kotara, koji je netko od gg. kolega možebiti nehotice pridržao.

Ivan Načinović, učitelj.

Porečki kotar:

Iz Oprtaljske obćine pišu nam, da su se tamošnji naši vinogradari živo prihvatili posla oko obnove okuženih vinograda sa američkim trsjem, čemu da im potpomaže dosta povoljno jesensko vrieme.

Razne primorske viesti.

Novi namjestnik u Trstu. Dne 20. o. mj. stigao je novi c. k. namjestnik Konrad knez Hohenlohe Schillirgsfünst ranim vlakom u 9·25 u Trst, te je još istoga dana prije podne preuzeo upravu posala na namjestničtvu od namjestničkog podpredsjednika i dvorskog savjetnika g. Schvarza. Novi namjestnik posjetio je zatim gradskog načelnika dra. Sandrinelli-a, biskupa Nagla, predsjednika prizivnog suda dra. Kindingera i nekoje druge predsjednike oblastih. — Sliedećeg dana vratiše mu ti predstojnici posjet, a on je kasnije primio činovničtvo namjestničtva, kojemu je osobito preporučio: nepristranu, brzu i dobrohotnu upravu, za koju da nedostaje samo um, već mora kod toga govoriti i srce. Namjestnik je primio i gradskog načelnika i podnačelnika, kojima da je obećao podporu vlade i od kojih da je zatražio povjerenje.

Istoga dana posjetio je ravnateljstvo redarstva, gdje mu bijaše predpostavljeno činovničtvo, kojemu je preporučio da postupa što uljudnije sa strankama. — Tršćanski radikalni talijanski listovi hvale novoga namjestnika, koji da je svojimi nagovori na činovničtvo namjestničtva i redarstva i svojim odgovorom gradskomu načelniku najbolji utisak učinio. — G. namjestnik je vrlo mlad muž, imade mu tekar 39 godina. Našega jezika nezna, kažu da govori česki, talijanski da znade prilično i sada da se u tom jeziku usavršuje. Iz Bukovine, gdje je služio kao zemaljski predsjednik, prate ga dobri glasovi. — Mi smo kazali čim se je dočulo za njegovo imenovanje, da ga ne ćemo suditi po hvalah, ni po pogrdah, nego po dielih. Od njega ne očekujemo drugo, nego strogo vršenje državnih temeljnih zakona, po kojih imamo mi iste dužnosti i ista prava sa Talijani, Niemci itd.

Šestdeset godišnjicu. Dne 15. o. m. proslavio je skromno odlični slovenski pjesnik i rodoljub veleč. g. Šime Gregorić 60 godišnjicu svoga života i 40 godišnjicu svoga blagotvornog pjesničkog rada. Čestitamo naknadno srdačnomu dičnomu pjesniku-rodoljubu i prijatelju!

Za pokrajinsku izložbu. Na predlog člana trgovačko-obrtne komore g. Sardoscha obratilo se je predsjedničtvo komore u Rovinju na zemaljski odbor u Poreču molbom, da bi se već u proračun za buduću godinu pak za sliedeće godine uvrstila svota od 4000 K. Ovomu bi se pribrojio jurve od komore opredieljeni iznos, da se tako za deset godina stvori potrebita glavnica, kojoj bi imala i vlada doprinieti svoj dio i kojom bi se za deset godina priredila obrtničko-polodjelska izložba u kojem gradu naše pokrajine.

Nagrada govedâ na Livadah-kod Oprtlja. Zemaljsko kulturno vieće za Istru dogovorno i pomoću ministarstva poljodjelstva obdržavati će dne 31. o. mj. počam od 9 sati u jutro na Livadah, izmedju Motovuna i Oprtlja, krajevnu izložbu goveda sa nagradama u tu svrhu, da se posjednike potakne na uspješnije marvogojstvo i na oplemenjenje pasmine. — Za darove mogu se natjecati goveda odgojena u sudbenih kotarih Buje, Motovun, Poreč i Buzet i koja se nalaze kod vlastnika za bikove bar 6 mjeseca, za krave bar 1 godinu. — Natjecati se mogu za nagrade bičići i bikovi od 18 mjeseci do 3 godine, krave od 18 mjeseci do 5 godina. Za bičiće i bikove biti će tri nagrade t. j. 80, 60 i 40 kruna; za krave i telice 7 nagrada t. j. 2 po 40 K, 2 po 30 K, 3 po 20 K. Upis goveda valja provesti kod dotičnih kotar. gospodar. zadruga najdulje do 29. o. m. Trgovci sa blagom izključeni su od natjecanja. Svaki vlastnik goveda mora ponieti sa sobom svjedodžbu obćine, da je goveda njegovao i da je zdravo. Nagrade će dieliti odaslanik namjestničtva jedan član kult. vieća i jedan člon kotar. gospod. zadruga, koje spadaju pod rečene kotare.

Putovanje u Beč. Čujemo, da su gospoda dr. Rizzi, zemaljski kapetan, dr. Cleva, član zemaljskoga odbora, u nedjelju dne 13. tek. mj. putovala u Beč. Za dra. Rizzi-a vele, da se je išao zahvaliti Njegovom Veličanstvuna tom, što se ga je udostojalo imenovati zemaljskim kapetanom. Za člana zemaljskoga odbora s Rizzi-em skupa kažu, da su išli u Beč, da se i osobno zauzmu za izgradnju željezničke pruge od Poreča do Kanfanara, i za druge neke stvari većega interesa. Da su se gospoda u ovo vrieme, usried zasjedanja saborskoga, odlučili na put u Beč, biti će i koji drugi razlog. Upravo tada nalazio se u Beču novoimenovani namjestnik za Trst i Primorje knez Hohenlohe. „L' Indipendente,“ nitko drugi, pozivao požure da predstavnike Talijana u Primorju neka se novoga namjestnika što prije i što bolje „informiraju“ o stanju stvari u Trstu i Primorju, jer da će ga ministar-predsjednik Koerber „neprijatelj Talijana,“ slabo informirati. Sada je dr. Rizzi stalno najjača osoba u Primorju, grata vladinim krugovom, pak ide eto on da se odazove pozivu „L' Indipendente“ i Talijana, pak bili oni i najžešće boje. Ta svi su jedno. Samo imadu uloge porazdieljene. Valja i to imati na pameti, da smo u oči obćinskih izbora u Trstu i u Puli, a zna se da vladajući Talijani bez pomoći vlade ne mogu mnogo ni kod tih, ni kod ikih izbora.

Metodika dra. Josipa Turića uz cijenu od 1 K (knjižarska cijena 4 krune) mogu dobiti istarske škole i učitelji kod pisca u Petrinji (Hrvatska). Ovim nadopunjavamo našu nekidašnju viest.

Carski namjestnik u istarskom saboru. Novi carski namjestnik za naše Primorje knez Hohenlohe otputovao je u utorak u jutro u pratnji namjestničkog savjetnika, vladinog povjerenika na istarskom saboru g. A. Fabiania parobrodom iz Trsta u Kopar. Na parobrodu dao si je od g. Fabiania predstaviti sve prisutne članove sabora od većine i manjine, s kojimi je vrlo prijazno razgovarao što njemački što talijanski. Članovom manjine izpričao se je što ne pozna još njihovog jezika pak je dodao, da će ga moći suditi nakon po ili jedne godine. — Kod dolazka u Kopar očekivao ga je namj. savjetnik i kotarski kapetan Schaffenbauer, zemaljski kapetan Rizzi i gradski načelnik dr. Belli, s kojima se je rukovao. Prije sjednice dao si je namjestnik predstaviti članove zem. sabora. U saboru govorio je dosta dugo talijanski, ali se je moglo opaziti, da se je silno mučio izgovarajuć pojedine talijanske rieči. Ono malo rieči slovenskih pročitao je sa listića; za vrieme slovenskog čitanja počelo je občinstvo na galeriji drsati nogama i stolicama, ali je dobilo znak iz sabornice od strane većine, odmah se je umirilo, samo se je čulo mrmljanje i jasan glas: non occorre ščavo! — Za govora članova manjine drsalo se nogama, kašljalo i prigovaralo občinstvo na galeriji, što je kako se je vidilo, iznenadilo namjestnika. Predsjednik moradjaše do tri puta občinstvo opomenuti zagrozivši mu se izpražnjenjem galerije. Prvi utisak novoga namjestnika na članove sabora bijaše u obće povoljan, a navlastito članovi manjine, dapače i najradikalniji bijahu vrlo zadovoljni. Moguće da imadu za to dovoljnih razloga. Mi ga ne ćemo po riečih suditi nego po djelih. Poslie podne vratio se je g. namjestnik istom pratnjom parobrodom iz Kopra u Trst.

Imenovanja u sudstvu. Dr. Josip Rusca, Talijan, koj zna nešto malo hrvatski, pristav u Pazinu, premješten je u Labin, Gjuro Corazza (Koraca) Hrvat, koj znade dobro takodjer talijanski, pristav u Buzetu, premješten je u Pazin, Rudolf Šterle, Slovenac, pristav u Črnomlju, imenovan je pristavom u Buzet; Nikola Dominico, Slovenac, pristav u Vodnjanu, imenovan je pristavom u Voloskom; prislušnik Srećko Bisalj imenovan je pristavom u Podgrad, Fran Ferlan imenovan je pristavom u Vodnjan, a Mat. Segalla Rovinjac, koj znade prilično i hrvatski, imenovan je pristavom za Pazin.

Oglas natječaja.

Uslied zaključka obćinskoga zastupstva od 29. kolovoza 1904. raspisuje se ovime natječaj na mjesto **tajnika-blagajnika** kod ove obćine sa godišnjom plaćom od 1100 kruna, koja će se isplaćivati u posticipatnih mjesečnih obrocih iz ovdješnje obćinske blagajne.

Natjecatelji imaju se izkazati sa podpunom praksom u obćinskim, **kancelarijskim i blagajničkim** poslovima, te će se polak toga dati prednost onome natjecatelju, koji u gornjim svojstvima u kojoj obćini već službuje.

Od molitelja se traži podpuno poznavanje hrvatskog, kao uredovnoga, a po mogućnosti i talijanskog te njemačkoga jezika.

Molbe se imaju podnesti na podpisano do 10. studenoga 1904.

Obć. glavarstvo Boljun.

Glavar: Iliašić.

„Brijačnica“.

Podpisani javlja slavnom općinstvu Pazina-grada i okolice, da sam u Pazinu tik **ljekarne Sv. Cirila i Metoda** otvorio nov

brijački posao,

koji odgovara podpunoma svim zahtjevima hygiene i antisepse.

Nadajući se u što brojniji posjet

bilježim se s poštovanjem

Nikola Detelić

brijač.

Kava postaje
vanredno tečna
pridodate-li joj
Vydrovu
žitnu kavu!
5 kg. franko poštom 4 K 50 f.
Uzorak na zahtjev besplatno.
„SIJELO“
za zabavu i pouku. badava.

Kapljice Sv. Cirila i Metoda.

(Ext. Chinae comp. fl.)

pružaju sjegurnu pomoć proti svim bolestim želudca. Bolest prestat će sasma budete li iste rabili!

Te se kapljice rabe sa najboljim uspjehom kao najizvrsniji liek proti: **slaboj probavi, pomanjkanju teka, nadutosti, podrigavanju, žgaravici, zlatenici, omaglici, glavobolji, grčevima i želudcu, zatvoru tiela, zlatnoj žili** (hemoroide), **te bolesti slezena i jetara.**

Od neprocjenjiva su vriednosti za **čišćenje krvi** jer iz nje izlučuju nečiste sokove te vraćaju izgubljen tek. Lieče i svaku nutarnju **groznicu.**

Izvrsno su sredstvo proti **slaboći, bliedoći,** bolestima **maternice** i madruma, zato ne bi smjele manjkati nigdje.

Dobivaju se samo u **Pazinu** u ljekarni **„k Sv. Cirilu i Metodu“**, Mala fontana.

Ciena je: maloj bočici (25 nvč.) **50 para**, srednjoj **(40 nvč.) 80 para** i velikoj **(70 novč.) 1 K 40 para.**

12 malih bočica stoji **5 K**; 12 srednjih **8 K**; 12 velikih **14 K.**

Mr. Pharm. **Antun Marčelja,**

providnik ljekarne k svetom Cirilu i Metodu u Pazinu.

Svoj k svomu!

Niže podpisani obznanjujem sve svoje p. n. gospodu mušterije, da su prispjele sve vrsti tkanina za

jesen i zimu

za gradjanska odiela, kao i za velč. gg. svećenike, kao talare, reverende, ogrtače (Überziher), salonska odiela od raznovrstne crne tkanine najbolje vrsti.

Da svim zahtjevima p. n. mušterija zadovoljiti uzmognem, nabavio sam na raspolaganje uzorke najfiinijih inozemnih kao i tuzemnih tkanina, kao i jornale I. švedske pomodne akademije. Mojim neumornim trudom postigao sam liepu svjedočbu p. n. gg. mušterija, da im ne treba posluživati se kod kojekakvih agenata, pošto ja nabavljam izravno sve što odgovara najukunijim zahtjevima krojačkoga obrta.

Preporučam ujedno gotovih odiela, haveloka i ulstera koje držim vazda u zalihi.

Cene umjerene bez bojazni utakmice.

Naručbe na obročna odplaćivanja uz potpunu jamčevinu izvršavaju se točno i solidno.

Nadajuć se odzivu p. n. gg. mušterija

Marko Zović

krojački obrtnik u Pazinu.

Javna zahvala.

Svima, koji su prigodom dugotrajne bolesti, smrti i pokopa premilog nam pokojnika, velečastnog

Mije Laginja

umirovljenog župnika-dekana kastavskog

pokazali svoju sućut, brineći se za bolestnoga, izkazav zadnju počast preminulomu a nam sužaljenje, ovim se najučtivije zahvaljujemo.

Osobitom si smatramo dužnosti zahvaliti se p. n. gg. predstavnicima i zamjenicima prečastne duhovne, slavne c. kr. kot. političke oblasti, veleč. svećenstvu susjednih dekanata, p. n. mjestnim občinskim i školskim poglavarima i veleuč. dru. Gaji Dabovića obć. liečniku.

Bog platio svima!

Kastav - Klana, dne 15. oktobra 1904.

Za svećenstvo kastavskog dekanata: **Ante Ellner**, nadžupnik.

Za rodjake: **Marija udova Laginja**, majka.

Svratište Balkan - Trst

Piazza della Caserma 2. (Narodni Dom)

Novosagradjena palača sa 60 moderno uredjenih soba,

Restauracija, bečka kuhinja. — Kavana.

3 časa udaljeno od južnog kolodvora, u blizini centralne pošte.

Električna rasvjeta. Za gostove svratišta posebno uredjena restauracija u I. spratu.

Sastajalište stranaca. Fr. DOLNIČAR, svratištar.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustrene svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voščenim cvićem itd.	kg. po K 8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . .	kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama . . .	6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40	Svićice za božićno drvo u 6 bojah . . .	3·—
„	2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . .	4·40
„ granis	1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav . . .	3·—
		„ II. „ „ . . .	2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gersheimovi stenji (fitilji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **mnogi** pitomac (stolni) i navadni, **uz vrlo nizke cene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u poći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće cene:

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Antun Klement

krojački majstor.

Foro — Pula — Foro

Ovih dana prispjelo je raznog sukna za jesenska i zimska mužka odiela.

Preporuča se najuljudnije p. n. občinstvu za cienjene naručbe.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i natekših jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 44. Pula, u četvrtak dne 3. novembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata za poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12).

Istarski sabor.

U Kopru, 8. oktobra 1904.

VI. sjednica.

(Svršetak.)

Presvj. gosp. dr. Campitelli radio je doduše kroz sav svoj vieк uztrajno ali ujedno rastrojno i na štetu svega pučanstva pokrajine.

Nadalje je on, kako je poznato, dosta obskrbljen materijalnim sredstvima, a da može i nadalje udobno živjeti. A kad bismo mi ovaj predlog prihvatili, bio bi to veoma pogibeljan precedens za buduće.

Služba je zemaljskoga zastupnika a tako i zemaljskoga kapitana počastna služba i nitko neima prava, za to na kakvu nagradu.

Konečno je razlog naš i taj, što su naše financije veoma loše, što rastu potrebe naše pokrajine sve to više i što vlada, osobito ove godine, u cieloj pokrajini bieda, pa neimamo pravo, da razbacujemo novac ovako uzalud. S tih razloga glasovati ćemo proti priedlogu zastupnika Bartoli-a.

Zast. **Andrijčić**: predloži poimenično glasovanje o priedlogu zast. Bartoli-a.

Za predlog glasuje 19 zastupnika proti predlogu 8. (Svaki ne članova manjine, popratiše na galeriji raznimi primjetbami dok ih nije predsjednik opetovno ukorio.)

Talijansko sveučilište.

Zast. Bennati obrazloži obširno svoj predlog, da se prosvjeduje najodlučnije proti ustrojenju talijanske pravne fakultete u Inomostu i da se traži ustanovljenje talijanskog sveučilišta u Trstu.

K predmetu uze rieč zast. **Spinčić**:

Visoki sabore! Mi s ove strane visoke kuće glasovali bi posve rado za sve točke vašeg predloga, pridružili bi se vašem prosvjedu, što je pravni fakultet ustanovljen u Inomostu. (Na galeriji buka — predsjednik zvoni.) glasovali bi za vaš nazor, da Inomost nije zgodno mjesto za kulturne i narodnostne zahtjeve Talijana ove države; — glasovali bi takodjer i za to, da je štetna provizornost, koja se vidi u zadnjoj naredbi ministra za bogoštovlje i nastavu, glasovali bi i za to, da se ustanovi pravni fakultet u Trstu, pa da se malo po malo razvije u podpuno talijansko sveučilište u Trstu; — glasovali bi za sve to, ali uz uvjet, da se ustanovi u Trstu pravni fakultet a kašnje možda i podpuno sveučilište, na kojem bi se predavalo hrvatski i slovenski, i uz dalnji uvjet, da bi se zadovoljilo onim zahtjevima, kojim bi se već davno bilo zadovoljiti moralo, zahtjevom naime Hrvata i Slovenaca; prvo da se ustroji u Trstu slovenske pučke škole, kojih još danas neima, a drugo da se ustroje i hrvatske i slovenske pučke škole po pokrajini Istre, gdje ih još neima; zatim, da se ustroje srednje i strukovne hrvatske i slovenske škole. To su naši uvjeti, a ako bi ih vi i prihvatili, nebi se tu moglo govoriti o kakvoj koncesiji, nego samo o izpunjenju i božjih i naravnih i pisanih zakona.

Nije častno ni za državu ni za vas, ni za vaše prijatelje u Trstu, da još danas Hrvati i Slovenci nemaju pučkih škola, gdje bi im se elementarna nauka davala u materinskom jeziku.

Glasovali bi mi, kako rekoh, za predlog vaš. kad bi znali, da ćete i vi s vaše strane glasovati za pravni fakultet s hrvatskim i slovenskim naukovnim jezikom u Trstu, na kojem bi se naročito predavalo trgovačko-političke više nauke.

Razlozi, koji govore za vaš talijanski fakultet, odnosno sveučilište, isti ti razlozi govore i za naše sveučilište. Kulturni razvoj našega naroda i razvoj naše narodnosti isto je tako potrebit, kao i razvoj vaše kulture i narodnosti. I vi, gospodo, neimate ni jedan razlog, kojim bi pobijali, da bude to i za nas ustanovljeno, što želite, da bude za vas.

Vi talijani i mi Hrvati i Slovenci razvijali bi se složno kao braća, a na užas trećemu, koji već ni ne taji, da Trst i Primorje smatra za svoje zemljište — Germania usque ad Adriam!

Razlozi, koji se navadjaju proti hrvat. i slov. sveučilištu, odnosno ravnoj fakulteti u Trstu, nisu nikakvi razlozi. Kaže se, da nije zgodno, da budu djaci dvoje narodnosti u istom gradu, radi toga, jer bi se djaci medjusobno prepirali i kadgod potukli. Gospodo, gdje ima ljudi ima i prepiraka. Ta toga ima i izmedju članova iste narodnosti, iste vjere, istog staleža, a osobito medju mladićima. Znamo, da se i na njemačkih sveučilistih tuku njemački djaci, na talijanskih talijanski, a tako bi se možda kadgod potukli i slovenski i hrvatski djaci s talijanskimi. Ali to nije ozbiljan razlog, da u Trstu ne može biti talijansko i hrvatsko-slovensko sveučilište, odnosno pravna fakulteta.

Kao dalnji razlog proti hrvatsko-slovenskom sveučilištu navadja se, da je Trst talijanski grad.

Sve kad bi i bio — dato sed non concesso — ipak bi moglo biti u njemu hrvatsko-slovensko sveučilište, jer se takovo ne ustanovljuje samo za jedan grad, nego za veći djelokrug, za narodnosti, koje stanuju u okružju Trsta. Ali ni sam Trst nije talijanski grad; u njemu živi takodjer Slavena, a u okolici njegovoj živu skoro sami Slovenci. U Istri pak ima više Hrvata i Slovenaca nego li vas, a u Gorici još više. Kad bi se dakle to sveučilište ustrojilo za samo Primorje, imali bi više ili bar toliko prava nanj koliko i vi. Hoćete li vi pribrojiti Trientince, kojih ima 3—400 tisuća, a mi možemo pribrojiti Dalmatince, kojih ima preko 500.000, pa je tako i opet veći broj Hrvata i Slovenaca, nego li Talijana.

Hoćete li i dalje pribrajati, vi neimate više Talijana u ovoj državi, koji bi mogli dolaziti na ono sveučilište, dočim mi imamo i Hercegovinu i Bosnu, a može doći koji iz banovine za promjenu, pa mogu doći Slovenci iz Kranjske, Štajerske i Koruške.

Moglo bi se reći, da Hrvati imadu već jedno sveučilište u Zagrebu, i da su u zadnje doba, kako je to i spomenuo g. predlagatelj, dobili povlastieu od ministarstva, da mogu Hrvati iz Dalmacije i Istre polaziti sve 4 godine u Zagrebu pravni fakultet i da mogu tamo polagati sve ispite uz nadopunjujući izpit u Beču. To je istina, da obstoji hrvatsko sveučilište u Zagrebu i da u njem imadu Hrvati Dalmacije i Istre neke povlastice, ali za nje nije još ipak priznata podpuna valjanost polazka toga sveučilišta, jer je to dopušteno samo pravnikom, dočim za filozofe nije ništa ustanovljeno, a uz to ni pravnici ne mogu tamo praviti rigoroze. Ali kad bi bila i priznata podpuna ravnopravnost nauke za nas u Cislitaniji stanujuće Hrvate i Slovence, još bi mogao obstojati pravni fakultet hrvatsko-slovenski u Trstu, odnosno podpuno sveučilište, osobito obzirom na broj Hrvata i Srba, koji isti jezik govore a kojih imade 4 milijuna u ovoj monarhiji. I kao što obstoji za 8 milijuna Njemaca 5 njem. sveučilista, tako bi tim više mogla biti za Hrvate dva sveučilišta, a moglo bi se uza to ustrojiti i posebno slovensko sveučilište u Ljubljani.

Dalje se prigovara, da neimamo dosta ni nižih ni srednjih škola u našem jeziku, da neimamo ni knjiga ni profesora. Na to odgovaramo: Škola doista ne imamo, koliko bi morali imati, ali nismo mi tomu krivi, nego krivi su oni, koji neće da vrše temeljne državne zakone, krivi ste i vi, koji im pomažete. Knjiga da neimamo? Velim, da ih imamo, jer u našem jeziku obstoje dva sveučilišta, jedno u Zagrebu, a drugo u Biogradu, a tamo imade i knjiga, po kojih se predaje i po kojih uče djaci. Da neimamo profesora? Našlo bi se i tih, jer naših profesora ima i po tudjim sveučilištima, osobito u Njemačkoj, kao što ih je bilo u prošlom stoljeću po Talijanskoj, i oni bi se rado vratili u svoju domovinu, kad bi mogli dobiti mjesto. A u koliko ih nije, uzgojili bi se, jer s ustrojenjem škola, stvaraju se i knjige i uzgajaju se profesori.

Možda je političkih razloga, s kojih vi ne bi glasovali za pravni fakultet odnosno sveučilište s hrvatskim i slovenskim naukovnim jezikom. Politika ali u kulturnim i narodnostnim obzirima nebi smjela odlučivati, jer bili državno-pravni odnošaji politički koji mu drago, ipak bi se moralo dopustiti, da jedna narodnost uz drugu može kulturnu misao razvijati. Vi žalibože toga ne dopuštate. Vi gospodo od većine, kako nam je dobro poznato iz vašeg držanja i čina, činima sliedite ono, što je rekao vodja talijanske vladajuće stranke u Trstu 19. marča o. g. Vi ste od onih, koji misle, da smo mi ovdje u Trstu i u ovim pokrajinama gostovi, te da su to talijanske pokrajine. I vi na usta poštov. Cleve rekli ste: priznajte, da su to talijanske pokrajine, i onda ćemo biti prijatelji. A to isto jošte ješće rekao je vodja Talijanski u Trstu: jedno kad bi mi priznali talijanstvo ovih pokrajina, da su naime ovo talijanske pokrajine, i da smo mi ovdje gostovi — jedva tad bi se moglo govoriti o sporazumljenju jednih i drugih. — Tog priznanja ne ćete nikada dobiti od nas, jer kad bi to priznali, potvrdili bi neistinu i niečno bi sami sebi odsjekli glavu, uzeli bi sami sebi život, bili bi samoubojice. Toga od nas ne doživiste. A jer od nas nemoguće zahtjevate, neima s vami sporazumka.

Ipak sam čvrsto uvjeren, da će doći za vama drugi, koji neće takva šta od nas zahtievati, koji neće tako misliti, koji se neće dati vladati duhom židovstva, koji danas vlada u Austriji, naročito ovdje u Primorju, nego će se dati vladati duhom kršćanstva — ne duhom nesloge, ne duhom razdora i mržnje, nego duhom sporazumka i kršćanske ljubavi. Kad budete to uvidjeli — ne vi, nego vaši nasljednici, tada ćemo tek moći glasovati za takav predlog, kao što je ovaj vaš, znajući da ćete i vi za sličan naš.

Ali pošto znamo, da vi nećete da izpunite naših kulturnih i narodnostnih opravdanih zahtjeva, — pošto smo uvjereni da vi ne bi glasovali za naš predlog glede hrvatsko-slovenskog fakulteta, odnosno sveučilišta u Trstu, moram izjaviti, ma i težkim srcem, da ćemo glasovati proti vašem predlogu. Kažem težkim srcem, jer se mi nismo nikada pokazali protivnicima opravdanih zahtjeva Talijana, nit bi se sada, kad bi vi priznali naše kulturne i narodnostne potrebe. (Na klupah manjinje odobravanje i pljesak.)

Zast. Bubba zagovara poduljim govorom predlog zast. Bennati-a pozvav na koncu članove manjine neka i oni za taj predlog glasuju.

Zast. dr. Trinajstić osvrnu se na poziv predgovornika, koji im odgovori talijanski pod kojimi bi uvjeti članovi manjine rado glasovali za predjog većine.

Zast. Bennati nastoji pobiti uvjete manjine spomenuv na početku da žali, što je zast. Spinčić govorio u jeziku, koji nije razpravni jezik sabora proti čemu su članovi manjine odlučno prosvjedovali.

Pošto je još zastupnik dr. Trinajstić statističkimi podatci dokazao, da ima na cislitavskim sveučilištih mnogo više jugoslavenskih djaka nego li talijanskih — i pošto mu je zastupnik Bennati odgovorio, da se nalaze medju jugoslavenskim djacima i oni iz Kranjske, koji traže sveučilište u Ljubljani, prešlo se je na glasovanje. Sva većina glasovala je za priedlog zast. Bennati-a — sva manjina proti predlogu.

Tim bijaše izcrpljen dnevni red, zaključena sjednica i buduća određena za petak dne 14. o. mj. u 10 sati.

Velološinjska irredenta na poslu.

(Nastavak)

Mi šutismo i radismo. Posljedna njihova izborna prevara, bila nam je najsnažnije oružje protiv njih. — Čovjek, koji s narodom ne osjeća, koji s njim nema ništa zajedničkoga, koji prezire njegovu vjeru, crkvu, jezik i običaje, što je sve narodu najsvetije, — masonstvo i „irredentizam" raztočili su i demoralizirali susjedni nam Mali Lošinj: — Veloselci, čuvajte se tog dvojeg, koje je oboje u najvećoj mjeri ondje usredotočeno u nekojih osobah. Pravi Veloselac, koji ljubi svoj

jezik, narod i vjeru, nesmije za take ljude glasovati. — U tom se je sastojala sva naša agitacija.

Talijani spremahu se živo i nervozno, kako da proslave drugi dan izbor Bušaničev za načelnika. Djelomični i prividni uspjeh kod izbora za zastupstvo, tako ih je zasliepio, da nisu ni najmanje dvojili o podpunoj svojoj pobjedi. — Mislili su; kad su se ti ljudi dali vući mirno do jame, — nije moguće, da neće još pokročiti za jedan korak dalje i — survati se posve u našu „irredensku“ grabu!

Izbor načelnika je imao započeti točno u 10 sati. U zadnji čas doznasmo, da je jedan od naših zastupnika znatnije se razbolio, te ne može nikako pristupiti k izboru načelnika. „Talijane“ to još više uzobjestilo, no mi ne izgubismo nade. Naši protivnici bili već unapried pripravili, kako da što svečanije, sjajnije i bučnije proslave prvog talij. radikalnog načelnika u V. Lošinju. „Casin“ Talijanaša, gdje se pobjeda imala proslaviti, bio je već prvi dan najljepše izkićen, i na vratima krasan slavoluk novoizabranom i prvom njihovom načelniku priredjen. Sve je bilo pripravno za gospodsku večeru; nije se štedilo, samo da banket čim sjajnije uspije, pa se za tu večeru naručilo ćak izvana najfinijih i najbiranijih jestvina i pića. Pače, da prikažu, kako se tobož i narod s njima veseli, odlučili su bili čitav baril vina podieliti medju mjestne pandure (kojih će se naći na svakom mjestu), koji će se opojeni derati njima u slavu, i tako rapresentirati narod. — Prijavilo se više govornika sa dobro naučenimi govori, pače došao amo glavom činovnik od „Giunte“ — inače po otcu lošinjski „Ćozot“ — dika i ponos naših „Talijana“ glasoviti Voltolina, koji je imao, da kao glavni, jer prokušani, govornik, prikaže sakupljenim veličinu i vriednost te pobjede, te da u ime talij. polit. družtva pozdravi i zahvali „narodu“!

Dvorana, u kojoj se imao birati novi načelnik, bila je već prije 10 sati sva zaposjednuta od „talijanske“ inteligencije (?), koju sačinjavaše ponajvećma mladež na talijanskim srednjim i višim školama. Medju inim spominjemo, da su se tu nalázile i dvie mladjahne djevojčice sa velikim kitama cvieća u ruci, kojima su imale okititi novoizabranog načelnika Bušaniča. — Kad su dvojica od naših stupili u sobu, da prisustvuju tom izboru, — već nije bilo mjesta, — morali su se zaustaviti kod vratiju i odatle motriti, što se dogadja. — „Talijani“ nam dobacivahu poglede pune oholosti, sprdnje i prezirnog sažaljenja.

Pošlo se na glasovanje, koje je većinom bilo odlučeno tajnim, — kroz cedulje. Sve napeto čeka izpadak glasovanja. Čeduljice se prebroje. Resultat: 8 glasova Fran Leva, 8 Er. Bušanić, — jedna glasovnica jest za učitelja Kumičića. Mi smo znali na čemu smo, — dok su „Talijani“ ostali usupnuti. Računali smo na naših sigurnih 10 (osim ovih obećala i zadala nam rieč još dvojica, ali poznavajući kameleonsku ćud, ne računasmo na nje,) jedan je bolestan, — a jedan je dakle od onih, što nam je zadao rieč, glasovao za Kumičića, misleći tako uteći i Scyli i Karidbi. — Ali svećenik je, duhovni pastir svoga stada, a kao takav ne smije glasovati za čovjeka, kojemu smrdi vjera i crkva. Kad je dakle došlo do užeg izbora izmedju prve dvojice, ovaj nije smio i radi odgovornosti pred Bogom, svojom savješću i narodom, da glasuje za Bušanića. Uži je izbor izmedju gg. Bušanića i Fr. Leve. Predsjednik i opet broji cedulje: 8 je glasova za jednoga, 8 za drugoga. Prestaje još jedna cedulja. Sve napeto, gotovo bez daha gleda u predsjednika. Ovaj primi cedulju i pročita ime — Frana Leve! . . . . . . Da je grom iz vedra neba udario onaj čas u onu dvoranu, ne bi bio mogao tako strašno i porazno djelovati na ondje sakupljenu inteligentnu (?) talijanašku čeljad, — kao što ta jednostavna i nedužna rieč. — Što bi tri izbrojio, — već nije bilo ni jednog od njih u dvorani; glave koje su se tako oholo i visoko dizale stupajuć u dvoranu i u njoj, — duboko se sad pokunjile: odmagliše ne prozborivši ni rieči; od sto glasa, glasa čuti nije!

Prešlo se na izbor obćinskih savjetnika. Ni ovdje nisu bili sretniji. Njihov nesudjeni načelnik dobio 8 glasova, dok su ostali dobili po 15, 14, 10 glasova, i on tako, od načelnika bio degradiran na četvrtog, zadnjeg savjetnika, a ne bi bio postigao ni to, da su se naši glede savjetnika dogovorili i ne podielili svoje amo i tamo. Ostala dvojica njegovih doglavnika, dobiše svaki po — jedan glas.

Ovo je tako porazno djelovalo na naše „Talijane“, da se od tog poraza do danas ne oporaviše. Kako nećeš?! Razglasili po svietu, pohvalili se svojim (istar. talij. političkom družtvu), da je Veli Lošinj „testé“ u rukama njihovim, a kad tamo Lošinjani neće ni da čuju o tome!

Pripravili večeru, a apetita nestalo!

Na izust naučili panerigične govore, a valjalo plakat!

To mirisavo cvieće, koje je imalo okititi glavu njihovog pobjednika, a ono nadvojvodinih (neka se oprosti) magaraca i t. d.

Interesantno je kako sada škrtare talijanske novine sa izvješćivanjem o tom sjajnom njihovom porazu. — Bože moj! Koliko bi vike bili podigli, da im je do konca uspjela prevara! Ta vidjeli smo, kako su bahato bili počeli pisati: utvarali si jadni, da su već na konju, dok još ne bijahu ni na magarcu! — Videći, da su se dakle grdno blamirali, nisu htjeli svoje sramote svietu prikazivati, pak su se i tu domislili novoj prevari i laži. — Ob onom istom načelniku Fr. Levi-u, kojega su agitirajući za Bušanića, najružnije opisivali, kao čovjeka nikakvih sposobnostih, slaba mara za obć. dobra i interes, bez ljubavi za mjesto i siromaha, te neznalicu u obć. stvarima, — o tom istom čovjeku, dali su sada priposlati kratke viesti u njekoje talijanske novine, u kojima ga hvale, da je „un vero liberale, un ottimo amministratore“ itd. Može li biti veće bezobraznosti? — To su plodovi, to je ukus talijanske kulture! Na čast vam takova kultura, ali si ju pridržite sami za sebe. — Ovim misle dvoje: s jedne strane pokriti pred svietom svoju blamažu, a s druge primamiti na svoju stranu novog načelnika, proti kojemu su do sada toliko radili, — i kojega sada još više mrze u duši. — Ali neće uspjeti niti u jednom niti u drugom.

Prerano su se bili stali derati, kako da je V. Lošinj tobože napokon izišao „dall'atmosfera del cosi detto croatismo“. Posljednje vaše prevare i makinacije, otvorile su bolje, nego išto drugo, Veloselskim Hrvatima oči, tako da sada i oni, koji su do sada našu borbu s vama njekako hladno, a kadgod i neprijatno gledali, — odlučili su odvažno ustati proti vašim težnjam i radu. Budući — ako Bog da — izbori, zadati će veloselskom „irredentizmu“ posljednji udarac.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Svi Sveti i Dušni dan. Utorak i sriedu proslavili smo blagdan „Svih Svetih“ i „Dušni dan“. Tim povodom sjetismo se bolnim, toplim čustvom onih pokojnika, koji su bili za života toli mili i dragi. U gradovima pjevala su družtva žalobne pjesme na grobovih narodnih velikana, ili inače zaslužnih muževa, a na selu palio je narod drobne sviećice na grobovih svojih milih. Svaki od nas imade pod tvrdom grudom il majku il otca, il sestru il brata, il ljubu il diete — kojih se najradje sjeća za tužnih jesenskih dana, na blagdan „Svih Svetih“ i na „Dušni dan“ sa uzdahom iz bolnog srca: Počivali u miru!

Odkriće spomenika Njeg. Veličanstvu, blagopokojnoj carici i kraljici Jelisavi obavilo se u nedjelju vrlo svečanim načinom. Svečanom činu prisustvovao je u ime Nj. Veličanstva, prejasni nadvojvoda Karlo Stjepan, carski namjestnik knez Hohenlohe, zemaljski kapetan Rizzi, zapovjednik ratne mornarice barun Minutillo, množtvo pomorskih i kopnenih častnika i drugog obćinstva. Po svečanoj sv. misi, koju je čitao biskup Flapp, nagovorio je nadvojvodu predsjednik odbora za podignuće spomenika mjernik Gaier, koji je zatim predao spomenik u zaštitu obćine i dao znak, da se spomenik odkrije. Zatim bijaše blagoslovljen novi mul, koji nosi ime carice Jelisave.

Predstava u Dvorani Sokola (via Tradonico). U subotu na večer 5. t. mj. i u nedjelju 6. t. prirediti će glasoviti illuzionist V. Kautski dvie sjajne predstave sa eksperimentima iz salonske magie, fizike, elekrotehnike, hipnotizma, mehanizma itd. Početak u 8 i pol sati, blagajna se otvara u 7 i pol sati. U dvorani bit će namještena reštauracija i stolovi. Ulazne ciene za sjedala u prvom redu stolova jest: 80 para, za ostale stolove 60 para. Galerija 40 para.

Lošinjski kotar:

Promjene svećenstva u krčkoj biskupiji. Pišu nam iz Krka o sliedećih promjenah u onoj biskupiji: Č. g. Ivan Kremenić išao je privremeno u mir, a na njegovo mjesto došao u Dobrinj sa sielom u Rasopasnom č. g. Ivan Žic mladji, do sada upravitelj kuracije u Punti Križa, kamo je poslan č. g. Andrija Bon, koga je nasliedio na njegovom dosadanjem kapelanskom mjestu u Belomu novomisnik č. g. Antun Fabijanić; č. g. Josip Bogović, kapelan u Puntu, imenovan je misionarijem i kapelanom u Rabu, dok je na njegovo mjesto došao novomisnik č. g. Dinko Linardić; č. g. Dragutin Hlača, kapelan u Velom Selu, imenovan je upraviteljem kuračije u Martinšćici, na njegovo mjesto dolazi bivši upravitelj u Martinšćici č. gosp. Matej Maračić. Novomisnik č. g. Ivan L. Mrakovčić imenovan je kapelanom u Cresu; nasliediv č. g. Oktavija Haračića, koji ide na mjesto č. g. Vinka Premude za vjeroučitelja pučkih škola u Malo Selo, dok ide Vinko Premuda privremeno u mirovinu; č. g. Josipu Brusiću, kapelanu u Vrbniku, ostajuć u istoj službi, odredjeno je sielo u Risiki. Novomisnik č. g. Ivan Brechler otišao je u Beč u zavod sv. Augustina, da nastavi bogoslovne nauke dok je Matej Polonijo, ostajuć kancelista biskupske kurije, imenovan kancelarom iste. Novomisnik č. g. Niko Parčić imenovan je kapelanom u Susku.

Iz Velog Lošinja pišu nam 30. pr. Javljamo Vam, g. uredniče, neveselu viest, da izgubismo vrlo čestitog svećenika i rodoljuba u osobi g. Dragutina Hlače, duhovnog našeg pomoćnika, koji je odavle premješten u Martinšćicu na otoku Cresu. Težak je to po nas gubitak, jer se je on žrtvovao i nesebično tršio i trudio za naš duševni i tjelesni napredak braneći odlučno i neustrašivo riečju i perom naša narodna prava. Za njegovo ustrajno i nesebično djelovanje u Gospodnjem vinogradu i na narodnom polju ostati ćemo mu za vazda zahvalni a dobri Bog neka mu bogato naplati sve ono, što je za nas siromahe i zapuštene dobra i plemenita učinio. Živom željom, da bi njegov nasljednik sliedio njegove stope kličemo mu putem Vašeg cienjenog lista: Sretno pošao i uspješno radio i u buduće na čast božju a na korist biednog našeg naroda!

Voloski kotar:

Iz Lovrana pišu nam sliedeće: U židovskom „Piccolu“ bio je ovih dana jedan dopis iz Lovrana, radi nekog kršćenja. Ne čudimo se „Piccolu“, jer znamo, da bi Židovi najvolili, da ne bude nijedan kršćen, kako niesu ni oni, — ali se čudimo nekoj lovranskoj „Signoriji,“ koja bi se htjela tako pačati u crkvene stvari. Ako je g. kapelan krstio privatno, onako kako „Piccolo“ piše, onda to bijaše posve u redu i sasma po zakonu crkvenom. A „Signorija“ neka se pača tamo, kamo se može i mora pačati. Najprije neka promjeni na obćini onaj napis „Laurana,“ jer se ovo mjesto prama odluci c. kr. namjestničtva ne ima zvati „Laurana,“ već ima po starinsku nositi ime od Lovrana.

Ako se pak hoće pačati u crkvene stvari, onda neka najprvo toranj crkveni poprave, jer se već toliko vremena nalazi toranj bez križa, a onda neka groblje drže u redu, jer je sramota za obćinu, da je onako sveto mjesto u onakovom neredu, pak onda neka kapelansku kuću poprave, jer će se naskoro srušiti. Kada bude sve ovo gotovo, onda neka idu pometati pred tudja vrata. Jeste li nas razumila gospodo poprdili?

Porečki kotar:

Iz Kaštelira. Nad talijanašima je prokletstvo! Propao je Petrović; propao je Zvane Fabbro, a sada je propao i glasoviti Zaneto Ventin. U manje od deset godina protepao je preko dvadeset hiljada forinti. Zanemarivši svoj krasan imetak stao je uvjek gospodi na uslugu, ocrnjivaše, ružjaše i klevetaše svoj i naš narod, zato su ga svi proklinjali, mrzili i izbjegavali, ali on nije izbjegnuo sudbini koja svaku izrodicu čeka. Djeca mu se razišla trbuhom za kruhom, — a šjor Zaneto hoćeš ne ćeš palicu i torbu u ruke. (Možda će ga uzeti Kamalić za fatura ili razfratar Marko za sakrestana. Op. slag.) Ista nemila sudbina stigla je trojicu kaštelirskih podrepnica, a nedaleka budućnost pokazati će nam još takovih primjera.

Ovo je najsjajniji dokaz onim starim gospodarom, koji misle da se gospodom bolje prodje; mladi pak neka si zapamte, da komu gospoda kumuju, taj poslie smrti inventara ne potrebuje.

Franina i Jurina.

Fr. Biš verova Jurino, da gredu deligati puljskega komuna na komunske spiže va Italiju?

Jur. Težko je virovat, al kad ti kažeš, moram virovat.

Fr. Puljski šijori, da ih šalju va Italiju na velike škole, da se tamo malo va talijanskem jezike spratikaju.

Jur. Ako pak tamo ostanu?

Fr. Vero ne boj se ne, zač bi lačni i bosi nazad prišli.

Razne primorske viesti.

Naši kod c. kr. namjestnika. Subotu dne 29. oktobra bio je kod novoga c. kr. namjestnika Nj. Jasnosti Konrada kneza Hohenloha odaslanstvo naših hrvatsko-slovenskih saborskih zastupnika, sastojeće iz gospode Vjekoslava Spinčića, dr. Matka Laginje i Matka Mandića. Vjekoslav Spinčić nagovorio ga je ovimi riečmi:

„Vaša Jasnosti! Iz pokrajine, iz koje je Vaša Jasnost došla a kojoj bijaše na čelu, pratili su Vas najbolji glasovi.

Rieči, kojimi ste onomadne pozdravili sabor Istre, dojmile su se najugodnije svih pošteno mislečih, osobito one gdje ste govorili o pomoći biednim, i o tom da će državna pokrajinska uprava uviek vr-

šiti zakone i ravnati se po načelu: jednako pravo za sve!

Vrućom željom, da Vašoj Jasnosti uspije ublažiti biedu i dignuti blagostanje u pokrajini, te oživotvoriti načelo jednakoga prava za sve, mi predstavnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre, u kojega je mnogo biede i prema kojemu nije ni iz daleka izvršeno uzakonjeno načelo jednakoga prava za sve, u ime toga naroda i u ime svoje, častimo se pozdraviti Vašu Jasnost iskrenošću prirodjenom narodu našemu i nam: Bog živi i uzdrži Vašu Jasnost!

Na ovaj hrvatski nagovor Nj. Jasnost gospodin namjestnik zahvalio se je njemačkim jezikom jako prijazno, i rekao po prilici ovako:

„Žalim što Vam se ne mogu zahvaliti u Vašem jeziku, i ujedno uvjeravam Vas svečano da ću se naučiti čim prije jezik Vašega naroda. To ja smatram nuždnim i za se i za svakoga činovnika radi službe, i radi toga jer hoću do dolazim u doticaj sa pučanstvom i da s njime neposredno občim, te pomognem gdje treba.

Moja je čvrsta volja da se vrše zakoni i da provedem načelo jednakoga prava za sve. I to se neima možda uzeti kao milost s moje strane, nego kao dužnost u vršenju zakona. Uviek sam vršio i činio da se vrše temeljni državni i drugi zakoni.

Iza toga, da tako rečemo, službenoga diela, obavljenoga stoječke, posjeli su se i gospodin namjestnik i gospoda zastupnici te su odulje razgovarali o raznih stvarih.

Istoga dana bio je kod gospodina namjestnika takodjer dr. Stanger zemaljski podkapetan Istre i Volovsko-Opatijski občinski načelnik, koj se je razgovarao poglavito o stvarih one občine naročito pak o baš onoga dana razpravljenom gradjevnom redu za područje lječilišta Opatija. Gospodin namjestnik mu je obećao, da će čim prije tamo doći, da se i osobno na licu mjesta obaviesti o svem.

Bili su kod gospodina namjestnika toga dana takodjer gg. dr. Gregorin, dr. Rybář i Ivan Gorjup, članovi razpuštenoga tršćanskoga vieća i sabora, kao predstavnici političkoga družtva „Edinost". Pozdravili su ga u ime tršćanskih Slovenaca, i razgovarali s njime o potrebah slovenskoga pučanstva u Trstu i njegovoj okolici.

Carski namjestnik u Istarskom saboru. Već smo posliedni put javili, da je novi carski namjestnik Konrad knez Hohenloche bio dne 25. oktobra u istarskom saboru i već putem pak u sabonici upoznao se osobno sa svimi zastupnici. Čim je predsjednik otvorio sjednicu predstavio je i pozdravio gospodina namjestnika. Ovaj se je na pozdravu zahvalio i izrekao talijanski govor, kojim je obećao podporu c. kr. vlade za promicanje obćenitoga boljka. Osobito je naglasio, da ima i vlada i sabor nastojati o tom, da ublaži nevolju u pučanstvu. Slovenskim jezikom rekao je doslovno ovo:

„Visoki sabore! Od Njegova Veličanstva našega premilostivoga Cesara imenovan namjestnikom Trsta i Primorja častim se pozdraviti visoki sabor i izraziti želju, da bude njegovo djelovanje u svakom obziru uspješno. Stalan sam, da državna uprava pokrajine neće nikada napustiti zakone, nego da će svatko naći pravo, koje mu ide, neglededi na stalež, vjeru i narodnost, po načelu: „jednako pravo za sve!"

Sa kluba saborskih članova manjine bile su te rieči namjestnikove popraćene sa živio! Gospodin namjestnik je dosta visok i plećat čovjek. Glas mu je jak. Govori bez ikakvog naprezanja odlučno. U sjednici ostao do svrhe i pratio svu razpravu toga dana.

Rieči, što ih je slovenski rekao, zabrinule su ponekle Židove i od njih vodjenu kamoru. Neide im nikako u glavu, zašto je nješto drugo rekao slovenski nego li talijanski. Dan iza toga u jutro dao je tršćanski „Cifutić" izraza stanovitoj glavobolji radi slovenski izrečenih rieči. U večer već je okrenuo da nebi smutio svojih bljezgavih vjernika.

Narodni pir. Kako je već javljeno bilo, vjenčao se dne 26. pr. mj. u bieloj Gorici gosp. Milan Kundić s dražestnom gdjicom Ivkom Drufovkom iz Gorice. Oboje ogranci vrlih obitelji: naš Milan sin gospodina Mata Kundića trgovca u Opatiji i na glasu rodoljuba, a gjica Ivanka kćerka poznatoga trgovca i vrloga rodoljuba iz Gorice. Jedno — hrvatske gore list, drugo ubavi cvietak slovenačkog bisera — i jedno i drugo vanredno simpatično.

Ogranuo im prekrasan dan. Vani se sunce veselo smiešilo, a smiešilo se i cvieće kojega je puna bila kuća roditelja liepe nevjestice. Već u samo jutro počeli se u toj vriednoj kući kupiti ubranici i drugi. Za bogatom sofrom čekaju na veliki čar. Nadošao i taj čas. Ubranici ustali i dočekali nevjestu odjenutu u jednostavnoj al bogatoj i ukusnoj bjelini. Stali roditelji — starci — pred svoju djecu i blagoslovljenom vodom blagoslovili ih i sazivali nada njih ime božje. Takav je momenat uviek potresan. Tako je bilo i tu: Ruke otca i majke drhtale su. A nije ni čudo. Mučna je za otca i majku pomisao, da im se diele njihovo, ono diete, koje je za toliko godina izpunjavalo njihovu kuću, dieli od rodjenog ognjišta, od njihove blizine.

Nego takove tužne misli ne traju dugo. Do nevjeste stajala su ova dva vriedna i poštena lica: Mate Kundić i njegova gospodja. Ona im se smiešila: ta znala je da u njima dobila druge ne manje dobre roditelje.

Krenulo se u crkvu. Nevjestici kumovao je brat g. Rudolf Drufovka, mladoženji pak g. Viktor Car Emin. U crkvi bilo puno svieta; sa svih strana pružale se ruke na pozdrav liepoj nevjesti.

Za stolom bilo živo. Nije tu bilo one buke i graje, koja obično prati takova slavlja. Bilo je to neko intimno, domaće veselje. A bilo je to i pravo narodno veselje, već s toga, što su tu uz već spomenute rodoljubne obitelji učestvovali i mnogi poznati rodoljubi iz Gorice, Trsta i dr. Zaredale i nazdravice, koje su — naravno — bile sve upravljene na sreću novovjenčanih. Palo je puno rodoljubnih rieči. Sabrala se i svotica za velevriedno slovenačko školsko družtvo, dočim je naš vrli Mate Kundić na uspomenu toga nezaboravnoga dana darovao našoj Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru 50 K, Bratovštini u Kastvu 50 K a Djačkom podpornom družtvu u Pazinu 100 K. Čast njemu! Naplatio ga Bog u sreći, koju neka obilato prospe na glavu njegove djece!

Narodni Dom u Trstu. Naša slovenska braća sagradiše si pomoćju svoje „Posujilnice" na jednom od najljepših položaja grada Trsta krasan „Narodni Dom", koji bijaše prošloga mjeseca otvoren širem občinstvu. Narodna družtva nalaze se u tom „Domu" već od mjeseca augusta, a sada je u njem otvoreno krasno svratište, kavana i gostiona pod narodnim imenom „Balkan". Našemu putujućemu občinstvu preporučamo toplo te narodne prostorije u kojima će naći liepo uredjenih soba, zdrave i tečne hrane i pića uz pristojne ciene.

Javna kontrola vrhu prodanih narodnih biljega. — I. izkaz. — Prvi su naručili narodne biljege kod podpisane uprave gospoda:

Gregorčić Vilim, Zagreb (50)	K	1·—
Ban Ivan, Podgora (50)		1·—
Na račun ove god. izkazano		—·—
Skupa	K	2·—

Novci su bili odposlani Družbi sv. Cirila i Metoda.

Naručiti se može najmanje 50 komada. Naručbe prima za sada jedino uprava smotre „Ujedinjena Hrvatska" br. 800.717. Beč XIX. Reithlegasse 16.

Strašna nesreća u Sv. Vinčenti. dne 26. pr. mj. dogodila se je u mlinu nekoga Otočana u Sv. Vinčentima strašna nesreća. Dok je naime mlin najbolje radio, najedanput razpukne se žrvanj s nepoznatog uzroka, te je jednog radnika na mjestu usmrtio, dočim je drugi radnik ostao težko ranjen. Usmrćeni radnik zove se Ivan Macan pok. Šimuna iz Radigoze.

Svaka obitelj

morala bi u vlastitoj dobrobiti samo

Kathreinerovu

Kneippovu sladnu kavu

kao pridodatak k svagdanjemu kávnomu napitku upotrebljivati.

04. I/a

Zahvala.

Za mnoge ljubeznive dokaze sočutja ob kratkej bolezni in nenadni smrti našega nepozabnega brata, oziroma svaka in strica gospoda

Škendra Jenko

izrekamo prisrčno zahvalo.

Trnovo na Notranjskem dnè 30. oktob. 1904.

Družina Jenko-Šabec.

Oglas natječaja.

Uslied zaključka občinskoga zastupstva od 29. kolovoza 1904. raspisuje se ovime natječaj na mjesto **tajnika-blagajnika** kod ove občine sa godišnjom plaćom od 1100 kruna, koja će se isplaćivati u posticipatnih mjesečnih obrocih iz ovdješnje občinske blagajne.

Natjecatelji imaju se izkazati sa podpunom praksom u občinskim, **kancelarijskim i blagajničkim** poslovima, te će se polak toga dati prednost onome natjecatelju, koji u gornjim svojstvima u kojoj občini već službuje.

Od molitelja se traži podpuno poznavanje hrvatskog, kao uredovnoga, a po mogućnosti i talijanskog te njemačkoga jezika.

Molbe se imaju podnesti na podpisano do 10. studenoga 1904.

Obć. glavarstvo Boljun.

Glavar: Iliašić.

„Brijačnica".

Podpisani javlja slavnom općinstvu Pazinagrada i okolice, da sam u Pazinu tik **ljekarne Sv. Cirila i Metoda** otvorio nov

brijački posao,

koji odgovara podpunoma svim zahtjevima hygiene i antisepse.

Nadajući se u što brojniji posjet

bilježim se s poštovanjem

Nikola Detelić

brijač.

Kava postaje vanredno tečna

pridodate-li joj

Vydrovu žitnu kavu!

5 kg. franko poštom 4 K 50 f.

Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO"

za zabavu i pouku. badava.

Kapljice Sv. Cirila i Metoda.

(Ext. Chinae comp. fl.)

pružaju sjegurnu pomoć proti svim bolestim želudca. Bolest prestat će sasma budete li iste rabili!

Te se kapljice rabe sa najboljim uspjehom kao najizvrsniji liek proti: **slaboj probavi, pomanjkanju teka, nadutosti, podrigavanju, žgaravici, zlatonici, omaglici, glavobolji, grčevima i želudcu, zatvoru tiela, zlatnoj žili** (hemoroide), te **bolesti slezena i jetara.**

Od neprocjenjiva su vriednosti za **čišćenje krvi** jer iz nje izlučuju nečiste sokove te vraćaju izgubljen tek. Lieče i svaku nutarnju **groznicu.**

Izvrsno su sredstvo proti **slaboći, bliedoći,** bolestima **maternice** i **madruma,** zato ne bi smjele manjkati nigdje.

Dobivaju se samo u **Pazinu** u ljekarni **„k Sv. Cirilu i Metodu"**, Mala fontana.

Ciena je: maloj bočici (25 nvč.) **50 para,** srednjoj (40 nvč.) **80 para** i velikoj (70 novč) **1 K 40 para.**

12 malih bočica stoji 5 K; 12 srednjih 8 K; 12 velikih 14 K.

Mr. Pharm. Antun Marčelja,

providnik ljekarne k svetom Cirilu i Metodu u Pazinu.

Svoj k svomu!

Niže podpisani obznanjujem sve svoje p. n. gospodu mušterije, da su prispjele sve vrsti tkanina za

jesen i zimu

za gradjanska odiela, kao i za velč. gg. svećenike, kao talare, reverende, ogrtače (Überziher), salonska odiela od raznovrstne crne tkanine najbolje vrsti.

Da svim zahtjevima p. n. mušterija zadovoljiti uzmognem, nabavio sam na raspolaganje uzorke najfinijih inozemnih kao i tuzemnih tkanina, kao i jornale I. švedske pomodne akademije. Mojim neumornim trudom postigao sam liepu svjedočbu p. n. gg. mušterija, da im ne treba posluživati se kod kojekakvih agenata, pošto ja nabavljam izravno sve što odgovara najukunjim zahtjevima krojačkoga obrta.

Preporučam ujedno gotovih odiela, havelока i ulstera koje držim vazda u zalihi.

Cieue umjerene bez bojazni utakmice.

Naručbe na obročna odplaćivanja uz potpunu jamčevinu izvršavaju se točno i solidno.

Nadajuć se odziva p. n. gg. mušterija

Marko Zović

krojački obrtnik u Pazinu.

Visokom kr. zem. vladom proglašena ljekovitom vodom radnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića protiv slizima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, protiv hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod bolesti bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zraatih i zatekлik jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekrasno izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirahe ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Svratište Balkan - Trst

Piazza della Caserma 2. (Narodni Dom)

Novosagradjena palača sa 60 moderno uredjenih soba,

Restauracija, bečka kuhinja. — Kavana.

3 časa udaljeno od južnog kolodvora, u blizini centralne pošte.

Električna rasvieta. Za gostove svratišta posebno uredjena restauracija u I. spratu.

Sastajalište stranaca. Fr. DOLNIČAR, svratištar.

Tko hoće dugo živjeti

i veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztežnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgavici, smućivanju, glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnije upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatsko), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj lek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju.

Edmund Medeotti, župnik u **Trojstvu,** (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica.

Petar Gradinac, umir. župnik **Gradac,** Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala.

Andrija Žižek, sv. Ana.

Moli n, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu bolujućima najbolje preporučiti. Pošlo se mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju.

Apollonija Haberl u **Semriachu** kod Peggana (Štajerska).

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalij) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šalič u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.
II. Isto učinjen sa puntoin po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom,		Voščeni ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
Voščenim svićem itd.	kg. po K 3·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 6·—
Iste ukrašene s odljepljivim cvieticama	„ „ 6·—	Svićica za božićno drvo u 6 pojah	„ „ 3·—
Tamjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Voščene svieće tarće. I. austr. sastav	„ „ 4·40
„ „	„ „ 2·—	Svieće i tarće, I. talijanski sastav	„ „ 3·—
„ granis	„ „ 1·20	„ II. „	„ „ 2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.

Gershеimovi stenji (fitilj) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i nevadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Broj 45. Pula, u četvrtak dne 10. novembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, pripeslana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utuđuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 14. oktobra 1904.

VII. sjednica.

Prisutni: pred. dr. Rizzi, vladin povjerenik A. Fabiani i 24 zastupnika.

Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati; tajnik Zoratti pročita zapisnik zadnje sjednice, koja se odobri bez prigovora.

Na zaštitu domaćeg ulja.

Zast. **Davanzo** sa drugovima stavi pismeni predlog na zaštitu domaćeg proizvoda ulja i proti patvorenju ulja. Predlog će doći na razpravu u budućoj sjednici.

Interpelacije:

1.) Zast. **Andrijčić** sa drugovima stavi na c. k. vladu dotično na ministra financija sliedeću interpelaciju, koja se čita samo u talij. prievodu.

Mi smo ljetošnjeg saborskog zasjedanja imali već prilike, da dobrahno osvjetlamo žalostne odnošaje na c. k. poreznom uredu u Krku. Izmed svih tamošnjih činovnika jedan jedini poznaje hrvatski jezik, i to blagajnik, koji je zaokupljen službenim dopisivanjem te može malo dolaziti u doticaj sa strankami. Primanje stranaka povjereno je redovito pripravniku i trojici pristaša, od kojih nitko ne poznaje hrvatski ili slovenski jezik. To se dogadja u kotaru, koji je skoro izključivo napučen od Hrvata. Nije s toga čudo, ako se u onom uredu opaža silni nered. Gdje činovnici ne razumiju pučanstvo, tamo uzalud tražiti reda; mnogo manje, ako su još ti činovnici obuzeli strašću, kano što su oni u Krku. Ali najbjesniji izmed svih kaže da je pristav Butusch, biva li od stranke nagovoren u hrvatskom jeziku udilj ga spopada ljutost, koju odaje bacanjem knjiga amo tamo, vikom, larmom, zahtjevajuć da mu se govori talijanski, dok se napokon ne udalji od stola i pobjegne ostavljajuć stranku da čeka, dok joj se ili sam blagajnik smiluje ili pošalje vježbenika Brzac-a, da stranku posluži. Tražiti tomu pomoći od porezne uprave u Primorju isto je, što bacati bob u stienu. Riba zaudara od glave. Kad bi porezna uprava u Primorju odgovarala svome pozivu, ne bi odbijala 99% hrvatskih ili slovenskih molitelja za primitak u službu. Odbijajuć ove, nije joj težko i izvinuti se izprikom, da nema dovoljno činovnika koji bi poznavali hrvatski ili slovenski jezik.

Radi toga se utičemo Vašoj Preuzvišenosti ovim upitom:

a) Je li Vaša Preuz. voljna dati nalog poreznoj upravi u Primorju, da ima primati u poreznu službu samo takove molitelje, koji poznaju zemaljske jezike, naime hrvatski ili slovenski i talijanski jezik?

b) Hoće li Vaša Preuz. narediti poreznoj upravi Primorja, da ima bezodvlačno namjestiti kod c. k. poreznog ureda u Krku činovnike vješte takodjer hrvatskom ili slovenskom jeziku?

Kopar 11. listopada 1904.

(Sliede podpisi.)

2) Zast. **Komparo** sa drugovima stavi na zem. odbor sliedeću interpelaciju pročitanu kao gori:

Stanovnici interesovanih poreznih občina Zazid, Podpeć Loka i Črnikal u občini Dekani osjećaju jur dugo potrebu, da se sagradi cesta Rakitović-Črnikal. Utemeljena je ta potreba u mnogih molbah na zemaljski odbor, i tu je potrebu jur pripoznao i isti zemaljski odbor i c. k. vlada sa konkludentnimi odlukami. Tim pitanjem bavi se i občinsko vieće mnogo godina. Za tu cestu pobiru se občinski nameti od god. 1898. te su predhodne priprave stojale občinu liepu svotu novaca.

Da se može bolje razumjevati čitavu stvar podpisani hoćemo da reasumiramo u kratko sve korake što su bili učinjeni u tom pogledu. Dopisom od 14./5. 1895. br. 2086 zahtievao je zemaljski odbor od občinskog zastupstva zaključak o nacrtu ceste Rakitović-Črnikal.

Dopisom od 9./9. 1895. br. 8904 izvjestio je zemaljski odbor občinu, da je c. k. ministarstvo dozvolilo podporu za gradnju iste ceste svotu od K 6000.

Iz občinskog zapisnika od 3./10. 1905. doznajemo, da je občinsko vieće sa zahvalnošću primilo na znanje, da je zemaljski odbor obećao K 6000 podpore za gradnju spomenute ceste.

U istoj sjednici občinskog zastupstva bi zaključeno, da ostatak proračuna to jest K 5.790 pokriju interesovane porezne občine bezplatnim odstupom potrebitog zemljišta i radnjom.

Usljed dopisa zemaljskoga sabora od 18./12. 1895. br. 5853 i kotarskog poglavarstva dne 30./8. 1905. razdielilo je občinsko vieće svotu prispevka poreznih interesovanih občina to jest K 5790 na pojedine porezne občine; a dne 10./5. 1897. pak je zaključilo, da se troškovi spomenutih poreznih občina pokriju nametima, koji se imaju staviti u svakogodišnji proračun.

I zbilja, pobiru se ti nameti od godine 1898. i to na sliedeći način:

Za Zazid:	K 374·—
„ Podpeć	„ 310·—
„ Loku:	„ 272·—
„ Črnikal	„ 52·—
Ukupno godišnjih	K 1.008·—

Dakle je tog novca od 1895.—1903. K 6.048.

U sjednici občinskog zastupstva od 2./2. 1901. dozvolilo se spomenutim občinama, da uzmu zajam K 1.200, da tim pokriju troškove za nacrt i troškovnik za spomenutu cestu. Dopisom od 16./3. 1902. br. 1736 obećao je zemaljski odbor na molbu posjednika Josipa Bordon i drugova, da dade sastaviti nov nacrt za imenovanu cestu uz uvjet, da interesovane občine zbilja zaključe gradnju i dokažu, da će nositi bar razmjeran dio potrebitih troškova.

Obadva uvjeta, kako gori spomenuto, su jur izpunjeni.

U vrieme zasjedanja zemaljskog sabora u Kopru godine 1904. predstavila se zemaljskom kapetanu deputacija onih občinara molbom da dade popraviti po zemaljskom inžiniru nacrt, pošto je malo prije potvrdjen novi pokrajinski cestovni zakon, komu nije više odgovoran prijašnji nacrt. Zemaljski kapetan obećao je poslati zemaljskog inžinira na lice mjesta, a to obećanje ostalo je do danas neizpunjeno.

Poslije svega toga pitaju podpisani slavni zemaljski odbor:

1.) Je li zemaljski odbor spreman poslati zemaljskog inžinira, da izmjeri cestu Rakitović-Črnikal?

2.) Hoće li zemaljski odbor učiniti sve potrebite korake, da se što prije — bar u budućoj godini 1905. započne gradnjom spomenute ceste?

Kopar 11. Oktobra 1904.

(Sliede podpisi.)

Zahvalno pismo.

Tajnik pročita pismo zast. dra. Campitelli-a upravljeno na sabor, kojim se istomu zahvaljuje, što mu je doznačio kao doživotnu obskrbu 6000 K godišnjih.

Izbor 1 člana polit. ekon. odbora.

Član toga odbora Ventrella položio je čast, jer da ne može sudjelovati kod odborskih sjednica zbog bolesti. Na njegovo mjesto izabran je skoro jednoglasno zast. Vareton.

Odbijene molbe.

Na predlog izvjestitelja školskoga odbora Costantini-a prešlo se je na dnevni red preko molba Mariane Giadrosich i Gaspare Dessanti za povišenje mirovine.

Obračuni za g. 1902. zem. škol. zaklade i učitelj. mirov. zaklade.

Izvješćuje u ime škol. odbora zast. Vareton sa predlogom, da se odobri dotične obračune. U glavnoj razpravi reče zast. **Andrijčić:**

Visoki sabore! Saborska će manjina glasovati proti odobrenju obračuna zemaljske školske zaklade i one mirovinske pučkih učitelja za god. 1902.

Razloge, zašto će glasovati proti, navesti će kod sliedeće (VII.) točke dnevnoga reda moj poštovani drug Kompare i moja malenkost, kad se bude radilo o obračunima istih zaklada za god. 1903.

Zatim prihvati većina obračune i odnosne predloge.

Obračuni kako gori za g. 1903.

Izvješćuje u ime škol. odbora Vareton.

U glavnoj raspravi reče zast. **Kompare:**

Visoki sabore! Ako bi mi taj obračun odobrili, pobili bi sami ono, što smo već lani u Puli kod proračuna govorili. Mi smo stavili mnogo predloga kod proračuna glede trošenja školske zaklade, pa, jer se ti predlozi nisu prihvatili, izgleda i cieli obračun drugačije, nego kako bi izgledao, da su naši predlozi bili prihvaćeni.

Sa tehničke strane neimamo nijedne opazke jer računi su posve u redu sastavljeni, te odgovaraju svim tehničkim zahtjevom. Ali ako pogledamo taj obračun, moramo prigovoriti nekim stavkam, a to je ujedno uzrok, da nećemo glasovati za potvrdu tog obračuna ni za god. 1902. ni za god. 1903.

Ako bi glasovali za prvu rubriku, bila bi to sramota za c. k. vladu, jer bi bilo odobreno i s naše strane, da je dosta učinjeno za školstvo, ako se je dalo onih ravnih 7.400 K. Ali toga ne možemo odobriti, jer je jako malo time učinjeno za prosvjetu, pa ako bi vladi i malo bila na srcu prosvjeta naroda, povisila bi tu svotu. Nećemo dakle za to glasovati, da ne stavimo u sramotu vladu, da se tako malo skrbi za naše školstvo.

Šta se tiče troškova za učiteljske knjižnice, to je sama učiteljska skupština, dakle kompetentan faktor, zaključila ljetos, da te knjižnice ne odgovaraju svojoj namjeri, pa se ista izjavila, da se te knjižnice razdiele i drugčije podupiru. — A tu u računu vidimo, da u našoj pokrajini nije bila ni tolika svota tražena, koliko samo učiteljstvo za knjižnice daje.

Sami bi sebi nedosljedni bili, kad bi glasovali za odobrenje toga, da se u dohodcima broji i školska taksa, jer smo mi proti toj taksi već lani bili govorili u saboru, a osobito proti tomu, kako i od kog se sve pobira.

Što se tiče učiteljskih prinosa za mirovinsku zakladu, ta nije podpuno utjerivana. Zakon naime veli, da moraju svi učitelji, koji su učinili usposobljujući izpit plaćati taj prinos, ali do sad se pobirao samo od definitivno namještenih, a od nedefinitivnih ne.

Školske kazne iznašaju 2580 K. Znamo, da je mnogo nemarnosti u polasku škole ali znamo i to, da nisu samo djaci nemarni u polasku nego da i učitelji u pojedinih krajevih ne šalju redovito izkaza o nepolazku, a ujedno i kot. nadzornici ne odpremaju tih izkaza kako bi trebali

To su u kratko glavni razlozi s kojih ćemo glasovati proti obračunu. Opetuje isto talijanski.

Prisjednik Chersich podaje nekoja razjašnjenja glede zaklade za ustanovljenje škole u Loki.

Za njimi uze rieč zast. **Andrijčić:**

Visoki sabore! Na školske se zakone kod nas pazi samo tada, kad se hoće, da se prieči razvitak i prosvjetu hrvatskoga i slovenskoga naroda. Kad se pako radi o prosvjeti i razvitku talijanskoga diela pučanstva u Istri tada nema zaprieka, koje bi to zadržavale. Naprotiv promiču ga i zemaljske i državne oblasti, zemaljske i državne podpore, zemaljske i državne pripomoći. Hrvati i Slovenci, a to je poznato lipis et tonsoribus, ne mogu doći do škola, koje ih idu i koje im sam zakon zajamčuje. — Sad im se mjere zračne crte udaljenosti jednog mjesta do drugog, sad se veli, da nema zemljišta za gradnju školske zgrade ili da postojeće zgrade ne odgovaraju propisom školskih zakona. Traži se jedna ili druga izlika, a to dobro dolazi onim, koji danas vedre i oblače u Istri, da se stvar zavlači i da se ne da Hrvatom i Slovencem potrebitih škola. Da tu tvrdnju podkriepim neću se služiti drugimi podatci nego onimi, koje nam daje zemaljski odbor u izvješću o svojem radu za god. 1903.

Razlika u postupanju zem. odbora s jedne strane prema hrvatskim i slovenskim školama, a s druge prema talijanskim jest jasna iz ovog izvještaja: Zemaljski se odbor utekao proti proširenju pučke škole u Sv. Petru u Šumi; utekao se proti tomu, da se u Voloskom razdieli škola u dva diela, jedan s nastavnim jezikom hrvatskim a drugi nastavnim jezikom talijanskim.

(Sliedi.)

Maloselske krpice.

Eto me, da Vam se iza oduljeg vremena ponovno javim. — Pomisliti ćete možda, da je kod nas sve u najboljoj kolotečini buduć, da vam „od sto glasa, glasa čuti nije“, a kad tamo ljuto vas prevari nada. Imade u nas i u taboru šarolike braće znatnijih opeklina, al na koga da se više, — što se o tome ne glasa — narodnu mržnju kad je većini budno tek visoko političko oko, koje kruži u dimu slavnog Port-Arthura i Kuropatkin-Kuroki-jevo velmožje. Na kog da se više osvetu neupućenog naroda, kad nam istinski zahrđjala pera čak do devetog stepena, a crnilo prokipjelo u rujno vince žara i rada komoditeta. — Nek se i iza devetih granica osvetna sudbina Jeruzalema kuje, meni je ipak — hvala Providnosti — do rada, i to grozničavog rada u okviru — da prostite — m a l e n e p o l i t i k e. —

Eto crnila, pera i dobre volje!

Ali odkud da započnem! Suncem se dan radja, pa valja i meni, da njime otvorim sezonu crnih nedjela naše istokrvne nebraće. „Sunce“: „Il sole“, što se dnevice u Trstu radja, nemilo napada u nekoliko svojih posliednjih brojeva na našeg din-dušmana Padričića, općinskog factotuma, odkrivajuć s uspjehom njegova bogumrska nedjela i crne prevare. Kad bi se svi fotografički aparati stopili u jedan nebi nam mogli podati tako zgodnu i istinitu fotografiju tog mudrog interes-arhitekta politike, kakvu nam eto daje tršćansko „Sunce“. Zgodna je i epizoda u kojoj se navadja kako si naš slavni Padričić obrije svoju griešnu bradu u samom općinskom uredu, ali ne budu li naši kapetani i kršni lošinjski mornari znali čim skorije tom zloduhu pokazati stazu, kojom ga se već odavna imalo protjerati, biće i još zgodnija točka u povjesti lošinjskog potalijančivanja, gdje se bude pripoviedalo kako si je „il maestro della scala“ brijao čak svoju sjedu šećernu bradu, omeštenu kapljom vina rumenijeh za stolovima naših ljudi, koji su si krvavim žuljevima stekli u dalekom svietu, u vječitoj borbi sa bjesnećim morem, ono malo kuće i kućišta. — Lošinjani, obračunajte već jednom s tom griešnom dušom inače imati ćete da domala kupujete i žlicu soli na tezulji od zlata! Obračunajte s tim glavnim smutljivcem, koji je protiva svemu što je vaše, protiv napredku, školi, crkvi, vjeri, te omiljelom vam i pravednom gosp. župniku. Pokažite mu općinska vrata i eto vam reda i mira u Lošinju! A to možete, ako je u vama tek mrvičak dobre volje, rada i samosvjesti. Na noge i biće s vama Bog i Hrvati! —

„Il Sole“ dobiva se kod gosp. Mladenića, apalladora na rivi, te ga toplo preporučujemo na čitanje u koliko se tiče Padričićevog brodolomlja. —

Da predjemo na drugo.

Petnajsti prvoga mjeseca otvorila se je ponovno družbina škola, proširena na dvorazrednicu. Učiteljicom bila je imenovana gdjica Valentina Stopar. Već prvoga dana upisalo se b e z i k a k v e agitacije, a kraj svih zastrašivanja sa strane lošinjske iredente, 80 djece obojega spola. Time bio je popunjen broj, pa se moralo napustiti dovoljan broj i za treću učiteljsku silu. Do godine!

Spomena je vriedno kako su htjele naše c. kr. i privatne oblasti, da pošto poto maknu našeg učitelja iz Lošinja. On je naime vojnik, pa ne smije da služi na bilo kakvoj školi bez prava javnosti. Kad su si oni u najvećoj slasti dlanove trli, opomenuv ga, da će mu do mala biti marširati u aktivnu vojničku službu, puče kô grom iz vedra neba glas, da je družbina škola u Malom Lošinju zadobila pravo javnosti. Bože, koliko se u taj čas prosulo kiselih krastavaca lošinjskom rivom. — Ovdje krastavac, ondje kiselo zelje, repa, pokvareni pomidor, ama ni nogom, a da ne naidješ na kiselo. —

Kako da si pomognu? Općina se grozi, c. kr. austrijske oblasti straže, talijanski učitelji kleče pred roditeljima i zaklinju ih, da im puste djecu, privatnici pritišću dužnike, ali se ljudstvo neda. Nedužno prolivena krv mučenika Ostromana ljuto se osvećuje nad glavama griešne gospode, nad tlačiteljima našeg mukotrpnog roda, dižuć nad njima krvavu sablju, kojom je bilo probodeno žarko srce onog mladića, kojom prah vječni snije sanak pod t r o š n i m *drvenim* k r s t o m u tužnom polju sv. Martina.

Vide gospoda, da im se ljuto piše: škola napreduje, učenici hrle, roditelji moljakaju, da im se djecu primi, ruše se i preuredjuju sobe za školu, skrbi se za gradnju nove školske zgrade, koja im nikako ne ide u tek, ali do česa, nek budu čvrsto uvjereni, m o r a d o ć i, pa kud će jadnici glavom. Preporučili bismo im: „O zid gospodo!“ Oni pako nama ponovno preporučuju nek prodamo zemljište, kupljeno za gradnju družbine škole, jer da nam nikada ondje gradnja dozvoljena biti ne će, te nek si kupimo radje drugo zemljište. Još, da bi ljepše — vele oni —, da gradimo skupa sa Talijanima liepu ponosnu zgradu, pa da će nam oni dati učitelja p r a v o g H r v a t a, koji će poducavati hrv. jezik 5, 6 sati na tjedan. Razumijeva se, da je to sve pod pogodbom, da se makne iz Lošinja družbinu školu. — Tko ih nebi razumio! Boje se jadnici, pa misleć da imaju posla s ljudima, koji ne vide dalje od nosa, htjeli bi, da nas na ovaj način napelju na tanak led. Nego prošla su vremena gospodo draga, kad se je narodu moglo davati „rog za svieću!“ Vi dobro znadete, da nam prije ili kašnje gradnju dozvoliti m o r a t e, pa bite radi, da nam još te za vremena zemljište, na onoj prekrasnoj točki ukradete za gradnju vaše talijanske škole. Oprostite gospodo slavna, ako ne bude pogače od tog brašna! —

(Svršit će se.)

Franina i Jurina.

Fr. Ce ti se Jurino pari kako lipo britva brez sapuna on talijanski foj iz Trsta lošinjskih poprdilov?

Jur. Za pravo reć, njim čini veli onor.

Fr. Ma ce bi reć, da se ne branu?

Jur. A kako će se branit kad su šporki gore nego spacakamin.

Rusko-japanski rat.

Radi izvještaja saborskog i drugog gradiva, bili smo i proti volji prisiljeni izostaviti izvješćivanje o rusko-japanskom ratu. Današnjim brojem počet ćemo opet izvješćivati naše čitatelje u glavnim potezima o dogadjajima, kojima je pozorište skrajnji istok.

Sva glavna sila obiju vojska stoji sada oko Mukdena, grada u sjevernom dielu Mandžurije. Te obje vojske stoje već osam dana jedna prema drugoj, a da nijedna ne navaljuje, osim malih okršaja medju predstražama. Rusi i Japanci se neumorno tamo učvršćuju i pripravljaju za odlučnu bitku, koja će biti oko Mukdena, a i najkrvavija od svih dosadašnjih. Kažu, da stoji tu do četiristotisuća Japanaca sa velikim brojem topova naproti isto tolikom broju Rusa. Takovo je sada ratno stanje na kopnu.

Sada su oči cielog svieta naperene na Port Artur, pomorsku ratnu tvrdjavu rusku, te sve znatiželjno očekuje viesti o sudbini te tvrdjave, proti kojoj su Japanci sve sile napregli da je zauzmu. Toj tvrdjavi, koja je obkoljena od Japanaca s kopna i mora već preko četiri mjeseca, poslo je pred 20 dana u pomoć rusko ratno brodovlje iz baltičkog mora, koje nazivlju „baltička flota“. Nu čim je ta flota došla u englezke vode, eto nezasitnog i pohlepnog Engleza, da joj zanoveta: poslao je naime u susret toj floti do 150 ribarskih ladja i parobroda, potkupljenih od Japanaca i na kojima je bilo japanskih oficira, da minama i torpedama unište rusko brodovlje. Ali čim su to Rusi opazili, dali su znak tim ribarskim ladjama da se odaleče, a kad to ove ne htjedoše učiniti, izbacili su ruski brodovi nekoliko hitaca, te potopiše jednu ladju, dvojicu ubiše i nekoliko raniše. Englezka vlada i cielo novinstvo stade radi toga žestoko napadati Ruse i zahtjevati da se rusko brodovlje odmah vrati natrag, da mu se preprieči dalnje putovanje makar i silom, da se krivci oficiri kazne, itd. To je Englezka i htjela, te stala odmah oburužavati svoju mornaricu, ali, sigurno na njezinu veliku žalost, stvar se posredovanjem Francuske rieši mirnim putem i tako baltička flota putuje nepriečeno dalje prema Port Arturu, ako na tom putovanju ne dodje opet do sukoba sa Englezima, jer englezki ratni brodovi sada idu za ruskom flotom samo da joj zanovetaju.

Kako zadnje viesti o položaju u Port Arturu glase, rek bi da je stanje Rusa tamo dosta pogibeljno, nu ni Japancem nije bolje. Japanci su naime prošli tjedan sve sile napregli, da za imendan svoga cara, koga zovu „Mikado“, dne 3. tek. mj. zauzmu Port Artur. Taj dan su Japanci svom žestinom navalili na grad, ali uzalud, jer su bili odbijeni i izgubili preko 20.000 ljudi. Poslie toga su svaki dan, i po noći i po danu, navaljivali na tvrdju, ali jako s malim uspjehom, nu sa velikim gubitcima. Da naši čitatelji dobiju neku sliku o položaju, donašamo nekoliko brzojava o stanju oko Port Artura ovo zadnjih dana.

Šangaj 8. Reuter B. U englezkim pomorskim krugovima se glasa, da je jedan japanski ratni brod pred Port Arturom, nabasav na minu, potonuo.

Petrograd 8. Navale Japanaca, poduzete izvanrednom hrabrošću, nemogoše učiniti da padne Port-Arthur. Gubitci su preveliki. Dokle god Rusi posjeduju tvrdju Erlungšan, Japanci neće moći zauzeti Port Artur.

Petrograd 8. Nekoje novine javljaju iz Čifu da Rusi neprestano primaju kao i prije živež sa kinezkim čunjima.

Prevažanje japanske vojske u Dalnji uviek traje.

London 8. U Port Arturu su porušene sve zgrade. Ratni brodovi da su više manje oštećeni. Po pripovjedanju jednog bjegunca, „Retvizan“ bio bi potopljen. Posada dobiva polovicu hrane. Vojnici su sasvim iznemogli, ali hrabrost Steselova još jih podržava. Sve da Rusi izgube sve istočne utvrde, t. j. da bi bio grad i luka razrušeni, Stesel bi mogao iz tvrdje Liaotešan zapriečiti Japancima da bi se mogli služiti lukom. Od 1. tek. poskočila je izvanredno ciena živeža.

Petrograd 8. Sin generala Stesela je bio od novinara upitan o stanju u Port Arturu. On kaže da nisu istinite viesti, što dolaze iz skrajnjeg istoka, kao da u Port Arturu vladaju zdvojni odnošaji. U Port Arturu ima dosta živeža i municije, Japanci pak nemogu na nijedan način podkopati glavice Port Artura, jer grad leži na vrlo kamenitom tlu, te bi trebali godine i godine da skopaju kakvu galeriju. Raspoloženje branitelja je izvrstno, a tvrdja može još dugo odoljeti neprijatelju. Osam parobroda društva kinezkih željeznica se nalazi u luci, ostali parobrodi istog društva bili su što razbiti a što zarobljeni od japanske flote.

Rim 8. Brzojavljaju iz Tokia: Port Artur se smatra zauzet. Rusi drže još u rukama četiri tvrdje. Japanska vojska, istina je (Aha! op. ur.), nije još zaposjela stanove na sjeveru i istoku (jug i zapad je more, Ured.), jer bi bili izloženi vatri sa tvrdje Liaotišan. Sve njihove sile naperene su proti „Zlatnom brdu“. Japanska priestolnica se pripravlja na velike svečanosti za pad Port Artura. (Čini se, da se te svečanosti već 6 mjeseci odgadjaju.)

Pogled po Primorju.

Lošinjski kotar:

Učitelj Tonolli. — Pio X. (Deputacija ancijana triju krčkih kuracija. Biskup Mahnić.) Kako čitamo u „L' A v v e n i r e“ od 14. pr. mj. bio je učitelj nerezinski Tonolli sa ancijani trih krčkih kuracija kod Sv. Oca u poslu glagoljice.

Ostavit ćemo za čas ostalo na stranu, a upitat ćemo malko g. Tonollia pošto su ga školske oblasti poslale u Nerezine? Da buni narod? Da uspiruje sviet proti crkvenim poglavarima i njihovim naredbam? Da predvodi deputaciju proti glagoljici u Rim? Il su ga poslali da bude učiteljem?

Gosp. Tonolli, vi se znadete u družtvima iskazivati kršćanin i silan čelik značaj, nu držimo, da u vama bit će svega toga malo. Jer kršćanin katolik mora znati, da mu je dužnost, zalutale i tvrdokorne, koji su okrenuli iz staze spasa i kršćanskog življenja, opet na pravi put dovesti, dok vi sa vašim postupkom, onu dvojicu trojicu zalutalih izrodskih nespašenjaka, ne umirujete, ne podučavate, nego naprotiv podpirujete proti crkvenim poglavarima i njihovim naredbama — drugim riečima: sokolite, da ustraju na svom krivom putu.

Natrag nekoliko godina blageuspomene (!) pogl. g. Zvek poglavar lošinjski, pozvao je bio učitelja Rada iz Čunskoga na odgovornost, što je samo prisustvovao jednoj sv. misi čitanoj na glagoljskom jeziku. Ako je ovaj, samo radi ovog čina, kojim je jednostavno obavljao svoju kršćansku dužnost, bio pozvan na red, zar ne će i vas g. Tonolli, pogl. g. Scarpa pozvati na red, što predvodite deputacije proti glagoljici u Rim? Nadamo se pako, da će i presvj. gosp. dr. Anton Mahnić, biskup krčki poduzeti shodne korake, kod viših političkih obtasti, da se takovim činom učini kraj.

Gosp. Tonolli! okanite se ćorava posla, jer bi se moglo i vama naći lieka.

Vi se ponosite, kako već rekosmo, kao uzoran kršćanin i čelik muž, nu po našem sudu kad biste vi bio zaista takav, prva bi vam sad dužnost bila, da se zahvalite na učiteljskom mjestu u Nerezinama. Jer kao kršćanina i čelik muža morala bi vas savjest peći i boljeti, što hrvatsku djecu odnarodjujete.

Mi stalno, na vašem mjestu kao kršćani i čelik značaji bismo to odmah učinili. Jer naše kršćansko čuvstvo ljubavi i postojani karakter ne bi nam dopuštali da činimo takva nedjelja. Naš značaj govorio bi nam da nje liepo, nije pošteno, nije dostojno nas, onakva muža, da u srcima ove nevine djece, ubijamo čuvstva ljubavi do njihovog materinskog jezika, do njihove domovine, do smrtnih ostanaka njihovih otaca. I ako su oci ove nevine djece, već tako zalutali, da mrze na jezik, kojim su se oci i majke, djedovi i pradjedovi ponosili i dičili, mi pako kao značajni ljudi ne smijemo toga činiti. Širok je sviet, pa naći se može pošteniju službu drugdje, za nas uzor kršćanina i

čeličnog karaktera, punog muževnog ponosa, to nije častno, to nije dostojno — to je podlo.

Podjimo dalje, u dopisu se veli, da je Sv. Otac tu deputaciju primio vrlo radostno, dapače kako li se dalo razumjeti, kao da je Sv. Otac jedva dočekao kad će stignuti to poslanstvo. Čim su došli u sobu za saslušanja, Sv. Otac odmah im je ponudio stolice, i oni se obredali oko njega. Jadan Pio! Da bi on bio znao, kakvih sve ljudi ima u ovoj deputaciji; da bi on bio znao, da je u tom poslanstvu i takovih ljudi, za kojima se po javnim ulicama vikalo da su krivopriseznici, — za stalno ne bi bio dopustio, da bar takve osobe oskvrne one svete stolice.

Nu ovdje nam nješta važnijega pada na um. Kako se vidi jasno iz dopisa ovo poslanstvo bilo je primljeno od Sv. Oca. Pripovieda se pako, da je pres. gospodin dr. Anton Mahnič, biskup krčki, kad je zadnji put bio u Rimu tri dana šetao oko Vatikana, dok su se otvorila vrata!!

Veliki Lošinj, dne 5. novembra 1904. Ovih se je dana odielio s nami naš kapelan don Karlo Hlača, koji je premješten u Martinšćicu nakon što je proboravio kod nas 5 godina. Težak je za nas njegov gubitak, jer premda je imao u istom svojem župniku zaprieku svojem radu, ipak je mnogo toga učinio da uzkrisi narodnu sviest u ovom zapuštenom mjestu. Njemu ide najveća zasluga ako se je otvorila ovdješna „Posujilnica“ (jedino hrvatsko društvo) te ako pouzdanje prema istoj sve više raste, premda su joj neprijatelji mogući, a to baš oni, koji bi morali biti luč u narodu. Sada se je zauzimao da nam naša „Družba“ otvori školu, pa da jednom i ovdje prosjaje svjetlost hrvatske knjige, ali baš sada u najskakljivijem času ostavlja nas don Karlo; (ali se tvrdo nadamo, da će naša požrtvovna „Družba“ uzeti u obzir iznimne okolnosti ovog mjesta da će nas obdariti čim prije toli uzdisanom školom). U mnogim je prilikama pokazao svoju odlučnost pa medju ostalim dosta je da spomenemo dogodjaj Pianello-Scarpa. Osim je toga činio iznimku medju našom inteligencijom, što nije nikada talijančario; svakoga bi nagovorio hrvatski, pak i svi su se bili jur naučili i hrvatski mu odgovarati. Zato se tužnim srcem praštamo s vama don Karlo, ali gojimo tvrdu nadu, da ne ćete nikada zaboraviti naš Lošinj, te iskreno vam želimo, da vas dobri Bog poživi na mnogo ljeta, za dobro hrvatske nam domovine i da se jednom opet povratite u vaše staro mjesto, te da prosliedite započeti rad. Živili!

Na mjesto odlazećeg don Hlače dolazi amo dosadašnji župeupravitelj u Martinšćici don Mate Maračić, kojega prati dobar glas kao uzorna svećenika i domoljuba. Ovo nam čini odlazak don Hlače manje težkim, jer se nadamo, da će budući kapelan prosliediti svoj rad, koji je započeo u svojem dosadanjem mjestu, te da kako se je tamo brinuo za duševno i tjelesno dobro, da će se isto i ovdje brinuti za „Posujilnicu“ i za buduću školu. Još mu preporučujemo unapried da mu slatka hrvatska rieč uviek zvoni na ustima, pošto neka bude siguran, da ovdje osim ono malo, ćozota, svi razumiju hrvatski, i da se u prvim razredima ovdješnje škole predaje vjeronauk hrvatski, te da tako prosliedi po onom putu, što ga je don Karlo prvi prokrčio. U to ime dobro nam došao!

Sada g. uredniče dopustite nam još dvie tri rieči. Kada su naši „patris patriae“ doculi za ovu promjenu, odmah su pisali (tako barem babe kažu) na presvjetloga biskupa, da bi se jednom smilovao nad sudbinom ovih dvaju Lošinja, pak da bi nas jednom obdario sinom naših mjesta, to jest sa Antoncich-em, ali su im se izjalovile nade.

Još i ovo vam imamo napomenuti, da budući su ova naša mjesta lječilište (Kurort) tako je naš župnik, da pokaže svoju harnost Niemcem, možda zato što je prilikom nekog jubileja dobio križ, osim što je postavio u crkvi 3 mramorne ploče njemačke, sada je napunio crkvu njemačko-talijanskim napisima, da se ne smije na pod pljuvati. Ovo bi se moglo za dviju strana prosuditi: ili da je većina naroda, koja je hrvatska, uljudnija nego li talijanska inteligencija i njemački gostovi, pa da joj ne treba te opomene, ili da je Hrvatima slobodno na pod pljuvati; ili da je to učinio radi mržnje proti jeziku svojih otaca i većine pučanstva. Mislimo, da će biti posliednje.

Poziv. „Knjižnica obitelji Vitezić“ u Vrbniku ima više suvišnih istisaka raznih djela — poimence: Prvu i drugu poslanicu dr. Dinka Vitezića, bivšeg zastupnika na carevinskom vieću u Beču. — Ove će ona badava darovati knjižnicama po Istri. U tom smislu pozivlje podpisani sve koji žele okoristit se, da mu čim skorije dojave. Vrbnik. (otok. Krk) 1./XI. 1903. Albert Brozović, čuvar knjižnice obitelji Vitezić.

Društvo za poljepšanje mjesta i čistoće. Pod ovim imenom ustrojio se u Baški odbor, za poljepšanje mjesta. Odbor je razaslao pozive, za pripomoć društvu.

Svrha društvu će biti, nastojati da mjesto poljepša ne samo u mjestu već i izvan mjesta, tako da bi po mogućnosti s vremenom moglo doći do kupališta, čime bi se mnogo koristilo našem narodu.

Preporučamo rodoljubima po svim krajevima Hrvatske da svaki po svojim silama prinosom podupre ovaj plemeniti podhvat društva. Novci neka se šalju na: „Odbor za poljepšanje mjesta Baška, otok Krk“.

Voloski kotar:

Iz Kastva nam pišu, da se tamo obdržaje dne 10. t. mj. sjednica občinskoga zastupstva, u kojoj će se medju ostalim predložiti zaključni računi za g. 1903. već predani od revizionalnoga odbora, i razpraviti proračun za god. 1905. U toj sjednici je dakle dana prilika svakoim občinaru da vidi za što i kako se je trošilo, i što se i kani trošiti u budućoj godini. O tečaju ćemo vas izvjestiti.

Koparski kotar:

Iz Buzeta pišu nam: Još kad je bio obć. načelnikom d.r Trinajstić, bilo je zaključeno od ondašnjeg obć. zastupstva, da se zahtjeva od ravnateljstva državnih željeznica, da se ima postaji „Pinguente“ preimenovati ime, ili barem dodati uz talijanski i hrvatski „Buzet“. Prav za pravo, postaja bi se morala zvati „Počekuj“ kako i selo gdje postaja leži. Nu ako su imali obzir, jer da je malo selo, pravedno bi bilo, da nosi ime Sv. Martin, po kojem predjelu obćine trče lokomotiva i koje selo nije valjda ništa manje po stanovničtvu od Buzeta.

Istom prigodom je bilo zaključeno, neka se moli isto ravnateljstvo, da blagoizvoli produljiti prostor za ukrcavanje i razkrcavanje predmeta, jer više stvari moraju ljudi razkrcavati kod zahoda i metati preko ograde za odvažati, te da se proširi ulaz k postaji, budući ako se susretaju vozovi nemogu prolaziti nego uz pogibelj i čekati da jedni prodju unutra, a drugi izadju, jer je ulaz, gdje počima na tlu željeznice širok od prsobrana na dolnjoj strani do brzojavnog jednog stupa na ulazu samo 4 metra i 35 cm. Dakle, pomislite si, je li u takovoj širini mogu proći dva voza ako se susretaju, kao što se skoro svaki dan dogodi, i mnogo puta da uprav kod one tesnoće stoji voz na kojega krcaju daske, žlebce itd. Radi pomanjkanja prostora se dogodi više puta, da voznik dodje da će uzeti svoju robu, pak mora čekati od jutra do podne, jer nemože pristupiti k magazinu ili nemože ulaziti ili izlaziti radi tjesnoće ulaza. Na to se više put pritužilo, ali sve uzalud; narod se muči uz pogibelj da ga vozovi satru, a što je koristi, kad švabe ne čuju, jer na slavenske vapaje su tvrdih ušesa, ili Beč je daleko. U Rakitovcu na postaji i na Roču ima troje tračnice, koje postaje nemaju niti desetinu posla ni prometa. I ovdje bi učinili makar za ljepotu kad bi se ugodilo švabam ili talijanom, ali kad se radi za „Krobot“ je dosta da plaća i šuti.

Razne primorske viesti.

Carevinsko vieće. Glasom previšnjega ručnoga pisma od 2. t. m. sazvano je carevinsko vieće za 17. t. m. da opet preuzme svoje djelovanje. Dopisom istoga dana javio je to ministar predsjednik predsjedniku zastupničke kuće, a ovaj je urekao sjednicu za 17. t. m. o 11. uri pr. p., sa dnevnim redom: „Prvo čitanje proračuna za 1904.“ (Tako! Sad kad se već godina 1904. primiče kraju, ima se za raspravljati proračun za nju.) Za tu zgodu pozvana je parlamentarna komisija „Slavenske sveze“ u kojoj su poglavito Hrvati i Slovenci, na sjednicu za dan 15. t. m.; a za taj isti dan ustanovljen je takodjer skupni sastanak Hrvata i Slovenaca sa Česi. Hrvatski i slovenski zastupnici progovoriti će dakle najprije sami, a onda sa Česi, da odluče o svojem postupku u parlamentu. Dosad su oboji u opstrukciji. Sad imadu odlučiti, da li će i na dalje tjerati obstrukciju ili će od nje dielomice ili posve oduštati, i uz koje uvjete. Ta odluka ima se stvoriti, po obstojećih obvezah, sporazumno izmed Hrvata i Slovenaca te Čeha. Kod odluke Svemogući bio njim u pomoći.

Glavna skupština političkog društva „Edinost“ u Trstu obdržavana je u nedjelju poslie podne u prostranoj dvorani „Tršaškega Sokola“ u „Narodnom Domu“. Skupštini je prisustvovalo veliko množtvo članova i ostalog občinstva, jer je po skupštini sliedio javni sastanak. Prostrana dvorana bijaše tako natlačena, da je u njoj vladala pod konac velika sparina. Skupštini prisustvovaše i naši zemaljski zastupnici gg. prof. Spinčić, dr. Laginja, Andrijčić i Kozulić, koje su skupštinari oduševljeno pozdravili. Na skupštini je govorio medju ostalim, vrlo opširno i oduševljeno kao državni zastupnik o političkom položaju g. prof. Spinčić, koga su skupštinari burnim odobravanjem često nagradili. Skupština je razpravila sve točke dnevnog reda osim izbora novog odbora, što će se naknadno obaviti. Žalimo, da ne možemo obširnije iznijeti o toj veoma zanimivoj skupštini.

Kotarskim školskim nadzornikom za talijanske škole političkih kotara Lošinj i. Volosko imenovan bijaše nadučitelj u Lošinju g. Leopold Piperata. Prijašnjih godina bavio se je naš list često s tim gospodinom kano odlučnim našim narodnim protivnikom. Za hrvatske pučke škole imenovan je provizornim nadzorikom gosp. Drag. Pribil, docent na učiteljištu u Kopru.

Vjenčanje. U našim rodoljubnim krugovima u Puli dobro poznati prijatelj i narodnjak gosp. dr. Frane Dorčić, sada porezni nadzornik u Gorici, vjenčao se danas sa dražestnom gospodjicom Emicom Zarlijevom iz Ljubljane.

Sveti čin obavio je u Ljubljani veleč. g. Ivan Maračić vojnički kurat u Ljubljani. Mladoženji kumovao je davni prijatelj i pobratim g. dr. Frane Brnčić iz Trsta.

Mladom paru srdačno čestitamo i kličemo iskreno: Bog blagoslovio, bilo sretno!

Službe ravnajućih učitelja III. reda raspisane su na jednorazrednih pučkih školah u Fontani i u Sv. Lovreču Pazenatičkom (kotar porečki). Molitelji valja da podnesu svoje molbe c. kr. kotar. školskomu vieću u Poreču u roku od 4 čedna počam od 27. oktobra.

Prijateljem narodnog molitvenjaka „Otče budi volja Tvoja“ nezaboravljenog našeg Dobrile, javljamo, da se taj krasni i u Istri najobljubljeniji molitvenjak dobiva u Kastvu kod veleč. g. Ant. Ellnera, župnika dekana.

Gg. svećenici, učitelji i svi ostali svijestniji rodoljubi nastojte, da unidje pod svaki naš krov krasni naš molitvenjak „Otče budi volja Tvoja“, što ga je našemu narodu Istre namro najveći njegov sin.

Zlatne dobrotvorne pohvalnice sa slikama od Fr. Bartuša izašle su u IV. izdanju. Ima ih 10 vrsti. Odlikuju se biranim štivom, kojim se pobudjuje mladež na pobožnost, domoljublje, te ine etične ideje. S toga se vrlo rado kupuju za pohvalu dobroj djeci pučkih škola. Cijena je komadu 4 fil., a narudžbe se šalju Franji Bartušu, ravnaj. učitelja u Zagrebu.

Poziv na predplatu. U drugoj polovici decembra t. g. izadje album tamburaških koncertnih komada pod imenom: „*Slavjanska lira II. dio, 1904.*“. Album će imati 104 stranice u velikoj 4° formatu i donijeti će 16 krasnih još nikada tiskanih i proizvadjanih skladbâ.

S naručbom treba poslati unapried polovicu iznosa (4 K), a ostale 4 K treba poslati kad se primi Album. Djaci primaju Album uz snižene ciene. Naručbe prima H. O. Vogrič, kapelnik u Trstu (Triest), ulica Aquedotto br. 42 mezzanin.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda“
za Istru

Svoj k svomu!

Niže podpisani obznanjujem sve svoje p. n. gospodu mušterije, da su prispjele sve vrsti tkanina za

jesen i zimu

za gradjanska odiela, kao i za velč. gg. svećenike, kao talare, reverende, ogrtače (Überziher), salonska odiela od raznovrstne crne tkanine najbolje vrsti.

Da svim zahtjevima p. n. mušterija zadovoljiti uzmognem, nabavio sam na raspolaganje uzorke najfiinijih inozemnih kao i tuzemnih tkanina, kao i jornale I. švedske pomodne akademije. Mojim neumornim trudom postigao sam liepu svjedočbu p. n. gg. mušterija, da im ne treba posluživati se kod kojekakvih agenata, pošto ja nabavljam izravno sve što odgovara najukusnijim zahtjevima krojačkoga obrta.

Preporučam ujedno gotovih odiela, haveloka i ulstera koje držim vazda u zalihi.

Ciene umjerene bez bojazni utakmice.

Naručbe na obročna odplaćivanja uz potpunu jamčevinu izvršavaju se točno i solidno.

Nadajuć se odzivu p. n. gg. mušterija

Marko Zović

krojački obrtnik u Pazinu.

Kapljice Sv. Cirila i Metoda.

(Ext. Chinae comp. fl.)

pružaju sjegurnu pomoć proti svim bolestim želudca. Bolest prestat će sasma budete li iste rabili!

Te se kapljice rabe sa najboljim uspjehom kao najizvrsniji lijek proti: **slaboj probavi, pomanjkanju teka, nadutosti, podrigavanju, žgaravici, zlatenici, omaglici, glavobolji, grčevima i želudcu, zatvoru tiela, zlatnoj žili** (hemoroide), te bolesti **slezena i jetara.**

Od neprocjenjiva su vriednosti za **čišćenje krvi** jer iz nje izlučuju nečiste sokove te vraćaju izgueljen tek. Liječe i svaku nutarnju **groznicu.**

Ivrsno su sredstvo proti **slaboći, bliedoći,** bolestima **maternice i madruma,** zato ne bi smjele manjkati nigdje.

Dobivaju se samo u **Pazinu** u ljekarni **„k Sv. Cirilu i Metodu"**, Mala fontana.

Ciena je: maloj bočici (25 nvč.) 50 para, srednjoj (40 nvč.) 80 para i velikoj (70 novč.) 1 K 40 para.

12 malih bočica stoji 5 K; 12 srednjih 8 K; 12 velikih 14 K.

Mr. Pharm. Antun Marčelja,
providnik ljekarne k svetom Cirilu i Metodu u Pazinu.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani časti se ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog sa-liža, škalina, bankina, kapnica (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bieličastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šaliž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 4·40.
II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.
III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.
VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene koli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izlječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male glisti, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti krapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku grozniču i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolja je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Sloga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku pošu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.**
Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ušarske svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voščenim svićem itd. . . . . kg. po K	8·—	Voščeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Iste ukrašene s odljepljivim svićicama . . .	6·—	Isti okrašeni s svićem i zlatom	8·—
Tamjan lagrima, najfiniji	2·40	Svićice za božićno drvo u 6 nojah	3·—
„ „	2·—	Voščene svieće tarče. I. austr. sastav . . .	4·40
„ granis	1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	3·—
		„ II. „ „	2·40
		Voščeno platno za oltare, metar	2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj ciени. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa **2000 kruna.** Gershеimovi stenji (filtiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **smeđ** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulcima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i natekliih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"
ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Svratište Balkan - Trst

Piazza della Caserma 2. (Narodni Dom)

Novosagradjena palača sa 60 moderno uredjenih soba.

Restauracija, bečka kuhinja. — Kavana.

3 časa udaljeno od južnog kolodvora, u blizini centralne pošte.

Električna rasvieta. Za gostove svratišta posebno uredjena restauracija u I. spratu.

Sastajalište stranaca. Fr. DOLNIČAR, svratištar.

Broj 46. Pula, u četvrtak dne 17. novembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847-849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju; epodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i stužaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 14. oktobra 1904.

VII. sjednica.

Kad se je radilo o tome, da se odieli pučka škola na Unijah u odjele hrvatski i talijanski tada se tomu nije protivio zem. odbor. Znamo pak da tamo djeca u prvom razredu tal. odiela, ne nauče ni 10 rieči u čitavoj godini jer ta djeca ne znaju ni rieči talijanski. Učitelj mora govoriti s njima samo talijanski jer je talijanska škola, a uz to su roditelji tako nahuckani, da djecu, koja inače ne govore drugčije nego hrvatski, neće ni upisati na hrvatski predmet. Premda imadu 3 ure na dan obuke u tal. školi a u hrvatskoj samo 2, ipak je veći napredak u hrvatskoj školi.

Idem, da dalje nabrajam. Zem. se je odbor protivio ustanovljenju nove škole u Beleju sa smiešnog razloga, da Belej nije od Štivana, gdje je pučka škola, udaljen u zračnoj crti 4 km., koje traži zakon. Tako je sudilo povjerenstvo u kojem je bio također prisutnan prisjednik zem. odbora i član kot. školskoga vicca zast. Chersich, koji je sam priznao, da putem od Beleja do Štivana ima preko 4 km., ali u zračnoj crti da nema. I radi toga smiešnoga razloga će Belejani morati čekati na školu, dok im zem. odbor napravi kakov električni voz po zraku, da mogu njime polaziti u školu u Štivan.

Nadalje se zem. odbor protivio ustanovljenju hrvat. škole u Novakih motovunskih; protivio se ustanovljenju hrvat. pučke škole u Šušnjevici a protivi se i proširenju hrvat. školskog odiela u Lovranu. Odlučio je nadalje, da će se uteći ministarstvu bogoštovlja i nastave proti odluci pokrajinskog vieća glede ustrojenja hrvatske škole u Šušnjevici. (Zast. Kompare: i tako dalje.)

Zast. Andrijčić. Ne, ja ću redom nabrojiti sve slučajeve, neka se što bolje vidi postupak zem. odbora prama Hrvatom i Slovencem.

Zem. odbor nije privolio, da se ustanovi u Plaviji jedna izložena škola, ovisna od one u Škofijah; nije privolio, da se u Hosti-Pehlinu ustroji jedna izložena škola, ovisna od one u Sv. Mateju, nije privolio da bude povišena na tri razreda hrvat. pučka muška škola u Buzetu; utekao se proti tomu, da bude povišena na tri razreda hrvat. škola u Žminju.

Izjavio se nadalje proti tomu, da bude ustanovljen hrvatski razred kod talijanske škole na Voloskom; protivio se i utekao se proti tomu, da bude u Lovrani odio hrvatski sasvim neodvisan od talijanske škole, a uložio je utok proti proširenju pučke hrvatske škole u Opatiji i proti ustanovljenju druge učit. sile u Draguću. To je glede ustrojenja i proširenja hrv. pučkih škola.

Pogledajmo kako je s druge strane postupao taj zem. odbor prema talijanskim školama. Iznimno dozvolio je treću učiteljsku silu na hrvatskoj školi u Pazinu, ali radi toga da može isto učiniti na mnogih talij. školah. Nam daje jednu pogodnost, da može lakše svojima dati deset.

Dozvolio je, da se da iznimnim putem četvrta učiteljska sila talij. pučkoj školi u Miljah; dozvolio je — dakako iznimno — talij. muške pučke škole u Poreču na 4 razreda i opet iznimno dozvolio petu učiteljsku silu na talij. muškoj pučkoj školi u Miljah: privolio je, da bude privremena solinarska škola u Piranu proglašena stalnom. Dozvolio je nadalje, da se — iznimno dakako — dodieli jedna podučiteljica kod pučke ženske škole u Rovinju. Zem. je odbor — i opet iznimno — dozvolio, da talij. školi u Motovunu bude i opet dodieljena jedna četvrta učiteljska sila; dozvolio je, napokon, — iznimno — koli kod pučke ženske, toli kod muške u Kopru šestu učiteljsku silu. (Irredentizam slepoj vladi.)

Hoću sada, da prema onim podatcima, koje nam daje sam zem. odbor, ocrtam odnošaje u mojem izbornom kotaru pogledom na školstvo.

U Vrhu imamo školu bez učitelja. Dok je zem. odbor pravio toliko utoka proti proširenju naših škola, nerezinska talij. školi dobila je dva razreda preko noći, a da za to niti nije znalo kot. školsko vicce. (Jer su u dogovoru.)

U Krku ustrojili su talijansku žensku školu i dodielili njoj dvie učiteljice, a da za to nije bilo ni saslušano kot. školsko vicce (?). Dubašnica je prije nekoliko godina pitala treću učiteljsku silu, ali se zem. odbor protivio, jer da manjka jedan učenik a da se dodje do onoga broja, kojeg zakon zahtjeva za tri učitelja. U Velom Selu medjutim tri su učitelj. mjesta, a u Malom Selu 7 učitelja i 6 učiteljica. Jamčim, da za ona mjesta neima potrebitog broja učenika za toliko učitelj. sila, dočim se nama samo radi jednog manjkajućeg učenika krati treća učiteljska sila u Dubašnici. (Sior Scarpa xe là, eh! Ur.)

Za školu u Osoru tražilo se u natječaju, da natjecatelj mora znati hrv. jezik, a isto tako i za Cres. Medjutim zemaljski odbor imenuje za one škole osobe, koje ne samo da ne znadu hrvatski, nego je bio slučaj, da je imenovao za Osor učitelja, koji je tek u Osoru čuo prvi put govoriti hrvatski. To je bio bivši učitelj Zorzenon. Dok tako radi s talij. učiteljima, ima posve drugu mjeru za hrvatske učitelje, za koje traži, da moraju znati i talijanski, a imenuje ih samo pod uvjetom, da u godinu dana polože ispit iz talijan. jezika. Tako se dogodilo učitelju Uraviću u Štivanu i Radoslaviću u Ilioviku. Ali bez sumnje najgrozniji odnošaji jesu na školi u Cresu. Tamo je učitelj neki Korenić, koji je prije služio u Puli, ali je tamo bio izgubio mjesto i bio osudjen radi poklika: Evviva l'Italia! Nakon toga bio je ipak po nagovoru školskog nadzornika Vatovca dodieljen za učitelja u Cres. — Njegovo je ponašanje sasvim bezvjersko, te ga i sama djeca u školi moraju opominjati: g. učitelju još nismo molili! On radi u protuvjerskom smislu i u školi i izvan škole, a i u samoj crkvi. Bio je već tužen radi toga ordinarijatu koji ga je prijavio oblasti, ali sve se svršilo tek opomenami. To je čovjek, koji se u službenom spisu javno i bahato izražio, da je on dopisnik „Piccola" i „Popolo Istriano". (Zast. Spinčić: Ta to su zasluge kod c. k. vlade). Kad bi se slična šta i čulo samo za našeg kojeg hrvat. učitelja, nebi bili dosta ni svi žandari, da ga nadziru.

Neki se učitelj Solaro nahodi također kod pučke škole u Cresu. Nema tomu 10—15 dana, da je u školi zabranjivao učenicima, da ne smiju izvan škole govoriti hrvatski; našao je u školi 3—4 djaka, koji imaju izvan škole paziti na svoje drugove i prijaviti ih njemu ako bi hrvatski govorili, da ih on kazni. Tako se crèska djeca uče špijunstvu, mjesto da se odgajaju u školi. Osam je mjeseca, da je nepopunjeno mjesto nadzornika na otocima, a kroz to vrieme sva pitanja čekaju i ništa se u školskom pogledu ne radi. Protuslovlja, u koja radi toga padaju školske oblasti, a navlastito zem. odbor, tolike su nepravde počinjene proti domovinskoj ljubavi Istre i proti većini istarskog pučanstva. Jer ne može se reći, da ljubi Istru onaj, koji takva šta čini na zator njezina pučanstva, makar da je to pučanstvo hrvatske ili slovenske narodnosti. Šta je još groznije, jest to, da mora narod trpiti tu nepravdu još sa porugom. Uložite utok, veli nam s posmjehom na ustnah, kako da nebi znali, da nećemo doživjeti, da nam budu utoci riešeni.

Ali većina saborska, da bude u vlasti i da se u njoj uzdrži, pripravna je na sve nepravde, samo da tu svoju svrhu lakše postigne, a pošto je zem. odbor odraz saborske većine, to se on protivi i zubima i noktima svakoj hrvat. školi. I ovi ljudi, kako se sami zovu, baštinici 2000 ljetne kulture, nežacaju se priečiti svaku prosvjetu i naobrazbu hrvat. i slov. pučanstva u Istri.

Odobriti takovim ljudima obračun školske zaklade, bilo bi isto, što počiniti na sebi i na narodu ubojstvo, a toga mi učiniti ne ćemo.

Za to ćemo glasovati proti predlogu školskoga odbora.

Iza toga prihvati većina oba proračuna i odnosno priedloge.

O razdiobi učiteljišta u Kopru.

Školski odbor predloži na razpravu sliedeću resoluciju:

„Poziva se c. kr vlada, da priobći zem. saboru Istre, u pravo doba, za razpravu proračuna zem. školske zaklade u kojem li roku kani provesti već osjeguranu razdiobu učiteljišta u Kopru."

Izvieštuje zast. Vareton. O predmetu govori slovenski pak talijanski, zastupnik Kompare:

Visoki sabore! Kuća, u kojoj se nalazi učiteljište u Kopru, kao da je ukradjena. Bio je to nekada samostan, koji je bezplatno podučavao djecu onog mjesta. Kasnije su bili iztjerani stanovnici samostani i kuća je bila prazna nekoliko godina, a onda su ju uzeli za porabu učiteljišta, a da nisu dali onim, koji su ju sagradili, kakvu nagradu.

Ideja ustrojiti za cielo Primorje učiteljište bila je potekla od c. k. oblasti, ali već su tada i sami stanovnici pokrajine govorili, da je to zlosretna ideja. I mi smo već iz početka govorili, da je ta ideja nesretna, a sadašnji dogodjaji na učiteljstvu dokazuju, da smo imali pravo.

Izjavljujem, da ćemo i mi glasovati za onu rezoluciju cielu, kako stoji, jer su eto nadošli časovi, da bi to pitanje moglo biti i za c. k. vladu dozrielo, da i ona odredi sve, što je potrebno, da budu kandidati sve dobili što je potrebno za njihovu naobrazbu.

Uzroci, radi kojih ćemo glasovati za onu rezoluciju, su u prvom redu taktični. Nije bo bilo već u početku mnogo taktike ustrajati ovdje učiteljište za čitavo Primorje jer ovo nije poznat kraj, a uz to malo mjesto, pa smo vidjeli za to pojave na tom učiteljištu, da su se djeci radi narodnostnih pitanja nekomešali i prekoračili mjere postavljene po disciplinarnom redu. Posljedice pak bile su iztrage, koje su izniele, da postoji za Hrvate i Slovence druga mjera pri postupku, nego li za Talijana.

Drugi će razlog našeg glasovanja biti taj, što neima valjane osnove, već je naukovna osnova veoma manjkava. Neki su predmeti skupni i uče se u njemačkom jeziku. To je pako kandidatom na veliku štetu. Ne kažem, da nebi imali učiti njemački jezik, ali neka bude to posebni predmet, jer je kulturan, i jer ima na njemu pisanih djela upravo izvrstnih u pedagogici, djela kakovih neima nijedan narod. Ali neka se uči taj jezik kao poseban predmet, a neka se predmeti, koji se kasnije rabe u narodnom jeziku, neuče u njemačkome jeziku.

Nadalje ima učiteljište premalo pripomoćnih predmeta. To su knjižnice. Već sam kod obračuna školske zaklade rekao, da ima premalo pripomoći, da bi se te knjižnice mogle popuniti, kako bi bilo potrebno. Samo mjesto Kopar ne može podati nikakvog muzeja, a učiteljište samo je siromašno i na fizikalnom i na prirodoslovnom kabinetu, jer takvi, kakvi su sada ti kabineti, jedva bi odgovarali kojoj pučkoj školi, nipošto učiteljištu.

Na toj školi uči se gospodarstvo, a to treba učiti i praktično, ali ipak neima pokusnog vrta. Propisana je i glazba, a tuj uhladići nikada ne čuju strogo umjetnih djela, već se moraju zadovoljiti sa vječnim guslanjem, koje se čuje u Via Eugenia. — Prostorije same jesu premalene. Ljetos ima upisanih ukupno 211 djaka, i zato se moraju rabiti i prostorije, koje sa zdrastvenog stanovišta jesu posve neporabive.

Djaci nemaju nikakve važnije konverzacije, već se moraju amalgamirati u malom mjestnom životu. A nema uz to u Kopru ni pučke slovenske škole, kamo bi mogli ići slovenski djaci prakticirati.

Konačno glasovati ćemo za predloženu rezoluciju i za to, da gospoda od većine ne budu imali više povoda, da nam krate — što je za XX. vieк veliki barbarizam — ustrojenje naših pučkih škola, jer su rekli, da nam ne će dati ni novčića za naše škole, dok vlada ne razdieli učiteljište.

Zast. Banjanin zagovara rezoluciju iztaknuv svoje zadovoljstvo što se je i saborska manjina izjavila za razdiobu učiteljišta.

Vladin povjerenik **Fabiani** izjavi na to, da je i vlada za razdiobu, da se učinjeni u tu svrhu pobrebiti koraci i da se spisi o tom nalaze u Beču.

Zatim je prihvaćena resolucija jednoglasno.

Oprost zajma za tučobranske postaje.

U ime financijalnoga odbora izvješćuje zast. Sbisà o molbi kot. gospodarske zadruge u Piranu, občinah Motovun i Buzet i upravnog vieća u Pazinu, da im se oprosti zajam što su ga dobili od zem. odbora za ustrojenje tučobranskih postaja — sa priedlogom da se molbu ne uvaži.

Zast. **Trinajstić M.** reče k predmetu najprije hrvatski pak talijanski:

Visoki sabore! Bit će još svim u pameti, da se je godine 1898—1900. povela velika akcija i bilo veliko oduševljenje u pogledu borbe proti tući ustrojenjem postaja s tučobranima. Oduševljenje koje je našlo izraza i u Štajerskoj, Kranjskoj i u Italiji, našlo je odziva i u našoj pokrajini, te se počelo o tom javno pisati i puk se sam stao za to zanimati. Poznato je, da je pod tim utjecanjem i zem. odbor držao sastanak na Livadah. Tomu sastanku prisustvovao je tajnik zem. kult. vieća, te se je reklo, da bi se provela mreža Motovun-Pazin-Buzet. Time se je mislilo obraniti ovaj kraj, koji je najviše bio izvržen nepogodam tuče. Ovo micanje, koje je potaklo i pokrajinu, potaklo je i stanovnike, da sami preteku razpravi i da na svoje troškove nabave i nastave tučobrane. Prve su bile občine buzetska i motovunska, koje su najviše izvržene tuči. Sjećam se, dok sam bio 10 godina tamo, da je bila samo jedna godina, i to 1893. bez tuče.

Za to su oni sami želili, da se postaje ustroje, ali pošto nisu imali sredstava, pitali su ih od pokrajine, da im posudi novaca. Pokrajina im je posudila.

Tim što su se oni odvažili na toliki trošak, nisu učinili samo za svoju korist, nego i za druge krajeve. — Nestoji, što je rekao izvjestitelj, da su to samo za vlastitu korist učinili, jer iskustvo kod njih stečeno koristilo je i drugim krajevom. Uz to treba opaziti, da u drugih pokrajinah daju oblasti stalne pripomoći takvim postajam, dok se kod nas ograničilo samo na podpore i zajmove. Moglo bi se reći, da neće biti koristi, jer da se pokusi ne prave redovito. Ali to ne stoji za kotar buzetski, gdje se pod ravnanjem putujućeg, učitelja vode redovito pokusi.

Rekao je još g. izviestitelj, da su se takodjer uveli nameti u nekih občinah od kojih bi se imalo plaćati trošak. To je istina, jer je to bilo i u občini Buzet, ali namet dostajao je tek za prah i plaću onim ljudem, koji su kod postaje zaposleni, a ne za odplatu zajma. — Ako su neke zadruge i občine već vratile zajam, ne prieči, da se taj oprosti drugim, koje ga još nisu izplatile.

Obzirom na občenitu korist tih postaja predlažem, da se oprosti povratak svih iznosa, koje su občine dužne, ili bar da se oprosti polovica.

Zast. **Costantini** zagovara molbu te predloži, da bi se bar za ⅓ zajma molitelјima odpustilo.

Zast. **Campitelli** tumači kako je došlo do tog zajma i ustrojenja tučobranskih postaja.

Zast **Varetoni** predloži da se molbe povrate odboru na temeljitije proučavanje.

Izviestitelj **Sbisà** govori proti ovom predlogu i proti odpustu zajma.

Zast. **M. Trinajstić** zagovara opet svoj predlog talijanski.

Kod glasovanja prihvaćen 1 glasom većine odborov predlog.

Podpora za gradnju ceste.

U ime financijalnoga odbora izvješćuje zast. Zarotti o molbi občine Vodnjan za podporu za gradnju ceste Vodnjan-Pula sa priedlogom, da se dade podpora od 20.000 u četiri jednaka obroka počam od god. 1905.

Zast. **Varetoni** govori za podporu od 30.000 K.

Zast. **Andrijić** govori o predmetu hrvatski:

Visoki sabore! Natrag 10 dana od prilike glasovali smo 18.000 K za popravak ceste Piran-Sv. Benardin, a danas nam financijalni odbor predlaže, da glasujemo 20.000 K za novu cestu iz Vodnjana u Pulu. Premda sam bio sa mojim drugom Kozulićem u finane odborni protivan tomu predlogu, odnosno svoti, ipak ćemo mi za taj predlog glasovati u nadi, da će nam visoki sabor u buduće i pridgodno blagodarno uzvratiti i dati pripomoći za ceste u onim krajevima Istre, gdje ih neima, a jesu potrebite. (Zatim reče talijanski):

Natrag malo mjeseci razposlao je bio zem. odbor na občinska glavarstva okružnicu, kojom je pozivao dotična občinska zastupstva, da izrade jednu osnovu po kojoj bi se imale graditi nove ceste i popravljati u občini obstojeće. Neću da danas postavljam priedloga, ali bih preporučilo zem. odboru da — kad već bude dobio od občina odnosna izviešća i imao pri ruci sve predložene osnove — izradi i sam jednu, rekao bih pokrajinsku osnovu, iz koje bi bilo razvidno koje li su u pokrajini najnuždnije i najpotrebitije ceste i kojim bi se redom imale graditi, a da se on taj način bude dalo na vrieme uvidjeti zanimanim čimbenikom a to su občine i cestovni odbori — već i za to da ih se potakne na radnju, da će moći uviek računati na razmjerni doprinos sa strane pokrajine. Dok tako govorim, na umu mi je naravski takodjer moj izborni kotar, a navlastito otok Krk. Na Krku imamo samo jednu cestu, onu koja od Omišlja vodi preko Krka do Baške. Koliko sam mogao doznati, ta je cesta sagradjena u vremena napoleonska. Blizu je sto godina; da smo pod Austrijom, a kroz to dugo vrieme malo se je ili ništa učinilo za ceste na otoku. Gojim nadu, da visoki sabor neće čekati na jednog drugog Napoleona, a da se u tom pogledu štogod učini i za otok Krk.

Prihvaćen je konačno priedlog odbora. Tim bijaše izcrpljen dnevni red i zaključena sjednica. Buduću sjednicu uredi će predsjednik pismeno.

Poslie saborskog zasjedanja.

Pokrajinski sabor, koji je počeo zasjedati dne 21. septembra, svršio je svoje zasjedanje dne 11. novembra. Zasjedao je dakle u sve 52 dana. Što se sjećamo, nije nikad tako dugo vremena.

Zasjedao je u Kopru, valjda za izmjenu, pošto je poslie godine 1896. zasjedao najprije u Puli, pak u Kopru, pak opet u Puli. Što je sad opet zasjedao u Kopru, ima se svakako pripisati takodjer okolnosti, što je dielu Talijana odurna Pula, što se u njoj nemože vidjeti ni čuti. Tomu dielu talijanske oligarhije, koji terorizuje ostali njezin dio, zadovoljila je ljetos opet vlada i u tom.

Zasjedanje je počelo, trajalo i svršilo s novim zemaljskim kapetanom, novim predsjednikom sabora dr-om Rizzi, odvjetnikom i — valjda još — načelnikom Pule.

Pomisli li se, da je prvanji predsjednik dr. Campitelli, doista star, ali još živ i zdrav, da je ostao i na dalje zastupnikom, da se nije zahvalio na kapetanskoj časti, nego da ju je morao, napustiti i to usried šestgodišnje saborske periode, tad bi čovjek morao zaključiti, da se je ta promjena u poglavici pokrajine dogodila u svrhu, da bude i postupak sa strane novoga predsjednika drugačiji, nego li je bio postupak staroga predsjednika i da je nastao njeki novi tečaj u zemaljskoj upravi.

Nu ko bi tako mislio, varao bi se ljuto.

U glavnom sve je ostalo po starom. Ono što je dr. Rizzi radio kao načelnik Pule u toj občini, ima se sada raditi pod njegovim kapitanovanjem u cieloj pokrajini. A to je: Stojeć u dobrim odnošajih sa c. kr. vladom isisavati pučanstvo, sve bez iznimke, hrvatsko i slovensko kako i talijansko, nametati mu nesnosne terete, zaduživati pokrajinu i trošiti obilno, koli na upravu, toli na kojekakve zavode i ustanove, i to samo u prilog talijanstvu, uz posvemašnje zanemarivanje, čak i zatiranje, moralno i materijalno, hrvatskoga i slovenskoga naroda, odnosno njegove narodne svjesti — razsipavati u prilog talijanstva, a siromašiti i podjarmljivati hrvatsko i slovensko pučanstvo.

Takav je sada kurs ili tečaj zemaljske uprave, kojoj je Rizzi na čelu i koja hoće da sve u pokrajini pod svoj jaram skuči.

To se vidi ne samo u proračunu, prihvaćenom za godinu 1905., nego takodjer u raznih drugih odlukah netom minuloga saborskoga zasjedanja.

U proračunu samom jesu — medju ostalim — stavke za talijansku prkos-realnu gimnaziju u Pazinu, 54.000 kruna, za talijanski djevojački licej u Puli 20.000 kruna, za pučko školstvo svota od blizu 400.000 kruna, od koje se mnogo više troši u prilog Talijana, nego li Hrvatom i Slovencem. Na dalje za poljodjelske svrhe preko 105.000 kruna, za cestogradnje 65.000 kruna, za vodogradnje 72.000 kruna, od čega svega će Hrvati i Slovenci razmjerno vrlo mnogo manje dobiti, nego li Talijani. K tomu za zemaljsku upravu (zemaljski kapetan, zemaljski asesori i zemaljski činovnici i sluge) 148.000 kruna.

Od posebnih odluka spojenih sa troškovi neka spomenemo samo:

6000 kruna godišnjih bivšemu zemaljskom kapetanu dru. Campitelli-u;

20.000 kruna u zakladu zavoda za osiguranje živine, nove ustanove, da se može krmiti to više agitatora talijanskih po pokrajini;

189.000 kruna za nove zemaljske zgrade u Poreču;

600.000 kruna za preudešenje zemaljske bolnice u Puli;

10,000.000, velimo deset miliuna kruna, zemaljske garancije za posude občinam: — toliku svotu trebati će desetak talijanskih općina, da unificiraju svoje dugove.

Srsi te love, vlasi se ježe, kad se i pomisli na te i takove svote. Smrkava ti se, kad pomisliš, da za to sve imadu doprinašati Hrvati i Slovenci, a da će za nje od toga jako malo biti, dapače mnogo na njihov zator. Svim tim upravljati će ljudi kojim je u svem njihovom radu alfa i omega talijanstvo Istre i potalijančenje hrvatskoga i slovenskoga naroda, ljudi, koji očito gaze zakone i prava na štetu Hrvata i Slovenaca — i to uz aziscenciju i pomoć c. kr. vlade.

Da je takav dr. Rizzi, novi zemaljski kapetan, pokazao je kao načelnik puljske občine i pokazao je kao predsjednik sabora u netom prošlom zasjedanju.

On ne samo da nerazumije hrvatskoga ili slovenskoga jezika, nego on i neće da ga pozna, da ga štuje. On zabacuje predloge postavljene u hrvatskom jeziku, i opravdava to tim, da je talijanski jezik razpravni jezik sabora.

On tako vriedja čuvstva hrvatsko-slovenskih zastupnika i velike većine pučanstva Istre; tlači uzakonjena njegova prava, krši, uz ostale, temeljne državne zakone; gazi previšnje odluke Njegovog Veličanstva cesara i kralja; lomi svoju prisegu.

Sve to čini u prisustvu povjerenika vlade Njegovoga Veličanstva cesara i kralja, za sve to zna ta cesarska i kraljevska vlada, i ne miče ni prstom. Pače ta vlada ide i dalje, te i ona činom pokazuje, da i ona drži talijanski lezik kao jedini razpravni jezik u istarskom saboru. I ona dakle, cesarska i kraljevska vlada, lomi svoju prisegu, gazi previšnje odluke, krši i temeljne državne zakone i vriedja čuvstva i prava kod hrvatskoga i slovenskoga naroda, toli njegovih zastupnika.

Tim su ovi postavljeni u stanje izvan zakona.

Dok su još mislili da će c. kr. vlada činiti koriguti postupak saborskoga predsjednika, zalazili su ako i teškim srcem u sabor. Kad se je i c. kr. vlada postavila na stanovište faktičnoga njekanja najelementarnijih prava hrvatsko-slovenskih zastupnika, onda ovi nisu već došli u sabor, gdje ni većina saborska, ni predsjednik, ni c. kr. vlada nepoštuje ni pravo ni zakon, gdje dakle vlada gotova pobuna proti postojećim zakonima i proti redu, koji bi imao vladati.

Maloselske krpice.

Te ljute rakšrane pričinjalo se je zadnjih dana kao da su im pod moraš počele zacielivati, ali se ljuto prevarismo. Nije od tada zora ni dva puta zarudila kako dodje nekolicini roditelja osudna karta, kojom im se piše trokrunska globa, jer nisu svoju djecu upisali u talijansku školu, dotično prijavili upis u hrvat. akademiju. (Postolina mora da gazi.) Hrle roditelji kot. poglavarstvu, da se ispričaju, ali ih ljuta ujede zmija. Jednu je poglavili italo-austrijski gospodin izrušio tako, da joj bijaše duša na jeziku, a drugoj se ćak usudio reći kad mu je ispovjedila, da joj diete polazi hrvat. školu (Austrijo čuj!); „cosa la ghe ne ga anche lei tra quei infelici!“ (Pfui! blatna postolino!) Koža nam se ježi, a grčevita se piest mnogom diže u zrak, nad tim nečuvenim postupkom jednog c. kr. poglavara. Jesmo li u Austriji, pitamo mi kapetana ili smo već ukrcani na ladji za Italiju, kojoj imade biti on glavom, kormilarom. Vam su dakle ces. kr. austr. nedostojniče naša djeca „infelici“, jer hoće da prime elementarne nauke u svom materinjem jeziku, jer ljube svoje i ne će da budu izrodi, košto ona riečka Postolina, kojoj glasno dovikujemo: „ne budali Papučo stara, jer ako imade Austrija zlatnih križića, imadu i lošinjski mornari debele drenovače iz kojih ne bi ni Kraljević Marko izsuzio kaplju vode. Manje šale izmoždena gospodo, vi protekcijonirani „habenichtsi“, jer imade i u Lošinju dalmatinskih zastupnika, koji će i drugom Handelu do potrebe pokazati vrata. (Izdiri krpetino!)

A Vi Lošinjani, koji ste krvavim žuljevima sagradili svoju kućicu i otkranili obitelj svoju, Vi, kojih djedovi i pradjedovi bijahu prasjedioci ovog mjesta, dakle gospodari Lošinja, Vi koji rado dajete Bogu što je božje, a caru što je carevo, ne mojte se plašiti duge kabanice ma bila ona i sa žutim pucetima, ne uzmičite ispred svjetlog cilindra i izluštrane Postoline, jer vašom voljom u pogledu školstva ne može niko, osim Boga. Vi ste gospodari svoje djece i možete ju upisati kamo hoćete, a tko vam se za to naruga ili vam se zagrozi, pak bio dotičan i sam c. kr. kot. kapetan Scarpa, tužite ga sudu pak da vidimo imade li još te pravice na svietu ili je zbilja nadošlo vrieme, da si ju sami krojimo. Svi smo ljudi pak nosili mi papuču, postolinu ili skoranu!

Hrvati i Hrvatice, sjećajte se družbe sv. Cirila i Metoda!

Ajdmo napried!

Imade tomu neko vrieme, kako se je uputila komisija (kot. kapetan i kot. liečnik) u Veliki Lošinj, da pregleda prostorije u kojima kani družba sv. Cirila i Metoda otvoriti svoju školu. Komisija se izrazila, da ne može odobriti prostorije, jer da su preblizu palači nadvojvode Karla-Stjepana. Time bijaše zlorabljeno ime visokog gosta, jer je on bio odsutan iz Lošinja, te nije o stvari ništa znao i s nikim

Nastavak u prilogu.

govorio. — Čim se je povratio govorio je s njime jedan našinac te mu ispripovjedio odluku komisije. Nadvojvoda da je na to planuo i snebivao se je nad nečuvenom zloporabom njegovog sjajnog imena, pripomenuvši, da je sramota i neoprostivi grieh što vlada ne daje narodu škole u njegovom jeziku, te se sasma slaže sa pravednom aspiracijom hrv. elementa u Velikom Lošinju. Liepa ćuška onom koga ide! (Ali šuster zamusani sve pobere).

Još'te nešto.

Biti će još svakomu živo u pameti one naše opravdane tužbe na Ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu, rad nečuvenog postupka nekojih ovdješnjih pošt. činovnika, sa našim ljudima. — Doznajemo, da je Ravn. uvažilo naše pritužbe te povelo strogu istragu proti tim svojevoljnim i tvrdoglavim fićfiričem pak već jednog maknulo iz Lošinja; dočim drugoga kako kažu ista sudbina čeka. Radujemo se nad ovim pravednim korakom gosp. ravnatelja, dok preporučujemo našim ljudima, da na pošti košto i drugim uredima govore samo svojim jezikom i traže uviek hrv. tiskanice. To isto neka traže i u prodavaonicama duhana (apalti). Neka se ne misli, da oni mogu držati dopisnice, poštanske doznačnice i popratnice (vaglie i assegni) itd. samo u jeziku talijansko-njemačkomu, već neka se znade, da oni moraju po zakonu držati hrvatske, tal. i njem. tiskanice. Pitajte dakle svi tiskanice na kojima je i hrvatski jezik zastupan, pak ne budu li ih imali, pritužiti ćemo se, pak da vidite, kako ćemo i tu ranu izliečiti. — Fraze ne spašavaju narod, već samo djela! — Naši samozvani Talijani izumiše novu vrst pogreba. Oni već ne će svećenika blizu, jer da će nje sami vienci povesti u raj. Tako su otišla i u petak dvojica sv. Martinu bez svećenika i križa. — Osim toga hvale se da pišu dan i noć, te da ne će mirovati tako dugo, dok ne maknu našeg župnika iz Lošinja. O **poveri tamburi!**

Rusko-japanski rat.

U ovo osam dana nema nikakvih važnih promjena na ratištu. Port-Arthur je još čitav, i Japancima zadaje stotinu muka, ali zauzeti ga neće. Oko Mukdena vojske stoje spremne, te dodje do malih okršaja medju predstražama, kod kojih Japanci bivaju uviek suzbijeni. Baltička flota će skorih dana preći Sueški kanal. Evo zadnjih brzojavnih viesti:

Petrograd 15. Dnevna zapovied na mandžursku vojsku navadja broj ranjenih dovedenih u Mukden od 8. septembra do 24. oktobra i to: 828 oficira i 28·479 momaka. Broj bolestnika 128 oficira i 3827 vojnika.

London 15. Reuterici javljaju iz Tokia jučer: Mikado je predsjedao jednoj sjednici savjetnika vojske i mornarice. Predmet viećanja drži se tajnim. Nagadja se pak, da se radilo o dogovoru, koje li se mjere imaju poduzeti prigodom dolazka baltičke flote u istočnu Aziju.

London 15. Reuterica donaša iz glavnoga stana vojske, koja obsjeda Port Artur, ove potankosti o bojevima od 30. oktobra: Japanci su u jednoj obćoj navali zauzeli nekoje izvanjske utvrde i dospješe do obkopa glavne tvrdjave. Ovi obkopi bijahu širi i dublji nego li što su Japanci mislili, a uz to bijahu obranjeni minama. Jedan dio obkopa bi zauzet nakon žestokog boja, kao što osvojiše i obkope sjeverno od Šikvana. Rusi su bili u jednom dielu obkopa i Japanci počeli su ih tjerati motikama.

Jedan drugi brzojav govori putem Fusana od 14. tek. Gubitci Japanaca u bojevima od 30. oktobra iznašaju 15000 ljudi. Navala je imala manje uspjeha od svih dosadašnjih. Tvrdjava Istočni Šikvan bila bi zauzeta, da nisu Rusi dobili pojačanja i Japance potjerali niz brdo. Japanci da su se borili sa motikama. Zauzeće ove tvrdje donclso bi bilo Japancima ključ ciele linije istočnih utvrda, — ali kao uviek nada im se izjalovi. (Ovakove pobjede Japanaca trube u sviet židovsko-japansko-talijanske novine).

Pariz 15. Petrogradski dopisnik „Echo de Paris“ razgovarao je jedan sat sa Generalom Aleksejevom, koji premda se neuzdržava u svojim izjavama, ipak je zaniekao svaki odgovor o odnošajima prema generalu Kuropatkinu. Rekao je samo, da je prepustio Kuropatkinu uviek slobodno djelovanje i nastojao pomagati ga svagdje po svojim silama.

Japanci da su podpunoma organizirani. Kurokijeve kretnje su neizmjerno spore, što Rusima dolazi dobro, da sakupe svoje čete. Konačni ispadak rata, kako Aleksejev najodlučnije tvrdi, je izvan svake dvojbe, da će Rusi pobieditl. Sada raspolaže Kuropatkin sa preko 400.000 ljudi.

Franina i Jurina.

Fr. Sam čul Jurino, da se neki podčistali, deligati, župani i anciani silno hvale kako su ih nedelju tršćanski abreji lipo iratali.

Jur. Su njim morda bečj dali?

Fr. Nisu ne, lego da su ih tako dobro nakrmili, da su oteli puknut.

Jur. Ča češ, onakovi će poć za žerilo i na kraj sveta.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Istru.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Za talijansko sveučilište! Na javnom sastanku, obdržavanom prošle nedjelje u kazalištu „Politeama Ciscutti“ govorio je kako čitamo u talijanskih listovih i neki radnik Mudrich u ime slavenskih socijalista, koji je priznao Talijanom pravo na talijansko sveučilište i koji je poslao pozdrav junakom u Inomostu. Mi se ne ćemo s tim nazovi-socijalistom prepirati o junaštvu talijanskih djaka u Inomostu, ali bi želili da pokaže i on junaštvo — ako se u istinu čuti Slavenom — tim, da predloži na javnom sastanku osnuće hrvatske pučke škole u Puli za stotine hrvatske djećice. Stalni smo da ćemo uzalud čekati od njega i njegovih drugova takvo junaštvo — jer oni su medjunarodni kad se radi o naših pravicah, a kad se radi o pravu Talijana, tada su s Talijanima. I pravo imaju, jer mi smo siromasi, od nas ne mogu dobiti ništa, dočim su Talijani bogati te mogu dati i novaca i časti, preporuka i odlika.

Mjesto asistenta pisarne na okružnom sudu u Rovinju otvoreno je i raspisan natječaj na isto. Molitelji valja da podnesu svoje molbe, podkriepljene dokazi o svršenih naucih, svjedodžbu drugoga kancelarijskog izpita i o poznavanju zemaljskih jezika. Molbe treba upraviti na predsjedničtvo okružnog suda u Rovinju do 17. decembra 1904.

Iz Beča doznajemo, da se je tamo sastala u utorak parlamentarna komisija „Slavenske Sveze“, u kojoj je većina zastupnika Hrvata i Slovenaca. Iz te sveze istupili su Rusini Barwinski, Gladišovski i Pihuljak, i to radi toga, jer su svi zastupnici rusinski iz Galicije i Bukovine u zemaljskih saborih i na carevinskom vieću odlučili da moradu stvoriti jedan klub u Beču. A odlučili su tako, jer to zahtieva rusinsko javno mnienje. I pravo je tako. Nek budu svi zastupnici iste narodnosti, makar i različni u čem, u istom klubu. i nek se kao takovi vežu sa drugimi srodnimi klubovi. Barwinski na ime svoje i iztupivših Rusina, zahvalio je našim za dosadanju podporu, a tako i naši njemu. Obećali su takodjer podupirati se u buduće.

Članovi parlamentarne komisije „Slavenske sveze“ razpravljali su najprije sami, pak sa Česi o položaju. Do kakvih odluka nisu još došli.

Blagoslov Družbine škole u Raklju. Rakalj, debelo selo nad Rašom, u obćini barbanskoj, sudbeni kotar Vodnjan, ima okolo 1000 duša naroda; obćina ima mnogo posjeda, narod, sve naša hrvatska krv, željan napredka i obrtan, bavi se mnogo kamenarstvom, te je na široko i daleko poznat rakaljski kamen za gradnju kuća.

Tako veliko i znamenito selo zaludu je čekalo, da mu oblasti daju redovitu javnu pučku školu. Nije bilo druge, nego da priskoči u pomoć naša školska „Družba sv. Cirila i Metoda za Istru.“

Nastojanjem ljudi, poglavito veleč. svećenika Viskovića od sv. Marije od zdravlja, te obćinskog upravitelja Martina Percana, sagradila se je liepa školska sgrada baš na ulazku u selo na zemlji, što je bila Jurja Martinčića.

U nedjelju su tu kuću blagoslovili na veliko veselje naroda.

Bilo jih je ne samo Rakljana, nego i iz okolnih sela velika množina, a drugi što su kasnije o tom doznali, žalili su, da nisu znali na dobu.

Blagoslov je obavio mjestni upravitelj župe velečastni gosp. Nicolich. Bili su prisutni od svećenstva još pročastni župnik kanonik Barbanski Dinko Pindulić, pak od Sv. Marije od zdravlja Vj. Visković a od Sv. Lovreča Labinskoga p. Hrdy. Od učitelja bili su prisutni Radić, Brgić, Zlatić i Drnjević iz Vodnjanskog kotara, pak novi za Rakalj imenovani učitelj Sarson. Bio je na slavi takodjer barbanski načelnik Seb. Malabotich.

Iz Pule došlo je takodjer na tu slavu više naših medju njima Dr. Červar, Kriz, Stihović i dva Tomašića. Prva dvojica govorili su narodu o potrebi i koristi škole, te o blagotvornom djelovanju Družbe, koju treba da svi podupiremo.

Školska je soba duga 11 metara. Oblast je već putem komisije pregledala i našla u redu, te će podučavanje započeti čim prije.

Tako smo, hvala Bogu i hrvatskoj braći, koja nas pomaže, došli opeta do jedne pučke škole i tako narod uvidja, tko se za nj brine, tko ne. Gospodinu kontu Rossetti, upravitelju kotara Pule široko polje, da razmišlja, što bi već davno on bio morao pokrenuti i dobavitil

Lošinjski kotar:

Vrbnik 14. tek. Rijedko kada, gosp. uredniče, primate vijesti iz našega mjesta, premda ima mnogo toga što nije u redu i što bi se moralo u javnosti da pokudi, kad već stanovita gospoda, radi stanovitih obzira ne će da to urede. Ali, mislim, treba jednom da ti obziri prestanu, da rad stanovitih privilegiranih nebude na štetu poj dinaca i obće narodne stvari. A da je tomu tako, pitam zašto „neki terga mladiću, ako što komičnom gospodinu neki“ mudro šute o raskolu, koji je nastao ovoga ljeta u našoj hrvatskoj čitaonici, tom jedinom središtu hrvatske narodne misli u Vrbniku, a najstarijem regbi prosvjetnom društvu u Istri? Odgovor je jasan, ne možda za to, što nijesu ta gospoda htjela da iznašaju nutarnje svoje prljavštine po onoj: „i u državi Danskoj ima gnjileža“, već za to, što su htjela sakriti pravi uzrok i povod raskola. Posljedica toga raskola jest, što su nekoji posjednici i težaci ustrojili novu čitaonicu pod slavnim imenom „Frankopan“. Je li bilo potrebito da do toga dodje, velim odmah, da nije, jer da su vodje hrvatskog narodnog pokreta u Vrbniku znali i htjeli, do toga ne bi nikada bilo došlo. Zar ti ljudi znadu tako cieniti plemenitost i darežljivost presvj. g. dra. Dinka Vitezića, koji je sav svoj vijek posvetio napredku i procvatu svog rodnog mjesta Vrbnika? Zar je to zahvala, zar se tim odužuju dičnom starini, koji je darovao Vrbniku vječiti spomenik hrvatske misli i karaktera grada Vrbnika — Hrvatski Dom — da bas iz tog ognjišta siju razdor i smutnju medju puk, koji jest i hoće da bude hrvatski. Zaista žalostno, ali istinito. Radi ovoga iznijeti će kojigod na polje odmah osobnosti i isticati pogriješke pojedinaca. Slabo bi to oružje bilo za vlastitu obranu — izim ako hoće da se posluži makiavelizmom —, jer tražiti pogriješke drugih, da se opravdaju svoje pogriješke, značilo bi opravdati prvoga, a okriviti sebe. A ipak sve se to dade popraviti, samo kad bi se htjelo i ne bi tjeralo muk na konac.

Dozvolite ovom prilikom još nešto. Pred 11 godina po prilici, uvela je naša obćina, da ne zaostane i ona za drugim velikim sestricama, moderna(?) institucija javne sigurnosti. Za tu službu stvorila je naime dva mjesta i namjestila dva domaća čovjeka, koje je „opavizala“, kako je najbolje znala i mogla. Premda je ova institucija suvišna, a recimo za Vrbnik i jedan „luso“, ipak ne bi se prigovorilo tomu, kad ne bi ti moderni(?), a smiješni Don Quihotovi vitezovi, prekoračili kadkad granice svog uredovanja, da li po svojem nagonu iz „puntija“ ili pak na zapovied šefa ili ravnatelja policije. Rekoh da je to suvišno, jer u Vrbniku, hvala Bogu, nema ni tatova ni razbojnika, ni provalnika, ni organizovanih hajduka, koji bi ugrožavali imetak pojedinaca, wertheimovih blagajnica ili osobnu sigurnost. Svatko znade, da vrbnička obćina obstoji već više od 30 godina i da do tada bilo je i bez tih monturanih smiješnih „petešića“ kao i sada, sa razlikom samo tom, što sada radi prevelike revnosti, a u istinu ignorancije — posljedica osobne zadjevice i prkosa — odkad ti, iz stare Abdere organi javnoga reda i mira zveckećuć sabljom po vrbničkoj kaldrmi, šeću(?) po gradskim „sokacima“, više mladića znade pripovijedati o rovinjskom fažolu, biži i bigulama. I zbilja preuzetnost, izazivanje, a i bezočna naprasitost ovih smiješnih, u očima izobraženog svieta sažaljenja vriednih, matadora vrbničkog reda (nereda) i rada (nerada), uzrokom je, što je više od jednog mladića odsjedilo u Rovinju, kao prosti zločinci, od jednog i čak do sedam mjeseci! A zašto to? Za to, što ovi vitezovi tupe i zahrdjale sablje, da pokažu svoje junaštvo prema pijanim mladićima u nedjelju, kad se provesele sa par litara vina i pohvalisnće pjevajuć po gradu. (Ovako je radio i neki „vitez“ Don Quihote, koji je juriše pravio na vjetrene mlinove). Mladići bi se napijali i prije, pjevali i bučili bi i prije, polukli bi se i prije, pak kako bi se svršilo? Iztrieznio bi se, ohrapavilo bi mu grlo, dobio bi ili dao nekoliko „kacot“ — pak sutradan otišao bio za svojim dnevnim radom, kroz tjedan počinuo, s protivnikom se opet sastao kao da nije ništa bilo i zaboravio na sve. A sada? Svršetak ovakove komedije svrši se tragično zatvorom od nekoliko mjeseci u Rovinju. Abderićani!! Zašto? Jer jao si

„panduru“ prigovori ili ne posluša njegove zapovjedi. Neda on sebi tako lahko uvrijediti svoju „mondurićinu“, pa makar ako ima i kosmate postole na nogama.

Preporučiti pak bi se moralo i g. načelniku i ostalog gg. „kunšijerima“, a možda ne bi škodilo ni g. ravnatelju vrbničkog redarstva, da obuzdaju u sličnim prigodama ili svoju strast ili svojih službenika, da im ne bi svijet počeo javno govoriti, kao što to jedan drugomu na uho šapću: da su svi „va kamižoli“.

† **Bartol Pahlić.** Nemila kosa smrti pokosi nam u cvietu mladosti, dne 28. listopada, djaka Bartola Pahlića, koja mu mu točila život već kroz više godina i radi koje je morao i nauke svoje prekinuti, shrva ga sasvim te se preseli u vječnost. Roditelji, domovina polagali nade u njega, ali „čovjek snuje, a Bog boguje“, te ga providnost višujega odredi pozvati sebi. Radi njegove prijaznosti i susretljivosti, svatko ga ljubio u mjestu, što se i pokazalo pri sahranjenju njegovih smrtnih ostataka, gdje se okupilo mnoštvo puka, koli mladje, toli starije dobe, da mu uskaže zadnju počast. — Lahka Ti Bartole zemljica!

Gospodarsko-Trgovačko Društvo u Nerezinam sagradilo je svoju vlastitu kuću, gdje će se smjestiti svi narodni zavodi u onom mjestu, kao posujilnica, dućan konsumnog društva i Čitaonica. Svečani blagoslov kuće obaviti će se dne 21. tek. mjeseca. Samo tako napried, bit će dobro!

Porečki kotar:

Svi talijanski popi jednaki. Cienjenim čitateljima „Naše Sloge“ je znano, što je činio s nama bivši župeupravitelj Fulin. On nas nastojao iz početka u svačemu zadovoljiti, samo da ga puk zavoli i da može onda činiti što ga volja. No započeo je odveć rano, dok još nije naše prijateljstvo bilo dozorilo, s toga je naišao na otpor i on nije mogao izvršiti svoj rad po nacrtu presvietlog Flapa. Vabriga je branila svoje i on morao vratiti Boga, što nam ga je bio uzeo iz naše crkve. Posrećilo mu se pako zapustiti i zadnji trak hrvatskome jeziku u Tarskoj župnoj crkvi. Litanije, očenaš, propovjed i druge pobožne nekoje pjesme se nisu do onda nikako drukčije pjevale nego hrvatski. Fulin je sve izbacio i počeo sa par dječaka derati se pred oltarom latinski, ne obazirući se na to, da ga niti jedan pobožni župljan ne razumije. Puk se je tužio onima, koji su Fulina poslali, ali sve uzalud. Fulin je bio maknjen iz Tara da, ali za kaznu mu bila podieljena bolja župadekanija. Fulin sada dekan, a u Tar nam poslali nekog drugog konvitarca Vitturia. Netom on počeo općiti medju nama, svatko se njime zadovoljavao i govorio, da smo hvala Bogu dobili dobroga župnika, kojemu je politika zadnja briga i da ako nas ne voli baš kao prodance, ali da nam ipak zla ne želi. Prošlo par mjeseci, a mi se počeli uvjeravati, da se krije lisica u janjećoj koži. Danas vidimo, da imamo posla sa još gorim neprijateljem nego je bio Fulin. Napravio nam ih više, ali mu uviek opraštali, no sada, kad nas počeo do srca vriedjati, gdje mu se zgoda pruži, ne možemo više šutiti. Netom je bio došao u Tar, nije dao mira, dok mu nije družba sv. Č. i M. povjerila pouku u vjeronauku u našoj školi. On da bi veoma rado iz ljubavi poučavati vjeronauk u našoj školi, tim više što će mu biti liepa zgoda, da se izvježba bolje u hrvatskom jeziku. Ali čim je dobio dekret znalo se za kakov „amor“ bi on poučavao vjeronauk. Zahtievao od družbe, da mu odluči i plaću, što je družba odmah i učinila, ali se on nije zadovoljavao time, nego da on će za tu plaću poučavati mjesto dva puta na tjedan samo jedan put. Tako je i činio, akoprem bi prošlo kadgod i poviše tjedana, a da se nije pokazao. To je „amor“ g. Vitturi? Idući sada jednog dana u Tar zaustavio se sa jednom osobom i kazao joj: Sono stato nella scuola Slava, ma per dirve la verità me seccassai andar in quella scuola. G. Vitturi: tko Vas molio; ta niste nam dao nikomu mira, nego da želite vi poučavati. Mi smo imali vjeroučitelja, koji nije tražio ni novčića, koji je baš za ljubav poučavao djecu u vjeronauku. Nije to dosta, nego da ugodi našemu velemožnomu delegatu izrazio se neznačajno proti našoj školi. Tužna ona djeca, gdje gube vrieme u onoj školi, kad ne razume ništa. To je značaj g. Vitturi, gdje govorite proti osvjedočenju, samo da ugodite neprijateljem našim. Zar ste zaboravili, kako ste slatkim riečima kitio uspjeh naše škole poslie ispita prošle godine.

Vas djeca stalno ne razumiju kad im počnete onako po Vašu: Se potreba biti dobra, ako ne bi vas naša Boga. Pustite našu školu u miru, nego pogledajte vašu dičnu legu. Pobrojte djecu, koja su počela u školu, koliko vam riječi znadu izreći talijanski. Nabrojiti ćete stalno manje, nego deset manje devet. Da, da, g. Vitturi, Vi bi rado jahati dva konja, ali je nemoguće. S nama vi liepo, a za nama šipljete otrov proti nama, misleći, da se ne će saznati, ali znajte: „zaklela se zemlja raju, da se sve tajne saznadu“, dakle i Vaše spletkarije.

Nije vjere u nijednom talijanskom popu — svi konvitarci jednaki.

Izložba goveda na Livadah obdržavana prošloga čedna, bijaše dobro posjećena od vlastnika goveda iz kotara motovunskog, bujskog i porečkog. U svemu bijaše izloženo 154 komada debelog blaga, a medju tim 78 krava i 76 bikova. Za bikove i bičiće dobio je prvu nagradu Mate Skrinjar iz Brtonigle, drugu L. Rinaldi iz Oprtlja, a ostale četiri nagrade dobiše: Antun Poropat iz Bačve, Antun Jerebica iz Momjana, Marko Rodela iz Motovuna i Ante Flego iz Buzeta. Za krave i telliće dobiše nagrade: prve dvie Ivan Srebrni iz Cepi i Jakov Šabac iz Vižinade; ostalih pet nagrada: Ivan Sturman iz Motovuna, Martin Prekalj iz Sv. Lovreča Pazenatičkog, Petar Brčić iz Montrilja, Ante Germanis iz Buzeta i Andrija Kramasteler iz Ždrenja.

Pišu nam iz Livada: U nedjelju, 23. pr. mj. bio je sajam u Livadah, pak se nabralo sa svih krajeva tu mnogo naroda. — Kako nije na taj dan bila do sada prazna kuća našeg kremenjaka g. Pere Bazjaka, tako si i danas mogao vidjeti kod njegovog gostoljubivog stola gospode iz Pazina, Juršići, Nove Vasi i iz drugih bližnjih krajeva naše Istre, pak, kako kaže sam gazda Pere, da koliko on pamti, nije bilo bez popa u njegovoj kući, pak nije bilo ni danas.

Po objedu zazvučile su naše liepe pjesme, da ti se srce širilo od radosti, pa i nasred sela Bazjaka zagrmila je „Liepa naša domovina“, što je vrlo povoljan utisak načinilo na prisutne.

Prošetalo se malo po sajmu, pak kada je dolazio vlak, pošao dobar dio društva na kolodvor — gdje nije bilo drago nikome čuti hrvatske pjesme, pak se počeo buniti — no g. Radić, prvi naš učitelj u Livadama — odkreše onome što ga je išlo — pak se pjevalo napred.

Ako kažu da nisu Livade u Hrvatskoj, neka znadu gospoda, kojih se tiče, da su još manje u Italiji, pak Brdjani moji, nek se ugledaju u dičnog Peru, koji je već ostario u borbi za naše pravice, pak kad dožive, njegovu starost uživati će i oni takovu ljubav i poštovanje kao naš barba Pero. Jedan od prisutnih.

Občinski izbori u Motovunu. U subotu 7. tek. mj., bijahu izložene listine za predstojeće izbore u ovoj občini.

Talijanski listovi predvidjaju, da ne će biti izborne borbe, jer se nadaju, da će se složiti izvanjski sa gradskimi izbornici, te da će se izbori obaviti posve mirno.

Mi neznamo koliko je istine na toj viesti, pa radi toga preporučujemo našim istomišljenikom u poreznih občinah, da budu oprezni i da nesklapaju ugovora s Talijani, ako im nebude osiguran doličan broj zastupnika u novom zastupstvu, koji im pripada po broju izbornika.

Radi toga valja, da na vrieme pregledaju izborne listine, da ih poprave i da se pripravé na izbornu borbu za slučaj da nebi dobili dostatan broj svojih u novom zastupstvu. Nakon što izteče rok reklamacijam, nebi bilo više na vrieme pripraviti se valjano na izbornu borbu.

Koparski kotar:

„Puzavcem“ na razmišljanje. (Namještenje talijanskog svećenika na hrvatsku kapelaniju.) Jadan hrvatski i slovenski narod u Istri, što mora sve da proguta dandanas! Kad bi se sabrale u jednu knjigu sve krivice počinjene tomu nedužnom narodu, zaista svatko bi se morao zgražati. Sve se je naprtilo na ledja tome jadnome národu samo da se ga zatre, da se ga izbriše sa lica zemlje. Krade mu se njegov slatki materinski jezik, tlači se nogama njegove svete narodne pravice. Pak što je sakrivio?

Evo ti hrvatske narode najnoviji dokaz kako se pravica kroji Tebi. U župi Momjanskoj kod Buja obstoji kapelanija Brda. U ovoj kapelaniji od pamtivjeka obdržavala se je propovied i kršćanski nauk u hrvatskom jeziku. Dapače u istoj crkvi našlo se je matičinih knjiga pisanih glagoljicom, što dokazuje, da se je ondje nekoć glagoljalo. Još se su na životu hvala predobromu Bogu velečastna gospoda Luka Možina, Franjo Pospišil i Ivan Vranjac bivši višegodišnji kapelani u Brdima, koji mogu posvjedočiti da se ondje nikada nije u crkvi progovorilo talijanske rieči.

A dandanas?! Zgražajte se!!! Medju čisto hrvatski narod pred mjesec dana je biskup Nagel poslao za kapelana u Brda Justija Coronini-a, koji nezna ni rieči hrvatske, tako da se od mjesec dana amo propovjeda u Brdskoj crkvi hrvatskomu narodu u talijanskom jeziku!! — K tome treba još dodati, da je tome imenovanju kumovao Emilij Walker, prodekan u Oprtlju te župnik u Momjanu Petar Franceschini, koja dvojica uz još dvojicu seljaka iz Brda te uz privolu samoga Coronini-ja predloživše istog biskupa za kapelana u Brdima; te u istinu po prilici nakon mjesec dana kasnije usliedilo je imenovanje. Neka se i to znade. O Božiću lanjske godine usudio se je isti Coronini bez dozvole domaćeg župnika propovjedati u jednoj filialnoj crkvi župe Šterna hrvatskomu narodu u talijanskom jeziku.

To su činjenice, koje se neda tajiti. Zar da mi uz tako očite dokaze šutimo?! Ne, i sto puta ne! Naše srce mora da krvari, kad se naš narod, naš jezik na takav način nogama tlači. — I to gdje? Na najsvetijem mjestu, u crkvi Božjoj!! Mi ljubimo i poštujemo svetu vjeru. Naš hrvatski narod („antemurale christianorum“) prolio je na potoke svoje krvi za svetu vjeru, braneć ju proti bjesnilu Turaka. Pak zar je time zaslužio da se ga mrcvari, da mu se krade njegove svete pravice te njegov mili jezik, taj dragocjeni dar božji.

Mi najodlučnije prosvjedujemo proti imenovanju Coroninijevom, te očekujemo, da će biti popravljena uvrieda nanešena hrvatskomu narodu u Istri.

I još će se naći ljudi, koji će odsuditi ovakovo pisanje u Slogi! Sramota je, da nekoji još brane biskupa tudjinca, a neznaju jadnici, da Niemac i Talijan, osobito prvi, u svojoj krvi imadu već uvriježeno neprijateljstvo i mržnju proti nama svim Slavenima, i to ne goje političko neprijateljstvo, već upravo osobnu mržnju i prezir, da nam zatru i najzadnji trag našeg jezika i narodnosti — pak bili ti Niemci i Talijani zaogrnjeni kojemudrago svilenim plaštem. — Narode preni se!

Jedan svećenik.

(Doznajemo iz pouzdana izvora, da je bio blagopokojni biskup Sterk namjestio g. Coronini-a u Tomaju, na goričkom krasu, da tamo nauči slovenski; nakon pô godine maknuo ga je od tamo pošto je sam Coronini izjavio, da se slovenski ne može naučiti. Op. Ured.)

Proti dvojezičnim tablam. U posliednjoj sjednici zastupstva občine Piran zaključeno bijaše — pošto je minulo upravo 10 godina odkad bijahu postavljene na zgradu kotarskoga suda dvojezične — (talijansko-slovenske) table, da se iste već jednom odstrani i da se taj zaključak priobći c. k. vladi.

Znatiželjni smo da li će c. k. vlada zadovoljiti tom neopravdanom zahtjevu piranske gospode, koja misle, da postoji c. k. sud u Poreču samo za onaj gradić, te zaboravljaju da imade i u onoj občini i u onom sudbenom kotaru na biljade našega naroda.

Književne viesti.

Primili smo i toplo preporučamo zanimivu brošuru: Kisić V. „Na obranu poštenja“ Namjestnička afera u Dalmaciji. Ciena 60 p. Tko pošalje „Hrvatskoj knjižarnici“ u Zadru 70 p. primiti će franko kući.

Razne primorske viesti.

Uspjeh talijanaške interpelacije. Trščanskomu „Čiutiću“ pišu iz Kopra radostnu viest, kako se je c. kr. vlada odmah odazvala na interpelaciju zast. Bennati-a, podnešenu u ovom saborskom zasjedanju, kojom je pitao c. kr. vladu zašto ne priobćuje zaključke c. k. zemaljskog školskog vieća i drugih korporacija. C. k. vlada požurila se je odmah da odgoveri povoljno na tu interpelaciju tim, što je dala priobćiti u službenom listu zaključke sviju sjednica rečenoga vieća od nove godine amo. Talijansko-židovski list ima pravo da se veseli, jer se njemu i njegovim sljedbenikom svaka željica od strane c. k. vlade zadovolji, dočim se na interpelacije naših zastupnika kroz godine i godine ne odgovara niti se na nje ikakav obzir uzima. Mi se tomu ne čudimo jer znamo, da vlada nastoji svimi silami kako bi Talijane predobila za austrijsku tobož misao; premda imade hiljadu dokaza, da toga nikada postići ne će.

Ricmanjsko pitanje.

Ljubljanski „Slovenec“ donaša viest, da je bio ovih dana u Ricmanjima naš prvak dr. M. Laginja u nakani, da bi pomirljivo djelovao na puk i da ih je nagovarao, da pohadjaju crkvu, ali brezuspješno.

Mi pak možemo stalno ustvrditi, da g. Dr. Laginja nije bio u Ricmanjima; imao je pak priliku u Trstu razgovarati s nekojim ricmanjskim ljudima, ali i to jedino u svrhu svoje informacije i orientacije.

Hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir“ u Beču izabralo je ovaj odbor: Predsjednik: Božo Cvjetković, stud. phil. Podpresjednik: Josip Ribarić, stud. phil. I. tajnik: Hakija Hadžić, stud. phil. II. tajnik: Josip Antunović, stud. phil. Blagajnik: Manfred Makale stud. ing. Knjižničar; Franjo Fancev, stud. phil. Gospodar: Ljudevit Belubović, stud. phil. Novinar: R. pl. Rinaldi, stud. iur. Odb. zamjenici: Matej Iskra, stud. agricul., N. Cerineo, stud. iur. Revizori: Franjo Novljan stud. phil., Miho Jerenić, stud. med., Niko Milačić, stud. phil.

Javna zahvala. Hrvatsko družtvo „Prosvjeta“ u Beču, izrazuje ovime najsrdačniju liepu hvalu, za priposlani novac razpačanih blokova, koji će se upotriebiti za nabavu družtvena barjaka, i to: Slavnom hrv. pjev. družtvu „Dunav“ Vukovar 5 kruna, gdjica Arsa Radančević, Vrbovsko 10 kruna, g. Franišević Rikard, učitelj Cavtat 5 K, g. Tomašić Leonard, pravnik Zagreb 10 K, Slav. hrv. čitaonica Spljet 5 K, g. Mucher, b. jač Daruvar 5 K. A za odievanje hrvatske siromašne djece u Beču veledušno darovaše ovom družtvu: gdjica Jagodić Draginja, Beč 20 K. Uprava narodne „Obrane“ Zadar 5 K, gg. Josipa Petru, Beč 6 K. Dr. Jure Feri, narod. zastupnik Imotski 5 K. M. Šebetić, Beč

4 K. Fridel-Henrich, Beč 1 K, te kod g. Suškovića Beč sakupljeno prigodom jedne veselice 11 K.

Sa željom ugledala se i ostala bratska družtva te braća i sestre Hrvatice, u ovo plemenito djelo, kličemo živili plemeniti darovatelji, od nas hvala a od Boga plaća, bilježimo se za Hrvat. družtvo „Prosvjeta“ zahvalno odani: Josip Vugrin v. r. predsjednik — Julije Horvatić tajnik — Franjo Novak blagajnik.

Profesor Luigi Pavia o glagolici. Povodom boravka kotorskog biskupa presv. Uccelini-a u Rimu, donio je rimski list „Corriere della Sera“ članak pod naslovom „Freno antislavo“, u kojem kaže, da je kotorski biskup bio pozvan od pape „ad audiendum verbum“, što je prekoračio granice svojih slavenofilskih osjećaja i što je bio pretjeran i nerazborit u svojoj diecezi u širenju slavenske liturgije (glagoljice).

Na ovu viest poslao je „Corriere“-u uvaženi talijanski pisac i profesor Luigi Pavia, ovo pismo:

„Slavno uredničtvo! Odnosno obaviesti „Freno antislavo“, koja je danas ugledala svietla u Vašim „Note vaticane“ valja radi istine i poviesti napomenuti, da se stvar, radi koje je kotorski biskup pozvan u Rim, čisto liturgičke naravi, a ništa da u to ne ulazi politika, tim manje odnosno Talijanacâ. Južni Slaveni su se već od 9-ga vieka služili slavenskim jezikom u crkvenoj liturgici, mješte latinskim, na isti način kako se libanski Maroniti, i oni katolici služahu arapskim jezikom pri misi. Oko godine 880 hrvatski župan Branimir odieli se sa Hrvatima od Srbâ, koji bijahu privrženi grčkom obredu, te se pridruži rimskoj crkvi po ugovoru učinjenu s ondašnjim papom (Ivanom VIII.), ulazeći u katoličku (rimsku) crkvu. Ali uzdrža slovensku liturgiju. Ova je pako bila u više epohâ od Rima suzbijana, jer je Rim vazda nastojao nametnuti latinsku liturgiju. Spor nije ni danas svršen nakon hiljadu godina, ostajući ipak uviek kao isključivo crkveni spor.

Kako se vidi, i radi velike starine ovog spora, nije slučaj da se radi o politici, a ni ob objedi talijanskog jezika, koji ga u ovaj spor baš ništa ne ulazi. S potpunim štovanjem najodaniji

Luigi Pavia.“

Iz ovoga pisma neka puzavci i oni naši tobože umjereniji uvide, jesmo li u pravu kad navalimo na biskupe i pope, koji hoće, da nam ovu našu svetinju proti zdravom razumu i ljudskom poštenju unište. Eto ih uči Talijan svjetovnjak profesor Pavia.

Bismark zastupnik austrijskih Talijana. Poznati berlinski dnevnik „Berliner Tagblatt“ priobćio je u svojem broju od 11. o. mj. razgovor, što ga je imao njegov dopisnik iz Rima sa bivšim predstojnikom Palamenghi u ministarstvu Crispi-a. God. 1887. posao je Crispi k Bismarku da ga zamoli, da bi uplivao na austrijsku vladu, da bi ova bolje postupala sa svojimi podanici talijanske narodnosti. Bismark se je odmah zauzeo u tom smislu, te je uslied toga nastala u nutarnjoj politici Austrije promjena, radi koje bijaše tadašnjem ministru izvanjskih posala Austro-Ugarske Kalnoky-u podieljen visoki talijanski red „Cordone dell' Annunziata“.

Evo nam dokaza kako se izvanjska diplomacija upliće u nutarnju politiku Austro-Ugarske na korist Talijana i kako se nagradjuje visokimi redovi diplomate Austro-Ugarske za to, što puštaju svojim podanikom talijanske narodnosti da mogu oni, osobito u naših južnih pokrajinah, nogama gaziti državne temeljne zakone na štetu i propast slavenskih državljana monarhije, t. j. Hrvata i Slovenaca. Talijanom naših pokrajinah nije dosta što im domaća vlada popušta u svemu kad nas pritišću o zid, već im eto pomaže i izvanjska diplomacija, t. j. ona Italije i Njemačke. Koje čudo da smo uz takove odnošaje ostali do danas živi!

Razni prinosi:

Družbi sv. Ćirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave:

Na predlog g. Jakova Puhalja, sakupilo se je u veselom družtvancu, u kući Mateja Puhalja u Lanišću za „Družbu sv. Ćirila i Metoda“ sliedeće prinose:

Jakov Puhalj K 1, Marija Puhalj mati K 1, Ivan Buždon, obć. savjetnik K 1, Mate Žmak 40 p., Josip Žmak 40 p., Jakov Žmak 30 p., Mate Krizmančić 40 p., Luka Buždon 50 p. — Isto družtvance posjetilo je kuću Jakova Buždona, te tamo sabralo: Grga Buždon K 1, Jakov Buždon Jakomela 60 p.; — posjetivši kuću Grge Mejaka u Podgaćama, sabralo se je: Ivan Buždon obć. savj. 20 p., Grga Mejak 60 p., Josip Puhalj 40p.; — povrativši se opet u kuću Mate Puhalja, sabralo je isto družtvance za podvorbu Josipu Žmaku K 1, koju on opet žrtvuje u istu svrhu. Ukupno K 8·80

U veselom družtvu Hrvata i Slovenaca kod gosp. Iv. Ružića, trgovca u Kašteliru sabrao za družbu Sv. Ćirila i Metoda za Istru, uz poklike „Živila Sloga“ svotu od 7 kruna.

U veselom družtvu u Livadama na priedlog g. Adolfa Radića, učitelja svota od K 17·74. Medju darovateljima, bilo je i nekoliko hrabrih Kašteliraca.

Gašpar Bolković, c. k. podčastnik mornarice mjesto vienca blagopok. Anti Uzmianu svotu od K 6.

Vladimir Kulić iz Šibenika 4 K.

Ukupno danas	K	49·54
Na račun ove god. izkazano	„	1237·44
Sveukupno . . .	K	1286·98

Podružnici sv. Ćirila i Metoda u Puli, sabrao je Kazimir Mikovilović na piru Jandre Mikovilović i Justine Jadreško kruna 10·58. Novac predan je blagajniku.

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca srpnja o. g. sliedeći prinosi:

A.) Utemeljitelji: Zapis blagopok. Sime Močiboba, bivšeg župnika u Višnjanu . . . . K	100·—
B.) Redoviti: Gg. Marija Trinajstić učiteljica, Dubašnica	10·—
Aurel Akurti občinski bilježnik, Badljevina	10·—
C.) Podupiratelji: Gg. Mužina pop Miho, Dubašnica	2·—
Milovčić pop Šime, Dubašnica . . .	2·—
Milovčić pop Pave, Dubašnica . . .	2·—
Orlić pop Petar, sv. Vid	2·—
Gržetić Anton, sv. Vid	1·—
Gržetić Kate, sv. Vid	1·—
D.) Darovatelji: Gg. N. N. za ustupljene narodne znamke	—·40
Matejčić Fran, c. k. zem školski nadzornik, Trst	40·—
Koruza Ivan župnik, Klana . . .	20·—
Vežić Dragutin, prigodom zgoditka na lutriji	20·—
Bratovština hrv. ljudi u Istri, kamati narasli kod posujilnice u Puli	224·48
Isto kod posujilnice u Kopru . .	427·35
Isto kod posujilnice u Pazinu .	141·76
Gortan Josip župnik, Kašćerga mjesto pristupa koncertu . .	5·—
Marko Zović krojač, Pazin . .	15·10
Gjuro Vučković trgovac, Trst mjesto pristupa koncertu . .	10·—
U župnom stanu u Novaki-Motovunskih	8·—

Za Bratovštinu hrv. ljudi u Istri priposlaše našoj upravi:

Jos. Kompare, župnik-dekan u Ospu, legat pok. župnika Fr. Terana 42 K.

Iskra Ante, učitelj u Baderni, u znak uspome. pok. Mije Laginje, umir. župnika-dekana u Kastvu 20 K.

U istu svrhu darovao je Šepić Mate učitelj u Kastvu 2 K.

Priposlao godišnju članarinu Čubranić Ivan u Baški Novoj 1 K.

Ukupno danas . . . . . . K	63·—
Na račun ove g. izkazanih . . „	29·—
Sveukupno K	94·—

Plemenitim darovateljem sveudno se zahvaljuje

Odbor.

V. Despalatović

soboslikar za Istru

Via Circonvallazione 21. **PULA** Via Circonvallazione 21.

Preporuča se za slikanje **palača, villâ, kazalištâ, crkvâ** te u njima **oltare, božje grobove,** popravlja **kipove svetaca.**

Radnja je trajna

Veliki katalog ukusnih uzoraka za crkve i palače daje na uvid.

Ciene su umjerene.

Neka se zahtieva

u vlastitoj dobrobiti uvjek

Prava Kathreinerova

Kneippova sladna kava

samo u omotima sa zaštitnim znakom župnik Kneipp i sa imenom Kathreiner, pa se neka brižljivo odkloni svako preuzeće svih manjevriednih patvorina.

Oa.11/a

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, nogah i rukah, te izliečе svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca, ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrstno proti hrapavosti i promuklosti. Lieče sve bolesti jetrah i slezene te koliku i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti maternici i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Ciena je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena nekih gg., koja su sa osobitim uspjehoma potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdraviše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Utemeljena god. 1360. **Gradska ljekarna, Zagreb.** Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Gradska ljekarna, Zagreb. — Gradska ljekarna, Zagreb.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Tko hoće dugo živjeti

i veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smučivanju, glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stolcu, zlatnoj žili** najuspješnije upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog malo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva **„Germanova životna esencija“ iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije s ovom doraslo. **Jedino prava** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu“ K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatska), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40, poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanovu ezenciju mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljaninu kojemu bih preporučio bio taj liek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. **Edmund Medeotti,** župnik u **Trojstvu, (Hrvatska).**

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica. **Petar Gradinac,** umir. župnik **Gradac,** Zinzendorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali nijedno nije kao Germanova ezencija djelovala. **Andrija Žižek, sv. Ana.**

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želucu bolujućima najbolje preporučiti. Pošto se mnogo bolje ćutim, nadam se skoromu posvemašnomu ozdravljenju. **Apollonija Haberl** u Semriachu kod Peggana (Štajerska).

Kapljice Sv. Cirila i Metoda.

(Ext. Chinae comp. L.)

pružaju sjegurnu pomoć proti svim bolestim želudca. Bolest prestat će sasma budete li iste rabili!

Te se kapljice rabe sa najboljim uspjehom kao najizvrsniji lijek proti: **slaboj probavi, pomanjkanju teka, nadutosti, podrigavanju, žgaravici, zlatenici, omaglici, glavobolji, grčevima i želudcu, zatvoru tiela, zlatnoj žili** (hemoroide), te **bolesti slezena i jetara.**

Od neprocjenjiva su vriednosti za čišćenje krvi jer iz nje izlučuju nečiste sokove te vraćaju izgubljen tek. Lieče i svaku nutarnju **groznicu.**

Izvrsno su sredstvo proti **slaboći, bliedoći,** bolestima **maternice** i **madruma,** zato ne bi smjele manjkati nigdje.

Dobivaju se samo u **Pazinu** u ljekarni **„k Sv. Cirilu i Metodu“,** Mala fontana.

Ciena je: maloj bočici (25 nvč.) 50 para, srednjoj (40 nvč.) 80 para i velikoj (70 novč.) **1 K 40 para.**

12 malih bočica stoji 5 K; 12 srednjih 8 K; 12 velikih 14 K.

Mr. Pharm. Antun Marčelja,

providnik ljekarne k svetom Cirilu i Metodu u Pazinu.

Svratište Balkan - Trst

Piazza della Caserma 2. (Narodni Dom)

Novosagradjena palača sa 60 moderno uredjenih soba.

Restauracija, bečka kuhinja. — Kavana.

3 časa udaljeno od južnog kolodvora, u blizini centralne pošte.

Električna rasvieta. Za gostove svratišta posebno uredjena restauracija u I. spratu.

Sastajalište stranaca. Fr. DOLNIČAR, svratištar.

Kava postaje vanredno tečna

pridodate-li joj

Vydrovu žitnu kavu!

5 kg. franko poštom 4 K 50 f.

Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO“

za zabavu i pouku — badava.

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Antun Ceraigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

Oglas.

Podpisani čast si ovime javiti gg. poduzetnikom gradnje i slavnom občinstvu, da ima na razpolaganje svakovrstnog saliža, škalina, bankina, kapnica (grandalj) itd., sve iz najboljeg crvenkastog i bielićastog mramor-kamena uz sliedeće ciene:

I. Šalž u debljini od 8—12 cm učinjen sa češljem za postavu na mjesto po m² K 5·—.

II. Isto učinjen sa puntom po m² K 4·40.

III. Kapnice (grandalj) za krovove po metru K 1·—.

VI. Škalini i bankini pako po pogodbi i to sve franko na postaju Pazin.

Pobliže informacije koli pismene toli ustmene daje podpisani sam.

Lindar, selo Lovrinić.

Anton Lovrinić pok. Josipa

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K **4·90,** u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, ošćenim svićem itd. . . . . kg. po K 8·—

Iste ukrašene s odlepljivim svićicama . . . „ „ 6·—

Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . „ „ 2·40

„ „ . . . . . „ „ 2·—

„ granis . . . . . „ „ 1·20

Vošćeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90

Isti okrašeni s svićem i zlatom . . . . . „ „ 8·—

Svićeće za božićno drvo u 6 nojah . . . . „ „ 3·—

Voštene svićeće tarče. I. austr. sastav . . „ „ 4·40

Svićeće i tarče, I. talijanski sastav . . . „ „ 3·—

„ „ II. „ . . . „ „ 2·40

Vošćeno platno za oltare, metar . . . . „ „ 2·—

Svićeće za pogrebe po vrlo nizkoj ciení. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.**

Gersheimovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **mnogi** pitomac (stolni) i navadni, **uz vrlo nizke ciene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstva najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom.

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulcusima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemoroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, kroničnih i naticalih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i neodkrijivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.**

Analizirače ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, ilica broj 17.

ZAŠTITNA MARKA

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Knjigotiskara

J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana **Pula** Via Sissano-Diana

preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima i uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim družtvima,** p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

za ukusnu, brzu i solidnu izradbu

štampilja iz gume

uz umjerene ciene.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Broj 47. Pula, u četvrtak dne 24. novembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847'849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godina ili K 5—, odn. K 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 21. oktobra 1904.

VIII. sjednica.

Prisutni: predsj. Rizzi, vlad. povjerenik A. Fabiani i 26 zastupnika.

Zapisnik posliednje sjednice pročita tajnik Zarolli odobri se bez prigovora.

Priobćenja.

Predsjednik priobćuje, da se je zahvalilo Njeg. Velič. saboru za čestitku podnešenu povodom previš. imendana.

Isti čita osmrtnicu za pok. Josipom Caprin talij. piscem, koji da je zaslužan za Talijane Istre. Na poziv, ustaju zastupnici u znak saučešća.

Podnešene su saboru razne molbe i izvještaji.

Radi bolje brzojavne sveze izmedju otoka Krka (odnosno Baške) sa kopnom.

Tajnik pročita sliedeću interpelaciju na c. k. vladu zast. Adrijčića i dr. u talijanskom prevodu.

Na odnosnu molbu občinskoga Glavarstva u Baški od 9 prosinca 1902 br. 1868 glede ustanovljenja jedne izravne brzojavne pruge sa kvarnerskih otoka na Rieku preko Omišlja, odvratilo je c. k. Ravnateljstvo pošte i brzojava u Trstu dne 12 siečnja 1903 br. 51057/02 da malovažni promet sa kvarneskih otoka za Rieku na brzojavnoj pruzi br. 1332/119 Cres — sv. Juraj posredovanjem brzojavnog ureda u Senju ne opravdava nipošto, da se ustanovi drugi podmorski kabel izmed otoka Krka i hrvatskog Primorja. Uzrok malovažnom prometu na onoj brzojavnoj pruzi leži poglavito u kabelu Rebica — sv. Spas kojega je nužda skoro svake godine popravljati, pri čemu se obično izgubi mnogo vremena u koje na onoj pruzi zakrkne svaki promet. Tako se je u zadnje vrieme onaj kabel popravljalo pod konac god. 1902 pak opet početkom god. 1904. Ako je dakle uslied tih i onih sporednih okolnostih malešan možda promet za Rieku na rečenoj pruzi, nije malovažan onaj preko posredovnih ureda Cresa i Trsta za Rieku, tom razlikom, da na ovom putu brzojavi osjetljivo zakasnjuju, pošto imaju da prodju dva posredovna ureda.

Tom nedostatku brzojavnih sveza na kvarnerskim otocim sa većimi središti moglo bi se medjutim, barem za Bašku, doskočiti sa posve malenim troškom. Žica brzojavne pruge br. 1542 Trst-Zadar siže nutar u Bašku. Dovoljno je tu žicu protegnuti za 30 metara do onog brzojavnog ureda, u koju su svrhu jurve željeza namještena, i providiti onaj ured sa posebnom brzojavnom spravom.

Na taj bi način, potroškom od kakovih 150 kruna, bilo ono mjesto providjeno sa još jednom brzojavnom prugom, te spojeno izravno sa Dalmacijom s jedne a sa Trstom s druge strane te preko ovoga sa svim svietom. Ta bi sveza bila za ono pučanstvo, koje se pretežno bavi pomorstvom te je u neprekidnom saobraćaju sa Dalmacijom i sa Riekom, od velike koristi. Osim toga bi, u slučaju potrebe, mogao brzojavni Ured u Baški služiti kao posredovni Ured na onoj pruzi za čitav otok Krk, prigodno i u noćnoj službi.

Uvaživ sve to čast nam je upitati c. k. vladu:

Je li c. k. vlada voljna spojiti brzojavni Ured u Baški sa tamo mimo prolazećom brozojavnom prugom br. 1542 Trst-Zadar?

Kopar 5. oktobra 1904.

(Sliede podpisi)

Na zaštitu pisarničkiko vježbenika.

Zast. Bartoli i drug. upravljaju upit na vladu radi izkorišćivanja pisarničkih vježbenika.

Školske zak. osnove.

U ime školskoga odbora izvješćuje zast. Bennati o dvih zak. osnovah i to a) o novom pravilniku za mirovinsku obskrbu pučkih učitelja i b) o uredjenju učiteljskih plaća i o udaji učiteljica. Odbor predlaže razne preinake protegnuv prava na mirovinu i za siročad učiteljica, izjavlja se proti udaji učiteljica, predlaže, da se snizi učiteljska služba sa 40 na 35 godina.

Predsjednik pročita u talijanskom prevodu k tim osnovam postavljene preinake i dodatke zast. Spinčića i dr.

U glavnoj raspravi uze prvu rieč zast. Campitelli, koji zagovara uz obćenitu pažnju sabora udaju učiteljica — premda se nalazi — kako reče medju članovi većine u tom obziru posve osamljen. Dokaze za udaju poprati sabor često raznimi povici i smjehom.

Zagovarajuć svoje predloge reče zast. Spinčić:

Na visoki sabor prispjelo je više molba učiteljskih družtava, koje sve idu za tim, da se — koliko je to moguće — poboljša stanje učitelja, a imenito onih, koji su postavljeni u mir (Buka na galeriji, Predsjednik zvoni i opominje občinstvo na mir), da se poboljša stanje umirovljenih učitelja, učiteljskih udova i sirota. Nekojim željam učitelja se je zadovoljilo, poglavito u prvom zakonu glede učiteljskih mirovina, te mirovina udova i pripomoći učiteljskim sirotam. Pomoglo se je u toliko, da netreba više služiti 40 godina kao prije, nego samo 35 god. od onog doba, kad učitelj položi ispit usposobljenja, a da dobije potpunu mirovinu. To je na svaki način velika poboljšica. Druga poboljšica je ta, da se ne računa mirovina po petgodištima, nego za svaku godinu napose od godine položenog ispita. — Ja ću glasovati za sve promjene, kao što sam glasovao i u školskom odboru, učinjene u prvoj zakonskoj osnovi. Nisam pak tako složan sa školskim odborom glede druge zakonske osnove predložene u razpravi u točki b), jer ta promjena sastoji se u prvom redu u tom, da se umanje nekim učiteljem i učiteljicam dohodci. To je naime ustanova, gdje se kaže, da učitelji, koji nemaju ispita, dobivaju samo 80% potpune plaće. Uzmite sad na um, da učiteljice i onako već dobivaju 80% plaće, koju imadu učitelji, pa bi one, koje neimadu još ispita, dobivale samo 60% od plaće, koju imadu učitelji usposobljeni.

Mjesto te promjene želili bi mi druge, koje se tiču poglavito imenovanja i premještanja učitelja i učiteljica, te njihovih plaća, kao što i doplatka petgodišnjih, službovanja i stanarine. Ja si dozvoljujem te točke donekle obrazložiti, te ujedno obrazložiti i promjene, koje sam u ime manjine predložio.

Ali prije nego li na to predjem, neka mi bude dozvoljeno osvrnuti se na pitanje, koje je potaklo i presvj. g. Campitelli-a, da se o njem izjasni.

Ja se nalazim u istom položaju prema članovima manjine, kao što g. Campitelli prema članovom većine, tek su nam mnienja opriečna. — Ja sam naime osobno za predlog školskog odbora, da se zabrani učiteljicam udavati se, bolje rekuć, da one koje se udaju, nemogu dalje biti učiteljice i to sam za to s jedinog razloga, jer sam uvjeren — kao što sam to i uvidio — da je to štetno po podučavanje i napredak škole. Ali moji drugovi su za to, da se udaja i učiteljicam dozvoli, i za stalno će koji od njih to njihovo stanovište i obrazložiti.

A sad da predjem na obrazloženje točaka, koje predlažem, da se u zakonu od 9. oktobra 1901. broj 35. zak. naredb. lista za Primorje provedu.

Te promjene tiču se prije svega imenovanja učitelja i učiteljica. Kako sada to ide, često se imenovanje silno zavlači, a naš predlog ide za tim, da se čim brže postupa kod definitivnog imenovanja. Zavlačenje mnogo škodi školi, jer je učitelj u nekoj trzavici i nestalnosti, hoće li biti definitivno imenovan ili ne, pa nemože onako podučavati, kako bi to inače mogao. Škodi to i učitelju, jer se nalazi u takovom napetom duševnom stanju, a škodi mu i u toliko, što nema kao definitivni prava na mirovinu. Zavlačenje to daje povodu i agitaciji pa i demoralizovanju, jer se učitelja može — prietnjom, da neće biti imenovan — zavesti, da on zataji i svoje vjerske i narodne osjećaje.

Još je osobito jedan razlog, koji je kriv zavlačenju. Mjesto je raspisano, ali za nj mole samo jedan ili dva učitelja. Zastupstvo ne može učiniti trojke, jer nema nego jedan ili dva molitelja, a zemaljski odbor povrati predlog, jer nema trojke, te naloži neka se služba ponovno raspiše. I onda treba i opet čekati tri do četiri mjeseca, dok dodju nove molbe. Moglo bi se — da se tomu ukloni — odrediti, da zemaljski odbor mora i jednog samog ili jednog od dvojice prezentirati, ako nema više molitelja. U tom obziru podnašamo predlog, neka se promieni §. 11. u stavci 1., da se poslie rieči: „Zakoniti predlog trojke umetne: „ili u pomanjkanju trojice natjecatelja usposobljenih u obće predlog"; nadalje u istom paragrafu 11. u stavci 2. nek se izpusti rieč „trojka" izmed „možebitni predlog" i „zakoniti".

b. U § 12. nek se ispusti riječ „trojka", poslije riječi „u medjah zakonitoga predloga"; i doda na svrsi riječi „i u roku jednog a mieseca pod inakim gubitkom prava samo za onaj put"

Zemaljski odbor — ovdje je g. referent zemaljskoga odbora, što mi je vrlo drago — drži kod sebe predlog dva, tri ili četiri mjeseca, a da ne prezentira nikoga. Kod oblasti se pita, šta je sa imenovanjem, a odgovaraju, da je stvar kod zemaljskoga odbora. Zem. odbor drži tako stvar i po tri do četiri mjeseca, a u Zakonu nema nikakve ustanove, da se to zaprieči, te zem. odbor može kod sebe držati molbe i godinu dana, a da nikoga od predloženih ne prezentira. Za to je nuždna promiena, jer ako se občinskomu Zastupstvu, koje se težko sakuplja, pak se mora i napose platiti, stavlja rok, u kojem mora učiniti trojku i to kratak rok od četrnaest dana, zašto se nebi i Zem. odbor najdulje u mjesec dana sastao, da prezentira jednog od učitelja predloženih.

Daljnja promiena, koju predlažemo jest u §. 18. a tiče se premieštenja učitelja i učiteljica; Tu nastaje često upravo nedostojna igra oblasti. Pod one riječi, koje ima sada zakon u tom pogledu, naime: „radi znamenitih službenih obzira," može se strpati sve, dapače i sama samo volja, kaošto se i često dogadja.

A da ne govorim u zrak citiram primjere. Bilo je prije više godina, kad se dogodilo, da je bila razpisana služba ravnajućeg učitelja u Pazinu. Molilo je više učitelja, općinsko je zastupstvo učinilo zakonitu trojku. Svi su molitelji bili podpuno usposobljeni, a mjesto da zem. odbor jednog od trojice prezentira zem. školskom vieću, zem. školsko vieće baci posve drugoga učitelja iz Labina u Pazin. To je samovolja najveće vrsti. Isto tako bilo je u Opatiji u novije doba. Služba je bila razpisana, našlo se i dosta molitelja, svi su bili potpuno usposobljeni, a znali i oba zemaljska jezika, općinsko je zastupstvo učinilo trojku, a na razpisano mjesto bio je iz službenih razloga poslan učitelj iz Poreča, koji se nije nalazio medju molitelji. Kako rekoh, pod te službene razloge može se strpati sve, može se učiniti i samovolju, a toga bi moralo nestati. Eto navesti ću Vam i školu na Voloskom, talijansku školu Opatiji, hrvatsku školu u Lovranu, pa onu u Mošćenicah. Prošlo je više godina, a da se nije nijedna tih služba raspisala, nego se je učitelje premieštalo i namieštalo, sve iz službenih obzira, a tim se i obćinama uzimalo pravo sudjelovanja kod imenovanja koje im daje zakon. Sve se to mora zapriečiti, a može se tako, ako se u §. osamnajstom izostave ove riječi „ili radi znamenitih službenih obzira i predhodnim sporazumom sa imajućim pravo prezentacije" a mjesto njih postavi riječi „ili propisanim disciplinarnim putem" tako, te se može učitelja premiestiti samo, kad to sam moli ili kad bude na premieštenje odsudjen nakon disciplinarne istrage.

Nadalje nuždno je, da se promieni §. 23. U tom se paragrafu čine mnoge razlike izmedju mjesta i mjesta, naročito izmedju sela i grada, čini se razlika izmedju učitelja u jednom ter istom mjestu, te izmedju učitelja i učiteljica. A po našem mišljenju ne bi tih razlika smjelo biti I učitelj na selu i onaj u gradu moraju činiti iste ispite, imadu isti trud; dapače

ako bi se samo na trud gledalo, morali bi se učitelji na selu bolje platiti nego oni u gradu; jer učitelj na ladanju dobiva obično djecu nimalo pripravnu za školu, a uz to imadu mnogo više djece učitelji na ladanju nego li oni u gradu. Sam [sam često na ladanju našao školu, gdje je učitelj imao po 150—180, ćak i 200 djece, a nema učitelja u gradu, koji bi imao više od 80 djece. Osim toga učitelj na ladanju ima u najviše slučajeva djecu iz svih školskih godina, od 6—12 god. pa je to mnogo veća muka podučavati, nego u gradu, gdje učitelj ima obično samo jednu ili najviše 2 školske godine. —

Sve su to razlozi, radi kojih bi se učitelji na ladanju morali više nagraditi, dočim zakon učitelje u gradu bolje plaća nego na ladanju. Reći će se, da je u gradu sve skuplje. Ali to ne stoji, a i kad bi tako bilo, ne bi to imalo biti odlučno. Većinu stvari treba i ladanjski učitelj nabaviti u gradu, te mora ili ići u grad, te drapati cipele, ili se voziti, te platiti sam ili platiti komu, da mu potrebne stvari donese ili priveze. K tomu ima učitelj u gradu jeftiniju zgodu, da bolje uzgoji djecu, a ima pri ruci i liječnika, što sve nema učitelj na ladanju. Pravedno bi dakle bilo, da se barem izjednače u plaći, ako se već, neće one na ladanju bolje platiti.

Imalo bi nadalje nestati razlike u plaći izmedju učitelja u istom mjestu, pa izmed učitelja i učiteljica, jer i ženske moraju proći iste nauke, kao i muški: od 14—15 god. u pripravnici, od 15—19. u učiteljišću; moraju činiti iste ispite zrelosti, biti 2 god. u praksi, čini zatim ispit sposobljenja i truditi se kao i učitelji, dapače i više, jer učiteljice imadu uz to i ručni rad, što učitelji nemaju. Nema dakle razloga, zašto bi se manje plaćalo učiteljicama, nego li učiteljima; ta n. pr. i ženski doktori — gdje ih ima — nisu slabije honorirani od svojih muških kolega.

Nadalje imao bi svakako odpasti onaj nedostojni naziv „podučitelj“ i „podučiteljica“, jer i takav uči djecu kao i drugi učitelj, pa je za njega ponizujuće, ako mu se ne dade ni naslov učitelja. Moglo bi se učiniti, po Vašem, makar i četvrti razred, ali treba svakako izostaviti tu rieč i postaviti „učitelj“ i „učiteljica“.

Radi svih tih razloga predlažem, da se §. 23. zakona od 9. oktobra 1901. br. 35. zak. i naredbenog lista za Primorje, promieni i da glasi ovako: „Godišnja plaća učitelja i učiteljica javnih pučkih škola ustanovljuje se na 1200 kruna, koje se ima platiti odmah poslie zadobljenja ispita usposobljenja.

Učitelji i učiteljice pučkih škola grada Pule dobivati će osobni službovni doplatak od 200 kruna, neuračunivih u mirovinu.

Namjesni učitelji i učiteljice, providjeni ispitom zrelosti, dobivaju dogišnju plaću od 900 kruna“.

Razlika bi dakle bila nakon promiene samo ta, da bi usposobljeni učitelji imali veću plaću od namjesnih, a ne bi bilo pojedinih razreda i plaća bi rasla po službenih godinah odnosno petgodišnjih doplatcih.

Prema tomu imao bi otpasti §. 26. a 25. imao bi glasiti ovako:

„Plate učitelja i učiteljica gradjanskih škola ustanovljuju se na kruna *1600.*“

(Nastavit će se)

Iz carevinskoga vieća.

Beč 17. novembra 1904. Već se više vremena nije zasjedanje carevinskoga vieća otvorilo u takovoj napetosti kako ovoga puta. Skoro sve stranke ili njihovi predstavnici bili su dan dva prije na okupu ovdje da se pogovore o političkom stanju i o svojem držanju i sa ostalimi strankami i prema vladi. Izmedju slavenske sveze, koju sačinjavaju poglavito Hrvati i Slovenci, i izmedju mladočeškoga kluba obstoje najbolji odnošaji, sloneći na medjusobnom ugovoru. Jedni i drugi smatraju, kako se iz svega vidi, da se kod vlade nisu zbili nikakve promjene koje bi njim dale povoda da promjene svoju taktiku. Rekonštrukciju ministarstva smatraju kao oslabljelost položaja Koerberova, koj hoće da se tim, naročito imenovanjem Rande ministrom českim i Buquoy-a ministrom poljodjelstva, dalje uzdrži. Izmedju Mladočeha s jedne i českih agraraca i českih radikala s druge strane obstoji doista njeka napetost, al tu će nastojati izgladjivati, kao posrednici Hrvati i Slovenci. Uz rečeno, nade je, ići će u glavnom i rusinski klub, sada pojačan. Poljaci poslie smrti Jaworskoga, a pod vodstvom Dziedušiskoga, bit će stalno pristupniji ostalim Slavenom, a manje, u svem i svačem, biti odani vladi. Odbor združenih Njemaca kao i Njemci u obće, nije već odan Koerberu kako bijaše. Usljed českih i poljačkih paralela na učiteljištih u Šleziji, usljed imenovanja novih ministara i usljed ustrojenja pravne fakultete u Insbrucku i tamošnjih dogadjaja, rečeni odbor njemačkih stranaka neima već pouzdanja u Koerbera, sumnja u nj te čeka razjašnjenja. A i nečekajući, hoće svakako da se talijanska fakulteta premjesti. Ne kažu kamo, jer ni sami ne znadu kamo bi, nit su složni u tom. Talijani hoće dakako da se talijanska fakulteta premjesti u Trst. Radi dogodjaja u Insbrucku i oni su razdruženi. A radi tih dogadjaja nisu tako složni sa Njemci, bar sa svimi ne, kako to obično bivaju. Nit sa Slaveni ne mogu biti u najboljih odnošajih, i to krivnjom svojom, jer su proti Slavenom na jugu gorji, nego li Njemci proti njim.

U prvoj sjednici, danas, bile su pune koli zastupničke klupe, toli galerije. Evo kako je tekla ta sjednica: Koerber uljezavši u parlament bio je pozdravljen sa glasnimi „pfui“ sa strane svenjemaca.

Predsjednik grof Vetter, otvorivši sjednicu, najprije se je sjetio preminulih zastupnika: Poljaka Jaworskoga, Njemca Posche, Hrvata Šupuka i Talijana Aquaroli. Najdulje je pjevao slavu Jaworskomu.

Pošto su prvi put unišli u sabornicu dva zastupnika, jedan Njemac i Hrvat dr. Dulibić, pročitalo se je formulu obećanja sa strane predsjedničtva njemački za prvoga, hrvatski za drugoga, i prvi je njemački a drugi hrvatski položio obećanje. Dulibić pridružio se je državopravnoj ogradi koju su učinili zastupnici Hrvati Dalmacije na početku ove periode, kao Hrvat pravaš.

Pročitalo se je priobćenje o imenovanju trojice ministara: Kosel-a ministrom financija, Bouquoy-a ministrom poljodjelstva, i Rande ministrom českim (bez portfelja).

Novi ministar financija obrazložio je proračun za godinu 1905. — proračun koj se je razdielio medju zastupnike u bremenu knjiga.

Ministar-predsjednik Koerber držao je svoj politički govor. Dovikivali su mu njeki Njemci. Na njeku drzovitost Wolfovu odgovorio je i Koerber drzovito — kao da bi htjeo sliediti svoga kolegu u Magjariji, Tisu.

Čitalo se je podneske, množinu prešnih i drugih predloga, interpelacija i molba. Medju prešnimi predlozi je takodjer onaj zast. Spinčića za podporu u biedi u Istri.

Na predlog zast. bar. Malfatti-a bilo je jednoglasno prihvaćeno da se otvori razprava o govoru Koerberovom. I započela se je odmah.

Prvi je govorio zastupnik Insbrucka i tamošnji podnačelnik dr. Erler. Napadao je jako talijanske djake i odsudio izobražene Talijane što se zauzimaju za one djake zlikovce...

Napadaje namjestnika tirolskoga, ministra bogoštovja i nastave Hartla, i ministra predsjednika Koerbera, te i vojsku. Govorio je kakva dva sata, imao je nješto vitceva (šale), al bio je često u svojih izražajih ogavan. Odgovarao je neposredno Koerber. Njegov govor učinio je utisak kao da je advokat talijanskih djaka i Talijana u obće proti njemačkoj obćinskoj upravi u Insbrucku. Valjda je to učinio da se dobriha susjedi i saveznici Italiji. Njemci su mu s toga grdo dovikivali.

Iza toga bila je sjednica zaključena.

* * *

Beč, 19. novembra 1904.

Razprava o izjavi ministra-predsjednika vodi se dalje. Danas su govorili njemački liberalac dr. Demel, Njemci pučke stranke Erler, Drepel, Svenjemac Lindner i Talijan Tambosi.

Dr. Demel govorio je proti poljskoj paraleli na učiteljištu u Tješinu i proti českoj na onom u Opavi. Te paralele otvorila je početkom ove školske godine vlada, eda se uzmogne uzgojiti poljskih i českih učitelja za Šleziju, u kojoj je više Poljaka i Čeha nego li Njemaca. Učinila je to kasno al je ipak učinila. Da je to učinila prije 20, 30 godina, nitko se nebi bio protivio. Sad, kad su se Njemci naučili gospodariti svim i svuda, protive se oni najodlučnije i priete ulicom, ako se mirno neodstrani one paralele. Tako misli Demel i tako misle i ostali govornici Njemci, i u sležskom i u innsbručkom pitanju.

Talijan Tambosi govorio je samo ob ovom poslijednjem, braneć Talijane a prigovarajuć Njemcem Innsbrucka.

Osim rečenih govorio je i Pernerstorfer. Čudio se je zgražanju podpredsjednika Kaisera i ministra-predsjednika nad njegovim govorom. On nije govorio proti vladaru, što nebi učinio već radi ljudskih obzira. Izricao je svoj sud o postupku članova vladajuće kuće, a to nebi smjelo biti zabranjeno.

Zastupnik Malfatti postavio je još 17. t. m. na ministra bogoštovja i nastave interpelaciju, kojom ga pita, je li voljan dati talijanskim djakom iz Primorja i Trentina i Dalmacije, koji su svršili svoje nauke na sveučilištih kraljevstva Italije, one pogodnosti, koje je dao hrvatskim djakom iz Dalmacije i Istre, koji svrše nauke na sveučilištu u Zagrebu.

Zast. Wolf podao je prešni predlog za ukinuće ministerijalnih naredaba tičućih se upravo pogodnosti danih hrvatskim djakom iz Dalmacije i Istre, koji su svršili nauke u Zagrebu.

U to što se u parlamentu razpravlja, skoro bez ikakvog interesa, pazi se na ono, što se iza kulisa radi. Zna se, da su danas bili kod ministra-predsjednika predstavnici njemačkih stranaka pune tri ure. Htjeli su razjašnjenja glede Innsbrucka i Tješina-Opave, al reć bi, da se nisu s njime zadovoljili. Govorili su o programu rada u parlamentu, al ni tu nisu ništa dosegli. Prenesli su dalnje pogovore na utorak.

XXXI. glavna skupština

Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri,

držana u Kastvu dne 29. rujna 1904.

U 3 sata poslie podne otvori društveni podpredsjednik g. Vjekoslav Spinčić skupštinu sa sliedećim po prilici nagovorom:

„Gospodo i braćo! Konštatiram, da nas imade dovoljan broj prisutnih i to, sa žalošću moram spomenuti, jedva dovoljan broj, da možemo obdržavati skupštinu.

U ime društvenog predsjednika gosp. Mija Laginje, koji je teškom bolešću zapriječen predsjedati današnjoj skupštini, ja vas najsrdačnije pozdravljam. Mi svi žalimo, što nemamo u svojoj sredini milo predsjednika, komu želimo da nam čim prije ozdravi. Predlažem, da se odabere izaslanstvo od trojice članova, koje će mu na domu izručiti naše želje i pozdrave.

Gospodo! Kad su Bratovščinu prije 30 godina ustrojili sve mladji ljudi pod okriljem tadanjeg župnika-dekana kastavskog, sada pokojnog Vjekoslava Vlaha, nadali su se boljemu uspjehu nakon tolikog godina obstanka. U prvom se je zanosu odasvud radostno pozdravljalo ustrojenje tog dobrotvornog društva, svakud se je prikupljalo članova i sabiralo prinose. Danas, nakon 30 godina obstanka, Bratovščina nam je nekako ostarila, to kaže činjenica, što imade uviek manji broj članova. Od tada promjenile su se donekle i okolnosti i štetno uplivali na napredak Bratovščine. Ustrojila su se nova družtva, naime Družba sv. Ćirila i Metoda i Djačko potporno društvo, koje rade složno sa Bratovščinom oko napredka hrvatskog naroda u Istri, a jer su mladja od Bratovščine i kriepka u razvoju, nije čudo, da su povukla na se darežljivost hrvatskog rodoljublja. Nu Bratovščina ima donekle svoju posebnu zadaću i zato moramo gledati i nastojati ne samo da obstoji, nego takodjer da još napreduje, te uzmogne izdašnije podupriеti djake na srednjih i visokih školah.

Žalim one koji nemare za ovo dobrotvorno društvo, premda bi dužni bili radi zahvalnosti sjetili se ga, a vama gospodo, koji ste se potrudili doći na današnju skupštinu, kao i svim dobročiniteljem i darovateljem Bratovščine najsrdačnije zahvaljujem.

Otvaram skupštinu i pozivam gosp. tajnika, da pročita svoje izvješće.

Tajnik pročita u cielosti svoje izvješće kako sliedi:

Slavna skupštino!

Prije nego li u kratko ocrtam rad odbora Bratovščine u minuloj godini, dužnost mi je sjetiti se pokojnog Nikole popa Butkovića ravnatelja pučke škole u Kastvu, koji je bio odbornikom Bratovščine kroz punih 17 godina i kao takav vrlo se zauzimao za napredak Bratovščine. Zaista govorim iz srca svijuh vas, ako predložim, da se pokojniku uvrsti u zapisnik harna uspomena i uzvikne: Slava mu!

Tekom ove upravne godine držao je odbor 3 sjednice, u kojih je viećao i razpravljao o različitih društvenih poslovih. Prvu sjednicu držao je odmah iza glavne skupštine 16. oktobra 1903. u svrhu konstituiranja, drugu 11. maja 1904. radi razpisa natječaja na potpore i da odluče koje korake valja poduzeti proti nemarnim dužnikom, a treću dne 16. junija 1904. da odluči potpore. Družtveni prihod bio je i ove godine vrlo loš. Članarine unišlo je u svemu 55 K; darovi u različitih prigodah podieljeni iznose 352 K; darovi dobre ruke prigodom nove godine 149 K a kamati družtvenih glavnica 259 K. U svemu dakle unišlo je u bjagajnu 815 K.

Od družtava i pojedinaca, koji se tekom ove upravne godine sjetiše Bratovščine svojom darežljivom rukom, spominjem sliedeće: Blagopokojni Dinko Muškardin, župnik u Stivanu (Cres) ostavio je Bratovščini oporučno 200 K. Jedan počastni gradjanin iz Kastva, koji ne će da bude imenovan darovao je 200 K, naročitom željom, da se ih razdieli medju siromašne djake Kastavce. — Presvjetli g. Dr. Dinko Vitezić mjesto vienca na odar svomu bratu pok. Luki darovao je 20 K. Prigodom smrti pok. Nikole Butkoviča ravnatelja pučke škole u Kastvu darovala je obćina Kastav 40 K, monsignor Vinko Zamlić 5 K, veleuč. gosp. Vjekoslav Spinčić 5 K i g. Miroslav Grosman 5 K. — Prigodom smrti pok. Vinka Marjanoviča, ravnatelja obć. ureda u Kastvu, darovala je hrvatska Čitaonica u Kastvu 20 K, a g. Vjekoslav Spinčić 10 K. — Prigodom dolazka novog župnika-dekana velečastnog gosp. Antona Ellnera u Kastav darovali su: gosp. Vinko Zamlić 10 K i gosp. Mijo Laginja 5 K.

Prigodom nove godine u ime dobre ruke darovali su Bratovščini gg. Vjekoslav Spinčić 50 K., Fran. Matejčić c. kr. zemaljski školski nadzornik, dr. Dinko Trinajstić, odvjetnik u Pazinu, dr. Mate Trinajstić, odvjetnik u Voloskom, dr. Konrad Janežić, odvjetnik u Voloskom, dr. Andrija Stanger, odvjetnik u Voloskom, svaki po 10 K. Dr. Dinko Vitezić 6 K., Viktor Tomičić, dr. Josip Poščić, Kazimir Jelušić, Ivo pop Sefanutti i Miroslav Grosman po 5 kruna.

Svima ovdje navedenim i ostalim neimenovanim darovateljem, koji su se većom ili manjom svotom sjetili Bratovščine, budi ovdje izrečena najsrdačnija hvala.

Kako je već prije spomenuto nije prihod Bratovščine bio povoljan ove upravne godine. Godišnji prinosi članarine i drugi različiti darovi bili su neznatni barem do konca marča, a od privatnih dužnika nije se moglo utjerati dospjele kamate.

Došlo je doba da se razpiše natječaj na podpore, a blagajna Bratovščine nije razpolagala nego li sa par stotina kruna. Radi toga ne mogaše odbor da u navedeno doba razpiše natječaj za podpore, nego je radje počekao, dok se stanje blagajne ne poboljša.

U sjednici 11. maja odlučio je odbor napokon da se natječaj razpiše, i da se razdieli sva razpoloživa svota u blagajni, a djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu, da se dade za podporu kamate svih onih glavnica, koje su tamo uložene. U natječaju spomenulo se je, da Bratovščina može podieliti samo 600 K. i zato neka mole od siromašnih samo najsiromašnji djaci, osim onih gimnazije pazinske kojima Bratovščina paušalno daje kroz „Djačko pripomoćno družtvo" u Pazinu.

Pošto je odbor uvidio, da neredovito i nemarno plaćanje kamata od strane privatnih dužnika otežava i spriečava, dapače kako se je ove godine dogodilo, upravo onemogućuje družtveno redovito djelovanje, odlučio je odbor u istoj sjednici, da se bez obzira izruče odvjetniku svi nemarni dužnici i da se od njih utjera kamate glavnicu. To je odmah također izvršeno bilo.

Usljed razpisa natječaja na podpore Bratovščine prispjelo je odboru 39 molba. Podporu molilo je 12 sveučilištnih djaka, 24 gimnazijalca i 3 učenika c. kr. pripravnice u Kastvu.

U svojoj sjednici dne 16. junija o. g. odlučio je odbor nakon zrelog izpitanja i sliedeće podpore:

A.) Sveučilištnim djakom:

1.)	I. R. (Trst—Beč)	K 60—
2.)	G. J. (Srdoči—Beč)	„ 40—
3.)	P. D. (Baška—Zagreb)	„ 50—
4.)	B. N. (Punat—Zagreb)	„ 50—
5.)	V. F. (Vrbnik—Zagreb)	„ 50—
6.)	M. A. (Punat—Zagreb)	„ 05—
7.)	Ž. J. (Omišalj—Zagreb)	„ 50—
8.)	K. A. (Dubašnica—Zagreb)	„ 50—
9.)	P. P. (Vrbnik—Beč)	„ 50—
	Ukupno	K 450—

B.) Gimnazijalcima:

1.)	J. K. (Kastav—Sušak)	K 30—
2.)	S. J. (Varljeni—Sušak)	„ 40—
3.)	V. D. (Stivan—Sušak)	„ 25—
4.)	R. S. (Pula—Sušak)	„ 25—
5.)	C. J. (Juršići—Sušak)	„ 25—
6.)	M. D. (Pazin—Sušak)	„ 40—
7.)	R. R. (Pula—Pula)	„ 40—
8.)	J. M. (Mošćenice—Sušak)	„ 25—
9.)	A. P. (Omišalj—Sušak)	„ 20—
10.)	Ž. J. (Veprinac—Sušak)	„ 30—
11.)	V. D. (Kastav—Zagreb)	„ 30—
	Ukupno	K 330—

C.) Učenikom c. kr. pripravnice:

1.)	G. V. (Srdoči—Kastav)	K 20—
2.)	R. J. (Vodica—Kastav)	„ 20—
3.)	P. O. (Kastav—Kastav)	„ 20—
	Ukupno	K 60—

Svega ukupno podieljeno je dakle 840 kruna, a odbor je to mogao bez da tiče glavnicu, jer je medjutim prispjeo dar onog neimenovanog počastnog gradjanina Kastavskoga u iznosu od 200 kruna.

Osim toga podielila je Bratovščina „Djačkom pripomoćnom družtvu" u Pazinu potporu u iznosu od 793 K. 59 h. i jednom djaku podporu kao posudu, koju se je obvezao povratiti u iznosu od 120 kruna. Ukupno dakle razdielila je Bratovščina u potpore 1752 krune 59 helera.

Od svog postanka do danas razdielila je Bratovščina u podpore 26193 K 94 h.

Cielokupna glavnica Bratovščine iznaša danas 27301 K. 65 h. i prema tomu umanjila se je ove upravne godine za 143 K. 19 h., jer je odbor činio brisati nekoje neutjerive tražbine.

Skupština prima ovo izvješće do znanja, na što predsjednik pozove gosp. blagajnika da podade izvješće o gospodarenju sa družtvenim imetkom ove upravne godine.

Ovaj izvješćuje kako sliedi:

a.) Gospodarenje

blagajnom družtva „Bratovščine hrv. ljudi u Istri" od 16. Oktobra 1903. do 29. Septembra 1904:

a.) Prihod:

Godišnjih prinosa unišlo je	K 55.40
U ime darova primilo se	„ 352.—
Kao „dobru ruku" pridom promjene godine	„ 149.—
Interesi primljeni iznašaju	„ 259.—
Povraćeni	„ 68·61
Dignuti u posujilnicima u Kopru, Pazinu i Puli	„ 793.59
Ostatak blagajne od dne 15. Oktobra 1903.	„ 213.22
Iznaša ukupna svota prihoda	K 1920.82

b.) Razhod:

Redovitih podpora podielilo se	K 840.—
Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu kao godišnju podporu dalo se	„ 793.59
Uzajmilo se jednoj stranki	„ 120.—
Za biljege, poštarinu, pisarničke potrebočе i drugo potrebito potrošilo se	„ 25.70
Iznaša ukupni potrošak	K 1779.29
Od ukupne svote prihoda u iznosu od	K 1920·82
Odbiv ukupni potrošak u iznosu od	K 1779.29
Preostaje gotovine u blagajni	K 141.53

(stotina četrdeset i jedna K 53 p.)

b.) Stanje imovine

družtva „Bratovščine hrv. ljudi u Istri" u Kastvu dne 29. Septembra 1904.

U posujilnicama i štedionicama ima uloženih	K 12910.12
U privatnim zadužnicama	„ 6460.—
U državnim obveznicama, dionicama i akcijama	„ 6180.—
U zaostalim interesima, vriednosti družtvenih stvari	„ 1751.53
Iznaša ukupna svota imovine	K 27301.65
Prema prošlogodišnjoj ukupnoj svoti imovine od	K 27444.84
Odbiv ovogodišnji ukupni iznos imovine u svoti od	„ 27301.65
Umanjila su svota imovine za	K 143.19

(sto četrdeset i tri K i 19 p.)

Kastav 29. Septembra 1904.

M. Grosman,
blagajnik.

Odbor, koji je pregledao družtvene račune, izjavljuje da je iste našao u podpunom redu, zato predlaže, da skupština blagajniku i cielom upravnom odboru podieli absolutorij, a blagajniku napose izrazi priznanje za revno i uredno vodjenje knjiga.

Skupština prima taj predlog.

Predsjednik najavlja, da je na redu biranje novog upravnog odbora.

Skupština si izabire predsjednikom jednoglasno dosadanjega predsjednika velečastnog gosp. Mija Laginju, a isto tako i dosadanje sve odbornike, a mjesto pokojnog N. Butkovića izabran je velečasni gosp. Anton Ellner, župnik-dekan kastavski. Prema tomu sačinjavaju odbor osim predsjednika još sliedeća gg.: Vjekoslav Spinčić, Vinko Zamlić, Antun Ellner, Frane Dukić, Miroslav Grosman i Mate Šepić. Odbor se je medjutim konstituirao i izabrao podpredsjednikom g. Antuna Ellnera blagajnikom g. Miroslava Grosmana a tajnikom g. Mata Šepića.

Novi podpredsjednik zauzima svoje mjesto, te se zahvali na izkazanom povjerenju i obećaje u ime svoje i ostalih odbornika, da će se trsiti, da društvo što bolje napreduje.

U revizijonalni odbor birani su dosadanji članovi gg. Kazimir Jelušić, Vinko Rubeša i Nikola Žic.

U izaslanstvo, koje je išlo u ime skupštine pozdraviti bolestnog predsjednika birani bijahu gg. Antun Ellner i Vinko Zamlić. Oni su svoju zadaću ovršili odmah iza glavne skupštine.

Budući nije bilo drugih predloga zaključi gosp. podpredsjednik skupštinu, zahvalivši se nadošlim članovom na zauzimanju, koje su pokazali do Bratovščine. Gosp. Vjekoslav Spinčić zahvali se gosp. podpredsjedniku u ime skupštinara na trudu, kojega je imao sa ravnanjem skupštine.

Rusko-japanski rat.

U Puli, dne 23. septembra 1904.

Ovaj tjedan dodjoše na vidjelo stvari sasvim protivne od onoga, što su javljale englezke i druge Rusima neprijateljske novine. Laži o stanju u Port-Arturu, a trubljene u svieta kao istinite vieste sa ratišta, s veseljem donašahu debelim slovima tiskane i talijanske novine u Primorju.

Pred pet dana doplovio je u Čifu iz Port-Artura, probiv japansku blokadu, ruski razbijač torpeda „Rastoropnij". Zapovjednik broda donio je važnih vieste za ruskog cara iz Port-Artura... Oficiri i momčad pripoviedaju, da napredovanje Japanaca od početka obsade do danas nema nikakove važnosti. Japanci do sad nisu zauzeli nikakove tvrdjave, te je stanje Port-Artura takovo, kakovo je bilo pred četiri mjeseca. Japanaca je poginulo ispred Port-Artura preko 50.000 ljudi, a sveukupni gubitci istih, što ranjenih, a što oboljelih računaju se na preko 100.000 ljudi. Ruska posada u Port-Arturu izgubila je u svemu 15.000 momaka. U Port-Arturu ima sada u obilju hrane i municije, te se mogu u svakom slučaju održati do ožujka buduće godine. Japanci jurišaju na tvrdju sa velikom hrabrošću, no prije juriša im dadu piti „sakè" (neku vrst rakije). Više puta su vidili, kako Japansko topništvo puca na vlastitu od Rusa suzbijenu vojsku, da ju tim prisili da dalje juriša. Još nadalje pripoviedaju ti vojnici, da je ciela posada pripravna umrieti u ruševinam Port-Artura nego li predati se. U najgorem slučaju, da bi Japancima uspjelo zauzeti tvrdje u Port-Arturu, poskrbljeno je posebnim minama izpod tvrdjava, da svi polete u zrak i da sruše cieli Port-Artur i u njemu nadju svoj grob.

Rusi potopiše sami svoj ratni brod Rastoropni ispred Čifu, da ne padne Japancima u ruke. S ovim brodom kažu da su još tri ruske torpiljače pobjegle iz Port-Artura, od kojih dvie su bile spriečene od Japanaca, a jedna im je umakla nezna se kuda (možda u Vladivostok).

Potvrdjuje se službeno viest, da je general Stesel, zapovjednik Port-Artura, bio lahko ranjen, pogodjen tanetcm u lice. — Japanci navaljuju svaki dan na tvrdjave ali uzalud. Uviek su odbiveni sa ogromnim gubitcima, tako da ih u navali od prošlog petka na subotu palo preko 20.000.

Ovakovo je sada stanje u Port-Arturu.

Oko Mukdena bije se žestoki boj s topovima, te su do sad navale Japanaca od Rusa uspješno suzbijene. Pokus Japanaca da uzmu Rusima Putilov vrh, se izjalovio sa velikim porazom istih.

Ruska baltička eskadra pomalo putuje prema skrajnom istoku razdieljena u dvie divizije, od kojih će jedna preći oko Rta dobre nade a druga kroz suecki kanal, gdje čeka na dobrovoljnu flotu iz Crnog mora. Popunitbeni rak odjo iste eskadre odputovao je pred tri dana iz baltičkog mora te se sada nalazi u danskim vodama u zalivu Skagen, dok je već jedan ruski križar u Vigo (Španjolska) da dostigne ostalu eskadru. Uspije li Rusima održati se u Port-Arturu, dok stigne baltička eskadra (koncem jenara buduće godine), tad će položaj na ratištu zadobiti posve drugo lice i Japanci bit će u velikoj neprilici radi obskrbljivanja vojske živežom i municijom te kod izkrcavanja svojih četa, pošto japanska flota je znatno oslabljena i dosta oštećena dugim ratovanjem.

Dotle čekajmo, što će nam vrieme donieti.

Franina i Jurina.

Fr. Kako su Jurino talijanski deputati va diete dali 10.000 krun za „Legu" a nam nedaju ni krajcara za naše škole?

Jur. Jako lahko, zač imaju v rukah sukno i škare.

Fr. Ali onde je i naših beči.

Jur. Da bi tako ne!

Fr. Pak ča će se s našemi beči našu decu potalijančevat?

Jur. Da bi tako ne!

Fr. A ki je tomu kriv!

Jur. Sami, ki dajemo vuku ovce past.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Pogled po Primorju.

Puljsko - rovinjski kotar:

Odlikovanje. Župnik mornarice u Puli, preč. gosp. dr. Paval Uredničck dobio je od sv. Oca čast apoštolskog protonotara sa povlasticom, da nosi biskupska obilježja (mitru, pastirski štap itd.). Čestitamo!

Javna skupština. U nedelju poslje podne imali su pekarski pomoćnici u kazalištu javnu skupštinu da prosvjeduju proti jednom pekarskom obrtniku, što drži u svojoj pećnici same naučnike i što se nedrži propisanog radnog sata. Nu tu se govorilo više o svemu i svačemu nego li o predmetu, radi kojega je bio komicij sazvan. Istaknuo se je opeta Rade Mudrić, koji je i tu istresao konfuziju svojih misli i rieči. Komicij je napokon bio od policajnog povjerenika raspušten, radi žestokih napadaja na vladu i ministra Koerbera.

Sve je svršilo običnim uličnim deranjem dječurlije po gradu kojom prilikom je policija uapsila R. Mudrića, pekara, E. Fano, trgovca i C. Buttignoni, stolara.

Novi zapovjednik mornarice u Puli. Njeg. Preuzvišenost zapovjednik mornarice grof Montecuccoli prispio je u utorak predpodne u Pulu na jahti „Pelikan" na službeno pregledavanje posade.

Dolazak ratnog broda „Aspern". U utorak se je nakon 14mjesečnog odsuća povratio iz skrajnog istoka Nj. V. ratni brod „Aspern".

Lošinjski kotar:

C. kr. Oružničtvo u Vrbniku. Povod ovomu dopisu daje mi postupanje c. kr. stražmeštra, na ovomjestnoj oružničkoj postaji. Još mi je u bolnoj uspomeni prošlogodišnji postupak tužaba ovoga c. kr. stražmeštra, proti nekima iz našega mjesta. Ove godine pokazuje se kao drugi Gesler,

koji bi htio, da se ljudi klanjaju njegovoj sablji. Gdjegod može nastoji da komu naškodi, u osobito našim mladićima. Nagovara i piše radu tužbe, a ljude još upućuje, kako će oni svoje protivnike u veću nevolju potisnuti. Da vam to dokažemo evo vam primjera.

Dvojica se vincem opita susretoše. Jedan je drugoga uvriedio, a ovaj ga ćušnuo. Prvi pade i razbi o žid glavu. Redar to saznade i prijavi stražmeštru. Stražmeštar sutradan, kad je već ozlejđeni (?) pošao bio na radnju, — podje u kuću ranjenoga, pak mu nagovarao ženu, da pošalje po muža i da legne u postelju, da će mu poslati komisiju na trošak krivca. Nu žena toga učinila nije; dapače je stražmeštra molila, da ne učini nikakve tužbe.

To vam je dokaz kako ovaj postupa. Taj je isti delija pred malo vremena izdao neke smiešne odredbe, koje su bile časovite; pak kao kad bura ljeti naglo zapuše, tako su i njegove odredbe prošle u zaborav tako, da ih nije vriedno ni spominjati.

Tko je kriv da je ovaj sabljar toliko preuzetan? Možda bi nam na to odgovorio naš načelnik ili bolje rekući neki davni i veliki prijatelj i pobratim tolikih žandara.

Ovaj prijatelj i pobratim hrvatskih prvaka, rodjeni Dalmatinac dakle pravi Hrvat (Ivanović) i u Vrbniku se drži Hrvatom (?), ali pred gospodom njemu je sramota takvim biti. Na jednoj nedavnoj raspravi u Rovinju proti nekim vrbničkim mladićima, a koja se vodila samo hrvatski, ovaj „kapopošt“ govorio je na toj raspravi samo talijanski. — Sa svim tim on je u očima prvaka Vrbničkih veliki Hrvat. Naravno, jer imati za debelog kuma jednog žandara, čini se nekima velika čast. Prudek!

* * *

S druge strane tuže nam se ljudi na činovnike c. kr. kotarskog suda u Krku (a da i ne spominjem one c. kr. poreznog ureda) koji ne poznaju jezik puka ili ga ne će da poznaju — pak bezobzirno šalju pozive strankama u talijanskom jeziku.

Upozorujemo svakoga, da čim dobije poziv ili kakav drugi spis od suda ili druge oblasti, koji je talijanski napisan, da takav spis ne prime ili natrag nefrankirano dotičnoj oblasti povrati.

Kot. poglavarstvo u Krku. Do sada postoji u gradu Krku ekspositura političke oblasti, odvisna od kot. poglavarstva u Lošinju. Sada čitamo u bečkih novinah, da je vlada uvrstila u proračun za god. 1095 potrebitu svotu za osnuće posebnog kotarskog poglavarstva u Krku. Tim bi bili kvarnerski otoci podieljeni u dva kotarska poglavarstva sa sjedištem u Lošinju i u Krku.

Pošto se kod nas pod sadašnjim sustavom stvaraju razne institucije, uredi i službe koli od strane državnih koli od strane zemaljske oblasti jedino na našu štetu i na našu narodnu pogubu, upozorujemo na tu najnoviju osnovu cesarske vlade koli naše pučanstvo na otocih, toli naše zastupnike na carevinskom vieću. —

„Primorski Sokol“ sa Sušaka na Volovskom. U nedjelju izletio je „Primorski Sokol“ sa Sušaka u Opatiju i na Volosko, da posjeti tamošnjeg brata „Volosko-Opatijskog Sokola“. Sušačke Sokolove dočekaše u Opatiji tamošnja braća predvodjena od starešine Dr. Poščića. Odatle podjoše skupno u „Narodni Dom“ u Volosko, gdje se je razvila srdačna bratska zabava za prijateljskim stolom. Tuj je izrečeno više rodoljubnih zdravica od gg. Dr. Poščića Dra. Stangera te članova susačkog „Sokola“ gg. Šimića, Akačića, Gjurskoga itd. Odatle je odposlano više pismenih pozdrava istarskim prvakom Dru. Laginji, prof. Spinčiću, starešini puljskog „Sokola“ g. Križu i pazinskog „Sokola“ Dru. Trinajstiću, te raznim starešinam „Sokola“ u Hrvatskoj.

Voloski kotar:

Zabava u „Narodnom Domu“ u Voloskom održavana u nedjelju na večer i priredjena od tamošnje naše rodoljubne mladeži, ispala je, kako nam pišu od tamo, vrlo krasno. Občinstva je bilo mnogobrojno, obojeg spola i svake dobe i staleža. Mollierov „Skrtac“ morao se dopasti radi svoje svukud priznate živosti i naravitosti, a i radi dosta vjernog prikazivanja naših diletanata, koji su svi na obće zadovoljstvo izveli svoje uloge. Poslie predstave razvila se neprisiljena, domaća zabava, do kasna u noći.

Občinsko zastupstvo u Kastvu obodržavalo je dne 10. t. m. svoju sjednicu i budući se je imalo pretresti obć. proračune za god. 1905. nije se moglo tog dana dokončati, već je nastavak sjednice usliedio dne 17. t. mj.

Predloženi su i odobreni zaključni računi za občinu Kastav i pridružene Brgud, Lisac, Škalnicu i Studenu. Promet ovih blagajna u godini 1903. iznosio je u prihodu K. 190,774·81, a u razhodu kruna 190,580·91. — Pročitane su opazke revizionalnog odbora, koji je pregledao obć. račune za god. 1903. kroz 9 dana. Predsjednik je na pojedinu odgovorio i opravdao ju. Na predlog rev. odbora, obć. zastupstvo podielјuje obć. upravi obsolutorij za račune godine 1903. Dne 29./X. t. g. bio je obavljen pregled občinske blagajne.

Občinski proračuni za god. 1905. kako po odboru predloženi bili su uz male iznimke po obć. zastupstvu i prihvaćeni. Za izloženja istih nije bilo glavarstvu podnešeno nikakvog prigovora, dapače nije nitko zatražio uvid u proračune kao niti u zaključne račune. Ovim računima daje se prilika pojedincu, da se uvjeri o umnom gospodarenju kod ove prostrane občine.

Prihvaćen je školski proračun, potreba kojeg iziskuje K 10.632, — pak buduć ne ima nikakvog školskog fonda, to ovaj potrošak ima snašati občina.

Predvidilo se je za predradnje groblja u sv. Križu i Brežcima K 1000. Za javnu razsvjetu odlučilo se je postaviti 4 svjetiljke u Matulji prema kolodvoru, tri na Kantridi, dvie u Rukavcu, po jednu u Jušićih i Srdočih. — Obć. lugarom zabranjuje se, da budu ujedno pazitelji lova. Obzirom na trošne obć. puteve predvidilo se je prema potrebi rabotu. Odobrava se: proširenje obć. puta kod sv. Antona u Jušićih; popravak dvaju kalića u Blažićevoj; priredjenje stana učiteljice u Zametu; kolaudacija novih obć. šlerna u Globićih, Zorčićih i Skražićih. Zaključuje se, da občinari iz Štefanih u Blažićevoj nešto doprinesu ka pokriću troška nove šterne u Štefanih. Imenovalo se je pregledača blaga za Jušići i Jurdani.

Kod točke o prodaji obć. zemljišta zaključilo se je, da se imade početkom g. 1905. poprimiti metrička mjera, zabacivši računanje površine u kvadratnim klaftrima. Občinama za kućegradnje mjesto dosadanjih 30 □ klt. doznačivati će se 100 m² po 20 para. — Osamnaistorici molitelja bilo je prodano po koji dio obć. zemljišta. Raznim siromasima bile su doznačene novčane podpore, a nekojima podieljeno bezplatno drvo iz obć. šuma. Prihvatilo se je proračun por. občine Klane. — Župan iz D. Rukavca ovlašćuje se, da za izgradnju ceste „Ploče“ sabere od občinara, kojima će ta cesta služiti, one prinose, što ih je pojedini od njih obećao u tu svrhu dobrovoljno doprinesti. Za „Kalić“ u Kučelih utjerati će se nekoje prinose polit. ovrhom ne budu li se odnosni dužnici na doba odazvali svojoj dužnosti. Zaključilo se je nabaviti 3—4 voza vapna za obć. potrebe. Prima se do znanja, da je pritužba potrošarinskog družtva zbog uplate nameta na potrošarinu za g. 1903. odbijena kao neteme ljita. Troškovi ustrojenja telefonske postaje u Kastvu sniženi su na K. 35.— Predsjednik je još priobćio, da se je dne 14. t. m. u sjednici odbora za priskrbu uzmanjkale kime zaključilo kod c. kr. kot. poglavarstva, da se za ovaj kotar zapita doznačenje od 55.000 kvintala siena i isto toliko posija, — zahvaljuje se sakupljenom obć. zastupstvu na pripomoći, složnom i požrtvovnom radu tekom minule periode, koje mu na to odvraća sa burnim Živio!

Obć. izbori u Kastvu. Obć. glavarstvo oglašio je, da će se izbori za novo obć. zastupstvo obaviti dne 28. 29. 30 t. m. i 1. decembra t. g.

Već za nekoliko izbornih perioda, poznata je važnost obć. izbora u ovoj prostranoj občini, koja nije još pročistila onaj kukolj, što je u istu bio zasijan pred desetak godina. Da bi budući izbori što savjestnije, točnije i po volji naroda bili obavljeni i izabrani oni muževi, koji jesu voljni raditi za boljak svoje občine i občinara, odlučiše njekoji izbornici, da pozovu po dvojicu ili trojicu izbornika iz svake županijena dogovor. Sazivač tog dogovora bio je župan iz Kastva g. Fr. Rubeša — Božina. Njegovu pozivu odazvalo se je do stotinu pozvanih. Sastanak obdržavao se je u „Nar. Domu.“ Pozdraviv nadošle, priobći im svrhu, u koju ih je pozvao i predlaže, da bi skupština za današnji dogovor izabrala si predsjednika.

Takvim bio je izabran g. Kaz. Jelušić i zauzev svoje mjesto, pozdravi prisutne i obširnije progovori o važnosti izbora i o prilikah u našoj občini.

Svakomu je, reče, občinaru do toga da u buduće zastupstvo budu birani kršćani i pravi Hrvati. Neprijatelji naši i našeg naroda mogu i pofajno raditi i štošta snovati, — al daleko im budi od nas njihov stan! U Kastavćini mora da vlada i upravlja sam Kastavac! Što bi o nama sudili naši potomci, kad bi občinsku upravu predali u ruke ljudima koji neće da se služe našeg jezika, koji vole tudjemu nego svomu kako to na žalost biva u bližnjih občinah Lovran i Veprinac it.d.?

Da tomu stanete na put, pozvani jeste, da se pogovorite, da izaberete izborni odbor, koji bi nadalje vodio rad izbora. U svakoj županiji nek se narod sporazumi i složi glede osobe, koju kani dati birati u obć. zastupstvo. Ime predloženika nek se na vrieme priobći izbornom odboru.

Pročita za tim ganutljivo pismo veleuč. g. prof. Spinčića. Dvoranom zaori „Živio!“ Pročitana je na to spomenica učiteljstva ove občine, kojom se traži, da budu u novo zastupstvo birana i dva učitelja.

Prelazi se na biranje izbornog odbora. Iz svake županije bio je izabran po jedan povjerenik, koji si jošte izabraše predsjednika ovog odbora u osobi g. Frana Rubeša — Božina.

Saslušav jošte njekoje upite i opazke, i pozvav predsjednik izbornog odbora povjerenike, da bi se svakako budućeg četvrtka kod njega sastali i iznieli svoje predloženike za novo obć. zastupstvo, predsjedatelj zahvaljuć nadošlim, zaključi dogovor.

Pazinski kotar:

Javna zahvala. Svoj P. n. gg. učiteljima i učiteljicama koji se sjetiše darovima mene i moje siročadi, zahvaljujem se ovime najsrdačnije.

Predobri Bog platio svima!

Sv. Nedelja kod Labina 23./XI. 1904.

Ivana udova Zett.

Iz Tinjana pišu nam 20. o. mj. Naše mjestance, neveliko doduše, veoma je zavahno zbog svakdanjeg prometa. Ovdje je naime sjedište župe sa odnosnim uredom i više razredna pučka škola, više trgovina, krčama, posujilnica itd. Naroda imade ovdje danomice dosta iz vana a nedjeljom i blagdanom imade ga uviek mnogo. Uzprkos tolikom prometu i tolikoj živahnosti nema naše mjesto nego li samo jednu prodaju duhana ili trafiku, što je na veliku štetu pušačem i samomu eraru.

Molba na odnosnu financijalnu oblast učinjena bijaše odavna, podpisana od dostatnog broja občinara, ali riešitbe nema ni danas. Nekoje naše osobe bile su osobno na ravnateljtvu u Trstu, gdje im se je stalno obećalo, da će nam dati drugu trafiku, ali gospoda u Trstu ostadoše kod samog obećanja. Sada se pita, zašto se tako postupa s narodom? Čemu toliko zatezanje sa dozvolom druge trafike? Odgovor je kratak jednostavan. Trafiku jedinu imade jedan Talijan, kojega štite i brane ne samo njegovi istomišljenici, već i nekolko od financijalne oblasti. To je dakako skrajna nepravda i pristranost, ali kad se radi o Talijanima ne pazi se na to, dali je to pravedno i pristojno. Za danas dosta, a neusliši li se naš opravdani zahtjev, govoriti ćemo jasnije.

Porečki kotar:

Poziv. Ovime pozivlje se članove na prvu glavnu skupštinu „Zrenjskog družtva za štednju i zajmove,“ „registrana zadruga na neograničeno jamčenje“ koja će se obdržati dne 27. novembra 1904 u 5. sati u večer u kući Dinka Tončića u selu Čabronica sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdravni govor upravitelja.
2. Tumačenje svrhe družtva te tuga čenje pravila.
3. Slučajni predlozi.

Zrenj dne 21. studeni 1903

Ante Tončić
upravitelj

Koparski kotar:

Draguć, dne 15. XI 1904.

Divljačko ponašanje. Znameniti i svakom dobro poznati Draguć pokazao je opeta, kakvi su i što sve mogu njegovi slavni stanovnici

Malo ima mjesta u Istri, gdje otudjeni i talijanstvom zadojeni naš narod tako fanatično zastupa svoje zaslepljene ideje talijanstva, kao što to čine dragućki nazovi — talijani. Što se pak sada u Draguću dogadja prekoračuje svaku mjeru. Ne prodje nedjelje a skoro ni dana, da ti zaslepljenci ne iskale svoj divljački bijes na svemu, što je naše i što si ne pusti davati rog za svieću. Ne manjka cvikanja za našim ljudima, ne manjka zviždanja za njima, ne manjka psikanja, pljuvanja, — a ma vjerujte, pravo divljaštvo. Ali ne samo to, već su nekoji dragućki junaci vrijedni napasti sasvim mirna čovjeka kao najprostiji hajduci, kno što se je to dogodilo dne 30. oktobra, te bi bili neki ovdješnji Hrvati skoro glavom platili svoje hrvatsko osvedočenje, da ih nije puki slučaj od toga spasio

Boli ih jadne, da je naš seljak i ovdje počeo uzdigavati svoju do sada pospanu glavu; boli ih, da se je počela radjati u njegovu srcu neka iskra, koja, da usplamti pokvarila bi im njihove grabežljive prste. Pak zato to divljaštvo, prijetnje itd. Misle jadnici, da će time nekoga prestrašiti. Ali mi bi poručili onim tobožnjim nebojšama da se okane ćorava posla, a onim nekim našim tal. diplomatićima, da svoju nečistu diplomatsku metlinu na gnoj bace, jer sugnjije li, bit će do godine par krumpira više, — pak da vidite, ljudi, njihove prazne želudce..!

Razne primorske viesti.

Pedeset i peta godišnjica. Dne 18. o. mj. navršilo se je 55 godina, što je hrvatski kralj imenovao velikog narodnog dobrotvora i Mecenu Njeg. Preuzvišenost Josipa Jurja Strossmayera biskupom bosansko-djakovačkim i sriemskim. U to ime odsluđena je u stolnoj crkvi u Djakovu u subotu 19. o. mj. svečana sveta služba Božja, koju je služio preuzv. gosp. biskup dr. Andjelko Voršak uz veluku asistenciju tamošnjeg svećenstva. — Svevišnji udielio milost, te nam još dugo poživio velikog biskupa i dobrotvora. Neka ga uzdrži zdrava i krepka na korist naše svete vjere i milog mu hrvatskog naroda i naše mukotrpne hrvatske domovine. Daj Bože, doživiti velikom biskupu čas, za kojim njegovo dobro i preblago srce već odavna čezne, a to je, da već jedared

ugleda sretnu našu domovinu i sretan hrvatski narod. — Živio naš veliki biskup i dobrotvor! — Milo nam je javiti, da se Njeg. Preuzvišenost nalazi u dobrom i podpunom zdravlju. H. B.

Za slovenske škole u Trstu.

Javna skupština obdržavana u „Narodnom domu" za slovenske škole u Trstu impozantna, naroda oko 10.000. Govorili su prof. Mandić i dr. Rybarž za narodnu stranku, i Kopač za jugoslavensku socijaldemokraciju. Prihvaćene oduševljeno dvije resolucije političkoga društva „Edinost" i jugoslavenskih socijaldemokrata. Na zahtjev skupštine deputacija obiju stranaka praćena ogromnom masom naroda, pošla ulicom Caserma na namjestničtvo i predala rezolucije. Pred namjestničtvom sva masa oduševljeno pjevala narodne pjesme, ter se u svečanom obhodu vratila ulicom Torrente pred „Narodni Dom", gdje su se priredile ovacije vodjama, uz neprestane usklike: Živila slovenska škola u Trstu! Red nije bio od nikakve strane poremećen, te se je masa mirno razišla.

Ujedno donašamo zahtjeve iz resolucije primljene na manifestacijskom sastanku Slovenaca u nedjelju. Ti zahtjevi jesu: 1. Ustrojenje jedne slovenske škole u Trstu. 2. Ustrojenje takovih škola u okolici Trsta. 3. Ustrojenje slovenskih paralelka na državnoj (njemačkoj) gimnaziji i na državnoj obrtnoj školi u Trstu. 4. Ustrojenje slovenske trgovačke škole u Trstu. 5. Ustrojenje slovenskih dječijih zabavišta sa strane tršćanske gradske obćine.

Na skupštinu stigoše sliedeći brzojavni pozdravi:

Pazin: Današnji sastanak drastično več sam prikazuje lažljivost samohvalne prosvjete i malodušnost nadležnih čimbenika. Podnašajuć naš puk diljem Istre jednaku infamnu nepravdu, pridružujemo naš suglasni vapaj zaključkom sastanka.

Političko društvo za Hrvate i Slovence Istre.

— **Pazin:** Najelementarnijemu pravednomu kulturnomu zahtjevu želi uspjeh uz bratski pozdrav *občina Pazin.*

Pobjeda hrvatstva u Zagrebu.

Činit će se možda komu čudan ovaj naslov ali u istinu je tako.

Prošli čedan obavili su se u Zagrebu popunitbenim izbori za gradsko zastupstvo. Kod tih izbora pobjedila je sjajno hrvatska opozicija i zadala time težak udarac magjaronskoj kliki gradskog zastupstva u Zagrebu, koju je namjestio i podržavao poznati zlotvor a bivši ban Khuen-Hedervary. Ova pobjeda u Zagrebu, glavnome gradu svih Hrvata, zbilja je pobjeda hrvatstva, ona je oduševljeni izražaj hrvatske misli hrvatskog naroda za slobodu i neodvisnost od magjarskog jarma i brutalnog magjarskog pašovanja, podržavanog od nekojih nesretnika Hrvata, gladnih i žednih časti i udobnog života. — Živilo sviestno zagrebačko gradjanstvo, živio Zagreb!

Na korist „Družbe sv. Ćirila i Metoda" za Istru. U zagrebačkih novinah čitamo pod naslovom: Klub „Sv. Ćiril-Metodski zidari", da je nastupom zimske sezone, ovaj marljivi i požrtvovni klub opet započeo svoje uspješno djelovanje u korist naše istarske družbe. Ovaj klub stekao si je već za kratko vrieme svoga obstanka liep glas radi njegove rodoljubne tendencije. Osim materijalne podpore, koju pribavlja družbi „Sv. Ćirila i Metoda", rade „zidari" i za osnutak pučke knjižnice u Malom Lošinju, nadalje preuzeli su od družbe raspačavanje „narodne biljege" u korist njenu. Ovom biljegom pruža se našim ostalim rodoljubnim družtvima zgoda, da i oni učine svoje za družbu, i to time, da ove biljege prilijepljuju na članske iskaznice, pozivnice i ulaznice na zabave. Ove biljege počet će se razpačavati već sliedećeg mjeseca.

10.000 kruna za Lega Nazionale iz zemaljske blagajne. Financijalni odbor stavio je u posljednjoj sjednici istarskoga sabora priedlog, da se uvrsti u zemaljski proračun za god. 1905 svotu od *10.000* Kruna kao podporu za zloglasno talijansko družtvo „Lega Nazionale." Taj predlog podupro je u saboru poduljim govorom talijanski prvak i najzagriženiji član saborske večine zast. Bennati istaknuv njegovu važnost i potrebu.

Ako smo dobro obavieščeni poduprč je taj c. k. zastupnik predlog financijalnog odbora i tim, da će se tim novcem okoristiti i Slaveni Istre jer da će se i oni moći okoristiti talijanskim školama, koje ustraja „Lega Nazionale." Veće drzovitosti i gajusnijeg cinizma nije moguće pomisliti u čovjeka, koji drži iole do svojeg obraza.

Od tog zastupnika nije se ni moglo drugo očekivati, jer u njegovom srcu nemože da se rodi ništa plemenita, ništa pravedna, ništa poštena, ako je kadar ustvrditi, da će se hrvatska ili slovenska djeca okoristi talijanskom školom. Mi se protivimo zubmi i nokti proti odnarodjenju naše dječice putem „Leginih" škola pa eto dolazi nam prosvjetljen tobož čovjek sa tvrdnjom, da će se naša dječica okoristiti takvim školama.

Tako može da govori čovjek koji je izgubio svako čustvo pravednosti i pristojnosti.

U ostalom mi se njemu nečudimo jer ga u dušu poznamo, ali čudili bismo se dapače snebivali kad bi cesarska vlada potvrdila proračun, ili privolila na pobiranje nameta u tako divljačke i lopovske svrhe kakovoj ima služiti ono 10.000 kruna. Doista bismo morali izgubiti i posljednju iskru vjere u takovu vladu.

Narodna prosvjeta. Najljepše zahvaljujemo preč. gosp. Msgr. Antunu Rogač, dekanu u Hrušici za darovanih 150 knjiga u svrhu narodne prosvjete.

Molimo i preporučamo svim rodoljubima, da nas bilo knjigama bilo novčanom potporom u tom nastojanju podupru.

Darovi se šalju na gosp. Josipa Mandić, općinskog blagajnika u Pazinu (Istra).

Istarski akademičari u Beču.

K životnoj skupoći sredstava.

Povišenje gotovo svih životnih sredstava sili posvuda naše kućedomačice, da su primorane misliti na novu prištednju. Kraj toga neka bude upozoreno, na što smo mi već višeputa opomenuli, da se kroz uporabu Kathreiner-Kneippove sladne kave može postići velika prištednja, koja je za zrnatu kavu neprisiodobiva i koja je postigla onakav uspjeh koji se njoj s nijedne strane ne može uporediti. Brižljive gazdarice medjutim već onako donašaju na stol čisti „Kathreiner," pa iskustvo uči, da svak, koji je ovoj kavi svikao, da je bezuvjetno ne može napustiti. „Kathreinerova sladna kava" jako priпravljena prija vrlo ugodno, podaje ugodan tek; a osobito je hraniva za djecu i tvori mnogo krvi. Da se postigne ukusna boja kave mnogo manje je potrebno mlieko, nego li uporaba jako bojadisajućih kávnih primjesa, dakle prema tomu može se i ovdje naći dostatna prištednja. Sve ove dobrobiti pruža dakako samo prava „Kathreinova sladna kava". Radi toga kod kupovanja iste mora se naglasiti ime „Kathreiner," te neka se zahtieva kod toga izvorni omoti sa slikom župnika Kneippa i neka se samo preuzmu zatvoreni omoti „Kathreiner-Kneippove sladne kave," a neka budu odbijena sva druga omotana i manje vriedna naslijedovanja.

Ivki i Niku Pajaliću

za vjenčani dan.

Rasla ruža krasna u bostanu;
Procvala se ruža mirisava,
Liepu ružu jošte ne trganu
Junakovo oko pogledava.

Veseo danak danaske nam svanu
Veseo danak i junačka slava:
Sa otara junakovu stanu
Evo Ivka polazi gizdava...

Srca Vaša ljubav nieti, spoji;
Kad se srce prema srcu nadje,
Od ljubavi ima li što sladje?

I ljubav je, po kojoj ste svoji,
Od Višnjega, koji sreću dieli —
Nek Vam ona sladi život cieli!

U Mošćenicah, 23. XI. 1904. Brčljanski.

Razni prinosi:

Dana 14. t. mj. sabralo je družtvo obćinara iz Srdočeve, u krčmi Frana Rubeša Božina u Kastvu, prigodom pokopa Ivana Serdoča Juretovog iz Srdoči, za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru 11 K 46 para, na čemu se već unapried najljepše zahvaljuje.

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu poslaše preko naše uprave: Dr. Juri Feri, narodni zastupnik Beč 3 krune, mjesto čestitke Šandoru Gjalskom prigodom 50-godišnjice.

Na piru Antona Lazarića sa Katicom Zuccom sabralo se dne 16. t. mj. u Medulinu 6 K 23 pare.

Ukupno danas	K	9·23
Na račun ove god. izkazanih . .	„	958 02
Sveukupno . .	K	967·25

Broj 5149.

Kastav, 17. novembra 1904.

Oglas

odnoseći se na izbore obćinskog zastupstva u Kastvu.

U smislu §. 18. obć. izbornog reda, daje se ovime do obćega znanja, da će se izbor ovoga obćinskoga zastupstva za mjestnu obćinu Kastav obdržavati u dvorani, **gdje se drže obćinske sjednice u Kastvu u dobi označenih dana i dobe sliedećim redom:**

Poziva se birače da dodju birati u svakom od trih izbornih tiela po 10 (deset) obćinskih zastupnika i po 5 (pet) zamjenika i koji će odabrati svi skupa 30 (trideset) zastupnika i 15 zamjenika;

U III. izbornom tielu birača 2713.

I-vi dan ponedjeljak 28. novembra 1904. pozvani su birači upisani u izbornoj listi od broja 588 uključivo 1948 birača . . . 1361;

2-gi dan uterak 29. novembra 1904. nastavak biranja od tek. broja 1949 do uključivo 3308 birača . . . 1352
što čini ukupni broj birača . . . 2713

U II. izbornom tielu birača 532

jedan dan *sriedu 30. novembra 1904.* birači od broja liste 56 uključivo broja 587;

U I. izbornom tielu birača 60

četvrtak dne 1. decembra 1904. birači od broja liste 1 do uključivo 55.

Svakog izbornog dana započeti će izbor od 8 ure jutro napried.

Glasovanje obaviti će se po volji birača usmeno ili putem listića.

Pozivlju se svi pravo izbora imajući u listini upisani, da na uređene dane i dobu točno na biralište pristupe i da sobom donesu posebne za izbor priredjene legitimacije.

Obćinsko poglavarstvo

načelnik:

Jelušić.

V. Despalatović

soboslikar za Istru

Via Circonvallazione 61. PULA Via Circonvallazione 61.

Preporuča se za slikanje **palača, villâ, kazališta, crkvâ** te u njima **oltare, božje grobove,** popravlja **kipove svetaca.**

Radnja je trajna

Veliki katalog ukusnih uzoraka za crkve i palače daje na uvid.

Ciene su umjerene.

Kapljice Sv. Cirila i Metoda.

(Ext. Chinae comp. fl.)

pružaju sjegurnu pomoć proti svim bolestim želudca. Bolest prestat će sasma budete li iste rabili!

Te se kapljice rabe sa najboljim uspjehom kao najizvrsniji liek proti: **slaboj probavi, pomanjkanju teka, nadutosti, podrigavanju, žgaravici, zlatenici, omaglici, glavobolji, grčevima i želudcu, zatvoru tiela, zlatnoj žili** (hemoroide), **te bolesti slezena i jetara.**

Od neprocjenjiva su vriednosti za **čišćenje krvi** jer iz nje izlučuju nečiste sokove te vraćaju izgubljen tek. Lieče i svaku nutarnju **groznicu.**

Izvrsno su sredstvo proti **slaboći, bliedoći,** bolestima **maternice i madruma,** zato ne bi smjele manjkati nigdje.

Dobivaju se samo u **Pazinu** u ljekarni **„k Sv. Cirilu i Metodu"**, Mala fontana.

Ciena je: maloj bočici (25 nvč.) 50 para, srednjoj (40 nvč.) 80 para i velikoj (70 novč.) 1 K 40 para.

12 malih bočica stoji 5 K; 12 srednjih 8 K; 12 velikih 14 K.

Mr. Pharm. **Antun Marčelja,**

providnik ljekarne k svetom Cirilu i Metodu u Pazinu.

Svoj k svomu!

Niže podpisani obznanjujem sve svoje p. n. gospodu mušterije, da su prispjele sve vrsti tkanina za

jesen i zimu

za gradjanska odiela, kao i za velč. gg. svećenike, kao **talare, reverende,** ogrtače (Überziher), **salonska odiela** od raznovrstne crne tkanine najbolje vrsti.

Da svim zahtjevima p. n. mušterija zadovoljiti uzmognem, nabavio sam na raspolaganje uzorke najfinijih inozemnih kao i tuzemnih tkanina, kao i jornale I. švedske pomodne akademije. Mojim neumornim trudom postigao sam liepu svjedočbu p. n. gg. mušterija, da im ne treba posluživati se kod kojekakvih agenata, pošto ja nabavljam izravno sve što odgovara najukusnijim zahtjevima krojačkoga obrta.

Preporučam ujedno gotovih odiela, haveloka i ulstera koje držim vazda u zalihi.

Ciene umjerene bez bojazni utakmice

Naručbe na obročna odplaćivanja uz potpunu jamčevinu izvršavaju se točno i solidno.

Nadajuć se odzivu p. n. gg. mušterija

Marko Zović

krojački obrtnik u Pazinu.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom radnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatično-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti slazima i reuzi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zraulih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekašane izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Svratište Balkan - Trst

Piazza della Caserma 2. (Narodni Dom)

Novosagradjena palača sa 60 moderno uredjenih soba,

Restauracija, bečka kuhinja. — Kavana.

3 časa udaljeno od južnog kolodvora, u blizini centralne pošte.

Električna rasvjeta. Za gostove svratišta posebno uredjena restauracija u I. spratu.

Sastajalište stranaca. Fr. DOLNIČAR, svratištar.

Kava postaje vanredno tečna

pridodate-li joj

Vydrovu žitnu kavu!

5 kg. franko poštom 4 K 50 f.

Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO"

za zabavu i pouku — badava.

Neka se zahtieva

u vlastitoj dobrobiti vazda

Prava Kathreinerova

Kneippova sladna kava

samo u omotima sa zaštitnim znakom župnik Kneipp i sa imenom Kathreiner, pa se neka brižljivo odkloni svako prenuće svih manjevriednih patvorina.

04.12/a

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-selkaske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Antun Cernigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstva u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cjenici se šalju na zahtjev.

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka.

Ove glasovite i nenadkriljive kapljice sv. Marka upotrebljavaju se za vanjsku i nutarnju porabu. Osobito odstranjuju trganje i kalanje po kostih, noguh i rukuh, te izliječe svaku glavobolju. One nedostiživo spasonosno djeluju kod bolesti želudca; ublažuju katar, umiruju izbacivanje, odklanjaju naduhavanje, boli i grčeve, pospješuju bolju probavu, čiste krv i crieva. Progone velike i male gliste, te sve bolesti od glistah dolazeće. Djeluju izvrsno proti hrapavosti i promuklosti. Liječe sve bolesti jetrah i slezene te kolike i trganje u želudcu. Progone svaku groznicu i sve bolesti od groznice dolazeće. Najbolje je sredstvo proti materniči i madronu, pa zato nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj niti seljačkoj kući. Dobiva se samo: **Gradska ljekarna, Zagreb.** Stoga se neka točno naruče pod naslovom: **Gradska ljekarna, Zagreb. Markov trg broj 29 pokraj crkve sv. Marka.** — Novac neka se šalje napred ili pouzećem. — Manje od jednog tuceta (12 bočica) se ne šalje. — Cieua je sljedeća i to franko na svaku poštu: 1 tucet (12 boč.) 4 K, 2 tuceta (24 boč.) 8 K, 3 tuceta (36 boč.) 11 K, 4 tuceta (48 boč.) 14·60 K, 5 tuceta (60 boč.) 17 K. — Posjedujem tisuću i tisuću priznanica, da ih nije moguće ovdje tiskati, zato navadjam samo imena neke gg., koja su sa osobitim uspjehom potrebljavali **kapljice sv. Marka** te podpunoma ozdravše: Iv. Baretinčić, učitelj; Janko Kišulj, kr. nadlugar; Stj. Borčić, župnik; Ilija Manić, opančar; Sofija Vukelić, šilica; Jože Seljanić, seljak itd. itd.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Utemeljena god. 1360.

Gradska ljekarna, Zagreb.

Markov trg broj 29, pokraj crkve sv. Marka.

Zdravlje je najveće bogatstvo!

Kapljice sv. Marka, ZAGREB, Gornji grad. Markov trg.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana, a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, voštenim cvietem itd. . . . . kg. po K	8·—
Iste ukrašene s odljeplijivim cvieticama	6·—
Tamjan lagrima, najbolji	2·40
„ „	2·—
„ granis	1·20

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa cieo kraus. Gershelmovi stenji (štitlji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **cieli** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cieue.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarica u Gorici.

Voštćeni ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K	4·90
Isti okrašeni s cvietom i zlatom	8·—
Sviećice za božićno drvo u 6 bojah	3·—
Voštćene svieće tarče. I. austr. sastav . . .	4·40
Svieće i tarče, I. talijanski sastav	3·—
„ „ II. „ „	2·—
Voštćeno platno za oltare, metar	1·—

Štampilje

iz kaučuka

izradjuje

knjigotiskara J. Krmpotić i drug.

Via Sissano-Diana u **PULI** Via Sissano-Diana

Preporuča se svim p. n. **župnim, občinskim** i drugim **oblastima i uredima** te **posujilnicama, gospodarsko-trgovačkim i prosvjetnim društvima,** p. n. gg. **trgovcima** i t. d.

CIENE UMJERENE.

Pošto je ovo poduzeće jedino hrvatsko u Istri i Primorju, nadamo se i molimo za što brojnije cienjene naručbe.

Broj 48. Pula, u četvrtak dne 1. decembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Puli.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, a nepodpisani ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K. 2·50 na pol godine.

Izvan carevine više poštarina. Plaća i stuinje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 21. oktobra 1904.

VIII. sjednica.

(Nastavak.)

Bila bi dakle ovdje u toliko razlika, što zakon čini dva plaćevna razreda po 1600 i 1800 kruna, a drugo, da se tu kaže, da učiteljice dobivaju 80% plaće učitelja, što bi po našem bilo jednako. U §. 27. je govor o petgodišnjih doplatcih. U prvoj stavci poslie rieči „učitelji", mjesto „poučitelji" imalo bi se staviti „učiteljice".

Stavke 2, 3 i 4 imale bi se promieniti ovako:

„Ovaj doplatak odmjerit će se učiteljima i učiteljicam javnih pučkih škola na kruna *150* godišnjih; učiteljem i učiteljicam gradjanskih škola obstojećih i obstojavših i onih, koje bi se ustanovile sa 10% godišnje plate od kruna *1600*. Pod istimi uvjeti pripada učiteljem i učiteljicam isti doplatak za svako sliedeće petgodište, nu samo do uključno trideset godina službovanja. Vrieme za doznačenje i plaćanje svakoga petgodišnjega doplatka imati će se računati od početka dobe obnešene službe, bez obzira na to, da li je dobivanje kojega petgodišnjega doplatka bilo privremeno zanijekano ili obustavljeno".

Ovo posliednje znači dosta znamenitu promjenu, pa ću ju s par rieči obrazložiti. Dogadjalo se, da su prvih godina pojedinom učitelju zanijekali petgodišnji doplatak, pa su mu ga tek nakon godine i više dali. Kad mu ga se je pak počelo davati, nije se računalo od dobe usposobljenja ili od kad je dobio prijašnji doplatak, nego od doba kad mu ga se je dopitalo. Vuklo se je do konca službe tako, da ako mu se kasnije dalo doplatak, bio je kažnjen za cieli život, jer je za toliko više morao služiti, za koliko su mu kasnije dali doplatak. Meni se čini, da bi bio dosta kažnjen, da mu se ustegne doplatak za godinu — dvie —, a da mu se prvi ili sliedeći poslie kazne računa od ispita usposobljenja odnosno od podieljenja prvanjega.

Čujem, da je upravno sudište sudilo u našem smislu, ali da se ne treba uviek uticati upravnom sudištu, bilo bi dobro, da se umetnu rieči u zakon kako predlažem u 4. stavku §. 27.

U §. 28., u prvoj stavci poslie rieči „ravnatelja" nek se doda rieči i „ravnateljici", a u drugoj stavci poslie rieči „ravnajući učitelj" rieči „i ravnajuća učiteljica".

Treća stavka neka odpadne.

To je samo dosljedno prama §. 23., odnosno prama tomu, da za jednaki trud treba da bude i jednaka plaća, odnosno na službovni doplatak.

U §. 29. govori se o stanu i o stanarini, pa mislim, da se ne bi ni kod toga smjela činiti razlika izmedju tolikih mjesta, kako je u zakonu, tek neke male razlike izmedju Pule, pa Kopra, Poreča, Pazina, Volosko i Opatije, Lovrana i Lošinja maloga, dočim bi sva ostala mjesta imala biti u istoj skupini.

U 3. i 6. stavci neka se ispusti rieči: „u svih drugih gradovih i trgovištih, naznačenih u §. 23., i od kruna 250". U zadnjoj stavci nek se ispuste posliednje rieči od „u samom razlikom..." navodi do svrhe, jer se ondje veli, pa bi učiteljice dobivale 80% one stanarine, koja je ustanovljena za učitelje.

§. 30. u prvoj stavci imao bi glasiti ovako:

„Namjestni učitelji i učiteljice, gdje nebi mogli imati pristojan stan u naravi, dobivati će pod naslovom stanarine u gradu Puli kruna 250, u gradovih Kopar, Poreč, Pazin, Volosko i u lječilištih Opatija, Lovrana i Lošinj mali kruna 200; u ostalih školskih občinah kruna 150".

Konačno bi se članak III. imao promjeniti i glasiti:

„Plaće, koje sada dobivaju učitelji i učiteljice, i koje su možda veće od onih ustanovljenih u ovom zakonu, ostaju nepromienjene."

Naime, ako bi slučajno koji učitelj ili koja učiteljica imala sada veću plaću, nego po našoj promjeni, neka mu ta plaća ostane, jer smo načela, da se neima ni jednom učitelju ništa oduzeti, nego samo po mogućnosti povećati.

Pošto su te promjene takove naravi, ne treba proučiti ne samo zakon od 9. oktobra 1901. nego prema tomu i pregledati zakon o mirovini nuždno bi bilo, da se sve to povrati školskom odboru i radi toga stavljam formalni predlog, da se predmet nalazeći se na 3. točki današnjeg dnevnog reda vrati školskom odboru, da u najkraćem roku uzme u razpravu sve navedene promjene i u saboru izviesti.

Preporučam svoj i svojih drugova predlog vis. saboru, Vama gospodo od većine, jer samo prihvatom njepovim pokazati ćete, da ste duha liberalnog u pravom smislu rieči, a da niste krivi liberalci. Što predlažemo odgovara duhu jednakosti i pravice, duhu pravoga slobodoumnja. (Na strani manjine odobravanje i pljesak).

Zast. Vareton govori kao član školskog odbora proti udaji učiteljica, predbaciv zast. Campitelli-u nedosljednost. Ovaj odgovara i dokazuje svoju dosljednost.

Zast. Laginja govori najprije hrvatski pak talijanski:

Visoki sabore! Veoma žalim, da mi nije fizičko i duševno raspoloženje takovo, da bi mogao sa svih strana razložiti predmet, o kom se radi. Moram se omedjašiti dakle na to, da izrazim od strane moje i od strane manjine, da se posve slažemo sa svimi promjenami i svimi opaskami, koje je učinio drug naš zast. Spinčić, jer ih držimo posve opravdanim sa stanovišta socijalnog, društvenog i sa stanovišta pravnog, jer jednake dužnosti izazivlju i jednaka prava.

Javio sam se za rieč poglavito za to, da stavim jedan dalnji predlog, koji je valjda tekom govora izbjegao drugu Spinčiću, ali koji ne smije biti ovdje zamučan, jer se radi o stvari veoma znamenitoj na praktičnom polju školstva. Predlog glasi, da bi vis sabor prihvatio rezoluciju, u kojoj se poziva c. kr. vlada, da poduzme shodno:

„da se učiteljska mjesta, čim su izpražnjena, razpiši u najkraćem roku definitivno popune".

To će svatko, koji se je ikoliko zadubio u potrebe didaktične, uvidjeti, da treba da se popunjuju mjesta učitelja mnogo brže, nego li je to do sada bivalo, jer ako se dosadanji lagani način bude i nadalje držao u praksi, gubiti će u prvom redu školstvo i napredak djece, a u drugom će se redu stvarati nezadovoljstvo i disharmonija u družtvenom životu onih ljudi, koji misle da će za 15—20 dana, pošto je otvoreno školsko poljeće, biti uredjen njihov ekonomski položaj na drugom mjestu, pa se nadju onda razočarani, kad moranju dugo čekati na riešenje svoje molbe. Ali glavno je zlo, da se zatezanjem nanaša šteta obuci. Dakle neka se vlada u tom pogledu postavi na ono stanovište, koje se je sretno provelo u civilnom postupku. Danas smo došli do toga, da se najteže pravde riešavaju u sve tri molbe u godinu dana — što se inače od naše države nije moglo očekivati.

Neka tu praksu i g. Czermak kod namjesničtva uzme, pa neka u školskoj struci brže radi nego do sada. Biti će to i u interesu obuke i na čast državne uprave.

Druga točka rezolucije bila bi:

„da se novo imenovanim učiteljem i učiteljicam bilo definitivnim, bilo namjestnim, doznači plaća bezodvlačno najdalje u 8 dana poslije nastupa službe".

Znano nam je iz prakse, da recimo posve mlad učitelj, koji je prvi put namješten, ili i stariji učitelj, koji ima djece i obitelj, bude namješten, odnosno premješten s jednog mjesta na drugo. On dodje na to mjesto, jer mora u službu, a znamo, da su učitelji ljudi kojima baš neteče novac iz žepa, pa on mora čekati onih 20—30 for., a jer mora živiti i već se prvih dana mora u selu klanjati možda seoskomu županu ili kom drugom, da mu pomogne. To nije dostojno, pa bi i tu morala državna uprava, da udari brži tempo.

Treća točka rezolucije glasi:

„da se ukine naredba c. kr. zem. školskoga vieća od 21. septembra 1903. br. 2421, kojom se donekle suzuje pravo učiteljica na ravnateljstvo".

Mi smo jedva zadnjih godina postigli, da je školska praksa pošla za tim, da tumači zakon malo šire, te da je učiteljicam dozvolila, da budu ravnateljice i na mješovitih školah ili na takovim više razrednim školam, na kojima su neki razredi za muške, a neki za ženske. U najnovije doba naročito naredbom od 21. septembra 1903., reć bi da školska oblast gleda opet ograničiti to pravo učiteljica u praksi. Možda da je povod tomu dao pojedini slučaj, možda da je bilo koje mjesto, gdje nije ravnateljica najbolje izlazila sa dotičnim učiteljicama, pa je školska oblast mislila, da mora postaviti mužku glavu kao ravnatelja. Ali iz pojedinih slučajeva ne bi se smjelo činiti pravilo, i za to bi bilo dobro, da se načelno dozvoli i u praksi provadja, da i učiteljice vrše službu ravnateljsku na pojedinih školah.

Na koncu govora šalje predsjedniku napisanu rezoluciju.

Predsjednik izjavi, da predlog nemože dati u razpravu, jer da ga nije mogao dati na vrieme prevesti u razpravni jezik sabora.

Zast. Spinčić: Vidim u Vama Austriju kako pravedno postupa.

Izviestitelj Bennati nastoji pobiti predloge predgovornika, te se usprotivi predlogu, da se predmet uputi natrag odboru.

Zast. Laginja odgovara predsjedniku talijanski, da je njegovo postupanje nepravilno i nezakonito, jer nije nigdje u zakonu ustanovljeno, da je ovdje jedino talijanski jezik razpravni jezik. Čudi se takovom postupku, proti komu prosvjeduje najodlučnije.

Predsjednik mu odvraća, da se on drži saborskog poslovnika i običajnog prava, koji poznaju samo jedan razpravni jezik t. j. talijanski i od čega ne će on svojevoljno nikako odstati. (Odobravanje na klupah većine). Kod glasovanja pao je predlog, da se odreći razpravu i osnove vrati odboru. Većina zaključi, da se predje na drugo čitanje zak. osnova, što će se nastaviti u sutrašnjoj sjednici.

Predsjednik diže sjednicu i uriče drugu za sutra u 9½ prije podne sa nastavkom današnjeg dnevnog reda.

IX. sjednica.

Prisutni: predsjednik Rizzi, vladin povjerenik A. Fabiani i 28 zastupnika.

Pošto nije zapisnik posliednje sjednice sastavljen, čitati će se u budućoj sjednici.

Za početak u školi za ljetne vrućine.

Zast. Kompare sa drugovi pita vladu zašto neuvede odnosnu ministerijalnu naredbu o popoldašnjem počitku u pučkoj školi za ljetnje vrućine takodjer u seoske pučke škole.

Na zaštitu imetka poreznih občina na Cresu.

Zast. Andrijčić i drugovi upravi na zem. odbor sliedeću interpelaciju:

1.) Dne 20. listopada 1861. br. 430 odobravao je zemaljski odbor dražbeni zapisnik, kojim se je prodala bivša kuracijalna kuća u Valunu na Cresu za 460 forinta. Od te svote izposudilo je občinsko glavarstvo u Cresu dne 22 siečnja 1862. Antonu Vidić pok. Šima 300 for. Za sudbinu preostalih for. 160 nezna se još ni danas ništa. Vidić je god. 1867. povratio izposudjenu mu glavnicu od 300 for., a občinsko ju glavarstvo u Cresu dalo opet na posudu Kuzmi Balon iz Valuna. Iza smrti ovoga, baštinila je taj dug kći mu Dinka udata Ilačić i do god. 1902. redovito plaćala kamate. Pozvana tada, da povrati glavnicu, odgovori da je pripravna, ako joj se povrati zadužnica pok. otca. Občinsko glavarstvo u Cresu ne može se medjutim izkazati sa zadužnicom, za koju ne znaju niti gruntovne knjige. Ilačićka je uslied toga prestala sa uplaćivanjem kamata, neće da povrati glavnike, a občinsko se glavarstvo u Cresu ne miče, da osjegura poreznoj občini Valun tu glavnicu od for. 300, košto i izvišak ciene od prodane kuće u iznosu od for. 160.

(Nastavit će se)

Iz carevinskoga vieća.

Iz Beča 24. novembra.

U nadaljevanju razprave o izjavi Koerberovoj govori Wolf i proglasuje Koerbera kao zlotvora niemstva. (To može biti i sporazumno, eda Koerber može reći i Njemci me biede kao i Slaveni — dakle sam pravedan). Lenassi iz Gorice govori proti postupku s Talijani u Innsbrucku a za talijansko sveučilište u Trstu. I opet jednom govori Koerber. Talijanska fakulteta u Innsbrucku da bijaše i tako provizorna, a sad je već neima. Želi (!) da parlamenat počne redovito raditi, pa da se i stvar talijanske fakultete rieši. Prelazeći na Dalmaciju veli da je uvjeren da Handel nije htjeo uvrieditи Dalmatinaca. Odluku glede priznanja nauka i izpita stečenih u Zagrebu izdalo se je, jer treba činovnika koji poznadu hrvatski jezik; a to se je moglo učiniti tim lakše, što je zagrebačko sveučilište dobro uredjeno.

Češki veleposjednik Palffy prosvjeduje u ime njekih stranaka proti zloporabi slobode govora, uvlačeć kralja i vladajuću kuću u razprave. Socijalni demokrati buče na taj prosvjed.

Tik poslje sjednice nastala je na galerijah silna galama proti dru. Luegeru, radi njekih školskih zakona prihvaćenih u niže-austrijskom saboru.

Njemci pučke stranke izjavili su, da neimaju doista povjerenja u vladu, al da su ipak spremni sudjelovati sa predsjednikom parlamenta i sa strankami na tom, da se obave znamenitije stvari.

Rusko-japanski rat.

Petrograd 27. General Kuropatkin javlja: Japanci poduzeli su 24. o. mj. ofenzivu proti fronti i lievom krilu ruskog odjela, koji stoji kod Tsinčenšena, ali su pod večer bili posvud suzbijeni. Posljednju navalu, koja je bila osobito žestoka, suzbile su tri satnije pod zapovjedničtvom podpukovnika Bereskova. Gubitci neprijatelja bili su osobito radi toga veliki, što su naši ljudi pucali iz najbliže blizine. U noći od 24. na 25. o. mj. pokušali su Japanci ponovno da navale na naš odjel, ali ih je naša vatra suzbila.

Na 25. o. mj. stigla su neprijatelju pojačanja. On je tog dana u 11. sati prije podne navalio najprije na naše desno krilo, a za tim na središte i lievo krilo našeg odjela kod Tsinčenšena. O podne krenuo je neprijatelj napried, ali je bio suzbijen te je izvrstno funkcioniranje našeg topničtva ušutkalo njegovo topničtvo. U 4 s. poslje podne digla se je bura sa sniegom i ujedno se spustila magla, što je naskroz sprečavalo djelovanje našeg topničtva. Uz zaštitu magle poprimili su Japanci opet ofenzivu, ali je naš odjel održao svoje pozicije.

Konačno je boj prestao. Naši su gubici bili neznatni. U noći od 25. na 26. o. m. nije mi stiglo nikakvo izvieše o novim sukobima.

Kuropatkin javlja jučer, da je prigodom sukoba od 25. o. mj. poginulo 9 Rusa, dok ih je ranjeno 57. Noć od 25. na 26. o. mj. prošla je mirno. Japanci su prenoćili tri ili četiri kilometra daleko od naših pozicija. Sliedećega jutra natjerala je vatra našeg gorskog topničtva njihove predstraže u bieg.

Oko 9 sati prije podne poduzeo je neprijatelj opet ofenzivu, te je, nastojeći, da obkoli lievo krilo naše pozicije, krenuo polagano proti našem središtu.

Daljnja izvješća o toj navali još nisam primio. U noći od 25. na 26. o. mj. rekognosciralo je 12 dobrovoljnih lovaca pod zapovjedničtvom podporučnika Spitze-a neprijateljske pozicije, te se je neopaženo dovuklo do jedne neprijateljske predstraže od 30 momaka, na koje su ispalili 3 hitca, a zatim navalili bodovima. 20 Japanaca je probodeno, dok su ostali pobjegli. Dva su lovca usmrćena, a jedan je ranjen.

Berber 28. U subotu u 5 sati poslije podne usidrile su se ruske ladje 3 milje daleko od obale. Govori se, da jedna ladja treba popravka.

London 28. Reuterovu uredu javlja se iz Mukdena: Po viestima glavnog stana mandžurske vojske navalile su u noći od 25. na 26. o. mj. ruske baterije na Japance blizu Sielunhu-a, ali su bile suzbite. Neprijatelska vatra nije prouzročila nikakve štete. Na 25. o. mj. poduzelo je rusko topničtvo navalu, ali takodjer bez uspjeha.

Tokio 27. Jučer poslie podne poduzeli su Japanci obći juriš na Port-Artur, koji je još sinoć trajao. Generali Nakanuro i Saito poveli su čete, koje su osobito izvježbane u mačevanju, proti ruskim utvrdama, te se je razvila krvava bitke, u kojoj se je momak borio proti momku. Rezultat te bitke jest, da su Japanci suzbijeni i izgubili preko 7000 ljudi.

Suez 27. Rusko baltičko brodovlje odplovilo je iz kanala u pratnji egipatskih obalnih krstarica.

Tokijo 27. (Na večer.) Netom je carski glavni stan javio ovo: Pošto su pripravne radnje za navalu na Songšušan i na utvrde, koje iztočno od njega leže, bile skoro gotove, poduzet je jučer poslie podne obći juriš. No uslied upornog odpora neprijateljeva cilj još nije postignut. Bitka još traje.

Petrograd 27. Naročiti dopisnik ruske brzojavne agencije javlja danas iz Mukdena: Jučer je peta navala japanskih brigada na Tsinčenšen suzbita. Bitka izmedju topničtva još traje. Odjel generala Rennenkampfa imao je 26. o. mj. 9 mrtvih i 57 ranjenih. Japancima nije pošlo za rukom da obidju naše lievo krilo. Njihova je eneržija paralizirana uslied toga, što ne pobjedjuju. Njihovi zarobljenici, kojima je u šali predloženo, da se vrate k svojima, odgovorili su, da im je kod Rusa bolje.

Franina i Jurina.

Fr. Utorak da su bili va Pazinu neki naši prodanci na koritu.

Jur. Ma nekemu da je presela smrdljiva kobila, zač da se i danas doma svija od boli.

Fr. Ča neće, su ih krmili i napajali kako da te ih valje zaklat.

Jur. Sada nebi lahko zasmrdeli, zač je friško vreme.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar.

Posljedice talijanske demonstracije u ovdašnjem kazalištu. Prošloga ćedna davala je talijanska kazališna družina jedan komad u kazalištu u kojem dolaze na pozornicu i njemački djaci. Pošto je to bilo baš nakon poznatih dogodjaja u Inomostu, gdje su se počupali Niemci i Talijani, htjeli su ovdašnji talijanaši ili kamoriste demonstrirati proti Niemcem koji bijahu u kazalištu — a to bijahu većinom c. k. častnici vojske i mornarice. Čim su se rečeni djaci pokazali na pozornici, stali su kamoriste vikati: fuori! fuori! (vanka! vanka!), a kad ni to ne bijaše dosta počeše na novo: van sa sabljami! van sabljami! t. j. van iz kazališta častnici i vojnici. Častnici, uvriedjeni prostačkim izazivanjem, zapustiše u istinu kazalište, ali naložiše ujedno i glazbi ratne mornarice, koja je u kazalištu igrala, da i ona izadje.

Prva posljedica prostačke demonstracije bijaše, da kazalište nije moglo dobiti više vojničke glazbe i da častnici neće da idu više u kazalište.

Druga posljedica je ta, da je kazalište od tada ostalo prazno, a kazališna družina na ulici.

U tršćanskih židovskih novinah htio je netko opravdati fakinsko ponašanje puljske kamorte tim, da demonstracija bijaše nedužna i da se nije imalo radi nje stvar uzeti tako ozbiljno. Vidi se dakle da se kamoriste sada kaju zbog nepromišljenog koraka, te bi radi da im se povrati u kazalište vojnička glazba i gospoda častnici, bez kojih nema života kazalištu.

Mi doista neznamo, kako mogu činovnici ratne mornarice i u obće uprave te mornarice sklapati izborne kompromise s kamorrom, koja ih baca van iz kazališta. Siti su naši kamorristi i objestni jer znadu, da ih podupiru javne oblasti i da imaju za sebe i one, koje bacaju van iz kazališta.

Pazinski načelnik kod zapovjednika ratne mornarice. Dne 23. o. mj. došao je pazinski načelnik g. dr. Šime Kurelić u Pulu, da čestita kao svome sugradjaninu, novoimenovanomu zapovjedniku ratne mornarice g. grofu Montecuccoli-u. Njemu je naime podielila občina Pazin zavičajnost odkad se nalazi u hrvatskoj upravi. Sliedećeg dana pozvao je g. zapovjednik načelnika Kurelića na gostbu.

Izborna mjesta u občini Pula. Naša narodna stranka predlaže nova izborna mjesta za predstojeće občinske izbore u Puli u sliedećih središtih:

Pula za poreznu občinu Pula.

Galežana za Fažanu, Galežanu, Peroj i Šinjan.

Altura za Alturu, Kavran, Loboriku i Muntić.

Medulin za Ližnjan, Šišan, Medulin, Pomer i Premanturu.

Odbor narodne stranke poslao je u tom smislu sastavljenu i temeljito obrazloženu molbu na predpostavljenu oblast, koja bi ju morala zgodno riešiti, ako joj je stalo, da može svaki občinar slobodno birati.

Imenovanja u sudbenoj struci. Gosp. Fran *Vidmar*, sudbeni prislušnik u Gorici, premješten je na okružni sud u Rovinj. Bila je i doba, jer je od nekog vremena u Rovinju, što mi znamo, jedan jedini prislušnik znao hrvatski.

A ovom zgodom pitamo: kada će na Rovinjskom tribunalu biti par *pisara*, koji bi znali takodjer hrvatski?

Zapovjednik ratne mornarice. Podadmiral grof Montecucoli koji je boravio u nedjelju i ponedjelak u Trstu pregledavajuć ondješnju pomorsku posadu, odputovao je u ponedjeljak na večer brzovlakom u Beč.

Ispit usposobljenja. Ispit usposobljenja za hrvatske pučke škole položio je ovih dana u Kopru gosp. Srećko Jurdana učitelj na družbinoj hrvatskoj školi u Puli, dodijeljen usporednici u Vinkuranu. Čestitamo!

Za nove pučke škole. Redovite komisije glede ustanovljenja *javnih* pučkih škola u selima *Šajini*, *Petehi* i *Raklju* biti će kako čujemo, na licu mjesta dne 5. i sljedećih dana decembra.

Što je o tim školama već rečeno u našem listu u talijanskom odnosnom članciću, ipak vriedi u toliko, da su neki službenici bili nedavno u ovim mjestima, naročito u Raklju, nu podpune komisije biti će tek sada.

Kako „Žurnaletto" prikazuje rog za svieću. U jučerašnjem broju pripovieda puljski „Times" „odiseadu" jednog bivšeg vojnika Dalmatinca naše mornarice, kako je taj god. 1900. u Kini uskočio sa ratnog broda „Zenta", kako je otvorio u Port-Arturu krčmicu, zatim gostionu, onda Hotel, kako se je oženio tamo za jednu ruskinju i najposlje kako je u jednoj kinezkoj čunki vozeć hranu u Port-Artur, bio od Japanaca uhvaćen, dovezen u Jokohamu i izručen tamo kao bjegunac austrijskom konzulu, koji ga je izručio zapovjedničtvu broda „Aspern" te s njime dopremljen danas osam dana u Pulu u zatvor.

Mi smo se o stvari dali točno informirati od gospodje dotičnika, koja je prispjela u Pulu još prije broda „Aspern", i stvar stoji ovako:

Taj Dalmatinac, imenom Mate Pavić iz Spljeta, nalazeć se pred četiri godine sa brodom „Zenta" u kinezkim vodama, pobjegao je u istinu sa broda, gdje se je nalazio kao častnički sluga kod kapetana od fregate g. Skala. Odatle dospio je u Mandžuriju te se nastanio u Niučvangu, oženivši se sa sadanjom svojom gospodjom, pravom Ruskinjom. U Niučvangu otvoriše Hôtel i liepo su uspjevali, te tjerali taj obrt dapače poslje zauzeća Niučvanga po Japancima. Posao im je tako dobro išao, da su toliko prištedili te su mogli dozvoliti si i udobnosti polag svog dobrog stanja. Tako ovog ljeta otidjoše zajedno na odmor u Šangaj, da potrate neko vrieme tamo i da se kupaju. Kroz vrieme njihovog odsuća povjeriše svoj Hotel jednom Talijanu a za svoju veliku nesreću i propast. Taj pošteni (?) Talijan, kad se je najeo njihovog kruha, upotrebi njihovu odsutnost, i izdade japanskim oblastima tajnu, da je Pavić austrijski vojnik bjegunac, na što ga Japanci uhvatiše i predaše austrijskom konzulu, koji ga je dao prevesti u Šangaj na ratni brod „Aspern", koji ga dovezao u Pulu, te se sada nalazi u vojničkom zatvoru, da mu vojnički sud sudi. Ovo je prava istina. Da nije bilo onog gladnog talijana, on bi još i danas tamo, ne ubijajuć i kradjuć, pošteno zaradjivao svoj svakdanji krub, za sebe i obitelj.

Gospodja Pavićeva nalazi se sada u Puli, čekajuć nestrpljivo odluku o sudbini svoga muža.

Po ovom neka sada svatko prosudi kako su točne i vjerodostojne informacije i viesti puljskog Žurnaleta.

„Pozor prodavaocima lutrijskih cedulja iz Budapešte". Novoustanovljeno društvo „Ungarische-Bank und Wechselstuben-Actiengesellschaft iz Budapešte pod upravom Arpad Balog, traži kod razpisivanja u austrijskim novinama, na javni način agente, kako se to do sada dogadjalo od firme A. Balog & Comp. u Monakovu-Budapešti.

Na ova društva bili su čitatelji opetovno upozoreni na oprez.

U gori spomenutom ustanovljenom društvu Balog nastavlja svoj lutrijski obrt, predstavljajući te stvari kao uložne pogodbe, koje su u Austriji zabranjene u smislu zakona od godine 1878. isto tako, kao i prodavanje lutrijskih cedulja na obročno plaćanje izdane od dotičnih društva iz Budapešte i Monakova. Svaki, koji bi se pustio zavesti izkazavši neku slijepu pouzdanost u to društvo, podvrgava se nekoj ćutljivoj globi ili zatvoru.

U mnogim novinama bilo je razglašeno mjeseca rujna i listopada ove godine, da agenti, koji bi htjeli dobiti mjesečno 200 kruna, neka se prijave nekom Leon Esigu u Beču za dobiti prodaju tih cedulja.

Ovaj oglas bio je izdan od gori spomenutog društva i priposlan novinama „Annonce-Bureau Winter Nagy u Budapest" koji po iztragama c. k. financ. ravnateljstva u Beču, obskrbiše time takodjer firme Maximilian Fischer & Comp. u Monakovu i Fischer & Ries u Budapešti.

Opaža se takodjer, da obstoje žalibože i druge preuzetnosti koje pripomažu prodavaocima cedulja zabranjenih lutrija. C. k. financijalno ravnateljstvo u Beču odlučilo je, nebudu li koristile ove opomene razglasiti javno sve novine koje preuzimlju takove upise.

Lošinjski kotar:

Redarstvene prilike u Vrbniku. Čitajuć u zadnjem broju „Naše Sloge“ dopis o postupku žandarskog postajevodje ovdje neće biti zgorega ako razjasnim u kratko, kakove su prilike u Vrbniku i da li je trebalo uvesti cieli taj policajni aparat u ovom mjestu.

Sjećamo se nedavnih vremena kad u Vrbniku nije bilo ni mjestne policije ni žandara. Službu mjestnog redarstva obavljali bi po potrebi za to iznajmljeni ljudi po nedjeljama i blagdanima, a kadkad — osobito u mesopustno doba — na djelatni dan. Stanovničtvo od tada nije baš u velike poraslo, a niti sigurnost osobe i vlastničtva nije išla na gore, jer kradja, ubojstva, paleža itd. kao što nije sada, nije bilo ni tada, što mogu potvrditi najstariji ljudi, dakle prilike su iste. Jedino možda da su se prilike promienile u tomu, što u analima rovinjskog tribunala ima zabilježeno nekoliko mladića, koji su tamo odsjedili po više mjeseci radi toga što u pijanom stanju nisu se htjeli pokoriti pozivu stražara, ili natezali se s njime ne htijuć u zatvor.

Početkom devedesetih godina uvela je mjestna občina službu redovitih zaprisegnutih redara, upotriebiv za tu službu dva stalno plaćena čovjeka. Ti ljudi po danu više redarsku službu izmjenice, dok u večer, već prema potrebi, treba da su obadvojica u službi. Plaća iznosi svakomu 30 kruna mjesečno. — U isto po prilici vrijeme, da li inicijativom občine ili vladinom ustanovišе u Vrbniku oružničku postaju. Eto dakle najedanput u Vrbniku dvostruka javna sigurnost mira i reda.

Po ovome dakle sudeći ili je u Vrbniku — malom mjestu od 2000 duša — tada nastalo takvo stanje da se nije više moglo izdržati radi čestih i velikih kradja, ubojstva, otimačina, u obće da su zavladali takovi odnošaji, da je trebalo tako rekuć poprimiti najstrože mjere, da se te nepodobštine uguše, — ili je pak jedna ili druga inštitucija bila suvišna. A da je ton u tako iztakli smo to više gori pozivom na najstarije ljude. A i s druge strane prikazuje Vrbničane nekako malo dobrima pred očima vanjskog svieta. Zaključujemo dakle, da bi najbolje bilo, ako vlada već hoće da drži oružničku postaju koju i sama plaća, kad bi občinsko glavarstvo ukinulo svoje redarstvo, te stvar uredilo tako kako je i prije bilo, pristedriv time občini preko 500 kruna godišnjih.

O nekojim pak smješnim naredbama oružničtva u Vrbniku, te izvadjanju njihovu, bavit ćemo se u jednom od budućih brojeva.

Voloski kotar:

Iz Podgrada javljaju, da vlada po čitavom selu medju djecom silni košalj (pasji ili osalski kašalj), koji je već nekoliko žrtava spravio u grob. Usprkos velikoj pogibelji širenja te bolesti medju djecom, nisu naše školske oblasti za shodno, da bi privremeno bar zatvorile pučku školu, već dopuštaju, da se bolest sve to više širi medju djecom. Očekujemo dakle da će koli občinska toli školska oblast učiniti sve moguće, da se toj pogibelji što prije na put stane.

Občinski izbori u Kastvu. U ponedjeljak dne 28. tek. počeli su u Kastvu občinski izbori, koji danas svršavaju biranjem u I. tielu. Koliko smo obavješteni, neće biti borbe, barem ne u narodnom pogledu. Ima koja mala osobna razlika, ali držimo da će se izgladiti. Barem naše je mnenje, da je ogromna većina dosadanjih zastupnika vršila u redu svoju dužnost, te mislimo da će ih većina i u novom zastupstvu biti okupljena pod zastavom mira i rada.

Dopis iz Kastva.

Od tamo nam javljaju glede občinskih izbora danom 29. novembra u večer: Bijaše sve mirno. Občenito se je mislilo, da kod občinskih izbora neće biti nego jedna stranka, kod nas jedina moguca — hrvatska pučka stranka. Nego pokazalo se je, da mački znadu i tiho obilaziti, nebi li onako na prevaru dosegli što nisu mogli borbom, valjda po uputi onih koji ih plaćaju. Tek posliednje dane prije izbora opazilo se je da obilaze po Kastavšćini. A dan prije izbora su i bučili: svi na noge, sad je doba! sada ili nikada! Sada je doba da se dieli občina! I prikazali su se već prvi dan izbora sa listinom kandidata za 1. i 2. izborno tjelo. Jučer glasovalo jih je 18, a danas 12 za jednu te istu listinu, dakle ukupno 30 u svem trećem izbornom tjelu. Osim dvojice trojice njihovih kandidata, sve su to naši pošteni muževi, koji se srame što su ih protivnici postavili za kandidate, koji su i plakali s toga, prosvjedovali, i njeki za domaću stranku glasovali a drugi hoće. Jedan Krstićevac glasovao je već prvi dan sa listinom protivnih kandidata za drugo tjelo. U tom tjelu su poglavice Krstićevci. Zovem ih tako jer ih je i sad vodio zloglasni Krstić, plaćenik Bennatija i vladajućih Talijana, a nalazeći se u službi odvjetnika dra. Mayländera na Rieci. Uza njega radio je Nino Rožin Poščić, stojeći u pokrajinskoj potrošarinskoj službi.

Kandidati domaće hrv. pučke stranke dobili su 335 glasova. Bilo bi jih stalno i mnogo više, da su ljudi bud koliko slutili, da će biti i protivnika.

Izabrani su sa 335 glasova proti 30 sljedeći:

Za zastupnike: Dukić Anton, Trinajstići kbr. 30. Grgurina Ivan, Rukavac gornji kbr. 14. Host Anton-Ivešić, Hosti kbr. 31. Jelušić-Kažimir, Kastav kbr. 65. Kinkela Mate-Lovrićev, Zvoneća kbr. 49. Kukan Mate pok. Mata, Brnčići kbr. 36. Marčelja Anton-Tonažev, Marčelji kbr. 27. Mavrović Frane, Pereniči kbr. 90. Prof. Spinčić Vjekoslav, zastupnik naroda iz Spinčići kbr. 36. Širola Anton-Brnas Brnasi kbr. 12.

Za zamjenike: Paulinić Benedikt, Spinčići kbr. 74. Puž Ivan, župan, Pobri kbr. 58. Perman Rudolf, župan, Jušići kbr. 16. Simčić Ivan, Lisac kbr. 24. Širola Mate od Mata, Sroki kbr. 61.

Pazinski kotar:

Sastanak talijanske političke stranke u Pazinu. Od tamo nam pišu 29. o. mj.: Danos sastaše se ovdje zastupnici talijanski i načelnici talijanskih občina ovog kotara. Razpravljati su imali o dobi občine Pazin, o nekojih hrvatskih školah ovoga kotara itd. Iz talijanskih jeste novinah doznati što su gospoda zaključili na pogubu našega naroda.

Porečki kotar:

Posljedica talijanske kulture. Iz Materade (občina Humak) pišu nam 25. o. mj.: Pisali ste, g. uredniče tečajem ove godine kakve posljedice radja talijanska kultura u susjednom selu Kmeti, koje su naši talijanaši u novije doba prekrstili u „Metti“. Dok nisu medju one rinše dobre ali neuke seljake dolnzili Talijani iz Humka, Buja itd. s muzikom, dok se nisu tamo priredjivale pijanke i plesovi na korist glasovite „Lega Nazionale“, živio je onaj narod u miru, slogi i u strahu božjem, a sada je tamo zavladala pokvarenost i razkalašenost kano u kakvom talijanskom gnjezdu.

Tamo su na dnevnom redu smutnje i tučnjave, jer se je narod dao na krčme, na pijanke i na plesove, čemu su ga naučili njegovi tobožnji prijatelji i prosvjetitelji, spomenuti talijanaši.

Sliedeći slučaj — žalostni slučaj, ni prvi, a valjda ni zadnji ove godine — potvrditi će našu tvrdnju.

Predprošle nedjelje plesalo se opet u krčmi nekoga prodanca Romića, kano da smo usried mesopusta. Mladež je pila i plesala kano da je na piru u krčmi toga kneta-krčmara. Medju posjetitelji krčme i plesa nasta smutnja i tučnjava, koja nebi osta bez tužnih posljedica. U tučnjavi pomješaše se sve sami kmetovi i to sve naša tužna krv t. j. Ivan i Mate Jurjević, Petar Kocijančić i Mate Racman. Najprije se uloviše te žrtve talijanaške kulture u krčmi, pak se podaše van, gdje navali prva trojica na Racmana s kamenjem i to tako žestoko, da se siromah nalazi u pogibelji života. Sudbena oblast iztražuje i krivci će biti kažnjeni, ali pravi krivci ostaju sakriveni u Bujah, Humku i u susjednih talijanaških gnjezdih. Narode! Čuvaj se takove kulture!

Razne primorske viesti.

Ruska vojnička komisija u Trstu U subotu stigla je u Trst ruska vojnička komisija, sastojeća od generala Brinskoga i Dolgorukova, pukovnika Porečkina i pomorskog častnika grofa Kapnista, da pregleda tamošnje brodogradione. Od strane austrijske vojske prati je komisiju jedan pomorski častnik. Ta je komisija pregledala u pratnji tršćanskih strukovnjaka brodogradionu „Sv. Marka“ i „Stabilimento tecnico triestino“. Ovoj komisiji naložila je ruska vlada, da pregleda u znanstvene svrhe tudje arsenale i brodogradione. U Trstu pratio je osim spomenutih rusku komisiju i predstojnik ratne mornarnice kontreadmiral Jedina.

Razne viesti.

Kelto-Slavenski Savez.

Kao što već javismo u našem listu, na 4. prosinca držat će se velika skupština Kelto-Slavenskog Saveza u Parizu, u velikom amfiteatru Sorbonne. Niže priobćujemo program skupštine, po kojemu će se najbolje vidjeti od kolike će važnosti ona biti, jer su na programu imena najpoznatijih francuskih političara. Medju njima su sva četiri podpredsjednika komore, bivši predsjednik Paul Deschanel i četiri bivša ministra. Svi ostali su zastupnici, senatori i inače vrlo ugledni i poznati političari. Od Slavena nalazimo doduše samo Čerepa Spiridovića i dra. A. Trešića Pavičića, ali se čuje, da će skupštini prisustvovati sva parižka slavenska kolonija. U Parizu živi mnogo Rusa, a ima i mnogo djaka, naročito srbskih, koji će nastojati, da saberu na skupštinu sve, što ima slavenskoga. Razaslano je 16.000 poziva na najuglednije ličnosti Pariza, tako, da ni ogromni amfiteatar sveučilišta Sorbonne ne će biti dostatan, da ih primi. Glavni govor o zadaći Kelto-Slavenskog Saveza, držati će predsjednik toga saveza, a podpredsjednik francuske komore Gerville-Réache. Iza njega će govoriti počastni predsjednik Čerep-Spiridović pak general Ricciotti Garibaldi, a onda Paul Deschanel i ostali govornici redom. Izmedju jednoga i drugoga govora udariti će glasba garde Republicaine, koja se računa kao najbolja na svietu, te je kao takva bila pozvana i na izložbu u St. Louis. Udarat će himne svih latinskih i slavenskih naroda, pa i našu »Liepa Naša Domovina«, ako na vrieme stigne partitura.

Francuzki političari nastoje, da ova skupština izpane što svečanije, te žele njom pokazati, da u Francuskoj nisu utrnule simpatije prama Slavenima, i da je francusko-ruski savez još tvrd i neoboriv. Treba da i Slaveni pokažu Francuzima isto čuvstvo simpatija, pa kada nam daljina ne dopušta ići u Pariz, odašaljimo bar brzoavne pozdrave na upravu saveza: Celto-Slave, Paris 16 Rue Duphot.

Smrt ruske žene junaka. Ruski list »Novi Kraj«, koji izlazi u Port-Arturu, javlja, da je u Port-Arturu poginula junak žena Hartena Korotkijević. Ona je bila udata za jednog ruskog podoficira, koji je pri kraju prošle godine premješten u Port-Artur. Ova junačka žena rieši se da odputuje sa svojim mužem. Ali kad je doputovala u Karbin, bukne rat i nisu joj dozvolili da dalje putuje. — Hartena se obuče u mužko odielo i pješice dodje u Port-Artur, prije no što su ga Japanci počeli obsadjivati. Prijavi se da služi u onome puku, u kom joj je i muž služio i prime je. Učestvovala je u mnogim bojevima i odlikovala se. Kasnije su doznali, da je ona žena, ali su je ostavili u vojsci. Pri koncu listopada trebala je ona da iz prve pozicije odnese neku poruku Stesselu i baš kad je polazila da izvrši dužnost, pogodi je neprijateljska kugla i ona na mjestu osta mrtva. Tielo su joj uvili u jednu rusku zastavu i sahranili sa vojničkim počastima.

Postanak i povjestničko-pravni razvitak glagoljske liturgije. Ravnatelj „Pravno-crkvenog pregleda“ (Rassegna Giuridica Ecclesiastica) g. dr. Sac. S. Coniglio iz Rima, javlja nam, da će za koji dan započeti u svom „Pregledu“ priobćivati jednu študiju o postanku i povjestničko pravnom razvitku glagoljske liturgije.

Preporučamo ovu študiju osobito našem narodnom svećenstvu. Neka se obrate: Spet. Direzione della Rassegna Giuridica Ecclesiastica, Via Panetteria, 27. Roma.

Razni prinosi:

Društvo „sv. Marije od zdravlja“, sabralo je na predlog g. Jak. Puhalja i M. Žmaka K 10.44.

Darovaše: gg. Jos. Vrbka župeupr. Lanišće K. 4·—, M. Žmak K 1·—, Ivan Buždon obć. savj. 0·54 p., Ant. Žmak 0·20 p., M. Buždon 0·60 p., M. Grbac 60 p. Jakov Buždon župan 40 p., Grga Sverko 20 p., M. Buždon-Matiće 20 p., A. Buždon čuvar 30 p., Fr. Dinjević poštar 30 p.. braća Puhalj K 2·—

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca augusta o. g. sliedeći prinosi:

A) Utemeljitelji: Mladomisnički stol Aćima Josip Pilat Pazin . . . . . K 100.—
Dragić Slavo, pravi učitelj realne gimnazije Zagreb . . . . . 30·—
Vranić Stjepan, Sušak . . . 100.—
Učiteljsko društvo Narodna Prosvjeta, Pazin . . . . . 100·—

B) Redoviti: Ružička Rikard župnik, Roč . . . . . 10·—

C) Darovi: Matejčić Franjo, c. kr. zem. škol. nadz., Trst . . . 40·—
J. R. Sv. Vital u dobrom družtvu u Pazinu . . . . . 5.—
(Isti istom prigodom podružnici Sv. Ćirila i Metoda u Pazinu K 5.—)
Kod mladomisničkog stcia Aćima Josipa Pilat, Pazin . . . . 5·42
Kod istog stola za razglednice sa slikom blagopok. biskupa Dobrile 6·80
Sabrano u Lupoglavi uz poklike „Živio Carević“ . . . . . 5·—
Kožuh Josip, profesor, Celje . 10·—
Žmak Antun nadučitelj u Medulinu, sabrano na predlog veleč. g. Luka Kirca župnika u Ližnjanu u krčmi g. Jakova Kirac u Medulinu . . . . . 14·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

gorićko-selkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Ceraigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca i crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čisto krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve drugo bolesti od isto dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti materince i madrona — s toga nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 duzet)	K 5·—	36 „ (3 duceta)	K 12·40
24 bočice (2 „)	„ 8·40	48 „ (4 „)	„ 16·—
60 čočica (5 duceta)	K 18·—		

Manje od 12 bočica se nešalje.

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje gusto sline, to djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 — 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Svratište Balkan - Trst

Piazza della Caserma 2. (Narodni Dom)

Novosagradjena palača za 60 moderno uredjenih soba,

Restauracija, bečka kuhinja. — Kavana.

3 časa udaljeno od južnog kolodvora, u blizini centralne pošte.

Električna rasvjeta. Za gostove svratišta posebno uredjena restauracija u I. spratu.

Sastajalište stranaca. Fr. DOLNIČAR, svratištar.

Kava postaje vanredno tečna

pridodate-li joj

Vydrovu žitnu kavu!

5 kg. franko poštom 4 K 50 f.

Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO“

za zabavu i pouku badava.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Svoj k svomu!

Niže podpisani obznanjujem sve svoje p. n. gospodu mušterije, da su prispjele sve vrsti tkanina za

jesen i zimu

za gradjanska odiela, kao i za velč. gg. svećenike, kao talare, reverende, ogrtače (Überziher), salonska odiela od raznovrstne crne tkanine najbolje vrsti.

Da svim zahtjevima p. n. mušterija zadovoljiti uzmognem, nabavio sam na raspolaganje uzorke najfinijih inozemnih kao i tuzemnih tkanina, kao i jornale I. Švedske pomodne akademije. Mojim neumornim trudom postigao sam liepu svjedočbu p. n. gg. mušterija, da im ne treba posluživati se kod kojekakvih agenata, pošto ja nabavljam izravno sve što odgovara najukusnijim zahtjevima krojačkoga obrta.

Preporučam ujedno gotovih odiela, haveloka i ulstera koje držim vazda u zalihi.

Cieno umjerene bez bojazni utakmice.

Narudžbe na obročna odplaćivanja uz potpunu jamčevinu izvršavaju se točno i solidno.

Nadajuć se odzivu p. n. gg. mušterija

Marko Zović

krojački obrtnik u Pazinu.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grlića na prsti ulozima i reumi, kod želudač.-og, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zmatih i u ateških jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano i izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugi ženskih bolesti.

Analizirahe ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

ZAŠTITNA MARKA

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom, srebrnim svietcem itd.	kg. po K 8·—	Voštćni ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
		Isti okrašeni s svietom i zlatom	„ „ 8·—
Iste ukrašene s odljepljivim svieticama	„ „ 6·—	Svićice za božićno drvo u 6 nojah	„ „ 3·—
Tamjan Ingrima, najfiniji	„ „ 2·40	Voštćne svieće tarće. I. austr. sastav	„ „ 4·40
„ „	„ „ 2·—	Svieće i tarće, „ talijanski sastav	„ „ 3·—
„ granis	„ „ 1·20	„ „ II. „	„ „ 2·40
		Voštćno platno za oltare, metar	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gersheimovi stenji (filiji) i stakla za vječnu luć. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Broj 49. Pula, u petak dne 9. decembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd., šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani se ne tiskaju, a nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake } na godinu ili K 5·—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Istarski sabor.

U Kopru, 22. oktobra 1904.

IX. sjednica.

(Nastavak)

2.) Sadanji seoski glavar u Valunu Ivan Krivičić bio je natrag tri godine utjerao nešto novaca na račun one porezne občine, a da za to občinsko upraviteljstvo u Cresu — kako se pred svjedocima odao onaj načelnik — nije ništa znalo. Sada je Krivičić u rukuh suda, tužen radi zloporabe uredovne vlasti, a načelnik radi rek bi na tomu, da se stvar zabašuri.

3.) Za načelnikovanja kramara Keršića u Cresu bila je iz blagajne lubeničke porezne občine predujmljena stanovita svota onom seoskom glavaru J. Kuljanić za izvedenje neke cestovne radnje i za troškove neke pravde zapodjenute proti mjestnoj občini Cresa. Nakon više godina pozvan, da položi račun o predujmljenom novcu, Kuljanić ga nije mogao položiti. Na mjesto računa položio je občini zadužnicu glaseću, ako smo točno obaviešteni, na 247 for., od kojih je do danas povratio od prilike jednu polovicu. Upitan sadanji načelnik, što li je od preostalog Kuljanićevog duga, odvrati, da Kuljanić ne duguje poreznoj občini Lubenice ništa, dapače da ima pravo tražiti štošta od one porezne občine u naslov izvanrednih poslova za istu opravljenih.

Novac občinski, trudno je stečeni novac pučkih žuljeva. Razbacivati ga, grieh je; sličati s njime političkih privrženika darivajući ga pučkim pijavicam, zločinstvo je. Pitamo s toga:

a) Hoće li zemaljki Odbor — mimoišav današnje občinsko upraviteljstvo u Cresu, jerbo u stvari zainteresovano — provesti nepristranu iztragu, makar putem javnih seoskih sborova u Valunu i Lubenicam, da ustanovi jeda li su one porezne občine na pogibelji, da izgube ono pučkih novaca?

b) Hoće li zemaljski Odbor, u slučaju uspostavljene pogibelji, ovlastiti jednu ili drugu osobu nesumnjiva poštenja iz Valuna, odnosno iz Lubenica, da poduzmu shodne bilo upravne bilo sudbene korake na ime i u zaštitu imovine svojih poreznih občina, toli proti napomenutim posebnikom koli, ustreba li, proti občinskom upraviteljstvu u Cresu, koje je odgovorno za povjerenu joj upravu podredjenih poreznih občina?

c) Je li zemaljski Odbor voljan da naknadno, prema onomu što se bude izpostavilo upitnom iztragom, potegne tu iztragu i na ostale porezne občine u mjestnoj občini Cresa?

Kopar, 20. listopada 1904.

(Sliede podpisi).

Nastavak rasprave o školskih osnovah.

Kod podrobne razprave govori izvjestitelj Bennati proti predlogom zastupnika Spinčića.

Kod §. 23. osnove, reče zast. Mandić: „Visoki sabore! K §. 23. odnosno članku I. ove zakonske osnove stavljam na ime svoje i svojih drugova izpravak, odnosno dodatak i to k prvoj stavci tog §-a, koji govori o povišici plaće novim mjestima pokrajine, za koje se drži, da je u njima život skuplji i da mora radi toga biti u istima bolje nagradjen za svoje djelovanje.

Ja stavljam dodatak, da se k mjestima u kojima bi se prema ovoj zakonskoj osnovi imala povisiti plaća učiteljima sa 100 K, doda još sliedeća mjesta u voloskom kotaru: Rukavac, Veprinac i Poljane. Ta mjesta nesamo što su blizu gradu Rieci, nego su još bliže lječilištu Opatiji i Voloskom. Komu su poznati tamošnji odnošaji, znati će, da je život tamo skuplji nego li gdje u pokrajini, a osim toga jer su u blizini spomenuta mjesta, moraju se tamošnji učitelji bolje odievati i više trošiti na svakdanje svoje potrebe. Radi toga stavljam k ovoj stavci §. 23. sliedeći dodatak:

„Visoki sabor neka izvoli zaključiti, da se k §. 23. ove zakonske osnove doda ondje, gdje se govori o mjestima, u kojima će učitelji uživati povišak od 100 K, takodjer ova mjesta; Rukavac, Veprinac i Poljane".

K zadnjoj stavci §-a 23. staviti ću takodjer ispravak. Tamo se govori naime o plaći privremenih učitelja bez izpita usposobljenja, da bi oni naime imali uživati plaću za 20% manju, nego što ju imadu definitivni učitelji u istom mjestu. Vama je, gospodo, stalno poznato, da je pučko učiteljstvo u opće siromašno. Osobito naši kandidati jesu većinom siromašni tako, da bi se ih malo izškolalo kad nebi imali podpore bilo od države il pokrajine bilo od kojeg dobrotvornog družtva.

Mladić takav svrši uz najveći napor i u siromaštvu učiteljište te stupi u javni život kao privremeni učitelj. Polag predloga školskog odbora uživao bi taj biedni učitelj 20% manje plaće nego li njegov kolega sa ispitom usposobljenja. Početnik je svaki učitelj siromah te mu treba dostatne podpore, da uzmogne valjano raditi na uzgojnom polju. Ciela osnova kano da ide za tim, da se stanje učitelja poboljša, dočim bi se spomenutom stavkom stanje navedenih učitelja imalo pogoršati To nebi bilo pravedno i radi toga stavljam sliedeći izpravak:

„Visoki sabor neka izvoli zaključiti: Zadnji odstavak §. 23. koji govori o plaćama privremenih učitelja i učiteljica bez izpita usposobljenja neka posve odpade i ostane kao do sada". (Govornik ponese sam oba izpravka napisana predsjedniku).

Predsjednik izjavi, da predloge zast. Mandića ne može dati u razpravu radi jučer navedenog razloga. Zast. Mandić: Vaše postupanje je nezakonito, gospodine predsjedniče! Ja imam na temelju §. 33. i §. 41. saborskog pravilnika pravo u svako doba staviti posebni predlog ili predlog k predmetu, koji se nalazi u razpravi. Ja sam stavio na temelju tih §§-a dva izpravka, koje Vi morate uzeti u razpravu, jer nije nigdje uzakonjeno, da hrvatski jezik nije razpravni jezik sabora. Radi toga zahtjevam, da moje predloge uzmete u razpravu te prosvjedujem u protivnom slučaju proti Vašem nezakonitom i nasilnom postupanju!

Predsjednik prelazi preko toga, te daje rieč: Zast. dr. M. Trinajstiću: Visoki sabore! Vidim u 3. stavci §. 23. da su ubrojeni Opatija i Lovran u mjesta, gdje će učitelji dobivati 100 kruna više. Mislim, da bi se ovamo moralo ubrojiti i Volovsko. (Isto opetuje talijanski).

Zatim se prešlo na glasovanje, te je većina zabacila predloge Spinčića i izpravke njegovih drugova, prihvativ predloge školskog odbora.

Osnova je prihvaćena u II. i III. čitanju po većini.

Zatim se prešlo na razpravu osnove o uredjenju učit. mirovine. Izvješćuje zast. Bennati.

Kod §. 2. osnove reče zast. Laginja: Visoki sabore!

Poznat mi je iz učiteljskih krugova sliedeći slučaj:

Jedan učitelj, koji je služio kroz 25 ili 36 godina na raznim školama, i to na školama talijanskim naukovnim jezikom; učitelj, koji je imao u tih 25 god. raznih pohvala od strane svojih predpostavljenih i koji u to vrieme nikada nije bio disciplinarno progonjen niti radi i najmanje stvari, jednog liepog dana dobio je dekret da je umirovljen. Čovjek imao je po prilici 57 god., bio je posve zdrav, te se čudio, odkuda to dolazi, da bude on umirovljen, pak baš na školi, na kojoj bi trebalo dva put toliko učiteljskih sila, koliko ih je bilo. Dekret o umirovljenju poziva se na ovaj § zakona, pak je čovjek taj pitao, što bi moglo biti uzrokom umirovljenju. Starost nemože biti, jer neima nego 57 godina; težko fizično ili duševno pomanjkanje ne može biti, jer taj čovjek nije bio nedavno pregledan po liečniku, a bio je inače podpuno zdrav i morao ga takovim smatrati i školski nadzornik. I tako nije on mogao naći razloga, zašto je umirovljen prije dobe i na veliku štetu svoje obitelji. Nota bene, taj je čovjek za malo mjeseci, što je bio prije postavljen u miru, izgubio znamenitu svotu, jer polag računa, koji se je do sada o tom pitanju rabio, falilo mu je neko kratko vrieme, da dobi veći iznos mirovine. Nije bilo dakle druge nego pitati, da oblast kaže čovjeku, zašto je umirovljen. Na njegovu pritužbu, kako je običaj, jer više oblasti riedko daju krivo nižima, mislim reći administrativne oblasti — nije dobio povoljnog riešenja, te je išao do vrhovnog upravnog sudišta. Dokazujuć svjedočbom liečnika, da je zdrav, dokazujuć s uredovnim spisima, koji su predležali, da nije nikada bilo nijedne disciplinarne iztrage proti njemu, dokazivao je, da nema razloga njegovom umirovljenju prije dobe i proti njegovoj volji. Vrhovno je upravno sudište odgovorilo, da nisu samo oni razlozi za umirovljenje zakoniti, koje je on naveo, nego da zakon kaže, da može biti učitelj umirovljen i radi drugih okolnosti, koje je vriedno uzeti u obzir. Po smislu zakona moralo bi se uzeti, da se ona rečenica: „radi drugih" odnosi samo na one okolnosti, koje bi učitelj sam naveo kao okolnosti, radi kojih bi bilo pravo, da ga javna oblast postavi u mir. To mogu biti okolnosti obiteljske. Recimo, čovjek uda kćer, pa ona ide stanovati daleko od mjesta, gdje otac službuje. Kći je dobro udata, pa netreba ocu više služiti, a recimo jedinica mu je, pa bi rado provesti stare dane uz nju itd., to bi bio slučaj, gdje bi oblast mogla uzeti obzir, te ga staviti u mir radi tih posebnih okolnosti.

Ali u navedenom prije slučaju predstoji absolutna i nedopustiva samovolja. Ono umirovljenje o kom sam govorio, dogodilo se poslije prvog i jedinog službenog pohoda od strane školskog nadzornika, koji je kratko vrieme prije bio imenovan na to mjesto.

Bilo da je taj čovjek zlo informiran, bilo da se je prenaglio u prvom službenom pohodu, svakako je to čin, koji se ima smatrati samovoljnim, a budući da u ustavnoj državi i učitelj i svaki drugi javni službenik ima pravo znati, zašto bude prikraćivan u svojem pravu i zašto bude prije vremena postavljen u mir, premda zdrav, premda neispitan od strane liečnika, budući da ima svatko pravo to znati, da se može temeljito eventualno pritužiti višim oblastima, trebalo bi ovdje doložiti rieči: „koje naime okolnosti imadu biti naznačene u odluci o umirovljenju."

(Govornik opetuje isto talijanski).

Većina prihvati taj § bez izpravka. Nadalje prihvaćeni su uz neznatne promjene svi paragrafi do 27. bez razprave. Kod § 27. reče

Zast. Mandić. Visoki sabore! Onomadnim zaključkom oduzeli ste Vi od većine pravo udaje učiteljicam, te ste ih tim znatno u njihovom dosadanjem pravu prikratili i ne ima dvojbe, da će onim zaključkom velika većina učiteljica biti nezadovoljna.

Sada se pak ovim § ide za tim, da bi se jednako odmjerivao prinos mirovinske pristojbe za učiteljice kano i za učitelje, da naime i učiteljice jednako doprinose u mirovinsku zakladu kano i učitelji. To nije pravedno. Učiteljica ne može imati djece, neima dakle potomaka, skrbiti se ima sama za sebe i ne ostavlja nikoga za sobom, dočim učitelj obično ostavi ili udovicu ili djecu, za koju valja da se brine mirovinska zaklada. Nije dakle pravedno, da doprinašaju jednako u tu zakladu učiteljice kano i učitelji. Radi toga stavljam k ovomu §-u izpravak, da doprinaša učiteljica za svaku sliedeću godinu mjesto 4 samo 2%, a za punih 5 godina mjesto 10 samo 8%.

Prihvaćeni su za tim svi dalnji §§ osnove bez razprave i sva osnova u II. čitanju.

Proti patvaranju ulja.

Zast. Davanzo obrazlaže svoj predlog, kojim poziva vladu, da štiti proizvod maslinovog ulja proti patvaranju i da uporabi proti patvoračem najstrože mjere.

K predmetu reče zast. Mandić: Vrlo mi je drago konstatirati, da se nalazimo i ovaj put na istom stanovištu sa predgovornikom u čisto gospodarskom pitanju, a nadam se, da ćemo se i u buduće bez razlike političke boje, naći uviek složni kod rada na zaštitu gospodarskih interesa naše pokrajine.

Poštovani Davanzo stavio je predlog, kojim se poziva c. kr. vlada, da stane na

put umjetnom proizvadjanju ulja, ili patvaranju maslinovog ulja. Izjavljujem odmah, da ćemo mi vrlo rado glasovati za njegov predlog, jer je od općenite koristi za naš poljodjelski stalež pokrajine. Glasovati ćemo zanj tim radje, jer nas je podatcima, koje je netom naveo, osvjedočio, kako se zlorabi proizvod umjetnog ulja na štetu domaćeg proizvoda maslinovog ulja. Obrazlažući svoj predlog rekao je, da smo mi više puta bili žrtvom trgovačkih ugovora izmedju naše monarhije i koje tudje države. To je žalibože istina, jer mi ne samo, da smo često doprinašali materijalnih žrtava, već takodjer i narodno-političkih. Naša monarhija, kad sklapa trgovačke ugovore s tudjim državama, zanemaruje često nesamo materijalne probitke svojih podanika, već dapače i moralne i političke.

Pozvao se je nadalje predgovornik i na to, da je u privremenom ugovoru nedavno sklopljenom izmedju Austro-Ugarske i Italije udarena niža carina na uvoz talijanskog ulja, te se on punim pravom boji, da će poplaviti tudje ulje našu monarhiju na štetu domaćeg maslinovog ulja. On se doduše nada, da će vlada na drugi način odštetiti proizvoditelje maslinovog ulja, ali ta nada, gospodine predgovorniče, jako je varava, jer Austrija riedko kad odštetuje svoje podanike za žrtve, koje na njezinu korist doprinose.

Cesarska je vlada doduše sankcionirala zakon proti patvorenju ulja, ali ona zna, da se ulje u veliko patvara, njoj su stalno poznati podatci netom navedeni, nu ona ipak ništa nepoduzimlje, niti će u tom obziru što učiniti, jer njoj je većma do toga, da se bogato okoriste veliki kapitalisti i upropastitelji narodah.

Mi nemamo nikakve nade, da će vlada stati na rep onim, koji u velike patvaraju ulje. Nu recimo, kad bi ona proti njima upotriebila postojeće zakone, tim ne bi bilo dostatno učinjeno za domaći proizvod ulja. Držim naime, da je naša sveta dužnost da pozovemo vladu, da pruži domaćem proizvodu maslinovog ulja odštetu time, da im dade pomoć a da uzmognu uzdržati konkurenciju proti tudjincem. Vlada bi morala dati — kao što daje u Dalmaciji — pojedincem podpore, da uzmognu domaće maslinovo ulje lako usavršiti, pa će ono moći konkurirati s tudjim uljem. Dok toga ne bude, naše ulje ne će imati dovoljno prodaje i ono ne će moći konkurirati s tudjim, pak će se provadjati umjetno ulje i nadalje kano i do sada.

Radi toga stavio bi k predlogu zast. Davanzo dodatak, da se osim toga, što se ima pozvati vladu, da strogo pazi na provadjanje zakona proti patvaranju ulja, neka se ju pozove da kod sklapanja definitivnog ugovora s Italijom i kod budućih sklapanja trgovačkih ugovora s drugim državama, strogo pazi na to, da zaštiti domaći proizvod maslinovog ulja. Taj moj dodatak glasi:

„Visoki sabor neka izvoli zaključiti:

Poziva se c. kr. vlada, da povodom definitivnog sklopljenja trgovačkog ugovora sa Italijom i prigodom obnove trgovačkih ugovora sa drugim državama, u kojima je jaka produkcija maslinovog ulja, uzme u zaštitu domaći proizvod maslinovog ulja pred tudjom konkurencijom.

Predsjednik se ne obazire na ovaj dodatak.

Predlog zast. Davanzo primljen je skoro jednoglasno.

Sukob izmedju zast. Laginje, predsjednika i Campitelli-a.

Pošto bijaše izcrpljen dnevni red, predsjednik hoće da digne sjednicu i priobći dnevni red za buduću. Zast. Laginja upita ga na to zašto ne stavi na dnevni red vladin predlog o prenosu tribunala iz Rovinja u Pulu i o ustrojenju kot. suda u Dolini; nadalje pita predsjednika hoće li u zapisnike dviju posliednjih sjednica dati ubilježiti, da bijahu uputi i predlozi manjine stavljeni u hrvatskom jeziku, a pročitani u talijanskom prevodu.

Predsjednik mu odgovori, da vladinog predloga nemože staviti na dnevni red dok ga nedobije od odnosnog odbora; glede drugog upita, reče, da će doći ono u zapisnik, što je pravilnikom propisano. (Zast. Spinčić prosvjeduje odlučno proti toj tvrdnji, te ga predsjednik opominje, da nema riečî.)

On se pozove na sabor, da li se ima zadovoljiti želji zast. Laginje, a većina izjavi se ničnо.

Zast. Campitelli prosvjeduje proti upitanju zast. Laginje u rovinjske poslove. Zast. Laginja odvraća mu oštro, da su oni danas jednaki, da imadu isto pravo govoriti bilo o kojem gradu Istre i da si on neda propisivati o tom, što mu je govoriti ili predložiti. Za tog sukoba digne predsjednik naglo sjednicu i ureče buduću za utorak.

X. sjednica.

25. oktobra 1904.

Prisutni: predsjednik Rizzi, vlad. zastupnik A. Fabiani, 28. zastupnika. Galerija dobro posjećena.

Namjestnik u saboru.

Predsjednik otvori sjednicu u 10 sati prije podne. Predstavi saboru novoimenovanog namjestnika kneza Hohenlohe izraziv svoje zadovoljstvo, što ga može pozdraviti u ime sabora, koji nazire u njegovom današnjem posjetu dobar znak, da će se on zanimati za poslove naše pokrajine.

Knez Hohenlohe reče zatim talijanski, da je smatrao svojom dužnosti doći čim prije u sabor, da uzmogne zastupstvo zemlje osobno pozdraviti i zaželiti im, da bude njihov rad čim plodonosniji. Moli zastupstvo da smatra njegov posjet kao dokaz visokog poštovanja i zanimanja za sve poslove, koji se njega tiču. Prijazne riečî g. predsjednika na njega upravljene, za koje mu se živo zahvaljuje, biti će mu uvjek poticalom, da ustraje u suradnji zastupnika na općenito dobro.

Slovenski pročita namjestnik sliedeći nagovor:

Visoki sabore! (Na galeriji vučenje nogama i glas: Non occore ščavo!) Od Njegovog Veličanstva, našeg presvjetlog cesara imenovan namjestnikom Trsta i Primorja počašćujem se pozdraviti visoki ovaj zbor i izraziti želju, neka bi njegovo djelovanje bilo u svakom obziru uspješno. Siguran sam, da ne će državna uprava pokrajine nikada zapustiti zakone, nego da će svatko naći pravo, koje mu ide, ne gledeći na stalež, vjeru ni narodnost, po načelu: jednako pravo za sve! (Na strani sab. manjine: Živio!)

Zatim nastavi talijanski istaknuv kako čekaju sabor razni važni poslovi, da ih razpravi. On je stalan — reče — da će se svi s njim složiti u tome, da ima ljudski rod u siromaštvu i biedi tako velike neprijatelje, da ne može trošiti svojih sila u neplodnoj borbi jedan proti drugomu. Samo iskrena sloga može suprotstaviti uspješnu ustrajnost proti zajedničkom neprijatelju. Zaključi svečanim obećanjem, da će uvjek uložiti sve svoje sile na korist vrlo krasne pokrajine i svega njezinog stanovničtva.

Za čitanja slovenskog nagovora namjestnikova počeli su držati nogama na galeriji, ali se brzo umiriše na znak sa strane saborske većine. Ipak se je još čuo glasan povik: Non occorre ščavo!

Predsjednik se zahvali namjestniku na prijaznih riečih.

Izpravak zapisnika.

Pošto je tajnik pročitao posliednja dva zapisnika, prijavi se za riječ zast. Laginja, koji reče hrvatski:

Visoki sabore! (Buka na galeriji.) Zapisniku od VIII. sjednice i to točki gdje se govori, da je g. predsjednik izjavio, da rezoluciju ili predlog na rezoluciju, postavljen od mene na ime poštovanog zast. Spinčića ne može uzeti u razpravu, pošto nije imao vremena, da ga dade prevesti a pošto je sastavljen u jeziku, koji nije raspravni jezik sabora — proti toj točki moram prosvjedovati i to s razloga, jer kad se bude tako i nadalje postupalo onda zemaljski parlamenat ne će više biti parlamenat, nego jedna pismena procedura i to samo u jednom jeziku, koji je u volji većine saborske. Time se postavlja ograničenje zastupnicima, koji su u saboru u manjini, ali koji doista predpostavljaju veći dio ove pokrajine.

Zatim opetuje govornik svoj izpravak talijanski.

Za hrvatskog govora stali su na galeriji kašljati i dersati nogama dok ih ne opomenuše članovi većine, davši im znak rukom.

Zast. Bennati prigovara predgovorniku uz odobravanje galerije. Isto čini i zast. Campitelli. Občinstvo na galeriji upliće se u razpravu smijuć se glasno na što pozvoni predsjednik i opomenu občinstvo.

Predsjednik odgovara zast. Laginji pozivom na svoje dosadašnje izjave. On se drži običajnog prava, koje tvori zakon, od kojega nemože odstupiti, opravdava svoj postupak i tim, što saborski pravilnik predvidja samo one predloge, koji bijahu stavljeni redovito saboru do znanja. Inače bi se moralo uvrstiti u zapisnik i predloge sastavljene ludo i u kinezkom jeziku. (Odobravanje i smijeh kod većine, prosvjed kod manjine.)

Znst. Andrijčić reče k zapisniku:

Svi uvjeti, koje sam imao čast staviti bilo na c. kr. vladu, bilo na zemaljski odbor, bili su podnešeni jedino u hrvatskom jeziku. Naprotiv bili su pročitani jedino talijanski. O toj bitnoj okolnosti (Buka na galeriji) nema ni spomena u pročitanim zapisnicima. Molim dakle g. predsjednika, da izvoli tu okolnost napose iztaći u zapisniku današnje sjednice.

Zast Mandić reče k zapisniku:

Visoki sabore! (Buka na galeriji. Predsjednik zvoni.) Ja sam stavio u zadnjoj sjednici 3 predloga, dva (buka na galeriji traje. Predsjednik opominje galeriju.) predloga sam stavio kod odnosnih školskih osnova, pak sam dotične sam vlastoručno predao g. predsjedniku. (Na galeriji izlaze neki s velikom bukom. Govornik za to vrieme čeka.) Stavio sam treći prediog kod predloga pošt. zast. Davanza proti patvorenju ulja (opet buka na galeriji. Predsjednik zvoni), te sam njegov predlog podupro. I taj sam svoj predlog predao vlastoručno g. predsjedniku. O svim pak tim predlozima nema ni spomena u zapisniku IX. sjednice, nego se samo kaže, da je govorio zast. Mandić ili zast. Mandić izručuje predsjedniku predlog, koga ovaj nije mogao staviti u razpravu. Pozivam se na citirani već § 41. pravilnika, te zahtjevam, da dodju moji predlozi u zapisnik današnje sjednice onako, kako sam ih stavio.

(Predsjednik ovjerovljuje zapisnike).

Eto, g. namjestniče, tako se u Istri gazi zakon.

Poziv na svečanost odkrića spomenika u Puli.

Odbor za podignuće spomenika blagopokojnoj carici i kraljici Jelisavi u Puli, pozivlje sabor na svečanost odkrića spomenika buduće nedjelje.

Odgovor na interpelacije.

Prisjednik Cleva odgovara na interpelaciju zast. Kompare u poslu gradnje ceste Černikal—Rakitović, da se zem. odbor bavi ozbiljno pitanjem te gradnje.

Prisjednik Tomasi odgovara na interpelaciju zast. Andrijčića radi lošeg gospodarstva sa imetkom nekojih poreznih občina Cresa, da će zem. odbor povesti potrebitu iztragu.

Zavod za osjeguravanje životinja.

Zemaljski odbor predlaže tiskani izvještaj o zavodu, koj bi se imalo ustrojiti za osjeguranje životinja u pokrajini.

Na predlog zast. Bartoli-a upućen je taj izvještaj posebnom odboru od 5 lica, u koji bijahu izabrani zastupnici: Campitelli, Davanzo, Polesini, Sbisà i M. Trinajstić.

Proširenje zem. bolnice u Puli.

U ime financijalnog odbora izvješćuje zast. Belli o proširenju zem. bolnice u Puli sa ukupnim troškom od 800.000 K.

U glavnoj razpravi reče zast. Laginja najprije hrvatski pak talijanski:

Vis. sabore! Radi se o povećanju bolnice u gradu Puli, kako smo ono čuli od poštovanog g. izvjestitelja. Kad bi ta bolnica bila, što bi morala biti svaka bolnica, t. j. utjeha siromaha, koji tamo dodju, onda bi mogli reći i opet, da ćemo i tu težku žrtvu doprinesti za dobro onih, koji trpe kao bolestnici i koji trebaju njege u bolnici. Ali i tu dodjemo na ono vrzino kolo, bez kojega se u Istri žalibože radi čina sab. većine ne može nikada izaći. Nama je poznato, da u bivšoj občinskoj, sada provincijalnoj bolnici u Puli, čovjek koji bi se čutio Hrvatom i Slovencem (Galerija buči. Govornik čeka), pak bi htio. n. pr. stupiti tamo u praksu liječnički, ne bi dobro izlazio. Koji stupi na ona vrata kao liječnik, mora da zaboravi svoju narodnost i da unutra osim skrajne nužde rabi svoj jezik. U javnoj bolnici u Puli takovo je stanje, da čovjek Hrvat ili Slovenac, kad mu se približuje zadnji čas, te mu je obračunati s ovim svijetom, — a znamo, da su stanovnici Istre, osim onih 50—60 židova, svi kršćani — te želi izmiriti se s Bogom, učiniti svoje kršćanske dužnosti, ne nadje svećenika, kod koga bi se mogao ispovjediti u narodnom svom, materinskom jeziku. Taj barbarski odnošaj tako je grozan, da sâm po sebi bez dalnje opaske s naše strane opravdava potpuno naše negativno stanovište prema predlogu zem. odbora, dotično financijalnog odbora, koji ovo povećanje predlaže.

Nego, vis. sabore, radi se tu još o drugoj stvari. Mi priznajemo, recimo, tu sposobnost — ne možda krvavu potrebu, — povećanja pojedinih lokala u bolnici, ali ta potreba možda ipak nije tako krvava, tako skrajnja, da bi se danas već moralo odlučiti, da trošimo najmanje 600.000 K za povećanje. Znamo bo, da veliki dio Istre: cieli podgradski kotar, pa pazinski, koparski i buzetski ne će pošiljati svojih bolestnika u bolnicu u Pulu, nego u Trst, a provincijalna uprava ne može nikako doći do te strogosti, da bi zahtjevala da se bolestnik, koji ima uru ili dvie do Trsta, prevaža u mnogo udaljenju Pulu. Isto tako kvarnerski otoci i t. zv. Liburnija neće ići s bolestnicima u Pulu, nego oni idu na Rieku, jer voziti bolestnike tako daleko u Pulu ne bi bilo ni kršćanski. Vidimo tako, da samo srednja Istra i posve mali drugi dio može računati na zem. bolnicu u Puli, pa mislimo, da nije tako krvava potreba, da se već sada poveća bolnica u Puli (Na galeriji zvižduk. Predsjednik opominje galeriju.) s tako ogromnim troškom, kako nam se predlaže. (Nastavlja tal.)

Za talijanskog govora prekidali su govornika zast. Bartoli i Bennati. Prisjednik Cleva nastoji pobiti navode zast. Laginje braneći izvještaj zemaljskog odbora. Pošto su još u kratko govorili o predmetu zast. Campitelli za, Laginja proti izvještaju, preporuči Belli osnovu o proširenju bolnice, koju prihvati saborska većina.

Proti patvaranju vina.

U ime agrarnog odbora izvješćuje zast. Venier o predlogu zast. Davanza proti patvaranju vina i proti pravljenja „drogo" vina ili petiota — s predlogom, da se predlog povrati odboru, jer se odbor neslaže sa predlogom glede pravljenja petiota bar za domaću porabu.

Zast. Davanzo reče, da premda ne uvidja pravog razloga za upućenje svog predloga natrag odboru, ipak će zanj glasovati.

Zast. Campitelli preporuča odborov predlog.

Zatim je prihvaćen jednoglasno odborov p.e. odboru na dalnje proučenje i na izvještaj.

Tim bijaše izcrpljen dnevni red, dignuta sjednica i urečena buduća za sliedeći dan.

Nastavak u prilogu.

Za naše potrebe.

1.

Već je negdje u jednom dopisu iz Beča spomenuto, da je naš zastupnik Vjekoslav Spinčić u sjednici 17. novembra postavio prešan predlog za podporu u biedi u Istri iz državnih sredstava.

U obrazloženju predloga veli se, da je obćenito poznato slabo gospodarstveno stanje, naročito seoskoga staleža u Istri, da je to priznala i visoka kuća, i pozvala vladu, neka poduzme shodna za odstranjenje toga stanja; da pak c. kr. vlada, premda je i ona priznala zlo stanje, zapušta posvema upravo seoske stanovnike, i dopušta da jih autonomne oblasti sa prirezi za nekoristne i pogubne zavode i ustanove izsisavaju i uništavaju ili na seobu sile: da ista c. kr. vlada nije nit prošle godine izvršila naloga kako njoj ga je kuća dala, već opredjelila za Istru iz vjeresije od 20 milijuna kruna posve neznatan, nit spomena vriedan, biedi podnipošto odgovarajući iznos. Obzirom na sve to, i na okolnost, da se je trajna bieda kod seljaka u Istri ovoga ljeta osobito sušom povećala, poziva se c. kr. vladu, da dade čim brže podporu i bezkamatnih zajmova iz državnih sredstava za ublaženje odnosno odvraćanje biede, u svrhu izvršenja obće koristnih javnih radnja, naročito cesto- i vodogradnja kao i luka, u Istru, i da odnosne iznose dade upotrebiti pravedno medju one koji su u istinu u biedi.

Taj predlog bio je upućen odboru za biedu.

2.

Obzirom na javne radnje u Istri, za koje je u proračunu za godinu 1905. jako malo uvršteno, postavio je zast. Spinčić i drugovi dne 22. novembra t. g. interpelaciju na ministra predsjednika i upravitelja nuternjih poslova.

Tu se veli: Vjeresije postavljene u proračunu za godinu 1905. u svrhu provedbe javnih radnja i podignutja gospodarskoga položaja stanovničtva Istre su jako malene. O raznih takvih radnjah bilo je spetovano govora u parlamentu. Parlament je mnoge pripoznao kao neobhodno potrebite, naročito za siromašno seosko pučanstvo. Pita se ministra-predsjednika i upravitelja ministarstva nuternjih poslova, da li je voljan pobrinuti se, da se u proračun za godinu 1905. uvrsti iznosa kao naknadnih kredita za podignuće gospodarskoga stanja, naročito ladanjskoga pučanstva u Istri, za provedbu jako potrebitih javnih radnja? Tu se navadja kao primjer razne ceste u sjevernoj i srednjoj Istri, željezničku prugu izmed Herpelje-Kozina i Šapjane ili Jardani, gradnju cisterna i vodovoda širom ciele Istre, usušenje „Luga“ i „Jezera“ na otoku Krku, pak razne lučke radnje.

3.

Pozivom na svoju interpelaciju 1. decembra 1903.;

Obzirom na to, da je Opatija jedno od najznamenitijih lječilišta, a njegova luka jedna od najposjećenijih na cieloj obali jadranskoga mora, a da ta luka nit iz daleka neodgovara potrebam mjesta. Obzirom na to, da država već tečajem više godina vuče od lječilišta Opatijskoga dvie do tri sto tisuć kruna, a da država nije mala nikakvih izdataka za to lječilište, te da bi se njegova luka mogla povećati, prema potrebam i znamenitosti mjesta sa njegovimi dohodci od jedne najviše dviju godina; i pogledom na okolnost, da je skrajna potreba povećanja i poboljšanja Opatijske luke priznata sa svih strana, da to mole svi interesovani čimbenici, da i predstavnici državnih oblasti priznaju rečenu potrebu, a da ipak u proračunu za godinu 1905. nije uvrštena nikakva svota za odnosne radnje, postavio je zastupnik Spinčić i drugovi dne 22. novembra o. g. na gospodina ministra trgovine sliedeću interpelaciju: da li je voljan zahtjevati sa svom odlučnostju primjerenu naknadnu vjeresiju k proračunu za godinu 1905. u svrhu povećanja i popravka luke u Opatiji?

4.

Isti zast. Spinčić i drugovi upravio je istoga dana na ministra-predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih poslova sliedeću interpelaciju:

Pogledom na to, da je usljed jako živoga prometa izmed željezničke postaje Matulje-Opatija i izmed Voloskoga i Opatije priznata skrajna potreba odnosne paralelne ceste sa strane obćine Volosko-Opatija, tamošnje lječilišne komisije, kotarskog glavarstva Volosko, namjestničtva u Trstu, ministarstva nutarnjih poslova u Beču, i da se samo financijalno ministarstvo protivi izgradnji te ceste, što je razvidno i iz okolnosti, da za nju nije uvršten nikakav iznos u proračunu 1905., postavljaju podpisani na Njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao upravitelja nutarnjih poslova ovaj upit:

Jeli Vaša preuzvišenost voljna uložiti sve svoje sile kod financijalnoga ministarstva, e da se postavi primjeran iznos kao naknadni kredit k proračunu 1905. za gradnju paralelne ceste od željezničke postaje Matulje-Opatija do Voloskoga i Opatije?

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 3. decembra 1904.

I cieli prošli tjedan prošao je, a da se položaj nije razjasnio. Raspravljalo se je o izjavi Koerberovoj najviše u toga, da se dobije vremena. Od govornika spominjemo sliedeće: Dr. Ferjančić priznaje Talijanom pravo na sveučilište, i osudjuje preuzetnost Njemaca, koji nepripuštaju nikomu ništa. Priznajuć pak Talijanom njihovo pravo, zahtjeva pravo Hrvata i Slovenaca naročito u primorskih pokrajinah.

Dr. Dulibić, novi hrvatski zastupnik iz Dalmacije, imao je svoj prvi govor. Pokazao se je dobrom silom. Do sad, reče, zapuštalo se je Dalmaciju materijalno, a sad se ju vriedja u poštenju njezinih sinova, i hoće da se narine njemstvo. Koerberovo ispričavanje namjestnika jest vrhunac prevrćanja istine. Njemstvo u Dalmaciji neima mjesta. Nek se pridruži tu kraljevinu tamo kamo po prirodi, povjesti i zakonu pripada. Zast. Šuklje izjavlja, da Slovenci i Hrvati nemaju nikakva razloga da odustanu od svoje taktike, da dakle ostaju zajedno sa Česi u najodrješitijoj opoziciji, u obštrukciji. Slovenci i Hrvati neimaju ništa proti talijanskoj univerzi, al hoće i oni svoju. Glede mjesta gdje da bude jedna i gdje druga, mora se uvažiti, da Trst i Primorje nisu talijanski, pače da je u njih velika većina Hrvata i Slovenaca. Zast. Hortis govorio je za talijansko sveučilište u Trstu. Govorio je tako da bi se moglo skoro svaku podpisati, kad bi imao i malo kršćanskoga načela u sebi, da što želiš sebi želiš i svomu bližnjemu, kad bi Hrvatom i Slovencem priznao isto što traži za Talijane. A za jedne, kao i za druge valjaju načela koja je razvijao. Nego poznato je, da vladajući Talijani znadu pozivati se na pravo i zakon, kad što traže za se, dočim kad isto traže od njih drugi, neće da znadu ni za pravo ni za zakon, već ga gaze najbezobzirnije. Svenjemac Malik veli, da nije kriv neradnji u parlamentu ni parlamenat sam nit Česi, već kukavičluk i nesposobnost vlade. Htjeo bi odieljenje Austrije od Ugarske i što tješnju svezu prve sa Njemačkom. Zast. brnske trgovačke komore baron Offermann izrekao se je za ravnopravnost svih naroda. Jedino provedbom ravnopravnosti mogu nastati redoviti odnošaji u monarhiji. Offermann je riedka vrana medju Njemci. Pripadao je do svoga govora takozvanoj narodnoj njemačkoj stranci, poslie govora je iz nje istupio. Znak da stranka neće ravnopravnosti. To je ona stranka, koja je najbolja s Koerberovom vladom, i koja od uviek simpatizuje s vladajućimi Talijani u Primorju — stranka lažiliberalna. —

Obdržavala se je sjednica načelnika klubskih, ali bez kakva uspjeha. Češki nit hrvatsko-slovenski zastupnici nisu došli u tu sjednicu.

Odbor za podporu u biedi imao je sjednicu, u kojoj je bio prihvaćen predlog, da se odnosna svota povisi, te povišak dade na raspolaganje ministarstvu za pojodjelstvo.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Iz Vodnjana pišu nam 29. o. mj.: Prošlog čedna imalo je naše občinsko zastupstvo sjednicu, na kojoj je občinska uprava priobćila obračun za god. 1903. proti kojemu je glasovala manjina občinskog zastupstva, jer su skoro sve rubrike proračuna za god. 1903. bile prekoračene. Zatim bijaše od većine prihvaćen proračun za god. 1903., a pošto je manjak u dohodcih mnogo veći nego li u troškovih udaren je namet od 120 po sto na izravne poreze.

Rečenoj sjednici predsjedao je podnačelnik Franzin i to valjda za posliednji put, jer bi imalo doći do izbora načelnika. Nu pošto se toga častnoga ali kod nas nezahvalnoga mjesta, neće nitko sposoban da prihvati, biti će po svoj prilici sadašnje zastupstvo razpušteno. Vlada će sporazumno sa zem. odborom imenovati posebno upravno vieće, koje će upravljati občinom do novih izbora ili dok isteče rok sadašnjem zastupstvu.

Oboružanje brodova ratne mornarice. Zadnji dan mjeseca novembra stiglo je sa Raše na Rieku zimsko brodovlje naše ratne mornarice pod zapoviedničtvom kontreadmirala Miečislava viteza pl. Siemuszova-Petruskog. To brodovlje sastojalo se od sliedećih ladja: „Habsburg“, „Babenberg“, „Zenta“, „Szigetvar“, „Satelit“. Sliedećeg dana stigla je tamo ladja „Arpad“. Dne 2. o. mj. po podne odplovilo je to brodovlje iznenada iz Rieke i to uslied brzojavnog naloga, koji je stigao tamo od admiraliteta.

Tim povodom brzojavljeno je iz Pule bečkim novinam 3. o. mj., da je brodovlje dobilo nalog da se vrati u Pulu, što se je dogodilo dne 3. o. mj. u noći. Brodovlje ostalo je pol sata kod bova i zatim se približilo mulu te počelo ukrcavati ugljen i municiju. Sliedećeg jutra pojačana je momčad na svih brodovih i obskrbljene blagajne brodova gotovim novcem. Razlog tomu neočekivanom povratku brodova i izvanrednom oboružanju kano što svrha, da su nepoznati. U ratnoj luci vlada zbog tog ukrcavanja velika živahnost.

Učiteljska kotarska skupština. Kako svojedobno najavismo, obdržavala se ova skupština prošle subote u hrvatskoj školi u Šijani. Nadzornik gosp. Bunc kao predsjednik otvara u 9 sati shodnim govorom skupštinu, pozdravlja učiteljstvo, koje je bilo sabrano u potpunom broju, osvrće se na školski napredak u pojedinim školama i zaključuje svoj govor sa trokratnim „živio“ na kralja. Nakon što bje postavljen podpredsjednikom Brgić a imenovana dvojica zapisničara, Zuccon i Flego, držala je učiteljica Benigar predavanje u 1. školskoj godini a učiteljica Majer u drugoj. Iza toga slijedila je kritična ocjena tih predavanja.

Izvjestitelj Žmak čitao je lijepu i obširnu radnju o zornoj obuci, nakon koje je slijedile živahna rasprava o tom predmetu. Liječnik, gosp. dr. Pertot, koji je navlaš u tu svrhu došao iz Trsta, čitao je svoju pomno sastavljenu radnju o mjerama koje može poduzeti škola proti alkoholizmu. Svoje učeno predavanje podkrepljivao je zgodnim slikama, tablama i statističnim podacima, te iznese načine, kako bi mogla škola tome zlu doskočiti. Za svoje predavanje bio je nagradjen burnim povladjivanjem, i nakon što mu je u zapisnik bila unesena zahvala i priznanje, primilo se u tom predmeta više rezolucija. I Radićeva radnja „ručni rad u pučkoj školi“ slušana je sa zanimanjem. Ob ovoj se tački razvila vrlo živahna rasprava, koja se može svesti na ovo: dok se ručni rad ne uvede na učiteljišta i vježbaonice i dok učitelji ne budu sami u tome uvježbani, ne može se uvesti u škole. Možebitnih predloga i upita bilo je više. Tako se govorilo o školskim knjigama i praznicima, o kotarskoj knjižnici i zemljovidima pa drugim pitanjima učiteljske struke. Shodnim riečima zaključi predsjednik iza 2 sata po podne zasjedanje. Iza toga svi se sastadoše na skupnom objedu i otidjoše nekoji večernjim vlakom a drugi sutradan.

Nikolov dan u Rovinjskom selu. Hrvatska Čitaonica u Rovinjskom selu priredjuje u nedjelju dne 11. tek. mj. zabavu u proslavu Nikolovog dana u vlastitim prostorijama. Početak u 6 sati na večer; ulaznina 40 para po osobi a obitelj 1 K.

Lošinjski kotar:

List jednoga bivšega unijskoga dušobrižnika Sv. Otcu.

Sveti Otče! Čitajući sv. pismo svakomu pade u oči što Božanstveni Spasitelj osobitim načinom odkriva zloću Farizeja, akoprem je bilo i gorih od njih. Slučajno dobiv danas u ruke talijansku novinu »L' Avvenire« od 14. oktobra ove godine, koja izlazi u Puli, palo mi je to na pamet. U istoj novini čitam medju ostalim, da je Vaša Svetost primila u saslušaj ancijane lošinjskih otoka, te se tu medju ostalim piše: »Un venerando e religiosissimo vecchio d' Unie assicurò il S. Padre che quella chiesa venne glagolizzata solo il giorno di Pasqua del 1902«. Vašu Svetost je taj venerando e religiosissimo vecchio d' Unie, kad je gornje rieči izrekao, naprosto prevario. On prije svega nije ancian na Unijama, već je tamo ancian Andrija Nikolić sada i više godina natrag. Kojom dušom je mogao reći, da se je na Unijama počelo glagoljati tek na Vazam godine 1902., kad sam ja već više godina prije glagoljao dan na dan, a isto tako i moji predšastnici. Ta iste unijske matičine knjige u prvašnja vremena su bile pisane glagoljicom. Da je on Vašu Svetost prevario, ako su istinite više navedene rieči iz »L' Avvenire«, tomu se ja ne čudim, jer za njega se je javno govorilo u njegovom rodnom mjestu da ni na sudu nije uviek rekao istinu.

U svojoj sinovskoj odanosti smatrao sam se dužnim upozoriti Vašu Svetost na navedenu prevaru. Kako su govorili drugi, ne piše o tomu navedeni list »L' Avvenire«, s toga ne mogu ni ja ništa o njima reći.

Najponizniji sin

[sljedi nadnevak i podpis.]

Ovaj prepis lista smo dobili od jednoga našega prijatelja, koji nas je opunovlastio, da ga predamo javnosti na njegovu odgovornost. Sa svim tim skratili smo predzadnji odstavak.

Krasne domaće kamenice (oštrige). Na otoku Krku postoji zadruga za gojitbu kamenica. Zadrugi je na čelu odlični naš prvak starina, presvj. g. dr. Vitezić. Zadruga imade sada mnoštvo zrielih i krasnih kamenica, koje su tamo osobito zdrave i ukusne, jer se nalaze u čistom i bistrom moru. Odbor zadruge razašilje po naručbi točno svoje kamenice.

Potanje obaviesti podaje dragovoljno blagajnik zadruge g. Ante Franolić u Puntu, otok Krk.

Cres, 25. studenoga 1904. Danas sam bio slučajno na c. kr. poreznom uredu, te mi se je upravo sažalio siromašni vanjski narod. Došao platiti porez, ali i tu mu se hoće pokazati njegovu podredjenost. Donesno je krvavo zasluženi novac, učinio tri i četiri sata puta prije nego je došao do poreznoga ureda, sav gladan i izmučen nosećе posledњi novčić

prodao zadnju starku, a gospoda na poreznom uredu ne imaju prama njemu niti srca niti pravednosti. Dok bi vanjski čekao na prozorčiću za platiti porez, dotle bi gradska gospoda pô vratima ulazila u sam ured. Porezna gospoda bi njim sa svom pripravnošću dolazili u susret, uslužno bi njim uredili njihove poslove, sladko bi se s njima prorazgovorili i milostivo ih odpustili, a jadni vanjski neka čeka pred prozorčićem, akoprem je siromak prije došao i dugi mu je put do kuće, a k tomu se je i strašno vrieme pripravljalo. Čovječnost bi zahtjevala, da se najprije odprave oni, koji su iz daleka, nu ako već kod gospode prema vanjskomu ne ima čovječnosti, tada bi moralo biti barem pravednosti, koja zahtjeva, da se najprije odpuste oni, koji su prije došli. Stoga pozivljemo financijalno ravnateljstvo, da bi poučilo gospodu kod c. kr. poreznoga ureda u Cresu, da su pred poreznim zakonom svi jednaki, i da kod uplaćivanja poreza ne ima nitko prednosti. To se pak tiče uporabe hrvatskoga jezika, tomu je kod c. kr. poreznoga ureda u Cresu daleko kuća, ali o tomu drugi put.

Iz Vrbnika: U nedjelju 4. t. mj. otvorila se skromno, onako kao što je skromno i započela hrvatska Čitaonica, pod slavnim imenom „Frankopan". Nu ako je ova Čitaonica kako rekoh skromno započela, to je skromno samo prama vani, dočim se u njezinoj nutrini opažaju svi znaci bujna i kriepka života, koji je kadar da drma iz drijemeža, da preporadja, da čisti. Kako će se ovo otvorenje dojmiti onih, koji znadu da u našem Vrbniku postoji već jedna Čitaonica? Neka sude što ih je volja. Mi smo danas na žalost u položaju, da treba imati stotinu obzira, dok se cigla rieč dade u javnost. Hoće li to još dugo trajati? Neka se mjesta diljem naše patnice Istre, onako kao što su se pred trideset godina povadjale u osnivanju čitaonica za primjerom Vrbnika i sada za njim podju, pak će kao pljeva odpuhnuti oni, koji su na putu svakom narodnom radu, a prema kojima imamo u ovom tužnom narodnom vrludanju toliko obzira.

Dan otvaranja Hrv. čitaonice „Frankopan" ostati će još znamenit radi dogadjaja, koji bi mogao biti od nedoglednih posljedica za budućnost Vrbnika, a nadamo se i budućnost Istre, budu li druga mjesta sliedili naš primjer.

Toga dana naime u prostorijama „Hrv. čitaonice „Frankopan" udaren je temelj „Radničkom društvu". Komu je poznato koliko ima radnika naših bez ikakve organizacije, izvrženi svakoj nevolji u materijalnom i narodnom pogledu, tomu će biti jasan zamašaj toga društva, što se kani ustrojiti. Naši se radnici prijavljuju za članove kao za okladu, a bez sumnje, do malo vremena bit će ovo društvo središtem cieloga života u Vrbniku. A i pravo je, kad skuplja najjači i najbrojniji elemenat. Predsjednikom pokretačkog odbora izabran je g. Ante Feretić. On je tim činom, što se primio predsjedničtva, učinio neopisiv dojam na prisutne, te zasvjedočio plemenitost svojih osjećaja, a što je još više, duboko shvaćanje i zamašaj ovakvog pokreta. Neka mu bude na diku!

Čim bude ovaj pokret kroknuo, javiti ću vam opet.

Voloski kotar:

Gosti u Opatiji.

Od 1. septembra do 30. novembra t. g. bilo je u Opatiji 5686 gostova. Od 24. novembra do uključivo 30. novembra priraslo ih je 186. Dne 30. novembra bilo je prisutnih 632 osobe.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istrú sabralo se medju izbornici II. tijela iza svršenih izbora za obć. zastupstvo u Kastvu, dne 30. novembra 1904 na predlog g. Mata Kundića u gostioni Jelušića kao preostatak računa iznoz od (osam) 8 K i 42 pare.

Občinski izbori u Kastvu vršili su se dne 28. i 29. pr. mj. za treće tjelo dne 30. za drugo, a dne 1. o. mj. za prvo tjelo. Očekujuć, da nas koji od tamošnjih prijatelja pobliže izviesti o tečaju tih izbora u pojedinih razredih, II. III. tjelu glasovalo je 335 občinara za narodne predloženike, a 32 za krstićevce. U II. tjelu 166 za narodne a 3 za Krstićevce, u I. tielu bijahu izabrani jednoglasno narodni predloženici.

Kako je razvidno iz tih brojka pobjedila je narodna hrvatska stranka sjajno onu šačicu zavedenih i zaslieplienih občinara.

Pazinski kotar:

Pazin 4. decembra.

Pri financijalnom nadzorničtvu u *Kopru* biti će dne *13.* ovog mjeseca u *10* ura jutro, natječajna razprava za *potrošarinu* vina, masta i mesa u cieloj občini *Pazinskoj*, za godinu 1905., možda i za 1906. i 1907. Državna potrošarina godišnja ustanovljena je:

za vino i mast . . . *kruna 13.200* —
a za meso . . . . „ *4.400* —

Mogu se do rečene ure predati takodjer pismene ponude, ali im treba priložiti 10 po sto za vadij.

Pobliže se može vidjeti, što treba, pri financijalnom povjereniku u Pazinu.

Iz občine Tinjana pišu nam 4. o. mj. Nedavnom sastanku talijanskih načelnika u Trstu, na kojem se je razpravljalo o poznatih pobunah izmedju Niemaca i Talijana u Inomostu, prisustvovao je takodjer načelnik občine Tinjan, kmetski sin iz Ježenja, Venceslav Križmanić. Mi ga već iz početka poznamo, kakav je on značaj; ali da ga i drugi, koji mu još vjeruju, bolje spoznaju, javljamo im ovo za dokaz, da Venceslav Križmanić drži sebe za načelnika talijanske občine. A kako i ne bi? Ta tko drugi vodi občinski ured kao tajnik, nego li jedan Talijan čiste krvi, Antonio Depiera? Križmanić dao je malo dana prije, nego li je zasjeo načelničku stolicu, pred četvoricom čestitih Supetaraca u javnom lokalu poštenu (?!) rieč, da kao novi načelnik neće u pogledu jezika na občini ništa mienjati, i ako to učini, neka mu se slobodno „magari na srid placa" pljune u obraz. Nadalje izjavio je svečano u občinskoj dvorani za sjednice onaj isti dan, kada je postao načelnik, da on je Hrvat i da će Hrvat ostati, kao što i to, da će hrvatski značaj na občini uzdržati. Pitamo ga sada, da li se njegov postupak od početka načelnikovanja slaže sa zadanom riečju? Kada se izmuze sok iz limuna, onda ga se jednostavno odbaci kao „taru" u smetište, da iz njega postane gnoj. Ovo neka si zapamti onaj, koga se tiče.

Na sastanku talijanske političke stranke u Pazinu dne 29. nov., na koj su bili pozvani i načelnici talijanskih občina Pazinskog političkog kotara, bili su — kako se čuje — izmedju ostalih i Giovanni Orlich (talijanski: Aquiletta?) te Antonio Depiera, prvi občinski savjetnik, a drugi občinski tajnik u Tinjanu. Javnost drži, da su ovi zastupali občinu na mjesto načelnika, što je i posvema vjerojatno. Ako pak nije g. načelnik nikoga ovlastio, da ga zastupa, neka to u novinah izjavi, da se barem u ovoj stvari opere. A ti, narode! preni se iz mrtvila i sna, da nebudeš „podrepnica" talijanske stranke, koja žalibože pomoću tvoje krvi živo radi oko tvoje propasti. Uzmi si za primjer Kastav gdje je onaj čestiti narod ovih dana kod občinskih izbora izvojevao sjajnu pobjedu i si osvjetlao junačko lice.

Porečki kotar:

Pučka škola u Žbandaju. Već je prilično godina, da se je ustanovilo školu za Žbandaj, ali škole još uvjek neima. To je jedna od onih triju koje se je svake godine **milostivo** dozvoljavalo i jedna od talijanskih koje se u istinu nisu otvarale. Najprije htjelo se je godinu do dvie, dok je biskupski ordinarijat dozvolio da se školu gradi, dakako uz odštetu na crkvenom zemljištu. Onda je manjkao novac. Namakla ga je videć potrebu, što c. kr. vlada što družba sv. Ćirila i Metoda. Bilo je novca od Žbandajske bratovšćine kod porečke občine, ali je ova rekla, da ga je potrošila i da ne može dati dok ga nametom ne nabere. Našao se je muž koji je bio pripravan predujmiti novac što je manjkao, ali toga občina nije htjela prihvatiti. Konačno puhnulo je njekim oblastima u glavu, da se u Žbandaju zida zgrada u kojoj bi se smjestilo školu sa učiteljem, i c. kr. žandari, pak se je opet tim zavuklo gradnju. Sada bijaše razpisana dražba za 5. t. m. i to za cijenu preko 26.000 kruna. Kako je družba prošla neznamo, svakako drago nam je, da se teda negda školska zgrada u Žbandaju gradi, pak da će se i škola otvoriti — dakako sa naukovnim jezikom materinskim djece.

Ne mojte davati žigica djeci. Na 18. ov. mj. dogodila se u Kašteliru užasna nesreća. Jedna djevojčica od 10 god. čuvala stado ovaca. Kod ovaca naložila si oganj da se ugrije, jer je duvao sjevernjak. Kako je sjedjela pokraj ognja, skočila joj iskra na sukunju, da nije ni opazila i tako se zapalila.

NesrećU opaziše dva mladića, koji su nedaleko bili. Priskočiše nesretnici u pomoć, te joj pomogoše koliko znadoše i donesoše još živu kući. Na 27. ov. mj. preminula je. Ista polazila je ovdješnju družbinu školu. Bila je čestita djevojčica, u školi pažljiva, poslušna, marljiva i naprama svakome uljudna. Osobito se liepo ponašala naprama svojim učiteljima i sučenicama. Svatko ju je volio. Sprovodu prisustvovala su školska djeca i pratila mrtve ostanke, da joj iskažu zadnju ljubav.

Iz Opatija pišu nam 4. o. m. Od dne 6. novembra do dne 13. novembra t. g. držao je sv. poslanstvo u Opatiji dobro poznati i obljubljeni Isusovac Michovil Gattin. Uza svu njegovu dobru volju i skrb nije sve najbolje prošlo, na čemu nije krivac častni otac Gattin već netko drugi. Njekoji krive Pavla a njekoji Petra.

„Zlobni" jezici huće, da je tome neuspjehu sv. poslanstva kriv sam prodekan Walker. I mi bismo se usudili vjerovati tim „zlobnim" jezikom. Prije nego je ustanovio g. Walker red propovjedi, morao se savjetovati sa seljacima, koje im je najsgodnije vrieme doći propovjedima. A on bi mu bili odgovorili: u večer. Pa zašto? U jutro treba, da seljak uredi blago i druge silne posle, ženske treba, da urede kuću, te da se skrbe za hranu, ručak objed itd., pa radi toga, jer u večer je malo ili ništa posla, laglje im je ići na propovjed na večer, a Talijanom je svejedno budući im pred nosom crkva. Gosp. pako Walker upravo za u večer odlučio da se drži propovjed u talijanskom jeziku, te radi toga u jutro osobito ocutilo se veliko pomanjkanje ljudstva kod hrvatske propovjedi. Izim nekoliko pobožnih žena te desetak muškaraca Talijana, u večer bili su sami seljaci na talijanskoj prediki. Može se pako sa stalnošću kazati, da je seljačtvo više iz pobožnosti nego li radi razumjevanja jezika dolazilo na večer na talijansku propovjed. Pa se radi takvog postupanja i vidjelo plod veoma slab, jer premda broji župa Opatalj okolo 3000 duša (tri hiljade duša), jedva ih primilo sv. spovjed i pričest samo okolo 400 slovom četiri sto pobožnika. Pa zar da nije tim „zlobnim" jezikom za vjerovati?

Najveći pako neuspjeh pokazao se sa zaključkom sv. poslanstva. Za 13. novembra t. g. najme odlučena bi procesija. U tu svrhu nastojao je gosp. Walker kod občinskog poglavarstva, da se nebi podjelila dozvola za javni ples, što je hvalevriedno. Nu je li možda občinsko poglavarstvo uzelo u obzir tu prošnju? Ne! Taj dan se sve u četiri plesalo javno, kao za vrieme mesopusta, tako da se radi nestašice ljudstva moralo izpustiti procesiju. Tome treba opaziti, da u zastupstvu občinskom jesu članovi oba ključara crkvena: jedan kao prvi savjetnik, a drugi kao zastupnik. Zar nisu mogli oni uplivati, da ne dodje do plesa i do uništenja procesije, kad javno znamo, da imadu prvu rieč u občini? G. Walkeru! koliko li bi bilo bolje, da su bili izabrani kao ključari: jedan izvan grada, te jedan u gradu, pobožni ljudi, jer sada ne bi Vam bili vlastiti ključari poteškoća pripravili.

Po svemu tomu vidi se žalostna posljedicu, što je čovjek ovisan od talijanske liberalne tobož struje.

Zrenjsko društvo za štednju itd. Od tamo pišu nam 3. o. mj. Kako je bilo već javljeno putem dične „Naše Sloge" br. 47 od dne 24. studena 1904. otvorilo se u Zrenju „Zrenjsko društvo za štednju i zajmove" dne 27. studenog t. g. To je za naš kraj veseli pojav. Ova prva glavna skupština bila je veoma dobro posjećena, tako, da su jedva prostorije mogle primiti toliko ljudstva.

Najprije srdačno pozdravi upravitelj gosp. Ante Tončić prisutne izkazav svoju radost, što je toli mnogobrojno posjećena skupština. Zatim dade rieč V. G. Šimunu Červaru, da raztumači prisutnim svrhu društva i pravila.

Kod točke: „Slučajni predlogi", mnogo se je koristna predlagalo. Na koncu pako svega iztumačio je nešto najnuždnije o konobarstvu V. G. Šime Červar župnik u Zrenju.

Budući se već nijedan nije javio za rieč, iza tri sata trajanja skupštine zahvalio se gosp. upravitelj članovima i gostima na liepom držanju te zaključio skupštinu.

Evo, na taj način stupismo i mi sa svojom „Raiffaizenicom" u kolo drugih sestrica širom Istre. Uprava izručena je poštenim i radinim muževom, te se nadamo, da će liepo napredovati. Bilo sretno!

Koparski kotar:

Roč 4. decembra.

Oblasti su našle u našoj občini trag filoksere. Zato je kotarska oblast u Kopru objavom od 24. novembra 1904. broj 15096. zabranila iz područja mjestne občine Roča, izvoz trsova, drugih stabala i svega što bi moglo raznesti filokseru ili trsnog ušenca u druge, još nezaražene krajeve.

Preporučamo našim kmetovom, da se za dobe obskrbe rozgami i vabci amerikanske loze, one vrsti koja će našoj zemlji bolje pristojati i da jih sade, jer bi moglo biti velikoga zla.

Zajam od 200.000 kruna. U posliednjoj sjednici občinskog zastupstva u Miljah bijaše zaključeno, da se sklopi zajam od 200.000 K, kojim će se sagraditi nekoliko radničkih kuća, kupalište na obali i urediti jedan potok. Jedan dio zastupstva protivio se je odlučno tolikom zajmu za malenu občinu, kao što su Milje, jer da je zajam lahko sklopiti, ali težko će ga biti vratiti. Razlozi ti imadu svakako mnogo za sebe, ali nas bi više zanimalo znati da li je taj ogromni zajam za malenu onu občinu zaključen za samu poreznu občinu ili za čitavu mjestnu občinu Milje.

Rusko-japanski rat.

Tokio, 7. prosinca. Vrhovni zapovjednik vojske pred Port Arthurom izvješćuje, da su danas težki japanski topovi obnovili hitanje iz topova na ruske ladje usidrene u luci, i da bombardovanje sliedi sa uspjehom.

Tokio, 7. prosinca. (Reuter.) Prema opažanjima pred Port Arthurom, rek' bi da tvrdjava nema mnogo posade. Japanci se čvrsto usančuju kod tvrdje Lungušan i kod iztočnih tvrdja. Rek bi, da će doskora početi odlučni obći juriš, ali se taji dan navale.

Petrograd, 7. prosinca. Dopisnik „Birževija Vjedomesti" brzojavlja iz Mukdena, da se je razvila kod pomaknutih pozicija žestoka pučnjava, ali se svojedno ne očekuje obća navala i sukob.

Tokio, 7. prosinca. Za žestoke pucnjave na Port Arthur mogli su obsadnici sa brda od 203 metara vidjeti, kako se je jedna ruska oklopnjača u luci nakrenula na stranu i potopila, ali zbog magle ne zna se koja.

Tokio, 7. prosinca. Službeno se javlja, da je u luci Port Arthura potonula „Pallada", a „Retvizan" da je težko oštećen.

Tokio, 7. prosinca. Javlja se, da su jučer Japanci sa brežuljka Atosaka oštetili ruski krstaš „Bajan".

Tokio, 7. prosinca. Zapovjednik morske artilerije pred Port Arthurom javlja, da se dnevno nastavlja, bombardovanje ruskih ladja u luci. Iz logora obsadne armade javljaju pako, da Rusi nisu mogli uzdržati brežuljak Atasake, te su ga napustili, a Japanci 6. ov. mj. odmah zaposjeli, kao što još 2 druga humka kod Sikušana. Dozvoljeno je bilo Rusima 5 satno primirje, da ukopaju mrtvace.

Petrograd, 7. prosinca. Saharov javlja: Japanci su jučer sa tri strane sasuli jaku vatru na jednu našu postaju na putu izmedju Sigminčina i mjesta Punčići. Naši su se povukli natrag do defilea. 2 kozaka su ubijena, 3 ranjena, 4 izgubljena. Isto tako je ubijeno 9 konja, a 2 ranjena. Na to su se i Japanci povukli prama Vatinšanu. — U noći od 7. ov. mj. vladao je mir.

Petrograd, 7. prosinca. Kuropatkin javlja: Noćas je dosta jaki odio Japanaca poduzeo navalu na Linšipu i Utsianin, ali su sve navale bile odbijene od naše vatre. Mi smo imali 3 ranjena vojnika. Na desnom našemu krilu odio dobrovoljnih naših lovaca zašao je japanskoj straži za ledja, te je došlo do borbe na bajunete. Jedan Japanac je ubijen, 1 ulovljen, a ostali su pobjegli. Mi nismo imali gubitaka.

Franina i Jurina.

Fr. Ča biš reka Jurino, zašto naši socijalisti vaik govore kontra gospodi i bogatašom, a drže se velade talijanske gospode kako i pijan plota?

Jur. Tako ča će se držat našega starega kružata, al poderane jakete?

Fr. Ma onda dilo neodgovara besidam!

Jur. Niš za to, samo da nekemu rendi.

Sjećajte se
„Družbe sv. Cirila i Metoda"
za Istru

Razne primorske viesti.

Mjesto vjeroučitelja. Na c. k. učiteljištu u Kopru razpisan je natječaj na mjesto vjeroučitelja s talijanskim naukovnim jezikom. Molitelji koji su usposobljeni za predavanje povjesti i zemljopisa ili talijanskog jezika imati će prednost. Molbe valja predložiti propisanim službenim putem na c. k. zem. školsko vieće za Istru u Trstu do 31. decembra o. g.

Otvorena mjesta. Na c. k. kotarskom sudu u Puli otvoreno je mjesto kancelistè. Molitelji valja da dokažu medju ostalim da su položili dobrim uspjehom pisarnički izpit i da poznaju zemaljske jezike. Molbe treba upraviti predsjedničtvu c. k. okružnoga suda u Rovinju do 24. decembra o. g.

Dobava hrane za pokrajinsku bolnicu u Puli.

Tko bi želio davati za pokrajinsku bolnicu u Puli u godini 1905., meso (govedinu), mlieko i kruh, neka podnese zemaljskom odboru u Poreču najdulje do 15. decembra svoju ponudu i 200 kruna vadija za svaku vrst.

Za ravnanje neka služi, da će bolnica trebati *poprečno* svaki dan *60* kilograma govedine, *17* teletine, *178* litara kravjeg mlieka, *120* kilograma kruha.

Ala ljudi, dajte se napred, koji ste kadri odvrati jedno ili drugo ili treće, ili makar sve zajedno!

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Lazah — Kaldir, opć. Motovun obdržavati će dne 11. prosinca tek. g. u 2½ sata poslie podne osnovateljnu glavnu skupštinu.

Pozivlje se p. n. gg. članovi podružnice i ostalu p. n. gg. da se toga dana u čim ljepšem broju u Lazama prikažu, te da se na taj način razveseli i oduševi ovaj naš pošteni, sa svih strana zapušteni još narod.

Imenovanje. Predsjednikom Tribunala u Rovinju imenovan je presvj. gos. Frane Dukić, dosad zemaljski savjetnik u Trstu. Tršćanskom „Židovčiću" ovo imenovanje nije po volji a po tom i lažnim liberalnim Talijanima Istre. Baš iz tog njihovog nezadovoljstva zaključujemo, da je ovim imenovanjem učinjena jedanput pravica Hrvatima.

Demonstracije za talijansko sveučilište u Kopru. Iz Kopra pišu „Edinosti", da su talijanski djaci demonstrirali za talijansko sveušilište vičuć ulicama: „Abbasso l'Austria!" (dolje s Austrijom) „Evviva l'Italia!" (Živjela Italija) „Abbasso il governo!" (dolje s vladom) „Evviva la republica!" (Živila republika) „Abbasso Koerber!" (dolje s Kerberom) itd.

Proti demonstrantom nisu postupale ni carske ni mjestne oblasti, što je posve uredu — jer u republici zapovjeda narod!

Umirovljenje i odlikovanje. Ovih dana bio je na vlastitu molbu umirovljen upravitelj c. k. kotarskog poglavarstva u Poreču, namjestnički tajnik g. Fridrik Renner. Tim povodom podielilo mu je Njeg. Veličanstvo naslov kotarskog poglavara.

Čudno nam se čini, što je g. Renner, razmjerno vrlo mlad, zdrav i veoma sposoban činovnik zamolio umirovljenje, dočim trebamo baš u našem Primorju takovih upravnih činovnika.

Neoskvrnjeno Začeće.

Jučer, četvrtak 8. decembra, slavila se pedeset godišnjica, odkad je sveti Otac, tada Pijo IX. proglasio (8. 12. 1854.), da je katoličkoj crkvi neoskvrnjeno Začeće blažene Djevice Marije *dogma*, to jest, jedna od onih temeljnih nauka crkve, o kojih neima dvojbe, nego ju svaki kršćan-katolik ima primiti i držati istinito.

Našoj mladeži prigoda, da čuva dušu i tielo od grieha bludnoga, spominjuć se Djevice od Lurda, koja se je nevinoj pastirici prikazala sa besjedami: Ja sam neoskvrnjeno začeće i koja je također od onda dobavila čudesnih milosti, potvrdjenih i od svjetovnih liečnika.

Književne viesti.

Puzavcem.

U nakladi tiskare J. Krmpotić i dr. u Puli izašla je pod ovim naslovom rasprava o pravu i porabi glagoljice u našim stranama i Hrvatskoj od njezinoga postanka do danas, preštampana iz Naše Sloge Knjižica obsiže 68 tiskanih stranica u 8°. Ciena knjižici je 30 para ili 15 novčića. Čisti dobitak namienjen je Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru i Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu, svakomu polovicom.

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru šalje preko naše uprave gosp. Janko Gregorec iz Buzeta K 64·51, sabrala na predlog gosp. dra. Letića gospodjica Marica Gregorec prigodom oprostne večeri g. Gjure Corrazza c. kr. pristava K 51·11. — U istu svrhu darovali su gg. A. Kalac nadžupnik i M. Kurelić kapelan, oba u Buzetu, po K 5·—, g. A. Ošo, iz sv. Ivana K 1·— K tomu do dao jošte K 2·40 g. Obereigne za utuženu naravnu kapljicu kod Jakova Draščić-a.

Sabrao g. Karlo Maroč 2 K 40 h u gostioni g. Bratulića.

Ukupno danas	K	66·91
Na račun ove god. izkazano	„	1280·98
Svukupno . .	K	1347·89

Djačkomu prip. društvu u Pazinu priposlaše preko naše uprave: Gosp. Karlo Maroč 2 K 40 p. sabrao u gostioni gosp. Bratulića.

Djačkom pripomoćnom družtva u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca augusta o. g. sliedeći prinosi:

A) Utemeljitelji:

Filip Ivanišević, trgovac dalmatinskog vina — Trst . . .	K	100·—
Dr. Ciković Ljudevit	„	100·—
Franjo Teran — Tinjan . . .	„	100·—
Kundić Mate — Opatija, prigodom ženitbe sina Milana . . .	„	100·—

B) Redoviti:

Vinko Zidarić, nadučitelj, Supetar	„	20·—
Stavelik Franjo, župeupravitelj, Karojba	„	20·—
Stavelik Josipa	„	10·—

C) Darovi:

Matejčić Franjo c. kr. zemalj. školski nadzornik — Trst . .	„	40·—
Čisti prihod od priredjene zabave na korist djačkog družtva dne 1./X. 1904. u Voloskom .	„	241·—
Baf Franjo nadučitelj — Tinjan za izgubljenu okladu	„	5·—
Nabrano u škrablici čitaone — Pazin	„	2·91
Kundić Matko — Volosko na uspomen pokojne Marije Maurović rodj. Mandić	„	20·—
Mandić Ivan župeupr. — Pazin isto kao gori	„	5·—
Ivan Mahnić bivši župan — Dolina	„	20·—
Kazimir Rade učitelj — Buzet sabranih po J. Flego župniku u Humu na prijateljskom objedu u Buzetu	„	7·—
Ivan Stranić — Pazin	„	1·—
Ante Iskra učitelj — Baderna za počastiti uspomenu blagopok. Mije Laginje umir. župnika dekana — Kastav	„	10·—

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričke-zelkaske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Cernigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija isključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstva u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev

Tko hoće dugo živjeti

i veseliti se dobromu zdravlju, mora nastojati svoj želudac vazda u redu držati.

Svaki onaj, koji si je želudac sa težko probavljivom, prevrućom ili prehladnom hranom pokvario ili nahladio, nalazi sigurnu pomoć u

Germanovoj životnoj esenciji,

koja se proti **beztečnosti, slabosti želudca, podrigavanju, žgaravici, smućivanju, glavobolji, vrtoglavici, grčevima, težkom stoleu, zlatnoj žili** najuspješnije upotrebljuje. — Poslje obilnog jela, osobito poslje masne i težkoprobavljive hrane, odstranjuje ova esencija svaku bol i pribavlja volju za jelo, pri čem u velike doprinaša i okriepi tiela. Izlučuje pokvarene sokove iz tiela i čisti krv te ima prednost pred drugim sličnim sredstvima, što neškodi i nakon mnogogodišnje uporabe, jerbo sastoji iz najbiranijih bilinskih sokova, te je ugodnog málo gorkog teka, tako da ju i najrazmaženije osobe, gospodje i djeca rado uzimaju.

Germanova životna esencija, kao pravo pučko i kućno sredstvo neka u nijednoj kući ne manjka, jerbo često — gdje liečničke pomoći blizu nije — kao prva pomoć pomaže i od ozbiljne bolesti sačuva. — Kod kupovanja neka se naročito zahtjeva: **„Germanova životna esencija" iz ljekarne k crnom orlu u Bjelovaru,** pošto imade još sredstva sa sličnim imenom, ali nijedno nije ovom doraslo. **Jedino pravo** jest u zelenom zamotu sa cielim tiskanim naslovom: **Ljekarna „k crnomu orlu" K. Germana u Bjelovaru** (Hrvatsko), kamo se i naručbe dostavljati imadu. — Ciena bočici jest K 1·40 poštom ne izpod 2 bočice. — Za pakovanje 40 para više, razašilje se uz pouzeće ili unapred poslanje iznosa.

Naslov neka se točno napiše. — Naputci i prospekti badava.

Germanova ezencija mogu trpećemu čovječanstvu najbolje preporučiti, pošto sam se na sebi samomu i na mnogomu župljanina kojemu bih preporučio bio taj lijek, osvjedočio o izvrstnom djelovanju. Edmund Medeotti, župnik u Trojstvu; (Hrvatska).

2 potrošene boce Vaše životne ezencije vrlo mi dobro činiše, s toga mi pošaljite još 6 bočica. Petar Gradinac, umir. župnik Gradac, Zinzerdorfgasse.

Ovime Vam javljam, da sam mnogo vrsti sredstva upotriebio, ali jedno nije kao Germanova ezencija djelovala. Andrija Žižek, sv. Ana.

Molim, da mi ponovno pošaljete 8 bočica Germanove životne ezencije, koju ću svima na želuću bolujućima najbolje preporučiti. Pošto so mnogo bolje čutim, nadam se skoromu posvemašnjemu ozdravljenju. Apollonija Haberl u Semrjachu kod Peggana (Štajerska).

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE!
SLABOME JAKOST!

PAKRAČKE KAPLJICE I SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca i crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gono vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju grozmicu i sve druge bolesti od isto dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — s toga nesmije manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC Nr. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 duceta)	K 5·—	36	„ (3 duceta)	K 12·40	
24 bočice (2 „)	„ 8·60	48	„ (4 „)	„ 16·—	
60 čočica (5 duceta) K 16·—					

Manje od 12 bočica se nešalje

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Svratište Balkan - Trst

Pinzza della Caserma 2. (Narodni Dom)

Novosagradjena palača sa 66 moderno uredjenih soba.

Restauracija, bečka kuhinja. — Kavana.

3 časa udaljeno od južnog kolodvora, u blizini centralne pošte.

Električna rasvjeta. Za gostove svratišta posebno uredjena restauracija u I. spratu.

Sastajalište stranaca. Fr. DOLNIČAR, svratištar.

Kava postaje vanredno tečna

pridodate-li joj

Vydrovu žitnu kavu!

5 kg. franko poštom 4 K 50 f.
Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO"

za zabavu i pouku — badava.

VYDROVA TVORNICA ŽITNE KAVE u PRAGU-VIII.

Istarska Posujilnica u Puli.

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Svoj k svomu!

Niže podpisani obznanjujem sve svoje p. n. gospodu mušterije, da su prispjele sve vrsti tkanina za

jesen i zimu

za gradjanska odiela, kao i za velč. gg. svećenike, kao talare, reverende, ogrtače (Überziher), salonska odiela od raznovrstne crne tkanine najbolje vrsti.

Da svim zahtjevima p. n. mušterija zadovoljiti uzmognem, nabavio sam na raspolaganje uzorke najfinijih inozemnih kao i tuzemnih tkanina, kao i jornale I. švedske pomodne akademije. Mojim neumornim trudom postigao sam liepu svjedočbu p. n. gg. mušterija, da im ne treba posluživati se kod kojekakvih agenata, pošto ja nabavljam izravno sve što odgovara najukusnijim zahtjevima krojačkoga obrta.

Preporučam ujedno potovih odiela, kaveloka i ulstera koje držim vazda u zalihi.

Cjene umjerene bez bojazni utakmice.

Naručbe na obročna odplaćivanja uz potpunu jamčevinu izvršavaju se točno i solidno.

Nadajuć se odzivu p. n. gg. mušterija

Marko Zović

krojački obrtnik u Pazinu.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, čečerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prekašane izvrstno i ne nadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ustrene svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reljefu sa zlatom, voštenim cvićem itd.	kg. po K 8·—	Voštene ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
Isto ukrašene s odljepljivim cvietićama	„ „ 6·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 8·—
Tamjan tagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Svieće za božićno drvo u 6 bojah	„ „ 3·—
„ granis	„ „ 2·—	Voštene svieće tarće, I. austr. sastav	„ „ 4·40
„	„ „ 1·20	Svieće i tarće, I. talijanski sastav	„ „ 3·—
		„ II.	„ „ 2·40
		Voštено platno za oltare, metar	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna. Gersheimovi stenji (filtiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **meću** pitomice (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cjene.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Broj 50. Pula, u četvrtak dne 15. decembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju ničnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču ta administraciju lista u Pula.

Kod naručbe valja točno oz načiti ime, prezime i najbliže poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju e podpisani ne tiskaju nefrankirani ne primaju

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, na godinu 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarinu Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u „Tiskari J. Krmpotić i dr." (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i pred plate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12

Istarski sabor.

U Kopru, 26. oktobra 1904.

XI. sjednica.

Prisutni: Rizzi, Fabiani i 27 zastupnika.

Vlada daje izpraviti zapisnik. Predsjednik u škripcu.

Saborski tajnik Zarotti pročitao je zapisnik sjednice 25. oktobra. Vladin povjerenik hoće da se uvrsti u taj zapisnik da je Njegova Jasnost, c. kr. namjestnik, pozdravio sabor takodjer slovenskim jezikom. Predsjednik primjećuje da će uzeti obzir na taj zaktjev. — Ta igra traje već nekoliko godina, od onda naime odkad predstavnici c. kr. vlade pozdravljaju sabor takodjer slovenskim ili hrvatskim jezikom. Već ljetos sbila se je dva put. Predsjednik sabora neće pak da utvrdi u zapisniku odnosne sjednice, da je vladin predstavnik rabio i hrvatski ili slovenski jezik. Mora to učiniti tek u sljedećoj sjednici na zahtjev vladinog povjerenika, kojemu se pak sa strane većine rugaju.

Dr. Laginja pita predsjednika zašto neda glasovati o želji vladinoga zastupnika, kako je dao onomadne o njegovoj. Predsjednik odgovara da vladin zastupnik nemože učiniti predloga; ako ga postavi zast. dr. Laginja, dat će ga glasovati. Zast. dr. Laginja mu odvraća, da nije on bio postavio predloga, nego da je predsjednik učinio takvim njegovu želju.

Za školu u Truškah.

Zastupnik Kompare i drugovi upravili su na c. kr. vladu upit radi iznosa odredjenih za školu u Truškah po Mons. Kosecu. Upit glasi:

Upit zast. Kompare i drugovi.

Godine 1886. otišao je župnik Fran Kosec iz Truškah na drugu župu. Ustanovio je, da se zaostanci, koje su mu župljani dugovali, iztjeraju, te porabe za gradnju pučke škole u Truškah. Dužnike sa potankim izkazom predao je u tu svrhu c. k. kot. poglavarstvu u Kopru, koje je imalo iztjerati svotu for. 1100. C. kr. poglavarstvo u Kopru naložilo je tjeranje občinskomu poglavarstu u Pomjanu. A ovo posliednje povjerilo je to tjeranje njekomu Antunu Koderin iz Glema. Prošlo je 18 godina od tada, a ne zna se koliko je bilo utjerano i gdje se nalazi sada utjerani novac. Pošto je u obćem nacrtu za uredjenje pučkih škola u Istri postavka, da se ima i u Truškah ustanoviti pučka škola, pitaju podpisani:

1. Hoće li c. kr. vlada priobćiti:
   a) gdje je taj po Monsg. Fr. Kosecu za gradnju škole u Truškah pušteni novac?
   b) Koliko je tog novca?
2. Hoće li učiniti sve potrebite korake, da bude novac došao na upravu u zakonite ruke?

Kopar 25. oktobra 1904.

(Sliede podpisi).

(pročitan 26 okt. 1904. u prevodu.)

Za crkvu u Sočergi.

Na sabor došla je molba občinara Sočerga za podieljenje podpore iz zemaljskih sredstava za popravak tamošnje crkve nalazeće se u stanju takovom, da je nije moguće rabiti.

Za osjeguranje proti škodam od tuče.

Obstoji u pokrajini navlastni odbor, koj se bavi pitanjem kako da se posjednici vinograda odštete za štete prouzročene po tuči. Taj odbor poslao je na sabor molbu. Sabor izruči molbu zemaljskom odboru s nalogom, da pribavi od poljodjelskoga pokrajinskoga zavoda statistične podatke o tučah u Istri u posliednjih pet godinah, o smjeru kojim su išle, o predjelih koje su oštetile, o postotcih odnosne štete i da to javi rečenomu odboru.

Mirovinska učiteljska zaklada.

U prvanjih sjednicah promjenio se je zakon o mirovinah učiteljâ i učiteljica i njihovih udova i sirota. Promjene su na bolje učiteljem. Svote potrebite za mirovine bit će veće. Valjalo se je pobrinuti, da se povišak dobije, kako da se poveća mirovinsku učiteljsku zakladu, kakva je već do sada obstojala, iz koje se namiruje mirovina učiteljâ i učiteljica, učiteljskim udovicama, nadalje uzgojnine za učiteljske sirote, i odpravnina za one koji su služili izpod deset godina.

Izvori te zaklade jesu:

Takse imenovanja učiteljâ i učiteljica sa 10% plaće, te svako godišnji prinos od 4% učiteljske plaće. Ovaj svakogodišnji prinos povisio se je od dosadašnjih 2% na 4%. Povišak će dakle učitelji-učiteljice poglavito sami platiti. Oni sami su se s tim zadovoljnima izjavili.

Nadalje uticati će u mirovinsku učiteljsku zakladu zakoniti školski prinos na baštine. Najniži takav prinos je od 0·40% ili od 40 para na 100 kruna. Do sad se je takav prinos plaćao za svaku i najmanju baštinu. Sad se je od najsiromašnijih svalilo tu dužnost. Za baštine do 600 kruna, neće se plaćati ništa. Zastupnik Kozulić, podupri od svojih drugova, želio je i predlagao, da se neudara nikakve takse do 1000 K baštine, al je većina, na zagovor assesora Chersicha zabacila taj predlog. Dakle baština od 600 kruna i više do 2000 plaćati će takse u školsku zakladu 40 para na 100 kruna. Najmanja takva taksa biti će od 2 krune 40 para. Koliko je više baština, tolko je dalje veća taksa. Za to je u zakonu ustanovljena posebna tabela. Raste iznos baštine, raste i postotak prinosa.

Dalnji iznos za mirovinsku učiteljsku zakladu jest zakoniti prinos imovina podvrženih ekvivalentu. Od toga prinosa su izuzete crkve, pokrajina i občine. Taj teret pada dakle poglavito na novčana družtva.

Dalnji i konačni izvori mirovinske zaklade učiteljske jesu:

preostalci upravne zaklade školskih knjiga, koje dolaze u korist Istre; dohodci vlastite imovine te zaklade, darovi, globe udarene u suvislosti sa ovim zakonom.

Zakonska osnova u cielosti bila je prihvaćena u drugom čitanju jednoglasno.

Obračun za 1903. — grozno troše.

Dr. Bubba, u ime financijalnoga odbora, izvješćuje o zemaljskom obračunu za godinu 1903., to jest o tom, koliko se je te godine primilo i izdalo, te kako i na što se je trošilo. Tekuća pripadnost iznosila je 1,500·169 kruna 24 pare u realnih izdatcih, a 1,552.397 kruna i 77 para u realnih dohodcih. U istinu iznosili su realni izdatci 1,380·828 kruna i 51 para, a realni dohodci 1,402.339 kruna 41 para. Konačni višak je iznosio 22.010 kruna 90 para. Taj višak prešao je u pokrajinsku imovinu, koja je tako povećana za rečenu svotu od 22.010 kruna i 90 para. K tomu bilo je žirovnoga prometa 1,335.050 kruna 3 pare u izdatcih i toliko u primitcih.

Kod toga progovorio je zast. Andrijčić kako sledi:

Visoki sabore: Teško je čovjeku uzeti riječ kod razprave o obračunu zem. zaklade, jer mu se mžu pred očima sve same grdne nepravde, što ih je zem. odbor nanio tekom čitave jedne godine našemu narodu. Pred sobom imamo obračun za g. 1903 Već kod prve stavke razhoda — pristojbe zastupnikom — vidimo, da se zem. proračun prekoračio za K 2690·77, ali to nekako hoće da opravda zem. odbor, jer da je zasjedanje saborsko dugo trajalo, što bi tobože zastupnici bili zaokupljeni velikim poslom za dobro pokrajine; nego s razloga, što saborski odbori lanjskog zasjedanja nisu ništa radili nego plandovali, kako im je to prigovorila odmah iza lanjskog zasjedanja novina, koja je prije izlazila novčanom pripomoćju zem. odbora, a sad pokojna „l' Istria". Usljed tog nerada saborskih odbora otegnulo se i zasjedanje, i to je pravi razlog, da se ta stavka prekoračila.

Kod druge stavke razhoda — trošak za urede — opažamo takodjer, da se prekoračilo proračun za K 4110·25, a to, kako kaže obrazloženje zem. odbora, jer da je nastala velika potreba, da se nabavi puno tehničkog materijala. Taj razlog ne stoji, jer tehnički je materijal bio valjda upotrebljavan za drugo, a ne za potrebu pokrajine; a isto se tako zemaljski činovnici upotrebljavaju za poslove ne uvjek pokrajinske, nego i za poslove, koje ne imaju niti smiju imati kakvog odnošaja sa zem. upravom. Ja sam prekjučer po svojoj zastupničkoj dužnosti postavio u sjednici financijalnog odbora jedan upit na „spiritus movens" zem. odbora t. j. na g. računarskog savjetnika, a preko njega na zem. odbor, koji je bio u istoj sjednici zastupan po presvj g. predsjedniku te dvojici prisjednika pošt. gg. dr. Cleva i dr. Kršić. Upit je glasio ovako: da li se zem. činovnici upotrebljavaju kao takovi i u vrieme uredovnih satova za takove poslove, koji niesu zemaljski? Odgovor je naravski glasio jednoglasno ničeno. Stojeći na tom odgovoru moralo bi se držati, da zem. činovnici rade samo za zem. potrebe. Ali stoji takodjer ona talijanska poslovica, koja glasi, ako se dobro sjećam: „Il diavolo fattosi frate per ingannare i gonzi, per breve tempo ha potuto tener naseoste le corna (djavao davši se u fratre da vara bene, kratko je vrieme mogao držati sakrivene rogove)". Dobrotom g. tajnika političkog talijanskog družtva za Istru dobio sam u ruke 11. svezak smotre „Vita Antonoma":

U toj smotri čitam na strani 350, da je središnje ravnateljstvo jadranskog odsjeka družtva „Lega nazionale" držalo na 5. rujna o. g. sjednicu te zaključilo (čita). „di affidare al collega ing. Polli il progetto per la scuola delle Levade, progetto che sarà poi rimesso per il fabbisogno alla Sezione tecnica della Giunta provinciale di Parenzo (povjeriti drugu inž. Polli nacrt za školu u Livadama, nacrt koji će pak biti dostavljen za trebovnik tehničkom odsjeku zemaljskog odbora u Poreču)". Sudeći po ovom, nije to bilo tek prvi put, da je zem. činovničko osoblje bilo upotrebljavano za poslove sasvim privatne, jer se inače nebi rabilo izraza „sarà rimesso alla Giunta provinciale" kano da bi zem. odbor bio kakva podružnica družtva „Lega nazionale" (zast. Spinčić: Ta to i jest!). Naravno, ako će se tako trošiti zemaljski tehnički materijal i u tu svrhu izrabljivati zemaljske radne sile, pučkom krvlju plaćane, tada nemože biti govora o prištednji, već o rasipanju zemaljskog novca, a sve pod zaštitom našeg slavnog zem. odbora.

Kod stavke 3. razhoda zem. obračuna vidimo, da je prkos-gimnazija u Pazinu stojala zemlju K 35.610·10, pri čemu je prekoračen proračun za K 4670; a ženski licej u Puli stajao je zemlju lanjske godine K 6472·33. Ali što je vriedno opaziti, je to, da je za podpore i pripomoći djakom potrošeno K 21.645, a za podpore družtvima, koji imaju svrhu prosvjetnu K 3100, ukupno K 24.745. Od čitave te svote nije niti novčića podieljeno učenikom, dotično družtvom hrvatskim ili slovenskim, kao da oni nebi bili pripadnici ove zemlje. Ja sam prigodom obračuna školske zaklade imao prilike, da ocrtam pristrano postupanje zem odbora prama našem narodu. Vriedno je medjutim i ovdje opaziti, da se zem. odbor protivi, da bude u Malom Lošinju razpisan natječaj za ravnatelja, iz straha pred tim, da isto ono gradsko zastupstvo ne predloži na to mjesto čovjeka vrsna, revna i marljiva za školu, ali koji nema tu dobrotu, da bude politički korteš — jer se samo takovima podieljuju onakova mjesta. Slično je bilo kod popunjenja ravnateljskog mjesta u Velikom Lošinju. Tamo je namješten neki Vinko Scarpa. Taj je čovjek bio tužen, da je uvriedio hrvatsku narodnost i to u školi pred djecom, veleći, da su Hrvati barbari, da su potomci Huna itd. Nakon provedene iztrage bio je naprosto opomenut i dalje ništa. Ne bi toga danas niti spominjao, da nisam jučer čitao o tom čovjeku, da je veliki politički agitator i da je u Velikom Lošinju sam svojom rukom sastavljao punomoći za zadnjih občinskih izbora, naravski na korist talijanske stranke. I tomu se čovjeku radi tog političkog komešanja ništa ne dogadja od strane školskih oblastih. Taj je čovjek, inače dalmatinac, bio nekada starčevićanac, a sada je izdajica svoga naroda, k tomu još svećenik — žalostna mu majka! Da je zem. odbor samo podružnica družtva „Lega nazionale" sliedi i odatle, što je ono središnje ravnateljstvo u sjednici od 21. rujna o. g. zaključilo: (čita) „di rimettere per parere alla Giunta provinciale dell' Istria

la domanda di un gruppo di istituire una scuola nel suo circondario (dostaviti za mnienje istarskom zem. odboru molbu jedne podružnice za ustrojenje jedne škole u njezinom okružju)". Prema tomu vidimo sada čemu služi zem. odbor, kakve su njegove nakane i koje su njegove osnove.

Kod stavke 4 razhoda vidimo, da se za knjige i pisarske spreme darovalo seoskim blagajnam, t. j. družtvu za štednju i zajmove u pokrajini K 3143·80, a za podpore istim K 2700. Od tih novaca družtva, koja imadu pravila hrvatska ili slovenska, nisu vidjela niti novčića!

Kod stavke 6 razhoda — bolnički troškovi za umobolne — imam opaziti ovo: Umobolnih je bilo početkom lanjske godine u Trstu 25, koncem godine 19. U zemljama krune sv. Stjepana bilo je početkom lanjske godine 30, a koncem 28. Za ove se potrošilo iz zemaljske zaklade, i to one za Austriju K 24.937·28, a za one u zemljama krune sv. Stjepana K 18.909·36, ukupno K 43.846·64. Naprotiv tomu bilo je tih bolestnika u Italiji početkom lanjske godine 115, a koncem godine ih je ostalo 115. Za ove se potrošilo iz zemaljskog novca K 48.578·99. I tako se zemaljski novac troši u jednoj tudjoj državi, dok se govorilo da ima u Trstu mjesta za 150 umobolnih iz naše pokrajine. Trst uživa već toliko godina 92.000 forinata, što mu je u tu svrhu dala pokrajina od trećine čistog dobitka dobrotvorne lutrije, što je bila zemlji darovana. Ti su novci izručeni Trstu, zemlja nema od njih kamata, a Trst ipak ne daje mjesta, koja je obećao za umobolne iz naše pokrajine.

Nameti pokrajinski (stavka 10 razhoda) izkazuju prekoračenje za K 17.311·23 radi nekakvih povrataka, što su se morali učiniti pošto da je bilo utjerano za pokrajinu novaca od strane vlade po propisu koji nije bio opravdan. Zemaljski se odbor izpričava, da je to krivnja vlade, ali pitam šta je učinila zem. uprava, da se više takva što ne dogodi? I ako je to novi dokaz, da vlada kod porezne uprave u Primorju veliki nered, ipak to ne riešava od odgovornosti zem. odbor.

Kod stavke 12 razhoda — razni potrošci — upozorujem na naslov 5, gdje se opet po drugi put nalaze „razni potrošci" i pri kojem je naslovu potrošena svota od K 11.575·31! To će valjda biti ona jama, u koju idu novci za koje zastupstvo ne smije znati.

Čitav obračun završuje viškom od K 22.010·90, koji polazi u zakladu pokrajinsku, t. j. u patrimonijalno dobro. Sjećam se, da je zem. odbor kod razprave o obračunu za g. 1901. sam kazivao, da svrha zem. uprave nije ta, da se povećava zem. imovina, nego da se pokrivaju redoviti i maleni — u koliko ih može biti — izvanredni troškovi. Vidimo naprotiv da se svake godine na svote od tisuća i tisuća, a na teret pučkih suza, umnožava zemaljska imovina.

Ovom prilikom bit ću slobodan letimice podvrgnuti kritici takodjer izvješće zem. odbora o njegovu radu lanjske godine. Tu opažam na str. 50. kako je zem. odbor počeo stavljati starinska imena naših mjesta u zaporke, a svoja novokovana na prvo mjesto. I tako čitamo Biancavilla za Belej, Carignano za Dragošići, Morosana za Lubenice, Franata za Pernata, Dolo za Podol, Aquilania za Orlec itd. Naši su Dragošići počašćeni sa imenom „Carignano" na svu čast i slavu vladajuće kuće u Italiji! Proti ovakovim kovanim imenima moram svečano prosvjedovati i to tim više, što su ta novo kovana imena bila napisana u onim mjestima na posebnim tablama, i, što je čudno, ljudi, koji se inače ne klanjaju nikakvom Bogu, ako ne samom zlatu, ti su ljudi te napise stavili pod zaštitu svetoga križa. Gadno licumjerstvo! koje inače počašćuje nabožnovjersko čuvstvo našega još nepokvarenoga naroda, i dok se istoga boji, priznaje ga, te mu izkazuje dužno poštovanje (Dr. Laginja: Tako je!).

Još par rieči o izvješću zem. odbora, i to ob onom dielu, gdje nam nabraja utoke, što mu bijahu podnešeni u g. 1903. proti pojedinim občinam u pokrajini. Ja sam si dao brige, da pročitam u tom pogledu izvješće zem. odbora i našao sam, da je utoka, podnešenih proti našim občinam, koje su u rukama Hrvata ili Slovenaca bilo prihvaćeno 16, dočim je od utoka, podnešenih proti upravam, koje su u talijanskim rukama, bilo prihvaćeno tek 4. Od utoka prikazanih proti našim občinam bilo je meritorno odbijenih 20, a od njihovih 29. Ovo prikazuje, kakav terorizam vlade u zem. odboru protiv naših občina, te se može reći, da je zem. odbor ništa drugo ako ne strahovlada za općine, koje su u rukama hrvatskim ili slovenskim. A ovdje su naznačeni samo neki utoci, a ne svi odpisi i naredbe, što ih zem. odbor izdaje na naše občine!

Kad bi naš narod mogao što očekivati od vis. vlade, to bi na prvom mjestu molio, da vlada dobro promisli, prije nego li prikaže na odobrenje kruni zakonske osnove, koje su ovog zasjedanja ovdje po većini prihvaćene i koje će još većina saborska prihvatiti, jer si mi ne možemo dati taj luksus, da trošimo poput velikih i bogatih pokrajina, i jer je naš narod osiromašen i istrošen silnom biedom i nevoljom, koja ga bije. Vrieme bi bilo, da vis. vlada već jednom našem zem. odboru ozbiljno i gromovito odsječe: Stani! te se nemoj toliko šaliti s krvavim žuljevima naroda!

Ja sam svršio. Saborska će manjina glasovati proti odobrenju zem. obračuna za god. 1903. (Odobravanje na strani manjine).

Zast. Andrijčiću odobravali su njegovi drugovi od manjine, dočim od većine, niti od zemaljskoga odbora, komu je toliko prigovora učinio, nije nitko progovorio. Znak da je Andrijčić istinu govorio.

Predsjednik je onda izjavio da će se čitati pojedine rubrike, i on da će ih smatrati odobrenim, ako ne bude prigovora. Zast. Spinčić reče, dakako hrvatski: ne, mi hoćemo da glasujemo i proti pojedinim rubrikam. Predsjednik daje glasovati o pojedinih rubrikah. Proti svim glasuju naši zastupnici, a tako i proti konačnom zaključku fin. odbora, koji hoće da se odobri obračun za 1903. Nadglasovani su od Talijana.

Jedna mirovina više.

Zemaljski odbor daje saboru izvješće u svrhu, da se tajniku zemaljskoga poljodjelskoga vieća dade pravo na mirovinu i to na teret mirovinske zaklade za zemaljske činovnike. Izvješće to se je uputilo financijalnom odboru na proučenje.

Odbijene molbe.

Molbe Ivane Cella za podporu, Roberta Tonolli-a učitelja u Nerezinah za uračunanje službenih godinâ i umirovljenih učiteljâ Dominika Contenta, Vicka Galzinje i Ignata Visintini za povećanje njihovih mirovina, odbija se, t. j. prelazi se preko njih na dnevni red. Istomu Visintini-u daje se podpora, za posliednji put, od 100 kruna.

* * *

XII. sjednica.

27. oktobra 1604.

Prisutni: predsjednik Rizzi, vlad. zastupnik A. Fabiani, 26 zastupnika.

Pročitan je i odobren zapisnik posliednje sjednice. Predsjednik priobći nekoje podneske.

Razpravni jezik u saboru.

Zast. Spinčić i drugovi upraviše na predsjednika sabora sliedeću interpelaciju:

1.) Kod otvorenja sabora dne 21./IX. t. g. presvj. g. predsjednik u svojem nastupnom govoru rabio je samo talijanski jezik. To se nije uzelo za zlo toliko njemu koliko c. kr. vladi, koja ga je predložila na imenovanje, pak je tomu dao izraza u ime manjine sabora Istre zast. Spinčić, prosvjedovav, ne kod vlade, nego pred izobraženim svietom i postavio upit u tom predmetu na g. predsjednika. G. predsjednik prešao je preko toga upita na dnevni red, kao da upit nije ni postavljen.

2.) Kad bijaše u saborskoj sjednici dne 1. oktobra t. g. pročitana u talijanskom prevodu interpelacija zast. dra. Dinka Trinajstića na c. kr. vladu, a tako i ona zast. Andrijčića, rekao je dr. D. Trinajstić, da su te interpelacije bile sastavljene i predane predsjedničtvu u hrvatskom jeziku i da bi takove morale biti pročitane i pitao je g. predsjednika — pošto ih je ovaj izručio vladinom povjereniku i time pokazao, da ih ne kani dati čitati u hrvatskom jeziku — kako se taj njegov postupak slaže s postojećim saborskim poslovnikom? Videći dr. D. Trinajstić, da će g. predsjednik preći preko toga njegovog upita na dnevni red, rekao mu je tal. jezikom, da je na nj postavio upit. G. predsjednik je na to primjetio, da žali što ne pozna jezika, kojim je predgovornik postavio upit, te da s toga ne može na nj odgovoriti.

3.) U sjednici od 21. oktobra t. g. tečajem razprave točke III. dnevnoga reda zast. dr. Laginja izručio je g. predsjedniku predlog. Kad je zast. dr. Laginja svršio govoriti, izjavio je g. predsjednik, da mu je isti zastupnik izručio predlog, koga da ne može uzeti u obzir, jer mu nije prispio na vrieme, da se prevede, a nije sastavljen u razpravnom jeziku sabora.

4.) U sjednici dne 22. oktobra t. g. kod razprave o promjeni § 23. zem. škol. zakona od 9. oktobra 1901. z. n. L. za Primorje broj 35. predao je zast. Mandić g. predsjedniku sabora dva predloga, koji su se ticali nekih promjena u istom paragrafu. G. predsjednik je izjavio, da ne daje u razpravu tih predloga iz razloga navedenih dan prije, dakle jer nema vremena, da ih dade prevesti, a nisu sastavljeni u razpravnom jeziku sabora.

5.) Isti zast. Mandić kod razprave IV. točke dnevnog reda: obrazloženja predloga poštovanog zast. Davanza o zaštiti proti patvorenju ulja, u istoj sjednici od 22. oktobra t. g, izručio je dodatni predlog g. predsjedniku, koji je opet izjavio, da mu je zast. Mandić izručio predlog, koga s razloga prije navedenog ne može dati u razpravu.

6.) Na svrsi iste sjednice od 22. oktobra t. g. molio je zast. dr. Laginja talijanskim jezikom g. predsjednika, da dade konstatirati u zapisniku jučeranje i današnje sjednice, da su interpelacije zast. Andrijčića i Kompare-a kao i sve od nas do sada podnešene sastavljene u hrvatskom jeziku, a da su bile pročitane u saboru samo u tal. prevodu, pošto to odgovara istinitoj činjenici zbivšoj se u saboru, koju valja smatrati u smislu pravilnika. Isto tako, veli dr. Laginja, imao bi biti unešen u zapisnik predlog postavljen jučer po meni i predlozi danas postavljeni od poštovanog Mandića — naravski u originalu, u kojem bijahu podnešeni — slodobno g. predsjedniku, da uz original uvrsti takodjer tal. prevod. G. predsjednik mu je na to odgovorio, da on u službene zapisnike sabora daje uvrštivati ono, što je propisano po unutarnjem pravilniku; da je pak slobodno komori, da dade uvrstiti i drugih izjava, te da, ako se postavi takav predlog nije za nj nikakve poteškoće, da ga postavi na glasovanje. I premda mu je zast. Spinčić dovíknuo, da ne treba glasovati o predlogu, gdje govori pravilnik, §. 41., izjavio je, da tumači želju poštovanog dra. Laginje kao predlog, dao o njem glasovali i proglasio — pošto nitko za nj nije glasovao — da je predlog pao.

(Nastavit će se)

Dvie tri tršćanskim („Novom Listu") „Puzavcem".

Nedavno je kao prilog br. 251. „Novog Lista" u Trstu na svietlo izašla brošurica „Ricmanje" u slovenskom jeziku. Tko da nije čuo za Ricmanje u tršćanskoj biskupiji, u koparskom kotaru? O tom se već pisalo dosta i u katoličkim listovima: „Vrhbosni" i „Hrvatstvu", da drugih i ne spominjemo.

Zaželili smo pročitati brošuricu „Novog Lista", da budemo na čistu, pa si ju nabavismo. Svi moramo žaliti sadanje stanje ricmanjskog pitanja i želiti, da bi se srećno privelo kraju. Da li će tomu pripomoći spomenuta brošurica? Bojimo se da neće. Nas nije, kad ju opetovano pročitasmo, umirila. Znade se, da je „Novi List" u Trstu glasilo tršćanskog biskupa, pa tako nije ni ova brošurica izašla bez njegova znanja ili privole, te zaključujemo iz toga, što cilira brojke pojedinih dekreta.

Pisac brošure htio je da istinu napiše. Uzeo si je moto: „Da se resnica prav spozna, — je treba čuti dva zvoná". Nekako slično glasi i hrvatska poslovica. Da li je napisao dosadanju poviest ovog pitanja: „sine ira et studio?" Po našem mnienju nije, i evo nas da to dokažemo. Po njemu, ricmanjskom pitanju nije povod želja za odcijepljenjem od župe dolinske, za samostalnošću „ili eventualno za stacoslovenski jezik", nego si je u tom pitanju „personificirao onaj protucrkveni princip, „koji neće da pripozna nad sobom višeg crkv. autoriteta, već hoće, da prisvoji laikatu prava u crkvenim pitanjima, što mu ne pripadaju ni po božjim ni po kanoničkim zakonima". (Str. 6.) „Doznalo se je, da je auktor cielog pokreta dr. Požar, koga podupiraše takodjer netko drugi". (str. 14.) Negdje u maju g. 1900, prijaviše oni župljani unijatskom ordinarijatu u Križevcima, da mienjaju obred, što je moralo dobrog starca vladiku Šterka raniti u srce. Ovaj je 17. septembra 1901. u jutro izdahnuo svoju plemenitu dušu, te je „morao još na smrtnoj postelji ocutiti jade, što mu ih spremiše stanoviti ricmanjski agitatori. Bijaše mučenikom na biskupskoj stolici; baš oni krugovi, koji ga sada više krat hvale, prouzrokovaše mu mnogo gorkih časova time, da ga neopravdano i bez obzira napadahu" (str. 14, 15).

I mi potpisujemo ovu o našem biskupu-mučeniku, ali nije mu sam Požar s Ricmanjem zadao jada, nego još više netko drugi — i mladi reformatori.

Još za živa Šterka napisano je o njemu u koledaru sv. Mohara za 1899. — a onda još ne bijaše ricmanjskog pitanja — ovo: „Najhujše pa je to: s to brezverno, besno sodrgo (laškimi bezbožneži v Trstu) so deloma potegnili tudi taki, ki bi morali škofa pred vsemi drugimi podpirati v apostolskem delu in mu lajšati težak jarem in sladiti bridke dneve, ne pa da še pomagajo plesti mu trnjevo krono". Među ovima se našli, kako kažu, i sam kasniji kapitularni vikar i jedan kanonik — dopisnik tršćanskih viesti u goričkom „Eco del litorale".[2] Tako da se nije mogao pouzdati — ovo je presvjetli pokojnik sam kazivô — ni u svog kancelara! Neka znade i ovu presjetli Nagel.[1])

Po brošuri: bijaše biskup Štrk protivan tomu, da Ricmanjci predju na uniju, nadajuć se, da će se stvar polako izravnati (str. 13.). Bolje bi bilo, da je pi-ac brošure mjesto da razvuče stvar pobijanjem prigovora, iznio u cielosti sve izprave, pa bi stvar imala i historijsku vriednost. Veli, da se je za pitanje zanimalo c. kr. namjesničtvo, dapače ministarstvo naložilo iztragu, tko je skrivio agitaciju. Iza sedisvakancije koncem avgusta 1902. došao dr. Fran Nagel „koji nije nikad ni mislio, da će ga ta čast zapasti. Prije se nije ni brinuo za Ricmanje, a kad su mu u Rimu kasnije rekli, da će se morati zajedno s vladikom Drohobeckim baviti o tome mjestu, izrazio se uljudno": pustimo to za sada, to pitanje će se već uredi ti, čim ga bolje proučim, lahko ćemo zajedno postu-

[1]) A spomenica talijanskog svećenstva Sv. Stolice proti biskupu Sterku?! — Op. Ured.

Nastavak u prilogu.

pati, a mislio je, da je i križevački biskup ovlašten od sv. Stolice, da zajedno rieše to pitanje. (str. 26.) Kad tamo — pamtimo! (pod kapit. vikarom Petroniem) rimska sv. Stolica 3./V. 1902. piše Drohobeckomu: „neka ne sluša agitatora", a riemanjsku agitaciju proglasila „protu pravnom i punom pogibelji (str. 18.). A još *23./XII. 1901.* pisao je kapit. vikar Petronio u Rim o prilikama u Riemanju i Briegu ne da bi što spomenuo o glagoljici, jer nije ni mislio, da će tjedan prije (16. decembra) dr. Požar izručeni misal glag. (iz 1483) poglagoljati službu božju u Riemanju" (str. 21.). Šteta da tog pisma nema u brošuri u cjelosti, već je samo napomenuto.

„Dr. Požar je vzel glag. misal lepo pod pazuho in hajdi z njim glagolat v Ricmanje, ne zmene se, koliko sto let je preteklo, odkar se je v Ricmanjih glagolalo, *če* (ako) *se je sploh kedaj glagolalo*" (ibid.).

Dne 3. jenara 1903. biskup Nagl suspendirao je Požara. Mi ne ćemo da ovog branimo, ali sama brošura nam dokazuje, da je križevački vladika dobio od Sv. Otca, ako ne pismenu, a to bar ustmenu jurisdikciju nad Ricmanjem još za živa Šterka. Čitamo tuj na str. 40: „Kar na enkrat pa je prišel iz Kr ževca brzojav, v katerem prosi škof naj se (Požar) zavpostavi zopet v prejšnji položaj in naj se (temu) kazen odvzame. Ricmanje da spadajo pod njega še vedno (još uvjek) in da sledi pismo". Pisma da nije bilo i Nagl brzojavlja dva put „vendar je še enkrat prosil križevačkoga škofa, naj ne pošlje svojega duhovnika (nekog kanonika) v Ricmanje" . . . „Na ta dva brzojava je še le (istom) prišel brzojav: škof Drohobecki ne pozna nikakoršnih rimskih odredeb. Čudno in vendar so mu bile iz Rima poslane, kakor svedoči prepis dekreta (str. 31.)"

Kad se je biskup Drohobecki obratio na najkompetentniju oblast, na sv. Stolicu „te joj sa svog stanovišta razložio, kako stvari stoje", sv. Stolica zatražila je od Nagla razjašnjenja 4. jula 1904., a Nagl ih dao 29. istog mjeseca. — Medjutim je 4. agusta ministarstvo potvrdilo odluku namjestničtva, kojom se ukida čin koparskog pol. poglavarstva, koje bijaše primilo do znanja prelaz na uniju. Napokon je Rim odgovorio obojici, dne 2. septembra Drohobeckomu „da sveta Stolica nije nikad dozvolila prelaza iz rimskog obreda na grčki i nek se on više ne pača u Ricmanje. A 3. istog mjesta je odobrila sve, što bijaše Nagl poduzeo u Ricmanju". (str. 32) Tko je dakle kriv, da nije jos riešeno riemajsko pitanje? Vlada nije dala, a Nagl ili nije mogao, ili nije htio, da se rieši povoljno po Ricmanjce. Evo dokaza, da se čuje zvono, s kim „Nov. list" ne kaže ništa: Križevački vladika predao je 29. junija 1903. osobno sv. Otcu Lavu XIII. i svim kardinalima promemoriju, tiskanu spomenicu, u kojoj veli, da je on dogovorno sa biskupom Šterkom uveo u Ricmanjima glagoljicu po rimskom obredu — latinski: „Revera collatis consiliis cum episcopo Tergestino Sterk, capellania in Ricmanje per delegationem provisorie sub mea iurisdictione posita, duximus liturgiam glagoliticam i. e. liturgiam paleoslavicam secundum ritum latinum". Tuj krivi ponajpače Nagla radi sadanjih žalostnih prilika u Ricmanjima ovako: „Episcopus Nagl tunc tem oris causam Ricmanjensium concordiler mecum compositurum esse, mihi pollicitus est, — sed proh dolor! — promissum suum non servavit, et me neglecto imprudenter maximam tempestatem in dicto pago de novo excitavit. Itaque non solum quod optatui S. Sedis non satisfecit, sed statum priorem in pejus mutavit". Još dalje: „Itaque omnia, quae ego per biennium pro animarum aedificatione bonoque ecclesiae catholicae desudando condideram, episcopus Nagl per sua acta imprudentia — pressus politicis passionibus Tergesti saevientibus — demolivit". Bili se bio križevački vladika pačao bez ovlaštenja u Ricmanje? Da je sv. Stolica njega saslušala, kamo sreće. Nagl je mislio, da će jednim potezom pera riešiti to pitanje, ali se prenaglio. Dali će se Ricmanjci umiriti čitajuć u brošuri, ono što nije trebalo reći o dr. Požaru: „Kaj ne, bo tudi kanonik? (str. 67.) ili: Mi bodemo še lepše zahteve stavili na sv. Stolicu . . tako npr. ad II. Požar bodi škof in partibus infidelium (str. 71.)?"

Čitam na str. 50. i ovo, da je Nagel učinio shodno da se uredi glagolanje „lista in evangelija" po Istri, koder se je vrinil slavet". A da li i misa ili samo poslanica i evangjelje? Hoće li biti tako lako istisnuti Ščavet kraj ćudi našeg naroda?

Veseli nas, što se kaže, na str. 58: „Škof Nagl ljubi Slovence in Hrvate, ker jim ni storil še nobene krivice, pač pa se vedno poteguje za slovenske in hrvaške pridige in šole. V bogoslužju ni storil še nič, kar ni moral in to nam v korist".

Dakle biskup tršćanski nije učinio netalijanskim vjernicima nikakove krivice, pa ni u bogoslužju česa nije morao nama u korist? A kad je, valjda po savjetu reformatora, predložio sv. Sboru za Obrede ona dubia, kojima se odgovorom iste od 3. junija 1904. na neki način dokida hrv. Ritual izdan slovima sv. Sbora za proširenje vjere, a kod našeg naroda u porabi od preko dva stoljeća. Nije li onim činom, što nije pravo razložio stvar, zaveo sv. Stolicu, tako te se krnji njezin ugled i smućuju vjernici, upravljaju prosvjedi od strane svećenstva i pravo mislećeg narodnog zastupstva?

Ovo su utisci brošurice „Novog Lista" pokle ju pročitasmo, i mi ih dajemo na svjetlo, što nam se neće zamjeriti kad se već u javnosti o Ricmanju piše i pro i contra.

Filalet Istrianin.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 7 decembra 1904.

(Razprava u proračunskom odboru). Jučer od 7—9 u večer i danas od 11—1½, pak od 3—6 razpravljao je proračunski odbor o zakonskoj osnovi vlade za podporu u biedi. Njeki osobiti utisak učinila je sama činjenica da se o austrijskom parlamentu, makar i samo u odboru, mirno i stvarno razpravlja, kako se je u istinu razpravljalo. Do glasovanja nije došlo, a tim ni do razjašnjenja položaja. Ili ako se hoće razjasnio se je, ali tako da bi se morao predvidjati konac.... konac vlade Koerberove. To bi se dogodilo svuda u ustavnih parlamentarnih državah. Kod nas se govori o koncu parlamenta.

Rečena zakonska osnova je nešto osobita. Svi ju zovu osnovom za podporu u nuždi pučanstvu, u istinu pako je osnova za podporu u nuždi vladi. U § 1. ovlašćuje se vladu da izda 15½ milijuna kruna za podporu u biedi stanovničtvu, oštećenomu elementarnimi nezgodami.

U § 6. veli se, da se taj iznos ima pokriti iz blagajničkih pretičaka (Kassabestände) U istom paragrafu se ovlašćuje vladu da izda državne zadužnice ne možda samo u iznosu od 15½ milijuna kruna nego u iznosu od 69 milijuna kruna, koje se ima uvrstiti u blagajničke pretičke ili refundirati.

Novi ministar financija Kosel obrazlaže tu osnovu, čitajuć dug sastavak. Proti onim koji predlažu, da se svota od 15½ milijuna kruna povisi za 4½ milijuna kruna, pa da se ta 4½ milijuna dadu na razpolaganje ministru poljodjelstva za melioracije, kaže da ne može vlada na to pristati, jer da je težko već sada promjenjivati proračun za 1905. Na dugo i široko razlaže, da se ima refundirati u blagajničke pretičke, sa zadužnicami, nesamo 15½ nego 69 milijuna kruna, najme za svu onu svotu koju se je zadnjih godina uzelo iz tih pretička. To da zahtjeva redovitost proračuna. Vlada na tom absolutno stoji i nepripušta nikom smanjenja.

Bivši ministar trgovine zast. Baernreuter govori obširnije u pripravnom govoru, o politici pomoći u biedi i o financijalnoj politici u Austriji. Navadja brojke: o prenešenih vjeresija, iz godine u godinu, koji su godine 1891, iznosili pol milijuna kruna a sad već iznose 59 milijuna kruna, koje svakako valja izdati, o preostatcih koji su pred malo godina iznosili 40 milijuna kruna a sad su spali na 1½ milijuna deficita ili manjka. Dalje veli da su delegacije odlučile 400 milijuna kruna za izvanredne vojničke troškove, od kojih pada na Austriju 263 milijuna, da je odlučena i da se već troši velika svota na Alpske željeznice i druga na lučke radnje u Trstu, i druge manje — u sve 550 milijuna kruna, koje sve valja uzeti na posudu, i za koja će trebati postavljati u proračun godimice 23 milijuna kruna kamata. Nacrtav tu crnu sliku državnih financa, crnu za pučanstvo, postavlja njeka pitanja na financijalnoga ministra. Ovaj odgovara na to čitajuć iz papirića, već prije napisanih, tako da je već prije mogao znati za to.

Zast. Steinwender izjavlja da bi mogao glasovati za refundiranje 15½ milijuna kruna ili najviše za dalnjih 20, uzetih godine 1903. iz blagajničkih zaliha, al ne za 69.

Zast. Kramař obrazlaže izjavu mladočeskoga kluba, po koj su oni voljni glasovati za podporu u biedi u iznosu od 15½ milijuna kruna i za refundiranje toga iznosa, al ni pare za više. Osnova vladina nije toliko za to da se pomogne biednim, koliko za to da se pomogne vladi iz škripca. Ona bi htjela porabiti biedu pučanstva za to, da sebi pomogne, da uzmogne na dalje vladati po paragrafu 14. To je pokus izsiljenja novaca, radi česa bi se morao pobrinuti ministar-predsjednik kao upravitelj ministarstva pravosudja da se vladu pod obtužbu, po kaznenom zakonu postavi. Česi u ostalom, veli, nisu tako naivni da nebi vidili te igre vlade.

Koerber sav njekako potrt odgovara najprije na pitanje glede razdieljivanja podpora u biedi, a onda gleda opravdati postupak vlade. I on veli da vlada zahtjeva svakako da se refundira svih 69 milijuna kruna.

Tim je svršila prva sjednica proračunskoga odbora, večer dne 6. decembra. Stranke su sve čekale jedna drugu, da se druge prije izjave. Sliedećega dana su se sve — osim talijanskoga kluba.

Poljaci izjavili su se za vladinu osnovu, jer to zahtjeva redovitost proračuna.

Njemačka pučka stranka, taj glavni stup Koerberove vlade, na usta Derschate, izjavili su se proti vladinoj osnovi. I oni su za 15½ milijuna kruna za podporu u biedi i za refundiranje te svote, al ništa više. Tako i česki agrarci, samo da zahtjevaju još dalnja 4½ milijuna kruna za poljodjelske svrhe. Tako i česki veleposjednici, sa dodatkom da bi glasovali za refundiranje i dalnjih svota, preko 15½ milijuna kruna, za koje se dokaže da su dane u poljodjelske svrhe. Za podporu u biedi u iznosu od 15½ milijuna kruna i refundiranje te svote, i za ništa više su i Hrvati i Slovenci. Tako i socijalni demokrati, prem protivnici agraraca; pa tako i Svenjemci. Većina odbora svakako proti vladinoj osnovi.

Uz Poljake su za vladinu osnovu još samo njemački veleposjednici i njemačka napredna stranka, i njemački katolički centrum. Svakako manjina odborskih članova.

Stanovište Čeha zagovarao je bistro i odlučno i otvoreno dr. Stranský. Vladina zakonska osnova je čista politička stvar. Vlada Ćati sve pomoćju paragrafa 14. samo posude nemože učiniti. Pošto je izcrpila blagajne, htjela bi jih opet napuniti, da uzmogne i na dalje vladati bez parlamenta a sa § 14. Toga Česi nikako nepripuštaju. I nek se pak ne reče, da su oni krivi da parlamenat nemože raditi. Ako neradi, kriva je njemačka skupnost. Čim se čuje, da bi vlada možda htjela Čehom štogod dati, onda se sastaje odbor četvorice njemačke skupnosti, kao njekakva komisija za ćudoredje, pak ide k ministru-predsjedniku, i utuže svoj „nedozvoljujem". Ta skupnost ima ključ položaja u rukuh. Nek se zauzme, da se dodje do sporazuma medju narodnostim, pak će parlamenat raditi. —

Koerber, da je ministar-predsjednik kako su u drugih državah, bio bi, kad je čuo izjave stranaka, pustio da osnova dodje na razpravu u parlamentu. Kad bi bio vidio, da su i tu stranke, da je većina njih, proti osnovi, bio bi dao ostavku. On je usuprot nastojao, da se ob osnovi konačno neglasuje, već da odbor drži dalnju sjednicu petak; da pak promisli sto da učini: bud da uztegne vladinu osnovu, bud da dobije koju stranku za nju, bud da, kako se takodjer govori, izhodi odgodu parlamenta. — — —

Medju tim je danas i **gospodska kuća** obdržavala sjednicu, u kojoj je postavljen i prihvaćen predlog, da se izabere odbor koj ima proučavati poslovni red parlamenta, da se možda nadje način kako da parlamenat uzmogne opet raditi.

To bi kazalo, da bi parlamenat bar još koje vrieme mogao biti na okupu.

* * *

Beč 11. decembra 1904.

U sjednici proračunskoga odbora već sriedu dne 7. t. mj. vidilo se je da će osnova Koerberova o refundiranju 69 milijuna kruna pasti. Čim se jednom izjavila njemačka pučka stranka i česki veleposjed proti njoj, ona bijaše gotova. Na njemačku pučku stranku oslanjao se je glasno Koerber već njekoliko godina. Česki veleposjed ne glasuje tako lahko proti ikojoj vladi. A kad glasuje, to znači i više nego li puko glasovanje, to je za mnoge znak da je Koerberov položaj jako slab. Koerber je radio dne 8. i 9. svimi silami, da odvrati pad svoje osnove, a ujedno — kako se je kasnije vidilo — dao si dati previšnje ovlaštenje za prvi hip poslie pada osnove. Po svojih plaćenih telalih razglašivao je, da će dati demisiju ako osnova nebude prihvaćena. To bijaše puka grožnja, pokušani pritisak, na stranke. Grožnja bila je, neiskreno mišljena. Premda su stranke glasovale proti njemu, i više njih, nego li je iko mislio, on ipak nije dao demisije.

Potrt bio je već sriedu, potrt u sjednici zastupničke kuće, petak, a do kraja u sjednici proračunskoga odbora, obdržavanoj od 6. skoro do 8. u večer. Velikom napetostju očekivalo se je glasovanje. Od članova proračunskoga odbora manjkalo ih je 5. medju njimi i sladki Rizzi. Prisutno bilo ih je 43. Osim njih bila je dvorana puna drugih zastupnika, a pred vratima četa novinara, da odmah i svaku iz odbora saznadu.

Glasovalo se je o §. 1. vladine osnove, koj glasi da se vladi dade na razpolaganje 15½ milijuna kruna za podporu u biedi. Za taj paragraf glasovali su svi članovi odbora. I za druge do 6. Ovim paragrafom zahtjeva vlada 59 milijuna kruna za državne zadužnice koje bi se imalo izdati da se pak s njim nadomjesti uz 15½ još drugih 53½ milijuna kruna u blagajničkih preostatcih, iz kojih ih je Koerberova vlada zadnjih godina uzela.

Za taj paragraf glasovali su Poljaci, njih 6, članovi njemačkoga veleposjeda, njih 4, dr. Menger od njemačkih liberalaca 1, barun Morsey od katoličke njemačke stranke 1, Lupul jedan od četiri Rumunja 1, Skene jedan od trojice moravske srednje stranke 1 — u svemu dakle *14*.

Proti su glasovali Česi svih stranaka, neizuzev nit veleposjed, Hrvati i Slovenci, Rusini, Talijan Malfatti, socijalni demokrat Fernerstorfer, svenjemac Berger, svi članovi njemačke pučke stranke, jedan njemačke liberalne stranke, dr. Fuchs, bivši predsjednik zastustupničke kuće, od njemačke katoličke stranke — u svemu 29 zastupnika.

Dakle 29 proti Koerberu 14 za njega. Grdna pljuska kakove već davno nije dobio nijedan ministar-predsjednik nit blizu nit daleko.

Poslie svršena glasovanja Koerber, blied kao krpa, promucao je nješto što se je slabo čulo, a malo razumjelo, pak se dignuo i prosmuca uz zid, kao najveći delikvent, samo da je našao vrata. Za njim i četa činovnika. Zastupnici ostali su dugo vremena razpravljajuć o dogodjaju.

Što bi svak bio učinio na Koerberovom mjestu, i da nije prije toga navjestio, toga Koerber nije učinio. Ni 5 minuta, pošto je izašao, dao je tobož tajno znati po svojih telalih, da je parlamenat odgodjen; a ne da je dao demisiju.

U „Wiener-Zeitung" od subote dne 10. u jutro bijaše zbilja u službenom dielu viest, da su predsjednici obiju kuća dobili pisma, usljed kojih je parlamenat na temelju previšnje odluke dane 9., dakle još petak, odgodjen.

Tu odluku si je Koerber već prije od njegova Veličanstva dao dati.

Daljnje što bi se imalo dogoditi jest: ili razpust parlamenta ili odstup ove a nastup druge vlade.

Za sad da ne može biti ni jednoga ni drugoga. Najprešnija stvar da je sklopljenje trgovačke pogodbe sa Njemačkom.

Tek kad se to obavi, odlučiti će se, da li da odstupi ova vlada, ili da li da bude raspušten parlamenat

Ima jih koji kažu da će Koerber sam još jedan pokus učiniti sa ovim parlamentom. Kod obraza Koerberova nije ni to nemoguće. Al onda bi daleko više zaslužio, da mu se dogodi u parlamentu što se je dogodilo Handlu u Dalmatinskom saboru.

Rusko-japanski rat.

London 14. Dopisnik „Daily Telegraph-a" izvješćuje iz Čifu: Jedan odaslanik koji je došao ovamo iz Dalajeg pripovieda, da je jedan od tri ratna broda Japanska, što su dolazila pravcem od Vladivostoka, potonuo 30. novembra pred Port-Arturom, uništen od jedne ruske torpiljače. Tri stotine ljudi se potopilo.

London 14. Bombardovanje na Port-Artur traje. U ponedjeljak se zapalio novi grad.

Paris 14. „Havas" donaša iz Irkutska: Bajkalsko jezero još nije smrznuto. Željeznica okolo Bajkala vozi neprestano potrebštine za vojsku. Zima je vrlo žestoka. Mnogobrojni prevozi vojske pomiču se prema jugu. Jedna torpiljača razstavljena, je odposlana u Vladivostok.

Petrograd 14. Kuropatkin javlja da noćas nije bilo nikakvog sukoba. Isto javlja i general Saharov. — Ovdje se još čvrsto nadaju da se Stesel neće predati ni onda, kad mu nestane municije i živeža, prema svečanim obećanjima koje je dao, te će tako ispuniti slavom jednu od najljepših stranica rata.

Lisabon 14. Jedna brzojavka iz Mossamedes (Zapadna Afrika portugalska) javlja da je tamo prispjela 21 ladja ruske baltičke eskadre. — Važno je zabilježiti, da je admiral Roždestvenski iz Dakara odputovao sa 16 ladja, a u Mossamedes je prispio sa 21 ladjom, dakle sa 5 ladja više. U četiri tjedna je ova eskadra provalila put od 4500 kilometara, t. j. 160 kilometara na dan.

Paris 14. „Echo de Paris" donosi dva pisma, od kojih drugo pobudjuje pozornost. U tom pismu se pripovieda, da su u Oktobru odplovile sa englezke obale četiri japanske torpiljače, na kojima je bilo ukrcano i Engleza. Ove torpiljače je pratilo više englezkih ribarskih ladja da obskrbljuju torpiljače sa ugljenom i živežem. Ove torpiljače su u istinu navalile na Baltičku flotu, te su bile 2 torpiljače tom prilikom potopljene.

Hrvati!

Kupujte žigice

Družbe sv. Cirila i Metoda

za Istru.

Franine i Jurina.

Fr. Kamo te pež lovranski poprdih i-kat fanta ki zna tri jeziki?

Jur. Ter nete na tanko gledat, ako bu znal samo i dva al jenega.

Fr. Aj te ne bore te, zač mora znat talijanski lazanjat i nemški štronjcat.

Jur. A hrvatski? — Ako bu dobro, ako ne, još bolje.

Fr. A naši vanjski?

Jur. Neka se ne vade lazanjat al štronjcat.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Ča se kaže za barbu Miju.

1. Kaže se, da se barba Mijo jadi, da je prestar, zašto, da bi još kakov dekret prikola na Lazarićevu kuću.

2. Kaže se, da je barba Mijo prikola dekret, da se ne smi već voda kalat za japno i maltu.

3. Kaže se, da je on pila malu Jelu Lazarićevu, komu je ona šporkala dekret.

4. Kaže se, da ga je Jela poslala s v . . . . .

5. Kaže se, da je neki gospodin pita zela mu Luku, ako kada prifali vode u bunaru: on da je reka, da je uviek puno vode.

6. Kaže se, da si je zalo zeta štrapaca.

7. Kaže se, da mu je niki pop hrvat reka u Medulinu, da je on uskok.

8. Kaže se, da je on za to stija skočit s kože i da bi bija popu dobro pritisa širalj, da ni bilo tamo nikega impijegata.

Ostavka načelnika grada Pule. Dne 6. o. mj. dao je puljski načelnik (i zemalj. kapetan) dr. Rizzi svoju ostavku kao gradski načelnik. Istoga dana na večer bila je sjednica gradskih viećnika, koji su takodjer dali ostavku. Kao vjerojatni uzrok toj ostavci navodi se ovaj:

Načelnik Rizzi hotio se je zahvaliti na časti zemaljskog kapetana, ali samo prividno, da tim slobodnije provede predstojeće občinske izbore proti Hrvatom. Izabran opet načelnikom, a neprihvaćena mu ostavka zem. kapetana, bio bi prepustio čast načelnika bilježniku Stanichu, a on bi ostao kapetanom. Nu bojeći se, da bi vlada mogla prihvatiti njegovu ostavku na kapetaniji pak da se izbjegne većem zlu, zahvalio se je na časti načelničkoj.

Drugi kažu, da zadaju g. Rizzi-u trista jada veliki dugovi, što ih je učinila občina puljska pod njegovom upravom. Imade takovih, koji kažu, da nisu gospoda na občini mogla sastaviti budući proračun ili da im se niesu slagale nekoje stavke proračuna. Bilo jedno ili drugo g. Rizzi boravio je ovih dana u Trstu i opetovno posjetio g. namjestnika. On je valjda zatražio pomoć od gosp. namjestnika da uzmogne lakše riešiti sadašnju krizu talijanaške vladajuće svojte na občini grada Pule.

Da je slučajno zastupstvo grada Pule u hrvatskim rukama, bilo bi već u ovakovom stanju razpušteno i postavljen vladin komesar, nu pošto se radi o talijanskom zastupstvu, uporabiti će se proti vladajućoj svojti koje drugo, blažije sredstvo.

Produljenje električnog tramvaja u Puli. Dne 15. i 16. sastati će se ovdje posebna komisija, da pregleda nacrte za produljenje električnog tramvaja od Divića (arene) do Sijane ili do carske šume. Komisiji će predsjedati namjestnički savjetnik iz Trsta g. Fabiani, a pozvani su u tu komisiju po jedan član zem. odbora, gradskog vieća, cestovnog odbora, trgovačke komore u Rovinju, ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu, ministarstva željezalca i ratne mornarice. Prvog će dana razpravljati u gradskoj viećnici a drugog će poći na lice mjesta.

Naša eskadra.

Prošlih dana spremala se je, na vrat na nos, naša eskadra i krcala ugljen, živež i streljivo, kao da je buknuo rat. Nu sve je prošlo dobro. Razlog ovoj pripremi bio je neki nedoličan postupak turske finance i žandarmerije prema austrijskoj pošti u Skadru, te je naša eskadra imala pokazati Turkom, da nije šale, ako nedaju zadovoljštinu.

Kako javljaju najnovije viesti, turska je vlada odpustila od službe svoja dva činovnika i to ravnatelja i glavnog tajnika skadarske carine, i povrh toga dala zametnuti iztragu proti Museinbegu majoru oružništva. Tim je stvar uredjena. Za sada dakle nećemo imati boja s Turskom!

Za pučku školu u Raklju.

Čim je prodrlo u javnost, da će Družba sv. Cirila i Metoda za Istru graditi hrvatsku školu u Raklju, eto se podigoše Talijani sa svojom Legom da pomoću Conighia ustroje tamo talijansku školu. Da se pak tobože ne prigovori našim školskim oblastima da se one ništa ne brinu, eto se probudio šior Conte na kapitanatu, te razašilje komisije, za ustrojenje novih škola. Napadńo je da je takva komisija bila u utorak dne 6. tek. u Raklju, da pita narod — čisto seljački **hrvatski** puk — u kojem jeziku hoće da im bude škola. Toj slavnoj komisiji onaj vriedni narod je i odbrusio kako treba: odgovoriše naime svi kuće gospodari i posjednici **jednodušno i jednoglasno** da će oni samo **hrvatsku** školu i nikakvu drugčiju. Ovo je junački odgovor, ovo je pljuska svim onim nekim smutljivcima svjetovnim i crkvenim, koji hoće da u mutnom love i za sebične svrhe vlastitu korist crpe. Neće škoditi, ako ovo upamti i još netko ravnanja i znanja radi u sličnim prigodama. A Vama dični Rakljani svaka čast, tako valja osvjetlati lice kad se radi o narodnoj časti i poštenju.

Voloski kotar:

Klana.

Izbori za upravno vieće občine Klane koja ima vlastitu upravu, obavili su se dne 5. decembra.

Prošlo je mirno. Izabrano je devet dosadanjin i tri nova viećnika. Broj glasujućih nije bio velik, jer su ljudi rastrešeni po svietu za zaslužbom. Nadzor pri izboru vodio je gosp. načelnik mjestne občine Kastva, Kazimir Jelušić.

Preporučamo novim viećnikom, da se svakim boljim načinom zauzmu za dobro svoje občine.

Skalnica.

(†) Umro je dne 1. decembra, a pokopan je dne 3. decembra Ivan *Simčić-Krpac* dobar posjednik u ovom našem seocu. Bio je za više godina član obć. zastupstva u Kastvu. Imao je više prijatelja, nego li neprijatelja. U občini stojao je uvjek uz narodnu stranku.

Daj mu Bože duši raja!

Pazinski kotar:

Lindar početkom decembra. (Svega i svašta — veseloga i žalostnoga.) Uz slabu ljetinu bije nas i bolest; po ljetu griža, a sada pošalina (tif). Liečnici iz Pazina imadu s nama dosta posla. Malo je kuća bez bolestnika. Hvala Bogu i liečnicima, osobito dru. Šebesti, smrtnih slučajeva ne bijaše. Gdje leži uzrok bolesti neznamo. Preporučujemo i ovim putem, da ljudi paze na čistoću u kući i izvan nje.

Vinska kapljica je ljetos izvrstna: većim dielom je razprodana po 32—36 K. Prošle godine postavili smo 8 tučobrana oko mjesta. Trebalo bi da si i „polje" priskrbi tučobrane, da bude tako ciela župa svezana. Vino jest ovdje glavni proizvod. Manji posjednici primili su za vino od 200—500 K: srednji od 500—1000, a nekoji po 2000 i više K. Uz malo više štednje i razumnog gospodarenja mogli bi ljudi ovdje liepo izlaziti.

Četvrt sata od Lindara imamo mlin na benzinu, koji nosi liep dobitak gospodaru R. Baxa, ali je i puku na korist i udobnost. Da bi cienu nešto snizio, tim nebi gospodar ništa štetovao. Isti gospodin posjeduje velike vinograde, te nam daje liep primjer, kako moramo iste obradjivati. On je pred mjesec dana svoje vinograde podorao i pognojio, a drugu godinu imati će opet grožđja, da ne će imati kamo s njim. On i sjenokoše razumno obradjuje, gnoji ih svako toliko, pak mu se to dobro isplati, pak onda lahko kupi i kukuruze i krumpira. Naš seljak gnoj uporabi najviše za oranice; dodje suša pak mu je sav trud uzalud, a sa onim gnojem u vinogradu, koliko bi više vina pridjelao pak si onda lahko kukuruze kupio.

Ljetos je išla posujilnica članovom na ruku kod dobave „umjetnog gnoja" za sjenokoše; za podignuće gospodarstva je baš posujilnica ustrojena. Ona liepo napreduje; prošli mjesec imala je prometa K 8781·34 i to prihoda K 4480·58 a izdatka 4300·76 h. Oni, koji su po svom zvanju i stalisu prvi pozvani da skrbe za narod, naime župnik i učitelj ne dolaze ni blizu. Samo da je njima dobro, a za narod ih glava ne boli.

Ovom prigodom upozorujemo ovim putem pozvane faktore, naime c. kr. kot. škol. vieće u Pazinu i prečastni Ordinarijat u Trstu, da već jednom učine svoju dužnost na ovdjašnje pritužbe, jer inače udariti ćemo baš na ovom mjestu u druge diple, ma bilo to i neugodno po dotične faktore. „Abnormalne, nezdrave i gnjile odnošaje u Lindaru treba radikalno izciieliti." Dok to ne bude, mirovati ne ćemo, jer imamo zato „pune vreće" razloga

Sramota, da se što takva ovdje trpi!

Od mjeseca oktobra imamo c. kr. poštu u novoj kući. Mjesto pošt. poslovača dobio je domaćin Frane Filiplić; njegova će kći, čim izuči praksu u Gračišću biti odpremiteljica. Na hrvatsku molbu primio je „njemački" dekret, kojeg je odmah putem c. kot. Pogl. povratio. Tako valja! Evala mu!

Pred par tjedana došlo je ovamo kasno u noći desetak ugrijanih glava iz Pazina. Jedan reć bi, da se je uvriedljivo izrazio o našima, koji su u čitaonici plesali. Da ti je bilo vidjeti, kako je uzkipilo u našoj mladeži. Narodnom pjesmom pod

milim nebom u noći odgovoriše na uvriedu, a bogme malo da se i ne počupaše. U svojoj kući ne damo se vriedjati.

Posliedica tomu je, da se sada nekako izpod oka gledaju naši mladići i ovo par gospode ovdje. Došao je neprijatelj, te posijao nemir. Stvar valja poravnati; razlog medjusobnoj mržnji ovdje nema, iz mržnje nikomu koristi, svakomu svoje, pak mirna Bosna, a partiju na karte možemo svejedno skupa učiniti. Ovdješnja gospoda, koja se Talijanima priznavaju, nemaju uzrok da se tuže na našu mladež, koja je odviše obzirna spram njih, jer njima za volju i odviše talijančari. Ne treba valjda ni spomenuti, da su prošla ona vremena, kad se po noći držalo ovdje procesije sa „Našom slogom“ u ruci vičući: crepa la „Naša sloga“. Onda bilo, sad se spominjalo, a mi braćo zdravo, složno i veselo.

Lindar i ostala bližja mjestanca oko Pazina, kao Gračišće, Novaki, Beram, Zarečje, stari Pazin, treba da budu kao pred gradje gradu Pazinu. Materialni, moralni i intelektualni napredak spomenutih župa treba da bude koli mjestnoj občini toli c. kr. oblastima na srdcu. Koliko li činovnika i djaka sada u Pazinu. Svi čine manje ili više izlete u okolicu, gdje bi imala biti barem po jedna pristojna gostiona. Samo se po sebi razumjeva da moraju ta mjestanca i u narodnom pogledu biti predstraža mjestnoj občini, a stanovnici uljudni i ljubezni sa svakim koji nas u miru pušta. Nije lindarska mladež neuljudna, nego se ne pušta u svom narodnom ponosu vriedjati od nikoga.

Još nešto, pak za danas svršavam.

Dok je občina Pazin bila još u talijanskim rukama, dok je još njemačka gimnazija bila u Pazinu, imali smo moćan mužki pjevački zbor od samih seljaka iz Lindara, starog Pazina, Zarečja i pazinskog polja. Zbor bio je izvježbao u praznike u kući nadz. Matejčića, g. M. Brajša, onda djak. Koliko li je djelovao taj pjevački zbor na probudjenje i osviešćenje narodno? Izleti što ih je činio zbor u Lindar, Gračišće-Pićan itd. mnogo je doprinesao narodnom uskrsnuću.

Zar se ne bi mogao i sada takav junački zbor ustanoviti? Mladež treba probuditi, i ona će nam biti u svakoj borbi sa zastavom u ruci na prvom mjestu. Ovo zadnje na razmišljanje našim prvakom u Pazinu.

Zaruke.

Predstojnik željezničke postaje u Sv. Petru u Šumi g. Josip Lazarić, zaručio se je u nedjelju 11. tek. mjeseca sa dražestnom gospodjicom Ljubicom Žic, kćerkom g. Ivana Žic-Kancelarića, obć. tajnika u Pazinu. — Čestitamo!

Razne primorske viesti.

K imenovanju savjetnika Frana Dukića predsjednikom okružnoga suda u Rovinju. U zadnjem broju javismo, da je Njegovo Veličanstvo previšnjom odlukom 29. novembra imenovalo Frana Dukića, do sada savjetnika kod c. i k. zemaljskoga suda u Trstu, predsjednikom c. kr. okružnog suda u Rovinju. Mi se od srca radujemo tomu imenovanju, jer se tako ono mjesto popunjuje mužem, činovnikom, koji je daleko sposobniji od svih koji su za ono mjesto molili. Ona stotina tisuća i više Hrvata što spada pod rovinjsko okružje dobiva predsjednika koji će s njimia u njihovom jeziku govoriti moći. Tim dakako nije nanešena nikakva krivica Talјanom onoga okružja, jer novi predsjednik znade isto tako dobro talijanski kako i hrvatski. Učinjena je pravica i Hrvatom i Talijanom, kako bi morala biti učinjena u svakom pitanju u Istri. Vlada nije tim nikakvu milost učinila Hrvatom, ona je naprosto učinila pravo, kako bi morala uvjek činiti. Pri tom neka bude dozvoljena samo jedna opazka. Predradnje svakom imenovanju služhenom su tajne. Dan danas kao da već neima tajna ni u tom, kao ni u drugom. Mi znamo da se naši kod prizivnoga suda u Trstu i kod najvišega u Beču nisu znali popeti na stanovište da bi bili pravedni prema našemu i to valjda s obzira, da im se ne bi reklo da su pristrani i to samo zato, jer su za našega čovjeka. To im zamjeravaju ćak inorodci. Doba bi, da već jednom takvi obziri naših ljudi prestanu. Biti će im samo na čast.

Hrvatski djaci Dalmacije i Istre kod ministra Hartela. Dne 29. pr. mj. došla je deputacija hrvatskih djaka iz Dalmacije i Istre, koji uče na sveučilištih u Beču, Pragu, Gracu, Inomostu i Zagrebu, k ministru bogoštovlja i nast ve dru. Hartelu. Deputaciju predvodili su hrvatski zastupnici na carevinskom vieću u Beču. Deputacija je predala ministru spomenicu s obširno obrazloženom molbom, da prizna bezuvjetno na zagrebačkom sveučilištu državnim ispitom, rigorozima i doktorskim diplomam stečene kvalifikacije pravnika i filozofa. Odredbe, što ih je ministarstvo nauke do sada izdalo, pokazuju se nedovoljnimi, jer se na svršene djake filozofskog fakulteta nije uzeo obzir, akoprem je tečaj njihovih nauka bio posve jednak onim na austrijskih sveučilištih. Ako su već ispiti za državnu službu stekli pravno priznanje, bilo bi pravedno, da se ove odredbe protegnu i na sposobnost za privatnu službu. Moli se ministar, neka u sporazumku s hrvatskom zemaljskom vladom upriliči što skorije riešenje ovog pitanja, pošto se u zagrebačkom sveučilištu spremaju, da se pojedini naukovni predmeti, koji su za Austriju od posebnog interesa, tako predavaju, kano i u austrijskih sveučilištih.

Ministar dr. Hartel odgovorio je izaslanstvu, da će prije svega dati izpitati stvar. Dosadašnje naredbe dokazuju, da se je pravednim zahtjevom zagrebačkih sveučilišnih slušalaca udovoljilo, a on se raduje tomu, da se i u Zagrebu spremaju da naukovnu osnovu upodpune po uzoru austrijskih sveučilišta. — Na primjedbu jednoga djaka, da eksistencija Hrvata u austrijskih sveučilištih sada uslied njemačke nesnošljivosti nije ugodna, primjetio je ministar, da su ovi pojavi doista žalostni, no da djačtvo u svojoj cielini nije tomu krivo, već da je samo jedan dio djaka pod uplivom ovih struja. Još je dodao ministar, da dr. Koerber u svojem posljednjem govoru podnipošto nije mislio reći, da bi zagrebački djaci u Austriji manje vriedili; on je samo htio naglasiti, da djacima iz Dalmacije i Istre, koji su sve nauke svršili u austrijskih sveučilištih, stoji otvorena državna služba u cieloj državi, dočim po sada valjajućih propisih mogu oni, koji nauke svrše u Zagrebu te naknadnim izpitom steku kvalifikaciju, službovati samo u Dalmaciji i Istri.

Još o putovanju biskupa Uccellinia u Rim.

„Narodnom listu“ pišu iz Kotora: Milanski „Corriere della sera“, od 24. pr. mj. imade dopis tobož iz vatikanskih krugova, pod naslovom: „L' italianità di Pio X“. Tu se govori, da se je sadašnji papa Pijo X odlučio proti našem narodu u Istri i u Dalmaciji, a za Talijance. Pak doslovno veli: „E io vi posso confermare pienamente che ricevendo tempo fa il vescovo slavo di Cattaro, Pio X gli diede severi ammonimenti pel suo contegno poco benevolo verso gli Italiani (?) della sua diocesi“. Nije istina, da se je papa Pio X odlučio proti našem narodu u Istri i u Dalmaciji, a za Talijane, jer je sviestan svog položaja i svojih dužnosti. Nije istina, da je našem biskupu Uccellinin dao tobož „severi ammonimenti“, a to radi Talijana, kojih nema, niti je ikad bilo u kotorskoj biskupiji; već je istina, da je, kako je poznato, Pijo X najprijaznije primio na saslušaj biskupa Uccellinia, s kojim se je zadržao u najljubežljivijem razgovoru pô sata. U tom razgovoru nije bilo ni govora ni o Srbima ni o Talijanima, kako zlobno i tendencijozno piše rimski dopisnik milanskog lista u svoje protuvjerske svrhe i da štetuje imenu i ugledu pape Pija X. Za ovo vas možemo uvjeriti iz najpouzdanijeg izvora.

Pozor!

Pišu nam iz pokrajine. Ovih dana potrkuje po nekim mjestim Istre neki čovjek (može imati od 25 do 30 godina), talijanac po govoru. Nosi sobom neki bieli prah kao tobož čudotvorno iznašašće *Wolf iz Berlina*. Istoga praha da se umješa okolo 10 grama u 1 litar kamenoulja (petroleja), koje onda da nema više neugodnog svog vonja, da se ne upali ako doneseš nanj plamen, da staklena ciev svieće neće već puknut; a, što je najvažnije, da još boljom svietlošću to kamenoulje gori sedam puta dulje nego bez ovoga praha.

Isti nadošli putnik prodaje 12 papirnih zamotaka (svaki zamotak ima 30 grama) toga praha za 6 kruna. Taj čovo ima knjigu u kojoj je zapisao imena svih onih koji su kupili (možda nisu sri) toga praha. Ima imena čak iz Palestine.

On te pokuse čini vidit samo po danu; pa prve noći pobjegne u drugo mjesto, da se po noći — kad ona svieća ima gorit — dokle je on ondje, ne odkrije prevara, kao što i je sa svim *huncutska prevara*. Onaj prah sastoji najviše od *naftaline*, kojom zaudara i koja se kupuje uz veoma nizku cienu u ljekarni.

Lažni taj skitalica kad protrče Istru, dakako, krenuti će dalje, čini mi se u Dalmaciju ili u Hrvatsku, te s ovim se upozoruje občinstvo, koje će dobro učinit, kad mu stigne taj varalica, da ga *odmah* izruči oružnikom ili političkoj oblasti da s njim strogo računa.

Apatovačka mineralna stolna i ljekovita voda jest nenadkriljivo sredsto proti kašlju, hrapavosti, kao i proti svim katarima. Ako se redovito za vrieme zimske saizone uživa kako to liečnici preporučuju, to sigurno zapriečuju svaku vratnu i epidemičku bolest.

Književne viesti.

Puzavcem.

Naša tiskara J. Krmpotić i drug počela je raspačavati raspravu pod ovim naslovom uz cienu od 30 para. Buduć je čisti dobitak namienjen Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru i Djačkom pripomoćnom društvu u Pazinu, nadamo se da neće biti rodoljuba, koji neće dobaviti ove knjižice. Naručbe obavlja: Tiskara J. Krmpotić i dr., via Sissano u Puli.

Vječno klanjanje. Baš je izašao O. J. Valsera hrvatski prievod molitvenika „Vječno Klanjanje“ vezano u cielo platno, sa ukrašenim koricama. Ciena: 1 kom. K. 1 — 10 kom. K. 10 franko kući. — 50 kom. K. 50 franko kući i 2 kom. na dar. Poštarina se plaća napose. Dobiva se kod Štamparije „Kurykta“ u Krku — Krku (Istra).

Poziv na predplatu. Blagorodni gospodine! — Uslobodjujem se priposlati Vam ovaj predplatni arak sa toplom molbom, da biste se blagohotno zauzeli, te izmedju Vaših znanaca sakupili nekoliko predplatnika na moju satiričku sliku u tri diela: „Kulturtregeri“, koju sam potaknut sramotnom aferom narinutog nam namjestnika baruna Handela napisao. Osim sramotne afere u radnji je prikazan protuhrvatski rad njemačkih kulturtregera u Dalmaciji, za koji sam pomoću mojih izviestitelja obaznao, a za koji mislim, da mi je rodoljubna dužnost osvietlati ga pred hrvatskim narodom, da i on, ijim se novcem ti njemački dopuzi tove hrane u našoj domovini, zanj obazna.

Najavi li mi se 300 predplatnika radnju ću izdati već za novu godinu, za to molim sve one, koji me kane i mogu poduprieti u ovom radu, da mi svoje predplate pošalju najdulje do 31. prosinca o. g.

Unapried se, blag. gosp. na Vašem rodoljubnom odazivu i podpori zahvalan bilježi Mihо Jerinić, — Reč, XIX./1 Reithlegasse 16.

Razni prinosi:

Djačkom pripomoćnom družtvu u Pazinu prispjeli su tekom mjeseca augusta o. g. sliedeći prinosi:

C) Darovi:

Matejčić Franjo, c. kr. zemalj. škol. nadzornik — Trst . . . K	40·—
M. Sanković-Soldatić sabrao kod gosp. Antuna Bradetić iz Krenovščaka — Dane . . . . . „	10·—
Anton Buršić, trgovac — Pazin	12·—
Djaci Milan, Oskar i Vladko Kuret, Rafael Mahnič i Vladko Valentić — Dekani — čisti dobitak od priredjene zabave pod imenom „Zrinski“ u Dekanih . „	50·06
Josip Pangerc — Dolina 5./IX. 1904. sabrano ob omizju obć. odb. in svetov. po volitvi župana in obć. svetov. K 32·—	
Kod taroka K 2.—, ukupno . „	34·—
Ivan Flego, župnik — Hum . . „	10·—
Marčelja Antun, ljekarnik — Pazin . . . . . „	84·79
Sabrano prigodom oprostne večeri mngč. g. Aćima Josipa Pilat — Pazin . . . . . „	14·04
Šestan Ivan pok. Ivana — Novaki . . . . . „	1.—
Bradetić Antun — Klenovšćak . „	2.—
Sabrano na glavnoj skupštini dne 15./IX. 1904. . . . . „	92·30
Antun Milohnić dr. med. univ. Beč . . . . . „	10·—
Franjo Rode, učitelj u miru Malinska . . . . . „	1·—
Dr. Juraj Červar, odvj. kand. Pula . . . . . „	50·—
Placar — Trst . . . . . „	12·—
Schweizer Josip — Počekaj sabranih u veselom družtvu . „	7·14
Perčić ud. Kate — Trviž — mjesto pristojbe za nadjen novac . . . . . „	2·—
Filiplić Pravdoslav župnik — Žminj . . . . . „	20·—
N. N. dio dobitka od batića . „	1·—
isto „	1·—
isto „	1·—
Ostatak od objeda prigodom učiteljskog sastanka — Pazin . „	3·82

Plemenitim darovateljem svesrdno se zahvaljuje Odbor

Listnica uredničtva i uprave.

S. J. M. Pristojbe za uvršćenje zapada 2 puta K 6·—

NA ZNANJE gg. TRGOVCIMA!

Podpisani ima na prodaju **60 hektolitara vina terana prvoga reda** i nešto **bieloga iz vlastitih vinograda.** Moje vino je nagradjeno diplomom god. 1901. od Gospodarske Zadruge u Pazinu.

Koji želi nabaviti tog vina, neka posjeti podpisanoga, te će se pogoditi za cienu.

Naslov:

Jakov Modrušan

Podlapnjaki, pošta **Žminj** (Istra).

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije **Antun Cernigoj**)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenom drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca i crijeva — odstranjuju crčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i mudrona — s toga nesmije manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 ducat) K 5·— | 36 „ (3 ducata) K 12·40
24 bočice (2 „) „ 8·60 | 48 „ (4 „) „ 16·—
60 čočica (5 ducata) K 18·—

Manje od 12 bočica se nešalje.

SLAVONSKA BILJEVINA

radi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, presoliji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, prohladanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 | 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik

PAKRAC (Slavonija).

Svratište Balkan - Trst

Piazza della Caserma 2. (Narodni Dom)

Novosagradjena palača sa 60 moderno uredjenih soba,

Restauracija, bečka kuhinja. — Kavana.

3 časa udaljeno od južnog kolodvora, u blizini centralne pošte.

Električna rasvieta. Za gostove svratišta posebno uredjena restauracija u I. spratu.

Sastajalište stranaca. Fr. DOLNIČAR, svratištar.

Kava postaje vanredno tečna

pridodate-li joj

Vydrovu žitnu kavu!

5 kg. franko poštom 4 K 50 f.
Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO“

za zabavu i pouku — badava.

VYDROVA TVORNICA ŽITNE KAVE u PRAGU-VIII.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

Svoj k svomu!

Niže podpisani obznanjujem sve svoje p. n. gospodu mušterije, da su prispjele sve vrsti tkanina za

jesen i zimu

za gradjanska odiela, kao i za velč. gg. svećenike, kao **talare, reverende, ogrtače** (Überziher), **salonska odiela** od raznovrstne crne tkanine najbolje vrsti.

Da svim zahtjevima p. n. mušterija zadovoljiti uzmognem, nabavio sam na raspolaganje uzorke najfinijih inozemnih kao i tuzemnih tkanina, kao i jornale I. švedske pomodne akademije. Mojim neumornim trudom postigao sam liepu svjedočbu p. n. gg. mušterija, da im ne treba posluživati se kod kojekakvih agenata, pošto ja nabavljam izravno sve što odgovara najukusnijim zahtjevima krojačkoga obrta.

Preporučam ujedno gotovih odiela, haveloka i ulstera koje držim vazda u zalihi.

Ciene umjerene bez bojazni utakmice.

Naručbe na obročna odplaćivanja uz potpunu jamčevinu izvršavaju se točno i solidno.

Nadajuć se odziva p. n. gg. mušterija

Marko Zović

krojački obrtnik u Pazinu.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti otrovima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i pateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirahe ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice“

ZAGREB, Ilica broj 17.

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K 4·90, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Uskrsne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom,		Voštene ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·—
ošćenim cvietćem itd	kg. po K 8·—	Isti okrašeni s cvietom i zlatom	„ „ 8·—
Isto ukrašene s odljepljivim cvietićama	„ „ 6·—	Svieće za božićno drvo u 6 nojah	„ „ 3·—
Pomjan lagrima, najfiniji	„ „ 2·40	Svieće za tarče, I. austr. sastav	„ „ 4.40
„	„ „ 2·—	Voštene svieće tarče, I. austr. sastav	„ „ 3·—
„ granis	„ „ 1·20	Svieće i tarče, I. talijanski sastav	„ „ 2·40
		„ „ „	„ „ 2·—
		Voštena platna za oltare, metar	„ „ 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.**

Gersheimovi stenji (filiji) i stakla za vječno luč. — Isto tako **sued** pilomac (stolni) i navadni.

uz vrlo nizke cienc.

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Broj 51. Pula, u četvrtak dne 22. decembra 1904. God. XXXVII.

„Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju epodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, na godinu 5 K za seljake, ili K 5—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza 12)

Božić!

Slava na visinah Bogu i mir ljudem na zemlji, koji su dobre volje!

Taj andjeoski piev ori se preko dvadeset stoljeća širom kršćanskog svieta dozivajuć narodom u pamet uspomenu na dolazak Spasitelja svieta. I za narodjenja Isusovog vladao je u rimskom carstvu prividan mir, ali taj mir pomutila je iznenada „Zviezda sa iztoka", koja se je pokazala mudracem, koji se dadoše na daleko putovanje, da se poklone „novorodjenomu kralju".

Pisci i mudroznanci znali su iz svetih knjiga, da će se pokazati na dalekom iztoku obećana „Zviezda", kao predteča Sina božjega. Isti kralj Irud, komu se navratiše mudraci sa iztoka, nebijaše iznenadjen pojavom proročanske „Zviezde", jer naloži odmah svojim pismoznancem, da potraže u svetih knjigah mjesto, gdje se je imao naroditi „kralj mira". Ali dolazak „kralja mira" uzbunio je kralja, koji se je pobojao za svoju vlast, jer ga proroci opisaše kano silnog vladara, kao kralja kraljeva. Nu taj silni kralj imao je ugledati svietlo božje u neznatnom gradiću Betlehemu, u siromašnoj pastirskoj štalici. „Zviezda sa iztoka" povede mudrace u Betlehem, zaustavi se nad štalicom, u koju unidjoše pobožni putnici, da se poklone obećanom „kralju". Sa nebeskih visina zapjevaše andjeli: *„Slava na visinah Bogu i mir ljudem, koji su dobre volje"*.

Božji poslanici naviestiše narodom narodjenje Kristovo pjesmom, koja odjekuje i danas u svih hramovih kršćanskog svieta. Oni zapjevaše prvi Svevišnjemu slavu i sazivaše mir ljudem na zemlji, koji su dobre volje.

I doista imadu narodi, slaveći spomen-blagdan narodjenja Spasiteljeva, razloga, da mu se vesele, jer to je blagdan sveobćeg mira i medjusobne ljubavi. O tom veličanstvenom blagdanu svega kršćanstva mora da se napuni svačije srce iskrenim veseljem, nepomućenim mirom. Dolaskom bo Spasiteljevim sinulo je narodom sjajuo sunce istine i prava, koje je raspršilo tmine neznanja i razkinulo lance robstva.

Otac naš nebeski smilovao se je griešnom svietu poslav mu svoga Sina, da ga oslobodi od smrti vječne. I on je došao na zemlju kao Bogčovjek podvrgav se svojevoljno najstrašnijim mukam i najgroznijoj smrti, da ublaži srčbu božju i da nas rieši vječnog robstva. Uspomeni tog veličanstvenog dolaska Sina božjega raduju se narodi punim pravom pjevajući slavu Otcu Stvoritelju i Sinu Odkupitelju.

Naš narod — osobito u Istri — neima baš ljetos razloga da se od srdca veseli, jer nesamo, što ga biju svakojake elementarne nevolje, on čami sirota još uviek većinom u tmini neznanstva, on još uviek nemože do svojeg prava ni u crkvi, ni u školi, ni u javnih uredih; s njim postupaju još uviek i crkvene i svietske oblasti kano da nije stvoren na sliku i priliku božju, kano da je bezpravan, kano da mu je sudjeno, da vječno služi i robuje. Ali on nezdvaja, on se čvrsto opire bezdušnim nasilnikom, on se nada konačnoj pobjedi, jer nije izgubio nikada vjere u Onoga, koji je najvećma volio uboge i sirote, tlačene i zanemarene. On će i sada povodom veličajnih božićnih blagdana za časak zaboraviti na svoju biedu i nevolju, te će kršćanskom samozatajom oprostiti onim, koji ga danomice na muke razapinju.

U hramovih našega naroda odjeknuti će ovih dana andjeoski piev: Mir onim, koji su dobre volje, akoprem se znoje i muče; mir onim, koji nedužno trpe, koji se bore za pravo, koji su proganjani i pedepsani, premda nedužni.

Naš hrvatski narod u Istri, premda neuk i siromašan, neima ipak razloga, da zdvaja za svoju budućnost. Ako i polagano, on se ipak budi, osviešćuje i traži svoja prava. Tá on već znade, da nije sam, da nije osamljen na svietu, da ima braće na milijune, koji s njim iskreno ćute i saučestvuju bratski s njim u muci i nevolji njegovoj. Ova braća mu i pomažu zborom i tvorom, nastojeći iskreno, da se rieši tudjega robstva, da se osovi na vlastite noge, da bude svoj na svomu.

Radi toga valja i njemu, da zasuče visoko rukave, da se podaje sve to živahnijem poslovanju na svakom polju ljudskog znanja i umjeća. Samo rad, požrtvovan, nesebičan i pošten rad, uzdržaje i spašava pojedinca, družine i narode.

Radimo dakle svi, ustrajno, požrtvovno i nesebično oko gradnje narodne zgrade, pa da uzmognemo u njoj što prije i što svečanije proslaviti, slobodni i ujedinjeni, veličanstvenu uspomenu na porodjenje Krista-Spasitelja! U to ime, hrvatski narode: **bio Ti čestit Božić!**

Istarski sabor.

U Kopru, 27. oktobra 1904.

XII. sjednica.

(Nastavak)

Podpisani, izloživ rečeno i utvrdjujuć: da je presvj. g. predsjednik sa svojim mukom ad 1.) i sa svojom opazkom ad 2.) povrijedio §. 20., stavak 3. „pravilnika o razpravi poslova pokrajinskoga sabora Istre," pošto se tu kaže, da interpelovani — u ovom slučaju predsjednik sabora — može odgovoriti odmah ili si pridržati odgovor za koju drugu sjednicu ili navesti razloge da nije dužan odgovoriti;

da je isti g. predsjednik svojom izjavom i svojim postupkom ad 6) povriedio §. 41. rečenoga pravilnika, u kojem se izrično ustanovljuje, da se u zapisniku imade medju ostalim utvrditi sve predloge u točnom sadržaju i sa imenom predlagatelja;

da je isti g. predsjednik sa svojom izjavom ad 3.) 4.) i 5.) povriedio k. li §. 33. stavak 3. istog pravilnika, u kojem se izrično kaže, da se promjene i dodatci mogu predati prije nego li svrši podrobna rasprava i da se ih ima, ako su poduprti od trojice zastupnika dotični predlozi zast. dra. Laginje i Mandića bili su postavljeni u ime svih sab. članova manjine — obuhvatiti u toj razpravi, toli članak 19. temeljnog drž. zakona od 21. decembra 1867. D. Z. L. broj 142., kojim je svim narodima, dakako i njihovim zastupnicima, dano pravo porabe njihovog jezika, i metnuo se u očitu protimbu sa previšnjim odlukama od 14. septemdra 1895. (pročitana u sab. sjednici 8. januara 1896. u Poreču) i 17. februara 1898. (pročitana u sab. sjednici 23. februara 1898. u Puli), kojimi bijahu zaključci većine sabora od 14. januara 1895. i 10. februara 1898. tičući se dodatka k §-u 13, pravilnika glasećeg, da je razpravni jezik saborskih poslova talijanski i da se interpelacije i predlozi ne mogu postaviti nego u tom jeziku proglašeni kao nevaljani i kao oni, koji ne mogu stupiti u krijepost;

da je isti g. predsjednik sa svim svojim rečenim postupkom onemogućio vršenje §-a 42. saborskog pravilnika, po kojem bi stenografički izvještaji morali sadržavati potpuno izloženje svega, što se je reklo ili učinilo u sjednicama, kao i vršenje §-a 40. zem. pravilnika za Istru, po kojem bi se imalo Njeg. Veličanstvo točno i podpuno izvjestiti o saborskom djelovanju:

PODLISTAK.

Nešto iz starog Vrbnika.

Prevrćuć jednoga dana stare i prašne hartlije u jednom arhivu jednog starinskog grada, namjerim se na jedan stari, od miševa napolak oglodani svezak, koji mi oduzme svu pozornost i stadem ga prelistavati. Mene je zanimao, a možda će još koga, tim više, što ovi spisi, poslie vrbničkog statuta, radi svoje starine a i originalnosti zaslužuju, da se na čisto stave i obielodane. Požaliti mora svatko skupa s menom, što su na ovim hartijama miševi izgrizli ime auktora ili prepisača i godinu, koje su pisane, dapače nemaju ni naslova jer fali takodjer početni list. U koliko sam mogao razabrati po sadržaju, spisi su morali nositi ime: „Knjiga od urdin ilili zapovidi staroslavnoga grada Verbnika", ili ako nije baš tako, bit će svakako štogod sličnoga, a glavno je za nas, što je u njima napisano, te za naslov nisam ni ja trò mnogo glave, a tako neće mislim ni drugi. Upozorujem još čitatelje, da nisam pridržao stari jezik hrvatski, kojim su ta pisma pisana, te time možda oduzeo pismima svu arheologičku vriednost njihovu, a da ni nespominjem historičku važnost. Pa makar ni se i zamjeri za to, ja sam ipak uzeo novi način hrvatskog govora i pisanja, jer u pismima sam često skoro u svakoj izreci nailazio na latinske rieči pomješane sa vrbničkim govorom, a kako rekoh, glavne stvari to ipak ne mienja. Ova „knjiga od urdin", sprijateljimo se s ovim nazivom i zovimo je tako, ima kratak uvod u latinskom jeziku, a zatim donaša „urdine" jedan za drugim pod naslovom: urdin I., II. itd. Uvod donašam doslovno preveden na hrvatski, a urdine ću prenieti samo nekoje. Uvod glasi:

Odkad nas je naša očinska občinska uprava usrećila sa nekim modernim novotarijama, kao što n. pr. obć. policijoti, odkad je popuštajuć, a da se i sami ne osjetiše, malo po malo počela i ona malo občinske autonomije (sloboštine), što je uživaju naše občine, a koju znade obraniti samo jedan energičan načelnik i jedan viešt obć. tajnik, koji mora da bude desna ruka načelniku, a duša občine, odkad je, velimo, ono malo svojih sloboština skučila pod očinsko okrilje vojene krajine — od tada, reg bi, da po gradu Vrbniku teče samo med i mlieko. Odkada je pak u Vrbniku gradu ustrojen jedan c. kr. ured više, ured naime graničarske postaje; odkada je vrbničane snašla sreća, da mogu dobiti jedan „topli" stisak desnice ili „sladki" posmjeh, ili pak sjesti za trpezu i proći vrieme u jednoj „čakuloni" ili „trešete" — a tu čast i sreću, istini za volju, neuživa svaki smrtnik grada Vrbnika — odkad može koji sretnik prosjediti u dokolici sa jednim ili drugim od gg. graničara pri „čašici razgovora" — od tada vrbničani ne mare više ni za med ni mlieko, jer u gradu ima sada u obilje i srebra i zlata, te im ne treba više pjevati: „U Vrbniku bilo je dosta srebra, zlata, dokle niesu šarenjaci kucali na vrata..." već sada nek se ori samo refrain: „pijmo ga, pijmo ga"... ild. — Ovako svršava uvod i počinju urdini. — Urdin I.: — Jednoga liepoga dana, da li u jutro ili u podne, ne sjećamo se više, poće u Vrbniku „befehl"-zapovied „a publika konošenca", da ljudi ne smiju više jašiti ni koze ni krave, ni ozla ni vola, ni mulca ni konja, ako ne do „Poklončića". Zašto? Jer da je neki na oslu tako naglo na „verskokec" prošao uzbrdice pred „sv. Anton" na placu, da je brižno živo na placi nasred kola poskliznulo, palo i zbacilo konjanika, pardon „osalnika" i prebilo noge?! — Urdin II.: — Osvane — koga dana pak, tvrde glave kò što jesmo, neznamo mi jutra ni večeri, — proglas na narod i u gradu i p svoj Rusiki i Garici, da svi oni gospodari i negospodari, išoma svi, koji voze kola u grad, bila ona kreala pšenice, vina ili kukuruza, ili pak prazna, da čim nastane „zahoj" ili kada je oblačno, onda nema „zahoja", kada brodi i vapori spuste bandiru, da moraju držati na vozovima svjetiljke (ferale) ili barem hodeći uz voz jednu takovu u ruci nositi. Zašto? Izpostavilo se je

da je isti g. presjednik sabora kao i svi članovi istog položio svečano obećanje vjernosti i pokornosti Cesaru i ispunjavanje svojih dužnosti;

i da se g. predsjednik kod svoga postupka poziva na praksu i zove taj svoj postupak „običajno pravo“ (u sjednici od 25. oktobra t. g.), čim pako ne bi imali niti mogu biti postavljeni izvan krijepsti temeljni državni niti drugi zakoni, kao niti odluke Njeg. Veličanstva cesara i kralja,

postavljaju, pozivom na § 20 stavak 1. pravilnika o razpravama poslova pokrajinskog sabora Istre, na presvj. g. predsjednika istoga sabora sliedeći upit:

Kako presvj. g. predsjednik pokrajinskog sabora Istre stavlja u sklad svoje izjave i svoj postupak, prije izložen, u sjednicama 21. septembra, 1., 21., 22. i 25. oktobra 1904. po kojem, budi ne odgovara na upite nanj upravljene, budi žali, što ne može na nje odgovoriti, jer ne pozna jezika, u kojem su postavljeni, po kojem daje glasovati o stvarima, za koje ne treba nikakva glasovanja, jer su već u pravilniku izrično ustanovljeni, a nasuprot ne da glasovati o predlozima, postavljenim tečajem rasprave i izjavlja, da ne ima vremena dati ih prevesti u tal. jezik raspravni sabora, kao da je taj jezik jedini raspravni u saboru, kako stavlja u sklad te svoje izjave i taj svoj postupak sa „pravilnikom o raspravi poslova pokrajinskog sabora Istre“ §. 20. stavak 3., §. 41., § 33., § 42., sa „zemalj. pravilnikom za Istru“, § 40., sa temeljnim drž. zakonom od 21. decembra 1867. D. Z. L. br. 142., čl. 19, sa previšnjom odlukom od 14. septembra 1895. i 17. februara 1898, te sa svojim svečanim obećanjem položenim u sab. sjednici dne 3. jula 1902. u Kopru?

U Kopru, 26. oktobra 1904.

Spinčić, v. r. — Andrijčić, v. r. — Kozulić, v. r. — Dr. Laginja, v. r. — Kompare, v. r. — Mandić v. r. — Dr. Stanger, v. r. — Dr. M. Trinajstic, v. r. — Dr. D. Trinajstić, v. r.

(Interpelacija bila je pročitana u tal. prevodu).

Odgovor predsjednika na interpelaciju zast. Spinčića.

„Na interpelaciju pošt. Spinčića i drugova častim se odgovoriti kako sliedi:

Neupuštajuć se s pošt. Spinčićem i drugovi u polemiku koja bi bila suvišna, jer bijahu svi razlozi od njih navedeni u pitanju razpravnoga jezika poslova u saboru u ovoj visokoj kući ponovno pobijeni, izjavljam, da si ja za moj postupak u slučajevih navedenih od poštovane gospode interpelanata ćutim savjest potpuno mirnom, jer držim stalno, da taj postupak nestoji u nikakvom neskladu sa ustanovami pravilnika, statuta navedenoga u interpelaciji, a niti sa temeljnimi državnimi zakoni.“

(Glasovi većine: Bravo!)

Zašto se netiska list zemaljskih zakona za Primorje u hrvatskom jeziku?

Zast. dr. M. Trinajstić upravi na c. kr. vladu sliedeću interpelaciju:

Opetovano puta bilo je u ovoj visokoj kući sa strane manjine prigodom raznih proračunskih razprava iztaknuta potreba i pravednost, da se zemaljski zakoni i naredbe tiskaju u listu zemaljskih zakona i naredaba za Primorje takodjer u hrvatskom jeziku.

Na odnosne zahtjeve i predloge se uviek odgovaralo, da to nije posao ni sabora ni pokrajine, nego vlade.

Obzirom na to i obzirom, da potreba hrvatskog izdanja zakona i naredaba postaje sve veća, uslobodjuju se potpisani upitati visoku c. kr. vladu:

1. Hoće li kada ona odrediti shodno, da se list zemaljskih zakona i naredaba za Primorje tiska takodjer u hrvatskom prevodu.

2. Ako ne će, zašto ne će?

Dr. M. Trinajstić, — Dr. A. Stanger, — Š. Kv. Kozulić, — Spinčić, — Andrijčić, — Mandić, — Dr. D. Trinajstić, — Kompare, — Dr. Laginja.

(Interpelacija pročitana je samo u talijanskom prevodu).

Zast. Zarotti pita c. kr. vladu zašto neuvede bolju parobrodarsku svezu izmedju Lošinja, Suska i Unija.

Štatut zem. bolnice u Puli.

U ime polit. ekonomskoga odbora izvješćuje zast. Vareton o novom temeljnom štatutu zemaljske bolnice u Puli sa predlogom da se izpravi nekoje paragrafe (2., 3.)

U podrobnoj razpravi progovori kod §. 7. i 8. zast. Laginja najprije hrvatski pak talijanski. On reče:

Visoki sabore! Imam čast izjaviti u ime manjine s razloga navedenih u prediućoj razpravi, kad se radilo o povećanju bolnice, te s razloga, što nam se kao drugoj narodnosti zemlje nedaje nikakvo sudjelovanje u upravi poslova pokrajine, da nemožemo glasovati za taj predlog, kako bi inače glasovali. Ali to naše stanovište nekrati nam, da nebi utjecali u razpravu kod pojedinih ustanova, da popravljamo, što bi svi morali popraviti, ili što možemo prihvatiti zajedno s vama, ostajući u ostalom na našem negativnom stanovištu.

Mislim, da je potrebno ustanoviti u §. 7., koji će po novom biti §. 8. da dušobrižnik za katoličku vjeroizpovjest bude poznavao dobro oba jezika pokrajine, a to za to, da se predusretne svakim dalnjim rekriminacijam i eventualnim pritužbam, da dotični dušobrižnik nepozna oba jezika pokrajine i da nije u stanju ovršiti najpotrebnije stvari svoje službe u hrvatskom jeziku, kao što sam to jur spomenuo o izpoviedi.

Za to predlažem, da se riečima: „un apposito curato, che dimorerà nell' ospedale“ dodaju riečima: „il quale dovrà conoscere entrambe le lingue del paese“.

Mislim, visoki sabore, da većina može mirne duše pristati na ovaj zahtjev, jer je to zahtjev humanitarnosti, a ne samo zahtjev našega prava. Dušobrižnik u bolnici više puta je ne samo liečnik, nego i savjetnik bolestnika u najodlučnijih časovih njegova života.

Mnogo puta ima stvari, koje bolestnik neće kazati ni svom primariju, ni ostalim liečnikom, a kazati će to svećeniku u koga ima pouzdanje.

Dalnji je razlog, zašto hoćemo to, da imamo osigurano, recimo, s naše narodnosne strane, što se bojimo, da neće biti uviek u pojedinom odjelu bolnice liečnika, koji bi posve dobro poznavao takodjer hrvatski jezik, a u stvari bolestnika, u načinu pripoviedanja, kojim bolestnik razlaže svoju bolest, mnogo puta stoji posljedica, hoćeli ili neće liečnik učiniti pravu diagnozu. Jedan siromah, koji nezna jezika liečnikova, ili zna samo tako malo, da može tek najpotrebnije reći — takovog bolestnika neće liečnik, koji nepozna njegovog jezika, moći posve točno izpitati, te se neće moći liečnik posve upustiti u stanje njegove bolesti, dočim ako bude pozvan na pomoć svećenik, koji dobro znade i jezik toga bolestnika, može koristiti i zavodu samom i liečniku i bolestniku.

To su sve razlozi u koje politika ne utiče, razlozi su to humanitarnosti i pravednosti, zahtjevi najtemeljnijih prava čovjeka u vlastitoj zemlji, pa za to mislim, da će slavna većina pristati na moj predlog.

Kod §. 10. predloži zast. Laginja, da bi si pridržao sabor pravo imenovanja ravnatelja bolnice, kao što ima pravo imenovati ravnatelja kreditnoga zavoda.

Zast. Campitelli odgovori mu, da će se o tom moći govoriti kod razprave o organičkom štatutu zemaljskih činovnika.

Zast. Laginja odgovori, da pošto se radi ovdje o ravnatelju bolnice, da bi se već sada imalo riešiti pravo imenovanja.

Zast. Vareton odgovori, da se ima prepustiti pravo imenovanja zem. odboru, kao što ima to pravo i za ravnatelje drugih zemaljskih zavoda.

Većina prihvati sve paragrafe, kako ih je odbor predložio, neobazriv se na izpravke zast. Laginje, koji je opetovno iste talijanski podupro.

Na koncu predloži zast. Laginja rezoluciju, kojom se poziva zem. odbor, da isti obnovi zahtjev na vladu, da troškovi za bolestnike tudjince u naših bolnicah ne padnu i unapried na teret zemlje ili občina, kako bijaše do sada uslied medjunarodnih ugovora, već da ima iste podmiriti državna blagajna.

O rezoluciji govorili su zastupnici Laginja, Cleva, Campitelli i Vareton. te bijaše konačno jednoglasno prihvaćena.

Konačno prihvati većina u II. i III. čitanju štatut zem. bolnice u Puli.

Za razdiobu učiteljišta u Kopru.

U ime školskog odbora pita izviestitelj Vareton predsjednika, hoće li se zauzeti za to, da dobije sabor od vlade odgovor na jednoglasni zaključak o razdiobi učiteljišta u Kopru, a da se uzmogne razpraviti na vrieme proračun zem. školske zaklade.

Predsjednik odgovara, da će o tom zahtjevu obaviestiti cesarsku vladu.

Gradjevni red za Opatiju.

Zast. Vareton izvieśćuje u ime političko-ekonomskog odbora o gradjevnom redu za ljećilištno okružje u Opatiji.

U glavnoj razpravi reče zast. Stanger: Visoki sabore! Važnost predmeta — premda sam osvjedočen, da će osnova biti prihvaćena — nuka me, da kao načelnik občine, koja je izravno interesirana na stvari progovorim par rieči. (Zatim preporuči temeljitim i obširnim talijanskim govorom predloženu osnovu).

U podrobnoj razpravi sudjeluju zastupnici Cleva, Chersich i Campitelli.

Zatim je razprava kod §. 27. prekinuta te se je prešlo na čitanje predloga zast. Kompare i drugova, kojim se poziva c. k. vlada, da poduzme shodne korake, da uprava c. kr. mornarice u Puli dobavlja potrebitu količinu vina za c. k. mornaricu koliko je moguće neposredno od istarskih gospodarskih proizvoditelja.

Predlog će doći na dnevni red u jednoj od budućih sjednica.

Zatim zaključi predsjednik sjednicu i ureče buduću sutra u 9½ sati prije podne.

---

naime, da su nekad u starinsko vrieme za jedne burne, tmurne i maglovite noći, dva volovima upregnuta — jer u Vrbniku naime nije običaj upregnuti konje u kola — voza tako naglo cestom jurila i volovi se u čelo sudarili i rogovi im se zapleli, a da se radi guste magle nisu opazili, a radi gladkih cesta i radi toga što su imali tada kola gumom obložena nisu se mogli čuti. A sa kočijaši što se dogodilo? Da su se „zvrnuli z goru kopiti va četvoricu“. — Urdin III: — U neka stara i blažena, žalibože već davno zaboravljena vremena (a i „berakos“ bi rekao netko), običavali su ljudi, kako to vrbnički štatut spominje, svoje živo od maloga i veloga noža spulati u t. zv. „pûta“ ili skonabljiti dva ili više živa u t. z. konablje, da ne skaču preko plota ili gromače, kako ćete, u škodu. Ako bi se pak koje blago pokazalo malko odviše „zvibreno“ ili „hrlo“, tada bi tomu živinčetu dodali još i „klatò“. Bi reć, da je živo počelo progledavati i onako poprieko gledati tu „staru modu“, jednom riečju živad se uzjogunila, reko bi Vlah, i dali se na „šćopero“. Premda u ona stara vremena još nisu plaćali „fiicchette“ svake subote, ipak se jedne tamne noći sastaše u „Krasih“ na šedutu i velo i malo, te nakon dugog i zrelog vićanja pod predsjedničtvom jednog sivog gospodina osla zaključiše, da učine jednu ištancu, da se i njima ukine taj barbarski postupak, naime da oni neće podnositi više ni pûta, ni konablja, ni klatà. Za ove propošte je najviše „batil“ prešident, samo što je još zapisničar, jedan mladi junac, zagovarao da se ukinu i šibe. Ovce su pak brižne mučale — kot ovčine. I zbilja pravdu su dobili, jer sada se ne smiju više spućivat, ni skonabljat ni naklàtit, ni osel, ni mulec ni konj, ni ovca ni praz — ni nitko; dapače, ako se vidi kogagod „čovika ili dite“, da nosi u rukama, bisagama ili torbici pûta, konablje ili klatò, to mu se, da nebude veće „buzarije“, ima na mjestu uzeti i baciti u oganj vični. I tako je došlo do toga, da se sada živo klati kuda hoće, ako nije „va šekvestu“. — Čitamo u starim pismima i ovaj „urdin“ VII.:

Pošto je došlo na vidjelo, da su naše ceste uz silni i sve to veći promet, koji je nastao osobito u sadanje vrieme, (koje? ne kaže pismo, jer nema naznačene godine) odkad se je počelo u Sedmokovcih kopati željezo i dovažati ga „doli námori“, postale uz svu svoju širinu prejesne, te da budu te ceste uviek čiste i slobodne prometu, zabranjuje se svim i svakomu, da ne smiju puštati kola pokraj ceste, osobito za „Rumića dolec“ makar i pod bokom u kutu povrh Grčina Matića dražice, jer će svakomu vozu odmah uzeti rudo (ojić) i spremiti ga u domaći muzej na vičnu uspomenu, a na sramotu onog gospodara, za koga se nezna.

Ovakovih memorija i sličnih našao sam još mnogo zabilježenih iz davne prošlosti Frankopanskog kaštela, ali da ne zlorabim dulje ustrpljivost čitatelja, evdje za danas prekidam, moleći ustrpljenje njihovo do bolje zgode, da uzmognemo dalje prosliediti u razvrćanju starih uspomena, a dotle Vam se svima ponizno klanja i čestit Božić želi

Dr. Galerija.

Pismo iz Zagreba.

Zagreb, 18. decembra 1904.

Čudno nam je g. uredniče, da neimate ć šće glasova iz naše priestolnice, pošto imade ovdje više Vaših zemljaka, koji posjećuju naše sveučilište[1]), te bi Vas mogli svako mrlo izviestili o svim važnijim dogadjajima u našem središtu. Želeći, da ih ovim potaknem na njihovu rodoljubnu dužnost. pišem Vam danas ja kao iskreni prijatelj Istre — i to o proslavi 70-godišnjice našega slavnoga glazbenika i pisca g. Frana Kuhača, koji se i sada rado sjeća onih krasnih dana, što ih je proboravio u Istri prije 20 godina, sakupljajuć kao brižna pčelica i tamo naše narodne popjevke.

Siedi naš glazbenik potrošio je, štono rieč suho i sirovo, sakupljajuć širom hrvatskih zemalja narodne popjevke, koje je izdao u više knjiga i o kojima je napisao množtvo učenih djela, brošura i članaka. Ali taj silni trud i ogromni trošak nije mu donio zasluženu ploda, jer se nalazi danas u velikoj starosti, nemoćan i istrošen, skoro bez novčanih sredstava. Sakupilo se je doduše za njega u zadnje doba nešto preko 6.000 kruna, ali što je to napram njegovom trudu i potrošku i napram njegovim neizmjernim zaslugam za narodnu našu glazbenu umjetnost.

Da mu se narod bar ičim oduži priredišе njegovi prijatelji i štovatelji ovdje dne 15. o. m. proslavu njegove 70-godišnjice uz sudjelovanje glazbenih krugova i našeg najodličnijeg gradjanstva.

U predvečer proslave priredila su ovdašnja pjevačka družtva „Merkur“, „Sloga“ i „Sloboda“ pred svečarevim stanom sjajnu serenadu, kod koje zapjevaše tri krasna zbora i to: „Zrinjsko-Frakopanku“, „More adrianško“ i „Bog i Hrvati“. Svečara pozdravio je oduševljeno predsjednik „Slobode“ g. Kornicer, kojemu se je g. Kuhač u kratko, ali srdačno zahvalio.

Sliedećeg dana bila je u glazbenom zavodu svečaru na čast pjevačka zabava, a zatim je sliedilo čestitanje. U

[1]) Imadu valjda ozbiljnijeg posla! — Op. Ur.

Nastavak u prilogu.

prostorijah glazbenog zavoda sastalo se je birano občinstvo iz grada i iz vana. Sastalo se tuj sve, što se bavi knjigom, glazbom ili umjetnošću, da izkažu počast velezaslužnomu mužu. Kad je stupio u dvoranu siedi starac, pozdravilo ga je občinstvo burnim i dugotrajnim klicanjem: „Živio Kuhač!

Zatim je pjevačko družtvo „Kolo“ odpjevalo svečarevu krasnu pjesmu „Vir“ koja je izazvala buru odobravanja. Pjevala je nadalje i jedna gospodjica, ali meni se je osobito dopala krasna primorska popievka „Lipa Mare papar pleve“ što ju odpjevaše vrlo liepo učenice glazbenog zavoda i veliko „Kolo“, po sriemskim narodnim popievkama, odpjevano upravo majstorski od mužkog zbora „Kola“.

Sav program sačinjavale su sa samo Kuhačeve pjesme, te se je svima oduševljeno pljeskalo i auktoru klicalo.

Nakon toga sliedilo je čestitanje svečaru od raznih dostojanstvenika, predsjednika družtava, osobito pjevačkih i glazbenih.

Siedi starac zahvalio se je u kratko ali srdačno na svaku čestitku, želeći što mu narušeno zdravlje nedaje krieposti, a da se zahvali onako, kako bi želio.

Svečaru stigao je velik broj pismenih i brzojavnih čestitaka iz sviju hrvatskih zemalja, koje je on proputovao i u kojima je nabrao neprocienjivog glazbenog blaga. K tim iskrenim i zasluženim čestitkama pridružujemo se i mi moleći Svevišnjega, da nam uzdrži još dugo na životu dičnog i velezaslužnog Kuhača!

Rusko-japanski rat.

Tokio 20. Admiral Togo javlja o navalama na „Sebastopol“ sliedeće: Dne 15. je flotilja japanskih torpediniera pod zapovj. Otaki napala „Sebastopol“. Jedna japanska torpiljarka je bila više puta pogodjena, te ubijen zapovjednik i 4 momka. Pošto se ladja nije mogla više slobodno kretati, pohrli joj druga u pomoć, ali je i ova bila pogodjena od ruskih granata, te morala umaći, preuzev od prve ljude, a nju pustiv, da potone. Bile su pogodjene još dvie jap. torpediniere, na kojima je bilo više ubijenih i ranjenih. U akciji dne 14. ov. mj. bilo je ubijenih Japanaca 10, a ranjenih 14. Dne 15. se još jednom ponovila navala, te su se mogle torpiljarke primaknuti „Sebastopolu“ i nekojim razaračima, opaliv više torpeda, koji su pogodili i eksplodirali. Mirtvih je bilo Japanaca 3, a ranjenih 5.

Ova izvješća se u glavnom slažu sa drugim, već poznatim izvješćima, te potvrdjuju, da su ruske ladje u Port-Arturu nesposobne za boj, ali da ima još do 6 razarača čitavih.

Tokio 20. Javljaju iz glavnog stana mandžurske vojske: Rusi su navalili na naše predstraže ali su bili odbijeni.

Petrograd 20. Kuropatkin je pred čekama svečano uveo nova tri zapovjednika generala Grippenberga, Linjevića i Kaulbarsa na čelo odnosnih vojska.

Petrograd 20. (Službeno) Kuropatkin brzojavlja, da mu danas nije došao nikakav izješlaj o sukobima. Jedan odio lovaca je u noći od 15. o. m. pošao na jednu uzvisinu južno od mjesta Tantsitsaj, gdje obično po danu stoji japanska straža, pak je podmetnuo minu i zapalio. Vidjelo se za tim kako Japanci uzmakoše vukući sa sobom 8 mrtvih ili ranjenih drugova. Dnevno se podržaje medju predstražama puškarenje.

Petrograd 20. Pukovnik Gettke izvješćuje o uredjenju nove mandžurske vojske, da će 16. zbor biti dne 10. siečnja sav na bojištu. 4. zbor biti će tamo koncem siečnja, a 2. početkom ili sredinom veljače. Prva i druga armeja su u punom broju na bojištu, a svaka od triju vojska sastojati će od 5 zborova.

London 21. Novine donašaju potankosti o borbi prigodom zauzeća tvrdjice Tikvinšan po Japancima. Prikazuju to kao velikim uspjehom ili velikom pobjedom Japanaca. Junak dana da je bio stari general Samajima, koji je stupao na čelu četa, i dao tako primjer riedke hrabrosti i prouzročio veliku pobjedu ondje, gdje se držalo da će biti propast Japanaca.

Tokio 21. Ladja stražarica „Asagir“ uhvatila je jučer englezki parobrod »King Arthur« koji je htio pobjeći iz Port-Artura. Ovaj parobrod je bio donio živeža u Port-Artur. Na brodu je bilo ruskih pomorskih oficira, koji su išli da se ukrcaju na baltičku flotu. Parobrod je odveden u Saseho dok sud o plienu ne odluči glede zarobljenja.

London 21. Iz Tokia brzojavljaju da je križar »Sushima« uhvatio parobrod »Nigatia«, na kojem su htjeli zapovjednik i momčad potopljenog ruskog križara »Rostoropni« pobjeći u Vladivostok.

Petrograd 21. »Ruska brzojavna Agentura« donaša iz Mukdena: Tunguzke hajdučke čete, pod zapovjedi japanskih oficira, koje su robile i plienile u dolini Liao, umanjile su se za dvie trećine, jer se Japanci nisu držali sklopljenog ugovora.

Petrograd 21. Englezke novine donašaju lažne viesti, da su ruski oficiri, preobučeni u prosta odiela, htjeli podmititi ribare iz Hulla. — Stoji pak to, da se englezka vlada i Japanci boje, da hulski ribari ne odkriju istinu na sudu u Parizu, kako su bili naručeni od Japanaca, da svojim brodovima zaštite Japanske torpednjače, koje su imale dignuti minama i torpedama baltičku flotu u zrak.

HRVATI,
kupujte svi papir za pušenje
Družbe sv. Cir. i Met.
za Emigr.

Franina i Jurina.

Fr. Ča da je Jure tebe pital oni Kapopošta va Rovinju prije dibatimenta ako će se zaminat talijanski ali hrvatski.

Jur. Je me pital da, pak sam mu reka', ako ga dalmatinski zajik biži više na talijanski da govori talijanski, ako ne, kako oće.

Fr. Ter on se je i zadnji put na čisto hrvatskom dibatimentu zaminal talijanski, mogal je i ov put.

Jur. Ja sam to tako i mislel, samo mi je bilo kurioźo, zač me on pita kako će govorit, kad zna dobro da nijedan od nas četiri obtuženika ne zna talijanski.

Fr. To ti je Jure zalo,. zač on raporti piše nimški, s gospodom, da bude veći gospodin, govori talijanski, a nas pošlata kadagod hrvatski.

* * *

Fr. Ča biš reka Jurino, ki će bit budući podešta! u Puli?

Jur. He, težko ti je brate zibrat pravoga. Niki kažu, da će bit vokat Baratun, drugi, da će bit nodar Bodul, treći, da će bit nodar Nimac, četvrti, da će bit direktor od pošte, pak sad zibiraj.

Fr. A koga bi stili naši šijori deligati?

Jur. Oni bi najvolili onoga, ki ima punu i vaik odprtu torbu.

Fr. A ča će šocijalisti?

Jur. Oni da moru i brez njega.

Fr. A naši vanjski kmeti?

Jur. Njih nijedan nepita, samo da lipo plaćaju dicionale.

Pogled po Primorju.

Puljsko - rovinjski kotar:

Imenovanje.

C. k. namjestnik za Primorje u Trstu imenovao je namjestničkog koncipistu dra. Alberta pl. Hirscha kotarskim povjerenikom.

Ratni brod „Carica Jelisava“.

Glasom službenog izvješća ratni brod „Carica Jelisava“ prispjela je u Amoy, gdje će ostati četiri dana. Na brodu svi zdravi.

Božićnica za djecu hrvatske škole u Puli (Šijana).

Kako je bilo javljeno, obdržavala se jučer u 2 sata poslje podne Božićnica za dječicu naše krvi i jezika u šijanskoj školi. Vrlo pohvalno je od upraviteljstva škole, što je poprimilo običaj da se djeci pružaju ovakove zabave, kao predteča i spomen na svete Božićne blagdane.

Hvala radinosti i marljivosti ravnatelja škole gospodinu Jelušiću, i učiteljicama koji su velikim trudom nastojali da malu dječicu uvježbaju u pjevanju i deklamaciji, te osobito velecienjenim gospodjama i gospodjicama koje su se požrtvovno i revno zauzele, tako rekuć natjecale sabiranjem prinosa, da Božićnica što ljepše ispadne, zabava je uspjela koli u moralnom toli u materijalnom pogledu, te po iznosu prinosa ovogodišnja Božićnica je najbolja. Posjet zabave bio je tako velik, da dvorana škole bila je prepuna ljudi tako, da je mnogo posjetnika moralo slušati zabavu u predvorju i na vratima. Zabava je odpočela sa pjesmom »Narodi nam se kralj nebeski«, koju su djeca odpjevala veoma skladno.

Slijedilo je zatim deklamacija, monologa, pjevanje u zboru, što su sve dječica, dobro uvježbana izvela na obće zadovoljstvo i što je občinstvo svaki put odobrilo burnim pljeskanjem. Čuli smo takodjer Schubertov »Nocturno«, duet, izveden na harmoniumu i guslama. Mala djevojčica Ladavac, zahvalila se veoma milo svim dobročiniteljima i velevriednim gospodjama koje su najviše doprinicle da se Božićnica mogla prirediti, te im iz nevinog srca iskreno doviknula u ime sve dječice: »Bog Vas živi i Bog Vam plati«.

Na koncu je veleuč. g. dr. Ivan Zuccon, odvjetnik, a predsjednik podružnice Sv. Cirila i Metoda živim riečima pozdravio prisutne, te veoma toplo zahvalio gospodjama na požrtvovnom radu i ljubavi, što su izkazale prema našoj dječici, preuzev na se neugodnu zadaću oko sabiranja prinosa i svim onim dobročiniteljima, koji su pružili svoju darežljivu ruku i pripomogli dobrom djelu. Obodrio je majke i oce našega roda i jezika, da ne puste da im se njihov porod izgubi, ne padne u more tudjinštine, da se ne izrodi njihovom jeziku i mlieku. Djeci je pak preporučio da budu poslušna svojim učiteljima i da marljivo uče, čime će se jedino pokazati zahvalnima njima i svojim roditeljima.

Ovime je zabavni dio završen, te se je odpočelo sa djeljenjem nagrada »Božićnice« djeci. Ovom prilikom, opažamo pak nekojim majkama, da nije diepo ni častno za nje, što pokazuju reg bi nekakovu pohlepnost za darovima i prigovaraju bez razloga ovom ili onom, kao da im je krivica počinjena. Upraviteljstvo škole pozna dobro prilike i potrebe pojedine djece, te je koli ovo toli i odbor gospodja sdušno nastojao da pravedno pripomognе samo siromašnoj djeci, jer to i je svrha ovih Božićnica. Ovo budi rečeno bez zamjere.

Pučke škole u Puli. Podajemo po ovdašnjem „Omnibusu“ jedan primjer o žalostnih školskih prilikah u našem gradu, a iz tog primjera neka si stvore naši cienjeni čitatelji sud kako je po ostaloj Istri, gdje imadu vlast u rukama naši tobožnji prijatelji i prosvjetitelji:

Pula ima 36.000 stanovnika. Po poznatoj statistici imade oko 23.000 Talijana, 8.500 Slavena i 4.500 Niemaca. Školskih obvezanika ima u Puli 4200. Talijanske škole, kojih imade raznih vrsti, imadu 2530 djece. Njemačke škole raznih vrsti, 1435 učenika. Po statističkom razmjeru morali bi Talijani imati 2750 školske djece, Slaveni oko 1000, a Niemci oko 500. Medjutim vidimo kako njemačke škole progutaše još skoro 1000 djece. Slaveni pako u Puli nemaju ni jedne škole ni jednoga razreda! Njihova (većinom hrvatska, a nešto i slovenska) djeca moraju polaziti talijanske i njemačke škole, jer družbina udaljena škola u Šijani ima tek 278 djece, većinom seoske. Eto ovakove su istarske školske prilike. Značajno je kako je tu jaka germanizacija.

Udovica utješena.

Jučer smo u talijanskom dielu našega lista javili puku občine Pule, da je občina Pula, ostavši udovicom odkad ju je njezin hranitelj i branitelj Rizzi sirotu svu zaduženu i teško ucviljenu iznenada sa svom djecom ostavio, dobila sedam tutora, koji će sada za nju skrbiti i braniti je od zla i neprijatelja . . . Hrvata, dok joj ne nadju novoga muža t. j. do novih občinskih izbora.

Ti njezini novi hranitelji i branitelji jesu: 1. Dr. Dinko Stanich, kao predsjednik, glava nove obitelji: 2. Jure Benussi, trgovac posjednik: 3. Vjekoslav Dejak; 4. Dragutin Frank, upravitelj poštanskog i brzojavnog ureda: 5. Petar Privileggio, obć. đeligat fazanski; 6. Dr. Vilko Vareton, odvjetnik; 7. Sašo vitez Wilhelmi, viši mjernik mornarnice u miru. Svi ovi, izim našega Dinka i Vilka, povratiše se opet u majčino krilo, da pod vodstvom nesudjenog očuha i u društvu s »desetim« bratom zacielјuju rane i otiru suze zaduženoj majci a izpunjuju praznine wertheimovih blagajnica.

Nu tješi se siroto majko, ima jošte na biljade i biljade djece, koji s tobom gorko plaču i tuže već godine i godine, ali na sve vapaje naše uviek se oglušiše i ćaća i djedi i stari svatovi naši.

Kanfanar 21.

Veliko se je zlo dogodilo prošle noći ovdje kod nas. Izgorjela je do temelja „Villa Zalaznik“ vlastničtvo istoimenih supruga. Gosp. Zalaznik jest činovnik c. kr. pošte u Puli, a obitelj mu je stanovala ovdje. Zgodno gradjena palačica dizala se je posve blizu željezničke postaje i liepo se je prikazivala putnikom.

Težkom muhom spasili su nešto robe.

Lošinjski kotar:

Iz Osoršćice mjeseca prosinca.

Došao je trbuhom za kruhom, da hrvatsku djecu odnarodjuje i kad se je već obljeo našega kruha, da nam nesmetano daje lekcije pokrivajuć se farizejski katoličizmom. Hrvati, dobre dušice, gledali su toga arcikatolika njekako čudno, dapače tobože najradikalniji svećenici iz okoliša mislili su, da mu ugode, talijanski, akoprem njim se je taj sladki jezik strašno po ustima lamao. Taj Tirolac učitelj Tonolli naučio se je upravo radi toga črčkat u razne tobože katoličke talijanske novine, i veselio se, što su nesmetano njegovi vjernici širili je medju pukom i tim povećavali

njegovu aureolu, a da mu nitko u javnosti nije odgovarao na njegove neistine. Nu, kad smo u vidjeli, da je htjeo sa svojom deputacijom prevariti i Sv. Otca, i tim se još u javnosti ponosio, bilo je previše i za nas bodule, te smo na to upozorili javnost. Ali eto jada iznenada. Naučan nesmetano crčkarit u razne tobožnje katoličke talijanske novine opekle ga kad se je našlo i medju timi tihimi otočani, koji su mu se usudili u javnosti predbaciti njegovu prevaru. Sav je od jada pobjesnio i kao junak s abesinskih poljana počeo je u katoličkom „L Avvenire" u broju 198 od 26 studenoga t. g. iz zasjede, navaljivati na dopisnike „Naše Sloge" dajuć im razne titule. Da ne bi pomislio, da smo se njegove žuči prestrašili. poškakljat ćemo ga malo bolje i odkriti njegovu arcikatoličku obrazinu. Blebeće o žabi, nazivlje nas, da smo zreli za ludnicu, jer smo se usudili odkriti njegovu prevaru. Htjeo bi nas domaćine učiti, od kad obstoji kod nas glagoljica i tumačiti nam o istoj razne papinske odredbe. Kukavac! Neka pita, koliko je prošlo godina, da je u Nerezinah prestala glagoljica? Kazat će mu prepozit Bolmarčić u Krku. Ne njemu, jer on, koji je htjeo zavaravati svojom deputacijom Sv. Otca, nije toga dostojan, već javnosti stavljamo ovo pitanje! Neka se javi onaj, koji može dokazati, da se je ne posljednjih 30 godina, nego od kada je naš narod došao u ove strane ikada u župnoj crkvi sv. Jakova, Ćunskoga i Suska pjevala latinska misa. Kad se nije pjevala misa latinski, kako vraga (prosti mi Bože) se je dakle pjevalo, jer svaku nedjelju i zapovjedni svetak se obično misa pjeva. Za Unije ne kažemo ništa, jer je na to pitanje odgovorio u Našoj Slogi i u Omnibusu bivši unijski dušobrižnik. Znamo, da će veći papista od samoga pape i sada poskočili u franjevački konvenat, da dobije tamo razjašnjenja. Što će jadnik, fratrom naručuje tiroleške salame, pa je i pravo, da kod fratara sa svojom kolegicom do dolazka zviezde danice uživa i fratarskom se kapljicom zaliva. U ernoj noći skoro do bjeloga danka žvakajuć tiroleško salamu i pijuć fratarsko vino njim se laglje pojavljuju nove ideje, kako će naš narod odnarodjivati. A ti Stipe sviri. Nu preporučili bi fratrom, da se obrate na drugu firmu za salame, jer učiteljica mora drugi dan trčat po mjestu tražeć pirule di catrame, da njoj odlakne, a jadnoga Tonollia spopade po noći takav strah, da mora k sebi u sobu uzimati spavati mladiće. pa se Nerezinci smiju, da s Tonollijem u kamari najljepši mladići spiju ha ha ha, hi hi hi . . . . . Pitamo istoga arcikatolika i arcipapistu. da li mu je možda poznato, tko je rovario proti tomu, da se blagoslov kipa Presv. Srdca Isusova ovrši svečano pod vedrim nebom. Znamo, da se je dotičnik pobojao za Nerezinske glave, ali mu možemo kazati da su Nerezinske glave od djetinstva naučne na sunce i svako nevrieme. Budući nas opet spopada boduška apatija za pisanje, s toga za ovaj put završujemo, dok nas arcipapista opet ne probudi. Noćno strašilo.

Krk 20.

Javljamo Vam neugodnu viest, da je naš narodni prvak, dični starac presvjetli dr. Dinko Vitezić težko obolio i opasno obzirom na dobu u kojoj jest.

Pozvani su brzojavno tiesniji rodjaci bolestnikovi i medju kojima naši vrli seborski zastupnici dr. Mate i dr. Dinko Trinajstić, nećaci Vitezićevi, jer im je majka njegova sestra. Bog mu pomozi!

Voloski kotar:

Volosko-Opatijski Sokol. Od tamo piše nam prijatelj mladog „Sokola":

Naš Sokol, prema okolnostima, koje kod nas vladaju, liepo napreduje. Oni koji polaze marljivo, vježbaju liepo i skladno, tako, te bi svatko rekao, da naši sokolaši vježbaju već godinu dana. Željeti bi bilo, da okolišni mladići k našemu družtvu pristupe. Naš Sokol ima prilično broj članova podupirajućih. Utemeljitelji, koji su već podpunoma ili djelomično izplatili utemeljiteljnu svotu od 50 K jesu sliedeći: Veleuč. g. dr. Ivan Poščić, veleuč. g. dr. Matko Trinajstić, g. Viktor Tomičić, g. Julij Miran, veleuč. g. dr. Niko Fabianić i veleuč. g. dr. Andrija Stanger. Članovi podupirajući koji su potpunoma ili djelomice izplatili svotu od 6 K jesu: g. Vinko Kinkela ml. Rukavac, Jurković Albin Opatija, Rade pl. Marokino Opatija, Spinčić Dinko Frančići, Mavrović Franjo Frančići, Kundić Milan Frančići.

Neka se u ove rodoljube ugledaju i mnogi drugi, da i oni pripomognu ovomu mladomu, u ovim stranama jedinomu i po narodni život vrlo korisnomu družtvu za staviti se na čvrste noge, da bude moglo što bolje i uspješnije razviti svoju djelatnost i odgovarati svojoj uzvišenoj svrsi.

Braćo Sokoli! Polazite marljivo vježbe i ne ćete se kajati. Ugledajte se u onog čeličnog brata Vjekoslava Sinčića iz Matulja, koji, akoprem udaljen pol sata od Voloskog, dodje na svaku vježbu, makar kakono se kaže, stricle pucale. Takvih mladića bismo trebali. Vidi se, da on shvaća potpunoma svrhu i zadaću sokolstva. Ovo smo napisali, ne da ga hvalimo, već da ga postavimo za uzor onim mlačnim članovima, koji, akoprem stanuju u mjestu, ne dolaze na svaku vježbu. Valja ovdje pohvaliti g. Antona Jarouška iz Opatije, koji, akoprem siromah, dao je za Sokol 10 K. Živio!

Bečki načelnik u Opatiji.

Poznati vodja protužidovske stranke i bečki načelnik g. dr. Karlo Lueger stigao je u našu Opatiju i nastanio se u Tomašićevom dvorcu, gdje će ostati dulje vremena.

Njemački jezik a slavenski dijalekt u Lovrani.

Občinsko glavarstvo u Lovranu razpisuje natječaj u talijanskih listovih na mjesto občinskog stražara sa godišnjom plaćom od 960 K. i 50 K. godišnjih za odjeću. Od molitelja zahtjeva ono *slavno* glavarstvo, da znadu čitati i pisati talijanski, da poznadu njemački jezik i jedan slavenski dijalekt.

Za občinu u kojoj stanuje ogromna većina Hrvata i u kojoj neima nijednog Niemca uredjenika, traže gospoda na občini poznavanje talijanskog i njemačkog jezika od budućeg obć. stražara, dočim im je dosta ako bude znao za onu većinu občinara, koji slavenski dijalekt!! Bog bi ga znao koji od slavenskih dijalekta misle lovranski jezikoslovci.

Počastno gradjanstvo.

Občinsko zastupstvo za Volosko-Opatiju podielilo je veleuč. gosp. dru. Franu Mandiću, liečniku u Trstu, počastno gradjanstvo, u priznanje zasluga, što ih je stekao za tu občinu. Čestitamo.

Pazinski kotar:

Kako se austrijski činovnici boje hrvatskih rožića. Iz Pazina nam pišu: U jednoj hrvatskoj uložnoj knjižici poštanske štedionice, gdje ima biti upisan iznos slovima, čitamo sliedeće: sestdeset, četiri sto, četrdeset, četrdeset, četiristo, cento, sest, zweihundert, 40 K. 100 K, 40 K, seststo, Trenta, četrdeset.

Na ovu osfariju, kad su već bezobrazni, opažamo, da je dotičnik mogao uložiti ovaj liepi novac u Pazinsku Posujilnicu, pak nebi dobio toliko čušaka, a za svoj vlastiti novac. Tudjinci imaju pravo, da nam smokvu pred nosom kažu, kad smo takovi.

Kako pak poštanski činovnici razumiju u Pazinu hrvatski, nek se sudi po tome, što neznaju što je to „Beč". Ako je koji Hrvat tamo, ubrzo mora odstupiti mjesto kakvom Talijanu, kao što onomad nas usrećiše sa dva Talijančića. Pitamo još kad će se ona gospodjica na brzojavu naučiti hrvatski? Curo, preslicu u ruke!

Porečki kotar:

Iz Zrenja. Što stariji pamte u, zrenjskoj župi nije bilo nikada sv. poslanstva. Upravo radi toga narod, kad mu je bilo javljeno, da ima doći držati sveto poslanstvo častni otac Mihovil Gatin Isusovac, neuztrpljenjem očekivao je njegov dolazak. To je najbolje dokazao time, što je sve, što je moglo, pohrlilo mu na dan dolazka dne 13. novembra t. g. u večer u susret.

Nada, koju smo u njega postavljali, nije nas prevarila, jer njegovo dobro ime propovjednika poznato je i Istri i Dalmaciji i Hrvatskoj, te smo bili već i unapried sjegurni, da će njegov rad i trud velikog ploda donieti. Njegove svete rieči, koje nam je u crkvi propoviedao, sjegurno će nam za uvjek ostati usadjene u srcu. Napose pako njegova propovied o Presv. Srcu Isusovu toliko se dojmila vjernika župe Zrenj, da ih se odmah upisalo u „Družtvo djevojaka" oko 70 djevojaka, a u „Molitveno Apoštolstvo" opeta posebno oko 160. Isto liepo bilo je vidjeti, gdje narod mnogobrojno hrli sv. ispovieđi i pričesti, tako da ih se onog tjedna preko 800 ispovjedilo i pričestilo. Pa da je kome bilo vidjeti zaključnu procesiju dne 20. novembra t. g. sa slikom Presv. Srca Isusova, kipom Bl. Dj. Marije, zastavami, propelu itd.! Sve se je naljecalo, da izpane čim ljepše, te svim srce raslo i veselilo se od radosti. Očevidac sam bio i mogu svjedočiti, da su, može se reći, svima bile orošene oči suzama radostnicama i to potpunim pravom, jer kako sami starci svjedoče, nikada nije bilo ljepše i veće procesije do onog dana u Zrenju. Prva čast radi toga svakako pripada domaćim djevojkam i mladićem. Jedan dio djevojaka u bielo obučenih nosile su sliku Presv. Srca Isusova, te kip Bl. Djevice Marije; uz ove stupale su druge djevojke, isto u bielo obučene sa svićom i svićem u rukama. Iza njih je bio sbor djevojaka u bielo obučenih, za njima svećenstvo, a iza svećenstva sbor mladića, koja dva sbora jesu izmjenično pjevala „Zlatnu krunicu Presv. Srcu Isusovu". Kako li je bilo divno to izmjenično pjevanje! Jedan starac dirnut u srce kazao je naprama g. župniku: Gospodine, meni se čini, da sam u raju".

Kad bi ja sve potanko raztumačio nikada ne bi svršio. Zato samo u kratko kažem, da je bilo divno.

Istog dana dne 20. novembra okolo jedan sat popodne opet se sakupio narod, da prati na odlazku časnog otca Gatin-a do jednog komada puta. Koli težak je bio rastanak. Pričinjalo nam se kao da mora za uvjek s nama ostati. Ganutljiv je bio čas, kad se sav narod sa svojim župnikom bacio na koljena, da za zadnji put primi blagoslov od častnog otca. Sretno pošao, te predobri Bog blagoslovio njegov rad!

Namjestnik Hohenlohe u Poreču. Iz Poreča pišu nam 17. o. mj.: Danas stigao je amo parobrodićem „Pelagosa" za prvi put novi namjestnik knez Hohenlohe u pratnji članova zemaljskog školskog vieća radi obdržavanja sjednice. Na ovdašnjem mulu dočekaše poglavice oblasti novoga namjestnika, da mu se poklone i da ga pozdrave. Kasnije posjetio je namjestnik zemaljski odbor, biskupa Flappa, občinski ured i nekoje odličnije obitelji.

Poslije podne odputovao je namjestnik sa pratnjom istim putem natrag u Trst — ostaviv ovdje vrlo ugodan utisak.

Poreč, 20.

(Nova jeftimba za školu u Žbandaju — Sjednica školskog vieća — Spašen brod.)

Na 3. januara biti će u občinskom uredu u Poreču nova licitacija za gradnju škole i žandarskog stana u Žbandaju Pri posljednoj jeftimbi nije ga bilo, tko bi povoljno uzeo na se gradnju.

Sada su povisili. Isključna je cieua 27.000 kruna.

Upozorujemo naše male graditelje na taj posao. Nije Bog znaj što, al u slaboj godini bolje i to, nego li ništa.

Prošlu subotu bila je ovdje mjesečna sjednica, pokrajinskoga školskog vieća za Istru.

Namjestnik knez Hohenlohe koj je po zakonu predsjednik, došao je iz Trsta vladinim parobrodom »Pelagosa« ovamo. Budući mu to prvi put u Poreč, pohodio je ovom zgodom biskupa i načelnika občine.

Zapovjednik »Pelagose« kapetan Stjepo Vučetić, čim je prispio u Poreč, doznao je, da je izvan školja Sv. Nikole na plitvici nasjeo na pjesak jedan talijanski jedrenjak imenom „Grazia« pod zapovjed R. Scarpa. Naš vrli Vučetić zapita i dobije dozvolu od namjestnika, pak ode sa Pelagosom na pomoć. Vezao je Talijana i cuknuo nekoliko puta svom silom, pa ga je liepo istegnuo i dovezao na sjegurno mjesto. Evala mu! Da nije njega, bilo bi Talijanu zlo.

Koparski kotar:

Iz Sluma. Dne 26. t. mj. obdržavati će naša podružnica „Družbe Sv. Ćirila i Metoda" za Istru svoju 5. (petu) redovitu skupštinu u Slumu u četiri sata poslie podne, na koju se pozivlju svi članovi i gostovi. — Za odbor: **Matko Finderle**, predsjednik.

Buzet, 16. decembra. Kako doznajemo predvidja se što skorije umirovljenje dosadašnjeg ovdašnjeg c. k. poreznika.

Nećemo da mu predbacujemo njegovu strogost prigodom utjerivanja dužovnih poreza, da neoštene zaostataka, al predbaciti mu moramo svakako što je zbog namela, koje porezovnici za razne, a ne samo za občinske svrhe plaćati moraju, isti vazda uvjeravao, da je namete občinska uprava skrivila, te time nastojao občinsku upravu neposredno pred kmetom ocrnjivati, čega se ni njegov sadanji privremeni zamjenik, t. j. protustavnik (Kontrolor) nežaca, dakle udara u gusle svog predšastnika. Mislimo pako da bi mnogo bolje činili, kad bi nastojali, da na uredovnoj tabli c. k. poreznog ureda nebudu izvješeni razni oglasi sbog namela i inih daća samo u njemačkom nego u jeziku naroda — al u tom jeziku nevidjaše još nitko jednog oglasa na toj tabli — da narod razumjeti može i zna zašto pojedine namete plaća te da nedužne ne okrivljuje. Ali žalibože znamo, da naši protivnici svako sredstvo upotrebljuju, eko se istim proti nama poslužiti mogu.

Prigodom imenovanja nasljednika odlazećeg poreznika, nadamo se, da će nadležne oblasti uzeti zaista u obzir okolnost, što je ovaj sudbeni kotar napučen jedino stanovničtvom hrvatskog ili slovenskog porieklа, a da kod ovdašnjeg c. kr. poreznog ureda nema baš nijednog činovnika pa ni poslužnika i ovrhovoditelja, koji bi jezik naroda sasma poznavao, te nasljednikom odstupajućeg imenovati jednu ličnost, kojoj poznavanje jezika naroda nemanjka.

To je ne samo u interesu naroda, već baš i same države, jer upravo porezni uredi imadu najveći saobraćaj sa narodom, a tiče se materijalnog interesa i jedne i druge stranke.

Vidjećemo ovom prigodom hoće li nadležne oblasti opravdanoj želji naroda — preko 21.000 žitelja — udovoljiti, jer bi baš već vrieme bilo, da tumača netrebamo, da se sa činovničtvom sporazumiti možemo.

Iz Dana — buzetski Kras — pišu nam polovicom decembra. Prošloga mjeseca posjetio je naše skromno mjestance sudbeni činovnik iz Buzeta g. dr. Dolenc — i to kako reče — da vidi i upozna jedan dio našega Krasa prije nego li otidje na novo opredieljeno mu mjesto u Kobarid.

Tim povodom sastalo se u rodoljubnoj kući našega župana i občinskog zastupnika g. M. Sankovića četica prijatelja, koji se uz čašu rujnoga vina i u prijateljskom razgovoru sjetiše i naše sirotinje, naše nade u bolju budućnost, učeće se

mladeži na hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, za koju sabraše 16 kruna, koje su jur odpremljene na opredieljeno mjesto. U tu svrhu podariše: g. dr. Dolenc, kano uspomenu na svoj odlazak 10 K, g. Fr. Peršić, župe-upravitelj iz Vodica 2 K, g. Ante Mladenić, ravn. učitelj iz Vodica 2 K, g. M. Sanković 2 K, — ukupno 16 K. — Bog naplatio stostruko gg. darovateljem i naši svuda obilato nasljednike!

Iz Vodica občina Buzet pišu nam: Kako svake godine, tako smo i ove obdržavali ovdje blagdan sv. Martina. Pobožnoga naroda dohrlilo je ame i iz sušjednih sela, kano iz Dana, Jelovice, Muna, Sluma itd., te svi prisustvovali službi božjoj i propoviedi, koju je obavio naš župe upravitelj veleč. g. Fr. Peršić uz pripomoć župe upravitelja iz Sluma veleč. g. L. Tonkovića.

Po službi božjoj sastaše se nekoji prijatelji i znanci u gostoljubivoj kući g. župe-upravitelja, koji ih je liepo pogostio, a oni mu se pokazaše zahvalni, što su braće za „Djačko podporno družtvo" u Pazinu 9 kruna, koje podariše: g. M. Sanković-Solcatić iz Dana 1 K, g. Lovro Tončić, nadučitelj iz Muna 1 K, g. Ante Mladenić ravn. učitelj iz Vodica 1 K, g. L. Tonković, župe-upravitelj iz Sluma 2 K, g. Fran Peršić, župe-upravitelj iz Vodica 2 K, g. Josip Sirotić, ravn. učitelj iz Sluma 1 K i t. Ribarić Ivan župan iz Vodica 1 K. Novac je odaslan u Pazin. Živjeli dobročinitelji naše uboge mladeži!

Razne primorske viesti.

Narodni biljeg.

»Narodni biljeg«, što ga izdaje »Družba sv. Ćirila i Metoda«, upravo se tiska, te će se razpačavanjem istog započeti u drugoj polovici prosinca. Slika za taj biljeg izradjena je po ideji našeg umjetnika slikara Iv. Tišova u zagrebačkom litografskom atelieru tvrdke W. Rožankovski i drug vrlo krasno i ukusno. U okviru stupova, okruženih lipovim lišćem, slike su naših slavenskih apost. sv. Ćirila i Metoda, a izmedju njih njihov apoštolski znak, štap sa dvostrukim križem. Izpod slike su rieči: »Prosvjetom k slobodi« i znak »2 filira«. Razpačavanje tog biljega za Hrvatsku, Slavoniju, Bosnu i Hercegovinu povjerila je družba klubu »Sv. Ćiril-Metodijski zidari« u Zagrebu, kojemu se imadu sve naručbe dostaviti. Ovaj se biljeg rabi na razglednicama uz poštansku marku, na listovima kao vigneta, na računima, na izkaznicama, pozivnicama i ulaznicama na koncerte, zabave, plesove i t. d.

Razpis natječaja.

Mjesto ravnajućeg učitelja izpražnjeno je na mješovitoj jednorazrednoj pučkoj školi u Pasjaku. Molbe valja predložiti propisanim putem u roku od 4 ćedna počam od 26. novembra o. g. — c. k. kot. škol. vieću u Volovskom.

Naknadni izbor.

Jučer je u Trstu izabran za zastupnika na carevinsko vieće neki John pl. Scaramangà, čovjek političkog uvjerenja i Talijan i Austrijanac i lažiliberalac. On je porieklom Grk. — Graeca fides složila se sa talijanskom političkom vjerom.

U 17 satih!

Za židovsko lažiliberalnimi talijanci Istre i Trsta povadjaju se eto — uspješno i talijanski svećenici u gradu Trstu.

Za posliednjeg zasjedanja istarskog sabora uricalo je predsjedničtvo sjednice po talijanskom načinu brojenja satova tj.: na mjesto u 4 sata po podne, u 16 sati. Taj način mora da se svidja i talijanskim reformatorom u gradu Trstu. Oni su naime na blagdan Začeća Bl. Dj. Marije u župnoj crkvi kod Jezuita objesili na crkvena vrata plakate, kojimi su ohćinstvu javljali, da će se vršiti popoldašnja svećanost »alle ore diecisette« (u 17 sati), po našu u 5 sati po podne.

Tko zna da li je preč. gg. od kaptola pala u oči ta novotarija mladih reformatora i dali se s tim slažu?!

Veliki koncert u Zagrebu za družbu Sv. Ćirila i Metoda.

Klub »Sv. Ćirilo-Metodijskih Zidara« u Zagrebu razaslao je na gradjanstvo našeg ponosnog Zagreba proglas, kojim pozivlje i potiče Hrvate i Hrvatice na rad i zauzimanje, da svaki pojedini položi ma i skroman dar za našu Istru, za našu hrabru stražu tamo, gdje joj pogibelj najveća prieti.

Klub »Sv. Ćiril-Metodski zidari« odlučio je u zajednici s odborom gradjana i sveučilištnih gradjana prirediti i ove sezone poput prijašnjih godina na dan 7. siečnja 1905. veliki koncerat sa plesom u svim prostorijama »Hrvatskog doma« u korist »družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru«.

Hrvati i Hrvatice! Složimo se na obranu uz bok naše vriedne »družbe«, pritecimo joj u pomoć što izdašnijim darom. Za svaki dar blagosivlja Vas zahvalna Istra i zahvalna djećica, koju ćete spasiti svomu narodu. Sve sebi na čast a za korist biedne naše istarske braće!

Podpisan je Pavao Gugler, biskup i prior vranski, kao pokrovitelj, a zatim sliede mnogobrojni podpisi gradjana i sveuč. slušatelja.

Živili naši velezaslužni »Sv. Ćiril-Metodski zidari!«

(†) Božo vitez Rešetar.

Brat sveučilištnog profesora dr. Milana, našega dobrog znanca, umro je prekjučer u Trstu. Samrtne ostanke pokojnikove prenieli su parobrodom u Dubrovnik u obiteljsku grobnicu. Pokojnika žale: majka Druga, sestra gospoja Natalija ud. Vuksan, braća dr. Pero, Josip i dr. Milan i nevjeste Adelija i Stanka, ova posliednja kćerka sveuč. profesora dvorskog savjetnika Jagića.

Vječni mu pokoj!

Obiteljska žalost.

Iz Ljubljane doznajemo, da je dne 17. o. m. velezaslužnom načelniku ljubljanskom g. Ivanu Hribaru preminula ljubljena starica majka u liepoj dobi od 80 godina. G. načelniku i njegovoj rodoljubnoj obitelji iskreno naše saučešće!

Nasljednik Koerbera.

»Conservative Correzpodenz« javlja, da se u višoj birokraciji u Beču pronose glasovi o promjenama kod namjestničtva. Handel da bi imao doći kao šef sekcije unutarnjega ministarstva, Schwartzenau, guverner Tirola, došao bi za namjestnika u Trst, dočim bi knez Hohenlohe bio odredjen za nešto višega, pošto ga drže čovjekom budućnosti. Jedni drže da će on poći u Česku za namjestnika, a drugi tvrde, da će čekati riešenje sudbine Koerbera, pa bi postao ministrom predsjednikom.

Božićnica istarskoj braći.

Pod ovim naslovom donaša riečki „Novi List" od jedne riečke Hrvatice sliedeći poziv, koga neka dobro pročitaju i oživotvore svi Hrvati i Hrvatice. »Domoljubi! Iznašam predlog, da darujemo našoj istarskoj braći koju tisuću kruna, kao božićnicu — a bez filira žrtve! Odrecimo se svi, koji hrvatski osjećamo, ove godine božićnih razglednica, a mjesto takovih prilježimo na prostu dopisnicu nekoliko »narodnih biljega« za »družbu sv. Ćirila i Metoda«. Na istoj ćemo dopisnici uz iskrenu čestitku rodu i prijateljima doprinieti luči hrvatske prosvjete u kraju, koji nam zapadni susjedi otudjiti nastoje.

Riečka Hrvatica.

Car i kralj Franjo Josip Meneliku.

»N. Fr. Presse« javlja, da će ratni brod »Panther« pristati u Gibuti, te će zapovjednik Höhnel poći abisinskom caru Meneliku, da mu preda dar našega cara i kralja i to mnoštvo modernog oružja, koje će ponieti jedan trgovački parobrod.

Konačno uredjenje „Ricmanjskog pitanja!"

Tršćanskoj »Edinosti« pišu iz Ricmanja, da su konačno oblasti odlučile temeljito i na sveobće zadovoljstvo riešiti nesretno »Ricmanjsko pitanje« tim, što kane tamo namjestiti oružničku postaju. Ako je tomu tako, onda se klanjamo do crne zemlje mudrostiiobzirnosti one gg. predstojnika rečenih oblasti, koje su došle na tu uzvišenu misao.

Ako u istinu misle, da će pomoću oružničke postaje riešiti ono pitanje, tada bi morali poslati tamo jednu pukovniju vojnika, jer bi posao išao brže i uspješnije!

Hrvati! Učimo se od Talijana!

I drugom smo zgodom rekli, da se dobre stvari nevalja sramiti naučiti i od neprijatelja. Takovu jednu eto danas: Talijani imaju velikih rodoljuba, koji ne misle samo za svoju trbušinu, nego rade i za dobro bližnjega i za slavu svojega jezika i domovine. Tako imaju i mnoga društva u pomoć raznim namjerama. Njihov parlamenat stvorio je zakon, da se može učiniti društvo od raznih banka i privatnih ljudi, koji će sakupiti velike kapitale pak izdavati kao neku loteriju, a dobitak će poći u »Narodnu blagajnu za nevolje i starost i za družbu Dante Alighieri« to jest za ono društvo, koje pomaže talijanskomu jeziku izvan medja kraljevine, dakle koje, na primjer, društvo i kod nas u Istri, da nas brže potalijane. može dati pomoć za kakovu talijansku školu. Dne 18. decembra bila je u Rimu, u palači talijanske banke, osnovateljna skupština one »zajmovne zadruge«. Predsjedao je predsjednik višeg vieća talijanske Banke, a nazočnih je bilo odaslanika od raznih drugih banaka, te od sedam štedionica i od četiri osjegurna društva, pak od raznih pučkih banaka i manjih zadruga. Štedionica lombardijskih krajeva, što ima sjedište u Milanu, već je prije bila odlučila u to novo društvo 550.000 lira, kojimi će kupiti 2750 zadužnica. Čim se to porazdieli, početi će talijanska banka djelovati za spomenito društvo, t. j. uvesti loteriju i isplaćivati zgoditke.

Eto, kako se radi, gdje je rodoljublja i požrtvovnosti. A naših ljudi ima, koji sjede na cvancikama i samo predu kao stari mački, da jim tkogod ništa nepreotme i . . . . zahvaljuju Bogu, kako su glupo zadovoljni, a narod okolo njih iz kojega su potekli, neka pogiba od nevolje i od neznanja!

Ribarska zadruga u Crikvenici. Iz Crikvenice javljaju hrvatskim listovom, da kane domaći ribari ustrojiti ribarsku zadrugu po uzoru naših „Reifeisenovih" posujilnica i štedionа. Osnovateljni odbor moli braću u Dalmaciji i u Istri ako gdje postoji takova zadruga, da im se pošalje jedan primjerak pravila. (Koliko nam je poznato ne ima u Istri nijedne takve naše zadruge. Op. Ured).

La liturgia glagolito romana. Primili smo svezak za septembar-oktobar rimske „Rassegna Giuridica Ecclesiastica" koja je počela priobćivati najavljenu jur razpravu o našoj glagoljici pod naslovom: „La liturgia glagolito-romana, nella sua origine e nel suo svolgimento storico-Giuridico". (Glagoljačko-rimska liturgija u njezinom postanku i u njezinom povjestničko-pravnom razvoju.) „Cosa sia liturgia glagolito-romana, e qual sia oggetto del presente studio". (Što je glagoljačko-rimska liturgija i koji je predmet ovoj razpravi.) Ova je svezka od 127 stranica velikog formata, a brošura sadržaje mnogo povjestno pravnog crkvenog gradiva. Svezka ta stoji 1 liru 25 cent.

Proti štrenju filoksere. Pošto se je pojavila filoksera u vinogradih ohćine Roč, zabranila je politička oblast u Kopru izvoz trsja, stabala ili dielova stabala i svakog drugog predmeta iz one ohćine, kojim bi se mogio prevesti filokseru iz jednoga na drugo mjesto.

Iz državnog proračuna cesto i vodogradnje u Istri. U proračunu državnom za god. 1905., što ga je ministar financija parlamentu predložio dne 17. novembra o. g. nalazimo sliedeće iznose, koji će biti u Istri potrošeni

1. Za popravak državnih ureda u Puli . . . . . K	4.000
2. Za uredjenje ceste, koja vodi iz Dekana u sv. Anton i za jedan most na potoku Martežin (koparski kotar)	3.000
3. Za gradnju ceste Cres-Lošinj prvi obrok	16.800
4. Za cestu sv. Ivan od Šterne-Montrilj-Karojba prvi obrok .	10.000
5. Za cestu Klana-Paka četvrti obrok	2.000
6. Za cestu Barban-Labin šesti obrok	20.000
7. Za dvie bove u Tragetu u kanalu Raše	5.000
8. Za obranu luke u Poreču treći obrok	10 000
9. Za produljenje mula u Miljah peti obrok	10.000
10. Za gradnju luke u Lovranu zadnji obrok	17.000

Hrv. obrt.-rad. pjevačko družtvo „Nada" u Budimpešti, javlja nam da je premjestilo svoje prostorije u „József-Körut 75 (Böhm-wendeglö).

Razni prinosi:

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru poslaše preko naše uprave:

Josip i Emma Stanger iz Lovrana za počastiti uspomenu pok. Marije udove Bartolomei Molin d' oro 10 kruna; Matija Dubrović, kapelan Buzet, sabrano u veselom družtvu u Crnici 5 kruna; Dr. Dinko Vitezić, Krk u ime oprosta od čestitanja 5 kruna.

Ukupno danas . . . . . K	20·—
Na račun ove god. izkazano .	1347·89
Sveukupno . . K	1367·89

Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru izručio je prof. Vjekoslav Spinčić sabranih u Beču kod četvrtačnoga stola dne 10. decembra t. g. kruna 6 a kod p. n. gos. dra. Barkovića dne 11. decembra t. g. kruna 50 — ukupno kruna 56.

Djačkomu prip. družtvu u Pazinu preko naše uprave: Dr. Dinko Vitezić u ime oprosta od čestitanja K 5.

Ukupno danas . . . . . K	5·—
Na račun ove god. izkazanih . .	967·55
Sveukupno . . K	972·25

Za Bratovščinu hrv. ljudi u Istri priposlaše našoj upravi:

Dr. Dinko Vitezić Krk u ime oprosta od čestitanja K 5.—

Ukupno danas . . . . . K	5·—
Na račun ove g. izkazanih . .	94·—
Sveukupno K	99·—

Dobre ruke dao je prof. Vjekoslav Spinčić:

Bratovščini hrv. ljudi u Istri u Kastvu K	50
Družbi Sv. Ćirila i Metoda za Istru „	50
Djačkom podpornom družtvu u Pazinu „	50

Svoji k svojim!

Skladište pokućtva

goričko-solkanske

STOLARSKE ZADRUGE

(prije Antun Černigoj)

TRST

Via di Piazza vecchia 1, polak crkve Sv. Petra

Tvornica sa strojevnim obratom.

Pokućtvo izradjuje se samo u peći izsušenim drvom.

Konkurencija izključena. — Za solidnost se jamči.

Prodaje se takodjer uz mjesečnu odplatu.

Zastupstvo u Trstu, Splitu i Aleksandriji.

Ilustrovani cienici se šalju na zahtjev.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gone vjetrove i čiste krv — pospješuju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju grozницu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Lječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madruna — s toga nesmiju manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 ducet)	K 5·—	36	(3 ducata)	K 12·40
24 bočice (2 „)	„ 8·60	48	(4 „)	„ 16·—
60 enčica (5 ducata)	K 18·—			

Manje od 12 bočica se nešalje

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, prohladanju, kataru, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih ma i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 — 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 boce se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC (Slavonija).

Svoj k svomu!

Niže podpisani obznanjujem sve svoje p. n. gospodu mušterije, da su prispjele sve vrsti tkanina za

jesen i zimu

za gradjanska odiela, kao i za velć. gg. svećenike, kao talare, reverende, ogrtače (Überziher), salonska odicla od raznovrstne crne tkanine najbolje vrsti.

Da svim zahtjevima p. n. mušterija zadovoljiti uzmognem, nabavio sam na raspolaganje uzorke najfiinijih inozemnih kao i tuzemnih tkanina, kao i jornale I. švedske pomodne akademije. Mojim neumornim trudom postigao sam liepu svjedočbu p. n. gg. mušterija, da im ne treba posluživati se kod kojekakvih agenata, pošto ja nabavljam izravno sve što odgovara najukunijim zahtjevima krojačkoga obrta.

Preporučam ujedno gotovih odiela, havelaka i ulstera koje držim vazda u zalihi.

Cieno umjerene bez bojazni utakmice.

Naručbe na obročna odplaćivanja uz potpunu jamčevinu izvršavaju se točno i solidno.

Nadajuć se odziva p. n. gg. mušterija

Marko Zović
krojački obrtnik u Pazinu.

Pčelno-voštene svieće

po kilog. K **4·90**, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ukrasne svieće iz gori imenovanog voska, ukrašeno u reliefu sa zlatom, srebrnim svećem lil. . . . . kg. po K 8·—	Voštani ovitki, bieli i bojadisani . . kg. po K 4·90
Iste ukrašene s odljepljivim svietlicama . . . . 6·—	Isti okrašeni s svietom i zlatom . . . . . 8·—
Tamjan lagrima, najfiniji . . . . . 2·40	Svieće za božićno drvo u 6 bojah . . . . 3·—
„ „ . . . . . 2·—	Voštene svieće tarće. I. austr. sastav . . . 4.40
„ granis . . . . . 1·20	Svieće i tarće, I. talijanski sastav . . . . 3·—
	„ II. „ „ . . . . 2·40
	Voštено platno za oltare, metar . . . . 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — Za pravi, čisti vosak jamčim sa 20co kruna. Gerstheimovi stenji (litiji) i stakla za vječnu luć. — Isto tako **mell** pitomac (stolni) i navadni, uz vrlo nizke cieno.

Preporučam se pročastnom svećenstvu, p. n. crkvinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja sugłasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u Via Giulia br. 5, prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

V. Despalatović

soboslikar za Istru

Via Circonvallazione 61. **PULA** Via Circonvallazione 61.

Preporuča se za slikanje palača, vilà, kazališta, crkvà te u njima oltare, božje grobove, popravlja kipove svetaca.

Radnja je trajna

Veliki katalog ukusnih uzoraka za crkve i palače daje na uvid.

Ciene su umjerene.

NA ZNANJE gg. TRGOVCIMA!

Podpisani ima na prodaju **60 hektolitara vina terana prvoga reda** i nešto bieloga iz vlastitih vinograda. Moje vino je nagradjeno diplomom god. 1901. od Gospodarske Zadruge u Pazinu.

Koji želi nabaviti tog vina, neka posjeti podpisanoga, te će se pogoditi za cienu.

Naslov:

Jakov Modrušan
Paladnjaki, pošta **Žminj** (Istra).

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkalično-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički autoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom **kod svih bolesti probavnih organa i grlića na proti ulozima i reumi, kod želudačnog, pločnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima** (zlatnoj žili), **kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žgaravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo** kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analizirase ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upraviteljstvo vrela Apatovačke kiselice"
ZAGREB, Ilica broj 17.

ZAŠTITNA MARKA

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Broj 52. Pula, u četvrtak dne 29. decembra 1904. God. XXXVII.

Oglasi, priposlana itd. tiskaju i računaju se na temelju običnog cienika ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu, oglase itd. šalju se naputnicom ili položnicom pošt. štedionice u Beču za administraciju lista u Pula.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše „Reklamacija".

Čekovnog računa br. 847·849

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovica.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, epodpisani ne tiskaju, nefrankirani ne primaju.

Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili K 5·—, odn. K. 2·50 na pol godine

Izvan carevine više poštarina.

Plaća i utužuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h., zaostali 20 h., koli u Puli, tol izvan iste.

Uredničtvo i uprava nalazi se u »Tiskari J. Krmpotić i dr.« (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić v Trstu. (Via Chiozza 12)

† Dr. Dinko Vitezić.

(24. jula 1822. – 25. decembra 1904.)

Svršeno je!

Ruka nam se trese, suze nam se toče niz lice, srce nam drhće, duboko potresena duša plače, — mili i blagi naš prvak dr. Dinko Vitezić zatvorio je za uviek oči i odielio se tielom od nas.

Providnosti se svidilo pozvati oca Istarskog patnika baš na dan Porodjenja Spasiteljeva.

Na dan uspomene Spasa svieta, čelik značaj, veliki Hrvat, prvak Istre, preporoditelj istarskog puka, odlučni branitelj njegovih pravica, dika roda svoga — umro je!

I nema ga više, ode nam i on.

Istra naša, potlačena ova sirotica, gorke suze lije nad grobom jednog od najplemenitijih svojih sinova.

Težka kušnja snašla je našu bol i jad; u srcu našemu otvorila se opet krvava rana, koja nas tišti, koja nas ljuto peče.

Zar neće zacieliti?

Bog nas je opet pohodio i to k dobromu vodi.

Vječnost Njegova nam je utjehom: dobrota i milosrdje Njegovo melemom su naše velike tuge· dobrota Njegova samo dobre miluje.

I pozva ga k sebi.

Osamdeset i tri godine dihanja, osamdeset i tri godine pregaranja, rada i ljubavi za hrvatski svoj jezik i rod!

Tim teži udarac, tim jača bol, jer bijasmo privikli na dobrotu, na zaštitu, na veliku ljubav dičnoga Starine našega, koja nas je obuhvatala jednako sve.

Božji je bio, k Bogu se povratio!

Utielovljena sama kriepost i pobožnost; drugačiji nije mogao da bude.

Odricanje od svjetskih varavih slasti i lasti; pregaranje i ugušivanje ljudskih strasti — vrline ove njegove sjaju i blistaju poput alem-kamena, za dugog njegovog čovječanskog života.

Obiteljsku sreću i ljubav, žrtvovao je sreći i ljubavi hrvatskoga patnika: darovao je svoj veliki um, plemenito srce svoje, život svoj cieli, majci rodjenoj — Istri.

Ostavio je zato mnogobrojnu obitelj: obitelj svega hrvatskog naroda, zadojenu vječnom ljubavlju harnosti i sinovske odanosti.

A zato plaču i djeca i majka. Obitelj ciela tuguje, iskrene suze lije, u crninu se opet zavija, a da znaka žalosti stare još skinula nije.

Zar će vječno tugovati?

Vitezićev veliki duh bit će njoj utjehom u velikoj boli.

Sjeme spasa počelo nicati, rieči i djela dra. Dinka dojmiše se srdaca naših, plod rada njegova obilato bere i uživa istarski puk.

Diko rodnoga Vrbnika svoga, ponos Vrbničana, vierni sine rodne grude!

U njemu si i našao zasluženi vječni počinak!

A dat će Ti ga blagi Dinko, radi Tvoje velike ljubavi prema njemu, koju si u svakoj prigodi izkazivao i nitko ga neproslavi koliko Ti.

Spomenici velike Tvoje dobrote i veledušnosti, neizbrisivom učiniše slavu Tvoju, a u srcima našim ostao si bezsmrtan!

Duh Tvoj veliki, Dinko, neka lebdi uviek nad nama, bio nam vodićem u svakom djelovanju našem.

Molitve Tvoje pred prestoljem Oca Nebeskoga, bit će uviek upravljene na oslobodjenje i spas hrvatskog tužnog puka ispod jarma zlobnika i zatiratelja, — jer Ti si Tvojim dobrim srcem već za života molio Oca Boga, a proti neprijateljem njegovim sproveo si u borbi sav Tvoj viek za njegove pravice.

A Ti hrvatski puče klekni!

Otari suze, pobožno skini kapu, digni oči na nebesa i moli!

Neprestani moliti se: moli u Svevišnjega Oca za spas onoga, koji je kroz dugi viek svoj radio za spas tvoj!

Moli se pobožni puče za Dinka Vitezića, jer i on se za te moli u dvorovima Kraljevstva Nebeskoga

Otče naš . . . i budi nam milostiv!

Milostiv budi i našemu Dinku . . ., u Tvom stanu daj mu raja i usliši molitve njegove i naše!

A daj Bože, dobromu slugi Tvojemu, u ljubljenoj rodnoj grudi:

Pokoj Vječni!

† Dr. Dinko Vitezić.

Premda smo donekle pripravni, obzirom na veliku starost i opasnu bolest, sa strahom u srcu očekivali potresnu viest o smrti ovog velikana, ipak nas nagla smrt dra. Dinka u velike iznenadila i duboko ožalostila. Vele zabrinuti doznasmo, da je dobri starac legao dne 20. tek. mj., ipak se nadasmo još̌te, da nas neće tako naglo ostaviti. Ali Bog je odredio drugačije. Na sam Božić u nedjelju dne 25. tek. mj., Bog je pozvao u vječnost našega prvaka, oca Istarskih Hrvata, dra. Dinka Vitezića. Umro je u Krku, okružen od svoje rodbine, gdje je zadnje dane svoga života boravio.

Život i rad dra. Dinka Vitezića.

Od prastare vrbničke porodice Vitezića, rodio se u Vrbniku Ivanu Vitezića i Mari rodjenoj Volarić dne 24. julija 1822. sin, kojemu dadoše na krstu ime Dinko ili po domaću Dumić, kojim imenom bijaše uviek nazivan od Vrbničana. Roditelji njegovi imali su još̌te pet djece, od kojih bijaše najstariji sin Ivan, kasnije blage uspomene biskup u Krku, a od sestara živu još̌: Dame, starica od blizu devetdeset godina, i Mare udata Trinajstić, majka naših vrlih zastupnika dra. Dinka i Mala Trinajstića.

Skrb za uzgoj našega Dinka preuzeo je bio stariji brat Ivan, koji ga je kao dvorski kapelan u Beču uzeo k sebi i dao u zavod u Mölk, te je poslie izučio gimnazijalne nauke u Bečkom Novom Mjestu. Pohadjao je sveučilište u Beču i Padovi, gdje je bio g. 1847. promaknut na čast doktora prava, iza kako je sjajnim uspjehom položio stroge ispite. Poslje svršenih nauka nastupio je odmah u službu kod financijalne prokure u Zadru, gdje je već godine 1855. postao savjetnikom. Ali u toj službi nisu mu ruže cvale. Premda izvrstan i sduševan činovnik, nikad nije mašao kod nadležnih oblasti ono priznanje, koje je kao takav zaslužio. A zašto? Jer su smatrali kod Vitezića zločinom, što nije htio zatajiti svoj hrvatski rod i majčin jezik. Rovarenja i podle denuncijacije talijanske klike u Dalmaciji i Istri, koje su nalazile uviek sklono uho kod vlastodržaca u Beču, spriečile su da je tek godine 1882. postao nadsavjetnikom i prokuratorom za Dalmaciju.

Ali narod, koji je uvidio kakove se nepravde nanašaju mužu ovakovih umnih sposobnosti, opredieli ga za nešto višega, dade mu mjesto, s kojega će moći slobodno i neustrašivo braniti i boriti se za potlačene pravice hrvatskog puka u Istri. Kad su naime godine 1873 nastali izravni izbori za carevinsko vieće u Beču, pošalje hrvatski puk istočne Istre i kvarnerskih otoka Dra. Dinka Vitezića u Beč da kao zastupnik njegov u carevinskom vieću brani i zastupa prava hrvatskog jezika i odkriva pred tim najvišim sudom zloće i nedjela istarskih Talijana i vladajućih krugova, koje danomice, gazeć i pravo i zakon, nanašahu narodu naše krvi i jezika. I ovdje počima sjati njegova zviezda, koja neće nikad ugasnuti i uviek lebditi nad hrvatskim pukom Istre, — od tada počima i za istarskog kmeta sjati sunce nade u bolju budućnost, od tada počeo je Istranin sa svojih ledja izbacivati teški jaram zalumčara i tlačitelja.

Bečki vladajući krugovi naučeni do tada primati informacije od miljenika svojih Talijana i odroda naših, začudiše i smutiše se, jadnici, kad im se prikazao Vitezić, Hrvat iz Istre, poslan od istarskih Hrvata u Beč. I nije čudo. Predsude i zablude vladajućih krugova išle su tada tako daleko, da su za Istru službeno znali samo pod imenom „Provincia italiana“, te se ministri silno na svojim stolicama uzvrpoljiše, kad im Dr. Dinko Vitezić zagrmio: i tamo nas ima, tamo živemo i govorimo naš liepi hrvatski jezik, Istra je sa dvie trećine stanovničtva napučena Slavenima hrvatskog i slovenskog govora.

Od te godine nastaje njegovo blagotvorno djelovanje, kojim je neumrlih zasluga stekao za potlačeni hrvatski puk Istre. Nema struke javnoga života, u kojoj nije istakao stanovište pučanstva, koje je zastupao.

Ali taj njegov rad bio je trn u oku neprijateljima našega roda, te nemogavši svakojakim spletkama skloniti narod, da zamieni Vitezića drugom osobom, nemogavši tog „buntovnika“ Vitezića maknuti iz carevinskoga vieća, — maknuše ga kao činovnika, baciv ga u mirovinu g. 1884. Tim ga mišliše smrviti; ali Istarski ovaj Sokol, još većim poletom zaleti se u redove neprijatelja i sa hrvatskim barjakom u desnici stane još odvažnije i neustrašivije na branik hrvatskih pravica.

Rad svoj i govore svoje u carevinskom vieću izdao je pokojnik u dvjema „Poslanicama“, u kojima je podao savjestan račun o svom djelovanju, i podigao sebi vječan spomenik o nesebičnoj požrtvovnosti i postojanoj marljivosti, koje je uložio na korist pučanstva, koga je zastupao.

Poslje umirovljenja iste god. 1884. otvorio je odvjetničku pisarnu u Krku, u kojoj je odgojio dva svoja nećaka Dre. Dinka i Matka Trinajstića, ta dva naša borca, koji u kolu svojih drugova zastupnika, dostojno i odlučno zastupaju ideje blagopokojnog ujaka.

Oslabljeni medjutim vid prisili ga, te god. 1891. preporuči svojim biračima za nasljednika svoga u carevinskom vieću profesora gosp. Vjekoslava Spinčića, koga narod izabere, te evo već 13 godina dostojno i odlično sliedi stope blagopokojnog Vitezića.

Od te godine Vitezić, prem oslabljen vidom, ipak nemiruje. Ustroja se Družba Sv. Cirila i Metoda i izabere dr. Dinka prvim svojim predsjednikom. Još je i sada živo u pameti, kako Vitezić iz Krka svaki mjesec dolazi u Opatiju da predsjeda odborskim sjednicama i savjestno vodi Družbine poslove. Tko se pak ne sjeća, kako Vitezić mladenačkim žarom i zanosom na glavnim skupštinama, potiče sve na rad za Družbu. A tko nije bio duboko dirnut, kad je dočno, da je dični starina radi sasvim slabog vida morao napustiti predsjedničtvo Družbe? Glavna skupština pak Družbe, da mu iskaže svoje visoko štovanje i počast, kao svomu velikomu dobročinitelju i vriednomu prvom predsjedniku, izabra ga svojim pokroviteljem.

Radi oslabljelosti vida i visoke starosti napustio je god. 1901. odvjetničku pisarnu i izručio ju mladom odvjetniku g. dru. Antonu Antončiću, koji je kod njega kroz sve vrieme izučio odvjetničku praksu.

Htjeo bi se dvostruki prostor našega lista, a da iscrpimo sve djelovanje dra. Dinka Vitezića. Napomenuti ćemo samo od tolikih ustanova samo tri glavne takove, koje su nam do sada poznate, a namienjene su pogłavito njegovom rodnom mjestu Vrbniku, ali koje ipak jesu na diku i čast vrlom pokojniku, te se neizravno tiču i cielе naše domovine.

Te ustanove jesu: 1. Stipendijalna zaklada Vitezić po muškoj i ženskoj lozi, 2. Knjižnica obitelji Vitezić, 3. Hrvatski Dom u Vrbniku, iz zahvalnosti nazvan „Vitezićev Dom“, u kojem je smještena Čitaonica, knjižnica obitelji Vitezić i dječje zabavište družbe Sv. Cirila i Metoda, koje je uzdržavano i njegovom podporom.

Ove kratke crte neka služe kao vječan spomenik mužu, koji je kao rodoljub i dobrotvor bio otcem i dobrim sinom naše tužne Istre, te mu iz bolne duše zavapimo: Bila ti lahka, Dinko Viteziću, ova hrvatska gruda zemlje, kojoj si i dušom i tielom bio uviek odan!

Slava! neumrla Slava, Dru. Dinku Viteziću!

* * *

Sprovod.

Utorak u jutro bilo je u Krku takova navala naroda, kakove onaj grad ne pamti: Krk je imao obaviti sprovod dra. Vitezića i njegove umrle ostanke predati rodnom mu Vrbniku na sahranu. Sa svih strana otoka navrvilo je množtvo puka, sve obćine Krka bijahu zastupane posebnim odaslanstvima, a tako i skoro sve hrvatske obćine iz ostale Istre. U 9 sati dodjoše parobrodom „Liburnija“ odaslanstva iz Liburnije, nar. zastupnici, predstavnici obćina i družtava i drugi odličnici. Vidjesmo zast. Spinčića, zast. Andrijčića, dra. Fabijanića, Viktora Emina Cara, Tomašića, načelnika Jelušića itd. itd. Iz Rieke je „Liburnija“ dovela kao odaslanika Čitaonice g. Josipa Bačića, člana i odaslanika hrvatske omladine dra. A. Bonetića, zastupstvo ug. hrv. par. družtva podpredsjednika M. Polića, i ravnatelja Sterka i mnogo drugih Hrvata.

Sprovod se uputio iz pokojnikova stana. Za liesom, pred kojim mladići nosiše sijaset vienaca, koracaše najbliža svojta, pak predstavnici svih oblasti, zastupstva, deputacije i mnogobrojan narod. Iza žalobne mise odpjevane u stolnoj crkvi u prisuću cielog kaptola sa biskupom drom. Mahničem na čelu i velikog množtva svećenstva uputi se duga povorka kroz grad. Izvan grada čekahu Vrbničani, da lies primu i pokojnika sobom ponesu. Tu se je na ime hrvatske Istre, na ime družtava, na ime svih Hrvata oprostio od pokojnika naš vrli književnik Viktor Car Emin. On je rekao:

„Tužni sbore!

Bili smo sami — neznani, prezreni. Srca su u nas bila hladna, studena, mrazna. Vedje sklopljene — sviest odbjegla. Jednom se tek, u davno minulih danih, osamljen digao glas, glas velikog, narodnog svećenika, glas sveca, Jurja našeg.

Nametniku je on doviknuo: „— San naroda mega ne znači još̌te njegovu smrt!“

Podrugnuo se nametnik i još̌ nam narod potisnuo jače. A naš veliki biskup sklonuo glavu i duh se njegov prolio Istrom u skrušenim i umiljnim slovima:

— Oče, budi volja tvoja!

I mi smo bili i opet sami, neznani, prezreni.

*

Tada se podigô On.

Rodjeno mu gnieždo bilo ostrvo slavno, kameniti svjedok minule dobe, stoljetna gdje korota svietu priča ob onom, što je nekoć bilo.

I On se podigô. Podigô se jak, silan, nesavladiv.

Stao na narodno tlo, digao pest i — dalje prste! — zagrmio je On. Ni pedlja, ni pedlja vam ne damo ove liepe, ove drage i zlate zemlje naše. Slobodu hoćemo mi!“

Čio ga sirotan, sred mračne što se skutrio kolibe. Sirotan vičan u crnoj svojoj biedi kroz viekove da sluša samo zapoviest tudju. Obeznanio se ubogi patnik i sav zatravljen sluša zamamne glasove, što mu duši govore milo

— A kakovi su to glasi? Kakove rieči? Tko to zbori o slobodi?

A vjetrić tihi, što je do tada raznosio samo uzdahe istarskog roba, žuborom mu svojim nježnim prožubori.

— To je Njegov glas — glas Otca Vašega — glas Vitezića Dinka! . . .“

I zbilo se čudo: Srca do tada hladna, studena i mrazna odjednom oživjela toplotom, plamenom i žarom.

I mi nismo više bili sami, neznani, prezreni.

Sviet je uznanio za nas, za našu tugu, za našu biedu. A djelo je to bilo mrtvoga nam vodje. On nas je odkrio svietu. On nas je upoznao s braćom. On nas je vrnuo u život. On nas je podigô . . . On nam je bio otac, okrilje i oslon. U njegovoj blizini grudi su naše slobodnije disale, srca kucala življe a duše otvarale se velikim nadama naslućene sreće.

I sve je dizalo hvalu, slavu i diku, siedome vodji učitelju i prvaku naroda, a želja se k zviezdama vijala jedna:

— Čuvaj nam Bože, Velikog Starca!

Ali je nadošao dan, kad nam ga odnielo nebo.

Kao odsječene poljeglje ruke, što su toliko dobra učinile narodu; skamenjene, ukočene su usne, koje su nas kroz toliko vrieme branile.

Ode i um — razplinula se je velika misao, koja je krilima svojim obuhvatala cielu prošlost i budućnost našu.

Slišću se duše, pred strahotnom zbiljom:

— Mrtav — On — Vitezić naš!

Ne može srce da obuhvati toliku nesreću svoju! Nježna ga obmanula slika:

Eno: Sa sokolova mu rodišta, s „Vrbnika nad morem“, dohode „po izbor djevojke“. U rukama im po stručak biele mažurane i bosiljka sitnog.

One će tim cvićem okititi svoga Velikoga Starca i iz tankih će grla pjevati Njegovu slavu.

I gle, već se čuje piev tih i tajanstven:

„ . . . . . stan gore sestrice,

Da mi zalijemo te naše ružice!“

I kaplje kô rosa bistre padaju na mirisno cvieće. Vrele kaplje, što ih žalost u grudima kupi.

— Plačite djevice! plačite ljudi, što Vas rodilo ovo ostrvo tuge! Plači i ti Učko, stara majko naša! Plačimo svi —

— — — — — — — — — — — —

Još̌ rieč — posliednja rieč Tebi, Tvojoj sjeni, divna velebna pojavo u životu naroda našega!

Starče veličajni! Pred sobom nas gledaš potresene, preneražene od tolika gubitka!

Trzaju se srca, a koljena klecaju i sama od sebe padaju pred Tvojom velebnom sjenom, umni Starče, predobri otče naš!

I ruke se pružaju za humkom, koji će primiti svete ostanke Tvoje, dok ubogi istarski čovjek sred velikih i teških svojih muka vapije k tebi:

— Oče, zašto, zašto si nas ostavio?!

I tako stoji ubogi naš čovjek kao pusta sirota bez otca, kao sjetni jesenski dan, kad mu zalazi za goru sunce.

Ime, spomen i duh Tvoj silni neka bdije nad nama i nad biednom zemljom našom.

Mir pepelu Tvojemu.

Mir i vječna slava!“

Ovaj govor izrečen od čovjeka srca i osjećaja, na morskoj obali, pri polju medju maslinama, u sred onoga množtva naroda, a pred Vitezićevim liesom, učinio je duboki utisak. Mnogi su jecali, pokazujuć time koliko ga ljubiše.

Na to ga Vrbničani odnesoše sobom a narod se turobno razidje.

Doznajemo, da je pokojnikovoj rodbini došlo množtvo pismenih i brzojavnih saučešća sa svih strana Hrvatske. Doznajemo još̌, da je pokojnik ostavio vrlo malo imetka, jer ga je još̌ za života skoro svega porazdielio narodu.

Ovakovi su ljudi riedkost. Oni se pojave i gdje se pojave nose sobom blagoslov i sreću. A kad izčeznu, za njima plaču biljade i biljade.

Slava neumrloj uspomeni Dinka Vitezića!

* * *

Sprovod u Vrbniku izpao impozantan. Cio puk došao u susret dva kilometra sa crkvenim i hrvatskim zastavama u crno zavitim. Školska djeca sipala su cviće i pravila špalir od gradskih vrata do crkve. Svjetiljke crninom obavite, kuće crninom okićene, s hrvatskim zastavama na pol stiega. Na grobu jedna djevojka deklamirala prigodnu Antončićevu tužaljku. Nadgrobni govor držao je dr. Ožbolt. Puk do suza ganut klicao je pokojniku: Slava! Slava!

* * *

Prigodom smrti
Presvjetlog gospodina

Dra. Dinka Vitezića

Nestora hrvatskih prava
dne 25. decembra 1904. god.

Pobornik prvi tlačenih nam prava
Narodni Nestor, kako vajme čuh,
Dok crkvom ori svud božićna slava
Predade Bogu veliki svoj duh!

Preminu, jao, prva rodu glava,
Viteški starac, sliep al nikad gluh;
Omrtvi ruka što svedj rodu dava,
Usahnu izvor, nikad dosad suh!

On rodoljubni genij, značaj čisti
Što u narodnoj borbi izvi viek,
Ugaslo svjetlo narodne koristi

Na groblje prati naših molba jek:
Daj pokoj vječni Gospodine Dinku
Hrvatske Istre najdičnijem sinku!

J. Ž. K.

Sažalnica za pok. Vitezićem. U Trstu pobudila je smrt našeg velezaslužnog prvaka blagopokojnog Vitezića u slovenskih krugovih sveobće saučešće. Tomu saučešću dala su izraza narodna družtva i pojedinci sliedećimi brzojavnimi sažalnicami:

Nad otvorenim grobom starine prvaka, velikog Slavena, budioca na političkom prosvjetnom i gospodarskom polju, najvećeg dobrotvora istarskog nam roda, uzgojitelja istarskih narodnih boraca, plače od žalosti shrvana kličuć: Vječnaja pamjat! Slava neumrloj uspomeni,

Slavjanska Čitalnica

Radi težkog gubitka, što ga je pretrpila Istra smrću njezinog najvećeg, nenaknadivog sina, uzora hrvatsko-slovenske uzajamnosti, saučestvuje s rodbinom i sa čitavim našim narodom Istre,

Polit. družtvo „Edinost"

Velikoj žalosti hrvatsko slovenske Istre radi smrti Onoga, koji je bio uzorom velike ideje uzajamnosti medju slavenskimi plemeni, pridružuju se iz dubine srca

„Tršćanski Slaveni"

Na uspomenu blagopokojnog dra. Dinka Vitezića sakupilo se je osim već na drugom mjestu spomenutih — na parobrodu, što je plovio u Krk na dan sprovoda blizu 100 kruna za „Družbu sv. Cirila i Metoda".

Doznajemo nadalje, da je občinsko zastupstvo Volosko-Opatijsko istim povodom odlučilo u svojoj sjednici, u utorak poslije podne obdržavanoj preko 100 K. „Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri, „Družbi sv. Cirila i Metoda" i „Djačkomu družtvu" u Pazinu.

Slično čujemo, da će zaključiti i občinsko zastupstvo u Kastvu a nadamo se, da će taj primjer sliediti i ostale narodne občine u Istri.

Na koncu godine 1904.

Po davnom običaju prave novinari koncem godine račune o stečevinah ili gubitcih čovječanstva na narodnom, političkom, gospodarskom ili prosvjetnom polju tečajem ističuće godine.

Veliki svjetski listovi proresetaju sve važnije dogodjaje sviju naroda one godine, na temelju kojih stvaraju osnove za budućnost.

Skromna zadaća našega lista nedozvoljava nam, da se upustimo u promatranja velikih svietskih dogodjaja, pa ćemo se radi toga ograničiti samo na one dogodjaje, koji se tiču pobliže nas ili naše slovenske braće.

Danas godinu dana nisu mogle ni sanjati junačke čete silnog ruskog naroda, da će svršiti ovu godinu i dočekati novu na krvavih poljanah Mandžurije i u nepredobivih skoro tvrdjavah Port-Artura. Na dalekom istoku bije se već desetak mjeseci izmedju Rusije i Japana tako krvava borba, da joj je težko naći pametara u najstrašnijih ratovih Evrope. Radi prevelike miroljubivosti cara Nikole i s nepoznavanja pravog stanja na dalekom istoku našla se je Rusija nepripravna zapletena u rat sa Japanom, koji se je godine i godine marljivo pripravljao na rat i koga su javno i tajno u tom podupirali poznati neprijatelji Rusije. Zbog nepripravnosti Rusije traje i trajati će još dugo krvava borba izmedju ovih suparnika i pasti će još s jedne i s druge strane na hiljade i hiljade onih odvažnih i junačkih vojnika, kojim se već sada sav svieat divi. Tko pozna ogromnu vojnu silu Rusije, njezino neizcrpivo bogatstvo i tko vjeruje u njezinu budućnost, taj nemože biti ni časak u dvojbi glede konačne njezine pobjede. Ona će žrtvovati možda još koju stotinu hiljada svojih ponajboljih sinova i na stotine milijuna rubalja potrošiti u ratne svrhe, ali konačna pobjeda mora biti njezina — jer inače bi prestala biti velevlašću, prestala bi biti Rusijom. Da izadje pobjedonosna čim prije iz ovog krvavog rata, za kojim nije težila i u koj ju porinuše silom neprijatelji njezini, vrućа je želja ne samo svakog Rusa, već takodjer i svakog poštenog Slavena.

Bratski nam srbski narod slavio je ove godine u kraljevini krunisanje svoga kralja Petra I., sakupiv tim povodom u svojoj priestolnici zastupnike ili predstavnike skoro svih slavenskih plemena. Za kratke svoje vladavine znao je novi kralj nesamo učvrstiti u zemlji svoj položaj, već mu je takodjer pošlo za rukom uvjeriti prijateljske i neprijateljske vlasti, da je Srbija država mira i reda.

Ulješljiv je osobito pojav za svako slavensko srce iskreno prijateljstvo izmedju naroda bugarskoga i srbskoga, sklopljeno ove godine i zapečaćeno ponovnim sastankom obiju vladara i predstavnika obiju naroda. Tomu prijateljskom savezu pridružio se je mudri i izkusni vladar Crne Gore, junački knez Nikola. Da je to zbližcnje i prijateljstvo slavenskih vladara i naroda na Balkanu trn u peti neprijatelja Slavenstva, koji uživaju u našem razdoru i u našoj neslogi, suvišno bi bilo dokazivati.

U austro ugarskoj monarhiji krenule su stvari tečajem ove godine od zla na gore.

Na samom početku ističuće godine mimoišla je središnja vlada u Beču i ono malo ustavnih prava, što bi ih imali vršiti predstavnici naroda, posluživ se u stisci opetovno glasovitim §. 14. Neimajući radi nezdravih odnošaja u parlamentu redovitog proračuna za tekuću godinu, izposlovala je carsku naredbu, kojom se ju ovlašćuje, da može trošiti kroz 6 mjeseca bez redovito i ustavno razpravljenog i odobrenog proračuna. Sazvala je opetovno tečajem godine državno zastupstvo, ali carevinsko vieće ostalo je nesposobno za svaki ozbiljni rad, dočim je razdor medju narodi Austrije postao još veći. Posliednji, pokušaj bečke vlade, da zadobije redovito razpravljeni proračun i da rieši nekoja važna pitanja u carevinskom vieću izjalovio se posve, te je usljed toga u prvoj polovici ovoga mjeseca poslala kući državne zastupnike predčasno i na neopredieljeno vrieme. Danas je dakle nestalan i nesnosan položaj u Austriji, kao što bijaše na početku ove godine.

Ni u drugoj poli monarhije nije pod konac godine stanje u sretnijem položaju nego li u Austriji. U ugarskom saboru došla je naime vlada sa opozicijom do tako oštra sukoba, da je morala sabor odgoditi za sada, pa će ga u novoj godini predčasno razpustiti.

Radostnih dogadja u hrvatskih zemljah tečajem ove godine nemožemo žalibože na ovom mjestu zabilježiti. Prošlogodišnji narodni pokret u Hrvatskoj, dragocena krv prolivena tamo za posliedujih dana nesretne vladavine nasilnog bana Khuena, uzbudjena narodna sviest, toli željno iščekivano sjedinjenje opozicijonalnih stranaka — sve to neurodi očekivanim plodom.

Nad Hrvatskom viju se i danas težki crni oblaci ponajviše zbog nesloge, razdora, osobnog trvenja i medjusobne mržnje takozvanih kolovodja.

U Dalmaciji, koja se je imala narodno i gospodarski preporoditi pod novim upraviteljem barunom Handelom, došlo je izmedju njega i narodnog zastupstva do najžešćeg sukoba radi težke uvriede, koju je carski namjestnik nanio cjelokupnom stanovništvu kraljevine. Radi tog sukoba nije ljetos zasjedao dalmatinski sabor, težke posljedice ne će stalno izostati.

Ne imamo utješljivih dogodjaja ni iz susjednih slovenskih pokrajina, u kojima su naša braća podieljena u dva protivna si tabora zbog osobnih mržnja i prkosa nekojih kolovodja jedne i druge stranke.

A što da kažemo o našoj Istri? Od početka godine do danas ne imamo jedne osobito vesele, da ju zabilježimo.

Zbog ljetošnje nerodice, prouzročene dugotrajnom sušom, trpi narod i trpjeti će osobito ove zime biedu i nevolju. Tečajem ističuće godine bilo mu se je boriti kano i do sada, proti državnim, zemaljskim i proti crkvenim oblastima za najsvetija svoja prava i za svoj narodni obstanak. Napredka osobitog ne možemo da pokažemo na nijednom polju, jer nam se slavljaju svuda zaprieke. Ponešto radostan je pojav narodno gospodarska organizacija, koju provadjaju uztrajno i dosliedno naši prvaci. Na narodno političkom i na prosvjetnom polju ne ima spomena vriednih promjena.

S ističućom godinom dielimo se dakle mirne duše i duboko osvjedočeni, da ne ćemo za njom nikada težko požaliliti.—A što će nam donieti budućа? To je u božjem krilu, to je još tajna, pokrivena neprozirnom koprenom. Ali na nama je, da nedopustimo, da nas dogodjaji u novoj godini nadju nepripravnimi. Mi nesmijemo radi prošlih neuspjeha malaksati, niti započeti rad napustiti, već svimi silami nastojati, da već jednom dodjemo do konačnog cilja.

Do njega ćemo pak doći bude li svatko s pravom ljubavi, požrtvovno i nesebično vršio svoje dužnosti napram sebi i svojima, napram svojem narodu i svojoj domovini.

U tom pravcu raditi ćemo i mi, nastojeći biti dosliedni svojoj prošlosti. S tom željom i s tom nadom dielimo se sa starom godinom i stupamo u novu, koja neka bude hrvatskomu narodu bolja i sretnija nego li bijahu sve prošle. — U to ime želimo svima iskreno: **Sretna Vam bila nova godina!**

Rusko-japanski rat.

London 27. »Daily Telegraph« donosi iz Čifu: Poslanik došav ovamo iz Port-Artura pripovijeda, da su 22. tek. Japanci navalili na sjeverne utvrde u Port-Arturu, ali su bili sa velikim gubitcima odbijeni. Japanci su došli kod te navale do ruskih šanceva, te su padali kao snopovi od ruskih topova. Palo je preko 2000 Japanaca, a oko 500 bilo je uhvaćeno. Japanci su morali pobjeći ostavivši na mjestu mrtvace i preko 300 pušaka.

London 27. Ovdješnje novine javljaju da je japanski general Nogi, zapovjednik vojske, koja obsjeda Port-Artur, teško ranjen, prigodom navale na »Visoki brieg«, te se sada nalazi u bolnici u Dalnjem.

Petrograd 27. Drži se da će admiral Roždestvenski sa svojim brodovljem proći uz južnu obalu Australije, da izbjegne eventualnom sukobu sa Japancima kod otoka Sonda.

London 28. »Daily Telegraph« donaša iz Kinčua jučer: Lievo krilo rusko prodrlo je napried. Fronta mu je 65 kilometara. Službeno se potvrdjuje, da će početkom febrara ruska vojska imati do 600.000 ljudi i da će onda pokušati, da obkoli Japance pomoću vladivostočke vojske.

London 28. Japanska flota, upućuje se prema domaćim obalama, jer da će admiral Togo osobno, da izvjesti Mikada o stanju stvari. (Reć bi, da se slabo piše!)

Odstup Körberov.

Körber je bio danas kod Vladara na audienciji cieli sat. Mislilo se je, da je dao ostavku ali nije još. Ako bi, kažu da će ga nasljediti sadanji ministar željeznica Wittek. Drugi govore opet za Gautscha, a neki imenuju i tršćanskog namjestnika kneza Hohenlohe.

Poziv!

Izborni odbor Hrvatske pučke stranke u Puli pozivlje ovim putem sve naše istomišljenike, da dodju sutra, u petak dne 30. tek. mj. na izborni pogovor, koji će se držati u Čitaonici (via Sissano 10. I.) u 8 sati na večer.

VELIKA ZLATARIJA
ANTE RADIĆA
Split
(Iza suda, kuća Karaman. II. pod.)

Preporuča svoju **radionicu** sa bogatim i raznovrstnim **skladištem** krasnog dijamantnog nakita, modernih zlatnih i srebrenih stvari, kao što i narodnih predmeta u *filigrani*, izvrstnih švajcarskih zlatnih i srebrnih žepnih satova — **a sve uz najumjerenije tvorničke cijene.**

Izradjuje ukusno svaku radnju, a poduzimlje takodjer popravke koje mu drago vrste.

Kupuje uz najviše cijene i prima u zamjenu zastarjelo zlato i srebro, biser i drago kamenje.

Za sve pak kod njega kupljene stvari daje pismenu jamčevinu. Pismene naručbe odprema odmah.

Posjeduje preko 1000 zahvalnica.

Bogato ilustrovane cienike šalje na zahtjev badava i franko

Potrti tugom i razcviljenim srcem javljamo svim prijateljem i znancem, da je danas nakon kratke, ali težke bolesti preminuo u Gospodinu

Dr. Dinko Vitezić

u 83. svojoj godini providjen svetotajstvi vjere.

Sprovod biti će dne 27. tekućeg u 9.30 sati u Krku, odakle će se mrtvi ostanci prenieti u rodni Vrbnik.

KRK, na Božić 1904.

Za rodbine: **Vitezić, Trinajstić, Sparožić i Fugošić:**

Dr. Mate Vitezić.

Molimo pokojnikove znance i prijatelje, da ovo smatraju izravnim saobćenjem.

POZOR!

BOLESTNOME ZDRAVLJE! SLABOME JAKOST!

Vidmarić preporučuje seljacima moć Pakračkih kapljica.

PAKRAČKE KAPLJICE i SLAVONSKA BILJEVINA su danas najobljubljenija dva pučka lijeka, pošto ta dva lijeka sigurno djeluju sa najboljim uspjehom, prokrčiše si put na sve strane svijeta.

PAKRAČKE KAPLJICE

djeluju izvrsno kod svih bolesti želudca crijeva — odstranjuju grčeve i boli želudca, gnuse vjetrove i čiste krv — pospješnju probavu, tjeraju male i velike gliste, odstranjuju groznicu i sve druge bolesti od iste dolazeće. Liječe sve bolesti jetra i slezeni. Najbolje sredstvo proti bolesti maternice i madrona — « toga nesmije manjkati u nijednoj gradjanskoj ni seljačkoj kući.

Neka svatko naruči i adresira:

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC br. 207. (Slavonija.)

Cijena je slijedeća i to franko na svaku poštu su:

12 bočica (1 duceat)	K 5·--	36	(3 duceta)	K 12·40
24 bočice (2	)	8·60	48	(4	)	16·—

60 čočica (5 duceta) K 18·—

Manje od 12 bočica se nešalje

SLAVONSKA BILJEVINA

rabi se upravo sjajnim najboljim uspjehom proti najstarijem kašlju, prsobolji, promuklosti, hrapavosti u grlu, teškom disanju, astmi, probadanju, katara, odstranjuje guste sline, te djeluje izvrsno kod svih nu i najstarijih prsnih i plućnih bolesti.

Cijena je slijedeća i to franko postavljena na svaku poštu:

2 originalne boce K 3·40 4 originalne boce K 5·80
6 originalnih boca K 8·20

Manje od 2 bocę se nešalje.

Novac se šalje unaprijed ili pouzećem.

Molim dakle naručiti samo izravno od mene pod adresom

PETAR JURIŠIĆ ljekarnik
PAKRAC (Slavonija).

Svoj k svomu!

Niže podpisani obznanjujem sve svoje p. n. gospodu mušterije, da su prispjele sve vrsti tkanina za

jesen i zimu

za gradjanska odiela, kao i za velč. gg. svećenike, kao talare, reverende, ogrtače (Überzihler), salonska odiela od raznovrstne crne tkanine najbolje vrsti.

Da svim zahtjevima p. n. mušterija zadovoljiti uzmognem, nabavio sam na raspolaganje uzorke najfinijih inozemnih kao i tuzemnih tkanina, kao i jornale I. švedske pomodne akademije. Mojim neumornim trudom postigao sam liepu svjedočbu p. n. gg. mušterija, da im ne treba posluživati se kod kojekakvih agenata, pošto ja nabavljam izravno sve što odgovara najukunijim zahtjevima krojačkoga obrta.

Preporučam ujedno gotovih odiela, havelaka i ulstera koje držim vazda u zalihi.

Cieне umjerene bez bojazni utakmice.

Naručbe na obročna odplaćivanja uz potpunu jamčevinu izvršavaju se točno i solidno.

Nadajuć se odzivu p. n. gg. mušterija

Marko Zović
krojački obrtnik u Pazinu.

Pčelno - voštene svieće

po kilog. K **4·90**, u svakoj težini i duljini, iz pravoga, garantirano pčelnoga voska.

Ugarske svieće iz gori imenovanog voska, ukrašene u reliefu sa zlatom,		Voštenci ovitki, bieli i bojadisani	kg. po K 4·90
srebrom i svietlom itd.	kg. po K 8·—	Isti ukrašeni s cvietom i zlatom	» 8·—
Isti ukrašene s odljepljivim cvieticama	» 6·—	Svićice za božićno drvo u 6 bojah	» 3·—
Talijan lagrima, najfinji	» 2·40	Vrćene svieće tarće. I. austr. sastav	» 4.40
»	» 2·—	Svieće i tarće, I. talijanski sastav	» 3·—
» granis	» 1·20	» II. »	» 2·40
		Vrćeno platno za oltare, metar	» 2·—

Svieće za pogrebe po vrlo nizkoj cieni. — **Za pravi, čisti vosak jamčim sa 2000 kruna.** Gersheimovi stenji (lišiji) i stakla za vječnu luč. — Isto tako **med** pitomac (stolni) i cvadni. **uz vrlo nizke cene.**

Preporučam se prečastnom svećenstvu, p. n. občinstvu najponiznije,

J. KOPAČ, voščarnica u Gorici.

Istarska Posujilnica u Puli

Prima zadrugare, koji uplaćuju zadružnih dielova jedan ili više po kruna 20.

Prima novac na štednju od svakoga, ako i nije član te plaća od istoga 4½% kamata čisto bez ikakvog odbitka.

Vraća na štednju uložene iznose do 100 K bez predhodnog odkaza, iznose do 400 K uz odkaz od 8 dana, iznose do 1000 K uz odkaz od 14 dana a tako i veće iznose ako se nije kod uloženja suglasno ustanovio veći ili manji rok za odkaz.

Zajmove (posude) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjenice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati svaki dan od 9—12 sati pr. p. i 3—7 sati po podne; u nedjelju i blagdane osim julija i augusta mjeseca od 9—12 prije podne.

Družtvena pisarna i blagajna nalazi se u **Via Giulia br. 5,** prizemno lievo, gdje se dobivaju pobliže informacije.

Ravnateljstvo.

NA ZNANJE gg. TRGOVCIMA!

Podpisani ima na prodaju **60 hektolitara vina terana prvoga reda** i nešto bieloga **iz vlastitih vinograda.** Moje vino je nagradjeno diplomom god. 1901. od Gospodarske Zadruge u Pazinu.

Koji želi nabaviti tog vina, neka posjeti podpisanoga, te će se pogoditi za cienu.

Naslov:

Jakov Modrušan
Paladnjaki, pošta Žminj (Istra).

V. Despalatović

soboslikar za Istru

Via Circonvallazione 61. **PULA** Via Circonvallazione 61.

Preporuča se za slikanje **palača, vilâ, kazališta, crkvâ** te u njima **oltare, božje grobove,** popravlja **kipove svetaca.**

Radnja je trajna

Veliki katalog ukusnih uzoraka za crkve i palače daje na uvid.

Ciene su umjerene.

Visokom kr. zem. vladom proglašena liekovitom vodom rudnicom

APATOVAČKA KISELICA

naravna alkaličko-muriatična-litijska kiselica, vrlo bogata ugljičnom kiselinom

izvrstno i poput kristala čisto stolno piće.

Glasoviti liečnički auktoriteti prepisuju ovu kiselicu s najboljim uspjehom kod svih bolesti probavnih organa i grkljana proti ulozima i reumi, kod želudačnog, plućnog, grlenog i svih drugih katara, proti hemeroidima (zlatnoj žili), kod boli bubrega, mjehura, kamenca, šećerne bolesti, zrnatih i nateklih jetara, žeravice i mnogih drugih bolesti. Prokušano izvrstno i nenadkriljivo sredstvo kod spolnih i mnogih drugih ženskih bolesti.

Analiziraše ju prof. dr. E. Ludwig, c. kr. dvorski savjetnik i kr. prof. dr. S. Bošnjaković.

Nagradjena na mnogim velikim strukovnim izložbama sa 15 zlatnih medalja.

„Upravitelistvo vrela Apatovačke kiselice"
ZAGREB, Ilica broj 17.

ZAŠTITNA MARKA

Dobiva se u svim ljekarnama, trgovinama mirodija, restauracijama i gostionama.

Kava postaje vanredno tečna

pridodate-li joj

Vydrovu žitnu kavu!

5 kg. franko poštom 4 K 50 f.
Uzorak na zahtjev besplatno.

„SIJELO"

za zabavu i pouku — badava.

VYDROVA TVORNICA ŽITNE KAVE u PRAGU-VIII.